

Αἱ

ΕΛΗ

Αἰ

ΕΛΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

70

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

1200

Αριθ. εισ. 704 BY

ΔΩΡΕΑ 'Αντων. Χωϊσος

GRVER 00767

00767

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΔΑΜ ΖΟΙΡΝΙΚΑΒΙΟΥ
ΒΟΡΟΥΣΣΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΠΟΡΕΥΣΕΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ
ΕΚ ΜΟΝΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΪΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑΙ ΉΝΝΕΑ ΚΑΙ ΔΕΚΑ.

Ἐκ τῆς Λατινίδος Φωνῆς μεταφραθεῖσαι,
καί τισιν ἐπισημειώσεσι διαπυκαθεῖσαι.

Κ Α Ι

ΜΑΡΚΟΥ ΕΦΕΣΟΥ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ

Κεφάλαια Συλλογιστικὰ Πεντήκοντα ἑπτὰ
πρὸς Λατίνους, ἄχρι τῆς νυν Ἀνέκδοτα.

Κ Α Ι

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΥΤΑΛΕΩΣ

Ἀπάντησις πρὸς ΣΩΦΡΟΝΙΟΝ ΠΟΚΖΑΣΚΙ,
Ῥέκτορα τῆς ἐν Κιαιβίῳ Σχολῆς, τὸν ἐν Γιάσιῳ
τῆς Μολδαβίας Ἠγόμενον χρηματίσαντα.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

Περιέχων τὰς ἑπτὰ πρώτας τῶν ἐξημένων Πραγματειῶν.

Ἐν τῷ Τυπογραφείῳ τῆς ἐν ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ Αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν.

Ἐν Ἔτει 1797.

Αρ. Ε. 704

Τὸ ἔντετυξομένον.

Ὅς τις ἄρ' ἔτος ποτέ Σοι, ὃ τὰς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Παναγίας Πνεύματος, τὰς δ' αὖς ἐγκύπτεις, Πραγματείας φιλοπόνησας· ὅποια τε ὁ Ἄνθρωπος ἐπὶ τῇ συγγραφῇ τῇ τέτων ἐπεβάλετο τῇ παρασκευῇ τε καὶ προαιρέσει· καὶ οἷς τισιν ἑαυτὸν φέρων ἐνέδωκε πόνοις τε καὶ καμάτοις· καὶ ἀποδημίαις τε δὴ ταῖς ἐπ' ἀλλοδαπῆς μακροῖς καὶ ἁλλεπαλλήλοις, τὰς ἐπισημοτέρας τῶν ἂν, Εὐρώπῳ Ἀκαδημίας περιῶν, καὶ πρὸς τὸ οἱ σκοπούμενον τὰ προῤυγιάτατα ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς ἀποταμιζομένων Ὑπομνημάτων ἐπιμελῶς ἀναλέγων, ὥς Σοι τὸ προτεθὲν αὐτῷ περὶ Σύγγραμμα, ἐμμελές τε καὶ ἄρτιον ἀποδῶναι, καὶ ἔτι παρὰ πολὺ λειπούμενον τῆς προθέσεως· ἔδεν Σε δὲ ταῦτα παρ' ἡμῶν ὥδε ζητῆν ὧς Φίλτατε Ἀναγνώσα· παρὸν ὅσα ἄλλοις περὶ τέτων μανθάνειν, ἀπὸ τε τῆς αὐτίκα Σοι προκεισομένης Προλόγου, καὶ τῆς ἐφεξῆς βιογραφίης τῆς τῆς Ἀνδρὸς ἀφηγήσεως. Ταῦτα καὶ γὰρ Σοι, παρὰ τῆς πρὸ ἐνιαυτῶν ἡδὴ τριῶν ἐπὶ εἰκοσι Λατινιστῇ τῷ Βίβλον ἐκδεδωκότος ἱκανῶς προδιαληφθέντα, τῆς περιττῆς εἰκότως ἡμᾶς ἀπαλλάττει ἐπαναλήψεως, καὶ τῆς δις ἔπειν τῷ κράμβῳ, τὸ δὴ λεγόμενον. Ἐκείνα δὲ πᾶς μᾶλλον ἐπὶ τῆς παρόντος δεήσει, (καὶ ἔδεν περιττὸν ἴσως ἔσθαι ἔδ' ἄσποχον·) Σέ τε πρὸς ἐμὲ πυθέσθαι, καὶ με Σοι δηλώσαι. Τὰ δύο ταῦτα.

Τὸ μὲν πρῶτον, ὃ, τι ἄρα τό με κινήσαν ἐξ ἀρχῆς γένοιτο, Συγγραφῆς διεξοδικῆς τε καὶ ἐκτενῆς Ἑρμηνείαν ἔτῳ καματηρᾶν καὶ ἐπίπονον ἀναβαλέσθαι, τῆς τὰ πολλάκις, καὶ ὑπὸ πολλῶν συγγραφέντα ἐπανακυκλώσεως, καὶ διατριβῇ προελέσθαι ἀναπεμπάσθαι παλαιὰν ταύτην, ἢ καὶ (ὥς ἂν τις φαίη τυχόν, τῶν οἷς τὸ Πνεῦμα τῆς εὐσεβείας ἐγκαταψυχὴν μονοῦ καὶ ὑπεξέλιπε) ψυχράν τινα κομιδὴν, καὶ ἔωλον ἡδὴ, καὶ ἔδεν πρὸς σωτηρίαν ἄλλως πάνυ τι διαφέρουσιν; Τετὶ δὲ πρῶτον. Ἐπειτα δ' ἐπὶ τέτῳ καὶ κείνῳ δευτέρῳ, ὅπως ἂν ἄρα, καὶ ὅθεν ἐμοι γε, τὸν τηλικῶτον ἀνελιφότι πόνον, καὶ τὸ ἔτῳ ἀχθῆρόν τῆς ἔργου, ὥς οἷος τε ὧς, διαπέψαντι ἐπελπίσαι παρέη, τῆς μὴ καὶ φρεσὶν πῶς τῆς Κιβωτῆς ἐντὸς μέλλειν τὸ ἐκπονηθὲν ἀποκείσθαι· ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς τυπογραφίας προβαῖν εἰς φῶς διακοινωθήσεσθαι τοῖς φιλοῦσι, πρὸς χρῆσιν τε καὶ ὀνήσιν τινα τυχόν τῇ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ ἐστόμενον;

Τέτων

Τέτων ἔν θάτερον, ὅπερ ἰὺ τὸ πρῶτον, εἶδεναι θέλων εὖ
εἰδῶς ἔσο, ὅτι τὰ χθῆς, καὶ ἔ πάνυ πρῶτω συγκυρήσαντα τῷ
Πολωνῶν ἔθνεα, εἰς ἀφορμῇ ἡμῖν παρέσῃ τῇ ἐγχειρήματος.
Ἐπὶ γὰρ τῆς μεταβολῆς τῶν Πολωνικῶν πραγμάτων ἐκείνης,
τῆς, λογισμοῖς μὲν (οἷος τῆς τῶν ἀνθρώπων εἶναι εἰκός) δειλοῖς
τε καὶ ἀθενέσιν, ἀνεφίκτης ὡς ἐπίπαν καὶ ἀδοκίτη, παρὰ δὲ τῇ
Θεῷ, κατὰ λόγους ἀπορρήτους καὶ ἡμῖν ἀτεκμάρτους, ἑναγχος γεγε-
νημένης καὶ μεταβολῇ ἔτι ἑτέραν τοῖς πράγμασι παρὰ πόδας
ἅμα προσεπιγενέσθαι σωῆσθαι, εἰδέν τι ἤτλον, εἰμὶ καὶ μᾶλλον, τῆς
προηγησαμένης παράδοξόν τε καὶ ἀπροσδόκητον. Ἐπειδὴ γὰρ ἡ
τῇ Πολωνῶν ἔθνης προκαθεσῶσα δυναστεία ἐκπεριπαθεῖσα, ὡς
πάντες ἴσασι, καὶ σκεδαθεῖσα εἰς μοίρας διενενέμηται τρεῖς, ὑπὸ
ἀρχαῖς τε καὶ ἑξῆσι αἰαῖς ταῖς ὁμόροις ὑποκυψάσας, ἐντεῦθεν
τῆς ἐπιδιαιτηθείσης διανομῆς μέρος τὸ ἐκ ἐλάχισον τῷ Μεγάλῳ
τε καὶ ἐυρυχωροτάτῳ Κράτει τῶν ὀρθοδόξων ὑπενήνεκται Πρώ-
των, οἷον ἐλάχος τέτοις προσκληρωθέν. Τῇ Θεῷ πάντως ἔτως
ἐποδοκίησαντος. „Ἀκρόντων δὲ οἱ κρατῆντες πλήθους, καὶ γε-
„γανρωμένοι ἐπὶ ὄχλοις ἐθνῶν ὅτι ἐδόθη παρὰ τῇ Κυρίᾳ ἡ
„κράτησις αὐτοῖς, καὶ ἡ δυναστεία παρὰ τῇ ὑψίστῃ,“. Τὸ μὲν
ἔν μέρος αὐτὸ παροικῆντες εἶχον τῶν ἀνέκαθεν τῆς Ἀνατολικῆς
Ἐκκλησίας τε καὶ εὐσεβείας Τροφίμων πολλοί· πληθὺς ἐκ εὐά-
ριθμος οἱ, ἐκ οἷδ' ὅπως, κατὰ καιρὸς ἄλλοτε ἄλλοι, συναρπαθέν-
τες παρετράπησαν, καὶ αὐτῆς ἀποχοινιθέντες εἴλοντο, ἢ καὶ
ἐλέσθαι ἑδοξῶν Λατινοφρονεῖν. Οὗς καὶ ΟὔΝΙΤΑΣ, ὅπερ ἐστὶν
ἘΝΩΤΙΚΟῦΣ διὰ δὴ τῆτο χαίρουσιν οἱ Λατῖνοι ἀποκαλεῖν ὡς
δῆθεν αὐτοῖς προσκεχωρηκότας οἷον προσηλύτους, ἔτω παραση-
μαίνοντες· τῆς πράγματι ἄλλως ἀποχωθέντας τῆς ἀληθείας, καὶ
τῆς ἐνότητος ἐκπεσόντας, ἐξ ἀτόπου τῷ ὄντι καὶ ἐκ ὁσίας ἀπο-
σατήσεως. Οὗτοι καὶ γὰρ τὸ πρόθεν, οἷς περ ἐκ προγόνων ἐνα-
νατραφέντες ὑπῆρχον δόγμασί τε καὶ διατάγμασι τῆς καθ'
ἡμᾶς Ἐκκλησίας ὀρθῶς τε καὶ ἀμωμήτως στιχῶντες, ὕστερον
κατὰ βραχὺ παρεξέκλιναν καὶ τῇ μὲν, ἐξ ἀφροσύνης τε καὶ
ἀνοίας, τῆς αὐτῶν τῇ ψυχῇ δαινῶς ἐπισκοπιστάσης, τῇ δὲ, καὶ διὰ
τὰς παρὰ τῶν κατιχυόντων ἐπαγομένας αὐτοῖς ἐνδελεχῶς ἐπη-
ρείας τε καὶ κακώσεις, καὶ ὑπεροψίας, καὶ ὕβρεις, καὶ διὰ τῷ
λεγομένῳ πειθανάγκῃ, ταῖς δυτικαῖς περὶ τὰ δόγματα καινοτο-
μίαις ἀθλίως κατὰ μικρὸν ἐνδόντες ὑπεκεκύφesan. Ἀλλὰ γὰρ
τέτοις τέως, τοῖς ἔτω πως ἐνδιασρόφως τε καὶ ὑπεναντίως ἀνα-
δειχθεῖσιν ἀποστατικοῖς Οὐνίταις, ἐκ ἀθεῖ δὴπερ προσεγένετο, τῆς
τῶν πολιτικῶν πραγμάτων περιτροπῆς τε καὶ μεταπτώσεως εἰς
καλὸν ἀπόμεναι καὶ σωείμαρτο αὐτοῖς ἄρα, ἢ μᾶλλον ἐκ προ-
νοίας ἀπέκειτο, τῶν πρότερον δυνασθέντων ἀπαλαχθεῖσιν,
ἅμα

ἅμα καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως παραπολαύσαν, τῆς ἐπὶ τὸ θρήσκον-
μα, τὸ ἀρχαῖον ἀντίοις καὶ προγονικόν, καὶ ἄμεινον, καὶ μόνον καλόν· τὸ
περὶ Θεῶν δηλονότι καὶ τῶν Θεῶν ὀρθὰ φρονεῖν καὶ πρεσβεύειν· ὅπερ
ἐκ ἂν ἄλλως σφίσι καλῶρθωτο, ἢ κατὰ Θεῶν δυνάμιν τε καὶ χά-
ριν, τῷ πρὸς τὸ συμφέρον ἀνθρώποις ἅπαντα οἰκονομῆντος καὶ
διεξάγοντος.

Ἄντινα καὶ γὰρ οἱ ῥηθέντες, ὡς ἀρτίως αὐτοῖς ἢ κατὰ τῶν
πατέρων αὐτῶν πισθεύειν καὶ δογματίζειν ἄδεια ἐπέλαμψε καὶ ἐλδο-
θερία, τῆς βίας ἐκποδῶν γενομένης, ἔδεν τι πρότερον τῆς εὐκαίρου
συγκυρήσεως ταύτης διεγνώκασιν θέσθαι, ἔδ' ἐνέκλιότερον. Εὖ γὰρ
δὴ μάλα σπασσεν καὶ συμφρονήσαντες, ἐφ' οἷας περ τὸ γ' ἐς
ἐκείνο, ἐπισφαλῶν ὑπολήψεων καὶ παραδοξασμάτων περιπεπτώ-
κεσαν σχολιαῖς ἀτραπῆς τε καὶ ἀνοδίας, ἐπὶ τῇ βασιλικῇ ὁδῷ
ἀνάπαλιν ἐπιστραφέντες προέθεντο παλινδρομεῖν. Ἐνθεν τοι,
ἔδ' ἐν τῷ πολλοῦ χρόνῳ μεταξὺ ὑπερθέμενοι, ἔδ' ἐλυνύσαντες
τὸ παράπαν, ἐς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐσπῶσαν αὐτομολῆσαι μάνδραν,
ἀφ' ἧς ἀποβιοληθέντας σφᾶς γε αὐτὰς σωαῖδον, τῇ ἀσφαλῇ καὶ
σωτήριον. Καὶ παρῆναι τοίνυν ἐντὸς ὀλίγου παρ' ἐλπίδα πᾶσαν
θεάσασθαι ὅλας οἰκας, ὅλας πατριάς τε καὶ παροικίας, (ὡς χαί-
ρων τε καὶ ἀγαλλῶν τῷ Πνύματι τὸ συμβᾶν διεξάμει!) ὅλα φυ-
λῶν καὶ δήμων σίφη τε καὶ συστήματα, ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀθρόα συρ-
ρόσαντα. Τέκνα ἔτοι ῥαδίως ἀριθμητὰ, ἐν κόλποις ἐπανιόντα
τῆς γνησίας Μητρὸς, ἀφ' ἧς ἐλεεινῶς ἐκσκιρτήκεσαν. Στρατόδο-
μένων μυριάδας, ἐπὶ τῆς φάλαγγος καλῶς σπῶσαντων παραλαχ-
θῶναι, ἀφ' ἧς κακῶς ἐξεκύμλων καὶ ταῦτα μηδέτινος τὸ ἀνα-
κλητικὸν αὐτοῖς ὡς ἔδει διασημωμένον, μηδενὸς πορορμῶντος ἢ
παραθήγοντος, μηδενὸς παρεπείγοντος ἢ παραβιαζομένου, ἢ ἐν
ἀπειλαῖς σωωθέντος, ἢ ἐν ἐπαγγελίαις καὶ ὑποχέσσετι κενωτέρων
ἐλπίδων προσεφελκομένου καὶ ἐπιθελγοντος μηδένοιο τὸ σωόν,
κατὰ ἄνθρωπον εἰπεῖν, ἐπισπασσάντων καὶ τὸ παρ' ἑαυτῶν σωει-
σαγαγόντος· μόνον δ' αὐτῶν τῷ Πνύματος, ὅπερ ἔδ' ἂν ἐθέλη πνεῦ-
μα λαμπρῶς ἐπινύσαντος, ἔδ' ὁρασηρῶς ἐπιδραψιλοῦσαμένου,
ὥς περὶ τριακοσίας χιλιάδας, τό γε νῦν ἐς ὃ γράφω, καὶ ἔτι
πρὸς, διαπληθωμένους ἐπαριθμεῖσθαι, τῶν ἐπὶ τῇ προγονικῇ ἀν-
τιοῖς ἐνσέβειαν παλιννοήσαντας, καὶ τῇ τῶν Οὐιτῶν κακῶν φα-
τον προσηγορίαν ἐκείνῳ, ὡς ἀποτακτικῇ καὶ ἀποστατικῇ μάχῃ,
ἢ ἐνωτικῇ καὶ σωματικῇ, ἀπαξιῶσαντας τῶν λοιπῶν ἀκρίβειαν, καὶ
ἀποπτύσαντας. Ἄνθ' ὧν, καὶ παρὰ τὰς τρεῖς ἐπὶ ταῖς τριάκον-
τα Ἀρχιερατικαῖς Ἐπαρχίαις, τὰς πρὸς ἐπισκοπῇ καὶ διοίκησιν
τῶν τῶν πιστῶν πληρώματος ἐν τῷ Ῥωσιακῷ Κράτει μέχοι τῶ-
δε ἀριθμημένους, καὶ ἑτέρας ἔτι ἐδέχθητε προσεπισυσαθῆναι ἐκ
β
νέκ,

νέε, (*) ἐφ' ᾧ, μηδὲ τὰς προσεθείσας Πολωνικάς χώρας, ἀμοίρας τῆς Πνύματικῆς ἐπισκοπίας τε καὶ κηδεμονίας ἐγκαταλείπεσθαι. Ἀμέλει τοι γὰρ καὶ σαθρῶν ἔδει καινῶν, καὶ ἄλλων ἐπὶ ταῖς προτέραις ἐπαύλεων, αἷς ἂν ἐναναπαύοιτο τὰ νεοσύλληκτα τῶν ποιμνίων καὶ μὲν δὴ καὶ Ποιμένων νεοχειροτονήτων, τῶν ἐπὶ τοῖς ἀρτίως συλλεγᾶσιν ἐπαγραυλεῖν μελλόντων, καὶ ἐπὶ νομας σωτηρίας τὰ ποίμνια ποδηγεῖν τε καὶ διεξάγειν ἢ, καὶ ὡς ἄλλως εἶπεν, ἐργαλῶν προσέδει πλειόνων, τῶν ἐπὶ τὰ εὐφορένῃα τῇ Κυρίᾳ γεώργια ἐκπεμφθησομένων, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἐς θερισμόν ὑπολόβουκόντα λήϊα.

Ἐν δὴ τέτοις ἐγὼ, τῷ ὀρθόδοξον καλιδὼν Ἐκκλησίαν θαυμασῶς ἔτω κατόρθωσμένῳ, καὶ περιστῶς ἐπιδιδῶσαν καὶ αὐξῶσαν, χαρᾶς, ἐκ ἂν ἔχοιμι φράσαι ὅσης, πληθεῖς καὶ ἀγαθιάσεως, αἰνεῖς τε πρὸ πάντων τῆς ἐκ ψυχῆς εὐχαριστήριος τῷ Θεῷ ἀνεθέμῳ, τῷ τὰς μαυνομένας κατὰ τῶν εὐσεβῶς αὐτῷ λατρεύοντων Θαλάσσης, ἐς τ' ἂν εὐδοκήσῃ, χαλινῶν καὶ κατόβνάζοντι, καὶ τῷ καταγλῖδα μεθισάντι εἰς αὐραν, μηδὲ τῆς αὐτῇ Ἐκκλησίας χαλεπῶς ἐπηρεαζομένης τε καὶ κατὰβλισσομένης ἐς τέλος ἐπιλινθανομένης, μηδὲ τὰς Ἄδης πύλας κατιχύειν αὐτῆς ἐπιτρέποντι. Ἐπειτα δ' ἂν ἀνάπαλιν ἐξῆς, ἐκ οἷο ὅπως, διατεθείς ἄλλοίως τὰ σπλάχνα, ὥσπερ ἀχλύος τινὸς ἐξάπινάμῃ τῷ Πνύματι ἐπιχυθείσης, ἐς βάθος ἀθυμίας δεινῆς κατενεχθεὶς ἐπηθόμῳ, πάθος πάθει τῷ ὑπεναντίῳ ὑποχωρήσαντος. Ἐπὶ γὰρ τοῖς τῇδε συμπεσῶσιν, οἷς διεξῆλθον, τὸν λογισμόν παντοίως ἐκπεριάγων, μὴ ἐχὶ καὶ πρὸς τὰ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ ἄλλαχόθι τῶν Πιστῶν πλήθῃ τῷ διάνοιαν ἐπιστρέψαι, ἔδαμῶς ἔχον· (Γραμκὸς ὢν αὐτὸς ἀνέκαθεν ἐκ γενετῆς, καὶ ἀνατροφῆς, καὶ ἀνατροφῆς τῆς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῇ βίᾳ ὁ καὶ Ῥώστος ἦδη, ὡς ἐκ μεταναστεύσεως φάναι, καὶ ἔβραχυτελεῖς παροικήσεως καὶ μὴ καὶ δι' αὐτῶν, ἐκ Θεῆας ἄνωθεν προνοίας τε καὶ χάριτος ἐν τῇ Ῥωσσιακῇ Ἐκκλησίᾳ τάξιν κεκληρώμαί) ἐκ ἔχον, ἔφω, ἐν ᾧ τῆς ἔως ὧδε κατόρθωσμένης ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐγενόμῳ αὐτόπτης, μὴ καὶ πρὸς τῆς ὁμογενεῖς ἐμοῖ, καὶ τῆς λοιπῆς ὁμοδόξης, τὸν νῦν ἐπιστήσασθαι καὶ οἷον ἐπιστηλοτυπήσας τῷ, τῶν ἄλλων μὲν, ἐκ ἄλλοτριῶν δὲ ὅμως, ἄλλὰ καὶ μάλα οἰκείων, τῷδε εὐδαιμονήματι, μὴ ὡς οἷος τε αὐτῷ καὶ εἴτι δωαύμῳ συμβαλέσθαι καὶ κείνοις διαπαιράσασθαι οἷδα καὶ γὰρ

πειρα-

(*) Τῶν ἐν Ῥωσίᾳ Νεοσυστάτων Ἐπαρχιῶν, ἡ μὲν 1) Μοζδζζκα καλεῖται, ἥς ὁ Ἐπίσκοπος, ὑπὸ τὸν Ἀσραχανίαν Ἀρχιεπίσκοπον τέτακται· ἡ δὲ 2) Θεοδοσίικα, ἥς ὁ Ἐπίσκοπος: ὑπὸ τὸν Αἰκατερινωσλαβίας· ἡ δὲ 3) Ζητομίικα, ἥς ὁ Ἐπίσκοπος: ὑπὸ τὸν Μήνικας. Πρόθετες δ' ἐπὶ ταῖς εἰρημέναις καὶ 4) τῷ ἐπὶ Νήστῃ συστάσαν Καθὰκ ἐνομαζομένης, κατὰ τῷ Βορειοτέρῳ Ἀμερικῶν καμένης, ὑπὸ μοίραις τὸ μὲν πλάτος, ὡσεὶ 57. τὸ δὲ μήκος, 224.

παραθὰς, καὶ περαθὰς δὲ καὶ αὐτὸς ἔχ' ἅπαξ, ἀγνοεῖν ἐκ ἔχω, ὅσον πολλαχῶς γῆς οἱ ἡμέτεροι ὑπὸ τῶν ἀλλοτριοφρόνων καὶ ἑτεροδοξάντων ἐς πείραν ἤκωσιν ἐπηρεῶν καὶ παρενοχλήσεων· ἔδεν δὴπεθεν ἐλασσόνων, ὧν ὑπὸ τῶν Πολωνῶν ἄχρι τῆδε οἱ ῥηθέντες Οὐνίται ὑπὴνεγκαν. Ἐν δὴ τῷτο μάλιστα τῆς Ῥωμανίδος Ἐκκλησίας αἰετὲ καὶ παντὰχῶς, οἷον ἀγώνισμα ἑαυτῇ καὶ ἄθλον ἐξαίρετον προσησαμένης, τὸ τῇ Ἀνατολικῇ ἐπεμβαίνειν ἀδιαλείπτως, καὶ ἱταμώτατά πως καὶ θερμεργότατα μηχαναῖς ἀπάσας, καὶ τρόποις παντοίοις διαφιλονεκχέσης, ὅπως ἂν τὰς ἡμετέρας, ἢ τὰς ἐκ τῶν ἡμετέρων ὄντας, ἀπὸ τῆς σερεᾶς παρασαλῶσαι καὶ μεταστήσαι πέτρας, ἐφ' ἧς ἐδραῖως βεβηκέναι, καὶ ἀδιασείσως μένειν καλῶς ἐσῶτες ὀφείλῃσι.

Ταῦτ' ἐκ ἀδακρυτὶ διενθυμηθέντι, ἄριστον ἔδοξέ μοι, Φραγμόν τινα, διὰ τῆ παρόντος Συγγράμματος προβληθέντος, τῷ δαινῶ τῷ δε καὶ σφοδρῶ ῥόβματι ἀντιθέσθαι παράσταθαι· ἐφ' ᾧ τὴν ὀλεθρίαν ἐπίκλυσιν, εἴπως οἷον τε, ἐπικαταχῆν, ὥς οἱ ὑπεναντίοι ῥήματα καταποντισμῶ διωκεῶς ἀφίεντες, τὰ ὑπερφυέσατα τῶν οἷς ἐνσεῶς σιχῶμεν δογμάτων, ὑποβρύχια ταῖς ἰδίαις καινοτομίαις ποιῆσαι σπιδάξῃσι. Φραγμὸς δὲ, ὥπερ ἄν τις τὴν ῥύμῳ τῶν περὶ τὰ πισυότεια καινοτομιῶν σῆσειεν, ἔδεις ἐπικρατέστερος δὴπε γενοίτο, παρὰ τὸν διὰ τῆ Θεᾶς λόγον, καὶ τῆς εἰλικρινῆς τε καὶ ἀπαραπονήτης Διδασκαλίας, τῆς ἐκ τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, καὶ τῶν οἰκουμενικῶν Μεγάλων Σωόδων, καὶ τῶν θεηγόρων Πατέρων ἀρυσμένης, ἀντιπροβαλλόμενον. Οὕτω τοιγαρὲν διαλογισαμένῳ, ἐκ ἐπάναγκες ὥς, διὰ πάντων καθάπαξ τῶν οἷς οἱ Δυτικοὶ τοῖς Ἀνατολικοῖς ἀντιβαίνουσι διελθεῖν, μακρὸν γὰρ ἂν εἴη τῷτο γε, καὶ μονονυχὶ ἀπέραντον· ἀλλ' ἔξεν ἂν μοι ἔδοξεν ἄλλης, μιᾶς τινὸς πρὸ τῶν ἄλλων, ἐν αἷς ἡ διαφορὰ τε καὶ διαμάχη σωεχῶς ἐπανακυκλεῖται, τὴν διάσκεψιν ἐνταῦθα προσήσθαι, ἐξ ἧς, ὡς ἐνὶ πληρέσεια, ὑπὸ Ἀνδρὸς, τὸν πάντα βίον περὶ αὐτῷ ἐξόχως σπιδάσαντος, πεπραγματόμενης, καὶ ἀναπολογήτης εἰς τῆπιὸν τὰς ἀντιδογμαλίζοντας καθισώσης, ἔτοι μὲν κατασιγαθεῖεν, ὡς μηδὲ χεῖλη τῆ λοιπῆς δῶαθω διαίρειν, οἱ δ' ἡμέτεροι ἐκ τῆς δε καὶ μόνης σαφῶς ἐπιγνοῖεν, ὅσον καὶ τὰ λοιπὰ τῶν παρὰ τοῖς ὑπεναντίοις καινοτομημάτων, ἐπισφαλῇ τε ἐστὶ, καὶ ἀνεμώλια καὶ σαθρὰ, δι' ἐνὸς δὴ τῆ ἐκδιδόμενης τέτῃ ὑπομνήματος, τεκμαιρόμενοι. Ἐσεσθαι γὰρ τετὶ καὶ μόνον ἐκδοθῆν εἰς παράκλησιν καὶ τὴν τυχεῶσαν τοῖς ἡμῖν ὁμοπίστοις σωοῖσον, ὑπὸ τῶν καινοτόμων ἐπηρεαζομένοις τε καὶ παρενοχλημένοις· ἔσεσθαι δ' ἂν καὶ εἰς προφυλακὴν καὶ ἀσφάλειαν αὐτοῖς περὶ τὰ δόγματα ἐπιβελδομένοις, καὶ ὑποσκελισθῶσι κινδυνώουσιν ἐπιτήδειον. Καὶ τοῖς μὲν ἐρῶμένως ἔχουσι τῇ πίσει, καὶ τῷ θεμελίῳ ἐσηκόσιν ἐδραῖοις,

ἐδραίοις, πρὸς ἐπικρατεσέραν ἐποικοδόμησιν καὶ ἐπισηριγμὸν σω-
τελέσαι, τοῖς δ' ὑποχαύνοις τε καὶ ἀφενεσέροις, εἰ τύχοι, καὶ δὲ
ὀλιγοπισίαν ἢ μικροψυχίαν ὑποσαλδομένοις, ὑπέρισμά τι καὶ οἶον
ὑποσηριγμα ὑποσησεσθαι, πρὸς ὃ οἱ αὐτοῖς ἀντικείμενοι ἀντιστή-
ναι, καὶ τῷ τρίτον τῶν ποδῶν αὐτῶν διαταράξαι ἢ μὴ διατή-
σονται.

Τὸ μὲν ἔν Σύγγραμμα τόδε, πρῆκετο δὴ καὶ πρότερον,
ὥστερ εἶρηται, τοῖς Ἀδελφοῖς Ῥώσοις Λατινιστὶ αὐτὸ μετιέναι,
ὡς ἔκ ἀδαέσι τῆς διαλέκτου τὰ πλεῖστα, τοῖς παρ' αὐτοῖς ἐν Ἀξι-
ώμασιν Ἐκκλησιαστικοῖς, ἢ Πολιτικοῖς διαπρέπασιν. Οὐμὴν ἄλλ'
ἔκ ἀσωτὲλές ἂν δόξεν, ἀλλὰ καὶ πολλῆς ὠφελείας πρόξενον, εἴπερ
αὐτὸ ἐξελλωισθὲν, καὶ τοῖς ἡμετέροις Γραικοῖς διενκοινωθήη,
κατὰ τῷ πάτριον αὐτοῖς γλώσσαν διαλεγόμενον. Ἐν γὰρ τῷ
τοιούτῳ Συγγράμματι ἢ Λατίνων πάντολμος ἀποτομία καὶ ἀπόνοια
καὶ θρασύτης, εἰς τὸ τὰ καθεστώτα κινεῖν τῆς ὑπερφυῆς Πίσεως
δόγματα, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὸ περὶ τῆς ἀνερμηνεύτου Ἐκπορεύ-
σεως τῆ Παναγίας Πνύματος τῆτο, ἔτω περιφανῶς ἐξελέγχεσθαι
καὶ σηλογραφεῖται, ὡς μηδέν τι τὸ παράπαν ἀπολείπεσθαι εἰς ἀπο-
λογίαν τοῖς καινοτόμοις, ὃ, τι περ ἂν καὶ λόγῳ τινὸς, πιθανῶς γέν,
εἴη ἐχόμενον. Καί τοι γὰρ ἐν τῷ Σωτάγματι τῷδε, ἔκην τὰ
ἄλλα διείληπται, τὰ ἐν οἷς συμβαίνει τῆς Δυτικῆς τῆς ὁρθότητος
παράλειπεσθαι, περὶ δὲ μόνῃς ἰδίᾳ ἐν αὐτῷ λόγος τῆς Θεολογίας
τῆ Πνύματος, ὅθεν αὐτὸ δεῖν ἐν τῇ Θεότητι ἐκπροϊέναι πισύειν
τε καὶ ὁμολογεῖν ἄλλ' ἐπισήσας εὖ μάλα διελογισάμην (δοκῶ δὲ
μοι ἢ παρὰ τὸ εἶκος τόδ' ἐσοχάσθαι) ὡς ἐπειδὴ τῆτο δὴ τὸ εἴ-
τημα, τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν διασάσεως ἐς τὸ πρῶτισον, (ἢ καὶ
αὐτοὶ Λατῖνοι ἐπὶ τῆς Φλωρεντιακῆς Σωόδου σωέφασκον) ὡ
κατ' αὐτό γε καὶ μόνον ἀναπολογήτως σφᾶς ἔχοντας ἐπιγνοῖεν,
ἐκέτι τῆ λοιπῆ ῥαδίως, ἔδὲ περὶ τ' ἄλλα τολμήσασιν ἡμῖν πράγ-
ματα παρέχεν, ἔδ' ἐπιτίθεσθαι, ἅτε δὴ περὶ δόγμα Φωραθέντες
τηλικῶτον σφαλλόμενοι καὶ κατελεγχθέντες, τὸ ἐν τοῖς μάλιστα
Βασιμώτατον. Ἐντραπήσονται γὰρ, ὡς εἶκος καὶ εἰ μὴ ὅψις
αὐτοῖς πόρνης, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐγένετο, καταιχλωθήσονται,
καὶ ἡ καινοτομία ἐμφράξει τὸ σόμα αὐτῆς. Ἄλλως τε δὲ, καὶ
ἐφεξῆς, εἰ τύχοι, κατ' αὐτῶ γε τέττε, ἢ τινὸς ἄλλου δόγματος
τοιούτου, τῶν ἃ παρ' ἡμῖν πρεσβεύεται προπετεύοιντο, καὶ γλώσ-
σαν ἔτι κινεῖν ἀναιδέσερον, ἢ πεφύκασιν, καταθρασυώοιντο, ἔδὲ
προσέξουσιν αὐτοῖς τὸ τιμικαῦτα οἱ ἡμέτεροι τὸ παράπαν ἐυλό-
γως πάνυ καὶ δικαίως ἀπαξιῶντες ὥτα ὑπέχεν τοῖς ἔτω δει-
νῶς ἐξηπατημένοις, καὶ καθηγηταῖς χρηθεῖν περὶ τὰ τῆς Πίσεως,
τοῖς τὰ καιριώτατα τῆς εὐσεβείας ἀδετῆσι καὶ ἀνατρέπασιν.
Ὅμοιον γὰρ, ὡς εἰ καὶ τυφλοῖς ὁδηγοῖς ἄγειν ἐπαγγελλομένοις,
ἑαυτῶς

ἑαυτὸς παρῆχον, τοῖς ἐς βάραθρα κατασπᾶν, καὶ ἐκτραχηλίσεν
ἐτοίμοις, ἐς ἅπερ αὐτοὶ ἐκείνοι ἀνοητότατα διακυβισῆντες, ἀθ-
λίως ἐμπίπτουσιν.

Ἀλλὰ γὰρ ὅθεν ὠρμήθῃω πρὸς τὴν τῆς Βιβλίας μετάφρασιν,
ἔρηται· ὅπως δὲ μεταφραθὲν ἤδη, καὶ τύποις ἂν ἔχοιμι δημο-
σιεῦσαι, τῶν ὧν πρὸς ἐμὲ μάθοις θάτερον ὡς, ὡς Φίλτατε Ἀναγ-
νώσα, καὶ δὴ ἐρῶ· ἔ γάρ ἐδὲ τὰτὶ τὸ δοῦτερον ῥᾶσον ὡς. Τῶν
μὲν γὰρ ἐν περισσίᾳ πλέττε καθεστηκότων, οἱ Φιλοτίμως ἔχοντες
περὶ τὰς τοιαύτας δαπάνας, ὀλίγοι πάνυ εἰσὶν· τῶν Τυπογρα-
φόντων δ' οἱ παῖδες, ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων τοῖς τοιούτοις Βιβλίοις
ἐκ ἀξιῶσιν ἐπιχειρεῖν, ἀφ' ὧν ἐκ ἔσιν ἀυξάνειν βαλάντιον. Ἀτὰρ
ἐδὲ οἴκοθεν ἐκ τῶν παρ' ἐμοὶ, μετρίων δὴ τέτων ὄντων καὶ
γλίχρων, παρὼς τοσαῦτα, ὅσα γε καὶ ἐπαρκέσαι τῇ δαπάνῃ τῆς
ἐκτυπώσεως. Ἀμνηχανήσας τοίνυν ἐπὶ ποσὸν, ἔκην τέλεον ἀπέγ-
νων τῆς μὴ καὶ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαντῶσαν δυσχέρειαν ὑπερβαλέσθαι·
τολμηρότερον δέ τι διανοηθεὶς, ἀνεβρίθθω ἔφω· αἰ γὰρ ἐν πίπ-
τουσιν οἱ Διὸς κύβοι· τῆς ἐν ἐπὶ τοῖς Οὐνίταις προδηλωθείσης
Ἐκκλησιαστικῆς ευκληρίας ἐκείνης, ὡς ἀφορμῆς εὐκαίρου δραξά-
μενος, πρὸς τὴν ὑπερτάτῃ αὐτίκα τῶν Ῥωσιῶν ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ
ἀπιδὰν ἀπεῖδον· καὶ τῆς δεξιᾶς τὴν ἀντίληψιν ἐπικαλέσασθαι δὲν
ἔγνω, τῆς ἐπὶ πᾶν ὅ, τι ἀγαθὸν καὶ ὀνησιφόρον, ἔχ' ὅπως τῷ
πολιτεύματι, ἀλλὰ καὶ τῷ ὀρθοδόξῳ πληρώματι, πολλῷ μᾶλλον
προθύμως, καὶ θᾶττον ἢ ἂν τις ἠλπίσειν, ἐπεκτείνεσθαι καὶ δωα-
μένης καὶ ἐπιχαίρεσης. Τοιγαρὲν τῷ Θεοσηρίκῳ παραστὰς
Θρόνῳ, πρῶτά μὲν Αὐτῆς τῇ Μεγαλωσύνῃ τὰ εἰκότα σωήθῃω,
ἐφ' οἷς, ἔ μόνον κατὰ τῶν πολεμίων τῆς Κράτης, ἀλλ' ἤδη καὶ
κατὰ τῶν ἐπεμβαίνοντων τῇ τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τηλικαῦτα,
σωαιρομένῃ Θεῷ· Ἰσησι τρόπῳ, ἔτω θαυμαστὰ καὶ ἐξάσια, ὡς
τέτων μηδέποτε τὸν ἐπιόντα ἐπιλήσεισθαι χρόνον· ἐς αἰ δὲ αὐτὰ
καὶ πανταχόσε ἀνακηρυχθήσεσθαι μέλλειν, ἔς τε, καὶ ὅποι ποτ'
ἂν, αἱ πρῶται καὶ ὕσταται ἀνίχουσιν ἡλίας αὐγαί. Ἐπειτα δὲ, καὶ
τῶν λοιπῶν ὀμοδόξων σωεπιμνηθεὶς Ἐκκλησιαστικῶν Συζημάτων,
ὅσα ἐκτὸς τῶν ὄρων τῆς Ῥωσσιανῆς ἐπαγέρεται Κράτης, προσεδέμῃω
καὶ ὑπὲρ ἐκείνων τὴν ἐξ Αὐτῆς σωαρωγίῃ ἐξαυτήσασθαι, κατὰ-
γε τὸ ἐνδεχόμενον. Τὴν δὲ, ἐκ ἄλλῃ ἔσεσθαι πρὸς τὸ πα-
ρὸν ἐτοιμοτέραν τε καὶ προχωροτέραν, παρ' ἣν ἂν τις ἐπαρήξειε
διάτινος βιβλίας προσελδοσόμενῃ τε καὶ διακοινωθισομένῃ τῇ τῶν
ὀρθοδόξων Ἐκκλησίᾳ, τὴν τῶν ἀπατεώνων ἐπηρεαστῶν θάδιερ-
γίαν φρέδῳ ἀποφαινόντος καὶ ἐξίτηλον· οἷον τόδ' ἔφω· (ἅμα
καὶ τὸ Βιβλίον παραδηλώσας) διὰ γὰρ δὴ τέττα, ὃ παρ' ἐμὲ
ἐπ' αὐτῷ τέττω ἐπὶ τὴν Ἑλλῶα φράσιν ἡρμηνεύεται, τάχά τι καὶ
Γραικοῖς προσγένοιτο ὄφελος, εἰς ἐπιβοήθημα εὐκαιρον, προφυ-
λακτι-

λακτικόν τε ἅμα τόδε καὶ ἀμωτήριον. Γραικοῖς τοῖς Σοῖς ἔφω,
ὦ Δέσποινα· τοῖς αἰ μὲν τῷ ἐκ Σθ ὑπεράσπισιν μετὰ Θεὸν
ἀπεκδεχομένοις, ἐνδελεχῶς δ' ὑπὸ Λατίνων περὶ τὸ σέβας ἐπι-
βυλδομένοις, καὶ παντοίως ἐπὶ τῷ μετ' αὐτῶν ἀντιπεριελκομέ-
νοις ἀπαΐσιον ἔνωσιν. Ταῦτ' ἐγὼ ἀπὸ σώματος τῇ Γαλιωτάτῃ
Αὐτοκράτορι· οἷς τὰ παραπλήσια προσεδέμω καθικετόντας καὶ διὰ
Γράμματος. Ἀλλ' ἐθέλοις ἄν, οἶμαί, καὶ τῷ ἱκετηρίαν ἀκῆσαι, ἣν
Σοι, καίτοι διεξοδικωτέραν, ὥδε παραθέσθαι ὡς εἶχεν ἐ κατοκνήσω.
Εἶχε δὲ ἔτως, ἐν ἀφελεσέρεα τῇ παρ' ἡμῖν ἰδιωτοδόσῃ σωτάξει
φραθεῖσα, ὡς ἂν ἡ ἐυληπτοτέρα τῷ Ῥωσιστὶ ἐρμωδύσονται.

ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΗ ΚΡΑΤΑΙΟΤΑΤΗ ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΗ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡ

κτ: κτ: κτ:

- „ Κατὰ τὸν ἐνθεον πόθον τε καὶ εἴηλον τῆς Πανδόσεβος Σθ
„ Βασιλικῆς καρδίας, Ἰδὲ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐπὶ τῇ
„ Θεοφρερήτῃ Σθ τῆς Κράτης, ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν,
„ Θείᾳ χάριτι, θαυμασίως αὐξάνει, καὶ προάγεται, καὶ
„ ἀνθῇ ὡς τὸ κρίνον. Ἰδὲ, ὡς ἀμπελος ἐνθωῶσα, ἐξε-
„ τεινε τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης, καὶ ἕως πο-
„ ταμῶν τὰς παραφυάδας αὐτῆς. Ἡ σκιὰ αὐτῆς καλύπ-
„ τει τὰ ὄρη, καὶ αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς τὰς κέδρας τῇ
„ Θεῷ. Ὅθεν εἰκότως ἡμεῖς τὰ πιστὰ τέκνα τῆς Ἐκκλη-
„ σίας, δὲν φθάνομεν ἔτε νὰ ἀποδώσωμεν ἱκανὰς τὰς ἀξιο-
„ χρέας ευχαριστίας, ἔτε νὰ σιωπήσωμεν τῷ δικαιοῤῥα-
„ τῷ χαράν μας.
„ Ὡ! ἐν καὶ τὰ λοιπὰ κλήματα τῆς αὐτῆς Ἀμπέ-
„ λος ἀπελάμβανον τῷ ὁμοίαν ἐπιστάσιαν καὶ καλλιέργη-
„ σιν! τετέστιν, ἂν καὶ τὰ ἄλλα ὁμόπιστα τῶν εὐσεβῶν
„ σίφῃ, ἡξιῶντο τῆς αὐτῆς ἀντιλήψεως! Ἀλλ' ἐκεῖνα, πα-
„ ρὰ τῆς ποταμῆς Βαβυλωνος, ὅσον ἐγκαταλελειμμένα, μα-
„ ραίνονται ἐλεανῶς, ἀνάμεσα εἰς τὰς πυκνὰς ἀκάρπας
„ Ἰτέας τῆς ἀπιστίας, ἢ τῆς κακοπιστίας, καὶ καταχερ-
„ σθνται.
„ Βέβαια, ἢ τῶν Γραικῶν Ἐκκλησία, καὶ τῶν λοι-
„ πῶν ἄλλων τῶν αὐτῇ ὁμοδόξων, ἐν ᾧ καὶ πόρρωθεν
„ δοχαρίσως ἀκῆσαι, τῆς εἴτε Οὐγατρὸς, εἴτε καὶ Ἀδελφῆς
„ Ἐκ-

„ Ἐκκλησίας, τῆς Ῥωσσιακῆς ταύτης, τῷ ἐκκληρίαν καὶ
 „ τῷ ἐπαύξησιν· ἐπειδὴ δὲν ἐτυχεῖ καὶ ἐκείνη νὰ μελω-
 „ δῇ ἀπαρενοχλήτως καὶ ἀνεπηρεάσως τῷ ῥῥῳ Κυρία
 „ ἐπὶ γῆς, τῆς ποτὲ μὲν ἰδίας, νῦν δὲ (φεῦ!) ἀλλοτρίας,
 „ δὲν εἶναι τρόπος νὰ μὴ χετλιάσῃ, καὶ νὰ μὴ ὀλοφύρε-
 „ ται, σωμαθανομένη ἐκ παραθέσεως βαρυτέραν τῷ ἑαυ-
 „ τῆς ἀθλιότητι· ἔτε εἶναι παράλογον, εἰν, βλέπασα
 „ τῷ ἐυτεχνίαν τῆς Ἀδελφῆς Φεννάνας, κατηφιᾷ καὶ
 „ σκυθρωπάσει ἢ Ἄννα ἢ ἄγονος· καὶ ἂν ὀδωᾷται περι-
 „ παθῶς καταδυσωπῆσα τὸν Ἐλκανᾶ τὸν αὐτῆς Κύριον.
 „ Δὸς μοι τέκνα.
 „ Ἡ συμφορὰ ὧδε, διὰ τὰς τῶν καιρῶν περιστάσεις,
 „ καθίσταται ἀθεράπυτος. Καὶ ἡ Ἄννα, ἕως ἃ ὁ Θεὸς
 „ συγχωρεῖ, ἔχει νὰ μένῃ κατώδυνος. Ἀλλὰ
 „ Γαλιωτάτῃ Κυρία! Μήτι, εἰν λαλήσω; οἱ Κωνσταντι-
 „ νοι, οἱ Θεοδοῖοι, καὶ οἱ Ἰσωνιανοὶ, καὶ καὶ, ὧν ἀξια-
 „ γάσως τὸν Φιλόχριστον ξῆλον ἐν ψυχῇ τρέφεις, ἐκεῖ
 „ ὅπερ δὲν ἔφθانون νὰ ἐκτένωσιν εἰς τὰς πρὸς τὸν βρα-
 „ χίονα τῆς αὐτοῖς δοθείσης κοσμικῆς δωάμεως, ἐπεμε-
 „ λυντο νὰ ἐνεργῶσιν ὑπὲρ τῶν πρὸς κατὰ ἄλλας δια-
 „ φόρας τρόπους καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἀνελάμβανον
 „ τῷ φροντίδα εἰς τὸ νὰ πληθύνωνται διὰ χειρὸς (μήπω
 „ εὐρεθέντος τότε τῆ τύπῃ) τὰ Ἀντίγραφα τῶν Ἀγίων
 „ Γραφῶν, καὶ τῶν ἄλλων Βιβλίων, καὶ ἔτω νὰ διαδίδων-
 „ ται, ὡς ὅπλα ἀμυντήρια, εἰς τὰς ἔξω τῆς Ἐπικρατείας
 „ αὐτῶν τῷ εὐσεβεῖν ἀσπασομένους.
 „ Κατὰ τῆτον τὸν ἀξιολύμητον τρόπον, ἐπαφελέσα-
 „ τον ἐγὼ κρίνω, ἂν κατὰ τὰς παρόντας καιρὸς, διαδοθῇ
 „ εἰς τὰς ἀπανταχῇ Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας, ἐν τι τοιᾷ-
 „ τον ὄπλῳ. Θέλω νὰ εἰπῶ, ἐν τι Βιβλίῳ, τὸ ὅποῖον νὰ
 „ ἀπαντᾷ ἰχυρῶς εἰς τὰ ἀπατηλὰ Σοφίσματα, δι' ὧν οἱ
 „ Δυτικοὶ καινοτόμοι ἐπιβελοῦνται τῷ Πίστιν τῶν ἐν αὐ-
 „ ταῖς ὀρθοδόξων. Ὁ κατὰ τῆς Γραικίας πνευματικὸς
 „ ἔτος πόλεμος, μεμιγμένος πολλάκις καὶ μὲ βίαν σωμα-
 „ τικῶν καὶ ἐγκόσμιον, εἶναι τῆ αὐτῇ εἶδους μὲ τὸν πόλε-
 „ μον ἐκεῖνον, ὅς τις ἐκινεῖτο εἰς τὰς Πολωνικὰς χώρας
 „ ἄχρι τῆς σήμερον. Ἀγωνίζονται καὶ ἐκεῖ ἀκαταπαύ-
 „ σως οἱ Λατῖνοι, νὰ συστήσιν κατὰ διαφόρων τρόπους τῷ
 „ κακέμφατον αὐτῶν ἔνωσιν, καθὼς ἡγωνίζοντο καὶ ἐδῶ·
 „ καὶ συλαγωγῶσιν ἐπομένως πολλὰς. Ἡ Θράκη, ἢ Ἰλλυ-
 „ ρία, ἢ Μακεδονία, καὶ ἡ λοιπὴ Ἡπειρος· αἱ Νῆσοι τῆ
 „ Μεσογείας, καὶ αἱ τῆ Ἰωνικῆ πελάγους αἱ ἐπὶ τῆς Ἀσίας
 „ χωραὶ

„ χώραι αἱ παραθαλάσσιοι· ἡ Συρία, ἡ Ἀντιόχεια, ἕως
„ αὐτῆς Αἰγύπτου, ἐνθα τῆς τῶν Γραικῶν Ἐκκλησίας ἔτι
„ ἐπιπολάζουσι τὰ πάντα ὑπὸ τῶν
„ Μισσιοναρίων ἀνάστα· ὅθεν τὸ τοῖστο Βιβλίον, ὅπερ
„ εἶπον, ἐμπίπτει εἰς χεῖρας τῶν λογιωτέρων
„ καὶ νοημονεσέων, γίνεται οἷοντις Φραγμὸς ἰχυρὸς, διὰ
„ τὴν ἀντικόψην ὅπως τὸ σφοδρὸν ῥεῦμα, καὶ τὴν ἀνάχυσιν
„ τῆς καινοτομίας, ἥτις ἐπαπειλεῖ ἕως τέλους καὶ τὸν
„ ὀλοχερῆ καταποντισμόν „.

„ Τοιαῦτα πολλὰ Βιβλία, εἰς ὀλοκλήρας ἑκατοντάδας,
„ ἐν διαστήματι ἡδὴ χιλίων χρόνων ἀπὸ τῆς Σχίσματος
„ ἕως τῆς νῦν ἀριθμύμενα ὑπὸ τῶν Προμάχων τῆς Πα-
„ λαιᾶ καὶ ὀρθῆς Φρονήματος ἡμῶν ἐφιλοπονήθησαν· δὲν
„ εὕρισκω ὅμως ἰχυρότερον ἄλλο, ἢ ἀκριβέστερον, τῆς Συγ-
„ γράμματος ἈΔΑΜ τῆς ΖΟΙΡΝΙΚΑΒΙΟΥ· ὅς τις Βορέσος
„ μὲν τὸ ἔθνος, Λαθηνανὸς δὲ ἐκ γενετῆς καὶ ἀνατροφῆς
„ τὴν θρησκείαν, προσήλυτος μετέπειτα προσελθὼν τῇ ὀρ-
„ θοδόξῃ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐν Βατερλίνῳ πόλει τῆς Μι-
„ κρᾶς Ῥωσσίας ἀναχωρήσας, σφραγίσας μετὰ τῶν ἄλ-
„ λων, τὸ, περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνεύματος
„ Θεολογικὸν Σύγγραμμα αὐτῆς, τὸ εἰς δέκα ἐννέα Πραγ-
„ ματείας διηρημένον, καὶ ἐν αὐτῷ ἐξώτησε τρόπον τινά,
„ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, τὴν πρωτίστως αἰτίαν τῆς τῶν Ἐκ-
„ κλησιῶν Σχίσματος, μετὰ τὴν τελειότητα καὶ ἀκρίβειαν,
„ ὥστε (κατὰ τὴν κρίσιν καὶ ἐπιμαρτύρησιν τῆς Σοφῆς Νο-
„ βογροδίας Ἀρχιεπισκόπου Θεοφάνους τῆς Προκοπόβιτς) ἔδεν
„ περαιτέρω διώταί τις, ἢτε νὰ προθέσῃ, ἢτε νὰ ἐπιθυ-
„ μήσῃ. Αὐταὶ αἱ Πραγματεῖαι, αἵτινες πρὸ ἑκοσίων ἐνιαυ-
„ τῶν ἐτυπώθησαν Λατίνῳ ἐν Ῥηγιονόντῳ, μεταπεφρασ-
„ μέναι ἡδὴ εἰς τὴν Διάλεκτον τὴν Ἑλληνικὴν, εἶναι εἰς τὴν
„ Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν τὸ πλέον ἐπωφελεὲς ἐνεργήθημα,
„ καὶ ἐπιβοήθημα „.

„ Αἱ πρὸς τὰ Βορειότερα ταῦτα θέματα Ἐκκλησίαι,
„ δὲν ἀπελάφθησαν εἰς ἄλλας παρελθόντας καιροὺς νὰ
„ ἀπολάβουσιν μίαν παρομοίαν Συμμαχίαν, παρὰ τῶν πρὸς
„ Ἀνατολὰς, καὶ πρὸς Νότον. Μελέτιος ὁ Πηγᾶς μετὰ
„ τῶν ἄλλων ὁ Κρήτης, Πατριάρχης χρηματίσας Ἀλεξαν-
„ δρείας· Ἀνὴρ ἱερώτατος καὶ σοφώτατος, πρὸ διακοσίων
„ χρόνων, ἐσήρριξε διὰ τῶν αὐτῶν Συγγραμμάτων, ἢ μόνον
„ τὰς ἐν τῇ Γραικίᾳ ὑπὸ Λατίνων τότε ἐπηρεαζομένους,
„ ἀλλὰ

„ ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν ταῖς Ῥωσσίαις ὀρθοδοξούντας καθὼς πα-
 „ ρισῶσιν αἱ πρὸς τὸν Κναιζὺν Βασίλειον, καὶ αἱ πρὸς δια-
 „ φόρους Λέχους τε καὶ Λιτβανὺς Μεγιστᾶνας Ἐπιστολὰν αὐ-
 „ τῶν, ὑπὸ πολλῶν Συγγραφέων ἀναφερόμεναι, καὶ παρ'
 „ Ἀγγλοῖς τέως ἐν Λονδίῳ, κατὰ τὸ 1624. Ἑλλωιστὶ
 „ ἐκδεδομέναι. Δικαιότατον εἶναι, τὸ νῦν συμμαχῆν τῶρα
 „ ἐξ ἀμοιβῆς καὶ ἡ Βορειότερα Ἐκκλησία τῇ Νότιωτέραν
 „ καὶ μάλιστα εἰς τὰς χρυσᾶς ταύτας ἡμέρας τῆς Θεοση-
 „ ρίκτης Σῆς Βασιλείας, ΚΤΡΙΑ! ἐν αἷς ἡ ὀφραὶ σκοτο-
 „ μίῳ, καὶ ἡ πυκνὴ ἀχλὺς τῆς Δυτικῆς ἑτεροδοξίας, ἀρ-
 „ χησε νῦν ἐκλείπῃ καὶ νῦν διασκηδάζεται.

„ Καθὼς λοιπὸν αἱ τῶν ῥηθέντος Μελετίου τῶ Πηγᾶ
 „ Ἐπιστολὰν τότε, περὶ τὸ τέλος τῶ Ις'. Αἰῶνος, ἐξεπή-
 „ γασαν ἀπὸ τῆς Γραικίας εἰς τὴν Ῥωσίαν, ἔτι καὶ Θεο-
 „ λογικαὶ Πραγματεῖαι ἈΔΑΜ τῶ Ζοιρνικαβίτς, προεξελεθῆ-
 „ σαι κατὰ τὸ παρὸν ἀπὸ τῆς Ῥωσίας, ἔυλογον εἶναι νῦν
 „ κοινολογηθῶσιν εἰς τὴν Γραικίαν ἀνάπαλιν. Αἱ δὲ Πραγ-
 „ ματεῖαι αὗται, ἀπὸ τῆς Λατίνικῆς Γλώσσης ἐπὶ τὴν Ἑλ-
 „ ληνικὴν μεθερμηνεύθῃσαι, παρ' ἐμοὶ εὐρίσκονται ἑτοιμοὶ
 „ μετὰ καί τινων ἐπισημειώσεων, ἔτι περὶ τῶν ἴσως εἰς
 „ τὴν ὑπόθεσιν. Ὅθεν προσέπιπῳ ἱκετικῶς εἰς τὰς πόδας
 „ τῶ Αυτοκρατορικῶ ἹΜΩΝ Ὁρόν, καὶ δέομαι ἵνα δι'
 „ ὑπερτάτης Ἐπιτάγματος ἐκδοθῶσιν ἐν τῷ τῆς ἐνταῦθα
 „ Ἀκαδημίας Τυπογραφείῳ, διὰ νῦν εἶναι εἰς τὰς ἀπανταχῶς
 „ ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας, ὡς ἀντίδοτον δραστηριώτατον καὶ
 „ σωτηριωδέστατον, κατὰ τῆς ὁλεθρῆς καινοτομίας τῶ Κα-
 „ θολικῶ καὶ Ἀποσολικῶ Δόγματος.

„ Νὰ ΚΤΡΙΑ Εὐσεβεστάτη καὶ Πανόσπλαγχνικωτάτη!
 „ Νεῦσον εἰς τὴν θερμὴν ἱκεσίαν τῶ ταπεινῶ καὶ πιστῶ
 „ δούλου καὶ ὑπηκόου Σε! Ὁφεληθήτω ἡ πανάθλιος Γραι-
 „ κία ὑπὸ τῆς Μεγάλης αὐτῆς Προστάτιδος, καὶ διὰ τῶ
 „ Πνύματικῶ τέττα ἐπιβοηθήματος, καθὼς καὶ ἄλλας κοσ-
 „ μικὰς βοηθείας καὶ ὠφελείας πολλὰς καὶ μεγάλας ἀπή-
 „ λαυσεν.

„ Ἔως ἐδάφους ὑποκλίνας, τέτο Θερμότατα καθεκε-
 „ τῶν. κτ.

ὁ Ταπεινὸς Ε. ὁ Α.

Καὶ ἡ μὲν ἐμὴ ἐκετηρία ἐπὶ λέξεως αὐτῇ ὡς ἦτις εἰς
κενόνμοι ἀπέβη· ὃ γὰρ παρώφθη, ἀλλ' ἀπεσράφη μάλα αἰσίως
ἢ προσδύχημα εἰς κόλπον μὲν. Οἷκτω καὶ γὰρ ἐπικαμφθεῖσα,
καὶ εἰλῶ ἅμα κινηθεῖσα ἐνθάδε ἢ Μεγάλη καὶ τῷ ἰχθὺ ἐξίστα καὶ
τῷ ἐυσέβειαν ἈΤΤΟΚΡΑΤΩΡ, αὐτίκα μὲν τῇ δεήσει ἐπένδυσεν
εὐμενῶς, καὶ τῷ ἐκτύπωσιν τῆ προβληθέντος Βιβλίου ἐκέλευσεν
ἐξ ἐτοίμου· ἐπεπῆσα λίαν ἀσμένως: „Παρασώμεθα ἔν, ἔπως
„οἷον τε, καὶ Ἄνναν τῇ Φεννάνῃ ἐπίσηλοτυπῆσαν παραμυθήσα-
„θαι,,. Καὶ νῦν ἰδὲ τὸ Σύγγραμμα, ἐξ ἐπιταγῆς ἐκδοθὲν τῆς
ὑπερτάτης, πάρεσι καὶ τοῖς Γραικοῖς ἦκον εἰς χρῆσιν, Ἑλλήσι
μετελῶσομένοις ἐν Φωνῇ τῇ Πατρῴᾳ, ὡς ἐπὶ μᾶλλον δι' αὐτῆς
οἰκοδομεῖσθαι καὶ καταρτίζεσθαι· καὶ ἔχ' ὅπως, ἀλλὰ καὶ χαίρειν
ἐπὶ τῷ καὶ ἐναβρώεσθαι εἰκότως, ὁρῶσιν ὑπὸ Ἀνδρὸς ὀθνεῖς
μὲν τῷ ἀρχῷ καὶ ἀντιδοξάζοντος, ὕστερον δ' ἐκ πολλῆς μελέ-
της καὶ ὀρθῆς κρίσεως συμφρονήσαντός τε καὶ αὐτεπαγγέλτως
τῇ Ἀποστολικῇ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ προσηλυτοῦσαντος. Ἐντεῦθεν
γὰρ εὐλόγως πάνυ προσγίνεται, ἡμᾶς μὲν τῷ ἐν Κυρίῳ καύχη-
ἐπικαυχᾶσθαι· τῆς δ' ὑπεναντίας λαμπρῶς ἀπελεγχομένους, καὶ
ἀναπολογητὰς μένοντας ἀποφιμῶσθαι, καὶ ἐγκαλύπτεσθαι· τῆς
πολλῷ τῷ θράσει κατὰ τῆς ἡμετέρας Πίσεως εἰωθότας ἐπιπη-
δᾶν, καὶ πρὸς τῷ μετ' αὐτῶν ἔνωσιν προκαλεῖσθαι ἐπανειδυόμε-
νους· οἷς μᾶλλον αὐτὰς εἶδει γνωσιμαχήσαντας προσενεῖσθαι ἀποβ-
δαν ἡμῖν, ἀφ' ὧν τῆς ἐνότητος καὶ ὁμοφροσύνης, ἀπὸ χιλίων ἤδη
ἐνιαυτῶν, ἐτόλμησαν καινοτομήσαντες ἀποχιθῶναι, ἀτοπώτατα
σφίσιν ἑαυτοῖς διανοηθέντες, καὶ κακοδαιμονέστατα βεβηλόμενοι.

Ταῦτα Σε, ὦ Φίλε Ἀναγνώστα, παρ' ἐμῆ προσήκειν εἰδέναι.
Περὶ τε τῆς ἐμῆς ἐξ ἀρχῆς προθέσεως, καὶ τῆς ἐγχειρήσεως τῆς
ἔργου, καὶ τῆς ὑπὲρ τῆς ἐκτυπωθῆναι τότε τὸ Βιβλίον ἐκείνης ἅμα
καὶ ἐκπληρώσεως. Τὰ δέ τοι ἄλλα, ὅσαγε αὐτῷ τῷ Συγγραμμά-
τι καθ' ἑαυτὸ ἰδίᾳ προσεπανήκει· μεθ' οἷας τε δηλαδὴ καὶ ὅσης τῆς
ἀκριβείας καὶ τελειότητος ἐπεξεύργασαι· καὶ ὅποια δὲ μεθόδῳ καὶ
τάξει προῆκται· ἡλικίᾳ δὲ δωάμεν καὶ τόνῳ τῶν ἐν αὐτῷ πραγμα-
τομένων ἐκαστα παρατίθεται, ἀναπτύσσεται, καὶ καλῶς ἀσκήσειν,
ὁχυρῆσαι, καὶ κρατῶναι· ταῦτα δὲ Σε τὸ τεῦχος αὐτὸ ἐπιμε-
λῶς ἐπανελίσσοντα ἐκδιδάξει. Ἐν Σοι αὐτὸς καὶ μόνον τότε ὥδε
προσθήσω: Πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις ἐγὼ Συγγραφεῦσιν ἐντετυχη-
κῶς ἐγενόμην τοῖς ἐπὶ τότε καταβεβηκόσι τὸ σάδιον· πολλὰς τῆς
περὶ τῷ ὑπόθεσιν ταύτῃ, ἐκ ἀδόκιμον τῷ σπᾶδῳ καταβεβλη-
κότας ἀνέγνων, παλαιότερας τε δὴ καὶ νεωτέρας. Ἀριθμεῖσθαι
γοῦν ἐπέκεινα τῶν ἑκατὸν ἴσμεν τῆς ἐπισημοτέρης, ὧν καὶ τὰ
Φιλοπονήματα περιφέρεται, παρεκτὸς τῶν ὅσα καθ' ἑρκεται ἀπ-
ρόϊτα. Οὐδὲς μὲν τοι, τὸ γ' ἐμοὶ δοκῶν, περὶ τῆς μεγάλης τῆδε
καὶ

καὶ πολυθρόος Ζητήματος ἔς γε καὶ νῦν πέφηνεν, ἀκριβέστερον τῷ
ἡμετέρῳ τέτῳ Συγγραφέως πραγματοῦσάμενος· φαίλω δ' ἂν ὅτι,
καὶ εἰς ἐξῆς πληρέστερον καὶ ἐπεξεργασικώτερον πραγματοῦσόμε-
νος γένοιτο. Οὗτος καὶ γὰρ, δι' ὁλοκλήρῃ μονονυχί τῷ βίῃ,
ἔργον οἷον αὐτὸ τέτο, καὶ σπένδασμα ἰδιαίτατον ἑαυτῷ προση-
σάμενος διετέλεσεν· ἀτὰρ ἐκ πηγῆς ἀπάσης, καὶ ἐκ παντὸς ῥύα-
κος, ὡς εἶπεν, ἀρυσάμενος, ἐξιώτλησέ πως καὶ ἀπεξεκένωσεν ὅλως
τὸ Θεώρημα, μηδέν τι τὸ παράπαν παραλιπὼν, ὅπερ ἂν τις
μετ' αὐτὸν ἐκ περιουσίας προθήσοιτο. Οὐδὲν γὰρ, ἐν τοῖς Θεοσ-
δότοις Γράμμασιν ὑπὸ τῷ Πνύματος ἡμῖν πρόκειται ἀποκαλυφ-
θὲν, ἢ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Σωδῶν ἐφθῇ προαποφανθὲν, ἢ ὑπὸ
τῶν Θεωπεσιῶν τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων τε καὶ Διδασκάλων διέ-
ληπται ἀναπτυχθὲν, τῶν τε Ἀνατολικῶν καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Δύ-
σεως· ὁ, πρὸς τὴν προκειμένῳ ὁπωσὲν φέρον Θεολογίαν τῷ Πνύ-
ματος, παριδὼν ἔτος παρήλθε, καὶ εἰς μετὰ πάσης τε καὶ παν-
τοίας τῆς προσοχῆς καὶ ἐπιστάσεως διεξωνύχισεν ἀνακρίνας, ἀνε-
κρινέ τε προσδιεξετάσας, περιήγαγέ τε πανταχόθεν σρέψας, καὶ
οἷον ἡχεῖ περιέκρυσσε· καὶ ἐπὶ τρυτάνῃς σήσας τῆς ὑπερφυῖς Ἀπο-
καλύψεως, καὶ τῆς ἀνέκαθεν κοινῆς παραδόσεως, καὶ μὲν δὴ καὶ
τῆς τῷ ὁρθῷ λόγῳ, (ὅποιπερ ἂν καὶ ἔτος παρήκοι, καὶ χώραν
ἔχοι) ἀτρυτῶ τινι, καὶ τῷ ὄντι δαυμονίῳ τῇ ἐπιβολῇ χρησάμε-
νος ἐξηκριβολόγησεν, ὑπὲρ ὅντιν' ἄλλον (ὡς ἂν ἐγὼ διατειναι-
μῶν) τῶν ὅσοι ποτὲ πραγματοῦσασθαι τὸ τοιόνδε ζήτημα ἐπεχέ-
ρησαν· κείθω δὲ νεμέσεως οἶασθ' ἐκτὸς τὸ λεγόμενον·

Ὅτι γὰρ εἰ καὶ ὑπερβολῶν λέγων ἔτος ἐνάγομαι ἀποφαίνε-
σθαι, περιττοῖς ἐπαῖνοις τὸν δὲ τὸν ἐμὸν Συγγραφέα, (ὅποια φι-
λεῖ, τοῖς ἑνα τινὰ τῶν πολλῶν ἀνθαιρεμένοις τε καὶ περιποι-
μένοις) κατακοσμηθῆναι παρώμενος, ῥᾶστα ἂν τις ἐπιγνοίῃ, τὰ
παρ' ἑτινοσθ' εἰς τόδε περὶ τῷ προκειμένῳ φθάσαντα συγγρα-
φῶμαι, τοῖς ὑπὸ τέτῳ γεγραμμένοις ἀντιπαρατάξας καὶ παρα-
κοίνας. Μετὰ γὰρ τὴν γενομένην παράθεσιν, εἰ οἶδ' ὅτι τὰ τῷ
Τραγωδῷ ἐκεῖνα ἐπιπαρωδήσας σὺ ἐμοὶ φθέγγεσαι:

„Τοῦ δὲ Φυτὶ, τίς ἐνυβήσεται;

„Τὴν ἀντιτάξω τῷ δὲ; τίς Φερῶγγυος;

Ἄλλ' ἐπεὶ γὰρ τέτο μακρὸν ἂν εἴη, ὦ φίλε Ἀναγνώστα, καὶ δυ-
χερὲς ἀδρόα ἐπιδιελθεῖν, καὶ ἐργῶδες λίαν, καὶ τῆς Ζοιρνοικα-
βίᾳ ἀτεχνῶς Φερεπονίας δεόμενον· αὐτὸς ἐγὼ Σοι, φέρε, τὴν δυ-
χέρειαν ἀμηνέπως ἐξομαλιῶ, καὶ τὴν ἐπιτομωτέραν ὡς βαδιῇ
ἐπιδείξω, ἑνα Σοι τῶν πολλῶν προσήσας, τὸν ὑπὲρ τῶς πολλῆς
ἀναντιρρήτως καὶ λόγοις καὶ πράξεσιν ὑπὲρ τῷ ζητῶμένῳ τέτῳ
ἀγωνισάμενον. ΜΑΡΚΟΣ ὁ ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ ἔτος ἐστὶν ὁ θαυμα-
σιος, ὁ περιώνυμος Ἐφέσος Ἀρχιεπίσκοπος· ὁ ἐπὶ τῆς ἀποφράδος
καὶ

καὶ ἀπαισίς ἐκείνης Φερράριακῆς καὶ Φλωρεντιακῆς Σωόδου πρω-
ταγωνισῆς οἷον καὶ πρώταθλος τῆς ὀρθοδόξου τῆς ἡμῶν Ἐκκλη-
σίας Φρονήματος προμαχήσας τε καὶ λαμπρῶς ἀριστῶσας. Τῷδε
τῷ κλεινῷ Ἄνδρὶ κάλλισόν τι Σύγγραμμα ἐν πολλοῖς καὶ ἄλλοις
φιλοπονηθὲν φέρεται, τὸ εἰς τὸδε μὲν ἀπρόϊτον ἐν ταῖς Λατίνων
Βιβλιοθήκαις λανθάνον, (*) χερσὶ δὲ ταῖς ἐμαῖς οἷόν τι Ἑρμαῖον
ἐμπεσόν, πολλῶς ἄξιον. Τῷ δὲ Σοι, μετὰ τὰς τῆς ἡμετέρας Ἀδὰμ
ἐννεακαίδεκα Πραγματείας, ὡς ἐν Ἐπιθήκης μοίρᾳ, καὶ ὥσπερ
κράσπεδόν τι τῆς ὅλης Βιβλίας ὑποθέσθαι περᾶσομαι, Τύποις ἐκδῶς
τὸ γ' ἐπὶ τῷδε ἀνέκδοτον. Ἐπιγραφὴ δὲ τῷ Συγγράμματι:
„ΜΑΡΚΟΥ Ἐφέσου τῷ ἘΥΓΕΝΙΚΟῦ, περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνύ-
„ματος Ἐκπορεύσεως Συλλογιστικὰ Κεφάλαια πρὸς Λατίνους, ἑπτα
„ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα,.. Σὺν δ' ἂν ἐφεξῆς εἴη, τῶν Συγγραμ-
μάτων ἑκάτερον ἐπιμελῶς διελθόντα, τότε ἐν αὐτοῖς διάφορον
ἐκ παραθέσεως σιωδεῖν, καὶ τὸ σύμφωνον. Τὸ μὲν, ἀμφοῖν ὡς
ἄριστα τὸν ἀεθλὸν ἀνεληφότοι, καὶ τὰς Κεφαλαιωδεσέρας τῶν
λόγων παρὰ πλησιώτατα τε θεολογηκότοι· τὸ δὲ, τῷ μὲν, κατ' ἐπι-
τομὴν πρὸς τὸ διαλεκτικώτερον ἐπισυσελλομένῃ, καὶ τὰς ἀντιδο-
ξήντας, εἰ ὅπως ἐξεσι φάναι, Φορμορραφέντος, καὶ ἐν σενῶ
ἐπιάγχοντος· τῷ δὲ, πρὸς τὸ ἐκθετικώτερον καὶ ἀδρότερον ἐπεκ-
τεινουμένῃ, καὶ ευρύτερόν πως ἐκπεταννῶτος τὸ σάδιον, καὶ δολιχο-
δρομῆντος τὸν δίαυλον. Ἐντεῦθεν εἴη, καὶ Φωτὶ Φῶτα παραβα-
λῶν, καὶ ἀκριβῶς ἐπισήτας εἶση· πρῶτον μὲν, ὅσα περ ἄξιον τὸ
τῷ Ζοιρνικῶν τῷδε ἐστὶ φιλοπόνημα, πρὸς ὁποῖον ἂν ἄλλο παρα-
κρινόμενον· ἔπειτα δὲ, καὶ κἄν τῇ παραθέσει καλῶς σιωόψῃ, οἷον
ἐναρμόνιον τε καὶ σύμφωνον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ τὸ τῆς
Θεολογίας ἡγεῖα μελῶδημα ὑπ' ἀμφοτέρων· τῷ τε προσηλύτῃ, Φη-
μὶ, Βορέου ἐν ταῖς ἐννεακαίδεκα Πραγματεαῖς, καὶ τὸ τῷ Ἐφέσῃ
Πατρὶ, ἐν τοῖς ἑπτὰ πρὸς τοῖς πεντήκοντα κεφαλαίοις, ἀπὸ τε
Ἀνατολῶν αὐτὸ καὶ ἀπὸ Βορρᾶ προσαδόμενον.

Ἐρρωμένως μοι μετέρχοιο τὰ ἐν ταῖς Συγγραμμάσιν ἑκα-
τέροις περιεχόμενα, Προσφιλέστατέ μοι Ἀναγνώσα! καὶ τῶν ἐν
αὐτοῖς Θεολογμένων ἀπόναιο! ἑδραῖος τε ἐπ' αὐτοῖς ἐσῶς, καὶ ἀκ-
λινῶς ἐπιστηριζόμενος.

Ἐγραφον ἐν Πετρῶπόλει, Ἐτα τῷ Σωτηρίῳ 1796

(*) Τῶν Μάρκου τῷ Εὐγενικῷ Συγγραμμάτων, ἄλλοι τε δὲ, καὶ Ἰωάννης Ἀλξερτος ὁ
Φαβρίκιος ὑπεμνήσατο, ἐν τῇ αὐτῇ Ἑλληνικῇ Βιβλιοθήκῃ καταλέξας, ἐν Τόμῳ
Γ'. Σελ: 529. Καὶ οἱ τῷ Καβέσι δὲ, τὰ περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων
προσεπαυξήσαντες, Οὐάρετων καὶ Γέριος, καὶ ἄλλοι.

ΠΡΟΛΟ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (*)

Τῷ ΕΤΓΝΩΜΟΝΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤῃ.

Οὐδὲν εἰς ἑπαινόν τε καὶ κλέος τῷ ἡμετέρῳ Συγγραφεῖ τῷδε μᾶλλον ἀξιοχρεῶν φέρον, ὃ, καί τοι ἐκ πολλῶν τὸ ζῆλον ὁσίως περ-
ράνας, οἷον Ἐλεγόν τινα Ἐπιτύμβιον δίκαιος ἂν εἴη αὐτὸς ἀπαι-
τῶν· ἔδεν εἰς ἀγλαίαν καὶ κόσμον μᾶλλον αὐτῷ προσήκοντα
ρηθὲν ἔυροις, ὧν ὁ Μέγας ἐκείνος Θεοφάνης ὁ Προκοπίδης,
ὁ Νοβογαρδίας ποτὲ χρηματίσας Ἀρχιεπίσκοπος, καὶ τῆς ἐν
Ῥωσίᾳ Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας, ἥτοι τῆς ἐν αὐτῇ Ἱερᾷ Συ-
νοδῷ τιῶν προεδρείαν Τοποτηρήσας, Ἀνὴρ Σοφία τε καὶ πολυμα-
θεῖα θαυμάσιος, ἐπισένων ἐπ' αὐτῷ καὶ ὀλοφυρόμενος ἀνακέ-
κραγεν. Οὗτος γὰρ τὸ Πόνημα ἐπιμελῶς ἀνελίσας τόδε, καὶ
τιῶν ῥοπλῶν, ὅση τῶν ἐν αὐτῷ, ἀκριβεῖ τῇ πλάσιγγι διατροτανό-
σας, ἐπειδὴ τὸν φιλοπονήσαντα, ἐφ' ὅσον ἐπὶ Ῥωσίᾳ διατρέβων
ἔβλε, μηδενὸς τῶν πρὸς ἀξίαν τετυχηκότα διεγνώ, ἐκ ἡέχετο
γραφίδος μὴ ἄψαθαι, καί γε ἀντὶ μέλανος δακρύοις ἐμβάψας,
μὴ γράμμασιν ἐγχαράξαι τὰ ἐξῆς ταῦτα: „Ἐβελόμην, Φησὶ,
„καὶ Προεισήγησίν τινα προσεπισυνάψαι, δι' ἧς ἂν, ἐ τοσῶτον ἐπαί-
„νης ἐξυφάνοιμι τῆς Συγγραφῆς ὑπὲρ πάντα ἑπαινον ἔσης, ὅσον
„τῷ Συγγεγραφότος αὐτῷ, Ἀνδρὸς πολυμαθεστάτου τῶν πώποτε
„γενομένων, βίον τε, καὶ πατρίδα, καὶ ἡλικίαν, καὶ αὐτὸν τὸν τῷ
„Προσώπῳ, ἔπερ ἐξῶν, χαρακτῆρα διαγράψας δηλώσαιμι. Ἀλ-
„λά μοι ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐξιχνεύσαι ἐκ ἐξεγένετο. Οὕτως
„Ἀνδρες ἐπ' ἀκρότητα Σοφίας ἐλάσαντες, καὶ Φωσῆρων τάξιν
„ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπέχεν οἷοι τε ὄντες, αἰδνεῖς εἰς τὰ πολλὰ
„ἡμῶν παρορώμενοι καὶ ἀγνώτες. Οὐδέ τις λόγος αὐτῶν ἐστὶν
„ὅλως μηδόλως. Καὶ γὰρ δὴ, καὶ ἐν ᾧ τοῖς ζῶσιν ἔτος ὑπῆρ-
„χεν ἐνάριθμος, ὁβολῶν ὀλίγων ἀξίος ἐλογίζετο· ἐτίθετο δὲ
„τυχὸν ἄρα καὶ εἰς κατάγγελον· ὁπότε ἄλλοι νωχελέστατοι τινὲς
„ἀνθρώπων καὶ ἐσηθέστατοι, καί τοι μεγάλα σομβάροντες, καὶ
„μονονυχὶ τὸ σῶμα διαρρήγνυμενοι, τῷ Θεολόγῳ τε καὶ Φιλοσό-
„φῳ σφᾶς εἶναι κατεπαγγέλλεσθαι, τὸ τιμικαῦτα περιῆσαν συχ-
„νοὶ, οἱ ἔχ' ὅπως τῶν εἰς γάνος καὶ καλλοσιώῳ τεινόντων, ἀλλὰ
„καὶ

(*) Ἐστὶ δὲ τῷ Λατίνῳ, κατὰ τὸ 1774. ἐν τῇ Πόλει Ῥηγιμόντῳ ἐκδεδωκότος τὸ Σύγ-
γραμμα.

„καὶ τῶν εἰς ἰταμότητα καὶ θράσος, δαψιλῶς τε δὴ καὶ κατα-
„κόρως ἄχρις ἄσης ἐτύγχανον ἀπολάυνοντες. Ὡ τῶν καιρῶν!
„ὦ τῶν ἡθῶν! ὦ τῆς τῆς Ἑθνῆς... πῶς ἂν ὀρθότερον εἰπὼν
„ἔποιμι; ἀφροσύνης, ἢ φρενῶν παρακοπῆς καὶ μανίας, τῆς ἐν
„τῷδε τῷ κατ' ἡμᾶς αἰῶνι παρενσηψάσης! Ταῦτα ἐγὼ κατὰ
„νῦν ὁσάκις ἀναπολῶ, ἀχλὺ τινὰ μὲ τῶν ὀφθαλμῶν καταχέ-
„θαι σιωαίθομαι, καὶ τὰ σπλάγχνα τιτρώσκομαι καὶ ἐπαγανακτῶ
„δεινῶς ἐπὶ τέτοις, ὅσον καὶ ὑπ' ὀδῶν μὴ ἀποπνίγεσθαι. Εἴτα
„μοι, τῆς πάθης ὑπολωφίσαντος, καὶ οἷον ἀποβραθεντος, πικρὸν
„ἐπιρρεῖ τὸ δάκρυ, καὶ ὀργῇ ἅμα καὶ οἴκτῳ σιωέχομαι καὶ
„ἔδδεν ἄλλ', ἢ ἐκείνο τὸ τῆς Μεγάλῃς Βασιλέως εἰς παραμυθίαν
„ἔωθα χρηθεῖν, τὸ κατ' ἀρχὰς τῆς πρὸς Συμπλικίαν Ἐπιστολῆς
„ῥηθέν, τῷ Αἰρεσιώτιδᾳ. Ἀδελῶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ μισῶσι τῆς
„κρείσσονας, καὶ φιλοῦσι τῆς χείρονας. Ἀλλὰ γὰρ, τῶν κατὰ τὸν
„Σοφώτατον Συγγραφέα τέτον ἔδ' ἐξῆς ἐγὼ ἀμελήσω, ἔδ' ἐκὼν
„ἐκδέσθαι παραλείψω, ἔποθεν ἐμοὶ γένοιτο ἀκριβεστέρα τῷ
„ἐπίγνωσιν ἀνιχνεύσαι τῆς δ' αὐτῆς, καὶ τὸ πρὸς ἕνα τινὰ ἐμφε-
„ρὲς γέν τῆς Προσώπῃς, ἐξ ὧν οἱ αὐτοψεῖ τεθεαμένοι παριστῶσιν
„ἐξορέσθαι σπιδάσω, καὶ τότε δὴ ἀναγράψω ὃν ἐπηγγειλάμην
„Πρόλογον τῷ Πονήματι... Τοσέτοις δὴ τὸν ἡμέτερον Συγγρα-
„φέα ὁ ῥηθεὶς διεθριπώδει Ἀρχιεπίσκοπος.

Τοιγαρὲν ἔδ' ἄλλως, ἢ σιωρᾶς ἐννέσατε Ἀναγνώστη, λαμ-
πρότερόν τε καὶ ἐμβριθέστερον ὁ περικλεῆς Ἀνὴρ, τὸν ἡμῖν τὸ πα-
ρὸν φιλοπονήσαντα Σύγγραμμα ἔχεν ἀνακηρύξαι, ἢ δι' ὧν εἰλι-
κρινῶς καὶ ἐμφρόνως ἀπεφύλατο κρίνας, τὰτ' ἡ τὸ ὑπ' ἐκείνου φι-
λοπονηθέν, ἐπαίνει παντὸς εἶναι ὑπέρτερον. Ὅτι δ' ἡ τοιαύδε ἀνα-
κήρυξις ἀληθὴς ἐστὶ καὶ δικαία· ἐκ πάρας αὐτόθεν εἴτεται ῥάδιον,
ὅς ἂν προσοχῇ τε τῇ δεήσει, καὶ νῦν ὑπὸ πάθης μηδενὸς παρενο-
χλημένῳ, τῇ Συγγραφῇ ἐπεγκύψει. Διὸ καὶ θαυμάσειε τις ἐκ
ἀπεικότως, εἰ πύθοιτο τὸν Συγγράψαντα, καίτοι γε εἰς ἀκρότητα
παντοδαπῆς καὶ ἀμφιλαφῆς παιδείας ἐληλακότα, ἐπὶ Ῥωσίας δ'
ἐφ' ἱκανὸν διατρίψαντα, μηδέσιν ὅμως τιμῆς καὶ δόξης περικοσμῆ-
μασιν ἐπισήμοις κατηγλαῖσθαι, καὶ χρυσίῃ καὶ ἀργυρίῃ ἐπιδόσεσιν,
καὶ ἀδράϊς τε καὶ δαψιλῆσι ταῖς πρὸς τὸ ζῆν ἐπικεχορηγῆσθαι προ-
σόδοις· ὁβολῶν δὲ μόνον, τὸ τῆς λόγῃς, τετάρτων ἄξιον νενομισθαι·
μᾶλλον δὲ πως καὶ εἰς χλοῦν εἰληφθαι, καὶ ὥς ἀπὸ σκηνῆς ἀπε-
κσεσυρίχθαι· καθάπερ δ' ὁ μόνος Θεοφάνης ὁ τῶν ἐκείνῳ συγχρό-
νων αὐλήκτος γεγονώς περὶ αὐτῆς τῇ μνήμῃ παρέδωκεν, ἀλλὰ καὶ
ὁ Συγγραφεὺς αὐτὸς, ἐν οἷς τὰ κατ' ἑαυτὸν, καὶ τὰς συχνὰς αὐ-
τῆς περιελούσας ἐξιζορήσαι ἀνεβάλετο, ἔδαμῶς ἀπεσίγησεν· ὅθεν
καὶ ἡμῖν ἄρα σιγῇ παρακαλυπτέον ἐνταῦθα, τὰ λιτὰ καὶ γλίσχρα
κερμάτια, ἅτ' ἡ ὑπὲρ τῆς περιέσεως οἱ ἐν λόγοις διωάμεώς τε καὶ
τελειό-

τελειότητος, οἷά τινα Χάριν ἀγαθῶν, ὡς αὐτὸς διεξιὼν ἔφασκεν, ἐκαρπύετο· ἐδὲ τὸν ἵππον ἔπερ ἐπεμνήθη, ὃν τε ἀπέσκληκότα ἤδη καὶ κεκμηκότα ὑπὸ γήρωσ ἀπολείτεργον εἰώθει ἀποκαλεῖν. Ἀμέλει τῆτον εἰς δώρημα παρεληφώς ὡς πρὸς τῆ κατ' ἐκείνο, λαμπροτάτῃ Δακὸς τῆς μικρᾶς Ῥωσσίας· ἔτω μεγαλοπρεπῶς τῆ Ἀρχοντος βεβραδούκτος τῷ γέρα τῷδε τὸν ἥρω, τὸν ἐπὶ τῆ σάδις τῶν λόγων προλαγωνιστῶ ὅλον καὶ πρώταθλον διαπρέποντα. Ἐνθεν τοι ἐδ' ἡμῖν ἀναχετὰ δηλονότι, ὥς μὴ κατὰ τῆς ἔτως ἀγνώμονος τῆ αἰῶνος μοχθηρίας τε καὶ φαυλότητος, σὺ τῷ Θεοφάνει, ἀναδοήσασθαι· ὃ χρόνων χετλίων, καὶ ὅλως Κυκλωπικῶν! ὃ ψυχῶν τῷ ὄντι Βοιωτίων! ὃ τῆς ἀγροικίας τῶν ἔτω δωασθόντων, ὃν ἡ εὐήθεια ἔ πολὺ τι ἀλογίας ἱππώδους ἐς διαφέρεσθαι!

Ὁ μὲν ἔν τῆ Συγγραφῆς βίος, καὶ, ἥς μικρὸν ἀνωτέρω ὑπεμνήθημεν, ἡ παρ' αὐτῆ διαγραφῆσα περιοδεία, μετὰ ὀγδοηκὸν ἤδη παρελάσαν ἔτος ἀπὸ τελευτῆς τῆς ἐκείνης, ἐν τῇ τῆ Κιαιβίας Μητροπόλεως Βιβλιοθήκῃ, τῇ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τῆ Θρόνης, τῷ διὰ τῆς Σοφίας τῆ Θεῆ Ἱερωνυμικῆς, ἐκ τύχης πῶς εὕρηται. Ἀλλ' ἐπειδὴ γὰρ ἐκείνῳ τῇ τῶν κατ' αὐτὸν ἀφηγήσει τιῶ κορωνίδα ἐπιθέσθαι ἐκ ἐξεγένετο· πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἐν τῇ περιωθείσῃ γραφῇ ὀνομάτων ἐξίτηλα γέγονε τῷ χρόνῳ, ὡς μόλις ἀναγινώσκεισθαι αὐτά. Ἐς δὲ ἃ προσέτι τῶν ἐν αὐτῇ ἐξισορῶμένων ἡττονος ἐς λόγους, ὡς μηδέ τι τῷ κοινῷ διαφέρειν εἰς γνῶσιν προβάλλεσθαι· διὰ τοι ταῦτα, παρεκτός τῆ ἐν χερσὶ Προλόγου, ἐδέν τι πλέον, ἢ Ἐπιτομὴν τινὰ τῆς Ζοιρνακίς περιοδόσεως δεῖν ἐγνωμεν ὑποθέσθαι, τοῖς ἐκείνης ἔχνεσι προάγοντος ἐφεπόμενοι, ὅσοις δὴ πρὸς περιτυχεῖν ἡδυνήθημεν.

Τὸ γάρ τοι ὑπόλοιπον αὐτῷ τῆ βίβλ, ὅπως δὴ, καὶ ὅπως διώεγκέ τε τὸ ζῶν, καὶ διεκπεράνας τιῶ λῆξιν ἡμεῖς, ἐδέν ἔς γε καὶ νῦν ὡς ἡμᾶς ἦκεν εἰδέναι ὅ, τι καὶ βέβαιον. Καὶ γὰρ εἰσὶ μὲν οἱ λέγοντες τὸν Μονασικὸν τῆ βίβλ τρόπον ἐπανελέσθαι τὸν Ἀνδρα, περὶ γεμὴ τῆς Μονῆς ὡς ἑαυτῷ ἡρετίσας, ἔ πάντες σωφδὰ λέγουσι. Πολλοὶ γὰρ αὐτὸν ἐν τῷ τῆ Ἀγίῃ Νικολάῃ Μοναστηρίῳ τῷ ἐγγυὲς Βατρίνῃ, τῆς πάλαι τῆ Κοζάκων Δακὸς Μητροπόλεως κειμένῳ, ὃ κοινῇ καλεῖται Κρηπικώσιον, τιῶ τε κατ' ἔθος ἀναδεχθῶσαι κεράν, καὶ τὸ ζῶν ἐν αὐτῷ ἐκμετρήσασθαι. Πλείστοι δὲ τῆναντίον φέρουσιν, ὡς ἄρα ἐν τῷ κατὰ τὸ Κίαιβον μεγάλῳ Κοινοβίῳ, τῷ ἐπὶ τοῖς τῶν Λαψάνων Κουπτῆρσι λαμπρωμένῳ, τοῖς ἐκῇ Μονάξουσιν ἑαυτὸν φέρων συγκαταλέξειεν, ἐνθα πολλὰς εἰς Φιλίαν ἑαυτῷ προσοικειώσάμενος, καὶ τῆς τῆ Ἀρχιμανδρίτῃς εὐνοίας ἀπολαύων καὶ χάριτος, τὸν βίον μετήλλαξεν.

Εἴτε

Εἴτε γὰρ ἔτι, εἴτ' ἐκείνως, τὸν μὲν τοι Μονασικὸν ἀνθελ-
θαι τρόπον, καὶν τέτῳ καὶ τὸ ζῶν ἐκμετρήσαι, ἐντεῦθεν ὃν ἐνα-
ληθευερον ἀναφαίνεται. Ἐπεὶ δ' ἔν τῶν κακῶν οἷς σπαίχετο
ἐξαναδύωμι ἔχ' οἷος τε ὧ, ἔδὲ τὸ τραχύτε καὶ ἀπλωὲς τῆς τύχης
ὑπερβαλέσθαι, κατὰ λόγους ἀπορρήτους, τῷ Θεῷ τῶν κατ' αὐτὸν
ἔτω προνοηταμένων, τέως δὴ ἐκὼν γε ἀέκων, τῷ ὧ περ ἐν Ὁξω-
νίῳ τῆς Ἀγγλίας προὔποσας ἐτύγγχανεν εὐχῶ ἀποδῶς τῷ Κυρίῳ
εἰς ἔργον προώεγκεν. Ἐπεὶ γὰρ ἐκείσε, διὰ τῆς τῶν Βιβλίων
ἐνδελεχῶς ἀναγνώσεως καὶ μελέτης, ἀκριβῶς σπαίδε καὶ καλενόησε,
μηδεμίαν ὅλως παρὰ τῷ Ἀνατολικῷ Γραικῶν Ἐκκλησίαν, ἐπὶ
τῇ ὄντως ἔχεν ὀρθοδοξίᾳ σεμνωέσθαι, αὐτίκα πρῆθετο τῷ Ῥωσίαν
καταλαβεῖν, μηδένα λόγον ποιησάμενος, εἰ ἅτε ξένος καὶ ἄλλοδαπὸς
ἐν αὐτῇ, ἔκ ἐυμενῆς οἱ ἐπιβλεψομένης ἔμελλε πειρᾶσθαι τῆς Δαί-
μονος, ὁ ἄλλως ἔξω τῆς Ῥωσίας δωηθείς ἂν ἐν μάλα, εἰς κλέος
τε καὶ περιφάνειαν δόξης ἀφίξεσθαι.

Ἀλλὰ γὰρ ἤδη πρῶτον ἂν εἴη καὶ τῷ αἰτίαν ὧδε παραθέ-
σθαι, ὑφ' ἧς ὁ Συγγραφεὺς κινήθῃς, τὸ παρὸν ἐνεσήσατο Βιβλίον
Φιλοπονήσαι, καθάπερδ' καὶ θάτερον, τὸ κατὰ τῷ Ἰησαΐτῃ Ῥά-
ττικα πρὸς αὐτὸ σπλάχθεν, περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως· τὸ ἐν χερ-
σὶ μὲν ἡμῶν καὶ τόδε τυγχάνον, πολλῆς δὲ ὅμως προσδεῆς ὃν ἐπι-
διορθώσεως.

Τὸ τοίνυν ἐπὶ τῷ Συγγραφῶν τὸν Ἄνδρα κινήσαν, ἔκ ἀντις
ἄλλοις εἰπὼν βεβαιότερον θάη, παρὰ τὸ διακαὲς τῷ ζήλῳ, καὶ
τὸ τῆς σπαδῆς σῴτονον, τὸ καὶ πάσῃ δυνάμει καὶ τρόποις παν-
τοίοις ἐναγαγὼν αὐτὸν εἰς ἔρδονάν τε καὶ θήραν ὀσιωθῆναι τῷ
γνησιωτέρῳ περὶ τὸ Δόγμα Φρονήματος. Τῷτο καὶ γὰρ ἐκ πρώ-
της ἡλικίας μεθ' ὑπερβαλλέσης ἐπιμελείας τε καὶ Φερεπονίας μα-
σώων καὶ ῥινηλατῶν, ὡς ἐπὶ τῆς ἐν τῇ ῥηθείᾳ Ὁξωνιακῇ
Ἀκαδημίᾳ Βιβλιοθήκης, ἐκ περισίας ἔχε τῇ ἀναγνώσει ἑαυτὸν
ἐπιδῶναι, καὶ τῆς παρὰ Θεῷ πάντως ἐπιπνοίας ἐυμενέστερον οἱ
ἐπιδέσης, καὶ τῷ σπαδάσματι σπαραμένης, διερδυνήσας τε ἀνεῦ-
ρε, καὶ ἀπὸ τῆς ἐπηλυγαζέσης ἀχλύος εἰς Φῶς προώεγκεν ὥς
καὶ εἰ μὴ τῇ ἐπιγνωθείᾳ πληρέστατα σπετίθετο ἀληθείᾳ, ἐυ-
θῶς ἂν ἠγήσασθαι καὶ ποιναῖς ἐνχεθήσεσθαι δικαίως ταῖς βαρυ-
τάταις. Τάυτῃ δὴ, καὶ ἐφ' ᾧ ἐν βάθει ψυχῆς αὐτόν τε τῆς
ἑαυτῇ ῥιζῶσαι τῷ ἐυρεθεῖσαν ἀλήθειαν, καὶ ἄλλας δὲ πρὸς τῷ
αὐτῷ φωταγωγῆσαι, καὶ δι' ὁδῶ ποδηγετῆσαι λειοτέρας τε καὶ
εὐμαρεστέρας, τατὶ τὸ κάλλιστον Σύγγραμμα καταλιπεῖν τοῖς ὀψι-
γόνοις ἐπιβαλέσθαι, μεθ' ὅσης οἷος τε ὧ προθυμίας τε καὶ δυνάμεως.

Οὐκ ἂν δὲ, ἔδ' ἐν ἐφέσει γένοιο σπασεώς τε καὶ δεξιότητος
προφερεστέρας, ὧ καλῶς ἐπισήσας τῇ Μεθόδῳ, ἥπερ ἐπὶ τῷ Σω-
τάγματι ὁ Συγγραφεὺς προσεχρήσατο. Ἐννοήσας γὰρ αὐτὸς
ὅσον τε

ὅσον τε καὶ ἡλικίον τὸ πρᾶγμα· τῷ τε τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῆς τῆς Παναγίας Πνοῦματος Ἐκπορεύσεως ἐκ μόνης τῆς Πατρὸς, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῆς Τριῆς Δόγματος καὶ τῷ τε καὶ ἑαυτὸν ἐπιμελέσειον ἀνασταθμισάμενος, ἐπειδὴ σιωπῶν, μὴ σαφῶς αὐτὸ καὶ καθαρώς διὰ τῶν ἐν ταῖς Ἱεραῖς Γραφαῖς λογίων ἀποδείκνυσθαι ἔχον· (***) πρῶτον ἂν αὐτῷ ἔσεσθαι διέγνω, εἰ τῷ τῶν Ἀνατολικῶν δόξαν ἐπιχειρήσει κατασκευάσαι διὰ τῆς κοινῆς τε καὶ ὁμοψύχης συμφωνίας ἀπαξᾶπάντων τῶν Θεηγόρων Πατέρων τε καὶ Διδασκάλων ἑκατέρας τῆς Ἐκκλησίας, Ἀνατολικῆς λέγω καὶ Δυτικῆς· τῶν ἀπογε τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων ἄνωθεν, ἄχρι τῆς ὀγδόης Ἐκατονταετηρίδος ληγέσης διαγενομένων. Τῇ γὰρ Ἐκατοντάδι ταύτῃ ἐκλιπείη ἀρτίως, καὶ ἡ τῆς Λατινίδος Ἐκκλησίας μετὰ τῆς τῶν Γραικῶν σωαίνεσις σωεξέλιπε. Τῷ δ' εἰ πρόδηλον γένοιτο, ὡς ἐνί γε φρονήματι, ὡς ἐν ἐνὶ σόματι ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν οἱ Διδάσκαλοι καὶ Πατέρες, δι' ὅλων ὀκτὼ Ἐκατονταετηρίδων, ὁμοφρόνως ἀποφαινόμενοι διετέλουν, ἀνάγκη πᾶσα εἰλικρινῶς ἕκαστον σιωμολογεῖν καὶ γνησίως, τόνδε κυρίως εἶναι τὸν νῦν, τῷ δὲ καὶ ἐκ ἄλλῃ τῷ διερωτῶσιν τῶν Ἱερῶν τῆς Γραφῆς Λογίων, ὅσα περὶ τῆς τοιαύτης Ἐκπορεύσεως ἀσαφέστερα δόξαιεν· ὡς δηλονότι ἐξ αὐτῶν ἀνέκαθεν τῶν Ἀποστόλων ἢ τῆς Χριστῆς Ἐκκλησίας παραλαβῶσα ἐδιδάχθη, καὶ δι' ὀκτακοσίων ἐτῶν ἀδιασρόφως ἐδίδαξεν, οἷον τι κεμήλιον παρακατατεθὲν αὐτῇ καὶ ἐμπισθῶθεν, σερρῶς τὸν ἅπαντα χρόνον καὶ ἀπαρτρώτως διατηρήσασα.

Τῷ δ' ὡς ἂν τις ἅπαξ ὁμολογήσειεν, ἔκτι δὴ τῆς λοιπῆς ἐνδοιάσει τῆς ἀποφύλαξαι, ποτέρα τῶν Ἐκκλησιῶν, μετὰ τὸ ἀποβῆν Σχίσμα, δικαίως ἂν καὶ προσηκόντως Καθολικῇ ἐπιγραφομένη σεμνιώιτο; ἢ τῶν Γραικῶν Ἀνατολικῇ, ἢ τῆς Παλαιᾶς ἄχρι πόρῳ προῖσαμένη φρονήματος; ἢ ἡ Δυτικῇ ἢ τῶν Λατίνων, ἢ μετὰ τοσῶτον τῆς χρόνος τῷ αἵθῃ τε καὶ ἀνήκον καυνοτουίαν ἐν τῷ Χρισεπωνύμῳ παρεισαγαγῶσα πληρώματι, καὶ ὡς Πίσεως Δόγμα τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προσαναρτήσασα;

Ἦν τοίνυν εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ὁ Συγγραφεὺς ἀνέβαλετο Μέθοδον, ταύτῃ τῆς Θεᾶς αὐτῷ σωαυραμένῃ, πλεῖστα δὴ πονήσας, πλεῖστα δ' ἐπαγρυπνήσας, ἔτι τέως εἰς πέρας ἡγαγεν, ὡς εἶναι μηδὲνα, ὅτῳ ἂν τὸ φιλοπόνημα τόδε μὴ λόγῃ φανείη τῆς παντὸς ἄξιον. Ἡ μὲν γὰρ ἔφοδος ἢ προτεχρήσατο, εἰς ἐν
συλ-

(**) Οὕτως ἀμέλει, ὡς πᾶσαν ἀπλῶς τοῖς ἐπηρεασαῖς καὶ λογομάχοις, πρόφασιν ἀντιρρήσεως ἀναιρεῖσθαι, καὶ ἀμφισβήτησεως φιλονέκῃ· ἄλλως καὶ γὰρ, τίποτε σαφέστερον ῥηθεῖν, καὶ ἰσχυρότερον εἰς Ἀπόδειξιν, τῆς γεγραμμένης: ὅτι τὸ Πνεῦμα παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται;

**

* * *

συλλέξας τε καὶ διατάξας τῶν Πατέρων τὰς Μαρτυρίας, δι' ἐνιαυ-
τῶν οὐκ ὀλίγας ἑκατὸν πρὸ τῆς ἀθλήσεως διαφορὰς καὶ διχονοίας
ἐκείνης, καὶ δι' ἑτέρων δὲ ἔτι ἑκατοντάδων δύω ἐφεξῆς μετ' ἐκεί-
νῳ, διωκεῖς πρόεισιν, ἀκριβῆς τε, καὶ ὁμαλῇ, καὶ δι' ὅλα χωρῶσα
καθ' ἑαυτὴν ἀπαράλλακτος· τὸ δὲ τῆς τῶν ἐπιμαρτυρήσεων
συναρμογῆς καὶ ἀλληλεγγύης, ἐξ αὐτῶν ὡς φάναι Φλεβῶν καὶ
σπλάγχχνων ληφθὲν, πάρεσι σιωδεῖν ἀραρός τε πάντῃ καὶ ἀδιά-
σπαστον. Ἐπὶ δὲ τέτοις, καὶ ἔτι ἂν παρὰ τῶν ὑπεναντία φρο-
νούντων ἀνθυπενεχθῆναι ἔχοι, ὡς ἐν παρόδῳ, καὶ ἔτι δ' ὅπως ἐν
δυχερείᾳ τινὰ ἐμποῖεν ἀπαντήσασθαι, ἀπαντᾶ ὅλως ἡρῆθαι ἐκ μέσης
ἐυφυῶς καὶ ἐπισαμένως· πρόνοιά τε ἐλήφθη τῇ πᾶσαν, ὡς ἔπος
εἶπεν, καὶ παντοίαν τῶν ἑτεροδοξούντων πλεκτάνῳ, ῥαδίως ἀπορ-
ρήγνυσθαι τε καὶ διαλύεσθαι.

Τελούτατον δ' ὅτι καὶ τὰ τῆς διαλήψεως, πρὸς τὸ σαφές καὶ
λαῖον, καὶ τοῖς ὑποκαμένοις προσφυές καὶ ἀπαραβίαστον ἀπηκρι-
βωται, αὐτόθεν κατὰδηλον.

Ἐκείνο δὲ καὶ μόνον προσέσκη, τῇ μὴ καὶ ἀσπιότερον ἔτι
τῷ Συγγραφεῖ προβῆναι τὸ γνήριον, ὅτι ταῖς ἀμείνοσι, καὶ πρὸς
τὸ ὁρθότερον ἐπεξεργασμέναις τῶν Θεσπεσίων Πατέρων Τυπο-
γραφικαῖς Ἐκδόσεσιν, ἐντυχῆν αὐτῷ ἁδαμῶς προσεγγένητο. Τῶν
γὰρ ἑνῶν, αἱ πρὸ τῶν ἄλλων δοκιμώταται, ὡς αἱ τῶν ἐν Παρι-
σίοις Μονάχων Βενεδικτίνων (οἷς τὸ ἔπος πάντως ἐκ ἄραρεν·
„Εἰμὲν ἀριθμὸς, δαυνοὶ ὁπώρας δ' ἐξαναλίσκειν· πρὸς ἧς τε
ἔδει τῆς λοιπῆς ἀπευθύνεσθαι“) ἔπω ἐπ' αὐτῇ, τῷ Συγγραφῇ
ἀναληφὸς ἦδη, ἐς φῶς προήεσαν.

Τῷ ὄντι δὲ, τῆς καθ' ὑπερβολὴν ἐπιπόνου ἐργασίας τὸ πλεον,
ἢ ῥαδίον σιωδεῖν, ἔχεν ἂν ὁ Συγγραφεὺς ἑαυτῷ ὑφελέσθαι,
εἰ τοιούτων ἔτυχεν Ἐκδόσεων τῆς χρήσεως ἐυμοιρήσας. Αὐταὶ
γὰρ, αἱ περὶ ὧν φημὲν, τὰς τῶν Θεηγόρων Πατέρων ῥήσεις,
τῶν ἐπιπολασασῶν ἀπήλλαξαν παραφθορῶν ἅς, ἐν αἷς αὐτὸς
ἐκτυπώσεσι μετήει, διασφαλείσας τε καὶ κατανοθεύσας, ἐκ
ἀνευ πολλῆς πάντως πόνου τε καὶ ἰδρωτὸς ἰχύσειεν ἐπὶ τὸ ὁρθὸν
καὶ ἀκέραιον ἀνακαλέσας.

Ἀρκέσει δὲ εἰς δαῖγμα τῇ λεγομένῃ, μιᾶς περ ὥδε καὶ μόνῃς
μνησθῆναι ῥήσεως τῇ Μεγάλῃ Πατρὶ Βασιλείᾳ, τῆς ἐκ τῇ Γ'.
Βιβλ.: τῶν πρὸς Εὐνόμιον. Κοινῇ γὰρ, εἰσέτι δὴ καὶ νῦν διὰ
πολλῶν φέρεται σομάτων, ὡς ἐν Φλωρεντίᾳ, περὶ τῆς ἐν αὐτῇ
τῇ ῥήσει νοθείας ζητημένῃ τότε: Πότερον ἄρα, Λατῖνοι, ἢ
Γραικοὶ ὑπῆρξαν οἱ περὶ τὸ χωρίον ῥαδικρησάντες; ἐνιαυτὸν
ὅλον ἢ Σύνοδος κατατέτριψε τῷ ἔρειν ὡς λύσσα. Ἀλλ' ἢ περὶ
τῆς διαμφοισθήσεως ἔχ' εὐρίσκειν πέρας, ἐκ τῆς τῶν Συγ-
γραμμάτων τῇ Θεσπεσίᾳ Πατρὶ Ἐκδόσεως, ἢ οἱ μικρὸν ἀνω-
τέρω

τέρω μνημονοθέντες ἐνεσήσαντο Βενεδικτῖνοι, δυσχερείας τέως ἀπάσης ἀπαλλαχθεῖσα, πληρέστατα ἀνεπτύχθη καὶ διηυκρίνεσθαι.

Ῥῆσα δ' ἂν τῇ ἐμποδῶν γενομένη τῷ Συγγραφεῖ ἀπαντήσῃε δυσχερεῖα, ὅς ἂν αὐτῇ τῇδε τῇ Πραγματείᾳ, τὰς τῶν Πατέρων Μαρτυρίας, ἐκ τῶν νεωτέρων Ἐκδόσεων ἀναγράψας, ὥσπερ ἐν μοίρᾳ Ἐπιθήκης προσάψαι. Τῷδ' ὅπερ ἂν καὶ αὐτοὶ ὡς ἡδίστα ἐργασάμεθα, εἰ μὴ, τάχιον ἢ ἡλπίσαμεν, φθάσαντες οἱ Τυπογραφεῖς ἐπιχειρήσαι τῷ ἔργῳ, ὃ κατ' ἐυχὴν ἡμῖν ὑπῆρχε καὶ πρόθεσιν, διεκόλυσαν. (***)

Ἄλλ' ἐκεῖνο γὰρ ἡκιστα δέον σιγῇ παρελθεῖν, ὅτι τὸ κατ' ἑαυτὸν εἰς μέσον τοῖς ἄλλοις ὁ Συγγραφεὺς παραθεῖς πρὸς τὴν τῇ ἀληθείᾳ ἐξακρίβωσιν, καὶ ἐν τῷδε, ψήφοις ἀπάσαις τὸν δικαιοτάτον ἐπαινον ἀπενέγκαιτο, τῷ ἐπὶ τῆς ἐναγωνίᾳ ταύτης Ἐπιχειρήσεως, (ἐν ᾧ Συγγραφῇς γένοι τὰ πλεῖστα δὴ ἄχρι σκωμμάτων, διαπτυσμῶν ἄχρις μᾶλλον δὲ καὶ λαξ ὃ λέγεται, καὶ πύξ, ἐνδορῶντας ἄλλήλοις τὰς διαμαχομένους θεάσαιτο.) ἔτιως ἐπιεικῶς καὶ κοσμίως προσενεχθῶμαι, ὡς μηδένα τὸ παράπαν ἰὸν πικρίας κατὰ τῶν ἀντιδοξόντων αὐτῷ φορτικώτερον ἐξεμέσαι, μηδενὸς τε ὅλως θυμοδακνέσθαι τῇ λέξει παρὰ τὸ δέον καθάψασθαι. Ἀμέλει τῷ, τῷτο αὐτῷ εἶναι τὸ προκείμενον ἡγήσατο ἔργον, τὸ τὰς τρίβας τῇ Κυρίᾳ λέειν τε καὶ ἐνσιβεῖς παρασκοδῶσαι, πᾶσαν τε τραχύτητα ἐκ μέσθ' ἄρας, καὶ πᾶν ὅ, τι ἂν εἰς πρόσκομμα γένοιτο.

Ἐπεὶ δ' ἔν ὁ Συγγραφεὺς αὐτὸς, καθάπερ ἔδεν προέταξεν, ὡς ἐν εἰδῇ Φάναι Προεισηγήσεως, ἔτιως ἔδὲ Πίνακά τινα προσέθηκεν αὐτῇ τῷ Πονήματι, ἐπάναγκες εἶναι, καὶ τὸν Πίνακα ψήθημεν πρὸς τὸ πέρας αὐτοὶ παραθέσθαι.

Τὶ δὴποτε δ' ἄρα τὸ κάλλιστον τότε καὶ χρυσὸν πόνημα, ἐν Κώδιξι χειρογράφοις ἐπ' ἐνίαις τῶν κατὰ Ῥωσσίαν Βιβλιοθηκῶν λανθάνον, ὑπὸ πυκνῷ τῷ ῥόφῳ τοσούτον χρόνον σιωεῖχετο, ἔδ' εἰς φῶς ἕως ἄρτι διὰ τῆς Τυπογραφίας προέκυπτεν; ἢ, ἐκ ἂν τις ἄλλω ἀποδῇναι αἰτίαν ἔχοι, παρὰ τὴν περὶ τὰς τοιαύτας χειρογράφους Δέλτας, σπανιώτερον ἀπαντῶσας, τῶν μὲν ἄγνοιαν, τῶν δὲ νωχέλειαν καὶ ἀμέλειαν.

ΘΕΟΦΑΝΗ μὲν ἔν (ὃ κατ' ἀρχὰς τῆς δε τῆς Προεισηγήσεως ὑπεμνήθημεν) ἐν ἔτει 1718, καὶ τῷ ἐφεξῆς, εἰς Πετρῶπολιν μεταπεμφθέντα, καὶ Πλεσκοβίας προχειοισθέντα Ἐπίσκοπον, τὴν παρῆσαν Συγγραφὴν, ἐξ ἧς σκοτίας ἐλάμβανεν, εἰς φῶς ἀνακαλέσασθαι λίαν ἐσπεδακέναι, καὶ ἐκ τῆτος φανερόν ἐστι, ὅτι κατὰ τὸν ῥη-

(***) Ὁ τὸ Σύγγραμμα ἐξελλιώσας, ὡς οἶος τε ἴω, τὴν τῇ Προλογίζοντος πρόθεσιν ἐπ' ἐνίων εἰς πέρας ἀγαγὼν ἐπεράσατο.

* * *

ρηθέντα χρόνον, αὐτῷ δηλονότι καθυποβαλόντος καὶ παραινέσαν-
τος, ἐξ ὀνόματος τῆς Καισαρικῆς Μεγαλειότητος τῷ Ἀυτοκράτο-
ρος ΠΕΤΡΟΥ τῷ Α'. διὸ καὶ Ἐπιτάγματι προεξῆλθε· τὸ μὲν πρῶ-
τον πρὸς τὸν Κιαιβίας Μητροπολίτην, Ἰωάσαφ Κροκόβσκιω· τὸ δὲ
μετ' ἐκείνου, τῷ Μητροπολίτῃ ἡδὴ μεταλλάξαι τὸν βίον Φθάσαντος,
πρὸς τὸν τῆς Καθέδρας Ἐπιτροπῶντα, Γρηγόριον Γοχκιεβίκιω·
δί' ὧν ἑκατέρων τὸ τῆς Ζορνικαβίβ Βίβλις Ἀυτόγραφον, ὅπερ
τῷ Θεοφάνει ἐν χρήσει πρότερον ἦν, τῷ ἐν Κιαιβίῳ Ἀκαδημίαν
κοσμεῖντι, ἐπὶ τῷ Γερμασίαν διαπεμφθῶναι ἐπετάσσεται ἀναβολῆς
δίχα καὶ ὑπερθέσεως. Ἀλλὰ τάτῃ μὲν φανερὸν ὄντος, ἔκτι δῆ-
λον ἐπίσης, εἰ καὶ τὸ ἐπιταχθὲν ἐκτετέλεστο τιμικαῦτα, ἢ γὰρ, διὰ τι
παρεμπесὸν κώλυμα, ὑπερετέθη. Καὶ κείνου δὲ, τί ὅτι Θεοφάνης,
ἐφ' ὅσον ἐν ζῶσιν ἠρίθμητο, καίτοι τῶν πραγμάτων αὐτῷ ἐπὶ
τὸ αἰμενον αἰεὶ ἐυροέντων, ὁπότε ῥᾶσα εἶχε τὸ ἐφιέμενον ἐκπλη-
ρῶσαι, εἰς ἔργον ἔκ ἤγαγε; Τῷτο δὲ ἐστὶν ἄρα, ὅπερ ἐδενὶ λό-
γῳ εἰκότι τεκμηριῶσαι αὐτοὶ δυνάμεθα.

Ταῦτα μὲν ἦν, Ἐυνέσατε Ἀναγνώσα, ἃ διὰ τῆςδε τῆ Προ-
λόγου πρὸς ἡμῶν μαθεῖν Σε προσήκε. Τὰ δ' ἄλλα, πάντας ὅσας
τὸ τῆς ἀληθείας ἔγω περιήνυγασε σέλας, τάτῃς θερμῶς πάνυ
παρακαλῶμεν τε καὶ παραινῶμεν, τῇ αὐτῇ σπουδῇ τε καὶ προαιρέσει
τὸ ἐν χερσὶ πόνημα ἀναγνῶναι τε καὶ ἐπαναγνῶναι, ἢ καὶ ὁ Συγ-
γράφας, ὡς εἶχε δυνάμει καὶ ἐπιμελείας, τὸν περὶ αὐτὸ ἀνέληφε
πόνον· τῷτο δ' ἐστὶν, ἵνα (τὸ μάλιστα Κεφαλαϊῶδες) αὐτὸς τε τ'
ἀληθὲς ἐξοῦροι καὶ ἐυρῶν, τῷ πρὸς αὐτὸ φέρσαν πύλιν, καὶ
τοῖς ἄλλοις ἀναπετάσειε. Θεὸς δὲ ὁ ὕψιστος καὶ ὑπεράγαθος, ὁ
τῷ Λύδῃ ποτὲ κατανύξας καρδίαν, ἐφ' ᾧ τῇ Διδασκαλίᾳ τῷ
Παύλῳ προχῆν, αὐτὸς καὶ τὸ σῆθος τῷ Ἀναγινώσκοντος διανοί-
ξαιεν, ὡς ἂν τῷ ἐν τῷ Σωτάγματι τῷδε ἀποδειχθεῖσαν ἀλή-
θειαν εἰσδέξαιτό τε προφρόνως, καὶ ἡδέως ἀσπάσαιτο. Μᾶλλον
δὲ, κατὰ ζῆλον τὸν τῷ Συγγεγραφότος, ἐπ' αὐτῷ τῆς ἐπιγνώσεως
τῷ βατῆρι, θαυμασίᾳ τινὶ καὶ ξένῃ τῇ Φοίκῃ διεκπλαγείη τε καὶ
κατασεισθείη, ὥς ποινῶς ὑπιδέσθαι ἐνχεθήσεσθαι ταῖς δικαιοσύναις,
καὶ συγερόν ἐαυτῷ ἡγήσασθαι καὶ ἀπολόρομαι, ὡς μὴ τῷ ἐπιγνωθεῖ-
σαν ἀλήθειαν ἐν ταπεινώσει ψυχῆς ἐκδυσιωπηθείη τε καὶ σεβάσοιτο.
Τῷ γὰρ ὄντι τοιαύτη τις πτοία, τῆς τῷ Κυρίῳ ἐπιφανείας ἡγέται
πρόδρομος καὶ ὅς περ ἂν ποτ' ἐπικατάχοι, ταῖς μὲν παρ' ἐαυτῶν
ψήφοις κατακρίτως δείκνυσι τὸ ἐς ἐκείνου, τῇ δὲ παρὰ τῷ πανοικ-
τίμονος Θεοῦ κρίσει, ἀπολελυμένους τε ἡδὴ, καὶ δεδικαιωμένους καθίστησι
καὶ ἐπὶ τὸ Ἱερὸν παραυτίκα σίφος τῶν, ἐξ αὐτῶν ἀνῶθεν τῶν Ἀπο-
στόλων ἄχρισ ἡμῶν, ὀρθοδόξως πισυόσαντων καὶ πισυόντων, μεθίστησι.

Ἐρρωσόμενοι, Ἀναγνώσα Φίλτατε, ἐν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ καὶ
ἐυνοῶν ἔσο τοῖς ἐυνοῶσι Σοι.

ΒΙΟΣ

Β Ι Ο Σ

ἈΔΑΜ ΖΟΙΡΝΙΚΑΒΙΟΥ,

Ἀνδρὸς Πολυμαθεστάτη.

Ἐξ ὧν αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ ἀφηγήσατο γράψας ἰδιοχέρως
εἰς τὸ ἐπιτομώτερον συλλεχθεῖς, καὶ οἷον σκιαγραφηθεῖς.

Ἀδὰμ τῷ Ζοιρνικαβίῳ, τὸ μὲν Γενέθλιον ἔδαφος ἢ Βορβοσία·
Πατρίς δὲ ἰδιαιτέρον, ἢ τῶν ἐκᾶ Πόλεων προκαθημένη, τὸ
Ῥηγιώμοντον· ὁ δὲ Γενέτης, τῷ μὲν κλήσιν Χριστιανὸς, τῷ
δ' ἐπὶ κλήσιν Ζοιρνικάβιος, τῷ δὲ τέχνῳ Χρυσόχοος, ἐξ Ἑθνῶν
Ὠλσάτων· ἢ δὲ τεκῆσα Μαρία, Χρυσόχος καὶ αὐτὴ Θυγάτηρ
Ῥηγιωμοντανῶν, καλεμένη Θάμμ. Ἐγεννήθη δὲ Ἀδὰμ ἐν Ἑτα-
τῷ ἀπὸ Χριστοῦ ΑΧΝΒ'. Σεπτεμβρίῳ Μηνὸς τῇ πρώτῃ καὶ ἀκοστῇ.
ὑπὸ δὲ τῶν Γεννητόρων, κατὰ γε τὰ σφίσι Πάτρια, τῆς διὰ
τῆς Λατρῆς παλιγγενεσίας τυχῶν, ἀνήχθη ἐξ ἔτι παιδὸς εἰς τὰ
Διδασκαλεῖα, ἐν οἷς τὰ πρῶτα τῶν Λατινικῶν Γραμμάτων σοι-
χεωθεῖς, καὶ τῷ γλώττῳ ἄλλας ἀσκήσας τῷ Λατινίδῳ, ἐντεῦθεν
ἐπιμελᾶς τὰς περὶ Λόγους τέχνας μετήει, καὶ τοῖς παρὰ τῶν
ἀμφὶ Λαθῆρον ἱερολογημένοις προσέειπετο.

Ἐκ μὲν ἔν ἐφῆβων γεγονῶς, μετὰ χρόνον, ἀμφοτέρων ὁ
Ἀδὰμ ἀπαρφάνισαι τῶν τεκόντων. Ἐπεὶ δὲ τῷ ἡλικίαν ἤδη
προβαίνων ἐπὶ τάναντία τῶν σπουδασμάτων ἀνθάλλετο, προτρο-
παῖς τε καὶ ὑποθήκαις τῶν Παιδαγωγόντων, ἀπρὸς ἔχεσθαι τῶν
Παιδοδότηριων, ὥσπερ ἐνήρξατο, ἀνεπαύθη, καὶ περὶ τὰ ἐν αὐτοῖς
διδάσκεισθαι εἰωθότα τῷ πᾶσαν σπουδὴν κατεβάλετο. Οὕτω δέ τοι
περὶ τὰς ἀνωτέρας τῶν Ἐπιστημῶν τῷ διάνοιαν προγυμνάσας
ἐπὶ τὰς Ἀκαδημίας φοιτῆσαι διέγνω, ἐν αἷς ἂν, εἴτε περὶ τῷ
Θεολογίᾳ, εἴτ' ἐν περὶ τῷ κατὰ Νόμους τῆς Ῥωμαίων παιδούσιν,
ἢ περὶ τῷ τῆς Πολιτικῆς φρονήσεως ἔξιν, ἢ τέως τῷ τῆς
Ἰατρικῆς τέχνῳ τε καὶ ἐμπειρίαν τὸ καθ' ἑαυτὸν προσαφοσιώσας
φιλομαθὲς καὶ φιλόπονον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐπὶ τῷ Ἀκα-
δημίᾳ πεφοίτηκε τῷ Ῥηγιωμόντιον, τῷ ὑπὸ Ἀλβέρτου Βορβοσίας
Δακτὸς τῶ ἰδρυσαμένῳ Ἀλβερτίνῳ ἐπικληθεῖσαν. Ἐν ᾗ, τῶν περὶ
τὰ φιλοσοφούμενα κατήρξατο διατριβῶν, πρὸς τῶν ἐπισημοτέρων
ἐν αὐτῇ Διδασκάλων εἰς τετ' ἐναχθεῖς. Ἐπειτα δὲ πρὸς τῷ τῶν
Θεοτέρων τῆς Ἱερᾶς Θεολογίας ἀκροάμάτων κατανόησιν, ἅπαν
ὅσον ἐπ' αὐτῷ ὡς σπουδῆς καὶ μελέτης μελέτησεν.

Ἐν

Ἐν ταύτῃ δὴ τῇ Ἀλβερίνῃ Ἀκαδημίᾳ διήκασεν Ἀνδρῶν Σοφωλάτων, διδάσκειν τὰ Θεολογικὰ ἐπαγγελλομένων: Δρεϊέρ τε καὶ Σεδλέρ· οἱς καὶ περ τῇ τῶν Προτεστάντων ἐπωνυμίᾳ γνωριζομένοις, ἀλλὰ τοσῶτον περιῶν αὐτοῖς, τὸ πρὸς τὰς λοιπὰς τῆς Λαθέρου Θιασώτας, καὶ τὰς ἄλλας τῶν Δυτικῶν διηχῆς καὶ διάφωνον, ὥστε καὶ εἰς κόμμα ἴδιον ἐν μέρει τέρας δόξαι εἰκότως ἀποκριθῶν· τὸν δὲ Σεδλέρον ἔτι καὶ πλέον, ἅτε δὴ καὶ περιττότερον τὰς πρὸς τὰς ἐκ Λαθηρανῶν Διαλέξεις. Ἐξ αὐτῶν ὅν, Δρεϊέρ τε Φημὶ καὶ Σεδλέρ, τὸ πρῶτον ὁ Ἀδὰμ ἀνεπέσθη, μὴ μόνως ἄρα σοφίας μεταποιεῖσθαι καὶ γνώσεως τὰς ἀμφὶ Λαθήρον, ἐν οἷς αὐτὸς ἔτυχε τεχθεὶς καὶ ἀχθεὶς ὡς ἐκείνων δηλ.: αὐτῶν διατενομένων, μὴ δὲ Λαθήρῳ καὶ τοῖς περὶ τῶτον, ἔνθα ἂν ἄγασιν, ἔκρινε τῇ δὲ Καθολικῇ μάλισα Ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς Θεηγόροις Πατράσι, καὶ τῶν Ἱερῶν δὲ Σωόδων τῇ σωαινέσει τε καὶ συμπνοίᾳ σοιχεῖν· ἐκονίτε καθομολογῶντων ὡς πλεῖστα εἶναι, περὶ ἃ Λαθηρανοὶ αὐτοὶ, καὶ Λατίνων Παῖδες ἐφαμαρτάνουσιν.

Ἐν τέτοις ὅντι σωεκύρησε τῷ Ἀδὰμ, καὶ τῇ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας Ὁμολογίᾳ, ὡς Μητροφάνης ὁ Κρίσπελος κατὰ τὸ Ἑλυσάδιον σωελέαχε, περιτυχῶν ὑφ' ἧς ἔτως ἐάλω, ὡς ἰχυρὴν τινα διαφερόντως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ταύτῃ σωεληφέναι τὴν τῆς ψυχῆς ῥοπὴν καὶ ἐπίκλινιν.

Τετραετίαν τῷ Ἀδὰμ ἐκπεράναντι, ἐν τῇ κατὰ Ῥηγιώμοντον Ἀκαδημίᾳ ἐπὶ τῇ τῶν Φιλοσοφικῶν καὶ Θεολογικῶν σοιχειώσῃ, ἔδοξε δὴ τέως τὴν περὶ τὰ Θεολογούμενα σπασθὴν ὑπερδέμενον, τῇ περὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς τῶν Νόμων Παιδύσει προσεγγυμνασθῶν. Ἐνθεν τοι ἀπὸ Ῥηγιωμόντος ἀπάρας, ἔσπασεν εἰς Ἱερὰν τὴν Πόλιν, ἐπιτηδειοτέραν ἔσομένῳ οἱ ταύτῃ δόξας εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς προθέσεως· ἔνθα γενόμενος, τῇ τῶν κατὰ Ῥωμαίους Νομίμων σπασθῇ ἐκδοτὸν ἑαυτὸν ὅλον παρέχεν. Ἐνιαυτὸς δὲ λήγοντος ἤδη, τοῖς Βοκχορνίς περὶ τῆς Ῥωμαίων Αὐταρχίας Διαλογισμοῖς, τοῖς ὑπὸ Στριγελὶς ὑπομνηματιθεῖσιν ἐγκύπτοντι, σκέψῃ τῶν ἐν ἐκείνοις λεγομένων περιπεσεῖν εἰς τῶτο: „Ὡς „ἄρα σωτελεὲς εἶη χώραν ἐπιτηδείαν ἐλεῖσθαι, ἐν ἣ βιώσαιο, „ἐπειδὴν τὴν νεότητά παραμέψαις· τὰ πολλὰ γάρ, πλείονος τοῖς „ἀλλοδαποῖς ἄγεται διὰ λόγον, ἢ ἐν τῇ ἰδίᾳ Πατρίδι περιορᾶται. „Ἐνθεν τοι καὶ τιμιώτερός τε καὶ ὀλβιώτερος διάξῃς, χώραν „αἰρετισίμενος, ἐν ἣ πολλὰ ἂν τιμῶτο, ὣν αὐτὸς ἂν τύχοις „ἐπήβολος εἶναι ἐπαγγελλόμενος..

Τῶτο μὲν ὅν ὁ Ἀδὰμ ἀναπαιστούμενος, πᾶσαν τῇ λογισμῷ ἐπελθὼν Χριστιανικῶν Βασιλείαν τε καὶ Δυναστείαν· καὶ μὲν δὴ καὶ τὸ Ῥωσικὸν ἐπιδιανοηθεὶς Κράτος, ἐν ᾧ τέχναι καὶ ἐπισῆμαι παντοῖαι τιμῆς τε ἀπολαύσῃ καὶ φιλόφρονος δεξιώσεως, τὴν

τὴν μὲν Ῥωσίαν σωλοίσκσαν ἑαυτῷ πρό γε τῶν ἄλλων διανοηθεὶς
σωεώρα, ὑφωράτο δ' ἔν ὅμῳ ἀντιπεριῖσταμένῳ ἐν αὐτῇ τὴν
διαφορὰν τῆς θρησκείας ὑπενόει καὶ γὰρ παρὰ Ῥώσοις τὰς
ἐκ τῶν Δυτικῶν προσηλυτίζοντας χρίσαι ἀναβαπτίζεσθαι τοι-
γαρὲν καὶ προέθετο, πρώτης δραξάμενος εὐκαιρίας, ἐπιμελῶς
τὰς τῶν Ἱερῶν Σωόδων, καὶ τῶν Θεσπεσίων Πατέρων Βίβλους
ἀναγνῶναι τε καὶ διερθεύειν, ὥς ἐν ἐπιγνώσει, κοσμικῆς
ἀπάσης ἐκκλησίας προτέραν θέσθαι, τὴν δι' αἰῶνος μακαριότητα.
Ἐν ᾧ γὰρ ταῦτα, χήτει τῶν Ὑπομνημάτων ὧν ἐφίετο ἀνελί-
ξαι, ταῖς περὶ τὰ Πολιτικὰ μελέταις ἑαυτὸν προσετίθει, ἐφ' ἃς
καὶ τὰ τέκοντα τῶν Βιβλίων ἐτύγγανε προσωπολογίᾳ καὶ ἐνιαυ-
τὸν μὲν ὅλον, καὶ ἔτι πρὸς, ἀτρυτῶ φιλοπονίᾳ χρησάμενος, τὴν
περὶ τὰ τοιαῦτα ἠκρίβωσεν ἐπιστήμῳ καὶ δεξιότητι μετ' ἑ πολὺ
δὲ, καὶ τισι τῶν περὶ τὰ Μαθηματικά χολαζόντων σωοαριστῆς
γενόμενος καὶ σωήθης, ἐπεὶ σωεῖδε μηδὲ τὰς τοιαύτας Μαθήσεις
ἀσωτελεῖς οἱ ἔστοιμας, καὶ ταύτας ἔχ' ἥκιστα προσεπεβάλετο δι-
δαχθῆναι καὶ Γεωμετρίαν ἔν διήλθε, καὶ Ἀστρονομίαν, Ἀρχι-
τεκτονικῶς τε τὴν ἐπὶ τῶν στρατηγικῶν, καὶ μὴν καὶ Ἀστρολογίαν
αὐτῷ ὡς ἂν αὐτῷ δηλονότι κἀντεῦθεν παρέρη, καὶ περὶ τῆς τοιαύ-
της τερθεύειας πιθανώτερον ἐξακάζειν, σωτόνως ἐκπαιδευθῆναι ἐπι-
μελὲς ἔθετο.

Ἐν τέτοις ἤδη φιλοπονῶν, καὶ διαφόροις τὸ μεταξὺ Συγ-
γράμμασι τῶν κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας σωτεταγμένων
ἐνέτυχεν, ἅτινα κατὰ σπασμὸν μετιῶν, ὅσα τε κατὰ τῶν Ἀνατο-
λικῶν οἱ ἐκ Δύσεως φέρονται προβαλλόμενοι, καὶ ὅσα κατὰ τῶν
ἐκείνων ἀνάπαλιν ἀπαντῶσι τῆς ἰδίας Δόγματος ὑπεραμυνόμενοι,
καλῶς διεσημειώσατο. Τωικάυτα δέπη ἐξ ἀγαθῆς σωτυχίας
ἐγένετο, τῶν ἐν Παλράσιν ἐπισημοτέρων τὰς Δέλλας χορηγηθῆναι,
ἐνός τινος τῶν ἐν Λαθηρανοῖς Ἱεροπόλων τὴν χρῆσιν τῶν παρ'
ἑαυτῷ ἐπιτρέψαντος ἃς περ καὶ διελθὼν, ὅσα δῆποτε οἱ Θεοφόροι
Πατέρες, περὶ τε τῆς τῆς Παναγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, καὶ
περὶ τῆς ἀναγκαίως τῷ Βαπτίσματι ἐναπαύμενης κατὰ δύσεως.
Καὶ δὴ καὶ περὶ τῆς Ἐχαριστίας, ὅτι καὶ τοῖς νηπίοις μετὰ δόξον
καὶ περὶ τῶν ἄλλων δὲ ἀπλῶς, ὅποσα οἷ τε Δυτικοὶ ἀντιβάλλουσι
τοῖς Ἀνατολικοῖς, καὶ κείνοις ἔτοι ἀντιπεριῖστωσιν ἅπαντα, δοκώδε-
σιν, ὃ δὴ λέγεται, γόμοις τῇ διανοίᾳ προσήλωσε.

Καίτοι δὲ τὰς τῶν Πατέρων Βίβλους ἐν παλαιτέραις μόνον
Ἐκδόσεσι μετιέναι παρῶν ἄλλ' αὐτῷ ἔδ' ἔτω φαύλως ἀνεβρίφθαι
ὁ κύβος ἔδοκε, ὡς ἔδεν ἥκιστα καὶ δι' αὐτῶν πεποιθότι, τῆς τε
τῶν Ἱερῶν Γραφῶν διανοίας εὐθυβόλως ἐπιτυχεῖν, καὶ τῆς ἐν τῇ
Ἀγίᾳ τε καὶ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐφίξεσθαι Πίσεως. Σωεβῆ δ' ἔν
τὸν εἰς ἐκεῖνα τὰ Βιβλία αὐτῷ κίχρωντα, τῶν τῶν χρῆσιν πε-
ραι-

ραυτέρω εἰς τὸ ἐξῆς ἀπανήνασθαι· ἐφ' ᾧ καὶ σφόδρα μὲν Ἀδὰμ δέδωκε τῷ καρδίαν, ἔχ' ὥς τε μὲν τοι καὶ πρὸς τῷ τοιάνδε μελέτῳ τῆς προθυμίας τι καθυφαίναι. Ἐπειδὴ γὰρ τοῖς τῶν Σωόδων, καὶ τῶν Πατέρων, καὶ τῶν ἄλλων Διδασκάλων τούχεσι, κατὰ τῷ εἰρημένῳ πόλιν ἐκέτι περιῶ χρηθῆναι, πρὸς τὸ κατ' Ἀγγλῆς αὐτὸς ἐπαῖδεν Ὀξώνιον, ὡς ἂν τῇ ἐν αὐτῷ πανδήμῳ Βιβλιοθήκῃ, ἐπ' ἀδείας ἐκείσε χρησόμενος. Καὶ δὴ ἀπ' Ἰένης ἐν ἡ τριετίαν διατετριφῶς διετελέσεν, τῆς εἰς Ἀγγλίαν φερέσης πορείας ἦψατο· καὶ διὰ πολλῶν ὁδοῦσας χωρῶν τε καὶ πόλεων εἰς Λονδῖνον ἀφίκετο, κἀντεῦθεν εἰς Ὀξώνιον μετέβη· ἔνθα τυχῶν τῆς ἐφέσεως, καὶ πρὸς τῷ Βιβλιοθήκῳ ὁσημέρῳ τῷ ἐκεί θαμίζων τῷ Βοδλεϊάνῳ, τῷ ἐν παντὶ εἶδει Συγγραφῆς περισίον, μεθ' ὅσης οἷος τε ἡ σπαρδῆς τὰς ἐν αὐτῇ τῶν Θεσπεσίων Πατέρων Βίβλῆς, καὶ τὰς τῶν Σωόδων, καὶ τὰς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἱστορικῶν, καὶ τῶν ἀπλῶς τὰ πρὸς τὸ σκοπούμενον αὐτῷ φέροντα πραγματοδομένων ἄλλων Συγγραφῶν, ἐκ ἀμελῶς ἔδε παρέργως ἀνεκρίτων διήγεν. Ἐπὶ μακρὸν δὲ, καὶ μετὰ πολλῶν ἰδρώτων τῷ πόνῳ τῷ δε ἐπιμόνως ἐγκατερίσας, σιωδῆν ἔχε τέως, καὶ ἀνεκδοιάσας ἐπιγινώσκων, πόλεως δὴ τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἀνατολικῆς, ἢ τῆς Δυτικῆς, τάληθες συμμαχῶν ὑπερίσταται; Σιωδῶν δὲ, τοσῶτον ἀπεδέησε τῷ μὴ τοῖς Ἀνατολικοῖς σιωθέσθαι, ὅσον καὶ βαρυτέραις ἡγήσατο ἐνχεθήσεσθαι τῷ λοιπῷ ταῖς ἐνθυώταις, εἰ, τῷ ἀλήθειαν ἐπεγνωκῶς, ὁ δὲ, μὴ ἀμφοῖν, ὃ λέγεται, ταῖς ὠλέταις αὐτῆς ἐπιλάβοιτο. Τάυτη τοι τὸ ἐξ ἐκείνης, μηδέν τι τῶν προσκαίρων, καὶ ἀσάτων, καὶ ματαίων, ἑαυτῷ πρότερον θέμενος, ἐν αἷς στρατοδομένῳ ἐπέγνω παρεμβολαῖς τῷ ἀλήθειαν, ἐν αὐταῖς μένειν προέλετο, καὶ εἰ τοῖς ἐχάτοις τετάχθαι δεήσῃ καὶ εὐτελεσάτοις· ἢ παρ' οἷς τισιν ἐν διαβιώσεσθαι ἄλλοις, ἐπὶ δόξης ἀρθῆς, εἰ τύχοι, καὶ ἀξιώματος. Τοιγαρὶν καὶ τῷ πρόθεσιν ἔζησε βεβαιότερον, τῷ μὴδ' ἐπὶ τῷ γῶ ἐξῆς ἐπανακάψαι νοσήσας τῷ Πατρίῳ, ὃ, τιπερ ἂν αὐτῷ ἀντίξεν ἐνεπισκήψαιεν.

Ἀπὸ γὰρ Ὀξωνίας τέως εἰς Κανταβριγίαν μετὰ χωρήσας, τῇ ποιῇ ἐνταῦθα παραπλησίως ἀπεχρήσατο Βιβλιοθήκῃ· ὅσας τε λοιπὰς περὶ τῶν Θεολογεμένων, ἢ ἑτέρων Διδαγμάτων Πραγματείας ἐπανελίξας, ὡς πλείον τὰ παρ' ἑαυτῷ Ὑπομνήματα προσεπήυξησε.

Κανταβριγίας δ' ἀπάρας, τὸ Λονδῖνον αὖθις κατέληφεν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐκείσε κατὰ τῷ Κοτλονιανῷ Βιβλιοθήκῳ, τῷ διὰ πλήθος Κωδίκων ἐπίσημον χειρογράφων παραμυθήσασθαι τὸ τῆς Ἀναγνώσεως διψος, ᾧ σφόδρα σπαίχετο.

Ἀπὸ δὲ Λονδίνου εἰς Παρίσια μετανέστη, ἔνθα τὰς περὶ τὰ Πολιτικά, καὶ στρατιωτικά, καὶ ἄλλα, ἐπὶ τὸ τελεώτερον ἀπηκρίβωσεν

σεν Ἐπισήμας. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν αὐτότε σπασμάτων ἐς πέρας ἦκεν, τῷ ἐπ' Ἰταλίας παρεκδιόχετο, τῇ μὲν Παιδείας ἀγόμενος ἔρωτι τῷ σωῆσθαι, τῇ δὲ καὶ τῶν ἀπὸ Γραικίας ἐκεῖ περιτοῦξασθαι τισὶν ἐπελπίων, ὧν τῇ σωδρομῇ καὶ ἐπισυσάσει εἰς Ῥωσίαν ἐφίκοιτο.

Παριδιόθεν ἔν προελθὼν, Λέγδανόν τε παρήμειψε, καὶ Ταυρῖνον διήλθε καὶ Μεδιόλανον, Βονωνίαν τε δὴ, καὶ Φερράριαν, καὶ Ἑνετίας, καὶ Πατάβιον, τὰς ἑκασαχόσε διατριβὰς ἀφορμῶν εἰς προσηκῶν παιδείας αἰ ποιεῖμενος. Ὡς δ' ἐν Ἰταλίᾳ ἐφ' ἑκανὸν διατρίψας, ἔδενίπερ τῶν ἐκ Ῥωσίας περιέτυχεν εἰς Πρέσβεως τάξιν ἀποσέλλεσθαι αἰωθότων, ὃς ἄλλω τινὶ, ὃς ἂν τοῖς Ῥώσοις συμπραγματοδόμενος τὰ τῆς ἐμπορίας μετίοι, ἐς παντοῖα τῷ ψυχρῷ ἐμερίζετο, καὶ νῦν μὲν τῷ Ἀυσρίας διεσκοπέτο καταλαβῆν, νῦν δὲ τῷ Βοεμίας, ἄλλοτε δὲ τῷ Πολωνίας, ἣ γὰρ ἔτεραν, καθ' ὧν ἂν αὐτῷ γένοιτο Ῥώσων Ἀνδρὸς τῶν εἰς ἐμπορίαν ἐξιόντων ἐπιτυχεῖν· τελευτάων δ' ἔν διὰ Πολωνίας χωρήσας γνῆς τῆς ἀγχιτέρμονος Ῥώσοις, εἰς Βαρσαβίαν παρεγένετο τῷ τῆ Πολωνικῆς Κράτης Μητρόπολιν. Ἐνθα Λιθuanῶ τινι σωτυχῶν, εὐκαίρως ἀπὸ Βαρσαβίας ἀπαίροντι, σὺν τῷ Βίλναν κατέληφεν.

Ἐν τῷτοῖς ἐπιξενιδοῦσιν ἐν Βίλνῃ γνωστὸς ἐγένετο ἱερῇ Ῥώσῳ, Ἀνδρὶ πρὸς τῷ βαθυῷ καὶ τὸ ἐκ τῆ γήρως πλατύντι αἰδέσιμον· ὧν τῷ καθ' ἑαυτὸν πρόθεσιν ἀναπτύξας, καὶ τῆς ψυχῆς δηλώσας τὸ ἐφιέμενον, ἕτερά τε δαίγματα εὐνοίας ἀπὸ ἐγκαλῶ παρ' ἐκείνης, καὶ οὕτως καὶ συστατικοῖς ἐφωδίασας γράμμασι πρὸς τὸν Κζερνιγοβίας Ἀρχιεπισκόπον. (Λάχαρον τοπάζομεν τῶτον γενέσθαι τὸν Βαρανοβίκιον.)

Τῇ τοίνυν Βίλνῃ χαίρειν μετ' ἑ πολὺ φράσας, ἐντεῦθεν ἀπελθεῖν ἔσπευσεν εἰς Κζερνιγοβίαν· πολλὰ τε παρελθὼν Ἀσεία Λιθuanίας τε καὶ Ῥωσίας, ὡς ἀφίκετο, παρέσθη τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ ὧν ἔφερεν Ἐπιστολῶν συστατικῶν ἐνεχείρισεν.

Ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος, ἅτε δὴ καὶ αὐτὸς ἀρετῇ διαπρέπων καὶ λόγοις, ὡς τὸν προσελθόντα ξένον, παντοίοις ἐπιστημῶν εἰδεσιν ἐνησκημένον σωαῖδε καὶ ἀπεξεσμένον, ἐπέγνω δὲ καὶ ταῖς ἀληθείαις τῷ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πληρώματι ὀριγνόμενον ἐγκαταλεχθῶσα, μεθ' οἷας αὐτὸν καὶ ὅσης καθυπεδέξατο τῆς εὐνοίας, πρόνοιάν τε τῷ πᾶσαν ὑπὲρ αὐτῆς πεποίηται τῆ μηδενοῦς τῶν ἀναγκαιῶν καθυσερήσας.

Οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ τῷ Ὀμολογίῳ τῆς ἐαυτῆς Πίστεως ἐξ ὑποθήκης τῆ Ἀρχιερέως, ἰδίᾳ χειρὶ ὁ Ἀδὰμ γεγραφῶς, καὶ τὰ Λαθηνανῶν, ἐν οἷς ἔτοι τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀντίφροντα δογματίζουσιν, ἀθετήσας ἅπαντα καὶ ἀνασκοδάσας, τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ φέρων τὸ γράμμα παρέδωκεν.

Ἐφε-

Ἐφεξῆς δὲ, ὑπερθέσεως ἀνθ', τῶν κατὰ τὴν διαλύπωσιν τῆς τῶν Γραικῶν Ἐκκλησίας πρὸς τῇ Ἀρχιερέως ἐκτελεσθέντων, ἐν τῷ κατ' αὐτῷ τῷ Κξερνιγοβίας πόλιν ἐπ' ὀνόματι τῶν Ῥωσσιακῶν Ἀρχόντων, Ῥωμανῶ τε καὶ Δαβίδ τιμωμένῳ Νεῶ, διὰ τῆς τῇ Ἱερῇ χρίσματος μυσικωτέρας Ἀγιασίας, ὁ Ἀδὰμ καθ' αὐτοῖς τε καὶ σφριχθεὶς, τῷ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας σωηρμολόγηται σώματι.

Τὸν πρόπον τὸν δὲ ὁ Ἀδὰμ ἐν κόλποις τῆς εἰρημένης ἐγκαταταχθεὶς Ἐκκλησίας, μετὰ ταῦτα ἐπαύδακεν εἰς Κίαιβον παραγενέσθαι· τὸ μὲν, ἐφ' ᾧ τὰ ἐκάσσε Ἱερὰ ἰσορήσας τεμένη, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἀποκάμενα τῶν μακαρίων Λείψανα σεβασάμενος, Θεῷ τῷ θαυμασῷ ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτῷ τὸν ὕμνον τὸν ὀφειλόμενον προσενέγκοι· τὸ δὲ, καὶ ἵνα τῷ τῆς Πεκάρωσίου Λάυρας ἐντυχῶν Ἀρχιμανδρίτῃ, τῆς μετ' αὐτῷ ἀπολάυσαιεν ὁμιλίας, ὃν ἐκ Φήμης παραλαβὼν εἶχεν, "Ἄνδρα εἶναι παιδείας τε περιστὰς κεκοσμημένον, καὶ τρόπων χρηρότητι καλλωζόμενον. Τὸ ἐν Κίαιβον καταλαβὼν, παντοίας τε δὴ κατηξίωται Φιλοφροσύνης, καὶ τῆς αὐτόσε ὑποδὺς Κρυπτῆρας, τὰ τῶν Ἁγίων μετ' ἐνλαβείας κατησπάσατο Λείψανα· καὶ τῷ Ἀρχιμανδρίτῃ δὲ διετέλεσε σωοαρίσας, ὑφ' ἧς καὶ μερίδας ἀπὸ τῶν Λειψάνων, καὶ μόριον ἔτι τῇ ζωοποιῷ Σταυρῷ εἰς δῶρον ἐδέξατο.

Ἐντεῦθεν εἰς Κξερνιγοβίαν τῇ Ἀδὰμ ἐπανελθόντος, καὶ ἐν αὐτῇ διατρίβοντος, ἔτυχεν ἐπιδημήσας αὐτόσε καὶ ὁ τῆς ἐν Βατρὶνῳ Μονῆς, τῆς κοινῇ Κρηπικωσίας λεγομένης, Ἀββᾶς, ἥτοι Καθηγούμενος, πρὸς τῇ Ἀρχιεπισκόπῳ μετὰ πεμπτος.

Τῆς ἑορτῆς τοίνυν τῶν τῇ Κυρίᾳ Γενεθλίων ἡδὴ προσεγγιζέσης, διακαεσάτω πόθῳ Ἀδὰμ ἐφιέμενος τῆς μυσικῆς Μεταλήψεως ἐπαξιωθῆναι, δι' ἧς ἂν τῆς ψυχῆς ἐπαναρρώσειε τὰς δυνάμεις, καὶ ὑποφερομένας ἐπιτονώσειεν, εἰς τὴν κατὰ τὸ Βατρὶνον Μονὴν, σωάμα τῷ Ἀυτῆς Ἠγμενῳ, κατῆρκεν, ἵν' ἐνταῦθα ἑαυτὸν ἀκριβέστερον ἐξετάσας, καὶ τὰ προημαρτημένα τῷ βίῳ, ὅς τε τὸ σωαιδὸς προκαλήκισο μώλωπας τῷ αὐτῷ Ἀββᾷ καλῶ θριαμβόσας, δαίτυμων ἀναδειχθεὶς τῆς μυσικῆς πανδαισίας ὁ πάμπαν ἀνάξιος. Ἡμέρας ἐν τινὰς ἐν τῇ Μονῇ ἐκείνῃ διαγαγὼν, ἑαυτὸν τε ὡς εἶχεν ἄριστα προπαρασκιάσας, καὶ τὰς προλαβέσας κηλίδας, ἐν ἐξομολογήσει καὶ δάκρυσιν ἀποσμήξας, τῆς ΚΕ'. τῇ Δεκεμβρίᾳ, κατὰ τὸν Ἀρχαιότερον τύπον ἐπιστάσης ἡμέρας, καθ' ᾧ ἡ τῇ Κυρίᾳ ἐν σαρκὶ διὰ μνήμης ἀγεται Γέννησις· τότε δὴ τότε πρῶτον, ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ Βατρὶνικῇ Μοναστηρίᾳ, τῆς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ Πνὸς-ματικῆς βρώσεως τε καὶ πόσεως· ἥτοι τῇ Σώματος ἅμα καὶ τῇ Αἵματος τῇ Κυρίᾳ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, μεταχρεῖν κατηξίωται.

Ἐν

Ἐν ᾧ ταῦτ' Ἀδὰμ τὰ τῇ εὐσεβείᾳ ἐπλήρως καθήκοντα, τῆς περὶ αὐτοῦ φήμης τὴν πόλιν ἅπασαν διαδραμάσης, τῷ τῆς Ἐλάσσονος Ῥωσίας ὑπερτάτῳ Δακί, ἐν Βατρῖνῳ τιμικαῦτα τὴν ἔδραν ἔχοντι, ὅς τις τε, καὶ ποδαπὸς εἴη διεδηλῆστο· ἐνθεντοι καὶ μεταπεμψάμενος ὁ Δαξ τὸν Ἀνδρα, ἐντίμως ἐδεξιᾶτο· καὶ θαυμάσιον σωτυγχάνων ἐφίηδετο, καὶ σωοαρίζων ἐν οἷς καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῷ πρόθεσιν ὁ Ἀδὰμ διώοιξεν, ὡς ἄρα οἱ δόξειε τὴν Μοχοβίαν καταλαβέσθαι, καὶ κατὰ τὸ περιὸν αὐτῷ τῆς διωάμεως θητεῦσαι τῷ Καίσαρι.

Ἀλλὰ γὰρ τῷ ἡκιστα ἔτιως ἐδόκει καὶ τῷ Δακί· τὴν γὰρ ἐκείνη πρόθεσιν ὁ Δαξ ἀποδοκιμάζων, ἐνταῦθα μένειν μᾶλλον ἀνέπειθε, καὶ οἱ αὐτῷ ἐξοσιᾶσθαι τὴν ὑπηρετήσιν· παρῆναι γὰρ, προσεῖναι, καὶ παρ' αὐτῷ μένοντι, μηδέν τι χείρονος, ἢ κατὰ τὴν ἐν Μόχα, τάξεως ἐπιτυχεῖν· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸν Ἀνδρὸς δεῖσθαι τοιάτῃ, ἐτοίμως τ' ἔχαιεν διαθρέψαι τε καὶ περιθάλψαι ἀσμενέσῃα, ὡς ἂν μικρὸν ἐν ταῖς στρατοπεδείαις αὐτῷ σιωοίσοντα.

Πολλὰ μὲν ὡς τὰ τὸν Ἀδὰμ ἐνάγοντα τοῖς ὑπὸ τῷ Δακὸς προβαλλομένοις συγκαταβέσθαι, διὸ καὶ πάντα σκοπὸν ἄλλον ἐν δοῦτέρῳ θέμενος, τῇ τῷ Δακὸς ἐπένδοσεν ἀξιῶσαι, ἥδ' εἰκὴ δὲν ἔγνω αὐτῷ ἀφίστασθαι.

Τοιγαρὲν ἐπὶ Κξερνιγοβίας ἐπανιῶν, ὅθεν εἰς Βατρῖνον σὺ τῷ Καθηγεμένῳ προεληλύθει, ἀπαγγέλλει τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ, ἅτα μετα τῷ Δακὸς φθασας σωέδετο· ὁ δὲ, αἰσίων τὰ πάντα κατὰ τὸ βεληθὲν αὐτῷ ἐπόξάμενος, Γράμματά τε ἐπιδὲς πρὸς τὸν Ἡγεμόνα, ἐκθύμως λίαν τῇ τῷ Δακὸς ἐννοίᾳ ἐπισωλίσῃ καὶ χάριτι· Ἐνθεντοι, καὶ ὡς ἐν Κξερνιγοβίᾳ λελοίπει ἀποσκηδὺς ὁ Ἀδὰμ συμπαραλαβὼν, καὶ τὸν Ἀρχιερέα ἐρρώσθαι λιπὼν κατὰ τὸ εἶκος, εἰς Βατρῖνον ἐπανῆκε, καὶ τῇ τῷ Δακὸς κηδεμονίᾳ ἑαυτὸν φέρων παρέδωκε.

Τῇντεῦθεν, εἰ καὶ διαφόροις τὸ περιὸν οἱ τῆς εὐπειρίας καὶ δεξιότητος διεγόμενασεν ἀχολίαις, ἀλλ' ἔδεν ὅμως ἔδεν τῆς περὶ τῆς λόγης καθυφίαι σπασθῆς, τῆς σωτρόφης τε καὶ σωήθης. Ὡς γὰρ τοῖς τῷ Πλινίᾳ προχρήσασθαι ῥήμασι: „Τῷ αὐτῷ χολῇ ὡς, „τῷ ἀχολίᾳ· τῷ ἔργον, τῷ ἀργίᾳ· ἐν τοῖς αὐτοῖς αὐτῷ ἀνετίθετο καὶ ἀγρυπνία καὶ ὕπνος, ὥς ἐτι ἄρα ἐπεξεργάσασθαι, ὅπερ ἂν εἰς τὸ διωεκὲς ἴδιον αὐτῷ ἔσοιτο. Ἀλλ' ἐφ' ᾧ παρελθεῖν, ὅς τῷ Δακί μάλιστα χαριζόμενος ἀνεβάλλετο πόνους, ποικίλας αὐτῷ διατυπῶν ἰχνογραφίας, πολεμικαῖς τε καὶ στρατοπεδικαῖς χρείαις συμβαλλομένας, ὧν ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτῷ ἐφημερίσι πολλαχῶς διαμνημονόβει (ὅσης γὰρ ῥοπῆς τε καὶ ὠφελείας ὡς τὰ τοιαῦτα, ἡκιστα αὐτοῖς, ὡς μηδὲν ἑωρακότες, μηδ' ὡς ἑωράκαμεν, κρίνειν ἂν οἱ τοι τε ὄντες) ἐφ' ᾧ γε ταῦτα, φημι, παρελθεῖν· ἄλλως ἔσαι διοσῶς ἐνταῦ-

* * *

ἐνταῦθα ἐκ τῶν τῆ Ἀδὰμ φιλοπονημάτων παραγαγεῖν ἐντελεῖς Πραγματείας· τῷ μὲν, „περὶ τῆς τῆ Ἀγίας Πνεύματος Ἐκποροδ-
 „σεως ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς,“ τῷ δὲ, δι' ἧς Θεοφίλος Ῥῥτκα τῆ ἐκ
 τῆς τῶν Ἰησῆτων συμμορίας, „τὸ περὶ τῆς Ἐκποροδσεως τῆ
 „Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς,“ Σύγγραμμα ἀνασκοδῶσας
 ἀπήλεγξεν.

Ἀμφοτέρας δὲ ἔτω διεπραγματεύσατο, ὥς τε τὸν ἐπὶ Σοφίᾳ
 περίπυσον Θεοφάνη τὸν Προκοπίδω, τὸν τῆς Μεγάλης Νοβογραδίας
 προαρχιεπισκοπήσαντα, τοιάδε περὶ τῶν ἀρημένων Πραγματειῶν
 ἀποφώνηται: „Ἀδὰμ ὁ Ζοιρνικαβίος Συγγραφῶ μεγάλῳ κατὰ
 „Λαλίνων σωέταξε· καὶ ἑτέραν αὐθις, ἐν ἣ τὸ Θεοφίλος Ῥῥτκα τῆ
 „Ἰησῆτε Βιβλίον ἀνέτρεψε... Τοσαύτης ἑκατέραν πολυμαθείας
 „ἐμπλεων, ὥς τε μηδέ τι λοιπὸν περιεῖναι, μηδέ τι τὸ παράπαν ἐν
 „ἐφέσει μένειν, ὅτις καὶ πρόθοιτο,“.

Τῶν μὲν ἔν Πραγματειῶν τέτων ἡ πρώτη, νῦν γε τὸ πρῶ-
 τον, σητῶν καὶ ἐυρώτος ἀπαλλαχθεῖσα, τύποις ἐκδίδεται. Ἀλλ' ἡ
 δοῦτέρα πελιδνόχως εἰσέτι ἐυρωτιᾷ.

Τελούταῖον ἦδη ἐπὶ τὰ λοιπὰ τῆς Ζοιρνικαβίς βιοῆς μετα-
 βιῶναι προσῆκε· καὶ σωλόμεως γὰρ καὶ ἀκροθιγῶς προΐοντας, τὰ κατ'
 αὐτὸν διεξιέναι καὶ ἀφηγήσασθαι· ἐφ' ὅσον τε παρὰ τῷ αὐτῷ Δεκλ
 παρέμεινε διαγχνῶν, εἰς ὅσον τε τῆς ἡλικίας προεβεδήκει, ὅπως
 δέ τε, καὶ ὅτε δὴ, καὶ ὅτῳ διαγωγῆς τρόπῳ καὶ πολιτεύματος κα-
 τέτριψεν αὐτῷ τὰς ἡμέρας, καὶ ὅπως, τὸν τῆ ζωῆ δρόμον δίδωσεν.
 Ἀλλ' ἐπειδὴ γὰρ τέτων ἕθενος αὐτὸς ἠξίωσεν ἀπομνημονεῦσαι, ἐν
 οἷς τὰ καθ' ἑαυτὸν σωεγράψατο· ἔδ' ἀπὸ τῆ ὥς (ὃ Φασὶν) ἐπὶ
 τὰς ὁπώρας προώεγκε τῷ ἀφήγησιν, ἔδ' ἔχε δὴπερ, ἔδ' ἐπὶ τοσῶ-
 τον προενεγκῆν· διὰ τῆτο ἔδ' αὐτοῖς ἡμῖν τι πλέον περὶ τῶν τοι-
 ῶτων ἀναγράψαι πάρεσι μετὰ βεβαιότητος.

Εἰ δέ τινα μὴ ὄκνος ἔχοι, καὶ τοῖς δι' ἀδεσπότης μαρτυρίας
 φερομένοις προσέχειν· ἐν ᾧ Ἀδὰμ ἐπὶ τὸ πέρας διετέλεσε τῆ
 βίης πελάσας, τῷ Μοναδικῷ ἀγωγῷ λέγεσθαι ὑπεληλυθέναι· (πε-
 ρὶ ἧ καὶ τῷ Προλόγῳ) ὡς μὲν τινες, ἐν τῷ κατὰ Βατχρῖνον,
 ἦτοι τῷ Κρηπικισίῳ Μοναστηρίῳ· ὡς δ' ἕτεροι Φασὶν, ἐν τῷ κα-
 τὰ Κλαβον Μεγάλῳ Κοινοβίῳ, τῷ ἀπανταχῶς, διὰ τῆς ἐν αὐτῷ
 Κρυπτῆρας τῶν Ἱερῶν Λειψάνων περιωνύμῳ· καὶ ἔτω τελούταῖον
 ἀποπτῶναι, ὡς ἐκ δεσμωτηρίᾳ, τῆ σαρκίνης σκλωώματος.

ΕΛΕΓ-

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΩΝ

Τῶν ἐν τῷδε τῷ Α'. Τόμῳ περιεχομένων.

Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ε Ί Α Α'.

Ἐν ᾗ ἀποδέκνυται, τὰς Ἀνατολικὰς Θάλασσας Πατέρας, κατὰ τὰς δέκα πρώτας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν χρόνων Ἐκατονταετηρίδας, ὁμοφρόνως ἅπαντας διατελέσαι πισθόντας, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Σελίδι Ι

Σελ:

Ἐκ τῆς Α'. Ἐκατονταετηρίδος	-	-	2
Ἐκ τῆς Β'. Ἐκατοντ:	-	-	7
Ἐκ τῆς Γ'. Ἐκατοντ:	-	-	10
Ἐκ τῆς Δ'. Ἐκατοντ:	-	-	16
Ἐκ τῆς Ε'. Ἐκατοντ:	-	-	76
Ἐκ τῆς ς'. Ἐκατοντ:	-	-	110
Ἐκ τῆς Ζ'. Ἐκατοντ:	-	-	118
Ἐκ τῆς Η'. Ἐκατοντ:	-	-	127
Ἐκ τῆς Θ'. Ἐκατοντ:	-	-	143
Ἐκ τῆς Ι'. Ἐκατοντ:	-	-	176

Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ε Ί Α Β'.

Ἐν ᾗ, περὶ τῶν Παραφθορῶν, τῶν ἐν τοῖς τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων Συγγράμμασι, περὶ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως τετολημμένων, ὑπὸ τε Λατίνων αὐτῶν, καὶ τῶν Λατινίζόντων Γραικῶν.

Σελ:

Παραφθορὰ Α'.	-	-	-	207
— Β'.	-	-	-	218
— Γ'.	-	-	-	219
— Δ'.	-	-	-	220
— Ε'.	-	-	-	221
— ς'.	-	-	-	223
— Ζ'.	-	-	-	—
— Η'.	-	-	-	224
— Θ'.	-	-	-	227
— Ι'.	-	-	-	229
— ΙΑ'.	-	-	-	232
— ΙΒ'.	-	-	-	233

Πα-

		*	*	*		Σελ:
Παραφθορὰ	ΠΓ'.	-	-	-	-	261
—	—	ΙΔ'.	-	-	-	265
—	—	ΙΕ'.	-	-	-	268
—	—	Ις'.	-	-	-	269
—	—	ΙΖ'.	-	-	-	—
—	—	ΙΗ'.	-	-	-	270
—	—	ΙΘ'.	-	-	-	—
—	—	Κ'.	-	-	-	271
—	—	ΚΑ'.	-	-	-	—
—	—	ΚΒ'.	-	-	-	272
—	—	ΚΓ'.	-	-	-	—
—	—	ΚΔ'.	-	-	-	275
—	—	ΚΕ'.	-	-	-	276

Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ε Ί Α Γ'.

Ἐν ᾗ, περὶ τῶν Παραφθορῶν, τῶν ἐν τοῖς τῶν Δυτικῶν Πατέρων Συγγράμμασι, περὶ τῷ Ἐκπόρῳ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι παρὰ Λατίνοις τετολμημένων.

Παραφθορὰ	Α'.	-	-	-	-	Σελ:
—	—	Β'.	-	-	-	280
—	—	Γ'.	-	-	-	282
—	—	Δ'.	-	-	-	283
—	—	Ε'.	-	-	-	291
—	—	ς'.	-	-	-	293
—	—	Ζ'.	-	-	-	294
—	—	Η'.	-	-	-	—
—	—	Θ'.	-	-	-	295
—	—	Ι'.	-	-	-	—
—	—	ΙΑ'.	-	-	-	297
—	—	ΙΒ'.	-	-	-	298
—	—	ΙΓ'.	-	-	-	—
—	—	ΙΔ'.	-	-	-	299
—	—	ΙΕ'.	-	-	-	300
—	—	Ις'.	-	-	-	—
—	—	ΙΖ'.	-	-	-	301
—	—	ΙΗ'.	-	-	-	302
—	—	ΙΘ'.	-	-	-	303
—	—	Κ'.	-	-	-	304
—	—	ΚΑ'.	-	-	-	305
—	—	ΚΒ'.	-	-	-	306
						—
						Πα-

	*	*	*	Σελ:
Παραφθορά ΚΓ'.	-	-	-	307
— ΚΔ'.	-	-	-	308
— ΚΕ'.	-	-	-	309
— Κς'.	-	-	-	310
— ΚΖ'.	-	-	-	311
— ΚΗ'.	-	-	-	313
— ΚΘ'.	-	-	-	314
— Λ'.	-	-	-	315
— ΛΑ'.	-	-	-	316
— ΛΒ'.	-	-	-	317
— ΛΓ'.	-	-	-	319
— ΛΔ'.	-	-	-	—
— ΛΕ'.	-	-	-	320
— Λς'.	-	-	-	323
— ΛΖ'.	-	-	-	324
— ΛΗ'.	-	-	-	—
— ΛΘ'.	-	-	-	328
— Μ'.	-	-	-	329
— ΜΑ'.	-	-	-	—
— ΜΒ'.	-	-	-	330
— ΜΓ'.	-	-	-	331
Παραφθορά παντοῖα	-	-	-	332

Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ε Ί Α Δ'.

Ἐν ἣ δέκνυται, ὅτι οἱ τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν Πατέρες, ἔς γ' ἐπὶ τῷ Η'. Ἐκατονταετηρίδα λήγυσαν, ὁμοψύχῳ Φρονήματι διετέλυν πισθόντες τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ μόνῃ τῇ Πατρὶς Ἐκπορεύεσθαι.

	Σελ:
Ἐκ τῆς Γ'. Ἐκατονταετηρίδος	337
Ἐκ τῆς Δ'. Ἐκατοντ:	340
Ἐκ τῆς Ε'. Ἐκκτοντ:	357
Ἐκ τῆς ς'. Ἐκατοντ:	383
Ἐκ τῆς Ζ'. Ἐκατοντ:	392
Ἐκ τῆς Η'. Ἐκατοντ:	394

Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ε Ί Α Ε'.

Ἐν ἣ δέκνυται, αὐτὲς Λατίνες, ἐνίων τινῶν παρὰ σφίσι, κατὰ τῷ Η'. Ἐκατονταετηρίδα λήγυσαν, τὸ τῆς Προόδου τῇ Ἀγ: Πνεύματος καὶ ἐκ τῇ Υἱᾷ Δόγμα, καὶ τῷ ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ τέ-
τε προεθήκω, εἰς τῷ Λατινικῷ Ἐκκλησίαν τὸ πρῶτον παρεια-
γόντων,

* * *

γόντων, ἐπὶ μακρὸν περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντας διενεχ-
θῶαι. Ἐν πρώτοις δὲ, τὰς πρώτας τῶν καινοτομημάτων τῶν
ἐξάραντας, ὑπὸ τῶν αὐτοῖς σωμακμαζόντων λοιπῶν Πατέ-
ρων κατακρίτης ἐκηρυχθῶαι. Σελ: 398 — 474.

Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ε Ί Α 5'.

Ἐν ᾗ, ἐκ τῶν Θεολογικῶν Ἀρχῶν ἀποδείκνυται, ὅτι τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον ἐκ μόνῃς τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται.

					Σελ:
Ἐπιχέρημα	Α'.	-	-	-	475
-	Β'.	-	-	-	483
-	Γ'.	-	-	-	-
-	Δ'.	-	-	-	485
-	Ε'.	-	-	-	493
-	ς'.	-	-	-	499
-	Ζ'.	-	-	-	-
-	Η'.	-	-	-	500
-	Θ'.	-	-	-	501

Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ε Ί Α Ζ'.

Ἐν ᾗ δάκνυται, ὅτι διὰ τῆς τῶν Οἰκουμενικῶν Σиноδῶν ψηφί-
ματος, τῆς μηδένα ἄλλον Πίσεως ὅρον, παρὰ τὸν ἐν Νικαίᾳ, ἐπα-
σάγεσθαι διακελευομένῃς ἢ μόνον τ' ἀναντία. ἀλλὰ καὶ τ' ἀλη-
θῆ τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐμπαρυφαίνεσθαι ἀπηγόρευται. "Ὡς ἔγω,
καὶ ἀληθὲς εἶναι τὸ καὶ ἐκ τῆς Τίς τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκπο-
ρεύεσθαι ὑποτεθείη, ὅθεν τι ἥττον μὴ θέμις εἶναι, τῷ
Ἱερῷ Συμβόλῳ τῶτο προσέθεσθαι.

ΠΡΑΓ-

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ ΠΡΩΤΗ.

Ἐν ἣ ἀποδείκνυται, τὴς Ἀνατολικῆς Θείας Πατέρας κατὰ τὰς δέκα
πρώτας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν χρόνων Ἐκατονταετηρίδας, ὁμοφρόνως
ἅπαντας διατελέσαι πισθόντας, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον ἐκ μόνος τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται.

Τῶν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Δογμάτων ἔτινος ἔπ' ἀνακρίσει
προβαλλομένους, πρὸς αὐτῷ μάλιστα δεόν ἀφορᾶν τῷ σύμφωνον
ὁμολογίαν τῶν Θεσπεσίων Πατέρων, ἐφ' ὧν ἀμέλει τοῖς Συγγράμ-
μασι καὶ αἱ Οἰκουμενικαὶ τῶν Σиноδῶν ἐπεριδόμεναι, κατὰ τῶν
Αἰρετικῶν καινοτομημάτων τῷ εἰς Χριστὸν ἀληθινῶ πίσιν ἐκρά-
τιωσαν. Πάρεσι γὰρ ἐντεῦθεν μανθάνειν, ὅπως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν
τῆς Πίστεως Δογμάτων ταῖς αὐταῖς Σινοδοῖς ἐπῆει φρονεῖν. Ὡς
γὰρ συνεχῇ μνείαν αὐταὶ ποιῶσι Πατέρων, τέτοις δήπερ καὶ
παρακολυθεῖν εἰ ἅπασι διαμαρτυρομέναι πως δῆλοι εἰσίν. Οὐδὲ
γὰρ ἦν ἄλλως, τὴς καὶ τόπων καὶ χρόνων τοῖς διασήμασι μακροτέ-
ρων ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες, εἰς ταυτὸ κοινῇ συμπεπνευμέναι, ὥς
δὴ ψόβουσαθα· ἑδὲ τι ἕτερον ὁμοφρονήσαντας διδάσκειν ἐπιχειρήσαι,
παρ' ὃ ἐκ Παραδόσεως ὑπὸ τῶν πρὸ αὐτῶν παρεληφότες ἐγέ-
νοντο.

Πραγματευσομένοις τῶν περὶ τῆς τῆς Ἁγ. Πνεύματος Ἐκ-
πορεύσεως, τὰ τῶν Θεσπεσίων Πατέρων τῶν πρὸ παντὸς ἡμῶν ἀνε-
λικτέα, ὡς ἂν ἐκ τῆς σεβρᾶς τῶν καὶ προδήλων Διδασκαλίας,
καὶ τὸ καθόλου Δόγμα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τὸ πιστὸν ἡμῶν
ἔχοι καὶ βέβαιον.

Παρὰ μὲν ἐν ταῖς πρωτίταις δύο τῶν Οἰκουμενικῶν Σινοδῶν,
(ὧν μέντοι τὰς περὶ τῆς προκειμένης μαρτυρίας, αὐτῶν βραχέσιν ἔχο-
μεν προβαλλομένας τοῖς ῥήμασιν) αἱ λοιπαὶ μόλις περὶ τῆς Δόγμα-
τος ἐκείνης εὐόκασιν ἀπτεσθαι εἰ μὴ καθ' ὅσον, τῷ ἐν ταῖς προ-
συστάσεσιν ἐκτεθεῖσαν πίσιν, ἥτοι ἐπικυρῶσαι εἰσίν, ἢ τὸ Ἱερὸν Σύμ-
βολον ἐπανακηρύττειν. Πρᾶντο γὰρ ταύταις τὰ περὶ τῆς Σω-
τηρῆς οἰκονομίας μάλιστα διαλαβεῖν, ἢ καὶ τινα, τῶν πρὸς τῷ Ἐκ-
κλησιαστικῷ τεινόντων παράδοσιν, ὁροθετῆσαι, οὐδεμίαν ἐν αὐταῖς,
(ὡς ἐν ταῖς δυσὶ πρωτέραις Σινοδοῖς) τῆς Δόγματος τῆς περὶ τῆς
μοναδικῆς καὶ ἐνιαίας Τριάδος, ὑφισταμένης ἀντίρρησησιν. Ἐπεὶ δὲ
ἄρα τῶν Πατέρων, οἱ μὲν κατὰ Ἀνατολὰς ἦλιν, οἱ δὲ κατὰ δυσ-
μᾶς ἐγένοντο διαπρέψαντες, πρᾶντο ἂν ἐπὶ τῆς παρόντος ἰδεῖν,
Τόμ: Α'. Α ὁποῖα

ὅποια τις ἦν τοῖς Ἀνατολικωτέροις ἢ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Παναγίας Πνεύματος πύξιν, ἐφ' ὅσον τοῖς Λατίνοις ὑπῆρχον ἐν κοινωνίᾳ συμβαίνοντες.

ἘΚ ΤΗΣ Α'. ἘΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

ΜΑΡΚΟΣ ὁ Θεηγόρος Ἐυαγγελιστής, ὁ καὶ πρῶτος Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος χρηματίσας, ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Λειτουργίᾳ (1) (ἐν τῷ Β'. Τόμῳ τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρων Βιβλιοθ.: Ἐκδ: Γραικολατ: ἐν Παρίσι: Ἔτη 1624. Σελ: 37.) „Δεόμεθα καὶ παρακαλῶμεν Σὲ „Φιλάνθρωπε, ἀγαθέ, ἐξαπόσειλον ἐξ ὕψους τῆς ἀγίας Σχ, ἐξ ἐτοίμης „κατοικητηρίης Σχ, ἐκ τῶν ἀπεριγράπτων κόλπων Σχ, αὐτὸν τὸν „Παράκλητον· τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ „Ζωοποιὸν τὸ Σοὶ ὁμοῦσιον, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορευόμενον· „τὸ σῶθρονον τῆς Βασιλείας Σχ, καὶ τῆς μονογεννῆς Σχ Υἱῶ, τῆς „Κυρίας καὶ Θεῆς καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Δῆλος δὲ, ὅτι πρὸς τὸν Πατέρα ἐστὶ φθεγγόμενος, ἐξ ὧν προσίθῃσι: „Τὸ σῶθρονον τῆς Βασιλείας Σχ, καὶ τῆς μονογεννῆς Σχ Υἱῶ. Ἐκ τῆς Πατρὸς ἄρα ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, ἐκ δὲ ἅμα καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ, διδάσκων ἐστίν. Ὅσον δὲ αἱ τῶν Πατέρων ῥήσεις, ἐν αἷς ἐπὶ τῆς τῆς Ἅγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως τῆς Πατρὸς μόνῃ γίνεσθαι μνεία, ἀντίξοοι Λατίνοις εἰσὶν, ὡς ἐκ μόνῃ τῆς Πατρὸς ἐκπορευόμενον τὸ Πνεῦμα ἀποδεικνύσας, πρὶν εἰς τέλος ἀφικέσθαι τῆς ἐν χειρὶ Πραγματείας σαφῶς εἰσόμεθα.

Ὅπως ἔν οἱ Λατίνων Παῖδες τὰ τῆς Ἐυαγγελιστοῦ Μάρκου ταῦτα διέσρεψαν, καθ' ὅ, τὸ δόγμα ἀφορᾷ τὸ τῆς Ἐκπορεύσεως, ἐκ τῆς Λατινιστῆς ἐκδοθείσης τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης πάρεσι κατιδῆναι περὶ ἧς ἡμῖν ἐν ἄλλῃ Πραγματείᾳ εἰρήσεται. Τοσῶτον δ' ἐπὶ τῆς παρόντος σημειῶσαι ἀπόχρη, ὡς ὁσάνκις Λατῖνοι τὰς ἐκ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα, ἀνευ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ προσηύχης, ἐπιμαρτυρήσας ῥήσεις διασρέφειν ἐπιχειροῦσι, τοσάνκις σφίσιν αὐτοῖς τὰς αὐτὰς ὑπεναντιῶσθαι, τὸ καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ παρεισενεγκῶσιν, ὁμολογῶντες δῆλοι εἰσὶν. Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἠγῆσαντο αὐτοῖς ἐπιδείξαι τῆς παρ' αὐτῶν ἐπιδιορθώσεως.

Ἰάκωβος

(1) Ἐν Ἀποκρύφῳ μὲν ἠρίθμηται ἡ Μάρκος αὕτη Λειτουργία, παρὰ τοῖς πλείοσιν ἀμφιβαλλομένη, ὥστε ἐν καὶ τῶν ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀποστόλων φερομένων αἱ ἄλλαι. Ἡγεμῶν ἐντεῦθεν μαρτυρία, ἧς μικρὸν ἔχει τὸ κράτος καὶ παρ' αὐτοῖς Λατίνοις, διὰ τὴν ἀρχαιότητα τῆς, ὅπόθεν ἂν καὶ ἦκοι, Συγγράμματος. Γύμνημος γὰρ Σιγλέτος ὁ Καρδινάλις, ἐν τῇ πρὸς Ἰωάννην ἁ St. Andrea ἐπιστολῇ, τῇ ἐν τῷ ῥηθέντι Τίμῳ, (Σελ. 25.) προτεταγμένη, ἐκ Κώδικος, Φησὶν, Ἀρχαιοτάτῃ τῷ Λειτουργίαν ταύτῃ ληφθεῖσαν, καὶ Inter antiquae Ecclesiae monumenta, atque Orthodoxorum Patrum Libros, δικαίαν κρίνει συγκαταλέγεσθαι. Προσιθέασι δὲ καὶ οἱ ἐν Παρισίοις Διδάσκαλοι (Αὐτ: Σελ. 26.) ἐπιβεβαιῶμενοι: Hanc D. Marci Liturgiam, Fidei Catholicae, Apostolicae, et Romanae consonam reperimus.

ΙΑΚΩΒΟΣ ὁ Θεὸς Ἀπόστολος, καὶ Πρῶτος Ἱεράρχης τῶν Ἱεροσολύμων, παρὰ τῷ Ῥωμαίῳ Κλήμεντι ἢ, ὅς τις ὦν ἄλλος ἐγένετο ὁ τῆς Συγγράμματος ἐκείνου Πατὴρ (2), ἐν Βιβλ: Α'. τῶν Ἀναγνωρισμῶν, πρόγε τῆς τέλους (Σελ: 20. τῆς Λατινικῆς Ἐκδόσεως τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Ἔτη 1570.) „Μὴ δὴ ἡμᾶς νομίζετε, ἀγεννήτους δύο λέγειν Θεοὺς ἢ ἓνα τὸν εἰς διττὰς μεριζόμενον ἢ, ὡς οἱ ἀσεβεῖς, „τες Φασί, τὸν αὐτὸν ἀρρενά τε καὶ θῆλυν ἑαυτῷ γενόμενον. „Ἀλλ' Ὑἱὸν Θεοῦ μονογενεὴν λέγομεν, ἃν ἐξ ἄλλης ἀρχῆς, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς ἀρρήτως γεννηθέντα. Ὡσαύτως καὶ περὶ τῆς Παρακλήτης „Φαμὲν. Οὐκ ἐξ ἀρχῆς ἄλλης, ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς, καὶ τὸν Ὑἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι Φησὶν. Ἐκ μόνου ἄρα τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὥπερ ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς γεννᾶται καὶ ὁ Ὑἱός.

Ὁ Θεὸς ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ὁ Ἀρεοπαγίτης: (3) (Βιβλ. περὶ Θεῶν Ὀνομάτων: Κεφ. Β'. πρὸ τῆς τῆς Βιβλίας μεσότητος, Σελ. 171. Ἐκδ. Γραικολατ. ἐν Παρίσι. Ἔτη 1615.) „Τὰ τῆς Ὑπερσείας Θεογονίας „ἐκ ἀντιτρέφει πρὸς ἄλληλα. Μόνη δὲ πηγὴ τῆς Ὑπερσείας Θεότητος ὁ Πατὴρ: ἐκ ὅντος Ὑἱὸς τῆς Πατρὸς, ἐδὲ Πατὴρ τῆς Ὑἱᾶς. „Φυλαττόντων δὲ τὰ οἰκεία τῶν ὕμνων εὐαγῶς ἐκάστη τῶν Θεαρχικῶν ὑποστάσεων. Μόνον διαρρήδιον τὸν Πατέρα, Φησὶν, εἶναι πηγὴν τῶν αἰτίων καὶ ἀρχῶν τῆς Θεότητος ἥτοι τῆς Ὑἱᾶς καὶ τῆς Ἀγ. Πνεύματος. Τὸ γὰρ πηγὴν εἶναι, καὶ αἰτίαν, καὶ ἀρχὴν, καὶ προβολέα, ἰσοδύναμα ἐστίν. Ἐνθα ἡ τῆς Πηγῆς Φωνή, περὶ τῆς Προέσεως αὐτῆς, καὶ ἐχὶ περὶ τῆς χρονικῆς ἐκχύσεως ἐκλαμβάνεται. Ἐκ μόνου ἄρα τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐχ

αἶμα

(2) Τὰ τῶν Ἀναγνωρισμῶν τῶνδε Βιβλία δέκα, ἃ καὶ Κλήμεντος Πράξεις, ἢ Ἱστορία, ἢ Χρονικά, παρ' ἄλλοις δὲ καὶ Πέτρους τῆς Ἀποστόλου Πράξεις, καὶ Περιήγησις, καὶ Περίοδοι, καὶ Διάλογοι πρὸς Ἀππίωνα ἐπιγραφόμεναι πολλὰ πρὸς φέρουσι τὴν Ἀρχαιότητα. Τὰ γὰρ ἐν αὐτοῖς ἐπ' ὀνόματι τῶν Κλήμεντος Περιόδων γραφόμενα, καὶ Ὀριγένης ἐπὶ λέξεως ἀναφέρει ἐν τῇ Φιλοκαλίᾳ, Κεφ. ΚΓ'. Ὡς καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν περὶ τῆς προκειμένης μαρτυρίας, ἐκ αὐτῶν ἐχὶ Λατίνως ἐκδυσωπήσεν.

(3) Οὐδὲν τι ἔοικεν ὁ Συγγραφεὺς ἐνδοιάζειν, περὶ τῆς τῶν Βιβλίων, τῶν τῷ Ἱερῷ Διονυσίῳ ἐπιγραφόμενων, γνησιότητος. Οὐ γὰρ αὖν, ἔπερ, ταῖς ἐκ τῆς Α'. Ἐκκλησιαστικῆς Διδῶνος μαρτυρίαις, ταῖς ἐξ αὐτῶν περιεκτικῶς συγκατέλεξε ταύτας. Οἱ μὲντοι πλεῖστοι τῶν καθ' ἡμᾶς, ἐχὶ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Ἀνδρείας, τῆς ἐν Ἐφεσῷ, τὴν εἰς Χρ. εὐσεβείαν ἐλομένης, κατὰ δὲ τὸ 95. ἐπὶ Δομιτιανῷ, τὸν μαρτυρικὸν σέφανον ἀναδησαμένε, ἐκπονηθῆναι αὐτὰ ἠγῶνται: ἀλλ' ὑπὸ φιλοσόφου τινὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν θρησκευόντος, μετὰ δὲ Πλατωνικῆς ἐμφάσεώς τε καὶ ὅγκου τὰ Χριστιανῶν διερμηνεύσαι ἐπιβαλομένης, σπασθῆναι Φασί, καὶ τὰ Θεασπεσίῳ Διονυσίῳ καθυποβληθῆναι, ὡς αὖν καὶ ἐκ τῆς προσώπου πλεονέχει τοῦ ἀξιοπίστον τὰ λεγόμενα, καὶ αἰδέσιμον. Συγγραφῆναι δὲ τὸ Βιβλίον περίπερ τὸ τέλος τῆς Δ'. ἢ καὶ ἐφεξῆς ὕστερον, μετὰ τὴν Δ'. Ἐκατονταετηρίδα ἐξάπαντος. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἔτις ἐμπης, καὶ τρισὶν, ἢ καὶ πρὸς, ἑκατοντάσι χρόνων, τῆς Συγγραφῆς νεωτέρας, ἢ πρὶν ἐνομίζετο, ὑποτεθείσης, ἀποχερῶσαν ἐξ αὐτῆς ἢ κατὰ Λατίνων προχειριθεῖσα μαρτυρία τὴν πίσιν κομίζεται, ὡς ἐπὶ Ζητήματος τῆς παρ' αὐτοῖς κινηθέντος μακροῖς χρόνοις ὕστερον καὶ ὡς ἐκ Συγγράμματος, ὃ καὶ ἡ κατ' αὐτὸς Λατίνως ἀνέκαθεν Ἐκκλησία ἀμφὸς ταῖς ὁλέταις περιβαλῶσα ἡσάσατο.

ἅμα καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς. Ὁ δὲ, πρὸς τὰ τῆς Διονυσίου ταῦτα, καὶ τὰ παραπλήσια τὰ παρὰ τῶν Πατέρων, ἀπαντᾷ ἐν αὐτοῖς οἱ Λατίνοι: ὡς δὴθεν τὸν Πατέρα μόνον ἀντὶ πηγῆς, καὶ αἰτίας, καὶ ἀρχῆς, αὐτὰ ταῦτα κατὰ τὸ ἀνάγειν, καὶ μηδαμῶς ἐξ ἄλλου αὐτὸν εἶναι οἱ Πατέρες ἐνόησαν· ὥστε μηδὲν ἐκ τῶν ἔτι νοσημένων τῇ ἐκπορεύσει τῆς Πνεύματος ἀντιβαίνειν, τῇ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, τῆς ἡμῶν μὲν ἐξ ἑαυτῆς, ἐκ δὲ τῆς Πατρὸς ἔχοντος τὸ Πηγὴν εἶναι καὶ αἰτίαν τῆς Πνεύματος. Τῆτι, Φημι, ὅπερ ἀπαντᾷ ἕως Λατίνοις, περὶ τὸ τέλος τῆς προκειμένης ἡμῖν Πραγματείας ἀπελεγχθήσεται.

Ὁ δ' αὐτὸς Θεὸς Διονύσιος, κατὰ τὸ μέσον τῆς αὐτῆς Κεφαλῆς, Σελ. 173. „Πάλιν, ὅτι μὲν ἐστὶ Πηγὰς Θεότης ὁ Πατήρ, „ὁ δὲ Ἰησοῦς, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς Θεογονίας Θεότητος, εἰ ἔτι χωρὶ „Φᾶναι, βλαστοὶ Θεόφυτοι, καὶ οἷον ἄνθη, καὶ ὑπερῶσια Φῶτα, πρὸς „τῶν Ἱερῶν λογίων παρελήφμεν. Ὅπως δὲ ταῦτα ἐστὶν, ἔτε εἰπὼν, ἔτε ἐννοήσαι δυνατόν. „Ἐνθα δὴ πάλιν, μίαν εἶναι πηγὰν ἀρχὴν τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Ἀγ. Πνεύματος τὸν Πατέρα, διδάσκει. Ὡς, καθάπερ ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ὁ Υἱὸς γεννᾶται, ἔτι καὶ τὸ Ἀγ. Πνεῦμα ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται.

Ἐπὶ τέτοις καὶ κατ' ἀρχὰς τῆς αὐτῆς Κεφαλῆς, Σελ. 166. „Τὸ, ἐγὼ εἰμι ὁ ἄν, εἰμὶ καθ' ὅλης Φήσας τῆς Θεότητος ὑμνεῖσθαι, „καθ' ἓν δὲ μέρος αὐτὸ περιγράψαι βιάσαντο, πῶς ἀκρίβηται τῆς: „ταῦτα λέγει Κύριος, ὁ ὢν, καὶ ὁ ὢς, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ Παντοκράτωρ; καὶ Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ; καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας τὸ ὄν, ὁ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται.;

Ἐρῶς: (4) Καίμιν ἐδέχοντο κατὰ τὰς ἐν Γαλλίᾳ χώρας, ἐφ' ἃς ὁ Διονύσιος τὸ τῆς Ἀποστολῆς ἀνεδέξατο ἔργον, ἡ τοιαύτη Πίστις ἐκράτησε καὶ τοὶ τῶν Γάλλων πάνυ περισπᾶσαν σφίσι τιθεμένων τῷ μελέτῳ, ὧν ἐκείνος συγγραψάμενος φέρεται. Πῶς οὖν Διονύσιος διέτελεσεν ἐκδιδάσκων, ὅπερ οἱ Γάλλοι ἔτε διελεῖν περὶ εἶχον ἐν τοῖς ἐκείνους, ἔτε ιδέσθαι; Πῶς δὲ καὶ Γάλλοις ἐγένετο κηρύττων ἐκείνος, ὧν ἔδεν ἵχνος τὸ παράπαν ἐν τῇ κατ' αὐτὰς Ἐκκλησίᾳ ἔδαμῃ περιλέλειπται; Ἀλλ' ἔδεν γένος ἐστὶν ἄλλο εὐρέσθαι, παρ' οἷς τοσαῦτα Τεύχη ὥφθη ἐκπονηθέντα, ὅσα παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐκδέδοται, περὶ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς τῆς Πνεύματος ἐκπορεύσεως. Οἱ δὲ, καὶ οἱ ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐσυνωχότες εἰσι, τὸ, καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἀγ. Πνεῦμα, ἐπὶ τῆς ἐν Ἀκυῖσ-γράφῳ Σωόδῳ. Ἐτ. 809. Ὁ δὲ ἐκ αὐτῶν ἐτόλμησαν, εἰ τὸναντίον ἦν αὐτῶν ὁ Διονύσιος ἐκδιδάσκων τὸ ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς δηλονότι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι.

Ψεῦδος γεμῶν, τὸ μηδέποτε τὰς ἐν τῇ Γαλλίᾳ Ἐκκλησίας πεπιστευκέναι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου ἐκπορευόμενον, μηδέ τι ὅλως τέττα ἐν αὐταῖς ἵχνος περιλαφθῶναι τῆς Δόγματος. Ἐφ' ὧ γὰρ

(4) Οὕτω τὰ Εὐσεβίου τῆς Πιμλίας ἀνασκηδάζει ἐπιχειρῶν, ἀντιβάλλει Κιχῶβιος ὁ Πολωνός, ἐν τῷ κατ' αὐτὸν ἐπιγραφόμενῳ Βήματι, Σελ. 138.

ὥ γὰρ τὰ πρῶτα οὐτακόσια παρελθεῖν ἔτη, ἐν οἷς ἀπατρατρέπτως ἅπασα ἡ Γαλλικὴ Ἐκκλησία τῷ ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ ἐκπορεύσιν τῷ Πνεύματος ἦν δογματίζουσα· δῆλον ἅπασιν ὅτι τῆς Η. ἀπὸ Χριστοῦ Ἐκατονταετηρίδος ἤδη ληγέσης, καὶ τινων τιμικαῦτα ἐν ταῖς κατὰ τὴν Γαλλίαν Ἐκκλησίαις τὸ Δόγμα παραισάγειν ἐπιχειρήντων, τὸ τῆς καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύσεως, οἱ λοιποὶ τῶν Γάλλων διὰ πολλὰς ὑπάρχον αὐτὸ ἀποδοκιμάζοντες· τῷ ὅπερ ἡμῖν ἐν ἄλλῃ Πραγματείᾳ, ἐξ αὐτῶν τῶν παρὰ Λατίνοις Συγγραφέων ἀποδειχθήσεται. Ἀλλ' οἱ Γάλλοι, Φησὶ, τῷ ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ ἐκπορεύσιν τῷ Θεῷ Πνεύματος, ἐπ' ἀναγνῶναι ποτ' ἔχον, ἔτε σιωπεῖν, ἐν τοῖς τῷ Διονυσίῳ Συγγράμμασιν. Ὡς εἰ μὴ σιώητες ὡς τῷ τοῖς ἐκ τῶν Αἱρέσεων, τὸ καὶ ἐν αὐτοῖς ἔχ' ἡμῖς τοῖς τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, εἰ μόνον ἄρα τοῖς ἐξ ἐνός τινος τῶν Πατέρων, καὶ ἀριδηλότατα ἦ, ρήμασιν ἀβλεπτεῖν. Ὅποτε τοίνυν καὶ αὐτὰ τὰ Ἱερὰ λόγια τῶν Γραφῶν, οἷς παρακολυθεῖν διὰ πάντων ὡς Θεοπνεύτοις κατεπαγγέλλονται, διασρέφοντες ὁρῶμεν ἐκείνης, καὶ πρὸς νῦν τὸν οἰκεῖον ἀντιμεθέλλοντας, τί θαυμαστόν, εἰ καὶ τὰ ὑπὸ τινος τῶ Πατέρων εἰρημένα, καὶ εἰ μάλιστα ἔτος τύχοι, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐγκρινόμενων, ταῦτο ποῖσιν; Ἀλλὰ καὶ ὅσοι δὴ τῶν Γάλλων, τῆς Θ. τῶν Ἐκατονταετηρίδων ἐκπαιδείας, ὑπὲρ τῆς τῷ Πνεύματος καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ Ἐκπορεύσεως συγγεγραφότες ἐγένοντο, καὶ ἄλλως ἐπὶ τὸ συγγράψαι προήχθησαν, ἢ ὡς ἀμυνόμενοι τῇ τῷ Δόγματος καινοτομίᾳ, καὶ καταψηφισομένους ἐώρων, εἴτε τὰς λοιπὰς τῶν Λατίνων, εἴτ' ἐν καὶ τὰς Ἀνατολικὰς ἀπαξάπαντας. Ἐφ' οἷς, εἰ καὶ κατὰ τῷ ἐν Ἀκυισγράμῳ Σώδον, ἐν ἔτει 809. τὸ πρῶτον, ἢ ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκη, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, παρὰ Γάλλοις εἰσέφρησεν. Ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἐξ αὐτῶν ἤδη καὶ πρότερον αὐτὸ δὴ τῷ ἐπιτολμῆσαι, ἐκ τῆς ΕΘ'. Ἐπιστολῆς Ἀλβίνου τῷ Ἀλκίβινου γίνεται δῆλον, τῷ ἐν ἔτει 804. τὸ εἰς ἀμείψαντος. Σωξέη δ' ἐξῆς ἢ Σώδος ἐκείνη, ἐπὶ διαλύσει τῆς ἔριδος, τῆς ἐκ τῆς προθήκης ἀναφύσεως. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν ἄλλοις πραγματοδύμεθα.

Δῆλα δὲ καὶ ἅτλα οἱ ἐκ τῷ Κλήρῳ τῆς Ἀχαΐας, ὑπὸ τῷ Ἀποστόλῃ ἈΝΔΡΕΟΥ ἐκδιδάχθῃαι, τὰ κατ' αὐτὸν βιογραφῆντες, γεγράφασι (5). „Πισθεῖν ἀληθὲς Πνεῦμα Ἅγιον ἐκπορεύομενον ἐκ „Πατρὸς, καὶ ἐν Υἱῷ διαμένον. Ἴνα γνωσθῇ ἐν Πνεύμα Ἅγιον „εἶναι ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ τοσούτον εἶναι τὸν μονογενῆ Υἱόν, „ὅσον ὁ γεννήσας εἶη. „ Ἐν οἷς δήπερ, ἔκκεν (ὡς ἀπαντὰν Φίλον Λατίνοις) τῷ Πατρὶ σῶμα καὶ τὸν Υἱὸν συμπεριελήφότες εἰσι, παρὰ τῷ Πατρὶ τὸ Πνεῦμα διδάσκοντες ἐκπορεύεσθαι σῶμα πτεσι γὰρ

(5) Νόει μοι τὰς Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους τῶν ἐν Ἀχαΐᾳ Ἐκκλησιῶν· ἔγω καὶ γὰρ αὐτοὶ τὸ τῷ Πρωτοκλήτῃ μαρτύριον ἱσορήσαντες, τῆς διηγήσεως ἀρχοντες: „Α „τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν εἶδομεν, οἱ Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀχαΐας, κτ.:...

Τόμ: Α΄.

B

γὰρ αὐτίκα τὸ: καὶ ἐν Υἱῷ διαμένον (6). Ἐνα ἄρα καὶ μόνον τὸν Πατέρα νοῶσιν, ἐπειδὴν ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύομενον ἐκδιδάσκει τὸ Πνεῦμα, ἔχῃ δὲ ἅμα καὶ τὸν Υἱόν. Ἐν γὰρ εἶναι τὸ Πνεῦμα ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ δεῖξαι βεβλόμενοι, καὶ τὸν Υἱόν δὲ ὡσαύτως Θεὸν εἶναι, ὡς καὶ ὁ Πατήρ, προτιθέασι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι μὲν παρὰ τῆ Πατρὸς, μένειν δὲ ἐν τῷ Υἱῷ. Ἐν γὰρ δὴ τέτοις τῷ αὐτῷ πάντως προχρησάμενοι μέσῳ ὁρῶ περὶ τὸν Υἱόν, ὃ περὶ τὸν Πατέρα ἐχρήσαντο, ἐφ' ᾧ τὸ σκοπούμενον συμπεραίνει, εἰκότως ἂν προσειλήφωσαν, διὰ τὸτο ἄρα ἐν εἶναι τὸ Πνεῦμα ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ, τὸν δὲ Υἱόν σὺν τῷ Πατρὶ Θεὸν εἶνα ὁμολογεῖσθαι, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐξ ἀμφοῖν ὑπάρχει ἐκπορεύομενον· ἔπερ δηλονότι, κατὰ γε τὸτο τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, εἰς ταῦτο ἦκειν ἐπίσδον. Οὕτω γὰρ καὶ τῆς Ἀποδείξεως αὐτοῖς πολλῶν ἂν εἶεν ἀριδηλότερα. Καὶ δὴλον ἐν γίνεται κἀντεῦθεν, τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς μόνον, ἀλλ' ἔχῃ ἅμα καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς, τὰς ἐκ τῆ ἐν Ἀχαΐα Κλήρης πεπιστευέναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι.

Ὅποια δέ τις ἦν ἄρα ἡ κατ' ἐκείνο τῶν Χριστιανῶν περὶ τέττε πίσις, σαφὲς καθίσταται, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐν τῷ Διαλόγῳ, ὅς Φιλόπατρις ἐπιγέγραπται, παρὰ τῷ Λακκιανῷ (7), ὁ Ἐθνικός ἐκείνος τῷ εἰς Χριστὸν

(6) Καὶ ἐν Υἱῷ διαμένον: Βαρωνίος ὁ Καρδινάλιος ἐν τῷ Ρώμαικῳ Μαρτυρολογίῳ, Νοεμβ. Α'. προσοχθίζων, ἡ δοκεῖ, τῇ διαβολῇ ταύτῃ, ὡς τῆ κατὰ τὴν ἐκπύρεσιν τῆς Πνεύματος αἰτιώδους λόγῳ τὸν Υἱὸν προδήλως ὑπεξαίρεσεν, παρασημαῖται ἐν ἀρχαίοις τισὶ χειρογράφοις Κώδιξι, τὰ ῥήματα ταῦτα μὴ κῆσθαι· μηδὲ γ' ἐν τοῖς ὑπὸ Μομβριτίς συγγραφεῖσι βίαις τῶν Ἀγίων, Τόμ. Α'. ἀναγινώσκουσα. Προσέθησι δὲ Γραικισμὸν τῆτον εἶναι ἐνταυθὶ παρεμφερόμενα. Ταῦτα δ' ἡμῖν ἐκ Βαρωνίους ἀρπάσας τε καὶ ἀναμασσησάμενος παρέθετο καὶ ὁ Ἰησείτης Νικόλαος ὁ Κιχώσιος, ἐν ᾧ συνέγραψεν αὐτῆς Βήματι, Ζητήμ. 5. Σελ. 61. ἐπιφέρειν ὅτι, Graeci et Russi mordicus tuentur haec verba. Γραικοὶ τε καὶ Ῥῶσοι, ὁμολογῶντες τῶν δε λαβόμενοι τῶν ῥημάτων προΐσανται. Ἀλλ' ὁ τῷ Ἐπιστολῷ τῶν Ἀχαΐας Πρεσβυτέρων τε καὶ Διακόνων ἐκδὲς ἐν Λαψία ἔτει 1749. Κάρολος Χριστιανὸς ὁ Βωώγ, ἐκ τῆς Βοδλεϊανῆς Βιβλιοθήκης ληφθεὶς Κώδικος, καὶ Λατινιστὴς αὐτῷ ἐρμηνεύσας, καὶ ταῖς παρ' ἑαυτῆς σημειώσεσι τε καὶ Διαλέξεσι πυκνάσας, καὶ τὰς Κώδιξιν, ἐς οἷς ταῦτα ἐκ ἐμφέρεται ἐντετυχημέναι φησὶ, καὶ τῷ Μομβριτίς ποτὲ ὁμολογεῖ ἐγκυφέναι πονήματι (Βιβλίῳ ἄλλως σπανίῳτε ὄντι καὶ δυσεντύκτω) ὡς καὶ τῇ Βαρωνίῳ μαρτυρίᾳ αὐτὸν ἔχειν ἐπιδικάσαι, ἔσον αὐτῆς εἶναι τὸ ἀξιόπιστον. Προσέθησι γερμῶν ὁ Βωώγης, In nostro Codice exstat, (ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κώδικι κῆται.) τῷ ἐντῇ κατὰ Λαψίαν δηλονότι Βιβλιοθήκῃ ἀποκειμένῳ· εἰδ' ἔτως ἀπαντᾷ πρὸς τὰ Βαρωνίους: Si Graecis fuit facile, verba haec textui originali inserere, facilius adhuc fuit Latinis, eadem rescindere; attamen Surius, Lipomannus, et alii Latini Editores, eadem legunt. Hinc genuina utique puto. („Εἰ Γραικοῖς ῥᾶδιον ἢ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ ὕφαι ταῦτα τὰ ῥήματα παρενέειναι, πολλῶν δὴπε ῥᾶδιον ἢ Λατίνοις ἀποτεμεῖν. Ἀλλὰ γὰρ Σέριός τε, καὶ Λιπομάννος, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Λατίνων οἱ ἐκδεδωκότες „τὰ αὐτὰ ἀναγινώσκουσι διὸ καὶ γνήσια πάντως ἡγώμαι αὐτά.,“).

(7) Εἰ καὶ περὶ τῆ Συγγραφῆς ὑπῆρξαν οἱ ἐνδοκίμαστοι, τὸν γερμῶν ἐπιγραφέντα Λακκιανόν, τὸν ἀληθῆ γενέσθαι τῆ Διαλόγου Πατέρα, ἀνδρες ἐπέγνωσαν τῶν Κριτικωτάτων. Ἀλλ' ὅς τις ἂν καὶ γένοιτο, ἐκείνο γέν ἀπάσης ἐξω κῆται ἀμφισβητήσεως, ὅτι ἀρχαιότατος ἐστὶν ὁ Συγγραφεύς, ἢ σιωδῶν ἔπειν, ἐκ τῆ πρὸς τῷ τῆ Διαλόγου τέλει καταγγελλομένη τροπαίᾳ ἐπὶ τῇ κατὰ Παρθουσίαν νίκη, ἣν, ἔπει ἐπὶ Τραϊανῷ Ἀυταρχέντος ἔτει 116. Ῥωμαῖοι ἀνείλοντο, ἐπ' ἐν ἐπὶ Μάρκῳ τῆ Αὐρηλίου, καὶ Λακκίᾳ Βήρῃ, ἐν τῇ κατὰ μὲν τὸ 161. κληθείσῃ μάχῃ, κατὰ δὲ τὸ 165.

εἰς Χριστὸν πίσιν διαχλιδάων, ἀσεβεῖτε καὶ βλασφήμῳ σώματι ἀπεφθέγεατο: (Σελ: 121. Ἐκδόσ: Γραμμο-Λατιν: ἐν Παρισ: Ἔται 1615.) Εἰσάγων γὰρ τὸν διαπυθανόμενον: „Καὶ τίνα ἐπομόσομαί „γε; (Ἀποκρ:) Ὑψιμέδοντα Θεὸν, μέγαν, ἄμβροτον, ἔρανίωνα „Υἱὸν Πατρὸς, Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύόμενον. Ἐν ἐκ τριῶν, „καὶ ἐξ ἐνὸς τρία. Ταῦτα νόμιζε Ζωῶν τὸνδ' ἡγῶ Θεόν,,. Καὶ ἐκ τέττε ἐνδηλον ἄρα, μίαν τε καὶ μόνω ἀρχῇ Υἱὸς τε καὶ Πνῶμα-τος τῆς κατ' ἐκείνο Χριστιανῆς γενέσθαι πισθύνοντας· μηδὲ τῷ Πα-τρὶ σῶμα καὶ τὸν Υἱὸν σῶμασαι ἐπὶ τῇ τῆ Πνῶματος ἐκπορεύσει· ὃ γὰρ ἂν, ἄλλως, ὁ Συγγραφεὺς ἐκεῖνος προθαῖναι καὶ τόδε παρέ-λιπεν, ἄτε δὴ δέξαι προθέμενος τίνι ποτὲ λόγῳ παρὰ Χριστιανοῖς ἢ Τριάς ἐν μιᾷ Θεότητι ἐδρησκόμετο· καὶ τῷ δήποτε τρόπῳ, ἐξ ἐτέρου ἑτερον πρόσωπον, τῷ ἀρχῇ ἔχον εἶη καὶ ὑπαρξῇ;

ἘΚ ΤΗΣ Β'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ ὁ Θεὸς Φιλόσοφος τε καὶ Μάρτυς ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς Πίσεως (1), Ἐκδόσ: Γραμμο-Λατιν: ἐν Παρισ: Ἔται 1615. Σελ: 380. „Οὕτω

τὴν κρίσιν λαβῶσα, ὅτε δὴ καὶ Λακκιανὸς ἐβίβ. Ὅπερ δὴ καὶ Καθεὸς πιθανώτερον οἰεταί, ἐν Ἰσορ: τῇ τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφῇ: Τόμ. Β'. Σελ: 17. τῆς ἐν Βασιλ: Ἐκδόσ: Ἔται 1741. Ὅρα καὶ Ἰωάν: Ἀλξερτ: Φαβρίκ: Βιβλιοθ: Ἐλλιν: Τόμ. Γ'. Σελ: 504. Ὅς καὶ τινες ὑπεληφέναι λέγων, τὸν τῆ Διαλόγου Πατέρα, καὶ αὐτὸς ἐτι γεγονέναι τῆ Λακκιᾶς ἀρχαιότερον, ἐδὲν ἀλλ' ἔν, προσίθῃσι, σωροῦν τὸ κωλύον, τῆ μὴ Λακκιανῶ αὐτῷ χρεῖσθαι τὸ Σύγγραμμα ἐπιγράφεσθαι.

- (1) ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ ὁ ἐν Μάρτυσι Φιλόσοφος, περὶ τὸ 133. Σωτήριον ἔτος τὸν Θεὸν λόγον πρεσβύειν ἤρξατο. Περί δὲ τὸ 150. ἢ (ὡς ἄλλοι, γραφῆς ἀμάρτημα τῆτο ὑποτοπάζοντες, χρονολογεῖν δοκῶσιν ἀκριβέστερον) κατὰ τὸ 140. τὴν ὑπὲρ Χριστιανῶν Α'. Απολογία ἐν Ἀντωνίῳ τῷ Πίῳ ἔγραψε, καὶ τοῖς Υἱοῖσι, καὶ τῇ Συγκλήτῳ· κατὰ δὲ τὸ 165. ἢ 6. ὑπὸ Κρήσκεντος τῆς, ἔτοιγε δὴ φιλοσόφου, ἀλλὰ φιλοψέφου καὶ φιλοκόμπου διαβληθεὶς τῷ Αυτοκράτορι, τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ὑπώλεγε θάνατον. Εἶχεν ἔν ἂν κατὰ χώραν, ὡς ἀπὸ τῆς Β'. τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ληφθεῖσα, ὥδε ἢ ἐξ αὐτῆς μαρτυρία, περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγ. Πνῶματος ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς, εἴπερ ἢ ἐξ ἧς ἐλήφθη Ἐκθεσις τῆς Πίσεως ἀναμφιλέκτως Ἰεσῖν ἐπῆρχε. Νυνὶ δὲ τὸ τοῖονδε Σύνταγμα, καὶ τοι ἄλλως Καθολικὸν τε ὂν καὶ ὀρθόδοξον, καὶ λόγῳ δὲ καθαρότητι καὶ σαφειᾷ ἐπιεικῶς διαπρέπον, ἐκ ἐκείνου γνήσιον εἶναι κρίνει Καθεὸς, (ἐν τῷ Α'. Τόμ. τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφῇ: Ἰσορίας, κατὰ τὴν ἐν Βασιλ: Ἐκδ: Ἔται 1741. Σελ. 64.) διὰ τὰ ἐν αὐτῇ ἐπιπολάζοντα ὀνόματα, τῆς ὁμοσιᾶς, τῆς ὑποστάσεως, τῆς τρόπου τῆς ὑπάρξεως, τῆς τῆς Πνῶματος ἐκπορεύσεως, τῆς διττῆς ἐπὶ Χριστῷ φύσεως, τῆς τῆς ἐνώσεως τρόπου, κτ: ἃ δὴ τέως κατὰ τὸν Δ'. καὶ τὸν Ε'. Αἰῶνα, μετὰ τὰς τῶν Ἀρειανῶν καὶ τῶν Νεστοριανῶν, καὶ Εὐτυχιανῶν, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναφύεισας Αἱρέσεις, ἐν χρήσει σωηθεῖσθαι κατήρξατο γίνεσθαι. Τὰ δ' αὐτὰ τῷ Ἀγγλῳ Καθεῷ, καὶ Δεπῖνον τὸν Γάλλον ἐνέησεν κρίνοντα· (ἐν τῇ Καινῇ αὐτῆς Βιβλιοθήκῃ τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφῇ: Τόμ. Α'. τῆς Παρισ: Ἐκδόσ: Ἔται 1690. Σελ: 58.) Τὸ δ' ὅτι Λεόντιος ὁ Βυζάντιος, ἐκ ὀλίγου ἐκ τῆς Γ'. Βιβλ: Κεφ: Γ'. καὶ ΙΖ'. τῆς περὶ τῆς Ἀγ. Τριάδος ἀποσπασάμενος, πρὸς Ἰεσῖν αὐτὸν ἀναφέρει τὸ Σύγγραμμα; Ἥτοι ἔλαθε, Φασί, Λεόντιος, νεώτερος τινὸς Ἰεσῖν περὶ τῶν τῷ Πονήματι, ἀναθέσθαι τῆτο τῷ Φιλοσόφῳ καὶ Μάρτυρι ἢ τυχὸν καὶ ὑποδοιμαῖα τυχεῖσα ἢ παρὰ τῷ Λεοντίῳ Βίβλος, τὸ τῆ ἐν Μάρτυσι Φιλοσόφῳ ὄνομα

„Οὕτω τοίνυν νοῶμεν τὸν Υἱὸν ἐκ Πατρὸς γεγεννηθῆναι, ὡς
 „Φῶς ἐκ Φωτὸς ἐκλάμψαν.... Τὴν αὐτὴν δὲ γνῶσιν καὶ περὶ τῆς
 „Ἁγίας Πνεύματος κατέχομεν· ὅτι ὡς περὶ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς,
 „ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα· πλὴν γε δὴ τῷ τρόπῳ τῆς ὑπάρξεως διοίσει·
 „Ὁ μὲν γὰρ, Φῶς ἐκ Φωτὸς γεννητῶς ἐξέλαμψε· τὸ δὲ, Φῶς
 „μὲν ἐκ Φωτὸς καὶ αὐτὸ, ἑμὴν γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορεύτῳ προῆλθεν·
 „ἔτω σωμαῖδιον Πατρὶ, ἔτω τὴν εἰσὶν αὐτὸν, ἔτως ἀπαθῶς
 „ἐκείθεν ἐκπορεύθεν. Οὕτως ἐν τῇ Τριάδι τὴν μονάδα νοῶμεν,
 „καὶ ἐν τῇ μονάδι τὴν Τριάδα γνωρίζομεν.· Ἐκθροσόμενος Ἰσχυρὸς,
 ὅθεν τῶν ὑποστάσεων ἐκάστη τὴν ὑπαρξιν ἔχει τὴν αὐτῆς, πρῶ-
 τον μὲν τὸν Υἱὸν διδάσκει ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι γεγεννημένον,
 μόνον δηλαδή· ἔπειτα δὲ προσέθησιν ἀκολουθῶν τοῖς Ἰακώβου τῆς
 Ἀποστόλου ῥήμασιν, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν. „Τὴν αὐτὴν δὲ
 „γνῶσιν καὶ περὶ τῆς Ἁγ. Πνεύματος κατέχομεν.· Ὡσαύτως ἄρα
 καὶ ἕως πισθῶν ἦν, ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς προῖεναι τὸ Πνεῦμα
 τὸ Ἅγιον. „Διὸ καὶ παρασιμῶνται ὅτι, ὡς περὶ ὁ Υἱὸς ἐκ Πατρὸς,
 „ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα· πλὴν γε δὴ τῷ τρόπῳ τῆς ὑπάρξεως
 „διοίσει· ὁ μὲν γὰρ Φῶς ἐκ Φωτὸς γεννητῶς ἐξέλαμψε· τὸ δὲ,
 „Φῶς μὲν ἐκ Φωτὸς καὶ αὐτὸ, ἑμὴν γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορεύτῳ
 „προῆλθεν.· Ὡς περὶ ἐν ἄρα, φησὶν, ὁ Υἱὸς ἐκ μόνου τῆς Πα-
 τρὸς, ἔτω τὴν αὐτὴν γνῶσιν καὶ περὶ τῆς Ἁγ. κατέχομεν Πνεύ-
 ματος. „Ἐκ γὰρ τῆς αὐτῆς Πατρὸς ὅ, τε Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγ. Πνεῦμα,
 „τῆς κατὰ τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον μόνου διαφοράς ἐγχωρήσεως·
 „ἢ δὴ, ὁ μὲν γεννητῶς ἐξέλαμψε, τὸ δὲ ἐκπορεύτῳ προῆλθεν.·
 Ἐκ μόνου ἄρα τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγ. Πνεῦμα Ἰσχυρὸς
 ἐν τέλει διαβρίδων διδάσκει· εἰς τινὰ διαφορὰν ἄλλω οἶδε τῷ
 λόγῳ, καθ' ὃν ἐκ τῆς Πατρὸς τὸ, τε Πνεῦμα καὶ ὁ Υἱὸς ἐγχο-
 ρῆσαν, ἢ ταύτῃ: ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς γεννᾶται, τὸ δὲ
 Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Ὡς εἴγε καὶ ἐκ τῆς Τίς ἦν τὸ
 Πνεῦμα, πάντως αὖ καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη τῷ λόγῳ μεσολαβήσῃ,
 τῆ καὶ τὸν Υἱὸν μὲν καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι, ἀλλὰ
 τὸν μὲν ἐκ τῆς Πατρὸς μόνον, τὸ δὲ καὶ ἐκ τῆς Τίς. Ἐπειδὴ τοίνυν
 εἰς τὴν διαφοράν τῳ λόγῳ ἄλλη παρεγχωρεῖ, παρὰ τὴν ἐκ τῆς
 διαφέροντος τρόπον τῆς ὑπάρξεως, σαφὲς λοιπὸν, ὡς ἡμεῖς
 Ἰσχυρὸς πεπισθῶν ἦν τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Τίς ἐκπορεύεσθαι.
 Τελουαῖον δὲ, καὶ ἐκ προθέσεως αὐτὸς ἐν τέλει ἐπιχειρῶν τὴν
 ἀρχὴν ἐκθέσθαι τῶν ὑποστάσεων, ἐκ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς Πατρὸς
 ἐκιδιδάσκει

ὄνομα κατεψάδετο, ἢ ἐν τρισὶ Βιβλίῳ τὰ περὶ τῆς Ἁγ. Τριάδος διεξοδεύσας,
 ἥπερ Ἐπιτομή τις μόνον καθ' ἡμᾶς διασώζεται. Τὸ τοίνυν, καὶ μὴ ἐντέθεν αἱ ὑπὸ
 τῆς ἡμετέρας Ζοιγικαῖς ὡς παρατιθέμεναι χρήσεις, ἐν τῇ Β'. Ἐκατονταετηρικῇ
 Περιόδῳ καλῶς ἀνατίθενται, μηδὲ τῷ ἑξ' Ἀνδρῶν τηλικέτης τιμῶνται ἀναμφιλέκτως
 ὀνόματι; Ἀλλὰ πάντως κατὰ Λατίνων προειχθεῖσαι, ἐκ τῆς τυχεύσεως εἰς διωά-
 μεως, ὡς ἐκ Καθολικῆς τε καὶ ὁρθοδόξης ὁμολογεμένης τῆς Συγγραφῆς, τῆ καὶ πρὸ
 τῆς Βυζαντίας, ἢ δὴλον, Λεοντίου προσηκμάσαντος, ὅς κατὰ τὸ 590. ἔτος συγγράφων
 ἐτύγχανεν.

ἐκδιδάσκει ἐξ ἑ οὗτος γινώσκει, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύε-
ται. Ἐπεὶ ἐν τῷ καὶ ἐκ τῆς Υἱοῦ αὐτὸ προῖεναι, ὡς ἀγνοῶν σιγῇ
βαθείᾳ παρέδραμεν, ἀρίδην ἔτω τὴν παρ' ἑαυτοῦ καλέθειο μαρτυ-
ρίαν, ὡς μηδὲν τοιοῦτον πισύοντος.

Ὁ δ' αὐτὸς καὶ κατ' ἀρχὰς τῆς εἰρημένης Ἐκθέσεως, Σελ:
373. „Εἰς ἐν ταῖς ἀληθείαις ἐστὶν ὁ τῶν ἀπάντων Θεὸς, ἐν Πατρὶ,
καὶ Υἱῷ, καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι γνωριζόμενος. Ἐπεὶ γὰρ ἐκ τῆς
οὐκείας ἐσίας ὁ Πατὴρ τὸν Υἱὸν ἀπεγέννησεν, ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς
τὸ Πνεῦμα προήγαγεν· ἀκότως ἂν τὰ τῆς αὐτῆς καὶ μίας ἐσίας
μετέχοντα, τῆς αὐτῆς καὶ μίας Θεότητος ἡξίωται. Πῶς ἔν,
ἐρεῖται, μὴ διαφέρει τὸ γεννῶν τῆ γεννωμένῃ, καὶ τὸ ἐκπορεύον
τῆ ἀφ' ἧς ἐκπεπόρευται; Ἐστὶ δὲ καὶ ὁ Πατὴρ ἀγέννητος, ἀφ' ἧς
καὶ ὁ Υἱὸς γινώσκει, καὶ τὸ Πνεῦμα προήλθεν. Ἐξ αὐτῆς τῆς
τῶν ὑποστάσεων ἀρχῆς καὶ Προόδου, τὸ τῆς Θεότητος ἐνιαῖον δεικ-
νύειν ἐπιχειρεῖ, τῆς ἐν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι.
Τὴν δὲ ἀρχὴν διδάξων ἐξ ἧς ὁ, τε Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα, μόνον
μένεται τῆ Πατρὸς, ὡς αἰεὶ ὄντος τῆ εἶναι καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ
Πνεύματι. Ἐκ μόνου ἄρα τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα,
ὡς περ ἐκ τῆ Πατρὸς μόνον γινώσκει ὁ Υἱός.

Τελούβιον δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς Ἐκθέσεως, Σελ: 377. „Νῦν δὲ
αὐτὸ (τὸ Πνεῦμα) προσνέμων (ἐστὶν ὁ Ἀπόστολος) Πατρὶ, ἐν οἷς
φησὶν: ὁ τὸ Πνεῦμα τῆ κόσμου ἐλάβετε, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ
τῆ Θεοῦ καὶ Πατρὸς. Καὶ πάλιν: τῆ Υἱοῦ αὐτῆς τὸ Πνεῦμα τῆς
ἀληθείας καλεῖται, ἐπειδὴ αὐτὸς ἐστὶν ἡ ἀλήθεια καὶ αὐτὸς τῆ
Πατρὸς εἶναι διδάσκοντος· ὁ γὰρ παρὰ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται.

ἈΘΗΝΑΓΟΡΑΣ, ὁ τὴν μὲν ἐπαγγελίαν Φιλόσοφος, τὴν δὲ πί-
στιν Χριστιανός. Ἐν τῇ ὑπὲρ Χριστιανῶν Ἀπολογίᾳ (2), (Κεῖται δὲ
αὕτη μετὰ τὰ Ἰεζήν Συγγραμμάτα, ἐπὶ τῆς ῥηθείσης Ἐκδόσεως,
Σελ: 10.) ἐξῆς ἀπὸ τῆ Προοιμίου: „Ἐρῶ διὰ βραχείων, τὸν Υἱὸν
πρῶτον γέννημα εἶναι τῆ Πατρὸς, ὅτι ὡς γενόμενον — ἀλλ' ὡς
τῶν ὑλικῶν συμπάντων — Ἰδέα καὶ ἐνέργεια εἶναι προελθόν —
Καὶ τοι καὶ αὐτὸ τὸ ἐνεργεῖν τοῖς ἐκφανεῖσι προφητικῶς Ἅγιον
Πνεῦμα, ἀπόρροιαν εἶναι φαμέν τῆ Θεοῦ. (τῆ Πατρὸς δηλονότι·
οὕτω γὰρ ἤδη φθάσας αὐτὸν ὠνόμασεν) ἀπορρέον, καὶ ἐπανα-
φερόμενον, ὡς ἀκτῖνα ἡλίου. Τὸν ἐν Υἱὸν ἐκ τῆ Πατρὸς γεννη-
θέντα διδάξας, τέως προσέθησιν: Οὐκ ἄρα μόνον τὸν Υἱόν, ἀλλὰ
καὶ αὐτὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ αὐτῆς Πατρὸς εἶναι. „Ὁ γὰρ
Υἱὸς (φησὶ) γέννημα ἐστὶ καὶ τοι καὶ αὐτὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τῆ
Θεοῦ ἐστὶν ἀπορρέον. Μόνον ἄρα τὸν Πατέρα οἶδεν, ἐξ ἧς ὁ μὲν
Υἱὸς γινώσκει, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται.

ἘΚ ΤΗΣ

(2) Προσηγε δὲ τὴν ὑπὲρ Χριστιανῶν Ἀπολογίαν ταύτην, ἡ Πρεσβείαν, Ἀθιναγόρας
Μάρκου Ἀντωνίου, καὶ Δεκίου Βήρου, ἡ Δεκίῳ Ἀνδριανῶ Κομμάδῳ τῷ Ἀντωνίῳ,
κατὰ τὸ 178. ἢ (ὡς ἄλλοι) 168. Καὶ μόνῃ ἄρα τῷ ἡμετέρῳ Ζοινοκατίῳ ἡ μαρτυ-
ρία ληφθῆναι εἶχεν ἀναντιρρήτως, ἐκ τῆς Β'. Ἐκκλησιαστικῆς Ἑκατονταετηρίδος,
αὕτη, εἰς πίστιν τῆς ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς προόδου τῆ Ἀγ. Πνεύματος.

Τόμ: Α'.

Γ

Ἐκ τῆς Γ'. Ἑκατονταετηρίδος.

Ἐν τοῖς ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ (1) τῷ Ἀλεξανδρέως Βιβλίῳ, ὡς ἐπιγραφᾷ Στρώματα, καὶ Παιδαγωγὸς καὶ δὴ, καὶ ἐν τῷ τῷ αὐτῷ Προφρητικῷ πρὸς Ἑλληνας, εἶδεν περὶ τῆς προόδου ἀπαντᾷ τῷ Ἀγ. Πνεύματος. Ταύτῃ μὲν τοῖς διεξοδικώτερον ἂν ἡμῖν ἐκτεθεικῶς εἴη ἐν τοῖς περὶ Προφητείας, καὶ περὶ Ψυχῆς Συγγράμμασιν, εἰ ταῦτα περισέσωσο, ὡς ἐστὶν ἐκάζειν, ἐξ ὧν, ἐν τῷ Ε'. τῶν Στρωμάτων, διὰ πλειόνων ὑπέχειτο ἐν ἐκείνοις περὶ τῷ Ἀγ. Πνεύματος πραγματεύσεσθαι (2).

Ἡμαῖς δὲ κατ' ἐκείνο τῷ χρόνῳ, καὶ ὈΡΙΓΕΝΗΣ (3) ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ ὢν ἐπὶ τῶν Κατηχήσεων. Τέτα μὲν εἶν ἐν τοῖς Φιλοπονήμασι πολλαχῶς ἀπαντᾷ, τὰ τὸ ἐνιαῖον καὶ ταυτὸν τῆς ἐσίας ἐπὶ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, καὶ Ἀγ. Πνεύματος ἀποφάσκοντα· πολλαχῶς μὲν τοῖς καὶ οἱ ἀποφανόμενοι εἰσὶν, ἐχὼν παρὰ τῷ Ὀριγένης τὰ τοιαῦτα προεληλυθέναι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐξ Αἰρέσεων τοῖς ἐκείνῳ αὐτὰ παρενσπαρῆναι Συγγράμμασιν. Ἦπερ δ' αὐτὸς ἐν ἄλλοις ἐστὶ διδάσκων, ἐξ αὐτῆς τῆς τῷ Πατρὸς Θεότητος καὶ τὸν Υἱὸν γεννᾶσθαι, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Ἐν οἷς μάλιστα σημειώσεως ἄξια, τὰ ἐν τῷ Δ'. Βιβλ.: τῷ εἰς τὴν πρὸς Ῥώμ. Ἐπιστολῇ Υπομνήματος, ἐν ΚεΦ. Ε'. περὶ τὸ μέσον, ἐν τῷ Β'. Μέρει τῶν Συγγραμμάτων τῶν Λατινιστῶν ἐκδοθέντων ἐν Βασιλείᾳ, ἔτι 1571. Σελ. 523. (4). „Ὡς εἶγε καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀγάπης, καὶ ὁ Υἱὸς „τῆς ἀγάπης· καὶ ὁ Θεὸς ἀγάπη (5) εὐρίσκειται, βέβαιον ἐστὶν, ὡς „ἐκ μιᾶς τῆς τῷ Πατρὸς Θεότητος πηγῆς, καὶ τὸν Υἱὸν δεόν νοεῖσθαι, „καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,“. Ἐκ μιᾶς ἐνταῦθα πηγῆς, Φησὶ, τῆς τῷ Πατρὸς Θεότητος· τετέστιν ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου τῷ Πατρὸς, καὶ τὸν Υἱὸν εἶναι, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Αὐθις δὲ ἐν Τόμ. Α'. τῆς εἰς τὸν Ἰωάν. Ἑρμῶ. Μέρ. Β'. τῶν Ἐξηγητικῶν, Ἐκδόσ. τῆς ἐν Ῥοβομάγῃ, ἔτι 1668. Σελ. 17. „Παραμυθήσεται δὲ διὰ τῷ ἐν „ἀρχῇ ὡς ὁ λόγος, λόγον νοῶν τὸν Υἱὸν, παρὰ τὸ εἶναι ἐν τῷ „Πατρὶ

(1) Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἀκμάσας φέρεται ἐπὶ Σεβήρῃ, καὶ Ἀντωνίνῃ τῷ Καρκαίῳ, ἀπὸ ἔτους 192. (ἢ 196.) εἰς γ' ἐπὶ τὸ 220. Καὶ ὡς ἄρα ἐκός, ἐξ αὐτῶν, ἐπὶ τῆς Γ'. Ἑκατονταετηρίδος θηράσασθαι μαρτυρίαν ἐπιμελὲς δέδωκε τὸν Ζοιρνικάδιον, ἐκ τῶν κατ' ἐκείνο ἀκμασάντων τῶν χρόνων, εἴπερ τινὰ εὐρεῖν αὐτῷ γένοιτο.

(2) Οὕτω καὶ γὰρ αὐτόθι ὁ Κλήμης αὐτὸς ἐπὶ λέξεως: „Καὶ ὁ, τι ποτὲ ἐστὶ τὸ „Ἅγιον Πνεῦμα, ἐν τοῖς περὶ Προφητείας, καὶ τοῖς περὶ Ψυχῆς ἐπιτελεσθήσεται ἡμῖν,“.

(3) Παραταθῆναι δ' Ὀριγένης τὸ ζῆν ἰσόρηται: ἔτι 185. — 252. ἢ ἄλλ.: 186 — 254.

(4) Τὰ εἰς τὴν πρὸς Ῥώμ. Ἐπιστολῇ Ὀριγένης ὑπομνήματα Λατινιστῶν μόνον φέρεται, ὑπὸ Ῥεφίνῃ τῷ διεργασθέντος αὐτὰ ἀθλίως κατηκτισμένα· ἐξ ὧν ὁ, τε Ζοιρνικάδιος ἐνταῦθα, τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν ἀναλεξάμενος παρέθετο, καὶ αὐτοὶ τῷ Ἑλλήνιστῳ χαρακτῆρι, κατὰ τὸ δυνατόν ἐνταῦθα περιετέλει.

(5) Οὕτω γὰρ ἐν τῇ Παρισίᾳ ἔχεται Ἐκδόσει, τῇ κατὰ τὸ 1759. Deus Charitas (ὁ Θεὸς ἀγάπη), καὶ ἐχὼν, Deus Charitatis (ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης), ὡς παρὰ τῷ Ζοιρνικάδιῳ ἀναγινώσκεται.

„Πατρὶ, λεγόμενον εἶναι ἐν ἀρχῇ. Τὸ δ' αὐτὸ τέτο ἐπαναλαμβάνει καὶ Βιβλ: Γ'. τῶν εἰς διαφορὰς τόπους τῆς Καινῆς Διαθήκης Ὁμιλιῶν, Ὁμιλ: ΚΑ'. „Εἰ δὲ ἡ ἀρχὴ ἴδιον ἐστὶν ὄνομα τῆ Πατρὸς, ἔδεν ἡττον μόνῃ ἢ πρώτη ὑπόστασις τῆς Θεότητος ἀρχὴ ἐστὶν, ἢ μόνῃ αὐτῇ καὶ Πατὴρ ἐστὶν. Αὐτόθεν δὲ ἄρα παντίπῃ δηλόν, ὡς ἡ τῆς ἀρχῆς ἐνταῦθα φωνή, πρὸς τὴν τῶν Θεαρχικῶν προσώπων συζέλλεται πρόοδον, ἐκείνι δὲ καὶ περὶ τῆς τῶν ἄλλων ὑφeszτων ἅμα νοεῖται δημιουργίας· κατὰ γὰρ τὴν σημασίαν ταύτῃ ἐν Ἱεραῖς Γραφαῖς καὶ ὁ Υἱὸς ἀρχὴ λέγεται.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῶν περὶ Ἀρχῶν, Κεφ: Β'. περίπῃ τὸ τέλος, ἐν Μέρ: Α'. τῆς εἰρημένης Ἐκδόσεως τῆς ἐν Βασιλείᾳ, Σελ: 764. „Ἡ πρώτη ἀγαθότης (6) ἐν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ νοητέα ἐστὶν, ἐξ ἧς καὶ ὁ Υἱὸς γεννηθεὶς, καὶ τὸ Ἁγ. Πνεῦμα ἐκπορεύθῃ, πάντως τὴν τῆς ἀγαθότητος ἐκείνης φύσιν ἐν ἑαυτοῖς διασώzσει, τῆς ἐν αὐτῇ ἔσης τῇ πηγῇ, ἐξ ἧς ὁ Υἱὸς γεννᾶται, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγ: ἐκπορεύεται. Δι' ὧν αὖθις μίαν μόνῃ οἶδε πηγῇ, ἡτοι ἀρχῇ, τὸν Πατέρα, ἐξ ἧς καὶ ὁ Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται. „Τῆς γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ πηγῇ, φησὶν, ἐξ ἧς ὁ Υἱὸς γεννᾶται, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Μία ἄρα καὶ μόνῃ ἢ αὐτῇ πηγῇ Υἱὸς τε καὶ Πνδύματος· τὴν δὲ πηγῇ ταύτῃ εἶναι τὸν Πατέρα, πρὸ μικρῶς ἔφησεν. Ἐκ μόνῃ ἄρα τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, ὥστερ' ἐκ τῆ Πατρὸς μόνῃ γεννᾶται καὶ ὁ Υἱός.

Αὖθις δὲ ἐν τῷ Ζ'. Βιβλ: τῶν εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ: Ἐπισ: Κεφ: Η'. μετὰ τὴν ἀρχῇ, ἐν Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: Σελ: 563. (7). „Καθάπερ πολλοὶ εἰσὶν Υἱοὶ Θεοῦ, ὡς ἡ Γραφὴ φησὶν: ἐγὼ εἶπα „Θεοὶ ἐσεὶ καὶ Υἱοὶ ὑψίσz πάντες· εἰς μὲν τοι γὰρ ὁ φύσει ἐστὶν Υἱός, „ὁ μονογεννῆς ἐκ τῆ Πατρὸς, δι' ἧς πάντες Υἱοὶ ὀνομάzονται. „Οὕτω καὶ πολλὰ μὲν Πνδύματα εἰσὶν, ἐν δὲ μόνον ἐστὶ τὸ ἐξ αὐτῆς ἀληθῶς τῆ Θεοῦ ἐκπορεύόμενον, καὶ τοῖς λοιποῖς ἅπασιν τῆς τε κλήσεως, καὶ τῆ ἰδίας ἀγιασμῶ τὴν χάριν δωρέμενον.

Τελούτατον ἐν Ὁμιλ: ΙΖ'. τῶν εἰς τὰς Ἀριθμzς, Τόμ: Α'. Σελ: 239. (8) „Καίτοι καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ποταμὸς ἐστὶν ὁ εὐφραίνων τὴν πόλιν τῆ Θεοῦ καὶ τὸ Ἁγ. Πνεῦμα ἢ μόνον αὐτὸ ποταμὸς ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν δοθείη, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτῶν „ἀπορρέεσι.

(6) Ἐκ τῆς Ῥεφίνης Ἑρμηνείας ἡμῶν καὶ ταῦτα ἐξελλωίδη, Λατινιστὶ αὐτὰ, ὡς παρ' ἐκείνῳ ἀναγινώσκεται, ὑπὸ Ζοιρναδῆς παρατιθέμενα· ἡ γὰρ καθ' ἡμᾶς Ἑλληνιστὶ σώζεται τὰ Ὁριγένης περὶ Ἀρχῶν, ὅτι μή τινα ἐκ τέτων ἐνθεν κἀκεῖθεν περιφερόμενα Ἀποσπασμάτια.

(7) Καὶ ταῦτα ἐκ τῆς Ῥεφίνης Ἑρμηνείας ἀσαύτως. Οὐ γὰρ ἐδὲ τέτων Ἑλληνιστὶ σώζεται, εἰ μὴ διασὰ Ἀποσπασμάτια ἐν τῇ Παμφίλῃ Ἀπολογίᾳ. Καὶ διασὰ δὲ ἕτερα, τὸ μὲν πλατύτερον ἐν τῷ ΚΔ'. Κεφ: τῆς Φιλοκαλίας, ἐκ τῆ Α'. Τόμzς τῶν Ὑπομνημάτων (εἰς γὰρ Τόμzς ἐκκοσιν ἐπληθύνετο) ληφθέν. τὸ δὲ ἐκ τῆ Θ'. Τόμzς, ἐν Κεφαλ: τῆς Φιλοκαλίας, ὁμοίως Θ'.

(8) Ἐκ τῆς Ῥεφίνης διερμηνύσεως καὶ ταῦτα.

„ἀπορρέεσι“. Καὶ ὁ Θεὸς δὲ καὶ Πατὴρ Φησὶν, ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος· ἐξ ἧς δηλονότι ἔτοι οἱ ποταμοὶ ἐκπορεύονται.

Ὁ δὲ Θεὸς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Θαυματουργὸς (9) αὐτῇ Ἐκθέσει τῆς Πίσεως, ἣτις κατὰ μέρος λέγεται, Σελ: 99. Ἐκδ: Παρις: Ἔτει 1621. „Εἴ τις εἴποι, πῶς εἰς ὁ Θεὸς ἐστὶν (10), εἴπερ ὁ Υἱὸς ἐστὶ „Θεὸς ἐκ Θεῶ; Ἀπαντήσομεν, ὅτι τῷ λόγῳ τῆς ἀρχῆς ὥσπερ καὶ „μία ἐστὶν ἀρχὴ ὁ Πατήρ. — Πάλιν ἐρῶσιν οἱ ἀσεβεῖς, πῶς ἔκ „ἔσονται τρεῖς Θεοὶ τὰ τρία πρόσωπα, εἰ μίαν ἔχοντα ἐστὶ Θεό- „τηλα; ἐρῶμεν, ὅτι ἀρχὴ ἐστὶν ὁ Πατήρ τῷ Υἱῷ, ἔτος δὲ αἰῶν „ἐστὶ καὶ βλάστημα τῷ Πατρὶ, καὶ ἔκ ἀδελφὸς αὐτῷ· τὸ δὲ Πνεῦμα „Ἅγιον, ὁμοίως Πνεῦμα ἐστὶ τῷ Θεῷ. Ἐνα μὲν τὸν Πατέρα δι- „δάσκει, ἀρχὴν ὄντα Υἱὸν τε καὶ Πνεῦματος. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν „μίαν ἀρχὴν ἐκείνῳ, δηλ: τὸν Πατέρα, ἀναφέρεται σὺν τῷ „Πνεύματι καὶ ὁ Υἱὸς, ἐντεῦθεν ἐπάγει, τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, „καὶ τὸ Πνεῦμα, ἓνα εἶναι Θεόν. Ἐνα ἄρα καὶ μόνον, αἰτίαν τῷ „Υἱῷ καὶ τῷ Ἅγ: Πνεύματος ὄντα, τὸν Θεὸν δηλονότι καὶ Πατέρα, ὁ Θαυματουργὸς ἐπιγινώσκει Γρηγόριος.

Ἐν δὲ δὴ τῇ Πίσει, ἣν, Ἀποκαλύψαντος αὐτῷ τῷ Ἀποστόλῃ Ἰωάννῃ τῷ Θεολόγῃ, ἐδιδάχθη (παρὰ Γρηγορ: τῷ Νύσσης ἐν τῷ Λόγῳ τῷ περὶ τῶν ἐπαίνων τῷ Θαυματουργῷ) „Καὶ ἐν Πνεύμα „Ἅγιον, ἐκ Θεῶ τὴν ὑπαρξίν ἔχον· καὶ δι' Υἱῶν πεφηνός, δηλ: „τοῖς ἀνθρώποις. Τῷ μὲν ἔνθα Θαυματουργῷ, τὴν τῶν ὑποστάσεων ἀρχὴν δαῖξαι ὥδε ἡ πρόθεσις, ἵν' ἐντεῦθεν τὸ τῇ Θεότητι ἐνιστάμενον κατασκευάσῃ, Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ Πνεῦμα. Ἀλλὰ μὴ ἔκ ἄλλοθεν ἢ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκδιδάσκει, ὥσπερ

(9) Ἐφ' ὃ μὲν ὁ Θαυματουργὸς Γρηγόριος Ἔτει 215. κατηχηθεὶς δὲ καὶ παιδευθεὶς ὑπὸ Ὁριγένους, προήχθη ἔπειτα Νεοκαισαρείας Ἐπίσκοπος, Ἔτει 240. Ἐξεδήμησε δὲ πρὸς Κύριον, Ἔτει 265.

(10) Σησημείωται, μὴ τῷ Θαυματουργῷ Γρηγορίῳ τὴν κατὰ μέρος Ἐκθεσιν εἶναι ταύτην· ἀλλὰ Ἀπολλινάριον, ἢ Φησὶ Κανίσιον· ὁ δὲ Δεσπίνος, ἐδ' Ἀπολλινάριον οἶεται εἶναι, διὰ τὸ σαφῶς ἐν αὐτῇ τὴν τέττε αἰρεσὶν ἀνατρέπεσθαι. Σιωπῶν δὲ τῷ Δεσπίνῳ ἀποφαίνεται καὶ Καῖος, ὡς κατὰ τὴν Ἀρειανῶν, καὶ Νεστωριανῶν, καὶ Εὐτυχιανῶν τὴν τοιαύτην Ἐκθεσιν συγγεγράψαι δοκῶσαν, καὶ τῶν τοιῶνδε ὑπερῶσαν, ὡς εἰκὸς τῷ χρόνῳ αἰρέσεων. Ἀλλὰ μὴ, ἐδὲ Βελλαρεμῖνος, ἐδὲ Λαβῆος γινώσκον τὴν Συγγραφὴν ἠγῶνται τῷ Πατρὶ εἶναι, ὃ ἐπιγέγραπται. Φέρεται γεμῶν ὑπὸ Φραγγίσκου Τερζιανῆ Λατινιστῇ ἐκφραθεῖσα, ἣθεν ἡμεῖς τὴν προκειμένην περιουσίαν ἐπὶ τὸ Ἑλληνικὸν ὕφος μετεγγράμεν, τῷ Ζοιρνακίῳ Λατινιστῇ αὐτῷ, ὡς ἐν τῷ ἔχει, παραδεμένῃ. Τίς ἐν ἡλικίᾳ (ἔρεῖς) τῆς μαρτυρίας, τῆς ἐξ ὑποβολῆς συγγράμματος; Οὐμικρὰ τόγε ἡμῖν δοκεῖν, καὶ τῆς ὑποβολῆς ὑποτιθεμένης, δυσὼν ἔνεκα. Ὅτι τε ὡς ὀρθοδόξον πνεῦν τὸ Σύγγραμμα, καὶ παρ' αὐτοῖς Λατίνοις ἐγκέκριται· καὶ ὅτι Φρενὸς ἔχ' ἔτι νεαρῶς τινος ἐπιγέννημα αὐτὸ εἶναι ἔδοξεν, ὡς μὴ παρὰ πᾶσιν ὁμολογηθῆναι πολὺ πρότερον σωτηράχθαι, πρὸ τῷ μεταξὺ Γραικῶν καὶ Λατίνων ἀναφυέντος σχίσματος. Λέων γὰρ ὁ Βυζάντιος, ὁ κατὰ τὸν 5. Ἐκκλησιαστικὸν αἰῶνα ἀκμάσας λήγοντα, τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐκθέσεως μνείαν πεποίηται, ὡς ἀμφιβαλλομένης, μὴ εἶναι τῷ Θαυματουργῷ Γρηγορίῳ, παρὰ τοῖς Παλαιότεροις Συγγράμματος. (ἐν τοῖς περὶ Αἱρέσε: Πράξ: Η'. ἐν τῇ τῶν Παλαιῶν Πατέρων Γραικο-Λατινικῇ Βιβλιοθ: τῇ ἐκδοθείσῃ ἐν Παρισίῳ, ἐν Ἔτει 1624. Σελ: 525.)

ὥστερ ἔν ἐξ αὐτῆ μόνῃ γεννᾶται καὶ ὁ Υἱός. Τῷ ἄρα Πνεύματος ὁ Προβολεύς μόνος ἐστὶν ὁ Πατήρ, ὁ δὲ Υἱὸς ἕ. Τὸ δὲ τοῖς ἀνθρώποις φανεῖσθαι, καὶ τὸ ἔχον τιῶ ὑπαρξίν, ἔχ ἔν καὶ ταυτὸν ἐστὶ. Καὶ γὰρ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸν Υἱὸν φανεροῖ, εἰ μηδαὶς πρὸς ἐπίγνωσιν ἡμῶν ἐστὶ τῷ Υἱῷ, ἢν μὴ φθάσας προελλαμφθείη ὑπὸ τῷ Πνεύματος καὶ εἰ τὰ τῷ Υἱῷ ἔργα, αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐμφανίζον ἐστὶ. Ταύτη τοι καὶ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης, ἐν Βιβλ: Α' τῆς Ὀρθοδόξ: Πίς: Κεφ: Ζ'. „Τὸ Πνεῦμα (μεμαθηκότες ὁμολογῶμεν, φησί) διώκων ἐσιώδῃ αὐτῷ ἑαυτῆς ἐν ἰδιαζήσει ὑποστάσει θεωρημένῳ, καὶ τῷ Πατρὶ προερχομένῳ, καὶ ἐν τῷ Λόγῳ ἀναπαυομένῳ, καὶ αὐτῷ ἔσαν ἐκφαντικῶν... (προβλεθεῖται δὲ καὶ πρὸ τῆς) „Τὸ Πνεῦμα συμπαραμαρτὲν τῷ Λόγῳ, καὶ φανερὸν αὐτῷ „τιῶ ἐνέργειαν, ἔ πνοιῶ ἀνυπόστατον ἐννοῶμεν... Ἀλλ' ἔ γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον αἰτία ἐστὶ τῷ Υἱῷ. Ἐπεὶ καὶ τὸ φανερὸν τοῖς ἀνθρώποις ἔργον ἐστὶ τῶν πρὸς τὰ ἐκτὸς, καὶ ἐν χρόνῳ τέως γινόμενον, τὸ δὲ προβάλλειν ἐν τοῖς Θεοῖς, τῶν ἐκτὸς εἶναι σωματολόγηται, πρὸ παντὸς αἰῶνος τελέμενον. Πάντῃ ἄρα καὶ πάντως διαφέρον ἐστὶ, τὸ φανεῖσθαι τοῖς ἀνθρώποις, τῷ ἔχον τιῶ ὑπαρξίν. Ὁ τοίνυν Θαυματουργὸς διὰ τῶν ἐπενεχθέντων ἐκείνων, ὅτι μὲν ἐκ τῷ Πατρὶ τιῶ ὑπαρξίν ἔχον ἐστὶ τὸ Πνεῦμα, φησὶν ὅτι δὲ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, ἔ φησί πλὴν ἢ μόνον, ὅτι τοῖς ἀνθρώποις διὰ τῷ Υἱῷ φανεῖται. Παντάπασιν ἄρα τὸν Υἱὸν ἐν τέτοις ἀποκλείει τῆς προβολῆς τῆς τῷ Πνεύματος. Εἰ γὰρ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα προῖεναι ἐπίσθαι, ἔκ ἂν αὐτὸ δῆπρ διαφόρῳ λόγῳ, τιῶ πρὸς τὸν Υἱὸν καὶ τὸν Πατέρα ἀναφορὰν ἔχον ἐδίδαξε. Σωτήρ δ' ἂν ἅμα τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ἐπὶ τῆς προόδου τῷ Πνεύματος.

Ἐρεῖς: ὡς ἔ καὶ τὸ (πεφυκέναι) (II) συζέλειν, κατὰ μόνῳ τιῶ ἐν χρόνῳ φανέρωσιν ἐκλαμβάνοντα: οἱ γὰρ Θεοὶ Πατέρες τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα λέγεσθαι πολλάκις φασὶ, καθότι διὰ τῷ Υἱῷ ἐστὶ πεφυκός. Τό γε μὴ Πνεῦμα ἀπ' αἰῶνος ἐστὶ τῷ Υἱῷ. Ἀλλ' ὅτι μὲν ἄλλοι Πατέρες κατ' ἰδιαιτέραν ἐννοιαν, φασὶ τὸ Πνεῦμα διὰ τῷ Υἱῷ εἶναι πεφηνός ἀπὸ τῷ αἰῶνος, καὶ αὐτοὶ σωθίμεθα μὴ παρὰ τῷ το δὲ ἐπιφέρειν ἐξέσαι κατὰ τῆς προβλεθείσης ῥήσεως, περὶ τῆς αἰωνίᾳ τῷ Θαυματουργῷ λόγον εἶναι, ἔχῃ δὲ περὶ τῆς ἐν χρόνῳ ἐκφάνσεως, ὅποτε ἔτος κατὰ τιῶ ἐν χρόνῳ γενομένῳ ἐμφάνειαν ἐκδεξάμενος διαβρῆδῳ τὸ πεφηνέναι,

(II) Ταῦτ' ἀντιβάλλει Κιχώριος, Ζητήμ: ε'. περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως: τῷ Ἅγ: Πνεύματος, Σελ: 58. Ἐπισφαλὼς δὲ ἂν καὶ ὁ ἡμέτ: Ζοιρνιμάσιος, ὑπὸ τῷ Πολωνῷ Ἰησοῖτε παρακρυβθεὶς, ἀνεγνώσκοντες καὶ ἔγραφε, τὸ πεφυκέναι, καὶ τὸ πεφυκός, ἀντὶ τῷ πεφηνέναι, καὶ τῷ πεφηνός. Ἀλλ' ὁ Θαυματουργὸς τὸ πεφηνός εἶπε, καὶ ἔχῃ τὸ πεφυκός διαφέρει δὲ τῷ παντὶ ἔτος. ἢ ἐκείνῳ εἶπεν καὶ ὁ μὲν Ζοιρνιμάσιος, ὡς ἡμεῖς τιῶ Ἑλλάδα φωνῶ ἀκριβῶς ἔ διέτριβεν ὁ δὲ Ἰησοῖτης, τὸ πρὸς τὸν σκοπὸν μάλλον τὸν αὐτῷ τῶνον, μικρὰ δηλονότι τῷ ἀληθῶς ἐπισχεφόμενος, ἀνθέλετό τε καὶ ἀνθυπέβαλεν.

Τόμ: Α'.

Δ

πεφηνέναι (12), σωέσθαι; Καὶ μὴ ἔδ' ἐκείνο κατὰ τὸ ἀκόλθ-
 θον ἔρρωται: ὡς, ἐπειδὴ τὸ Τίς λέγεται τὸ Πνεῦμα, ἢ διὰ τὸ
 Τίς πεφηνός, ὡσαύτως ἄρα καὶ ἢ τὸ Ἄγ: Πνύματος διὰ τὸ Τίς
 Φανέρωσις ἀπ' αἰῶνος ἐστὶ, καθ' ὃ, τι ἀπ' αἰῶνος τὸ Τίς Πνεῦμα,
 τὸ Πνεῦμα ἐστὶ. Καὶ γὰρ καὶ ὁ Θεὸς Δαμασκινὸς, ἐν τῷ εἰς τὸ
 Ἄγ: Σάββατον Λόγῳ, διὰ δὴ τὸτο ἔφη τὸ Πνεῦμα τὸ Τίς λέγε-
 θαι, ὅτι παρὰ τὸ Τίς τοῖς πιστοῖς διανέμεται. „Τὸ Τίς (Φησὶ)
 „λέγεται τὸ Πνεῦμα, ὡς δι' αὐτὸ Φανερόμενον, καὶ τῇ κτίσει με-
 „ταδιδόμενον. Οὕτω δ' ἐξ αἰῶνος εἶχε τὸ Πνεῦμα διανέμεσθαι,
 μηδέπω τῶν κλισμάτων διὰ τῆς δημιουργίας ὑφ' ἑαυτῶν, οἷς διανέ-
 μοιτο. Εἰ δὲ καὶ ἢ τὸ Ἄγ: Πνύματος χύσις ἐν χρόνῳ, καὶ ἐκ
 αἰωνία ἐστὶ, καθάπερ καὶ ἢ τὸ αὐτὸ τοῖς ἀνθρώποις διὰ τὸ Τίς
 γενομένη Φανέρωσις ὁρθῶς δήπερ καὶ ἀσφαλῶς ἐνλεῦθεν ἐπάγεται,
 ὅτι Πνεῦμα Τίς λέγεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγιον. Οὐδὲ γὰρ ἂν
 εἶχε, τὸ ἐκ τῆς τὸ Τίς ἑσίας Πανάγιον Πνεῦμα τοῖς πιστοῖς δια-
 νεμηθῆναι, ἢ τοῖς ἀνθρώποις ὑπὸ τὸ Τίς Φανερωθῆναι, ἕνα τὸτο
 σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ Θεὸν ὄντα, εἰ μὴ τὸ Τίς αὐτὸ Πνεῦμα
 πεφύκοι. Τετέστιν, εἰμὴ τῷ Υἱῷ ἦν ὁμοῖον.

Ἐρῶς ἔτι, (13) μηδὲν ἀντιβαίνειν, εἰ ὁ Θαυματουργὸς ἔφησε τὸ
 Πνεῦμα διὰ τὸ Τίς τοῖς ἀνθρώποις πεφηνέναι ἢ γὰρ ἐν χρόνῳ
 Φανέρωσις τὴν ἀπ' αἰῶνος προὔποτίθησιν. Ἀλλὰ γὰρ ὁ Θαυμα-
 ουργὸς ἐνλαύθα, οἰασθηποτὲν ἄλλης ἐκφάνσεως ἐξαίρετης, περὶ
 τῆς χρονικῆς μόνον τὰ παρ' αὐτὸς θέλει νοεῖσθαι λεγόμενα. Εἰ
 δὲ σὺ, τὴν διὰ τὸ Τίς ἐκφανσιν τὸ Πνύματος ἀπ' αἰῶνος, ἀντὶ
 τῆς αὐτὸς τέττα προόδα, τῆς ἀπ' αἰῶνος ἐκτίθεσθαι, ἀλλ' ὁ Θαυμα-
 ουργὸς ἐν τέτοις, ὡς εἶδομεν, ἀριδύλως ἀντιῶ ἀπὸ τὸ αἰτιώδους
 λόγου τῆς τὸ Πνύματος ὑπάρξεως παρεξήρηκε. Τίνα ἔν, πρὸς
 Θεῶ, λόγον ἔχα, προλιθέναι ἐπιχαρεῖν ἐξ ἀνάγκης, πρὸ τῆς ἐν
 χρόνῳ καθισταμένης, τὴν πρὸ παντὸς χρόνου ἐκφανσιν; Ἡπερ γὰρ
 καὶ ὁ Υἱὸς αὐτὸς ἐν χρόνῳ ὑπὸ τὸ Πνύματος Φανερεῖται, ἀλλὰ
 μὴ παρὰ τὸτο, ἢ διὰ τὸ Πνύματος Φανέρωσις αὐτὸς ἀπ' αἰῶνος
 ἐγένετο; Τετὶ δὴπερ ἔδέποτ' ἂν, ἔδ' αὐτοὶ Λατίνοι φαῖεν, οἱ τὴν
 ἀπ' αἰῶνος ἐκφανσιν, ἀντὶ τῆς προόδα ἐκλαμβάνοντες τῆς καθ'
 ὑπαρξιν.

Ἐρῶς ἔτι: Ὅτι κατὰ τὸν Ἀλεξανδρείας Θεοπέσιον Κύριλλον,
 ἢ πεφηνῶς. Φωνὴ σημαίνει μᾶλλον τὸν προϊόντα, καὶ τὴν ὑπαρ-
 ξιν ἔχοντα, καὶ ἐκπηγάζοντα, ἢ τὸν Φανερόμενον. Ἀλλ' ὅποια τις
 ἢ τῆς σωεπείας ἀνάγκη; Διὰ τῆς Φωνῆς πεφηνῶς ὁ Κύριλλος
 νοεῖν παρέχει τὸ ἐκπροτεῖναι. Ἀρ' ἐν ἢ πεφηνῶς Φωνῇ ἀπλῶς
 τὸν προϊόντα μᾶλλον σημαίνει, ἢ τὸν Φανερωθέντα; Ἀλλ' ἦπερ καὶ
 τῇ Φωνῇ τῆς πέμψεως ἐτέρωθι ὁ Θεὸς Κύριλλος, (ὡς ἐν Βιβλ: Β.
 τῶν εἰς τὸν Ἰωάν: Κεφ: Γ'. καὶ Ε'. Καὶ ἐν Βιβλ: Δ'. ὁμοίως
 τῶν εἰς

(12) Οὐ γὰρ ἔπε πεφηνέναι.

(13) Ὡς αὐτὸς αὐτόθι Κιχώσιος ἀπαντᾷ.

τῶν εἰς τὸν Ἰωάν: Κεφ: Ε'. τὴν τῆς Υἱὸς Γέννησιν ἐκδηλᾶσαι διδάσκει μήτοιγε δ' ἄρ' ἐνλεῦθεν, ἢ τῆς πέμπεσθαι φωνὴ τὸ προῖέναι καὶ γεννᾶσθαι σημαίνει μάλλον, ἢ αὐτὸ τὸ ἐν χρόνῳ ἀποσέλλεσθαι; Ἐπεὶ καὶ ἡ τῆς Θαυματουργῆς ῥήσις κατὰ τὴν ὑποβαλλομένῳ σημασίαν, εἴη ἂν τὸ παράπαν ἀδιανόητος. Τίς γὰρ ὁ νῆς; Ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγ: διὰ τῆς Υἱὸς προῖον ἐστίν· ἢ τοι ἐκπορεύτον τοῖς ἀνθρώποις; Ἐκπορεύτον ἐστὶ (Φημὶ) τοῖς ἀνθρώποις; (14).

Ὁ δ' αὐτὸς Θαυματουργὸς Γρηγόριος ἐν τῷ περὶ Τριάδος ἀποσπάσματι, τῷ ἐκδοθέντι ἐκ τῆς ἐν Αὐγύστῃ τῶν Οὐνδεσίων Βιβλιοθήκης, ἔπειτα ἰδοὺ μετὰ τῆς περὶ Τριάδος Βιβλίας, ὃ τῷ Ἀλεξανδρείας θεῷ Κυρίλλῳ προσαναγράφεται. „Ὁ μὲν Πατὴρ γεννᾷ τὸν Υἱόν, καὶ ἐστὶ Πατήρ. Ὁ δὲ γεννηθεὶς Υἱὸς ἐστὶν ὁ Λόγος, καὶ μένει Υἱός. Ὡσαύτως καὶ τὸ Πνεῦμα, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύόμενον, ἐστὶ τὸ Ἁγ: Πνεῦμα, δι' ὃ πάντα ἀγιάζεται.”

Παρὰ ταῦτα δὲ καὶ τῇ τῆς Πίσσεως Ἐκθέσει, κατὰ Αἰλιανῆς (15) Σελ: 101. τῶν αὐτῆς Συγγραμ: ἐπὶ τῆς ῥηθείσης Παρισιακῆς Ἐκδόσεως: „Ἐχει δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ Πνεῦμα Ἅγιον τέλειον, τὸ ἐκ τῆς Θεᾶς διὰ τῆς Υἱὸς ἐπὶ τῆς τῆς υἰοθεσίας λαχόντας ἐκχυσθέν· Ζῶν καὶ ζωοποιῶν Ἅγιον καὶ ἀγιάζον τὰς αὐτῆς μετέχοντας· ὅς ὡς πρὸς τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἐκπεμπομένῳ, καὶ μὴ κατ' ἑαυτῷ ὑφισταμένῳ, ἀλλ' ἐκ Θεᾶς ζῶν.” Ἐκ τῆς Θεᾶς, τρέψιν ἐκ τῆς Πατρὸς· ἔγω γὰρ καὶ πρὸ μικρῆς εἰπὼν ἔφθην, ἐκ τῆς Θεᾶς διὰ τῆς Υἱὸς τὸ Πνεῦμα ἐκχυθέν, ἔνθα δὴ καὶ διὰ τῆς τῆς Θεᾶς φωνῆς, τὸν Πατέρα ἐνόησε. Τελευταῖον δὲ, Αὐτ: „Τῆς μὲν Πατρὸς μένοντος ἀγεννήτη, τῆς δὲ Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς γεννηθέντος, κατὰ γέννησιν ἀληθινῶς, καὶ ἔτι κατὰποίησιν τὴν ἐκ θεολήσεως. Τῆς δὲ Ἁγ: Πνύματος ἐκ τῆς τῆς Πατρὸς ὁσίας διὰ τῆς Υἱὸς αἰωνίως ἐκπεμφθέντος, καὶ τὴν κτίσιν ἅπασαν ἀγιάζειν διώκων ἔχοντος.” Ὅπως δὲ ἐκ τῆς Πατρὸς διὰ τῆς Υἱὸς (διὰ τῆς Υἱὸς Φημὶ) τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπέμπεσθαι λέγεται, καὶ ἄλλοις, ἔνθα τὰς ὡς ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων προβαλλομένας ἐπιλυσόμεθα ἐνστάσεις, αὐταῖς ταῖς τῶν Πατέρων τῶν Ἱερῶν ῥήσεσι χρησόμενοι, δείξομεν.

ἘΚ ΤΗΣ

(14) Τὸ γὰρ τοι τοῖς ἀνθρώποις προσεθὲν, τὴν ἐν χρόνῳ φανέρωσιν, τῆς αἰωνίας προσδὲ ἀριδίλως ἀντιδιέκειλε.

(15) Ζαρινιάσιος Ἐλιπᾶνδον (εἰμὴ τῆς ἐκδότος ἐστὶ τὸ ἀμάρτημα) ὀνομάζει, τὸν παρὰ τῷ Μεγάλῳ Βασιλεῖ (Ἐπισ: ζδ: ἢ ἀλλ: σι.) Αἰλιανόν, κατ' ὃς ὁ Θαυματουργὸς Γρηγόριος διελέξατο. Ὁ μὲν ἐν Βελλαερμῖνος ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησιασ: Συγγραφ: ἑτέραν διατείνεται εἶναι, τὴν πρὸς Αἰλιανόν ἐκείνῳ Διάλεξιν, τῆς κατὰ μέρος Ἐκθέσεως, ἥσπερ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, τῆς ὑπὸ Γεράριου Βασίλειος ἐκδοθείσης. Ἀλλὰ γὰρ Βόσιος αὐτὸς Αἰλιανόν ἔδεναι, εἰς Ἐλιπᾶνδον ἄλλως, ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἐκδόσεως ἀναφέρει, ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ Τίτλῳ τῷ τῆς Σωτήριος, ὅτε ἐν τῇ ὑποθέσει προλογίζων, ὅτε μὲν τῶς, καὶ αἰς εἰς τὸ τέλος τῆς Βίβλης προσέθετο σημειώσεων. Ἀλλ' ἐκεῖνο δὴ παντὶ τῷ μετιόντι ἐκ ἀδελφῶν, ὡς αἱ διδοῦσι Περιτοπαι, ὡς ἐκ τῆς κατὰ Ἐλιπᾶνδον, ἢ Αἰλιανῆς Διαλέξεως ὁ Ζαρινιάσιος ἡμῖν ἐνταῦθα παρέθετο, αὐταῖς ἐν τῇ κατὰ μέρος Ἐκθέσει ἀναγινώσκοντα ἐπὶ λέξεως.

ἘΚ ΤΗΣ Δ'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

Δανοῖς τισι καὶ χαλεπωτάτοις εἰς τόδε Διώνταις ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία παλαίσα, ἔχ' οἷα τε ὡς ἀναδιῶαι, καὶ τῆς ἐκκλησίας τυχεῖν, καὶ ὡς ἐξῆς διαλάμψασα ὥφθη, ἐξ ὅτε τῶν τῆς Κράτης ἐπελάβοντο σκήπτρων οἱ τῷ Χριστῷ ὀνόματι σεμνωμένοι. Τόγε μὲν ἀπ' ἐντεῦθεν Φορὸς μᾶλλον Ἀνδρῶν Σοφία διαφερόντων ἐπέση ὁ χρόνος, ὧν καὶ τὰ ὑπομνήματα ὡς ἡμᾶς διασώσας παρέπεμψε. Τῶν ἐν τοῖς πρώτοις ὁ ὁμολογητὴς ἡμῖν παρίσταται ἈΘΑΝΑΣΙΟΣ (1), ὁ τῆς ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ μιᾶς Θεότητος κατὰ τῶν Ἀρειανῶν ἀγωνιστὴς καρτερώτατος. Ἐν μὲν ἐν ταῖς Γραικο-Λατινικαῖς Ἐκδόσεσι τῶν τῆς Θεοσεσίς τέττα Ἀνδρῶν Συγγραμμάτων, καὶ Βιβλίων ἐμφέρεται ἐν ἑκαστῇ Ἐρωτήσεσι περαινόμενον, ὅτινος, εἰ ὅπως ἀναμφιλέκτως αὐτὸς ὡς ὁ Πατὴρ Ἀθανάσιος, ὥσπερ ἐπιδήλως ἐκ τῶν ἐν ἐκείνῳ γεγραμμένων, ἡ περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνεύματος ἐκπορεύσεως σιμῶνται πίσις, ἐπίσημον ἂν ἡμῖν κἀντεῦθεν εἴη τὴν μαρτυρίαν κατὰ Λατίνων λαβεῖν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγ: ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται. Νῦν δὲ ὁ τῆς Ἐρωτήσεως συγγραφεὺς ἐκείνας, ἐκ αὐτὸς ὁ μέγας ὑπῆρξεν Ἀθανάσιος (2) Γενναῖος δὲ, ὁ ἐπὶ τὸν ἐν Κωνσταντινῆ πόλει Πατριαρχικὸν Θρόνον, πρῶτος ἀπὸ τῆς τῶν Ὀθωμανῶν ἀλώσεως προβιβαθείς. Τέττα γὰρ ὁ περὶ τῆς Χριστιανῶν Πίσεως Φερόμενος Διάλογος, ὁ αὐτὸς ταῖς Ἐπερωτήσεσιν ἐστὶν ἐκείναις, ὡς παντίπᾳ δῆλον, τῷ μελίοντι τῶν Σωλαγμάτων ἐκάτερον. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν ταῖς Ἀθανασίαις ποιήμασι, τὰς Ἐρωτήσεις τὸ πρῶτον ἐκδεδωκώς, Πέτρος ὁ Φλεγυμάννος, ἐν τῇ Ἐπαθροῖσει τῶν διαφερεσῶν Ἀναγνώσεων, ὡς τῇ αὐτῇ Ἐκδόσει ὑπέδειξε, Σελ: 90. „Ταῦτα (Φησὶ) τὰ Ἐρωτήματα, ἐπειδὴ ἐν τῷ „διδύμῳ Κώδικι, ὡς ἐπὶ τῆς Α'. τόχης προσεχρησάμεθα, ὅλως „(τῆς Συμβόλης ἐξαιρεμένης) περὶ τὸ τέλος τῶν τῆς Θεῆς Ἀθανασίαις „πονημάτων προσδύρηται, τέττα χάριν ἐνλαῦθα ἐναπετέθη καὶ τοι „γε, καὶ τίτλη παντὸς ἀμοιβῆναι, καὶ ἄνευ ὀνόματος τῆς Φιλοπονήσαντος. Οὕτως ἐν τὰ ἀνεπίγραφα ταῦτα Ζητήματα, καὶ μὴδ' εἰ αὐτῷ τῷ χειρογράφῳ Κώδικι τὸ Ἀθανάσις ἐπιφερόμενα ὄνομα, ἐκτὸς ἀμφιβολίας ἀπάσης τῷ ἐρημένῳ Γενναδίῳ προσνέμεται. Ἀλλὰ γὰρ ἔχ' ἥττον ἔμπης ἀλλοχόθεν ἡμῖν ἐστὶ δῆλον καὶ βέβαιον, ὡς ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἀγ: Πνεῦμα ὁ Θεὸς πισδῶν

(1) Φησὶ μὲν Ἀθανάσιος ὁ Μέγας λέγεται περὶ τὸ 300. ἀρθίῳ δ' ἐπὶ τὸν Ἀλεξανδρείας Θρόνον κατὰ τὸ 326. Ἀποδημῆσαι δὲ πρὸς Κύριον περὶ τὸ 373. Δεόντως ἐν ἐξ αὐτῆς πρώτῃ, τῶν ἐκ τῆς Δ'. Ἐκατονταετηρίδος καταβαλόντων τὰς περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγ: Πνεύματος πίσεις, Ζοιρνικάσις καταλέγειν ἤρξατο.

(2) Πάντως ἓνα μὴδὲνα τις ἂν ἔροι τῶν Κριτικωτέρων, Ἀθανασίῳ τὸ περὶ ὃ ὁ λόγος ἐπιγράφοντα Σύγγραμμα, ὡς καὶ Καθεὸς Φησὶν: Athanasio nemo tribuere velit. (ἐν τῷ Α'. Τόχῃ τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφοῦ: Σελ: 195. τῆς ἐκδόσεως Ἐκδόσις:) Καὶ Βεργάρδος δὲ ὁ Μοντφαλκόνιος ἐν τῷ Γ'. Τόμῃ: τῆς κατ' αὐτὸν Ἐκδόσις: τοῖς Ὑποβολιμαίοις τὸ πόνημα συγκατέλεξεν.

πισθύνων ὡς Ἀθανάσιος. Κατὰ γὰρ τῶν ἐκ τῆς Σαβελλίᾳ ἀγέλης, περὶ τῆς αἰωνικῆς ἰσῆας τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος Θεολογῶν, (Τόμ: Α'. τῶν Συγγραμ: τῶν ἐν Παρισ: Ἔτ: 1627. Γραμμο-Λαβ: ἐκδομένων Σελ: 651.) (3) „Χωριζόμεθα δὲ (Φησὶ) καὶ τῶν „ἰσδαϊζόντων, καὶ τὸν Χριστιανισμόν ἐν ἰσδαϊσμῶ παραφθειρόντων, „οὐ τὸν ἐκ τῆς Θεᾶς Θεὸν ἀρνούμενοι, Θεὸν ἓνα παραπλησίως ἰσ- „δαίοις λέγεσιν. Οὐχ ὅτι μόνος ἀγέννητος, καὶ μόνος πηγὴ Θεό- „τητος, διὰ τῆτο φάσκοντες αὐτὸν εἶναι μόνον Θεὸν (τὸν Πατέρα „δηλονότι κατὰ τὰ τῆς Σωτήρος ῥήματα, Ἰωάν: ΙΖ:) ἀλλ' ὡς ἄγο- „νον Υἱᾶς, καὶ ἄκαρπον ζώντος λόγος, καὶ Σοφίας ἀληθινῆς, „Μόνον ἓν Θεὸν τὸν Πατέρα λέγεσθαι δέκνυσιν, ὅτι μόνος ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς Θεότητος, τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος. Ἰδιαζόντως δὲ τῷ τῆς Ἀρχῆς ὀνόματι δηλοῦναι τὸν Πατέρα διδά- „σκει, ἐν οἷς Ἰωάννης Κεφ: Α'. λέγεται: Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, ἐν Ε'. Λόγῳ κατὰ Ἀρειανῶν (4), περὶ τὴν τῆς Λόγος καθ'αρχῇ. (Τόμ: Α'. Σελ: 519.) „Κατὰ γὰρ τὸν Ἰωάννην ἐν ταύτῃ τῇ Ἀρχῇ „(τῷ Πατρὶ) ὡς ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ὡς πρὸς τὸν Θεόν. Θεὸς „γὰρ ἐστὶν ἡ Ἀρχὴ καὶ ἐπειδὴ ἐκ αὐτῆς (τῆς Ἀρχῆς) ἐστὶ, διὰ „τῆτο καὶ Θεὸς ὡς ὁ Λόγος, „Αὐτὸ δ' ἄρα τῆτο καὶ ἀνωτέρω ἐπὶ τῶν παραπλησίων τῆς Ὀριγένης ῥημάτων διεφανόμεθα.

Ἐν δὲ τῷ Α'. Διαλόγῳ (5) περὶ Τριάδος, (Τόμ: Β'. Σελ: 160.) ὁ ἈΝΟΜΟΙΟΣ: „Οὐκ ἐστὶν ἓν διαφορὰ Πατρὸς, καὶ Υἱᾶς, „καὶ Ἀγ:

(3) Οὐ φασὶν ἑδὲ τῆτο τοῖς γνησίοις τῆς Μεγάλῃς Ἀθανασίᾳ συγκαταλεπτέον εἶναι Συγγράμμασι, διὰ τὸ ἑτεροῖον τε καὶ παρεκπλαγμένον τῆς σωτήριος τῷ Πατρὶ φράσεως. Ὁ δὲ τοῖς Καθεῶς (ἐνθ: ἀνωτ: Σελ: 194.) ἐκ τῆς Βασιλεῖς Ὀμιλίας ΚΖ'. μονοεχὶ ὅλον τὸ Σύγγραμμα φησὶ τότε ληφθῆναι, ὥστε ἓν καὶ τοῖς ὕστερον ταῦτα ἐκδοθέντα σπουδαίως ἐσημειώται. Ταῦτα δὲ, περὶ τῆς πρὸς τῆς Σαβελλίζοντος τέτῃς Σω- τήριος, καὶ Μονοθεϊστικῆς κήρυξης, ἐν τοῖς ἀμφισβητήσιμοις κατέταξεν. (ἐν Τόμ: Γ'. τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐπιμεληθέντος προκυψάσης Ἐκδόσεως, ἐν Ἔτ: 1698. ἐν Παρισίοις.)

(4) Τῆς κατὰ Ἀρειανῶν Λόγος, ὡς γνησιωτάτης Ἀθανασίᾳ γόνος, οἱ πάντες ἐγκρίνουσι. Τέτῃς δὲ, „Πεντάβιβλον τρέπαιον κατὰ πάσης Αἰρέσεως, ἐξαιρέτως δὲ τῆς „Ἀρειανῆς, „ὁ Φώτιος ἀπεκάλεσεν, ἐν Κώδικι βμ: παρὰ Καθεῶ ἐνθ: ἀνωτ: Σελίδι 192.

(5) Τῆς περὶ Τριάδος Διαλόγος τέτῃς, τῆς Ἀθανασίᾳ γόνος ἡμεῖς φασὶν εἶναι συμ- φώνως ὡς ἀπὸ ἐνὸς σώματος οἱ Νεώτεροι. (Ὁρα ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησιασ- τῶν Συγγραμ: Δεσπίνων τε καὶ Καθεῶν. Τὴν μὲν, ἐν Τόμ: Β'. τῆς Παρισ: Ἐκδόσ: Ἔτ: 1690 Σελ: 42. τὸν δὲ τῆς ἐν Βασιλείᾳ, Ἔτ: 1741. Τόμ: Α'. Σελ: 196. Μέντιθι δὲ καὶ Φαβρίκιον ἐν τῇ Ἐκκλ: Βιβλιοθ: Τόμ: Ε'. Σελ: 312.) Καὶ Γαρνέριος μὲν ὁ Ἰησοῦς τῷ Θεοδωρήτῳ αὐτῆς ἀπεδίδε, τὰ τε ἄλλα, (ὅτι πάντες ταῦτα ἐμπης γενναίᾳ) καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς τέτοις τοῖς Διαλόγοις, ἀπαναίγεται ὁ Συγγραφεὺς ἐκ- πορεύεσθαι τὸ Ἀγ: Πνεῦμα καὶ ἐξ Υἱᾶς. Ἀμέλειτοι καὶ γὰρ τῆτο πρὸ τῶν ἄλλων τὸν Ἰησοῦν ἐπίεζε. Κομβεφίσιος δὲ ὁ Δομνικανὸς, Μαξίμῳ ἀντιτίθετο τῷ Ὁμο- λογητῇ (καὶ τυχὸν ἐυλογώτερον, διὰ τὸ καὶ ἐν ἀρχαίοις τισὶ τῶν χειρογράφων Κωδικῶν τῆς αὐτῆς Διαλόγος ἐμφερεσθαι, καὶ παρ' ἐνίοις ἐπὶ τῶν Γραμμῶν Συγ- γραφέων, τὰς ἐξ αὐτῶν Χρήσεις τῷ Μαξίμῳ προσαναγράφεσθαι. Ἡμῖν ἓν (εἰ μὴ τῷ ὄντι τῆς Μεγάλῃς Ἀθανασίᾳ εἰσὶ) καὶ ὁπωτέρως ἂν τῶν εἰρημένων δύο Πατέρων εἶναι ὑποτεθῶσιν οἱ Διάλογοι ἔτσι, ἐκ τέτων ἔξει ἡ προτεθεῖσα μαρτυρία τὸ ἀξιώπισιν. Τί δ' ἄρα τις Φαίη παρὰ Λατίνων; ἢ τίποτ' ἂν εἴποι Γαρνέριος πρὸς Τόμ: Α'. Ε Κομβεφί-

„καὶ Ἄγ: Πνῶματος; ὉΡΘΟΔΟΞΟΣ: ἐν τῇ φύσει, ὅ. ἐν τῷ
 „θελήματι, ὅ. ἐν τῷ γεννᾶν καὶ γεννᾶσθαι, καὶ ἐκπέμπειν καὶ
 „ἐκπορεύεσθαι, ναί. ἈΝΟΜ: τί ἐστὶ γεννᾶν καὶ γεννᾶσθαι; καὶ
 „ἐκπέμπειν καὶ ἐκπορεύεσθαι; ὉΡΘΟΔ: ὅτι μὲν Πατὴρ γεννᾷ,
 „τῷ ἑαυτοῦ ἐγέννησεν· ὁ δὲ Υἱὸς γεννᾶται, τῷ ἑαυτοῦ γεγέννηται· καὶ
 „ὅτι αὐτὸς ὁ Πατὴρ ἐκπέμπει τὸ Πνεῦμα, τῷ ἑαυτοῦ ἐξέπεμψε· καὶ
 „τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται, τῷ ἑαυτοῦ ἐκπεπόρευται. — ἈΝΟΜ: αὕτη
 „ἐστὶν ἡ διαφορά; ὉΡΘΟΔ: αὕτη... Ἀπαναίνεται πᾶσαν ἄλλω
 ἐν τῇ Τριάδι διαφορὰν, παρὰ τὴν ἐκ τῶ γεννᾶν καὶ γεννᾶσθαι, καὶ
 τὴν τῶ προβάλλειν καὶ ἐκπορεύεσθαι. Δείξω δὲ τίνι τρόπῳ δι'
 αὐτῶν γε τέτων αἱ ὑποστάσεις διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων, τὸν μὲν
 Πατέρα γεννᾶν, φησὶ, τὸν Υἱὸν, καὶ ἐκπέμπειν τὸ Πνεῦμα· τὸν
 δὲ Υἱὸν, μόνον γεννᾶσθαι· τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι. Οὐκέτι
 δὲ καὶ περὶ τῶ Υἱὸς προσίδησιν ἅμα, ὅτι, ὥστε ὁ Πατὴρ γεννᾷ
 καὶ ἐκπέμπει, ὅτε καὶ αὐτὸς γεννᾶται καὶ ἐκπέμπει. Ἐπειδὴ τοίνυν
 ταύτῃ μόνῃ ἐπὶ τῆς Τριάδος οἶδεν Ἀθανάσιος τὴν διαφορὰν, προ-
 δήλως δὴπερ, ἐν οἷς ἔφη, ἀπηνύωσθαι καὶ ἐκ τῶ Υἱὸς ἅμα τὸ Πνεῦμα
 τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Εἰ γὰρ μηδεμία, ὡς αὐτοὶ φασὶν, ὅλως
 ἢ κατὰ τὸ ἐκπέμπεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι διαφορὰ, σαφὲς μάλα
 ἐντεῦθεν καθίσταται, μηδαμῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῶ Υἱὸς
 ἐκπορεύεσθαι.

Καὶ ἐφεξῆς δὲ, μιᾶς τε καὶ μόνης, τῆς τῶ Πατρὸς δηλ: ὑπο-
 στάσεως μέμνηται, παρ' ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγ: πρόεισι. Οὕτω
 γὰρ τοι καὶ προσωτέρω, ἐν Σελ: 163. ἈΝΟΜΟΙ: „Καὶ ἡμεῖς λέ-
 „γομεν πάντα εἶναι ἐκ τῶ Θεοῦ. ὉΡΘΟΔ: ἀλλὰ τὰ μὲν ἐστὶν ἐκ
 „τῆς ἐντολῆς αὐτῶ δημιουργικῶς· ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ τῆς ὑποστάσεως γεν-
 „νητικῶς· τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορευτικῶς. ἈΝΟΜ: Καὶ τὸ Πνεῦμα
 „ἐκ τῆς ὑποστάσεως λέγεται; ὉΡΘΟΔ: Ἐπεὶ πόθεν; ἈΝΟΜ: Πῶς
 „γέγραπται; ὅτι τὰ μὲν ἐκ τῆς ἐντολῆς, τὰ δ' ἐκ τῆς ὑποστάσεως;
 „(Καὶ κατωτέρω δὲ, Σελ: 176.) Καὶ γὰρ, ὅτε Πατέρα ἔχει ὁ
 „Πατὴρ, ὅτε γενεσιουργὸν, ὅτε αἴτιον τῶ εἶναι, ὡς ἐξ ὑποστάσεως·
 „ὁ δὲ Υἱὸς Πατέρα μὲν ἔχει, γενεσιουργὸν δὲ οὐκ ἔχει· ὁ γὰρ ἐγέν-
 „ετο, ἀλλ' ἐγεννήθη· τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἄγ: Πατέρα οὐκ ἔχει,
 „ὁ γὰρ ἐγεννήθη· γενεσιουργὸν οὐκ ἔχει, ὁ γὰρ ἐγένετο· αἴτιον δὲ
 „ἔχει τὸν Θεόν, ὁ Πνεῦμα ἐστὶ, παρ' οὗ καὶ ἐκπορεύεται. ἈΝΟΜ:
 „Τὰ γὰρ ἄλλα Πνῶματα οὐ παρ' αὐτῶ ἐκπορεύεται; ὉΡΘΟΔ:
 „Καὶ ἡμεῖς ἐκ τῶ Θεοῦ ἐγεννήθημεν. — Ἀλλ' ὥστε ἡμεῖς ἐκ Θεοῦ
 „γεννηθέντες, οὐκ ἐκ γαστρὸς τῆς ὑποστάσεως ἐγεννήθημεν, ὅτε καὶ
 „τὰ ἐκπορευόμενα Πνῶματα ἐκ τῶ Θεοῦ, οὐκ ἐκ τῶ σώματος τῆς
 „ὑποστάσεως αὐτῶ εἰσὶ· τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἄγ: ἐκ τῶ σώματος τῆς
 „ὑποστάσεως

Κομβεφίστιον, τὸν διὰ τῶ Ὁμολογητῶ Μαξίμου, τὸ Γραικῶν δόγμα καθιερώσαντα;
 Τί δ' ἀνάπαλιν Κομβεφίστιος πρὸς Γαζνέριον, τὸν ὑπὲρ τῶ Λατινικῶ φρονήματος
 ἐδόλως ὑπὸ Θεοδώρητου ἐκδυσωπήμενον; ἢ ὅτι ὅτε καὶ Ἀσσύριοι πρὸς Ἀσσυρίους
 εἰρηνεύει μάχεσθαι;

„ὑποστάσεως ἐστὶ Πνεῦμα,· Τοσαύτως τοίνυν ἐκ τῆς ὑποστάσεως, ἔχει δὲ ἐκ τῶν ὑποστάσεων· καὶ μὲν δὴ, καὶ ἐκ τῆς ὑποστάσεως τῆς τῆ Πατρὸς προῖεναι διδάσκει τὸ Πανάγιον Πνεῦμα. Εἴπερ ἔν ἡ μία τῶν ὑποστάσεων τὸ Θεῖον Πνεῦμα προβάλλει, πάντως ὁ Πατὴρ μόνος ἐστὶν ὁ τῆς Ἁγ: Πνεύματος Προβολός. Μᾶλλον δὲ ἐν τοῖς προβεβῆσι διαβρῆδω ἡρώτηται: Καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς ὑποστάσεως λέγεις; καὶ καταφατικῶς ἀπὸκρίνεται: ἐπεὶ πόθεν; ἐκ ἄλλου ἢ ἐκ τῆς τῆ Πατρὸς ὑποστάσεως, τατέξιν, (ὁ ταυτοδύαμον ἐστίν·) ἐκ ἑξ ἄλλης τινὸς, ἢ ἐκ τῆς ὑποστάσεως τῆ Πατρὸς, ἥτοι ἐκ τῆ Πατρὸς μόνου, ἐν τέτοις διδάσκει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγ: ἐκπορεύεσθαι. Ἐνθεντοὶ καὶ τοῖς ἐφεξῆς, ἔνθα ἐς πλάτος περὶ τῆ Προβολῆς τῆς Πνεύματος πραγματεύεται, ἡμῖς μὲν τὸν Υἱὸν, μόνω δὲ τῷ τῆ Πατρὸς ὑπόστασιν ὀνομάζει. Προσωτέρω καὶ γὰρ: ἈΝΟΜΟΙΟΣ: „Εἰ καὶ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆς ὑποστάσεως, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς ὑποστάσεως, εἰσὶν Ἀδελφοί; — ὉΡΘΟΔ: Διὰ τῆτο ὁ Υἱὸς ἔ μόνον ἐκ τῆς ὑποστάσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ γαστρὸς ἐρηται· καὶ τὸ Πνεῦμα ἔ μόνον ἐκ τῆς ὑποστάσεως, ἀλλὰ καὶ Πνεῦμα σώματος ἐρηται· ἵνα ἡ διαφορὰ μὴ κατὰ τὸν τῆς ὑποστάσεως Λόγον γένηται, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἐκ γαστρὸς, καὶ σώματος,·. Ἐκ τῆς αὐτῆς πρῶτον, Φησὶν, ὑποστάσεως τὸν Υἱὸν εἶναι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγιον· δηλ: τῆς τῆ Πατρὸς ἐξ αὐτῆς γὰρ ὁ Υἱὸς καὶ ἐκ ἄλλου, εἰ μὴ ταύτῳ μόνῳ τῷ ὑπόστασιν, αἰτίαν οἶδε τῆς Υἱὸς καὶ τῆς Πνεύματος. Ἀλλὰ γὰρ, εἰ τὸ Ἁγ: Πνεῦμα προῖεν καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς ἐδόξαζεν Ἀθανάσιος, διερωτηθεὶς μήτε ἄρα, ὡς ἐκ τῆς αὐτῆς ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ὑποστάσεως ὄντες, Ἀδελφοὶ ἀλλήλων εἰσὶν; ἀντίκα δὴ ἀπεκρίνατο αὐ: Ἀδελφεὺς εἶναι μὴ διώσθαι διὰ τῆτο, ὅτι τὸ Θεῖον Πνεῦμα, καὶ ἐξ αὐτῆς ἑδὲν ἡτλον τῆς Υἱὸς ὑπάρχει ἐκπροβόμενον.

Τελούτατον διαφέρειν,· Φησὶ, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, ἔκταν μὲν τῷ λόγῳ, καθ' ὃν ἐκ τῆς αὐτῆς ἀμφω προβάλλονται ὑποστάσεως, τῷ δὲ τρόπῳ τῆς Προβολῆς τῆς ἐντεῦθεν· καθότι δηλ: ὁ μὲν Υἱὸς ἐκ τῆς γαστρὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἁγ: ἐκ τῆς σώματος τῆς τῆ Πατρὸς ὑποστάσεως προῖεναι ἐρηται. Εἰ γὰρ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα, κατὰ μὲν τὸ ἐκ τῆς αὐτῆς ὑποστάσεως προῖεναι ἑδαμῶς· κατὰ δὲ τὸν τρόπον διαφέρειν μόνον, καθ' ὃν ἐκ τῆς αὐτῆς προῖόντες εἰσὶν ὑποστάσεως· δηλον ἄρα ὅτι καὶ τὸ Ἁγ: Πνεῦμα, αἰτίαν τῆς ἰδίας ἐαυτῆς ὑπάρξεως ἔχον τὸν Πατέρα μόνον, καθάπερ καὶ ὁ Υἱὸς, ἐκ μόνου δὴ ὡσαύτως αὐτὸ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Εἰ γὰρ καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς αὐτὸ ὡς, ἔχεν αὐτὸ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ τῷ λόγῳ προσέτι τῆς ἐξ ἧς προβάλλονται ὑποστάσεως ἐπίσημον τῷ διαφορᾷ, ὁ μὲν γὰρ ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς αὐτὸ προῖει, ὁ Υἱὸς τὸ δὲ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Πατρὸς, καὶ δὴ καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς. Συναπτε τοιγαρὲν ἐπὶ τέτοις: „Πῶς δὲ γεννᾷ τὸν Υἱὸν ὁ Θεός, ἔ πολυπραγμονῶ· ἀλλὰ πισθῶ, ὅτι καὶ ὁ Υἱὸς γεννᾷται ἀρρήτως καὶ ἀπαθῶς, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἀρρήτως καὶ ἀπαθῶς,·. Καὶ τεῦθεν εὐδηλον αὐ, ὅτι περὶ μόνου ἄχρι τέττα, τῷ Ἀθανασίῳ λόγος,

λόγος, τῆς τῆ Πατρὸς ὑποστάσεως. Ὁ γὰρ Πατὴρ προήνεγκε γεννητικῶς τὸν Υἱόν· διὸ καὶ περὶ τῆς τῆ Πατρὸς ὑποστάσεως νοεῖται τὰ εἰς τόδε λεγόμενα.

Ὁ αὐτὸς ἐν Α'. Διαλόγῳ τῶν κατὰ Μακεδονίαν (6). (Τόμ: Β'. Σελ: 278.) τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν Μακεδόνην: „Ὡςπερ ὁ Υἱὸς πάντα „ἔχων ἐν τῇ φύσει ὡς Υἱὸς λέγει: ἔδεν ποιῶ ἀπ' ἐμαυτῆ· ἵνα τῶν „ἀγαθῶν τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τὸν Πατέρα ἀναγάγῃ· ἔτω καὶ περὶ τῆ „Πνοῦματος ἀκθε αὐτῆ λέγοντος, πάντα γὰρ ἔχοντος ἐν τῇ αὐτῆ „φύσει, ὡς Πνοῦματος Θεῆ, ἐπὶ τὸν αἷτιον ἀνάγει λέγων: ἔ λα- „λήσει ἀφ' ἐαυτῆ, ἀλλ' ὅσα ἀκθεσι λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγ- „γελεῖ ὑμῖν. — Καὶ τὸ ἐκείνος ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται (δηλονότι ἐκ „τῆ Πατρὸς) (7) καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. — Λαμβάνειν δὲ αὐτὸ εἶπεν, „ἔχ ὡς ἀγνοῶν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸν αἷτιον ἀνάγων τὴν τῆ Πνοῦμα- „τος ἐνέργειάν τε καὶ χάριν. — Περὶ τῆ Ἀγ: Πνοῦματος εἰρηθεῖαι Φησὶν, ὅτι ὅσα ἂν ἀκθεσῇ λαλήσει, κτ: ὡς ἂν πρὸς τὴν αἷτιαν ἀναφέροιτο. Ἵνα δὲ δείξῃ τις ἡ αἷτία τῆ Πνοῦματος, μό- „νον τὸν Πατέρα ὀνομάζει. „Ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται, φησὶ, τὸ Πνεῦμα „τὸ Ἀγ: (δηλονότι ἐκ τῆ Πατρὸς) καὶ τὸ ὅσα ἂν ἀκθεσῇ λαλήσει, „περὶ τῆ Πνοῦματος εἰρηθεῖαι διὰ τὴν αἷτιαν· τῆς διὰ τὸν Πατέρα. — Μόνον ἄρα προβολέα καὶ αἷτιον ἐπίσθεν εἶναι τὸν Πατέρα τῆ Πνοῦματος. Ἐπεὶ ἔν τὸ ὑπὸ Χριστῆ εἰρημένον, ἐκ τῆ ἐμῆ λή- „ψεται, περὶ τῆς καὶ ἐκ τῆ Υἱῆ προόδου ἐκτιθέασιν οἱ Λατῖνοι, παραπλησίως ἂν διερωτῶντες εἴη τὴν ῥῆσιν καὶ Ἀθανάσιος περὶ τῆ Χριστῆ, εἰ τὸ δόγμα ἐνέκρινε, καὶ ἔχι περὶ τῆ Πατρὸς, ἡ δι- „λος ἐστὶ καθομολογῶν περὶ τῆς τῆ Πνοῦματος αἷτίας ἐννοητέα εἶναι τὰ ῥήματα. Νῦν δὲ, τῷ λόγῳ τῆ Πατρὸς ἐκδεξάμενος τὰ εἰρημένα, σαφές καθίστησι μηδαμῶς αὐτὸς πεπισθῆναι, ὅτι τὸ Πανάγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς ἅμα καὶ ἐκ τῆ Υἱῆ ἐκ- „πορεύεται.

Καὶ τῷ Συμβόλῳ δὲ (8) κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν ὕφος (Τόμ: Β'. Σελ: 32.) „Ὁ Πατὴρ ἀπ' ἑδενὸς ἐστὶ πεποιημένος, ἔτε δεδημιερ- „γημένος,

(6) Τὰς δύο κατὰ Μακεδονίαν Διαλόγους, τῆ Θεοδωρήτης εἶναι, παντὸς μᾶλλον βεβαιό- „τερον ἡγεῖται ὁ Ἰησοῦτης Γαργέριος: τίς δ' εἰ σωρεῖ τὴν αἷτιαν; ἔτι δηλαδὴ „καὶ τέτοις ἡ τῆ Πνοῦματος προόδος καὶ ἐκ τῆ Υἱῆ σαφῶς ἀναγρῖται, ὡς- „περ καὶ τοῖς περὶ τῆς Τριάδος, ὅπερ ἀνωτέρω ἡμῖν σεσημείωται. (ὄρα „Σημ: 50.)

(7) Θαυμάζον ἔπεισι, πῶς τὸ ἐξηγηματικὸν τίδε κόμμα (δηλονότι ἐκ τῆ Πα- „τρὸς) τῆς προτεθείσης Ζοιρνικαδίου ἐξέπεσε χρήσεως. Τέτε γὰρ προσηκόντως, „ὡς καὶ τῇ σημειῶθ: Ἐκδοσεῖ τῆ Ἀθανασίῃ, ἔχ ὅπως Ἑλληνιστῇ, ἀλλὰ καὶ Λατινιστῇ „ἐμφέρεται (nempe ex Patre) περιτλὴ τῆ λοιπῆ εἶναι ἢν ἐφεξῆς αὐτὸς Ζοιρνικαδίου „παρασυνάπτει, τῆς ὡς ἐκ Λατίνων ἀνθυποφορᾶς ἡ ἐπίλυσις. Τί γὰρ, εἰ Λατίνοις „ἀρέσκει τὸ ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται, περὶ τῆς καὶ ἐκ τῆ Υἱῆ προόδου ἐκτιθέσθαι „τῆ Πνοῦματος, ὅποτε δὴ αὐτὸς ὁ τὴν ῥῆσιν ἐνταῦθα εἰσάγων, ἀντὶ τῆ ἐκ τῆ „Πατρὸς ἐξέλαβε, διαβρῆδιν εαυτὴν ἐρμηνεύσας; (δηλονότι ἐκ τῆ Πατρὸς;) „nempe ex Patre?

(8) Τὰ περὶ τῆ Ἀθανασιακῆ τῆδε Συμβόλου ἐξεζητημένα τε, καὶ ὑπὸ πολλῶν γεγραμ- „μένα, ὡς ἤδη κοινὰ καὶ γνώριμα παρελθόντων, ἐκείνο ἐπὶ τῆ παρόντος εἶπεν ἀπο- „χρήσει.

„γημένος, ἔτε γεγεννημένος. Ὁ Υἱὸς ἀπὸ μόνου τῆς Πατρὸς ἐστίν, ἢ πεποιημένος ἢ δὲ δεδημιουργημένος, ἀλλὰ γεγεννημένος ἐκ τῆς Πατρὸς. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγ: ἀπὸ τῆς Πατρὸς, ἢ πεποιημένον, ἢ δὲ δεδημιουργημένον, ἢ τε γεγεννημένον, ἀλλ' ἐκπορεύτόν·. Δείξεν μέλλων ὅθεν τὴν ἀρχὴν ἔχει τῆς ὑπάρξεως ὁ Υἱὸς, ὅθεν δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῆς Πατρὸς φησὶ τὸν Υἱὸν γεννᾶσθαι, καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς ὡσαύτως καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι, ἑμὴ δὲ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς. Μόνον ἄρα πρεσβύων ὡς τὸν Πατέρα, τῆς τε Πνύματος ἐπίσης προεολέα, καὶ τῆς Υἱᾶς εἶναι γεννήτορα. Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως τῆς Πατρὸς μόνου ἐμνήσθῃ ἐπὶ τῇ ἐκπορεύσει τῆς Πνύματος. Ὅπως δὲ ὑπερον παῖδες Λαλίνων τὰ προλεθέντα διέφθειραν ῥήματα, ἐκ τῆς αὐτῶν γε τέτων ὁμολογίας, ἐν τῇ Α'. τῶν δύο περὶ τῆς Παραφθορᾶς Πραγμασιῶν, ἐφεξῆς ἀποδείξομεν.

Ενσαΐης: ὅτι καὶ τῆς τῆς Υἱᾶς Φωνῆς μὴ προσπαραληφθείσης, αὐτῷ δὴ τέτω, τῷ τὸν μὲν Υἱὸν ἐκ μόνου θεολογεῖν τῆς Πατρὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα μὴ λέγειν ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου, σαφῶς ὑπεμφαίνει ὁ Ἱερὸς Ἀθανάσιος, τὸν μὲν Υἱὸν ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς εἶναι, τὸ δὲ τοι Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς μὲν, καὶ ἐκ μόνου δὲ (9). Ἀλλ' ἢ γὰρ ὡς ἐπάνανγκες καὶ τὸ Πνεῦμα δείξοντα ἐκ τῆς Πατρὸς ὡσαύτως μόνου ἐκπορεύομενον, ἐν Φωναῖς ἐκφράσασθαι ἰσαριθμοῖς, καὶ αὐτὸ τὸ μόνου προθέμενον. Ἄλις γὰρ ὡς αὐτῷ ἔχον, μόνῳ τὴν τῆς Πατρὸς ὑπόστασιν ὀνομάσαι. Εἰ γὰρ ἢ τῆς Πατρὸς μόνῃ ὑπόστασις προβάλλει τὸ Πνεῦμα, μόνος ὁ Πατὴρ δήπῃ νοεῖται τῆς Ἄγ: Πνύματος ἢ ἀρχῇ. Ἐπεὶ τῶν τῆς Ἀθανασίως ῥημάτων ἕτος ὁ νῦν: ὅτι, ὁ μὲν Υἱὸς ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐστὶ γεννητός, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκ τῆς αὐτῆς Πατρὸς ἐκπορεύτόν. Ἐνθα ἑδῆς ἔχῃ παραυτίκα συνορᾶν ἔχει, τὸ λεξίδιον, μόνου, ἢ δὲν τι ἡττον ἀπὸ κοινοῦ σωεπινοεῖσθαι κατὰ τῆς δόξεως προτάσεως: ὅποτε πρὸς τὸν αὐτὸν μόνον Πατέρα ἐξ ἧς ὁ Υἱὸς γεννᾶται, καὶ ἢ πρόοδος ὁμοίως ἢ τῆς Ἁγίης Πνύματος ἀναφέρεται.

Ἐτι ἐν τῷ Γ'. Διαλόγῳ τῶν κατὰ Μακεδονίαν, Τόμ: Β'. Σελ: 313. „ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ: Οὐκ ἐστὶν ἕν ἐκ τῆς Θεᾶς ἑσίας τὸ „Πνεῦμα; ὉΡΘΟΔΟΞΟΣ: Καὶ πάνν. ΜΑΚΕΔ: Καὶ αὐτὸ ἄρα „Υἱὸς; ὉΡΘΟΔ: Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς ἑσίας γεγέννηται, καὶ διὰ „τέτοιο μονογεννῆς Υἱὸς: τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκ τῆς ἑσίας ἐκπορεύεται. „Πνεῦμα γὰρ παρ' ἡμῶν ἐκπορεύεται, γέγραπται ἢ γεγέννηται. „Καὶ ὁ Υἱὸς λέγει τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ παρὰ τῆς Πατρὸς „ἐκπορεύεται, ἢ γεγέννηται.”

Ἐν δὲ Διαλ: Β'. περὶ Τριάδος: Τόμ: Β'. Σελ: 186. „Εἰ ὁ ὢν „παρὰ τῆς Πατρὸς ὁρᾷ τὸν Πατέρα, καὶ ὁ Πατὴρ αὐτὸς ἑαυτὸν „ὁρᾷ: ὁ ἐστὶ, καὶ λέγεται, καὶ πισδύεται εἶναι ἀόρατος ἔχ' ἑαυτῷ, „ἢ δὲ τῷ

(9) Ἡ ἐνσαΐσις ἐκ Κιχωβίης ἐλήφθη, ἐν τῷ Γ'. Ζητήμ: περὶ Ἐκπορεύσεως: τῆς Ἄγ: Πνύματος, Σελ: 33.

Τόμ: Α'.

„ἔδὲ τῷ ἑξ αὐτῆς Υἱῷ, ἔδὲ τῷ παρ' αὐτῆς Ἁγίῳ Πνεύματι. Τε-
τέσι τῷ παρὰ τῆ Πατρὸς.

Καὶ αὖ Διαλόγ: Α'. κατὰ Μακεδονίαν, Τόμ: Β'. Σελ: 269.
„Πατρὸς καὶ Υἱῆς καὶ Ἁγίῃ Πνεύματος ἑδὲν πρῶταρχαι ἀλλ' ἐκ
„τῆ Πατρὸς ὁ Υἱὸς γεγέννηται, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται.”

Καὶ ἐν τῷ Βιβλ: (10) ὡς ἐπιγραφῇ, Μαρτυρίαι ἐκ τῆς
Γραφῆς, τῆς κατὰ φύσιν κοινωνίας, ἐκ τῆς ὁμοίως εἶναι
τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα; Τόμ: Α'.
Σελ: 235. „Εἰς Θεὸς ὁ Πατήρ, ἐξ ἧς τὰ πάντα καὶ γὰρ ὁ Λόγος
„ἐξ αὐτῆς γεννηθῶς, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύτῳς.”

Καὶ ἐν τῇ πρὸς Σεραπίωνα Ἐπιστολῇ (11), κατὰ τῶν λεγόντων
ὅτι τὸ Πνεῦμα κλίσμα ἐστὶ Τόμ: Α'. Σελ: 175. „Οὐκ ἔν κακῶς
„Φρονέιντες περὶ τῆ Πνεύματος τῆς Ἁγίῃς, ἔδὲ περὶ τῆς Υἱῆς καλῶς
„Φρονέσιν. Εἰ γὰρ ἐφρόνεν ὀρθῶς περὶ τῆς Λόγου, ἐφρόνεν ὑγιῶς
„καὶ περὶ τῆς Πνεύματος, ὅ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, καὶ τῆς
„Υἱῆς ἰδίον. ὅ παρ' αὐτῆς δίδοται τοῖς μαθηταῖς, καὶ πᾶσι τοῖς πι-
„στέουσιν εἰς αὐτόν. Καὶ Σελ: 186. Ὅπερ (τὸ Ἅγ: Πνεῦμα) αὐτὸς
„ἐπαγγελιάμενος ἐκ ἑρῆκε Πνεῦμα ἀποσελεῖν, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα
„τῆς ἀληθείας, ὅ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται. Καὶ αὐτίς Σελ:
„195. Ἐνὸς γὰρ ὄντος τῆς Υἱῆς, τῆς ζώντος Λόγου, μίαν εἶναι δὲ τε-
„λείαν καὶ πλήρη τῷ ἁγιασμῷ καὶ φωτισμῷ ζωῇ, ἔσαν ἐνέρ-
„γειαν αὐτῆς, καὶ δωρεάν ἥτις γε ἐκ Πατρὸς λέγεται ἐκπορεύεσθαι
„ἐπεὶ παρὰ τῆς Λόγου τῆς ἐκ τῆς Πατρὸς ὁμολογημένη ἐκλάμπει,
„καὶ ἀποσέλλεται, καὶ δίδοται. Καὶ περὶ τὸ τέλος; Σελ: 208. „Αὐτῇ
„ἡ Ἀλήθεια μαρτυρεῖ ἢ λέγουσα: πέμψω ὑμῖν τὸν Παράκλητον,
„τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὅ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται.”
„Ὁ ὁ κόσμος ἔδωκε λαβεῖν τέτρετον ὁ μὴ ὁμολογῶν αὐτὸ ἐν
Χριστῷ.

Ἐν δὲ τῷ Δ'. Βιβλ: τῶν κατὰ Ἀρείαν (12) πολλῶν πρὸ τῆς μέ-
σεως, Τόμ: Α'. Σελ: 467. „Οὐ γὰρ τρεῖς Ἀρχαί, ἢ τρεῖς Πατέρας
„εἰσάγομεν, ὡς οἱ περὶ Μαρκίωνος καὶ Μανιχαίου ἐπεὶ μηδὲ τριῶν
„ἡλίων ὑπεθέμεθα τῷ εἰκόνα ἀλλὰ ἡλίον, καὶ ἀπαύγασμα, καὶ
„ἐν τὸ ἑξ ἡλίου ἐν τῷ ἀπαυγασματι φῶς.” Παραβάλλει ἐν Ἀθανά-
σιος τῷ ἡλίῳ, καὶ τῷ ἀπαυγασματι, καὶ τῷ φωτὶ, τῷ τῶν τριῶν
ὑποστάσεων ἐνότητι. Τὸ δὲ δὴ φῶς, ὅ παρίσχησι τὸ Ἅγ: Πνεῦμα,
παράγει ἐκ τῆς ἡλίου, ἔχ ὁμοῦ δὲ καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς. Οἱ μὲν ἐν
Λατῖνοι ταῦτα σιωρῶντες, ὡς ἔ πάνυ τι τῷ κατ' αὐτῆς σιωρῶντα
δόγματι,

(10) Καὶ τὸ Βιβλίον δὲ τῆς Ἀθανασίᾳ εἶναι ὑπὸ τῶν ὕστερον ἀμφισβιάζεται διὰ καὶ αὐ-
τοῖς ἀμφισβητούμενοις ἀπρηθμῆται, ἐν τῷ Γ'. Τόμ: τῆς εἰρημ: Ἐκδόσ. Οὐ μὴ
ἀλλ' ἐχ' καὶ ἡ κατὰ Λατίνων ἐντεῦθεν προχειρισμένη μαρτυρία, ἑδεμίαν ἔχουσα
ἐστὶ τῷ ἰσχυρῷ.

(11) Αἱ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Σεραπίωνα φερόμεναι Ἐπιστολαί, ἐν ταῖς τῆς Ἱερῆς Ἀθα-
νασίᾳ Συγγράμμασι τῶν ἀναμφοισθητῶν εἰσὶν.

(12) Περὶ τῶν κατὰ Ἀρείαν τέτων τῆς Ἀθανασίᾳ Λόγων, ἀνωτ: εἴρηται (Σημ: 19.)
ὅτι παρὰ πάντων ἐγκρίνονται, ὡς αὐτῆς γνησιώτατοι.

δόγματι, ῥαδιουργήσας περὶ τὰ Ἀθανασίᾳ ῥήματα, ἔτω Λατίνισι παραναγινώσκουσιν αὐτὰ: unicam que ex ambobus lucem. τέσιν: ἐν τῷ ἐξ ἀμφοτέρων Φῶς. Ἀλλὰ περὶ τῶν τοιούτων διαφορῶν ἐν ἄλλοις.

Ἐν δὲ τῇ τῆς Πίσεως ἐκθέσει (13) περὶ τὸ τέλος, Τόμ: Α'. Σελ: 242. „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐκπόρομα ὃν τῷ Πατρὶ, αἰ ἐξὶν ἐν ταῖς χερσὶ τῷ πέμποντος Πατρὶ, καὶ τῷ Φέροντος Υἱῷ, δι' ὃ ἐπλήρωσε τὰ πάντα.

Τελούτατον δὲ ἐν τῷ ἐλέγχῳ τῆς ὑποκρίσεως (14) τῶν περὶ Μελέτιον, καὶ Εὐσέβιον, καὶ Παῦλον τὸν Σαμοσατέα τῶν κακοδόξων, περὶ τῷ ὁμοσίᾳ, πρὸς τὸ τέλος, Τόμ: Α'. Σελ: 573. „Ἦν δὲ ἀδιώτατον ἐν τῇ τῆς Τριάδος δόξῃ τὸ Πνεῦμα δοξάζεσθαι, „μὴ προοδικῶς ὃν ἐκ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ, ἀλλὰ ποιητικῶς ἐκ Θεῷ γεγονὸς, ὡς λέγεται. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκ τῶν Συγγραμμάτων Ἀθανασίᾳ.

ΔΙΔΥΜΟΣ δὲ ὁ Ἀλεξανδρ: (15) Βιβλ: Β'. περὶ τῷ Ἀγ: Πνεύματος μετὰ τῷ ἀρχῇ ἐν τοῖς Ἱερωνύμῳ Συγγράμ: Ἐκδόσ: Παρισ: Ἐτει 1602. Τόμ: 5'. Στήλη 500. „Ἐκ πάντων τοίνυν, περὶ ὧν μοι ἐν τῷ προλαβόντι λόγῳ διέληπται ἀδιάφθαρτον καὶ αἰώνιον, κατὰ τῷ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ φύσιν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀποδεικνύμενον, πᾶσαν περὶ ἑαυτῷ ἐξάλετο ἀμφιβολίαν ἵε καὶ ὑπόνοιαν, τῷ μὴ τίνα τῶν δεδημιουργημένων μίαν νομίζεσθαι φύσεων τὸ ὃν Πνεῦμα τῷ Θεῷ ὅπερ ἐκ τῷ Πατρὶ προῖεναι τὰ τῷ Σωτῆρος ἐν Ἐυαγγελίᾳ ἀποφαίνεσθαι ῥήματα. Ἐπὶ γὰρ ἔλθῃ, φησὶν, ὁ Παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὁ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, αὐτὸς μαρτυρήσεται περὶ ἐμῶ. — Καὶ μετὰ τίνα δὲ, Στήλη 501. Τὸ δὲ ἐκ τῷ Πατρὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγ: ἐξιέναι ἔτω χρὴ νοεῖν, ὡς καὶ ἑαυτὸν ὁ Σωτὴρ παρὰ τῷ Θεῷ ἐξεληλυθέναι μαρτυρεῖ, φήσας: ἐγὼ παρὰ τῷ Θεῷ ἐξῆλθον καὶ ἐλήλυθα. — Καὶ μετὰ βραχεία: Ἀρρήτῳ τοίνυν, καὶ πίσει

(13) Καὶ ὅς ὁ αὐτὸς ταῦτις τῷ Ἐκθέσει, μὴ Ἀθανασίᾳ γνησίαν εἴποι, ἐκ ἐξὶν ἐδείξ.

(14) Διὰ τε δὴ τὸ τῆς Φράσεως ἑτεροῦ, καὶ τίνα τῶν περιεχομένων ἐν αὐτῷ τῷ Πονήματι: ἀπαλλοτριεῖσι τῷ τῷ τῷ, τῷ Ἀθανασίᾳ. (Καθεὶς ἐνθ: ἀνωτ: Σελ: 194. καὶ Δεπῆτος ἐνθ: ἔρηται πρότερον, Σελ: 40. ὅς καὶ Παυλίνῳ τῷ Ἀντιστοχίας προσαναγράφει.) Ἀλλὰ τῷ Συγγράμματος, καὶ τοι ἐν ἀμφισβητήσιμοις ταῖς τῷ, ἐκ αὐτῶν δεόντως παραγκωνισθῇ Λατίνοις ἢ ἐξ αὐτῶν προτεθεῖσα μαρτυρία, διὰ τῷ ἀρχαιότητά.

(15) Τὸ μὲν τῷ Διδύμῳ αὐτοσύγγραπτον, ὡς καὶ πάντα μονοσχὶ τὰ ἐκείνῳ, (πλὴν αἰ μέρος τῷ κατὰ Μανιχαίων Συγγράμματος ἐξέλοις, ὁ Γραικο-Λατίνισι πρῶτος ἐξέδοτο Φραγγίσκος ὁ Κομπεφίσσιος, ἐν τῷ ἐχάτῳ Μέρει τῷ κατ' αὐτὸν Αὐξητηρίᾳ, τῆς Παρισιακῆς Ἐκδόσεως, τῆς ἐν Ἐτει 1672. Σελ: 21—24.) ἐξίτηλα τῷ χρένῳ ἐγένετο. Ὑπὸ γε μὴν Ἱερωνύμῳ, ὅς καὶ αὐτῷ Διδύμῳ τῆς Φωνῆς διακῆσαι ἰσότητά, ἐκλατινισθῇ, περὶ τὸ 286. ἔτος, ἐν τοῖς τέτῳ Συγγράμμασιν ἀναγινώσκειται Λατίνισι ἐμφερόμενον. Ὅθεν καὶ ὅς ἐξ αὐτῶ ἐνταῦθα Λοιγνιάσιος προβάλλεται χρέσις, ἀπὸ τῆς Λατινικῆς ἐπὶ τῷ Ἑλληνικῷ αὐτοῖς Φωνῇ ἐδίδου ἐπαναγαγεῖν, ὡς ἡμῖν οἶοντε ἴω. Ἡμασε δὲ Δίδυμος περὶ τὸ 370. περιῶν ἔτι τῷ βίῳ κατὰ τὸ 392. ὡς ὑπὲρ τὸ 83. τῆς ἡλικίας τὸ ζῶν παρατένας.

„ὡς πίσει μόνῃ καβαληπτῷ λόγῳ πισυότεον τὸν Σωτῆρα εἰρηθαι
 „παρὰ τῷ Θεῷ ἐξεληλυθεναι, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας παρὰ
 „τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεσθαι, λέγοντος: ὅτι Πνεῦμα παρ' ἐμῷ ἐξε-
 „λεύσεται. Καὶ καλῶς τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ, φησὶν, ἐκπορεύομενον.
 „Καὶ γὰρ εἰπεῖν ἔχων, εἴτε ἐκ τῷ Κυρίῳ, εἴτε ἐκ τῷ Παντοδυνά-
 „μῳ, ἔθενός τῶν ἡψατο· ἀλλὰ παρὰ τῷ Πατρὶ εἶπεν· ἔχ' ὅτι
 „ὁ Πατὴρ παρὰ τὸν Παντοδύναμον ἕτερος ἐστὶ Θεὸς, τῶτο γὰρ
 „ἀσεβὲς καὶ ἐνδυμηθῶναι. Ἀλλὰ κατὰ γε τὴν ιδιότητα, καὶ τὸν
 „ἦν τῷ Γεννήτορος, ἐξ αὐτῷ ἐξίεναι λέγεται τὸ Πνεῦμα τῆς
 „ἀληθείας. Εἰ γὰρ καὶ παρὰ τῷ Θεῷ σωεχῶς φησὶν ὁ Σωτὴρ
 „ἐαυτὸν ἐξεληλυθέναι, τὴν γεμὴν ιδιότητα, καὶ ἴν' ἕτως εἶπω τὴν
 „οἰκειότητα περὶ ἧς ἡδὴ πολλάκις διήλθομεν, ἐκ τῆς τῷ Πατρὶ
 „μαῖλλον ὀνομασίας ἐαυτῷ προσλαμβάνει, λέγων: ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ,
 „καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί. Τῶτο ἦν τὸ Ἄγ: Πνεῦμα, τὸ ἐκ τῷ Πα-
 „τρὶ ἐκπορεύομενον μαρτυρήσει, φησὶν ὁ Κύριος, περὶ ἐμῷ· πα-
 „ραπλησίαν μαρτυρίαν ἐπάγων τῇ τῷ Πατρὶ μαρτυρίᾳ, περὶ ἧς
 „φησὶ, μαρτυρήσει περὶ ἐμῷ, ὅτι ὁ Πατὴρ ἀπέσταλκέ με. Ἐκτί-
 „θῃσιν ἦν ἐν τῶτοις Δίδυμος τὰ τῷ Σωτῆρος ῥήματα: „Ὅταν δὲ
 „ἔλθῃ ὁ Παράκλητος τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ παρὰ τῷ Πατρὶ
 „ἐκπορεύεται, κτ:„. Καίπερ δὲ διεξοδικῶς ἔτω περὶ τῆς τῷ Πνδ-
 „ματος προόδου πραγματουόμενος, ἔδαμῶς μέντοι μέμνηται, ὅτι καὶ
 „ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεται τὸ Ἄγ: Πνεῦμα, ἀλλὰ πανταχῶς μόνος τῷ
 „Πατρὶ μνημονοῦει ὡς προβολέως ὄντος τῷ Πνδματος. Ὁ δὲ καὶ
 „μόνον αὐτὸ δείκνυσιν, ὅτι ἄρα Δίδυμος ἀγνοῶν ἐτύγχανε τὴν ἐκ
 „τῷ Υἱῷ ἐκπόρυσιν ταύτῃ τῷ Πνδματος.

Αὐθις δὲ ὁ αὐτὸς αὐτόθι (Στήλη 504) μετὰ πλάονα: „Ὅτι
 „τὸ Ἄγιον Πνεῦμα ἐν τῷ ὀνόματι τῷ Υἱῷ πέμπεται παρὰ τῷ
 „Πατρὶ, ἔχον τὴν τῷ Υἱῷ ιδιότητα, καθὸ Θεὸς ἐστίν, ἐμὴν δὲ
 „καὶ τὴν Ὑιότητα, ὡς Υἱὸς αὐτῷ (τῷ Υἱῷ δηλονότι) δείκνυσιν ὅτι
 „μόνον σωῆσθαι πρὸς τὸν Υἱόν. Ὅτι γὰρ τὸ Ἄγ: Πνεῦμα ἐκ
 „ἔστιν Υἱὸς τῷ Υἱῷ, δείκνυσιν ἐκ τῶτος, διότι τὸ Πνεῦμα μόνως
 „σωημένον ἐστὶ τῷ Υἱῷ. Ὡσαύτως ἄρα δι' αὐτό γε τῶτο, ἔδ' ἐκ-
 „πορεύεται τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Υἱῷ. Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως σωημένον
 „μόνως ὡς τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα παρὰ τῷ δ' ἂν, καὶ τῷ λόγῳ
 „τῆς αἰτίας, ἐξήρητο τῷ Υἱῷ. Τῷ ὄντι δὲ, εἰ πισυῶν αὐτὸς
 „ὡς ὅτι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεται, προσηκόντως δήπερ
 „καὶ ἐξ ἀνάγκης ἂν ἀπεκρίνατο: διὰ δὲ τῶτο μηδαμῶς Υἱὸν τῷ
 „Υἱῷ εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγιον, διὰ τὸ ἐξ αὐτῷ μηδαμῶς γεν-
 „νάσθαι, ἀλλ' ἐκπορεύεσθαι.

Τελουταῖον Αὐτ: καὶ Στήλη 508. „Εἰ καὶ παρὰ τῷ Πατρὶ
 „ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ
 „Πνεῦμα τοῖς αἰτέουσιν αὐτόν· ἀλλ' ἐπειδὴ πάντα ἃ ἔχει ὁ Πα-
 „τὴρ, ἐμὰ ἐστὶ, καὶ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τῷ Πατρὶ ἐμὸν ἐστὶ, καὶ ἐκ
 „τῷ ἐμῷ λήψεται.„

ἘΦΡΑΪΜ δὲ ὁ Σύρος (16) ὁ Διάκονος (ὃ τοσόνδε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς τὸ ἀξίωμα, ὡς, μαρτυρῶντος Ἱερωνύμου ἐν τῷ περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, μετὰ τὰ τῶν Θεοπρόδων Γραφῶν, δόδεκα τὰ ὑπ' ἐκείνου γεγραμμένα τετάχθαι) ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐξομολογήσεως Λόγῳ, καὶ περὶ τῆς ἐαυτοῦ ἐπιτιμώσεως μετὰ πολλὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἐν Γ'. Τόμῳ τῶν αὐτῶν ὑπομνημάτων τῶν ἐν Ῥώμῃ ἐκδοθέντων, Ἔτει 1589. (17) Σελ: 104. „Ὁ Θεὸς ἐπειδὴ „προεῖδεν ὅτι ἔδεν αὐτὸν ἐν γεννητοῖς χωρῆσαι διώταται, προήγαγε „τὸν Υἱὸν ἀνάρχως ἐκ τῆς ἐσίας αὐτοῦ, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: „ἐκ ἐκτινὸς ἀνάγκης, ἔδ' αὐτὰ τινί. Μετὰ δὲ τὸ διδάξαι, πῶς ὁ Υἱὸς ἦμῖς μὲν ποιητὸς, γεννητὸς δὲ ὡς ἐκ τῆς Πατρὸς ἀληθῶς, ὑποσυνάψει περὶ τῆς Πνδμάτος. „Τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα μὴ γεν- „νηθὲν προῆλθεν ἐκ τῆς ἐσίας τῆς Πατρὸς ἐχ' ἡμιτελές, ἔδ' ἐπι- „μιγές. Οὐ γὰρ ποτὲ μὲν Πατὴρ ἐστὶ, ποτὲ δὲ Υἱὸς, ἀλλὰ Πνεῦ- „μα Ἅγ: τὸ πλήρωμα ἔχον τῆς ἀγαθότητος, καὶ προελθὼν εἰς μαρ- „τυρίαν τῆς Θεότητος, ὅτι ἐ πάθει, ἐ χρόνῳ, ἐ τρόπῳ (ἴσ: ἐ τροπῇ.) „ἐκ αὐτὰ τινὶ ὁ Πατὴρ τὸν Υἱὸν ἐγέννησεν, ἀλλὰ φύσει ἀνάγκης „ἐλδοθέρα, ὡς σωιστὴ διὰ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ (18). „Ὅτι θελή- „σαντα τὸν Πατέρα καὶ ἄλλον κοινωνὸν προβαλεῖν, ἐχ' ὃν ἔτεκεν, „ἀλλὰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐκ τῆς ἐσίας αὐτοῦ συνέσχησεν. Οὐ πρὸ τῆς „Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα προήγαγεν, ἵνα μὴ ἔπωμεν ὑπ' ἀνάγκῃ τὸ θε- „λημα ἔδ' ἐφοβήθη τὸν περὶ αὐτοῦ τῶν ἀνθρώπων ἐνδοιασμόν: „ὅτι πῶς ἀπαθὴς ὢν ἐγέννησεν; ἔχων ἀπόδειξιν τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον, ὅτι μὴ γεννήσας, τὸ Πνεῦμα κατ' αὐτὸν προήγαγεν, ἔτω „καὶ γεννήσας Υἱὸν κατ' αὐτὸν ἀπαθῶς ἐγέννησεν. Οὐ γὰρ ἐμειώθη „(ὁ Πατὴρ) ὑπὸ τῆς Ἁγίας Πνδμάτος προερχομένης, ἵνα καὶ ἐμπαθῇ „τινὶ τῆς Υἱοῦ γέννησιν ὑπολάβωμεν. Τὸ δὲ εἰπεῖν ἡμᾶς μετὰ τὸν „Υἱὸν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐ χρόνῳ ἐστὶ σημαντικόν, ἀλλὰ προ- „σώπῃ. Πνδμάτος γὰρ καὶ Λόγος εἰς ὁ χρόνος. Ἐν λόγῳ καὶ „ἡμεῖς τὸ Πνεῦμα προάγομεν ἔτε ἐν ὁ Πατὴρ χρεώδης χρόνῳ „γένεονε προαγαγεῖν τὸν Λόγον, ἔδ' ἐν χρόνῳ ὑπερον τῆς Λόγος τὸ „Ἅγ: Πνεῦμα προήγαγε. Διόπερ καὶ σικαίδιος ἡ Θεότης ἐστὶ τῆς „Ἁγίας Τριάδος. Ἐκτίθησιν ἐν ὁ Ἐφραίμ ἐς πλάτος, ὅπως ὁ „μὲν Υἱὸς γεννητὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορότόν. Λέγων δὲ περὶ „τῆς τῆς

(16) Ἦνκει μὲν Ἐφραίμ ὁ Σύρος, ὁ τῆς ἐν Ἐδέσῃ Ἐκκλησίας Διάκονος, περὶ τὸ 360. Ἐξεδόκει δὲ πρὸς Κύριον κατὰ τὸ 378. Ἐγραψε δὲ Συριεὶ πάμπολλα, ὧν πλεῖστα, καὶ περιόντος αὐτοῦ ἐπὶ τῷ βίῳ ἐξελλωιδέντα, τινὶ ἀκμῇ αὐτὰ μετὰ τῆς ἡδύς, καὶ ἐπὶ ἀλλοτρίας πλαστῇ φωνῇ διασώζοντα.

(17) Τῆς πρώτης τῶν τῆς Ἐφραίμ Συγγραμμάτων ταύτης Ἐκδόσεως ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ Γεράρδου Βασίλῃς ἐν Τόμοις τρισὶ φερομένης, ὁ μὲν Α'. Τόμος τύποις προσεζωέχθη Ἔτει 1589. ὡς παρὰ τῷ ἡμετέρῳ Συγγραφεὶ σημειώται. Ἀλλ' ὁ Β'. 1593. ὁ δὲ, Γ'. 1597. τῆς Τυπογραφίας προῆλθεν, ἐξ ὃ καὶ ἡ ἐνταῦθα χρῆσις προβάλλεται.

(18) „Ἦν σωιστὴ διὰ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Οὕτως ἡ ἐν Ὁζωνίᾳ Ἐκδοσις, ἡ μόνον Ἐλλωιδί, κατὰ τὸ ἀψθ. προκύψασα, ἀναγνώσκων πα- ρέχεται.

Τόμ: Α'.

Η

τῆς τῆς Ἀγ: Πνεύματος ἐκπορεύσεως, τοσάκις τε, ἢ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τῆς Πατρὸς μετὰ τὸν Υἱὸν προῖεναι αὐτὸ ἐκδιδάσκων, ἢ ἅπαξ γὰρ ἐμνήσθη τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύσεως. Μᾶλλον δὲ, καὶ διδάσκει μέλλων, ὅπως ἔχει ὁ Υἱὸς πρὸς τὴν τῆς Πνεύματος πρόσδον τῆς Ἀγίας, ἔκκειν ἐκ τῆς Υἱᾶς διδάσκει, ὃν ὁ Πατὴρ ἐγέννησε, προῖον τὸ Πνεῦμα, ἀλλὰ μόνον μετὰ τὸν Υἱὸν παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται. „Οὐ γὰρ, Φησὶ, πρὸ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα προήγαγεν „(ὁ Πατὴρ), ἵνα μὴ ἔπωμεν ὑπ' ἀνάγκῃ τὸ θέλημα, „ Ἐνθα μᾶλλον εἰκότως, διὰ δὴ τῆτο μὴ πρὸ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγ: προβεβλήθαι, εἰρήκει ἂν, ὅτι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ὡσαύτως αὐτὸ ἐξὶ προῖον, εἴτι τοῖστο Φρονῶν ἐτύγχανε καὶ γὰρ δὴ καὶ προσφυσέρεα πολλῶ καὶ σαφεστέρα, καὶ εὐμαρεστέρα ἔτως ἢ τοιαύτη ἂν εἴη ἀπολογία, ὑπὲρ ὃν ἐστὶν ἀποδεδωκὼς τῆς πράγματος λόγον, ὅτι περ ἂν ἄλλως ἢ ἐκείνη θέλησις ἀνάγκη ὑπέκειτο.

Τελούταῖον αὐ τῇ αὐτῇ Διαθήκῃ μετὰ τὰς ἀρχὰς (Τόμ: Γ'. Σελ: 290.) „Εἰ δὲ ἐμεγάλωσα αὐ τῷ νῦν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα „πλέον τῆς Υἱᾶς αὐτῆς, μὴ φυλαχθείη ἐπ' ἐμοὶ οἰκτιρμὸς Ἐυσεβείας „καὶ εἰ ἐμίσκωσα τῆς Θεᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, σκοτιοθάω τῆς „αὐτῆς ὁράσεως, „ Ὁ μὲν ἔν Θεὸς Ἰερώνυμος αὐ τῷ περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφ: μνείαν ποιῶν καὶ τινος Βιβλίου περὶ τῆς Παναγίας Πνεύματος, ὅπερ ἄρα ὁ Μακάριος Ἐφραίμ πρὸς τοῖς ἄλλοις συγγραφεῶς γένοιτο. Τόγεμιν Βιβλίον ἐκείνο παρὰ Λατίνοις ἤκιστα ὑφ' ἐξηκὸς φέρεται, δι' ἃ δὴ πρὸ σωζομένων, πολλῶ ἂν εὐκρινεστέρα τε καὶ σαφεστέρα τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἢ περὶ τῆς Πνεύματος πῆσις ἔσοιτο.

Ὁ δὲ Θεὸς τε καὶ Μέγας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ὁ Καισαρείας Ἀρχιεπίσκοπος (19). Ἐν Ἐπισ: ΜΓ'. (20) τῇ πρὸς τὸν Ἀδελφὸν τὸν αὐτῆς Γρηγόριον, περὶ διαφορᾶς ἑσίας τε καὶ ὑποστάσεως αὐ τῇ Θεότητι. (Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: Ἐκδόσ: Γραικο-Λατίν: τῆς ἐν Παρισίοις, Ἐται 1618. Σελ: 808.) „Ἐπιζητήσομεν δὲ μόνον, δι' ὧν „ἢ περὶ ἐκείνης ἐννοια τηλαυγῶς καὶ ἀμύκτως τῆς σωθεωρημένης „ἀφοριθῆσεται. Καλῶς ἔν ἔχεν μοι δοκεῖ ἔτως ἀνιχνεῦσαι τὸν „λόγον. Πᾶν ὅπερ ἂν εἰς ἡμᾶς ἐκ Θείας δωάμεως ἀγαθὸν φθάσῃ, „τῆς πάντα αὐ πᾶσιν ἐνεργείας χάριτος ἐνέργειαν εἶναι φαιμέν „καθὼς Φησὶν ὁ Ἀπόστολος: ὅτι, ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἐν „καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιρῶν ἰδίᾳ ἐκείνῳ καθὼς θέλει. Ζητῶν- „τες δὲ, εἰ ἐκ μόνῃ τῆς Ἀγ: Πνεύματος ἢ τῶν ἀγαθῶν χορηγία „τὴν ἀρχὴν λαβῶσα, ἔτω παραγίνεται τοῖς ἀξίοις, πάλιν ὑπὸ τῆς „Γραφῆς

(19) Προελθεῖν μὲν εἰς τὸν βίον ὁ Μέγας λέγεται Βασίλειος ἐν Ἐται 328. ἀρθῆναι δὲ ἐπὶ τὴν Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας Θρόνον, Ἐται 369. μεταστῆναι δὲ τῆς βίης, Ἐται 379.

(20) Ἐπὶ τῆς παρὰ τῶν Βενεδικτίνων νεωτάτης Ἐκδόσεως, τῆς ἐν Παρισίοις, Ἐται 1721 — 1730. ἀριθμεῖται ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη, ΛΗ'. Κεῖται δὲ ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ. Ἡ δὲ ὡδὲ προτιθεμένη περικοπὴ ἀναγνώσκεται ἐν Σελ: 117.

„Γραφῆς ὁδηγόμεθα, εἰς τὸ, τῆς χορηγίας τῶν ἀγαθῶν τῶν διὰ
 „τῷ Πνεύματι ἡμῶν ἐνεργουμένων, ἀρχηγὸν καὶ αἷτιον τὸν μονο-
 „γενῆ Θεὸν εἶναι πισδεῖν. Πάντα γὰρ δι' αὐτὸ γεγεννηθῆναι, καὶ
 „ἐν αὐτῷ σωθεῖν, παρὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς ἐδιδάχθημεν. Ὅταν
 „τοίνω καὶ πρὸς ἐκείνῳ ὑψωθῶμεν τὴν ἔννοιαν, πάλιν ὑπὸ τῆς
 „θεοπνεύσεως χαρὰς ἀναγόμενοι διδασκόμεθα, ὅτι δι' ἐκείνης
 „μὲν πάντα τῆς δωάμεως ἐκ τῷ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παράγεται,
 „ἐκ δὲ ἐξ ἐκείνης ἀνάρχως. Ἀλλὰ τις ἐστὶ δωάμις ἀγεννήτως
 „καὶ ἀνάρχως ὑφ' ἑσῶσα, ἥτις ἐστὶν αἷτία τῆς ἀπάντων τῶν ὄντων
 „αἷτίας. Ἐκ γὰρ τῷ Πατρὶ ὁ Υἱὸς, δι' ὃ τὰ πάντα, ὡς πάντοτε
 „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀχωρίτως σωεπινόηται. Οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν
 „περινοίᾳ τῷ Υἱῷ γενέσθαι, μὴ προκαταυγαθέντα τῷ Πνεύματι.
 „Ἐπειδὴ τοίνω τὸ Ἅγ. Πνεῦμα, ὡς ὅτι πᾶσα ἐπὶ τῷ κτίσιν ἢ τῶν
 „ἀγαθῶν χορηγία πηγάζει, τῷ Υἱῷ μὲν ἡρτῆται, ὡς ἀδιασάτως
 „συγκαταλαμβάνεται τῆς δὲ τῷ Πατρὶ αἷτίας ἐξημμένον ἔχει
 „τὸ εἶναι, ὅθεν καὶ ἐκπορεύεται τὸ γνωριστικὸν τῆς κατὰ τὴν
 „ὑπόστασιν ιδιότητος σημεῖον ἔχει, τὸ μετὰ τὸν Υἱὸν, καὶ σὺ αὐτῷ
 „γνωρίζεται, καὶ τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ὑφ' ἑσῶναι. Ὁ δὲ Υἱὸς, ὁ τὸ
 „ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορευόμενον Πνεῦμα δι' ἑαυτὸ, καὶ μετ' ἑαυτὸ
 „γνωρίζων, μόνος μονογενὴς ἐκ τῷ ἀγεννήτῃ φωτὶ ἐκλάμψας,
 „ἐδεμίαν κατὰ τὸ ἰδιάζον τῶν γνωρισμάτων, τὴν κοινωνίαν ἔχει
 „πρὸς τὸν Πατέρα, ἢ πρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀλλὰ τοῖς εἰρη-
 „μένοις σημείοις μόνος γνωρίζεται. Ὁ δὲ ἐπὶ πάντων Θεὸς ἐξαι-
 „ρετόν τι γνώρισμα τῆς ἑαυτὸ ὑποστάσεως, τὸ Πατὴρ εἶναι, καὶ
 „ἐκ μηδεμιᾶς αἷτίας ὑποσῶναι, μόνος ἔχει καὶ διὰ τῆς πάλιν
 „τῷ σημείῳ, καὶ αὐτὸς ἰδιαζόντως ἐπιγινώσκειται. Τῆς ἐνεκεν ἐν
 „τῇ τῆς ἐσίας κοινότητι, ἀσύμβαλα φανέναι καὶ ἀκοινώνησαι
 „τὰ ἐπιθεωρούμενα τῇ Τριάδι γνωρίσματα, δι' ὧν ἡ ιδιότης παρί-
 „σταται τῶν ἐν τῇ πίσει παραδεδομένων προσώπων, ἐκάστῃ τοῖς
 „ἰδίῳ γνωρίσμασι διακεκριμένως καὶ λαμβανόμενα. Ὡς διὰ τῶν
 „εἰρημένων σημείων, τὸ κεχωρισμένον τῶν ὑποστάσεων ἐξοδρεθῶναι.
 „Ἡ μὲν ἐν πρόθεσις τῷ Μεγάλῳ Βασιλεῖ ἐστὶ, τὸ δεῖξαι ἐν τίνι
 „πολὲ διαφέρει ὑπόστασις ὑπόστασεως ὅπερ ἐστὶ, τίνα τὰ ἐκάστη τῶν
 „ὑποστάσεων ἐστὶν ἰδιάζοντα. Κατ' ἀρχὰς γὰρ ὡς λέγων: „Ἐπι-
 „ζητήσομεν δὲ μόνον, δι' ὧν ἡ περὶ ἐκάστη ἔννοια, τηλαυγῶς καὶ
 „ἀμείλιως τῆς σωθευμένης ἀφοριθῆσεται. Περὶ δὲ τὸ τέλος:
 „Διὰ τῶν εἰρημένων σημείων, τὸ κεχωρισμένον τῶν ὑποστάσεων
 „ἐξοδρεθῶναι διωθήσεται. Διαφορὰν δὲ καὶ ἰδιότητά τῷ Ἅγίῳ Πνεύ-
 „ματι, πρὸς μὲν τὸν Πατέρα τίθησιν, ὅτι ὁ Πατὴρ αἷτία τῷ
 „Πνεύματι ἐστὶν ἥτοι, τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι πρὸς
 „δὲ τὸν Υἱὸν ἐκείνῃ τῇ αὐτῇ ταύτῃ οἶδε διαφορὰν, ἀλλὰ μόνον,
 „τὸ τῷ Υἱῷ σωάμα αὐτὸ γινώσκεισθαι. Ἀλλὰ γὰρ τῇ αὐτῇ ἐκεί-
 „νῳ διαφορὰν προθεῖναι ἐκ αὐτοῦ παρέλιπεν (21), εἰ τι τοιοῦτον ἐπί-
 „σδεν,

(21) Τὴν κατὰ τὴν καὶ ἐξ αὐτῶν τῷ Υἱῷ ἐκπέδωσιν δηλονότι.

εἶδεν, ὡς τὴν ἀκριβεστάτην ἐνταῦθα διδασκαλίαν τῶν διαφορῶν τε
 καὶ ἰδιωμάτων, ἐκ προθέσεως παραδόναι ἐπαγγελλόμενος. Παρὰ
 δὲ ταῦτα μέλλων πρῶτον ἐκιδάξαι τὴν τῶν ὑποστάσεων κοινωνίαν
 τε καὶ ἑνωσιν, ἣν δηλονότι ἐξ ἄλλης ἐπὶ ἄλλῳ ἀναγκαίως ἢ ἀνα-
 γωγῇ γίνεσθαι. (Ὡς ἐντεῦθεν σαφὲς ἔη, τίνες αἱ ὑποστατικαὶ δια-
 φοραὶ τῶν ἐπὶ τῆς Θεότητος προσώπων.) Περὶ μὲν τῆς Υἱᾶς λέγων
 Φησὶν: „Ὅταν πρὸς ἐκείνῳ ὑψωθῶμεν τὴν ἐννοιαν (τὴν τῆς Υἱᾶς)
 „ἀναγκαίως ἀναγόμεθα πρὸς τὸν Πατέρα, ὅτι δι' ἐκείνης μὲν
 „πάντα τῆς δυνάμεως, ἐκ τῆς μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παράγεται·
 „ἐμὴν δ' ἐξ ἐκείνης ἀνάρχως· ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς ὁ Υἱός, δι' ἧς
 „τὰ πάντα. Ἦν δ' ἄρα προαποδεδειχώς, ὅτι καὶ ἀπὸ τῆς Ἀγ-
 Πνεύματος ἢ ἀναγωγῇ ἐπὶ τὸν Υἱόν· καὶ γὰρ ἀπὸ μὲν τῆς Πνεύ-
 ματος ἐπὶ τὸν Υἱόν, ἀπὸ δὲ Υἱᾶς ἀνέειν ἐπὶ τὸν Πατέρα. Ἦδη
 μὲν ἔν ἐ παραπλησίως φρονῶν ἐτύγχανε καὶ τὸν Υἱόν εἶναι τῆς
 Ἀγ: Πνεύματος προβολέα, ὡσαύτως ἂν προσέθετο: ὅτι χαρίζεται
 ἡμῖν τὰ χαρίσματα τὸ Ἅγ: Πνεῦμα· ἐξ ἧς δὲ τῆς γινώσκουмен
 τὸν Υἱόν· ἐπεὶ ἐκ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸτο ἔχει λαβὼν,
 ἥπερ ἐξ αὐτοῦ ἐκπορεύεται. Ἀλλ' ἔδεν τοιοῦτο διδάσκει, ἔδεν, Φη-
 μι, ἐπεὶ μηδὲ τῆς Πνεύματος αἰτίαν τὸν Υἱόν ἀναγράφει. Ἀλλὰ τῷ
 δὲ μόνῳ Φησὶ τῷ λόγῳ, τεθέντος τῆς Ἀγίας Πνεύματος, γινώσκεται
 ἡμῖν ὁ Υἱός, καθότι ἡ μόνον τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ὁ χορηγὸς ὑπάρχει
 τῶν ἰδίων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ Υἱὸς αὐτῶν δὴ τῶν ἐξ ἐκείνου παρὰ-
 τος. Κἀντεῦθεν διὰ τῶν ἐφεξῆς, τῷ μὲν Πατρὶ τὴν αἰτίαν τῆς
 Ἀγ: Πνεύματος προσανάπλει, τῷ δὲ Υἱῷ ἧς. „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα,
 „Φησὶ, τῆς μὲν Υἱᾶς ἡρτῆται, (ὡς ἀδιασάτως συγκαταλαμβάνεται),
 „τῆς δὲ τῆς Πατρὸς αἰτίας ἐξημμένον ἔχει τὸ εἶναι. Διὰ γὰρ τῆς
 ἢ προσεχρήσατο διαβολῆς τῆς δὲ τῆς Πατρὸς αἰτίας σοφῶς
 δείκνυσιν, ὅτι διὰ τῶν προηγηθέντων ῥημάτων, ἔκινε αἰτίαν ἐνόησε·
 καὶ ὅτι ἐχρὶ τῷ Υἱῷ, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ προσήκον ἐστίν, αἰτίαν εἶναι
 τῆς τῆς Πνεύματος τῆς Ἀγίας ὑπάρξεως. Ἐπειτα δὲ, καὶ ὡς αὐτῷ
 τῆς Πνεύματος τὴν ἐκπόρευσιν διασαφίσαν, ἐκ ἐπίσης καὶ ἐκ τῆς
 Υἱᾶς προῖεναι τὸ Πνεῦμα διδάσκει, ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς μόνον· καὶ
 ἵνα μὴ καὶ ὁ Υἱὸς αἷμα αἰτία εἶναι νομίζοιτο, μηδὲ τις ὑπολάβοι τῷ
 τῆς Πατρὸς ὀνόματι καὶ τὸν Υἱόν αὐτὸν συνεπινοεῖσθαι, καὶ τὸν
 τρόπον σαφῶς σιωπᾶν, ὃν τὴν πρὸς τὸν Υἱόν ἀναφορὰν ἔχει τὸ
 Πνεῦμα, καθὼς δηλονότι αἷμα τῷ Υἱῷ σιωπεπινώσκειται (ὡς ἀδια-
 σάτως συγκαταλαμβάνεται). Ἐπὶ δὲ πᾶσι προσβλησιν:
 „Ὁ Υἱὸς ἑδμεῖαν, κατὰ τὸ ἰδιάζον τῶν γνωρισμάτων, τὴν κοι-
 „νωνίαν ἔχει πρὸς τὸν Πατέρα, ἢ πρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Εἶχε δ' ἂν
 δὴπερ ὁ Υἱὸς τὴν ἰδιότητα τῆς Πατρὸς, εἴ γε προβάλλων
 ἡ καὶ αὐτὸς τὸ Πνεῦμα, καθὰ καὶ ὁ Πατήρ. Οὐ γὰρ δὴπερ τὸτο
 προσήκει τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι (22).

Ἀλλ'

(22) Τὸ ἐξ αὐτοῦ τι ἕτερον ἐκπορεύμενον εἶναι πρόσωπον.

Ἀλλ' ἐκεῖνα ἀνθυποφέρουσιν: „Ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶς ἤρτηται. Πῶς γὰρ ἂν ἄλλως, φασίν, εἰ μὴ τῷ Λόγῳ τῆς ἀρχῆς, τῆς Υἱᾶς ἐξαρτώτο τὸ Ἅγ: Πνεῦμα; Ἀλλὰ γὰρ πρῶτον ἀπαντῶμεν, ὅτι, τὸ μηδὲν αἰτίαν ἐνταῦθα τὸν μέγαν νενοημέναι Βασίλειον, πρόδηλον ἐξ ὧν αὐτίκα ὑποσώπει: „Τῆς δὲ τῆς Πατρὸς αἰτίας ἐξημμένον ἔχει τὸ εἶναι. Διὰ γὰρ τῆς διαβολῆς (δὲ) ἡ κέχρηται ὡς, μηδαμῶς περὶ αἰτίας εἰρηκέναι ἐν τοῖς προλαβῶσιν, ὁ Μέγας σαφὲς καθίστησιν. Εἰ γὰρ ἐν ἐκείνοις αἰτίαν ἐνόει, ὑπῆρχεν ἂν ὁ νῆς αὐτῷ ἐπὶ τῶν προτεθέντων ῥημάτων: „Ὅτι τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, τὴν αἰτίαν τῆς ὑπάρξεως ἔστιν ἔχον ἐκ τῆς Υἱᾶς. (ἰσοδυναμεῖ γὰρ τὸ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ὡς ἐξ αἰτίας ἤρτηται τὸ Πνεῦμα.) Ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς τὴν αἰτίαν αὐτὸ ἔχει τὴν τῆς ὑπάρξεως. Ὅποια δ' ἂν τις εἴη, ἡ τῶν δὲ τῶν ῥημάτων σωαφεία; Ἡ ἐκ ληρῶν ἂν δόξειεν ὁ Ἱερὸς Πατήρ, εἰ ἔτως ἐφθέγγετο; Ἐπειτα, ἐπειδὴ τὰ ῥήματα ἐκεῖνα ὁ Θεὸς ὑπέθετο Βασίλειος, ἢ ἐξ αὐτῶν δείξῃ τὴν ὑποστατικὴν τῆς Ἅγ: Πνεύματος ιδιότητα, εἰ λόγον αἰτίας ἐν αὐτοῖς τέτοις ἐνενόησεν, ἐπήγαγεν ἂν ἐφεξῆς ἐντεῦθεν, εἰκότως, ὅτι τὸ ἐκ τῆς Υἱᾶς εἶναι, ὑποστατικὸν ἐστὶ τῆς Ἅγ: Πνεύματος γινώρισμα καθάπερ ἐν καὶ ἐκ τῆς αὐτόθι ῥηθέντος, ὡς ἐκ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα τὴν αἰτίαν ἔχει τῆς ὑπάρξεως, ἐν λόγῳ ὑποστατικῆς αὐτῆς τῆς Πνεύματος ιδιότητος ἐπιφέρει, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ὑφίσταται. Οὐκ ἄρα αἰτίαν ἐνόει, ἐν οἷς τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα ἤρτηται ἔλεγε. Τίς ἐν ἄρα τῶν προτεθέντων τῆς Βασιλείας ῥημάτων ὁ νῆς; ἐντεῦθεν φανερόν. Φθάσας καὶ γὰρ προεδίδαξεν ὁ Θεορρήμων, ὅπως οἶοντε τῶν ὑποστάσεων ἐννοεῖν τὴν ἔνωσιν καὶ σωαφείαν, καθ' ἣν, ἐξ ἀνάγκης δηλ: ἀπὸ ἄλλης ἐπ' ἄλλῳ ἀναγόμεθα, ὡς ἂν ἐντεῦθεν ἡμῖν δηλα γένηται τὰ τῶν ὑποστάσεων ιδιώματα. Καὶ δὴ, ἀπὸ μὲν τῆς Παναγίας Πνεύματος ἐπὶ τὸν Υἱὸν ἀνιῶν ἡ ὡδέπως: Ἀπαντᾷ ἡμῖν τὰ χαρίσματα ἐκ τῆς Ἅγ: Πνεύματος ἐστὶ τὸ δέ τοι Πνεῦμα ἐπιγινώσκοντες, καὶ τὴν ἐπίγνωσιν ἅμα πορίζομεθα τῆς Υἱᾶς τῆς Θεᾶς. Οὐ γὰρ δὴ μόνον τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, τὰ τοιαῦτα δῶρα ἐστὶν ἐνεργεῖν, ἀλλὰ τέτων ἡμῖν χορηγὸς καὶ ὁ Μονογενὴς γίνεσθαι. Ταῦτ' ἐν συμπερασματικῶς ἐπαναλαμβάνων ὁ Ἱεροφάνης, (ὡς δηλὸν ἐκ τῆς Συλλογιστικῆς μορῆς τοίνυν) ἐφ' ᾧ σωαίψαι, ἡ τινὰ τὸ Ἅγιον ἔχει Πνεῦμα πρὸς τὰ λοιπὰ πρόσωπα τὴν διαφοράν. „Ἐπειδὴ τοίνυν (φησὶ) τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, „ἐφ' ᾧ πᾶσα ἐπὶ τὴν κτίσιν ἡ τῶν ἀγαθῶν χορηγία πηγάζει, τῆς Υἱᾶς μὲν ἤρτηται. Οὕτω διὰ τῶνδε τῶν ῥημάτων, τῆς Υἱᾶς μὲν ἤρτηται, τ' ἄλλα ὑποσημαίνων ἐκεῖνα ἐν οἷς ἀνωτέρω διδάσκων ἐτύγχανεν, ἀπὸ τῆς Πνεύματος ὑμᾶς ἀνάγεσθαι ἐπὶ τὸν Υἱὸν, διὰ τὸ μὴ μόνον τὸ Πνεῦμα αὐτὸ αἰτίαν εἶναι τῶν ἐαυτῆς δωρεῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν Υἱὸν εἶδεν ἡμῖς ὡς δι' ἐκείνων („Ἀφ' ᾧ πᾶσα ἐπὶ τὴν κτίσιν ἡ τῶν ἀγαθῶν χορηγία πηγάζει,“) ἐν τοῖς προλαβῶσιν ὁμοίως φθάσας ἐδίδαξεν.

Τόμ: Α'.

Θ

Ἐτι ἐν

Ἔτι ἐν Βιβλ: Ε'. τῶν κατὰ Εὐνομίαν (23), Τόμ: Β'. Σελ: 122. (24). „Γεννᾷ Θεὸς ἕχ ὡς ἄνθρωπος, γεννᾷ δὲ ἀληθινῶς, καὶ τὸ γέννημα ἐξ αὐτῆς ἐκφαίνει Λόγον ἐκ ἀνθρώπων ἐκφαίνει, δὲ Λόγον ἀληθῶς ἐξ ἑαυτῆς, καὶ ἐκπέμπει Πνεῦμα διὰ σώματος, ἕχ οἷον ἀνθρωπίνως ἐπὶ μὴδὲ σῶμα Θεὸν σωματικόν ἐξ αὐτῆς, δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ ἕχ ἐτέρωθεν, „ Ὅτι μὲν ἐν τὸν Πατέρα νοῦν ἐξ ὧν Φησὶ, (γεννᾷ Θεὸς) πανλίπας δῆλον· μόνος γὰρ ὁ Πατήρ γεννᾷ τὸν Υἱόν. Μόνῳ δὲ τιῷ τῷ Πατρὶ ὑπόσασιν σημαίνει, αὐτῇ γὰρ ἐστὶν ἡ τὸν Υἱὸν γεννᾷ· ἡ δὲ ἐστὶν ἕτε γεννᾷ, ἕτε γεννᾷται. Ὡσαύτως τοίνυν ἐν οἷς ὑποσώπει: (καὶ ἐκπέμπει τὸ Πνεῦμα) τιῷ τῷ Πατρὶ ὑπόσασιν ἐννοεῖ, ἐξ ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Ἀλλὰ μὴ προσίθῃς ὁ Βασιλεὺς: ἐξ αὐτῆς δὲ τὸ Πνεῦμα, καὶ ἕχ ἐτέρωθεν, ταῦτες, ὡς δέδειται ἐκ τῆς ὑποστάσεως τῷ Πατρὶ, καὶ ἐκ ἐξ ἄλλης. Συμπλέκων καὶ γὰρ, τὸ ἕχ ἐτέρωθεν τῇ τῷ Πατρὶ ὑποστάσει, δεικνύσι

(23) Τῶν κατὰ Εὐνομίαν Ε'. Λόγων οἱ ἔχοντες δύο, καὶ ἐπὶ γνησιότητι παρὰ πάντας ἐγερνέονται. Ἐρασμος μὲν ἐν ὁ Ῥοτερνδάμιος, ἐν τοῖς ὑποβολιμαίοις τέττας ἡγήθη, καὶ Καθέως ὁ Ἀγγλος ὁμοίως. Ὁ δὲ τοι Γάλλος Δεπίνος, ἐκ καὶ ἀσχημότερες ἐπιεικῶς τῶν ἄλλων τιῷ Φράσιν, καὶ τιῷ σωθῆναι ὅπως Σχολαστικώτερος ὄντας καθωμολόγει, ὡς ἄρα ἀγωνιστικώτερον πως αὐτὸς κατὰ τῶν Εὐνομίαν λεπτολογίων γεγραμμένες, ἐμὴν πάντῃ καὶ τῶν βασιλείας γεννημάτων ἀποκηρυκτέας εἶναι ἡγήτο. Ἀνετίθῃ δ' ἐμῆς τῷ Θεοσεσίῳ Πατρὶ τέττας τῶν Ἀρχαιοτέρων οἱ πλείους, τῶν δὲ Νεωτέρων καὶ Βελλερμίνος, καὶ Δεκάσιος, καὶ Κομπεφίσιος, καὶ Τιλλερμόντιος, καὶ ἄλλοι. Ἀλλ' ὁ περὶ τιῷ ὑστάτῳ Ἐκδόσει τῶν τῷ Μεγάλῳ Πατρὶ Συγγραμμάτων φιλοπονῆσας Ἰσλιανὸς ὁ Γαρνιῆρος, ἐν τοῖς Προλεγόμενοις τοῖς ἐπὶ τῷ Α'. Τόμῳ, τῷ ἔτει 1721. τύποις προκύψαντος, ἐν Ἀρθρῷ ΙΑ'. ὅλον, ἡ λέγεται, τὸν Δύλακον ἀποκενοῖ, ὡς κατασκοπεύσας πάντος μᾶλλον, ἢ τῆς βασιλείας καὶ Φρενὸς καὶ γλώττης, εἶναι τὸ σπένδασμα. Καὶ γὰρ δὴ, καὶ πολλὰ τῶν ἐν αὐτῷ ὀνομάτων τὸ παράπαν αἴθη ἐκείνῳ γενέσθαι δεικνύσι, καὶ ἐδὲ χεῖλεσι τοῖς πρὸς Λόγον ἀκρίβειαν ἀπεξοσμένους ἄλλως ἀνεκτά. Καὶ τιῷ λέξιν πολλῶν, μᾶλλον δὲ τῷ παντὶ, τῆς ἐκείνης ἐνδεδητημένῳ χάριτος καὶ διωμέως. Καὶ παραχρησῆς δ' ἐστὶν ἄς Γραφικὰς προβάλλεται ἀπαντῶσας, καὶ τινὰς ὑπεναντιώσεις τῶν ἐν τοῖς δυσὶν ὑτέροις, πρὸς τὰ ἐν τοῖς τρισὶ πρώτοις λεγόμενα. Καὶ μὴ καὶ τὰ δύο ὑτέρα, ἀναιρετὶ κάπως τῷ Β'. τῶν κατὰ Εὐνομίαν διατένεται εἶναι, καθάπερ ἐν τὰ πρότερα τρία, τῷ Α'. τῶν ἐκείνης ἢ Ἀντιφθέκτα. Ἐκείνον δὲ τὸ Β'. συγγεγραφέναι, τῷ Θεῷ ἡδὴ βασιλείας πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος. Προσίθῃ δὲ καὶ ὅτι, τὰ τρία μόνον ἐν πολλοῖς τῶν χειρογράφων ἐμφέρεται· καὶ τὸτο σημεῖον τίθεται τῆς τῶν δύο λοιπῶν παρεσαγωγῆς. Ἐν δὲ τῷ Πενταβιβλῳ Κώδικι τῶν ἐν τῇ βασιλικῇ τῶν Γαλιῶν Βιβλιοθήκῃ διασωζομένων, κατ' ἀρχὰς τῷ Α'. παρασημασμένῳ ἐπὶ λέξεως: „Ὅτι, καὶ περὶ τῷ Λόγῳ τέττας διαφέρεται παρὰ πολλοῖς δόξα κρατεῖ, τῶν μὲν „λεγόντων αὐτὸν τῷ Ἀγ: βασιλείας εἶναι, τῶν δὲ ἀντιλεγόντων μὲν, ἐκακίζοντων δὲ, ὡς ἀπεμφαῖνον τι καὶ ἀδόκιμον ἔχοντα, „ Τοῖς τοίνυν τῷ Γαρνιῆρος τέτοις μὴ ἐνδέναι λόγοις ἐξ ἑαυτοῦ. Πλὴν ἄλλ' ἐκείνο δὴ ρητέον, ὅπερ καὶ Δεπίνος πρὸς ἡμῶν ἔφησε, καὶ ἐδὲ Γαρνιῆρος αὐτὸς μὴ σιωπολογῆσαι ἐκ ἔχεν: ὅτι κατὰ τιῷ ἐν Φλωρεντίᾳ συστάσαν ἐκείνῳ ἀτελεσφόρητον Σώδον, ἐδὲν τι ἥτιον αἱ ἀπὸ τῶν ἀμφιβαλλομένων δύο, ἢ αἱ ἀπὸ τῶν ἀναμφισβητήτων τριῶν Βιβλίων προβαλλόμεναι ῥήσεις, κοινῇ σιωπολόγητο, καὶ ἀποδεκταὶ ὑπῆρχον ἐπίσης καὶ Γραφικῶς καὶ Λατίνῳ. Καὶ τοσούτον ἐν ἀποχρησῆς τῷ ἡμετέρῳ Συγγραφεὶ Ζοιρνικαδίῳ καὶ τοι μὴ ἔτως ἰχυρὰν πρὸς τὸ σκοπεύμενον τιῷ ἐντεῦθεν ἔχοντι μαρτυρίαν, ὥστε ἂν ἔχεν, ἐξ αὐτῆς ἀναμφιλέκτως καταβαλλομένῳ τῷ σώματι τῷ Οὐρανοφάντορος.

(24) Ἐν τῇ Νεωτάτῃ Ἐκδόσει Ἐυρήσεις ἐν Τόμῳ Α'. Σελ: 306.

δείκνυσι δήπερ, ὡς ὁ, τι ἂν μὴ τῷ Πατρὶ πρόσωπον ἦν, ἑδαμῶς, προβάλλον ἐς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Οὐδ' ἐξ ἑτέρας αὐτὸ, ἢ ἐκ τῆς τῷ Πατρὶ ὑποστάσεως. Τῷτο δὲ ἐστὶν, ὅτι ἐκ μόνης τῆς ὑποστάσεως τῷ Πατρὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκπορεύεται. Διὰ τῷτο γὰρ ἐκ τῷ Πατρὶ μόνον, ὅτι ἔχ' ἐτέρωθεν καὶ ἀνάπαλιν ἔχ' ἐτέρωθεν ἢ, ἐκ τῷ Πατρὶ, ὅτι ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ.

Ἐρεῖς ὡς ὁ νῦν τῷ Βασιλείῳ ἐστὶν, ἐκ τῆς τῷ Πατρὶ ἑσίας (25) ἥτοι τῆς τῷ Θεῷ, καὶ μὴ ἐξ ἄλλης τὸ Πνεῦμα προῖον ἀποφύναται. Διαλέγεσθαι γὰρ ἐν τέτοις τὸν Μέγαν Βασίλειον, κατὰ τῶν κτίσμα ἐῖναι λεγόντων τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὸ καὶ κατ' ἐκείνων ἐπιφέρειν, ἐκ τῆς Θείας αὐτὸ ἑσίας, ἥτοι τῆς τῷ Πατρὶ, καὶ μὴ ἐξ ἄλλης προεληλυθέναι. Ἀλλ' ὅτι γὰρ αὐτὰ τὰ ῥήματα, ἔχ' περὶ τῆς ἑσίας, περὶ δὲ τῆς ὑποστάσεως τῷ Πατρὶ νοητέα ἐστὶν, ἥδη δέδεικται. Καὶ ἀληθὲς μὲν δήπερ, ὅτι κατὰ τῶν Πνδ-ματομάχων προενηνοχῶς ὡς ἐκεῖνα ὁ Μέγας Βασίλειος· ἀλλὰ μὴ παρὰ τῷτο, ἐκ τῷ Πατρὶ εἰπὼν, καὶ ἔχ' ἐτέρωθεν τὸ Πνεῦμα, τὴν ἑσίαν μόνον κατὰ νῦν ἔχει τὴν τῷ Πατρὶ; τῷ γὰρ ὄντι, ἐν οἷς ἐκ τῆς τῷ Πατρὶ ὑποστάσεως εἰσβάλλω ἐκπροΐεσθαι, ἐν αὐτοῖς τέτοις συνεπιφέρω κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην, μηδὲ κτίσμα ἐῖναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Παρὰ δὲ ταῦτα, ὡς βλασφήμους κατακρίνας τὰς ἐπὶ τὴν κτίσιν τὸ Πνεῦμα καταβιβάζοντας, ἐξῆς δὲ κατ' αὐτῶν, καὶ τὴν τῶν ὑπερθέων ὑποστάσεων πρόοδον Θεολογήσας, ἐξ ἧς ἐπόμενον ἐστὶ δηλονότι, σιωπᾶ τῷ Πατρὶ καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι Θεόν· ἐντεῦθεν ἄρα ἐπάγει: „Γεννᾷ ἀληθινῶς ὁ Πατὴρ Υἱόν, καὶ ἐκπέμπει Πνεῦμα διὰ „τόματος“.

Ἐν δὲ τῷ Γ. Βιβλ: τῶν κατὰ Ἐυνομ: Τόμ: Β'. Σελ: 78. (26) „Εἰτα, Φησὶ, παρὰ μὲν τῶν Ἁγίων μεμαθηκέναι, τὸ τρίτον εἶναι „τῇ τάξει καὶ τῷ ἀξιωματι (τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον) παρ' ἑαυτῶ „δὲ πεπισθόκεναι, τὸ καὶ τρίτον εἶναι τῇ φύσει. Τίνες δὲ οἱ Ἅγιοι, „καὶ ἐν ποίοις λόγοις τὴν διδασκαλίαν πεποιῶσιν; εἰπεῖν ἔχει. „Ἄρα γέγονεν ἕτω πολυμερὲς ἄνθρωπος τὰς περὶ τῶν Θεῶν δογ- „μάτων καινοτομίας εἰσηγόμενος; Τίς γὰρ ἀνάγκη, εἰ τῷ ἀξιω- „ματι καὶ τῇ τάξει τρίτον ὑπάρχει τὸ Πνεῦμα, τρίτον εἶναι αὐτὸ „καὶ τῇ φύσει; Ἀξιωματι μὲν γὰρ δοξάζεσθαι τῷ Υἱῷ, παραδίδωσιν „ἵσως ὁ τῆς Ἐυσεβείας Λόγος· φύσει δὲ τρίτη χρῆσθαι, ἕτε παρὰ „τῶν

(25) Μὴ κατὰ τὰς ὁρὰς τῆς Ἐυσεβείας, ὁ Λατῖνος ὁ ταῦτα ἀνθυποφέρων, Θεολογῶν φαίνεται, τὰς τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνδματος προόδους, ἐκ τῆς Θεαρχικῆς ἑσίας, ἢ ἑσία ἐστὶν ἐκδιδάσκων, καὶ ἔχ' ἐκ τῆς τῷ Πατρὶ ὑποστάσεως. Αἱ μὲν γὰρ προόδοι ὑποστατικαί, καὶ τῶν προσώπων χαρακτηριστικαί, ἢ δὲ ἑσία τοῖς προσώποις κοινή. Ὡς εἴπερ, ἐκ ταύτης καθ' αὐτὴν ἢ πρόοσις, ἔδεν καλύψει, τῷ μὴ, καθάπερ ἐκ τῆς τῷ Πατρὶ ἑσίας καὶ τῷ Υἱῷ οἱ Λατῖνοι δοξάζουσιν ἐκπροΐεσθαι τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐκ τῆς ἑαυτῶ αὐτάς, ἥτοι τὴν ἑαυτῶ, ἢ ἄλλω ὑπόστασιν προβάλλειν αὐτὸ ἀποφαί- νεσθαι, τὸ καὶ παρ' αὐτοῖς βλασφημώτατον.

(26) Ἐπὶ τῆς νέας Ἐκδόσεως, Ἐυρήσεις ταῦτα ἐν Τόμῳ Α'. Σελ: 272.

„τῶν Ἀγίων Γραφῶν δεδιδάγμεθα, ἕτε ἐκ τῶν προειρημένων κατὰ
 „τὸ ἀκόλαστον διωκτὸν συλλογίσασθαί. Ὡς γὰρ ὁ Υἱὸς τάξει μὲν,
 „δύοτερος τῆ Πατρὸς, ὅτι ἀπ' ἐκείνης καὶ ἀξιώματι, ὅτι ἀρχὴ καὶ
 „αἰτία τῷ εἶναι αὐτῆ Πατέρα· καὶ ὅτι δι' αὐτῆς ἡ πρόσδοδος καὶ
 „προσαγωγή πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα· φύσει δὲ, ἕκτι δύοτερος,
 „διότι ἡ Θεότης ἐν ἑκατέρῳ μία· ἔγω, δηλονότι, καὶ τὸ Πνεῦμα
 „τὸ Ἅγιον, εἰ καὶ ὑποβέβηκε, τῷ Υἱῷ τῇ τε τάξει καὶ τῷ ἀξιώ-
 „ματι (ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν) ἕκτι ἂν ἐκώτως, ὡς ἀλ-
 „λοτριᾶς ὑπάρχον φύσεως, ἀκολαθεῖν ἐκείθεν δῆλον.· Ἔστιν ἐν
 ὁ νῦν τῶν ὡς λεγομένων, ὅτι τὸ Ἄγ: Πνεῦμα τῇ ἀξίᾳ ἔ δύοτε-
 ροῦται τῆ Υἱῶ. Ὁ μὲν τοι Υἱὸς διὰ τῆς ἀξιώματι δύοτερος ἐστὶ τῆ
 Πατρὸς, διὰ τὸ αἰτίαν εἶναι καὶ ἀρχὴν τὸν Πατέρα τῆς ὑπάρξεως
 αὐτοῦ. Ἐνθα δὴ πρ, εἰ καὶ ἐκ τῆ Υἱῶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι
 ἐπίσδοεν ὁ Βασίλειος, ἀναμφισβητήτως ἂν καὶ τὸ Πνεῦμα ἀξιώ-
 ματι τῆ Υἱῶ δύοτεροῦται σπεφῆσεν, ὡς διὰ τὴν ἀρχὴν, τρεῖς διὰ
 τὴν αἰτίαν, καὶ τὸν Υἱὸν αὐτὸν δύοτερον τῆ Πατρὸς τετάχθαι
 ὑποτιθέμενος τῷ ἀξιώματι. Εἰ τοίνυν τὸ ἐξ ἑτέρου ἔχον τὴν
 ὑπάρξιν, δύοτερον ἐκείνης τῷ ἀξιώματι· τὸ δὲ Ἄγ: Πνεῦμα, κατὰ
 τὸν Θεὸν Βασίλειον, δύοτερον ἐκ ἑστὶ τῆ Υἱῶ τῇ ἀξίᾳ ἀριδηλό-
 τατα πάντως ἐπελαι, μηδαμῶς κατὰ Βασίλειον τὸ Πνεῦμα ἐκπο-
 ρεύεσθαι παρὰ τῆ Υἱῶ. Ἀλλ' οἶαν ἄρα τὰ τῆ Μεγάλου Βασιλείου
 ῥήματα ταῦτα, παρὰ τοῖς Λατινόφροσι Γραικοῖς (27) ὑπέστη πα-
 ραφθορὰν, ἐν τῇ περὶ τῶν τοιούτων ῥαδιουργιῶν Πραγματεῖα ἰδίως
 διαληφθήσεται.

Ἐν τῷ κατὰ Σαβελλιανῶν Λόγῳ πρό γε τῆ τέλους, Τόμ: Α'.
 Σελ: 608. „Τὴν μὲν πρὸς Πατέρα οἰκειότητά τῆ Πνοῦματος νοῶ,
 „ἐπειδὴ ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύεται· τὴν πρὸς Υἱὸν δὲ, ἐπειδὴ ἀκῶ,
 „ἅτις Πνεῦμα Χριστῆ ἐκ ἔχει, ἕτος ἐκ ἑστὶ αὐτῆ.· Ἐφ' ᾧ γὰρ
 δάξῃ, οἶαν ἔχει τὸ Πνεῦμα πρὸς τὸν Πατέρα, καὶ πρὸς τὸν Υἱὸν,
 οἰκειότητά πρὸς μὲν τὸν Πατέρα, τὴν ἰδιότητά ἐπάγει τῆ ἐξ αὐτῆς
 ἐκπορεύεσθαι, πρὸς δὲ τὸν Υἱὸν, τὸ αὐτῆς τῆς Πνεῦμα ὑπάρχειν.
 Ἐνθα δὴ πρ, εἰ καὶ ἐκ τῆ Υἱῶ τὸ Πνεῦμα προίεναι ἐπίσδοι, τὴν
 αὐτὴν ἂν ἐξ ἀνάγκης ἐδίδαξεν οἰκειότητα αὐτὸ ἔχειν πρὸς τε τὸν
 Πατέρα καὶ πρὸς τὸν Υἱὸν, ὡς καὶ ἐξ ἀμφοῖν δῆθεν ἐκπορεύομενον.
 Ἦδη δὲ οἰκειότητος ἑτέρας τῆ Πνοῦματος πρὸς τὸν Υἱὸν μνημο-
 νόων, παρ' ᾧ ἔχει πρὸς τὸν Πατέρα ἀναφερόμενον, δῆλον ποιεῖ,
 ὡς ἡμῖς πιστόων ᾧ ὁ Θεοφάνης, ὅτι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱῶ
 ἐκπορεύεται.

Ἐν δὲ

(27) Βέκκον ὡς νοῶ, καὶ Καλέκον, καὶ τὸν Ψόδο-Γεννάδιον, καὶ Ἀρκάδιον, καὶ τὰς
 τοιούτους, τὰς ἀπὸ τῆς Γραικῶν, ἐπὶ τὴν Λατίνων φάλαγγα ἐκκυμῶντας.
 Περὶ ὧν ἐν τῇ Β'. τῶν Πραγματεῶν ὁ Συγγραφεὺς ἡμᾶς παραπέμπτει· ἢς ἡ
 Ἐπιγραφή: „Περὶ τῶν Παραφθορῶν, τῶν ὑπὸ Λατίνων αὐτῶν, καὶ τῶν Λατι-
 „νίζόντων Γραικῶν.·

Ἐν δὲ τῷ Ε'. Βιβλ: τῶν κατὰ Εὐνομίαν, περὶ τὸ τέλος, Τόμ: Β'. Σελ: 141. (28) „Οὐδὲν ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἐπίκτητον, ἀλλ' αἰδίως „πάντα ἔχον ὡς Πνεῦμα Θεῶν, καὶ ἐξ αὐτοῦ πεφηνός· αἴτιον αὐτὸν „ἔχον ὡς πηγὴν ἑαυτοῦ, καὶ κείθεν πηγάζον· πηγὴ δὲ καὶ αὐτὸ τῶν „προειρημένων ἀγαθῶν. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἐκ Θεῶν πηγάζον ἐνυπόστα- „τον ἐστὶ, τὰ δὲ ἐξ αὐτοῦ πηγάζοντα, ἐνέργειαι αὐτοῦ εἰσὶ. Τῆτο „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλυσίως ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ „Χριστοῦ. Τῷ τῷ Θεῷ ὀνόματι τὸν Πατέρα ὑποσημαίνει, ὡς ἐκ „τῶν ἐχάτων ῥημάτων φαίνεται: „Ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλυσίως ὁ „Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸν ἄρα Πατέρα διὰ τῶν διδάσκει αἰ- „τίαν εἶναι καὶ πηγὴν τῷ Ἅγ: Πνεύματος, ἐξ ἧς δηλονότι ἐκπορεύε- „ται τὸ Πνεῦμα καὶ προβλυσάνει· ἐκτετι δὲ καὶ τὸν Υἱὸν ἅμα ὡς „αἰτίαν ὄντα τῷ Πνεύματος παρασυνάπτει, ἀλλ' ἢ ὅσον προσίθῃσι „μόνον, ὅτι καὶ τῇ τῷ Υἱῷ ἐνεργείᾳ προχέεται τὸ Πνεῦμα ἐπὶ τὰς „πισύοντας. Τὸν ἄρα Πατέρα μόνον προβολέα τῷ Ἁγίῳ Πνεύμα- „τος οἶδεν.

Ἐν Ἐπιστολῇ δὲ ΠΗ'. (29) Τόμ: Β'. Σελ: 891. „Οὔτε ἀγέν- „νητον λέγομεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· εἶνα γὰρ οἶδαμεν ἀγέννη- „τον, καὶ μίαν τῶν ὄντων ἀρχὴν, τὸν Πατέρα τῷ Κυρίῳ ἡμῶν „Ἰησοῦ Χριστῷ ἕτε γεννητὸν· εἶνα γὰρ Μονογενῆ εἰ τῇ παραδόσει „τῆς πίστεως δεδιδάγμεθα. Τὸ δὲ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ἐκ τῷ „Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι διδάχθεντες, ἐκ τῷ Θεῷ εἶναι ὁμολογῶμεν „ἀκτίστως. Ἐκ τῷ Πατρὸς, Θεῶν, ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς δι- „δαχθῆναι ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μόνον, καὶ ἐχὶ δὲ „ἅμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἀποχρῶν δὴ τέττα μαρτύριον προβαλλόμενος, „ὅτι περὶ τῆς καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ προόδου τῷ Πνεύματος, ἑδεμία ἑδαμῇ „κεῖται τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ ἐμφερομένη παράδοσις. Αὕτη γὰρ ἐκ τῷ „Πατρὸς μόνον ἐστὶ διδάσκουσα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι.

Ἐν δὲ τῷ Ε'. Βιβλ: τῶν κατὰ Εὐνομίαν, Τόμ: Β'. Σελ: 120. (30) „Διατὶ μὴ καὶ τὸ Πνεῦμα Υἱὸς τῷ Υἱῷ; ὅτι καὶ διὰ τὸ μὴ „εἶναι ἐκ Θεῶν δι' Υἱῷ, ἀλλ' ἵνα ἡ Τριάς μὴ νομιθῇ πλήθος ἀπει- „ρον, ὡς ἐξ ἡμῶν, ὥσπερ ἐν ἀνθρώποις, ἔχεν ὑποπτόμεθα. „Ἀλλὰ λέγεις: εἰ Θεὸς μὲν εἰκὼν ὁ Υἱὸς, Υἱὸς δὲ τὸ Πνεῦμα (καὶ „εἰ Θεὸς μὲν λόγος ὁ Υἱὸς, ῥῆμα δὲ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα.) (31) διατὶ „μὴ Υἱὸς τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα εἶρηται; Τέττω γὰρ ἰχυροτάτῳ πρὸς „τὴν ἀσέβειαν ἐχρήσω· ἢ γὰρ Υἱὸν, ἢ κτίσμα κελεύεις νοεῖν. „Καὶ ὅτι μὴ Υἱὸς ὀνόμασαι, διὰ τῆτο κτίσμα εἶναι βλασφημεῖς „τὸ τῆς

(28) Ἐπὶ τῆς εἰρημένης Νέας Ἐκδόσεως: Τόμ: Α'. Σελ: 322.

(29) Ἐν τῇ ἐχάτῃ Ἐκδόσει, ἐχὶ τῇ κατὰ τὴν παλαιάν, ὡς ὁδὸν γέγραπται, ἐξα- „ριθμησιν ΠΗ'. ἀλλὰ τῇ ΖΗ'. ἀντιστοιχῶσα, ἀριθμεῖται Ἐπιστολὴ ἑκ. Τόμ: Γ'. Σελ: 214 — 216.

(30) Ἐπὶ τῆς νέας Ἐκδόσεως: Τόμ: Α'. Σελ: 325.

(31) Ἐκ τῆς παρὰ τῷ ἡμετέρῳ Συγγραφεῖ παρατεθείσης περικοπῆς ἡ ἐλλείπων τὸ „διὰ παρενθέσεως ἡμῖν ἀναπληρωθὲν ἐκ τῆς νεωτέρας Ἐκδόσεως. („Καὶ εἰ Θεὸς „μὲν Λόγος ὁ Υἱὸς, ῥῆμα δὲ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα.) ὁ Λατινιστὴς ἔτις ἡμεμῶνται: (Item si Filius Sermo Dei est, Spiritus vero est verbum Filij.)

Τόμ: Α'.

„τὸ τῆς κτίσεως αἴτιον, τὸ τῆς κτίσεως ἀγιαστικὸν καὶ Θεοποιὸν,
 „τὸ Κυρίως καὶ Θεὸς δοξαζόμενον ὀνόματι, τὸ τῶν θείων ἐνεργειῶν
 „πληρωμικόν. Ἐπεὶ ἔν ἀνάξιον εἶναι σοι φαίνεται τῆς τῆς Υἱοῦ
 „προσηγορίας, ὡς ἀλλότριον Υἱὸς καὶ Πατὴρ, σκέψαι, πῶς ἔχεις
 „ἀπεργάζεσθαι τὰς ἀγιαζόμενας. Εἰ δὲ σὺ διὰ τῆς Πνεύματος ἡ
 „Θεοῦ, πῶς τὸ Πνεῦμα ξένον ἡσότητος; Εἰ σὺ διὰ τῆς Πνεύματος
 „Θεοῦ, πῶς τὸ Πνεῦμα Θεότητος ἀλλότριον; Ἀντερωτήσεις δὴ
 „πάλιν: διατὶ δὲ τὸ τῆς Υἱοῦ μὴ ἔληθεν ὄνομα; Τοῖς μὲν γὰρ
 „εἰρημένοις προσέχειν ἐκ ἀξιοῖς, τῆ δὲ μὴ εἰρημένῃ τὴν αἰτίαν
 „ἀπαιτεῖς, ὥστε ὁ Σαδδουκαῖος τὴν ἀνάστασιν μὴ δεχόμενος, ἀλλὰ
 „τῆς ἀναστάσεως τὸν τρόπον περιεργαζόμενος, καὶ τὸ ῥηθὲν διὰ τὸ
 „μὴ ῥηθὲν ἀθετῶν. Καὶ σιωπήσωμεν ἔ βαλόμενοι τὰ τῆς Θεοῦ
 „περιεργάζεσθαι, νενικῆσθαι τὴν τῆς Θεοῦ Πνεύματος δόξαν ὑπο-
 „λαμβάνεις, διὰ τὸ μὴ κείσθαι τὴν τῆς Υἱοῦ προσηγορίαν ἐπ' αὐτῆς,
 „ὥστε ἔχει ταυτὸν διωάμενος ἀπαιτεῖσθαι. Εἰ γὰρ ὁμολογῆς ἔχεις
 „διὰ τὸ Πνεῦμα θέσει γίνεσθαι μυρίως, διατὶ τὸ Πνεῦμα μὴδὲ
 „θέσει προσαγορεύεται Υἱὸς, κάλλιον δὴ παθεῖν ὅτι τῶν ὑποβιβασμένων
 „χάριτι δι' αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς τοῦ μάλλον ἐκ ὁφθαλμοῦ ἐλαττωθῆναι διὰ
 „τὴν προσηγορίαν; Ἡμεῖς δὲ καὶ περὶ τῆς κατὰ τὸ διωατὸν
 „ἀποκρινόμεθα πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς. (Ἐπεὶ πρόσγε σὲ καὶ σιωπᾶν
 „ἐξήρει, τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως ἐπικαιμένης καὶ σοί) Λέγομεν
 „τοίνυν, ὅτι τὸ εἶπεν Υἱὸν ἐξ Υἱοῦ, τὴν Τριάδα τῆς Θεότητος εἰς
 „πλήθος ὑποψίαν προσῆγεν ἀνθρώποις ἀκῶσασιν. Ἐτοιμον γὰρ
 „ὡς ὑπολαβεῖν, ὡς εἶπερ Υἱὸς ἐξ Υἱοῦ γεγέννηται, καὶ ἐκ τῆς
 „πάλιν ἕτερος ἂν εἴη γεγεννημένος, καὶ πάλιν ἄλλος, καὶ ἐπὶ
 „πλήθος ἐξῆς. Διὰ δὴ τῆς τοῦ μὲν ἐκ Θεοῦ τὸ Πνεῦμα εἶναι,
 „τρανὴς ἀνεκλήρυξεν ὁ Ἀπόστολος λέγων: ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ
 „τῆς Θεοῦ ἐλάβομεν καὶ τὸ διὰ τῆς Υἱοῦ πεφηνέναι σαφὲς πεποίηκεν,
 „Υἱὸς Πνεῦμα ὀνομάσας αὐτὸ, καθάπερ Θεὸς. Καὶ νῦν Χριστὸς
 „προσεπῶν, καθάπερ καὶ Θεὸς Πνεῦμα, ὡς τῆς ἀνθρώπου: Υἱὸν δὲ
 „τῆς Υἱοῦ προσεπῶν ἐφυλάξατο. Ἰν' εἰς μὲν Πατὴρ ὁ Θεός, αἰὶ
 „Πατὴρ διαμένων, καὶ ὡς αἰδίως ὁ ἐστίν. Εἰς δὲ Υἱὸς αἰδίως γεν-
 „νήσει γεγεννημένος, ὁ ἀνάρχως σὺ τῷ Πατρὶ ὡς Υἱὸς ἀληθινός
 „Θεός, αἰὶ ὡς ὁ ἐστίν, Θεὸς Λόγος καὶ Κύριος. Ἐν δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα
 „τὸ Ἅγιον, ἀληθῶς Ἅγιον Πνεῦμα κατὰ τὸ γεγραμμένον. Πρῶ-
 „τον μὲν ἔν τῶν τέτοις ζητῶν ὁ Ἱεροφάντωρ, τίνος χάριν τὸ Πνεῦ-
 „μα ἔ λέγεται Υἱὸς τῆς Υἱοῦ, μεγάλας περιπίπτει δυσκολίας, ὡς
 „παντὶ δήλον εἶναι, μὴδὲ χρῶμαι ὅπως ἐξετάζεσθαι τῆς τοῦ ἢ γὰρ
 „ἀπλῶς ἀποφάσκεσθαι δεῖν. Ἀλλὰ γὰρ ἔπολε τὸ Πνεῦμα αὐτὸς
 „πεπισθῶκοι ἐκπορεύεσθαι καὶ ἐκ τῆς Υἱοῦ, πραγμάτων ἑαυτὸν ἐνὶ γε-
 „νήματι ἀπήλλαξεν ἂν, αἰτίαν ἀποδὲς ταύτῃ, τὸ μὴ παρὰ τῆς
 „Υἱοῦ γεννᾶσθαι τὸ Πνεῦμα, ἀλλ' ἐκπορεύεσθαι (32). Ἐτι καὶ κείνο
 τὸ ἕτερον

(32) Διὰ τῆς τοῦ γὰρ ἐδὲ τῆς Πατρὸς ἐστὶ τὸ Πνεῦμα Υἱὸς, καὶ τοι ἐξ αὐτῆς ὅτι, διὰ τὸ
 ἐκ τῆς Πατρὸς μὴ γεννᾶσθαι, ἀλλ' ἐκπορεύεσθαι.

τὸ ἕτερον ἐπιχάρισμα τῶν ἐκ τῆς Αἱρέσεως: Ὁ Υἱὸς αἰκῶν τῷ Πατρὶ τὸ Πνεῦμα αἰκῶν τῷ Υἱῷ τὸ ἄρα Πνεῦμα Υἱὸς τῷ Υἱῷ. Ὡς περ ἀμνηχανῶν ἐπιλύσασθαι, μόνον ὡς ἀπαῖδον καὶ ἀπηχὲς ἐκσυρίττει. Αὐτοῖς δὲ, εἰ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ προῖον τὸ Πνεῦμα ἐδόξα-
 ζεν, ἔδεν ἄλλ' ἢ ἐξ αὐτοῦ προβάλλεσθαι, ὡς ἐπόμενον ἐντεῦθεν, ἔδειξεν ἄν, ἐκείνι δὲ ἐκ τῷ αὐτῷ καὶ ἐξ ἀνάγκης γεννᾶσθαι ὡς
 δήπερ λόγῳ καὶ ῥῆσιν, πρὸς τὸ προτεθεὶς αὐτῷ ἐπιχάρισμα ἀπώ-
 τησεν ἄν. Ἀλλ' ἐν τοῖς ἐφεξῆς, διὰ δὴ τῆς ἀπόφησιν. Υἱὸν τῷ
 Υἱῷ πεφυκέναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅτι ἔπερ ἐκ τῷ Υἱῷ Υἱὸς ἕτε-
 ρος ἐγεννᾶτο, δόξαιεν ἄν τοῖς ἀκέσασιν, καὶ ἄλλον αὐτοῖς Υἱὸν ἐξ
 αὐτοῦ τῷ Πνεύματι δὲν γεννᾶσθαι. Κατὰ γε μὴν τὸν τοιόνδε λό-
 γον, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν Βασιλείαν διάνοιαν, παραπλησίως ἐντεῦθεν
 σωάγεται, μηδαμῶς τὸν Υἱὸν προβάλλει εἶναι τῷ Πνεύματι. Τῷ
 γὰρ ἴσῳ λόγῳ, εἴτε τῷ Υἱῷ Υἱὸν γεννῶντος ἕτερον, εἴτ' ἐν καὶ ὅπω-
 σεν ἄλλως ἄλλον προβάλλοντος, δὲν ἔτω νομίσαιεν οἱ ἀκέσαντες,
 καὶ αὐτὸ αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα προβάλλει ἕτερον. Ἐν γὰρ τῇτοις
 ὡσαύτως ἔοικεν ὁ λόγος χωρεῖν. Διότι γὰρ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα
 γεννῶντος, εἰκὸς ὡς κρίνειν καὶ τὸ Πνεῦμα Υἱὸν ἕτερον ὁμοίως
 γεννᾶν, δι' αὐτὸ τῆς διήπερ ἀπαραλλάκτως, καὶ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα
 προβάλλοντος, δόξαιεν ἄν καὶ τὸ Πνεῦμα προβάλλει ἕτερον. Καὶ
 δήλον ἄρα ἐντεῦθεν, ὡς κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον, τῶν ἀδωάτων
 ἐπίσης, καὶ τὸ ἐκ τῷ Υἱῷ γεννᾶσθαι τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, καὶ τὸ
 ἐξ αὐτοῦ ἐκπορεύεσθαι.

Ζητεῖ δ' ἐνλαῦθα ὁ Μέγας Βασίλειος, τίνος ἕνεκα τὸ Ἅγιον
 Πνεῦμα ἐκ ἑσιν Υἱὸς τῷ Υἱῷ; ἔχ' ὅτι τὸ τοιόνδε ζήτημα ὑπὸ
 τῶν ὀρθοδοξούντων προβαλλόμενον ὡς, ἀλλ' ὅτι οἱ τὴν αἵρεσιν νο-
 σήσαντες κτίσμα εἶναι σωήγον τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, παρὰ τὸ μὴ
 πεφυκέναι Υἱὸν τῷ Υἱῷ. Τὰ γὰρ τῷ Βασιλείῳ ῥήματα ταῦτα ὡς:
 „Τέτω γὰρ ἰχυροτάτῳ πρὸς τὴν ἀσέβειαν ἐχρήσω ἢ γὰρ Υἱὸν,
 „ἢ κτίσμα κελεύεις νοεῖν (τῷ Υἱῷ δηλ.) καὶ ὅτι μὴ Υἱὸς ἀνόμασται,
 „διὰ τῆς κτίσματος εἶναι βλασφημίας. Πρὸς δὲ τὸ ζητούμενον ὡς
 ἀπαντᾷ. „Οὐ διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐκ Θεοῦ δι' Υἱῷ τὸ Πνεῦμα, ἐκ
 „ἑσιν Υἱὸς τῷ Υἱῷ, ἀλλ' ἵνα ἡ Τριάς μὴ νομιθῇ πλήθος ἀπειρον,
 „Υἱὸς ἐξ Υἱῶν, ὡς καὶ ἐν ἀνθρώποις ἔχειν ὑποπτόμεθα. Ἐνθα
 διὰ τῶν προληφθέντων ἐκείνων („ἐκ διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐκ Θεοῦ δι'
 „Υἱῷ τὸ Πνεῦμα,) ἔδεν ἄλλο σημαίνειν βέλεται, ἢ ὅτι, ἐκ ἀλλό-
 τριον τὸ Ἅγ: Πνεῦμα τῷ Πατρὶ ἐστὶ καὶ τῷ Υἱῷ καθὸ δηλονότι
 ἐκ τῷ Πατρὶ ὡς ἐξ αἰτίας, διὰ τῷ Υἱῷ, τῇτεσι τῷ Υἱῷ γεννη-
 θέντος, ἐκπορεύεται, Θεὸς ὢν ἀληθινός, εἰς σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ.
 Ἀπηνῆντο γὰρ οἱ ἐκ τῆς αἱρέσεως, τὸ Ἅγ: Πνεῦμα εἶναι Θεόν,
 καὶ ἀλλότριον διετάνοντο τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, παρὰ τὸ μὴ αὐτὸ
 εἶναι Υἱὸν τῷ Υἱῷ. Ὡς δ' ἄν εἶχεν ἄλλως ὁ Βασίλειος, μὴ ἀλ-
 λότριον εἶναι τὸ Πνεῦμα Πατρὶ καὶ Υἱῷ διατείνεσθαι, ἢ τῷ μνη-
 σθῆναι τῆς προαιωνίου αὐτοῦ ἐκπορεύσεως, ἐξ ἧς δὴ καὶ μόνης, τὸ
 σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ εἶναι Θεὸν εἶναι ἀληθινόν. Τῶν ἔτω τεθεω-
 ρημένων, πάντα οἵχεται Φρεσὶς, ὅσα ἐκ ταύτης τῆς τῷ Βασιλείῳ
 ῥήσεως

ρήσεως παῖδες Λατίνων (33) ἀντιφέρειν εἰώθασιν. Ὡν πρῶτον ἐκείνο, ὃ Φασί, μηδαμῶς ἂν ἔχεν τὸν Βασίλειον ζητῆσαι, τί δὴ ποτε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ ἔσω Υἱὸς τῷ Υἱῷ; εἰ μὴ καὶ ἐκ τῷ αὐτῷ ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἐκ τῷ Πατρὶ ὡς μόνον ἐκπορεύομενον. Καθάπερ γὰρ εἴρηται, ἔτσι ἐκὼν, ἐδ' οἴκοθεν, τότε τὸ ζήτημα κινήσαι προηνέχθη ὁ Μέγας Βασίλειος, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκ τῆς αἵρέσεως οἱ, τὰρὰ τὸ μὴ Υἱὸν τῷ Υἱῷ εἶναι, ἐξλασφήμεν περὶ τὸ Πνεῦμα, τῇ κτιστῇ φύσει συγκαταλέγοντες.

Ἀλλ' ἐνίσταται: περιτλῆς τινὸς τῆς Πατέρας τῆς δυσχερείας πειρᾶσθαι περὶ τῷ δε τῷ ζήτησιν· ὁπότε, εἰ ἐκ μόνον τῷ Πατρὶ ἐδόξαζον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύεσθαι, πραγμάτων εἶχον ἂν ἀπηλλάχθαι ἐνίγει ῥήματι, ἀπαντήσαντες: διὰ δὲ τῷ Υἱὸν αὐτὸ τῷ Υἱῷ μὴ εἶναι, ὅτι ὁ Υἱὸς ἐκ ἔσω ἀρχὴ καὶ αἰτία τῷ Πνύματος. Ἀλλὰ γὰρ πρῶτον (ὡς περ εἴρηται) εἰ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐφρόνει τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι ὁ Βασίλειος, ἀναγκάτως ἂν προήχθη δέξαι, διὰ τῷ μὴ Υἱὸν αὐτὸ τῷ Υἱῷ εἶναι, διὰ τὸ ἐκ τῷ ἐκπορεύεσθαι μὲν, μὴ γεννᾶσθαι δὲ (34). Ἐπειτα δ' ἐπιλυσόμενος τῷ Ἀπορίαν: τί μὴ Υἱὸς τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα; παρὰ χορδῶν ἂν ὁ Βασίλειος ἀπεκρίνατο ὑπολαβὼν: ὅτι ὁ Υἱὸς προβολεὺς ἐκ ἔσω τῷ Πνύματος. Ὁμοιον γὰρ, ὡς εἰ καὶ πρὸς τὸν πωθανόμενον, τί ὅτι ἐχὶ δημιουργοὶ τῆς κτίσεως οἱ Ἄγγελοι εἰσιν; ἀπαντήσαι τις: διότι δημιουργοὶ τῆς κτίσεως οἱ Ἄγγελοι ἐκ εἰσιν. Ἐν ᾧ γὰρ τὸ Πνεῦμα Υἱὸς λέγεσθαι τῷ Υἱῷ, καὶ ὁ Υἱὸς πάντως οἶον ἀρχὴ ὡς τῷ Πνύματος σωεπινοῖται καὶ ἀφελῆς γέπως ἔτως ἂν ἀποδιδῶτο ἢ τῷ ζητῶμεν ἐπίλυσις, διὰ τῆς ἀπαντήσεως, τῷ τὸν Υἱὸν μηδὲν τῷ Πνύματος εἶναι ἀρχῇ. Οὐδὲν γὰρ ἦττον τῷ πότερον τὸ Πνεῦμα Υἱὸς ἐστὶ τῷ Υἱῷ; κατὰ τὸ αὐτὸ ζητεῖται, τὸ πότερον ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα προβάλλεται; ὡς ἐκ τῷ ἐπενεχθέντος παραδείγματος ἐστὶν εὐδηλον. Ἐφ' οἷς, ἐδ' ἄλλως οἱ ἐκ τῆς Αἵρέσεως ἀνθυποφέροντες ὑπῆρχον, τὸ μὴ ἐκ τῷ Υἱῷ προεἶναι τὸ Πνεῦμα, εἰμὴ κατὰ τρόπον γεννήσεως, ἢ ἐντεῦθεν ἀλλότριον αὐτὸ τῷ Υἱῷ εἶναι ὑποσώψωσιν. Ἀλλ' ἐδὲ τῷ Θεασίῳ Βασιλείῳ ἐδ' ὄναρ ποτὲ κατὰ νῦν ἐπῆλθε, τὸ ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι· πῶς ἔν ἐκείνῳ ἔχεν ἀπαντῆσαι, ὅτι ἐχ' ὁ Υἱὸς ἀρχὴ τῷ εἶναι τῷ Πνύματι, ὁ πρὸς μηδὲν ἕτερον προόδῃ λόγον προσέχων, ἢ πρὸς αὐτὸν μόνον τὸν κατὰ γέννησιν;

Ἐνίσταται ἔτι: ἐν ᾧ Βασίλειος ἀντιτείνει λέγων: („ἐδὲ διὰ τὸ „μὴ εἶναι ἐκ Θεῶ δι' Υἱῶ,“) εἴπερ ἢ (ΔΙΑ) ἐχὶ αἰτίαν, τῷ δὲ (ΣΤΝ) πρόθεσιν ἐστὶ σημαίνουσα, ἐδὲν ἄρα, ὅ, τι καὶ λόγῳ ἄξιον, ἔφησεν.

(33) Βελλαρεμῖνος Βιβλ: Β'. περὶ τῷ Χριστῷ καὶ ἄλλαχθ.

(34) Ἦπε γὰρ ἐδὲν ἀλλ' ἢ τῷ, κατὰ τινος τῶν τῷ Υἱοπατορίαν νοσέων, ἀποκρίναιτ' ἂν καὶ οἱ Λατῖνοι, ὡς καὶ εἰσιν αὐτοὶ δόξης ἔχοντες.

ἔφησεν. Οὕτω γὰρ, ἔδεις ἂν ὑπονοῶν γένοιτο, Υἱὸν τῆ Υἱᾶ πεφυκέναι τὸ Πνεῦμα· ἀλλὰ μᾶλλον τῆ Υἱᾶ ἀδελφόν. Ἀλλὰ γὰρ ἀνωτέρω εἴρηται, τίς ἢ τῶν Βασιλείᾳ ῥημάτων διάνοια. Ψυδὲς γὰρ τὸ, ἔτως αὐτὸν ἐκεῖνα φθέγγεσθαι, ὡς δι' αὐτῶν δάξοντα, ἔχειν ἂν τινα ὑποπτόσασθαι, μήποτε ἄρα τῆ Υἱᾶ Υἱὸς εἴη τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Αὐθις ἐνίσταται: Ὅτι ἔτος ὁ νῆς τῆς τῆ Θεοφάντορος ἀπαντήσεως: Εἶναι μὲν τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱᾶ, ἐμὴν ἀλλ' ἔ κατὰ γέννησιν, καθ' ἕτερον δὲ τρόπον προόδε, καὶ διὰ τῆς το μὴ λέγεσθαι Υἱὸν τῆ Υἱᾶ. Ἀλλὰ τίνι δὴ ποτε λόγῳ τὸν τῆ Βασιλείᾳ νῆν τῆτον εἶναι ἀποδεικνύσιν; ἐνί γε μηδενὶ μηδόλως· τεναντίον καὶ γὰρ, ἐντεῦθεν ὁ Πατὴρ ἐκτιθέμενος, ὅπως ἐκ τῆ Θεᾶ διὰ τῆ Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα αὐτὸς ἀπεφῆνατο, ἔ γὰρ ἐν ἐκ τῆ Υἱᾶ, καθ' ἕτερον, ἢ κατὰ γέννησιν προόδε τρόπον εἶναι ἐδίδαξεν (ὁ τοῖς ἀντιφρονέσι δοκεῖ) ἀλλὰ μόνον, καθὼς διὰ τῆ Υἱᾶ ἐκλάμπει, Πνεῦμα μὲν τῆ Υἱᾶ ὄν, καὶ νῆς δὲ αὐτῆς, ἐκ γε μὴν τῆ Θεᾶ Πατρὸς τὴν ὑπαρξιν ἔχον. „Διὰ δὴ τῆς το, τὸ μὲν ἐκ Θεᾶ τὸ Πνεῦμα εἶναι, τρανῶς „ἀνεκῆρυξεν ὁ Ἀπόστολος λέγων: ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τῆ Θεᾶ „ἐλάβομεν· καὶ τὸ διὰ τῆ Υἱᾶ πεφηνέναι σαφὲς πεποίηκεν, Υἱᾶ „Πνεῦμα ὀνομάσας αὐτὸ, καθάπερ Θεᾶ. — Υἱὸν δὲ τῆ Υἱᾶ προ- „σεῖπεν ἐφυλάξατο, „ Ἀλλὰ καὶ οἱ Θεοὶ Πατέρες, (ὡς δῆλον ἐκ τῆ Νύσσης Γρηγορίου) τὸ διὰ τῆ Υἱᾶ πεφηνέναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, διαρρήδην διασέλῃσι τῆ ὡς ἐξ αἰτίας καὶ ἀρχῆς ὑπάρξεως εἶναι, ὡς ἐν τοῖς ἐφεξῆς σιωπώμεθα.

Ἐρεῖς τελότατον: (35) πῶς ποτ' ἀποκρίνασθαι Βασίλειος εἶχεν, ὅτι πληθωθῆναι κίνδυνος ὡς τὴν Τριάδα τῆ Υἱᾶ Υἱὸν ἕτερον ἔχοντος, εἰ μὴδ' ἐκ τῆ Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα, μηδὲ διὰ τῆ Υἱᾶ ἐκπορδοῖτο; Οὕτω γὰρ, μηδεμιᾶς τάξεως ἐγχωρήσεως ἐντὸς ἐπὶ τῆς Θεότητος, καθ' ὡς ἂν ἐκ θαλέρας θάτερον εἴη (πρόσωπον), ἔδ' ἂν κινδυνώσαιε τις Υἱὸν ἕτερον ὑπονοῆσαι, Υἱὸν πεφυκὸτα τῆ Πνδύματος. Ἀπώδον. Ἡ γὰρ ἐχὶ, τεθὲν τῆ Υἱᾶ Υἱὸν εἶναι τὸ Πνεῦμα, ἐπὶ τῆς Τριάδος λοιπὸν ὡς ἐξ ὧν ὑφορᾶσθαι κατὰ τὸ ἐπόμενον ἂν εἶναι Βασίλειος δάκνυσι; Πῶς ἔν ἔδεις κίνδυνος τῆ πληθυσμὸν παραιρενεχθῶναι ἐν τῇ Τριάδι, εἰμὴ τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορδοῖτο; Ἀλλ' ἐπειδὴ καταφανὲς τὸ λεγόμενον, προσωτέρω δὴ βῶμεν.

Ὁ αὐτὸς Βασίλειος, Ἐπισ: Τ. ἐν τῷ Β. Τόμ: Σελ: 1070. (36) „Εἰ γὰρ ἀνώτερον Θεᾶ, ἐκ ἐκ τῆ Θεᾶ. Γέγραπται γὰρ: τὸ δὲ „Πνεῦμα ἐκ τῆ Θεᾶ. Εἰ δὲ ἐκ τῆ Θεᾶ, πῶς πρεσβύτερον ἐστὶ τῆ „ἐξ ἧ ἐστὶ; Τίς δὲ καὶ ἡ παράνοια, ἐνὸς ὄντος τῆ ἀγεννήτης, „ἄλλο τι λέγειν τῆ ἀγεννήτης ἀνώτερον; Ἀλλ' ἔδὲ τῆ Μονογεννῆς „πρότερον, (ἔδὲν γὰρ μέσον Υἱᾶ καὶ Πατρός) εἰ δὲ μὴ ἐστὶν ἐκ „Θεᾶ,

(35) Ταῦτα Κιχώβ: ἐν τῷ 5. Ζητήμ: Σελ: 44.

(36) Ἐπισ: ΝΒ. ἐν τῇ Νέα Ἐκδόσει. ἡ, 146.

Τόμ: Α'.

Κ

„Θεῶ, διὰ Χριστοῦ δὲ ἐστὶν, ἡ δὲ ἐστὶ τὸ παράπαν. Ὡς ἢ περὶ
 „τινὶ τάξιν καινοτομία, αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως ἀθέτησιν ἔχει, καὶ
 „ὅλης τῆς πίστεως ἐστὶν ἄρνησις. Ὁμοίως ἔν ἐστὶν ἀσεβεῖς, καὶ ἐπὶ
 „τινὶ κτίσιν καταγαγεῖν, καὶ ὑπερτιθέναι αὐτὸ ἢ Υἱοῦ, ἢ Πατρὸς,
 „ἢ κατὰ τὸν χρόνον, ἢ κατὰ τινὶ τάξιν.

Ἐν δὲ τῷ κατὰ Σαβελλιανῶν Λόγῳ, μετὰ τὸ μέσον, Τομ: Α'.
 Σελ: 606. (37) „Ἐστὶ μὲν γὰρ ὁ Πατὴρ τέλειον ἔχων τὸ εἶναι
 „καὶ ἀνεκδέξ. — Καὶ περὶ τὸ τέλος. — Ὡς γὰρ πολλοὶ μὲν Υἱοὶ,
 „εἰς δὲ ὁ ἀληθινὸς Υἱὸς ἔτω καὶ πάντα λέγοιτο ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ
 „Κυρίως ὁ Υἱὸς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐπειδὴ καὶ ὁ Υἱὸς παρὰ τοῦ Πατρὸς
 „ἐξῆλθε, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Ἀλλ' ὁ
 „μὲν Υἱὸς ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννητῶς, τὸ δὲ Πνεῦμα ἀρρήτως ἐκ
 „τοῦ Θεοῦ.

Ἐρμῆς: (38). Εἰ Βασίλειος ἐν τέτοις νοῶν ὑπῆρχεν ἐκ τοῦ
 Πατρὸς μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι, ἀντὶ τῶν τε-
 λοβταίων ῥημάτων, μᾶλλον ἂν εἶπε, τὸ δὲ Πνεῦμα ἀρρήτως
 ἐκ τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς. Ἐπεὶ δὲ ὀνόματι κέχρηται τῷ κοινῇ
 προσήκοντι Πατρὶ καὶ Υἱῷ, ἐνλεῦθεν ἐδήλωσεν, ὅτι τὸ Πνεῦμα
 ἐκπορεύεται ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐν τέλει τῶν ἐπενεχ-
 θέντων ῥημάτων, ὑπὸ τῷ τοῦ Θεοῦ ὀνόματι, τὸν Πατέρα μόνον
 ἐνόησεν ὁ Βασίλειος. Τὸ δὲ, δῆλον ἐνλεῦθεν. Προειπὼν γὰρ ὅτι
 καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ᾧ τὸ αὐτὸ ἀναπ-
 τύξαι λυσιπρότερον, ἐπήγαγεν ὡς ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ
 Πνεῦμα προεληλύθασιν. Ἰνα δὲ καὶ τινὶ διαφορὰν δείξῃ κατὰ τὸ
 ἐκότερον ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἐπιφέρει: τὸν μὲν Υἱὸν γεννητῶς, τὸ δὲ
 Πνεῦμα ἐκ τοῦ Θεοῦ προῖεναι ἀρρήτως. Τὸν ἄρα Πατέρα καὶ αὐτὸς
 ὑπὸ τῷ Θεῷ ὀνόματι ὑπεσήμενεν. Ἐπατα, κοινὸν μὲν δήπερ καὶ
 Πατρὶ καὶ Υἱῷ ὄνομα τὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐνθα ὁ λόγος περὶ τῆς
 τῶν ὑποστάσεων προόδου, τὸν Πατέρα μόνον ὡς τὰ πολλὰ οἱ Πατέ-
 ρες νοῶσιν ὑπὸ τῷ τοιοῦδε ὀνόματι. Ὡς ἐκ τῆς προκειμένης τοῦ
 Βασιλείου ῥήσεως, καὶ δὴ καὶ ἐξ ἄλλων Πατέρων, φανερόν γίνεται.

Ἐν δὲ τῷ περὶ τοῦ Ἀγ: Πνεύμ: Βιβλ: Κεφ: Ις. Τόμ: Β'. (39)
 Σελ: 181. „Πνεῦμα δὲ σόματος Θεοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας,
 „ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται.

Ἐν δὲ τῇ Ἑρμῶ: τοῦ ΛΒ'. Φαλμῶ, ἐν Τόμ: Α'. Σελ: 203.
 (40) „Ὡς ἔν ὁ δημιουργὸς Λόγος ἐξερέωσε τὸν ἔρανόν, ἔτω καὶ
 „τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται. (τε-
 „τέστιν, ὃ ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἵνα μὴ τῶν ἑξωθέν τι καὶ τῶν
 „κτισμάτων αὐτὸ κρίνης, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ ἔχον τινὶ ὑπόστασιν δο-
 „ξασκῆς) ἀπάσας τὰς ἐν αὐτῷ δυνάμεις σωπεπέφερε. Καὶ μετὰ τινὰ
 τῶν

(37) Ἐν δὲ τῇ Νέᾳ Ἑκδ: Τόμ: Β'. Σελ: 193 — 196.

(38) Κιχώβ: ἐν τῇ πρὸς Ἐυσέβ: τὸν Πιμίῳν Ἀπαντήσεϊ: ἐν αὐτῇ τῷ Βήματι
 Σελ: 140.

(39) Ἐν τῇ Νέᾳ Ἑκδ: Τόμ: Γ'. Σελ: 32.

(40) Ἐν τῇ Νέᾳ Ἑκδ: Τόμ: Α'. Σελ: 135.

τῶν μελαξύ: „Ενθάδε μὲν ἐν Πνεῦμα σώματος αὐτῆς ἀναγέγραπται, ἐυρήσομεν δὲ ἄλλαχθ, καὶ Λόγον σώματος αὐτῆς εἰρημένον, ἵνα νοηθῇ ὁ Σωτὴρ, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς.”

Ἐν δὲ τῇ Λειτουργίᾳ Τόμ: Β'. τῆς Βιβλιοθ: τῶν Γραικῶν Πατέρων, τῆς ἐν Παρισ: Γραικο-Λατίνισι ἐκδοθείσης, Ἔτη 1624. Σελ: 49. „Ὁ Πατὴρ τῆς Κυρίως ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. — Ζωὴ, ἀγιοσμος, διώαμις, τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν· παρ' ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο, ἐξεφάνη, τὸ τῆς ἀληθείας Πνεῦμα, τὸ τῆς Ὑιοθεσίας χάρισμα, κτ:

Καὶ ἐν Ἐπισ: ΤΑ'. Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: τῆς Εἰρημ: Ἐκδ: Σελ: 1071. (41) „Εἰς Πατέρα, καὶ Υἱόν, καὶ Ἅγιο Πνεῦμα πεπιδοκάζε, μὴ προδῶτε ταύτῃ τῷ παρακαλαθήκῃ. Πατέρα τῷ πάντων ἀρχῷ· Υἱόν μονογενεῖ ἐξ αὐτῆς γεννηθέντα, ἀληθινόν Θεόν, τέλειον ἐκ τελέως, εἰκόνα ζωσαν, ὅλον δεικνύοντα ἐν ἑαυτῷ τὸν Πατέρα. Πνεῦμα Ἅγιο: ἐκ Θεοῦ τῷ ὑπαρξῇ ἔχον, τῷ πηγῶν τῆς Ἀγιότητος.”

Ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς Ἅγ: Πνδύμ: Βιβλ: Κεφ: ΙΗ'. Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: Σελ: 189. (42) „Πατὴρ δὲ καὶ Υἱὸς κατὰ τοσούτον ἡνωμένοι (τὸ Πνεῦμα) καθ' ὅσον ἔχει μονὰς πρὸς μονάδα τῷ οὐκειότητά. Καὶ ἐκ ἐντεῦθεν μόνον τῆς κατὰ τῷ φύσιν κοινωνίας αἱ ἀποδείξεις, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐκ τῆς Θεοῦ εἶναι λέγεσθαι. Οὐχ ὥς τὰ πάντα ἐκ τῆς Θεοῦ, ἀλλ' ὥς ἐκ τῆς Θεοῦ προελθόν, ἡ γεννητῶς ὥς ὁ Υἱός, ἀλλ' ὥς Πνεῦμα σώματος αὐτῆς.

Τελούτατον ἐν Ἐπισ: ΜΓ'. περὶ τὸ μέσον, Τόμ: Β'. Σελ: 810. (43) „Καὶ ὁ τὸ Πνεῦμα μόνον εἰπὼν, συμπεριέλαβε τῇ ὁμολογίᾳ ταύτῃ καὶ τὸν ἕξ τὸ Πνεῦμα· καὶ ἐπειδὴ τῆς Χριστοῦ ἐστὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐκ τῆς Θεοῦ καθὼς φησὶν ὁ Παῦλος — ὁ τὸ Πνεῦμα ἐλκύσας — δι' αὐτῆς καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν σωεφειλκύνσας.” Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης τῆς Βασιλείας Ἐπιστολῆς, κατ' ἀρχὰς δέδεικται, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου ἐκπορεύεται τῆς Πατρὸς, δήλον ἄρα ὡς ἡ τῆς Πνδύματος ἐκπόρευσις, ἡ καὶ ἐκ τῆς Υἱοῦ πάντῃ πάντως τῷ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀντίκρου φέρει δόγματι. Τῷ γὰρ Ἐπιστολῶν ταύτῃ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ περὶ τῆς Πνδύματος Θεολογούμενα διαρρήδην ἐκύρωσεν ἡ Οἰκουμενικὴ Δ'. ἡ ἐν Χαλκηδόνι δηλονότι συστάσα Σύνοδος. Οὕτω καὶ γὰρ αὕτη ἐν τῷ προσφωνητηρίῳ Λόγῳ τῷ πρὸς Μαρκιανὸν τὸν Αὐτοκράτορα, ἐν τῷ Δ'. Τόμ: τῶν Συνοδικῶν, Ἐκδόσ: τῆς ἐν Παρισ: Ἔτη 1671. Στήλη 825. „Οὕτως ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ τῆς χάριτος ὑπηρέτης, τῷ τῶν ὑποστάσεων, ὡς ἐν Ἐπιστολῇ, σαφῶς διευκρίνησε, καὶ τῷ τῆς Ἁγίας Πνδύματος ἀκριβῆ διδασκαλίαν παρέδωκεν.” Ἀλλ' ἐκ μὲν τῶν τῆς Μεγάλης Βασιλείας Συγγραμμάτων ταῦτα.

Ὁ δὲ

(41) Ἐν τῇ Νέᾳ Ἐκδ: Τόμ: Γ'. Ἐπισ: ΡΕ'. Σελ: 200.

(42) Ἐν τῇ Νέᾳ Ἐκδ: Τόμ: Γ'. Σελ: 38.

(43) Ἐν τῇ Νέᾳ Ἐκδ: Ἐπισ: ΔΗ'. Σελ: 118.

Ὁ δὲ Θεὸς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Θεολόγος (44) ὁ τῆς Ναζιανζῆς Ἐπίσκοπος, ἐν τῷ Λόγῳ τῷ περὶ Δόγματος, καὶ καταστάσεως τῶν Ἐπισκόπων, ὅς ἀριθμεῖται ΚΘ'. ἐν Τόμ: Α'. τῶν Συγγραμ: τῆς Ἐκδόσ: Γραμκολατ: τῆς ἐν Παρις: Ἔτει 1609. (45) „Μικρῶν γὰρ ἂν εἴη, καὶ ἀναξίων ἀρχὴ (ὁ Πατὴρ), μὴ Θεότητος ὧν αἴτιος, τῆς ἐν Υἱῷ καὶ Πνεύματι θεωρουμένης. Ἐπειδὴ καὶ τὸν ἕνα Θεὸν τηρεῖν, καὶ τὰς τρεῖς ὑποστάσεις ὁμολογεῖν· εἴ ἔν τρία πρόσωπα· καὶ ἐκάστῳ μετὰ τῆς ιδιότητος. Τηροῖτο δ' ἂν, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος, εἰς μὲν Θεός, εἰς ἕν αἴτιον καὶ Υἱὸν καὶ Πνεύματος ἀναφερομένων, καὶ σωτηθεμένων, καὶ δεσφαλειφόμενων. Καὶ κατὰ τὸ ἕν καὶ ταῦτὸ τῆς Θεότητος, ἵνα ἔτῳς ὀνομάσω, κίνημά τε καὶ βέβλημα, καὶ τὴν τῆς ἐσίας ταυτότητα. Αἱ δὲ τρεῖς ὑποστάσεις, μηδεμιάς ἐπινοουμένης σφαλοφῆς, ἢ ἀναλύσεως, ἢ συγχύσεως· ἵνα μὴ τὸ πᾶν καταλυθῇ, δι' ὧν τὸ ἕν σεμνυέται πλέον ἢ καλῶς ἔχει. Αἱ δὲ ιδιότητες, Πατὴρ μὲν καὶ ἀνάρχος, καὶ ἀρχὴς ἐπινοουμένης καὶ λεγομένης. Ἀρχὴς δὲ ὡς αἴτις, καὶ ὡς πηγὴς, καὶ ὡς αἰδὶς φωτός. Υἱὸς δὲ, ἀνάρχος μὲν ἑδαμῶς, ἀρχὴς δὲ τῶν ὅλων. Ἀρχὴ δ' ὅταν εἴπω, μὴ χρόνον παρενθῆς, μηδὲ μέσον τι τάξεως τῆς γεγεννηκότητος, καὶ τῆς γεννήματος. Ζητεῖ τοίνυν πῶς εἰς ὁ Θεός, τριῶν ἑσῶν τῶν ἐν τῇ Θεότητι ὑποστάσεων; Ἀποκρίνεσθαι δὲ, ὅτι εἰς ὁ Θεός: πρῶτον μὲν, διὰ τὸ μοναδικὸν καὶ ταυτὸν τῆς φύσεως. Δεύτερον δὲ, διὰ τὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἔχειν τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἀλλὰ γὰρ τῆς Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱοῦ ἐκπορευομένης, καὶ ἂν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα. Οὐ γὰρ ὁ Υἱὸς καὶ ἄφ' ἑαυτῆς γεννητός· αἰτίαν δὲ νοεῖ ἐκ ἄλλου παρὰ τὸν Πατέρα: Ἐφασκε γὰρ „Μικρῶν ἂν εἴη, καὶ ἀναξίων ἀρχὴ ὁ Πατὴρ, μὴ Θεότητος ὧν αἴτιος τῆς ἐν Υἱῷ καὶ Πνεύματι θεωρουμένης. Καὶ αὐθις δέ: „Ὁ Πατὴρ ἐν τῇ Θεότητι ἐστὶν αἰτία καὶ ἀρχὴ καὶ πηγὴ. Δείκνυσιν ἄρα διὰ τῆς τοῦ Υἱοῦ, καὶ τῆς Ἅγ: Πνεύματος σφαμά τῷ Πατρὶ, ἕνα καὶ μόνον εἶναι Θεόν, ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα εἰς μίαν αἰτίαν τὸν Πατέρα· ἢ (ὁ ταυτὸν ἐστὶν) εἰς ἕνα προβολέα τὸν Πατέρα ἀνάγοντας. Εἰς ἄρα καὶ μόνος ὁ προβολεὺς τῆς Υἱοῦ καὶ τῆς Πνεύματος ἐστὶν ὁ Πατὴρ. Ταυτητοὶ καὶ ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς, ἔκκεν δὲ καὶ ἐκ τῆς Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Πρὸς δὲ τέτοις ἔτι φησὶν: „Αἱ δὲ ιδιότητες, Πατὴρ μὲν καὶ ἀνάρχος, καὶ ἀρχὴς ἐπινοουμένης καὶ λεγομένης. (τῆς Υἱοῦ δηλονότι καὶ τῆς Πνεύματος.) Εἰ δὲ τῆς Πατρὸς ἴδιον, τὸ ἀρχὴν εἶναι Υἱὸν καὶ Πνεύματος, μόνος ἄρα ὁ Πατὴρ τῆς ἁγίας Πνεύματος ἐστὶν ὁ προβολεὺς. — Τελούτατον δὲ προσέθησιν: „Ἀρχὴ τῶν ὅλων εἶναι τὸν „Υἱόν“ ὅτι δὲ καὶ τῆς Ἅγ: Πνεύματος ἀρχὴ ὁ Υἱὸς, καὶ προσέθησιν. „Ἀλλ' ἐκ

(44) Φυῶναι μὲν ὁ Ναζιανζῆς: λέγεται κατὰ τὸ 328. Σωτήριον ἔτος· ἀκμάσαι δὲ περὶ τὸ 368. μεταστῆναι δὲ πρὸς Κύριον ἐν ἔτει 389.

(45) Καὶ τῇ Μωρέλλε Ἐκδ: τῇ ἐν ἔτει 1630. ἐν Παρις: ὁσαύτως.

Ἄλλ' ἐκ αὐτῶν προθεῖναι παρέλιπεν, εἰ τοιόν δέ τι Φρονῶν ὑπῆρχε καθάπερ ἐν τῷτο συρράπην αἰεὶ εἰώθασιν οἷτε Λατίνοι, καὶ οἱ Λατινίζοντες.

Παραπλήσια τέτοις ἔχει καὶ ἐν Λόγῳ ΑΖ'. τῷ περὶ τῆς Ἀγ: Πνοῦματος Σελ: 601. „Ἡμῖν εἰς Θεὸς, ὅτι μία Θεότης, καὶ πρὸς „ἐν (τὸν Πατέρα ὡς πρὸς Ἀρχὴν δηλ:) τὰ ἐξ αὐτῆς (ὁ Υἱὸς καὶ „τὸ Πνεῦμα) τὴν ἀναφορὰν ἔχει, καὶ τρία πιστόηται. Καὶ μετὰ βραχέα: „Ὅταν μὲν ἐν πρὸς τὴν Θεότητι βλέπωμεν, καὶ τὴν „πρώτῃ αἰτίαν, καὶ τὴν Μοναρχίαν (τὸν Πατέρα), ἐν ἡμῖν τὸ „φανταζόμενον· ὅταν δὲ πρὸς τὰ ἐν οἷς ἡ Θεότης, καὶ τὰ ἐκ τῆς „πρώτης αἰτίας ἀχρόνως ἐκείθεν ὄντα καὶ ὁμοδόξως, τρία τὸ προ- „σκησόμενα. Δείκνυσιν ἐν τέτοις παραπλησίως, δι' αὐτὸ τῷτο τὰς τρεῖς ὑποστάσεις ἓνα εἶναι Θεὸν, ὅτι πρὸς Ἀρχὴν μίαν τὸν Πατέρα, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγ: ἀναφέρειται. Ἐκ μόνου ἄρα τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα. Αἰτίαν δὲ πρώτῃ ὁ Να- ζιανζηνὸς Γρηγόριος ἐνλαῦθα τε καὶ ἀλλαχθ' ἀποκαλεῖ τὸν Πατέρα, ὅτι καὶ ὁ Υἱὸς αἰτία ἐστὶ τῶν κτιστῶν δηλονότι, ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς τῷτο ἔχων· κατὰ γὰρ τόνδε τὸν νῦν, ἀρχὴν εἶναι τὸν Υἱὸν ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ΚΘ'. Λόγῳ ἐδίδασκεν, ὡς ἐκ τῶν ἐπενεχθέντων ἐκεῖ κατὰδελον. Ἐπειτα αἰτίαν πρώτῃ τὸν Πατέρα ἐδέν τι μᾶλλον ἀπο- καλεῖ τῆς Υἱᾶς, ἢ τῆς Πνοῦματος. Οὐκ ἄρα πρώτῃ αὐτὸν αἰτίαν τῆς Πνοῦματος ὀνομάζων, καὶ αἰτίαν ἄλλῃ τῆς αὐτῆς δευτερεύσαν, ἐντεῦθεν ἐπιφέρειν ἡμῖν ἐνδίδωσιν ὁ Θεὸς Γρηγόριος· εἰ γὰρ, εἰδ' αὐτοὶ Λατίνοι αἰτίαν τῆς Υἱᾶς ἄλλῃ τινὰ δευτέραν ποτὲ ὑπέθεντο. Τελούτατον δὲ, ἄλλῃ αἰτίαν τῆς Πνοῦματος ὁ Θεολόγος ἐκ οἷδε παρὰ τὴν πρώτῃ ἐκείνῃ τὴν Μοναρχίαν· μίαν γὰρ εἶναι, φησὶ, τὴν αἰτίαν τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνοῦματος, τὴν αἰτίαν δηλονότι τὴν πρώτῃ αὐτῇ· ἐκέτι ἄρα ἐκ τέττε ὑποτίθεσθαι τις αἰτία τῆς Πνοῦματος δευ- τερεύσα, εἰ παρὰ τὴν πρώτῃ αὐτῇ, ἔτις αἰτία ἄλλη δίδωται, εἰδὲ τῆς Υἱᾶς. Ἀλλὰ περὶ τέττε πλατύτερον, καὶ κατ' αὐτὸ τῆς ἐν χερσὶ Πραγματείας τὸ πέρας, εἰρήσειται.

Ἐτι δὲ ἐν τῷ ΙΓ'. Λόγῳ, ὅς ὁ Β'. ἐστὶ τῶν Εἰρωμικῶν, Σελ: 209. „Εἰ γὰρ ἐμέλλομεν Υἱᾶς καὶ Πνοῦματος τὴν αἰτίαν ὁμολο- „γεῖντες, ἢ ἀναρχα ταῦτα εἰσάγειν, ἢ εἰς ἑτέραν ἀρχὴν (παρὰ „τὸν Πατέρα) ἀνάγειν, δέος ἂν ᾤοντο μὴ ἀτιμασθῇ Θεὸς, ἢ „κινδυνώσῃ παρ' ἡμῶν τὸ ἀντίθεον. Εἰ δ' ὅσον ἂν ἐξαίρετος τὸν „Υἱὸν ἢ τὸ Πνεῦμα, εἴχ' ὑπὲρ τὸν Πατέρα θήσεις, εἰδὲ τῆς αἰτίας „ἀποξενώσεις, ἀλλ' ἐκείσε ἀνάγεις τὸ καλὸν γέννημα, καὶ τὴν θαν- „μασίαν πρόοδον· προσερίσομαί σε ὀλίγον, φιλογένησε σὺ καὶ φι- „λάναρχε: πότερος Θεὸν ἀτιμάζει μᾶλλον; ὁ τοιούτων τιθεὶς ἀρχὴν, „οἷων αὐτὸς εἰσάγεις, ἢ ὁ μὴ τοιούτων, ἀλλ' ὁμοίων τὴν φύσιν, „καὶ ὁμοδόξων, καὶ οἷων ὁ ἡμέτερος βέλεται λόγος. Καὶ μετ' ὀλίγα (ἵνα καὶ ἐντεῦθεν περὶ τῆς Πατρὸς αὐτὸν εἰρηκέναι γένηται δη- λον) „Τῷ Θεῷ δ' ἄλλο τί μείζον, ἢ Υἱᾶς τυγχάνειν Πατέρα. Ὡς δὲ προβολέα Πνοῦματος; Ἀρχὴν ἄρα ἐξ ἧς γεννᾶται μὲν ὁ Υἱὸς, ἐκπορεύεται δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα, τὸν Πατέρα νοεῖ. Συναπτεῖ δέ:

Τόμ: Α'.

Λ

„Εἰ μὴ

„Εἰ μὴ Υἱὸς καὶ Πνεύματος τῷ ἀξίαν ὁμολογῶντες εἰς ἑτέραν (παρὰ τὸν Πατέρα) ἐμέλλομεν ἀρχὴν ἀνάγειν, δέος αὖν ἦν κτ:„. Εἰ ἔν μὴδεμία ἑτέρα ἀρχὴ Υἱὸς καὶ Πνεύματος, παρὰ τὸν Πατέρα, πῶς αὖν εἴη ἀρχὴ τὸ Πνεύματος παρὰ τὸν Πατέρα καὶ ὁ Υἱός; Ἐκ μόνου ἄρα τὸ Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ δὲ ἅμα καὶ ἐκ τῶ Υἱοῦ.

Καὶ ἐν τῷ Λόγῳ δὲ τῷ ΚΓ'. εἰς Ἡρώνα τὸν Φιλόσοφον, πρὸ τῆς τέλους, Σελ: 420. „Ὅριζα δὲ καὶ τῷ ἡμετέρῳ ἐυσέβειαν, διδάσκων ἕνα μὲν εἶδέναι Θεὸν ἀγέννητον, τὸν Πατέρα· ἕνα δὲ „γεννητὸν Κύριον, τὸν Υἱόν· Θεὸν μὲν, ὅταν καθ' ἑαυτὸν λέγῃται, „προσαγορευόμενον· Κύριον δὲ, ὅταν μετὰ Πατρὸς ὀνομάζεται· „τὸ μὲν διὰ τῷ φύσει, τὸ δὲ διὰ τῷ Μοναρχίᾳ· ἔν δὲ Πνεῦμα „Ἅγιον προελθὸν ἐκ τῶ Πατρὸς, ἢ καὶ προὖν, Θεόν„. Ἐνθα, Φησὶ, περὶ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἅμα λαλῶμεν, τὸν μὲν Πατέρα Θεόν, τὸν δὲ Υἱὸν Κύριον ὀνομάζομεν· καὶ τῆτο διὰ τῷ Μοναρχίᾳ· τετέστι διὰ τῷ μίαν ἀρχὴν, τὸν Πατέρα. Ἄυτὸς γὰρ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεύματος. Μόνος ἄρα ἐν τῇ Θεότητι ὁ Πατήρ ἐστιν ἀρχὴ καὶ μόνος αὐτὸς, ἐκ τῶ ἀκολούθου, ὁ τὸ Πνεύματος ἐστὶ προβολεύς. Ἐφ' οἷς, καὶ εἰ διὰ τῷ μίαν ἀρχὴν, ὁ μὲν Πατήρ λέγεται Θεός, ὁ δὲ Υἱὸς μόνον Κύριος, ἔνθα ἀμφοτέρων ἅμα γίνεται μνεία· ὥστε ὁ Υἱὸς τιμωμενός ἐ λέγεται Θεός, ἕτως ὡς ἀρχὴ ἔστι ὁ αὐτὸς, κατὰ τὸ ἐπόμενον· πῶς ἔν τῷ Πνεύματος αὖν εἴη προβολεύς ὁ Υἱός; Καὶ διὰ τῆτο τοίνυν ἀλλὰ καὶ τοσάκις Μοναρχίαν εἶναι διδάσκει ἐν τῇ Θεότητι. Καὶ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ Λόγῳ μετὰ τινα, Σελ: 422. „Μήτε τῷ Μοναρχίᾳ, Φησὶ, „κακῶς τιμῆσης σιωαιρῶν, ἢ περικόπτων Θεότητα„. (46)

Καὶ ἐν Λόγῳ δὲ Μ'. τῷ εἰς τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, Σελ: 668. „Δίδωμί σοι.... τριῶν ἀπείρων ἀπειρον συμφωνίαν, Θεὸν ἑκαστον „καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον, ὡς Πατέρα, καὶ Υἱόν· ὡς Υἱόν, καὶ „τὸ Ἅγ: Πνεῦμα· φυλασσομένης ἐκάστω τῆς ιδιότητος. Θεὸν τὰ „τρία σὺ ἀλλήλοις νοόμενα· ἐκείνο διὰ τῷ ὁμοσιότητι, ἐκείνο „διὰ τῷ Μοναρχίᾳ„. Παραπλησίως κἀνταῦθα, ὡς ἐπὶ τῶν ἐκ τῶ ΚΘ'. Λόγου προενεχθέντων ῥημάτων. Διὰ τῆτο τὰς τρεῖς ὑποστάσεις Θεὸν ἕνα εἶναι διδάσκει, ὅτι πρὸς μόνον, ὡς ἀρχὴν μίαν, τὸν Πατέρα ἀναφερόμεναι (τέτων αἱ δύο) εἰσὶν, ὡς ἐκ τῆς προλαβέσης ῥήσεως δῆλον. Μόνος ἄρα ὁ Πατήρ ἐστιν ἡ ἀρχὴ καὶ, κατὰ τὸ ἐπόμενον, μόνος αὐτὸς ἐστὶν ὁ προβολεύς ὁ τὸ Πνεύματος.

Ἐν δὲ δὴ τοῖς Τρίτοις Ἐπεσιν, ὧν Ἐπιγραφὴ: „Υποθήκαι „Παρθένους„. Τόμ: Β'. τῶν Συγγρ: Ἐκδ: Παρισ: Ἐτει 1611. Σελ: 68. „Ἰλαος

(46) Τὸ μὲν συναίρων ἐνταῦθα νοῶν, ἀντὶ τῶ, ὡς ἀρχὴν μίαν τῆς τῶ Πνεύματος ὑποστάσεως, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ἅμα ὑποτιθέμενος. Τὸ δὲ περικόπτων, ἀντὶ τῶ, ὡς ἀρχὰς δύο τῶ Πνεύματος, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν διασέχω. Ὡς ἀτόπων, ἐπὶ θάτερον τῶς Λατίνης, ἢ δόξης ἔχουσι, περιπεσεῖν πᾶσα ἀνάγκη.

„Ἰλαος Ἰλαος ἄμμιν, ἀγνή Τριάς εἰς ἓν ἰῶσα
 „Ἐξ ἑνός, ὁφθαλμοῖσιν ὑπανγάζεσθαι φαينوῖς
 „Σήμερον, ὑσάτιον δὲ Φαάντερον, οἷσιν ἔλαμψας,
 „Εἰς Θεὸς ἐκ γενέταο, δι' Υἱός, ἐς μέγα Πνεῦμα
 „Ἰσαμένης Θεότητος ἐνὶ τελέοισι τελείης».

Τὴν γὰρ Τριάδα εἰς ἓν ἐξ ἑνός σιωῶσαν ἄδει· εἰς ἅρα καὶ μόνος ὁ προβολεὺς, μία ἡ τῆς Θεότητος Ἀρχή, ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων. Μόνος ἅρα ὁ προβολεὺς αὐτὸς ἐστὶ τῆς Παναγίας Πνδ-
 ματος.

Τελότατον ἐν τῷ Α'. Λόγῳ, ὅς ἐστιν ὁ Ἀπολογητικὸς τῆς εἰς τὸν Πόντον Φυγῆς ἕνεκεν, ἐν τῷ Α'. Τόμῃ: τῶν Συγγραμ.: τῆς Εἰρημῃ: Παρισ: Ἐκδόσ: Ἔται 1069. Σελ: 17. „Μήτε τοσούτον φι-
 „λοχρίστως (δέον εἶναι), ὥς μήτε τέττω φυλάττειν τὸ εἶναι Υἱῷ —
 „μήτε τῷ Πατρὶ τὸ τῆς Ἀρχῆς ἀξίωμα, τῆς ὡς Πατρὶ καὶ γεν-
 „νήτορι. Μικρῶν γὰρ ἂν εἴη καὶ ἀναξίων Ἀρχῇ, μᾶλλον δὲ μι-
 „κρῶς τε καὶ ἀναξίως, μὴ Θεότητος ὡς Ἀρχῇ καὶ ἀγαθότητος,
 „τῆς ἐν Υἱῷ καὶ Πνδματι θεωρημένης· τῷ μὲν, ὡς Υἱῷ καὶ Λόγῳ·
 „τῷ δὲ, ὡς προόδῳ καὶ ἐκ διαλυτῷ Πνδματι». Καὶν τέτοις γὰρ
 αὐθις τῷ Πατρὶ μόνῳ τὴν τῆς Υἱῆς καὶ τῆς Παναγίας Πνδματος
 αἰτίαν προσαναγράφει. „Φυλάττειν δέον, φησὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, τὸ
 „εἶναι Υἱῷ, καὶ τῷ Πατρὶ τὸ τῆς Ἀρχῆς ἀξίωμα». Μόνος ἅρα
 ὁ Πατὴρ αἰτία καὶ προβολεὺς τῆς Ἀγ: Πνδματος. Οὐδ' ἐστὶ φᾶ-
 ναι, ὡς ὁ Θεολόγος ἐνταῦθα, τῷ λόγῳ τῷ πρὸς τὸν Υἱὸν μόνῳ,
 τὸν Πατέρα αἰτίαν ἀποκαλεῖ· ἐπεὶ σιωᾷται, τὸ ὡς Πατρὶ καὶ
 γεννήτορι. Προεπὼν γὰρ τῷ Πατρὶ τὸ τῆς Ἀρχῆς τη-
 ρητέον εἶναι ἀξίωμα, αὐτίκα προσέθησιν: „Ὡς μικρῶν ἂν
 „εἴη καὶ ἀναξίων Ἀρχῇ, μὴ Θεότητος ὡς Ἀρχῇ... τῆς ἐν Υἱῷ
 „καὶ Πνδματι θεωρημένης». Δι' ὧν σαφῶς σιωδεῖν παρέχεται,
 ὅτι προαποφηνάμενος Ἀρχὴν τὸν Πατέρα, τῆς Υἱῆς αὐτὸν καὶ τῆς
 Πνδματος Ἀρχὴν ὄντα ἐνόησεν. Ὁ δὲ προσέθετο, τὴν Ἀρχὴν
 προσήκειν, ὡς Πατρὶ καὶ γεννήτορι· ἔδεν παραβλάπτει τὰ
 εἰρημένα· ἢ γὰρ τῆς Πνδματος ἐκπόροσιν, τῇ Πατρότητι συμπα-
 ρακολεθῶσα, ἀμέσως σιωᾷται καὶ σιωπευοῖται, καθάπερ ἐν
 καὶ τὸ πρόσωπον αὐτὸ τῆς Πατρὸς, τὸν τε τῆς Υἱῆς γεννήτορα, καὶ
 τὸν προβολέα ἅμα τῆς Ἀγ: Πνδματος σιωφέλκεται.

Ὁ αὐτὸς ἐστὶ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν Λόγῳ ΜΔ'. τῷ εἰς τὴν
 Ἀγ: Πεντηκοστὴν, Σελ: 711. „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, αὐτοδιώαμον,
 „παντοδιώαμον· εἰ καὶ πρὸς τὴν πρώτην αἰτίαν, ὥσπερ τὰ τῆς Μο-
 „νογεννῆς ἅπαντα, ἔτω δὴ καὶ τὰ τῆς Πνδματος ἀναπέμπεται».
 Φθάσας δὲ, τίνος ἕνεκεν αἰτίαν πρώτην ἀποκαλεῖ τὸν Πατέρα,
 μικρὸν ἀνωτέρω προεῖρηκεν. Ἄπαντα μὲν ἐν, φησὶ, τὰ τῆς Υἱῆς
 καὶ τῆς Πνδματος πρὸς τὸν Πατέρα ἀναπέμπεται. Εἰ τοίνυν καὶ
 ἐκ τῆς Υἱῆς ὡς τὸ Πνεῦμα, ἐκ ἂν πάντα πάντως πρὸς τὸν Πατέρα
 ἀνέπεμπε· τᾶτέστιν, ἐκ ἂν τῷ Πατρὶ μόνῳ πᾶσαν τὴν αὐτῆς ὑπό-
 στασίν τε καὶ ὑπαρξίν ὡφειλεν, ὥσπερ ὁ Υἱός. Ἀλλ' ἀνῆγεν ἂν καὶ
 πρὸς τὸν Υἱὸν ἐπίσης, οἷα δὴ καὶ πρὸς τὸν Πατέρα, τὰ αὐτῆς ἅπαντα.

Ὅποτε ἐν κατὰ τὸν τῆς Ἀρχῆς λόγον, ὃ διασέλλει τὸ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα ἀλλ' ὡσαύτως, ὡς περὶ τὸν Υἱόν, ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, πάντα ἀναφέρειν τὰ αὐτὰ πρὸς τὸν Πατέρα διδάσκει, ἵνα δῆπρ καὶ μόνον, διὰ τέτων, δαίκνυσι, τὸν Πατέρα εἶναι τὸν προβολέα τῶ Υἱὸς καὶ τῶ Ἀγ: Πνοῦματος.

Σωωδὰ τέτοις ἔχει καὶ ἐν Λόγῳ ΛΖ'. τῷ περὶ τῶ Ἀγίῃ Πνοῦματος, Σελ: 6π. „Ὅσα δὲ (καὶ καὶ αὐτὰ) λέγειται ταπεινότερον „(περὶ τῶ Πνοῦματος) τὸ δίδοθαι, τὸ ἀποσέλλεσθαι, τὸ μερίζεσθαι, „τὸ χάρισμα, τὸ δώρημα, τὸ ἐμφύσημα, ἢ ἐπαγγελία, ἢ ὑπερένδοξις, ἢ ἐτέ τι ἄλλο τοιοῦτον, ἵνα μὴ καθ' ἑκαστον λέγω, ἐπὶ „τῷ Πρώτῳ αἰτίαν ἀνενεκτέον ἵνα τὸ ἐξ ὃ δειχθῇ, καὶ μὴ τρεῖς „ἀρχαὶ μεμερισμένοι πολυθέως παραδεχθῶσιν. „Απανθ' ὅσα περὶ τῶ Ἀγ: Πνοῦματος ταπεινότερον λέγειται, ἐπὶ τῷ Πρώτῳ αἰτίαν, τρεῖς ἐπὶ τὸν Πατέρα ἀναφέρεται διδάσκει ὅτι ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὸν Υἱόν. Ἐπειδὴ δὲ, ὅθεν ἤττον λέγειται τὸ Πνεῦμα πέμπεσθαι, δίδοθαι, ἐπαγγέλλεσθαι καὶ ἐκ τῶ Υἱὸς, ἢ ἐκ τῶ Πατρὸς, εἰπὼν δῆπρ ὡφείλει ἐξ ἀνάγκης, τὰ αὐτὰ ταῦτα ὅχι πρὸς τὸν Πατέρα μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Υἱόν αὐτὸν ἀνάγεσθαι δεῖν, εἰ καὶ τέτον ὡσαύτως αἰτίαν ὄντα ἠγάτο τῶ Πνοῦματος. Μόνον ἄρα τὸν Πατέρα οἶδεν, ἐξ ὃ πρόεισι τὸ Πνεῦμα, ἢ καὶ προσίδησιν: ἵνα τὸ ἐξ ὃ δειχθῇ. Καὶ ἐκ τῶνδε ἄρα τῶν ῥημάτων δηλὸς ὁ τῶ Ναζιανζίνῳ Γρηγορίῳ γίνεσθαι νῆς, τοιοῦτος ὢν: ὅτι τὰ περὶ τῶ Ἀγ: Πνοῦματος λεγόμενα ταπεινότερον, τῷ τῆς αἰτίας λόγῳ λεγόμενα ἐστὶ τρεῖς, ὅτι διὰ τέτων ὑποσημαίνειται τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, μὴ ἐξ ἑαυτῶ, ἐξ ἄλλου δὲ, ὡς ἐξ αἰτίας ἔχειν τῷ ὑπαρξίν. ἵνα τὸ ἐξ ὃ, φησὶ, δειχθῇ. Δαίκνυς δὲ ἐξ ὃ τὸ Ἅγιον ἐστὶ Πνεῦμα, ἐκ ἄλλου, ἢ τῷ Πρώτῳ αἰτίαν, ἥτοι τὸν Πατέρα, κατονομάζει. Ἐπὶ τῷ Πρώτῳ αἰτίαν ἀνενεκτέον, ἵνα τὸ ἐξ ὃ δειχθῇ. Μόνον ἄρα τὸν Πατέρα, καὶ διὰ τέτων ἐκδιδάσκει τῷ αἰτίαν εἶναι, ἥτοι τὸν προβολέα τῶ Πνοῦματος.

Καθάπερ ἐν, καὶ ἀδελφὰ τέτοις ἐπάγει, καὶ τῷ Γ'. τῶν Ἐπῶν Λόγῳ, τῶν περὶ Ἀρχῶν, ὅς περὶ τῶ Ἀγίῃ Πνοῦματος ἐπιγέγραπται, ἐν τῷ Β'. τῶν Συγγραμ: Τόμ: τῆς ἐν Παρισ: Ἐκδ: Ἐται 16π. Σελ: 163.

„Εἴτινα δ' ἢ περὶ παιδὸς ἀκούμεν, ἢ ἀγαθοῦ
„Πνοῦματος ἐν Θείοις λόγοις, καὶ Θεοφόροις
„Ἀνδράσιν, ὡς ῥὰ Θεοῦ τὰ δοῦτερα Πατρὸς ἔχουσιν,
„Ὡς νοεῖν κέλομαί σε λόγοις σοφίης βαθυκόλπου,
„Ὡς εἰς ῥίζαν ἀναρχὸν ἀνέρχεται, ὃ Θεότητα
„Τέμνει: ὅφρα κεν οἷον ἔχης κράτος, ὃ πολύσεπτον. „

Δι' ὧν αὐθις, ὅσα ταπεινότερον ἐστὶ λεγόμενα περὶ τῶ Ἀγ: Πνοῦματος, πρὸς τὸν Πατέρα χρῶμαι διδάσκει προσαναφέρεσθαι καθ' ὃ, διάγε τέτων δηλονότι δαίκνυται τὸ ἐκ τῆς ἀνάρχης ῥίζης (ὡς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ὕφει καίται) τῷ ἀρχῷ ἔχειν τὸ Πνεῦμα εἰς ᾧ ἀνέρχεται δηλονότι τῷ τῶ Πατρὸς. Τί δ' ἂν ὑποσημαφθεῖ καὶ τεῦθεν,

τεῦθεν, ὑπὲρ τῆς ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς προόδου τῆ Πνεύματος, μικρὸν ἀνωτέρω, περὶ τὰ τέτοις προσεικότα ῥήματα διετανάμεθα. Προσωτέρω τοίνυν:

Ἐν Λόγῳ ΚΔ'. τῷ εἰς τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ἐπιδημήσαντας Ἐπισκόπους, Τόμ: Α'. τῶν Συγγραμ: τῆς ἐν Παρισι: Ἐκδ: Ἔτα 1609. Σελ: 429. „Πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ τῆ Υἱᾶ ἐστὶ, πλὴν τῆς αἰτίας. Πάντα δὲ ὅσα τῆ Υἱᾶ, καὶ τῆ Πνεύματος, πλὴν τῆς Υἱότητος, καὶ τῶν ὅσα σωματικῶς περὶ αὐτῆς λέγεται, διὰ τὸν ἐμὸν ἄνθρωπον, καὶ τὴν ἐμὴν σωτηρίαν. Ἐὰν ὅν ὁ Υἱὸς ἐκ ἑξὺν αἰτίας, πῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύεται; Ἐρῶς, ὅτι τῷ τῆς αἰτίας ὀνόματι, ἡ αἰτία νοεῖται κατὰ τὸ Υἱὸν γεννᾶν, ἐχὼ δὲ καὶ κατὰ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύειν. Ἀλλὰ τίνι ποτὲ σημασία ἡ τῆς αἰτίας φωνὴ παρὰ τῆ Ναζιανζιωῦ εἰσθεν ἐκλαμβάνεσθαι, καὶ ἐκ τῶν ἐπενεχθεῶν ῥήσεων γένοιτο φανερόν. Πρὸς δ' ἔτι καὶ ἐκ τῶν ῥημάτων ἐχ' ἡττον, ὡς ἀπὸ τῆ Α'. Λόγος ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, δι' ὧν ἀριδιήλως αἰτίαν, καὶ τοὺς τὸν Πατέρα φάσκων εἶναι, ὡς Πατέρα καὶ γεννήτορα, αἰτίαν μέντοι γε καὶ τῆ Υἱᾶ καὶ τῆ Ἁγίας Πνεύματος τὸν αὐτὸν ὑπάρχον ἐπεξηγεῖτο. „Πάντα ὅν, λέγει, ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ τῆ Υἱᾶ ἐστὶ, πλὴν τῆς αἰτίας. Πάντα δὲ ὅσα τῆ Υἱᾶ, καὶ τῆ Πνεύματος, πλὴν τῆς Υἱότητος. Ἐνθα πάντως ἐξῆλθεν ἂν καὶ τὴν αἰτίαν ἀπὸ τῆ Πνεύματος ἔδεν ἡμῖς, εἰ καὶ τὸν Υἱὸν αἰτίαν αὐτῆς εἶναι ἐδόξαζε ταύτῃ καὶ γὰρ ἐξαιρεῖ ἀπὸ τῆ Υἱᾶ τῷ λόγῳ τῷ πρὸς τὸν Πατέρα. Ὅποτε δὲ μάλισα, ὅ μόνον τὴν Υἱότητα ἀπὸ τῆ Πνεύματος ὑπεξαιρεῖ ὡς ὁ Υἱὸς ἔχων ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ὅσα τῷ λόγῳ τῆς οἰκονομίας περὶ τῆ Υἱᾶ λέγεται, ἀπαρδὸν ἡμῖς ἂν εἴη, εἰ τὴν αἰτίαν ὑπεξελέσθαι ἡμέλησεν αὐτῷ, ὡς μέντοι μόνῳ ἀπὸ τῆ Υἱᾶ, ὡς πρὸς τὸν Πατέρα ἐξήρηκε. Καὶ καταφανὲς ἄρ' ἐντεῦθεν, ἡμῖς πάντων πεπισθύνειν τὸ τοῖστον τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, ὅτι καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. (47)

Ἐν δὲ τῷ ΚΓ'. Λόγῳ τῷ εἰς τὸν Ἡρώνα, Τόμ: Α'. Σελ: 421. „Ἀληθῶς Υἱὸν τὸν Υἱὸν (λέγω), ὅτι μόνος, καὶ μόνος, καὶ μόνως, καὶ μόνον. Οὐ γὰρ καὶ Πατὴρ. Καὶ ὅλον Υἱὸς, καὶ ὅλος, καὶ ἀπ' ἀρχῆς. Εἰ τοίνυν ὁ Υἱὸς μόνον Υἱὸς, καὶ τὸ ὅλον Υἱὸς, πῶς καὶ αἰτία εἶναι; Ὁ γὰρ μόνον γεννητὸς, ἐχ' ἅμα καὶ γεννᾶ, ἐδὲ προβάλλει. Τελέσιν ὁ τὸ ὅλον αἰτιαλὸς ὑπάρχων, ἐκ ἂν ὁ αὐτὸς εἴη καὶ αἰτίας. Ἐπειδὴ

(47) Ἄλλ' εἴποι ἂν ἴσως ὁ Λατῖνος ἢ ἄλλως, ὅτι τὴν αἰτίαν τὴν προκαταρκτικῶς τῆ Υἱᾶ ὑπεξῆλθεν ὁ Θεολόγος, ὡς τῷ Πατρὶ μόνῳ ἔτω προσήκον. — Ἀλλὰ μὴ καὶ τ' ἄλλα ὅσα τῆ Υἱᾶ ἐστὶ, προκαταρκτικῶς ἔχει πάντα ὁ Πατὴρ, πλὴν τῆς γεννᾶσθαι. Τί ἔν ἡμῖν ἐχ' καμῖνα ἀπὸ τῆ Υἱᾶ ὑπεξελέσθαι, ὥστε καὶ τὴν αἰτίαν, διὰ τὸ προκαταρκτικὸν τέτο; Τί εἰ ποιεῖσι τὸν Ναζιανζιωῦ Θεολογῶντα, μᾶλλον δὲ αὐτόπως ἀδολεχῶντα: „Ὅτι πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ τῆ Υἱᾶ ἐστὶ, πλὴν τῆς αἰτίας, καὶ πλὴν πάντων ὧν ἔχει ὁ Πατὴρ; τέτο γὰρ ἂν εἴη, (ἢ τί γὰρ ἄλλο;) „Ὅτι τὰ αὐτὰ τῆ Υἱᾶ καὶ ἐστὶ καὶ ἐκ ἑξὺν.

Τόμ: Α'.

M

Ἐπειδὴ τοιγαρὶν ὁ Υἱὸς, ἐξ ὧν ὁ Θεολόγος Φησὶ Γρηγόριος, μόνως τε καὶ ὅλως γεννητὸς ἐστὶ καὶ αἰτιατός (τὸτο γὰρ σημαίνει τὸ μόνον τε καὶ ὅλον Υἱὸν εἶναι) ἐκ ἧν ὁ αὐτὸς καὶ Προβολεὺς ὑπάρχοι τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Ἐν δὲ Λόγῳ ΛΑ'. εἰς τὸ ρητὸν τῷ Εὐαγγελίῃ: „Οὗτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς λόγους τὰς τούτοις κτ:„. Πρὸ τῆς τέλεως, Σελ: 507. „Εἰ ἀτιμάσεις τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ὃ δέχεται σε τὴν τιμὴν ὁ Υἱός· „εἰ γὰρ καὶ μὴ ὡς Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς, ἀλλ' ἐν ἐκ τῆς αὐτῆς Πατρὸς,“ Ἐνθα πάντως, εἰ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα ἡγήτο προβάλλεσθαι, τὸτον ἂν ἀποδεδώκει τὸν λόγον· εἰ ἀτιμάσεις τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ὃ δέχεται σε τὴν τιμὴν ὁ Υἱός, ὅτι καὶ ἐξ αὐτῆς τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται, ἢ ὑπάρχει. Οὐδ' ἂν ὡς ἐπαναγκῆς αὐτῷ κατασκοδᾶσονται, ὅτι κατολιγωρεῖ τῆς Υἱᾶς ὁ ὀλιγοῦν τῷ Πνεύματι, τὸν Πατέρα ὀνομάσαι, ἢ περ ἐξ αὐτῆς καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα προβάλλονται. Ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ τὸτο κατασκοδᾶσων, ἐπὶ τὴν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνεύματος ἀνατρέχει, δῆλος ἐστὶν ἐντεῦθεν, ὡς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς προῖεναι τὸ Πνεῦμα, ὁδῶς Φρονῶν ὑπῆρχεν ὁ Ναζιανζηνὸς Γρηγόριος. „Ἐπειτα δὲ, εἰ γὰρ μὴ, Φησὶν, ὡς Υἱὸν „ἐκ τῆς Πατρὸς, ἀλλ' ἐν ἐκ τῆς αὐτῆς Πατρὸς,“ Ἐξ ἐνὸς ἄρα καὶ τῆς αὐτῆς Πατρὸς μόνως καὶ τὸν Υἱὸν γεννᾶσθαι, καὶ τὸ Πνεῦμα πισθῶν ὡς ἐκπορεύεσθαι, ἐξ ὧν παρὰ ταῦτα διδάσκει: ὥστε ὁ Υἱὸς γεννητὸς ἐστὶν, ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς αὐτῆς Πατρὸς εἶναι ἐκπορεύομενον.

Ἐν δὲ τῷ ΛΖ'. Λόγῳ, ἐξ ὧν ἔφθη διδάξας, ἐκ τῆς Πατρὸς μὲν εἶναι τὸ Πνεῦμα, ὃ μὲντοι γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορεύτῳ εἰσάγει τὸν ὁμοίον τι ἐκζητῶντα, δι' ὃ δαχθείη ἐξ ἐνὸς καὶ τῆς αὐτῆς τὸν μὲν τινα γεννητὸν εἶναι, τὸν δὲ ἡκιστα γεννητόν· καὶ: „Δὸς ἐν „μοι, Φησὶ, (Σελ: 598.), ἐκ τῆς αὐτῆς τὸ μὲν Υἱόν, τὸ δὲ ὅχι „Υἱόν, εἶτα ὁμοῦσια· καὶ δέχομαι Θεὸν καὶ Θεόν,“ Ἐν τούτοις ὁ Θεολόγος ἐκ ἀπαναίνεται, ἐξ ἐνὸς καὶ τῆς αὐτῆς εἶναι τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα· τῶν δ' ὃ δηλονότι ὁμοίον τι ὁ ἄλλος ἐκζητεῖ· τὸ δὲ τι εἶναι, ὃ πρὸς τὴν Θεῖαν ἔχει ἂν παρατεθεῖναι φύσιν, τὸτο δ' ἐστὶν ὅπερ ἀπόφησιν. Ἀλλως καὶ γὰρ αὐτὸς, πάντῃ τὸ ποθέμενον παραστήσασθαι ἔχειν, καὶ πάνυ βέλοιο ἂν. Καὶ δαίκνυσιν ἐν διατέτων, ὅτι ἐξ ἐνὸς καὶ τῆς αὐτῆς εἰσὶν ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα: „Δὸς γὰρ μοι (λέγει) καὶ σὺ ἄλλον Θεόν, καὶ φύσιν Θεῶν, καὶ δώσω „σοι τὴν αὐτὴν Τριάδα, μετὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ πραγμάτων. Εἰ δὲ εἰς ὁ Θεός τε, καὶ μία φύσις ἢ ἀνωτάτω, πόθεν „παραστήσω σοι τὴν ὁμοίωσιν,“; Εἰ τοίνυν ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐξ ἐνὸς εἰσὶ καὶ τῆς αὐτῆς, ἦτοι ἐκ τῆς Πατρὸς ἐξ αὐτῆς γὰρ ὁ Υἱὸς ἐξ ἐνὸς ἄρα καὶ μόνως ἐκπορεύομενον ἐστὶ καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ ὅχι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς. Ἀλλὰ γὰρ, ὅδ' ἐξ ἐνὸς καὶ τῆς αὐτῆς ὡς ἂν λέγειν ἐκπροῖεναι τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, εἰ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα ὑπῆρχεν ἐκπροῖόν· ὃ γὰρ καὶ ἐξ ἑαυτῆς ὁ Υἱὸς ἐκ διαφορῶν δ' ἔτω ἂν μάλλον, ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς εἶεν ἐκπροῖόντες, ὅ, τε Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Τελόβτατον δὲ καὶ εἰ δαῖξαι ἔφθη

ἔφθῃ ὁ Θεολόγος, μὴ οἶα τε εἶναι πρὸς τὰ Θεῖα παρατίθεσθαι τὰ ἀνθρώπινα, ἐπάγει γεμῶ τῷ ἐξῆς ὁμοίωσιν (Σελ: 599.): „Ἡ Εὐα καὶ ὁ Σὴθ ἐχὶ τῷ αὐτῷ Ἀδάμ; τίνος γὰρ ἄλλῃ; ἢ καὶ ἀμφοτέροι γεννήματα; ἔδαμῳς ἄλλὰ τί; τὸ μὲν τμήμα, τὸ δὲ γέννημα. Καὶ μὴ ἀμφοτέροι ταυτὸν ἀλλήλοισι, ἄνθρωποι γάρ· ἔδαῖς ἀντερῆ.“ Καθάπερ τοίνυν ἐκ μόνῃ τῷ Ἀδάμ, ὁ μὲν Σὴθ γεννητὸς, ἡ δὲ Εὐα ὥσπερ τι ἀπότμημα ἐκπορεύεται, ἔτω καὶ ἐπὶ τῆς Τριάδος ὁμοίως δέκνυσιν ἔχειν, τὸ ἐξ ἐνὸς δηλαδὴ καὶ τῷ αὐτῷ Πατρὸς ὡσάντως εἶναι, τὸν μὲν Υἱὸν γεννητῶς, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορευτῶς. Ἐπειτα δὲ καὶ κείνα σημειώτεον: „Ἡ Εὐα καὶ ὁ Σὴθ ἐχὶ τῷ αὐτῷ Ἀδάμ; τίνος γὰρ ἄλλῃ;“ Εἴπερ ἄρα, εἴτε ὁ Σὴθ γεννητὸς, εἴτ' ἢ ἡ Εὐα ὡς ἀπότμημα ἐκπορευομένη, εἴη ἐξ ἄλλῃ τινος παρὰ τὸν Ἀδάμ, ἐκ ἧν δὴπρ ἐκ τῷ αὐτῷ Ἀδάμ προσεληλυθότες εἴσαν Σὴθ τε καὶ Εὐα. Παραπλησίως δ' ἄρ' ἔπεται, ὡς εἰ καὶ ἐξ ἄλλῃ τινος παρὰ τὸν Πατέρα, οἷον ἐκ τῷ Υἱῷ εἰπέν, ὑπῆρχε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐκ ἧν ἐκ τῷ αὐτῷ ἔτως εἴη τὸ Πνεῦμα καὶ ὁ Υἱός· καὶ τοι τοσάντις τῷ Θεολόγῳ διδάξαντος ἐκ τῷ αὐτῷ εἶναι, καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. (48)

Καὶ ἐν Λόγῳ δὲ Κς. τῷ περὶ τῆς ἐν ταῖς Διαλέξεσιν εὐταξίας, Σελ: 445. „Δεὸν ἓνα Θεὸν Πατέρα γινώσκων, ἀναρχον καὶ ἀγεννητον· καὶ Υἱὸν ἓνα, γεγεννημένον ἐκ τῷ Πατρὸς· καὶ Πνεῦμα ἓν ἐκ Θεῶ τῷ ὑπαρξίν ἔχον, παραχωρῶν Πατρὶ μὲν ἀγεννησίας, Υἱῷ δὲ γεννήσεως· τὰ δ' ἄλλα συμφυῆς καὶ σώθρονον καὶ ὁμότιμον καὶ ὁμόδοξον. Ταῦτα εἶδέναι, ταῦτα ὁμολογεῖν, μέχρι τέτων ἴσαθαι. Τῷ δὲ πολλῶν φλυαρίαν, καὶ τὰς βεβήλας κενοφωνίας τῶν λόγων, τοῖς χολῶ ἀγασιν ἀποπέμπεσθαι.“ Ἐκ τῷ Θεῷ, τετέσι τῷ Πατρὸς, Φησὶ, τῷ ὑπαρξίν ἔχειν τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, ὥσπερ ἐκ τῷ Πατρὸς γεννᾶται καὶ ὁ Υἱός· τὰ δ' ἄλλα μίαν εἶναι τῷ Θεότητι Πατρὸς καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνδύματος. Καὶν τέτοις ἴσαθαι κελόβει, ταῦτα ὁμολογεῖν, τῶν δ' ἐπέκεινα μὴ ἐξικνιάζειν, καινὰς φωνὰς μὴ ἐξοδρίσκειν. Πόθεν ἄρα

(48) Ἀλλὰ τῷ ὧδε λεγομένῳ ἐπιδράζουσιν ἂν ὁ Λατῖνος, ἐμπεδάσων τὸ δόγμα τὸ ἴδιον· φαίη γὰρ ἂν ὑπολαβὼν: ὅτι ὥσπερ ἄρα ἡ μὲν Εὐα ἐκ μόνῃ τῷ Ἀδάμ, ὁ δὲ Σὴθ ἐξ αὐτῷ ἅμα τῷ Ἀδάμ καὶ τῷ Εὐας· ἔτω καὶ τῷ Υἱῷ ἐν τοῖς Θεοῖς ἐκ μόνῃ τῷ Πατρὸς ὁμολογεμένῳ, τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὸς ἅμα καὶ τῷ Υἱῷ εἶναι σιωμολογηθήσεται. Πρὸς μέντοι ταῦτα δητέον, μὴ κατὰ τὸ ἀκριβὲς παρὰ τῷ Θεολόγῳ ἐνταῦθα τῷ εἰκόνα εἰσαγεσθαι, ὡς ἐν πᾶσι τῷ εἰκονιζομένῳ ἀντιστοιχῶσαν· ἀλλ' ἢ ὅσον δέναι (ὡς αὐτὸς Φησὶ) τῷ λόγῳ τινὰ βοήθειαν. „Τετέσι, ὅσον ὅπως ἐξαικάσαι παραχρῆν τὸ σκοπόμενον.“ Σκοπὸς δὲ αὐτῷ ἐπὶ τῷ παρόντος ὁ κυριώτατος, τῷ δύοιν τινῶν, καὶ τέτων ὁμοφυῶν, ἐκ τῷ αὐτῷ τρίτῃ, καὶ τοι διαφέροντι προῦδα λόγῳ, θεωρημένῳ, καὶ αὐτοῖς γε τοῖς κτίσμασι, παρασησῆσαι ταυτίτητα. Ἐπιφέρει καὶ γὰρ (αὐτ:) συμπεραίνων: „Ὁμολογῆται ἓν, καὶ τὰ διαφόρως ὑποσάντα τῆς αὐτῆς εἶναι ἐσίας ἐνδέχεσθαι.“ Ἀλλως καὶ γὰρ τῆς προτεθείσης εἰκόνας, καὶ τῶν ἄλλων, ἂν παρασπῶψῃ, τὸ ἀτελὲς ἐπιγινώσκων: „Οὐκ αἰχρὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ μάταιον ἐπισκῶς ὃν ἀποφαίνεται, ἐκ τῶν κάτω, τῶν ἀνω τῷ εἰκασίαν λαμβάνειν· προσθεῖς ἐτι καὶ καθόλῃ: ὡς ἔδὲ οἷον τε τῶν εἰκαζομένων ἔδὲν πρὸς πᾶσαν ἐξικνέσθαι καθαρώς τῷ ἀλήθειαν.“

ἄρα ἢ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι πρόσδος ἢ ἐκ τῷ Υἱῷ, ἅπερ ἐφηρε-
μαίν δέον τῇ τῷ Υἱῷ γεννήσει, καὶ τῇ ἐκπορεύσει τῷ Πνεύμα-
τος τῷ Ἁγίῳ ἐκ τῷ Πατρὶ; εἰ καινὰς φωνὰς ἐξεδρίσκων ὁ
Θεός;

Καὶ ἐν Λόγῳ ΛΕ'. ὅς ἐστιν ὁ Α'. τῶν περὶ τῷ Υἱῷ, Σελ: 563.
„Πᾶς ἐν ὁ σὺν ἀναρχα, εἰ σὺν αἰδία (ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα;) ὅτι
ἐκείθεν, εἰ καὶ μὴ μετ' ἐκείνον. Τὸ μὲν γὰρ ἀναρχον καὶ αἰδιον,
τὸ δὲ αἰδιον ὁ πάντως ἀναρχον, ἕως ἂν εἰς ἀρχὴν ἀναφέρηται
τὸν Πατέρα. Οὐκ ἀναρχα ἐν τῷ αἰτίῳ· δηλον δὲ τὸ αἶτιον, ὡς
ὁ πάντως πρεσβύτερον τῶν ὧν ἐστὶν αἶτιον· ἐδὲ γὰρ τῷ Φωτὸς
ἡλίου καὶ ἀναρχάπως τῷ χρόνῳ.”

Καὶ ἐν Λόγῳ ΚΓ'. τῷ εἰς τὸν Ἡρώνα, πρὸ τῷ τέλει, Σελ:
422. „Κοινὸν γὰρ Πατρὶ μὲν καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι, τὸ
μὴ γεγονέναι, καὶ ἡ Θεότης· Υἱῷ δὲ καὶ Ἀγ: Πνεύματι τὸ ἐκ
τῷ Πατρὶ. Ἴδιον δὲ Πατρὶ μὲν ἡ ἀγεννησία, Υἱῷ δὲ ἡ γεννη-
σις, Πνεύματι δὲ ἡ ἐκπόρευσις.”

Καὶ Λόγῳ ΛΘ'. τῷ εἰς τὰ Ἁγία Φῶτα· Σελ: 630. „Πατὴρ ὁ
Πατὴρ ὁ ἀναρχος, ὁ γὰρ ἔκτιστος. Υἱὸς ὁ Υἱὸς καὶ ἐκ ἀναρχος,
ἐκ τῷ Πατρὶ γάρ. Εἰ δὲ τιτὸ ἀπὸ χρόνου λαμβάνει ἀρχὴν, καὶ
ἀναρχος. Ποιητὴς γὰρ χρόνων, ὁ ὑπὸ χρόνον. Πνεῦμα Ἀγ:
ἀληθῶς τὸ Πνεῦμα, προῖον μὲν ἐκ τῷ Πατρὶ, ὁ ὑπὸ καὶ δὲ,
ἐδὲ γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορεύτῳ.”

Καὶ Λόγῳ ΚΘ'. περὶ τῷ Δόγματι, καὶ περὶ καλῶς ἀσέως τῶν
Ἐπισκόπων Σελ: 493. „Ἀκούεις ὅτι τὸ Πνεῦμα προῖον ἐκ τῷ Πα-
τρί; τὸ ὅπως, μὴ πολυπραγμόνεια.”

Καὶ Λόγῳ ΛΕ'. ὅς ἐστιν ὁ Α'. τῶν περὶ τῷ Υἱῷ, Σελ: 562.
„Μονὰς ἀπ' ἀρχῆς (αἰτίας) εἰς δυάδα κινηθεῖσα, μέχρι Τριάδος
ἔσῃ καὶ τῷ ἐστὶν ἡμῖν ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον
Πνεῦμα. Ὁ μὲν, γεννήτωρ καὶ προβολός· λέγω δὲ ἀπαθῶς καὶ
ἀχρόνως καὶ ἀσωμάτως· τῶν δὲ, τὸ μὲν γέννημα, τὸ δὲ πρό-
βλημα.” Αὐτ: δὲ Σελ: 563. „Διὰ τῷ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ὅρων
ἰσάμενοι, τὸ ἀγέννητον εἰσάγομεν, καὶ τὸ γεννητὸν, καὶ τὸ ἐκ
τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, ὡς πρὸς φησὶν ὁ αὐτὸς Θεὸς καὶ Λόγος.”
Τῶν ὅρων κελόει μένει ἐνός καὶ ἐπὶ τῷ ἐκπορεύσει τῷ Πνεύμα-
τος, ὅς ἐν ἐκπεφασμένοις ῥήμασιν αὐτὸς ἔθετο ὁ Υἱός. Τελῆς·
„Ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται.” Ἀφεκτέον ἄρα τῷ
δογματίζαν, ὅτι ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ,
περὶ ὁ ὅς ὁ Υἱὸς αὐτὸς ἀπεφθέγγετο.

Καὶ Λόγῳ ΛΖ'. περὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι· Σελ: 597. „Τὸ Πνεῦ-
μα τὸ Ἅγιον ὁ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται· ὁ, καθ' ὅσον μὲν
ἐκείθεν ἐκπορεύεται, ὁ κλίσμα· καθ' ὅσον δὲ ὁ γεννητὸν, ὁ
Υἱός.”

Καὶ Λόγῳ ΙΓ'. ὅς ἐστιν ὁ τῶν Εἰρωικῶν Β'. Σελ: 209. „Ὅσον
τιμιώτερον Θεὸς κλισμάτων, τοσάτω μεγαλοπρεπέστερον τῷ πρῶ-
τῇ αἰτίᾳ, Θεότητος εἶναι ἀρχὴν, ἢ κλισμάτων.” Καὶ μετ' ὀλίγα
αὐθις: „Ἡ ἀγνοεῖς, ὅτι σὺ μὲν κτισμάτων τιθεῖς ἀρχὴν (λέγω
„δὴ τῷ

„δὴ τῶ Τις καὶ τῶ Πνύμαλος) ἔτε τιμᾶς, καὶ ἀτιμάζεις τὰ ἐξ αὐτῆς
 „τινὲς μὲν, ὅτι μικρῶν εἰσάγεις ἀρχῶν, καὶ ἀναξίων Θεότητος· τὰ
 „δὲ ὅτι μικρὰ, καὶ μὴ κτίσματα μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντων κτισμά-
 „των ποιεῖς ἀτιμότερα. — Ἐγὼ δὲ Θεότητος ἀρχῶν εἰσάγων ἄ-
 „χρονον, καὶ ἀχώρισον, καὶ ἀόριστον, τινὲς τε ἀρχῶν τιμῶ, καὶ τὰ
 „ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐπίσης· τινὲς μὲν, ὅτι τοιούτων ἀρχῆς, τὰ δὲ ὅτι ἔγω,
 „καὶ τοιαῦτα ἐκ τοιούτων.

Καὶ Λόγῳ ΚΓ'. εἰς Ἡρώνα, πρὸ τῆς τέλους, Σελίδι 421.
 „Ορίξτε μὴτε ἀναρχον τὸν Υἱὸν, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,
 „ἵνα μὴ τὸ Πατρὸς ἰδιον περιέλωμεν. Οὐκ ἀναρχα γὰρ, καὶ ἀναρ-
 „χάπως, ὅ καὶ παράδοξον. Οὐκ ἀναρχα μὲν γὰρ, τῷ αὐτίῳ ἐκ
 „Θεῶ γὰρ, εἰ καὶ μὴ μετ' αὐτόν. Ὡς ἐξ ἡλίου Φῶς· ἀναρχα δὲ
 „τῷ χρόνῳ· ὅ γὰρ ὑπὸ χρόνον.

Καὶ Λόγῳ ΔΒ'. ὅς ἐστιν ὁ Σωτακτῆριος εἰς τινὲς τῶν ρν'. Ἐπι-
 σκόπων παρεσίαν, ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Β'. Σωόδε, Σελίδι 520.
 „Ἐνωσις δὲ ὁ Πατὴρ, ἐξ ἧς, καὶ πρὸς ὃν ἀνάγεται τὰ ἐξῆς (ὁ Υἱὸς
 „καὶ τὸ Πνεῦμα) ὅς ὡς σωαλείθεσθαι, ἀλλ' ὡς ἔχεσθαι.

Καὶ Λόγῳ Μ'. εἰς τὸ Ἄγ. Βάπτισμα, Σελ: 669. „Θέλῳ τὸν
 „Πατέρα μείζῳ εἶπεν, ἐξ ἧς καὶ τὸ ἴσοις εἶναι τοῖς ἴσοις ἐστὶ, καὶ
 „τὸ εἶναι· τῷτο γὰρ παρὰ πάντων δοθήσεται καὶ δέδοικα τινὲς ἀρ-
 „χῶν, μὴ ἐλαττόνων ἀρχῶν ποιήσω, καὶ καθυβρίσω διὰ τῆς προ-
 „τιμῆσεως. Οὐ γὰρ δόξα τῷ ἐξ ἧς, ἢ τῶν ἐξ αὐτῆς ταπείνωσις. —
 „Οὐ γὰρ κατὰ τινὲς φύσιν τὸ μείζον, τινὲς αὐτίαν δέ.

Ἐν δὲ δὴ τῷ Ἐπει, ὃ Ἐπιγραφὴ: Παρθενίας Ἐπαινος ἐν Β'.
 Τόμῳ, Σελίδι 43.

„ Ἐκ δ' ἄρα παιδὸς,
 „Οὐκέτι παῖς ἀγαπητὸς, ὁμοῖον ἔυχος ἐφέλκων
 „Ὡς κεν ὁ μὲν μίμνη Γενέτης ὅλος· αὐτὰρ ὁ γ' Υἱός.
 „Οἶον, καὶ μένοιο μονώτατος, εἰς ἕν ἰόντε,
 „Πνύματι σὺν μεγάλῳ, τὸ βὰ πατρόθεν εἶσι δμοῖον.
 „Εἰς Θεὸς ἐν τρισσοῖσιν ἀνοιγόμενος Φαέεσιν.
 „Ὁ δ' ἐν τέτοις Φησὶν: „Ὡς κεν ὁ μὲν μίμνη Γενέτης ὅλος,
 „Αὐτόθεν δέκνυσσι σαφῶς διὰ τέττα νοεῖν, ὡς ἐδὲ μία ἄλλη ὑπόστα-
 „σις διώσται εἶναι Πατὴρ, εἰμὴ ἢ πρώτη· ὁ σωέβαινε ἀν, εἰ καὶ ὁ
 „Υἱὸς ἐγέννα Υἱὸν ἄλλον. Αὐτίς δ' ἐν ὃ λέγει
 „Αὐτὰρ ὃ γ' Υἱός.

„Οἶον (49), καὶ μένοιο μονώτατος,

νοεῖν

(49) Λατινιστὶ ἔτως ἡμελιώδεται: Manet hic quoque totus Filius. Διὸ ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ
 Ἑρμηνείας ὁ Ζοιζινάσιος τινὲς διάνοιαν ἀρυσάμενος, κατὰ τὸ περὶ τῆς Πατρὸς ῥηθὲν
 μικρὸν ἀνωτέρω: (Γενέτης ὅλος) καὶ περὶ τῆς Τις ἐπεξηγᾷται Totus Filius,
 ὁμοῖως: (Υἱὸς ὅλος). Καὶ καλῶς ἐν ὁ Συγγραφεὺς καὶ ἔγω τὸν τῆς Θεολόγου νῦν
 ἐξεδέξατο, διὰ τὸ ἐπὶ τῆς Τριᾶδος μηδὲν τι ἄλλο εἶναι τὸν Υἱὸν, ἢ Υἱόν· ὡς περ
 ἐδὲ τὸν Πατέρα, ἢ Πατέρα. Ἀλλὰ γὰρ εἰ καὶ τῆς Ἑλλάδος Φωνῆς ἐγκρατὴς
 αἰεὶ ὑπῆρχε, ῥᾶστα ἂν σιωπῶν, ὅτι περὶ τῆς Τις Θεολογῶν ὁ Ναζιανζηνὸς ἐφῆσεν
 ἐπὶ λέξεως:

„Οἶον, καὶ μένοιο μονώτατος,

Τόμ: Α'.

N

ὅπερ

νοεῖν παρέχεται διὰ τὸς, ὅτι μόνος αὐτὸς ἐστὶν Υἱὸς καὶ ἐκ ἄλλου ὅθεν ἐκ ἄλλου αὐτὸς ἔχει γεννᾶν. Διαφέρει γὰρ ἐννοία τὸ λέγειν: „Ὁ Υἱὸς ἐστὶν ὁλος Υἱός,“ τῇ ἀπλῶς φᾶναι: „Ὁ Υἱὸς ἐστὶ τὸ ὅλον Υἱός,“ (50)

Καὶ ἐν Ἐπει δὲ τῷ Γ'. τῶν περὶ Ἀρχῶν, ὅπερ ἐστὶ περὶ τῆς Ἀγίας Πνεύματος Τόμ: Β'. Σελ: 163.

„Πατρόθεν ἐρχόμενον, Θεὸν μένος, αὐτοκείμενον,“

Καὶ τοῖς Κυκνείοις δὲ μέλεσιν ἐκείνοις, τοῖς εἰς ἑαυτὸν, καὶ πρὸς τὰς Φθονῆντας, Σελίδι 187.

„Πατὴρ μὲν ἡμῖν, ῥίζα καὶ πηγὴ καλῶν·

„Ἐκ τῆς φῶς γεννητὸν, Υἱὸς καὶ Λόγος,

„Σφράγισμ' ἀνάρχος· Πνεῦμα τ' ἄχρονος Φύσις.

„Θεός, Θεός μὲ, καὶ Θεός, τριότης μονάς,“

Ὁ δὲ τοῖς Θεοῖς ἘΠΙΦΑΝΙΟΣ (51) ὁ τῆς ἐν Κύπρῳ Κωνσταντίας Ἐπίσκοπος, ἐν Αἰρέσει Οὐ. ἥτις ὡς ἡ τῶν Ἀνομοίων, κατὰ τῆς ΙΑ'. Κεφαλαίας τῆς Ἀετῆς Ἐκδόσις: Λατιν: ἐν Βασιλείᾳ, ἔτι 1578. Ἰανῆ Ἐρμιωδύσαντος τῆς Κορνάρης, Σελ: 309. „Ἀγέννητος ἐστὶν ὁ Πατὴρ, καὶ ἐγέννησεν αἰδίως τὸν Μονογενῆ, φύσεως ὡς ἑαυτῇ πρεσβύτης, τῷ ἑνῷ μόνον τὸν Μονογενῆ γεγεννημένον, καὶ Πνεῦμα ἐννοοχέναι, τὸν μόνον, μόνῳ ἐπὶ Μονογενεῖ, Γεννήτορα ὅς τῷ ἀνάρχως γεγεννημένῳ Υἱῷ σωτηρία,“ Ἐπὶ λέξεως ἐν τέτοις φησί: „Τὸν μόνον ἐπὶ τῷ Μονογενεῖ Γεννήτορα τὸ Πνεῦμα ἐννοοχέναι,“ Τὸ ἄρα Πνεῦμα ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς Πετᾶσιος, ἐν τῇ Γραικο-Λατινικῇ Ἐκδόσει τῇ ἐν Παρίσι, ἔτι 1622. τῶν Ἐπιφανίᾳ Συγγραμμάτων τὸ ἐν τῷ Πρωτοτύπῳ Ἑλλωιστὶ ἐρημένον: „Μόνῳ ἐπὶ Μονογενεῖ,“ ἔτι ἐνταῦθα μεθερμυλῶναι: Spiritum que produxit solus cum unigenito solo genitor. Λέγειν ἐθέλων: τὸ Πνεῦμα ἐννοοχέναι „τὸν μόνον, σὺ τῷ Μονογενεῖ μόνῳ, Γεννήτορα,“ Καὶ ἡπὲρ ἀληθὲς μὲν ἐστὶ τῷ (ἐπὶ) πρόθεσιν, τῇ Δοτικῇ πτώσει σωτασομένῳ, τῇ (σὺ) ἐνίῳσε ἰσοδωαμένῳ. Ἀλλ' ὅν Πετᾶσιος ὑπέθετο, ἐνταῦθα χώραν, ὁ νῦν ἐκ ἔχει. Τετέστι τὸ, τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα σωάμα τῷ Υἱῷ προβεβλημένον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἀντιφάσει γὰρ ἐστὶ περιπίπτειν τὸ λέγειν: ὅτι ὁ Πατὴρ μόνος, σωάμα τῷ Υἱῷ μόνῳ προβάλλεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὡς κατὰ Πετᾶσιον τὰ Ἐπιφανίᾳ ῥήματα ἔχεν. Εἰ γὰρ μόνος ὁ Υἱὸς προβάλλει τὸ Πνεῦμα, πῶς ἅμα καὶ μόνος προβάλλει αὐτὸ ὁ Πατὴρ; Εἰ δὲ ὁ Πατὴρ μόνος,

ὅπερ ἐστὶ: μόνον, καὶ μόνος, καὶ μονώτατος. Τὸ μὲν, ὅτι ἐκ ἄλλου ἐστὶν υἱός (Μονώτατος γὰρ) τὸ δὲ, ὅτι ἐκ ἄλλου ἐστὶν Υἱός, ἢ τῆς Πατρὸς (Μόνος γὰρ) τὸ δὲ, ὅτι ἐκ ἄλλου ἐστὶν, ἢ Υἱός. (οἷον γὰρ) Οὐ γὰρ δὴ παρὰ τὸ Υἱὸς εἶναι, καὶ προβλεπὺς ἐστὶ δηλονότι, ὡς οἱ Λατῖνοι ὑπελήφασιν ἄλλ' οἷον, ἥτοι, μόνον Υἱός.

(50) Ἐκεῖνο μὲν, ἡμεῖς δοκεῖ, διὰ τῆς μονώτατος, δηλούμενον τῆτοι δέ τοι, διὰ τῆς οἷον.

(51) Ἐφ' ὃ μὲν Ἐπιφάνιος ἔτ: 332. ἡβη δ' ἐπὶ τὸν Ἐπισκόπου βαθμὸν ἔτ: 366. ἀπεβίωσε δὲ ἔτ: 402 ἢ 403.

μόνος, πῶς ἅμα καὶ ὁ Υἱός; Τωικαῦτα μένοι γε τὰ Ἐπιφανίς σωέσηκεν, ἥνικα ἢ (ἐπὶ) ἀντὶ τῆς (διὰ) ἢ τῆς (μετὰ), ἢ τῆ (πλὴν) καὶ τῆ (παρεκτός) τῶν μορίων λαμβάνεται, ὡς παντὶ πρόδηλον. (52) Προσέτι δὲ τοῖς γε ῥηθεῖσιν Ἐπιφάνιος ὑποσυνάπτει τὰ ἐφεξῆς: „Ὁς τῷ ἀνάρχως γεγεννημένῳ Υἱῷ συνυπάρχει, ἔαν ἔν, εἰπὼν μόνον τὸν Πατέρα, μόνῳ ἐπὶ μονογενεῖ, ἐνλωχέναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐννοήσας ὡς διὰ τέτων, καὶ τὸν Υἱὸν ὡσαύτως προβολέα εἶναι τῷ Πνεύματι, ἐκ ἧν δὴπρ ἐκείνα ὑποσυνήψεν· τὸ γὰρ αὐτὸ ἐδήλωσεν ἂν, ἐν τοῖς φθάσαι, δι' ὧν τὸν Υἱὸν αἰτίαν προαιρετικῶς ἂν εἴη τῷ Πνεύματι (53), καθάπερ ἔν ἐδ' ἐνταῦθα τόδε προσέθετο περὶ τῷ Πατρός. (54) Ἀλλὰ γὰρ παρὰ ταῦτα, καὶ ἐξ ἄλλων ῥήσεων γίνεσθαι φανερόν, ὅτι κατὰ τὴν Ἐπιφανίς πίσιν, τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκ μόνου ἐκπορεύεται τῷ Πατρός. Καὶ γάρ τοι:

Ἐν τῇ τῆς Καθολικῆς πίσεως Ἐκθέσει, τῇ ἐφεξῆς μετὰ τὰς Αἱρέσεις, ἐν τῷ Α'. Τόμ: τῶν Συγγραμμάτων, κατὰ τὴν Πελαγίαν ῥηθεῖσαν Ἐκδοσιν, Σελ: 1095. „Οὐσαν δὲ αἰετὶ τὴν Τριάδα καὶ μηδέποτε προδήκης ἐπιδεομένῳ, μὴ ἔχσαν δέ τι ἐν αὐτῇ ὑποβεβηκός· εἰς μίαν δὲ ἐνότητά, καὶ μίαν ἀρχὴν τῷ Θεῷ καὶ Πατρός „ἀναγο-

(52) Ἡ ἐπὶ πρόθεσις Δοτικῇ σωτασομένη κατὰ Θεόδωρον τὸν Γαζιῶ, ἥτοι αἰτιολογῶσα τὸ ἔν ἐνεκα σημαίνει· οἷον ἐπὶ ἀγαθῷ πάντα ἐποίει. Καὶ τὸ ποιητικὸν δὲ ἐδ' ὅτε (ὡς ὁ Καυσοκαλυψίτης Νεόφυτος, ὁ ἐφ' ἡμῶν περὶ τὴν Γραμματικὴν ἀκριβείαν τὰ πρῶτα φέρων ἐν τοῖς αὐτῷ περὶ τὸ Δ'. τῆς τῷ Θεόδωρῳ Γραμματικῆς Σχολιάσμασι, Σελ: 1021.) οἷον ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ μέζον, ἢ Πηλεὺς Φρονεῖ. Ἡ δὲ αὐτῇ, καὶ αὐτὴ ἐξέσιόν τι δηλῶσα· ἐπὶ τῷ Βασιλεῖ τὰ τῶν ὑπηκόων. Ἡ τὸ ἐπάνω· ἐπὶ κρηπίδι. Ἡ τὸ ὑπερόν τε καὶ δόξα· ὁ ἄρχετον· ἐπὶ τέτοις πολλὰ ἕτερα διεξήκει. Καὶ ταύτης εἰκότως ἐνταῦθα εἶναι τῆς σημασίας ἢ ἐπὶ πρόθεσις, ἐφ' ἧς δὴ σημασίαν ἀνακαλέσεται τις, καὶ τὴν διὰ, καὶ τὴν μετὰ, καὶ τὸ πλὴν, καὶ τὸ παρεκτός, (ὡς τῷ Συγγραφεῖ τῷ ἡμετέρῳ δοκεῖ) κατ' ἐκδοχὴν τῷ τῆς εὐσεβείας λόγῳ συμβαίνεσαν. Τὸ γὰρ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι Θεολογεῖται ἐκ Πατρὸς καὶ διὰ τῷ Υἱῷ· τετέστιν, ἢ, ὁ διὰ τῷ Υἱῷ γεννηθέντος καὶ ὧν καὶ ὑμνέμενος Πατὴρ, αὐτὸ προβάλλει. Καὶ μετὰ τῷ Υἱῷ, ἢ πλὴν, ἢ παρεκτός τῷ Υἱῷ, καθότι καὶ ἀμφοτέρων ὡς ἐξ αὐτῶ ὄντων, τῷ μὲν κατὰ γέννησιν, τῷ δὲ κατ' ἐκπόρευσιν, αὐτὸς ἐστὶν αἰτίος· καθ' ἧς δὴπρ ἐννοίαν, αἰτίς καὶ τὴν Σὺν ἐκδέχεται πρόθεσιν, ἢ διοισόμεθα. Πιστεύομεν γὰρ, ὅτι ὁ Πατὴρ καὶ τὸν Μονογενῆ γεννᾷ, καὶ συνάμα ἐστὶ αὐτὸς ἐστὶν ὁ προβάλλων, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶ μόνου ἐκπορευόμενον Ἅγιον Πνεῦμα. Ἐκεῖνο μόνον, ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων τῶν δὲ καὶ ἀτελῶν Ἐπιβολῶν, ἀκριβῶς ὡς οἷον τε παραφυλακτέον, μηδεμίαν τὸ παράπαν χρονικὴν διάστασιν, ἐν ταῖς ἀνεμύλωτοις Θεαρχικαῖς προόδοις ἐγχαρῆν ἐκείναις ἡγεῖσθαι. Ἀλλ' ὡς ἀριστα ὁ Θεὸς Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἐν τῷ Α'. τῶν κατ' Εὐνομίαν, ὑπέθετο, ἔτω Φρονεῖν: „Ὅτι „δι' αὐτῶ τῷ Υἱῷ, καὶ μετ' αὐτῶ, πρίν τι κενόν τε καὶ ἀνυπόστατον διὰ μέσε παρρημπεσεῖν νόημα, εὐθύς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον συνυμμένως καταλαμβάνειν. Τῷ γὰρ αἰώνῳ καὶ χρόνῳ, καὶ χρόνῳ ὅτι ἐν μόνον τὸ πολλόν, ἐδέν τι ἥττον, ἢ τὸ μὴ ὄν τῷ ὄντος ὡς πορρωτάτω ἐλήλαται.

(53) Εἴπερ γὰρ αἰτία καὶ ὁ Υἱός τῷ Πνεύματι, δηλὸν ὅτι καὶ τῷ Πατρί συναιτίος· εἰ δὲ συναιτίος, πῶς ἐκὶ καὶ συνυπάρχων;

(54) Οὐ γὰρ ἐφίσην (ἢ σεσημείωκε Θεοφ: Πρεσκοπ: ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως: Κεφ: Γ'. § 51.) Qui cum Patre existit: ἢ, ἀμεινον ἴσως ἐκ ἐφῆ: ὅτι τῷ ἐκπορευόμενῳ ἐξ αὐτῶ ἀνάρχῳ Πνεύματι ὁ Πατὴρ συνυπάρχει· τετὶ γὰρ ἐφθασε προειπὼν, τὸν Πατέρα αἰτίαν εἶναι τῷ Ἅγῳ Πνεύματι.

„ἀναγομένων κτ:„ (55). (Καὶ ὁ Υἱὸς τοίνυν καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, μίαν καὶ μόνω ἀρχῇ, ἕνα τέτρετον ἔχουσι προβολέα τὸν Πατέρα.) Ἐκ μόνου ἄρα τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Κατ' ἀρχὰς δὲ τῷ Ἀγκυρωτῇ, Ἀριθμ: Β'. Τόμ: Β'. Σελ: 7. „Εἰς Θεὸς τοίνυν ὁ Πατήρ, καὶ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς, καὶ ὁ κατὰ „τὰς ἐψόσμενους Θεὸς, ὅς ἐνόμισάν τινες τῶν Ἑλλήνων Θεὸς, ὅντας Θεὸς ἀλλὰ μόνος ἀληθινὸς Θεός. Ἐπειδὴ μόνος ἐκ μόνου „ὁ Μονογεννῆς, καὶ μόνον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα,„ Ἐκ μόνου τρανῶς εἶναι διδάσκει, καὶ μόνον τὸν Μονογεννῆ, γεννητῶς δηλονότι καὶ μόνον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τέτρετον ἐκπορεύτως. Ἐκ μόνου ἄρα τῷ Πατρὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Ὁ μὲν ἔν Ἰησοῦ Πετάσιος, ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Λατινικῇ μεταφράσει, ἔτως ἀναγινώσκει τὰ ἐρημένα: „Ἐπειδὴ μόνος ἐκ μόνου ὁ Μονογεννῆς, καὶ μόνον „τὸ Ἅγιον Πνεῦμα (ἐξ αὐτῷ προήλθοσαν) εἰ καὶ τὰ τελεόδοτα „ταῦτα (ἐξ αὐτῷ προήλθοσαν),„ Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ὕφαι ὁ καίται, ἀλλ' ἐν μόνοις ἐκείνοις Ἐπιφάνιος ἴσεται. „Ὅτι μόνος „ἐκ μόνου ὁ Μονογεννῆς, καὶ μόνον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα,„ Ἐπὶ ἔν καὶ αὐτὸς δηλὸς ἐστὶν ὁμολογῶν ὁ Πετάσιος, τὸ, διὰ τῶν ῥημάτων ἐκείνων (καὶ μόνον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα) ἐκ τῷ Πατρὶ καὶ τὸ Πνεῦμα εἶναι, καθάπερ καὶ ὁ Υἱὸς, ἐννοεῖται, (56) λοιπὸν αὐτῷ ἐντεῦθεν, ἐκ τῷ Πατρὶ μόνου τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁμολογεῖν. Εἰ μὴ γὰρ τὸ (μόνον τὸ Ἅγ: Πνεῦμα) πρὸς τὸ (ἐκ μόνου) ἀναφέρεται, ἀπώδόν τι ἄρα Ἐπιφάνιος παρεφθέγγετο. Τίς γὰρ ὁ νῆς; ὁ Πατήρ μόνος Θεός, ὅτι ὁ Υἱὸς ἐκ μόνου, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰ μὴ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα πρὸς ἐκείνο τὸ (ἐκ μόνου) ἀνάγοιτο; Κατάδηλον ἄρα, μὴ ἄλλω εἶναι τῶν Ἐπιφανίως ῥημάτων τὴν ἐννοίαν, παρὰ ταύτῃ: ὅτι καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ.

Ἐν τῷ αὐτῷ Ἀγκυρωτῇ, Ἀριθμ: Δ'. Σελ: 9. „Ἀρκεῖ γὰρ „ἐπὶ τῷ ἐνὶ τὸν πάντα σωδесμον τῆς Τριάδος Φέρειν, καὶ ἀπὸ „τῷ Πατρὶ νοεῖν τὸν Υἱὸν Θεὸν ἀληθινόν, καὶ τὸ Πνεῦμα ἀληθινόν,„ Εἰ γὰρ ἀφ' ἐνὸς μόνου, τέτρετον τῷ Πατρὶ αἱ λοιπαὶ ὑποστάσεις ὑφίστανται, ἐξ ἐνὸς ἄρα τῷ Πατρὶ μόνου, ὁ, τε Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκπορεύεται. Κἀνταῦθα μέντοι Πετάσιος ἐρμηνεύει: „Ἀρκεῖ γὰρ τῷ ἐνὶ προσώπῳ, διὰ τὸ τῇ ὅλῃ „Τριάδι σωηφθαι, ἀπονέμεσθαι δεῖν, καὶ ἐκ τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν „ἀληθινὸν Θεὸν νοεῖσθαι, καὶ τὸ Πνεῦμα ἀληθινόν,„ (57) Ἐπερ ἐν κατὰ

(55) Τετὶ τὸ ἐν (.....) τῇ παρενθέσει κόμμα, ὅπερ ὡς συνεπόμενον τοῖς ἀνωτέρω ἐπιφέρεται, ἐκ ἑσὶ μέρος τῆς Ἐπιφανίως ῥήσεως, ὡς οἱ τὰ Ζοιρνικὰς Ἐκδεδωκότες εὐκασιπὶν ὑπεληφέναι, διὰ χαρὰ κλήρων, ὅς καλεῖσιν Ἰταλικὸς, τοῖς ἐκ τῷ σωεγῆς ῥηθεῖσι παρασυνάψαντες.

(56) Τὸ ἐφεξῆς σωημμένον ἐκ τῷ Λατινικῷ ὕφους τῆς Ζοιρνικὰς: Ἐκδόσι: κατὰ Τυπογραφικῇ τυχόν παραδρομῇ ἑλέσθαι, ἐν τῇ διερμηνεύσει παρ' ἡμῶν προσετέθη.

(57) Τὰ Πετάσιος Λατινιστὶ ἔτως ἔχει: Satis est uni personae, quod cum tota Trinitate coniunctum est, tribui oportere, et ex Patre Filium verum intelligi, ac verum Spiritum.

ἐν κατὰ τὴν Ἐπιφανίᾳ διάνοιαν, τὸ ἐν μόνον Πρόσωπον τὸ τῷ Πατρὶ, ἢ τῷ ὑπάρχον τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα αἰτία ἐστὶν ἐκ μόνου ἄρα τῷ Πατρὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ παντὸς ἐκπορεύομενον.

Αἶρ: δὲ ΞΕ. ἥτις ὡς ἡ Παῦλος τῷ Σαμοσατέως, μεθ' αὐτὸ κατ' ἀρχὰς εἴρηται, Ἀριθμ: Γ'. ἐν Τόμ: Α'. Σελ: 609. „Οὗτος δὲ ὁ „λέγει μόνον Θεὸν (τὸν Πατέρα ὀνομάζεσθαι) διὰ τὸ πηγὴν εἶναι „τὸν Πατέρα· ἀλλὰ μόνον Θεὸν, ἀναρῶν, ὅσον τὸ κατ' αὐτὸν, „τὴν τῷ Υἱῷ Θεότητα καὶ ὑπόστασιν, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Τῶν δὲ ὡς, ὡς παντίπῃ δηλον: διὰ δὴ τῷ Θεῷ Γραφῇ λέγειν τὸν Πατέρα μόνον εἶναι Θεὸν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ἡ πηγὴ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι. Εἰ τοίνυν διὰ τῷ λέγεται μόνος Θεὸς ὁ Πατήρ, καθὼς αὐτὸς ἐστὶν ἡ πηγὴ, ἐπόμενον δὴπρ τὸν Πατέρα μόνον τὴν πηγὴν εἶναι, ἥτοι τὸν προβολέα τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Ἐκ τῷ Πατρὶ ἄρα μόνου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύεται.

Καὶ Αἶρεσι ΟΔ. ἥτις ὡς ἡ τῶν Πνευματομάχων, ἐκ ὀλίγων πρὸ τῷ τέλει, Τόμ: Α'. Σελ: 900. „Ἐπειδὴ γὰρ καὶ πολλὰ Πνεύματα ἐστὶ, τῷ δὲ ἀνώτατον πάντων Πνευμάτων, ὡς ὅν αἰεὶ ἐκ „τῷ Πατρὶ, καὶ μὴ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐξ ἐκ ὄντων γενομένων „ὄν· πολλὰ γὰρ ἐστὶ Πνεύματα, ἐν δὲ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, ὡςπερ εἰς „Θεός, καὶ εἰς Μονογεννὴς Υἱὸς τῷ Θεῷ· ἔτω καὶ Πνεῦμα Ἅγιον „Θεός, ἀπὸ δὲ Θεῷ, καὶ ἐν Θεῷ. Ἀλλ' ὁ μὲν Μονογεννὴς Υἱὸς „ἀκατάληπτος· τὸ δὲ Πνεῦμα ἀκατάληπτον. Ἐκ Θεῷ δὲ, καὶ ἐκ „ἑτέρου Πατρὶ καὶ Υἱῷ. Οὐ σωματιοφῶς δὲ ἐστὶ Πατρί καὶ Υἱῷ „ἀλλὰ Τριάς αἰεὶ ἑσσα τῆς αὐτῆς ἐσσίας, ἐκ ἑτέρας ἐσσίας παρὰ τὴν „Θεότητα· ἐκ ἑτέρας Θεότης παρὰ τὴν ἐσσίαν· ἀλλ' αὐτοθεότης. „Καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς Θεότητος ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. „Καὶ τινων δὲ μεταξὺ ρηθέντων, Σελ: 901. „Τὸ Πνεῦμα ἔτε σωματιοφῶς, ἔτε σωμαδέλφον Πατρί καὶ Υἱῷ. Υἱὸς δὲ γεννητὸς ἐκ „Πατρὶ, καὶ Πνεῦμα προελθὼν ἐκ Πατρὶ, ἀνεκδιηγῆται τῆς „Τριάδος ἑσσης ἐν ταυτότητι δοξολογίας.

Αἶρεσι δὲ ΟΣ. ἥτις ὡς ἡ τῶν Ἀνομοίων, μετὰ τὴν ἀρχὴν, Ἀριθμ: Γ'. Τόμ: Α'. Σελ: 915. „Ἐστὶν ἡμῖν ὁ Μονογεννὴς Υἱὸς „τῷ Θεῷ, ταυτὸν μὲν τῷ τῷ Πατρὶ Θεότητι καὶ ἀξίᾳ, καὶ ἴσος „διὰ τῆς ἀληθινῆς εἰκότος, καὶ ὁμοιώσεως ὁ παρηλλαγμένης, ἀλλ' „ἀπαρᾶλλάκτε· ὡς Υἱὸς ἐκ Πατρὶ ἀληθινῶς καὶ ὁμοσίως γεγεννημένος. Οὕτω καὶ ἐπὶ τῷ Ἅγ: Πνεύματι, διὰ τὸ ἐκ Πατρὶ „ἐξελθεῖν, εἰ καὶ ὁ γεγεννηταὶ διὰ τὸ τῷ Υἱῷ μονογεννές. Καὶ „μετά τινα τῶν μεταξὺ, Σελ: 918. „Εἰ γὰρ ζητήσομεν τῷ ἀγεννητῷ „Γεννήτορα, ἵνα μὴ τὴν περὶ Χριστοῦ δόξαν ἀληθῆ ἀπολέσωμεν, „ἐυρεθήσεται ἕκτι εἰς ὁ Πατήρ, ἕδε Πατήρ Πατὴρ, ἀλλ' „ἄπειροι οἱ πατέρες πατέρων ζητῆμενοι καὶ ἕκτι εἰς Θεός ἐστὶν ὁ „ὢν αἰεὶ, καὶ πρὸ αὐτῶ μηδὲν ἐχρηκῶς, καὶ αἰεὶ διατελῶν καὶ μένων „ἐξ ὁ Μονογεννὴς Υἱὸς γεγεννηταὶ, καὶ ἐστὶ καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα „ἐξ αὐτῶ· ἀλλ' ἔσονται οἱ ζητῆμενοι πολλοὶ Θεοί.

Τόμ: Α'.

Ξ

Καὶ

Καὶ Αἰρ: ΕΖ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Ἱερακιδῶν, Τόμ: Α'. Σελ: 711.
 „Περὶ δὲ τὸν Πατέρα καὶ Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, ὃ φάσκει
 „κατὰ τὸν Ὀριγένειον (ὃ Ἱεραξ δηλ:) ἀλλὰ πισθόει ἔτω τὸν Υἱὸν
 „ἐκ Πατρὸς γεγεννημένον καὶ περὶ τῷ Πνεύματος τῷ Ἁγίῳ ἐκ
 „Πατρὸς εἶναι.”

Περὶ δὴπρ τὸ τέλος τῷ Ἀγκυρωτῷ, ἐν Τόμ: Β'. Σελ: 123.
 Ἀπαραχαράκτως ἔτω τὸ Ἅγιον Σύμβολον ἔχει: „Πισθώ καὶ εἰς
 „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς
 „ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ σω-
 „δοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.”

Αἰρέσει δὲ Ος'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Ἀνομοίων, κατὰ τῷ Β'. Κεφαλ:
 τῷ Ἀετίῳ: „Οὐ γὰρ παρ' ἑτέρας φύσεως ἔληφεν ὁ Πατήρ, ἢ ὁ
 „Υἱός, ἢ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἢ δέδωκεν ἑτέρα φύσει συμμετοχῶ
 „τῆς ἑαυτοῦ φύσεως καὶ ἀξιώματος ἕτε κατὰ τινὰ τομῶν, ἢ ἀπόρ-
 „ροίαν τὸ εἶναι ἐξ αὐτοῦ (τῷ Πατρὶ) τὸν Μονογενῆ καὶ τὸ Ἅγ:
 „Πνεῦμα, ἀλλοίωσιν τῆς φύσεως ἐξαργάσατο ἀλλὰ καθάπερ ἐξ
 „ἀρχῆς προκρίτεα φύσις ἀγέννητος καὶ ἀκτιστος αἰὶ ὡς, ἔτως αἰὶ
 „ἐξ αὐτοῦ προκρίτεον γέννημα, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα ἡμῖν σαφῶς
 „κεκήρυξε, καὶ ἐκ ἐνηλλαγμένως.”

Καὶ κατὰ τῷ Η'. Κεφαλ: τῷ Ἀετίῳ, Σελ: 944. „Γεννητικὸς
 „γὰρ ὁ Πατήρ μόνος Μονογενῆς, καὶ ὅχι ἑτέρα τινὸς ἔτι μετὰ
 „τὸν ἑναὶ καὶ ἀνομοιογενῆς (58) Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ὅχι ἑτέρα
 „Πνεύματος. Κτίσις δὲ καὶ Ποιητὴς τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων καὶ
 „αἰὶ γιγνομένων. Διὸ ἔκτετι πολλῶν Υἱῶν γεννωμένων, ἕτε πολ-
 „λῶν Πνεύμάτων ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευομένων, τῆς αὐτῆς Θεότητος αἰὶ
 „ἐν τῇ Τριάδι μενέσης καὶ δοξαζομένης.”

Κατὰ δὲ τῷ ΙΔ'. Κεφαλ: τῷ Ἀετίῳ, Ἀριθμ: Β'. Σελ: 954.
 „Ὁμολογούμεν αὐτὸν καὶ ἀπαθῆ Γεννήτορα, καὶ Κτίσιω ἀπαθῆ
 „ἐγέννησε γὰρ τὸν Μονογενῆ μὴ πάχων, καὶ ἀπέσειλεν ἐξ αὐτοῦ
 „τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, τομῶν μὴ ὑποσάς.”

Καὶ κατὰ τῷ ΚΒ'. Κεφ: Σελ: 967. „Οὐ πᾶσαν ἑστίαν εἶναι
 „λέγομεν ἀγέννητον, ὅδε πᾶσαν ἐκ Θεοῦ γεννητῶ. Ὅτι ὁ γεννή-
 „σας τὸν ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένον, καὶ ἀποσείλας ἐξ αὐτοῦ τὸ Ἅγ:
 „Πνεῦμα αὐτοῦ, Πνεῦμα τῶν Υἱῶν μετέχον, ὃ πάντα ἐγέννησεν,
 „ἀλλ' ἑναὶ διὸ Μονογενῆς. Καὶ ἐν ἐξ αὐτοῦ ἀπέσειλε διὸ Ἅγιον
 „Πνεῦμα.” Καὶ αὐθις Σελ: 969. „Οὐ διὰ τὸ γεγεννηκέναι τὸν
 „Μονογενῆ, ὅδε τὸν Μονογενῆ γεγεννηθῆναι ἕτε διὰ τὸ Ἅγιον
 „αὐτοῦ Πνεῦμα ἐξ αὐτοῦ ἀπεσάλλθαι, πάθος εἰσπίσει τῇ Ἅγ: Τριάδι.”
 Αὐθις δ' αὐτόθι: „Οὐ σωματικὸν τὸ γέννημα, ἀλλὰ Πνεῦμα ἐκ
 „Πνεύματος, καὶ Υἱὸς ἐκ Πατρὸς ὡσαύτως καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα
 „ἐξ αὐτοῦ. Πνεῦμα Πατρὸς, Πνεῦμα Χριστοῦ ὃ κτιστὸν, ὃ γεννη-
 „τὸν, ὃ σωμαδέλφον, ὃ προπάτορον, ἐκ ἔγγονον.”

Καὶ

(58) Οὕτως. Ἀλλ' ἴσ: ἀναβρυτικὸς, ἢ ἀναβλυτικὸς, ἢ προβλυτικὸς.

Καὶ κατὰ τὴ ΚΓ'. Κεφαλαίᾳ, Σελ: 970. „Ἐσι μὲν ἔν καθ' ἑτέραν διάνοιαν, ἀλλ' ἔ κατὰ τὴν ἰσὺν πρὸς πάντα, ἢ ἀγέννητος φύσις πρὸς τὸ μονογεννὲς γέννημα, καὶ πρὸς τὸ ἐξ αὐτῆς Ἅγιον Πνεῦμα. Οὐκ αἷτιον δὲ, ὡς τὸ ὑπάρχον πρὸς τὸ μὴ ὄν· ἔσι γὰρ ἔκ ἐκ ὄντων ὁ γεννηθεὶς, ἔδὲ μὴ ὢν ἐστὶν ὁ γεννήσας, ἔδὲ τὸ ἐξ αὐτῆς Ἅγιον Πνεῦμα.”

Καὶ κατὰ τὴ ΚΕ'. Κεφαλ: Σελ: 972. „Οὐ γὰρ ἔχει γεννητὴν (ἢτοι γεγονότος ὁ Υἱὸς) ὀνομασίαν, ἕτε κτιστῆ. Ἐκ Πατρὸς γεγεννημένον ἴσασιν (οἳ τε Ἄγγελοι καὶ οἱ πιστοί), καὶ προσκυνοῦσιν ὄντα ἐξ ὄντος· καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς Ἅγιον Πνεῦμα.”

Καὶ κατὰ τὴ ΚΖ'. Κεφαλ: Σελ: 974. „Διὰ τῆτο καὶ αὐτοὶ ἔ προσκυνοῦμεν πᾶν τὸ ὑποβεβηκὸς τὴν αὐτῆς τῆς Θεῆς ἑσίας· διὰ τὸ μόνῳ πρέπειν τῷ ἀνυπόβητῳ τὸ σέβας νέμειν· Πατρὶ τῷ ἀγεννήτῳ, καὶ Υἱῷ τῷ ἐξ αὐτῆς, καὶ Ἄγ: Πνεύματι τῷ ἀπ' αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς Μονογεννῆς.” Καὶ ἐξῆς δέ: „Τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ γεγονότα καὶ κτισμένα, Πατὴρ δὲ ἄκτιστος, Υἱὸν ἔχων ἐξ αὐτῆς γεγεννημένον, ἀλλ' ἔ κτιστὸν, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύόμενον, καὶ ἔ δεδημιουργημένον.” Καὶ αὐθις αὐτ: „Οὐκ ἀπὸ τῆς γεγεννηθῆαι αἰτίας πάθους κληρωθήσεται ὁ Υἱὸς, ἔδὲ τὸ Πνεῦμα ἐπειδὴ ἔκ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Οὔτε γὰρ ὁ Πατὴρ ἐπειδὴ ἐγέννησε, καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐξήγαγεν ὑπὸ πάθους αἰτίαν εὐρίσκειται.”

Καὶ κατὰ τὴ ΚΗ'. Κεφαλ: Σελ: 975. „Οὐσίας τοίνυν ἑσῆς τῆς ἀγεννησίας, ἐξ αὐτῆς δὲ, καὶ ἔκ ἐκ ὄντων, ἀχράντως καὶ ἀπαθῶς γεννησάσης τὸν Μονογεννῆ ἀχρόνως καὶ ἀνάρχως· καὶ ἐξ αὐτῆς ἐξαγαγῆς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἔκ ἐκ ὄντων, σαφῶς ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἐκκλησίᾳ, ὀρθοδόξως ὁμοῦσις ἢ Τριάς κηρύττεται.”

Καὶ κατὰ τὴ ΚΘ'. Κεφαλαίᾳ, Σελ: 976. „Αὐτοκσία ἐστὶν ὁ Θεός, Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἔχ ἑτεροκσία· ἕτε γὰρ ἐστὶ σὺγάδελφος, ἕτε ἐπιγεννητός· ἀλλ' ἀνεκδιηγῆτως συμπρέποντος τῆς, Πατὴρ, ὀνόματος, ὁμοκσίῳ ὄντι τῷ Υἱῷ καὶ συμπρέποντος τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ, τὸ ἐξ αὐτῆς δι' αὐτῆς, καὶ τῶν αὐτῆς τὸ Ἅγιον αὐτῆς Πνεῦμα.” (59)

Καὶ κατὰ τὴ ΛΒ'. Κεφαλ: Σελ: 980. „Ἐν ἀγεννήτῳ φύσει διαμένει ἀναμφιβόλως ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα κτίσας ἐξ ἐκ ὄντων καὶ δημιουργήσας. Ὁ Πατὴρ, γεννήσας ἐξ ἑαυτῆς ὁμοκσίον ἑαυτῷ Υἱόν, καὶ συμπρέποντα τῇ αὐτῆς ἀίδιότητι, καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς Ἄγ: Πνεῦμα ἐξελθόν, πρεπόντως ὑπάρχον τῇ αὐτῆς ὁμοκσιότητι.” Καὶ αὐθις: „Οὔτε παρατενομένης τῆς ἑσίας, ἕτε συσελλομένης· ἀλλὰ πνεῦμα ὢν ὁ Πατὴρ, πνεῦμα ἀληθινῶς τὸν Υἱὸν ἐγέννησε, καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐξήνεγκε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.”

Καὶ

(59) Ἡ σωτάξις ᾧ δέπως γένοιτ' ἂν σαφεστέρα. „Τῆ μὲν, Πατὴρ, ὀνόματος συμπρέποντος ὁμοκσίῳ ὄντι τῷ Υἱῷ· τῆ δὲ (ὀνόματος) τὸ Ἅγιον αὐτῆς Πνεῦμα τὸ ἐξ αὐτῆς, καὶ δι' αὐτῆς, καὶ τῶν αὐτῆς, συμπρέποντος τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ.”

Καὶ κατὰ τὴ ΛΓ'. Κεφαλαίᾳ, Σελ: 982. „Τὸ μὲν γὰρ ἐστὶν „ἐξ αὐτῶ ἀεὶ τῆ Γεννήτορος διὸ τὸ γέννημα ἐκ τῆ ὄντος ἐστὶ, καὶ „τὸ ἐξ αὐτῶ ἐξελθὼν Ἅγιον Πνεῦμα, ἕσης τῆς Τριάδος ἐν μιᾷ „ἐνότητι ἀκτίσῃ.”

Καὶ κατὰ τὴ ΛΕ'. Κεφαλαίᾳ, Σελ: 984. „Αἰδίως ὄντος τῆ „Πνύματος τῆ Ἁγίας, καὶ ἐκ Πατρὸς ἀπεσταλμένῃ, ἀεὶ δὲ σὺ Πατρὶ „ὑπάρχοντος, καὶ μὴ ἀπὸ χρόνου ἀρξαμένη.”

Τελούτατον δὲ καὶ κατὰ τὴ ΛΖ'. Κεφαλ: Σελ: 956. „Διὸ τὸ „γέννημα ἐκ ἔργου φαμέν, ἔδὲ ποίημα, ἀλλὰ γέννημα, ἑσιωδῶς „ἀπὸ Πατρὸς ἀχράντως γεγεννημένον, ὁμοσίῳ τῷ Πατρὶ, καὶ „συμπροσκυητόν” καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐξ αὐτῶ, καὶ ἐκ ἀλλότριον” „διὸ καὶ συμπροσκυητόν.”

Ἐν δὲ Αἱρέσει ΟΓ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Ἡμεραιανῶν, Ἀριθμ: ΙΖ'. Σελ: 863. (οἱ Ἀνατολικοὶ) „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ ἡ Θεία „Γραφὴ Παράκλητον ὀνομάζει, ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῶ ὑφεσῶτα γνω- „ρίζοντες.”

Καὶ Αἱρέσει ΝΘ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Καθαρῶν, ἐπέκεινα τῆ μέσης Ἀριθμ: Η'. Σελ: 500. „Περὶ τῆ Ἁγίας Πνύματος ὁ αὐτὸς (Πέ- „τρος) ἀσφαλίζειαι ἡμᾶς, λέγων τοῖς περὶ Ἀνανίαν: τί ὅτι ἐπέ- „ρασεν ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς ψόβασθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; ἐκ ἀνθρώ- „πῳ ἐψόβασθαι, ἀλλὰ τῷ Θεῷ διότι ἐκ Θεῶ τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐκ „ἀλλότριον Θεῶ.” Κάντεῦθεν πολλαχῶ τὸν Υἱὸν, τῆ Πατρὸς, ἐπὶ τῇ προόδῳ τῆ Ἁγ: Πνύματος, ἀντιδιασέλλει. Καὶ ἐκ μὲν τῆ Πα- τρὸς ἐκπορεύεσθαι διδάσκει τὸ Πνεῦμα, ἐκ δὲ τῆ Υἱῶ ἑδαμῶς, ἀλλ' ἢ μόνον αὐτὸ ἐκ τῆ Υἱῶ λαμβάνειν, κατὰ τὴν τῆ Σωτῆρος Φωνῇ: „Ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται.”

Ἐν δὲ Αἱρέσει ΜΗ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Φρυγῶν, καὶ τῶν Μονί- νιστῶν, πρὸ τῆ τέλους, Σελ: 414. „Ἐν γὰρ ἐστὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, „τὸ διαυρῆν ἐκάσῃ ὡς βέλεται. Λέγεται δὲ Πνεῦμα ἐνσεβείας. καὶ „λέγεται εἶναι Πνεῦμα Χριστῶ, καὶ Πνεῦμα παρὰ Πατρὸς ἐκπο- „ρεύόμενον, καὶ τῆ Υἱῶ λαμβάνον” ἐκ ἀλλότριον Πατρὸς καὶ „Υἱῶ ὄν.”

Καὶ ἐν Αἱρέσει ΝΖ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Νοητιανῶν, πρὸ τῆ μέ- σης, Σελίδι 482. „Περὶ τῆ Ἁγίας Πνύματος (ὁ Σωτὴρ ἔφη) τὸ „Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται: ἐκ τῆ „ἐμῆ λήψεται” ἵνα δείξῃ ἐνυπόστατον τὸν Πατέρα, ἐνυπόστατον „τὸν Υἱὸν, ἐνυπόστατον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.” Καὶ μετὰ βραχέα, Σελ: 483. „Ἐξ αὐτῶ δὲ τῆ Πατρὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται, „ἐνυπόστατον ὄν, καὶ ἐν ἀληθείᾳ τέλειον Πνεῦμα τὸ τῆς ἀληθείας, „τὸ φωτίζον τὰ πάντα, τὸ ἐκ τῆ Υἱῶ λαμβάνον, τὸ Πνεῦμα τῆς „ἀληθείας, τὸ Πνεῦμα τῆ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆ Χριστῶ.”

Αἱρέσει δὲ ΟΒ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Σαβελλιανῶν, μετὰ τὴν κα- ταρχῇ, Σελ: 514. „Οὐδὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα Χριστὸν ἑαυτὸ πώ- „ποτε ὠνόμασεν, ἀλλὰ Πνεῦμα Χριστῶ, καὶ διὰ Χριστῶ διδόμενον. „Ἀπὸ Πατρὸς ἐκπορεύόμενον, καὶ τῆ Υἱῶ λαμβάνον.” Καὶ μετὰ „τινα, Σελίδι 515. „Ἀεὶ τὸ Πνεῦμα σὺ Πατρὶ καὶ Υἱῶ, ὃ σιωά- „δελφον

„δελφον Πατρί, ὃ γεννητὸν, ὃ κτιστὸν, ὃν ἀδελφὸν Υἱὸν, ὃν ἔγγονον Πατρός· ἐκ Πατρὸς δὲ ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον·,· Καὶ μετὰ τὸ μέσον, Σελ: 518. „Πνεῦμα Ἅγιον ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον ἀεὶ ἕως Θεὸς ὁ πρῶτος, καὶ ὁ μετὰ ταῦτα·,·

Καὶ Αἰρέσει ΕΞ'. ἥτις ὡς ἡ Παῦλος τῷ Σαμοσαλέως, μετὰ τὸ μέσον, Σελ: 613. „Περὶ τῷ Πνεύματος τῷ Ἁγίῳ (ὁ Σωτὴρ) ὅτι ἄλλον Παράκλητον ὑμῖν ἀποσελῶ. Ὅρα πῶς τὸ ἀποσελῶ, καὶ τὸ ἄλλον, καὶ τὸ ἐγώ. Ἵνα δέξῃ Πατέρα ἐνυπόστατον, Πνεῦμα Ἅγιον ἐνυπόστατον· ἐκεῖνος με γὰρ δοξάσει (περὶ τῷ Ἁγ: Πνεύματος λέγων) ὅτι ἐκ τῷ ἐμῷ λήψεται καὶ ποῖον Φησί; τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ ἐκ τῷ ἐμῷ λήψεται·,·

Καὶ Αἰρέσει ΕΖ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Ἱερακιτῶν, περὶ τὸ τέλος, Σελ: 715. „Καὶντε ὃ λέγωμεν τὸ Πνεῦμα γεννητὸν, ἐπειδὴ Μονογεννὴς ὁ Υἱός· ἀλλὰ Πνεῦμα τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ ἐμῷ λαμβάνον, Φησὶν ὁ Χριστός· τὸ γὰρ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ ἐμῷ λαμβάνον, ἀπάτωρ ὃ δυνάται εἶναι·,·

Καὶ Αἰρέσει ΕΘ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Ἀρειανῶν, Σελίδι 741. Οὐκ ὀλίγον ἀπὸ τῆς ἀρχῆς: „Ἀλλ' ἔτε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐξίσταται τοῖς ἄλλοις πνεύμασιν, ἐπειδὴ ἐν ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τῷ Θεῷ, Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον·,· Καὶ μετὰ βραχέα, Σελ: 742. „Τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα, ὡς οἶδεν αὐτὸς ὁ Πατήρ· καὶ ὁ Μονογεννὴς· ἔτε γεννητὸν, ἔτε κτιστὸν, ἔτε ἄλλότριον Πατρὶ καὶ Υἱῷ· ἀλλ' ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον·,· Καὶ πολὺ δὲ πρὸ τῶν ἐν τῷ μέσῳ, Σελ: 752. „Θεὸς ἐκ Θεοῦ τὸ Πνεῦμα, δι' ὃ Πνεύματος Ἁγίου Ναοὶ καλέμεθα, ἐὰν κατοικίσωμεν τὸ αὐτὸ Πνεῦμα εἰς ὑμῖν. Πνεῦμα γὰρ Χριστὸς, Πνεῦμα Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον, ὡς αὐτὸς ὁ Μονογεννὴς ὁμολογεῖ·,· Καὶ αὐθις δὲ μετὰ τινα, Σελίδι 757. „Πάντα γὰρ ὑπὸ Θεοῦ κέκτισται, μόνος δὲ ὁ Υἱὸς τῷ Θεῷ γεγέννηται, καὶ μόνον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς προήλθε, καὶ ἐξ Υἱοῦ ἔλαβε· τὰ δ' ἄλλα πάντα κτίσται, καὶ ἔτε προελθόντα ἐκ Πατρὸς προήλθεν, ἔτε τῷ Υἱῷ λαμβάνοντα, ἀλλ' ἐκ τῷ πληρώματος τῷ Υἱῷ, καθὼς γέγραπται·,· Καὶ μετὰ τινα ἀπὸ τῷ μέσῳ, Σελ: 774. „Καὶ γὰρ καὶ περὶ τῷ Πνεύματος βλασφημῶσι, καὶ τολμῶσι λέγειν κεκτίσθαι ὑπὸ τῷ Υἱῷ· ὅπερ ἐστὶν ἄκτιστον, ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον·,· Καὶ αὐθις μετ' ὃν ὀλίγα ἀπὸ τῷ μέσῳ, Σελ: 760. „Πῶς δὲ κτιστὸν εἶη τὸ Πνεῦμα τὸ μαρτυρούμενον, ὅτι ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, καὶ ἐκ τῷ ἐμῷ λαμβάνει·,· Τελούταιον καὶ Σελίδι 788. Ἀπέρχομαι (Φησὶν ὁ Σωτὴρ) καὶ ἀποσελῶ ὑμῖν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ τὸ ἐμῷ λαμβάνον·,·

Αἰρ: δὲ ΟΑ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Φωτειανῶν, περὶ τὸ τέλος, Σελ: 833. „Ελέγχει σε δὲ ὁ αὐτὸς Ἅγιος Λόγος ὡς φάσκει Κύριος περὶ τῷ Πνεύματος τῷ Ἁγίῳ, ὁμολογῶν αὐτὸ γνήσιον εἶναι τῆς αὐτοῦ Θεότητος, (καὶ) Φησὶ τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ αὐτῷ λήψεται·,·

Τόμ: Α'.

Ο

Καὶ

Καὶ Αἰρέσει ΟΔ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Πνευματομάχων, κατ' ἀρχάς, Σελ: 887. „Πνεῦμα γὰρ Κυρίου λέγεται, καὶ ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον“. Καὶ ἐκ ὀλίγον δὲ πρὸ τῆς τέλους, Σελ: 898. „Εἰ τοίνυν παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, καὶ ἐκ τῷ ἐμῷ, φησὶν ὁ Κύριος, λήψεται ὃν τρόπον εἰδὼς ἔγνω τὸν Πατέρα εἰ μὴ ὁ Υἱὸς, εἰδὼς τὸν Υἱὸν εἰ μὴ ὁ Πατήρ, ἔγωγε τολμῶ σοι λέγειν (60) εἰδὼς τὸ Πνεῦμα, εἰ μὴ ὁ Υἱὸς ἐξ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ὁ Πατήρ παρ' ἐμοῦ ἐκπορεύεται“. (61) Καὶ αὖθις Σελ: 900. „Καὶ τὸ μὲν Πνεῦμα, Πνεῦμα Ἅγιον· ὁ δὲ Υἱὸς, Υἱὸς τὸ δὲ Πνεῦμα παρὰ Πατρὸς ἐκπορεύομενον καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον — τρίτον τῇ ὀνομασίᾳ“.

Καὶ Αἰρέσει ΟΣ'. ἥτις ὡς ἡ τῶν Ἀνομοίων, μετὰ τὴν ἀρχὴν, Σελ: 918. „Δεῖ δὲ καὶ ὡς ἐστὶν ἓνα εἶναι Θεὸν, Πατέρα τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐξ ἐμοῦ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀπὸ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον“. Καὶ μετὰ τινος, Σελ: 931. „Ὡς αὖτις γὰρ τῷ ἁγίῳ αὐτῷ Πνεύματι, τῷ ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευθέντι, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνοντι, (ὁ Πατήρ) ἐποίησε τὰ πάντα καὶ ἐξερέωσε“.

Καὶ κατὰ τῷ Η'. Κεφαλῇ: τῷ Ἀετίῳ, Σελ: 945. „Οὗτοι γὰρ πάντες (οἱ καλούμενοι Υἱοί) φιλῇ λέξει τὸ (ἵς: τῇ) τῆς ἀναγωγῆς, ἀπὸ τῷ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι προκεκοφότες, καὶ κατ' ἐσίαν τῇ ἀληθινῇ ἱστανταὶ ὀνομασίᾳ, ἀλλὰ φιλῶς καὶ κατὰ χάριν· ἔτε φιλῇ ὀνομασίᾳ ὀνομαζομένην. Ἀλλὰ κατὰ ἀλήθειαν ἐκτίθησαν ἀπὸ τῷ ἐνὸς διὰ τῷ ἐνὸς, σὺν τῷ ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευομένῳ τῷ αὐτῷ λαμβάνοντι“. (62)

Καὶ κατὰ τῷ ΙΕ'. Κεφαλῇ: Σελ: 955. „Μένει δὲ ὁ γεννήσας αὐτὸν, τὸν ἐξ αὐτοῦ ἔχον γεννηνυμένον. — Καὶ τὸ τέλειον αὐτῷ Πνεύματι, ὃ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνει“.

Καὶ

(60) Οὕτω: (Τολμῶ σοι λέγειν) εἰ γὰρ ἐρῶμαι δοκεῖ τό: (Τολμῶσι λέγειν) ὡς ἐν τοῖς τυπωθεῖσιν ἀναγιγνώσκεται· ἀλλ' εἰδὼς τό: (Τολμῶ συλλέγειν) ὡς ἐν τῇ κατὰ Πετρίον ἐκδόσει παρὰ τὸ χεῖλος διδόναι διώρεσθαι. Ἡ δέτοι τόλμη ἴσως, ὅτι ἐχὶ κατὰ τὰ ἄλλα καὶ τότε γέγραπται.

(61) Ὁ Λατῖνος ἔφρασεν ἐρμηνεύσας: Nisi Pater et Filius, ex quo procedit et a quo accipit: Ὅπερ ἐστὶν: (εἰμὶ ὁ, τε Πατήρ, καὶ ὁ Υἱός· ἐξ ἐμοῦ ἐκπορεύεται, καὶ ἐξ ἐμοῦ λαμβάνει, ὡς ἐντεῦθεν κατασυνδύασαι, ἐξ ἑκατέρου τῷ προσώπῳ, ἥτοι ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῷ ἅμα τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκπορεύεται, καὶ λαμβάνειν. Ἀλλ' ὁ Θεὸς Ἐπιφάνιος σαφῶς διέπειλε λέγων: („Ὁ Υἱὸς ἐξ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ὁ Πατήρ παρ' ἐμοῦ ἐκπορεύεται“.)

(62) Ὡς ἀθλίως διέγραπται τετὶ τὸ χωρίον, καθὰ καὶ ἄλλα τῶν Ἐπιφανίῳ συχνά. Ἐνθεν τοι καὶ τοῖς φιλολόγοις ἐν εὐχῇ ἐστὶ μοῖρα, ἔτις γένοιτο τέως, ὃ τι καὶ ἔκδοσιν τῶν τῶδε τῷ Πατρὶ Συγγραμμάτων ἀναληψόμενος σπευδαίοντες. (ὅρα Φαβρι: Ἐκκλῳ: Βιβλιοθ: Ε'. Τόμ: Ζ'.) Ὁ δ' ἡμέτερος Ζαρινικάβ: ἐκ τῆς Λατινικῆς ἐρμηνείας τὸ χωρίον ἔγωγε προέθετο: „Διὰ τῷ ἐνὸς Υἱῷ, τῷ ἔτε κατὰ χάριν, ἔτε φιλῇ τῇ ὀνομασίᾳ ὀνομαζομένην, ἀλλὰ κατὰ ἀλήθειαν, ἐκτίθησαν οἱ λοιποὶ Υἱοὶ ἀπὸ τῷ ἐνὸς Πατρὸς, διὰ τῷ ἐνὸς Υἱῷ, σὺν ἁγίῳ Πνεύματι, τῷ ἐξ αὐτοῦ μὲν ἐκπορευομένῳ, ἐξ αὐτοῦ δὲ λαμβάνοντι“.

Καὶ κατὰ τῆ Κ'. Κεφαλαίῃς, Σελίδι 964. „Ἐστὶν ὡς ἀληθῶς
„ὁ Πατὴρ ἀληθινὸς Θεὸς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Υἱὸς ὁ εἰδὼς τὸν Πατέρα.
„Καὶ ἀληθινὸν φῶς ὁ Υἱὸς ὁ γνωσκόμενος ὑπὸ τῆ Πατρὸς καὶ
„μαρτυρούμενος. Καὶ Πνεῦμα ἀληθείας τὸ Πνεῦμα, τὸ ἐκ ἀλ-
„λότριον ὄν, ἀλλ' ἀπὸ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῆ Υἱὸς λαμ-
„βάνον.”

Κατὰ δὲ τῆ ΚΗ'. Κεφαλ: Σελ: 975. „Ἡ δὲ Τριάς αἰεὶ ἐστίν,
„ὁ Πατὴρ, Πατὴρ τέλειος καὶ ὁ Υἱὸς, Υἱὸς τέλειος ἐκ Πατρὸς
„γεννηθείς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Πνεῦμα τέλειον ἐκ Πατρὸς
„προελθόν, καὶ τῆ Υἱὸς λαμβάνον.”

Κατὰ δὲ τῆ ΛΑ'. Κεφ: Σελ: 979. „Ἐλεύθερος ἐστὶν ὁ Θεὸς
„πάσης αἰτίας, ἐν ἑαυτῷ ἔχων τὸ πᾶν ὃ μελλητικῶς, ὃδὲ μετα-
„μεμελημένως τὸν Υἱὸν μετὰ χρόνος ἔχων, ἢ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα
„αὐτῷ· ἀλλὰ συμπεπόντως τῷ αἰεὶ ἔχοντι Υἱὸν, γεγεννημένον Υἱὸν
„ἔχων, καὶ τῆτον Μονογενῆ, αἰεὶ ἔχοντα Πατέρα ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸ
„Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς ὄν, καὶ τῆ Υἱὸς λαμβάνον, αἰεὶ ἔχων.”

Καὶ ἐν τῷ Ἀγκυρωτῷ κατ' ἀρχὰς, ἐν Τόμῳ Β'. Σελίδι II.
„Μονογενῆς γὰρ εἷς ὁ Υἱός. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, Πνεῦμα Ἅγιον,
„Πνεῦμα Θεῶ, αἰεὶ ὄν σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ· ἐκ ἀλλότριον Θεῶ, ἀπὸ
„δὲ Θεῶ ὄν· ἀπὸ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῆ Υἱὸς λαμβάνον.”
Καὶ μετ' ὀλίγα: „Καὶ τὸ μὲν Πνεῦμα, Ἄγ: Πνεῦμα· ὁ δὲ Υἱός,
„Υἱός. Τὸ δὲ Πνεῦμα παρὰ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ ἐκ τῆ
„Υἱὸς λαμβάνον.” Αὐτίς δὲ, Σελ: 12. „Καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
„μονογενὲς, ὃ καὶ Υἱὸς ἔχον ὄνομα, ὃ Πατὴρ τὴν ὀνομασίαν, ἀλλὰ
„Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι καλεῖται, ἐκ ἀλλότριον Πατρός. Αὐτὸς
„γὰρ ὁ Μονογενὴς λέγει τὸ Πνεῦμα τῆ Πατρὸς, καὶ τὸ ἐκ τῆ
„Πατρὸς ἐκπορεύομενον· καὶ ἐκ τῆ ἐμὲ λήφεται· ἵνα μὴ ἀλλότριον
„νομισθῇ Πατρός, μηδὲ Υἱὸς· ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἰσότητος, τῆς αὐτῆς
„Θεότητος.” Καὶ αὐτίς Σελ: 16. „Οὐδὲ τὸ Πνεῦμα τις οἶδεν,
„εἰμὶ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός, παρ' ὃ ἐκπορεύεται καὶ παρ' ὃ λαμ-
„βάνει.” (63) Τελοβλαῖον ἀντίοι, Σελ: 124. „Πιστεύομεν ἐν αὐτῷ,
„ὅτι ἐστὶ Πνεῦμα Ἅγιον, Πνεῦμα Θεῶ, Πνεῦμα τέλειον, Πνεῦμα
„Παράκλητον, ἄκτιστον, ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ ἐκ τῆ
„Υἱὸς λαμβάνον.”

ΓΡΗ-

(63) Ὅτι δὲ τὰ ἐκ τῆ συνέγγυς ὁδὸς προενηνεγμένα τῷ Θεῷ Ἐπιφανίῳ, τὸ „παρ' ὃ
„ἐκπορεύεται,” καὶ παρ' ὃ λαμβάνει, μετὰ τῆς προσηκούσης διαστολῆς δεῖν ἐκδέ-
„χεσθαι” τὸ μὲν τῷ Πατρὶ ἀποδιδόντας, τὸ „παρ' ὃ ἐκπορεύεται,” τὸ δὲ καὶ πρὸς
τὸν Υἱὸν ἀναφέροντας, τὸ „παρ' ὃ λαμβάνει,” ὁ αὐτὸς ἐκδιδάσκει δηλώσας Θε-
„απέσιος Ἀνὴρ, μυριαχὲς διασείλας. Οἶον, ἐπὶ τῶν ἐκ τῆ Ἀγκυρωτῆς ὃ μόνον πα-
„ρατεθεισῶν χρήσεων, Σελ: II. „Ἀπὸ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῆ Υἱὸς λαμ-
„βάνον.” Καὶ μετ' ὀλίγα: τὸ δὲ Πνεῦμα „παρὰ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ ἐκ
„τῆ Υἱὸς λαμβάνον.” Καὶ Σελ: 12. Αὐτὰ τὰ τῆ Κυρίως λόγια προβαλλόμενα:
Καὶ τὸ „ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ ἐκ τῆ ἐμὲ λήφεται.” Καὶ Σελ: 124.
Ἐκ τῆ „Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ ἐκ τῆ Υἱὸς λαμβάνον.” Ἀλλ' ὡσαύτως καὶ
ἐφ' ὧν κατὰ τῆς ΜΗ'. Αἰρέσι: ἔλεγε, Σελ: 414. Πνεῦμα „παρὰ Πατρὸς ἐκπο-
„ρεύομενον, καὶ τῆ Υἱὸς λαμβάνον.” Καὶ Αἰρέσι: ΝΖ'. Σελ: 482. „Ὁ παρὰ τῆ
„Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκ τῆ ἐμὲ λήφεται.” Καὶ μετὰ βραχεία, Σελ: 483.
Ἐξ αὐτῆς

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ δὲ ὁ Νυσοθέων Ἐπίσκοπος (64), ἐν τῇ πρὸς Ἑλλήνας Πραγματείᾳ ἐκ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν, μετὰ τιῶν ἀρχιῶν, ἐν τῷ Α'. Τόμ: τῶν Συγγραμ: τῆς ἐν Παρις: Ἐκδ: Γραικο-Λατ: τῆς ἐν Ἑτῆ 1615. Σελ: 917. „Πάλιν τὰ τῷ αὐτῷ πρόσωπα πάντα „ἐκ ἀπὸ τῷ αὐτῷ προσώπῳ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔχει τὸ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐκ τῆς, τὸ δ' ἐξ ἐκείνης, εἰς (ἴσ: ὡς) διάφορα εἶναι „πρὸς τοῖς αἰτιατοῖς ἢ τὰ αἰτία. Ἐπὶ δὲ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἔχ „ἔτως. Ἐν γὰρ καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον τῷ Πατρὶ, ἐξ ὃ ὁ Υἱὸς „γεννᾶται, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Διὸ καὶ κυρίως „τὸν ἓνα αἷτιον ὄντα τῶν αὐτῶν αἰτιατῶν, ἓνα Θεὸν φημὲν, ἐπεὶ „καὶ σὺνπαρχει αὐτοῖς. Ταῦτα μὲν δὴ πρὸ ἑκατοντάδων τινῶν ἐνιαυτῶν ἀντιπαρεξήγε παισὶ Λατίνων ἢ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Θεσσαλονίκης

Ἐξ αὐτῶ „τῷ Πατρὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται, τὸ ἐκ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ Αἰρέσει ΟΒ'. Σελ: 514. „Ἀπὸ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ μετὰ τινος Σελ: 515. „Ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ Σελ: 518. „Ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἢ τῷ Υἱῷ λαμβάνον ἀέ. Καὶ Αἰρ: ΖΕ'. Σελ: 715. „Πνεῦμα τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ ἐμῷ λαμβάνον, φησὶν „ὁ Χριστός. Τὸ γὰρ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ ἐμῷ λαμβάνον ἀπάτωρ „ὃ διώκεται εἶναι. Καὶ Αἰρέσει ΕΘ'. Σελ: 741. Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἢ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ μετ' ὃ πολλὰ, Σελ: 742. „Ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ Σελ: 755. „Πνεῦμα Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἢ τῷ Υἱῷ λαμβάνον, ὡς αὐτὸς ὁ Μονογενὴς ὁμολογεῖ. Καὶ Σελ: 757. „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς προῆλθε, καὶ ἐξ Υἱῷ ἔλαβε. Καὶ Σελ: 774. „Ὅπερ ἐστὶν ἀκτιστον ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἢ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ Σελ: 780. „Ὅτι ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, ἢ ἐκ τῷ ἐμῷ λαμβάνει. Καὶ Σελ: 788. „Ἀπερχομαι (φησὶν ὁ Σωτὴρ) καὶ ἀποσελῶ ὑμῖν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ ἐμῷ λαμβάνον. Καὶ Αἰρέσει ΟΑ'. Σελ: 833. Ἐλέγχει σε ὁ αὐτὸς Ἅγιος Λόγος, ὡς φάσκει ὁ Κύριος περὶ τῷ Πνύματος τῷ Ἁγίῳ, ὁμολογῶν αὐτὸ γνήσιον τῆς αὐτῆς Θεότητος καὶ φησὶ: τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ αὐτῷ λήφεται. Καὶ Αἰρέσει ΟΔ'. Σελ: 887. Πνεῦμα γὰρ Κυρίου λέγεται, καὶ ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἢ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ Σελ: 898. Εἰ τοίνυν „παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, καὶ ἐκ τῷ ἐμῷ, φησὶν ὁ „Κύριος λήφεται. . . . Οὐδὲ τὸ Πνεῦμα τις ἔγνω, εἰμὴ ὁ „Υἱὸς ἐξ ὃ λαμβάνει, „καὶ ὁ Πατὴρ παρ' ὃ ἐκπορεύεται. Καὶ Σελ: 900. Τὸ δὲ „Πνεῦμα παρὰ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ Αἰρέσει ΟΣ'. Σελ: 918. Δὲ δὲ ἓνα εἶδέναι Θεὸν Πατέρα . . . ἐξ ὃ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον „ἀπὸ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἢ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ Σελ: 921. Ἐν αὐτῷ τῷ Ἁγίῳ αὐτῷ Πνύματι τῷ ἐξ „αὐτῷ ἐκπορεύθῃντι, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνοντι. Καὶ κατὰ τῷ ΙΕ'. Κεφαλ: τῷ Αετίῳ, Σελ: 955. Τὸ τέλειον αὐτῷ Πνεῦμα, ὃ ἐκ „τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, ἢ τῷ Υἱῷ λαμβάνει. Καὶ κατὰ τῷ Κ'. Κεφαλ: Σελ: 964. ἀπὸ „Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ κατὰ τῷ ΚΗ'. Κεφαλῆς Σελίδι 975. Πνεῦμα τέλειον ἐκ „Πατρὸς προελθόν, καὶ τῷ Υἱῷ λαμβάνον. Καὶ κατὰ τῷ ΛΑ'. Κεφαλ: Σελ: 979. Καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα „ἐκ Πατρὸς ὃν, ἢ τῷ „Υἱῷ λαμβάνον. Ταῦτ' ἔν, ἢ πλείονα ἴσως τῆς χρείας, τὰ ὧδε ἐπεσφραγίσθῃντα, ἄλλο τι δὴ ποτε νοῆσαι παρέχεται, ἢ τὸ ἐπίμονον τῷ Ἄνδρὶ, τῷ οἷον προσφιλοεικέντος ταῖς ἀπάντων διανοαῖς ἐνσηρίζαι διὰ τῆς μυριάκις ἐπαναληφθείσης διαβολῆς τὸ ἡμέτερον Δόγμα: ὅτι τὸ Πανάγιον Πνεῦμα ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, καὶ ἄλλως ἢ ἐκ τῷ Υἱῷ λαμβάνει, ἐπὶ τιῶν κτίσιν ἀποσελόμενον. Καὶ γένοιτ' ἂν ποτὲ τις, πρὸς Θεῷ, Λατίνῳ, ἢ Λατινόφρονι, ὃς ἂν, ἐκ Πατρὸς ἢ Υἱῷ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα πισθῶν, ἐπειτα Θεολογεῖν ἔτω περὶ τῷ Πνύματος, ὥσπερ ὁ Θεὸς ἡμῖν ὧδε Ἐπιφάνιος, ἀξιώσειεν;

(64) Ἐφ' ὃ μὲν Ἑτῆ 330. Προήχθη δ' ἐπὶ τὸν τῆς Ἐπισκοπῆς Θρόνον, Ἑτῆ 371. ἀπεδήμησε δὲ τῷ βίῳ, Ἑτῆ 395.

λονίκης ἐν τῷ Α'. αὐτῶ Ἀποδεικτικῷ Λόγῳ, Σελ: 10. τῆς Ἑλλω: Ἐκδόσ: τῆς ἐν Λονδίνῳ. Τί δὲ τῶν ῥημάτων τέτων τρανώτερον; Ἐξ ἐνὸς γὰρ διδάσκει καὶ τὸ αὐτὸ προσώπῃ, τέτῃς ἐκ μόνῃς τὸ προσώπῃ τὸ Πατρὸς, τὸν τε Υἱὸν γεννᾶσθαι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Οὐ γὰρ, ὥσπερ ἐκ προσώπων πλειόνων ἀνθρώποι φύονται, ἔτω καὶ ἐκ πλειόνων μιᾶς ὑποστάσεως πρόεισιν ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἐν δὲ τῷ Α'. Βιβλ: τῶν κατ' Εὐνομίαν, ἐν τῷ Προσαρτήματι τῶν Γρηγορίαν τῶ Νύσσης Συγγραμμάτων, τῶν ὑπὸ Γρετσέρῃ ἐν Παρίσι: Γραικο-Λατινιστὶ ἐκδοθέντων, Σελ: 100. „Πατὴρ μὲν ἀναρχος καὶ ἀγέννητος, καὶ ἀπὸ Πατὴρ νοεῖται. Ἐξ αὐτοῦ δὲ κατὰ τὸ προσεχὲς ἀδιασάτως, ὁ Μονογεννὴς Υἱὸς τῷ Πατρὶ συνεπινοεῖται. Δι' αὐτοῦ δὲ, καὶ μετ' αὐτοῦ, πρὶν τι κενόν τε καὶ ἀνυπόστατον διὰ μέσων παρεμπεσεῖν νόημα, ἐκ τῶν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: σωημμένον καταλαμβάνεται· ἔχ' ὑπερίσιν κατὰ τὴν ὑπαρξιν μετὰ τὸν Υἱόν, ὥς ποτε τὸν Μονογεννῆ διόχα τὸ Πνεῦματος νοηθῆναι· ἀλλ' ἐκ μὲν τῶ Θεοῦ τῶν ὅλων, καὶ αὐτὸ τὴν αἰτίαν ἔχον τὸ εἶναι, ὅθεν καὶ τὸ μονογεννὲς ἐστὶ Φῶς· διὰ δὲ τῶ ἀληθινῶ Φωτὸς ἐκλάμψαν, ἔτε διαστήματι, ἔτε φύσεως ἑτερότητι, τὸ Πατρὸς, ἢ τὸ Μονογεννὲς ἀποτεμνεται. Ἐν οἷς δὴ πᾶσι τὴν αἰτίαν τὸ Ἅγ: Πνεῦμα εἰς μόνον ἀριδῆλως τὸν Πατέρα ἀνάγει, ἔχ' ἅμα δὲ καὶ εἰς τὸν Υἱόν, δι' ὃ μόνον ἐκλάμψαν τὸ Πνεῦμα, προσίθῃσι. Τί δ' ἄρα, διὰ τῶ Υἱοῦ τὸ Ἅγιον ἐκλάμψαν Πνεῦμα διδάσκων ἐνόει; δι' αὐτῶν τῶν προληφθέντων ῥημάτων ἐδάκνυ. „Δι' αὐτοῦ (Φησὶ) καὶ μετ' αὐτοῦ, πρὶν τι κενόν τε καὶ ἀνυπόστατον διὰ μέσων παρεμπεσεῖν νόημα, ἐκ τῶν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον σωημμένως καταλαμβάνεται. Τὸ ἄρα διὰ τῶ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα ἐκλάμψαν, (κατὰ τὸν Νύσσης Γρηγόριον) ταυτὸν ἐστὶ τῷ διὰ τῶ Υἱοῦ, καὶ σὺ τῷ Υἱῷ, Πατρί τε καὶ Υἱῷ σωημμένον εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καθὸ δηλονότι, ὁ μὲν Υἱὸς, μηδενὸς προϊόντος γεννᾶται τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκ τῶ Πατρὸς, προϊόντος τῶ Υἱοῦ, ἐκπορεύεται· περὶ ἧς δὴ τῶ Νύσσης Διδασκαλίας ἐν τοῖς ἐφεξῆς.

Παραπλήσια ἐν τῶ ἐξῆς Σελ: 132. „Οὐχὶ ἀκτῖνα ἐξ ἡλίου νοήσομεν, ἀλλ' ἐξ ἀγεννήτου ἡλίου ἄλλον ἡλίον, ὅμῃ τῇ τῶ πρώτῃ ἐπινοῖα γεννητῶς αὐτῷ συνεκλάμποντα, καὶ κατὰ πάντα ὡσαύτως ἔχοντα, κάλλει, δυνάμει, λαμπηδόνι, μεγέθει, Φαιδρότητι, καὶ πᾶσιν ἅπασι τοῖς περὶ τὸν ἡλίον θεωρημένοις. Καὶ πάλιν: „ἕτερον τοιοῦτον Φῶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὃ χρονικῶς τινι διαστήματι τῶ γεννητῶ Φωτὸς ἀποτεμνόμενον, ἀλλὰ δι' αὐτοῦ μὲν ἐκλάμπον, τὴν δὲ τῆς ὑποστάσεως αἰτίαν ἔχον ἐκ τῶ πρωτότυπῃ Φωτός. Οὕτως αὖθις τῷ Πατρὶ μόνῳ τὴν τῶ ἁγίου Πνεύματος αἰτίαν προσανατίθῃσι προσίθῃσι δὲ μόνον, διὰ τῶ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα ἐκλάμψαν. Παντὶ γὰρ ὁ δῆλον, ὡς ἐν ταῖς τοιαύταις τῶ Γρηγορίαν Νύσσης ῥήσεσιν, ὃ ταυτοσημανῆς ἐστὶ τὸ διὰ τῶ Υἱοῦ ἐκλάμψαν, καὶ τὸ ἐκ τῶ Πατρὸς ἔχειν τὴν ὑπαρξιν. Ταυτὶ γὰρ αὐτὸς ἀνελιδιάζεσθαι τὰ δύο: „Καὶ δι' αὐτοῦ μὲν (Φησὶ) τῶ Υἱοῦ ἐκλάμψαν, τὴν

Τόμ: Α'.

Π

„τὴν

„τιὼ δὲ τῆς ὑποστάσεως αὐτίαν ἔχει ἐκ τῆ πρωτοτύπῃς Φωτός„
Ταῦτ' ἄρ' ἀλλήλων ἑτεροῖα εἶναι ἐπάνανγκες.

Οὕτω καὶ τοῖς προλαβῶσι, Σελ: 78. „Τῷ Πατρὶ κατὰ τὸ
„ἄκλινον σωμαπλόμενον (τὸ Πνεῦμα) πάλιν ἀπ' αὐτῆς, τῷ μὴ Πατρὶ
„εἶναι, καθάπερ ἐκείνος, διαχωρίζεται τῇ πρὸς τὸν Υἱὸν κατὰ
„τὸ ἄκτιστον σωμαφεία, καὶ ἐν τῷ τῷ αὐτίαν τῆς ὑπάρξεως ἐκ τῆς
„Θεῆ τῶν ὅλων ἔχεν, ἐνέμενον, ἀφίσταται πάλιν ἐν τῷ ἰδιάζοντι
„ἐν τῷ μῆτε μονογεννῶς ἐκ τῆς Πατρὸς ὑποσῶναι, καὶ ἐν τῷ δι'
„αὐτῆς τῆς Υἱῆς πεφηνέναι„. Δείξων ἐν ὅπως τὸ Πνεῦμα ἀπὸ τῆς
Υἱῆς διακρίνεται, ἐκ τῆς Πατρὸς μὲν αὐτὸ προβάλλεσθαι φησὶν ὡς
γεννητῶς, ἐμὼν ἀλλ' ὡς ἐχὶ προσέθῃσιν, ὡς καὶ διὰ τῆς ἐκ τῆς Υἱῆς
προόδου διακρίνεται τέττα αὐτῆς, μόνον δ' ὑποσώπει τὸ διὰ τῆς Υἱῆς
αὐτὸ φανερεῖσθαι, καί τοι τῷ τῆς ὑπάρξεως αὐτίαν ἔχον ἐκ τῆς
Πατρὸς. Ἐκ μόνου ἄρα τῆς Πατρὸς ὡς πισθῶν ἐκπορεύεσθαι τὸ
Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἐνταύτης ἀλλ' ἐν, ὅτι σωάπει ὁ Νύσσης Γρηγόριος: „Πάλιν δὲ
„τῆς κτίσεως διὰ τῆς Μονογεννῆς ὑποστάσεως, ὡς ἂν μὴ κοινότητά
„τινα πρὸς ταύτῃ ἔχεν νομιθῇ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς διὰ τῆς Υἱῆς
„πεφηνέναι, ἐν τῷ ἀτρέπτῳ, καὶ ἀναλλοιώτῳ, καὶ ἀπροσδεῖ τῆς
„ἐτέρωθεν ἀγαθότητος, διακρίνεται τὸ Πνεῦμα ἀπὸ τῆς κτίσεως„.
Καὶ ἐρεῖς τοίνυν: ὡς εἶγε τῷ δι' Υἱῆς πεφηνέναι ἐκ αὐτῆς ὑπεδῆλ-
το, ἐκ ἂν δήπερ ὁ Νύσσης σωῆψε τό: („Καὶ τῆς κτίσεως διὰ τῆς
„Μονογεννῆς ὑποστάσεως, ὡς ἂν μὴ κοινότητά τινα πρὸς ταύτῃ
„ἔχεν νομιθῇ, τὸ Πνεῦμα„) ὡς εἶπερ ἄρα καὶ αὐτὸ σωαριθμηθῆσεν
εἴη τῇ κλίσει, παρὰ τὸ διὰ τῆς Υἱῆς πεφηνέναι. Διακρίνει γὰρ ἀπὸ
τῆς κτίσεως τὸ Πνεῦμα, μόναις ταῖς τῆς Θεϊκῆς φύσεως ιδιότησι,
σωεπτυγμένως οἷον ταύτῃ γε σωομολογῶν, ὅτι καὶ τὸ κτίσμα,
καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, διὰ τῆς Υἱῆς πάντως παράγεται, καὶ τοι
ἄλλως διασελλομένον ἀπὸ τῶν κτισμάτων τῆς Πνύματος. Ἀλλὰ
γὰρ, ὡς ἐκ αὐτίαν ὑποσημαίνει ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ἐν οἷς διὰ τῆς
Υἱῆς ἐκλάμπει, ἥτοι πεφηνέναι λέγει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἥδη δέ-
δεικται. Ἐπειτα, ἐδὲ τὰ τῆς Νύσσης ῥήματα ὡς, ὅτι (καὶ ἡ κλίσις
διὰ τῆς Μονογεννῆς ὑφίσταται) ἐκεῖνα δὲ μόνον: ὅτι (ἡ κλίσις
ὑφίσταται διὰ τῆς Μονογεννῆς) ἄνευ τῆς (καὶ) δηλονότι. Ἐφ' οἷς,
ἐδὲ κατὰ δόξαν ἰδίαν φθέγγεται, ἀλλὰ τῷ τῶν ἐξ Αἱρέσεως συ-
νάπτει, ὡς δὴ δόξαιεν ἂν αὐτοῖς εἶναι κτίσμα τὸ Πνεῦμα. Καὶ
ταύτῃ τοίνυν τῇ τῶν Αἱρεσιοφρόνων ἀνθυποφορᾷ ὁ Γρηγόριος ἀπαν-
τήσων, ἐδὲν ἑώρα τὸ ἐπαῖγον ἐπὶ τῷ δυνάμει ἀναδραμεῖν τῆς
Φωνῆς, καὶ τῷ, διὰ τῆς Υἱῆς πεφηνέναι, μηδένα λόγον αὐτίαν
ἐπιχειρῆσαι δᾶσαι ὑποσημαίνεισθαι. Ἀποχρῶν δ' ὡς αὐτῷ, τὸ,
ὅτῳ δήποτε λόγῳ, ἄκλινον εἶναι θεολογῆσαι τὸ Πνεῦμα οἷον διὰ τῆς
τῷ αὐτῆς ἀτρεψίαν καὶ τὸ ἀκίνητον τέτο γὰρ δὴ καὶ μόνον ὡς
ἐκδιδάξας, ὡς ἐκ τῆς τὸ Πνεῦμα διὰ τῆς Υἱῆς πεφηνέναι, τῷ δὲ
κτίσιν διὰ τῆς Υἱῆς ὑφίστασθαι, κοινωνεῖν πως τὸ Πνεῦμα τῇ κλίσει
φύσει, τῷ ἐκ τῆς Αἱρέσεως δόξαιεν. Εἰ δὲ τῇ δόξῃ τῇ τῶν Λατί-
νων, τῶν τὸ διὰ τῆς Υἱῆς πεφηνέναι εἰς λόγον αὐτίαν ἐκδεχομένων
προσε-

προσέκειτο, ἐντεῦθεν ἂν ὁ Ἰερὸς Πατὴρ ταύτῃ ἀπέδωκε τὴν δια-
φοράν: ὅτι τὸ μὲν Πνεῦμα ἐκ τῆς ὑποστάσεως τῆς τῆς Υἱῆς, ἢ δὲ
κλίσει παράγειται ὑπὸ τῆς Υἱῆς ἐκ τῆς μηδενός, ὡς ἐν δυσὶ δὴ τέτοις
τοῖς ῥήμασι τὴν ἀκριβὴ πᾶσαν καθυποθράνυσαν τὴν τῆς ἐνστάσεως.
Οὐδὲν ἄρ' ὡσαύτως τῇ τῆς Ἁγίης Πνοῦματος ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς
ἐκπορεύσει τὸ ἀνθυπενεχθὲν εἴη ἀντιφερόμενον.

Ἐν δὲ τῷ Βιβλίῳ, τῷ περὶ τῆς μὴ οἶσθαι λέγειν τρεῖς Θεοὺς,
περὶ τὸ τέλος, Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: Σελ: 459. „Τὸ ἀπαράλ-
„λακτον τῆς φύσεως ὁμολογῶντες, τὴν κατὰ τὸ αἴτιον καὶ αἰτια-
„τὸν διαφορὰν ἐκ ἀρνήμεθα, ἐν ᾧ μόνῳ διακρίνεσθαι τὸ ἕτερον
„τῆς ἑτέρας καταλαμβάνομεν. Τῷ τὸ μὲν αἴτιον πισθῆναι εἶναι, τὸ
„δὲ ἐκ τῆς αἰτίας. Καὶ τῆς ἐξ αἰτίας ὄντος πάλιν ἄλλῳ διαφορὰν
„ἐννοῶμεν: τὸ μὲν γὰρ προσεχῶς ἐκ τῆς Πρώτης, τὸ δὲ διὰ τῆς
„προσεχῶς ἐκ τῆς Πρώτης. Ὡς καὶ τὸ μονογεννὲς ἀναμφίβολον
„ἐπὶ τῆς Υἱῆς μένειν, καὶ τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι τὸ Πνεῦμα μὴ
„ἀμφιβάλλειν τῆς τῆς Υἱῆς μεσιτείας καὶ αὐτῷ τὸ μονογεννὲς φυ-
„λαττέσθαι, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς Φυσικῆς πρὸς τὸν Πατέρα χέσεως
„μὴ ἀπειργάσης. Ἐν τέτοις διδάσκει μὴ ἄλλῳ εἶναι μεταξὺ τῶν
ὑποστάσεων τὴν διαφορὰν, ὅτι μὴ τῷ λόγῳ τῆς αἰτίας καὶ τῆς
αἰτιατῆς. Μεταξὺ δὲ τῶν αἰτιατῶν, (τῆς Υἱῆς δηλ: καὶ τῆς Ἁγίης
Πνοῦματος) τοιαύτῃ αὐθις ἐγχαρῆν δείκνυσιν τὴν διαφορὰν, ὅτι
ὁ μὲν Υἱὸς, μηδενὸς μεσιτῶντος, τετέστι μηδενὸς ἄλλου ἐκ τῆς
Πατρὸς ἐκπροϊόντος, γεννᾶται: τὸ δὲ Ἁγ: Πνεῦμα, ἐκ τῆς Πατρὸς
μὲν καὶ αὐτὸ, δι' Υἱῆς δὲ, ὡς ἂν μὴ δηλονότι, ἐκ τῆς Πατρὸς
ὡσαύτως, καὶ τῆς Υἱῆς καὶ τῆς Ἁγ: Πνοῦματος ὄντων, ἐκάτερόν τις
πισθῆσαι εἶναι ἐκ τῆς Πατρὸς γεννητῶς. Τοιγαρὲν εἰπὼν, ὅτι τὸ
Πνεῦμα παρὰ τῆς Πατρὸς διὰ τῆς Υἱῆς, ἀναπύσων τέτο καλῶτέρῳ
ὑποσώπται: „Τῆς τῆς Υἱῆς μεσιτείας. . . . τὸ Πνεῦμα τῆς Φυσικῆς
„πρὸς τὸν Πατέρα χέσεως μὴ ἀπειργάσης. Διδάσκων ἔτω, μὴ
ἄλλως τὸ Πνεῦμα παρὰ Πατρὸς δι' Υἱῆς ἐκπορεύεσθαι, εἰ μὴ καθὸ,
τῆς Υἱῆς ἤδη ἐκ τῆς Πατρὸς γεννηθέντος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον προ-
βάλλεται. Ἐπειδὴ τοίνυν διὰ τέτων κατὰ πρόθεσιν τῷ Νύσσης ὑπό-
κειται δεῖξαι, τίνι τρόπῳ τὴν κατὰ τὸ αἴτιον καὶ τὸ αἰτιατὸν αἰ-
ὑποστάσεις διαφορὰν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἐκ τέτων δήπερ φα-
νερόν γένοιτο, ὡς αὐτὸς εἴη πισθῶν μόνον τὸν Πατέρα εἶναι τὸν
προβολέα τῆς Πνοῦματος. Ἐκ γὰρ τῆς Πατρὸς μόνου καὶ τὸν Υἱὸν
ἐπίσης καὶ τὸ Πνεῦμα προΐεναι διδάσκων, ταύτῃ μόνῳ ἐπάγει
τὴν διαφορὰν, ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς πρόεισι μηδενὸς μεσιτῶντος: τὸ δ'
Ἅγιον Πνεῦμα μεσιτῶντος, ἦτοι, τῆς Υἱῆς μετὰ προϊόντος, ταύ-
τη γε παρὰ τῆς Πατρὸς διὰ τῆς Υἱῆς λαμβάνει τὴν ὑπαρξιν. Καὶ
ταύτης ἄρα τῆς διαφορᾶς μόνου χώραν ἐχέσης, ἐν ταῖς προόδοις
τῆς Υἱῆς καὶ τῆς Ἁγ: Πνοῦματος, ἔχ' ὁ Υἱὸς πάντως, ἀλλ' ὁ Πατὴρ
τῆς Πνοῦματος ἐστὶ προβολέας. Ὡς ἔπερ ἄρα τῇ Λατίνων δόξῃ ὁ
Νύσσης σιχῶν ὑπῆρχεν, ἐξ ἴσου δὴ τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς τὴν
ὑπαρξιν ἔχειν ἐδίδαξεν ἂν: ὁπότε ἐκ προθέσεως περὶ τε τῆς ἀρ-
χῆς τῶν Προσώπων, καὶ τίνι μάλις αἱ ὑποστάσεις διακρινόμεναι

εἶσιν ἀπ' ἀλλήλων, ἐνταῦθα παραδέναι προέλετο. Ἐνθεν τοι καὶ κατὰ τόνδε τὸν νῦν ἐφεξῆς, αἱ μόνῃ τῇ τάξει τῶ τῶν Προσώπων τίθησι διαφοράν.

Ἐν Βιβλ: Α'. τῶν κατὰ Ἐυνομίαν, ἐν τῷ Προσαρτήματι τῶν τῆ Νύσσης Συγγραμ: κατὰ τῶν ἐξημένων Ἐκδοσιν, Σελίδι 164. „Ο δὲ αὐτὸς ἡμῖν (Φησὶ) καὶ περὶ τῆ Ἁγίας Πνέυματος λόγος, „ἐν μόνῃ τῇ τάξει τῶν διαφορὰν ἔχων. Ὡς γὰρ συνάπτεται τῷ „Πατρὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ εἶναι ἔχων ἔχ' ὑπερίκει κατὰ τῶν „ὑπαρξιν, ἔτω πάλιν καὶ τῆ Μονογεννῆς ἔχεται τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον, ἐπινοία μόνῃ, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον προθεωρημένον „(τῆ Υἱοῦ) τῆς τῆ Πνέυματος ὑποστάσεως. Αἱ δὲ χρονικαὶ παρα- „τάσεις περὶ τῆς προαιωνίης ζωῆς χώραν ἐκ ἔχουσιν. Ὡς τῆ λό- „γος τῆς αἰτίας ὑπεξηρημένον, ἐν μηδενὶ τῶ Ἁγίαν Τριάδα πρὸς „ἑαυτῶν ἀσυμφώνως ἔχων.”

Ἐρεῖς: (65) Ἀλλ' ὁ Νύσσης ἔφασκε μηδεμίαν ἄλλω ἐν τοῖς Θεοῖς Προσώποις εἶναι διαφοράν, εἰμὴ ὅτι τέτων θάτερον μὲν αἴτιον, θάτερον δὲ ἐκ τῆ αἰτίας ἐστίν. Ἔστιν ἄρα τῆ Ἁγίας Πνέυματος αἴτιον ὁ Υἱὸς· ἔ γὰρ δηλονότι τὸν Υἱὸν τὸ Πνεῦμα προΐωγεν. Ἀλλὰ γὰρ τὰ τῆ Νύσσης ῥήματα ὡς: „Τῶ κατὰ τὸ αἴτιον „καὶ αἰτιατὸν διαφοράν ἐκ ἀνέμεθα, ἐν ᾧ μόνῃ διακρίνεσθαι τὸ „ἕτερον τῆ ἑτέρου καταλαμβάνομεν, τῷ τὸ μὲν αἴτιον πισθῶεν „εἶναι, τὸ δὲ ἐκ τῆ αἰτίας. Καὶ τῆ ἐξ αἰτίας ὄντος πάλιν ἄλλω „διαφοράν ἐννοῶμεν: τὸ μὲν γὰρ προσεχῶς ἐκ τῆ Πρώτης, τὸ δὲ „διὰ τῆ προσεχῶς ἐκ τῆ Πρώτης.” Οὕτως ἄρα λόγῳ τοιῷδε, ἔχ' ἀπλῶς δὲ, διδάσκει μόνον ἐν τοῖς Θεοῖς θάτερον θάτερον διαφέρειν καθότι τὸ μὲν αἴτιον, τὸ δὲ αἰτιατὸν· ἀλλ' ἅμα δέκνυσιν αὐθις καὶ κατὰ τὸν τῆ αἰτίας λόγον, διαφοράν τινα χρῶμαι ἄλλω σκοπεῖν, καθ' ὡς τῶν αἰτιατῶν θάτερον μὲν προσεχῶς ἐκ τῆ Πρώτης, θάτερον δὲ διὰ τῆ προσεχῶς ἐκ τῆ Πρώτης. Ὁ νῦν ἄρα τῶν τῆ Νύσσης ῥημάτων, τῆ διὰ μόνῃς τῆς κατὰ τὸ αἴτιον καὶ τὸ ἐξ αἰτίας διαφορᾶς θάτερον θάτερον τῶν προσώπων διακρίνεσθαι φάσκοντος, ἔτος ἐστίν: Ὅτι τὸ μὲν, τὸ αἴτιον ἐστὶ· τὸ δὲ, τὸ προσεχῶς ἐκ τῆ Πρώτης· τὸ δὲ ἐκ τῆ Πρώτης διὰ τῆ προσεχῶς ἐκ τῆ Πρώτης.

Ἐρεῖς ἔτι (66): Πῶς ἔν οἱ Ἀνατολικοὶ φασὶν, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐστὶν ἀμέσως ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς, ἀριδήλως ἐνταῦθα τῆ Νύσσης μεσότητά τινα ἐπιγινώσκοντος; Πῶς δ' ἂν αὐθις ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ χέσεων διαφορᾶν διακρίνοιντο, τῆ Νύσσης ὡς, κατὰ μόνῃ τῶ τῆ αἰτίας καὶ τῆ ἐξ αἰτίας διαφοράν διδάσκοντος τὰ πρόσωπα διακρίνεσθαι; Πῶς δὲ τελειοτάτον ἢ (Διὰ) σημαίνει τῶ (Σὺν) τῆ Νύσσης αὐτῆς μαρτυρῆντος τῶ (Διὰ) δηλῶν μεσιτείαν, οἷον ἢ (Σὺν) ἐδόλως παρίσῃσιν; Ἀλλ' ὅ, τι μὲν τὸ πρῶτον

(65) Πετρίδος Βιβλίου Ζ'. περὶ Τριάδος, Κεφαλαίον Γ'. Καὶ Κιχώριος ἀπανταχῆς.

(66) Κιχώριος Ζητήματα: ζ'. Σελίδι 54.

πρῶτον ἀφορᾷ, ἐν οἷς ἀμέσως ἐκ τῆ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα προῖέναι διδάσκουσιν οἱ Ἀνατολικοὶ, τῆτο δὲ κατὰ λόγον τῆς αἰτίας νοῶσι καθὸ δηλονότι, ὥστε ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς ὁ Υἱὸς γεννᾶται, ἔτι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Οὐχὶ δὲ τῷ λόγῳ τῆς τάξεως, καθ' ὃν τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου ἐστὶ τῆ Πατρὸς. Ὁ γὰρ Νύσσης τῷ μόνῳ λόγῳ τῆς τάξεως τὴν μεσιτείαν ἐπιγινώσκει, ὡς ἐκ τῶν ἐκείνου ἀνωτέρω δεδοκται ῥημάτων, καθ' ἃ τῆ Υἱὸς γεννηθέντος ἐκ τῆ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα προβάλλεται. Ἔτι δὲ, διὰ τῶν διαφορῶν χέσεων, τῆς τε κατὰ τὴν γέννησιν, καὶ τῆς κατὰ τὴν ἐκπόρευσιν, διακρίνεσθαι τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, αὐτὸς ὁμοίως ἀπεδήληκε ὁ Νύσσης, ἐν οἷς διὰ τῆς διαφορᾶς τῆ αἰτίας, καὶ τῆ ἐξ αἰτίας εἶναι, διασέλλεσθαι μόνον τὰς ὑποστάσεις ἐδίδασκεν. Οὐ γὰρ ὁ νῦν τῶν ἐκείνου εἰρημένων, ὅτι αἰεὶ θάτερον μὲν αἴτιον, θάτερον δὲ αἰτιατὸν, ὡς προδεδεικται ἀλλὰ καὶ αἰτιατὰ μόνον ὄντα, διαφέρειν ἑδέντι ἡττοῦ ἀπ' ἀλλήλων ἐθεολόγει τὰ πρόσωπα τῆ Υἱὸς καὶ τῆ Πνεύματος, προθεῖς καὶ τοῖς ἐκ τῆς αἰτίας ἑτέραν αὐτοῖς ἐνθεωρεῖσθαι διαφορὰν, ἢ θάτερον μὲν ἀμέσως ἐκ τῆ πρώτης ἐστὶ, θάτερον δὲ διὰ τῆ ἀμέσως ἐκ τῆ πρώτης καθάπερ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ῥημάτων ἀνωτέρω ἡμῖν τεθεώρηται (67) Ἀλλὰ μὲν ἐκ τῆ τὸν μὲν Υἱὸν ἐκ τῆ Πατρὸς εἶναι γεννητῶς, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκ τῆ αὐτῆς ἐκπορεύτῳς, θάτερον μὲν ἐκ τῆ Πατρὸς ἀμέσως ἐστὶ, θάτερον δὲ διὰ τῆ Υἱὸς ἐκ τῆ Πατρὸς πρόσει. Τελούτατον δὲ, καὶ τῶν Ἀνατολικῶν, ἐκ τῆ Πατρὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα σὺν τῷ Υἱῷ προῖέναι λεγόντων, ὁ νῦν ἐστὶν: ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς (προϊόντος τῆ Υἱὸς) ἐκπορεύεται. (68) Ταύτῃ γὰρ αἰεὶ τὴν τά-

ξιν

(67) „Θάτερον μὲν ἀμέσως ἐκ τῆ πρώτης, θάτερον δὲ διὰ τῆ ἀμέσως ἐκ τῆ Πρώτης,“ ὁ μὲν γὰρ „Υἱὸς προσεχῶς ἐκ τῆ Πρώτης,“ ἦτοι τῆ Πατρὸς. Ὁ γὰρ Πατὴρ σὺν αὐτῷ τῷ γεννητῷ ἐξ αὐτῆς Υἱῷ σὺνεννοεῖται κατὰ τὸ αὐτὸ, μηδὲ μιᾶς μεταξὺ σὺνεννοήσεως ἐννοίας ἄλλης· ἐπεὶ εἰς διωκτὸν ὅπως νοῆσαι Υἱόν, μὴ καὶ Πατέρα σὺνεννοήσαντας. Τὸ δὲ „Πνεῦμα, διὰ τῆ προσεχῶς ἐκ τῆ Πρώτης,“ ἐκπορεύεται γὰρ κατὰ τὸν τῆ Κυρίου λόγον παρὰ τῆ Πατρὸς· ὡς ἐπ' ἀνάγκης εἶναι τὴν τῆ Παναγίας Πνεύματος πρόοδον, ἦτοι τὴν ἐκπόρευσιν αὐτῇ τὴν ἐκ τῆ Πατρὸς ὑμνούντων, τῇ διανοίᾳ περιλαβέσθαι θελήσαντας, μηδαμῶς ἄλλως, ἢ διὰ τῆς τῆ Υἱὸς ἐννοίας ἀπαραιτήτως σὺνεννοήσεως τε καὶ μεσιτείας, καὶ οἷον σὺνεννοήσεως, ἐπ' αὐτῇ ἵεναι μόνῃ τῇ ἐπινοίᾳ (ὡς ἀνωτέρω ὁ Θεὸς Γρηγόριος ἔφασκε) κατὰ τὸν τῆς αἰτίας (τῆ Πατρὸς δηλ.) λόγον, προθεωρημένον τῆ Υἱὸς πρὸ τῆς τῆ Ἁγίας Πνεύματος ὑποστάσεως. Πῶς γὰρ οἷον τε Πατὴρ μνησθῆναι τῆ ἐκπορεύοντος, μὴ καὶ Υἱὸν κατὰ νῦν αἶμα προσεπληφῆσθαι, δι' ὃν Πατὴρ ὁ Πατὴρ; Παραπλήσιον τι δ' ἂν ἔψοιτο, καὶ εἰ θέμις ἴσθαι Θεολογῆντα εὐσεβῶς φάναι, ὡς ὁ Υἱὸς γεννᾶται ἐκ τῆ Πνεύματος, ἦτοι ἐκ τῆ Προβολῆς τῆ Πνεύματος. Ἐξείη γὰρ ἂν οἶμαι τὴν αὐτὴν ἐπίσης καὶ διατείνεσθαι, ὡς ἔστω ἂν ὁ Υἱὸς γεννᾶτο διὰ τῆ προσεχῶς ἐκ τῆ Πνεύματος· τῆς δὲ αὐτῆς τῆ Πνεύματος. Ἀλλ' ἐπεὶ ἄρα Πατέρα, καὶ Υἱόν, καὶ Πνεῦμα Ἅγιον προσκινῶν ἐδιδάχθημεν, τὰς τῶν δύο προόδους ἐκ τῆ ἐνὸς αἰτίας ἐκφῆναι βεβλόμενοι, πάντῃ εὐλόγως φασμέν: ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς ἐκ τῆ Πρώτης (τῆ Πατρὸς) προσεχῶς γεννᾶται· τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκ τῆ αὐτῆς Πρώτης (αὐτῆς τῆ Πατρὸς), διὰ τῆ προσεχῶς ἐκ τῆ Πρώτης (ὅπερ ἐστὶ διὰ τῆ Υἱὸς, ὃ ὁ Πρῶτος καὶ ἐστὶ, καὶ νοῖται, καὶ λέγεται Πατὴρ) ἐκπορεύεται.

(68) Τῷ τρίτῳ μέρει τῆς ὁδοῦ προτεθείσης ἀπαντῶντι ἐνστάσεως, θαυμάζειν ἔπαισιν ἐπιεικῶς, εἰ τῇ (Διὰ) προθέσει μηδέποτε τὴν (σὺν) σὺνᾶδαν ὁ Λατινοφρονῶν Τόμ: Α΄.

P

τολ-

ξιν ἢ Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν τηρεῖ· ἔδεν δὲ πλέον ἢ μεσιτεία, ὡς οἶδεν ὁ Νύσσης, σιωπεπφέρει, ὡς ἤδη φθάσαντες εἶδομεν.

Ἀλλ' ἐνσαΐης: (69) Τὸ ἐκποροδόμενον ἐκ ἀμέσως ἀπὸ τῆς Πρώτης, ἀλλ' ἐμμέσως διὰ τῆς ἐκ τῆς Πρώτης, ἐκ ἐκποροδύεσθαι ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς. Ἀλλὰ μὴ τὸ Πνεῦμα κτ: Ἄρα κτ: Ἀλλ' ἢ τῆς Ἐπιχειρήματος λύσις ἐκ τῶν προειρημένων αὐτόδηλος. Ἐὰν γὰρ τὴν μείζονα τῷ λόγῳ τῆς αἰτίας ἐκδέξῃ, ψυδῆς ἔσαι ἢ ἐλάσσων· ἔ· γὰρ δὴ κατ' αἰτίαν ἐμμέσως, παρὰ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Εἰδ' ἐκείνῳ νοήσης τῷ λόγῳ τῆς τάξεως, καθ' ὃν τὸ ἐκ τῆς αἰτίας εἶναι λέγεσθαι, τῆς ἐλάττωτος τῶν Προτάσεων ὁμολογημένης, ἢ μείζων ὡς πορρωτάτω τῆς ἀληθείας ἀπελήλασθαι. Ὡς τῆς μείζονος ἔτω διασελλομένης, μηδὲν εἶναι ὑγειᾶς ἐπιδήλως τὸ ἐνλεῦθεν ἐπιφερόμενον.

Ἐρεῖς τελοῦταῖον (70), ἐν οἷς ὁ Θεὸς Δαμασκιώδης, Βιβλ: Α'. Περὶ Ὁρθοδόξης πίστεως, Κεφαλ: ΙΑ'. (71) Φησὶν: „Ἐνα Θεὸν γινώσκουμεν. Ἐν μόναις δὲ ταῖς ιδιότησι τῆς ἱε Πατρότητος, καὶ τῆς Υἱότητος, καὶ τῆς Ἐκποροδύσεως, κατὰ ἱε τὸ αἷτιον καὶ τὸ αἰτιαλόν — τὴν διαφορὰν ἐννοῶμεν, — Δείκνυσιν ὅτι αἱ ιδιότητες τῆς Πατρότητος, καὶ τῆς Ἐκποροδύσεως τῶν Θεῶν προσώπων εἰσι διακριτικαί, ἔ· ἀπλῶς λαμβανόμεναί, ἀλλὰ κατὰ τὸ αἷτιον καὶ αἰτιαλόν. Οὕτω δηλονότι, ὡς τῆς κατ' αἰτίαν καὶ ἐξ αἰτίας λόγος ἀπόητος, μηδὲ χώραν μηδόλως ἔχειν ἢ πρᾶγματιώδη διάκρισιν. Ἀλλ' ὅπως μὲν οἱ Πατέρες ἐννοῶσι ἱε καὶ διδάσκουσι ἱὰς ὑποστάσεις διασέλλεσθαι ἢ λόγῳ τῆς αἰτίας καὶ τῆς αἰτιαλῆς, δηλὸν ἐκ τῆς Νύσσης ἐγένετο. Ὁ δὲ νῆς τῶν τῆς Δαμασκίωδης προθεθέντων ῥημάτων ἐστίν: ὅτι τῷ λόγῳ τῆς αἰτίας καὶ τῆς αἰτιαλῆς διαφέρουσιν αἱ ὑποστάσεις, καθ' ὅτι ἄλλος μὲν ὁ Πατήρ, ἦτοι ὁ γεννῶν· ἄλλος δ' ὁ Υἱός, ἦτοι ὁ γεννώμενος· ἄλλος δὲ τὸ Πνεῦμα ὃ ἐκποροδύεσθαι ἄς δὴ ιδιότητος ἐν τοῖς προσεχῶς ἀνωτέρω αὐτὸς καταλέγων ὢ. Ὅτι δὲ ἔτος ὢ ὁ τῆς Δαμασκίωδης

τολμήσει διατείνεσθαι, ὅποτε τὸ δι' Υἱῆς αὐτὸς εἰς τὸ καὶ ἐξ Υἱῆς μεταλαμβάνων φιλονεικεῖ ἐν τοῖς πλείστοις. Ἡ τί γὰρ καὶ κατ' αὐτὸν ἐν τέτοις ἄλλο, ἢ τὸ (Σὺ) σημαίνειν ἢ (Διὰ) βέλεται; Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ μέρους τῆς αἰτίας τὴν συμφωνίαν τῶν προθέσεων ἀσμενίζεσθαι, σιωαίτια καινοτομῶν τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν τῆς τῆς Πνεύματος ὑποστάσεως, ἐν οἷς ἀναγινώσκει τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς διὰ τῆς Υἱῆς ἐκποροδύεσθαι τὸν δ' Ἀνατολικόν, τὸν μίαν καὶ μόνον ἐν τοῖς Θεοῖς αἰτίαν ὀρθοδόξως τὸν Πατέρα φρονέοντα, ὅτι ἐκ μέρους τῶν αἰτιατῶν μετὰ τῆς Νύσσης τὴν (Διὰ) ἀντὶ τῆς (Σὺ) ἐκλαμβάνει, μηδαμῶς ἐστὶν ἀνεχόμενος· ὡς συγχωρεῖν μὲν τὰ σιωαίτια, ἐκσυρίττειν δὲ πῶς τὰ μόνον σιωαίτιατά. Τί ἐν τις πρὸς τὰς ἔτω μετακινισάντας καὶ φθέγγατο; Ὁ μὲν τοι Νύσσης, καὶ ἄλλως, πρὸς δήλωσιν μεσιτείας τὴν (Διὰ) πρέθεσιν ἐνταῦθα παραλαβὼν, ἔδεν τι ἥττον καὶ τῇ (Σὺ) ἀξιώσει αὐτὴν συμβιβάζεσθαι. Αὐτὸ καὶ γὰρ τέτο τὸ τῆς μεσιτείας χρεῖμα σαφῶς τὴν (Σὺ) ὑπεμφαίνει. Τῇ γὰρ τῆς Πνεύματος παρὰ τῆς Πατρὸς προϊόντος ὁμολογία, καὶ ἢ τῆς Υἱῆς σιωυπακέται ὑπόστασις κατὰ τὸ αὐτὸ, δι' ὃ ὁ Πατήρ ἐξ ὃ τὸ Πνεῦμα, Πατήρ ὢν γνωρίζεται.

(69) Κιχώσιος Ζητήμ: Η'. Σελ: 84.

(70) Κιχώσιος ἐν τῷ αὐτῷ Ζητήματι.

(71) Ἡ χρῆσις παρ' ἐμοὶ κείται ἐν Κεφ: Η'. τῆς ἐκθέντος Βιβλίας, κατὰ τὴν Δεκύνειν Ἐκδοσὶν τὴν ἐν Παρίσι: Ἐτε 1712.

μασκιωῶς νῆς, ἐκ τῆς Γ'. Βιβλ: τῆς περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως σα-
 φές καθίσταται, ἐν οἷς Φησί: „Τὴν διαφορὰν τῶν ὑποστάσεων ἐν
 „μόνοις ταῖς τρισὶν ιδιότησι, τῇ ἀναιτίῳ καὶ Πατρικῇ καὶ τῇ αἰτια-
 „τικῇ καὶ Υἱκῇ, καὶ τῇ αἰτιατῇ καὶ ἐκπορεύτῃ ἐπιγινώσκουμεν„.
 Τὰ γε μὴ ἐπὶ τῆς ἐνστάσεως προβληθέντα τῆς Δαμασκιωῶς ῥήματα
 ἐλλιπῶς προετίθεντο, ἔγω γὰρ ἐκείνων ἔχει τὸ ὁλοχερές καὶ ἀκέρ-
 ραιον: „Κατὰ τε τὸ αἷτιον καὶ τὸ αἰτιατὸν, καὶ τὸ τέλειον τῆς
 „ὑποστάσεως ἦτοι τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον, τὴν διαφορὰν ἐννοῶ-
 „μεν„. Τοιῶδε δὴ τρόπῳ διδάσκει τῇ Πατρότητι, καὶ τῇ Υἱότητι,
 καὶ τῇ Ἐκπορεύσει διαφέρειν ἀλλήλων τὰς ὑποστάσεις, οἷον δὴπερ αἱ
 ιδιότητες ἐκείνων, τρόποι τινὲς εἰς διαφέροντες τῆς ὑπάρχειν. Ἀλλὰ
 γὰρ ἡ μὲν Υἱότης, ὁ τρόπος ἐστὶ καθ' ὃν ὑπάρχει ὁ Υἱός· ἡ δὲ
 Ἐκπορεύσις, τρόπος ἕτερος, καθ' ὃν ὑπάρχει τὸ Πνεῦμα: ὥστε
 ἐν καὶ πᾶσα ἐς αἰὶν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία διδάσκουσα διετέλεσε,
 καὶ ὁ Δαμασκιωὸς αὐτὸς ἐν τῷ Α'. τῶν περὶ Ὁρθοδόξου Πίστεως
 Βιβλίων, Κεφαλαῖς Γ'. παρέδωκεν. Ἀπλῶς ἄρα κατὰ τὸν Δαμα-
 σκιωὸν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ὁ Υἱός, διαφέρει τῇ γε Υἱότητι καὶ
 τῇ Ἐκπορεύσει· τῆτο δὲ κατὰ τῶν προτεθέντων ὁ αὐτὸς εἰρήκει,
 κατὰ τὸ αἰτιατὸν εἰπὼν διαφέρειν ἀλλήλων τὸ Πνεῦμα καὶ τὸν Υἱόν.
 Εἰ γὰρ τῷ τρόπῳ τῆς ὑπάρξεως διαφέρουσαι αἱ ὑποστάσεις, καὶ κατὰ
 τὸ αἷτιον ἐστὶ διακρίνοντα καὶ τὸ αἰτιατὸν, ὥς ἔχει τὰ Δαμασκιωῶς
 ῥήματα· τρόποι δὲ ὑπάρξεως τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι ἡ Υἱότης
 καὶ ἡ Ἐκπορεύσις· ἐπεὶ δὴπερ ἐξ ἀνάγκης, τὸν Υἱόν καὶ τὸ Πνεῦ-
 μα, ἡ τῇ Υἱότητι καὶ τῇ Ἐκπορεύσει διαφέρειν, καὶ τὴν κατὰ τὸ
 αἰτιατὸν ἔχειν διαφορὰν. Καὶ δήλον ἄρα ἐνέτυχεν, ὅτι τῶν Πα-
 τέρων διδασκόντων διαφέρειν τὰς ὑποστάσεις κατὰ τὸ αἷτιον καὶ τὸ
 αἰτιατὸν, ἐκ ἐκείνου ὡς ὁ νῆς, τῶν ὑποστάσεων αἰὶν θάλασσαν μὲν
 αἰτίαν, θάλασσαν δὲ αἰτιατὸν εἶναι δεῖν· ἀλλ' ἔτος μάλιστα: ὅτι ὁ
 μὲν Πατήρ ἡ αἰτία ἐστίν· ὁ δὲ Υἱὸς αἰτιατὸν γεννητῶς· τὸ δὲ Πνεῦ-
 μα αἰτιατὸν ἐκπορεύτῳς.

Τελούτατον ἀνθυποίσεις (72) ὅπερ ὁ Νύσσης ἐν τοῖς προεπε-
 νεχθεῖσι ῥήμασιν, ἐκ τῆς Α'. τῶν κατὰ Ἐυνομίαν Βιβλ: Φησὶν:
 „Ὡς γὰρ σωάπτεται τῷ Πατρὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ εἶναι ἔχων
 „ἔχ ὑπερίκει κατὰ τὴν ὑπάρξιν· ἔγω πάλιν καὶ τῆς Μονογενεῖς
 „ἔχεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον„. Ἐνθεντοι, ὥστε ἄρα ἐκ ἄλλως
 τῷ Πατρὶ ὁ Υἱὸς σωῆπται, ἢ ὅτι ἐξ ἐκείνου ἔχει τὸ εἶναι λαβών·
 ἔγω καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ τὴν αἰτίαν σωέσθην τῷ Υἱῷ.
 Ἀλλ' ὡς πορρωτάτω ἀπέχουσα ἐστὶν ἡ τῶν τῆς Νύσσης ῥημάτων
 διάνοια. Πρέκειτο γὰρ ἐκείνῳ δαῖξαι τὸν Υἱόν καὶ τὸ Πνεῦμα συ-
 νυπάρχειν, ἔδδ τῆς Υἱῶς ὑπερίκειν κατὰ χρόνον τὸ Πνεῦμα· ἢ καὶ
 προσετίθει: „Αἱ γὰρ χρονικαὶ παραστάσεις περὶ τῆς προαιωνίου ζωῆς
 „χώραν ἐκ ἔχουσιν„. Ἐπειδὴ ἐν τῆς Υἱῶς ἐκ τῆς Πατρὸς γεννηθέν-
 τος τὸ Πνεῦμα πρόεισιν: ὁ δὴ δι' ἐκείνων ἐδήλα: „ἐπινοία μόνη
 „κατὰ

(72) Πετρίδος Βιβλ: περὶ Τριάδος· καὶ Κιχώριος Ζητήμ: 5'. Σελ: 54.

„κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον προθεωρημένε (τῷ Υἱῷ) τῆς τῷ Πνὸς-
 „ματος ὑποστάσεως,· δείξων δὴ τῷτο μηδὲν κωλύειν, εἰς τὸ μὴ καὶ
 ἔτω τὸ Πνεῦμα αἰ τῷ Υἱῷ σωῖναι, ἐπάγει ὡς παράδειγμα τὸν
 Υἱόν, τὸν αἰ δὴλονότι τῷ Πατρὶ σωημένον, καὶ τοι τὸν Πατέρα
 αἰτίαν τῆς ἰδίας ὑπάρξεως ἔχοντα. Ὅδε ἄρα ἐστὶν ὁ τῷ Νύσσης
 νῆς· ὁ γὰρ δὴ ἐκεῖνα ἐπήγαγεν, ὡς δέξαι τίνι λόγῳ σωῖνται
 ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ· ἵν' ἐξ αὐτῶν ἐπιφέρῃ παραπλησίως διὰ τὸν
 αὐτὸν λόγον, σωημένον εἶναι καὶ τὸ Πνεῦμα τῷ Υἱῷ τὸ Πανά-
 γιον. Ἐπήγαγε γὰρ, ὡς εἴρηται, μόνον ἵνα δείξῃ, ὅτι καθάπερ ἡ
 ἐκ τῷ Πατρὸς γέννησις τῷ Υἱῷ ἐμποδῶν ὁ καθίσταται πρὸς τὴν
 μετὰ τῷ Πατρὸς σωάφειαν τῷ Υἱῷ· οὕτως ἔδδ τὸ, τῷ Υἱῷ γει-
 νηθέντος, τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὸς προῖεναι, ἔδδεν κωλύει τῷ
 μηδὲν ἡττον καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτὸ νοεῖσθαι τῷ Υἱῷ αἰδίως σωυφι-
 σάμενον. Ἐκεῖνα ἄρα: „Οὕτω πάλιν καὶ τῷ Μονογενεῖς ἔχεται
 „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,· ὁ καὶ ἀνάγειν ἐπὶ τὸν αἰτίον, καὶ κατὰ
 τὸν λόγον καθ' ὃν ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ σωεῖσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκεῖ-
 νο μόνον, ὅπερ ἀρτίως εἰρηκῶς ἰὼ, τὸ τῷ Πατρὶ τὸν Υἱόν σωῖναι
 ἔδδ, ὡς ἐκ τῶν ρηθέντων ἐστὶ προδηλότατον. (73) Τελόβτατον δὲ
 καὶ ὅπερ ἐπισωῖναι: ὡς διὰ τῷτο, καὶ ὁ δι' ἄλλον τινὰ λόγον τῷ
 Πατρὶ ὁ Υἱὸς σωῖνται, ἡ ὅτι τὸ εἶναι λαβὼν ἔχει ἐκ τῷ Πατρὸς,
 καὶ ἡνθένδε δὴ παραπλησίως καὶ τὸ Πνεῦμα διὰ τὴν αὐτὴν ταύτην
 αἰτίαν τῷ Υἱῷ ἔχεσθαι κατ' ἰδιότησιν τινὰ δῆπερ ἔννοιαν, ἔχει
 ἀντις αὐτοῖς προβαλλομένοις καὶ χαρίσασθαι τῷτῃ: καθότι διὰ
 τὴν αὐτὴν αἰτίαν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα σωάπλεται τῷ Υἱῷ, ἥς ἔνεκα
 καὶ ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ. Ὡςπερ γὰρ ὁ Υἱὸς ἐκ τῷ Πατρὸς, ἔτως
 ὁμοίως καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τῷ Πατρὸς. Τὰ δ'
 ἄλλα, αἰ παρὰ ταῦτα, ἐκ τῶν τῷ Νύσσης ρημάτων προβάλλοντα,
 αὐτόθεν δῆλως ἔχει τὴν λύσιν, ἐκ τῆς γνησίας τῶν ρήσεων ἐκδο-
 χῆς, ἰὼ ἀνωτέρω προεσησάμεθα.

Ἐν τῇ Γ'. Ομιλίᾳ τῇ εἰς τὴν Κυριακὴν Προσδύχῳ: „Ἰδιον
 „Πατρὸς ἐστὶ τὸ μὴ ἐξ αἰτίας εἶναι, ὅπερ ἐκ ἔστιν ἰδεῖν ἐπὶ τῷ Υἱῷ
 „καὶ τῷ Πνὸςματος· ὁ, τε γὰρ Υἱὸς ἐκ τῷ Πατρὸς ἐξῆλθε, καθὼς
 „Φησὶν ἡ Γραφή· καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Θεῷ καὶ παρὰ τῷ Πατρὸς
 „ἐκπορεύεται. Ἀλλ' ὥςπερ τὸ ἀνευ αἰτίας εἶναι μόνον τῷ Πατρὸς
 ὄν,

(73) Ἐστὶ δὲ καὶ ἔτω τὴν τῷ Νύσσης διάνοιαν προθεῖσθαι ἐπιτεμόντας: Ὡςπερ ὁ Υἱὸς
 ἔχει ὑπερὸς ἐπὶ τῷ Πατρὸς, ἀλλὰ σωυπάρχει τῷ Πατρὶ, ἔτως ἔδδ τὸ Πνεῦμα
 ὑπερὸς ἐπὶ τῷ Υἱῷ, ὡς σωεχόμενον τῷ Υἱῷ. Αἱ γὰρ κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὑπε-
 ρον χρονικὰ παραστάσεις, ἐπὶ τῶν πρὸ τῷ αἰῶνος ὄντων χώρων ἐκ ἔχουσιν. Ἀλλ'
 ὁ μὲν Υἱὸς τῷ Πατρὶ σωυπάρχει ὡς ἐξ αὐτῷ τὸ εἶναι ἔχων· ἔδδ γὰρ ἂν εἴη ὁ
 Πατὴρ Υἱὸς ἀνευ· ἔδδ ἀνάπαλιν· τὸ δὲ Πνεῦμα ἔχει τῷ Υἱῷ, σωάμα τέτω γεν-
 νωμένῳ συμπροῖον ἐξ ἐκείνου, καὶ ἔτερον λόγον τὸν τῆς ἐκπορεύσεως, ἔχει δὲ,
 ὡς σωαιτιατὸν σωαιτιατῷ· ἐξ αἰτίας ἐνός γε καὶ τῷ αὐτῷ. Ἐπεὶ γέν· ἐκ τῷ
 Πατρὸς προῖεναι ὁμολογεῖται τὸ Πνεῦμα, ἐπινοῖσθαι δὲ ἡμῖν τὸν Πατέρα τῷ Υἱῷ
 ἀνευ σωεπινοημένῳ, ἀμήχανον· ἀκόλεσθαι ἄρα καὶ ἐπινοίας ἀνθρωπίνης τὸν Υἱόν
 ἡμῖν προθεωρεῖσθαι τῷ Πνὸςματος, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον, τῷ λόγῳ τῷ
 Πατρὸς αὐτῷ δὴλονότι· ὅπερ ὁ Υἱὸς σωθεωρεῖται τὸ Πνεῦμα προβάλλοντι.

„ὄν, τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι ἐφαρμοσθῶσι ὃ διώται· ἔτω καὶ
 „ἐμπαλιν τὸ ἐξ αἰτίας εἶναι, ὅπερ ἴδιον ἐστὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύ-
 „ματος, τῷ Πατρὶ ἐπιθεωρηθῶσι φύσιν ἢ ἔχει. Κοινὸν δὲ ὄντος
 „τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι, τὸ μὴ ἀγεννήτως εἶναι, ὡς ἂν μή τις
 „σύγχυσις περὶ τὸ ὑποκείμενον θεωρηθῇ, πάλιν ἐστὶν ἀμικλόν
 „τινὲν ἐν τοῖς ἰδιώμασιν αὐτῶν διαφορὰν ἐξορεῖν, ὡς ἂν καὶ τὸ
 „κοινὸν φυλαχθῇ, καὶ τὸ ἴδιον μὴ συγχυθῇ. Ὁ γὰρ μονογεν-
 „νῆς Υἱὸς ἐκ τῷ Πατρὸς παρὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὀνομάζεται, καὶ
 „μέχρι τῆς οὗ λόγος ἴσῃσιν αὐτῷ τὸ ἰδίωμα· τὸ δὲ Ἄγ: Πνεῦμα
 „καὶ ἐκ τῷ Πατρὸς λέγεται, καὶ τῷ Υἱῷ εἶναι προσμαρτυρεῖται.
 „Εἰ γάρ τις Πνεῦμα Χριστὸν ἢ ἔχει, φησὶν, ἔτος ἢ ἐστὶν αὐτῷ.
 „Οὐκ ἔν τὸ μὲν Πνεῦμα τὸ ἐκ τῷ Θεῷ ὄν, καὶ Χριστὸν Πνεῦμα ἐστὶ
 „καὶ λέγεται· ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ τῷ Θεῷ ὢν, ἔκτετι καὶ τῷ Πνεύματος ἐστὶν,
 „ἔδδὲ λέγεται. Οὐδὲ ἀντιστρέφει ἡ χετικὴ αὕτη ἀκολαθία, ὡς δύ-
 „ναται κατὰ τὸ ἴσον δι' ἀναλύσεως ἀντιστραφῶσι τὸν λόγον· καὶ
 „ὥσπερ Χριστὸν τὸ Πνεῦμα λέγομεν, ἔτω καὶ τῷ Πνεύματος Χριστὸν
 „ὀνομάζωμεν. Πρῶτον μὲν ἔν, φησὶν, ἴδιον τῷ Πατρὶ τὸ μὴ εἶναι
 „ἐξ αἰτίας, διὸ μηδὲν τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι προσήκειν τὸ ἐξ
 „αἰτίας μὴ εἶναι. Τῆς δὲ λόγον ἀποδώσω, προσέθησιν: ὅτι ὁ
 „Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὸς. Ἐπειδὴ τοίνυν δεῖξαι
 „προθέμενος, τίς ἡ αἰτία τῷ Πνεύματος, μόνον τὸν Πατέρα, καθὰ
 „καὶ ἐπὶ τῷ Υἱῷ ὀνομάζει, δηλὸν δήπῃ ὅτι καθάπερ τῷ Υἱῷ, ἔτω
 „καὶ τῷ Ἄγ: Πνεύματος, μόνον τὸν Πατέρα εἶναι τὸν Προβολεῖ
 „ἐπίσθον. Αὐτοῖς δὲ δείξων, πῶς ἄρα δι' ἀμοιβαίων χέσεων διαφέ-
 „ρουν ἀλλήλων τὸ Πνεῦμα καὶ ὁ Υἱὸς, οἱ ἄλλως κοινωνῶντες, τὸ
 „ἐξ αἰτίας ἀμφω εἶναι τῷ Πατρὶ, καὶ μηδέτερον ὑπάρχειν ἀγέν-
 „νητον· τῶν μετὰ μίαν διδάσκει χωρεῖν τινὲν διαφορὰν ταύτῃ,
 „ὅτι εἰ καὶ ἀμφω ἐκ τῷ Πατρὶ, ἀλλὰ τὸ μὲν Πνεῦμα, Πνεῦμα
 „ἐστὶ τῷ Υἱῷ, ὁ δὲ Υἱὸς ἔκτετι τῷ Πνεύματος. Οὐ γὰρ ἀντιστρέφει
 „οἶον τε καὶ τὸ ὄνομα τῷ Υἱῷ, ὡς τὸ τῷ Πνεύματος. Ἐνθα πάντως
 „ἔπερ ἐδόξαζεν, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐστὶ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, προσέ-
 „θετ' ἂν ἐξ ἀνάγκης καὶ τινὲν διαφορὰν ταύτῃ προσεγχωρεῖν τῷ
 „Υἱῷ μετὰ καὶ τῷ Πνεύματος, ὅτι ὁ μὲν ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ,
 „τὸ δὲ ἐκ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ἅμα ἔχῃ ἡμῖς.

Ὁ μὲν ἔν ΒΕΚΚΟΣ (74) ἐξ ὅδε τὸ χωρίον παρείληπται,
 ἐν τῷ Ἐπαθροίσματι τῶν ὑπ' αὐτῷ σωμαλεγμένων περὶ τῆς ἐκπο-
 ρύσεως τῷ Παναγ: Πνεύματος ῥήσεων, ἐν τοῖς χρυσοῖς (ἢ καλεῖ-
 ται) Θεολογικοῖς Πονήμασι τοῖς ὑπὸ Πέτρῳ τῷ Ἀρκιδίῳ ἐν Ῥώμῃ
 ἐκδεδομένοις ἔτει 1630. Σελ: 102. ἀντὶ ἐκείνων: „Τὸ δὲ Ἅγιον
 „Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Πατρὶ λέγεται, καὶ τῷ Υἱῷ εἶναι προσμαρ-
 „τυρεῖται,· ἔτως ὡς ἀναγινώσκων: (καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ εἶναι προσμαρ-
 τυρεῖται.) Ἄλλ' ὅτι μὲν ἔτω τὰ Γρηγορίου τῷ Νύσσης διέφθαρτο,
 ἐπὶ τῆς περὶ τῶν Παραφθορῶν Πραγματείας δειχθήσεσθαι, ὡς μὴδὲ
 ἔχειν

(47) Παρὰ τῷ Κιχωβίῳ Ζητήμ: 5. Σελ: 55.
 Τόμ: Α'. Σ

ἔχων τὰς ἡμῖν διαφωνῶντας πρὸς ὑπολογίαν ὅλως περαιτέρω τι ἀποφθέγγεσθαι. Ὁ τοίνυν Βέκκος ἀνεπτυγμένως τε καὶ σαφῶς ὥδε τὸν Νύσσης λέγειν Φησὶν, ὡς ἐντεῦθεν ἄρα ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα διακρίνονται, ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς ἐκ τῆ Πατρὸς μέχρι τέττ' ἦτοι ἐκ τῆ Πατρὸς μόνῃ· τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ· τὴν δὲ τοι Ὀμιλίαν ταύτην ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν ἀφανισθῆναι. Ἀλλὰ γὰρ ἔγω παρεφθαρμένως τὸ χωρίον ἀναγινώσκειται· ἐδ' ὁ Νύσσης (καὶν ἔγω δῶμεν ἔχων τὰ ὑπ' αὐτῆς εἰρημένα, ὡς ὁ Βέκκος αὐτὰ, καὶ ἄλλοι ἀναγινώσκουσιν) τὸν Υἱὸν ἔφησε μόνον ἐξ αὐτῆς τῆ Πατρὸς εἶναι, ὡς ἐντεῦθεν νοεῖσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μὴ ἐκ μόνῃ ὁμοίως εἶναι τῆ Πατρὸς. Τὰ γὰρ τοι τῆ Νύσσης ὡς: „Ὁ γὰρ „Μονογεννὴς Υἱὸς ἐκ τῆ Πατρὸς παρὰ τῆς Ἀγ: Γραφῆς ὀνομάζε- „ται καὶ μέχρι τέττ' ἴσῃσιν ὁ λόγος αὐτῷ τὸ ἰδίωμα„. Καὶ τὸ ἄρα (μέχρι τέττ') τοῖς ἐφεξῆς σωῆται: (ὁ λόγος ἴσῃσιν αὐτῷ τὸ ἰδίωμα) ἤμισα δὲ τοῖς προλαβῆσιν: (ὁ Μονογεν- νὴς ἐκ τῆ Πατρὸς.) Τῆ δὲ Νύσσης ὁ νῆς ἐστὶ: λέγεσθαι μὲν ἐν τῇ Ἀγ: Γραφῇ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆ Πατρὸς, καταπαύεσθαι δὲ τὸν γραφικὸν λόγον ἐν τέττῳ, μηδὲ καὶ Υἱὸν τῆ Πνδύματος ὑπὸ τῆς Γραφῆς ὀνομάζεσθαι, ὥστε ἐν αὐτῇ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ἐκ τῆ Πατρὸς εἶναι λέγεται, καὶ τῆ Υἱᾶ εἶναι προσμαρτυρεῖται. Τε- λούτατον δὲ καὶ ταύτῃ τῆ Νύσσης τὴν Ὀμιλίαν ὑπὸ τῶν Ἀνατο- λικῶν ἐν κρυπτῷ μένειν ἀφανισθῆσαν ἐκ ἑσιν εἰπεῖν, παρὰ τὸ μήπω διὰ τῆς Τυπογραφίας τοῖς Λατίνοις αὐτῷ δημοσιυθῆναι. Πόσα γὰρ ἐχὼ διασωζόμενα εἰσὶν ἐν Ἀνατολικαῖς χώραις χειρόγ- ραφα, ἅπερ ἢ ὑπὸ Λατίνων οἰκημένη ἀσέτι καὶ νῦν ἀγνοεῖ; ἢ πῶς ἂν ἐπιβεβαιωθείη, τὸ μηδαμῆ τῶν ἐν ταῖς παρὰ Λατίνοις Βι- βλιοθήκαις Κωδίκων, τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος Ὀμιλίαν ἀποκεῖσθαι, ὅποτε πολλὰ, μᾶλλον δ' ὡς πλεῖστα, παρ' αὐτοῖς λαμβάνει χειρόγ- ραφα, τὰ καὶ καθ' ἡμᾶς ἔτι ἀνέκδοτα; Ἀλλὰ μηδαμῆ τέως ἢ Ὀμι- λία κείθω ἐκείνη· μὴ ἄρα παρὰ τέττο ἐκ προθέσεως αὐτῷ ἐξη- φανίσθαι λέγειν ἐπάναγκες; Ἡ ἐχὼ καὶ πλεῖστα ἄλλα τῶν Πατέ- ρων Συγγράμματα διεξέπεσε γεγονότα ἐξίτηλα; Τὶ δὲ μὴ παισὶ Λατίνων ἐνδικώτερον αὐτοῖς ἐπεγκαλέσωμεν τὸ τοιοῦτο, τοῖς καὶ πάμπολλα, ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς Συγγραφέντα τε καὶ διασωζόμενα Βιβλία ὑπὲρ τῆς ἐκ μόνῃ τῆ Πατρὸς Ἐκπορεύσεως, παντελεῖ τε παραδεδοκόσι τῇ λήθῃ, καὶ μέχρι τέττ' τηρῶσιν ἀπρόβητα; Οἱ καὶ τοσάκις τὰ τῶν Θεσπεσίων Πατέρων ἐφωράθησαν διαφθείροντες, ὁσάκις ἢ ἀριδῆλως ἐπιμαρτυρημένη τῆ Ἀγίας Πνδύματος ἐκ τῆ Πατρὸς μόνῃ ἐκπόρῳσις προσέση σφίσι, τὰς ὀφθαλμοὺς ἐξορύσσουσα; Ἀλλὰ περὶ τέτων ἐν ἄλλοις.

Ἐν δὲ τῷ Βιβλίῳ, τῷ περὶ τῆς τὴν ἐστὶ τὸ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν, ἐν τοῖς διαφόροις τῆ Νύσσης Πονημασίαις, τοῖς ἔτει 1590. κατὰ τὸ Ἰγγολζάδιον ἐκδομένοις ὑπὸ Φρόντωνος τῆς Δεκαίας, Σελ: 35. „Μηκέτι εἴπῃς, καὶ περιεργάζῃ λέγων: εἰ Τριάς ἐστὶν ὁ „Θεὸς, πῶς ἐστὶ μονάς; Εἰ δὲ εἷς ἐστὶν, ὡς λέγεται, πῶς ἐστὶ Τριάς; „Καὶ εἰ Υἱὸς ἐστὶν ὁ Λόγος, πῶς γέννημα διωατὸν εἶναι σωάναρχον „τῷ

„τῷ Γεννήτορι; Καὶ εἰ ἐκ Πατρὸς ἐστὶ τὸ Πνεῦμα, πῶς ἔτι
 „γεννητὸν, ἀλλ' ἐκπορεύτῳ; Ἡ ποῖον προήγαγεν ὁ Πατὴρ πρότε-
 „ρον, τὸν Υἱὸν, ἢ τὸ Πνεῦμα; Εἰ δὲ τὰ ἀμφοτέρω ἀμα, ἄρα αὖ
 „ἀδελφοθεΐα καὶ διδυμοτοκία ἐστὶν ἐν τῇ Τριάδι; Πῶς δὲ καὶ διαγ-
 „νωσόμεθα ἐπὶ τῶν ἀσωμάτων καὶ ἀκινήτων καὶ ἀμεταβάτων τὸ
 „διάφορον Γεννήσεως καὶ Ἐκπορεύσεως; Δῆλον καὶ ντεῦθεν, ὡς
 ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου, ἔχ' ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεσθαι τὸ
 Ἅγ: Πνεῦμα, τιωκαῦτα ἢ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ διετέλει πισδύσσα.
 Διδάσκων γὰρ ὁ Νύσσης μὴ δεῖν περὶ τῆς τῆς Πνδύματος Ἐκπορεύ-
 σεως σοφιστῶν, μηδὲ ἅπαντα πολυπραγμονεῖν περιέρως καὶ δὴ
 παντοίας προβαλλόμενος ζητήσεως περὶ τῆς Δόγματος, ἔδαμῃ καὶ τῆς
 Υἱᾶς μεμνημένος φαίνεται αὐτῇ τῇ τῆς Πνδύματος προόδῳ, ἀλλὰ μόνου
 μόνον τῆς Πατρὸς. Φανερόν ἄρα καὶ τέτα, μὴ τῷ Πατρὶ σῶμα
 καὶ τὸν Υἱὸν ἐπὶ τῇ τῆς Ἅγ: Πνδύματος Ἐκπορεύσει τῆς κατ' ἐκείνο
 πισδύς γενέσθαι σῶαπτοντας. Ἀλλὰ πῶς, καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς εἶναι τὸ
 Πνεῦμα δοξάζων, ἔτα δωατὸν ἡγάτο ζητεῖσθαι, πότερον τὸ Πνεῦ-
 μα πρότερον, ἢ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς προελήλυθεν; (75)

Ἐν δὲ τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὸν Ἅγ: Στέφανον, περὶ τὸ τέλος,
 ἐν Τόμ: Α'. τῶν Συγγραμ: Σελ: 796. „Ἐν τῷ Φωτὶ τῆς Πατρὸς,
 „τετέστιν ἐν τῷ Πνδύματι τῷ Ἁγίῳ τῷ ἐκείθεν ἐκπορεύομένῳ,
 „τὸ μονογεννὲς καθοράται Φῶς.”

Τελούταϊον ἐν τῷ περὶ Τριάδος κατὰ Ἰσδαίων Βιβλίῳ (76)
 ἐκείνα τὰ τῆς Δακίδ ἀναπτύσσων: „Τῷ λόγῳ Κυρίῳ οἱ ἔρανοι ἐξε-
 „ρεώθησαν, καὶ τῷ Πνδύματι τῆς σώματος αὐτῆς πᾶσα ἡ διῶαμις
 „αὐτῶν.” Ἐν Τόμ: Α'. Σελ: 993. „Πνεῦμα δὲ τῆς σώματος ἐστὶ
 „τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται.”

ΚΑΙΣΑΡΙΟΣ δὲ ὁ Γρηγορίῳ τῆς Ναζιανζιωῆς ὁμείμων (77),
 ἐν τῷ Α'. Διαλόγῳ μετὰ τῷ ἀρχίῳ, ἐν Τόμ: Α'. τῶν Ἀνατολ:
 Πατέρων, Σελ: 549. „Ἀλλ' ἔτι ἴσα βροτοῖς κατὰ ρεῦσιν, ἢ τομῶν,
 „ἢ διάσασιν, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς προήλθον· ἀλλ'
 „ὡς ἐκ κρήνης ποταμοί, ἐξ αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ καὶ σὺ αὐτῇ ὄντες,
 „καὶ ὡς ἐκ τῆς ἡλίας αἱ μαρμαρυγαί, ἐν αὐτῷ καὶ σὺ αὐτῷ καὶ
 „ἐξ αὐτῆς.” Καὶ μετὰ βραχέα δέ: „Τὸ δὲ Θεῖον καὶ Πανάγιον
 „Πνεῦμα εἰς γεννητὸν μὲν, ἐκπορεύτῳ δὲ καὶ αἰτιατὸν, ἐξ αἰτίας
 „τῆς Πατρὸς ἐκπορεύόμενον.” Καὶ μετ' εἰς πολλὰ, Σελ: 550. „Ὁ
 „Πατὴρ τῆς μὲν Υἱᾶς γεννήτωρ, τῆς δὲ Πνδύματος προβολεὺς κατὰ
 „Φύσιν, ἀφάτως, ἀχρόνως, πρὸ τῶν αἰώνων.” Τοσαυτάκις ἀναπ-
 τύσσειν μέλλων ὁ Καίσαριος ἐξ ἔτε, καὶ ὅπως τὸ Πνεῦμα τὸ
 Ἅγιον πρόεισι, μόνου αἰὲ τῆς Πατρὸς ἐπὶ τῆς τῆς Πνδύματος προό-
 δου,

(75) Ἐπιμένως τὸν Λατῖνον ἀξιώτεον, πρὸς τόδε δὴ τὸ ἔχον ἀποκρίνασθαι.

(76) Τετὶ δὴ τὸ Σύγγραμμα Λατινιστὶ μόνον φέρεται, ὑπὸ Λαυρεντίου τῆς Σιφάνης ἐρ-
 μιλώθεν, ἢ καίται ἐν τῇ τῶν τῆς Νύσσης Συγγραμμάτων Γραικο-Λατίν: Ἐκδόσει
 τῶν ἐν Παρίσις τυπωθέντων, ἐν Τόμ: Β'. Σελ: 151.

(77) Τέτον, φασί, προκύψαι μὲν τῷ βίῳ κατὰ τὸ 330. Σωτήριον ἔτος, ἐκδημῆσαι δὲ,
 κατὰ τὸ 369.

δε, ὥσπερ ἐν καὶ ἐπὶ τῆς τῆς Υἱᾶ γεννήσεως μέμνηται. Ἡ γνῶσις ἄρα, ἡ δὲ φρονῶν ὅλως ὑπῆρχε τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ ἐκπορεύεσθαι.

Ὁ δὲ ἈΜΦΙΛΟΧΙΟΣ, ὁ Ἰκονίης Ἐπίσκοπος (78) ἐν ταῖς ἐξ αὐτῆς Ἀποφάνσεσι τε καὶ Ἐκλογαῖς, Σελίδι 139. τῶν Συγγραμμάτων τῆς ἐν Παρισι: Ἐκδόσεως Γραικο-Λατίν: τῆς ἐν ἔτει 1644. „Τὸν „Υἱὸν, Φημί, γεγεννημένον ἀχρόνως καὶ ἀνάρχως, σωυπάρχοντα „αἰ τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπο- „ρδόμενον ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς αἰδίως πισδῶ καὶ τῷ Ἐκπό- „ρδῶσιν τῆς Πνδύματος ἔφημι Γέννησιν„. Εἶτα Σελ: 142. „Καὶ τῆς „Παρακλητῆς τε καὶ ζωαρχίης χάρις. Τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, „ὅπερ ἐκ τῆς Πατρὸς τῷ ἐκπόρδῶσιν ἀχρόνως φέρειν ἔφησας. Αὐτὸ „αἰψόδεσάτως, Σὲ Πνεῦμα Θεῶν, τῷ πανάχραντον χάριν αὐτῶ. „Πνεῦμα Πατρὸς ἐυλογημένον, ἄκτιστον, ἐκτὸν, καὶ σωάναρχον „πάλιν Υἱῶ τε καὶ Θεῶ Πατρὶ τοῖς αἰωνίοις„. Δῆλη δ' αὖν εἴη καὶ διὰ πλειόνων, ἢ κατ' Ἀμφιλόχιον πίσις, ἔπερ ἡ ὑπ' αὐτῆς Συγ- γραφεῖσα περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνδύματος ἐκπορεύσεως Βίβλος ἄχρις ἡμῶν διεσέσωστο. Μαρτυρεῖ δὲ περὶ τῆς Βίβλου Ἱερώνυμος ἐν τῷ περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Συγγραφοῦ (79).

Ὁ δὲ Θεὸς ἸΩΑΝΝΗΣ ὁ Χρυσόσομος, (80) ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀρχιεπίσκοπος, ἐν Ὁμιλ: τῇ περὶ τῆς Ἀγ: Πνδύματος, Τόμ: 5. τῶν Συγγραμμάτων τῆς Γραικο-Λατίν: Ἐκδόσεως τῆς ἐν Παρισι: καὶ ἐν Ἐιδελβέργῃ, Σελ: 205. (81) „Ὡσπερ εἶπε Πνεῦμα Θεᾶ, „καὶ ἐπήγαγεν ἡ Γραφή τὸ ἐκ τῆς Θεᾶς, ἔτω πάλιν εἶρηται Πνεῦμα „Πατρὸς καὶ ἵνα μὴ νομίσῃς τῆτο κατ' οἰκείωσιν λέγεσθαι, ὁ Σωτήρ „βεβαίωσι:

(78) Ἀρθῶναι μὲν ἐπὶ τῷ Ἐπισκοπῶν ἰσότητι Ἀμφιλόχιος, ἐν ἔτει 375. ἐκδημῆσαι δὲ πρὸς Κύριον ἔτει 395.

(79) Ἐπιγραφὴ δὲ φέρεται τῆς τῆς Ἀμφιλοχίης Βίβλου: (περὶ τῆς Ἀγίας Πνδύματος ὅτι Θεός, καὶ ὅτι Λατρεῖτον καὶ Παντοδύναμον) καὶ ταύτῃ μετελθεῖν ὁμολογεῖ Ἱερώνυμος ἐν τῷ ρηθέντι αὐτῆς Πονήματι, Κεφαλ: 1313.

(80) Ἐφ' ὃ μὲν ἔτει 347. ἦνθε δὲ 370. ἦρθε δ' ἐπὶ τὸν Κωνσταντινῆ: Θρόνον. ἔτει 398. ὑπερέβη δὲ ἀπὸ τῆς ἔτει 404. Ἀπῆλθε δὲ τῶν τῆδε, ἔτει 407.

(81) Ἐπὶ τῆς Μοντεφαλκονίης νεωτέρας Γραικο-Λατίν: Ἐκδόσεως τῆς ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1721. ἐν Τόμ: Β'. Σελ: 797. Τῷ γεμῶν Ὁμιλίαν ταύτῃ ὁ Σαβίλιος παρασημαίμενος, ταῖς ἀμφισβητήσιμοις ἐγκαταλέγει. Καὶ τοι γὰρ (φησὶν) ἐγκεινομένη μὲν ὑπὸ Φωτίου, (Βιβλιοθ: Σελ: 841.) ἀντιγραφείσαν δὲ καὶ ἐκ Παλαιᾶς Κώδικος, τῆς ἐν τῇ Βασιλείᾳ Παρισιακῇ Βιβλιοθήκῃ ἀποκειμένης, εἰδὼς, ἀλλ' αὐτὸς ὑπενοδιάζων, ἦτοι τῆς Χρυσόσομου τυχὸν εἶναι ὑπέειληφεν, ἢ, (ὃ καὶ μᾶλλον οἶεται) Alterius alicujus ex illa erudita antiquitate; (ἐτέρου τινὸς ἐκ τῆς Ἐκλογίμης ἐκείνης Ἀρχαιότητος.) Τῷ αὐτῷ Ὁμιλίαν καὶ φρόντων ὁ Δεκαῖος, διὰ τὸ σενὸν τῆς φράσεως, νοθείας κατεψηφίσατο ὃ καὶ τῷ Μοντεφαλκονίᾳ σινέδοξε, τοῖς ὑποδοκιμαίοις, καὶ μὴ γνησίοις τῶν τῷ Χρυσόσομῳ ἐπιγραφομένων συγκατατάξαντι. Ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐτὸς ἔως ἀποφαινόμενος σιωπολογεῖ, ὅτι: Scriptor ille non multo inferior ætate Chrysostomo (ὃ πολὺ τῆς Χρυσόσομου ὑπερὸς ὁ Συγγραφεὺς ἐκείνος.) Ὅρα ἐν τῷ περὶ τῆς τοιαύτης Ὁμιλίας Προσημασίω Μοντεφαλκονίᾳ, ἐνθ: ἀνωτ: Σελ: 796. Τοιγαρὲν καὶ Ζοιρνακίῳ, καὶ ἡμῖν, τοσῶτον ἀρκέσει, ὥστε καὶ τῷ ἐκ τῆς ἀμφισβητούμενης ταύτης Ὁμιλίας προτεθεῖσαν χρῆσιν ἀσπάζεσθαι, ὥς μὴ περιτλῆς πάντα μὴδ' ἔτω φράδης ἔσαν κατὰ τῆς Δόγματος τῶν Λατίνων διωάμεως.

„βεβαιοί: ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας
 „ὃ παρὰ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Ἐκὼς ἐκ Θεοῦ, ὡς παρὰ τῆ
 „Πατρὸς. Ὅπερ ἐπήγαγεν ἑαυτῷ: ἐγὼ παρὰ τῆ Θεοῦ ἐξῆλθον,
 „τῷτο καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι: ὃ παρὰ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται.
 „Ἐστὶν ἓν Θεὸν Πνεῦμα, καὶ ἐκ Θεοῦ Πατρὸς Πνεῦμα, καὶ παρὰ
 „τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Τὶ ἐστὶν ἐκπορεύεται; Οὐκ εἶπε γεν-
 „νᾶται· ἃ γὰρ ὁ γέγραπται, ὁ δὲ Φρονεῖν Υἱὸς ἐκ Πατρὸς γεν-
 „νηθῆς, Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον. — Τίς δὲ ἡ διώκρισις
 „τῆ ἐκπορεύεσθαι; Ἰνα τὸ τῆς Γεννήσεως ὄνομα παρέλθῃ ἢ Γρα-
 „φῇ, ἵνα μὴ Υἱὸν αὐτὸ καλέσῃ, λέγει Πνεῦμα Ἅγιον ὃ παρὰ τῆ
 „Πατρὸς ἐκπορεύεται. Εἰσάγει αὐτὸ ἐκπορεύομενον ὡς ὕδωρ (82)
 „ἀπὸ γῆς βρύον, κατὰ τὸ εἰρημένον περὶ τῆ Παραδείσου: Ποταμὸς
 „δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἑδέμ. Ἐκπορεύεται καὶ πηγάζει ὁ Πατήρ πη-
 „γὴ ὕδατος ζῶντος λέγειται, κατὰ τὸν Προφήτην Ἰερεμίαν τὸν λέ-
 „γοντα: ἐξέστη ὁ ἔρηνος ἐπὶ τέττω, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλεῖον ἢ γῆ·
 „ὅτι δύο καὶ πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαὸς μὲ· ἐμὲ ἐγκατέλιπε πηγὴν
 „ὕδατος ζῶντος· τὸν Πατέρα ὁ Θεὸς λόγος εἰσήγαγεν. Ἐκ τῆς
 „πηγῆς τῆς ζωῆς τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν ἐκπορεύομενον, ὃ παρὰ τῆ Πα-
 „τρὸς ἐκπορεύεται. Τὶ ἐκπορεύεται; τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Πῶς;
 „ὡς ἀπὸ πηγῆς ὕδωρ. — Εἰ τοίνυν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης σα-
 „φηνῶν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἶπε τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν· ὁ δὲ Πατήρ
 „λέγει: ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος· πηγὴ (δὲ) Πνεύ-
 „ματος ὁ Πατήρ: διὰ τῷτο καὶ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Λέ-
 „γεται τοίνυν (ἐπαναλαμβάνω γὰρ) Πνεῦμα Θεοῦ, καὶ Πνεῦμα τὸ
 „ἐκ Θεοῦ· Πνεῦμα Πατρὸς, καὶ Πνεῦμα τὸ παρὰ τῆ Πατρὸς.
 „Πνεῦμα Κυρίου. — Πνεῦμα Θεοῦ· Πνεῦμα τὸ ἐκ Θεοῦ· Πνεῦμα
 „Πατρὸς· Πνεῦμα ὃ παρὰ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται· Πνεῦμα Κυρίου,
 „Πνεῦμα Υἱοῦ. Παρεκτός ἐν τῷτο, ὅτι ἐν ᾧ ἔτως εἰς πλάτος
 „περὶ τῆς προόδου τῆς Ἀγ: Πνεύματος διεξέρχεται, μόνον μέμνηται
 „τῆ Πατρὸς, (ὃ δὴ καὶ καὶ μόνον, ἀποδείκνυσιν ἡ γνωσκέναι ὅλως τὸν
 „Χρυσόφρονα· τὴν ἐκ τῆς Υἱοῦ πρόοδον τῆς Πνεύματος) πλὴν τῆ-
 „τος, Φημι, ζητεῖ καὶ τίς ἡ πηγὴ; τίς ἡ αἰτία τῆς Ἁγίας Πνεύμα-
 „τος; Ἀποκρίνεται δὲ, ὅτι ἡ Γραφὴ τὸν Πατέρα ἀπεφώατο εἶναι,
 „ἐξ ὃ ἐκπορεύεται. Ἐνα ἄρα καὶ μόνον τῆς Ἁγίας Πνεύματος προ-
 „βολέα, δηλὸν ὡς ὡς πισθῶν ὁ Θεὸς Χρυσόστομος, τὸν Πατέρα.

Παραπλήσια δ' ἔχει, καὶ τῇ Ὀμιλίᾳ τῇ περὶ τῆς Μυσηρίδος τῆς
 Βαπτίσματος, ἐν Τόμ: Ε'. τῆς μόνον Ἑλλῶ: Ἐκδόσι: τῆς ἐν Αἰτόνῃ
 τῆς Ἀγγλίας, ὑπὸ Ἑνρίκου Σαβίλιν, ἐν ἔτει 1612. Σελ: 684. (83)

„Ὁ γὰρ

(82) Ἰσ: ἀπὸ πηγῆς.

(83) Ἐν τῇ κατὰ ΜοντεΦαλκόνιον Παρισίαν Ἐκδόσει, τῇ ἀνωτ: Σημειώσῃ, Τόμ:
 Β'. Σελ: 367. Ὀμιλίᾳ φέρεται εἰς τὸ Ἅγιον καὶ Σωτήριον Βάπτισμα τῆς Χρισ-
 τῆς ἐπιγραφόμενης, ἐν ᾗ τὸ προτεθέν ὡς χαρίων εὐδολως ἀναγνώσκειται. Ἐπεὶ ἐν ἐκ-
 ἐν χερσὶν ἡμῶν ἢ ἐν Αἰτόνῃ τῆς Σαβίλιν Ἐκδόσι, ἐκ τῆ παρὰ Ζοιρνκαβ: Λατινικῆς
 ὕψους αὐτοὶ ἀπεδώκαμεν, ὡς οἷον τε ἡμεῖς ἐξελλυνίσαντες. Καθάπερ ἐν καὶ τῶν
 ἐξῆς ἐστὶν ὡς ῥήσεων. Ῥάδιον μέντοι, τῶν ἡμῶν ἀπόντων Βιβλίων τυχόντας, ἐπα-
 κριῶσαθαι τὴν ἐνταῦθα μετάφρασιν.

Τόμ: Α'.

T

„Ὁ γὰρ Σωτὴρ ὕδωρ ζῶν ὀνομάσας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, διατὶ
 „ὕδωρ ζῶν αὐτὸ ἀπενάλεσεν; ἵνα μάθῃς ἐκ πηγῆς εἶναι αὐτὸ τῷ
 „Θεῷ. Ὑδωρ μὲν ζῶν τὸ Ἅγ: Πνεῦμα πηγὴ δὲ τῷ ζῶντος ὕδατος
 „ὁ Θεός. ἵνα τοίνυν μάθῃς τιῶν πηγῶν, γινώθι ὅθεν τὸ ὕδωρ τὸ
 „ζῶν. Ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας ῥέουσιν ὕδατος ζῶντος· τὸ δὲ τὸ
 „ὕδωρ εἶπε περὶ τῷ Πνεύματος τῷ ἁγίῳ, ὃ ἐμελλον οἰκιστοὶ λαμ-
 „βάνειν. Εἰ ἐν ὕδωρ ζῶν τὸ Πνεῦμα, ζητήσωμεν αὐτῷ τιῶν πηγῶν
 „τις ἢ πηγὴ; Ἰερεμίας Φησί: τάδε λέγει Κύριος, ἐξέσῃ ὁ ἔρα-
 „νος ἐπὶ τῷ τῷ, καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλεῖον ἢ γῆ, ὅτι δύο καὶ ποιητὰ
 „ἐποίησεν ὁ λαός μου ἐμὲ, ἐγκατέλιπον πηγῶν ὕδατος ζῶντος. Ὁρᾷς
 „πηγῶν τῷ ζῶντος ὕδατος τὸν Θεόν, ὕδωρ δὲ ζῶν τὸ Πνεῦμα τὸ
 „Ἅγιον; Πηγὴ μὲν ὕδατος ζῶντος ὁ Πατήρ· ποταμός δὲ ἐκ τῆς
 „πηγῆς προερχόμενος ὁ Υἱός· ὕδωρ δὲ τῷ ποταμῷ τὸ Πνεῦμα τὸ
 „Ἅγιον. Ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγῶν ὕδατος ζῶντος. Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ
 „τῷ Υἱῷ Φησὶν ὁ Προφήτης Ἠσαίας: (84) Καὶ ὁφθήσεται Κύριος
 „ὡς ποταμός καθαρὸς ἐν γῇ διψώσῃ. Βλέπεις τιῶν πηγῶν, τὸν
 „ποταμόν, τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν. Ὡσαύτως ἐν καὶ ὡς ἐζητήσαι προέθετο:
 „τις ἢ πηγὴ, ἢ ἡ αἰτία τῷ Ἅγ: Πνεύματος: Ἀποκρίνεται δὲ, ὅτι
 „ὁ Πατήρ, τὸν δὲ Υἱὸν καὶ προσέθῃσι. Μόνον ἄρα πηγῶν, τῷ ἐξ
 „προβολῆς τῷ Ἅγ: Πνεύματος, τὸν Πατέρα ὁμολογῶν ὡς. Τῷ ὄντι
 „δὲ, εἰ παρὰ Λαλίν, ἢ ἑτέρῃ, τῷ τιῶν ἐξ Υἱῷ πρόσδοτον πρεσβύοντος
 „τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, ζητήσας, ἐκ τίνος ἄρα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
 „ἐκπορεύεται; ἔδέδοτ' ἂν σοι τὸν Πατέρα ὀνομάσαι μόνον· αἰεὶ δὲ
 „ὅτι ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῷ ἐκπορεύομενον ἐστὶ τὸ Πνεῦμα, ἀποκριθήσῃσι.

Ἐν Λόγῳ δὲ τῷ περὶ Τριάδος, πολὺ πρὸ τῷ τέλει, Τόμ: 5.
 τῶν Συγγραμμάτων τῆς προεξημένης Γραμμο-Λαλίν: Ἐκδόσ: Σελ:
 200. (85) „Πίσθετε ὅτι ὁμοῦσιος ἐστὶ τῷ Πατρί ὁμοῦσιον δὲ καὶ
 „τὸ Πνεῦμα. Εἰ γὰρ ἐκ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεται, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ
 „λαμβάνει, ἐκ ἁλλότριον τῆς ἰσῆας τῷ Θεῷ τὸ Πνεῦμα.

Ἐν δὲ τῇ Α'. Ὀμιλ: τῶν περὶ τῷ Ἀκαταλήπτῃ τῆς τῷ Θεῷ
 φύσεως, ἐν Τόμ: Α'. Γραμμο-Λαλίν: Ἐκδόσ: Σελ: 332. „Οἶδα ὅτι
 „ἐγέννησεν Υἱόν· τὸ δὲ πῶς; ἀγνοῶ. Οἶδα ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐξ
 „αὐτῷ· τὸ δὲ πῶς ἐξ αὐτῷ; ἐκ ἐπίσταμαι.

Καὶ ἐν Ὀμιλ: Β'. εἰς τιῶν πρὸς Ἐφεσ: Ἐπισ: Κεφαλαίῳ Α'.
 ἐν τῷ Ὑπομνήματι τῷ Χρυσοστόμῳ αὐτῷ, τῷ εἰς τὰς Ἐπισ: τῷ
 Παύλῳ, τῷ ἐν Ἐιδελθεύργῃ Γραμμο-Λαλίν: Ἐκδοθέντι ἐν Ἐτει 1603.
 Σελίδι 1041. (86) „Ὁ Θεός ἔδωκε τὸν Υἱὸν αὐτῷ, τῆς Εἰρῆνης
 „καὶ

(84) Ἠσ: Κεφαλ: ΔΒ'. „Καὶ φανήσεται ἐν Σιών ὡς Ποταμός φερόμενος ἐνδοξος ἐν γῇ
 „διψώσῃ.

(85) Ὁ Λόγος ἔστος ὑπὸ Μοντεφελκονίᾳ ἐν τοῖς Ὑποβελιμαίοις παρέρριπται, Τόμ: Α'.
 τῆς κατ' αὐτὸν Ἐκδόσ: Σελ: 832. Strigosus γὰρ est, φησὶν, hic Scriptor; totoque
 coelo differt ab illa Chrysostomi Sponte fluente eloquentia. („Στερυφνός ὁ Λόγο-
 „ποιός ἔστος ἐστὶ, τῆς τε καλλιγρόως ἐκείνης τῷ Χρυσοστόμῳ εὐφραδείας ἀπέχων, ὅσον
 „ἔρανός ἀπὲς γαίης.) Ἀλλ' ἐκδέδοται ὁ Λόγος καὶ Σαβίλῳ ἐν Τόμ: 5'. Σελ:
 955. καὶ Μωρελίῳ Τόμ: 5'. Σελ: 189.

(86) Κατὰ τὴν Μοντεφελκ: Ἐκδοσιν Τόμ: Γ'. Σελ: 11.

„καὶ τῶν σπονδῶν ἐνέχυρον, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἐξ αὐτῶν“.

Καὶ Λόγῳ τῷ κατὰ τῶν Αἱρέσεων περὶ τὸ μέσον, ἐκ τῷ Ε'. Τόμῳ τῆς Παρις: Λατινικ: Ἐκδόσ: τῶν Συγγραμ: τῆς Χρυσος: τῆς ἐν Ἑτα 1588. Στήλῃ 1029. „Τὸ ἐκ Πατρὸς ἀφράσως ἐκπορεύομενον προσκινεῖν ἐκ ἡθέλε“.

Τελόδοταῖον δὲ ἐν Ὁμιλ: τῇ εἰς τὸν ριέ. Φαλμὸν ἐν Τόμ: Α'. τῆς ῥηθείσης Λατινικῆς Ἐκδόσ: Στήλῃ 977. „Οἱ περὶ Μακεδόνιον ἐκ ἐπίδοτον, τὸ ἐκ Πατρὸς ἀφράσως ἐκπορεύομενον Ἅγ: Πνεῦμα εἶναι Θεόν“.

ΣΥΝΕΣΙΟΣ δὲ ὁ τῆς Πτολεμαίδος Ἐπίσκοπος (87) ἐν τῷ Β'. τῶν Ὑμνων, Σελ: 316. τῶν Συγγραμ: τῆς ἐν Παρις: Γραικο-Λατ: Ἐκδόσ: Ἑτα 1630.

„Μία παγὰ, μία ῥίζα,
„Τριφάης ἔλαμψε μορφά.
„Ἰνα γὰρ βυθὸς Πατρῶος,
„Τόθι καὶ κύδιμος Υἱὸς,
„Καρδιαῖον τε λόχονμα.
„Σοφία κοσμοτεχνῆτις,
„Ενοτήσιόν τε φέγγος,
„Ἀγίας ἔλαμψε πνοιάς.
„Μία παγὰ μία ῥίζα
„Ἀγαθῶν ἀνέχεν ὅλβον,
„ὑπερῶσιόν τε βλάσαν
„Γονίμοις ζέσαν ὁρμαῖς,
„Τὰτ' ἐνδσίων προλάμπει
„Μακάρων ἀγῆτὰ φέγγη“.

Μόνον, φησὶ, πηγῇ εἶναι καὶ ῥίζαν τὸν Πατέρα, τῆς Υἱῶς δηλ: καὶ τῆς Πνοῦματος, ὡς ἐξῆς ἐκτίθησιν. Ὁ Πατὴρ ἄρα, ὁ μόνος τῆς Πνοῦματος ἐστὶ Προβολεύς, καθάπερ καὶ τῆς Υἱῶς.

Καὶ ἐν Ὑμνῳ δὲ τῷ Α'. Σελ: 314.

„Ὁ μὲν, αὐτόστυτος ἀρχὰ,
„Ταμίας, Πατὴρ τε ὄντων
„Ἀλόχουτος, ὑψιθώκων
„ὑπὲρ ἔρανθ' καρῶων,
„Ἀλύτῳ κύδει γαίαν,
„Θεὸς ἔμπεδος θαάσαι.
„Ενοτήτων ἐνάς ἀγνή,
„Μονάδων μονάς τε πρώτη.
„Ἀπλότητας ἀκροτήτων
„Ενώσασα καὶ τεκῆσα
„ὑπερῶσις λοχείαις“

„Ὅθεν

(87) Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Ε'. Ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας, ἐπὶ τῇ Ἐπισκοπῇ προήχθη κατὰ τὸ 410. ἀπεβίωσε δὲ μετὰ τὸ 412.

„Οθεν αὐτὴ προθορᾷσα
 „Διὰ πρωτόσπορον εἶδος,
 „Μονὰς ἄρρητα χυθεῖσα,
 „Τρικόρυμβον ἔχεν ἀλκάν.
 „Υπερῆσιος δὲ παγὰ,
 „Στέφεται κάλλι παιδων
 „Ἀπὸ κέντρων τε θορόντων,
 „Περὶ κέντρον τε ρυέντων.”

ἘΚ ΤΗΣ Ε'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

Ο Θεοπέσιος ΚΥΡΙΛΛΟΣ ὁ Ἀλεξανδρείας Ἀρχιεπίσκοπος (1) ἐν τῇ τῆς Τριάδος ὁμολογίᾳ, ὡς ἐξέδοτο Ἰωάννης ὁ Οὐγγελῖνος, Ἀνγκέση Οὐνδελίκων Γραικο-Λατίν: ἐκ τῆς Ἀνγκσίξ Βιβλιοθ: ἐν Ἔτει 1608. μετὰ τῆς περὶ Τριάδος Βιβλίας, ὃ τῷ αὐτῷ Κυρίλλῳ προσαναγράφεται, Σελ: 119. (2) „Τῶν τριῶν ἐκείνων ὑποστάσεων, ἢ μὲν δι' ὅλα ἀναρχος καλεῖται, ἢ ἐστὶν ὁ Πατὴρ τῶν δὲ λοιπῶν δύο, ἢ μὲν ὁ Υἱός, ἢ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀμφοτέρω μὲν ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπηγάχθαι, ἀλλ' ἔχ' ὡσαύτως ὁ μὲν γὰρ Υἱὸς γεγέννηται, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπεπόρευται. Ἡ μᾶλλον ἅμα ὁ μὲν γεννᾶται, τὸ δὲ ἐκπορεύεται. Οὐ γὰρ ὡς περ ἐκ τῆς Πατρὸς ὁ Υἱὸς ἐξῆλθε διὰ γεννήσεως, ἔτω καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεται, ὡς πρῶτον τιθέναι, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον. Ἀπαγε τῆς τοιαύτης βλασφημίας, καὶ τῆς πολυθείας τῆς Ἑλλωικῆς. Τέτοις γὰρ Οὐρανὸς, καὶ Κρόνος, καὶ Ζεὺς, Πατέρες, καὶ Υἱοί, καὶ Ἐγγονοί. Μία γὰρ τοῖς δυσὶ προσώποις αἰτία τε καὶ σωαφεια ὁ Πατὴρ, πρὸς ὃν ἀνάγεται τὰ ἐξ αὐτῆς.” Ὡς περ ἐν καὶ τὰ ἐκ τῶν τελευτάων, πρὸ τινων ἀπ' ἐντεῦθεν ἑκατονταετηρίδων, ἀντεπήγαγε Λατίνοις ὁ Θεσσαλονικεὺς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἐν τῷ Α'. Ἀποδεικτικῷ Λόγῳ, Σελ: 20. τῆς ἐν Λονδίῳ Ἑλλωικῆς Ἐκδόσεως. Ὁ τοίνυν Κύριλλος ἐν τέτοις διαβρήδιω ἀπόφησι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεσθαι, καταψηφίζεται δὲ βλα-

- (1) Διεβέξατο δὲ τὸν Θεοφίλιν τῆς Πατρῶς (ἢ ἄλλως Μητρῶς) ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Θρόνον Θεὸς Κύριλλος, κατὰ τὸ 412. Σωλήριον ἔτος, ἀπεδήμησε δὲ τῶν τῆδε, κατὰ τὸ 444.
 (2) Ἐν τοῖς Κυρίλλου Συγγράμμασι τῇ χρήσει ταύτῃ ἡκιστα μοι περιτυχῆν ἐξεγένετο: ἔτε ἐν τῷ περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐπιγραφόμενῳ τῆς Πατρὸς Συγγράμματι, ἢ ἡ ἀρχὴ ἐπεὶ δὴ πρῶτον κτ: ἐν τῷ 5. Τόμῳ. Οὔτε δὲ δὴ ἐν τοῖς περὶ τῆς Ἁγίας τε καὶ ὁμοσίης Τριάδος Διαλόγοις τοῖς πρὸς Ἑρμείαν, ἐν τῷ Ε'. Τόμῳ: Μέρει Α'. τῆς ἐν Παρισίοις Ἐκδόσεως, Ἔτει 1638. Καὶ δήλον ἄρα, τίῳ ἐν Ἀνγκέση Ἐκδόσιν τίῳ ἐν Ἔτει 1608. ἐν ὀγδοῶτῳ μεγέθει (παρὰ Φαβρίκιῳ, ἐν Τόμῳ Η'. τῆς Ἑλλωικῆς Βιβλιοθήκῃ: Σελ: 570.) λεγομένῳ τυπωθῆναι, καὶ τὸ περὶ Τριάδος Βιβλίον ἀναγνώσκων παρεχομένῳ, ὡς περ εἴρηται ὁμοίως ἀρχόμενον: ἐπεὶ δὴ πρῶτον κτ: καὶ ἐν Κεφαλ: ΚΗ'. ἰσαριθμῶς διαρρέμενον. Δῆλον, ἔφλω, παραλλάττειν τῆς μετὰ τριακοντα ἐν ὁλοχερεῖ προκυψάσης φύλλῳ Ἐκδόσεως τῆς Παρισιακῆς, ἢ αὐτὸς ἐγὼ κέχρημαι.

βλασφημίαν τε καὶ Πολυθείαν τῆς τοιαύτης διδασκαλίας καθότι, τὸ μὲν Υἱὸς αἰτίαι εἶναι ὑποτιθεμένα τὸ Πνεῦματος, τὸ δὲ Πατρός γεννήτορος τὸ Υἱὸς, διοσαὶ ἕτως αἰτίαι εἰσάγονται. Διὸ ἔδ' αὖν εἴη ὁ Θεὸς εἷς. Καίτοι μὲν ἔν, ἐν τοῖς ἐπενεχθεῖσι ῥήμασιν, ἔχι τῶν τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκ τῶ Πατρός ἅμα καὶ τὸ Υἱὸς ἐκπορεύεσθαι αὖν εἰπόντων, μόνων δὲ τῶν τὸν μὲν Πατέρα τὸ Υἱὸς, τὸν δὲ Υἱὸν τὸ Ἅγ: Πνεῦματος προβολέα εἰσηγμένων ἐς καταψηφισόμενος ἅλλα καὶ τὸν νῦν ὁμῶς αὐτὸς τοιοῦτον εἶναι, ὅτι μὴδ' ἄλλον τινὰ τρόπον μηδένα πρόεισιν ἐκ τῶ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα, παντίπῃ καταφανές. Εἴπερ γὰρ ἐκ τῶ Πατρός, ἔχι δὲ καὶ ἐκ τῶ Υἱὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, μόνος ὁ Πατήρ πάντως, ἐκέτι δὲ καὶ ὁ Υἱὸς ἅμα τὸ Πνεῦματος ἐστὶν ὁ Προβολεύς. Ἀλλὰ μὴ τὰ Κυρίλλου ῥήματα ὡς: „Ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῶ Πατρός ἐκπηγάσσιν,“ (ἔ γὰρ δηλονότι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῶ Υἱὸς) Τὸν δὲ λόγον ἀποδώσω, τί ὅτι ἔχι καὶ ἐκ τῶ Υἱὸς ἐκπορεύομενον ἐς τὸ Πνεῦμα, τοιοῦτον ὑποβάλλει: εἷς γὰρ τοῖς δυοῖν προσώποις αἴτιος ἐστὶν ὁ Πατήρ. Ἐκ μόνου ἄρα τῶ Πατρός, ἔκιν δὲ καὶ ἐκ τῶ Υἱὸς ἅμα ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἐν δὲ τῇ Ἀπολογίᾳ τῇ πρὸς τὴν Θεοδωρίτην Ἀντίρρησιν κατὰ τὸ Θ'. τῶν αὐτῶν Ἀναθεματισμῶν, ἐν Τόμ: 5. τῶν Συγγραμ: τῶν Γραικο-Λατίν: ἐκδοθέντων ἐν Παρισίοις ἔτε 1638. Σελίδι 229. „Ἦν γὰρ καὶ ἐστὶν αὐτῶ τὸ Πνεῦμα, καθάπερ ἀμέλει καὶ τὸ Πατρός,“ καὶ τὸτο ἡμῖν εἰ μάλα σαφηνεῖ γεγραφὼς ὁ Θεοπέσιος Παῦλος. — „Ἐκπορεύεται μὲν γὰρ ἐκ τῶ Θεοῦ καὶ Πατρός τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: κατὰ τὴν τῶ Σωτήρος Φωνῇ, ἀλλ' ἐκ ἀλλότριον ἐς τὸ Υἱὸς πάντως,“ γὰρ ἔχει μετὰ τῶ Πατρός. Καὶ τὸτο αὐτὸς ἐδίδαξεν εἰπὼν περὶ τῶ Ἅγ: Πνεῦματος: πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ ἐμὰ ἐστὶ. Διὰ τὸτο εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐκ τῶ ἐμῶ λήψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν,“.

Ἐπειδὴ γὰρ Νεστόριος, τὰ τῆς ἰδίας Αἱρέσεως εἰζάνια διασπείρων, διττὸν τὸ Σωτήρος εἰσηγε πρόσωπον, δυωκαίδεκα κατὰ τὴν Ἀναθεματισμῶς ὁ Κύριλλος ἐγεγράφει ὡς ἐν τῷ Θ'. κατακρίνων ὡς τὸν Φάσκοντα, μὴ τὸ Πνεῦμα ἴδιον τῶ Υἱὸς εἶναι, ἀλλότριον δὲ αὐτῶ. Ὁ δὲ Θεοδώρητος τῶς δυωκαίδεκα ῥηθέντας Ἀναθεματισμῶς τῶ Κυρίλλου ἐλέγχων, ἔνθα περὶ τῶν προτεθέντων πραγματεύεται ῥημάτων, τοιάδε Φησὶν: εἰ λέγων ὁ Κύριλλος μὴ εἶναι ἀλλότριον τῶ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα, ἀλλ' ἴδιον αὐτῶ, ἐκείνο νοεῖ, ὅτι ὁμοῦσιον μὲν ἐς τὸ Πνεῦμα τῷ Υἱῶ, ἐκ δὲ τῶ Πατρός ἐκπορεύεται, καλῶς διδάσκων ἐστὶν. Εἰ δ' ὅτι ἐξ αὐτῶ τῶ Υἱὸς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα ἐκπορεύομενον ἐστὶν, ἀσεβῶς τε δὴ καὶ βλασφημῶς διδάσκει. Παρέδωκε γὰρ ἡμῖν αὐτὸς ὁ τῶ Θεοῦ Υἱὸς διὰ τῶ Ἀποστόλου, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τῶ Πατρός. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ Θεοδωρήτη ῥήματα κατωτέρω διασκεψόμεθα. Ὁ δὲ τοῦ Κυρίλλου πρὸς τῶς ὑπὸ Θεοδωρίτη γεγραμμένους κατὰ τῶν αὐτῶ δώδεκα Ἀναθεματισμῶν ἐλέγχος ἀπολογούμενος, ἐπεὶ πρὸς ταύτῃ ἐγένετο τῷ Ἀντίρρησιν τῶ Θεοδωρίτη, τὰ προεπενεχθέντα ἀνλεπιφέρει: Ἀμέλειοι, ἐκπορεύεσθαι μὲν πάντως τὸ Ἅγ: Πνεῦμα παρὰ τῶ Πατρός,

Τόμ: Α'.

Τ

εἶναι

εἶναι μέντοι αὐτὸ, κατὰ τὴν Γραφὴν, ἴδιον τῷ Υἱῷ, καὶ ἐκ ἀλλότριον αὐτῷ. Οὕτω καὶ γὰρ διπλὸν τινα νῦν τῆς Κυρίλλου ῥήσεως: (ἴδιον εἶναι τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα) ἀντιπροβαλλόμενος ὡς Θεοδώρητος· ἦτοι γὰρ ἴδιον λέγεσθαι τῷ Υἱῷ, ὡς ἐκπορεύομενον μὲν ἐκ τῷ Πατρὶ, ὁμοῦσιον μέντοι καὶ τῷ Υἱῷ, ἢ ὅτι ἐκ τῷ Υἱῷ αὐτὸ ἐκπορεύεται. Πρὸς γὰρ ταῦτα ὁ Κύριλλος, μόνῃ τῇ προτέρᾳ παρακολοθεῖν ἐννοίᾳ διὰ τῶν προενεχθέντων ῥημάτων δεικνύσιν. Ἀπαντᾷ γὰρ, ὅτι πάντως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, κατὰ τὴν τῷ Σωτῆρος Φωνῇ καὶ μέντοι ἀλλότριον ἐστὶ τῷ Υἱῷ. Ἐκ μόνου ἄρα τῷ Πατρὶ πισθῶν ἐτύγχανε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι, καὶ ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ. Πῶς γὰρ, εἰ τὸναντίον, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ὡς πισθῶν, τῷ Θεοδώρῳ ἀσεβείαν τε καὶ βλασφημίαν καταψηφισομένης τῆς δόξης, δεῖξαι παρέλιπεν αὐτὸν ἐκείνον Θεοδώρητον εἶναι μᾶλλον τὸν τὰ μέγιστα αἰμαρτάνοντα, ἐφ' οἷς τὸ ἀληθές, καὶ τὸ ὀρθὸν δόγμα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, βλασφημίας τε καὶ ἀσεβείας γράψαι ἐτόλμησε;

Τῷ Θεοδώρῳ τοίνυν ἐρηκότος: „Εἰ τῷ Υἱῷ ἴδιον τὸ Πνεῦμα, ὡς ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, λέγει, ὅτι καλῶς· εἰ δ' ὡς ἐκ τῷ Υἱῷ, ὅτι κακῶς, διὰ τὸ αὐτὸν τὸν τῷ Θεῷ Υἱὸν Ἀποκαλύψας, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται παρὰ τῷ Πατρὶ.“ Ὁ Κύριλλος ἀνθυπολαβὼν πρὸς ταῦτα, καὶ τοι, φησὶ, „παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται τὸ Πανάγιον Πνεῦμα κατὰ τὴν τῷ Σωτῆρος Φωνῇ, καὶ ὡς ἄλλ' ἐκ τῷ Υἱῷ ἀλλότριον ἐστὶν, ἀλλ' ἴδιον αὐτῷ.“ Δι' ὧν δῆτε δεικνύσιν ὀρθῶς γενέσθαι περὶ τῆς τῷ Πνεύματος προόδου φρονέοντα τὸν Θεοδώρητον. Τέτο γὰρ, διὰ τῶν τῷ Σωτῆρος ῥημάτων, μὴ ἐκ τῷ Υἱῷ, ἐκ τῷ Πατρὶ δὲ τὸ Πνεῦμα προῖεναι κατασκοδᾶσαντος, ὁ Κύριλλος ἀπαντᾷ: ὅτι πάντως δὴ ἐκ τῷ Πατρὶ μὲν ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, κατὰ τὴν τῷ Σωτῆρος Φωνῇ, ἐστὶ δ' ὅμως αὐτὸ ἐκ ἀλλότριον καὶ τῷ Υἱῷ ὁλοχερῶς ἔως, αὐτῷ τε τῷ Θεοδώρῳ τὴν δαίξιν, καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς ὑποσυναγόμενον, καὶ αὐτὸς καὶ ἡμεῖς ἐγκρίνων τε καὶ ἐπικυρῶν. Τέως γὰρ ἡ Πρότασις (ἡ τῷ Κυρίλλῳ): „Ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ τοι ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον, καὶ μέντοι ἀλλότριον ἐστὶ τῷ Υἱῷ.“ Ἐτερον ἔδεν σημαίνει, ἢ ὅτι: „Καὶ τοι γε παρὰ τῷ Πατρὶ, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ μέντοι τῷ Υἱῷ ἀλλότριον, ἐστὶν, ἀλλ' ἴδιον, ὡς ὁμοῦσιον.“ (ἡτις ὡς τῷ Θεοδώρῳ ἡ Πρότασις.)

Ἐρεῖς Πρῶτον: ὡς ὁ Κύριλλος τῆς τῷ Θεοδώρῳ, εἰ καὶ μὴ ὀρθῶς ἐχέσης, ἀπαντήσεως ἔδεν λόγον πεποίηται, ἐπεὶ ἔδεν περὶ τῆς τῷ Πνεύματος ἐκπορεύσεως τὸ τιμικαῦτα πρᾶξαι διασκεψάσθαι. Καὶ ὡς ἄλλ' ἔχον ἄρα Κυρίλλῳ, ἐπὶ τῆς πρὸς Νεστόριον κατ' ἐκείνο κινημένης Ζητήσεως, τὸ, μηδαμῶς ἀλλότριον τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα, ἴδιον δὲ αὐτῷ ὃν ἀποδεδεχέναι. Τὶ δαί; μὴ ἄρα κατὰ τὸ ἀποχρῶν αὐτὸς ἀπαντήσας ἂν εἴω τῷ πρὸς ἐμὲ ἀντιδιαφερομένῳ, εἰ καὶ ἑτέραν τινὰ κακοδοξίαν ἐκείνῳ τῷ λόγῳ μεταξὺ παρενείραντος, ἢ γὰρ καὶ ὅποιον τι τῶν ἄλλως ὀρθότητος ἐχομένων δογμάτων

δογμαίων ἀσεβείας τε καὶ βλασφημίας γράψαι τολμήσαντος· ὁ δὲ, τῆς ἐτέρας ταύτης Αἰρέσεως τὸ δύσφημον, ἐν ἑδενὶ λόγῳ τιθεὶς, παρέλθοιμι ἀνεξέλεγκτον; Αὐτὸ τῷτ' ἄρα κατὰ τῶν ὑπὸ Θεοδώρητος ἐλέγχων ὁ Κύριλλος ἐνσησάμενος ἐκ προθέσεως, πῶς ἔπειτα τῷ τῆς Ἐκκλησίας Καθολικῆς Δόγματος ἐπ' ἀσεβείας τε καὶ βλασφημίας ἐνδιαβαλλομένῃ, κατὰ πολλῶν τῶν ῥαθυμίας ὑπερεῖδε, καὶ ἑδέν τι τὸ παράπαν πρὸς τῶν ὑπὲρ τέττα ἀπολογίαν ἐπήνεγκε; μᾶλλον δὲ καὶ πᾶν τῶναντίον, τῷ Θεοδώρητῳ, ὡς ἤδη βλασφημία τε καὶ κακοδόξῃ τῆς ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύσεως τῆς Πνεύματος καταφερομένῃ, πῶς σωθῆναι προείλετο, ἢ ἀνταπεῖν, ἐν οἷς, τῆς, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ ἀλλότριον ἐστὶ τῆς Υἱᾶς Προτάσεως, τῶν μὲν προτέρων ἐννοίαν αὐταῖς λέξεσιν, αἷς καὶ ὁ Θεοδώρητος αὐτὸς ὡς χρησάμενος, σωέφησε, τῶν δὲ δοθέντων ἐδόλως ἐπανελάβετο; Ἐπειτα δὲ, πρῶναιτο μὲν δήπῃ Κυρίλλῳ προσῶναι τῆς Δόγματος, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ ἀλλότριον τῆς Υἱᾶς, ἴδιον δὲ αὐτῇ· ἀλλ' ἐκείνο δὴ ψεύδως ἂν ῥηθῇ, τὸ μηδαμῶς ἂν τένειν εἰς τέττα, καὶ τῶν ἐκ Υἱᾶς ἐκπόρουσιν τῆς Ἁγ. Πνεύματος (εἴπερ αὕτη ὀρθότητος εἶχετο.) Πάντως γὰρ ἡ τῆς Προτάσεως ἐννοία πρὸς αὐτῶν ἀνῆκε τῶν τῆς Προτάσεως διακρίβωσιν. Καὶ γε περὶ αὐτῆς τῆς Προτάσεως, ὅπως δεῖται νοεῖσθαι, ὁ, τε Θεοδώρητος ἀνθυποφέρων ὡς τὸ δοκεῖν ἀντιπίπτειν, ὁ, τε Κύριλλος ὑποτιθέμενος τὸ οἱ παρισάμενον. Πῶς ἂν ἄρα ἐπὶ τῆς δε τῆς Κυρίλλου μεταξὺ καὶ Θεοδώρητος διαλέξεως χώραν ἐκ εἶχεν ἢ περὶ τῆς τῆς Ἁγ. Πνεύματος προόδου διάσκεψις;

Ἄλλοι γεμῶν ἀλλοίως διανοόμενοι, ἄλλως πῶς ἀπαντᾷσι Φάσκοιτες: ὡς, ἐφ' οἷς Κύριλλος ἀπεκρίνατο, ἑδέν ἡκιστα τῶν τῆς Ἁγ. Πνεύματος ἐκπόρουσιν καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐστὶν ἐπισυνιστᾶς δι' ὧν προσιθῇσι δηλονότι, ὅτι πάντα ὁ Υἱὸς ἔχει τὰ τῆς Πατρὸς. Ἄλλ' εἴπερ τοῖς ὑπὸ Κυρίλλου ῥηθείσι τὸν νῦν ἐπισήσωμεν, εἰσόμεθα δὴ τῶν, „ὅτι πάντα ἔχει τὰ τῆς Πατρὸς ὁ Υἱός“, πρότασιν, ἔχῃ πρὸς δεῖξιν ἐπενηνέχθαι, τῆς καὶ ἐκ Υἱᾶς ὁμοίως τὸ Πνεῦμα, ὡς παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι· ἀλλ' ἐπὶ κατασκευῇ μόνον, τῆς μὴ ἀλλότριον τῆς Υἱᾶς πεφυκέναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἐφασκε γὰρ, ὡς εἰ καὶ τὸ Πνεῦμα παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, ὁ μόντοι ἀλλότριον αὐτὸ ἐστὶ τῆς Υἱᾶς· πάντα καὶ γὰρ τὰ τῆς Πατρὸς ἔχων ἐστὶν ὁ Υἱός. Οὐ γὰρ προσεκτέον, οἷς παῖδες Λατίνων, ἐκ τῶν τοιῶνδε τῆς Σωτῆρος ῥημάτων ἐξέλκειν ἐπιχαρῶσιν, ἀλλ' ἐκείνο μάλιστα προσήκει σκοπεῖν, πρὸς ὃ, τι τέλος ἀφορῶν, καὶ τί δήποτε συμπεραίνειν μέλλων ὁ Κύριλλος τῶν προλεθῆσαν ῥῆσιν ἐπήνεγκε. Ψεύδεις δὲ καὶ ἐκείνο τέως, ὅτι ἐκ τῆς τὸν Υἱὸν πάντα ἔχειν τὰ τῆς Πατρὸς ἐπόμενον ἐστὶν ὅλως, τὸ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Ἀλλὰ γὰρ περὶ τέττα ἐν ἄλλοις.

Ἐρεῖς ἔτι: ὡς ἔμπροσθεν ἐς αἰὲν τὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας Δόγμα ὡς τε καὶ νῦν ἐστὶ, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς διὰ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Ἀλλ' ὁ Θεοδώρητος δι' ὧν ἐπήνεγκε ῥημάτων, ἔχῃ ὅπως ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς Υἱᾶς τῶν ὑπαρῶν ἔχειν

ἔχεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀπηνήνατο. Εἴπερ ἔν ἄρα Κύριλλος, ὡς μηδαμῶς τὴν Θεοδωρήτην δόξαν περὶ τῆς τῆς Πνύματος προόδου ἐνθυώας, μᾶλλον δὲ καὶ ταύτην σωθέμενος, ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου, ἡμῖς δὲ καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς τὸ Πνεῦμα ἐκπροΐεναι Φρονῶν ἐτύγχανεν, ἔδεν τι ἡττον ἐντεῦθεν ἔψεται, ὅτι καὶ τὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας δόγμα αὐτὸς ὡς ἀδεῶν, τῷ μηδὲ διὰ τῆς Υἱῆς προσέβειν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Ὅπερ ἄτοπον. — Πάντως μὲν ἔν ὁ Κύριλλος ἐνταῦθα, σωφδὰ τῷ Θεοδωρήτῳ, τὴν διὰ τῆς Υἱῆς ἀπόφησιν τῆς Πνύματος πρόοδον. Οὐμὲν ἀλλ' ἔκατ' αὐτὸ, καὶ τῷ Καθολικῷ τῆς Ἐκκλησίας Δόγματι τυγχάνει ἀντιφερόμενος, τῷ διὰ τῆς Υἱῆς παρὰ τῆς Πατρὸς προβάλλεσθαι τὸ Πνεῦμα διδάσκοντι. Τῆ γὰρ Θεοδωρήτη ἐκ τῆς Υἱῆς, ἢ διὰ τῆς Υἱῆς εἶναι τὸ Πνεῦμα ἀπανηναμένον, ὁ νῆς ὡς: μήτε ἐκ τῆς Υἱῆς ὡς ἐξ ἀρχῆς καὶ αἰτίας, μήτε δὲ διὰ τῆς Υἱῆς ὡς δι' αἰτίας τε καὶ ἀρχῆς ἐκπροΐεναι τὸ Πνεῦμα ἀναδιδάξαι. Οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐγένετο πρὶν ὑποπλῶσας περὶ τῆς Κυρίλλου ὁ Θεοδώρητος, μήτοι γε Φρονῶν εἴη ἐκεῖνος ἐκ τῆς Πατρὸς αἶμα καὶ τῆς Υἱῆς τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκπορεύομενον ἀλλ' ἢ ἐκ τῆς Υἱῆς μόνον ἔχεν τὴν ὑπαρξιν. Καθάπερ ἔν αὐτὸς Θεοδώρητος ἐν τῇ εἰς τὰ Μονασήρια Ἐπιστολῇ, ἀρνεῖσθαι ἔφασκε τὸν Κύριλλον, τὸ Πνεῦμα παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι, εἶναι δὲ διδάσκειν αὐτὸ ἐκ τῆς Υἱῆς, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς ἡμῶς αὐτὰ πιώσει τὰ ῥήματα. Κατακρίνων ἄρ' ἐστὶν ὁ Θεοδώρητος τὸ δόγμα, τὸ μηδαμῶς μὲν ἐκ τῆς Πατρὸς, ἐκ δὲ τῆς Υἱῆς, ἢ διὰ τῆς Υἱῆς τὸ Πνεῦμα προΐεναι διδάσκον. Ταύτην δὲ τοι κατὰ τὸ ἐπόμενον καὶ καταψηφίζομενος τῆς ἀρηκότος, ὅτι ἐκ μόνου τῆς Υἱῆς, ἢ διὰ τῆς Υἱῆς μόνου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Ἀλλ' ἐπειδὴ γὰρ, εἰ μὴ ἐκ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα, ἀλλ' ἐκ μόνου τῆς Υἱῆς ἢ διὰ μόνου τῆς Υἱῆς ὑπάρχει, τὸ Πνεῦμα δήπου ἐκ τῆς Υἱῆς ὑπάρχον ἔσαι ὡς ἐξ αἰτίας, ἢ διὰ τῆς Υἱῆς ὡς δι' αἰτίας· δῆλον ἄρα ὅτι ἔτις ὁ Θεοδώρητος δογματίζων, ἔδαμῶς τῷ καθολικῷ τῆς Ἐκκλησίας ἀντιφέρειν δόγματι, τῷ ἀποφαινομένῳ ἐκ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι διὰ τῆς Υἱῆς. Οὐδὲ γὰρ τῆς τοιῆς δόγματος ὁ νῆς τοιῆς: ὅτι τὸ Πνεῦμα διὰ τῆς Υἱῆς, ὡς δι' αἰτίας ἀλλὰ μόνον ὅτι ἐκ τῆς, διὰ τῆς Υἱῆς γεννηθέντος, ὑμνεμένου Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Περὶ μὲν ἔν τέττα ἐν ἄλλοις. Ἄ δ' ἔτι παρὰ ταῦτα Λαῖνοι ἐπὶ τῇ τοιῆς τῆς Κυρίλλου ῥήσει ἀντιπροβάλλειν εἰώθασιν, ἐν οἰκείῳ τόπῳ ἀπελεγχθήσεται.

Σημειώσον μόνον ἐνταῦθα τὸ ἀτόπως ὑπό τινος (3) ῥηθέν: ὅτι τὸ δόγμα τὸ τὴν ὑπαρξιν τῆς Πνύματος τὴν διὰ τῆς Υἱῆς ἀποφάσκον κατὰ τῶν τὰ Νεστορίου Φρονούντων καταπεψήφισαι, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς Κυρίλλου δῆλον τῆς τῆς Θεοδωρήτης Ἀναθεματισμὸς διεξιόντος καὶ ἀπελέγχοντος. Τὰ μὲν ἔν ὑπὸ Κυρίλλου κατὰ τῶν Θεοδωρήτης ἀντεπενεχθέντα ἀνωτέρω σωείδομεν φθάσαντες. Τὶ γὰρ;
μη

(3) Κιχώριος ἔτος, ἐπὶ τῆς κατ' αὐτὸν Βήματος, Σελ: 316.

μὴ ἄρα ἐν αὐτοῖς ὁ Κύριλλος, καὶ ψιλῶ ῥήματι Θεοδωρήτῃ κα-
ταπτόμενος φαίνεται, τῷ ἔτε ἐκ τῷ Υἱῷ, ἔτε καὶ διὰ τῷ Υἱῷ
τὸ Πνεῦμα ὑπάρχειν ἀποφήσαντος; Ἀλλὰ τίς ἐκ αὐτῆς τῷ ἀν-
δρὸς ἐρεχελίας θαυμάσει, τῷ ἔτῳ νεανιστομένῃ περὶ τὸ ψεύδε-
σθαι; Ἀτόπως δ' ἔτος ἡμῖν κακῆνο παρενέρει τῷ λόγῳ· τὸ ὑπὸ
Κυρίλλου ἀπελεγχθῆναι τῶν Θεοδωρήτῃ Ἀναθεματισμῶν. Οὐ γὰρ
δηλονότι Ἀναθεματισμῶν ὁ Θεοδωρήτος σωεγράψατο, ἀλλὰ τῶν
τῷ Κυρίλλῳ Ἀναθεματισμῶν ἀνασκιδνάσαι μόνον αὐτὸς ἐπεβάλετο,
ὣν πάλιν ὁ Κύριλλος ὑπεραμυνόμενος ἀπῴτα Θεοδωρήτῳ καὶ
περὶ τῆς τῷ Ἀγ. Πνεύματος ἐκπορεύσεως.

Παραπλήσια τοῖς προληφθεῖσιν ὁ Κύριλλος, ἐπὶ τῆς Ἀπολο-
γίας τῆς ὑπὲρ τῷ Θ. τῶν Ἀναθεματισμῶν προβάλλεται πανταχῶς.
Ἐν γὰρ τῇ πρὸς Ἰωάννῳ τὸν Ἀντιοχείας Ἐπισ. ἐν τῷ Ε'. Τόμ.
τῶν Συγγραμ. Μέρ. Β'. Σελ. 108. „Οὐ γὰρ ἦσαν αὐτοὶ οἱ λα-
„λῶντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ὃ ἐκπορεύεται μὲν
„ἐξ αὐτοῦ, ἐστὶ δὲ ἐκ ἀλλότριον τῷ Υἱῷ κατὰ τὸν τῆς ἁγίας λόγον.“
Δείξει ἐν βέλῃ, ὅτι τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα,
ἐκ ἐμποδῶν ἴσεται τῷ μὴ ἀλλότριον εἶναι τῷ Υἱῷ. Ἀλλὰ πῶς
αὐτὸς ταῦτα μὴ ἀσυμβάτως ἔχειν ἀλλήλοις κατὰσκιδνάσαι ἐπι-
χειρήσει, μὴ προϋποθέμενος τὸ μηδαμῶς τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι
καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ; Εἶτα, καὶ τῷ ἐναντιωματικῷ Σωδέσμῳ χρησά-
μενος, παρὰ τῷ Πατρὶ μὲν, Φησὶν, ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα· ἐμὴν
ἀλλ' ἐκ ἀλλότριον ἐστὶ τῷ Υἱῷ· ἢ (ὡς ἐν ἰσοδυναμίᾳ τοῖς ῥήμασι
φράσαι) εἰ καὶ παρὰ τῷ Πατρὶ, ὅμως μέντοι ἔδὲ τῷ Υἱῷ τὸ
Πνεῦμα ἐστὶν ἀλλότριον. Ταυτὸν δὲ τῷ, ὡς ἔπερ ἔφασκεν, ὅτι
ἐκ τῷ Υἱῷ μὲν ἔδαμῶς, ἐκ τῷ Πατρὶ δὲ τὸ Πνεῦμα ὑπάρχει
ἐκπορεύόμενον. Ἡ καὶ ἔτῳ: Καίπερ ἐκ τῷ Πατρὶ μὲν, ἐμὴν δὲ
ἐκ τῷ Υἱῷ πρόεισι τὸ Πνεῦμα, ἡμισὴ γε μὴν παρὰ τῷ αὐτῷ ἀλλό-
τριον ἐστὶ τῷ Υἱῷ. Προσίθῃσι δὲ τῷ (ἐκ ἀλλότριον τῷ Υἱῷ) ἐπι-
λέγων τὸ, (κατὰ τὸν τῆς ἁγίας λόγον) εἰ καὶ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκ-
πορεύεται. Τοιγαρὲν κατὰ λόγον τὸν τῆς ὁμοουσιότητος σωάπεται
τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα, ἐκείνῃ δὲ καὶ κατὰ τὸν τῆς αἰτίας, ὥστε κα-
τάπερ ἐκ τῷ Πατρὶ, ὡσαύτως καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι.
Δείξει γὰρ ἐθέλων, πῶς, ἔπερ ἐκ τῷ Πατρὶ, ὃ ταύτῃ γε τὸ
Πνεῦμα καὶ τῷ Υἱῷ ἀπαλλοτριᾶται; ἀποκρίνεται, ὅτι κατὰ τὸν τῆς
ἁγίας λόγον· ἐνθα δήπερ ὁμοίως αὐτῷ, ἔφησεν, ὅτι ἔδὲ κατὰ τὴν ἀρ-
χὴν καὶ τὴν αἰτίαν τῷ Υἱῷ ἀπαλλοτριᾶται, καθ' ὃν δὲ λόγον ἔδὲ
τῷ Πατρὶ αὐτῷ εἰρήκοι εἶναι ἀλλότριον· εἴτι ποτὲ Κύριλλος τοιοῦτον
πισθόσας γένοιτο.

Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ἀνατολικοὶ Ἐπίσκοποι, τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην
παρὰ Κυρίλλου δεξάμενοι, ἐκ ἄλλως τὰ εἰρημένα ἐξέλαβον· ἔτῳ
γὰρ καὶ αὐτοὶ πρὸς Ἰωάννῳ ἐπιστέλλοντες τὸν Ἀντιοχείας. „Τάγε
„νῷ ἀπεσταλμένα (τὰ ὑπὸ τῷ Κυρίλλῳ) τῇ Εὐαγγελικῇ εὐγενείᾳ
„καλλῶνται. Θεὸς γὰρ τέλειος, καὶ ἄνθρωπος τέλειος ὁ Κύριος
„ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀναδάκνυται ἐν αὐτοῖς. — Καὶ τὸ Πνεῦμα
„τὸ Ἅγιον ἐκ ἐξ Υἱῷ, ἢ δι' Υἱῷ ὑπαρξῶν ἔχον, ἀλλ' ἐκ τῷ Πατρὶ
Τόμ. Α'. Φ „ἐκπο-

„ἐκποροδόμενον, ἴδιον δὲ Υἱὸς ὡς ὁμοῦσιον ὀνομαζόμενον,,. Ἀμέλει τοι: ἵν' ἡ μεταξὺ Κυρίλλου καὶ τῶν ἐκείνου διαφωνούντων Ἀνατολικῶν Ἐπισκόπων αὐθις ἔνωσις γένηται, τῶν ἐπ' ὀνόματι συμπάντων ὁ Ἀντιοχείας Ἰωάννης ἐπισείλας Κυρίλλῳ, ὡς αὐτὸς περὶ τῆς Μοναδικῆς Προσώπου καὶ τῶν ἐπὶ Χριστῷ δύο φύσεων ἔχων ἐτύγχανε πίσει ἐξέθετο. Κύριλλος δὲ τῷ Ἐπισκόπῳ κομισάμενος, καὶ τῇ καθολικῇ πίσει σωᾶσθαι ἐν ἅπασιν σιωδῶν, ἀνταπέσειλε καὶ αὐτὸς πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην, τὰ προενεχθέντα ῥήματα περιέχουσαν. Ἀδελφές τε τῆς Ἀνατολικῆς ἐκείνης Πατέρας ἀποκαλῶν, καὶ πᾶσαν ἔριν ἐκ μέσης ποιεῖμενος. Ἀλλὰ γὰρ Κύριλλος ἀγνοεῖν ἐκ ἑῆς τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπισκόπου ὡς βλασφῆμος καταψηφισόμενος τῆς ἐκ τῆς Υἱὸς ἐκποροδύσεως τῆς Πνεύματος ἥδει δὲ καὶ αὐτὸν εἰς ὑπόνοιαν παρ' αὐτοῖς ὄντα, ἢ γὰρ πάντως ἐμπεπτωκότα τῆς τοιαύτης δόγματος. Εἰ τοίνυν τῆς δόξης ἐκείνης προέξη ποτὲ ὁ Κύριλλος, ἐκ αὐτῶν δὴ περὶ ταῦς μετ' αὐτῶν διαλύσεις, ῥήματι ἀμφιβόλοις ἐπὶ τῆς Ἐπισκόπου ἀπεχρήσατο τοιαύτοις, τοῖς καὶ περὶ τῆς τῆς Πνεύματος ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκποροδύσεως ἐρμηνεύεσθαι διωκμένοις ἀλλὰ μᾶλλον τῷ πρόοδον τῆς Πνεύματος καὶ ἐξ Υἱὸς ἐπρέσβευσεν αὐν, ὡς αὐν μὴ δόξη ἐκείνοις κατὰ γε τὸτο ὁμοφρονεῖν ἐκείνοις, Φημί, ὅς καλῶς ἥδει τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος προόδου ἐκ τῆς Υἱὸς καταψηφισόμενος, ὡς δυσσεβὴς καὶ βλασφῆμος δόγματος. Νῦν ἔν, ἐπεὶ μηδεμίαν πρὸς τῆς Ἀνατολικῆς ἀμφισβήτησιν ὁ Κύριλλος περὶ τὸδε φαίνεται τὸ δόγμα κινῶν· μόνῃ δὲ τῇ τῆς Ἀντιοχείας Ἰωάννου Καθολικῇ ἐκθέσει, τῇ περὶ τῆς ἐνὸς προσώπου, καὶ τῶν διῶν ἐπὶ Χριστῷ φύσεων ἐμμένων, χεῖρας τε δὴ τοῖς Ἀνατολικοῖς αὐθις προτείνει πρὸς ἔνωσιν, καὶ μὲν δὴ καὶ τοιαύτοις μᾶλλον προχρηται ῥήματι, οἷα περὶ αὐτῶν ὑπὲρ τῆς προόδου τῆς Πνεύματος τῆς ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκκληθεῖν, καθάπερ ἔν αὐτὰ καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ ἔπειτα ἐξελάβοντο· φανερόν ἐντεῦθεν, ὅτι ταῦτα δὴ τὰ προενεχθέντα γράψαι προήχθη ὁ Κύριλλος, ἵνα δείξῃ μὴ ἐν δίκῃ τῆς Ἀνατολικῆς περὶ αὐτῆς ὑποπτεύεσθαι, ὡς ἐκ τῆς Υἱὸς τὸ Πνεῦμα προῖεναι φρονήσαντος· ὁ μὴδὲ κατὰ νῦν αὐτῷ ἐπῆλθεν ἐδέποτε.

Ἐρεῖς: εἰ τῷ πρότασιν, ὅτι ἐκποροδεῖται μὲν παρὰ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα, ἔστι δὲ ὅμως ἐκ ἀλλότριον τῆς Υἱὸς, ἕτως ἐκδέχεσθαι χρὴ, ὡς, εἰ καὶ μηδαμῶς ἐκ τῆς Υἱὸς, παρὰ τῆς Πατρὸς δὲ μόνου τὸ Πνεῦμα προῖεναι, ἐδὲν ἀλλ' ἔν ἡττον ἴδιον ἐστὶ καὶ τῆς Υἱὸς, δεῖται δὴ πάντως καὶ τῷ πρότασιν τῷδε: (4) Ὅτι τὸ Ἁγιον Πνεῦμα

(4) Οὐδὲν τῆς Ἀνθυποφορᾶς ταύτης Σοφιστικώτερον. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς προτέρας ἐπεξηγήσεως, πρὸς τὴν μὲν τὸ ὁμολογούμενον, („ὅτι τῆς Υἱὸς ἴδιον τὸ Πνεῦμα,“) σιωπῆτετο δὲ διὰ τῆς ἐναντιωματικῆς μορῆς, τὸ ἀμφισβητηθὲν („ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς ἡμῶς προῖεναι,“) Ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας ὑποτίθεται κακοδόξως τε καὶ βλασφῆμως τὸ ψεῦδος· πᾶς γὰρ ἀληθείας ἔχει, τὸ („μὴ τῆς Πατρὸς ἴδιον εἶναι τὸ Πνεῦμα,;) ἔπειτα ἡ ἐναντιωματικὴ ἐπάγεται πρότασις („παρὰ τῆς Πατρὸς μόνου γὰρ ἐκποροδεῖται,“) ἢ ἄλλως καθ' ἑαυτὴν ἀληθὲς. Τὸ γὰρ ἄτοπον ἐνταῦθα, ἐκ ἐκ τῆς ἐναν-

Πνεῦμα ἴδιον ἐστὶ τῷ Υἱῷ, ἀλλ' ἐκ τῷ Πατρὸς ὁμῶς πρόεισιν· ὅτως ὁμοίως ἐφερμιώθεν· ὅτι, καὶ τοὶ ἔχοντες τῷ Πατρὸς ἴδιον, ἀλλὰ τῷ Υἱῷ ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· παρὰ τῷ Πατρὸς μέντοιγε αὐτὸ ἐκπορεύεται. Ὅπερ ἄτοπον. — Ἀλλ' ἐδὲν ἤττον καὶ τιμὴ προτεθείσαν πρότασιν ὅτως ἐχρῶν ἐρμιώδεσθαι: Ἰδιον μὲν τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα, ἀλλ' ἐκ ἐκ τῷ Υἱῷ, παρὰ δὲ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Ἐν γὰρ δὴ ταύταις, καὶ ταῖς παραπλησίαις τῶν προτάσεων, ἢ ἀντίθεσις γίνεσθαι μόνον, ἐξ ἧς μέρος τὸ Πνεῦμα παρὰ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι λέγεται· ἐν οἷς δηλονότι τὸ μάλιστα σκοπούμενόν ἐστι δεῖξαι, τίνι τῶν Θεαρχικῶν Προσώπων τιμὴ ἀρχῇ ἀποδοτέον τῷ Πνεύματος. Τὸ γὰρ τοὶ ἴδιον εἶναι τὸ Πνεῦμα καὶ τῷ Πατρὸς ὡσαύτως καὶ τῷ Υἱῷ, τοῖς Καθολικοῖς αἰὲς τῷτο ὑπῆρξεν ἀναμφισβήτητον. Οὐκ ἄρα πρὸς τῷτ' ἂν ἀπίδοι τὰ τῆς ἐναντιώσεως, ἐν ταῖς προτεθείσαις προτάσεσιν. Ἐνθεντοὶ καὶ ἐν ἄλλοις οἱ Θεοὶ Πατέρες (ὡς δῆλον ἐκ τῷ Ἱερῷ Αὐγυστίνῃ, ἐν τῷ πρὸς Λαυρέντιον Ἐγχειρίδιῳ καὶ ἐκ τῆς Πελαγίας δὲ τῷ τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης Πάπα, Ἐπιστολῆς Θ.) προσιθέασιν, ὅτι ἐκ τῷ Πατρὸς μὲν ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐστὶ δὲ ἴδιον Πατρὸς καὶ Υἱῷ. (5)

Ἔτι ἐν

- ἐναντιωματικῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς προσηγηθείσης προτάσεως παρεισάγεται. Οὕτως εἰάν τις εἴπῃ: Σκύθης μὲν ἰὺ τὸ γένος Ἀνάχαρσις, ἀλλ' ὁμοῦς Φιλόσοφος· ἐρεῖ τι πάντως εἰκὸς τε καὶ εὐλογον, εἴπερ ἀλλαχίδεν τὸ τῆς Φιλοσοφίας καλὸν αὐτῷ προσὸν ἀποδείκνυται. Ἐάν δὲ εἴπῃ: ὡς Ἀνάχαρσις Σκύθης τὸ γένος ἐκ ἰὺ, ἀλλ' ὑπῆρχε μέντοι Φιλόσοφος· τῷτ' μὲν ἀληθεύσει λέγων, ἐκείνο δὲ ψεύσεται.
- (5) Ἔστιν ἔν καὶ ἐκ τῶν ὁμολογούμενων Θεολογικῶν ἀρχῶν τρανώτερον ἀπελέγχει τὸ σόφισμα ὅτως: Ἐπὶ τῆς ὑπερβασίς Τριάδος, τὰ μὲν Ὑποστατικά τε καὶ Προσωπικά γνωρίσματα τοιαῦτα ἐστὶν, οἷα θάτερον τῶν ὑπερθέων προσώπων ἀπονεμόμενα, θάτερον ἔχον καὶ ἀποφάσκειναι τὰ δὲ μὴ Ὑποστατικά, ἔχον τοιαῦτα· ἐδὲ γε τῶν ἢ ἐπὶ θάτερον θέσις, τιμὴ ἄρσιν ἐπιτρέπει τιμὴ κατὰ θάτερον. Τὸ τοίνυν ἐκ τῷ Πατρὸς εἶναι τὸ Πνεῦμα, ἢ τιμὴ τῷ Πνεύματος ἐκφαίνει ἀρχῇ, καὶ τῷ εἶναι τὸν αἴτιον, γνώρισμα ὃν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὸς Ὑποστατικὸν καὶ Προσωπικόν, αὐτῷ μὲν τῷ Πατρὶ ἀπονέμεται εἰκότως, τῷ δὲ Υἱῷ ἀποφάσκειται. Ἐνθεν τοὶ καὶ τὸ ἐκ τῷ Πατρὸς εἶναι, καὶ τὸ μὴ ἐκ τῷ Υἱῷ εἶναι, ἐξ ἴσου ἐπαληθεύει εὐσεβῶς ἐκότερα καθομολογούμενα. Τὸ μὲντοι ἴδιον τῷ Υἱῷ εἶναι τὸ Πνεῦμα, τῷτ' ἐστι συμφυὲς καὶ οἰκεῖον, καὶ ἐκ ἀλλότριον, ἐκ ἐστὶ τῷτο γνωριστικόν, ἐδὲ Χαρακτηριστικόν τῆς τῷ Υἱῷ Ὑποστάσεως· διὸ καὶ τῷ Υἱῷ προσαναχθέν, ἐκ ἂν ἐδὲ τῷ Πατρὸς αὐτὸ τῷτο ἀπενεχθείη· ἐδ' ἂν ἄνευ βλασφημίας τε καὶ ἀσεβείας τῆς ἐχάτης ῥηθείη, ὥστε ἐκεῖ τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ μὴ ἐξ Υἱῷ προῖναι τὸ Πνεῦμα, ὅτω καὶ ταῦτα τὸ ἴδιον μὲν τῷ Υἱῷ εἶναι, ἐκ ἴδιον δὲ τῷ Πατρὸς· ἐκατέρω γὰρ ἴδιον, ἐδετέρω δ' ἀλλότριον, ὡς καὶ Γραικοῖς καὶ Λατίνοις ἐπίσης σωμαμολόγηται. Πῶς ἔν ἀντιλέγων ὁ Λατίνος, τῷ ἐρμιώδεν ἡμᾶς, τὸ ἐκ τῷ Πατρὸς ἔχον τιμὴ ὑπαρξίν Πνεῦμα, διὰ τῷ μὴ ἐκ τῷ Υἱῷ καὶ τεῦθεν εἰσβάλλειν: ὡς εἰ καὶ μὴ ἐκ τῷ Υἱῷ, ὁμοῦς μὴ ἀλλότριον εἶναι τῷ Υἱῷ· (ἐ γὰρ ἐκεῖνο δηλονότι τῷτο σωμαναίρει, ὥστε ἐδὲ τὰ ἄλλα τῶν ὑποστατικῶν χαρακτηρισμάτων ἀναιρετικῶς καθίσταται τῶν κοινολογούμενων ἐν τοῖς Προσώποις) πῶς, Φημί, ἐπίσης ἀξιοῖ, καὶ τὸ ἴδιον εἶναι τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα, τῷτ' ἐστι συμφυὲς καὶ οἰκεῖον, εἰς τὸ μὴ τῷ Πατρὸς αὐτὸ εἶναι ἴδιον, ἀλλότριον δέ; Ὡς καὶ ἡμῶν σωμαναίει τὸ ἀτόπως ἂν ῥηθέν: ὅτι εἰ καὶ τῷ Πατρὸς ἴδιον ἐκ ἐστὶν, ὁμοῦς μέντοι παρὰ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεται; Ἡ ἔχον παιδῶν ἐπιεικῶς τῶν ἐν τοῖς Σχολαστηρίοις περὶ τιμὴ Σοφιστίαν ἐρεχθεῖν σπαραζόντων, καὶ ἐκ ἀνδρῶν Θεολογῶν ὀρθῶς αἰεμένων, τὰ τοιαῦτα ληρήματα;

Φ 2

Ἔτι: ἐν τῷ εἰς τὸν Λακῶν Ὑπομνήματι, ἐπὶ τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρων Σειράς τῆς εἰς τὸ Λακῶν Εὐαγγέλιον, τῆς Λατινιστῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τῆς Ἰησοῦ Βαλτάσαρ τῆς Κορδερίε ἐν Ἀντσερπίε, Ἔτει 1628. Κεφαλ: ΙΑ'. Ἐδαφ: 20. Σελ: 324. „Καθάπερ (6) ὁ δάκτυλος ἐξήρτηται τῆς χειρὸς, ὡς ἐκ ἀλλότριον αὐτῆς, καὶ σύμ-
 „Φυτος αὐτῇ, ἔτω καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ τὸ ὁμοῖον σωῆπται
 „καὶ ἡνωται τῷ Υἱῷ, εἰ καὶ ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς ἐκπορεύεται.”
 Ἀλλ' ὅν γὰρ τρόπον ἡ πρότασις, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τῷ λόγῳ τῆς ὁμοσιότητος τῷ Υἱῷ σωῆπται, καί τοι ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπο-
 ρεύεται, ἰσοδυναμεῖσα τυγχάνει τῇ ἐφεξῆς: Εἰ καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς, ἔχει δὲ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορευόμενον ἐς τὸ Πνεῦμα, σωημένον ὁμοῦς ἐς κατὰ τὸ ὁμοῖον τῷ Υἱῷ, ἀνωτέρω δέδεικται.

Αὐθις δὲ, ἐν τῇ περὶ τῆς Βαπτίσμ: τῆς Χριστῆς Οὐιλία, ἐν τῷ Α'. Τόμῳ τῆς τῶν Πατέρων Ἐκκλησιαστικῆς Βιβλιοθήκης (7) τῆς ὑπὸ Φραγκίσκου Κομπεφισίε ἐκδοθείσης ἐν Παρίσι: Ἔτει 1662. εἰς τὴν Η'. τῶν Ἐπιφανίων, Σελ: 630. „Οἶδαμεν ὡς ἐκ τῆς πλη-
 „ρώματος αὐτῆς ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν. Ἐκπορεύεται μὲν γὰρ
 „ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς, καὶ διὰ τῆς τῆς Υἱᾶς ἰδίου ἐστὶ. Πολλαχῶς
 „ἐν τῆς Χριστῆς Πνεῦμα ἔρηται, τὸ ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς ἐκπο-
 „ρευόμενον Πνεῦμα Ἅγιον. Μαρτυρεῖ δὲ Παῦλος εἰπὼν: ὑμεῖς δὲ
 „ἐκ ἐσθὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν Πνεύματι, εἰ τὸ Πνεῦμα τῆς Θεᾶς οἰκεῖ
 „ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστῆς ἐκ ἔχει, ἔστος ἐκ ἐσθὲ αὐτῆς.”
 Καὶ πάλιν: „Ὅτι δὲ ἐσθὲ Υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα
 „τῆς Υἱᾶς αὐτῆς εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κράζον Ἀββὰ ὁ Πατήρ. Οὐκ ἐν
 „ἐκπορεύεται μὲν, ὡς ἔλεγον, τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς,
 „χορηγεῖ δὲ αὐτὸ τῇ κτίσει, καὶ διανέμει τοῖς ἀξίοις, ὡς κατὰ φύ-
 „σιν καὶ ἀληθῶς ὢν Υἱὸς, ὁ μονογεννὴς αὐτῆς Λόγος, ὁ τοῖς ἐκείναις
 „χαρίσμασι διαλάμπων, καὶ ἀληθῶς λέγων: πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ,
 „ἐμὰ ἐστὶ.

Συνωδὰ τέτοις τέως ἔχει, καὶ ἐν τῷ 5'. Διαλόγῳ περὶ Τριά-
 δος, Μέρ: Α'. Τόμ: Ε'. τῶν Συγγραμ: Σελ: 592. „Μίᾳς ἐν φύ-
 „σεως ἐν καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ προχέται μὲν, οἷαπερ ἀπὸ πηγῆς τῆς
 „Πατρὸς, ἐστὶ γεμῶν ἐκ ἀλλότριον τῆς Υἱᾶς. Γεγέννηται γὰρ ἔστος,
 „τὴν τῆς Πατρὸς ἰδιότητα πᾶσαν ἔχων ἐν ἑαυτῷ.”

Βιβλίῳ δὲ Α'. εἰς τὸν Ἰωάν: Κεφ: Α'. ἐν Τόμ: Δ'. τῶν Συγ-
 γραμ: Σελ: 12. „Ὁ Υἱὸς ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸν Πατέρα, τὴν ἀναρ-
 „χον τῆς οἰκίας φύσεως οἷον πῶς ἀρχῇ, κατὰ μόνον τὸ ἐξ ἑ,
 „διὰ τὸ ὑπάρχειν ἐκ Πατρὸς. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος. Εἰς πολλὰς
 „ἡμῖν καὶ διαφορὰς ἐννοίας ὁ περὶ τῆς ἐνθάδε σημαυνομένης ἀρχῆς
 „καταποικίλλεται λόγος, πανταχόθεν θηράσθαι σπεύδων τὰ εἰς
 „ὠφέλειαν

(6) Οὕτως ἡμῖν ἐκ τῆς Λατινικῆς Ἐρμηνείας ἀντιμεθερμηνώδεται.

(7) Τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ταύτης (Concionetoriae) ὡς ἐπιγράφεται Βιβλιοθήκης ἀμοι-
 ρῶντες, εἰδὲ τὴν προτιθεμένην ἐξ αὐτῆς ὡς περικοπὴν, ἐν τοῖς φερομένοις Τόμοις
 ἐξ τῶν τῆς Θεᾶς Κυρίως Συγγραμμάτων ἐξορρεῖν διωρηθέντες, ἐκ τῆς Λατινικῆς ὕφους
 αὐτοὶ ἀπεδώκαμεν.

„ἀφ' ἑλπίαν σωτήριον, καὶ κατάληψιν ἀληθῆ τῶν Θεῶν Δογμα-
των, καὶ τῶ ἐν τοῖς μυστηρίοις ἀκρίβειαν, καὶ δίκην ἰχνηλατῶν.
„Ἐρδονᾶτε γὰρ τὰς Ἀγίας Γραφὰς Φησὶν ὁ Σωτὴρ, ὅτι ἐν αὐταῖς
„ὑμεῖς δοκεῖτε ζωὴν αἰώνιον ἔχειν καὶ αὐταὶ εἰσὶν αἱ μαρτυρεῖσαι
„περὶ ἡμῶν. Ἐοικε τοίνυν ὁ Μακάριος Εὐαγγελιστὴς ἀρχὴν ἐνθάδε,
„τῆς ἐν τῇ κατὰ πάντων ἐξουσίας, τὸν Πατέρα σημαίνει. Ταῦτα
δ' ἔχει καὶ Σελίδι 14. Καὶ ἐν τῷ Β'. Κεφαλ: τῶν εἰς τὸν Ἰωάν-
νῳ, Σελίδι 15. Ὅτι δὲ ἐκ τῆς τὸν Πατέρα ἀρχὴς ὀνομάζεσθαι,
τὸν Πατέρα μόνον ἀρχὴν ἔπεται εἶναι, καὶ προβολέα τῆς Ἀγίας
Πνεύματος, περὶ τὰ ἐκ τῆς Ὡριγένους παραπλήσια ἀνωτέρω ἡμῖν
τεθεωρήται.

Ὅτι δ' αὕτη ἡ Κυρίλλος πίσις ὑπῆρχε, καὶ ἐξ ὧν ἐξῆς πραγ-
ματοδύμεθα περὶ τε Θεοδώρητος, καὶ τῶν λοιπῶν Ἀνατολικῶν
Πατέρων, τῶν κατὰ τῶ ἐν Ἐφέσῳ Πρώτῳ Σύνοδον πρὸς αὐτὸν
Κυρίλλον διαπεφωνηκότων. Ἐκ γὰρ τῆς Κυρίλλος ἀκρόασις μαρ-
τυρῶντος ἀγνοεῖν αὐτὸν, ὅπως εἰς ὑπόνοιαν Νεστοριανισμοῦ περιπε-
τώκασιν οἱ τῶ αὐτῷ αὐτῷ πίσις ἄχρις ἐκείνης τηρήσαντες. Ἀλλὰ
γὰρ αὐτὸς ἀγνοῶν ἐκ τῆς, ὅτι τοῖς λοιποῖς τῶν Ἀνατολικῶν συ-
νάμα καὶ Θεοδώρητος, τῶ ἐξ Υἱῶς ἐκπορεύσιν τῆς Ἀγίας Πνεύματος,
οἷα δὴ δόγμα ἀσεβές τε καὶ βλάσφημον τρανῶς ἐτύγχανον κατα-
κρίνοντες. Ἐνθεν τοι καὶ πανταχῶς διδάσκων ὑπῆρχε, παρὰ μὲν
τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγ: προῖεναι, διὰ δὲ τῆς Υἱῶς, ἡ καὶ
παρὰ τῆς Υἱῶς χορηγεῖσθαι τοῖς κτίσμασιν. Ἐν μὲν ἔν τῇ Ἐκθέσει
τῆς κατὰ Νίκαιαν Συμβόλης, πρόγε τῆς τέλους, ἐν Τόμ: Ε'. Μέρει
Β'. Σελ: 190. „Τὸ Ἅγιον (Φησὶ) Πνεῦμα ὁμοῦσιον ἐστὶν αὐτοῖς
„καὶ προχέεται μὲν, ἡγαν ἐκπορεύεται, καθάπερ ἀπὸ πηγῆς τῆς
„Θεῶς καὶ Πατρὸς, χορηγεῖται δὲ τῇ κτίσει διὰ τῆς Υἱῶς. Διὸ ἐνε-
„φύσησε τοῖς Ἄγ: Ἀποστόλοις λέγων: λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον.
„Οὐκ ἐν Θεῶ καὶ Θεὸς τὸ Πνεῦμα ἐστὶ, καὶ ἐκ ἀλλότριον τῆς
„ἀνωτάτω πασῶν ἑσίας, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς, καὶ ἐν αὐτῇ, καὶ ἰδίον
„αὐτῆς.”

Καὶ Βιβλ: δὲ Θ'. τῶν εἰς Ἰωάννῳ, Τόμ: Δ'. Σελ: 784. Εἰς
ἐκείνα: Πισθεύετε ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ κτ: „Ἐκ τῆς Πατρὸς ὄντα
„τὸν Υἱὸν, τετέστιν ἐκ τῆς ἑσίας αὐτῆς, ἐξ αὐτῆς τε προελθεῖν
„ἀρρήτως, ἐν αὐτῷ τε μένειν ἐννοῶμεν, τὸν δὲ αὐτὸν τρόπον καὶ
„περὶ τῆς Ἀγίας Πνεύματος. Ἐστὶ μὲν γὰρ ἐκ Θεῶ τῆς κατὰ φύσιν
„ἀληθῶς, ἀλλ' ἑδαμύθεν μεμερισμένον τῆς ἑσίας αὐτῆς προῖον δὲ
„μᾶλλον ἐξ αὐτῆς, καὶ ἐν αὐτῷ μένον αἰεὶ χορηγούμενον δὲ τοῖς
„Ἄγιοις διὰ Χριστοῦ. Πάντα γὰρ δι' Υἱῶς ἐν Πνεύματι Ἄγιῳ. Ταύ-
„τῳ ἡμᾶς τῶ τῶν Δογματῶν ὀρθότητα καὶ ἀλήθειαν ἐδίδαξεν
„ἡ τῶν Ἄγ: Πατέρων σωεσις, ἔγω πεπαιδευόμεθα λαλεῖν τε καὶ
„φρονεῖν, καὶ δι' αὐτῶν τῶν Ἱερῶν Γραμμάτων.”

Καὶ Βιβλ: ΙΑ'. εἰς Ἰωάννῳ, Κεφ: Ι'. Σελ: 987. „Ἐπεὶ περ
„ἐκ Πατρὸς καὶ ἐν Πατρὶ κατὰ φύσιν ἐστὶν ὁ Υἱὸς, καρπὸς ὑπάρ-
„χων ἀληθινὸς τῆς ἑσίας αὐτῆς, τὸ τῆς Πατρὸς ἰδίον Πνεῦμα κατὰ
„φύσιν ἐπάγεται, χεόμενον μὲν ἐκ Πατρὸς, δι' αὐτῆς δὲ τῆς Υἱῶς
Τόμ: Α'. X „τῇ

„τῇ κτίσει χορηγούμενον, ὃ κατὰ τινὰ τρόπον διακονικὸν, ἤγαν
„τὸν ἐν ὑπεργίᾳ νοόμενον. Ἀλλ' ὥσπερ ἔφω ἀρτίως, ἐξ αὐτῆς
„μὲν προκύπτει τῆς ἐσίας τῆ Θεῶ καὶ Πατρὸς, χεόμενον δὲ τοῖς
„ἐλεῖν ἀξίοις διὰ Λόγον τῆ ὁμοσιᾶς.”

Ἐν δὲ τοῖς Θησαυροῖς, Λόγ: ΛΔ'. Τόμ: Ε'. Μέρ: Α'. Σελ: 353.
„Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον... ἵν' ἔτως ἔπω, τῆς ἀνωλύτω πασῶν
„ἐξέρπον ἐσίας, ἐν ἰδίᾳ τε ὑπάρξει, καὶ ἐκ Πατρὸς νοόμενον, δι'
„Υἱὸς τῇ κτίσει χορηγούμενον.”

Ἐν Ζ'. δὲ Διαλόγῳ τῷ περὶ Τριάδος, Τόμ: Ε'. Κεφαλ: Α'.
Σελ: 634. „Υφέσηκεν ἰδικῶς, καὶ προίησι μὲν ἐξ ἰδίας αὐτῆς φύ-
„σεως ὁ Πατὴρ, χορηγῶ δὲ τοῖς ἀξίοις καὶ αὐτὸς ὁ Υἱός.”

Ἐν δὲ τῷ Α'. Βιβλ: τῶν κατὰ Ἰβλιανῶ, περὶ τὸ μέσον, Τόμ:
ς'. Σελ: 21. „Ἐνα γὰρ αὐτὸς (Μωσῆς) τὸν φύσει τε καὶ ἀληθῶς
„διακηρύττει Θεὸν, ἐκ ἡγνοηκῶς τὸν δι' ὃ τὰ πάντα παρῆνται
„πρὸς γένεσιν τὸν ζῶντα τε, Φημί, καὶ ἐνυπόστατον Λόγον αὐτῆς,
„καὶ τὸ ἐν Θεῷ τε καὶ ἐξ αὐτῆς Πνεῦμα ζωοποιόν, τὸ δι' Υἱὸς τῇ
„κτίσει πεμπόμενον.” Μετὰ δὲ τὸ, ἐν Σελ: 35. τῶνδε τῶν Ἑρμῶ
„ρημάτων ἐκ τῆ Γ'. Λόγον πρὸς Ἀσκληπιὸν περὶ τῆ Ἀγ: Πνύμα-
„τος μνημονεύσαι: „Τέτρα τῆ Πνύματος, ὃ πολλάκις προείπον,
„πάντα χρῆσαι. Τὰ πάντα γὰρ βασιάζει κατ' ἀξίαν, τὰ πάντα
„ζωοποιᾷ καὶ τρέφει.” Καὶ ἀπὸ τῆς Ἀγίας πηγῆς ἐξήρτηται, ἐπί-
„κροον πνύματι καὶ ζωῆς (8) ἅπασιν ὑπάρχον, γόνιμον, ἐν ὄν.
„Εφεξῆς δὲ προσέθησιν: „Οἶδεν ἔν (Μωσῆς) αὐτὸ καὶ ὑπάρχον
„ἰδιοσυζάτως, καὶ τὰ πάντα ζωοποιεῖν καὶ τρέφειν, καὶ ὡς ἐξ Ἀγίας
„πηγῆς ἡρτημένον τῆ Θεῶ καὶ Πατρὸς: πρόεισι γὰρ ἐξ αὐτῆς κατὰ
„φύσιν, καὶ δι' Υἱὸς χορηγῶται τῇ κτίσει.”

Καὶ Βιβλ: Δ'. κατὰ Ἰβλιανῶ, περὶ τῆ τέλους, Σελίδι 147.
„Ἡμεῖς δὲ τὸν ὑγιᾶ καὶ ἀπεξεσμένον εἰς ἀλήθειαν περὶ τῆς ἀνω-
„τάτω Θεότητος σωτηθέντες λόγον, γεγεννηθῆναι φημέν ἐκ τῆ Θεῶ
„καὶ Πατρὸς τὸν Υἱόν, ἰσοφύᾳ καὶ ἀπαραλλάκτως ἔχοντα πρὸς
„πάν ὅτις αὐτῶ προελθεῖν δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐν ᾧ
„τὰ πάντα ζωοποιεῖται. Πρόεισι μὲν ἔν ἀρρήτως, ὡς ἔφω, ἐκ
„τῆ Πατρὸς, τὸ ζωοποιεῖν Ἅγιον Πνεῦμα, χορηγῶται δὲ τῇ κτίσει
„δι' Υἱὸς.”

Τελούταϊον δὲ καὶ ἐν τῷ Βιβλίῳ τῷ περὶ τῆς ὀρθῆς Πίστεως,
πρὸς τὰς Βασιλίδας, κατ' ἀρχὰς, ἐν Τόμ: Ε'. Μέρ: Β'. Σελ: 44.
„Πισθόμεν εἰς ἕνα Θεὸν Πατέρα παντοκράτορα, πάντων ὁρατῶν
„τε καὶ ἀοράτων ποιητῶ. Καὶ εἰς ἕνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν
„Υἱὸν αὐτῆς, γεννηθέντα κατὰ φύσιν ἐξ αὐτῆς πρὸ παντὸς αἰῶνος
„καὶ χρόνος: καὶ γὰρ ἐστὶ σωάνναρχος κατὰ χρόνον καὶ σωαίδιος
„τῷ ἰδίῳ γεννήτορι, σωέδρος τε καὶ ἰσοκλεῆς αὐτῷ, ἰσότητι κατε-
„σεμμένος τῇ πρὸς πάν ὅτις. (Χαρακτῆρ γὰρ ἐστὶ καὶ ἀπαύγασμα
„τῆς

(8) Οὕτω μὲν ἀναγνώσκεται τυπογραφικῶς: ἀλλ' ἴσ: ἦτοι „Πνύματος καὶ ζωῆς, ἢ
„Πνύματι καὶ ζωῇ”, ἀναγνώσκων χρεῶν.

„τῆς ὑποστάσεως αὐτῆς.) Πισθόμεν δὲ ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα „τὸ Ἅγιον, ἢ ἄλλότριον αὐτὸ τῆς θείας φύσεως κατὰλογιζόμενον „καὶ γὰρ ἐστὶν ἐκ Πατρὸς φυσικῶς, προχέομενον δι' Υἱὸς τῇ κλίσει. „Νοεῖται γὰρ ἕτω μία τε καὶ ὁμοῦσιος, καὶ ἐν ταυτότητι δόξης, „ἢ Ἁγία καὶ προσκυνημένη Τριάς. Τοσαύτως ἄρα διδάσκει ὁ Κύριλλος ἐκ τῆς Πατρὸς μὲν ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ τῆς Υἱὸς τῇ κλίσει πέμπεσθαι. Ὁ δὲ νῦν αὐτῶν: ὡς εἰ καὶ παρὰ μόνῃ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἀλλὰ διὰ τῆς Υἱὸς τοῖς πιστοῦσι διαχορηγέται. Καθὰ καὶ περὶ τὰ παραπλήσια ἐκείνα: „Ἐκπορεύεται μὲν „γὰρ ἐκ τῆς Θεῆς καὶ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀλλ' ἢ ἐκ ἄλλοτρίου ἐστὶ τῆς Υἱὸς κατὰ τὸν αὐτὸν νῦν διδάσκων, ἀρτίως δέδεικται. „Αδελφοὶ γὰρ τέτοις τὰ καὶ ἐκεῖ λεγόμενα.

Ἐν δὲ τῷ Ζ'. Διαλόγῳ τῶν περὶ Τριάδος, Τόμ: Ε'. Μερ: Α'. Σελ: 640. „Ἀλλ' ἦτις ποτὲ ἐστὶν ἢ τῆς Πνοῦματος φύσις πολυπραγμονεῖν ἀναγκαῖον, τῷ τῶν ὀνομάτων ιδιότητα μεθέντας εἰς „τὸ παρὸν, ἔχῃ τῆς Θεότητος ἕσαν δεικτικῶς, ἀλλ' ἐκάστῃ τῶν „ὀνομασμένων τις ἂν νοοῖτο πρὸς ἡμῶν ὁ τῆς ὑπάρξεως τρόπος, „ἔν μάλα κατασημαίνεσαν. Ὅτι γὰρ τέτοκε, δηλοῖ τὸ Πατήρ „καὶ ὅτι γεγέννηται, διεσάφησε τὸ Υἱός. Καμὴν, ὅτι τὸ Πνεῦμα „ἐστὶν ἐκ Θεῆς Πατρὸς, ἴδιον δὲ αὐτῆς τῆς Υἱὸς, δίκῃ τῆς καθ' ἡμᾶς „καὶ ἀνθρωπίνῃς Πνοῦματος, εἰ καὶ ἐν ὑποστάσει νοοῖτο, καὶ ὑπάρχον ἀληθῶς, διαμεμῆνυκεν ἢ κλησίς, (ἢ τῆς Πνοῦματος δηλοῦν), „ἔνθα πάντως, εἰ τὸ Πνεῦμα ἐφρόνει καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς εἶναι, ἔδεν ἂν ἦτον ἐδίδαξε, τῆνομα Πνεῦμα, τὸ ἐξ Υἱὸς διαμηνύειν, ἢ τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς. Εἴπερ γὰρ, ὡς πρὸς τὸν Πατέρα ἢ τῆς Πνοῦματος ὀνομασία σημαίνει τὸ ἐξ αὐτῆς, ὅτι ἐξ αὐτῆς τέτῃ καὶ ἐκπορεύεται ἔδεν τι ἦκιστα καὶ πρὸς τὸν Υἱὸν αὐτὸ δὴ τέτο διεμύωσεν ἢ φωνή, τὸ Πνεῦμα, ὡς καὶ ἐξ αὐτῆς (εἰ καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς τῷ ὄντι προῆι) τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἐπειδὴ ἂν κατ' ἀναφορὰν μόνον τῷ πρὸς τὸν Πατέρα, ἢ τῆς Πνοῦματος τέτο σημαίνει φωνή, πρόδηλον ἐστὶν ὅτι τὸ Πνεῦμα ἢ ἐκ τῆς Υἱὸς ἐκπορεύεται. Ἐπειὶ καὶ παρὰ τῆς Πατρὸς μὲν ἐκδιδάσκει ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα, ἴδιον δὲ μόνον, φησὶν, εἶναι τῆς Υἱὸς. Τίνος ἂν χάριν ἀπὸ τῆς τῆς Πνοῦματος προόδου διεσέλατο τὸν Υἱὸν, εἰ καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς ὡς πισθῶν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι;

Ἐν δὲ τῷ ΙΒ'. Βιβλ: τῶν εἰς τὸν Ἰωάννῃ, εἰς τὰ τῆς Σωτῆρος ῥήματα: („λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον,) ἐν Τόμ: Δ'. Σελ: 1098. „Ἐδε γὰρ καὶ κεῖνο πρὸς τέτῳ νοῆν, ὅτι τῆς Πνοῦματος ἐστὶ χορηγὸς καὶ δοτὴρ. Τοιγάρτοι καὶ ἔφασκεν, ὅτι πάντα ὅσα ἔχει ὁ „Πατήρ ἐμὰ ἐστὶν. Ἐχει δὲ ὁ Πατήρ ἐξ ἑαυτῆς καὶ ἐν ἑαυτῷ τὸ „ἴδιον Πνεῦμα: ἔχει τέτο ἐν ἑαυτῷ καὶ ὁ Υἱός, ἐπέπερ ἐστὶν „ὁμοῦσιος αὐτῷ, καὶ ἐξ αὐτῆς πέφυκεν ἕσιωδῶς, πάντα τὰ τῆς „γεννήσαντος ἴδια φυσικῶς ἔχων ἐν ἑαυτῷ. Ἐπίσης ἂν προσέθηκεν ἂν, ὅτι: ἐπειδὴ πάντα τὰ τῆς Πατρὸς ἔχει ὁ Υἱός ὁ δὲ Πατήρ ἐξ ἑαυτῆς καὶ ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὸ Πνεῦμα καὶ ὁ Υἱός ἄρα ἐξ ἑαυτῆς, καὶ ἐν ἑαυτῷ, ἔχει αὐτὸ, εἰ τέτο ἐπίσθον. Ἐπιφέρων

ἀλλ' ἔν ἐντεῦθεν τοσῶτον μόνον, ὅτι ὁ Υἱὸς ἔχει τὸ Πνεῦμα ἐν ἑαυτῷ· δῆλος ἐστὶν ὁ Κύριλλος, ἐκ τῆ Πατρὸς μόνον προῖέναι πιδύων τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, μηδαμῶς δὲ καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς. Μᾶλλον δὲ, καὶ τὸν λόγον ὑποσυνάπτων, καθ' ὃν ὁ Υἱὸς ἔχει τὸ Πνεῦμα ἐν ἑαυτῷ, ἐκ ἐκείνου ἐπάγει, διότι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς ἐκπορεύεται, τὰτι δὲ μόνον· διότι ὁ Υἱὸς ἐστὶ τῷ Πατρὶ ὁμοῦσιος.

Ἐν δὲ τῷ 5. Διαλόγῳ τῶν περὶ Τριάδος, Τόμ: Ε'. Κεφ: Α'. Σελ: 593. „Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν „παρὰ τῆ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τῆ Πατρὸς „ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει, Φησὶ, περὶ ἐμῆ. Σωτῆς ἔν, „ὅπως ὡς ἴδιον ἐπαγγέλλεται καὶ ἀπέμψεν ἡμῖν τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς; „Καὶ Πνεῦμα μὲν ἀληθείας ἀποκαλεῖται, προχέεται γεμὴν ἐξ αὐτῆς „διωρίσατο τῆ Πατρὸς. Εἰ τοίνυν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ, ἐν ᾧ περὶ τῆς ἀρχῆς ὁ λόγος τῆ Πνύματος, πότερον ὁ Πατὴρ ἐστὶν ἢ τὰτα ἀρχῆ, ἢ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς; Διορίσας ἀπεφώνησε ἐκ τῆ Πατρὸς αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι πῶς ἂν τῆ λοιπῆς τις ἐνδοιάσῃ. Μὴ ἐχὼ παρὰ τῷ ἐννοίᾳ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς εἶναι τὸ φρονεῖν, ὅτι τὸ Θεῖον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς ἐκπορεύεται; Τίς δ' ἂν τὰ ὑπὸ τῆ Σωτῆρος τεθέντα ὅρια μεταίρειν τολμήσῃ; Μόνος τῷ ὄντι, ὃς ἂν εἰς ἀνοδίας παραφέρεσθαι ἐλοιτο. Πᾶς δὲ τοι ὁρος τέλειος εἶναι θέλει, ὀλοχερῆς, ἀκέραιος. Εἴπερ ἔν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς προῖέναι διωρίσατο ὁ Υἱὸς, ἐ πάντως τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς αὐτῆς πρόεισιν.

Ἐντεῦθεν καὶ ἄλλοις (ὁ Κύριλλος) ἔκκεν ἄλλ' ἢ τῆ Πατρὸς μνημονόει, ἔπει λόγος παρεμπέσει περὶ τῆς προόδου τῆ Πνύματος οἷον ἐν τοῖς Θεσαυροῖς, ἐν Λόγῳ ΛΔ'. Τόμῳ Ε'. Μέρει Α'. Σελίδι 342. „Θεὸς ἄρα τὸ Πνεῦμα ἐστὶ, τὸ ἐν Υἱῷ παρὰ Πατρὸς „φυσικῶς ὑπάρχον, καὶ ὅλῳ αὐτῆς τῷ ἐνέργειαν ἔχον.”

Καὶ Βιβλ: Β'. εἰς τὸν Ἰωάννην, Κεφ: Α'. Τόμ: Δ'. Σελ: 146. „Ἀνωθεν δὲ λέγων τῷ διὰ Πνύματος ἀναγέννησιν, ἐκ τῆς ἐσίας „τῆ Θεῆ καὶ Πατρὸς ὑπάρχον τὸ Πνεῦμα δεικνύει σαφῶς· ὥστερ „ἀμέλει καὶ αὐτὸς περὶ ἑαυτῆς πρὸς Φησὶν: ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμὶ. „Καὶ ὁ Σοφώτατος δὲ περὶ αὐτῆς πρὸς Φησὶν Εὐαγγελιστῆς, ὁ ἀνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστὶν.”

Καὶ Βιβλ: Θ'. εἰς τὸν Ἰωάννην: Κεφαλ: Α'. Τόμ: Δ'. Σελ: 805. „Διακείσόμεθα γὰρ φρονέοντες ὀρθῶς, ὡς ἐκ Πατρὸς τε ἐστὶ, καὶ „ἐν Πατρὶ φυσικῶς ὁ Υἱὸς, ἐξ αὐτῆς τε, καὶ ἐν αὐτῷ καὶ τὸ „ἴδιον αὐτῆς τε καὶ τῆ Υἱῆς Πνεῦμα, τὰτέσι τὸ Ἅγιον.” Καὶ πρὸς ἐκείνα δέ: („Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανέες.”) Σελ: 812. „Ἀποσα- „λήσεσθαι τὸν Παράκλητον εἰπὼν, αὐτὸς ἦεν ἐπαγγέλλεται: „ἐχ' ἕτερόν τι τὸ Πνεῦμα δεικνύς, ἢ ὅπερ ἐστὶν αὐτός. Ἐπί- „περ ἐστὶν ἐκ τῆ Πατρὸς ἴδιον Πνεῦμα, καὶ αὐτῆς νοεῖται καὶ „νῆς αὐτῆς διὰ τῆτο ἀνόμασαι. Καὶ γὰρ ὁ Παῦλος Φησὶν, αὐτὸ „δὴ τῆτο σημαίνων: ἡμεῖς δὲ νῆν Χριστῆ ἔχομεν.”

Καὶ

Καὶ Βιβλ: ΙΑ'. εἰς τὸν Ἰωάν: Κεφ: Β'. Σελ: 913. „Ἐχαι ὁ
 „Θεὸς καὶ Πατὴρ ἐξ ἐαυτοῦ τε καὶ ἐν ἐαυτῷ τὸ ἴδιον Πνεῦμα,
 „τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ, δι' ὧν τοῖς Ἁγίοις ἐναυλίζονται τε καὶ ἀποκα-
 „λύπται μυστήρια ἐκ ἐν ἰάξει τῇ ὑπεργικῇ παραλαμβανομένης πρὸς
 „τὸ μὴ γὰρ οἰσθῆναι τι τοιοῦτον. Ἀλλ' ἐν αὐτῷ τε ὄντος ὁσιωδῶς
 „καὶ ἐξ αὐτοῦ προϊόντος ἀμερίστως τε καὶ ἀδιασάτως. (ὡς ἰδιά τε
 „διερμυνοῦντος τὰ ἐν ᾧ, καὶ ἐξ ἑπερ ἐστίν.)”

Καὶ ἐν τοῖς Θησαυροῖς δὲ Λόγῳ ΛΓ'. Τόμῳ Ε'. Μέρει Α'.
 Σελίδι 334. „Ἐκ Θεοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι φημέν, καὶ ἔγω
 „πισθόμην. Ἀλλ' οἱ πρὸς μόνον τὸ δυσφημεῖν ἐτοιμότατοι, καὶ τὰ
 „ἄλλα πάντα ἐκ Θεοῦ γενέσθαι φασί, τὸ Παῦλος γράφοντος: Εἰς
 „Θεὸς ὁ Πατὴρ ἐξ ὧν τὰ πάντα. Εἴτα νομίζουσι δυνάμει ἀνατρέ-
 „πειν τὸ ἐκ τῆς ὁσίας εἶναι τε τὸ Πατὴρ τὸ Πνεῦμα, διὰ τὸ
 „Φέρεσθαι καὶ κατὰ τῶν ποιημάτων τὸ ἐξ ὧν ὅπερ ἐπὶ τῷ Πνοῦ-
 „ματος κείμενον, ἐκ τῆς ὁσίας αὐτῷ φυσικῶς ὑπάρχον ἀποδεικ-
 „νύει. . . . Ἀλλὰ μενᾶ μὲν αὐτῷ κυρίως τὸ ἐξ ὧν, διὰ τὸ ἐκ τῆς
 „ὁσίας εἶναι τὸ Πατὴρ.”

Καὶ τῶν Θησαυρῶν δὲ ἐν Λόγῳ ΛΔ'. κατ' ἀρχὰς, ἐρμυνοῦν.
 „Πῶς βραχίων λέγεται ὁ Υἱός, πῶς δὲ δάκτυλος τὸ Πνεῦμα τὸ
 „Ἅγιον.” Ἐν Τόμῳ Ε'. Μέρει Α'. Σελ: 339. „Ὡς περ ἐν ὁ βρα-
 „χίων φυσικῶς ἐνέμεσθαι τῷ ὅλῳ σώματι, πάντα ἐνεργῶν, ὅσα-
 „περ αὐτῷ δόξη τῇ διανοίᾳ κατὰ κράτος δὲ σωήτως τῷ δακτύλῳ πρὸς
 „τὸ κεχρημένον. Οὕτω τὸν μὲν τὸ Θεὸς Λόγον ἐξ αὐτοῦ καὶ
 „ἐν αὐτῷ φυσικῶς ἡρμοσμένον, ἵν' ἔγωγος εἴπω, καὶ ἐμπεφυκότα
 „λογισόμεθα. Ἐν δὲ τῷ Υἱῷ φυσικῶς τε καὶ ὁσιωδῶς διήκον παρὰ
 „τὸ Πατὴρ τὸ Πνεῦμα χρίσιν ἀγιάζει.” Καὶ αὐθις Σελίδι 340.
 „Πῶς ἐκ αὐτοῦ εἴη Θεός, κατ' ὁσίαν τῷ Πατρὶ σωημένον, ἐξ αὐτοῦ
 „τε ὄν, καὶ ἐν αὐτῷ; (τὸ Πνεῦμα.) Ὡς περ ἐν καὶ ἡ χάρις τῷ
 „ἀνθρωπείῳ σώματι ὁ κεχώρισται, δέδεσται δὲ μάλλον ἐν αὐτῷ,
 „καὶ ἐρρίκωθη φυσικῶς.” Καὶ ἔτι Σελ: 347. „Πῶς ἐν τὸ ἐκ τῷ
 „Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὑπάρχον, το-
 „σαύτῳ τε πρὸς τὸν Υἱὸν ἔχον τὴν ἐμφέρειαν διὰ τὴν τῆς ὁσίας
 „ταυτότητα, ὡς ἀλήθειαν καλεῖσθαι καὶ αὐτὸ, πῶς γενητὸν αὐτῷ εἴη
 „καὶ πεποιημένον; Ἀλλὰ τὸ αὐτοῦ. Οὐκ ἐν τὸ Πνεῦμα Θεός,
 „εἴπερ ὅντως ἀλήθεια, καὶ ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύεται.” Ταυτὰ δὲ διὰ
 „ταῦτα ἐπαναλαμβάνει, καὶ τῷ Βιβλίῳ τῶν Ἀποδείξεων, (9) ὅτι
 „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐστὶ Θεός, πρὸ τῶν τέλει. Ἐν τῷ Ε'. Τόμῳ
 „Μέρει Α'. Σελίδι 672.

Καὶ τῶν Θησαυρῶν ἔτι ἐν Λόγῳ ΛΔ'. Σελ: 364. „Ὅταν δὲ
 „ἔλθῃ ὁ Παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τῷ Πατρὸς, τὸ
 „Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκείνος
 „μαρτυ-

(9) Ἐν τοῖς τῷ Θεῷ Κυρίῳ Συγγράμμασιν, εἴθε ὡς ἐν Κεφαλαίοις ἐκτίθεται τὰ
 ἐμφερόμενα τῷ Λόγῳ τῷ περὶ τῷ Ἁγίῳ Πνοῦματος, μετὰ προδήκης καὶ ἑτέρων
 ἐννοιῶν.

„μαρτυρήσαι περὶ ἐμῶ. Εἰ παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἐκπορεύεται, „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ὡσπερ τις καρπὸς, ἢ ποιότης ἐστὶ τῆς „ἰσσίας αὐτῶ, ἀγέννητος δὲ καὶ ἀκλίσιος ὁ Πατήρ, πῶς ἂν εἴη γεννη- „τὸν τὸ ἐξ αὐτῶ προχέομενον Πνεῦμα,; Ἄ δὴ τὰ αὐτὰ ἐπανα- „φέρει καὶ τῷ Βιβλ: τῶν εἰρημ: Ἀποδείξ: περὶ τὸ τέλος, Τόμ: Ε'. Μέρ: Α'. Σελ: 677.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τῷ ΛΔ'. Λόγος τῶν Θεσαυρῶν Ἐπιγραφῇ, Σελ: 349. ὡς ἔχει. „Ὅτι ἐκ μετοχῆς τῆς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ „Ἅγιον ἐστὶ τὸ Πνεῦμα· ἀλλὰ φύσει καὶ ἰσικῶς ἐξ αὐτῶ. Καὶ Σελ: 359. „Εἰς ὅντως ἐστὶν ὁ Θεὸς, ἀπλῶς καὶ ἀσώθετος, καὶ πά- „σης ἑτεροειδῆς φύσεως ἀμιγῆς. Ἐξ αὐτῶ δηλονότι καὶ ἐν αὐτῷ „τὸ Πνεῦμα φυσικῶς, καρπὸς ὑπάρχων αὐτῶ, καὶ ἐκ ἑξωθεν εἰς „ὑπόστασιν ἐνεχθὲν, ἐδὲ ἐπλήρητον ἔχον τῷ ὅπερ ἐστὶ, κατὰ τὴν „τῶν ἑτεροδόξων ἀθελίαν,.

Καὶ Βιβλ: Β'. τῶν περὶ Τριάδος Διαλόγων, μετὰ τὴν ἀρχὴν, Τόμ: Ε'. Μέρ: Α'. Σελίδι 423. „Ἅγιον δὲ Πνεῦμα προσερεῖς, „τὸ ἐκ Θεῷ Πατρὶ δι' Υἱῶ προχέομενον φυσικῶς καὶ κατὰπερ „ἐν τύπῳ τῆς ἐκ σωμαίων διεκπνοῆς τὴν ἰδίαν ἡμῖν κατασημαῖνον „ὑπαρξιν,.

Καὶ ἐν Διαλόγ: τῶν περὶ Τριάδος: Ε'. περὶ τὸ μέσον, Τόμ: Ε'. Μέρ: Α'. Σελ: 565. „Ὅταν τοίνυν λέγηται ζωῆς μέτοχος ὁ Υἱός, „ἡγαν ὅτι ζωοποιᾶται παρὰ τῷ Πατρὶ, τὴν Θείαν ἐνθὺς ἀνολογίαν „φύσιν ὅλῳ, ὡσπερ ἐν Πατρὶ νοημένῳ, ἐν ᾧ, καὶ ἐξ ἑ καὶ ὁ Υἱός, „καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ζωοποιόν, τοῖς εἰσκηκριμένῳ ἔχουσι τὴν ζωὴν, „τὴν ζωοποίησιν ἐνεργῶν· ἔχ. ὡς τῆς ἀβρότης φύσεως ὄργανον, „ἀλλ' οἰοπέπως ὅλῳ αὐτῆς τὴν ποιότητα δι' ἑαυτῶ τῇ κτίσει δω- „ρῶμενον,.

Καὶ ἐν τῷ Ε'. δὲ Διαλ: μετὰ τὴν ἀρχὴν, Τόμ: Ε'. Μέρ: Α'. Σελ: 592. „Τίνος ἴδιον φῶμεν εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; πότε- „ρα δὴ, μόνος τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ἢ γὰρ καὶ τῷ Υἱῷ; ἢ καὶ „ἀνὰ μέρος ἑκατέρω; καὶ ἀμφοῖν ὡς ἐν, ἐκ Πατρὶ δι' Υἱῶ, διὰ „τὴν ταυτότητα τῆς ἰσσίας,; Οὕτως ἔγωγε φημί.

Καὶ ἐν Διαλόγῳ Ζ'. περὶ Τριάδος, πρὸ τῷ μέσῳ, Σελίδι 643. „Τίς ἐξοίσει ποτ' ἂν, εἰπέμοι, τῆς ἰσσίας τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, τὸ „ἐν αὐτῷ τε καὶ ἐξ αὐτῶ Ἅγιον Πνεῦμα; Ἀρ' ἐκ εἰς λῆξιν παν- „τὸς ἂν ᾖ θράσος, καὶ εἰ μόνον τις ἔλοι ταυτὶ κατὰ νῦν,; Καὶ πρὸ τῷ τέλει, Σελ: 656. „Ὅτι γὰρ ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύεται τῆς τῷ „Θεῷ καὶ Πατρὶ ἰσσίας (τὸ Πνεῦμα) ἐκ ἀσυμφανέος. Προκίσεται „δὲ τοῖς γε ἀληθῶς ἀρτίφροσιν ἐνκόλως ἰδεῖν, ἐκ γε τῷ λελέχθαι „σαφῶς: ὁ ἐγείρας Χριστὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσῃ καὶ τὰ „θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τῷ ἐνοικῆντος αὐτῷ Πνέματος ἐν ὑμῖν. — „Τὸ δὲ ἴδιον τῷ Θεῷ, καὶ ἐξ αὐτῶ κατὰ φύσιν, εἰ ζωῆς τητάθαι „δώσομεν,;

Ἐν δὲ τῷ Βιβλίῳ τῶν ἀποδείξεων, ὅτι Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, πρὸ τῷ τέλει, Τόμ: Ε'. Μέρ: Α'. Σελ: 673. „Λεγέτωσαν „τοίνυν ἡμῖν οἱ ἐκ μετοχῆς τῆς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τὸ Πνεῦμα „πολυμῶν-

„τολμῶντες λέγειν Ἅγιον εἶναι, καὶ ὁ φυσικῶς, τίποτε ἄρα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καὶ ἰδιαζόντως ἐστίν; Ἀλλ' ἔδεν ἕτερον ἠκίσταμεν παρὰ ταῖς θείαις Γραφαῖς. Οὐκ ἄρα ἐκ μετοχῆς, ἔδὲ ἐκ σωθέσεως Ἅγιον. Ἀλλ' ἐστὶ καὶ φύσις Ἀγιαστικὴ, καὶ τῆς τῆς Θεῆ καὶ Πατρὸς Θεότητος, ἢ ἕτως εἶπω, ποιότης ὅσπερ ἐν καὶ ὁ γλυκασμὸς τῆς μέλιτος, ἢ καὶ ἐξ ἄνθους ἐνωδία„

Καὶ ἐν Βιβλ: Α'. τῶν κατὰ Ἰβλιανῆ, περὶ τὸ μέσον, Τόμ: 5. Σελ: 21. „Γεγέννηται μὲν γὰρ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς, καὶ ἐστὶν ἐν αὐτῷ τε καὶ ἐξ αὐτῆς Φυσικῶς ἐκπορεύεται δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα ἴδιον ὃν τῆς Θεῆ καὶ Πατρὸς, καὶ ὁμοίως τῆς Υἱῆ„

Καὶ Βιβλ: Η'. κατὰ Ἰβλιανῆ, μετὰ τὴν ἀρχὴν, Σελίδι 264. „Καὶν εἰς ἓνα λέγοι Θεὸν, ἀλλ' ὁ δίχα τῆς ἰδίας γεννήματος ἐννοήσαι ποτὲ τὸν Πατέρα ἔδεμὼ τῆς κατὰ φύσιν ἐξ αὐτῆς (τῆς Πατρὸς) προχέομενος Πνεύματος (νοήσαι δηλ: τὸν Πατέρα) ὁ καὶ ἐστὶν ἴδιον αὐτῆς„ Τελόβτατον δὲ αὐτόθι πολὺ πρὸ τῆς τέλους, Σελ: 275. „Καὶ γὰρ ἐστὶν ἀγεννήτης Πνεῦμα Θεῆ, ἴδιον αὐτῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς προϊόν ἐνυπόστατόν τε, καὶ ζῶν, καὶ αἰεὶ ὄν„

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ ὁ Κύριος Ἐπίσκοπος (10) ἐν τῇ Ἀνατροπῇ τῆς Θ'. τῶν Ἀναθεματισμῶν τῶν ὑπὸ Κυρίλλου τῆς Ἀλεξανδρείας ἐν Τόμ: Δ'. τῶν Συγγραμ: τῆς Γραικο-Λατ: Ἐκδόσ: τῆς ἐν Παρις: Ἔτη 1642. Σελ: 718. „Ἰδιον δὲ τὸ Πνεῦμα τῆς Υἱῆ, εἰ μὲν ὡς ὁμοφυῆς, καὶ ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον ἔφη, σιωπολογήσομεν, καὶ ὡς ἐνσεβῇ δεξόμεθα τὴν Φωνὴν εἰ δ' ὡς ἐξ Υἱῆ, ἢ δι' Υἱῆ, τὴν ὑπαρξίν ἔχον, ὡς βλάσφημον τῆτο καὶ ὡς δυσσεβῆς ἀπορρίψομεν. Πισύσομεν γὰρ τῷ Κυρίῳ λέγοντι: τὸ Πνεῦμα, ὃ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται. Καὶ τῷ Θεοτάτῳ Παύλῳ ὁμοίως φασκοντι: ἡμεῖς δὲ ὁ Πνεῦμα τῆς κόσμος ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς Θεῆ. Διαρρήδω ἐν ὁ Θεοδώρητος τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ ἐκ τῆς Υἱῆ, ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς, ὅπερ ἐστὶν ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς, φησὶν ἐκπορεύεσθαι„ Δῆλον δὲ μὴ ταύτῃ γε τῆς Θεοδωρήτης τὴν πίσιν μόνον εἶναι ἰδίως αὐτῷ διαφέρουσιν ἀλλὰ πάντων τῶν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Διδασκάλων πίσιν ταύτῃ γενέσθαι κοινῇ. Εἰ γὰρ τις ἐν ἐκείνοις ἄλλως ἢ περὶ τῆς Φρονῶν, εἴτε Κύριλλος, ὁ καὶ πρὸς τὰς Ἀνατροπὰς ὧν ἐκδεδώκει Ἀναθεματισμῶν αὐτοῖς ἀνταπολογησάμενος εἴτ' ἄλλος ὅστις ἐν, (αἱ γὰρ ὑπὸ Θεοδωρήτης Ἀνατροπῇ τῶν τῆς Κυρίλλου Ἀναθεματισμῶν ἐκείναι, διὰ πάσης τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας διετεθρύλλωτο) τῆς δόξης ἀπελέγξει πάντως τὸν Θεοδώρητον ἐκ αὐτῶν παρέλιπεν. Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτον διεπράχθη ἔδεν, συμφανὲς δήπερ, τῆς αὐτῆς ὑπάρξαι τιμωκαῦτα πίστεως περὶ τὸ Δόγμα, καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Διδασκάλων, ὅσπερ ἐν καὶ τὰς ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις Πατέρας ἅπαντας. Ἐπεὶ δ' αὐτοῖς, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκείνων διαχρισμένων

(10) Φῶς μὲν ἐν Ἔτη 386. Ἐπισκοπήσας δὲ ἐν τῷ 420. Ἀποβιώσας δὲ κατὰ τὸ 457.

μένων Ἀνατολικῶν Ἐπισκόπων, καὶ τῶ Κυρίλλου γεγονόσιν αἱ διαλύσεις, ὡς, ἐκ τῆς Ἰωάννου τῷ Ἀντιοχείας Ἐπιστολῆς, Κύριλλος διέγνω, μηδαμῶς ἐκείνης σωηγορέντας τῇ Νεστορίᾳ περὶ τῶν διωγῶν ἐπὶ Χριστῷ προσώπων κακοφροσύνη, ἔδεν τι πλέον ἐνδεῖν ἡγήσατο, ὥστε εἰς κοινωνίαν αὐτοῖς σσελεῖν. Ἀλλὰ γὰρ ἀγνοεῖν αὐτὸς οὐκ εἶχεν, ὅτι Θεοδώρητος (ὑπῆρχον δ' ὡς ἐφεξῆς εἰσόμεθα, συμφρονῆντες τῷ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ἀνατολικῶν) οὐ μόνον τῷ ἐκ τῶ Υἱῶ ἐκπορεύσιν τῷ Πνεύματι ὡς ἀποδοκιμάζων, ἀλλὰ καὶ ἀσέβειαν προσέτι καὶ βλασφημίαν τῷ Δόγματι καταψηφισόμενος. Ἐπειδή-περ οὖν οὐ παρὰ τῷ Κυρίλλῳ προήχθη τοῖς Ἀνατολικοῖς αὐτοῖς καὶ Θεοδώρητῳ πράγματα παραχρῆν, ἢ κακοδοξίας τινὸς τῆς περὶ τῷ αὐτῷ ὑπιδέσθαι, καὶ τῷ μετ' αὐτῶν ἔνωσιν ἀποκλίνειν, δηλὸς ἐστὶ δῆλα ἐντεῦθεν μηδ' αὐτὸς (καθάπερ οὐ οἱ λοιποὶ τῶν ἐκ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας) πισθῶσας τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ ἐκπορεύεσθαι. Ἐπειτα δὲ, καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἀθροισθείσης Συνόδου, καὶ τῶ Θεοδώρητῳ εἰσενεχθέντος σὺν τοῖς λοιποῖς, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι καὶ οἱ τῷ συμπατριάζοντες, οἱ τῶ Διοσκόρου τε καὶ τῶ Εὐτυχῆς σωθιασῶται, κατεβῶν τε καὶ ἀπελαθῶν ἡξίσιν Θεοδώρητον· οἱ δ' Ἀνατολικοὶ, καὶ ὅσοι τῶν Καθολικῶν ἄλλοι, οἱ τῶ Εὐτυχῆ ἀντιφρονῶντες, ἐρρωμένως αὐτῷ προέστησαν, ὡς ἐκ τῆς Α'. τῶν τῆς Συνόδου Πράξεων ἐκείνης ἐστὶ φανερόν. Ἐν δὲ δὴ τῇ Η'. Πράξει, τῆς Θεοδώρητῳ αἰτίας ἡδὴ ἀνακρινομένης, καὶ προβαλλομένης τῆς ἐπὶ τὸν θρόνον τῶ Ἀνδρὸς ἀποκαταστάσεως, ἔδεν παρ' αὐτῷ ἡτήσαντο, ἢ Νεστορίᾳ τὸ Ἀνάθεμα καταπέμνῃ οὐ γενομένη, τῷ Θρόνῳ ἀπεδοκίμασεν. Κατέκρινεν οὖν ἐν τῷ τῷ Θεοδώρητῳ τὰ Νεστορίᾳ, ἅτλα καὶ ἡ Γ'. Σύνοδος πρότερον. Ἀλλ' ἢ Σύνοδος ἐκείνη, ἔδόλως ἐπὶ Νεστορίᾳ καὶ τῶν συνυποβηθῶν, τῷ ἐκ μόνου τῶ Πατρὸς ἐκπορεύσιν τῶ Ἁγίου Πνεύματος κατακρίσει καθυπέβαλεν. Ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς ἅρα Συνόδου καθολικὸς ὢν Θεοδώρητος διεπεγνώσθη, ὡς τὰς πρὶν ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Γ'. Συνόδου καταδικασάσας τῶ Νεστορίᾳ κακοδοξίας ἐπιτακρίνας, καὶ εἰ παρ' αὐτῷ ἔτι, καὶ τῆς προόδου τῶ Ἁγίου Πνεύματος τῆς καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ, ὡς ἀσέβης τε καὶ βλασφημίας καταψηφισόμενος Δόγματος. Τοιγαρὲν ἐπ' ἀνάγκης ταύτῃ τὸ τιμωρικὸν ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τῷ πῖσιν κεκρατηκέναι, ὅτι ἐκ μόνου τὸ Πνεῦμα τῶ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Μάταιος δὲ ἅρα ὁ διατενόμενος (11) μὴ ἄλλως τὸν Θεοδώρητον ὑπὸ τῶ Ἱερῶ Λέοντος ἀπολυθῆναι τῶ Ἀναθέματος, ἢ τῷ ἐκ τῶ Υἱῶ ἐκπορεύσιν τῶ Πνεύματος πρότερον καθωμολογηκότα, ὡς αὐτὸς μὲν πρότερον ἠρνεῖτο, ὁ δὲ Λέων ὁ μέγας τρανῶς ἐδίδασκε. Διαβολὴ γὰρ ἀναιδεσάτη αὕτη, ὅτι ποτὲ Θεοδώρητος καθυποβέβληται ἀναθέματι, ὡς ἐξῆς εἰσόμεθα. Εἴτα, καὶ τὸ μὲν αὐτὸν σωάμα τοῖς λοιποῖς τῶν Καθολικῶν Ἀνατολικῶν συναποχρισθῆναι (τῶν ἀμφὶ Κυρίλλον), ἀληθὲς τῷ γε τὸ δὲ καὶ μὴ ἄλλως αὐτὸν,

(11) Κιχώριος ἐν Ζητήμ: Β'. τῶ παρ' αὐτῷ Βήματος, Σελ: 22.

αὐτὸν, ὅτι μὴ ὑπὸ τῆς μεγάλης Λέοντος, εἰς κοινωνίαν ἀποδεχθῆναι, ἐκείνο πάλιν ψεύδης. Αὐτοκινήτως γὰρ τῶν διαφερομένων ὁμονοήσαντων συγκεκρότηται τὰ τῆς εἰρήνης, ὡς Κύριλλός τε καὶ ὁ Ἀντιοχείας Ἰωάννης, οἱ τῶν ἐκατέρωθεν Πατριῶν, ὡς εἰπεῖν, ταξίαρχοι, τελούταίον σωεῖδον μηδὲν πρὸς ἄλληλα διαφωνεῖν τὰ μέρη, ὡς μὴ φρονέοντα ἀντίξοα. Τοιγαρὲν παραδέδεκται μὲν Θεοδώρητος εἰς κοινωνίαν ὑπὸ Κυρίλλου, ἀποκατέστη δὲ ἐπὶ τὸν ἴδιον τῆς Ἐπισκοπῆς Θρόνον καὶ ὑπὸ τῆς Δ'. Σωόδου τῆς Οὐκμενικῆς. Μήτοι γε δὲ ἄρα καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν ποτὲ πρετράπη, τὴν ὡς ἐτύγχανεν ἀποδοκιμάζων τῆ Πνεύματος ἐκπορεύσιν καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ὁμολογήσαι πρῶτον, καὶ ἀνακαλέσασθαι τὸ Φρόνημα; τῶν ἑδὲν ἄλλ' ἢ μόνον, Νεσόριόν τε καὶ τὰς ἐκείνους κακοδοξίας, τὰς ἐν τῇ Γ'. Σωόδου κατακρίσεως ἀναθέματι καθυποβαλεῖν. Ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι, καὶ ἡ τῆς μεγάλης Λέοντος, ὑπὲρ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς δῆθεν προόδου τῆς Πνεύματος προτεθείσα ῥῆσις διέφθαρται, ὡς ἐν ἄλλοις ἡμῖν δειχθήσεται. Μηδὲν ἄρα, ὅ, τι καὶ ὑγιές, τὸν Ἰησοῦν σωιέναι κἀντεῦθεν πρόδηλον.

Παρὰ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ τῆς ἐκ Πατρὸς ἅμα καὶ Υἱᾶς ἐκπορεύσεως τῆς Πνεύματος ἐν τέτοις φέρεται Θεοδώρητος, ἑδὲ τοιαύτῳ τινὰ δόξαν τῷ Κυρίλλῳ προσέβωσαν φαίνεται ἀναιρεῖ δὲ μόνον τὴν τῆς Πνεύματος προόδον τὴν ἐκ μόνου τῆς Υἱᾶς. Κατὰ γὰρ ταύτης ἐπὶ τῆς προτεθέντος χωρὶς διαλεγόμενος, εἰς, φησὶν, ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι διδάσκει τὸ Πνεῦμα, καὶ ἡμεῖς σωομολογοῦμεν εἰ δ' ἐκ τῆς Υἱᾶς αὐτὸ διατείνεσθαι προέξαι, βλασφημιῶν ἐσὶν. Εἰ τοίνυν καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τῆς Υἱᾶς πρόεισι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα (κατὰ γὰρ τῆς τοιαύτης φρονήματος τῷ Θεοδώρῳ ὡς ὁ ἀγών) πάντως ἐκ μόνου ἔξαι τῆς Υἱᾶς, καὶ καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύομενον. Καθάπερ καὶ καὶ τοῖς Μονασιείοις αὐτὸς ἐπισέλλων, τέτοις εὐκότα λέγων ἐσὶν ἀμέλειτοι: ὡς καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τῆς Υἱᾶς προέξαι τὸ Πνεῦμα, διδάσκων γένοιτο Κύριλλος. Ἐὰν ἄρα διὰ τῶν ἐπενεχθέντων ῥημάτων, κατὰ τῆς ὁμολογεμένης τῆς Ἐκκλησίας Δόγματός τὸν Θεοδώρητον ὑποβώμεν ἀντιφερόμενον, ἀνάγκη πᾶσα Κυρίλλῳ τε αὐτὸν, καὶ τὰς λοιπὰς ἀπαξάπαντας Καθολικὰς ἡγήσασθαι, μὴ ἐκ τῆς Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τῆς Υἱᾶς μόνου προέξαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, γενέσθαι διδάσκοντάς ὅπερ ἄτοπον. Καὶ συμφανὲς ἄρα ἐσὶν ἐντεῦθεν, ὡς ἔχει κατὰ τῆς ὁμολογεμένης τῇ Ἐκκλησίᾳ Δόγματος ἀντιφερόμενος ὡς, ἔξ ὧν ἔφασκε, Θεοδώρητος, ἀλλὰ τὸναντίον, αὐτῆς μᾶλλον ὑπῆρχε τῆς Καθολικῆς πίστεως ὑπεραμυνόμενος. Εἰ δὲ Κυρίλλος τε καὶ τῶν ἄλλων ἡ κοινὴ ἐτύγχανε δόξα, ἐκ Πατρὸς ἅμα τὸ Πνεῦμα καὶ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεσθαι, ἑδὲν ἂν ἦτον καὶ τὴν δόξαν ταύτῃ ἀπῆλεγεν, ἅτε δὴ παρὰ τῶν Γραφῶν μεμνημένος, ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς εἶναι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύομενον. Ὡς φανερόν καὶ τῶν, ἡμῖς τῆς Ἐκκλησίας τὸ καθόλου δόγμα περὶ ὑπάρξεαι, ὅτι ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶς ἅμα τὸ Πνεῦμα πρόεισι. Τελούταίον δὲ καὶ ἐκείνο ἐντεῦθεν καθίσταται πρόδηλον, τὸ μὴ ὀρθῶς παιδάς Λαλίνων τὸν Θεοδώρητον αἰτιάσθαι, ὡς πρῶτον

Τόμ: Α'.

Ω

τῶτον

τῶτον δὴθεν τὴν ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱὸς ἐκπόρευσιν τῶ Πνεύματος ἀπα-
νηγάμενον. Ἐπεὶ μὴδ' ἐπ' εὐθείας κατὰ τῆς τοιαύτης αὐτὸς ἀν-
θυπενήνευται δόξης, μόνος δ' ἀπελέγετο προήχθη τὸς ἐκ τῶ Υἱὸς
μόνος, ἡμῖς δὲ ἐκ τῶ Πατρὸς ἐκπορεύειν τὸ Πνεῦμα δογματίζον-
τας. Ὁ δὴ ψόδὲς εἶναι καὶ αὐτὸς Λατίνος ὁμολογεῖν εἰκός.
Καὶ τοι περ, κατὰ τὸ ἀκόλουθον, ἐκ τῶν ἐκείνους ῥήματων σαφῶς
ἐπιφέρεται, ὡς ἐκ τῶ Πατρὸς μόνος, ἔκκεν δὲ καὶ ἐκ τῶ Υἱὸς ἐκ-
πορευόμενον ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Πρὸς μέντοι ταῦτα, οἷον κατ' ἔριν Φιλονικῆς ἀντιβιάσασιν
οἱ Λατῖνοι, τὰς ὑπὸ Θεοδώρητος λέγοντες τῶν Ἀναθεματισμῶν
τῶ Κυρίλλου Ἀνατροπὰς, κατακριθῆναι παρὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Ε'.
Συνόδου, Ἀναθέμ. ΙΓ'. ἐν τῇ Η'. τῶν Σωελόσεων. — Ἀλλὰ μὴ
παρὰ τῶτο, τὰ ἐν ταῖς Ἀνατροπαῖς ἐκείναις λεγόμενα σύμπαντα
καταψηφισθέντα τῷ Ἀναθέματι καθυπόβεβληται; Πολλὰ γὰρ δήπερ
ἀπαντᾷ ἐν ταῖς Ἀνατροπαῖς ἐκείναις καὶ Δόγματα ἄλλα, ἅπαντα
ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Ε'. Συνόδου κατακρίσει καὶ αὐτὰ καθυποβε-
βληθῆναι ἐκ ἑστῶν εἰπεῖν μόνων δηλονότι καταψηφισαμένης ἐκείνων,
ὅσα Θεοδώρητος ὑπεναντία Κυρίλλῳ διδάσκων πεφώραται (12).
Ἀλλὰ καὶ μήπερ Κύριλλος ἀπαντήσας κατέπε Θεοδώρητος, ὡς ἐκ
ἐξ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῶ Πατρὸς δὲ προεῖναι διδάσκοντος; ἢ
ἐξελέγχων κατήψατο; ἢ ἔχι, ὡς σωείδομεν, δι' ὧν τῇ Θεοδώ-
ρῳ περὶ τῆς ἀπεκρίνατο δόξης, καὶ μᾶλλον αὐτῷ σωέδετο;
Τῷ ὄντι δὲ, μόνων ἕνεκάγε τῶν Νεστορίου κακοδοξιῶν, ὅσαι τῇ
Δέλτῳ ἐμπαρεσέγοντο, τὴν κατὰ Θεοδώρητον ψήφον ἢ Οἰκουμενι-
κῇ Ε'. ἠνέγκατο Σύνοδος. Οὕτω γὰρ ἔχει ἐπὶ τῇ ΙΓ'. Ἀναθέ-
ματος, κατὰ τὴν Η'. τῶν Σωελόσεων. „Εἴτις ἀντιποιεῖται τῶν
„ἀσεβῶν Συγγραμμάτων Θεοδώρητος, τῶν κατὰ τῆς ἀληθοῦς πί-
„σεως, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Α'. καὶ Ἀγίας Συνόδου, καὶ τῶ ἐν Ἀγίοις
„Κυρίλλου, καὶ τῶν ΙΒ'. αὐτῶν Κεφαλαίων καὶ πάντων ὧν συνεγρά-
„ψατο ὑπὲρ Θεοδώρου καὶ Νεστορίου τῶν δυσσεβῶν, καὶ ὑπὲρ ἄλλων
„τῶν τὰ αὐτὰ τοῖς προειρημένοις Θεοδώρῳ καὶ Νεστορίῳ φρονούντων,
„καὶ δεχομένων αὐτοὺς, καὶ τὴν αὐτῶν ἀσεβειαν, καὶ δι' αὐτῶν
„ἀσεβεῖς καλεῖ τὸς τῆς Ἐκκλησίας Διδασκάλους, τὸς κατ' ὑπόστασιν
„τὴν

(12) Μάρτυς δὲ τῶ λεγομένου ἀξιοπιστότατος Λατίνου δικαίου εἶναι ὁ Πάπας Πελάγιος
ὁ Β'. ὅς τις ἐν τῇ ὑπὲρ τῆς Ε'. Συνόδου τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐπιστολῇ αὐτῇ, Ἀρθερ
Κ'. ταῦτα φησί. Neque enim Theodoretum omnia scripta damnamus, sed sola quæ
contra duodecim Cyrilli capitula; sola quæ quæ contra rectam Fidem aliquando scrip-
sisse monstratur; quæ tamen et ipse damnasse cognoscitur, qui in S. Chalcedonensi
Synodo vera confessus invenitur. („Οὐ γὰρ ἅπαντα τὰ Θεοδώρητος καταδικάζομεν,
„μὲν δὲ τὰ κατὰ τῶν δώδεκα Κυρίλλου Κεφαλαίων, καὶ μόνον τὰ κατὰ τῆς ὁρθῆς
„πίσεως ὑπ' αὐτῷ γεγραπθῆναι ποτὲ δεικνύμενα, ἀ μὲν τοι γε καὶ αὐτὸς καθυπο-
„βαλὼν κατακρίσει διαγινώσκεται: ὅς ἐπὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Ἱερᾶς Συνόδου τ' ἀλη-
„θὲς ἔρεται καθομολογῶν,.) Αὕτη γὰρ ἡ Ἐπιστολὴ πρὸς τῶ Πάπα γεγραπταί
Πελαγίῳ Ἠλίῳ τε τῷ Ἀκυλίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς Ἐπισκόποις τοῖς ἐν Ἱερᾷ
Σχισματικῶς, τοῖς μηδ' αὖτε τῇ κατακρίσει τῶν τριῶν Κεφαλαίων ὑπέκειντο.
Καίτοι δ' ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἐν τοῖς Συνοδικαῖς τοῖς ὑπὸ Σεβαστιανῶν τῶ Βουλῆ, ἐν Τόμῃ
Δ'. Σελ: 305. τῆς Παρισιακῆς Ἐκδόσεως, τῆς ἐν ἔτει 1636.

„τιὼ ἔνωσιν τῶ Θεῷ Λόγῳ Φρονήσας καὶ ὁμολογῶντας καὶ ἔπερ
 „ἐκ ἀναθεματίζει τὰ εἰρημένα ἀσεβῆ Συγγράμματα, καὶ τὰς τὰ
 „ὅμοια τέτοις Φρονήσαντας, ἢ Φρονήντας. Καὶ πάντας δὲ τὰς γρά-
 „ψαντας κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἢ τῶ ἐν Ἀγίοις Κυρίλλῳ, καὶ τῶν
 „δώδεκα αὐτῶ Κεφαλαίων, καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀσεβείᾳ τελευτήσαν-
 „τας ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. Τὸ τοίνυν Θεοδώρητος Σύγγραμμα
 ἐκείνο ὑποπέπτωκε τῇ κατακρίσει, ὡς τιὼ καθ' ὑπόστασιν ἐνότηता
 τῶ Θεῷ Λόγῳ μετὰ τῆς σαρκὸς ἀποφάσκον, καὶ διὰ τὰς ἄλλας κα-
 νοδοξίας, τὰς εἰς ταυτὸ τέτο ἡγέσας. Οὐκέτι δὲ καὶ διὰ τιὼ
 δογματισομένῳ ὁμῶς ἐκπόρυσιν τῶ Ἀγίῳ Πνεύματος ἐκ μόνου τῶ
 Πατρὸς. Ἄλλως τε δὲ, καὶ ἔδὲ Νεστορίῳ ἴδιον ὑπῆρχε τὸ δόγμα,
 ὅτι ἐκ τῶ Υἱῶ τὸ Πνεῦμα προέειν ὡς ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα δειχ-
 θήσεται.

Διαβολὴ δὲ ἀναιδεσάτῃ καὶ κείνῃ, τῶ Φήσαντος (13) ὡς ἀπό γε
 τῆς Γ'. Σωόδου, τὰ ὑπὸ Θεοδώρητος γεγραμμένα πάντα, καὶ αὐτὸς
 δὲ Θεοδώρητος τῷ ἀναθέματι ἤδη καθυποβέβλητο, καθάπερ ἐν καὶ
 παρὰ τῆς Σωόδου τῆς Ε'. ὕστερον. Οὐ γὰρ ὀνομασί παρὰ τῶν ἐν
 Ἐφέσῳ Πατέρων ἢ τῶ Πνεύματος ἐκπόρυσιν ἐξ Υἱῶ φέρεται ἀπο-
 κληρυθῆναι, ὡς μὴ κατὰ τῶ δὲ τῶ Δόγματος τῆς Σωόδου ταύτης
 συγκροτηθείσης τῶν δὲ τοι λοιπῶν, ὅσα ἐν τοῖς Θεοδώρητος, καὶ
 Νεστορίῳ, καὶ τῶ Μοψεσίας, κτ: Συγγράμμασιν ἐνεφέρετο πάντα,
 οἷον ἐπελέγει ἐν τῷ τῶ ἀναθέματος, κατεκόπη. — Ἀλλὰ πρῶτον
 μὲν, παρὰ τὸ τὰς Οἰκουμενικῶν Σωόδων, τιὼ Γ'. ἢ τιὼ Ε'. μὴ
 ὀνομασί ἐκσεσυρικέναι τιὼ, ἐν τοῖς ὑπὸ Θεοδώρητος γεγραμμένοις
 κατὰ Κυρίλλῳ, πρόοδον τῶ Ἀγίῳ Πνεύματος ἐκ μόνου τῶ Πατρὸς,
 ἔδ' ἡμῶς αὐτοὶ παρὰ τέτο, ὑπὸ τῆς Γ'. ἢ τῆς Ε'. τῶν Σωόδων,
 ἐπικυρωθῆναι ἤδη τὸ τοιοῦτον Δόγμα σπῶγειν ἐπιχειρῶμεν. Ἐνι-
 σάμεθα δὲ μόνον διατεινόμενοι, ὡς εἰ καὶ ἢ Οἰκουμενικῇ Ε'. τὸν
 Θεοδώρητον Λίβελλον ἐγένετο κατακρίνασα, ἐχλὶ σὺ ἐκείνῳ παραυ-
 τίνα, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἀπαξάπαντα καθολικὰ συγκατέκρινε Δόγ-
 ματα, μόνου δὲ τὰ ἐν τῇ Ἀποκρίσει ὑπὸ Κυρίλλῳ ἀποδοκιμασθέντα,
 οἷς περ ἑδαμῶς ἐγκαταλεντέον τὸ περὶ τῆς τῶ Πνεύματος ἐκ
 μόνου τῶ Πατρὸς ἐκπορύσεως. Καὶ τοίνυν, ὅτι ἐπὶ τῆς Οἰκου-
 μενικῆς Ε'. Σωόδου, σύμψασιν ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτῶ γεγραμμένοις Θεο-
 δώρητος ἀπλῶς κατακρίνεται, διαβολὴ τέτο πάντως παμμόχθηρος.
 Οὔτε γὰρ Θεοδώρητῳ, ἔδ' οἷς περ ἔτος συνεγεγράφετο πᾶσιν, ἢ Ε'.
 Σωόδος ψῆφον ἐπήνεγκε κατακρίσεως, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ὑπ' ἐκείνῳ
 κατὰ Κυρίλλῳ ὑπὲρ Νεστορίῳ γραφείοις, ὡς ἐν αὐταῖς ταῖς τῶ ἀνε-
 νεχθέντος Ἀναθεσματοσμοῦ λέξεσιν ἀριδῆλως συνεωράκαμεν. Ἦν
 γὰρ τὸ κατενεχθὲν ἀνάθεμα ὡδέ πως ἔχον. „Ἐἴτις τῶν τῶ Θεο-
 „δώρητος κατὰ Κυρίλλῳ γραφέντων ἀντιποιεῖται ἔτις ἐκ ἀναθεμα-
 „τίζει τὰ εἰρημένα ἀσεβῆ Συγγράμματα, καὶ τὰς τὰ ὅμοια τέτοις
 „(Νεστορίῳ

(13) Ο' Κιχάβιος ἔτος ὁ Πολωνὸς Ἰησεῖτης ἐν τῷ Β'. Ζητήματι τῶ κατ' αὐτὸν Βήμα-
 τος, Σελ: 22.

„(Νεσορίω καὶ τοῖς ἐξῆς) Φρονήσαντας, ἢ Φρονῶντας καὶ πάντας
 „δὲ τῆς γράψαντας (ὑπὲρ Νεσορίε) κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως, ἢ τῆς
 „ἐν Ἀγίοις Κυρίλλῳ, καὶ τῶν δώδεκα αὐτῶν Κεφαλαίων, καὶ ἐν τῇ
 „τοιαύτῃ ἀσεβείᾳ τελευτήσαντας· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω. Οὕτω
 διαρρήδιω ἢ Σινόδος τῶ ἀναθέματος ἐξαίρει, καὶ τῆς, ὅσοι δῆποτε
 καὶ τῷ Κυρίλλῳ ἀντιφρονήσαντες, ἢ κατ' αὐτῶν γράψαντες, καὶ μὲν τοὶ
 καὶ ἄχρι τέλους τῇ τοιαύτῃ δυσσεβείᾳ ἐνεπιμεμενηκότες ἐγένοντο.
 Ἐν οἷς ἕνα δῆπερ καὶ Θεοδώρητον ὑπάρξει ἀνωτέρω σωεωράκα-
 μεν, τὸν καὶ κατὰ Νεσορίε τὸ ἀνάθεμα ἀποφθεγγόμενον, καὶ
 ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Δ'. Συνόδου ἀποκατασταθέντα διὰ τῆς ἐπὶ
 τὸν Θρόνον τὸν ἴδιον. Τῷ ὄντι δὲ, τις ἂν τολμήσειε Θεοδώρητῳ,
 καὶ πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτῶν Συγγραφεῖσι Βιβλίοις, τὸ τῆς Ε'. Συνόδου
 προσάψαι ἀνάθεμα, ὃν μετὰ τῇ ἑνώσει Ἀγιώτατον Ἐπίσκοπον
 ἀπεκάλεε καὶ αὐτὸς Κύριλλος, ἐν τῇ πρὸς τὸν Μελίτινῃς Ἐπιστολῇ,
 ὡς ἐξῆς εἰσόμεθα; Ἀλλὰ γὰρ δὴ Θεοδώρητον ἀποδέχεσθαι, αἰδέ-
 σθαι τε τὸν ἄνδρα, καὶ τὰ ἐκείνου Συγγράμματα (ἐξαίρετων
 τῶν κατὰ Κυρίλλῳ) ἐγκρίνειν τε καὶ ἐπιδοκιμάζειν καὶ Πελάγιος
 ὁ Πάπας σαφεστάτοις ὁμολογεῖ δήμασιν, (κατωτέρω ὑποτεθείσε-
 ται) ἐν Ἐπιστ. Α'. τῇ ὑπὲρ τῆς Ε'. Συνόδου τῆς Οἰκουμενικῆς (14).
 Τίνι ἔν ποτε προσώπῳ, εἰ μὴ ἐς ἄκρον ἀναιδείας ἑλληλακότε, ὁ
 Ἰησυχίτης διατένεσθαι εἶχεν, ὅτι ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Ε'. Συνόδου,
 Θεοδώρητος, καὶ πάντα τὰ ὑπ' αὐτῶν συγγραφέντα τῇ κατακρίσει
 καθυποβεβλήται;

Ἀλλ' ἔτι ἐνσαΐης: (15) Ἐπὶ τῆς Θεοδώρητῳ γραφείσης κατὰ
 τῶν Ἀναθεματισμῶν τῶ Κυρίλλῳ Ἀνατροπῆς, εἰδὲν ἐπὶ συστάσει
 τῶν ἀμφὶ Νεσόριον ἐμφέρεται γεγραμμένον. Κατεκρίθη ἄρα τὸ
 Σύγγραμμα δι' εἰδὲν ἄλλο, ἢ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ μόνου τῶ
 Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι διατένεται. — Ἀλλὰ γὰρ ψευδὲς τὸ λεγόμε-
 νον, ὡς εἶχεν διὰ τὰς Νεσορίε κακοδοξίας ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Ε'.
 Συνόδου τὸ Θεοδώρητῳ Σύγγραμμα τῇ κατακρίσει καθυπενήνεκται.
 Ἐν γὰρ τῷ κατὰ τῶ Συγγράμματος αὐτῶ ἐπαγομένῳ ἀναθέματι,
 ἐγκαλεῖται ὑπὸ τῆς Συνόδου Θεοδώρητος, ὡς τῷ Ἀνατροπῇ ὑπὲρ
 Νεσορίε συγγεγραφῶς, καὶ τῶν ἐκείνου δογματῶν ὑπεραμυνόμενος.
 Μᾶλλον δὲ καὶ ἐπὶ λέξεως προσίθεται, ὡς ἄξια τῶ ἀναθέματος εἶναι
 τὰ τοιαῦτα Συγγράμματα πρὸ παντὸς, ὅτι ἐν αὐτοῖς Θεοδώρητος
 τῶ Θεῷ Λόγῳ τῷ κατ' ὑπόστασιν μετὰ σαρκὸς ἑνώσει ἀπηνήνεκτο.
 „Εἴτις, φασὶν, ἀντιποιεῖται τῶν ἀσεβῶν Συγγραμμάτων Θεοδώρη-
 „τῶ τῶν κατὰ τῆς ἀληθῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Α'. καὶ
 „Ἀγίας Συνόδου, καὶ κατὰ τῶ ἐν Ἀγίοις Κυρίλλῳ, καὶ τῶν δώδεκα
 „αὐτῶ Κεφαλαίων καὶ πάντων ὧν σωεγράφητο ὑπὲρ Θεοδώρου καὶ
 „Νεσορίε τῶν δυσσεβῶν, καὶ ὑπὲρ ἄλλων, τῶν τὰ αὐτὰ τοῖς προει-
 „ρημένοις

(14) Ὅρα καὶ τῷ ἀνωτέρῳ Σημείῳ (12).

(15) Ἀλλάτιος ἐν τῷ Β'. Βιβλίῳ τῆς Συμφωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἀνατολικῆς καὶ
 Δυτικῆς.

„ρημένοις Θεοδώρῳ καὶ Νεστορίῳ Φρονέντων, καὶ δεχομένων αὐτὰς,
 „καὶ τῶν αὐτῶν ἀσεβείαν· καὶ δι' αὐτῶν ἀσεβείας καλὰ τὰς τῆς Ἐκ-
 „κλησίας Διδασκάλους τὰς κατ' ὑπόστασιν τῶν ἑνωσιν τῶ Θεοῦ Λόγους
 „Φρονέντας καὶ ὁμολογούντας καὶ: „ Μάλιστα δὲ, καὶ ἐν τῇ Ε'. Πρά-
 „ξι τῆς αὐτῆς Συνόδου, ἔστιν ἃ ἐκ τῶ τοιαύτου Συγγράμματος τῶ
 Θεοδωρήτου καταλέγονται, ὡς δυσσεβῶς εἰρημένα, δι' ἅπερ ἔπειτα
 καὶ τῇ Η'. τῶν Πράξεων, ἄξιον εἶναι κατακρίσεως ἀπεφάνθη τὸ
 Σύγγραμμα, καθάπερ ἐφεξῆς αὐλόσκει ἡ Οἰκουμενικὴ προσέθετο αὐτῇ
 Σύνοδος. „Ἐξ ὧν δυσσεβῶς σιωγράψεν Θεοδώρητος, τὸ ἀκριβὲς τῆς
 „ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου θαυμάζειν ἔπειτα. Τότε γὰρ εἶδεν τὰς βλα-
 „σφημίας, πρῶτον μὲν πολλαῖς ἐχρήσατο κατ' αὐτὰς ταῖς ἐπιβοή-
 „σεσιν, ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλως ἀπεδέξατο, πρὶν ἢ Νεστόριον, καὶ τὰς
 „ἐκείνης βλασφημίας τῷ ἀναθέματι καθυπέβαλεν, ὑπὲρ ὧν γεγρά-
 „φει πρότερον ἀμυνόμενος. „ Ὡσαύτως δὲ καὶ Πελάγιος ὁ Πάπας
 Ῥώμης, ἔστιν ἃ τῶν τῶ Θεοδωρήτου Συγγράμματος ἐκείνης, ὡς δυσ-
 σεβῆ προώεγκε δόγματα, ὧνπερ ἔνεκεν ἐυλόγως ὑπὸ τῆς Οἰκουμε-
 νικῆς αὐτὸ Ε'. Συνόδου κατακρίσει καθυποβέβληται. (ἐν τῇ Ἐπισ-
 τῇ ὑπὲρ τῆς αὐτῆς ταύτης Συνόδου, τῇ ἐν τῷ Ε'. Τόμῳ τῶν
 Συνόδου: τῆς Παρις: Ἐκδ.: τῆς ἐν Ἑτα 1671. Στήλῃ 632.) Ὅποτε
 τοίνυν διὰ τὰ ἐν αὐτῷ δυσσεβῆ δόγματα, ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Ε'.
 Συνόδου τὸ Σύγγραμμα κατακρίσκει, τίς ἢ ἀναίδια, τῶ διὰ μόνον
 τῷ ἐκ τῶ Πατρὸς μόνον ἐκπόρευσιν τῶ Ἁγίῳ Πνεύματι, κατα-
 κρινθῆναι αὐτὸ διατείνεσθαι; Καὶ ταῦτα μηδὲ λόγους ψιλὰ περὶ τῆς
 ἐκπορεύσεως ἑαμὺν Φερομένων, ὡς ἐπ' ἀνάγκης περὶ τῶ διασημανθῆναι
 πάντως, εἰ περὶ ταύτης δὴ καὶ μόνης τὸ Σύγγραμμα ἐκείνο τῇ
 κατακρινέσει ψήφῳ καθυποβέβληται;

Ἐρεῖς: Καμὲν ἔδεν τῷ ὄντι, παρεκτός γε τότε, ἐπὶ τῶ Γράμ-
 ματος ἐκείνης, μὴ καλῶς ἀπαντᾷ ῥηθέν· τὰ γὰρ ἄλλα, οἷα τε
 ἐκτεθεῖναι πάντα, ὀρθῶς τε εἰρηθεῖν καὶ καθολικῶς. Ἀλλ' ὅπως
 ἂν ποτ' ἔχῃ τὸ περὶ τότε, (περὶ δ' εἰσέπαιτ' εἰρήσεται) ὁ λόγος
 ἡμῖν ἐπὶ τῶ παρόντος πρόκειται περὶ τῆς προθέσεως τῆς Συνόδου
 τῆς Οἰκουμενικῆς. Εἴπερ ἐν αὐτῇ δηλονότι δι' ἄλλα μὲν ἔδεν, διὰ δὲ
 τὸ δόγμα τῆς τῶ Πνεύματος ἐκπορεύσεως, τῆς ἐκ μόνου τῶ Πατρὸς,
 τὸ ῥηθέν Σύγγραμμα κατακρίσεως ψήφῳ καθυπενωμένῳ ἐκεί-
 δὲ καὶ ἐκείνο ζητεῖται νῦν, εἰ τὰ μὴ καλῶς ὑπὸ Θεοδωρήτου εἰρημένα
 ἐρμηνεύθῃν οἷα τε ἔστιν ἐπὶ τὸ ὀρθότερον. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τυφλῷ,
 Φασί, δῆλον, ὡς ἔχει τῷ ἐξ ἑξ ἑκπορεύσιν τῶ Πνεύματος σιω-
 σῶσα, τὰ δὲ κακῶς ἐν ἐκείνῳ τῷ Συγγράμματι εἰρημένα ἀποσκυ-
 βαλίσσας ἡ Οἰκουμενικὴ Ε'. Σύνοδος, τῷ κατ' αὐτὰ ἐπώεγκε ψή-
 φον, ὡς δὴ δέδεικται.

Αὐτίς μὲν ἐν Θεοδώρητος, ἐν τῇ εἰς τὰ Μονασήρια Ἐπιστολῇ
 (16) ἐν τῷ Α'. Τόμῳ: Σιωδικῇ: τῆς εἰρημένης Ἐκδόσεως, Στήλῃ 505.
 „Βλασφημίας

(16) Ἐπιγέγραπται δὲ ἡ Ἐπιστολή: „Θεοδωρήτου πρὸς τὰς ἐν τῇ Εὐφρατησίᾳ, καὶ
 „Ὁρσινῇ, καὶ Συρίᾳ, καὶ Φοινίκῃ, καὶ Κιλικίᾳ Μονάζοντας. „ Ἀριθμεῖται δὲ
 Τόμῳ: Α'. Α α Ἐπιστολή

„Βλασφημεῖ δὲ καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς αὐτὸ λέγων ἐκπορεύεσθαι, κατὰ τὴν τῆς Κυρίης Φωνῆς ἀλλ' ἐξ Ἰῆς τὴν ὑπαρξιν ἔχειν. Οὕτως αὖ ὑπόβθιον ἀποφαίνει βλασφημίας τὸν ἐκ τῆς Ἰῆς διδάσκοντα τὴν ὑπαρξιν ἔχειν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ μὴ ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι. Ἐνταῦθα δ' ἐπαναλαβεῖν ἐὼς τὰ εἰς τόδε ἀνήκοντα, ἐξ ὧν ἀνωτέρω διεταγόμεθα, περὶ τὰ εἰρημένα ὑπὸ Θεοδώρητος ἐπὶ τῆς Ἀνατροπῆς τῆς Θ'. τῶν τῆς Κυρίλλου Ἀναθεματισμῶν. Ἐνια καὶ γὰρ ἐξ ἐκείνων, καὶ ὧδε αὖ ἐυλόγως ἐξείη προσεπιδιατείνεσθαι.

Τελούτατον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Ἀναθολικῶν Ἐπισκόπων σὺν αὐτῷ Θεοδώρῳ ἐν ταῖς Ἀντιβρόχεσι ταῖς πρὸς τὰς ΙΒ'. τῆς Κυρίλλου Ἀναθεματισμῶν. Ἀναθεμ: Θ'. ἐνὸς καὶ μόνου ὡσαύτως μέμνηται, τῆς Πατρὸς, ἐξ ἧς ὁ, τε Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Οὕτω γὰρ ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ τῶν Σωδοικῶν τῆς προβρόχθειας Ἐκδόσεως, Στήλῃ 861. „Ὁν δὴ τρόπον καὶ ἐκ τῆς μιᾶς Θείας ἑσίας προελθεῖν πάντα νοεῖται ὁ γὰρ Λόγος ὁ τῇ ἑσίᾳ καὶ τῇ ὑποστάσει μονογεννῆς, ἀπαθῶς ἐξ αὐτῆς γεγέννηται. Ἔτω δὲ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύομενον, ἐν ἰδίᾳ ὑποστάσει ἔχει τὴν ὑπαρξιν. Ὡς ἐν ὑποστάσει τρισὶ μίαν μὲν ἑσίαν ἐξαικονίζεσθαι, μηδεμίαν δ' ἐξ αὐτῶν τῷ λόγῳ τῆς ἑσίας ἀλλοτριεῖσθαι· μόναις δὲ ταῖς ιδιότησι ταῖς Χαρακτηριστικαῖς, εἴτ' ἐν ἀπ' ἀλλήλων διακριτικαῖς, νοεῖσθαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τόδε, ἐξ ὧν ἡ Οἰκουμένη Ε'. Σύνοδος τῷ Ἀναθέματι καθυπέβαλε Συγγραμμάτων ἃ καὶ εἰς αὐτὴν ἔχει παρ' ἡμῶν, δι' αὐτὸ γε τῆτο, προβάλλεσθαι ἔτι ὡς ἀπλῶς τοῖς Λατίνοις, εἰ μὴ ἐξῆν καὶ ἀλλαχόθεν τὰ αὐτὰ προσεπιχυρίζεσθαι, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται.

Οὐδὲν ἀλλ' ἐν ἡττον καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν αὐτῶν Συγγραμμάτων, τῶν παρὰ πᾶσιν ἐγκρινόμενων, ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διδάσκει ὁ Θεόδωρος. Ἐν γὰρ τῇ Κ'. Ἐρωτήσῃ τῶν εἰς τὴν Γένεσιν, μετὰ τὴν ἀρχὴν, ἐν Τόμῳ Α'. κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις ῥηθεῖσαν Ἐκδόσιν Σελίδι 18. (17) „Καὶ γεννᾷ μὲν ὁ (ἄνθρωπος) νῆς τὸν λόγον, συμπρόεισι δὲ τῷ λόγῳ πνεῦμα, ὃ γεννώμενον καθάπερ ὁ λόγος, συμπαραμαρτῆν δὲ αἰετῷ λόγῳ, καὶ συμπροῖον γεννωμένῳ. Ἀλλὰ ταῦτα ὡς ἐν εἰκόνι πρόσεισι τῷ ἀνθρώπῳ, ὃ δὴ χάριν καὶ ἀνυπόστατος ὁ λόγος ἐστὶ καὶ τὸ πνεῦμα. Ἐπὶ δὲ τῆς Ἁγίας Τριάδος τρεῖς νοεῖμεν τὰς ὑποστάσεις. Γεγέννηται μὲν γὰρ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκ τῆς Πατρὸς ὁ Θεὸς Λόγος, ἀχώριστος δὲ ἐστὶ τῆς γεννήσαντος καὶ ἐκπορεύεσθαι ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, νοεῖται δὲ καὶ ἐν ἰδίᾳ ὑποστάσει. Προθέμενος ἐν Θεοδώρητος ἐνταῦθα τὴν ἀρχὴν παρα-

Ἐπιστολὴ ἐνά. ἐν τῇ κατὰ Χάλιν τὴν Μαγδεβεργικῇ προσφάτῳ Γραικο-Λατίνικῇ Ἐκδόσει, τῇ ἐν ἔτει 1768—1775. Τόμῳ Δ'. Μέρεϊ Β'. Σελίδι 1291.

(17) Ἐν τῇ ἀνωτέρῳ σημειωθείσῃ νεωτέρᾳ Ἐκδόσει τῇ κατὰ Χάλιν ἡ Ἐρώτησις ἀριθμεῖται Κ'. (ὃ γὰρ ἐν ΚΒ'.) ἐν Σελίδι 28.

παραδῆναι τῶν ὑποστάσεων, ἐκ τῆς Πατρὸς μόνῃ ὡς τὸν Υἱὸν γεννηθέντα, ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα παρὰ τῆς Πατρὸς διδάσκει ἐκποροδόμενον καὶ μόνον ἄρα τὸν Πατέρα ἀρχῇ τε ὄντα καὶ προβολέα ἐπίσθε τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Ἀγίας Πνεύματος.

Καὶ ἐν τῷ Β'. δὲ Βιβλ: τῆς Θεραπευτικῆς τῶν Ἑλλήνων Παθημάτων περὶ τὸ τέλος, ἐν Τόμ: Δ'. Σελ: 504. (18) „Πολλῶν τέττε πιθανώτερον τὸ Φάναι, ἐξ ἐκείνης γε τῆς ἀγεννήτης Φωαί, τὸν Λόγον, καὶ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα· τὸν μὲν, ὡς Λόγον ἐκ τῆς „Νῆς γεννώμενον· τὸ δὲ, ὡς Πνεῦμα ἐκποροδόμενον. Συμπρόεισι γὰρ τῷ Λόγῳ τὸ Πνεῦμα, ὃ συγγεννώμενον, ἀλλὰ ζωὸν καὶ παρομαρῖν καὶ ἐκποροδόμενον. Οὕτω πως αὐθις, ἵνα τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως δείξῃ, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα ἐπίσης ἐκ τῆς ἀγεννήτης προάγει τέττεσι ἐκ τῆς Πατρὸς. Προσιθεὶς δὲ ἐκεῖνα: „Συμπρόεισι γὰρ τῷ Λόγῳ τὸ Πνεῦμα ὃ συγγεννώμενον· μνείαν ἐποίησατο αὐτῶν, καὶ τῆς ἐξ Υἱᾶς προόδου τῆς Πνεύματος, ἔτι τοῖστον ἐπίσθεν.„

Ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῶν Θεῶν Κριμάτων Κεφαλ: Γ'. Τόμ: Δ'. Σελ: 257. (19) „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς ἔχει τὴν ὑπαρξιν μεμαθήκαμεν. Ἐκ μέντοι τῆς Θεᾶς εἶναι αὐτὸ, καὶ τὸ Θεὸν εἶναι, οἱ ἱεροὶ διδάσκουσι λόγοι. Ὁ μὲν γὰρ δεσπότης Χριστὸς ταῦτα περὶ αὐτῆς Φησί: Συμφέροι ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος ἐκ ἐλθούσεται πρὸς ὑμᾶς... Καὶ πάλιν: ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκποροδύεται, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Τῷ δὲ εἰπεῖν, ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκποροδύεται· ἔδειξε πηγὴν ὄντα τῆς Πνεύματος τὸν Πατέρα.„

Καὶ ἐν Διαλόγῳ δὲ Γ'. ὃ Ἐπιγραφῇ: ἈΠΑΘΗΣ· πολὺ πρὸ τῆς μέσης, ἐν τῷ Δ'. Τόμῳ Σελίδι 143. (20) „Ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ Θεᾶς καὶ τέτο (τὸ Πνεῦμα) ἔχει τὴν ὑπαρξιν... Ἐπειδὴ τοῖσι συννομολογούμεν ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς εἶναι καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, κτ:„

Καὶ ἐν τῷ Ὑπομνήματι δὲ, τῷ εἰς τὴν Α'. πρὸς Κορινθ: Ἐπισ: Κεφαλ: Β'. εἰς ἐκεῖνα: „Ἡμεῖς δὲ ὅχι τὸ Πνεῦμα τῆς κόσμου τέττε ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τῆς Θεᾶς· Τόμ: Γ'. Σελ: 130. (21) Ἐδειξεν ὃ μέρος ὃν τῆς κλίσεως τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, ἀλλ' ἐκ τῆς Θεᾶς τὴν ὑπαρξιν ἔχον. Τέτο γὰρ λέγει: Ἡμεῖς δὲ ὃ τὸ Πνεῦμα τῆς κόσμου ἐλάβομεν: ἀντὶ τῆς: ὃ κτιστὸν ἐλάβομεν Πνεῦμα, ὃδὲ δι' Ἀγγέλων τὴν τῶν Θεῶν Ἀποκάλυψιν ἐδεξάμεθα· ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκποροδόμενον Πνεῦμα ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὰ κεκρυμμένα Μυστήρια.„

Καὶ

(18) Ἐν τῇ κατὰ Χάλλω Ἐκδόσει Τόμῳ Δ'. Μέρει Β'. Σελίδι 757.

(19) Ἐν τῇ κατὰ Χάλλω Ἐκδόσει, ἡ Ἐπιγραφὴ τοιαύτη: „Αἰρετικῆς κακομυθίας Ἐπιτομή.„ Βιβλ: Ε'. Κεφ: Γ'. ἐν τῷ Δ'. Τόμῳ Μέρει Α'. Σελ: 388.

(20) Ἐν τῇ αἰρεσι: τῆς Χάλλης Ἐκδ: Τόμῳ Δ'. Μέρει Α'. Σελ: 214.

(21) Ἐν τῇ αὐτῇ Ἐκδ: Τόμῳ Γ'. Μέρει Α'. Σελ: 177.

Καὶ ἐν Βιβλ: Β'. περὶ τῆς Θεραπ: τῶν Ἑλλω: Παθῆμ: Τόμ: Δ'. Σελ: 503. (22) „Τῶν γὰρ ἀποπρωτάτων Πλάτωνος μὲν ἀνέχεσθαι, καὶ αἴτιον τῆς ὕλης τὸν Θεὸν λέγοντος, καὶ ξυαίδιον „τῷ Θεῷ τὴν ὕλιν ἀποκαλέντος καὶ τὰς ιδέας ἐκ τῷ Θεῷ, καὶ „ξὺ τῷ Θεῷ φάσκοντος εἶναι τὸν δὲ τῷ Θεῷ Λόγον, καὶ τὸ „Πανάγιον Πνεῦμα μὴ πάσχειν καὶ ἐκ τῷ Θεῷ φῶναι, καὶ ξὺ τῷ Θεῷ εἶναι„.

Ἦδη μὲν ἐν μετὰ τὰς τῶν διαφωνιῶν διαλύσεις, Κυρίλλῳ συνελθὼν μετὰ καὶ τῶν λοιπῶν Ἀνατολικῶν Θεοδώρητος, ἐν τῇ πρὸς Ἰωάννῳ τὸν Ἀντιοχείας Ἐπιστολῇ, τῇ μὴδὲ κατὰ Κυρίλλου, μὴδ' ὑπὲρ Νεστορίου πάντως γραφείῃ, σαφῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ, καὶ ἐκ ἐκ τῷ Υἱῷ προίεναι Θεολογεῖ, ὡς περὶ τῆς εἰρήσεως. Ταῦτα γὰρ τὰ ἐν ἐκείνοις κείμενα περὶ Θεοδώρητον ἐν ἐσὶ διατάνεσθαι. Οὕτως ἐν καὶ ἐκ τῶν ἄλλων Θεοδώρητου Συγγραμμάτων, τὸν μὴδὲ κατὰ Κυρίλλου, μὴδ' ὑπὲρ τῷ Νεστορίῳ αὐτῷ συντεθέντων, φανερὸν γίνεται, ἀμεταθέτως αὐτὸν αἰτεθολογηκέναι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὶ μόνου εἶναι ἐκπορευόμενον. Τίς ποτ' ἐν ἄρα τὰ τοιαῦτα Συγγράμματα μὴ ἀποδεκτὰ εἶναι φήσκειν, ὅποτε δὴ Πελάγιος ὁ Ῥώμης Πάπας, ἐν τῇ ὑπὲρ τῆς Οἰκουμενικῆς Ε'. Συνόδου Ἐπιστολῇ αὐτῷ, Ἐνθ: ἀνωτέρω (23). „Μόνα, φησὶ, τὰ αἰρετικὰ ἐκείνα Συγγράμματα ἀποπύσμεν „τὰ δὲ λοιπὰ τῶν αὐτῶν ὅπως ἀποδεχόμεθα, ἀλλὰ καὶ τέτοις „ἔτι κατὰ τῶν ὑπεναντικείμενων προχωρήμεθα„; Δεόντως ἄρα καὶ αὐτοὶ ταῖς ἐπενεχθείσας τῷ Θεοδώρητῳ μαρτυρίας ἐπόμενοι, κατὰ τὰ Λατίνων αὐτὰς τῶν πρὸς ἡμᾶς διαφερομένων ἀντιπροτίνομεν.

Δενῆς τοίνυν τῆς σάσεως, Κυρίλλῳ μετὰ τῷ Ἀλεξανδρείας, καὶ τινῶν Ἀνατολικῶν Ἐπισκόπων, ὧν Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχείας ἐξήρχεν, ἐπὶ πολὺ ἀναφύσεως, ἐφ' ᾧ τέως τὰ μέρη ἐκατέρωθεν εἰς ὁμόνοιαν συνελθεῖν, ἐπισέλλει μὲν Ἰωάννῃ Κυρίλλῳ, ἐκτίθησι δὲ ἐν τοῖς γραφομένοις, ὅπως αὐτὸς φρονῶν ἐτύγχανε καὶ πισθῶν περὶ τῷ ἐνὸς προσώπῳ, καὶ τῶν διωγῶν ἐπὶ Χριστῷ φύσεων. Κύριλλος δὲ τὴν Ἐπιστολὴν ἀναγνὼς, καὶ τῇ Καθολικῇ πίσει ευρῶν κατὰ πάντα σωάδεσαν, ὀρθοδοξίας τε τὸ ἐνλεῦθεν ἐπέγνω τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπισκόπου, καὶ τῇ πίσει ὁμοφρονήσας σὺν οἱ αὐτῷ ἀνεκήρυξεν. Οὕτω γὰρ αὐτὸς Κύριλλος ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννῳ Ἐπιστολῇ, (ἐν Τόμ: Ε'. τῶν Κυρίλλου Συγγραμ: Μέρ: Β'. Σελ: 106.) Καὶ ἐν τῇ Α'. Πράξ: τῆς ἐν Χαλκηδ: Οἰκμ: Συνόδου, Τόμ: Δ'. τῶν Συνοδ: Στήλῃ 168. „Ταύταις ὑμῶν ἐντυχόντες ταῖς „Ἱεραῖς φωναῖς, ἔτω τε καὶ ἑαυτὰς φρονέοντας εὐρίσκοντες: Εἰς „γὰρ Κύριος, μία πίσις, ἐν βάπτισμα' ἐδοξάσαμεν τὸν τῶν ὅλων „Σωτῆρα Θεὸν, ἀλλήλοις συχαίροντες, ὅτι ταῖς Θεοπνοῖσις „Γραφαῖς,

(22) Ἐν τῇ Πολλῇ μνημονογραφίᾳ Νεστορίου Ἐκδόσεως, Τόμῳ Δ'. Μέρεϊ Β'. Σελίδι 755.

(23) Ὅρα καὶ τὴν παρ' ἡμῖν ἀνωτέρω Σημείωσιν (12).

„Γραφαῖς, καὶ τῇ παραδόσει τῶν Ἀγίων ἡμῶν Πατέρων συμβαί-
 „νυσαν ἔχουσι πίσιν, αἵ τε παρ' ἡμῖν, καὶ αἱ παρ' ὑμῖν Ἐκκλησίαι·
 „Ἐν δὲ τῇ αὐτῇ Ἐπισολῇ, περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπορεύ-
 „σεως ὁ Κύριλλος ἀποφαίνεται ἐκείνα: „Ἐκπορεύεται μὲν ἐξ αὐτῆς
 „(τῆς Πατρὸς) ἔστι δὲ ἐκ ἀλλότριον τῆς Υἱῆς, κατὰ τὸν τῆς ἁγίας
 „λόγον· Ὡς ἀνωτέρω συνείδομεν. Τῶν ἐν Ἀνατολικῶν Ἐπισκό-
 „πων, τινὲς παρὰ τῆς Κυρίλλου ταύτῃ Ἐπισολῇ δεξαμένων, καὶ ὡς
 „ἐν ἅπασι τῇ καθολικῇ ἀληθείᾳ σύμφωνον ἔσαν ἐπαινεσάντων τε
 „καὶ ἀσπασαμένων, ἅπαντα ἐκ μέσης ἡρῆθη ἕρις τε καὶ διχόνοια. Ἐπεὶ
 „δ' ἄλλοις ἐκείνους ὑφορώμενοι διετέλεον Κύριλλον, ὡς μὴ ἐκ τῆς Πα-
 „τρὸς, ἀλλ' ἐκ τῆς Υἱῆς τὸ Πνεῦμα διδάσκοντα ἐκπορεύεσθαι, τοῖς
 „ἐπενεχθεῖσι ῥήμασι περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τότε τὸν νῦν ἐπισή-
 „σαντες, ἀντιγεγράφασι τῷ Ἀντιοχείᾳ Ἰωάννῃ τοιαύδε, ἃ καὶ
 „Μάρκος ὁ Ἐφέσις Ἀρχιεπίσκοπος ἐπήγαγεν ἐν Σωελόβσει ΚΓ'.
 „τῆς ἐν Φλορεντίας Σωόδου, ἐν Τόμῃ: ΙΓ'. τῶν Σωοδικῶν: κατὰ τινὲς
 „εἰρημένῳ Ἐκδοσιν, Στήλη 365. „Τάγε νῦν ἐπεσαλμένα (ὑπὸ τῆς
 „Κυρίλλου δηλονότι) τῇ Εὐαγγελικῇ εὐγενείᾳ καλλυύεται. Θεὸς
 „γὰρ τέλειος, καὶ ἄνθρωπος τέλειος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς
 „ἀναδείκνυσθαι ἐν αὐτοῖς. — Καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ ἐξ Υἱῆς,
 „ἢ δι' Υἱῆς ὑπαρξὲν ἔχον, ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἴδιον
 „δὲ Υἱῆς ὡς ὁμοῦσιον ὀνομαζόμενον. Ταύτῃ γὰρ τινὲς ὀρθότητα ἐν
 „τοῖς Γράμμασι θεασάμενοι, ὑμνήσαμεν τὸν τὰς ψευδίσσας
 „γλώσσας λατρεύοντα, καὶ τὸν ἀπηχῇ φθόγγον εἰς ἡδεῖαν ἀρμονίαν
 „μεταρρυθμίζοντα· Οὕτως ἄρα οἱ, τῇ διὰ Ἰωάννη τῆς Ἀντιοχείας
 „διαπεμφθεῖσιν Ἐπισολῇ, καθολικοὶ εἶναι ὑπὸ Κυρίλλου ἐπιγνωθέν-
 „τες, καὶ εἰς κοινωνίαν αὐτοῖς προσδεδεγμένοι, τρανῶς καὶ ἀπαρα-
 „τρέπτως ἔτι θεολογῶσιν ἐκ τῆς Πατρὸς, ἐκ ἐκ τῆς Υἱῆς τὸ Πνεῦμα
 „τὸ Ἅγιον ὅπερ ἔστιν, ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι. Φανερόν
 „δ' αἶμα καὶ νῆυσθεν μὴδ' αὐτὸν ὅλως Κύριλλον πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς
 „διενεχθῆναι, τὰς ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου τὸ Πνεῦμα πρεσβόοντας,
 „τινὲς δὲ πρόοδον τινὲς ἐκ τῆς Υἱῆς ἀποδοκιμάζοντας, ὥς τε τέττα γε
 „ἐνεκα, ἥτοι εἰς κοινωνίαν αὐτὰς μὴ προσέσθαι, ἢ τὸ παράπαν
 „ὑπενδοιάσαι περὶ τινὲς τέττων εὐσέβειαν. Τῆς γὰρ καθολικῆς φρονή-
 „ματος ἔχουσαι τὰς ἄνδρας δόξαι ἐπάνανγκες· ἐπεὶ ἐκ αὐτῶν ἄλλως,
 „τοσούτον ὑπεριδὼν δόγμα, ὡς ὀρθοδοξήντας αὐτὰς ἐπέγνω, καὶ εἰς
 „κοινωνίαν προσήκατο, ὅποτε τέττα μάλιστα ἦδει βλασφημίας τε
 „καὶ ἀσεβείας τῆς ἐχάτης, τινὲς ἐκ τῆς Υἱῆς ἐκπορεύσιν τῆς Θεᾶς Πνεύ-
 „ματος κρίνοντας· τῶν δ' ὅπερ ἐκ τῶν ἀνωτέρω τῆς Θεοδωρήτης ῥη-
 „μάτων κατὰδηλον.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἀκάμιον τὸν Μελιτινῆς (24) Ἐπισολῇ,
 τῆς μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Κυρίλλου ὁμονοίας ἡδὴ ἐμπεδο-
 θείσης, ἀγνοεῖν ὁμολογεῖ αὐτὸς Κύριλλος, ὅπως ποτὲ διαφωνήντες
 ἔδοξαν

(24) Οὐ γὰρ δὴ Μιτυλίης, ὡς εἶχεν τυπογραφηθὲν ἰσφαλμένως, τὸ Λατινιστὶ Ζοιγν-
 κασίφ Φιλοπονηθὲν Σύγγραμμα.

ἔδοξαν οἱ Ἀνατολικοὶ, οἱ ἄλλως τῇ ὀρθῇ πίστει παρακολυθεῖν Φα-
νεροὶ ὄντες ἐκ τῆς ὁμολογίας, ἢ ἀπολογίας ὡς προεξώεγκαν.
Οὕτω καὶ γὰρ αὐτόσε ἐν τῷ Ε'. Τόμ: τῶν Συγγραμμάτων Μέρε
Β'. Σελίδι 112. „Ἐπεὶ δὲ ἦσαν οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ὁσιώτατοι
„Ἐπίσκοποι διχονοήσαντες πρὸς ἡμᾶς, κατὰ τὴν τῶν Ἐφεσίων,
„καὶ γεγονασίπως ἐν ὑποψίᾳ τῇ ἐναλῶναι βρόχοις τῶν Νεσορίκ
„δυσφημιῶν, ταύτῃ τοι καὶ μάλα ἐμφρόνως, ἄς ἀπαλλάττοντες
„ἑαυτοὺς τῆς ἐπὶ τέτοις αἰτίας, καὶ τῆς ἀμωμῆτος πίστεως ἐρα-
„στὰς πληροφορεῖν σπεύδοντες, ὅτι τῆς ἐκείνης βδελυρίας ἀμοιρεῖν
„ἐγνώκασιν, πεποῖνται τὴν ἀπολογίαν. — Τὶ τοίνυν διαλοιδορεῖται
„μάτῳ, Ἐκθεσιν συμβόλων καὶ ὀνομάζοντες, τὴν συναίνεσιν τῶν
„κατὰ Φοινίκην Θεοσεβεσάτων Ἐπισκόπων, ὡς πεποῖνται χρη-
„σίμως τε καὶ ἀναγκαίως, ἀπολογούμενοί τε καὶ θεραπεύοντες
„τῆς οἰηθέντος, ὅτι ταῖς Νεσορίκ καλακολαθεῖσι κενοφωνίας;”

Τελευταῖον δὲ αὐτόθι: „Οἷγε μὴ ἀπαξ, καὶ οἷδ' ὅπως, πρὸς
„αὐτῷ (τὴν τῶν Νικαίων πίστιν) διχονοήσαντες, γεγονότες δὲ καὶ
„ἐν ὑποψίᾳ τῇ μὴ ὀρθῶς ἐλέσθαι φρονεῖν, μήτε μὴ τοῖς Ἀπο-
„στολικοῖς τε καὶ Εὐαγγελικοῖς ἔπεσθαι δόγμασιν, ἅρα σιωπῶντες
„ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τῆς ἐπὶ τέτῳ δυσκλείας; ἢ μάλλον ἀπολογύ-
„μενοι, καὶ τῆς ἐνέσεως αὐτοῖς δόξης τὴν δυνάμιν ἐμφανίζοντες;”
Εἴπερ ἔν οἱ Ἀνατολικοὶ ἔτοι Ἐπίσκοποι ἐπὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Οἰκ-
μενικῆς Συνόδου, καὶ ἐν δίκῃ τῆς Καθολικῆς πίστεως ἔδοξαν διαφω-
νεῖν, πόσω δὴ μάλλον τῆς εὐσεβεῖς ὀφθήσονται ἐχόμενοι πίστεως,
ἐπεὶ διὰ τῆς ἰδίας ὁμολογίας ἡκανῶς πρὸς Κύριλλον ἀπολογησάμε-
νοι, καὶ τὴν ἑαυτῶν εὐσεβεῖαν περιφανῆ σῆσαντες εἰς κοινωρίαν
αὐθις προσπαρελήφθησαν; Διὰ γὰρ τέτῳ δῆπερ καὶ Ἀγιωτάτης
Ἐπισκόπου ἐκάλεται, καὶ μαρτυρίαν ὑπὲρ αὐτῶν κατεβάλλετο, ὡς
ἀποχρώντως ἤδη τοῖς Καθολικοῖς ἀποδεδειγμένων ἐν πᾶσι συνευ-
σεβεῖν, μηδαμῶς τε ἐν μετσίᾳ γενέσθαι τῆς Νεσορίκ αἰρέσεως.
Εἰ τοίνυν (ὡς τ' ἄλλα σιγῇ παρελθεῖν) τοῖς Καθολικοῖς οἱ Ἀνα-
τολικοὶ ἔτοι Ἐπίσκοποι ἐν ἅπασιν ἀπεφάνθησαν εὐσεβοφρονεῖντες,
δῆλον ὡς ἐν ἅπασιν πάντως, ἦτοι κατὰ πάντα, καὶ τῆς εὐσεβεῖς
καὶ καθολικῆς ἐτύγχανον ἐχόμενοι πίστεως. Ἀλλὰ γὰρ κοινωρή-
σαντες ἤδη Κυρίλλῳ, καὶ Καθολικοὶ εἶναι ὑπ' αὐτῆς ὁμολογηθέντες,
τὴν πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννῳ οἱ Ἀνατολικοὶ γεγράφασιν Ἐπι-
στολὴν ἐκείνῳ, ἐν ἣ διαβρόχῳ ἀπεφασκόν, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς
Υἱοῦ ἐκπορεύεται τὸ Καθολικὸν ἅρα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας
δόγμα τιμικαῦτα ἐκείνῳ ὡς, ὅτι τὸ Ἁγ: Πνεῦμα ἐκ μόνου προέεισι
τῆς Πατρὸς. Παρὰ ταῦτα δὲ, μηδὲ τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννῳ, (ἐπο-
μένως δὲ μηδὲ τῆς λοιπῆς τῶν Ἀνατολικῶν Ἐπισκόπων, τῆς ἐκεί-
νῳ ὁπαδῆς τε καὶ σύμφρονος) ταῖς Νεσορίκ πλάναις προθέσθαι
μηδέποτε, μάρτυς ἐστὶ καὶ ΣΙΞΣΤΟΣ (25) ὁ Πάπας Ρώμης, πρὸς

Κύριλλον

(25) Γέγραπται Ζύξος, (ὁ Σίξτος). Κεῖται δ' ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη καὶ τοῖς Κυρίλλῳ
Συγγράμμασιν ἐμφορομένη Λατίνῃ, ἐν Τόμ: Ε'. Μερ: Β'. Σελ: 172. τῆς ἐν Παρίσι:
Γερμανο-Λατίν: Ἐκδόσ: τῆς ἐν Ἐτῇ 1638.

Κύριλλον ἐπισείλας, μετὰ τὰς γενομένας διαλύσεις, τέττα μεταξὺ καὶ τῶν Ἀνατολικῶν ἐν τῷ Γ. Τόμ: τῶν Σνωδικ: Στήλῃ 1177. „Ὁ Ἅγιος ἡμῶν Ἀδελφὸς Ἰωάννης, τῷ τῷ ὑπερορίαν κατακρι- „θέντι παρ' ὑμῶν (Νεσορίῳ) ἑδαμῶς προσετέθειτο, ἑδ' ἐκ τῆς „ἐκείνης βλασφήμης διδασκαλίας ἐξηπάτητο. Ὅσον γὰρ συνιδεῖν τὰ „ἀποβάντα παρέχεται, ἐπέχε μὲν τῷ ἰδίῳ ἑαυτὸ ψῆφον, ἐκ „ἀπέφατο δέ. Ἡ τὶ γὰρ ἄλλο ἐπὶ τῇ ἐννεσίῃ τῶν κακῶν ἐδιώατο „κρίναι, ἢ ὅτι δοκιμάζεται αὐτὸς διὰ τῶν ἰδίων ἱερέων, περὶ ὧς „πρῶτο λόγος, τὸ δοκεῖν οἱ ἀποφύνασθαι, (26) Πόσω ἐν βεβαί- „τερον, τὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπισκόπης παρηκολαθηκέναι τῇ Κα- „θολικῇ πίσει, καὶ τῆς Νεσορίᾳ κακοδοξίας παντάπασιν ἀπηλλάχ- „θαι, ἥδη πρὸς Κύριλλον ἐρωδύσαντας; Ἀλλὰ μὲν τότε τῷ Ἐπι- „σκόπῳ ἐγένοντο γεγραφότες, ἐν ᾗ διδάσκουσιν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται. Τετὶ ἄρα τὸ Δόγμα, „ὡς Καθολικὸν τὸ τιμικαῦτα κρατῆσαι λέγειν ἐπ' ἀνάγκης.

Πῶς ἐν (ἐρεῖς) συμβιβασθήσεται ταῦτα τοῖς ἐν τοῖς Θεοδώρη- „τε Συγγράμμασι κατὰ Κυρίλλου δυσεβῶς ἐρημένους, καὶ ὑπὸ τῆς „Οἰκουμενικῆς Ε'. Συνόδου καθ' ἑαυτοὺς ἐρημένους, ὧν ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν; Ἀμέλειτοι, δύο μάλιστα ὡς ἐπὶ τῶν Γραμμάτων Θεοδώρητου, ἃ „δεόντως ὑπ' αἰτίαν ἐποιεῖτο ἡ Ε'. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Πρῶτον, „ὅτι τὸ καθ' ὑπόστασιν ἑνιαῖον τῷ Θεῷ Λόγῳ ἐν σαρκὶ ἐκείνος ἀπέ- „φασκε. Τέτοιο δὲ σαφῶς σεσημαίνεται ἐπὶ τῷ Ἀναθεματός, ὃ κα- „θυπεβλήθη τὰ ὑπὸ Θεοδώρητου κατὰ Κυρίλλου γραφόμενα. Καὶ ἐν „τῇ Ε'. δὲ τῆς αὐτῆς Συνόδου Συνελούσει, τῷ αὐτῷ Δόγματι ἕκαρ- „νος γενέσθαι Θεοδώρητος λέγεται, ὡς ἐπισφαλῶς τε καὶ δυσεβῶς „ἐρημένον, ἐν τῇ τῷ Β'. τῶν τῷ Κυρίλλῳ Ἀναθεματισμῶν Ἀνατροπῇ. „Τῷ τοίνυν τοιούτῳ Δόγματι, εἰ καὶ μὴ τὰς φωνὰς παραδέχεσθαι „δεῖν ἡμεῖς, ἀλλὰ τῷ διανοίαν ἀκεραίαν ὡς ὁ Θεοδώρητος διασώζων, „ἕνα τὸν Χριστὸν εἶναι δοξάζων ἐνσεβοφρόνως, Θεὸν τε ὁμῶς καὶ ἄν- „θρωπον τὸν αὐτόν. Τοιάδε γὰρ αὐτὸς εἰς τὸν Β'. τῶν Κυρίλλου „Ἀναθεματισμῶν ἐτύγχανεν ἀπαντῶν: „ἕνα μὲν Χριστὸν ὁμολο- „γῶμεν, ταῖς Θείαις τῶν Ἀποστόλων διδασκαλίαις πειθόμενοι, καὶ „τὸν αὐτὸν διὰ τῷ ἑνωσιν Θεὸν τε καὶ ἄνθρωπον ὀνομάζομεν, „Προσέτι δὲ δὴ Θεοδώρητος διετέλει πιστῶν ἐπὶ τῷ Χριστῷ, ἐν μὲν „εἶναι τὸ πρόσωπον, δισάς δὲ τὰς ἐν αὐτῷ φύσεις τελείας, ἄνθρω- „πίνῳ τε καὶ Θεῷ, καθ' ἑν δηλαδὴ τὸ τῷ Υἱῷ πρόσωπον ἡνωμέ- „ρας. Οὕτω γὰρ, κατὰ τὸν Ῥώμης Πελάγιον, ἐν τῇ ὑπὲρ τῆς „Οἰκουμενικῆς Ε'. Συνόδου Ἐπιστολῇ, ἐνθα ἀνωτέρω: „Τὰς μὲν φύσεις „διακρίνομεν, τῷ δὲ τῷ Θεῷ καὶ Λόγῳ φύσιν ὁλοκληρῇ λέγομεν. „Τό, τε πρόσωπον ἀναμφισβόλως τέλειον· ὃ γὰρ ἄνευ προσώπου τῷ „ἑσῖαν εἶναι ἐστὶ διατείνεσθαι· ἀλλὰ καὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ φύσιν τε- „λείαν μετὰ τῷ ἰδίῳ προσώπῳ ὁμοίως ὁμολογῶμεν: ἐπὶ δὲ τῷ „ἑνωσιν

(26) Τὸ Κόμμα τὸ τελευταῖον ὑποδύσκολον ἐστὶ, τό: Nisi quod probatur ipse per Sa-
cerdotes suos, cujus agebatur causa, sentire.

„ἔνωσιν ἀφορῶντες, ἐν δὴ τὸ πρόσωπον τιωκαῦτα δεόντως προ-
 „σαγορεύομεν,, (27) Ὅτι δὲ ἠρνεῖτο Θεοδώρητος τὸ καθ' ὑπόστασιν
 ἐνιαῖον ἐν Σαρκὶ ἐπὶ τῷ Θεῷ Λόγῳ, δι' ἃδὲν ἄλλο ἐποίησεν, ἢ διὰ
 τὸ καινοτομίαν τινὰ ἐνυφοῦσθαι τῷ λόγῳ, παρὰ τὸ μηδαμῶς
 ταῖς τοιαύταις δε Φωναῖς τὰς Γραφὰς κεχρηθαι, μηδ' ἐν τοῖς τῶν
 Πατέρων Συγγράμμασι περὶ ἀπαντήσεως, ἀλλ' ὑπὸ τῷ Κυρίλλῳ τὸ
 πρῶτον ἐπινοηθείσας, ὡς αὐτὸς Θεοδώρητος διατείνεται πρὸς τὸν
 Β'. τῶν Ἀναθεματισμῶν. „Τὴν δὲ καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν (τῷ Θεῷ
 „Λόγῳ δηλ: ἐν σαρκί) παντάπασιν ἀγνοῶμεν, ὡς ξένῳ καὶ ἀλ-
 „λόφυλον τῶν Θεῶν Γραφῶν, καὶ τῶν ταύτας ἡρμιωδονότων Πα-
 „τέρων,, — Ἀλλὰ γὰρ, καὶ εἰ καινοφανεῖς τινὲς αἱ Φωναὶ ὑπῆρ-
 χον ἐκείναι καὶ οἱ ὅροι, ὁρθῶς γεμῶν Κύριλλος, κατὰ τῆς τῷ Νε-
 στωρίῳ κακοδοξίας, τῷ τῇ ἀπλότητι τῆς πίστεως πολεμῶντος, καὶ
 τῷ Ἀγιωτάτῳ Παρθένῳ ἀπαξιῶντος Θεοτόκον ὁμολογεῖν, πλα-
 τύτερόν τε καὶ ἀκριβέστερον τῷ πίσιν τῷ Καθολικῷ ἀναπτύσσων,
 πρὸς γε τοῖς ἄλλοις, καὶ τῷ καθ' ὑπόστασιν ἐδίδαξε τῷ Θεῷ Λόγῳ
 ἐνότητά ἐν σαρκί, τῷ τῶν Αἱρετικόντων ἕτως ἐκείνων ἀπάτῃ
 τρανώτερον ἀναιρῶν. Οὐδὲ μὲν ἔν ἐν δόκῃ Θεοδώρητος εἶχε τὸ
 ῥηθὲν ἐκσυρίξαι, καὶ ταῦτα ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Γ'. Συνόδου ἤδη
 δοκιμασθέν τε καὶ κυρωθέν. Ἐνθεντοὶ καὶ δικαίως ἡ Οἰκουμενικὴ
 Ε'. ὕστερον δυσεβείας ἐγράψατο τὰς Θεοδωρήτας ῥήσεις, ἐν αἷς ἐκεί-
 νος τῷ τοιαύτῳ ἐνότητῃ ἀνεσκόβαζε. Τὸ δ' ἕτερον, ὡς ὑπ' ἐνθυμῶν
 ἦγεν ἐν τοῖς Θεοδωρήται Συγγράμμασιν ἡ Σύνοδος, ὅτι ἀπιωάνε-
 το τὸν Θεὸν καὶ Λόγον, ταῖς τὸν φύσει ὄντα Θεὸν, ἐκ τῆς Ἀγι-
 ωτάτης Παρθένου τεχθῆναι τε, καὶ παθεῖν, καὶ ἀποθανεῖν, καὶ εἰ
 ὁμολογεῖν ἠνέχετο περὶ τῷ Θεῷ Λόγῳ, ἥτοι τῷ φύσει Θεῷ, ἀλη-
 θῶς λέγεσθαι, ὅσα ταπεινότερον ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ λέγεσθαι περὶ
 τῷ Χριστῷ. Καθάπερ τὰ εἰς τὸ τοῦ τείνοντα τῶν Θεοδωρήται ῥήμα-
 τα, ἐν τῇ Ε'. Συνελεύσει τῆς αὐτῆς πρετέστη Σύνοδος, ἐκ τῆς
 ἐκείνης Ἀνασκευῆς ληφθέντα, τῆς κατὰ τῷ Α'. καὶ τῷ Δ'. καὶ τῷ Γ'.
 τῶν Ἀναθεματισμῶν. Ὅπερ ἔν εἰς τόδε εἰπεῖν ἀνήκει: ἔκταν μὲν
 ἀπιωάνετο Θεοδώρητος τῷ Ἀγιωτάτῳ Παρθένῳ Θεοτόκον ἀπο-
 καλεῖν, ἢ σιωπεῖν πάρεστιν ἐξ ὧν αὐτὸς φάσκει πρὸς τὸν Α'. τῷ
 Κυρίλλῳ Ἀναθεματισμὸν· ἀλλ' ἐκείνο ἡμῖς σιωπῶμεν, ὡς ἐκτε-
 τοκῆς γένοιτο αὐτῇ τὸν φύσει Θεόν. Ἀπέφασκε δὲ περὶ τῷ κατὰ
 φύσιν Θεῷ, ἥτοι περὶ τῷ Θεῷ Λόγῳ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, ὅσα
 ταπεινότερον ἔρηται περὶ Χριστοῦ τῷ Θεῷ, δι' ἃδὲν ἄλλο, ἢ ὅτι,
 ὑπὸ τῇ Φωνῇ τῷ φύσει Θεῷ, ἥτοι τῷ Θεῷ Λόγῳ, αὐτὸν τὸν Θεόν,
 ἢ Θεὸς ἐστίν, ἐτύγχανεν ἐννοῶν. Ὁ γὰρ Θεός, ἢ Θεὸς, εἴθ' ὑπὸ
 ἀνθρώπῳ γεννηθῆναι δυνάσκει, ἕτε παθεῖν, ἕτε ἀποθανεῖν, οἷα δὴ περὶ
 καὶ πᾶς

(27) Ταῦτα γεμῶν, μεθ' ἑτέρων τινῶν ἐκ ὀλίγων, ἐν ἐκείνοις Ἀρθεῶ Κ'. παρὰ τῷ Βινίῳ
 ἐνθ: ἀνωτ: Σελ: 314. ὁ Πάπας κακίζει Πελάγιος. Παραθείς γὰρ εὐθὺς ἀμέσως
 προσέθετο: Quis hæc Fratres Charissimi plena omni impietate non videat? („Τὴν
 „ταῦτα, Ἀγαπητοὶ Ἀδελφοί, πλήρη ὄντα δυσεβείας ἀπάσης, εἰ σιωπεῖται,,)

καὶ πᾶς ὁσισῶν, περὶ τῆς Θεότητος συνομολογήσει κατὰ τὸ προσήκον ταῦτα μὴ λέγεσθαι. Καὶ κατὰ ταύτῃ δὲ τῷ διάνοιαν καὶ ὁ Ἀσκητῆς ΝΕΪΛΟΣ, ἐν τῷ Α'. Τόμῳ τῶν Ἐπιστολῶν, Ἐπισ: σιθ. τῆς. ἐν Ῥώμῃ Ἐκδόσεως, Ἔται 1668. Σελίδι 81. „Ἀπεσάλθαι λέγεται ὁ Υἱὸς, καὶ καθ' ὃ Θεὸς Λόγος ἐστίν, ἐν κόλποις τῆς Πατρὸς περιέχων τὰ πάντα. — Ἀλλὰ καθ' ὃ ἰδιοποιεῖται ὁ Θεὸς τὰ πάθη καὶ ἀνείληφε σώματος. Καὶ ἸΩΑΝΝΗΣ δὲ ὁ Δάμασκηνος ἐν Βιβλ: Β'. τῆς ὀρθοδόξου Πίσεως Κεφαλαίῳ Δ'. (28) „Ὅταν ἐξ ἐνὸς τῶν μερῶν Υἱὸς Θεὸς, καὶ Θεὸς ὀνομάζεται, δέχεται τὰ τῆς συνουφῆς φύσεως ἰδιώματα, ἥτοι τῆς σαρκὸς, Θεὸς παθητὸς ὀνομαζόμενος, καὶ Κύριος τῆς δόξης ἐσαυρωμένος καὶ καθὸ Θεός, ἀλλὰ καθὸ καὶ ἄνθρωπος ὁ αὐτός. Καὶ ὅταν ἄνθρωπος, καὶ Υἱὸς ἀνθρώπου ὀνομάζεται, δέχεται τὰ τῆς Θείας φύσεως ἰδιώματα καὶ αὐχήματα παιδίου προαιώνιον, ἄνθρωπος ἀναρχος καὶ καθὸ παιδίον καὶ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καθὸ Θεὸς ὢν προαιώνιος, γέγονεν ἐπ' ἐχάτων παιδίον. Τῇ αὐτῇ ἐν διανοίᾳ καὶ ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ, ἐν τῷ Α'. τῶν Κυρίλλου Ἀναθεματισμῶν ἀποφάσκει ὅτι σὰρξ ὁ Θεὸς λόγος ἐγένετο ἐπάγων ὡς „ἢ τῆς Θεᾶς μορφῇ (τῆτο γὰρ ἐστὶ κατ' αὐτὸν ἢ φύσιν) καὶ ἐτράπη εἰς δέλεα μορφῇ. Ἄλλως καὶ γὰρ, ἥπερ Φρονῶν ἐτύγχανεν, ἐδ' αὐτὸς ἕξαρχος ὢν ἐν σαρκὶ τὸν Λόγον γενέσθαι, ταῖς ἐν ἀνείληφέναι τῷ σάρκα, ὡς προσετίθετο. Ἀλλ' εἰ καὶ τὰ Θεοδωρήτου ῥήματα ἔτω πως ἔχει διερωτώμεθα, ἐκείνα μέντοι: τὸ τὸν Θεὸν Λόγον σάρκα μὴ γεγονέναι, μηδ' ἐκ τῆς Ἀγιωτάτης Παρθένου τεχθῆναι, μηδὲ παθεῖν αὐτὸν, μηδ' ἀποθανεῖν, ἔτω προενεχθέντα, ὡς εἰκὸς ἀποσυρικτέα, εὐλόγως καὶ ὑπὸ τῆς Οἰκουμένης Ε'. Σωόδου κατεσηλίτευται. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἄχρι τῆς Ε'. Σωόδου τῇ Οἰκουμένη, ἐν οἷς οἱ μὲν, τῶν Ἀνατολικῶν ὡς ἀνεγκλήτων ὑπεραπολογεῖσθαι, ἡ δὲ, ὡς τῇ Νεστορίᾳ ἐαλωκότων Αἱρέσει αὐτῶν καταψηφίζεται.

Ἀλλὰ γὰρ ἐτι ἀνθυποφέρουσιν οἱ Λατῖνοι, τὰς Ἀνατολικὰς φάσκοντες τοῖς ἀμφὶ Νεστόριον συμφρονῆσαι, ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα πισθόντας. Αὐτὸν γὰρ Νεστόριον τὸν πρῶτον ὑφηγητῶν γενέσθαι τῆς Δόγματος, ἐξ ἧς διῃχυρίζομεν μεταξὺ τῆτο ἐπὶ τὰς Ἀνατολικὰς. — Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ Νεστόριος, καὶ οἱ περὶ ἐκείνον, τοῖς Ἀνατολικοῖς ἐν τῇ συνῆδον, ἡδέως ὁμολογῶμεν, εἰ καὶ πολλαχόθεν ἔχουν τὰς περὶ τῆς πίσεως καὶ εὐπορον, πλὴν ἢ ἐκ τῶν Θεοδώρου τῆς Μοψκεσίας ῥημάτων, ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Ἰωάννῃ ὑπομνήματος, Κεφαλ: ΙΕ'. ἐν τῇ Σειρᾷ τῶν Γραικῶν Πατέρων, τῇ εἰς τὸν αὐτὸν Εὐαγγελιστῇ. Σελ: 388. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἐκδόσεως: Ἔται 1630. „Ὅτι δὲ καὶ πρὸς χάριν εἶρηται, ἐπιμαρ-

(28) Παρ' ἐμοί γε τῇ Παρισιακῇ χρωμένῳ Ἐκδόσει τῆς Lequien, τῇ ἐν Ἔται 1712. Ἐπιγράφεται Βιβλ: Γ'. περὶ Ὀρθοδόξου Πίσεως Κεφαλ: Δ'. Ἀλλ' ΜΗ'. περὶ τῆς τῆς Ἀντιδόσεως.

Τόμ: Α'.

Γ γ

„ἐπιμαρτυρεῖ τὸ Πνεῦμα τοῖς λεγομένοις, ὃ ἐξ αὐτῆς τῆ Πατρὸς
 „τῆς ἐσίας ἔχει τὴν ὑπαρξιν. Εἰ γὰρ μὴ Φυσικῶς ἐκείθεν πρόοδον
 „ἔλεγε διὰ τῆ ἐκπορεύου, ἀλλὰ τὴν ἀποστολὴν ἔξωθεν γινόμενῳ,
 „ἄπορον περὶ τίνος λέγει, πολλῶν ὄντων κοινῶς τῶν κατὰ διακο-
 „νίαν ἀποσελλομένων πνευμάτων, ὡς Παῦλος ὁ Ἀπόστολος Φησὶν:
 „Οὐχὶ πάντες εἰς λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποσελλό-
 „μενα; Ἐνταῦθα δὲ ἰδιόνομον Φησὶ, καὶ ὡς ἂν ἐκείνο γνωρίσαι
 „ἱκανόν, ὃ μόνον ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται, τῇ τῆ Πνεύματος
 „Φωνῇ κυρίως καλούμενον. Τὸ γὰρ ἐν τῷ κατὰ Νεστόριον Συμ-
 „βόλῳ, τῷ τῇ Ἁγίᾳ Οἰκουμενικῇ Γ'. Συνόδῳ προσενεχθέντι, διὰ τῆ
 „Τίτ' ἀποφάσκεισθαι τὴν ὑπαρξιν ἔχαι τὸ Πνεῦμα, ὡς ἀμφίδρονον
 „φέρων τὴν μαρτυρίαν, ἐνταῦθα ἀσυντελέσ. (29) Οὐδὲν γὰρ ἦτον
 „περὶ τῆς δημιουργίας, ἢ περὶ τῆς προόδου τῆ Ἁγ: Πνεύματος ἐκεί-
 „να ἐξὶν ἐκδέξασθαι, τὰ ἐκεῖ λεγόμενα. Καὶ περὶ τέττα μὲν, ἀλ-
 „λαχθ'. Ἀλλὰ γὰρ, μὴ πᾶσι τοῖς τῆς Πίσεως δόγμασιν ἀντιμα-
 „χόμενος ὡς Νεστόριος; Ἡ ἐχὶ καὶ τινα ἐξ αὐτῶν διασώζων ὡς
 „ἀπαράτρωτα, οἷον τὸ Μοναδικόν, καὶ τὸ Τριαδικόν ἐπὶ τῆς Θεό-
 „τητος; Οὐκ ἂν ἄρα δόγμα Νεστορίου ἴδιον ἐπίσης παραυτίκα ρη-
 „θεῖη, πᾶν ὅ,τι Νεστόριος πρεσβύων ἐτύγχανε. Νεστορίου δὲ ἴδια
 „δόγματα ἐκεῖνα μόνον ρητέον, ἐφ' οἷς αὐτὸ κατεψηφίζετο ἢ Γ'.
 „τῶν Συνόδων ἢ Οἰκουμενικῇ. Ἀλλὰ μὴ αὕτη τὴν ἐκπόρουσιν τῆ
 „Πνεύματος ἐκ τῆ Πατρὸς μόνον, τοῖς Νεστοριανοῖς ἐδόλως φρονήμασι
 „συγκατέκρινεν. Ἐπατα δὲ καὶ Κύριλλος, ἐν τῇ πρὸς τὸν Μελι-
 „τινῆς Ἀκάκιον Ἐπιστολῇ, τοῖς Ἀνατολικοῖς Ἐπισκόποις ὀρθοδοξίαν
 „ἐπιμαρτυρῶν, κακοδοξίας ἀπάσης αὐτὸς ἀπαλλάττει, τῆς ἐξ γ' ἐπ'
 „ἐκεῖνο πρὸς αὐτὸν διαφερομένης. „Ἐπεὶ δὲ ἦσαν οἱ κατὰ τὴν Ἀνα-
 „τολίᾳ ὁσιώτατοι Ἐπίσκοποι διχονοήσαντες πρὸς ἡμᾶς κατὰ τὴν
 „τῶν Ἐφεσίων, καὶ γεγονασίπως ἐν ὑποψίᾳ τῆ καὶ ἐναλῶναι βρό-
 „χοις τῶν Νεστορίου δυσφημιῶν, ταύτην τοι καὶ μάλα ἐμφρόνως,
 „ὡς ἀπαλλάττοντες ἑαυτὸς τῆς ἐπὶ τέτοις αἰτίας, καὶ τῆς τῆς
 „ἀμωμῆτος Πίσεως ἐρασᾶς πληροφορεῖν σπεύδοντες, ὅτι τῆς ἐκεῖ-
 „νης βδελυρίας ἀμοιρεῖν ἐγνώκασιν, πεποῖνται τὴν ἀπολογίαν. „
 „Ἀλλὰ μὴ οἱ κατὰ τὴν Ἀνατολίᾳ Ἐπίσκοποι ἔτοι, καὶ τῆς εἰρήνης
 „ἤδη γενομένης, ἀμεταθέτως διετέλουν διδάσκοντες τὸ Πνεῦμα τὸ
 „Ἅγιον ἐκ μόνου ἐκπορεύεσθαι τῆ Πατρὸς ἐκ ἄρα Νεστοριανῇ κα-
 „κοδοξίᾳ ὡς, τὸ ἀποφάσκειν καὶ ἐκ τῆ Τίτ' προῖεναι τὸ Πνεῦμα.
 „Οὐδὲ μὲν ἐν Κύριλλῳ ἠτήσατό ποτε τῆς Ἀνατολικῆς τὴν δόξαν
 „ἀπεξομώσασθαι, καθ' ὡς, ὡς φθάσαντες ἔδομεν, ἀσεβείας αὐτοὶ
 „ἠτιῶντο καὶ βλασφημίας τὴν τῆ Ἁγίᾳ Πνεύματος ἐκπόρουσιν καὶ
 „ἐκ τῆ

(29) Ἐπιγέγραπται ἴσον τῆς Ἐκθέσεως τῆ παραπλαθέντος Συμβόλου. Κεῖται δὲ ἐν Α'. Τόμῳ τῶν Συνόδ: Ἀρδεῖν, Στήλῃ 1516. παρασημασμένῳ δὲ διαφόρως αὐτὸ ἐκ-
 „λελατνίδαι, ἐν τοῖς Πρακτ: τῆς ἐν Χαλκιδ: Συνόδ: ἀναφερόμενον, Πραξ: Α'.
 „Ἄλλως δὲ, ἐν τῇ Ε'. Συνόδ: Συμελ: Δ'. Ἄλλως δὲ, παρὰ Μαρίῳ Μεσκάτορι καθ'
 „ὄν, καὶ Ἰεσινιανόν τὸν Αὐτοκράτορα, Θεοδώρῳ τῷ Μοψαβείᾳ λέγεται εἶναι τὸ
 „Σύμβολον καὶ τῆτο ἀποφάσκει Φακένδος, Βιβλ: Γ'. Κεφαλ: Ε'.

ἐκ τῆς Υἱᾶ, ἐφ' ᾧ ἔτῳ αὐτὸς ἀπηλλαγμένος τῆς Νεστορίας κακο-
δοξίας ἀνακηρύξαι, καὶ εἰς κοινωνίαν προσδέξασθαι. Οὐδέ τις ὅλως
τῶν Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας ἐδέποτε τὰς Νεστορίας Αἱρέσεις
διεξιῶν, ταῖς λοιπαῖς καὶ ταύτῃ αὐτῷ συμπροσέτριψεν, ὥς δῆθεν
ἀποφάσκων ἐκείνος γένοιτο, τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶ ἐκπορεύεσθαι.
Τελευταῖον δὲ, ἐδ' ἐν τοῖς ὁπαδοῖς τοῖς ἐκείνῃ, ἕως παμπλείας ἐν
τοῖς Ἀνατολικοῖς κλίμασι Νεστόριος ἔχεν, ὧν τε ἐκ ὀλίγοι καὶ
καθ' ἡμᾶς εἰσὶ περιόντες, ἑδῆς τῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας
Συγγραφέων, τὴν τῆς Πνύματος ἐκπόρουσιν ἐκ μόνῃς τῆς Πατρὸς,
ὥς δόξαν παρεσημαῖωσαν, τὴν ἰδίως αὐτοῖς διαφέρουσαν. Καὶ δῆ-
λον ἄρα ἐντεῦθεν, μηδαμῶς δόγμα τῆτο ἰδιάζον γενέσθαι τῶν
Νεστοριανῶν· μάλλον δὲ, τὸ τοιόνδε δόγμα τῆς Καθολικῆς εἶναι
Ἐκκλησίας ἐντεῦθεν κατάδηλον. Εἴπερ γὰρ Νεστόριος καὶ οἱ περὶ
τῆτον, ἐκ μόνῃς διδάσκοντες τῆς Πατρὸς προῖεναι τὸ Πνεῦμα, ἀλ-
λότριόν τι καὶ ἐκφυλὸν τῆς ἐκτεθείας τῆτο ἐδίδασκον, πάντως πε-
τινὲς τῶν τῆς Ἐκκλησίας Διδασκάλων, ἢ γὰρ, καὶ εἰς τις καὶ μό-
νος, καὶ τῆτο αὐτοῖς τὸ Δόγμα ποτε ὥφθη ἂν ἀποδεδωκώς· νῦν
δὲ, ἐπειδὴ πανταχῶς περὶ τῆτος σιγῇ βαθύα, καταφανὲς δῆπερ λεί-
πεται ὃν, τὸ σωζόμενον περὶ τῆτος ὑπάρχει τοῖς Ἀνατολικοῖς,
Νεστόριόν τε αὐτὸν, καὶ τὰς Νεστοριανὰς, καθάπερ ἐν καὶ περὶ τὸ
Ἐνιαῖον ὡσαύτως καὶ τὸ Τριαδικὸν τῆς Θεότητος, καὶ περὶ ἑτερά
τινα Δόγματα.

ΕΥΛΟΓΙΟΣ Ἀλεξανδρείας Ἀρχιεπίσκοπος (30) ἐν Λόγῳ Ε'.
παρὰ Φωτίῳ Βιβλίο: Κώδ: σλ'. Ἐκδ: Γραμμο-Λατίν: ἐν Αὐρηλίᾳ
τῶν Ἀλμορόγων, Ἔτει 1611. Στήλη 866. „Κυρίως ἐν ὁ Θεός...
„Ἐνὰς καὶ μονὰς Θεολογούμενον· Υἱὸς ἐν Πατρὶ, καὶ Πατὴρ ἐν
„Υἱῷ γινωσκόμενον. Πνεῦμα Ἅγιον ἐκπορούμενον ἐκ Πατρὸς
„ἀρχὴν μὲν ἔχον τὸν Πατέρα, δι' Υἱᾶ δὲ εἰς κλίσειν ἐπ' ἐνεργεσίᾳ
„τῶν δεχομένων ἐρχόμενον... Τῷ Πατρὶ καὶ ἔτος τὴν τῆς Ἁγίας
Πνύματος ἀπονέμει ἀρχὴν, τῷ δὲ Υἱῷ μόνῳ τὴν ἐπὶ τῆς πίστεως
τῆς Πνύματος χύσειν. Μόνον ἄρα προβολέα τῆς Πνύματος τὸν
Πατέρα πισθῶν ἰῶ, οἷον εἶναι καὶ τὸν Κυρίλλῳ νῦν ἐπὶ τῶν πα-
ραπλησίως λεγομένων ἀνωτέρω ἐδείκνυμεν. Καὶ μετὰ τινα δὲ
αὐτόθι, Στήλη 872. „Σὺ δ' ἂν διωήσῃ λέγειν, ἀποδίδῃς τὸν λόγον
„τῆς ὑποστάσεως τῆς Υἱᾶ, Θεὸν ἐκ Θεῶ ἀχρόνως τε καὶ ἀπαθῶς
„γεννηθέντα ὁμοίως δὲ καὶ τῆς Πνύματος, Θεὸν ἐκ Θεῶ, αἰδίως
„τε ἐκπορούμενον καὶ ἀρρόδως ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς Πατρὸς τὴν
„ὑπόστασιν, λόγῳ παριστάναι μέλλων φήσεις: ἐξ ὧς γεγέννηται ὁ
„Θεὸς Λόγος, τομῆς ἀπάσης, καὶ παντὸς πάθους, μηδὲ κατ' ἐπίνοιαν
„Θεωρημένης, τῇ προόδῳ τῆς γεννήσεως. Εἰ βέβαια δὲ τὸ Πνεῦμα,
„ἐξ ὧς

(30) „Οὗτος Πρεσβύτερος βαθμὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἔχε τὸ πρῶτον, καὶ Μονῆς ἡγήσατο
„τῆς Παναγίας Θεολόγῃ, τῆς λεγομένης τῶν Ἰβηριανῶν... (Φώτιος ἐν Κώδικι σκς.
περὶ τὸ τέλος.) ὕστερον μέντοι (περὶ τὸ 581.) ἐπὶ τῷ Ἀλεξανδρῷ Πατριαρχείᾳ
ἀρθεὶς, ἀπῆλθε τῆς βίβης Ἔτει 608. Τὶ ἐν ἐχὶ τῆτον τοῖς κατὰ τὴν ἐφεξῆς 5.
Ἐκατονταετ: Συγγραφεῦσι Ζοιζινιάσις συγκατέταξεν;

„ἐξ ἧ ἀφράστως τε καὶ ἀνεπινοήτως, καὶ ἀπαθῶς, καὶ σωμαϊδίως ἐκπορεύεται. Διδάσκει δὴ τὸν Πατέρα Θεολογῆσθαι ἔχειν καὶ διὰ τῆ Πνύματος, ὅτι καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα αἰτίαν ἔχουσι τὸν Πατέρα τῆς ἰδίας ὑπάρξεως, τῷ δὲ τῆ Υἱὸς ὑπόστασιν ἀναπτύσσει μόνῳ τῷ λόγῳ τῆς γεννήσεως αὐτῆς τῆς ἐκ τῆ Πατρὸς. Εἶχε δ' ἔμπης ὡσαύτως προαῖναι, ὅτι καὶ τῷ λόγῳ τῆ Πνύματος διαγνωριθεῖν ἂν καὶ ὁ Υἱὸς, ἐξ ἧ πρόεισιν αὐτὸ τὸ Πνεῦμα, εἴτι τοῖστον ἐπρέσβευεν. Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῶτων, ἐν Στήλῃ 866. „Πῶς δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα, ἔπερ ἰδίωμα, δῶκατ' ἂν τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι, καὶ παρὰ τῆ Πατρὸς ἐπ' ἐνεργείᾳ τῆ πλάσματος ἀποσέλλεσθαι;”

ΓΡΗΓΕΝΤΙΟΣ ὁ Τεφερῶν Ἀρχιεπίσκοπος, (31) ἐν τῇ Διαλέξει τῇ πρὸς τὸν Ἰεδαῖον Ἐρβᾶν, ἐν Τόμ: Α'. τῆς Βιβλιοθ: τῶν Γραικῶν Πατέρων, τῆς ἐν Παρίσι: Ἔτει 1624. Γραικο-Λατίν: ἐκδοθείσης, Σελ: 196. „Τὸν γὰρ Νῆν τῆ Παντοκράτορος, ὡς αἴτιον πάντων, Πατέρα ὀνομάζομεν τὸν δὲ Λόγον, ὡς ἀπὸ τῆ Νῆ γεννώμενον, Υἱὸν ἀξίως προσαγορεύομεν τὸ δὲ Πνεῦμα Ἅγιον, ὡς ἐκ τῆ Νῆ ἐκπορευόμενον, ἐν δὲ τῷ Λόγῳ ἀναπαυόμενον, καὶ ζῶν τῷ πᾶσι παρεχόμενον, Πνεῦμα ὀνομάζομεν. Διακρίνει τῆ Πατρὸς τὸν Υἱὸν διὰ τῆς ἐκπορεύσεως τῆ Ἁγίης Πνύματος παρὰ μὲν τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα διδάσκων, ἐν δὲ τῷ Υἱῷ μόνον αὐτὸ ἀναπαύεσθαι. Μόνον ἄρα τὸν Πατέρα ἐφρόνει προβολέα τῆ Πνύματος, καθάπερ δὴ καὶ αὐτοὶ οἱ τῷ ρηθείσαν τῶν Γραικῶν Πατέρων Βιβλιοθήκῃ ἐκδεδωκότες καὶ μὴ καὶ οἱ τὸ αὐτῆς τῆτο τῆ Γρηγορίῃς Βιβλίον, ἐν τῇ Βιβλιοθ: τῶν Πατέρων, τῇ κατὰ Κολωνίαν τῷ Ἀγριππίναν Ἐκδοθ: Τόμ: Ε'. Μέρει Β. παρενθέντες, ἀντικρὺ τῶν ἐπενεχθέντων Γρηγεντίῃς ρημάτων, παρὰ τὸ χαλὸς παρεσημαίωσαντο γεγραφότες: „Φυλάτῃς τῷ Γραικῶν ἑξαπάτῳ, τῷ περὶ τῆς τῆ Ἁγίης Πνύματος ἐκπορεύσεως.”

ΝΟΝΝΟΣ ὁ Πανοπολίτης (32) ἐν τῇ εἰς τὸν Ἰωάννῳ Παρὰφράσει, εἰς τό: „Ἐπὶ δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, κτ:” Σελίδι 365. Ἐν τῷ Προσαρτήματι τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης, τῆς ὑπὸ τῆ de la Bigne ἐκδοθείσης ἐν Παρισίοις Ἔτει 1624. (33)

„Εὔτε

(31) Γρηγέντιος ὁ Τεφερῶν, ἡ Ταφερῶν τῷ Ἐκκλησίαν διέπων. Ἦν δὲ Ταφερῶν λεγομένη ἡ τῶν Ὀμηριῶν Μητρόπολις, τῶν τῷ Εὐδαίμονα Ἀραβίαν οἰκόντων, τῷ πρὸς τὸν ἑχάτον κεμένῳ τῆ Ἀραβικῆς κόλπε πορθμόν. Ἠκμαζε δὲ Γρηγέντιος κατὰ τὸ 540. Ἔτος, ἀπῆλθε δὲ τῆ βίῃ κατὰ τὸ 552. Εἰκὸς δ' αὖ ἄρα καὶ τῆτον, τοῖς Πατράσι τῆς ἐφεξῆς σ'. Ἐκατονταετηρίδος ἐναρίθμιον συγκαταταχθῆναι.

(32) Οὗτος, ὁ Σωσίμας τῆ Υἱῶς Σωέσιος μέμνηται, Ἐπισ: 43. (ὡς ὁ Καθεὸς σεσημαίωκεν, ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγράφ: Τόμ: Α'. Σελίδι 489.) ἀκμάζων ἡ περὶ Ἔτος 410. εἰ καὶ Ζοιρνικάβιος ὡς περὶ τὸ τέλος τῆς Ε'. Ἐκατονταετηρίδος ἀνιῶσκειν.

(33) Ταῦτα ἡμῖν τὰ ἔπη, (ὡς καὶ τὰ ἐφεξῆς ἐχόμενα) τῆ Βιβλίῃς αὐτῆς ἀμοιβῆσιν ἐξελλώϊσαι ἀπὸ τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως, ἐν Ἑρωϊκῷ τῷ μέτρῳ, ᾧ καὶ Νόννος ἐχρήσατο ὅς δ' ἂν τοῖς γνησίοις ἐνδόξαιτο, ἐξ ἐκείνων τὰ κῆδῃλα ταῦτα ἐπανορθώσεται.

„Εὖτε δὲ Πνεῦμα ἀφίξεται ἀπ' ἐκ νοεροῦ Θεοῦ
 „Εκπροῖον Πατέρος μεγάλοιο· τὸ δὴ παρὰ Πατρὸς
 „Τμῖν ἐγὼ αὐτοῖσι μεθήσω αὐτὸ ῥὰ Πνεῦμα,
 „Πνεῦμα ἀληθείας, παρακλητὼρ πάντα ἄριστος,
 „Πάγχυ μετ' ἀνθρώποισιν, ἐμὲ περὶ, μάρτυς ἐσθίται.”
 Εἰς δὲ δὴ τὰ περὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος ἐκείνα: „Εκ τῆς ἐμῆς
 „λήψεται, κτ:” Σελίδι 366.

„Πνεῦμα δὲ πανάγιον, τὸ πρόεισιπερ ἐκ Γενετῆρος,
 „Υψώσει με κλεῖζον, ἐπεὶ Πατρὸς παρ' ἐμοῦ
 „Εἰληφὸς, σωῖσσι τ' ἀγειρομένοις τ' ἀδρόοις,
 „Χρησμός τῆς ῥὰ χρόνων ἐκφάντορας ἐξυποδάξει.
 „Πάντα τε ἀγγελεία, ὅσα ὑμῖν ἐς ὕψερρον ἦξει.”
 Ἐνθεν τοι Εἰνσίος ὁ ἐν τοῖς Καλδίνῃς Διασώταις ἐπὶ σοφίᾳ με-
 γαλυνόμενος, ὃς πρῶτος (34) Γραικο-Λατινιστὴ τὰ Νόννη ἐξέδοτο,
 ἐν τῷ κατ' αὐτὸν ἱερῷ Ἀριστάρχῳ, ἐπιτοξάζει πρὸς Νόννον, ὡς
 ἐκ μόνῃς τῆς Πατρὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἔχ' ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῆς
 Υἱῆς προῖεναι δοξάζοντα.

Αἰνεῖας δὲ ὁ Γαζαῖος (35) ἐν τῷ ἐπιγεγρ: Θεοφράστῳ, ἐν
 Τόμῳ Β'. τῆς ἀρτίως ῥηθῆσης τῶν Γραικῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης,
 Σελίδι 401. „Καὶ ἅμα τῷ τόκῳ (τῇ τῆς Υἱῆς γεννήσει), τῆς αὐ-
 „τῆς ἐσθίας Ἁγίου Πνεύματος προῖωγεν (ὁ Πατὴρ δηλονότι) ἔ-
 „βία, ἀλλ' ἐξ ἐσθίας δυνάμεως. Διὸ δὴ καὶ τέτοκε βεβλόμενος, καὶ
 „προήγαγε δυνάμενος.”

Εὐδοκία δὲ (36) ἡ Θεοδοσία τῆς Αυτοκράτορος ὁμευνέτις,
 εἰς τὰ Ὀμηρόκεντρα Ἀριθμ: Κ'. περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, Σελ:
 108. Ἐν Τόμῳ Η'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης τῆς ἐκδοθείσης
 ἐν Παρισίοις, Ἔτει 1624. Ὅς δὴ Τόμος, τὸ πρὸς τοῖς ἐπὶ λοιποῖς
 ἐστὶ Προσάρτημα.

„ Οὐνεκα πομπὸι ἀπήμονες εἰμὲν ἀπάντων,
 „Τρεῖς ἀμφιφερέεσσι, ἐνὸς ἀνχένος ἐκπεφυῶτες
 „Ἡλικες, ἰσοφόροι, τῶν τε θένος ἐκ ἀλαπαδνόν.”
 Τῷ Θεότητᾳ ᾄδει, δειρῆς μιᾶς ὡσανείπως ἐκπροῖσαν. Τετέξιν ἐξ
 ἐνὸς τῆς Πατρὸς, καὶ τὸν Υἱὸν ἐκπεφυῶτα, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.
 Ἐκ μόνῃς τῆς Πατρὸς ἄρα τὸ Πνεῦμα προβάλλεται.

(34) Πρὸ τῆς ἐν Λεγδάνῳ τῷ Βατάϊων, Δανιὴλ Εἰνσίῃς Ἐκδόσεως, τῆς ἐν Ἔτει 1627.
 Καὶ δὴ καὶ πρὸ τῆς ἐνταῦθα, ὑπὸ Ζοιρνακίῃς ἀναφερομένης ἀρχαιοτέρας ἐστὶ τῆς
 de la Bigne, τῆς ἐν Ἔτει 1624. καὶ ἄλλας Ἐκδόσεις ἴσμεν Γραικο-Λατινικὰς τῆς
 τῆς Πανοπολίτις Νόννης, εἰς τὸ κατὰ Ἰωάν: Εὐαγγέλιον μεταβολῆς, ἥτοι Μεταφρά-
 σεως. Φέρεται δὲ καὶ τις ἐτέρα Ἐκδοσις ἐν Ἀγλιωσισίᾳ, Ἔτει 1527. ἡ τυχὸν καὶ
 τῶν Γραικο-Λατίν: ἡ πρῶτον ἐστὶ διὰ τύπων προκύψασα. Καὶ Παρισιακαὶ δὲ ἐστὶ,
 παρὰ τῷ εἰρημένῳ, Τέτλαρες, ἐν Ἔτει, 1561. 1578. 1596. 1623. Καὶ τρεῖς δ' ἐπὶ
 ταύταις Βασιλειαικαὶ ἐν Ἔτει 1571. 1577. 1588. (Καὶ μία ἐν Ἰγγολσάδιᾳ Ἔτει
 1614.) (Ὅρα Ἰωάν: Ἀλξερτ: Φαβρίκ: Βιβλιοθ: Ἐκκλῳ: Τόμῳ Ζ'. Σελίδι
 688. 689.)

(35) Ὅς περὶ τὸ 487. Ἔτος ἀκμάσας ἐγένετο.

(36) Αὕτη κατὰ τὸ 421. Εἰκοσαέτις ἔσα, διὰ τῆς μυτικῆς Βαπτίσματος Χριστὸν ἐνεδύ-
 σατο. Ἐν Ἔτ: δὲ 432. Αὐγέστη παρὰ Θεοδοσίᾳ τῆς Νέης ἀνακηρύσσεται. Ἐν δὲ
 τῷ 459. Τὸ ζῶν ἐξέμετρησεν.

Τόμ: Α'.

Δ δ

ἘΚ

ἘΚ ΤΗΣ 5. ἘΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

ΖΑΧΑΡΙΪΑΣ ὁ Μιτυλιώης Ἐπίσκοπος (1) περὶ τῆς τῆς Κόσμου δημιουργίας κατὰ Φιλοσόφων, πολὺ ἀπὸ τῆς μέσης, Σελίδι 357. ἐν τῷ Α'. Τόμῳ τῆς ῥηθείσης τῶν Γραικῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης. „Τριάδα Φαμέν εἶναι, ὧ φίλοι, ἐν μονάδι, καὶ μονάδα ἐν Τριάδι: „τῷ τὰς μὲν ὑποστάσεις τρεῖς εἶναι, τῷ δὲ εἶσαν μόνῳ. Ἡ γὰρ „ἀρχὴ τῶν ὄντων, ἡ γονιμωτάτη φύσις, ἡ ἀφθονος ἀγαθότης, ἡ „πηγὴ τῆς ζωῆς, τὸ νοερὸν Φῶς, αὐτὸ τὰγαθὸν καὶ ἐν, ἡ πρώτη „αἰτία, ὁ ὢν, καὶ τὸ ὄντως ὄν, καὶ αἰὶ ὡσαύτως ἔχον· οἷα δὴ „Νῆς, καὶ Πατὴρ, Λόγον γεννήσας, ὃ προφορικὸν, ἐδ' αὖ ἐνδιά- „θετον, ἀλλ' ἐσιώδη τε καὶ ἐνυπόστατον, καὶ τῆς αὐτῆς εἰσίας ἀντὶ, „ἐξ αἰδίου τε καὶ σωμαίδιον, οἷα τῆς αὐτῆς ὄντα Θεότητος ἀντὶ, „ὃ τῇ ὑπόστασι, τῇ εἰσίᾳ δὲ καὶ ἑτέραν ὑπόστασιν ἐξ αἰδίου προ- „βαλλόμενος, ὁμοῦσιον αὐτῷ τε καὶ τῷ Λόγῳ, ὃ δὴ Πνεῦμα Ἄγ: „τὰ Θεῖα καλεῖ λόγια· ἅμα τῇ τῆς Λόγου καὶ Τίᾳ, καὶ τῆς Σοφίας „γεννήσει, χωρὶς τινὸς ῥόδσεως, καὶ τομῆς, καὶ κενώσεως· ταῦτα „γὰρ σωματῶν παθήματα· ὑπὲρ αἰῶνα τε καὶ χρόνον, καὶ πᾶν „διάστημα νοεῖσθαι δυνάμενος, εἰς ἐστὶ μετὰ τῆς Λόγου καὶ Δημιουργῆ „καὶ τῆς Σοφίας, καὶ τῆς Θεῖας Πνοῦματος, ὡς εἰς αἴτιον αὐτὸν ἀνα- „φερομένων, τῆ μὲν γεννητικῶς, τῆ δὲ προοδικῶς· εἴτ' ἐν ἐκπο- „ρευτικῶς. Τὸν ἐν Πατέρα τῆς Λόγου καὶ τῆς Σοφίας, καὶ Προβο- „λέα τῆς Πνοῦματος τῆς Ἀγίας, τῷ πρώτῳ αἰτίαν, καὶ ἀρχῇ „Φαμέν Θεότητος εἶναι ἀρχῇ ἄχρονον τῆς ἐν Τίᾳ τε καὶ Πνοῦ- „ματι θεωρουμένης, ἡ φησὶν ὁ ἡμέτερος Θεολόγος Γρηγόριος. „Εἰς πλάτος ἐν διὰ τῶν ἀναπτύσσει τῷ τῶν ὑπερθέων ὑποστά- „σεων πρόοδον· Τίς δὲ καὶ Πνοῦματος ἐπίσης μίαν μόνῳ αἰτίαν οἶδε, τὸν Πατέρα. Τῶτον γεννᾷ τὸν Υἱόν, τῶτον ἐκπορεύει τὸ Πνεῦμα, τῶτον ἓνα εἶναι ἀπ' αἰῶνος σὺν Τίᾳ τε καὶ Πνοῦματι, τοῖς εἰς αὐτὸν, ὡς εἰς αἰτίαν ἀναφερομένοις. Τῶτον εἶναι τὸν τῆς Τίᾳ Γεννήτορα, τὸν τῆς Πνοῦματος Προβολέα, τῷ ἀρχῇ τῆς Θεότητος, τῆς θεωρουμένης ἐν τῷ Τίᾳ καὶ τῷ Ἀγίῳ Πνοῦματι. Μόνον ἄρα τὸν Πατέρα ἐπιγινώσκεις, ἐξ ὃ καὶ ὁ Υἱὸς γεννᾶται, ἐξ ὃ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται. Περὶ δὲ τὸ τέλος ἔτιως ἔχεται Σελίδι 366. „Πάτερ ἀναρχε καὶ ἀγέννητε, Τίς ἀνάρ- „χως γεγεννημένε, Πνεῦμα Θεῖον προελθὼν ἀνάρχως ἐκ Πα- „τρός. „

ΛΕΟΝΤΙΟΣ δὲ ὁ Μοναχὸς (2) ἐν τῷ περὶ Αἱρέσε: Πράξι Α'. Σελ: 493. ἐν Τόμ: Α'. τῆς εἰρημ: Βιβλιοθ: τῶν Γραικῶν Πατέρων. „Εἰς δὲ μία ὑπόστασις ἡ τῆς Πατρὸς, καὶ μία ἡ τῆς Τίᾳ, „καὶ μία ἡ τῆς Ἀγίας Πνοῦματος. Ταῦτα δὲ τὰ τρία ἐδὲν ἀλλήλων „διαφέ-

(1) Ο' κατὰ τὸ 536. ἔτος ἀκμάζων· καθ' ὃ καὶ ἐν τῇ κατὰ Κωνσταντινέπολιν ἐπὶ Μιχαήλ συγκροτηθείσῃ Συνόδῳ, παρθεσιάσας ἐγένετο.

(2) Ἀκμάσαι λέγεται περὶ τὸ 590.

„διαφέρουν, εἰ μὴ μόνον κατὰ τὰ ἰδιώματα· κατὰ τὸ, τὸν μὲν εἶναι Πατέρα, τὸν δὲ Υἱόν, τὸ δὲ Πνεῦμα Ἅγιον. Ἐπεὶ μία ἔστι ἡ τῶν τριῶν, καὶ μία δυνάμις, καὶ μία βέλησις· τὸτο μόνον διαφέρουν, ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται ἐκ τῆς Πατρὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐξ αὐτῆς. Πῶς δὲ γεννᾶται ὁ Υἱὸς ἐξ αὐτῆς, ἢ πῶς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, οὐδεὶς περιεργάζεται. Ἐν ὁδῶν ἄλλῃ δέκνυνσι διαφέρειν ἀλλήλων τὰς ὑποστάσεις, εἰ μὴ καθὼς ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται ἐκ τῆς Πατρὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐξ αὐτῆς τῆς Πατρὸς. Τρανῶς ἄρα κατὰ τὸ αὐτὸ ἐκδιδάσκει, καὶ τὸ μηδαμῶς τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς. Ἄλλως γὰρ, καὶ κατ' αὐτὸ ἂν ἔτι τὸτο ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἀπ' ἀλλήλων διαφερέτω. Ἐπεὶ δὲ οὐδεμία ἐν αὐτοῖς διαφορὰ ἐγχωρεῖ κατὰ τὸτο, τοῖς κατ' ἐκείνο διαφέρουσι καὶ μόνον: ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, πρόδηλον ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα οὐδαμῶς πρόεισι ἐκ τῆς Υἱᾶς.

ΣΥΜΕΩΝ δὲ ὁ Στυλῖτης (3) ἐν Ἐπιστολῇ Ε'. τῇ πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα Ἰσχυριανὸν τὸν Νέον, τῇ ἐπὶ μὲν τῆς Ε'. Πράξι: τῆς Οἰκουμεν: Ζ'. Συνοδῶς ἀναγνωθείσῃ, ἐμφερομένη δὲ ἐν τῷ Ζ'. Τόμῃ: τῶν Συνοδικ: τῶν κατὰ τὴν προῤῥηθείσαν Ἐκδοσιν, ἐν Στήλῃ 351. „Καὶ καταναθεματίζει αὐτὰς εἰς τὰ καταχθόνια τῆς Ἀδύσσεως, αὐτὸ τὸ Πανάγιον καὶ Παντοδύναμον Πνεῦμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς Κυρίας ἡμῶν, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορευόμενον· τῆς ἀπολέσθαι αὐτὴς εἰς ἀπέραντον ἀπώλειαν.”

ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ δὲ ὁ Μάρτυς καὶ Πατριάρχης Θεσπόλεως (4) ἐν τῇ κατ' Ἐπιτομὴν Ἐκθέσει τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως, ἥτις ἡ αὐτὴ καὶ τῷ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλῳ προσαναγράφεται, ἐν 5. Τόμῳ, Μέρει Β'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης, τῆς ἐκδοθείσης ἐν Κολωνίᾳ, ἔτει 1618. Σελίδι 712. „Πισθῶ εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα, καὶ εἰς ἓνα Υἱὸν καὶ Θεόν, τὸν ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς γεννηθέντα, καὶ εἰς ἓν Πνεῦμα Ἅγιον, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορευόμενον.”

ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ δὲ ὁ Συναῖτης (5) ἐν Βιβλ: Α'. περὶ τῶν Δογματῶν τῆς Πίστεως, Τόμῃ: 5. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: κατὰ τὴν ἀρίστως ῥηθείσαν Ἐκδοσιν τῇ ἐν Κολωνίᾳ, Σελ: 694. (6) „Ἐπὶ

(3) Ὃς ἀπὸ ἔτους 527. ἐπὶ τῆς Ἀσκητικῆς Στήλης τὸν ὑψηλὸν καὶ μετάρσιον βίον ζήνο-
πρεπῶς διήγε πολιτὸν ὄντος, ἄχρι τῆς 595 καὶ οὐδὲν εἰς Οὐρανὸν μετεχώρησεν.

(4) Ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς Συναίς ὁρῆς ἀσκήσεως ἔτος, ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείας ἀρετῆς Θεόνος δι-
λαμψε κατὰ τὸ 561. πολλὰ δὲ μεταξὺ ὑπὲρ εὐσεβείας ἀθλήσας, ἐν ἔτει 599.
πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε.

(5) Τῷ ἀμέσως ἀνωτέρῳ, καὶ κλήσει, καὶ ἀσκήσει, καὶ τοῖς ὑπὲρ Πίστεως ἀθλητικοῖς
ἀγωνίσμασιν ὀφθεῖς παραπλήσιος, καὶ τὸν ἐκείνου Θεόνον τέως διέπειν ἐν διαδοχῇ
ἔλαχεν, ἔτει 599. ὃν ἐπὶ ὅλης δεκαετίας ἰθυῶας, ἐν τῇ γαστρὶ τῇ ὑπὸ τῶν Ἰσδαίων
κηδείσῃ, τὸν διὰ πυρὸς ὑπέστη ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον.

(6) Τῷ περὶ τῶν τῆς Πίστεως Δογματῶν Συγγραφῶν ταύτῃ, ἐξ ἧς ἐνταῦθα Ζοιρηνικά-
βιος τῷ Χρῆσιν προβάλλεται, εἰσὶν αἱ τῷ γεγραμένῳ Ἀναστασίῳ ἀνατιθέασιν. Ὁ
μὲν τοι Καθεὸς ἐκατέρῃ ἀπαλλοτριεῖ τὸ Φιλοπότημα, τῆς ἱερᾶς Μαξίμης γόνου τὸτον
εἶναι ἀποφαινόμενος. (Ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, Τόμῳ Α'.
Σελ: 550. τῆς παρ' ἡμῖν ἀλλαχῇ ῥηθείσης Ἐκδόσεως.

„Ἐπὶ ἐκάστῃ Προσώπῃ τὰ τοιαῦτα ὀνόματα προσφυῶς παραλαμβάνοντα, σωζομένῃ μόνῳ μὲν τῷ Πατρὶ τῷ εἶναι Πατέρα, ὅτι μόνος ἐστὶν ἀρχὴ· τῷ δὲ Υἱῷ τῷ εἶναι Υἱόν, ὅτι μόνος γεννᾶται· τῷ δὲ „Παρακλήτῳ τῷ εἶναι Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι τὴν ἰδίαν πρόοδον ἔχει „παρὰ τῷ Πατρὶ.“ Εἰ τοίνυν μόνος ἐστὶν ἡ ἀρχὴ ἐν τῇ Θεότητι ὁ Πατήρ, μόνος αὐτὸς ἄρα καὶ ὁ Προβλεψὺς αὐτῷ τῷ Πνέματι τὸν δέ τοι λόγον ἀποδίδας, δι' ὃν τῷ Παρακλήτῳ ἡ κλήσις ἀνετέθη τῷ Πνέματι, τῷτον ἐπάγει, ὅτι τὴν ἰδίαν ἐαυτοῦ πρόοδον ἔχει ἐκ τῷ Πατρὶ. Ἀλλ' ἔπερ ἄρα προῖον ὡς ἔχῃ ἦτον τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, ἔδεν αὐτῷ ἐλαττον τὴν τῷ Πνέματι κλήσιν κεκληρώσθαι καὶ κληθεῖν, τῷ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεσθαι, ἢ ἐκείθεν ἐκκληρώσθαι, τῷ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκ ἄρα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐπίσης ἐστὶ προῖον τὸ Πνεῦμα· ἐπεὶ ἔδεν τὸν λόγον τῷτον παρέλιπεν αὐτῷ προεῖναι Ἀναστάσιος. Καὶ μικρὸν δ' ἀνωτέρω: „Ἀμφοτέρω τὰ ὀνόματα (τότε Πνεῦμα δηλ.: καὶ τὸ Ἅγιον) προσάπτεται αὐτῷ „τῷ ἰδίως λεγομένῳ Ἁγίῳ Πνέματι, ὡς καὶ τὸ μὲν Πατήρ „ὄνομα τῇ αἰτίᾳ προσήκει, τὸ δὲ Υἱὸς ἐκείνῳ, ὃς ἀμέσως ἐκ τῆς „αἰτίας ἐστίν.“ Εἴπερ ἐν τῷ Πατρὶ ὄνομα ἰδίως τῇ αἰτίᾳ ἐστὶ προσήκον, ὁ Υἱὸς πάντως αἰτία ἐκ ἑσῶ, ὃ γὰρ αὐτῷ προσήκει τένομα τὸ Πατήρ. Ἔτι δὲ, εἰ τὸ Πατήρ ὄνομα ἰδίως τῇ αἰτίᾳ προσήκει, ἀνάγκη ἐν μόνον Πρόσωπον εἶναι αἰτίαν ἐπὶ τῆς Θεότητος. Ἐν γὰρ μόνον Πρόσωπον ὁ Πατήρ. Μόνος ἄρα ὁ Πατήρ, ἔχῃ δὲ καὶ τῶν Προσώπων θάτερον ὁ Υἱὸς ἅμα, ὁ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι ἐστὶ Προβλεψὺς. Ἐνθεν τοι καὶ τὰ Ἰωάννη ἐκεῖνα: „Ἐν ἀρχῇ ὡς ὁ Λόγος“ καὶ: ἐρμηνεύων, ἀντὶ τῷ Πατρὶ „τὴν ἀρχὴν“, ἐξέληφεν. Οὕτω γὰρ ἐν τῷ χωρίῳ, Σελ: 696. „Ὁ Λόγος ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ, τετέ- „στιν ἐν τῷ Πατρὶ, φησὶν.“ Ὅτι δὲ διὰ τῶν δεικνύται μόνος ὡς ἀρχὴ ὁ Πατήρ ἐπὶ τῆς Θεότητος, ἐκ τῶν Ὀριγένης παραπλησίων ῥημάτων ἀνωτέρω δεδῆλωται.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ Ὁδηγῷ, κατὰ τὴν ἐν Ἰγγολσαδίῳ Γραικο-Λατίν: Ἐκδοσιν τὴν ἐν Ἑτα 1606. ἐν Κεφαλ: ΙΖ'. Σελ: 304. (7) „Οὐχ ὅλον τὸ εἶναι τῆς Τριάδος ἐν τῇ τῷ Λόγῳ ἰδίᾳ ὑποστάσει „ἐστὶ, καθὰ Σαβέλλιος πάντα συγχέων ἡγήσατο. Οὐ γὰρ ὁ Λόγος „ἔχει τὴν ἀγεννησίαν τῷ Πατρὶ, ἔδεν τὴν δυνάμιν τὴν γεννητικὴν, „ἔδεν τὸ ἀνευ αἰτίας εἶναι, ἔδεν τὸ καθῆσθαι τινὰ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, „ἔδεν τὸ φέρειν ἐν κόλποις τινὰ, ἔδεν τὴν τῷ Πνέματι ἐκπόρευ- „σιν ἔχων ἐστίν, ἔδεν τὰς ἄλλας ὑποστατικὰς ιδιότητας, τῷ Πατρὶ „καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Οὐχ ὡς ἀγεννητος ὁ Πατήρ, ἔτω „καὶ ὁ Υἱός· ἔδεν καθάπερ ὁ Πατήρ γεννήτωρ, ἔτω καὶ ὁ Υἱός. „Οὐδ' αὖ αἰτίας ἀνευ ὁ Υἱός, ἔδεν ἐκπορεύεται, ἔδεν πέμπει τὸ „Πνεῦμα,

(7) Ἐν τῇ Μεγάλῃ Βιβλιοθήκῃ τῶν Παλαιῶν Πατέρων, τῇ ὑπὸ Μαργαρίτης τῆς de la Bigne, ἐν Κολωνίᾳ ἐκδοθείσῃ, Ἑτα 1618. Τόμῳ 5'. Σελ: 621, ἀριθμῶνται Κεφ: ΚΖ'. Παρὰ δὲ Νικηφόρῳ τῷ Βλεμμίδῃ, ἐν τῷ Π'. Ἀρθρῷ τῷ πρὸς τὸν Βασιλέα Θεόδωρον λόγῳ, Κεφάλαιον ἐπιγράφεται ἕκτον καὶ δέκατον.

„Πνεῦμα, ὡς περ ἀπεσάλη παρὰ τῆ Πατρὸς, — Οὐδεμίαν ἐν τῶν τῆ Πατρὸς ιδιοτήτων διδάσκει ἔχειν τὸν Υἱὸν καταλέγων δὲ αὐτὰς, πρὸς ταῖς λοιπαῖς ἢ ταύτῃ ὑπεξαίρει: „Καὶ ἔδὲ τὸ Πνεῦμα (Φησὶ) πέμπει ὁ Υἱὸς, ὡς περ ἀπεσάλη παρὰ τῆ Πατρὸς, διὰ τῆς τῆ ἀποσέλλειν Φωνῆς, ἀντὶ τὸ ὑπανιτλούμενος τῷ ἀπ' αἰῶνος τῆ Ἁγίας Πνοῦματος προόδῳ. Πολλαχῇ γὰρ οἱ Θεοὶ Πατέρες καὶ ταῖς Φωναῖς ταύταις τῆ πέμπειν, ἢ ἀποσέλλειν, καὶ ἐκπέμπειν προσκεχρημένοι φαίνονται, πρὸς δήλωσιν τῆς τῆ Ἁγίας Πνοῦματος ἐκπορεύσεως.

Τὰ μὲν ἐν τῇ Θαυματουργῇ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ἐκ τῆς κατὰ Αἰλιανῆς Ἐκθέσεως τῆς πίσεως ἢ δὴ καὶ τὰ ἈΘΑΝΑΣΙΟΥ ἐκ τῆς Ἀ. Διαλόγου τῶν περὶ Τριάδος, καὶ τὰ τῆ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ἐν Βιβλ: Ε. τῶν κατὰ Εὐνομίας. Καὶ τὰ ἘΠΙΦΑΝΙΟΥ ἐν Αἰρέσει Ος. κατὰ τῆς ΙΔ'. Κεφαλ: τῆς Ἀετίς, καὶ κατὰ τῆς ΚΒ'. καὶ κατὰ τῆς ΔΕ'. ἀνωτέρω καταίδομεν. Παρεθέμεθα δὲ καὶ τὰ ΚΥΡΙΛΛΟΥ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐν οἷς ἀνεπτυγμένως τε καὶ σαφῶς τῇ Φωνῇ τῆς πέμψεως εἰς δήλωσιν τῆς ἀπ' αἰῶνος προόδου χρησάμενος φαίνεται, ἐνθα περὶ τῆς τῆ Θαυματουργῆς ἐλέγομεν πίσεως, ὡς ἔτος ἐδιδάχθη τῇ Εὐαγγελιστῇ Ἰωάννῃ ἀποκαλύψαντος. Καὶ εἰ τοίνυν ιδιότης ἐστὶ τῆ Πατρὸς, ἢ τῆ Ἁγίας Πνοῦματος ἐξ αὐτῆς προαιώνιος προόδος: ὁδεμίαν δὲ τῶν τῆ Πατρὸς ὑποστατικῶν ιδιοτήτων ὁ Υἱὸς ἐστὶν ἔχων, ἢ καὶ τῆτο Φησὶν Ἀναστάσιος: σαφὲς δὴπερ λείπεται, τὸ μηδαμῶς τῷ Υἱῷ προσήκειν, τὸ ἐξ αὐτῆς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι (8). Ὁ μὲν ἐν τῇ Ὁδηγῇ Ἑρμῶος τε καὶ Ἐκδότῳ Ἰάκωβος

(8) „Οὐδὲ τῷ τῆ Πνοῦματος ἐκπόρευσιν, ὁ Υἱὸς ἔχων ἐστὶν (ἔφασκεν Ἀναστάσιος) ἔδὲ πᾶς ἄλλας ὑποστατικὰς ιδιότητας τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Ἁγίας Πνοῦματος. Εἴτα καὶ τινες τῶν τῆ Πατρὸς ὑποστατικῶν ιδιοτήτων, ὑπεξαίρων ἀπὸ τῆς Τριᾶδος, ὡς τῆτο μηδαμῶς προσήκειν: οἷον τὸ „ἀγέννητον,“ εἶναι, τὸ „γεννητὸν,“ τὸ „αἰτίας ἀνεῖν,“ κτ: Ὑπεξαίρει προσέτι ἀπὸ τῆς Τριᾶδος καὶ τῷ τῆς Τριᾶδος ὑποστατικῷ τῆς Πνοῦματος, προσέτι: „ἔδὲ ἐκπορεύεται,“ Σημείωσαι ἐν ἐν τέτοις, ὅτι εἰπὼν περὶ τῆς Τριᾶδος πρὸ βραχέων, ὡς „ἔδὲ τῷ ἐκπόρευσιν ἐστὶν ἔχων τῆς Πνοῦματος,“ σαφῶς ἐνόησεν ὁ Συναΐτης, ὅτι ὁ Υἱὸς ἐκ „ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα,“ Οὐ γὰρ ἂν ἡμῖν ὁ Λατίνος, τὸ ἐκ „ἔχει τῷ ἐκπόρευσιν,“ τῆς Πνοῦματος, κατὰ παθητικὴν σημασίαν, ἀντὶ „τῆς ἐκ ἐκπορεύεται,“ μεταληφῶς παρερμηνεύσαι δύνατο. Τῆτο γὰρ μικρὸν κατωτέρω προσέθετο ὁ Συναΐτης ἐπαπὼν, τό: „ἔδὲ ἐκπορεύεται,“ ἢ περιττῶς ἂν ὡς ἐπικαλῶς ὁ Θεολόγος ψυχρολογήσας, εἰ δὲ ἔτιως ἰλίγων, ἐν-δυσὶ τίχοις ταυτολογεῖν ἐπεβάλετο, ἐξ ὁδεμίας ἀνάγκης τὸ ἀπαξ ἔρηθον, καὶ δεύτερον παραφθεγγάμενος. („Οὐδὲ ἐκπορεύεται, ὡς περ τὸ Πνεῦμα,“ ὁ Υἱὸς. Καὶ πάλιν: „ἔδὲ ἐκπορεύεται ὁ αὐτὸς Υἱὸς,“) Ἀλλὰ τῷ ὄντι, τὸ „ἐκ ἔχει τῷ ἐκπόρευσιν τῆς Πνοῦματος,“ πρῶτον εἰρηκῶς ἀντὶ τῆς „ἐκ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα,“ καὶ ἔτιως ὑπεξαίρων τῷ τῆ Πατρὸς ὑποστατικῷ ιδιότητι ἀπὸ τῆς Τριᾶδος, ἐφεξῆς μετέβη, καὶ πρὸς τῷ ἐξαίρεσιν τῆς ιδιότητος τῆς αὐτῆς τῆς Πνοῦματος τῇ ὑποστάσει ἐπανηκίσθη, καὶ Φησὶν, ὅτι: „ἐκ ἐκπορεύεται,“ Τηλαυγῶς τῆτο λέγων, ὅτι: „ἔτε ἐκπορεύεται,“ ὁ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα (τῆτο γὰρ τῆ Πατρὸς ἐστὶν) ἔτε, κατὰ τὸ Πνεῦμα, αὐτὸς „ἐκπορεύεται. (τῆτο γὰρ ἐστὶ τῆς Πνοῦματος ἴδιον.) Ταύτη τοι καὶ ὁ Λατινιστὴς μεθερμηνεύσας ὁρθῶς ἀπέδωκε: Neque habet processionem Spiritus . . . neque procedit. Ἐρῶς δ' ἐν: καὶ πᾶς Πάλιν ὁ Συναΐτης μετὰ τὸ „ἔδὲ ἐκπορεύεται,“ προσέθετο τὸ „ἔδὲ ἐκπέμπει,“ εἰ τῆτο φθάσας καθ' ἡμᾶς προεπήνεγκεν ἀνωτέρω, διὰ τῆς „ἐκ ἔχει τῷ ἐκπόρευσιν,“ Ἀλλὰ τὸ μὲν εἰπὼν ὅτι „ἐκ ἐκπορεύεται,“ εἴτα σιναΐσαι, „ἔδὲ

Τόμ: Α'.

Ε ε

„ἔδὲ

Ἰάκωβος ὁ Γρετσέρος, καὶ οἱ τῶν παρηκολυθηκότες Ἐκδοταὶ τῆς ἐν Κολωνίᾳ μετατυπώσεως, ἐν Τόμῳ 5. τῆς Βιβλιοθ: τῶν Πατέρων τῆς Κολωνιακῆς, Σελ: 621. μηδὲν ἀμαρτάνειν ὁμολογεῖ, τὰς τὰ εἰρημένα ἐκδεχομένους περὶ τῆς προαιωνίᾳ Προόδου τῆς Πνύματος· ἐμὴ δὲ ταῦτα, φησὶ, καὶ τῇ δόξῃ τῆς τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ κόμματος προσλυμαίνεσθαι· ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ συμφάσκουσι, μὴ τῷ αὐτῷ τρόπῳ προῖεναι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς. Τὸν μὲν γὰρ Υἱὸν ἐκ τῆς Πατρὸς ἔχειν τὸ ἀρχικῶς εἶναι τῆς Πνύματος, τὸν δὲ Πατέρα ἐξ ἑδενός· τὰ δὲ τοὶ Ἀναστασίᾳ ῥήματα εἶναι: „Ὅτι ὁ Υἱὸς ἔπέμπει τὸ Πνεῦμα, ὡς ἀπεσάλη παρὰ τῆς Πατρὸς.“ Ἀλλ' ἤγε πρόθεσις τῷ Ἀναστασίῳ ὡς, τὸ δι' ἐπαγωγῆς δεῖξαι, ὡς ἑδεμία τῶν ὑποστατικῶν ιδιοτήτων τῆς Πατρὸς προσήκοντα ἐστὶ τῷ Υἱῷ, διὸ καὶ τὸ ἀγέννητον ἀναφέρει, καὶ τὴν τῆς γεννᾶν δυνάμιν, καὶ ταύταις δὲ ὁμοίως ἐπισυνάπτει καὶ τὴν ἐκπόρουσιν τῆς Ἀγίας Πνύματος· τοιγαρὶν καὶ ταύτῃ ὡσαύτως συγκαταλέγει ταῖς τῆς Πατρὸς ιδιότησι ταῖς ὑποστατικαῖς, διὸ καὶ τῷ Υἱῷ αὐτῷ προσεῖναι ἀπόφησιν. Ἐπειτα, προειληφώς ἐκείνα: „Οὐχ ὥστε ἀγέννητος ὁ Πατήρ, ἔτω καὶ ὁ Υἱός, ἑδὲ καθάπερ ὁ Πατήρ γεννήτωρ, ἔτω καὶ ὁ Υἱός, καὶ διὰ τῶν δὴ ἀπάγων ἀπλῶς ἀπὸ τῆς Υἱᾶς τὸ, τε ἀγέννητον, καὶ τὴν δυνάμιν τὴν γεννητικὴν, ἃ τῷ Πατρὶ πρόσθεν, ἔκ ἐκείνου δύνουσι μόνον, τὸ μὴ τοιῶδε τρόπον τὸν Υἱὸν ἀγέννητον εἶναι, καὶ μὴ γεννᾶν, ὥστε προσήκειν τῷ Πατρὶ λέγεσθαι. Παραπλησίως τοίνυν προσιθεὶς καὶ τό: „Οὐχ ὁ Υἱὸς πέμπει τὸ Πνεῦμα, ὡς ἀπεσάλη παρὰ τῆς Πατρὸς, ἀπλῶς καὶ διὰ τῶν ἐθέλει νοεῖν ὁμοίως, τὸ ἐν μὴδενὶ τρόπῳ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα ἢ ὡς ἅγιον ἐκπορεύεσθαι.“ Ἐν μὲν ἐν τῇ ῥηθείᾳ τῆς Γρετσέρας Ἐκδόσει, Ἑλλωιστὶ ἐκ ἀναγινώσκεται τό: (Οὐχὶ πέμπει τὸ Πνεῦμα) ἀλλ' ἀντὶ τῆς τῆς τῆς (Οὐχὶ Πέμπει τὸν Πατέρα, ὡς ἀπεσάλη παρὰ τῆς Πατρὸς). Ἐπεὶ δ' αὐτὸς ὁ τῆς Βίβλου Ἑρμηνεύς καὶ Ἐκδότης, ὁ Ἰησοῦς Γρετσέρος, τὴν προτέραν τῶν ἀναγνώσεων ἔχ' ὅπως ἀσπάζεται, ἀλλὰ καὶ δικαίᾳ ἐπιχειρεῖ, δῆλον ἐκείνῳ εἶναι τὴν γεννητικῆν. Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ποτὲ ὁ Ἰησοῦς, τὰ ὑπεραντίθεσθαι πως αὐτῇ δοκῆναι τῇ δόξῃ ἐκείνῳ εἶναι ἐμπαρε-

„ἑδ' ἐκπορεύεται, ἑδ' ἐκπέμπει τὸ Πνεῦμα“, ἢ τοι „ἑδ' ἐκπορεύεται“ (ὡς αὐτοὶ τε Λατίνοι, καὶ ἡμεῖς ἐκλαμβάνομεν). Ἐμφασιν οἷον ἐπιβεβαιώσεως ἔχει, καὶ τῆς εἰρημένης ἀντικρουστικῆς ἐπικύρωσις γίνεται τῇ ἐπαναλήψει, κατ' ἐκεῖνο: „καὶ ὁμολόγησε, καὶ ἐκ ἡγήσατο, καὶ ὁμολόγησεν.“ Ἐστὶ δὲ πως καὶ προκατάληψις τὸ ἔτω λεγόμενον τῆς ἀντιπίπτειν δοκῆντος. Εἰπὼν γὰρ ἀνωτέρω ὅτι ἐκ ἔχει τὴν ἐκπόρουσιν τῆς Πνύματος ὁ Υἱός, ἀντὶ τῆς ἐκ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα· ἵνα μή τις κατὰ Λατίνους φρονῶν ἀνθυποβάλοι: „καὶ πῶς ἐκ ἐκπορεύεται“, ἢ ἔπειρ ὁμολογεσθῆναι „πέμπει τε καὶ ἀποστέλλει“, αὐτό; Προεπιλύεται καὶ τὴν ἀνθυποφορὰν ταύτῃ ἀνασκηδάζων. Καὶ πέμπει μὲν, φησὶ, τὸ Πνεῦμα ὁ Υἱός, „ἐμὴ ἀλλ' ἔχ' ὥστε“ „ὁ Υἱὸς αὐτὸς παρὰ τῆς Πατρὸς ἀπεσάλη“, ἔτω καὶ αὐτὸς „πέμπει“. Ὁ μὲν γὰρ Πατήρ ἀποστέλλει τὸν Υἱόν, καὶ ὡς αὐτίος αὐτῷ ὦν, „γεννητικῶς“, ὁ δὲ Υἱὸς πέμπει τὸ Πνεῦμα, ἔχ' ὡς αὐτίος ὦν τῆς Πνύματος, ἔτε γεννητικῶς, ἔτε ἄλλως πρεσβυτικῶς καὶ διὰ τῆς „ἐκ ἐκπορεύεται“. Τετέστιν, ὡς κατ' ἀρχαῖς ἔλεγε: „τὴν τῆς Πνύματος ἐκ ἐστὶν ἔχων ἐκπόρουσιν“.

ἐμπαρεισήγαγε, καὶ τὸ δὴ πλέον, καὶ ὑπεραπολογηθῶμαι αὐτῶν ἐσπένδασεν. Ἀλλὰ γὰρ αὐτό γε τὸτο καὶ ἐκ τῆ ὕφους ἐστὶ συμφωνές. Προέκειτο γὰρ τῷ Ἀναστασίῳ δάξαι, μηδεμίαν τῶν ὑποστατικῶν τῆ Πατρὸς ιδιοτήτων προσήκειν τῷ Υἱῷ. Ἐκείνων ἔν τινος καταλέξας, τῇ αὐτῇ προδέσει καὶ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ὑποσωήψεν. Ἀλλὰ μὲν ἔκ ἂν ταῖς τῆ Πατρὸς ιδιοτήσιν ἐναριθμηθεῖν τό: (Πέμπειν τὸν Πατέρα) ἔκ ἄρα τὸτο τοῖς ἰδίως τὸ Πατρὶ προσήκεισιν Ἀναστάσιος εἶχε προσκαταλέξει. Ὡς δὲ ἄλλον αὐθις κἀντεῦθεν τῆ Γραφῆως (9) εἶναι τὸ παρεισφρήσαν ἀμάρτημα, τὸ νῦν ἀναγινωσκόμενον, ὅτι: (Οὐχὶ πέμπει τὸν Πατέρα) δέον ἀναγινώσκων (ἐχὶ πέμπει τὸ Πνεῦμα).

Αὐθις Βιβλ: Α'. περὶ τῶν Δογμ: τῆς Πίσε: Αὐτ: Σελ: 693. „Ὡς περὶ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆ Πατρὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ Θεᾶς, ὁ μὲν γεννηθεὶς, καὶ διὰ τὸτο Υἱός· τὸ δὲ ἐκπορεύθην, καὶ ἐστὶ „Πνεῦμα· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὁ μὲν γεννᾶται, τὸ δὲ αἰὲ ἐκπορεύεται. „Οὕτω γὰρ ὁ Κύριος περὶ μὲν ἑαυτῆς Φησί: πρὸ πάντων τῶν „βενῶν γεννᾷ με, περὶ δὲ τῆ Ἁγίας Πνεύματος: ὁ παρὰ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. „Οὕτως ἔν ἐχ ἥττον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἢ τὸν Υἱόν, ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς τῷ ἀρχιῶ ἔχειν διδάσκει τῷ τῆς ὑπάρξεως ταύτης μόνης τῆς διαφορᾶς ἐγχωρήσεως, ὅτι ὁ μὲν γεννᾶται, τὸ δὲ ἐκπορεύεται. Καθὰ καὶ ὁ de la Bigne, τῆς γε ἔνεκα τὸ τῆ Ἀναστασίας Σύγγραμμα ἐν τῷ Η'. Τόμῳ παρενέρας τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης, τῆς ἐν ἔτει 1575. ἐκδοθείσης, ἐν Στήλῃ 674. ἀπέναντι τῶν ῥημάτων ἐκείνων, ἐπὶ τῆ χείρας τῆς Σελίδος προσεσημείωκε: „Κοινὴ Γραμμοῖς ἦδε ἢ ἐξαπάτη περὶ „τῆς τῆ Ἁγίας Πνεύματος ἐκπορεύσεως. „

Καὶ προσωτέρω δ' ἔτι ὁ ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ: „Ἡ δὲ τῆς γεννήσεως καὶ τῆς ἐκπορεύσεως διαφορὰ, ἐχὶ διαφορὰν ἐστίας κατασκιάζει· ἔ γὰρ ἢ διαφορὰ τὸ καθ' ὑπαρξιν εἶναι σημαίνει, τὸ „δὲ πῶς εἶναι διασαφεῖ τῆς αὐτῆς μενέσης ἐστίας καὶ τῷ ἐξ ἑ, „καὶ τοῖς ἐξ αὐτῆς, κατὰ διαφέροντα τρόπον, εἶτ' ἔν ἐννοίαν. Ὁ „ἄρα τρόπος τῆς ὑπάρξεως, καθάπερ εἴρηται, διαφέρει ὁ δὲ λόγος „τῆς ἐστίας ὁ αὐτός· ἐκ γὰρ τῆ αὐτῆς, εἰ καὶ μὴ ὡσαύτως. Μὴ „τοίνυν θαυμάζωμεν, ὅταν τῷ ἐκατέρω ἔξοδον ἐκ τῆ Πατρὸς ὀνομάζει. Ἐγὼ, Φησὶν, ἐκ τῆ Πατρὸς ἐξῆλθον, καὶ ἦμιν. Καὶ πάλιν, τὸ Πνεῦμα ὁ παρὰ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. „Ἰνα ἔν δάξῃ τὸν Υἱόν καὶ τὸ Πνεῦμα, τῇ μὲν ἐστία συμβαίνοντα, τοῖς δὲ τῆ ὑπάρχειν τρόποις ἀλλήλων διαφέροντα („ἐκ γὰρ τῆ αὐτῆς, Φησὶν) εἶτα ὑποσυνάπτει: (εἰ καὶ μὴ ὡσαύτως) ἐξ ἐνὸς τῆ Πατρὸς, ὅ, τε Υἱὸς γεννᾶται καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Ἐπειτα δὲ, τὸν μὲν τρόπον τῆς τῆ Υἱὸς ὑπάρξεως εἶναι διδάσκει τῷ τῆς γεννήσεως ἐκ τῆ Πατρὸς τὸν δὲ τρόπον τῆς ὑπάρξεως τῆ Πνεύματος,

(9) Ὡς δὲ ῥαδίον, κατ' ἐπιτομῇ γραφικῇ, ἥπερ εἶωθε πολλάκις, κεχαραγμένων τῶν ὀνομάτων, τὸ ΠΝΑ, εἰς τὸ ΠΡΑ, μεταληφθῆναι.

ματος, τὴν τὰς ἐκπόρουσιν ἐκ τῆς Πατρὸς. Εἰ τοίνυν τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον, ἦτοι τὸ συστατικὸν τῆς τῆς Πνύματος ὑποστάσεως, ἢ τὰς ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπόρουσιν ἀποτελεῖ, ἀνάγκη πᾶσα τὸ Πνεῦμα μηδαμῶς ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεσθαι. Εἰσὴι γὰρ ἂν, ἄπερ ἄλλως, τὸ συστατικὸν αὐτῆς, καὶ ἢ ἐκπόρουσιν ἢ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἔδεν τι ἦτον, ἢ ἢ ἐκ τῆς Πατρὸς. Τελούτων δὲ ἓνα καὶ μόνον, τὸν ἐξ ὃ οὗ Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται, ὁ Ἀναστάσιος οἶδεν, ἐν οἷς φησὶν: „Ὅτι τῆς αὐτῆς μενέσης ἐσίας καὶ „τῆς ἐξ ὃ, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς,,. Τὰ γὰρ („ἐξ ὃ, καὶ ἐξ αὐτῆς,,) καὶ πρὸς τὸν Υἱὸν λεγόμενα προσάψαι ἔχ οἶοντε. Ἀλλ' ὅτι δὴ τὸν Πατέρα Ἀναστάσιος ἐν τέτοις ἐπιγινώσκει, ἐκλὸς κείμενον ἐστὶν ἀμφιβολίας ἀπάσης, ὡς ἀντικρὺ τῆς ἔχατον ἐπενεχθείσης ταύτης τῆς Ἀναστασίας ῥήσεως, καὶ ὁ de la Bigne κατὰ τὸ χεῖλος τῆς Σελίδος προσέθετο αὐτῇ παρασημαίωσας: „Ἡ τῆς Ἀγίας Πνύματος ἐκπόρουσιν παρὰ τῆς Πατρὸς, ἐκ ἄρα παρὰ τῆς Υἱᾶς. Γραικῶν „ἐξαπάτη,,.

Καὶ ἐτι αὐτόθι, Σελ: 694. „Ἐπὶ τῆς Θεότητος, ὁ κατ' ἐσίαν „εἶναι λέγεται ὁ ἐξ ὃ, τρεῖςιν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ταῦτό λέγονται εἶναι καὶ οἱ ἐξ αὐτῆς, ἦτοι ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,,. Ἐνα ἄρα, τὸν Πατέρα μόνον, οἶδεν ὄντα τὸν ἐξ ὃ. Ἀμέλει τοι ἐξ ἔπερ αὐτῆς, ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύεται.

Ὡς περ ἔν οἱ ἐκ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, μόνον τὸν Πατέρα, τὸν Προβόλα ὄντα ἐθεολόγησαν τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνύματος ἔτως οἱ ἐκ τῆς Αἰρέσεως κατεφέροντο τῆς δόγματος τὰς, ἢ περ ἐν τῷ Ὁδηγῷ αὐτὸς διέκεισιν ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, ἐν Κεφαλ: ΚΒ. Σελ: 336. τῆς ῥηθείσης Ἐκδόσεως: „Εἴπερ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον „Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς, ἐκδηλον (οἱ Αἰρεσιῶται σωήγον) ἐκατέρω Πατέρα εἶναι τὸν αὐτὸν, καὶ ἔτως καὶ αὐτὸ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα „ὑπάρχειν γεννητόν. Εἰ δὲ τὰτο ἔδαμῶς συγχωρεῖτε, εἴπατε „ἡμῖν, τίς πρῶτος, τίς δόύτερος, ἐκ τῆς Πατρὸς προελήλυθε; πότερον ὁ Υἱὸς, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; ὡς εἶγε ἅμα προήλθον, „Φανερόν αὐτόθεν ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπὶ τῆς Θεότητος οἶονεὶ δίδυμοι εἰσίν,,. Ἐκ μόνου ἄρα τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα ἐπίσθον οἱ Καθολικοὶ, ὡς ἐντεῦθεν καταφανές: ἔ γὰρ ὁ ἐκ τῆς Αἰρέσεως ἐπιχειρεῖ τι κατ' αὐτῶν συμπεραίνειν, ἐπὶ τῇ τῆς Πνύματος προόδῳ τῇ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἐξ ἧς ἂν πλεῖστα δήπερ σωμαγαγεῖν ἐπεβάλετο ἄτοπα, εἰ τοῖς ἐνσεβῶσιν αὐτῇ διεπρεσβόετο. Ἀλλὰ καὶ εἰ θεολογῶντες ἐτύγχανον οἱ Καθολικοὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεσθαι, ἐκ ἂν εἶχε πάντως αὐτῶν διαπυθέσθαι ὁ ἐκ τῆς Αἰρέσεως: πότερος προβάλλεται πρότερος παρὰ τῆς Πατρὸς, ὁ Υἱὸς, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; Οὕτω γὰρ δὴ, ἔδ' εἰς νῦν ἂν ὅλως τὸ τοιοῦτον αὐτοῖς ἐπέλθοι, μὴ ἄρα πρότερον τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα προβάλλοιτο. (10)

Αὐτῇς

(10) Κατηγορικῶς τὸν Λατῖνον πρὸς τὰτο ἀποκρίνασθαι ἀξιῶμεν.

Αὐθις ἐν τῷ Η'. Βιβλ: τῶν εἰς τὴν Ἑξαήμερον, ἐν Τόμ: 5.
 τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ Ἐκδόσ: Σελίδι 667.
 „Τῆς Θείας τέττα ποταμοῦ, τὴν Θείαν ἐξ ἑρανῶ ἐξοδον, ὁ ἱερὸς Μω-
 „σῆς περιγράφει Φάσκων: ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ Ἑδέμ· τε-
 „τέστιν, ἐκ τῆς πλημμυρῆσης τρυφῆς πορίζαν τὸν Παράδεισον, διὰ
 „τῆς ἐξερχομένης ὕδατος ἤγαγεν διὰ τῆς Πνοῦματος, ὅπερ ἐκπορεύε-
 „ται παρὰ τῆς Πατρὸς. Καὶ ἔτι δὲ Αὐτ: τὴν τῆς Ἀγ: Πνοῦματος
 „χάριν, ὡς ἐκ Πατρὸς τῆς πηγῆς προῖσσαν, Ποταμὸν ὠνόμασε
 „κεχωρισμένον τῶν ἀπίστων.”

Ἐν δὲ τῇ Βίβλῳ τῶν ἙΡΩΤΗΣΕΩΝ, Ἑρωτ: ΚΔ'. Σελ: 270.
 τῆς ἐν Ἰγγολσάδ: Γραικο-Λατίν: Ἐκδόσ: Ἰακώβου Γρετσέρου, Ἔτα
 1617. „Ἐπὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος τρεῖς ὑποστάσεις νοῦμεν ἀσυγχύ-
 „τως ἡνωμένας. Ἐγεννήθη μὲν γὰρ πρὸ τῶν αἰώνων ὁ Θεὸς Λό-
 „γος ἐκ τῆς Πατρὸς, καὶ ἔστι τῆς γεγεννηκότος ἀχώριστος· τὸ δὲ
 „Ἅγιον Πνεῦμα πρόεισι μὲν ἐκ τῆς Πατρὸς, ἐν ὑποστάσει δὲ ἰδίᾳ
 „νοεῖται.” Πάντα γὰρ, Φησὶν, ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα,
 διακρινὲν ἐκάστῳ τὰ ἑαυτοῦ, καθὰ βέλεται.

Καὶ ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῷ περὶ τῶν Δογμάτων τῆς Πίστεως,
 ἐν 5. Τόμ: τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς Κολωνιακῆς, Σελ: 693.
 „Εἰ καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα προῖεναι λέγονται ἐκ τῆς
 „Πατρὸς, ἡ μὲντοι πρόοδος τῆς Ἀγίας Πνοῦματος κυρίως ἐστίν, ὥς-
 „περ ἐν ἡ γεννήσει τῆς Υἱᾶ.” Καὶ Σελ: 634. „Τὸ Πνεῦμα τὸ
 „Ἅγιον, Πνεῦμα λέγεται τῆς ἀληθείας· αὐτὸ δὲ ἐκ τῆς Πατρὸς μὲν
 „ἐκπορεύεται, πάντα δὲ λαμβάνει τὰ τῆς Υἱᾶ, τῆς πάντα ἔχοντος
 „τὰ τῆς Πατρὸς· εἰς τὸ δεῖξαι τε καὶ δῆλον ποιῆσαι· αὐτὴν εἶναι
 „τὴν ἐστίαν τῆς τε λαμβάνοντος, καὶ τῆς ἐξ ἧς λαμβάνει, καὶ τῆς ἐξ
 „ἧς φυσικῶς πρόεισιν· ἡ γὰρ προελήλυθεν ἔκτινος τῇ ἐστίᾳ διαφέ-
 „ροντος, ἡ δὲ λαμβάνει τι ἐκ τῆς μὴ ὁμοσιᾶς. Εἰ δὲ τῆς αὐτῆς ἐστίν
 „αὐτῷ ἐστίᾳ, καὶ τὸ ἐξ ἧς πρόεισι, καὶ τὸ ἐξ ἧς λαμβάνει, καὶ κείνοι
 „ἐξ ἀνάγκης ἀλλήλοις τῆς αὐτῆς ἐστίᾳ εἰσὶ. Καὶ αὐθις: ὁ μὲν
 „ἐν Θεὸς περὶ τῆς Ἀγίας Πνοῦματος, Φησὶν, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐξ ἑμῶ
 „προελεύσεται· ὁ δὲ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς περὶ τῆς ὁμοσιᾶς αὐτῷ
 „Παρακλήτης λέγει, ὅτι ἐκπορεύεται μὲν παρὰ τῆς Πατρὸς, λαμ-
 „βάνει δὲ ἐκ τῆς Υἱᾶ, τῆς πάντα τὰ τῆς Πατρὸς οἰκισμένης καὶ
 „ἔχοντος. Μία καὶ γὰρ ἐστὶ ἐστὶς, τῆς δὲ μιᾶς ἐστίᾳ πάντα κοι-
 „νὰ, κοινὴ δὲ καὶ ἡ ἐστὶς, φυσικὴ γὰρ ἡ χάρις.” Τελούτατον δὲ
 Αὐτόθι, Σελίδι 697. „Πῶς γεννᾶται ὁ Λόγος, ἢ ἐκπορεύεται τὸ
 „Πνεῦμα, μὴ πολυπραγμονώμεν. Οὐ γὰρ σὸν ἐστίν, ἡδ' ἀκίνητων.
 „Γνωστὸν γὰρ τῷ τῇ ἀρχῇ μόνον ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῆς διαφό-
 „ρως ἐκπροῖσιν. Ἀπόχρη ἓνα γινώσκαι εἶναι Θεὸν, καὶ μίαν
 „Φύσιν Θεότητος, καὶ τοὶ ἐν τρισὶ θεωρημένῳ τῇ τε Ἀρχῇ, καὶ
 „τῷ Δημιουργῷ, καὶ τῷ Τελεωτῇ.”

Τοιαύτων ἐν μαρτυριῶν, ὡς πεπύσμεθα, ἐκ τῶν τῆς Ἀναστασίας
 Βιβλίων ἐπάγεσθαι ὀφθαλμίων, αἷς ἢ τῆς Παναγίας Πνοῦματος ἐκ
 μόνου τῆς Πατρὸς τρανῶς ἐκδιδάσκειται πρόοδος, τίς ἂν περαιτέρω
 ἀμφιδοξῶν γένοιτο, μήτοιγε δὴ μὴ τῷ εἶη τὸ τῆς Καθολικῆς
 Τόμ: Α'. Ζ ε' Ἐκκλη-

Ἐκκλησίας Δόγμα, ὅτι ἐκ τῆ Πατρὸς μόνῃ, ἐκέτι δὲ καὶ ἐκ τῆ Τίτ' ἅμα, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται; Διαβρῆδω καὶ γὰρ τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων ἡ 5. τὴν Ἀνασασί Πίξιν ἐπικυρώσα-
σα, τὰς τῆτον μὴ ἀποδεχομένης, καλὰ κρίσει παντελεῖ καθυπέβα-
λεν. Οὕτω γὰρ ἔχει τὰ τῆς εἰρημένης Σωόδου Πρακτικὰ, σὺν
Πράξει Ι'. Τόμῳ 5. τῶν Σωοδικῶν, Στήλῃ 829. „Ἡ Ἁγία Σωό-
δος εἶπε: Δεχόμεθα τὸν ἐν Ἀγίοις ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΝ, ὀρθοδόξως
ἀπολογησάμενον, ὑπὲρ τῆ Τόμῃ τῆ Ἀγίῃ καὶ αἰοδίμῃ Πάπα
Λέοντος. Θεόδωρος ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μελίτωῃς εἶπεν:
„Ἅγιον ἀποκαλεῖ πᾶσα ἡ Ἀνατολὴ τῆτον τὸν τῆς ὁσίας μνήμης
Ἀνασάσιον, τὸν γενόμενον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀντιοχείας, καὶ τὸν
„μὴ δεχόμενον αὐτὸν ὁ Θεὸς ἀναθεματίσει. Καὶ συμφώνως ἁ-
„παντες εἶπον, Ἀμὴν. Τοιγαρὶν, εἰς ἄκρον ἐλλητικῶς ἐχώρησεν
ἀναιδείας ὁ de la Bigne ἐκείνος, ὁ εἰς τοσούτον, ὡς ἀνωτέρω εἶδο-
μεν καταδρασσώδης, ὥς πλάνης τὸν Θεὸν αὐτὸν Ἀνασάσιον
γράψαθαι, καὶ σὺν αὐτῷ δὲ ἅμα καὶ τὴν 5. Οἰκουμενικὴν Σωόdon,
τὴν τὰ ἐκείνη ἐπικυρώσαν Δόγματα.

ἘΚ ΤΗΣ Ζ'. ἘΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

ἩΣΥΧΙΟΣ ὁ Ἱεροσολύμων (1) Βιβλ: Β'. εἰς τὸ Λαβιτικόν. Ἐν
Τόμῳ Ζ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Σελ: 22.
„Περὶ τῆ Ἀγίῃ Πνεύματος ἐπιστάθαι χρὴ, ὅτι καὶ αὐτὸ τῆ Τίτ'
„ἐστὶ, καὶ παρὰ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται.

ΠΕΤΡΟΣ ὁ Νικομηδείας (2) τῆς ἐν τῇ Βιθυνῶν Ἐπαρχίᾳ
Μητροπόλεως, ἐν τῇ Ὁμολογίᾳ τῆς Πίξεως τῇ ἀναγνωθείσῃ κατὰ
τὴν 5. Σωόdon, ἐπὶ τῆς Ι'. Πράξ: ἐν Τόμῳ 5. τῶν Σωοδικῶν,
Στήλῃ 341. καθαρώς ἔτιως ἐκφέρει τὴν τῆ Συμβόλῃ Ὁμολογίαν
περὶ τῆ Ἀγίῃ Πνεύματος. „Πισθῶ καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,
„τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, τὸ σὺν
„Πατρὶ καὶ Τίτῳ συμπροσκυβόμενον καὶ σωδοξαζόμενον.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων (3), ἐν τῇ πρὸς
Σέργιον Ἐπιστολῇ, ἣτις ἀνεγνώσθη καὶ αὐτῇ, κατὰ τὴν αὐτὴν 5.
Σωόdon ἐν Πράξει ΙΑ'. Τόμ: 5. τῶν Σωοδικῶν: Στήλῃ 856. „Πι-
„σθῶ εἰς ἐν Πνεῦμα Ἅγιον, τὸ ἐκ Θεῶ Πατρὸς ἐκπορεύομενον
„τὸ Φῶς, καὶ Θεὸν αὐτὸ γνωριζόμενον, καὶ ὃν ἀληθῶς Πατρὶ καὶ
„Τίτῳ

(1) Περὶ τὸ 601. ἀκμάσαι λέγεται ἔτος, κατὰ δὲ τὸ 609. ἀποβίωναι. Ὁ δ' αὐτὸς
προσαναγέγραπται πόνημα εἰς τὸ Λαβιτικόν, Λατινιστὶ μόνον ἐρμηνεύθην διασω-
ζεται.

(2) Ἦνθαι περὶ τὸ 680. Εἰς ὑπόνοιαν δὲ τῆς τῶν Μονοθελητῶν ἐμπεσῶν κακο-
νοίας, παρασῆκε τῇ 5. Σωόδῳ, Λίβελλον τῆς ὀρθοδόξου Ὁμολογίας μεθ' ὅρας πα-
ρέχεν.

(3) Ἐπὶ τῆ Ἱεροσολύμων Θερίου προήχθη, ἐν Ἔτει 629. εἰς δὲ τὸ πέρας τῆ βίῃς ἀφί-
κετο, Ἔτει 636.

„Τὴν σωαίδιον, ὁμοσίον τε καὶ ὁμόφυλον, καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας
καὶ φύσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ Θεότητος.”

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ὁ Ἀντιοχείας (4) καὶ τοι Μονοθελήτης ὑπάρ-
χων, ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς κατ' αὐτὸν Πίσεως, τῇ ἀναγνωθείσῃ ἐν
Η'. Πράξι: τῆς Οἰκμ: 5. Σωόδε, Τόμ: 5. τῶν Σωοδικ: Στήλη
744. „Πισθῶ καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς
ἐκπορεύομενον, καὶ δι' Τίς πεφηνός, δηλ: τοῖς ἀνθρώποις ζῶν,
τῶν ζώντων αἰτίαν, ἀθάνατον ἀγιότητα, παντὸς ἀγιασμῶ χο-
ρηγόν.”

ΣΕΤΗΡΟΣ ὁ Ἀλεξάνδρ: Πατριάρχης (5) ἐν τῷ Εὐχολο-
γίῳ τῷ κατὰ Σύρου, ἐπίτιμος Εὐχῆς, μικρὸν πρὸ τῆ διελθεῖν
περὶ τῆ κατὰ τὸ Βαπτισμα χρίσματος ἐν Ζ'. Τόμῳ τῆς τῶν Πα-
τέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 531. „Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός,
ὁ Πατὴρ ὁ Παντοκράτωρ, καὶ ἐπὶ τῶν τῶν ἀγιαζομένων ὑδά-
των, ἐξ ἐτοίμῃς Σθ κατοικητηρίαις, καὶ τῶν Σῶν ἀοράτων κόλπων,
κατάπεμψον τὸ Παράκλητον Ἅγιόν Σθ Πνεῦμα: τὸ παρακλητι-
κόν, τὸ κύριον, τὸ ὁμοσίον, τὸ ἐκ Σθ προῖον, τὸ ὁμόθρονον τῇ
βασιλείᾳ σθ, καὶ τῆ μονογεννῆς Τίς σθ, τῆ Κυρίαι καὶ Θεῆ, καὶ
Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησῶ Χριστῶ.”

Ὁ δὲ Θεὸς ἐν Μάρτυσι ΜΑΞΙΜΟΣ (6) ἐν τῇ πρὸς Μαρίνον
Ἐπιστολῇ ἔτω φησὶν, ὡς Μάρκος ἀνεγίνωσκεν ὁ Ἐφέσῃ Ἀρχιεπί-
σκοπος, ἐν τῇ ΚΓ'. Σωελόβσει τῆς ἐν Φλορεντίας Σωόδε, Τόμ: Π'.
τῶν Σωοδικ: Στήλη 376. „Τῶν τῆ νῦν Ἀγιωτάτῃ Πάπᾳ Σωοδι-
κῶν, ἐκ ἐν τοσούτοις, ὅσοις γεγράφατε Κεφαλαίοις, οἱ τῆς Βασι-
λίδος ἐπελάβοντο, δυσὶ δὲ μόνοις. Ὡν τὸ μὲν ὑπάρχει: περὶ
„Θεολο-

(4) Περὶ τὸ 608. ἀκμάζων, παρὶν καὶ ἔτος ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς 5'. Σωόδε, τῆς τῶν
Μονοθελητῶν Αἰρέσεως πρόμαχος, δι' ἣν καὶ καταψηφισθεὶς ἐκκεκήρυκται, καὶ
ὑπερόριος ἀπελήλαται.

(5) Οὗτος, εἰ μὲν ὁ τῆ Ἀντιοχείας Θρόνος ἐπιβατῶσας ἐκείνος ἰὼ, Φλαβιανῶ ἀποκρε-
θέντος: ὁ τῶν Ἀκροφάλων, ἦτοι τῶν Μονοφυσιτῶν ταξίαρχος, (τέτω καὶ γὰρ
ὑπέληφε Καβέος ἀναγραπτεόν εἶναι, τῆ παρὰ Σύροις Εὐχολογίᾳ τὸ Σωτάγμα,
ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησιας: Συγγράφ: Τόμ: Α'. τῆς εἰρημ: παρ' ἡμῖν Ἐκδόσ:
Σελ: 500.) ὡς περὶ τὸ 513. ἀκμάσας, συγκαταλεκτός ἀν' εἰς τοῖς κατὰ τὴν 5'.
Ἐκατονταετ: Συγγράψασιν. Εἰ δ' ἔν ἑτερός τις Σοῦρος ἔτος ἰὼ, ὁ περὶ 8 λό-
γος ἐνταῦθα, ἅμα τε ὁ αὐτὸς Ἀλεξανδρέων τε Πατριαρχώσας, καὶ τὸ Εὐχολό-
γιον σωλαζάμενος, (ὡς ἑτέροις τῶν Κριτικῶν ἔδοξεν) ἐυλόγως ὥδε ὑπὸ Ζοιρνακίᾳ
τέτακται. Λέγεται γὰρ ἔτος γενέσθαι περὶ τὸ 646. Διὸ καὶ κοινῇ τοῖς κατὰ
τὴν Ζ'. Ἐκατονταετηρικῶν Περίοδον Συγγραφεῦσιν, ὑπὸ τῶν Ἐκδόντων ἐν Κολωνίᾳ
τὴν τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκην προσαναγράφεται.

(6) Προῆλθε μὲν εἰς τὸν Βίον ὁ ἱερὸς Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, ἐν ἔτει 580. κατὰ
δὲ τὸ 640. εἰς Ἀφρικὴν πλῦσας, τῆς ἐκεῖ Ἐπισκόπους ὑπέληφε κατὰ τῶν Μο-
νοθελητῶν ἐνθα καὶ κατὰ Πύρρε, τῆ ἀπὸ τῆ Κωνσταντινουπόλεως Θρόνος ἀποσκορ-
ράκιθέντος, ἔτει 645. δημοσίᾳ Διάλεξιν ἐνεστήσατο. Ἐπειτα δ' ἐκείθεν εἰς Ῥώμην
ἐπιδημήσας, Μαρκίνον τὸν Πάπαν εἰς τὸ τὴν ἐν Λατεράνῳ Σωόδον συγκροτῆσαι
προτρέπων ἐνήγαγεν. Ἐκ δὲ Ῥώμης, ὑπὸ Κωνσταντῶς τῆ Αυτοκρατορῆος ἐν ἔτει
655. ἀπαχθεὶς εἰς Κωνσταντινέπολιν, ἐν Δεσποτηρίῳ καθέσχετο: ἐντεῦθεν δ' ἐξῆς
ἐπὶ τὴν ἐπὶ Θράκης Βιζύτιον ἀπηλάττη, καὶ ἐκεῖθεν ἄλλοτε αὖτις εἰς ὁ τέως, ἐπὶ
τὴν Λαζικὴν ὑπεροριθεὶς τὴν Ἀλανοῖς ὁμορῆσαν, ἐν ἔτει 662. πρὸς Κύριον ἐξε-
δήμησεν.

„Θεολογίας· ὅτι τε, φασίν, ἔπεν ἐκπορεύεσθαι καὶ τῷ Τίῳ τὸ
 „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Τὸ δ' ἄλλο περὶ τῆς Θείας σαρκώσεως ὅτι
 „περ γέγραφε δίχα τὸν Κύριον εἶναι τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας,
 „ὡς ἄνθρωπον. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον, συμφώνως παρήγαγον
 „χρήσεις Ῥωμαίων Πατέρων, ἔτι μὲν καὶ Κυρίλλῳ Ἀλεξανδρείας,
 „ἐκ τῆς πονηθείσης αὐτῷ Ἱερᾶς Πραγμαθείας εἰς τὸν Εὐαγγελιστῶν
 „Ἅγιον Ἰωάννῳ ἐξ ὧν, ἐκ αἰτίας τὸν Τίον ποιῶντας τῷ Πνύ-
 „ματος σφᾶς αὐτὰς ἀπέδειξαν· μίαν γὰρ ἴσασιν Τίῳ καὶ Πνύματος
 „τὸν Πατέρα αἰτίαν, τῷ μὲν κατὰ τὴν γέννησιν, τῷ δὲ κατὰ τὴν
 „ἐκπόρευσιν· ἀλλ' ἵνα καὶ δι' αὐτῶν προείναι δηλώσωσι· καὶ ταύτη
 „τὸ σωμαφές τῆς ἑσίας καὶ ἀπαράλλακτον παραστήσωσι. Ταῦτα
 „δὲ τῷτον ἐξηκέναι τὸν τρόπον, κατὰ τὴν Θ'. Ἐκατονταετηρίδα,
 „καὶ ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ προσδιαπιστῶνται ὁ Βιβλιοθηκάριος, ἐν τῇ πρὸς
 „τὸν Διάκονον Ἰωάννῳ Ἐπιστολῇ, τῇ ἐν τῷ Δ'. Τόμῳ τῶν Συνοδι-
 „κῶν, ἐν Στήλῃ 1771. Καὶ ἔτιως ἄρα, ἐ μόνος ὁ τῷ Ἐπιστολῶν ἐκεί-
 „νῳ γεγραφὼς (Ἱερὸς Μάξιμος), ἀλλὰ καὶ ἅπας ὁ κατ' ἐκείνο ἐν
 „Κωνσταντινουπόλει Κλήρος, διαβρῆδῳ ὑπῆρχον ἀπαναινόμενοι τῷ
 „τῷ Ἁγίῳ Πνύματος ἐκπόρευσιν καὶ ἐκ τῷ Τίῳ. Οἱ, τότε γε
 „ἐνεκα καὶ τὰ Συνοδικὰ τῷ Πάπῳ ὑπ' ἐνθῶν ἐτίθεντο. (7)

Ὁ δ'

(7) Ὑπερὸν οἱ Ἀνατολικοὶ τὰς Λατίνους, δογματίζον καὶ τότε τὸ Πνεῦμα κατὰ τὰς
 „νῶν ὁ δ' Ἱερὸς Μάξιμος τὸ περὶ τότε ἐπιμελῶς ἐρυνήσας, καὶ σιωδῶν ἐκείνων
 „ἐκ ἀπαθὸν τῆς εὐσεβείας τὸ φρόνημα, τὴν ἀπολογία ἐνεστήσας. „Οὐκ αἰτίαν,
 „φασί, τὸν Τίον ποιῶντας τῷ Πνύματος σφᾶς αὐτὰς ἀπέδειξαν, μίαν γὰρ ἴσασιν
 „Τίῳ καὶ Πνύματος τὸν Πατέρα αἰτίαν, τῷ μὲν κατὰ τὴν γέννησιν, τῷ δὲ κατὰ
 „τὴν ἐκπόρευσιν· ἀλλ' ἵνα καὶ δι' αὐτῶν προείναι δηλώσωσιν. Ἡ ὡς ὁ Βιβλιοθηκάριος
 „Ἀναστάσιος σαφέστερον ἐπεξηγήσατο: *Missionem nimirum processionem intelligentes,*
 „(τὴν πέμψιν ἐνοήσαντες ἐκπόρευσιν,.) Οἷγε μὲν καὶ ἡμεῖς Λατῖνοι, ἀντὶ ταύ-
 „της, τὴν ἀπολογία αἰρεθῆναι τὴν ἐφεξῆς, φάσκοντες: τὸ μίαν τὴν αἰτίαν τῷ Τίῳ
 „καὶ τῷ Πνύματος τὸν Πατέρα εἶδαι, ἐκληπτέον εἶναι ἀντὶ τῆς αἰτίας τῆς
 „Προκαταρκτικῆς. Ἀλλὰ γὰρ, ἔπερ ἡ τότε ὑπὲρ τῶν Λατίνων ἀπολογία
 „ἦν, ὡς ἐ λέγουσι τὸν Τίον αἰτίαν τῷ Πνύματος Προκαταρκτικῇ. Ἀρα τὸ
 „ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν προσεβόημενον Λατίνους αἰτιάμα, ὅπερ ἀπ' αὐτῶν ἀποτρέψαι
 „ὁ Ἱερὸς ἐβέλετο Μάξιμος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Βιβλιοθηκάριος, τῷ τῷ ὅτι ἐν ὑπο-
 „νοίᾳ ἐκείνης ἔχον, ὡς δογματίζοντας τὸν Τίον αἰτίαν τῷ Πνύματος Προκα-
 „ταρκτικῇ. Ἀλλὰ γὰρ ἡ Ἀπολογία ἐξ ἀντιθέτε βαίνουσα ἐπὶ τῷ αἰτιάματι· τὸ
 „δὲ αἰτίαν τῷ Πνύματος εἶπεν τὸν Τίον Προκαταρκτικῇ, διὸν θάτερον
 „ὑποβάλλει: ἥτοι τὸν Πατέρα μηδαμῶς αἰτίαν εἶναι τῆς τῷ Πνύματος ὑποστάσεως,
 „ἢ καὶ μετὰ τῷ Πατρὶ αἰτίαν τὸν Τίον ὄντα ἐκ τῷ Πατρὶ τῷ μὴ ἔχον, ἀφ'
 „ἑαυτοῦ δὲ, καὶ ἀνάρχως. Ἀλλὰ μὲν ἑδῆτερον ἔχον οἱ Ἀνατολικοὶ τότε περὶ Λατίνων
 „ὑφορεῖσθαι, ἔθ' ὡς τὸν Τίον μόνον εὐσιωδῶς προβάλλειν τὸ Πνεῦμα δοξαζόντων, ἔθ'
 „ὡς μὴ τὸ εἶναι καὶ αὐτὸν, καὶ πάντα ὅσα ἔχει, παρὰ τῷ Πατρὶ ἔχοντα βλα-
 „σφημείων· ἤδεισαν γὰρ καὶ ἡμεῖς ἐκάτερον τέτων, καὶ αὐτὰς Λατίνους ὡς δυσσεβεῖς
 „ἀποβάλλοντας, καὶ τόν τε Τίον ὁμολογῶντας, πᾶν ὅ,τι ἐστὶ καὶ ἔχει παρὰ τῷ
 „Πατρὶ καὶ ὄντα καὶ ἔχοντα, καὶ μετὰ τῷ Πατρὶ δὲ ἴσως καὶ αὐτὸν ἐκπορεύειν
 „τὸ Πνεῦμα διδάσκοντας· ὧν περ αὐτὰς ἐκάτερον ὡς παρὰ τῷ αὐτῷ τῆς τῷ
 „Φρονεῖν ὑπονοίας, τὸν Τίον εἶναι τῷ Πνύματος αἰτίαν Προκαταρκτικῇ.
 „Πῶς ἐν ὑπὲρ τέτων ὁ Ἱερὸς ἀπολογούμενος Μάξιμος, αἰτιάματος αὐτῶν ἀπαλλάτ-
 „τειν ἐπειράτο, ὃ ἔτ' ἐνέχοντο, ἔτ' ἔχον ἐνέχεσθαι; Ἀλλ' ἐκείνο ὑπὲρ αὐτῶν
 „ἀπλῶτα καὶ μόνον, (ὃ καὶ ἀληθὲς ἦν) ὅτι ἐδῶκεν τὸν Τίον αἰτίαν τῷ Πνύματος
 „ἐποιῶντο, ἔτε Προκαταρκτικῇ, ἔτε μὴ Προκαταρκτικῇ. „Ἐξ ὧν
 „γὰρ ἔλεγον (φασίν) ἐκ αἰτίας (ἀπλῶς) τὸν Τίον ποιῶντας τῷ Πνύματος, σφᾶς
 „αὐτὰς

Ὁ δ' αὐτὸς ὁμολογητὴς Θεὸς ΜΑΞΙΜΟΣ, ἐν Βιβλίῳ τῷ περὶ Ἀρετῆς καὶ κακίας, Ἑκατοντάδι Α'. Κεφ: Δ'. Τόμ: Ζ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 366. Θεολογεῖ κατὰ τὰ ἐξῆς: (Ὡς δὴ μέμνηται καὶ ἸΩΑΝΝΗΣ ὁ Κυπαρισσιώτης, ἐν τῇ Ἐκθέσει τῶν εἰς ὕλῃ συμβαλλομένων τοῖς Θεολογοῦσι περὶ τῶν ἐπὶ Θεῷ λεγομένων, Δεκάδι Θ'. Κεφαλ: Γ'. ἐν Τόμ: ΙΑ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 547. Καὶ ὁ ΕΥΘΥΜΙΟΣ ἐν τῇ Πανοπλίᾳ, Τίτλῳ Β.) „Εἰς Θεὸς, ἐνὸς Υἱὸς Πατὴρ, καὶ „Πνύματος ἐνὸς Ἁγίου πηγὴ Μονὰς ἀσύγχυτος, καὶ Τριάς ἀδιαι- „ροτος. Νῆς ἀναρχὸς μόνος μόνος ἐσιωδῶς ἀνάρχος Λόγος Γεν- „νήτωρ καὶ μόνος αἰδὶς ζωῆς Πνύματος Ἁγίου πηγὴ„. Εἰς (φη- „σιν) ὁ Θεός (νοεῖ δὲ τὸν Πατέρα) Γεννήτωρ μὲν ἐστὶ τῷ Υἱῷ, πηγὴ δὲ τῷ Ἁγίῳ Πνύματος. Εἰς ἅρα καὶ ὁ αὐτὸς μόνος, τῷ μὲν Υἱῷ ὁ Γεννήτωρ, τῷ δὲ Πνύματος ἐστὶν ὁ Προβολός. Ὡς περὶ δὴ καὶ παρασυνάπτει ὁμοίως ἐπιπροσιθεὶς ἐκείνα: „Μόνος (ὁ Πα- „τήρ δηλονότι) μόνος ἀνάρχος Λόγος Γεννήτωρ, καὶ μόνος αἰδὶς „ζωῆς Πνύματος Ἁγίου πηγὴ„. (ὅπερ ἐστὶ, Προβολός.)

Ἐν δὲ τοῖς Σχολίοις τοῖς εἰς τὰ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ τῷ Ἀρεοπα- γίτῃ, Βιβλ: περὶ Θεῶν Ὄνομ: Κεφαλ: Β'. Σελ: 116. Τῶν τῷ Διονυσ: Συγγραμ: τῆς Γραικο-Λατίν: Ἐκδόσ: τῆς ἐν Παρίσι: 1615. „Λέγει νῦν περὶ τῆς Ἀνεκφράξεως ἐν τῇ Τριάδι προσδεῖς εἰς τριῶς „ὑποστάσεις ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἀχρόνως τε, καὶ κατὰ δυνάμιν „ἀγάπης, εἰς τὴν τῶν προσώπων διακρίσιν προελήλυθεν, ἀδιαιρέ- „τως τε καὶ ἀμεῶτως διαμένων ἐπὶ τῆς ἰδίας ὁλότητος ἄκρως „ἡνωμένος, καὶ ἐς ἄκρον ἀπλῆς τῷ ἰδίῳ ἀπαυγασμάτος εἰς ὑπαρξίν „πρῶτον, οἷα δὴ ζωῆς εἰκότος καὶ τῷ Παναγίῳ Πνύματος προ- „σκυητῶς καὶ προαιωνίως ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενος, ὡς διδάσκει „ὁ Κύριος. Διὰ γὰρ ἀγαθότητα, εἰς Θεότητος πεπολλαπλασιάσαι „ἀρχὴν τῆς ἐν τρισὶ προσώποις ὑφισταμένης, ἢ πάντων αἰτία τε „καὶ πηγὴ. Ταῦτα δὲ, ἐν τοῖς κατ' Εὐνομίαν, καὶ ὁ Θεολόγος φησὶ „ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ„. Ἐκ προθέσεως ὁ Θεὸς ἐνταῦθα ὁμολογητὴς ἔκθεσθαι ἐπιχειρῶν, ὅπως ἐπὶ Θεῷ τριῶς μὲν τὰ Πρόσωπα, ὁ δὲ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα προΐασι, ἕνα μόνον Θεολογεῖ τὸν Πατέρα, ἕξ δ' ἢ ἡ Ὑπαρξις τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνύματι. Εἰς ἅρα καὶ μόνος ὁ Πατὴρ, Γεννήτωρ μὲν ἐστὶν ὁ αὐτὸς τῷ Υἱῷ, προβολεὺς δὲ τῷ Πνύματος. Καὶ Σελίδι 113. „Διακρίσεις καλεῖ τὰς καθ' ἑαυτὰς „ὑφεσώσας, προσκυητὰς ἐκείνας Ὑπάρξεις τετέστι, τό, τε ἐκ τῷ „Πατρὸς ἀνεμνήνυτον ἀπαύγασμα τῷ Υἱῷ, καὶ τὴν ἐκ Πατρὸς „ἀπερινόητον ἐκπόρευσιν τῷ Ἁγίῳ Πνύματος„. Ἐνθα δὴ, πρὸς τὸ χεῖλος, ὁ ἐκδὲς Λατῖνος προσεσημείωκε: „Πλάνη τινῶν „Γραι-

„αὐτὲς ἀπέδειξαν, μίαν γὰρ ἴσασιν Υἱὸν καὶ Πνύματος τὸν Πατέρα αἰτίαν, τῷ „μὲν κατὰ τὴν γέννησιν, τῷ δὲ κατὰ τὴν ἐκπόρευσιν. Ἀλλ' ἵνα καὶ δι' αὐτὰς „προϊέναι δηλώσωσι τετέστι (κατὰ τὸν Βιβλιοθηκῆριον Ἀναστάσιον σαφέστατα εἰπεῖν.) „ὡς πέμψιν νοῶντες τὴν ἐκπόρευσιν„.

Τόμ: Α'.

Η η

„Γραμμῶν περὶ τῷ Ἐκπόρδῳ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, Τελότατον δὲ, ἐν Σελίδι 118. „Σημείωσα τὰ σεπτὰ καὶ φρικτὰ τῆς καθαρῶς Τριάδος Μυστήρια· τὸν μὲν Πατέρα πηγάζοντα Θεότητα· τὸν δὲ Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, βλαστὰς τῆς γονίμης Θεότητος· ἦτοι τῷ Πατρί,“

Ἐπὶ τούτοις τέως, καὶ εἰς τὸ Δ'. τῷ Ζαχαρίῳ Κεφάλι: (Ἀναφέροντος τῷ ΒΕΚΚΟΥ, ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῷ σιωλεγεμέναις τῶν Ἁγίων ῥήσεσι περὶ τῆς Ἐκπορδέσεως τῷ Ἀγ. Πν. Κεφ. δὲ καὶ τῷ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ ἐν τῷ Δογματικῷ Λόγῳ ἐν Τόμ. ΙΓ'. τῶν Σωδοικ. Στήλῃ 418.) „Τὸ γὰρ Πνεῦμα (Φησὶ) τὸ Ἅγ. ὡς περ κατ' ἐσῖαν ὑπάρχει τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, ἔτω καὶ τῷ Υἱῷ κατ' ἐσῖαν ἐστὶν ὡς ἐκ τῷ Πατρί ἐσιωδῶς, δι' Υἱῶ ἀφράτως γεννηθέντος, ἐκπορδόμενον,“ (8)

ΚΟΣΜΑΣ δὲ ὁ Ἱεροσολυμίτης (9) ἐν Ὑμνῳ Θ'. τῷ Α'. Κανόνος τῶν εἰς τῷ Πεντηκωστῷ, Σελ.: 721. Ἐν τῷ Προσαρτήματι τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ.: τῆς ἐν Παρίσι: ἐκδομένης. (10)

„Ἡ ἐπιφοιτήσασα ἰχὺς σήμερον, αὕτη Πνεῦμα ἀγαθόν, Πνεῦμα Σοφίας Θεῷ, Πνεῦμα ἐκ Πατρός ἐκπορδθέν, καὶ δι' Υἱῶ πιστοῖς ἡμῖν πεφνηνός, μεταδοτικόν ἐν οἷς κατοικίεσθαι φύσει τῆς ἐν ἡ κατοπτρόεται ἀγιότητος,“

Ἐπειτα εἰς Χριστὸν τῷ εὐχῇ ἀποτείνων: (11)

„Ἐκ τῷ Πνεύματός Σα, σάρκα ἐπὶ πᾶσαν, ὡς ἔπας, πλυσίως ἐξέχεας, καὶ ἐπληρώθη τῆς Σῆς ἡ σύμπασα γνώσεως Κύριε· ὅτι ἐκ Πατρός Υἱὸς ἀφράτως ἔφυε, καὶ τὸ Πνεῦμα ἀμερίτως πρόεισιν,“

Ὁ δὲ ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ τῷ περὶ Τριάδος Βιβλίῳ, ὅπερ ὑπ' ὀνόματι φέρεται τῷ Ἀλεξανδρείᾳ ΚΥΡΙΛΛΟΥ, Κεφαλ.: Γ'. περὶ τὸ τέλος (ἐν 5. Τόμῳ τῶν τῷ Κυρίλλῳ αὐτῷ Συγγραμμάτων τῆς ἐν Παρίσι: Ἐκδόσ.: Ἔτε 1638. Ἐκδόσθαι δὲ καὶ χωρὶς ἐν μέρει.) (12)

„Χρὴ δὲ γινώσκων, ὅτι τὸν Πατέρα ἃ λέγομεν ἔκτινος, λέγομεν δὲ αὐτὸν τῷ Υἱῷ Πατέρα. Τὸν δὲ Υἱὸν ἃ λέγομεν ἀνάκτινον, ἔδδ Πατέρα· λέγομεν δὲ αὐτὸν ἐκ τῷ Πατρί, καὶ Υἱὸν τῷ Πατρί. Τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἃ ἐκ τῷ Πατρί λέγομεν, καὶ Πνεῦμα Πατρί“

(8) Οὕτω μὲν ἐν τῷ χρῆσιν ἡμῖν Ζοιζινιάδῳ παρέθετο, ὡς ἀναγινώσκεται παρὰ τῷ Βένκῳ ἐν Ἐπιγραφῇ ΙΑ'. ἐκδότος ἔτος Ἀλκατῆς τὸ δὲ τέλος παρ' αὐτῷ τῷ Ἱερῷ Μαξίμῳ ἐν Τόμ. Α'. τῆς Κομμεφιστῆς Παρισιακῆς Ἐκδ.: Ἔτε 1675. Σελ.: 238. ἃδε ἔχει: „Τὸ γὰρ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὡς περ φύσει κατ' ἐσῖαν ὑπάρχει τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, ἔτω καὶ τῷ Υἱῷ φύσει κατ' ἐσῖαν ἐστὶν ὡς ἐκ τῷ Πατρί ἐσιωδῶς, δι' Υἱῶ γεννηθέντος, ἀφράτως ἐκπορδόμενον,“

(9) Εἰ περὶ τὸ 730. ὁ Ἱεροσολυμίτης Κοσμάς ἀκμάζων ἐγένετο, ἡ δόξης ἔχει Καθεῶς, (ἐνθα πολλάκις εἴρηται, Τόμ. Α'. Σελίδι 623.) ἐπὶ τῷ Η'. τῶν Ἐκατονταετηρίδων ἀναγραφτέος, ἃ ἐπὶ τῷ Ζ'. πάντως, ὡς ἃδε Ζοιζινιάδῳ ἀναγράφεται.

(10) Ἀντὶ τῷ Θ'. Ὑμνῳ, τὸ Τροπάριον ἐκληπτέον τῷ Κανόνος τῷ Γ'. ἀριθμώμενον, ἔχει τὸ Θ'. ὡς ἀριθμῶ ὁ ἡμέτερος· ἐστὶ δὲ τέτοιο, τὸ μετὰ τὸν Εἰσμὸν τῆς Ε'. ᾠδῆς.

(11) Τροπάριον τὸ μετὰ τὸ Εἰσμὸν τῆς ἐφεξῆς ᾠδῆς, ἦτοι τῆς 5.

(12) Μέτῃ τῷ ἐν τῇ Ε'. Ἐκατονταετηρίδι ἀνωτ.: Σημείωσιν. (12)

„Πατὴρ οὐνοῦ ὀνομάζομεν. Ἐκ τῆς Υἱᾶς δὲ τὸ Πνεῦμα εἰς λέγομεν,
 „Πνεῦμα δὲ Υἱᾶς οὐνοῦ ὀνομάζομεν, (ἔτις γὰρ Πνεῦμα Χριστὸς ἐκ ἔχαι,
 „Φησὶν, ὁ Θεὸς Ἀπόστολος) καὶ δι' Υἱᾶς πεφανερῶσθαι, καὶ μεταδε-
 „δοῦσθαι ἡμῖν ὁμολογῶμεν. Ἐνεφύσησε γὰρ, Φησὶ, καὶ ἔπε τοῖς
 „μαθηταῖς αὐτοῦ λέξας Πνεῦμα Ἅγιον. Ὡς περ ἐκ τῆς Ἡλῆς μὲν,
 „ἢ τε ἀκτὶς καὶ ἢ ἑλλαμψίς· αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἢ Πηγὴ τῆς ἀληθείας,
 „καὶ τῆς ἑλλάμψεως· διὰ δὲ τῆς ἀκτίνος, ἢ ἑλλαμψίς ἡμῖν μελα-
 „δίδεται, καὶ αὕτη ἐστὶν ἢ Φωτίζουσα ἡμᾶς καὶ μετεχουμένη ὑφ'
 „ἡμῶν. Τὸν δὲ Υἱόν, ὅτε τῆς Πνεύματος λέγομεν, ὅτε μὴ ἐκ
 „τῆς Πνεύματος. Ἐν οἷς δὴ περ ρήμασι τέτοις, τὸ ἐκ τῆς Υἱᾶς
 ὑπάρχειν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀριδιηλότατα ἀναιρεῖται.

Ἀλλ' ἀπαντῶσι πρὸς ταῦτα, οἷα δὴ καὶ πρὸς τὰ τῆς Δαμα-
 σκίου Ἰωάννη, τὰ ἀδελφὰ τέτοις τυγχάνοντα, ὅτι δι' αὐτῶν εἰς
 λέγεται τὸ Πνεῦμα μὴ εἶναι ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆς Υἱᾶς
 εἶναι μὴ λέγεσθαι. (13) Καὶ τοι ἄρα τὸ Πνεῦμα πάντως ἐκ τῆς
 Υἱᾶς

- (13) Καὶ ταῦτα μὲν Κιχώσιος ἐν τῷ αὐτῷ Βήματι Ζητήμ: Γ'. Σελ: 113. Ἀλλ' ἔγωγε
 πρῶτος ὁ ταῦτῃ ἡμῖν τῷ κλάμῳ ἐστὶν ἐψήφισας, ὁ Πολωνός ἔτος Ἰουλίτης.
 Καὶ γὰρ πρὸς τὴν ὁμοίαν τῆς Θεᾶς Δαμασκίου ῥῆσιν (ἐν τοῖς περὶ ἐκδοῦ: Πίτ:
 Βιβλ: Α'. Κεφ: Η'.) „ἐκ τῆς Υἱᾶς δὲ τὸ Πνεῦμα εἰς λέγομεν, ἀπαντήσας ἐπι-
 βαλλόμενος καὶ Θεοῦ ὁ Ἀκινάτης, πρῶτον μὲν τὸ „εἰς λέγομεν, (ὅπερ ἐστὶν,
 „ὡς μὴ ἔως ἔχον, ἥκιστα φρονέμεν, ἥτις ἡ ἀληθὴς καὶ γνησία ἐστὶ τῆς εἰρημῆς
 διαίτια) ὡς ἐχρὴ ἐκλαβεῖσθαι ἐξ ἡλικίας καὶ νοήσεως, Νεστοριανῆς μᾶλλον κακο-
 φροσύνης μάμον προσάψας, ἢ τῷ Θεοπεσίῳ Διδασκάλῳ ἐνδύειν εὐσεβῶντι, καὶ τὸ
 ὀρθὸν διδάσκοντι Δόγμα προσέλετο. Inter quos (Nestorianos) fuit etiam Damascenus;
 unde in hoc, eius sententiae non standum. Ἐπεὶ οὖν σιωπῶν ὡς ἔοικεν ὁ Ἀκινάτης
 ἔτος, οἱ θεράποντες παρέλασε ταῦτα φθιγγόμενος, πρὸς δευτέραν ἀπάντησιν μετεπή-
 ρησε ταῦτῃ, τῷ ὡς ἐκ τινῶν δὴθεν ἄλλων ἀναφερομένῳ ὅτι („εἰσὶν εἰς ἔφασαν,
 „ὡς ἡ Δαμασκίου, εἰς ὁμολογῶν ἐστὶν ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰς ἑξαρ-
 „μενος, ὅσα γε ἐκ τῆς τῶν προτεθέντων ζημάτων διωάμεως,.) Quamvis à quibus-
 dam dicatur, quod Damascenus, sicut non confitetur Spiritum S. esse etiam non ne-
 gat ex vi illorum Verborum. Τῷ ψυχρᾷ τῷ δὲ ἀπάντησιν, ὡς ἡδίστῃ αὐτῷ δό-
 ξασαν, ἀνεμασῆσάτο ὑπερὸν ὁ Θεὸς Οὐγὼν ὁ Ἑθιριανός (ἐν Βιβλ: Γ'. Κεφ: ΚΑ').
 προπετέστερον πως διατεινόμενος καὶ ἄλλως, ἐν ὑπονοίᾳ παραφθορᾶς περιπίπτειν
 τὸ προβαλλόμενον ὕψος. Ἐπεὶ (εἰδὲ γὰρ εἶχε τι φᾶναι, δι' εἰς πιθανῶς γέν-
 τῷ παραφθορᾷ δείξει) καὶ εἰ ἀκέραιον (προσέθετο) τὸ γεγραμμένον, ἀλλ' ἔτι
 „διαφωρῶν ἐνταῦθα ὁ Ἅγιος τῆς Λατινικῆς ἀληθείας· κατ' ἔθος γὰρ ἐφθγγεῖτο
 „τῆς τῶν Γραικῶν Ἐκκλησίας, τῆς μηδαμῶς ἐκ τῆς Υἱᾶς εἶναι τὸ Πνεῦμα ὁμολο-
 „γῆσθαι ἄχρι τῆς σήμερον, Verum tamen, et Scripturā sic se habente, non dis-
 cordat his Sanctus à Latina veritate, hoc ad consuetudinem Graecorum Ecclesiae
 vaserendo, quae non esse Spiritum ex Filio confitetur us que in hodiernum.
 Ὡς ἔπερ ἄρα τῷ κοινῷ τῆς σιωπῆς προσέχεν ὁ Ἅγιος, καὶ ἐχὶ τῇ ἀκριθείᾳ
 τῆς Δογματικῆς Παραδόσεως, ἐν οἷς περὶ τῆς Ὀρθοδόξου πραγματευόμενος Πίστεως,
 τὰ περὶ τῆς Θεαρχικῆς Τριάδος δόγματα ἐκ προθέσεως ἐξετίθετο. Ταῦτα ἡμῖν
 τὰ γενναῖα καὶ ὁ Διμνικαὶός Ιερεμίας ἐν τῇ (I) Σημειώσει, τῶν εἰς τὸ Α'. Βιβλ:
 τῆς Δαμασκίου περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Πίτ: Κεφ: Η'. Σελ: 141, διεξέρχεται. Ὡς δ' ἂν
 μὴ αὐτὸς ἐν τέτοις ἀσύμφορος γένηται, τὸ παρ' αὐτῷ καὶ ἔτος παρασιωπάσει,
 φάσκων: „Ὅτι κατὰ τῷ διανοίᾳ ταύτῃ καὶ Ἰωάν: ὁ Βέκκος, καὶ Ἐμμανηὴλ
 „ὁ Καλέκας οἱ Λατινῶφρονες, τὸ τῆς Δαμασκίου ἐξεδέξαντο· τῆ μὴ διδάσκοντος
 „δηλ: τὸ Πνεῦμα μὴ εἶναι ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἀλλὰ μόνον „μὴ λέγεσθαι ἐκ τῆς Υἱᾶς.
 Ἐκ τούτων ἡ πηγὴ καὶ ὁ Κιχώσιος ἀρυσάμενος, τὸ τῆς Σοφίσματος μέθῃ τοῖς
 νηπιόφροσιν (εἰ γὰρ ἀνδράσιν εἶποιμι) ἄδε προπίνειν, λέγων: ὅτι ἐκ τῆς τῶν Δαμα-
 σκίου ἐπείν („ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα εἰς λέγομεν,) εἰδῶς σιωπάται κατὰ τῷ
 ἐκείνῃ

Η η 2

Τίς· δείκνυται γέ μὴ ἐν τέτοις, ἐδὲν πλέον ἀλλ' ἢ τῆτο, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Τίς εἰ λέγεται. — Ἀλλ' οἱ τὰ τοιαῦτα προτείνοντες ἐκοντὶ τυφλώττειν αἰρῶνται, καὶ πρὸς τὸ σέλας τῆς ἀληθείας αὐτὸ τὸ φανώτατον. Δι' ὅλα γὰρ τῆ χωρὶς ἐκείνη διδάξαι μέλλων ὁ Συγγραφεὺς τὴν τὸ ψεῦδος, καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἐδεμιᾶγε ἀλλή, ἢ ταύτη μόνη προσεχρήσατο τῇ Φωνῇ: „λέγομεν,, ἢ „εἰ λέγομεν,,. Οὕτως ἐν ἔφασκε: „τὸν Πατέρα εἰ λέγομεν ἐκλινος,, σημαίνων διὰ τῆς, ὡς εἰ μόνον εἰ λέγεται ἐκτὶνος ὁ Πατήρ, ἀλλὰ καὶ ὅτι ψευδὲς ἐστὶ τὸν Πατέρα ἐκλινος εἶναι. Τῷ δ' αὐτῷ νῦν ἔφασκε: „λέγομεν,, δὲ αὐτὸν („τὸν Πατέρα,,) τῆ Τίς, δηλῶν εἰ μόνον ὅτι τῆτι λέγεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῷ ὄντι Πατήρ ἐστὶ τῆ Τίς. Ὡσαύτως ἔφασκε: „τὸν Υἱὸν εἰ λέγομεν ἀναίτιον, ἐδὲ Πατέρα „λέγομεν,, δὲ αὐτὸν ἐκ τῆ Πατρὸς, καὶ Υἱὸν τῆ Πατρὸς. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆ Πατρὸς „λέγομεν,,. Τὸν Υἱὸν ἔτε τῆ Πατρὸς „λέγομεν,, ἔτε μὴ ἐκ τῆ Πνεύματος. Τῶν γὰρ ἡ διάνοια πάντων, ὅτι ὁ Υἱὸς ἐστὶν ἐκ τῆ Πατρὸς ὅτι Πατήρ αὐτὸς ἐκ ἐστὶν ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐστὶν ἐκ τῆ Πατρὸς ὅτι ὁ Υἱὸς ἐκ ἐστὶν Υἱὸς τῆ Πνεύματος, ἔτε ἐστὶν ἐκ τῆ Πνεύματος. Τῷ δ' αὐτῷ λόγῳ ὑποσώπει: καὶ τό: „ἐκ τῆ Τίς τὸ Πνεῦμα εἰ λέγομεν,,. Ὡσαύτως ἄρα καὶ διὰ τῆς ἀπλῶς ἀπόφασιν, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Τίς ἐστὶν. (14) Αὐτὸ δ' ἔπατα τῆτο δῆλον, καὶ ἐκ τῆς προτιθεμένης εἰκότος: „Ὡπερ γὰρ, Φησὶν, ἐκ τῆ Ἠλίας ἦτε ἀκτὶς καὶ ἡ „ἐλαμψὶς αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς ἀκτίνος καὶ τῆς ἐλαμψέως διὰ δὲ τῆς ἀκτίνος ἡ ἐλαμψὶς ἡμῖν μεταδίδεται,,. Ἐπεὶ γὰρ, διὰ τῆς ἐξαικονίσεως ταύτης παρίσχησι, τίνι ποτὲ λόγῳ τῷ ἀρχῇ προλαβὼν ἡρμηνεύσει τῷ τῶν ὑποστάσεων τῷ δ' ἐλαμψὶν ἐνταῦθα καὶ τῷ ἀκτίνῳ, ἐκ τῆ Ἠλίας μόνον εἶναι Φησὶν ὡς ἐκ πηγῆς, διὰ δὲ τῆς ἀκτίνος τῷ ἐλαμψὶν ἡμῖν μεταδίδοθαι. Σαφὲς πάντως, ὅτι καὶ τῶν προηγησαμένων ῥημάτων ὁ νῦν ὡς, τὸν μὲν Πατέρα τῷ πηγῇ εἶναι τῆ Τίς καὶ τῆ Πνεύματος, τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐδὲν πλέον, ἢ διὰ τῆ Τίς ἡμῖν κοινωνεῖται.

Ἐρεῖς:

ἐκείνη δόξαν, μὴ εἶναι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Τίς, ἀλλὰ τοῖτον μόνον, ὅτι εἰ λέγεται ἐκ τῆ Τίς, καὶ πλέον ἐδὲν. Καὶ ἡμεῖς τοίνυν, ἐδὲν πλέον, ἢ τῆτο Κιχωβίῳ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐδεῖς εἶσαι ὡς ἐρεῖ τὸν Ἰησοῦν, μετὰ τῶν τὰ ἀριστερὰ ταῦτα αὐτὸν διδάξαντων, δεξιὸν ἔχειν νῦν τοιαῦτα γράφοντα.

- (14) Ἐπὶ τέτοις, δι' ὧν ἀριστερὰ Ζοιρνικάβιος ἀπλώτησε τῷ Σοφίσματι, σεσημασμένῳ καὶ τόδε: ὅτι ἐπὶ τῆς προτεθείσης χρήσεως ἐκ παραλλήλου „ἐπαγόμενα καὶ τὰ „λέγομεν, καὶ τὸ ὀνομάζομεν,, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀμφότερα σημασίαν καὶ διῶκιν ἐννοούμενα. „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ἐκ τῆ Πατρὸς „λέγομεν, καὶ Πνεῦμα „Πατρὸς „ὀνομάζομεν,,. Ἐκ τῆ Τίς δὲ τὸ Πνεῦμα εἰ „λέγομεν,, Πνεῦμα δὲ Τίς „ὀνομάζομεν,,. Εἴπερ ἐν, κατὰ τῆς Λατίνων Θεολόγος εἶπεν: „εἰ λέγεται τὸ „Πνεῦμα μὴ εἶναι ἐκ τῆ Τίς, ἀλλὰ μόνον ἐκ τῆ Τίς εἶναι εἰ λέγεται,,. Ἄρα καὶ ἐπὶ τῆ ἐφεξῆς ἀμέσως κόμματος: („Πνεῦμα δὲ Τίς ὀνομάζομεν,,) διὰ τὸ ἰσοδυναμεῖν ῥῆμα, εἶπεν ἐξέσαι, εἰ ὅτι „τὸ Πνεῦμα ἐστὶ τῆ Τίς,, καθὰ τῷ ἐνὶ ἐστὶν ἀλλ' ὅτι „τὸ Πνεῦμα, τῆ Τίς εἶναι Πνεῦμα εἰ λέγομεν,,. Καὶ γάρτοι εἶναι „λέγομεν, ὀνομάζομεν,, ψιλῶ τινι, δηλονότι, καὶ φρεῖν ὀνόματι, καὶ μὲν δὴ καὶ ἐπὶ τῆ Πατρὸς ὡσαύτως. Ὡς πρᾶγματι καὶ τῇ ἀληθείᾳ τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Τίς, τὸ Πνεῦμα ὑφ' ὧν εἶναι ἀλλότριον.

Ἐρεῖς: ἀσφαλῶς ἐκείνο ἡμᾶς εἰδέναι (15), ὡς εἰς τινὲς Φωνὰς, αἷς οἱ Θεοὶ Πατέρες ἔ προσεχρήσαντο, ὧν τε ἐπίτηδες ἀπέχοντο, ὡς δῆλον γίνεταί ἐπὶ τῆς Φωνῆς τῆς Ἀγευννότητος ὡς μέντοι γε, οἱ ἐξῆς πάντες ἐνέκριναν δοκιμάσαντες. — Ἀλλ' ὡς πορρωτάτῳ ἀλλήλων ταῦτα διέσηκεν. Οὐ γὰρ ἐνλαῦθα ἐν ἀμφιβολῇ σαλῶσαι ἢ τῶν ρημάτων διάνοια, δι' ὧν τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς εἶναι λέγεσθαι ἀποφάσκειται τῷ γὰρ αὐτῷ, δηλονότι, λόγῳ τῇ ἀποφράζεται, ὃ δὴ καὶ τὸν Πατέρα ἐξ ἑαυτοῦ λέγεσθαι, καὶ τὸν Υἱὸν λέγεσθαι ἄνευ αἰτίας, καὶ τὸ τῆς Πνύματος αὐτὸν λέγεσθαι εἶναι, καὶ τὸ ἐκ τῆς Πνύματος. Ἐξ ὧν δῆπερ καταφανὲς ἐστίν, ὡς δεδαικται, ἐπίσης κἀνταῦθα ἀπλῶς ἀνακρίσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς. Ἄλλως καὶ γὰρ, εἰ τὰ σαφῶς ἔτω καὶ καθαρώς λεγόμενα, ἐπ' ἀδείας ἐκὼ κατὰ τὸ δοκῆν διασρέφειν, πᾶσα ἂν ἡμῖν ἢ τῶν δογματικῶν ἀρθήη πίστις τε καὶ ἀσφάλεια. Ἐφ' ἐκείνῃ γὰρ τῶν εὐσεβῶν Διδαγμάτων, δι' ἧς τις ἀφαιροῖτο κακοδοξία, τὴν ἀντίον ἢ ἂν ἀντιπαρεσάγειν, καὶ μάλα πρόχειρον. Οἷον ἐπὶ τῇδε (λόγῳ χάριν) ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ ἐξὶ ποίημα· ἐξείη ἂν τὸν ἀντιφερόμενον εἰπῇ ἀντιστρέψαντα, ὡς ἀπέφησαν μὲν τότε ἀληθῶς οἱ Πατέρες, μόνον δὲ καθότι τῆτο ἔ λέγεσθαι φρονήσαι γεμῶ ἄλλως περὶ τῆς τῆς Πατέρας τῷ ὄντι, ὅτι ποίημα τὸ Πνεῦμα ἐξὶ καὶ περὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως. Ἡ γὰρ (ὡς ἂν γένοιτο σαφέστερον τὸ λεγόμενον) τῆς Συγγραφῆς ἐκείνης ἀποφατικῶς ὡδε εἰρηκότος: „Τὸν Υἱὸν μὴ λέγεσθαι ἄνευ αἰτίας, μηδὲ ἐκ τῆς Πνύματος εἶναι,· ἐξέσαι ἀντιβαλεῖν ὁμοίως ἀνθυποβαλόντας: τὸν Υἱὸν δὴ, αἰτίας ἄνευ, ἢ ἐκ τῆς Πνύματος εἶναι, μόνον μὴ λέγεσθαι, πράγματι δὲ ἀμφοτέρω αὐτὸν εἶναι. (16)

Ὁ δ' αὐτὸς Συγγραφεὺς περὶ ἧς ὁ λόγος (17) ἐν τῷ Γ'. Κεφ: τὰ τῆς Θεολόγου Γρηγορίου προβάλλεται ἐκείνα: „Ἐνα δὲ Θεὸν „τὴν Ἁγίαν Τριάδα (λέγομεν) εἰς ἓν αἴτιον Υἱὸν καὶ Πνύματος „ἀναφερομένων,·. Μόνος ἄρα ὁ Πατὴρ τῆς τε Υἱᾶς καὶ τῆς Ἁγίας Πνύ-

(15) Κιχαῖος αὐτὸς ὁ λέγων Αὐτόθι, ἐνθα ἀνωτέρω.

(16) Τρεῖς ἐν ταῖς λοιπαῖς ὑπῆρχον αἱ παρὰ τῆς Συγγραφῆς αὐτολεξὲς προτεθεῖσαι προτάσεις αὗται: 1) „Τὸν Πατέρα ἔ λέγομεν ἑκτικός. 2) Τὸν Υἱὸν ἔ λέγομεν „ἀναίτιον,· ἔδὲ Πατέρα. 3) Τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶς ἔ λέγομεν,·. Εἰ τοίνυν διὰ τῆς Γ'. ταύτης „ἔ λέγεσθαι τὸ Πνεῦμα μὴ εἶναι ἐκ τῆς Υἱᾶς,· ἀλλὰ μόνον, ἐκ „τῆς Υἱᾶς εἶναι ἔ λέγεσθαι,·. Ὡς οἱ καὶ περὶ τὰ Θεῶν σοφιστῶν τολμῶντες, φασίν, ἐξ ἑαυτοῦ καὶ διὰ τῆς πρώτης φαίη τις εἶναι, ὅτι „ἔ λέγεσθαι ὁ Πατὴρ μὴ εἶναι ἑκτικός,· ἀλλὰ μόνον, ἑκτικός εἶναι ἔ λέγεσθαι,·. Καὶ διὰ τῆς δευτέρας δὲ, ὅτι ἔ λέγεσθαι ὁ Υἱὸς „μὴ εἶναι ἀναίτιος, καὶ μὴ εἶναι Πατὴρ,· ἀλλὰ μόνον, „ἀναίτιος εἶναι, καὶ Πατὴρ εἶναι, ἔ λέγεσθαι,·. Ἄλλως καὶ γὰρ, ὥσπερ ἐδὲν κωλύει ἐπὶ τῆς Γ'. τὸ Πνεῦμα, „καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς εἶναι,· δοξάζειν ἔως ἐδὲν κωλύει, „ἔδὲ τὸν Πατέρα,· ἐπὶ τῆς Α'. „ἑκτικός εἶναι φρονεῖν ἔδὲ τὸν Υἱὸν,· ἐπὶ τῆς Β'. „καὶ „Πατέρα δογματίζειν εἶναι καὶ ἀναίτιον,·. Καὶ ἔσαι ἡμῖν ἔως, ὁ μὲν Πατὴρ καὶ Υἱὸς ὁ δὲ Υἱὸς καὶ Πατὴρ. Ἀλλ' ἐπὶ κεφαλῇς τῶν τῶν ἀφορμῶν παρεχνηκῶν περιτρεπείη ταῦτα τὰ βλάσφημα.

(17) Οὐ τὰς χρήσεις ἀκολούθως προβάλλόμεθα περὶ ἧς ἔρηται ἐν τῇ Ε'. Ἐκατονταετηρίδι ἀνωτ: Σημειώσα. (12)

Πνύματος ἐστὶν ἡ αἰτία, ἥτοι ὁ Προβολεύς. Οἷαν δὴπε τὴν τῶν ῥημάτων τέτων σημασίαν καὶ δυνάμιν, ἐν ταῖς παραπλησίαις Γρηγορίᾳ τῷ Θεολόγῳ ἀνωτέρω δέδεκται ῥήσεων.

Αὐτοῖς δ' αὐτόθι ἐκ τῶν αὐτῶν Συγγραφέως ἔτω Θεολογῆντος: „Ὅταν μὲν ἐν πρὸς τὴν Θεότητα βλέσωμεν, καὶ τὴν πρώτην αἰτίαν, καὶ τὴν Μοναρχίαν, καὶ τὸ ἐν καὶ ταυτὸν τῆς Θεότητος, „ὡς ἔτως εἶπω, κίνημά τε καὶ βέλημα, καὶ τὴν τῆς ὁσίας καὶ „δυνάμεως καὶ ἐνεργείας καὶ κυριότητος ταυτότητα, ἐν ἡμῖν τὸ „Φανταζόμενον. Ὅταν δὲ πρὸς τὰ ἐν οἷς ἡ Θεότης ἦ, τότε ἀκριβέστερον εἶπαι, ὅτι ἡ Θεότης καὶ τὰ ἐκ τῆς πρώτης αἰτίας ἀχρόνως ἐκείθεν ὄντα, καὶ ὁμοδόξως, καὶ ἀδιαστάτως (τὰ ἐξ οὗτος τὰς ὑποστάσεις τῶν Υἱῶν καὶ τῶν Πνύματος) τρία τὰ προσκυκλόμενα. Τῶν ἐν ῥημάτων τῶν δε τὸν νῦν εἶναι, ὅτι μόνος ἀρχὴ καὶ Προβολεὺς Υἱὸς τε καὶ Πνύματος ἐστὶν ὁ Πατὴρ, καθάπερ ἐν καὶ τῶν τέτοις παραπλησίως εἰρημένων ὑπὸ Γρηγορίᾳ τῷ Θεολόγῳ, ἀνωτέρω δέδεκται.

Ὁ δ' αὐτὸς ἐν Κεφαλ: Ζ. „Πισύομεν εἰς ἓνα Πατέρα τὴν „πάντων ἀρχὴν καὶ αἰτίαν ἐκ ἑκτὸς γεννηθέντα, ἀνάγειν δὲ „καὶ ἀγέννητον μόνον ὑπάρχοντα πάντων μὲν ποιητὴν, ἐνὸς δὲ „μόνον Πατέρα φύσει, τῷ μονογενεῖς Υἱὸς αὐτοῦ, Κυρίως δὲ καὶ Θεὸς „καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Προβολεὺς τῶν Ἁγίων Πνύματος.

Ἐν Κεφαλ: δὲ Γ. „Ἐν Πνεῦμα Ἅγιον τὸ Πνεῦμα προῖον „μὲν ἐκ τῶν Πατρὸς, ἔχον ἴκως δὲ, ἀλλ' ἐκπορεύεται.

Ἐν Κεφαλ: δὲ Δ. „Οὕτω καὶ τὸ Πνεῦμα μεμαθηκότος Θεὸς, „συμπαρομαρτῶν τῷ Λόγῳ, καὶ φανερῶν αὐτῷ τὴν ἐνέργειαν, καὶ „πνολὸν ἀνυπόστατον ἐννοῶμεν. — Ἀλλὰ δυνάμιν ὁσιώδη, αὐτὴν ἐφ' „ἑαυτῆς ἐν ἰδιαζέσει ὑποστάσει θεωρουμένῳ ἐκ τῶν Πατρὸς προερχομένῳ, καὶ ἐν τῷ Λόγῳ ἀναπαυομένῳ, καὶ αὐτῷ ἔσαν ἐκφαντικῶς.

Ἐν Κεφαλ: δὲ Η'. Οὐδὲ γὰρ ὁμοῖται ἑτέρα γέννησις, τῇ „τῶν Υἱῶν τῶν Θεῶν γεννήσει· ἡ δὲ γὰρ ἐστὶν ἄλλος Υἱὸς τῶν Θεῶν. Εἰ „γὰρ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῶν Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἀλλ' „ἐκ γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορεύεται. Ἄλλος τρόπος ὑπάρξεως ἔτος, „ἀληπτός τε καὶ ἄγνωστος, ὥστε καὶ ἡ τῶν Υἱῶν γέννησις. Διὸ καὶ „πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ αὐτῷ εἰσι, πλὴν τῆς ἀγεννησίας, ἥτις „ἐκ σημαίνει ὁσίας διαφορὰν, ἡ δὲ ἀξίωμα, ἀλλὰ τρόπον ὑπάρξεως. „Ὡστε καὶ ὁ Ἀδάμ ἀγέννητος ὢν, (πλάσμα γὰρ ἐστὶ τῶν Θεῶν) „καὶ ὁ Σηθ γεννητός, (Υἱὸς γὰρ ἐστὶ τῶν Ἀδὰμ) καὶ ἡ Εὐὰ ἐκ τῆς „τῶν Ἀδὰμ πλοῦρας ἐκπορεύθαι, (καὶ γὰρ ἐγεννήθη αὐτῇ) καὶ φύσει „διαφέρουσιν ἀλλήλων (Ἄνθρωποι γὰρ εἰσὶν) ἀλλὰ τῷ τῆς ὑπάρξεως „τρόπῳ. — Πάλιν: μόνος ὁ Υἱὸς γεννητός ἐκ τῆς τῶν Πατρὸς „τῶν γὰρ ὁσίας ἀνάρχως καὶ ἀχρόνως γεγέννηται. Καὶ μόνον „τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύτον, ἐκ τῆς ὁσίας τῶν Πατρὸς καὶ γεννώμενον, ἀλλ' ἐκπορεύομενον. Οὕτω μὲν τῆς Θείας διδασκείας „Γραφῆς, τῷ δὲ τρόπῳ τῆς γεννήσεως, καὶ τῆς ἐκπορεύσεως ἀναταλήπτως ὑπάρχοντος.

Ἐν Κεφ:

Ἐν Κεφαλῇ δὲ Θ'. „Πισδόμεν καὶ εἰς ἓν Πνεῦμα Ἅγιον, „τὸ Κύριον καὶ ζωοποιόν, καὶ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ „ἐν Υἱῷ ἀναπανόμενον. τὸ Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ „συνδοξαζόμενον, ὡς ὁμοούσιόν τε καὶ σωμαίδιον. . . . Ἐκ τῆ Πατρὸς „ἐκπορεύομενον, καὶ δι' Υἱῶ μελαδιδόμενον, καὶ μελαλαμξανόμενον „ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως,„

Τελούταϊον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ Κεφαλαίῳ: „Ὁ Πατήρ . . . ἐστὶν „ἀρχὴ καὶ αἰτία τῆ ἑναι, καὶ τῆ πῶς ἑναι φυσικῶς τοῖς πᾶσιν „ὁ δὲ Υἱὸς, ἐκ τῆ Πατρὸς γεννητῶς τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ „αὐτὸ μὲν ἐκ τῆ Πατρὸς, ἀλλ' ὁ γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορεύτῶς. „Καὶ ὅτι μὲν ἐστὶ διαφορά γεννήσεως, καὶ ἐκπορεύσεως, μεμαθή- „καμεν· τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς διαφοράς, ἡ δαμῶς. Ἀμα δὲ καὶ ἡ „τῆ Υἱῶ ἐκ τῆ Πατρὸς γέννησις, καὶ ἡ τῆ Ἁγίας Πνεύματος ἐκ- „πόρευσις. Πάντα ἓν ὅσα ἔχει ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ „Πατρὸς ἔχει καὶ αὐτὸ τὸ ἑναι. Καὶ εἰ μὴ ὁ Πατήρ ἐστὶν, ἡ δὲ „ὁ Υἱὸς ἐστὶν, ἡ δὲ τὸ Πνεῦμα. Καὶ εἰ μὴ ὁ Πατήρ ἔχει τι, ἡ δὲ „ὁ Υἱὸς ἔχει, ἡ δὲ τὸ Πνεῦμα. Καὶ διὰ τὸν Πατέρα, τῆ τέτι διὰ „τὸ ἑναι τὸν Πατέρα, ἐστὶν ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ διὰ τὸν „Πατέρα ἔχει ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα πάντα ἃ ἔχει τῆ τέτι διὰ „τὸ τὸν Πατέρα ἔχειν αὐτὰ πλὴν τῆς ἀγεννησίας, καὶ τῆς γεν- „νήσεως, καὶ τῆς ἐκπορεύσεως,„

ἘΚ ΤΗΣ Η'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ὁ ἐκ τῆς Δαμασκῆς (1) ἐν τῇ περὶ τῆ Τρισαγίας Ἐπιστολῇ, ἐγγύς τῆ τέλους, Σελ: 521. τῶν Συγγραμ: τῶν κατὰ τὴν Γραικο-Λατίν: Ἐκδοσιν τὴν ἐν Βασιλείᾳ, ἔτι 1577. „Ὅτι „συναριθμῆναι ὁ τρεῖς Θεοὶ, ἀλλὰ εἰς Θεὸς, διὰ τὸ, διώμας ἑναι „τῆ Πατρὸς τὸν Λόγον καὶ τὸ Πνεῦμα. Πατήρ ὁ Πατήρ, καὶ „ὁ Υἱὸς, ὁ γὰρ ἑκτινός· Υἱὸς ὁ Υἱὸς, ἐκ τῆ Πατρὸς γὰρ καὶ ὁ „Πατήρ, ἵνα εἰς ἡ ὁ Πατήρ. Πνεῦμα Ἅγιον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον „ἐκ τῆ Πατρὸς γὰρ διὰ τῆ Υἱῶ καὶ Λόγου προῖον, ὁ Υἱὸς δὲ. „Εἰ γὰρ Πατρὸς Υἱὸς ὁ Υἱὸς, καὶ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα, ἔτι καὶ ἄλλος „Υἱὸς, καὶ τῆτο ἐπ' ἀπειρον. Εἰ δὲ Υἱὸς τῆ Υἱῶ τὸ Πνεῦμα, ἔτι „καὶ τῆτο Υἱόν, καὶ καίνο ἕτερον, καὶ τῆτο ἐπ' ἀπειρον. Καὶ ἔσονται „Θεοὶ πολλοὶ, καὶ Κύριοι πολλοὶ, καὶ δῆμος Θεῶν, καὶ ὁ εἰς Θεός. „Ἡμεῖς δὲ εἰς Θεός ὁ Πατήρ, καὶ ὁ Λόγος αὐτῶ, καὶ τὸ Πνεῦμα „αὐτῶ.

(1) Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνόν, τῆ Ὑμνογράφου Κοσμῶ διακῆσαι ἰστέται, τὰ ἐγκύκλια τῶν μαθημάτων παρ' αὐτῶ παιδευθέντα. Ἀγωνίσασθαι δὲ, περὶ μὲν τὸ 730. ἔτος, τὰ κατὰ τῶν Εἰκονομάχων συγγράψαντα· περὶ δὲ τὸ 749. τὰ κατὰ Ἀναστασία, τῆ ἐν τῷ Εὐθυμίου Κοινοβίῳ Ἀββᾶ, τὴν Πέτρην τῆ Κναφείας κακοφροσύνην, περὶ τὸν Τρισάγιον Ὑμνον ἀνασκιάσαντα. Οὐ πολὺ δὲ ὕστερον ἦτοι περὶ τὸ 750. ἐκδημήσαι πρὸς Κύριον.

„αὐτῶ. Λόγος δὲ ἐνυπόστατον γέννημα, διὸ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα
 „ἐνυπόστατον ἐκπορεύμα καὶ πρόβλημα, ἐκ Πατρὸς μὲν, Υἱὸς δὲ,
 „καὶ μὴ ἐξ Υἱοῦ ὡς Πνεῦμα σώματος Θεοῦ, Λόγος ἐξαγγελτικός.,,
 Διαβρίθιδι ἐν ἐκπεραίνων τὸν λόγον διδάσκει πρῶτον, τὸ Πνεῦμα
 ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι· εἶναι δὲ τῆ Υἱοῦ, ὃ μέντοι ἐκπορεύε-
 σθαι καὶ ἐκ τῆς. Ἐπειτα τὸν Πατέρα, Φησὶ, καὶ τὸν Υἱόν, καὶ
 τὸ Πνεῦμα, μὴ τρεῖς εἶναι Θεοὺς, ἀλλ' ἓνα, ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ τὸ
 Πνεῦμα διωάμεις εἰς τῆ Πατρὸς, ἢ, ὡς αὐ τοῖς προληφθεῖσιν ἀπο-
 φαίνεσθαι, τοῖς ἀντίκτα ἐπενεχθησομένοις, ὅτι πρὸς ἓνα, ὡς αἷτιον
 ἀναφέρονται ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, πρὸς τὸν Πατέρα
 δηλονότι, ὃν ἐνταῦθα καλονομάζει. Καὶ λεῖπεν ἄρα τὸν ἓνα Θεόν,
 τρεῖς εἶναι ὑποστάσεις διδάσκει, ὅτι πρὸς ἓνα δὴ τὸν Πατέρα, ὡς
 πρὸς αἷτιον, ἦτοι Προβολέα ἀνάγονται· καθάπερ ἐν καὶ ἐφεξῆς
 ὑποσώπτει, τὸν μὲν Υἱόν ἐκ τῆ Πατρὸς γεννητὸν εἶναι, τὸ δὲ
 Πνεῦμα ἐξ αὐτῆ τῆ Πατρὸς διὰ τῆ Υἱοῦ ἐκπορεύτως. Μόνος ἄρα
 ὁ Πατήρ, ὥπερ τῆ Υἱοῦ ἐστὶν ὁ Γεννήτωρ, ἔτω καὶ ὁ Προβλεψὺς
 ὁ τῆ Πνοῦματος. Προσέτι δὲ, ἵνα δάξῃ τὸ Πνεῦμα μηδαμῶς εἶναι,
 μηδὲ διώσθαι εἶναι Υἱόν τῆ Υἱοῦ, τῆτον ἐπάγει τὸν λόγον, ὅτι καὶ
 τὸ Πνεῦμα αὐθὶς Υἱόν ἄλλον εἴη ἀπογεννῶν καὶ ἔτος ἐφεξῆς ἄλλον.
 Ἐκ δὲ δὴ τῆς αὐτῆ ἐστὶ δηλόν, ὡς καὶ ὁ Δαμασκηνὸς πισδῶν,
 ἐκ τῆ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τιῶ ἀρχῶ ἐχεν τιῶ τῆς ὑπάρ-
 ξεως. Ἐκ γὰρ τῆς ἴσης ἀνάγκης, καθ' ὃ τὸ Πνεῦμα Υἱὸς τῆ
 Υἱοῦ ὑπάρχον, καὶ αὐτὸ αὐθὶς Υἱόν ἄλλον γεννῶν, ἔψοιτ' αὐ, καὶ
 εἰ τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῆ Υἱοῦ ἐκπορεύοιτο, ὅτι ἐκ τῆ Πνοῦματος Πνεῦ-
 μα ἕτερον ὡσαύτως προβάλλοιτ' αὐ καὶ ἔτως εἰς ἄπειρον. Τῆτο
 δὲ ἡμῖν καὶ ἀνωτέρω εἰς πλάτος δέδεικται, περὶ τὰ παραπλήσια
 τέτοις τῆ Μεγάλῃ Βασιλεῖα ῥήματα.

Αὐθὶς ἐν τῷ Λόγῳ τῷ εἰς τὸ μέγα Σάββατον: „Πνεῦμα
 „Ἅγιον (λατρεύομεν) τῆ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ὡς ἐξ αὐτῆ ἐκπορεύό-
 „μενον ὅπερ καὶ τῆ Υἱοῦ λέγεται, ὡς δὲ αὐτῆ φανερέμενον, καὶ τῇ
 „κλίσει μελαδιδόμενον, ἀλλ' ἐκ ἐξ αὐτῆ ἔχον τιῶ ὑπαρξιν.,, Ἀλλὰ
 γὰρ διεφθάρθαι ταῦτα ἐστὶ καὶ καθ' ὃν αὐτὸς χρόνον ἐβίβ, Οὕγων
 (2) διετάνετο ὁ Ἐθεριανός; ἐν τῷ Γ. Βιβλίῳ Κεφαλ: ἐχάτω,
 τοιάδε φάσκων: „Ἐν τῷ προληφθέντι Λόγῳ, ἀθεμίτως τε καὶ
 „κατὰ τῆς τῶν παλαιῶν παραδόσεως, τὸ καὶ ἐκ τῆ Υἱοῦ μὴ ἔχεν
 „τιῶ ὑπαρξιν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὑπό τινων, τῶν τιῶ ἐκ τῆ ψόβ-
 „δος μᾶλλον παραμυθίαν ζητάντων, ἢ τὰς τρεῖς τὰς τῆς ἀλη-
 „θείας ἀνιχνυδόντων, παρενεσπάρη. Ὅτι δὲ ἔτως ἔχει, αὐτῇ
 „ἐλέγχει ἢ τῶν λεγομένων ἀκολαθία, καὶ τὸ τῆς φράσεως ἕτεροῖον,
 „καὶ ἢ ψόβδης παρενθήκη, τῶν μηδαμῇ μηδαμῶς προσανηκόντων τῷ
 „πράγματι.,, (3) Ὡς ἔπερ ἄρα μοναχῶς καὶ ἄπαξ, τὰ τοιαῦτα
 διδάσκων

(2) Ἐβίβ δὲ, κατὰ τὸ 1177. ἐπὶ Μανηὴλ τῆ Αἰτοκρ: ὅτε καὶ λέγων καὶ γράφων
 ἐκθύμως, μᾶλλον δὲ Βακχικῶς τε καὶ ἐμμανῶς τὰς ἐθέρας ἀνέσσειν.

(3) Οὐ πάντι, ἢ τῆδε τῆ Θύσκη Οὕγων καίσις, ἔδδ παρα τοῖς δριμυτέροις τὸν
 μυκτῆρα Λατίνους ἐγκρίνετα. Ὁ μὲν ἐν Δομινικανὸς Lequien, ἐν τῇ Νεωλάτῃ τῶν
 τῆ

διδάσκων ὁ Δαμασκινὸς γένοιτο, καὶ εἰς πλεοναχίαν καὶ πολλάν, (ἢ δέξομεν) ὥστε τινα καὶ εἰπεῖν ἔχειν ἀπηλλοτριῶσθαι αὐτὸν τῇ Δόγματι. Εἶτα, καὶ τίς ἢ τῆς Φράσεως διαφορά; Τίς δὲ ἢ παρενθήκη ἢ μηδὲν πρὸς τὸ προκείμενον τένυσσα; Οὐχὶ ὁ λόγος, καὶ διὰ τῶν κειμένων ἐτι ὀνομάτων προσφυῶς πάνυ ῥέων τῷ Δαμασκινῷ φαίνεται; Προεληφὼς γὰρ ὡς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται· εἶτα προσέθετο καὶ τῇ Υἱῷ αὐτὸ εἶναι, καὶ τοι μὴ ὡσαύτως ἐκ τῆς Υἱῆς προῖον, ὃ καὶ μυριαχίαν ἐν ἄλλοις θεολογῇ παραπλησίσις κεχρημένους τοῖς ῥήμασι. Πῶς ἐν ἄλλοις ταῦτα κρίνεται ἀσφαλέστατα; Ἀλλὰ γὰρ, εἰ δή τις τὰ εἰρημένα ἄλλος ἔχει, ὥς τινὲς τῇ χωρίᾳ ἀπελέγξει διαφθοράν, τοιαῦτ' αὖ ῥᾶτα καὶ κατὰ πλείονων ἄλλων ῥήσεων ἀντεπενεχθείη, ἐν αἷς ὁ ἐκ τῆς Δαμασκῆ διδάσκει τὰ παραπλήσια ὧν εἰδὲς μέντοι γε, εἰμὴ τυχὸν φρενῶν ὑγείων ἀμοιρήσας, νοθεύειν καὶ αἰτιάζεται.

Τοίνυν καὶ ἐν τῷ Α'. τῶν Βιβλ: τῆς Ὁρθοδ: Πίς: (4) Κεφ: ΙΑ'. Σελ: 42. Συγγραμ: τῶν κατὰ τὴν ῥηθείσαν Ἐκδοσιν, τὰ αὐτὰ κατ' ἑκάστον ἐπαναλαμβάνει, ἅτλα, καὶ τῷ περὶ Τριάδος Βιβλ: Κεφαλ: Ι'. τῷ ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀλεξανδρ: Κυρίλλου ἐπιγραφομένῳ, ἐμφέρεται. Ὁμοίως γὰρ καὶ ταῦτα: „Ὅταν μὲν ἐν πρὸς τὴν „Θεότητα βλέπωμεν, καὶ τὴν Πρώτην αἰτίαν, καὶ τὴν Μοναρχίαν, „καὶ τὸ ἐν καὶ ταυτὸν τῆς Θεότητος, ἢ ἔτι εἶπω, κίνημά τε καὶ „βέλημα καὶ τὴν τῆς ἐσίας καὶ δωάμεως καὶ ἐνεργείας καὶ κυριότη- „τος ταυτότητα, ἐν ἡμῖν τὸ φανταζόμενον. Ὅταν δὲ πρὸς τὰ „ἐν αἷς ἢ Θεότης, ἢ, τότε ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἢ ἢ Θεότης καὶ τὰ „ἐκ τῆς Πρώτης αἰτίας ἀχρόνως ἐκείθεν ὄντα, καὶ ὁμοδόξως, καὶ „ἀδιασάτως· τετέστι τὰς ὑποστάσεις τῆς Υἱῆς καὶ τῆς Πνεύματος τρία „τὰ προσκυκλόμενα. Εἰς Πατὴρ ὁ Πατήρ, καὶ ἀναρχος· τετέστιν „ἀνάτιος· ὁ γὰρ ἔκτινος. Εἰς Υἱὸς ὁ Υἱός, καὶ ἐκ ἀναρχος τετέ- „στιν ἐκ ἀνάτιος· ἐκ τῆς Πατρὸς γάρ. — Ἐν Πνεῦμα Ἅγιον τὸ „Πνεῦμα, προῖον μὲν ἐκ τῆς Πατρὸς, εἰς Υἱὸς δὲ, ἀλλ' ἐκπο- „ρεύεται. — Χρὴ δὲ γινώσκων: Ὅτι τὸν Πατέρα εἰς λέγομεν ἐκ- „τινος,

τῇ Δαμασκινῷ Ἐκδόσει, τῇ ἐν Παρισ: Ἐτ: 1712. ἐν τῷ Α'. Τόμ: περὶ τῆς Ὁρθοδ: Πίς: Κεφαλ: Η'. Σελ: 141. Σημειώσ: Ι.) καὶ τοι ὑπενοιάζειν δοκῶν (ὡς ἐκ αὐτῶν πόλε, φησὶν, ὁ Δαμασκινὸς τῆς ἐνσεβείας μικρὰ φροντίδας, παρὰ τὰ δεδογμένα τοῖς ἐγκρίτοις τῶν Διδασκάλων, Ἐπιφανίῳ τε καὶ Κυρίλλῳ (τοῖς δὴθεν ὑπὲρ Λατίνων ἰσαμένοις) περιφανῶς ληρήσειεν.) ἀλλ' ὅμως, τινὲς περὶ τῆς δίκης τῆς Ἐθνητικῆς τοῖς Σοφωτέροις δικάσαι ἐφίησιν: An Etheriani æqua sanaque Critica sit, judicent eruditi. Καὶ τοι εἰς ἐκεῖνο μὴ ὁμολογῆσαι δύνάται, τὸ μηδενὶ τῶν χειρογράφων αὐτὸς περιτυχεῖν Κώδικον, ἐν ᾧ ἄλλως πως, ἢ ἐν τοῖς τυπογραφημένοις, τὸ χωρίον ἀναγινώσκειτο· εἰς ἐν αὐτῷ τῷ Κολβερινῷ, φησὶν, ἐπιστήμῳ Κώδικι, ὃς καὶ αὐτὸς τῇ Οὐγανὸς ἐστὶν ἀρχαιότερος. Οὕτω γὰρ αὐτὸς ὁ Lequien ἐπὶ λέξεως: Hic igitur tandem monuero, nihil eo loci Codices Manuscriptos quos legi, ab elitis discrepare; cum tamen Colbertinus, ætatem Hugonis Thusci superet. In antiquiorem alium non incidi, ex quo falsationem, quam iste Auctor subodoratus est, deprehendere licuerit.

- (4) Ἐν τῇ παρ' ἐμοὶ κατὰ Lequien Παρισιακῇ Ἐκδόσει, τῇ ἐν Ἐτ: 1712. ἢ περιοχῇ καίται ἐν Κεφαλ: Η'. τῇ Α'. Βιβλ: τῇ περὶ τῆς Ὁρθοδόξου Πίσεως. Ἐν τῷ Α'. Τόμ: Σελ: 140.

Τόμ: Α'.

Ι ι

„τινος, λέγομεν δὲ αὐτὸν τῷ Υἱῷ Πατέρα· τὸν Υἱὸν δὲ λέγομεν „ἀνάιτιον, ὁ δὲ Πατέρα· λέγομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐκ τῷ Πατρὸς, καὶ „Υἱὸν τῷ Πατρὸς. Τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ἐκ τῷ Πατρὸς λέ- „γομεν, καὶ Πνεῦμα Πατρὸς ὀνομάζομεν. Ἐκ τῷ Υἱῷ δὲ τὸ Πνεῦ- „μα δὲ λέγομεν, Πνεῦμα δὲ Υἱῷ ὀνομάζομεν, (ἔτις γὰρ Πνεῦμα „Χριστὸς ἐκ ἑα, φησὶν ὁ Θεὸς Ἀπόστολος, ἔτος ἐκ ἑξιν αὐτῶ) „καὶ δι' Υἱῷ πεφανερῶσθαι καὶ μελεδίδοσθαι ἡμῖν ὁμολογῶμεν. Ἐνε- „φύσησε γὰρ, φησὶ, καὶ εἶπε τοῖς Μαθηταῖς αὐτοῦ, λάβετε Πνεῦμα „Ἅγιον. Ὡς περ καὶ ἐκ τῷ Ἠλίῳ μὲν, ἥτε ἀκτὶς καὶ ἡ ἑλλαμψις. „Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς ἀκτίνος καὶ τῆς ἑλλαμψεως· διὰ τε „τῆς ἀκτίνος ἡ ἑλλαμψις ἡμῖν μεταδίδεται. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ „φωτίζουσα ἡμᾶς, καὶ μελεχομένη ὑφ' ἡμῶν. Τὸν δὲ Υἱὸν, ἔτε τῷ „Πνύματι λέγομεν, ἔτε μὴ ἐκ τῷ Πνύματος, „Ὅτι δὲ σαφῶς ἐν τέτοις θεολογεῖται, μὴ εἶναι Προβολέα τῷ Ἁλίῳ Πνύματος τὸν Υἱὸν, ἀνωτέρω σωείδομεν ἐπισήσαντες, τοῖς παραπλησίως ἐκ τῷ Συγγραφέως, τῷ περὶ Τριάδος Βιβλίῳ, ἀνολεξέ προβαλλομένοις. Ἐνθα καὶ πρὸς τὴν ἀνθυποφορὰν ἀπώπτηται τὴν παρὰ Λατίνων, ὡς ἄρα ἀποφάσκειται μὲν διὰ τῶν δε τῶν ῥημάτων, τὸ λέγεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῷ Υἱῷ, ἐμὴ δὲ καὶ τὸ εἶναι ἐξ αὐτῶ ἀναιρεῖται.

Ἐν δὲ τῷ Α'. Βιβλ: τῆς Ὁρθοδ: Πίς: Κεφαλ: ΙΓ'. ὅπερ ἐπὶ τῆς ἀρημ: Ἐκδόσ: ὑπὸ τὸ ΙΕ'. Κεφαλ: Σελ: 55. ὑπήγετο. (5) „Ὅσα ἐν ἀρμόσει Αἰτίῳ, Πατρὶ, Πηγῇ, Γεννήτορι, τῷ Πατρὶ μόνῳ „προσαρμοσέον. Ὅσα δὲ Αἰτιατῷ, Γεννητῷ, Υἱῷ, Λόγῳ, Διῶμα „προκαταρκτικῇ, Θελήσει, Σοφίᾳ, τῷ Υἱῷ. (6) Ὅσα δὲ Αἰτιατῷ, „Ἐκπο-

(5) Ἐν δὲ τῇ παρ' ἐμοὶ ῥηθείῃ Ἐκδόσει τῇ κατὰ τὸν Lequien, Κεφαλ: ΙΒ'. Τόμ: Α'. Σελίδι 148

(7) Ἐρόμεθα ἐν Λατίνες, ἐπὶ ποτέρας τῶν δυῶν Σειρῶν ἀνακτέον τὴν τῷ προβάλλειν το Πνεῦμα ιδιότητι; ἢ μᾶλλον, τίνι δήποτε τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ Σειρᾷ προσηκόντων τῷ Υἱῷ γνωρισμάτων προσεφαρμοσέον τὴν τῷ Ἁλίῳ Πνύματος πρέσειν; „Μὴ „ἄρα τῷ Αἰτιατῷ εἶναι; ἢ Γεννητῷ; ἢ Υἱῷ; ἢ Λόγῳ; ἢ τῇ Προκαταρκτικῇ διῶμα; ἢ τῇ Θελήσει; ἢ τῇ Σοφίᾳ; „Ἀλλ' ὁδὸν τέτων ἀν' ἔχει κατ' ἑδὸς ἐφαρ- „μόζεσθαι ἢ τῷ Πνύματος πρέσειν. Οὔτε γὰρ „ὡς Αἰτιατὸς ἀν', γένεσι' ἀν' τῷ Πνύματος αἰτίας ὁ Υἱὸς, ταύτη γὰρ καὶ αὐτὸς πρέσειν ἐκ τῆς αἰτίας. Οὐδ' „ὡς Γεννητὸς, ὁ γὰρ ἢ γεννᾶται, ταύτη γε καὶ προβάλλει ἀλλὰ τὴν αἰτίαν προ- „βάλλεται. Οὐδ' „ὡς Υἱὸς, διὰ τὸν αὐτὸν δῆπε λόγον. Οὐδ' „ὡς Λόγος, ταύ- „τη γὰρ αὐτὸν μὲν, ἐκ τῆς καρδίας ὁ Πατὴρ ἐξηρῶζατο, σὺ αὐτῷ δὲ καὶ δι' αὐτῶ, καὶ τὸ Πνεῦμα προάγει, οἷον πνέων ἐκ τῷ αὐτῷ σώματος. Οὐδὲ μὲν ἐν τῇ „Προκαταρκτικῇ διῶμα, „καθ' ἡν ὁ Υἱὸς Δημιουργὸς ὑμνῆται τῆς κτίσεως, ὁ γὰρ τοῖς Πνύματομαχοῖς προσίδεται Λατίνῳ ἄλλως τε, καὶ κατὰ τὰ ἐντὸς τῆς διῶμαως ἐνεργεῖν νοηθείσης, ὁ αὐτὸς τῷ Πνύματος αἰρῶνται τὸν Υἱὸν λέγειν Προκαταρκτικὸν αἰτίον· τοῖτον δὲ τὸν Πατέρα μόνον ὄντα ἐγνώκασιν. Οὐδὲ τέως „τῇ Θελήσει, ἢ „τῇ Σοφίᾳ, ὁ γὰρ ἐν τέτοις ἐννοιαῖς πρέσειν, ἢ προόδε ἐμφιλοχωρεῖσα ὅλως ἐμφαίνειται Θεϊκῆς ὑποστάσεως. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς πρώτης Σειρᾶς, ἐν ἣ τὰ προσεφαρμοζόμενα τῷ Πατρὶ καταλέγεται, αὐτομάτη πως ἢ ἐννοια παρα- „κολαθεῖ, ἢ τῆς τῷ Πνύματος ἐκ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύσεως, ὥστε καὶ ἡ τῆς τῷ Υἱῷ γεννήσεως. Τῷ γὰρ „Αἰτίῳ, καὶ „Πατρὶ, καὶ „Πηγῇ, καὶ „Γεννήτορι, ὄντι, ἀπαραιτήτως σωέπεται, ὁ „Υἱὸς, καὶ τὸ „Γέννημα, καὶ τὸ „Αἰτιατόν, καὶ τὸ „Ἐκπορεύτόν. Οὐδ' ἐστὶν ὅλως τῇ διανοίᾳ ἐκείνῃ περιλαβεῖν, μὴ καὶ ταῦτα ἐκ

„Εκπορεύω, Ἐκφαντορικῶ, Τελεσιουργικῇ δυνάμει, τῷ Ἁγ: Πνδ-
 „ματι. Ὁ Πατήρ πηγὴ καὶ αἰτία Υἱῶ, καὶ Ἁγίῃ Πνδματος.
 „Πατήρ δὲ Υἱῶ μόνος, καὶ Προβολεὺς τῷ Ἁγίῃ Πνδματος. —
 „Οὐχ Υἱὸς δὲ τῷ Πατρὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Πνεῦμα τῷ
 „Πατρὶ, ὡς ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον· ἐδεμία γὰρ ὁρμὴ ἄνευ
 „Πνδματος. Καὶ Υἱῶ δὲ Πνεῦμα ἔχ' ὡς ἐξ αὐτῶ, ἀλλ' ὡς δι'
 „αὐτῶ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον. Μόνος γὰρ αἰτίας ὁ Πατήρ.,
 „Πρῶτον μὲν ἐν Φησὶν, ὅσα ἂν τῷ αἰτίῳ, εἴτ' ἐν τῇ πηγῇ ἀπο-
 „νέμοιτο, ἐκείνα μόνῳ πρόσεσι τῷ Πατρί. Ὁ γὰρ Πατήρ ἐστὶν ἡ
 „πηγὴ, καὶ ἡ αἰτία τῷ τε Υἱῶ καὶ τῷ Ἁγ: Πνδματος. Μόνος ἄρα
 „Υἱῶ τε καὶ Πνδματος, ὁ Πατήρ πηγὴ καὶ αἰτία ἐστὶ διὸ, καὶ ἐκ
 „μόνου τῷ Πατρὶ ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
 „ἐκπορεύεται. Διὰ γὰρ τῶν ῥημάτων ἐκείνων: „Ὁ Πατήρ πηγὴ
 „καὶ αἰτία Υἱῶ καὶ Ἁγίῃ Πνδματος,, ἀναπύσει τίνι ποτὲ λόγῳ
 „προείρηκεν: ὅσα ἀρμόζει „Αἰτίῳ, Πηγῇ,, (ἐκείνα) „τῷ Πατρί
 „μόνῳ προσαρμοσέον,,. Εἴτα, διαβρῆδῳ ἀπέφησεν ἐκ τῷ Υἱῶ τὸ
 „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι, τὸ μόνον ἐκ Πατρὸς προῖον. Τῆς
 „δὲ δὴ μαρτυρίας ταύτης λαμπροτέραν καταθέσθαι ἀμήχανον.
 „Ἐφεξῆς δὲ, διὰ τῆς ἀποφάσεως τὸ ἐξ Υἱῶ ἐκπροϊέναι τὸ Πνεῦ-
 „μα, ὅτι μόνος ἐστὶν αἰτίας ὁ Πατήρ· σαφῶς αὖτις διδάσκων, μόνον
 „τὸν Πατέρα εἶναι τὸν Προβόλεα τῷ Πνδματος. Τελούτων, μόνον
 „εἰπὼν τὸν Πατέρα Προβόλεα εἶναι τῷ Υἱῶ καὶ τῷ Πνδματος,
 „ἥπερ δεδήλωται, ἵνα δείξῃ ὅπως ὁ Πατήρ ἀμφοτέρων ἐστὶν αἰτία,
 „ὑποσώπει: „Πατήρ δὲ Υἱῶ μόνος, καὶ Προβολεὺς τῷ Ἁγ: Πνδ-
 „ματος,,. Εἰ τοίνυν ὁ Πατήρ, καθὼς τῷ Πνδματος Προβολεὺς,
 „αἰτία τῷ τε Υἱῶ καὶ τῷ Πνδματος ἐστὶν αἰτία, κα-
 „θὰ καὶ τῷ αὐτόθι ἐδίδαξε· μόνος ἄρα ὁ Πατήρ, ἐκ τῷ ἐπομένῳ,
 „ὁ τῷ Πνδματος ἐστὶ Προβόλος. Ὅπως δὲ ἄρα ὁ Θεὸς Δαμασκην-
 „νὸς θεολογεῖ τὸ Πνεῦμα διὰ τῷ Υἱῶ, ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεσθαι,
 „ἐν ἄλλοις εἰσόμεθα. Ἐκεῖνο δ' ἐπὶ τῷ παρόντι ἀπόχρη προση-
 „μειώσασθαι, ὅτι, τῷ διὰ τῷ Υἱῶ λέγειν, ἔχ' καὶ τὸν Υἱὸν ἅμα
 „ἐντεῦθεν ἐννοεῖ Προβόλεα ὄντα τῷ Πνδματος. Προσέθησι γὰρ,
 „(ἐφ' ᾧ δέξαι ἐκ ἐκ τῷ Υἱῶ, διὰ τῷ Υἱῶ δὲ μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ
 „Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι) ὅτι ὁ Πατήρ ἡ μόνη ἐστὶν αἰτία ἥτοι ὁ μόνος
 „τῷ Ἁγίῃ Πνδματος Προβόλος. Ὑπὸ γὰρ τῷ τῆς αἰτίας
 „ὀνόματι, τὸν Προβόλεα ἐνλαῦθα ὑπὸ τῷ Δαμασκίῳ νοεῖσθαι
 „ἀρτίως δέδεικται.

Ἐν τῷ

ἐκ τῷ ἀκολούθῳ συγκατανοήσαντας. Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ τῷ Ἁγίῃ Πνδματος ἐκπό-
 ρεῖσις, ὁδῶς τῷ „Αἰτιάῳ,, εἰδὲ τῷ „Γεννήῳ,, εἰδὲ τῷ „Υἱῶ,, εἰδὲ τῷ „Λόγῳ,,
 εἰδὲ τῇ „Δυνάμει τῇ προκαταρκτικῇ,, εἰδὲ τῇ „Θελήσει,, εἰδὲ τῇ „Σοφίᾳ,, ἢ
 τοιαῦτα προσοικεῖται, τῷ Υἱῶ ἐφαρμόζεται· παρέπειαι δὲ αὐτὰ μάλιστα ἐξ ἀνάγκης
 τῷ „Αἰτίῳ,, καὶ τῇ „Πηγῇ,, τοῖς τὸν Πατέρα χαρακτηρίζουσι· τὸ ἄρα Πνεῦ-
 μα ἐκ ἐκπορεύεται ἐκ τῷ Υἱῶ, ἀλλ' ἐκ τῷ Πατρὶ. Ἀλλὰ μὲν: „Ὅσα ἀρμό-
 „ζει „τῷ Αἰτίῳ,, καὶ τῇ „Πηγῇ,, μόνῳ τῷ Πατρί,, κατὰ τὸν Θεὸν Δαμασκίῳ,
 „προσαρμοσέον,,. Ἄρα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐ μόνον ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται,
 ἀλλὰ καὶ ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ. Ο. Ε. Δ.

Ἐν τῷ Διαλόγῳ τῷ περὶ τῆς τῶν Μανιχαίων Αἰρέσεως (7) Σελ: 524. „Εἰ καὶ τρεῖς ὑποστάσεις λέγω, ἀλλὰ μίαν Ἀρχὴν φησὶ. „Ἀρχὴ γὰρ ὁ Πατὴρ Υἱὸς καὶ Πνεῦμα, καὶ κατὰ χρόνον, ἀλλὰ κατ' αἰτίαν. Ἐκ Πατρὸς γὰρ Λόγος καὶ Πνεῦμα, εἰ καὶ μὴ μετὰ „Πατέρα. Ὡς περὶ γὰρ ἐκ τῆς πυρὸς Φῶς, καὶ ἐκ προτερῶς κατὰ „χρόνον τὸ πῦρ τῆς Φωτὸς (ἀδιώατον γὰρ εἶναι πῦρ ἀφώτιστον. „ἀρχὴ δὲ καὶ αἰτία ἐστὶ τὸ πῦρ τῆς ἐξ αὐτῆς Φωτὸς) ἔτω καὶ ὁ „Πατὴρ ἀρχὴ καὶ αἰτία τῆς Λόγου καὶ τῆς Πνεύματος ἐκ τῆς Πα- „τρὸς γὰρ Λόγος καὶ Πνεῦμα, καὶ προτερῶς δὲ χρόνῳ ἀδιώατον „γὰρ εἶναι Πατέρα ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἢ Λόγον ἐκ τῆς Πνεύματος. Μίαν „ἐν ἀρχῇ ὁμολογῶ, ὡς αἰτίον φυσικὸν τὸν Πατέρα Λόγος καὶ „Πνεύματος. Μίαν εἶναι, φησὶν, Υἱὸς τε καὶ Πνεύματος Ἀγίος τὴν ἀρχὴν ὡς δὲ δείξω τὴν αὐτήν; ἐπάγει: „Ἀρχὴ γὰρ ὁ Πατὴρ „Υἱὸς καὶ Πνεύματος. Τὸν ἄρα Πατέρα τὴν μίαν ταύτην εἶναι διδάσκει ἀρχὴν ἢ, ὁ ταυτὸν ἐστὶ τὸν Προβόλεα τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνεύματος. Ὡς περὶ ἐν, καὶ πρὸς τῷ τέλει τῶν ἐξημένων προσέ- „θετο εἰπὼν ἐπὶ λέξεως: „Μίαν ἐν ἀρχῇ ὁμολογῶ, ὡς αἰτίον „φυσικὸν, τὸν Πατέρα Λόγος καὶ Πνεύματος. Μέλλων δ' ἐφεξῆς κατασκευάσειν, ὅπως ὁ Πατὴρ ἢ μία σωμαφοτέρων ἐστὶν ἀρχὴ, ὑποσυνάπτει: „Ἐκ τῆς Πατρὸς γὰρ Λόγος καὶ Πνεῦμα. Ἐπεὶ ἄρα ἐξ ἐνὸς τῆς Πατρὸς εἶναι καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, μία γὰρ ὡς ἢ ἀμφοτέρων ἀρχὴ, ὁ Πατὴρ. Ἐπὶ δὲ πᾶσι, διὰ δὴ τῆτο ἀδιώατον, φησὶ, τὸν Υἱὸν εἶναι τῆς Πνεύματος, ὅτι, καθὰ προε- „λήφθη: „Ἐκ τῆς Πατρὸς Λόγος καὶ Πνεῦμα. Ἦτοι, ὡς ὑπο- „συνάπτει: „Μία ἀρχὴ, ὡς αἰτίον φυσικὸν, ὁ Πατὴρ Λόγος καὶ „Πνεύματος. Ἀλλὰ γὰρ τῷ ἴσῳ λόγῳ ἐντεῦθεν ἔπεται, καὶ τὸ μηδαμῶς τὸν Υἱὸν προβάλλειν τὸ Πνεῦμα Ἅγιον τετῆσι: τὸ μὴ τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκ τῆς Υἱᾶς. Τὸ γὰρ τῆς Δαμασκηνῶς Ἐπιχέρημα, κατ' αἶδος τυπωθὲν Συλλογιστικόν, ἔτως αὖν ἔχει: ὁ μὴ Πατὴρ, ἐκ ἐστὶν ἀρχὴ τῆς Υἱᾶς. (Μόνος γὰρ ὁ Πατὴρ, ἢ ἀρχὴ ἐστὶ τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνεύματος.) Ἀλλὰ μὴ ὁ Υἱὸς ἐκ ἐστὶ Πατὴρ ὁ ἄρα Υἱὸς, ἐκ ἐστὶ τῆς Πνεύματος ἀρχὴ ἢ, ὡς ταῦτόν καὶ ἄλλως εἰπὼν: τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐκ ἐστὶν ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκ τῆς ἄρα μίαν τὴν ἀρχὴν εἶναι τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνεύματος τὸν Πατέρα, ἐκ ἡττον ἀληθὲς ἐστὶ, τὸ Πνεῦμα μηδαμῶς ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεσθαι, ἢ τὸν Υἱὸν αὐτὸν μηδὲν ἐκ τῆς Πνεύματος γεννᾶσθαι.

Ἐν δὲ τῷ Β'. Βιβλ: τῷ κατὰ τῶν Ἀκεφάλων, Κεφαλ: ΕΖ'. ὅπερ ἐν Τόμῳ Δ'. τῶν Ἀρχαίων αὐτῶν Ἀναγνωσμάτων παρενέθε- „το Ἐρρίκος ὁ Κανίσιος ὁ διαφέρον ἐστὶ τῆς ὑπὸ τῷ αὐτῷ Τίτλῳ ἐν τοῖς τῆς Θείας Δαμασκηνῶς Συγγράμμασιν ἐκδομένῃς, Σελ: 196. τῆς ῥηθέντος Τόμου Δ'. τῆς ἐν Ἰγγολσαδ: Ἐκδόσε: Ἐτα 1603. „Οὐ- „δαμὲν Θεὸν, καὶ Θεόν· ἀλλ' ἕνα τὰ τρία Θεὸν, σὺν ἀλλήλοις νοή- „μενά τε

(7) Ἐν τῇ Ἐκδόσει τῇ κατὰ Lequien, Τόμῳ Α'. Ἀρθρ: Δ'. τῆς Διαλόγου, ἐν Σε- „λίδι 431.

„μενά τε καὶ γνωριζόμενα. Οὐκ εἰς ἓν πρόσωπον, καὶ εἰς μίαν „ὑπόστασιν σωτηρημένα Ἀπαγε! Ἀλλ' εἰς μίαν Ἀρχὴν τὸν Πα- „τέρα Υἱὸν καὶ Πνεύματος ἀναφερομένων,, Δι' ὧν αὐτοῖς διαβρῆδω ἐστὶ διδάσκων, ἕνα τὸν Πατέρα, τὴν Ἀρχὴν εἶναι καὶ τὸν Προβολέα τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Τέτοις παραπλήσια ἔχει καὶ ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῆς Ὁρθοδ: Πίς: Κεφαλ: ΙΑ'. Σελ: 42. τῶν Συγγραμ: (8). „Διὸ ἡδὲ τρεῖς „Θεὸς λέγομεν, τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα „ἕνα δὲ μάλλον Θεὸν τὴν Ἁγίαν Τριάδα, εἰς ἓν αἷτιον Υἱὸν καὶ „Πνεύματος ἀναφερομένων καὶ σωτηθεμένων, ἡδὲ σωμαλοφόμενων, „κατὰ τὴν τῷ Σαβελλίῳ σωμαίρεσιν.

Καὶ ἐν τῇ Ἐπιστολῇ δὲ τῇ περὶ τῷ Τριῳγίῳ, πολὺ πρὸ τῷ τέλει, περὶ τὴν ἐπενεχθεῖσαν τῷ Κυρίῳ μαρτυρίαν. (9) „Ἅγιος „Ἅγιος Ἅγιος καὶ τριῳγίος ὅτι τρεῖς ὑποστάσεις. (Κύριος, ὅτι εἰς „αἱ τρεῖς ὑποστάσεις.) Εἰς δὲ τὰ τρία Θεὸς, ὅτι μία Θεότης, καὶ „πρὸς ἓν τὰ ἐξ αὐτῶν τὴν ἀναφορὰν ἔχει, καὶ ἐξισαμένων, ἕτε „μὴ σωτηθεμένων, ἢ σωμαλοφόμενων τῶν ὑποστάσεων,, Δι' ὧν ὡσαύτως δὴπερ νοεῖ, διὰ δὴ ἴστο, ἕνα πάντως εἶναι τὸν ἐπὶ πάντων Θεὸν, ὅτι ἐκ μιᾶς αἰτίας, τετέστιν ἐξ ἑνὸς τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Υἱὸς πρόεσι καὶ τὸ Πνεῦμα. Ἐκ μόνου ἄρα τῷ Πατρὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται, ὡς ἐκ μόνου γεννᾶται καὶ ὁ Υἱός.

Τοσάτων ἔν μαρτυριῶν κατὰβλάσθηται διωαμένων, αἷς διαβρῆ- δω ὁ Θεὸς Δαμασκηνὸς παρέδωκεν, ἐκ τῷ Πατρὶ μόνου τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται Πνεῦμα, τίς ἂν τῷ λοιπῷ ἐνδοιάζων περὶ τὴν ἐκείνου γένοιτο Πίσι; Ἀλλὰ γὰρ Παῖδες Λατίνων, καὶ πρὸς τὰ προδη- λότατα ἐκείνα, ἐν οἷς ὁ Δαμασκηνὸς ἀπόφησιν ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦ- μα εἶναι, ἢ προῖναι, ἀντιβάλλειν Φιλέσιν, ὅτι ἢ (ἘΚ) πρόθεσις ἐν τέτοις, „αἷτιαν,, σημαίνει τὴν „ἀναίτιον,, κατὰ δὲ τὸν τοῖστον νῦν, ἀληθῶς μὲν, φασὶ, τὸν Θεὸν Δαμασκηνὸν διδάσκειν μὴ ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται σφᾶς δὲ ἄλλως θεο- λογεῖν τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῷ „Υἱῷ,, ὡς ἐξ αἰτίας μόνου αἷτιαλῆς προῖ- „εἶναι,, Διὸ καὶ σωάπτει, φασὶν, ἐκείνος. Διὰ δὴ τῷ μηδαμῶς τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεται, διὰ τὸ „μίαν,, εἶναι „τὴν „αἷτιαν,, τὸν Πατέρα „αἷτιαν,, πάντως „τὴν ἀναίτιον,, ἐννοῶν. — Ἀλλὰ περὶ μὲν τῷ ὀνόματος τῆς αἰτίας, ἐν τέλει τῆς ἀνὰ χεῖρας πραγματείας διαληψόμεθα, ἐνθα σαφέστατα δείξομεν, μὴ ταύτῃ εἶναι τὴν δυνάμιν τῆς φωνῆς, ἀλλ' ἢ μόνον τὸν Προβολέα δι' αὐτῆς δηλῆσαι καὶ τῷ Θεῷ ἄρα Δαμασκηνῷ, μὴ ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται, παρὰ τὸ μὴ τὸν Υἱὸν τὴν αἷτιαν αὐτῷ εἶναι, συλλογιζόμενῳ, ἢ (ἘΚ) πρόθεσις ἀπλῶς τὸν „Προβολέα,, ἐμφαί- νει καὶ ἅμα δὲ τὸν „Προβολέα, ἢ Προβολέα,, ἄλλον „καὶ ἕχοντα,, ἢτοι τὴν „Ἀρχὴν,, καθ' αὐτὸ, ἐκέτι δὲ „τὴν Ἀρχὴν τὴν ἀπρόβλητον,, Οὕτω

(8) Κατὰ τὴν τῷ Lequien Ἐκδοσιν, ὡς εἴρηται. Κεφ: Η'. Σελ: 140.

(9) Ἐπὶ τῆς Lequien Ἐκδόσεως σημειώται τῆς Ἐπισ: Ἀρθρον ΚΓ'. ἐν Σελ: 494.

Οὕτω γὰρ καὶ τοῖς προεπενεχθεῖσιν ἐκ τῆς περὶ Τριάδος Βιβλίας Κεφ: Ι'. ὁ Θεὸς Δαμασκινός: „Τὸν Πατέρα (ἔφασκεν) ἔ λέγομεν ἐκ τινος· ἡ δὲ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆς Πνεύματος λέγομεν,, (προσετίθει δὲ καὶ πρὸς τούτοις ὡσαύτως:) „Τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς λέγομεν, ἐκ τῆς Υἱᾶς δὲ τὸ Πνεῦμα ἔ λέγομεν,, Σωάπλων τοιγαρὲν ἀλλήλοις ταῦτα παραπλησίως, καθ' ἓν γε καὶ τὸ αὐτὸ ὕφος, νυνὶ μὲν τὸν Πατέρα μὴ ἐκ τινος, νυνὶ δὲ τὸν Υἱὸν ἐκ ἐκ τῆς Πνεύματος, νυνὶ δὲ ἐκ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα εἶναι θεολογεῖ. Ἐπάναγκες τοίνυν ἐπὶ πασῶν τῶν δε τῶν Προτάσεων· τὴν (ἘΚ) πρόθεσιν σημαίνειν ταῦτό· καὶ καθ' ὃν ἂν ποτε σημασίαν μὴ ἐκ τινος λέγοιτο ὁ Πατήρ, ἐκ δὲ τῆς Ἁγίας Πνεύματος εἶναι ἀποφάσκοιτο ὁ Υἱός, καὶ τὴν αὐτὴν δὴ πρὸς ταύτῃ, ἀποφάσκεισθαι καὶ τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκ τῆς Υἱᾶς. Ἀλλὰ μὴ παντὶ δήλον, ὅτι ἐπὶ τῶν εἰρημένων Προτάσεων: ὁ Πατήρ ἐκ τινος ἐστὶ, καὶ ὁ Υἱός ἐκ τῆς Ἁγίας Πνεύματος ἐκ ἐστὶν, ἢ (ἘΚ) πρόθεσις, ἔμενεν αἰτίαν ἐκδηλοῖ τὴν ἀνάτιον, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν ἀπλῶς, εἴτε αὕτη ἐξ ἄλλης αἰτίας εἴη, εἴτε καὶ μὴ. Οὐ γὰρ ὁ Πατήρ αἰτίαν ἑαυτῷ ἔχει, ἔτ' αἰτιατῶ, ἔτ' ἀνάτιον. Οὐδ' ὁ Υἱός ἐκ τῆς Πνεύματος, ὡς ἐξ αἰτίας, ἔτ' αἰτιατῆς ἔτ' ἀνατίς. Καὶ τὸν αὐτὸν ἄρα νῦν, ὁ Δαμασκινὸς καὶ ταῦτα μὴ δαμῶς εἶναι τὸ Πνεῦμα διδάσκει ἐκ τῆς Υἱᾶς. Ὡς, καὶ ἐπὶ ταύτης τῆς Προτάσεως ἢ (ἘΚ) πρόθεσις αὐτῷ, ἔχει μόνῃ τὴν ἀνάτιον σημαίνει, ἀλλὰ τὴν αἰτίαν ἀπλῶς, εἴτε γὰρ καὶ αἰτιατῶ αὐτῷ ἄλλως ἔσαν, εἴτε δὴ καὶ πάντῃ ἀνάτιον.

Ὡσαύτως ἐν τῷ Διαλόγῳ τῷ κατὰ Μανιχαίων: „Ἀδελφοί (ἔφασκεν) εἶναι Πατέρα ἐξ Υἱᾶς, ἢ Λόγον ἐκ τῆς Πνεύματος,, Ἐνθα αὖθις ὁτῶν δήλον τὴν (ἘΚ) πρόθεσιν, μόνῃ ἀπλῶς ὑποδηλῶν τὴν τῆς προβάλλειν ἐνέργειαν· ἐκ αἰτίαν δὲ τοιάνδε κατ' εἶδος, αἰτίαν ἄλλῃ μὴ ἔχουσιν. Οὐ γὰρ ὁ Υἱός, δηλονότι, αἰτίον αἰτιατὸν τῆς Πατρὸς ἐστὶν, ὡς ἡ δὲ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Οὐκ ἐν ἄρα αἰτίαν μόνον τὴν ἀνάτιον ὁ Δαμασκινὸς ἐννοεῖ, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὕφους, ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα θεολογεῖ· ἢ, ἐν οἷς ἀλλὰ ἄποφθισιν ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἶναι, ἢ ἐκπορεύεσθαι. Αὐτὸ δὲ τῆτο συμφανὲς καὶ ἐκ τῶν ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ τῆς Νύσσης, ἐν τῷ περὶ τῶν Κοινῶν Ἐννοιῶν Συγγράμματι, ἅπερ ἀνωτ: πρὸς τέθει. „Τὰ τῆς ἀνθρώπου πρόσωπα „πάντα, ἐκ ἀπὸ τῆς αὐτῆς προσώπου κατὰ τὸ σωεχὲς ἔχει τὸ εἶναι, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκ τῆς, τὰ δὲ ἐξ ἐκείνης· εἰς πολλὰ (ἴσ: ὡς „πολλὰ) καὶ διάφορα εἶναι πρὸς τοῖς αἰτιατοῖς, καὶ τὰ αἰτία. Ἐπὶ „δὲ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἔχει ὅτως. Ἐν γὰρ καὶ τὸ αὐτὸ Πρόσωπον τῆς Πατρὸς, ἐξ ἧς ὁ Υἱός γεννᾶται, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον „ἐκπορεύεται,, Ἐνθα δὴ πρὸς καὶ φανερὲς, ὅτι ἢ (ἘΚ) πρόθεσις ἐκ αἰτίαν σημαίνει τὴν ἀνάτιον, καὶ περὶ ἐκ τῆς Πατρὸς μόνον λέγειται προῖεναι τὸ Πνεῦμα· εἰ γὰρ ὡς, ἢ (ἘΚ) πρόθεσις τὴν ἀνάτιον αἰτίαν μόνῃ ἐδήλω, πῶς ἂν οἶοντε εἴη ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων λέγειν, ἐκ προσώπου γεννᾶσθαι πρόσωπον; Οὐ γὰρ ἄνθρωπος ἀνάτιος

ἀνάστις, αἰτία τῆ ἐξ αὐτῆ γεννηθέντος γένοιτο. Ἀλλ' ἐν τέτοις ὁ Νύσσης, τὴν Ἁγίαν Τριάδα τοῖς ἀνθρωπίνους ἀντιπαραβαλὼν ἐκδιδάσκει, ὡς εἰ καὶ ἐν ἀνθρώποις, ἔκ ἐξ ενός γε καὶ τῆ αὐτῆ προσώπου, ἀλλ' ἐκ πλειόνων γεννᾶται τὰ πρόσωπα· ἐπὶ τῆς Τριάδος γεμῶν, τὰ τῆ Υἱῆ καὶ τῆ Πνεύματος πρόσωπα ἔκ ἐκ πλειόνων, ἐξ ενός δὲ καὶ μόνου προΐασι τῆ Πατρὸς. Καθ' ὃν ἄρα σημασίαν τῇ (ΕΚ) προθέσει ἐχρήσατο ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, τὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ τῆ αὐτῆ προσώπου κέχρηται τῆ Πατρὸς, ἐξ ἧς, φησὶν, εἶναι τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα. Διὸ καὶ νῦν, παραπλησίως διὰ τῆς προθέσεως ἀπλῶς, ἔδεν ἄλλ', ἢ μόνον τὴν τῆ προβάλλειν διασημαίνει ἐνέργειαν, ἥμισυ δὲ μετὰ προσδιορισμῶν, αἰτίαν αἰτίας ἁμοιρον. Τὸ δ' αὐτὸ δῆλον, καὶ τῶν τῆ Ἀλεξανδρέως ΚΥΡΙΛΛΟΥ ἐν τῇ τῆς Τριάδος ὁμολογίᾳ, ὣν καὶ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν. „Οὐ γὰρ, ὡς περ ἐκ τῆ Πατρὸς ὁ Υἱὸς ἐξῆλθε διὰ γεννήσεως, ἔτω καὶ τὸ „Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱῆ ἐκπορεύεται — μία γὰρ τοῖς δυσὶ προσώποις αἰτία τε καὶ σωφεία, ὁ Πατήρ,“. Εἰ γὰρ ἐν τέτοις, καὶ ἐκ τῆ Υἱῆ ὁμοίως ἀποφάσκειται τὸ Πνεῦμα εἶναι, τὴν μέντοι (ΕΚ) πρόθεσιν, μὴ μόνον τὴν ἄνευ αἰτίας αἰτίαν, ἀλλ' ἀπλῶς τὴν τῆ προβάλλειν ἐνέργειαν ὑπεμφαίνειν, ὅς ἂν ἔξαρκος γένοιτο ἔκ ἐξιν ἑδέας. Εἰ τοίνυν ἡ (ΕΚ) αἰτίαν σημαίνει ἀπρόβλητον· τὸ δ' ἐξ Υἱῆ λαμβάνειν, καὶ ἐξ αὐτῆ προΐεναι, κατὰ Λατίνους, ἐστὶ τὰντὰ πῶς ἄρα ἐπ' ἀναριθμήτων ῥήσεων, οἱ Ἀνατολικοὶ Πατέρες διδάσκουσιν, ἐκ τῆ Υἱῆ λαμβάνειν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; πῶς δ' ἔπειτα καὶ τὰς (ΕΚ καὶ ΔΙΑ) προθέσεις ταυτοδιωμάμους εἶναι αὐτοὶ εἰσηγῶνται; ἡ γὰρ (ΔΙΑ) αἰτίαν ἑδέποτε ἐμφαίνει ἀνάστιον, οἷον ἡ (ΕΚ) κατ' αὐτῆς παρίσχησιν. Ὡς ἔπερ ἄρα οἷον διαπαύζοντας παρερμηνεύειν ἐξέσαι, ἅτλα οἱ Πατέρες τρανώτερον ἀπεφῆναντο, πόθεν ἔπειτα ἡμῖν τὸ Δόγμα τὸ πιστὸν ἔξει καὶ βέβαιον, καθ' ὃ, ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς ὁ Υἱὸς γεννᾶται, καὶ ἔκ ἐκ τῆ Πνεύματος; παραπλησίως καὶ γὰρ πρὸς τὰς ῥήσεις, αἷς οἱ Θεοφόροι τῆτο Πατέρες διδάσκουσιν, ἀπαντᾶν διωθήσεται ὁ ἐκ τῆς Αἰρέσεως, τῇ (ΕΚ) προθέσει καὶ κείσε μόνῳ τὴν ἀνάστιον αἰτίαν ὑποσημαίνεσθαι· αὐτὸς δὲ ὁμολογεῖν ἔρεῖ, ὡς ἐκ τῆ Πατρὸς λαβὼν ἔχει τὸ Πνεῦμα, τὸ τῆ Υἱῆ εἶναι αἰτίον. Ἀλλὰ γὰρ τελοῦνταίον, καὶ τίσι ποτ' ἂν ἀπεχρήσαντο ῥήμασιν οἱ Πατέρες, εἰ διδάξαν ἔμελλον, μηδαμῶς τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱῆ ἐκπορεύεσθαι, μὴ τέτων δὴ αὐτοῖς ἀποχρώντων, οἷς περ ἐκ τῆ Πατρὸς μόνου, καὶ ἔκ ἐκ τῆ Υἱῆ διδάσκουσι τὸ Πνεῦμα προΐεναι τὸ Ἅγιον; Εἰ γὰρ τὰ ἔτω σαφῶς τοῖς Πατράσιν εἰρημένα ταῦτα, ἔτως οἷα τε ἐστὶν ἐρμηνεύεσθαι, καὶ τὰ γε ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΥ ἀνωτέρω ἐπενεχθέντα, ἐπίσης ἐρμηνεύεσθαι διωθήσεται. Τῆς γὰρ τοι (ΕΚ) καὶ τῆς (ΔΙΑ) ἰσοδιωμάτων κατὰ Λατίνους ἑσῶν, καὶ ὁ Θεοδωρήτης νῆς αὐτοῖς, τῷ λόγῳ τῆς αἰναιτῆς αἰτίας ὑποληφθήσεται, ἐξ Υἱῆ, ἡ δὲ Υἱῆ ἀποφάσκοντος τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔχειν τὴν ὑπαρξιν, καὶ ἄλλως οἱ Λατῖνοι πάντες συμφάσκουσι, τὰ ὑπὸ τῆ Θεοδωρήτης ἐκείνα τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν δόξῃ ἀντίξοα φέρεσθαι. Δῆλον τοιγαρὲν ἄλλος ἐστὶν, ἐκ τῶν

ἐκ τῶν ἄχρι τῆςδε λεχθέντων, μηδαμῶς εἰς δῆλωσιν τῆς ἀναίτιας αἰτίας, ὑπὸ τῆς Δαμασκιωῆς τῶν (ἘΚ) πρόθεσιν ἐξαληφθαι, ἐν οἷς αὐτὸς ἀπέφησεν ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι.

Ἀνθυποφέρουσιν ἄλλοι (10) ὡς ὁ Θεὸς ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ, πράγματι μὲν, ἔδαμῶς ἡρνεῖτο προΐεναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶ· πῶς γάρ; ὅς εἰκόνα τῆς Υἱᾶ ἔλεγεν εἶναι τὸ Πνεῦμα; καὶ διὰ τῆς Υἱᾶ ὑπάρχεν; Ἀσφαλές ἐστιν ὅμως ἡγεῖτο, διὰ τῆς Υἱᾶ λέγειν, ἢ ἐκ τῆς Υἱᾶ. — Ἀλλὰ, πῶς ἐχρὶ τῷ ὄντι ἡρνεῖτο ἐκ τῆς Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα προΐεναι, ὃ αὐταῖς λέξεσιν ἀριδιήλως ἀπανανόμενος τὸ Πνεῦμα εἶναι, ἢ ἐκπορεύεσθαι ἐκ τῆς Υἱᾶ; (11) Ποίως κὲ γὰρ σαφεσέρας φωνῆς εἶχε χρήσασθαι, ἐφ' ᾧ ἀποφῆσαι καὶ πράγματι τὸ Πνεῦμα προΐεναι ἐκ τῆς Υἱᾶ; — Ἀλλ' ἔφη γὰρ εἰκόνα τῆς Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ διὰ τῆς Υἱᾶ εἶναι. — Καὶ μὴν δεδοσθαι, καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἐκ τῆς Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα προΐεναι σωάγεσθαι· μὴν παρ' αὐτὸ δὴ τῆτο, ὃ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶ ἐκπορεύεσθαι ἐπὶ λέξεως ἀποφῆσας, διότι μόνον εἰκόνα εἶπε τῆς Υἱᾶ ὑπάρχεν αὐτὸ, καὶ διὰ τῆς Υἱᾶ, αὐτόθεν ὁ τοιοῦτος τῷ ὄντι ἐστὶ διδάξας, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶ ἐκπορεύεται; Καὶ γάρ τοι, καὶ ἡμεῖς δὴπερ ἐκείνο συμφάσκομεν, μὴ παρὰ τῆτο δὲ τῷ ὄντι, καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα προΐεναι πιστόμεν; Ἀλλ' ἔτι, καὶ πάντες σωομολογῶμεν, ὡς ἐπεὶ Θεὸς ἐστὶν ὁ Λόγος, ἐξ ἀνάγκης ἔπεται μὴ ἐκ τῆς μηδεὶν αὐτὸν, ἄτε Υἱὸν Θεὸς ὄντα, παρὰ τῆς Πατρὸς προαχθῶναι. Τὶ δαί; εἴ τις ἐκ μὴ ὄντος διατένοιτο τὸν Υἱὸν τῆς Θεᾶ παρῆλθαι, ἄλλως τε δὲ, τὸν αὐτὸν καὶ Θεὸν εἶναι ὁμολογοίη ὁ αὐτὸς, μὴ ἐχρὶ πράγματι ἔτι κατέχων εἴη ὁ τοιοῦτος, ἐκ τῆς μηδαμῇ ὄντος τὸν Υἱὸν τὸ εἶναι λαβεῖν; Ἔοικε γὰρ ἐντεῦθεν ἐκείνο, καὶ τῶν μάλιστα εἶναι φανεῶν· ὅτι προλάσεως τινὸς καμένης, ἐξ ἧς ἕτερόν τι δόγμα ἔπεται ἀναγκαιῶς· εἴ τις τὸ ἐπόμενον τόδ' ἀποφάσκει, καὶ περὶ τὸ πρότερον ἐκείνο ἀμφισβητοίη· ἐκ ἂν ἕτος ποτὲ λέγοιτο, (ὅσα γ' ἐπιβάλλει τῷ Πράγματι) τὸ ἐπόμενον κατασκόβαζεν. (12) Ψυδὲς δ' ἐν, κὲ ὅτι, ἐκ τῆς Εἰκόνας τῆς Υἱᾶ

τῷ Υἱῷ λέγεσθαι τὸ Πνεῦμα, καὶ διὰ τῷ Υἱῷ, ἐντεῦθεν σιναγέσθαι καὶ τὸν Υἱὸν Προβολέα εἶναι τῷ Πνὸύματος, ὡς ἡμῖν τῆτο ἐν ἄλλοις δέδεικται. — Ἀλλ' ὁ Δαμασκινὸς, φασὶν, ὥστε ἀσφαλέςερον (13) λέγεσθαι διὰ τῷ Υἱῷ, ἢ ἐκ τῷ Υἱῷ. — Ἡ, ἔχ' ἀπλῶς ὁ Δαμασκινὸς ὡς ἀποφάσκων ἐκ τῷ Υἱῷ εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα; Ἐλεγε γὰρ ἐν τῷ Γ. Βιβλ: τῶν περὶ Ὁρθοδ: Πίς: Κεφαλ: Γ'. ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα μὴ λέγεσθαι. Ἀλλ' (ὡς ἀνωτ: ἐπὶ τοῖς παραπλησίως εἰρημένοις ἐν τῷ περὶ Τριάδος Συγγραμ: σιναίδομεν) ἔγω λέγων, ἐνόει μηδόλως τὸν Υἱὸν εἶναι Προβολέα τῷ Πνὸύματος. Ὡς, ταῦτα πάλιν καὶ λαῦθα ἐπαναλαβεῖν ἐκ ἐπάναγκης.

Ἄλλοι δ' ἐνίστανται: (14) Μὴ ταυτὰ φρονένας γενέσθαι, τὸν ἱε ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΝ καὶ τὸν Θεὸν ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΝ, ἐκείνον μὲν γὰρ, ἀρνέσθαι τὸ Πνεῦμα διὰ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεσθαι τῆτον δὲ, αὐτὸ γε τῆτο τρανῶς καθομολογεῖν. Ἀλλὰ γὰρ ἡμεῖς, καὶ τὰς ἄλλας τῶν ὀρθοδόξων Διδασκάλας, τὰς ἐκ τῷ Πατρὸς, διὰ τῷ Υἱῷ, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι θεολογῶντας, καὶ τὸν Θεοδώρητον αὐτὸν, τὸν διὰ τῷ Υἱῷ αὐτὸ ἔχειν τὴν ὑπαρξιν ἀποφάσκοντα, σωφδὰ διδάσκων, μὴδ' ἀντίξοα ταῦτα πρὸς ἄλληλα φερόμενα λέγομεν, ὡς προειληφότες ἤδη ἀνωτέρω, περὶ τὴν δούτεραν τῶν ἐκ τῷ Κυρίῳ μαρτυριῶν, ἀπεδείξαμεν.

Ἄλλοι δὲ (15) τελούταῖον τέττα γε ἔνεκα, καὶ Νεστοριανισμόν τῷ Δαμασκινῷ κατεψηφίσαντο (16). — Ἀλλ' ὅτι γὰρ, ἢ ἐκ μόνου τῷ Πατρὸς ἐκπόρευσις τῷ Ἁγίῳ Πνὸύματος, δόγμα τῷ Νεστορίῳ ἴδιον ἦκισα ὡς, ἀνωτέρω ἤδη καὶ τῆτο δέδεικται. Πῶς δ' ὁ Θεὸς
Δαμα-

τὸ ἐπόμενον ἀριθλήτατα ἀποφήσας ὁ Θεὸς Δαμασκινὸς, καὶ τὸ πρότερον ὁμολογῶν, ἔδεν ἥτιον ἀποκρίσεται τὸ ὑπερον καὶ σιναποφήσει τῇ Σιναπέει ὡς μὴ ὑγειανίσση, τὸ μὴ ὀρθῶς σιναγόμενον, ἐπιμένων τῷ ἑαυτῷ Δόγματι: „Ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα ἐ λέγομεν.“

- (13) Καὶ λέγειν ἄρα ὑπενδοιάζοντά πως ἔτως ἐχρῆν, ἐμὴν δὲ καὶ τὸ ἀντιπίπτον ἀποτόμως ἀρνέσθαι. Νυνὶ δὲ θάτερον μὲν ἐκὼν εἶναι φησί: („δι' Υἱῷ λέγομεν“) θάτερον δ' ἐντόνως ἀπέφησιν: („ἐξ Υἱῷ δὲ ἐ λέγομεν.“) τῇ θέσει θάτερον, καὶ τῇ τῷ ἐτέρῳ ἄρσει, τὸ δόγμα ἐκ περιστάσεως ἀκριβολογῶν καὶ κρατιῶν. Ἡν δ' ἄρα περιττὸν τῆτο γε, τῷ ἀσφαλῆς μόνου προνοημένῳ τὸ γὰρ δι' ὅλα ἀρνέσθαι, ἦκισα ἐστὶν ὑπενδοιάζοντος, καὶ ἀσφαλιζέσθαι μόνον ἐπιχειρῶντος· ἀλλὰ τῷ καὶ σφόδρα διατεινόμενῳ μετὰ πληροφορίας, μὴ ἂν ἄλλως ἔχειν τὸ περὶ ὃ ὁ λόγος, ἢ ὥστερ ἡγήσατο. Θάτερον γὰρ ὁ Θεόλογος, ὅπερ ἰδὲ, φήσας, θάτερον ὅπερ ἐκ ἐστὶν ἀπέφησε. Δι' „Υἱῷ μὲν λέγομεν, ἐξ Υἱῷ δὲ ἐ λέγομεν.“ Ἐφ' οἷς (ἵνα καὶ τῆτο ὡς ἐκ παρόδε προδῶμεν) σαφῶς ἐντεῦθεν καταφαίνεται, καὶ ὅσα διαφέρει, „δι' Υἱῷ“ φάναι, ἢ „ἐξ Υἱῷ“, κατὰ τὴν τῷ Θεωπέει Δαμασκινῷ ἐννοίαν. Ὅσα θέσις ἄρσεως, καὶ κατὰφασις ἀποφάσεως, καὶ τόγε ὃν τῷ μὴ ὄντος. Πολλὰ τοῖς πλέον δηλονότι, ἢ ὅσα Οὐρανὸς ἐξ' ἀπὸ γαίης.

- (14) Τῆτι πρὸς Ἀπάντησιν ἡγήσατο πιθανώτερον ὁ Δομνικανὸς Lequien, δικαῖον δὴθεν τὸν Θεωπέειον Δαμασκινὸν σπαδάσας, ἐφ' οἷς παρὰ Θωμᾶ τῷ Καθηγεμόνι αὐτῷ κακῶς ἦκισε, τῷ τὸν Δαμασκινὸν σιναίμα Θεωδωρήτῳ, καὶ Νεστορίῳ, κακοδοξίας ἀποφηνάμενῳ ὑπόδωον. Sincerus dicam: nequaquam cum Nestorianis et Theodoro, Damascenum hac in parte consensisse. (Ὁρα ἐν Α'. Τέμῳ τῆς εἰρημ: Ἐκδ: Σελ: 141. Σημ: (1).

- (15) Ὁ Ἀκινάτης Θωμᾶς, καὶ ὅσοι κατ' αὐτὸν Θεολογῶντες Θωμισταὶ ἦκισαν.

- (16) Ὁρα τὰ ἀνωτ: προσημειωθέντα. (13)

Τόμ: Α'.

Λ λ.

Δαμασκιωδὸς Νεστοριανὸς ὡς, ὁ τὸν βίον ἅπαντα ἐν κοινωνίᾳ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας διατελέσας; ὃν, ἡ ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἔχ' ὅπως, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ τῶν Δυτικῶν ἔδεν ἦτον, αἰς Καθολικὸν ἐς αἰὶ ὄντα ἐπέγνω; ἔ τῇ μαρτυρίᾳ οἱ πάντες χρη-
σθαι, ὡς καθολικῆς Διδασκαλίας εἰώθασιν; καὶ ὃ τελότατον ἔδειξεν
ἔδέποτε ἀνεφάνη, ὅς αὐτίαν Νεστοριανισμῶς προσενέτριψεν; Ἀμέ-
λει τοι, μηδὲν ἔχοντες ὅ, τι καὶ ὑγιὲς ἀνθυπενέγκωσι, πρὸς τὰ
ἔτω σαφῆ τῶ Ἱερῶ Δαμασκιωδῶ ῥήματα, αἰς τοσῶτον ἥλασαν μα-
νίας τε καὶ παραφροσύνης, ὥστε καὶ τῆς τῶν Νεστοριανῶν Αἱρέσεως
εὐθυῶεν τὸν Ἄνδρα ἐπιθρασυάσθαι ὃν ἄρα τρόπον καὶ ἀνωτέρω
συνεωράκαμεν, ὁμοίως ὑπ' αὐτῶν Λαλίνων, ἐπὶ Αἱρέσει τε καὶ κα-
κοδοξίᾳ καταψηφισθέντας, καὶ ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΝ τὸν Θεῖον, καὶ
ΜΑΞΙΜΟΝ τὸν Ὁμολογητὴν, καὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ. Ἀλλὰ γὰρ, καθ'
ἡμᾶς ἤδη ἡ τοιαύδε ἀνθυποφορὰ, καὶ παρ' αὐτοῖς Λατίνοις ὡς ἄτο-
πος ἐκσυρίττεται.

Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἄλλοις, πλεῖστα καὶ ὁ Θεὸς Δαμασκιωδὸς ἐκ τῶ
Πατρὸς ἐστὶν ἐκδιδάσκων προίεναί τὸ Πνεῦμα ὅλον αὐ τῷ Α'. Βιβλ.
περὶ τῆς Ὀρθοδ. Πίς: Κεφ: Η'. „Πισθόμεν εἰς ἓνα Θεὸν Πατέ-
ρα, τῷ πάντων ἀρχῶν καὶ αἰτίαν ἐκ ἑκτινος γεννηθέντα, ἀνά-
τιον δὲ καὶ ἀγέννητον, μόνον, ὑπάρχοντα, πάντων μὲν ποιητὴν,
ἐνὸς δὲ μόνου Πατέρα φύσει, τῶ μονογενεῖς Υἱὸς αὐτοῦ, Κυρίᾳ δὲ
καὶ Θεῶ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Προβολέα τῶ Ἁγίᾳ
Πνεύματος. Ἄ δὲ, πάντως παρέληπται ἐκ τῶ περὶ Τριάδος Βι-
βλίου, ὃ τῷ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλῳ προσαναγράφεται.

Καὶ ἐν Κεφαλ: Γ'. Σελ: 36. τῆς εἰρημ: Ἐκδόσι: τῶν τῶ Δα-
μασκ: Συγγραμ: „Πισθόμεν καὶ εἰς ἓν Πνεῦμα Ἅγιον, τὸ Κύ-
ριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τῶ Πατρὸς ἐκπορεύόμενον — καὶ δι' Υἱὸς
μεταδιδόμενον καὶ μεταλαμβανόμενον ὑπὸ πάσης κτίσεως. — Ὁ
Υἱὸς, ἐκ τῶ Πατρὸς γεννητῶς τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ αὐτὸ
ἐκ τῶ Πατρὸς, ἀλλ' ἔ γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορεύτῶς. Καὶ ὅτι
ἐστὶν ἐστὶ διαφορὰ γεννήσεως καὶ ἐκπορεύσεως, μεμαθήκαμεν: τίς
δὲ ὁ τρόπος τῆς διαφορᾶς, ἔδαμῶς. Ἀμα δὲ, καὶ ἡ τῶ Υἱὸς ἐκ
τῶ Πατρὸς γέννησις, καὶ ἡ τῶ Πνεύματος ἐκπόρευσις. Πάντα
ἐν ὅσα ἔχει ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῶ Πατρὸς ἔχει, καὶ
αὐτὸ τὸ εἶναι. Καὶ εἰμὴ ὁ Πατὴρ ἐστὶν, ἔδὲ τὸ Πνεῦμα. Καὶ
εἰμὴ ὁ Πατὴρ ἔχει τι, ἔδὲ ὁ Υἱὸς ἔχει, ἔδὲ τὸ Πνεῦμα. Καὶ διὰ
τὸν Πατέρα, τετέστι διὰ τὸ εἶναι τὸν Πατέρα, ἐστὶν ὁ Υἱὸς καὶ
τὸ Πνεῦμα. Καὶ διὰ τὸν Πατέρα, ἔχει ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα
πάντα ἃ ἔχει τετέστι, διὰ τὸν Πατέρα ἔχον αὐτά: πλὴν
τῆς ἀγεννησίας, καὶ τῆς γεννήσεως, καὶ τῆς ἐκπορεύσεως. Καὶ
ταῦτα δὲ, αὐθις πάντα ἐλήφθη ἐκ τῶ Θ'. Κεφαλ: τῶ ῥηθέντος
Βιβλίου, τῶ περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἐτι δὲ Βιβλ: Α'. Κεφαλ: ΙΗ'. Σελ: 61. „Θεὸς καὶ Πατὴρ, ὁ
ὢν αἰὶ ἀγέννητος, ὡς μὴ ἑκτινος γεννηθείς, γεννῶν δὲ Υἱὸν συ-
ναίδιον. Θεὸς ἐστὶ καὶ ὁ Υἱὸς, ὁ ὢν αἰὶ σὺ τῷ Πατρὶ ἀχρόνως,
καὶ

καὶ αἰδίως, καὶ ἀρρόβως, καὶ ἀπαθῶς, καὶ ἀδιασάτως ἐξ αὐτῶ
 „γεγεννημένος. Θεὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐστὶ Δυνάμεις ἁγι-
 „αστικῇ ἐνυπόστατος ἐκ τῆς Πατρὸς ἀδιασάτως ἐκπορεύομένη, καὶ
 „ἐν Υἱῷ ἀναπανομένη, ὁμοῦσιος Πατρὶ καὶ Υἱῷ,,

Καὶ ἐν Κεφ: Ζ'. Σελ: 20. „Οὕτω γὰρ ἂν καθαιροῖτο πρὸς
 „ταπεινότηθα, τὸ μεγαλεῖον τῆς Θεᾶς Φύσεως, εἰ καὶ ὁμοιότητα
 „τῆς ἡμετέρας Πνύματος, καὶ τὸ ἐν αὐτῷ Πνεῦμα ὑπονοοῖτο.
 „Ἀλλὰ δυνάμιν ἐσιώδη αὐτῷ ἐαυτῆς, ἐν ἰδιαξέσει ὑποσάσει θεωρη-
 „μένῳ, καὶ τῆς Πατρὸς προερχομένῳ, καὶ ἐν τῷ Λόγῳ ἀναπανο-
 „μένῳ, καὶ αὐτῶς ἔσαν ἐμφαντικῶς ἕτε χωριθῶσαι τῆς Θεᾶς ἐν
 „ᾧ ἐστὶ, καὶ τῆς Λόγου ᾧ συμπαρομαρτῆ, δυναμένῳ, ἕτε πρὸς τὸ
 „ἀνύπαρκτον ἀναχεομένῳ,, Ἄτινα καὶ ταῦτα ἐλήφθη, ἐκ τῆς 5.
 Κεφ: τῆς περὶ Τριάδος Βιβλ: ὃ εἴρηται.

Ἐν δὲ Κεφ: ΙΓ'. ὅπερ ἐπὶ τῆς μνημονοθέσεως τῶν τῆς Δα-
 μασκίως Συγγραμμάτων Ἐκδόσεως ἐξεδέχετο τὸ ΙΕ'. Σελίδι 55.
 „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Ἐκφαντορικῇ τῆς κρυφίας τῆς Θεότητος δύ-
 „ναμιν τῆς Πατρὸς, ἐκ Πατρὸς μὲν, δι' Υἱῶ ἐκπορεύομένη, ὡς οἶδεν
 „αὐτὸς, ὃ γεννητῶς,, Καὶ αὐτῶς αὐτόθι: „Οἶδα, ὅτι ὁ Πατήρ
 „πηγὴ γεννητικῇ ἐστὶ καὶ προβλητικῇ τῆς ἐν αὐτῇ κρυφίας ἀγαθῆς.
 „Αὐτὸς μὲν ἐν ἐστὶ Νῆς, Λόγος Ἄβυσσος, Λόγος Γεννήτωρ, καὶ διὰ
 „Λόγος, Προβλεπὺς ἐκφαντορικῆς Πνύματος,,

Ἐν δὲ τῷ Διαλ: τῷ περὶ τῆς τῶν Μανιχ: Αἰρέσε: Σελ: 525.
 „Τῆς Μανιχαίας διαπυθνομένης: τί ἐν, ὃ κατὰ Σε Θεὸς ἐκ ἐτρά-
 „πη, γεννήσας Υἱὸν, καὶ προαγαγὼν Πνεῦμα; (Ἀποκρίνεται) Οὐ-
 „δαμῶς. Οὐ γὰρ λέγω, μὴ ὦν πρότερον Πατήρ, ὑπερον γέγονε
 „Πατήρ. ἀλλ' αἰ ὡς, ἔχων ἐξ ἐαυτῆς τὸν Λόγον, καὶ διὰ τῆς Λόγου
 „αὐτῆς, ἐξ αὐτῆς, τὸ Πνεῦμα αὐτῆς τὸ ἐκπορεύομενον,,

Ἐν δὲ τοῖς Ἐπεσι τοῖς εἰς τὴν Πεντηκοστῶν, Σελ: 597. (17)

„Ἦν ἐκπορεύτὸν ἐξ ἀγεννήτης Φάσας,
 „Τὸ Παναθενεργόφωτον ἄφθιτον σέλας
 „Οὐ τὴν δι' Υἱῶ Πατρικῆς ἐξουσίας
 „Νῦν ἐμφανίζει συμφυῇ φρυκτωρίαν,
 „Ἦχος πυρώδης ἐν Σιών τοῖς ἔθνεσιν,,

Ἐν δὲ τῇ Ἐπισ: τῇ περὶ τῆς Τρισαγ: πρὸ τῆς μέσης, Σελ: 509.
 „Ὁ Λόγος καὶ τὸ Πνεῦμα, δυνάμεις εἰσὶ τῆς Πατρὸς: δυνάμεις δὲ,
 „ἐνυπόστατοι ἀχώριστοι τῆς Πατρὸς, τῆς ἐξ ἑ, καὶ ἐν ᾧ εἰσὶ, καὶ
 „πρὸς ὃν ὡς αἷτιον ἀναφέρονται,, Καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν, Σελίδι
 505. „Ἄγιος ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ, ἐξ ἑ Θεὸς ὁ Υἱὸς, καὶ Θεὸς
 „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,, Καὶ πρὸ τῆς τέλους δὲ, Σελ: 520. „Ὁ
 „Πατήρ Γεννήτωρ Υἱῶ, καὶ Προβλεπὺς Πνύματος,,

Ἐν δὲ

(17) Ἐν τοῖς κατ' ἡμᾶς Ἱεροῖς Ὑμνοῖς, Ὡδ: Γ'. Τρεπάρ: γ'. τῆς ἐν Ἱαμβικῷ τῷ μέ-
 τρω ἀδομένῳ Κανόνος. Πλεῖσαι δ' αὖ καὶ ἄλλαι παραπλήσια μαρτυρίαι ληφ-
 θῶσαι ἔχουσιν, ἐκ τῶν Ἱερῶν τῆς Δαμασκ: μελωδημάτων, ὡς ἑαδίον τοῖς βυλομένοις
 εἶναι ἀναλέγεσθαι.

Εν δὲ τῷ Α'. Βιβλ: τῆς Ὁρθοδ: Πίς: Κεφαλ: Θ'. Σελίδι 31.
 „Εἰ γὰρ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται,
 „ἀλλ' ἔγεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορεύτῶς. — Ὡς περ καὶ ὁ Ἀδάμ ἀγέν-
 „νητος ὢν, (Πλάσμα γὰρ ἐστὶ τῆς Θεᾶς) καὶ ὁ Σὴθ γεννητὸς,
 „(Υἱὸς γὰρ ἐστὶν Ἀδάμ.) Καὶ ἡ Εὐα ἐκ τῆς τῆς Ἀδάμ πλοῦρᾶς
 „ἐκπορεύθησα (ἔγὰρ ἐγεννήθη αὕτη),. Αὐθὺς δὲ μετὰ τινά:
 „Ὁ Υἱὸς, ἐκ τῆς ἑσίας τῆς Πατρὸς, ἀνάρχως καὶ ἀχρόνως γεγέν-
 „νηται καὶ μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύτον, ἐκ τῆς τῆς
 „Πατρὸς ἑσίας, ἔγεννώμενον, ἀλλ' ἐκπορεύόμενον. Οὕτω μὲν
 „τῆς Θεᾶς διδασκίσης Γραφῆς, τῆς δὲ τρόπῃ τῆς Γεννήσεως καὶ
 „τῆς Ἐκπορεύσεως ἀκαταλήπτῃ τυγχάνοντος,. Καὶ ταῦτα δὲ
 ὡσαύτως εἰληπται, ἐκ τῆς Η'. Κεφαλ: τῆς μνημονοθέντος Βιβλ:
 περὶ Τριάδος.

Καὶ ἐν τῷ Διαλόγ: τῷ περὶ τῆς τῶν Μανιχαίων Αἱρέσεως,
 Σελίδι 526. „Ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς εἰσι, καὶ ἐν
 „αὐτῷ,.

Καὶ ἐν τοῖς εἰς τὴν Πεντηκοστὴν αὐθὺς ἔπεσι, τοῖς περὶ τὸ τέ-
 λος, Σελίδι 598. (18)

„Ἦσε Προφητῶν Πνῶματέμφορον ζῶμα,

„Σὺν σωματωδῶς ὡς Μένων ἐνδημίαν,

„Καὶ Πνεῦμα κόλπων Πατρικῶν προηγμένον,.

Τελοῦται δὲ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Βαρλαάμ καὶ τῆς Ἰωσαφάτ,
 (Κεφαλ: ΙΘ'. Σελίδι 584. τῆς Λατιν: Ἐκδόσ: τῶν Συγγραμ: τῆς
 Δαμασκ: τῆς ἐν Παρίσι: Ἐτὶ 1577.) ὁ ΒΑΡΛΑΑΜ διαλεγόμενος:
 „Εν γίνωσκε Πνεῦμα Ἅγιον, ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύόμενον. Θεὸν
 „τέλειον καὶ ζωοποιόν, καὶ τῆς Ἀγιασμῆς χορηγόν, Θελήσειτε τῇ
 „ἑαυτῆς καὶ διδάμει ὑποσαλινόν,., Τοιαύτῳ γὰρ, τὴν γνησίαν εἶναι
 τῶνδε τῶν ῥημάτων ἀνάγνωσιν, σωομολογεῖ καὶ Βελλαρμίνος
 (19) ἐν τῷ περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφ: αὐτῆς Σωτάγματι, καὶ
 τῆς

(18) Ἐν τῷ ἐρημ: Κανόνι, τῆς Η'. Ὡδ: Τροπάρ: δ'.

(19) Ἐπειδὴ γὰρ ὁ Θεὸς Δαμασκηνὸς, (ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῶν περὶ τῆς Ὁρθοδ: Πίς:
 Κεφαλ: ΙΑ'.) σαφῶς ἡ ἐκδιδάσκων, ὅτι τὸ „Ἅγιον Πνεῦμα ἐξ Υἱῆς μὲν ἔχει, δι'
 „Υἱῆς δὲ ἐκπορεύεται,., Ἐν δὲ τῇ τῆς Βαρλαάμ Ἱστορίᾳ (ὡς ἐν τισὶν Ἐκδόσεσιν
 ἀναγνώσκεται) ὁ Βαρλαάμ εἰσάγεται τὸν Ἰωσαφάτ ἐπιχειρῶν διδάσκειν, τὴν τῆς
 Πνῶματος, ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς, ἐκπέρευσιν ἐκ ἡς εἰκός, ἐπὶ τῆς προ-
 δήλου ταύτης ἐναυτιολογίας, μὴ διοπορῆσαι καὶ αὐτὸν Βελλαρμίνον, περὶ τῆς Συγ-
 γραφῆς, εἰ τῆς Ἱερᾶς Δαμασκηνῆς τῷ ἐντὶ αὐτῇ ἐστίν. Ἀλλὰ τὴν Συγγραφὴν τέως
 ἐγκρίνας, τὴν καὶ „ἐκ τῆς Υἱῆς ἐκπέρευσιν,., τὴν ἐν αὐτῇ ἐμφορομένην, προδήλῳ
 ἔχειν ἀντιπᾶ λέγειν ἠγῆσατο εἶναι παρείσακτον. Responderi (γὰρ φησὶ) potest
 in Historia Barlaami, particulam illam ex Filio, videri additam ab aliquo. Ἀλλ'
 Ἰάκωβος ὁ Βίβλιος, τὴν Ἱστορίαν νέον ἐκδὼς, τὴν ἐξ Υἱῆς προδήλῳ ἐπεισενεγκεῖν
 ἐκ ἠξίωσεν. Ὡσαύτως δὲ καὶ Βάσιος, (ἐν τοῖς περὶ τῶν Γραικῶν Ἱστορικῶν, Βιβλ:
 Β'. Κεφ: ΚΔ'.) Λατινικῆς Χειρὸς ἐκδιέργημα τὴν (καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς) προδήλῳ
 ἔκρινεν. (Ὅρα καὶ Δέοντα τὸν Ἀλλάτι: ἐν τοῖς Προλεγόμ: τῶν Ἰωάν: Δαμασκ:
 αὐτὸ πρὸ τῆς ἰδίας αὐτῆς Ἐκδόσ: ὁ Lequien πρῆβηκε.) Σιωπᾷ δὲ τέτοις, καὶ Δεπίνος
 ὁ Γάλλος γράφων: La procession du S. Esprit du Fils, a pu être ajoutée par l'in-
 terprete dans la Version, et même dans l'Original par quelque Copiste. (ἐν τῷ 5'.
 Τόμῳ τῆς Νέας Βιβλιοθ: τῶν Ἐκκλησιασ: Συγγραφ:)

τὰς χειρογράφους δὲ Κώδικας ἔτις ἔχον μαρτυρεῖ καὶ Λέων ὁ Ἀλάτιος, ἐν τῷ Β. Βιβλ: τῆς κατ' αὐτὸν διωκεῖς Συμφωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἀνατολικῆς τε καὶ Δυτικῆς. Ἀλλὰ περὶ τῆς, καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ τῶν δύο περὶ τῆς Παραφθορᾶς εἰρήσεται Πραγματειῶν. Εἰρηκῶς ἔν, παραπλησίως καὶ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆς Πατρὸς γεννηθῆναι, προσίθῃσιν ἐφεξῆς αὐτόν: „Κοινὸν δὲ, Υἱὸν καὶ Πνέυματι τὸ εἶναι ἐκ τῆς Πατρὸς. Ἴδιον δὲ Πατὸς μὲν, εἶναι ἀγέννητον τῆς δὲ Υἱὸς ἢ γέννησις: καὶ τῆς Πνέματος ἢ ἐκπόρουσις, „Ομοίως ἄρα διδάσκει καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἶναι ἐκ τῆς Πατρὸς: ἔδ' ἄλλω ἐν αὐτοῖς διαφορὰν ἐγχαρῆν, ἢ ὅτι, ὁ μὲν Υἱὸς, ἐκ τῆς Πατρὸς ἐστὶ γεννητὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα, ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύεται. Ἐκ μόνου ἄρα τῆς Πατρὸς, ὡσαύτως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ δὲ ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης (20) ἐν τῷ Συνοδικῷ αὐτῆς τῷ ἀναγνωθέντι ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Σωόδου, Πράξι: Γ'. Τόμ: τῶν Συνοδικ: Ζ'. Στήλη 176. „Πισδομεν καὶ εἰς „ἐν Πνεῦμα Ἅγιον, τὸ αἰδίως ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον τὸ „Φῶς, καὶ Θεὸς, καὶ αὐτὸ γνωριζόμενον, καὶ ὃν ἀληθῶς Πατρί „καὶ Υἱὸν σωμαῖδιον, ὁμοούσιον τε καὶ ὁμόφυλον, καὶ τῆς αὐτῆς ἐσῆας „καὶ φύσεως ὡσαύτως καὶ Θεότητος, „ Οἷς δὴ τέτοις ἀδελφὰ εἶχε καὶ ἀνωτέρω, αὐτῇ Ζ'. τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐκατονταετηρίδων, ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ὁ αὐτῷ Ἱεροσολύμοις κακῆνος Πατριαρχόσας, αὐτῇ πρὸς Σέργιον Ἐπιστολῇ. Ἐνθα δὴπερ, ἔδεν ἡττον τῷ λόγῳ τῆς ἐκπορεύσεως, ἢ τῷ τῆς αἰωνιότητος, καὶ τῷ τῆς ὁμοουσιότητος, σιωπήσεν αὐτὸν τὸν Υἱὸν τῷ Πατρί, αὐτῷ ὄντι αὐτὸν ὡς πισδῶν, καὶ Προβολέα εἶναι τῆς Ἀγίας Πνέματος.

Ὁ δὲ Θεὸς ΓΕΡΜΑΝΟΣ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀρχιεπίσκοπος (21) αὐτῇ Μυσικῇ Θεωρίᾳ τῇ περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Πραγματειῶν, πολὺ πρό γε τῆς τέλους ἐν Τόμ: Β'. τῆς Συλλογῆς τῶν Γραικῶν Πατέρων, τῆς αὐτῇ Παρις: Ἐκδοθ: Ἐτ: 1624. Σελ: 155. (22) „Ἅγιον

(20) Δοκεῖ τῆτον εἶναι τὸν ἀριθμῶμενον ΣΔ'. τῶν ἐν Ἱεροσολύμοι: Πατριαρχ: καὶ τὸν Θεόνον κληρωθέντα Ἐτ: 742. (Ὁρα τὸν Χρονολογ: Κατάλογον τῶν Ἱεροσολυμιτῶν Πατριαρχῶν, τὸν παρὰ Φαβρίκιῳ ἐν τῷ Γ. Τόμῳ τῆς Γραικ: Βιβλιοθ: Σελ: 504.) ἢ γὰρ δὴ εἴκοι, τὸν ἄλλον εἶναι Θεόδωρον ἐκείνον, τὸν ἐπὶ Ἐτ: 767. ἐπιβῆναι ἱσορέμενον τῆς Θεόνου, καὶ Intrusum (εἰσωθέντα) τέττε γε ἕνεκα (Αὐτ: παρὰ τῷ Φαβρίκ:) ἐπιλεγόμενον. Σημειῶσαι δὲ, ὅτι παρὰ Δεπίνῳ ἔτος (ἐν τῇ Νέᾳ Βιβλιοθ:) ἐσφαλμένως ἀντὶ Θεοδώρου, ἀνόμασαι Θεοδόσιος.

(21) Οὗτος ἐν Ἐτ: 715. ἐπὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως Θεόνον ἦρθη. Κατὰ δὲ τὸ 730. ὑπὸ Λέοντος τῆς Ἰσαύρου τῆς Εἰκονομάχου, κατεβλήθη κατὰ δὲ τὸ 740. τὸν βίον μετήλλαξεν.

(22) Τὸ περὶ τῆς Μυσικῆς Θεωρίας τεττὶ Φιλοπόνημα, Γερμανῷ τῷ Νεωτέρῳ τῷ κατὰ τὸ 1240. τελευτήσαντι, ἀπονέμει Φρόντων ὁ Δεκαῖος, καὶ Λέων ὁ Ἀλάτιος, παρὰ Φαβρίκιῳ (Ἑλλῶ: Βιβλιοθ: Τόμῳ Γ'. Σελ: 210.) Ὁμοίως δὲ καὶ Δεπίνος ὑπεληφῆς εἴκοιεν, ὑπὸ Γερμανῷ τινὸς ἐκπονηθῆναι τὸ Σύγγραμμα (ἐν τῷ Κατάλογῳ τῶν Συγγραμμ: τῆς Σ'. καὶ τῆς Η'. Αἰῶνος.) Ῥίχαρδος γεμῖν ὁ Σιμωνίος, τὸ περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Μυσαγωγικῆς Θεωρίας Βιβλίον, τῷ Παλαιότερῳ ἐκείνῳ Γερμανῷ ἀποδῶσιν. (Ἐν τοῖς πρὸς Γαβριὴλ Σδῆρον τὸν Φιλαδελφείας αὐτῆς Σημειώμασιν. Σελ: 249. 287.)

Τόμ: Α'.

Μ μ

„Ἅγιον δὲ, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύο-
 „μενον, καὶ ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον, καὶ ἀγιάζον τὰ πάντα καὶ
 „τελεσιουργόν, μὴ τελειούμενον· ἀγιάζον, ἔχ' ἀγιαζόμενον. Ὡστερ
 „γὰρ ὁ ἥλιος, πηγὴ καὶ αἰτία τῆς τε ἀκτίνος καὶ τῆς ἐλάμψεως
 „ἐστὶν ὦν, διὰ δὲ τῆς ἀκτίνος, ἡμῖν ἡ ἐλάμψις μεταδίδεται, καὶ
 „αὕτη ἐστὶν ἡ φωτίζουσα ἡμᾶς, καὶ μετεχομένη ὑφ' ἡμῶν· ἔτω δὴ
 „καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ πηγὴ ἔσα (ἐστὶ) καὶ αἰτία Υἱῆς, καὶ Ἁγίης
 „Πνοῦματος· τότε Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, δι' Υἱῆς δια-
 „δίδεται καὶ πεφανέρωται. Οἷς δὴ παραπλήσια τέτοις ἔχει καὶ
 ὁ Δαμασκηνὸς, ἐν Κεφ: ΙΑ'. τῆ Α'. Βιβλίᾳ περὶ τῆς ὀρθοδόξου Πί-
 σεως. Καὶ ὁ Συγγραφεὺς δὲ τῆ περὶ Τριάδος Βιβλίᾳ Κεφαλ: Γ'.
 Καὶ καλῶς φανερὸν ἄρα ἡ Γερμανὴ καθίσταται Πίσις, τῆ τὸν Πατέρα
 μόνον πρεσβύοντος, αἰτίαν τε καὶ πηγὴν εἶναι Υἱῆς τε καὶ Πνοῦματος·
 καὶ διὰ τῆς Υἱῆς δὲ, μόνον, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἡμῖν φανερεῖσθαι καὶ
 διαδίδεσθαι.

ΣΥΜΕΩΝ δὲ ὁ Θεολόγος (23) ὃς ὦν Πρεσβύτερος, τῆ Μο-
 ναστηρίᾳ προεστὼς ὡς τῆ Μάρτυρος Μάμαντος, τῆ ἐν τῇ Ξυλοκέρκῳ,
 (24) ἐν Λόγῳ Γ'. τῷ περὶ Πίσεως τε καὶ Ἡθῶν, τῶν τε ἀπλῶς
 Χριστιανῶν, καὶ τῶν τὸν Μοναδικὸν βίον μετιόντων, ἐν Τόμῳ: ΙΒ'.
 τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ ἐκδεδομένης, Σελ: 748.
 „Λέγεται δὲ ὁ Πατὴρ τῆς Υἱῆς καὶ Λόγος Προβολεὺς, καὶ τῆς Ἁγίης
 „Πνοῦματος, καθάπερ ἐν καὶ τῆς Λόγος Γεννήτωρ. Καὶ ὅτε ὁ
 „Πατὴρ Θεὸς ὀνομάζεται, σιωπάτω τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνοῦματι νοεῖ-
 „ται. Ὅτε δὲ ὁ Υἱὸς ὀνομάζεται Θεός, νοεῖται ὅτι Υἱὸς ἐστὶ τῆς
 „Θεᾶς. Ὅτε δὲ τέως τὸ Πνεῦμα Θεὸς ὀνομάζεται, νοεῖται ὡς ἐκ
 „τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ Πνεῦμα ἴδιον τῆς Υἱῆς, ἐνώσει τε
 „καὶ διακρίσει ἀνερμηνεύτῳ. Ἐνθα δὴ παραπλησίως ἂν εἴη προ-
 φεῖς, διὰ τῆς Θεοῦ τὸ Ἅγιον ὀνομάζεσθαι Πνεῦμα, διότι πρόεισι
 καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς, ἣν ἂν εἶπε δὲ μόνον, τὸ ὅτι Πνεῦμα ἴδιον ἐστὶ
 τῆς Υἱῆς, εἰ καὶ κἄν οὐκ ἀποφαντο φρονῶν ἐτύγχανεν. Εἰ γὰρ καὶ ἐκ
 τῆς Υἱῆς, τὸ Πνεῦμα ὑπῆρχε, νοεῖσθαι ἔδει καὶ τῆς Θεοῦ ἐκ τῆς Θεοῦ
 αὐτὸ ὀνομάζεσθαι, ὅθεν τι ἦτον, ἢ ἐντελευθεῖν νοεῖται, καὶ τὸ ἐκ τῆς
 Πατρὸς, ὡς ἐξ αἰτίας ἔχον τι ὑπαρξιν.

Καὶ ἐν Λόγῳ ΙΕ'. Σελ: 767. „Εἰς ἔρανὸν ὁ Σωτὴρ ὡς ἄν-
 „θρωπος ἀνελήφθη, ἵνα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ
 „Πατρὸς αὐτῆς ἐκπορεύομενον, πρὸς τῆς εἰς αὐτὸν πισύσαντας
 „καταπέμψῃ. „

Τελού-

(23) Εἰ ἔτος Συμεὼν ὁ Νέος ἐπικληθεὶς Θεολόγος ὡς, τοῖς ἐπὶ τῆς Η'. Ἑκατονταετη-
 ρίδος ἀκμάσας Συγγραφεῖσιν ἐκ ἂν συγκαταλεχθεῖν εἰκότως. Ἀκμάσαι γὰρ
 Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος κατὰ τὸ 1050. Ἰσόρηται.

(24) Ad Xyloceriam, γράφει ὡς Ζοιγνικῆς· ὁ δὲ Ἀλλάτιος, ad Xylocercum, ἢ Xero-
 cercum ἔχει (ἐν τῇ Διατριβῇ τῇ περὶ τῶν Συμεῶνων.) Τό γε μὴν Ξυλόκερκος
 (Xylocercus) ἀμενον. Σημαίνει δὲ τὸ Xylocercus, Circum Lignem. (κίρκον, κύ-
 κλον, γύρωμα, Ἰππόδρομον ξύλινον.) (Ὁρα Φαβρικ: Βιβλιοθ: Ἑλληνικῆς. Τόμος
 Γ'. Σελ: 299.)

Τελούταϊον δὲ, σὺ τῷ Βιβλ: τῶν Ἱερῶν Ὑπομνηματισμῶν (24) Κεφαλ: ΛΑ'. Σελίδι 832. „Ὁ Πατὴρ ἐξ ἑαυτοῦ τὸν Λόγον ἀρ-
„ρήτως ἐγέννησεν. Ὡς περ δὲ ὁ νῦν ἐκ τῆς ἐμῆς ψυχῆς, ἢ
„μᾶλλον ἐν τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἔως ἐκ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα,
„ἢ μᾶλλον ἐν τῷ Πατρὶ, μένει, καὶ πρόεισι τρόπῳ ἀνερμη-
„νύστω,,

ΤΑΡΑΣΙΟΣ δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης (25), ἐν τοῖς
πρὸς τὰς Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς Ἀντιοχείας, καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ
τῆς Ἀγ: Πόλεως, ἀποσταλῆσι παρ' αὐτοῦ Γράμμασιν, ἐν Πράξ: Γ'.
τῆς Οἰκμην: Ζ'. Σωόδω: τοῖς ἐν Τόμ: Η'. τῶν Σωοδικ: Στήλῃ
164. „Πισθώ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ κύριον καὶ ζωοποιόν·
„τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς δι' Υἱῶν ἐκπορεύομενον, καὶ αὐτὸ Θεὸν ὄν τε
„καὶ γνωριζόμενον,,

Ὁ δὲ Συγγραφεὺς τῆς Πραγματείας, περὶ τῆς πῶς δὲ νοεῖν
τὸ ἀκοινώνητον ὄνομα τῆς Θεᾶς, καὶ πᾶσαν Προφητικῶς ῥῆσιν τὰ
εἰδῶλα σηλιτόδυσαν ἥτις δὴ Πραγματεία ἐν τῷ τέλει τῆς Οἰκμην:
Ζ'. Σωόδω: ἐμφέρεται ἐν τῷ Ζ'. Τόμ: τῶν Σωοδικ: Στήλῃ 648.
„Τὸ Πνεῦμα τὸ Κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ Παντοδύναμον, τὸ ἐκ τῆς
„Πατρὸς διὰ τῆς Υἱῶν ἐκπορεύομενον,,

ἘΚ ΤΗΣ Θ'. ἘΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

Ὁ Θεὸς ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης (1) ἐν
τῇ Ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Λέοντα Γ'. τὸν Ῥώμης Πάπαν, ἐν Τόμ: Ζ'.
τῶν Σωοδικ: Στήλῃ 1217. „Τῶν ἐν Τριάδι θεωρουμένων, τὸ μὲν,
„Πατὴρ ἀναρχος, καὶ ἀναίτιος ὑπάρχων· ὁ γὰρ ἔκτιστος, σὺν ἑαυτῷ
„γὰρ τὸ εἶναι ἔχων. Τὸ δὲ, Υἱὸς, καὶ ἐκ ἀναρχοῦ ἐκ τῆς Πατρὸς
„γὰρ ἀρχὴ γὰρ Υἱῶν Πατὴρ, ὡς αἴτιον. Εἰ δὲ τιτὼ ἀπὸ χρόνου
„λαμβάνοις ἀρχὴν, καὶ ἀναρχος· Ποιητὴς γὰρ χρόνων γεννητῶς
„μὲν, αἰδίως δὲ καὶ ἀδιασάτως ἐκλάμψας τῷ Πατρὶ, ὡς ἀπαύγα-
„σμα

(25) Ἐπιγραφή δὲ τῶ Βιβλίου: „Ὑμνοι ἐρωτικοί τε καὶ Θεοί,, κατὰ μίμησιν τῶν Ἱε-
ρεῶν, τῶ Διδασκάλῳ Διονυσίῳ τῷ Ἀρεοπαγίτῃ, Συγγραφεύς. Ἡ δὲ τοι φερο-
μένη Ἐπιγραφή, ἢ Sacrarum Commentationum: (τῶν Ἱερῶν Ὑπομνηματισμῶν) τῷ
Ποντανῷ ἐστὶ, τῷ τὸ Σύγγραμμά ἐκλατινίσαντος, καὶ αὐτὸ ἐκδέναι ἐπιμεληθέντος
ἐν Ἰγγολσαδίῳ, Ἔτει 1603.

(26) Τῶν Πατριαρχικῶν ὁ Ταράσιος ἐπελάβετο Σκήπτρων, ἐν ἔτει 785. ἐν δὲ τῷ 787.
τιτὼ Οἰκμενικῷ Ζ'. Σωόδω: συνεπλήρῃ κατὰ δὲ τὸ 806. πρὸς Κύριον ἐξεδή-
μησεν.

(1) Κατὰ τὸ 787. ἐν τῇ καλῇ Νίκαιαν Β'. Σωόδω, ὑπὸ Εἰρηκῆς τῆς Αὐτοκράτορος ἀπο-
σταλῆς ὁ Νικηφόρος, τοῖς ὑπὲρ τῶν Εἰκόνων ἀγωνιζομένοις συνεπράττε. Κατὰ δὲ τὸ
806. Ταράσιον πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντα, ἐπὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως Θεόνῃ προαχ-
θῆς διεδέχετο. Ἐν τῷ 811. πρὸς Πάπαν Λέοντα τὸν Γ'. τιτὼ Ἐπιστολῇ τιτὼ
αὐτῷ ἀναφερομένῳ ἐπεβλήν. Ἐν δὲ τῷ 815. ὑπὸ Λέοντος τῷ Ἀρμενίῃ Αὐτοκρα-
τορῆντος ἤδη, εἰς ἐξορίαν, ἠλαύνετο. Ἐν δὲ ἔτει 828. τῷ τῷδε βίῃ ἀπῆλκεται.

„σμα τῆς δόξης, καὶ τῆς Πατρικῆς χαρακτῆρ ὑποστάσεως. Τὸ δὲ „Πνεῦμα Ἅγιον, καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς τῶ ὑπαρξίν ἔχον, ὃ γεννη- „τῶς μὲν, ἀλλ' ἐκπορεύτῳς αἰδίως Πατρὶ καὶ Υἱῷ σωθεωρούμενον. „Οὐκ ἀναρχον μὲν, διὰ τῶ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπόρευσιν ἀρχὴ γὰρ „αὐτῷ ὁ Πατήρ, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον· ἀναρχον δὲ καὶ αὐτὸ, „κατὰ χρόνον. Δείξει προθέμενος τις ἡ ἀρχὴ, ἢ ὁ Προβολεὺς τῆς Ἁγίας Πνοῦματος καὶ τῆς Υἱῆς, τὸν Πατέρα μόνον ὀνομάζει, ὡς ἐξ ὃ, ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται, τὸ δ' Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται. Καὶ μόνον ἄρα τὸν Πατέρα ἐπιγινώσκει, Γεννήτορα μὲν τῆς Υἱῆς, Προβόλεα δὲ τῆς Πνοῦματος. Ἐνθεντοι, διὰ ταῦτα, καὶ Ἰσίδωρος ὁ Κόκκιος, ἐν τῷ Θησαυρῷ τῆς κατ' αὐτὸν Καθολικῆς Ἀληθείας, ἐναρίθμιον καταλέγει τὸν Νικηφόρον, τοῖς ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς, ὃ καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς, ἐκπορεύεσθαι πεπισθούσι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἄλλως καὶ γὰρ, ὃ καὶ ἡττον ἂν τῷ Πατρὶ, καὶ τὸν Υἱὸν σωήσεν ἐπὶ τῇ τῆς Πνοῦματος προόδῳ, ἢ ἐπὶ τῇ αἰωνιότητι, εἴ τι τοιοῦτον ἐπίσθαι. Καὶ ὁδὲν τι ἡμῖς, παρὰ τῆτο, ἀρχῆς ἄνευ ἐκ ἂν εἴη, ὡς καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς προῖον τὸ Πνεῦμα, ἢ ὡς ἐκπορεύομενον ἐκ τῆς Πατρὸς, εἴπερ καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς αὐτὸ ὡς ἔχον ὁμοίως τὸ ἐκ- πορεύεσθαι.

ΜΙΧΑΗΛ δὲ ὁ Σύγκελλος (2) εἰς τὸν Βίον τῆς Θεῆς Διονυσίᾳ τῆς Ἀρεοπαγίτης, τὸν ἐν τοῖς τέττα Συγγράμμασι κείμενον, Σελ: 357. „Ἐνα Θεὸν, ἕνα Κύριον ἑαυτῷ λατρεύειν προτίθῃσι, τὸν ἐν ὑπο- „στάσει τρισαῖς λατρεύομενόν τε καὶ προσκυνώμενον, εἰς μίαν „ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῆς Υἱῆς καὶ τῆς Πνοῦματος ἀναφερομένων. Καὶ „τῆς μὲν Υἱῆς, πρὸ πάντων τῶν αἰώνων ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς, τε- „τέστιν, ἐκ τῆς ἁθείας αὐτῆς γεννηθέντος, καὶ μόνου καὶ μόνου, ἀσω- „μάτως καὶ ἀπαύτως καὶ ἀχρόνως τῆς δὲ Ἁγίας Πνοῦματος, ἐκ μόνου „τῆς Πατρὸς ἐκπορευομένης, καὶ διὰ τῆς Υἱῆς ἐξιόντος, καὶ τοῖς ἀν- „θρώποις φανερωθέντος. Κράτος ἐνιᾶνον διδάσκων, ὃ καὶ οἶον ἂν „πρόσωπον ἐν περιγράφοι (τὸ γὰρ ἐν τι καθιστᾷν πρὸς ἑαυτὸ δια- „στασιάζον, πολλὰ ἐστὶ καθιστᾷν) ἀλλ' ὅν τὸ τῆς φύσεως ὁμοτι- „μον, καὶ τὸ τῆς βελῆς σύμφωνον, καὶ κίνησις ἢ αὐτῇ, καὶ ἡ „πρὸς ἐν ἐξ ἑαυτῆς σύμπνοια σωλήσῃν. Οὐ γὰρ, ὡς ὁ Λατῖ- „νος ἡρμιώδισε, καὶ Ἑλλωισὶ καίται: τῆς „Πνοῦματος παρὰ μό- „νου τῆς Πατρὸς πεμπομένης, Ὡς, εἰ περὶ πέμψεως τῆς χρονι- „κῆς ὡς ὁ λόγος ἀλλ' „ἐκπορευομένης, δηλονότι, ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς.

ΘΕΟ-

(2) Τῆτον Δεπῖνος μὲν, (ἐν Ζ'. Τόμ: τῶν Ἐκκλησιας: Συγγραφέων, Σελ: 195.) Νικη- φόρος τῆς Πατριάρχης Σύγκελλον γενέσθαι ἰσόρησε. Καθὼς δὲ (ἐν Τόμ: Β'. Σελ: 19.) Θωμᾶ τῆς Πατριαρχούσαντος ἐν Ἱεροσολύμοις. Καθὼς δὲ σωάδει καὶ Φαβρί- κιος (Βιβλιοθ: Ἑλλω: Τόμ: Ι'. Σελ: 220.) καθάπερ καὶ ἐν τῶν παρὰ Γραικοῖς Μικαίων Δεκεμβ: 18. πιστοποιεῖται. Ἀκμάσαι δὲ περὶ τὸ 830. ὁ Σύγκελλος Μιχαὴλ λέγεται· πολλὰ δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων ἐπὶ Θεοφίλῳ τῆς Αὐτοκράτ: πα- θῆν, ἔτι 835. Προβλεῖν δὲ, καὶ ἄχρι τῶν Ἀββακάρα χρόνων, ὥστε καὶ τῶν γνωρί- μων ἐγένετο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ δὲ ὁ Ἀβκαράς, ὁ Καρίας χρηματίσας Ἐπίσκοπος (3), ἐν τῇ περὶ τῶν Θεῶν Ὀνομάτων Διδασκαλίᾳ, Σελ: 542. τῆς Γραικο-Λατινικῆς Ἐκδόσεως: τῆς ἐν Ἰγγολσαδίῳ ἐν ἔτει 1606. (συνεδέδοται δὲ τῷ Ὁδηγῷ Ἀνασασίᾳ τῷ Συναίτῃ.) „Τῶν ὄντων κοινῶν ὀνομάτων, τῶν ἐπὶ τῆς ἑσίας λεγομένων, „ἐλήφθη τὸ μὲν Θεὸς ἐπὶ τῷ Πατρὶ, καὶ ἐγένετο αὐτῷ ὡς περ „ἐξαίρετον· διότι αἴτιος Υἱὸς καὶ Πνεύματος, καὶ εἰς αὐτὸν ἀνα- „φέρονται. Εἴπερ ἐν ὁ Πατήρ, ὡς ὢν ἀρχὴ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματος, προσιδιάζον πως ἔχει τὸ τῷ Θεῷ ὄνομα, δεῖ δὲ πάν- τως, καὶ τὸ ἀρχὴ εἶναι τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος καὶ τῷ Υἱῷ, ἴδιον εἶναι αὐτῷ καὶ ἐξαίρετον. Ταύτῃ δέ τοι, καὶ ἐκ μόνου τῷ Πα- τρὶ ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπο- ρεύεται.

Ὅτι δὲ ἄρα καὶ οἱ Αὐτοκράτορες ΜΙΧΑΗΛ καὶ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοῖς τελόντων ἀπάντων, καὶ μετὰ τῶν Ἐπισκό- πων, ἀνενδοιάσως πισθόντες, ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ ἐπρέσβουν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἔχοντες δὲ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεσθαι, δῆλον ἐντεῦ-θεν. Ἐν ἔτει γὰρ ἀπὸ τῆς Σωτηρικῆς οἰκονομίας, 864. Ἐκ τῶν Ἀνατολικωτέρων τῶν Κλιμάτων εἰς Βουλγαρίαν ἀρτίως ἐπιδημήσας, τὸ μὲν ἔθνος ἐπὶ τῷ εἰς Χριστὸν εὐσεβείᾳ διὰ τῆς Διδασκαλίας προσήγεν, ἔτι καλὰ δὲ ὅμως παρὰ τῷ ἀγνώμονι λαῷ αὐτὸς ἀπέχε- τὰ Διδασκάλια. Ἐπειδὴ γὰρ ἔγνωσαν ἐκείνους διαψεύσαντες τὸν Πρεσβύτερον, ῥητορικήσαντες τὸν δαίμονα, κακῶς τῶν ὁρίων ἐξή- λασαν τὸν μηδαμῶς ἱεραῖον κληρωθέντα, μηδὲ τῷ εἰς Χριστὸν Πίστιν ἄξιον εἶναι κηρύττειν, ἔτι καλῶς δὴ πᾶς ἡγούμενος ὡς μέντοι ἀτασθαλὸν τε καὶ βαρβαρικῶς πράξιν, ἔδ' αὐτὸς ὕψερτον Νικόλαος ὁ Πάπας ἐνέκρινεν. Ὁ μὲν ἐν Βουλγαρίᾳ τῶν καὶ περιβεβλη- μένος τὸ Κράτος, πυθόμενος τὸν ἐν Ῥώμῃ Πάπαν Χριστιανῶν ἀπάντων ὑπερέχειν πρωτόντα, Πρεσβείας ὡς αὐτὸν ἀποσεύλας, διαπεμφθῆναι οἱ ἐκ τῶν ὑπ' ἐκείνῳ ἡτάτο, ἄνδρας καταλελεγ- μένους τῷ Κλήρῳ, τῶς τὸ ὑπ' αὐτῷ ἔθνος τὰ τῶν Χριστιανῶν μυ- σαγωγήσοντας. Ἀλλ' ἐν τέτοις μένειν μὴ χρεῖται τῷ μνημονό- θεντι Νικολάῳ ἐδόκει. Αὐτίκα γὰρ, ἔς πέμψας ὡς εἰς Βουλγαρίαν Ἐπισκό-

(3) Μετὰ τὸν Ἰησοῦν Γρεγορίου, καὶ Φρόντων ὁ Δεκάτος ὁ ἐκ τῆς αὐτῆς συμφορᾶς, καὶ ἄλλοι, μετ' ὧν ἔπειτα καὶ ὁ Ἀγγλος Καθεὶς (Τόμ: Β. Σελ: 54), καὶ ὁ Γάλ- λος Δεπίνος (Τόμ: Ζ'. 109.) ἐπὶ Φωτίᾳ τε καὶ Ἰγνατίῳ γενέσθαι ὑπέλαβον τὸν Θεόδωρον τὸν δε, Καρίας Ἐπισκοπήσαντα καὶ ὑπὲρ Φωτίᾳ μὲν τὸ πρῶτον ἱστάμε- νον, ὕψερτον δὲ ἐπὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀθροισθείσης Συνόδου (κατὰ τὸ 869.) εἰς τὸ Ἰγνατίῳ μέρος παρακλίναντα, Λίβελλον τε δόντα μεταγνοίας συνεδριάσαι τῇ Συνόδῳ ἐπιτραπέυντα. Ἀλλὰ γὰρ, ἕτερον ὑπάρχει διατίθεται τὸν Ἀβκαρᾶν Θεό- δωρον, Φαβρίκιος (Βιβλιοθ: Ἑλλῶν: Τόμ: Θ'. Σελ: 117.) χρηματίσαι τε αὐτὸν ἔχον- τος Καρίας, τῶν δ' ἐν Παλαιστίνῃ Καρβῶν, ἢ τῆς Καρβῶν, ἢ Καρβῶν τῆς ἐν Μεσοποταμίᾳ Ἐπισκοπῶν. Διακρίνει δὲ τὸν Ἀβκαρᾶν τῶν Ἰωάννη τῷ Δαμασκηνῷ, καὶ ἀκμάσαι κατὰ τὸ 770. Ὡς ἔτι, ἐκ ἐπὶ τῷ Θ'. Ἐκατονταετηρίδα, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πρὸ ταύτης, ἢ τοι τῷ Ν'. χρεῖται ἀνάγειν. Ὅπερ δὴ πᾶς, καὶ εἰς κατασκευὴν τῶν προκειμένων περὶ τῆς τῷ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως Δόγματος, τῷ ἡμετέρῳ Ζοιρικῇ-βίᾳ γένοιτ' ἂν σωτελέστερον.

Τόμ: Α'.

N ν

Ἐπισκόπος, ἐκείθεν ἔπειτα εἰς τὴν Κωνσταντίναν ἐκέλευε μελαβῶσαι, Γράμματ' ἅτλα κατὰ τῆς Φωτίου Πατριαρχείας προτρεπτικὰ κομισμένους, ἃ σφίσιν ἐπέθηκε. Παραγενόμενοι τοίνυν οἱ Λεγάτοι, ἅμα καὶ τὸ Σύμβολον προσώεγκαν μετὰ τῆς προθήκης, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἐκ τῆς Τίς ἐκπορεύεται. Τετὶ γὰρ, πρὸ ἐνι-
 αυτῶν ὁ πάνυ πολλῶν, εἰς τὴν Λατίνων Ἐκκλησίαν ὑπ' ἐνίων τὸ
 πρῶτον παραιοενεχθὲν, παρὰ πολλοῖς ἤδη τῶν Δυτικῶν μετὰ κρό-
 τε ὑποδοχῆς ἤξιστο, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς αὐτῶν Ἐκκλησίας
 ἐκνικῆσαν ἐκράτει. Ταῦτα τοιγαρὲν ἐνωτιθέντες, καὶ ἐκ ἀνεκτὰ
 τιθέμενοι οἱ τὰ τῆς Βασιλείας σκῆπτρα διέποντες, τοῖς μὲν Λε-
 γάτοις, τῶν τῆς Κράτους ὄρων, ἀπηγόρευσαν γενέσθαι ἐντός. Προ-
 σεπαγανακτῆσαντες δὲ, ὡς γε εἰκός, καὶ τῶν Βαλγάρων Ἀνακτι,
 παρήνεν οἱ ἐπιτείλαντες, μηδαμῶς προσίεσθαι τὴν ὑπὸ τῆς Πάπας
 Ῥώμης ἀπεσταλμένους ἐκείνους, τὴν καὶ αὐτὸ τὸ Θῆον καὶ Ἱερὸν τῆς
 Πίστεως Σύμβολον, διὰ τῆς καινοφανείας, καὶ μὴδ' εἰς ἀκοίῳ πω πρό-
 τερον ἐλθόντος βλασφῆμικῆς Δόγματος, παραχαράξαι τε καὶ διακιβ-
 δηλεῦσαι τολμήσαντας· ὁ δὲ Βέλγαρος, τὰς Ἐπιστολάς κομισάμε-
 νος, πρὸς τὸν Πάπαν αὐτὸν διεπέμπετο. Ἐν τέτοις ἐν, εἰς τὴν
 Κωνσταντίναν τοῖς Παπῶσις Λεγάτοις ἀποδόσιν, ἐθ' οἱ Βασιλεῖς, ἐθ'
 ὁ ἐν τῷ Ἄσκι Κλήρος ἡξίαν ἐπιτρέπειν τὴν πάροδον, ὡς μὴ πρό-
 τερον αὐτοὶ τὴν τῆς Δόγματος καινοτομίαν περὶ τῆς καὶ ἐκ τῆς
 Τίς προῶδε τῆς Πνοῦματος ἐξομώσαντες, καὶ Φωτίῳ Πατριαρχόβοντι
 σύμφωνα γράψαντες ἐπιστείλῃσι. Μαρτυρεῖται δὲ τὰ εἰρημένα, ἐξ ὧν
 ΝΙΚΟΛΑΟΣ ὁ Πάπας, πρὸς ἸΓΚΜΑΡΟΝ (4) τὸν Ῥημῳσίον Ἐπί-
 σκοπον γράφων φαίνεται ἐν Ἐπιστολῇ τῶν αὐτῶν Ο'. (Τόμ: Η'. τῶν
 Σωδικῶν: Στήλη 469.) Ἐνθα πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ταῦτα φησὶν:
 „Ἀλλ' ἅπερ εἰς καμάτας ἡμᾶς ἀμέτρους ἐμβάλλουσιν, ἐκείνα πρὸ
 „τῶν ἄλλων ταραττεῖν δοκεῖ, τὰ ἡμῖν αὐτοῖς, μᾶλλον δὲ πάσῃ τῇ
 „Δυτικῇ μοίρᾳ, ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων τῶν Γραικῶν, Μιχαήλ,
 „δηλονότι, καὶ Βασιλεῖς, καὶ τῶν ὑπὸ σφίσι τελόντων κακῶς ἐπι-
 „σωροδόμενα. Οὗτοι γὰρ, ἀπεχθεῖα τε καὶ φθόνῳ τῷ καθ' ἡμῶν
 „καταπυρσώμενοι, τὰ κατωτέρω σημειωθησόμενα, οἷον αἰρέσεως
 „ἐγκλήματα προσρήσαι ἡμῖν διαμηχανῶνται. — Φθόνῳ δέτοι, ἐπεὶ τὸν
 „ΜΙΧΑΗΛ

(4) ἸΓΚΜΑΡΟΣ ἔτος τῷ γενεῖ Γάλλος, περὶ τὸ 845· εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ῥημῳσίον
 πρεσβυτέρους, τῆς τε ἄλλης παιδείας εἰς τὰ πρῶτα ἐλαύνων, καὶ τῆς περὶ τὰ Ἐκ-
 κλησιαστικὰ θεσμά τε καὶ δικαιώματα εἰδήσεως πολλῶν ὑπερθέρων, ἐν πλείστοις πρὸς
 τὸν Πάπαν Νικόλαον διενήκετο, ἃ τε δὴ τὴν τῆς Ἐκκλησίας ὄρεσ τε καὶ Καιόνας,
 πρὸ τῶν τῆς ἐν Ῥώμῃ Καθέδρας ψηφισμάτων, αἰεὶ τιθέμενος. Ἀλλ' ἐν τέτοις αὐ-
 τὸς διαλλαγῶναι ἀλλήλοις, ἢ πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν παρέπεισεν ἔρις, καὶ μετὰ τὰς
 περὶ τῆς Ἐπισκόπου Ῥοθάλδος κατ' ἀλλήλων θερμοτέρας διαφορᾶς τε καὶ διαμάχας,
 κατὰ Χριστὸν συμπνεῦσαι, καθάπερ Ἡρώδης τε καὶ Πιλάτος πάλαι, ὡς ὁ Νοβογρο-
 δίας Θεοφάνης, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Ζητήματος παρεσημαί-
 σατο. (περὶ τέτων μέτιθι τὴν τὰ κατὰ τὸν Νικόλαον Βιογραφῆσαντας, καὶ τὰς
 αὐτῆς τέττε τῆς Νικολάου Ἐπιστολάς, ΚΘ'. καὶ ΔΖ'. καὶ Μ'. καὶ ΜΣ'. τὰς ἐν
 τοῖς Σωδικαῖς ἐμφερεμένους.) Καταλύσας δὲ τὸν Βίον Ἰγκμαρος ἰσότηται,
 ἔτει 882.

„ΜΙΧΑΗΛ ἐπονομασθέντα Βεργάρων Ἄνακτα, μετὰ τῷ ὑπ' αὐ-
 „τὸν ἔθνει, τὴν εἰς Χριστὸν Πίσιν ἀπασαμένους, ἐκ τῷ Θρόνῳ τῷ
 „Μακαρίῳ Πέτρῳ παιδούτῳ προελέσθαι καὶ Διδασκάλους ἐπέθοντο. —
 „Τότε δὴ ἐν ὁρθῷ, ἥπερ οἰόμεθα, διαταχθέντος, καὶ κείνο ἐνκα-
 „ρίας τυχόντες ἐγνωμεν ἐπιχειρεῖν, ὅπως αὖ αὐτοῖς διορισώμεθα,
 „τὸς εἰς τὴν Κωνσταντίνῃ προτρεπτικῶς Ἐπιστολῶν, ὡς παρὰ τῷ
 „Αποστολικῷ Θρόνῳ, διακομίσοντας. — Ἐδόκει γὰρ ἡμῖν ὁ διὰ θα-
 „λάσσης πλῆρς ἄλλως τε καὶ θυχερῆς, καὶ δὴ, καὶ διὰ τὰς τῶν
 „Γραικῶν αὐτῶν μάστιγα σωήθαις ἐνέδρας, Φοβήσας. Ταύταις ἡμῖν
 „ταῖς μερίμναις πανταχόθεν σωεχομένοις, καὶ δεινῶς στενοχωρη-
 „μένοις, αὐτῶν καὶ τὸς ἐκ τῷ ρηθέντος τῶν Βεργάρων Ἄνακτος
 „Πρεσβυτέρους παρεῖναι ἠγγέλλετο. Ἐξ ἧς ὅσης τε χαρᾶς ἐπλήθη-
 „μεν καὶ ἀγαλλιάσεως, ἐκ ἑσῶν εἰπεῖν. Τὴν τε διὰ τῷ πλῆρῳ τῆς
 „Χρηστότητος τῷ Θεῷ σωτηριώδη ἐκείνων ἐπιστροφῇ διεγνωκότες,
 „καὶ τῆς τῷ Μακαρίῳ Αποστόλῳ Πέτρῳ διδασκαλίας, ταυτὸν εἰπεῖν
 „τῆς αὐτῷ Καθέδρας, ἐπιθυμῶντας σωεωρακότες, τὸς, εἰ καὶ μα-
 „κρὰν ἀφεσώτας τῷ σώματι, παρόντας δὲ ὅμως ἡμῖν διὰ πίστεως
 „γενομένους τῷ Πνεύματι καὶ δὴ καὶ κείνο λογισάμενοι, ὅτι διὰ
 „τῆς αὐτῶν Ἐπιτομῆς, ῥάση γε τοῖς παρ' ἡμῶν ἀποσελλομένοις
 „ἢ ἐπὶ τῆς Γραικῶν χώρας διανοιχθήσεται ἑσόδος. Διατεταχό-
 „τες τοίνυν ὅσα τε τῷ Βεργάρων ἔθνεϊ ἀποχρήσιν ἐδόκει πρὸς
 „σοικείωσιν Πίστεως, ἐπὶ τε τέτοις καὶ ἄλλα εἰς τὴν Κωνσταντίνῃ
 „ἐπιστολῇ προθέμεθα, σωάμα τοῖς τῷ ρηθέντος Ἄνακτος Πρέ-
 „σβεσι καὶ τὸς ἡμετέροις, ὡς διὰ τῆς ἐκείνης χώρας διελεύσομεν,
 „σωεξεπέμπομεν. Τότε δ' ἔμπης οἱ τῶν Γραικῶν Αὐτοκράτορες,
 „ὅπως ἔχῃ προσέσθαι ἠξίωσαν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Βεργάροις αὐ-
 „τοῖς δεινῶς λίαν ἐπεχαλέπων, ὅτι διὰ τῆς αὐτῶν γῆς διαβῶναι
 „ἐκείνοις ἐπέτρεψαν. Οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἐκείνο σιωπεῖν παρεχόμενοι,
 „ὡς ἐτοίμως εἶχον, διὰ τῆς ὑψηλῆς σφίσι τὴν πορείαν ποιησομέ-
 „νης, τοιούτοις αὐτοῖς ἐμβαλέσθαι κινδύνους, οἷοις δὴ ποτε καὶ ἄλλοτε
 „σωεχῶς, οἱ ἡσυχῶντες αἵρεσιν τῶν διωκτομένων τὸς ἐκ τῆς Ἀπο-
 „στολικῆς Καθέδρας, πίστεως γε ἕνεκα, ἢ ἐπὶ πραγμάτων Ἐκκλη-
 „σιαστικῶν διορθώσαι ὡς αὐτοῖς ἀποσελλομένοις, παραδεδωκέναι ἰσό-
 „ρηται. Ἐν ᾧ γὰρ, τῷ Βασιλεῖ Βεργάρων οἱ ἐξ ἡμῶν Λεγάτοι
 „συνδιατρίβοντες, παρελθεῖν εἰς τὴν Κωνσταντίνῃ παρεσχευάζοντο,
 „Ἐπιστολὴ τις παρὰ τῶν Αὐτοκρατόρων πρὸς αὐτὸν ἦκεν, ᾧ κο-
 „μισάμενος, διὰ τῶν ἡμετέρων Λεγάτων, δεῖν ἔγνω μετ' ἐνλαβείας
 „ὡς ἡμᾶς διαπέμψασθαι. Ταύτῃ ἡμεῖς λαβόντες, καὶ σὺν ἄλλοις
 „τισὶν ἔτι γράμμασι διασκεψάμενοι, ἐκ αὐτῶν ἄλλως ὑπὸ τῶν εἰρη-
 „μένων πολλὰκις Βασιλέων σιωπῶμεν αὐτῷ ὑπαγορεύσαν, εἰ
 „μὴ ἐν λίκνῳ δῆπρ τῷ τῆς βλασφημίας βαψάντων τὸν κάλα-
 „μον, καὶ τῷ βορέῳ τῆς πλάνης ἀντὶ μέλανος χρησαμένων.
 „Ἀγὼν γὰρ ἀντικρὺς αὐτοῖς πρόκειται, ὃ μόνῳ ἄρα τῷ καθ'
 „ἡμᾶς ταύτῃ ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἅπαρ ἐν γενεῇ, ὅση τῇ Λα-
 „τινίδι χρῆται Φωνῇ, τὴν Ἐκκλησίαν κατασηλιτεῦσαι, ὅτι τε εὐ-
 „σταθείαις νηυσὶν διατελόμεν, καὶ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ

„Πατρός καὶ Υἱῶ ἐκπορεύεσθαι λέγομεν, αὐτῶν ἐκ μόνου τῷ Πα-
 „τρὸς τῷτο προΐεναι ὁμολογόντων. — Καὶ ἔτι: Τὸ δὴ βαρύτερον
 „καὶ ἀφρονέστερον, καὶ τὰς ἐξ ἡμῶν ἀπεσταλμένους, ἐφ' ᾧ αὐτὰς
 „προσήκαται, Λίβελλον Πίσεως, παρὰ πάντα Κανόνα καὶ σωή-
 „θειαν πᾶσαν, ἀπῆλθεν δι' ἧς, τὰ εἰρημένα Κεφάλαια, καὶ τὰς
 „ἐκείνοις σοιχῶντας παραδοῖεν τῷ Ἀναθέματι. Ἦτῆντο δὲ καὶ
 „Κανονικὰς αὐτὰς Ἐπισολὰς παρανόμως, πρὸς ὃν αὐτοὶ Οἰκμε-
 „νικὸν αὐτῶν Πατριάρχῳ προσαγορεύουσιν. — (Εἶτα δὲ πρόειπεν)
 „Ὅπόση δὲ βασκανία τε καὶ ἀπονοία, οἳ τε ῥηθέντες τῶν Γραι-
 „κῶν Ἀρχοντες, καὶ οἱ ἐκείνης δορυφορέντες, τὰ κατ' ἡμῶν, ὡς
 „μὴ βεληθέντων ταῖς σφῶν ὑπενδῆναι ὀρέξεσιν, ὅπλα κινῶσι,
 „καὶ ἐκ τῆς συμφανὲς εἴη, ὅτι ἄπερ ἡμῖν παρῶνται προσρίβειν,
 „ἤτοι ψεύδῃ ὄντα τυγχάνει αὐτὰ, ἢ πάντως ἐξ ἀρχαίης ἀνέκα-
 „θεν, ἐκτὸς οἵασεν ἀντιλογίας, αἱ τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, μάλ-
 „λον δὲ ἀνὰ πᾶσαν τῷ Δυτικῷ μοῖραν μέχρι τῶδε τηρέμενα,
 „μηδενὸς ποτε τῶν τῆς Ἐκκλησίας Διδασκάλων, μηδὲ τῶν παρ'
 „αὐτοῖς διαπρεψάντων, ἐπιβαλομένη αὐτὰ ἀπελέγεσθαι πλὴν,
 „εἴτινες, μὴ κατὰ εἴηλον ζέοντες τὸν ἐν δικαιοσύνῃ, εἴλω δὲ βα-
 „σκανίας ὑπονυτίζοντες τὰς Ἐκκλησιαστικὰς παραδόσεις διασπαράτ-
 „την ἐφίενται. — Παρεκτὸς δὲ δὴ τῶν, καὶ περὶ τῆς τῷ Ἁγίῳ
 „Πνεύματος ἐκπορεύσεως, τίς ποτ' ἀγνοεῖν ἔχει, ὡς ἐπιφανεῖς
 „Ἄνδρες μάλιστα τῶν Λατίνων, τινὰ συγγεγραφέτες ἐγένοντο, ὧν
 „ἐπισηριζόμενοι ταῖς μαρτυρίαις, ἔχοιμεν ἂν ἀπαντῆσαι κομιδῇ
 „τῇ αὐτῶν παρανοία, εἴτι προενὸν ἔθος ἐνεδίδω, εἴτε σφίσιν αὐτοῖς
 „ἡμᾶς ἀπελέγχαν, εἴτ' ἔν ἡμῖν πρὸς αὐτὰς ἐκείνης ἀπολογεῖσθαι,
 „ἐφ' οἷς πρὸς ἑρὼ ληρῶντες κατ' ἡμῶν λαρυγγίζουσιν,,

Ἀλλ' ὅτι δὴ τὸ τιμικαῦτα καὶ οἱ τῆς Ἀνατολῆς Ἐπίσκοποι
 σωῆδον τοῖς Αὐτοκράτορσι, τῷ Δόγματος τῆς τῷ Πνεύματος καὶ
 ἐκ τῷ Υἱῶ ἐκπορεύσεως ὁμοφρόνως ἅπαντες καταψηφισόμενοι,
 μαρτυρεῖ καὶ ΦΛΟΔΟΑΡΔΟΣ (5) Ἀββᾶς ὁ Ῥημωσίος, ἐν Βιβλ:
 Γ. τῷ Ῥημωσίῳ Χρονικῇ, ἐν Κεφαλ: ΙΖ'. Τόμ: Α'. τῆς Βιβλιοθ:
 τῶν Πατέρων τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Σελίδι 527. τοιαῦτα γράφων:
 „Οἱ ῥηθέντες Ἰγκμάρε Κληρικοὶ εἰς Ῥώμῃ παραγενόμενοι, ἔβρον
 „Νικόλαον τὸν Πάπαν ἀθενῶς ἔχοντα λίαν, καὶ δεινῶς ἐπαχά-
 „λοντα ἐπὶ τῇ ἔριδι, ὡς ἔμνον πρὸς Μιχαήλον τε καὶ Βασίλειον
 „τὰς Γραικῶν Αὐτοκράτορας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἐπι-
 „σκοπὸς ἀνελήφως ὡς. — (Εἶτα) Ἀλλὰ καὶ Ἐπισολῶν ἐτέραν,
 „αὐτῷ τε καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων,
 „τῶν ἐν τῷ Καρόλῳ καθεσώτων Κράτει διέπεμψε, δηλῶν, ὡς οἱ
 „προλεχθέντες Γραικῶν Αὐτοκράτορες, καὶ δὴ καὶ οἱ ἐξ Ἀνατολῶν
 „Ἐπίσκοποι, διαβάλοιεν τῷ Ἁγίῳ Ἐκκλησίᾳ τῷ Ῥωμαϊκῷ,
 „μᾶλλον δὲ τῷ σύμπασῃ Ἐκκλησίᾳ, ὅση τῇ Φωνῇ τῇ Λατινίδι
 „προσκέχρηται, ὅτι τε νησιόβουλος ἐσμέν ἐν τοῖς Σάββασι, καὶ ὅτι τὸ
 „Ἅγιον

(5) Περὶ τῆς ὁρᾶς ἐν τῷ Ε'. Πραγματεία, ἐφεξῆς.

„Άγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ ἐκπορεύεσθαι λέγομεν,, Οὐ δὴ περ ἔνεκα, καὶ Γραικὸς ἀποκαλεῖ ὁ Ῥημῳσῖος Ἰγκμαρος, ἅπαντας τὰς κατ' ἐκείνῳ τῷ τοιαύτῳ αἵρεσιν τοῖς Λατίνοις προσανατρίβοντας. Οὕτω γὰρ αὐτὸς ἐν Ἐπισολῇ τῇ πρὸς ὉΔΩΝΑ τὸν Βελλοδακινῶσιον Ἐπίσκοπον, ἣτις ἐστὶν ἡ ΝΑ. ἐν τοῖς ἐκείνῃς Σωταγμαλίσις τε καὶ Ἐπισολαῖς, ἐν Τόμῃ Β. τῶν Συγγραμῶν: Σελ: 809. τῆς Παρις: Ἐκδόσις: τῆς ἐν Ἐτ: 1645. „Ὁ Ἀποστολικὸς Δεσπότης, „κοινῶν ἡμῖν τε καὶ τοῖς λοιποῖς Ἐπισκόποις, τοῖς ἐν τῷ Βασιλείῳ „τῆς Κυρίας ἡμῶν Καρόλῃ, ἐπέσταλκεν Ἐπιστολὴν, ἐν ἣ περιέχεται, „τὸ τὰς Γραικὸς, αὐτῷ τε τῷ Ῥωμαϊκῷ Ἐκκλησίαν ἰδίᾳ, καὶ „ἅπασαν ἐν γενεῇ, ὅση τῇ Λατινίδι Φωνῇ προσέχρηται, ἀγωνί- „ζεσθαι ἀπελέγχων, ὅτι τε νησούμεεν ἐν Σαββάτοις, καὶ ὅτι τὸ „Άγιον Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς τε καὶ Τίτῃ προῖεναι λέγομεν, ἐκείνων „ἐκ τῆς Πατρὸς μόνῃς ὁμολογούντων αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι,, Ὁ δ' ἄρα Νικόλαος καὶ περαιτέρω προσέτι ἐχώρα, μετὰ τὰ προτεθέντα ἐπὶ τῆς ῥηθείσης Ἐπιστολῆς τῆς πρὸς Ἰγκμαρον: „Ἐν τέτοις (Φά- „σκων) πᾶσαν τε καὶ παντοίαν ἀποδεμένῃς ἄλλῃ Φροντίδι, δεόν „ἐστὶν, Ἀδελφοί, πολὺν ὑμᾶς ἀναλαβεσθαι ἰδρωτὰ ἐπεὶ δέ τοι κοι- „νὰ τὰ ὀνείδη, τὰ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀπάσης ὁπόση τῇ Λατι- „νίδι γλώττῃ ἐστὶ χρωμένη, ὡς εἶρηται, ἐπιφερόμενα, κοινῇ τε δὴ, „καὶ πάντας ὑμᾶς ἀγωνίσασθαι τὰς ἱερωσὴν κεκοσμημένῃς προ- „σῆκει, ὡς ἂν μὴ αἱ Πατρικαὶ ἡμῶν Παραδόσεις ὑπ' ἐυθυμῶν τη- „λικαύτης παρανομίας ὑπάγουντο,,

Ὅποτε τοίνυν μόνοις Λατίνοις, τῷ τῆς Πνδύματος Ἐκπόρουσιν ἐκ τῆς Τίτῃ οἱ Αὐτοκράτορες εἶχον ἀντιπροτείνειν, ἔυδηλον δὴ πῃ, ὡς ἔστιν ἄρα τῶν πρὸς Ἀνατολὰς Ἐκκλησιῶν τῇ Λατινικῇ μερίδι τὸ τιμικαῦτα σωμαφαιρίαζε. Τελούτατον δὲ καὶ κείνο ἀπάσης ἔξω κείμενον ἐστὶν ἀμφιβολίας, ὅτι, διὰ τῆς ὑπὸ πολλῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων ἐν Κωνσταντινῇ πόλει τότε συγκροτηθείσης Σινόδου, πάντως πῃ καὶ τῶν Αὐτοκρατόρων αὐτῶν σωτιθεμένων τε καὶ σωε- πώδοκόντων (πῶς γὰρ ἂν ἄλλως δημοτελῶς τότε διαπραχθείη;) τὸ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ δόγμα, ψήφοις κατακρίσεως ὑποβέβληται. Οὕτω καὶ γὰρ ΦΩΤΙΟΣ περὶ τῶν Νικολάου Λεγάτων, τῶν ἐν Βελγαρία αὐτό τε τὸ δόγμα, καὶ τῷ ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προθήκῃ παραιοεγκόντων, ἐφασκεν ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ αὐτῆς Ἐπιστολῇ, τῇ πρὸς τὰς τῆς Ἀνατολῆς Ἀρχιερατικὰς Θρόνους, Ἀλεξανδρείας, Φημὶ, καὶ τῶν λοιπῶν (ἣτις ἀριθμῶ Β. ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς αὐτῆς κεῖται, κατὰ τῷ ἐν Λονδίνῳ Γραικο-Λατινικῷ Ἐκδόσιν Ριχάρδου τῆς Μοντανετίς, Ἐπισκόπου Ἀγγλίας Νορβικῶσις, Σελ: 55. „Τὰς δὲ νέας τῆς ἀποστασίας προδρόμους, „τὰς θεραιπώτας τῆς ἀντικειμένῃς, τὰς μυρίων ἐνόχους θανάτων, „τὰς κοινὰς λυμεῶνας, τὰς τὸ ἀπαλὸν ἐκείνο καὶ νεοσύστατον εἰς „τῷ ἐνσέβειαν Ἔθνος τοσέτοις καὶ τηλικέτοις σπαραγμοῖς διασπαρά- „ξαντας: τὰς τὰς ἀπατεῶνας καὶ Θεομάχους, Σινωδικῇ καὶ Θεᾷ „κατεκρίναμεν ψήφῳ ἔ νῦν αὐτῶν τῷ ἀπόφασιν καθορίζοντες, „ἀλλ' ἐκ τῶν ἡδὴ Σινόδων καὶ Ἀποστολικῶν Θεσμῶν, τῷ προωρι- Τόμ: Α'.

Ξ Ξ

σμένῳ

„σμένω αὐτοῖς καταδίωκω ὑποφαίνοντες, καὶ πᾶσι ποιῶντες ἐπί-
 „δηλον. Πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπινον, ἔχ' ἔτω ταῖς παρελθούσαις
 „τιμωρίαις ἀσφαλίζεσθαι, ὥς ταῖς ὀρωμέναις σωφρονίζεσθαι· καὶ τῶν
 „φθασάντων ὑπάρχει βεβαίωσις, ἢ τῶν ἐνεσηκόντων συμφώνησις.
 „Οὕτω διὸ τέτρε ἐπιμένοντας αὐτῶν τῇ πολυτρόπῳ πλάνῃ, πά-
 „σης ἀγέλης ἐκκηρύκτες ἐποιησάμεθα,,. Ἐπειτα τῶν Φωτίε Γραμ-
 „μάτων δι' Ἀνατολῆς πάσης διαδοθέντων, ὥς κατὰ τῶν εἰρημέ-
 „νων τῷ Νικολάῳ Λεγάτῳ, Σωόδον Ἀνατολικῶ πλήρῃ συγκροτη-
 „θῶσα, πλεῖστοι τῶν Ἐπισκόπων ἐπ' αὐτῷ γε τέτρω σκεληλύθασιν
 „ἐν τῇ Κωνσταντίνῃ. Οὕτω καὶ γὰρ Φώτιος περὶ τὸ τέλος τῆς
 „ρηθείας Ἐπιστολῆς: „Καὶ γὰρ, καὶ ἔ μόνον τὴν ὑμετέραν Μα-
 „καριότητα ἐπὶ τέτρω προσκαλέμεθα, ἀλλὰ γε δὴ καὶ τῶν ἄλλων
 „Ἀρχιερατικῶν καὶ Ἀποστολικῶν Ὁρόνων, οἱ μὲν ἤδη καὶ πάρεσιν,
 „οἱ δὲ ἔ μετὰ πολὺν χρόνον παρῆναι ἤδη εἰς προσδόκιμοι. Μὴ
 „ἔν ἢ ὑμετέρεα ἐν Κυρίῳ Ἀδελφότης, ἀναβολῇ τινι καὶ παρατάσει
 „χρόνου τῆς Ἀδελφῆς αὐτῆς διατρίβειν ὑπὲρ τὸ δέον ποιήσῃ· γινώ-
 „σκουσα, ὥς εἴ τι παρὰ τὴν αὐτῆς ὑσέρησιν, ἔ κατὰ τὸ δέον ἔλλει-
 „πὲς τι διαπραχθείη, ἔχ' ἑτερός τις, ἀλλ' εἰς ἑαυτῷ αὐτῇ τὸ κα-
 „τάκριμα ἐπισπάσαιο,,.

Οὕτω τοιγαρὲν, ὥς αὐτίκα ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν ἢ ἐν τῷ
 Συμβόλῳ ἠκέσθη προθήκη τῆς τῷ Πνύματος ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ
 τῷ Υἱῷ, οἳ τε Αὐτοκράτορες, καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἀνατολῆς,
 αὐτό τε ἅμα τὸ Δόγμα, καὶ τὴν ἐκείνη ἐν τῷ Συμβόλῳ παρεσα-
 γωνίῳ κατακρίσει ὑπέβαλον. Ἀλλὰ μὲν ἔτοι γε, ὥς τῇ Καθολικῇ
 πάντως πίσει παρακολοθῆντες ἄχρις ἐκείνης ἐπεγινώσκοντο, καὶ
 πρὸς αὐτὰς Καθολικὰς ὄντας, τὰς ἐξ αὐτῆς Λεγάτους ὁ Πάπας Νι-
 κόλαος ἀπεσάλλει, καλὰ μόνον, δηλονότι, τῷ Φωτίῳ διενεργήσοντας.
 Οὐδ' αὐτὸς δὲ Νικόλαος ἐκείνων, παρὰ τὸ ἀρνεῖσθαι τὴν τῷ Ἀγίῳ
 Πνύματος πρόοδον ἐκ τῷ Υἱῷ, ἐν τοῖς προσηρμένοις αὐτῷ Γράμ-
 μασι κατεψηφίζετο αἵρεσιν· κατεφέρετο δὲ μόνον, ὅτι τὴν Ῥω-
 μαϊκῶν, καὶ πᾶσαν ἀπλῶς τὴν Λατινικῶν Ἐκκλησίαν ἐγκαλεῖν
 τετολμήκασιν. Μάλιστα δὲ, καὶ ἐν οἷς τῶν Ἀρχόντων, ὥς αἵρεσιν
 νενοσηκόντων μνείαν πεποίηται, ἔστι μὲν ἔς τῶν πρότερον Αὐτο-
 κρατορησάντων, ἔτῳς ὡς ὀνομάσας, ἠκιστὰ δὲ τὰς τῷ Κράτει
 τότε σκηπτρα ἰθύνοντας. Ἐφασκε γὰρ, „μηδὲν ἄλλ', ἢ ἐκείνο συ-
 „νιδεῖν αὐτὰς παραχέσθαι, ὥς ἐτοίμως εἶχον, εἰ διὰ τῆς σφίσιν
 „ὑπηκόου τὴν πορείαν ποιήσας, τοιούτοις τέτρε ἐμβαλεῖν κινδύνους,
 „οἷσις δὴ ποτε καὶ ἄλλοτε σκεχῶς οἱ νοσῶντες αἵρεσιν ἐν ἐξουσίᾳ
 „καθεστῶτες, τὰς ἐκ τῆς Ἀποστολικῆς Καθέδρας, εἴτε τῆς ἱερᾶς ἑνεκα
 „Πίσεως, ἢ ἐπ' Ἐκκλησιαστικῇ τινι διορθώσει ὥς αὐτὰς ἀπόσελλο-
 „μένους παραδεδωκέναι ἰσόρῳται,,. Τελούταιον δὲ, καὶ ὅτε ἐπὶ τῆς
 Φωτίε καθαιρέσεως ὕπερον, Βασιλείῳ τε τῷ Αὐτοκράτορι, καὶ τοῖς
 ἄλλοις Ἀνατολικοῖς Ἐπισκόποις Ἀδριανὸς σκέτρεχεν, ἔδ' ὅλως
 τέτοις τὴν τῷ Ἀγίῳ Πνύματος Ἐκπόρυσιν καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, μετὰ
 τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης τὴν ὑπ' αὐτῶν καταψηφισθῆσαν,
 ὥφθη ἀντεπισκήψας, ἔδ' ἐν τῇ τῶν ὀρθοδόξων μοίρᾳ ἠνῆνατο
 αὐτὰς

αὐτὰς κατατάξαι, εἰς δὲ τὰ διαπεπραγμένα ἀνακαλέσονται ἐξ ἧς δὴ προδήλως σωάζεται, ὡς καὶ ἔτις ἐμπης κατὰ Λατίνων Φρονήντας Καθολικῶς πισθεύειν τῆς Ἀνατολικῆς αὐτὸς ᾤετο. Ὅτι δ' ἐφεξῆς, οἱ ὑπὸ Φωτίου μετὰπεμπτοὶ Ἀνατολικοὶ ἔχι πάντες ἀπανταχόθεν συνεληλυθότες ἐγένοντο, ἐδ' ἡ μεγάλη συγκεκρότηται Σύνοδος, ἣν Φώτιος ἐπεβάλλετο συγκαλέσαι, αἱτιοὶ ὑπῆρξαν αἱ διὰ τὴν Ἰγνατίου καθαίρεσιν, καὶ τὴν Φωτίου ἀντικατάστασιν ἀναφυεῖσαι μέγισται τὸ τιμικαῦτα, μετὰ τῶν τῆς Ἀνατολῆς Ἐπισκόπων, Πατριάρχει. Τούτῳ γὰρ τὸ ἀπ' ἐκείνου, οἱ λοιποὶ τῶν Πατριαρχῶν προσνεμεσῶντες Φωτίῳ ἐτύγχανον, ὡς μηδὲ γράμματα ὅλως προσίεσθαι ἀξίον τὰ πρὸς αὐτὸς παρ' ἐκείνου. Οὕτω καὶ γὰρ ἐν τῇ Δ'. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σиноδῶν, τῇ ἐπὶ Καθαίρεσει Φωτίου συστάσει, Πράξι: Ε'. Τόμ: Η'. τῶν Σινοδικ: Στήλη 1036. ἩΛΙΑΣ ὁ τῆς Ἱεροσολύμων Πατριάρχης τοποτηρητής: „Οὐδόλως (ἔφη) „ἀπεδεξάμεθα Φώτιον ἐπὶ τῆς Ἐπισκοπῆς, ἐδ' Ἐπιστολὰς παρ' „αὐτοῦ ἐκομισάμεθα, ἐδὲ πρὸς αὐτὸν ἐπεσέλαμεν,,. Καὶ ΘΩΜΑΣ δὲ ὁ Τύρου Μητροπολίτης, ὁ τῆς Ἀντιοχείας Πατριάρχης τὸν τόπον ἐπέχων. Αὐτόθι, Στήλη 1035. „Οὐποτε Φώτιον ἐπὶ τῆς Ἀντιο- „χέων Ἐκκλησίας ἀπεδεξάμεθα, ἐδ' ἐπεσέλαμεν αὐτῷ γράμμαλα „ἀποδοχῆς χάριν, ἐδ' ἀντεκομισάμεθα παρ' αὐτοῦ,,. Καὶ αὐθις ὁ προῤῥηθεὶς ἩΛΙΑΣ, Πράξι: Σ'. Στήλη 1048. „Ταύτη τοίνυν τῇ „Αγίᾳ Σινοδῶν, μεγάλη τῇ Φωνῇ ἐξαγγέλλω, ὡς ἐδέποτε τῇ κα- „θαίρεσει τῆς Ἀγιωτάτης Πατριάρχης Ἰγνατίου ἐπὶδοκῆσαμεν, ἐδ' „Ἐπιστολὰς παρὰ Φωτίου ἐκομισάμεθα, ἐδὲ πρὸς αὐτὸν ἀντεπε- „σάλλαμεν,,.

Τέτοις δεόντως ὑποσώπτομεν, ΦΩΤΙΟΝ αὐτόν. Περὶ ἧς ἡμῖν ἐκ ἐκείνου πρόκειται δεῖξαι, ὅτι τῷ περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῆς Πνοῦματος καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς Δόγματι, καὶ τῇ τέτῃ ἐν τῷ Συμβόλῳ προδήκη ἀντιμαχόμενος αὐτὸς ὤ. Ἀλλὰ μόνον δικαίῳ λόγῳ τοῖς Λατίνοις αὐτὸν ἐνλαῦθα ἀντιπροβάλλομεν. Ὁμολογοῦν γὰρ δὴ τοῖς πᾶσιν ἐστὶν ἐκείνο, ἔχ' ὅπως ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν τῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἰδιαίτεραις τινὸς Πραγματείας, ὡς κατὰ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς προόδου τῆς Πνοῦματος αὐτὸς σωετάξατο. Καί τοι γε ἡ ἐξ αὐτοῦ μαρτυρία, ὡς δῆθεν Σχισματικὸς καὶ Αἵρεσιόφρονος, κοινῇ ψήφῳ ὑπὸ Λατίνων ἀποσυρίττεται.

Πρῶτον μὲν ἔν, μηδὲν ἐς γ' ἐπ' ἐκείνο τῆς χρόνου, τῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Παλαιᾶς Ῥώμης Θρόνων πρὸς ἀλλήλους ἀντιδιαφερομένων, ἐπειδὴ, ἀντὶ Ἰγνατίου τῆς τῆς Πατριαρχικῆς τιμικαῦτα Καθέδρας ἀποκραθέντος (ὅτι τῷ αἰαθάλῳ Βάρδα βαρὺς ὡς καὶ βλεπόμενος) ἀντικατέστη Φώτιος (ἐπὶ τῇ ἐπεγεγερθείσῃ ἐκείνῃ εἰσαί) πολλῷ προσέτι σφοδρότερον Δυσμόθεν τὸν τὰραχὸν Νικόλαος ὁ Ῥώμης Πάπας τοῖς Ἀνατολικοῖς πράγμασιν αὐτόθεν κυμαινομένοις, ἐπώεγεν. Οὗτος καὶ γὰρ τὴν Φωτίου ἐν τῷ Πατριαρχεῖ καθίδρυσιν, καί τοι ὑπὸ τε τῶν Ἀνάκτων αὐτῶν, καὶ ὑπὸ Ἐπισκόπων ἔτοι ὀλίγων ἐπικυρωμένῳ, μηδόλως ἀποδέξασθαι ἀξίων, ἔτι καὶ ἀφορισμὸν κατὰ Φωτίου προσεπιθέσθαι ἐτόλμησεν,

ἔμενον ὡς μὴ τῆς ὀρθοδόξης τυγχάνοντος ἀλλ' ἢ μόνον ὡς δῆθεν ἐκ Λαϊκῶ (6) εἰς Ἐπίσκοπον προχειρισθέντος, καὶ τὸν Θρόνον ἐπικαταλαβόντος (7) ἔπερ Ἰγνάτιος ἀπελήλατο. Ἦν δὲ ἄρα ὁ τοῦτος τῷ Νικολάῳ εἴλος ἄβελος, ἐδὲ κατ' ἐπίγνωσιν. Οὐ γὰρ, δηλονότι, ἐκ παραπλησίας προφάσεως οἱ πρὸ ἐκείνου, τὰς παρ' αὐτῶν σκηπτὰς αὐτίκα ἐπαφίεναι δὲν ὤντο, μήτοι ἐπὶ τῷ συμβαίνοντι χρίσματι, ἀτοπώτερά τινα παρέψηται τὰ δεινὰ, ἐμφρόνως τῶν τοιούτων ἀνέχεσθαι προσήκειν ἡγόμενοι. Ταύτη τοι ἐδὲ Φήλικα (8) Λιβέριος τῆς κοινωνίας ἀπέκλεισεν· ἐδὲ μὲν ἐν Βιγίλιον (9) Συλβέριος· ἐδὲ Ὀρμισδάς (10) Τιμόθεον. Σωέπεσε δὲ τὰ εἰρημένα ἐν Ἑταίῳ ἀπὸ τῆς Σωτηρίας Οἰκονομίας Ἐξηκοσῷ τρίτῳ ἐπὶ τῷ ὀκτακοσισῷ.

Ὁ τοίνυν

- (6) Καί τοι γε καὶ πάλαι, Θαλάσιόν τε τὸν Καισαρείας, καὶ τὸν Καρθαγένης Κυπριανόν, καὶ Ἀμβρόσιον τὸν Μεδιολάνων, καὶ Ἐπιφάνιον τὸν τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνας, καὶ Σωέσιον δὲ τὸν Κυρηνώης ἴσμεν, ἐκ τῆς Λαϊκῶν τάξεως ἐπὶ τῷ τῆς Ἐπισκοπῆς Καθέδρῳ ἀρθέντας, καὶ τὰ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἀριστα διδωθῆναι· καὶ τὰς μετ' ἐκείνους παρέλθοιμεν Ταρσσίους τε καὶ Νικηφόρους, καὶ Νεκταρίους, Γεωργίους τε τὰς Κυπρίους, καὶ τὰς Σχολαρίους, καὶ ἄλλους, ὧν ἡ καθ' ἡμᾶς ἱστορία πλήρης ἐστίν· ὡς ἐδ' αὐτὸς ἔξαρνος ἂν ἔχει γενέσθαι Ἀλλάτιος· (ἐν τοῖς περὶ τῆς Διλουκ: τῶν Ἐκκλησιῶν: Συμφών: Βιβλ: Β'. Κεφ: ζ'. Ἀρεθ: ΙΑ'. Σελ: 594.)
- (7) Καί μιν, ἔπερ ἡ τῆς προκατόχου ἀπὸ τῆς Θρόνου ἀπέλασις, ἀρκέσειε καὶ ἑαυτῷ, ὥστε τὸν ἐφεξῆς ἀντ' ἐκείνου προαχθέντα, δι' αὐτὸ δὴ τῆτο, Ἐκκλησιαστικοῖς καθυπενεχθῆναι ἐπιτιμίοις, καὶ ἀφορισμοῖς ὑποβληθῆναι καὶ ἀναθέμασιν αὐτίκα δὴ Ἀρσάκιος ἡμῖν ὁ μετὰ τῷ τῆς Χρυσόστομου ὑπερορίαν, ἐπὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀρθεὶς Θρόνον, ἐν Ἑταίῳ 404. τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐκκήρυκτος καταψηφισέσθαι· καὶ πολλοὶ δὲ ἴσως καὶ ἄλλοι, πρὶν τῆς Φωτίου Πατριαρχείας, καὶ μετὰ Φώτιον· ἐς ἐκ τῶν Καταλόγων ἐστὶν ἀναλέξασθαι.
- (8) Λιβέριος γάρ, παρὰ τὸ μὴ τοῖς Ἀρειανοῖς καὶ Ἡμιαρειανοῖς κατ' ἀρχὰς ἀξιώσασθαι σωθῆναι, ἀπηλάθη τῷ Θρόνῳ· Φήλιξ δ' ἐπεπλήθησεν ὑπὸ Ἀκακίῳ (ὡς Ἰερώνυμος ἐν τοῖς περὶ τῶν Συγγραφ: Φησί) χειροτονηθεὶς, ἐν Ἑταίῳ 355. Ἐνδόντος δ' ἔπειτα Λιβέριος, καὶ τῆς ὑπερορίας ἐπανακληθέντος, αἶμα αὐτῷ ἔδοξε, καὶ Φήλικα τὰ τῆς Ἐκκλησίας διέπειν καὶ σιωπεῖσθαι. (Σωζόμ: Βιβλ: Δ'. Κεφ: ΙΕ'.) Καί τοι γε ταῖς σιωθήκαις ἐκ ἡγάπησεν ὁ ἐν Ῥώμῃ λαός, κραυγαὶ δ' ἐγίνοντο σιωχεῖς ἐν τοῖς Θεάτροις ἀναβοώντων: „εἰς Χριστός, εἰς Ἐπίσκοπος“. Διὸ καὶ Φήλιξ „ὑποχωρήσας ὕψερρον ἐτέραν ἤκησε πόλιν· ἢ διέξεισι Θεοδώρητος. (Ἐκκλησιῶν: Ἰσορ: Βιβλ: Β'. Κεφ: ΙΔ'.)
- (9) Συλβέριος, ἔχθαι Θεοδώρου τῆς Βασιλίδος, ὡς μὴ συγχωρεῖν τῇ Ἀνθίμῳ τῷ Εὐτυχίαν ἀποκαταστάσει, καθαιρεθέντος τε, καὶ εἰς ὑπερορίαν (καθ' ἡμᾶς καὶ τὸ ζῶν τέως κατέλυσεν) ἀπελαθέντος, Βιγίλιος, ὁ ταῖς παρ' ἑαυτῷ διαβολαῖς τῇ Θεοδώρῳ τὰ κατ' ἐκείνους σιωδιαπραξάμενος, ἐπέβη τε τῷ Θρόνῳ, ἐτι ἐν ζῳῇ διάγοντος· καὶ θανόντος ἤδη Ἑταίῳ 540. διέμεινεν ἐπικυρωθεὶς. Ἀντὶ (εἰ χεὶρ Βαρωνίου πισθῇ, Τόμ: Ζ'. Σελ: 303. αἴφνης ἐξ Ἀγγέλου σκότες, εἰς Ἀγγελὸν Φωτὸς μεταποιθεῖς) καί τοι ἐπὶ τῷ τῶν Εὐτυχιανῶν ἐξωκέλας κακοφροσύνῳ, ὡς (ἐκ τῆς Ἐπιτομῆς Λιβερῶν Κεφαλ: ΚΒ'.) ἔχ' ὅπως ἀπανταχῇ πιστοποιῶσιν οἱ Ἀντιποντιφίικιοι, ἀλλὰ καὶ Δεπίνος Ῥωμανοκαθολικός ὧν ἐπιμαρτυρεῖ. (ἐν τῇ τῶν Ἐκκλησιῶν: Συγγραφ: αὐτῶν Βιβλιοθ: Τόμ: Ε'. Σελ: 69. 70.) Ὅς ἐδὲ τῷ κατ' αὐτῷ Βιγίλιος, ὑπὸ Συλβέριος ἤδη ἀπελαθέντος Σωδόδον, καὶ τὰς Ἀναθεματισμῶν, ἀληθῶς ἡγῆται· πεπλάσθαι δὲ τὰς ἐν αἷς ταῦτα Ἐπιστολὰς κρίνει ὑπὸ Μερκάτωρος. (Αὐτ:)
- (10) Οὐκ οἶδ' ὅπως, τοῖς προτεθείσι δυσὶ παραδείγμασι, καὶ τὸ ἐκ τῆς Ὀρμισδῆς καὶ Τιμοθέου ἐνταῦθα εἰσέφρησεν, ἔτε ὑπὸ Ζοιρνακίῳ αὐτῷ λαθόντος· εἴτ' ἐν (ὁ καὶ μᾶλλον πιθανόν) ὑπὸ τῆς ἐκδεδωκότος παραιρεσεν· Ἀ'. γὰρ, ὅσα γε ἐκ τῶν Φερμένων Καταλόγων ἡμᾶς εἰδέναι, ἐδεῖς ποτε Παπίσας ὑπὸ τῷ Τιμοθέῳ ὀνόματι ἀπαντᾶ.

Ὁ τοίνυν Φώτιος θυμοῖς ἀχέτοις καὶ αὐτὸς ὑπερβέσας, καθυπέβαλε Νικόλαον ἀναθέματι ἴσῳ· τὸτο δὲ αὐτὸν διαπεπραχέναι, ὑπ' ἐκείνῃ ἤδη προαναθεματιζέμεντα, μαρτυροῦσιν οἱ τινὲς Ἱστορίαν κατ' ἐκείνου τῶ χρόνῳ ἀναγραφάμενοι. ΝΙΚΗΤΑΣ τε ὁ τὰ Ἱγνατίου βιογραφήσας, ἐν Τόμῳ Η'. τῶν Σωδικῶν· Στήλη 1225. καὶ ὁ Μητροπολίτης ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ ἐν τῇ πρὸς Μανηήλον Ἐπιστῶν· Τόμῳ Η'. τῶν Σωδικῶν· Στήλη 1396. Καὶ ἈΔΡΙΑΝΟΣ ὁ Β'. ἐν τῷ Λιθέλλῳ τῆς Ὁμολογίας, ἐν Πράξιν· Α'. τῆς Δ'. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σωδῶν· ἐν τῷ εἰρημῶν· Τόμῳ· τῶν Σωδικῶν· Στήλη 989. Τελούτατον δὲ, καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ Ἐπίσκοποι ἐν τῷ τῆς Ὁμολογίας Λιθέλλῳ, Πράξιν· Β'. τῆς αὐτῆς Σωδῶν, ἐν τῷ αὐτῷ Τόμῳ, Στήλη 1000.

Ἄχρι μὲν ἐν τῷτῳ, ὁ κατὰ Φώτιον ὑπὸ Νικολάου τῷ Πάπᾳ ἀφορισμὸς εἰδέντι σωλεῖ, ὡς μὴ κακοδοξίας ἕνεκα τῆς περὶ τινὲ πίσιν, ἐκείνῃ τῷ ἀναθέματι καθυποβληθέντος, διὰ δὲ τὸ τῆς Πατριαρχικῆς Καθέδρας ἐκ Λαϊκῆς ἐπιβῶναι, καίτοι Καθολικὸν ἄλλως ὑπάρχοντα. Ἀλλ' εἰδὲ Φώτιος ἀνάπαλιν, ἐν οἷς τῶ Δόγματος πανδήμως προΐστατο, τῶ τῆς ἐκπορεύσεως τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι, ἐκ μόνῃ τῷ Πατρὶ, τινὲ ἀντιβαίνουσιν δόξαν δι' ἀναθέματος ἄχρις ἐκείνῃ κατακεκρίκει. Τετὶ γὰρ ὕστερον ἐγένετο, ἐξ ἀφορμῆς, ὡς εἴρηται, τῶν τῷ Πάπᾳ Νικολάῳ Λεγάτων· οἱ, ἐπὶ τῆς τῶν νεοφύτων Βαλγάρων χώρας ἐλθόντες, τότῃ Δόγμα τῆς τῷ Πνεύματος ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῷ Τίτῳ, καὶ τινὲ κατ' αὐτὸ ἐν τῷ Ἱερῷ Σύμβολῳ προδήκῳ διέσπειρον· τινικαῦτα γὰρ, τινὲ ἀκοῶν τῷ τοιμήματος χαλεπῶς ὁ Φώτιος ἐνέγκας, Σωδὸν τε κοινῶς ἐν Κωνσταντινουπόλει σωήθροισε, καὶ τῶν Λαϊκῶν ἐκείνῃς Ἐπισκόποις, κοινῇ Ψήφῳ βλασφημίας κατέκρινεν, ἐφ' ὅσον ἂν αὐτοὶ ἐπιμένοινεν, δηλονότι, τῷ ἀνηκῶν καὶ βλασφημῶ Δόγματι τὸ Ἱερὸν Σύμβολον καλακιδιλοῦντες. Οὕτω γὰρ αὐτὸς Φώτιος, ἐν τῇ ἀνωτέρῳ μνημονοθέσῃ Ἐγκυκλίῳ Ἐπιστολῇ, τῇ ἐν ταῖς αὐτῇ Ἐπιστολῶν· Β'. ἀριθμωμένη

ἀπαντᾷ. Ἐπειτα δὲ καὶ ἐπὶ Ὁρμίσδῃ, κατὰ τὴν τῆς Παλαιᾶς Ῥώμης Θερόν, εἰδὲν ἐκ τῆς Ἱστορίας ἴσμεν Σχίσμα συμβάν. Εἰ μὴ τυχόν τις, τὸ ἐπὶ τῶν πρὸ τῷ Ὁρμίσδῃ ὑπονοήσας γεγονός. Κατὰ γὰρ Ὁνέφριον τὸν Παμβίνιον, καὶ τῶν ἄλλων, Συμμάχῃ τῷ Σάξῃ, μετὰ Ἀναστάσιον τὸν Β'. ἐν ἔτει 408. εἰς Πάπαν αἰρεθέντος, κατὰ τὸ αὐτὸ ἐξ ἀντιφασίας καὶ Πάπας ἕτερος προήχθη, Λαυρέντιος ὀνομαζόμενος, ὃν ὁ Σύμμαχος, ὑπὸ Θεοδορίῳ τῷ Γότθῳ Βασιλεῶς ἐν Ῥώμῃ τινικαῦτα κρατῶντος, ἐπικυρωθεὶς ἐπὶ τῆς Καθέδρας καὶ σκηρῶν, εἰδὲν εἰργάσατο δυσμενές· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Ἐπισκοπῆς Νικηρίας καθίστατο. Σύμμαχον δ' ἀταράχως τῷ λοιπῷ διαζίσταντα, ἔτει 514. διεδέξατο Ὁρμίσδης. Ὁρμίσδαν δὲ, Ἰωάννῃ· ὁ Α'. ἔτει 523. Ἰωάννῃ δὲ, Φήλῳ ὁ Γ'. ἢ Δ'. ἔτει 526. Φήλῳ δὲ, Βονιφάτιος ὁ Β'. ἔτει 530. Ὅτε καὶ Δίσκορος ὁ ἐκ Ῥώμης Καρδινάλιος Πρεσβύτερος, διὰ φασίας ἰδίᾳ τῆς Παπικῆς ἀκρότητος διαζόμενος, καὶ ἐφ' ἡμέρας 28. (ἢ, ὡς ἄλλοι ἐν δυσὶ μόναις) τὸ ζῶν κατατρεψας, τὸν τῷ ἀναθέματος σκηπτὴν καὶ μετὰ θάνατον ὑπεδέξατο. Καὶ τὸτο ἠρῶνται, τῶν ἐν τῇ Πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ συμβάντων κατὰ καιρὸς, τὸ Σχίσμα τὸ 5. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκ τῷ Σχίσματος τέτε τῷ 5. ληφθέν, ἐκ αὐτοῦ προσηύδης τὸ παράδειγμα, ἐπ' ἀνάγκης ἐπὶ τὸ ἀνωτέρω Ε'. τῷ Συγγραφέῳ τὸν νῦν ἐπαναγαγεῖν καὶ ἀντὶ Ὁρμίσδῃ, τε καὶ Τιμοθέῃ, γράφειν τε καὶ ἀναγνώσκειν, „Σύμμαχον καὶ Λαυρέντιον.“

Τόμῳ· Α'.

Ο ο

„ρίας καὶ Ἁγίας παραγράφεται Πατέρας. Τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, τὸν ἐν Θεολογίᾳ περιβόητον Γρηγόριον, τὴν Βασίλειον τῆς Ἐκκλησίας σολῶ, τὸ χρυσὸν τῆς Οἰκουμενικῆς Σύνοδος, τὸ τῆς Σοφίας πέλαγος, τὸν ὡς ἀληθῶς Χρυσόσομον. Καὶ τί λέγω τὸν δαῖνα, ἢ τὸν δαῖνα; κατὰ πάντων ὁμῶς τῶν Ἁγίων, Προφητῶν, Ἀποστόλων, Ἱεραρχῶν, Μαρτύρων, καὶ αὐτῶν τῶν Δεσποτικῶν Φωνῶν, ἢ βλάσφημος αὕτη καὶ Θεομάχος Φωνὴ ἐξοπλίζεται,·

Μετὰ δὲ τὸ, καὶ τοῖς ἐφεξῆς αὐθις, κατὰ τῆς προόδου τῆς ἐκ τῆς Γίγῃ διαλεχθῶαι, ὑποσυνάπτει ἐν Σελ: 54. „Ταύτῃ τῇ ἀσέβειαν οἱ τῆς σκότης ἐκείνοι Ἐπίσκοποι (Ἐπισκόπος γὰρ ἑαυτὸς ἐπεφήμιζον) μετὰ τῶν ἄλλων ἀθεμίτων, εἰς τὸ τῶν Βαλγάρων ἔθνος ἐνέσπειραν· ἦλθεν ἡ τέτρα Φήμη εἰς τὰς ἡμετέρας ἀκοάς· ἐπλήγημεν διὰ μέσων τῶν σπλάγχχνων καὶ αἰσάντων πληγῶν, ὡς εἴτις τὰ ἐκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς, κατ' ὀφθαλμοὺς ἴδοι ὑπὸ ἐρπετῶν καὶ θηρίων ἀποσπόμενά τε καὶ διασπώμενα. Καὶ γὰρ, οἷς κόπος καὶ πόνος καὶ ἰδρώτες εἰς τὴν ἐκείνων ἀναγέννησιν καὶ τελείωσιν κατεβλήθησαν, ἀναλόγως αὐτοῖς συμπεσεῖν ἀφόρητον τὴν λύπην καὶ τὴν συμφορὰν, τῶν γεννημάτων παραπολλυμένων ἐξεγένετο. Οὕτω γὰρ ἐθρυνώσαμεν ἐπὶ τῷ σωενεχθέντι παθήματι, ὅσον χαρὰς ἐπληρώθημεν, τῆς παλαιᾶς πλάνης ἀπαλλαγέντας αὐτὰς θρασυμένοι. Ἀλλ' ἐκείνους μὲν, ἐθρυνώσαμεν τε καὶ θρυνώμεν καὶ ἀνορθωθῶαι τῇ πτώματι, καὶ δώσωμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑπὸν, καὶ τοῖς βλεφάροις νυσαγμόν, ἕως ἂν αὐτὰς εἰς τὸ τῆς Κυρίου, κατὰ τὸ δωατὸν ἡμῖν, εἰσελάσωμεν Σκῆνωμα. Τὰς δὲ νέκρας τῆς ἀποστασίας προδρόμους, τὰς θρασυτάτας τῆς ἀντικειμένης, τὰς μυρίων ἐνόχους θανάτων, τὰς κοινὰς λυμεῶνας, τὰς τὸ ἀπαλὸν ἐκείνο καὶ νεοσύστατον εἰς ἐνσέβειαν ἔθνος, τοσάτοις καὶ τηλικαῖς τοῖς ἀποστασίαις διασπαράξαντας· τέτρας τὰς ἀπατεῶνας καὶ Θεομάχους, Σωδοικῇ καὶ Θείᾳ κατεκρίναμεν ψήφῳ· καὶ νῦν αὐτῶν τὴν ἀπόφασιν καθορίζοντες, ἀλλ' ἐκ τῶν ἡδὴ Σωδῶν καὶ Ἀποστολικῶν θεσμῶν τὴν προωρισμένην αὐτοῖς καταδίκην ὑπεκφαίνοντες, καὶ πᾶσι ποιῶντες κατὰ δὴλον. Πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον, καὶ ἔστω ταῖς παρελθούσαις τιμωρίαις ἀσφαλίσθαι, ὡς ταῖς ὀρωμέναις σωφρονίσθαι· καὶ τῶν φθασάντων ὑπάρχει βεβαίωσις, ἢ τῶν ἐνεσηκότων συμφώνησις. Οὕτω διὸ τέτρας ἐπιμένοντες αὐτῶν τῇ πολυτρόπῳ πλάνῃ, πάσης ἀγέλης Χριστιανῶν ἐκκηρύκτας ἐποιήσαμεθα,·

Οὐ μέντοι τῇ κατὰ μέρος ἐκείνῃ Σωδῶν Φώτιος ἐνηρκέθη Ἐπιστάτης δὲ διὰ Γραμματῶν Ἐγκυκλίῳν, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν Ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν, ἐν ἔτει 866. καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀπόνοιαν παραδηλώσας, σέλασθαι μὲν αὐτὰς, ἐπὶ Σωδῶν συγκροτήσας, τοποληρητὰς ἰδίαις παρεκαλεῖτο, ἵνα κοινῇ τε καὶ συμφώνῳ τῇ ψήφῳ τὰς βλασφημίας ἐκείνας, ταῖς δικαιολογίαις τῆς κατακρίσεως παραδοῖεν φλόξιν. Ἐπέδωκε δὲ καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς Ἀρχιεπισκόπους τε καὶ Ἐπισκόπους Ἐπιστολάς, ἐπ' αὐτῷ τέτρῳ καὶ τέτρας παραγενέσθαι, εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινπόλει συναγαγομένην

Συνόδον προῤρεπόμενος. Οὕτω γὰρ αὐθις ἐπὶ τῆς προμνημονοθεΐ-
σης Ἐπιστολῆς Σελίδι 57. „Οὐμὼν, ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τὸ Πνῶμα-
„τος, μᾶλλον δὲ κατ' ὅλης τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὑπερβολῶς ἔ-
„πασα βλασφημία, καὶ μὴ μὲν ἕτερον εἶη τῶν προειρημένων τε-
„τολμημένον, ἐξαρκεῖ καὶ μόνον, μυρίοις αὐτὸς ὑπαγαγεῖν ἀναθέ-
„μασι. Τῶν τὴν γνῶσιν καὶ εἰδῆσιν, κατὰ τὸ παλαιὸν τῆς Ἐκ-
„κλησίας ἔθος, ἀνευεγκῶν τῇ ὑμετέρᾳ ἐν Κυρίῳ Ἀδελφότητι ἐδι-
„καιώσαμεν, καὶ προθύμως καὶ σωμαγωνιστὰς γενέσθαι, ἐπὶ τῇ κα-
„θαιρέσει τῶν δυσσεβῶν τέτων καὶ ἀθέων Κεφαλαίων, παραινῶμεν
„τε καὶ δεόμεθα καὶ μὴ λιπεῖν τὴν πατρῴαν τάξιν, ἣν ὑμεῖς οἱ
„πρόγονοι, δι' ὧν ἔπραξαν, κατέχον παραδεδώκασι. Ἀλλὰ σπεῖδῃ
„πᾶσι καὶ προθυμίᾳ, ἀνθ' ὑμῶν, Τοποτηρητὰς τινὰς ἐλέσθαι ἀπο-
„σεῖλαι, ἄνδρας τὸ ὑμέτερον ἐπέχοντας Πρόσωπον, εὐσεβεῖα δὲ
„καὶ Ἱερωσιῶν, καὶ λόγῳ καὶ βίῳ κεκοσμημένους, ὡς ἂν τὴν ἀρτι-
„φανῇ τῆς ἀσεβείας ταύτης ἐφερπύσασαν γάγγραιναν, ἐκ μέσσης τῆς
„Ἐκκλησίας ποιησώμεθα, καὶ τὰς ἐκμανέντας, τοσαύτῳ ἐπιπορᾶν
„πονηρίας εἰς τὸ νεοπαγὲς καὶ νεοσύστατον ἔθνος, ἀσυνεγκῶν, ἀν-
„ταῖς ἀνασπᾶσαι ῥίζαις, καὶ τῷ πυρὶ παραδῆναι διὰ τῆς κοινῆς
„ἀποφάσεως, ὃ τὰς κεκαίρημένους ὑποδέχεσθαι, τὰ Κυριακὰ θεο-
„πίστει λόγια. Οὕτω γὰρ τῆς μὲν ἀσεβείας ἐλαττωμένης, καὶ τῆς
„εὐσεβείας κραταιωμένης, ἐλπίδας ἔχομεν ἀγαθὰς, εἰς τὴν παρα-
„δοθεῖσαν αὐτοῖς ἀνατρέψαι πίσιν, καὶ τὸ νεοκατήχητον εἰς Χρι-
„στὸν, καὶ νεοφώτισον τῶν Βαλγάρων πλήρωμα, —

„Τῶν ἐν ἑστῶ τῇ τῇ Φιλανθρωπῇ Θεῷ χάριτι, τῇ πάντας
„ἀνθρώπων θέλοντος σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν,
„τῶν παλαιῶν αὐτοῖς δοξασμάτων μετατιθεμένων, καὶ τὴν εἰλι-
„κρινῇ τῶν Χριστιανῶν πίσιν ἐκείνων ἀλλασσομένων, εἰ διανασαΐη
„καὶ ἡ ὑμετέρα Ἀδελφότης συμπροθυμηθῶν, καὶ συγκατεργάσα-
„θαι εἰς τὴν ἐκκοπὴν καὶ καύσιν τῶν παραφυσάδων, ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ
„Χρῆ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν πεποιθότες ἐσμεν, ὅτι τὸ Ποίμνιον
„αὐτῶ ἐπὶ πλέον ἔτι ἀνυψήσεται, καὶ πληρωθήσεται τὸ ἀρημέ-
„νον: ὅτι, εἰδήσεσίν με πάντες, ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.
„Καὶ, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ Φθόγγος τῶν Ἀποστολικῶν δι-
„δαγμάτων, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.
„Δεῖ ἐν τὰς παρ' ὑμῶν, ἀνθ' ὑμῶν σελλομένους, καὶ τὸ ὑμέτερον
„ὑποδυομένους ἱερὸν καὶ ὅσιον Πρόσωπον, τὴν ὑμετέραν Αὐθεντίαν,
„ἣν ὑμεῖς ἐν Πνῶματι Ἀγίῳ ἐκκληρώσαθε, ἐγχειριθῶναι, ὡς ἂν
„περὶ τε τέτων τῶν Κεφαλαίων, καὶ περὶ ἑτέρων τέτοις παρα-
„πλησίων, ἐκ Αὐθεντίας ὧσιν Ἀποστολικὸν Θρόνον, καὶ λέγειν ἱε-
„ροὶ, καὶ πράττειν ἀκώλυτοι, —

Καὶ γὰρ ἔμμενον τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπὶ τῷτο προ-
„καλέμεθα, ἀλλὰ γε δὴ, καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχιερατικῶν καὶ Ἀπο-
„στολικῶν Θρόνων, οἱ μὲν ἤδη καὶ πάρεσιν οἱ δὲ, ἔμμελὰ πολὺν
„χρόνον παρῆναι ἤδη εἰς προσδόκιμοι. Μὴ ἐν ἡ ὑμετέρα ἐν
„Κυρίῳ Ἀδελφότης, ἀναβολῇ τινι καὶ παρατάσει χρόνου, τὰς Ἀδελ-
„φὸς Αὐτῆς διατρίβειν ὑπὲρ τὸ δεόν ποιήσῃ γινώσκουσα, ὡς εἴτι
„παρα

„παρὰ τὴν Αὐτῆς ὑσέρησιν, ἡ κατὰ τὸ δέον, ἐλλείπεις τι διαπραχ-
„θείη, ἡ ἑτερός τις, ἀλλ' εἰς ἑαυτὸν Αὐτὴ τὸ κατὰκριμα ἐπι-
„πάσσαιτο,,

Ἐπὶ τούτοις ἔν θνήσκει μὲν Νικόλαος ὁ Πάπας, διαδέχεται
δὲ τὸν Θρόνον Ἀδριανός. Ὁ δὲ δὴ Φώτιος, ἐπεὶ ὡς πατραλολα
τῷ ἤδη Αὐτοκρατορῶντι ἐτύγχανεν ἐπιτιμῶν, Σωόδε ἀθροισθείσης
τῇ τῷ Βασιλέως κελύσει, ὑπὸ τε Ἀδριανῷ, καὶ τῶν λοιπῶν
τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχῶν, τῷ Θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως κα-
θαίρεται.

Ἀλλ' ἐντεῦθεν ἅμα πάντως ἐκ ἀδηλον, ὅτι Φώτιος ἄχρι τούτου
ἐπαμύων διετέλει τῷ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας Δόγματι. Οὐ
γὰρ ἀγνοεῖν ἔχον, οἱ ἐξ Ἀνατολῆς Πατριάρχαι καὶ Ἀρχιεπίσκο-
ποι καὶ Ἐπίσκοποι, τὴν ἐπὶ κατακρίσει τούτου Δόγματος ἐκείνη, καὶ
τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης ὑπὸ Φωτίῳ προσωπευμένην Σωόδον
(πάντα γὰρ κατ' ἐκείνῳ πανδημεὶ διεπέπρακτο, ἢ τε τῆς κατα-
κρίσεως ψήφος, καθάπερ ἐκ τῶν αὐτῷ Φωτίῳ ῥημάτων σωορᾶν
ἐστὶ, παρρησία κεκήρυκτο) ἡ δ' ἄς περ Φώτιος αὐτὸς διαπεπόμεθα
ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἀνατολὴν, κατὰ τῷ Δόγματι ἐκείνῳ Ἐπιστολὰς
Ἐγκυκλίας ἃς εἰκός, καί τινες γέν τῶν εἰρημένων Ἀρχιεπισκό-
πων τε καὶ Ἐπισκόπων ἀποδεχθῶναι, καὶ μὴ προσέειν οἱ Πα-
τριάρχαι ἡξίωσαν. Ἀλλ' ἡ δ' Ἀδριανὸν ἦπερ, ταῦτα ἐλάνθανεν ὄν,
εἰ μηδαμῶθεν ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τῶν Αὐτοκρατορικῶν γέν Γραμμα-
τῶν Μιχαήλ τε καὶ Βασιλείς, ἐν πάντῃ εἶδέναι εἰκός γε ὡς, ὡς
ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν, ὧν ἐξάρχων ὡς Φώτιος, τό τε Δόγμα αὐ-
τὸ, καὶ ἡ τούτου ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκη, προκατεκέρκτο. Πρὸς
δ' ἔτι, καὶ ὡς τῶν Νικολάου Λεγάτους ἐκείνης οἱ Ἀνατολικοὶ ἀπή-
ταν, Κανονικὰς Ἐπιστολὰς ἀποδεδωκότας Φωτίῳ, αὐτό τε τὸ Δόγ-
μα ἐξίστα, καὶ τὴν τῷ Δόγματι ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ ὁμο-
λογῆσαι κατακρίσεως ἔνοχον καθάπερ ἀνωτέρω αὐτῷ Νικολάου
διεξιόντος, ἐν τῇ πρὸς Ἰγναριον Ἐπιστολῇ ἀκηρύσσει. Πῶς ἔν,
ἡ δὲ ἐνεκά γε τούτων δι' ὅχλου Φωτίῳ γίνεσθαι; τῷ γὰρ ὄντι, διὰ
πάσης ἐκείνης τῆς Σωόδε σιγῇ βαθεῖα περὶ τῆς τῷ Φωτίῳ πίσεως
μόνη δ' ὡς αἰτία ἔυλογος τῆς τούτου πρὸς ἄλλοτε καθαίρεσεως, τὸ
τῷτον, Ἰγναρίῳ ἀδίκως ἀπελαθέντος, ἀντιμαρτυρασθῆναι ἐπὶ τῷ Θρόνῳ.
Ἀλλὰ γὰρ, πῶς ἂν τὴν κακοδοξίαν αὐτῷ οἱ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς
προσωνεῖσαι παρέλιπον, εἰ μὴ, τοῖς ἐπὶ καταψηφισμῷ τῆς τῷ
Πρόμαχος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῷ Τίτῳ διαπεπραγμένοις ἐκείνῳ,
πρότερον καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δόκησαν; Ἦρκεσε γὰρ ἂν, καὶ μόνον τὸ
αἰρέσεως αἰλόντα ἀπελεγθῆναι, ὥς τε ὁ Θρόνος κριθῆναι ἐκπύον.
ταύτης δὲ καὶ μᾶλλον, ἀπρὸς ἂν ἔχου τῆς αἰτίας Βασιλεὺς ὁ
Αὐτοκράτωρ, ὁ ἐπὶ τὴν τῆς Πατριαρχείας περιωπὴν αὐτὸν ἐξά-
ρας, ὡς ἂν μὴ δόξη ἑαυτῷ ἀντιπεριπίπτειν, ὡς δὴ κατ' ἔχθος
αὐτὸν καταρρώσων αὐθις, διὰ τῶν ἐπὶ τῇ πατροκτονίᾳ ἐλέγχων,
ἡ ὑπ' ἐκείνῳ ὑφίστατο. Ὁ μὲν τοι Πάπας Ἀδριανός, καὶ ἴσως
ὡς τῷ Δόγματι διεκδικήτωρ, ἐμὴν, ἀλλ' ἡ δ' αὐτὸς ἐντεῦθεν ἔχε
Φωτίῳ καταψηφίσασθαι, ἄτε ἐν εἰδῶς, ἐκείνῳ ἐν τῷ δε τῷ μέρει

Τόμ: Α'.

Π π

συμφώ-

συμφώνως ὄντας, αὐτόν τε τὸν Βασιλέα, καὶ τὰς Ἀνατολικὰς ἀπα-
ξάπαντας, πρὸς ὧς, εἶπερ ἑαυτὸν ἀντιφρονῶντα δέξαιε, μηδὲν ἐπει-
τα οἷός τε εἶναι κατορθῶν σωεώρα κατὰ Φωλίαν, ὃν ἀπεξελαθέντα
ιδεῖν τῷ Θρόνῳ, πρὸ παντὸς ἐτίθετο σπάδασμα.

Ἐπιεικῶς γὰρ ἄτοπος ὁ γράφων, (11) τὸν Ἀδριανὸν ὑπὲρ τῆς
τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, νεανικώτατα
πρὸς Φώτιον ἀποδύσασθαι, μηδέν τι παρὸν ὑπὲρ τῷ τοιῆδε ἀγῶνος
τεκμήριον ποθεῖν λαβεῖν, ἔδδὲ τὸ τυχόν, μηδὲ ψιλόν τι ῥῆμα τὸ
παράπαν περὶ τῷ Δόγματι, διὰ τῶν ἰδίων Λεγάτων ἐπὶ τῆς Συ-
νόδου ἐκείνης, τῷ Ἀδριανῷ ὅλως ἀντιπροτείναντος. Καὶ ἔτι ἄρα
ἐκ τῶν καταφανῶν, ὅτι Φώτιος τότε Δόγμα, καὶ τὴν ἐν τῷ
Συμβόλῳ τῷ Δόγματι προδήκῳ καταδικάζων, Καθολικὸς ὢν,
ἄχρις ἐκείνου, τῷ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Φρονήματος ὑπερα-
σπισόμενος.

Θνήσκει δὲ Ἀδριανὸς μετὰ ταῦτα· θνήσκει δὲ καὶ Ἰγνατίος.
Καὶ Ἀδριανὸν μὲν διαδέχεται Ἰωάννης ὁ Η'. ἀντὶ δὲ Ἰγνατίου, κα-
θίσταται παρὰ τῷ Βασιλεῶς τὸ δότερον Φώτιος. Κατ' αὐτὰ δὲ καὶ
Ἰωάννη τῷ Η'. ὁ Βασιλεὺς ἐπιστάλας προσεπικυρωθῆναι, καὶ δι'
ἐκείνου αἰτεῖται Φώτιον ἐπὶ τῷ Θρόνῳ τῷ Πατριαρχικῷ, ἢ ἔτι
τέως Ἰγνατίου ἤδη τὸ ζῶν ἀμείψαντος, τὸ δεινὸν ἐκείνο καὶ χαλε-
πὸν Ἀνατολικὸν ἀρθῆ Σχίσμα, ὡς μὴ ἂν ἄλλως ποτὲ παυσόμε-
νον. Οὕτως ἔν τῶν πραγμάτων ἐπαναγκαζόντων, σωεπικυροῖ
καὶ Ἰωάννης τὴν Πατριαρχίαν Φωτίῳ. Ἐφ' ᾧ δὲ ἄρδῳ ἅπασαν
ἐκ μέσων τὴν διαφωνίαν ποιήσασθαι, καὶ ἀφορισμὸν ἐπιβάλλει, τοῖς
τὸ ἀπ' ἐκείνου Φωτίῳ μὴ αἰρεμένοις συγκοινωνεῖν, ὡς δῆλον ἐκ τῆς
ρῆθ. αὐτῷ Ἐπιστολῆς, τῆς ἐν τῷ Θ'. Τόμῳ τῶν Σωδοικῶν· Στήλη
130. Ἐπὶ τοιαύτῳ γεμῶ Σωδήκῳ, ὥς τε Φώτιον ἐν τῇ Σωδῶν, ἐς
μέσον παρελθόντα ἔλεον ἐξαυτήσασθαι· ἥπερ ἐν τῇ αὐτῇ καὶ τότε
πρόσκειται Ἐπιστολῇ: γεγραμμένον, Στήλη 131. Τὸ δ' αὐτὸ, (ἥτοι, τὸ
καὶ ὑπὸ Ἰωάννου Φωτίῳ τὴν Πατριαρχίαν προσκυρωθῆναι) καὶ ὁ
ἐν Κωνσταντινουπόλει Κλήρος ὡσαύτως ἠτήσαντο, ὡς ἐκ τῆς πρὸς
αὐτὸν τὸν Κλήρον Ἐπιστολῆς τῷ Ἰωάννῳ φανερόν, ἥτις ἀριθμεῖται
σ'. ἐν Στήλῃ 140. Δι' ἧς, πρὸς τὰ ὑπὸ τῷ Κλήρῳ ἀπαντῶν γε-
γραμμένα, προσεμπεδοῖ μὲν τὴν Πατριαρχίαν Ἰωάννης Φωτίῳ,
προσίδησι δ' ὁμοίως καὶ τὴν αἰρημένῳ Σωδήκῳ, τὴν περὶ τῆς τῷ
ἐλέως ἐξαυτήσεως· Στήλη 141. Ὅπερ ἔν, καὶ τῇ πρὸς αὐτὸν Φώ-
τιον Ἐπιστολῇ: παρασιωπάται, Ἀριθμ.: σά'. Στήλη 143.

Τοιγαρὲν ἐκ πάσης τῆς Ἀναβολῆς, ἐν Κωνσταντινουπόλει Σωδὸς
συναθροισθείσης, παρσιάζοντων ἔτι καὶ τῶν ἐκ τῷ Πάπᾳ Ἰωάννῳ
ἐν αὐτῇ Λεγάτων, καὶ τοῖς διαπραττομένοις ἅπασιν σωεπύδοκέν-
των, ἀποκαθίσταται τε ἐπὶ τῷ Θρόνῳ τῷ Πατριαρχικῷ πάλιν αὖ
Φώτιος, ἐπιβεβαίωσι δὲ τὴν τοιαύτην ἀποκατάστασιν ἐκείνου, προσε-
νεχθεῖσαν αὐτῷ καὶ Ἰωάννῳ ὁ Η'. Καί τοι δὲ περ ἐλεηθῆναι
μὲν

(11) Κιχώριος ἐν Ζητήμ: ἐχάτω Σελ: 132.

μὲν ἔδαμῶς ἤξις αὐτήσασθαι Φώτιος, ὡς ἰὼ βελομένῳ τῷ Ἰωάννῃ (ἡμέβετο γὰρ ἐκείνος, μόνος χριῶναι τὰς ἀνοσίους τε καὶ κακέρους ἐκδυσωπείσθαι σφίσιν ἐλέως τούξασθαι.) Καὶ πολλὰ δ' ἐπὶ τέτοις ἔτι κατεμάνθανεν Ἰωάννης, (καὶ τὰς αὐτὰς Ἐπιστολάς, τὰς ἐν τῇ Σωόδῳ ἀναγνωθείσας,) ἀλλοίως γενόμενα· ἔδεν ἄλλ' ἐν ἡτῶν, καὶ τέτων ἔτως ἐχόντων, τῷ Φωτίῳ Πατριαρχείαν, ὡς ὑπὸ τῆς Σωόδου διεπέπρακτο ἐπεκύρωσεν, ὃ δῆλον ἐκ τῆς αὐτῆς σφ. Ἐπιστ. Στήλῃ 180. καὶ δὴ, καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὰς Σεβαστὰς Αὐτοκράτορας, Ἀριθμῶ σφ. Στήλῃ 181. δι' ἧς γνήσιον ἐπιγιγνώσκει Πατριάρχῳ ὄντα τὸν Φώτιον. Ἐφέρετό γεμῖν, καὶ τις ἑτέρα Σωδήκη, καθ' ἣν Ἰωάννης εἰς Πατριάρχῳ τὸν Φώτιον δοκιμάσειεν, ἵν' οἱ ἐξ Ἀνατολῆς, δηλονότι, τῶν Βελγάρων ὑποχωρήσῃσι τῇ Καθέδρῃ τῇ Ῥωμαϊκῇ ὅπερ ἐν καὶ ἐν πάσαις μὲν ταῖς αὐτῆς Ἐπιστολαῖς προσετίθει ἐν δὲ τῇ σφ. καὶ σιωπεπινεῦσαι αὐτῷ γράφει τὸ περὶ τέτῃ τῆς Αὐτοκράτορας. Τελούταῖον δὲ, καὶ τῷ Κομμονιτορίῳ, τῷ τοῖς παρεσιάσεσθαι μέλλοσι τῇ Σωόδῳ Λεγάτοις, ὑπὸ Ἰωάννη ἐπιδοθέντι, ἡ Πατριαρχεῖα Φωτίῳ προσεκυρῆτο, ἐν Τόμ. Θ. τῶν Σωοδικῶν Στήλῃ 322. Ἦν δὲ τὸ Ἐνταλτήριον, ἐξ ἰδιαίτερας Σωόδου κατὰ Ῥώμῃ συζήτησης, προεληλυθὸς, ἔχον καὶ τῶν ἐκεῖ Λατίνων Ἐπισκόπων ὑπογραφὰς, Στήλῃ 323. Καὶ ἔτω τοίνυν τῷ Φωτίῳ, ὡς Καθολικῷ τε ὄντι καὶ ὀρθοδόξῳ ὁ Πατριαρχικὸς Θρόνος αὐτῷ ἐπιεκύρωται, ὑπὸ τε τῆς Πάπας αὐτῆς, καὶ ὑπὸ τῆς Λατινικῆς Σωόδου, καὶ δὴ καὶ ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν. Ἐξ ὧν ἔμπης, ἔδει ἔδέποτε, ἦτοι ἐκείνων, ἡ τέτων, ἀντιπρῆτεινέ τινα ἐνοχλῶ Φωτίῳ, ὑπὲρ ὧν φθάσας κατακρίσει καθυπέβαλε, τῷ καὶ ἐκ τῆς Τίτ. Πρόοδον τῆς Ἀγίας Πνύματος. Καὶ τέτῃ ἐν αὐτῷ γίνεσθαι προδηλότατον, ὅτι ἄρα Φώτιος τῆς Καθολικῆς διετέλει Δόγματος προϊστάμενος.

Δῆλον δ' ἐντεῦθεν ἔτι καὶ ἐκεῖνο· ὡς ὁ, τε ὑπὸ τῆς Νικολάου ἀφορισμὸς, καὶ τὰ ὑπὸ τῆς Δ. τῶν ἐν Κωνσταντινῆ πόλει Σωόδου κατὰ Φωτίῳ διαπραχθέντα, τιῶν ἄλλως ἀντιπροβάλλεται. Ἐκεῖνα καὶ γὰρ, διὰ τῆς εἰρημένης Μεγάλῃς Σωόδου, αὐτῆς τε τῆς Ἡ. Ἰωάννης τῇ σιωπῇ, καὶ τῇ τῶν κατὰ Ῥώμῃ σιωπηλῶν Λατίνων Ἐπισκόπων, πάντα κατήργηται, ὥστε τὸ δεύτερον ἤδη ἐπὶ τῆς Πατριαρχικῆς Θρόνου τὸν Φώτιον ἀτρεκῶς κατασηριχθῆναι. Καὶ ταῦτα Ἰωάννης τῆς Ἡ. τῷ Ἀναθέματι καθυποβαλόντος, εἴ τις Φώτιον τὸ ἀπ' ἐκεῖνα Πατριάρχῳ Κωνσταντινῆ πόλεως μὴ ἐπιγνώσκει γνήσιον.

Ἀλλὰ γὰρ, καὶ ἔτως αὐτῷ Πατριάρχῃ εἶναι τὸ Βον· καταστάς ἔτως ἐναρίθμιος τοῖς Καθολικοῖς τελεῖν τεταγμένος ἔτως Ἰωάννη συγκοινωνῶν, καὶ ὡς πορρωτάτῳ τῆς Σχισματικῆς εἶναι τε καὶ νομίζεσθαι ἀπέχων· καὶ ἔτως ἔμπης, εἴ ποτέ τις ἐφεξῆς παρενέπεσε λόγος, περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνύματος ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς, ἔδεν τι ἡτῶν παρρησιαζόμενος αὐτὸς ἴσατο, καὶ τῷ ἀντιφερομένῳ δόξαν καλαδικάζων, ἀνέτρεπέ τε καὶ ἀνεσκόβαζε καθάπερ ἐν καὶ μικρὸν πρότερον, μήπω ἤδη τῆς Πατριαρχείας αὐτῷ

ὑπὸ Ἰωάννη τῷ Η'. βεβαιωθείσης, τὰς παρὰ τὰς ὡς τὴν Κωνσταντίνου θαμίζοντος Λεγάτου, ἡ διέλειπε πολλάκις διερωτῶν, ὅπως ποτὲ ἄρα ἔχον αὐτοὶ δόξης περὶ τῆς Προόδου τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι; ἔς δὲ, ἡ ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ αὐτὸν πρεσβύτου, συμφώνως αὐτῷ κατεμάνθανεν. Οὕτω γὰρ αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀκυληῖας Μητροπολίτῃ Ἐπιστολῇ, Σελίδι 536. ἐν τῇ τελευταίᾳ προθήκῃ τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης, τῆς ὑπὸ Φραγκίσκου τῷ Κομβεφισίῳ ἐν Παρισίοις, ἔτι 1672. Γραικο-Λατινιστὴ ἐκδοθείσης, Σελίδι 536. „Οὐκ ἔασαν μοι δοκῶ, καὶ ἐξὶ πᾶσιν ἐκ τῶ χρόνου „ὑπόγειον περιφανές τὰς ἐν τοῖς καθ' ὑμᾶς χρόνοις Πρέσβεις, ἡ „μόνον ἅπασι, ἀλλὰ καὶ τρίτον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἀναδρα- „μόντας οἱ, περὶ τῆς ἐκσεθείας, οἷα εἰκὸς, ἡμῶν πρὸς αὐτὰς λό- „γους ἀνακινησάντων, ἡδὲν παρηλλαγμένον τῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν „Οἰκουμένῃ ἐξηπλωμένης ἐκσεθείας ἔτε ἔπον, ἔτε φρονῶντες „ἡλέγχθησαν· τὸναντίον δὲ, τρανῶς μεθ' ἡμῶν καὶ ἀδιστάκτως, „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῷ Πατρὶ ἀνεκκήρυξαν ἐκπορεύεσθαι, „Ὡσαύτως δὲ μετ' ἡμῶν, ἐπὶ τῆς προσκυρωσάσης αὐτῷ τὴν Πα- „τριαρχίαν Σωόδα, ἡδὲν τι ἡμῶν, καὶ αὐτὰ συμπραγματοδομέ- „νη, πᾶσα ἀπλῶς ἐπὶ τῷ Συμβόλῳ γινομένη προθήκη, καὶ ἄλ- „λως ἀληθὴς ἡ, καλὰ κέκριται. Ἀλλὰ περὶ τῆς Σωόδου ταύτης, μετὰ ταῦτα.

“Οτι δὲ ἄρα καὶ Καθολικὸς ὢν τῇ πίστει, ὡς εἶρηται, καὶ τὸ κύριον ἔχων τὸ τῆς Πατριαρχίας ἐκῆτι ἀμφίλογον, τῷ τε Ἰωάννῃ ἡδὲ συγκοινωνῶν, ἡ ἔδ' ἐν Σχίσματι ἀπενωγεμένος, ὅμως ἡ τῷ Δοξάσματος τῆς Ἐκπορεύσεως ἡ ἐκ τῷ Τίτῳ, ἡ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης ἐπίσης κατεψηφίσετο: Πρῶτον μὲν ἐκ τῶν Φανερῶν, ὅτι Ἰωάννῃ αὐτὸν τὸν Η'. ἐν ὑπονοίᾳ ἔχεν, ὡς ἐπὶ πα- ρατροπῇ τῷ τε Δόγματι καὶ τῆς προθήκης δεινῶς ἐνεχόμενον. Αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Η'. Ἰωάννης ὁ τῶν δημοφιλῶν, ἐν τῇ πρὸς Φώτιον Ἐπιστολῇ τῇ Γραικο-Λατινιστὴ ἐκδοθείσῃ, ἐν Τόμῳ Β'. Μέρει Β'. τῶν Πανδεκτῶν τῶν Κανόνων, ἔς ἡ Ἀναθολικὴ παραδέ- χεται Ἐκκλησίᾳ ὢν ἡ Ἐκδοσις ἐν Ὁξωνίῳ τῆς Ἀγγλίας, ἔτι 1672. Σελ: 306. „Οὐκ ἀγνοεῖν συμβαίνει ἡμᾶς, ὡς τινες τῶν ἀν- „τόθι, ἐκ εἰρώνης ἀνθρώποι, περὶ τῆς ἐνταῦθα Ἐκκλησίας καὶ „αὐτοὶ ἡ πρὸς ἀλήθειαν ὁρῶντες, κακὰ τινα λέγασιν ἡ τόσον, ὅτι „καὶ τὴν Σὺν Ἀδελφότητι, μικρὰ δὲν, ἐκ ἀγαθὰς ὑπολήψεως „ἔχεν εἰς ἡμᾶς, καὶ τὰς ὑφ' ἡμᾶς, παραπέμψαι. — Διὰ τῶν, ἡ „πρὸ τῷ ὅλῳ τὴν Σὺν Ἀδελφότητι δηλῶσαι μοί τι, προφθάνω „αὐτὸς περὶ τῶν τοιούτων γνωρίζων σοὶ ἵν' εἰδῶς ὅπως ἔχει τὰ „καθ' ἡμᾶς, μὴ παρέχῃς ὥτα τοῖς θέλῃσι λοιδορεῖν, ἀλλὰ μάλλον „ἀποσοφῇν αὐτὰς, καὶ τὰς ἄλλας ποιῇν, μὴ ἀκῆν τὰς λόγους ἀν- „τῶν. Καὶ γὰρ ἡ Σὺν Ἀδελφότητι ἐπίσταται, ὡς ὅτε παρεγένετο „πρὸς ἡμᾶς, ὁ μικρὸν πρότερον ἀποσταλὴς παρ' αὐτῆς, (καὶ) περὶ „τῷ Ἁγίῳ Συμβόλῳ ἡμᾶς ἐδοκίμασεν, εὖρεν ἀπαράτρωτον, καθὼς „ἀρχὴν παρεδόθη ἡμῖν, διατηρῶντας, καὶ μή τε προσιθέντας τι, „ἡ ἀφαιρῶντας. — Καὶ πάλιν ἐν παραδηλῶμεν τῇ Αἰδεσιμότητὶ Σ, „ἵνα

„ἵνα περὶ τῶ ἄρθρου τῆς, δι' ὃ σωέσῃ τὰ σκάνδαλα μέσον τῶν
 „Εκκλησιῶν τῶ Θεῷ, ἔχῃς πληροφορίαν εἰς ἡμᾶς ὅτι ἔ μόνον ἔ
 „λέγομεν τῆτο, ἀλλὰ καὶ τὰς πρῶτον θαρρήσαντας τῇ ἐαυτῶν
 „ἀπονοίᾳ τῆτο ποιῆσαι, παραβάτας τῶν Θεῶν λόγων κρίνομεν, καὶ
 „μεταποιητὰς τῆς Θεολογίας τῶ Δεσπότη Χριστῷ, καὶ τῶν Ἀποστό-
 „λων„ — ἵνα δὴ πληροφορήσῃ Φώτιον Ἰωάννης ὁ Ἡ. ὑφορώμενόν
 πως περὶ αὐτῶ, μήτοιγε τῷ ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ ἀσπαζόμε-
 νος εἴη, τό, τε Δόγμα τὸ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῶ Πνύματος καὶ
 ἐκ τῶ Υἱῶ, καὶ τῷ προθήκῃ ἅμα ἐαυτὸν δέκνυσιν ἀποδοκιμά-
 ζοντα. Ἡ δὲ τῶν λεγομένων παρ' αὐτῶ διάνοια καταδηλος ἐξ ὧν
 φάσκει: „Ὅτι τῆς, ὡς παραβάτας τῶν Θεῶν λόγων κρίνομεν,
 „καὶ μεταποιητὰς τῆς Θεολογίας τῶ Δεσπότη Χριστῷ„ Εἰ τοίνυν
 ἡ ἐξ Υἱῶ Πρόδος τῶ Πνύματος ἡ τῷ Συμβόλῳ παρεισενεχθεῖσα,
 τῶ Θεῷ λόγῳ ἐστὶ παράβασις, καὶ τῆς τῶ Χριστῷ Θεολογίας ἀνα-
 τροπὴ καὶ ἀθέτησις, δῆλον, ὅτι καὶ τὸ δογματίζειν ἐκείνῳ, ἀντιφέ-
 ρεσθαι ἐστὶ πρὸς ἐκάτερον. Καὶ τὸ δόγμα ἄρα, καὶ τῷ τῆς ἐν
 τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ ἐπίσης δῆπρ ἀποδοκιμάζων ἐτύγχανε
 Φώτιος, εἰ, τῆτον πληροφορῶν καὶ περὶ ἐαυτῶ, Ἰωάννης ἀμφοτέ-
 ρων κατεψηφίζετο, καὶ, ὡς ἐκάτερα καὶ αὐτὸς κατακρίνων, τὸ
 πιστὸν ἔστω ἂν ἔχειν καὶ βέβαιον παρὰ Φωτίῳ ἐνόμιζε.

Τὸ δ' αὐτὸ προσέτι καταφανὲς καὶ τῆς Φωτίῳ πρὸς τὸν
 Ἀκυλῆας Μητροπολίτῳ Ἐπιστολῆς, τῆς ἐν τῇ ἐσχάτῃ, ὡς εἴρηται,
 προσεπαυξήσῃ τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης, τῆς ὑπὸ
 Φραγκίσκου Κομνεφισίᾳ ἐκδοδομένης, Σελ: 528. ἔτω καὶ γὰρ αὐτόθι:
 „Ἀλλ' ἔτω περὶ τῆς ἱερᾶς ὑμῶν ἀρετῆς ἔχοντες, καὶ τοῖς ταύτης
 „ἐνσεμνωόμενοι καὶ ἠδόμενοι κατορθώμασι, τὸ νῦν ἡμῶν ταῖς
 „ἀκοαῖς ἐπιπεσόν, ὡς εἶδε μὴ ὀφελεῖ ψυχῆς γὰρ ἐστὶ καὶ ἡ σώμα-
 „τος ἄλγημα. Διὰ ταύτης ἀπὸ θείας μεγάλῃς ἐλπίδα λαβόντες,
 „καὶ αὐτὸ τὸ πάθος ἀνακαλύψαι δεῖν ᾤθημεν. Οὐκ οἶδα, πῶς
 „ἂν ἀλύπως εἴπω; Εἰ μὴ καλῶς ταῖς Κυριακαῖς Φωναῖς ἐξαρχε-
 „θέντες, ἡ τῶν Πατρικῶν τε καὶ Σωδικῶν ὁρῶν καὶ Δογμάτων
 „ἔχοντες λόγον ἑδέναι, ἡ τῆς ἐκείθεν ἀκριβείας ὑπερορῶντες, ἡ
 „τὸν νῦν πρὸς τὰ τοιαῦτα φέροντες πεπωρωμένον, ἡ, ἐκ οἷδ' ὅπως
 „ἀντίς καὶ φαίη! ὅμως ἔν, ὡς εἶδε μὴ ὀφελεν! ἦκεν εἰς ἡμετέ-
 „ρας ἀκοᾶς, ὡς τινες τῶν ἀνὰ τῷ Δύσει, τὸ Θεῶν τε καὶ Πανά-
 „γιον Πνεῦμα, ἔ μόνον ἐκ τῶ Θεῷ καὶ Πατρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶ
 „Υἱῶ ἐκπορεύεσθαι παρεισάγῃσι, καὶ πολλῶ ἐντεῦθεν τῷ βλάβῃ
 „διὰ τῆς τοιαύτης Φωνῆς τοῖς παιδομένοις ἀπεργάζοντα„ Προῖων
 δὲ εἰς πλάτος ἐφεξῆς κατ' αὐτῶ τῶ Δόγματος τῆς τῶ Πνύματος
 Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ διαλέγεται. Τελούτατον δὲ τὸν Ἀκυ-
 λῆας προτρέπεται, ἀναλαβόντα δὴ καὶ αὐτὸν, τὸν κατὰ τῆς Λα-
 τινικῆς ταύτης δοξασίας ἀγῶνα, καὶ τὰς λοιπὰς τῶν Λατίνων, τὰς
 εἰς ἀνοδίας πλάνης παρεξενεχθέντας ἀνακαλέσασθαι. „Καὶ πῶς
 „ἐκ ἂν εἴη (Φησὶ) τὸ σωενεχθὲν πολλῶν μὲν ἄξιον σεναγμῶν,
 „πολλῶν δὲ δακρύων, πολλῆς δὲ σπυδῆς ἀναχατίσαι τῷ νομῷ
 „τῶ πάθους, καὶ μὴ πλείους ὁρᾶν καταβοσκομένους, τῶν εἰς πόλιν
 Τόμ: Α'. P ρ Θεῷ

„Θεὸ καταλογισθέντων, τὸ νόσημα; Διά τοι τῆτο καὶ ἡ ἡμῶν
 „μετριότης, ὡσπερ τινα μέγαν τῆς Ἐκκλησίας πρόμαχον, καὶ οἶα
 „δὴ σκοπὸν τεθειμένον τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ, τῷ ὑμετέραν ἐπ' ἀρετῇ
 „τελειότητι προκαλέμεθα, τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ ζῆλον ἔνθεον εἰς
 „μέσον ἐκπυρσεῦσαι· καὶ οἶα δὴ τῷ Ἀρχιερωσιῶνι λυχνίαν ἀνάπ-
 „τοντα, πᾶσι τοῖς πλανωμένοις Φῶς σωτήριον ἐναυγάσαι καὶ τῆς
 „πλάνης μὲν ἀποσηῆσαι, χαρᾶν γῆσαι δὲ πρὸς τῷ ἀνὰ πᾶσαν
 „τῷ Οἰκισμένῳ ἐξαπλῶν ἐνδοξάζειν,· Κατ' αὐτὸ δὲ τέως τῆς
 „Ἐπιστολῆς τὸ τέλος, καὶ ἐνδοκιμῆσαι ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν λοιπῶν
 „Λατίνων ἀγωνίσματος αὐτῷ προσεπόμενα, ὥς μὴ μόνον ἐκείνης
 „τῆς σχολίας τε καὶ ἀποκρήμναι ἐπὶ τῷ βασιλικῷ ὁδὸν καὶ εὐθείαν
 „ἐπαναγαγεῖν, ἀλλ' ἵνα καὶ μισθὸς αὐτὸς τῆς αἰωνίας, καὶ τὰ τοσάδε
 „ἄλλα ἐπαξίως ἀντικομισθῇ. Οὕτω καὶ γὰρ, ἐν Σελίδι 537.
 „Ἀλλ' εἴθε, εἴγε μηδὲς εἴη, μήτε τῆς ἐκείνης πράξεως μιμητῆς,
 „μήτε ἐνοχὸς τῆς ἀράς· ἀλλ' Ἰλεως μὲν εἴη Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν,
 „τοῖς τε τῇ τῶν πατραλοῶν ὑποσυρεῖσιν ὕβρι, καὶ τοῖς κατεξα-
 „νασᾶσι τῆς αὐτῆς νομοθεσίας καὶ Φωνῆς καὶ Φιλανθρωπίας με-
 „ταγάγοι τῇ σφάλματος, καὶ καταλλαγείη τοῖς ὑβρισαῖς, καὶ πρὸς
 „διόρθωσιν ἰδεῖν παρασκιάσει, καὶ τῇ ἐυλογίᾳ τῶν περισειλάντων
 „τῷ πατρικῷ ἀχρημοσύνῳ περιλάβοι· καὶ μηδένα τῇ λοιπῇ πα-
 „ραχωρήσει γενέσθαι βρῶμα καὶ θήραμα τῇ ἀρχεκάκῃ Θηρὸς,
 „τῆς Σῆς ἱεράς κεφαλῆς τῆς ὑπὲρ τῆς ἐκείνων σωτηρίας ἀγῶνας
 „ἀναδεχομένης, καὶ κατὰ τῇ κοινῇ τῆς φύσεως πολεμίσ τροπαιο-
 „φόρου, καὶ τῷ τῶν πεπλανημένων σωτηρίαν Θεῷ καρποφο-
 „ρήσει καὶ προσαγάγει, δι' ὃν, καὶ ὁ πρὸς ἡμᾶς τῆς Θείας ἀγάπης
 „ἔρως ἀσβεστός τε καὶ ἀδιάρρηκτος σωτηρηθεῖ, ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ
 „Θεῷ ἡμῶν,·

Τοιγαρὲν, ὅτι μὲν Φώτιος, καὶ πρὸ τῆς ἐπὶ τῇ Πατριαρχείᾳ
 ἀποκαταστάσεως καὶ ἐπικυρώσεως, καὶ μετ' αὐτῷ, τοῖς Καθολικοῖς
 συγκατέλεκτο καθολικῶς τε καὶ ἐκτελεσθῶς Φρονῶν, ἐν οἷς ὑπὲρ τῆς
 τῇ Ἀγίᾳ Πνεύματος ἐκ μόνου τῇ Πατρὶς Ἐκπορεύσεως ἀγωνιζόμε-
 νος ἐπαρρησιάζετο, δῆλον ἐντεῦθεν. Οἱ δὲ καὶ εἰσέπειτα τῇ κατὰ
 Φωτίου ἐπιμένοντες δυσμενείᾳ, πανταχῇ διεξίασιν, καὶ ὑπὸ Ἰωάννη
 τῇ Η'. τῶν Βαλγάρων ἔνεκα, κατακρίσεως αὐτὸν ψήφῳ καθυπο-
 βληθῶναι. Οὕτως ὁ τὰ ἐπὶ τῆς ἐν Κωνσταντινῶν πόλει, ὑφ' ἧς κα-
 θήρηται Φώτιος, Σινόδος συλλέξας, τὰ ἐν τῷ Γ'. τῶν ἐκείνης
 Πρακτικῶν μέρει ἐφεξῆς ὑποσυνάπτομενα, τῷ Ἀδριανῷ Ἐπιστολῶν
 ἀναφέρων, τῷ ἐν τῷ Η'. Τόμῳ τῶν Σиноδικῶν, Στήλη 1421.
 „Ο ταῦτα (Φησὶν) εἰπὼν Ἰωάννης, ἐπεὶ τὸν Θρόνον Ἀδριανῷ διε-
 „δόξατο, ἀνεθεμάτισε Φώτιον, ὅτε, τῆς περὶ Εὐγένιον, καὶ τῆς
 „ἄλλης τῆς ἐπὶ Βαλγαρίαν ἀποσταλέντας, ἀπάτη περιήλθε τε καὶ
 „διέφθειρε. Λαβὼν γὰρ Ἰωάννης τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἀναβὰς ἐπ'
 „Ἀμβωνος, εἰς ἐπήκοον πάντων, ἔφη: οἱ μὴ Φώτιον κρίνοντες τῇ
 „δικαίᾳ τῇ Θεῇ δίκῃ κατακρίσεως ἐνοχον, ὥς αὐτὸν κατέλιπον
 „οἱ ἐμοὶ προκατόχοι Νικόλαός τε καὶ Ἀδριανὸς οἱ Ἀγιώτατοι Πά-
 „παι, ἔσω ἀνάθεμα,· Καθάπερ ἐν Φώτιον αὐθις ὑπὸ Ἰωάννη
 κατα-

κατακριθῶσι ὁ αὐτὸς Συγγραφεὺς διέξαιεν, ἔνθα τὴν Ἐπιτομὴν ἐκτίθησι τῶν τῆς Σινώδου Πράξεων, τῶν ἐν τῷ δεξιῷ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐμβόλῳ προγεγραμμένων, ἐν Στήλῃ 1422. προσιδείας: „Ἰωάννης τὰς περὶ Εὐγένιον, ἕνεκα τῶν Βαλγάρων, τὰ „Ἰγνατίου ἔτι περιόντος τῷ βίῳ, ἀπέστειλεν εἰς τὴν Κωνσταντίνην „ἑς, (μετὰ τὴν ἐκείνην τελευτήν) κρατήσας ὁ Φώτιος, καὶ βιασά- „μενος ποικίλως, ἔπεισε κοινωνῆσαι, πρὸς τὸ πλανῆσαι πάντας οἱ „καὶ ἀπελθόντες ἐν τῇ Ῥώμῃ καθηρέθησαν παρὰ Ἰωάννη, ἀνα- „θεματίσαντος ἐπὶ Ἀμβωνος,. Κάθω μὲν ἔν, ἐπὶ τοῖς Βαλγά- ρων πράγμασιν, ὑπὸ Ἰωάννη κατάκριτον ἀνακεκηρύχθαι Φώτιον μὴ ἔχει ταῦτα ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς πεπονθέναι συμβεβημένοι καὶ αὐτὸν Ἰγνατίον, τὸν καὶ ἐπὶ τῆς ἀκοινωνησίας προσέτι τὸ ζῶν ἀμείψαντα; ἀλλὰ μὴ τοῖς Καθολικοῖς παρὰ τὸτο Ἰγνατίος ὑπὸ Λαλίνων ἔ συγ- καλεάζεται; Οὐκὲν ἄρα ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ, Ἰωάννης ἂν συγ- καταταχθεῖν Νικολάῳ τε καὶ Ἀδριανῷ, τοῖς ἀκοινωνησίαν κατα- ψηφισαμένοις Φωτίῳ, ὡς δὴθεν ἐπιβεβηκότος τῷ Θρόνῳ τῆς Κων- σταντινουπόλεως. Ἀλλὰ γὰρ καὶ Φώτιον ὑπὸ Ἰωάννη ἀφορισμῷ κα- θυπενεχθῆναι, ὃ, φησὶν, ὁ Συγγραφεὺς ἐκεῖνος, ἐπιεικῶς ψεῦδος ἔστιν. Ἐφ' ᾧ γὰρ ἐκεῖνο παραδραμεῖν, ὅτι μετὰ τὸν Πάπαν Στέ- φανον τὸν Ε'. περιῶ ἕτος τῷ βίῳ συγγράφω, εἰς μέντις ὧν τῶν ὑπεναντίων Φωτίῳ, ἐκ δὲ τῶ ἀκολούθῳ ἔδὲ πισθῆναι ἄξιον, ἀπό- χρη δὴ καὶ αὐτὰ ἄπερ διέξαιεν, αὐτὸν ἀπελέγξαι ψευδόμενον. Τῶν γὰρ ἐπὶ Βαλγαρίας ἕνεκα στυγερόντων, ὑπὸ τῷ Ἰωάννῃ, φησὶ, τὸν Φώτιον καταδικαθῆναι, ὡς δὴθεν τὰς περὶ Εὐγένιον ἀπεσταλμένους δόλῳ περιελθόντα, καὶ μετὰ τὴν Ἰγνατίου τελευτήν κοινωνῆσαι αὐτῷ παραπέσαντα, καὶ πάντας ἕτω παρακρυσάμενον καὶ διὰ ταῦτα δὲ καὶ τῶν Λεγάτων αὐτῶν ὑπὸ Ἰωάννη τῇ αὐτῇ δίκῃ συγκαθυπενεχθῆναι. Ἀλλ' εἰ γὰρ ταῦτα μετὰ τὴν Ἰγνατίου τελευτήν σωλῶχθη, αἰὶς δὴπρ πρὸ τῆς Μεγάλης ἐκείνης Σινώδου διαπραχθῆναι αὐτὰ, καὶ ὡς Φωτίῳ ὁ Θρόνος ὁ Πατριαρχικὸς προσκεκύρωται καὶ ἕτω, πρὶν ἢ δι' Εὐγενίαν, καὶ τῶν τῶν συλ- λεγατοδυσάντων τὴν πρὸς Ἰωάννη γενέσθαι αὐτῷ προσεπιβεβαίωσιν. Ἀλλὰ μὴ ἀπὸ τῆς Ἰγνατίου τελευτῆς, μηδεμίαν τὸ παράπαν ἔριν τε καὶ διαμάχην Ἰωάννης μέσον, καὶ Φωτίῳ παρεγχωρήσαι, Φωτὸς φαινοτερον ἔστιν. Ἰγνατίου γὰρ μετασάντος τῶν τῇδε, αὐτίκα Φώτιος ἐπὶ τῷ Θρόνῳ ἀντικαθίστατο μεθ' ὃ πρὸς Ἰωάννῃ ἐπέσελ- λον οἱ τῆς Ανατολῆς Αὐτοκράτορες, τὴν ἐκείνην προσεπικύρωσιν καὶ παρὰ τῶν αὐτῶν αἰτάμενοι. Ἐπὶ ἔν τῶν, τὰς ἐξ αὐτῶν Λεγάτους Ἰωάννης διεξεπέμπετο, (ἐν οἷς καὶ ὁ ῥηθεὶς Εὐγένιος ὡς) ἵνα τὰ περὶ τῶ Φωτίου ἀνακρίναντες ἐπανέλθωσι. Τοῖς δὲ, κατὰ γὰρ τὸ κελεύθῳ μὴ ἐπανίσταν, ἀλλ' ἐν Κωνσταντινουπόλει χρονοτριβῶσιν ἑτέραν τοιαύτην αὐτοῖς, (καὶ περ ἐκ αἰετοῖς ὀφθαλμοῖς) Λεγατείαν ἀντιτίθετο Ἰωάννης, ἐφ' ᾧ ἐξ αὐτῶν παρσιάσκειν τε τῇ ἐπαθροισθη- σομένη Σινώδῳ, καὶ ταῖς παρ' ἑαυτῶν ψήφοις τὴν Πατριαρχίαν Φωτίῳ προσεμπεδώσεσθαι κατακρίσει δ' ἡμεῖς καθυπέβαλε τῶν, τῶ ὅπερ ὁ ῥηθεὶς Συγγραφεὺς καταψύδεται. Καὶ ταῦτα δὴπρ

Φανερά γίνεται πάντα ἐξ αὐτῆς τῆς Ἰωάννης Ἐπιστολῆς, ὡς Εὐγενίῳ αὐτὸς τῷ Ὁσιωσίῳ Ἐπισκόπῳ, καὶ Παύλῳ τῷ Ἀγκονιτανῷ, ὡς τοποτηρηταῖς ἰδίῳις γράψας ἐπέσταλεν. Ἐν Ἐπισ: ἀριθμ: σγ. ἐν Τόμ: Θ'. τῶν Σωδικ: Στήλῃ 148. ἐν ἣ τοιαύδε ἀναγινώσκεται: „Καὶ περ ἔχ ὡς ἡμῖν βελομένοις ὡς διεπράξαθε. (ἔδει γὰρ ὑμᾶς „τῷ Κωνσταντίνῳ καταλαβόντας, καὶ τὰ περὶ τῆς εἰρώνης καὶ τῆς „ἐνώσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐκᾶ ἀνακρίναντας, εἰς Ῥώμῳ ἐπανελθεῖν „ἐνταῦθα, καὶ ἡμῖν τὰ πάντα βεβαίως ἀνενεγκεῖν.) Περὶ δ' ἐν „τῷ πρώτῳ Ἀποστολῶν ἑδαμῶς εὐδοκιμηκότας, μηκέτι ἄλλῳ ἐπ' „αὐτῇ ὑμᾶς προσῆκεν ἐπιτραπιῶαι: ἀλλ' ἡμεῖς τῇ τῆ Ἀποστολικῆς „ἐλέως ἡμερότητι χρώμενοι, ὅπως τε, τῷ γῆν δόδεραν ταύτῃ „πιστῶς ἐκτελέσητε Λεγατείαν, σωεργὰς ὑμᾶς τῷδε τῷ Ἱερομονά- „χῳ καὶ Πρεσβυτέρῳ Καρδιναλίῳ, καὶ ἡμῖν σωήθῃ, σωάπτομεν. „Καὶ τὰ περὶ τῆς εἰρώνης τε καὶ ἐνώσεως τῆς τῆ Θεῆ Ἐκκλησίας „διαπρακτέα, καλὰ τὰ Ἀποστολικά τῆς καθ' ἡμᾶς Αὐθεντίας Γράμ- „ματα, καὶ κατὰ τὸν τῆ ἡμετέρῃ Κομμονιτορίῃ κεφαλαιωδῶς ἀνα- „γεγραμμένον τύπον, ἀκριβοσκοπῶ ὡς οἶον τε προσοχῇ ἅμα συ- „ναπεργάσηθε καὶ ἔως εἰς πέρας ἀγάγητε, ὡς ἂν καὶ τῆς παρ' „ἡμῶν χάριτος, ὡς διὰ τῶν πρότερον ἐκ παρακοῆς πεπραγμένων „παρωξιώατε, πιστότερον νῦν γε καὶ εὐπειθέστερον ἐξυπηρετήσαντες, „εὐμενεστέρας τυχεῖν δωηθῆτε,,.

Τὰ δὲ λοιπὰ τῶν Απομνημονομάτων, ἐκ τῶν ἄλλων τῆ Ἰωάννης Ἐπιστολῶν ἀνωτέρω ἀνιῶνται. Εἰ τοίνυν μετὰ τὴν τε- λούτῃ Ἰγνατίῳ Ἰωάννης Φώτιον ἀφορισμῶ καθυπέβαλε, πῶς καλὰ τὸ αὐτὸ ἅμα ἐπὶ τῷ Πατριαρχείῳ καθίδρυε; Τίς γὰρ ἔστω σωρὸς ὅσον ταῦτα ἀλλήλοις ἐστὶν ἀσύμβατα; Ἀλλ' αὐτό γε τέως ἀριδι- λως παρίσταται, καὶ τῶν ἐπὶ τῆς τῆ Βένκῃ Σωδικῆς Πραγμα- τεύας, ἐν αὐτοῖς προοιμίῳις, λεγομένων, ἅπερ ἐφεξῆς ἡμῖν ἐκτε- θάσεται. Ἦδη δ' ἐκείνο μᾶλλον ἐστὶ βεβαίως ῥηθὲν, ὅτι ὑπὸ τῶν Ἰωάννῳ διαδεξαμένων ἀφορισμοῖς Φώτιος ἐκ νέῃς ὑπῆνεκται, τῶν προσκυρῆν ἀμέλει διὰ σπασθῆς θεμένων, τὸ κατὰ τέτῃς φθάσαν προκηρυχθῆναι ὑπὸ Νικολάου τε καὶ Ἀδριανῆς, καὶ τῆς ἐν Κωνσταν- τινῆ πόλει Δ'. Σωδὸς, Ἀνάθεμα. Οὕτω γὰρ δὴ καὶ Στέφανος ὁ Ε'. Φώτιον ἀπηξίῃ Πατριάρχῳ ἐπιγινώσκων, ἅτε δῆθεν Λαϊκὸν ὄντα, καὶ πρὸς τῆς Νικολάου, καὶ τῆς Δ'. τῶν ἐν Κωνσταντινῆ πόλει Σωό- δων ἀποφανθέντα κατάκριτον ὡς δῆλον ἐκ τῆς ἐκείνῃς Ἐπιστολῆς, τῆς ἐν Τόμ: Θ'. τῶν Σωδικ: Στήλῃ 367. 368. Στεφάνῳ δὲ τῷ Ε'. παρηκολογητικῶς ἐν τέτῳ φαίνεται καὶ Φόρμοςος ὁ μετ' ἐκείνον Παπίσας, ἐν Ἐπισ: Α'. τῇ πρὸς Στυλιανὸν, Στήλῃ 428. 429. Τέως δὲ καὶ Ἰωάννης ὁ Θ'. Αὐτόθι, ἐν Στήλῃ 994. Οὕτως ὑπε- ναντιώτατα σφίσιν οἱ Ῥώμης Πάπαι διεθεσίσαντο. Ἦδη μὲν γὰρ ἢ τῶν Πραγμάτων ἑτάλη ὑπὸ Ἰωάννης τῆς Η'. ἐξόρεσο· τὰ τῶν Ἀφορισμῶν ἐπιτίμια, τὰ ὑπὸ Νικολάου καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινῆ πόλει Δ'. Σωδὸς κατὰ Φωτίου προκαταψηφισθέντα ἀνῆρητο καὶ πᾶς, ὅς ἂν μὴ Φώτιον, ἐπιγινώσκοι τὸ ἀπ' ἐκείνῃς, Πατριάρχῳ ὄντα γνήσιον καὶ ἀληθινόν, κατακρίνο, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται. Πῶς
ἐν

ἐν ἔτῳ ἀναίδῳ ὕπερον, κυρίως εἶναι τὰς ἀκυρωθέντας Ἀναθεματισμοὺς ἠξίωσαν; Πάντως γὰρ, ὃ μόνον ἔτῳ ἀντιβάνοντες ἂν εἶεν τῷ Ἰωάννῃ οἱ αὐτὲς τέττε διάδοχοι, ἀλλὰ καὶ ὑπόβητοι ἐν δικῇ κριθεῖεν τῷ Ἀναθέματος, ὅπερ ἅπασιν Ἰωάννης, τοῖς Φώτιον τῷ λοιπῷ μὴ ἂν ἀποδεχομένοις, ἐπανετέτατο.

Ὡς ἐν τὰ περὶ τῷ Φωτίῳ ἐπαναλαβῆν: καὶ αὐθις ἔτος, ὑπὸ Λέοντος, τῷ μετὰ Βασίλειον ἀναδησαμένῃ τὸ κράτος, τῆς Καθέδρας ἀποσεσέβηται· ἔχ' ὅτι τῇ Στεφάνῃ Ἐπιστολῇ, κατὰ τῆς Φωτίῳ Πατριαρχείας, πειθαρχῆσαι Λέων προήρηται, ὡς ἐγκυαυχῶνται Λατῖνοι· ἀλλ' ὅτι ἐτέρῳ προχαρίζομενος, τῷ ἐπὶ τῆς βασιλείας ἀνάρρησιν τὸ πρὶν διεσπάρδαξε Φώτιος· καθάπερ ἐν αὐτῷ διέξεισι Στυλιανὸς, ὃ πλείω πνέων τῷ κατὰ Φωτίῳ δυσμένειαν ἐν τῇ πρὸς Στέφανον τὸν Πάπαν αὐτῷ Ἐπισ: Τόμ: Θ'. τῶν Σωοδικ: Στήλῃ 372. Καὶ περὶ μὲν Φωτίῳ εἰς τέτο ταῦτα.

Ἐπεὶ δὲ ἄρα, ἐξ ὧν οἱ ὑπὸ Νικολάου ἐς Βελγαρίαν ἀποσάλλοντες διεπράξαντο Λεγάτοι, Φανερόν ὡς ἅπασιν, ὡς τινὲς τῶν Λατίνων τὸ μετὰ τῆς προθήκης ἡσάκοντα Σύμβολον, ἐντεῦθεν καὶ ἡ μετὰ τῷ Ἰγνατίῳ τελούτῳ τὸ Πατριαρχεῖον Φωτίῳ προσκυρωσαμένη Σύνοδος, τῷ καινοτομίαν ἀνατρέψασα, τὸ ἀπαράτρωτον διετήρησε τῷ Συμβόλῳ, μηδὲν ἐξῆναι τέτῳ ἐμπαρεσάγειν ἐπιθεσίσασα, καὶν ἀληθὲς ἢ προσιδέμενον. Ταύτη τοι καὶ τὰς Ἰωάννης Λεγάτους ἐπὶ τῆς αὐτῆς Συνόδου, ἀπαραποιήτως τε καὶ οἰασθὲν ἄνευ προθήκης τὸ Σύμβολον ἐκφωνηθὲν, ὑπογεγραφέναι διέξεισι Φώτιος, ἐν τῇ προμνημονοβδείῃ πρὸς τὸν Ἀκυληῖας Μητροπολίτῳ Ἐπιστολῇ, ἧς τῶν περὶ τέττε ῥημάτων ἀλλαχόσε ἐπιμνησόμεθα. Τῆς δὲ δὴ Συνόδου ταύτης τὰ Πρακτικὰ ὀλοχερῇ διασώζεται παρὰ Λατίνοις ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις, τῇ τε Οὐατικανῇ καὶ τῇ Κολομνισίᾳ, ὡς μαρτυρεῖ Βαρώνιος, ἔτει 879. Ἐκ τέτων ἐν τῇ ΒΕΚΚΟΣ σωελάξατο Βιβλίον, ὃ ἐπιγραφῇ: „Περὶ Ἐνώσεως καὶ Εἰρήνης τῶν τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας Ῥώμης Ἐκκλησιῶν.“ Καὶ ἕτερον δὲ ἐτι περὶ τῷ αὐτῷ ἐπιγραφέν: περὶ τῆς αὐτῆς Ἐκκλησιαστικῆς ὁμοίως Εἰρήνης. Ἐξ αὐτῆς ἐν τῆς Ἱστορίας μόνης, τὸ τῷ σκανδάλῳ ἀτόπημα δέκνυται. Τὸ γὰρ τοι Βιβλίον, ἐν τῷ τῆς Οὐατικανῆς Βιβλιοθήκης Χειρογράφῳ, ἀρχεται ἔτῳ: „Ἦν ἂν μακάριον ἀληθῶς, εἶγε τὸ τῷ Εὐαγγελικῷ κηρύγματος κτ:“ Ἐν τέτῳ δὲ ἄρα τῷ ἐς ἄκρον, μεταξὺ τῷ Ῥώμης Πάπα Ἰωάννῃ τῷ Η'. καὶ Φωτίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ, ὃ Συγγραφεὺς διεξέρχεται σύμπνοϊαν καὶ ὁμοφροσύνῃ, κατὰ τῷ τελούτῳ μάλισα τῆς Συνόδου, δι' ἧς ἔτος τῆς ἐπὶ τῷ Θρόνῳ ἔτυχεν ἀποκαταστάσεως. Ἐκ δὲ δὴ τῆς τῷ Βέκκῃ Συγγραφῆς ταύτης, ἔστιν ὃς πάλαι ἀποδρεψάμενος, ὅσα πρὸς τῷ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνήκε Σύνοδον, ἔτῳ ἐπέγραψε: „Περὶ τῆς Ἀγίας τε καὶ Οἰκουμένης „Συνόδου, τῆς ἀποκαταστησάσης Φώτιον τὸν Ἀγιώτατον Πατριάρχῃ „χῳ εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Θρόνον, καὶ τὰ μέσον τῶν δύο „Ἐκκλησιῶν σκάνδαλα διαλυσάσης, τῆς παλαιᾶς λέγω καὶ νεω- „τέρας Ῥώμης.“

Τόμ: Α'.

Σ σ

Τὰ

Τὰ μὲν ἔν ἐκ τῆς Λόγου τῆς Βέκκας, ἔπερ ἀρχή: „Ἦν ἂν „μακάριον,, κτ.: ἀποδρεφθέντα ταῦτα, ἐν τοῖς κατὰ τὴν Βοδ-
 λεϊάνιον δημοσίαν Βιβλιοθήκῃ χειρογράφοις διασωζόμενα ἐν Ὁξω-
 νίῳ, σωάμα ταῖς αὐτόθι τυπογραφείσαις, ἐν ἔτει 1672. Πανδέκ-
 ταις τῶν Κανόνων τῶν τε Ἀγίων Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἁγίων περ ἢ
 τῶν Γραικῶν Ἐκκλησία παραδέχεται Σωόδων, ἐν τῷ Β'. Τόμῳ,
 Μέρει Β'. κοινοῖς ἐκδόδοις Τύποις καὶ αὐτά. Ἡ δὲ τῆς Βέκκας
 Πραγματεία, ἐξ ἧς τὰ τῆς Σωόδου ἐκείνης Πρακτικὰ ἀποδέδρεπται,
 ὡς τε ἀνωτέρω ἐλέγομεν ἐν τῇ Οὐατικῇ ἀποκείσθαι Βιβλιοθήκῃ,
 ἔτι (Αὐτ.: Σελ: 273.) ἐστὶν ἀρχομένη, ὡς ἐξ αὐτῶν καὶ μόνων
 τῶν τῆς περὶ τῆς Σωόδου ἐκείνης λόγου Προοιμίων φανερόν γίνεσθαι,
 ὅτι ἐν αὐτῇ, οἱ παρὰ Ἰωάννη ἀποσαλέντες Λεγάτοι ἐπὶ τῷ αὐτῷ
 συνηλθον Φωτίῳ ὁμοφρονήσαντες. Οὕτω γὰρ ἔχει: „Ἦν ἂν μα-
 „κάριον ἀληθῶς, ἔγχε τὸ τῆς Εὐαγγελικῆς κηρύγματος ἀπλὴν τε
 „καὶ ἀνεξέταστον τῇ τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ διέλαμπεν ἐς αἰ. Ἐπεὶ
 „γὰρ παρήλθε μὲν τῶν ὧδε Νικόλαος, ἀπῆλθε δ' ἐπ' αὐτῷ Ἀδρια-
 „νός, καὶ Πάπας Ἰωάννης τὸν Ἀποστολικὸν διαδεξάμενος Θρόνον,
 „ἐσσωδιεδέξατο καὶ τὴν κατὰ Φωτίαν δυσμένειαν ἀλλ' ἐπὶ τῇ εἰς
 „τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ἐπανόδῳ αὐτῆς δεξιῶς αὐτὸν ἀπεδέ-
 „ξατο. Σωόδον τε Φώτιος ἐν Κωνσταντινῇ πόλει ἀθροίξει ὑπὸ πλειό-
 „νων, ἢ τριακοσίων Ἀρχιερέων συγκροτημένῳ, καὶ Κανόνας ἐκτί-
 „θησι καὶ πᾶν εἶ τι κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ τῆς
 „διαφορᾷ χρόνῳ ἐπράχθη καὶ ἐλαλήθη, Ἀναθέματι παραδίδωσι
 „καὶ διὰ μέσων τῶν, ὧν ἡ τοιαύτη τῆς ἐνώσεως Σωόδου ἐξέδετο
 „Πρακτικῶν, τοιάδε ὑπὲρ αὐτῆς τῆς Ἰωάννης, τῆς προῖσαμένης τῆς
 „παρ' αὐτῆς δυσφημιμένης τὸ πρὶν Ἐκκλησίας, ἐν ταῖς αὐτῆς ἀνα-
 „κηρύττει διαλαλιάς,,. Ὡσαύτως δ' αὐτὰ ταῦτα, (ἔστιν ὧν, τῶν
 κατ' ἀρχὰς λεγομένων, παραλειφθέντων) καὶ ἕτερα δὲ πλείονα
 ἐκ τῆς αὐτῆς τῆς Βέκκας Σωοδικῆς Πραγματείας, καὶ Λέων ἀνα-
 φέρει ὁ Ἀλλάτιος, ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Ὁμοφροσύνῃ περὶ τὰ τῆς Κα-
 θολικῆς Πίσεως Δόγματα, τῶν ἀνὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ Λιβύην, καὶ
 καὶ Εὐρώπῃ Χριστιανικῶν Ἐθνῶν, τῇ ἐν Μογυντίᾳ ἐκδοθείσῃ, ἐν
 ἔτει 1655. καὶ τοῖς περὶ τῆς διωκεῖς Ὁμονοίας τῶν Ἐκκλησιῶν,
 Λατινικῆς τε καὶ τῆς τῶν Γραικῶν, Σελ: 114. καὶ:

Παρεκτός ἐν τῶν ἄλλων, (ἃ πρὸς τὸ παρὸν ἔδεν τείνει)
 ἔτις ὁ ῥηθεὶς Ἀνώνυμος Συγγραφεὺς ἐκ τῶν τῆς Βέκκας διέξειςιν,
 ἐνθα ἀνωτέρω εἶρηται, Σελ: 285. „Ἐπὶ τῆς δε τῆς 5. Πράξεως
 „ἐξεφωνήθη ὁ κοινὸς ὅρος, ἦτοι τὸ Ἅγιον τῆς Πίσεως Σύμβολον,
 „καὶ ἔχει ἔτις, ὡς ἔχει σήμερον. Καὶ παρόντων τῶν ἀπὸ Ῥώ-
 „μης, καὶ τῶν λοιπῶν μεγάλων Θρόνων, ἑδαμῶς παραβλαβέντων
 „εἰς τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον,,. Εἶτα ἐν Σελίδι 288. „Οἱ
 „Ἀγιώτατοι Πρέσβεις καὶ Τοποτηρηταὶ τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης
 „ἐβόησαν: πρέπον ἐστὶ μὴ ἕτερον ὅρον καινουργηθῆναι, ἀλλ' αὐτὸν
 „τὸν ἀρχαῖον, καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Οἰκουμενὴν κρατῆμενόν τε καὶ
 „δοξαζόμενον ἀναγνωθῆναι τε καὶ βεβαιωθῆναι. Ὅθεν καὶ Φώτιος
 „ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης ἔφη: Κατὰ τὴν κρίσιν τῶν Ἀδελφῶν
 „καὶ

„καὶ Σωιερέων ἡμῶν, ἀναγινωσκέτω. Καὶ δὴ προτραπείς Πέτρος
 „Διάκονος καὶ Πρωτονοτάριος ἀνέγνω: Τῷ Κυρίῳ καὶ Θεῷ καὶ
 „Σωτήρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ σεπτῷ καὶ Θείῳ Διδασκαλίᾳ,
 „τοῖς τῆς διανοίας κόλποις ἀδιστάκτῳ γνώμῃ, καὶ Πίσεως τεθεμε-
 „λιωμένη καθαρότητι, καὶ τῶν Ἀγίων αὐτῶ Μαθητῶν καὶ Ἀπο-
 „στόλων τὰς Ἱερὰς Διατάξεις, καὶ τὰς Κανονικὰς Τύπας ἀπλανε-
 „σάτη κρίσει σωεξισέντες καὶ σωδιασώζοντες. Ναὶ δὴ καὶ τῶν
 „Ἀγίων καὶ Οἰκουμενικῶν ἑπτὰ Σωόδων, ὡς τῶ αὐτῶ καὶ ἐνὸς
 „Ἀγίου Πνεύματος ταῖς ἐπιπνοίαις ἰδιωμένων καὶ ἐνεργημένων,
 „τὸ κήρυγμα καὶ τὰς Κανονικὰς Θεσμὰς ἀπαρাত্রώτες τε καὶ ἀκα-
 „πηλοῦτες, εἰλικρινεσάτη τε καὶ ἀκλονήτῳ δόξῃ τιμῶντες τε καὶ
 „σωδιαφυλάττοντες, ἀποβαλλόμεθα εἰς ἐξεκκλησίασαν, σέργομεν
 „δὲ καὶ ἀποδοχῆς ἀξίως ἔχομεν, εἰς, οἷα δὴ ὁμοδόξους, ἢ καὶ τῆς
 „εὐσεβείας καθηγητὰς, τιμῶν καὶ σέβας ὅσιον ὀφειλομένους ἀπέφη-
 „ναν. Οὕτω περὶ τῶν Φρονῶντες, καὶ κηρύττοντες τὸν ἄνωθεν
 „ἐκ Πατέρων, καὶ μέχρις ἡμῶν κατεληλυθότα τῆς ἀκραφνεσάτης
 „τῶν Χριστιανῶν Πίσεως ὅρον, καὶ διανοία καὶ γλώσση σέργομεν τε,
 „καὶ πᾶσι διαπρυσίῳ τῇ Φωνῇ διαγγέλλομεν, εἰδὲν ἀφαιρῶντες,
 „εἰδὲν προσιδέντες, εἰδὲν ἀμείβοντες, εἰδὲν κτεδηλοῦντες. Ἡ μὲν
 „γὰρ ἀφαιρέσις καὶ ἡ πρόθεσις, μηδὲ μιᾶς ὑπὸ τῶν τῶ πονηρῶ
 „τεχνασματῶν ἀνακινημένης Αἱρέσεως, κατάγνωσιν εἰσάγει τῶν
 „ἀκαταγνώστων, καὶ ὕβριν τῶν Πατέρων ἀναπολόγητον. Τὸ δὲ
 „κτεδήλοις ἀμείβειν ῥήμασιν ὅρας Πατέρων, πολὺ τέττα χαλεπώ-
 „τερον. Διὸ τὸν ἐξ ἀρχῆς τῆς Πίσεως ὅρον, πόθῳ Θείῳ, καὶ
 „διανοίας ἐνδύτητι, ἡ Οἰκουμενικὴ αὐτῇ Σύνοδος ἐνσερνισαμένη τε
 „καὶ θειάζουσα, καὶ τὸ τῆς Σωτηρίας σέρεωμα ἐν αὐτῷ θεμελιῶσα τε
 „καὶ ἀνεγείρουσα, ἔτω Φρονεῖ, καὶ κηρύσσει πᾶσιν ἐμβοᾷ: Πισθῶ εἰς
 „ἓνα Θεὸν κτε: τῷ Θεῷ Συμβόλῃ ἄχρι τέλους. Οὕτω Φρονῶμεν
 „ὅτ ταύτῃ τῇ Ὁμολογίᾳ τῆς Πίσεως ἐξαπλῆθημεν δι' αὐτῆς πᾶσαν
 „Αἵρεσιν θραυομένῳ τε καὶ καταλυομένῳ ὃ τῆς ἀληθείας λόγος
 „ἀπέδειξε: τὰς ἔτω Φρονῶντας, Ἀδελφὰς, καὶ Πατέρας, καὶ συγ-
 „κλήρους τῆς ἄνω πολιτογραφίας ἐπιγραφόμεθα. Εἰ δέ τις ἑτέραν
 „Ἐκθεσιν παρὰ τῆτο τὸ Ἱερὸν Σύμβολον, τὸ ἄνωθεν ἐκ τῶν μα-
 „καρίων καὶ Ἱερῶν Πατέρων ἡμῶν μέχρις ἡμῶν διαφοιτήσαν,
 „τολμήσειεν ἀναγράψασθαι, καὶ ὅρον Πίσεως ὀνομάσαι συλήσαι τε
 „τὸ ἀξίωμα τῆς τῶν Θεσπεσίων ἐκείνων Ἀνδρῶν Ὁμολογίας, καὶ
 „ταῖς αὐτῶ εὐρεσιλογίαις τῆτο περιάψαι, κοινόν τε μάθημα τῆτο
 „προθεῖναι πιστοῖς, ἢ καὶ τοῖς ἀπὸ Αἱρέσεως τινος ἐπιστρέφουσι καὶ
 „ῥήμασι νόθοις, ἢ προθήκαις, ἢ ἀφαιρέσεσι, τῷ ἀρχαιότητι τῶ
 „Ἱερῶ τέττα καὶ σεβασμίᾳ ὅρα κατακτεδηλεῦσαι ἀποθρασυδείῃ,
 „κατὰ τῷ ἤδη πρὸ ἡμῶν ἐκφωνηθεῖσαν ψῆφον ὑπὸ τῶν Ἀγίων
 „καὶ Οἰκουμενικῶν Σωόδων: εἰ μὲν τῶν Ἱερωμένων εἴη τις, παν-
 „τελεῖ καθαιρέσει τῆτον καθυποβάλλομεν: εἰ δὲ τῶν Λαϊκῶν, τῷ
 „Ἀναθέματι παραπέμπομεν. Καὶ μετὰ τῷ ἀνάγνωσιν ὃ Ἱερὸς
 „Σύλλογος ἐξεβόησε: πάντες ἔτω Φρονῶμεν ἔτω πισθῶμεν ἐν
 „ταύτῃ τῇ Ὁμολογίᾳ ἐξαπλῆθημεν, καὶ τῶ Ἱερατικῶ βαθμῷ ἡξιώ-
 „μεθα.

„μεθα. Τὸς ἑτέρως παρὰ ταῦτα φρονῶντας, ὡς ἐχθρὸς Θεὸς καὶ
 „τῆς ἀληθείας ἡγέμεθα. — Εἴ τις παρὰ τὸτο τὸ Ἱερὸν Σύμβολον
 „τολμήσῃ ἕτερον ἀναγράψασθαι, ἢ προθέσθαι, ἢ ὑφελῆν, καὶ ὅρον
 „ὀνομάσαι ἀποθρασυθείη, κατάκριτος καὶ πάσης Χριστιανικῆς Ὁμο-
 „λογίας ἀλλότριος. Τὸ γὰρ ἀφαιρῆν, ἢ προσιδέναι, ἀτελεῖ τὴν
 „εἰς τὴν Ἀγίαν καὶ ὁμοῦσιον Τριάδα μέχρι σήμερον ἀνέκαθεν κα-
 „τιῶσαν Ὁμολογίαν ἡμῶν δάκνυσι καὶ τῆς τε Ἀποστολικῆς Παρα-
 „δόσεως, καὶ τῆς τῶν Πατέρων Διδασκαλίας καταγινώσκει. Εἴ τις
 „τοίνω εἰς τὸτο ἀπονοίας ἐλάσαι τολμήσῃ, ὡς ἀνώτερον λείλειναι,
 „ἕτερον ἐκθέσθαι Σύμβολον, καὶ ὅρον ὀνομάσαι, ἢ προθέσθαι, ἢ
 „ὑφαίρειν ἐν τῷ παραδεδομένῳ ἡμῶν παρὰ τῆς Ἀγίας καὶ Οἰκ-
 „μενικῆς Μεγάλῃς Συνόδῃ ποιῆσαι, Ἀνάθεμα ἔστω. Ἡλίας ὁ Θεο-
 „σεβέστατος Πρεσβύτερος καὶ Τοποτηρητὴς Ἱεροσολύμων καὶ Κοσ-
 „μᾶς ὁ Πρέσβυς Ἀλεξανδρείας, εἶπον: Ἀνάθεμα τὸς ἅλλοτι παρὰ
 „τὸτο φρονῶντας Ἀνάθεμα τὸς μὴ τὸτο κοινὸν Σύμβολον ὁμολο-
 „γῶντας.”

Τέτοις παραπλήσια ἐν ἅπασιν ἀναφέρει καὶ ὑπὸ Φωτίᾳ ἀρῇ-
 θαι ἐν Πράξει Γ'. καὶ Δ'. ὁ δὲ περὶ τῆς Η'. Συνόδου Βιβλίον Συγ-
 γραφεὺς, ὁ ἐν τῷ ῥηθέντι Β'. Τόμῳ, Μέρει Β'. τῆς Πανδέκτης,
 τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐγκρινόμενων Κανόνων τε καὶ
 Συνόδων, τοῖς ἀπὸ τῆς τῆς Βένης Πραγματείας Ἀποσπασματίοις
 ἐκείνοις ὑποσημάσας αὐτὰ, Σελ: 301. καὶ Σελ: 305. Καθάπερ ἔν,
 τοῖς αὐτοῖς ἀδελφὰ διέξεισι καὶ Βαρώνιος ἐκ τῆς Οὐατικανῆς Χει-
 ρογράφου, ἐν Ἑτα 879. Ἀλλ' ὅτι γὰρ δὴ τὰ τοιαῦτα κατ' αὐτῶν
 Λατίνων τεθέσθαι, τῶν ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ τὴν Ἐκπορεύσιν
 τῆς Ἀγίας Πνεύματος ἐκ τῆς Τριῆς παρενεγκόντων, εἰδὲς ἂν οἶμαι,
 εἰδὲ ἐκ τῶν Λατίνων αὐτῶν ἑαυτοῦ γένοιτο· περὶ γὰρ ἄλλης εἰδε-
 μιᾶς προθέσεως, ἥτις ἂν ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐκτολμηθείη, ἕως ἐς
 πλάτος ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος Συνόδου εἶχεν ἂν πραγματοῦσθαι·
 εἰδὲ γὰρ παρὰ τὴν προθέσιν ἐκείνην, ἄλλῃ τις ὑπὸ ζήτησιν ὑπε-
 νήεντο ἐπὶ τῶν κατὰ Φώτιον χρόνων, ἢ τῶν τέτοις ὡς ἐγγιστα-
 Καὶ ἕως ἄρα ἡ Συνόδος αὕτη, ἢ τὴν προθέσιν τῆς Ἐκπορεύσεως
 τῆς Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τριῆς ἐκσυρίξασα, διὰ τῶν τοσάκις
 ἐπαναληφθέντων Ἀναθεματισμῶν, εἰδὲν ἐξῆναι τῆς λοιπῆς προσι-
 θέναι τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ, καὶ ὅτι ἀληθὲς ἦ, διετάξατο. „Ἡ γὰρ
 „ἀφαίρεσις (ὡς ἔφασκον) καὶ ἡ πρόθεσις (ἢ ἐν τῷ Συμβόλῳ δη-
 „λονότι) μηδεμιᾶς ὑπὸ τῶν τῆς πονηρῆς τεχνασμάτων ἀνακινεμέ-
 „νης Αἱρέσεως, κατάγνωσιν εἰσάγει τῶν ἀκαταγνώστων, καὶ ὕδριν
 „τῶν Πατέρων ἀναπολόγητον. Τὸ δὲ κινδύλοις ἀμείβειν ῥήμασιν
 „ὄρων Πατέρων, πολὺ τῆς χαλεπώτερον.”. Ἐπειδὴ τοίνω, διὰ
 τὸν ῥηθέντα λόγον, τὴν δημοσιεύσασαν ὑπὸ τῶν Λατίνων προθέ-
 σιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξήλασε, τὸς καὶ ἀληθῆ ἐπιχειρήσοντας
 ἐμπαρεισάγειν Ἀναθέματι καθυποβαλῆσαι ἢ τηλικαύτη Συνόδου, ἐν
 ἢ τῇ σμεληλυθότῃ Πατέρες, μετὰ καὶ τῶν Τοποτηρητῶν τῶν
 λοιπῶν Πατριαρχικῶν Ὁρόνων, καὶ τῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς Καθέδρας
 Λεγάτων, κοινῇ τε καὶ συμφώνῳ τῇ ψήφῳ, περὶ τῶν τοιούτων
 ἐθέσπι-

ἐθέσπισαν· δῆλον πάντως ὅτι τῷ Ἀναθέματι εἶσιν ὑποκείμενοι ἅπαντες, οἱ παρ' ἑδὲν μὲν τιθέντες τὸν ὅρον τῆς Σωόδου τῆς Οἰκουμένης, ἀμφιλαφῶς δ' ἔτω τῆς προθήκης ἐκείνης ἀντεχόμενοι, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς ὑπὲρ βωμῶν καὶ ὑπὲρ τῆς ἐξίας, τὸ τῷ λόγῳ, ἀγωνιζόμενοι. Αὐτοῖς καὶ γὰρ τοῖς Πατράσιν ἐκείνοις, οἷα δὴ Καθολικοῖς ἔσιν, αὐτός τε ὁ Πάπας Ἰωάννης ἐπὶ τῇ τῆς Σωόδου συγκροτήσει, τὰς ἰδίους Λεγάτους ἀποσέλλων συνῆπτεν, οἷτε Λεγάτοι συνῆλθον ὡς δῆπερ Καθολικοῖς. Καμὼ κατ' ἐκείνῳ τῷ Σώδον, καὶ πολλὰς τῶν Ἀνατολικῶν σιωεληλυθέναι, τῶν πρὶν ἤδη, ἐπὶ τῆς ἐν Κωνσταντινπόλει Δ'. Σωόδου, Φώτιον αὐτὸν ἀπὸ τῷ Παρτιαρχικῷ Θρόνῳ καθηρηκότων, ἀναμφισβήτητον τῆτο. Τίς γὰρ νῦν ἔχων φήσειεν, ἅπαντας τὰς κατὰ τῷ προτέρῳ ἐκείνῳ γενομένας Πατέρας, ἐν ἔτω βραχεῖ τῷ χρόνῳ, (12) ὅσον τὸ μεταξὺ τῶν δύο παρελάσαν Σωόδων, τῷ βίῳ ἤδη προαπεληλυθέναι, ὡς μηκέτι καὶ συχνὰς περιεῖναι, κατὰ τῷ συζῆσαν ἢ πολὺ τῆς προτέρας ὕπερον; Ἦπερ γὰρ (ὡς εἶδομεν) ὁ αὐτὸς ἐκείνος Ἡλίας καὶ νῦν παρῶν, τὸ τῷ Ἱεροσολύμων Πρόσωπον ἐπιφέρειν, ὁ καὶ κατὰ τῷ Δ'. τὸ πρότερον παρσιάσας ὡς τῷ αὐτῷ Τοποτηρητῆς, καθάπερ ἐν τοῖς περὶ τῆς Σωόδου ἐκείνης ἀνωτέρῳ ἐλέγετο. Καὶ μὲν δὴ, καὶ τῷ Βασιλεῖ Αὐταρχέντος εἰσέτι, ἡ Σώδοδος αὕτη διαπέπρακται. Ἀλλὰ γὰρ τοῖς Καθολικοῖς Πατράσι καὶ αὐτοῖς Λατίνοι, τὰς ἐν τῇ κατὰ Κωνσταντινῶν Δ'. Σωόδῳ Φώτιον καθηρηκότας ἐγκαταλέγῃσι. Τελούτατον δὲ, καὶ τῶν Πρακτικῶν τῆς Σωόδου πρὸς Ἰωάννῳ ἔπειτα τὸν Η' ἀνωεγμένων, ἑδὲν ἀδόκιμον αὐτὸς ἐν τέτοις ἔδοξε κατεληφέναι, ἀλλ', ἢ ὅτι, αἱ παρ' αὐτῷ Ἐπιστολαὶ ἐκ ἀπαραιτήτως ἐπ' αὐτῆς τῆς Σωόδου ἀνεγνώσθησαν, ἑδ' ἐλεηθῆναι Φώτιος ἐξητήσατο, ὡς δῆλον ἐκ τῆς σφ'. ἐκείνης Ἐπιστολῆς, ἥς περ ἀνωτέρῳ ἐμνήσθην. Ἐπειδὴ τοίνυν τοῖς λοιποῖς τῶν ἐπὶ τῆς Σωόδου πεπραγμένων Ἰωάννης ἠγάπησε, δῆλος δῆπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αὐτὸς ἐγένετο ἐπιδοκιμάσας τε καὶ προσκυρώσας, τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ Προθήκης (καὶν ἀληθῆς τινος παρενθήκη ἢ) τῷ ἀπαγόρευσιν.

Ἦν ἄρα Καθολικὴ τῷ ὄντι ἡ Σώδοδος αὕτη, ἡ προθήκῃ πᾶσαν τῷ ἐπὶ τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ψήφῳ κοινῇ κατακρίνασα. Τῷ δ' αὐτῷ Σώδον καὶ τῇ Λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ κῆρος προσαπειληθέναι, ἐκ ἀδήλων ἐστὶν ἐκ τῷ Γρατιανῷ, τῷ, ἕνα τῶν ἐν αὐτῇ θεσπισθέντων Κανόνων, ἐπεισαγαγόντος ἐν τῷ αὐτῷ Διατάγματι. Ἐν Ὑποθέσει Ζ'. Ζητήμ. Α'. Μέρει Α'. „Τῷ ἡκιστα, κτ: Ὡς δ' ἂν μὴδ' ἐκείνο ἀνθυποκρῆσαι διωθέας, ὅτι Γρατιανὸς πολλὰ καὶ ἐκ τῶν Ἀποκρύφων ἐν τῇ αὐτῇ Ραψωδίᾳ ἐμπαρενέσπειρεν· ἐκείνο δὴ μοι σκόπει, ὅτι Γρηγόριος ΙΓ'. ὁ Πάπας Ῥώμης, τὸ Γρατιανῷ τόδε Διάταγμα ἐπιθεωρήσας τε καὶ ἐπανορθώσας, ἑδὲν τι τὸ παρά-

(12) Οὐ γὰρ πλείους ἢ δέκα παρεσχέκασαν ἑνᾶυτοί. Τῆς μὲν κατὰ Φωτίου, ἐν Ἐτει 869. συγκροτηθείσης Σωόδου· τῆς δὲ ὑπὲρ αὐτῷ Φωτίου, ἐν Ἐτει 879.

Τόμ. Α'.

Τ τ

παράπαν κατὰ τῆς Σινόδου ταύτης παρασημαίμενος φαίνεται. Ἀλλὰ καὶ οἱ Γρηγοριανοὶ ἔτοι ἐπιδιορθωταὶ, ἐναποκαίθαι ἔτι ἐν τῇ Οὐατικανῇ σωζομένῳ Βιβλιοθήκῃ τῷ Γραικικῷ ταύτῳ προσέθεντο Σινόδον (13) ἐξ αὐτῆς δὲ πληρέσερον Ἑλλωισὶ καὶ Λατινισὶ τὸν τε Κανόνα ἐκείνον, καὶ πλεῖστα δὲ τῶν διαπεπραγμένων ἐκεῖ παραιοφέροντες, ὡς ἐννομόν τινα πάντως, καὶ τὸ κύρος ἔχουσαν ἀκέραιον τῷ Σινόδον εὐόκασιν ὑποτίθεσθαι. Ταύτῃ τοι καὶ ΜΑΡΤΙΝΟΣ ὁ Πολωνὸς ἐν τῷ Βίῳ Ἰωάννη τῷ Η'. „Ἐπὶ ταῦτα „(Φησὶν) ἡ Ε'. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σινόδου ἐτελέσθη, ἐν ᾗ „παρήσαν τπγ. Πατέρες ἐν οἷς ὡς προεδρόων Πέτρος Πρεσβύτερος Καρδινάλιος, καὶ Παῦλος ὁ Ἀγκωνιτανὸς, καὶ Εὐγένιος Ἐπίσκοπος Ὁσιώσιος, οἱ τῷ Πάπᾳ Ἀποκρισιάρχοι„ Δι' ὧν δὴ πᾶς ὡσαύτως καὶ ἕτος, τῆς τοιαύτης Σινόδου ὡς Νομίμῃς μνείαν ἐστὶ ποιεῖμενος.

Ἀλλὰ γὰρ, ἐπεὶ τοσούτον ἀντίξως Λατίνοις φέρεται ἡ Σινόδος αὕτη, καὶ σκηπτῇ δίκῃ, τῷ τολμηθεῖσαν προθήκῃ αὐτοῖς ἀνατρέπει, κοινῇ καθ' ἡμᾶς οἱ Δυτικοὶ, ταξιαρχήντος τῷ Βαρωνίῳ, ἐπιπλάσως ὑπὸ Φωτίῃ πως δραματουργηθῆναι ταύτῃ ἐθέλουσιν (14). Οὕτω γὰρ αὐτὸς Βαράνιος, ἐν ἔτει 879. „Ἀχρι τῷ δε περὶ τῆς „Φωτιανῆς Σινόδου, τῆς ἐν τῷ δε μὲν τῷ ἐνιαυτῷ ἐναρχθείσης, „ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς ἐπιελεθείσης. Περὶ ἧς ἐκείνο θαυμάσαι ἄξιον, „ὅτι μηδαίς τῶν παρὰ Γραικοῖς Ἱσορικών, τῶν τὰ κατὰ τὸν Αὐτοκράτορα Βασίλειον διεξελεθόντων, τῆς Φωτιανῆς ταύτης Σινόδου „μὲν-

(13) Σημείωσαι, ὅτι ἀδεία Κλήμεντος ΙΑ'. τῷ Πάπᾳ Ῥώμης, καθ' ἰκεσίαν τῷ Γάλλῳ Ἰησὺ Φιλίππῳ τῷ Ἀμυώτῃ, τὰ περὶ ἧς ὁ λόγος Σινόδου Πρακτικά, ἐκ τῆς Οὐατικανῆς Κώδικος, ἐνθα ἐλάνθανεν, ἀντιγραφέντα, καὶ Ἀρδεῖνῳ ἐτέρῳ τῆς αὐτῆς τῶν Ἰησὺ τῶν Συμμορίας Θιασώτῃ διαπεμφθέντα, ἐκδόδοται ὑπὸ τῶν ἐν Παρισίοις, ἐν ἔτει 1714. Ἐν τῷ 5'. Τίμῳ τῶν αὐτῶν Σινωδικῶν, Μέρει Β'. Σελ: 213. καὶ: Οὐκ ἂν ἴσως δημοσιωθούμενα ἄλλως, εἰ μὴ πρὶν ἐξ αὐτῶν Ἀποσπασμάτια τινα, ὑπὸ Βεβερεγίῃ τῷ Ἀγγλῳ ἐν Ὁξωνίῳ, ἐκ τῆς Βοδλεϊανῆς Βιβλιοθήκης προενεχθέντα, ἤδη ἐκδόδοται, ἐν ἔτει 1672. Ἐν τῷ Β'. Τίμῳ τῶν Πανδεκτῶν, Σελ: 273.

(14) Συναξωπλίσαντο δὲ Βαρωνίῳ κατὰ ταύτης τῆς Σινόδου πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ Λέων Ἀλβάνιος, ἐν „τῷ περὶ τῆς Η'. Σινόδου τῆς Φωτιανῆς,, ὡς ὀνομάζει, ἐκδοθέντι παρ' αὐτοῦ Σινωτάγματι, τῷ ἐν Ῥώμῃ τυπωθέντι ἔτει 1662. Καὶ Ἀντώνιος, καὶ Φραγκίσκος, οἱ Πάγιοι ὁ μὲν, „εἰς τὰ Βαρωνίῳ Χρονικά,, Τόμ: Γ'. Σελ: 726. Ὁ δὲ, „ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῶν Ῥώμης Ποντιφίκων,, Τόμ: Β'. Σελ: 152. Καὶ ὁ Νατάλις Ἀλέξανδρος, „ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ἱστορίᾳ,, Λίον: Θ'. Διαλέξει Δ'. § 27. Σελ: 269. Καὶ Ἀντώνιος Σανδίνος, „ἐν τοῖς Βίοις τῶν Ῥώμης Ποντιφίκων,, Σελ: 217. Καὶ ἀπλῶς ἅπαντα ἡ Παπικὴ Φάλαγξ, οἱ τῷ Σινόδῳ ταύτῃ, οἷον πύργον αὐτοῖς προκειμένῳ ὁρῶντες ὀχυρὸν πᾶν καὶ ἀκαταίρετον, de ista sinistre judicant (ἐπαρίτετρα περὶ αὐτῆς κρίνουσιν) ἡ Φησὶ Γεώργιος ὁ Βάλλχιος, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Ζητήμ: τῇ ἐν Γότθῃ ἐκδοθείσῃ ἔτει 1751. Κεφαλ: Β'. § Η'. Σημείωσι: (*) καὶ (**). Atque alijs persuadere conantur, acta ejus a Photio corrupta, at que interpolata esse, (καὶ ἄλλοις πείθειν ἐπαγανίζονται, τὰ ἐκείνης Πρακτικά ὑπὸ Φωτίου διεφθάρθαι τε καὶ διεσκηδῆσθαι. Ἀλλ' αὐτοὺς γὰρ ὅρα, εἰ βέβαια, καὶ Μαρτίνον Ἀγκιον ἐν „τῷ περὶ τῶν τὰ Βυζαντινὰ Συγγραφάντων,, Μέρει Δ'. Κεφ: ΙΗ'. Σελ: 379. τὸν τὰς διαφορὰς περὶ τῆς Σινόδου ταύτης, Γραικῶν τε καὶ Λατίνων κρίσεις συλλεξάμενον.

„μémνηται, ὅποτε τέναντίον, ἅπαντες μονονυχὶ μνείαν ποιεῖνται
 „τῆς Η'. ἐκείνης τῆς Νοεμβρίου καὶ Οἰκουμενικῆς, δι' ἧς Φώτιος
 „τῆς Θρόνου καθήρηται. Ἦπερ καὶ γὰρ ἔχ' ὁ Κροπαλάτης, ἔχ'
 „ὁ Κεδριώδης, ἔχ' ὁ Ζωναράς, ἔχ' ὁ Γλυκᾶς, ἔχ' ὁ Κωνσταντῖνος
 „ὁ Μονασῆς, περὶ τῆς Φωτιανῆς τῆς δε Σωόδης ὅλως τὸ παράπαν
 „ἔδδ' γρύ. Καί τοι γε, εἰ τοιάδε τις, καὶ ἔτως αὐτὴ πολυσύλεκτος,
 „καὶ ἐπὶ καταψηφισμῷ τῆς Οἰκουμενικῆς ἀθροισθεῖσα, καὶ ἂν ἔδο-
 „ξεν οἷα τε εἶναι τηλικαύτῃ παραλαβῇ σιγῇ. Ἐνθεν τοι καὶ
 „περὶ αὐτῆς τὰ τῆς ὑπονοίας ἐπαύξει, μή τοι γε καὶ τὸ σῶλον
 „τῷ Φωτίῳ σύλῳ αὐτὴ γένοιτο ὑποπλαθεῖσα, καὶ τῇ τῆς ψόδης
 „γραφίδι περιχρωθεῖσα· ὃ δὴ παρ' αὐτῆς καὶ ἄλλοις διαπεπράχθαι,
 „ἀνωτέρω περὶ δεδεικται,,

Ἀλλὰ Πρῶτον μηδαμῶς ὑπὸ τῆς Φωτίῳ τῷ τοιαύτῳ Σωόδον
 παραπλασθῆναι, ἐξ αὐτῶν κατάδηλον τῶν Ἰωάννη τῆς Η'. ῥημά-
 των, δι' ὧν αὐτῆς μνείαν πεποίηται. (15) Οὕτω γὰρ αὐτὸς ἐν
 Ἐπιστολῇ σν. τῇ αὐτῇ Τόμῳ Θ. τῶν Σωοδικῶν, Στήλῃ 180. (οἷς περ
 ἀδελφὰ, καὶ τὰ αὐτῇ σνα. τῇ πρὸς τῆς Αὐγύστου Αὐτοκράτορας,
 Στήλῃ 181.) Λέγει γὰρ πρὸς Φώτιον γράφων: „Καὶ γάρ τοι, καὶ
 „τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὲρ τῆς Σῆς ἀποκαταστάσεως, διὰ Σωο-
 „δικῆς ψήφου αὐτῆς ἐλέει διαπραχθέντα, ἀποδεχόμεθα. Εἰ δέ τινα
 „τυχὸν, οἷς ὡς ἐξ ἡμῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς Σωόδης παρεσιάζοντες Λε-
 „γάτοι, κατὰ τῆς Ἀποστολικῆς ἡμῶν ἐντολῆς διετέλεσαν πεπρα-
 „χότες, ταῦτα ἡμεῖς ἔτ' ἀποδεχόμεθα, ἔτι τι κύρος ἔχειν ἀξιῶ-
 „μεν αὐτά,,. Ἰωάννης δὲ καὶ τῶν αὐτῶν μνημονοῦει Λεγάτων,
 τῶν ὡς ἐξ αὐτῆς πρὸς τῷ αὐτῷ διωρίθαι Σωόδον ἀναγνωσκο-
 μένων. Πέτρους τε δηλαδὴ τῆς Πρεσβυτέρου Καρδινάλεως, καὶ Παύλου
 τῆς Ἀγκωνιτανῆς, καὶ Εὐγενίου τῆς Ὀσιωσίου Ἐπισκόπου, καθάπερ
 ἐν ἐν τοῖς ὑπ' ἐκείνους ἐρημένοις περὶ τῆς Φωτίῳ ἐμφαίνεται, ἅπερ
 ἐκ τῆς αὐτῆς πρὸς Παῦλον τε καὶ Εὐγένιον Ἐπιστολῆς παρεθέμεθα.
 Ἀλλὰ καὶ ἸΩΣΗΦ ὁ Βρυέννιος, τὰς τῶν Λατίνων Λεγάτων ἐπὶ
 τῆς Σωόδης ἐκείνης ὑπογραφὰς, ἔτι καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐν τοῖς Ἀρχείοις
 τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Χειρογράφων διασώζεσθαι ἐμαρτύρει.
 Οὕτω καὶ γὰρ ἐν τῷ Η'. Λόγῳ (16) τῶν περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος,
 παρὰ Λέοντι τῷ Ἀλλατίῳ, αὐτῷ Β. Βιβλ.: περὶ τῆς Ὁμοιοῖ:
 τῆς Ἀνατολ.: καὶ Δυτικ.: τῶν Ἐκκλησιῶν: Κεφαλ.: Ε'. Ἀριθμ.: Γ'.
 „Ἀπὸ τῆς ῥηθείσης Ζ. Σωόδης, πέντε καὶ ἑβδομήκοντα παρελ-
 „θόντων ἔτων, ἐπὶ τῆς Βασιλείας τῆς Μακεδόνης Βασιλεῖς, κατὰ
 „τῷ

(15) Ἡ ἐκ τῆς Παισὶ Λατίνων, ἢ τῆς Πάπας αὐτῶν μαρτυρία, τῆς συγχρόνου τε καὶ συμ-
 πράκτορος, ὑπὲρ τῶν τῶν ἄλλων τιμῶν, καὶ πάντων πολλῶν, ἢ περὶ αὐτῶν οἱ εἰσέ-
 πειτα καταθεῖναι συγγράψαντες; ἢ ἐκ τῆς, φημί, ἢ Φωνῆ βοῶντος Ἰωάννης, τῆς,
 ὅπως αὐτῶν καὶ βέλοιο, πιστοτέρα νομίζοιτο καὶ κρατιστέρα; ἢ ἐνταῦθα καὶ μόνον,
 τὸ, ὅτι αὐτὸς ἔφα' ὁ Πάπας, λῆρος ἀντικρυσ;

(16) Ὅρα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς τῶν τῆς Βρυέννιος Ἐκδόσεως, τῇ ἐν Λειψία, ἐν Ἐτῇ αψξη.
 ἐν Τόμῳ: Α'. Σελ.: 139.

„τιῷ Βασιλίδᾳ ταύτῃ τῶν Πόλεων, ἑτέρα Σύνοδος συνεκροτήθη.
 „Ταύτης δὲ τῆς Συναθροίσεως ἡ αἰτία, δι' ἣν τὸ πᾶν τῇ τῷ Πάπᾳ
 „βουλῇ, καὶ τῇ Βασιλείᾳ προτροπῇ κατεσκοδόατο, αὕτη ἦν. Ἰνα
 „Φώτιον τὸν Ἀγιώτατον τῷ Θρόνῳ τῆς Βασιλίδος ἐγκαθιδρύσῃ,
 „καὶ τὰς μεθ' ὑποσολῆς, ἢ γὰρ μετὰ τινος ἐπιμερύψεως, τὸ Πνεῦμα
 „τολμῶντας καὶ ἐκ τῶ Τις ἐκπορεύεσθαι λέγειν, ἐκκηρύκτας θήσῃ
 „τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποβλήτῃς ὃ καὶ καλῶς προῖστα πεποίηκε.
 „Ταύτη ἔν τῇ Συνόδῳ καὶ ὁ Ἀγιώτατος Πάπας Ἰωάννης, ὁ τῆς
 „Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος, διὰ Πέτρον Πρεσβύτερον Καρδι-
 „ναλίᾳ, Παύλῳ τε καὶ Εὐγενίᾳ Ἐπισκόπων καὶ Τοποτηρητῶν αὐτῶ
 „συνομολογῇ, καὶ τὸν εἰς τὸ ἐξῆς προθῆναι τι, ἢ ἀφελῆσθαι τολ-
 „μήσουσα καθυποβάλλει τῷ Ἀναθέματι ἀντ' ἐκείνῃς ὑπογραφάν-
 „των ἰδίᾳ καὶ Ῥωμαϊκῶς τῶν αὐτῶ Τοποτηρητῶν ἢ, ἔτω μᾶλλον
 „εἰπῶν, ὑπογράψαντος αὐτῶ δ' ἐκείνων. Ὡς δὲ καὶ εἰς μαρτύριον
 „ἔτι ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ μένουσιν αἱ ὑπογραφαί. Εἰ δὲ καὶ,
 „τίσι Δόγμασιν ἀρεθέντες ὑπέγραψαν ἔτοι, καὶ δι' αὐτῶν ὁ Ἀγιώ-
 „τατος Πάπας, διψᾷτε μαθεῖν, τιῷ 5. Πράξιν τῆς Συνόδου ταύτης
 „μετὰ χαίρας λαβόμενοι, ἔσεσθε. Ἐνθεν δὲ τοι καὶ Ζωναράς,
 „καὶ Βαλσαμῶν, καὶ Ματθαῖος ὁ Βλάσαρις, ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν
 „εἰς τὰς Συνδικὰς Κανόνας ὑπομνήμασιν, ἔστιν αἱ, καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ
 „τῆς Συνόδου ταύτης κανονισθέντων προφέρουσι. Μᾶλλον δὲ καὶ ΒΕΚ-
 „ΚΟΣ αὐτὸς, ὁ τῶ Λατίνισμῳ προασπιστὴς γεγονώς, τὰ Πρακτικὰ τῆς
 „Συνόδου ταύτης εἰς Πραγματείαν τινὰ σιῶσεν, ὡς εἶδομεν. Ἐκ
 „τῆς αὐτῆς δε, καὶ ὁ ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ, ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῶ Διατάγματι
 „ἐνεισήγαγεν. Ὑποθ: Ζ. Ζητήμ: Α'. Κεφ: Α'. „Τῶ ἡμῖς, κτ:
 „Διὸ (Φάσκων) ἐν τῇ Ε'. Πράξει τῆς τῶν τπγ. Πατέρων ἐν Κων-
 „σταντινὸς Συνόδου, ἐπὶ Ἰωάννῃ Πάπᾳ τῶ Η'. ἐφ' ἧς προεδροῦν
 „ἦν Πέτρος Πρεσβύτερος Καρδιναλῖος, καὶ Παῦλος ὁ Ἀγκωνιτανὸς
 „Ἐπίσκοπος, καὶ Εὐγένιος ὁ Ὀσιώσιος Ἐπίσκοπος, οἱ τῶ Πάπᾳ
 „Ἀποκρισιάριοι, εἶπον: Τῶ ἡμῖς κτ:,,. Αὐτὸ δὲ τῶτο ἀπα-
 „ραλλάκτως διαβεβαιῶται καὶ ἸΒΩΝ, ἐν Μέρει Ζ. τῶ κατ' αὐτὸν
 „Ψηφίσματος, Κεφ: ρμβ'. Ἀλλὰ καὶ τὰ Μαρτίνῃ τῶ Πολωνῶ ἀνω-
 „τέρῳ εἶδομεν. Καὶ ΜΑΝΟΤΗΛ δὲ ὁ Καλέκας ὑπὲρ Λατίνων δια-
 „λεγόμενος, ἐν τῷ Δ'. Βιβλ: Σελ: 319. Τόμ: Ι5. τῆς Βιβλιοθ:
 „τῶν Πατέρων τῆς ἐν Κολωνίᾳ: „Τῶν Ἀνατολικῶν Ἐπισκόπων
 „οἱ πλείους αὐτῶ εὐσυνκατηλλάγησαν αὐτῶ δ' ἀπεχόμενοι, Πατρι-
 „άρχῳ ἐκ ἡξίον ἀποκαλεῖν. Ἐδεήθη τοίνυν τῶ Ῥωμαίων Ἀρ-
 „χιερέως, ἵν', ὡς μάλιστα ἔχων τῶ μέριμναν τῶν Ἐκκλησιῶν,
 „Λεγάτης ἐπιπέμψῃται, οἷαπερ ἔθος τῇ Ῥωμαϊκῇ Καθέδρᾳ, εἰς
 „τιῷ Βασιλίδᾳ τῶν Πόλεων, τὰς, καὶ αὐτὸν ἐπισκεψομένους, καὶ
 „ἐν καὶ τὰς διαπεφωνηκότας Ἐπισκόπους, ἀλλήλοις τε καὶ τῷ Πα-
 „τριάρχῳ συγκαταλλάξοντας. Δύο τοίνυν ἀποσταλέντων, συνεκρο-
 „τήθη τιμικαῦτα ἡ Σύνοδος ἐντὸς τῶν Περιβόλων τῶ Περιωνύμῳ
 „τῆς Θεᾶς Σοφίας Ναῶ, ἐπὶ συμβιβασμῷ τῶν Ἀνατολικῶν,,.
 „Ἦν καὶ Σύνοδον τινὲς Η'. ἐκάλεσαν καὶ τοιγε, ὡς ἐφεξῆς πρόει-
 „σιν, ἔθεν τι ὅλως, φησὶν, ὁ Συγγραφεὺς ἕτος, ἐπὶ τῆς Συνόδου
 ταύτης,

ταύτης, περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ Προδηΐκης διαπεπράχθαι (17).
Περὶ δὲ Γρηγορίου τῷ Γ'. καὶ τῶν ἐπ' ἀναθεωρήσει τῶ παρα τῷ
Γρατιανῷ ψηφίσματος τεταγμένων ἤδη φθάσαντες εἵπομεν.

Πῶς τοίνυν ὑπὸ Φωτίου πλαθεῖσα ἡ Σινώδος αὕτη γένοιτο,
ἥς καὶ Ἰωάννης ὁ Η'. καὶ τοσῶτοι ἄλλοι πεφῆνασι μάρτυρες; —
Ἀλλ' ἐκ ἐμνήθησαν αὐτῆς (Φασὶν) οἱ τῶν Γραικῶν Ἱστορικοί, οἱ
τὰ κατὰ Βασίλειον ἀναγραφάμενοι τὸν Αὐτοκράτορα καὶ τοὶ ἑδῆς
χεδὸν ἐσὶν, ὅς τῆς καθαιρέσει Φώτιον καθυποβαλέσης ἑτέρας ἐκεί-
νης Σινώδος μνείαν ἐκ ἐποίησατο. Ἀλλὰ γὰρ ἀτόπως ἂν τις παρὰ
τῶν Πολιτικῶν τε καὶ Κοσμικῶν Συγγραφέων, τῷ τῶν ἐν ταῖς
Σινώδοις πραγματευθέντων ἀλήθειαν μεταπέμποιτο. Μὴ γὰρ, εἴ-
περ, οἱ περὶ τὴν συγκομιδὴν τῆς Ἱστορίας τῶν κατὰ τὸ Πολίτευμα
συμβαίνοντων ἐναχολόμενοι, σιγῇ παρέλθοιεν τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
γενόμενα, τίς γε δὴ ἕνεκα ταῦτα μὴδὲ τῷ ἀρχίῳ ὑποσιῶσι
ῥητέον ἐσὶν; Ἀλλὰ ψευδῶς λέλεκται, καὶ τὸ μὴδὲν χεδὸν τῶν
Ἱστορικῶν γενέσθαι, τὸν μὴ μνείαν πεποιημένον τῆς Σινώδος τῆς
καθηρηκῆς τὸν Φώτιον. Οὐδὲ γὰρ ἑδὲ ὁ Κεδριώδης ἐν τῇ Ἐπι-
τομῇ τῶν Ἱστοριῶν, Μέρει Β'. Σελ: 569. τῆς ἐν Παρις: Ἐκδόσ:
Ἔτει 1647. Οὐδ' ὁ Ζωναράς ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ τῶν Χρονικῶν, Σελ:
134. Τῆς ἐν Βασιλείᾳ Ἐκδόσεως Ἔτει 1557. Οὐδὲ Κωνσταντῖνος
ὁ Πορφυρογέννητος ἐν Ἀριθμ: ΚΕ'. Σελ: 65. ἐν τῷ Β'. Βιβλ: τῶν
Συμμίκτων Λέοντος τῷ Ἀλλατίς, τῶν ἐν Κολωνίᾳ τῇ Ἀγριππίνῃ
Ἐκδοθέντων Ἔτει 1653. τῆς Σινώδος ἐκείνης, ἑδὲ τῷ ἀρχίῳ ἑδό-
λως ἐμνήσαντο. Καὶ ἄλλοι δ' ἐπὶ τέτοις ἔτι εἰσὶν, οἱ παρελθόντες
αὐτῷ ἀδιαμνημόνευτον. Ἐπεὶ καὶ ΛΕΩΝ ὁ Γραμματικὸς ἐν τῇ
Χρονογραφίᾳ, τὰ κατὰ Βασίλειον τὸν Αὐτοκράτορα βιογραφῶν,
Σελ: 471. τῆς ἐν Παρισίῳ Ἐκδόσ: Ἔτει 1655. οἷς σωῆται καὶ ὁ
ΘΕΟ-

(17) Διονύσιος Πετᾶσιος ὁ Ἰησοῦτης, (ἐν τῷ Γ'. Μέρει τῷ κατ' αὐτὸν Λογιστηρίῳ τῶν
Χρόνων, Σελ: 166. τῆς ἐν Βερόνῃ Ἐκδόσεως, τῆς ἐν Ἔτει 1741.) Κανόνιον τι κατα-
γράψας ἀπασῶν τῶν ἄλλης αὐτῷ συγκροτηθεῖσων Οἰκουμενικῶν τε καὶ Ἐπαρχια-
κῶν Σινώδων, τῷ μὲν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Δ'. ἐν Ἔτει 869. ὡς κατὰ τῷ
Σχισματικῷ δῆθεν Φωτίῳ συστάσαν, Οἰκουμενικῷ Η'. χαίρει ἀποκαλῶν τῷ δὲ Ε'.
περὶ ἧς ὡδὲ ὁ λόγος, τῷ ὑπὸ τριακοσίων ἐννεήκοντα πέντε (καθάπερ αὐτὸς
ἀριθμῶν) τῷ ἐπὶ τῇ τῷ αὐτῷ Φωτίῳ ἀποκαταστάσει ἐν Ἔτει 879. σωμαθροιδῆ-
σαν, ἑδὲ Γενικῶς προσαγορεύειν ἀνέχεται. Ὅτι τε, Φησὶ, τῷ Οἰκουμενικῷ Η'.
(τῷ Δ'. λέγων) οἱ ἐν ταύτῃ (τῇ Ε'.) συνηλθόντες ἠδέτησαν, καὶ τὸ ῥῆμα
(, τὸ ἐκ τῷ Υἱῷ, δηλ:) ἀπὸ τῷ Συμβόλῳ ἀπέξεσαν. Οὕτως ἄρα περὶ τῆς Σι-
νώδος ταύτης παντοίως οἱ Λατῖνοι τὰς γνώμας ἐτρέπησαν. Βαρώνιος μὲν ὑπὸ
Φωτίῳ πεπλάσθαι κατὰ τὸ δοκῶν αὐτῷ ὠνεύετο. Καλένας δὲ, συσιῶσαι μὲν,
μὴδὲν δὲ περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προδηΐκης διαπραγματεύσασθαι. Πετᾶσιος δὲ
καὶ πραγματεύσασθαι, καὶ τὸ ῥηματίον (, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ,) ἀποξέσαι. Ἀλλὰ
περὶ ταύτης Γελοιοποιὸς κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ γελοῖος ἐστὶν καὶ ὁ Χῖος Ἀλλάτιος,
(, ἐν τῷ περὶ Ἰωάννης τῆς Παπίσης, αὐτῷ Συγγράμμῃ:) δῆξαι ἀγωνιζόμενος, (ἢ
διέξαισι Θεοφάν: ὁ Προκοπίειτς ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῷ Ζητήμ: τῷ περὶ τῆς Ἐκπερδύ-
σεως.) „Ὅτι τὸ αἰχρὸν τετὶ ὄνομα, ἐκ τέττα Ἰωάννη τῷ Η'. Πάπα προσέ-
πλασαι, διὰ τὸ Φωτίῳ τέτον φανίῳαι ἥσωνα ἀναχέσθαι, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπι-
ῥέψαι, καὶ τὸ Θελυτέρας διὰ τέτο ἑαυτὰ περιποιήσασθαι ὄνειδος· ἢ, ἑχ' ἡδῆς οἱ
„Παπολάτρεις, ἐν ᾧ παικταῖς ταῦτα παίζοντες,,;
Τόμ: Α'. Τ υ

ΘΕΟΦΑΝΗΣ Χρονογραφῆ: „Φώτιος δὲ (Φησὶν) ὁ Πατριάρχης, „ἐλθόντος τῷ Βασιλέως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ μέλλοντος κοινωνεῖν, „τῷτον λησιῶ καὶ Φονέα ἔλεγε, καὶ ἀνάξιον τῆς Θείας κοινωνίας „ὁ δὲ θυμωθεὶς, ἀπέστειλεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ἤγαγε Τόμον μετὰ Ῥω- „μαίων Ἐπισκόπων, καὶ τῷτον τῷ Θρόνῳ αὐτῷ ἐξέωσε, καὶ προε- „χειρίσατο Ἰγνάτιον τὸν ἐν Ἀγίοις Πατριάρχῳ, τὸ δόύτερον „αὐτῷ. Καὶ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ δὲ ὁ Μανασῆς, ἐν τῇ Χρονικῇ Ἐπιτομῇ ὡσαύτως, Σελ: 105. τῆς ἐν Παρισ: Ἐκδόσ: Ἔτει 1655.

„Ο δὲ κακῆργος Φώτιος ἐκβάλλεται τῷ Θρόνῳ. „

Καὶ ἸΩΗΛ ἐν τῇ κατ' Ἐπιτομ: Χρονογραφίᾳ, Σελίδι 179. τῆς Παρισ: Ἐκδόσ: τῆς ἐν Ἔτει 1651. σωάμα τῇ Ἰσορίᾳ Γεωργίᾳ τῷ Ἀκροπολίτῃ καὶ Μεγάλῃ Λογοθέτῃ: „Οὗτος (ὁ Μακεδὼν Βασί- „λειος) Φώτιον τῷ Θρόνῳ ἐξεώσας, ὡς ἐλεγχθεὶς ὑπ' αὐτῷ διὰ τὸν „τῷ Μιχαὴλ Φόνον, προεχειρίσατο τὸν ἐν Ἀγίοις Ἰγνάτιον Πα- „τριάρχῳ τὸ δόύτερον. Τότε δὲ τελοῦντος πάλιν Φώτιος „προχειρίζεται. „ Τελοῦντος δὲ καὶ ΜΙΧΑΗΛ ὁ Γλυκᾶς, ἐν Μέρει Δ'. τῶν Χρονικῶν, Σελ: 263. τῆς Παρισ: Ἐκδ: τῆς ἐν Ἔτει 1660. „Μαίνεται ὁ Βάρδας, καὶ τὸν μὲν Ἰγνάτιον τῆς Ποίμνης ἐξίση- „σιν, ἀντ' αὐτῷ δὲ προχειρίζεται Φώτιον. „ (18) Τῷ ποτ' ἐν ἄρα προσώπῳ διεβεβαίωτο Βαρώνιος, ἅπαντας μοναχὸν τῆς Ἰσορικῆς μνείαν πεποιημέναι τῆς Δ'. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σωόδῃ, ὅποτε δὴ πολλὰς ἐκείνων, μηδὲν αὐτῆς ἐπιμνησθῆναι, Φωτὸς ἐστὶ τηλαυ- γέστερον; Τί τοίνυν, εἰ μὴ οἱ λοιποὶ παρὰ τέττα τῆς Σωόδῃ ταύτης μεμνημονόβουσαν; ἢ μὴ ἰσορίαν τὸ παράπαν σωεγεγράφε- σαν; ἢ εἴπερ τὰ ἐκείνων Χρονικὰ ὡς ἡμᾶς μὴ ἐφύμετο; μὴ πα- ρὰ τῷτο ἐπίπλασός τις ἂν εἴη ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει Δ'. ἐκείνη Σωόδῃ;

Ἀλλὰ, καὶ παρεκτὸς τῶν ἐρημένων, πῶς οἷον τε λέγειν τὸν Ζωναρᾶν ἠγνοημέναι τῷ Ε'. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σωόδῃ, (καὶ τοι μὴ καὶ ταύτης ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Ἰσορίᾳ, ὡς περ τῆς Δ'. ὡσαύτως, ἐπιμνησθέντα) ὅποτε τῆς ἐξ ἐκείνης ἔτος Κανόνας, ἐν τοῖς ἰδίῳ αὐτῷ ὑπομνήμασιν, ἐναριθμῆς τοῖς τῶν Σωόδῃ Κανόσι συμπεριείληφεν; Ἦν δὲ δὴλον ἐκ τῶν δε, μὴδὲν τὸ σωόλον ἰχύνειν τὸ Βαρωνίᾳ, ἐκ τῆς τῶν Ἰσορικῶν σιγῆς ληφθὲν ἐπιχείρημα. Ὁ δὲ Κροπαλάτης περὶ τῆς Σωόδῃ ταύτης εἰδὲν εἶχε λέγειν, ὡς ἄρα τὰ καθεξῆς τῆς τῷ Κεδρῳ Ἰσορίας συγγράψαι προθέμενος καὶ ἀρχὴν διὰ τῷτο τῆς Συγγραφῆς ἐνσησάμενος ἀπὸ Νικηφόρου τῷ κατὰ τὸ ἀρχ. ἔτος Αὐταρχήσαντος. Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ κεῖνο ψόδῳ ὑποτεθὲν εἴρηται, ὡς ὑπὸ τῆς Ε'. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σωόδῃ κατακέκριται ἢ Δ'. Οὐδὲν γὰρ ἄλλ', ἢ τὸ καταψηφισθὲν ὑπὸ τῆς Δ'. κατὰ Φωτίῃ Ἀνάθεμα ἢ Ε'. κατήργησε. Τίνα γὰρ ἂν ἔχοι λόγον, πολλῶν τῶν ἐν τῇ Δ'. καὶ κατ' αὐτῷ ὁμοίως τῷ Ε'. ὕστερον
σωελη-

(18) Τὸς δὲ καὶ μόνον, εἶται εἰδὲν τι πλέον περὶ τῆς ἐπὶ τέττα συστάσης Σωόδῃ Πραγματοδυσάμενος.

σωελληλυθότων, τὰς αὐτὰς καθ' ἑαυτῶν ἐπιζέρεαι ψῆφον ἐπενεγκέν κατακρίσεως;

Ἀλλ' ὅτι γὰρ κοινῶς κατ' ἐκείνο τὸ χρόνον ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τῷ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι Ἐκπορεύσιν ἐκ τῷ Πατρὸς μόνον ἐτύγχανε δογματίσασα, Φανερόν τὸ τοιοῦτον ἡ ἐξ ὧν γράφει ὁ Βιβλιοθηκάριος ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, ὁ ἐπὶ Ἰωάννη τῷ Ἡ. ἀκμάζων, ἐν τῇ πρὸς Ἰωάννην τὸν Διάκονον Ἐπιστολῇ, ἐν Τόμ. Ε'. τῶν Σωοδικῶν, Στήλῃ 1771. „Παρὰ ταῦτα διηρυμωδότες ἐσμὲν, ἐκ τῆς Ἐπιστολῆς τῷ αὐτῷ Θεῷ Μαξίμῳ πρὸς Μαρίνον Πρεσβύτερον, τὰ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι ἐνθα μάτῳ ἡμῶν τὰς „Γραικὰς κατατιτῶναι ὑποσημαίνει. Ἐπεὶ ἡ δὲ αἰτία ἡμῶν, ἡ „ἀρχὴ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι Φαμέν τὸν Υἱόν, ὡς αὐτοὶ οἴονται. „Ἀλλὰ τὸ ἐνιαῖον τῆς ἐξουσίας τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ἐκ ἀγνοουμένων, ὡς περὶ πρῶτον ἐκ τῷ Πατρὶ, ἔτι αὐτὸ προῖναι ὁμολογούμεν ἐκ τῷ Υἱῷ τῷ Ἀποστολῇ, δηλονότι, ἀντὶ τῆς Προόδου νοουμένων. Εὐσεβῶς ἐν ἐρυμωδῶν, καὶ τὰς ἑκατέραν τῷ διάλεκτον „εἰδότες τὰ πρὸς εἰρήνῃ ἐκδιδάσκων ἐν οἷς, ἡμᾶς τε δηλαδὴ, καὶ „τὰς Γραικὰς ἐκπαιδεύει, κατὰ τι μὲν προῖναι, κατὰ τι δὲ μὴ „προῖναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῷ Υἱῷ. Διὰ τῶν τοίνυν δεικνύσιν (Ἀναστάσιος) ὅτι ὡς περὶ κατ' ἐκείνο δὴ τὸ χρόνον, διὰ τῆς Προόδου τῷ Ἀποστολῇ οἱ Λατίνοι ἐνόησαν, ἔτι δὴ καὶ οἱ Γραικοὶ ἀποφάσκοντες ἦσαν, ἀρχὴν εἶναι τὸν Υἱόν καὶ αἰτίαν τῷ Πνεύματι ἐμὴν ἀλλ' ἔτι ὡς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀπεχισμένων μέμνηται τῶν Γραικῶν ὡς δὲ τοιούτων, οἷος καὶ πᾶσα τότε ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία Καθολικὰς ὑπάρχοντας ἐπεγίνωσκε.

Τὸ μὲν τοι τὰς Γραικὰς τῶν ταῦτα, τῷ Λατινικῷ δοξασίαν ἀποσυγγῆσαι, δηλονότι καὶ τῶν, ὅτι τῶν Γραικῶν τινες τὸ ἐντεῦθεν κατὰ τὰς Ἀνατολικὰς χώρας διεθρύλλαν, διήγγελλον τε ἀναφέροντες Φωλίῳ, ὡς ἄρα Ἰωάννης ὁ Ἡ. τό τε τῆς τῷ Πνεύματι Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ Δόγμα, τῷ τε τῷ Δόγματι ἐν τῷ Συμβόλιῳ προδήκῳ ἀσπάροισι δοκιμάζων, μεγίστῳ δὴ πᾶς τῶν ἐκότερον εἰς πλάνῳ φέρειν ὑποτιθέμενοι. Οὕτω γὰρ αὐτὸς Ἰωάννης ἐν τῇ πρὸς Φώτιον Ἐπιστολῇ, (ἐνθα ἀνωτέρω.) „Οὐκ „ἀγνοεῖν συμβαίνει ἡμᾶς, ὡς τινὲς τῶν αὐτόθι, ἐκ εἰρήνης ἀνθρωποι, περὶ τῆς ἐνταῦθα Ἐκκλησίας, καὶ αὐτοὶ ἔτι πρὸς ἀλήθειαν „ὁρῶντες, κακὰ τινα λέγουσι, καὶ τόσον, ὅτι καὶ τῷ Σὺν Ἀδελφότητι, μικρὰ δὲν, ἐκ ἀγαθὰς ὑπολήψεως ἔχον εἰς ἡμᾶς παραπέδουσι. Καὶ ἔτι τούτοις ἡ μὲν ἀφορμὴ τῷ σκοπῷ τῶν καὶ ψευδῶν „καὶ αὐτὸς εἶπομι ἀν ἐγὼ, ὡς καὶ ὁ λόγος προῖναι παραστήσει, „καὶ ὁ Θεὸς ἀνωθεν ἡμῖν ἐπιμαρτυρήσει. Ἀλλὰ κατὰ τὰς τὸν „οἶνον καπηλοῦντας ὑδατι, παραμιγνύουσι καὶ τινα ἀφ' ἑαυτῶν ψευδοληρήσαντες καὶ θαυμαστὸν ἔδεν. Δεῖ γὰρ τὸν ἀπ' ἀρχῆς δημιουργὸν τῆς κακίας, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν σήσαντα ἔχθραν, εἶτα „καὶ τὸν ἡμῶν Προπάτορα τῆς τῷ κτίσαντος ἀγάπης χωρίσαντα, „καὶ νῦν τινὰς ἔχον πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτῷ, καὶ διεγείρειν τὰς τοιούτους, ὅπως ἐμβάλωσι μέσον τῆς Ἐκκλησίας σκάνδαλον. Ἀλλ' ἐγὼ „πρὸς

„πρὸς τὸν τὴν εἰρήνῃ δόντα Χριστὸν ἀφορῶν, ὃς καὶ τὴν ἐχθραν
 „τῇ αὐτῇ σαρκὶ ἔκτεινεν, ὡς ἔχω διωατὸν πασάσω τὰ σώματα
 „τῶν χαιρεκάκων Ἀνδρῶν ἀποφράττειν. Καὶ διὰ τῆτο, καὶ πρὸ
 „τῆ ὅλως τὴν Σὺν Ἀδελφότητι δηλῶσαι μοί τι, προφθάνω αὐτὸς
 „περὶ τῶν τοιούτων γνωρίζων σοι, ἵν' εἰδῶς ὅπως ἔχει τὰ καθ'
 „ἡμᾶς, μὴ παρέχῃς ὡτα τοῖς θέλῃσι λοιδορεῖν, ἀλλὰ μάλλον ἀπο-
 „σοβῇς αὐτὰς, καὶ τὰς ἄλλας ποιῇς μὴ ἀκῆεν τὰς λόγους αὐτῶν,,
 Εἴτα τὴν τῇ Ἀγίᾳ Πνεύματος Ἐκπορεύσει τὴν καὶ ἐκ τῇ Υἱῷ,
 κατακρίσει καθυποβαλὼν, προσίστησιν: „Οἱ τοίνυν ἔτις ἡμῶν
 „κατηγορεῖντες, ὡς τῆτο φρονέοντων, ἐκ ἀληθείας πρὸς τὴν κατη-
 „γορίαν ταύτῃ κέχρωται,, Δι' ὧν δὴ πῃ Ἰωάννης ὁ Ἡ'. ἐχὶ τῶν
 Γραικῶν τὰς ἀλλότρια φρονέοντας τῇ Δόγματος τῆς τῇ Πνεύματος
 Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῇ Υἱῷ, ἀπεφαίνετο κατακρίτας, μόνος δὲ τὰς
 αὐτῷ ἀδίκως ἐπεγκαλῶντας, ὅτι ἄρα τῷ τε Δόγματι, καὶ τῇ ἐν
 τῷ Συμβόλῳ τῆς Προθήκης, καὶ αὐτὸς γένοιτο ἐπὶ δόκῳν τε καὶ
 συγκατατιθέμενος.

Κατ' ἐκείνο δὲ τῇ Χρόνῃ καὶ ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ ὁ Σμύρνης
 Μητροπολίτης, ὑπὲρ τῆς τῇ Ἀγίᾳ Πνεύματος ἐκ μόνος τῇ Πατρὸς
 Ἐκπορεύσεως κατὰ Λατίνων συγγράφων ἐγένετο. Ὡς γὰρ Πέτρος
 ὁ Λαμβέκιος μαρτυρεῖ ἐν τῷ Γ'. τῶν Ὑπομνημάτων τῆς Βινδοβο-
 νισίας, ἢ γὰρ Βιεννισίας Βιβλιοθήκης, Σελ: 104. Ἐκδόσ: τῆς
 ἐν Βιέννῃ αὐ' ἔτα 1670. Ἐν Κώδικι Ξ. Χειρογράφῳ, Θεολογικῷ,
 Ἐκκλησιᾷ συγγεγραμμένῳ, τῶν ἐν τῇ αὐτῇ Βιβλιοθήκῃ ἀποκειμέ-
 νων, ἐν Φύλλ: 79. Σελ: 1. καὶ 2. „Ἀπόσπασμα ἐμφέρεται περὶ
 „τῆς τῇ Ἀγίᾳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως ἐκ μόνος τῇ Πατρὸς, ὑπὸ
 „τῇ αὐτῇ Μητροφάνῃ Συγγεγραφότος,, Διὸ καὶ τὸ Σύγγραμμα
 ὁ Λαμβέκιος Σχισματικὸν ὀνομάζει ἢ ἡ ἀρχή: „Εἰ ἐξ ἐνὸς αἰ-
 „τίς τῇ Πατρὸς, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα προάγειται καὶ τὸ μὲν
 „ἐκπορεύτῳ, ὁ δὲ γεννητῳς,, κτ: (19).

ἘΚ ΤΗΣ Ι'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

ΛΕΩΝ ὁ Σοφὸς ὁ Αὐτοκράτωρ (1) ἐν τῷ εἰς τὴν Πεντηκοστὴν
 Λόγῳ περὶ τὸ τέλος, Ἐρωτ: Δ'. ἐκ τῶν Θ'. αὐτῇ Λόγων, Σελ:
 339. (Ἐκδέδονται δὲ σωάμα τῷ Γρηγορίᾳ τῇ Νύσσης διὰ τῷ Ὑπομ-
 νήματι,

(19) Καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Μητροφάνης ἔτος, ἀπάντων τῶν ὅσοι τότε κατὰ Φωτίε ἐγέν-
 οντο διαπραξάμενοί τε καὶ γράψαντες, ὑπῆρχεν ὁ μάλιστα δυσμενέστατος. Λήγον
 δὲ ἐκ τῆς αὐτῇ τῆς πρὸς Μανηλ τὸν Πατρικίον καὶ Λογοθέτῳ τῇ Δρόμῃ,
 Ἐπιστολῇ, καὶ ἀνάγνωθι, παρὰ Λαβέτι (εἰ βέλει) ἐν τῷ Η'. Τόμ: τῶν Σωοδικ:
 Σελ: 1385. καὶ παρὰ Ἀρσένῳ ἐν Τόμ: Ε'. Σελ: 111.

(1) Ὁ δὲ Λέων κατὰ τὸ 886. διαδεξάμενος Βασίλειον τὸν Μακεδόνα τὸν Φύσαντα, Φώ-
 τιον παραυτίκα τὸν ἐκπαίδευσάντα, τῇ Θρόνῳ ἀπήλασεν, ἀντὶ τῆς Πατριαρχού-
 σης Στέφανον τὸν Ὀμαίμονα. Ἐτελεύτα δὲ Λέων ἔτα 911. ἢ καὶ εἰ πολὺ μετὰ
 τῆτο, ἐνιαυτὸς ἄρξας 27. σὺ 8. μηνὶν, ὡς Κωδὶνος ἰσόρησεν.

νήματι, τῷ εἰς τὴν Ἐπιγραφὴν τῶν Ψαλμῶν, ὑπὸ Ἰακώβου τῷ
Γρετσέρου, (Ἔτα 1610.) „Τιμῶσι δὲ (τὸ Ἅγιον Πνεῦμα) οἱ ὁμο-
„λογεῖντες ὁμόδοξον αὐτὸ εἶναι Πατρὶ καὶ Υἱῷ, καὶ ἰσοδιώαμον, ἐξ
„ἴσου τε λαμβόντον καὶ προσκυνητόν, καὶ πάντων κοινωνόν, πλὴν τῶν
„ἐν οἷς τὰ Πρόσωπα διακρίνεσθαι πάντα τε ἔχον, ὅσα εἰκὸς ἔχεν
„Θεόν· τὸ δημιουργὸν εἶναι, τὸ ἀκρίστον, τὸ σωέχεν τὴν κτίσιν, τὸ
„ἀγιάζειν, τὸ ἀπερινοήτως τὰ πάντα πληρῆν. Οἱ μὴ μόνον περὶ
„τὴν αὐτῆς φύσιν μηδὲν καινοτομεῖντες, ἀλλὰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν, ἐξ
„ἧς αὐτὸ, εἰς αἷτια δύο ἀνάγοντες. Ἐκάτερον γὰρ ἐκπίπτει τῆς
„ὀρθῆς δόξης· τό τε τὸν Δημιουργὸν εἰς τὴν τῶν ποιημάτων τάξιν
„κατάγειν, καὶ τὸ ἀρχὰς πλείους εἰς τὴν Μοναρχικὴν Τριάδα εἰσά-
„γειν. Ὡς Θεὸν τοίνυν σέβεσθαι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,
„ὑπελέγχων ἐν διατάξεσιν τῆς διωσῆς ἀρχὰς καὶ αἰτίας τῆς Ἁγίας
„Πνεύματος τιθεμένους, μόνους ὑπεμφαίνειν ἐκδηλός ἐστὶ τῆς ἐκ Λα-
„τίνων τὸ τιμωκαῦτα, δύο εἶναι τὰ τῆς Πνεύματος αἷτια διατεταγμέ-
„νης, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, ἐδὲ γὰρ εἶχεν ἑτέρω, ἢ ἀνδρὶ
„Λατίνῳ τὸ τοῖστον ὁ Σοφὸς Λέων ἀνθυπενεγκῆν. Ὅπερ ἄρα
„συνιδὼν καὶ Γρετσέρου παρεσημαῖτο παρὰ τὸ χαῖλος Σελίδι 340.
„Ἐπισφαλῆς δόξα τῶν Σχισματικῶν Γραικῶν, ἡ περὶ τῆς Ἐκπο-
„ροῦσεως τῆς Ἁγίας Πνεύματος ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς.”

Οὕτω δ' ὁ αὐτὸς καὶ πρό γε τῶν, ἐν Σελίδι 331. „Ἐδόξεσε
„μὲν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα ὁ πρὸ Ἐωσφόρου γεννηθεὶς Θεός· δοξά-
„ζει δὲ τὸν Μονογενῆ Υἱόν, ὁ σὺν αὐτῷ ἀπ' αἰῶνος ἐκ τῆς Πατρὸς
„προελθὼν Θεός· τὸ Πνεῦμα δὲ δηλονότι τὸ Ἅγιον.” Ἐνθα δὴ περ,
„καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα φρονῶν ὡς ἐκπορεύεσθαι, ἐξ ἀνάγκης
„ἔφησεν αὐν, ὅτι δοξάζει τὸν Υἱόν, τὸ ἐξ αὐτῆς τε αἷμα καὶ τῆς Πα-
„τρὸς προῖον Πνεῦμα. Καὶ μετὰ βραχεῖα δέ: „Οὐδενὸς ἐπιδεῖς ὦν
„ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ, ἴσον ἑαυτῷ γεννᾶ Θεὸν τὸν Υἱόν, ἴσον δὲ
„προβάλλει τὸ πανάγαθον Πνεῦμα· ἔκταν τῇ διαίρεσει τῶν Προσώ-
„πων τῆς Θεότητος τεμνομένης, τῇ δ' ἐναριθμῆσαι τῆς Τριάδος
„ἀσυνχύτως ἐννεμένης, ὡς μηδὲν ὑπερογενὲς καὶ ἐκ μὴ ὄντων, καὶ
„διὰ τῆς νέον τε καὶ πρόσφατον γεννᾶσθαι Πρόσωπα δὲ σωμαίδια
„τε καὶ σωμαναρχα, ἰσότητά τε καὶ ὁμόδοξα, τῷ λόγῳ μόνῳ τῆς
„ἀρχῆς διαφέροντα κατὰ τε Γέννησιν καὶ Ἐκπόρουσιν· ὥς τε τὸν
„Πατέρα τὴν ἀρχὴν εἶναι τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνεύματος καὶ τὸν μὲν
„Υἱὸν γεννᾶσθαι, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύεσθαι.” Τὰς Θείας,
„Φησὶν, ὑποστάσεις ἐμφερεῖς ἐν ἅπασιν εἶναι, μόνον δὲ τῷ λόγῳ τῆς
„ἀρχῆς διαφέρειν, κατὰ τε τὴν „γέννησιν,” καὶ τὴν „ἐκπόρουσιν.”
„Καθότι δηλαδὴ τῆς Πατρὸς ἀρχῆς τε καὶ αἰτίας ὄντος τῆς Υἱᾶς καὶ
„τῆς Πνεύματος, ὁ μὲν Υἱὸς ἐξ αὐτῆς γεννᾶται, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ
„Ἅγιον ἐκπορεύεται. Οὕτω δέ τοι τῷ Πατρὶ μόνῳ προσαναγράφει
„τὴν ἀρχὴν τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος, ὡς περὶ καὶ τὴν γέννησιν
„τῷ Υἱῷ μόνῳ, τὴν δὲ ἐκπόρουσιν μόνῳ τῷ Πνεύματι. Εἴπερ ἐν
„ἐκ ἄλλως, ἢ κατὰ τὸν εἰρημέρον λόγον, πρὸς ἀλλήλας αἱ Θεαὶ
„διαφέρουσιν ὑποστάσεις, δηλὸν ὅτι τῷ λόγῳ τῆς γεννήσεως, ἐχὶ δὲ
Τόμ: Α'. Φ Φ καὶ

καὶ τῷ τῆς ἀρχῆς, τὴν πρὸς τὸ Πνεῦμα διαφορὰν ἔχων ἐστὶν ὁ Υἱός, διὸ καὶ ἐκ τούτου ἐκείνο ἐστὶν ἐκπορεύόμενον. (2)

Ἦν δὲ τῷ ὄντι Καθολικὸς ὁ ῥηθεὶς Λέων ὁ Αὐτοκράτωρ ἔτος, καὶ δὴ καὶ ὑπὸ τῆς Πάπας Ῥώμης τοιοῦτος εἶναι ἐπιγινωσκόμενος. Οἱ γὰρ Σεργίῳ Λεγάτῳ ὡς Καθολικῷ τέτῳ, σωδιέτριβόν τε ὁμιλῶντες, καὶ τὴν Τετραγαμίαν αὐτῷ προσεκύρην. Καὶ γὰρ, καὶ ἄχρις ἐκείνου, ἀρραγῆς διήρκει ἡ μέσον τῆς Ἀνατολικῆς τε καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἐνότης. Μόνῃς γὰρ ἕνεκα τῆς τῆς Λέοντος ῥηθείσης Τετραγαμίας, τὰ τῶν Πάπων ὀνόματα, Σεργίῳ τε, καὶ Ἀνασασίῳ, καὶ Ἰωάννῃ τῷ Γ'. τὸ ἀπ' ἐντεῦθεν ἐξήλειπται τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Διπτύχων, ὥστε μηκέτι τῆς λοιπῆς μνημονοῦσθαι. Οὕτω γὰρ περὶ τῆς Τεταρτογαμίας ἐκείνης τῆς Λέοντος, ΝΙΚΟΛΑΟΣ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, ἐν τῇ πρὸς Ἀνασασίον τὸν Πάπαν Ἐπιστολῇ, (ἡ κατ' ἔτος τὸ 910. ἐγγεγραπτή) ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ τῶν Σωδικῶν Στήλῃ 1264. „Ἐντεῦθεν δὲ ἀρχὴν ποιήσομαι „τῆς γράφειν, ὅθεν ἡμῖν τὰ τοιαῦτα κακὰ ἐξεβρύη, Μακαριώτατε „Δέσποτα. — Ταύτῃ δὴ ἔχατον ἐγὼ, ἐκ ἀδακρυτῆς γὰρ μὴ, τὴν „Σωθήκην ἐπῆγον. ἵνα, τῆς γὰρ σωδονάζεσθαι τῇ γυναικὶ ἐς τοσούτον ἀπόχοιτο, εἰς ὃ, οἱ ἀπὸ τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τῶν „λοιπῶν Πατριαρχικῶν Θρόνων μετὰ πεμπτοὶ γεγονότες, περὶ τῆς „πρακτέας σὺ ἡμῖν διαγνοῖεν. Τέτοις ἔν τῷ τότε τοῖς ῥήμασι τοῖς „μηδὲν τι σωοίσασιν, (ὁ γὰρ ἔρως προειληφὼς ἐκείνῳ τὰ ὅσα προ- „εξεβύκει) δι' ὅχλῳ τῷ Βασιλεῖ ἐγινόμενῳ, ἐν ᾧ δὴ οἱ ἀπὸ Ῥώμης „ἐφίκοντο Πρέσβεις, εἰς αὐτὸς (ἔτω καὶ γὰρ δημοσίᾳ διεθρυλλᾶτο) „μεταπεμψάμενος ἡμεῖς, ὅπως ἂν οἱ τὸν γάμον ἐπικυρώσαιν. — „Ἡμιστά με λανθάνει τὸ ὑπὸ τῶν ἐνδιαβαλλόντων, περιενεχθὲν, τὸ „εἰς θέαν δῆθεν καὶ σωτυχίαν ἐλθεῖν τῶν Λεγάτων ἐμὲ, καθ' ὑπε- „ροψίαν, ἀπαξιῶσάσθαι ὡς εἶπερ ἄρα, ἥτοι ἀσφαλὲς ἐμοὶ ἡμῶν πρὸς „ἀνδρας παρρησιάζασθαι, τῆς μετ' ὑπερβαλλέσης ἀπεχθείας ἀπαν- „ταχῆς καθ' ἡμῶν πυρπολαμένους, κατὰ τῆς παρῆναι ὑπὸ πολλῶν „διαφημιζομένων, πρὸς τὴν τῶν παρ' ἡμῶν ἀποδοκιμαθέντων γά- „μων προσκύρῳσιν ἢ γὰρ, ἐχὶ τῷ Βασιλεῖ παραινῶν διετέλεσα, „ὅπως ἂν ἡμῖν ἰδίᾳ περὶ ἐν τῷ Παλατίῳ χώρῳ παρὰ χοιτο, καθ' „ἡμῶν, ἐν τῷ μέρει τοῖς Λεγάτοις σωεληλυθότες, περὶ τῆς γαμικῆς „προκαίμενης Ζητήματος ἐπ' ἀδείας διασκεφθῆμεν. ὃ καὶ ἐπιτρέψαι „ὑπερεφρόνησε. — Προσὼ δὲ (ἐφ' ᾧ μηδὲν τῶν κακῶν ἀπέη, „μηδέ τι

(2) Οὐδὲν δὴ κωλύει, καὶ τὸ ἐν τῷ Τροπαρίῳ, τῷ εἰς τὸν Μέγαν Ἐσπερινὸν τῆς Πεντηκοστῆς ἀδομένῳ (Δόξα καὶ Νῦν, ἢ καὶ Πλαγὶ δ.) τῶν ὑπὸ Λέοντος τῆς Δεσπότης αἰματογραφηθέντι, ὡς παραθέσθαι: „Ἅγιος ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα δημιουργήσας „ὁ Υἱὸς, σωτηρίαν τῷ Ἅγιῳ Πνεύματι. Ἅγιος ἰσχυρὸς, δι' ὃ τὸν Πατέρα ἐγνώκα- „μεν, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπεδήμησεν ἐν Κόσμῳ. Ἅγιος ἀθάνατος τὸ Παράκλητον „Πνεῦμα, τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύόμενον, καὶ ἐν Υἱῷ ἀνπαυόμενον. Τριὰς Ἅγια δόξα Σοι. „Sancte Deus, qui omnia condidisti per Filium, concursu Spiritus Sancti. Sancte for- „tis, per quem Patrem cognovimus, et Spiritus Sanctus venie in mundum. Sancte Im- „mortalis, Spiritus consolator, ex Patre procedens, et in Filio requiescens. Trinitas San- „cta Tibi gloria.

„μηδέ τι ὅλως ὑπολειφθεῖν ἐπιβοήθημα) καὶ ἡ τῶν Λεγάτων τρα-
 „χύτης, οἷ, ὡσανεὶ ἐπὶ πολέμῳ ἀνακηρύξει ὡς ἡμᾶς ἐνταῦθα ἐκ
 „Ρώμης μετενεχθέντες, δυσμενεσάτοις τρόποις ἐπολιόρησαν.
 „Τοσαύτη καθ' ἡμῶν τῶν ἀθλίων ἀπέχθαι, τοσαύτη τῆς τάξεως
 „ἡμῶν ὑπεροψία καὶ ὕβρις τῆς ἀνθρώπου ἐσῆι. Προσῆκε δὲ πάν-
 „τως, ὑπεροχῆς αὐτῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἀντιποικίμενης, ἐπιμελῶς
 „γενῆς ἅπαντα τὰ περὶ τῆς προκειμένης ἀνεξετάσαι, πρὸς δὲ τὸν ἐν
 „ἀκρότητι τεταγμένον Ποντίφικα ἀνενεγκεῖν ἡμῖς δὲ, καθ' ὑπερ-
 „βολῇ ὕβρεώς τε καὶ χλδύης τῇ κατακρίσει συγκαταθέσθαι τῶν
 „ἀνεγκλήτως τῷ τῆς Κρατῆντος παροργισμῷ περιπεπτωκότων, δι'
 „ὧδὲν ἄλλ', ἢ ὅτι τὸ ἐκ πορνείας ἄγος εἰς βδέλυγμα ἔθεντο. Ἐξω
 „δὲ δύο τινὰς, ἢ καὶ τρεῖς, ἔνθεν μὲν ταῖς τῶν συνοφαντέωντων
 „διαβολαῖς, ἔνθεν δὲ ταῖς τῶν διωάμει διαφερόντων ἐκδυσωπήσεσιν
 „ἢ ἐπιμιθίαις ἐκπολιόρηθέντας, παθεῖν τι καὶ ἀνθρώπινον διωη-
 „θῆναι, ἀνθρώπου γε ὄντας· τῆς μέντοι ἀπὸ τῆς Δύσεως προε-
 „δρόβουλας, ψιλᾶς ταῖς τῶν δυσμεναινόντων ψυδοδόρημοσώαις ὑπο-
 „συρέντας, τὴν ὑπερορίαν κατὰ τῶν ἀναγνόντων ἰδίᾳ ψήφῳ ἐπικυ-
 „ρώσασθαι, τίς αὖν ἀνάχοιτο,; Ἐπειτα δὲ ἐν Στήλῃ 1267. „Οὐδὲ
 „γὰρ ἐπὶ σκοπῷ τοιῷδε ταῦτα ὑπ' ἐμῆ λέγεται, ὡς ταῖς παλαμ-
 „ναιοτάταις ἀραῖς, τὸν τε τὴν ἀδεμιτογαμίαν ἐπιτετολμηκότα
 „Αὐτοκράτορα, καὶ Σέργιον τὸν πρὸ ὑμῶν Ἀρχιερατόδσαντα, με-
 „τελῶσεσθαι δεῖν ὑμᾶς ἀξιῶντος. Οὐχ ἔτος ἡμῶν ὁ σκοπὸς, ὧδὲ
 „γε τοῖς τῆς Θεᾶς Θεραπόδαῖς προσῆκον, τὸ εἰς τοσῶτον τῆς τρόπης
 „Φιλέκδικον καὶ γὰρ τοὶ καὶ ἀμφοτέροι τῆς τῇ δε βίᾳ φθάσαντες
 „μετέστησαν. — Ἀλλὰ τῶν περιόντων τὴν ἀπόνοιαν κολάσειον, Πά-
 „τερ Μακαριώτατε, τῶν τοσῶτος κατ' ἐμῆ θορύβους ἐν αἰτιάμασι
 „ψυδδέσι κεκινηκότων,.

Καὶ ἐξῆς δὲ ὁ αὐτὸς ἔτος Νικόλαος ὁ Κωνσταντινουπόλεως,
 ὧδὲν ἕτερον καὶ Πάπαν Ἰωάννῳ τῷ Ιον· ἤτατο, ἐφ' ᾧ τέττε τῆνο-
 μα τοῖς Ἱεροῖς Διπλύχοις μνημονοῦθησόμενον ἀναγράψασθαι, ἢ τὸ
 τὴν τετραγαμίαν ἐκείνῳ θέσθαι κατάκριτον. Οὕτω καὶ γὰρ ἐν
 τοῖς πρὸς αὐτὸν Ἰωάννῳ τῷ Ιον· γράμμασιν, ἀ μετὰ τὸ 916.
 Ἔτος ἐπέσελλεν ἐν Τόμῳ Θ. τῶν Σωδοικῶν, Στήλῃ 1267.
 „Ὅσοις τε καὶ πηλίκοις συμφορῶν περιωτλήμεθα κύμασιν ἐν
 „ὅλοις ἐνιαυτοῖς πεντεκαίδεκα, (τοσαῦτα γὰρ μικρὰ δὲν παρήλ-
 „θεν, ἐξ ἧς τὰ ἐπισυμβάντα τῇ Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίᾳ
 „σκάνδαλα τὸ πρῶτον, θορύβων τὰ πάντα ἐνέπλησεν) ἐμοί τε
 „πάννυ ὁ χληρὸν ἐστὶν ἐπαναμνηθῆναι, Μακαριώτατε Πάτερ, καὶ
 „Σὲ περιτλὸν ὑπομνήσασθαι. — Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὴν ὑμετέραν Ἀδελ-
 „φικὴν ἀγάπῃ, τό γε πρὸς ἡμᾶς καθῆκον, ἐκ τῆς τῶν καιρῶν
 „ἐπηρείας διαλελοιπῆσαν, ἐπιστηῶμεν, καὶ τῆς σωήθους τῶν Ἐκκλη-
 „σιῶν ἐνότητος ἐφίεμεθα, τέττε χάριν ἐγνωμεν πρὸς ὑμᾶς ἐπι-
 „σεῖλαι, ἵνα, παντὸς σκανδάλου λήθη παραδοθέντος, εἰς εἰλικρινῆ
 „Φιλίαν, καὶ καρδιῶν ἔνωσιν, ἢ τοῖς τὰς ψυχὰς τῆς λαῶν ποιμαίνειν
 „τεταγμένοις ὀφείλεται, τὴν Σὺν Ἀγιοσώλῳ προκαλεσώμεθα·
 „ἥτις δῆπερ τέως αὖν συσταθεῖν, εἰν, διὰ τινων ἀμοιβαδὸν ἐκατέρω-

Φ Φ 2

„θεν

„θεν ἀποσαλέντων, ὁμοφρόνως τὸ περὶ τῆς τεταρτογαμίας ἐπικρι-
 „θεῖν, τὸ τὰς διχονοίας τε καὶ τὰ σκάνδαλα ταῖς Ἐκκλησίαις πα-
 „ραιρενεγκόν, ὡς ἄρα μὴ καθ' ἑαυτὸ, κατὰ δὲ χάριν τῆ Προσώπῃ
 „ἐπιτραπέν· τὸ ἐπεικέστε καὶ συγγνωμονικώτερον τῆς πρὸς τὸν
 „Κρατῆντα συγκαταβάσεως τιωκαῦτα τῆ καιρῶ παραπέιδοντος·
 „ἵνα μὴ τῇ ἀποτομωτέρῃ ἀποκρέσῃ τὴν ψυχὴν ἐκείνος ἐπὶ τὸ
 „μᾶλλον παροξυνθεῖς, καὶ χάροσιν ἔτι ἐπιχειρήσῃεν. Οὕτω καὶ
 „γὰρ, τό, τε τῆς Σῆς Ἀγιότητος ὄνομα ἐκ τῆ Ἱερῆ τῆς ἐν Κων-
 „σταντινῆ πόλει Ἐκκλησίας Καταλόγῃ, ὡς καὶ πάλαι προείθισο,
 „ἀνακηρυχθήσεται· ἡμεῖς τε πάντοθεν χαρᾶς ἐμπιπλάμενοι, τῆς
 „ἐκ τῆς εἰρώνης θυμηδίας καὶ τέρψεως ἀπολαύσομεν·.

Ὅτι δὲ οἱ Ἀνατολικοὶ τιωκαῦτα, ἐκ μόνῃ προῖέναι τῆ Πα-
 τρὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διετέλυν πισθόντες, ἐκ τῆς δῆλον· ἐπει-
 δὴ γὰρ ὁ Πάπας Σέργιος ἐν Ἑτα 906. εἰς τὴν Κωνσταντίναν τῆς
 Λεγάτης αὐτῆς ἀποσείλας διὰ τὴν τῆ Λέοντος τεταρτογαμίαν, τῆς
 Ἀνατολικῆς σιωπᾶς πισθῶσαν τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνῃ τῆ Πατρὸς ἐκπο-
 ρύεσθαι, ταύτῃ αὐτὸς τὴν ἐκείνων παρασημαίμενος δόξαν, πρὸς
 καλεῖτο τῆς ἐν ταῖς Γαλλίαις Ἐπισκόπῃς ἅπαντας ἅπανταχόθεν,
 λόγῃς τε καὶ ἀποδείξεσι ἀναζητεῖν ὑπὲρ τῆς τῆ Πνύματος καὶ ἐκ
 τῆ Τῆς Ἐκπορύσεως. (3) Οὕτω γὰρ ἐν τῇ Τρωσλείανῃ Σιωδῶ,
 Κεφ: ΙΔ'. Ἑτα 909. Ἐριβαῖος ὁ Ῥημῳσίος Ἀρχιεπίσκοπος εἰρη-
 κέναι ἀναγινώσκειται, ἐν τῷ Θ'. Τόμῳ τῶν Σιωδικῶν: Στήλῃ 561.
 „Ἐπειδὴ ἐν ἡ Ἁγία Ἀποστολικὴ Καθέδρα ἡμῖν παρεδήλωσε, τὰς
 „εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κακοδοξίας τε καὶ βλασφημίας Φωτίῃ τι-
 „νός, ἐν τοῖς Ἀνατολικοῖς ἔτι μέρεσιν ἐνακμάζειν, τῆ βλασφη-
 „μίας μὴ ἐκ τῆ Τῆς, ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς μόνῃ ἐκπροῖέναι τὸ
 „Πνεῦμα, παρακαλῶμεν τὴν ὑμετέραν Πατρότητα, σὺ ἡμῖν ἀν-
 „τοῖς, ἵνα, κατὰ τὴν προτροπὴν τῆ τῆς Ῥωμαϊκῆς Καθέδρας Κυ-
 „ρίῃ, ἑκαστος ἡμῶν, ἐρδυνήσαντες τὰς τῶν Καθολικῶν Πατέρων
 „ρήσεις, ἀπὸ τῆς τῶν Ἱερῶν Γραφῶν Φαρέτρας τὰ ὀξεῖα προεξε-
 „νέγκωμεν βέλη τῆ δωατῆ, ὥς δι' αὐτῶν, τὸν ἀναγεννώμενον
 „κατατρῶσαι Θῆρα, καὶ τὴν κεφαλὴν καταθλάσαι τῆ πονηροτάτῃ
 „ὄφειος·. Τοιγαρὶν Σέργιος ἔτος τὴν τῆ Πνύματος Ἐκπορύσιν ἐκ
 τῆ Πατρὸς μόνῃ, ὅς ἂν ὑπὸ ψήφῳ βλασφημίας καὶ ἀδικίας ἐν, ὁ
 πρῶτος ἐστίν. (4) Καὶ τί γὰρ ἄλλο, ἢ βλασφημίας, σόμα τετρα-
 τῶδες

(3) Παραπλησίως τῷ Σεργίῳ καὶ Νικόλαος ὁ Α'. ὡς προείρηται, ἐν τοῖς πρὸς Φώτιον ἀγωνίσμασιν, ἐπισέλθων πρὸς Ἰγκμαρον τὸν Ῥημῳσίον τότε Ἐπίσκοπον, καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς τῶν Γαλλικῶν Ἐπισκόπῃς, κατὰ τῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας Προμάχων, ἐπ' ἀναγέρσει μὲν τῆ παλαιᾶς ὀρθοδόξου Δόγματος, κατασκευῇ δὲ τῆς Λατινικῆς καινοτομίας, τὸν Ἐνυάλιον διεσάλπιξεν. (Ὁρα ἀνωτ: τὸν ἡμέτερον αὐτὸν Συγγραφέα, ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς Θ'. Ἐκατονταετηρίδος Συγγραφέων· ἐνθα τὰ κατὰ τῆς Αυτοκράτορας Μιχαήλ καὶ Βασίλειον ἐξισορῶν λόγῳ γινόμενα.

(4) Ὁ μὲν Ζοιρνικάκιος ἔτος: Ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, ὅτι καὶ πρὸ τῆ Σεργίῃ τέτῃ Νικόλαος ὁ Α'. Καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος ἐν τῇ Θ'. τῶν αὐτῶν Ἐπιστολῶν: τῇ πρὸς Ἰγκμαρον (ὡς ἀνωτ: εἶδομεν) ἐκ ἄλλως, ἔφασκε τὰ γεγενημένα αὐτῷ ὑπὸ τῶν Βασιλέων, Μιχαήλ τε καὶ Βασιλείῃ, ὑπαγορεύειν, ἢ μὴ ἐν λάκκῳ τῷ τῆς βλασφημίας βαψάντα·

τῶδες τε καὶ βλάσφημον ἐξεροῦξαιτο; Αὐτὸν μὲν τοι τὸν Σέργιον τῆτον, ἀνοσιβργότατον τε ἀπάντων, καὶ Θῆρα μιαιώτατον γενέσθαι τῶν ὅσοι ποτὲ τῆς ἐν Ῥώμῃ Καθέδρας ἐπεβατόσαντο, αὐτοὶ ἡμῖν οἱ Συγγραφεῖς τῶν Λατίνων παρέδωκαν. (5)

ΘΕΟΦΑΝΗΣ δὲ ὁ Κεραμεὺς, ὁ Ταυρομενίς Ἀρχιεπίσκοπος (6) ἐν Ὁμιλίᾳ Νῆ. τῆς ἐν Παρισίοις Γραικο-Λατινικῆς Ἐκδόσεως, τῆς Ἔτα 1644. Σελ: 378. „Τά τε τῷ Πατρὶ ἀνακαλύψας αὐτοῖς „ὑψηλότερον, καὶ τὴν αὐτῇ πρὸς αὐτὸν γνησιότητα, καὶ τὴν τῷ „συγγενῆς αὐτῷ Πνεύματος ὡς τὴν Ἐκπόρδον μὲν ἔχει ἐκ τῷ „Πατρὶ, σέλλοιτο δὲ παρ' ἀμφοτέρων, οἷα ὁμότιμον. (7) Ἐκπορδεύεται μὲν τὸ Πνεῦμα, Φησί, τὸ Ἅγιον ἐκ τῷ Πατρὶ, πέμπεται δὲ ἐξ ἀμφοῖν. Εἰς μόνον ἄρα τὸν Πατέρα ἀνάγει τὴν τῷ Πνεύματος Πρόοδον, εἰς Πατέρα δὲ καὶ Υἱὸν ἐξίσχ τὴν τῷ Πνεύματος Ἀποσολίῳ. Καὶ ἐξῆς δὲ (ὁ αὐτὸς) Σελ: 382. „Εἴτα, ἵνα „μή τις ὑποτοπάζῃ δαλκικῶς τῷ Πνεύματος τὴν Ἀποσολίῳ, ἀνάγει „τὸν λόγον εἰς τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον καὶ Φησί: τὸ Πνεῦμα „τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορδεύεται. Εἰ καὶ ἐμὸν ἐστὶ „τὸ

„ψάντων τὸν κάλαμον, καὶ τῷ βορέῳ τῆς πλάνης ἀντὶ μέλανος χρησαμένων „ἄτε δὴ τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν ἐηλυτόντων, διὰ τε τὴν ἐν Σαββάτῳ νητείαν, „καὶ ὅτι τὸ Ἅγιον (Φησί) Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱὸς ἐκπορδεύεται λέγομεν, αὐ- „τῶν ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ προῖεναι αὐτὸ ὁμολογούντων. „

(5) Περί τῷ Σεργίῳ δὴ τέττε, ἐνὸς ἀντὶ πάντων ἀποχεῶσα ἔσαι ἡ Βαρωνίς τῷ Καρδινάλεως μαρτυρία (ἐν τοῖς Χρονικ: Ἔτα 908. Ἀριθμ: Δ. καὶ Ε.) Sergius III. ex ijs qui non Apostolici, sed Apostatici sunt dicendi; per vim Tyrannicam invasor Pontificatus, vita turpissimus, infamis, obscenus, ex Marosia meretrice Iohannem nefario gignens adulterio; sub quo Theodora Senior, nobile scortum, Monarchiam in Urbe obtinuit. „Σέργιος ὁ Γ'. ἐξ ἐκείνων, ὅς ἐκ Ἀποσολικῆς δέον, Ἀποστατικῆς δὲ μᾶλλον ἀποκαλεῖν, τυραννικῇ βίᾳ τῆς Ἀρχιερατείας ἐπιβατόσας τὸν βίον βδελυρώτατος, δυσφημότατος, ἐξάνιστος, ἐκ Μαρσίας τῆς Ἐταιρίδος, Ἰωάννῳ δὲ ἀδελφίτῃ μοιχείας ἀποτεκόν ὑφ' ὃν Θεοδώρα ἡ Γεραιτέρα, μαχλὰς ἐπίσημος, ἐπὶ τῆς „Πόλεως ἐμονάρχησεν. „

(6) Οὐκ ἐπὶ Φωτίῳ τῷ Πατριάρχῃ ὁ Κεραμεὺς Θεοφάνης ἔτος ἐξίς, κατὰ τὴν Θ'. τῶν ἀπὸ Χριστῷ Ἐκατονταετηρίδων, ὡς μετὰ Φραγκίσκον Σκόρσον τὸν Ἰησὺίτιν, τὸν τῆς τῶν Λόγων αὐτῷ Ἐκτυπώσεως ἐπιμεληθέντα, εἰσὶν οἱ ὑπελήφασιν. Ἐτερος δὲ ἱδ., ὁ πρὸς ὃν ὁ Φώτιος ἐπέσελλε Θεοφάνης ἐκεῖνος, Μοναχὸς τὴν τάξιν, καὶ ἔχ' Ἰταυρομενίς Ἐπίσκοπος. Οὐδὲ μὲν ἐν κατὰ τὴν Δεκάτην Ἐκατονταετηρικῇ Περίοδον ὁ Ταυρομενίς Ἐπίσκοπος ἐτύγχανε γεγονώς, καθ' ἡν τῆτον ὁ ἡμέτερος ὡδε χρονολογεῖ Ζοιρηνιάδιος. ἀλλ' ἐδὲ κατὰ τὴν ἐφεξῆς Δεκάτην πρώτῳ, ἢ δόξης ἔχε Καθεῶς, κατὰ τὸ 1040. Ἐπὶ γὰρ ἔτῃς τῷ 1063, ὑπὸ Κόμητος ἀξιώματι, Σικελίας ἱδ. Ἀρχὼν Ῥογέριος Θεοφάνης δὲ ὁ Ταυρομενίς, ἀκμάζων ἱδ. ἐπὶ τῆς Βασιλείας Ῥογέριος ἕως τῷ Κόμητος, τῷ Σικελίας τε καὶ Ἀπυλίας Βασιλεύσαντος, ἀπὸ 1129. ἐς γ' ἐπὶ τὸ 1152. Τὸν γὰρ Ῥογέριον τῆτον ἐν ταῖς αὐτῇ Ἐκκλησιαστικαῖς Ὁμιλίαις, Ῥῆγα τε καὶ Βασιλέα ὁ Θεοφάνης προσαγορεύει συχνά. ὡς περ ἐν καὶ ἀκριβέστερον ἐπιτήσας ἀπέδειξεν Ἰωάν: „Ἀλβερτος ὁ Φαβρίκιος, ἐν τῇ Βιβλίῳ: τῇ Ἑλλητικῇ, Τόχῃ Δεκάτῳ, Σελ: 231. Καὶ τοίνυν ἔχ' κατὰ Ζοιρηνιάδιον ἐν τῇ Δεκάτῃ τῶν Ἐκατονταετηρίδων, ἀλλ' ἀρθότερον τοῖς ἐν τῇ Δεκάτῃ δολιτέρα συγκαταλεχθεῖν ὁ Θεοφάνης Συγγράψασιν.

(7) Διὸ δὴ τοῖς ῥήμασι τέτοις ἐκ παραλλήλῃς ἀντικρὺ πρὸς τὸ τῆς Σελίδος τῷ Βιβλίῳ χεῖλος, ὃ ἐκδὲς Ἰησὺίτης Φραγκίσκος ὁ Σκόρτος παρήνεσε τῷ Ἀναγνώσκοντι: Cautè lege; Innuit enim Graecorum errorem sui temporis, de Processione Spiritus S. („Εὐλαβῶς τε καὶ πεφυλαγμένως ἀνάγνωθι: ὑπαινίττεται γὰρ τὴν τῶν Γραικῶν „ἐπ' αὐτῷ ἀπάτῃ, περὶ τῷ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Ἐκπόρδον. „

Τόμ: Α'.

X X

„τὸ Πνεῦμα, Φησὶν, ἐγὼ γὰρ ἢ ἀλήθεια· ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς ἔχε
 „τιὴ ὑπαρξίν· ἐκ μιᾶς γὰρ πηγῆς, τῆς τῆ Πατρὸς ἑσίας, τὸ
 „Πνεῦμα καὶ ὁ Υἱὸς παρηλλαγμένῳ γεμῶ τῷ τρόπῳ. Ὁ μὲν
 „γὰρ Υἱὸς, Φῶς ἐκ Φωτὸς ἐξέλαμψε γεννητῶς· τὸ δὲ Ἅγιον
 „Πνεῦμα, Φῶς μὲν ἐκ Φωτὸς καὶ αὐτὸ, ἐμὴν γεννητῶς ἀλλ' ἐκ-
 „πορεύτῳ. Ὡς περ ἐν αἱ τῆ Ἡλίας ἀκτῖνες, τιὴ πρὸς ἀλλήλας
 „χέσιν ἀμέρισον ἔχουσαι, μέχρις ἡμῶν τιὴ χάριν τῆ Φωτὸς ἀπο-
 „σέλλουσιν, ἔτε τῆ κύκλα χωριζόμεναι, ἔτε ἀλλήλων ἀποτεμνό-
 „μεναι· ἔτως ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἢ δίδυμος ἀκτῖς
 „τῆ Πατρὸς, ἐκ τῆ Πατρὸς προέρχεται, καὶ τέτω σωλιώται, καὶ
 „μέχρις ἡμῶν διακονεῖ τῆς ἀληθείας τὸ Φῶς. (8) Ἐνθα δὴ λέ-
 „γων: εἰ καὶ „ἐμὸν ἐστὶ τὸ Πνεῦμα, ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς ἔχε τιὴ
 „ὑπαρξίν, „δείκνυσι πάντως, ὡς ἔχ' ἅμα καὶ τῷ Υἱῷ, εἰ καὶ
 Πνεῦμα τῆ Υἱῆς, ἀλλὰ τῷ Πατρὶ μόνῳ προσήκει ἢ τῆ Πνύματος
 τῆ Ἁγίας Ἐκπόρευσις. Λόγον δὲ, δι' ὃν, καί τοι τῆ Υἱῆς ὃν, ἀλλ' ἐκ
 τῆ Πατρὸς προέσι τὸ Πνεῦμα, ἀποδίδωσι τὸν δε: ὅτι ἐκ μιᾶς πη-
 γῆς, τῆς τῆ Πατρὸς ἑσίας, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα προέσιν. Ἐξ
 ἐνὸς ἄρα καὶ μόνῃ τῆ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα προιέναι ἐνόει, ἐν οἷς
 ἔφασκεν: ὡς „εἰ καὶ τὸ Πνεῦμα ἐμὸν, ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπο-
 „ρεύεται. Τελούταιον διαβρῆδω Φησὶν: „Ἐκ μιᾶς πηγῆς τῆς
 „τῆ Πατρὸς ἑσίας, τὸ Πνεῦμα καὶ ὁ Υἱὸς. Ἐκ μόνῃ τῆ Πα-
 τρὸς ἄρα ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπο-
 ρεύεται.

Ἐπὶ τέτοις ἅπασιν ἩΛΙΑΣ ὁ Κρήτης Ἀρχιεπίσκοπος, (9)
 ἐν τοῖς Σχολίοις (10) αὐτῆς, τοῖς εἰς τὸν Γρηγορίῃ τῆ Θεολόγῃ
 περὶ

(8) Τὰ αὐτὰ τοῖς ἀνωτέρω κἀνταῦθα ὁ Ἰησοῦς Σκόρπος παρὰ τὸ χεῖλος τῆ Βι-
 βλίας παρασημαῖται, κατασφαλιζόμενος ἀμέλει τοι τῆς ἀναγνώσκοντος. Cautè
 Similiter lege, ut supra dictum est; et vide explicationem in notis. („Μετὰ περ-
 „σοχῆς ὡσαύτως ἀνάγνωθι, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, καὶ ἴσα (Φησὶν) ἐν ταῖς Ση-
 μειώσεσι τιὴ Ἐξήγησιν. Ἀλλὰ ταύτῳ εἰς τὴν παραπέμπει τιὴ „ἐξήγησιν, „δε-
 καιότερον αὐτῇ „παρεξήγησιν, ἐπιγράφειν.

(9) Τὸν Κρήτης Ἡλίαν τέτον, τὸν εἰς τὰ τῆ Ναζιανζινῆ Σχολιογραφῆσαντα, ἐν τῇ
 Β'. τῶν κατὰ Νίκαιαν Συνόδῳ παρεσιόσαι Φησὶν Ἰωάννης Ἀλβερτος ὁ Φαβρίκιος
 (ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βιβλιοθήκῃ: Τόμ. Ζ'. Σελ: 539.) Ὡσαύτως δὲ καὶ Καβέας, ἐν
 ἀκμῇ τέτον ἱστορεῖ γενέσθαι, κατὰ τὸ 787. Σωλήριον ἔτος (ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησι-
 συγγραφῶν Τόμ. Α'. Σελ: 641.) Καὶ Δεπίνος ἐν τοῖς ἀκμάζεσιν ἡδὴ ληγέσης τῆς
 Η'. Ἐκατονταετηρίδος αὐτὸν χρονολογεῖ (ἐν Τόμ. 5'. τῆς Νέας αὐτῆς Βιβλιοθήκης·
 Σελ: 127.) Πῶς ἐν ἐπὶ τῆς δεκάτης ἑκατοσύος τῶν ἀπὸ Χριστοῦ χρόνων, ὁ Ζοιρεν-
 κάβιος ἡμῖν τέτον ὡδε ἀνέγραψεν; Ἀλλ' ὅπως αὐτὸν καὶ ἔχοι τὸ περὶ τέτῃ, ἢ τῆ
 Ἡλίας μαρτυρία, διὰ τιὴ παλαιότητα, ἐκ ἐλαττονέται τιὴ διώαμιν ἀλλὰ τυχόν
 καὶ αὐξοί τῷ βάρε, ἐν ἀντιπεπονδῶτι λόγῳ τῆ ἀριθμῆ τῶν χρόνων, καθ' ἑς μαρ-
 τυρῶν ἀκμάσας ἐγένετο.

(10) Τὰ τῆ Κρήτης Ἡλίας Σχόλια εἰς τινὰς τῶν τῆ Ναζιανζινῆ Λόγων, Λατινιστὶ μί-
 νον ἐκδομένα παρ' ἐμοὶ φέρεται ὑπὸ Ἰακώβῃ Βιβλίῃ τῆ Πρωαῖα, τῆ τὰ μὲν ἐξ
 αὐτῶν Λατινιστὶ διεμνησκότος, τὰ δὲ καὶ κατὰ τεμμάχει ἅτλα ἀποσπάσαντος.
 Σώζεσθαι δὲ λέγεται ὁ ταῦτα περιέχων Ἑλληνιστὶ Κώδιξ χειρόγραφος, ἐν τῇ τῆς
 Βασιλείας Πόλεως Δημοσίου Βιβλιοθήκῃ· ὃ δὲ Κώδικος, ὡς ἐπισήμῃ μὲνηται Κάρο-
 λος ὁ Πατῖνος, ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς ταῖς περὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς Περιγήσεως, ταῖς
 τυπωθείσαις ἐν Ἀμστελδάμῳ, ἔτε 1696. Σελ: 132. (Ὁρα Ἰωάν. Φαβρίκιον, ἐνθα
 αὐτῷ: εἴρηται, ἐν τῇ πρὸ ταύτης Σημειώσεσιν.)

περὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος Λόγον, αὐτὴν Σελίδι 197. τῆς Λατινικῆς Ἐκδόσεως τῶν Γρηγορίων τῆς Ναζιανζιώδους Συγγραμμάτων, τῆς ἐν Βασιλείᾳ, ἔτει 1571. (11) „Ἀλλὰ πολλαχῶς μὲν γέγραπται παρὰ τῆς Τίς τὸ Πνεῦμα καὶ χορηγεῖσθαι, καὶ δίδωσθαι, καὶ πέμπεσθαι, παραπλησίως μέντοι καὶ παρὰ τῆς Τίς ἐκπορεύεσθαι, ὡς ἐκπορεύεται παρὰ τῆς Πατρὸς, ἔδαμῃ. Οἱ δὲ Λατῖνοι νομίζοντες, ὅτι τὸ ἐκπορεύεσθαι ῥῆμα, ἰσοδυναμεῖ τῷ χορηγεῖσθαι καὶ δίδωσθαι, ἔδεν ἠγνῆναι κωλύειν, καὶ εἰ φαῖεν τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι ἐκ τῆς Τίς. Ἀλλ' ἔχ' ἔτι πῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα πῶς γάρ; ὅπως γε τὰ ῥήματα ταῦτα ὅλως τε καὶ τῷ παντὶ, ὃ λέγεται, διαφέρεται; τὸ μὲν γὰρ ἐκπορεύεσθαι ῥῆμα, σημαίνει ὅπως ὑπάρχει τὸ Πνεῦμα. Καθάπερ γὰρ ὁ Υἱὸς ἐστὶν ἐκ τῆς Πατρὸς, ἀλλὰ γεννητῶς τῇ τέσει, διὰ γεννήσεως, καὶ ἐκ ἄλλως ἔτω τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῆς αὐτῆς μὲν ἐστὶ καὶ αὐτὸ ἀρχῆς, ἐκ τῆς Πατρὸς, δηλονότι, ὅτι γεννητῶς μέντοι (ὅτι γὰρ δύο εἰσὶν ἡοῖ) ἀλλ' ἐκπορεύτῳ, ἔτωσι φαῖναι, ἢ δι' ἐκπορεύσεως. Τὸ τοίνυν ἐκπορεύεσθαι, τρόπος ἐστὶ καθ' ὃν τὸ Πνεῦμα παρὰ τῆς Πατρὸς ἔχει τι ὑπαρξίν καὶ τῆτο, δὲ αὐτὸ ἴδιον εἶναι νοεῖται τὸ δὲ πέμπεσθαι, καὶ χορηγεῖσθαι, καὶ κοινωνεῖσθαι, ὅτι δηλοῦν ὅπως ὑπάρχον τὸ Πνεῦμα ἐστὶν ὑποσημαίνεται δὲ διὰ τῶν, ἢ δαψιλῆς οἶον ἐπὶ ῥοῖα, καὶ τὸ χύμα, τῆς ἀγαθότητος, τῆς ἐκ μὲν τῆς Πατρὸς τὸ εἶναι ἐχέσης, ὑπὸ δὲ τῆς Τίς τοῖς ἀξίοις ἐπιχορμῆς, (12)

Ἐντεῦ-

- (11) Ἐν δὲ δὴ τῇ τῶν τῆς Ναζιανζίου Συγγραμμάτων Ἐκδόσει, τῇ ἐν Παρίσι: Γραμμο-Λατίνῃ ἐν ἔτει 1630. ἡ ὑπὸ ὀφθαλμοῖς ἔχω, ὃ περὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος ἔτος Λόγος, ἈΖ' ἀριθμεῖται, καὶ Ε' δὲ, τῶν περὶ Θεολογίας ὁ ἔχων ἐπιγράφεται Ἐν Τόμῃ Α'. Σελ: 593. Ἐπὶ τῇ γένεσιν τῆς 21. τῶν Σημειώσεων, ὁ Βίβλιος τὸ Ἡλίος τῆς Κρήτης Σχολίασμα ὑπομνήτων ἔτι ἐκφέρει: Processio, non hic simplicem egressionem significat: sed substantialem et naturalem quoque modum existendi declarat, qui à nobis percipi nequit. („Ἡ Ἐκπόρευσις, ἔχ' ἀπλῶς ὡς ἐξέλθωσιν σημαίνει, ἀλλ' ἐσιώδη τε καὶ φυσικὸν τῆς ὑπαρχῆς τρόπον, ὅς ἡμῖν ἐστὶν ἀκατανόητος,“
- (12) Πρόχες μοι ἐνταῦθα καὶ σιώδες, ὅπως ἐξ ἀγνοίας μὲν τῆς καθ' ἡμᾶς Διαλέκτε ὁρμηθέντες τὸ πρῶτον, δι' ἀπονοίας δ' ἐφεξῆς καὶ ἀλαζονείας οἱ Λατῖνοι παῖδες χωρήσαντες, ἐπὶ τῷ καινοτομίαν τέως, τῆς ἀτόπης Δόγματος αὐτῶν κατὶνέχθησαν: „Νομίζοντες γὰρ κατ' ἀρχάς, (ὡς ὡς μαρτυρεῖ Ἡλίας ὁ Κρήτης) ὅτι τὸ „ἐκπορεύεσθαι, ῥῆμα, ἰσοδυναμεῖ „τῷ χορηγεῖσθαι καὶ δίδωσθαι,“ ἔδεν ἠγνῆναι κωλύειν, καὶ εἰ φαῖεν τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι ἐκ τῆς Τίς,“ Οὕτω δέτοι περὶ τῷ λέξιν διαμαρτυρόντες, σωδύσεσθαι ὅπως τῷ ἀρχῇ ἡμῖν ὑπῆρχον περὶ τῷ Πίστιν τῆς Δόγματος ὃ δὴ, καὶ ὁ Θεὸς Μάξιμος αὐτοῖς ἐπιμαρτυρεῖ Λατῖνοις τοῖς ἐπ' αὐτῶ, πρὸ ἡμιολείας χεδὸν Ἐκατονταετηρίδος, ἀρχαίτερος τῆς Ἡλίας γεγονώς, ἐν τῇ πρὸς Μαρίνον Ἐπιστολῇ ἐν ἣ ὑπεραπολογούμενος τῆς Πάπας ἐπόντος „ἐκπορεύεσθαι,“ καὶ τῆς Τίς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, „συμφώνως παραγαγεῖν (Φησὶ) τὰς Λατίνους χρήσεις Ῥωμαίων Πατέρων“ (Σημειῶσω δὴ τό: „Ῥωμαίων,“) ἔτι μὲν καὶ Κυρίλλῳ „Ἀλεξανδρείας...“ Ἐξ ὧν ἐκ αἰτίας τὸν Υἱὸν τῆς Πνεύματος, σφᾶς αὐτὸς παιδὸν „τας ἀπέδειξαν“ μίαν γὰρ ἴσασιν Τίς καὶ Πνεύματος τὸν Πατέρα αἰτίαν, τῆ μὲν „κατὰ γέννησιν,“ τῆ δὲ κατὰ τῷ ἐκπόρῳ. Ἀλλ' ἵνα καὶ δι' αὐτῶ προῖεναι δηλώσωσι, καὶ ταύτῃ τὸ σωματικὸν τῆς εἰσίας καὶ ἀπαράλλακτον παραστήσωσι,“ Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν (ὡς περὶ ἔφω) ἔτι πῶς ὄφελον δὲ διδασκάλους ὑπερον τῷ τῆς ῥήματος δώαμιν, ὅτι κυρίως αἰτίαν σημαίνει, καὶ τρόπον καθ' ὃν τὸ Πνεῦμα παρὰ τῆς Πατρὸς πισδύμεν ἔχει τῷ ὑπαρξίν, ἀπέχοντο μὲν τῆς τῆς „ἐκπορεύεσθαι,“ φωνῆς, ἐπειδὴ ὁ λόγος, περὶ τῆς ἀπλῆς ἡ καὶ ἐκ τῆς Τίς προέσεως τῆς Ἁγίας Πνεύμα-

X X 2

Ἐντεῦθεν δὲ ἄρα πανταχῶς τὸν Πατέρα, ἀρχὴν τε καὶ Προβολέα εἶναι διδάσκει τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι. Οἷον ἐν τῷ Γ'. Λόγῳ τῶν τῷ Θεολόγῳ Γρηγορίῳ, Σελ: 87. „Οὗτος δ' ὁ τῶν ῥημάτων „ἐστὶ νῦν. Διατηρηθήσεται ὑφ' ἡμῶν, κατὰ γε τὴν ἐμὴν κρίσιν καὶ „δόξαν, ὁ Θεὸς εἷς, τῷ λόγῳ τῆς ἐν τῇ τρισυποστάτῳ Θεῷ εἰς „μίας καὶ τῆς αὐτῆς κινήσεώς τε καὶ Θελήσεως, ἢ Υἱῶ, καὶ τῷ Πνεύματι, „εἷς ἐν αἷτιον ἀναφερομένων. — Ἐλέγχει γὰρ διὰ τούτων, πῇ μὲν „ὁ „Φιλοπάτορας καὶ Φιλοχρίστis, ὠνόμασε πῇ δὲ αὐτὸν „Σαβέλ- „λιον, τὰς μὲν „Φιλοπάτορας καὶ Φιλοχρίστis, τὸ ταῦτόν τῆς εἰσίας, „καὶ τῷ κινήματός τε καὶ Θελήματος ἀποφηνάμενος, καὶ τὸν τε Μο- „νογενῆ Λόγον, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πρὸς τὸ ἐν αἷτιον ἐπανά- „γων. — Οἱ γὰρ Φιλόχριστοι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ τὸν Μο- „νογενῆ Λόγον, πρὸς τὴν αἰτίαν, ταῖς τὸν Πατέρα, ἐκ ἡθελον „ἀναφέρειν, ἀλλὰ τὴν μίαν Θεότητά εἰς διαφόρους διέσπων ἀρχάς. — „Διὰ τούτο ἡδὲ Θεὸς τρεῖς λέγομεν εἶναι, τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, „καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀλλὰ Θεὸν ἓνα, Τριάδα ὑπεραγίαν, τῷ Υἱῶ „καὶ τῷ Πνεύματι εἷς ἐν αἷτιον ἀναφερομένων. — Ἐστὶ γὰρ ἀνάλυ- „σις, τὸν μὲν Υἱόν καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὸς προεληλυθέναι „λέγειν, τὰς δ' αὐτὰς ἔπειτα ἐπὶ τὴν μίαν πάλιν τῷ Πατρὸς ὑπό- „σασιν οἷον ἐπανάγειν. Καὶ ἐφεξῆς δὲ ἐν Σελ: 93. „Θεὸν ἓνα „Φαμέν, ἥτις ἐστὶν ἡ Ἁγία Τριάς τῷ Υἱῶ, καὶ τῷ Πνεύματι, πρὸς „ἐν αἷτιον ἀναφερομένων.

Καὶ εἰς τὸν Δ'. δὲ Λόγον, τὸν περὶ τῷ Υἱῶ, Σελ: 191. „Παρά „ταῦτα ἡδὲ Θεὸς τρεῖς λέγομεν τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, καὶ τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀλλὰ μᾶλλον Θεὸν ἓνα, ἥτις ἐστὶν ἡ Ἁγία „Τριάς τῷ Υἱῶ, καὶ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι, εἷς ἐν αἷτιον ἀναφερο- „μένων.

Καὶ

Πνεύματος, χεῖσαντο δὲ μόνον „τῷ χορηγεῖσθαι, καὶ πέμπεσθαι, καὶ κοινωνεῖσθαι, „καὶ πηγάζειν ἐτι, καὶ ἐκχεῖσθαι, καὶ πνέειν, καὶ διέναι, ὅπως, καὶ αὐτῷ „τῷ „προίεναι, (εἰ καὶ ἔτω βέλοιντο) ἵν' ἐκ αἰτίας τῆς τῷ Πνεύματος ὑπάρξεως „τὸν Υἱόν ποιήμενοι, τοῖς ἐπὶ Μαξίμῳ τῷ Θεῷ ὁμογενέσι τε καὶ ὁμοπίστοις ἦσαν „ὁμόφρονες. Νῦν δὲ, οἷον ἀποδυσαπήσαντες, καὶ ἐκ ἐπ' ἀγαθῷ θέμενοι, ἔπερ „αὐτὰς οἱ Γραικοὶ ἀναδιδάξαι ἠβελήθησαν, τῆς ἰδίας ἄμενον ἢ ἐκείνοι σιωπῶντες „φωνῆς οἱ δὲ λίαν ἰχυρογνωμόνως τε καὶ ἀπονενοημένως, θᾶττον ἢ τῆς λέξεως „ἀποχέειν, τῷ ὁρθῶς προείλοντο, Φεῦ! ἀποσιῶσαι φρονήματος καὶ τῷ λοιπῷ τὸ „ἐκπορεύεσθαι, ὁ πρότερον εἰς δήλωσιν τῆς αἰτίας ἐτύγχανον ἐκδεχόμενοι (κατὰ „τὴν Μαξίμῳ τῷ Ὁμολογητῷ μαρτυρίαν, καὶ τὴν Ἠλία μετ' ἐκείνων τῷ Κρήτῃ) „τὸ ἐκ ἄλλως, ἢ ὡς αἰτίας δηλωτικὸν ἐπὶ τῷ Πατρὸς δεόν ἀνάγεσθαι, ἰσοδυναμῶς „αὐτῷ τῷ „πέμπεσθαι καὶ δίδωσθαι, καὶ προχεῖσθαι, κτ: ἢ γὰρ ταῦτα ἀντιστρόφως ἐκείνῳ, „ἐννοεῖν ἐθέλουν. Ἐκ Πατρὸς ἅμα καὶ ἐξ Υἱῶ ἐκπορεύομενον καὶ νολογῶντες, ἢ μᾶλλον „κενολογῶντες, (ὅ γὰρ ἂν Θεολογῶντες ἐπιεικῶς εἴποιμι) τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ „τὸ δὴ χεῖρον, καὶ μηδὲν εἰς ὑπερβολὴν θρασυτήτος ἀπολείπον, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Ἱερῷ „Συμβόλῳ τῆς Πίστεως, παρεισαγαγεῖν ὡς Δόγμα τὴν Προδηλίαν τολμήσαντες. Ἀλλὰ „περὶ τῆς διαφορᾶς τῷ „ἐκπορεύεσθαι, καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνων ῥημάτων, „χορη- „γεῖσθαι, προίεναι, πηγάζειν, κτ: μέτιθι καὶ Ἰωσήφ τὸν Βρυέννιον, ἐν τῷ Α'. „Τῷ καὶ τῆς τῶν αὐτῶν Συγγράμ: Ἐκδόσι: τῶν ἐν Λαψία ἐκδοθέντων ἐν Ἑτα ἀψῆ. „ἐν Σελίσιν 70. 71. 156. 205. 206. 247. 248.

Καὶ εἰς τὸν Λόγον δὲ τὸν 5'. τὸν περὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος, Σελ: 184. „Εν καὶ τὸ αὐτὸ Πρόσωπον ἐστὶ τῆς Πατρὸς, ἐξ ἧς ὁ „Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Διὰ τῆτο „δὲ τὸν ἕνα ἐκείνον, ὃς ἐστὶν ἡ αἰτία, σωάμα τοῖς αἰτιατοῖς, Θεὸν „ἕνα ἐνσεβέντες Φαμέν. Καὶ τέτω τοίνυν τῷ λόγῳ εἰς ἕξω ἡμῖν „ὁ Θεὸς, μίας ἕσης τῆς Θεότητος, καὶ πρὸς ἕνα τὸν Πατέρα καὶ „Προβολέα, ὡς πρὸς αἰτίαν, τῶν ἐξ αὐτῆς, Τίς δηλονότι καὶ Πνδ- „ματος Ἁγίας, ἀναφερομένων. Τέτοις παραπλήσια ἔχει, καὶ ἐν Σελ: 185. Καὶ εἰς τὸν Η'. δὲ Λόγον, ὃς ἐστὶ τῶν περὶ Εἰρωῆς ὁ Α'. Σελ: 278.

Τελευταῖον δὲ καὶ εἰς Λόγον τὸν 5'. Σελ: 184. „Αἰτίαν πρῶ- „τῳ ἀποκαλεῖ τὸν Πατέρα: ἐνὸς δὲ κυριότητα, τῷ λόγῳ τῆς „αἰτίας, ὡς μόνος ἔχει ὁ Πατήρ. Διὰ δὲ τῶν ἐκ τῆς πρώτης „αἰτίας ὄντων, νοεῖ τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Καὶ ταῦτα μὲν ἄχριγε τέττε, ὡς ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν Πα- τέρων τῶν Ἀνατολικῶν, τῶν ἐν ταῖς δέκα πρώταις Ἐκκλησια- στικαῖς Ἐκατονταετηρίσι διαλαμπάντων ἄχρι γὰρ τέττε διαμένοντα ὡς ἡ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἀνατολικῆς τε καὶ Δυτικῆς, ἐνότης. Εἰ γὰρ καὶ τὸ εἰς ἐκείνο, περὶ διαφορῶν πολλάκις διαφωνία ταῖς Ἐκκλησίαις ἀνέκυπτον, καὶ πάλιν ὁμῶς ἀλλήλαις εἰς ταῦτο σωετί- θεντο ὡς καὶ ἐπὶ Ἰωάννῃ τῷ ΙΖ. Πάπα Ῥώμης, καὶ Σεργίῳ τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ τὸ ἀναφυέν Σχίσμα, ἐν ἀρχῇ τῆς ΙΑ'. Ἐκατονταετηρίδος κατέπαυσεν. (13) Ἀλλὰ τότε ἀπ' ἐντεῦ- θεν, τῆς αὐτῆς ἐτι Σεργίου περιόντος τῷ βίῳ, Σχίσμα ἕτερον ἐνέφυ ταῖς Ἐκκλησίαις, ὃ καὶ παρέτεινεν ἐφεξῆς, ἄχρις ἐπὶ τῆς Θ'. Λέον- τος τῆς Πάπα Ῥώμης ἥτοι ἐς γ' ἐπὶ μεσῆσαν τιῷ ΙΑ'. τῶν Ἐκ- κλησιασικῶν χρόνων περίοδον, ἀπαντας ἐκείνους τιμικαῦτα Φρικτοῖς Ἀναθεματισμοῖς παραδεδωκότος, τῆς ὅσοι ἂν μὴ ἐν τῷ Ἱερῷ Συμ- βόλῳ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὁμολογοῖεν ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆς ἐκπο- ρεύεσθαι, ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου πρεσβόοιεν. Τὸ ἀπ' ἐκείνους δὲ ἄρα, ἐς γε καὶ καθ' ἡμᾶς, τὸ Σχίσμα τότε παραμένει, ὃ τιῷ Ἀνα- τολικῶ τε καὶ Δυτικῶ τὰς Ἐκκλησίας ἀπ' ἀλλήλων διίστησι.

Τοσάκις τοίνυν οἱ προτεθέντες Πατέρες, ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ὁμολόγησαν προῖέναι τὸ Πνεῦμα, ἀπηνάοντο δὲ αὐτὸ καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς. Καὶ δὴ, καὶ τὸν Πατέρα μόνον πηγὴν ὄντα ἐθεολόγησαν, καὶ αἰτίαν, καὶ ἀρχὴν, καὶ Προβολέα τῆς Ἁγίας Πνεύματος ἢ γὰρ ἀπλῶς ἐπὶ τῇ τῆς Πνεύματος Ἐκπορεύσει τῆς Πατρὸς μιμνησκόμενοι, ἐδόλωσαν τὸν Υἱόν προσετίθεν. Οὐδὲν γὰρ ἦττον, καὶ ἐν οἷς ἐπὶ τῇ τῆς Ἁγίας Πνεύ- ματος προόδῳ μνεία μόνου γίνεται τῆς Πατρὸς, ἐξ αὐτῆς τέττε μόνου τὸ

(13) Μήποτε ἀντὶ τῆς ΙΖ'. τὸν ΙΘ'. Ἰωάννῳ Πάπῃ ὁ Ζοιρνικάδιος εἶπεν ἠθέλεν; ὁ μὲν γὰρ ΙΖ'. ὁ κατὰ τὸ 1003. γεγονώς, ἐν μόνοις πέντε μηνὶ τῆς Καθέδρας ἀπήλαυ- σεν ὁ δὲ Ἰωάν. ὁ ΙΘ'. ὁ κατὰ τὸ 1024. ἐν ὅλοις ἑτέσιν ἐπάπισε δέκα. Περὶ ἧς ἰσχύεται, ὅτι καὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως τῷ τῆς Οἰκουμενικῆς Τίτλῳ ἐσέμνωεν. (Πετὰβ: ἐν τῷ Χρονολογικῷ Κανονίῳ τῶν Ποντιφικῶν Μέρει Γ'. τῆς Λογιστῆς: Σελίδι 140.)

Τόμ: Α'.

Ψ ψ

τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι ἀποδείκνυται. Εἰ γὰρ αἱ Ἀνατολικαὶ Ἐκκλησίαι, ἐν τοσαύταις χρόνων ἑκατοντάσιν, ἐκ τῆ Πατρὸς ἐδίδασκον προῖέναι τὸ Πνεῦμα, μηδαμῇ δὲ μηδέποτε προσετίθεσαν, ὅτι τὴν ὑπαρξίν ἔχει καὶ ἐξ Υἱῆς, πάντως πρὸ τῶν προδηλοτάτων ἔοικεν εἶναι, μηδὲν αὐτὰς τότε πεπισθόκεναι, ἀλλ' ἠγνοηκέναι τὸ παράπαν τὴν ἐξ Υἱῆς ταύτῃ τῆ Πνύματος Προόδον. Ἀλλὰ μὴ ὁ μὴ πισθὼν, ἀγνοῶν δὲ τὸ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆ Πνύματος καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς Δόγμα, καὶ πλεον ἐδὲν ἀλλ' ἢ ὅτι ἐκ τῆ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα ὑπάρχει πρεσβύων, ἐκ μόνου πάντως τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα αὐτὸς πισεύων ἐστίν. Ἐκ μόνου ἄρα τῆ Πατρὸς τῆς Ἀνατολικῆς πεπισθόκεναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, κἀντεῦθεν ἐστὶ προδηλότατον. Εἰ γὰρ μηδὲν ἀντιβαίνειν Λατίνοις ἐδόκεν αἱ τῶν Πατέρων ῥήσεις, ἐν αἷς ἐπὶ τῇ τῆ Πνύματος Ἐκπορῦσει καὶ ἐμφέρεται σωημμένος τῷ Πατρὶ ἅμα καὶ ὁ Υἱός, ἵνα τὶ τοσάντις αὐτοῖς τε Λατίνοι, καὶ οἱ ἐκ τῶν Γραικῶν σὺν αὐτοῖς λατινίζοντες, διαφθείρειν αὐτὰς ἐπεχείρησαν, τῷ Πατρὶ καὶ τὸν Υἱὸν ἅμα σωάψαντες; ἢ πρὸς τὰ σφῶν τῇ δόξῃ μηδαμῶς ἀντιβαίνοντα, ἐδὲ τῆς παρ' αὐτῶν ἐδεήθησαν θεραπείας τε καὶ ἐπιδιορθώσεως.

Ἀλλὰ γὰρ, Φασίν, ὡς ὑπὸ τῷ τῆ Πατρὸς ὀνόματι σωυπενόεν οἱ Πατέρες καὶ τὸν Υἱόν. Τίνι δ' ἄρα ποτὲ λόγῳ κατασκευάξῃσι τῆς ὁ Φασίν; ἐνὶ μηδενί. Οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ὥδε τῷ τῆ Πατρὸς ὀνόματι καὶ τὸν Υἱὸν συμπερινοεῖν ῥητέον ἐστὶ τῆς Πατέρας, ἢ, καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτὸ συνεκδέχεσθαι τῷ ὀνόματι τῆ Πατρὸς, ἐν οἷς ἀπλῶς ἐκ τῆ Πατρὸς γεννᾶσθαι τὸν Υἱὸν ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν. Ἀλλὰ καὶ τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν μηδαμῶς συμπερινοεῖσθαι, ἐνθα ἐκ τῆ Πατρὸς ἀπλῶς λέγεται τὸ Πνεῦμα ἐκπροῖέναι, αὐτόθεν δῆλον ἐγίνετο ἐξ αὐτῶν τῶν Θεασείων Πατέρων, σωεχῶς Θεολογούντων, ἐκ μὲν τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα, εἶναι δὲ ὅμως αὐτὸ καὶ ἴδιον τῆ Υἱῆς, καὶ μὲν δὴ καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς πέμπεσθαι, καὶ ἐν τῷ Υἱῷ ἀναπαύεσθαι, καὶ διὰ τῆ Υἱῆς ἐμφανίζεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια ἐν οἷς παντίπρῃ δῆλον, ὡς ἔχει ἅμα τῷ τῆ Πατρὸς ὀνόματι, σωεπινοῦντες ὑπῆρχον καὶ τὸν Υἱόν. Ἐκεῖνο γὰρ ἐν τοῖς δε τοῖς ῥήμασι μάλιστα δαίκνυται, ὅπως διακεκριμένως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πρὸς τε τὸν Πατέρα, καὶ πρὸς τὸν Υἱὸν ἀναφέρεται.

Ἀλλ' ἐρεῖς τέως, ὅτι καὶ Βερνάρδος ἐστίν ὅπως τῆ Πατρὸς μόνον ἐμνήσατο, περὶ τῆς Προόδου λέγων τῆ Πνύματος, καὶ τοι ἄλλως πρεσβύων καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι. Ἀλλ' ἐν ἐκείνῳ δήπρῃ τῷ χωρίῳ, ἐκ ὧν ἡ πρόθεσις τῷ Βερνάρδῳ ζητεῖν, ὅθεν ἄρα τὸ Πνεῦμα προέσιν ἀπλῶς δ' ἔτω τῆ Ἁγίης Πνύματος μνείαν ποιῶμενος, „ὁ παρὰ τῆ Πατρὸς, Φησὶν, ἐκπορεύεται,“. Εἰ δὲ κακῆτος προϊόν ἐστὶ τὸ Πνεῦμα πρῶθεν το δεῖξαι, ἐδὲν γε δέος μήτοιγε καὶ τῆ Υἱῆς παραλελοίπει Βερνάρδος προσεπιμνήσασθαι. Ἀλλὰ γὰρ αὐτοῖς τῆς Πατέρας τοσάντις σωεωράκαμεν μόνου τῆ Πατρὸς μνημονεύοντα, ἐνθα τὸν ἐξ ἧς ἐκπορευόμενον ἐστὶ τὸ Πνεῦμα, ἢν ἡ πρόθεσις δαῖξαι, καὶ ὁ τῆς λόγου σκοπός. Ἐφ' οἷς ἡμεῖς κακῆτος προσδιατεινόμεθα, ὡς ἔμνον οἱ Θεοὶ Πατέρες τοσάντις περὶ Ἐκπορεύσεως λέγοντες μόνου μνείαν

μνείαν ἐποιήσαντο τῷ Πατρὶ ἄλλ' ὅτι καὶ μηδαμῶς ἐν ἄλλοις περὶ τῆς αὐτῆς εἰρηκότες, σωῆσαν τῷ Πατρὶ καὶ τὸν Υἱόν· κἀν-
τεῦθεν ἐπιφέρομεν, ὅτι ἐκ μόνου ἄρα τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται τῷ
Πατρὶ. Ὁ δὲ Βερνάρδος πλεῖστα δῆλος ἐστὶ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ
Πνεῦμα διδάσκων· ὥς μεγίστω εἶναι τῷ ἐγχαρῆσαν διαφορὰν.

Λαπόμενον ἐστὶ τελευταῖον καὶ πρὸς τῷ ἀνθυποφορὰν ἐκένω
τῷ παρὰ τῶν Λατίνων ἡμᾶς ἀπαντῆσαι, καθ' ὃν τὰς Θεάς, Φασί,
Πατέρας, ὁσάκις αἰτίαν, καὶ πηγὴν καὶ ἀρχὴν τῷ Πνεύματος ὀνομά-
ζουσι τὸν Πατέρα, περὶ αἰτίας, καὶ ἀρχῆς, καὶ πηγῆς τῆς ἀπροβλή-
της τὸ λεγόμενον ἐννοεῖν· ἐνθεντοὶ μὴ εἶναι τι τὸ παράπαν ἐν-
τεῦθεν τὸ αὐτοῖς ἀντιπεριῖστέμενον. Μηδὲ γὰρ αἰτίαν σφᾶς ἀνάι-
τιον τῷ Πνεύματος Θεολογεῖν τὸν Υἱόν, ἀλλ' αἰτίαν, αἰτίαν καὶ ἀν-
τιῶ ἐχῶσαν. Ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν ἐν τῶν ὁμολογούμενων ὅν, ὅτι ὁ
Πατήρ αἰτία ἐστὶν ἀνάιτος· ἢ παρ' αὐτὸ φαίνεται ἄν, καὶ τῷ αἰτίαν
αὐτό γε τῷτο δυνάμει ἐκφωνούμενον· ἢ τὰς Πατέρας ὅλως διὰ τῆς
Φωνῆς ταύτης, αἰτίαν (αἰεὶ) ὑποσημαίνειν τῷ ἔσαν ἀνάιτιον. Ὡσαύ-
τως καὶ γὰρ ὁ Πατήρ, τῷ μὲν Υἱῷ γεννήτωρ ἐστὶν ἀγέννητος, τῷ δὲ
Πνεύματος προβολῆς ἀπρόβλητος, τῶν δὲ δημιουργμάτων ἀπάντων
κτίσεως ἀκτίστος· ἀλλ' ἢ παρὰ τῷτο καὶ τὸ γεννήτορα αὐτὸν εἶναι,
(ὅσα γε τῇ τῆς Φωνῆς δυνάμει παρήκει) τὸν γεννήτορα ἐμφαίνει
ἀγέννητον· ἢ τὸ προβολέα εἶναι, τὸν προβολέα ἀπρόβλητον· ἢ τὸ
δημιουργόν τέως, τὸν κτίσιν αἰτίαν μὴ ἔχοντα, ὥς παντί περ κα-
τάδηλον· Ἡδὴ μὲν ἐν, αὐτὸς ἡμῖν ὁ Πατήρ δημιουργός ἐστιν ἀπειρό-
σοφος, ἀπανταχῶς ὢν, ἐς αἰεὶ ὢν· ἐμὴν ἄλλ' ὅτε τὸν Πατέρα λεγὼ δη-
μιουργόν εἶναι, ἔχ' ἅμα δυνάμει τῶνδε τῶν Φωνῶν. καὶ τὸν ἀπειρόσοφον
ἐπισημαίνω, καὶ τὸν ἀπανταχῶς ὄντα, καὶ τὸν αἰώνιον. Ὅτι δὲ διὰ
τῷ τῆς αἰτίας ὀνόματος ἀπλῶς ἡ αἰτία δηλεῖται, ἔχ' ἅμα δὲ καὶ
τὸ ὅθεν ἔχει τι τὸ αἰτίαν εἶναι, εἴτε ἀφ' ἑαυτῆς, εἴτ' ἐν ἐξ ἄλλης,
πολλὰ χῶς ἀποδείκνυται.

Αν· μὲν γὰρ ἐπειδὴν ὁ Θεός καὶ Πατήρ αἰτία λέγεται τῷ Υἱῷ
καὶ τῷ Πνεύματος, ἔδεν ἄλλο διὰ τῆς αἰτίας νοεῖται, ἢ ὅτι αὐτὸς
ὁ Προβολεύς ἐστιν. Ἐπεὶ 1) ἐδ' αὐτοὶ Λατῖνοι δύο λέγουσι Προβολεῖς τῷ
Ἁγίῳ Πνεύματος, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν ἀξιοῦσιν, ὥς ἂν μὴ ἔτι
αἰτίας δύο τῷ Πνεύματος παρεισάξωσιν. 2) ὅτι τοσάκις μὲν οἱ Θεοὶ
Πατέρες αἰτίαν εἶναι τὸν Πατέρα ἐδίδασκον τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύ-
ματος, προσετίθεν δὲ ὁμῶς τῷ μὲν Υἱῷ κατὰ Γέννησιν, τῷ δὲ Πνεύ-
ματος κατ' Ἐκπόρευσιν. Οὕτω γὰρ ὁ Θεολόγος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἐν
τῷ Α': Λόγῳ· „Μικρῶν γὰρ ἂν εἴη καὶ ἀναξίων ἀρχὴ, μάλλον δὲ
„μικρῶς τε καὶ ἀναξίως, μὴ Θεότητος ὢν ἀρχὴ καὶ ἀγαθότητος,
„τῆς ἐν Υἱῷ καὶ Πνεύματι Θεωρουμένης τῷ μὲν ὡς Υἱῷ καὶ Λό-
„γῳ, τῷ δὲ ὡς Προόδῳ καὶ ἢ δαλυτῷ Πνεύματι. ΚΑΙΣΑΡΙΟΣ δὲ
„ὁ τῷ ῥηθέντος Γρηγορίου Ἀυτάδελφος, ἐν Διαλόγῳ Α'. „Τό
„Θεῖον καὶ πανάγιον Πνεῦμα, ἢ γεννητὸν μὲν, ἐκπορευτὸν δὲ καὶ
„αἰτιατόν, ἐξ αὐτῶ τῷ Πατρὶ ἐκπορευόμενον. Περὶ δὲ τῶν τῷ
„Ῥώμης Λεγάτων ὁ ΜΑΞΙΜΟΣ, ἐν τῇ πρὸς τὸν Μαρίνον Ἐπιστο-
„λῃ· „Καὶ τὸ μὲν πρῶτον συμφώνως ἐπήγαγον χρήσεις Ῥωμαίων
Ψ ψ 2 „Πατέ-

„Πατέρων, καὶ Κυρίως Ἀλεξανδρείας, ἐκ τῆς πονηθείσης αὐτῷ Πραγματείας εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννῃ τὸν Εὐαγγελιστῇ, ἐξ ὧν ἐκ αἰτίαν τὸν Υἱὸν ποιῆσας τῆς τῆς Ἁγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, σφᾶς αὐτὸς ὑπέδειξαν· μίαν γὰρ ἴσασι τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνεύματος τὸν Πατέρα αἰτίαν· τῆ μὲν κατὰ τὴν Γέννησιν τῆς, δὲ κατὰ τὴν Ἐκπόρευσιν. „Οὗ δὲ ΛΕΩΝ ὁ σοφός Ἀυτοκράτωρ, ἐν τῷ εἰς τὴν Πεντηκοστὴν Λόγῳ: „Πρόσωπα σωαίδια τε καὶ σωάναρχα, ἰσότημά τε καὶ ὁμόδοξα, τῷ λόγῳ μόνῳ τῆς ἀρχῆς διαφέροντα, τῆς τε κατὰ γέννησιν καὶ τῆς κατὰ τὴν Ἐκπόρευσιν ὥστε τὸν μὲν Πατέρα, τὴν ἀρχὴν εἶναι τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνεύματος· καὶ τὸν μὲν Υἱὸν γεννᾶσθαι, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Ὁ δὲ ΘΕΟΦΑΝΗΣ ὁ Κεραμεύς, ἐν Ὁμιλ: „Νς: „Ἐκ μιᾶς πηγῆς τῆς τῆς Πατρὸς ἑσίας, τὸ Πνεῦμα καὶ ὁ Υἱός, παρηλλαγμένῳ γεμῶ τῷ τρόπῳ· ὁ μὲν γὰρ Υἱός, φῶς ἐκ φωτός ἐξέλαμψε γεννητῶς· τὸ δὲ Ἁγ: Πνεῦμα φῶς μὲν ἐκ φωτός καὶ αὐτὸ, ἐμῶ γεννητῶς, ἀλλ' ἐκπορευτῶς. Τελευταῖον δὲ καὶ ΜΙΧΑΗΛ ὁ Σύγκελλος, εἰς τὸν Βίον Διονυσίου τῆς Ἀρεοπαγίτης: ἕνα „Θεὸν, ἕνα Κύριον λατρεύειν ἑαυτῷ προτίθησι, τὸν ἐν ὑποστάσει „τρισσῶς λατρευόμενον τε καὶ προσκυώμενον, πρὸς μίαν ἀρχὴν „καὶ αἰτίαν Υἱᾶς καὶ Πνεύματος ἀναφερομένων· καὶ τῆ μὲν Υἱᾶς πρὸ „πάντων τῶν αἰώνων ἐκ μόνῃς τῆς Πατρὸς, τετέστιν ἐκ τῆς ἑσίας „αὐτῆς, γεννηθέντος, καὶ μόνῃς, καὶ μόνον, ἀσωμάτως, καὶ ἀπαθῶς, „καὶ ἀχρόνως: τῆ δὲ Ἁγίας Πνεύματος ἐκ μόνῃς τῆς Πατρὸς ἐκπο- „ρευόμενῃς κτ: „ Τί ἔν ἐστὶ τὸ λέγειν τὸν Πατέρα αἰτίαν εἶναι τῆς Πνεύματος καὶ τῆς Υἱᾶς, τῆ μὲν κατὰ γέννησιν, τῆ δὲ κατ' ἐκπό- „ρευσιν, ἢ τὸν μὲν Υἱὸν γεννᾶσθαι, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπο- „ρεύεσθαι; τί δὲ τὸ, τὸν μὲν Υἱὸν γεννᾶσθαι, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι, ἀλλ' ἢ τὸν Πατέρα προβολέα εἶναι, τῆ μὲν Υἱᾶς διὰ τῆς γεννήσεως, τῆ δὲ Πνεύματος διὰ τῆς ἐκπορεύσεως; οὐδὲν γὰρ πλέον διὰ τῶν ῥημάτων ἐκείνων ὑποσημαίνεται. Τὸ ἄρα Αἰτίαν εἶναι, τῷ Προβο- „λέα εἶναι ταῦτόν ἐστι. 3) Ὁμοίον τῷ εἰρημένῳ καὶ τόδε: ὅτι πολ- „λάκις οἱ Θεοὶ Πατέρες, ἐπόντες τὸν Πατέρα αἰτίαν, ἢ Πηγὴν εἶναι τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνεύματος, ὑποσημῆσαν Γεννήτορα μὲν τῆς Υἱᾶς, Προβολέα δὲ τῆς Ἁγίας Πνεύματος. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ. γὰρ ὁ Θεολόγος ἐν Λόγῳ ΙΓ'. „Ὅσον ἂν ἐξάμῃς τὸν Υἱὸν, ἢ τὸ Πνεῦμα, ἔχ „ὑπὲρ τὸν Πατέρα θῆσεις, ἐδὲ τῆς αἰτίας ἀποξενώσεις· ἀλλ' ἐκείσε „ἀνάγεις τὸ καλὸν γέννημα, καὶ τὴν θαυμασίαν Πρόοδον. Προσερή- „σομαί σε ὀλίγον ὧ φιλογέννητε Σὺ καὶ Φιλάναρχε: πότερος Θεὸν „ἀτιμάζει μάλλον; ὁ τοιούτων τιθεὶς ἀρχὴν, οἷον αὐτός εἰσάγεις, ἢ „ὁ μὴ τοιούτων, ἀλλ' ὁμοίων τὴν φύσιν, καὶ ὁμοδόξων; — Τῷ Θεῷ „δ' ἄλλο τί μᾶλλον, ἢ Υἱᾶς τυγχάνειν Πατέρα,,; — ὥς δὲ καὶ Προ- „βολέα Πνεύματος; ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ δὲ, ὁ τῷ μὲν γένει Λίβυς (14)

Ελλην-

(14) Τὸν Θαλάσσιον τῆτον, ἅτε δὴ Λίβῳ ὄντα τὸ γένος, τοῖς Δυτικοῖς Πατράσι συγ- „κατέταξεν ὁ Συγγραφεὺς Ζοιρηνιάσιος, περὶ τὸ τέλος τῆς ε'. Αἰῶνος, τὰς ἐξ „αὐτῆς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Δόγματος παραθέμενος πίσεις. Καὶ ὅρα τοίνυν ἐν

Ἐλλωισι δὲ συγγράψας, ἐν Ἑκατοντάδι Δ'. Κεφ: δὲ γβ. ἐν Τόμ: Β'. τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης, Σελ: 1199. „Τὸν Πατέρα „νοῶμεν ἀναρχόν τε καὶ ἀρχιῶ καὶ ἀναρχον μὲν, ὡς ἀγέννητον „ἀρχιῶ δὲ, ὡς Γεννήτορα καὶ Προβολέα τῶν ἐξ αὐτῶ κατ' ἐσίαν „ἀπ' αἰῶνος ὄντων, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Τίτῳ λέγω καὶ τῷ Πνεύματος „Ο-δὲ ΚΤΡΙΛΛΟΣ, ἢ ὅς τις ποτ' ἐγένετο, ὁ τὸ περὶ Τριάδος Βιβ- λιον Συγγεγραφώς, ἐν Κεφ: Ζ'. „Πισδοῦμεν εἰς ἓνα Πατέρα τὴν „πάντων ἀρχιῶ καὶ αἰτίαν· ἐκ ἐκτινος γεννηθέντα, ἀνάτιον δὲ „καὶ ἀγέννητον μόνον ὑπάρχοντα· πάντων μὲν ποιητὴν, ἐνὸς δὲ „μόνον Πατέρα φύσει τῷ μονογενεῖς Τίτῳ αὐτῷ, Κυρίῳ δὲ καὶ Θεῷ, „καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Προβολέα τῷ Ἁγ: Πνεύματος „Ἐπὶ τέτοις δὲ καὶ ὁ ἐκ τῆς Δαμασκῆς ἸΩΑΝΝΗΣ, ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῶν περὶ τῆς Ὁρθοδ: Πίς: Κεφαλ: ΙΓ'. „Ὁ Πατήρ, πηγὴ καὶ „αἰτία Τίτῳ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματος· Πατήρ δὲ Τίτῳ μόνον, καὶ Προβολεὺς „τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος „Οὐκ ἄρα κατ' ἄλλον νῦν οἱ Θεοὶ Πατέ- ρες, ἀρχιῶ καὶ αἰτίαν εἶναι τὸν Πατέρα τῷ Τίτῳ καὶ τῷ Πνεύμα- τος ἐκδιδάσκουσιν, εἰμὴ καθ' ὅτι, ὁ Πατήρ τῷ μὲν Τίτῳ Γεννήτωρ ἐστὶ, τῷ δὲ Ἁγίῳ Πνεύματος Προβολεὺς. Ὡς εἶγε τῷτο, ἀνάγκη πᾶσα, τὸν μὲν Γεννήτορα σημαίνειν τὴν αἰτίαν, ἢ τὴν ἀρχιῶν, κατὰ τρόπον γεννήσεως· τὸν δὲ Προβολέα τὴν αἰτίαν, ἢ τὴν ἀρ- χιῶν, κατὰ τρόπον ἐκπορεύσεως. Ἀλλὰ γὰρ ὡσαύτως, τὸ μὲν Γεν- νήτορα εἶναι, ὅσα γε τῇ τῆς Φωνῆς δυνάμει, ἐδὲν τι ἄλλο σημαίνει, ἢ Προβολέα εἶναι κατὰ γέννησιν· τὸ δὲ Προβολέα εἶναι, τῇ δυνά- μει τῆς Φωνῆς ὁμοίως, ἐδὲν σημαίνει ἄλλ', ἢ τῷ αὐτό· ἥτοι Προ- βολέα εἶναι κατ' ἐκπόρευσιν. Τὸ ἄρα Προβολέα τε, καὶ αἰτίαν, ἢ ἀρχιῶν εἶναι, ὅσα γε πρὸς τὴν τῆς λέξεως δυνάμιν, ἐστὶ ταυτά. 4) δὲ τελούταίον ὁ Θεὸς ἢ Αἰτία ὑμναῖται, καὶ ἢ Ἀρχὴ, καὶ ἢ Πηγὴ πάντων τῶν ὄντων, ὅτι Δημιουργὸς ἐστὶν ἀπάντων. Ἀλλ' ὁ Δημιουργὸς, τῇ δυνάμει τῆς κατὰ τὴν Φωνὴν σημασίας, ἐδὲν ἥτιον σημαίνει τὸν παράγοντα ἐκ τῆς μηδενός· ὅπερ ἐστὶ, τὸν παράγοντα δημιουργικῶς, (κατὰ τρόπον δημιουργίας) ἢ τὴν ἀρχιῶν καὶ αἰτίαν τὴν δημιουργικῶν. Τὸ ἄρα ἀρχιῶν τε καὶ αἰτίαν εἶναι, καὶ Προβολέα, ἢ παραγωγὴν, ταυτοδύναμα ἐστὶν. Ἦδη μὲν ἐν ὁ Προβολεὺς τῇ δυνάμει τῆς τῷ ὀνόματος σημασίας, ἀπλῶς ἐνέργειαν ἐμφαίνει τὴν κατὰ προβολὴν, ἢ παραγωγὴν· ἐχ' ἅμα δὲ καὶ ὅθεν ἔχει ὁ Προ- βολεὺς, τὸ προβολεὺς εἶναι· ἢ ἐξ ἑαυτοῦ, ἢ ἀφ' ἑτέρου. Οὕτω δέ τοι καὶ τὸ πρόβλημα εἶναι καὶ τὸ προβάλλεσθαι, τὴν τῷ προβάλ- λειν ἐνέργειαν, (τὴν ἄλλω τινὶ περιῆσαν) ἀπλῶς ὑποτίθῃσιν, ἐχ' ἅμα δὲ, καὶ ὅθεν ὁ Προβάλλων τὴν τῷ προβάλλειν ἔληχε δυνάμιν. Ἀλλὰ μὴν ἢ πρότασις αὕτη: „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα προβάλλεται, ἢ „ἐκπορεύεται ἐκ τῷ Πατρὸς „Ἰσοδύναμος ἐστὶ τῇ: „Ὁ Πατήρ „ἐστὶν ὁ Προβολεὺς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος „Ὁμοίως δὲ, ὁ Δημιρ- γός

ἐν τοῖς ἐξῆς, ἐν Πραγματεία Δ', τῇ περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἐκ τῆς Δύσεως Πατέρων, ἐν Ἑκατονταετηρίδι 5'.

Τόμ: Α'.

Ω ω

γὸς σημαίνει τὸν παράγοντα ἐκ τῆς μηδενός· ἐμὴ δὲ (ὅσα γε τῇ τῆς ὀρεῖς διδάμει) σωάμα καὶ τὸ ὅθεν τις λαβὼν ἔχει τὸ δημιουργὸς (15) εἶναι, ἀπλῶς δὲ μόνον τὴν τῆς παράγειν ἐνέργειαν ὑπεμφαίνει· ἐνθεντοὶ καὶ ὁ Πατήρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ Πνεῦμα εἰς ἐστὶ Θεός, καὶ Δημιουργός ὁ αὐτός. Τὸ δὲ ἐκ αὐτῶν, ἔπερ ὁ Δημιουργός ἅμα, κατὰ τὴν τῆς Φωνῆς σημασίαν, σωυπεδήλα καὶ τὸν ὅθεν τις ἔχει τὴν Δημιουργικὴν δυνάμιν. Ἐπειδὴ ἄρα, ὡς δέδοικται, τῇ τῶν Φωνῶν διδάμει, ἐν τῇ καὶ ταυτὸν ἐστὶ τὸ Προβολέα εἶναι, καὶ αἰτίαν εἶναι, καὶ ἀρχὴν, καὶ πηγὴν· ὁ δὲ δὴ Προβόλεὺς ἀπλῶς τὴν τῆς προβάλλειν σημαίνει ἐνέργειαν· δῆλον δὴ πᾶς, ὅτι καὶ τὸ αἰτίαν, καὶ τὸ πηγὴν εἶναι, ἥτοι ἀρχὴν, ἐνθα ταῖς τοιαύταις Φωναῖς οἱ Πατέρες ἐχρήσαντο, ἀπλῶς μόνον τὴν Αἰτιατικὴν ἐν τῇ Θεότητι ἐνέργειαν παριστᾷ, ἐχὶ δὲ ἅμα καὶ τὸ ὅθεν ἢ αἰτία, ἥτοι ἀφ' ἑαυτῆς, ἢ ὑφ' ἑτέρας.

Βον: Ὅτι ὁ Πατήρ αἰτία λέγεται τῆς Υἱᾶ κατὰ γέννησιν, ἔδεν ἅλλ', ἢ διὰ τῆς σημαίνεται, ὅτι Γεννήτωρ ἐστὶν ὁ Πατήρ τῆς Υἱᾶ ὅπερ

- (15) Ἐπιδράζαιτ' ἂν ἴσως ὁ Λατινοδοξὸν τῆς λεγομένης, καὶ πρὸς σωυγορίαν τῆς ἑαυτῆς ἐπισπάσαιτο δόξης τὸ εἰρημένον, εἰσβάλλων: ὅτι ὡπερ ὁ Πατήρ καὶ ὁ Υἱός καὶ τὸ Πνεῦμα, εἰς ἐστὶ Θεός καὶ Δημιουργός ὁ αὐτός, καὶ ὁ μὲν Πατήρ ἐξ ἑαυτῆς, καὶ ἀναιτίας, (τετέστιν ἐκ ἐξ αἰτίας τινός ὧν) τὸ δημιουργεῖν ἔχει, αἵτε δὴ αὐτός ἢ αἰτία πάντων ὑμνέμενος· ὁ δὲ Υἱός καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς, ὡς ὁ μὲν γεννητὸς, τὸ δὲ ἐκπορευτὸς ἐξ αὐτῆς, καὶ ἅμφω ἐκ τῆς αἰτίας. Οὕτω καὶ ὁ Πατήρ ἅμα καὶ ὁ Υἱός, εἰς ἐστὶ τῆς Πνύματος Προβόλεὺς ὁ αὐτός, καὶ ὁ μὲν ἀφ' ἑαυτῆς ἔχει τὸ προβάλλειν τὸ Πνεῦμα, ὁ Πατήρ, ὡς αἰτία ἢ πρώτη, ὁ δὲ Υἱός ἐξ αὐτῆς τῆς Πατρὸς, ὡς ἐκ τῆς αἰτίας ἔχων. Ἄλλ' ἀπαντῆσαι πρόχειρον· ἐν μὲν γὰρ τῇ τῆς Δημιουργεῖς ὀνόματι, τὸ ἐκ τῆς μηδενός παράγειν εἰς ἐστὶ τὴν τῆς δημιουργεῖν δηλᾶται, (ὅσα γε τῇ τῆς Φωνῆς διδάμει) καὶ πλέον ἔ· τὸ δὲ ἐκ τῆς μηδενός παράγειν, τῆς ἀπειροδιδάμει Θείας ἐστὶν ἐστὶς καὶ φύσεως. Οὐσία δὲ καὶ φύσις Πατρὸς καὶ Υἱᾶ καὶ Πνύματος μία καὶ ἡ αὐτή· καθάπερ ἐν καὶ ἡ Θεότης μία, καὶ ὁ Θεός εἷς. Διὰ δὴ τῆτο καὶ τὰ τρία Θεαρχικά Πρόσωπα διὰ τὸ ἀπλῆν καὶ ἐνιαῖον τῆς φύσεως, καὶ τῆς περιέσεως τῇ φύσει διδάμει, ἐκόντως ὑμνῶνται Δημιουργός εἰς· κοινολογεμένης μὲν ἀδιαφόρως τῇ μιᾷ καὶ κοινῇ ἐστὶς, τῆς καθ' αὐτὸ μιᾶς τε καὶ ταυτοσημάντες Φωνῆς, κατὰ τὴν ἀπλῶς δήλωσιν τῆς ἐκ μηδενός παράγειν, μὴ διασελλομένης δὲ, μήτε τῇ φύσει ἀμερίτω ἔση καὶ ἰσοδιδάμει, μήτε τῇ σημασίᾳ τῆς ὀρεῖς, (ἀπλῶς αὐτὸ τῆτο δηλᾶντος) τῆς δημιουργικῆς ἐνεργείας τε καὶ διδάμει. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς ὀνόματος τῆς Προβόλεως ἔχ' ἔτως· ἔ· γὰρ οἷον τε φᾶναι καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, εἶνα εἶναι Προβόλεα καὶ τὸν αὐτὸν τῆς Πνύματος, ἔ·τε τῇ διδάμει τῆς ὀρεῖς, τῆς μόνον τὸ προβάλλειν κατὰ λόγον αἰτίας δηλᾶντος, ὅποτε λέγεται, καὶ μηδὲν τι, οἷον ἂν τις εἴποι προκαταρκτικῶς, καὶ μὴ προκαταρκτικῶς αἰτίαν σωυπεμφαίνοντος· ἔ·τε τῇ ἐννοίᾳ τῇ τῶν Προσώπων ἐπικονεμένης, οἷον περὶ τὰ ἐκ Πίσεως ἔχομεν, διακρίνειν μαθόντες εὐσεβῶς, ἔ· συγχέειν Σαβελλικῶς. Ὡς ἐκ αὐτῶν ὀρθῶς λέγοιτο παρὰ Λατίνων, τὰ διὰ Πρόσωπα Προβόλεως εἷς, καθάπερ τὰ τρία ὑμνῶνται παρὰ πάντων, Δημιουργός εἷς. Διὰ τὸν γὰρ αὐτοῖς ἔ·τω δογματίζουσι τὸ ἄτοπον παρακολοθεῖ τὸ μὲν, ὅτι διασελλεῖν ἀλόγως καταναγκάζονται εἰς προκαταρκτικῶς τε καὶ μὴ προκαταρκτικῶς (ὅπερ ἐστὶν, εἰς πρώτῳ τε καὶ δευτέρῳ) τὴν τῆς ὀνόματος τῆς Προβόλεως σημασίαν, τὴν καθ' αὐτὸ ἀδιάσπαστον· τὸ δὲ, ὅτι καὶ ἔ·τω κακῶς διασελλαντες, κοινοποιεῖσιν ὅμως ἀνάπαλιν κάκιστον, τὴν τῆς προβάλλειν τε καὶ ἀρχὴν εἶναι καὶ πηγὴν, καὶ αἰτίαν, ἐν τῇ Θεότητι διδάμει, ἀπονέμοντες καὶ τῇ Υἱᾷ, τὴν κατὰ τὰς Ἱερὰς γραφὰς, καὶ πάντας κοινῇ τῆς Θεοφορήτης Πατέρας, μόνῃ προσέσαν τῇ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς ὑποστάσει, ὡς Χαρακτήρα προσιδιάζοντα καὶ γνώρισμα.

ὅπερ ἐστίν, ὅτι γεννᾷ τὸν Υἱόν. Αὐθις, ὅτε ὁ Πατὴρ αἰτία λέγε-
ται τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, ἐδὲν ἄλλ', ἢ διὰ τὰς δηλᾶται, ὅτι Πρό-
βουλος τῷ Πνεύματι ἐστίν ὁ Πατὴρ· τὰς τῶν, ὅτι προβάλλει τὸ
Πνεῦμα. Ἀλλὰ μὴ τὸ Γεννήτορα εἶναι, καὶ γεννᾶν· τὸ Προβόλεα
εἶναι, καὶ προβάλλειν· ἔκκεν ἅμα συσσημαίνει καὶ ὅθεν ὁ μὲν Γεν-
νήτωρ ἔχει τὸ γεννᾶν, ὁ δὲ Προβλήτωρ τὸ προβάλλειν. Ἀπλῶς
δὲ μόνον παρίσῃσι τῶ τῷ προβάλλειν ἐνέργειαν, ἢ τῷ γεννᾶν.
Οὐκ ἄρα ἐδὲ προκαταρκτικῇ τις αἰτία ὑποσημαίνεται, ἐδ' ἀρχὴ τις
ἀναίτιος, ἐν οἷς ὁ Πατὴρ ἢ αἰτία εἶναι Θεολογᾶται, καὶ ἢ ἀρχὴ
τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι. (16)

Γον: τῆς Χριστιανῶν ἐστὶ Δόγμα Πίστεως, τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα
εἶναι ἀναίτιον, αὐτὸν τῶ αἰτίαν τῷ Υἱῷ ὄντα, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύ-
ματι. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ γὰρ ὁ Νύκσης Ὁμιλ: Γ'. εἰς τῶ Κυριακῶ
Προσδύχῳ: „Ἰδιον Πατὴρ ἐστὶ τὸ μὴ ἐξ αἰτίας εἶναι ὅπερ ἐκ
„ἐστὶν ἰδεῖν ἐπὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι· ὅ, τε γὰρ Υἱὸς ἐκ τῷ
„Πατρὸς ἐξῆλθε καθὼς Φησὶν ἡ Γραφή· καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ
„Θεῷ, καὶ παρὰ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Ἀλλ' ὥστε τὸ ἀνευ αἰ-
„τίας εἶναι μόνον τῷ Πατρὸς ὄν, τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι ἐφαρ-
„μοσθῆναι καὶ διώκεται· ἔτω καὶ ἐμπαλιν τὸ ἐξ αἰτίας εἶναι, ὅπερ
„ἰδιον ἐστὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι, τῷ Πατρὶ ἐπιθεωρηθῆναι
„Φύσιν ἐκ ἔχει. Ὁ δέ τοι ΚΥΡΙΛΛΟΣ, ἢ ὅς τις ἐν ἐγένετο ὁ
τῷ περὶ Τριάδος Βιβλίου Συγγραφεὺς, ἐν Κεφαλ: Ι'. Καὶ ἸΩΑΝ-
ΝΗΣ δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῶν περὶ τῆς Ὁρθοδόξ:
Πίς: Κεφαλ: ΙΑ'. „Εἰς Πατὴρ ὁ Πατὴρ, καὶ ἀναρχος, τὰς τῶν
„ἀναίτιος· καὶ γὰρ ἐκείνος. Εἰς Υἱὸς ὁ Υἱὸς, καὶ ἐκ ἀναρχος, τὰς
„τῶν ἐκ ἀναίτιος· ἐκ τῷ Πατρὸς γὰρ. — Ἐν Πνεύμα Ἅγιον τὸ
„Πνεῦμα, προῖον μὲν ἐκ τῷ Πατρὸς, ἐκ ὑμῶς δὲ, ἀλλ' ἐκπο-
„ρεύεται. Ἐπὶ δὲ τέτοις ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ὁ Κωνσταντ: ἐν τῇ πρὸς
Λέοντα τὸν Γ'. Ἐπιστολῇ: „Πατὴρ ἀναρχος, καὶ ἀναίτιος ὑπάρ-
„χων, καὶ γὰρ ἔκτιστος. — Ἀρχὴ δὲ Υἱῷ, ὡς αἰτίον. — Ἀρχὴ δὲ
„τῷ Πνεύματι, κατὰ τὸν τῷ αἰτίῳ λόγον. Ὁν ἄρα λόγον ὁ
Πατὴρ αἰτίαν ἐκ ἔχειν λέγεται, τὸν αὐτὸν οἱ Θεοὶ Πατέρες,
τὸν Πατέρα μόνον Υἱῷ καὶ Πνεύματι αἰτίαν εἶναι Θεολογῶσιν.
Ἀλλὰ μὴ, ὅτε ὁ Πατὴρ αἰτίαν μὴ ἔχειν λέγεται, ἐκ ἅμα σιωπε-
ρητέον, μὴ ἔχειν τὸν Πατέρα αἰτίαν μόνον τῶ ἀπρόβλητον καὶ
ἀναίτιον· (ἐδὲ γὰρ ἐδ' αἰτιατικῶς ἄλλως ἔχων αἰτίαν αὐτὸς ἐστίν,
καὶ προβεβλημένῳ ἐξ ἄλλου) ἀπλῶς δὲ μόνον τῇ Φωνῇ τῆς „Αἰτί-
ας, ἢ αἰτιατικῇ παρίσταται ἐνέργεια. Ὡσαύτως ἄρα καὶ ἡνίκα
„Αἰτία, λέγεται ὁ Πατὴρ εἶναι τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι,
τῇ τῆς „Αἰτίας, Φωνῇ ἐκ Αἰτία μόνον ἢ ἀναίτιος ὑπεμφαίνεται,
ἀπλῶς δὲ ἢ αἰτιατικῇ ἐνέργεια παραδηλᾶται, ἀφηρημένως ἀφ'
ἔκτιστος λόγος, ὅθεν ἂν αὐτῇ προσέη τὸ καθίσαθαι Αἰτίον.

Δον:

(16) Ἀλλὰ τὰς μόνον, ὅτι ἢ αἰτία ἐστὶν αὐτὸς καὶ ἢ ἀρχή.

Δον: Διὰ δὴ τῆς οὗ Πατὴρ αἰτίαν ἐκ ἔχει, ὅτι ἐκ ἑξίν ἐκ-
τινος, ὡς αὐτοὶ καὶ τὸ διὰ τῶν ἐπενεχθέντων ἐδίδασκον, ὅ, τε
Κύριλλος, καὶ ὁ Δαμασκηνὸς, καὶ ὁ Νικηφόρος. Ἀλλὰ μὴ τὸ ἐκίνος
εἶναι, ἐχ' ἅμα παρίσῃσι, καὶ τὸ ὅθεν ἐκείνος ἔχει, ἐξ ἑτις ἐστὶ,
τὸ ἐξ αὐτῆς τῆς εἶναι Παραπλησίως ἄρα καὶ ἡ Φωνὴ „Αἰτία,,
τῷ αἰτιατικῷ ἀπλῶς ἐμφαίνει ἐνέργειαν, ἐχ' ἅμα δὲ καὶ τὸ ὅθεν
τις λαβὼν ἔχει τὸ εἶναι Αἷτιον.

Εον: Τὸ „Αἰτιατὸν,, ἦτοι τὸ ἐκ τῆς ἀρχῆς, ἀπλῶς μόνον
δηλοῖ τὸ ὑπότινος προβάλλεσθαι. ἔκκεν δὲ, καὶ τὸ ὅθεν τὸ ὑφ' ἑ
ἐστίν, ἔχει τὸ Αἷτιαν αὐτῆς τῆς πεφυκέναι καὶ ἀρχῇ. Ὡσαύτως
ἄρα καὶ ἡ „Αἰτία,, ἀπλῶς μόνον τὸ αἰτιῶδες τῆς ἐνεργείας δια-
σημαίνει, ἀφηρημένον παντὸς λόγου, ὅθεν ἂν ἔχοι τὸ ἔχον ἵνα
Αἷτία ᾖ.

ζον: Τὸ δὲ τῶν Λατίνων καταφύγιον τῆς, τό: ὁσάνκις δῆθεν
οἱ Πατέρες μόνον τὸν Πατέρα Αἷτιαν εἶναι τῆ Πνύματος Θεολο-
γῶσιν, Αἷτιαν αὐτῆς νοεῖν ἐθέλειν τῷ ἀνάτιον καὶ/εὔθεν τῆς
διατάνεσθαι μηδὲ τὸν Υἱὸν αὐτὸν ἀποφάσκεσθαι, τῆς προβλητικῆς
Αἷτίας τῆ Πνύματος ἐξαίρετον (τῆς Φημι τὸ καταφύγιον)
ψυδὲς ἐστὶ ἀπελεγχθήσεται καὶ ἐκ τῆς, ὅτι, ἐν οἷς Αἷτιαν τῆ
Πνύματος οἱ Πατέρες μόνον εἶναι τὸν Πατέρα τιθέασιν, κατὰ τὸ
αὐτὸ τὰ πλεῖστα, εἴτε ἐκ τῆς Πατρὸς μόνον διδάσκουσιν ἐκπορεύεσθαι
τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἢ καὶ ἐξ Υἱῶς προῖεναι αὐτὸ ἀποφάσκουσιν.
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ μὲν ἐν ὁ Νύσσης, ἐν τῇ περὶ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν
Πραγματεία: „Τὰ τῆς ἀνθρώπου πρόσωπα πάντα ἐκ ἀπὸ τῆς αὐτῆς
„προσώπου κατὰ τὸ σωχεῖς ἔχει τὸ εἶναι ἄλλα τὸ μὲν ἐκ τῆς,
„τὸ δὲ ἐξ ἐκείνου ὡς πολλὰ καὶ διάφορα εἶναι πρὸς τοῖς αἰτιατοῖς
„καὶ τὰ αἷτια. Ἐπὶ δὲ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐχ' ἕτως ἐν γὰρ καὶ
„τὸ αὐτὸ Πρόσωπον τῆς Πατρὸς, ἐξ ἑ ὁ Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ
„Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται,,. Διὸ καὶ κυρίως τὸν ἕνα αἷτιον
ὄντα τῶν αὐτῶν αἰτιατῶν, ἕνα Θεὸν φαμέν. Ἐπειδὴ, Φησὶν, ἐ
πλείω ἐνός, ἐν δὲ καὶ μόνον ἐστὶ τὸ Πρόσωπον, ἐξ ἑ (ὅτε Υἱὸς
γεννᾶται, καὶ) (17) τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον προῖσι τῆς γε ἕνεκα
τῶν αἰτιατῶν, τῆς τῆς Υἱῶς καὶ τῆς Ἁγίας Πνύματος, ὁ Θεὸς
καὶ Πατὴρ μία Αἷτία ἐστίν. Οἰασθηποτ' ἐν ἄρα Προβολῆς ἐξ
ἑς ἀποκλείεται ὁ Υἱὸς, ἐνθα ὁ Πατὴρ μόνος Αἷτία τῆς Ἁγίας
Πνύματος λέγεται. Εἰ τοίνυν ὁ Πατὴρ μόνος Αἷτία Υἱὸς καὶ
Πνύματος, ὅτι ἐκ μιᾶς ἁμφω καὶ μόνῃς τῆς ὑποστάσεως τῆς Πα-
τρὸς, ἐκ ἄρα ἐξ ἄλλης ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον ἐκπορεύεται. ΚΥΡΙΛΛΟΣ δὲ ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τῇ τῆς
Τριάδος Ὁμολογία: „Οὐχ ὥστερ ἐκ τῆς Πατρὸς ὁ Υἱὸς ἐξῆλθε
„διὰ γεννήσεως, ἕτω καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱῶς ἐκπορεύεται,
„ὡς

(17) Τὸ κόμμα τόδε τὸ ἐν τῇ Παρενθέσει („ὅ, τε Υἱὸς γεννᾶται, καὶ,,) ἐκπεσεῖν ἔοικε
τῆς τῆς ἐκδόντος ἐπιμελείας ἄλλ' ἐπανακτέον, ὡς σωτελὲς τῷ λόγῳ, δι' ἑ ἐκ
τῶν ὑπὸ τῆς Θεῆς Νύσσης εἰρημένων τὸ συναγόμενον ἐπιφέρεται.

„ὡς πρῶτον τιθέναι, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον — Μία γὰρ τοῖς „δυσὶ Προσώποις Ἀιτία τε καὶ σωφεία ὁ Πατήρ, πρὸς ὃν ἀνάγε- „ται τὰ ἐξ αὐτῆς,,. Ἐν ᾧ ἄρα μόνον τὸν Πατέρα λέγει Αἰτίαν τῆ Υἱῆς, καὶ τῆ Ἁγίης Πνεύματος, αὐτῶ τῆτῳ ἅμα καὶ τὸν Υἱὸν ὅλως ἐξαιρεῖ τῆς τῆ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως. ἸΩΑΝΝΗΣ δὲ ὁ ἐκ Δαμασκῆς, Βιβλ: Α'. περὶ Ὁρθοῦ πίς: Κεφ: ΙΓ'. „Υἱῆς δὲ Πνεύ- „μα, ἔχ' ὡς ἐξ αὐτῆς, ἀλλ' ὡς δι' αὐτῆς ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύο- „μενον μόνος γὰρ Ἄιτιος ὁ Πατήρ,,. Οὕτως ἄρα τρανῶς ἐν τέ- τοις ὁ Θεὸς Δαμασκηνὸς ἐστὶν ἐκδιδάσκων, ὡς ἐν ᾧ τῆ Ἁγίης Πνεύματος μία εἶναι λέγεται ἢ Αἰτία, ὁ μόνος Πατήρ, ἐν αὐτῷ δὴ τῆτῳ ἅμα, καὶ τὸ ἐκ τῆ Υἱῆς τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι ἀπο- φάσκειται. Τελότατον δὲ καὶ ΜΙΧΑΗΛ ὁ Σύγκελλος ἐν τῷ Βίῳ τῆ Θεῆς Διονυσίης τῆ Ἀρεοπαγίτης: „Ἐνα Θεὸν, ἓνα Κύριον λα- „τρεῖν ἑαυτῷ προτίθησι, τὸν ἐν ὑποστάσει τρισσῶς λατρεῖν, „νόν τε καὶ προσκυκνέμενον, πρὸς μίαν ἀρχὴν καὶ Αἰτίαν Υἱῆς καὶ „Πνεύματος ἀναφερομένων καὶ τῆ μὲν Υἱῆς πρὸ πάντων τῶν αἰώ- „νων ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς, ταχέσι ἐκ τῆς ἐσίας αὐτῆς γεννηθέν- „τος, καὶ μόνου, καὶ μόνου, ἀσωμάτως καὶ ἀπαθῶς καὶ ἀχρόνως: „τῆ δὲ Ἁγίης Πνεύματος ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς ἐκπορεύομένης, καὶ „διὰ τῆ Υἱῆς ἐξιόντος, καὶ τοῖς ἀνθρώποις φανερωθέντος. „Ἐνθα ἄρα ὁ Πατήρ εἰς λέγεται εἶναι τῆ Ἁγίης Πνεύματος Αἰτίος, ἐκ τῆ Πατρὸς μόνου νοεῖται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Κατ' αὐτὸ δ' ἅμα καὶ ὁ Υἱὸς τῆς τῆ Ἁγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως ἐξαιρεῖται.

Ζῶν: καὶ τελότατον ὑποκείθω δὴ τις Αἵρεσιόφρων, ὁ καὶ ἐκ τῆ Πνεύματος γεννηθῶν βλασφημῶν τὸν Υἱόν· ἔχ' ὅτι πάντες τὰς τῶν Θεωπεσίων Πατέρων ῥήσεις τῷ κακόφρονι τῆτῳ ἠγήσονται ἀν- τιφέρειν, ἐν αἷς τὸν Πατέρα μόνον ἐκείνοι, Αἰτίαν τε καὶ πη- γὴν καὶ ἀρχὴν τῆ Υἱῆς εἶναι ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν; Ἀλλὰ γὰρ, εἴπερ ἡ Λατίνων διαβολὴ περὶ τῆς προκαταρκτικῆς Αἰτίας, ὅπως οὖν ἔσχε τῷ λόγῳ τῆ Πνεύματος, εἶχεν ἂν ἐπίσης ἀπαντᾶν καὶ ὁ Αἵρεσιόφρων ἐκεῖνος, ὡς ἐν ᾧ τῆ Υἱῆς Αἰτία μόνος λέγεται ὁ Πα- τήρ, Αἰτίαν νοητέον ἐστὶ τῷ ἀνείτιον. Εἰ γὰρ περὶ τῆ Πνεύμα- τος τῷ προκαταρκτικῇ αὐτίαν νοεῖσθαι δεόν, καὶ ὅλως ἀπρόβλη- τον, τί μὴ τῷ αὐτῷ ταύτῳ ἐκδέχεσθαι ὡσαύτως ἐξέσαι καὶ περὶ τῆ Υἱῆς; Ἡ γὰρ αὐτὴ δῆπου Πρότασις ἐστὶ: „Μόνος ὁ Πατήρ „Αἰτία ἐστὶ καὶ πηγὴ τῆ Υἱῆς καὶ τῆ Ἁγίης Πνεύματος,,. Ἀλλὰ μὴ γὰρ ἔχ' ὅτι τὸν ἔτις ἂν ἀπαντήσαντα, ὡς μαρολογῶντα ἀποσυρί- ξαιμεν; Καίμιν, ὁ περὶ τῆ Ἁγίης Πνεύματος Λατίνων Παῖδες εἰώ- θασιν ἀπαντᾶν, ἰσοφενές δῆπρ ἐστὶ. Καὶ φανερόν ἄρα ἐντεῦθεν, ὡς ἐν οἷς τὸν Πατέρα μόνον Αἰτίαν, ἢ πηγὴν τῆ Πνεύματος εἶναι οἱ Πατέρες διδάσκουσιν, τῆτων ὁ νοῦς τοιοῦτος ἐστὶν: ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς μόνου, ἔχ' ὅτι καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς ἐκπορεύεται.

Ἀλλ' ἐνίσταται (18). ὅτι τὸ τῷ Αἰτίαν παρὰ τοῖς Θεωπεσίοις Πατράσι, Αἰτίαν ὑποσημαίνει τῷ ἀνείτιον, ἐξ ἐκείνου δὴ πρῶ- τον

(18) Κιχώσιος ἐν τῷ Ι'. Ζητήμ: Σελ: 107.

Τόμ: Α'.

Α α α

τον σωάγεται, ὅτι κατὰ τὰς Ἱερὰς τῶν Γραικῶν Πατέρας, καὶ τῷ λόγῳ προσέτι τῆς πρὸς τὰ κτίσματα χέσεως ὁ Πατὴρ μόνος ἢ Αἰτία λέγεται· ὁ δὲ Υἱὸς ὁ Δημιουργὸς· Τὸ δὲ Πνεῦμα ὁ Τελειωτής· Καὶ τὸτο δὴ τὸ τρίπλοκον σπαρτίον, ὡς ὅτι ἀρδῆκτον ἐστὶ, φησὶν. Εἰ μὲν γὰρ οἱ Ἀνατολικοὶ συγχωρῶσι τῷ Υἱῷ τὸ ὄνομα τῆς „Αἰτίας,, καθ' ὑποβολὴν ἀρχῆς, τῆς ἐντὸς τῆς Θεότητος ἔσης παρακτικῆς, οἱ Λατῖνοι ἔχουσι τὸ σκοπούμενον· εἰδ' ἀποφάσκουσι δὴ καὶ πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀρχὴν εἶναι παρακτικῶν τὸν Υἱόν· τὴν τῆς „αἰτίας,, ὀνόματος, μηδέν τι ἥττον πρὸς ἐκφανσιν τῶν ἐκτὸς ἐνεργημάτων, ἢ τῶν ἐντὸς, κατὰ τὰς Ἱερὰς αὐτὰς τῶν Γραικῶν Πατέρας, τῷ Πατρὶ μόνῳ προσιδιάζοντος. — Ἀλλ' εἰδὲν ἡμῖν ὁ Συγγραφεὺς ἐκείνος σωήσιν, ὅ, τι καὶ ὑγιές· Ἐφ' ᾧ γὰρ αὐτὸς τὴν ἀτοπίαν τῆς συμπεράσματος, ὑφ' ἐνὶ οἷον ἐλέμματα παραστήσασθαι· Καθάπερ τῷ λόγῳ ἔτος τῆς Υἱᾶς σωήγεν, ἔτω καὶ αὐτοὶ τῷ λόγῳ τῆς Πνύματος ἐπίσης συλλογιζόμεθα· Πότερον ἂν αὐτὸς συγχωρῇ τὸ τῆς „Αἰτίας,, ὄνομα τῷ Ἁγίῳ Πνύματι, καθ' ὑποβολὴν ἀρχῆς τῆς ἐντὸς ἔσης παρακτικῆς, ἢ ἔχι; Εἰ μὲν γὰρ, βλάσφημός τε ἔσται καὶ δυσσεβής· Εἰδ' ἀπόφῃσι, σωμαποφήσει δὴ καὶ πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀρχὴν εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα παρακτικῶν τῆς τῆς „Αἰτίας,, ὀνόματος, μηδέν τι ἥττον πρὸς ἐκφανσιν τῶν ἐκτὸς ἐνεργημάτων, ἢ τῶν ἐντὸς, κατὰ τὰς Ἱερὰς τῶν Γραικῶν Πατέρας τῷ Πατρὶ μόνῳ προσιδιάζοντος. Τίς οὖν τοιαῦτα περὶ τῆς Υἱᾶς τῆς Θεᾶς τὸν Ἰησοῦ τῷ ἀπειροκάλως λίαν συλλογιζῶντα πυθόμενος, εἴτ' ἐνδοιάσειε μὴ ἔχι καὶ τῶν πάνυ ἐυχερῶν εἶναι τὸ σπαρτίον αὐτὰ ἐκεῖνο διαρδαγῶναι τὸ τρίπλοκον; Ἀμέλειτοι, ὡς πορρωτάτω διέσηκεν ὁ λόγος, ἐνθα μόνος ὁ Πατὴρ Αἰτία Θεολογᾶται τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πνύματος· καὶ ἐνθα, ὡς γε πρὸς τὴν κτιστὴν φᾶναι ἔσιαν, οἷον ἐπιδιάζον τὸ ὄνομα τῆς „Αἰτίας,, τῷ Πατρὶ ἀπονέμεται. Τὸ γὰρ τῆς „Αἰτίας,, ὄνομα, κατὰ τὴν δημιουργίαν, ἐσιῶδες ἐστὶν ἐπὶ τῆς Θεότητος· Διὸ, καὶ εἰ διά τινος λόγου ἰδιαιτέρως, ὡς ἰδίᾳ προσανῆκον μόνῳ τῷ Πατρὶ ἀνατίθεται, εἰδέποτ' ἄλλ' ἐν τῆς „αἰτίας,, ταύτης ὅτε Υἱὸς ἅμα καὶ τὸ Πνεῦμα σωμαποκλείεται. Οὐδέν τι δὴπερ μᾶλλον, ἢ καθάπερ ὅτε τὸ „Θεός,, ὄνομα, ὡς ἰδιάζον ἀπονέμεται τῷ Πατρὶ, ὅ, τε Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς Θεωνυμίας ἐδόλως ἐξίστανται. Παραπλησίως καὶ γὰρ τὸ ὄνομα τὸ „Θεός,, τῇ Τριάδι ἐσιῶδες ἐστὶν. Ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ τῶν ἐντὸς ἐνεργημάτων, τὸ τῆς „Αἰτίας,, ὄνομα ἔχι κατὰ τῆς ἐσίας, κατὰ δὲ τῆς Προσώπου λέγεται, καὶ ἐστὶ Προσωπικόν· ἐνθεντοὶ καὶ εἰδὲ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνύματι ἐπιλέγεται, μόνως κατὰ τὰ ἐντὸς, (ἥτοι ἐν αὐτοῖς τοῖς Θεαρχικαῖς Προσώποις) τῆς Πατρὸς, αἰτίς πρὸς, τὸν Υἱόν καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ὄντος καὶ λεγομένου. Ὁ δὲ, καὶ ἐκ τῶν ῥήσεων, ἐν αἷς ἰδιάζειν πως τῷ Πατρὶ τὸ τῆς „Αρχῆς,, ὄνομα, καὶ τῷ λόγῳ τῶν κτισμάτων, οἱ Πατέρες διδάσκουσιν, ἀτόπως ἢ ἐπιφέρων Αἰτίαν ὑποσημαίνειν τὴν ἀνάτιον, καὶ ὅτε μόνος ὁ Πατὴρ Αἰτία λέγεται τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Ἁγίας Πνύματος. Εἰ γὰρ ἐνθα ἐκδιδάσκουσιν οἱ Πατέρες μόνον τὸν Πατέρα Αἰτίαν εἶναι τῆς Πνύματος, „Αιτίαν

τίαν τὴν ἀνάιτιον, νοῦντες εἰς, πῶς αὐθις ἐντεῦθεν σωῆγεν ὑπὸ τῇ Φωνῇ τῆς „Αἰτίας ἐμπερινοῦσθαι ὡσαύτως καὶ τὸν Υἱόν; Ἐπειτα πολλάκις οἱ Θεοὶ Πατέρες καὶ τὸ κοινὸν ὄνομα, τὸ ΘΕΟΣ, ὡς ἰδιάζον πῶς ἀπονέμει τῷ Πατρὶ, ὡς ἐπὶ τῶν ῥήσεων ἰδεῖν ἐστὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ τῷ Θεολόγῳ, Λόγ: ΚΓ', καὶ ΘΕΟΔΩΡΟΥ τῷ Ἀεκαρά, καὶ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ, Αἰρέσι: ΞΕ., καὶ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, κατὰ τῶν ἀμφὶ Σαβέλλιον, περὶ τῆς αἰωνίης ἐσίας τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, ὡς ἀνωτέρω παρηγάγομεν. Μήτοι γε δὲ παρὰ τῆτο ἡ ΘΕΟΣ Φωνή (καθ' ἑαυτὴν) „Θεόν, σημαίνει τὸν μὴ ἔκτινος ἔχοντα τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ; Προσέτι δὲ καὶ ἐπὶ τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ, (ἵνα δὴ τῷ πράγματι ἀσσοτέρω γενώμεθα.) Τὸ „Ποιητῆς, ὄνομα ἰδιαζόντως πῶς, ἀπονέμεται τῷ Πατρὶ μήτοι γε δὲ, παρὰ τῆτο, ὁ Ποιητῆς (καθ' αὐτὸ) Ποιητῶν σημαίνει τὸν αἰτίαν μὴ ἔχοντα; Οὐκ ἄρα ὡσαύτως ἂν ἐπιφέρεσθαι ἔχοι: ὁ Πατὴρ ἰδιαίτερον ὀνόματι „Αἰτία, ὑμνεῖται τῷ λόγῳ τῆς κτίσεως ἢ ἄρα Φωνῇ, „Αἰτία,, νοῦν „Αἰτίαν,, παρέχεται (καθ' αὐτὸ) τὴν αἰτίαν μὴ ἔχουσαν.

Δεύτερον ἐνίσταται ὁ αὐτὸς Συγγραφεὺς, ὅτι παρὰ τῶν αὐτῶν Ἁγίων Πατέρων, ἔχ „ἀπλῶς Αἰτία,, ὁ Πατὴρ ἐν τοῖς Θεοῖς καλεῖται. ἀλλ' „Αἰτία Προκαταρκτικῇ, ἢ Ἀρχικῇ, ἢ Πρώτῃ,, Ἀλλὰ γὰρ διὰ τῆς Ἀρχικῆς, ἢ πρώτης Αἰτίας, ἐκ αἰτίαν τὴν ἀνάιτιον οἱ Πατέρες νοῦσιν. (19) Ἐπειδὴ δὲ ὁ μὲν Πατὴρ, καὶ Υἱὸς καὶ Πνεῦμα ἅμα, καὶ δὴ καὶ τῶν κτισμάτων ἐστὶ ὁ αὐτὸς αἰτία ἐστίν· ὁ δὲ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τῶν κτισμάτων μόνων, διὰ τῆτο οἱ Πατέρες Ἀρχικῶς αἰτίαν τὸν Πατέρα ἐκάλεσαν, ὡς Αἰτίαν τῆς ἀπάντων τῶν ὄντων αἰτίας αὐτὸν ὑπάρχοντα· τῆτις τῷ Υἱῷ. Οὕτως ἐν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, Λόγ: ΚΘ'. „Μικρῶν γὰρ „ἂν εἴη καὶ ἀναξίων ἀρχῇ (ὁ Πατὴρ) μὴ Θεότητος ὡς αἰτίας τῆς „ἐν Υἱῷ καὶ Πνεύματι Θεωρημένης. — Τηροῖτο δ' ἂν, ὡς ὁ ἐμὸς „λόγος, εἰς μὲν Θεός, εἰς ἐν Αἰτίον καὶ Υἱὸς καὶ Πνεῦμα ἀναφερομένων — Αἱ δὲ ιδιότητες, Πατὴρ μὲν, καὶ ἀνάρχος, καὶ ἀρχῆς „ἐπινοούμενος, καὶ λεγόμενος. „Ἀρχῆς δὲ, ὡς αἰτίας, καὶ ὡς Πηγῆς (τῷ Υἱῷ δηλονότι καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, καθάπερ ἐκ τῶν ἡγησαμένων ῥημάτων δῆλον καθίσταται.) καὶ ὡς αἰδὶς Φωτός. „Υἱὸς „δὲ, ἀνάρχος μὲν ὡσαύτως, ἀρχῆς δὲ τῶν ὄλων. Οὕτως ἄρα τὸν Πατέρα Αἰτίαν εἶναι, Φησὶ, τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι ἐν οἷς δὴ πᾶς σωεπινοῦται, καὶ τῶν κτισμάτων Αἰτίαν εἶναι τὸν αὐτὸν. Τὸν δὲ Υἱόν, τῶν κτισμάτων μόνων τὸν ἄρα Πατέρα, ὡς Αἰτίαν ὄντα τῆς Αἰτίας τῶν ὄλων (ἥτοι τῷ Υἱῷ) Αἰτίαν ἀποκαλεῖ πρώτῳ καὶ Ἀρχικῶ. Δι' αὐτὸ δὲ τῆτο οἱ Πατέρες, ὡς τῷ Πατρὶ Ἀρχικῆς τε καὶ Πρώτης Αἰτίας ὄντος τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ τὸν Υἱόν ἀπὸ

(19) Οὐκ ἐν δηλονότι, ὡς ἐντεῦθεν νοῦσθαι καὶ ἄλλῃ Αἰτίαν, κατὰ τὰ ἐν αὐτῇ τῇ Θεότητι θεωρούμενα, αἰτιατικῶς μὲν ταύτῃ καὶ δευτέρῳ, Θεῶς δ' οὐκ ὑποστάσεως ἐτέρας ἔσαν παρακτικῶς, ὅ, τὸ Λατινικὸν ἐστὶ παρανόημα.

ἀπὸ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος ἐκκλήσιν Ἐκπορεύσεως. Ἦπερ δὲ το-
σάκις ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ἐκ ἄλλω τῆς Ἁγίας Πνεύματος Αἰτίαν
ἐπιγινώσκει, ἢ τὴν αὐτὴν ἐκείνῃ, τὴν Αἰτίαν τὴν Ἀρχικὴν.

Οὕτω γὰρ ἐν Λόγῳ ΛΖ'. „Ὅσα λέγεται ταπεινότερον (περὶ
„τῆς Πνεύματος τῆς Ἁγίας) τὸ δίδοθαι, τὸ ἀποσέλλεσθαι, τὸ μερί-
„ζεσθαι τὸ χάρισμα, τὸ δώρημα, τὸ ἐμφύσημα, ἢ ἐπαγγελία,
„ἢ ὑπερέντευξις ἢ τέτι ἄλλο τοιοῦτον, ἵνα μὴ καθ' ἑκάστου λέγω
„ἐπὶ τὴν πρώτην Αἰτίαν ἀνενεκτέον ἵνα τὸ ἐξ ἑ δαχθῇ, καὶ
„μὴ τρεῖς ἀρχαὶ μεμερισμέναι πολυθέως παραδεχθῶσι. Καὶ ἐν
„Λόγῳ ΜΔ'. τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, αὐτοδύαμον, παντοδύαμον,
„εἰ καὶ πρὸς τὴν πρώτην Αἰτίαν, ὥστε τὰ τῆς Μονογενεῖς ἀπαν-
„τα, ἔτω δὴ καὶ τὰ τῆς Πνεύματος ἀναπέμπεται,, Ὅσα, Φησὶ,
περὶ τῆς Ἀγ. Πνεύματος λέγεται ταπεινότερον, ἐπὶ τὴν ἀρχικὴν
Αἰτίαν, τὸν Πατέρα, εἰσὶν ἀνακτέα, ἵνα δαχθῇ, ὅθεν αὐτὸ ἐξί.
Καὶ πάλιν, πάντα τὰ τῆς Ἀγ. Πνεύματος, ὥστε καὶ τὰ τῆς Υἱῆς,
ἐπ' αὐτὴν τὴν πρώτην Αἰτίαν ἀνάγειν χρεών. Μίαν ἄρα καὶ μό-
νῃ Αἰτίαν τῆς Ἁγίας Πνεύματος, καὶ παρὰ ταύτῃ ἐκ ἄλλω ἦδει.
Καὶ λόγῳ ΙΓ'. „Εἰ γὰρ ἐμέλλομεν Υἱὸς καὶ Πνεύματος τὴν αἰτίαν
„ὁμολογῶντες, ἢ ἀναρχα ταῦτα εἰσάγειν, ἢ εἰς ἑτέραν ἀρχὴν
„(παρὰ τὸν Πατέρα) ἀνάγειν, δέος ἂν ᾤοντως μὴ ἀτιμασθῇ
„Θεός. — Ὅσον ἂν ἐξάιρης τὸν Υἱόν, ἢ τὸ Πνεῦμα, ἔχ' ὑπὲρ
„τὸν Πατέρα θήσεις, ὁδὲ τῆς Αἰτίας ἀποξενώσεις, ἀλλ' ἐκείσε ἀνά-
„γεις τὸ καλὸν γέννημα, καὶ τὴν θουμασίαν προόδον. Τρανῶς
τοιγαρὶν ἐν τέτοις ὁμοίως, μηδὲ μίαν ἄλλω ἀρχὴν τῆς τε Υἱῆς,
καὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος ἔσαν ἐπιγινώσκει, παρὰ τὴν Αἰτίαν τὴν
πρώτην. Δι' αὐτὸ δὲ τῆτο ὡσαύτως καὶ τὸν Υἱόν τῆς τῆς Πνεύ-
ματος Ἐκπορεύσεως ἐξαίρει.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Δαμασκῖνός ἸΩΑΝΝΗΣ, ἐν Βιβλ. Α'. τῆς Ὁρθοδ.
Πίσεως, Κεφ. Α'. ἐπειδὴ τοῖς τῆς Θεολόγου Γρηγορίου ῥήμασιν ἐπό-
„μενος ἔφη: ὅταν πρὸς τὴν Θεότητα ἐλέψωμεν, καὶ τὴν πρώτην
„Αἰτίαν — ἐν ἡμῖν τὸ φανταζόμενον ὅταν δὲ πρὸς τὰ ἐν οἷς ἢ
„Θεότης..... καὶ τὰ ἐκ τῆς πρώτης Αἰτίας..... τατέσι τὰς ὑπο-
„στάσεις τῆς Υἱῆς καὶ τῆς Πνεύματος, τρεῖς τὸ προσκυζόμενα,, ἐντεῦθεν
ἐφεξῆς ἀναπτύσσων, πῶς ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα κατὰ ταῦτα ἐκ τῆς
Πατρὸς τελευτάϊον διαβρῆδω προσίθῃσιν: „Ἐκ τῆς Υἱῆς τὸ Πνεῦ-
„μα μηδαμῶς εἶναι μόνον δὲ Υἱὸς Πνεῦμα,, Μόνῃ ἄρα πρότε-
ρον νενοίκεται τὴν ἀρχικὴν Αἰτίαν, τῆς Ἁγίας Πνεύματος Αἰτίαν
εἶναι δι' αὐτὸ δὲ τῆτο, καὶ τὸν Υἱόν ὅλως τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύμα-
τος Ἐκπορεύσεως ἐξαίρεσθαι. Τὶ τοίνυν ὁ Ἰησοῦς ἐπιφέρειν εἶχεν
ἐντεῦθεν; Μήτοιγε δὴ Αῶν: (παρὰ τὸ λέγεσθαι τὸν Πατέρα Αἰτίαν
πρώτῃ) ὥς ἐκ ἐξί τὸν Υἱόν ἐξαίρεσθαι τῆς προόδου τῆς Πνεύμα-
τος, ἐνθα μόνος Αἰτία λέγεται ὁ Πατήρ; Ἀλλ' ὁδὲν ἥττον οἱ Θεοὶ
Πατέρες Αἰτίαν λέγουσι τῆς Υἱῆς τὴν ἀρχικὴν Αἰτίαν, ἢ τῆς Πνεύ-
ματος. Τὶ ἔν; μὴ τὸ Πνεῦμα τῆς τῆς Υἱῆς Αἰτίας ἐκ ἐξαίρεται,
ἐπειδὴν ὁ Πατήρ μόνος ἀρχικὴ Αἰτία τῆς Υἱῆς εἶναι λέγεται; Ἀλλ'
ἔτι Βῶν:, καὶ τίς ἢ Συλλογιστικὴ αὕτη σωπέα; Ὁ Πατήρ Αἰτία
λέγε-

λέγεται πρώτη τετάρτη Αίτια τῆς τῆς σύμπαντος Αἰτίας, τῆς Τίς Φημί. Ὁ Υἱὸς ἄρα τῆς ὀνόματος τῆς „Αἰτίας,, ἐκ ἐξαίρεται, ἐπειδὴν ὁ Πατὴρ μόνος, ἡ Αἰτία εἶναι Θεολογῆται τῆς Πνύματος; Ἀλλὰ μὴ γὰρ, καὶ διότι ὁ Πατὴρ ἐνίοτε Αἰτία πρώτη ὑπὸ τῶν Θεωπεσίων Πατέρων ὑμνῆται, διὰ δὴ τῆτο, ἐνθα ἀλλαχῆ μόνος εἶναι λέγεται Αἰτία τῆς Πνύματος, ὑπὸ τῆς Φωνῆς τῆς „Αἰτίας,, Αἰτίαν τὴν πρώτην ἐπάναγκες παραυτίκα νοεῖν; Παντως δὴπε ὁ Πατὴρ καὶ Αἰτία πανθενὴς τυγχάνει καὶ ἄπειρος, καὶ ἀνεξιχνίαστος μὴν ἐν ὑπ' αὐτῷ τῷ τῆς „Αἰτίας,, ὀνόματι καθ' αὐτό, ἡ Αἰτία ἡ πανθενὴς, ἡ ἄπειρος, ἡ ἀνεξιχνίαστος αὐτίκα δὴ συμπαρασημαίνεται; Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. Μᾶλλον καὶ γὰρ τοῖς Θεωπεσίους Πατράσιν, Αἰτίαν εἶναι τῆς τῶν ὅλων Αἰτίας τὸν Πατέρα δηλώσειν μέλλουσιν, ἀναγκαῖον ὡς μετὰ τῆς προσδιορισμῆς, „Αἰτίαν πρώτην,, προσαγορεύσαι. Ὡς ἐκάντευσθεν ἐκ ἀσυμφανέος εἶναι, ὡς ὑπὸ τῆς ἀπλῆς Φωνῆς τῆς „Αἰτίας,, ὅσον τὸ ἐξ αὐτῆς, ἔδεν τοῖς τὸν ἐκφέρεται.

Τρίτον· Καὶ προσωτέρω δὲ χωρῶν ἔτι ὁ Συγγραφεὺς ἐκεῖνος· προσχὼν ἐπέσκησα, φησὶν, ὅτι παρὰ τοῖς Ἁγίοις Πατράσι, τὸ τῆς Πατρὸς ὄνομα καθ' ἑαυτὸ Αἰτίαν τε σημαίνει, καὶ πρὸς τὴν Αἰτίαν ἐστὶν ἀντίστροφον. Τῆτο δὲ, πρῶτον, φησὶν, ἀνέγνω παρὰ τῷ Θεῷ Βασιλεῖ, ἐν Βιβλ.: Β. τῶν κατὰ Εὐνομίαν, φύλ.: 724. (20). „Τὸ δὲ Πατὴρ, τί ἄλλο σημαίνει; ἢ ἐκ τὸ Αἰτία εἶναι καὶ ἀρχὴ τῆς ἐξ αὐτῆς γεννηθέντος; Καὶ φύλ.: δὲ 240. πρὸς „τὸ τέλος,, τὸ γεγέννηκα, τὴν Αἰτίαν, ἀφ' ἧς ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς εἶναι, σημαίνει. Αὐτὰ δὲ τῆτο καὶ ὁ Θεὸς ὑπεμφαίνει ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ, Βιβλ.: Α'. Κεφ.: ΙΕ'. „Ὅσα ἀρμόζει Αἰτίῳ, Πατρί, Πηγῇ, Γεννήτορι, τῷ Πατρὶ μόνῳ προσαρμοσέον,, Ἰδὲ δὴ τὴν Αἰτίαν καὶ τὴν Πηγὴν, τῷ Πατρὶ συνωνυμικῶς καὶ τῷ Γεννήτορι. Τὸ δ' αὐτὸ παρεμφαίνει καὶ ὁ Θεὸς ἈΘΑΝΑΣΙΟΣ ἐν τῷ Β'. Λόγῳ τῶν κατὰ Ἀρειανῶν. „Οὐ γὰρ ἐκτινὸς ἀρχῆς προὑπαρχέσης ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς ἐγεννήθησαν, ἵνα καὶ ἀδελφοὶ νομιθῶσιν· ἀλλ' ὁ Πατὴρ, ἀρχὴ τῆς Τίς καὶ Γεννήτωρ ἐστίν. Καὶ ἐν Λόγῳ δὲ Ε'. Εἰ δὲ μὴ δύω εἰσὶ (Πατὴρ καὶ Υἱὸς) ἀλλ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς λέγοιτο, (κατὰ τὰς περὶ Σαβέλλιον) ἔσαι τὸ αὐτὸ αἷτιον καὶ αἷτιατόν, καὶ γεννώμενον καὶ γεννῶν. Ἰδὲ ἐκάνταυσθεν ἡ Αἰτία, ἀντὶ τῆς Γεννήτορος. Καὶ ὁ Θεὸς δὲ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Θεολόγος, ἐν Λόγῳ: ΚΘ'. φύλ.: 85 (21). ὁ δὲ Υἱὸς, εἰάν ὡς αἷτιον τὸν Πατέρα λαμβάνης, ἐκ ἀναρχος ἀρχὴ γὰρ Τίς Πατὴρ, ὡς αἷτιος.

Οὐδέν

(20) Οὐ κατὰ χώραν ἀνέγνω τὰς ἐκ τῆς Βασιλείας παρατεθείσας δύο μαρτυρίας ὁ Ἰησαΐτης, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁμοίως παραγαγὼν ὁ ἡμέτερος Ζοιγνιάσιος. Ἡ μὲν γὰρ πρώτη Χρηστὶς, ἐκ τῆς Α'. τῶν πρὸς Εὐνόμιον Λόγων τῆς Πατρὸς ἐληπται, καὶ πολὺ πρὸ τῆς τέλους ἡ δὲ δευτέρα ἐκ τῆς Β'. καὶ πολὺ πρὸ τῆς μέσης. Κεῖνται δ' ἕτως ἐν τῇ τῆς Γαλιίης Νεωτάτης ἐκδόσει, τῇ ἐν Παρίσι: Ετ: 1721. ἡ μὲν Σελ: 236. τῆς Α'. Τόμος ἡ δὲ Σελ: 252. τῆς αὐτῆς.

(21) Ἐπὶ τῆς ἐν τῇ Κολωνίᾳ Ἐκδόσεως, τῆς ἐν ἔτει 1690. Σελ: 490.

Τόμος: Α'.

Β β β

Οὐδὲν ὑγιές: εἰ γὰρ τὸ Πατὴρ ὄνομα Αἰτίαν σημαίνει, καὶ τῇ Αἰτίᾳ σωαντισρέφον ἐστὶ, πῶς ἄρα κατὰ τὰς εἰς Χριστὸν πιστεύον-
 τας, ὁ Πατὴρ Αἰτία Θεολογᾶται τῷ Πνεύματος; (22) Μὴ ἄρα
 Πατέρα ἔχον τὸ Πνεῦμα ἐστὶν, ἐν ᾧ αὐτὸ Υἱὸς ἢ τῷ Πατρὶ;
 Εἰ δ' ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Γεννήτωρ συνωνυμῶσι πρὸς τὴν Αἰτίαν, ἐσον-
 ται δὴ καὶ τὸ γεννητὸν καὶ αἰτιατὸν ὡσαύτως συνωνύμα· ταύτη
 δέτοι καὶ τὸ Πνεῦμα ὡς αἰτιατὸν, καὶ γεννητὸν ἔσαι. Ὅπερ ἄτο-
 πον. Εἴτα τὴν Αἰτίαν ἔχει τὸν Πατέρα, τὸν δὲ Προβόλεα μόνον
 ἀποσημαίνειν κατόπιν ἐθεωρήμεν. Καὶ ὁ μὲν ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ἐπὶ
 τῷ προτεθέντος πρώτῃ χωρίῳ, τὸ τῷ Πατρὶ ὄνομα ἐδίδασκε μὲν
 Αἰτίαν σημαίνειν, προσετίθει δὲ: καὶ „ἀρχὴν τῷ ἐξ αὐτοῦ γεννη-
 „θέντος. Οὐκ ἄρα Αἰτίαν ἀπλῶς ὑποδηλοῖ τὸ τῷ Πατρὶ ὄνομα.
 ἀλλ' Αἰτίαν τῷ ἐξ αὐτοῦ κατὰ γέννησιν. Ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ χω-
 ρίῳ: ἔφασκε μὲν ὅτι τὸ γεγέννηκα, Αἰτίαν παρίσχει, σωῆπτε δέ:
 τὸ „ἀφ' ἧς ἔχει τὴν ἀρχὴν τῷ εἶναι ὁ Υἱός;“ ἔκιν, ἀπλῶς διὰ τῆς
 Φωνῆς „γεγέννηκα“, Αἰτίαν ὑποδηλῶσαι διδάσκων, οἷα καὶ τότε
 παρερμηνεύων ὁ Ἰησοῦς ἐψεύσατο: ἀλλ' Αἰτίαν τὴν „ἐξ ἧς ὁ
 „Υἱὸς ἐστὶν ἔχων τῷ εἶναι τὴν ἀρχὴν“. Ὁ δέτοι ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
 δαῖξαι βεβλόμενος τὰ μόνον τῷ Πατρὶ περιόντα πρὸς τοὺς ἄλλοις
 δὲ καὶ τὴν Πηγὴν, καὶ τὴν Αἰτίαν προσαρτιμύσας „ὅσα ἀρμό-
 „ζει, Φησὶν, Αἰτίᾳ, Πατρὶ, Πηγῇ, Γεννήτορι, τῷ Πατρὶ μόνον
 „προσαρμοσέον“. Δι' ὃδὲν ἄρ' ἕτερον ταῦτα ἐπισυνάπτει, ἢ ὅτι
 μόνον πρόσκει τῷ Πατρὶ αὐτὰ, ὡς αὐτῷ προσιδιάζοντα. Τίς ἔν
 ἢ ἐντεῦθεν ἀναγκαία σωῆπτα, τῷ τὴν „Αἰτίαν“, καὶ τὸν Πατέρα,
 καὶ τὴν Πηγὴν, καὶ τὸν Γεννήτορα, συνωνυμῶντα ἀλλήλοις προσα-
 ποφαίνεσθαι; ἢ ἔχει πάντα ἔτι τὰ ἴδια τοῖς αὐτῶν λέγοιτο ὑπο-
 κειμένοις εἶναι συνωνύμα; ὅπερ ἀπῆχες. Μήτοιγε γὰρ καὶ τὰ
 προσήκοντα τῷ γελασικῷ, ἐπειδὴ μόνον αὐτὰ τῷ ἀνθρώπῳ προσα-
 νήκει, τέττα γε ἕνεκα καὶ τὸ γελασικὸν καὶ ὁ ἄνθρωπος τῶν σωω-
 νύμων εἰσὶν; (23.) ὡσαύτως δὲ προὖν ἐφεξῆς ὁ Δαμασκηνός: καὶ
 „ὅσα αἰτιατῷ, ἔφασκε, γεννητῷ, Υἱῷ, Λόγῳ καὶ ταῦτα προ-
 „σῆκοντα ἐστὶ τῷ Υἱῷ. Εἰ τοίνυν, ἐξ ὧν προεβήκει, ὅτι τὰ τῇ
 „Πηγῇ, καὶ τῷ Πατρὶ, καὶ τῇ Αἰτίᾳ, καὶ τῷ Γεννήτορι ἀρμόζον-
 „τα, ταῦτα τῷ Πατρὶ μόνον προσήκει“, ὁ Πατὴρ ἐντεῦθεν αὐτῷ
 καὶ ἡ Αἰτία συνωνυμῶν, τὸν αὐτὸν δῆπρ λόγον καὶ τὸ γεννητὸν
 καὶ αἰτιατὸν ἀλλήλοις συνωνυμῶν. Ταύτη δέτοι, ἐπειδὴ τὸ Πνεῦ-
 μα αἰτιατὸν, τὸ αὐτὸ καὶ γεννητὸν ἔσαι. Ὅπερ ἀδύνατον. Μάλ-
 λον δὲ καὶ τέτων ἐχόμενα ὁ Δαμασκηνός ὑποσυνάπτει: „ὅσα δὲ
 „αἰτιατῷ, ἐκπορεύω, κτ.: ταῦτα τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι“. Τοιγαροῦν
 τῷ

(22) Ἐστὶν ἄρα περὶ τῷ Πατρὶ φῶναι, ὅτι Πατὴρ ἐστὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι;

(23) Καίτοι τῶν σωαντισρέφοντων τὰ τοιαῦτα ὅτι κατὰ τὰς Διαλεκτικὰς, τὸ κατὰ
 τὸν Δ. τρόπον ἴδιον. καὶ μόνον πρόσκει τῷ εἶδει, καὶ παντὶ, καὶ αἰ. Ἀλλ' ἔχει
 ἔτι ἕμπρῃ καὶ ὁ Πατὴρ, καὶ ἡ Αἰτία ὁ μὲν γὰρ εἰδικώτερον πως αἰτία, ἢ δὲ
 Αἰτία μᾶλλον καθολικώτερος. Καὶ πᾶς μὲν Πατὴρ Αἰτίας τῷ ἐξ αὐτοῦ ἔστι πᾶν δὲ
 τὸ ὅπως ἂν Αἰτίαν ὑπάρχον, ἢ κατ' αὐτὸ καὶ Πατὴρ.

τῷ ἴσῳ λόγῳ, καὶ τὸ αἰτιατὸν εἶναι, καὶ τὸ ἐκπορεύεσθαι τῶν σω-
νύμων εἶναι ὑποτεθείσεται· κατὰ δὲ τὸ ἀκόλυστον, καὶ ὁ Υἱὸς ἐκπο-
ρεύτῳς ἐκ τῆς Πατρὸς προελδύσεται, ὅτι αἰτιατῶς· ὁ λέγειν δὲ θέ-
μις. Τὶ δ' ὅτι, καὶ ἔτις ἂν ὁ Δαμασκηνὸς ἐπὶ τῶν αὐτῶν ῥημά-
των, τὸ, τε αἰτιατὸν εἶναι, καὶ τὸ γεννητὸν, σωωνυμεῖν ἀλλήλοις
ἅμα σωέφησέ τε καὶ πέφησεν ὁ αὐτὸς κατὰ τὸ αὐτό; Ἄρ' ἔστιν
ὅς τις τῷ ἐντεῦθεν ἀτοπίαν, ὅση, ἔχῃ σωορά; Ἀλλὰ μὴ καὶ ἔτι
ὁ Δαμασκηνὸς αὐτόθι προΐων· „ὁ Πατὴρ, φησὶ, πηγὴ καὶ αἰτία
„Υἱὸς καὶ Ἅγιος Πνεύματος· Πατὴρ δὲ Υἱὸς μόνος, καὶ προβολεὺς τῆς
„Ἁγίας Πνεύματος — ἔχ' Υἱὸς δὲ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,“
Εἴπερ ἔν ἐν τοῖς προληφθεῖσι διδάσκων ἦν ὁ Δαμασκηνὸς, τὸν Πα-
τέρα καὶ τῷ Αἰτίαν εἶναι σωώνυμα, τίνι λόγῳ ἔπειτα (ἐπανα-
πτύξων, ὅπως ἄρα προερίκει, τὰ ὡς αἰτίῳ τῷ Πατρὶ ἐφαρμόζον-
τα, προσαναπτέα εἶναι μόνῳ αὐτῷ τῷ Πατρὶ.) ἐπισωῆψε τὸν Πα-
τέρα Αἰτίαν πεφυκέναι Υἱὸς τε καὶ Πνεύματος; Εἰ γὰρ ὁ Πατὴρ
καὶ ἡ Αἰτία σωώνυμα, ὁ Πατὴρ ἐδόλως ἂν Αἰτία εἴη τῆς Πνεύ-
ματος· δὲ γὰρ ἔχει Πατέρα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐπεὶ ἐδὲ γεν-
νᾷται αὐτὸ, ὡς ὁ Δαμασκηνὸς αὐτὸς προθεὶς ὑπεσώαψεν· „Οὐχ
„Υἱὸς δὲ τῆς Πατρὸς, ὡς ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενόν,“ Τελούτατον
αὐτόθι πρόσιν ὁ Δαμασκηνὸς· „Καὶ Υἱὸς δὲ Πνεῦμα, ἔχῃ ἄς ἐξ
„αὐτῆς, ἀλλ' ὡς δι' αὐτῆς, ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον· μόνος γὰρ
αἴτιος ὁ Πατὴρ,“ Εἴπερ ἔν τῷ Δαμασκηνῷ, ὁ Πατὴρ καὶ ἡ
Αἰτία τῶν σωωνύμων εἰσὶν, ἐξείη ἂν ᾤδέπως συλλογίσασθαι· τὸ
Ἅγιον Πνεῦμα ἔκ ἐκ τῆς Υἱᾶς· ὅτι μόνος γεννήτωρ ἐστὶν ὁ Πατὴρ.
Ὅσα ἔν, ἐκ τῶν εἰρημένων, ἔπεσιν εἰσβάλλειν τὰ ἄτοπα, ἐδὲς
δὲ σωορά. Ὁ δὲ ἈΘΑΝΑΣΙΟΣ ἐπὶ τῆς προτέρης τῶν ἐξ αὐτῆς δύο
παρατεθέντων χωρίων, τὸν Πατέρα, φησὶν, „ἀρχὴ εἶναι καὶ
„γεννήτορα,“ τῆς Υἱᾶς ἀλλὰ μὴ παρὰ τῆτο, ἡ ἀρχὴ σημαίνει τὸν
γεννήτορα, ἵνα καὶ σωαντιςρέφῃ αὐτῷ; ὁμοίως γὰρ ὁ Πατὴρ,
καὶ τῆς Πνεύματος ἐστὶν ἀρχὴ καὶ προβολεὺς· ἀλλ' ἄρα ἡ ἀρχὴ καὶ
ὁ προβολεὺς δι' αὐτὸ τῆτο σωώνυμα; Καί μὴ Δόγμα τῆς Ἐκκλη-
σίας ἐστὶ, μόνος τῆς Ἁγίας Πνεύματος τὸν Πατέρα εἶναι τὸν Προβο-
λέα, ὥστε ἔν καὶ τῆς Υἱᾶς μόνος ὁ Γεννήτωρ αὐτὸς ἐστὶν. Οὕτω
δὲ καὶ ὁ Υἱὸς τῆς Θεᾶς λέγεται ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι αἰτιατὸς καὶ
γεννητὸς· τὸ δὲ Ἅγ. Πνεῦμα ἐκ τῆς αὐτῆς Πατρὸς αἰτιατὸν καὶ
ἐκπορεύτῳν. Μήποτε δὲ παρὰ τῆτο ἄρα, τὸ αἰτιατὸν εἶναι, ση-
μαίνει τὸ εἶναι γεννητόν; ἢ τὸ εἶναι ἐκπορεύτόν; ἦπερ γὰρ τὸ
Πνεῦμα γεννητὸν ἔκ ἐστιν, αἰτιατὸν δὲ. ὁ δὲ Υἱὸς αἰτιατὸς μὲν,
ἐκπορεύτῳς δ' ἔ. Ἐκ δὲ δι' τῆς δούτερος τῶν ἀνδυπενεχθέντων
χωρίων, ψυδῶς ἐπιφέρεται τὸ Ἀθανάσιον ἀντὶ τῆς γεννῶντος
τῷ Αἰτίαν ἐκδέξασθαι. „Αἴτιον, φησὶ, καὶ αἰτιατόν· καὶ γεννώ-
„μενον, καὶ γεννῶν,“· ἐμφαίνων δηλονότι, τὸν μὲν Πατέρα καὶ
Αἰτίαν εἶναι, καὶ γεννήτορα· τὸν δὲ Υἱὸν, καὶ αἰτιατὸν καὶ γεν-
νητόν· μήτοι γε δὲ παρὰ τῆτο τῷ Αἰτίαν ἐξείληφεν ἀντὶ τῆς γεν-
νῶντος; τῷ ὄντι γὰρ ὁ Πατὴρ ἡ αἰτία ἐστὶν· ἀλλὰ γὰρ ἐδὲν
ἡττῶν ἀληθές, ὅτι ὁ αὐτὸς καὶ γεννήτωρ· καὶ γὰρ πᾶς ὁ γεννῶν

B β β 2

καὶ

καὶ αἰτία ἐστίν. Ἐνθεντοὶ ὁ Πατήρ, καὶ αἰτία λέγεται, καὶ γεννήτωρ ὁ αὐτὸς πρὸς γε τὸν Υἱόν· ἐμὴ δὲ καὶ κατ' ἀντιπροφῶν, αἰτία πᾶσα, ἥδη καὶ γεννήτωρ ὑπάρχει. Εἴτα, ἔπερ Ἀθανάσιος εἰρημῶς, ὅτι „ἔσαι τὸ αὐτὸ αἷτιον καὶ αἰτιατὸν, καὶ γεννώμενον καὶ γεννῶν,, διὰ τέτων ἐνόει, τὴν Αἰτίαν τῷ γεννῶντι σωωνυμεῖν· παραπλησίως ἂν ἔφοιτο, καὶ τὸ αἰτιατὸν εἶναι, καὶ γεννητὸν εἶναι, κατὰ γε νῦν τὸν ἐκείνῃ, ἀλλήλοις σωωνυμεῖν. Ομοίως γὰρ ἔφη: ἔσαι „τὸ αὐτὸ αἷτιον καὶ αἰτιατὸν, καὶ γεννώμενον καὶ γεννῶν,,. Ἦτοι ἄρα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ γεννητὸν ἂν εἴη, ἢ μηδὲ αἰτιατὸν. Α' δὴ πάντα τῶν ἀδωάτων ἐστίν. Ο' δὲ Θεολόγος ἐπὶ πᾶσι ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, δι' ὧν ἔφη, δείκνυσι μὲν κατὰ χρόνον ἀρχὴν τὸν Υἱὸν μὴ ἔχειν, ἐμὴ δὲ καὶ ἀρχῆς ἀμοιρεῖν, τῆς κατὰ τὴν τῆς εἶναι Αἰτίαν, ἐξ ἧς ὑπάρχει· ἔτω γὰρ αὐτῷ ἀρχὴ ὁ Πατήρ, καθὼ καὶ αἰτία. Ἀλλ' ὅποιον τὸ συνηγμένον, ὡς, ἐπειδὴ ἀρχὴν ὁ Υἱὸς χρονικῶς ἔχει, ἔχει δ' ἑαυτὸν τὸν Πατέρα αἰτιώδη ἀρχὴν, καὶ Αἰτίαν τὸν αὐτὸν, καὶ προβολέα, διὰ τῆς αἰτίας τυγχάνει ἀντίπροφον; Ἀλλὰ γὰρ ταῦτο τῆτο ῥηθὲν χωρήσει καὶ περὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος, καὶ ἐχὶ περὶ τῆς Υἱὸς μόνον. Οὕτω γὰρ ὁ αὐτὸς Θεολόγος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἐν Λόγῳ ΛΕ'. „Πῶς ἔν ἐ σωάναρχα, εἰ σωαῖδια (ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα); ὅτι „ἐκείθεν (ἐκ τῆς Πατρὸς), εἰ καὶ μὴ μετ' ἐκείνον. Τὸ μὲν γὰρ „ἀναρχον, καὶ αἰδίον· τὸ δὲ αἰδίον, ἐ πάντως ἀναρχον, ἕως ἂν εἰς „ἀρχὴν ἀναφέρηται τὸν Πατέρα. Οὐκ ἀναρχα ἔν τῷ αἰτίῳ. Καὶ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῇ πρὸς Λέοντα τὸν „Γ. Ἐπιστολῇ εἰπών: τὸ δὲ Υἱὸς, καὶ ἐκ ἀναρχος ἐκ τῆς Πατρὸς γάρ: ἀρχὴν γὰρ Υἱὸς Πατὴρ: ὡς αἷτιον· τέτοις δὲ δὴ παραπλήσια καὶ περὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος ὑποσυνάπτει. „Τὸ δὲ Πνεῦμα Ἅγιον — „ἐκ ἀναρχον: διὰ τὴν ἐκ τῆς Πατρὸς Ἐκπόρευσιν ἀρχὴν γὰρ καὶ „αὐτὸς ὁ Πατήρ κατὰ τὸν τῆς αἰτίης λόγον,,. Οὕτως ἐχὶ μόνον ὁ Πατήρ, ὡς Αἰτία, ἀρχὴν λέγεται τῆς Υἱὸς, ἀλλὰ καὶ τῆς Πνεύματος ὡσαύτως· Ἀλλ' ὁ Πατήρ, ἔκκεν Πατήρ, Προβολὸς δὲ τῆς Ἁγίας Πνεύματος ἐστὶ· Πῶς ἔν, ἐκ τῆς τὸν Πατέρα ἀρχὴν λέγεσθαι τῆς Υἱὸς ὡς Αἰτίαν, σωάγεσθαι ἔχει, τὸ τὸν Πατέρα αὐτόχρημα τὴν Αἰτίαν σημαίνειν, καὶ αὐτὸν εἶναι πρὸς τὴν Αἰτίαν ἀντίπροφον; Καὶ διὰ τῆτο πολλαχῆς τοίνυν, ὡςπερ τῆς Υἱὸς, ἔτω καὶ τῆς Πνεύματος Αἰτίαν εἶναι τὸν Πατέρα ὁ αὐτὸς διδάσκει Θεολόγος Γρηγόριος· ὁ δὴ πῃ (ὡς δέδεικται) ἐκ ἂν οἶον τε λέγεσθαι ὡς, ἔπερ ὁ Πατήρ, καὶ ἡ Αἰτία, τῶν σωωνύμων ὄντα ἐτύγχανε.

Ἀλλὰ γὰρ κείθω τελούταῖον, τὸν Πατέρα καὶ τὴν Αἰτίαν, ἀλλήλοις λέγεσθαι σωωνύμως· τί πρὸς Θεῶ, ὁ Ἰησοῦτης ἐντεῦθεν ὑποσυνάψαι; Πότερον, ὅτι ἄρα, ἐνθα ὁ Πατήρ μόνος αἰτία λέγεται, αἰτία ἐνταῦθα ἢ ἀνάτιος ὑποδηλεῖται; (24) Ἀλλ' ἐδὲ τῇ

Φωνῇ

(24) Λεγέτω τοίνυν: ὅτι ἐχὶ ἡ Αἰτία ἐστὶν ἀπλῶς ἢ τῷ Πατρὶ σωωνυμεῖται, ἀλλ' ἢ μετὰ τῆς προσδιορισμῆς Αἰτία, ἢ ἔσαι ἀνάτιος· ἢ δὲ μὴ, ἐ' ἀλλ' αὕτη, τῇ Υἱὸς οὕτω

Φωνῇ τῇ Πατρὸς δῆπιν, ὁ Πατὴρ ὡς Αἰτίαν μὴ ἔχων παρίσταται. Ἀλλὰ πότερον τῇ Πατρὸς καὶ τῆς αἰτίας σωωνύμως λεγομένων, ἐν ᾧ αἰτία καλεῖται τῇ Ἁγίᾳ Πνεύματος ὁ Πατὴρ μόνος, ἔχι κατ' αὐτὸ ἅμα καὶ ὁ Υἱὸς ἐξαιρεῖται τῇ αἰτία εἶναι τῇ Πνεύματος; Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἐνθα ὁ Πατὴρ μόνος αἴτιος τῇ Πνεύματος λέγεται, ἐδ' ἔτως ἂν ἡ τῇ Ἰησοῦτε ἐννοια χώραν ἔχοι, καθ' ὃν ὁ Πατὴρ καὶ ἡ αἰτία σωώνυμα ὑποτίθεται· ἔ γὰρ ἔχει Πατέρα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ὁ δ' αὐτὸς Κιχώβιος ἔτι καὶ περαιτέρω: Σεσημείωταί μοι γὰρ Δον., Φησὶν, ὡς ὑπὸ τῷ ὀνόματι τῷ τῆς αἰτίας παράτισιν, ἔχι ἡ τῇ ἐνὸς Προσώπῃ, ἀλλ' ἡ ἀμφοτέρων ὑποσημαίνεται ἀρχὴ οὕτω καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ τῆς αἰτίας τένομα ἐξελάβετο ἐν Λόγῳ ΛΘ'. φύλ: 184. (25) „Μικρῶν γὰρ ἂν εἴη καὶ ἀναξίων „ἀρχὴ ὁ Πατὴρ, μὴ Θεότητος ὡν αἴτιος τῆς ἐν Υἱῷ καὶ Πνεύματι θεωρημένης. Καὶ ἐξῆς: „τηροῖτο δ' ἂν, ὡς ὁ ἐμὸς λόγος, „εἰς μὲν Θεὸς, εἰς ἐν αἴτιον καὶ Υἱὸς καὶ Πνεύματος ἀναφερομένων „Τρανώτερον δὲ τῇ τοιαύτῃ προσεχρήσατο σημασίᾳ ὁ τῶν Ἀνωνύμων Ἐρωτήσεων Συγγραφεὺς, τῶν ἐν τῷ Β'. Τόμῳ τῶν Συγγραμμάτων τῇ Ἁγίᾳ Ἀθανασίᾳ παρεντεθείσων (26) Ἐν γὰρ Ἐρωτήσει τῇ ΙΑ'. ἔτως ἐκείνος „Ἐν αἴτιον ἐπὶ Θεῷ λέγω, καὶ „τῆτο ἐστὶν ὁ Πατὴρ· αὐτὸς γὰρ ὁ Πατὴρ γεννᾷ τὸν Υἱόν, καὶ „ἐκπορδεύει καὶ τὸ Πνεῦμα. Καὶ Ἐρωτήσει τῇ ΙΒ'. ἐάντις ἐρωτήσει „Διατὶ λέγεται αἴτιος ὁ Πατὴρ; Εἶπέ: διότι γεννᾷ τὸν Υἱόν, καὶ „ἐκπορδεύει τὸ Πνεῦμα. Ἀλλὰ πῶς παρὰ τῷ Θεῷ Γρηγορίῳ, ὑπὸ τῷ τῆς αἰτίας ὀνόματι, ἡ σωμαμφοτέρων ἅμα τῶν Προσώπων, Υἱὸς λέγω καὶ Πνεύματος, ἀρχὴ μόνον ὑποσημαίνεται; εἶπερ, ὡς ἐπὶ τῆς ἐγγυὲς ἀνωτέρω ἀνθυποφορᾶς, ὅπερ ἦν τῷ Ἰσείτῃ δοκῶν, ἡ Αἰτία καὶ ὁ Πατὴρ τῶν Σωωνύμων ὑπῆρχε κατὰ Γρηγόριον; πᾶς γὰρ ἂν ἀλλήλοις ταῦτα συμβιβασθεῖν; Ἀτόπως δὲ καὶ κείνο παρασπάγειν ἐπιχειρεῖ: Αἰτία λέγεται Υἱὸς τε καὶ Πνεύματος ὁ Πατὴρ· ἢ, ὁ Πατὴρ λέγεται Αἰτία, διότι γεννᾷ τὸν Υἱόν καὶ ἐκπορδεύει τὸ Πνεῦμα· Ἄρα, ἔχι τὴν ἐνὸς, τὴν δ' ἀμφοῖν ἅμα τῶν

οὕτω δ' ἐπ' ἀναγκῆς, ἐν ᾧ ἡ ἑτέρα τῶν σημασιῶν τῷ Πατρὶ μόνῳ καὶ κατ' αὐτὸς προσάπτεται Λατίνες, τὴν ἑτέραν ἐκκλείεσθαι καὶ ἐν ᾧ ἡ ἑτέρα τῷ Υἱῷ μόνῳ, τὴν ἑτέραν ὑπεξαιρεῖσθαι· ἔ γὰρ αἶον τε τῶν ἀνταναιεμένων ἐκάτερον σπῆναι ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ δύο δὲ ἄρα εἰσονται ἡμῖν ἐπὶ τῆς προόδου τῇ Ἁγίᾳ Πνεύματος αἱ ἀρχαὶ καὶ αἰτίαι ἀμφοτέρων ὑπ' ἀλλήλων ὑπεξαιρέμεναι, καὶ αὐτοὶ Λατῖνοι μὴ θέλωσιν.

(25) Ἐσφαλμένως μὲν ὡδε, ΛΘ'. ἀριθμῶ τὸν λόγον, ὁ ἡμέτερος Ζορνικάβιος, ὡς ἐκ τῇ Κιχώβις τυχὸν ἔτω μετέγραψεν, εἰμὴ τυπογραφικὸν τὸ ἀμάρτημα. Ἀριθμεῖται δὲ ὁρθῶς τῶν τῇ Ναζιανζινῶς Λόγων ἔτος ὁ ΚΘ. καθὰ καὶ ἀνωτέρω ἐν ταῖς ἐξ ἐκείνης παρατεθείσας μαρτυρίας ἠεῖδεται, (ἐπὶ τῆς Δευτέρας τῶν τῇ Ἰησοῦτε ἐνστάσεων.) ἐστὶ δ' ὁ λόγος ὁ ἐπιγραφείας „περὶ Δόγματος, καὶ τῆς „τῶν Ἐπισκόπων Καταστάσεως.

(26) Ἐπεικῶς θαυμάζειν ἔπειν, εἰ τῇ ἐκ τῶν Ἐρωτήσεων ἐκείνων μαρτυρίᾳ ἐμμένειν ἔγνω καὶ ἐπερείδεσθαι ὁ Ἰησοῦτης, ἔτω σαφῶς ἀντιφερομένης τῇ Συγγραφῇ ἐκείνης τῇ Λατινικῇ Δόγματι!

Γ γ γ

τῶν Προσώπων τὸν ὄνομα τὸ τῆς Αἰτίας ὑποσημαίνει ἀρχῶ. Ὅτι μὲν ἔν ὁ Πατὴρ ἐστὶ τε καὶ λέγεται αἷτιος καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος διὰ δὲ τῆτο καὶ ἀπλῶς τῷ τῆς Αἰτίας ὀνόματι ἐπὶ τῆς Θεότητος ὁ Πατὴρ ἐξυμνεῖται, ὡς τὸν μὲν Υἱὸν αὐτὸς γεννῶν, τὸ δὲ Πνεῦμα προβάλλων· τὰτὶ δὴ πᾶς παναληθέςατον ὁμολογεῖται ὄν. Μήτοι γε δὲ ἄρα ἐκ τῆτος, τὸ τῷ αἷτίῳ ὀνομα, τῷ ἀμφοῖν ἅμα τῶν Προσώπων καθ' αὐτὸ σημαίνει ἀρχῶ; καὶ ἐχὶ μετὰ διαζολῆς ὁ Πατὴρ, καὶ τῷ λόγῳ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ λόγῳ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος χωρὶς, Αἰτία λέγεται; Ὁ γὰρ τοι εἰς καὶ μόνος Θεός, Ποιητὴς ἐστὶν ἔρανθ καὶ γῆς· ἦτοι Ποιητὴς ἐστὶν ὁ Θεός, ὡς ποιήσας τὸν ἔρανθ καὶ τῷ γῶ. Μήτοι γε δὲ, παρὰ τῆτο, τὸ Ποιητὴς ὀνομα, τὸν ἅμα ἔρανθ τε καὶ γῆς Δημιουργὸν σημαῖνον, ἐχὶ καὶ τὸν ἐν μέρει χωρὶς ἐκατέρω: πῇ μὲν τῷ ἔρανθ, πῇ δὲ τῆς γῆς Ποιητῶ σημαῖν; (27). Εἰ δ' ἔν καὶ τῷ Ναζιανζηνῷ Γρηγορίῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις Πατέρεσι, τὸ τῆς Αἰτίας ὀνομα, τῷ Υἱῷ τε καὶ Πνεύματος ἀρχῶ ἐννοεῖν συλλήβδῳ αἰε παρέχεται, εἰς δὲ Προσώπων σημασίαν ἐνός (προβαλλομένην) αὐτὸ ἐδέποτε ἦκει, πῶς ἄρα τοσαυτάκις καὶ ὁ Θεολόγος αὐτὸς, καὶ οἱ λοιποὶ, νῦν μὲν Αἰτίαν τῷ Υἱῷ ἐν μέρει, νῦν δὲ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Αἰτίαν τὸν Πατέρα γεραίρουσιν; ὁ μὲν ἔν μνημονοῦσθαι τῶν Ἀνωρύμων Ἐρωτήσεων Συγγραφεὺς, ἐν τῷ ῥηθέντι χωρίῳ: „ὁ Πατὴρ Φησὶν, αἷτιος λέγεται, διότι γεννᾷ καὶ ἐ γεννᾶται· ἐκπορεύει καὶ ἐκ ἐκπορεύεται· γεννᾷ μὲν τὸν Υἱόν, ἐκπορεύει δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγ· καὶ „διὰ τῆτο λέγεται ὁ Πατὴρ αἷτιος“. Οὕτως ἔν αὐτὸς δεικνύειν μέλ-

- (27) Ἀλλὰ γὰρ λεγέτω (εἰ ἔτω βέλεται) ὁ Ἰησοῦς, τὸν Πατέρα, ὡς ἅμα τε καὶ σωτηριώδους ἀμφοῖν τῶν ἐξ αὐτῶ ἀρχῶ ὄντα, αἷτιον ὑπὸ τῶν Θεῶν Διδασκάλων γεραίρεσθαι· τί δὴ ποτ' ἂν ἐντεῦθεν αὐτὸς (καὶ τῆτος διδόντος) ὑπὲρ ἧς ἀμύεται δοξασίας ἐκτερίψαι διωθήσεται; ὅ, τι καὶ ὑγιὲς ἂν εἴη ῥηθέν; ἐγὼ μὲν ἐ σωτοῦ. Τί γὰρ; ὡς ἄρα ἐκ ἐστὶ τῆς τῶν αἰτιατῶν προόδου, ἐδεμία ὅλως ἐγχαρῆσα, ἢ κατὰ γέννησιν, καὶ κατ' ἐκπορεύσιν διαφορᾷ; Ἀλλὰ τῆτο μὲν, ἐδ' ἂν αὐτὸς οἶμαι ἔτως ἀνάχοιτο ἐλασφημήσασθαι. Ἀλλ' ὅτι ἐξ ἐκείνης τεθέντος, καὶ ὁ Υἱὸς ἐχ' ἦκει Αἰτία ἔσαι τῷ Πνεύματος; ἀλλὰ καὶ τῆτο, ἦκει πάντων ἂν ἐψοῖτο· πῶθεν γὰρ; ἢ, ἐκ τῆς αὐτῆς Θεσεως ἐσθάλει ἂν ἀκολούθως, ἀρχῶ εἶναι καὶ τὸ Πνεῦμα τῷ Υἱῷ διώσθαι, τὸ ἀλογώτατον καὶ δυσσεβείας ἐδὲν ἀπολείπον. Ἀλλ' ὅτι ταύτη γε τελευταῖον, τὸ Πατὴρ καὶ τὸ Αἷτιος, τὰ ὀνόματα σωωνυμῆ; Ἀλλ' ἐνχεθήσεται ἔτω καὶ αὐθις, ὁ Ἰησοῦς ἀπάσαις ταῖς ἀτοπίαις, αἷς ἀνωτέρω ὁ ἡμέτερος Ζοιρνικάβιος, ὡς περ ἐν ἀρκυσιν ἀφύκτοις αὐτὸν περιβάλετο, καὶ σωεπέδῃσεν. Ἡ' τυχόν (εἰρήδῳ γὰρ καὶ τόδε.) κατὰ τῷ Θεῶν, ὁ μὲν Πατὴρ μόνος αἷτιος ἔτως ἔσαι Υἱὸς τε ἅμα καὶ Πνεύματος· ὁ δὲ Υἱὸς, αἷτιος μὲν καὶ αὐτὸς, ἐ μὲν τοι ὡς ὁ Πατὴρ δυοῖν τινῶν, ἀλλὰ μόνος τῷ Πνεύματος. Ἀλλὰ καὶ τῆτο, ἔτω ῥηθέν, ἀτοπίας Φωραθήσεται ἐμπλεων. Πρῶτον μὲν γὰρ, ὡς ἐπιεικῶς Φάναι, ἀποκληρωτικὸν ἐστὶ, καὶ προῖκα λέγεται. Διατὶ γὰρ τὸ „αἷτιος“, ὀνομα ἐπὶ τῷ Πατρί διπλῆς εἰρήσεται σημαντικὸν προέσεως καὶ προόδου, ἐπὶ δὲ τῷ Υἱῷ ἀπλῆς; Β'. δὲ ἐπεὶ ἐκείνως ἰσοδιωαμῆ τῷ Πατρί, ἔτως ἐμπης τῷ Υἱῷ λεγόμενον ἰσοδιωαμῆσαι. Πατὴρ δὲ καὶ Υἱὸς ἄλλος καὶ ἄλλος, καὶ τοι μὴ ἄλλο καὶ ἄλλο. Οὐκ ἐν καὶ ἡ αἷτία κατὰ τῷ ὑποτεθεῖσαν διπλόην τῆς σημασίας ἀλλή καὶ ἄλλῃ καὶ πῶς ἐχ' ἔτως ἐπὶ τῆς Μοναρχικῆς Θεότητος αἰ ἀρχαὶ δισσεβήσονται; περιφανῶς ἀπ' ἀλλήλων, ὡς περ ἔν καὶ αἰ τῷ Πατρί καὶ τῷ Υἱῷ ὑποσάσεις, διακρινόμεναι καὶ ἀντιδιατελλόμεναι;

μέλλων, ὅπως ὁ Πατήρ αἰτία καλεῖται, ὑποσυνάπτει τόδε: „Διότι γεννᾷ μὲν τὸν Υἱόν, ἐκπορεύει δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,“ διὰ τούτων ἐμφαίνων, ὅτι καὶ διὰ τὸ γεννᾷν τὸν Υἱόν, καὶ προσέτι καὶ διὰ τὸ προβάλλειν τὸ Πνεῦμα, ὁ Πατήρ ἢ Αἰτία ἐστίν· ἐκ ἐκείνου δὲ δηλῶν, ὡς ὑπὸ τῷ τῆς Αἰτίας ὀνόματι, ἤμισα μὲν καὶ ἡ τῆς ἑτέρας ἐν μέρει, ἡ δ' ἀμφοτέρων ἐς αἰὲν συνάμα τῶν Προσώπων ἀρχὴ παρίσταται.

Ἀλλ' ἐρίσταται τελοῦσθαι ὁ Κιχώσιος: Προσέχον δὲ, Φησὶν, ἐπὶ πᾶσι παρατηρήσας, ὅτι καὶ ὁ Θεολόγος αὐτὸς, καὶ ὁ ἐκείνης ὁ παδὸς ἀδιάζυκτος, ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης, ἐκ παντὸς πάντως τῆς Αἰτίας λόγῳ ἀμοιρον ἀποφαίνονται τὸν Υἱόν. Πολλαχῶς γὰρ τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων χωρίων, ὁ Υἱὸς ἀρχὴ καλεῖται ἢ ἐκ τῆς ἀρχῆς καὶ ταύτῃ δὲ τῷ ἐπωνυμίαν, ἐν τῷ εἰς τὸν ΜΒ. ἐκείνης Λόγον Σχολιάσματος: ἀνακρίνει ΝΙΚΗΤΑΣ, ὁ τῆς Ναζιανζωῦ Θεολόγος ἀκριβέστατος διερμηνεύτης, ἐν Ἀριθμ. ΙΘ'. τοιάδε Σχολιογραφῶν. „Ἀρχὴ τῶν πάντων ὁ Πατήρ, ὡς αἰτία ἀρχὴ „δὲ καὶ ὁ Υἱός, ὡς τῆς Αἰτίας συγκοινωνός. Πρὸς γὰρ τὸν Πατέρα „λέγων ὁ Δαβὶδ ἔφη: μετὰ Σὺ ἡ ἀρχή. Ἐστὶ τοίνυν ὁ Υἱὸς ἀρχὴ „ἐκ τῆς ἀρχῆς, ταῦτέστιν ἐκ τῆς Πατρὸς,“ Οὗ δὲ Θεὸς ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ, ἐν τῷ ΙΕ'. ῥηθέντι Κεφαλαίῳ ἐκείνῳ, ἐν ᾧ μάλιστα τῷ Πατρὶ προσεφαρμόζει τὸ τῆς Αἰτίας ὄνομα, ἔτω Φησὶν. „Ὅσα „δὲ αἰτιατῶ, γεννητῶ, Υἱῶ, Λόγῳ, δωάμαι προκαταρτικῇ κτ.: „τῷ Υἱῷ προσαρμοσέον,“ Ἡ μὲν ἐν Φωνῇ ἢ „τῆς προκαταρτι- „κῆς δωάμεως,“ αὕτη, ἀπονέμει τι ἰδιαιτέρον τῷ Υἱῷ· τὸ δὲ, ἔδέν- „τις ἄλλο ἀναπλάσειεν εἶναι, ἢ τὸ τέτον τῷ ἀρχῶ ὑπάρχειν, „δι' ἧς ὁ Πατήρ προβάλλει, εἴτε ἐντὸς, εἴτε καὶ ἐκτὸς (τῆς Θεότητος) „ὁ μηδὲ Πατήρ εἴη, μήτε Υἱός.

Ἀλλὰ γὰρ, πῶς ποτ' εἶχε, τῆς ἐκ τῆς Πατρὸς προέσεως τῆς Πνοῦματος, κοινωνὸν ποιήσασθαι τὸν Υἱόν ὁ Θεὸς Δαμασκηνὸς, ὁ διαβροῦν, τὸ Αἰτίαν εἶναι τῆς Ἁγίας Πνοῦματος ἀποφήσας, καὶ τὸ ἐκ τῆς Υἱᾶ αὐτὸ προῖέναι ἀπανηλάμενος; Ὅτι δ' οἱ Θεασέσιοι Πατέρες τὸν Υἱόν ἀρχῶ προσεῖπον ἐκ τῆς ἀρχῆς, τῷ λόγῳ πάντως τῶν δημιουργημάτων τέτο ἐνόησαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ μὲν γὰρ ἐν Ἐπιστολῇ ΜΓ'. (Ἄλλ: ΛΗ'.) τῇ πρὸς τὸν Ἀδελφόν: „ἔστι τις δωάμις (Φησὶν) ἀγεννήτως καὶ ἀνάρ- „χως ὑφεσῶσα, ἣτις ἐστὶν αἰτία τῆς ἀπάντων τῶν ὄντων αἰτίας. „Ἐκ γὰρ τῆς Πατρὸς ὁ Υἱός, δι' ἧς τὰ πάντα. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ δὲ ὁ Θεολόγος, ἐν Λόγῳ τῷ ΚΘ'. „Πατρὸς μὲν καὶ ἀνάρχῃ, καὶ ἀρχῆς ἐπινοούμενῃ καὶ λεγομένῃ. ἀρχῆς δὲ ὡς αἰτία, καὶ ὡς πηγῆς, καὶ ὡς αἰδὶς Φωτὸς. Υἱᾶ δὲ, ἀνάρχῃ μὲν ἑδαμῶς, ἀρχῆς δὲ τῶν ὅλων. Καθὰ καὶ ἌΤΤΟΥΣΤΙΝΟΣ Βιβλ: Ε'. τῶν τῆς Τριάδος, Κεφ: ΙΓ'. „Καὶ ἀρχὴ δὲ λέγεται ὁ Υἱός. Ἐρωτηθεὶς γάρ: Σὺ τίς εἶ; ἀπε- „κρίνατο: ἡ Ἀρχὴ εἰμὶ, ὁ λαλῶν πρὸς ὑμᾶς. Ἀλλὰ μὴ τῆς Πα- „τρὸς ἀρχῆς; Ποιητῶ ὑπάρχοντα δεῖξαι ἠθέλησε, τῷ ἀρχῶ εἰ- „τὸν εἶναι εἰπών. „Καθάπερ ἐν καὶ ὁ Πατήρ ἀρχὴ τῆς κτίσεως „ἐστίν, ὅτι ἐξ αὐτῆς τὰ πάντα,“ Καὶ Βιβλ: Α'. τῶν περὶ τῆς:

Γ γ γ 2

Γενέσ:

Γενεσ: κατὰ τὸ Γράμμα, Κεφ: 5. „Τῷ τῆς ἀρχῆς ὀνόματι τὸν „Υἱὸν νοῶμεν“ ὅς, ἐχὶ τῆ Πατρὸς, τῆς δὲ δι' αὐτῆ κατ' ἀρχαῖς „δημιουργείσης, καὶ μάλιστα τῆς νοερᾶς κτίσεως, ἐπομένως δὲ καὶ „τῆς κτιστῆς ἀπάσης ἐσιώσεως ἀρχὴ πέφυκεν,,. Οἷα δὲ καὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Τερῶνος Ἐπίσκοπος ἐν Α'. τῶν Ἱσορ: Βιβλ: Κεφαλ: Α'. „Ἐν ἀρχῇ ὁ Κύριος τὸν ἔρανὸν καὶ τὴν γλῶ, ἐν τῷ Χριστῷ „αὐτῆ, ὅς ἡ ἀρχὴ τῶν ὅλων ἐστὶ τετέστιν ἐν τῷ Υἱῷ αὐτῆ, „ὑπέστησε,,. Κατὰ ταύτῃ ἄρα τὴν διάνοιαν καὶ ὁ Δαμασκινὸς „δυνάμιν προκαταρκτικῶ,, τὸν Υἱὸν προσηγόρευσε· ὁ, καὶ ἐκ τῆς δὴλον εἶη, ὅτι ἐνθα τόδε τῷ Υἱῷ προσέειμεν, αὐτόθι καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι „τὴν δυνάμιν ἀπέδωκε τὴν τελειωτικῶ,,. Ἀλλὰ γὰρ τῆτο ἑδωκὼς ἄλλως, ἢ τῷ λόγῳ τῶν κτισμάτων νοεῖσθαι δυνάμειτο. Κἀντεῦθεν ἄρα ὁ Ἰησοῖτης ἐλέγχεται παρεξηληφῶς ἀτόπως τὴν Φωνὴν τῆς „προκαταρκτικῆς δυνάμεως,, ἐστ' ὅ, τι ἰδιάζον ἐνταῦθα τῷ Υἱῷ προσανάπτειν, οἷον ἐκ ἄντις ἕτερον ἀναπλάσσειν, ἢ αὐτὸν τὴν ἀρχὴν εἶναι, δι' ἧς ὁ Πατὴρ ἐντός τε καὶ ἐκτός ἐστὶ προβάλλων πᾶν ὅτις, ὁ μήθ' ὁ Πατὴρ εἶη, μήθ' ὁ Υἱός. Καὶ γὰρ ὡδε καὶ ἡ Φωνὴ τῆς „τελειωτικῆς δυνάμεως,, ἰδιάζον μὲντι ἀπονέμει τῷ Πνεύματι, ἐμὴν δὲ παρὰ τῆτο καὶ τοιόνδε, οἷον πρὸς τε τὰ ἐντός καὶ πρὸς τὰ ἐκτός ἂν ἔχεν αὐτὸ ἐκλαμβάνεσθαι. Διὸ καὶ τοσαυτάκις οἱ Πατέρες (ὡς καὶ ὁ ταῦτα ὡδε ἡμῖν ἀντιβάλλων, διὰ τῆς Α'. τῶν αὐτῆ ἐδείκνυ παρατηρήσεων.) τῷ λόγῳ τῆς κτίσεως μόνῳ μὲν τῷ Πατρὶ ἀπονέμει τὸ εἶναι Αἰτίαν, τῷ δὲ Υἱῷ τὸ Δημιουργόν, τῷ δὲ Ἁγ: Πνεύματι τὸ Τελειωτικόν· Μήτοι γε δὲ αὐτῶ, τὸ τῆς Δημιουργίας ὄνομα τῷ Υἱῷ προσάπτουντι, ὡς ἰδιάζον αὐτὸ τῆτο, καὶ τοῖς ἐντός τε καὶ ἐκτός τῶν Θεῶν, ἐξέσαι ἐκδέχεσθαι; Μᾶλλον δὲ τὰ τρισσὰ ταῦτα ἴδια Πατρὸς, καὶ Υἱῆς, καὶ Πνεύματος· ἅπερ ἐστὶ τὸ αἷτιον, καὶ τὸ δημιουργικόν, καὶ τὸ τελειωτικόν, αὐτολεξεί ὁμοίως ἀναφέρει καὶ ὁ Δαμασκινὸς, τῷ μὲν Πατρὶ ἀποδίδῃς τὴν Αἰτίαν, τῷ δὲ Υἱῷ μόνῳ τὴν δυνάμιν τὴν Προκαταρκτικῶ, τῷ δὲ Ἁγ: Πνεύματι τὴν δυνάμιν τὴν Τελειωτικῶ. Τῷ ἄρα τῆς Προκαταρκτικῆς δυνάμεως ὀνόματι, ἑδὲν ἄλλ', ἢ δημιουργὸν τὸν Υἱὸν εἶναι παρίστησιν, ὅπερ ἔν πρός γε τὰ ἐντός τῶν Θεῶν θεωρούμενα, ἑδὲν τρόπῳ ἐκλαβεῖσθαι ἐχ' οἶοντε. Τελουταῖον δ' ἐν τῆ ΒΑΣΙΛΕΪΟΥ Βιβλ: περὶ τῆς Ἁγ: Πνεύμ: Κεφ: 15. „ἐρηκότος: ἐπὶ τῆς τῶν πάντων „κτίσεως, ἐννόησόν μοι τὴν προκαταρκτικῶν Αἰτίαν τὸν Πατέρα,,· καὶ ὁ Ἰησοῖτης ἀνωτέρω, διὰ τῆς πρώτης τῶν αὐτῆ παρατηρήσεων, περὶ μόνων τῶν δημιουργημάτων τὸ ρηθὲν ἐξεδέχετο· πῶς τοίνυν ἔπειτα κατὰ τὰ ἐντός, αὐτὸ δὴ τῆτο νοητέον ἂν εἶη, ἐνθα περὶ τῆς Υἱῆς λέγεται, ὡς αὐτὸς ἐστὶν „ἡ αἰτία ἡ προκαταρκτική,,; (28).

Τελου-

(28) Ἐπειὶ δ' ἐν τέτοις ἐρώμεθα καὶ αὐτοὶ τὸν Ἰησοῖτην, εἰ τῆς Ἱερᾶς Μαξίμης, ἐν τῇ πρὸς Μαρίνον Ἐπιστολῇ, ὑπὲρ Λατίνων ἀπολογεμένῃς, ὡς ἐκ αἰτίας τὸν Υἱὸν ποι-

Τελούταϊον ἀνθυποφέρει (ὁ Κιχώβιος ἐν τῷ Βήματι αὐτῷ, Σελίδι 316.) ὅτι ὁ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ἐν τῷ Α'. Βιβλ.: τῶν περὶ Πίς: Κεφ: Ι: (29) ὑπὸ τῷ τῷ „Αἰτίᾳ, ὀνόματι, Αἰτίαν ἔοικεν ἐννοεῖν, τὴν μηδὲν τι παρ' ἑτέρας, πάντα δὲ ἐξ ἑαυτῆς ἔχουσαν· τὰ γὰρ „μὴ τῷ Δαμασκίῳ ῥήματα ταῦτα ἰσχυρῶς: „Ὁ Πατὴρ ἀνάιτιος καὶ „ἀγέννητος, ὃ γὰρ ἑκτινος, ἐξ ἑαυτοῦ δὲ τὸ εἶναι ἔχει· ὁ δὲ τι „τῶν ὅσα περ ἔχει, ἐξ ἑτέρας ἔχει, „Αὐτὸς δὲ μᾶλλον ἐστὶν ἀρχὴ καὶ αἰτία τῷ πως εἶναι φυσικῶς τοῖς πᾶσι πᾶ ὅν, πρὸς Θεῷ, ἐν τούτοις ὁ Δαμασκίως ἐκιδάσκει, ὡς ὑπὸ τῷ ὀνόματι τῆς αἰτίας, Αἰτίαν αὐτὸς ὑπονοεῖ τὴν ἀνάιτιον; ἦτοι γὰρ, τὸν μὲν Πατέρα αἰτίας ἀνευ εἶναι ἐκ τέτῃ δαίμωνισιν, ὅτι ἐκ ἑκτινος· τὸν δὲ Πατέρα μὴ ἑκτινος εἶναι, κατασκευάζει κατὰ τὸ ἐπόμενον, ὅτι ἐξ ἑαυτοῦ ὁ Πατὴρ τὸ εἶναι ἔχων ἐστὶ καὶ ὅτι, μηδὲν ὧν ἔχει, ἐξ ἑτέρας ἔχει λαβών. Πᾶ δ' ἐνταῦθα, καὶ τίνι ποτὲ λόγῳ δειχθεῖν, τὸν Δαμασκίῳ ὑπὸ τῷ τῆς Αἰτίας ὀνόματι, Αἰτίαν ἐννοεῖν τὴν ἀπρόβλητον; Ἀναμφίλεκτον ἄρα μένει καὶ βέβαιον ὡς ἐν οἷς περ οἱ Πατέρες θεολογοῦσι τὸν Πατέρα μόνον Αἰτίαν εἶναι, καὶ πηγὴν, ἢ ἀρχὴν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, ὁ δὲ ἄλλ', ἢ τὸν Προβόλεα μόνον ὑπὸ τῷ τῆς Αἰτίας ὀνόματι ἐκδεκτέον ἐστίν. Ἐκ δὲ τῷ ἀκο-
λέθῃ,

ποιοῦνται τῷ Πνεύματι σφᾶς αὐτὴς ἀπέδειξαν· αὐτὸς ἤδη ἐπὶ τῇ Λατινικῇ κα-
νοτομία προσεπικαινοτομῶν, κατὰ σπασίῳ τῷ ὄντι εἰπεῖν ἐτόλμησε καὶ γράψαι,
ὅτι, κατὰ τὰ ἐντός, ἢ λέγεται, τῆς Θεότητος, ἔχ' ὅπως ὁ Χρὶς ἐστὶν „αἰτία,
τῷ Πνεύματι, ἀλλὰ καὶ „αἰτία, ἔτι „Προκαταρκτική, „Καὶ μὴ, τῷ ὁ Λατί-
νοις ὑπελείπετο καταφύγιον ἀπολογιστέον, ἔτω λανθάνει αὐτοῖς ἀναιρῶν. Προ-
καταρκτικῶν γὰρ τῶν μαρτυρησάντων χρήσεων, ὅτι „μόνος ἀρχὴ, καὶ πηγὴ, καὶ
„αἰτία Θεότητος ἐστὶν ὁ Πατὴρ, πρὸς ἐκείνῳ ἀνατρέχων Παῖδες Λατίνων εἰσάγα-
σιν: ὅτι μόνος ἦπε πηγὴ Θεότητος ὁ Πατὴρ, καὶ ὅτι καὶ „μόνος ἐστὶν ἡ αἰτία ἢ
„προκαταρκτική, ἢ ἀρχική, ἢ πρώτη, τῷ Χρὶς αἰτία μὲν καὶ αὐτῷ ὄντος, ἀλλ'
ἐκ τῆς αἰτίας, τετέστιν, ἐκ τῆς Πατρὸς τέτο ἔχοντος. Νῦν δ' ἐν οἷς ὡς θεολογίζων
τυγχάνει Κιχώβιος, ἔχ' ὅπως ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τοῖς αὐτῷ λαμπρῶς ἀντιφέρεται
καὶ (ἐν τῷ Βήματι: Σελ: 110.) ἐαυτῷ ἀντιπεριπίπτει. Ὁ γὰρ ἐν τῇ τελευταίᾳ
παρατηρήσει διδάσκει, ὅτι: Vox primordialis potentiae tribuit quiddam speciale Filio.
τέτο δὲ ἐστὶ τὸ αὐτὸν εἶναι τὴν ἀρχὴν, δι' ἧς Pater producit tam ad intra, quam
ad extra. (δι' ἧς ὁ Πατὴρ ἔσω τε καὶ ἔξω προβάλλει.) ὁ αὐτὸς μικρὸν ἀνωτέρω:
(Σελ: 108) ἐν παρατηρήσει Β'. ἐμολογῶν ἰσχυρῶς: A SS. PP. Patrem in divinis vocari
causam primordiale . . . vel principem . . . vel primam. („ὑπὸ τῶν Θεῶν
Πατέρων, ἐν τοῖς Θεοῖς τὸν Πατέρα καλεῖσθαι Αἰτίαν προκαταρκτικῶν . . .
„ἢ ἀρχικῶν . . . ἢ πρώτῳ.) Μικρὸν δὲ κατωτέρω, τὰ ἐκ τῶν παρατηρη-
θέντων αὐτῷ σιμῶν, ἐπιφέρει: Illius solius negari Filio esse causam, quae sit
anarchica . . . princeps, procatartica, et prima causa. („ἐκείνης μόνης ἀποφάσ-
„κεσθαι τῷ Χρὶς τῆς Αἰτίας εἶναι, (ἀρχικῶν νοῶν καὶ αἰτίαν) „ἡτις ἂν εἴη Ἀναρχί-
„κή, προκαταρκτικὴ καὶ πρώτη αἰτία, „Τογαρεῖν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, κατ'
αὐτὸν, ὁ Πατὴρ μόνος ἐστὶ „causa Primordialis: (Αἰτία προκαταρκτική.) Καὶ
πάλιν κατὰ τὸν αὐτὸν: modo speciali: („ἰδιαιτέρῳ τρόπῳ.) ὁ Χρὶς μόνος ἐστὶ
Potentia primordialis: („Δυνάμις προκαταρκτική, „) τετὶ δὲ, τὴν αἰτίαν ἐστὶ, πρὸς
Θεῷ! ἢ λέγειν ὅτι ἐστὶ causa primordialis? („Αἰτία προκαταρκτική, „;) Ἡ γὰρ
Potentia („ἡ δυνάμις, „) ἐνεργὸς ἔσται, ἐστὶ causa. („Αἰτία.) Κίκλω οἱ ἀσεβεῖς
περιπατῶσιν.

(29) Ἐν τῇ κατὰ Λεκυῖνον Νεωτάτῃ Ἐκδόσει, Κεφαλ: Η'.

Τόμ: Α'.

Δ δ δ

λέθῃ, ὁ Υἱὸς τῆς τῆ Παναγίᾳ Πνεύματος προέσεως πάντῃ ἐξη-
ρηται.

Καὶ κατάδηλον ἄρα ἐκ τῶν ἄχρι τῆδε εἰρημένων, ὅτι ἡ τῆ
Χριστοῦ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία πᾶσα, ἐν ἀραρυίᾳ τε καὶ διωκεῖ
τῇ συμφωνίᾳ, κατὰ τὰς δέκα τῶν ἀπὸ τῆ Σωτηρίας ἔτις ἐνιαυ-
τῶν Ἐκατοντάδας, πιστεύσά τε ὡ καὶ Θεολογῶσα, ὅτι τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἄγ: ἐκ μόνῃς τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Διεπισῆντο δὲ τῆτο καὶ
ἀπεδείκνυνον, πρὸ τῶν ἄλλων, αἵτε Διονυσίῃς τῆ Ἀρεοπαγίτης ῥή-
σεις, καὶ αἱ Γρηγορίῃς τῆ Θαυματουργῆς, καὶ Ἀθανασίῃς, Γρηγορίῃς τε
τῆ Θεολόγῃς, καὶ Βασιλείῃς τῆ Μεγάλῃς (καὶ Ἰωάννῃς τῆ Χρυσό-
μῃς) καὶ Ἐπιφανίῃς, καὶ Γρηγορίῃς τῆ Νύσσης, καὶ Θεοδωρήτῃς, καὶ
τῶν ἄλλων Ἀνατολικῶν Ἐπισκόπων, τῶν ἄχρι τινὸς πρὸς Κύ-
ριλλον τὸν Ἀλεξανδρ: ἐν ἄλλοις τισὶ διαφερομένων καὶ τῆ Κυ-
ρίλλῃς δὲ αὐτῆς, καὶ Λεοντίῃς, καὶ Ἀνασασίῃς τῆ Σιναΐτῃς, καὶ Μα-
ξίμῃς τῆ Ὁμολογητῆς. καὶ τῆ Συγγραφέως δὲ τῆ περὶ Τριάδος Βιβ-
λίῃς, καὶ Ἰωάννῃς τῆ Δαμασκινῆς, καὶ τῆ Κωνσταντινουπόλεως Κλή-
ρῃς, καὶ τῶν Αυτοκρατόρων Μιχαήλ τε καὶ Βασιλείῃς, καὶ τῶν
ἄλλων δὲ Ἐπισκόπων τῶν Ἀνατολικωτέρων Κλιμάτων, καὶ Φωτίῃς,
καὶ Μητροφάνῃς τῆ Συμυρναίῃς, καὶ Μιχαήλ τῆ Συγκέλλῃς, καὶ
Ἡλίας τελευταῖον τῆ Κρητός.

Καὶ αἱ δὲ κοινᾶς, ἐκ τῶν Συγγραμμάτων τῶν Ἀνατολικῶν
τέτων Πατέρων, ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῶν δόξης οἱ Λατῖνοι ἀντιπρο-
βάλλουσι, πλείστα μὲν καὶ ταῦτα ἐσὶν, ἔθεν δὲ σὺ ἔργῳ διαλυό-
μενα· ὃ δὴ περ αὐτοὶ ἐφεξῆς, ἐν ἰδιαιτέρᾳ Πραγματείᾳ ἐπιτελέσαι
σπεύδαμεν. Εἰ δὲ ἐκείνοι, ὧν ταῖς ἐυχαῖς καὶ τῇ σωαινέσει
ταῦτα ἐγράφη, καὶ τὸν εἰς τῆτο ἀνειλημμένον ἡμῖν τὸν δε πόμον
ἐπιδοκιμάσαι ἀξιώσιν.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ Β.

Ἐν ἧ

Περὶ τῶν Παραφθορῶν, τῶν, ἐν τοῖς τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων
Συγγράμμασι, περὶ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως
τετολμημένων, ὑπότε Λατίνων αὐτῶν, καὶ τῶν
Λατινιζόντων Γραικῶν.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Α΄.

Καὶ Πρῶτον μὲν ἐν τῇ Γ΄. Σωελόσει τῆς ἐν Φεβρουάρια Σινόδου
(1), Ἰελιανὸς ὁ Καρδινάλιος, Ἀρχαῖον τινὰ Κώδικα τῶν Πρακ-
τικῶν τῆς Ζ΄. τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων πρῆβάλλετο, ἐν ᾧ τὸ ἐν
Κωνσταντινουπόλει Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης ἀνεγνώσκετο,
τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Τίθ. Ἐξ ἐκείνης
δὲ, καὶ αἱ Λατινικαὶ πᾶσαι τῶν Πρακτικῶν τῆς αὐτῆς ἐκείνης
Συνόδου Ἐκδόσεις τὴν αὐτὴν προθήκην ἐνδιασώξασι καὶ πρὸς αὐταῖς
δὲ, καὶ αἱ τὸ Ἑλληνικὸν ὕφος σιωάπτειν τῷ Λατινικῷ ὡς ἐν
Τόμῃ.

- (1) Καμὴ, τὴν ἐν ἧ ὁ Καρδινάλιος τὸν πολυθρύλῃτον προῖονεγκε Κώδικα, τὰ παρὰ
Λατίνους Πρακτικά τῶν Συνόδων, τὰ τε ὑπὸ Βνίς ἐκδοθέντα, καὶ τὰ ὑπὸ Ἀρ-
δεῖν· οἷμαι δὲ καὶ τὰ ἄλλα (ὃ γάρ μοι ἐν χερσίν αὐτὰ.) Ε΄. ἀριθμοῖσι τὴν περὶ
τῆς ὁ λόγος Σινέλευσιν, καὶ ταύτην κατὰ τὴν Ις΄. Ὀκτωβρῶν: Μὴνός ὑποτιθέασιν
συζῆσαν, Ὁράτιος δὲ ὁ Ἰεζουανός, τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν Σύνοδον ἱστορῶν ἐκένει,
Μέρ: Β΄. παρὰ Ἀρδεῖν, Τόμ: Θ΄. Σελ: 765. Collationem ἀριθμοῖ, ἔτε Ε΄. ἔτε Γ΄.
ἀλλὰ Δ΄. καὶ τοι καὶ ἔτος Ὀκτωβρῶν: Ις΄. αὐτῶς συγκροτηθῶσι σημειῶσι τὴν Σινέ-
λευσιν, καὶ ἦν ὁ ἑρθεῖς Κώδιξ ὑπὸ τῆς Καρδινάλεως πρῆβάλλετο. Ἀλλὰ τῷ ἡμετ:
Λοιπικαθίω Γ΄. ἀριθμοῖσι ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ὁ Μέγας Ἐκκλησιαρχὴς Συγροῦτος ἐν
Ἰσορ: τῆς Φλωρεντ: Συνόδου Τμήμ: 5. Κεφ: ΙΘ΄. Σελ: 169. „Συνηθροίσθη γὰρ
(Φησὶν) ἡδὴ τρίτον ἡ Σύνοδος, τῇ ΙΗ΄. (Ἀναγνώσκειν δὲ τῇ Ις΄. Ὀκτωβρῶν:) ἡμέρα
Ε΄, καὶ ἀνεγνώθησαν οἱ ὅροι ὅτε δὲ (Σελ: 170.) ἀνεγνώσκετο ὁ ὅρος τῆς
„Ζ΄. Συνόδου προσεκρίμισαν οἱ Λατῖνοι Βιβλίον Ἑλληνικόν, ἔχον τὰ Πρακτικά διδόν
„τῆς Ζ΄. Συνόδου, ὃ προτέκετο ἐν τῷ Συμβόλῳ τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Τίθ ἐκ-
„πορεύομενον Εἶπε δὲ καὶ ὁ Ἰελιανός, ὅτι τὸ Βιβλίον ἐν παλαιότατον. κτ: „
Καλὸν ἔν ταῦτα ἐπισήσαντας σημειῶσαι, τὴν μὲν ἡμέραν τῆς τῆς Κώδικος προα-
γωγῆς γενέσθαι τὴν αὐτὴν. Καὶ γὰρ τοι κατὰ τὰ ὑπὸ Λατίνων Ἐκδοθέντα τῆς Συνόδου
Πρακτικά, ἡ Ις΄. τῆς Ὀκτωβρῶν: Μὴν. ἦν, Ἐπινεμήσ: Β΄, ἡμέρα τῆς Ἑβδομάδ. Ε΄,
κατὰ τε τὸν Συγροῦτον ἢ αὐτὴ ἀπαρραλάντως, ἐν Ἐπινεμ: Β΄. ἐκκαδεκάτῃ μὲν
τῆς ὀκτωβρίως, Ε΄. δὲ τῆς Ἑβδομάδος. Κεῖται δὲ ἡ παραλλαγή ἐν μόνῃ τῇ ἐξαριθ-
μήσει τῶν ἀπ’ ἐντεῦθεν καὶ ἐφεξῆς τῆς Συνόδου Σωελόσεων. Ἦν γὰρ Γ΄. τῶν ἐν
Φεβ-

Τόμ: Γ'. τῶν Σωόδων, ὡς Σεβηρίνος ὁ Βίνιος ἐν Κολωνίᾳ τῇ Ἀγριπίνῃ, Ἔτει 1613. ἐξέδοτο, Μέρει Α'. Σελ: 635. Καὶ ἐν Τόμ: Ε'. τῆς τῶν Σωόδ. ἐν Παρις: Ἐκδόσ: Ἔτ: 1636. Σελ: 313. Καὶ ἐν Τόμ: Γ'. τῶν Οἰκμεν. Σωόδ. τῶν ἐν Ῥώμῃ ἐκδεδομένων, Ἔτ: 1603. Σελ: 661. Καὶ ἐν Τόμ: ΙΘ'. τῆς Παρις. τῶν Σωόδ. Ἐκδόσ: Ἔτει 1644. Σελ: 579. Καὶ ἐν Τόμ: Ζ'. τῆς ἐν Παρις. Ἐκδόσ: τῶν Σωόδ: Ἔτει 1672. Στήλη 554. (2) Ἐντεῦθεν ἔν τῷ Βελλαρμίνος ἀντιπροβάλλεται οἷον ἀμωτήριον ὑπὲρ τῆς τῆς Ἀγίης Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἐν τῷ Β'. τῶν περὶ τῆς Χριστῆ Βιβλίων αὐτῆς, Κεφ: ΚΓ'. καὶ ἄλλοι ἅπανταχθ. Ἀλλὰ γὰρ ὅτι πανουργότατα ἔτω, τὸ ἱερὸν τῆς Οἰκμενικῆς Ζ'. Σωόδ. Σύμβολον διανενοῦσθαι, δῆλον ἐντεῦθεν.

Αον: μὲν γὰρ αὐτὰ τὰ Πρακτικὰ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Σωόδ. ἡπερ Ἑλλωισὶ παρὰ Λατίνων ἐκδοθέντα φέρεται, τὴν τοιάνδε προσθήκην ἐκ ἴσασιν· ἐν αὐτοῖς γὰρ ἐπὶ τῆς Συμβόλου ἀπαρχαράκτως ὡς ἀναγινώσκεται: „τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον „ Οὕτω πάντως ἐν ἀπάσαις κεῖται ταῖς προτεθείσαις τῶν Σωοδικῶν Ἐκδόσεσι, καθ' ἃ μέρη τε καὶ Σελίδας ἔρηται. (ἐν δὲ τῇ ἑκατον μνημονοθέσει τῶν Σωόδων Ἐκδόσει Ἑλλωισὶ ἐμφέρεται τὸ Σύμβολον, σῆλη 553.) Ὅπως ἔν τῷ Ἑλλωικόν ὕφος τῶν Πρακτικῶν τῆς Σωόδ. ταύτης τὴν προθήκην ἠγνόησεν, εἰ δὴ ταύτῃ τὰ Ἑλλωικὰ τῶν αὐτῶν ἔχε χειρόγραφα τὰ παρὰ Λατίνοις διασωζόμενα; Πόθεν δ' ἡ Λατινικὴ μετάφρασις ἔχε παραλαβῆσα τὸ μῆδ' ὡς ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῖς Ἑλλωικοῖς ἐμφερόμενον;

Βον: Ἀλλ' ἔδ' αὐτὰ τὰ τῆς Σωόδ. Πρακτικὰ ταύτης, τὰ Λατινισὶ γεγραμμένα, ἐν τοῖς παλαιοῖς χειρογράφοις τὴν τοιάνδε προθήκην περιέχοντα φαίνεται. Ἐν γὰρ τῇ Βιβλιοθήκῃ Πέτρ. τῆς Πιδαίης, Ἀνδρὸς παρὰ Λατίνοις ἐπισημοτάτης, Κώδιξ ἐναπέκειτο τῶν τῆς Σωόδ. ταύτης Πρακτικῶν ἀρχαιοτάτος, ἐν ᾧ, κατὰ τὴν ὑπὸ Ἀνασασίης τῆς Βιβλιοθηκαρίης, ἐν τῇ Θ'. Ἐκατονταετηρίδι

Φεβρουάριον Σωέλδωσιν ὁ Συγρόπτελος, καὶ ἐξ αὐτῆς τυχόν Ζοιρινιάς: ἔταξε, πέμπτην ἀριθμῶσι κοινῇ Λατίνοι, ἐν τοῖς παρ' αὐτοῖς Πρακτικοῖς ἢν δ' ἐκεῖνος 5'. αὐτοὶ Ζ'. ἢν δ' ἐκεῖνος Ζ'. αὐτοὶ Η'. καὶ τὴν ἐκεῖνη Θ'. αὐτοὶ Ι'. καὶ τὴν Ι'. αὐτοὶ ΙΑ'. καὶ τὴν ΙΑ'. ὁ μὲν Συγρόπτελος Νοεμβρίῳ ΙΗ'. τελεθίῳ ἰσόρησεν· οἱ δὲ Νοεμβ: ΙΑ'. καὶ τὴν ΙΒ'. ὁ μὲν Νοεμβ: ΚΖ'. ἡμέρᾳ τῆς ἑβδόμ: Ε'. οἱ δὲ κατ' αὐτὴν μὲν τὴν ἡμέραν τιθέασιν τὴν Σωέλδωσιν τὴν ἐφεξῆς, τετῆς τὴν ΙΓ'. τὴν δὲ πρὸ αὐτῆς Νοεμβ: ΙΕ'. ἐν Σαββάτῳ γενέσθαι φασίν. Οὕτω τὰ περὶ τῆς, ἐκ οἷδ' ἀνθ' ὅτε, ἔδ' ὅπως, ἀναντὰ τε κατὰντὰ τε συγκέχυται καὶ ἀντέγραπται ἐν τοῖς φερομένοις ὑπομνήμασι. Τελουταῖον δὲ τὰς λοιπὰς τῶν ἐν Φεβρουάριον Σωελδύσεων ἀορίτως ὁ Συγρόπτελος συλλαβὰν ἐπαναμνήσκει: „Γεγόνασι (γράφαν) „ δύο, ἢ τρεῖς Σωελδύσεις, εἴτ' ἐπάνυσαντο. (ἐν Τμήμ: 5'. Κεφ: ΚΒ'. Σελ: 177.) Ἀλλ' εὖ δὴ ἐκεῖνο, ὅτι ἐκ τῶν τοιούτων παραλλαγῶν, ἔδ' ἐν συμβαίνει, ὅπερ ἂν καὶ κατὰ τὸ ἑσώδες τῆς πράγματος ἄπτοιο.

- (2) Οὕτω καὶ τοῖς τῶν Σωόδων Πρακτικοῖς, τοῖς ὑπὸ Ἀρδεῖνης ἐν ἔτει 1714. ἐν Παρις. Ἐκδεδομένοις, ἐν Τόμ: Δ'. σῆλη 452. Ἑλλωισὶ μὲν κεῖται: „τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς „ἐκπορεύομενον. Λατινισὶ δὲ ἀντιπαράκειται: Qui ex Patre Filioque procedit. (τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶς ἐκπορεύομενον).

ρίδι τῶν ἀπὸ Χριστὸν χρόνων, φιλοπονηθεῖσαν Λατινιστὶ μετάφρα-
σιν, τὸ Ἱερὸν Σύμβολον ἀνεγινώσκετο ἀπαρεγχειρήτως, ἀνδρὶ τῷ
παρεισενεχθέντος ἐκείνῃ προθέματος: Μαρτυρεῖ δὲ Πέτρος αὐτὸς
ὁ Πιθαῖος, αὐτεπαγγέλτως ὁμολογῶν, τὰς λοιπὰς τὸ ἀπ' ἐντεῦ-
θεν Κώδικας ἅπαντας παρεφθάρθαι, ὅποσοις ἐν μετὰ τῆς προθή-
κης τὸ Σύμβολον ἐστὶν ἐμφερόμενον. Οὕτω γὰρ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῇ
παλαιᾷ Ζητήματος, τῇ περὶ τῆς τῷ Αγ. Πνύματος Ἐκπορεύσεως,
τῇ σὺν τοῖς λοιποῖς αὐτῷ συμμίκτοις φιλοπονήμασιν ἐκδοθεῖση ἐν
Παρισίοις, ἔτει 1609· περὶ τὸ τέλος, Σελ: 136. „Ἀλλως τε, Φη-
„σιν, ὅτι ἐν μιᾷ τινι τῶν κατὰ τὴν Φερδινάνδου Σωελόσεων, τι-
„νὲς τῶν Λατίνων τετολμήμασι διαβεβαιώσασθαι, ὡς ἐν τῷ τῆς Ζ'.
„Σωόδῳ ὄρω, ἢ ἐξ Υἱῶ Ἐκπορεύσεως τῷ Πνύματος διαβρῆδω ἐκ-
„φέρεται, προβαλλόμενοι εἰς τὸ καί τινα Κώδικα παλαιὸν Ἑλ-
„λινικόν· (3) καίτοι γε καὶ τῇ μαρτυρίᾳ τὸ δε πὼς σωάδει Μαρ-
„τίνῃ τῷ Πολωνῷ· ἀλλὰ (νεμέσεως βέλος ἐντεῦθεν, τῆς ἐκ τῶν
„ἡμετέρων, ἀπείη) ὡς καὶ φωνεῖται ἐμοὶ τὸ λεγόμενον· ὅποτε μάλιστα,
„καὶ αὐτὸς ὁ Ἀναστάσιος τῷ τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Βιβλιοθη-
„καρίῳ, (τῷ κατ' ἐκείνῳ χεδὸν περιόντος τῷ βίῳ, καὶ μετ' ἑ
„πολύ ἐπὶ Ἰωάννῃ τῷ Η'. τῷ αὐτῷ Σωόδῳ ἐκλατινίσαντος)
„Κώδῃ, ὁ παρ' ἡμῖν ἀρχαιότατος (4), ἐδὲν περιέχων τοιοῦτον
„φαίνεται. Εἰ μήτις, ἐκ τῆς παρὰ τῶν Γραικῶν προτενομένης
„ἐκείνης σωθήκης, κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντίνῃ πόλει Σωόδον, ἐπι-
„διορθωθῶναι ὕπερον τὸν Κώδικα ὅιοιτο· ὅπερ αὐτὸς ἐκ ἂν ῥᾶσα
„ἔποιμι,,. Ἀλλὰ γὰρ ἐν ἅπασιν τοῖς ἐκδοθεῖσιν ἐφεξῆς, ἀπὸ τῆς
ἐπὶ τῷ Λατινίδῳ φωνῇ Ἑρμιωείας, τῆς ὑπὸ τῷ ῥηθέντος Ἀνα-
στάσι, τῶν Πρακτικῶν τῆς Ζ'. Οἰκουμενικῆς Σωόδῳ Βιβλίῳ, αἰ
τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης ἀναγινώσκεται. Παρὰ ταῦτα
δὲ, καὶ οἱ ἐν ἔτει 1672. τῶν Σωοδικῶν Ἐκδοταὶ ἐν Παρισίοις
ἰησιῖται, ὅ, τε Λαββαῖος καὶ ὁ Κοσσάρτιος, ἀπ' ἀντικρου τῶν
ῥημάτων δῆθεν τῆς ἐν Νικαίᾳ Β'. Σωόδῳ: („τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ
„καὶ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύομενον,,) ἐν τῷ Ζ'. Τόμῳ τῶν Σωοδικῶν,
σῆλη 554. παρὰ τῷ τῆς Σελίδος κρασπέδῳ γράψαντες ὑπομνη-
σκασιν, ὡς ἐν τῷ Ἰολυανῷ χειρογράφῳ Κώδικι ἀναγινώσκεται:
„τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον,,· ἐλλείποντος δηλονότι „τῷ
Υἱῷ,,.

(3) Εἰκὸς ἄρα ψευδὲς εἶναι ὁμολογίαν τὸν Ἰσπανικὸν κατ' ὃν (παρὰ Ἀρδεῖνῳ Τόμ: Θ'. σῆλη 745.) ὁ Ἀνδρέας εἰσάγεται πρὸς τὸν διερωτῶντα Λαδῆκον ἀποκρινόμενος: ὅτι
τῷ τῆς Ζ'. Σωόδῳ ἀναγινωσκόμενος Συμβόλος, Βιβλίον ὁ Καρδινάλιος προσέφησε Λατι-
νικόν: Librum Latinum: ἀρχαιότατον, ἐν ᾧ, ἐπὶ τῷ κατ' ἐκείνῳ τῷ Σωόδῳ ὑπῆρ-
χε „τὸ ἐξ Υἱῶ,,· προσθεῖς ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν Μαρτινιανῶν χρονικῶν πρᾶκετο τὸ
Δόγμα ἐν τῇ Σωόδῳ ἐκείνῃ ἀναπτύχθαι. Λατίνῳ γὰρ ἔπε τὸν Κώδικα ὁ Ἀναστάσιος,
ὃν ὁ Πιθαῖος ἔφη Ἑλλινικόν.

(4) Πῶς ἐν Ὁράτιῳ ἐκ ἡρώδῃ καταφθοράς (παρὰ Ἀρδεῖνῳ ἐν Τόμῳ Θ'. σῆλη
768.) ἐν οἷς ἐφασκεν, ὅτι ἐπὶ τῆς κατ' αὐτὸν Δ'. Σωόδῳ τῷ Φλωρεντινῷ Συλ-
λόγῳ, τὸ τῆς Ζ'. Σωόδῳ Σύμβολον ἀνέγνωται μετὰ τῆς προθήκης, ἐν τε τῷ Ἑλ-
λινικῷ πρωτοτύπῳ, καὶ ἐν τῇ Ἑρμιωείᾳ τῇ κατὰ τὸν Ἀναστάσιον; Tum in Græco
tum in versione Anastasij?

Τόμ: Α'.

Ε ε ε

Υἱῶν. (5). Πῶς ἂν ἔν εκ τῶν Πατέρων ἐκείνων προεληλυθέναι γένοιτο, ἅτλα εκ ἡδαι τῶν χειρογράφων τὰ ἀρχαιότερα;

Γον: Ἀλλ' αὐτό γε τέτο τὸ τῆς προθήκης ἡγνόεν, καὶ πάντες, ὅσας οἱ Ἀνατολικοὶ μεθ' ἑαυτῶν εἰς Φερδάρειαν μετεκομίσαντο Κώδικας καὶ ἅπασα δὲ εἰς τόδε ἡ Ἑῶα λήξας ἀγνοῶσα τυγχάνει, τοιᾶν δέ τινα προθήκῃ προσεληφέναι ποτὲ τὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Β'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου Σύμβολον. (6).

Δον: Πῶς ἂν ἐτολμήσε Λέων ὁ Γ'. τὴν προθήκῃ ἀποδοκιμάσαι καὶ ἐκσυρίξαι, ὡς τοῖς τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων Διατάγμασιν ἀντιβαίνουσαν, μᾶλλον δὲ, καὶ οἷον σηλογραφίαν τινὰ κατὰ τῆς προθήκης αὐτῆς ἀνεγείρει, εἰλω τε καὶ προφυλακῆς ἐνεκα τῆς ἀπαράτρωτον διαμένειν τὸν αἰὲ χρόνον τὸ τῆς ὁμολογίας Σύμβολον; εἴπερ ἡ εἰς πρὸ πολλῶ τότε συζητῶν φθάσασα Ζ'. Οἰκουμενικῇ Συνόδου, σικανῶντος καὶ Ἀδριανῆς τῆς Ῥώμης, τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ διετέλεσε προσκυρώσασα; (7) Ἡ πῶς Ἰωάννης ὁ Ησος: τὴν τοιᾶνδε προθήκῃ, ὡς καὶ τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ καὶ ταῖς Συνόδοις ἀντιφερόμενῃ, σὺ αὐτοῖς τοῖς ἐσηγησαμένοις Ἀναθέματι καθυποβαλεῖν ἠνέχετο, εἴπερ ἔτω μετὰ τῆς προθήκης ἡδαι ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Συνόδου φθάσαν προαναγνωθῆναι τὸ Ἱερὸν Σύμβολον;

Εον: Ἡ εἰς, ἐπὶ τῆς Μεγάλῃς Συνόδου, τῆς τὴν Πατριαρχίαν ἐπικυρωσαμένης Φωτίῳ, ὑπὸ πασῶν αἰὲ τῶν Συνόδων ἀπαρτρώτως ἔτω παραδοθῆναι τὸ Ἱερὸν ἐδείκνυτο Σύμβολον, καὶ τευθεν ἀπαραποίητον μέχρι τῶν κατ' αὐτῷ χρόνων διατηρηθῆναι; πῶς ἔν ὑπὸ τοσούτοις Ἀναθεματισμοῖς, οἷανδὲ τινα τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ, (καὶ τὴν ἐκ τῆς Υἱῶν Ἐκπόρευσιν τῆς Ἀγίας Πνύματος σικυ-.

(5) Ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς Ἀρμένις Πρακτικοῖς, ἐνθ' ἀνωτ: κατὰ τὸ χεῖλος παρασημαίεται τῆς Σελίδος, ὅτι Iulianus Cardinalis Act: s. Concil: Florent: testatur, apud Latinos extitisse tunc temporis codicem vetustissimum VII. Synodi in quo legesatur ex Patre, Filioque. Ἀλλὰ καὶ ἔτις ἔμπης, τῆς Καρδινάλιᾳ μνηθεῖς Κώδικος, ὁμολογεῖ ἔτις, ἐν τῷ παρ' αὐτῷ σωζομένῳ χειρογράφῳ, καὶ τῷ Ἰωλυνῶ καλεσμένῳ, καὶ Λατινιστῇ κειθαι, ὡς περ καὶ Ἑλλῆσι: „τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορευόμενον, παραλειφθέντος τῆς Υἱῶν. In codice nostro, et Iolyano, ut in Graeco, qui ex Patre procedit, omisso Filio.

(6) Ταύτη τοι εἰς ἐνετράπησαν οἱ ἡμέτεροι, τῆς παρανενοθῶμενης σφίσι προεληθέντος ἐκείνης Κώδικος: τὴν αὐτῶν δὲ καὶ ὑπερήδισαν, ἔρμαιον ἐντεῦθεν ἔχειν τὸν ἐλεγχον δόξαντες πρὸς Λατίνους, ἅποτε παρὰ Δυτικῶν Πατέρων ἔτοι προβάλλωντο Χρήσεις ἐπιμαρτυρέσας τοῖς ἰδίοις καινοτομήμασιν. Οὕτω γὰρ ὁ Συγροπῆλος Φησὶν ἐν Ἱσορ: τῆς ἐν Φλωρεντ: Συνόδου: Τμήμ: 5. Κεφ: Κ'. Σελ: 173. „Ὡσαύτως ἡδῆμεν, καὶ ὅτε τὸ Βιβλίον τῆς Ζ'. Συνόδου μετὰ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης „προεκομίδῃ ἐλέγομεν γὰρ καὶ ἐν τέτῳ, ὡς ἡδῆ ἔχομεν ἐλέγχειν αὐτὴς ἐκ τέτῃ, „ὅτι ἐνοθεύθησαν καὶ τὰ ῥητὰ τῶν Δυτικῶν Ἀγίων.

(7) Τῷ αὐτῷ τέτῳ καὶ Κρεῦγτόνιος προσεχρήσατο ἐν τῷ Προλόγῳ αὐτῆς τῷ πρὸ τῆς Ἱσορίας τῆς Συγροπῆλης μὴδὲν τοιῶτον ἀνεκδιῶναι πρὸ ἐκείνης διατενόμενος: ὅποτε καὶ Καρό: τῆς Μάγνης, διὰ τῶν ὑπ' αὐτῆς ἀπεσταλμένων σφοδρῶς ἐγκειμένῃ, καὶ τὴν ἐν Γαλλίᾳς τολμηθεῖσαν προθήκῃ ἐπικυρωθῆναι ἀξιώσας, Λέων Γ'. ὁ Ῥώμης, εἰ μόνον γενναίως ἀνανεύσας ἀντέστη, ἀλλὰ καὶ τὸ Σύμβολον ἐπιμελὲς ἔθετο, τῆς προθήκης αἰε, ὡς ἔχειν ἀκραιφνῶς διακαταχθῆναι, καθὰπε τέτο καὶ ὁ τῶν Ἀποφάνσεων Διδάσκαλος ἐπιμαρτυρεῖ, καὶ συχνοὶ δὲ ἄλλοι παρὰ Λατίνοις ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν Συγγράμμασιν.

σιωυποδηλῶσα) κατακρίναι ἢ αὐτὴ Σινώδος ἐτόλμησεν ἄν; ἔπερ ἄρα ἡ Οἰκουμενικὴ Ζ'. Σινώδος, ἣν δὴ προσίετο, προανακηρύχει μετὰ τῆς προδηλῆς τὸ Σύμβολον;

5ον. Εἰ δὲ καὶ ἡ Ζ'. Οἰκουμενικὴ τὴν τῆς Συμβόλης προδηλῶ ἐκείνῳ, ἐνέκρινε, πῶς ἔπειτα τῶν ἐφεξῆς Λατίνων ἑδῆς, ἑδὲ μὲν ἐν τῶν Γραικῶν τῶν Λατινισάνταν, (8) ἄχρι τῆς ἐν Φλωρεντίας συγκροτηθείσης Σινώδος, πρὸς ἀπολογία τῆς τῆς Πνύματος προόδου καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ, καὶ τῆς τῆς τοιαύτης Δόγματος ἐν τῷ Συμβόλῳ προδηλῆς, ἑδὲν τοιαύτον ἐπήγαγε; Πάντως δὴ τὰ Πρακτικὰ τῆς Σινώδος ἐκείνης ἑδῆνα ἐλάνθανε, τοῖς πᾶσι δὲ πρόχειρα ἦν ἦπερ δὲ ἀντὶ τῶν ἄλλων Συλλογισμῶν τε καὶ Ἀποδείξεων καὶ Ἐπιχειρημάτων, ὅσα πάνυ πλεῖστα συμπεφορήκασιν οἱ Ἀντίφρονες, τῆς δὲ καὶ μόνον ἀπέχρησεν ἄν αὐτοῖς διατένασθαι, τό: ἔτω μὲν τὸ Σύμβολον ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Σινώδος προαναγνωθῆν, ἔτω δ' ὁριθῆν, ἀποκηρύκτες τῆς λοιπῆς ἀποφάνειν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς τῷ ὄρω τῆς Οἰκμ: Σινώδος μὴ πειθαρχήσαντας. (9). Ἀλλ' ὅτι δὴ τοιαύτῳ ὅλως προδηλῶ ἑδεμῖαν περιέχον ὡς τὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Σινώδος Σύμβολον, ἐντεῦθεν οἶμαι καὶ τῶν λίαν ἐστὶ κατὰ δῆλον.

Ἀλλὰ γὰρ ὡς ὁ Κώδης, Φασὶν, Ἀρχαιότατος, ὃν Ἰσλιανὸς κατὰ Φερράριαν πρῆξήσατο. Καὶ μὴ, (ἐφ' ᾧ τῆς τῶν Ἀνατολικῶν

(8) Τῆς δ' ἦν τὸ τῆς Σοφῆς Γεμισῆ πρὸς Λατίνους ἄμαχον Ἐπιχειρημα. „Εἴπερ γὰρ ἔχεν ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία συνιστᾶν ὁ λέγει νῦν, καὶ ἀπὸ τε Βιβλίων, καὶ ἀπὸ ἱστορικῶν, τῆς περὶ τῆς συγγραφῆς, περιεργον ἐπόναν οἱ Γεγραφότες ὑπὲρ Λατίνων (τὸν „Θωμᾶν Φημι, καὶ τῆς πρὸ αὐτῆς) διὰ πλείων μὲν λόγων τε καὶ Βιβλίων, ἀγαλλίζομενοι τὴν προδηλῶ ἀποδεικνύειν. . . . τὴν δὲ κυριωτέραν ὑπὲρ ὧν προέθεντο λέγειν σύσασιν παριδῆν, ὡς μὴδὲν ἐκείνοις συμβαλλομένῳ ἤκει γὰρ, ἀντὶ πάντων ὧν ἐφεύρον Ἐπιχειρημάτων τε καὶ Συλλογισμῶν εἶπεν, ὅτι πρὶν ἢ προδηλῶ ἐν τῷ Συμβόλῳ, καὶ μετὰ τὴν προδηλῶ ἀνεγνώθη τε καὶ ἐξέρχθη ἐν τῇ Ζ'. Σινώδῳ, καθὼς ὑμεῖς λέγετε. (Συγρόπ' ἐν Ἰσορ: τῆς Φλωρ: Σινώδ: Τμήμ: „Ε. Κεφ: ΙΘ.)

(9) Τούτῳ γεμῶν ἐδέησε τῆς Λατίνους τῷ ὄρω τῆς Ζ'. Σινώδ. ἐπιταρῆσαι, ὅσω καὶ πάντα κάλων κεννηκότες ἐγένοντο, ἐφ' ᾧ μὴ δημοσίᾳ ἐπιτραπῆναι τὴν τῶν ὄρων ἀναγνώσιν τῶν Σινωδικῶν καὶ ὁ μὲν Ῥόδς φιλοεικότερον ἐκώλυε τὸν Ἐφέσε, μὴδ' ὡσὶν ἄλλοις παραδεχόμενος τὴν ἀναγνώσιν, ὡς δῆθεν περιτλὴ καὶ ἀνόητον καὶ σκάνδαλον προξενήσασαν. Τὶ γὰρ κερδανέτε (ἐλέγεν) εἰ τὸ Ἀνάθεμα εἰς ἡμᾶς ἀνακηρύξετε; (Συγρόπ: Ἰσορ: Τμ: 5. Κεφ: ΙΗ.) οἱ δὲ λοιποὶ Λατίνοι ἠγωνίσαντο παντὶ τρόπῳ μὴ ἀναγνωθῆναι τῆς ὄρων τῶν Οἰκμ: Σινωδῶν ἢ τὸ ἔλαττον, ἀναγνωθῆναι αὐτῆς ἐν ἰδίᾳ Σινωδῶσι. (τῆς μὴ δημοσίᾳ, ἀλλὰ κρύφῳ.) Ἀυτ: Κεφ: ΙΘ. Ἐμνησανήσαντο δὲ, καὶ τῆς Σινωδῶσις τῆς συγκροτηθείσης ἐπὶ τῆς, μὴδὲ τὸ πολὺ πλῆθος τὸ συναγόμενον ἐξ ἐκείνων σινωδῶν καὶ εἶσαν καὶ τὸ Ἀγ. Εὐαγγέλιον κειθαι ἐν τῷ Ἀλταρίῳ ἐσφαλισμένον καὶ τῆς τῶν Ἀποστόλων Ἀνδριάντας κειθαι ὑπτίως καὶ ἔτε τὰς λαμπάδας ἀνῆψαν. Ἀρξάμενος δὲ τῆς Ἐφέσε λέγειν, ὁ Ἰσλιανὸς ὁ Καρδινάλιος, ἀναγνώσας τὴν (ἐφ' ᾧ) οἱ ὄροι, εἰ θέλετε, διὰ ὑμετέραν σύσασιν, ἑμὲν ὡς ἀπὸ κοινῆς, ἢ ἡμετέρας θελήσεως. (Αὐτ:) Καὶ ταῦτα δέτοι καὶ ἐκ τῶν κατὰ Λατίνους Πρακτικῶν τὸ πιστὸν ἔχει καὶ βέβαιον τὰ λεγόμενα, τοῖς μετ' ἐπιστάσις τὴν Γ. καὶ Δ. καὶ Ε. Σινωδῶσι μετιῖσι. Πόθεν ἦν τὸ τούτῳ ὅρος, εἴπερ ἐκ τῆς τῶν Σινωδικῶν ὄρων Ἀναγνώσεως, προσκυρῆσαι ἐμελλε καὶ καθιερεῖσθαι Λατίνοις ὑπὸ τῆς ὄρων τῆς Οἰκμ: Ζ'. Σινώδος τὸ μετὰ τῆς περιμαχίτης προδηλῆς Σύμβολον;

κων Κώδικας παρελθεῖν,) ἀλλ' ὁ Κώδης ὁ τῷ Πιθαίῃ, ὁ τῷ προ-
 θήκῃ ἀγνοῶν, ἔδεν τι ἥττον καὶ αὐτὸς διαφέρειν ὡς ἀρχαιότητι.
 Ἄλλως τε ἔδεν πρὸ βραχέος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Η'. Ἑκατονταετηρίδος
 ἤδη ληγέσης, ὑπὲρ ἐνίων παρὰ Λατίνοις ἢ τῷ Συμβόλῃ προθήκη
 ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἑκκλησίαις παρεσενήνεκτο. Τὸ ἐν, εἰ τὸ ἀπ'
 ἐκείνης, ἔστω πολὺ πόρρω, κατὰ δὲ τῷ Θ'. Ἑκατονταετηρίδα, ἢ τῷ
 Γ., ὁ τῷ Ἰσλιανῷ Κώδης ἐκείνος, ὑπὸ Λατίνων τινὸς τῷ προθήκῃ
 διεκδικήσας ἐγγράφητο; ἢ ἔχ' ἄλλος ἔχεν ἂν ἀρχαιότητος;

Ἄλλ' ἐνίσταται Βελλαρμίνος (ἐν Βιβλ: Β'. τῶν περὶ τῷ Χριστῷ
 Κεφ: ΚΒ'.) τῆς Γραμμῆς, Φάσκων, ἔχ' τῷ Λατίνῳ εἰσθένα πα-
 ραφθεῖν τὰ τῶν Πατέρων Συγγράμματα· τέτρε γὰρ τὸ πιστὸν
 ἐν μηδενὶ μηδαμῶς ἀθετήσαι μηδέποτε. Ἄλλ' ἐκτόπως λίαν ἐπὶ
 τῶν αὐτῶν αὐτῶν ὁ Ἰησὺς ἐστὶν αὐτάρεσκος. Ὅσον γὰρ αὐτοὶ
 τῆς τοιαύτης ἐπὶ τῷ Λατινικῷ τρόπῳ εἰλικρινείας δεόντως ἐν ἐφέσει
 τυγχάνομεν, ἄλλος ἤδε τε, καὶ ἡ μετὰ ταύτῃ ἐφεξῆς ἑτέρα μαρτυρή-
 σαι, αἱ Πραγματεῖαι περὶ ὧν παῖδες Λατίνων ἐν τοῖς Συγγράμμασι
 Παραφθορὰν ἀπετόλμησαν. Ἐνθα ὑπὲρ ἀριθμὸν τὰ δείγματα προ-
 τεθείσεται, δι' ὧν ἡμῖς πιστὸς σφᾶς αὐτὲς παρεχνηκότες οἱ Λατί-
 νοι ἀπελεγχθήσονται, ὡς ἀνοσιώτατα ἐρραδιεργηκότες περὶ τῷ
 τῷ Ἀγ: Πνεύματος καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ Ἐκπόρῳ.

Προσετίθει τοίνυν Ἰσλιανὸς ἐν Φερράριᾳ, καὶ Ἰσορικόν τινα
 προχειρίζων ἀρχαῖον, τὸν αὐτὸ δὴ τῷ περὶ τῷ Ἱερῷ Συμβόλῃ
 τῆς Οἰκουμένης Ζ'. Σωδὸς προσμαρτυρῶντα. Οὕτω γὰρ περὶ τὸ
 τέλος τῆς ἐν Φερράριᾳ Ε'. Σωελόσεως: „Ἐχομεν δὲ καὶ Ἰσο-
 „ρικόν, Ἄνδρα παλαιὸν τε καὶ Σοφόν, γεγραφότα περὶ πολλῶν ἄλ-
 „λῶν, καὶ δὴ καὶ περὶ τέτρε διαληφότα, ὅτι τὸ Σύμβολον ἔτρε
 „ἐξετέθη καὶ ἀνεγνώθη παρὰ τῆς Ζ'. Σωδὸς καὶ σιωπῶμεν τῷ
 „το καὶ ἀπὸ τῶν ἐκείνης Φωνῶν, „ Καὶ δῆλον ἐν ὅτι Μαρτίνον
 ὑπαινίττεται τὸν Πολωνόν: ὅς ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Ἱστορίᾳ, πρὸς
 Κωνσταντῖνον τὸν Ἀυτοκρ: εἰπὼν λέγεται, „ὅτι ἐν Ἑταί Η'. τῆς
 „τέτρε Ἀυτοκρατορίας ἢ ἐν Νικαίᾳ σιῶση Ἱερὰ Σωδὸς τῶν Τρε.
 „Ἐπισκόπων Ἀγ: Πατέρων, ἐν ἣ κεκύρωται τὸ Ἀγ: Πνεῦμα ἐκ-
 „πορεύεσθαι καὶ ἐκ τῷ Πατρὶ, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, „ Ἀλλὰ μὴ γὰρ ἐκ
 τῷ προσεχῆς τῇ Σωδῷ ὁ Συγγραφεὺς περιῶ ἔτος, ὁ κατὰ τῷ
 ΙΔ'. Ἑκατοντ: ἀκμάσας (10), τῆς Σωδὸς πολὺ πρότερον συγ-
 κροτηθείσης ἐκείνης, κατὰ τῷ Η'. λήγσαν; τί δ' ἄρα καὶ εἰ δια-
 νενοθευμένοις ἔτος τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Σωδὸς περιέτυχεν;
 Ἐπειτα, μὴ τοι γε μαρτυρῶν αὐτὸς φαίνεται, ὅτι τὸ Σύμβολον,
 σιωμά

(10) Μαρτίνος ὁ Πολωνός, ἐκ ἐρῶς κατὰ τῷ ΙΔ'. Ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαι λέ-
 γεται ἡμῖς γὰρ τῷ ὄντι ἐπὶ τῆς ΙΓ'. ὅς καὶ ὑπὸ τῷ Πάπᾳ Νικολάῳ τῷ Γ'.
 ἐν ἔτει 1278. εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Γέννης προαχθεὶς, καὶ τὸν κληρωθέντα οἱ Θρό-
 νον καταλαβεῖν σπῶν, ὑπὸ τῷ Χρῆστῳ προκατελήπται, καὶ ἐν Βονωνίᾳ ἐτά-
 φη. Ἀλλὰ καὶ ἔτρε ἐμπὴς πολὺ τὸ μέσον τῷ Πολωνῷ Μαρτίνῳ, καὶ τῆς ἐν
 Νικαίᾳ τὸ δεύτερον ἀθροισθείσης Σωδὸς, ὡς τῷ ἐκείνης μαρτυρίαν ἀπαραιτήτως
 ἔχειν τὸ ἀξίον.

σωάμα τῇ προθήκῃ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς Ἐκπορεύσεως, ἀνεκήρυξε παραδῶσα ἡ Σύνοδος; ἔδεν πλέον ἐκείνος ἄλλ' ἢ τὸ δόγμα ἐγκριθὲν ἀποδείξας, τῆς Συμβόλης αὐτῆς ἔδὲ μέμνηται. Εἰκὸς ἔν τῃ ὑπὸ Ταρασίᾳ εἰρημένῃ ἐννενοηκέναι αὐτὸν ἐκεῖνα, τῆς ἐπὶ τῆς Συνόδου εἰρηκότος, „ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς διὰ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεται τὸ „Αγ: Πνεῦμα,, οἷα περ Λατίνοις ἔθος τὰ τοιαῦτα ἐκτιθέναι περὶ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς προόδου τῆς Πνύματος. Πῶς ἔν Ἰταλιανὸς διεβεβαίετο, τὸν ἱστορικὸν ἐπιμαρτυρῆσαι, ἐπὶ τῆς Ζ'. Συνόδου σὺ αὐτῇ τῇ προθήκῃ ἀναγνωσθῆναι τὸ ἱερὸν Σύμβολον; Καμινῶ, ἄχρι καὶ ἀπὸ τῆς Συνόδου τῆς Γ', προφάσει τινῶν τῆς Κυρίως ῥημάτων (περὶ ὧν ἐν οἰκίῳ τόπῳ.) μονονυχὶ πάντες ἱσοῦσι Λατῖνοι ἐπικεκρυῖσθαι τὸ Δόγμα τὸ περὶ τῆς τῆς Πνύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς Ἐκπορεύσεως (11). Ἀλλὰ μὴ παρὰ τῆτο, ἔπεται τῆς αὐτῆς διαβεβαίεσθαι, ὅτι καὶ τὸ Σύμβολον αἶμα μετὰ τῆς προθήκης, ἐπὶ τῆς αὐτῆς Οἰκουμενικῆς Γ'. Συνόδου ἀνεγνωσέτο;

Ἀνθυποφέρει δ' ἔν καὶ Βαρώνιος, Ἔτι 360. Ἀριθμ: ΛΒ'. ὑπὸ Γραικῶν ὑψηρῆσθαι λέγων, ἀπὸ τῆς ὅρα τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Συνόδου τινὶ Φωνίῳ „καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς,, καὶ πολὺ δὲ πρόγε τῆς Ἰταλιανῆς παρασσημειωκέναι τῆτο, καὶ τοῖς Γραικοῖς ἐπιπλήξασθαι Μανηλ τὸν Καλέκας, Γραικὸν μὲν αὐτὸν πεφυκότα τὸ γένος, τὰ δὲ τῶν Λατίνων ἐνσερυσάμενον. (12) ἔτω καὶ γὰρ ὁ Καλέκας ἔτος ἐν Βιβλ: Α'. τῶν πρὸς τῆς Ἀνατολικῆς Διαλέξεως (Τόμ: ΙΔ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 26.) „Ἡ δὲ „κατὰ Νίκαιαν τὸ δόρυτον ἀθροισθῆσα Ἀγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος „Φησί: Πιστω εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ Πατρὸς δι' Υἱᾶς „ἐκπορεύομενον, καὶ αὐτὸν Θεὸν ὄντα καὶ γνωριζόμενον τὸ δ' „αὐτὸ καὶ Ταράσιος ὁ Ἀγιώτατος Ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, „ὁ τῆς αὐτῆς Συνόδου μέρος ἔχῃ τὸ ἐλάχισον χρηματίσας, ἐν τῇ „πρὸς

(11) Τὸ Δόγμα, ἔ γὰρ τινὶ προθήκῃ, Φησί. καὶ ἔδ' ἐκεῖνο διὰ Συνόδου τινὸς τῶν Οἰκουμενικῶν πῶς γὰρ; ἔπε καὶ Λατίνων αὐτῶν οἱ πρέχοντες, περὶ τῆς τῆς ἐπικυρώσεως τῆς Δόγματος χρόνῳ, ἔδεν ἀκριβῆς ἔχειν εἰδέναι κατὰ μολ: γησάν; Ἀλλὰ τοσῶτον δὴ καὶ μόνον, ὅτι ἐκ τῶν Κυρίως χρήσεων ἐκείνων, ἐνθεν κακῶς ἀρξάσθαι ὑπ' ἐνίων παρὰ Λατίνοις τὸ Δόγμα πρεσβεῖσθαι, καὶ ὑπὸ Γραικῶν καταψηφισθῆναι, ὡς ἐκείνοις δεηθῆναι τῆς τῆς ἱερᾶς Μαξίμης ὑπεραπολογήσεως, ἣν πάντες ἴσασιν. Ἡμὲν ἔν ἐν Ἐφέσῳ Οἰκουμενικῇ Γ'. Συνόδου, Ἔτ: 431. ἐπὶ Θεοδοσίῳ τῆς Νεωτέρου συνεκροτῆτο Μάξιμος δὲ Λατίνων ὑπεραπολογῆμενος ἰὼ δυσὶν Ἐκτονταετηρίσιν ὕστερον.

(12) Μανηλ ὁ Καλέκας τὸ γένος Γραικός, Γραικοῖς δὲ ἔχθιστος γεγονώς, καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀποστατήσας, εἰς τὸ τῶν Δομνικανῶν λεγόμενον τάγμα ἑαυτὸν φέρων κατέταξε, καὶ πολλὰ συγγράφας ὑπὲρ τῶν Λατινικῶν Δογμάτων ἐκθύμως ἠγωνίσαι. Κατὰ γε μὴν τινὶ ἐν Λεγδένῳ συστάσαν Συνόδου Ἔτι 1274. ἔτος ἔδόλωσ παρὶν, ὡς Πέτρος ὁ Γαλεσίτης περὶ αὐτῆς ἀνείρῳξάτο, εἰς τὸν Βίον Βοναβεντέρας, ΚεΦ: ΙΔ'. Ἀλλὰ ὑπὲρ „τὸ μέσον,, τῆς ΙΔ'. Ἐκτονταετηρίδος, Ἔτι 1360. ἀκμάζων ἦν ἔτι, ὡς Φασί τινες. Καὶ ἦν ἀρα μόλις ἐνιαυτῶν ἑκατοσὺ τῆς Καρδινάλιως Ἰταλιανῆς ἀρχαιότερος, τῆς ἐν ἔτι μὲν 1440. ἐπὶ τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου οἷον πρωταγωνιστῆς παραταξαμένης μετὰ δὲ τετραετίαν (Ἔτι 1444.) Καρδινάλιος στρατάρχης, καὶ τῇ κατὰ Βάρελι συμπλοκῇ, τῇ παρὰ τὸς Ἐυξείνου πόντον, μαχαίρας πεσόντος τῆς Ὀθωμανικῆς παρανάλωμα.

Τόμ: Α'

Z 3 3

„πρὸς τὰς Ἐπισκόπους καὶ Πρεσβυτέρους Ἀντιοχείας τε καὶ Ἀλεξανδρείας, καὶ τῇ Ἁγίας Πόλεως Ἐπιστολῇ, ἧς ἡ ἀρχὴ: „Πολλαῖς καὶ μεγάλας προνοίας Κύριος ὁ Θεὸς τὰς ἀνθρώπων εἰς „διδοθῶν τε καὶ διεξάγων κτ.,: Ἦν δὲ καὶ ἀπεδέξαντο, καὶ „ἐπήνεσαν, καὶ διὰ πάντων ὧν ἀπώτησαν, ἐνέκριναν μετὰ πλεί- „στα Φησί: Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον καὶ ζωοποιῶν, „τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς δι' Τίς ἐκποροδόμενον, καὶ αὐτὸ Θεὸν ὄν τε καὶ „γνωριζόμενον. (13),. Ἀλλὰ πῶς γὰρ ἐν ταῖς οἰκουμενικαῖς παρα- „σημειῖται καὶ ἐπιπλήττει Γραικοῖς, ὡς ὑφηρηκόσιν ἀπὸ τῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Συμβόλης τῷ Φωνῷ καὶ „ἐκ τῆς Τίς; Εἰ δὲ τὰ τῆς Καλέκας προβάλλοιτο ῥήματα, οἷς ἐκεῖνος μαρτυρεῖ τῷ Οἰκουμενικῷ Ζ'. εἰρηκέναι: „Πισεύω εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἐκ Πα- „τρὸς δι' Τίς ἐκποροδόμενον,; μὴ τοιγε δὴ (πρῶτον), καὶ ἐν τῷ κατ' αὐτῷ ἱερῷ Συμβόλῳ τῷ Οἰκουμενικῷ Ζ'. ἔτως ἐχηκέναι, δι' ὧν εἶπεν ὁ Καλέκας ἐδίδαξε; Καμῶ περὶ τῆς Συμβόλης, αὐτῷ σιγῇ βαθεῖα. Ὁ δὲ Βαρώνιος περὶ τῆς Συμβόλης ἀξίῳ νοεῖσθαι τὰ εἰρηκέναι. Καὶ τὸ ἄρα τῆς Ζ'. Σύμβολον, κατὰ Καλέκαν, περιέχον ἦν, ὅτι, „Πισεύω καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἐκ Πα- „τρὸς δι' Τίς ἐκποροδόμενον, καὶ Θεὸν ὄντα καὶ αὐτὸ γνωριζό- „μενον,;: ἐπειδὴ ταῦτα τῷ Ζ'. Σινόδον εἰρηκέναι Καλέκας ἰσό- ρησε: τίς δ' ἔτω κῆφος ἂν εἴη ὥς περ πιστεῦσαι, ἥτοι τὸν Καλέκαν ὑπειληφέναι, ὅτι τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῷ Συμβόλῳ ἢ Ζ'. Οἰκουμενικῇ ποτὲ Σύνοδος ἔχεν ἢ τῷ ὄντι αὐτὸν πεπεῖσθαι, ὅτι ἔτως ἐν ἐκείνῃ τὸ Σύμβολον ἐκπεφώνηται; Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔχ ἥτιον ἔπειτα παρεκφέρεται ὁ Καλέκας διεξιὼν τῷ Σινόδο, εἰρηκέναι, ἃ Ταρασίος μὲν ἦν ὁ ἀποφθεγγόμενος, Ταρασίῳ δὲ καὶ αὐτὸς μετ' ὀλίγα (ὡς ἐκ τῶν προεπενεχθέντων δῆλον.) αὐτῷ ἐπανα- λαβὼν ὡς ἴδια ἀπενείματο. Καθάπερ ἔν ἐδ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς αὐτοῖς ἑξαμῇ ἀναγινώσκεται ταῦτα εἰρηκέναι, τῷ Σινόδο: „Πι- „στεύω εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ Πατρὸς δι' Τίς ἐκποροδο- „μενον, καὶ Θεὸν ὄντα καὶ αὐτὸ γνωριζόμενον.

Ὁ μὲν δὲ Βαρώνιος ἐν ἔτει 737. ἐκ τῆς Ἰβλιανῆς καταθέσεως ἐκείνης συμπεράνας, ὡς ἐνεφέρετο μὲν ἐν τῷ τῆς Ζ'. Σινόδο Συμβόλῳ, „τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ Τίς,; ὑπὸ δὲ τῶν Ἀνατολικῶν ὁμῶς τὸ „καὶ Τίς,; ἐξωβέλισαι πρόεισιν: „Ἀλλὰ γὰρ ἡ Βίβλος „ἐκείνη, ἢ (Capitulare) Κεφαλαιώδης ἐπιγραφομένη ἢ κατὰ τῆς „ἐν Νικαίᾳ ταύτης Σινόδος ὑπὸ Καρόλου τῆς Μεγάλης, διὰ Ἑγγι- „λέρτου Ἀββα τῆς Ἐφημερίδος αὐτῆς, πρὸς Ἀδριανὸν τὸν Ῥώμης „Ἀρχιερεῖα διαπεμφθεῖσα, τῷ γνησίῳ τῆς ὕφους ἀνάγνωσιν ἐκδι- „δάσκει δι' ὧν ὁ ἀντιλέγων ἐπιμέμφεται Ταρασίῳ, ὡς ἐν τῇ Γ'. „Πράξει μὴ εἰπόντι, ἐκ Πατρὸς καὶ Τίς. — Εἰ τοίνυν ταῦτα ἐγέ- „γραπτο καὶ τῇ τῆς πίστεως ὁμολογίᾳ τῆς Σινόδος πάσης, ἢ καὶ ἐν

(13) Ἐμφέρεται δὲ ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη, παρὰ Βινίῳ ἐν τῷ 5'. Τίμω Πράξει Γ'. τῆς Ζ'. Σινόδος, Σελ: 27. Παρὰ δὲ Ἀρδεῖνῳ τῶν Σινοδικ: Πρακτ: Τόμ: Δ'. σήλη 132.

„ἐν τῇ Ζ'. τῶν αὐτῆς Πράξεων ἐμφέρεται: τὸ Πνεῦμα δηλονότι „ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῶ ἐκπορεύομενον· καὶ μὴ μᾶλλον (ὥστε „ἔχει) ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἐκπορεύομενον· Πάντως δὲ ὑπὸ τῆ „ἀντιτείνοντος, ὁ μόνος ἂν ἦγετο Ταράσιος ὑπ' ἐγκλήματι, ἀλλὰ „καὶ ἡ Σύνοδος πᾶσα, κατ' ἧς ἐκεῖνος σωτόνως ἐμάχετο. (Ἐπὶ „δὲ τέτοις:) ὅτι ἔν ὁ ἀντιτείνων, ἔκην μὲν τῆς Συνόδου συμπά- „σης, μόνον δὲ Ταράσιος, ὡς διαμαρτόντος, ἐν τῇ Γ'. Πράξει κα- „θάπτεται, σαφῆς ἐντεῦθεν ἡ μαρτυρία, ὡς ἐν τῇ τῆς Πίσεως „ὁμολογίᾳ τῆς Συνόδου, κατὰ τὴν Ζ'. τῶν Πράξεων, ἄλλως ἢ „γεγραμμένον· καὶ ἔτω γνησίαν εἶναι, ἣν ὁ Παλαιὸς Κώδιξ ἐχη- „κέναι λέγεται, τὴν ἀνάγνωσιν. Τῶ Θαυμαστὸν Συμπεράσματος! Τὸ κατὰ τὴν Ζ'. Οἰκουμενικῶν Σύμβολον, „ἐκ ἔχει τὸ ἐκ τῆ Πα- „τρὸς δι' Υἱῶ ἐκπορεύομενον,· ἔχεν ἄρα, „τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ „Υἱῶ ἐκπορεύομενον,· Τὶ δὲ μὴ μᾶλλον μόνον „τὸ ἐκ Πατρὸς „ἐκπορεύομενον,· καὶ γὰρ ἂν ἔτις ἐξίστατο ἂν ἢ ἔχον τὸ ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῶ. (14) Ἀμέλειτοι τῶ τῶ Καλέκα διὰ τῶν προτεθέν- των μαρτυρούντος τὴν Οἰκουμενικῶν Ζ'. Συνόδον εἰρημέναι „Πισεύω „εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῶ ἐκπορεύομενον,· ὁ Βαρώνιος αὐτὸ τέτοιο περὶ τῶ Συμβόλου εἰρηθεῖν ἐξαίληφως, τὰ ὑπὸ τῶ Καλέκα ρηθέντα λεληθότως καθυπελέγχει· δεικνύς μὴ „ἐκ „Πατρὸς δι' Υἱῶ ἀναγνωσθῆναι, ἐπὶ τῶ Συμβόλου τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. ὡς ὁ Καλέκας διέξεισιν. „ἐκ Πατρὸς δὲ καὶ Υἱῶ,· Ἀλλ' ὁ μὲν Καλέκας ἡμάρτανεν, ὡς λέλεκται, τῇ Συνόδῳ ἐπαναφέρων τὰ ρήματα ἐκεῖνα, ὡς ὑπ' αὐτῆς προενεχθέντα· ὁ δὲ Βαρώνιος, καὶ σελέχης ὡς εἴκειν ἀναιθιτότερος ἢ, πέθειν ἐπιχειρῶν, ὅτι τὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Σύμβολον, ἐμφερομένον τι τοῖστον ἔχει κατὰ τὰ Καλέκα ρήματα: „Πισεύω εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ „Πατρὸς δι' Υἱῶ ἐκπορεύομενον, καὶ Θεὸν ὄντα καὶ αὐτὸ γνωρι- „ζόμενον,· ταῦτα γὰρ ὅσον ἔρανός ἀπεσι γαίης, ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ρημάτων ἐστὶν ἀπέχοντα.

Ἀλλὰ

(14) Ἐπειδὴ ἐν ἡ τῶ λόγῳ βάσις ὑπῆρχε τῷ Καρνάλει, τ' ἀπόρημα: τί ὅτι ὁ ἀντιλέγων μόνον ἐνεκάλει τῷ Ταράσιῳ, καὶ ἐχὶ καὶ τῇ Συνόδῳ πᾶσιν ὁλοχερῶς τὸ λεγόμενον: Φαμέν ὅτι αἰδοί, ὡς εἶπε, τῇ πρὸς τὸν Ποντίφικα, ἔπειρ ἢ ἔργον ἡ Σύνοδος, ἐκ ἀναφανδὸν ἀλλ' ἐκ τῶ πλαγίῳ, διὰ τῶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως προέδρου, καὶ κατὰ τῆς Συνόδου αὐτῆς καὶ κατ' Ἀδριανῶν ἔδεν ἡττον, ὑπεμνηχανά- το ὁ ἀντιτείνων τὸν ἐλεγχον. Οὐδὲν δὲ μᾶλλον σωήδης, τῶ διὰ τριτοπροσωπίας, τὴν πρὸς τὸν παρόντα παραινέσιν, ἡ ἐπίπληξιν ἐνίοτε οἰκονομεῖν. Ἀλλως τε δὲ καὶ ὁ παρὰ τῶ Καρόλου ἀποσταλὴς, ἔδεν ἔχει περὶ τῆς Συνόδου ἀντιβαλέσθαι, ὅτι καὶ εὐλογον· ἄτε μὴδὲ αὐτῆς παρηλαγμένον τι ἀποφινάμενης, ἀλλ' αὐταῖς λέξεσι προενεγκέσης τὸ ἀπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Β'. διὰ τῶν ἐφεξῆς αἰῶν Συνόδων ἀπαραιτή- τως· τετέστιν (ὡς κατὰ Λατίνους φᾶναι) μὴ ἀνεπτυγμένως, εἰωθὸς ἀναγινώσκεισθαι Σύμβολον. Ἐπελάβετο δὲ τῶ Ταράσιος μόνον, ὅτι ἔτος ἐκεῖνα, ὡς ἐξ ἰδίας Προ- σώπης, προβαλλόμενος, ἐγγύς μὲν ἐγένετο τῆς διασαφήσεως (ἡμεῖς δὲ Φαμέν τῆς καινοτομίας) ἐμὴν δὲ καὶ τέλεον ἔδιξε τῶ σκοπῶ, ὡς, κατ' αὐτὸν εἰπεῖν, ἄφει- λεν· ἀντὶ τῶ „διὰ τῶ Υἱῶ, τὸ καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ, ἀποφινάμενος. Ἐξ ἡ δὴλον, ὅτι μὴδὲ παρ' αὐτοῖς αἰῶ τοῖς Λατίνοις, τὸ „διὰ τῶ Υἱῶ, ἰσοδυναμεῖν „τῶ ἐκ τῶ „Υἱῶ, ἐγένετο βέβαιον.

Ἀλλὰ γὰρ (ὡς περὶ τῆ ἀνωτέρω ρηθέντος προσέθετο αὐτόθι Βαράνιος) „τῶν Εἰκονομάχων ὡς πρώτη ἐκείνη ἐπιτίμησις τε καὶ „ἀπαγόρευσις, τὸ μὴ λέγεσθαι χρῖσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ „Πατρὸς καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορεύεσθαι διὰ δὲ τῆτο, οἱ Πατέρες τῆς „ἐν τῷτῳ πρὸς ἐκείνης ἀφιστάμενοι κοινωνίας, κατὰ τῆς αὐτῶν „ἀπεφώκοντο δόξης, „τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Υἱᾶ, „ Ἀμέλειτοι, τὸ παρὰ Λατίνοις ἰσορηθὲν (ἐν Ἑτα 766. ἐπὶ τῆς μεγάλης Σωόδης τῆς ἐν ταῖς Γαλλίαις συστάσεως, περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆ Πνύματος διαλεχθῆναι τῆς Ἀνατολικῆς κατὰ Λατίνων) „ὑποδηλῶν „ἐνταῦθα Βαράνιος, τῆς Εἰκονοκλάσεως φησὶν ἐξάρκως εἶναι τῆς „ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ Ἐκπορεύσεως τῆ Ἁγίας Πνύματος, „ Ἀλλ' ἐπεικῶς Λατινικόν ἐστὶ τὸ μυθᾶριον, τῆ ἐπὶ τῆς μεγάλης δῆθεν ἐκείνης Σωόδης (15) Ἀνατολικῶν τε μέσον καὶ Δυτικῶν Διάλεξιν τινα κινήθῃαι περὶ τῆς τῆ Ἁγίας Πνύματος Ἐκπορεύσεως, ὡς ἐν ἄλλοις πρὸς δέκνυται. Τὸ μὲν ἐν τῆς Εἰκονοκλάσεως τῇ τῆ Πνύματος πρόοδον καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ ἀπαναινομένης γενέσθαι, συμφάσκομεν τὸ δὲ καὶ δι' αὐτόγε τῆτο, τῷ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀντιπίπτειν Φρονήματι τῆς ἑταῶς δοξάζοντος (16), ὡς ἐντεῦθεν ἀναγκαῖον δοῦναι τῇ Ζ. Σωόδῳ, κατ' ἐκείνων ἐμπαρεισαγαγεῖν ἐν τῷ Συμβόλῳ, τῇ καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ πρόοδον τῆ Ἁγίας Πνύματος, τῆτο ἐστὶν, ὅπερ ὡς ψεύδεις ἀποφάσκομεν.

Σελ:

(15) Ταύτῳ μοι τῷ ἐν Ἀκυσγράνῳ νοήσεις, ἣν Κάρολος μὲν ὁ Γαλλῶν Κράντωρ συκροτηθῆναι πρὸς τρέψατο, Λεων δὲ ὁ Γ'. εἰς κυρῶσαι ἤξίωσεν. Ἐν ἐκείνῃ δὲ εἰς οἱ Ἀνατολικοὶ τὸ σῶλον παρήσαν, Λατῖνοι δὲ κατὰ Λατίνων διαπληκτιζόμενοι τῶν μὲν παρεσάγεσθαι δὲν ἀγωνιζόμενοι, τῶν δ' ἀποσκυβαλιζόντων ἐντόνως τὸ καινοτόμημα, μήπω τότε τῆς Δυτικῆς ὀλοχερῶς Ἐκκλησίας ἐπικρατῆσαι, ὡς εἶγε Ἀνατολικῆς ἐν Ἀκυσγράνῳ γενέσθαι οἱ Λατῖνοι, ὡς ἐκ τῆ Δόγματος αἰρεῖντο ἀποκαλεῖν, ὡς Ἀθῶναι τῆς Ἀθῶναις ποτὲ μηδίζοντας, ἢ φιλιππίζοντας, ἕτως ἡμεῖς καὶ παίζον ἐν εἰς παικτοῖς αὐτὲς παρεάσκομεν. Τὸ γεμῶν σημεῖα αἰρεῖν, ὅτι τῆς εἰρημένης μεγάλης Σωόδης ἐκείνης, εἰς ἵχνος μικρὸν παρ' αὐτοῖς Λατίνοις ὑπελείφθη, ἢ καὶ ὑπολείφθην ὑπ' αὐτῶν μένειν ἀφανὲς κατακέρνεται. Τὰ γὰρ Πρακτικὰ ταύτης, ὡς Σοφώτατα ἐξεκάζει Θεοφάνης Προκοπίδης ὁ Νοβόγορδιος Ἀρχιεπίσκοπος, ἦτοι οἱ ἐν τῇ Σωόδῳ παρεσίσαντες, ἢ μετ' ἐκείνων ὕστερον ἄλλοι, ζήλῳ παρὰ φρονι κατακέρνεται ἐγνώσαν, ὡς λίαν αὐτῶν τῇ „ὑποδέσει προσλυμανόμενα. (ὄρα τῷ Θεοφ: Ἱσορ. περὶ τῆ Ζητήμ: τῆς Ἐκπορ: τῇ ἐν Γύτθῃ Ἐκδοθ: Ἑτ: 1772. Σελ: 28.

(16) Ἀδελφὸν τότε, τῷ καὶ περὶ τῶν Νεστοριανῶν ἀτόπως ὑπὸ Λατίνων εἰρημένῳ, ὡς εἶπερ ἄρα τῆς ὀρθότητος ἐκπίπτει τὸ ὀρθὸν Δόγμα, ὃ παρὰ τῶν ἄλλων εἰς αἰρεσὶν τινα ἐξοκειλάντων, πρεσβέουσιν καθ' ἑαυτὸν ἐν ἐν οἷς περὶ τῆ Ἱερᾶ Θεοδωρήτης ἐλήρησαν τῷ Οἰκουμενικῷ Ε'. Σωόδῳ, τῇ ἐκείνης ἀνατροπῇ τῶν Κυρίως Ἀναθεματισμῶν συνάμα, καὶ τῆς εὐσεβῆς δόξης καταψηφίσασθαι. Τὸ γὰρ τοῖς ἐπὶ τοῖς ἀτόπως ρηθείσι, καὶ εἰς ὀρθῶς τε καὶ καλῶς ἀλέκται σιωπασσιν αἰρεῖσθαι, εἰδὲν εἰς ἀνοίας τε καὶ παραφροσύνης ἀπολείπει ὑπερβολῇ. ὄρα περὶ τῆς Θεοφάν. τὸν Νοβόγορδ. ἐν τῇ Ἱσορ. τῇ περὶ τῆ Ζητήμ: τῆς Ἐκπορ: Σελ: 11.) Οὐκοῦν ἄρα καὶ εἶπερ, οἱ μὲν περὶ Νεστόριον πρότερον, οἱ δὲ Εἰκονομάχοι ὕστερον, ἀσεβῶντες ἠλέγχθησαν, προφάσει τῶν ἰδίων δυσσεβῶν φρονημάτων, ἀποβλητέοι καὶ ἐφ' οἷς εὐσεβοφρονῶς ἐπίστειον, ἦ καὶ γὰρ καὶ τῷ Διαβόλῳ φαιμὲν σιωπασσιν εἶναι κρύβοντι: „οἶδα σε τίς εἶ ὁ Ἅγιος τῆ Θεᾶ, „ Τῷ δὲ τίς παρ' ὃ παρελάβομεν ὑποτιθεμένῳ ἀποτακτέον, „καὶ ἄν Ἀγγελος τύχοι ὁ Ἐυαγ., „γεληζόμενος.

Τελοδοταῖον δὲ (αὐτὸς αὐτόθι Βαρώνιος) „καὶ ἐκ τῆς Ἀδρια-
 „νῆς (Φησὶ) τῆ Παπᾶ σωάγεται ἀποκρίσεως, τῆ διεκδικήσεως μὲν
 „Ταράσιον, διατενομένον δὲ ἀποδεκτὸν εἶναι τῇ Ῥωμαίων ἐκκλη-
 „σίᾳ ἐπίσης ἐκάτερον, ὡς Θεολογεῖσθαι ἔχεν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα
 „καὶ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆς, καὶ ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῆς Ἐκπορεύεσθαι.
 „Καὶ Γεννάδιος δέ: ὁ Θεὸς (ἔφη) Ταράσιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως
 „Πατριάρχης, ἐν Ἐπιστολῇ τῇ πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἀρχιερεῖς,
 „ἣς ἡ ἀρχή: πολλὰς καὶ μεγάλας προνοίας κτ: ἔτως εἶπε: καὶ
 „εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῆς Ἐκπορεύομενον.
 „Αἰεὶς; Ἐκ Πατρὸς, φησὶ, δι' Υἱῆς Ἐκπορεύεσθαι. Ὅτι δὲ ἐπὶ τῇ
 „λεγομένῃ ἡ (Διὰ) αἰτίαν σημαίνει, φθάσαν ἤδη προαποδέδεικται.,
 „Ἀλλὰ γὰρ, ὡς περ τὸ ὑπὸ τῷ Γενναδίου ὀνόματι, ὑπὲρ τῶν Πέντε
 „Κεφαλαίων τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Σωόδου περιφερόμενον Πόνημα,
 „ἔδαμῶς Γεννάδιον ἐπιγινώσκον Πατέρα, τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει
 „Πατριαρχοῦσαντα: ἔτω καὶ τῷ Ἀδριανῷ ἀποκρίσιν ἐκείνῳ παρα-
 „νενοδομένῳ εἶναι, ἐν οἰκείῳ τόπῳ δεχθήσεται ὕψερ. Ἀλλ' ἐν
 „τῷ παρόντι, καὶ τῶν ἔτι ἔτι ἔτι ἔτι ἔτι ἔτι ἔτι ἔτι ἔτι ἔτι ἔτι ἔτι
 „πᾶς ἡ Βαρωνίᾳ Συλλογιστικὴ ἔφοδος. Ἡ Ῥώμη, φησὶν, Ἐκκλησία
 „διδάσκει, ὁρθῶς λέγεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῆς.
 „καὶ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆς. Καὶ Γεννάδιος δὲ τὸ αὐτὸ ἐκδιδάσκει,
 „μηδὲν δηλονότι διαφέρειν τὸ διὰ τῆς Υἱῆς φάναι, ἢ τὸ ἐκ τῆς Υἱῆς.
 „Ἀρα ἔν, ἐν τῷ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Συμβόλῳ διεκηρύχθη ἀναγ-
 „νωθεῖσα ἡ προδήκη, ἡ περὶ τῆς τῆς Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ
 „ἐκ τῆς Υἱῆς. (17). Τίνι ἔτι ναυτίαν κινήσει τὸ ἔτι σωαγόμενον,
 „Φρενῶν ὅπως μετέχοντι; Πάντως κατ' αὐτὰς Λατίνους, ἐπὶ τῆς
 „5. τῶν Σωόδων, ἡ ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησία διετέλει φρονέουσα, ὅτι τὸ
 „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆς Ἐκπορεύεται ἀλλὰ μὴ πα-
 „ρὰ τῆς καὶ ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Οἰκουμενικῆς 5. ἀνεγνώθη ἡ
 „πρόθεσις;

Ἐπὶ πᾶσιν ἔδ' ἐν ἐκείνῳ αὐτὸς ἐαυτῷ συμβαίνων ὁμολογεῖ
 Βαρώνιος, ὅτι τὸν Κώδικα τῶν Πρακτικῶν τῆς Ζ'. Σωόδου, τὸν ὑπὸ
 Ἰσλιανῆ ἐν Φεβρουάρῳ προενεχθέντα, νῦν μὲν Λατινικόν, νῦν δὲ
 Ἑλληνικόν ὑπάρχει φησὶν (18) ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἀνωτέρῳ ἐπαχ-
 θεῖσι „σαφὲς (ἔφασκε) τόδε μαρτύριον εἶναι, ὅτι γνησία ἦν ἡ
 „ἀνέγνωσις, ἣν ὁ Παλαιὸς Λατινικὸς Κώδιξ λέγεται περιέχειν „
 „πρὸ δὲ τῶν εἰρηγείτο, ὡς ἔχει δὴ τῆς ἡ κοινῇ Ἑρμηνείᾳ τῆς
 „Σωόδου ἐκείνης, καὶ προσέτι καὶ ἡ παλαιὰ μετάφρασις ἡ ὑπὸ
 „Ἀναστασίας τῆς Βιβλιοθηκαρίως, Ἰωάννη τῷ Η'. γραφεῖσα, τῆς
 „αὐτῆς περιέχει. Καὶ τὸ Ἑλληνικὸν δὲ ὕφος, ὡς ἂν μή τις ἐμφιλο-
 „χωρεῖν τινα ἀπάτω ὑποτοπήσειεν. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ τῆς αὐτῆς πύ-
 „σεως ὅρος ἐν τῇ Φλωρεντινῇ ἀνεγνώθη Σωόδῳ, ἐν Ε'. Σωελοδ-
 „σαι τῶν κατὰ Φεβρουάριον γενομένων, ἐν τοῖς Πρακτικοῖς ἐμφέ-
 „ρεται

(17) Τετὶ γὰρ ἐξ ἐκείνων κειμένων ἐκτρέψαι ἐπιχειρεῖ ὁ Γενναῖος Καρδινάλιος Βαρώνιος.

(18) Ὅρα ἀνωτ: Σημείωσ: 4. καὶ 5.

„ρεται ἐκ τῆς τῆ ὕφης γνησίας ἀναγνώσεως,, Οὕτως ἄρα Παισὶ Λατίνων ἐν βραχέσι ῥήμασιν, ὁ Λατινικὸς Κώδιξ εἰς τὸν Ἑλλωικὸν μεταποιηθήσεται, ἅπως αὐτοῖς μόνον σωτελέσερον εἴη τὸ τιῶ φωνιῶ Λατινίζειν, ἢ Ἑλλωίζειν τὸν Κώδικα. Ἀλλὰ περὶ τῆ Ἰελλανίς Κώδικος ἐκείνης, κατόπιν.

Ἀλογώτατα ἄρα, καὶ Χριστιανοῖς μὲν ἤκιστα πρέποντι, Αἰρετικοῖς δὲ μόνοις σωήθαι τῷ τρόπῳ, εἰδ' αὐτὸ τὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Σωόδε ἱερὸν Σύμβολον οἱ Λατῖνοι μὴ παραβιάσασθαι εἰδὼς ἠδέσθηνσαν. Τῆ δὲ δὴ Συμβόλῃ ἐκείνῃ, εἰς ἑνὸς ἢ δυοῖν Πατέρων ὄντος, ἀλλὰ τριακοσίων καὶ ἑπτὰ ἐπὶ τοῖς ἐξήκοντα, ὅποσοι τιῶ Οἰκουμενικῶ ἐκείνῳ συγκροτῆντες ὑπῆρξαν Σωόδον, πῶ τις ἂν τὸ τηλικῶτον παρατόλμημα τάξει; Τῶν τοίνυν Μονοθελητῶν ἐπὶ τῆς 5'. Σωόδε ἀπελεγχθέντων, ἐπὶ τῇ μιᾷ τῆ Χριστῆ ἐνεργείᾳ, ὡς ἐν Πράξει τῇ Ζ'. τῆς Οἰκουμενικῆς Ε'. ἐραδικρῆσαντες παραιογήγονον, τὸ Ἀναθέμα κατεβόησεν ἢ Σωόδος πάσα. Οὕτω καὶ γὰρ ἐν τῇ ΙΔ'. Πράξει τῆς Οἰκουμενικῆς 5'. Σωόδε, ἐν Τόμῳ 5'. τῶν Συνοδικῶν, σήλη 983. „Ἀνάθεμα περιεκτικῶς τοῖς Φαλσδύσασιν τὰ „πεπραγμένα τῆς Ἀγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Ε'. Σωόδε,, Τίνος ἐν ἐκ ἂν Ἀναθέματος ἐνοχοὶ εἴεν παρὰ τῇ αὐτῇ Σωόδῳ, οἱ καὶ αὐτὸ διαφθεῖραι μὴ αἰδεσθέντες τὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Σωόδε ἱερὸν Σύμβολον;

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Β'.

Καὶ εἰδ' ὁ ΒΕΚΚΟΣ δὲ ἀπαραποιήτως ἐχρήσατο τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Α'. Οἰκουμενικῆς Σωόδε τῆς ἐν Νικαίᾳ ἐν τῷ κατ' αὐτὸν συμφορήματι, τῶν μαρτυριῶν τῶν περὶ τῆς Ἐκπορόδσεως τῆς Ἀγ: Πνδύματος, ἃς ἐν Ῥώμῃ, Ἐτ: 1630. μετὰ καὶ ἄλλων τῆς τοιῆς γένεως Συγγραμμάτων Πέτρος ἐκδέδωκεν ὁ Ἀρκέδιος, χρυσᾷ πονήματα Θεολογικὰ ἐπιγράψας, Σελ: 104. (19). Οὕτω γὰρ τὰ ΛΕΟΝΤΙΟΥ τῆς Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας Ἐπισκόπος ῥήματα, ὡς ἐπισωιζῶντα τιῶ Ἐκπόροδσιν τῆς Πνδύματος καὶ ἐκ τῆς Τίς, ὁ Βέκκος προβάλλεται. „Ευρηται τὸ Πνεῦμα ἐκπορόδόμενον ἐκ τῆς Πατρὸς, „ἴδιον δὲ τῆς Τίς, καὶ ἐξ αὐτῆς ἀναβλύζον,, Ὡσαύτως δὲ ἀναγινώσκει τὰ αὐτὰ καὶ ΜΑΝΟΥΗΛ ὁ Καλέκας, ἐν Βιβλ: Β'. τῶν ὑπὲρ Λατίνων αὐτῆς Διαλέξεων. Τόμ: ΙΔ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 278. καὶ 283. (20).

Ἀλλὰ

(19) Τὰ δὲ Συλλογικαῖα ταῦτα τῆς Βέκκος ἐξέδωκε καὶ Ἀλλάτιος ἐν τῷ Β'. Τόμ: τῆς κατ' αὐτὸν ἐπιγραφείσης Ὁρθόδοξος Ἑλλάδος, ἣν ἐν Ῥώμῃ ἐκδοθῆσαν ἔχομεν Ἐτε: 1959. ἐν Σελ: 525. Ἡ δὲ προβαλλομένη χρῆσις κείται ἐν Ἐπιγραφῇ Α'.

(20) Βελλομένη ἐν Φλωρεντίᾳ τῶν Ἀνατολικῶν, εἰς αὐτοῖς ἐπισηθεῖη πρὸς ἑνωσιν τιῶ μετὰ τῶν Λατίνων συμφώνησις, προτραπεί ὁ Ῥωσσίας παρὰ τῆς Βασιλείας „ἐξέβαλε (Φησὶν ὁ Συγγρόπλος ἐν τῇ Ἰστορ: Τμήμ: Η'. Κεφ: Ι5'. Σελ: 241. καὶ 242.) „ἐκ τῶν ἰδίων κόλπων χεδοβίβλιν τι παραφθορὰς ἀνάμεσον, ὃ ἰὼ σωτεθειμένον παρὰ τῆς Βέκκος, καὶ ἀνέγνω ῥητὰ, τινὰ μὲν παρεφθαρμένα, ἕτερα δὲ κεκολλωμένα, καὶ οἷον ἡμίτομα καὶ ἐναβρώετο ἐπ' αὐτοῖς, ὡς ὅλον τὸ Βιβλίον

Ἀλλὰ γὰρ παρὰ ΓΕΛΑΣΙΩΝ τῷ Κυρίῳ, ἐν Βιβλ: Β'. τῶν Πρακτικ: τῆς Α'. Σωόδε, Κεφαλ: ΚΒ'. σήλη 213. τὰ Λεοντίε ἐκείνα ἔτως ὡς ἔχοντα. „Ἐκπορεύομενον μὲν τῷ Πατρὶ, ἴδιον δὲ „ὄν τῷ Υἱῷ” Ὅτι δὲ ἐξ αὐτῶ ἡμῖν ἀναβλύζον ἐστὶ, σαφές· „τα ἐν Εὐαγγελίοις ἐδίδαξεν αὐτὸς ὁ Κύριος, „ Ὁ τοίνυν, ὡς ἐκ τῆς Οἰκουμενικῆς Σωόδε, εἰρήκει Λεόντιος περὶ τῆς χρονικῆς ἐκχύσεως τῷ Πνεύματος, ὅτι „ἐξ αὐτῶ ἡμῖν, (Σεσημειώθω δὲ τὸ „ἡμῖν.) ἀναβλύζει, „ ὁ Βέκκος, ἢ γὰρ ὁ τὸν Κώδικα τῶν τῆς Α'. Σωόδε Πρακτικῶν, ὃ Βέκκος ἐχρήσατο, διασφύρας, καὶ εἰς δὴλωση τῆς Ἐκπορεύσεως τῷ Ἀγ: Πνεύματος καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ παραδιδάμενος, τὸ μὲν („ἡμῖν,) παρήσει, τὸ „δ' ἐξ αὐτῶ ἀναβλύζειν, ἀπλῶς ἀναγινώσκει ἢ ἔτω καὶ τῷ Οἰκουμενικῷ Α'. ὡσαύτως δειξὴ Φρονῶσαν, ὅτι δηλ: τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ λαβὼν ἔχει τὴν ὑπαρξίν· ὅποτε, καὶ εἰ μὴδὲ Βέκκος αὐτὸς, μὴδ' ὅς τις ἐν ἑτέρῳ γένοιτο ὁ τὸν Κώδικα ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τῷ Λεοντίῳ ρηθεῖσιν ἀπιστότατα κακουργήσας, ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῷ δόξης εἶχε τὰ εἰρημένα προτείναντα. Καὶ γὰρ τὸ („HMI'N,) ρηματίον μὴ προσεδείη, ἂν τι ἦτον ἢ τῶν λεχθέντων ρήσις, καὶ κατ' αὐτὰ νοηθέντων, εὐλόγως ἂν ἐκληφθεῖν περὶ τῆς τῷ Πνεύματος ἐν χρόνῳ ἀναβλύσεως.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Γ'.

Ἐν τῇ τῷ Θεῷ Εὐαγγελιστῇ ΜΑΡΚΟΥ Λειτουργίᾳ, τῇ ἐν Τόμῳ Γ'. τῆς μεγάλης Βιβλιοθήκης „Δεόμεθα καὶ παρακαλέμεν Φιλάνθρωπε ἀγαθὲ, ἐξαπόσειλον ἐξ ὕψους τῷ Ἀγίῳ σε” Ἐκ τῶν „ἀπεριγράπτων κόλπων Σε, αὐτὸν τὸν Παράκλητον, τὸ Πνεῦμα „τῆς ἀληθείας” τὸ Σοὶ ὁμοῖον, τὸ ἐκ Σε, „καὶ ἐκ τῷ „Σε Υἱῷ, (21) Ἐκπορεύομενον, τὸ σῶθρονον τῆς Βασιλείας Σε κτ.

Ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ Λειτουργίᾳ τῷ Θεῷ Μάρκῳ, ἐν τῷ Β'. τόμῳ τῆς Βιβλιοθ: τῶν Γραμμῶν Πατέρων τῆς ἐτὶ 1624. ἐν Παρισίοις ἐκδοθείσης, ἔτως ἔχει τὰ τελευταῖα ῥήματα: τὸ Σοὶ ὁμοῖον, τὸ ἐκ Σε ἐκπορεύομενον, τὸ σῶθρονον τῆς Βασιλείας „Σε, „

τοιαύτων εἰς μεσόν. Ἐπιτάξαντος δὲ τῷ Βασιλεῖ τῶν πολλῶν ρητῶν ἐκείνων ἐν „ἢ δύο ἐκλέξασθαι, τὰ λοιπὰ ἀφέντας· ἐξελέξαντο τὸ ρητὸν τῆς Α'. Σωόδε τὸ „Φάσκον (ὡς ὁ Βέκκος δολίως αὐτὸ περιέκοψε, καὶ ὁ Ῥωσσίας προσκόμισεν.) ὅτι „ἔρρηται τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύομενον μὲν ἐκ τῷ Πατρὶ, ἴδιον δὲ τῷ Υἱῷ καὶ „ἐξ αὐτῶ ἀναβλύζον ὅπερ· ἑτέρως ἢ Ἀγία ἐκείνη ἐκδεδωκε Σωόδος. Ὡσαύτως „ἐξελέξαντο, καὶ τὸ ρητὸν τῷ Ἀγ: Κυρίῳ τὸ λέγειν: ὡσαύτως ἐξ ἀμφοῖν ἦγον ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῷ ἐκπορεύομενον Πνεῦμα, „ Ἀλλ' ὅτι δὴ παρεφθαρμένη ἢ ῥήσις ἐν ταῖς Βέκκῳ χέδαις ἀνεγινώσκειτο, ἐλέγχε τὰ καὶ ὑπὸ αὐτῶν Λατίνων ἐκδοθέντα ὕστερον τῆς Σωόδε Πρακτικῆς, τὰ τε ἄλλα, καὶ τὰ ὑπὸ τῷ Ἀρδεῖν. (Τόμ: Α'. Σελ: 416.) ὅπως δὲ καὶ ὁ Θεσσαλονικὴς Κύριλλος περὶ τῷ Δόγματος διέτελει φρονῶν, ἐκ τε τῶν προσενηνεγμένων αὐτῷ ῥήσεων (ἐπὶ τῆς προληφθείσης Α'. Πραγματ:) δηλον, καὶ ἐξ ἄλλων αἰ καθεξῆς, ἐν ἰδίοις τόποις προσεγεχθήσονται.

Η η η 2

„Σ8,, (22). Ὡς εἶγε ἀληθῆς ὡς ἡ προτέρα ἀνάγνωσις, πῶς ἔδα-
 μῃ τὰ τοιάδε ῥήματα ἐκείνα, ἐκ τῆς τῆς Θείας Μάρκας Λειτουργίας
 παρήγαγον οἱ ἐκ τῶν Γραικῶν Λατινίζοντες, Νικηφόρος ὁ Βλεμ-
 μίδης, καὶ Βέκκος, καὶ Μανηὴλ ὁ Καλέκας, καὶ Βησσαρίων, καὶ
 ὁ Σχολάριος, καὶ οἱ ἄλλοι; οἱ ἐκ τῶν ὑπομνημάτων τῶν Πα-
 τέρων πάντα πάντοθεν ἐπιμελῶς ἀναδιφῶντες, ὅσα δῆποτε ὅπω-
 σθ' ἐν φέρειν ἐδόκει πρὸς σύστασιν τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπο-
 ρύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς; τῷ γὰρ ὄντι τόδε καὶ μόνον, τὸ ἐκ τῆς
 Εὐαγγελιστῆ μαρτύριον ἔτω περίττανον, ἤρκεσεν ἂν αὐτοῖς ἀντὶ
 τῶν ἄλλων ἀπαξάπαντων, τῶν μακρῶ τῆς ἀσαφεσέων· οὐδὲ
 γὰρ ἄλλως λανθάνουσα ἠγνοεῖτο αὕτη ἡ τῆς Εὐαγγελιστῆς Λειτουργία,
 ἅτε δὴ πάντων ἐν χερσὶ φερομένη· ταῦτ' οὖν δέμοι καὶ περὶ τῶν
 Λατίνων λέγε, ἐξ ὧν ἔδαις ὅλως, τῶν ὅσοι πρὸς Ἀνατολικὰς γεγ-
 ράφασιν, ἢ διαλέξεις σωέσῃσαν, πρὸς ἀλλετο πῶποτε, ὡς δῆθεν ἐκ
 τῆς Θείας Μάρκας, τοιοῦτον ἔδεν. Θαυμάζων ἂν ἔπαισιν (23) ὅτι μὴ
 καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ τελούταιον, τοῖς τῆς Εὐαγγελιστῆς
 Ἰωάννης ῥήμασι λέγω, προσέθεντο οἱ Λατῖνοι παρενσπάραντες:
 „(ὁ παρὰ τῆς Πατρὸς καὶ παρ' ἐμῆς ἐκπορεύεται),, οἱ μὴδὲ τιῶ
 ἐπ' ὀνόματι τῆς Εὐαγγελιστῆς Μάρκας φερομένῳ Λειτουργίαν ταύτῃ
 καταιδεθέντες διακινδυνεύουσαθα.

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α Δ'.

Οὗ δὲ Βέκκος καὶ αὐθις, (ἐκ τῆς Ἐκθέσεως τῆς Πίσεως Γρηγο-
 ρίᾳ τῆς Θαυματουργῆς, κατὰ Αἰλιανῆς (24) ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῆς συλλε-
 γείσαις τῶν Ἀγ: Πατέρων ῥήσεσιν, ὑπὲρ τῆς τῆς Ἀγ: Πνεύματος
 Ἐκπορ: κατὰ τιῶ ὑπὸ Ἀρκιδίᾳ Ἐκδοσιν, Σελ: 108. ταῦτα προβάλλ-
 λεται: „Ἀγεννήτῃ μὲν ὄντος τῆς Πατρὸς, τῆς Πνεύματος ἐκ τῆς
 „ἑσίας τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶς αἰδίως ἐκπεμθέντος,,

Ἀλλ' ἐν τοῖς τῆς Θαυματουργῆς Γρηγορίᾳ Συγγράμμασι τοῖς ὑπ'
 αὐτῶν Λατίνων ἐκδεδομένοις, Σελ: 101. (25) ἔτω ταῦτα
 Λα-

- (21) Οὕτω γὰρ τιῶ περικοπῇ ὁ Πολωνὸς Κιχώσιος προβάλλεται ἐν Ζητήμ: Γ'. τῆ
 κατ' αὐτὸν Βήματος, Σελ: 29.
- (22) Ὡσαύτως δὲ ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῇ ἐν Παρισ: Ἐτῇ 1644.,
 Τόμ: ΙΒ'. Σελ: 278. ἔτ' ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ὑφῆς, ἔτ' ἐπὶ τῆς Λατινικῆς, καίται
 τὸ ἐκ τῆς Υἱᾶς. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὸ Λέγθενον Ἐκδόσει τὸ (καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς) ἐν πα-
 ρενθέσει διέσκαλται.
- (23) Θαυμάζων δὲ ἄλλως ὡς πρὸς τῆς Ζοιρηνικαῖς καὶ ὁ Ἀλβέρτ: Φαβρίκιος, καὶ τοῖς
 μὴ τοῖς Ἀνατολικοῖς σωτασσομένοις· ὅτι ἔδὲ τὰ νοθείας κρινόμενα, τῶν Συγγραμ-
 μάτων, τιῶ τῶν Ποντιφικίων εἰς τὸ ψεύδεσθαι ῥαδιουργίαν διέφυγεν. (δρα τὸν
 αὐτῆς Κώδικα τῶν ἐπὶ τῆς Νέας Διαθήκης Ἀποκρύφων Σελ: 983. Καὶ ἐν τῇ Ἑλ-
 λινικ: Βιβλιοθ: Τεύχει Γ'. Σελ: 103.) Ἀλλὰ γὰρ καὶ τῆς τῆς Μάρκας τῆς Εὐαγ-
 γελιστῆς Λειτουργίας, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἐν ἀμφιστοῖς, ἔτε καὶ νόθοις, τεταγ-
 μένης (περὶ ἧς μετὰ τιῶ ἐν τῇ πρὸς τῆς Παρέσης Πραγματεῖα Πρώτῃ: Σημ:
 1.) πολλοὶ μὲν καὶ τῶν Λατίνων περιέχοντο ὡς ὀρθοδόξου, καὶ ἐξ αὐτῆς πα-
 ραποιηθείσης καὶ Κιχώσιος τιῶ χρῆσιν εἰς Ἑρμαιον ἔδετο.
- (24) Κατὰ Ἑλιπᾶνδῃ Ζοιρηνικόσιος εἶχεν, καθὰ καὶ ἀνωτ: Σημειώται, (Πραγμ: Δ'.
 Σημειώσ: 15.
- (25) Ἐν δὲ τοῖς ὑπὸ Ἀρκιδίᾳ ἐκδοθεῖσιν ἐν Ῥώμῃ, Ἐτῇ 1630. Θεολογικοῖς Χρυσοῖς
 Συγγράμμασιν, ἀπὸ Σελ: 99. ἄχρις 259.

„Λατινισὶ ἐρμηνεύοντα ἀναγινώσκειται: „Ἀγεννήτη μὲν ὄντος τῆς
 „Πατρὸς, γεννηθέντος δὲ τῆς Υἱῆς ἐκ τῆς Πατρὸς τῆς Πνύματος
 „ἐκ τῆς ἑσίας τῆς Πατρὸς, δι' Υἱῆς αἰδίως ἐκπεμφθέντος, (26). Ὁ
 τοίνυν ὁ Βέκκος εἶχεν, „ἐκ τῆς ἑσίας τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱῆς,“
 ἐρμηνεύων ὁ Λατῖνος, „ἐκ τῆς ἑσίας τῆς Πατρὸς δι' Υἱῆς,“ ἀνεγί-
 νωσκεν ὡς πολὺ τὸ διάφορον. Ἐνθα δὴπερ ἐκ αὐτοῦ ὁ ἐκλατινίσας
 ἀπηξίωσε κατασχάν, „τὸ ἐκ τῆς ἑσίας τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱῆς
 „ἐκπεμφθὲν αἰδίως,“ εἴ τι τοιοῦτον ὁ Ἑλλήνικος ἔφερε Κώδης, δι'
 ἑπερ ἡ τῆς Ἀγ. Πνύματος Ἐκπόρευσις καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς διαβρῆδω
 κατεσκευάζετο. Ἀλλ' ἔτι δὴ ὡσαύτως, „ἐκ τῆς ἑσίας τῆς Πατρὸς
 „δι' Υἱῆς ἀναγινώσκων ἦν τὸ χωρίον, (καὶ τοι ἐκ τῶν Λατινισόντων
 Γραμμῶν ὑπάρχων,) καὶ Μανηὴλ ὁ Καλέκας, ἐν τῷ Α'. Βιβλ.: τῶν
 ὑπὲρ Λατίνων αὐτῆς Διαλέξεων, ἐν Τόμῳ ΙΔ'. τῆς τῶν Πατέρων
 Βιβλιοθήκης τῆς ἐν Κολωνίᾳ. (27).

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Ε΄.

Οὗ Θεός ἈΘΑΝΑΣΙΟΣ ἐν Βιβλ.: Δ'. τῶν κατὰ Ἀρείῃ, πολὺ πρὸ
 τῆς μέσης, κατὰ τὴν Λατινικὴν Ἑρμηνείαν ἔχει τοιαύδε: „ὅ γάρ
 „τρεῖς ἀρχαί, ἢ τρεῖς Πατέρας εἰσάγομεν, ὡς οἱ περὶ Μαρκίωνα
 „καὶ Μανιχαῖον ἐπεὶ μηδὲ τριῶν ἡλίων ὑπεθέμεθα τὴν εἰκόνα
 „ἀλλὰ ἡλίον, καὶ ἀπαύγασμα, καὶ ἐν ἑξ ἀμφοῖν Φῶς,“. Οὕτω
 γὰρ ἀναγινώσκειται ἐν τοῖς Ἀθανασίᾳ Συγγράμμασι, τοῖς Λατινισὶ
 ἐκδοθεῖσιν ἐν Λατινίᾳ τῶν Παρισίων, ἔτι 1608. Σελ: 118. Καὶ
 ἔτι 1581, Σελ: 115. Καὶ ἐν Βασιλείᾳ δὲ, ἔτι 1564. Σελ: 233.
 Ὡσαύτως δὲ ἔχει καὶ ἡ τὴν Λατινικὴν Ἑρμηνείαν, μετὰ τῆς Ἑλ-
 ληνικῆς ὕφους περιέχουσα Ἐκδοσις τῶν τῆς Ἀγ. Ἀθανασίᾳ Συγγραμ-
 μάτων, ἥτε καὶ Ἐιδελξέργω ἔτ: 1600. Σελ: 202. καὶ ἡ ἐν Πα-
 ρισίῳ Ε': 1627. Ἐνθεντοι παρεκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ΒΕΛΛΑΡΜΙΝΟΣ
 ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνύματος καὶ ἐκ τῆς
 Υἱῆς, Βιβλ.: Α'. τῶν περὶ τῆς Χρυσῆς, Κεφ: ΚΕ'. τὰ αὐτὰ προβάλλ-
 λεται, προσίθησιν: „ὁρᾷς ὡς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς τῆς
 „καὶ ἀπαύγασμα, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων ἐκπροῖον Φῶς; ὅτι γὰρ
 „ὁ Θεός Ἀθανάσιος διὰ μὲν τῆς Ἡλίου, νοεῖ τὸν Πατέρα διὰ δὲ τῆς
 „ἀπαυγάσματος, τὸν Υἱὸν διὰ δὲ τῆς Φωτὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
 „τῶν

(26) Ἦτοι ἐν ὁ Βέκκος αὐτὸς τὸ τῆς Θαυματουργῆς Γρηγορίου ὕφος παρέφθαιεν ἢ γὰρ
 Ἀρχιδίος τὴν παρὰ τῷ Βέκκῳ χρῆσιν. Ὡς γὰρ ἐπ' ἀνάγκης. Καὶ γὰρ τοι
 καὶ ἐν τῇ Ἀλλατῇ Ἐκδόσει, ἐν Τόμῳ Β'. τῆς ὁρθοδόξου Ἑλλάδος, τῆς ἐν Ρώμῃ ἐκ-
 δοθ. ἔτι 1659. ἐν τῇ Α'. Ἐπιγραφῇ τῶν παρὰ Βέκκῳ σωσθεγμένων βίβλων
 Σελ: 533. ἢ ἐκ τῆς Θαυματουργῆς Γρηγορίου περικοπὴ ἐκ τῆς λόγῃ, ἢ ἡ ἀρχὴ:
 „Ἐχθρὸς καὶ ἀλλότριος,“ κτ: ἔτις ἐκφέρεται: „τῆς Πνύματος ἐκ τῆς
 „ἑσίας τῆς Πατρὸς δι' Υἱῆς αἰδίως ἐκπεμφθέντος ἢ δὲ μετάφρασις: et Spiritum S.
 „ex substantia Patris per Filium aeternae emissio. αὐτῇ Ἀλλατῇ διερμηνεύσαντος.

(27) Καὶ ἐν τῷ ΚΓ'. δὲ Τόμῳ τῆς Μεγάλῃς τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης τῆς ἐν Λαγ-
 δένῳ τυπωθείσης, Σελ: 383. ὁμοίως.

Τόμ: Α'.

Θ Θ Θ

„τῶν ἀναμφιλέκτων οἶμαι ἐστὶ. Τὶ πρὸς Θεῶ, πρὸς ταῦτ' ἄντις
„ἀπαντήσαιν;“

Ἀλλὰ τὸ Ἑλλωικὸν ὕφος, κατ' αὐτὰς δὴ τὰς Γραικο-Λατινικὰς
τῶν Λατίνων Ἐκδόσεις, τὴν τε ἐν Ἑιδελβέγγη, Ἔτει 1600. Σελ: 262.
καὶ τὴν ἐν Παρισίοις 1627. Σελ: 467. ἔτω τὰ ἐπιτελούτεια ἀναγι-
νώσκων παρέχεται: „Ἀλλὰ ἥλιον, καὶ ἀπαύγασμα, καὶ ἐν τὸ ἐξ
„ἥλιος ἐν τῷ ἀπαυγασματι Φῶς. (28) ἔτως ἄρα τῷ Ἀθανασίῳ
εἰπόντος: „ἐν τὸ ἐξ ἥλιος ἐν τῷ ἀπαυγασματι Φῶς,, ἡ Λατινικὴ
ἀπιστία κἀκίσα περὶ τὸ εἰρημένον ῥαδιουργήσασα, ἀντὶ τῆς ὑπέθη-
κε: „καὶ ἐν τὸ ἐξ ἀμφοῖν Φῶς,,

Ἐρεῖς μέντοι (29) ὡς, καὶ κατὰ τὸ ἀπαράτρωτον ὕφος, Ἀθα-
νάσιος ἐστὶν ἐκδιδάσκων „ὡσαύτως ἔχειν τὸ Πνεῦμα πρὸς τὸν Πα-
„τέρα καὶ τὸν Υἱόν, καθάπερ ἔχει τὸ Φῶς πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ
„τὸ ἀπαύγασμα,, ὡς περ ἄρα τὸ Φῶς ἐκ ἐκ μόνου τῷ ἥλιος, ἀλλὰ
καὶ διὰ τῷ ἀπαυγασματος, ἢ ἐκ τῷ ἀπαυγασματος ἐστὶν, ἔτω καὶ
τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ ἐστὶν ἐκ μόνου τῷ Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τῷ Πα-
τρὸς καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, ἢ διὰ τῷ Υἱῷ. (30). Ἀλλ' εἰ καὶ τῷ Φωτὶ
προσεκάζει τὸ Πνεῦμα ὁ Ἱερὸς Ἀθανάσιος, ἐμὴν παρὰ τῆτο καὶ
φάσκει, ὅτι ἐκ τῷ ἥλιος, καὶ ἐκ τῷ ἀπαυγασματος, ἢ διὰ τῷ ἀπαυ-
γασματος ἐστὶ τὸ Φῶς ἐκείνο δὲ μόνον ὅτι „τὸ Φῶς τὸ ἐκ τῷ
„ἥλιος ἐστὶν ἐν τῷ ἀπαυγασματι,, καὶ χρῶνται μὲν καὶ ἄλλοι Πα-
τέρες τῇ παραπλησίᾳ εἰκόνι, τὸν μὲν Πατέρα, δηλονότι, τῷ ἥλιῳ
παραβάλλοντες, τὸν δὲ Υἱὸν τῇ ἀκτίνι, τὸ δὲ Ἅγ: Πνεῦμα τῷ
ἀπαυγασματι ἐμὴν δὲ καὶ κατὰ τὸν ἀντεπενεχθέντα λόγον
ταῦτα ἐκτίθενται ὡς γὰρ ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Μαρ-
τυριῶν τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων ἔδομεν, ὅτε Δαμασκίως ἸΩΑΝ-
ΝΗΣ, καὶ ὁ τῷ περὶ Τριάδος Συγγραφεὺς Βιελίς, ὁ τῷ ΚΤΡΙΛΛΩ
προσαναγράφεται καὶ δὴ καὶ ΓΕΡΜΑΝΟΣ ὁ Κωνσταντινουπόλεως
Πατριάρχης, ὡδὲ πως αὐτὰ ἐξετίθεντο ἐρμηνεύοντες, ὅτι „ἐκ μὲν
„τῷ

(28) Οὕτω καὶ ἡ τῷ Μοντεφελκονίᾳ Ἐκδοσις, ἐν Τόμ: Α'. Σελ: 564.

(29) Οὕτως ἀντιβάλλει Κιχώσιος, ἐν τῷ Γ'. Ζητημ: Σελ: 32. Τὶ ἐν παρέφθαρται, ὑπὸ
τε ἄλλω, καὶ ὑπὸ Σὲ δὲ αὐτῷ τὸ ὕφος, εἰ καὶ κατὰ τὸ ἀπαράτρωτον, ὡς
φῆς, ἀναγνωσκόμενον, εἰς κατασκευὴν ἂν τῷ Λατινικῷ καινοτομήματος ἤρκεσεν;

(30) Οὐκ ἀκριβολογητέον ἐν τέτοις περὶ τὰς εἰκόνας πέρα τῷ δέοντος ἀλλὰ τὰ τὸν
σκοπὸν τῷ παρεκασμῷ λαβῆσι, τὸ λοιπὸν κατὰ χάραν μένειν παραλειπτέον,
ὅσον ἐξω γίνεται τῆς προθέσεως. Ὅμην ἐν σκοπὸς τῷ Θεωπεσίῳ Ἀθανασίῳ
ἦν διὰ τῷ παραδείγματος ἐκδιδάξαι, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῷ ἀπαυγασματι καὶ τῷ
Φωτὶ, καὶ φησὶν, ὅτι ἐξ αὐτῷ ἥλιος. Εἰ δ' ἡ Κιχώσιος Φιλοσοφία προβάλλει τὸ
Φῶς ἀπὸ τῷ ἀπαυγασματος Ἀλλ' ἡ μὲν τῷ Ἀθανασίῳ ὡδὲ, ἀπαρνοδοῦτως
ἀναγνωσκόμενον, τῆτο ἐκ οἶδεν ὅτι γὰρ τὸ Φῶς ἀπὸ ἀπαυγασματος Ἀθανάσιος
προεξάγει, τὸ δὲ Φῶς καὶ τὸ ἀπαύγασμα ἐκ τῷ ἥλιος εἶναι φησὶν, ἐκότερον
Ἐτέρω δὲ τις Φιλοσοφία, μακρῶς δὴπε τῆς τῷ Ἰησοῦ αὐτῇ πιθανωτέρα, ἐρ-
δότερον εἶποι ἂν, μηδαμῶς προβάλλεσθαι τὸ Φῶς ἐκ τῷ ἀπαυγασματος ὅτι τὸ
Φῶς, αὐτὸ δὴ τὸ ἀπαύγασμα πέφυκεν, ἄλλο δ' ἐδὲν τῷ φύσει νοόμενον. Ἀλλὰ
γὰρ ἐρρέτω Φιλοσοφία πᾶσα, καὶ λογισμοὶ ἀνθρώπων σιγάτωσαν οἱ δειλοὶ, ἐν
οἷς περὶ τῶν ὑπὲρ λόγον ὁ λόγος, καὶ τῶν ὑπὲρ νῦν μυσηρίων τῶν τῆς Θεότη-
τος πρὸς ἂν δὴ τὴν κατανόησιν ὁδηγεῖ μὲν ἡ Ἀποκάλυψις, πείθει δὲ ἡ τῷ Θεῷ
χάρις σωαιρομένη ἐν πληροφροσίᾳ τῆς Πίστεως.

„τὸ ἥλιος ἦτε ἀκτὶς καὶ ἡ ἑλλάμψις· (αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς
„τε ἀκτίνος καὶ τῆς ἐλλάμψεως) ἡμῖν κοινωνεῖται καὶ μεταδίδεται.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' Σ'.

Οὐτῶν καὶ Ῥοδόλφος, καὶ οἱ λοιποὶ τῶ Παπᾶ Ῥώμης Γρηγορίου
Θ'. πρὸς Γερμανὸν τὸν Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῳ Ἀποκρισιάρ-
ριοι, ἐν τῷ αὐτῶν ὄρω, περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῶ Ἀγ: Πνεύμα-
τος καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ, ὃν ἐν τῇ κατὰ τὸ Νυμφαῖον Συνόδῳ τοῖς
Ἀνατολικοῖς προΐσχοντο, ταῦτα ἐπάγαγον ἐκ τῆς Ἀθανασίως Ἐκ-
θέσεως τῆς Πίσεως, ἐν Τόμ: Θ'. τῶν Συνοδικ: Μέρ: Α'. σήλῃ 326.
„Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐκπόρομα ὃν τῶ Πατρὸς, καὶ τῶ πάντα
„φέροντος Υἱῶ, δι' ὃ ἐπλήρωσε τὰ πάντα. Προτιθέασι δέ: ὅτι
„αὐτὸς ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος, ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς Πίσεως, ἦν ῥή-
„μασι Γραικοῖς διεξηγήσατο, „ἔτως ἔφησεν ἐπὶ λέξεως,, (31).

Ἀλλ' ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς Πίσεως περὶ τὸ τέλος, ἐν Α'. Τόμῳ
τῶν Ἀθανασίως Συγγραμμ: τῆς Παρισιακ: Ἐκδόσ: τῆς κατὰ τὸ
1627. Σελ: 242. τὰ προτεθέντα ἔτως ἀναγινώσκεται: „Τὸ δὲ
„Ἅγιον Πνεῦμα Ἐκπόρομα ὃν τῶ Πατρὸς, αἰ ἐστὶν ἐν ταῖς χερσὶ
„τῶ πέμψαντος Πατρὸς, καὶ τῶ φέροντος Υἱῶ, δι' ὃ ἐπλήρωσε
„τὰ πάντα,, (32) ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ ἔχουσιν Ἐκδόσεις τῶν
Ἀθανασίως Συγγραμμάτων. Οὕτως ἄρα καπηλικῶς, ἦτοι οἱ Ἀπο-
κρισιάρριοι αὐτοὶ ἐκόντες, ἢ γὰρ οἱ τὸν Ἀθανάσιον Κώδικα διακιβ-
δηλοῦσαντες, ὥπερ ἐχρήσαντο, τῶν Ἀθανασίως ῥημάτων παρῆλ-
θον ἐκείνα: „αἰ ἐστὶν ἐν ταῖς χερσὶ τῶ πέμψαντος Πατρὸς,,
ἢ ἔτω σωάψωσιν ἀμέσως, „ἐκπόρομα εἶναι Πατρὸς, καὶ Υἱῶ
τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' Ζ'.

Ἐν τῷ Βιβλίῳ τῷ περὶ τῶ πάθους τῆς εἰκότος τῶ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κεφαλ: Δ'. ἐν Β'. Τόμῳ τῶν Ἀθανασίως Συγγραμ-
μάτων Σελ: 636. „ὁ μεθερμυλῶσας ἔχει τοιάδε: ἐν Πνεῦμα
„Ἅγιον, τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύομενον, δι' ὃ ἀληθῶς πισθόμεν σω-
„τηρίας τυχεῖν,, Καθάπερ ἔν ἐνθένδε ταῦτα προβάλλεται καὶ
ΙΟΔΟΚΟΣ ὁ Κόκκιος ἐν τῷ Θεσαυρῷ τῆς Καθολικῆς αὐτῶ ἀλη-
θείας, ὑπὲρ τῆς Ἐκπορεύσεως τῶ Ἁγίως Πνεύματος καὶ ἐκ τῶ
Υἱῶ.

Ἀλλ'

(31) Κεῖται δ' ὁ ὅρος καὶ τοῖς Λαῶσι Συνοδικ: Τόμ: ΙΑ'. 460. Ἐκδ: Παρισ: Καὶ ἐν
τῷ Π'. Τόμ: τῆς Ἐκτίστην Ἐκδόσ: Σελ: 1232. ἐνθα καὶ ἡ Γερμανὸς πρόσκειται
τῶ Πατριάρχῳ, καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Συνόδῳ Ἀπόκρισις. Τὰ δὲ τοῖ Πρακτικὰ
ταῦτα ἐμφέρεται καὶ τοῖς Συνοδικοῖς Ἀρθεῖν, Τόμ: Ζ'. Σελ: 214. Ἀλλ' ὁ ὅρος
ἐν τέτοις ἐκ ἐμφέρεται.

(32) Καὶ ἡ παρ' ἡμῖν δὲ (Φησὶ Θεοφ: ὁ Νοβογροδ. ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐκπορ: αὐτῶ Συγ-
γράμ: Σελ: 235. τῆς ἐν Γότθῃ Ἐκδόσ:) Κομμελιανὸς Κώδῃξ, ἐν Τόμ: Α'. Σελ:
395. τὰ αὐτὰ παρέχεται ἀναγινώσκων, Ἑλλῶσι τε καὶ Λατινίσιν προτιθέμενα.

Ἄλλ' ἐπ' ἑδτετέρεσ τῶν Ἑλλωικῶν Ἐξεμπλαρίων, ἔχ' ὅπως περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ, ἀλλ' ἑδὲ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως ἀπλῶς μνεία γίνεται. (33).

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α Ὑ.

Καὶ ἅπασαι δὲ αἱ Λατινικαὶ Ἑρμωεῖαι τῆς ἈΘΑΝΑΣΙΑΚΟῦ Συμβόλου ἔχουσιν ἕτως; „ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ πεποιημένον, ἑδὲ δεδημιουργημένον, ἕτε γεγεννημένον, ἀλλ' ἐκπορεύτόν,“. Καντεῦθεν ὡσαύτως ἅπαντα ἔχ' παῖδες Λατίνων, ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῶν δόξης ταῦτα προτείνουσιν ὡς μεταξὺ καὶ ὁ κατὰ τὴν ΙΒ'. τῶν ἀπὸ Χριστοῦ Ἐκατονταετηρίδων ἀκμάσας ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ, ἐν Διαρέσει ΙΑ'. τῆς Α'. Βιβλίας τῶν αὐτῶν Ἀποφάνσεων.

Ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐκ τῶν Μεταγενεσέρων παρεφθάρθαι Λατίνων ἐστὶ κατάδηλον. Ἄπασαι γὰρ αἱ Ἑλλωικαὶ Ἐκδόσεις τῆς τοιῆδε Συμβόλου, αἱ ὑπὸ τῶν Λατίνων αὐτῶν δημοσιωθεῖσαι, τῆς προσηύκτης, „τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ, ἀμοιρῶσιν, ὡς ἰδεῖν ἐστὶν ἐπὶ τῆς Παρισιακῆς Ἐκδόσεως τῶν Ἀθαν.: Συγγραμ.: τῆς ἐν Ἑτα 1627. Τόμ: Β'. Σελ.: 32. (34). Καὶ ἐκ τῆς Εἰσελθεργικῆς, Ἑτα 1600. Σελ.: 38. Τόμ: Β'. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν Ἑλλωικῶν Κωδίκων μαρτυρεῖ ΜΑΡΚΟΣ ἈΝΤΩΝΙΟΣ ὁ Δε Δόμινις, ἐν τῷ Ζ'. Βιβλ.: τῷ περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Πολιτείας. Κεφ.: Γ'. Ἀριθμ.: ρηδ. „τῆς γὰρ κατ' Ἀθανάσιον Συμβόλου (Φησὶν) ὅποσα Ἑλλωικὰ τεθέσθαι, Ἐξεμπλάρια, ἑδὲν ἔχει „ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ,“ ἀλλὰ τὸ „ἐκ Πατρὸς μόνον,“. Ἐν μόνῃ τέως τῇ τελευταίᾳ Παρισιακῇ τῶν Σωδικῶν Ἐκδόσει, Τόμ: Α'. κατ' ἀρχὰς ἐμπαρεσκήχθη καὶ τῷ Ἑλλωικῷ τῆς Συμβόλου ὕφαι, τὸ τῆς προσηύκτης. Οἱ γεμῶν ἐκδεδωκότες, ἔχ' τοῖς Ἑλλωικοῖς ἐν τέτῳ παρακολυθεῖν ἔγνωσαν δὲν Χειρογράφοις, ἑδὲ ταῖς ἄλλαις Ἐκδόσεσιν ἀλλ' ἐκ τῆς Λατινικῆς Ἑρμωείας ἕτω πως αὐτὸ ἠξίωσαν ἐπιδιορθώσασθαι δῆθεν, ὡς ἄρα ἄλλως τὸ Ἑλλωικὸν ὕφος ἀκρωτηριασθὲν ὀνειροπολήσαντες. Ἐπειτα, καὶ μάρτυς ἡμῖν Λατίνος ἀνὴρ, ΙΑΚΩΒΟΣ ὁ Δε-Βιτρίσκο, Ἐπίσκοπος Ἀκονιώσιος κατὰ Συρίαν χρηματίσας ὅς ἀριδῆλως ἐπιμαρτυρεῖ, αὐτὰς τὰς Λατίνους ἐν τῷ Ἀθανασίᾳ Συμβόλῳ προσεδεικέναι, τὸ

(33) Σησημείωται δὲ, ὅτι καὶ Βαρόνιος ἐν τοῖς χρονικοῖς Ἑτ.: 787. τὴν περὶ τῆς πάθους τῆς Εἰκόνας, ἐκ τῆς Ἀθανασίᾳ τῆς Βιβλιοθηκαρῆς μεταφράσεως ἐκδεδωκὼς Ἱστορίαν, ἑδὲν προσέθετο περὶ Ἐκπορεύσεως. Καὶ ἑδ' ὁ Βίνιος δὲ, ἐν τῇ Γ'. τῶν Σωδικῶν τῶν ἐν Ἑτ.: 1618. τυπωθ.: ἑδ' ὁ Λαβῆος ὁ ἐπανατυπώσας. Οὐδ' ὁ Μοντεφελκόνιος ἀλλ' ἐν τῇ Προσηύκτης ἕτος τῇ πρὸ τῶν Ἀθανασ. ἐν τῷ Β'. Τόμ: Σελ.: 343: ἑδὲν τοῖστον, ἐν δυσὶν οἷς ἐν χειρὶν ἔχεν Ἑλλωικοῖς Ἐξεμπλαρίοις ἐμφερεῖται ὁμολογεῖ ὁ δὲ Βελλαρμίνος (ἐν τῷ Α'. Τόμ: τῶν αὐτῶν Ἀντιθέσ:) καὶ αὐτὸ τὸ περὶ τῆς Εἰκόνας Ἱστορημα, ἐν ἀμφιβολοῖς τίθησιν, ἐπὶ Ἀθανασίᾳ τῶν ὄντι γνήσιον ἐστίν. Ἐνθεντοί καὶ ὁ Νοβογορόδιος Θεοφάνης, πρὸς καὶ ἄλλοις τισὶ, καὶ τέτοις Λατίνοις, ὡς ἀντικρὺς μυθᾶριον τὴν φερομένην Ἱστορίαν ἀποκηρύττει. (ἐν τῷ περὶ τῆς τῆς Πυθ.: Ἐκπορ.: αὐτῆς Συγγράμ.: Κεφ.: ΙΔ'. §. 208.)

(34) Ἐπὶ ταύτης Φησὶ τῆς Ἐκδόσεως, τῆς μὲν Ἑλλωικῆς ὕφους ἢ προσηύκτης ἄπεσιν, ἐν τῇ Λατινικῇ δ' ὅμως μεθερμωύσας παρεισενήνεται: a Patre et Filio.

τὸ Πνεῦμα „καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἐκπορεύεσθαι ἔτω γὰρ αὐτὸς ἐν τῇ τῶν Ἱεροσολύμων αὐτῆς Ἱστορίας, ἐν Κεφ: ΟΔ'. Τόμ: Α'. τῆς Ἀνατολικῆς Ἱστορίας, τῆς ἐν Ἀννωνίᾳ τύποις προκυνψάσης, Ἔτα 1611. Σελ: 1090., διαλεγόμενος περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνδύμ: Ἐκπορεύς: ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς: „Πολλὰ (Φησὶν) ἐξ ἀρχῆς μὴ τρανῶς ὄντα ἐκπεφασμένα, ὑπὸ τῶν εἰσέπειτα Ἀγίων, πρὸς ἀνατροπὴν οἰασθὲν πλάνης, ὕψερρον διώρισαι καὶ διατετράνωται. Τέττε χάριν, ἐνθα οἱ „Γραικοὶ ἔχουσιν ἐπὶ τῆς Συμβόλης: καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, „τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, „τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύόμενον,“ οἱ „Λατῖνοι λέγουσι τρανώτερον: „τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύόμενον,“ Ὡσαύτως, ἐνθα οἱ Γραικοὶ φασί: τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον „ἐκ τῆς Πατρὸς,“ ὃ πεποιημένον, ἔτε δεδημιουργημένον, ἔτε γεγεννημένον, „ἀλλ' ἐκπορεύτόν,“ οἱ Λατῖνοι προσέθηκαν: „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον „ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἔδεν μέντοι προσέθηκαν, ἔτω προθέντες, ἔτ' ἀλλοτρίως, ἔθ' ὑπεναντίως ἔχον. Μαρτυρίας ἐν λαμπροτέρας ταύτης ἐκ ἀντις δεήσοιτο. Ὁ γὰρ ἀνὴρ ἔτος, ὃ παρὰ Λατίνοις ὦν ἀξιοπιστότατος, ὃ ἔγγυσα γεγονώς τῶν χρόνων, καθ' ὅς πάντα χεδὸν Λατῖνοι παρεβιάσαντο τὰ τῶν παλαιῶν Συγγραμματα (ἦν γὰρ ἔτος ἀκμάζων κατὰ τὴν 16. Ἐκατονταετηρικῶν περίοδον.) Αὐτὸς ἔτος ἐκὼν ὁμολογεῖ περὶ τῶν οἰκείων, ὅτι τὴν τῆς Πνδύματός Ἐκπόρευσιν καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐν τῇ τῆς Ἀγ: Ἀθανάσιος Συμβόλῃ αὐτοὶ παρασήγαγον. (35) Καντεῦθεν ἄρα πρόδηλον αὐτῶν, ὅ,τι καὶ περὶ τῶν παλαιῶν Λατινικῶν Κωδίκων ἠγητέον ἐστίν, ὅς ἡμῖν ἐπὶ τῷ Λατίνων παῖδες ἀντιπροφέρουσι. Καν γὰρ καὶ τῆς Ἰακώβου τέττε Δε-Βιτρίακο, ὥσιν αὐτοὶ παλαιότεροι, ἀλλ' ἐπίσης παρεφθάρθαι καὶ τέττε, ἐξ ἰδίας ἐκείνου σιωμομολογήσεως, ἐστὶ προδηλότατον.

Διαβολὴ δὲ, μᾶλλον δὲ ψεῦδος ἐστὶν ἀναιδέσατον, ὅ,τις (36) τῶν Ἱησιτῶν ἀπεχρέμψατο γράψας, ἀναπολογήτως μῆναι τῆς Γραικῆς ἐν τῇ κατὰ Φλωρεντίαν Σωόδῳ, ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς κατὰ Ἀθανάσιον Συμβόλης ῥήσεως, καθ' ἣν τὸ Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶς ἐκπορεύόμενον λέγεται, μηδὲν ἔχοντας ὅ,τι καὶ ἀποκρίνασθαι τοσούτον ἐπιπόντως καὶ μόνον: ὅτι „ἄρα μεθύων ἦν Ἀθανάσιος „ὁ Θεωπέσιος, ἐν ᾧ ταῦτ' ἔγραφεν,“ Οὐδὲν γὰρ τῷ ὄντι τοιούτον ἐν τοῖς Πρακτικοῖς ἐμφέρεται τῆς Σωόδου, τοῖς καὶ Ἑλλωισὶ καὶ Λα-

(35) Οὐ μόνον Λατινισὶ ἐν τοῖς Λατινικοῖς αὐτῶν Κώδιξιν, ἀλλὰ καὶ Ἑλλωισὶ ἐν τοῖς Ἑλλωικοῖς, αὐτῶν εἰσωδήσαντες. Καὶ γὰρ, καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἄνδρες, ὧν ὁ μυκτὴς Κριτικῆς δριμύτητος ἐκ ἡμείρησε (Βέσσιος ἐν τῇ περὶ τῶν Τριῶν Συμβόλων αὐτῆς Λόγῳ, Σελ: 51. Καὶ Γενδλίγγιος, ἐν ταῖς παρατηρήσεσιν αὐτῆς, ταῖς ἐν Νοριμβέργῃ τυπωθείσαις, Ἔτα 1681. Σελ: 83.) καὶ τοὶ ἄλλως καὶ ἡμῖν ἀντιδογματίζοντες, εὐλικρινῶς ὁμολόγησαν, ὅτι ἐπὶ τῇ κατὰ Ἀθανάσιον ἐκείνου Συμβόλῃ, ἢ τῶν Φωνῶν, (καὶ ἀπὸ τῆς Υἱᾶς,) προδήκη, ἐν τοῖς Ἑλλωικοῖς Χειρογράφοις, ὑπὸ Λατίνων σαφῶς ἐγκεκέντρειται. Ἀλλὰ περὶ τέττε πλείονα, ὃ τῆς Νοβογροδίας Θεοφάνους τὸ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Σύγγραμμα ἐκδεδικώς ἐκ Γότ-9η, Ἔτ' 1772. ἐν §. 209. Σημειώσαι (1.)

(36) Κιχώσιος ὁ αὐτὸς ἐστὶν ἐν τῇ Βήματι αὐτῆς τῷ ἐηθέντι, Σελ: 321.

Τόμ: Α'.

Λατινισὶ ἐκδοθεῖσιν ὑπὸ Ὀρατίου Ἰεσινιανῶ, τῷ τὰς ἐν Φλωρεντίας συγκροτηθείσας τότε Διαλέξεις ἀπάσας ὁλοχερῶς τε καὶ ἀνελιπῶς ἰσορήσαντος. Τῷ δέ τοι δραπετῇ, ὃν (ὁ Ἰησὺς) προβάλλεται, τῷ ὑπὸ τῷ Γενναδίου ὀνόματι λαθεῖν βεληθέντι, τίνα δὴ ποτε πίσιν ἔχεν χρεών;

Εὐσαΐης δ' ἐν: (37.) ὅτι κατὰ τὴν ἐν Τολήτῳ Δ'. Σωόδον, "Ετα 633. τὸ αὐτὸ Σύμβολον μετὰ τῶν αὐτῶν μορίων, ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἀνακηρυχθὲν φέρεται. Ἀλλὰ γὰρ ἔδὲ μνεία τις τὸ παράπαν τῷ κατὰ Ἀθανάσιον Συμβόλῳ, ἐπὶ τῆς Σωόδου ἐγένετο ἐκείνης, πολλὰ γε καὶ δεῖ τῷ ἀνακηρυχθῆναι. Κεῖται μὲν γὰρ αὐτόσε, ἐν τῷ Ε'. τῶν Σωοδικ: Τόμ: σήλῃ 1703. τάδε: ὅτι τὸ "Αγ: „Πνεῦμα ἔτε ποιηθὲν, ἔτε γεννηθὲν, ἀλλ' ἐκπορεύθην ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ὁμολογῶμεν,; ταῦτα δὲ πῶς ἂν εἴποις αὐτόχρημα τὰ ἐκ τῷ Συμβόλῳ τῷ Ἀθανασίῳ εἶναι εἰπόντος: τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῷ Πατρὸς, (ἢ κατὰ Λατίνους ἐκ τῷ Πατρὸς καὶ ἐκ τῷ Υἱῶ.) „ἐπεποιημένον, ἔτε δεδημιουργημένον, ἔτε γεγεννημένον, ἀλλ' ἐκπορεύτῳ,; ἢ ἡ γὰρ ἔδὲν μᾶλλον τέτοις τὰ ἐκ τῆς Δ'. ἐπενεχθέντα ταῦτα εἶναι, ἢ τὰ ἐπὶ τῆς ἐν Τολήτῳ Σ'. αὐτὴς ἐκείνα, ἐν Τόμ: Ε'. τῶν Σωοδικ: σήλῃ: 1741 „Ὁμολογῶμεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἔτε γεννητὸν, ἔτε δεδημιουργητὸν, ἀλλ' ἐκ τῷ Πατρὸς καὶ τῷ Υἱῶ ἐκπορεύτῳ, ἀμφοτέρων Πνεῦμα ὑπάρχον, καὶ διὰ τῷτο „ἔσιωδῶς ἐν εἰσὶν, ὅτι καὶ ἐν ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύεται,; Η' γὰρ, ἐκείνα τὰ ἐκ τῆς ΙΑ'. τῶν ἐν Τολήτῳ Σωόδων, ἐν τῷ Σ'. Τόμῳ τῶν Σωοδικ: σήλῃ: 541. „Πιστεύομεν εἶναι Θεὸν μίαν καὶ τῆς αὐτῆς „ἔσας (τὸ "Αγ: Πνεῦμα δηλονότι) μίαν ὡσαύτως φύσεως, ἐμὴν „γεννητὸν, ἢ δεδημιουργητὸν, ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύτῳ, ἀμφοτέρων Πνεῦμα ὄν,; ἔδὲν γὰρ ἦτον ἐν τέτοις, ἢ ἐν τοῖς ἐκ τῆς Δ'. Τολητανῆς Σωόδου ἐκείνοις ῥήμασι τὸ "Αγ: Πνεῦμα ὁμολογεῖται, ἔτε ποιητὸν, ἔτε γεννητὸν, ἐκ δὲ τῷ Πατρὸς καὶ τῷ Υἱῶ ἐκπορεύτῳ,; Ἀλλὰ γὰρ δεδόσθω δὴ τέως καὶ τῷ Ἀθανασίῳ Συμβόλῳ, τὰ ὑπὸ τῆς ἐν Τολήτῳ Δ'. ἐπενεχθέντα εἰληφθῆναι τι δ' εἰ καὶ τὰ τῆς Σωόδου αὐτὰ ἀπαντήσεται, ἔδὲν ἡκιστα παρανενοθεῖσθαι; Ἀλλὰ τῷτο ἐν τῇ περὶ τῶν παραφθορῶν Πραγματεία, τῶν ἐν τοῖς Λατίνων συγγραμμάσιν ἐρραδικημένων, αὐτοὶ ἀποδείξομεν. (38).

ΠΑ-

(37) Ἐκ τῷ αὐτῷ Κιχάδῳ, ἐν Ἀποκρισ: κατὰ Εὐσεβίου Πιμένε, Σελ: 142.

(38) Καὶ ταῦτα μὲν Ζοιρνικάδῳ: ὁ δὲ Νοβογορόδιος Θεοφάνης ἐπιμελῶς τέτε τοῖς ἔχουσιν βαίνων, ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Συγγραμ: τῷ ἐν Γότθῳ ἐκδομένῳ προσημιεληθείς, καὶ ἄλλας ἐτι ἐκ τῶν Ἀθανασίῳ ἐνταῦθα παρενέθετο ῥήσεις, ὑπὸ Θεοφάνῳ τῷ Ἀκυνάτῳ, καὶ ἑτέρων Λατίνων δολιχάτατα ἐραδικηθείσας, καὶ τὰς μὲν, προδήκας τε καὶ ἀλλοιώσεις ἐπιδιαφραθείσας, τὰς δὲ, καὶ πάντῃ ὑποβολιμαίας ὑποτεθείσας, καὶ μὴδὲ τιῷ ἀρχὴν ὅλως ἐν τοῖς τῷ Θεοφάνῳ Πατρὸς σωζομένοις ἐμφερομέναις Συγγραμμάσιν. Εὐροῖς δ' ἂν αὐτὰς ἐν τῷ εἰρημ: Βιβλ: Κεφαλ: ΙΔ'. §. 210. καὶ 211 καὶ 213. καὶ 214. Ἀπὸ Σελ: 240 — 347. Ἐφ' αἷς καὶ Σημειώσεις ὑπὸ τῷ ἐπιμεληθέντος τῷ Ἐκδοσὶν λόγῳ ὀξείας.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Θ.

ΔΙΔΥΜΟΣ ὁ Ἀλεξανδρὸς ἐν Βιβλ: Β'. περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος, ὡς κεῖται ἐν 5. Τόμ: τῶν Ἱερωνύμου Συγγραμ: „Ενθεντοι καὶ τοῖς ἐφεξῆς περὶ τῆς Πνεύματος τῆς ἀληθείας, ὁ παρὰ τῆς Πατρὸς πεμφθεὶς, καὶ εἰς παράκλητος ὁ Σωτὴρ, ὅς ἐστιν ἡ ἀλήθεια, φησὶν: ὁ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῆς τέττις ἐν ἑαυτῇ ἐμῇ, ὅς ἐστιν ἡ ἐμῇ καὶ τῆς τῆς Πατρὸς βελῆς ὅτι ἀχώρισον ἐστὶ τῆς ἐμῆς, καὶ τῆς τῆς Πατρὸς Θελήσεως. ὁ γὰρ ἀφ' ἑαυτῆς ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς ὑπάρχει, καὶ ἐξ ἐμῆς. Αὐτὸ γὰρ τῆτο, ὅτι ὑφίσταται καὶ λαλεῖ, ἐκ τῆς Πατρὸς, καὶ ἐξ ἐμῆς, αὐτῷ ἐστὶν ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λαλῶ τέττις ἐμπνέω ἅπερ λαλεῖ. Πνεῦμα γὰρ τῆς ἀληθείας ἐστὶν. Οὕτως ἐν ἑαυτῇ ἡ τῶν Ἱερωνύμου Συγγραμμάτων Παρισιακὴ Ἐκδοσις, ἢ ἐν Ἑτα 1602. καὶ ἢ ἐν Βασιλείᾳ, Ἑτ: 1526. καὶ Ἑτα 1537. καὶ Ἑτ: 1565. Καὶ ἢ ἐν Παρισ: Ἑτ: 1534. Καὶ ἢ κατὰ Ἀντβεργίαν Ἑτα 1579. Καὶ ἢ ἐν Κολωνίᾳ Ἑτ: 1616. καὶ ἄλλαι. Ἐπὶ τέτοις δὲ, καὶ κατὰ τὴν IB. τῶν Ἐκατονταετηρίδων, ἔτω ταῦτα ΓΡΑΤΙΑΝΟΣ ἀναφέρει ἐν τῷ αὐτῷ Διατάγματι τῷ περὶ τῆς Καθιερώσεως, ἐν Διαιρ: Ε'. Καὶ ἸΒΩΝ δὲ ὁ Καρνοτιώσιος, ἐν Ομιλ: τῇ εἰς τὴν ἡμέραν τῆς Ἀγ: Πεντηκοστῆς, ἐν Τόμ: Δ'. τῆς τῶν Πατέρων Ἐκκλησιας. Βιβλιοθ: τῶν ὑπὸ Φραγκίσκου Κομπεφισίς ἐν Παρισίοις ἐκδοθέντων, Σελ: 556. Καὶ μεταξὺ δὲ τῶν Συγγραφέων τῶν περὶ τῶν Θεῶν Ἀκολουθιῶν ἔς ἐξέδοτο Ἰτφόρπιος ἐν Παρισί: Ἑτα 1624, 574: 833.

Ἀλλ' ὡς κακοπίσω ταῦτα προσήνεται καὶ παρέφθαρται! ἐν γὰρ τοῖς τῆς Διδύμου περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύμ: δυσὶ Βιβλίοις, τοῖς ἀνὰ μέρος ἐν Παρισ: ἐκδομένοις Ἑτα 1500. („Τιτλογραφῆται δὲ τὸ Βιβλίον, Ἀνδρᾶν ἐπισήμων Πονημάτων τῆς Θεᾶς Ἀθανασίης κατὰ Ἀρείς τῆς Αἰρεσιάρχης περὶ τῆς Ὁμοσίης, κατ' ἐνώπιον Πρόβου Δικαστῆς Ἐθνικῆς Διενεξίς ἀκριβολογώταται τῆς Θεᾶς Διδύμου Διάλεξις, περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος: καὶ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως αὐτῆς καὶ ἰσότητος, ὑπὸ τῆς Ἀγίης Ἱερωνύμου μεθερμολογῆσα. Ἀύρηλίου Κασσιωδώρας κτ: Ἐθεασάμην δὲ τὴν βίβλον ἀρχαιοτάτῃ ἔσαν, καὶ ταῖς Δημοσίαις ἐναποκειμένῃ Βιβλιοθήκῃς, τῆς τε ἐν Ὁξωρίῳ, καὶ τῆς ἐν Κανταβριγίᾳ Ἀκαδημίας ἐν Ἀγγλίᾳ.) ἔτω πάρεστιν ἀναγινώσκων. τὰ προεπενεχθέντα τῆς Διδύμου ῥήματα, κατ' ἐκείνῃ τῇ Ἐκδοσὶ ἐν Γράμματι Δ'. Σελ: 2. „Τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς Ἐκπορεύόμενον, καὶ παράκλητος ὃν περὶ ὁ Σωτὴρ φησὶν: ὁ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῆς τέττις, ἐν ἑαυτῇ ἐμῇ, ὅς ἐστι τῆς ἐμῆς καὶ τῆς τῆς Πατρὸς βελῆς ἀχώρισον γὰρ ἐστὶ τῆς ἐμῆς καὶ τῆς τῆς Πατρὸς Θελήσεως. Αὐτὸ γὰρ τῆτο ὅτι ὑφίσταται καὶ λαλεῖ, ἐγὼ λαλῶ τέττις ἐμπνέω ἅπερ λαλεῖ. Πνεῦμα γὰρ τῆς ἀληθείας ἐστὶν.

Μάλιστα δὲ καὶ κατὰ τὴν Θ. τῶν ἀπὸ Χριστῆ Ἐκατονταετηρίδων, ΡΑΤΡΑΜΝΟΣ Μοναχὸς Κορνηλιώσιος, ἐν Βιβλ: Β'. περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν, Κεφ: Ε'. ἐν Τόμ: Β'. τῆς Σταχυολογίας τῶν Παλαιῶν

Συγγραφέων, τῷ ὑπὸ Λεκᾶ Δαχερίε ἐν Παρίσι: Ἔτη 1657. ἐκδοθέντι, Σελ: 57. (Τὰ δὲ Βιβλία ταῦτα τὰ τῆς Ῥατράμνῃς Χειρογραφα, ὡς ἐν τῷ αὐτόθι Προλόγῳ ἀναγινώσκεται· οἷς περ δηλονότι ἐχρήσατο ὁ τῆς Ἐκδόσεως ἐπιμεληθεὶς ἐπ' αὐτῆς δὴ, καὶ ὑπ' αὐτῆς δὲ τυχὸν κεχάρακτο τῆς Συγγράψαντος.) τὰ αὐτὰ ἔτω προτίθησι ῥήματα. „Ἐν τοῖς ἐφεξῆς, περὶ τῆς Πνδύματος τῆς ἀληθείας, ὁ παρὰ τῆς Πατρὸς πεμφθεὶς, καὶ εἰς παράκλητος, ὁ Σωτὴρ Φησὶν: ὁ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῆς τρεῖςιν ἀνδρῶν ἐμῶν, καὶ ἀνδρῶν τῆς τῆς Πατρὸς βελήης· ὅτι ἀχώρισον τῆς ἐμῆς, καὶ τῆς τῆς Πατρὸς ἐστὶ Θελήσεως. Αὐτὸ γὰρ τῆτο, ὅτι ὑφίσταται καὶ λαλεῖ, ἐγὼ ἢ ἀλήθεια λαλῶ· τρεῖςιν ἐμπνέω ἅπερ λαλεῖ· Πνεῦμα γὰρ τῆς ἀληθείας ἐστίν,·. Αὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ πάλιν τὰ Διδύμῃς ὁ Ῥάτραμνος ἐπανακυκλῶν, ὡς ἂν ἔκαστα ὑπὲρ τῆς τῆς Πνδύματος καὶ ἐκ τῆς Τίς Ἐκπορεύσεως ἰχύνοντα ἀναδείξειεν, ἔτω καὶ αὐτοῖς ἀπαραποιήτως ἐπάγει· ὅπερ ἐκ ἂν ἐποίησεν, (εἰ Διδύμῃς τῷ ὄντι ἦν ἐκείνα:), „ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς ὑπάρχει καὶ ἐξ ἐμῆς καὶ αὐτὸ ὅτι ὑφίσταται καὶ λαλεῖ, ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐξ ἐμῆς αὐτῷ ἐστίν,·) ὁ ἀπὸ τῶν λοιπῶν τῆς Διδύμῃς ῥημάτων τὴν τῆς Πνδύματος Ἐκπορεύσιν καὶ ἐκ τῆς Τίς ἀγωνιζόμενος ἀπογλύψασθαι. Οὕτω καὶ γὰρ πρόεισι: „Σαφῶς τοίνυν ὁ Διδάσκαλος ἔτος ἡμᾶς διδάσκει, ὅτι τὸ „Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Τίς· ὅτε γὰρ λέγει: „ὁ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῆς,·, δείκνυσιν αὐτὸ μὴ ἐξ ἑαυτῆς εἶναι. Διὸ τὸ ῥηθὲν διαλυκαίνων: τρεῖςιν „ἀνδρῶν ἐμῶν, καὶ ἀνδρῶν τῆς ἐμῆς καὶ τῆς τῆς Πατρὸς βελήης,·: δείκνυσιν ἐκ τίνος ἐστίν ὁ μὴ λαλῶν ἀφ' ἑαυτῆς· ἐκ τῆς Πατρὸς δηλ: καὶ ἐκ τῆς Τίς, ὡν ἀνδρῶν, καὶ ὡν χωρὶς τῆς Θελήσεως ὁ λαλεῖ. Εἰτα λέγων: αὐτὸ γὰρ δὴ τῆτο ὅτι „ὑφίσταται „(39) καὶ λαλεῖ, ἐγὼ ἢ ἀλήθεια λαλῶ,·: δείκνυσιν τὴν τῆς Πνδύματος ὑπόστασιν εἶναι ἐκ τῆς Τίς. Καὶ ἔπερ, „ὅτε λαλεῖ τὸ „Πνεῦμα, λαλεῖ ἢ ἀλήθεια,·, τρεῖςιν ὁ Τίς: δείκνυσιν ὡς ὅ,τι „λαλεῖ, καὶ ὅ,τι ὑφίσταται τὸ Πνεῦμα, εἰληφεν ἐκ τῆς Τίς. Ἐνεπιμένων δ' ἐν αὐτῷ τῆτω, ὡσανεὶ σαφέστερον τὸ εἰρημένον ποιῶμενος: τρεῖςιν, „ἐμπνέω ἅπερ λαλεῖ,·: πῶς ἐμπνέει; εὐδηλον „ὅτι, ἐπειδὴ ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύεται. Καὶ ἐπισωάπτει δέ: ἐπὶ τὸ „Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ἐστίν,· ὅπερ ἐστὶ λέγειν: τὸ Πνεῦμα τῆς Τίς „ἐστὶ. Διὸ ὡν ἀπάντων ἀποδείκνυται, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐστὶ τῆς Τίς, „καὶ ὅτι ἐμπνέται ὑπὸ τῆς Τίς· τρεῖςιν ἐκπορεύεται ἐξ αὐτῆς καὶ „ὡς

(39) Μηδὲν παρεχέτω πράγματα τὸ: „ὑφίσταται,· (subsistit.) ὥπερ ἴσως ἐρμηνεύων ἐχρήσατο Ἰερώνυμος, ἀντὶ τῆς „ὑπεσι, πάρεσι, μένει, ὡς ἔχει τυχὸν Ἑλλήωσι τὸ Διδύμῃς Πρωτότυπον. Οὕτω γὰρ καὶ ἱερῶν εὐχαῖς ἱκετεύειν εἰώθαμεν, ἵνα τὸ πανταχῶς παρὸν Πνεῦμα, καὶ ἡμῖν παρέη, ἐγκαινιστοῖ τε ταῖς ψυχαῖς, μὴδ' ἀφ' ἡμῶν ἀνταναιροῖτο· ἵν' ἡμῖν ἐνσκηνῇ ἀχώρισως διὰ παντὸς φωτίζῃ κατὰ ταυγάρον ἡμῶν τὴν διάνοιαν. Ἀμέλει τοι καὶ τὸ Λατινικὸν ῥῆμα subsisto, εἰς τέρως παραλαμβάνεται, ὁ μόνον ἀντὶ τῆς Existentiam ἢ Subsistentiam εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ τῆς gradum, seu cursum sistere, καὶ remanere, commorari· ὡς καὶ τὸ „ὑφίσταται,· αὐτὸ παρ' Ἑλλήωσι. Subsistendum atque expectandum fuit. Cicero pro Milone. Καὶ Virgil: II. Aeneid: 22. 243. In limine portæ . . . substitit.

„ὡς ὅτι λαλεῖ τὸ Πνεῦμα, καὶ ὑφίσταται τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῆς Τίξ
„λαμβάνει ἕχ ὡς ἑλαττον ὄν, ἀλλ' ὡς ὁμοσίον, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐκ-
„πορεύομενον, ὅπως ἐν τῷδε τῷ χωρίῳ παρέφθαραν οἱ Λατῖνοι,
τὰ μὲν ἐμπαρεσάγοντες, τὰ δὲ μεταποιήσαντες, παντιπῶς πρόδη-
λον. Ἐνθα ἕχ ἐνὸς μόνου ῥήματος, καὶ „ἐκ τῆς Τίξ, „τῇ παρεν-
θέσει ἠρκέσθησαν, ἀλλὰ καὶ λόγον ὅλον προθεῖναι εἰδὲν ἠδέσθη-
σαν. (40).

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' Ι.

Ἐπὶ τῇ προτεθέντῳ χωρίῳ, κατὰ τὰς προσημειωθείσας τῶν
Ἱερωνύμου Συγγραμμάτων Ἐκδόσεις καὶ κατὰ Γρατιανόν τε καὶ
Ἰβωνα, ὡδέπως ὁ ΔΙΔΥΜΟΣ λέγων ἀναγινώσκεται. „Τὸ γὰρ λαλεῖν
„μὲν τὸν Πατέρα, ἀκῆεν δὲ τὸν Υἱὸν ἢ ἀνάπαλιν, τὸ τῆς Τίξ
„λαλῆντος ἀκῆεν τὸν Πατέρα, τῆς αὐτῆς ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ
„Φύσεώς τε καὶ νόσεως δήλωσις ἐστὶ. Καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ Ἅγιον,
„ὅπερ ἐστὶ Πνεῦμα ἀληθείας, καὶ Πνεῦμα σοφίας, εἰ διώται, τῆς
„Τίξ λαλῆντος, ἀκῆεν ἅπερ ἀγνοεῖ. Ἀυτὸ γὰρ ἐστὶ τὸ ἐκ τῆς Τίξ
„προφερόμενον τρεῖσι τὸ ἐκ τῆς ἀληθείας προϊόν. Παράκλητος
„προβλύζων ἐκ Παρακλήτῃ Θεὸς ἐκ Θεῶ. Πνεῦμα ἀληθείας ἐκπο-
„ρεύτον. Τελότατον δὲ, ἵνα μή τις τῆς τῆς Πατρὸς αὐτὸ καὶ τῆς Τίξ
„διασέλλοι θελήσεώς τε καὶ κοινωνίας, γέγραπται: εἰ γὰρ ἀφ' ἑαυ-
„τῆς λαλήσει, ἀλλ' ὡς ἂν ἀκῆση λαλήσει. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα διέφθαρ-
ται κακουργότατα: ἔτω γὰρ αὐτῇς ἡ προμνημονυθεῖσα Παρισια-
κή Ἐκδοσις τῶν εἰρημένων τῆς Διδύμου Βιβλίων, Ἔτ: 1500. ἀναγι-
νώσκων παρέχεται: „τὸ ἄρα λαλεῖν μὲν τὸν Πατέρα, ἀκῆεν δὲ
„τὸν Υἱὸν ἢ ἀνάπαλιν, τῆς Τίξ λαλῆντος, τὸν Πατέρα ἀκῆεν,
„τῆς αὐτῆς ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ φύσεώς τε καὶ νόσεως δήλωσις ἐστὶ.
„τὸ δὲ Πνεῦμα, ὃ Πνεῦμα ἐστὶν ἀληθείας, καὶ Πνεῦμα σοφίας,
„εἰ διώται, τῆς Τίξ λαλῆντος, ἀκῆεν ἅπερ ἀγνοεῖ. Ἀυτὸ γὰρ ἐστὶ
„τὸ ἐκ τῆς Τίξ προφερόμενον: τελότατον δὲ, ἵνα μή τις τῆς τῆς
„Πατρὸς αὐτὸ καὶ τῆς Τίξ διασέλλοι θελήσεώς τε καὶ κοινωνίας,
„γέγραπται: εἰ γὰρ ἀφ' ἑαυτῆς λαλήσει, ἀλλ' ὡς ἂν ἀκῆση λαλήσει.
Τῶν δ' αὐτῶν ὡσαύτως καὶ ΡΑΤΡΑΜΝΟΣ μνημονοῦει: ἔτω καὶ
γὰρ ἐνθ: ἀνωτ: εἴρηται, Σελ: 48. „Τὸ ἄρα λαλεῖν μὲν τὸν Πα-
„τέρα, ἀκῆεν δὲ τὸν Υἱὸν ἢ ἀνάπαλιν, τῆς Τίξ λαλῆντος τὸν
„Πατέρα ἀκῆεν, τῆς ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ φύσεως τε καὶ νόσεως
„δήλωσις ἐστὶ. Καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ Ἅγιον. ὃ Πνεῦμα ἐστὶν ἀλη-
„θείας, καὶ Πνεῦμα σοφίας, εἰ διώται, τῆς Τίξ λαλῆντος, ἀκῆεν
„ἅπερ ἀγνοεῖ αὐτὸ γὰρ ἐστὶ τὸ ἐκ τῆς Τίξ προφερόμενον. Καὶ
τέτοις παύλαν ποιέμενος, τὰ λοιπὰ ὁ Ράτραμνος εἰ προσέθῃσι,
τὰ

(40) Καὶ Αἰνείας δὲ ὁ Παρισιακὸς Ἐπίσκοπος, ὁ τῷ Ράτραμνῳ σύγχρονος, ὁμοίως
ἦν ἀναγινώσκων, ἐν οἷς κατὰ Γραικῶν ἔγραψεν, ἐν τῷ Ζ'. Τόμ: τῆς ἐκδόσεως
Σταχυολογίας, Σελ: 13. Ἐν δὲ τῇ ἐκδότῃ Παρισ: Ἐκδόσεως Τόμ: Α'. Σελ: 113.
Τόμ: Α'.
Κ κ κ

τὰ κατὰ τὰς περιφερομένας κοινῇ τῶν Ἱερωνύμου Συγγραμμάτων Ἐκδόσεις, ὡς κατ' ἐπεξήγησιν τῆς τῆ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ, ἐπὶ τῆς αὐτῆς περιόδου ἐφεξῆς ἀμέσως παρεναισαγόμενα· ἐκ ἧν δὲ δήπερ ταῦτα παρέλιπεν, εἰ τοιαῦτά τινα ἢ τὰ ἐν τῷ Διδύμῳ Κώδικι ἐμφερόμενα· ὅποτε, ὡς πρὸ μικρῆς σεσημείωται, καὶ ὡς ἐστὶ παντὶ πρόδηλον, ἀπανταχόθεν ἔτος, ἐκ τῶν Διδύμων ῥημάτων, ὑπὲρ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆ Πνεύματος καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ, ἐκπορίσασθαι διὰ σπασθῆς ἀπάσης ἐστὶ τιθέμενος.

Πρόειπεν ἔν Ῥάτραμνος αὐτὸς, ἐκ τῶν τῆ αὐτῆς Διδύμων ῥημάτων, τὴν τῆ Πνεύματος πρόοδον ἐκ τῆ Υἱᾶ, πειρώμενος ἀπεξενεγκεῖν, καὶ Φάσκων· „τὸ μὲν τῆ Πατρὸς λαλῆντος ἀκχεῖν τὸν, „Υἱὸν, δέκνυσιν τὴν τῆ Υἱᾶ γέννησιν ἐκ τῆ Πατρὸς· ὡσαύτως δὲ „τὸ τῆ Υἱᾶ λαλῆντος τὸν Πατέρα ἀκχεῖν, ἐξαγγέλλει ὅτι ὁ Πατὴρ ἐγέννησε τὸν Υἱόν. Ἐπειδὴ δὲ μιᾶς εἰς καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως „ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός, καὶ τῆς αὐτῆς δήπερ βελήσεως εἰσὶν· ὥς τὸ λαλῆν τὸν Πατέρα πρὸς τὸν Υἱόν, ἢ τὸν Υἱὸν πρὸς τὸν Πατέρα, „μηδὲν εἶναι ἄλλ', ἢ τὸ εἰς μίαν θελήσεως συγκατάθεσιν ἦκειν, „μηδέ τι διάφορον βέλεσθαι. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, „ἀληθείας τε καὶ σοφίας Πνεῦμα ὁμολογῶν, Πνεῦμα ὃν τῆ Υἱᾶ „κηρύττει περὶ ἧς Φησὶν, ὅτι ἡ διώκεται, τῆ Υἱᾶ λαλῆντος, ἀκχεῖν „ἅπερ ἀγνοεῖ. Ἐπειδὴ γὰρ ὁμοκσίον τε ἐστὶ τῷ Υἱῷ, καὶ ἐκ τῆ „Υἱᾶ Ἐκπορεύεται, ἅπερ ὁ Υἱός λαλεῖ, τὰ αὐτὰ καὶ τὸ Ἅγιον „Πνεῦμα λαλεῖ. Αὐτὸ γὰρ τῆτο, ὅ τὸ Πνεῦμα ἐστὶν, ἢ τῆ Υἱᾶ „λαλία πρὸς τὸ Πνεῦμα ἐστὶν, ὡς ὁ Διδάσκαλος ἔτος Φησὶν. ὅς, „εἰπὼν μὴ θεύασθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τῆ Υἱᾶ λαλῆντος, ἀκχεῖν ἢ „ἐκ οἴδεν, αὐτίκα ὑποσώπτει· ἐπειδὴ αὐτὸ τῆτο ἐστὶν ὃ προφέρεται „παρὰ τῆ Υἱᾶ· τυχέσιν, ἢ τῆ Υἱᾶ προφορὰ, ἢ τῆ Πνεύματος ἐστὶν „ὑπόστασις. Καὶ γάρ τοι λέγων· ἐπειδὴ αὐτὸ τῆτο ἐστὶν, ἐξυπο- „κχόμενον ὑποσημαίνει τὸ Πνεῦμα, ὃ παρὰ τῆ Υἱᾶ προφέρεται „τυχέσιν, ὅπερ ἐκλαλεῖ ὁ Υἱός. Εἰ τοίνυν ὅπερ ὁ Υἱός λαλεῖ, „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐστὶν, ὡς ὁ Διδάσκαλος ἔτος μαρτυρεῖ „ἀνάγκη πᾶσα ὁμολογεῖν, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τῆ „Υἱᾶ· ἢ γὰρ τῆ Υἱᾶ λαλία ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορεύεται. Ταύτην δὲ τοι, „ἐπεὶ αὐτὸ ἐστὶ τὸ Πνεῦμα ὃ προφέρεται ἐκ τῆ Υἱᾶ, τὸ Πνεῦμα „πάντως ἐκπορεύεται ἐκ τῆ Υἱᾶ.

Παραλείπει ἔν κἀνταῦθα Ῥάτραμνος τὰ τελευταῖα τῶν ῥημάτων, ἃ τοῖς τῆ Διδύμῳ, ἐν ταῖς Ἱερωνύμου Ἐκδόσεσι, προσετίθετο, τὸ ἐκ τῆς ἀληθείας προῖον, δηλονότι κτλ.: Πῶς δ' ἐκ ἧν παρασώηψεν, εἰ ἐν τοῖς Διδύμῳ Κώδικιν ἐνεφέρετο, ὅποτε καὶ μόνον ταῦτα ἐπενεχθέντα τῷ παντὶ σωτελέσειεν; ἢ, τί ὅτι Ῥάτραμνος ἐπ' ἐκείνοις „ἐπειδὴ αὐτὸ τῆτο ἐστὶν ὃ προφέρεται παρὰ „τῆ Υἱᾶ,· τὴν αὐτὸς αὐτῆς διασάφεισιν ὑποσώηψε, καὶ μὴ μᾶλλον τὴν ἐξ αὐτῆς τῆ Διδύμῳ προσεπήνεγκεν Ἐκθεσιν, εἰ ταύτῃ οἱ τῶν Διδύμων Βιβλίων περιέχοντες ἦσαν Κώδικες; ἔδὲ γὰρ ἢ ἐπ' ἀναγκῆς περὶ τὴν τῆς ἀναπτύξεως διαπονήσαι κατασκοπῶν, ὥς τὸν

νῦν

νοῦ τοῖστον εἶναι τὸν τῷ Διδύμῳ ἀναπαῖσαι, τῷ τὰ εἰρημένα ἤδη σεσαφηκότος κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν.

Τελούτατον κατὰ τὰς τῶν τῷ Ἱερωνύμῳ Ἐκδόσεις, τῶν ῥημάτων, („Επειδὴ αὐτὸ τῷτο ἐστὶν ὃ προφέρεται παρὰ τῷ Υἱῷ,) ὁ νῦν ἔστος ἐστὶν: ὅτι δὴθεν τὸ „Πνεῦμα ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεται,,. Ὁ δὲ Ῥάτραμνος, τὴν πρῶτον ἀπαντῶσαν ἐκ τῶν ἔννοιαν εἶναι Φησὶν: ὡς „ὅ,τι ἂν ὁ Υἱὸς λαλήῃ, αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ἐστὶν,, ἐκ δὲ δὴ τῶν ἐπιφέρει, ὅτι ἄρα „τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεται,, ὥστε τῶν δισσω τῶνδε Ἐκθέσεων μὴ πάνυ τι ἀλλήλαις συμβαινῶν, δῆλον αὖθις κἀντεῦθεν, ὅτι, κατὰ τὰς ἐκδημοσιούθειας τῶν τῷ Ἱερωνύμῳ Ἐκδόσεις, τὰ ὑπὸ τῷ Διδύμῳ ῥηθέντα παρεφθαρμένως ἀναγινώσκεται.

Προσέθῃσι δ' ἐτι Ῥάτραμνος, καὶ τῶν Διδύμῳ εἰρημένων, τὴν τῷ Πνέματος καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ Ἐκπόρουσιν κατασκοπεύσαι ἐπιχαρῶν, ὑποσώπτει τελούτατον: „ἵνα μή τις αὐτὸ τῆς τῷ Πατρὸς „καὶ τῷ Υἱῷ θελήσεως τε καὶ οἰκειότητος διασέλη, γέγραπται: ἔ γὰρ „ἀφ' ἑαυτῷ λαλήσει, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκῶσῃ ἀναγγελεῖ τῷ δὲ παρὰ πλῆσιον ἐστὶ, καὶ ὁ περὶ ἑαυτῷ ὁ Σωτὴρ Φησί: καθὼς ἀκῶω, „κρίνω,, Δείκνυσι δ' ὅτι Δίδυμος, τοῖς προαπομνημονόθεσι ῥήμασι τέτοις, „ἐπειδὴ αὐτὸ ἐστὶν ὃ προφέρεται παρὰ τῷ Υἱῷ,, ὑποσυνάπτει τάδε: „ἵνα μή τις αὐτὸ τῆς τῷ Πατρὸς καὶ τῷ Υἱῷ θελήσεως,, κτ.,: Ἐπειδὴ τοίνυν διὰ παντὸς τῶνδε τῷ χωρίῳ, κατ' ἐκάστῳ τῶν ἐν αὐτῷ λέξεων, τὴν τῷ Πνέματος Ἐκπόρουσιν καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐπιμόνως ἀντιπροβάλλεται, ἐκείνα δὲ παραλείπει: τῶνδε, „τὸ ἐκ τῆς ἀληθείας προῖον εἶναι,, κτ.:, τοσῶτον μόνον ὑποσώπτει τὸν Δίδυμον, ἐν οἷς ἔπεν, ἐπιμαρτυρῶν: „τελούτατον, „ἵνα μή τις αὐτὸ τῆς τῷ Πατρὸς καὶ τῷ Υἱῷ θελήσεως,, κτ.:, „πρόδηλον ὅτι τὰ: „ἐκ τῆς ἀληθείας προῖον,, κτ.: τῶν τῷ Διδύμῳ Κωδίκων ὅλως ἀπῶ.

Ἐπὶ δὲ τέτοις καὶ ἸΩΑΝΝΗΣ ὁ Προβηγιάλις, ἐν τῇ ΚΒ'. Σωελούσει τῆς Φλωρεντινῆς Σωόδου, τῆς Λατινιστὶ ὑπὸ Ὁρατίου τῷ Ἰεσινιανῷ ἐκδοθείσης (41), κατασκοπεύσαι θέλων ἐκ τῶν τῷ Διδύμῳ τὴν τῷ Ἀγ. Πνέματος προῖον ἐκ τῷ Υἱῷ, παρῆλθε μὲν τὰ Διδύμῳ ῥήματα τὰ ἐπὶ τῷ προτέρῳ χωρίῳ, τὰ παρεφθάρθαι ἤδη ἀποδεχθέντα, (πῶς δ' ἂν καὶ παρῆλθεν αὐτὰ Ἰωάννης, ἔδὲ προεταίνατο, εἰ τοιάδε τῷ Κώδικι ἐνεφέρετο;) Χωρίον δὲ ἕτερον ἀντι-

(41) Σημείωσαι, ὡς παρὰ Ἀρδεῖαν (Σωδ. Τόμ: Θ'. σήλη 940. 941.) ἐν μὲν τοῖς Λατινικοῖς ὑπὸ τῷ Ἰεσινιανῷ Συγγραφεῖσι τῷ εἰρημένῳ Πρακτικοῖς Μέρ: Β'. ἢ κατὰ τὴν ΚΔ'. τῷ Μιχὲς Μαρτ: σωελούσεις (ἢν Collationem αὐτὸς ὀνομάζει) ἐν τῇ ΚΒ'. γενέσθαι ἰσόρηται. Ἐν δὲ τοῖς Ἑλληνικοῖς Πρακτικοῖς (παρὰ τῷ αὐτῷ Ἀρδ: σήλη 311.) ἢ μὲν ΚΒ'. τῶν Σωελούσεων, Μαρτίου ΙΔ'. συγκροτηθῶναι γέγραπται. ἐν δὲ τῇ ΚΕ'. Σωελούσει, τῇ κατὰ τὴν ΚΔ'. Μαρτίου συστάσῃ, ὑπὸ τῷ Προβηγιάλις Ἰωάννῳ, ἢ τῷ Διδύμῳ ἀπομνημονόβεται Χρησὶς, ἔτως: Ἀλλὰ „καὶ ὁ Σοφώτατος Δίδυμος, καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, εἰ ἐκ τῷ Πατρὸς „(Φασὶν) ἐκπορεύεται, καὶ ἐκ τῷ ἐμῷ λήφεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Ἀρα ἐκ „τῷ Πατρὸς, καὶ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

ἀντιπροθήσων, τὸ περὶ ἧ νῦν ὁ λόγος, μόνον δὲ ταῦτα ὁμοίως ἐπήγαγε: „Καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ Ἅγιον, ἐπειδὴ Πνεῦμα ἐστὶν „ἀληθείας, καὶ Πνεῦμα Σοφίας, ἃ δυνάται, τῷ Υἱῷ λαλῶντος, „ἀκέναι ἅπερ ἀγνοεῖ αὐτὸ γὰρ τὸτο ἐστὶν ὃ προφέρεται παρὰ τῷ „Υἱῷ, (42) ἐν τούτοις δ' ὡσαύτως ἐστὶν, ἢ ἂν δῆπερ ἐδὲ τὰ λοιπὰ ἐδ' ἕτος ἐάσας, εἰ τοιάδε ἐν τῷ Διδύμῳ Κώδικι ἐνυπῆρχε περιεχόμενα. Μᾶλλον δὲ καὶ ἐφεξῆς, ὑπὲρ τῆς τῷ Ἀγ: Πνῶματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ τὰ αὐτὰ προτείνων, τὰ κατὰ τὰς κοινῇ περιφερομένας τῷ Ἱερώνυμῳ Ἐκδόσεις παρακολυθῶντα ἐδόλως προσέθησιν: ἕτω γὰρ μόνον προβάλλεται ταῦτα: „ἐν μὲν τῇ „πρώτῃ μαρτυρίᾳ φησὶν: ὡς ἃ δυνάται ἀκέναι τῷ Υἱῷ λέγοντος, „ἅπερ ἢ οἶδεν ἐπεὶ ἐξ αὐτῷ ὑφίσταται τὸ Πνεῦμα, διότι προφέρεται ἐκ τῷ Υἱῷ. Ἐξ ἧ δὴλον ὡς ἡ ἀκρόασις ἡ τῷ Πνῶματος „κατὰ τὰ ἐντὸς τῆς Θεότητος, ἐδὲν ἄλλ', ἢ ἡ τῆς γνώσεως λήψις ἐστὶν. Ἐπὶ δὲ τῷ Θεῷ τῆς τε γνώσεως καὶ τῆς Σοφίας ταυ- „τμεμένων, ἡ ἀκρόασις καὶ ἡ γνώσις αὐτῇ ἐν, καὶ ταυτὸν ἐστὶν „Ἐνθεντοὶ καὶ ἐν Ἐυαγγελίῳ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν: ἃ γὰρ λαλήσει „ἅφ' ἑαυτῷ ἐδὲ γὰρ ἅφ' ἑαυτῷ δηλονότι ἐστὶν. Ἐπ' ἀναγκῆς ἄρα „ἐξ ἐκείνου τὸ εἶναι λαμβάνειν, ἐξ ἧ ἀκέναι ἐξ ἐκείνου δ' ἀκέναι, „ἐξ ἧ πρόεισι, κατὰ τὸν Ἀυγουστίνον φάσκοντα: τὸ ἀκέναι, αὐτὸ „τὸ εἶδέναι ἐστὶ, τὸ δὲ εἶδέναι ἐστὶ τὸ εἶναι. Ὅθεν ἔπεται, ὅτι „ἐξ ἐκείνου, ἐξ ἧ ἀκέναι καὶ τὸ εἶναι ἔχει. Ἀλλὰ μὲν ἀκέναι ἐκ τῷ „Υἱῷ (ὡς αὐτοὶ ἐωθέθητε) ἄρα ἐκ τῷ Υἱῷ λαμβάνει τὸ εἶναι, „Ἐρμηνεύει ἢ ἐνταῦθα τὰ τῷ Διδύμῳ ἐκείνα: „Ἐπειδὴ τὸτο αὐτὸ „ἐστὶν ὃ προφέρεται παρὰ τῷ Υἱῷ: τὴν ἀκρόασιν τῷ Ἀγίῳ Πνῶ- „ματος, αὐτῷ εἶναι, φάσκων, τὴν λήψιν τῆς γνώσεως, τὰτι δὲ πάντως, ἢ χλ' τοῖς ῥήμασιν ἐκείνοις σωᾶται: ὅτι „προῖον ἐστὶν ἐκ „τῆς ἀληθείας, κτ: Καὶ ἃ δὲ παρὰ ταῦτα ἐπηγάγομεν πρὸ βραχέος, περὶ τὴν κατὰ Ῥάτραμνον Ἐκθεσιν τῆς Διδύμῳ ῥήσεως ἐκείνης, ἀντιβαλόντες, εἰς τὸτο φέρει καὶ γὰρ καὶ ἐκείνης ὁ λόγος ὁ αὐτὸς ἐστὶ.

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α Ὑ Α΄.

Τελουταῖον δὲ ἐν τῷ Α'. τῶν Διδύμῳ Βιβλίων, περὶ τῷ Ἀγ: Πνῶματος ταῦτα ἐμφέρεται: „Δυσσεβῶς λίαν ἐνιοὶ συναριθμῶσι „τοῖς πᾶσι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, φάσκοντες: ἐν τῷ τὰ πάντα „διὰ τῷ Λόγῳ δημιουργηθῆναι ὑπὸ Θεῷ, καὶ τὴν τῷ Ἀγ: Πνῶμα- „τος δημιουργίαν σημαίνεισθαι. Οὐ γὰρ ἐν τῶν παντῶν, ἄλλο δέτι „παρὰ τὰ πάντα, διὰ τῆς ἐξ ἐκατέρου ἐσίας τὸ Πνεῦμα ὄν ἀπε- „δείχθη τὸ Ἅγιον.

Οὕτως

(42) Παρὰ δὲ τῷ Ἱερωνίμῳ: (ἐνθ: ἀνωτ: προσεσημέωται σήλη 940.) ἔτι προσκεῖται: Neque aliud quid ex Filius, exceptis his quae ei dantur a Patre; neque alia substantia est Spiritus S. praeter id, quod ei datur a Filio. Τετέστιν: ἐδ' ἄλλο τι ὁ Υἱὸς „ἐστὶ, παρ' ὃ αὐτῷ δίδεται ἐκ τῷ Πατρὶ: ἐδ' ἄλλη τις ἐστὶν ἐσία τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον, παρ' ὃ αὐτῷ δίδεται ἐκ τῷ Υἱῷ.

Οὕτως αὖθις αἱ τῶν Ἱερωνύμου διὰ τῆς τύπης Ἐκδόσεις. Ἀλλὰ καὶ ἡ ῥηθεῖσα πάλιν τῶν Διδύμων Βιβλίων τῶν περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος Ἐκδόσις ἢ Παρισιακὴ, ἢ ἐν ἔτει 1500. ἐκ ἀναγνώσεως ἐξ ἑκατέρης, ἀλλ' ἐξ ἑκατέρας: Δυσσεβῶς λίαν ἐνιοὶ σωμαριθμοῖσι τοῖς πᾶσι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, φάσκοντες: ἐν τῷ τὰ πάντα διὰ τῆς Λόγης δημιουργηθῆναι ὑπὸ Θεοῦ, καὶ τὴν τῆς Ἀγ: Πνεύματος δημιουργίαν σημαίνεσθαι· ὁ γὰρ ἐν τῶν πάντων, ἄλλο δέ τι παρὰ τὰ πάντα τὰ ἐξ ἑκατέρας ἐσίας ἀπεδείχθη τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὁ δὲ νῆς τῆς Διδύμων, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἕτερον ἐστὶ πάντων τῶν ἐξ ἑκατέρας ἐσίας, τῆς σωματικῆς δηλονότι καὶ ἀσωμάτου κτίσεως· ἔτω γὰρ προειληφῶς ἦν: „Τέτων ἔτως ὁμολογηθέντων, ἄλλης ἐσίας παρὰ τὴν τῶν ὁρωμένων, καὶ τὴν τῶν ἀοράτων κτίσιν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀποδείκνυται. Εἰδὲ τὸτο ἀληθές, δυσσεβῶς λίαν τινὲς κτ.,: . . . Τοῖς δὲ προενεχθεῖσιν ἐπισυνάπτει: Εἰ γὰρ, ὡς ἀνωτέρω ἐδείξαμεν, ἡ κτίσις διαιρεῖται εἰς τε τὰ σωματικὰ καὶ ἀσώματα, δημιουργητὸν δὲ τὸ Ἀγ: Πνεῦμα, ἔσαι δὴ πᾶς κτίσμα καὶ αὐτὸ, ἥτοι ὁρατὸν, ἢ ἀόρατον· τετέστι, σωματικὸν ἢ ἀσώματον. Ἀλλὰ γὰρ ἐκ ἐξὶ σῶμα, ὡς κατόπιν εἴρηται ἅτε διδάσκον, καὶ ἐπισήμης χορηγὸν, καὶ ψυχῆς ἀντιλήψαι ληπτὸν. Ἀλλ' ἐδὲ κτίσμα τῶν ἀοράτων ἔσαι, ὡς μικρῶ πρόθεν περὶ Θεοῦ διαλέγεμεθα.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΙΒ΄.

Οἱ ἐκ Γραικῶν Λατινίζοντες (43) οἷ τε τέτοις ἔπειτα κοινῇ παρεκκλησθηκότες Λατῖνοι, ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ τὸν Μέγαν, ἐν τῷ Γ. τῶν κατ' Εὐνομίᾳ, περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Βιβλίας, τοιοῦτο τι διατάνονται γεγραφεῖναι: „Τὴν γὰρ ἀνάγκη, εἰ τῷ ἀξιωματικῷ καὶ τῇ τάξει τρίτον ὑπάρχει τὸ Πνεῦμα, τρίτον εἶναι αὐτὸ καὶ τῇ φύσει; Ἀξιωματικὸν μὲν γὰρ δοῦτερον τῆς Τίς, ὡς παρ' αὐτῆς τὸ εἶναι ἔχον, καὶ ἐξ αὐτῆς λαμβάνον, καὶ ἡμῖν ἀναγγέλλον, καὶ ὅλως ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας ἐξημμένον, παραδίδωσιν ἴσως ὁ τῆς ἐυσεβείας λόγος· φύσει δὲ τρίτῃ χρῆσθαι, ἔτε παρὰ τῶν Ἀγίων Γραφῶν δεδιδάγμεθα, ἔτε ἐκ τῶν προειρημένων κατὰ τὸ ἀκόλυστον διωκτὸν συλλογίσασθαι,; ὥστε ταῦτα ἐντεῦθεν, καὶ ΟΥΤΩΝ Ἐθεριανὸς κατ' ὃν ἡμᾶς χρόνον προέταναν: (Βιβλ: Γ. Κεφ: ΙΓ'. Τόμ: ΙΒ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Μέρ: Β'. Σελ: 408.)

Ἀλλὰ Πρῶτον μὲν τὰ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Συγγράμματα, τὰ ὑπ' αὐτῶν Λατίνων τύποις Ἐκδοθέντα ἐδὲν ἔχει τοιοῦτον, οἷον σαφῶς παρισταῖν τὸν Τίον Αἰτίαν ὄντα τῆς Ἀγίας Πνεύματος, ἢ γουὶς „τὸ

(43) Πρῶτος ἔοικεν, ἢ γὰρ ἐν τοῖς πρώτοις εἶναι ταυτέος Ἰωάννης ὁ Βέκκος, ὁ τὴν ἐκ τῶν κατὰ Εὐνομίαν περιγραφὴν ταύτην τῆς ἐρανοφάντορος προσεγενεγκάμενος, ἐν ταῖς σωματικαῖς ὑπ' αὐτῆς τῶν Ἀγίων ῥήσεσιν ἐν Ἐπιγραφῇ Α'. τῇ ἐν Τόμ: Β'. τῆς Ὁρθόδοξης εἰρημένης Γραικίας, ἢ Λέων ἐξέδοτο τύποις ὁ Ἀλλάτιος ἐν Ῥώμῃ, ἔτει 1659. Σελ: 523.

Τόμ: Α'.

Λ λ λ

τὸ Πνεῦμα ἔχον τὸ εἶναι ἐκ τῆς Υἱᾶς, καὶ ἐξ αὐτῆς λαμβάνον, καὶ ἀναγγέλλον ἡμῖν· ὃς οἷον ἀπλῶς ἀποφαίνεται, τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀξιωματι δόξτερόθεν τῆς Υἱᾶς. Ἀλλ' ἀντὶ τούτων, τάδε μόνον „Ἐλάδι Φωνῇ,, ἐμφέρεται ἀναγινωσκόμενα: „Ἀξιωματι μὲν γὰρ „δόξτερόθεν τῆς Υἱᾶς, παραδίδωσιν ἵσως ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος,, Οὕτω δὴ πρὸς τὰ τῆς Βασιλείας ἔχει Συγγράμματα, τὰ Ἑλλωιστὶ μόνον Ἐνετίησιν ἐκδοθέντα, ἐν Ἑταί 1535. Φύλ: 87. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐκδοθέντα μόνον Ἑλλωιστὶ ἐν Βασιλείᾳ, Ἑταί: 1551. Σελ: 676. Καὶ κατὰ περ ἐν καὶ τὰ ὑπὸ BEZA, ἐν τῇ πρὸ τῆς ἐνεσώσεως Ἑκατονταετηρίδι, τὰ κατ' Ἐννομίαις ἀνὰ μέρος ἀνετυπώθη Γραικο-Λατινιστὶ καὶ μὲν δὴ τέως, καὶ τὰ τῆς Βασιλείας ἅπαντα Γραικο-Λατινιστὶ ὁμοίως προκύψαντα ἐν Παρισίοις, Ἑταί: 1618. ἐν Τόμ: Β'. Σελ: 78. Μάλιστα δὲ καὶ ἡ Λατινιστὶ μόνον τετυπογράφηται ἐν Βασιλείᾳ Ἑταί: 1565. Τόμ: Α'. Σελ: 139. Καὶ ἐν Ἑταί 1566. Σελ: 339. Καὶ ἐν Παρισίοις αὐτίς, Ἑταί 1566. Σελ: 280. (44). Παραπλησίως δὲ καὶ ὁ χειρόγραφος Κώδιξ, ὁ ἐν τῇ Βασιλικῇ Βιβλιοθήκῃ τῶν Γαλλῶν ἀποκείμενος, παρίησι ταῦτα: („παρ' αὐτῆς τὸ εἶναι ἔχον,, κτλ:.) κατὰ περ ΦΡΟΝΤΩΝ ὁ Δεκαῖος μαρτυρεῖ ὁ Ἰησιτίτης ἐν ταῖς αὐτῆς εἰς τὰ τῆς Βασιλείας Σημειώσεις, ἐπὶ τῆς Παρισιακ. Ἐκδόσ: τῆς ἐν Ἑταί 1618. „ὁ γὰρ Κώδιξ (Φησὶν) ὁ Βασιλικὸς σωάδει, ὃ „τε ὁ Ἑρμιώδης προσεχρήσατο, καὶ δὴ καὶ τῇ ἐν Βασιλείᾳ Ἑκ- „δόσει d. 3. 6. „Ἀξιωματι μὲν γὰρ δόξτερόθεν τῆς Υἱᾶς παραδίδω- „σιν ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος,, (45). Κατὰ τὴν Φλωρεντίαν δὲ, ἐν τῇ

(44) Ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς προδήκης ἐκεῖνα ῥήματα: („ἐξ αὐτῆς τὸ εἶναι ἔχον κτ:,,) ὡς ὁ Ἰασηνιανὸς Νεάτιος μαρτυρεῖ, ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν Λατίν: Πρακτικ: τῆς ἐν Φλωρεντ: Συνόδ. (ἐν Συνάξει (Collatione) IL. Σημ: (1) τῶν Ἀρσέν: Συνοδικ. Τόμ: Θ'. σήλη 892-) etiam hodie desunt in Editionibus impressis: „Ἀχει τῆς „σήμερον ἀπεισιν ἐν ταῖς τυπωθείσαις Ἐκδόσεσι,,. Καὶ τὸτο γεμὶν ὁμολογήσας ὁ γεννάδας, ὃδὲν τι ἦτον καὶ προδέναι δέν (τρετέζιν ἐμπαρεισαγαγεῖν καὶ τοι ἀπάντα) παρήνει, μηδὲν αἰδόμενος: Quae tamen omnino essent addenda.

(45) Ἐπὶ πᾶσι δὲ καὶ ἡ πασῶν, ὅσαι ἄχρῃς ἡμῶν ἀνεφάνησαν τῶν τῆς Μεγάλῃς Βασιλείας Συγγραμμάτων, ἀρίστη Ἐκδόσις, καὶ νεωτάτη, ἡ ἐπιμελεία Ἰελεανῆ Γαρυήρης, τῆς ἐκ τῆς τάγματος τῶν Βενεδικτίνων ἐν Παρισίοις προκύψασα, Ἑταί 1721. καθαρὸν εἰς τῆς παρεσάκτε προδήκης, δι' ἧς ἡ τῆς Βασιλείας ῥήσις διανεό- θευτο. Ἀξίον δὲ ἀκῆσαι, καὶ ἃ παραδέχεται ὁ ῥηθεὶς ἡξίωσε Γαρυήρης, ἐν οἷς ἡ τῆς περικοπῆς ἐτολμήθη Παραφθορά (ἐν τῷ Α'. Τόμ: τῆς Εἰρημ: Ἐκδόσ: ἐπὶ κρασπέδῳ τῆς 272. Σελ: Σημειώσεις (c) Locum nullum esse arbitror, aut ipsius Basilij, aut aliorum SS. PP. de quo acius in concilio Florentino disputatum sit, quam de illo: Ἀξιωματι μὲν γὰρ κτ: Latini, ut patet ex Sessione 20. proferebant Codicem vetustissimum, in quo sic legebatur: Ἀξιωματι μὲν γὰρ δόξτερον τῆς Υἱᾶς, παρ' αὐτῆς τὸ εἶναι ἔχον, καὶ παρ' αὐτῆς λαμβάνον, καὶ ἀναγγέλλον ἡμῖν, καὶ ὅλως τῆς Αἰτίας ἐκείνης ἐξημμένον κτ: (Sermo pietatis tradit.) Graeci vero haec verba: παρ' αὐτῆς τὸ εἶναι ἔχον, et sequentia, usque ad vocem ἐξημμένον, in suo Libro vetustissimo quoque et optimo, deesse affirmabant; hodieque in editis, et in nostris septem manuscriptis desunt. Sequitur in Graeco non procul ab initio Sessionis 20. παραδίδωσιν ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος; Sed hic Graeci voculam (ἵσως) omissam esse, aut potius sublatam conquerebantur. Consentit cum Libro Latinorum noster Regius secundus, in quo vox (ἵσως) deest. Consentunt vero cum Libro Graecorum, tum editi, tum reliqui sex manuscripti, in quibus omnibus haec vox (ἵσως) invenitur. Monere libet, illa: Ἀξιωματι μὲν γὰρ κτ: Paulo aliter legi Sessione 21. pag.

τῇ Κ'. Σωελόσει διεμαρτύρετο ΜΑΡΚΟΣ ὁ Ἐφέσεσ Ἀρχιεπίσκοπος, ἐν χιλίοις πα παλαιοῖς Κώδιξι τῶν ἐν Κωνσταντινῆ πόλει σωζομένων ἀνεγνωκέναι: „Ἀξιόματι μὲν γὰρ δοῦτερόθεν τῷ Τίῃ, παραδίδω-
„σιν ἴσως, ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος, (46). Ἀλλὰ καὶ ὅνπερ Μάρ-
κος αὐτὸς μεθ' ἑαυτῆ ἐς Ἰταλίαν φέρων προήνεγκεν. (47) ὥσε
πάντως, ἔτις διανοήσαιο, ὡς συχνάκις οἱ ἐκ τῶν Γραικῶν Λα-
τινοφρονήσαντες παρὰ πᾶσαν πίσιν, περὶ τὴν Παραφθορὰν τῶν τοῖς
Πατράσι συγγεγραμμένων ἐρραδιουργηότες ἐγένοντο, καθάπερ ἐν
διὰ τῆς ἐν χερσὶ δέκνυται Πραγματείας, καὶ ἐνὶ τῷδε καὶ μόνῳ
τῷ λόγῳ παιδόμενος ὁμολογήσειεν, ὅτι, καὶ ἡ ἐκ τῶν Βένκκ
πρῶτον ἀπομνημονοῦσα ῥῆσις αὕτη, ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν τῷ
Λατινικῷ Δόγματος ὑπερμαχέντων ὁμοίως διανενοῦσθαι.

Αὐθις δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐν τῷ προκειμένῳ χωρίῳ ῥη-
μάτων διασαθρωσαμένοις, Φανερόν ἐστι ἐντεῦθεν ἔσθαι, μηδαμῶς
ἐκεῖνα ἀπαράτρωτα ὡς ὁ Βένκος ἀπεμνημόνευσεν. Ὡς δ' ἂν καθ'
ἐν ταῦτα ἐπιδηλότερα γένηται, πρὸ πάντων ἐκ τῆς προῤῥηθείσης
Παρι-

pag. 314. sed ita tamen ut eadem plane sententia efficiatur. — Ἀλλὰ τὰ τῷ Γαρ-
νίῃ ταῦτα καὶ Ἐλλιωσὶ ἐκθέσθαι ἐκ ὀκνητέον: „Οὐδένα εἶναι τόπον ἡγῆσαι, ἢτοι
„αὐτῷ Βασιλεῖ, ἢ τῶν ἄλλων Ἱερῶν Πάτερων, περὶ ὧ, ἐπὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Σωό-
„δε δειμύτερον διενήνκεται, ἢ περὶ ἐκείνου: „Ἀξιόματι μὲν γάρ, κτ: Οἱ μὲν γὰρ
„Λατῖνοι, ὡς δῆλον ἐκ τῆς Κ'. Σωελόσεως. Κώδικα προβάλλοντο τῶν Ἀρχαιο-
„τάτων, ἐν ᾧ ἔσως ἀνεγινώσκετο: „Ἀξιόματι μὲν γὰρ δοῦτερον τῷ Τίῃ,
„παρ' αὐτῷ τὸ εἶναι ἔχον, καὶ παρ' αὐτῷ λαμβάνον, καὶ ἀναγγέλλον ἡμῖν, καὶ
„ὅλως τῆς αἰτίας ἐκείνης ἐξημμένον κτ: (παραδίδωσιν ὁ τῆς ἀληθείας λόγος).
„Οἱ δὲ Γραικοὶ τὰ ῥήματα ταῦτα: „παρ' αὐτῷ τὸ εἶναι ἔχον, καὶ τὰ ἐφεξῆς,
„ἄχρι τῆς Φωνῆς, ἐξημμένον, ἐν τῷ παρ' αὐτοῖς Βιβλίῳ, Ἀρχαιοτάτῳ ὡσαύ-
„τως καὶ ἀρίστῳ ὄντι, ἀπείναι διεβεβαῖντο καὶ μὲν ἐν, καὶ ἄχρι τῆς σήμερον
„ἐντε τοῖς ἐκδομένοις, καὶ τοῖς παρ' ἡμῖν ἐπὶ χερογράφῳ, ἀπεσι: παρ' ἐπε-
„ταί δ' ἐν τῷ Ἐλλιωκῷ, ὃ πρόβῳ τῆς ἀρχῆς τῆς Κ'. Σωελόσεως: τό: „παρα-
„δίδωσιν, ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος. Ἀλλ' οἱ Γραικοὶ ὡδε, τὴν βραχείαν Φωνὴν
„(τὴν ἴσως) παραλειφθῆναι, ἢ μᾶλλον „ὑπεξαίρεθῆναι, κατητιῶντο. Καὶ σωά-
„δε μὲν τῷ τῶν Λατίνων Βιβλίῳ ὁ Βασιλικὸς Β. ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν Κώδιξι, ἐν ᾧ
„ἡ ἴσως) Φωνὴ ἀπεσι: σωάδεσι δ' ὅμως τῷ Βιβλίῳ τῶν Γραικῶν, τὰ τε τύποις
„ἐκδομένα Βιβλία. καὶ τῶν χειρογράφων Κωδίκων οἱ λοιποὶ ἔξ, ἐν οἷς περ' ἀπα-
„σιν ἡ Φωνὴ αὕτη (ἴσως) ἐμφέρεται. Ἀρέσκει δὲ καὶ τὸ δε παραινέσαι, ὅτι
„ἐκεῖνα: „Ἀξιόματι μὲν γάρ, κτ: μικρὸν ἄλλως πως ἀναγινώσκεται ἐν τῇ ΚΑ'.
„τῶν Σωελόσεων, Σελ: 314. ἔτω γεμῖν, ὥσε τὴν αὐτὴν πάντῃ συμπληρῶσαι
„διάνοιαν.

- (46) Ἐπὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Κ'. Σωελόσεως, Κώδικά τινα τῶν Κιβδήλων ὁ Ἐφέσεσ
(πρὶν ἢ τὸν γνήσιον, ὃν μεθ' ἑαυτῆ ἔφερε, προενεγκέν) πρῆπτον ἔχων, ὁμολό-
γει ἐν εἰλικρινείᾳ τε καὶ ἀπλότητι, ὡς εἰσὶν ἡπε ἐν Κωνσταντινῆ πόλει τέτταρα ἢ
„πέντε Βιβλία, τὸν ὅμοιον τρόπον ἔχοντα. Προσετίθει δ' ἐν, ὅτι τὰ ὑγιῇ καὶ
„ἀδιάφθορον ἔχοντα τὴν λέξιν καὶ τὴν διάνοιαν, ἐγγύς τῶν χιλίων εἰσὶ (παρὰ
Βινίῳ Σελ: 709. παρὰ δὲ Ἀρδεῖνῳ σήλῃ 228.) ἐν δὲ τῇ ΚΓ'. Σωελόσει τῆς
αὐτῆς Σωόδε ὁ Μάρκος, ἐπὶ τῷ ῥηθέντι τῶν Κωδίκων πλήθει, τὴν καταλα-
„γὴν σωθέσθαι τῷ Προβιγιάλει ὑφίστατο ἀξιῶσαντι. „Γινώσκω ἐν Κωνσταντινῆ πό-
„λει ὑπὲρ χίλια εἶναι Βιβλία τῆτον τὸν τρόπον ἔχοντα, ὃν ἡμεῖς ἔπομεν, καὶ
„εἰ βέλει ἐν δόξῃ λόγον, ὅτι ἐὰν εὐρεθῶσι τσαῦτα Βιβλία, ἵνα συμφωνήσω-
„μεν εἰς ἅπαντα. (Βιν: Σελ: 760. Ἀρδεῖν: σήλῃ 302.)

- (47) „Θεωρήσατε (ἔφασκεν ὁ Ἐφέσεσ τὴν παρ' ἡμῖν ἀρχαιοτάτῳ Βιβλίῳ, ἔδαμῶς
„ἔχσαν τὴν προδήλῳ ταύτῃ. (Βίνιος Σελ: 709. Ἀρδεῖν: σήλῃ 228).

Λ λ λ 2

Παρισιακῆς Ἐκδόσεως, τῆς ἐν Ἑτ' 1618. (48) ὁλοσχερὲς τὸ ὕφος τῶν τῆς Βασιλείας ῥημάτων ἀνοίσομεν. Ἐπειτα δὲ, καὶ τὸ δῆποτε οἱ λοιποὶ τῶν Κωδίκων, οἱ Λατίνοις σωηγορῶντες περιέχουσιν, ὑποδησόμεθα, ὡς ἂν μὴ τὰ αὐτὰ πλεονάκις ἐπαναλαμβάνειν ἀναγκαζόμεθα, ἐφ' οἷς ἡμῖν ἐχομένως προκείμεται διαλέξασθαι. Ἐσται δὲ ἡμῖν ἡ Διάλεξις μικρὸν διεξοδικωτέρα. Ἐπειδὴ γὰρ ἴσμεν, ὅτι τῆς ἐν Φλωρεντίας Συνόδου τὸ πλεῖον, περὶ τὸ χωρίον τὸδε τὸ ἐκ τῆς Βασιλείας ληφθὲν παρηγάλωται· οἱ δὲ Λατίνοι νοθείας ἐλεγχθῶσι κατὰ τὴν ῥηθείσαν Συνόδον, τὰς ἐν τῷ μέρει τῷδε τοῖς Ἀνατολικοῖς σωηγορῶντας Κώδικας διατείνονται (49) πρῶτον τι ποιήσιν ἂν αὐτοὶ δόξομεν, εἰ πληρέστερον τὸ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐνταῦθα πραγματευόμεθα.

Πρῶτον τοίνυν ἐν τῷ Γ'. τῶν πρὸς Ἐυνόμιον Βιβλίῳ ὁ Θεὸς Βασίλειος αὐτὰ τὰ ὑπὸ Ἐυνομίας εἰρημένα προτίθησιν, ἐν οἷς ὁμοίως σωάδουσι καὶ οἱ τὰ ἄλλα διαφέροντες Κώδικες. Καὶ ὁ μὲν Ἐυνόμιος ὡδε: „ἀρκέντων δὲ ἡμῖν τούτων περὶ τῆς Μονογενῆς, „ἀκόλουθον ἂν εἴη καὶ περὶ τῆς Παρακλήτος λοιπὸν εἰπεῖν· καὶ ταῖς „ἀνεξετάστοις τῶν πολλῶν ἀκολουθῶντας δόξαις, τὴν δὲ τῶν Ἀγίων „ἐν ἅπασιν φυλάσσοντας Διδασκαλίαν, παρ' ὧν τρίτον αὐτὸ ἀξιώ- „ματι καὶ τάξει μαθόντες, τρίτον εἶναι καὶ τῇ φύσει πεπισθόκα- „μεν.

Πρὸς δὲ δὴ τὰ Ἐυνομίας ταῦτα Βασίλειος ἀποκρίνεται ὥτως: „ὅτι μὲν γὰρ καὶ οἷα δαίν τῇ ἀπλῇ καὶ ἀνεπιτηδότητι πίσει „τῶν πολλῶν ἐμμένειν, ἀλλὰ τεχνικοῖς τισι καὶ σεσοφισμένοις λό- „γοις, πάλιν πρὸς τὸ δοκεῖν ἑαυτῷ παρακρῆσθαι τὴν ἀλή- „θειαν, ἱκανῶς ἐξ ὧν εἶπεν ἐδήλωσεν· ἀτιμάζων γὰρ τὴν τῶν „πολλῶν δόξαν ἢ δοξάζουσι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, προσποιεῖται τὴν „τῶν Ἀγίων φυλάσσειν Διδασκαλίαν, καὶ τὰς ταύτῃ αὐτῷ πα- „ραδεδωκότας ἀποσιωπᾶ· καὶ νῦν, ὅπερ καὶ τοῖς περὶ τῆς Μονογεν- „νῆς λόγοις ποιῶν ἀπεδείχθη· εἴτα Φησὶ, παρὰ μὲν τῶν Ἀγίων „μεμαθημέναι τὸ τρίτον εἶναι τῇ τάξει καὶ τῷ ἀξιώματι, παρ' „ἑαυτῶν δὲ πεπισθόκεναι τὸ καὶ τρίτον εἶναι τῇ φύσει· τίνες δὲ οἱ „Ἅγιοι, καὶ ἐν ποίοις λόγοις τὴν Διδασκαλίαν πεποιῶται, εἰπεῖν „καὶ ἔχει. Ἄρα γέγονεν ὥτω τολμηρὸς ἄνθρωπος, τὰς περὶ τῶν „Θείων Δογμάτων καινοτομίας εἰσηγόμενος; τίς γὰρ ἀνάγκη, εἰ „τῷ ἀξιώματι καὶ τῇ τάξει τρίτον ὑπάρχει τὸ Πνεῦμα, τρίτον εἶναι

(48) Ἀπαραλλάτως δὲ τὰ αὐτὰ ἀναγνώσκειται, καὶ πρὸς τῆς Νεωτάτης τε καὶ ἀρίστης Ἐκδόσεως τῆς Γαρυήρας, ἧς περὶ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν. (Ἐν Σημ. 45.)

(49) Οὐκ ἐτι τούτ' οἶμαι καὶ κατ' ἡμᾶς ἐπιδιατείνεσθαι· ὅτι αὐτὰς Λατίνους· ἐξ ὧν γε μάλιστα, ἡ κατὰ Γαρυήρον Ἐκδοσις τῶν τῆς Βασιλείας Συγγραμμάτων ἀνέκυψεν· ὅτι γὰρ ἐξ αὐτῶν οἱ ἄριστοι, καὶ παιδείᾳ μάλιστα καὶ σωέσει τῶν λοιπῶν δια- φέροντες, τῇ ἀληθείᾳ σαφῶς ἀνυπαλάττει ὑπενδιδόναι οἱοῦντο εἶναι, αὐτοὶ τε Γαρ- νιῆρος ὑπέδειξε, καὶ συχνοὶ ἄλλοι ὧν καὶ αὐτοὶ τὸν νῦν ἐν πολλοῖς ἐνίων ὑπαιδέ- θαι δυνάμεθα, τῶν μὲν τοῖς Συγγραμμάσιν ἐντυχόντες, τισὶ δὲ καὶ ἐκ στόμα- τος ἀείσαντες.

εἶναι αὐτὸ καὶ τῇ φύσει· Ἀξιωματι μὲν γὰρ δοῦτερόθεν τῷ Υἱῷ, „παραδίδωσιν ἴσως ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος· φύσει δὲ τρίτῃ χρῆσθαι, „ἔτε παρὰ τῶν Ἀγίων Γραφῶν δεδιδάγμεθα, ἔτε ἐκ τῶν προειρημένων, κατὰ τὸ ἀκόλυστον διωκτὸν συλλογίσασθαι. Ὡς γὰρ ὁ „Υἱὸς, τάξει μὲν δοῦτερος τῷ Πατρὶ, ὅτι ἀπ' ἐκείνου καὶ ἀξιωματι, „ὅτι ἀρχὴ καὶ αἰτία, τῷ εἶναι αὐτὸν Πατέρα· καὶ ὅτι δι' αὐτὸν ἡ „πρόσδοκος καὶ προσαγωγή πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα· φύσει δὲ „ἐκείνῃ δοῦτερος, ὅτι ἡ Θεότης ἐν ἑκατέρῳ μία· ἔτω δηλονότι καὶ τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰ ὑποβεβήκει τὸν Υἱὸν τῇ τε τάξει, καὶ τῷ ἀξιωματι (ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν) ἐκείνῃ ἀν' ἀκρίτως, ὡς ἀλλοτρίως „ὑπάρχον φύσεως ἀκόλυστον, ἐντεῦθεν δῆλον. Ἄγγελοι πάντες, „ὥστε προσηγορίας μίας, ἔτω καὶ φύσεως πάντως τῆς αὐτῆς „ἀλλήλοις τυγχάνουσιν. Ἀλλ' ὅμως οἱ μὲν αὐτῶν Ἑθνῶν προεσήκασιν· οἱ δὲ, ἐν ἑκάστῳ τῶν πεισῶν εἰς παρεπόμενοι ὅσω μὲν τοι „προτιμότερον Ἑθνὸς ὅλον ἐνὸς ἀνθρώπου, τοσάτω δῆπερ μείζον ἀνάγκη ὑπάρχειν τὸ ἀξίωμα τῷ Ἑθνάρχῃ Ἀγγέλῃ, παρὰ τὸ τῷ „ἐνὸς ἐκάστῳ τῷ προσασίαν πεπισδυμένῃ. — Πρὸς τί ἐν ὁ λόγος „ἡμῖν φέρει; ὅτι ἐκ πάντως, ἔτι τῇ τάξει καὶ τῷ ἀξιωματι δοῦτερον ἐστὶ, καὶ τρίτον, τῷ καὶ τῷ φύσιν ἑτέραν ἔχει ὡς γὰρ „ἐπὶ τῶν Ἀγγέλων, ὁ μὲν τις αὐτῶν Ἀρχων, ὁ δὲ ὑπήκοος, Ἄγγελοι δὲ ὅμως τῇ φύσει πάντες· καὶ κατὰ μὲν τὸ ἀξίωμα ἡ „διαφορὰ (50) κατὰ δὲ τῷ φύσιν ἡ κοινωνία· καὶ γὰρ αἵτις αἰσῆρος διαφέρει τῇ δόξῃ· φύσις δὲ πάντων αἰσῆρων μία· καὶ πολλὰ „μοναὶ παρὰ τῷ Πατρὶ τῶν ἀξιομάτων διαφορὰ· φύσις δὲ „ὁμοία τῶν δοξαζομένων· ἔτω δηλονότι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον, εἰ καὶ ἀξιωματι καὶ τάξει ὑποβεβήκειν, ὡς λέγουσι· „(παρελήφμεν γὰρ αὐτὸ, φησὶ, τρίτον ἀπὸ Πατρὸς καὶ „Υἱοῦ ἀριθμώμενον· αὐτὸ τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ παραδόσει τῷ Θεῷ Βαπτίσματος παραδεδωκότος τῷ τάξει, ἐν οἷς εἶπε· πορεύθεντες „βαπτίζετε εἰς τὸ ὄνομα τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἅγίῳ Πνεύματι.) ἀλλ' εἰς φύσιν τινὰ τρίτῃ ἀπὸ Υἱοῦ καὶ Πατρὸς ἐκβαλλόμενον, ἔδαμῃ μεμαθήκαμεν. Καὶ ἔτι αἶσα κατὰ τὰς „Εὐαγγελικὰς τῶν Ἐκδόσεων, ἔχει τὰ τῷ Βασιλεῖ ῥήματα· οἱ δὲ δὴ Κώδικες οἱ τοῖς Λατινοῖς σωτηροῦντες, ἐν τρισὶ τόποις τῶν ἀπάντων „Α· μὲν δηλονότι, ἐνθα ἔχουσιν· ἀξιωματι μὲν γὰρ δοῦτερόθεν „τῷ Υἱῷ, παρ' αὐτὸν ἔχον τὸ εἶναι, καὶ παρ' αὐτὸν λαμβάνον, καὶ „ἀναγγέλλον ἡμῖν καὶ ὅλως τῆς Αἰτίας ἐκείνης ἐξημμένον, παραδίδωσιν ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος. Β· δὲ οἱ διαφωνοῦντες Κώδικες παραλείφοντες τῷ· (ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν,) γράφουσιν· ἔτω δηλονότι καὶ

(50) Ἡ Ἑρμιόεια ἢ Ζοιρηνιάσιος προσεκέχρητο, ἐκ ἀπλῶς, μετὰ δὲ προσδιορισμῶν· („διαφοράτις,) ἀναγινώσκων παρείχετο· ἔχει γὰρ· et in dignitate quædam diversitas. Ἀλλ' ὁ Μὲγ· Βασιλεὺς, ἀπλῶς ἔφηκε καὶ ἀπροσδιορίσας· „κατὰ μὲν τὸ „ἀξίωμα ἢ διαφερόντων, κατὰ δὲ τῷ φύσιν ἢ κοινωνίᾳ. Διὸ καὶ ὁ Λατινιστὴς ἀποδὲς, ἔχει quædam, alla quidem diversitas, ἐρμηνεύσαι ὀφείλει, ὡς καὶ Γαβριήλης ἐν τῇ Νεωτάτῃ τῶν τῷ Βασιλεῖ Ἐκδόσει ἀπέδωκεν· Τόμ· Α'.

„καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰ καὶ ὑποβέβηκε τὸν Υἱὸν τῇ τε τά-
 „ξει καὶ τῷ ἀξιώματι, ἐκέτ' ἂν εἰκότως, ὡς ἁλοτριὰς ὑπάρχον
 φύσεως, ἀκολουθεῖν κτ: Ἀλλὰ γὰρ αὐθις τὰ Βασιλεῖς ῥήματα ὡ:
 „ἔτω δηλονότι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰ καὶ ὑποβέβηκε, τὸν
 Υἱὸν τῇ τε τάξει καὶ τῷ ἀξιώματι („ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσω-
 „μεν,“) ἐκέτ' ἂν εἰκότως κτ: (51). Γον: δὲ τελούτατον, οἱ ὑπὲρ
 Λατίνων φθεγγόμενοι Κώδικες: „ἔτω δηλονότι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ
 „Ἅγιον, εἰ καὶ ἀξιώματι καὶ τάξει ὑποβέβηκε (παρειλήφαμεν γὰρ
 αὐτὸ τρίτον ἀπὸ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ ἀριθμώμενον) τὰ δὲ τῶ Βασι-
 λείας ὡ: „ἔτω δηλονότι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰ καὶ ἀξιώμα-
 „τι καὶ τάξει ὑποβέβηκεν, „ὡς λέγουσι,“ (52) παρειλήφαμεν γὰρ
 αὐτὸ, „Φησὶ,“ τρίτον ἀπὸ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ. Καὶ αὕτη μὲν ἡ τῶν
 Κωδίκων διαφορὰ, ἥ ἐν τοῖς λοιποῖς πάντῃ συμφώνως ἔχεν, ἐκ
 τῶν

(51) Γαρενῆρος ἐν τῇ εἰρημ: Ἐπιδόσει Ἐνθ': ἀνωτ: Σελ: 272. Σημ: (g) Et de illis quo-
 que (ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν) magno partium studio controversum est in
 Concilio Florentino, pag: 340. sic autem scriptum invenimus in Colbertino, et in
 Regijs 2°: et 3°: (ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν,) in alijs quatuor manuscriptis
 Regijs hoc modo: (ἵνα ὅλως καὶ συγχωρήσωμεν,) ἢ (ἵν' ὅλως κτ:) Et ita quoque
 legitur in Editionibus Veneta et Parisiensi. Καὶ ταῦτα δὴ τὰ Γαρενῆρα, ἀπερ
 Ἐλλάδι φωνῇ τοιαῦτο ἐστὶ: „Καὶ περὶ ἐκείνων δὲ („ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν,“)
 „σποδὴ μεγάλη ἐκατέρωθεν ἀγὼν σωῆται ἐπὶ τῆς ἐν Φλωρεντία συνόδου Σελ:
 „340.) ἔτω δὲ γεγραμμένον ἔυρομεν, ἐν τε τῷ Κολβερτινῷ, καὶ τοῖς Βασιλικαῖς
 Β'. καὶ Γ'. („ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν,“ Ἐνδὲ τοῖς ἄλλοις τέσσαρσι βασιλι-
 „κοῖς χειρογράφοις ἔτως: („ἵνα ὅλως καὶ συγχωρήσ:) ἢ, ἵν' ὅλως καὶ συγχω-
 „ρήσωμεν ἔτω δὲ τοι ὡσαύτως ἀναγινώσκον πρόκειται καὶ ταῖς ἐκδόσεσι τῇ τε
 „Ενετίῃσι, καὶ τῇ ἐν Παρισίοις,“ Παρὰ δὲ τῇ ἰδίᾳ αὐτῇ Ἐκδόσει τῇ Νεωτάτῃ,
 περὶ ἧς ὁ λόγος διασώζων Γαρενῆρος καὶ αὐτὸς ὁμοίως, τὸ: „ἵνα καὶ ὅλως συγ-
 „χωρήσωμεν,“ τὶ ἄλλο, ἢ ἥσπερ ἄλλως ὑπὲρ αὐτῶν Λατῖνοι πρὸς τῶν Κωδί-
 „κας, διεφθάρθαι, ἀριδηλότερα ἐστὶν ἐπιμαρτυρῶν;

(52) Ο' δ' αὐτὸς Γαρενῆρος Αὐτ: Σελ: (e) Quod sequitur (ὡς λέγουσι) de eo quoque
 inter se dissidebant Græci et Latini, ut videre est in Concilio Florentino, pag:
 143. Legas velim sessiones 19. 20. 21. 22. 23; aut certe pag: 340. et 341. ex
 quibus quid differunt utrique Libri Græcorum et Latinorum dici potest. Hæc voces
 (ὡς λέγουσι) ut ad propositam me referam; reperiiebantur in libro Græcorum;
 hodieque leguntur in Regijs 3°., 4°., et 5°: et in Colbertino perinde,
 atque in Editionibus Veneta et Parisiensi; aberant vero à Libro Latinorum; quem
 admodum nunc absunt, à Regio 2°. Eadem voces (ὡς λέγουσιν) inveniuntur qui-
 dem in Regio 6°: sed solum secunda manu. Vocula (ὡς) in Regio 1°: deest, sed
 verbum (λέγουσιν) eo in codice lectionem Libri Græcorum sequutum esse; Post-
 quam enim illa: (παρειλήφαμεν γὰρ κτ:) sic interpretatus est: accepimus enim
 tertium; hæc ad ejus sensum declarandum subjungit: Dato hoc Basilius Eu-
 nomio, negat illatum: non esse ejusdem, ac Pater naturæ; non enim si quid da-
 mus, sequitur ut id etiam concedamus, aut confiteamur. Basilius ergo, hoc dare
 potuisset Eunomianis: tertium esse Spiritum, et tamen id non concedere, nec
 confiteri. Utut hæc sunt, non aliter Græci, quam Combefisius, hunc locum in-
 tellexere. Ταῦτα μὲν ἐν τῇ Γαρενῆρα, εἰ καὶ μακρότερα, πρὸς τὸ ἐστὶν ἐν
 ταῦθα καὶ Ἐλλοισὶ ἐρμηνεύσαι ἐστὶ δὲ τοιαῦτα: „Ὅτι καὶ περὶ τῆ ἐπομένῃς (ὡς
 „λέγουσι) πρὸς ἀλλήλους διεφέροντο Γραικοὶ καὶ Λατῖνοι, ὡς ἰδεῖν ἐστὶν ἐν τῇ Φλω-
 „ρεντῇ. Συνόδ. Σελ: 341. Ἀναγνώθι ἀξίῳ τὰς Συνελούσας, ΙΘ. κ. κα. κβ. κγ.
 „ἢ γὰρ τὰς Σελίδας 340. καὶ 341. Ἐξ ὧν τίνι ποτὲ διέφερον ἐκάτερα τὰ Βιβ-
 „λία, Γραικῶν τε καὶ Λατίνων, πάρεστι μαθεῖν. Αἱ γὰρ φωναὶ αὗται (ὡς λέ-
 „γουσιν) ἵν' ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανέλθοιμι, ἐν τῷ Βιβλίῳ ἐκείνῳ τῶν Γραικῶν
 „καὶ ἄχρι δὲ τῆς σήμερον ἀναγινώσκονται ἐν τοῖς Βασιλικαῖς, Γ'. καὶ Δ'. καὶ Ε'.
 „καὶ

τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Σχολῆς πρόδηλον γίνεται. Ἀλλὰ καὶ κενὸν εἶδεν τι ἥττον καταφανὲς γίνεται, τὸ παρεφθάρθαι ἐπὶ τῶν διαφωνούντων Κωδίκων τὰ ἔτω παρηλαγμένως ἀναφερόμενα.

Ἐκάτεροι πάντως οἱ Κώδικες ἐν ἐκείνῳ σωζόμενοι εἰσὶν, ὅτι Βασίλειος ἀπηνάινετο δοθερῶς τῷ Υἱῷ ἀξιωματικῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ὁ γὰρ Εὐνόμιος τρία τινὰ ὡς εἶδομεν, διετένετο ταῦτα. Α': μὲν „μὴ ταῖς ἀνεξετάστοις τῶν πολλῶν δόξαις ἀκολουθεῖν αὐτὸς,“ πρὸς ἃ δὴ Βασίλειος ἀπαντᾷ, ὅτι ἄρα, „ἐκ οἴεται,“ δεῖν ἐκείνος τῇ ἀπλῇ καὶ ἀνεπιτηδύτῳ πίσει ἐμμένειν, τῇ τῶν „πολλῶν,“ ἀλλὰ τεχνικοῖς τισι καὶ σεσοφισμένοις λόγοις, πρὸς τὸ „δοκοῦν αὐτῷ“ πάλιν παρακρῆσθαι τὴν ἀλήθειαν, ἰκανῶς, ἐξ ὧν „εἶπεν,“ ἐδήλωσε. Β': Εὐνόμιος ἐχομένως εἰρήκει: ὅτι „τιῶν ἁγίων ἐν ἅπασιν διδασκαλίαν φυλάττειν αὐτὸς ὑπῆρχεν ἐπαγγελλόμενος,“ δι' ἧς δηλόνوتي (ὡς αὐτὴν ὑποσώπτει.) διδάσκει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τάξει τε καὶ ἀξιωματικῶς, δοθερῶς τῷ Υἱῷ. Καὶ πρὸς ταῦτα δὲ ἄρα ὁμοίως Βασίλειος ἀπαντᾷ: ὅτι „τιῶν πολλῶν ἀτιμάζων αὐτὸς δόξαν, ἢ δοξάζει τὸ Πνεῦμα,“ τὸ Ἅγιον, „προσποιεῖται μὲν,“ τιῶν ἁγίων φυλάττειν διδασκαλίαν, τῆς δὲ τάντῳ αὐτῷ παραδεδωκότας ἀποσιωπᾷ. Γ': τελούτων ἐκείνοις ἀμέσως παρασώπτει Εὐνόμιος: „παρ' ὧν τρίτον αὐτὸ ἀξιωματικῶς καὶ τάξει μαθόντες, τρίτον εἶναι καὶ τῇ φύσει αὐτὸ πεπισθόκαμεν,“ πρὸς ἃ δὴ καὶ αὐτὰ μέλλων ἀπαντήσας Βασίλειος, τὰς αὐτὰς τῷ Εὐνομίᾳ φωνὰς ἐπαναλαβὼν, ἐπὶ τὰ πρότερα ἐκείνα, οἷς Εὐνόμιος εἰρηκώς ὤ: „παρὰ τῶν ἁγίων παρεληφέναι, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τρίτον τάξει, καὶ ἀξιωματικῶς,“ ἀντεπιφέρει: „τίνες δὲ οἱ ἅγιοι, καὶ ἐν ποίοις λόγοις τιῶν διδασκαλίαν πεποιοῦται, εἰπὴν ἐκ ἔχει,“ Εἴτα τὸ ὑπὸ Εὐνομίᾳ σωζόμενον ἀπελέγχων, καθ' ὅτι, ἐκ τῷ τῷ Ἅγιον Πνεῦμα τρίτον εἶναι τῷ ἀξιωματικῶς, ἐπιφέρει ἡν: ὅτι ἄρα καὶ τρίτον ἐστὶ τῇ φύσει ὑποσώπτει: „Ἄρα γέγονεν ἔτω τολμηρὸς ἄνθρωπος, τὰς περὶ τῶν Θεῶν Δογμάτων καινοτομίας διηγόμενος; τίς γὰρ ἀνάγκη,“ εἰ τῷ ἀξιωματικῶς καὶ τῇ τάξει τρίτον ὑπάρχει τὸ Πνεῦμα, τρίτον εἶναι αὐτὸ καὶ τῇ φύσει,“ ἔτως ἄρα τῷ Εὐνομίᾳ εἰρηκὸς „τιῶν

„καὶ τῷ Κομβερτινῷ ὁμοίως“ καὶ μὲν δὴ καὶ ταῖς ἑκδόσεσιν, τῇ τε Ἑνετίῃ, καὶ τῇ ἐν Παρισίοις. Ἀπῆσαν δὲ τῆς τῶν Λατίνων Βίβλου, ὡς καὶ νῦν ἄπεισιν ἀπὸ τῆς Βασιλικῆς τῆς Β'. Αἱ αὐταὶ φωναὶ (ὡς λέγουσι) κενταὶ μὲν ἐν τῷ Βασιλικῷ τῷ 5. μόνον δὲ διὰ δευτέρας χειρὸς. Τὸ δὲ μόριον (ὡς) ἐν τῷ Βασιλικῷ Α'. ἐκ „εἰσὶν“ ἀλλὰ τὸ ἔρημα (λέγουσι) καὶ τῷ τῷ Κώδικι ἀναγνώσκεται ὑποπτόσασθαι, „τις τυχόν,“ ὅτι καὶ Κομβεφίστιος τῇ ἀναγνώσει τῶν τῶν Γραικῶν Βιβλίων ἐγένετο „παρακολοῦσθαι.“ Ἡδὴ γὰρ ἐκεῖνο: (παρελήφμεν γὰρ κτ:) ἐρμηνεύσας, πρὸς „διασάφισιν“ τῶν χωρίων ὑποσώπτει: „τέτερο δοθέντος, ἀπόφῃσι Βασίλειος Εὐνομίᾳ τὸ σωζόμενον, τὸ μὴ τῆς αὐτῆς εἶναι δηλόνوتي τῷ Πατρὶ φύσεως,“ Οὐ γὰρ εἴτι διδάσκων, αὐτὸ τέτο ἐκ τῶν ἐπομένων καὶ συγχωρεμένων, ἢ καθομολογούμεν. Ὁ ἄρα Βασίλειος ἔχει τοῖς περὶ Εὐνομίον διδόναι, τρίτον εἶναι τὸ Πνεῦμα, „καὶ μὴ μέντοιγε τέτ' αὐτὸ συγχωρεῖν, ἢ σιωπολογεῖν.“ Ὅπως ἐν ἅν ταῦτα „καὶ ἔχοι,“ ἐκ ἄλλως οἱ Γραικοί, τῷ τῷ χωρίον ἐνόησαν, ἢ αὐτὸς Κομβεφίστιος. Ταῦτα ἡμῖν ὁ Γαργήριος ἀληθεύοντα καὶ φιλαληθέστατα.

Μ μ μ 2

τιῶ τῶν Ἁγίων ἐξέλεσθαι φυλάττειν διδασκαλίαν, δι' ἧς τὸ Πνεῦμα τρίτον εἶναι τῷ ἀξιώματι καὶ τῇ τάξει παρέδωκεν· προθέντος δὲ καὶ παρὰ τῶν Ἁγίων παρεληφέναι τὸ, τρίτον εἶναι ἀξιώματι καὶ τάξει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἀποκρίνεται Βασίλειος, αὐτῷ δὴ τέτῳ Εὐνόμιον προσποιῶμαι τιῶ τῶν Ἁγίων Πατέρων φυλάσσειν διδασκαλίαν, τῷ σιγῇ παρέρχεσθαι τὰς τιῶ διδασκαλίαν ταύτῃ παραδεδωκότας αὐτῷ, μὴδ' εἰπὴν ἔχειν οὔτινες εἰσὶν οἱ Ἅγιοι ἐκεῖνοι, καὶν τίσι τῶν οἰκείων λόγων τιῶ τοιάνδε διδασκαλίαν παραδεδώκασιν. Ἀλλὰ γὰρ ἐκ ἄλλῃ τιῶ Εὐνόμιος ἐνεκαυχᾶτο παρὰ τῶν Ἁγίων παρεληφέναι διδασκαλίαν, ἢ ταύτῃ: ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀξιώματί τε καὶ τάξει τρίτον ἐστίν. Αὐτὸς γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ ὡμολόγει, ὡς ἄρα τὸ καὶ τρίτον εἶναι τῇ φύσει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, οἷοθεν καὶ παρ' ἑαυτοῦ τὰτὶ ἦν προσιδέμενος. Ἀπόφησιν ἄρα Βασίλειος τῶν Ἁγίων εἶναι διδασκαλίαν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τρίτον τῇ τάξει καὶ τῷ ἀξιώματι· μὴδὲ γὰρ ἔχειν αὐτὸν ὀνομάσαι τίς τῶν Ἁγίων ὑπάρχει, ὅς τῷ διδάσκων παρέδωκε. Διὰ δὲ τὰτα καὶ καὶ τιῶ τῶν Πατέρων φυλάσσειν διδασκαλίαν ἀπόφησι τὸν Εὐνόμιον, πλάττεσθαι δὲ μόνον φυλάσσειν αὐτῷ μηδαμῶς φυλάσσοντα, λέγει τῷ γὰρ δῆπερ τὸ τῆς προσποιήσεως ἐπιφέρειν παρέχεται. (53). Εἰ τοίνυν κατὰ δόξαν τιῶ τῷ Βασιλείῳ, τὸ τρίτον εἶναι τάξει τε καὶ ἀξιώματι τὸ Θεῖον Πνεῦμα, διδασκαλία τῶν Πατέρων ἦκιστα ὡς πῶς ἄρα ἐπὶ τῶν σινηγορούντων τοῖς Λατίνοις Κωδίκων, τοσάνκις ἐντεῦθεν ἔτις ἀναγινώσκεται, ὡς εἴπερ ἄρα Βασίλειος ἀνεκδοκίμως πρεσβύων ἐτύγχανε, τρίτον εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ τάξει καὶ ἀξιώματι; ἢ ἐχὶ σαφῶς ἐκ τῶνδε κατὰ-δηλον, τὰς διαφωνώσας ἐκείνας Κώδικας διανενοθεῦσθαι, ἐν οἷς τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀλλότρια φέρουσιν;

Ἐπειτα: ἐπειδὴ (κατὰ τὰς διαφωνήσας Κώδικας) πρῶτον ἀπέδωκε λόγον, τῷ τὸ Πνεῦμα δότεροῦσαν τῷ Υἱῷ ἀξιώματι, ὅτι ὁ τῆς εὐσεβείας παραδίδωσι λόγος, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, „τὸ εἶναι „ἔχειν ἐκ τῷ Υἱῷ, καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβάνειν, καὶ ἀναγγέλλειν ἡμῖν, „καὶ ὅλως ἐξ ἐκείνης ἐξημμένον εἶναι τῆς Αἰτίας, ὡς δῆπερ λόγῳ παραπλήσιον ἀπεδίδω (καὶ κατὰ τὰς ἡμετέρας Κώδικας) ἵνα καὶ τὸν Υἱὸν ἀποδείξῃ δότεροῦντα τῷ Πατρὶ. Ἐπειδὴ (Φημι) τοιόνδε ἐκ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς φθάσας „πρῶτον, ἀπέδωκε λόγον· τί δῆποτε καὶ „δότερον αὐτοῖς (κατὰ δὴ τὰς Κώδικας ἐκατέρως) δείξιν μέλλων, ὡς καὶ τρίτον ἀξιώματι τὸ Πνεῦμα δόξαιεν ἂν μόνον παρὰ γὰρ τὰ ἐπὶ τῆς διὰ τῷ Βαπτίσματος τελετῆς ῥήματα, ἐν οἷς τρίτον ἀριθμεῖται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; ἔτι γὰρ ἐν τοῖς διαφωνήσιν ἀνα-

(53) Τὸ γὰρ τοι φύσει, κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον καὶ τάξει καὶ ἀξιώματι, τριτὸν τὸ Πνεῦμα, εἰς διττέλει ὑποκρινόμενος ὁ Εὐνόμιος, ἀλλ' ἀπερικαλύπτως καὶ μάλα εὐτόμως τὸ ἐν τέτοις δότεροταγὲς καὶ τριτοταγὲς ἐπὶ τῶν Θεῶν Προσώπων διατεινόμενος, ἀντιστρόφῳ λόγῳ, μάλλον δὲ διαστρόφῳ διανοίᾳ ἐπιβολῇ, καὶ ἀλογίας ἀπάσης ἔμπλεον, ἐξ αὐτῶν, ὡς ἐξω πάσης ἀμφιβολίας, κατ' αὐτὸν, κείμενον κατασκευάζειν ἐφελονεῖται τὸ ἑτεροειδὲς καὶ ἀνομοιόσιον.

αναγινώσκεται Κώδιξιν: „ἔτω δηλονότι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον“ „εἰ καὶ ἀξιώματι καὶ τάξει ὑποβέβηκε“ (παρειλήφामεν γὰρ αὐτὸ „τρίτον ἀπὸ Πατρὸς καὶ Υἱὸς ἀριθμύμενον“ αὐτὰ τὰ Κυρία ἐν τῇ „παραδόσει τῆς Θεᾶς βαπτίσματος παραδεδωκότος τὴν τάξιν, ἐν „οἷς εἶπε: πορεύθεντες βαπτίζετε εἰς τὸ ὄνομα τῆς Πατρὸς, καὶ „τῆς Υἱοῦ, καὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος,“) τίνος ἐν χάριν, ἐπειδὴ πρό-
τερον ἤδη ἀποδεχῶς ὡς τὸ Θεῖον Πνεῦμα τρίτον εἶναι ἀξιώμα-
τι (ὡς οἱ διαφωνῶντες φέρουσι Κώδικες) αὐτὸ δὴ τῆτο ἐπεχάρη-
σεν αὐτοῖς ἀποδεῖξαι καὶ δοῦτερον; Ἐπὶ τέτοις: Εἰ διὰ τῆτο ἐκ
τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς δείκνυται, τρίτον εἶναι ἀξιώματι τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον, ὅτι τὰ Ἱερὰ διδάσκει λόγια „ἐκ τῆς Υἱοῦ αὐτὸ ἔχει τὸ
„εἶναι, ἐξ αὐτῆς τε λαμβάνειν, καὶ ἀναγγέλλειν ἡμῖν,“ καὶ ὅπως
ἐξ ἐκείνης ἐξημμένον εἶναι τῆς Αἰτίας (ὡς ἐν τοῖς διαφωνῶσιν
ἐμφέρεται Κώδιξι) πῶς ἐκ ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ αὐτοῖς ἀλλ’ ἐξ
ἐκείνων τὸ αὐτὸ δεῖξαι ἐπεβάλετο μόνων, δι’ ὧν λέγεται: „εἰς τὸ
„ὄνομα τῆς Πατρὸς, καὶ τῆς Υἱοῦ, καὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος,“; πλεί-
στω γὰρ ἔχει ταῦτα πρὸς ἄλληλα τὴν διαφοράν.

Ἄτλα δ’ ἐπὶ τῶν μακρῶν ἐκείνων Ἀντιλογικῶν ἐν-
„σασέων, τῶν ἐν Φλωρεντία, περὶ τὸδε τὸ χωρίον κεκινημέ-
νων, ἸΩΑΝΝΗΣ ὁ Προβιγκιάλις ἦν ἀντιβάλλον, (54) ταῦτα
μάλιςα

(54) Κἀδικά τινα τῶν τῆς Βασιλεῖς παρανενοδόμενον τῆτον, ἐπὶ τῆς Κ. τῶν ἐν
Φλωρεντία Συναγωγῶν ὁ Ἐφέσος προεξενέγκας, καὶ ἄλλες ἐπὶ τινὰς (καίτοι
μὴ πάνυ πολλὰς, ἀλλ’ ὡσεὶ τέσσαρας, ἢ πέντε) τοιάτας ἐν Κωνσταντινπόλει
περιφέρεσθαι εἰληκρῶς παρεδήλ’ ὡς μὴδὲ θαυμάζειν χρεῖται, εἰ, καὶ ὅν οἱ Λα-
τίνοι πρεβάλλοντο, εἰς ἐξ ἐκείνων ἦν τῶν διεφθαρμένων. Διετίετο δ’ ἐν ἀμφὶ
τῆς χιλίας ἐν Κωνσταντινπόλει σώζεσθαι Κώδικας, τὰς τὴν Βασιλεῖς καὶ διάνοιαν
καὶ λέξιν ἀπαράτρωτον ἔχοντας· δεῖσαν δέ, καὶ τέτρε παραστήσαν ἰφίστατο.
Τίνα δ’ αἶς ἦν τὰ γενναῖα, οἷς πρὸς ταῦτα ὁ Προβιγκιάλις ἀπώτησεν, ὑπὲρ
Λατίνων, καὶ τῆς παρ’ αὐτοῖς Κώδικος, ἀπολογύμενος; Ἀμέλειται: ὅτι ἡ Βίβλος
ἦν αὐτοῖς πρεβάλλοντο, ἀπὸ Κωνσταντινπόλεως ὑπὸ Νικολάου Δεκέζα μετήνεκτο —
ὅτι ἐν Μερβράναις ἦν, ἐκ ἐν Βαμβάκιναις — ὅτι ἐκ τέτρε εἰκοσι πλείονων, ἢ
ἐξακοσίων ἐνιαυτῶν ἐπιδείκνυται ἀρχαιότητα, καὶ πολὺ ἀνάγεσθαι πρὸ τῆς χρί-
ματος — ὅτι ἔτως ἦν ἡ Βίβλος διεσιγμένη, ἔτως ὀρθῶς γεγραμμένη, ἔτως
ἀρίστα τεταγμένη, ὡς μηδεμίαν ἐν αὐτῇ ἐξῆναι ὑποφάσθαι παραφθοράν, ἢ ἕϊσμα,
ἢ διατροπὴν, ἢ χειρὸς ὅπως ἐπίθεσιν. — Καὶ τὰ μὲν τῆς Προβιγκιάλεως Ἰωάννης
ταῦτα ὁ δὲ Ἐφέσος ἀνταπεκρίνετο: „ὅτι εἰδὲν θαυμάσιον, εἰ ἐξ ἐκείνων
„τῶν εὐρισκομένων Βιβλίων (ἐν) ἐνταῦθα μετεκομίσθῃ φαίνεται δὲ μᾶλλον ἐκ τέ-
„των, ὅτι ἡμεῖς προηνέγκαμεν τὴν προδηκίαν ταύτην. Εἰ γὰρ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν
„(τὴν ἀφαίρεσιν), ἠδυνάμεθα ἂν ἀφανίσαι τὰ Βιβλία (τὰ τὴν προδηκίαν ἔχον-
„τα δηλ.:) ὀλίγα ὄντα καὶ ἐναρίθμητα. Ἀλλ’ ἀπλότητι χρώμενοι, καὶ τῇ α-
„ληθείᾳ θαρσύνοντες, (ὅς γὰρ πορεύεται ἀπλῶς, πορεύεται πεποιθῶς.) ἀφήκα-
„μεν σώζεσθαι τὰς τὴν ἐναντίαν (δόξαν) ἐχούσας βίβλους· ἐξ ὧν εἰκὸς μίαν εἶναι
„καὶ ταύτην, ἐξενεχθεῖσαν ἐκείθεν τὰ ἐνταῦθα γραφεῖσαν δὲ παρά τινων, ἔς
„εἰκὸς τὸ ὑμέτερον δόγμα φρονεῖν ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι... Ταῦτα δὲ λοιπὰ, οἷς ὁ
Προβιγκιάλις συνίσταν ἐπεράτο τὸν παρεφθαρμένον αὐτῆς Κώδικα ἐκείνον· οἷον,
τὰς τε μεμβράνας, καὶ τὸν Δεκέζαν, καὶ τὴν ἀόριστον, καὶ ἀναπόδεικτως θρυλ-
λαμένῳ πολυετείαν τῆς Βιβλίας, καὶ τὴν ἐπέκεινα τῶν ἐξακοσίων χρόνων ἀρχαιό-
τητα, τὴν καὶ πρὸ τῆς Σχίσματος ἀναπεμπομένην καὶ τῆς διασίξεως δέ, καὶ
ὀρθότητος, καὶ τάξεως τὴν ἀκριβεῖσαν (ἅπερ ἴσως καὶ μᾶλλον τὴν διαφθοράν
οἶατε δεικνύειν, ἢ τὸ ἀδιάφθορον τῆς Κώδικος καὶ ἀκίβδηλον· εἰ γὰρ οἱ ἐξ ἀπαι-
Τόμ: Α’. δότων,

Ν ν ν

μάλισα ἰω. Αον: ὅτι ὁ Κώδιξ ὁ περιέχων ἐκεῖνα: („παρ' αὐτῶν
 „ἔχον τὸ εἶναι, κτλ') ἀρχαιότατος ἦν. Ὡς εἰμὴ καὶ πάλαι συχ-
 νοίτινες καὶ Γραικοῖς ἐγένοντο, οἱ τῷ Λατινικῷ σοιχῶντες
 Φρονήματι. — Ἀλλ' ἐγγέγραπτο (Φησὶν) ὁ Κώδιξ, πρὶν ἢ Λατίνος
 καὶ Γραικὸς, πρὸς ἀλλήλους περὶ τέτων διενεχθῆναι. Πόθεν δὲ
 ἄρα ὁ Ἰωάννης ἔτος (καίτοι τῷ Κώδικος ἀρχαῖα τυγχάνοντος.)
 τοσαύτης αὐτὸν γενέσθαι κατασκευάσειεν ἀρχαιότητος; τῷ γὰρ
 ὄντι ἀπὸ τῶν περὶ τὸν Φώτιον χρόνων, μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς
 καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῆς τῷ Πνδύματος καὶ ἐκ τῷ
 Τίτῳ Ἐκπορεύσεως ἐκινεῖτο διαφορά· ἀλλ' ὅσος ὁ ἀπὸ Φωτίου πα-
 ραβρέσας χρόνος, ἔς γ' ἐπὶ τῷ ἐν Φλωρεντίᾳ συστάσαν Σινόδον;
 Εἴπερ ἐν πρὸ τριακοσίων, ἢ καὶ τετρακοσίων ἐνιαυτῶν, ὁ Κώδιξ
 ἤδη πρὸ ἐγγέγραπτο, ἐκ ἂν ἄλλος αὐτὸς ἀρχαιότητος ἔχεν; Ἐπειτα
 καὶ ἔδεν ἡττοῦν ὁ Μάρκος τῷ Ἐφέσῳ Κώδιξ ἐπ' ἀρχαιότητι ἐσεμνύ-
 νετο, καίτοι τῷ ἑτέρῳ ἐκείνῳ διαφωνῶν. Τελότατον δὲ, καὶ ὅ, τι
 περὶ τῶν Λατίνοις σωηγορέων παλαιῶν Κωδίκων ὑποληπτέον,
 δείκνυσιν μὲν καὶ ὁ τῷ Ἰσλιανῷ Ἀρχαιότατος Κώδιξ, ἐν ᾧ τὸ τῆς
 Οἰκουμενικῆς Ζ'. Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης ἀνεγινώσκετο· δεικ-
 νύσιν δὲ καὶ Κώδικες ἄλλοι ἀρχαῖοι, ἐν οἷς ὁμοίως τὸ Ἀθανασίῳ
 Σύμβολον, μετὰ καὶ τῆς ἐκ τῷ Τίτῳ προθήκης, τῷ τῷ Ἀγίῳ
 Πνδύματος Ἐκπόρυσιν ἐμφέρεται θεολογῶν. Τέτρε γὰρ δὴ πάν-
 τας ἐπίσης διακρίβηθῆναι ἀνωτέρω (55) δέδεικται.

Βον: Ἐν τῇ ΚΑ'. Σωελόσει ἀντιφέρων ἦν (Ἰωάννης ὁ Προ-
 βηγιάλις) ὅτι ἡ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικὴ Σύνοδος μαρτυρεῖ τῷ
 περὶ τῷ Ἀγίῳ Πνδύματος Θεολογίαν ἡκριβωκέναι τὸν Μέγαν Βα-
 σίλειον.

δῶτων, ἐδ' οἱ ἀμελῶς τε καὶ ὀλιγάτως ἔχοντες περὶ τὰς ἀντιγραφὰς τῶν Βι-
 βλίων, οἱ τὰς τοιαύτας εἰσὶ διαφθοράς κακουργῶντες) ἐδὲ λόγε ἄλλως, μήτοιγε
 δὴ ἀπολογίας ἠξίωσεν, ἅτε εἰκὴ αἰς καὶ κῆφος λεγόμενα, καὶ καθ' ἑαυτὰ
 εὐεξέλεγκτα, ὡς λόγῳ μηδενὶ ἐρειδόμενα. Ὅπερ γὰρ Ἰωάννης προσετίθει: „ὅτι
 „τὰ καὶ ἐκεῖνα, ἐν ᾧ ἡ Βίβλος αὕτη (ἢ αὐτὸς δηλονότι προήνεγκε) ἐδεμία ἦν
 „διαφορὰ Γραικῶν καὶ Λατίνων πῶς ἀπεδείκνυν; „ὡς φανερώς, (ἐφασκεν)
 „ῥῆται, ἀπὸ τῆς ἐπιστημότητος τῆς Βίβλος ταύτης,“ (παρὰ Βινίῳ, ἐν τοῖς
 Πρακτ: τῆς Φλωρ: Σω: ἐν Τόμ: Θ'. τῶν Σινωδ. Σελ: 714. καὶ Ἀρδεῖῳ
 Τόμ: Θ'. Σελ: 234.) Risum teneatis amici: ἢ ἐχὶ καὶ γελᾶν ἐφῆται ἐπὶ τῇ
 τοιαύτῃ Ἀποδείξει τῆς τῷ Κώδικος Ἀρχαιότητος; Ἀλλ' ὁ Ἐφέσιος ταῦτα παρὰ ἐπ'
 ἐκεῖνο τὸν νοῦν ἐμβριθέστερον ἐπέστρεψεν ἐπισήσας, ὡς εἰωθὸς ἦν Λατίνοις, ἢ Γραι-
 κοῖς, τὸ Βιβλίον ἐκ νοθείας προβάλλεσθαι κίβηλα· καὶ τῷ διὰ τῶν ὑπὲρ Λω-
 σίμης πάλαι τῷ Πάπα, ὡς Κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ Σινώδῃ, πρὸς τῷ ἐν Καθαρ-
 γένῃ προβεβλημένων κατασκευάσας: „τελοτάτον ἐν τῇ Χρήσει (προσέθηκε) τῷ
 „Μεγάλῳ Βασιλεῖ, καὶ ἡ ἀρχαιότης, καὶ τὸ πλῆθος τῶν παρ' ἡμῖν Βιβλίων,
 „τῷ νικίῳ ἡμῖν δίδωσι καὶ αὐτὸ τῷ τῷ εἶσαι τὰς διεφθαρμένας Βίβλους, καὶ
 „μηδαμῶς ἀφανίσαι ταύτας· καίτοιγε θωατὸν ἦν διὰ τῷ ὀλιγότῳ· φαίνεται
 „ὅτι θάρβοντες τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ταῖς ἑτέροις φωναῖς τῷ Πατρὶς ἡμῶν Βασι-
 „λέῳ, ταύτῃ εἰσάσαμεν ἔγω καὶ ἐν τοῖς Βιβλίοις, ὡς ἔγραψαν ἐξ ἀρχῆς οἱ
 „γράφαντες. Οὐκ ἄρα τῶν παρ' ἡμῖν ἴδιον διαφθείρειν τὰς Βίβλους. (παρὰ Βι-
 νίῳ εἰδ: ἀνωτ: Σελ: 709. καὶ Ἀρδε: ἐν σήλῃ 228 — 232.)

(55) Ὁρα τὰς ἀνωτ: καταλεχθείσας παραφθοράς Α — ΙΒ'. καὶ τὰς ἐν αὐταῖς Ση-
 μειώσεις.

σίλειον. Πῶς ἔν ὑπενδοιάζων Βασίλειος γένοιτο, „εἴπερ ἄρα τὸ „Θεῖον Πνεῦμα τρίτον εἴη ἀξιώματι τῆ Πατρὸς, φάσκων: „πα-
 „ραδίδωσιν ἴσως ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος;“ καὶ ἔτις ἐφεξῆς; Ἀλλὰ
 γὰρ ἐδέποτε Βασίλειος ὑπενδοιάζων ἐγένετο, εἰ τὸ Πνεῦμα δότε-
 ροῦαι ἀξιώματι τῆ Τριῆς· τῆτο γάρ τοι διαρρήδην φθάσας ἠρνήσατο,
 ὡς ἀποδέδεικται· τοσέτον δὲ μόνον ἐν ἐκείνοις, καὶ ὑπόθεσιν τῷ
 Ἐυνομίῳ δίδωσιν: ὡς εἰ καὶ δότερον ὑποτεθείη τὸ Πνεῦμα ἀξιώ-
 ματι τῆ Τριῆς· ὅπερ ἂν τις ἐκ τῆς Ἱερᾶς τοπάσαις Γραφῆς λεγέσσης:
 „τὸ: βαπτίζοντες αὐτὲς, εἰς τὸ ὄνομα τῆ Πατρὸς, καὶ τῆ Τριῆς,
 „καὶ τῆ Ἁγίης Πνεύματος;“ ἡμῖς γεμὶν ἐντεῦθεν ἂν ἔψοιτο,
 καὶ τὸ Πνεῦμα ἤδη δότερον εἶναι τῆ Τριῆς. (56). ἔτι δέ τοι προ-
 νῆντος, πῶς ἂν εἴη τὰ ῥήματα τῆ Βασιλείας ἀνάξια, δι' αὐν, „ἴσως
 φησὶ: „παραδίδωσιν ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος;“ Ἐπειτα δὲ, καὶ τοῖς
 Πατράσι σώηθες διὰ τῷ τῶν Αἰρετικῶν ἀπόνοιαν, λίαν πεφυ-
 λαγμένως λαλεῖν, μηδὲ ῥαδίως ἐνδιδόναι τέτοις, ἔπερ ἂν κακοή-
 θως ἐκδράξαντο. Εἰ τοίνυν καὶ διὰ τῆτο φαίημεν ὑπενδοιάζειν
 τὸν Βασίλειον ἐνταῦθα, περὶ τὸ δότερον τὸ Πνεῦμα τῷ ἀξιώ-
 ματι τῆ Τριῆς, μὴ παρὰ τῆτο μέμψις τις αὐτῷ προσριζήσεται; ἡπε
 γὰρ σιωχῶς ἀναγινώσκουμεν, ὅτι τῆ „Ἀγεννήτης“, τῷ Φωνῷ, ἔ
 πάνυ τι Βασίλειος ὁ Μέγας ἐγκρίνει· ἐν τῇ ρημ. Ἐπιστολῇ, καὶ
 ἐν τῷ Β. Βιβλ: τῶν κατὰ Ἐυνομίαν, περὶ τὸ τέλος. Μᾶλλον δὲ,
 καὶ ὡς περὶ πρῶτον σοιχεῖον τῶν βλασφημιῶν, ἐν τῷ Α'. τῶν
 πρὸς τὸν αὐτὸν Εὐνόμιον, τῷ Φωνῷ ταύτῃ ἀπεδοκίμαζεν· ἐμὴν
 ἀλλὰ τοσέτοις ἄλλοις Πατράσι τένομα τὸ τῆ „Ἀγεννήτης“, κοινῇ
 ἐγκρίνεται· τί τοίνυν; ἂρ ὑπὸ μέμψει, διὰ δὴ τῆτο, πεσεῖται Βα-
 σίλειος; (57.) Καὶ ὡσαύτως ἂν ἄρα ἐξείη φάναι, ὅτι τῶν ἐκ τῆς
 Αἰρέσεως τῇ προτάσει τῇ δε, (τῆ τὸ „Πνεῦμα ἀξιώματι τῆ Τριῆς
 „δότερον“) καταχρωμένων, ἔ πάνυ τοι ἐκὼν εἶναι Βασίλειος
 σιωετίθετο. Ἀλλὰ γὰρ ὅτι τῷ ὄντι αὐτὸς ἦν ἀποφάσκων, ἀξιώ-
 ματι τῆ Τριῆς δότερον τὸ Πνεῦμα, μικρὸν ἀνωτέρω δέδεικται.

Γον: Ἐπὶ τῆς ΚΒ. Σωελόσεως ἀνθυποφέρων ἐνίστατο Ἰωάν-
 νης ἔτις: Κατὰ τῆς ἡμετέρας Κώδικας, ἐξ ἡγεμένους ἀληθοῦτος
 καὶ ἀπολύτης, ψευδὲς ἂν τὸ σωματόμενον ἔποιτο· ἔτι καὶ γὰρ
 Βασίλειος ἂν εἴη συλλογισόμενος: ὁ Τριῶς δότερον ἀξιώματι τῆ
 Πατρὸς, ἐμὴν δὲ τῇ φύσει Ἄρα καὶ εἰ δοίημεν τὸ Πνεῦμα τὸ
 Ἅγιον δότερον ἀξιώματι τῆ Τριῆς, ἐμὴν καὶ τῇ φύσει δότερον
 ἔσαι

(56) Οὕτως ἔν τὸν τῆ Βασιλείας νῆν ἐξεδέχετο, καὶ ὁ Δομνικανὸς Κομβεφίστιος, κα-
 θάπερ ὁ Βενεδικτῖνος ἡμῖν Γαρενῆρος ἐπεμαρτύρει: Non aliter Græci quam Combe-
 fisius hunc locum intellexerunt. ὅς δὴ αὐτὸς, σὺν ἐκείνῳ τε καὶ σὺν τοῖς Γραικοῖς,
 τῷ ἐνδοχίῳ ταύτῃ δηλὸς ἐστὶ συναποδεχόμενος. (ἔρα τῷ ἀνωτ: Σημείωσιν. (52).

(57) Ἐπειδὴ γὰρ ὁ δυσσεβὴς Εὐνόμιος, τὸ „Ἀγεννήτον“, καὶ αὐτὸ ἦν διδάσκων τῆς
 τῆ Θεῆ καὶ Πατρὸς εἰσίας εἶναι δηλωτικόν· ἵν' ἐντεῦθεν τὸν Τριῶν, ὡς γεννητὸν
 ὄντα ὑπεκρίθη τῆς Θεῆς φύσεως (ἔρα τὸν Ναζιανζ. Γρηγ. ἐν Λόγ: ΛΕ'. ἔς ὁ
 Α'. μὲν ἐστὶ τῶν περὶ τῆ Τριῆς, τῶν δὲ περὶ Θεολογίας ὁ Γ'.) Διὰ τῆτο ἀπηξία
 ὁ ἐρανοφάντωρ ὡς εἰκὸς τῷ τῆ „Ἀγεννήτης“, ὀνόματι χρῆσθαι, τῆς Φωνῆς ὑφο-
 ρώμενος τῷ κατάχρησιν.

ἔσαι αὐτῶ. Ἐπειδὴ τοίνυν Βασίλειος ἐπιχαρῶ, ὅτι καθάπερ τῶν Ἀγγέλων οἱ δούτεροι καὶ τρίτοι ταττόμενοι, ὃ παρὰ τὸτο τῆς φύσεως εἶσιν ἐκπίπτοντες τῆς Ἀγγελικῆς ἔτω δὴ κατὰ τῶν Θεαρχικῶν Προσώπων. Τὸν αὐτὸν ἄρα τρόπον, ὡς ἐν ἐκείνοις, καὶ ἐν τοῖς Θεοῖς. Ἐνταῦθα πάντως, ἢ Ἐλάσσων ἀπολύτως νοημένη ἐστίν. Ἀμέλειτοι, τὸ τῶν Ἀγγέλων τὰς δούτερας τε καὶ τρίτας τῇ τάξει καὶ τῷ ἀξιώματι, ἀπλῶς τε καὶ ἀνδρ. προσδιορισμῶ παντὸς, μηδαμῶς ἐκπίπτειν τῆς φύσεως τῆς Ἀγγελικῆς. Ὡσαύτως ἄρα καὶ ἐπὶ τῶν Θεῶν Προσώπων ἀνεκδοιάζως τὸδ' ἔσαι κατὰ γὰρ τὸ ἡγούμενον, ἀπόλυτον εἶναι δεῖ καὶ τὸ σωμαγόμενον, καὶ ἀνδρ. προσδιορισμῶ τῶ τυχόντος. (58).

Τὸ δ' αὐτὸ ἀνθυπενεγκῶν Ἰωάννης, καὶ ἐν Σωελούσει τῇ ΚΓ'. καὶ τάδε προσέθετο: ὅτι ἔτως ἄρα κατὰ τὰς παρ' ἡμῖν Κώ-

- (58) „Α'. ἀπὸ ἀληθῶν, φησὶ, καὶ ἀπολελυμένων, ψδδὲς εἶπετο ἂν συμπέρασμα, „ὅπερ ἀδιώατον Β'. ἀπὸ προτάσεως καὶ προηγμένης, ἔσης ἐν αὐτῷ ἀμφιβολίας, „ἡκολέθησεν ἂν συμπέρασμα ἀληθὲς καὶ ἀναμφίβολον, ὅπερ ἀδιώατον,“. Ταῦτ' ἔστιν Ἰωάννης τὰ δύο ἄτοπα ἐφέψεται, ἂν μὴ ὁ Μέγας ἀδιστακτικῶς ὁμολογήσῃ Βασίλειος, ὅτι τὸ Πνεῦμα δούτερον ἀξιώματι τῶ Υἱῶ τῶ τετάρτῳ ἐπὶ τῆς ὑπερθέας Τριάδος ταττόμενον: ἀλλ' ὑπεκδοιάζων δόξῃ, διὰ τῶ „ἴσως, καὶ τῶ „λέγῃσι, καὶ τῶ: ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν, ὡς ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν παρίσταται Κώδιξι. Ταῦτα μὲν ἐν Σωελούσει ΚΒ'. τῆς Φλωρ: Σωῶ: (παρὰ Βινῶ Σελ: 747- καὶ Ἀρδῆ: σήλη 282.) Τέτοις δὲ ἀδελφάπως καὶ τὰ ἐν τῇ ΚΓ'. Σωελ: παρὰ τῶ αὐτῶ προσαλλόμενα: (παρὰ Βιν: Σελ: 769. καὶ Ἀρδ: 301.) πλὴν, ὅσον ἐπὶ τῶ δούτερος τῶδε τόπος, Α'. μὲν ἀμφοτέρω αὐτὸς ὑπανακρῶν τὰ ἐπόμενα δῆθεν ἄτοπα κατὰ τὸν ἡμέτερον λόγον: ἔπειτα δὲ θάτερον τῶτων μόνον διεξελθὼν, θάτερον παρεσίγησεν ἔτω γὰρ ἀναγινώσκοντες ἐλλειπῶς: ἐκ οὗδ' ὁπόθεν τῶτι προελθόν: εἴτ' ἐξ αὐτῶ Ἰωάννης, παρελθόντος ἐπίτηδες ἢ γοῶ καὶ ἐν τῶν τὰ Πρακτικῶν τῆς Σωῶδης ἐκδεδωκότων, ὡς περιττὸν, ἢ καὶ ἀλόγως λογισθὲν, ἐκοντὶ τὸ ἕτερον παραλειπομένων. Τῶ γὰρ ὄντι τίς ἢ θαυμάσειε τῶ Ἰωάννης Διαλεκτικῶ ἐν τέτοις τέρθεϊαν, τῶ ἐπὶ μιᾷ καὶ τῆς αὐτῆς ἐπιχειρήσεως τῶ Βασιλεῖς, πρῶτον μὲν ἀληθεύειν τὸ προτεθὲν σωμαγόντος, καὶ τὸ σωμαγόμενον ψδδῆσθαι. Δούτερον δὲ, τὸ αὐτὸ προτεθὲν ἐκείνο, ὡς ἀμφιβαλλόμενον μεταλαμβάνοντος (τετάρτῳ ὡς ἔτω Φᾶναι, ἡμψδδῆς.) καὶ τὸ αὐτὸ πάλιν σωμαγόμενον, ὡς ἀληθὲς τε καὶ ἀναμφίβολον κρίνοντος; ἢ γὰρ ἐχί, ἐπὶ παντὸς ἔτινος, ἢ Φᾶναι ἐστίν, ἢ ἀποΦᾶναι; Εἰ δὲ τῶτο, πῶς τὸ κατὰ τὸν τῶ Μεγάλῃ Βασιλεῖ διαλογισμὸν, ἡγούμενον, νῦν μὲν ἀληθὲς ἐν τῇ ἐπιχειρήσει καὶ ἀπολελυμένον, νῦν δὲ ψδδῆς τὸ αὐτὸ καὶ ἀμφιβαλλόμενον; καὶ πάλιν τὸ σωμαγόμενον, νῦν μὲν ψδδῆς ὅλως, νῦν δὲ ἀληθὲς τε καὶ ἀναμφίβολον ὅν, ὁ προεργικῶς κατεφώρῃσεν; Ἀλλὰ τίνα μὲν ἰὼ τὰ ἡγούμενα, ἢτοι τὸ τεθέντα τῶ Βασιλεῖ; ἢ ταῦτα; ὅτι, „ὁ Υἱὸς δούτερος τῶ Πατρὸς τῶ ἀξιώματι, ἀλλ' ἐχί τῇ φύσει,“. Καὶ ὅτι: καὶ „Ἀγγελοι, καὶ Ἀστέρες, καὶ αἱ παρὰ τῶ Θεῶ καὶ Πατρὶ Μοναὶ, τάξει μὲν „διαφέρῃσι, φύσει δ' ἔ,“. Ἀλλὰ γὰρ ταῦτα αἰ ἀληθῆτε ὄντα καὶ βέβαια ὑποτίθεται τῶ Θεοπεσίῳ Πατρὶ: καὶ κατὰ τὰς ἡμετέρας Κώδικας, ἐχί δὲ (ὡς διαβάλλων ἦν ὁ Προεργικῶς.) ὅτε μὲν ἔτως, ὅτε δ' ὡς ἄλλως. Ναί, φησὶν. Ἀλλὰ τὸ „δούτερος τῶ Υἱῶ τὸ Πνεῦμα,“, (προσκεμμένῃ κατὰ Γραμμὰς τῶ „ἴσως,“) ἀμφιβαλλόμενος τεθὲν ἂν εἴη τῶ Βασιλεῖ, ὡς ἡγούμενον. Ἡκιστα πάντων, ὧ γὰρ ἐπὶ γὰρ Εὐνομίᾳ ὡς ἡγούμενον ἦν προτεθὲν ἐκείνο, τῶ καὶ προτεθέντος, καὶ σωμαγῶν βελομένῃ τε καὶ διωαμένῃ (ὡς ἐδόκει) ἐντεῦθεν, ὅτι ἄρα καὶ τὸ Πνεῦμα τῇ φύσει δούτερον ἐστὶ τῶ Υἱῶ: ὁ δὲ Βασίλειος ἀντεπιὼν τῶ Εὐνομίᾳ Σοφίσματι, τοσῶτον ἀπέχει τῶ: ὡς προτεθὲν ἀφ' ἑαυτῶ παραλαμβάνειν τῶτο, ἐπὶ τῇ τῶ ἰδίᾳ δόγματι κατασκευῇ, ὅσον καὶ παραλειφθὲν ἐπὶ τῇ τῶ ἀλλοτρίᾳ ἀποδείξει πρὸς τῶ ἀντίφρονος, ὡς φρεθὸν ἀπελέγχει ἐς τὸ παντελὲς ὅν

Κώδικος ἐκ Προτάσεως, καὶ ἐξ ἡγμένων ἀμφιδόξων, ἀληθές τι ἔπεται, καὶ βέβαιον σωμαγόμενον. Καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος ἀτόπως δ' ἔμπης. Ὅσα γὰρ ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀνήκει: πρὸς τὸ Εὐνομίᾳ Ἐπιχάρημα, (τῷ, διὰ τὸ δοῦτερόθεν τὸ Πνεῦμα ἀξιώματι τῷ Τίῳ, καὶ τῇ φύσει ἄρα, σωεσβάλλοντος) ὁ Θεὸς Βασιλεὺς (ἐξ ὧν ἐν τοῖς ἡμετέροις Κώδιξι πάρεσιν ἀναγινώσκων.) δισσως ἀπαντᾷ. Ἀπὸ μὲν τὸ ἡγόμενον ἀποφάσκων ἔ γὰρ ἀληθές εἶναι τὸ δοῦτερόθεν τὸ Πνεῦμα ἀξιώματι τῷ Τίῳ· μηδὲν τοιοῦτον τῶν Ἁγίων ἡμᾶς διδασκόντων· Βον: δὲ, καὶ τῷ ἡγμένῳ προῖνα δοθέντος, ἀποφάσκων αὐτῷ τῷ σωέπειαν, καθ' ἣν ὁ Αἰρεσιάρχης ἐπισωῆγεν: ὅτι ὡς δοῦτερεῦον τὸ Πνεῦμα ἀξιώματι τῷ Τίῳ, δοῦτερόβει ἄρα καὶ τῇ φύσει·

ὃν καὶ μάταιον. Α'. μὲν ἀποφάσκων τὸ τοιοῦτον ἡγόμενον, τεθὲν ὑπὸ τῷ κακὸ-φρονος· („τίνες γὰρ οἱ Ἅγιοι, φησὶν, οἱ τῷτο εἰπόντες, καὶ ἐν ποίοις λόγοις τὴν διδασκαλίαν πεποιῖται, ἐκ ἧς εἰπῆν.) Β'. δὲ, τὸ ἀσφαλὲς τῷ λόγῳ ἑαυτῷ ἐποικονομῶν, καὶ ὡς γὰρ ὑποπτον καὶ ἀμφιβαλλόμενον τὸ ρηθὲν ἔτως ἐπιτρέ-πων: („ἀξιώματι μὲν γὰρ, (τὸ Πνεῦμα) „δοῦτερόβει τῷ Τίῳ παραδίδωσιν, „ΙΣΩΣ ὁ τῆς εὐσεβείας λόγος,“. Γ'. δὲ, ἐκ περιστάσεως ἐτι, τὸν κατὰ τῷ δυσσε-βὲς ἐλεγχον ἐπιφέρων καὶ δεικνύς, ὡς εἰ καὶ τῷτο δοθῇ, τὸ ἦτοι ψδδὲς (κα-τὰ τὸ Α'.) ἢ γοῦν ἀμφιβαλλόμενον (κατὰ τὸ Β'.) ἔ δ' ἔτως ἔμπης Εὐνομίᾳ κα-τὰ τὸ δοκὲν χωρήσει, ἄτε δὴ παραλογισμένῳ, ἢ μᾶλλον εἰπῆν, ἀναιδῶς σοφι-ζομένῳ τὸ τῆς βλασφημίας κεφάλαιον. Τίς γὰρ, ἢ τῷ κατ' αὐτὸν ἡγμένῳ, καὶ ἢ τῷ ἐκ τῷτο σωμαγόμενῳ ἀναγκάια σωάφεια; ἦτοι τὸ ἀκόλεθον; „τίς γὰρ „ἀνάγκη, φησὶν, εἰ τῷ ἀξιώματι καὶ τῇ τάξει τρίτον τὸ Πνεῦμα, τρίτον εἶναι „αὐτὸ καὶ τῇ φύσει,“; τῷτον δὲ ἄρα τὸν ἐκ τῷ ἀνακολέθε ἐλεγχον ἐν τῷ Εὐ-νομίᾳ Σοφίσματι, ἢ παραλογίσματι, σαφέστερον ἀποδείξων, Συλλογισμὸν τινα προτιθήσιν ὁ Μέγας, ἀρδῶν καθαιρέντα τὸ κατὰ τῆς τῷ Πνδματος Θεότητος ἐπαρθὲν ὕψωμα. Ἐν ᾧ δὴ Συλλογισμῷ ἢ μὲν μείζων ἀποφατική, ἔχ ὅπως σα-φὴς τε καθ' ἑαυτῷ ἐστὶ καὶ ἀπαραλόγιστος, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἱερῶν Γρα-φῶν τὸ βέβαιον ἐστὶν ἔχουσα. Ἡ δὲ ἐλάσσων, κατὰ δόξαν λαμβάνεται τῷ τῷ ἀντιφρονῶντος Εὐνομίᾳ Θετικῶς τὸ δὲ συμπέρασμα, κατ' αὐτῇ τέτῃ τῷ Εὐνομίᾳ ἀναντιρρήτως σωμαγόμενον, ἀποφατικῶς ἔτως: Οὐχὶ πάντως τὸ τινὸς δοῦτερο-ταγὲς, τέτῃ καὶ ἑτεροφύες ἐστὶν αὐτό — Ἀλλὰ μὲν τὸ Πνεῦμα δοῦτεροταγὲς τῷ Τίῳ ἐστὶν — Οὐ πάντως ἄρα τὸ Πνεῦμα δοῦτεροφύες ἐστὶ τῷ Τίῳ — ἢ κατὰ τῷ αὐτῷ τῷ Βασιλείᾳ λέξιν, ἔτως: „Οὐ πάντως εἶτι τῇ τάξει καὶ τῷ ἀξιώματι, „δοῦτερον ἐστὶ καὶ τρίτον, τῷτο καὶ τῷ φύσιν ἑτέραν ἔχει — Ἀλλὰ μὲν τὸ „Πνεῦμα, ἀξιώματι ἢ τάξει ὑποβέβηκεν, ὡς λέγουσιν. — Οὐκέτ' ἂν ἄρα τὸ Πνεῦ-μα εἰκότως, ὡς ἀλλοτρίας ὑπάρχον φύσεως ἀκόλεθον, ἐντεῦθεν δὴλον. — Ταῖς τοίνυν δυσὶ προκειμέναις ἀριθίλως σωμαπτεται καὶ ἢ κατασκευῇ, ὑπὸ τῷ Θεοσεβίᾳ Πατρὸς, ὡδε: τῆς μὲν πρώτης, ἐξ ἐπαγωγῆς ὁ „Τίος τῇ μὲν τάξει „δοῦτερος τῷ Πατρὶ, ὅτι ἀπ' ἐκεῖνος κτ.: φύσει δ' ἐκείνι δοῦτερος, ὅτι ἢ Θεότης ἐν ἑκατέρῳ μία. Καὶ τῶν Ἀγγέλων ὁ μὲν ἄρχων, ὁ δὲ ὑπὴκοος, Ἀγγελοι δὲ ὅμως τῇ „φύσει πάντες. — Καὶ πολλαὶ μοναὶ παρὰ τῷ Πατρὶ τέτῃσιν ἀξιωμαίων δια-„φοραὶ, φύσις δὲ ὁμοία τῶν ἐν τῇ δόξῃ. Καὶ αὐταὶ μὲν αἱ προτάσεις, αἱ τὸ πρῶτον καὶ ἀναμφίβολον τῇ μείζονι τῶν προκειμένων πρυτανόουσαι. Τῆς δὲ δοῦτέ-ρας, ἦτοι τῆς ἐλάσσονος ἢ πίσις, ἐξ αὐτῆς λαμβάνεται τῆς τῷ ἀντιφρονῶντος μαρτυρίας τε καὶ συγκαταθέσεως: ἔφασκε γὰρ: ὅτι „τὸ Πνεῦμα τρίτον εἶναι „ἀξιώματι ἢ τάξει, παρὰ τῶν Ἁγίων μεμαθήκαμεν. Διὸ καὶ ὁ Βασιλεὺς τῷ ἐκεῖν ἐπιμαρτύρησιν προβάλλεται κατ' ἐκεῖν, ἔτοι κατὰ τῆς περὶ τὸν Πυθαγόραν ἐπάγων „τὸ: αὐτὸς ἔφα, ἀλλὰ πρὸς ἐλεγχον, ὡς Παῦλος ἐπιφέρει τὸ: „ἐφητις αὐτῶν,“ τῷ προδίδουσι: ὅτι τὸ „Πνεῦμα ἀξιώματι καὶ τάξει ὑποβέβηκεν, ὡς λέγουσι,“ πῶς ἔν ἐχὶ καὶ τοῖς ἀρτίως διαλεκτικῶν γδομένοις ἀκροαμάτων καταγέλαστος ὁ Προ-βιγκιάλις, ὁ μὴδὲ διακρίνειν οἷος τε ἂν, τὰ παρ' ἑκατέρῃ τῶν προσδιαλεγόμενων ἐνταῦθα, ὡς ἡγόμενα προτεθέντα ἐν μέρει, καὶ τὰ αὐτοῖς ἐκ τέτων ἐπιφερόμενα; Τόμ: Α'.

Ξ Ξ Ξ

Φύσει. „ὅθεν καὶ τις ἢ ἀνάγκη (ὁ Θεὸς Φησὶ Πατὴρ) εἰ τῷ ἀξιώ-
 „ματι καὶ τῇ τάξει τρίτον ὑπάρχει τὸ Πνεῦμα, τρίτον εἶναι αὐ-
 „τὸ καὶ τῇ Φύσει; Ἀξιώματι μὲν γὰρ δόξτερόν ἐστι τῷ Υἱῷ, παρα-
 „δίδωσιν ἴσως ὁ τῆς ἐκτελείας λόγος,“ ὅτι δὲ ἔχ' ὑγιῆς ἢ τοιαύδε
 σωέπεια, καὶ τῷ ἡγεμένῳ δοθέντος. Αὐτὸ μὲν ἐξ αὐτῶν, ὅς ἀξιώ-
 ματι δόξτερόν ἐστι Θεῷ καὶ Πατρὶ, ἔστι παρ' αὐτὸ καὶ τῇ Φύσει
 δόξτερος ἐκείνῳ ἐστὶ. Βον: δὲ καὶ τοῖς ἐπαγομένοις παραδείγμασιν
 Ἀγγέλων τε, καὶ Ἀσέρων, καὶ τῶν ἐν τῇ δόξῃ Μονῶν. ἐξ ὧν
 ἀμέλει καθίσταται πρόδηλον, μὴ πᾶν τὸ ἀξιώματι τινὸς δόξτερόν
 αὐτίκα καὶ τῇ Φύσει ὑπάρχειν ἐκείνῳ δόξτερον. Καθάπερ ἔν καὶ
 Βασίλειος αὐτὸς αὐτόθι, διὰ τῶν ἐπενεχθέντων παραδειγμάτων,
 αὐτὸ τῷτο συμπεραίνειν βέβαιον ἐπεμαρτύρετο ἐπιλέγων: „Πρὸς
 τὸ ἔν ὁ λόγος ἡμῖν φέρει; ὅτι ἔστι πάντως, ἔστι τῇ τάξει καὶ τῷ
 „ἀξιώματι δόξτερον ἐστὶ, καὶ τρίτον, τῷτο καὶ τῷ Φύσει ἑτέραν
 „ἔχει,“ Καὶ ἔτω τοίνυν ἐκ ἑξῶν ἐπάνανγκες, καὶ εἰ τὸ Πνεῦμα
 συγχωρηθεὶς δόξτερον εἶναι ἀξιώματι τῷ Υἱῷ, ἵνα κατὰ τὸ ἐπό-
 μενον καὶ Φύσει δόξτερον τῷ αὐτῷ ὑπάρχῃ. Πῶς ἔν, πρὸς Θεῷ,
 ἐπὶ τῆς ἔτω προβαίνουσας Διαλέξεως τῷ Βασιλείῳ, τὸ ἐξ ἀληθείας
 τε καὶ ἀπολύτως ἡγεμένῳ, ψόδῳ σωῆται συμπεράσμα; τί γὰρ
 κοινότερον τῇ σωηθείᾳ, τῷ ὑπὸ τῶν προσδιαλεγόμενων, ἀρχὴν
 μὲν τὸ ἡγεμένον ἀποφάσκειν, ἔπειτα δὲ, καὶ τῷ ἡγεμένῳ ἐκ
 περιουσίας δοθέντος, τῷ σωέπειαν τῆς μέζονος ἀναρῆσαι, καὶ
 ταύτῃ ἀσώαρητον ἔσαν, ἐξ ἐπαγωγῆς πλειόνων ἐνστάσεων, ἀπο-
 δείκνυσθαι; (59.) Τίς ὅλως ἐνδοιάσας περὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἄκριτος,
 ὁ Φασὶ, τοῖς χείλεσι τῶν Λογικῶν μεθόδων τύχοι γόσάμενος;
 Ἀλλ' εἴτινα γὰρ λόγον ἔχει, τὰ ὑπὸ τῷ Ἰωάννῃ τῷτο παραχθέν-
 τα, ἔστι μόνος ἂν ἄρα Βασίλειος, ἀλλ' ἔδ' ὅστις ἄλλος ἐπὶ τῶν
 προσδιαλέξεων, ἔτω ἂν ἀπαντᾷ ἔχοι, πρὸς τὰ παρὰ τῶν ἀν-
 τιδοξάντων ἀνθυποβαλλόμενα. ἔστι τῷ ἀτοπίαν, ὅση, τίς ἔστι σωῆσι;
 παραπλησίως γὰρ καὶ ὡδε, οἱ τῷ Ἰωάννῃ λόγοι ἐκείνοι ἐπὶ τῷ
 ναντίον ἂν ἀντιπερισταῖεν. Ἀλλὰ γὰρ τὸ πρᾶγμα ἔτω τυγχάνει
 σαφές, ὡς μόνος ἂν αἰσθήσεως, ἔστι δὲ λόγος, Ἰωάννης ἡμῖν ὁ
 Προβιγικιάλις ἐκείνος ἐπιδεικνύει εἶναι δόξαιεν, ὅς τὸν Βασίλειον τοι-
 αῦτα

(59) Ὡσαύτως εὐλογον τῷ τοιάνδε Συλλογιστικῷ ἔφοδον ἔσαν, ἐπιεικῶς ἐνέκρινε καὶ
 Κομβεφίσιος ὁ Δομινικανός, Ἀνὴρ παρὰ Λατίνους ἐκ ἀσκητός: Dato hoc Basilios Eu-
 nomio negat illatum. κτ: Οὐδ' ἀπεδοκίμασε Γαρενῆρος, ὁ τῆς τελευταίας τῶν
 τῷ Βασιλείῳ Συγγραμμάτων Ἐκδόσεως, ἡμῖν χορηγός. (ὅρα ἀνωτ: 52.). Παρα-
 πλησίως δὲ πρὸ πάντων πρὸς τῶν τῷ Προβιγικιάλει ἀπλήτως λόγους, καὶ ὁ
 Ἐφέσης Ἀρχιερεὺς, ἐπὶ τῆς ΚΓ. τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ Συνελεύσεων (παρὰ Βιν: Σελ:
 761. καὶ παρὰ Ἀρδεῖνφ σήλ 301.) „Ὁ γὰρ Μέγας (ἔφασκε) Βασίλειος, ὑποθέ-
 „μενος ἅπαρ, καὶ συγχωρήσας, ἀληθὲς εἶναι τὸ τρίτον εἶναι τῇ τάξει, καὶ
 „τῷ ἀξιώματι, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον“ (τῷτο δὲ τὸ ῥῆμα τῷ λόγῳ παρὰ τοῖς
 „ῥήτορσιν Ἀντιπαράστασις λέγεται.) ἀλλ' ἐκ ἀνάγκης καὶ τρίτον αὐτὸ εἶναι τῇ
 „Φύσει,“ Εἴτα καὶ προσετίθει ὁ Ἐφέσης ἐκτόως, θαυμαστικῶς τῷ
 περὶ τὰ τοιαῦτα ἀπαιδυσίαν προσεπιτερίδων τῷ Φράτορι: „θαυμάζω ἔν, εἰ
 „παρετρέχει τῷτο τῷ σὺ τιμωτῇ: ὅτι τὰ καθ' ὑπόθεσιν ἅπαρ δίδόμενα,
 „ὡς ὁμολογούμενα παριστῶμεν κτ:

αὐτὰ τῷ Εὐνομίῳ ἀποκρίνασθαι ἔχεν ἡρνήσατο. Καὶ μὴ (Φησὶν) ἔτις ἂν ἐπιχειρῶν ὑπῆρξε Βασίλειος: ὁ Υἱὸς δόξτερόν τῃ Πατρὶ, ἀξιώματι μὲν, φύσει δ' ἔ. Ἄρα ἔν καὶ τὸ Θεῖον Πνεῦμα, καὶ ἡ δόξτερεῦον ἀξιώματι, ἵνα καὶ τῆτο δῶμεν, ἐμὴ καὶ τῇ φύσει δόξτερον ἔσαι. Ὑποθαίς ἔν ἀναμφισβητήτως, δόξτερόν τῃ Πατρὶ τὸν Υἱόν, πῶς ἂν ἔξαρκος ἐπὶ τῇ συμπεράσματος γένειτο, ἀξιώματι τὸ Πνεῦμα τυγχάνειν τῇ Υἱῷ δόξτερον; Τίνι ποτὲ λόγῳ ἀλλήλοις ταῦτα (Φησὶ) ἐυμῆσεται; (60) Ἀλλὰ γὰρ ἔχῃ τόδε, ἣν ἡ πρόθεσις τῷ Βασιλείῳ, κατασκευάσαι, ὅτι καθάπερ ὁ Υἱὸς, δόξτερόν τῃ Πατρὶ ἀξιώματι μὲν, φύσει δ' ἔ. παραπλησίως καὶ τὸ Πνεῦμα, ἀξιώματι μὲν δὴ, ἡμῖς δὲ φύσει τυγχάνει τῇ Υἱῷ δόξτερον· διὰ δὲ τῆτο καὶ μόνον, τὸν Υἱόν προτίθετο εἰς παράδειγμα, ἵνα τῷ τῆς μέζονος σωέπειαν, ἣν Εὐνόμιος σωίσῃ, ἀσύστατον ἀποδείξῃ. (61). Εἰ γὰρ ὁ Υἱὸς καὶ ἀξιώματι τῃ Πατρὶ δόξτερόν, τῆς ἐκείνῃ φύσεως ἑδαμῶς ἀπολείπεται· τίνα ποτὲ λόγον ἂν ἔχοι τὸ τῆς σωεπείας, ὅτι ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα δόξτερον ἐστὶ τῇ Υἱῷ ἀξιώματι (ὁ τοῖς ἐκ τῆς Αἰρέσεως ἐδόκει.) δόξτερον ἂν εἴη καὶ τῇ φύσει τῇ αὐτῇ; Ἐνθεντοί (Φησὶ Βασίλειος): „ὥς γὰρ ὁ Υἱὸς τάξει μὲν δόξτερος τῃ Πατρὶ . . . καὶ ἀξιώματι . . . φύσει δὲ ἐκείνῃ δόξτερος . . . ἔτις δηλονότι καὶ „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰ καὶ ὑποβέβηκε τὸν Υἱόν τῇ τε τάξει καὶ „τῷ ἀξιώματι, (ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν.) ἐκείνῃ ἂν εἰκότως, „ὥς ἀλλοτρίως ὑπάρχον φύσεως εἴη, ἀκολουθεῖν ἐντεῦθεν δηλον., Οὐ Θεωπέσιος ἄρα Βασίλειος τῷ ἐπαχθέντι παραδείγματι τῇ Υἱῷ, ἑδὲν ἄλλ., ἢ τῷ τῇ Αἰρεσιόφρονος ἐκείνῳ σωέπειαν, ἀσύστατον εἶναι ἀποδείξαι σκοπεῖ, τῷ ἐκ τῇ δόξτερόν ἀξιώματι τῇ Υἱῷ, δόξτερόν ἄρα καὶ φύσει τὸ Πνεῦμα σωάγασαν. Πῶς ἔν, εἰμὴ ἀπλῶς ὑπετίθετο ὡσαύτως ἀξιώματι τὸ Πνεῦμα τῇ Υἱῷ δόξτερόν, ἐξ ἀληθῶντε ἂν καὶ ἀπολύτων, τὸ μὴ ἀληθὲς σωεπέρι-

νεν;

(60) Τοῦδε ὁ ἐμὸς Φράσις· οἶον περὶ πάντας καὶ περὶ Σὲ αὐτῇ συλλογίσαιτο, Ἐπιχειρήσας ἔτις: — Χρύσιππος λεπτογνώμων καὶ λεπτολέξης ἦν Διαλεκτικός· εὐλογα δ' ἔς αἰεὶ ὅμως, συμπεραίνων ἐκ τῶ. — Ἄρα καὶ ὁ Προβιγκιάλις Ἰωάννης, καὶ ἡ λεπτογνώμων καὶ λεπτολέξης, (ἵνα δὴ καὶ τῆτο ὅλως συγχωρήσωμεν.) ἐμὴ καὶ τὸ ἐν τοῖς πράγμασιν εὐλόγως τε καὶ ὀρθῶς συμπεραίνειν λίαν ἐστὶν ἐπήβολος, ἑδ' ἐπιτυχικός. Ἐξέσαι γὰρ καὶ περὶ Σὲ, τῷ ἔτις πῶς συλλογισαμένῳ, ἐξάρῃς ἔπειτα βεληθέντι γενέσθαι τῇ ἐν Σοὶ μεγαλεπιδόλῃ, ἐπὶ τῇ συμπεράσματος, μηδὲ Σὲ πάνυ σφόδρα ἐπὶ τῇ τῶν φρενῶν μακαρίζειν λεπτότητι.

(61) Ἦν δ' ἡ σωέπεια ἡ τῆς μέζονος, κατ' Εὐνόμιον αὐτῇ: „Πᾶν τὸ ἀξιώματι δόξτερόν, καὶ τῇ φύσει δόξτερον ἐστὶ. Τῷ ἔν σωάφειαν ταύτῃ τῶν κατὰ φύσιν δόξτερόν, πρὸς τὰ κατὰ τὸ ἀξίωμα, ἦν Εὐνόμιος σωίσαν ἡξίε, εἰ Θεὸς Βασίλειος γενναίως ἀνέτρεπε, τό, τε τῇ Υἱῷ πρὸς τὸν Πατέρα εἰσάγων ὁμοφύες τε καὶ ὁμοῦσιον, καὶ τὸ τῶν Ἀγγέλων πρὸς ἀλλήλους, καὶ τ' ἄλλα καὶ διὰ τῶν δεινῶν, μὴ θάτερον θάτερον ἀπαραιτήτως παρακολουθεῖν· τὸ κατὰ φύσιν δηλονότι δόξτερον εἶναι, τῷ κατὰ τῷ τάξιν καὶ τὸ ἀξίωμα. Ὡς ἐντεῦθεν τῷ Εὐνομίῳ κακοδοξίαν ποιῆσαι κατὰφωρον, καὶ ἐκ βάθρων αὐτῶν καταπαῖσαι, τῇ τρίτον εἶναι δυσσεβῶς βλασφημοῦτος, καὶ ἑδὲν ἄλλ., ἢ κτίσμα πεφυκέναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

III 55 2

νεν; Ἄλλ' ὁ δὴ Φαμέν, ἐκ διαφορῶν ἂν ὑποδείγματων, ἀπὸ τῶν Λογικῶν Συζητήσεων παραληφθέντων, ὡς ῥᾶσα ἂν ἀποδειχθεῖ, εἰμὴ σαφές ἦν αὐτόθεν παντὶ τὸ πρᾶγμα, ἡμῖν τε μέλον, διὰ βραχέων ἕκαστα ὡς οἶον τε διελεύσεσθαι. Δῆλον καὶ γὰρ ἅπασιν, ὡς ἐπὶ τῶν τοιῶνδε Διαλέξεων, ἐπειδὴν πρῶτον μὲν ὅπερ ἡγείται ἔπειτα δὲ, καὶ τὸ ἡγούμενον δοθέντος, ἡ σωεπεία ἀποφάσκειται, ἐκ τῶν ὁμοίων πάνυ ὀρθῶς, τὸ τῆς ἀκολουθίας ἐπιφέρεται Φρέδον, καὶ ἄλλως δοθέν καὶ τὸ ἡγούμενον. Εἰ δέ τις τῷ Μέθοδον ταύτῃ μὴ παραδέχοιτο, τῆτον καταγέλασον εἶναι τοῖς πᾶσιν εἰκός. Ταυτὰ δὲ ὅλως ἡγητέον καὶ περὶ τῶν ἐκ τῶν Ἀγγέλων ληφθέντος ὑποδείγματος· ψευδὲς γὰρ τὸ τὸν Βασίλειον ἕτως ἐπιχειρεῖν, ὡς ἔφασκεν Ἰωάννης: „ὅτι, Ἐπείπερ τῶν Ἀγγέλων οἱ δόύτεροι καὶ „τρίτοι ταπτόμενοι, τῆς φύσεως ἐκ ἐκπίπτει τῆς Ἀγγελικῆς, „καὶ τὰ Θεαρχικὰ δὲ τῶν Προσώπων ὡσαύτως ὡς περ ἄρα ἐν „ἐκείνοις, καὶ τοῖς Θεοῖς, ὡς εἶναι τὸν νῦν (ἡπερ Ἰωάννη δοκεῖ:) „ὅτι καθάπερ οἱ Ἄγγελοι ἀξιώματι ἀλλήλων διαφέρουσιν, ἄλλ' ὁ „φύσει, ἕτω καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ τοῖς ἀξιώματι τῶν Τῶν δό- „τερεῶν, ὁ μὲντοι καὶ τῇ φύσει δόύτερον ἐστίν. Ἄλλ' ὁ Βασίλειος, „διὰ τῶν ἐπαγομένων τῶν Ἀγγέλων ὑποδείγματος, ἔδεν ἄλλ', ἢ τῷ „κατὰ τὸν Αἵρετικὸν σωεπειαν Φρέδῳ προέδετο ἀποδείξει, καθ' „ἣν ἐκείνος σιωπῇ: ὡς εἰ τὸ Πνεῦμα δόύτερόν τι ἀξιώματι τῶν Τῶν, „ἄρα καὶ τῇ φύσει. Διὸ δὴ καὶ κατασκευάσας τὰς Ἀγγέλους, ἀξιώ- „ματι μὲν, φύσει δ' ἐχὶ διενιτωχέναι, προσέειπεν: „πρὸς τί ἐν ὁ „λόγος ἡμῖν φέρει; ὅτι ὁ πάντως, εἴ τι τῇ τάξει καὶ τῷ ἀξιώμα- „τι δόύτερον ἐστὶ καὶ τρίτον, τῆτον καὶ τῷ φύσει ἑτέραν ἔχει. „Καὶ τὸ τῆς ἀκολουθίας ἄρα ὑποσημασμένος, σιωπάει: „ὡς γὰρ „ἐπὶ τῶν Ἀγγέλων, ὁ μὲν τις αὐτῶν Ἀρχων, ὁ δὲ ὑπήκοος, „Ἄγγελοι δὲ ὅμως τῇ φύσει πάντες καὶ κατὰ μὲν τὸ ἀξίωμα ἢ „διαφορὰ, κατὰ δὲ τῷ φύσει ἢ κοινωνίᾳ ἕτω δηλονότι καὶ τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰ καὶ ἀξιώματι καὶ τάξει ὑποβέβηκεν, ὡς „λέγουσιν ἄλλ' εἰς φύσει τινὰ τρίτῳ ἀπὸ Τῶν καὶ Πατρὸς „ἐκβαλλόμενον, ἔδαμῃ μεμαθήκαμεν. Ἄλλ' ἢ ἐλάσσων, Φησὶν, „ἀπολύτως ἐκφέρεται: τὸ „τὰς Ἀγγέλους δόύτερος εἶναι καὶ τρίτος „ἀξιώματι καὶ τάξει, ἀπλῶς τε καὶ προσδιορισμῷ ἄνδρ', μηδ' „ἔξω πίπτειν τῆς φύσεως τῆς Ἀγγελικῆς ὡσαύτως ἄρα ἀπόλυτον „ἔσαι καὶ τὸ συναγόμενον (62). ὅτι τὸ Πνεῦμα ἀξιώματι τῶν Τῶν δό- „τε-
δότε-

(62) Ἄλλ' εἴπερ ἄρα ἀπολύτως, καθάπερ ἐπὶ τῶν Ἀγγέλων, ἕτω καὶ τῶν Θεαρχικῶν Προσώπων, τὰ δόύτερα τε καὶ τρίτα τῆς τάξεως καὶ τῶν ἀξιώματος ὁ μέγας ἐνός Βασίλειος ἢ ἐχὶ μᾶλλον τῷ κατ' Εὐνόμιον ἀκολουθίαν, τῷ δυσσεβῇ ἐχ' ὅπως καὶ βλάβημον, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν κατὰ φύσει λόγῳ ὀρθότητι σαφῶς ἀντιβαίνουσιν, ἀνατρέψαι διανοοῦτο· διδὼς κατὰ συγχώρησιν, ὅπερ ἐχ' ἀπλῶς παρεδέχετο, ὡς ἂν ἢ ἕτω τῷ ἐπιφερομένῳ ἀτοπίαν, καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς ἐφρόνει ὁ ἀντικείμενος, λαμπρῶς ἀπελέγξειν ἀτοπώτατος ἂν εἴη ὁ τῆς Ἐκκλησίας Φωστὴρ, φρενὴ τινὰ τῷ βλασφημίαν ἀπερδύζαμενος ὅπερ αὐτὸς μὲν ὁ Προβηγκιάλις τυχὴν ὁ σωεπείαν, αὐτοὶ δὲ διδάσκοντες. Ἀμέλειται: ἐπειδὴ ἀπλῶς
τῶ

„δοῦτερεῦον, ἔχλ καὶ φύσει δοῦτερον αὐτῷ ἐσί,, Μῶν δ' ἄρα ἐκ γε τῆς τῆς Ἀγγελίας δοῦτερεῦον ἀξιώματι καὶ τριτόθεν, καὶ τοι μὴ διὰ τῆτο ἐξιζαμένως τῆς Ἀγγελικῆς φύσεως, ἀπολύτως μόνον ἐκ τῆς ἐπετα, τὸ τῆς Τίς δοῦτερεῦον ἀξιώματι Πνεῦμα, μὴ καὶ φύσει δοῦτερον ὑπάρχειν αὐτῷ; ἢ ἔχλ καὶ τόδε παραπλησίως ἐντεῦθεν ἀπόλυτον τὸ συναγόμενον ἐπετα; ὅτι ἄρα ἔχλ πᾶν τὸ ἀξιώματι διαφέρειν, καὶ τῇ φύσει διοίσει; ὡς συναγαγεῖν ἐντεῦθεν ἐξεῖναι, μὴδ' ἐκείνο ἐπακολουθεῖν: ὅτι, ὡς ἀξιώματι δῆθεν τῆς Τίς δοῦτερεῦον τὸ Πνεῦμα, ἄρα καὶ τῇ φύσει; καθάπερ δὴ συλλογιζόμενον τὸν Βασίλειον ὡς σωεῖσθαι. Καὶ μὴ τὸ ἀπόλυτον ἡκίσταγε παρέπετα ὡσαύτως: τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δοῦτερον ἐσί τῆς Τίς: ἄρ' ἐν ὁμοίως καὶ φύσει τῆς Τίς δοῦτερεῖ τὸ Πνεῦμα. Ἀλλ' ὅπερ ἔφω, μὴδὲν ὅ,τι καὶ ὑγιὲς προβάλλεσθαι τὸν Ἰωάννῳ, μόνον ἔχλ πᾶσαι ἀποδεικνύσιν αἱ συγκροτεῖσθαι εἰσθεῖαι προσδιαλέξεις, ἐν αἷς ἔδεν μᾶλλον σωήτες ἀπαντᾶ, ἢ, τῆς ἡγεμένως τὸ πρῶτον ἀποφασκομένως, ἐπετα δὲ καὶ αὐτῷ τῆς δοθέντος ἀναποδείκτως, ἀποφάσκεσθαι τιῶν ἐπὶ τῆς μέζονος ἀκολουθίαν, ὡς μὴδὲν τι ὅλως ἰχύσαν, ἐν διαφόροις ἐπαγομέναις ἐνστάσεσιν ἐν αἷς αἱ τὸ προηγούμενον τῆς προτάσεως ἐξ ἀνάγκης τίθεται ἀπολύτως, καὶ τοι μὴ τὸ αὐτὸ ἀναγκαίως καὶ πᾶσι τῆς συμπεράσματος συμβαῖνον, ὡς παντίπῃ ἐσί κατάδηλον.

Θάτερον δ' ὡν Ἰωάννης ἀνθυπέφερεν, ἦν ὅτι κατὰ τῆς παρ' ἡμῖν Κώδικας, ἐξ ἡγεμένως ἀμφιδόξως, συμπεράσμ' ἂν ἔποιτο ἀληθές τε καὶ βέβαιον. Ἀλλὰ πῶς γὰρ ταῦτα τοῖς ὑπ' αὐτῷ εἰρημένοις συμβαῖναι, ἢ πάνυ τι σωροῦ προειπὼν γὰρ τὸ κατὰ τῆς ἡμετέρας Κώδικας συναγόμενον εἶναι ψεῦδες, πῶς ἐμπαλιν αὐτὸ τῆτο εἶναι φησὶν ἀληθές; (63). ἢ νοεῖν ἔοικεν, ὡς ἔτω τυχὸν κατὰ τῆς ἡμετέρας Κώδικας συλλογιζόμενος ἂν εἴη Βασίλειος: τὸ Θεῖον Πνεῦμα, καὶ εἰ δοῦτερεῦον τῆς Τίς ἀξιώματι, ἵνα δὴ τῆτο καὶ δῶμεν ἢ παρ' αὐτὸ, κατὰ τὸ ἐπόμενον, καὶ τῇ φύσει δοῦτερον ἔσαι τῆς Τίς. Ἀλλὰ πῶς ποτε διανοόμενος ὡς τυγχάνει Βασίλειος; (64). Αὐτὸς γὰρ ἐν μιᾷ καὶ μόνη σωεῖσθαι προτάσει, τὸ

τε καὶ ἀνυπεδέτω τὸ δοῦτερον καὶ τρίτον τῆς τάξεως ἐν τοῖς Θεοῖς Προσώποις εἰσηγῆτο Βασίλειος, ὡς περ ἐν ἀπλῶς τε καὶ ἀπροσδιορίστως ἐνεθεώρει καὶ πᾶσι τῶν ταγματῶν τῶν Ἀγγελικῶν ἄρα ἐξίστα, ὡς ἐπὶ τῶν Ἀγγέλων,, (αἱ δὲ Φωναὶ τῆς Βασιλείας.) ὁ μὲν τις αὐτῶν Ἀρχων, ὁ δὲ ὑπήκοος,, ἔτω καὶ ἐπὶ τῶν ὑπερθέων ὑποτάσεων, ὁ μὲν Τίς (ἀπολύτως τὸ συναγόμενον, ὡς τῷ Προβιγκιάλει δοκεῖ ἐπιφέρειν τῆς Βασιλείας,) ἐστὶν Ἀρχων, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐστὶν ὑπήκοον τῷ Τίῳ. Ἀλλ' ἐστὶν ὅπως (πρὸς Θεῶν.) τοῦτο τι σωομολογήσειεν Εὐνομίῳ ὁ τῆς Ἐκκλησίας μέγας Διδάσκαλος, ὁ τῷ Πνευματομάχῳ ὑπὲρ τῆς τῆς Πνεύματος Θεότητος συμπλεκόμενος, καὶ ὡς Θεὸν αὐτὸ ἀληθινὸν δογματίζων, τῷ Πατρὶ σωάμα καὶ τῷ Τίῳ συμπροσκυωμένον καὶ σωδοξαζόμενον;

(63) Ὁρα τὰ ἡμῖν κατόπιν σημειωθέντα. Ἀριθμ: 58.

(64) Οἷον εἰ ἐνθυμηματικῶς, τοιόνδε τι ὁ Θεὸς Πατὴρ κατασκευάσαι προήγετο: τὸ Θεῖον Πνεῦμα (ἀμφιδόξως) δοῦτερον ἐστὶν ἀξιώματι τῆς Τίς ἐκ ἄρα δοῦτερον ἐστὶ φύσει αὐτῷ τὸ δὲ, ἀδιανόητον πάντῃ ἂν ἦν τίς γὰρ ἄν ποτε, ἐκ τῆς δοῦτεροταξίας (ἢτε ἀμφιδόξεμένης, ἢτε δὲ καὶ βεβαίως ὁμολογεμένης) τὸ ὁμοφυὲς Τόμ: Α'.

Ο ο ο

δείξει

τὸ μηδὲν ἔπεσθαι, ἐκ τῆς ἀξιώματι τῆς Υἱᾶς δόξτερον τὸ Πνεῦμα (κατὰ γε τὰς ἐκ τῆς Αἰρέσεως) ἤδη καὶ τῇ φύσει δόξτερον ἐκείνῃ εἶναι αὐτὸ. Ἀλλὰ γὰρ περὶ τῆς αἰς.

Παραπλήσιον δὲ, καὶ τὸ ἐν τῇ ΚΑ'. Σωελδοῦσαι ἀντεπαγόμενον. Τῆς δεικνυμένης, τὸ δι' ἧς δεικνύται, σαφέστερον εἶναι δεῖ. προέκειτο δὲ Βασιλείῳ τῷ Ἐυνομίᾳ ἀπελέγξαι σωέπειαν· ἡ δὲ ἦν, ὅτι εἰ τρίτον ἀξιώματι τὸ Πνεῦμα, ἄρα τρίτον καὶ φύσει. Πῶς ἐν ἀμφιδοξίᾳ εἶχε λέγων: („παραδίδωσιν ἴσως ὁ τῆς εὐσεβείας „λόγος,“) ὁ ἐν πάσῃ τῇ πληροφορίᾳ διατείνεται οὐφείλων, ἔπερ ἔμελλεν ἀπελέγξαι Ἐυνόμιον; — Ἀλλὰ γὰρ διὰ τῶν ῥημάτων ἐκείνων, ἔχ' ὑπενδοιάζειν τὸν Βασίλειον, εἰ τὸ Πνεῦμα δόξτερον ἀξιώματι τῆς Υἱᾶς, δίδοναι δὲ μόνον τῷ Αἰρεσιάρχῃ, ὡς ὑποτιθεμένῳ τῷ πρότασιν τῷ δε, κατόπιν ἤδη ἡμῖν ἀποδέδεικται. Εἰ δ' ἐπάνανγκες ὡς πρὸς ἔλεγχον Ἐυνομίας, καὶ πεπληροφορηθῆναι, (65) ὅτι τὸ Πνεῦμα τρίτον ἀξιώματι, ἡνὶ καὶ τόδε δήπερ κατὰ τὰς ἡμετέρας Κώδικας, Βασίλειος ἀναπληροῖ, διδὼς δηλονότι καὶ τῇ Ἐυνομίᾳ, καίτοιγε μὴ ἐπεγκρίνων. Καὶ δεῖ μὲν πάντως τὰ δι' αὐτὴν δεικνύται σαφέστερα εἶναι, μήτοιγε δεῖ ἄρα τῷ Ἐυνομίας σωέπειαν ἐκείνῳ („εἰ τρίτον ἀξιώματι τὸ Πνεῦμα, καὶ τῇ „φύσει τρίτον,“) ἐντεῦθεν ἐπαρᾶτο ἀπελέγξαι Βασίλειος· ὅτι: καὶ εἰ δόξτερον (ὡς ἐδόκει τῷ Αἰρεσιόφρονι) τὸ Πνεῦμα ἀξιώματι τῆς Υἱᾶς, ἐμὴν ἀλλ' ἔχ' καὶ δόξτερον τῇ φύσει ἐστὶν αὐτῆς; Τίνας ποτὲ τῆς λήρης Ἰωάννης ὡς ληρεῖ; πῶς δὲ καὶ ἐπάνανγκες ὡς Βασιλείῳ, τῷ Ἐυνομίᾳ Σωέπειαν ἀπελέγξοντι, διατείνεσθαι τὸ Πνεῦμα δόξτερον ἀξιώματι τῆς Υἱᾶς; ἢ ἐκ ἀπόχρη πρὸς ἔλεγχον τῆς τοιαύτης Σωεπείας, ἔτις, καθάπερ ὡς Βασίλειος, ἀποδέξασθε, μηδαμῶς σωέπεσθαι τὸ φύσει τῆς Υἱᾶς δόξτερον τὸ Πνεῦμα, καὶ εἰ καὶ ἀξιώματι ὑποτεθείη αὐτῆς εἶναι δόξτερον; Ἀλλὰ χωρῶμεν.

Δον: Τελδοταῖον Ἰωάννης ἀντιφέρει ἐπὶ τῆς ΚΒ'. Σωελδοῦσεως: ὡς ἐν οἷς Βασίλειος Φησὶ, μὴ ἔχειν εἰπεῖν τὸν Ἐυνόμιον, τίνες ποτὲ οἱ Ἅγιοι ἐκείνοι εἰσὶ, καὶ τίσι τῶν ἰδίων λόγων τὸ τοιῶτον

δεῖξαι συμβάλλοιτο; τίς ἂν ἔτις εὐθύως ἐπιχειρήσειεν; ὅτι τὸ μὲν κρεῖττον καὶ πρωτοταγές· τὸ δὲ ἥττον καὶ ὑπεροταγές. Ἄρα διὰ δὴ τῇ τῇ ταῖς τοιαύταις ἔτεροφυῇ ἐστὶν, ἀλλ' ὁμοφυῇ; ἢ ἔχ' ἔτις ἀντις ἐσβάλλοι, καὶ τὸν ἄνθρωπον τῆς αὐτῆς εἶναι φύσεως τοῖς Ἀγγέλοις, ὅτι τῇτον ὁ Δημιουργὸς βραχύ τι τῶν Ἀγγέλων ἡλάττωσε; καὶ μὲν δὴ καὶ βεσὶ, καὶ προβάτοις, ὅτι ταῦτα ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς καθυπέταξεν;

(65) Πρὸς γὰρ τὸν Ἐυνομίας ἔλεγχον ἐπάνανγκες ὡς δήπερ αὐτὸν Ἐυνόμιον πεπληροφορηθῆναι, ὅτι τὸ Πνεῦμα τρίτον ἀξιώματι· ἐμὴν δὲ καὶ τὸν Βασίλειον· τὸν ἐκείνο μόνον δίδοντα, καὶ ὡς εἰπεῖν καταχαριζόμενον, ἐξ ἧς σαφῶς ἦδεν, μηδαμῶς σωέπεσθαι ἂν ἔχειν, τὸ ἐκείνῳ σκοπόμενον. Τοιαῦτα δὲ πάντα τὰ ἐπιχειρήματα ἐστὶν ἐν ταῖς προσδιαλέξεσιν, ἃ παῖδες Λατίνων καλῶσιν, ad hominem. (πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἀντιδιατενόμενον δηλονότι.) ἐν οἷς, ἐκ τῆς τῇ ἀντιφρονῆντι ὁμολογεμένης, ἥτοι τὸ κατ' ἐκείνῃ, ἢ γὰρ τὸ μὴ κατ' ἐκείνον, σωάγεται ἐπιφερόμενον.

τοιῦτον ἐδίδαξαν· ὁ νῦν ὁ ἐκείνους ἐστὶ, μὴ διωθῆναι τὸν Ἐυνόμιον
 δορεῖν τὰς ἔτι τε θεολογηκότας τὸ Πνεῦμα τρίτον εἶναι ἀξιωματι
 τῷ Υἱῷ, ὡς ἐντεῦθεν ἔχουν ἐπισυνάξει, καὶ τῇ φύσει ἄρα τρίτον
 εἶναι αὐτό· οἱ μὲν γὰρ Πατέρες ἐκείνο εἰρηκότες ὑπῆρχον, τῷ
 Ἐκπόρῳ ἐννοήσαντες τῷ τῷ Πνεύματος κατὰ τὰ ἐντός· ὁ δὲ
 Ἐυνόμιος ἐξεδέχετο κατὰ τὰ ἐκτός. (66) Τῷ δέ τοι δόξαν ὁμοίως
 ἐκείνῳ πολλῶν γενέσθαι, δι' αὐτῆς τὸν Θεὸν ἔτι δοξολογούντων,
 ἐξ αὐτῆς τῆς Βασιλείας μανθάνομεν. Ἀλλὰ γὰρ πρῶτον τὰ Ἐυνο-
 μίᾳ ῥήματα καὶ μάλα ἐστὶ σαφῆ, δι' ὧν, ἐκ τῆς μόνον δοῦτεροθεν
 τὸ Πνεῦμα τῷ ἀξιωματι τῷ Υἱῷ, κατὰ τῷ τῶν Πατέρων διδασ-
 καλίαν, δοῦτερον αὐτὸς ἐπισυνάγει, καὶ τῇ γε φύσει εἶναι αὐτό.
 Πότερον δὲ ἄρα, ἐπειδὴ οἱ μὲν Πατέρες ἐπὶ τῷ ἀπ' αἰῶνος Ἐκ-
 πόρῳ ἀφορῶντες, δοῦτερον ἀξιωματι τὸ Πνεῦμα ἐδίδαξαν τῷ
 Υἱῷ: (ὑποτεθείτω γὰρ ἑκάτερον, καὶ τοὶ ἀληθεύον ἐδέτερον) ὁ
 δὲ Ἐυνόμιος περὶ τῆς κτίσεως αὐτὸ τῷτο διετέλει νοῶν διὰ δὴ
 τῷτο μὴ παρὰ τῶν Πατέρων αὐτὸν ῥητέον παρελλόμενον, ὅτι τὸ
 Πνεῦμα δοῦτεροθεν ἀξιωματι τῷ Υἱῷ; ἢ τῷτο γε ἕνεκα μὴ διωθ-
 ῆναι τὸν Ἐυνόμιον ἀπομνημονεύσαι τὰς Πατέρας, ἀφ' ὧν πα-
 ρελλόμενα; Ἀλλ' ἄτοπον ἢ σύγ' ἂν Φαίης, ἐπειδὴν ἀκαραίως ἔχ-
 σάντινα ῥῆσιν ἐκ τινος τῶν Πατέρων, πρὸς τὸ δοκεῖν οἱ, τῶν
 Αἰρετικῶν τις ἐκδιασφύρας κακουργήσας μὲν περὶ αὐτῷ, ἐπισυνά-
 ψαι δὲ, ὡς ἐκ προτάσεως ἤδη καμένης, ἄτοποντι συμπέρασμα
 καὶ κακόδοξον· Φαίης ἂν τὸν Αἰρεσιόφρονα τῷτον μηδαμῶς τῷ
 τοιάνδε ῥῆσιν ἐκ τῆς προτεθέντος Πατρὸς εἰληφέναι, μηδ' αὐτὸν
 ἔχουν ὀνομασίᾳ ἐξεπτεῖν τὸν Πατέρα, τὸν τὸ τοιοῦν δέ τι γράψαντα;
 τοιγαροῦν εἰάν ὁ Αἰρεσιώτης, ἐκ τῆς Γραφῆς ἔτις ἐπιχειρῶν ἐπι-
 φέρη:

(66) Ἐχει δὲ τὰ τῆς Προβιγκιάλεως ἐπὶ λέξεως ὧδε. „Νυνὲν ὁ Βασιλεὺς βέλπει
 „εἰπεῖν, ὅτι τὰς τοιάντας χρήσεις τῶν Ἀγίων Πατέρων ἐσυνέβη εὐρηκέναι (τὸν
 „Ἐυνόμιον δηλ.) ἀφ' ὧν ἠδυνήθη συνάξει, ὡς εἴη τρίτον καὶ τῇ φύσει. (ἐν
 „Συνελ: ΚΑ'. παρὰ Βινίῳ Σελ: 731. παρὰ δὲ Ἀρδαί: σήλ: 257.) τῷτο δὲ ὑπὸ τῆς
 Προβιγκιάλεως ἔτις ἐκτίθημι παραλαβῶν.) Καὶ ἐν τῇ ΚΒ'. δὲ Συνελόσει ἐτι
 σαφέστερον: „Ἐπειδὴ ἐκ ἠδυνήσαντο εὐρεθῆναι οἱ τῷτο ἔτις εἰρηκότες, ἀξιωματι
 „τρίτον εἶναι, ὡς ἐξ αὐτῶν συνάγει καὶ τὸ ἀκόλουθον. . . . ὅθεν ἐδὲ ἔχουν
 „ὁ Ἐυνόμιος εἰπεῖν τὰς Ἀγίας καὶ γὰρ οἱ ἡμέτεροι τῶν Ἀγίων οἱ πρὸ ἐκείνων τῆ-
 „το ἔλεγον, νοῶντες τῷτο πρὸς τὸν „ἐφ' ἑαυτὰ, (ταῦτα, ὡς ἄλλως οἱ παρὰ
 „Λατίνοις Σχολαστικοὶ λέγειν εἰώθασιν: „κατὰ τὰ ἐντός, ἢ προσφύετον ἴσως
 „Ἐλλωσι φράσαι: „κατὰ τὰς ἐμμόνους τε, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ πιστομένους
 „πρὸς τὸν. „Ὁ δὲ Ἐυνόμιος ἐπειδὴ κατελημμένος ἰὼ τῇ δόξῃ τῶν Ἀρειανῶν οἱ δὲ
 „Ἀρειανοὶ πρὸς τὰ ἔξωθεν, ἠθέλει ταῦτα. (παρὰ μὲν Βιν: Σελ: 746. 747.
 παρὰ δὲ Ἀρδαί: σήλ: 281.) ὡς δὴ κατὰ τῷ τῷ Θεολόγῳ τῷτο (τῆς Ἰωάννης
 λέγω) κρίσιν ὁ Ἐυνόμιος μεμαθηκώς ἰὼ τῷ ὄντι ὑπὸ τῶν Ἀγίων Πατέρων, τὸ
 „εἶναι τὸ Πνεῦμα τρίτον τῇ τάξει καὶ τῷ ἀξιωματι τῷ Υἱῷ, καὶ ταῦτα παρὰ
 τῶν Πατέρων (ὁ μάλιστα ἐστὶ σημεῖωδες) τῶν διδασκόντων κατὰ Λατίνους τὸ Πνεῦ-
 μα ἐκπορεύεσθαι (κατὰ τὰ ἐντός) ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς. Ἄρα ἐξ αὐ-
 τῶν ἐκείνων τῶν Πατέρων, διετείνεται Ἐυνόμιος τὸ Πνεῦμα ἀλλότριον εἶναι τῇ
 φύσει τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱῆς, ἐξ ὧν μεμαθήκει τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς ἐσίας εἶναι
 τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱῆς, ὡς ἐκπορεύομενον ἐξ ἀμφοῖν. Ἀυτὴ ἡ κρίσις ἢ τῆς Προ-
 βιγκιάλεως.

Φέρη: τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κράζει πρὸς τὸν Πατέρα, κατὰ τὸν Ἀπόστολον ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας Κεφ: Δ'. 5. „Ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ „Πνεῦμα τῷ Υἱῷ αὐτοῦ κρᾶζον εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, Ἀεὶ ὁ „Πατήρ,· ἐκ ἔστιν ἄρα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα Θεός· μὴ ἔχῃ ἐκ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς ἐξεληφᾶς ἔσται ἐκείνα τὰ ῥήματα; μὴ ἔχῃ τὸν ἐκείνα γεγραφότα Ἀπόστολον κατονομάσαι διωθήσεται; Ἀμέλειτοι γὰρ, καὶ ἄλλως μὲν οἱ Πατέρες, ἄλλως δὲ πῶς ὁ Αἰρεσιόφρων ἐκδέξαίτο τὸ λεγόμενον, διάστροφόντι ἐξ αὐτῶν τέττα σωείρων· ἔδεν ὅμως ἡττον ἀληθὲς ἔσται, τὸ τῶν μὲν Πατέρων τὸ ῥηθὲν παραδεδοκέναι, ἐξ ἐκείνων δὲ παρεληφέναι αὐτὸ τὸν ἐκ τῆς Αἰρέσεως. Ἔτερον γὰρ ἢ τῶν ἐν τῇ Ἀποφάνσει ῥημάτων δυνάμεις, ἕτερον δ' ἐπιεικῶς ὁ λόγος, δι' ὅντις ἐκείνῳ ἔχεν τὸ κύρος οἰεῖται. Οἱ γὰρ Πατέρες, καὶ ὁ τὴν Αἵρεσιν Φρονῶν, περὶ μὲν τὸν λόγον δι' ὃν ἡγᾶνται κρατεῖν τὸ ἀποφανθὲν, πάντως διαφωνῶσιν· ὅτι δ' ἐκατέρωθεν τὰ ἐν τῇ Ἀποφάνσει ῥήματα, κατὰ τὴν πρώτῃ τε καὶ ἀπλυσάτῃ αὐτῶν ὑποβολῇ ὑποτίθενται, ἐν τέττῳ σωάδουσιν. Ἐνθεντοὶ καὶ ὁρθῶς μὲν Εὐνόμιος λέγεται ἐκ τῶν Πατέρων εἰληφέναι, τὸ Πνεῦμα δόξτερόθεν ἀξιῶματι τῷ Υἱῷ· ἀλλ' ἔπερ ἄρα τὸν νῦν ἐπισήσεις τῷ λόγῳ, δι' ὃν, ἐνθεν μὲν τοῖς Πατράσιν, ἐνθεν δὲ τῷ Εὐνομίῳ ἐρῶνθαι δοκεῖ τὰ τῆς Ἀποφάνσεως, διαφωνῶντας αὐτῶς τὸ παράπαν σωόψῃ. Ἐπειτα, Φησὶν Εὐνόμιος: „ὁ ταῖς ἀνεξε- „τάσεις τῶν πολλῶν ἀκολυθήσομεν δόξαις, τὴν δὲ τῶν Ἁγίων ἐν „ἅπασι διδασκαλίαν φυλάξομεν,· Ὁμολογεῖ ἔν αὐτοῖς ἐν τέτοις, μὴ τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ, τῇ δὲ τῶν Ἁγίων διδασκαλίᾳ βέλεσθαι παρακολυθεῖν· ἐνθεντοὶ, καὶ ὡς τῶν πολλῶν δόξαν ἡγάτο, ταύ- „τω τῶν Ἁγίων εἶναι διδασκαλίαν ὠκύνετο. Πῶς ἔν ὁ Προβιγ- „κιάλις Ἰωάννης διεβεβαῖτο, τὸ δόγμα (ἦτοι τὸ τῷ Υἱῷ δόξτερόθεν ἀξιῶματι τὸ Πνεῦμα) κατὰ τε τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, καὶ κατὰ τὴν τῶν Ἁγίων διδασκαλίαν, τὸ αὐτὸ εἶναι νοούμενον; Παραπλη- „σίως ὁ Θεὸς Βασίλειος (ἔφασκε περὶ Εὐνομίᾳ) „ὅτι ἀτιμάζων τὴν „τῶν πολλῶν δόξαν προσποιεῖται τὴν τῶν Ἁγίων φυλάσσειν „διδασκαλίαν,· Ἀλλὰ γὰρ ἔχ οἶοντε ἦν τὸ αὐτὸ δόγμα πρὸς Εὐνομίᾳ ἅμα καὶ ὀλιγωρεῖσθαι, καὶ ἐγκρίνεσθαι ὑποκρινόμενα, ὡς ὑπὸ τῶν Ἁγίων Πατέρων παραδοθέν. Μάλιστα δὲ καὶ Ἰωάννης αὐτοῖς ὁ Προβιγκιάλις, ἀντὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης τῶν Θεῶν δο- „ξαζόντων, ἐπὶ τῆς ΚΑ'. Σωελούσεως, τὴν δόξαν ἐξελάβετο τῶν ὁμολογούντων τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι Θεόν. „Καὶ γὰρ εἶπε (φησὶ) „καταφρονῶν τῆς τῶν πολλῶν δόξης, ὡς δοξάζουσι καὶ αὐταὶ εἰσὶν „αἱ ἀνεξέταστοι τῶν πολλῶν γνώμαι· ἐπειδὴ ὁμολόγησαν τὸ Πνεῦμα „Θεὸν ἄνδρ πολλῶν λόγων,· καὶ ἔτος ὁ ἀλαζὼν καὶ ὑπερήφανος Εὐνόμιος φαίνεται μὴ θέλων, ἀλλὰ τῶν Ἁγίων προσποιεῖται τὴν διάνοιαν φυλάττειν. Πῶς ἔν ἑτέραν ἐνταῦθα τέττων παρέχεται μεθερμύδουσιν, τὸ δόξτερόθεν δηλονότι ἀξιῶματι τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦ- „μα, τῷ λόγῳ τῆς Ἐκπορεύσεως; Τελούταῖον δὲ τὴν Εὐνομίᾳ Σωέ- „πειαν ἐκείνῳ: ὡς ἐπεὶ τῷ ἀξιῶματι τῷ Υἱῷ δόξτερόθεν τὸ Πνεῦμα, ἄρα καὶ τῇ φύσει ἀπελέγχει Βασίλειος, Ἀγγέλους τε ἐνσησάμενος, καὶ

καὶ Ἀσέρας, καὶ τὰς ἐν ἑρανοῖς μονὰς κἀντεῦθεν συμφανὲς εἶναι προθεῖς, μὴ πᾶν τὸ ἀξιώματι τινὸς δόττερεῦον, τὸ αὐτὸ δόττερεῦεν καὶ φύσει τῷ αὐτῷ· μὴδ' ἐκεῖνο ἔπεσθαι, τὸ Πνεῦμα, ὡς περ δῆθεν ἀξιώματι, ἔτω καὶ φύσει δόττερον ὑπάρχειν τῷ Υἱῷ. Ἀλλ' ἔπερ ἄρα, ἢ τὸ Πνεῦμα δόττερεῦεν τῷ Υἱῷ ἀποφαινομένη πρότασις, μὴ ἀπλῶς ἐκλαμβάνοιτο, ἀλλ' ἦτοι κατὰ τὰς ὁρθοδόξωντας (67) περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως ἐννοοῖτο τῷ Πνύματος, ἔτε δὴ κατ' αὐτὸν Ἐυνόμιον, περὶ τῆς ἐκ μὴ ὄντος παραγωγῆς τῷ αὐτῷ· ἔθενι τρόπῳ τὰς ἐνστάσεις ἐκείνας ἔχε προβαλέσθαι Βασίλειος κατὰ τῶν ὑπὸ Ἐυνομίας σωαγομένων· ἔδε μὲν ἔν ἐξ ἐκείνων τῶν ἐνστάσεων συμπερᾶναι, μὴ πᾶν τὸ ἄλλω τινὸς τῷ ἀξιώματι δόττερεῦον, ἦδη καὶ τῇ φύσει διαφέρειν τῷ αὐτῷ. Οὐ γὰρ Ἀγγελον Ἀγγελος, ἔδ' Ἀσὴρ Ἀσέρα, ἔδε μονὴ μονὴ, ἦτοι ἐκ τῷ μηδενός, ἢ γέν ὅτῳ ἐτέρῳ τρόπῳ παρήγαγεν. Ἐπειδὴ τοίνυν πρὸς ἔλεγχον τῆς Ἐυνομίας σωπερίας ἐκείνης τοιαῦτοις ὁ Βασίλειος ἐχρήσατο ὑποδείγμασιν, ἐξ ὧν ἀπλῶς τε καὶ δίχα λόγῳ τινὸς παραγωγῆς, ἕτερον ἕτερον δόττερον νοεῖται τῷ ἀξιώματι, δῆλον δῆπερ, ὡς ἔδε ἄλλως πως ἐπὶ τῶν προειρημένων Βασίλειος τῷ πρότασιν ἐξεδέχετο· μὴδ' ἐς νῦν ὅλως ἐπελθόντος αὐτῷ, ἔτε τῷ κατὰ τὰς Καθολικὰς (68). δῆθεν λόγῳ τῆς Ἐκπορεύσεως, ἔτε τῷ (κατ' Ἐυνόμιον) τῆς ἐκ τῷ μὴ ὄντος παραγωγῆς, ἐνθα τὰ ὑπὸ τέττε λεχθέντα παρ' ἐκείνων ἠλέγχετο. Τοιαῦτα δὲ ἄρα ὁ Προβιγκιάλις Ἰωάννης λόγῳ ἐν Φλωρεντίᾳ εἰς μέσον παρήγε· τοιαῦτα δὲ δεῖξαι ἐπεχέρει τὸν τῷ Βασιλείῳ ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν διεφθάρθαι Κώδικα· καπὶ τοιοῖς δὲ τέως ἐπιχειρήμασιν, οἱ τῶν Λατίνων μεταγενέστεροι ἀποδεδεῖχθαι πείθονται ἐπὶ τῆς Φλωρεντινῆς Σωδὸς τῷ τῶν Κωδίκων τῶν παρ' ἡμῖν διανόδῳ. Ἀλλὰ γὰρ τοιαῦτα ἔτω φρέδοις τε καὶ ἀδρανέσιν Ἰωάννης Λογαρίοις, ἐφηρεμῆσαι τότε παῖδας Λατίνων, καὶ τυφλῶν δίκῳ, ὅπως ἂν ἐθέλοι ἐκεῖνος ἄγειν, σφᾶς αὐτὰς παραδῆναι, τίς ἐκ ἂν θαυμάσει; μᾶλλον δὲ τίς ἐκ ἂν αὐτῶν πύρῳσι καὶ πεισμονῇ καταγνοίῃ, τῶν τὰ τοιαῦτα τοιαῦτα Ἀνατολικοῖς προτείνειν θρασυνομένων ἐπιχειρήματα, ὡς ἀριδηλότατά τε ὄντα, καὶ ὅλως ἀμαχόν τινα τῷ ἰχῷ καὶ τὸ κράτος ἔχοντα;

Τὰ δὲ ἐκ τῷ Ἀθανασίῳ, ἐπὶ τῆς Κ'. Σωελόσεως ὑπὸ τῷ Ἰωάννῳ προτεινόμενα, ὡς δι' αὐτῶν τὸ Πνεῦμα δόττερεῦεν ἀξιώματι τῷ Υἱῷ, κατασκιδάσοντος, τῆς δεύσης ἐπιτόξευται κρίσεως, ἐν τῇ Πραγματείᾳ, καθ' ἣν, τὰ ἀπὸ τῶν ῥήσεων τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων ἀντεπαγόμενα ἀπελεγχθήσονται.

Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπαναλαβεῖν ὡς ἐπιχειρήσαι, ὅσα τις ἕκαστος τῶν τῷ Ἰωάννῳ ἐκείνῳ παρηκολοθηκότων ὕστερον Λατίνων, ἐπὶ

(67) Ὡς κατὰ τῷ τῷ Προβιγκιάλειος δόξαν, τὰς ὁρθοδόξωντας ἐκάλεσεν ὁ Συγγραφεύς.

(68) Ὡς ἂν ὁ Προβιγκιάλις δηλ.: βέλοιτο.

Τόμ: Α'.

Π π π

συζάσει τῶν ἀντιφωνούντων τοῖς παρ' ἡμῖν Κωδίκων προβάλλεται, ὡς λίαν χολῶ ἄγοντος ὄν, ἐνίων μόνων ἐπὶ τῇ παρόντος ὑπομνησόμεθα, ἅτινες ἐπὶ τοῖς προτεθείσι προσεπιφέρουσιν.

Ο' μὲν ἔν Βελλαρμῖνος ἐν Βιβλ: Β'. τῶν περὶ τῇ Χρυσῇ, Κεφ: ΚΕ'. ἐνιστάμενος, „παρὰ ταῦτα σαφῶς (Φησὶν) ἐκ τῶν ἐπομένων σωάπτομεν, ὡς ἦτοι αὐτὰ τὰ ῥήματα δέον σωυφάνθαι „τῷ ὕφαι, ἢ γὰρ ὁ νῆς πάντως ὁ κατ' ἐκείνα. Οὕτω καὶ γὰρ „πρόειπεν ὁ Βασιλεὺς λέγων: ὡς γὰρ ὁ Υἱὸς τάξει μὲν δόύτερος „ἐστὶ τῇ Πατρὶ, ὡς ὢν ἀπ' ἐκείνης. καὶ ἀξιώματι, τῷ ἀρχῶ „εἶναι καὶ αἰτίαν αὐτῇ τὸν Πατέρα — Φύσει δὲ ἐκείνι δόύτερος, „ὅτι ἡ Θεότης ἐν ἑκατέρῳ μία· ἔτω δηλονότι καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, „εἰ καὶ ὑποβέβηκε τὸν Υἱὸν τῇ τε τάξει καὶ τῷ ἀξιώματι, „ἐκείν' ἂν ἐκείνως, ὡς ἀλλοτρίως ὑπάρχον φύσεως ἀκολουθεῖν, ἐν- „τεῦθεν δῆλον,“. Κεῖται δὲ πάντα ταῦτα Ἑλλωισὶ (Φησὶν) ἐπὶ λέξεως. Ἀλλ' ἡρωτηριασμένῳ τινὶ τῶν παρὰ Λατίνοις ἐντυχῶν Κώδικι ὡς ἔοικε Βελλαρμῖνος, ἔτω τὰ τῇ Βασιλείᾳ προτίθησι κατὰ γὰρ τὰς προμνημονοθεύσας Ἐκδόσεις, ἀντὶ τῶν: „ἔτω δη- „λονότι καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰ καὶ ὑποβέβηκε τὸν Υἱὸν τῇ τά- „ξει καὶ τῷ ἀξιώματι,:: ὡς παρὶν ἀναγινώσκων: „ὅτι, εἰ καὶ „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὑποβέβηκε τὸν Υἱὸν τῇ τε τάξει καὶ τῷ „ξιώματι, ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν,“. Καὶ Ἑλλωισὶ μὲν αὐ- „τὸς, Φησὶν, ὅτι ἔτω πάντα ἐπὶ λέξεως κεῖται ἄλλ' αἱ Ἑλλωικαὶ ὁμῶς τῇ ὕφαι ἅπασαι Ἐκδόσεις, τὰ τοιαῦτα ῥήματα κατὰ τὸν δό- „τερον τρόπον ἀναγινώσκων παρέχονται, ὡς ἔδομεν. (69). Ἐπειτα, „εἰ καὶ ἐκείνα: („ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν,“) ἀπῶ, ἐδ' ἔτως ἐμ- „πης ἢ τῇ Βασιλείᾳ διάνοια εἴη, ὅτι καὶ „τὸ Πνεῦμα δόυτεροῦται τῷ „όντι ἀξιώματι τῇ Υἱῷ, ἐκείνη δὲ μόνον, ὅτι, „εἰ καὶ τὸ Πνεῦμα „δόυτεροῦται ἀξιώματι τῇ Υἱῷ: οὐμὼ ἐκ τῆς ἑποῖτ' ἂν, καὶ τῇ „Φύσει τῇ Υἱῷ εἶναι δόύτερον: ὑποτιθεμένων δηλονότι τῶν ῥημάτων ἐκείνων ἐκ ἐκ τῆς τῇ Βασιλείᾳ δόξης, ἀλλὰ κατὰ τῷ Ἑνωμῆς ὑπόληψιν.

Καὶ τις δὲ (70) καὶ τῆς τῇ Βησσαρίωνος πρὸς τὰς ἐν Κων- σταντινουπόλει Ἐπιστολῆς, διάφορα ἐπιχαρῶν σωελέξατο. Αἰ: γὰρ, Φησὶ, τῶν ἑξ Κωδίκων τῶν τῇ Θείᾳ Βασιλείᾳ Συγγραμμάτων, ὧν μεθ' ἑαυτῶν ἔφερον οἱ Γρακκοί, οἱ μὲν πέντε ἡμοίρουν τῶν παρενθέσεων· ὁ δὲ ἕκτος μόνος, ὅς καὶ ἐπὶ χάρτε ἐγγράφητο, περιεῖχεν αὐτάς: τί δαὲ παρὰ τῆτο; Οὐ γὰρ, ἕνα δὴ καὶ μόνον Κώδικα τῶν ἀκεραίων, μεθ' ἑαυτῶν φέρειν εἶχον, βεληθέντες, οἱ Ἀνατολικοὶ, ἀλλ' ὡς πλείους. Χίλια γὰρ Βιβλία, ὡς ὁ Μάρκος ἐμαρτύρει, ἐν Κωνσταντινουπόλει διασωζόμενα ὡς (71) ἐκείνα δὲ μόνον μεθ' ἑαυτῶν ἤνεγκαν, μηδενὸς ὅλως ὑφορωμένους τῷ τῇ ὕφ-

(69) Ὅρα τὰ ἐκ τῇ Γαρυήρῃ ἡμῖν ἀνωτέρω παρατεθέντα, ἐν Σημ: (51.)

(70) Κιχώσιος ἐν Ζητήμ: 5. Σελ: 50.

(71) Ἀνωτ: Σημ: 46.

ὑφες διανόθωσιν, ὡς καὶ τὸ Μάρκος Φησί· Ἐπειτα εἰς ἐκεί-
νο ἀληθῶς λέγεται, τὸ ἐκ τῶν τῶ Βασιλείς Κωδίκων ἕξ μεθ'
ἐαυτῶν τὰς Γραικὰς εἰς Φλωρεντίαν σωπενεγκέν. Τρία γὰρ παρ'
αὐτοῖς καὶ μόνον τῶν ἐξεμπλαρίων παρῶ, ὧν τὰ δύο σωηγορέντα
Λατίνοις ἐτύγχανεν· ἕτω γὰρ ἐν Σωελόσει ΚΑ'. τῆς Φλωρεντι-
νῆς Σωόδε, κατὰ τὴν Λατινικὴν Ἐκδοσιν τῶν αὐτῆς Πρακτικῶν,
ἣν Ὁράτιος ὁ Ἰσινιανὸς ἐξέδοτο: (72) Ἐρωτήσαντος τῶ „Καρδι-
„νάλεως: Φέρετε ὑμεῖς Βασίλειον ἄλλον ὧδε ἐν Φλωρεντίᾳ, παρὰ
„τὰς δὲ τὰς δύο; ὁ Ἐφέσος: ἔχλ. Καρδιν: ἐν τῇδε τῇ πόλει τρία
„Βιβλία ἐστὶ, καὶ τὰ δύο εἰσὶν ὑπὲρ ἡμῶν. (73).

Βον: ὁ αὐτὸς ἀνθυποφέρει τὸν Βησσαρίωνα, εἰς τὴν Κωνσταν-
τίναν ἐπανιόντα διὰ πολυημέρας τε καὶ ἀκριβοῦς ἀναγνώσεως, κατε-
ληφέναι τῶν ἐκείσε ἀποσωζομένων Κωδίκων τῶ Βασιλείς,
τὰς μὲν πρὸ τῶ Σχίσματος γεγραμμένας, ἅπαντας σωηγορέντας
Λατίνοις: τὰς δὲ μετὰ τὸ Σχίσμα, ἥτοι προσειρημένα ἔχοντας
ἐκείνα: „Ἰσως — ἵνα καὶ ὅλως συγχωρήσωμεν,· κτ: ἢ τὰ ἕτερα
ἀφρημένα ἐκείνα: „παρ' αὐτῶ ἔχον τὸ εἶναι κτ: Ἀλλ' ὅσης ὁ
ἀποσατήσας πίσεως ἄξιός, ὁ καὶ τὴν ἐξάδα τῶν Βιβλίων διαψό-
σάμενος τῶν ὑπὸ τῶν Γραικῶν εἰς Φλωρεντίαν ἐπικομιθέντων,
ὧν, ὡς ἔφασκε, τὰ πέντε τοῖς Λατίνοις σωηγοροῦντα ἐτύγ-
χανεν: ὁπότε δὴ, ὡς εἶδομεν, Ἰωάννης ἐμαρτύρει ὁ Καρδι-
νάλης, τρία μόνον ἐν Φλωρεντίᾳ παρεῖναι; ὧν δὴ καὶ τὸ τρίτον,
ἔχ ὑπὸ τῶν Γραικῶν, ὑπὸ δὲ Λατίνῳ ἀνθρώπῳ, Νικολάῳ Δε-
κέζᾳ, εἰς Ἰταλίαν προενώεκτο· ἕτω γὰρ Ἰωάννης ὁ Προβινγκιάλης
ἐν τῇ Κ. Σωελόσει τῆς ἐν Φλωρ: Σωόδε: „Πρὸς δὲ τὸ τῶ Βα-
„σιλείς ῥητόν, κατὰ τὸ παρὸν ἀποκρινόμενοι φάμεν, ὅτι ἡ Βιβ-
„λος αὕτη, ἐν τῷ χρόνῳ τῷ παρεληλυθότι, ἀπὸ τῆς Κωνσταντι-
„πόλεως ὧδε μετ' ἐλθὼν ὁ δὲ τοι Κύριος Νικόλαος ὁ Δεκέζας
„τὴν Βιβλίον ἔφερεν,· (74). Ἀλλὰ καὶ πόθεν ἄρα ὁ Βησσαρίων
ἐπικρίναι δεδωῆται τῶν Κωδίκων, τίνες μὲν οἱ πρὸ τῶ Σχίσμα-
τος γραφέντες ὑπῆρχον, τίνες δ' οἱ μετὰ τὸ Σχίσμα; ἐξ ἀναγ-
νώσεως, Φησί, πολυημέρας τε καὶ ἀκριβοῦς. Καὶ εἰδὲν τι ἄρα τεκ-
μήριον ἔχε; τὰς ὑπογραφὰς, Φέρε, τῶν ἐνιαυτῶν; κτ: Ἀλλὰ
γὰρ

(72) Κατὰ τὸν Ὁράτιον τόνδε, ἔχλ Σωελόσις ΚΑ'. ἀλλὰ Collatio, τὰτέσι Σωιάξις
ἀριθμεῖται ΙΗ'. ἐν τῷ Β'. μέρει τῶν τῆς Σωόδε Πρακτικῶν, παρὰ Ἀρδεῖνῳ ἐν
σῆλῃ 897.

(73) Τῶν δὲ τριῶν Βιβλίων (παρὰ τὸ παρὰ τῷ Ἐφέσῳ) τὸ μὲν ἰὼ τὸ τῶ Καρδινα-
λέως· τὸ δὲ τῶ Μιτυλιώης· (τὰ δύο ταῦτα τὰ ὑπὲρ τῶν Λατίνων ἱσάμενα διὰ
τὴν παρεστεινεχθεῖσαν προθῆκην. „Ἀλλὰ γὰρ, ὡς ἐνθὺς ἐπαφείας τὰς ὁψείας τῶ
„προενεχθέντι τῶ Μιτυλιώης Κώδικι ὁ Ἐφέσος σωεῖδεν, αὐτίκα ἐπεβόησεν, ὅτι
„τῆς αὐτῆς χειρὸς ἐστὶ τὸ προκομιθέν Βιβλίον, ἥς ἦν καὶ τὸ ἕτερον. (ἐν Σωελ:
ΚΑ', παρὰ μὲν Βινίῳ Σελ: 726. παρὰ δὲ Ἀρδεῖνῳ σῆλ: 252.

(74) Παρὰ Βινίῳ Σελ: 709. Παρὰ δὲ Ἀρδεῖνῳ σῆλῃ 228. Ἦν δὲ ὁ Δεκέζας ἕτος, πρῶ-
τον μὲν κατὰ τὴν ἐν Βασιλείᾳ τῇ πόλει συστάσαν Σωόδον (Ἐτ: 1431.) ὑπὲρ τῆς
ὑπὲρ τὸν Πάπαν ὑπεροχῆς τῶν Συνόδων ἀγωνισάμενος. Ἐπειτα μὲν τοι πρὸς τὸν
Πάπαν ἐκ μεταθέσεως ἀποκλίνας· καὶ ὑπὸ Ἐυγενίς τῶ Δ'. εἰς τὴν Κωνσταντίναν
διαλεγατόσας πρὸς Ἰωάννῳ τὸν Βασίλεα, ὡς μετ' αὐτῶ, καὶ Ἰωσήφ τῶ Πα-
τρι-

γὰρ πάθει πειθαρχῶντα ἰδίῳ ἔτω πῶς κρῖναι τὸν Βησσαρίωνα, τίς ἔστω; ἤπερ γὰρ αὐτῷ ἄλλῃ ἔχε τὸν προσυχόντα Κώδικα μετὰ τὸ χίσμα ἀποφῆναθαι γεγραμμένον, εἰ μὴ πρὸς γεῦσιν τὴν αὐτὴν τὰ τῆ Βασιλείας ῥήματα κεκαρύνετο. Εἰ δὲ καὶ πλείονας τυχὸν ὑποτεθεῖν Ἀρχαιογράφος ὑπὲρ Λατίνων φέρεσθαι Κώδικας, τέττε γε δὴ χάριν ἐκείνης πρὸς τῆ Σχίσματος γεγράφθαι ἀναγκαιῶς τεκμηριώσας; Ἀλλ' ἀτόπως. Καὶ γάρτοι, καὶ ὃν Μάρκος ὁ Ἐφέσος ἐς Ἰταλίαν μεθ' ἑαυτῆς φέρων ὡς Κώδικα, ἀρχαιοτάτος ὡς πόθεν ἔν μετὰ τὸ Σχίσμα ἐχειρογραφεῖτο καὶ κείνος; Ἐφ' ἔτω σεβροῖς τοῖς θεμελίοις τὰ τῶν Λατίνων κρηπίζεται.

Γον: Τοὺς Γραικῶν, Φησὶ, μεταγενεστέρας, ἐν δυοὶ Κώδιξιν, ὧν ἑκάτερος μὲν σωηγόροι Λατίνοις, ὁ δ' ἕτερος ἐγγεγραπτο πρὸς διὰ σιδήρου ἐπιχειρήσαντας τὰ κατ' αὐτῶν ἐμφερόμενα ῥήματα ἀπαλεῖψαι. Ἀλλὰ γὰρ δεδοσθαι καὶ ἀληθεύειν τὸν διὰ τὴν ἀποστασίαν ἐδεμιάς πίσεως ἡμῖν ἄξιον. Τί μὴ ἐν δίκη ἀρθείη, ὁ κακῶς παρσιώκετο; μὲν γὰρ πρὸς ἴασι τῶν παρσιωφθαρέντων ῥημάτων, καὶ πυρὸς ἐδέησε καὶ σιδήρου. ἵνα τί γὰρ τῆτο αὐτῇ ἐξῆναι ἢ τῆς Ῥώμης Ἐκκλησία ὑπέαλθεν, ἢ ἐν οἷς θεμιτὸν ὡς, ἀλλὰ καὶ ἐν οἷς ἀθέμιτον; ἢ ἐν τοῖς παραφθοράν τινα πεπονθόσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς γνησιωτάτοις αὐτοῖς τῶν Συγγραμμένων ῥήμασιν, εἰ τῆτο καὶ μόνον, τοῖς τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας φρονήμασιν ἀντίξεν πῶς φέροιτο. Πρὸς τί γὰρ οἱ τοσῶτοι ἀποκαθαρτικοὶ ἀνέκυψαν Κώδικες, εἰ μὴ πρὸς ἐξοβελισμόν τε καὶ ἐξαλοιφῶν τῶν γνησιωτάτων φωνῶν, αἷς οἱ Συγγράψαντες προσεχρήσαντο; τοῖς Λατίνοις ἄρα ἐνδικιώτερόν τις, ἢ τοῖς Ἀνατολικοῖς τὰς τοιαύτας παραφθοράς ἐπιπλήξειεν. Εἰ γὰρ καὶ τέτων τινές, ἔστιν ἅ τῶν ἐν τοῖς τῆ Βασιλείας Βιβλίοις παρσιωφθαρέντων, ὡς παρακεχαραγμένα ἐπεχάρησαν ἐκχαράξαι, ἀλλ' οἱ Λατίνοι πρὸς τὸ σφίσι δοκῆν, ἀκρωτηριάξαι τε καὶ ἐξοβελίσαι ἀποτολμῶσι, καὶ αὐτὰ δὴ τὰ τῶν Συγγεγραφότων ὁμολογημένως γνησιώτατα. (75).

Δονο

τριάρχος, τὴν διὰ τῆς Φλωρεντινῆς Συνόδου ὁμολογούντες καὶ ἐρριώω τῶν Ἐκκλησιῶν Πραγματίζόμενος. Οὐδὲν ἔν θαυμαστὸν, εἰ ἐπὶ τέτοις ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρέψαν, καὶ τοῖς περὶ τῶν Κώδικων, ὡς εἰκὸς ἡσμενίσαστο ὁ Δεκέζας τῶν τε ἄλλων, οἷς ἴσως περιέτυχεν, ἐκείνον προέκρινε, καὶ πλείους πεποίηται, ὡς δὴ τὴν καινοτομίαν ἐν αὐτῷ ἐπικυρσθέντων διὰ τῆς προδότης, παρ' ἐλπίδας πᾶσαν εὐρέσθαι δέξας, οἶοντι Ἑρμῶν.

- (75) Πρὸς δὴ τὴν τέττε ἀπόδειξιν, καὶ ἐκεῖνο ἐξήγεσεν, ὅ τοῖς ὁμοδόχοις αὐτῷ ὑπετίθετο Ὁράτιος ὁ Ἰεσινιανὸς, ἐν οἷς συνέγραψε Πρακτικοῖς τῆς Φλωρεντ: Συνόδου (παρὰ Ἀρδεῖν Τόμ: Θ'. σήλη 892. (Σημ: ι.). Παρήναι γὰρ προδάναι δὲν τοῖς ἐφεξῆς ἐκδίδοσθαι μέλλουσι Βιβλίοις τῆ Βασιλείας τὰ περὶ ὧν ἡ ἀμφισβήτησις ῥήματα, καὶ μὴ τοῖς ἤδη τετυπωμένοις ἐμφέροιτο αὐτά: Cæterum hæc verba (cum ab ipso habeat esse κτ:) etiam hodie desunt in editionibus impressis; quæ tamen essent omnino addenda. μηδὲν δηλονότι ὑποσελλόμενος Λατίνοις ὑποτιθέναι, αὐτὸ δὴ τῆτο τολμᾶν, τὸ παρ' αὐτοῖς ἤδη σωήδες. Τέτοις παραπλήσια συνεβέβληκε καὶ ὁ Ἰησέτης Πετρίος: In nostris (λέγων) Libris priorem Lectionem (τετέτι, τὴν ἐντισιν ὀλιγαριθμοῖς Κώδιξι διανόθεσιν) restituendam. (περὶ Τριάδ: Βιβλ: Ζ'. κεφ: Γ'. Ἀριθμ. 15.) ὡς δ' ἄρα ἐπικρατῶν ἐξ ἑδρας παρὰ Λατίνοις, τὸ πρὸς

Δον: Οὕτω δέ τοι, Φασίν, ἡ Βασιλεία δόξα προενεχθεῖσα, τοιαύτης ἔμπλεως ἐστίν ευφραδείας τε καὶ κομψότητος καὶ τοσούτον Ἀττικῆς ἡδονῆς ἀποσάξει καὶ χάριτος, ὥς αὐτὸ τὸ κάλλος τῆς Φράσεως ἕτερον ἂν μηδένα, ἢ Βασίλειον αὐτὸν μαρτυρεῖν εἶναι τὸν γράφοντα. Ἀλλὰ τίνι ποτὲ ἔχῃ ἡδέα τὰ ὧν ἐφίεται; Μόνος δ' ἂν ἀττικίζαν ἡδε Βασίλειος; ἢ ἔχῃ καὶ ὅστις ἐν ῥαδίῳ, βραχὲ ἄτλα διακομψοσύμενος, τοῖς ἐκείνῃ αὐτὰ οἷος τ' ἂν εἴη ἐμπαρσαγαγεῖν ῥήμασιν:

Ε'. Ἐπὶ τῆς ἐν Λαγδένῳ Σωόδῃ, καὶ Βέκκος (Φησί) τῆς αὐτῆς μαρτυρίας ἀκεραίως ἔτως ἀπεμνημόνευσεν, ἐξ ἀρχαιοτάτων ταύτῃ Κωδίκων προενεγκάμενος. Ὡσαύτως δὲ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ τῷ χρόνῳ Μανηὴλ ὁ Καλέκας. Μετὰ δὲ τῷ ἐν Φλωρεντίᾳ Σωόδῳ καὶ Γεννάδιος. Καὶ μὴ περὶ τῶν παλαιογράφων τῷ Βασιλείᾳ Κωδίκων, καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς διαφωνίας ἀνωτέρω ἀπιώτηται πρὸς τῷ Ἰωάννῃ παραπλησίαν ἔνστασιν. Παρενεφθαρμένοι γὰρ ἐπίσης καὶ τέτρες Φαμέν προσκεχρηθαι τοῖς Κώδιξι — Ἀλλ' ἔχε (Φησί) Βέκκος τῷ μαρτυρίαν παρεληφὼς ἀπὸ Κωδίκων Ἀρχαιοτάτων. Καλὸν ἔν ἔτως ἑαυτὸς αἰρεῖσθαι ἑξαπατᾶν; Ἀκεραίας ὁ Βέκκος τῆς μαρτυρίας ἐκείνης ἀπεμνημόνευσε πόθεν δ' αὐτὸς, εἰμὴ σῆς ἀπὸ Φρενὸς, προσίθεις, Ἀρχαιοτάτης γενέσθαι, τῆς, οἷς ὁ Βέκκος προσκέχρηται Κώδικως; Αὐταὶ δὲ Λατίνων τε, καὶ τῶν Λατινιζόντων Γραικῶν αἱ ῥαδιουργίαι, αἷς ἀναπλάττειν εἰώθασιν, καὶ μὴ μὴδαμόθεν ἔχουσιν ἀποδεικνύειν, τὰ σφίσι συμβάλλοντα. Οὐδὲ γὰρ ἑαυτῷ ποτε Βέκκος αὐτὸς τοιαῦτα ἐπεμαρτύρατο. Ἀπομνη-

μο-

πρὸς τὸ δοκεῖν σφίσι τὰ Βιβλία παραποιεῖν, καὶ Λέων ὁ Ἀλάτιος (ἐν τῇ περὶ τῶν Συμεῶν Διατριβῇ, Σελ: 192 καὶ 193.) τὸν τῷ Συμεῶν Θεσσαλονίκης Διάλογον κατὰ πασῶν τῶν Αἰρέσεων ἐπαινῶν: „Ἀξίος ἐστὶ (Φησί) καὶ τὸ φῶς ἰδεῖσθαι διὰ τῆς τυπογραφίας) ποτέ. Sed manufactus a Catholico: („Ἀλλ' ὑπὸ Καθολικῆς τινὸς (Ῥωμᾶνος) χειραγωγηθεὶς: τὸ δὲ χειραγωγηθῆναι, τυπῆσθαι μέλλον τὸ Σύγγραμμά: ἐδὲν ἄλλ', ἢ χειρῶν βιβαίων τε καὶ ἀδίκων ἢν περαθῆναι, ἀδελῶς κατατρωθῆναι καὶ καταμωλωπιθῆναι, ὥς παντὶ σιωπῆσαι ῥάδιον. Οὐ δὴ καὶ πεπονηθὸς ἔπειτα, κατὰ τῷ Ἀλατίᾳ ὑποθήκῃ ᾤφθη, τὸ καλὸν πόνημα, διὰ τῶν ἐν Ἰγγελαδία τίπων, ὑπὸ Ἰακώβου τῷ Ποντανῷ, ἐν ἔτει 1603. ἐκλατινισθῆναι τε καὶ ἐκδοθῆναι. ὁ γὰρ Ἰησαΐτης Ποντανὸς ἔτος: Fraude apud Pontificios non infrequenti usus, plurima Commentarij Loca resciderat, plura mutilarat; „(ῥαδιουργία) ἔτσι παρὰ τοῖς Ποντιφικίοις σπανίᾳ χρησάμενος, πλεῖστα μὲν ἀπεξέτεμε τῶν ἐν τῷ ἱπομνήματι, πολλὰ δὲ ἀπεκολλέσθαι) ὡς Ἐρρίκος ὁ Βάρτων Φησὶν ἐν ταῖς εἰς τὰ Καθεῖς Ἀναπληρώσεσιν, ἔτ: 1410. καὶ ἐξ αὐτῷ Βάρτωνος Κασιμίρου Ὁμνίου, ἐν τῷ Γ. τῶν αὐτῷ Τόμ: Σελ: 2247. καὶ πρὸ τέτων ἔτι ἐκατέρω Ἰακώβος ὁ Γοάριος, τῶν γνησιωτάτων καὶ τοῖς Ποντιφικίῳν διατελῶν: ὁ τὸν ἄγαν τῷ Ποντανῷ ζῆλον (ὡς ὀνομάζει.) nimium zelum: ἐπιπλήττων ἐν τῷ ὑπ' αὐτῷ ἐκδοθέντι Ἐυχολογίᾳ τῶν Γραικῶν, ἐν Παρίσι: 1647. Σελ: 212.) Ἀλλ' ἦπερ τῷ ἡδὴ πασιδῆλον: ὅτι Editiones veterum Patrum ab ipsis (Pontificijs) ad Dogmatum suorum assertionem, positae corruptae vel castratae sunt; id quod corrigere appellant. („Αἱ τῶν παλαιῶν Πατέρων Ἐκδόσεις, ὑπὸ τῶν Ποντιφικίων, ἐπὶ κατασκευῇ τῶν ἰδίων αὐτῶν Δογματῶν, ὑπερον διεφθάρσαν, ἢ ἀπὸ νουθεσίᾳ: ὅπερ ἐδὲν ἄλλ', ἢ ἐπανορθοῦν προσαναγορεύουσιν.) Ἐξ αὐτῶν ὁ μάρτυς. (Casimirus de Necessitate sui operis.) ὅς καὶ περὶ τὸ ἡμῖν προκείμενον παντὸς μᾶλλον πιστεύειν ἄξιός, περὶ τὰ ἐκδοθέντα τε καὶ ἀνέκδοτα τῶν Βιβλίων, διαφέρεισάν τινα τῷ ἐμπειρίαν προσκτησάμενος.

Τόμ: Α'.

P ρ ρ

μονάβει γὰρ αὐτὸς καὶ χρήσεάς τινος Γρηγορίου τῆ Νύσσης, ἐκ τῆς Γ'. ομιλίας τῆς, „εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν,“ μήποτε δὲ καὶ κένινω ἐκ Κωδικῶν Ἀρχαιοτάτων προεξιλέγκωτο; Καμὶνὸν τὰ ἐν αὐτῇ σαφῶς ἔγω διεφθάρται, ὡς μηδὲ Πετρίον (76) καὶ Ἰησοῦ τῷ ὄντι, ἐνδοιᾶσαι ὅλως διωθῆναι, περὶ τὴν τῆ χωρὶς ἐκείνῃ ἐκνόθωσιν. Τὶ δὲ δῆποτε ἄρα σωτελέσειε πρὸς τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος, καὶ ὁ Φιλόσοφος, ὁ ὑπ' ὀνόματι τῷ τῆ Γενναδίου λαθεῖν ἐλόμενος; (77) Ἀρ' εἰκὸς ἐκένω, περὶ τῆ προκειμένης, ὡς ἀξιολύτῳ προσέχεν, μετὰ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σινώδον γράφοντι; — Ἀλλὰ τὰ τοιαύτα ἀδυσμάτια παρείδω.

Τελουταῖον δὲ, φησὶν, ὅτι Βασίλειος, ἐν Ἐπιστολῇ Γ'. διδάσκει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τρίτον εἶναι τῇ τάξει. Παρὰ δὲ τῷ Παχυμέρη ἐν τῷ Ζ'. Βιβλ: τῆς Ἱστορίας, ὅτι δούτερόβει ὁ Υἱὸς τῆ Πατρὸς τῷ αἰτίῳ, καθὼς δηλονότι ἐκ τῆς αἰτίας ἐστὶ δούτερόβει δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τῆ Υἱὸς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. — Οὐμὶν ἀλλ' ἔδ' αὐτοὶ Φαμὲν ἀποφῆσαι τὸν Βασίλειον, ὅτι τὸ Πνεῦμα τρίτον τῇ τάξει, ἀλλ' ὅτι τρίτον τῷ ἀξιώματι. Οὐκὲν δὲ τῆτο ἢ προτεθεῖσα λέγει Ἐπιστολῇ, ἀλλ' ἐκείνο. Καὶ διδάσκει μὲν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δούτερον εἶναι τῆ Υἱὸς, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον ὃν τρόπον αὐτὸ τῆτο ἔγνωμεν διδάσκοντα καὶ τὸν Νύσσης Γρηγόριον νοεῖ δὲ ἔδεν ἀλλ', ἢ ὅτι ὁ Πατὴρ ἔθενος προβληθέντος γεννᾷ τὸν Υἱόν· γεννηθέντος δὲ τῆ Υἱὸς, προβάλλει τὸ Πνεῦμα: καθ' ἣν ἐννοίαν, δού-

(76) Ἐν τῷ Ζ'. Βιβλ: τῶν περὶ Τριᾶδος, Κεφ: Γ'. Ἀριθμ: ΙΓ'.

(77) Lucifugam (ἔνπερ αὐτοὶ Φιλόσοφον) ἀνθερμικωδόμεν Ἰσοδιώμως, ἢ παρὰ τὸ εἰκὸς ἐνταῦθα ὁ Ζοιρικός: ὀνομάζει, τὸν τῆς ὑποβολιμαίας λόγους συμπλάσαντα, ἔς, ὡς ἐκ προσώπου τῆ Σχολαρίᾳ ἀπαδαθέντας τε καὶ σωταχθέντας Λατίνων παῖδες ἡμῖν προτείνουσι. Προσφύης δ' ἢ τῆ Φιλοσόφου κλήσις τῷ λογοπλάστῃ ἐκένω ὡς ὑπ' ἀλλοτρίῳ ὀνόματι λαθεῖν βεληθέντι, καὶ τὸ φῶς μισήσαντι „πάν γὰρ τὸ φανερόμενον φῶς ἐστίν. Οὐ γὰρ (ἔτι καὶ φαίνεται οἱ περὶ τὸν παρὰ σίτον Ἀλλὰ-τιον, κατισχύσειαν ποτε τοσῶτον τῆς ἀληθείας, ὡς τῆς ὑπὲρ Λατίνων, καὶ τῆς Φλωρεντινῆς Σινώδος φερόμενης λόγους ἐκείνης, πιθανῶς τῷ Σχολαρίῳ διωθῆναι προσάψαι· καὶ δισσοῦς ἡμῖν ὑποθῶνται τῆς Γενναδίου γενεᾶς καὶ τὸν ἕνα τε καὶ μόνον, εἰς πλείονας τὸν αὐτὸν κατὰ τὸν Γρηγόριον παραμορφώταιεν (ἢ καὶ ὁ Ἀγγλος ἔφασκε Κρεῦγτόνιος.) δισσοῦς μὲν ἡλίκας ὁρᾶν δοκῶντες, δισσοῦς δὲ Θήβας. Καὶ γὰρ τοὶ καὶ οἱ Σινῆπα οἶον ἐκ χώρας ἄλλως, τὸν σεμνὸν ἡμῖν, καὶ ἐμβριθῇ Σχολαρίῳ ὑποπτόσαντες, ὡς νῦν μὲν ὑπὲρ Λατίνων, νῦν δὲ κατὰ Λατίνων αὐτῶν καὶ εἰπόντα καὶ γράψαντα, καὶ αὐτοὶ ἔμπης τὴν μὲν περὶ τὸ πρόσωπον ψευδοπλασίαν ζωεχάρεσαν ἀμωσγέπως. τὴν δὲ τῶν εἰρημένων Λόγων ὑπὲρ Λατίνων γνησιότητα ἐκ ἐπέγνωσαν. Ἀλλὰ γὰρ περὶ Γενναδίου τῆ Σχολαρίᾳ, καὶ τῶν ἐκείνῳ ἀπονεμομένων Συγγραμμάτων, τὴν μετὰ πληροφορίας κρίσιν ποιῆσαι διωθήσῃ, μετιών: τὰ Ῥιβέτς ἐν Ἱερᾷ Κριτικῇ Βιβλ: Δ'. Κεφ: 19. καὶ Κρεῦτον: ἐν τῷ Προλόγῳ: τῆς Φλωρεντ: Σινώδ: τῆς ὑπὸ Συγκροπέλης Ἱσορηθ: Καὶ Φειδορικ: Σπαγγέμ: ἐν Γυμνάσματι τῆ Θεολογικῇ Ἱσορικῇ, περὶ τῆς Διωκεῖς ἀχρεῖ Σήμερον διαφωρίας τῆς Ἀνατολ: Ἐκκλησιᾶ: πρὸς τὴν Παπ:, Μέγ: Α'. Ἀριθμ: 9. καὶ 10. Καὶ Ἐρρίκον Βάρ-τονα ἐν τῇ Ἀναπληρ: τῆς τῆ Καβέας Ἱσορ: τῶν Ἐκκλησιασ: Συγγραφ: ἐν Ἐτ: 1453. Καὶ Ροβέρτον Γήριον Ἀυτ: Καὶ Εὐσέβιον δὲ τὸν Ῥεναυδότον, ἐν Διαλέξει τῇ τυπωθείσῃ ἐν Ἰγγολσαδίῳ Ἐτ: 2709. μετὰ τινων τῆ Γενναδίου ποιημάτων. Καὶ ἐξ αὐτῆς, καὶ Ἰωά: Ἀλβέρτ: Φαβρικ. Βιβλιοθ: Γραικ: τόχῃ Γ'. Σελ: 343. καὶ: Καὶ Κασιμίρον Ουδῖν. ἐν Τόμ: Γ'. σήλῃ 2470. καὶ:.

δοῦτερον πάντως τῷ Υἱῷ ἔσαι τὸ Πνεῦμα, κατὰ τὸν τῆς αἰτίας λόγον. (78). Ἐνθεν τοι καὶ τέτυγε ἕνεκα εἰπὼν ὁ Βασιλεὺς τὸν Υἱὸν δοῦτερόθεν τῷ Πατρὶ, ὅτι ἐξ αὐτοῦ, ὡς ἐξ αἰτίας, ἐκέτι τὸν αὐτὸν ὡσαύτως ἐπανείληφε λόγον, ὥστε καὶ τὸ Πνεῦμα δεῖξαι δοῦτερόθεν τῷ Υἱῷ· ἀλλ' ἐκεῖνο, φησὶ, συμβαίνει „κατὰ τὸν τῆς Αἰτίας λόγον.

Οἱ δ' αὐτοὶ Συγγραφεῖς καὶ ἕτερα πρὸς τέτοις ἀντιφέρει παντοῖα, τῶν τῇ Λατίνων δόξῃ σωηγορέντων Κωδίκων ὑπερμυνόμενος. Ἀλλ' αὐτοὶ, ὅσα τῷ Προβιγκιάλει παροπηδῶν Ἰωάννη ἐπάγει ἐάσαντες, (ὡς ἀποχρώσεως ἀνωτέρω τετυχηκότα τῆς ἐπιλύσεως) τὰ λοιπὰ ὅσα προσέλησιν οἰκοθεν οὕτως ὑποσώψομεν.

Τοιγαροῦ ἀριδῆλως (φησὶν) (79) ὁ Θεὸς Βασιλεὺς ὁμολογεῖ, τὰ αὐτὰ τὸν Ἐυνόμιον περὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος εἰωθέναί λέγειν, ἅτλα λέγων ἐτύγχανε καὶ περὶ τῷ Υἱῷ. Ἐπεὶ ἔν μέσον Πατρός τε καὶ Υἱῷ, ἔτιν' ἕτος φυσικῶς ἐπεγίνωσκε τάξιν, ὅλαπερ ἂν εἴη ἢ μέσον αἰτίας καὶ αἰτιατῶ, ἔυδηλον ὅτι ἐδ' Υἱῷ μέσον καὶ Πνεύματος, παραπλησίαν ὑπετίθετο τάξιν ὡς μηδ' ἐξῆναι τι τοιοῦτον Ἐυνομίῳ προσάψαι, εἰ μὴ λίαν ἀπαιδοῦτως τε καὶ ἀπερισκέπτως, ἢ πάντως κακοτρόπως τε καὶ σοφιστικῶς, πλαττομένους τινὸς τιῶ τῷ ἀληθῆς ἄγνοιαν. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ἰησοῦς ἐπάγει ὡς ἀποδείξων, ὅτι τῷ δοῦτερόθεν Υἱῷ τὸ Πνεῦμα ἦμισα μὲν Ἐυνομίῳ, τῶν δὲ Πατέρων ἢ δόξα ὡς. Ἀλλὰ πῶς ποτ' ἂν τις ἀποφῇσαιεν ὑπεληφέναι τὸν Ἐυνόμιον, ὅτι τὸ Πνεῦμα δοῦτερέναι τῷ Υἱῷ, ὅποτε διαβήδῳ αὐτὸς ὁμολογεῖ τιῶ τῶν Ἁγίων διδασκαλίαν τηρεῖν, ἐξ ὧν παρέλαβεν, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δοῦτερόθεν ἀξιωματικῶς τῷ Υἱῷ; (80). „Τιῶ γὰρ τῶν Ἁγίων ἐν ἅπασιν φυλάττομεν, φησὶ, διδασκαλίαν, „παρ

(78) Συμβαίνει γὰρ δὴ τὸ Πνεῦμα ἐξ ἀνάγκης δοῦτερον τῷ Υἱῷ νοεῖσθαι, κατὰ τὸν λόγον τῷ τὸν Υἱὸν προενοεῖσθαι, ἢ περὶ Υἱός· καθὼς δηλονότι ὁ Υἱὸς τῷ νοῶντι φθάνων ἐκ τῆς αἰτίας, τετέστιν ἐκ τῷ Πατρὶ προεκλάμψει. Νοῶνται γὰρ τὸν ἐκ τῷ Πατρὶ προεληλυθότα Υἱὸν προσεχῶς ἐπὶ καὶ ἀμέσως, μηδαμῶς τῆς τῷ Πνεύματος ἐννοίας προαπαντώσεως τὸ σωόν· ἐννοῶνται δὲ τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ Πνεῦμα ἔχοντες, μὴ τῆς ἐννοίας μεσολαβήσεως τῆς τῷ Υἱῷ, ἢς ἀντὶ τὸν Πατέρα ἐνδυμηθῆναι ἀμήχανον. Ὡς εἶγε εἴποις, ὅτι διωκτὸν καὶ τὸ Πνεῦμα ἀμέσως ἐννοεῖν ἐκ τῷ Πνεύματος, ἢ τὸ πρόβλημα ἐκ τῷ προβάλλοντος, ἢ τὸ ἐκπόρευμα ἐκ τῷ ἐκπορεύοντος, δάσωσαι τὸ Πνεῦμα καὶ μόνον ἕτως ἀνακαλεῖν δοῦτερον τῷ Πατρὶ τῷ αἰτίῳ, καθάπερ δὴ καὶ ὁ Υἱὸς τῷ Πατρὶ δοῦτερος ἐστίν. Οἱ γὰρ Πατὴρ μόνος ἐστίν, ὁ τὸ Πνεῦμα κατ' ὑπαρξιν πνέων, ὁ προβάλλων, ὁ ἐκπορεύων, ὁ καὶ μόνος ὧν ἡ αἰτία. Ἀλλ' οἱ Πατέρες δοῦτερον εἶπον καὶ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα, ἀλλ' ἔτι τῷ αἰτίῳ· ἕκην δηλονότι τῷ αἰτίῳ εἶναι τῷ Πνεύματος κατὰ τὸν τῆς ὑπάρξεως λόγον καὶ αὐτὸν τὸν Υἱόν· „κατὰ δὲ τὸν λόγον τῆς αἰτίας,“ καθότι, ὡς εἴρηται, ἐν αὐτῷ τῷ ἐκπορεύοντι τὸ Πνεῦμα Πατρί, (ἢ Πατὴρ ἐστὶ τε καὶ λέγεται) νοεμένῳ, ἅπαντα φθάνων ὁ τῆς αἰτίας λόγος· ἦτοι ἡ ἐννοία ἢ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, τῷ τὸν Θεὸν καὶ λόγον γεννήσαντος.

(79) Κιχαβίος ἐν τῷ 5. ζητήμ: Σελ: 52.

(80) Εἶτα καὶ πῶς Ἐυνόμιος ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἀξίωμα δοῦτερίων εἰσβάλλειν ἠγωνίζετο τὰ κατὰ φύσιν δοῦτερεῖα τῷ Πνεύματος πρὸς τὸν Υἱόν; (τεθ' ὁ τῶν ἀνοήτων αὐτῷ Συλλογισμῶν ἦν τὸ κεφάλαιον) εἰμὴ εὐτόνως κατεῖχεν εἶναι τῷ ἐντι τὸ

„παρ' ὧν τρίτον αὐτὸ ἀξιώματι καὶ τάξει μαθόντες πεπι-
 „σώκαμεν,, Οὔτε Βασίλειος ἐκείνα: (Καὶ νῦν, ἅπερ ἐν τοῖς
 περὶ τῆς Μονογενῆς λόγοις ποιῶν ἀπεδείχθη.) ἐπιφέρει:
 „ἵνα μόνον δείξῃ, ὅτι κατὰ περὶ τῆς Τίτῃ, ἔτω καὶ περὶ τῆς Πνύ-
 „ματος, ὑπεκρίνετο Ἐυνόμιος τὴν τῶν Πατέρων διδασκαλίαν
 τηρεῖν ἢ διεταίνετο τῶν Πατέρων εἶναι διδασκαλίαν, ὡς ἔδεποτε
 οἱ Πατέρες παρέδωκαν. Οὕτω γὰρ ἔχε τὰ Βασιλεία: „ἀτιμάζων
 „γὰρ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν, ἢ δοξάζει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,
 „προσποιεῖται τὴν τῶν Ἁγίων φυλάσσειν διδασκαλίαν, καὶ τῆς ταύ-
 „τῃ αὐτῇ παρ' ἐδωκότας ἀποσιωπᾷ,, (τὸ δόξτερον τῆς ἡν,
 τὸ Πνεῦμα ἀξιώματι τῆς Τίτῃ.) „Καὶ νῦν, ἅπερ καὶ τοῖς περὶ τῆς
 „μονογενῆς λόγοις ποιῶν ἀπεδείχθη,, Ἠρνήσατο τοίνυν τὴν κα-
 „τὰ φύσιν τάξιν Ἐυνόμιος Πατὴρ μεταξὺ καὶ Τίτῃ, ἀλλ' ἐν ἐσείᾳ
 Θεωρημένῳ μιᾷ γε καὶ τῇ αὐτῇ, ἔκ ἐν ἐτέρᾳ κτιθῆναι γὰρ ὑπὸ
 τῆς Πατρὸς ἔλεγε τὸν Υἱόν, αἰτίαν ταύτην πάντως τῆς Τίτῃ τὸν
 Πατέρα τιθέμενος ἀλλ' ὥστε ἔρηται, ἐν αὐτῇ τῇ Θείᾳ φύσει
 τὴν τάξιν ἔκ ἐπεγίνωσκειν ἀπηνεῖτο γὰρ τὸν Υἱόν ἔτω καὶ
 γὰρ περὶ αὐτῆς Ἐυνόμιος Βασίλειος (ἐν τῷ Α'. Βιβλ.: τῶν κατ'
 „ἐκείνῃ.) Μὴ χρῆναι, φησὶ, λέγειν ἐπὶ Θεῷ τάξιν ἐπέπερ ἢ τάξιν
 „δοξτερά ἐστὶ τῆς τάττοντος πῶς ἔν λέγειν ἐστὶν, ὅτι ἀπέφασκεν
 Ἐυνόμιος, δόξτερον τῆς Πατρὸς ἀξιώματι τὸν Υἱόν, ὃν τῆς Πα-
 τρὸς εἶναι ἐτίθετο ποίημα; ὁ δὲ ὡσαύτως καὶ περὶ τῆς Πνύμα-
 τος ἐβλασφήμει, ποίημα τῆτο λέγων εἶναι τῆς Τίτῃ. Ταῦτα γὰρ
 ἐκείνῃ Βασίλειος, ἐν τῷ Β'. τῶν πρὸς αὐτὸν προβάλλεται λέγοντος:
 „τῆς μὲν ἀγεννήτης τὸν Υἱόν, (σκοπέμενός τις εὐρίσκει) ποίημα
 „τῆς δὲ Μονογενῆς τὸν Παράκλητον,, Καὶ ἐπίσης ἄρα ἀποφαινό-
 μενος ὡς Ἐυνόμιος, ὅτι καὶ τὸ Πνεῦμα δόξτερον ἀξιώματι τῆς
 Τίτῃ. Πῶς ἄρα τόδ' ἔκ ἐστὶν Ἐυνόμιῳ ἀποδῆναι τὸ φρόνημα; εἰ
 μὴ ἀπαιδοῦτως πάνυ καὶ ἀπερισκέπτως, ἢ γὰρ κακοτρόπως τε καὶ
 σοφιστικῶς;

Ἀλλ' ἔτι ἐνίσταται: ὅτι Βασίλειος ὑπεμφαίνει τίποτε ἢν τὸ
 τῆς Ἐυνόμιος, τῆς περὶ αὐτὸ τὴν τῶν Ἁγίων διδασκαλίαν δῆξαι
 μὴ ἔχοντος, φάσκων: „Φύσει δὲ τρίτῃ χρῆσθαι, ἔτε παρὰ τῶν
 „Ἁγίων δεδιδάγμεθα, (81) ἔτε ἐκ τῶν προειρημένων, κατὰ τὸ
 „ἀκό-

Πνεῦμα δόξτερον τῆς Τίτῃ ἀξιώματι; Ἡ' ἔκ ἐκείνης ῥᾶσον ἂν ἰὺ Βασιλείῳ, καὶ
 ἀνδρὶ τῆς τοῦ ἀτοποῦ τῆς σωπερίας διὰ τῆς ἀνακολέθου ἀπελέγχει σπιδάζειν,
 ἀπλῶς διὰ τῆς ἰδίας ἐκείνῃ φρονήματος ἐπιστομίσαι τὸν Ἐυνόμιον: Εἶπε γὰρ ἂν
 αὐτῷ: Σὺ ἔδὲ τάξιν καὶ ἀξιώματι δόξτερον τῆς Τίτῃ τὸ Πνεῦμα λέγειν ἀνέχει,
 πῶς ἐν τῇ φύσει τολμᾷς λέγειν δόξτερον; Ἀλλ' ἐπισκῶς ἀλογεῖ τὰ τοιαῦτα
 ἡμῖν προτείνων ὁ πολωνός Ἰησοῦς Κιχώσιος.

- (81) Σημείωσαι, (καὶ ἐνθα περὶ διαφορῶν μάλιστα ὁ λόγος) τὸν Ἰησοῦν, τὰ τῶν
 Ἁγίων λόγια ὑποφείρειν τε καὶ ἐξαλλοῖν, μηδέλως ὑποσελλόμενον ἔ γὰρ φησὶν
 ὁ Βασίλειος: Neque ex Sanctorum scriptis: ἀλλὰ neque ex Sanctis scripturis edocti
 sumus: ἔτω δέ ται ἀναγνώσκομεν Λατίνισι καὶ κατὰ τὴν Γαλνήρη ρηθεῖσαν
 νεωτάτῃ Ἐκδοσιν, Σελ: 272. Καὶ ἡ δὲ καὶ Ζοιρνικάσιος ἐχρητο ὡσαύτως ἢν
 ἐχρσα: hec a Divinis scripturis docti sumus. Ο' δὲ, ἵνα πρὸς τὸν ἴδιον ἀνεγκίσση
 σκο-

„ἀκόλυσθον, δωατὸν συλλογίσασθαι,, Τίς δ' ἡ σωέπεια; (Φησὶ Βασίλειος:) ὅτι ἐξ ὧν οἱ Ἅγιοι σωέγραψαν, τρίτον εἶναι τῇ φύσει καὶ διδασκόμεθα. Ἀρ' ἐν ἐν τοῖς προηγηθεῖσιν, ἐν οἷς ἀνθυποφέρων ἦν, μηδαμῶς ἔχεν Εὐνόμιον ἀποδεῖξαι τῶν Ἁγίων διδασκαλίαν, ἦν ὡς τοιαύτῳ αὐτὸς ἔτος διεπίπρασεν. ὁμοίως ἐκείνο ἐννοῶν ἦν, τὸ μηδαμῶς τρίτον εἶναι τὸ Θεῖον Πνεῦμα τῇ φύσει. καὶ δὲ τὸ μὴ τρίτον εἶναι τῷ ἀξιώματι; Ἀλλὰ γὰρ Εὐνόμιος ἐκὼν σωεχώρει, μὴ ἐκ τῶν Ἁγίων, παρ' ἑαυτῷ δὲ ἔχεν, τὸ τρίτον εἶναι τῇ φύσει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἐκ δὲ τῶν Ἁγίων ἐνεκαυχᾶτο παρελθέναι, ὅτι τρίτον αὐτὸ ἀξιώματι καὶ ταύτῳ ἔφασκεν εἶναι τῷ τῶν Ἁγίων διδασκαλίαν, ὡς διὰ τῶν φωνῶν τῶν ἐκείνης σαφῶς σωείδομεν. Οὗ δὲ τοι Βασίλειος πρὸς ταῦτα ἀπλῶτα: „ὡς αὐτὸς τῷ μὲν τῶν Ἁγίων προσποιεῖται φυλάσσειν διδασκαλίαν, τὰς δὲ ταύτῳ αὐτῷ παραδεδωκότας σιωπᾷ. Ἐνθα δὴ περὶ ῥάδιον ἰδεῖν ὀφθαλμοῖς ἔχοντα, μηδαμῶς περὶ τῷ τὸ Πνεῦμα τριτεύειν τῇ φύσει τὸν λόγον εἶναι τῷ Βασιλείῳ, περὶ δὲ τῷ τρίτον αὐτὸ εἶναι τῷ ἀξιώματι. Ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμῶν ὥδε ἁλίσ, ὡς ἀνωτέρω διεξεληλυθόσι πλατύτερον.

Ἀλλ' ἔτι ἐνέχει: ὅτι διατεινόμενος ὁ Ἐφέσεως τῷ ὑπὸ τῷ Βασιλείῳ ἐπισημειωθεῖσαν τάξιν, μόνῳ εἶναι τῷ κατ' ἀριθμὸν ἢ, ὅτι ἐπὶ τῆς αὐτῆς τὸ Πνεῦμα τάξεως τίθεται, ἐφ' ἧς περὶ καὶ ὁ Υἱὸς, δεινῶς κινδυνεύει εἰς κακοδοξίαν αἵρέσεως κατολισθεῖν. Ἐστὶ γὰρ ὥδε πως ἐπιχειρεῖν: Ἐπὶ τῶν Θεαρχικῶν Προσώπων, τὸ σωαριθμύμενον τῷ Υἱῷ, ἢ συγκαταταττόμενον αὐτῷ, σωήρηται τῷ Υἱῷ. Οὗ δὲ Πατὴρ σωαριθμεῖται καὶ συγκατατάττεται τῷ Υἱῷ. Σωήρηται ἄρα ὁ Πατὴρ τῷ Υἱῷ. Ἀλλ' ὁ Ἐφέσεως εἰρηκῶς τῷ τῷ Θεῷ Πνεύματος πρὸς τὸν Υἱὸν τάξιν μόνῳ εἶναι τῷ σωαριθμύμενῳ ἢ, ὅτι ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τάξεως, ἐφ' ἧς περὶ καὶ ὁ Υἱὸς, ἐδὲν ἄλλ' ἢ τῷ πάντως ἐνόησεν, ὅτι τὸ Πνεῦμα σωαριθμεῖται ἐφεξῆς μετὰ τὸν Υἱόν, καὶ τῷ αὐτῷ συγκατατάσσεται, κατὰ τὰ Χριστοῦ ῥήματα: „εἰς τὸ ὄνομα τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι,, τοιαύτῳ γάρ τινα τῷ τάξιν ὁμολογεῖν τοσάντις ὁ Μάρκος ἐπὶ τῆς Φλωρεντινῆς Σωόδος διεμαρτύρατο. Ὅποια δέ τις ἄρα ἐντεῦθεν τῷ Μάρκῳ προσριζήσεται αἵρεσις; ἢ τῷ Ἐπιχειρήματος λύσις ἐκ τῆς δοθείσης διαβολῆς ἐυδηλὸς προσδιοριθείσης καὶ γὰρ τῆς μέζονος: ὅτι τὸ σωαριθμύμενον τῷ Υἱῷ Πρόσωπον, καὶ συγκατατασσόμενον αὐτῷ, δόύτερον δὲ ὅν ἀπ' αὐτῷ,

σκοπὸν τῷ τῷ Βασιλείῳ ῥῆσιν περὶ τῶν Ἁγίων, τὰς Ἁγίας Γραφάς, εἰς τὰ ὑπὸ τῶν Ἁγίων Πατέρων γεγραμμένα μετέληψε: neque ex Sanctorum scriptis legimus καὶ τοι τὸ Ἑλληνικὸν ὄψος παρενθεῖς („παρὰ τῶν Ἁγίων Γραφῶν,,) ὡς εἶχε μένειν παρῆσεν, ὡς μὴ ῥαδίως ἴσως σωετὸν ἅπασιν. (ὅρα ἐν αὐτῷ τῷ τῷ Ἰησοῦ ἐπιγραφέντι Βήματι, Ζητήμ: 5. Σελ: 53.) Καὶ δόξετε μὲν μὴ πάντως βιάσαν εἶναι τῷ γενομένῳ ταύτῳ μετάληψιν ἄλλ' ἀποχεῶσα μέντοι ἂν εἴη, ὡς καὶ ἐξ αὐτῆς εἰκόσαι τῷ Λατινικῷ ῥαδιεργίαν, καὶ τῆς τῶν Ἰησοῦτων Ἐρμηνείων πίστεως τῷ ἀκριβείαν.

Τόμ: Α'.

Σ σ σ

αὐτῶ, ἡρτῆται ἐξ αὐτῶ σαφῶς καταψόδομένη ἢ τῶ Ἰησιῖτῃ ἐλάσσων ἀπελέγχεται Πρότασις. Ὅπως δὲ Φησὶ Βασίλειος τὸ Πνεῦμα τῶ Τίῳ ἐξηρτῆθαι, ἐν τῇ περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἐξ ἐώας Πατέρων Πραγματεῖα σωείδομεν τὰ ἐκείνῃς ῥήματα ἀνακρίνοντες. Ἄτοπον γὰρ ὅπερ ἐφεξῆς ὁ Ἰησιῖτης προσίθῃσιν: ὡς πολλῶ δὴ ῥάδιον ἀναπτύσσοιτο, τὸ τῶ Τίῳ τὸ Πνεῦμα ἐξηρτῆθαι, διὰ τῶ ἐξ αὐτῶ τῶ Τίῳ τὸ εἶναι ἔχειν, ὡς δῆθεν σωωνύμων δοκύντων, τῶ τε ἐξηρτῆθαι, καὶ τῶ ἔχειν τὸ εἶναι ἔκτινος καὶ παρὰ τὸ μηδένα λόγον ἄλλον ἐξεῖναι ἀποδιδόναι, καθ' ὃν ἔδῃς τὸν Πατέρα ἐξηρτῆθαι λέγειν τῶ Τίῳ. Ἀλλ' ἔγω γὰρ καὶ ῥάδιον ἀναπτύσσομένη ἢ Πρότασις, τῶ ἐξηρτῆθαι τῶ Τίῳ τὸ Πνεῦμα διὰ τῶ ἔχειν τὸ εἶναι ἐξ αὐτῶ ἐμὴν ἀλλ' ἔ παρ' αὐτὸ καὶ ἔψεται, ὅτι κατὰ τὴν δὲ τὴν ἐννοίαν ὁ Θεὸς Βασίλειος τὰ ῥηθέντα ἐφθέγγετο. ψόδῃς δὲ καὶ κἄν, τῶν σωωνύμων εἶναι τό τι ἐξηρτῆθαι ἔκτινος, καὶ τὸ εἶναι ἔχειν ἐξ αὐτῶ τίνι γὰρ δῆ ποτε λόγῳ τῶ ὁ Ἰησιῖτης δεικνύσιν; Ἄπαν μὲν γὰρ τὸ ἔκτινος τὸ εἶναι ἔχον, ταύτῃ καὶ ἡρτῆται ἐξ αὐτῶ ἐμὴν δὲ καὶ ἀνάπαλιν ἔ γὰρ πᾶν ὅ,τι ἔκτινος ἡρτῆται, ἡδὴ καὶ ἐξ ἐκείνῃς ἔχει τὸ εἶναι λαβόν. Τελούταιον δὲ, καὶ τῆς ἐπενεχθείσης διανοίας μὴ τόπον ἐχέσης, λόγον αὐτοὶ φθάσαντες ἀπεδάναμεν, τὶ ὅτι τὸν Πατέρα ἐξηρτῆθαι τῶ Τίῳ λέγειν ἔχ οἶοντε.

Καμὴν καὶ ἀλλαχῶ (ἐν Ζητήμ: Η'. Σελ: 83.) αὐθις, τὰ Γρηγορίῃς τῶ Νύσσης προτείνει ῥήματα (ἐν Λόγ: Α'. „τῶν κατὰ „Ευνομίῃς) Φάσκοντος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔτε δόβτερον τῶ „Πατρός, ἔτε μετὰ τῶ Πατρός σωμαριθμεῖται,, (82). Πῶς ἂν ἐν εἴποι ποτὲ Ἐυνόμιος τὸ Πνεῦμα δόβτερον τῶ Πατρός; Ἀλλ' ὡςπερ ἡδὴ σωείδομεν, ἀποφάσκων Ἐυνόμιος τὴν ἐν τῶ Θεῷ τάξιν, καὶ ἐντεῦθεν δὲ, τὸ Πνεῦμα εἶναι ποίημα τῶ Τίῳ βλασφημῶς ὑποτιθέμενος, τῶτε Πατρός αὐτὸ δόβτερον ἀπέφασκε τάττεσθαι, καὶ τὸ μετὰ τῶ Πατρός, σωμαριθμεῖσθαι, ἐν μιᾷ δηλονότι, καὶ τῇ αὐτῇ Θεότητι. Πῶς ἂν ἐκ τῶ ἐπεταί, ὅτι ἐκ Ἐυνομίας δόξα ὑπῆρχε, τὸ Πνεῦμα τρίτον εἶναι ἀξιώματι τῶ Πατρός; Ὁ γὰρ Φησὶν ὁ Ἰησιῖτης: „πῶς ἄρα τὸ Πνεῦμα τῶ Πατρός (τῶ Πατρός Φημι) δόβτερον Φήσας,,; πάντως πε παραλογισόμενος τῶτο Φησὶν ἔ γὰρ αὐτοὶ λέγομεν δοξάσαι ποτὲ Ἐυνόμιον, ὅτι τὸ Πνεῦμα δόβτερον τῶ Πατρός, ἀλλ' ὅτι τρίτον τῶ ἀξιώματι, ὡς αὐτὰ τὰ Ἐυνομίας ἐμφαίνει ῥήματα.

Μηδενὶ τοίνυν ἐρῶμένῳ λόγῳ τρίτον ὑπάρχον ἀξιώματι τὸ Πνεῦμα, κατάγε τὸν Βασιλείῃς νῦν ἄχρι τῶτε, τὸν λογογράφον τόνδε (Αὐτ: Σελ: 84.) δᾶξαι ἰχύσαντα, τίς ἐκ ἂν θαυμάσειεν ὁρῶν ἐπὶ τῶ, ὡς ἐπὶ σεβροτάτῳ θεμελίῳ, τὴν τῶ Πνόςματος Ἐκπόροσιν καὶ ἐκ τῶ Τίῳ ἐπικρηπίζοντα; Οὕτω γὰρ ἐντεῦθεν ἐπι-

(82) Σημείωσαι τὸ τῶ Νύσσης περὶ τῶ Πνόςματος ῥηθέν: „ὅτι μετὰ Πατρός καὶ „Τίῳ θεωρεῖται μετὰ Πατέρα καὶ Τίον ἀριθμεῖται ἐν Λόγῳ Α'. τῶν κατὰ Ἐυνομ: Σελ: 396.

ἐπιχαρῆ: Οἱ καὶ τάξει καὶ ἀξιώματι πρωτεύων τῷ Πνεύματος, ὅτος καὶ ἀρχὴ τέττε προβλητικὴ τυγχάνει ὢν. Διὰ γὰρ δὴ τέτο καὶ ὁ Πατὴρ πρότερος λέγεται καὶ τάξει εἶναι καὶ ἀξιώματι τῷ Υἱῷ, ὅτι ἀρχὴ ἐστὶ τῷ Υἱῷ. Ἀλλὰ μὲν ὁ Υἱὸς κατὰ τὸν Θεὸν Βασίλειον, καὶ τὰς λοιπὰς Θεοφόρους Πατέρας, καὶ τάξει, καὶ ἀξιώματι πρότερος τῷ Πνεύματος ἐστίν. Ἄρα κτ.: Ἀλλὰ γὰρ ἡμεῖς, ὥσπερ δὴ ψευδομένῳ τῷ Συλλογισμῷ τὴν ἐλάσσονα ἴσμεν, ἔτω καὶ τὴν μέζονα ἀποφάσκουμεν τὸν τῷ Πνεύματος δηλονότι πρότερον ὄντα τῷ ἀξιώματι, τέτον καὶ ἀρχὴν αὐτῷ εἶναι προβλητικῶς ὡς εἶπερ ἄρα καὶ ἀρχὴν εἶναι τινὸς προβλητικῶς εἶπετο κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην, τὸ αὐτῷ γε τέττε προτερεῦον τῷ ἀξιώματι. Τρανῶς γὰρ διαλεγόμενον κατείδομεν τὸν Θεὸν Βασίλειον, καὶ δεῖξαι διατεινόμενον, μηδαμῶς καὶ τρίτον εἶναι τῇ Φύσει ἑπεσθαι τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῷ τρίτον εἶναι τῷ ἀξιώματι αὐτό. Τὰ γὰρ ἀπὸ τῶν Ἀγγέλων, καὶ τῶν Ἀσέρων, καὶ τῶν ἐν ἑρανοῖς μονῶν ὑποδείγματα, ἄλλας πείθει, μὴ παρ' αὐτὸ καὶ τῇ Φύσει διαφέρειν, πᾶν τὸ διαφέρον τῷ ἀξιώματι. Ἐκ δὲ δὴ τῶν αὐτῶν ἐκείνων ὑποδειγμάτων ὁμοίως ἐυδὴλον, ὅτι μηδὲ τὸ τινὸς ἀξιώματι προτερεῦον, ἤδη καὶ τέττε αἰτίαν εἶναι ἐπάναγκες, καὶ ἀρχὴν. Καὶ γὰρ καὶ Ἀγγελοι Ἀγγέλων, καὶ Ἀσέρες Ἀσέρων, καὶ μοναὶ μονῶν, ἀξιώματι προτεροῦσιν. Ἀγγέλων δὲ Ἀγγελος, καὶ Ἀσὴρ Ἀσέρος, καὶ μονὴ μονῆς, ὅς πάντως ἀρχὴ προβλητικὴ ἔσα ἐστίν.

Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐνίσταται. Διὰ γὰρ τέτο (Φησὶν) ὁ Πατὴρ ἀξιώματι πρότερος λέγεται τῷ Υἱῷ, ὅτι ἀρχὴ τῷ Υἱῷ ἐστίν. Παραχορδῶ καὶ τόδε ἠχῆται. Προτετάχθω γὰρ τῆς ἐπιφορᾶς ἡ μέζων, ἀξίωμεν, καὶ ὁ Συλλογισμὸς ὀλοχερῶς ὥδε ἔξει: Ὅπερ ἄλλας τινὸς ἐστὶν ἀρχὴ, τέτο ἐκείνῃ τῷ ἀξιώματι πρότερον ἐστίν. Ἀλλὰ μὲν ὁ Πατὴρ ἀρχὴ τῷ Υἱῷ ἐστίν. Ἄρα ὁ Πατὴρ πρότερος τῷ Υἱῷ ἀξιώματι ἐστίν. Κάντεῦθεν ἔτως ἐστὶ πρόδηλον, ὅτι πᾶν τὸ πρὸς ἕτερον ἔχον ἀρχῆς λόγον, προτεροῦει ἐκείνῃ καὶ ἀξιώματι, ἀνάπαλιν δ' ἔ. Οὐ γὰρ ὅτι ἀξιώματι προτερεῦον ἐστὶν ἕτερος, ἐκείνῃ πάντως καὶ ἀρχὴ προβλητικὴ τέτο τυγχάνον ἐστὶ κατὰ-περὶν αὐτό, ὡς δῆθεν ἐκ τῆς Βασιλείας διδασκαλίας, προσειληφῶς ὡς ὁ Ἰησοῦς, ὥς δεῖξαι τὴν τῷ Συλλογισμῷ μέζονα. Καὶ δῆλον ἄρα μηδὲν αὐτὸν διαπεπραχέναι, ὅτι καὶ λόγος ἄξιον. Ἀλλὰ περὶ τῆς τῷ Βασιλείας ῥήσεως ἐκείνης, τοσαῦτα.

ΠΑΡΑΦΟΡΑ' ΙΓ'.

Ἐκ τῆς Γρηγορίου τῷ Νύσσης Βίβλου: „ὅτι ἐκ εἰσὶ τρεῖς Θεοί· ὁ ΒΕΚΚΟΣ, ἐν ταῖς συλλεχθείσαις ὑπ' αὐτῶν ῥήσεσι περὶ τῆς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, ἀπομνημονοῦει ταῦτα: „τὴν κατὰ τὸ αἴτιον „καὶ αἰτιατὸν διαφορὰν ἐκ ἀρνήμεθα, ἐν ᾧ μόνῳ διακρίνεσθαι τὸ „ἕτερον τῷ ἑτέρῳ καταλαμβάνομεν τῷ τὸ μὲν αἴτιον πισθῆναι εἶναι, τὸ δὲ ἐκ τῷ αἰτίῳ, καὶ τῷ ἐξ αἰτίῳ ὄντος. Ἄλλῳ πάλιν διαφορὰν ἐννοῶμεν τὸ μὲν γὰρ προσεχῶς ἐκ τῷ πρώτῳ, κτ.: Οὕτω

Σ σ σ 2

δὲ

δὲ ταῦτα ἀνεγίνωσκον (83) καὶ πρόγε τῷ Βένκε, ΡΟΔΟΥΛΦΟΣ τε, καὶ οἱ λοιποὶ τῷ Πάπα Ρώμης Γρηγορίῳ τῷ Θ'. πρὸς Γερμανὸν τὸν Κωνσταντινῆ πόλεως Πατριάρχῳ Ἀποκρισιάρχοι, ἐν τῷ αὐτῶν Ὁρῶ περὶ τῆς τῷ Ἀγίῳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, ἐν Τόμ: ΙΑ'. τῶν Σωδικῶν Μέρ: Α'. σήλη 327. Καντεῦθεν ὡσαύτως τὰ αὐτὰ προτίνει καὶ ΒΕΛΛΑΡΜΙΝΟΣ ἐν τῷ Β'. Βιβλ: περὶ τῷ Χριστῷ, Κεφαλ: ΚΕ'. Εἴπερ ἂν ἐπὶ τῆς Θεότητος, ἄλλο μὲν τὸ αἷτιον, ἄλλο δὲ τὸ ἐκ τῷ αἷτι, ἄλλο δὲ τὸ ἐκ τῷ ἐκ τῆς αἷτίας ὄντος διὰ τέτων ἔμπης ὅ, τε Πατὴρ δηλεῖται, ὅς ἡ αἷτία ἐστὶ, καὶ ὁ Υἱὸς ὁ ἐκ τῷ Πατρὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τῷ Υἱῷ. Ἀλλὰ γὰρ κακῶς ἔτω τῶν τῷ Γρηγορίῳ ῥημάτων, τὰ μὲν σωημένα διαφέλλεται, τὰ δὲ διεσαλμένα σωάπτεται. Οὕτω γὰρ ὁ ΝΥΣΣΗΣ ἐν τῇ Γραικο-Λατινικῇ Παρισιακῇ Ἐκδόσει, τῇ ἐν Ἑταί 1615. Τόμ: Β'. Σελ: 459. „Τῷ τὸ μὲν αἷτιον πισθῶεν, τὸ δὲ ἐκ τῷ αἷτι. Καὶ τῷ ἐξ αἷτίας „δὲ ὄντος ἄλλω πάλιν διαφορὰν ἐννοῶμεν,,. Οὕτω δὲ καὶ ἡ ἐν Παρισίοις ἔχει Λατινικῇ Ἐκδοσὶς τῶν τῷ Νύσσης Συγγραμμάτων, Ἑτ: 1573. σήλη 864. Καὶ ὉΤΓΩΝ δὲ ὁ Ἐθελιανός, ὁ καὶ τῷ Βένκε αὐτῷ, καὶ τῶν ῥηθέντων Γρηγορίῳ τῷ Θ'. Ἀποκρισιάρχῳ Ἀρχαιότερος, ἐν Βιβλ: Γ'. Κεφ: ΙΓ'. Σελ: 408. ἐν τῷ ΙΒ'. Τόμ: τῆς Βιβλιοθ: τῶν Πατέρων τῆς ἐν Κολωνίᾳ, ὡσαύτως ἀπομνημονόβει αὐτὰ: „Ἐνθεν μὲν τῷ αἷτιαν εἶναι πισθόμεν ἐνθεν δὲ ἐκ τῆς „αἷτίας ἐνθεν δὲ καὶ τῷ ἐξ αἷτίας ὄντος ἄλλω πάλιν διαφορὰν „ἐννοῶμεν,,. Παραπλησίως ἀπομνημονόβει καὶ ὁ ΚΑΛΕΚΑΣ, Βιβλ: Α'. Σελ: 26. ἐν Τόμ: ΙΔ'. τῆς ἐν Κολωνίᾳ Βιβλιοθ: τῶν Πατέρων. Τὰ ἄρα τῷ Νύσσης ῥήματα ἦν: „Τὸ μὲν αἷτιον ἐστὶ, τὸ δὲ „ἐκ τῷ αἷτι. Καὶ τῷ ἐξ αἷτίας δὲ ὄντος πάλιν ἄλλω διαφορὰν ἐννοῶμεν. Ὡς δὴ τὰ εἰρημένα ἐκείνα: „καὶ τῷ ἐξ αἷτίας δὲ „ὄντος,,. σωάπτεται τοῖς ἐφεξῆς ἐπομένοις: „πάλιν ἄλλω διαφο- „ράν ἐννοῶμεν,,: ἔχι δὲ τοῖς προηγησαμένοις: „τὸ δὲ ἐκ τῷ „αἷτι,,. οἱ δὲ πανέργως σωήπτον μὲν ἂν διεσίλατο, διέσελλον δὲ ἅπερ ὁ Νύσσης σωήπτε, τετέστιν ἐκείνα: „καὶ τῷ ἐξ αἷτίας δὲ „ὄντος,,. σωεξόγνυον μὲν τοῖς πρὸ τέτων: „τὸ δὲ ἐκ τῷ αἷτι,,. διεξόγνυον δὲ τῶν ἀπὸ τέτων: „πάλιν ἄλλω διαφορὰν ἐννοῶμεν,,: ἔτω πάντα πρὸς δόξαν τῷ ἑαυτῶν διασρέφοντες. Ἡ δὲ δὴ ἐν Βασιλείᾳ τῶν τῷ Νύσσης Λατινικῇ Ἐκδοσὶς, ἡ ἐν Ἑταί 1571. Σελ: 97. „ἔτως ἔχει τὰ αὐτὰ ῥήματα: τὸ μὲν αἷτιον ἐστὶ τὸ δὲ ἐκ τῷ „αἷτι, καὶ ἐκείν, ὅπερ ἐκ τῆς αἷτίας ἐστὶ, πάλιν ἄλλω διαφο- „ράν ἐννοῶμεν,,. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἔτως ἐκείνα: „καὶ ἐκείν, ὅπερ ἐκ „τῆς αἷτίας ἐστὶν,,: ἔτε τοῖς ἡγησαμένοις, ἔτε τοῖς ἐφεπομένοις συμπλέκεται, τίς πρὸς Θεῷ ἡ ἐννοια φάναι: „καὶ ἐκείν, ὅπερ „ἐκ τῆς αἷτίας ἐστὶν; Οὐκ ἔστιν ἐν ὅτῳ ἔδηλον, ὅτι κατὰ τῷ δε τῷ

(83) Παραλείποντες δηλ: τὸ (δὲ). δι' ἧς τῇ τεθείσῃ Διαίρεσει, συμπλέκοιτο ἡ ἐξῆς ὑποδιαίρεσις ἔτω: „Καὶ τῷ ἐξ αἷτίας δὲ ὄντος, ἄλλω πάλιν διαφορὰν: κατ: ὡς ἡ ὁρῶ ἔχεν ἀνάγνωσις τῆς τῷ Θεῷ Νύσσης ῥήσεως.

τιῷ ἀνάγνωσιν, ἐκ ἂν μὲν ἐκείνα σωταχθεῖν τοῖς γε προληφθεῖ-
σι: „τὸ δὲ ἐκ τῆς αἰτίας,“ τοῖς δ' ἐπομένοις ἐξ ἀνάγκης σωέρχοιτο
ἂν· πάντῃ γὰρ ἀσώαρητος ὁ λόγος: „τὸ δὲ ἐκ τῆς αἰτίας. καὶ
„ἐκείνῃ, ὅπερ ἐκ τῆς αἰτίας ἐστίν,“ Τὸναντίον δ' ἂν καταλληλότα-
τα βαῖνοι, εἰ τὸ κόμμα: „καὶ ἐκείνῃ, ὅπερ ἐκ τῆς αἰτίας ἐστίν,“
τοῖς ἐξῆς συζδύνοιτο προσαφθέν: ὡς: „καὶ ἐκείνῃ, ὅπερ ἐκ τῆς
„αἰτίας ἐστίν,“ πάλιν ἄλλω διαφορὰν ἐννοῶμεν,“ Ὅτι δὲ δὴ τά:
„Καὶ τῆς ἐξ αἰτίας δὲ ὄντος,“ τοῖς μὲν προηγησαμένοις ἔδαμῶς,
τοῖς δ' ἐπακολυθῆσι καὶ μάλα σωάπτεται, συμφανὲς καὶ τῆς
προσπαρρηφθέντος μορίῃ (δε) τῆς μὴ ἂν χώραν ἔχοντος ὅλως,
εἰ τοῖς προλεχθεῖσι συμπλέκοιτο τὰ ἐπιφερόμενα (84). Πῶς γὰρ
ἂν τις φαίη τὸν λόγον ἐρῶσθαι: ὅτι, „ἄλλο μὲν τὸ αἴτιον εἶναι
„ἄλλο δὲ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας εἶναι, καὶ τῆς ἐξ αἰτίας δὲ ὄντος,“; Εἴπερ
γὰρ τὸ δούτερον τόδε κατὰ τὸ σωαμφότερον, εἰς μέρος θάτερον
τῆς διαίρεσεως ταχθεῖν, ταῦτέστι τό: „ἄλλο δὲ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας,“
κτ: ἐκ ἂν ἔχοι δῆπρ, ὡς ἐξ ὑπαρχῆς αὐθις ἐκφέρεται: „καὶ
„τῆς ἐξ αἰτίας δὲ ὄντος,“ τῆς γὰρ μορίῃ (δε) καὶ ὡς ἐτι προσε-
πιτιθεμένη, σαφὲς ἐτέρας ἐκ νέας ἀνακύπτειν Προτάσεως τιῷ κα-
ταρχῶ, τοῖς ἐφεξῆς σωαφθησομένης (85). Τελούταῖον δὲ καὶ
ὑπο-

(84) Ὁ καὶ Βέκκος σωιδῶν ὑπεξῆλε κλεπτίστατα γεγραφεῖν τὸν Νύσσης εἰρηκῶς:
„τὸ μὲν αἴτιον πισύειν εἶναι, τὸ δὲ ἐκ τῆς αἰτίας, καὶ τῆς ἐξ αἰτίας ὄντος, καὶ
„τόν γε σωίδεσμον (δε) ὡς περιτὸν ἐξοβελισάμενος. (ὄρα ἐν τῇ ὑπὸ Λέοντος
Ἀλλατῆς κληθείῃ „ὀρθοδόξῳ Ἑλλάδι,“ τῇ ἐν Ῥώμῃ Ἐκδόθ: Ἐτῆ 1659 Τόμ: Β'.
Σελ: 536.) ὡσαύτως δὲ καὶ τινες τῶν τῆς Νύσσης Συγγραμμάτων Ἐκδόσεις, τὸ
(δε) ὑπεξέκλεψαν· οἷον ἡ παρ' ἐμοὶ ἐν Παρίσι: Γ'. Α'. Ἐτῆ 1638. Σελ: 27. „καὶ
„τῆς ἐξ αἰτίας ὄντος,“ ἔχει, ἀντὶ τῆς (δε).

(85) Τὸ κόμμα: „τῆς ἐξ αἰτίας ὄντος,“ δυοῖν μεταξὺ παρεμπύπτον: τῆς μὲν ἡγεμένης
(„τὸ δὲ ἐκ τῆς αἰτίας,“) τῆς δὲ ἐπομένης („ἄλλω πάλιν διαφορὰν ἐννοῶμεν,“) κατὰ
τρεῖς ἂν, διασχιθὲν ἄλλως τε καὶ ἄλλως, ἀναγινώσκται τρόπος. Καὶ ὁ μὲν
τέτων, ὁ μόνος προσφυῶς ἔχων ἂν εἴη καὶ καταλλήλως τῇ τε λέξει καὶ τῇ νοή-
ματι· οἱ δὲ λοιποὶ δύο ἀπροσφυῶς τε καὶ ἀκατάλληλοι, καὶ τιῷ νοθείαν αὐτόθεν
εἰσὶν ἐξελέγοντες. Ὁ μὲν ἐν πρώτῳ, ὃν πᾶς τις, ὅτῳ ἂν ὁπωσὲν εὐλογισίας
μυκτηρ προσεῖν ἐγκρίνας εἴλοιτο, ὡς ἂν ἔχοι γνησιώτατα, εἰ τὸ μέσον κόμμα
περὶ ὃ ὁ λόγος, τῷ ἐπομένῳ σωτάτῳιτο: „τῷ τὸ μὲν αἴτιον πισύειν εἶναι, τὸ
„δὲ ἐκ τῆς αἰτίας. Καὶ τῆς ἐξ αἰτίας δὲ ὄντος ἄλλω πάλιν διαφορὰν ἐννοῶμεν·
ἔτω γὰρ τοὶ ὀρθότατα καὶ προβήσεται προῖων ὁ λόγος: „τὸ μὲν γὰρ προσεχῶς
„ἐκ τῆς πρώτης. τὸ δὲ διὰ τῆς προσεχῶς ἐκ τῆς πρώτης ὡς καὶ τὸ μονογενὲς
„ἀναμφίβολον ἐπὶ τῆς Τίθ μένειν, καὶ τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι τὸ Πνεῦμα μὴ
„ἀμφιβάλλειν· τῆς τῆς Τίθ μεσιτείας καὶ ἑαυτῷ τὸ μονογενὲς φυλατρίσεως,
„καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς Φυσικῆς πρὸς τὸν Πατέρα χέσεως μὴ ἀπειργύσεως,“ Ἐν
γὰρ δὴ τέτοις ἡ τῶν ὑπερθέων διάκρισις ὑποσάσεων (ὃ τῷ ἱερῷ Πατρὶ ἐνταῦθα
τὸ σκοπιμώτατον πρόκειται) κατὰ δύο μάλα σαφῶς ἐκτίθεται μερισμὸς, ἐπὶ
διαίρεσει ὑποδιαίρεσεως ἐποσωαπτομένης, καὶ τῶν τριῶν ἔτω Προσώπων πανού-
σεως θεολογεμένων. Ἡμὲν ἐν διαίρεσις, ἐνθεν μὲν τὸ „αἴτιον,“ εἶναι, ἐνθεν δὲ
„τὸ ἐκ τῆς αἰτίας,“ προτίθισιν. Ἡ δὲ ὑποδιαίρεσις, τὸ „αἴτιον,“ μονομερῶς τε
μένειν καὶ ἀμερίτως, κατὰ χώραν εἰσαῖσα, θάτερον τῶν μελῶν ὑπομερίζει δι-
χάζεσα, „τὸ ἐκ τῆς αἰτίας,“ Προσεπαγομένη καὶ γὰρ, δούτερα τις ἐντεῦθεν
ἐπὶ τῇ προτέρᾳ διαστολῇ γίνεται καὶ διάκρισις. Δούτερα δὲ Φημί, καὶ ἄλλῃ,
παρὰ τιῷ πρὸλαβῶσαν, καθάπερ ἐν καὶ ὁ Θεολόγος αὐτὸς ἐπὶ λέξεως Φησὶν
ἐπαναλαβῶν. („ἄλλω πάλιν διαφορὰν ἐννοῶμεν, κτ:) ὅποια δέ τις ἄρα ἡ ἄλλη
Τόμ: Α'.
Τ τ τ

ὑποκατιῶν, ἐν οἷς κατὰ πρόθεσιν ὁ Νύσσης περὶ τῆς τῆ Πνύματος Ἐκπορεύσεως πραγματεύεται, ἔδαμξ Φησὶν ἐκ τῆ ἐκ τῆς αἰτίας ὄντος ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ἔδὲ προσεικός τι ὑποτίθῃσι τέτοις πρὸς δὲ μόνον τὸν Πατέρα τὴν αἰτίαν τῆς τῆ Πνύματος ὑπάρξεως ἀναφέρει μὴ ἄλλως ἐπὶ τῇ τέτῃ προόδῳ σωτελεῖν τὸν Υἱὸν διδάσκων, εἰ μὴ καὶ ὅσον τὸ Πνεῦμα τῆς Υἱᾶ προβληθέντος παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται. Πῶς δ' ἂν παρέλιπε καὶ ἐκείνοις τὴν τῆς Πνύματος Ἐκπόρυσιν καὶ τῷ Υἱῷ προσαναγράψασθαι, ἔπερ ἐπὶ τῶν προσεχῶς προτεθέντων, ὡς περ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆς Πατρὸς, ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶ προῖον φθάσας ἐδίδαξεν; προσέθετο γὰρ ἂν ἔδὲν ἡτλον καὶ τέτο πάντως, ὃν δὴ τρόπον τῆς Πατρὸς καὶ δούτερον αὐτῆς, ἡπερ αἴτιος

αὕτη διαφορά; ἢ ἐκ τῆς ὑποδιαρέσεως δηλονότι ἀνακύπτει „τῆ ἐκ τῆς αἰτίας“, εἰς τὰ δύο ταῦτα: „εἰς τε τὸ προσεχῶς ἐκ τῆς πρώτης, καὶ εἰς τὸ διὰ τῆς πρώτης“. Καὶ πάρεστιν ἄρα ἐκ τῆς τῆς Θεᾶς Πατρὸς διδασκαλίας, διὰ τε τῆς διαρέσεως καὶ τῆς ὑποδιαρέσεως τὴν διαφορὰν ἔτω καὶ διάκρισιν τῶν Θεαρχικῶν ὑποστάσεων, ἀκριβῶς ὡς οἶον τε καὶ ὀρθῶς μυθεύοντας, τὴν μὲν αὐτῶν εἶναι πισθῆναι „τὸ αἴτιον“, ἡτοὶ τὸν Πατέρα· τὴν δὲ τὸν „ἐκ τῆς αἰτίας προσεχῶς“, ἡτοὶ τὸν Υἱόν· τὴν δὲ τὸ „διὰ τῆς προσεχῶς ἐκ τῆς πρώτης“, ἡτοὶ διὰ τῆς Υἱᾶ ἐκ τῆς Πατρὸς προῖον Πνεῦμα Ἅγιον. Καὶ ἡ μὲν λέξις τῆς Νύσσης, καὶ ἡ διάνοια, αὕτη. Ἀλλ' ἴδωμεν δὴ, καὶ εἰ ἐπίσης εὐσύστατος ἡ Ἐκθεσις ἢ τῶν ἀντιδοθέντων, διὰ τῆς τῆς κατ' αὐτὴς ὕφους παραφθορᾶς τε καὶ παρασίξεως. Διτῶς γὰρ παραναγινώσκουσιν: οἱ μὲν τὸ μεταξὺ κόμμα ἐκείνο σωπάτοντες τῷ ἡγησαμένῳ, ἔτω: „τῷ, τὸ μὲν αἴτιον πισθῆναι εἶναι, τὸ δὲ ἐκ τῆς αἰτίας, καὶ τῆς ἐξ αἰτίας ὄντος“ μονομερῶς τῇ διαρέσει σωεξελήφότες ταῦτ' ἐκ τῶν ἀμφοτέρων. Οἱ δὲ ἄλλως, ἀπόλυτον τὸ κόμμα ἐν μέσῳ, καὶ οἶον ἀσωάρτητον, καὶ καὶ ἑαυτὸ ἐν μέρει νοεμένον ἐκδεχόμενοι ἔτω: „τῷ τὸ μὲν αἴτιον πισθῆναι εἶναι, τὸ δὲ ἐκ τῆς αἰτίας, καὶ ἐκείνου (ἢ ἄλλως, ἐξ ἐκείνου) τῆς ἐξ αἰτίας ὄντος οἶον εἶπαι: τῆς Υἱᾶ. Εἴτα σίζοντες, καὶ ὡς ἐξ ὑπαρχῆς ἀναγινώσκοντες ἀσωάρτητως: „Ἀλλ' ἡν διαφορὰν ἐννοῶμεν“. Τέτων ἔν, οἱ μὲν τὸ, „ἐκ τῆς αἰτίας καὶ ἐξ αἰτίας ὄντος, ἀμὰ σωείροντες“, διὰ τέτων ὑπερφαίνειν εὐκασι, τὴν τῆς Θεᾶς Πνύματος ὑπόστασιν ἐξ ἀμφοῖν ὡς, κατ' αὐτὴς, ἐκ τε τῆς αἰτίας ἔσαν, καὶ ἐκ τῆς ἐκ τῆς αἰτίας ὄντος· τέτῃ ἐκ τῆς Πατρὸς ἀμὰ, καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ τὴν ὑπαρξιν ἔχουσαν. Καὶ τοίνυν ἐκ τῆς Πατρικῆς ἔτοι ὑποστάσεως, ἀμέσως ἐνθὺς ἐπὶ τὴν τῆς Πνύματος μεταβαίνοντες, ἐδεμίαν ἔτως ἐνερνή μνείαν ποιῶνται τῆς προόδου τῆς τῆς Υἱᾶ. Οἱ δ' ἕτεροι λέγοντες, τὸ δὲ ἐκ τῆς αἰτίας· καὶ οἶον ἐπιφέροντες καὶ τρίτον (ἐξωθεν ἐπινοημένον, τὸ δὲ:) (καὶ ἐκείνου, ἢ ἐξ ἐκείνου, ἀπροδέτως, ἢ μετὰ τῆς προθέσεως) τῆς ἐξ αἰτίας ὄντος· ὡς λέγειν εὐκείναι βέλεσθαι. Εἰ μὲν τὸ ἀπροδέτως νοεῖν αἰρῶνται, ἔδὲν ἄλλ', ἢ τὸ Πνεῦμα τῆς ἐκ τῆς αἰτίας ἡτοὶ τῆς Υἱᾶ, ἴδιον εἶναι φασίν, μηδὲν ὅλως περὶ τῆς αὐτῆς ὡς προόδου ἀποφαινόμενοι· εἰ δὲ προδετικῶς, τῆς προθέσεως (ἐκ) δηλονότι ἐξωθέντως, ὡς ἀπὸ κοινοῦ νοεμένης. Πρῶτον μὲν ἀναγκάζονται σὺ τῷ Βέκκῳ, καὶ τοῖς Ἀποκρισιαρίοις Γρηγορ: τῆς Θ'· καὶ μετὰ τῆς Βελλαρμίνης, τὴν τῷ Ἐλλωικῷ ὕφει συμβαίνουσαν, καὶ παρὰ τοῖς Ἀρχαιοτέροις Λατίνοις ἔτι, Οὐγανίτε τῷ Ἐδερικῶ, καὶ Μαυελ τῷ Καλέκα τῷ Λατινίφρονι ἐρμηνείαν παραχαράξαι, καὶ τὴν Γενικὴν πτώσιν (ejus) τὴν παρὰ τέτοις, εἰς τὴν Λατινικὴν Ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς προθέσεως: (ex eo) γράφειν, διὰ τὸ μὴ τῇ (ἐκ) προθέσει τὴν Γενικὴν παρὰ Λατίνοις σωτάσσεσθαι, ὡς παρ' Ἐλλῃσι. Β'. δὲ ἔδ' ἔτω τῆς σκοπεμένης τούτων. Πῶς γὰρ ἐρῶσιν: ὅτι τὸ „μὲν ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὁ Πατήρ“ τὸ δὲ ἐκ τῆς αἰτίας, ὁ Υἱός· „τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐκ τῆς αἰτίας, τὸ Πνεῦμα. Ex eo quod ex causa est? τέτο γὰρ ἐστὶν ἐκ τῆς Υἱᾶ μόνως. Πῶς γοῦν ἐνταῦθα, καὶ ἢ ἐκ Πατρὸς τῆς παναγίης Πνύματος Ἐκπόρυσιν;

αἷτιος ἐστὶ τῷ Υἱῷ, ὑπεμνήσατο. Καὶ ταῦτα μὲν, ἂν καθάπερ ἀνεγίνωσκε τὴν ῥῆσιν ὁ Βέκκος ἐν τοῖς ἔγγιστα ἀνωτέρω, τὸν Υἱὸν μόνον, ἀντὶ τῷ καὶ τὸν Πατέρα προθεῖναι, αἰτίαν εἰρήκει τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΙΔ'.

Ὁ δὲ ΒΕΚΚΟΣ ἔτι, ἐν τῇ τῶν ἐκ τῶν Πατέρων ῥήσεων Συλλογῇ περὶ τῆς τῷ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, Σελ: 102. Καὶ ΚΑΛΕΚΑΣ ἐν τῷ Β'. Βιβλ.: Τόμ: ΙΔ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης, τῆς ἐν Κολωνίᾳ Σελ: 275. ταῦτα ἐκ τῆς Γ'. Ὀμιλ: Γρηγορίου τῷ Νύσσης, „εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν, παρατίθενται. „Τὸ δὲ „Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἐκ τῷ Πατρὸς λέγεται, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ εἶναι „προσματοῦται. (86).

Ἀλλ' ὁλοχερὲς τὸ χωρίον τόδε, ὡς καὶ ὑπὸ Βέκκου προσενώεσθαι διασαθμισμένοις, ἢ περὶ αὐτὸ κτεδηλεία δῆλη γενήσεται. Οὕτως ἐν αὐτόσδε ὁ Νυσσαέων ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ: „Κοινὸν δὲ ὄντος τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνεύματι, τὸ μὴ ἀγεννήτως εἶναι, ὡς ἂν μή τις „σύγχυσις περὶ τὸ ὑποκείμενον θεωρηθείη, πάλιν ἔστιν ἀμικτον „τὴν ἐν τοῖς ἰδιώμασιν αὐτῶν διαφορὰν ἐξοδεῖν. Ὡς ἂν καὶ τὸ „κοινὸν φυλαχθείη καὶ τὸ ἴδιον μὴ συγχυθείη. Ὁ γὰρ μονογενὴς Υἱὸς ἐκ τῷ Πατρὸς παρὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὀνομάζεται, „καὶ μέχρι τούτου ὁ λόγος ἴσῃσιν αὐτῷ τὸ ἰδίωμα τὸ δὲ Ἅγιον „Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Πατρὸς λέγεται, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ εἶναι προσμαρτυρεῖται· εἰ γάρ τις Πνεῦμα Χριστὸν ἐκ ἔχει φησὶν, ἔτος ἐκ „ἔστιν αὐτῷ. Οὐκ ἐν τῷ μὲν Πνεύματι τὸ ἐκ τῷ Θεῷ (87), καὶ „Χριστὸν Πνεῦμα εἶναι· ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ τῷ Θεῷ ὢν, ἐκτί καὶ τῷ „Πνεύματι, ἔτε εἶναι, ἔτε λέγεται· εἰ δὲ ἀντιτρέφει ἡ χετική „ἀκολουθία αὐτῇ ἢ, ὥσπερ τῷ Χριστῷ τὸ Πνεῦμα λέγομεν, ἔτω „καὶ τὸν Χριστὸν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι ὀνομάζωμεν. Τὴν μεταξὺ τοῦτω Υἱῷ τε καὶ Πνεύματι, ἀμφοτέρων ἐκ τῷ Πατρὸς ὄντων, διαφορὰν ὁ Νύσσης ἀποδείξων: Ἀν: „ὁ μὲν Υἱὸς ἐκ τῷ Πατρὸς ἐστὶ, φησὶ,

(86) Ταῦτα μὲν ἐν τῇ παρ' ἐμοὶ Ἐκδόσει ἔκκειται, τῇ ἐν Τόμοις τρισὶ Γραικο-Λατινισί, ἐν Ἑτε 1638. Καί τοι ἔκαλως ἀκρίβεια, ὡς ὀλιγάκις λίαν καὶ ἀταλαιπώρως γενέσθαι μαρτυρεμένη ὑπὸ Δεπίνου. (ἐν Τόμ: Β'. τῆς αὐτῆς Νέας Βιβλιοθ: Σελ: 231.) καὶ μὲν δὴ, καὶ τῆς πρὸ ταύτης ἄλλης Ἐκδόσεως τῆς ἐν Ἑτε 1618. πολλὰ καταδεστέρα καὶ χείρονα (παρὰ Γουέλμ. Καβέ: ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφοῦ: Τόμ: Α'. Σελ: 246.)

(87) Ὁκ ὁρθῶς ἂν ἔχεν καὶ Πετρίδης Ἑλληνιστὶ παρεσημασμένον παρὰ τὸ χεῖλος (ἐν Σημ: 41. τῷ περὶ Τριτάτου Βιβλ: Ζ'. Κεφ: Γ'. Ἀρίθμ: ΙΒ'.) „ἐκέν τὸ μὲν „Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Θεῷ, καὶ Θεῷ τὸ Πνεῦμα εἶναι, ὁ καὶ Λατινιστὶ ἐρμηνεύσας ὡσαύτως παρετίθετο ἐν αὐτῷ τῷ ὕφει: Igitur Spiritus qui ex Deo est, etiam Dei Spiritus est. Τὸ γὰρ γνήσιον τῆς περικοπῆς ἦν, ὅτι: τὸ μὲν „Πνεῦμα τὸ ἐκ τῷ „Θεῷ καὶ Χριστῷ Πνεῦμα εἶναι, ὡς ἂν προσφύει ἢ καὶ τὸ σωματιζόμενον: ὅτι ἡ χετική ἀκολουθία αὐτῇ εἰς αὐτὸν ἀντιτρέφεται: ἢ ὥσπερ τῷ Χριστῷ τὸ Πνεῦμα λέγομεν, ἔτω καὶ τὸν Χριστὸν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι ὀνομάζωμεν.

„Φησὶ, καὶ μέχρι τῆς οὗ λόγος ἴσῃσιν αὐτῷ τὸ ἰδίωμα, ὅτι δη-
 „λαδὴ ἐκέτι καὶ τῷ Πνεύματος αὐτὸς εἶναι λέγεται,, ὡς κατω-
 „τέρω ἐπάγει. Ἀλλὰ περὶ τῷ Πνεύματος ὑποσυνάπτων τὸ ἐκ τῷ
 Πατρὸς καὶ αὐτὸ εἶναι, ἑδαμῶς προσέθησιν, ὅτι καὶ αὐτῷ μέχρι
 τῆς οὗ λόγος ἴσῃσιν τὸ ἰδίωμα. Οὕτως ἐν ὅ περὶ τῷ Υἱῷ ἤδη ἡρ-
 νήσατο, ἔδειξεν ἐκ τῷ ἐναντίῳ προσήκειν τῷ Πνεύματι ἦν δὲ
 ἄρα τὰ τῷ Νύσσης ῥήματα: „ὅτι καὶ τῷ Υἱῷ, ἔκκεν δὲ καὶ ἐκ
 „τῷ Υἱῷ εἶναι,, προσμαρτυρεῖται. Βον: δὲ τὸ περὶ τῷ Πνεύματος
 ῥηθὲν τῇ πρὸς τὸν Υἱὸν χέσει, ταῦτ' οὕτως, Φησὶ, καὶ ὑπὸ τῆς
 ἱερᾶς Γραφῆς μαρτυρεῖσθαι, παρατιθεῖς δὴ καὶ τὸ λόγιον, καὶ ὁ
 εἴρηται „Πνεῦμα Χριστῶς,, παραπλησίως ἄρα καὶ προσεχῶς ἐτύγ-
 χανεν εἰρηκῶς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὑπὸ τῆς Γραφῆς μαρτυ-
 ρεῖσθαι, „ἔκκεν μὲν ἐκ τῷ Υἱῷ εἶναι, τῷ δὲ Υἱῷ. Γον: ταῦτα δὲ
 ἐκ τῆς Γραφῆς παραθεῖς ὑποσυνάπτει: ἔκκεν „τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ
 „τῷ Θεῷ, καὶ Χριστῶς Πνεῦμα ἐστίν,,. Διὰ τῶν τοιούτων ἄρα Γραφι-
 κῶν ῥημάτων, ἔδεν ἄλλ', ἢ ἐκείνο συμπεράναι ἐξέλετο μόνον, ὅτι
 τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Πνεῦμα ἐστὶ τῷ Υἱῷ. ὥς αὐτὸ τῷ ἦν,
 ὁ καὶ πρόθεν εἴρηκει, ὅτι ὑπὸ τῆς Γραφῆς περὶ τῷ Πνεύματος
 μεμαρτύρηται τὰ γὰρ ἐξ αὐτῆς προεπενεχθέντα, ὡς ἂν δι' αὐ-
 τῶν τὸ σκοπούμενον αὐτῷ ἀποδείξει, καὶ δούτερον ἐπανέληφε.
 Δον: Ἐφεξῆς ὁ Νύσσης συνάπτει: Ὁ δὲ „Υἱὸς ἐκ τῷ Θεῷ ὢν, ἐκέ-
 „τι καὶ τῷ Πνεύματος ἔτε ἐστίν, ἔτε λέγεται,,. Εἰ τοίνυν αὕτη
 μέσον Υἱῶτε καὶ Πνεύματος ἐγχωρεῖ ἢ διαφορὰ, „τῷ τὸν Υἱὸν
 „λέγεσθαι μὲν ἐκ τῷ Θεῷ, μὴ λέγεσθαι δὲ τῷ Πνεύματος,, παρα-
 πλησίως ὡς ἄρα καὶ πρότερον εἰρηκῶς (ὁ Γρηγόριος) τὸ Πνεῦμα
 εἶναι μὲν ἐκ τῷ Θεῷ, εἶναι δὲ καὶ τῷ Υἱῷ, ἵν' ἔτως ἐξ ἀντιθέτε
 ἀντιστοιχοίη, καὶ τὸν Υἱὸν ἐκ τῷ Θεῷ μὲν εἶναι, τῷ δὲ Πνεύ-
 ματος μὴ εἶναι. Ἀλλως γὰρ, εἴπερ ἔφθῃ ἤδη προὑποθέσθαι τὸ
 Πνεῦμα ἐκ τῷ Θεῷ εἶναι, καὶ μὲν δὴ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ εἶναι, συμ-
 φώνῳ λόγῳ τέτοις ὥφειλεν ἀντιπαράθεσθαι, ὅτι ὁ Υἱὸς ἐκ τῷ
 Θεῷ μὲν ἐστίν, ἐχὶ δὲ καὶ ἐκ τῷ Πνεύματος. Ἐντεῦθεν ἐν δείκ-
 νουσιν ὁ Νύσσης μηδαμῶς ἀντιστρέφει (88) ἐξῆναι: ἵν' ὥστερ
 τὸ Πνεῦμα λέγεται Πνεῦμα τῷ Υἱῷ, ἔτω καὶ ὁ τῷ Θεῷ Υἱὸς,
 λέγοιτο Υἱὸς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος. Ἐπαδὴ τοίνυν ὁ λοιπὸς ἅπας
 τῷ Νύσσης λόγος πρὸς ἐν τῷ αφορᾷ, ὥς δὲ τὰ προτεθέν-
 τα, δῆλον ὡς ἐδ' ἐν τοῖς προτεθείσιν αὐτὸς ἀπεφῆνατο εἶναι τὸ
 Πνεῦ-

(88) Οὐκ ἀντιστρέφει (φησὶν ὁ Νύσσης) ἡ σχετικὴ ἀκολουθία: τίς δὲ αὕτη; κατὰ μὲν
 τὸν διανοούοντα Λατῖνον, εἴη ἂν, ὅτι „ἐχ' ὥστερ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Υἱῷ, ἐχ'
 „ἔτω κατ' ἀντιστροφὴν καὶ ὁ Υἱὸς ἐκ τῷ Πνεύματος. Ἀλλὰ τῷ ἀτοπον ἂν
 εἴη καὶ ῥηθῆναι ὑπὸ τῷ Θεοπεσίῳ Πατρὶ, καθάπερ ἐν καὶ νοηθῆναι ἀδιώατον.
 Ἐκείνῳ ἐν τῷ ἀντιστροφῶν ἐννοεῖν ἐπ' ἀναγκῇ μὴ συγχωρεμένῳ ἐνταῦθα, ἦν
 ἐπὶ λέξεως αὐτὸς τρανῶς ἀπηγγέλατο εἰπὼν, ὅτι τὸ „μὲν Πνεῦμα, τῷ Χριστῶς Πνεῦ-
 μα ἐστίν, ὁ δὲ Υἱὸς ἐκέτι καὶ τῷ Πνεύματος ἔτε ἐστίν, ἔτε λέγεται . . . ἵν'
 „ὥστερ τῷ Χριστῶς τὸ Πνεῦμα λέγομεν, ἔτω καὶ τὸν Χριστὸν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος
 ὀνομάζωμεν.

Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶ, ἀλλ' ἐκείνο μόνον εἶναι τῆς Υἱᾶ. Καὶ ὅτι οὕτως δὲ ὁ Ἐθεριανὸς, ἐπὶ τῆς προκειμένης χωρίᾳ, ἐκ τῆς Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα εἶναι ἀναγινώσκει· τὴν γάρ τοι χρῆσιν πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς κοινῆς τῶν Λατίνων προβαλλόμενος δόξης, ἕτως ἀναφέρει τὰ τῆς Νύσσης ῥήματα: (ἐν Βιβλ: Β'. Κεφ: Γ'. Τόμ: ΙΓ'. Μέρ: Β'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Σελ: 378.) „Ἰδιον „μὲν τῆς Πατρὸς, τὸ μὴ ἐξ αἰτίας εἶναι τῆτο δὲ ἴδιον ἐκ ἐστὶ τῆς „Υἱᾶ, καὶ τῆς Ἁγίας Πνοῦματος· ὅ, τε γὰρ Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς ἐξῆλ- „θε, καθὼς φησὶν ἡ Γραφή, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Θεᾶ, καὶ „παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται. Ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἀνὸς αἰτίας εἶναι „μόνος τῆς Πατρὸς ὢν, τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνοῦματι προσήκειν ἔδω- „ται, ἕτω καὶ ἑμπαλιν τὸ ἐξ αἰτίας εἶναι, ὅπερ ἐστὶν ἴδιον τῆς „Υἱᾶ καὶ τῆς Πνοῦματος, τῷ Πατρὶ ἐπιθεωρηθῶσι φύσιν ἐκ ἔχει „κοινὸν ὢν τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Πνοῦματι. Καὶ κατωτέρω: ὁ δὲ Υἱὸς „ἐκ τῆς Θεᾶ ὢν, ἐκέτι καὶ τῆς Πνοῦματος ἕτε ἐστὶν, ἕτε λέγεται „ἡδὲ ἀντιτρέφει ἡ χετικὴ ἀκολουθία αὕτη, ὥς ἐξ ἰσοδυναμίας ἔχειν „τὸν λόγον δι' ἀναλύσεως ἀντιτρέφεσθαι καὶ ὥσπερ τῆς Χριστὸς τὸ „Πνεῦμα φημὲν, ἕτως ἐξῆναι καὶ τὸν Χριστὸν τῆς Πνοῦματος ὀνο- „μάξιν. Ἐν τέτοις τοίνυν ὁ Οὐγὼν τὸ ὕφος ὅλον παραλείπει (89), ἐν ᾧ κατὰ τὸν Βένκον ἀναγινώσκειται, ὅτι „καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ τὸ „Πνεῦμα εἶναι προσμαρτυρεῖται, ὅπερ ἐκ ἂν ἐκεῖνος παρέλιπεν, ἔπερ ἐν τῷ τῆς Νύσσης Κώδικι ἐνεφέρετο, ὡς ἐν δὴ καὶ μάλιστα τῆτο σκοπῶν ἐκ προθέσεως τὰ τῶν Πατέρων ῥήματα παραθέσθαι, τὰ ὑπὲρ τῆς τῆς Πνοῦματος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ Ἐκπορεύσεως. Ταύτη- „τοι καὶ διεφθάρθαι (τὰ τῆς Βένκ) ἐκείνα ὁ Ἰησοῦτης ὁμολογεῖ ΠΕΤΑΪΒΙΟΣ, ἐν Βιβλ: Ζ'. τῶν περὶ Τριάδος, Κεφ: Γ'. Ἀριθμ: ΙΔ'. (90), ἕτωςι φάσκων: „Εγὼ δὲ τὴν τῆς Γρηγορίου ῥῆσιν ἐκείνῳ „ἀναπολῶν ἐπιμελέξερων, ἕτως ὑπολαμβάνειν ἐνάγομαι, ἀλλοτρίως „ἐν αὐτῇ ἔχειν τὴν (ἐκ) πρόθεσιν· μηδὲ γεγραφέναι τὸν Γρηγό- „ριον: τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς λέγεται, καὶ ἐκ „τῆς Υἱᾶ εἶναι προσμαρτυρεῖται ἕτω καὶ γὰρ τὸ τῆς λόγος ἀκόλ- „θον ἀπατεῖ· ἐπεὶ περ ἐκ τῆς ἐναντίας φησὶ τὸν Υἱὸν ἕτως ἐκ τῆς „Πατρὸς εἶναι, ὡς μηδαμῶς τῆς Πνοῦματος λέγεσθαι· ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ „τῆς Θεᾶ ὢν, ἐκέτι καὶ τῆς Πνοῦματος ἕτε ἐστὶν, ἕτε λέγεται. „Οὐ γὰρ φησὶν ἐκ τῆς Πνοῦματος ὅπερ εἰκὸς ὦ, εἰ προγεγρα- „φὼς ἐτύγχανε τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐκ τῆς Θεᾶ εἶναι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ. „Γέγραφεν ἄρα τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Θεᾶ εἶναι, καὶ τῆς Υἱᾶ, ὡς „ἂν ἐξ ἀντιθέσεως ἀντιστοιχοίη καὶ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆς Θεᾶ μὲν εἶναι, „ἡμῖς δὲ τῆς Πνοῦματος. Καὶ ταῦτα μὲν ἕτως.

ΠΑ-

(89) Τῆτο δὴ καὶ ΠεταΪβιος μαρτυρεῖ, ὅτι παρέλιπεν Οὐγὼν. Hæc omisit Hugo. (πε- ρὶ Τριάδος: Βιβλ: Ζ'. Κεφαλ: Γ'. Ἀριθμ: ΙΒ'.

(90) Οὐχὶ ΙΔ'. Ἀλλὰ ἐν τῷ ΙΓ'. κατὰ τὴν παρ' ἐμοὶ Ἐκδόσιν.

Τόμ: Α'.

Υ υ υ

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' ΙΕ'.

Ἐν τῷ ΣΕΒΗΡΟΥ τῷ Ἀλεξανδρείας Πατριάρχῃ Τυπικῷ, τῷ κατὰ Σύρῃς, ἀναγινώσκεται τὸ ἐν Κωνστανπόλει Σύμβολον, τὴν τῇ Πνεύματος Ἐκπόρῳσιν περιέχον μετὰ τῆς προθήκης καὶ „ἐκ τῇ „Υἱῷ. Οὕτω γὰρ ἀναγινώσκον αὐτὸ παρέχονται αἱ Λατινικαὶ πᾶσαι Ἐκδόσεις. Καὶ ἡ ἐν τῷ Ζ'. Τόμῳ τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Σελ: 530. Μάλιστα δὲ καὶ ἡ Συριακὴ Ἐκδοσις τῇ αὐτῇ, ἣν Γυῖδων Φαβρίκιος ὁ Βοδεριανὸς ἐν Ἀνтверπία, Ἔτ: 1572. τύποις ἐξέδοτο. Σελ: 63. (91).

Ἀλλὰ πῶς ἂν ἐπὶ τῆς ἀπὸ Χρυσῆ Ζ'. Ἐκατονταετηρίδος, πισθούσις ἐπιπολάσαι παρὰ Σύροις τὴν τοιάνδε προθήκην, ἣν καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Λατίνοις, περίπῃ τὸ τέλος τῆς Η'. ἀναφύεισαν ἴσμεν καὶ καινοτομηθῆσαν; Τῆτο μὲν γὰρ ἀποδέκνυμεν ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Συζητήσεων, ὅς καὶ αὐτῶν μέσον Λατίνων πρὸς ἀλλήλους ἡ προθήκη αὕτη διήγαγε. Καὶ γὰρ, καὶ παρὰ τοῖς Ἀνατολικοῖς ἐπὶ Φωτίᾳ τέως ἐγένετο τὰ περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης ἐξάκρυστα. Παρ' οἷς καὶ Σωόδῃ κατὰ Λατίνων συστάσης ἀποπέφανται, μηδὲν ὅλως ἐμπαρεισάγειν ἐξῆναι τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ, ὡς ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Μαρτυριῶν τῶν ἐξ Ἑώας Πατέρων καὶ τῆτο φθάσαν προαποδέδεικται. Πῶς ἂν ἀπὸ τῆς Ζ'. τῶν Ἐκατονταετηρίδων ἡ τοιάδε προθήκη παρὰ Σύροις ἐκράτησε;

ΠΑ-

- (61) Εἰ μὲν ὁ Σεβήρος ἔτος ιϞ' ὁ Ἰακωβίτης, ὁ ἐπὶ τῆς Γ'. τῶν Ἐκατονταετηρίδων ἡδὴ ληγέσης χρηματίσας Ἀσμοναίων Ἐπίσκοπος, (ἔπερ Ἑλμακῖνος μέμνηται ἐν Γ'. τῆς τῶν Σαρακηνῶν Ἱστορίας Σελ: 306- παρὰ Ἀλβερτ: Φαβρίκ: Γραικο-Λατίν: Βιβλιοθ: Τόμ: Θ'. Σελ: 349.) πολλῶν δὴ πῃ νεώτερος ἦν, ἢ ὡς ὑπὸ τῇ ἡμετέρῃ ὡδὲ Ζοιρνικάδιᾳ κεχρονολόγηται. Ἀλλὰ γὰρ εἴκειν ὑπὸ τῷ Σεβήρῳ τῷ Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας ὀνόματι, ἔπερ ὁ Βοδεριανὸς Φαβρίκιος τὸ κατὰ Σύρῃς τυπικὸν ἐπεγράψατο, ἕτερος γενέσθαι ὁ γνήσιος Πατὴρ τῇ Σωτάγματος, Σεβήρος μὲν ὄνομα καὶ ἔτος, Ἐυτυχιανὸς δὲ ὅμως τὴν Αἴρεσιν, καὶ Πέτρος τῇ Κναφείᾳ γενόμενος ὁπαδός καὶ κατὰ μὲν τῶν Ἀφθαρτοδοκητῶν θερμῶς ἀγωνισάμενος, τῆς δ' ἐναντίας, τῆς τῶν Σεβηριανῶν ὑπ' αὐτῇ λεγομένην, προσάτης ἀναδειχθεὶς, ὃ τὸν εἶον Ἐυάγριός τε πάλαι ἐν Γ'. τῆς αὐτῇ Ἱστορίας Βιβλ: καὶ Λιβεράτος ἐν Κεφαλ: ΙΘ'. τῆς Ἐπιτομῆς, ἀνεγνωκέναι ἰσόρησαν, τὸν καὶ ἡμᾶς μηκέτι σωζόμενον. Τῆτον ἂν τὸν Σεβήρον, τὸν Ἀντιοχείας μὲν τῷ ὄντι Πατριαρχούσαντα, Ἀλεξανδρείας δὲ (ἦτοι ἐξ ἀπάτης, ἢ τυχὸν διὰ τὸ ἐπὶ πολὺ διατρίψαι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ) Πατριαρχεῦσαι βηθέντα, τῇ κατὰ Σύρῃς τυπικῇ εἶναι τὸν Συγγραφέα, Ἰωάννης τε Ἀλβερτος (ἐνθ: ἀνωτ:) ὑπέληφε, καὶ δὴ καὶ Γυλλέλμος ὁ Καβέος, (ἐν Τόμ: Α'. τῆς Ἱστορίας τῶν Ἐκκλησιας. Συγγραφ: Σελ: 500.) ἰχυρῶς πέπεισαι, Ῥιχάρδῳ μάλιστα τῷ Σιμωνίᾳ παθόμενος. Οὗτος γὰρ ἰδεῖν τε δὴ καὶ ἀνεγνωκέναι μαρτυρεῖ ἐν Χειρογράφῳ Κώδικι, τῷ ἐν τῇ Ἀρδίᾳ τῇ Παρισίῳ Βιβλιοθήκῃ ἐναποκειμένῳ, τὸ περὶ τῶν κατὰ Σύρῃς τελετῶν, τῆτε Βαπτίσματος, καὶ τῆς Ἱερᾶς Συναξέως Σωτάγμα, τὸ τῷ Σεβήρῳ τῷ Ἀντιοχείας Πατριάρχῃ ἐπιγεγραμμένον ὀνόματι. Ο' μὲν ἂν Ζοιρνικάδιος τὸν (κατ' αὐτὸν) Ἀλεξανδρείας Σεβήρον ἐπὶ τῷ Ζ'. Ἐκατονταετηρίδα ἀνήγεν, (ὅρα Πραγματ: Α'. Σημ: Ἀριθμ: 151.) τοῖς περὶ τῷ Βιβλιοθήκῳ τῶν Πατέρων ἐσπιδασί παρηκολογηκώς. Ἡμῖν δὲ ἡδὴ, Ἀρχαιοτέρῃ τῇ Ἀντιοχείας τῆτε Σεβήρῳ ἀναφανέντος, τὸ τῆς διανοδόσεως, τῇ ἐν τῷ Τυπικῷ μετὰ τῆς προθήκης ἐμφορομένην Συμβόλῳ, καὶ πολλῶν ἔτι τηλαυγέστερον ἐξελέγχεται.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΙΣ΄.

Παραπλησίως ἐπὶ τῆς τῶν Αἰθιοπῶν Λειτουργίας, τῆς ἐν Ῥώμῃ μὲν Αἰθιοπιστῇ, ἐν Παρισίοις δὲ Λατινιστῇ ἐκδοθείσης, ἐν δὲ τῷ Δ΄. Τόμῳ ἐμφερομένης τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς Dela Bigne, Ἔτει 1575. τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύμβολον μετὰ τῆς προαθήκης ἀναγινώσκεται.

ὑπόγεμνῳ τῶν Λατίνων αὐτὸ παρακεχαράχθαι ἸΩΒ Λεδόλ-Φος ὁ Σάξων ὁμολογεῖ, ὁ ἐν τοῖς ἐκ τῆς Λαθήρης Συμμορίας τῶν Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν δαημονέσατος. Οὗτος γὰρ ἐν ταῖς Σημειώ-σεσιν αὐτῆς, ταῖς ἐπὶ τῆς ὁμολογίας Κλαυδίου τῆς Αἰθιοπῶν Ἀνακ-τος, τῆς αἵμα τῷ Αἰθιοπικῷ Λεξικῷ, καὶ τῇ Γραμματικῇ, τῶν κατὰ Λονδίνον τῆς Ἀγγλίας ἐν ἔτει 1661. ἐκδεδομένων, σαφῶς ἀποδείκνυσιν, ὅτι τὰ Αἰθιοπικὰ ῥήματα (,καὶ ἐκ τῆς Γίγ,,) τὰ ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς κατ' Αἰθιοπίας Λειτουργίας ἀντιπαρεσενεχθέντα, εἰδὲ τῇ παρ' Αἰθίοψι σωθήσεται φράσει ἀντιστοιχεῖ, ἥπερ ἂν αὐτοὶ χρῆσαιντο, τὸ ,ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆ,, ἐκφράσαι βελλόμενοι.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΙΖ΄.

Ὁ ἐκ τῆς Δαμασκῆ Θεὸς ἸΩΑΝΝΗΣ, ἐν τῇ Βαρλαάμ τε καὶ Ἰωσαφὰτ Ἱστορίᾳ, κατὰ τὴν Λατινικὴν τῶν αὐτῆς Συγγραμμάτων Ἐκδόσιν, τὴν ἐν Βασιλείᾳ ἔτ: 1559. καὶ ἔτει 1575. Σελ: 607. καὶ τὴν ἐν Κολωνίᾳ δὲ, ἔτει 1546. Σελ: 319. τοιάδε ἔχει ,Ἐν δὲ γί-νωσκε Πνεῦμα Ἅγιον, ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆ ἐκπορεύομενον, Θεὸν ,τέλειον καὶ ζωοποιόν, καὶ ἁγιασμὸν χορηγόν, ἰδίᾳς αὐτῆς θελή-σεως, καὶ τῆς ἐαυτῆς δωάμεως ὑποστατικόν,,. Οὕτω δέτοι τὰ τῆς Δαμασκηνῆς ῥήματα ἔχειν, καὶ ἈΝΤΩΝΙΟΣ μαρτυρεῖ ὁ Ποσσεβίνος ἐν τῷ Β΄. Τόμῳ τῆς αὐτῆς Ἱεράς προπαρασκευῆς.

Ἀλλὰ γὰρ ἸΑΚΩΒΟΣ ὁ Βίλλιος, ἐν τῇ ὑπ' αὐτῆς Παρισιακῇ Ἐκ-δόσει, τῇ ἐν ἔτει 1577. τοῖς ἀρχαιοτέροις τῶν Χειρογράφων ἐγκύ-ψαι μᾶλλον, ἢ ταῖς περιφερομέναις τῶν τῆς Δαμασκηνῆς παρηκο-λεσθηκῶς Ἐκδόσεσιν, ἐπὶ τῆς ΙΘ΄. Κεφαλῆς τῆς Βαρλαάμ τε καὶ Ἰωσαφὰτ Ἱστορίας, Φύλ: 584. τὸ ,καὶ ἐκ τῆς Υἱῆ,, ἀπὸ τῆς ὕφης ἐξείλεν. Ὡς καὶ ΒΕΛΛΑΡΜΙΝΟΝ αὐτὸν ἐντεῦθεν, ἐν τῇ περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, ἐκόντα ἄκοντα σωομολογῆσαι, ὅτι παρ' ἄλλῃς τε, τὸ ,καὶ ἐκ τῆς Υἱῆ,, προσετέθειτο. Ὅτι δὲ καὶ οἱ χειρόγραφοι τῶν Κωδίκων, τὸ ,καὶ ἐκ τῆς Υἱῆ,, ἐκείνο ἠγνόησαν, ὁμολογεῖ καὶ ὁ Βατικανὸς Βιβλιοθηκῆριος ΛΕΩΝ ὁ Ἀλλάτιος, ἐν τῷ Β. Βιβλίῳ τῆς κατ' αὐτὸν Συμφωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν: Κε-φαλ: Β΄. ,Ὅπερ γὰρ (φησὶν) ὁ Βελλαρμίνος τελότατον λέγει, ,τὸ ἐκ τῆς Υἱῆς ὑπότινος προσεθεῖναι, ἀληθὲς ἐστὶ γίνεται δὲ τῷτο ,Φανερόν, ἔκτε τῆς Βίλλης Ἑρμηνείας, καὶ ἐκ τῶν χειρογράφων ,Κωδίκων, ἐν οἷς ἐκείνο εἰ κεῖται. (92).

ΠΑ-

(92) Ὅρα περὶ τῆς Συγγραφῆς τῆς Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδῶς, καὶ ἐν τῇ ἀνωτ: Α΄. Πραγματ: Σημ: 182. Ἀλλ' ἐνταῦθα, πᾶς ἐκ εἰκότως (παρὰ Θεοφάν: τῷ

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' ΙΗ'.

Ἀμέλειτοι καὶ τῷ Ε'. Τόμῳ τῶν ΚΑΝΙΣΙΟΥ Ἀρχαίων Ἀναγ-
νωσμάτων, Μέρεα Α'. κατὰ τὴν ἐν Ἰγγολσαδίῳ Ἐκδοσιν, Ἔτ: 1604.
Ἐπὶ τῆς αὐτόσε τῆς ΦΩΤΙΟΥ ἐμφερομένης Ἐπιστολῆς πρὸς Μιχαὴλ
τὸν Βελγάρων Ἀνακτα, (ἧς Ἑρμιωδὸς ὁ Ἰησεΐτης Φράγκισκος ὁ
Τερζιανὸς) ἐν Σελίδι 184. ἀναγινώσκεται καὶ αὐτὸς Φώτιος, ἐκ-
φωνῶν, τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης τῆς „καὶ ἐκ τῆς Τίξ,,. Ἀρ-
ξῶν ὅς τις ἐς τοσούτον ἀναιδέας, προελθεῖν ἂν ποτε τὴν τὸ ψῦ-
δεσθαι ἀπόνοιαν προσεδόκησεν, ἐς ὅσον ὁ τὴν προθήκην κακῆϊσε
παραφυτεῦσαι τολμήσας, ὁ κακῆϊς ἀπολέμενος Λατῖνος ψῦδοπλά-
της ἐκείνος, ὅς τις ποτε καὶ ὧ, ἀναιδύσατο; Ἦδη μὲν ἔν, καὶ
Φώτιος ἡμῖν ὁ τῆς προθήκης θερμότατος πολεμήτωρ, ἐν τῷ
Ἱερῷ ταύτῳ Συμβόλῳ ἀσμενιζόμενος θαμινὰ ἀνεκήρυττε. Καὶ
μὴ ἔτιως ἐνεφέρετο ἐν τῷ Χειρογράφῳ, ἐξ ἧς ὑπὸ Κανίσου ἡ
Ἐπιστολή αὕτη ἐκδέδοται τὸ δὲ ὧδε ἔτιως αὐτὴν ἐμπαρεσσαχθῆναι
δεῖν, ὅδ' αὐτὸς Κανίσιος ἐνδοιάσας ὅλως ἐγένετο· ὅς καὶ παρὰ τὸ
χεῖλος ἀντιστοίχως τοῖς ῥήμασιν ἐκείνοις προσσεσημείωκεν: „Οὕτως
„ἐν ταῖς Τερζιανῶν Σχέδαις, παρ' αὐτῶν προσεδὲν (ὡς ἐγὼ ᾔμαι)
„μὲν τοι τῆς Ἑρμιωδύσαντος,,. Οὗ δὲ Κανίσιος ἔτος, καὶ ὅπως χα-
ρακτήρων ἐκτυπώματι ἑτεροίῳ τὸ „καὶ ἐκ τῆς Τίξ,, διασημανθεῖν
ἐπιμελὲς ἔθετο, ὡς ἂν αὐτόθεν γνώριμον εἴη, μηδαμῶς ἐκ τῆς
Φωτίου προεληλυθέναι, ἐξ ἑτέρου δέ τινος ἀντιπαρεσενεχθῆναι τὰ
τῆς προθέματος.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' ΙΘ'.

ΛΕΩΝ ὁ Σοφὸς ἐπικληθεὶς Αὐτοκράτωρ ἐν τῇ πρὸς Ὠμαρον τὸν
Σαρακινὸν Ἐπιστολῇ, ἐκ τῆς Λατινικῆς Ἑρμιωείας, ἐν Τόμ:
ἐχάτῳ τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Σελ: 241.
Οὕτω φησί: „Μὴ φοβῆς Μωϋσῆ· ἐγὼ εἰμὶ Κύριος ὁ Θεός Σὺ ὁ
„κτίσας Σὺ τὸ Φῶς τὸ ἐκ τῆς Φωτός. ὁ Λόγος ὁ ἐκ τῆς Πατρός·
„ἐξ ὧν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Πῶς δ' ἂν αὐτὸς ἐν-
ταῦθα ὁ Λέων, ἀρχὴν τὸν Υἱὸν ἀποδεικνύοι τῆς Πνύματος, ὁ
ἐν τῷ Α'. Λόγῳ τῷ εἰς τὴν Πεντηκοστὴν ἀριδῆλως ἀπελεγχῶν
Λατίνους, ἢ τὰς τιωκαῦτα, ὡς δισσὰς τὰς ἀρχὰς τῆς Πνύματος
παρεσάγοντας, ὅπερ ἐδέσιν, ἢ Λατίνους εἶχε κατ' ἐκείνο τῆς χρόνου
ἐπι-

Νοτογεῖται ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Κεφ: ΙΔ'. §. 224.) δέξαι καταγέλαστος
(quam ridiculus) ὁ Πολωνὸς Ἰησεΐτης Πέτρος ὁ Σκάργας, ὁ ἐν ταῖς τῶν Ἀγίων
αὐτῶν Βιογραφίαις, ὡς Πολωνιστὴ Συγγεγραφῶς φέρεται) κατὰ τῆς Θεωπεσίης Δα-
μασκινῶς καταψεύδόμενος ἀναιδέστατος· Οὐ καλῶς (ἔφη) περὶ τῆς Πνύματος
„ὁ Δαμασκηνὸς τὸ πρῶτον ἐφρένει,, ὑπερον μέντοι μεταγνές ἐπλωρόθεται.
Πόθεν τῶτο δείκνυσιν ὁ Σκάργας; ἐκ ἄλλοθεν, ἢ ἐκ τῆς παρεφθορότος τῆςδε χω-
ρίης, ἧς τὴν κωδηλείαν, καὶ αὐτοὶ οἱ τῶν Λατίνων ἐπιστημότατοι ἐπέγνωσαν τε
καὶ καθωμολόγησαν.

ἐπιτοξάζεσθαι; Διὰ τῆτο γοῦν καὶ τοῖς ἐκεῖ λεγομένοις ὁ Λατίνος ἐκδότωρ προσέθησι: „Πλάνη τῶν Σχισματικῶν Γραικῶν περὶ τὴν τῆς Παναγίας Πόδατος ἐκπορεύσιν ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς, „Εν γὰρ ἐκείνῳ δὴ τῷ λόγῳ καθεξῆς ὁ Λέων διδάσκει, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου ἐκπορεύεται τῆς Πατρὸς, ὡς ἤδη δέδεται ἡμῖν ἐν τῇ Πραγματείᾳ, ἐνθα αἱ τῶν ἐξ Ἑώας Πατέρων, τῶν κατὰ τὴν Ἱ. Ἐκατονταετηρίδα ἀκμασάντων μαρτυρίαι προβάλλονται.

ΠΑΡΑΦΟΡΑ Κ΄.

Ἐν τῷ Γραικο-Ρωμαϊκῷ Νομικῷ Μαρκαρίδου Φρεχέρου, ἐν τῷ Α΄ Τόμῳ, Βιβλ: Η΄. Τοιάδε Ἑλλωισὶ καὶ Λατινισὶ ἐμφέρεται, ἐκ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ τῆς Ἀρμενοπύλου Βιβλ: ἐν ᾗ ἡ τῆς Ὁρθοδόξης Πίσεως Ἐκθεσις: „Καὶ εἰς Πνεῦμα Ἅγιον, τὸ σωμαϊδῶς ἐκ τῆς „Θεῆ καὶ Πατρὸς, καὶ τῆς Τίς ἐκπορεύομενον, Φῶς ὄν καὶ αὐτὸ, „καὶ Θεὸν ἀληθινόν, καὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Τίῳ σωμαϊδίον τε καὶ ὁμοῦσιον.

Ἀλλ’ ἐν τῷ Προσαρτήματι τῶν Τόμων τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης, τῆς παρὰ τῆς De la Bigne ἐκδοθείσης ἐν Παρισίοις ἐν ἔτει 1579. 579. 1881. ὁ Ἀρμενόπυλος, ἐν τῷ περὶ τῆς Ὁρθοδόξης πίσεως Βιβλίῳ, ἔχει μόνον: „τὸ σωμαϊδῶς ἐκ τῆς Θεῆ καὶ „Πατρὸς ἐκπορεύομενον, „παραλειφθέντος „τῆς Τίς, „Προσέτι δὲ καὶ Λέων ὁ Ἀλλάτιος, τοῖς τὸ Πνεῦμα προῖεναι καὶ ἐκ τῆς Τίς ἐξαργυμένους αὐτὸν συγκαταλέγει διόπερ καὶ τὰ ὡς ἐκ τῆς Ἀρμενοπύλου ἐπενεχθέντα δεφθάρθαι, καὶ αὐτὸς σωομολογεῖ ἐν τῷ Β΄. τῶν Βιβλ: τῆς κατ’ αὐτὸν Συμφωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν, Κεφ: Β΄. φάσκων: „Καίτοιγε ἔτι 1528 ἐν Βασιλείᾳ ἐκ τῆς Τυπογραφίας Πέτρου „τῆς Πέριν, κατὰ τε τὸ Ἑλλωικὸν ἐπίσης καὶ τὸ Λατινικὸν ὕφος, „ἐκ τῆς Πατρὸς μόνον ἐκδέδοται. (93).

ΠΑΡΑΦΟΡΑ ΚΑ΄.

Ἐκ τῆς Κυρίλλου, ἡ ὅς τις ἂν ἦ, ὁ τῆς περὶ Τριάδος Βιβλίου ἐκείνου Συγγραφεὺς, πλεῖστα πανταχῶς ἐνέσπειρεν ἐν τῷ περὶ τῆς Ὁρθοδόξης

(93) Ἦνπερ ὁ Ἀρμενόπυλος σωτήγραψε τῆς πίσεως ἐκθεσιν, δις ἀπὸ μνήμης ἐκφανήσας ἰσότηται, καθ’ ἣν ἡμέραν ἐτελεύτα, Καλλανδῶν Μαρτίου, ἐνιαυτὸν ἄγων τῆς ἡλικίας τρίτον ἐπὶ τῷ ἑξηκοσῷ, κατὰ τὸ ἀπὸ Χριστῆ ἔτος 1380. (ἢ ἄλλ: 1383) ὡς Γεώργιος ὁ Κορέσιος ἀμεινον ἀπελογίζετο, παρὰ Νικολάῳ τῷ Κομνίνῳ Σελ: 144. τῆς Μυσαγωγίας. Ἐπὶ γὰρ τῆς ἐκθέσεως περὶ ἧς ὁ λόγος, ὁμολογεῖ Ἀλλάτ: (ἐν τῷ περὶ τῆς Συμφωνίας Βιβλ: Β΄. Κεφ: Η΄. Σελ: 493.) προσεθεῖναι ὑπὸ τῶν ἐκδεδωκότων τὸ Γραικο-Ρωμαϊκὸν Νομικὸν δικαίωμα, Σελ: 552. τὸ „καὶ „ἐκ τῆς Τίς, „ἐνθα περὶ τῆς τῆς Ἀγ. Πόδατος Ἐκπορεύσεως: ὁ λόγος ἐστὶ. Καὶ τῆτο μὲν ἐγὼ (Φησὶν Ἰωάννης: Ἀλβερτος ὁ Φαβρίκιος: ἐν τῇ Γραικο-Λατίν: αὐτῇ Βιβλιοθ.: Τόμος Ι΄. Σελ: 278. ῥᾶσα πισύσαιμι. Νικέλαος δὲ ὁ Κομνίνος, ἐκ οὗ ὅθεν, ἡ τίνι λόγῳ τὴν Ἀλλάτιν τὴν δὲ εἰκασίαν ἐξεδενεῖν προάγεται, τῆς Συμμύσεως αὐτῶν. Πάντως γὰρ, ὡς ὁ ῥηθεὶς προσέθησι Φαβρίκιος, ἐν τῇ πρώτῃ τῆς Λόγικαίς Ἐκδόσει, τῇ ἐν ἔτει 1578. Σελ: 578. μόνον ἀναγινώσκεται, τό: „Σωμαϊδῶς ἐκ τῆς Θεῆ καὶ Πατρὸς ἐκπορεύομενον.

Τόμος: Α΄.

Φ Φ Φ

δόξῃ πίσεως αὐτῆς Θησαυρῷ ΝΙΚΗΤΑΣ ὁ Χωνειάτης· ἐν δὲ τῷ Β'. Βιβλ: Κεφ: Λδ', καὶ τοιαῦτα ἔχει, ὡς ἐν τοῖς κατὰ Λατινίαν Τύποις ἀνέκνυσεν, Ἔτα 1592, ἐκ τῆς Ἑρμιωείας Πέτρῃ τῆς Μωρέλλῃ· ὅθεν καὶ τῷ ΙΒ'. Τόμῳ, Μέρει Α'. τῆς ἐν Κολωνίᾳ Βιβλιοθήκης τῶν Πατέρων Σελ: 520. ἀναγινώσκεται: „Τὸν Υἱὸν, καὶ „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, αἰτίας ἀμοιρεῖν ἔφαμεν· ἀλλὰ τὸν μὲν „ἐκ τῆς Πατρὸς, καὶ Υἱὸν εἶναι τῆς Πατρὸς· τὸ δὲ ἐκ τῆς Πατρὸς „ὁμοίως καὶ τῆς Υἱᾶς καὶ τῆς Πατρὸς δὲ Πνεῦμα ὀνομάζομεν,, Ἀλλὰ καὶ ταῦτα διεφθάρτα, ὁμολογῆντος αὐτοῦ αὐτῆς ΛΕΟΝΤΟΣ τῆς Ἀλλατίς, ἐν τῷ Β'. Βιβλίῳ τῆς κατ' αὐτὸν Συμφωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν, Κεφ: Β'. Ἀριθμ: Η'. ὁ γὰρ Νικήτας κατ' ἑκατέραν Ἐκδοσιν ὑποσυνάπτει: „Τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκ τῆς Θεᾶς ἔχ' ἕτως· τῆς Υἱᾶς δὲ „μόνον τὸ Πνεῦμα φαμέν. Ὅση δὲ ἄρα ἡ ἀναιχλωτία τῆς παρεναισάγειν τοῖς τῆς Νικήτα ἐπιχερεῖν, ὧν ἕτος τάναντία διαβρῆδω προσαπεφῆνατο;

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α' ΚΒ'.

Ὁ Ἄυτος αὐτοῦ ΝΙΚΗΤΑΣ ἐν τῷ Β'. Βιβλ: τῆς Ὁρθοδ. Πίσεως Κεφ: Λδ'. ἐκ τῆς Μωρέλλῃ Ἑρμιωείας ἐν Τόμ: ΙΒ'. Μέρ: Α'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Σελ: 518. τοιαῦτα ἔχει: „Μόνον τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐξ αὐτῆς τῆς τῆς Πατρὸς καὶ „τῆς Υἱᾶς ἑσίας,, Ἀμέλειτοι γὰρ, ὁ διαβρῆδω ἀποφάσκων τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκ τῆς Υἱᾶς, καὶ ταῦτα πάλιν Προβολέα τῆς Πνοῦματος τὸν Υἱὸν ἀποφαίνεται! τέτῃ δὲ χάριν παραπλησίως καὶ ταῦτα ὁμολογεῖ διεφθάρτα ΛΕΩΝ ὁ Ἀλλάτιος προθεῖς ἐπὶ τῆς προτεθέντος χωρίῃ, „ὡς τὸ τοῖστον, οἱ σωῆσαι κεκοσμημένοι, καὶ τῆς „καθολικῆς ἀπρὸς ἐχόμενοι πίσεως, διὰ παντὸς ἀπεσφράφησαν τῇ „γὰρ ἀληθείᾳ ἢ ὀρθῇ πίστι, καὶ ἔχ' ἐν τῷ ψόδῳ καὶ ταῖς δολίο- „τησιν ἠδρασαι,, Ἀλλ' ὅπως ἄρα παῖδες Λατίνων ἀποτρόπαιον ἔθεντο τὸ τὰ ὑπὸ τῶν Θεσπεσίων γεγραμμένα Πατέρων διακο- λοῦν, ἢ προσεπαύξεν, ἥτε ἡμῖν ἐν χερσὶ Πραγματεῖα αὐτῇ, καὶ ἢ ἑτέρα, ἢ περὶ τῶν ἐν τοῖς τῶν Λατίνων Πατέρων Συγγράμμασι διαφθορῶν πραγματοδωσόμενη, ἄλλῃ δακνύσει. Πράγματι γὰρ ἐντεῦθεν καταφανὲς ἴσεται, τῶν ὅτι μάλιστα σωήτων αὐτοῖς τετὶ γενέσθαι τὸ βραδύργημα.

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α' ΚΓ'.

Ἡ πλείστας καὶ ἄλλως ἐν ἑαυτῇ ἅμα περιέχουσα—

Τέως δ' ἐν, ὑπὲρ τῆς Ἀνατολικῆς ἁπάντας τῶν Συγγραφέων, ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ, ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, ἐν τῷ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Πίσεως Διαλόγῳ, ἀθλιώτατα πολλαχῇ κεκολῶσται, καὶ διεφθάρτα. Καὶ δὴ πρῶτον ἐν τῇ Αἰρεσιολογίᾳ, τῇ διαφόρων Συγγράμματα Πατέρων κατὰ τῶν Αἰρετικῶν περιέχσῃ, ἐν

Βα-

Βασιλεία δὲ ἐκδοθείη, Ἔτει 1556, Σελ: 800. Καὶ ἐν τῷ Ε'. Τόμῳ τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης τῆς παρὰ De la Bigne, τυπωθείσης ἐν Παρίσις Ἔτει 1575. Σελ: 872. Καὶ ἐν Τόμ: Δ'. τῆς αὐτῆς, τῆς ὑπὸ τῆ αὐτῆς αὐτόθι ἐκδομένης, Ἔτει 1589. σήλη 1347. ἡ Λατινικὴ μετάφρασις ἔτις ἐστὶν ἔχουσα. „Πάντα γὰρ ἐρδονᾶ τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ τὰ βάθη τῆ Θεῆ, Μ'. ἐν τῷ Θεῷ τί- „νες εἰσὶν ἀρχαὶ προβλητικά: Γ'. Μίαν λέγομεν ἀρχὴν Γεννητι- „κὴν ἐν τῷ Θεῷ, αὕτη δὲ ἐστὶν ὁ Πατήρ. Αὐτὸς γὰρ γεννᾷ μὲν „τὸν Υἱόν, πνεῦ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἰαθι ὅτι μόνος ἐστὶν ὁ „Πατήρ γεννητικὸς τῆ Υἱῶ. ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ ἑστὶ γεννητικὸς, ἀλλὰ „γεννητὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ ἑστὶ προβλητικόν, ἀλλὰ προ- „βλητὸν τοιγαροῦν ἀρχὴ μὲν προβλητικὴ ἐστὶν ὁ Πατήρ, ἐστὶ δὲ „καὶ ὁ Υἱὸς προβλητὰ δὲ εἰσὶν ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. „Καὶ προβλητικὴ μὲν ἀρχὴ λέγεται ὁ Πατήρ, ὅτι γεννᾷ καὶ ἑ „γεννᾶται ἐκπορδῶ καὶ ἐκ ἐκπορδῶται. Γεννᾷ μὲν τὸν Υἱόν, „ἐκπορδῶ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ἔτις ὁ Πατήρ ἀρχὴ λέ- „γεται προβλητικὴ. Μ'. καὶ πόσα ἐστὶ τῶ πρόσωπα ἐν τοῖς θεοῖς „τὰ προβλητά: Γ'. Δύο εἰσὶ τὰ πρόσωπα ἐν τοῖς θεοῖς ἃ προβάλλ- „λεται, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Οὐ γεννᾷ ὁ Υἱὸς, „ἀλλὰ γεννᾶται, καὶ διὰ τῆτο λέγεται προβλητὸς ὁμοίως καὶ τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἑ πνεῦ, ἀλλὰ πνέεται, καὶ διὰ τῆτο λέγεται „προβλητὸν. Ἐὰν ἐν ἐρωτηθῆς: τίνα ἐν τοῖς θεοῖς τὰ πρόσωπα „ἐστὶ τὰ προβάλλοντα; Ἀποκρίναι, ὅτι δύο· καὶ γὰρ ὁ μὲν Πατήρ „γεννᾷ τὸν Υἱόν· ὁ δὲ Πατήρ καὶ ὁ Υἱὸς πνέουσι τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον. Ἐὰν δὲ ζητηθῇ: πόσα εἰσὶν ἐν τοῖς θεοῖς τὰ πρόσωπα, „τὰ προβάλλοντα μὲν, μὴ προβαλλόμενα δέ; Ἀποκρίναι: ὅτι ἐν, „τετέστιν ὁ Πατήρ γεννᾷ γὰρ τὸν Υἱόν, καὶ προβάλλει τὸ Πνεῦ- „μα τὸ Ἅγιον. Μ'. Ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, τίς ὑπῆρξεν ὁ πρῶ- „τος; ὁ Πατήρ; ἢ ὁ Υἱὸς; ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; Γ'. Ἐπὶ τῆς „Ἁγίας Τριάδος εἰδῆς ἐστὶ πρῶτος, εἰδὲ ὕστερος. „Ὡσαύτως καὶ „Λέων ὁ Ἀλάτιος, ἵνα δείξῃ Γεννάδιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως Πα- „τριάρχῳ καὶ ἐκ τῆ Υἱῶ Φρονῶντα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπο- „ρδῶθαι, (ἐν τῷ Γ'. Βιβλ: τῆς κατ' αὐτὸν Συμφ: τῶν Ἐκκλησι- „κεφ: 5'. Ἀριθμ: Β'. ταῦτα ἐξ ἐκείνων ἐπάγει: „Δύο εἰσὶν ἐν „τοῖς θεοῖς τὰ προβλητὰ πρόσωπα, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον· ἑ γεννᾷ ὁ Υἱὸς, ἀλλὰ γεννᾶται, καὶ διὰ τῆτο λέγεται „προβλητὸς ὁμοίως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἑ πνεῦ, ἀλλὰ πνέεται, „καὶ διὰ τῆτο λέγεται προβλητὸν. Ἐὰν ἐν ἐρωτηθῆς: τίνα ἐν „τοῖς θεοῖς εἰσὶ πρόσωπα τὰ προβάλλοντα; Ἀποκρίναι ὅτι δύο· „καὶ γὰρ ὁ μὲν Πατήρ γεννᾷ τὸν Υἱόν, ὁ δὲ Πατήρ καὶ ὁ Υἱὸς „πνέουσι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. „Ἀλλ' ὅτι δὴ τῶτων τὰ μὲν ἐμπα- „ρεισῆχθῃ, τὰ δ' ἄλλως κατήμισαι, πρόδηλον τοῖς τὸ Ἑλληνικὸν „τῆ Διαλόγῃ ἐκείνῃ ἀνετίτῃσιν ὕφος τῆ ἐν Ἑλμυαδίῳ Ἔτει 1611. „καὶ ἐν Βιέννῃ δὲ, ὡσεὶ 80. ἔτεσι πρὸ ταύτης τῆς Ἐκδόσεως „τυπωθέντος. Οὕτω γὰρ αὐτόσε Ἑλληνιστὶ ἐκείνα ἀναγινώσκεται: „Τὸ γὰρ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον πάντα ἐρδονᾶ καὶ τὰ βάθη τῆ Θεῆ. „Γ'.

„Τ'. Ἐν τῷ Θεῷ πόσα τὰ αἷτια; Π'. μίαν ἐν τῷ Θεῷ λέγω αἷτιαν, καὶ αὕτη ἐστὶν ὁ Πατήρ· ἕτος γεννᾷ μὲν τὸν Υἱόν, ἐκπορᾷ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Γίνωσκε, ὅτι μόνος ἐστὶν αἷτιος, ὅς ὁ Πατήρ· ὁ δὲ Υἱὸς ἔκ ἐστιν αἷτιος, ἀλλ' αἷτιατός. Καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ Ἅγιον ὁμοίως ἔκ ἐστιν αἷτιον, ἀλλ' αἷτιατόν. Ἐν ἄρα αἷτιον ὁ Πατήρ· αἷτιατὰ δὲ δύο, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὁ μὲν Πατήρ λέγεται αἷτιος, διότι γεννᾷ καὶ ἔ γεννᾶται, ἐκπορᾷ καὶ ἔκ ἐκπορᾷται· τετέστι γεννᾷ μὲν τὸν Υἱόν, ἐκπορᾷ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· καὶ διὰ τῆτο λέγεται ὁ Πατήρ αἷτια. Τ'. Καὶ πόσα ἐστὶ τὰ αἷτιατά; Π'. τὰ αἷτιατὰ δύο ἐστὶν, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ὁ Υἱὸς ἔ γεννᾷ, ἀλλὰ γεννᾶται, καὶ διὰ τῆτο λέγεται αἷτιατός· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἔκ ἐκπορᾷ, ἀλλ' ἐκπορᾷται, καὶ διὰ τῆτο λέγεται αἷτιατόν. Ἐὰν ἔν ἐκ Σὲ τις ζητήσῃ: πόσα λέγεις αἷτια ἐπὶ Θεῷ; Ἀποκρίναι, ὅτι ἔν· τετέστι τὸν Πατέρα. Τ'. Καὶ διατὶ λέγεται αἷτιος; Π'. ὅτι γεννᾷ μὲν τὸν Υἱόν, ἐκπορᾷ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Τ'. Ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, τίς πρῶτος ὑπῆρχεν; ὁ Πατήρ; ἢ ὁ Υἱός; ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; Π'. Ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἑδὲς πρῶτος, ἑδὲς ὕστερος.

Ὡς περ ἔν ἤδη, ἐν τῷ περὶ τῶν Μαρτυριῶν τῶν ἐκ τῆς Ἑώας Πατέρων, τὰς ἐκ τῆ Ἀθανασίᾳ ἐπάγοντες ὑπεθέμεθα, (94.) ὅτι τὸ τῶν Κ'. Ἐρωτήσεων Βιβλίον, τῶν αὐτῶ ἐν τοῖς λοιποῖς πονήμασιν Ἐπιγραφομένων, αὐτὸς ἕτος ἐστὶν ὁ τῆ Γενναδίου Διάλογος· ἕτως ἔὰν κακῶσε τὸ χωρίον ἀνακριθῇ τὸ τοῖς ἐπενεχθεῖσιν ἀντιστοιχῶν ῥήμασιν, ἐν Ἐρωτήσ: ΙΑ'. καὶ ΙΒ'. ὡσαύτως κατὰ τὰ ἡμῖν προτεθέντα, ἀπαράτρωτα εὐρεθήσεται τὰ τῆ Γενναδίου, ἐπὶ τε τῆ Ἑλληνικῆ ὕφους, καὶ πὶ τῆ Λατινικῆ. Τίς ἔν ἄρα, ἐπὶ τῇ τοσῇ δε ἀνοσιβργίᾳ ἔκ ἄν ἐπιφρίξαι, τῶν πάντα κατατολμησάντων διασρέψαιτε καὶ παραχαράξαι, καὶ τᾶναντία παρυσενεγκῆν; Γενναδίου μὲν εἶχεν: „Ἐν αἷτιον λέγω, καὶ τῆτο ἐστὶν ὁ Πατήρ,“ οἱ δὲ λυμεῶνες παρενέσπειραν, ὅτι „ἀρχὴ προβλητικὴ ἐστὶν ὁ Πατήρ, ἐστὶ δὲ καὶ ὁ Υἱός,“ ὁ μὲν εἶχεν: ὅτι „ὁ Υἱὸς ἔκ ἐστιν αἷτιος,“ οἱ δὲ ἀντὶ τῶτων: ὅτι „ὁ Υἱὸς ἔκ ἐστὶ γυννητικός, ἀλλὰ γυννητός,“ Ὁ μὲν ἔλεγεν: „ἐάν τις ἐρωτήσῃ, ὅτι ἐπὶ Θεῷ πόσα αἷτια ὁμολογῆς; εἰπέ: Ἐν αἷτιον λέγω καὶ τῆτο ἐστὶν ὁ Πατήρ, ὅς καὶ αἷτια λέγεται, διότι γεννᾷ τὸν Υἱόν καὶ ἐκπορᾷ τὸ Πνεῦμα,“ οἱ δὲ Λατίνοι διαφορεῖς ἀντέθηκαν: Ἐὰν δὲ ἐρωτηθῇς τίνα „ἐν τοῖς Θεοῖς τὰ πρόσωπα ἐστὶ τὰ προβάλλοντα; Ἀποκρίναι ὅτι δύο· καὶ γὰρ ὁ μὲν Πατήρ γεννᾷ τὸν Υἱόν· ὁ δὲ Πατήρ καὶ ὁ Υἱὸς πνέουσι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἐὰν δὲ ζητηθῇ, πόσα εἰσὶν ἐν τοῖς Θεοῖς προσώποις τὰ πρόσωπα,

„τὰ

(94) Ἐπὶ τῆς ἀνωτ: Πρώτης Πραγμ: Ἑκατονταετ: Δ'. ἐν ἀρχαῖς· ὅρα δὲ καὶ τιῶ ἐκεῖ Σημείωσιν, Ἀριθμ: 17.

„τὰ προβάλλοντα μὲν, μὴ προβαλλόμενα δέ; Ἀποκρίναι ὅτι ἔν-
 „τετέστιν ὁ Πατήρ· γεννᾷ γὰρ τὸν Υἱόν, καὶ ἐκπορεύει τὸ Πνεῦμα
 „τὸ Ἅγιον. Καὶ ὁ μὲν Γεννάδιος κατ' ἀρχὴν τῶν προτεθέντων
 ἐθεολόγει: „Μίαν ἐν τῷ Θεῷ λέγω αἰτίαν, καὶ αὕτη ἐστὶν ὁ Πα-
 „τήρ,· οἱ δὲ ἐμπαρεισηγάγον: „Μίαν λέγομεν ἀρχὴν γεννητικὴν
 „ἐν τῷ Θεῷ, αὕτη δὲ ἐστὶν ὁ Πατήρ,· Τελούταῖον ὁ μὲν ἔφασκε:
 „Γίνωσκε ὅτι μόνος αἴτιος ἐστὶν ὁ Πατήρ,· οἱ δὲ ἀντιπαρωδήσαν-
 τες εἶπον: „Ἰθι, ὅτι μόνος ἐστὶν ὁ Πατήρ γεννητικὸς τῷ Υἱῷ.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΚΔ΄.

Μᾶλλον δ' εἰάν καὶ τὸν Γενναδίῃ Διάλογον, ἥπερ ἐν τε Βιέννῃ,
 καὶ ἐν Ἑλμσαδίῳ Ἑλλωισί ἐκδέδοται καὶ Λατινισί, πρὸς τῷ Βί-
 βλον ἀντιπαρεξετάσωμεν τῷ τῶν Κ'. Ἐρωτήσεων, τῶν ἐπὶ τῷ
 Ἀθανασίῳ Ὀνόματι τοῖς τέττα Συγγράμμασι σωκεκδομένων (τὸ
 γὰρ Βιβλίον τῷ Διαλόγῳ ταυτόν.) καὶνά τινα καὶ ἄλλα τῆς Λατί-
 νων κακοπιστίας ἀναφανήσεται δείγματα. Ἐν γὰρ τῷ Γενναδίῃ
 Διαλόγῳ κατὰ τὰς ῥηθείας Ἐκδόσεις, τοιάδε ἐμφέρεται: „Καὶ
 „πάλιν εἶπε ἔτως: Ἐπειδὴ ἡ τῆς ἡλίου εἰς αἰὶν αἰώνιος, καὶ ἡ αὐτῆς
 „καὶ τὸ Φῶς ἀπ' ἀλλήλων ἔ χωρίζονται, διὰ τῆτο λέγεται καὶ εἰς
 „ἡλίου καὶ ἔ τρεῖς καὶ διὰ τῆτο λέγεται καὶ εἰς Θεὸς καὶ ἔ τρεῖς,
 „διότι ἔ χωρίζονται τὰ τρία Πρόσωπα Καὶ ὥσπερ ἡ ἡλια-
 „καὶ εἰς αἰὶν γεννᾷ τὰς ἀκτίνας, καὶ ἀπὸ τῆς ἡλίου καὶ τῶν ἀκτίνων
 „ἐκπορεύεται τὸ Φῶς ἔτω καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ γεννᾷ τὸν Υἱόν
 „καὶ λόγον αὐτῶ, καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦ-
 „μα τὸ Ἅγιον. Βλέπε τοίνυν σωετῶς,· ὥσπερ ἡ τῆς ἡλίου αὐτῆς
 καταβαίνει ἐξ ἑρανῶ ἐπὶ τῆς γῆς κτ: Ἀμέλειτοι, νῦν ἂν ὁμολο-
 γοίη τῷ τῆς Ἀγ: Πνέματος Ἐκπόρουσιν „καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ,· ὁ ἐν
 ῥήμασι τρανωτάτοις τοῖς ἡδὴ προενεχθεῖσι, καὶ κατ' ἐκείνας αὐ-
 τὰς τὰς Ἐκδόσεις ἀποφάσκων „ἐπίσης καὶ τὸν Υἱόν καὶ τὸ Πνεῦ-
 „μα, αἰτίαν εἶναι ἐπὶ τῆς Θεότητος! ἐφ' ᾧ τε δεῖξαι, διατὶ ὁ
 Πατήρ λέγεται ἡ αἰτία, ἀποδίδας λόγον τοιόνδε: „Διότι γεννᾷ
 „μὲν τὸν Υἱόν, ἐκπορεύει δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,· καὶ ἔτω τῶ
 Υἱῶ ἐκάτερον ἐπίσης ὑπεξαίρων. Φάσκων καὶ γὰρ τὸν μὲν Υἱόν
 ἡμισυ αἰτίαν εἶναι, κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον, ἕνα καὶ μόνον τὸν
 Πατέρα θεολογῶν αἰτίαν ὄντα ἐν τῇ Θεότητι, ἅτε δὴ τὸν μὲν
 Υἱόν γεννῶντα, ἐκπορεύοντα δὲ τὸ Πνεῦμα, πῶς ἔχι σαφέστατα
 ἐστὶ διὰ τέτων διδάσκων, ἐκ τῆς Πατρὸς μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ
 Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι; Ἀλλ' εἴγε τῆτο, τίτι ποτ' ἂν ἄρα τῷ λόγῳ
 ὁ αὐτὸς ἐν ἄλλοις, καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ προῖεναι τὸ Πνεῦμα ὁμολογή-
 σαιεν; Οὕτω μὲν ἐν ἐκείνῳ καὶ τοῖς τῶ Ἀθανασίῳ, ἐκ τῆς Δ'.
 Ἐρωτήσεως, ἐν Τόμ: Β'. Σελ: 437. ἀναγινώσκεται. „Καὶ πάλιν
 „ἐπὶ τῆς ἡλίου εἶπε ἔτως: Ἐπὶ τῆς ἡλίου αἰώνιος ὁ δίσκος, καὶ ἡ
 „αὐτῆς, καὶ τὸ Φῶς ἔ γὰρ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ τῆτο
 „λέγονται καὶ εἰς ἡλίου, καὶ ἔ τρεῖς καὶ διὰ τῆτο λέγεται καὶ
 „εἰς Θεὸς, καὶ ἔ τρεῖς διότι ἔ χωρίζονται τὰ τρία Πρόσωπα, τῆτε
 Τόμ: Α'. Χ Χ Χ „Πα-

„Πατὴρ καὶ τὸ Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ἑνὸς Θεοῦ ἀπ' ἀλλήλων. Καὶ ὥστε ὁ δίσκος ὁ ἡλιακὸς γεννᾷ τὴν ἀκτῖνα, καὶ ἐκπορεύει τὸ Φῶς, ἔτω καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ γεννᾷ τὸν Υἱόν, καὶ ἐκπορεύει τὸ Πνεῦμα· βλέπε σωετῶς ὥστε ἡ ἀκτὶς τὸ ἥλιον καταβαίνει ἐκ ἑρανῶ πρὸς τὴν γῆν κτ.,: Τὴ ταύτης αὐτῆς τῆς διαψύσεως μᾶλλον ἂν γένοιτο; Τὰ μὲν Γενναδίου ῥήματα ἰσχυρῶς ὥστε ὁ δίσκος ὁ ἡλιακὸς γεννᾷ τὴν ἀκτῖνα, καὶ ἐκπορεύει τὸ Φῶς, ἔτω καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ γεννᾷ τὸν Υἱόν, καὶ ἐκπορεύει τὸ Πνεῦμα· οἱ δὲ Λατίνοι Λυμεῶνες τε καὶ Βιβλιοφθόροι ἀντὶ τούτων παρενόησαν ὥστε ὁ δίσκος ὁ ἡλιακὸς γεννᾷ τὴν ἀκτῖνα,, (Οὕτω γὰρ ἔχει κατ' ἐκείνας τὰς Ἐκδόσεις τὸ Ἑλληνικὸν ὕφος.) ἀπὸ δὲ τῶν ἡλίων καὶ τῶν ἀκτίνων ἐκπορεύεται τὸ Φῶς ἔτω καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ γεννᾷ τὸν Υἱόν καὶ λόγον αὐτῶν, ἀπὸ δὲ τῶν Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,, Τοιγαρὲν, διὰ τὸ τὰ ἐκ τῶν Διαλόγων τῶν Γενναδίου ἐκείνα ἡττον ἐπαραρῆναι: („Λέγεται εἰς ἥλιος καὶ εἰς τρεῖς, διότι εἰ χωρίζονται τὰ τρία Πρόσωπα ἀπ' ἀλλήλων,,) ταῦτα δὲ μᾶλλον ἐκ τῶν Βιβλίων τῶν Κ. Ἐρωτήσεων, κατὰ τὰ ἐπενεχθέντα ῥήματα, ἐπιδιορθῆται. Οὕτω γὰρ δὴ πάντα νοεῖσθαι ῥάδια.

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α Κ Ε'.

Καὶ ἐχάτη μὲν, ἀλλὰ Φαυλοτάτη.

Πασῶν δὲ χείρων, καὶ πλείων ἅπασαν ὑπερβαίνουσα ἡ Παραφθορά, καθ' ἣν ἐν τοῖς ἐφεξῆς τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου τῶ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι διαβρῆδω τῶ Γενναδίου θεολογούντος, τὴν ῥῆσιν ὑπεξελόντες, ἀντ' αὐτῆς ἐτέραν ὑπέστησαν. Οἱ μὲν γὰρ Γενναδίου (ἐν τῷ μεταξὺ τῶν Ἀθανασίου Βιβλίων Συγγραμμάτων τῶν Κ. Ἐρωτ. ἐπὶ τῆς Δ'. Ἐρωτ. Τόμ. Β'. „Σελ: 438.) οὕτω (φησὶ) καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ., καὶ μετὰ τῶ Πατρὸς ἐστὶ, καὶ μετὰ τῶ Υἱοῦ, καὶ ἄνω καὶ κάτω, καὶ πάντα ἀνθρωπὸν φωτίζει, καὶ εἰς λείπει ποθέν· τὸ γὰρ Πνεῦμα τὸ Ἅγ.:, φησὶν ὁ Ἀπόστολος, πάντα ἐρῶν, καὶ τὰ βάθη τῶ Θεοῦ. Ἰδὲ λοιπὸν, ὥστε ὅν εἰς εἶδομεν ποτὲ, εἰδὲ γινώσκον διωάμεθα ποταπὸς ὡς ὅταν δὲ εἶδωμεν τὴν εἰκόνα αὐτῶν, τότε μικρὸν κατανοῶμεν τὸν χαρακτῆρα τῶ προσώπου αὐτῶν ἔτω μοι νόει καὶ περὶ τῶ Θεοῦ τὸν γὰρ Θεὸν εἰδὲς εἰώρακε πώποτε. Πῶς ἐν αὐτὸν καταλαβέσθαι τινὰ δύναται; Ἀλλ' ἐπειδὴ Φῶς ἐστὶ καὶ ὀνομάζεται ὁ Θεός, ἐκ τῶ αἰσθητῶ τῶ Φωτὸς ἐξαικονίζομεν αὐτόν ὥστε λοιπὸν, ὡς προείπομεν, εἰς τύπον τῶ ἥλιου χαρακτηρίζομεν τὴν Ἁγίαν Τριάδα, λέγοντες εἶναι τὸν μὲν Πατέρα δίσκον, τὸν Υἱὸν ἀκτῖνα, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγ.: Φῶς ἐκ Φωτός. Καὶ ὥστε ὁ δίσκος καὶ ἡ ἀκτὶς καὶ τὸ Φῶς, ἐν εἰσὶ καὶ τρία, ἀμερίσως μεριζόμενα ἔτω καὶ ὁ Θεὸς ἡ Τριάς, ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ.: ἐν ἐστὶ καὶ τρία, μεριζόμενα μὲν τοῖς Προσώποις κατὰ τὸν ἥλιον, ἀμέριστα δὲ τῇ φύσει διαμένοντα. Καὶ ὥστε ὁ δίσκος τῶ ἥλιου μόνος ἐστὶν αἴτιος καὶ ἀγέννητος ἡ δὲ ἀκτὶς αἰτιατὴ καὶ γεννητὴ ἐκ

„ἐκ τῆς δίσκου· τὸ δὲ φῶς ἐκπορεύτον ἐκ μόνου τῆς δίσκου, διὰ τῆς
 „ἀκτίνος πεμπόμενον καὶ καταλάμπον τὰ περίγεια· ἔτω καὶ ὁ
 „Θεὸς καὶ Πατὴρ αὐτὸς μόνος ἐστὶν αἷτιος τοῖς δυσὶ, καὶ ἀγέννητος·
 „ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς αἰτιατὸς καὶ γεννητός· καὶ αὐτὸ
 „τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς αἰτιατὸν καὶ ἐκπορεύτον· διὰ δὲ
 „τῆς Υἱᾶ ἐν τῷ κόσμῳ ἀποσελλόμενον. Καὶ ἔτως ἔχει, καὶ νόει·
 „καὶ πίσυβε περὶ τῆς Θεᾶ. Εἰδὲ ἐκ ἀρκείσοι τὸ τῆς ἡλίας παρά-
 „δειγμα εἰς ἐπίγνωσιν τῆς Τρισυποστάτης Θεότητος, βλέπε καὶ ἄλ-
 „λῳ εἰκόνα Θεᾶ· ἐστὶ δὲ ἡ ψυχὴ τῆς ἀνθρώπου.

Ἀλλ' ἐν τῇ Γενναδίᾳ Διαλόγῳ, κατὰ τιῶν ἐν Βιέννῃ, καὶ
 ἐν Ἑλμπαδίῳ Γραικο-Λατινικῷ Ἑκδόσιν, ἔτως αὐτὰ ἔχει· „Οὕτω
 „καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον πανταχῶ καὶ μετὰ τῆς Πατρὸς καὶ με-
 „τὰ τῆς Υἱᾶ ἐστὶ καὶ ἄνω καὶ κάτω καὶ πάντα ἀνθρώπου φωτίζει,
 „καὶ εἰς λείπει ποθέν· τὸ γὰρ Πνεῦμα, ὡς ὁ μέγας Παῦλος φησὶ,
 „πάντα ἐρρύνει, καὶ τὰ βάθη τῆς Θεᾶ. Ἰδὲ λοιπὸν, ὥσπερ εἰ μὴδέπο-
 „τε εἶδομεν Ἡλίαν τὸν Θεοῦτίῳ τὸν Προφήτῳ ἐκείνῳ, εἰδὲ γι-
 „νώσκων διωαίμεθα ποταπὸς ὧ· ὅταν δὲ ἴδωμεν τιῶν εἰκόνα αὐτῆς,
 „τότε μικρὸν κατανοῶμεν τὸν χαρακτήρα τῆς Προφήτης ἐκείνης τῆς
 „Ἡλίας, καὶ μὴ ὁμότιμος ἢ ἔτω καὶ περὶ τῆς Θεᾶ δέον νοεῖν.
 „τὸν γὰρ Θεὸν εἰδὲς εἰώρακε πώποτε. Ἐπεὶ δὲ τὸν Θεὸν εἰς ὁρά-
 „μεν, εἰδὲ κατανοῶσαι διωαίμεθα τίς ἐστὶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ φῶς ἐστὶν
 „ὁ Θεός, εὐρίσκομεν τὸν αἰθητὸν ἥλιον, ὡς εἰκόνα τῆς ἀοράτης
 „Θεᾶ· ἔτω δὲ λέγομεν· ὅν τρόπον ὁ ὁρατὸς ἥλιος καὶ εἰς ἐστὶ,
 „καὶ τρία ἐν ἑαυτῷ ἔχει καὶ τὰ τρία ταῦτα ἐστὶν ἀχωρίστα· Ὁ
 „τοίνῳ ἥλιος εἰκὼν ἐστὶ τῆς ἀοράτης Ἡλίας, τρεῖς τῆς Θεᾶ· ἐπει-
 „δὴ ἐν τῷ ἐνὶ ἡλίῳ τρία μεμερισμένα ἐστὶν· ὥς ἔτω καὶ εἰδέναι
 „καὶ πισδεῖν χρεὼν, ὅτι ἔτως ἐστὶν. Εἰδὲ ἐκ ἀρκείσοι τὸ τῆς ἡλίας
 „παράδειγμα εἰς ἐπίγνωσιν τῆς Τρισυποστάτης Θεότητος, βλέπε καὶ
 „ἄλλῳ εἰκόνα Θεᾶ· ἐστὶ δὲ ἡ ψυχὴ τῆς ἀνθρώπου,, Οὕτως ἐν κα-
 τὰδηλος γίνεται ἡ τῶν Λατίνων ῥαδικεργία ὅση, περὶ τὸν ἕνα
 τῶν τῆς Γενναδίας Διάλογον.

Ἐφ' αὐτῶν γὰρ τῶν ἐπὶ τῆς ΙΒ'. τῶν παρ' Ἀθανασίῳ ἐμφε-
 ρομένων Ἑρωτήσεων, Σελ: 443. ἐν τῷ τῆς Γενναδίας Διαλόγῳ πα-
 ρελεῖφθη. Καὶ μὲν δὴ καὶ ἡ ΙΔ'. Ἑρωτήσις ὀλοχερῆς· ἔφ' αὐτῇ δὲ,
 καὶ τῶν ἐν Ἑρωτήσεσι τῇ ΙΕ'. καὶ τινὰ τῶν ἐν ταῖς Ἑρωτήσεσι, ΙΣ',
 καὶ ΙΖ'. Καὶ ὀλόκληροι δὲ αἱ Ἑρωτήσεις, ἢ τε ΙΘ', καὶ ἡ Κ'. Ὅτι
 δὲ πάντα ἐκεῖνα προσεῖναι εἰκὸς ὧ· καὶ ὅτι ταύτη γέ, ἢ περ ἔχει
 ὁ τῆς Γενναδίας Διάλογος κατήκισαί τε καὶ κεκολλῶται, παντὶ τῷ
 τὰ εἰρημένα ἀνελίσσοντι χωρία φανερόν. Καὶ δεδοσθαι μὲν ἐκεῖ-
 να, ἢτοι ἐξ ὀλιγορίας τῆς ἀναγραψαμένης, εἴτ' ἐν ἐξ ἄλλης ὁποι-
 ασθὲν διαμαρτίας παραλελείφθαι· Ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐπενεχθέντων
 χωρίων κομιδῇ ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Ἐφ' αὐτῷ γὰρ τ' ἄλλα
 παρελθάν, τὸ χωρίον τὸ πρῶτον, εἰδὲς ἐς τοσούτον ἰχυρογνωμο-
 σωῆς ἦκων ἂν εἴη, ὅς ἐκ αὐτῆς ἐξ ἀπαντος παρεφθάρθαι ὁμολο-
 γήσειεν. Ἐτερον μὲν γὰρ, τὸ μὴδὲν τῶν λοιπῶν ῥημάτων πα-
 ραλλαχθέντων ἕναι παραδραμεῖν· ἕτερον δὲ τὸ τινῶν παρασιγηθέν-
 των,

X X X 2

των, τ' ἀναντία τέτοις, καὶ ἑτεροῖα τινὰ εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχεν ἀνθυποβαλεῖν· τῷδ' ὅπερ ἐπὶ τῶν ἐπενεχθέντων τόπων ἐγίνετο. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν Παραφθορῶν, ὥς Λατῖνοιτε καὶ οἱ ἐκ τῶν Γραικῶν Λατινίζοντες περὶ τὰ Συγγράμματα τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων ἐφωράθησαν κακῶς γράσαντες, τοσαῦτα. (95).

(95) Καὶ ἄλλας δὲ τινὰς (παρὰ τὰς ὑπὸ Ζοιρικασίᾳ ἀπελεγχθείσας) παῖδες Λατίνων παρεγγχερήσαντες ἐφωράθησαν παραφθοραῖς καὶ διανοθεύσεις· ὥς ῥαδίως ἔυροι τις· ἂν πολυπραγμονέστερον ἐγκύψας τοῖς πολεμικοῖς καλεσμένοις τέτων Συγγράμμασιν, αἰχρῶς τε δὴ καὶ ἀτόπως λίαν διαφιλονεικούντων, ὅτω δήποτε τρώπῳ κατασκευάζειν τε καὶ ἐπισπώσῃν, ἅπερ ἅπαζ προείλοντο ἐπὶ τῶν Δογματῶν καινοτομήματα. Ἰδὲ Σοὶ τοίνυν πρὸς ταῖς ἀνωτέρω ΚΕ'. καὶ ἕτεροι Παραφθοραὶ ἐξ· ὥς ἡμῖν ὁ Νοβογροδίας Θεοφάνης, ἐνταῦθα, ὡς ἐν ἐπιθήκῃ μοῖρα ἐπικατέλεξεν. (ἐν Κεφ: ΙΔ'. τῇ περὶ τῆς Ἐκπορεύ: αὐτῆς Συγγράμ.)

α.) Τῇ Μεγάλῃ Βασιλεῖ, ἐν τῇ Ἐπιστολῇ τῇ περὶ τῆς „διαφορᾶς ἐσίας τε καὶ ὑποστάσεως (ἐν Β'- Τόμ: τῆς Παρισ. Ἐκδόσ: τῆς ἐν Ἑτα 1615. Σελ: 464.) εἰρηκότος, „ὅτι τὸ Πνεῦμα τῷ Χριστῷ ἐστὶ, καὶ ἐκ τῷ Θεῷ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον (Α'. Κορινθ: Β'. 12.) ἢ ἐν Παρισ: ἄλλη ἐκδοσις, ἢ κατὰ τὸ 1628. ἐν τῷ Γ'. Τόμ: Σελ: 66., Ἐλλωισί μὲν ἔχει ὡσαύτως: Λατινισί δὲ ἄλλως· ex Christo et ex Deo. τῆς τῆς „ἐκ τῷ Χριστῷ, καὶ ἐκ τῷ Θεῷ,“ ἔτω δὲ τοι καὶ ὑπὸ τῷ Πολωνῷ Ἰησαΐτῃ Θεοφίλῃ τῷ Ρέτκῃ προτείνεται, (ἐν τῷ αὐτῷ Βιβλίῳ τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύ: Κεφ: Β')., φάσκοντος ὅτι Βασιλεὺς (ἢ γὰρ ὁ Νύσσος, ὃς τὴν ἐπιστολὴν εἶναι αὐτὸς ὑπέθετο.) διδάσκει τὸ „Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Χριστῷ, καὶ ἐκ τῷ Θεῷ: Ex Christo et ex Deo. καθὼς φησὶν ὁ Ἀπόστολος,“ Πᾶς δ' ὁ Ρέτκας ἀνέγνω, „ἐκ τῷ Χριστῷ τὸ Πνεῦμα,“ ὑπὸ τῷ Ἀποστόλῃ θεολογούμενον;

β.) Ὁ αὐτὸς ἕως Ἰησαΐτης (Αὐτόθι) Ἰεζήνιον τὸν Φιλόσοφον καὶ μάρτυρα (ἐν τῷ περὶ τῆς ὁρθῆς Ὁμολογ: τῆς Πίσεως) ἐπάγει διδάσκοντα: ὅτι Deus Pater Filium ex essentia sua genuit, et ex illo ipso Spiritum S. emisit: ἦτοι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἐκ τῆς ἐσίας αὐτῆς τὸν Υἱὸν ἐγέννησε, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐκείνη (ὅπερ εἰδὲ σιωπῆσαι ῥαδίον ὅπως καὶ λέγεται.) τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον προεβάλετο. Ὁ μὲντοι Ἰεζήνιος, ἔτω γράψας ἀναγινώσκειται: „Ἐπεὶ γὰρ ἐκ τῆς οἰκίας ἐσίας ὁ Πατὴρ τὸν Υἱὸν ἀπεγέννησεν, ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς τὸ Πνεῦμα προήγαγεν.

γ.) Ὁ αὐτὸς Ρέτκας, Λέοντα τὸν Σοφὸν Ἀυτοκράτορα ποιεῖ λέγοντα: Verbum de Patre, ex quibus Spiritus S. procedit. Ὁ λόγος ἐκ τῷ Πατρὸς, „ἐξ ὧν (δὲον εἰπεῖν ἐξ ἑ) ex quo, ἔχ' ex quibus, τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται. Ἀλλ' ὅπως ἄρα ὁ Ἀυτοκράτωρ Λέων ἐτύγχανε δογματίζων περὶ τῆς τῷ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, ὅρα ἀνωτ: ἐν τῇ Α'. Πραγμ. ἐπὶ τῆς Ι'. Ἐκατονταετ: καὶ εἰση.

δ.) Λατῖνοι δὲ καὶ τὸν Θεωπέσιον Κύριλλον (ἐν τοῖς Θεσαυροῖς Βιβλ: ΙΓ'. Κεφ: Β'. ἔτω Θεολογούντα προβάλλονται: Filium quidem Dei ex ipso et in ipso Patre naturaliter esse intelligimus, Filio autem naturaliter ac essentialiter Spiritum Sanctum, sicuti ex Patre provenire credimus. (τὸν Υἱὸν ἐξ αὐτῆς τῷ Πατρὸς καὶ ἐν αὐτῷ... καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ φύσει τε καὶ ἐσιωδῶς τὸ Πνεῦμα, ὥσπερ ἐκ τῷ Πατρὸς προελθεῖν πιστεύομεν.) Ἀλλ' ἐπὶ τῆς Γραικο-Λατινικῆς Ἐκδόσ: τῆς ἐν Παρισ: Ἑτ: 1638 ἐν τῷ Ε'. Τόμ: Μέρεϊ Α'. Σελ: 342. ἔτως ἀναγινώσκουμεν: Sermonem Dei ex ipso et in ipso naturaliter coaptatum ut ita dicem, atque emanantem existimamus: „Ἐν δὲ τῷ Υἱῷ φυσικῶς τε καὶ ἐσιωδῶς διήκον παρὰ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα. Et in Filio naturaliter at que essentialiter procedentem ex Patre Spiritum.

ε.) Καὶ τὸ ὑπὸ τῷ αὐτῷ δὲ Πατρὸς (ἐν τῷ ΙΑ'. τῶν εἰς τὸν Ἰωάν: Βιβλ:) κατὰ τινὰς Ἐκδόσεις ἔτως ἀναγινώσκειται: Spiritus S. ex ipsa quidem substantia Dei Patris prodiens, profusus autem ad Sanctos per consubstantiale verbum (a quo est) κτ: Ἐν γε μὴν τῷ Ι'. Κεφ: κατὰ τὴν ἀνωτ: ῥηθεῖσαν Ἐκδοσιν, Σελ: 987. Ἐλλωισί ἀναγινώσκειται „ἐξ αὐτῆς μὲν προκύπτει τῆς ἐσίας τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, χεόμενον δὲ τοῖς ἐλεῖν ἁγίοις διὰ λόγους τῷ ὁμοσίῃ, καὶ ἐξ αὐτῆς πεφηνός,“ κατ' ἐκφανσιν δηλονότι τὴν εἰς τὸ εἶναι καθ' ἑαυτὸ, καὶ ἐν αὐτῷ μόνον,“ Παρενετέθη ἐν ὑπὸ τῶν Γεννάδων, τὸ a quo est, (ἐξ ἑ ἐστὶ) ἐπιπροσεδὲν τῷ ὅτι „ἐξ αὐτῆς πεφηνός ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐλεῖν ἁγίοις χεόμενον,“ ἢ ἐντεῦθεν ἐπισυναφθεῖν, πρὸς

πρὸς τῇ κατὰ χρόνον διὰ τῶ Τιῶ ἐκφάνσει, καὶ ἡ ἐξ αὐτῶ τῶ Τιῶ ὑποστατικὴ
 τῶ Πνύματος Ἐκπόρευσις, ὥσπερ καὶ παρὰ τῶ Πατρός.
 5.) Τελούταιον, εἰ δέον αὐτοῖς Λατίνοις πισθεῖν, καὶ πρὸς τὰς Βασιλίδας
 ὁ Ἀλεξανδρέων Φωσὴρ γράφων, „περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως, λαμπρότατα τὸ ἐκεί-
 νων δόγμα ἀνακηρύττει· κατὰ γὰρ τὰς Λατινικὰς Ἐκδόσεις ἀνεπτυγμένως διδάσ-
 κει: *Procedit autem ab ambobus et vivificans Spiritus.* (ἐκπορεύεται δὲ ἐξ ἀμφοῖν
 καὶ τὸ ζωοποιεῖν Πνεῦμα.) Ἀλλὰ γὰρ κατὰ τὸ Ἑλλωικὸν ὕφος (ἐν τῷ Α' Μέ-
 ρει τῶν Πρακτικῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Γ'. Συνόδου) ἡ ῥῆσις ἔτιως ἀναγινωσκομένη
 ἐμφέρεται: „Πρόεισι δὲ δι' ἀμφοῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ζωοποιεῖν,· ἐνθα δὴ, καὶ
 ὁ λόγος περὶ τῆς πρὸς τὰ ἐκτὸς προχύσεως τῶ Πνύματος, ὡς ἐκ τῶν ἐχό-
 μενα λεγομένων ἐστὶ κατὰδηλον.

Τόμ: Α'.

Ψ Ψ Ψ

ΠΡΑ-

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ Γ.

Ἐν ᾗ περὶ τῶν Παραφθορῶν τῶν ἐν τοῖς τῶν Δυτικῶν Πατέρων Συγγράμμασι, περὶ τῷ Ἐκπόρῳ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι παρὰ Λατίνοις τετολμημένων.

Εἴπερ ἔν ᾧ Παῖδες Λατίνων, τὰς τῶν Ἀνατολικῶν Θεσπεσίων Πατέρων Βίβλους, ἕτως ἀνευθριάσως ἀπετόλμησαν διαφθεῖραι, τὰς μὲν ἑτεροῖα τινα διδάξαι, καὶ αὐτοὶ τὰληθῆς δυσωπόμενοι, ἐκβιάζονται καθομολογεῖν τὰς δ' ἄλλως διανενοθεῖσθαι, οἱ Ἑλλωσι φθεγγόμενοι Κώδικες οἷοι τε εἶναι ἀπελέγχειν τίποτε ὑπολαμβάνειν χρεῶν περὶ τῆς Λατίνων πίστεως, ἢ, περὶ τὰ πονήματα τῶν παρ' αὐτοῖς Ἀρχαίων Πατέρων ἀνασχετόμενοι προσεχρήσαντο; πότερον, ἀνεραΐαν αὐτὰς τῷ πίστιν διατηρῆσαι ἡγήσαιο, εἴπου παρὰ τιὸς τῶν Δυτικῶν Πατέρων, τῷ περὶ τῆς Ἐκπόρῳ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ διδασκαλίαν καταλήψαν διακριδὸν ὁμολογημένῳ, τὰς τοσαῦτα δείγματα κακοπιστίας παρεχνηότας περὶ τὰ Συγγράμματα τῶν Ἀνατολικῶν; Εἰκὸς γὰρ πολλῷ ῥαδίον αὐτὰς ἐναχθῆναι εἰς τὸ τὰ Λατινικὰ διαφθεῖραι, ἢ σπανίως τοῖς ἐξ Ἑώας ἐπεχώριαζεν, ἢ χεῖρας ἐπενεγκῆν βιάσας τοῖς Βιβλίοις τῶν Ἀνατολικῶν, ἅτλα κοινῇ κατὰ τῷ Ἑώαν λῆξιν δεδημοσίετο· ταύτητοι καὶ πολὺς ἡμῖν ἀπαντᾷ Παραφθορῶν ἀριθμὸς, τῶν ὑπὸ Λατίνων, ἐν τοῖς τῶν Ἱθαγενῶν αὐτοῖς Πατέρων Φιλοπονήμασι, τετολμένων καθότι καὶ μετὰ πλείονος τῆς ἀδείας τὰς οἰκείας, ἢ τὰς ὀθνεῖας Ἀνατολικὰς παρῷ διασρέφαν, ὡς αὐτὸ τὸτο ἐπὶ τῷ παρόντος δάξαι ἐπιβαλλόμεθα.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Α'.

ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ τοιάδε ἔχων ἐν τῷ περὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι Λόγῳ (1) ἀναγινώσκειται: „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, ὑπέρκειται τῆς τετρακτύος. Οὕτως

(1) Ἄλλ' ἔτι γὰρ γνήσιον εἶναι τὸν περὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι Λόγον ἐκείνον τῷ Θεῷ (Φασίν) εἶναι Κυπριανῶ, τῷ περὶ τῷ Γ' Ἐκατονταετηρίδι μεσῶσαν, τὸν Καρχηδόνας Θεῖον ἰδύοντος. Ἄλλ' ὅμως, ὡς κρίνει Βαλδύσιος, ἐν τῇ προσηγήσει

Οὕτως ἔχει ἡ ἐν Κολωνίᾳ Ἑκδοσις, Ἔτει 1617. Σελ: 285. ἡ ἐν Ἀντσερπία Ἔτ: 1568. Σελ: 490. καὶ ἡ ἐν Ἐτι 1589. Σελ: 437. ἡ ἐν Παρισ: Ἔτει 1648. Σελ: 452. καὶ ἡ ἐν Ἐτ: 1541. Σελ: 301. καὶ ἡ ἐν Ἔτει 1633. Σελ: 487. καὶ ἡ ἐν Ἐτ: 1563. Σελ: 412. ἡ ἐν Βασιλείᾳ Ἔτ: 1558. Σελ: 331. καὶ Ἐτ: 1521. Σελ: 480. καὶ Ἐτ: 1525. Σελ: 474. ἡ ἐν Ῥώμῃ τελευτάων Ἐτ: 1563. Σελ: 368. Τὸ δ' ἔστι τὸ φάναι: τὸ „Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, „ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ,; ἡ ἐκ αὐτόθεν ἐστὶ κατάδηλον ὅτι ἐμπαρσιχθῆ ταῦτα: ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ,; Διὰ γὰρ τῆτο, ἔδ' ὁ τῶν τῶ Κυπριανῶ Ἐκδότῳ Παμήλιος, ἀπαρατρώτως αὐτὰ ἔχων ὑπέλιφεν, ἐν τοῖς αὐτῶ Σχολιάσμασι, καὶ τοὶ ἄλλως πρὸς δόξαν τῷ ἰδίῳ ἔτῳ διερωτώσας, ὡς ἐπ' ἀνάγκης εἶναι τὸ προηγηθῆν „ἐκ τῶ Πατρὸς, „ἐκ μέσῃ γενέσθαι τὸ γὰρ πρότερον, φησὶν, „ἐκείνο: ἐκ τῶ Πατρὸς, „περιτλὸν ἡγήσασθαι. Ἐπὶ δὲ τῶ ἐν Ἔτει 1500' ἐν Παρισ: ἐκδοθέντος Βιβλίου, ὃ ἐπιγραφὴ: „Ἀνδρῶν Ἐπισήμων Πονήματα τῶ Θεῷ Ἀθανασίῳ κατὰ Ἀρειανῶν, κτ: (ἐμνήσθημεν δὲ τῶ Βιβλίῳ τῆς ἀνωτέρω, ἐν τῇ περὶ τῶν Παραφθ. τῶν Ἀνατολ: Πραγματ: ἐπὶ τῶν Διδύμῃ ρήματων) περὶ τὸ τέλος, ἔτῳ τὰ αὐτὰ πρόκειται ἀναγινωσκόμενα: „τὸ Πνεῦμα ἐκ „Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ὑπέρκειται τῆς τετρακτύος, „Ἐνθα δὴ πῃ καὶ μᾶλλον ἐστὶν ἐκδηλον διεφθάρθαι αὐτὰ τὶ γὰρ, τὸ ἔτῳ διασολῆς ἀνδρῶν εἶπεν, „ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ὑπέρκειται τῆς τετρακτύος; ἡ πῃ δὲ ἐκ ἄλλῃ τῶ ἔνεκα τὰ Κυπριανῶ ταῦτα ἔτῳ ἀναγινώσκεται, ἡ ὅτι τινὲς τῶν τὸ πρῶτον τῆς τῶ Πνεύματος καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ Ἐκπορεύσεως τῷ προσασίαν ἀναδεξαμένων, ἐπὶ τοῖς Κυπριανίῳι ρήμασιν: „ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον: ἐπανορθώσεως χάριν ἐκείνα: (ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ) προθεῖναι ἡξίωσαν οἱ δὲ λοιποὶ ἐντεῦθεν τὰ τῶ Κυπριανῶ Βιβλιογραφῶντες, καὶ τὰ σεσημαιωμένα ταῦτα „(ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ) καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ὕφος „εἰσώθησαν. Τῷ μὲν ἔν ἐν Ἀντσερπία Ἑκδοσὶ μόνῳ, τῷ Ἔτει 1541. Τόμ: Β'. Σελ: 339 ταῦτα σωημένως ἔχουσιν αὐτὸς „ἔδον ἔτῳ: Ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ τῆς τετρακτύος ὑπέρκειται, ἡ δὴ περ ἔπειτα ἀναγνώσει Βελλαρμίνος παρηκολαθηκῶς, τὰ τοιαῦτα πρῆτανατο ρήματα πρὸς κατασκευὴν τῆς τῶ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ. Καινοφανῆ τινα γεμῶν εἶναι, καὶ ἀήθη τόνδε τῆς τῶν Φωνῶν τῆτων συμπλοκῆς τὸν πρόπον, ἐκ τῶν πλείονων ἀπομνημονοθεσιῶν ἐκδόσεων καταφαίνεται. Τῶν τις δὲ Ἰησοῦ τῶν (ὁ Πολωνὸς Κιχώβιος ἔτος, ἐν τῷ ἐχάτῳ τῶν Ζητημ: τῶ κατ' αὐτὸν Βήματος, Σελ:

σα τῇ ἐπὶ τῆς τῶν Κυπριανῶ Συγγραμμάτων Παρισια: Ἑκδόσ: τῆς ἐν Ἔτει 1726. ὅρα καὶ Φαβρίκιον ἐν τῇ Λατιν: Βιβλιοθ: Βιβλ: Δ'. Κεφ: Β'. §. 3. Σελ: 699. Καὶ ἐν τῇ Βιβλιοθ: τῶ μέσῃ τε καὶ κατωτέρῃ Λατινισμῶ, Βιβλ: Γ' Τόμ: Α'. Σελ: 1253. Ἀλλὰ καὶ Ἀρνόλδος ἄλλως φασὶ τὸ πᾶν εἶναι, τῶ Ἀββᾶ γενόμενος Bonae Vallis, (τῆς καλῆς Κοιλιάδος) σὺν καὶ τισιν ἑτέροις τῶ Κυπριανῶ ψευδοεπιγράφοις. (περὶ ὧν μέτιθι Γυλλέμον Καβέον ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων Τόμ: Α'. τῆς ἐν Βασιλείᾳ Ἑκδόσεως, Ἔτει 1745, Σελ: 128.

Ψ Ψ Ψ 2

Σελ: 127.) κακουργεῖ ἔτι καὶ μάλλον τὴν τῆ Κυπριανῆ ῥῆσιν, ἔτιως ἀνμυγνώσκων: τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκπορεύομενον ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆς, τῆς τετρακτύος ὑπέρκειται,“. Ἐκ διαστροφῆς ἑτέρας τὸ προηγηθὲν: ἐκῆνο „(ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον) παραλείπων, „ὅπερ ἀπασαι ἀπανταχῆ αἱ τῶν Κυπριανῆ Ἐκδόσεις ἔχουσιν.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Β'.

ΙΛΑΡΙΟΣ ὁ Πικτάδων Ἐπίσκοπος (2) κατὰ πάσας, ὧν αὐτὸς συνέγραψε τὰς Φερομένας Ἐκδόσεις, ὅσας γε ἰδεῖν, ἡμῖν ἐξεγένετο (ἐν Βιβλ: Β': τῶν περὶ Τριάδος.) „Λέγειν ἐκ ἐπάναγκες περὶ τῆ Ἁγίας Πνεύματος, ὅτι ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆς, ὡς αἰτίων, ὁμολογεῖσθαι „χρεών,“. Ἐνθα δὲ, Κώδικάς τε ἀνακαλεῖν, καὶ ἐκδόσεις ἑτέρας, δι' ὧν τὸ ψεῦδος ἀν' τῶν λεγομένων ἀπελεγχθεῖ, περιττὸν οἶμαι, αὐτῆς τρανῶς τῆ εἰρημένης τὴν κακοπιστίαν ἀνακηρύττοντος τῆς διανοδόσεως. Ἡ γὰρ ὁ τηλικῆτος Πατὴρ, πλείονας ἐνὸς τῆς Προβολῆς τῆς Πνεύματος ἐκδιδάσκων, ἀρχὰς δύο, καὶ αἰτία διττὰ, τῆς Παναγίας εἰσηγε Πνεύματος; Ἀλλ' εἰ αὐτοὶ Λατίνοι τότε περὶ τῆς τῆς Πατρὸς συγχωρήσαν. Ἀπασα γὰρ κοινῶς ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία μυρίοις ἐς αἰὲς ὥφθη τοῖς ἀναθεματισμοῖς καθυποβάλλουσα, τῆς δύο αἰτίας, καὶ ἀρχὰς δύο ἐμπαρεσάγοντας τῇ Θεότητι. (3) Τὸν δὲ προβολέα (auctorem) καὶ τὴν αἰτίαν, καὶ τὴν ἀρχὴν,

(2) Προχειριθῆναι δὲ Πικτάδων Ἐπίσκοπος ὁ Ἰλάριος πανδήμοις ψήφοις ἱστέηται, περὶ τὸ 35. Σωτήριον ἔτος. Ἡ δὲ πόλις Ἐπίσημος τῆς ἐν Γαλλίᾳς Ἀκουιτανίας τῆς Πικταδα.

(3) Οὕτω γὰρ ἐπὶ Λέξεως ὁ Ἰλάριος, (ἐν τῷ Β'. τῶν περὶ Τριάδος: §. 4. καὶ 29.) Spiritum esse ex Patre et Filio auctoribus: (τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆς Προβολῆων) διδάσκων εἰσιέγκται. Ὁ δὲ Δομινικανὸς Λευκῖνος ἐν τῇ Α'. τῶν Δαμασκηνικῶν (ὡς ἐπιγράφει) αὐτῆς Διαλέξεων §. 2. συναρκαῶς τὴν ἐκ τῆς Παραφθορᾶς ἀτοπίαν, διελέγξαι μὲν εἰς, συγκαλύψαι δὲ πῶς ἐπεράσατο, προδίδει: Tanquam scilicet ab uno principio ob unam amborum naturam. („ἀμέλειται, ὡς ἐκ μιᾶς ἀρχῆς, διὰ τὸ ἐνιαῖον τῆς φύσεως.) Καὶ θαυμαστὸς δὴ καὶ τῆς ὑψους τῆς διανοίας ὁ Altimura (καὶ γὰρ ἐκαλεῖτο καὶ τῆτο) Λευκῖνος ἔτος, εἰ διὰ ταύτης αὐτῆς τῆς ὑπεξηγήσεως ἱκανῶς ὥφθη ἀπλωτηκέναι πρὸς τὸ ἀτοπον. Ἐπιεικῶς γὰρ εἰδὲν φησὶν, ὅ,τι καὶ λόγος ἀν' εἰς τινὸς ἐχόμενον. Σωάγει γὰρ τῆς διττῆς αἰτίας, εἰς μοναδικὴν ἀρχὴν ἐκφανσιν μιᾶς, μόνῳ τῷ ὀνόματι. Αἰτιολογεῖ δ' ἐφεξῆς τὴν μετανομίαν τῶν δύο Προβολῶν εἰς μίαν ἀρχὴν ἀνάγων παρὰ τὸ ἐνιαῖον τῆς φύσεως. Καὶ ἐπεὶ μία, φησὶν, ἀμφοτέρων ἡ φύσις, διὰ τῆτο αἰτίας εἰς, οἱ δύο εἰσὶ παραίτιοι: μὴ συνορῶν ὡς εἴκεν ὁ Δομινικανός, οἱ ἀτοπίαι αὐτὸς ἑαυτὸν ὡθεὶ φέρων, ἐν αὐτῇ ταῦτα φησὶν. Εἰ γὰρ διὰ τὸ κοινὸν τῆς ἐσίας, οἱ δύο αἰτίαι αἰτίαι εἰσὶν εἰς, καὶ αἱ διτταὶ προέσεις, αἱ ἐκ τῶν διττῶν ὑποστάσεων, εἰς ἀρχὴν τὴν προβάλλουσαν συναρῶνται μίαν, διὰ τὸ τῆς φύσεως μοναδικὸν τε καὶ ἐνιαῖον, ὥρα καὶ ἐπὶ τῆς Υἱῆς τὴν αἰτίαν τῆς Πνεύματος προκαταρκτικῶς ἐννοεῖν, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς Πατρὸς τῇ μὲν, ὅτι ἡ μία ἀρχὴ, ἐκ ἀν' ἅμα ἡ αὐτὴ νοηθεῖ καὶ προκαταρκτικὴ καὶ μὴ προκαταρκτικὴ κατὰ τὸ αὐτό τῇ δὲ, ὅτι καὶ ἡ μία ἀρχὴ ἀνεπίδεκτος ἀν' εἰς τῆς κατὰ τὸ ἀρχοειδές, καὶ μὴ, διαστολῆς, καθάπερ ἐν καὶ ἡ φύσις, ἥπερ ἐκείνη προσπερεῖται εἰς γὰρ ἀν' καὶ τὴν φύσιν τῆς Πατρὸς ἀρχοειδῆ καὶ προκαταρκτικῶς φαίνεται, ἀλλὰ τὴν ὑπόστασιν. Ἡ γὰρ φύσις ἐν τοῖς τρισὶ μίαν πάντη πάντως, κατ' ἀκριβεστάτῳ, καὶ εἰς μίαν παραλλαγίῳ ἢ διαφορᾷ, ἐπιδεχομένῳ ταυτότητά. Εἴτα καὶ πῶς, τὸ ἐνιαῖον τε καὶ μοναδικὸν τῆς φύσεως, τὸ

ἀρχῇ, ὅσαγε τῆς Φωνῆς εἶπεν τῇ δυνάμει ταυτὸ σημαίνειν, παρὰ πᾶσι σωωμολόγηται. Ταύτητοι καὶ δύο μὲν τὰς προβάλλοντας τὸ Πνεῦμα συγχωρῶσι Λατίνοι, δύο δὲ τὰς προβολέας καὶ αἰτίαις εἶναι ὁ Φασίν· ἡπερ δὲ, εἰ δύο τὰς ἀρχὰς καὶ αἰτίας τῷ Πνὸύματος κατασκευάζων εἰσηγεν Ἰλάριος, καὶ ἂν αὐτὸν ἡ Ἀγία τε καὶ Οἰκουμενικὴ Ε'. Συνόδος, ἐν τῇ Γ'. τῶν Σωελοδύσεων (Τόμ: Ε'. τῶν Σωοδ: σήλη 435.) συγκαταλέξει τοῖς Πατράσιν ἡξίωσεν, οἷς δι' ὅλα παρέπεσθαι μαρτυρεῖ, πάντα μὲν τὰ περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ὑπ' αὐτῶν δογματιθέντα ἀσπάζομένη, πᾶσαν δὲ Αἰρετικῶν κακοφροσύνῃ σὺν αὐτοῖς κατακρίνῃσα. Ἀλλὰ καὶ Ἰλάριος αὐτὸς ἄλλως ἐπὶ τῷ αὐτῷ Β'. Βιβλίῳ τῶν περὶ Τριάδος, κατὰ πάσας τὰς τῶν αὐτῷ Συγγραμμάτων Ἐκδόσεις, ἕνα τε καὶ μόνον τὸν τῷ Ἀγίῳ Πνὸύματος οἶδεν αἴτιον· ἔγω γὰρ ἔχει τὰ ἐκείνη: Spiritum S. nesciunt, dum et usum et auctorem ejus ignorant. (τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον (οἱ ἐκ τῶν Αἰρέσεων) ἀγνοοῦσιν, ἐν ᾧ τὴν τε χρῆσιν τὴν ἐκείνη, καὶ τὸν αἴτιον καὶ προβολέα ἐκ ἴσασιν.) ὁ ἕν ἐνταῦθα ἕνα δὴ καὶ μόνον τὸν τῷ Πνὸύματος προβολέα (auctorem) γινώσκων, πῶς μεταξὺ βραχέων τὰς προβολεῖς αὐτῷ καὶ αἰτίαις ἐπλήρωσεν; Αυτόθεν ἄρα καταφανὲς ὅτι τὰ Ἰλαρίῳ ἐκεῖνα παρέφθαρται ὑπὸ τῶν κακοφρόνων τε καὶ ὑποδωτῶν παρὰ Λατίνοις διςσὲς ἀνακηρύττειν ἐπιχειρησάντων τὰς τῷ Ἀγίῳ Πνὸύματος προβολεῖς, τῷ διδάσκον ἐκ τῷ Πατρὸς αὐτὸ καὶ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεσθαι.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Γ'.

Οὐδὲν ἥττον δ' ἐνταῦθα καὶ ἡ Παραφθορὰ τέλει, καὶ ἦν ἡ τῷ Ρώμης ΛΙΒΕΡΙΟΥ πλαθεῖσα Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἀθανάσιον ἐρριδιουργήθη, (4) ἐν ᾗ μνεία γίνεται τῷ ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Α'. Συνόδου ἐπενεχθέντος δῆθεν ψηφίσματος, τῷ ἀπαγορεύοντος μηδένα

τὸ ἔδεν τι ἥττον καὶ ἐπὶ τῷ Πνὸύματος καθομολογούμενον, ἔχει καὶ αὐτῷ εἰς λόγον τίθεται τῷ καὶ αὐτὸ εἶναι ἀρχιῶτις ἐν τῇ Θεότητι; ἔπερ ἄρα, ὡς ὁ Δομινικανὸς θεολογίζεται, τὸ εἶναι unam amborum naturam (τὸ εἶναι μίαν ἀμφοτέρων τῶν φύσιν) συστατικὸν ἐστὶ τῆς ἐξ ἀμφοῖν προόδου, tanquam ab uno principio, (ὡς ἐκ μιᾶς ἀρχῆς); ἡ ἔχει τῷ αὐτῷ λόγῳ καὶ τὸ εἶναι τῶν τριῶν μίαν τῶν φύσιν, συστατικὸν εἶναι, καὶ τῆς ἐκ τῶν τριῶν προόδου ἐτέρου τινος, ὡς ἐκ μιᾶς ἀρχῆς ὡσαύτως; Ἀλλὰ γὰρ τὰ τοιαῦτα μυριάκις λέλεκται τε καὶ ἀπελήλεγκται, τὰ ἐκ τῆς Λατινικῆς δογματοποιίας παρεπόμενα ἄτοπα.

- (4) Λιβερίῳ, τῷ μετὰ Ἰέλιον ἐπὶ τὸν τῆς παλαιᾶς Ρώμης Ἐπισκοπικὸν Θρόνον ἀρθέντος, ἔπει 352. καὶ πολὺν περὶ αὐτῷ λόγον ἐπὶ τῶν Ἀρειανικῶν θορύβων, ἐξ ὧν διεπράξατό τε καὶ πέπονθεν καταλειπότης· τὴν πρὸς τὸν Ἀθανάσιον ταύτην, ὡς περὶ ἕν καὶ τὴν ἐτέραν τὴν πρὸς τὰς ἀπανταχῇ Ἐπισκόπους Ἐπιστολὴν, ἔχει ὅπως ὁ Ἀγγλος Καθεὸς νοθείας κρίνει (ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλ: Συγγραφ: Τόμ: Α'. Σελ: 213.) Ἀλλὰ καὶ Δεπίνος ὁ Γάλλος (ἐν τῇ Νέᾳ Βιβλιοθ: Τόμ: Β'. Σελ: 78) καὶ δὴ καὶ Σεβηρίνος οἰνισ, (ἐν τοῖς Σωοδικ. τῆς Παρίσ. Ἐκδόσ. ἔπει 1636. Τόμ: Α'. Σελ: 587. ἐν ταῖς αὐτῷ Σημειώσεσιν) ἔχει τὴν μαρτυρίαν καὶ ὁ ἡμεῖς: Ζοιρενιάδ: κατωτ: προβάλλεται.

Τόμ: Α'.

Ω ω ω

δένα ἄλλον Πίσεως ὅρον ταῖς Ἐκκλησίαις ἐνιστάσθαι. Τέτα γὰρ δὴ τεθέντος, τὰ ἄρα ἐναντία μόνον ἐμπαρεισάσθαι τῷ Συμβόλῳ, διὰ τῆ αὐτῆς θεασίσματος ἐπαναληφθέντος ἀπειρήκασιν, ἥτε Οἰκουμενικῇ Γ'. καὶ αἱ λοιπαὶ ἐξῆς Συνόδοι. Ἡ γὰρ ἐν Κωνσταντινπόλει Α'. ἔστιν ἃ τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προσέθετο καὶ Φράδῃ ἄρα, ἐκ μόνῃς τῆς δε τῆς μαρτυρίας οἰχήσεται ἡ διεξοδικὴ Μάρκα τῆ Ἐφέσας Διάλεξις, ἣν ἐν Φεβρουάρῳ κατὰ Λατίνων ἔχεν ἀγωνισάμενος. (5) Οἴχεται δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀνατολικῶν κοινὴ δόξα, καθ' ἣν Λατίνοις προσδιατένονται, μὴ θέμις εἶναι τιῶ ἐκ τῆ Υἱῶ Ἐκπόρουσιν τῷ Ὁρῷ τῆς πίσεως προσιδέναι, καὶ ἀληθεύον ὑποτεθεῖν τὸ δόγμα διὰ τὸ κατὰ τιῶ ἐν Ἐφέσῳ Α'. Συνόδον ψήφισμα, τὸ μὴ μόνον ὅρον τινὰ καινὸν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐμπαρεισάγειν ἀπαγορεύον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀληθεύοντα τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ παρεισφορεῖν. Τὰ τοίνυν τῆ ρηθέντος Λιβερίῳ, ἐκ τῆς πρὸς Ἀθανάσιον ἀπομνημονοθέσεως Ἐπιστολῆς ῥήματα, ἐν τῷ Β'. Τόμ: τῶν Σνωδικῶν, σὴλη 765. ἔτως ἔχει: „Τιῶ δὲ πίσει τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἐπὶ „τῆς αὐτῆς Ἐπιστολῆς ὁρθῶς ἔυρομεν ἐφ' ἣ καὶ χάριτας Θεῷ τὰς „μεγίστας ἀποδεδώκαμεν ὑπὲρ ἧς τε, εἰ μόνον διωγμὸς καὶ παθήματα σὺν ὑμῖν ἔτοιμοι ἐσμὲν ὑποσπῶναι, ἀλλ', ἔπερ ἐπάνανγκες „καὶ θανεῖν ὑπὲρ τῆς οὐδόματος τῆ Χριστῆ, ὅσα γε ἡ καθ' ἡμᾶς „φέρει ἀθνεῖα, εἰδαμῶς παραιτῶμεθα. Τοιγαροῦν ὁρίζει ἡ προβ- „δηθεῖσα Ἀγία Συνόδος ἡ ἐν Νικαίᾳ, ὡς ἀνέγνωμεν, μηδενὶ πί- „σει ἄλλῳ ἐξεῖναι προφέρειν, ἢ συγγράφειν, ἢ σωτιθέναι, ἢ „εἰδέναι, ἢ διδάσκειν ἄλλως εἰδέ τι ἐν τῇ πίσει φρονεῖν, ἢ λέγειν, „τὸ τοῖς πανόσι τέτοις τῶν Πατέρων ἀντιβαίνειν δυνάμενον ὅς δ' „ἂν τολμήσῃ πίσει ἑτέραν σωτάξασθαι, ἢ προενεγκεῖν, διδάξαι τε „καὶ παραδέναι Σύμβολον ἄλλο τοῖς ἐπιστρέφειν ἐφιεμένοις εἰς τιῶ „ὁδὸν τῆς ἀληθείας, ἐξ ἧς τι νοσῶν αἰρέσεως, καὶ ἐξ Ἰουδαίων ὡσι, „καὶ ἐκ τῶν Ἐθνικῶν, τῶν εἰς τιῶ Χριστῆ πίσει αἰρεμένων προ- „σελθεῖν τέτλες, εἰ μὲν Ἐπισκοποὶ εἶεν, ἢ Κληρικοὶ, ἀλλοτρίους „μὲν τὰς Ἐπισκόπους εἶναι τῆς Ἐπισκοπῆς, τὰς δὲ Κληρικούς τῆ „Κλήρος εἰ δὲ Μοναχοὶ, ἢ Λαῖκοι, τῷ Ἀναθέματι αὐτὲς βάλλ- „λεσθαι.

Ὅτι ἐν πέπλασαι ὁλοχερῶς ἡ τῷ Λιβερίῳ ἐπιγραφῆσα Ἐπιστολὴ αὐτῇ, ἐξ ἀναμφιλέκτων λόγων ἔσαι κατάδηλον, ἔπερ ὅλῳ διέλθοιμεν αὐτῇ μετὰ σκέψεως. Οὕτω καὶ γὰρ ἐν αὐτῇ γέγραπται. „Πάλαι ἐξ ἀρχῆς τοσαύτῳ πεποίτησιν σωελάβομεν, ὑπὸ „τῆ μακαρίῳ Πέτρῳ τῆ Κορυφαίᾳ τῶν Ἀποστόλων ἔχεν ἡμᾶς ἐξ- „σίαν ἐν πάσῃ τῇ καθόλῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς ὁρθῆς προΐστασθαι πί- „σεως, ὥσε μηδενὶ ἐξεῖναι τὸν τῆς Ἐκκλησίας ὅρον μετακινεῖν „πρὸς λῦμῳ τῶν ὁρθῶς πισθόντων, χωρὶς κινδῶν τῆς ἀφ' ἧς „ἀπολάυει τιμῆς ἐκπεσῶν. Ἀ τοίνυν διεπέμψαθε γράμματα, ταῦ- „τα

(5) Ἐν Σωμελῶσι: Ε'. Παρὰ μὲν Βινίῳ Τόμ: Θ'. Σελ: 585. κζ: παρὰ δὲ Ἀρδεῖνῳ Τόμ: Θ'. σὴλη 49. κζ.

„τα ἡμῶν ἐνύπιον ἀναγνωθῶναι κελεύσαντες, τὰς ὑπὲρ τῆς ὁ-
 „θῆς πίσεως θλίψεις, καὶ διωγμὸς ὅς ὑπέστητε ἔγνωμεν· ἐφ' οἷς
 „καὶ αὐτοὶ ἅμα σὺ ὑμῖν σιωαλγήμεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν ὁδωῶμεν,
 „ὥς Πατέρα προσήκον ὑπὲρ τέκνων, παρεσκόδασμεθα,
 Μετὰ δὲ τὰ κατόπιν προεπενεχθέντα ῥήματα ἐκείνα „Δια-
 „μαρτύρεται καὶ γὰρ ὁ μακάριος Ἀπόστολος Φάσκων: Ἐὰν δὲ καὶ
 „ἀθλή τις ἔσφρανῆται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Καὶ πάλιν ὁ
 „Κύριος Φησὶν: ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος ἔστος σωθήσεται. Ἀμέ-
 „λειτοι, ἀγώνων ἱερῶν ἡμῖν προκειμένων πρὸς ἅμωσαν τῆς Καθ-
 „λικῆς Ἐκκλησίας, καὶ μεγάλης ἐντεῦθεν τῆς σωτηρίας ἐλπι-
 „ζομένης παρὰ Θεοῦ τῆς χορηγῆ τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων, μὴ ἐκλει-
 „πέτωσαν αἱ χεῖρες ἡμῶν, Ἀδελφοὶ προσφιλέστατοι, ἐξ οἵασις ποτε
 „ῥαθυμίας παραλυόμεναι ἅλλ' ἰχύσωμεν διὰ τῆς τῆς Κυρίου χά-
 „ριτος, καὶ τῆς δωάμεως τῆς Κυριότητος αὐτῆς ὅτι κατηρτίσατο
 „τὰς πόδας ἡμῶν ὥσπερ ἐλάφω, καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ σερεώτερον
 „ἔστησε τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ὑπερβαλλέσης αὐτῆς Φιλανθρωπίας, διὰ
 „τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν τοσούτον μάλιστα ἔχοντες περικείμενον
 „ἡμῖν νέφος μαρτύρων πάντα τοιγαροῦν ἀποθέμενοι ὄγκον, καὶ
 „τὴν ὑπερίστατον τῶν ἡμῖν ἀντιφρονούντων καινοτομίαν, δι' ὑπο-
 „μονῆς τρέχωμεν ἀφορώντες πρὸς τὸν τῆς πίσεως ἀρχηγὸν καὶ
 „τελειωτὴν Ἰησοῦν ὅς ἐν τῷ περὶ αὐτῆς προκειμένῳ ἀγῶνι, τὸ
 „Πνεῦμα τῆς αὐτῆς ἀληθείας ἡμῖν χαρίζεται, τὸ λαλῆν ἐν ἡμῖν,
 „καὶ χορηγῆν τὰ μεγαλεῖα τῆς πίσεως διὰ τῆς τῶν Ἀγίων Πα-
 „τέρων διδασκαλίας, ὅς ὁσημέραι οἱ ἀντικείμενοι διαβάλλωσι. Γέγ-
 „ραπται γὰρ ἐν τοῖς Προφήταις: διὰ Σιών ἔσιωπήσομαι, καὶ διὰ
 „Ἱερουσαλὴμ ἔκ ἀνήσω· ἕως ἄν ἐξέλθῃ ὡς Φῶς ἡ δικαιοσύνη αὐ-
 „τῆς, τὸ δὲ σωτήριόν μου ὡς λαμπὰς καυθήσεται. Τῷ γὰρ ὄντι
 „ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, ἥτις ἡ Σιών ἐστὶν ἡ ἀληθινή, καὶ ἡ
 „πόλις τῆς ἐρανίης βασιλέως Χριστοῦ, διὰ χρόνον τοσούτον ἐκπεπόρθη-
 „ται ὑπὸ τῶν ἀποσρεφομένων τὰ τῆς πίσεως ῥήματα, τῶν μηδὲ
 „Θεὸν φοβημένων, μηδ' ἀνθρώπους αἰδουμένων· ματαιούντων δὲ τὰς
 „ἐυσεβεῖς τε καὶ Κανονικὰς περὶ τῆς λόγου τέττα διδασκαλίας, ὁσά-
 „κις διὰ τοσούτων τε καὶ τηλικύτων ἐγγράφως τε δὴ καὶ ἀπὸ στό-
 „ματος γενομένων Συζητήσεων, διορθώσασθαι τε τὴν ἰδίαν αἵρεσιν
 „προσεκλήθησαν, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἀποκρύψασθαι καθάπερ καὶ
 „πρότερον ἀπεδείχθη διὰ τε Λιβέλλων, διὰ τε ὑποθηκῶν καὶ πα-
 „ραινέσεων ἱερῶν τε ἐυλαβεστάτων, καὶ Ἀεθάρων σεβασμιωτάτων.
 „Τῆς (ἐν) Ἀποστόλου διαμαρτυρομένης ἡμῖν, ὡς αἰρετικὸν ἄνθρωπον,
 „μετὰ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ νηθεσίαν, παραιτῆσθαι ὀφείλομεν,
 „εἰδότες ὅτι ἐξέσραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει ὡς αυτοκατά-
 „κριτος· ὅθεν τὸν τρόπον δέον ἡμᾶς ἐξῆς σιγᾶν, ἢ ἡρεμεῖν, ἵνα μὴ
 „δίκῃ ἀδικίας ὑφέλωμεν, ὡς εἰρώλω τινὰ θεοσυγῇ ἀσπασόμενοι.
 „Γέγραπται γὰρ, ὅτι ἐξήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις εἰρώλω ἀμαρτω-
 „λῶν θεωρῶν· οἱ ἱερεῖς μου ἠθέτησαν νόμον μου, καὶ ἐβεβήλουν τὰ
 „ἁγία μου· ἀναμέσον ἁγίαν καὶ βεβήλουν· καὶ ἀναμέσον
 „ἀκαθάρτη καὶ τὴν καθαρὰν καὶ διέσελλον. Ἀλλ' ἀναστῶμεν σὺν Θεῷ
 καὶ

Β'. Τιμ:
Β'. 5.

Μαθ:
Κεθ: Γ'.
22.

Ψαλμ:
ΙΖ'. 33.

Περὶ
Ἑβρ: ΙΒ'.
1. 2.

Ἡσαϊ
ΖΒ'. 1.

Περὶ
Τίτον Γ'.
οι.

Ψαλμ:
Οδ: 3.
Ἱερει:
ΚΒ'. 26.

Ω ω ω 2

καὶ

- „καὶ σωμεν προθύμως ἐνδυσάμενοι τὰ ὅπλα τῆς Πνύματος πρὸς
 „τὰς πονηρομένους κατὰ τῆς πίσεως αὐτῶν. ἵνα δοκιμάσωμεν τὰ
 „Πνύματα σωετῶς· τῆς τῆς ῥήματα αὐτῶν, εἰ ἐκ τῆς Θεῆς εἰσι.
 Ἱερ: 5'. „Γέγραπται γὰρ παρὰ τῷ Ἱερεμίᾳ: Δοκιμασίῳ δέδωκα ἐν λαοῖς
 27. „δεδοκιμασμένοις (6), καὶ γνώση με ἐν τῷ δοκιμάσαι με τῷ ὁδὸν
 „αὐτῶν. Πολλῆς γὰρ ἡμῖν ἀνάγκη τῆς ἐγρηγόρευσης, πολλῆς τε
 „ἐρδύνης τῆς τῆς Θεῆς Σοφίας, τῆς τὰ κρυπτὰ τῆς σκοτίας ἀποκα-
 „λυπτῆς, ὥστε τὸ τοῖστον ἀνεξετάσαι καὶ ἐξιχνύσασθαι ὅτι
 „λανθάνει πως, καὶ κρύπτεται, καὶ μόλις καταλαμβάνεται ἡ δο-
 „λιδομένη αὐτῶν πονηρία, ὥς ὑπέλως ἑαυτῇ τῷ εὐσέβειαν πε-
 „ριποιημένη, ἐφ' ᾧ διαλαθεῖν τῷ τῶν ἐρδυνόντων διάνοιαν· ὁ
 Β'. Κορ: „πάντως ὁ μακάριος εἰδὼς Ἀποστόλος, Φησὶν, ὅτι οἱ τοῖστοι ψεύ-
 ΙΑ'. 13. „δαπόδοι ἐργάται δόλιοι μεταχηματιζόμενοι εἰσὶν εἰς Ἀποστόλους
 14. 15. „Χριστῶν καὶ θαυμασὸν ἔδεν, αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μεταχημα-
 „τίζεται εἰς Ἀγγελὸν φωτός· ἐ μέγα ἐν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτῶν
 „μεταχηματίζονται εἰς διακόνους δικαιοσύνης ὡς τὸ τέλος ἔσαι κα-
 „τὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ πρὸς αὐτοὺς
 „ἡμᾶς: προσέχετε Φησὶν, ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἐρ-
 Ματθ: „χονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶ λύκοι
 Ζ. 15. 16. „ἄρπαγες ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Πρὸς τῆς
 „το τοίνυν πρὸ πάντων ἐπὶ τῷ τοῖστῳ ζητήματι ἐξ ὅλης καρδίας
 ψαλμ: „εὐξάμενοι, καὶ μετὰ τῆς Δαβὶδ Φάσκοντες: ἀποκάλυψον τῆς ὀφ-
 57. „θαλμῆς μου, καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τῆς νόμου· λύχνος
 „γὰρ τοῖς ποσί μου ὁ νόμος ὁ Σὸς Κύριε, καὶ Φῶς ταῖς τρίβοις μου·
 „αὕτη (ὡς Φησὶ Δαυιδ ὁ μακάριος Προφήτης) ἡ Σοφία καὶ ἡ
 Δανι: Β'. „σώσεις (7) αὐτῶν ἐστὶ διδῶς σοφίαν τοῖς σοφοῖς, καὶ φρόνησιν τοῖς
 20 - 23. „εἰδόσι σώσειν. Αὐτὸς γὰρ ἀποκαλύπτει βυθὸς καὶ ἀπόκρυφα
 „γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκοτεινῷ, καὶ τὸ Φῶς μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὅτι σο-
 „φίαν, Φησὶ, καὶ δώκεν ἐνέδωκάς μοι, καὶ ἐγνώρισάς μοι ἃ ἠξιώ-
 „θημεν παρὰ Σὸ. Διὰ γὰρ τῆς Θεῆς ῥοπῆς ἐνὸς ἐκάστη προσώπῃ
 „τῶν ἐπὶ τῷ τῆς καλνοτομίας πλάσματι ἐγκεκλημένων τοῖς Συγ-
 „γράμμασι, μετὰ τῶν παρακολυθόντων τῷ ἡμετέρῳ σεβασμῷ
 „Σκρινίῳ, καὶ σὺ λόγῳ ἡμῖν προσαναφερομένων, ἐκτενέσερον
 „τὸν νῦν προσανάχωμεν ὥστε τῆς ἀθετεῖν ταῦτα τολμῶντας, πρῶ-
 „τον μὲν ὑποκείσθαι τῷ Φοβερῷ Κριτηρίῳ τῆς παντοδυναμίας Θεῆς,
 „ἔπειτα δὲ καὶ παντοῖαν ἄλλω βασιλικῇ ὀργῇ ὑποπτήσσειν δι'
 „ἧς, εἰ μὲν Ἐπίσκοποι, ἢ Κληρικοὶ τύχῃσι, τῆς Ἱερωσιώης, ἢ
 „τῆς τῆς Κλήρος τάξεως ὅλως ἐκπίπτειν αὐτούς. Εἰ δὲ Μοναχοὶ
 „ἀφορίζεσθαι τέτλες, καὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀπαλλοτριεῖσθαι. Εἰ δὲ
 „ἀξίω-

(6) Τὸ „δεδοκιμασμένοις,, κατὰ τῆς „Ο. περίφρακτον,, μὲν ἡμελίωσεν Σύμμαχος·
 „ὀχυρὸν,, δὲ Ἀκύλας· ὁ δὲ Λατῖνος ἀναγινώσκει robustum: „δωμαλέον, κρατερόν·
 καὶ ἐξ αὐτῶν Ζοιγνιάσιος, τῷ Λιβερῷ ὑποδαλωμένῳ τῷδε Ἐπιστολῇ, ὡς ἰὼ
 ἔχουσα, ἐκδίδεσ.

(7) Ὁ Ἀλεξανδρινὸς Κώδιξ, ὡς καὶ ὁ Σύμμαχος ἀναγινώσκει, ἀντὶ τῆς „Σώσεις,
 καὶ ἡ ἰχθύς.

„ἀξίωμα τύχῳσιν ἔχοντες, ἢ ζώνῳ, ἢ τοῖς στρατιωτικοῖς ἐνδια-
 „πρέπωσι καταλόγοις, τέτων ἀπάντων ἀπογυμνασθαι. Εἰ δὲ τῶν
 „ιδιωτοδόντων εἰσὶ, τῶν μὲν ἐν γεγονότων τυγχάνοντας,
 „τῶν ἰδίων ἐσιῶν προγράφεσθαι τῶν δὲ δυσγενεσέρων, ὃ μόνον
 „πληγὰς ὑφίστασθαι σώματος, ἀλλὰ καὶ διωκεῖν ἐξο-
 „ρία κολάζεσθαι ἵνα τῷ Θεῷ φόβῳ πάντες ὑποσελλόμενοι, καὶ τὰς
 „ὑπαπειληθείσας αὐτοῖς δίκας ἀξίας δεδιότες, ἀκίνητόν τε τιῶ
 „εἰρώῳ καὶ ἀτάραχον ταῖς Ἀγίαις τῷ Θεῷ Ἐκκλησίαις φυλάτ-
 „τωσιν. Ἐδόθη τῇ Η'. Καλανδῶν Ἰαννῆ. Ἀσκληπιῶ τε καὶ Δεοδάτῃ
 „τῶν λαμπροτάτων ὑπατοδόντων. Η' μὲν ἐν Ἐπισολῇ ἀχρι τέτε.

Ἀλλὰ γὰρ αὕτη πρῶτον ἐξ ἄλλοτρίων φωνῶν ἢ πάσα σωε-
 σκιδάσθαι τὸ δὴ πλεῖστον μέρος ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Λατε-
 ράνῳ Σωόδου, τῆς ἐπὶ Μαρτίνῃ τῷ Πάπᾳ Ῥώμης συγκροτηθείσης.
 (8). Καὶ τὰ μὲν δὴ κατ' ἀρχὰς εἰρημένα, ἐκ τῆς ΚΔ'. Ἐπισο-
 λῆς ἐλήφθη Λέοντος τῷ Μεγάλῃ, τῷ μετὰ Λιβέριον (9) ὕστερον
 πολλῶν γενομένων. Τοιαῦτα γὰρ τὰ τῷ Λέοντος: „πάλαί τε καὶ
 „ἐξ ἀρχῆς ἐν ταῖς συστάσεσιν Σωόδοις, τοσαύτῳ ἡμῶς παρελη-
 „φότες ἐσμὲν ὑπὸ Πέτρῳ τῷ μακαριωτάτῃ καὶ κορυφαίῳ τῶν
 „Ἀποστόλων πεποίησιν, ὡς ἔχον ἐξουσίαν τῆς ἀληθείας προϊστα-
 „σθαι ὑπὲρ τῆς εἰρώης ἡμῶν. ἔτω γὰρ αὐτῷ καταχυρωμένῳ,
 „ἐδενὶ ταύτῳ ἐξεστὶν ἐν τινὶ παρακινεῖν, αὐτίκα δὲ τῆς λώσης
 „ἀποκορυφώμενης Τὰ δὲ ἐξῆς ἐπαγόμενα ἐκείνα Τοιγα-
 „ρὲν ἢ ἐν Νικαίᾳ προῤῥηθεῖσα Ἀγία Σωόδος ὤρισε, πῶς ἄλλῳ,
 „κατὰ: μέχρι τῶν ῥημάτων . . . „τῷ Ἀναθέματι βάλλεσθαι,, : ΜΑ-
 „ΞΙΜΟΥ ῥήματα ἐστὶν Ἐπισκόπῃ Ἀκυληΐας, ἐν τῇ Δ'. Πράξις τῆς
 μνημονοδείσης Σωόδου τῆς Λατερανικῆς. (Τόμ: 5. τῶν Σωοδικῶν:
 σήλη 262.) Ἐνθα, ὅπερ Μάξιμος ἐκείνος περὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι
 διεβεβαίετο Σωόδου, (10) ὁ τῷ Λιβερίῳ Ἐπισκοπῇ παραπλάσας ἀπα-
 τεῶν, ὡς ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς ἤδη προεληλυθότα Σωό-
 δου τίθησιν. Ἀμέλειτοι γὰρ μακρῷ τῷ χρόνῳ τῷ Λιβερίῳ ὕστε-
 ρήσας τῆς ἐν Χαλκηδόνι Σωόδου, (11) κατ' ὃν τὰ ῥήματα ὁ τῷ
 ἀπάτῳ πλέκων προήνεγκεν, ὡς δὴθεν ἐκ τῷ Λιβερίῳ προηγμένα,
 ἐδὲν ἄλλῳ, ἢ τῷ Σωόδῳ εἶχεν ὀνομάσαι τῷ τῷ χρόνῳ συμπίπ-
 τεσαν κομιδῇ γὰρ ἂν ἄλλως τῷ ῥαδιουργίαν δῆλῳ κατέστησεν.
 Οὕτω δ' ἐν ἐκείνοις ὁ Μάξιμος: „Τοιγαρὲν ἢ Ἀγία καὶ Οἰκουμενι-
 „κὴ τῶν σεπτῶν Πατέρων ἐν Χαλκηδόνι Σωόδος ὤρισε, πῶς
 „ἄλλῳ μηδενὶ ἐξεῖναι περιφέρειν, ἢ συγγράφειν, ἢ σωτιθῆναι, ἢ
 „εἰδέναι, ἢ διδάσκειν ἄλλῳ ὅς δ' ἂν τολμήσῃ σωτιθῆναι πῶς
 „ἄλλ-

(8) Ἐν Ἐπει 649. ὑπὸ Πατέρων ἑκατὸν καὶ πέντε, ἐκ τῶν περὶ τῷ Ῥώμῳ, καὶ
 ἐκ τῶν Ἰταλικῶν Διοικήσεων, κατὰ τῶν Μονοθελητῶν συνεληλυθότων.

(9) Λιβέριος μὲν γὰρ, μεσάσης τῆς Δ'. Ἐκατονταετηρίδος, Ἐπει 352, ὁ δὲ Λέων με-
 σάσης ἡμέρας τῆς Ε'. ἐν Ἐπει 440. ἐπὶ τῷ Θεόνῳ ἀρθεῖς.

(10) Τῆς ἐν Ἐπει 411. ὑπὸ 600. Πατέρων σωαθροειδείσης.

(11) Μετὰ ὅλῳ δηλονότι ἐνιαυτῶν ἑκατοντάδα ὕστερον.

Τόμ: Α'.

Α ααα

„ἄλλω, ἢ προφέρειν, ἢ διδάσκειν, ἢ παραδιδόναι Σύμβολον ἄλλο
 „τοῖς ἐθέλουσιν ἐπὶ τῷ γνῶσιν τῆς ἀληθείας, ἔτε ἐκ τῶν Ἑθνῶν,
 „ἔτε ἐξ Ἰουδαίων, ἢ ἐξ ὁποιασὺν αἰρέσεως ἐπιστρέφειν τέτταρς, εἰ μὲν
 „Ἐπίσκοποι εἶεν, ἢ Κληρικοὶ, ἄλλοτρίως εἶναι, τὰς μὲν Ἐπισκόπους
 „τῆς Ἐπισκοπῆς, τὰς δὲ Κληρικούς τῶ Κλήρῳ· εἰ δὲ Μοναχοί, ἀνα-
 „θεματίζεσθαι, τὰ δὲ ἐπόμενα τῶν ῥημάτων . . . „Διαμαρτύρεται ὁ
 „Απόστολος, κτ: . . . ἄχρι τῶν: „ὅς ὁσημέραι οἱ ἀντικείμενοι
 „διαβάλλουσιν, αὐτολεξά, ἐδὲ συλλαβῆς ὅλως παρηλλαγμένης, αὐ-
 „τῶ εἰσὶ τῶ Ῥώμης Πάπα Μαρτίνῳ, κατὰ τῷ ῥηθεῖσαν Λατερα-
 „νικῷ Σνώδον, ἐν Πράξ: Ε'. σήλη 268. Τὰ δέ τοι ἐφεξῆς ἐχό-
 „μενα: διὰ Σιών & σιωπήσομαι, . . . ἄχρι τῶν . . . „σιῶ λόγῳ
 „ἡμῖν προσαναφερόντων, ἐκτενέστερον τὸν νῦν προσανάχωμεν,
 „καὶ τοι διεξοδικώτερον προεξενίωγεμένα· ἀλλ' αὐτότατα ἐστὶ τὰ τῶ
 „αὐτῶ Πάπα Μαρτίνῳ, ἐν Πράξ: ἥτοι ἐν Σεκρεταρίῳ Β'. σήλη
 233. Καὶ ὅτως ἐν πάντῃ πᾶσα ἡ τῷ Λιβερίῳ ἐπιγραφῆσα Ἐπι-
 „στολὴ ἐκείνη, ἐκ τῶν τῆς Λατερανικῆς ταύτης Σνώδος Πράξεων
 „σωεῖται ἀσφάλειαν. Ἀλλὰ καὶ ταύτῃ τῷ Σνώδον Μαρτίνος ὁ Πά-
 „πας κατὰ τὸ 649. ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ ἐγένετο συγκροτήσας, τρισὶ
 „δηλονότι ὑπερον Ἐκατονταετηρίσιν μετὰ Λιβέριον. (12) . . . Τελού-
 „ταιον δὲ καὶ τὰ τῶν ὑπογεγραφῆσαι λεγομένων Ὑπάτων ὀνόματα
 „νοθείας ἀπελέγχουσι τὰ γραφόμενα· ὅτις γὰρ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ,
 „Ἰουλιανῶν ἄχρι τῶ Αυτοκράτορος ὑπατοδικῶν Δεοδάτος, ὅτις Ἀσ-
 „κληπιὸς ἔχεν ὄνομα. Ἀσκληπιόδοτος τις μόνον σὺν Μαριανῷ διε-
 „τέλεσε σὺν πατοῦσας ἐν Ἑτα τῷ Σωτηρίῳ 423. μετὰ ἐνιαυτῶς
 „ἔξ ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα, ἀπὸ Λιβερίου ἥδη (13) τὸ εἰς μετελλά-
 „ξαντος. Δι' ὃ καὶ μόνον ΣΕΒΗΡΙΝΟΣ Βίνιος ὁ Ἰουλιανῶς (14) ὑπόπτῃ
 „πίσεως εἶναι τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος ἐκείνας Ἐπιστολάς ὡμολόγησεν.
 „Οὕτω γὰρ ἐν ταῖς αὐτῶ Σημειώσεσιν τῶ Α'. Τόμῳ τῶν Σωδοδικῶν,
 „Σελ: 587. (15) „Ἐν τῇδε, Φησὶ, τῇ Ἐπιστολῇ, οἱ προσεδόντες
 „Ὑπατοι, πίσεως εἶναι ὑπόπτῃ αὐτῷ ἐξελέγχουσιν. Οὐδαμῶς γὰρ
 „ἄλλαχ' προσδορεῖν ἐξεγένετο μοι ἀνάγραπτα τὰ ἐκείνων ὀνόματα.
 „Ἀλλὰ τί δὲ πλείονων; & γὰρ τῷ δε τῷ Ἐπιστολῷ μόνῳ, ἀλλὰ
 καὶ

(12) Ὅρα τὰς Σημειώσεις (8) καὶ (9).

(13) Μετελλάξαι γὰρ ἰσόρηται Λιβέριος, Ἑτα 367. Σεπτ: 9.

(14) Πόθεν Ἰουλιανῶς ἐπιγράψαται Σεβηρίον τὸν Βίνιον τῷ ἡμετέρῳ Ζοιρνικαδίῳ ἐπὶ ἡ-
 „δεν; εἰπεῖν ἐκ ἔχω. Εἰμὴ τυχόν, ὅτι τὰ Σωδοδικὰ αὐτῶ ὁ Σεβηρίος, ἃ κατὰ
 „τὸ 1696 τύποις τὸ πρῶτον ἐξέδοτο, ἐκ τε Βαρωνίς, καὶ Βελλαρμίνης, καὶ Σεα-
 „ρίε, τῶν ἐν Ἰουλιανῶς ἐπιφανεστάτων, δολοπρεπῶς κομιδῇ σὺν φρόνησιν πάντα καὶ
 „ἀνελεῖσθαι, καὶ Σημειώσεσιν αὐτὰ τῶν Παπικῶν γεμίσαις φρονημάτων τε καὶ
 „ὑπολήψεων κατεπύκνωσεν· ἄλλως καὶ γὰρ αὐτὸν Κανονικὸν οἱ πάντες πρεσβύτερον
 „ἴσασιν τῶ κατὰ τῷ ἐν Κολωνίᾳ Ἐκκλησίαν Κλήρῳ, καὶ τῆς Θεολογίας αὐτότε
 „Διδάσκαλον τὸ ἐπάγγελμα χρηματίσαντα.

(15) Ἡ τῶ Βίνιος αὐτῇ Σημείωσις ἀναγνωστικὴ φέρεται ἐν Α'. Τόμῳ τῶν αὐτῶ Σω-
 „δοδικῶν, τῆς Ἐκδόσεως τῆς ἐν 1636. Σελ: 587. Καὶ ἐχὶ ἐν Τόμῳ: Β'. σήλη 767.
 „ὡς παρὰ τῷ Ζοιρνικαδίῳ, κατὰ τυπογραφικὸν ἴσως ἀμάρτημα γέγραπτο, εἰ
 „μὴ τυχόν κατ' ἐτέραν τινὰ, ἣν αὐτοὶ ἀγνοοῦμεν, Ἐκδοσιν.

καὶ πάσας, ἀριθμῶ πλείσας, ὅσας ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀρχαιοτέρων Παπῶν τῶν ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς πάλαι Καθέδρας διαπρεψάντων, ἐξέδωκε κατὰ τὴν Θ'. Ἐκατονταετηρίδα ἸΣΙΔΩΡΟΣ ὁ Μερκάτωρ (16) πεπλασμένως ἢ αὐτὸς ἐραδιεργηθῆναι, σαφῶς ἀπέδειξε ΔΑΒΙΔ ὁ Βλονδέλλος, ὁ ἐκ τῆς Καλβίνης Αἰρέσεως βιβλίον, ἰδίᾳ περὶ τῆς ἀπαράβλητον ὡς ἀληθῶς συγγραψάμενος· τὴν γὰρ Συγγράμματος ἤδη τῆς διεκδοθέντος, Λατίνων παῖδες, οἱ πρὶν κατὰ τῶν περὶ Λεθῆρον τε καὶ Καλβίνον, ὑπὲρ τῶν Παπικῶν ἐκείνων Ἐπιστολῶν ὡς ὑπὲρ Ἱερῶν, καὶ Ἑσίας ἀγωνιζόμενοι, ἅπαντες κατ' ἡμᾶς ὁμολογεῖν ἀναγκάζονται, ἀπάσας ἀπλῶς ὑπὸ τῆς πλάσαντος Μερκάτορος τοῖς Πάπαις ὑποβληθῆναι. Ἐνθεντοι καὶ ὁ Ἰησοῦ της ΦΙΛΙΠΠΟΣ ὁ Λαβδέος, ἐν τῇ τῶν Συνοδικῶν ἐχάτη Παρισιακῇ Ἐκδόσει, σὺν αὐτῇ ταύτῃ τῇ τῆς Λιβερίας πρὸς Ἀθανάσιον Ἐπιστολῇ, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ὑπὸ Ἰσιδώρου τῆς Μερκάτορος διεκ-

δε-

- (16) Ὁ Ἰσιδωρος ἔτος, ὁ πῇ μὲν Μερκάτωρ (ὅπερ ἐστὶν ἔμπορος) πῇ δὲ Πεκάτωρ, (ὁ ἐστὶν ἀμαρτωλὴς) καλεόμενος, προσφωῶς μάλα τῶν ἐκείνων, ὡς ἐμπορικῶς τὰ ὄντι, ἢ μάλλον καπηλικῶς εἰπεῖν καὶ Ἱεροσούλως περὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα κακωργήσας· κατ' ἀρχὰς τῆς Θ'. τῶν ἀπὸ Χριστοῦ χρόνων ἑκατοντάδος· ἦτοι κατὰ τὸ 830. ἔτος, φέρεται γεγονώς. Οὗτος Συλλογὴν Ἱερῶν Κανόνων ἀνέβαλετο συγγράψαι, ἐν οἷς καὶ τινὰς ἐπιστολὰς καὶ ψευδοὺς διατάγματα, τὰ μὲν πλείστα παρ' ἑαυτοῦ σωεπιπλάσας, ἐστὶ δ' αὖ τυχόν καὶ ἐξ ἄλλων παρεληφώς ἐμπαρεσθήγαγεν, ὡς γνήσια δῆθεν τῶν ἐν Ῥώμῃ προαρχιερατοδυσάντων θεασίσματα, τῶν ἀπὸ Κλήμεντος ἄχρι Συρκίης ἀριθμωμένων, πλείω ἢ πεντήκοντα. Τέτλη κακὸν μᾶλλον τοῖς Ἐκκλησίᾳς πράγμασιν εἰδὲν εἰσερῆναι, εἰδὲ χαλεπώτερον· ἐξότε γὰρ τὰ τοιαῦτα τῆς λωβητικῆς ἐξεφάνη ψευδοδεκρετάλια, δι' ὅκτακοσίαν ἐνιαυτῶν καὶ ἐπέκεινα κατιχύσαντα, ἀμήχανον φάναι εἰς ὅσον μὲν ὕψος τὰ τῆς Παπικῆς ἰφρύνος ἐπῆρθη, εἰς ὅσον δὲ διαστροφῆς τε καὶ ἀκοσμίας κατῴχεσθαι τὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς αἵμα καὶ Πολιτικῆς διατυπώσεως, ἐς γ' ἐπὶ τὴν παρελθούσαν Ἐκατονταετηρίδα κατ' ἡν, Δαβὶδ τῆς Βλονδέλλης, περὶ τὸ 1650. τόν τε „Ψευδοσιδωρον,, καὶ τὸν „Ψευδοτερεβιανόν μαριζομένους συγγράψαντος, καὶ αὐτοὶ τέως οἱ Παποσέπται τὴν ἐξαπάτην σιωπῶν, καὶ σιωπολογῆσαι κατῴχεσθαι. Ταῦτις ἐν καὶ μόνῳ ὡς τὴν ἐραδιεργίαν τῶν ἡμετέρων Ζοιρμασίῳ αἷλις εἶχε προτείναν, ὡς τὴν Λατινικὴν ἀποτομίαν ἀπελέγχει, τὴν περὶ τὸ διανοθεῖν καὶ παραφθεῖναι τὰ τῶν παλαιῶν ὑπομνήματα, καὶ τῶν αὐτοῖς ἐπὶ οἰκείων τε καὶ Ἱθαγενῶν. ὡς ἂν ἀπαντῆσαι ἔχοιεν εἰς ἀπολογίαν, ὡς εἰς τε καὶ μόνος, ὁ τὰ τοιαῦτα πεφάσκειται κακωργήσας, Μερκάτωρ ἐκεῖνος ὁ κακὸς ἀπολέμενος. Ἀπολογησεται γὰρ καὶ ἐκεῖνος ὑπὲρ ἑαυτοῦ φήσας (ὁ καὶ φάσας ἐποίησεν ἐν τῷ Προσφωνήματι) ὡς ὑπὸ ὀγδοήκοντα Ἐπισκόπων Λατίνων, καὶ πλείων ἄλλων τῆς Θεῆς (Φησὶ) θεραπόντων, ἐπὶ τῷ τότε προτραπείας ἀπεδύσατο τὸ ἀγώνισμα. Ἐγὼ δὲ καὶ ἐκεῖνο ὑποφάσκει προέγομαι, ὅτι καὶ περὶ πολλῶν ἂν ἡ Δυτικὴ ἐποίησεν Ἐκκλησία, εἴπερ αἱ Ψευδοδεκρετάλιαι ἐκείναι, καὶ κατ' ἡμᾶς ἐπὶ ὑπὸ τὸ προσωπεῖον ἐλάμβανον. Ἐνάγει δὲ με ἐπὶ τῷ τῆς ὑπονοίας ὁ καλὸς Καρδινάλιος ὁ Βονα: ὅς, ἐν τῷ περὶ τῶν Λειτουργικῶν αὐτῆς Σωτάγματι, (Βιβλ.: Α'. Κεφ.: Γ'. §. α') καὶ τῆς ἐξαπάτης ἤδη τῆς Μερκατορίας ἐκείνης λαμπρῶς ἀνακαλυφθείσης καὶ δημοσιολογείσης, μηδὲν ἔχων τι καὶ ὑγιέστερον πρὸς ἀπολογίαν εἶποι, Piam fraudem· τούτῃσι, δόλον τινὰ ἔσβῃ, ἐκ ἧδέων τῶν προσαγορευθῆναι τόλμημα ὁμολογούμενος ἀνοσιβέργοτάτον τε καὶ αἰχρίον, εὐφύμῳ περιεμπέχων ὀνόματι. Κατὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν εἰκῶς ἐπεγχεῖναι, τὸ ἐπὶ τοῖς στρατηγικοῖς ὑπὸ τῆς Οὐργυλικῆς Κοροίβης δοκιμαθέν.

..... Dolus, an virtus, q^{ue} in hoste requirat?
„Τὶς κατὰ δυσμενέων δόλον, εἴτ' ἐρετλῶ, ἐρεεῖναι;

Α α α 2

δεδομένων, νοθείας ψῆφον ὠέγκατο. Δεόντως τοίνυν Ἰταλιανὲς καταγελῶμεν τῆς Καρδινάλεως ὅς ἐπὶ τῆς Φλωρεντινῆς Σωόδου, ἐν Σωελούσαις Γ'. τῶν Λατινιστῶν ἐκδεδομένων Πρακτικῶν, τὰ Λιβερίου ὡσαύτως ἐκείνου, ἐκ τῆς Ἐπιστολῆς αὐτῆς δῆθεν τῆς πρὸς Ἀθανάσιον προενέγκας προσέθετο: „Ἐξ ὧν ἐπιφέρω, ὅτι Λιβέριος ἐν τοῖς τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Ἀρχαίοις, τὰ τοιαύδε „ἑωρακὼς ἦν Κεφάλαια, (τὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ δηλονότι Σωόδου). „Καὶ μετὰ βραχέα: γυμνώθητε τὰς ὑμῶν αὐτῶν σωματικῶν, καὶ „εἶδετε, εἰ τῷ λόγῳ ἀπαντήσαι δυνήσεσθε. Ἀποκρίθητε δὲ „πρὸς τὰδε σωτόμως — Θεὰ ἀρχαία ἢ Βίβλος, καὶ ἀθρεῖσθαι. „Ἀλλ' ἤπερ λίαν ὀξύπνεστον ἐπάνανγκες ὡς γενέσθαι Λιβέριον, ὥστε διωρηθῆναι ἐν τοῖς τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Ἀρχαίοις, καθ' ὃν ἐβίβη χρόνον κατιδεῖν, ἃ μετὰ πολλὰς ὕστερον ἐνιαυτῶν ἐκατοσύνης Ἰσίδωρος ὁ Μερκάτωρ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἐγκεφάλου σωέπλασεν. Ἡλίκη δ' ἄρα τῇ ἀπονοίᾳ Ἰταλιανὸς ἡμῖν προπετῶς καταλλόμενος, θριάμβους πρὸ τῆς νίκης ἀναβάλλεται ἄδειν; Δεῖξαι γὰρ δὴ πρότερον ἔδει, τὰ ὑπὸ Μερκάτορος ὑποβολιμαῖα πλάσματα ἐκείνου Λιβερῶν ἃν ἔχεν ὡς Πατρὶ προσανατεθῆναι. Ἀλλ' ἀρχαιόγραφος ὡς ἢ βίβλος: ὡς ἄπερ ἄρα ἀπὸ τῆς Θ'. Ἐκατονταετηρίδος, καθ' ἣν ὁ Μερκάτωρ ἐκείνος τὰ ἑαυτῆς ἐτύγχανε διεμποροδόμενος, ἐς γ' ἐπὶ τῇ ἐν Φλωρεντίᾳ Σωόδῳ, ὀλιγοσὸς τις ἦν ὁ παρὰ βιβλίου χρόνος, ὡς τὸν ἐπ' αὐτῆς Μερκάτορος, ἢ ἐγγυὲς ἐφεξῆς ἀναγραφέντα Κώδικα, μὴ ἀρχαίον διωρηθῆναι ἃν δόξαι κατὰ τὸν Φλωρεντινὸν Σύλλογον. Οὐδὲν δ' ἐλάττωσι ἀνοίᾳ καὶ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐκποροδύσεως τῆς Ἀγίας Πνεύματος Βιβλίῳ πρὸς Ἀλέξιον τὸν Λάσκαριν (17) Κεφαλ: Γ'. τὰ τῆς Λιβερίας ἐκείνου προβαλλόμενος, προσέθησιν: „Οὕτω σπαρδῆς ἔχουσι καὶ ἐπιμελείας Λατῖνοι, περὶ πάντα ἃ διαπράττονται, ὡς καὶ ἡ Σὴ εὐγένεια οἶδεν, „ἐν πολλοῖς πείραν λαβῶσα τῆς ἐκείνων σωέσεως ὡς μὴ μόνον „ἐπὶ τῶν Θειοτέρων, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων τε καὶ „πολιτικῶν πραγμάτων, μηδὲν αὐτῆς λανθάνειν τῶν πάλαι „πεπραγμένων, ἢ γεγραμμένων μηδέν. Δι' ὃ καὶ ἐφ' ἐκάστης πόλεως, ἐν τοῖς αὐτῶν Ἀρχαίοις, πλεῖστα τῶν παρ' αὐτοῖς ἃν εὐροις ἀρχαιοτάτων ἔργων ἀνάγραπτα. Τῆτο δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἄλλων ἔτι Ἱερῶν τόπων τηρεῖται. „Πολ-

(17) Ἔστι δ' Ἐπιστολὴ αὕτη, (ἣν διεξδικωτάτῳ ἔσαν ἐκότες Βιβλίον ὠνόμασε Ζοιρινκάβιος) πρὸς Ἀλέξιον Λάσκαριν τὸν Φιλανθρωπινὸν ὑπὸ Βησσαρίωνος ἐπισταλθεῖσα, καὶ τέτω καθιστορῶσα τὰ περὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Σωόδου ἐκδόσεως. Ἡ δ' Ἐπιστολὴ δυσὶ μεταφράσεσιν ἐκλατινισθεῖσα, τῇ μὲν ὑπ' αὐτῆς τῆς καὶ Ἑλληνιστῶν Συγγραψαντος αὐτῷ Βησσαρίωνος, τῇ δὲ καὶ πρὸ Πέτρου Ἀρεκεδῆ, μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν ποιημάτων ἐκδίδεται ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν, κατ' αὐτὸν, χρυσέων Θεολογικῶν Συγγραμμάτων, ἐν Ῥώμῃ ἔτει 160. Ἐκδίδεται δὲ καὶ Λατινιστῶν μόνον ἐν τοῖς Σωδικαῖς Λαβῆς, ἐν Τόμῳ Γ'. σὴν 1228. καὶ ἐν τοῖς Ἀρδεῖναις ὁμοίως, ἐν Τόμῳ Θ'. σὴν 1043. ὅθεν καὶ ἦν τὸ χωρίον, τῆς Ἑλληνικῆς πρωτοτύπου ἀμοιρεῖται τρίτης ἔλαχεν ὡς τῆς, ἀπ' τῆς Λατινικῆς Ἑρμηνείας, ἐπὶ τῷ Ἑλληνιστῷ ἔμπαντι φωνῷ μεταφράσεως

„Πολλὰ γὰρ Ποντιφικῶν Πράξεις, πολλὰ δὲ Σωόδων Ἐπιστολαὶ
 „καὶ Κανόνες ἐνδιασώζονται. Προήνεγκαν τοίνυν ἡμῖν ἐν ἀρχαιο-
 „τάτῳ Μεμβρανίνῳ Κώδικι Λιβερίας Ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἐν Μακα-
 „ρίοις Ἀθανάσιον τὸν Ἀλεξανδρέων Πατριαρχόσαντα. — Μετὰ δὲ
 τὰ ἀνωτέρω προτεθέντα Λιβερίας ῥήματα, σωάπται: „Ταῦτα νῦν
 „ἡμῖν, τῶν Πρακτικῶν τῆς πρώτης Σωόδου ἀφανισθέντων, ἡγνόη-
 „ται τῶναῦτα δὲ, ἡνίκα περιῶ ἐτι σωζόμενα, ἐπίσαντο αὐτὰ
 „Λιβερίος τε ὁ Πάπας, καὶ ὁ Θεὸς Ἀθανάσιος.

Ἀλλ' εἰ τοσαύτη πασι Λατίνων ἡ σπυδὴ καταβάλλεται, ἐπὶ
 τῷ τὰ Πρακτικὰ τῶν γενομένων διασώζειν Σωόδων, τί δήποτε
 τὰ τῆς ἐν Ἀκνίσγρανῳ συστάσης Σωόδου Πρακτικὰ, ἐν μυχοῖς
 λανθάνει κατὰκρυπτα, καθ' ἣν, διαφερόμενοι πρὸς ἀλλήλους αὐ-
 τοὶ ὑπῆρχον Λατῖνοι περὶ τῆς τῆς Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱοῦ Ἐκ-
 πορόσεως; Ἀλλὰ γὰρ τὴν πρὸς Ἀθανάσιον τῆς Λιβερίας Ἐπιστολὴν
 διασῶσαι περιεσπῆδασαν ἥπερ δὲ, εἰδὲ πολλῆς πάνυ ἐδέησεν αὐ-
 τοῖς τῆς σπυδῆς καὶ ἐπιμελείας, ἐπὶ τῷ Ἐπιστολῷ φυλάξαι, τὴν
 διὰ τῆς Μερκάτορος ῥαδικονίας εἰς Φῶς τέως προκύψασαν. Περὶ
 δὲ τῆς ἐκ Μεμβρανῶν παλαιᾶς Βιβλίου, ὅτι χρηὴ καὶ πισθεῖν, ἐκ τῶν
 εἰρημένων ἐκ ἀσυμφανέος. Φανερόν δὲ αἶμα ἐντεῦθεν, καὶ οἷον τι
 περὶ τῶν Ἀρχαιογράφων ὑποληπτέον Κωδίκων, ὅς Λατῖνοι τοῖς
 Ἀνατολικοῖς θαμὰ ὑποκρέσσι προβαλλόμενοι. Παραπλησίως γὰρ
 καὶ κῆνοι, ἥτοι, παρεφθαρμένοι ὄντες, ἢ γὰρ ψευδεπίγραφοι, εἰδέν
 τι μᾶλλον τῶν παρ' αὐτοῖς Νεογράφων εἰς ἀξιοπιστίαν διόισσι.
 Καμὴν, „τὰ πρακτικὰ τῆς Α'. Σωόδου, φησὶν, ὅπως εἶχε, τῆτο
 „δὲ καλῶς ὡς ἐπιστάμενος ἐξ ἐκείνων σὺν Ἀθανασίῳ Λιβερίος,
 Ἀμέλειτοι: Ἐπεὶ κατὰ τὴν Θ'. τέως Ἐκατονταετηρίδα, ὅπως εἶχε
 τὰ τῆς ἐν Νικαίᾳ Σωόδου Πρακτικὰ, ὡς ἐδόκει Μερκάτορι, ἐντεῦ-
 θεν τὰντὰ σωήδει σὺν Ἀθανασίῳ Λιβερίος. Καὶ ἦν, ὡς εἴκειν,
 εὐμενὲς λίαν πεπειραμένος τῆς τύχης ὁ Μερκάτωρ ἐκεῖνος, εἰ
 τὰς δέλτας τὰς ἐκεῖνας, διὰ δὴ τινων οἶων Πλατωνικῶν Ἰδεῶν οἱ
 παλαιοὶ Πατέρες προήδεσαν, πρὶν ἢ τὰς ὑπεροτόχας Βίβλους, ἢ
 τὸν ἐκεῖνας συγγεγραφότα, ἐν τῇ φύσει τῶν ὄντων, μηδὲ τὴν
 ἀρχὴν ὅλως εἰληφέναι ὑπόσασιν.

ΠΑΡΑΦΟΡΑ Δ'.

ΙΩΑΝΝΗΣ ὁ Προβηγκιάλις, ἐκ τῆς Δαμάσκει τῆς Πάπας ὁμολο-
 γίας τῆς Πίστεως, ἔκτε τῆς τῶν Αἱρέσεων ἀναθεματισμῶ, πρὸς
 Παυλῖνον τὸν Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπον, τοιάδε ἀπομνημονόων
 ὑπῆρχεν ἐν Σωελόσει ΚΑ'. τῆς Σωόδου τῆς Φλωρεντιανῆς ὡς
 ὑπὸ Ὁρατίου τῆς Ἰσωνιανῆς Λατινιστὴ μόνον ἐκδέδοται, ἐν τῷ Γ'.
 Τόμῳ τῶν Σωοδικῶν σήλη 1108. „Πισθόμεν εἰς ἓνα Θεόν, Πα-
 „τέρα Υἱὸν καὶ Πνεῦμα Ἅγιον. Ποιητὴν ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων.
 „δι' ὃ ἐκτίσθη πάντα, τὰ τε ἐν ἔρανῳ, καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.
 „Αὐτὸν δὲ εἶναι τὸν μόνον ἐυλογητὸν, καὶ ταύτῳ μίαν τὴν
 „Τριάδα τῆς Θεᾶς ὀνόματος. Καὶ τὸν μὲν Πατέρα μὴ εἶναι Υἱόν,
 Τόμ: Α'. Β βββ „ἀλλ'

„ἀλλ' Υἱὸν ἔχεν, ὅς ἐκ ἑσὶ Πατὴρ· τὸν δὲ Υἱὸν, μὴ εἶναι Πατέ-
 „ρα, Υἱὸν δὲ εἶναι ἐκ τῆς Φύσεως τῆ Πατρός. Τὸ δὲ Πνεῦμα
 „τὸ Παράκλητον, τὸ ἐδὲ Πατὴρ ὃν αὐτὸ, ἔθ' Υἱὸς, ἀλλ' ἐκ τῆ
 „Πατρός ἐκπορεύομενον καὶ τῆ Υἱῆς.

Ἀλλὰ γὰρ τῶνδε τῶν ῥημάτων ἐ θέναρ, ἐδ' ἵχνος ἐν τῇ
 Καθολικῇ ἐκείνῃ ὁμιλίᾳ τῆς τῆ Δαμάσκη ἐυρίσκεται Πίσεως. Τὰ
 γὰρ ἐκείνη ῥήματα ἀκέραια σώζεται παρὰ τῷ Θεοδώρῳ, (ἐν
 τῷ Ε'. Βιβλ: τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας: Κεφ: ΙΗ'.) (18) Καὶ ΒΑΡΩ-
 ΝΙΟΣ μὲν, ἐν ἔτει 867. τῷ Δαμάσκη ὁμολογίαν, ὑπὸ Θεοδώρῳ
 αὐτῆς διατείνεται παρεφθάρθαι. Ἀλλ' ὅτι δὴ ἔτος διαβολῇ ἀδίκῃ
 ἀπαράττει τὸν Θεοδώρητον, καὶ ἐντεῦθεν πρόδηλον εἶη, ὅτι καὶ
 Ἀνυστίνος, ὅς πρὸ τῆ Θεοδώρῳ ἐτύγχανε γεγονώς, παραπλη-
 σίως τῶν Δαμάσκη Ἀναθεματισμῶν ἀπομνημονόβει ἐν Ὁμιλ: ρηθ'.
 τῇ „περὶ τῆ Καιρῆ. Περίγε μὲν τέττα ἰδιαίτερον διαληφότες ἐσ-
 μὲν, ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν Λατίνων
 Πατέρων, ὡς ἐκείσε τῆς τοιαύτης ἐπανηκῆσης ζητήσεως.

Ἄλλοι δὲ τῶν Λατίνων, ἄλλως ἢ ὡς ἐδόκει Βαρωνίῳ ὑπο-
 λαμβάνοντες, ἐκείνο μὲν ἐκ ἀξιώσιν ὑπὸ Θεοδώρῳ λέγειν πα-
 ρεφθάρθαι τῷ πρὸς Παυλῖνον τῆ Δαμάσκη ὁμολογίαν τῆς Πίσεως.
 δις δὲ, Φασί, Δάμασον γεγραφέναι πρὸς Παυλῖνον Ἐπιστολὰς,
 μαρτυροῦντος ἸΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ τῆ Ἀυτοκράτορος. (παρὰ Βαρωνίῳ ἐν
 ἔτει 373. Ἀριθμ: Η'.) τὰ δὲ τοιαῦτα ῥήματα περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος, ἐν μὲν τῇ
 Δαμάσκη πρὸς Παυλῖνον ὁμολογίᾳ τῆς Πίσεως, ἣν προβάλλεται
 Θεοδώρητος, ἐδαμῶς. Ἐν δὲ τῇ πρὸς τὸν αὐτὸν ἑτέρα τῶν Ἐπι-
 στολῶν, ἐκείνα αὐτὰ τὰ ῥήματα ἀπαντᾷ. — Καὶ μὲν Ἰωάννης,
 μίας καὶ μόνης ἐμνήσατο Δαμάσκη πρὸς Παυλῖνον Ἐπιστολῆς, ἐδ'
 ἐν προτέρῳ, ἢ ὑστέρῳ, τοῖς ἐπενεχθεῖσι ῥήμασι περιτυχῆν προ-
 σέθηκε. Τίτλος δ' ἐπεγέγραπτο τῷ γράμματι ἔτος: (19) „Δαμά-
 „σκῃ ὁμολογία τῆς Πίσεως, καὶ Ἀναθεματισμὸς κατὰ τῶν Αἰρέ-
 „σεων, πρὸς Παυλῖνον, ἢ δ' ἐπιγραφῇ, τοῖς ὑπὸ Δαμάσκη λεγο-
 μένοις, ἐν τῇ τῆς Πίσεως ὁμολογίᾳ τῇ παρὰ Θεοδώρῳ ἀναφε-
 ρομένην πάντῃ προσάραξε. Καὶ ἐδὲ Βαρώνιος ἐπὶ τῆ εἰρημένῃ χω-
 ρίᾳ ἑτερόντι δαίνυσιν, εἰμὴ ὅτι ἐκ τῶν Ἰεσινιανῶν ῥημάτων γίγ-
 νεται Φανερόν, πλεονα τὸν Δάμασον γεγραφέναι, ἢ ὅσα σώζε-
 ται. Καὶ ἐδ' αὐτὸς δὲ Ἰεσινιανὸς τῶν Δαμάσκη πρὸς Παυλῖνον
 Γραμμάτων μνείαν ὅλως πεποιήται, ἀλλ' ἀπλῶς τε καὶ μόνον ἀπομ-
 νημονόβει Δάμασον ἔστιν ἃ γεγραφέναι, ἐν οἷς κατακρίτης τίθε-
 ται πάντας τὰς μὴ παραδεχομένης τῷ κατὰ Νίκαιαν Σύνοδον.

Τὰ

(18) Ἡ Δαμάσκη ὁμολογία αὕτη, ἐν τῇ κατὰ τῷ Μαγδεβερνικῷ Χάλιῳ Νεωτάτῃ
 Ἐκδόσει, ἔτ: 1771. Τόμ: Γ'. Μέρει Β'. Σελ: 1036. ἐκκεῖται, ἐν τῷ Ε'. Βιβλ:
 τῆς Θεοδώρῳ Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας: Κεφ: ΙΑ'.

(19) Ὁ δὲ τίτλος ἐπὶ τῆς ἀμέσως ἡμῖν προσημασθείσης Ἐκδόσεως τῆς ἐν Χάλῃ,
 „ἔτος ἔχει: Ὁμολογία τῆς Καθολικῆς Πίσεως, ἣν ὁ Πάπας Δάμασος ἀπέστειλε
 „πρὸς Ἐπίσκοπον Παυλῖνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ὅς, ἢ (κατὰ διαρθετο Οὐαλέσιος)
 „ὅτε ἐγένετο ἐν Θεσσαλονίκῃ.

„Τὰ γὰρ Ἰσωνιανὲς τοιαύδε: Ὅτι τινὲς τῶν ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν
 „Ἀγίᾳ Συνόδῳ σωεληλυθόντων, καὶ τὰ ὑπ' ἐκείνης ἐκτεθέντι ὄρω
 „τῆς Πίσεως, ἦτοι τῷ Συμβόλῳ ὑπογεγραφότων, ἐπειδὴ ὕστερον
 „πάναντία φρονῶντες ὠφθῆσαν, οἱ μὲν ζῶντες, οἱ δὲ καὶ μετὰ
 „τὴν τελευτὴν, τῷ ἀναθέματι καθυπεβλήθησαν ὑπὸ Δαμάσκου τῆς
 „τῆς Ἀγίας μνήμης Πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ ὑπὸ πά-
 „σης τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, καθάπερ ὁ Θεὸς μαρτυρεῖ Ἀθανά-
 „σιος. Πᾶς πρὸς Θεὸν ἐν τέτοις, τῶν δούτερον ὑπὸ Δαμάσκου πρὸς
 Παυλῖνον ἐκδοθέντων, ὡς ἐκ νέου αὐτοῖς Ἀναθεματισμῶν, Ἰσωνιανὸς μνημονόων ἐστίν; εἰδὲν γὰρ μᾶλλον τὸ τοιοῦτον ἂν ἐντεῦ-
 θεν σωάψαις, ἢ ἐκείνο: ὅτι καὶ ὑπὸ τῆς Σαρδικῆς παραπλησίως
 Συνόδου πρὸς Παυλῖνον οἱ Ἀναθεματισμοὶ ἐκείνοι γεγράφονται.
 (20). Ἀλλ' ἐξώσαν δὴ καὶ δισσαὶ αἱ πρὸς Παυλῖνον ὑπὸ Δαμάσκου
 γραφεῖσαι Ἐπιστολαί· τί τὸ ἀναγκάζον ἐντεῦθεν σωάγειν, ὅτι ἄρα
 ἐπὶ τῆς ἐτέρας τὰ Δαμάσκου ἐκεῖνα ἐνεφέρετο ῥήματα;

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Ε΄.

Ἐκ τῶν ἈΜΒΡΟΣΙΟΥ (Βιβλ: Β΄. περὶ τῆς Ἀγίας Πνεύματος) ὁ ΛΟΜ-
 ΒΑΡΔΟΣ ἐν τῷ Γ΄. Βιβλ: τῶν Γνωμῶν, Διαίρεσις Δ΄. ἐπάγει τὰ
 ἐφεξῆς: „τὸ ἐκ τίνος ὄν, ἦτοι ἐκ τῆς οὐσίας, ἢ ἐκ τῆς διωάμεως
 „αὐτῆς ἐστίν. Ἐκ μὲν τῆς οὐσίας, ὡς ὁ Υἱὸς, ὅς ἐστιν ἐκ τῆς Πα-
 „τρὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅπερ ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶς
 „ἐκπορεύεται. Ταῦτα δὲ τοῖς Ἀνατολικοῖς καὶ ΟΥΓΩΝ προτείνει
 ὁ Ἐθεριανὸς, ἐν Βιβλ: Γ΄. Κεφ: ΙΖ΄. Τόμ: ΙΒ΄. Μέρ: Γ΄. τῆς τῶν
 Πατέρων Βιβλιοφ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ Σελ: 412. Καὶ ΚΑΛΕΚΑΣ δὲ
 Βιβλ: Β΄. Σελ: 288. Τόμ: ΙΔ΄. τῆς ῥηθείσης Βιβλιοφ: Κάτιτοι Κα-
 λέκας ἀναγινώσκει μόνον: „Ἐκ μὲν τῆς Οὐσίας, ὡς τὸ Πνεῦμα
 „τὸ Ἅγιον ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶς, (παραλιπὼν ἐκεῖνο: „ὡς ὁ Υἱὸς,
 „ὅς ἐστιν ἐκ τῆς Πατρὸς.

Ἀλλ' ἐν τοῖς Ἀμβροσίου Συγγράμμασι, κατὰ πάσας τὰς πα-
 ρὰ Λατίνους προκυψάσας Ἐκδόσεις, τὰ αὐτὰ ἔτι ἀναγινώσκεται:
 „τὸ ἐκ τίνος ὄν, ἦτοι ἐκ τῆς οὐσίας ἐστίν, ἢ ἐκ τῆς διωάμεως τῆς
 „αὐτῆς. Ἐκ μὲν τῆς οὐσίας, ὡς ὁ Υἱὸς. ὅς φησὶν: ἐκ σώματος
 „τῆς ὑψίστης προήλθον ὡς τὸ Πνεῦμα, ὃ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκ-
 „πορεύεται. περὶ δὲ φησὶν ὁ Υἱὸς, αὐτὸς με δοξάσει, ὅτι ἐκ τῆς
 „ἐμῆς λήψεται. Τῆς τοίνυν Ἀμβροσίου εἰρηκότος: „ὡς τὸ Πνεῦ-
 „μα, ὃ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, περὶ δὲ φησὶν ὁ Υἱὸς:
 „αὐτὸς με δοξάσει, ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεται, οἱ Βιβλιοφθόροι
 Λατῖνοι ἀντὶ τούτων ὑπέβησαν: „ὡς τὸ Πνεῦμα, τὸ ἐκ Πα-
 „τρὸς καὶ Υἱᾶς ἐκπορεύομενον.

ΠΑ-

(20) Ἡ καὶ ὅτι δις ἄρα ὑπὸ τῆς αὐτῆς Συνόδου (καθάπερ ἐν καὶ δις ὑπὸ τῆς Δα-
 μάσκου, φασὶν) ἐν διττοῖς Γράμμασι προεβλήθησαν διπλασιασθέντες οἱ Ἀνα-
 θεματισμοί.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' Σ'.

Ὁ Ἰσχυίτης ΠΕΤΑΪΒΙΟΣ ἐν Βιβλ: Α'. τῷ περὶ τῆς Ἱερᾶ Συμβόλης Κεφ: Δ'. ὡς ἐκ τῆς Ἀμβροσίης ἀντιβάλλει: „τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύομενον, ἐκείνο ἔδ' αὐτὸ ἔλαβε. „Κἀνταῦθα ὁ Ἰσχυίτης ὑφίσταται.

Ἀλλ' ὅτι καὶ τόδε παρέφθαρται τὸ χωρίον, ἐκ τῶν ἐπομένων ἂν δειχθεῖν, οἷς, καὶ αὐτὸς ὁ τὰ πρότερα ἐπαγαγὼν ΠεταΪβιος ἐπιέση, σιωδὼν ἐν μάλα, ὡς μηδὲν τοῖς ἐφεξῆς ἐναρμόζεται. Οὕτω γὰρ Ἀμβροσίος ἐκείσε, ἐν τῷ Δ'. Τόμῳ τῶν αὐτῆς Συγγραμμάτων, σήλη 89. „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύομενον, ἔδ' αὐτὸ ἔλαβεν. „ὅτι ἡ Πρόοδος αὐτῆς σωεχῆς ἐστὶ καὶ ἐξ ἐκείνων ὅς ἐκ ἔλαβεν, (ὅ γὰρ ὁ „Πατὴρ ἔλαβε) καὶ ἐπὶ ἐκ ἔλαβεν, ἔδδ' τὸ Πνεῦμα ἔλαβε· τοιῶδε δὴ πρὸς „θεν λόγῳ, καθότι καὶ ἐν αὐτῷ ἐστίν. „Εἰπὼν ἔν τῷ „Πνεῦμα ἐκ ἔλαβεν, ἐφ' ᾧ τὸν λόγον ἀποδεῖναι ἐπιφέρει: ὅτι „ἡ αὐτῆς Πρόοδος ἐξ ἐκείνων „ἐστίν, ὅς ἐκ ἔλαβε. Δείξων δ' ἐφεξῆς, ὅτι ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα ἐξ ἐκείνων ὅς ἐκ ἔλαβε, μόνον τὸν Πατέρα ὀνομάζει, ὡς ἐξ ἑ ἐκπορεύεται μὲν τὸ Πνεῦμα, αὐτὸς δὲ ἐκ ἔλαβε. Παρ' ἐνὸς ἄρα καὶ μόνου, ἐννοεῖν ὑποβάλλει, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι ἅτε δὴ ἐνὸς καὶ μόνου, ἐν οἷς Φησὶ, μεμνημένος ὡς ἐξ ἑ φθάσας προέφη αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι. Λέγει γὰρ: „καὶ ἐπεὶ ἐκ ἔλαβεν, „ἔδδ' τὸ Πνεῦμα ἔλαβε· τοιῶδε δὴ πρὸς ἑν λόγῳ: καθότι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐν αὐτῷ ἐστὶ, καὶ αὐτῆς ἐστὶ. Πῶς ἔν ἐξ ἀμφοῖν εἰρηκῶς εἶη ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα, ὁ ἐφεξῆς μόνου μνηθεὶς τῆς Πατρὸς ἐξ ἑ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον πρόεισιν; ἦ πρὸς γὰρ Ἀμβροσίῳ ἀτρεκέως εἰρηκῶς καὶ ἀπαρατρώτως, ὅτι τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐξ „ἀμφοῖν ἐκπορεύεται, καὶ τοῖς ἐξῆς ἐχόμενα ρητέον ὡς: „ἔδ' „αὐτὸ ἔλαβεν, ὅτι σωεχῆς ἡ πρόοδος αὐτῆς, καὶ ἐξ ἐκείνων ἐστίν „οἱ ἐκ ἔλαβον. „Νυνὶ δ' ἐπειδὴ μόνον Φησὶ, „καὶ ἐξ ἐκείνων ὅς ἐκ „ἔλαβε, προσέθετο δὲ, καὶ ὅτι περὶ τῆς Πατρὸς τῆτο νενόηκεν („ὅ γὰρ ὁ Πατὴρ ἔλαβεν, „) ἔνδελον ἄρα ὡς ἔδδ' πρότερον αὐτὸς εἰρήκει, „τὸ ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύομενον. „Καὶ ἦν ἄρα τὰ Ἀμβροσίῳ γνήσια ῥήματα ἐκείνα: „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς „ἐκπορεύομενον, ἔδ' αὐτὸ ἔλαβεν ὅτι ἡ Πρόοδος αὐτῆς σωεχῆς „ἐστὶ, καὶ ἐξ ἐκείνων ὅς ἐκ ἔλαβε καὶ ἔτως ἐφεξῆς.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' Ζ'.

Ὁ δ' αὐτὸς ἈΜΒΡΟΣΙΟΣ Βιβλ: Α'. περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος Κεφ: Γ'. ἐν Τόμ: Δ'. τῶν Συγγραμ., σήλη 226. τοιάδε ἔχει: Τὸ Πνεῦμα ὡσαύτως ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ ἐκπορεύομενον, ἔ διαχωρίζεται „τῆς Πατρὸς, ἔ διαχωρίζεται τῆς Υἱᾶς.

Ἀλλ' ὅτι καὶ ταῦτα παρέφθαρται, φανερόν ἐκ τῶν ἐχόμενα ἐπομένων ἔτω γὰρ πρόεισιν Ἀμβροσίος: πῶς γὰρ οἶον τε τῆς Πατρὸς χωρὶς εἶναι, Πνεῦμα τῆς σόματος αὐτῆς ὄν; περὶ γὰρ τῆς Πατρὸς μόνου ὑποσώπτων τὸν λόγον, δηλὸς ἐστὶ περὶ μόνου καὶ πρό-

πρότερον τῷ Πατρὶ αὐτὸς εἰρηκεῖναι, ἢ ἡ αἰτιολογία σωάδῃ πρὸς τὰ ἡγόμενα. Εἰκὸς ἔν τῷ Ἀμβροσίῳ εἶναι πῶς ἔχον: πῶς γὰρ χωρὶς εἶναι διώκεται τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, Πνεῦμα τῷ σώματος αὐτῶν ὄν; Ἀλλ' ἢν ἄρα τῷ ὄντι εἰρηκῶς Ἀμβρόσιος ᾤδε: „Τὸ „Πνεῦμα ὡσαύτως, ἐπεὶ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, καὶ διαχωρίζεται τῷ Πατρὶ πῶς γὰρ οἶοντε τῷ Πατρὶ χωρὶς εἶναι, Πνεῦμα τῷ σώματος αὐτῶν ὄν;

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Η΄.

ΡΟΥΦΙΝΟΣ ὁ Ἀκυληῖας Πρεσβύτερος, ἐν τῇ Ἐκθέσει τῶν Ἀποστόλων Συμβόλῃ: „Ἰνα τοίνυν τῶν προσώπων διάκρισις γένηται, „αἱ φωναὶ τῶν χέσεων διασέχονται, δι' ὧν, ὁ μὲν Πατὴρ νοεῖται „δι' ἧς τὰ πάντα, αὐτὸς Πατέρα μὴ ἔχων ὁ δὲ Υἱός, ὡς ἐκ τῷ „Πατρὶ γεννηθείς τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα ὡς ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύομενον, καὶ τὰ πάντα ἀγιάζον,,. Καὶ τοιαύδε μὲν τὰ Ῥεφίνῃ ἐν ταῖς τῶν Ἱερωνύμου Συγγραμμάτων Ἐκδόσεσι. Σωκεδέδοται γὰρ ἅμα ἐκείνοις (21). ἢ Ῥεφίνῃ Ἐκθεσις. Ἐτυπώθη δὲ τὰ τέττα καὶ ἐν Παρισίοις Ἔτη 1580. Ἐνθα αὐθις, Σελ: 188. ταυτὰ ταῦτα ἀναγινώσκειται.

Ἀλλ' ἔδ' αὐτὰ γὰρ διέφυγε τῷ παραφθοράν τῆς γὰρ αὐτῆς τῷ Ῥεφίνῃ Ἐκθέσει, σωάμα τοῖς Κυπριανῷ Συγγραμμάσιν ἐκτυπώσεως, ἔτις ἐν τέτοις κατὰ τὰς Ἐκδόσεις ἀπάσας τὰ ἔχοντα „τῶν ῥημάτων ἐκείνων ἀναγινώσκειται: „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὡς „ἐκ σώματος τῷ Θεῷ προῖον, καὶ τὰ πάντα ἀγιάζον,,. Οὕτως ἢ τῶν Κυπριανῷ φέρεται Ἐκδοσις ἢ ἐν Κολωνίᾳ Ἔτη 1617. Σελ: 319. ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ, Ἔτη 1563. Σελ: 557. καὶ ἢ ἐν Ἔτη δὲ 1541. Τόμ: Β'. Σελ: 185. καὶ ἢ ἐν Ἔτη 1589. Σελ: 488. Καὶ ἢ ἐν Παρίσι: Ἔτη 1648. Σελ: 526. καὶ ἢ ἐν Ἔτη 1541. Φύλ: 167. καὶ ἢ ἐν Ἔτη 1633. Σελ: 552. καὶ ἢ ἐν Ἔτη 1563. Σελ: 429. καὶ ἢ ἐν Βασιλείᾳ, Ἔτη 1521. Σελ: 381. καὶ ἢ ἐν Ἔτη 1525. Σελ: 376. καὶ ἢ ἐν Ἔτη 1558. Σελ: 263. Καὶ ἢ ἐν Ῥώμῃ τελευτᾷ, Ἔτη 1563. Σελ: 397. Καὶ ἔτις αἱ λοιπαί.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Θ΄.

Οἷα παρὰ Λατίνοις δημοσίᾳ φέρεται τύποις προκύψαντα τὰ ἹΕΡΩΝΥΜΟΥ Συγγραμμάτα, ἐν δὴ καὶ μόνον ἐν αὐτοῖς ἀπαντᾷ χωρίον ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῷ Πατρὶ σωέσθεται καὶ ὁ Υἱός. Ταῦ-

(21) Οὐ μόνον δὲ τοῖς Ἱερωνύμου Συγγραμμάσιν ἢ τῷ Ῥεφίνῃ Ἐκθεσὶ σωκεδέδοται αὕτη, συγχρόνων γενομένων, ὡς ἀμφοτέρων περὶ τῷ Δ' Ἐκατονταετηρίδα λήγσαν ἀκμασάντων ἀλλὰ καὶ τοῖς τῷ Κυπριανῷ, τῷ πρὸ ὀλοχέρους Ἐκατοντάδος ἐνιαυτῶν γενομένῃ. Ὅτι καὶ τέτων ἐκατέρῳ τὸ πονημάτιον ἀναγέγραπται, καὶ μηδενὶ σὺν λόγῳ ἐκόντι, ὡς ὁ Κάβος παρασημαῖται, ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, ἐν τῷ Α'. Τεύχει, Σελ: 287. Τόμ: Α'. Γ γγγ.

Ταῦτα δὲ ἐν τῇ τῆς Πίσεως Ἐξηγήσει τῇ πρὸς Κύριλλον ἀναγι-
νώσκεται. „Τρία Πρόσωπα ἐσὶν, ἅπερ ἀληθῶς ἴσα ἐπὶ τῆς Θείας
„καὶ μοναδικῆς ἰσότητος πισθόμεν. Τετέστιν: ἐκ μὲν τῆ Πατρὸς ὁ
„Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κυρίως τε καὶ ἀληθῶς ἐκ τῆ Πατρὸς
„καὶ τῆ Υἱὸς ἐκπορεύεται,,. Καὶ ἔτω μὲν ἅπασαι αἱ τῶν Ἱερωνύ-
μου Ἐκδόσεις ἔχουσι. Τὰ δέ τοι τῆ Ἱερωνύμου ταῦτα καὶ ΛΟΜΒΑΡ-
ΔΟΣ ἀναφέρει ἐν τῷ Α'. Βιβλίῳ τῶν Γνωμῶν, ἐν Διακρίσει ΙΒ'.
ζητῶν: „τὶ δὴποτε Ἱερώνυμος ἔφησεν, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύε-
„ται κυρίως ἐκ τῆ Πατρὸς, τὸν Υἱὸν μὴ προσιδίς; λέγει δὲ, μό-
νον τὸν Ἱερώνυμον εἰρηκέναι: ἐκ τῆ Πατρὸς, τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ
Ἅγιον Πνεῦμα κυρίως τε καὶ ἀληθῶς ἐκπορεύεσθαι. Τὰ μὲν ἐν
τῆ Λομβάρδου τοιαύδε: „Ἱερώνυμος ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς Καθολικῆς
„Πίσεως τῆ ἐν Νικαίᾳ Συμβόλῃ, φησί: Πισθόμεν εἰς τὸ Ἅγιον
„Πνεῦμα τὸ ἐκ Πατρὸς Κυρίως ἐκπορεύομενον. — Πάλιν: τὸ
„Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Θεὸν εἶναι ἀληθινὸν εὐρίσκομεν ἐν ταῖς
„Γραφαῖς, καὶ ἐκ τῆ Πατρὸς εἶναι κυρίως. — Καὶ πάλιν: Ἐκ-
„τῆ Πατρὸς ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κυρίως καὶ ἀληθῶς ἐκ-
„πορεύεται,,. Ἄτινα δὴ τελευτάια ταῦτα ἀντιστοιχεῖ πάντως ἐκεί-
νοις, ἃ νῦν παρεφθαρμένως ἐν τοῖς Ἱερωνύμου Συγγράμμασιν
ἐλέγομεν ἀπαντᾶν. Οἷα καὶ τὰ λοιπὰ δύο χωρία τὰ ὑπὸ Λομ-
βάρδου ἀναφερόμενα ἔχει, ἐν τῇ αὐτῇ Ἐκθέσει τῆς Πίσεως τῇ
πρὸς Κύριλλον καθάπερ ἐν ἔχοντα σωιδεῖν ἐστὶ, καὶ τῇ Πραγ-
ματείᾳ, τῇ περὶ τῶν, ἐκ τῶν Λατίνων Πατέρων, ἐπιμαρτυρή-
σεων. Τόσδε ἄρα δεῖ, τῆ τῆς Ἱερωνύμου Κώδικας τιωκῆντα,
τιῶ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱὸς Ἐκπορεύσιν τῆ Πνύματος ἐν ἐκείνοις ἔμ-
πεδον ἐξηκέναι, ὥς καὶ Λομβάρδον διαγενέσθαι ζητοῦντα τὶ δὴ-
ποτε τῆ Πατρὸς μόνον ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ Ἱερώνυμος ἐμνήσθη
ἐπὶ τῆς τῆ Πνύματος Ἐκπορεύσεως. Τὰ δὲ τῆ Ἱερωνύμου ἐκεῖνα
καὶ ΠΕΤΡΟΣ ἀναφέρει ὁ Ἀββαλάρδος, ἐν τῷ Β'. Βιβλ: τῆς εἰς τὴν
Θεολογίαν Εἰσαγωγῆς. Κεφ: Δ'. Σελ: 1093. ἔτω καὶ γὰρ ἔτος:
„Τὸν ὅρον τῆς τῆ ἐν Νικαίᾳ Συμβόλῃ Καθολικῆς Πίσεως ἐκτι-
„θέμενος Ἱερώνυμος, πισθόμεν, φησί, καὶ εἰς τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς
„κυρίως ἐκπορεύομενον. — Πάλιν: τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀληθινὸν
„εἶναι Θεὸν εὐρίσκομεν ἐν ταῖς Γραφαῖς, καὶ ἐκ τῆ Πατρὸς κυ-
„ρίως εἶναι. — Καὶ αὖτις: ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ
„Ἅγιον Πνεῦμα, κυρίως τε καὶ ἀληθῶς ἐκπορεύεται,,. — Τὰ δ'
αὐτὰ ἐκ τῆ Συμβόλῃ τῆς ἐν Νικαίᾳ Σωόδου (ὅν τρόπον δηλονότι
ὑπὸ τῆ Ἱερωνύμου ἐκτίθεται) καὶ πρὸ τῶν εἰρημένων Λομβάρδου
τε καὶ Ἀββαλάρδου, ἐπὶ τῆς Γ'. Ἐκατονταετηρίδος, καὶ ΠΕΤΡΟΣ ὁ
Δαμιανὸς (22) ἀναφέρει ἐν τῇ περὶ τῆ Ἁγίας Πνύματος Πραγμα-
τείᾳ Κεφ: Α'. (ὅ δὲ πονημάτιον ΛΗ'. ἀριθμεῖται ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ
τῶν

(22) Τῶν δὲ Πέτρων καὶ τῶν τριῶν ὀνόματι κοινῶ καλεσμένων, διασελλομένων δὲ τῷ
ἐπὶ κλίῳ, καὶ Θεολόγων ἐπισήμων παρὰ Λατίνοις γενομένων, πολλάκις καὶ Συγ-
γράμματα καταλελειπόμενα, ὁ μὲν Ἀββαλάρδος κατὰ τὸ 1142. ζῶν ἐξεμέτρεται ὁ
δὲ

τῶν αὐτῶν Συγγραμμάτων, κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις Ἐκδοσιν, Ἐτε 1642. Σελ: 287.) „Ἐν τῷ κατὰ Νίκαιαν ὡσαύτως, λέγεται, Φησι, Συμβόλῃ: „Πισδόμεν καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ἐκ τῶ „Πατρὸς ἰδίως ἐκπορεύομενον, καὶ Θεὸς ὢν ἀληθινός, ὡς περ ὁ „Υἱός. — Καὶ μετ' ὀλίγα: καὶ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα Θεὸν ἀληθινὸν ἐυρίσκομεν ἐν τῇ Γραφῇ, καὶ ὡς ἰδίως ἐκ τῶ Πατρὸς ἐκπορεύεται, καὶ σὺ Πατρὶ καὶ Υἱῷ αἰεὶ ἐστὶ. — Καὶ αὖθις: ἐκ τῶ Πατρὸς ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κυρίως τε καὶ ἀληθῶς ἐκπορεύεται, ὡς δὴ καὶ παραπλησίως ἦν ἔχων καὶ ὁ Κώδιξ, ὡς περ Ἰωάννης ἐκέχρητο ὁ Προβινγκιάλιος, ὁ τῆς τῶ Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ ἐπὶ τῆς Φλωρεντινῆς Σωόδου ὑπέρμαχος. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἔτος τὰ διεφθαρμένα (ὡς αὐτὴν οὐκ ὁφείμεθα) ἐκ τῆς αὐτῆς τῶ Ἱερωνύμου Ἐκδόσεως τῆς Πίσεως ἀντιπροβαλλόμενος, ταῦτα γε δὴ, ἐν οἷς, κατὰ τὰς νῦν Ἐκδόσεις ἀπαξάπασας τῶν Ἱερωνύμου Συγγραμμάτων, ἐπὶ τῇ τῆς Πίσεως Ἐκδόσει, ἢ τῶ Πνεύματος πρῶτος ἐκ τῶ Υἱῶ ὁμολογεῖται, ἐπαγαγεῖν ὅλως παρέασειν ὅπερ δὴ ἐκ ἂν ποτ' αὐτὸς ἐποίησεν, εἴ τι τοιοῦτον ἦν περιέχων ὁ Κώδιξ ὃν κέχρητο.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Γ.

ἸΩΑΝΝΗΣ μὲν ἐν ὁ Προβινγκιάλις ἐν Σωελόσει ΚΑ'. τῆς ἐν Φλωρεντ: Σωόδου, τῆς ὑπὸ Ὡρατίου τῶ Ἱερωνύμου Λατινιστὴ μόνον ἐκδοθείσης, ἐν Τόμ: II. τῶν Σωοδικ. σήλῃ 109. (23). τὰ δὲ πρὸ πάντων, ἐκ τῆς πρὸς Ἀνγαστίνον τε καὶ Ἀλύπιον Ἐκδόσεως τῆς Πίσεως, ἀντιπράτανε: „Πισδόμεν καὶ εἰς τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Θεὸν ἀληθινόν. ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἐκπορεύομενον, ἴσον κατὰ πάντα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, θελήσει, „αἰωνιότητι, εἰς αἰῶνα. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα Παραφθορὰν πεπονθέναι, ἀπασαι δὴ πᾶς αἱ τῶν Ἱερωνύμου Συγγραμμάτων Ἐκδόσεις ἐλέγχουσιν, ἐν αἷς τὰ ἐκείνη, ἐκ τῆς τῶ Συμβόλης πρὸς Δάμασον ἐξηγήσεως, ἔτι ἀναγινώσκεται: „Πισδόμεν καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον, Θεὸν ἀληθινόν, ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ἴσον κατὰ πάν-

δὲ Λομβάρδος κατὰ τὸ 1164. ὁ δὲ Δαμιανὸς ὁ πρὸ τέτων βιάσας, κατὰ τὸ 1072. ἐν γὰρ τῷ 1057. ὑπὸ Στεφάνου τῶ Πάπα, εἰς Καρδιναλὶν ἔτος καὶ Ἐπίσκοπον Ὁσιώσιον (ἀκὼν Φασί) πρὸς ἑαίριζετο. Ἐν Ἐτε δὲ 1059. ὑπὸ τῶ Πάπα Νικολάου τῶ Β'. εἰς Μεδιόλανον ἀπεστέλλετο τῶ Νομίου Γάμου τῆς ἐκεῖ λαχόντας ἱεραδαῖς ἀποτρέψων. Ἐν Ἐτε δὲ 1061. τῷ Ἐπισκοπῷ παρητήτο, καὶ βίον ἐπανηρείτο τὸν Μοναδικὸν καὶ μονότροπον. Ἐν δὲ τῶ ἐφεξῆς Ἐτε 1062. ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Β'. τῶ Πάπα τῆς Φίλης ἀρπαγῆς ἡσυχίας, τῷ εἰς Γαλλίας Λεγατείαν μετέει' ἢ Ἐτε 1069. τῷ πρὸς Ἑβρίκον τὸν Γερμανῶν βασιλεύοντα, ἐφ' ὃ μὴ διασηναί τῶτον ἀναπέσει τῆς Συζυγῆς Βέρτης. τελευταῖον δὲ κατὰ τὸ 1074. εἰς Ραβέννῳ ἀποσταλεῖς, ὡς ἂν τῷ αὐτῷ Ἐκκλησίαν πρὸς τῷ ἐν Ῥώμῃ διαστασιάζεσαν καταλλάξῃ. Κἀκεῖθεν εἰς Φαβεντίαν μεταστὰς Φεβρουαρίου 23. ἐτελεύτα ἐτῶν γεγονώς 66. Πῶς ἐν ἐπὶ τῆς Γ'. Ἐκατονταετηρίδος τὸν Δαμιανὸν ὁ Ζοιρνικαῖος ἐχρονολόγησεν; ἢ τὸν προχρονισμὸν ἀποδοτέον τοῖς τὰ Ζοιρνικαῖος ἀντιγράψαν.

(23) Ἐν τοῖς Σωοδικαῖς Ἀρσίνε Τόμ: Θ'. σήλῃ 933.

Γ γγγ 2

„πάντα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, θελήσει, δυνάμει, αἰωνιότητι,
„ἁγία-

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α' ΙΑ'.

Δεύτερον ὁ αὐτὸς ἸΩΑΝΝΗΣ, ἐπὶ τῇ χωρίᾳ, τοιαύδε ἐκ τῆς Ἱερωνύμου Ἐκθέσεως τῇ κατὰ Νίκαιαν Συμβόλῃ προβάλλεται: „Καὶ
„εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἐκπορεύομενον, ὃς
„ἐστὶ Θεὸς ἀληθινὸς καθάπερ καὶ ὁ Υἱός, „Αναφέρων δ' ἐφεξῆς καὶ
τινα ἐκ τῆς Α'. Ἱερωνύμου πρὸς Δάμασον Ἐπιστολῆς (Ἀγεμὼ, ἐκ
ἐν τινὶ τῶν Ἱερωνύμου Ἐπιστολῶν τῶν πρὸς Δάμασον, ἀλλ' ἐν τῷ
Δαμάσῳ Συμβόλῳ ἐμφέρεται.) προσέθησιν: „ἔτος ὁ Ἱερωνύμος μα-
„θητὴς ὑπῆρχε Γρηγορίου Ναζιανζινοῦ τῇ ὑμετέρᾳ ἐξ ἐκείνου δὲ
„τῷ διδασκαλίᾳ ταύτῃ ἔχε παραλαβὼν.

Ἀλλὰ γὰρ πάλιν, κατὰ πάσας τὰς τῶν Ἱερωνύμου Συγγραμ-
μάτων Ἐκδόσεις, ἕτως αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Κύριλλον Ἐκθέσει τῇ
Συμβόλῃ, φησί: „Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐκ τῆ Πα-
„τρὸς κυρίως ἐκπορεύομενον, καὶ Θεὸς ὢν ἀληθινός, καθάπερ καὶ
„ὁ Υἱός, „Ὡς περ ἐν ὁσαύτως καὶ ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ, καὶ ΑΒΑΙΛΑΡΔΟΣ,
καὶ ΠΕΤΡΟΣ ὁ ΔΑΜΙΑΝΟΥ, ἐν οἷς ἀνωτέρω παρετέθη, ἀπαρατρώ-
τως ἀναγινώσκοντες ὥφθησαν. Ὡς καταγέλασον τοῖς πᾶσι τὸν
Ἰωάννην τῶτον καθίσαθαι, ἐπὶ Ἱερωνύμῳ μεγαλαυχῶντα, ὡς
δῆθεν ἐκ τῆ Γρηγορίου τῆ Ναζιανζινοῦ κατηχησαμένῃ παρελη-
φότε, τὰ ὑπό τινος τῶν ἀπατεῶνων τοῖς Ἱερωνύμῳ παρεσενεχθέν-
τα ἐκείνα ῥήματα.

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α' ΙΒ'.

Οἱ ἀπὸ τῆς ἐν Ἀκτισγράφῳ Συνόδου, ἐν ἔτει 809' ἀποσαλέντες
εἰς Ῥώμῃ Ἀποκρισιῶται, ἐν τῷ Λιβέλλῳ πῶ περὶ τῆς τῆς Ἁγίας
Πνεύματος καὶ ἐξ Υἱοῦ Ἐκπορεύσεως: „Τὸ Πνεῦμα, ὅπερ ἐκ Πα-
„τρὸς καὶ Υἱοῦ ἐκπορεύεται, Πατρί τε καὶ Υἱῷ σωμαίνον, καὶ
„κατὰ πάντα ἴσον ἐστίν. Αὕτη ἐστὶν ἡ Ἁγία Τριάς τετέστιν ὁ
„Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· μία Θεότης καὶ
„δυνάμις, μία ὁσία ἥτοι, ὁ Πατὴρ ὃς γεννᾷ ὁ Υἱός, ὃς ἐστὶ γεν-
„νητός· καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅπερ ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ τῆ
„Υἱοῦ ἐκπορεύεται, „Ταῦτα γεμὼ ἐν τῇ ἀρημένῃ τῇ Συμβόλῃ
Ἐκθέσει παρ' Ἱερωνύμῳ ἔκκειται, ὡς καὶ ΠΕΤΡΟΣ ὁ Δαμιανὸς κα-
τομολογεῖ ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἁγίας
Πνεύματος, Κεφαλ: Ε'. τῷ Γ'. Τόμῳ τῶν αὐτῶν Συγγραμ: Σελ:
288. „Φέρεται γὰρ τόδε, φησὶν, ὁ Ἱερωνύμος γεγραφώς, καὶ τοι
„ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς Πίσεως, οἷαν δηλονότι ἀναγινώσκουμεν, ἐκ
„ἂν εὐρεθείη Ἀλλ' ἔδ' ἐπὶ τῶν λοιπῶν Ἱερωνύμου Συγγραμμάτων,
ἐκείνοις ἐστὶν ἐντυχᾶν· καὶ ἐξ αὐτῶν τὰ πρότερα καὶ ΟΥΓΩΝ
ἀναφέρει ὁ Ἐδερριανὸς ἐν Βιβλ: Γ'. Κεφ: ΙΖ'. Τόμ: ΙΒ'. τῆς τῶν
Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ· Μέρ: Β'. Σελ: 422. Καὶ
ΚΑ-

ΚΑΛΕΚΑΣ δὲ ἐν τῷ Β'. Βιβλ: Σελ: 288. τῷ ΙΔ'. Τόμ: τῆς ῥηθείης Βιβλιοθ: ἐκεῖνα: „Τὸ Πνεῦμα, ὅπερ ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ ἐκ τῆ „Υἱὸς ἐκπορεύεται, κατὰ πάντα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ἴσον ἐστὶ, „καὶ σιωδαιωνίζον ὑπάρχει,,. Καί τοιγε, ὡς πρὸ μικρᾶ σεσημείω-
ται, ἐδὲ θέναρ, ἐδ' ἴχνος τῶν τοιῶτων ῥημάτων ἐν τοῖς Ἱερωνύμῃ Συγγραμμάσιν ἀπαντᾷ.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' ΙΓ'.

Εν Ἐπισολῇ Ζς'. τῶν ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ, τῆς ἐν Βασιλ: Ἐκδόσ: Ἐτ: 1556. καὶ Ἐτ: 1569. καὶ τῆς ἐν Παρισ: Ἐτ: 1586. καὶ ἐν Ἀν-
τερπ: Ἐτ: 1577. πρόκειται ταῦτα: „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔχ' ὡς „κτίσμα, ἐκ τῆ μηδενὸς ἐστὶ γεγονὸς, ἀλλ' ἔτ' ὡς ἐκ τῆ Πατρὸς „πρόεισι καὶ ἐκ τῆ Υἱὸς, ὡς μηδὲ ὑπὸ τῆ Υἱὸς γεγονέναι,,. Ἀλλ' ἐν ταῖς Αὐγυστίνῃ Ἐπισολαῖς, ταῖς ἰδίαις ἐν Παρισίοις, Ἐτ: 1516. Ἐκδοθείσαις καὶ ταῖς τῶν Αὐγυστίνῃ Συγγραμμάτων Ἐκδόσεσι, ταῖς ἐν Βασιλείᾳ Ἐτ: 1528. καὶ Ἐτ: 1541. καὶ Ἐτ: 1545. ἔτ' ὡς „ἐκεῖνα, τῶν τελοῦντων παραλειπομένων, προφέρεται: Τὸ Πνεῦ-
μα ὡσαύτως τὸ Ἅγιον, ἔχ' ὡς κτίσμα ἐκ τῆ μηδενὸς ἐστὶ γεγο-
νός. Ἐν δὲ τῇ Ἐνετίῃσιν Ἐκδόσει, Ἐτ: 1552. ἀναγινώσκεται αὐτὰ ἔτ' ὡς: „τὸ Πνεῦμα ὡσαύτως τὸ Ἅγιον, ἔχ' ὡς κτίσμα ἐκ „τῆ μηδενὸς ἐστὶ γεγονὸς (ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς ἔτ' ὡς πρόεισι, ὡς „μηδ' ὑπὸ τῆ Πατρὸς, μηδ' ὑπὸ τῆ Υἱὸς γεγονέναι.) τῶν τελοῦντων ἐν παρενθέσει περιλειπομένων οἷον τι παραπλήσιον γίνεται καὶ τῇ Παρισιακῇ Ἐκδόσει τῶν Αὐγυστίνῃ Συγγραμ: τῇ ἐν Ἐτ: 1541. καὶ τῇ ἐν Ἐτ: 1555. Ἀλλ' ἐπὶ ταύτης τῆς Παρισιακῆς ὁ ἐκ-
δὲς, πρὸς τὰ κατ' ἀρχὴν γεγραμμένα φθάσας παρήνευσεν, ὅτι τὰ ἐν τοῖς τοιῶτοις ἐμπεριεχόμενα σημείοις, ἐν τῇ Φροβενίᾳ Δέλτῳ ἔκείναι, ἀλλ' ἐν τοῖς τῆ Βίκτορος παλαιοῖς Βιβλίοις ἐμπαρει-
σηνέχθη ἔδ' ἡ χάριν καὶ ἡ Ἐνετίῃσιν τῶν τῆ Αὐγυστίνῃ Ἐκδόσις, ἡ κατὰ τὸ 1584. τῷ παρένθεσιν ταύτῳ παρέλιπε πῶς ἐν ἔξ Αὐγυστίνῃ προεληλύθει τὰ ἐπενεχθέντα, ἐν οἷς καὶ ἐκ τῆ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα λέγεται ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγιον, ὅποτε ἐπὶ τε τῶν ἀρ-
χαιοτέρων Ἐκδόσεων, καὶ τῶν χειρογράφων Κωδίκων, ἦτοι ἐδὲ τῷ ἀρχίῳ ὅλως τὰ λοιπὰ ἐνεφέρετο ἐκεῖνα, ἡ τῆ Πατρὸς μόνῃ ἐγένετο μνεία ἐπὶ τῇ Ἐκπορεύσει τῆ Πνοῦματος; ἔ γὰρ ἂν αὐτοὶ δὴ ποτε Λατῖνοι τὸ καὶ „ἐκ τῆ Υἱὸς,, ἀφείλοντο, ἀπὸ τινος τῶν Πατέρων τῆ „καὶ ἔξ Υἱὸς τὸ,, Πνεῦμα προῖεναι θεολογήσαντος καὶ παρ' ἐδενὸς ἄρ' ἄλλῃ, ἡ παρ' Αὐγυστίνῃ εἰκὸς προελθεῖν ἐκεῖνα, ἐν οἷς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆ Πνοῦματος μόνος ὁ Πατὴρ ἀπο-
μνημονόβεται. Μᾶλλον δὲ ὅπως καὶ σιωάπτων ἐστὶν αὐτίκα ἐν ἐκεί-
νοις ὁ Αὐγυστίνος „Οὐδὲ γὰρ ὁ Πατὴρ, ὡς Υἱὸν ἐξ αὐτῆ ἔχειν „ἀπεμείωσεν ἑαυτόν: ἀλλ' ἔτ' ὡς ἐξ ἑαυτῆ ἐγέννησεν ἄλλον ἑαυ-
τον, ὡς ὅλος μένει ἐν ἑαυτῷ, καὶ τοσῶτος εἶναι ἐν τῷ Υἱῷ, „ὅσος καὶ μόνος. Παραπλησίως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὅλον „ἐξ ὅλης, ἔχ' ἡγείται τῆ ὅθεν προέρχεται, ἀλλὰ τοσῶτον ἐστὶ σιῶ
Τόμ: Α'. Δ δδδ „ἐκεί-

„ἐκείνῳ, ὅσον ἐξ ἐκείνῃ· ἔδ' ἀπομειοῖ αὐτὸν ἐκποροδόμενον, ἔδ' αὖξαι ἐμμένον,·. Ἐν τέτοις δὴ πάντως ἐνὸς μέμνηται καὶ μόνῃ ἐξ ἧς τὸ Πνεῦμα ἐκποροδεύεται, ἔδεν δὴπρ ἤκιστα, ἢ καθάπερ καὶ τῷ Πατρὶ μόνῃ πεποιήκει μνείαν ἐπὶ τῆς γεννήσεως τῷ Υἱῷ. Πῶς ἔν ἀνωτέρῳ δυοῖν ἐμνήθη ἐξ ὧν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον πρόεισι; τέττ γὰρ ὑποτεθέντος, εἰκὸς ἦν ἐξάπαντος δαῖσαι καὶ κἄν, ὅτι τὸ Πνεῦμα ὅλον ἐξ ὅλων ἐστὶ προῖον καὶ τοσῶτον ἐστὶ σωὸ ἐκείνοις, ἡλίκον καὶ ἐξ ἐκείνων καὶ ἔδ' ἀπομειοῖ αὐτὸς ἐκποροδόμενον ἐξ αὐτῶν, ἔδε σωὸν αὐτοῖς ἐπιαύξει. Ἡ δὲ τῶν παραναγινωσκομένων διαφορὰ ἐντεῦθεν εἴληφε τὴν ἀρχὴν, ὅτι τῶν λυμεῶνων τινὲς Λατίνων, τὰ ἐν οἷς μόνῃ τῷ Πατρὶ μνημονόων ἦν Ἀυγυστίνος, πάντῃ ἀφῆλόν· οἱ δὲ, καὶ ἀντὶ τέτων, τὴν Ἐκπόροδον ἀντιπαρεσήγαγον τῷ Πνδύματος, τὴν καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ. Ἀλλὰ γὰρ ἢ ἔχατον παρατεθεῖσα μόνῃ, ἢ γνησίᾳ τυγχάνει τῶν Ἀναγνώσεων.

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α Ὑ'.

Ὁ δὲ ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῶν Γνωμῶν, Διαμρ: ΙΗ'. Ἐκ τῷ Ε'. τῶν Ἀυγυστίνου περὶ Τριάδος ταῦτα προβάλλεται: „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δώρημα ἐστὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ὅτι καὶ ἐκ τῷ Πατρὶ πρόεισι, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ. Ἀλλ' αἱ τῶν Ἀυγυστίνου Ἐκδόσεις (Βιβλ: Ε'. Τριάδ: Κεφ: ΙΑ') ἔχουσιν ἀπαξάπασαι ἔτω: „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, δώρημα ἐστὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ· ὅτι τε „παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκποροδεύεται, ὡς ὁ Κύριος Φησὶ, καὶ ὅτι καθάπερ καὶ ὁ Ἀπόστολος φάσκει: ὅς Πνεῦμα Χριστὸς ἐκ ἔχει, ἔτος „ἐκ ἐστὶν αὐτῷ. Περὶ γὰρ αὐτῷ τῷ Ἁγίῳ Πνδύματος λέγει.

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α Ὑ'.

Ἐν τῷ ΙΕ'. τῶν ἈΓΓΟΤΣΙΝΟΥ περὶ Τριάδος Βιβλίων, Κεφ: ΚΖ', τοιαῦτα φέρεται „Αὐτῇ σοι, ἐν σοὶ αὐτῷ δαίκνυσι τὰ τρία ἐκείνα, „ἐν οἷς περ τῆς ὑπερτάτης ἐκείνης Τριάδος τὴν εἰκόνα ἐκ ἐπιγνώ- „ση, ἦν ὁμμασιν ἀτενέσω ἔπω οἷος τυγχάνεις θεάσασθαι. Ἄυτη „σοι δαίκνυσιν, ὅτι λόγος ἔνεσιν ἀληθῆς ἐν σοὶ, ἐπειδὴν διὰ τῆς „Σῆς γνώσεως τέττεις, ἐπειδὴν ὅπερ οἶδαμεν λέγομεν· καὶ εἰ μηδενὸς „ἔθνης γλάσση φωνῇ σημαντικῶς μήτε προφέρομεν μήτε νοοῦμεν „μορφοῖτο δὲ ἐξ ἧς ἴσμεν ἢ ἐν ἡμῖν ἔννοια: εἴη δ' ἐν ἀκμῇ διανοίας τῆς „τῷ νοῶντος, εἰκὼν παραπλησιωτάτῃ τῇ νοήσει αὐτῷ: ἦν διὰ τῷ μνη- „μονικῷ περιῆχε ταυτὶ τὰ δύο δηλονότι οἷαπερ Πατέρα καὶ γό- „νον, τρίτης τῆς θελήσεως, εἴταν τῆς ἀγαπήσεως, σωαπτέσης. „Ἦντινα δὴ θέλησιν ἐκ τῆς γνώσεως προῖεναι, (ἔδεῖς γὰρ δὴπρ „θέλει, ὅπερ ὅλως ὁ, τίποτε καὶ ὅποιον ἐστὶν, ἀγνοεῖ.) μὴ μέντοι „τῆς νοήσεως εἰκόνα τυγχάνειν. Καὶ ἔτως ἐπὶ τέδε τῷ νοητῷ „πράγματος, ἢ μεταξὺ Γεννήσεως τε καὶ Ἐκποροδεύσεως διαβολῇ „ἐγχωρεῖ. Ὅτι γὰρ ἔ ταυτὸν ἐστὶ τὸ διὰ νοήσεως θεωρεῖν, καὶ „τὸ

„τὸ ἐφίεσθαι, ἢ κατὰ θέλησιν ἀπολαύειν, ὁράτω καὶ διακρινέτω
 „ὅς τις καὶ διώσκει. Διὰ μὲν ἔν τῆς ἐπισήμης, ἥτοι τῆς γνώσεως,
 ὑπεννοεῖν δίδωσι τὸν Πατέρα διὰ δὲ τῆς ἐννοίας τὸν Υἱὸν διὰ
 δὲ τῆς θελήσεως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Εἰρηκῶς τοίνυν Ἀυγ-
 στίνος, ὅτι ἡ θέλησις, ἥτοι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐκ τῆς γνώ-
 σεως πρόεισι, τρεῖς ἐκ τῆς Πατρὸς οἱ παρὰ Λατίνοις λυμεῶνες
 τὸ τῆς γνώσεως ὄνομα, εἰς τὸ τῆς ἐννοίας παρήμειψαν, ὥστε δὴ
 τὸ νοούμενον εἶναι τὴν θέλησιν, ἥτοι τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῆς ἐννοίας,
 τρεῖς ἐκ τῆς Υἱᾶ προῖεναι. ὅτι δ' ἔτω διέφθαρται τὰ τῆς ἀναγ-
 νώσεως δῆλον δὴ πρῶτον, ἐξ ὧν ἐπὶ τῆς Ἑνετίης Ἐκδόσεως,
 τῆς κατὰ τὸ 1552. τοῖς τοιοῖς δὲ ῥήμασι προσαρετέθη παραση-
 μειωθέν: ὅτι „τὰ παλαιὰ ἀντὶ ἐννοίας, ἔχει γνώσεως,,. Ἐπειτα
 καὶ αὐτὰ τὰ Ἀυγστίνου ῥήματα κατασκευάζει τῶτο. Λόγον γὰρ
 αὐτὸς ἀποδώσων τῶν εἰρημένων, παρασυνάπτει: „Οὐδεὶς γὰρ θέ-
 „λει, ὅπερ ὅλως ὁ, τίποτε, ἢ ὁποῖον ἐστὶν, ἀγνοεῖ διὰ γὰρ τέτων
 δήπε, ἐκ τῆς γνώσεως τὴν θέλησιν ἀποδείκνυσι προῖσαν. Τοιγα-
 ρὲν παραπλησίως καὶ κατόπιν εἰρήκει, „τὴν θέλησιν ἐκπροῖεναι
 „τῆς γνώσεως,,. Ἐπεὶ καὶ τοῦδε πρᾶκτο λόγῳ ἀποδείξαι τὸ
 αὐτῷ προτεθέν.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΙΣ'.

Ἐν λόγῳ ΛΗ'. τῷ περὶ τῆς χρόνης ἈΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ, κατὰ πάσας,
 ὅσαι τῶν αὐτῆς Συγγραμμάτων Ἐκδόσεις φέρονται, τοιάδε ἔχει: „Τὸ
 „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔτε ἀγέννητον ἐστὶν, ἔτε γεννητόν ἐκπο-
 „ροῦσθαι δὲ μόνον ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ θεολογητέον αὐτὸ, σωζο-
 „μένης τῆς πίστεως. Οὐ γὰρ αὐτὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται
 „ἐπὶ τὸν Υἱόν, καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ πρὸς τὸ ἀγιάσαι τὴν κτίσιν ὡς
 „τινες κακῶς νενοηκότες πισθεῖν χρεῖται ψήθησαν. Ἀλλ' ἅμα ἐξ
 „ἀμφοῖν ἐκπορεύεται. Οἱ γὰρ Πατὴρ τοῖστον ἐγέννησε τὸν Υἱόν,
 „ὡς ὡςπερ ἐξ ἑαυτῆς, ἔτω καὶ ἐξ ἐκείνης ὡσαύτως τὸ Πνεῦμα
 „τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται,,. Αὐτὰ μέντοι γε ταῦτα ὅν τρόπον κεῖ-
 ται, παρεφθαρμένον εἶναι καὶ τόδε τὸ χωρίον δεικνύσιν. Ἡ γὰρ
 „ζητήσις ἢ περὶ τῆς τῆς Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ,
 καὶ αὐτῶν Λατίνων ὁμολογούντων, ἐκ αὐτῶν ῥηθείη (καὶ πάντα
 πρὸς γε τὸ δοκεῖν Λατίνοις ἐπαληθεῖς) πρὸ Νεσορίου τε καὶ Θεο-
 δωρήτου κινεῖσθαι ἀρξάσθαι. Ἀλλ' αἱ Νεσορίου καινοτομίαι ἔπω ἐς
 ἀκοὰς Ἀυγστίνῳ γεγόνεισαν τῷ πόρρῳ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ
 κατὰ Λιβύῳ Ἰππῶνι διάγοντι μᾶλλον δὲ καὶ πρὸ τῆς ἐν Ἐφέ-
 σω Α'. Σωδὸς τῆς Οὐκμενικῆς, τῆς κατὰ Νεσορίου συστάσεως, τῆς
 ζωῇ ἐκδημήσαντι, (24) καὶ μηδὲ μνήμῃ τινὰ, διὰ τῶτο, περὶ
 τῆς

(24) Προῆλθε μὲν γὰρ εἰς τὸν βίον ὁ ἱερεὺς Ἀυγστίνος ἔτε 355. ἐξεδήμησε δὲ πρὸς
 Κύριον ἔτος ἄγων τῆς ἡλικίας τὸ ἕκτον ἐπὶ τῷ ἑβδομηκοστῷ, ὥστε συμπίπτειν
 τέττε τὴν τελευτὴν τῷ 431. ἐνιαυτῷ, καθ' ὃν ἡ πρώτη μὲν τῶν ἐν Ἐφέσῳ,
 Δ δδδ 2

τῆς Νεστορίας ἐν τοῖς αὐτῶν Βιβλίοις ὅλως πεποιημένῳ. Τῆς γὰρ ῥηθείας Σωόδης τῆς ἐν Ἐφέσῳ, καὶ Ἀυγυσίνον πρὸς γε τοῖς ἄλλοις τιωκαῦτα, ὡς ἐν Ἀρχιερεῦσι μέγα τὸ κλέος ἀράμενον, μεταπέμψασθαι προθεμένης, ἐξ ἀνθρώπων ἤδη τὸν Ἄνδρα γενέσθαι φθάσασα ἢ Φήμη κατήγγελλεν, ὡς ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς αὐτῆς Σωόδης φανερόν γίνεται. Μάλιστα δὲ καὶ κατὰ τὰ ἐπενεχθέντα ῥήματα, Ἀυγυσίνος ἔοικε μνημονόβειν, ὃ μόνον ἐπ' αὐτῶν ἤδη ἐκείνα γράφοντος γενέσθαι τινὰς τὰς ἀπαναινομένους τὸ Πνεῦμα ἐκπορόδεσθαι καὶ ἐκ τῶν Υἱῶν, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον ὑπάρξει τὰς αὐτόγε τῆτο ἀποφάσκοντας· ἔλεγε γὰρ ὅτι: „ὡς τινες κακῶς „νενοηκότες πισθόβειν χριῶναι φήθησαν,,. Πῶς τοίνυν, ἦτοι πρὸ τῶν Ἀυγυσίνου χρόνων, ἢ γὰρ κατ' ἀρχὰς ἐκείνης ἐπισκοπήσαντος, τὰς Ἀνατολικὰς οἶον τε ἦν λέγειν, περὶ τῆς τῶν Ἁγίων Πνδύματος Ἐκπορόσεως πρὸς Λατίνους διαμαχέσασθαι; ὁπότε πασίδηλον ἐστὶ μηδεμίαν περὶ τῆτος ἔριν, μέσον ἐκατέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, κατ' ἐκείνο τῶν χρόνων συμβάλλεσθαι.

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α Ι Ζ'.

Τέτοις παραπλήσια, τὰ ἐν τῷ ΙΕ'. Βιβλ: τῶν περὶ Τριάδος, Κεφ: ΚΖ'. προσπίπτοντα ἔνθα, μετὰ τὸ διὰ πλειόνων ἀποδείξει, ὅτι (κατὰ τὰ ἐν τῇ ἐννενηκοστῇ ἐννάτῃ Πραγματείᾳ τῶν εἰς τὸν Ἰωάννῳ εἰρημένα) τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορόδετα ἐκ τῶν Υἱῶν, προσίθῃσιν ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ, „ταῦτα ἐξ ἐκείνης τῆς λόγος, ἐπὶ τῷ „βίβλον ταύτῳ μετήνεγκας (Ἀλλὰ τοῖς πιστοῖς, ὅχι τοῖς ἀπιστοῖς „φθέγγομαι.)

Καὶ ταῦτα δῆπερ δεινύουσι, γεγονέναι ἤδη, ἐν ᾧ τοιαύδε γράφων ἦν Ἀυγυσίνος, τὰς ἡκιστα πισθόντας τῷ Ἐκπόροδῳ καὶ ἐκ τῶν Υἱῶν. Ἀλλὰ γὰρ, ὡς ἀποδέδεικται, ἔτις ἕρις ὅλως ἐπὶ Ἀυγυσίνου ἐν Ἐκκλησίαις κενήνητο περὶ τῆς Προόδου τῶν Πνδύματος. Ἐπειτα καὶ πῶς αἱ διεξοδικαὶ διαζητήσεις ἐκείναι, αἱ ὑπὲρ τῆς τῶν Πνδύματος Ἐκπορόσεως ἐκ τῶν Υἱῶν, αἱ ἐν τῷ μνημονοθέντι βιβλίῳ περὶ Τριάδος, καὶ ἐν τῇ ἐννενηκοστῇ ἐννάτῃ Πραγματείᾳ τῶν εἰς τὸν Ἰωάννῳ, καὶ ἄλλαχθ' ἐμφερόμεναι, ἐξ Ἀυγυσίνου προέκυψαν; (25) Τίς γάρποτε τῶν Πατέρων διεξοδικῶς τε δὴ, καὶ

τρίτῃ δὲ τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδου, ὑπὸ διακοσίῳ Πατέρων ἐπὶ Θεοδοσίῳ τῶν Ἀυτοκράτορος συνηθροίζετο.

- (25) Τῶν ἐυλογωτέρων παρὰ τοῖς Κριτικοῖς Κανόνων εἰς εἶν, ᾧ τὰ ὑποβολιμαῖα δι' ὅλε, ἢ καὶ ἐν μέρει κενηπληρόμενα, τῶν γνησίων πονημάτων καὶ εἰλικρινῶν πάρεστι διακρίνειν, ὃ ἐφεξῆς: Εἴτις, (μὴ ἐκ παρόδε τυχὴν καὶ δι' ἄλλο, ἐκ προθέσεως δὲ μάλιστα καὶ κατὰ σπαδίῳ, καὶ ἀγωνιστικώτερον πῶς) ἀνασκηδάζοιτο: τότε καὶ ἀπελέγχεται ἐπὶ τῶν Συγγράμματος δόξας, ἢ μηδὲλως παρ' ἑδενός προτεθείσα, καὶ ἥς τέως, πολλῶν ὑπερον ἀνακυψάσης, ἔπω ἑδείς, ἐς γ' ἐπ' ἐκείνο, ἀνεβάλλετο τῷ κατασκηδύῳ τε καὶ δέξιν. ὃ δὲ τῷ ἀρχίῳ τὸ παρὰπαν εἰς ὑπόνοιαν αὐτῆς ὑποπεσέσης. Τὰτὶ γὰρ ἐπισκῶς ὅμοιον ἔν ἐπὶ τῷ μαντῶειν οἶον προαποφοιβάζοντα τὸ ἐσόμενον, ἢ καὶ προφυλακῶν, ἢ ἄκος ἐπιχειρεῖν νοσήματος ἀδήλως καὶ ἀγνωσμένως τὸ σύνολον.

καὶ συχνῶς περὶ Δόγματος διετέλεσε διαλεγόμενος, περὶ δὲ μηδὲς μηδέπω, ἥτοι πρὸ ἐκείνου, ἢ κατ' ἐκείνο ἐγένετο διαμφοσιζήτων· Ἐνθεντοὶ καὶ ΒΕΔΑΣ (26) ἐν τῷ εἰς τὸ Ἰωάννη Ις. ὑπομνήματι, τὰ τῶν Ἀυγασίνων, ἐκ τῆς ἐννενηνικοῦς ἐννάτης Πραγματείας τῶν εἰς Ἰωάννην παρατιθέμενος, τὰ διεξοδικὰ ἐκείνα περὶ τῆς καὶ ἐκ τῶν Τίς προόδα τῶν Ἀγίων Πνεύματος, ὡς ἐκ τῶν Ἀυγασίνων ἀπαντῶντα ὅλως παρήσι, καὶ ταῦτα μόνον αὐτόσε, ἐκ τε τῶν ἡγεμένων καὶ τῶν ἐπομένων ἀναγινώσκει: „παρ' ἐκείνου τοίνυν ἤκουσεν, ἀκούει, ἀκούσεται, ἐξ δὲ καὶ ἐξίν· ἐξ ἐκείνου δὲ ἐξίν, ἐξ δὲ ἐκπορεύεται. Ἄλλ' ὁ προσίδησιν: αὐτὸς ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τῶν ἐμῶν λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν, ἐκ ὀλιγώρου δέον παρελθεῖν· ὁ γὰρ Φησὶν: „αὐτὸς ἐμὲ δοξάσει, νοεῖται διώταται, ὅτι ἐκχέων ἐπὶ τὰς τῶν „πισθύνοντων καρδίας τῷ ἀγάπῳ, καὶ πνευματικὰς ποιῶν, δηλώσει αὐτοῖς ὅπως τῷ Πατρὶ ὁ Υἱὸς ἴσος ἐξίν.

ΠΑΡΑΦΟΡΑ ΙΗ.

Ἐν δὲ Διαλόγῳ ΞΕ. τῶν Ζητήσεων, Ζητήσαι ΙΕ. ἕτως ὁ ΑΥΤΟΥΣΤΙΝΟΣ, ἐν τῷ Δ'. Τόμ: τῶν αὐτῶν Συγγραμμάτων ἔχων ἀναγινώσκειται: Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δὲ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῶ· ὁ μὲν γὰρ Πατήρ ἐξ ἑδενὸς ἐστὶ γεννητός· ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ τῶν Πατρὸς ἐστὶ γεννητός· τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῶν Πατρὸς καὶ τῶν Τίς ἐκπορεύτον.

Ἄλλ' ἐν οἷς Ἀυγασίνος παραπλήσια ἔχει, ἐπὶ τῆς ἐννενηνικοῦς ἐννάτης Πραγματείας τῶν εἰς Ἰωάννην, ἕτως ἐκείσε τὰ αὐτὰ ἀναγινώσκειται. „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: δὲ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῶ, ὅτι „ἐκ ἐξίν ἀφ' ἑαυτῶ· μόνος γὰρ ὁ Πατήρ ἐκ ἐξίν ἐξ ἄλλων. Καὶ „γὰρ καὶ ὁ Υἱὸς ἐκ τῶν Πατρὸς ἐστὶ γεννητός, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον ἐκ τῶν Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐνθα ἑδόλως τῶν Τίς γίνεται μνεία· ἐπὶ τῆς προόδα τῶν Πνεύματος. Παρὰ ταῦτα ἐν τῇ ἀπομνημονευθείσῃ Ζητήσαι ΙΑ'. αὐτίκα τοιαύδε παρεπιφέρεται: τὸ γὰρ ἀκούσαι, εἶναι ἐξίν· τὸ δὲ εἶναι ἐκ ἐξίν ἐξ ἑαυτῶ, ἄλλ' ἐκ τῶν „Πατρὸς· διὰ τῆτο ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει. Δείξων ἔν ἐνταῦθα ἐκ τίνος ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐπεὶ μὴ ἀφ' ἑαυτῶ ἐστὶ, μόνον τὸν Πατέρα ὀνομάζει, ὡς ἐξ δὲ ἀκούει, καὶ ἐξ δὲ τὸ Πνεῦμα λαλεῖ. Πῶς ἔν ἂν προέφησεν ἤδη, ὅτι καὶ ἐκ τῶν Τίς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐξ αὐτῶ ἀκούει, καὶ ἐξ αὐτῶ λαλεῖ;

Τελούταϊον δὲ ἐν τῇ κατὰ τὸ Ὁξώνιον τῆς Ἀγγλίας δημοσίᾳ Βιβλιοθήκῃ, χειρόγραφόν τινα Κώδικα, τὰς εἰρημένας περιέχοντα Ζητήσεις ἡμῖν ἐγένετο κατιδεῖν, μετὰ τῶν χειρογράφων ἀπο-

(26) Ἡμαῖς δὲ ὁ Βέδας περὶ τῷ Η'. Ἑκατονταετηρίδα ἄρτι ἀρχομένῳ προελθὼν μὲν εἰς τὸν βίον· Ἐτ: 672. περὶ δὲ τὸ 731. ἢ καὶ τὸ 735. (ὡς ἄλλοι προάγουσιν) ἀποδιδώσας. Ὁν καὶ εἰκὸς διὰ τῆτο Κώδιξι, χεῖρασαι τοῖς δὲ πάνυ πόρρω τῶν αὐτῶ τῶν Συγγραμμάτων Ἀυγασίνων χεῖρων ἀπογεγραμμένοις καὶ ἕτως, ἐκ τῶ ἀκολέθε, ἀξιοπιστοτέροις.

ἀποκείμενον τῶν Θεολογικῶν τῶν ἐν Τόχῃσι τεταρτημοριοῖς μεγεθυομένων, ἐν Γράμματι Η'. Ἀριθμ: 22. Αἱ δὲ Ζητήσεις ἐκείναι ἐπὶ Σελ: 552. τῆ Βιβλίας ὑπῆρχον. Ἀλλὰ γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ τελοῦσθαι τῆ Ἀυγυστίνου ῥήματα, τὰ ἐξ ἐκείνου τῆ χωρίᾳ ἀπομνημονοῦσθαι, ὥδὲ πως εἶχε: „τὸ γὰρ ἀκέραιον, εἶναι ἐστὶ τὸ δὲ „εἶναι ἢ ἐξιν ἐξ ἑαυτῆς, ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Υἱῆς,“ διὰ τῆτο ὅσα ἂν ἀκέραια λαλήσει. Ἐπεὶ τοίνυν ἐπὶ τῆ χωρίᾳ τῆδε, ἀπασαί αἱ τῶν Ἀυγυστίνου Συγγραμμάτων Ἐκδόσεις, περιέχουσι μόνον: „τὸ δὲ εἶναι ἢ ἐξιν ἐξ ἑαυτῆς, ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς,“ δῆλον δὴ πᾶς κἀντεῦθεν πάλιν, ὅπως Λατίνων παῖδες καὶ τὰ τῶν παλαιῶν Πατέρων Συγγράμματα ἐπονηρόδσαντο παραφθάροντες. (27).

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α' ΙΘ'.

Οὐδὲν δὲ ἤττον τὰ τῆ Ἀυγυστίνου ἐκείνα, τὰ ἐν τῷ ΙΕ'. Βιβλ: περὶ Τριάδος, Κεφ: ΙΖ'. παρεφθάρθαι αὐτόθεν κατὰ δῆλον. „Καὶ μὲν ἡ μά-
„τις ἐπὶ τῆς Τριάδος ταύτης Θεῶ Λόγος ἡ καλεῖται, εἰ μὴ ὁ Υἱὸς ἔδδ' ὡ-
„ρον Θεῶ, εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ. ἔδδ' ἐξ ἡ γεννητὸς ὁ Λόγος, ἔδδ' ἐξ ἡ
„πρόεισι προκαταρκτικῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, εἰ μὴ ὁ Θεὸς καὶ
„Πατήρ. Διὰ τῆτο δὲ προσεδέμην τὸ προκαταρκτικῶς, ὅτι καὶ
„ἐκ τῆ Υἱῆς ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγ. Πνεῦμα εὐρίσκεται,“ Πρόκειται
δὴ πάντως ἐν τέτοις Ἀυγυστίνου δέξαι, τί τὸ ἰδιάζον ἐκάσῃ τῶν
Προσώπων ἐστὶ, καὶ ὁ δηλαδὴ πρὸς ἕτερον Πρόσωπον ἡ κοινωνία.
„Καὶ γὰρ ἔφη: Ἐπὶ τῆς Τριάδος ταύτης ἡ καλεῖται Θεῶ Λόγος,
„εἰ μὴ ὁ Υἱὸς,“ καὶ ἔτιως ἐφεξῆς. Ἐν ᾧ ἄρα Ἀυγυστίνος τῷ Πα-
τρὶ ὡς ἰδιάζον αὐτῷ μόνῳ, καὶ πρὸς ἕτερόν τι τῶν Προσώπων
ἡκιστα κοινόν, τῷ τῆ Υἱῆς Γέννησιν ἀναφέρει, καὶ τῷ Ἐκπορεύσθαι
τῆ Ἁγίας Πνεύματος, δῆλος ἐστὶ δῆπρ καθάπερ τῷ γέννησιν τῆ
Υἱῆς, ἔτι καὶ τῷ πρὸς τὸν τῆ Πνεύματος, ὑπειληφῶς προσιδιά-
ζουσαν τῷ Πατρὶ. Τὸ γὰρ μόριον (εἰ μὴ), ᾧ περὶ τὰ ἄλλα ἀπε-
χρήσατο Πρόσωπα καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ τῷ τῆ Υἱῆς γέννησιν τῷ
ἐκ τῆ Πατρὸς, ὁ, τινὲν ἕτερον ἀπέκλεισε Πρόσωπον. Πῶς ἂν
προσέθετο, τὸ, „ἐξ ἡ προκαταρκτικῶς,“ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον; κἀντεῦθεν ὑπεσώψεν, καὶ τῷ Υἱῷ ἔδδ' ἡκιστα προ-
σανήκειν, τῷ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆτο πρὸς τὸν τῆ Πνεύματος; Οὐδὲν
δὲ ὅ, τι καὶ σωτελέσειεν ὥδε τὸ τῆς διαβολῆς ἐκείνης; Principa-
liter, (προκαταρκτικῶς). Καὶ γὰρ ἔτι, κατ' αὐτὰς Λατίνους,
ἐπίσης, ἐκ Πατρὸς ἅμα καὶ Υἱῆς, μιᾷ πρὸς τὸ Πνεῦμα πρόει-
σι. (28) Μᾶλλον δὲ καὶ ὁ τῆτο πιστῶν ἐδέποτε ἴδιον τῆ Πατρὸς
εἶναι

(27) Τὸν ἐκ τῶν ΖΕ' Ζητήσεων συγκροτούμενον τόνδε Διάλογον, περιττὸν τὸ ἐν μέρῃ νοθεύειναι προσδιατείνεσθαι ὁλοκλήρως γὰρ ὁ Διάλογος ὑποβολιμαῖος εἶναι, ὑπὸ τῶν Ἐκδεδωκότων ἅπαντα τὰ Ἀυγυστίνου πεφώρεται, ἐν Τόμ: 5. τῆς Παρισιακ. Ἐκδόσ. Ἐτὶ 1679. Σελ: 487.

(28) Τὸ γὰρ κατ' αὐτὰς τὸν Υἱὸν ἐκ τῆ Πατρὸς ἔχειν τὸ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα, διαφορὰν μὲν, κατὰ τὸ „ἐκ τῆς ἀρχῆς,“ τὸν Υἱὸν εἶναι, ὡς γε κατὰ τὸ „ἐξ ἡ,“

εἶναι φήσει, ὡς εἶπερ ἂν μόνος ἄρα αὐτὸς εἴηπερ ἔχων, τό τε τὸν Υἱὸν γεννᾶν, καὶ τὸ Principaliter ἐκπορεύειν τὸ Πνεῦμα· αἰ δὲ μᾶλλον ἅμα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ συμπαρασυνάψαι ἐπὶ τῆς προόδου τῆς Πνεύματος. Ἐνθεν τοι εἰδ' ἄλλαχ' πρὸς ἄλλω τινὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας Διδασκάλων, ἡ φωνὴ ἐκείνη Principaliter: ἔυρητά ποτε ἐμπαισενεχθεῖσα, ὅτι μὴ παρὰ τῷ Ἀυγυσίνῳ μόνῳ ἐφ' ᾧ δηλονότι τὸ σαφὲς τῶν ἐκείνου διαδραῖναι ῥημάτων, δι' ὧν ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου προΐεναι τὸ Πνεῦμα ἀριδῆλως ἐθεολόγησε. Καθάπερ ἔν κακῆναι ἐνταῦθα ὁ ῥαδιουργήσας προσῆψε, τὸ: „διὰ τῆτο προσεδέμω,, τὸ Principaliter, „ὅτι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα ἐυρίσκεται. (29).

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Κ'.

Ἐν Βιβλίῳ τῷ περὶ Τριάδος τε καὶ Μονάδος Κεφ: Ε'. Τόμ: Δ'. τῶν Ἀυγυστίνου Συγγραμ: τοιαύδε ἀπαντᾷ: „Μόνος ὁ Πατὴρ ἐκ „ἀναγινώσκεται ἀποσαλῶναι, ὅτι μόνος εἶδεν ἔχει τὸν αἴτιον, „ἐξ ἧς γεννητὸς ἂν εἴη, ἡ ἐξ ἧς ἐκπορεύοιτο: τέττα χάριν, ἐχὶ „κατὰ φύσεως διαφορὰν, τὴν ἐπὶ τῆς Τριάδος χώραν ὅλως ἐκ „ἔχσαν, εἰδὲ δια τὸ μὴ κατ' αἰτίαν ὑπερέχον ἄλλας τε ὑπὲρ αὐ- „τὸν, μόνος ὁ Πατὴρ εἰ λέγεται ἀπεσαλμένος· εἰ γὰρ ἡ μαρμα- „ρυγὴ, ἡ ἡ θερμότης τὸ πῦρ, ἀλλὰ τὸ πῦρ τὴν μαρμαρυγὴν „ἐκπέμπει, ἡ τὴν θερμότητα· ἔτως ὁ Πατὴρ πέμπει τὸν Υἱόν,, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύεται. Τῶν πλείστων γεμῶν, τέδε τε καὶ τῶν ἐξῆς Κεφαλαίων, τῶν ἐκ τῆς Ἀυγυστίνου Βίβλου, κατὰ τῆς λόγου τῶν Ἀρειανῶν, τὰ ἐκ τῆς Δ'. Κεφα- λαίης, ἀντιστοιχῶντα τοῖς προτεθείσιν, ὧς ἔχει: „Διὰ τῆτο, ἐχὶ „κατὰ φύσεως διαφορὰν, ἐπὶ τῆς Τριάδος χώραν ἐκ ἔχσαν- „Ἀλλὰ δι' αὐτὸ τὸ κατ' αἰτίαν ὑπερέχειν μόνος ὁ Πατὴρ εἰ λέ- „γεται ἀπεσαλμένος· εἰ γὰρ ἡ μαρμαρυγὴ, ἡ ἡ θερμότης τὸ „πῦρ, ἀλλὰ τὸ πῦρ τὴν μαρμαρυγὴν ἐκπέμπει, ἡ τὴν θερμότητα,, Προθήκη ἄρα εἶσα τυγχάνει, ἐν τῷ περὶ Τριάδος τε καὶ Μονάδος Κεφ:

εἰπεῖν (τῆ Πατρὸς τῆς ἀρχῆς μὲν ὄντος, ἀρχὴν δὲ μὴ ἔχοντος.) Οὐκ ἐτι δὲ καὶ κατὰ „τὸ ἀρχὴν εἶναι,, ὡς γε πρὸς „τὸ ἐξ αὐτῆς,, τῆς Υἱᾶς, ὡς βέλονται Πνεῦμα· διαφορὰν τινὰ ἐπὶ τῆς Υἱᾶς πρὸς τὸν Πατέρα εἰσάγει. Μᾶλλον δὲ τέναν- τίον καὶ κοινωσίαν τὴν κατὰ τῆτο (ὡς καὶ αὐτοὶ Λατῖνοι διατείνονται) Πατρὸς μεταξὺ καὶ Υἱᾶς συνίστησιν.

- (29) Τῷ ὄντι δὲ τίς ἐν τῷ („προσεδέμω,,) εἰ σωρεῖ τὸν ὑφορώμενον, καὶ τὴν τῆ ἀντιφρονέντος ἔνστασιν οἷον προκαταλαμβάνοντα; ἡ ἐχὶ ὁ ἔτω φθαργόμενος ἐν καιρῷ τῶν περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως κινεμένων διαμφοισθητέων, δόξειεν ἀνατρέ- φεσθαι; Ἀλλ' ἐμοὶ γὰρ κακῆναι ἐνταῦθα εἴπεισι θαυμάζειν, πῶς οἱ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς παρεσταγαγόντες Λατῖνοι, ἐχὶ καὶ τὴν διασολὴν ταύτην κατὰ τὸ αὐτὸ ἐν τῇ Συμβόλῳ προσέθεντο; πῶς ἐχὶ „πισθεῖν εἶπον: καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, „τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς μὲν Principaliter, ἐκ δὲ τῆς Υἱᾶς secundario (ἡ ἄλλως ὁπω- σάν) ἐκπορεύομενον; ἔτω γὰρ ἂν ἡμῖν καὶ πιθανώτεροι εἶδοσαν, λέγοντες ὑπε- ρὸν μὴ προδήλως αὐτὲς παραινενωχέναι τῷ ὄρω τῆς Πίσεως, ἀλλ' ἐπεξήγη- σὶν τινὰ καὶ ἀνάπτειν.

Ε ΞΕΞ 2

Κεφ: Ε'. τὸ: „ἕτως ὁ Πατὴρ πέμπει τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Πνεῦμα „ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύεται.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' ΚΑ'.

Ἐπὶ τῇ αὐτῇ αὐθις Βιβλίῳ τῇ περὶ Τριάδος τε καὶ Μονάδος, ἐν Κεφαλ: Γ'. ταῦτα ἐμφέρεται: „Ὁ Υἱὸς ἐκ τῆ Πατρὸς, ὁ „ποιητὴς, ἀλλὰ γεννητὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶς ὁ „ποιητὴς, ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύονται. — Ἀλλ' ἐπεὶ, ὡς εἴρηται, τῶν ἐπὶ τῇ Ε'. Κεφ: τῆς δε τῆς Βίβλου, ἄχρι τῆ τέλους, τὰ πλεῖστα ἐλήφθη ἐκ τῶν αὐτῇ Ἀυγστίνῳ κατὰ Ἀρείῳ τάγε ἐκ τῆ ΚΑ'. Κεφαλ: τῇ τοιαύτῃ Βιβλίῳ τὰ ἀντιστοιχῶντα τέτοις, ἕτως ἐστὶν ἔχοντα: „Ποιητὸν ὑπὸ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον λέγουσιν, ὅπερ ἐν τῇ Γραφῇ εὐδέποτε ἀναγινώσκουσιν ὅπο- „τε αὐτὸς ὁ Υἱὸς φησὶν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆ Πατρὸς „ἐκπορεύεται. (30).

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' ΚΒ'.

Μάλιστα δ' ἐν Κεφαλ: ΚΓ'. τῆς Βίβλου κατὰ τῇ λόγῳ τῶν Ἀρει- νῶν, τῇ Ἀυγστίνῳ σαφῶς ἀποφάσκοντος τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκ τῆς Υἱᾶς, καὶ τὸ περιφερόμενον ἐκείνο Ἐπιχάρημα τῶν Λατίνων, τὸ ἐκ τῆς ῥήσεως: ὅτι, „τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς ἐμῆς λήφεται, ἐπιλυομέ- νῳ ἐν τῷ περὶ Τριάδος τε καὶ Μονάδος, Κεφ: Γ'. ἐνθα τὰ αὐτὰ ἐπανείληπται, κεκολῳεῖται πως ταῦτα καὶ διέσραπται. Τὰ γὰρ ἐν τῷ κατὰ τῇ Ἀρειαν. Λόγῳ Βιβ: Κεφ: ΚΓ'. εἰρημένα τοιαύτῃ ἦν: „Ὁ δὲ, περὶ τῆς Ἁγίας Πνοῦματος ἔφησεν: ἐκ τῆς ἐμῆς λήφε- „ται: αὐτὸς τὸ ζητούμενον ἐπιλύεται ἵνα μή τις νομίσῃ ὡς διὰ „τινῶν βαθμῶν, ἕτως ἐξ αὐτῆς εἶναι τὸ Πνεῦμα, ὃν τρόπον αὐ- „τὸς ἐστὶν ἐκ τῆ Πατρὸς. Καὶ γὰρ ἐκ τῆ Πατρὸς ἀμφῶ, ὁ μὲν „γεννᾶται, τὸ δὲ ἐκπορεύεται. Ἀ' δὴ δύο ἐν τῷ ὕψει τῆς φύσεως „ἐκείνης διακρίνειν, χαλεπὸν ὅλως ἐστὶν ἄρα ἵνα μή τις τέτοιο ὑπο- „λάβῃ, ὡς ἔφω' ἐκ τῆ σωέγγυς, ἀντίκα προσέθετο: πάντα ὅσα „ἔχει ὁ Πατὴρ ἐμὰ ἐστὶ διὰ τέτοιο εἶπον, ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς λήφεται „ἕτως ἀναμφισβόλως νοεῖσθαι θέλων, τὸ λαμβάνειν ἐκ τῆ Πατρὸς. „Ἀλλὰ διὰ τέτοιο ἐξ αὐτῆς, ὅτι πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ, αὐτῇ „εἰσὶν. Ἡ δὲ, ἐχὼς φύσεως ἐστὶ διαφορὰ, ἀλλὰ ἀρχῆς μιᾶς ἐπισύ- „στασις. — Ὅτι δ' ἐν ἅπασιν τὸ Πνεῦμα τὴν τῇ Χριστῷ ἐντολῇ, „ὡς

(30) Τὴν περὶ τὰ ἀνωτ: πάντα Λατινικῶς ἐκδιεργίαν, ἐνὶ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἀν- νικαδίας, εἰ περὶ τυχῶν ἦν τῇ τῶν Βενεδικτίνων Ἐκδόσει, καὶ εἰς τὸ περὶ Τριά- δος Βιβλίον, εὐδὲν ἢ συμφόρημα, ἐστὶ διαφορῶν σπαραγμάτων, ἐνθεν καὶ κείθεν ἀφε- λῶς τε καὶ κακομηχανῶς ἐπὶ συστάσει τῆς καινοτομίας σωερέχων, καὶ ἀπὸ περὶ τῆ Διαλέγῃ ἀνωτ: σεσημαίνεται. (Σημ: 27.) (ὅρα τὴν περὶ τέτῃ παραίνεσιν, τὴν ἐν τῇ Η'. Τόμῳ τῆς ἐκδόσεως, ἐν τῇ ἐκῇ Προσαρ- τήμ: Σελ: 59.)

„ὡς Φασί, περιμένει, ἀναγινωσκέτωσαν, εἰ δωατόν. Ὁ γὰρ
 „ῥηται: ὃ λαλήσει αὐτῷ ἐαυτῷ ἔκκεν ῥηται, ὅσα παρ' ἐμῶ ἀκῆ-
 „ση ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκῆση λαλήσει τίνος δὲ χάριν ῥηται; πρὸ
 „μικρῶ σαφὲς ἐγένετο, ἐξ αὐτῆς, ἧς περ μνείαν ἐποιήσαμιν, τῆς
 „τῷ Κυρίῳ ἐκθέσεως, ἐνθα Φησί: πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ,
 „ἐμὰ ἐσί: διὰ τῷτο ἔφω, ἐκ τῷ ἐμῷ λήψεται. — Ἐν δὲ δὴ τῷ
 Γ. Κεφ: τῷ περὶ Τριάδος τε καὶ Μονάδος Βιβλίου, ἔτω ταῦτα ἀνα-
 γινώσκειται: „Ἐπειδὴ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἄγ: Πνεῦμα ἅμω ἐκ τῷ
 „Πατρὸς, ὁ μὲν γεννᾶται, τὸ δὲ ἐκπορεύεται, ἄτινα δύο ἐν τῷ
 „ὑψι τῆς φύσεως ἐκείνης διακρίνεν ἐστὶ χαλεπὸν ἄρα ἵνα μή τις
 „τῷτο ὑπολάβῃ, ῥηται: ὅτι ἐκ τῷ ἐμῷ λήψεται ταῦτα νοεῖσθαι
 „θέλων ἀναμφοβόλως, ὅτι λαμβάνει ἐκ τῷ Πατρὸς. ἀλλὰ διὰ
 „τῷτο ἐξ αὐτῶ τῷ Υἱῷ, ὅτι πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ, αὐτῷ εἰσὶν.
 „ἢ δὲ, ὃ χὶ φύσεως ἐστὶ διαφορὰ, ἀλλ' ἀρχῆς μιᾶς ἐπισύστασις. —
 „Ὅτι δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ τῷ Χριστῷ, τῷ Υἱῷ, ἐντολῶ περιμένει
 „ὡς γὰρ ῥηται: αὐτῷ ὃ λαλεῖ, ἀλλ' ὅσα ἂν παρ' ἐμῶ ἀκῆ-
 „ση, λαλεῖ τῷτο δὲ ἐσί: πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ ἐμὰ ἐσί: διὰ
 „τῷτο ἔπον ἐκ τῷ ἐμῷ λήψεται. — Ἐνθα δὴ πρὸς παραλελειφθαι
 „δὴλὸν τὰ πρότερα, δι' ὧν ἀπεφάσκειτο εἶναι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ
 Υἱῷ. Αὐτῶς δὲ τῷ Ἀνγέλῳ ἀπαναινομένῳ ὅτι τὸ Πνεῦμα ἀκῆει
 ἐκ τῷ Υἱῷ, καὶ αὐτὸ κακουργότατα διεστράφη, ὡς ἔπερ εἰρηκῶς
 ἦν ἐκείνος: ὅτι ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα ἀκῆει, ἐν ἅπασιν δηλονότι
 περιμένον τῷ τῷ Χριστῷ ἐντολῶ.

ΠΑΡΑΦΟΡΑ ΚΓ'.

ΡΑΤΡΑΜΝΟΣ (31) μοναχὸς Κορβιεύσιος (ἐν Βιβλ: Γ. Κεφαλ: 5.
 περὶ τῆς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως: κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν,
 ἐν τῷ ΙΒ. Τόμῳ τῆς σαχυολογίας τῶν παλαιῶν Συγγραφέων,
 τῆς ὑπὸ Λεκά Δαχερίῳ ἐκδεδομένης, Σελ: 94.) τοιάδε ἐκ τῷ πε-
 ρὶ τῆς ἡνωμένης φύσεως τῆς Θεότητος Βιβλίου, τῷ ἐπὶ τῷ ἈΘΑ-
 ΝΑΣΙΟΥ ὀνόματι φερομένῳ, ἀντιπροτάει. „Ἐν τῷ πάντως, ἄλλος
 „μὲν ἐστὶν ὁ Πατήρ κατὰ τὸ πρόσωπον, ὅτι ἀληθῶς ἐγέννησε
 „καὶ τῷτο, ἄλλος ἐστὶ κατὰ τὸ πρόσωπον τὸ Πνεῦμα ἕτος ὁ ὑπέρ-
 „τατος παράκλητος, ὁ ἐκ τῷ Πατρὸς καὶ τῷ Υἱῷ ὁ κατὰ τῷ
 „ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἐπὶ τῶ Ἀποστόλῳ ἐκχυθείς ὅτι ἀλη-
 „θῶς ἐκ τῆς μοναδικῆς Θεότητος τῷ Πατρὸς καὶ τῷ Υἱῷ ἐκπο-
 „ρεύεται. Καὶ ταῦτα μὲν αὐτόσε ὁ Ράτραμνος ἐκείθεν, ἕκαστα
 ὡς αὐτῷ σώηθες, διεξοδικῶς κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν ὑπὲρ τῆς τῷ
 Ἁγίῳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἀντιβάλλει.

Κα-

(31) Ὁ δὲ Ράτραμνος ἕτος, ἢ, ὡς καὶ ἄλλως ἐξωνόμασαι, Βερτράμος: ἀκμάζων ἐγέ-
 νετο κατὰ τὸ 840. ἔτος. Εἰς δὲ ὑπῆρχε τῶν τῆς Γαλλικανῆς Ἐκκλησίας Διδασ-
 κάλων, ὅς, κατὰ τὸ 866. ὁ Πάπας Νικόλαος ὑπαλείφω ἰὼ, κατὰ τῶν Ἀνα-
 τολικῶν βάζει τὸν κάλαμον. Ἐνθεν τοι, καὶ ἐκ προτροπῆς τῆς ἐκείνης τὸ πό-
 νημα σωεσκέυασε, ἡτῶ κατὰ τῶν Σφαλμάτων τῶν Γραικῶν ἐπιγραφῆσαν αὐ-
 τῷ τετραβιβλίον.

Τόμ: Α'.

Z 222

Κατὰ πάσας μὲν τοι τὰς τῶν Ἀθανασίᾳ Συγγραμμάτων Ἐκδόσεις, ἐν τῷ Β'. Βιβλ: τῷ περὶ τῆς ὡωμένης Θεᾶς Φύσεως, ἔτιωσι ταῦτα φέρεται ἀναγινωσκόμενα: „Ἐν τῷ δὴ πρῶτῳ ἄλλος „μὲν ἐστὶν ὁ Πατὴρ, ὅτι ἀληθῶς ἐγέννησε καὶ τῷ ἄλλος ὁ „Υἱός, ὅτι ἀληθῶς ἐξ αὐτοῦ ἐγεννήθη ἀλλὰ καὶ τῷ ἄλλος ἐστὶν „ὁ Παράκλητος ἕτος, τὸ Πνεῦμα τὸ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐκ- „χυθέν. Διὸ ἐν τέτοις τοῖς κατ' ἑκάστα εἰρημένοις μέμνησο, ὅτι „τὰ ὀνόματα κατὰ τὰ πρόσωπα διακρίνεται. Παραπλησίως δ' ἔτιω ταῦτα καὶ ΑΙΝΕΙΑΣ ἀναγινώσκει ὁ τῶν Παρισίων Ἐπίσκοπος. (32) ὁ κατ' ὁ καὶ Ράτραμνος ἕτος, κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν γρα- φῶν ὡσώτως περὶ τῆς τῆς Πνοῦματος Ἐκπορεύσεως, ἐν τῷ Βιβλ: τῷ πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς, ἐν Τόμ: Ζ'. τῆς εἰρημένης σαχυλο- γίας τῶν παλαιῶν Συγγραφέων. Σελ: 13. Ἐν ἄρα τῷ Κώδικι ὃ Ράτραμνος προσεχρήσατο, ἀπὸ τῆς Θ'. ἥδη αἰῶνος ἐμπαρεισῆκτο, ὅτι „τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς ἐστὶ καὶ τῆς Υἱοῦ. — Καὶ αὖθις: ὅτι ἀληθῶς αὐτὸ ἐκ „τῆς Μοναδικῆς Θεότητος τῆς Πατρὸς „καὶ τῆς Υἱοῦ ἐκπορεύεται. Πρὸ οὕτω ἄρα ἑκατονταετηρίδων καὶ ἐπέκεινα, καὶ ἐκ τῆςδε τῆς ὑποδείγματος δῆλον γένοιτο, τὰ τῶν ἰδίων Πατέρων Συγγράμματα τὰς Λατίνους ἐπιχειρήσαι παραλυμαί- νεσθαι. Ἐνταῦθα δ' ἡμεῖς, τὰς περὶ τῆς ὡωμένης Φύσεως τῆς Θεότητος Βίβλους ἀναφέρομεν ταύτας, ὡς μὴ Γραικῶ τινος, Λατίνους δὲ ὄντος τῆς σωταξαμένους αὐτάς. Ἀλλὰ περὶ τῆς, ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν ἐκ τῶν Πατέρων τῆς Δύσεως.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΚΔ'.

Ὅτι δ' ἐν Παισὶ Λατίνων ἐξ ἔθους ἤσκητο διαφθεῖναι τὰ τῶν Πατέρων Συγγράμματα, φανερόν ἴσταται καὶ τῆς παρεξηλαγμέ- νης αὐτῆς τῶν λεγομένων ἀναγνώσεως, τῶν ἐν τῷ Η'. Βιβλ: περὶ τῆς ὡωμένης Θεότητος ἐν τῇ Τριάδι „Εγὼ Πισθῶ τὸν „Υἱὸν ἐν τῷ Πατρὶ κτ: Οἱ γὰρ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀκυῖσγράμῳ Σωό- δα ἐς Ῥώμῃ ἀποσαλέντες Ἀποκρισιᾶριοι, ἐν ἔτει 809. ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Λιβέλλῳ, ὃ Λέοντι τῷ Γ'. προσώεγκαν. Καὶ αὖθις ἐν τῷ Δαμιανῶ Λόγῳ, τῷ περὶ τῆς Καθολικῆς Πί- σεως Κεφ: Γ'. ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ τῶν αὐτῶν Συγγραμ: Σελ: 9. Καὶ τῷ πονηματίῳ δὲ τῷ περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνοῦμ: Ἐκπορ: Τόμ: Γ'. τῶν Συγγραμ: Σελ: 288. ἔτιω ἀναγινωσκόμενα φέρεται: „Πι- „σθῶ τὸν Υἱὸν ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ τὸν Πατέρα ἐν τῷ Υἱῷ, καὶ „τὸ Πνεῦμα ὁμοίως τὸ Παράκλητον τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύό- „μενον, καὶ τῆς Υἱοῦ εἶναι καὶ τῆς Πατρὸς, ὅτι καὶ ἐκ τῆς Υἱοῦ ἐκ- „πορεύεται, ὡς ἐν τῷ Ἐυαγγελίῳ γεγραμμένον ἐστὶν ὅτι διὰ τῆς „αὐτῆς

(32) Οὗτος ἐν ἔτει μὲν 854. ἐπὶ τῇ Ἐπισκοπίᾳ προήχθη. ἐν ἔτει δὲ 868. τὸ κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας Σωτάγμα ἀνεβάλετο, ὃ Ἐπιγραφῇ: „κατὰ τῶν Ἀντιρρήσεων τῶν Γραικῶν.

„αὐτὸ ἐμφυσήσεως δέδωκε τοῖς Ἀποστόλοις τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, „λέγων: λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον, — Ἀλλὰ κατὰ τὰς τῶν Ἀθανασίου ποιημάτων Ἐκδόσεις, ἕως ἀναγινώσκεται ταῦτα: „Εγὼ „πισθόω τὸν Υἱὸν ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ τὸν Πατέρα ἐν τῷ Υἱῷ, „καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ὁμοίως τὸ Παράκλητον, ὅπερ ἐκπορεύεται „ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Υἱᾶ, εἶναι καὶ τῆ Πατρὸς, ὅτι καὶ ἐκ τῆ „Υἱᾶ πρόεισι, καθὰ καὶ ἐν τῷ Ἐυαγγελίῳ γεγραμμένον ἐστίν, — Ἡ μὲν ἔν τῶν γεγραμμένων παραλλαγή παντίπῃ δῆλη· τί δὲ τὸ φάσκειν, καὶ „τῆ Πατρὸς εἶναι τὸ Πνεῦμα, ὅτι καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ πρόεισιν; Αυτόθεν δῆπρ ὥδε κατάδηλον, ὅτι τῆ Συγγραφέως εἰρηκότος, „τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ τῆ Υἱᾶ εἶναι καὶ τῆ „Πατρὸς, — ὥσπερ οἱ ῥηθέντες Ἀποκρισιάριοι ἀνεγίνωσκον καὶ Πέτρος δὲ Δομιανὸς ὁμοίως οἱ μετ' ἑπτα Λατῖνοι, τὸ (Filij) τῆ Υἱᾶ: μετέλαβον εἰς τὸ (Filio.) ἐκ τῆ Υἱᾶ ὥς ἡδη ἐν τοῖς ἐκδεδομένοις τῆ Ἀθανασίου Συγγράμμασιν, ἀναγινώσκεισθαι, „τὸ „ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορευόμενον, — εἶναι καὶ τῆ Πατρὸς. (33). Ἀ' δ' ἐφεξῆς ὑποσώπτεται κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἀναγνώσεις, ἐπικρινέσθω αὐτὰ, ἐξ ὧν περὶ τὸ τέλος τῆς Πραγματείας ταύτης εἰρήσεται.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΚΕ΄.

ΕΥΣΕΒΙΟΣ ὁ Ἐμισιώδης (34) Εἰς τὴν Δ'. Κυριακῇ τῇ μετὰ τὸ Πάχα' (Ἐν Τόμ: Ε'. Μέρ: Γ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Σελ: 682.) „Ἐπειδὴ δὲ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, καὶ τῆ „Πατρὸς καὶ τῆ Υἱᾶ Πνεῦμα ἐστίν, ὅθεν ἔχει τὸ εἶναι, ἐκείθεν „ἔχει καὶ τὸ σοφόν, καὶ τὸ ἀληθινὸν εἶναι. Ο' γὰρ ἐστὶ τὸ εἶναι „αὐ-

(33) ἔχει τοίνυν ἡ μὲν προτέρα ἀνάγνωσις Λατινισί: Qui procedit à Patre, et Filij esse et Patris (τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τῆ Υἱᾶ εἶναι καὶ τῆ Πατρὸς.) ἔχει δὲ μετὰ τὴν παραλλαγὴν ἡ δευτέρα: Qui procedit à Patre et Filio, esse et Patris. (τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ, εἶναι καὶ τῆ Πατρὸς.) τὸ δ' ἔτω φράξιν, ὡς τὸ δόκιμον, ὅς ἂν ἐρῶμαι τῷ λόγῳ φήσιν, ἐπιδήλως τὸν νῦν ἐκ ἐρῶται.

(34) Ἦν μὲν τῷ ὄντι Ἐδισιώδης ὁ Εὐσεβίος ἕτος, ἐξ Ἐδέσης ὁρμώμενος τῆς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἐπεὶ δὲ μετὰ τὸ Ἀθανάσιον ὑπὸ τῆς ἐν Ἀντιοχ. Συνόδου, ἐν Ἑτε 341. ἀπελαθῆναι, τὸν Ἀλεξανδρείας Θρόνον αὐτῷ προβαλλόμενον παραιτησάμενος, τῆς ἐν τῇ Φοινίκῃ Ἐμισῆ Ἐπίσκοπος προχειρισθῆναι προέλετο, ἐντεῦθεν τὸ „Ἐμισιώδης ἐπώνυμον ἔχεν κατὰ δὲ κατὰ τὸ 360. Διαφόρως μὲν ἐφ' οἷς ἐφρόνες ἀκῆσας, πολλὰ δὲ καὶ συγγεγραφώς, ὧν τὰ πλεῖστα λανθάνει ἐν ταῖς Βιβλιοθ: ἀνέκδοτα. Ἀπορήσειεν ἔν τις, τί δήποτε τῆτον ὁ Ζοιρνικάσιος τοῖς Λατίνων Πατράσιν ὥδε κατέταξεν; ἢ ὅτι τὰς ὑπὸ τῷ τῆς ὀνόματι φερομένης Λατινικᾶς ὁμιλίας Εὐσεβίον μετωνυμικῶς προσηγόρευεν; ταῦτα μὲντοι μὴ τῆ Ἐμισιώδης Εὐσεβίος εἶναι γνησίας, Λατίνων δὲ Συγγραφέων παντοίων ἄδρεισμα συρφετῶδες, Φαβριλίῳ πειδόμεθα (Ἑλλω: Βιβλιοθ: Βιβλ: Ε'. Σελ: 107.) καὶ Καβέω (Ἰσορ: τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφ: Τόμ: Α'. Σελ: 207.) καὶ ἔδ' ἐν αἰτίᾳ ποιέμεθα τὸν ἡμέτερον Ζοιρνικάσιον, ὅτι πρὸς ταῖς ἄλλαις Παραφθοραῖς τῶν Λατινικῶν Συγγραμμάτων, καὶ ταύτῃ ἐπισημοτάτῃ ἔσαν ἐνταῦθα ἡμῖν συγκατέλειξεν.

„αὐτῷ, τὸ αὐτῷ καὶ τὸ εἶναι σοφὸν, καὶ ἀληθινόν, καὶ τὰ ὅμοια. Ἐστὶ γὰρ Πνεῦμα σοφίας καὶ σωέσεως, ἔστι καὶ Πνεῦμα πάσης ἀληθείας· ἀλλὰ ταῦτα ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶς ἔχεται καὶ λαμβάνει καὶ τὸ ἐστὶ, διὸ ὁ Κύριος ἔφη: ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. — Τέτοις δὲ αὐτίκα ὑποσώπτει: „Ταῦτα δὲ ἐπειδὴ τῶν τριῶν ἀπάντων κοινὰ ἐστὶ, καὶ ἐσιωδῶς κοινὰ, ἠδυνάτο εἰπεῖν ὁ Κύριος, ἅπερ ἤθελεν, ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς καὶ ἐκ τῆς ἰδίας λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Καὶ γὰρ καὶ ὁ Υἱὸς ὅτε ἐδίδασκε, καὶ ἐκ τῆς ἰδίας, καὶ ἐξ ὧν καὶ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Πνδύματος εἰσὶν, ἐλάμβανε. Κατὰ μὲν ἔν τὸ πρῶτον τῶν ἐπενεχθέντων χωρίων, διδάσκων ἂν εἴη ὁ Ἐυσέβιος, ὅτι τῆς Χριστῆς εἰπόντος: „ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεται: ὁ νῦν ὡς, ὅτι καὶ ἐκ Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς λαμβάνει τὸ Πνεῦμα, τὸ Σοφὸν εἶναι καὶ ἀληθινόν· τῆς ἐστὶν „αὐτὸ τὸ εἶναι. Καὶ εἰ τοίνυν αὐτὸς Ἐυσέβιος παρ' ἑαυτῆς προωέγκατο, πῶς ἔπειτα λέγειν ἠδυνάτο: „ταῦτα δὲ ἐπεὶ τῶν τριῶν ἀπάντων κοινὰ ἐστὶ κατ',: Μήτοι γὰρ ἄρα καὶ ἐκ τῆς Πνδύματος ὁ Υἱὸς, ἢ ὁ Πατὴρ ἔχει τὸ εἶναι; ἢ λαμβάνει τὸ σοφὸς εἶναι καὶ ἀληθινός; Πάλιν δὲ, πῶς ἂν εἰρήκει, τῶν ῥημάτων ἐκείνων: „Ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεται,: τὴν ἔννοιαν εἶναι, ὅτι „ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς λαμβάνει τὸ Πνεῦμα τὸ εἶναι: τῆς ἐστὶ τὸ „σοφὸν εἶναι καὶ ἀληθινόν,: ὁπότε ἐν τοῖς ἐφεξῆς αὐτίκα ὑποσώψεν, ὡς εἶχεν ἂν καὶ ὁ Κύριος εἰπεῖν, „ὅτι καὶ ἐκ τῆς ἰδίας λήψεται,: μήτοιγε ἄρα ἀφ' ἑαυτῆς τὸ Πνεῦμα λαμβάνει, τὸ καὶ σοφὸν εἶναι καὶ ἀληθινόν, καὶ διὰ τὸ τοῦτο δὴ, καὶ αὐτὸ τὸ εἶναι; Προσέτιθι δ' ἔν καὶ ἐξῆς: Καὶ „γὰρ ὁ Υἱὸς, καὶ ἐκ τῆς ἰδίας, καὶ ἐξ ὧν τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Πνδύματος εἰσὶν, ἐλάμβανε; ἢ ἐχὶ ἐντεῦθεν, κατὰ τὸ πρῶτον τῶν ἐπενεχθέντων χωρίων, ὡς εἶδομεν, ἔποιτ' ἂν αὐθις, καὶ ἐκ τῆς Πνδύματος, καὶ ἐξ ἑαυτῆς τὸν Υἱὸν λαμβάνειν τὸ καὶ σοφὸν εἶναι; Καταφανὲς ἄρα ἐκ τῶν ἐστὶ καὶ ἀριδηλότατον, ὅτι τὸ προενεχθέν τῆς Ἐυσέβιος χωρίον παρέφθαρται κακουργότατα.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ' ΚΣ'.

Ἀντιπροβάλλουσι Λατίνοι, ἐκ τῆς ἘΠΓΕΝΙΟΥ τῆς Καρχηδόνης Ἐπισκόπου (35) ὁμολογίας τῆς Καθολικῆς Πίστεως, ταῦτα: „Τὸ Ἅγιον Πνεῦ-

(35) Ο' δὲ Ἐυγένιος, Ἄφρος ὢν τῷ γένει, διὰ μεσιτέας Ζιλῶνος τῆς Ἀυτοκράτορος, καὶ Πλακιδίας, (Ἐπισκόπος τῆς Καθαργένης ἀπὸ ἐνιαυτῶν 24. χηρεώσεως.) πρὸς Οὐννερίκῃ τῆς Οὐανδάλων Ἀνακτοῦ, καὶ τὸ Δόγμα Ἀρειανίζοντος, Ἐπίσκοπος τῶν Καθολικῶν προχειρισθῆναι ἐπετρέαπη, ἐν ἔτει 480. Ἐν ἔν Διαλέξει συγκροτηθείσας ἀπὸ μὲν σώματος, πολλὰς τῶν ἐκ τῆς Αἰρέσεως κατεσίγασε λαμπρὰν δὲ καὶ τιλὴ τῆς ὁρθῆς Πίστεως ὁμολογίαν (περὶ ἧς ὁ λόγος.) σωτάζας ὡς Οὐννερίκῃ αὐτῷ προσεφώνησε. Διὸ δὴ καὶ εἰς τὰς Τριπολιτῶν ἐχαιτίας ὑπερρεπίδεις, καὶ ἐξῆς ἔπειτα εἰς Ἀλβιγλώσιον Γαλλικὴν πόλιν ἀπελαθεῖς, ἐνταῦθα πρὸς Κύριον ἀπεδήμησεν, ἔτει 495.

„Πνεῦμα ἔχ ἔτως ἐκλαμβάνομεν, ὥς, ἤτοι Πατέρα αὐτὸ
 „εἶναι, ἢ Υἱόν. Ἀλλὰ τὸν ἀγέννητον Πατέρα, καὶ τὸν ἐκ τῆ Πα-
 „τρὸς γεννηθέντα Υἱόν, καὶ τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Υἱῶ ἐκπο-
 „ρροῦμενον Πνεῦμα, μίᾳς πισθόμεν εἶναι ἑσίας καὶ φύσεως. Καὶ
 ἔτω μὲν ἀναγινώσκεται αὐτὰ ἐν τοῖς ὀρθοδοξογράφοις, ἅπερ ἐν
 Βασιλείᾳ ἐκδέδοται, ἐν Ἑτῇ 1569. Σελ: 1617.

Ἀλλ' ἡ αὐτὴ αὐτῇ τῇ Εὐγενίᾳ ὁμολογία, ἀναφέρεται ὑπὸ Βί-
 κτορος Ἐπισκόπου Ὑτίκης (36), ἐν τῷ Β'. Βιβλ: περὶ τῶν Οὐανδα-
 λικῶν Διωγμῶν, ὡς ὑπὸ πλειόνων Ἐπισκόπων Ἀφρων, τὸ πρῶ-
 τον μὲν, τῶ τῶν Ἀρειανῶν Βασιλῶντι προσενηχθεῖσα. ἔπειτα
 δὲ, ἐκ τῆς τέτῃς Ἱστορίας, ὑπὸ τῷ Εὐγενίᾳ ὀνόματι, ἅτε δὴ τέτῃς
 ὁμολογία ἔσα, ἐξείληπται καὶ ἐκδέδοται. Ἀλλὰ γὰρ αὐτόθι ἐκεί-
 να, (ἐν τῷ Ε'. Τόμ: τῆ Γ'. Μέρους τῆς τῶν Πατ: Βιβλίου: τῆς ἐν
 Κολων: Σελ: 638. Καὶ ἐν Τόμ: Ζ'. τῆς τῶν Πατ: Βιβλίου: τῆς
 ἐν Παρισ: Ἑτ: 1589. σήλ: 1910. καὶ ταῖς λοιπαῖς τῆς τῆς Ὑτίκης
 Βίκτορος Ἱστορίας Ἐκδόσεσιν.) ἔτως ἐκφέρεται. „Τὸν ἀγέννητον
 „Πατέρα, καὶ τὸν ἐκ Πατρὸς γεννηθέντα Υἱόν, καὶ τὸ ἐκ τῆ
 „Πατρὸς ἐκπορροῦμενον Πνεῦμα, μίᾳς πισθόμεν ἑσίας εἶναι καὶ
 „φύσεως. Μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὴ ἡ τῆ Εὐγενίᾳ ὁμολογία ἐκείνη, ἐν
 μέρει τύποις διεκδοθεῖσα, ἔτως εἰλικρινῶς ἔχει καὶ ἀπαραποιήτως
 ἐν τῷ Ἀντιδότῳ, τῷ κατὰ Διαφόρων, τῶν ἐν πάσαις ταῖς Ἐκα-
 τονταετηρίσιν ἀναφυσῶν Αἰρέσεων, τῷ ἐν Βασιλείᾳ Ἑτῇ 1528. ἐκ-
 δοθέντι, Φύλ: 221. Καὶ ἐν Τόμ: δὲ τῷ Δ'. τῶν Συνοδικῶν τῆς
 ἐχάτης Ἐκδόσεως τῆς ἐν Παρισίοις, σήλῃ 1128.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΚΖ'.

ΡΟΥΣΤΙΚΟΣ (37) τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας Καρδινάλις Διάκονος,
 ἐν τῇ κατὰ Ἀκεφάλων Προσδιαλέξει, πολὺ πρὸ τῆς πέραςτος
 ἐν

(36) Αἱ μὲν Ἐκδόσεις κοινῇ, Ἐπισκοπὸν Ὑτίκης ἐπιγράφουσι τὸν δὲ τὸν Βίκτορα ἐξ
 ὧν ἡμῖν ὡσαύτως καὶ Ζοιρνικάσιος. Ἐνγεμῶ τοῖς Χειρογράφοις Κωδίκων, ἔχ
 „Ὑτίκης, ἀλλ' Οὐίτης, πόλεως Βυζαντινῆς Ἐπίσκοπος ἐπιλέγεται ὃ καὶ μᾶλλον ὀρ-
 θῶς. Ἐπισκοπῶν γὰρ ἦν Ὑτίκης τὸ τίμημα Φλωρεντίνος (ὄρα Δεπῖνον ἐν
 τῇ τῶν Ἐκκλησιασ: Συγγραφέων Βιβλίου: Τόμῳ Γ'. Μέρ: Β'. Σελ: 254. Σημ:
 (α). Ὡσαύτως δὲ Vitensem καὶ ὁ Καθεὸς αὐτὸν ἐπιγράφεται (ἐν τοῖς περὶ τῶν
 Ἐκκλησι: Συγγραφ: Τόμῳ Α'. Σελ: 459.) ὃ ἐστὶν „Οὐίτλισιον. Οἱ μὲν ἔν
 Οὐίτης Βίκτωρ ἔτος, καὶ ὑπογράφας ἦν Ἑτ: 484. τῇ Εὐγενίᾳ τῆ Καθαργέ-
 νης ὁμολογία τῆς Πίστεως, καὶ ὑπὸ τῆ Οὐννερίκῃ καὶ αὐτὸς ὑπερόριος ἀπεληλα-
 μένος. Ὄθεν καὶ εἰς Κωνσταντινέπολιν μεταβάς Ἑτῇ 887. τίῳ Ἱστορίαν σωέγρα-
 ψε τῆ διωγμῆ, τῆ ἐπὶ Γενσερίκῃ τε καὶ Οὐννερίκῃ Βασιλέων γενομένων Οὐανδά-
 λων. Ἐκ ταύτης δὴ τῆς Ἱστορίας παραληφθὲν ἐτέθη, καὶ τὸ ἐνταῦθα παρεφ-
 θαρμένον τεμμάχιον, ἐπανακλήθην ἐπὶ τὸ ὀρθότερον.

(37) Βιγιλίῳ τῷ Πάπᾳ ὁ Ρέσιμὸς ἐκ γένους προσήκων, ἐν Διακόνῃ τάξει σωμαπεδήμας
 αὐτῷ ἐπὶ Κωνσταντινέπολεως. Βιγιλίᾳ δὲ τὸν κατὰ τῶν τριῶν Κεφαλαίων Λί-
 βελον ἐν Ἑτῇ 547. Μηνᾷ τῷ Πατριάρχῃ δαδωκότος, ὁ Ρέσιμὸς ἀπέστη τε ἀπ' αὐτῆς,
 καὶ τίῳ κατὰ τῶν Ἀκεφάλων Βιβλόν σωέγραψεν ἐν ᾗ, περὶ τὸ τέρμα, καὶ
 κατὰ τῆ Βιγιλίᾳ αὐτῆς σφοδρῶς διελέκται. Διὸ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς Διακονίας
 καθήρηται, ἐν Ἑτῇ 550. Ἡ μὲν ἔν ᾗ τῆ Ρεσιμῆ πρὸς τὰς Ἀκεφάλους Διάλεξις
 Τόμ: Α'.
 Η ηηη

ἐν τῷ 5. Τόμ. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Μέ-
 ρει Β. Σελ: 237. „Ο' Υἱὸς γεννητὸς, καὶ ἔδεν ἐγέννησε σωμαιώ-
 „νιον. Καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται, καὶ ἔδεν σωμαιώ-
 „νιον ἐκπορεύεται, ἢ γεννᾶται ἐξ αὐτῆ. Τινὲς δὲ τῶν παλαιῶν
 „καὶ τόδε περὶ τῶν ιδιωμάτων λέγειν προσέθεντο, ὅτι ὥσπερ τὸ
 Ἅγιον Πνεῦμα ἔχῃ σὺν τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ἐγέννησεν ἀπ' αἰῶνος,
 „ὥτως ἔδ' αὐτὸ ἐκ τῆς Τίς ἐκπορεύεται, καθάπερ ἐκ τῆς Πατρὸς.
 „Εγὼ δὲ, ὅτι μὲν τὸ Πνεῦμα ἐκ ἐγέννησε τὸν Υἱὸν αἰωνίως,
 ὁμολογῶ (ἔδὲ γὰρ δύο Πατέρας Φαμέν.) πότερον δὲ, καὶ ἐκ τῆς Τίς
 „(τὸ Πνεῦμα) καθ' ὃν τρόπον ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἔπω
 „τελείαν τὴν περὶ τῆς πληροφορίας ἔχων εἰμὶ. Ἀλλ' ἐπειδὴ
 „πρὸς γε τὸ νῦν ζητῶμενον, ἔδεν τὸ τοιοῦτον ἀνήκει, σημειωτέον
 „μὲν, παριτέον δέ.

Οὕτως ἄρα περὶ ἄρθρου Πίσεως τηλικῆς, οἷον τό: „πότερον
 „δὴ ἐκ τῆς Τίς προέσι το Ἅγιον Πνεῦμα,,; ἔδεν ἔχεν ὅ,τι καὶ
 ἀποφῆναιτο ὁ τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Καρδινάλις Διάκονος;
 Ἀλλ' οἱ Λατίνοι πάντως ἔφασαν τὴν ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίαν τὸ
 τιωκαῦτα πεπισθύνεσθαι, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται
 καὶ ἐκ τῆς Τίς. Τῷ δ' ὄντι θάτερον ἦν αὐτὴ πεισθύνουσα, ἥτοι ὡς
 τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Τίς ἐκπορεύοιτο, ἢ ὅτι ἔχῃ. Πῶς ἔν περὶ
 Δόγματος τῆς ἡδὴ ὠρισμένης ἐν τῇ καθόλου Λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ,
 καὶ ἐκ κοινῆς αἰέποτε συμφωνίας ὁμοφρόνως παραδοθέντος, ἔπω
 ἐντελῶς πεπληροφορηθῆναι ὁ Ῥωσικὸς ἐπηγγέλλετο; Περὶ τῆς Ἀγίας
 Πνεύματος, ὅθεν προέσιν, ἔδαμῃ ἔδέποτε οἱ Πατέρες διετέλεσαν
 ἀμφισβητῶντες, ὥσπερ ἐν αὐτοῖς καὶ περὶ τῆς Τίς, τὸ ἐξ ἑ γεν-
 νᾶται, ἐκτὸς ἦν ἀπάσης ἀμφισβητήσεως κείμενον.

Εἰς, μετὰ τῶν ἐν Κολωνίᾳ τὴν εἰρημένῳ τῶν Πατέρων
 Βιβλιοθήκῃ ἐκδεδωκότων, μὴ ἀπλῶς ἐνταῦθα τὸν Ῥωσικὸν διαμ-
 φισβητῶντα γενέσθαι, περὶ τὴν τῆς Πνεύματος ἐκπόρουσιν καὶ ἐκ
 τῆς Τίς ὑπενδοιάζαν δὲ μόνον περὶ τὸν τρόπον εἰ ἔτω δηλονότι
 ἐκ τῆς Τίς αὐτὸ ἐκπορεύεται, καθάπερ καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς, τῆς
 παρὰ μηδενὸς ἔχοντος, τὸ ἐξ αὐτῆς προίεναι τὸ Πνεῦμα τὸ
 Ἅγιον. Πῶς ἔν ποτε ὑπενδοιάζων ὡς ὁ Καρδινάλις Διάκονος, εἰ
 καὶ ἐκ τῆς Τίς τὸ Πνεῦμα προκαταρκτικῶς, ὡς οἱ Λατίνοι Φα-
 σὶν, ἐκπορεύεται; ἔχει δὴ πᾶς ὁ Υἱὸς πάντα, ὅσαπερ ἔχει, παρὰ
 τῆς Πατρὸς τὸ δὲ, τίς ἂν πεισθύνει τὸν Ῥωσικὸν ἥτοι ἡγνοηκέναι,
 ἢ ἀπαντῶσθαι; Καὶ, εἴτι δὲ ὁ Υἱὸς ἐξ ἑαυτῆς εἶχεν ἢ παρὰ τῆς
 Πατρὸς, δισσὰ ὥτως ἂν εἶεν ἐπὶ τῆς Θεότητος αἱ ἀρχαί ταύτη
 δέ

αὕτη, ἐλλειπὴς τε καὶ ἡκροτηρασμένη τὸ τέλος, ἐν τῷ „κατὰ τῶν Αἰρέσεων
 Ἀντιδότῳ, τῷ ἐν Βασιλείᾳ τυπωθέντι ἐκδίδεται, ἔτι 1528' ὡς παρασημασθῇ
 Καβέας, ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησίας. Συγγραφ: Τόχ: Α'. Σελ: 525. Ο' δὲ
 ἡκροτηριασμός, διὰ τὸ κατὰ τῆς Πάπας ἀποτομώτερον ἴσως ἐπιτεταχῆσθαι
 τὰ ἐκεῖσε γραφόμενα. Εἰκὸς γάρ ἦν τὰ κατὰ τῆς ἀπταΐσεως γενέσθαι ἐξίτηλα
 ἦπε δὲ, ἢ παρὰ χορδῇ καὶ τότε προσέθεμεν ἐπὶ τῆς παρόντος, ἐνθα ὁ λόγος
 περὶ τῆς ὑπὸ Λατίνων σωθήσεως τῶν Βιβλίων παραφθορᾶς καὶ διανορθώσεως.

δέ τοι τῷ Υἱῷ μὴ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύειν τὸ Πνεῦμα, ἀλλ' ἐξ ἑαυτοῦ, πολλῶ μᾶλλον ἐντεῦθεν ἂν ἔποιτο, δις αἶναι τὰ αἷτια, καὶ δις αἶς τὰς ἀρχὰς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Πῶς ἄρα περὶ πράγματος ἔτω προδήλως, καὶ τὰ κεφάλαια τῆς καθ' ἡμᾶς Χριστιανικῆς πίστεως ἀφορῶντος, ἐν ἀμφιβόλῳ διαταλαττόμενος εἴη Ῥωσικὸς ὁ Διάκονός τε καὶ Καρδινάλιος; Μάλιστα δὲ, ἐπεὶ μὴ ἐν πληροφορίᾳ ἔφασκεν αὐτὸς εἶναι, περὶ ὃ οἱ λοιποὶ πάλαι ἀπλῶς κατένδον, συμπερανθεῖν ἂν ἐκ τῆς τῆς παλαιᾶς πεπιστομένης, ὅτι ὥστε ὁ Πατὴρ ἐξ ἑαυτοῦ, καὶ ἔχι παρ' ἄλλων λαῶν ἔχει τὸ ἐκπορεύειν τὸ Πνεῦμα, ὡσαύτως καὶ ὁ Υἱὸς ἐξ ἑαυτοῦ, καὶ ἔχι παρ' ἄλλων ἔχει τὸ προβάλλειν αὐτό. Ἀλλ' ἔστιν ὅτε τοιόνδε τι ποτὲ οἱ παλαιοὶ Πατέρες ἐδίδαξαν; Ἐφ' ὅτε τρανῶς ἔτω τῷ δυαρχίαν ἐπὶ τῆς προβολῆς τῷ Πνεύματος ἐκδιδάξαντες, ἐκ τῷ Πατρὶ ἔχον, πάνθ' ὅσα ὁ Υἱὸς ἔχει ἠρνήσαντο; Ἀλλ' ἔχι ἂν ἔτως ἐκεῖνοι, τῆς τῶν παλαιῶν Πατέρων ἐπικλήσεως εἴησαν ἄξιοι, ἔδ' ἂν αὐτῶν, ὡς τοιούτων ὁ Ῥωσικὸς ἐμνήθη ποτὲ τῷναντίον δέπας καὶ τοῖς ἐξωλεσάτοις τῶν Αἰρετικῶντων συγκαταλεχθεῖν ἐκεῖνοι, ὡς διὰ τῆς διθείας τῷ Ἑλληνικῷ ἀσέβειαν παρυσάγοντες. Ταῦτ' ἄρα μόνον τὰ Ῥωσικὰ εἰκὸς ἦν εἶναι γνήσια ῥήματα. „Ὁ δὲ Υἱὸς γεννητὸς ἐστὶ, καὶ ἔδεν σωμαῖον γεννᾶται, „ἢ ἐκπορεύεται ἐξ αὐτοῦ τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται „μὲν ἐκ τῷ Πατρὶ, ἔδεν δὲ σωμαῖον ἐξ αὐτοῦ (τῷ Πνεύματι) „ἔτε γεννᾶται, ἔτ' ἐκπορεύεται,“ παραλειπομένων δηλονότι τῶν λοιπῶν ἐκεῖνων: „τινὲς δὲ τῶν παλαιῶν,“ κτ: Καὶ τοίνυν ὁ τῷ νοθείαν ῥαδιουργήσας, ἀφάλετο μὲν τὸ περὶ τῷ Υἱῷ ῥηθὲν: „ἢ „ἐκπορεύεται ἐξ αὐτοῦ,“ προσενεῖρε δὲ προθεῖς τὰ λοιπὰ, ἐκ τῷ τὸν Ῥωσικὸν τῷ τῷ Πνεύματος Ἐκπόρουσιν καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἀποφῆσαι εἰς τόδ' ἐναχθεῖς (τὸ δεικναι γὰρ ἐνδοιάζοντα) „τινὲς δὲ „τῶν παλαιῶν,“ κτ: — Ἐφ' ᾧ γὰρ μὴ τὸν Ῥωσικὸν αὐτὸν εἶσαι τ' ἀναντία τῆς παρὰ Λατίνοις ἀνακνύσεως ὕστερον δοξασίας ἀποφαινόμενον, τὰτὶ τελέχισον αὐτῷ περιάσαι δεῖν ἔγνω, τὸ μήπω τέλει ἐκεῖνον ἐν πληροφορίᾳ γεγονέναι περὶ τῷ πράγματος.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑΉ ΚΗ΄.

Καὶ τὰ ἐκ ΒΙΓΙΛΙΟΥ δὲ Ἐπισκόπου Τριδεντίνου (38), Βιβλ: Α'. κατὰ Ἐυτυχῆς.) ταῦτα προβάλλονται: „Ἄκουε σαφέστερον· Ἰδιον „μὲν

(38) Ο' μὲν Τριδεντίνος Ἐπίσκοπος Βιγίλιος, ἐπὶ τῆς Στιλίκανος ὑπατέας, ἐν ἔτει 400. ἢ 405. (ἐπ' ἀμφοῖν γὰρ Στιλίκαν ὑπατούσας διετέλεσε.) τὸν τῷ μαρτυρῶν σέφανον ἀνεδήσατο, ὑπὸ τῶν βαρβάρων λιθοβολωθείς· ὁ δ' Εὐτυχῆς ἠκμαζέτε, καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Β'. Οἰκουμενικῆς δὲ Δ'. κατεδικάζετο, ἐν ἔτει 451. Πῶς ἔν οἶοντε ἦν τὸν Τριδεντίνον Βιγίσιον κατὰ τῷ Εὐτυχῆς Βιβλίον συγγράφειν τῷ μετὰ ἐνιαυτὸς πενήτην ἀνακύψαντος; Εἰκὸς ἔν τὸ κατὰ Εὐτυχῆς Βιβλίον, ἐχὼ τῷ Τριδεντίνῳ, ἑτέρῳ δὲ Βιγίλιῳ σύγγραμμα εἶναι, τῷ Ἐπισκόπῳ Ταψῶν, τῆς ἐν Ἀφρικῇ Βυζακινῆς πόλεως, χρηματίσαντος ἐν ἔτει 484. καὶ ἐπὶ Οὐννα-

„μὲν τῷ Πατρὸς ἐστὶ, τὸ γεννησάμ. Ἴδιον δὲ τῷ Υἱῷ, τὸ γεννη-
 „θῆναι. Ἴδιον δὲ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος τὸ ἐκ τῷ Πατρὸς καὶ τῷ
 „Υἱῷ ἐκπορεύεσθαι. Οὐδ' ἀντιστρέφειν ὅπως ἐπὶ πατέρες τῶν προ-
 „σώπων, τὸ ἐκάστω προσώπῳ εἰδικῶς προσιδιάζον. Ταῦτα μὲν δὴ
 ἔτιως ἀναγινωσκόμενα φέρεται, ἐν τῷ Δ'. Τόμῳ τῆς τῶν Πατέ-
 ρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Παρισ: Ἐκδόσ: τῷ De la Bigne. Ἔτ: 1610.
 σήλῃ 597. Καὶ ἐν Τόμ: Δ'. τῆς τῶν Πατ: Βιβλιοθ: τῆς Παρισ:
 Ἐκδόσ: ὁμοίως τῷ De la Bigne, Ἔτ: 1624. σήλῃ 497. Καὶ ἐν
 τῷ Βιβλίῳ δὲ Αἰνείας τῷ Παρισιέως, τῷ κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν,
 ἐν Ζ'. Τόμ: τῆς Σταχυολογίας τῶν παλαιῶν Συγγραφ: τῆς ὑπὸ
 Λακᾶ Δαχερίε ἐκδομ: Σελ: 46.

Ἀλλ' αὐτὸς μέντοι ὁ De la Bigne, ἐν τῇ Α'. αὐτῷ Ἐκδόσει
 τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Παρισ: Ἔτ: 1575. Τόμ: Ε'.
 σήλῃ 551. Καὶ ἐν τῇ Β'. Παρισιακῇ καὶ ταύτῃ τῆς αὐτῆς Βιβλιοθ:
 Ἔτ: 189. Τόμ: Δ'. σήλ: 644. ἔτιως ἦν ἐκείνα ἀναγινώσκων: Ἄκουε
 „σαφέστερον. Ἴδιον μὲν ἐστὶ τῷ Πατρὸς, τὸ γεννησάμ. Ἴδιον δὲ τῷ
 „Υἱῷ, τὸ γεννηθῆναι. Ἴδιον δὲ τῷ Ἁγ: Πνεύματος, τὸ ἐκπορεύε-
 „σθαι. Ἐδ' ἀντιστρέφει ὅπως ἐπὶ πατέρες τῶν προσώπων, τὸ ἐκάστω
 „προσώπῳ εἰδικῶς προσιδιάζον. Οὕτω δὲ ταῦτα ῥήματα ἔχει,
 καὶ τοῖς τῶν παλαιῶν Λατίνων Συγγράμμασι, περὶ τῷ ἐνὸς
 προσώπῳ καὶ τῶν διττῶν φύσεων τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ
 τοῖς ἐν Τυχρίῳ Ἔτ: 1571. ἐκδομένοις σήλῃ 91. Καὶ τοῖς δια-
 φόροις τῶν Πατέρ: πονήμασι τοῖς κατὰ τῶν Αἰρετιστόντων, τοῖς
 ἐν Βασιλείᾳ Ἔτ: 1556. ὁ δὲ τεύχος Αἰρεσιολογίαν ἐπέγραψαν.
 Σελ: 765. Καὶ τοῖς πονήμασι δὲ Γεωργίῳ τῷ Κασσάνδρῳ, τοῖς
 ἐν Παρισ: Ἔτ: 1616. ἐκδοθῆσι, Σελ: 520.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΚΘ'.

ΟΡΜΙΣΔΑΣ ὁ Ῥώμης Πάπας ἐν Ἐπισ: ΟΘ'. Ἰεσυνιανῷ τῷ Ἀυτο-
 κράτορι, ἐν Τόμ: Δ'. τῶν Συνοδικ. σήλ: 1553. „Γνωστὸν μέντοι γ'
 „ἔστιν, ὅτι ἴδιον τῷ Πατρὸς, τὸ γεννᾶν τὸν Υἱόν. Ἴδιον δὲ τῷ Υἱῷ,
 „τὸ ἐκ τῷ Πατρὸς γεννᾶσθαι ἴσον τῷ Πατρὶ. Ἴδιον δὲ τῷ Ἁγίῳ
 „Πνεύματος, τὸ ἐκ τῷ Πατρὸς καὶ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεσθαι ἐν μιᾷ
 ἑσείᾳ τῇ τῆς Θεότητος.

Ἀλλ' ἐν τῇ κατὰ τὸ Ἀμβρόγιον (Γερμανικὸν δὲ τῷ Ἄστῳ εἰς
 ἐμπορίαν περίκλυτον) ἐν τῇ τῷ Ἁγ: Ἰωάννῃ Σχολῇ, Κώδιξ
 ἀπέ-

ρίκε μετὰ πολλῶν καὶ ἄλλων Ἐπισκόπων Ἀφρων, τὴν ὑπερολίαν κατακριθέντος.
 Τῷ δὲ καὶ Δεπίνῳ προσσημειώται, ἐν τῇ τῶν Ἐκκλησιασ. Συγγραφ: Βιβλιοθ:
 Μέρες Β'. Τόμ: Γ'. Σελ: 256. Καὶ Καβέω ἐν Ἰσορ: τῶν Ἐκκλ: Συγγραφ: Τό-
 χος Α'. Σελ: 283. Ο' δὲ Καβέος ἐν τῷ περὶ τῷ Ταψῶν Βιγίλῃ Ἀρθρῳ, καὶ τό-
 δε προστίθῃσιν (Ἀνωτ: Σελ: 458,) ὅτι ἡ τῶν Συγγραμμάτων ἀμφοτέρων τῶν εἰρη-
 μένων Βιγίλιων σύγχυσις, τῆς Συγγραφεὺς μονονυχὶ πάντας τῆς τε καὶ
 ἡμᾶς, καὶ τῆς ἀμέσως ἀνωτέρας ἐκατονταετηρίδος διέλαθε. Scriptum istius,
 ac superioris aevi notitiam diu fugit. Καὶ θαυμαστὸν ἔδεν ἄρα, εἰ καὶ τὸν ἡ-
 μέτερον Ζοιρνικάκιον.

ἀπέπεμπο τῶν τῆς πάλας Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Κανόνων, ἐκδοθεὶς ἐν Παρισίοις Ἔτ: 1609. Ὅν τις πρὸς τὸ χειρόγραφον παραβαλὼν, ἐπεὶ πρὸς τὰ ἐπενεχθέντα τῶ Ὁρμίσδῳ ῥήματι ἀφίκετο, τὰ τελευτάια: „τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Υἱᾶ ἐκπορεύεσθαι, ἐν „μιά ἑσία τῇ τῆς Θεότητος,, ὅλως ἀπήλειπεν αὐτὰ, τὸ δὲ τοιχωρίον ὀλοχερῶς ἔτως ἐπανέγνω: „Ἴδιον γὰρ τῆ Πατρὸς, τὸ „γεννᾶν τὸν Υἱόν Ἴδιον δὲ τῆ Υἱᾶ τῆ Θεᾶ, τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς „γεννᾶσθαι τῷ Πατρὶ ἴσον. Οὐκ ἀγνοεῖται δὲ, καὶ τὸ ἴδιον τῆ „Ἀγίῃ Πνεύματος. (39).

ΠΑΡΑΦΟΡΑ Α΄.

Ἐν Ἔτει 588, ἡ κατὰ τὸ ἐν Ἰσπανίᾳ Τολήτον Γ. σιωπεροῦτο Σινόδος: τὴν ἐν βασιλικῇ τῶν Σινωδικῶν ἀνελίσκοντες Ἐκδοσιν, τὴν τε ἐν Ἔτει 1644. Τόμ: II. Σελ: 107. Καὶ τὴν ἐν Παρισίοις ἑτέραν, τὴν ἐν Ἔτει 1671. Τόμ: Ε. σήλ: 100. Ῥηκάρεδον τὸν τῶν Ἰσπανῶν Μόναρχον, ἐπὶ τῆς Σινόδος ἐκείνης ἀνακηρύξαι μανθάνομεν τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύμβολον, τὴν προθήκῃ ἔχον τῆς τῆς Ἀγίῃ Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ Ἐκπορεύσεως.

Ψυδὲς δὲ τῆτο παντάπασιν. Ἀναπτύξαντες γὰρ τὰς τῶν Σινωδικῶν ἀρχαιοτέρας Ἐκδόσεις, τὸν Βασιλέα ἀνεγνωκότα ἐν τῷ Συμβόλῳ εἰσόμεθα: „τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύομενον,, „Οὕτω γὰρ ἡ ἐν Κολωνίᾳ Ἐκδοσις ἔχει, ἡ ἐν Ἔτει 1530. Φύλ: 107. Καὶ ἡ ἐν Παρίσι: Ἔτ: 1535. Τόμ: Α. Φύλ: 114. Ἐπὶ δὲ τῆς τῶν Ἰσπανικῶν Σινόδων Ἐκδόσεως, τῆς ἐν Ματρίτῳ. Ἔτει 1593. ὑπὸ Γαρσίῃ Λοβίση τυπωθείσης, Σελ: 203. Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύμβολον τὸ ὑπὸ Ῥηκαρέδῃ ἀναγνωθὲν, μετὰ τῆς προθήκης μὲν προσήκται, τό γε μὴν τῆς προθήκης τοιοῦς δέ τισι σημείοις (,) ὑπὸ τῆς Γαρσίῃ διέληπται („καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ,) παρασημειωσαμένους παρὰ τὸ χεῖλος τῆς Σελίδος, ὅτι ἔκκειται ταῦτα ἐν τοῖς διὰ τύπων προκύψαι: Desunt in excusis. Ὁμολογεῖ δὲ τῆτο καὶ Βελλαρμίνος, ἐν Βιβλ: Β. περὶ τῆς Χρυσῆς, Κεφ: ΚΑ. „Ἐν τῇ κατὰ „Τολήτον (Φάσκων) Γ. Σινόδῳ, τῇ ἐν Ἔτει 589. συστάσῃ ἀναγι- „νώσ-

(39) Καὶ Μάνσιος, ἐν τῇ Νέᾳ τῶν Σινωδικῶν Ἐκδ: Ἐνέτισι, ἐν Τόμ: Η. Σελ: 521. ὑπ' ἀρχαιονωτέρας ἔφη χειρὸς γεγραμμένη, καθάπερ ἔφη καὶ Ζοιγνιάδ. (ὅρα ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐκδόσεως: τῆ Νοβογροδ. Κεφ: ΙΕ. §. 264. τὴν ὑποσημείωσιν. (γ). Θανμάζειν δ' ἡμῖς καὶ καὶ, εἴπερ ἡ Ὁρμίσδῳ ΟΘ. αὕτη Ἐπιστολὴ ἔσως ἐν μέρει παρατέτρωται, ὅπερ γε τῶν τῶ Πάπα τέττα προαναγεγραφομένων Ἐπιστολῶν ἐνθὺς ἡ Α. ἡ πρὸς Ῥημίγιον τὸν Ῥημύσιον Ἐπίσκοπον, ὑποβολιμαία τὸ σινώδιον ἔσα πεφώρεται προδηλότατα. Manifesto spuria est, ὡς Καβέος εὖ μάλα σιωπᾷ. (ἐν τῷ Α. Τόμ: τῆς Ἰσορ: τῶν Ἐκκλησιασ. Συγγραφ: Σελ: 502.) Ἐν ταύτῃ γὰρ Ὁρμίσδῳ σιωπώμενος πλάττεται Ῥημυγίῳ, ὡς ἄρα Κλωδοβᾶιον (ὃν καὶ Λοδόικον ὀνομάζει) τὸν Γαλλῶν Ἀνακτα μυσωγωγῆσαντι διὰ τῆς λεγόμενης τῆς Θεᾶς Βαπτίσματος. Ἀλλὰ γὰρ Κλωδοβᾶιος ἐν Ἔτει 496. τῶν μουσικῶν βείθρων ἡξίωται: ἐτελεύτησε δὲ ἐν Ἔτει 509. ἡ τὸ πλέον 511. Ὁρμίσδῳ δὲ ἐπὶ τῆς Παπικῆς ἤρθη Καθέδρας, κατὰ τὸ 514. Ἀπρίλ: Ιγ.

Τόμ: Α.

Θ 999

„νύσκειται τὸ Σύμβολον ἄνδρ οἰασῶν προθήκης,,. Καὶ δῆλον ἄρα, μηδὲ τὰς παλαιότερας τῶν Σωόδων Ἐκδόσεις, μηδὲ τὰς τῶν χειρογράφου Κώδικας τῶν τοιάνδε ἐχηκέναι προθήκην. Οὐ γὰρ ἂν, εἴπερ, ταῖς ἀρχαίαις Ἐκδόσεσιν οἱ Λατίνοι προθεῖναι παρέλιπον, ἔδὲ μὲν ἔν ἀφείλοντ' ἂν, ἔτι τοιοῦτον προσκείμενον περιέχοντες ἐτύγχανον οἱ χειρόγραφοι Κώδικες. (40).

Π Α Ρ Α Φ Θ Ο Ρ Α ΛΑ΄.

Ἐκ τῆς Γ'. Βίβλ: τῶν Ἡθικῶν ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ τῆς Μεγάλης, Ἰωάννης ὁ Προβιγκιάλις (ἐν Σωελδὺ: ΚΑ΄. τῆς Φλωρ: Σω: τῆς Λατινιστὶ μόνον ὑπὸ Ὄρατ: Ἰεζινιαν: Ἐκδοθ: ἐν Τόμ: Γ'. τῶν Σωοδικῶν 574η 113.) ὡς ἄρα δείξων τῶν Ἐκπορεύσιν τῆς Ἀγ: Πνύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ, ἀντιπροτείνων ἡ τὰ ἐξῆς: „Σαφῶς περὶ „τῆς Πατρὸς ἐξαγγέλλειν (Φησὶν) ὅτι διὰ τῆς Πατρὸς νῦν ἐκδηλώσει „τὸ εἶδος τῆς ἑαυτῆς μεγαλωσύνης, ἐξ ἧς γεννώντος ἐκ ἄνισος ἀν- „τὸς προβαίνει καὶ ὅπως ἐξ ἀμφοῖν τὸ Πνεῦμα, σωμαωνίζον ἀμ- „φοτέροις προβάλλεται, δαίκνυσι,,. Καὶ Ἰωάννης μὲν ἐπὶ τῆς τοῖς Ἰσαται.

Ἀλλ' ἐν τῷ Λ'. Βίβλ: τῶν εἰς τὸν Ἰωβ, Κεφ: Ε'. (ταῦτα καὶ γὰρ ἐκείνοις ἀντιστοιχεῖ) ἔτω κατὰ τὰς Ἐκδόσεις τῶν τῆς Μεγάλης Γρηγορίου Συγγραμμάτων πάρεσιν ἀναγινώσκων. „Σαφῶς περὶ „περὶ τῆς Πατρὸς ἐξαγγέλλειν (Φησὶν ὁ Σωτήρ) ὅτι διὰ τῆς τότε „δηλωθέντος εἶδους τῆς ἑαυτῆς μεγαλωσύνης, ὅπως τε αὐτὸς ἐκ ἄνι- „σος τῷ γεννήτορι προβαίνει, καὶ ὅπως τὸ ἀμφοῖν Πνεῦμα σωμα- „ωνίζον ἀμφοτέροις προβάλλεται, δαίκνυσι. Καθαρῶς γὰρ τότε „ὁψόμεθα, πῶς τὸ γεννώμενον τῷ ἐξ ἧς γεννᾶται ἔχ ὑφεπόμε- „νον ἐστὶ πῶς τὸ δι' Ἐκπορεύσεως προβαλλόμενον τῶν προβαλλόν- „των ἢ καθυσερεῖ. Οὕτως ἢ τῶν Γρηγορίου πονημάτων Ἐκδοσις ἔχει, ἢ ἐν Ῥώμῃ. Ἔτ: 1588. ἢ ἐν Ἀνταρπία Ἔτ: 1572. ἢ ἐν Παρισ: Ἔτ: 1523. ἢ ἐν Βασίλ: Ἔτ: 1564. Ο' μὲν ἔν Ἰωάννης ἀνεγίνωσκεν: „ὅπως ἐξ ἀμφοῖν τὸ Πνεῦμα, σωμαωνίζον ἀμφοτέ- „ροις προβάλλεται,, τὰ δὲ τύποις ἐκδεδομένα μόνον εἶχε: πῶς τὸ „ἀμφοῖν Πνεῦμα, σωμαωνίζον ἀμφοτέροις προβάλλεται,,. Ἐπειτα, τὰ μὲν τυπωθέντα, καὶ ἕτερα προσίδησι πλείονα, δι' ὧν τὸ Πνεῦμα λέγεται ἐκπορεύεσθαι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ. Ἰωάννης δὲ ταῦτα παρίησιν ὅλως, καὶ τοῖς τοῖς προληφθεῖσιν ἀμέσως παρασυναπτόμενα. ἄπερ ἐκ ἂν αὐτὸς ἐκὼν παρέασεν, ἔπερ ἐν τοῖς Γρηγορίου Κώ- διξιν, οἷς ἐκέχρητο, αὐτὰ ἐνεφέρετο. Ὑπὸ διαφορῶν ἄρα διανο- θούτων Λατίνων, τότε τὸ τῆς Γρηγορίου χωρίον διαφορῶς παρεφ- θάρθαι, σαφῶς ἐκ τῶνδε κατὰδηλον.

ΠΑ-

(40) Καὶ Μάνσιος ὁ προσεχῶς ἀνωτέρω ῥηθεὶς, ἐν τῇ πλασιωτάτῃ αὐτῆς τῶν Σωοδικ: Ἐκδόσει, Τόμ: Θ'. Σελ: 978. ταῦτα τῷ Ζοιρνικᾶς. ἐν διαφοραῖς Ἀναγνώ- σεσι τῆς Σωόδε ταύτης, παρατηρήσας προσεσημείωσεν.

ΠΑΡΑΦΟΡΑ ΛΒ΄.

Εν τῷ Β΄. τῶν Διαλόγων Γρηγορίου τῷ Μεγ: Κεφαλ: ἐχάτω, κατὰ τὰς τῶν αὐτῶν τέττα πονημάτων Ἐκδόσεις, τοιαῦτα ἐμφέρεται: „Δήλον ὅν, ὅτι ὁ Παράκλητος ἐκ τῷ Πατρὸς αἰὲν ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ τῷ Χάριν ὁ Υἱὸς ἑαυτὸν ἀπελούσεται. „Φησὶν, ἵνα ἐκεῖνος ἔλθῃ, ὁ τῷ Υἱῷ μηδέποτε ἀφιστάμενος; Ἀλλὰ γὰρ Ζαχαρίας τῷ Πάπα Ῥώμης, μετὰ ροὴ ἔτη (41) ὕπερον τὰ Βιβλία ἐκεῖνα ἐξελλώισαντος, ἐν τῇ Ἑλλωικῇ μεταφράσει κείται, ὅτι τὸ Πνεῦμα, „ἐκ Πατρὸς αἰὲν ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ. „Ἀλλ’ ἀντὶ τούτων ἐκεῖνα: Ἐπεὶ, ἐκ μὲν τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεται, „ἐν δὲ τῷ Υἱῷ διαμένει, ὡς δῆλον τῷ ἐγκύψοντι τῇ Ἑλλωικῇ Ἑρμειείᾳ, ἣτις ὑποτίθεται τοῖς τῷ Μεγ: Γρηγορίῳ Συγγράμμασιν, ἐν τῇ κατὰ Ῥώμην Ἐκδόσει, Ἔτ: 1588.

Προσέσθῃσι γεμῶν ὁ Ἐκδὸς ἐπάγων: „Εν τῷδε τῷ χωρίῳ „ἐπισησάτω τὸν νῦν ὁ ἀναγινώσκων, τοῖς ἐμφερομένοις ἐν σίχῳ „Ο. ῥήμασι: (τοῖς τῆς Σελίδος.) Φανερόν ἐν ὑπάρχει, ὅτι τὸ „Παράκλητον Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὸς προέρχεται, καὶ ἐν τῷ Υἱῷ „διαμένει μακρῷ γὰρ ἄλλως ἀναγινώσκεται ταῦτα παρὰ τῷ „Γρηγορίῳ (Λατινιστὶ δηλονότι): Ἐπεὶ γὰρ Φανερόν ὑπάρχει ὅτι „τὸ Παράκλητον Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὸς αἰὲν προέρχεται καὶ ἐκ τῷ „Υἱῷ. Ἐξ ἧς σαφῶς καταφαίνεται ὑπὸ τῶν Γραικῶν ὕπερον τῷ „τῷ Πάπα Ζαχαρίᾳ μετάφρασιν διεφθάρθαι, ὡς Ἰωάννη τῷ „Διακόνῳ καλῶς σεσημέωται, — Προκαλεῖται τοιγαρὲν ἕτος πρὸς Ἰωάννῳ ἡμᾶς τὸν Διάκονον, ὅς ἐν Βιβλίῳ Δ΄. τῆς τῷ Μεγ: Γρηγορίῳ Βιογραφίας, Ἀριθμ: ΟΕ. Σελ: 133. Τόμ: Α΄. τῶν ἐκεῖναι Συγγραμ: κατὰ τῷ ἐν Ῥώμῃ Ἐκδόσιν, τῷ ἐν Ἔτει 1588. „Ἄτινα δὲ Βιβλία, Φησὶ, (τετέστι τῆς τῷ Γρηγορίῳ Διαλόγου) Ζαχαρίας ὁ τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἀγίας Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος, ὡς τῆς „Ἑλλωικῆς αἵμα καὶ τῆς Λατινικῆς τῶν Διαλέκτων ἀμφοτέρων „ἐπιβολώτατος, ἐπὶ Κωνσταντίνῃ τῷ Αυτοκράτορι, μετὰ ἐνιαυ- „τῆς

(41) Ἐξ ἀμφοτέρων τῶν Καταλόγων τῶν Ῥώμης Προέδρων, τῶν τε κατὰ σοιχείον, καὶ τῶν χρονολογικῶν, ἧς ἡμῖν Ἀλβέρτος Φαβρίκιος ἐν Τόμῳ: ΙΑ΄. τῆς Ἑλλωικῆς Βιβλιοθ: Σελ: 735. καὶ 744. παρέθετο ὁ μὲν Γρηγόριος ὁ Διάλογος Πάπας ἤρθε Ἔτ: 590. Σεπτεμβ: 3. ἀπεδήμησε δὲ πρὸς Κύριον Ἔτ: 604. Μαρτ: 12. ὁ δὲ Ζαχαρίας ἤρθε μὲν ἐπὶ τῷ Θεόνῃ, Ἔτ: 741. Δεκ: 5. ἀπεβίωσε δὲ Ἔτ: 752. Μαρτ: 15. Καὶ ἐν ἀπὸ τῆς τῷ δολιτέρας ἀποβιώσεως, τῷ αἰς τῷ Ἀρχιερατείᾳ προαγωγῇ τῷ πρώτῃ ὑφέλῃς, ἧς ἔτῳ πλέον ἔχει, ἢ ἐνιαυτῶν διαφορὰν 162. πῶς ἐν Ζαχαρίας μετὰ ροὴ ἔτη ὕπερον, τὰ Γρηγορίῳ τῷ Διαλόγῳ Βιβλία ἐξελλώισαι λέγεται; ἢ, ὅτι καὶ πρὸ τῷ ἐπὶ τὸν Θεόνον ἀρθῆναι, Γρηγόριος ἐν Κωνσταντινουπόλει Λεγατόων, μάλλον δὲ καὶ πρὸ ἐκεῖναι, περὶ τῷ Συγγραφῷ συστάζων ἐγένετο; Ἐνδέχεται δὲ ἐν καὶ διμαρτυρημένως ἔχειν παρὰ Ζοιρνακίᾳ τὸν ἀριθμὸν ροὴ ἐνιαυτῶν, ἀντὶ ῥῆς ἔτῳ γὰρ Ἰερεμίας ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης πρὸς τῆς ἐν Τυβίγγῃ Διδασκάλης γράφον ἐπὶ τῆς Β΄. τῶν Ἀποκρίσεων, τὸν Ζαχαρίαν μαρτυρεῖ ἔτεσιν ῥῆς ὕπερον ἡμιωδύκηναι, διὰ τῆς Ἑλλωικῆς φωνῆς, τὰ τῷ Διαλόγῳ Γρηγορίῳ Συγγράμματα.

„τὸς ὡς ἐρὸς ἐξελλώσας, ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἐκκλησίαις διεκοι-
 „νώσατο. Καί περ ἡ μετὰ δόλῃ τῶν Γραικῶν κακουργία, ἐνθα
 „δὴ τῆς Ἀγίας Πνεύματος γίνεται μνεία, ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύο-
 „μένη, τῆνομα τὸ τῆς Υἱᾶ ἀφείλετο ἀποξέσασα. — Τὶ δ' εἰ καὶ
 ταῦτα τὰ Ἰωάννη ρήματα ἐμπαρεισῆχθαι τις εἴποι παρὰ τῶν λυ-
 μεῶνων Λατίνων, ἐπεὶ σωεῖδον εἰς ἔλεγχον τῆς σφῶν ψεῦδοπλα-
 σίας προκειμένῳ τῷ Ζαχαρίῃ τῆς Πάπας Ἑλλωικῶ διερμηνεύσιν;
 Ἐβίς καὶ γὰρ Ἰωάννης ἔτος ἐπὶ (τῆς Πάπας) Ἰωάννης τῆς Η'. ὡς καὶ
 τῷ παρ' αὐτῆς σωταχθεῖσαν τῆς Γρηγορίου Βιογραφίαν ἀνέθετο.
 Ἀλλ' Ἰωάννης ὁ Η'. τῷ τῆς Πνεύματος Πρόσδον ἐκ τῆς Υἱᾶ πάντῃ
 ἀποδοκιμάζων ἐτύγχανεν, ὡς ἐν ἰδίῳ τόπῳ ὁψόμεθα. Πῶς ἔν ἐν
 οἷς πρὸς Ἰωάννῳ τὸν Η'. προσεφώνει Βιβλίῳ, κατὰ τῆς ἐκ μόνῃ
 τῆς Πατρὸς Ἐκπορεύσεως τῆς Πνεύματος, δριμέως ἔτως ἀντιμαχό-
 μενος ὁ Διάκονος γένοιτο; Ὡς εἶγε καὶ ταῦτα ἐξ αὐτῆς τῆς Διακόνῃς
 Ἰωάννης προεληλύθει, παραπλησίως ἀντις Φαίῃ καὶ περὶ τέτῃ,
 ὅτι ἀπὸ Κώδικος Λατινικῆς, τῆς ὑπὸ τῶν οἰκείων δηλονότι παραφ-
 θαρέντος, παρηλλαγμένῳ τῷ εἰς τὸ Ἑλλωικὸν Ἑρμηνείαν ἰδὼν,
 αὐτὸς ἔπειτα, ἅτε δὴ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ Ἐκπορεύσεως τῆς Πνεύ-
 ματος ὑπέρμαχος, ἐπενεκάλει τοῖς Ἀνατολικοῖς, ὡς ἄρα ὑπ'
 αὐτῶν γενομένης τῆς παραλλαγῆς. Τίνι δ' ἐν καὶ λόγῳ, (ὅς τις
 ἄρα καὶ ὡς ὁ τῷ παραλλαγῇ τολυπύσας.) τίνι λόγῳ τοῖς Γραι-
 κοῖς μάλλον, ἢ τοῖς ὁμογενέσιν αὐτῷ (καὶ ὁμόφροσι) τῷ διαφθο-
 ρὰν τῶν Γρηγορίου ρημάτων προσαπτέαν εἶναι ἀπέδειξεν ὁ Διάκο-
 νος; ἔδενι πάντως. Εἰς γὰρ αὐτοῖς ὁδε ὁ λόγος τῆς τὸ χωρίον
 παραφθαρῆσαι ὑπὸ Γραικῶν, τὸ ἐν τῷ Λατινικῷ ὕφει ἄλλως ἀνα-
 γινώσκεσθαι. Ὅσον δὲ τῆς τοιᾶντ' λόγῳ τὸ κράτος, ἐκ τῶν προε-
 νωεγμένων Παραφθορῶν κατὰδελόν ἐστιν. Ἐπειτα δὲ καὶ ἔτι
 φθέγγεται Ἰωάννης, ἔχ' ὡς χεδὸν ἐπ' αὐτῆς περιόντος, ἀλλ' ὡς
 πολλῷ πρὸ αὐτῆς ἤδη τῶν Γραικῶν προδιεφθαρκεῖναι φθασάντων
 τὰ Γρηγορίου ἐκείνα ρήματα. Ἀλλὰ γὰρ τέως Φώτιον τὸν ἀνεγεί-
 ραντα διατελέσαι τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Πνεύματος ἐκ μόν-
 ῃς τῆς Πατρὸς δόξαν οἱ Λατῖνοι βέλονται, καὶ μηδένα (παρὰ τῆς
 Εἰκονοκλάσας) τῆς τοιᾶνδε γενέσθαι φρονήματος. Τὸς ἄρα Εἰκονο-
 κλάσας ἐπάναγκες (κατὰ Λατίνους) τὸ περὶ ἧς ὁ λόγος χωρίον
 ὑφορᾶσθαι διεφθαρκότας ὅπερ ὅσης ἔχεται ἀτοπίας, ἔδενι ἄδηλον.
 Πῶς γὰρ οἱ ὀρθοδοξῶντες Γραικοί, οἱ, κατ' αὐτῆς Λατίνους, καὶ ἐκ
 τῆς Υἱᾶ προῖέναι τὸ Πνεῦμα πρεσβεύοντες, ἐκ αὐτίκα τῷ ἐξαπά-
 τῳ θεωράσασιν; ἢ πῶς τῆς ἔτι παρεφθαρμένης προσήκοντο
 Κώδικας, ὡς τὸ ἀπ' ἐντεῦθεν καὶ ἀπαξάπαντας τῆς Κώδικας τῆς
 Ἑλλωικῇ φθεγγομένης ἐπίσης τῆς Παραφθορᾶς μεταχῆν; Ἀλλ'
 ἔδ' Αἰρετικῶν ὅλως τινῶν Ἰωάννης ἐμνήσθη τῶν τῷ διαφθορὰν
 παρῆσαντων τὸ γὰρ ἔγκλημα παντὶ τῷ ἔθνει τῶν Γραικῶν
 κοινῇ προσέτριψε. „Καί περ γὰρ ἡ τῶν Γραικῶν, Φησί, κακερ-
 „γία τὸ τῆς Υἱᾶ ἀπέξεσεν ὄνομα. Καὶ ὡς εἶπερ προαρηκῶς ἰδ',
 ὅτι τὰ, περὶ ὧν ὁ λόγος Βιβλία, ἀπάσαις ὁ Ζαχαρίας ταῖς
 Γραικῶν Ἐκκλησίαις ἀνεκοινώσατο, κατὰ τὸν αὐτὸν νῦν ὡσαύτως
 καὶ

καὶ ταῦτα παρασωῆψε: „Καὶ περ ἡ μετὰ δόλῃ τῶν Γραικῶν κα-
 „κουργία τὸ τῆς Υἱᾶ ὄνομα ἀφείλετο ἀποξέσασα,,. Παραπλησίως ἐν
 γένει δεικνύς ὑπ' αὐτῶν τῶν Γραικῶν τὸ χωρίον κακουργηθῆναι.
 Πῶς δ' ἂν ἀλλήλοις ταῦτα συμφώνως ἔχοιεν; Δῆλον ἔν ἐκ τῶν
 Ἰωάννη τῶνδε ῥημάτων, ὅτι αἱ Ἀνατολικάι τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ
 μετὰ τὸ τὰς Γρηγορίας Βίβλος ὑπὸ Ζαχαρίας ἐξελλωιδιῶται,
 τῷ τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσειν ἐκ μόνῃ τῆς Πατρὸς ἐδογμα-
 τίζον. Καὶ περὶ ἐκείνῃ γουῶ, ὃ ἐντεῦθεν ἀνθυποφέρει, ὅτι τὸ
 χωρίον ὑπὸ Γραικῶν παρέφθαρτο, ἐπὶ τοσῶτον ἦπερ δὲ, ἢν τις
 ἐπιλογίσαιτο τὰς τῶν Λατίνων Πατέρων ῥήσεις, τὰς ὑπὸ τῶν
 Δυτικῶν αὐτῶν μυριαχθεῖς διανορθώσας, ἐκ ἂν ἀπανήνασθαι
 ὅλως ἔχοι, τῆ μὴ ἐπὶ τῆ προκειμένη χωρίῃ, προκριτέαν θέσθαι,
 πρὸ τῆς Λατινικῆς ὕφους, τῷ Ἑλληνικῷ μετάφρασιν.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΛΓ΄.

ἸΣΙΔΩΡΟΣ ὁ Ἰσπαλός ἐν Ζ΄ Βίβλ: τῷ περὶ τῶν Ἀρχῶν (42),
 Κεφ: Γ΄. κατὰ τὰς φερομένας τῶν αὐτῆς Συγγραμμάτων Ἐκδό-
 σεις, ὡδέ πως ἔχει: „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ δὴ τῆτο Θεὸς
 „ὁμολογεῖται, ὅτι ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ ἐκπορεύεται, καὶ ὁμοῦσιον
 „αὐτοῖς ἐστίν· ἐδὲ γὰρ ἄλλο τι ἐκ τῆς Πατρὸς προελθεῖν ἠδυνάτο,
 „ἢ ὅπερ αὐτὸς ἐστίν ὁ Πατήρ.

Ἀλλὰ καὶ ταῦτα παρατετρῶσθαι δῆλον αὐτόθεν, ἐκ τῆς ὑπο-
 σωμαπτομένης λόγῃ, δι' ἧς μόνῃ ὑπεμνήθη τῆς Πατρὸς: „Διατὶ Θεὸς
 „ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; ὅτι ἐδὲν ἄλλο (Φησὶν) ἐκ τῆς Πα-
 „τρὸς προελθεῖν ἠδυνάτο,, ἢ Θεός· ἐνθα δὴπερ καὶ τῆς Υἱᾶ ἂν
 προσεπεμνήσατο, ἐπειπὼν: ὡς ἐδὲν ἂν ἄλλο ἐξ αὐτῶν προεληλύ-
 θαι, εἰ προερηκὼς ἦν, ὅτι „ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ ἐκπορεύεται.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΛΔ΄.

Ὁ δ' αὐτὸς Ἰσίδωρος ἐν τῇ πρὸς Κλαύδιον τὸν Δεκά Ἐπι-
 σολῇ „Αὐθις ἡμῖν εἰσηγήσασθαι προείλε τῶν τινῶν Γραικῶν ἀνθυ-
 „ποφοράν: ὅτι ἐπὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ, ἢ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει
 „Συνόδου, ὑπ' ἀναθέματι ἀπαγορεύθην ἀναγινώσκειται, τὸ ἐν τῷ
 „Συμβόλῳ, καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τῆς Ἁγίας Ἀθανασίας περὶ τῆς Κα-
 „θολικῆς πίστεως, ὑφαίρειν τι, ἢ προσιδεῖναι καὶ διὰ τῆτο τινὲς
 „τῶν Γραικῶν θρασύτερον τὰς Λατίνους προάγονται ἀπελέγχειν,
 „ὡς ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ἀμωμήτης πίστεως, καρδίᾳ τε καὶ σώματι
 „πρὸς Θεὸν ἄδοντας, τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶ ἐκπορευόμενον· ὁπότε,
 „ἐπὶ

(42) Ἐπιγέγραπται δὲ καὶ ἄλλως, „περὶ Ἐτομολογιῶν,, τὸ Σμῆταγμα· ἢ τῇ Συγ-
 γραφῇ καὶ ἐπιτελεσθῆσαι ἰσόρηται ὁ Ἰσίδωρος, ἐν Ἐπει 636. ἀποβιάσας Ἐπα-
 ναπληρῶσαι δὲ αὐτῷ φέρεται Βραύλιος Ἐπίσκοπος Καισαρευσεανός, καὶ εἰς
 Βιβλίᾳ 20. διελέσθαι.

„ἐπὶ μὲν τῶν προειρημένων Σωόδων κείται, ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς „ἐκπορεύεται” ἢ δὲ κατὰ Ῥώμην Ἀγία Ἐκκλησία, ἐκ Πατρὸς „τε καὶ Υἱῆς τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ κυροῖ καὶ πισθόει. Ἡ „γεμὴν ῥηθεῖσα ἀπαγόρευσις, τοῖς ἐπὶ λεπτῇ καὶ εὐθιγῶς σω- „ρᾶν δυνάμενοις, ἑδεμίαν ὅλως ὑπολείπει ἀμφιβολίαν· πρὸς γὰρ „τάναντία ἀπιδῶσα προσιδέναι τε καὶ ὑφαίρειν· (ἡ Σωόδος) διε- „κώλυσε,,. Καὶ πλεῖστα δ' ἕτερα περὶ τῆς αὐτοῦ σωεῖς ῥάπται, μεθ' αὐτῆς ἐς πλάτος ἐφεξῆς ὑποτίθεται καὶ κατασκοδάζεται, ἢ τῆς Ἀγίας Πνεύματος πρόοδος, καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς.

Ἀλλ' ἐδὲ ταῦτα ἐκ τῆς Ἰσιδώρου προεληλύθει. (43) Εἴπερ γὰρ ἐπ' ἐκείνῃ ἤδη, τὴν ἐκ τῆς Υἱῆς προθήκῃ ἐν τῷ Συμβόλῳ ἢ Λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐτύγχανεν ἄδωσα, πῶς ὕστερον, τὸ τῆς τοιαύτης δε προ- θήκης κοινῇ παρὰ Λατίνοις αὐτῆς ἀφῆρητο; τίνι τῆτο πιστὸν εἶναι δόξειεν; Ἀλλ' οἱ περὶ τὸ τέλος τῆς Η'. τῶν Ἐκατονταετηρίδων, τὴν προθήκῃ τῇ Λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐμπαρασάξαντες, ἀνα- φανδὸν ὡμολόγησαν, διὰ μακρῆς ἤδη ἐς γ' ἐπ' ἐκείνο, τὴν τῆς Πνεύματος Ἐκπόρευσιν καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς, οἷα δὴ νάρκητι τινὶ τῶν δι- δασκάλων σωεχομένων, παραμεληθῶσα, ἐξ αὐτῶν δ' αὖ πάλιν ἐπισπώσασθαι· ὡς δῆλον ἐξ ὧν οἱ Ἀποκρισιάρχοι ἔφασκον, οἱ ἐκ τῆς ἐν Ἀκυσγράφῳ Σωόδῳ, ἐν Ἑτα 809. ἐπὶ Ῥώμῃς ἀποσαλέν- τεσ, περὶ ὧν ὕστερον. Ἐπειτα ἐδέπω κατὰ τὴν Ζ'. τῶν Ἐκατον- ταετηρίδων, τῆς τῶν Λατίνων κοινωνίας οἱ Ἀνατολικοὶ ἀφεισή- κεσαν, ἐδ' αὐτοῖς ἐτύγχανον ἐπιτιμῶντες, ὡς ἄρα κατὰ τῆς ψή- φου τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων ἐξημαρτηκόσι, καὶ μὲν δὴ καὶ τῷ ἀναδέματι ἐνεχομένοις, δι' ἣν ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ (καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς) καινοτομήσαντες ἐφωράθησαν. Οὐδὲν (φημι) χίσμα ἐκ τῆς τῆς Ἐκκλησίας τὸ τιμωκαῦτα δίψη. Φιλίως γὰρ αὐτὰς σωεληλυθέναι πασίδηλον, ἐς γε κατὰ τὴν Ζ'. Οἰκουμενικῇ Σωό- δον· ὡς, ἄχρις τε ἐκείνης, καὶ ἐπ' αὐτῆς ὡσαύτως συγκροτημέ- νης, μηδὲν τῶν Γραικῶν τοῖς Λατίνοις ἀντιπροβαλόντων. Τὰ ἄρα διεξοδικὰ ἐκείνα μηδαμῶς ἐκ τῆς Ἰσιδώρου προεληλυθέναι, ἐκ τῶν εἰρημένων κατάδηλον.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΛΕ'.

Τὰ τῆς Ῥώμης ἈΓΑΘΩΝΟΣ, καὶ τὰ τῆς ἐν Ῥώμῃ Σωόδου, τῆς ὑπὸ ΣΕ'. (Γράφ: ΡΚΕ'.) (44) Λατίνων Ἐπισκόπων συζήτησις τὰ ἐν τῇ Σωοδικῇ Ἐπιστολῇ περιεχόμενα „Πιστεύω εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦ- „μα τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπορευόμενον” ὁ Βαρώνιος ἐν Ἑτα 860 (45) Ἀριθμ:

(43) Ψόδεπίγραφον τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην ἔσαν διὰ πολλῶν ἀπέδειξε καὶ ὁ ἐκ τῶν Δομινικανῶν Κασιμίρος Ὁσδίνος, ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφαί: αὐτῆς ὑπομνήμασιν. Ἐν Τόμ: Α'. Σελ: 1592.

(44) Ἐν τῇ κατὰ Ῥώμην ἀθροιστικῇ Σωόδῳ ἐπὶ Ἀγάθωνος, ἔχῃ σέ. ἡριθμῆντο οἱ σωεληλυθέντες Πατέρες, ἀλλὰ ρκε!

(45) Ἀλλ' ἡ Οἰκουμενικὴ Σ'. Σωόδος, (ἥ ἐν τῇ Δ'. τῶν Πράξεων, αἱ τῆς Ἀγάθωνος, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῆς ἐν Ῥώμῃ Σωόδου Ἐπιστολαὶ ἀνεγνωσκοντο,) ἐν Ἑτα 680. συνεκροτῆτο.

Ἀριθμ: 32. Καὶ ὁ Βίνιος ἐν ταῖς πρὸς αὐτὴν τὴν τῆς Ἀγάθωνος Ῥωμαϊκῶν Σωδὸν Ἐπισημειώσεσι, παρεφθαρμένα ὑπὸ τῶν Γραικῶν εἶναι βέλονται: ἐξ αὐτῆς δηλονότι τῆς „καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, Φωνῆς ἀπαρθέσεως. Διὸ καὶ τις τῶν Νεωτέρων Ἰησκιτῶν (46) εἶτω τὰ τῆς Ἀγάθωνος ῥήματα ἀντιπροτείνει ἀναγινώσκων: „τὸ „ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶς ἐκπορεύομενον.

Ἀπασαί μέντοι αἱ τῆς Οἰκουμενικῆς 5. Σωδὸς Ἐκδόσεις, αἱ Ἑλλωισί, ἢ Λατινισί προκύψασαι, τὰ τῆς Ἀγάθωνος ἐκείνα εἶτω προφέρουσι: „τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον, καὶ πᾶσα ἐν ἀνάγκῃ, καὶ τὰς χειρογράφας Κώδικας ὡσαύτως προειληφέναι. Πόθεν ἄρα δῆλον, ὅτι μετὰ τῆς προσηύκης ὁ Ἀγάθων εἶπεν, „τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶς ἐκπορεύομενον; Ἐνθεν τοι, εἰδέ τις ποτὲ τῶν Λατίνων, ἢ τῶν Λατινοφρονησάντων Γραικῶν, τὰ τῆς Ἀγάθωνος πρὸςβέβαλετο ταῦτα, ὥστε δι' αὐτῶν τὸ Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶς ἐκπορεύομενον ἀποδείξαι. Οὐδ' ἀγνοῦντες ὑπῆρχον ἐκεῖνοι τὰ Πρακτικὰ τῆς Σωδὸς τῆς Οἰκουμενικῆς, ὥστε μὴ τὰ τοιαῦτα προενεγκῆν καὶ αὐτὰς (εἶπερ ἐν ἐκείνοις ἐφέρετο.) τὰς πανταχόθεν ἄλλοθεν ἀνδρόσκοιεν σπευδόμενοι ὅποιον ἔβλεπον, τὸ σωτελεῖν πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς οἰκείας Φρονήματος. Προσέτι δὲ καὶ Ἰγκμαρος ὁ Ῥημύσιος Ἀρχιεπίσκοπος ἐν Γαλλίᾳ, ὁ ἐπὶ Φωτίᾳ ἀκμάζων, ἐν τῷ περὶ τῆς Τριαδικῆς Θεότητος Βιβλίῳ, ἐν Τόμῳ Α'. τῶν αὐτῶν Συγγραμ: Σελ: 431. τὴν Σωδοικὴν ταύτην τῆς Ἀγάθωνος Ἐπιστολὴν προβαλλόμενος, ὡσαύτως ἀναγινώσκει μόνον: „τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον, Τέως δὲ καὶ ΠΙΘΑΓΟΡΑΣ ὅτι τὰ Ἀγάθωνος ταῦτα παρέφθαρται, ἀποφάσκει καὶ τοι ἄλλως ἐκ τῶν ὑπὸ Βαρωνίς, ῥηθέντων (περὶ ὧν ἐξῆς,) παρακέρυτται, ὡς τέττα γε ἕνεκα, τὰς Γραικοὺς ἐν Φλωρεντίᾳ τὸν Ἰσλιανὸν αἰτιάσασθαι ὑπειληφῶς, καὶ πρὸ τῆς Ἰσλιανῆς δὲ τὸν Καλέκαν, αὐτὸ τῆτο ἀντιπροτείνανθαι. Οὕτω γὰρ (Πιθαῖος) ἐν τῷ Βιβλίῳ, καθιστορεῖ τὰ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἐν τοῖς αὐτῶν συμμίκτοις Πονήμασι, Σελ: 31. „Ἐξ ὧν „ἔτι ἔοικε μάτῳ ἐπιμέμψασθαι τὸν Καρδινάλιον Ἰσλιανὸν τοῖς „Γραικοῖς, ὡς τὰς Ἀγάθωνος, καὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ Σωδὸς, πρὸς „τὴν 5. Σωδὸν Ἐπιστολὰς παρεφθαρκόσιν, ἐνθα τὸ τῆς Πίσεως „Σύμβολον κατὰ τὸν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλεως Σωδῶν τύπον, „ἀναφέρεται περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος, ὅτι ἐκπορεύεται ἐκ τῆς Πατρὸς ὅ ὁ δὲ καὶ πρὸ ἐκείνου Μανηλ ὁ Καλέκας τοῖς ἰδίοις ἀνθυπενεγκῆν λέγεται. (47).

Τίνα

(46) Κιχώβιος ἔτος ὁ Πολωνός, ἐν τῷ Β'. Ζητήμ: περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπορ: Σελ: 23.

(47) Βαρωνίος μὲν Ἰσλιανὸν ἔφασκεν ἐπὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Σωδὸς, καὶ πρὸ τέττα ἔτι Καλέκαν τὸν Λατινόφροναν, τοῖς Γραικοῖς ἐπιμέμψασθαι, ὡς περὶ τὸ Σύμβολον ἐξβαδισθηκόσι, τὸ κατὰ τὴν Ζ'. τῶν Οἰκουμενικῶν Σωδῶν ἀναγινωδέν, τὴν ἐπὶ Ταρασίᾳ δηλονότι, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀδριανῆς τῆς Πάπας συζῆσαν.

Τίνα δὲ πρὸς Θεῶ, εἰκότα οἱ Λατίνοι προβάλλοντα λόγον, ὥς τε χωρὶς τῆς Παραφθορᾶς ἐκείνης Γραικοῖς προσερίψασθαι; ΒΑΡΩΝΙΟΣ μὲν γὰρ ἐν Ἑταίρ. 680. Ἀριθμ.: 32. περὶ τῆς Οἰκουμενικῆς 5'. Σωόδης πραγματοδόμενος: „Ἐν ἐκείνῃ (Φησὶ) τῇ ὑπὸ τῆς „Ἀγίας Σωόδης κατ' αὐτῇ τῇ Συνοδικῇ Ἐπισολῇ γραφομένη „τῆς Καθολικῆς Πίστεως εἰλικρινεῖ ὁμολογία, ὃ τῶν Γραφῶν 5- „λος κακουργήσας ἐψόβαστο. Ἐπειδὴ γὰρ ἀνεγνωσκειτο ἐν ἐκείνοις: „πιστόμεν καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ κύριον, τὸ ζω- „ποιόν, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἐκπορεύομενον, ἀπαλείψαντες „τὸ καὶ Υἱῶ, μόνον παρέλιπον τὸ ἐκπορεύομενον ἐκ τῆς Πατρὸς. „Ἀνεκαλύφθη δὲ παραπλησία τις τῶν Γραικῶν ῥαδιουργία, ἐν τῇ „κατὰ Φλωρεντίαν Σωόδῃ, ὑπὸ Ἰελιανῶ τῆς τῆς Ῥωμᾶνας Ἀγίας „Ἐκκλησίας Καρδιναλέως, ἐν τῇ Διαλέξει, ἥ πρὸς Γραικοὺς ἐνεση- „σατο. Τὸ δ' αὐτὸ τέτοιο πολὺ πρὸ τῆς Ἰελιανῶ, σιωπευτικῶς τε „ἦν καὶ καταχλιδάσας καὶ Μανηλὸς ὁ Καλέκας, Γραικοὺς ἔτος Συγ- „γραφοῦς, ἐν οἷς κατὰ τῶν Γραικῶν ἐξαπατημάτων σιωπέταξεν „ὑπομνήμασι. Τῶς θάυμαστῃ ἔμπης λόγῃ! Ἐκ τῆς Συμβόλης τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Σωόδης, τῇ Φωνῇ ἀφείλοντο οἱ Γραικοὶ τῇ καὶ „ἐκ τῆς Υἱῶ, ἐν τῇ τῆς Πνεύματος Ἐκπορεύσει, ὡς ἀποδείκνυσιν Ἰελιανὸς καὶ Καλέκας. Ἄρα, καὶ ἐκ τῆς Ἀγάθωνος Ἐπισολῆς ὁμοίως, τὸ „καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ, ἐκείνο ὑφείλοντο; Κάτι δὲ ποτε ἐν οἱ Γραικοὶ ἔχον καὶ ἐκ τῆς τῆς Β', καὶ τῆς Γ', καὶ τῆς Δ', καὶ τῆς Ε', καὶ τῆς Σ'. Συμβόλης, τὸ „ἐκ τῆς Υἱῶ ἀφείλοντο; πάντως ἐκ τῆς ἴσης ἀνάγκης, καθ' ἣν ἐκείνο συμβάλλων ἦν ὁ Βαρώνιος, καὶ τόδ' ἂν ἔψοιτο ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος κρατῇ. Ἀλλὰ γὰρ ὑπὸ Γραικῶν τὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Σύμβολον μηδὲν παρατρα- „πιῶναι, μᾶλλον δὲ αὐτὸν τὸν παρὰ τῷ Ἰελιανῷ Κώδικα ἀπιστότα- „τά τε καὶ πανουργότατα παραλυμανθῶναι, ἐν τῇ περὶ τῶν Πα- „ραφθορῶν Πραγματείᾳ, ὣν τὰ τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων ὑπέστη Συγγράμματα, ὑπ' ὧν ἀποδέδεικται. Ἀπεδείχθη δὲ ἅμα ἐν ἐκείνοις, καὶ μετ' ὅσης τῆς καφότητος Ἰελιανὸς τὸν Καλέκαν ἐφ' ὧν ἔφασκε προβάλλετο μάρτυρα. Ἐπειδὴ τοίνυν φωτὸς παρέστη τηλαυγέστερον, τὸ μηδαμῶς ὑπὸ Γραικῶν κακουργηθῆναι τὸ τῆς Ζ'. Σωόδης Σύμβολον, κρινάτω πᾶς ὅστις ἐπὶ τίνι ποτὲ βεβη- „κὼς θεμελίῳ Βαρώνιος ἐπιφέρει, ὑπὸ Γραικῶν τῇ πλαττομένῃ Παραφθορᾷ τυρβυθῆναι τῆς Σωοδικῆς Ἐπισολῆς τῆς Ἀγάθωνος.

Τὸ δ' αὐτὸ παραπλησίως καὶ ὁ Ἰησαΐτης ΒΙΝΙΟΣ κατασκοδά- „σων, ἐν ταῖς αὐταῖς, περὶ τῆς ἐν Ῥώμῃ Σωόδης τῆς Ἀγάθωνος πα-

Ο' δὲ Πιδαῖος, ὑπονοῶναι ἔοικεν αὐτὸν Βαρώνιον εἰρηκέναι, ὅτι Καλέκας τε καὶ Ἰελιανὸς, ὅ περὶ ταύτης τῆς νοθείας ἔλεγον, περὶ δὲ τῆς ὑπὸ Γραικῶν ῥα- „διουργηθείσης περὶ τῇ Ἐπισολῇ, ἥ πρὸς τῇ Οἰκουμενικῇ 5'. Σωόδῃ ἀπεσάλη παρὰ τῆς ἐν Ῥώμῃ Σωόδης τῆς ἐπ' Ἀγάθωνος. Καὶ τέτω γὰρ παρεκρέθη Πι- „δαῖος, τὰ δ' ἄλλα τῇ Ἀγάθωνος ῥῆσιν τῇ, ὅτι „ἐκ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα, „μαρτυρῶσαν, ἔτως ἔχειν διατείνεται ἀπαράτρωτον.

παρασημειώσεσι: „Σημειωτέον (Φησὶν), ὅτι καθάπερ ἐπὶ τῆς „ἐν Φλωρεντίᾳ Σωόδῃ, Ἰσλιανὸς ὁ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας „Καρδιναλὶς πρὸς Γραικὸς διαλεγόμενος παρατετήρηκε, μετὰ „Μανηὴλ τὸν Καλέκαν, οἱ λυμεῶνες Γραικοὶ ταύτῃ (τιῷ τῷ „Ἀγάθῃ Σωοδικῇ ἐπιστῇ) διέφθεραν. Ἐνθα γὰρ ἀνεγνωσκειτο πάλαι: πισδομεν εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ Υἱῶς ἐκποροδόμενον· οἱ δὲ τὸ ὄνομα, „τὸ καὶ ἐκ τῆς Υἱῶς, ἐξωβέλυσαν. Ταῦτα δὴ τῷ Φιλαλήθῃ Ἀναγνώσῃ ἐπιφορῶμεν, καὶ εἰς σκέψιν προτίθεμεν, ὡς ἂν μὴ θαυμάσης ἡμῶν κατωτέρω ἐρέντων, ὅτι τὰ τῆς Σ. Σωόδῃ Πρακτικῇ, ἐν οἷς μάλιστα περὶ Ὀνορίῃ τῷ Ῥώμῃ διεξίασιν, ὑπὸ „Γραικῶν πρὸς ἐξαπάτῃ ἐρραδιόρηται. Οὕτως ἀπερισκέπτως καὶ Βίνιος (43) τῷ ὅπερ Βαρώνιος (αὐτῷ γὰρ ἐπόμενος τοιαῦτα προῆγε.) περὶ τῆς Ζ. ἔφασκε τῶν Σωόδων, διεξηγῆται περὶ τῆς Σ. ὡς ἔπερ ἄρα Ἰσλιανὸς ἐπὶ τῆς Φλωρεντινῆς Σωόδῃ, ἥτοι διατεινόμενος εἶη, ἢ δαῖξαι ἐπιβαλόμενος, τιῷ Ἀγάθῳ ἐκείνῳ διανοσθῶναι Ἐπισολῇ καὶ τῷ αὐτῷ καὶ πρὸ ἐκείνου παρατετηρηκὼς καὶ Καλέκας γένοιτο. Ὅποτε ἔδῃ θέναι ἔδῃ ἔχοντος ὅλως περὶ τῆς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῷ Φλωρεντινῷ Συλλόγῃ, ἢ ἐν τοῖς τῷ Καλέκῃ Βιβλίοις εὐφαίνεται. Καὶ καταγελάσειε τις ἐν δεόντως τιῷ Βίνιῳ ἐρεχελίαν, ἐν οἷς ὑποσώπτων Φησί: „ταῦτα δὴ τῷ Φιλαλήθῃ Ἀναγνώσῃ ἐπιφορῶμεν, καὶ εἰς σκέψιν προτίθεμεν, ὡς ἂν μὴ θαυμάσης ἡμῶν κατωτέρω ἐρέντων, ὅτι „τὰ τῆς Σ. Σωόδῃ Πρακτικῇ, ἐν οἷς μάλιστα περὶ Ὀνορίῃ τῷ Ῥώμῃ διεξίασιν, ὑπὸ Γραικῶν πρὸς ἐξαπάτῃ ἐρραδιόρηται. „Ἀμέλει τοι, ἔδῃ ὅ,τι μὴ ψόδῃ προεισηγησάμενος, ἀναιδῇ προσώπῳ τὰ εἰρημένα εἰς διάσκεψιν τῷ Φιλαλήθῃ Ἀναγνώσῃ προτίθῃσι. Τὰ μὲν ἐν τῷ Βαρωνίῳ ἦν, ἢ σιμείδομεν, ὡς „ἀνεκαλύφθη παραπλησίᾳ τις ῥαδιόρηται, παραπλησίᾳ, Φημί, τῷ τῆς ὁμοίᾳ. Προσεοικῆα μὲν, ἄλλῃ δὲ ἂν ὁμῶς, καὶ ἔχῃ ἢ αὐτῇ ῥαδιόρηται καθ' ὃ ἢ Ἐπισολῇ ὑπετέθη ῥαδιόρηται ἢ τῷ Ἀγάθῳ.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ Λς.

Ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ Τυπικῷ, τῷ περὶ τῶν Θεῶν Ἱεροτελεσιῶν, Σελ: 28. μεταξὺ τῶν Παλαιοτέρων Συγγραφέων τῶν τοιούτων διατυπώσεων, ὅς Μέλχιωρ Ἰθόρπιος ἐν Ῥώμῃ ἐξέδοτο, ἔτ: 1601. ἀναγνωσκειται τὸ Ἱερὸν Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης τῆς „καὶ ἐκ τῆς Υἱῶς, „Ἀλλ' ἐνθα γὰρ καὶ Ἐλλωισί τὸ αὐτὸ Σύμβολον πέφρασαι ἐκ παραλλήλῃς αὐτόσε, κῆται μόνον: „ἐκπο-

(48) Παραπλησίως παρακρεθῆς τῷ Πιθαίῳ, καθάπερ ἐν τῇ πρὸ ταύτης λέλεκται Σημείωσει (47).

„ἐκπορεύομενον ἐκ τῆς Πατρὸς. Πῶς ἔν ηῖ κατὰ Ῥώμῃ Ἐκκλησία τὸ ἱερὸν Σύμβολον ἐκφωνήσῃ, Λατινισὶ μὲν τὸ ἐξ Υἱῆς προαίη, Ἑλληνισὶ δ' ἂν παραλείψειεν; Ἀλλ' ἐντεῦθεν φανερόν, ὅτι τὸ Λατινισὶ ἐκφραθὲν τὴν Παραφθοράν ὑπερον ἔπαθεν. Πῶς δὲ καὶ κατὰ τὴν Η'. τῶν Ἐκατονταετηρίδων σὺν τῇ προαίῃ τὸ Σύμβολον ἢ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ σφεχῶς ἀνεγίνωσκε; καὶ ἐκ πολλῶν δὲ καὶ πρότερον ἕως αὐτὸ ἐτύγχανε ψάλλεσθαι, ὅποτε οἱ ἐπὶ τῆς αὐτῆς Η'. Ἐκατονταετηρίδος ταῖς Ἐκκλησίαις τὴν προαίῃ ἐμπαισαγαγὲν ἀπαράδοκον, παρ' ἑαυτῶν ἐκόντες ὁμολογῶσιν, ἐκ πολλῶν ἤδη τῶν χρόνων ἕς γ' ἐπ' ἐκείνου, μὴδ' ἀκέσθαι τὸ παράπαν ἐν τῇ Λατίνων Ἐκκλησίᾳ τὸ Δόγμα τόδε, τὸ περὶ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς προόδου τῆς Πνεύματος; Δῆλον δὲ τῆτο, ἐκ τῆς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Λίξελλας, τῆς ὑπὸ τῶν Ἀποκρισιαρίων, τῶν ἐν Ἔτει 809. ἀπὸ τῆς ἐν Ἀκυσγράφῳ Σωόδου εἰς Ῥώμῃ ἀποσαλέντων, Λέοντι τῷ Γ'. προσενεχθέντος, τῷ τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας Ποντίφικι.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΛΖ.

Ὁ ΒΕΔΑΣ ἐν τῷ ὑπομνήματι τῷ εἰς τὴν Βοηθίαν Βίβλον περὶ Τριάδος, Τόμ: Η'. τῶν Συγγραμ: 574: 938. „Φασὶν οἱ Γραικοὶ „ἐκ τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦμα προῖεναι, ὅτι ἐκ τῆς Υἱῆς, διότι ἐν τῷ „ἐπὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ Σωόδου κηρυχθέντι Συμβόλῳ, ὁμοῦς τῆς „εὐρίσκεται. Ἐνθα ἐπιπεφώνηται καὶ ἀνάθεμα, παντὶ τῷ ἔτε- „ρόντι ἐρεῖντι. Καὶ τῆτο δὴ χάριν ἡμῶς, Φασὶ, τῷ ἀναθέματι „καθυποβεβλήθαι ὁ ψεύδης ἐστίν. Οὐ γὰρ ἄλλο τι φαμέν, τῆτε „σιν ὑπεναντίον. Αὐτοὶ δὲ μᾶλλον τῷ Ἀποστόλῳ σαφῶς ἀντιφθεγ- „γόμενοι φαίνονται. Φησὶ γὰρ, ὅτι τὸ Πνεῦμα τῆς Υἱῆς αὐτῆς „κράζον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν Ἀεὶ ὁ Πατήρ. Καὶ ἕτεροι δὲ „πλείονες ῥήσεις ταύτη σφάδουσιν.

Ἀλλ' ὁδὲ ταῦτα ὑπὸ τῆς Βέδα προενώεσθαι ἔπω γὰρ ἐπ' αὐτῆς Βέδα (49) οἱ Γραικοὶ τῆς μετὰ Λατίνων κοινωνίας ἀπέ- „χοντο, ἢ τῆτος ὑπὸ ἀναθέματι διετένοντο εἶναι. Οὐδέ τις πρὸς Λατίνους κελήνητο ζήτησις, κατὰ τὴν Ε'. τῶν Οἰκουμενικῶν Σωό- „δων, περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προαίῃς, ἢ περὶ τῆς Δόγματος τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς Ἐκπορεύσεως.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΛΗ'.

Ἐν Ἔτει 767. Διάλεξιν τινα συγκροτηθῶναι, Φασὶ, Γάλλων τε μέ- „σον καὶ Γραικῶν, ἐπὶ Σωόδου μεγάλῃς, περὶ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύ- „ματος

(49) Τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς δηλ: τῆς Η'. Ἐκατονταετηρίδος ἀκμάζοντος, περὶ δὲ τὸ 735. τὸ ζῶν ἐκπεράναντος.

ματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ὡς ἐν πολλοῖς καὶ ἄλλοις τῶν παρὰ Λατίνοις Ἱστορικῶν, καὶ ΚΟΡΡΑΔΟΣ μαρτυρεῖ ὁ Lichtenau, ἐπὶ τῆς αὐτῆς 767. ἔτης γράφων, ἐν Ἐκδόσει τῇ ἐν Βασιλείᾳ, Ἔτ: 1569. Σελ: 163. „Κατὰ τὸ ΨΕΖ. Σωτήριον ἔτος, ζητήματος ἀνα-
 „κύψαντος περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, καὶ περὶ τῶν εἰκόνων τῶν
 „Ἀγίων, μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς τε καὶ Δυτικῆς τῶν Ἐκκλησιῶν
 „ἦτοι Γραικῶν τε μέσον καὶ Ῥωμαίων. Πιπῖνος ὁ Βασιλεὺς, ἐν
 „ἐν κώμῃ τῇ Σαλμονιακῇ σωεκρότησε Σινώδον. Τῆς δὲ ζητήματος
 „διακινήθεντος, ὡς τὸν προλεχθέντα διαπραξόμενος πόλεμον,
 „μετὰ τῷ Ἐορτιῷ τῶν Γενεθλίων τῆς Κυρίᾳ, ἐπὶ Ἀκυϊτανίας
 „ἀπέρχεται ἡδὴ τὸ ἔξδομον, Προσμαρτυρεῖ δὲ καὶ ΑἴΜΟΝΙΟΣ Μο-
 „ναχὸς Γάλλος ἐν τῷ Δ. Βιβλ: περὶ τῶν Φράγκων, ΚεΦ: ΕΖ.
 „τῆς ἐν Παρις: Ἐκδόσ: Ἔτ: 1602. Σελ: 203. ὅτι περὶ τῆς Ἀγίας
 „Τριάδος, καὶ τῶν εἰκόνων τῶν Ἀγίων, ζητήσεως ἀνακυψάσης μέ-
 „σον τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας (τετέσι μεταξὺ
 „Ῥωμαίων τε καὶ Γραικῶν) ὁ Βασιλεὺς Πιπῖνος, ἀθροίσεως ἐν
 „κώμῃ τῇ Γεντιλιακῇ γενομένης, Σινώδον περὶ τῆς τοιαύτης ζητή-
 „ματος σωεκρότησε. Τῆς δὲ Σινώδος τελεθείσης, ἐπὶ τῷ δια-
 „πράξαθαι τὸν προβῆθέντα πόλεμον εἰς Ἀκυϊτανίαν ἀπῆλθε
 „μετὰ τὰ Κυρίᾳ Γενεθλία, Ταῦτα δ' ἔχει καὶ ΕἰΝΑΡΔΟΣ ἐν
 „τοῖς Χρονικοῖς τοῖς περὶ τῶν ὑπὸ Καρόλου τῆς Μάγνης διαπεπραγ-
 „μένων ἐν Τόμ: Β'. τῶν ΣυγγραΦ: τῆς τῶν Φράγκων Ἱστορίας,
 „τῶν ὑπὸ Ἀνδρέα τῆς Δεχρηνίᾳ ἐν Παρις: ἐκδοθέντων, Ἔτ: 1636.
 „Σελ: 237. Καὶ προσέτι: δὲ καὶ ΡΗΓΙΝΩΝ ὁ Ἀββᾶς ὁ Πρεμιώσιος,
 „ἐν Βιβλ: Β'. ἐπὶ ἔτης τῆς εἰρημένης, ἐν τοῖς Παλαιοῖς Συγγρα-
 „φεῦσι τῆς Γερμανίας, τοῖς ὑπὸ Ἰωάννη Πισορίᾳ ἐκδοθείσιν ἐν
 „Φραγκοφάρτῳ, Ἔτ: 1583. Σελ: 25. „Ἔτης, Φησὶ, τῆς τῆς Κυρίᾳ
 „Ἐνσαρκώσεως ΨΕΖ. ὁ Βασιλεὺς κατὰ τῷ προβῆθῆσαν Κώμῃ,
 „Σινώδον συναγέοχε μεγάλῃ Ῥωμαίων τε μεταξὺ καὶ Γραικῶν,
 „περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, καὶ περὶ τῶν εἰκόνων τῶν Ἀγίων,
 „μετὰ δὲ ταῦτα εἰς Ἀκυϊτανίαν εἰσήλασε διὰ Ναβώνης. Τὰ δὲ
 „τῶν Φράγκων Χρονικά, τὰ ἀπὸ τῆς χπζ. ἄχρι τῆς υδ. ἐν τῷ Γ.
 „Τόμ: τῶν Δεχρηνίᾳ, Σελ: 279. παραπλησίως ἔχει: „Ἐν ἔτει τῆς
 „τῆς Κυρίᾳ Ἐνσαρκώσεως ΨΕΖ. Πιπῖνος Σινώδον σωεκρότησε μεγά-
 „λῃ κατὰ τὸ Σαλμυντιανὸν, διαμαχομένων πρὸς ἀλλήλους Ῥω-
 „μαίων τε καὶ Γραικῶν περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, καὶ τῶν εἰκόνων
 „τῶν Ἀγίων, Καὶ ὁ τὰ Φράγκων δὲ συγγεγραφὼς χρονικὰ
 „ἀπὸ ἔτης ΨΗ. ἄχρι τῆς ΩΗ. ἐν τῷ Β'. Τόμῳ τῆς ῥηθείσης τῶν
 „Φράγκ. Ἱστορ: Σελ: 13. „Τωκαῦτα ὁ Βασιλεὺς, ἐν τῇ εἰρημένῃ
 „κωμοπόλει σωέσησε Σινώδον μεγάλῃ μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Γραι-
 „κῶν περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, καὶ περὶ τῶν εἰκόνων τῶν Ἀγίων.
 „Εἰσελάσας δ' εἰς Ἀκυϊτανίαν διὰ Ναβώνης παρεσήσατο Το-
 „λόσαν, Ο' δὲ τῶν κατὰ Φράγκας χρονικῶν ΣυγγραΦῶς, τῶν
 „ἀπὸ ἔτης ΨΜΑ. ἄχρι τῆς ΩΙΔ. ἐν Τόμῳ Β'. τῆς τῶν Φράγκων
 „Ἱστορίας, Σελ: 27. „Τότε δὲ, ὁ Κύριος Βασιλεὺς Πιπῖνος, ἐπὶ
 „τῆς κατόπιν ῥηθείσης Πολίχνης Σινώδον ἡθροισε μεγάλῃ
 „Ῥω-

Κ κκκ 2

„Ρωμαίων τε καὶ Γραικῶν περὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἢ περὶ τῶν εἰκόνων τῶν Ἁγίων· ἔπειτα δὲ ἀπόδωκεν εἰς Ἀκυϊτανίαν ὡς διὰ „Ναρβώνης“. Ταῦτα δ' ἔχει καὶ ὁ τῶν Χρονικῶν Συγγραφεύς, ἀπὸ ἑταρς ΨΜΑ'. ἄχρι τῆς ΩΠΒ'. ἐν Τόμ: Γ'. τῆς τῶν Φράγκ: Ἱστορ: Σελ: 153. Τελουταῖον δὲ καὶ ἌΔΩΝ ὁ Βιέννης Ἐπίσκοπος ἐν τῷ χρονικῷ αὐτῷ Τόμ: Θ', ἐν τῷ Β'. Μέρει τῆς τῶν Πατέρ. Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 292. „Συνόδος τὸ τιωκαῦτα σωήχ- „θῃ ἐν Ἑταρ ἀπὸ τῆς τῆς Κυρίης Σαρκώσ: ΨΕΖ. καὶ Ζήτημα διε- „κινήθη Γραικῶν μεταξὺ καὶ Ῥωμαίων περὶ Τριάδος, καὶ πότε- „ρον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὥσπερ ἐκπορεύεται ἐκ τῆς Πατρὸς, ἢ πως „ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς; καὶ περὶ τῶν εἰκόνων τῶν Ἁγίων.

Τὸ μέντοι γε τὰς Λατίνους, ἐπὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης Συνόδου, ὁμοφρόνως σύμπαντας τὴν καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς Ἐκπόρευσιν τῆς Ἁγίας Πνεύματος, κατὰ τῶν Γραικῶν διατήνασθαι, ὡς πορρωτάτω τῆς ἀληθείας ἀπέχον ἐστὶ. Ἀντιμαρτυροῦσι γὰρ οἱ ἐκ τῆς ἐν Ἀκυϊσ- γραφῇ Συνόδου, Ἑτ: 809. ἀποσαλέντες εἰς Ῥώμῃ Ἀποκρισιάριοι, ἐν τῷ Λιβέλλῳ τῷ περὶ τῆς τῆς Ἁγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, ὅτι ἀρτίως ἤδη ἦν ἀναφυσῆσα ἡ Ζήτησις, ἢ περὶ τῆς, πότερον, ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς τὸ Πνεῦμα, ἢ μή; καὶ ὅτι μόνον ἐπὶ τῶν κατ' αὐτὰς χρόνων, αἴφνης πῶς παρ' αὐτοῖς ἐπανέκυψε. Πῶς ἔν οἱ Δυτικοὶ ἐπὶ τῆς μεγάλης Συνόδου, ὡς οἱ Συγγραφεῖς διεμαρτυροῦντο ἐκεῖνοι, ἐν Ἑταρ ΨΕΖ'. τὴν ἐκ τῆς Υἱῆς Πρόοδον τῆς Πνεύματος, κατὰ Γραικῶν ὑπῆρχον διατηνόμενοι;

Εἰ πόρρω γε ταῦτα φαίης ἀπέχαι ἀπὸ τῆς Θ'. Ἐκατονταε- τηρίδος ἀρχομένης, εἰδὲν ἂν ἐντεῦθεν τῷ ὄντι πρὸς τὸν σκοπὸν ὅ,τι καὶ σωτελὲς σοι πορίσαιο. Ἦδη καὶ γὰρ, περὶ τὴν Η'. λή- γασαν Ἐκατονταετηρίδα, οἱ καινοτόμοι ἀνεφάνησαν ἐκεῖνοι, οἱ ἐν ταῖς Λατινικαῖς Ἐκκλησίαις τὸ πρῶτον τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ προ- θήκῃ ἐπινοήσαντες, πάντως πρὸ τῆς 809. ἑταρς ἀπὸ Χριστῆ Γεν- νήσεως, ὡς ἐν οἰκίῳ τόπῳ δέδανται. Παραπλησίως γὰρ τὴν ἐπὶ τῆς Συμβόλου καινοτομίαν ἠτιάσατο καὶ ἈΛΒΙΝΟΣ Ἀλκαῖνος, ὁ κατὰ τὸ 804. τῆς ζωῆς ἐκδημήσας. Τίς δ' ἂν πισύσει τὰς Λατίνων Πα- τέρας, τὰς ἐν ἐκείνῃ τῇ Συνόδῳ, ἐπὶ τῆς ΨΕΖ'. σωεληλυθότας ἑταρς, μετὰ τὸ 807. ἄρδῃ τὰς πάντας τὸ ζωὴ ἀμείψαι καὶ μὴ πλείονας ἐξ αὐτῶν ἔτι τὸν βίον ἐπὶ ποσὸν παρατεῖναι; Ἐπειδὴ δὲ ἄρα καὶ ἐς τοσούτον ἔτι τῆς χρόνους, τὸ ἀπ' ἐκείνων οἱ τῆς Λα- τίνων Ἐκκλησίας Πατέρες διδάσκοντες τε διετέλουν καὶ πρεσβεύον- τες τὴν τῆς Ἁγ: Πνεύματος Ἐκπόρευσιν καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς πῶς οἱ κατὰ τὴν Η'. ἤδη λήγασαν Ἐκατονταετηρίδα τῆς τοιούτου Δόγματος προΐσάμενοι παραπλησίως τοῖς εἰρημένοις Ἀποκρισιαρίοις, ἐπὶ πᾶς προτεθέντος χωρὶς ὁμολογῆσιν, ἐπὶ πολὺ πρὸ τῶν κατ' αὐτὰς χρόνων, ἐν τῇ Λατινίδι Ἐκκλησίᾳ ἀγνοούμενον λαμβάνειν τὸ Δόγμα, τὸ περὶ τῆς τῆς Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς Ἐκπορεύσεως; ὁπότε δὴ, καὶ τὸ ἐν τοῖς χρόνοις ἀναφύειν παρὰ Λατίνοις Δόγμα ἐκεῖνο καινὸν ὑπῆρχε καὶ πρόσφατον, ὥς αὐτὸ ἐντεῦθεν καὶ τὰς

τὰς λοιπὰς Λατίνους ἀνατρέπειν ἀναβάλλεσθαι καὶ καταδικάζειν, καθάπερ ἐκ τῆ ἀπομνημονοθέντος Λιξέλλας τῶν Ἀκυσγρανικῶν Ἀποκρισιαρίων κατάδηλον ἴσταται; Πῶς δ' ἄρα, ἀπὸ τῆ ΨΕΖ. Ἔτις, κοινῇ ψήφῳ οἱ Λατίνοι ἤδη κατέχον, καὶ κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν διετένοντο ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ; πῶς δὲ καὶ τῆ αὐτῆς Ἔτις ΨΕΖ. ἴσταμέν, ἢ γοῦν καὶ πρὸ τῆς, ἔκωσ μεταξὺ Λατίνων μόνων αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους, Λατίνων δὲ πρὸς Γραικὰς ἀντιφερομένων, τὸ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνέφω Ζήτημα, ὥσπερ ἐν τῆς ἐπενεχθέντας Συγγραφεὺς μάρτυρας ἡμῖν ἐθέλῃσι παρισταῖν;

Τελούταιον ἐνὸς καὶ μόνου Ζητήματος ἐπὶ τῆς Σωόδος ἐκείνης ἀνακινηθέντος μνημονοῦσιν Κορράδος τε ὁ Λιχτένης, καὶ Αἰμόριος, καὶ Ἐγνάρδος. Ἀλλ' ἐν τῷτο καὶ μόνον ἦν Ζήτημα; Ἐξήτατο γὰρ ἐκείσε τιωικαῦτα καὶ περὶ τῶν Εἰκόνων καὶ μὲν δὴ, καὶ εἰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορεύοιτο, ἢ ἔ; τὰ δὲ τοι πάντως διςσὰ Ζητήματα ἐστὶ, μακρῷ ἀλλήλων διαφέροντα ταῦτα, καὶ ἔχ' ἐν. Μᾶλλον δὲ, καὶ τὰ ῥήματα τῆς τῶ Χρονικῆς τῶν Φράγκων συγγράψαντος ἀπὸ τῆ ΨΜΑ'. ἔτις ἔς γ' ἐπὶ τὸ ΩΙΔ'. ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ τῶν Κανισίς Ἀρχαίων Ἀναγνωσμάτων, Μέρ: Α'. Σελ: 196. ἔτις ἔχοντα καίται: „Τότε δὴ ὁ Κύριος Πιπίνος, „ἐπὶ τῆς κατόπιν ῥηθείσης Πολίχνης Σωόδον ἤθροισε μεγάλῳ „Ρωμαίων τε καὶ Γραικῶν περὶ τῆς Ἀγίας πόλεως, ἢ περὶ τῶν „Εἰκόνων τῶν Ἀγίων ἔπειτα δὲ σποδὼν εἰς Ἀκυϊτανίαν ὠδόμε „διὰ Ναρθώνης,,. Οὕτως ἄρα διαρρήδῳ ἐντι καὶ μόνον Ζήτημα ἐπὶ τῆς Σωόδος ἐκείνης ἀνακινηθῶσιν δείκνυσιν τετέστι τὸ περὶ τῶν Εἰκόνων τῶν Ἀγίων. Τῷτο γὰρ αἶμα ἦν τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὴν Ἀγίαν Τριάδα ἀφορῶν. Δεῖ γὰρ ἀντὶ „Πόλεως,, ἀναγινώσκειν „Τριάδος,, ἔδὲ γὰρ ἐννοιάτις ἄλλως τοῖς λεγομένοις ἐναπολείποιο. Καὶ ὁ Δεχέσνης δὲ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Ἱστορίᾳ τῶν Φράγκων Συγγραφέων, ὡς συνάδομεν, ἀντὶ „Πόλεως,, ἀνεγίνωσκε καὶ αὐτὸς „Τριάδος,,. Καθ' ἐκατέραν ἐν τῷ Ἐκδοσιν, ὁ Συγγραφεὺς ἐκείνος, „περὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος, Φησὶν, ἢ περὶ τῶν Εἰκόνων,, ἐπὶ τῆς Σωόδος ἐκείνης τὴν ἅπασαν γενέσθαι Διάλεξιν. Καὶ περὶ ἐνὸς καὶ μόνου τοιγαρὲν Ζητήματος τῇ Σωόδῳ λόγος ὑπέκειτο. Πῶς ἐν ἐπὶ τῆς αὐτῆς Σωόδος, καὶ περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνέματος Ἐκπορεύσεως σωεκροτήθῃ Διάλεξις; Οὐκοῦν τὰ περὶ τῆς Τριάδος εἰρημένα ἐκείνα, ἔκων ἐπὶ τῷ τῆς Ἀγίας Πνέματος παρέλκειν προσήκει, ἀλλὰ περὶ τῆς περὶ τῶν Εἰκόνων καὶ ταῦτα ζητήσεως ἐρμιωδῶν. Οἱ γὰρ Λατίνοι, οἱ τῷ τῶν Εἰκόνων προσκωήσιν κατὰ Γραικῶν ἀντιπολεμῶντες, ὑπὸ Γραικῶν ὦντο, λατρείαν ἀπονέμεσθαι ταῖς Εἰκόσι, τῷ μόνῳ τῷ Θεῷ ἐποφειλομένῳ καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον, ἐπὶ τῷ Τριάδα καὶ τότε τὸ Ζήτημα ἀναφέρεσθαι. Καντεῦθεν ἄρα καὶ τῶν Ἱστορικῶν ἐκείνων προῆλθε τὰ ῥήματα, τὰ περὶ τῆς κινηθέντος Ζητήματος, „περὶ τε τῆς Τριάδος, καὶ περὶ „τῶν Εἰκόνων τῶν Ἀγίων.

Τόμ: Α'.

Λ α λ λ

Λ α

Λατίνοι δ' ὡς ἐώρων ὕψερρον, ὅτι μάλισα Γραικῶν μεταξὺ καὶ Λατίνων, ἢ περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως διεγυμνάζετο „ἔρις,, τῆς γε ἕνεκα παραπλησίως προσέθεντο τῷ Ἀδωνι, καὶ τὸ πότερον, τὸ Ἀγ: „Πνεῦμα, καθάπερ ἐκπορεύεται ἐκ τῆς Πατρὸς, ὥτως ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς,, ὡσαύτως ἡγούμενοι καὶ περὶ τῆς ἐπίσης διενεχθῆναι πρὸς ἀλλήλους, Γραικὸς τε δὴ καὶ Λατίνος, κατὰ τὸ ἔτος τὸ ἐπτακοσιοστὸν ἐξηκοστὸν ἐβδομον.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΛΘ'.

ἘΘΕΡΙΟΣ (50) ὁ Οὐξάμων ἐπίσκοπος, καὶ δὴ καὶ ΒΕΑΤΟΣ Πρεσβύτερος, ἐν τῷ Α'. Βιβλ: κατὰ Ἐλιπάνδου τῆς Τολητανῆς Ἀρχιεπισκόπου, μετὰ τῷ καταρχῶ, ἐν Τόμ: Η'. τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλίου: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 344. „Οὐδ' ὁ Πατήρ (51) ἐκ δυοῖν „προῆλθεν, ἢ ὁ Υἱός, ἀλλὰ μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ „διὰ τῆτο μόνος ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ ἐξ ἑδενὸς ἐστὶ Θεός, ἀλλ' ἐξ „ἑαυτῆς ὁ δὲ Υἱὸς Θεὸς ἐστὶν ὡς ὁ Πατήρ, ἀλλ' ἐκ Πατρὸς ἐστὶ „Θεὸς ὅτι ἐξ ἑαυτῆς τὸ δὲ Πνεῦμα ὡσαύτως τὸ Ἅγιον Θεὸς ἐστὶν, „ὡς ὁ Πατήρ καὶ ὁ Υἱός, ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς „Θεός, ἐστὶν, ὅτι ἐξ ἑαυτῆς. — Ἀλλ' ἐφεξῆς προσίθῃσι: Μόνος ὁ „Πατήρ ἐξ ἑαυτῆς Θεός, ὅτι οἱ δύο, ἐκ τῆς ἐνὸς ἐστὶ Θεός, τε- „τέστιν ἐκ τῆς Πατρὸς. Καὶ διὰ τῆτο Θεὸς ὁ Πατήρ, Θεὸς ὁ Υἱός, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,, Δι' ὧν δὴ πάντως ἐξ ἐνὸς, τετέστιν, ἐκ τῆς Πατρὸς, καὶ ἐπομένως ἐξ ἐνός τε καὶ μόνου τῆς Πατρὸς εἶναι, καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκδιδάσκει. Πῶς ἐν ἐχομένως ἀνωτέρω οἱ αὐτοὶ, καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς θεολογῶντες ὑπῆρ- „χον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον;

ΠΑ-

((50) Ἐθερίος ὁ Οὐξάμων, ἢ ἄλλ: Ἀξέμων τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ Ἐπίσκοπος. Καὶ Βεάτος ὁ ἐν Ἀσσυρίᾳ, Ἰσπανικῇ καὶ ταύτῃ Ἐπαρχίᾳ Πρεσβύτερος, περὶ τὸ 783 ἀκμαζόν- „τες, κατὰ τῶν Ἐλιπάνδου τῆς Τολητανῆς Αἱρέσεων, ἀμφότεροι ἠγωνίσαντο. Ἡ „δ' Ἐλιπάνδου μάλισα Αἱρέσις, ἣν καὶ Φήλιξ σιωέθαλπεν ὁ Ὁρηνλιτανὸς ἦν, ὅτι ἐ- „φύσει, θέσει δὲ μόνον καὶ χάριτι, ὁ τῆς Θεᾶς Υἱὸς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. Λέγε- „ταί γε μὴν ὁ Ἐλιπάνδου ἔτος, ἐπιστρέψας ὕψερρον ἀπὸ τῆς κακοφροσύνης, ἐν τῇ „κατὰ τὸ Ἀκυσγράνον Σιωέθῳ, ἔτ: 799. καὶ τῷ Αἱρεσὶν ἐξομώσασθαι, ὑπὸ τῶν „Ἀλικῆς Συγγραμμάτων μεταπειθεῖς, καὶ θανεῖν εὐσεβῶς, κατὰ τὸ 808.

(51) Ἐν μὲν τισὶ προλαβέταις Ἐκδόσεσιν ἀπλῶς τὸ Πατήρ, πρῶτον δ' ἀπλῶς ἀνα- „γινώσκων καὶ ἀδιανοήτως, ὥς: „ἐδ' ἐκ δυοῖν προῆλθεν, ἢ ὁ Υἱός, ἀλλὰ μόνον τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,,. Σιωδόντες δ' ὕψερρον, προσέθεντο τὸ Πατήρ, τῇ τῆς Σιω- „δέσμου (ἢ) διωάμει προσέχοντες: ὅθεν ἀνέκυψε τό: „ἐδ' ὁ Πατήρ ἐκ δυοῖν προ- „ῆλθεν, ἢ ὁ Υἱός,,. Ἀλλὰ καὶ ὥτως ἐμπης εὐθύως ἀντὶ τοῦ μὴ ἐκ δυοῖν προελη- „λυθέναι, περὶ τῆς Πατρὸς λέγοιτο, ὡς ἔπερ ἄρα τὸ τοῖστο καὶ αὐτῷ τῷ Πα- „τρὶ, καθάπερ ἐν καὶ τῷ Υἱᾷ προσῆκον εἴη ἐπίσης. Τῆς γὰρ λόγος περὶ ὑποστά- „σεως αἰτιατῆς ὄντος, καὶ μὴ αἰτιατῆς, περὶ μὲν ἐκείνης, τὸ μὴ ἐκ δυοῖν, ἀλλ' „ἐξ ἐνός εἶναι, ἐστὶν εἰπεῖν περὶ δὲ ταύτης ψυχρὸν εἶναι ἡθὺς, καὶ ὅλως ἀλογον, „ὡς ἀναιτίς. Τὸ τοίνυν ὁρθεῖν ἔχει λέγειν ὥτως: „ἐκ ἐκ δυοῖν προῆλθεν ἢ ὁ Υἱός, „ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἀλλ' ἐξ ἐνός τῆς Πατρὸς καὶ μόνου.

ΠΑΡΑΦΟΡΑ Μ΄.

ΑΔΡΙΑΝΟΣ ὁ Πάπας Ῥώμης (52) ἐν τῇ πρὸς Κάρολον τὸν Φράγκων Βασιλέα Ἐπιστολῇ, δι' ἧς αὐτῷ ἐπιλύεται τὰ κατὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. Συνόδου ἐπενεχθέντα, ἐν τῷ Ζ'. Τόμῳ τῶν Συνοδικῶν, σήλη 916. Πράξι: Γ'. „Ἐν μὲν ἐν τῷ Α'. Κεφαλ: ἐφέρετο, „ἐν ᾧ λέγει: Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ Κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον.

„Ἐλεγχος: ὡς ἐκ ὁρθῶς ὁ Ταράσιος Φρονεῖ, ὁ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆς, κατὰ τὴν τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου Πίσιν, ἀλλ' ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῆς ἐκπορεύομενον, διὰ τῆς, κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἐνπισίαν, κατεπαγγελόμενος, ἀναγνώσεως.

„Ἀποκρίσις: Τόδε τὸ Δόγμα, ὃ δι' ἑαυτῆς Ταράσιος ἐξηγήσατο, ἀλλὰ διὰ τῆς τῶν Ἁγίων Πατέρων Διδασκαλίας καθωμολόγησεν ὡς τὰ Κεφάλαια διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ὑπερεβάλλεσαν ἀγάπῃ, ἣν περὶ τὴν ὑμῶν ὑπερεξηρμένῳ Θεοφρόνητον, Βασιλικῶ, „Ἐξοχότητα φέρομεν, σωτόμως ἀναγράφομεν, „Καντεῦθεν ἐν τοῖς λοιποῖς, καὶ πλεῖσαι τῶν Λατίνων Πατέρων μαρτυρίαι περὶ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως ὑποσώπτονται.

Ὁ τῆς Οἰκουμενικῆς Ζ'. ἐπιπλήκτωρ Συνόδου, καὶ τῆς ἐν ὑπ' αὐτὴν ἁγία Ταράσιον, ὅτι τὸ Πνεῦμα εἰρηκῶς ὡς ἐκ Πατρὸς δι' Υἱῆς προῖεναι, καὶ ἐχὶ κατὰ τὸ Σύμβολον τῆς ἐν Νικαίᾳ Πίσεως, ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῆς. Ἀλλὰ γὰρ, ἀρτίως ἤδη τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ ταῖς Λατινικαῖς Ἐκκλησίαις τὸ πρῶτον ἐμπαρεισαχθῶσαι, ἔς γ' ἐπ' ἐκείνο ἀγνοηθεῖσαν, αὐτοῖς τοῖς τῶν ἀπὸ Ἀκυισγράνε Αποκρισιαρίων ῥήμασιν ἀποδειχθήσεται. Πᾶς ἐν Ἀδριανὸς ὅλως, πρὸς τὸ μετὰ τῆς προθήκης ἀντεπενεχθὲν ἐκείνο Σύμβολον ἐσίγησεν ὡς, καὶ, ὡς προσφάτως διὰ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς καινοτομηθὲν προθήκης, ἀνίχυρόν τε αὐτὸ ὅν καὶ ἄκυρον ἀπελέγξαι παρείασεν; Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἐπαχθέντα, ἔτι πως Ἀδριανὸς τὸ περὶ τῆς Προόδου τῆς Ἁγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς „Ζήτημα διεξέρχεται, ὡς ἔπερ ἤδη τὸ τιμηκαῦτα, κοινόν τε ὡς τὸ Δόγμα, καὶ παρὰ πᾶσιν ἀποδεκτὸν καὶ ἀναμφισβήτητον. Ἀλλ' ἐκ τῆς πολλάνης ἡμῖν ἀπομνημονοθέντος τῶν Αποκρισιαρίων Λιβέλλου ἐκείνου, φανερόν ἐστι, τοσόντον ἀπέχεν τὸ Δόγμα τῆς τῆς Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς Ἐκπορεύσεως, τῆς πᾶσιν ἀποδεκτὸν εἶναι τότε καὶ ἀμφιβολίας ἐκτὸς, ὥς καὶ ἀγνώμενον λαθεῖν ἄχρις ἐκείνου, καὶ νεαρόν τι τῆτο ἐπινόημα νομίζεσθαι αὐτὸ, καὶ ὑπὸ ἐυθύνῃ παρὰ τῶν λοιπῶν Λατίνων καθυποβάλλεσθαι.

ΠΑΡΑΦΟΡΑ ΜΑ΄.

ΠΑΥΛΙΝΟΣ ὁ Ἀκυληῖας Μητροπολίτης, (53) ἐπὶ τῆς Φοροῖς-λιωσίας Συνόδου, „Ετ: 791. περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινπόλει Συμβόλου πρᾶγ-

(52) Ἀδριανὸς ὁ Α'. ἤρθη μὲν ἐπὶ τὸν Ῥώμης Θρόνον, „Ετ: 772. Φεβρουάριος: 9. τῆς ζ' αὐτῆς ἀπέληξεν „Ετ: 795. Δεκεμβρίου: 25.

(53) Προεχέριστα δὲ Παυλῖνος Πατριάρχης Ἀκυληῖας, ἡ Φόρος Ἰελίς, ἐν „Ετ: 776. ὑπὸ πῆλ-

πραγματῶμενος, ἔτω φέρεται εἰρηκέναι, ἐν τῷ Ζ'. Τόμῳ τῶν Σωδοικ. 574. 994. „Ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα δι' ἐκείνης, τῆς Αἰρεσιόφρονος δηλονότι, οἱ μόνον τῆς Πατρὸς ὑποψιθυρίζουσιν εἶναι τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ ἐκ μόνον τῆς Πατρὸς αὐτὸ προῖέναι προσετέθη τό: ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἐκπορεύομενον. — Ἐπέγνω, οἱ „ἔπειτα δηλονότι, οἱ προθέντες τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ, αὐτῶν „ἐκείνῳ τῷ ἀλήθειαν, τῷ τὸν Φίλιππον ἀπελέγχσαν: Φίλιππε, φησὶν, ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε καὶ τὸν Πατέρα μου ἢ „ἐπισθῆς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστίν; „Ἐξ ὧν δὴ πλείονων αὐτόθι κατασκοπάζεται ἢ τῆς Ἁγίας Πνεύματος „Πρόδος καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ. Καὶ ἐν 574. δὲ 996: Ὡς καθολικῶς καὶ οἱ Θεωπεῖοι Πατέρες, ἐπὶ τῇδε τῇ τῆς Πίστεως σεβρότητι „κρηπιζόμενοι, ἐκ Πατρὸς τὸ Ἅγ: Πνεῦμα προῖέναι ἐπρέσβον! Ὡς ἐνδόξως κακῆνοι, οἱ ἐκ Πατρὸς αὐτὸ καὶ Υἱῶ ἐκπορεύεσθαι ὁμολογῶσι.

Προθήκης ὡς ἐν τῷ Συμβόλῳ μέμνηται ὁ Παυλῖνος, ὡς μὴ ὑπ' αὐτῆς, ἢ κατ' ἕνα τε καὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἐξ ἀρχῆς ἔτω σωήθης ἔσης οἶον, ὡς μὴ πάλαι πρότερον ἐπικρατήσης. Ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα φησὶ, προσετέθη. Καὶ αὐθις: ἐπέγνω „οἱ ἔπειτα, οἱ προθέντες. Ἀλλὰ γὰρ κατ' ὅν τέως χρόνον ἢ τοιαύτη Σύνοδος συνεκροτῆτο, ὑπὸ καινοτόμων τινῶν ταῖς Ἐκκλησίαις τὸ Σύμβολον ἐκείνο μετὰ τῆς προθήκης παρεσιωχέθη, ὡς δῆλον, ἐξ ὧν οἱ Ἀποκρισιῶριοι ἔφασαν οἱ ἐξ Ἀκυισγράνως ὡς ἔπερ ἢ τῆς Συμβόλου προθήκης ἦν πάλαι ἤδη ἐξ ἔθους ἐπικρατήσασα, πῶς ἔπειτα οἱ Λατῖνοι αὐτῶν ἂν αὐθις ὑφείλον, ὡς καὶ μνήμῳ ἀπασαν ἄρδῳ αὐτῆς ἐκπεσεῖν, καὶ τὸ περὶ τῆς ἐξ Υἱῶ Ἐκπορεύσεως τῆς Πνεύματος Δόγμα, καὶ αὐτοῖς πε Λατῖνοις ἀγνοηθὲν μονονεχὶ γενέσθαι ἐξίτηλον; Αὐτοὶ γὰρ οἱ ἐξ Ἀκυισγράνως Ἀποκρισιῶριοι διεμαρτύραντο, ἐκ πολλῆς πρὸ τῶν κατ' αὐτῆς χρόνων, μὴδ' ἐν ταῖς Λατινικαῖς Ἐκκλησίαις τὸ παράπαν πρεσβεύεσθαι. Οἱ δὲ δὴ λυμεῶνες ἔτοι τελευτῶν, καὶ τοὶ ὁμολογῶντες ἐνσεβοφρόνως δοξάσαι τῆς Θεωπεῖας Πατέρας, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύεται ἐκ τῆς Πατρὸς, ἐπεγκραυχῶνται ὅμως καὶ ἐφ' οἷς αὐτοὶ κηρύττοντες εἰσὶ τὸ Πνεῦμα ἐπίσης καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς προῖέναι καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ. Ἀλλ' ἡμεῖς τῆς καθολικῆς ὁμολογίας τῆς Πίστεως μᾶλλον, ἢ τῆς μετὰ κενοδόξῃς ἐπικραυχίσεως ἀνθεξόμεθα. θεμέλιον γὰρ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἢ κατ' ἐνσέβειαν ὁρθὴ Πίσις, ἢ περ ἢ κατὰ Φιλοδοξίαν ἐστὶν ἐπικραυχίσις.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΜΒ'.

ἈΛΒΙΝΟΣ ὁ Ἀλκῆνός (54) Ἐν Βιβλ: Α'. περὶ Τριάδος, Κεφ: ΚΕ'. „Τὸ μὲν Ἅγιον Πνεῦμα ἔτε ἀγέννητον, ἔτε γεννητὸν περ „λέ-

ὑπῆλθε δὲ τὸ εἰμαρμένον τῆ βίβ περὶς Ἐτ: 804. Συναγωνιστῆς Ἀλκῆνῳ γενόμενος, καὶ λόγοις καὶ γραμμασι κατὰ τῶν Ἐλιπᾶνδῃ τῆ Τολητανῆ, καὶ Φήλικος τῆ Ὀργηλιτανῆ Αἰρέσεων.

(54) Φλάκκος Ἀλβίνος Ἀλκῆνός, ἐξ Ἀγγλίας τὸ γένος ὀρμώμενος, ἦν δὲ μὲν περὶ τὸ

„λέγεται ἵνα μὴ, εἰ μὲν ἀγέννητον λέγοιτο, ὥσπερ ὁ Πατήρ,
„δισσοὶ Πατέρες ἐπὶ τῆς Ἀγίας Τριάδος ὡς νοόμενοι· εἰ δὲ γεννη-
„τὸν, καθάπερ ὁ Υἱὸς, δισσοὶ αὐθις νομισθῶσιν εἶναι ἐπὶ τῆς Ἀγίας
„Τριάδος Υἱοί. Ῥητέον ἄλλ' ἐν μόνον ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἀὐτὸ
„προῖεναι, σωζομένης τῆς Πίσεως. Τὸ δὲ, ἐκ ἐκ τῶ Πατρὸς ἐκ-
„πορεύεται ἐπὶ τὸν Υἱόν· καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ πρὸς ἁγιασμὸν τῆς κτί-
„σεως, ὡς τινες, κακῶς νοῶντες, χριῶσι πισθεῖν ἐνόμισαν. Ἀλλ'
„ἐξ ἀμφοτέρων ἅμα ἐκπορεύεται. Ὁ γὰρ Πατήρ τοιοῦτον ἐγέν-
„νησε τὸν Υἱόν, ὥς, καθάπερ ἐξ ἑαυτοῦ, ἔτω καὶ ἐκ τέττα
„ομοίως ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἀλλ' ἐπὶ Ἀλβίνῃ τῇ Ἀλκιδίνῃ ἔτι περιόντος τῷ βίῳ, ἔπω
παρωχηκυῖα ἦν ἡ περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνδματος Ἐκπορεύσεως δια-
ζήτησις· μάλλον δὲ, τότε τιωκαῦτα πρὸς ἀλλήλους οἱ Λατῖνοι ἀκ-
μῶ ὑπῆρχον διαφερόμενοι, τῶν μὲν ἐγκρινόντων, τῶν δὲ ἀπο-
δοκιμαζόντων τὴν Ἐκπόρυσιν τῆς Ἀγ: Πνδματος καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ.
Ὡς τεως καὶ Κάρολον τὸν Γάλλον τε καὶ Γερμανῶν Ἀυτοκρά-
τορα τὴν ἐν Ἀκνίσγράφῳ Σύνοδον, κατὰ τὸ ΩΘ. ἐπαθροῖσαι ἀναγ-
καθῶσι. Περὶ τέττα γεμῶ ἐς πλάτος εἰρήσεται ἐν τῇ Πραγματείᾳ
τῇ περὶ τῶν Διχονοιῶν, αἱ μέσον Λατίνων ἀνέφυσαν περὶ τὸ
Δόγμα τῆς καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ Προόδου τῆς Ἀγίας Πνδματος. Καὶ τὸ
δὴ πλέον, ὅτι καὶ Ἀλβίνος αὐτὸς τιωκαῦτα εἰς ἦν τῶν ἀποδοκι-
μαζόντων τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκην. Ἀλλὰ περὶ τέττα ἐνθα
δὴ εἴρηται.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑ ΜΓ.

ΡΑΒΑΝΟΣ ὁ Μαῦρος (55) ἐν τῷ Α'. Βιβλ: περὶ τῆς Παντὸς,
Κεφ: Γ'. Τόμ: Α'. Σελ: 59. „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ δὴ τέττα
„ὁμολογεῖται Θεὸς, ὅτι ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἐκπορεύεται, καὶ τὴν
„ἐσίαν ἐκείνην ἔχον ἐσί,,. Πῶς, πρὸς Θεῶ! Ραβάνος ὁ Μαῦρος,
εἰ προτεταχῶς ἦν ἐκ τῶ Πατρὸς καὶ τῶ Υἱῶ προῖεναι τὸ Πνεῦ-
μα, ὑποσώψαι ἐχομένως εἶχεν, ὅτι καὶ „τὴν ἐσίαν τὴν ἐκείνην,
ἔχον ἐσί; Θεῶν γὰρ ὥφειλεν, ὅτι καὶ „τὴν ἐσίαν ἔχον ἐσί τὴν
„ἐκείνων,,. Καθάπερ ἐν ἐν ὁμοίοις τοῖς ῥήμασι καὶ ὁ Ἰσαλάς,
Ἰσίδωρος, ἐν Βιβλ: Ζ'. τῶν Ἀρχῶν, Κεφ: Γ'. ταῦτα ἀνεγίνωσκειν.
Ὡς περὶ γὰρ ἐνὸς ἔτος μέμνηται καὶ μόνον, περὶ ἧς προειρήκει „καὶ τὴν
„ἐσίαν τὴν ἐκείνην (Φήσας) ἐστὶν ἔχον· ἐυδηλον ὡσαύτως δὴ πῃ
„προαποπεφάσθαι καὶ Ραβάνον,,. περὶ τῆς Πατρὸς μόνον, ὅτι τὸ Πνεῦ-
μα ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύοιτο. Ἀλλ' ἔτι προσωτέρω, ὥσπερ ἐπὶ τῆς
ἀπομνημονοθέντος χωρίου ὁ Ἰσίδωρος, ἔτω καὶ Ραβάνος ἐνταῦ-
θα

τὸ 780· ἀπεβίωσε δὲ περὶ τὸ 804. λίαν Καρόλῳ τῷ Μάγνῳ καχαρισμένος ὢν,
καὶ πολλῆς παρ' αὐτῷ ἀπολάουσας τιμῆς καὶ περιποιήσεως.
(55) Ραβάνος δὲ, τοῖς μὲν Φράγκοις γενέσθαι, τοῖς δὲ Ἀγγλοῖς ἰσορηθεῖς, μαθητεῦ-
σαι δὲ φέρεται παρὰ Ἀλβίνῳ τῷ Ἀλκιδίνῳ, ἐν ἔτει μὲν 785. εἰς τὸν βίον προσελ-
θὼν, ἐν δὲ ἔτει 856. τὸ ζῆν ἐκπεράνας.
Τόμ: Α'. Μ μμμ

θα ἐπάγων ὑποσώπτει καὶ τάδε: „Οὐδὲ γὰρ ἄλλο τι ἐκ τῆς „Πατρὸς προῖεναι ἠδυνάτο, ἢ ὅπερ αὐτὸς ἐστὶν ὁ Πατήρ. Ἀλλ' ὅτι γὰρ καὶ κείνο τὸ χωρίον παρεφθάρθαι, ταῦτα δεικνύουσιν, ἀνωτέρω ἤδη περὶ τὰ αὐτὰ τὰ Ἰσααλέως Ἰσιδώρου σωεωράκαμεν.

ΠΑΡΑΦΘΟΡΑΓ' ΠΑΝΤΟΓΑΙ,

Ἀριθμῶ πλείονες, ἐνὶ λόγῳ παρίσαντα.

Ἀτ/α δὲ τελευταῖον, μετὰ τῷ τῶν παλαιότερων Λατίνων Πατέρων ἔξοδον, ἐν τοῖς Συγγράμμασι τῶν μεταγενεσέων τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας Διδασκάλων, καὶ τοῖς Πρακτικοῖς τῶν Συνόδων, τῷ ἀριθμῷ πλεῖστα ὅσα ἐνίοτε δὲ καὶ διεξοδικωτέρῳ αὐτὰ τῷ λόγῳ, περὶ τῷ Η'. ἤδη λήγουν Ἐκατονταετηρίδα φέρεται περὶ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱοῦ ἅπαντα κατ' ἕκαστον παρεφθαρμένα τε εἶναι καὶ ἐμπαρέσакτα, ἐνὶ λόγῳ κατασκευάζεται.

Τὸ μὲν ἐν Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης ἀνέγνω (56) ἐπὶ τῆς Η'. τῶν ἐν Τολήτῳ Σωόδων, ἐν Ἑτα 653. σωελθόντες Πατέρες ἑβδομήκοντα. Καὶ Ἐπίσκοποι δὲ δυοκαίδεκα, ἐπὶ Σωόδῃ τῆς Ἐμεριτωσίας, τῆς ἐν Λυσιτανία συγκροτηθείσης Ἑτα 666. Καὶ Ἐπίσκοποι ὀκτὼ ἐπὶ τῆς Δ'. τῶν ἐν Βρακαριωσίᾳ κατὰ Γαλιαν. Ἑτ: 675. Τὸ δ' αὐτὸ Δόγμα ὁμολογήσασα φέρεται καὶ ἡ Ἐλτφενδωσία Σωόδος, ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ, Ἑτ: 680. ἀθροισθεῖσα ἐν ἡ παρυσιαζόντων καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Νήσου Ἐπισκόπων, προεδρόων ἦν ΘΕΟΔΩΡΟΣ ὁ τῆς Ἀγγλίας Ἀρχιεπίσκοπος. Τὸ δ' αὐτὸ Δόγμα πολλὰ καὶ κατασκευάζει, καὶ οἱ ἕξ ἐπὶ ἑκοσι Πατέρες τῆς ἐν Τολήτῳ ΙΑ'. Σωόδῃ, Ἑτ: 675. Καὶ τὸν ἈΓΑΘΩΝΑ δὲ (57) ὁμοίως τῷτο βέλονται διαπεπραχέναι, μετὰ ἑκοσι καὶ πέντε ἐπὶ διακοσίους Ἐπισκόπων Λατίνων, τῶν εἰς Ρώμῃ σωεληλυθόντων, ἐν τῇ Ἐπισολῇ τῇ Σωοδικῇ. Μετὰ τῆς προθήκης δὲ τὸ Σύμβολον ἀναγινώσκει καὶ οἱ τριάκοντα καὶ πέντε Ἐπίσκοποι τῆς ΙΒ'. Σωόδῃ τῆς ἐν Τολήτῳ, Ἑτα 681. Ἀλλὰ καὶ Ἐπίσκοποι προσέτι ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα, ἐν τῇ κατὰ τὸ Τολήτον ΙΓ'. Ἑτα 683. Καὶ Ἐπίσκοποι δὲ τεσσαράκοντα σὺ ἐνὶ τελευταῖον, ἐπὶ τῆς ἐν

(56) Ἦν ὡδὲ Ζοιρνικάβιος Η'. τάσσει, ταύτῃ 5' τῶν ἐν Τολήτῳ Σωόδων ἕτεροι ἀκριβέστερον δεῖν οἰονταὶ ἀριθμεῖν. Ἐπισκόπους τὲ, Φασὶν, ἐν αὐτῇ δύο πρὸς τοῖς πεντήκοντα σωεληλυθέναι. ἔχ' ἑβδομήκοντα ὁμοίως δὲ καὶ ἦν ὁ Ζοιρνικάβ. λέγει Δ'. τῶν ἐν Βρακαριωσίᾳ συζητῶν, αὐτῷ Α'. γενέσθαι Φασί. Καὶ ἐφεξῆς τῷ ἐν Τολήτῳ ἐνταῦθα ΙΑ'. καταλέγουν Θ'. Καὶ τὰς ἐν ταύτῃ ἀθροισθέντας Πατέρας ἔχ' ἑκατὸν ἑννέα, ἀλλὰ ἕξ ἐπὶ ἑκοσι. Καὶ τῷ ἐν Τολήτῳ ΙΒ'. τιθέασιν Ι'. Καὶ ΙΑ'. τῷ ΙΓ'. Καὶ ΙΓ'. τῷ ΙΕ'. Καὶ ΙΔ'. τῷ Ις'. Καὶ ΙΔ'. τῷ ΙΖ'. (ὅρα Καθέον ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Σωόδων, τῶν ἐπὶ τῆς Ζ'. Ἐκατονταετηρίδος, ἦν Ἐκατονταετηρίδα Μονοθελητικῇ αὐτὸς ἀπεκάλεσεν. Ἐν Τόχ: Α'. τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφή: Σελ: 604 — 610.

(57) Καὶ ἀνωτέρω δὲ, ἐν Παραφθορᾷ ΛΕ'. ἠριθμῶντο παρὰ Ζοιρνικάβ: πέντε ἐπὶ τοῖς διακοσίους ὁμοίως ἀριθμεῖσθαι δεῖν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν πέντε καὶ ἑκοσιν, ὡς ἐκεῖ ἡμῖν σεσημείωται (ὅρα Σημ: (44).

ἐν Τολήτῳ ΙΕ'. Ἔτ: 688. Καὶ τὸ αὐτὸ δ' ἐφεξῆς Δόγμα, ἔτοι
ἅπαξ ἐπικυρῶσιν Ἐπίσκοποι ἐννέα πρὸς τοῖς πενήκοντα, ἐπὶ
τῆς ἐν Τολήτῳ Ις'. Ἔτ: 692. Τὸ δὲ Σύμβολον σὺν τῇ προθήκῃ
ἀνέγνω καὶ ἡ ἐν Τολήτῳ ΙΖ'. Ἔτ: 694.

Παραδίδωσι δὲ τὸ Δόγμα καὶ ἸΛΔΕΦΟΝΣΟΣ ὡσαύτως ὁ Τολή-
της Ἐπίσκοπος, ἐν Βιβλ: τῷ περὶ τῆς Παρθενίας τῆς Μαρίας,
Κεφ: Η'. Καὶ ἈΠΟΝΙΟΣ ἐν Βιβλ: Γ'. καὶ ε'. τῶν εἰς τὸ Ἄσμα.
Καὶ ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ δὲ Τυπικῷ τῶν Ἱεροτελεσιῶν, τὸ Ἅγιον
Σύμβολον ἔκκεται μετὰ τῆς προθήκης. Εἴτα ἐπὶ τῆς τῆς
Ἐπισκόπου χειροτονίας, κατὰ τὴν παρὰ Γάλλοις Διάταξιν, ἡ τῆς
Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπόρευσις καὶ ἐκ τῆς Τίξης, ἀναφέρεται δις. Ἀλ-
λὰ καὶ ΒΕΔΑΣ ἐν τῷ ὑπομνήματι τῷ εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ: Κεφ:
Η'. Καὶ τῷ εἰς τὴν πρὸς Κορινθ: Α'. Κεφ: ΙΒ'. Καὶ τῷ εἰς τὴν
πρὸς Γαλάτας, Κεφ: Δ'. Καὶ ἐν τῇ Θερινῇ ὁμιλίᾳ, κατὰ τὴν
Κυριακῇ: Ἐπάκτισον. Καὶ ἐν τῷ εἰς τὸν Ἰωάννῃν ὑπομνήματι,
Κεφ: Ζ'. Καὶ ἐν τῷ Η'. δὲ Βιβλ: περὶ τῆς ἑξαήμερας Δημιουργίας,
εἰς ἐκείνα: „τὸ δὲ Πνεῦμα τῆς Θεᾶς ἐπεφέρετο ἐπάνω τῆς ὕδατος.
Καὶ ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῶν σοιχείων τῆς Φιλοσοφίας. Καὶ ἐν τῷ
ὑπομνήματι τῷ εἰς τὴν ΒΟΗΤΙΟΥ Βίβλον περὶ Τριάδος πλεοναχῆς,
καὶ ὡς διεξοδικώτατα.

Βάλλοντα δὲ ὅτι, καὶ ἐν Ἔτ: 767. ἐπὶ Συνόδῳ Μεγάλῃ κα-
τὰ τῶν Ἀνατολικῶν ὑπερημύναντο τῆς Δόγματος οἱ Λατῖνοι, τῆς
περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἁγίας Πνεύματος, καὶ ἐκ τῆς Τίξης. Τὸ
δ' αὐτὸ Δόγμα κατασκοδάζει καὶ οἱ ἐξ Ἰταλίας Ἐπίσκοποι, ἐν
τῷ κατὰ Ἐλιπάνδου Λιβέλλῳ, ἐπὶ τῆς Συνόδου τῆς ἐν Φραγκο-
φύρτῳ συστάσεως. Καὶ ΕΘΕΡΙΟΣ δὲ ὁ Οὐξάμων Ἐπίσκοπος, Καὶ
ΒΕΑΤΟΣ ὁ Πρεσβύτερος, ἐν Βιβλ: Α'. κατὰ Ἐλιπάνδου, καὶ ἐν
Βιβλ: Β'. πλεοναχῆς ὅτινες καὶ τῷ Α'. Βιβλίῳ ἀναγινώσκουσιν τὸ
Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης. Καὶ οἱ Γάλλοι δὲ, οἱ τῷ Ζ'. τῶν
Οἰκουμενικῶν Συνόδων τιμικαῦτα ὑπ' αἰτίαν θέντες, διὰ τὸ τὸν
ΤΑΡΑΣΙΟΝ εἰρηκέναι μόνον, ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πα-
τρὸς διὰ τῆς Τίξης. Ἀλλὰ καὶ ἈΔΡΙΑΝΟΣ ὁ Πάπας, ἐν Ἐπιστολῇ τῇ
πρὸς Κάρολον τὸν Φράγκον Βασιλέα, κατὰ τὸ Γάλλοις δοκῆν
προέσθαι τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Προόδου, καὶ ἐκ τῆς Τίξης ἣν ἔτι
προσεπισυστήσασθαι ἐπεχείρησε, διὰ τῆς πρὸς τῆς Ἰσπανίας Ἐπι-
σκόπου Ἐπιστολῆς, κατὰ τὴν ἐν Φραγκοφύρτῳ Συνόδον.

Καὶ ἈΛΒΙΝΟΣ δὲ ὁ Ἀλκηνός ἐν τῷ Α'. Βιβλ: περὶ Τριάδος,
Κεφαλ: ε'. ΙΒ'. ΙΕ'. Καὶ ἐν τῷ Β'. Βιβλ: Κεφ: Θ'. ΙΑ'. ΙΘ'. Κ'.
Καὶ ἐν τῇ Πραγματείᾳ, τῇ εἰς ἐκείνα: „Ποιήσωμεν ἄνθρωπον
κατ' εἰκόνα,, κτ: Καὶ ἐν τῷ Βιβλ: τῷ περὶ τῆς χρήσεως τῶν
Ψαλμῶν, Μέρει Β'. Καὶ ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ εἰς τὸν Ἰωάννῃν,
περὶ ἐκείνα: „ἡ διδαχὴ ἡ ἐμὴ ἐκ ἔσιν ἐμῇ,, καὶ ὁμοίως περὶ
ἐκείνα: Σὺ τίς εἶ; καὶ αὐτοῖς εἰς τὸ εἰρημένον: „ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ
„Παράκλητος,, κτ: Καὶ ἐν τῇ ἐπικλήσει πρὸς τὴν Ἁγίαν Τριάδα,
ἐν τῷ κατ' αὐτὸν Συμβόλῳ. Καὶ τελοῦσθαι ἐν τῷ Βιβλ: τῶν
Ἑρωτήσεων τῶν περὶ τῆς Ἀγ: Τριάδος, Ἑρωτ: Β'.

Μ μμμ 2

Τὸ

Τὸ δ' αὐτὸ Δόγμα πρεσβύων ἐστὶ καὶ ΠΑΥΛΙΝΟΣ ὁ Μητροπολίτης Ἀκυληίας ἐν τῷ Βιβλ: τῷ κατὰ Φήλικός τε καὶ Ἐλιπάνδου τῶν Ἐπισκόπων· ὅς δὴ καὶ τῷ Δόγματος παρεκτός ἐ' προΐσταται, καὶ περὶ αὐτῆς ἐτι τῆς Προσθήκης διεξοδικῶς διαλέγεται, ἐπὶ τῆς Φοροῖς ληυσίας Σωόδου, τῆς ἐν Ἑτεῖ 791.

Κατὰ ταῦτα τοίνυν, ἀπὸ τῶν ΜΑΡΤΙΝΟΥ χρόνων τῷ Πάπα, ἄχρι τῆς Η'. Ἐκατονταετηρίδος ληγέσης (58) ἐπάναγκες ἐστὶ τῷ Λατινικῷ Ἐκκλησίαν παραδεδωκέναι, δεδιδαχέναι, κεκήρυχέναι τὸ Δόγμα τὸ περὶ τῆς τῷ Πνύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῷ Τίῳ καὶ δὴ, καὶ τῷ κατὰ τὸ αὐτὸ Δόγμα προσθήκῃ ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ θαυὰ καὶ ἐκφωνήσαι καὶ ἄσασθαι· ἐνθεντοι καὶ τῷ τῆς ἐκ Πατρὸς καὶ Τίῳ Προόδου τῷ Ἀγ: Πνύματος Θεολογίαν, ἔθεν τι ἥττον δήλῳ ὑπάρχει κοινῇ Λατίνοις, ἢ τῷ ἐκ Πατρὸς γεννησιν τῷ Τίῳ· παρὰ πάντων μὲν ὁμοφρόνως ὁμολογούμενῳ, ὑπὸ μηδενὸς δὲ ἀμφισβητούμενῳ· Ἀλλὰ γὰρ, οἱ ἐκ τῆς Ἀκυλουργανικῆς Σωόδου Ἀποκρισιάριοι, οἱ ἐν Ἑτεῖ 809. εἰς Ῥώμῃ ἀποσαλέντες, ἐν τῷ Λιβέλλῳ τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῷ Ἀγίῳ Πνύματος, κατὰ τῶν λοιπῶν Λατίνων διαβροχῇ ὁμολογῶσιν, ὡς ἐπὶ μὲν ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ τῷ ΜΕΓΑΛΟΥ, καὶ ἹΕΡΩΝΥΜΟΥ, καὶ ἈΓΓΟΥΣΤΙΝΟΥ, ἐκράτει τὸ τῆς Ἐκπορεύσεως Δόγμα τῆς καὶ ἐκ τῷ Τίῳ ὑπερον δὲ, κατὰ τινα ἐκ ῥαθυμίας ἐπισκήψασαν νάρκῃ, τὸ τοιόνδε Δόγμα ἐπὶ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας, ἐκ οἷδ' ὅπως, παρημέληται. Οὕτω καὶ γὰρ οἱ Ἀποκρισιάριοι ἐκεῖνοι: ΒΕΡΝΑΡΙΟΣ τε ὁ Βορμανιώσιος Ἐπίσκοπος, καὶ ἈΔΑΛΧΑΡΔΟΣ ὁ Κορβητίας Ἀββᾶς, ἐν τῷ ῥηθέντι Λιβέλλῳ προοιμιάζοντα, ἐν τῷ Ζ. Τόμῳ τῶν Σωοδικῶν, σήλη 1199.

„Τὸ περὶ τῆς τῷ Ἀγ: Πνύματος Ἐκπορεύσεως Ζήτημα, „τὸ ἀρτίως ἀναφυῖν, πάλα μὲν ἤδη πρὸς τῶν Ἱερῶν Πατέρων „ἐπιμελεσάτα ἐκλελίμνητο. Ἐπειδὴ δὲ πρὸ πολλῶ ὑπὸ τῶν Ζητητῶν „ἔκειτο παρημελημένον, ἔχ' ἡρέμυσεν ὡς ἐκ παλαιῆς λικμηθὲν, „ἀλλ' οἷον τι ἀπόκρυπτον αἴφνης ἐφ' ἡμῶν πρῆκυψεν ἀναδύσαν „ὅπερ ἐκ Θείας τινὸς ἐπιπνοίας συμβῶναι, σεβρῶς πισδῶν, ἡμῖς „ἂν ἐνδοιάσαιμι. Συχνᾶς γὰρ καὶ ἄλλεπαλλήλοις πληγαῖς Συζητήσεων καθ' ἡμᾶς νῦν κόπτεται ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἂν τοῖς καθο- „λικοῖς διδάγμασι διαπαιδευθεῖσα, καὶ ταῖς τῆς ὑγιᾶς ἐχέσης Πί- „σεως ὁμολογίαις ἀπορινηθεῖσα, καὶ ἐν καταχέσει γενομένη τῆς „τῶν Υἱῶν κληρονομίας, εἰς αἰῶνα φθάσῃ ποτὲ συζῶ τῷ Κυρίῳ „μακαρίως συμβασιλοῦσθαι. Καμένης ἀλλ' ἐν, ὡς προέφω τῆς „Ζητήσεως ταύτης ἐπὶ πολὺ, παρὰ τῶν ζητάντων ἀνεξετάστ, „εὐδόκησε τέως ὁ Παναθενὴς Θεός, τὰς τῶν ποιμένων καρδίας „πρὸς

(58) Ὅπερ ἐστὶ, δι' ἡμολείας Ἐκατονταετηρικῆς ἐνιαυτῶν παρατάσεως. Ἡρέθη μὲν γὰρ Πάπας Μαρτίνος ὁ Α'. ἐν Ἑτεῖ 649. Πολλὰ δ' ἐν ἑ' πολλῷ τῷ χρόνῳ τῆς αὐτῆς Ἀρχιερατείας μεταξὺ ἀνατλάς, ὑπερόριός τε τέως ἐν Ἑτεῖ 655. τὸ ζῶν ἐκμετρήσας ἐγγὺς Χερσῶνος· ἐν τῷ ἐκεῖ Ναῷ, τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν ἐπιλεγόμενῳ, ταφῇ παραδέδοται.

„πρὸς αὐτῷ διεγῆραι, ἵνα τῆς διὰ ῥαθυμίας ἀποτιναχθείσης ναρ-
 „κώσεως, τῷ τῆς εὐαγγελίας γυμνασίας βραχίονι ἐπιρρώθεντες, τὸν
 „θησαυρὸν ἀνορύξαι ἰχύσωσι τὸν ἑράνιον. Τῇ γὰρ διέλλῃ τῇ
 „Κυριακῇ λόγος ἐνδελεχῶς οἱ ποιμένες τὰς τῶν Ἱερῶν Γραφῶν
 „διατέμνουν ὀφείλουσιν αὐλακας, ἐφ' ᾧ μὴ τὰ τῆς ποιηρῆς ἀπορέως
 „ἱεράνια, καὶ τὸ μοχθηρὸν σπέρμα τῷ καρπῷ ἐπιβρίσῃ, τῇ κα-
 „λῇ σίτῃ περιγενόμενον· καὶ ἵνα μὴ πανταχόσε ὁ τῆς Αἱρέσεως
 „περιϋπτάμενος ὄρνις, ἀπὸ τῶν καρδιῶν τῶν νηπίων ἀφαρπάξῃ
 „τὸν τῆς Καθολικῆς Πίσεως σπόρον, ἢ γὰρ ἐπιφρίσσεια ἢ τῶν
 „ἀκανθῶν ἐκφυσις ἐπιπολάσῃ, τῆς γενναίας τῆς Κυρίης σάχνας
 „ἀποπνίξαι. Καὶ γὰρ ἡ τῶν Ἱερῶν λογίων ἀνάγνωσις τοῖς μὲν
 „ἀθενῶσι βακτηρία τις γίνεται, τοῖς δ' ἐρρωμένοις ὄπλον καθί-
 „σταται καὶ τῶν μὲν πολεμίων τὰς δολίχας ἐνέδρας ἰχυρῶς πιέζει,
 „τοῖς δὲ νικῶσιν αἰωνίως εὐτυχῶς ἐπαγγέλλεται τῆς σεφάνειας.
 „Πόρρω τοιγαροῦ τῶν ποιμένων ῥαθυμίας ἀπάσα νάρκη ἀποχω-
 „ρεῖται. Πόρρω τῆς τῆς νοῦς ἀκμῆς ἢ ὑπόβουρος νωθρότης ἀπέσω-
 „καὶ ῥαζώνη δὲ ἡδυπαθείας ἀπάσης τὰ τῆς σώματος μέλη ἀπολι-
 „πέτω· ὁ δὲ βαθὺς κάρος, καὶ ἡδὺς ἅπας ὕπνος, εἰς τραχείας μὲν,
 „ἐπικερδαῖς δὲ ὅμως διεγρηγόρσεις, τὰς περὶ τὴν ἀνάγνωσιν, ἀνε-
 „γειρέτω. Ἰν' ὁ τῆς Ἐκκλησίας ἀγρὸς ὁ πίων, καὶ τὰ παρὰ τῶν
 „διδασκάλων ἔτι συλλαβῶν σπέρματα, τῇ τῆς παναλκοῦς δυνάμει
 „καρπὸς ἀπενέγκῃ ἑκατοσφόντας. Ἀλλὰ γὰρ ἤδη, τὸν περὶ τῆς
 „τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως ἀναβάλλομαι λόγον.

„Τὸ ζήτημα (Φασί) τὸ περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπο-
 „ρεύσεως, μεθ' ὅσης πλείους σκεδῆς ὑπὸ τῶν Θεσπεσίων Πατέ-
 „ρων, „ἐπὶ πολὺ φθάσαν ἀναλελίμνηται, ὅτι δηλ.: τὸ Ἅγιον Πνεῦ-
 „μα καὶ ἐκ τῆς Τίς ἐκπορεύεται (περὶ γὰρ δὴ ταύτης ὁ λόγος τῆς
 „Ἐκπορεύσεως.) Ἐπειδὴ δὲ (σωάπτει) „τὸ ζήτημα τότε ἐκ πολλῆς
 „ἔκαστο ἀμεληθὲν, (τὸ περὶ τῆς τῆς Πνεύματος δηλονότι Προόδου καὶ
 „ἐκ τῆς Τίς) „ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς τέτοις χρόνοις, ὡς εἴ γε διὰ παν-
 „τὸς ἐτύγχανεν ἀγνοούμενον· ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἴφνης τῆς Θεᾶς
 „σωαιομένης ἀνέκυψε. Τελούταιον δὲ, τὸ τοιόνδε ζήτημα (ὅτι
 „δηλ.: ἐκ τῆς Τίς προῆλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.) „ἐπὶ μακρὸν
 „ἔκαστο ἀκατερόννητον διήγειρε δὲ νῦν ὁ Θεὸς τὰς τῶν ποιμένων
 „καρδίας, ἵνα πᾶσαν ῥαθυμίας ἀποτινάξαντες νάρκῃ, (δι' ἣν ἀμέ-
 „λει ὤκνησαν οἱ προγεγονότες διδάσκοντες καὶ πρεσβύτεροι, ὅτι τὸ
 „Ἅγιον Πνεῦμα πρόεισι καὶ ἐκ τῆς Τίς, περὶ ἧς ἡ τῆς λόγος πρόθε-
 „σις.) „ἐκ τῆς ἑρανίας αὐτὸ αὐτῆς θησαυρῆ ἀνορύξωσι, καὶ τῆς λοι-
 „πῆς ἐκδιδάξωσιν. Οὕτω δὲ πάντως οἱ Ἀποκρισιάρχοι καθομολο-
 „γῶσιν ἐκείνοι, ὡς ἐκ μακρῆς (ἐκ μακρῆς τῆς χρόνου Φημι) τὸ τοιόν-
 „δε Δόγμα οἱ Λατῖνοι ἤκουσα διετέλουν διδάσκοντες ῥαθυμίας δ' ἐκ
 „οἷδ' ὁποῖα πιεζόμενοι νάρκῃ, τέττα κατωλιγώρων, καὶ τοι αὐτὸ οἱ
 „παλαιοὶ Πατέρες ἐπρεσβόουν. Οἱ δὲ, τῆς Θεᾶς σωαιομένης, τὸν
 „σωέχοντα λήθαργον ἀποσεσκιότες, τὸ Δόγμα αὐτῆς ἐπισπώσαν
 „αὐτοὶ ἀποδύοντα. Εἴπερ ἔν ἐκ πολλῆς ἤδη παισὶ Λατίνων ἢ τῆς
 „Πνεύματος Πρόοδος καὶ ἐκ τῆς Τίς ἠγνοεῖτο, ἐδ' ἐπρεσβόετο,

Τόμ: Α'.

N vvv

πό-

πόθεν, πρὸς Θεῶ, ἐν τισαύταις Σωόδοις, ἔντε τισέτοις Πατέρων Ἀγίων Βιβλίοις, ἀπὸ τῶν Μαρτίνου τῆ Πάπα χρόνων, ἄχρι τῆς Η'. Ἐκατονταετηρίδος ληγέσης, τὴν τῆ Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπόρῳσιν καὶ ἐκ τῆ Τίτ, τισαυτάκις διακηρυττομένῳ ἀναγινώσκωμεν, καὶ ἐκδιδασκομένῳ, καὶ μὲν δὴ καὶ διεξοδικώτερον ἐνίοτε κατασκόβαζεσθαι διὰ σπαθῆς γινόμενῳ; Πῶς ποτ' ἄρα (μαθεῖν γὰρ ἐπάναγκες) πῶς ἐν τισαύταις Σωόδοις τὸ Ἱερὸν Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης παρίσταται; Ἡ ἐκ ἀνότως ἐσβάλλειν ἐστὶν ἐντεῦθεν, τὰς πολυαρίθμους μαρτυρίας ἐκείνας, ὧν ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, ἐπιβραδερῶσθαι ἀπάσας δολιιώτατα;

Ἐπὶ τέτοις Ἰωάννης Η'. ὁ Πάπας, ἐν τῇ πρὸς Φώτιον Ἐπισολῇ περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ λέγων προθήκης (ἐν τοῖς Πανδέκταις τῶν Κανόνων, ἧς ἡ τῶν Γραικῶν παραδέχεται Ἐκκλησία, τοῖς κατὰ τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ Ὁξώνιον ἐκδοθεῖσιν, ἔτε 1672. ἐν Τόμῳ Β'. Μερ: Β'.) „Νομίζομεν τὴν Σὺν Αἰδεσιμότητα καλῶς „εἰδέναι, σοφίᾳ τε ἔσαν, καὶ ἐπισήμῃ κεκοσμημένῳ ὡς τὸ τῆς „λοιπῆς τῶν ἡμετέρων Ἐπισκόπων ἀναπείσαι ἔτω Φρονεῖν, ὅ μὴ „ρὰν ἡμῖν τὴν παρενόχλησιν ἐμποιεῖ τὸ γὰρ τοι πρᾶγμα τισέτον, „ἔτω ταχέως μεταποιῆσαι, ἑδῆς ἂν οἶος τε ἦ, καὶ τοι ἐν βραχεῖ „γεννηθὲν, ἑδὲ πολλῶν περ ἐνιαυτῶν διασήματι σερειωθὲν, „ἔξ ὧν δῆπερ ῥημάτων πρόδηλον, ὡς ἐπέκεινα τῆς Η'. Ἐκατονταετηρίδος τὴν τῆς προθήκης ἀνάκυσιν ἐκείνης ἐκ ἔσιν ἀναγαγεῖν. Πῶς ἐν ἀπὸ πολλῶν ἤδη ὅπιθε χρόνων ἡ τοιάδε προθήκη, (ἔξ ὧν Σωόδοι τισαύταις Φασίν, αἱ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ Ἰταλίᾳ, καὶ Ἰσπανίᾳ συγκροτηθεῖσαι) ἐπὶ τῆς Λατινίδος Ἐκκλησίας σωήθησιν ὡ; Ὡς καὶ ἡ παρεισφθαρεῖσα ἐνταῦθα λύμη, γίνεται τοῖς πᾶσι κατάδηλος.

Ταῦτὸ δὲ συμφανὲς καὶ τῶν Ἀλβίνου τῆ Ἀλκεῖν ῥημάτων, ἐν τῇ πρὸς τῆς ἐν Λαγδένῳ Ἀδελφῆς Ἐπισολῇ, καὶ τῷ Συμβόλῳ τῆς Καθολικῆς Πίσεως „Νεωτερισμὸς μὴ ἐνσπάρτεται, „παραινῆτος, ὡς ἄλλαχόθι τὰ ἐκείνη παρατιθέμεθα ἐπὶ λέξεως. Εἰ τοίνυν περὶ τὸ τέλος τῆς Η'. Ἐκατονταετηρίδος, νεωτερισμὸς ὡς ἔτι ἡ δημοσιουθεῖσα ἐπὶ τῆ Συμβόλου προθήκη, Φανερόν δῆπερ, ὅτι παραφθορὰν ὑπέστη τὰ τῶν Σωόδων ἐκείνα, ἐν οἷς, ἐπὶ τῶν κατὰ τῆς ἀνωτέρω χρόνου Σωοδικῶν πράξεων, ἡ προθήκη ἐκείνη μυριαχὺς ἀπαντῶσα ἀναγινώσκειται. (59).

Καὶ

(59) Ἀλλὰ τί γὰρ θαυμαστόν, εἰ καὶ τῆ τῆ χρόνου παρὰ Λατίνοις ἐγένετο, ἔς τις Μερκάτωρ, ἡ πλείονες, οἱ περὶ τῆ Θεολογικῆς Δόγματος τῆ περὶ τῆς Ἐκπόρῳσεως, Σωοδικῶν τε ὅροις καὶ Πατρικαῖς μαρτυρίαις, ἐν τοῖς ἀπὸ Μαρτίνου ἄχρις Ἀδριανῆς Συγγράμμασι, δι' ἐνιαυτῶν ὡσεὶ ἑκατὸν πενήκοντα, τὴν καινοτομίαν παρενσπείρει φιλονεικήσαντες; Παραπλησίως γὰρ καὶ ὁ θρυλλόμενος ἐκείνος, ὁ ὅς πάντῃ πολλῶν ὕπερον (κατὰ τὸ 830.) γεγονώς, περὶ τὸ Κανονικόν τε καὶ τυπικόν τῆς ὑπεροχῆς τῆ Πάπα Ζήτημα βραδερῶσας, ὅρα Σημ: 16 τὰς Δεκετάλεις ἡμῖν τῶν ἀπὸ Κλήμεντος ἄχρι Συμεῖν, δι' ἐτῶν ἑκτακοσίων, κακοχόλως λίαν διεβραψάθησιν ἢ ἔχῃ πολὺ τὸ πιθανόν ἔχει, ἔξ ὧν ἡμῖν Ζοιρηνάσιος ἄχρι τῆς παρῆλθεν, ἡ ὑπόνοια; οἱ γὰρ δι' ἔτω σαφῶς τε καὶ ὁμολογούμενως ὑποβολιμαίων ὁλοκλήρων Συγγραμμάτων (οἷα τὰ τῆ Μερκάτωρ) τὸ τῆ Πάπα ὕψω-

Καὶ σαφὲς ἄρα ἡμῖν ἄχρι τῆς, ὡς ἐν ὅσοις πλείοσι· εἰ δὲ καὶ πρὸς τὰς Συγγραφεῖς, καὶ πρὸς τὰς Συνόδους τὰς ἐν τῇ Ζ. καὶ Η. τῶν Ἑκατονταετηρίδων, καὶ ἐν ἄλλοις ἐτι ἀριθμὸν ὑπερβάλλουσι τόποις· αἱ τῶν Λατίνων Πατέρων ῥήσεις περὶ τὸ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγ. Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τίς Δόγμα, παρεφθαρμέναι εἰσί. Καὶ ἔδεν ἄρα ἐπάναγκες, τὰς ἀντιφρονέοντας ἡμῖν, καὶ ἄλλας Πατέρων Λατίνων ῥήσεις φιλονεικεῖν ἀντιπαρατιθέναι, δι' ὧν ὁμοίως ἢ καὶ ἐκ τῆς Τίς μαρτυρεῖται τῆς Πνεύματος Πρόοδος. Παρὰ πλησίον γὰρ κἀκεῖναι τυχὸν ὑπὸ τῶν ψευδοπλασάντων παρενεσάρησαν· αἵτινες, καὶ ἅτε δὴ πίστεως ἀμφιβόλου δεόντως εἶεν ἂν ἀπαράδεκτοι. Τοσέτω δ' ἐτι καὶ μᾶλλον, ὅσω καὶ ἄλλαχ' τῶν ἰδίων Συγγραμμάτων οἱ αὐτοὶ τῶν Λατίνων Πατέρες, ἐκ τῆς Πατρὸς μόνου τὸ Ἅγιον Πνεῦμα Θεολογῶντες εὐρίσκονται.

Ὑψωμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ συνεδράσαντες κορυφῶσαι, πῶς ἂν οἱ αὐτοὶ αἰδεσθῶεν, καὶ τὴν αὐτῶν καινοτομίαν μὴ ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιχειρῆσαι τηρεῖν τε καὶ κατοχυρώσαθαι;

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ Δ'.

Ἐν ᾗ δέκνυται, ὅτι οἱ τῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν Πατέρες, ἐς γ' ἐπὶ τὴν Η'. Ἐκατονταετηρίδα λήγουν, ὁμοψύχῳ Φρονήματι διετέλουν πισθύνοντες, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεσθαι.

Ἦτις ἄρ' ἦν, κατὰ τὰς πρώτας δέκα τῶν ἀπὸ Χριστοῦ Ἐκατονταετηρίδων, ἡ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν Πίστις περὶ τῆς τῷ Ἁγ. Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, ἐν ἰδίᾳ Πραγματείᾳ σιμωρόκαμεν. Λοιπὸν ἐν αὐτῷ σιμωδεῖν καὶ ἐπὶ τῶν Δυτικῶν. Ἀλλ' ἐν μὲν ταῖς δυοῖς πρώταις Ἐκατονταετηρίδι, πάνυ ὀλίγοι παρὰ τοῖς Δυτικοῖς εἰσιν, οἱ ἐκ Συγγραφῆς τι κλέος ἀράμενοι. Οἱ δ' ἐν αὐτοῖς προέχων, Εἰρηναῖος (1) ὁ Λαγδένων Ἐπίσκοπος, ἔδαμξ τῶν αὐτῷ Βιβλίων, τῶν περὶ Αἱρέσεων, τῷ τοιαύτῳ Δόγματι ἠψατο. Ὡν μὲν ἐν αἷ Βιβλοὶ Λατινιστὶ Συγγραφεύσας εἰς χεῖρας ἡμῶν ἀφίκοντο, ἀρχαιότατος ἀπάντων ἐστὶν ὁ Τερτυλλιανός.

ἘΚ ΤΗΣ Γ' ἘΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

ΤΕΡΤΥΛΛΙΑΝΟΣ ὁ Ἄφρος (2) ὁ ἐν Καρχηδόνι Πρεσβύτερος, ἐν τῷ κατὰ Πραξέας Σωτάγματι, Κεφαλῇ Δ'. Σελ: 845. κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις τῇ Παιηλίᾳ Ἐκδοσιν, τὴν ἐν Ἑτα 1616. „Ὁς τὸν „Υἱὸν ἐκ ἄλλοθεν ποθεν παράγω ἢ ἐκ τῆς ἐσίας τῷ Πατρὶ μὴδὲν ποιεῖντα ἀντὶ τῆς τῷ Πατρὶ θελήσεως πασαν ἐξουσίαν παρὰ τῷ Πατρὶ εἰληφότα πῶς δυνάμηναι τὴν περὶ τὴν Πίστιν καθελεῖν Μοναρχίαν, ἣν ὑπὸ τῷ Πατρὶ τῷ Υἱῷ παραδοθεῖσαν ἐν τῷ Υἱῷ διασώζω; ταῦτό μοι καὶ ἐπὶ τῇ τρίτῃ βαδμῇ εἰρήθω, ὅς δὴ τὸ Πνεῦμα ἐκ ἄλλοθεν ποθεν ἠγέμεναι εἶναι, ἢ ἐκ τῷ Πατρὶ διὰ τῷ Υἱῷ. Δείξων ἐν ὁ Τερτυλλιανός ὅθεν τὴν ἀρχὴν ἔχει ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα, τὸν μὲν Υἱὸν ἐκ

(1) Εἰρηναῖος γὰρ, εἰ καὶ Ἀσιανὸς τὴν καταβολὴν ὑπῆρχε τῇ γένεσι, καὶ Σμυρναῖος δὲ τὴν Πατρίδα, ἢ καὶ ἐ πέρρωθεν ποθεν Σμύρνης τὸν αἶρα τὸν πρῶτον ἐσπίασάτο, τοῖς τε Ἀποστολικοῖς Ἀνδράσι συγγεγονώς, Πολυκάρπῳ τε καὶ Παπῖα, ἀμίλησεν. Ἀλλ' ὡς ἐν Λαγδένῳ τῶν Γαλιτῶν μετὰ Ποθρινὸν ἐπισκοπήσας τοῖς Δυτικοῖς ὡς Πατράσι τίθεται ἐναρίθμιος Ἀνέλυσε δ' ἐν τῷ διαγμῷ τῷ ἐπὶ Σεβήρῃ, Ἑτα 202 (ἢ ὡς ἄλλοι, 208.) τὸ τῷ μαρτυρίᾳ ἐξέρος ἀναδησάμενος. Εἰ μὴτε πρότερον ἔτι, ἐκ ὀλίγοις ἔτεσιν, ὡς ἄλλοι κατὰ Δοδεῖλλον τὸν Ἀγγλον ἐχρονολόγησαν.

(2) Ἦμαρ δὲ Τερτυλλιανός, ἐπὶ Σεβήρῃ καὶ Καρακάλλῃ, ὅς τις καὶ ἐπὶ τὴν Μοντανιστῶν ἐξέκλινε περιτρεπὲς Αἵρεσιν, ἐν Ἑτα 207. ἀπεβίωσε δὲ Ἑτα 220.

ἐκ ἄλλοθεν, φησὶ, παρήχθαι, ἢ ἐκ τῆς ἐσίας τῆς τῆ Πατρὸς περὶ δὲ τῆ Πνύματος σωάπται: „Ταυτό μοι καὶ περὶ τῆ Πνύματος „τῆ Ἁγίης εἰρήθω. Τρίτον γὰρ βαθμὸν ὀνομάζει τὸ Πνεῦμα. Ἀλλὰ μὴ ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς ἐθεολόγησε τὸν Υἱὸν, ἀρα τῇ αὐτῇ ἐπιμένει ἐννοία ὑποσωάπτων: „τὸ Πνεῦμα ἐκ ἄλλοθεν ποθεν εἶναι „ἡγῆμαι, ἢ ἐκ τῆ Πατρὸς διὰ τῆ Υἱῶ. Αὐτὸς δὲ ἐν τῷ αὐτῷ „Βιβλίῳ Κεφ: Η'. Σελ: 847. „Οὕτως ἡ Τριάς, φησὶ, διὰ συμ- „πλόκων τινῶν (3) καὶ σωημένων βαθμῶν (τὸν μὲν γὰρ Υἱὸν, „βαθμὸν δούτερον ἀποκαλεῖ, τὸ δὲ Πνεῦμα, τρίτον.) κατιῶσα, „ἐδὲν τῇ Μοναρχίᾳ παρενοχλεῖ, καὶ τὴν τῆς οἰκονομίας κατὰσα- „σιν διασώζει,,. Δι' αὖν δὴ τῶν πάλιν, ἐκ μόνου τῆ Πατρὸς κα- τάγει καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἐν δὲ τῷ ΜΙΝΟΥΤΙΟΥ τῆ Φήλικος (4), τῆ ἐν Ῥώμῃ τὴν Ῥη- τορείαν τὴν Δικανικὴν μετιόντος Διαλόγῳ, τῷ μεταξὺ Χριστιανῶ τε καὶ Ἑθνικῶ καὶ ταῖς ΛΕΟΝΤΟΣ δὲ τῆ Βερώνης Ἐπισκόπου Ὀμι- λίας καὶ τοῖς ἈΡΝΟΒΙΟΥ τῆ Ἀφρο, Βιβλ: Β'. κατὰ τῶν Ἑθνῶν, ἐδὲν τι περὶ τῆς τῆ Ἀγ: Πνύματος ἐμφέρεται ἐκπορεύσεως.

Ὁ δὲ Θεὸς ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ (5) ἐν τῷ περὶ τῆ Ἁγίης Πνύμα- τος Λόγῳ, κατὰ τὴν ἀπαράτρωτον ἀνάγνωσιν, ἣν ἐν τῇ περὶ τῶν γενομένων Παραφθορῶν τοῖς τῶν Λατίνων Πατέρων Συγγραμ- μασι Πραγματεῖα ἐφθήμεν προαποδεδαχότες: „τὸ Ἅγιον Πνεῦ- „μα, φησὶ, τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύμενον, ὑπερφέρεται τῆς „τετραδός.

Τὰ ΛΑΚΤΑΝΤΙΟΥ τῆ Φιρμιανῶ (6) σωζόμενα, ἐδὲν ἐδ' αὐτὰ περὶ τῆς προόδου τῆ Ἀγ: Πνύματος φέρει. Πολλαχῶ μὲν γὰρ μνη-

(3) Τὸ, per consertos et connexos gradus τῆ Τερτυλλιανῶ, διὰ „βαθμῶν συμπλόκων τε „καὶ σωημένων, ἡμιώευσται μοι ἐξὼ δὲ καὶ „διὰ βαθμῶν συμφύτων, ἐκδέσθαι, τὴν τροπὴν καὶ ἔγωγε τῆ λόγου διασώζοντι. ἐδὲν γὰρ ἡτὶν ἐχοι ἅντις βαθμῆς συμφύτες τὰς ὑπερθέας ὑποσάσεις τροπικῶς ὀνομάζειν, ἢ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦ- μα οἱ Θεολόγοι „βαθμῆς Θεοφύτες, καὶ οἷον ἀνθὴ τῆς Θεογόνου Θεότητος,, ὀνο- μάσαντες φέρονται. (Διονύσιος. ἐν τῷ περὶ Θεῶν Ὄνομ: Κεφ: Β'. Σελ: 173. τῆς ἐν Παρισι: Γραμμο-Λατ: Ἐκδόσι: τῆς ἐν Ἐτ: 1615.

(4) Μινέτιος, ἢ Μινέκιος ὁ Φήλιξ Ἀφρος τῷ γένει, Τερτυλλιανῶ σύγχρονος, Κυ- πριανῶ δὲ τὴν ἡλικίαν προήκων, περὶ τὸ 220. ἀκμάσαι λέγεται. Λέαντος δὲ τῆ Βερώνης Ἐπισκόπου, ἔτε παρὰ τοῖς τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφοῖς Ἱστορικοῖς, ἐδ' ἐν τοῖς Κυριωνυμικοῖς Λεξιμοῖς γινόμενῳ μινέαν ἀνεύρον, ἔτε καὶ ὅν ἡμᾶς χρόνον ἀρισμένως καταμαθεῖν. Ὁ δ' Ἀφρος Ἀρετίσιος περὶ τὸ 303. ἔτος τὰ κατὰ τῶν Ἑθνικῶν αὐτῶ Βιβλία συνέγραψεν.

(5) Θεόσιος Καικίλιος Κυπριανὸς ὁ Καρχηδόνιος, τῇ Ἑθνικῇ δυσσεβείᾳ τὴν κοσμικὴν ἀπάσαν Φλυαρίαν σωαποπτύσας, ἐν Ἐτει 246. διὰ Καικιλίᾳ Πρεσβυτέρῳ Καθα- γένῃς τὴν εἰς Χριστὸν ἡσάσατο ὁμολογίαν, ὑπερ ἧς καὶ τὸν διὰ Μαρτυρίᾳ ἀνεδήσα- το σέφανον τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεῖς, ἐν Ἐτει τῷ Σωτηρίῳ 258.

(6) Ἀρχομένης ἡδὴ τῆς ἀπὸ Χριστοῦ Δ'. Ἐκατονταετηρικῆς περιόδου, ὁ Φιρμιανὸς Λακ- ταντίος ἦν δὲ ἔτος τῶν Λατίνῳ Συγγραφεύων Ἐκκλησιαστικῶν Ἀνδρῶν κομψότητι φράσεως ἀπάντων διενεγκῶν φέρεται. περὶ γεμῖν τὰ ἀπόρρητα τῆς Πίστεως ἐκ ἀποχερῶντως μεμνημένος, κρείσσων ἄφθῃ τὰ τῶν ἀλλοτρίων, ἐν οἷς συνέγραψεν ἀνασκηδάζων καὶ περιτρέπων, ἢ τὰ τῆς καὶ ἡμᾶς εὐσεβείας ἐπικρατιῶν τε καὶ κατοχυρῶν, ὡς περὶ αὐτῶ κρίναν ἀπεφαίνετο Ἱερώνυμος.

Τόμ: Α'.

ΞΞΞ

μνημονόβει, λαλήσαι μὲν τὰς Προφῆτας διὰ τῶ Πνεύματος, ἐπισκιάσαι δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Παναγίαν Παρθένον Φησὶν· ἀλλὰ περὶ τῶν Θεαρχικῶν ὑποστάσεων Θεολογῶν, σωάμα τῷ Πατρὶ μόνον μέμνηται τῶ Τίτ. Διδάσκων δὲ καὶ τίς ὁ ἐκ τῆς Πατρικῆς ἐκπροϊὼν ἑσίας, τὸ Πνεῦμα πάλιν σιγῇ παρέρχεται· πότερον ἄλλως; ἢ κατὰ πρόθεσιν; ἄδηλον.

ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ ἦπερ φάσκει, ὡς ἤκουσα τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι ὑποσασιν ἀπονέμων ἦν ὁ Λακτάντιος, ἐν τῷ Β'. Βιβλ.: εἰς τῷ πρὸς Γαλάτ.: Ἐπισ: Κεφ: Δ'. Ο' δὴ καὶ βεβαιότερον ἔτι ἂν γένοιτο ἐκ τῆς ΞΕ'. Ἐπισολῆς τῆς πρὸς Παμμάχιον, εἰ σωζόμενα περὶ αὐτῶν ἅ πρὸς Δημητρίανδον ὑπ' ἐκείνου γέγραπτο. Καίτοι καὶ τοιούτων δέ τι περὶ αὐτῶν τεκμήρια παρέρχονται καὶ τὸ ε'. καὶ τὸ Ζ'. καὶ τὸ ΚΘ'. Κεφάλ: τῶ Δ'. Βιβλ.: καὶ τὸ Θ'. δὲ Κεφ: τῶ Α'. Βιβλ: τῶν θείων Εἰσηγήσεων.

ἘΚ ΤΗΣ Δ'. ἘΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

Ο' ἐν Ἀγίοις ΣΥΛΒΕΣΤΡΟΣ (7) ὁ Ῥώμης Ἐπίσκοπος, ἐν τῇ κατὰ τῶ Γόητος ἐνχρῇ, ἦν ἹΕΡΕΜΙΑΣ ἀναφέρει ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, ἐν τῇ Α'. τῶν πρὸς Τυβιγγωσίους αὐτῶ Ἀποκρίσεων, Σελ: 217. τῆς ἐν Τυβίγγῃ Ἐκδόσ: ἐν ἔτει 1584. „Εἰς „ὑπάρχει Θεὸς ἀληθινὸς ὁ Πατήρ, ἀληθινὸν Υἱὸν ἔχων τὸν ἐξ „αὐτῶ γεννηθέντα, καὶ Πνεῦμα Ἅγιον τὸ ἐξ αὐτῶ ἐκπορεύομενον.

ἸΛΑΡΙΟΣ ὁ Πικτάων Ἐπίσκοπος (8) ἐν Βιβλ: Β'. περὶ Τριάδος, μετὰ τῷ ἀρχῷ, Σελ: 7. τῆς ἐν Κολωνίᾳ τῇ Ἀγριππίνῃ Ἐκδόσ. Ἐτ: 1611. „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ οἰδασιν, (οἱ ἐκ τῆς Αἰρέσεως) τῷ τε χρῆσιν τῷ αὐτῶ, καὶ τὸν αἴτιον ἀγνοῶντες. Δι' ὧν πάντως ἕνα τε καὶ μόνον τὸν αἴτιον τῶ Ἁγίῳ Πνεύματι οἶδε, δύο δ' ἔχῃ. Καὶ ἐν Βιβλ: Η'. περὶ Τριάδ: Σελ: 49. „παρὰ τῶ „Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ παρὰ τῶ „Υἱῶ πέμπεται καὶ τῶ Πατρὸς. Δι' ὧν δὴ, κοινὸν μὲν Πατρὶ καὶ Υἱῷ διδάσκει εἶναι τὸ πέμπειν, μόνῳ δὲ τῷ Πατρὶ προσήκειν, τὸ προβάλλειν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. „Καὶ Σελ: δὲ 50. ἐκ τῶ Πατρὸς μὲν ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, ἐκ δὲ τῶ Υἱῶ πέμπεται, καὶ „ἐκ τῶ Υἱῶ λαμβάνει. Καὶ Βιβλ: ΙΒ'. περὶ Τριάδος, περὶ τὸ τέλος, Σελ: 93. „Μικρόν μοι τῶτο ἐστὶ, διὰ τε τῆς ἐμῆς πίστεως „καὶ Φωνῆς τὸ ὀφειλόμενον ἐκπληρῶντι, τὸν ἐμὸν Κύριον καὶ „Θεὸν, τὸν μονογενῆ Σὺ Υἱὸν (ἔρχεται δὲ πρὸς τὸν Πατέρα) „Ἰησοῦν Χριστόν, μὴ εἶναι κτίσμα ὁμολογεῖν· τῶ δὲ κλήρου τῶ ὀνόματος τῶδε, ἔδ' ἐπὶ τῶ Ἁγίῳ Σὺ Πνεύματος αὐτὸς ἀνέχομαι, „ἀπο-

(7) Προήχθη μὲν ἐπὶ τῶ θρόνου Σύλβεστρος ἀρθεὶς, ἐν ἔτει 317. Ἰαννουαρί: 31. ἀπεδήμησεν δὲ πρὸς Κύριον, Ἐτ: 335. Δεκεμβρ: 31.

(8) Ὁρᾷ περὶ Ἰλαρίου, ἐπὶ τῆς ἀνωτ: Γ'. Πραγμ: Σημειώσαι (2).

„τῷ ἐκ Σθ (τῷ Πατρὶ) προεληλυθότος, καὶ δι' αὐτῷ (τῷ Υἱῷ)
 „ἀποσαλέντος. Καὶ μετὰ βραχέα: τὰ βάθη τὰ σα, τὸ Πνεῦ-
 „μα Σθ τὸ Ἅγιον, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, διερδυνᾷ καὶ οἶδε καὶ ὁ
 „ὑπὲρ ἐμῶ Παράκλητος ὁ Σθς, ἀνεκδιήγητα παρ' ἐμῶ Σοι φθέγ-
 „γεται· ἐγὼ δὲ τῆς αὐτῷ (τῷ Ἁγ: Πνεύματος) φύσεως, τῆς ἐκ
 „Σθ (τῷ Πατρὶ) μετὰ τῷ Μονογενῶς Σθ προεκβλύξεως, τὴν
 „διΰαμιν, τῷ τῆς κτίσεως ὀνόματι ἔχ' ὅπως προσφθέγομαι, ἀλλὰ
 „καὶ βλασφημήσω; Καὶ αὐθις δὲ μετ' ὀλίγα: „Ὡς περ ἐν ἐκείνῳ,
 „ὅς περὶ χρόνων αἰώνων ὁ Σθς ἐστὶ Μονογενὴς, ἀπάσης παυο-
 „μένης ἀμφιλογίας, καὶ δυσκολίας διανοήσεως, μόνον ὅτι ἐγεν-
 „νήθη, μένει· ὥς περ ἐκ Σθ (τῷ Πατρὶ) δι' ἐκείνου (τῷ Υἱῷ)
 „Πνεῦμα Ἅγιον ἐστὶ Σθν, καί τοι μὴ αἰσθήσει καταλαμβάνω, ἀλ-
 „λὰ σιμειδῇσει κατέχω. Καὶ περὶ τὸ τέλος δὲ, Σελ: 94. Σωτή-
 „ρησον δέομαι — Ἰν' ὥς περ Σθ τὸν ἡμῶν Πατέρα, καὶ τὸν Σθν
 „Υἱὸν ἅμα σὺ Σοι προσκυνῶ, καὶ τῷ Παναγίῳ Σθ Πνεύματος,
 „τῷ ἐκ Σθ, διὰ τῷ Μονογενῶς Σθ Υἱῷ, ὄντος, ἄξιός γένωμαι.
 „Τελούταιον δὲ καὶ ἐν τῷ Η'. Βιβλ; τῶν περὶ Τριᾶδος, Σελ: 49.
 „Ἀκκέτωσαν πρὸς τῷτο, τὴν τῆς φύσεως μετὰ τῷ Πατρὶ ἐνό-
 „τητα τῷ Υἱῷ ἑαυτῷ ἐπιμαρτυρῆντος. Φησὶ γάρ: ὅταν δὲ ἔλθῃ
 „ὁ Παράκλητος ἐκεῖνος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τῷ Πατρὶ,
 „τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὁ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, αὐτὸς
 „μαρτυρήσει περὶ ἐμῶ. Ὁ Παράκλητος ἐλεύσεται καὶ τῷτον πέμ-
 „ψει ὁ Υἱὸς παρὰ τῷ Πατρὶ καὶ ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας
 „ὁ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται. Ἀνακινεῖται τὰ κέντρα τῆς
 „ιδίαις αὐτῷ περινοίας ἅπαν Αἰρετικῶν Σχολαστήριον, καὶ ἐπιζη-
 „τεῖται νῦν ὅ,τι καὶ ψόβδές ἐπιπλαθῶναι δύναιτο πρὸς τῶν ἀπαι-
 „δούτων καὶ διδαξάτω: τί τῷτο ἐστὶν, ὅπερ ὁ Υἱὸς πέμπει παρὰ
 „τῷ Πατρὶ; ὁ πέμπων, τὴν ἡν περ ἔχει πρὸς τὸ πεμπόμενον
 „ἐξέσσιαν ἐμφαίνει. Ἀλλ' ὅτι παρὰ τῷ Πατρὶ πέμπει, τί δὴ ποτε
 „δεήσει ἐννοεῖν; πότερον ὡς ληφθῆν καὶ διαπεμφθῆν, ἢ γεννηθῆν;
 „τῶν γὰρ ἐν ὅτις ἐπάναγκες ἐστὶ σημαίνειν ὅ,τι παρὰ τῷ Πα-
 „τρὶ μελλεῖ πέμψαι καὶ πέμψει δὴ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκεῖνο τὸ
 „Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται. Ἀλλ'
 „ἤδη γὰρ ἐκ ἐστὶ λήψις, ἐνθα δέδαικται ἢ ἐκπόρευσις. Λοιπὸν
 „ἐν ἐκείνῳ σῆσαι ἡμῶν τὸ φρόνημα: πότερον ἐν τῷτω, σωε-
 „σῶτος ἐξοδόν, ἢ γεννητῷ πρόοδον ὑπολαμβάνειν χρεών;

Ἐν τῷ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ (9) Βατικῷ τῷ Ἰσπανῷ Λιβέλλῳ τῷ κατὰ
 Ἀρειανῶν 88 ἐν τοῖς ὈΠΤΑΤΟΥ τῷ Μιλλεβιτανῷ (10) Βιβλ: Ζ'. τοῖς
 κα-

(9) Ἡκμαζεν ἔτος ἐν Ἑτῇ τῇ Σωτηρίᾳ 370. Ἐπίσκοπος Χρηματίσας Ἰλιβερίτων.

(10) Ἡνθεῖ ἐν Ἑτῇ 180. Μιλλεβιτῶν Ἐπίσκοπος. ὢν τῶν ἐν Νεμιδίᾳ. Σημειωτέον μὲν
 τοι, ὅτι ἐξ τὰ συγγραφέντα ὑπὸ Ὀπτάτου Βιβλία κατὰ Παρμενιανῶν, ὅτε
 Ἰερώνυμος ἐπιμαρτυρεῖ, καὶ αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ Συγγραφεὺς ἐν τῷ Α'. τῶν Βιβλίων
 προσμιαζόμενος. Ἀμφιβάλλεται δὲ ἄλλως τὸ προσεπαριθμηθῆν Ζ'. καὶ διὰ τὴν
 τῆς φράσεως διαφορὰν. Καί τοι Ἄνδρες εἶναι καὶ τότε Πόνημα παλαιῶν ἔτι
 ἀφύες ἐπικρίνεται.

κατὰ Παρμενιανῶ· ἢ ἐν τοῖς ΠΑΚΙΑΝΟΥ (11) πονηματίσις· ἢ ἐν τῷ κατὰ τῶν ἐκ τῆς Ἀρείας Αἰρέσεως Βιβλίῳ ΦΟΙΒΑΔΙΟΥ (12) ἢ ἐν τοῖς Συγγραμματίοις τέως ΦΑΪΣΤΟΥ (13) τῶ Ῥωμαίῳ Διακόνῳ, ἐμφέρεται τι ὅλως περὶ τῆς τῶ Ἁγίῳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως.

ΦΙΛΑΣΤΡΙΟΣ δὲ (14) ὁ Βριξίας Ἐπίσκοπος, ἐν Αἰρέσει τῇ περὶ τῆς ἑσίας Πατρὸς καὶ Υἱῶ· ἐν Τόμ: Δ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλίου: κατὰ τὴν ἐν Κολωνίᾳ Ἐκδοσιν, Σελ: 601. „Τρία πρόσωπα „ἐστὶ τὰ ζῶντα αἰωνίως, καὶ ἐν ἀπάσῃ μεγαλωσίῃ καὶ δυνάμει „ἴσα· ὁ μὲντοι Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἰδίως εἰσὶν ἐκ τῶ Πατρός.

ΔΑΜΑΣΟΣ (15) δὲ ὁ Ῥώμης Πάπας ἐν τῷ αὐτῷ Συμβόλῳ, ἐν Τόμ: Θ'. τῶν Ἱερωνύμου Συγγραμμάτων, τῶν ἐν Παρισίοις ἐκδοθ.: Ἔτει 1602. Στήλῃ 157. „Ἐπὶ ταύτης τῆς Τριάδος Θεὸν ἕνα λατ- „ρούμεν, ὅτι ἐξ ἑνὸς τῶ Πατρός ὅπερ ἐστὶ, μιᾶς σὺ τῷ Πατρὶ „Φύσεως ἐστὶ, μιᾶς ἑσίας, καὶ μιᾶς δυνάμεως. Ἐν οἷς σαφῶς μά- „λα ἐστὶν ἐκδιδάσκων, ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐξ ἑνὸς εἰσὶ τῶ Θεῷ καὶ Πατρός. Ἐντεῦθεν γὰρ ἐπὶ τῆς Τριάδος τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, Θεὸν ἕνα εἶναι σὺ τῷ Πατρὶ ἐπιφέρει, διὰ τὸ ἐκ τῶ ἑνὸς Πατρὸς ὅπερ ἐστὶ, διὰ τὸ μιᾶς σὺ τῷ Πατρὶ καὶ τῆς αὐτῆς Φύσεως εἶναι. Ἐνθα δὴ πᾶς ὑπονοεῖται ἡδε ἡ πρότασις: „Ἀλλὰ μὲν ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐξ ἑνὸς εἰσὶ τῶ Πα- „τρός,, Οὕτω καὶ γὰρ τέως ἡ Δαμάσκη ἀυτῇ Ἐπιχείρησις σῆσεται.

Ὁ δ' αὐτὸς Δάμασος καὶ ἐν τῇ κατὰ Ῥώμην Σινόδῳ, ἐν ὁμοφρονέσει τῇ πῖσι πλειόνων συνεληλυθότων Ἐπισκόπων, τὴν Ὁμολογίαν ἐξέθετο, ἣν ὕστερον πρὸς Παυλῖνον ἀπέσταλκε τὸν Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπον. Ἐν μὲν ἔν τῇ Ἐπιστολῇ ταύτῃ πλείστοις καθυποβαλὼν Ἀναθεματισμοῖς τῆς διαστροφῆς περὶ τῶ Υἱῶ τῶ Θεῷ φρονούντας, ἔτιως ἐφεξῆς τὴν περὶ τῶ Ἁγίῳ Πνεύματος δι- δασκαλίαν ἐκτίθεται, (παρὰ ΘΕΟΔΩΡΗΤΩΙ ἐν τῷ Ε'. Βιβλ: τῆς Ἐκκλησίᾳ: Ἰσορ: Κεφ: ΙΑ'. Τόμ: Γ'. τῶν Συγγραμ: Σελ: 721. Καὶ δὴ,

(11) Ὁ δὲ Πακιαπὸς Βαρκλωνῶνς χρηματίσαι Ἐπίσκοπος, περὶ τὸ 370. (ἢ ἄλλ: 380.) ἱστέται.

(12) Φοιβάδιος δὲ, ἐν τῇ κατὰ Γαλλίαν Ἀκνιτανίᾳ Ἐπισκοπήσας, παρὶν ἐπὶ τε τῆς ἐν Ἀριμνίῳ Σινόδῳ, Ἔτ: 359. καὶ ἐπὶ τῆς ἐν Καισαριανύσῃ ὕστερον, Ἔτ: 380. παρέτεινε δὲ τό ζῶν ἄχρι τῶ 392.

(13) Μήποτε Φαυστῖνον λέγει, τὸν ὑπὲρ Οὐρεσικίνε κατὰ Δαμάσκη τὴν ἱετηρίαν προ- σαγαγόντα τοῖς Αὐτοκράτορσιν Οὐαλεντινιανῶ, καὶ Θεοδοσίῳ, καὶ Ἀρκαδίῳ ἔτος γὰρ (περὶ ἧ καὶ ὁ Γεννάδιος ἐν τῷ Καταλόγῳ) ὁ ἄλλοτε ἄλλως, νῦν μὲν Πρεσ- βύτερος, νῦν δὲ Διάκονος λεγόμενος, περὶ τε τὸ τέλος τῆς Δ'. Ἐκατονταετηρίδος ἀκμάσας ἐγένετο, καὶ περὶ Τριάδος συνέγραψε Βιβλία Ζ'. κατὰ τε Ἀρειανῶν καὶ Μακεδονιανῶν, ἃ Πλακίλλῃ τῇ Αὐτοκράτορι προσεφώνησεν. (ὅρα Δεπῖνον ἐν τῇ Νέᾳ Βιβλίου: Τόμ: Β'. Αἰῶνι Δ'. Σελ: 242. 243. καὶ Καθέον ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησιασ. Συγγραμ: Τόμ: Α'. Σελ: 279.

(14) Φιλάστριος δὲ, σύγχρονός τε, καὶ τῶν μάλιστα σινηθῆς Ἀμβροσίῳ τῷ Μεδιολά- νων, γενόμενος, παρὶν τῇ ἐν Ἀκυληῖᾳ Σινόδῳ, κατὰ τὸ 381. παρατεῖναι δὲ τὸν βίον λέγεται, ἄχρι τῶ 386.

(15) Ἦρθη μὲν ἐπὶ τὸν Ῥώμης θρόνον ὁ Δάμασος, ἐν Ἔτει 366. ἀπεβίωσε δὲ ἐν τῷ 384.

δὴ, καὶ παρὰ Νικηφόρῳ τῷ Καλλιῳ, ἐν Βιβλ: ΙΒ'. τῆς Ἐκκλ:
 Ἰσορ: Καὶ παρὰ Ἀνγελίνῳ, ἐν Λόγῳ ΡΚΘ. περὶ τῆς Χρόνης: „Εἴτις
 „μὴ εἶπῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι ἀληθῶς καὶ
 „κυρίως, ὡς καὶ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆς θείας ὑσίας, καὶ Θεὸν Θεὸς λό-
 „γον, ἀνάθεμα ἔστω. Εἴτις μὴ εἶπῃ πάντα διδάσκειν τὸ Πνεῦμα
 „τὸ Ἅγιον, καὶ πάντα εἰδέναι, καὶ πανταχῶς παρῆναι, ὡς καὶ
 „τὸν Πατέρα, ἀνάθεμα ἔστω. Εἴτις εἶπῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
 „ποίημα, ἢ διὰ τῆς Υἱᾶς γεγενῆσθαι, ἀνάθεμα ἔστω. Εἴτις μὴ
 „εἶπῃ πάντα διὰ τῆς Υἱᾶς τῆς σαρκωθέντος καὶ τῆς Ἀγ: Πνοῦματος
 „τὸν Πατέρα πεποιηκέναι, τρεῖς τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, ἀνά-
 „θεμα ἔστω. — Εἴτις μὴ εἶπῃ προσκυνητὸν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
 „παρὰ πάσης τῆς κτίσεως, ὥστε καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸν Πατέρα,
 „ἀνάθεμα ἔστω. Εἴτις περὶ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶς καλῶς φρονή-
 „σαι, περὶ δὲ τῆς Ἀγίας Πνοῦματος ἢ καλῶς ἔχει φρονῶν, ἀνάθε-
 „μα, ὅτι Αἰρετικὸς ἔσιν. „ Ἐν τῇ διεξοδικῇ ταύτῃ Διαμάσσει τε
 καὶ τῶν λοιπῶν Λατίνων Ἐπισκόπων Ὁμολογία περὶ τῆς τῆς Ἀγίας
 Πνοῦματος θείας ὑσίας τε καὶ ἀρχῆς, ἔδεν τι ὅπως προσίθεται
 περὶ τῆς καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύσεως: μόνος δὲ ὁ Πατὴρ ὡς
 προβολὸς τῆς Πνοῦματος διαμνημονόβεται: ὥστε κἀντεῦθεν φανε-
 ρὸν εἶναι, ἀγνοηθῆναι παρὰ Λατίνοις τὸ τιδικαῦτα τιτὶ τῆς Πνοῦ-
 ματος πρόοδον καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς. Ἐν ἅπασιν μὲν ἐν τοῖς Ἀναθεμα-
 τισμοῖς τέτοις, ἐφ' αὐτῶν μὲν οἱ Πατέρες ἐπίσταντες ἐκείνοι, κοινόντι
 ἔχον τὸν Υἱὸν μετὰ τῆς Πατρὸς, (πρὸς γε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα)
 αἰτῶν τῷ Πατρὶ σωάμα παρασιωάπτοντες ὑπῆρχον καὶ τὸν Υἱόν
 ὡς παντὶ πρόδηλον: τιτὶ δὲ τῆς Πνοῦματος ἀρχῇ ἐκτιθέμενοι, τὸν
 Υἱὸν τῷ Πατρὶ ἢ σωάπτειν μόνον δὲ τιθέασιν τὸν Πατέρα, ἐξ
 ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀληθῶς καὶ κυρίως ὑπάρχον ἐστίν. Μᾶλ-
 λον δὲ καὶ προσιδάσιν: „ὡς καὶ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς ἐν τέτῳ
 σωέρχεται τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα δεικνύωντες, ὅτι δηλαδὴ ἅμφω ἐκ
 τῆς Πατρὸς ἐκείνι δὲ καὶ ἐκείνῳ σωιέναι τῷ Υἱῷ τὸν Πατέρα,
 ὅτι ἐξ ἀμφοῖν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Τελότατον δὲ καὶ οἱ Ἀναθεματισμοὶ ἔστωι, πρὸς τε Διαμάσσει
 καὶ τῆς λοιπῆς τῶν Λατίνων Ἐπισκόπων Σωόδῃ, ἡνέχθησαν
 κατὰ τῶν ἐκ τῆς Μακεδονίᾳ Αἰρέσεως, τῶν τὸ θεῖον Πνεῦμα
 ποίημα εἶναι τῆς Υἱᾶς βλασφημούντων. Διὸ καὶ τοῖς Ἀναθεματισ-
 μοῖς προσετίθετο: Εἴτις εἶπῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμαποίημα, ἢ διὰ
 „τῆς Υἱᾶς γεγενῆσθαι, ἀνάθεμα ἔστω. Ἀλλὰ μὴ ὁ διὰ τῆς Υἱᾶς γε-
 γενῆσθαι τὸ Πνεῦμα ὑπολαμβάνων, κατ' αὐτὸ τέτοιο σωαποφάσκει
 καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς προεληλυθέναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Διὰ γοῦν
 ἄρα τέτοιο, εἰ μὴδὲν ἄλλο, οἱ Ἅγιοι Λατῖνοι Πατέρες ἐκείνοι, ἔπερ
 ἐξ Υἱᾶς ἐπρέσβον προῖεναι τὸ Πνεῦμα, παραπλησίως ἂν καὶ τέτοιο
 ἐν τοῖς ἰδίοις σωωμολόγησαν ἀναθεματισμοῖς. (16). Τοσάτω δὲ τοι
 μᾶλλον ἐκείνοι προσέθεντο ἂν, ὅσῳ γε καὶ τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι
 τὸ

(16) ἵνα μὴ δόξωσι δηλονότι, τῇ αἰρέσει σωαποκρίειν καὶ τιτὶ ἀλήθειαν.

Τόμ: Α'.

Ο 000

τὸ Πνεῦμα πισθεύειν χρῶμαι, ὑπὸ ἰδιάζοντι ἀποφαίνονται τῷ ἀναθεματισμῷ (17) Ἀμέλειτοι γὰρ οἱ ἐκ τῆς Αἰρέσεως, ἐπεὶ τῷ Υἱῷ ποῖημα εἶναι τὸ Πνεῦμα κατεβλασφήμειν, σαφῶς ἅμα ἤρ-
νυντο ἐκπροΐεναι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Υἱῷ ἤδη δὲ, ἐπειδὴ μόνον ἀναφέρουσιν (οἱ Σωδοικοὶ) τὸν Πατέρα ἐξ ἑ τοῦ Πνεύματος, κατὰδη-
λον ἐστὶν αὐτῶς (Δάμασόν τε Φημί, καὶ τὴν λοιπὴν τῶν Λατίνων Σώωδον) ἤμισα πισθεύσαι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεσθαι.

Ἀλλ' ἐντεῦθεν παραφθαρῶμαι τὰ τῷ Δαμάσῳ ἐκείνῳ ἀντι-
εἰσάγει ΒΑΡΩΝΙΟΣ, ἐν Ἐτει 867, τοιαύτῃ γράφῳ: τὴν Ἐκπό-
„ρῶσιν τῷ Ἀγ: „Πνεύματος ἐκ τῷ Υἱῷ, ὃ Δάμασος αὐτὸς ἔχει
„ἐν τοῖς Ἀναθεματισμοῖς, τοῖς ἐμφερομένοις ἐν τῇ πρὸς Παυλί-
„ον τὸν Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπον Ἐπιστολῇ, τῇ ὑπὸ Θεοδωρίτου
„διανορθωθείσῃ, ὡς δὴ ἀρνησαμένῃ κατὰ Κυρίλλου τῷ Ἀλεξαν-
„δρείᾳ, τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ. Ἡ μὲν ἔν γνησίᾳ
„τῶν γραμμάτων ἐκείνων τῶν τῷ Δαμάσῳ ἀνάγνωσις, κείται ἐν
„τῇ πασῶν ἀρχαιοτάτῃ Κρεσκονιανῇ (18) συλλογῇ, τῇ ἀλλοχῇ
„ἀνωτέρῳ ἀνενεχθείσῃ, ἐν τοῖς δὲ τοῖς ῥήμασι: Τὸ Ἅγιον Πνεῦ-
„μα οὐκ ἔστι μόνον τῷ Πατρὶ ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ τῷ Υἱῷ μόνον Πνεῦμα. Γέ-
„γραπται γὰρ: ἔτις τὸν κόσμον ἠγάπησεν, καὶ ἐστὶ τὸ Πνεῦμα
„τῷ Πατρὶ ἐν αὐτῷ καὶ ἔτι γέγραπται: ἔτις Πνεῦμα Χριστὸς
„καὶ ἔχει, ἔτος οὐκ ἔστιν αὐτῷ. Ὀνομαθέντος τοίνυν τῷ Πατρὶ καὶ
„τῷ Υἱῷ, νοεῖται καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, περὶ ὃ οὗτος ἐν τῷ
„Εὐαγγελίῳ φησὶν: ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκ-
„πορεύεται καὶ ἐκ τῷ ἐμῷ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν Ἁυτη
„ἡ Δαμάσῳ παρὰ Κρεσκονίῳ καθαρωτάτῃ καὶ ἀπλυστάτῃ ἀνάγ-
„νωσις, δι' ἧς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς τε καὶ Υἱοῦ προΐεναι,
„κατὰ τὸ ἐξ ἀνάγκης μεταλαμβανόμενον, ἐπιφέρεται. Ἀλλὰ
„καὶ τότε τὸ Δαμάσῳ χωρίον, ἐκ τῶν παρὰ Γραικοῖς πηγῶν,
„αἷς διαιδεσάταις ἐνέτυχεν, καὶ τοῖς τῶν ἀπατεώων πόδεσιν ἐδό-
„λωσεν τεθολωμέναις, ἀπομνημονόβει Γεννάδιος ὁ Κωνσταντινουπό-
„λεως Πατριάρχης ἐν τοῖς δὲ τοῖς ῥήμασι: Δάμασος ὁ Ῥώμης
„Ἀγιώτατος πρόεδρος, ὃ ἐπὶ τῆς Β'. τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει
„Σωό-

(17) Οἱ ἐκ τῆς Αἰρέσεως ποῖημα εἶναι τῷ Υἱῷ βλασφημῶν τὸ Πνεῦμα, ἀποφάσκειν ἀναγκάζεται ἐκ τῆς ἀκολούθου τὸ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὶ κατὰ-
περ ἔν, (ὡς ὁρθῶς ἀνωτέρω παρατηρῶν ἦν Ζοιρηνκάσιος) καὶ τὸ ἐκ τῷ Υἱῷ. Οἱ
τοῖσι Πατέρες οἱ περὶ Δάμασον, ὡς περὶ τὸ εἶναι ποῖημα τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα,
αὐτὸ δὲ βλάσφημον ἀποβλέποντες, ἐκ τῷ Πατρὶ αὐτὸ προΐεναι ἐδίδαξαν, ἔως
ἐκ αὐτοῦ παρέλιπον, τῷ ἴσῳ λόγῳ, τὴν βλασφημίαν ἀποβλέποντες, καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ
διδάξαντες προΐεναι, εἰ τῷ αὐτῷ ἁλῆθες ἦν, ὡς ἐκεῖνο, καὶ μὴ ἀπὸ τῆς πίστεως,
ὡς αὐτοὶ περὶ τῆς προόδου τῷ Ἅγῳ Πνεύματι διετέλεον πρεσβεύοντες.

(18) Κρεσκόνιος Ἐπίσκοπος Ἀφρικανὸς ἦν, κατὰ τὴν Ζ'. Ἐκατονταετηρίδα λήγσαν
ἀκμάζων, ἐπὶ Λεοντίῳ τῷ Πατριάρχῃ, τῷ Ἡράκλειον Ἰσταντινὸν τῷ θρόνῳ ἀπεξε-
λάσαντος, καὶ τὴν Ἀυτοκράτορα ἀρχὴν ἀρπάσαντος, ἐν Ἐτει 695. „Ἐκλογικῶς
„ἔτος Κανόνων συνέγραψε, τὴν περὶ ἧς ὡς ὁ λόγος ἀνέκδοτον μὲν ἐπὶ πολὺ
ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις λανθάνουσαν, τέλος δὲ ἐν Παρισίοις ἐκτυπωθεῖσαν Ἐτ: 1609.
καὶ μετὰ τῆς αὐτοῦ, ἐν Ἐτει 1661.

„Συνόδε περιών· ἐν τῇ Ὁμολογίᾳ τῆς Καθολικῆς Πίστεως, ἣν ἐν-
 „θάδε ὁ Πάπας πρὸς Παυλῖνον πέπομφε τὸν Ἀντιοχείας
 „Επίσκοπον, τοιαῦτα ἔχει: Πισθόμεν εἰς ἓνα Θεὸν ἀληθινόν,
 „Πατέρα, Υἱόν, καὶ Πνεῦμα Ἅγιον, ποιητὴν ὁρατῶν καὶ ἀορά-
 „των, δι' ὃ πάντα ἐκτίσθη τά τε ἐν ἑρανῶ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς·
 „τῷτον ἓνα Θεόν, καὶ ταύτῳ μίαν εἶναι τὴν τῷ θεῷ ὀνόματος
 „Τριάδα· τὸν Πατέρα, ὅς ἐκ ἑσὶ μὲν Υἱὸς, ἔχει δὲ Υἱόν, ὅς ἐκ
 „ἑσὶ Πατήρ. Τὸν Υἱόν, ὅς ἐκ ἑσὶ Πατήρ, ἀλλ' Υἱὸς Θεὸς φύσει.
 „καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Παράκλητον, ὅπερ ἡδὲ Πατήρ ἐστὶν ὁ
 „Υἱὸς, ἐκπορεύεται δὲ ἐκ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

Τίς ἐκ αὐτῶν θαυμάσειε τῷ ἀνθρώπῳ τό μάταιον; ὑπὸ Θεοδω-
 ρήτῃ παραφθαρῶσαι τὰ Δαμάσκη φησὶ, καὶ τὴν ὁμολογημένῃ τῷ
 Πνεύματος Ἐκπόρυσιν καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐντεῦθεν ὑφαιρεθῆναι! Ἡ
 ἐκ Θεοδωρήτῃ ἀρχαιότερος ἢ Ἀνυστίνος, ὁ ἐν τῷ ρητ. λόγῳ
 τῷ περὶ τῷ Χρόνῳ, ταῦτα ὁμοίως Λατινιστὶ προεξενεγκάμενος;
 Τίνι ποτ' ἐν ἄρα, καὶ ὅση τῇ ἀναιδέει διαφθαρῶσαι αὐτὰ ὑπὸ
 Θεοδωρήτῃ ἀντιφέρει Βαρώνιος; τίς δ' ἢ τῷ λόγῳ ἀκολαθία; προ-
 ςατο μὲν Θεοδώρητος τῆς τῷ Πνεύματος προόδου ἐκ μόνου τῷ Πα-
 τρός. Ἀρ' ἐκ τῆς Δαμάσκη Ἐπιστολῆς ἦν αὐτὸς ἀναφέρει,
 τὴν ἀνομολογημένῃ ὑφέλετο ἐκπόρυσιν τῷ Πνεύματος καὶ ἐκ τῷ
 Υἱῷ; Τὰ μὲν ἐκ τῆς Κρεσκονιανῆς Συλλογῆς ληφθέντα ἐκείνα,
 ἥτοι ἐξ ἄλλου ὅτε ἐν Συγγράμματός τῷ Δαμάσκη, ὅπως ἔχει ἢ γὰρ,
 εἶπερ ἀντὶ τῶν τῷ Δαμάσκη, τῶν ἐκ τῆς Θεοδωρήτῃ, καὶ Νικη-
 φόρῃ τῷ Καλλίστῃ Ἱστορίας παρατεθέντων, ἐκείνα ἀνθυπώχθη,
 ἐκτὸς ἀμφιστολίας ἀπάσης πέπλασαι· γνησίαν γὰρ εἶναι τὴν Θεο-
 δωρήτῃ καὶ Νικηφόρῃ ἀνάγνωσιν, ἢ τῷ Ἀνυστίνῃ σαφῶς διαπι-
 σῆται ἐπιμαρτύρησις. Ἀλλ' ὅτι δήπερ καὶ ἐν τῶν ἐν τῇ Συλλογῇ
 τῷ Κρεσκονίᾳ ῥημάτων ἐκείνων, ἢ τῷ Πνεύματος Πρόοδος καὶ ἐκ τῷ
 Υἱῷ ἐπιφέρεται, ψεύδεις καὶ τῷτο, ὡς ἀλλὰ καὶ δέκνυται. Ὁ δ'
 ἐπὶ τὸν Γεννάδιον ἀνήκει, ἵνα μὴ νῦν τὴν περὶ τῷ ὀνόματος
 τῷδε (19) ἀνακινήσωμεν ζήτησιν, τὰ ὡς ἐκ τῆς Δαμάσκη πρὸς
 Παυλῖνον Ἐπιστολῆς ἐπαγόμενα, ἡδέποτ' ἐκείνος αὐτὰ ἐκ τῶν
 ὑπομνημάτων ἐξαιρύσατο τῶν Γραικῶν, ὡς ὁ Βαρώνιος σωμυλόβε-
 ται, Ἰωάννη παρακολαθῶν τῷ Προβίγκιᾳ, τῷ τὰ αὐτὰ, ὡς ἐκ
 τῆς Δαμάσκη πρὸς Παυλῖνον Ὁμολογίας, ἐν Φλωρεντίᾳ ἀπομνημο-
 νόσαντι ὡς δεόντως τὴν ἐρεχελίαν, καὶ τὴν σωμύλῳ μεγα-
 λαυχίαν, αἵτε ἀνδρὶ τηλικῶ, καταμέμψαιτότις ἡκιστα πρέπε-
 σαν, ἐν οἷς Γεννάδιον, φησὶν, ἐκ τῶν πηγῶν ἐξαρύσασθαι τῶν
 παρὰ τοῖς Γραικοῖς, αἷς καθαρωτάταις ἐνέτυχε, καὶ τοῖς τῶν
 ἀπατεώνων ποσὶν ἀδιαθολώτοις. Ὅποτε μάλιστα ἕτερα μὲν ἀνα-
 φέρουσα ὡς ἢ Κρεσκονίᾳ ἀνάγνωσις, ἕτερα δὲ τῶν Γεννάδιου.

Πᾶς

(19) Ἀλλ' ἵκανὰ ἴσως τὰ περὶ τῷ ὀνόματος τῷτε ἡμῖν ἀρημένα ἐν τῇ Β'. τῶν Πραγ-
 ματειῶν, ἐν Σημείωσι (77).

Πῶς γὰρ, ἥτε τῆ Κρεσκονίᾳ ἀνάγνωσις ἢ ἀρχαιοτάτῃ ἐκείνῃ, καὶ αἱ διειδέσθαι τῶν πηγῶν, αἷς παρακολυθῶν ὑπῆρχε Γεννάδιος, ἢ σιωπάδωσιν; ὅτι γὰρ δὴ τὰ Γενναδία ἐν τῇ τῆ Κρεσκονίᾳ ἀναγνώσει ἔκ ἀπαντᾶ, αὐτόθεν τὸ πιστὸν ἔχει, ὅτι ἔκ ἐκείθεν Βαρώνιος αὐτὰ ἀπομνημονόβει, ἀλλ' αὐτ' ἐκείνων ἄλλοθενποθεν λαμβανόμενα. Ἐπειδὴ δὲ ἄρα κατὰ Βαρώνιον, ἐπὶ μιᾷ καὶ τῆς αὐτῆς τῆ Δαμάσκη Ἐπισολῆς, ἀντὶ τῶν αὐτῶν, δις αὖ ὕφ' ῥημάτων, ὡς ἐκ Κρεσκονίᾳ τε καὶ Γενναδία προβάλλεται, πρόδηλον δὴπερ θάτερον τέτων, ἐκ τῆ Δαμάσκη μηδαμῶς προεληλυθέναι, παρ' ἄλλῃ δέ τινος κακῆργως ἐμπαρεσπάρθαι. Καὶ ποῖ δ' ἄρα οἴχονται τῶν πηγῶν ἐκείναι τῶν Γενναδία αἱ διειδέσθαι; ποῖ δ' ἢ Κρεσκονίᾳ ἀνάγνωσις ἢ ἀρχαιοτάτῃ; ἢ, ἔχ' ἢ κατὰδηλος ἐν τέτοις γίνεται, Φῦκος ἡμῖν πιπράσκων Βαρώνιος, ὁ ἐκ μυίας εἰσθῶς ἀναπλάττειν Ἐλέφαντα;

Ἐν τοῖς περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὑποστάσεων Βιβλιαρίοις, ἀπαράτρωτον ὡς ἡμᾶς ἀφίκετο, τὸ περὶ Τριάδος Βιβλίον Ἰσαάκ τινος ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανίσαντος. Βιβλίον δέ τι τοιόνδε τὸν Ἰσαάκον ἐκδεδωκέναι, μαρτυρῶν ἐστὶν ὁ ἐπ' αὐτῆ ἐκείνῃ περιὼν τῷ βίῳ Γεννάδιος ὁ ἀπὸ Μασσιλίας, (20) ἐν τῷ περὶ τῶν Ἐπιφανῶν Ἀνδρῶν Καταλόγῳ, Κεφαλ: Κς. ἔτω γὰρ ἔτος: „Ἰσαάκ „γέγραφε περὶ τῶν τριῶν Προσώπων τῆς Ἀγ: Τριάδος, καὶ περὶ „τῆς τῆ Κυρίᾳ Ἐνσαρκώσεως, Βιβλίον διαλέξεως ἀσαφεστάτης, καὶ „Φράσεως συγκεκαλυμμένης, κατασκοπάζων ἔτως ἐν μιᾷ Θεότητι „τρὶς αἱ εἶναι τὰ Πρόσωπα, ὡς εἶναι τι μέντοι ἐφ' ἐκάστῳ Προσώ- „πῳ καὶ ἴδιον, ὃ τὰ ἄλλα ἔκ ἔχει. Ἀμέλειτοι τὸν μὲν Πατέρα „ἴδιον ἔχειν, ὅτι αὐτὸς ἀναρχὸς ὢν, ἢ ἀρχὴ ἐστὶ τῶν λοιπῶν „τὸν δὲ Υἱὸν ἴδιον ἔχειν, ὅτι γεννητὸς ὢν, τῆ Γεννήτορος ἢ κα- „θυσερεῖ τὸ δὲ Ἀγ: Πνεῦμα ἴδιον ἔχειν, ὅτι ἑδὲ γεννητὸν, ἑδὲ „ποιητὸν ἐστὶ, καὶ τοι ἐξ ἐτέρῃ ὄν,,. Τὰτὶ δὲ τὸ τῆ Ἰσαάκ Βιβλιάριον, ἐν τοῖς ἄλλοις Δογματικοῖς πεντε παλαιῶν Συγγρα- Φέων ἐμφέρεται Πονηματίοις, τοῖς ὑπὸ τῆ Ἰησῆϊτῃ Ἰακώβῃ τῆ Σιρμόνδῃ πρῶτον ἐν Παρίσι: Ἔτα 1630. ἐκδοθεῖσιν ἔνθα ὁ Ἰσαάκ ἔτως, Σελ 141. „Ἐπειδὴ τοίνυν τὰ τρία ταῦτα ἀληθῶς τρία ἐστὶν, „ἔχοντα ἑκάστα τὰς ἰδίας αὐτῶν ιδιότητας ταύτη γε, ὅτι ἑδὲ „ποιητὸς ὁ Πατὴρ, ἑδ' ἐξ ἄλλῃ ἐστὶν ὁ δὲ μονογενὴς Υἱὸς, ἢ „ποιητὸς, ἐκ τῆ Πατρὸς γεννητὸς ἀριδηλότατα δέοντα διὰ τῆ- „το, μηδαμῶς αὐτὰ δεικνύμενα εἶναι, ἀλλ' ἀπ' αἰῶνος. Οὐ „γὰρ ποιητὸς ὁ Υἱὸς, ἀλλ' ἑδ' ὁ Παράκλητος, Ἀλλ' ἑδε μὴ ἐξ „ἑαυτῶν εἰσὶν, ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς. Ὅρας προσέτι μηδὲ τρεῖς „εἶναι, ὅτι οἱ δύο ἐκ τῆ ἐνὸς εἰσί. Τὸ δὲ ἐν εἶναι τὸ ὅλον, ὅτι „οἱ δύο ἔτοι ἑδ' ἐκ τῆ μηδενός, ἑδ' ἄλλοθεν, ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ

(20) Ἦνθε δὲ Γεννάδιος ὁ Μασσιλιώτης, κατὰ το 495. Ἔτος, καθ' ὃ καὶ τὸν, ἐξ ὧν Ἰερώνυμος διήλθεν, Ἐκκλησιαστικῶν Ἀνδρῶν Κατάλογον, ἐκπεράνας αὐτὸς ἐσφράγισεν.

„καὶ κατὰ τὴν τῆς λόγου ἄρα ἔκφρασιν μιᾶς εἶναι φύσεως ἐννοεῖν-
 „ται,,. Διαβρῆδω ἐν τῆς δύο φησὶ, τρεῖς τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦ-
 μα τὸ Ἅγιον, „ἐξ ἑνὸς εἶναι τῆς Πατρὸς,,. Καὶ πάλιν: τὸν Υἱὸν
 καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, μήτε ἐκ τῆς μηδενὸς εἶναι, μήτε ἄλλοθεν,
 ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς. Ἐξ ἑνὸς ἄρα καὶ μόνου τῆς Πατρὸς ὡσαύτως
 προβάλλεται, ὅτε Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα. Καὶ πρὸ δὴ τῶν, Σελ:
 138. „Θεὸς ὁ Πατὴρ ἀγέννητος, ἐκ τίνος καὶ Θεὸς ὁ Υἱὸς
 „μονογενὴς, ἐκ τίνος τρεῖς ἐκ τῆς Πατρὸς,, καὶ τὸ Πνεῦμα
 „τὸ Ἅγιον ἀγέννητον, ἐκ τίνος, τρεῖς ἐκ τῆς Πατρὸς,,. Οὕτω
 τοίνυν δάξω ἐκ τίνος μὲν ὁ Υἱὸς, ἐκ τίνος δὲ καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦ-
 μα προήκται, ἕνα μόνον οἶδε τὸν Πατέρα ἐξ ἧς ἀμφω. Ἐκ τίνος
 δὲ μόνον λέγει, ὡς περὶ τὸν Υἱὸν, ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.
 Ἐξ ἑνὸς ἄρα μόνου, ἐκ ἐκ πλείονων ἑνὸς, διὸ καὶ ἐκ Πατρὸς καὶ
 Υἱὸς ἅμα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα προέβληται ἄλλως γὰρ, ἐκ ἑνὸς ἐκ
 τίνος εἴη, ἀλλ' ἐκ τινων.

Πάλιν, ἐν Σελ: 140. Ἐπεὶ ἄχρι τῶνδε τὰ ἴδια Πατρὶ καὶ
 Υἱῷ ἐξηρίθμει, ἀναπτύξω καὶ τὸ προσιδιάζον τῷ Ἁγίῳ Πνέ-
 ματι ἴδιον, φησὶ, „τῷ Πνέματι τῷ Ἁγίῳ, ὅτι ἀγέννητον ὄν,
 „ἐκ τίνος ἐστὶ μήτε ποιητὸν, μήτε γεννητὸν. Ταύτη δέ τοι, ὡς
 „μὴδὲ γεννητὸν, ἀλλ' ἀκύητον ἐκ τῆς Πατρὸς ὄν, μόνον ἐστίν,,.
 Αὐτὸς ἐν φησὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκ τίνος εἶναι, ἐκ ἐκ τινων ἐκτι-
 θέναι δὲ μέλλων, τίς ὁ ἐξ ἧς τὸ Πνεῦμα, ὑποσυνάπτει: „ἀλλ'
 „ἀκύητον ἐκ τῆς Πατρὸς ὄν,,. Ἐξ ἑνὸς ἄρα τῆς Πατρὸς τὸ Πνεῦ-
 μα. Χωρεῖ δὲ ἐστὶ καὶ προσωτέρω: „Ἐν τέτοις ἄρα τοῖς τρισὶ
 „ταῦτα τὰ τῆς ιδιότητος ἐστίν ὅτι καὶ ποιητὸν, καὶ κλητὸν ἐστίν,
 „ἀλλ' ἐκ τίνος τρεῖς ἐκ τῆς Πατρὸς. Εἰσὶν ἄρα ἐκ τῆς Πατρὸς
 „τὰ ἐκ ἄλλως, εἴμῃ ἐκ τίνος, οἱ δύο εἶσι ὁ Υἱὸς καὶ ποιητὸς, ἀλλὰ
 „γεννητὸς καὶ ὁ Παράκλητος καὶ ποιητὸς, καὶ γεννητὸς, ἀλλ' ἐκ
 „τῆς Πατρὸς. Διαβρῆδω ἐν τέτοις φάσκει, καὶ τὸν Υἱὸν ἐπίσης
 καὶ τὸ Πνεῦμα, ἐκ ἄλλως, εἴμῃ ἐξ ἄλλης τρεῖς ἐκ τῆς Πατρὸς
 εἶναι. Οὐκ ἄρα ἄλλοθεν εἰ μὴ ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ
 τὸ Ἅγ: Πνεῦμα τὴν ἰδίαν ἔχουσιν ὑπαρξιν καὶ διὰ τῶν ἐκ μόν-
 ου τὸ Πνεῦμα τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται. Καὶ μετὰ πλείονα δὲ,
 Σελ: 145. „Ὁ Παράκλητος καὶ μὴ τεχθεὶς, ἀλλ' ἐκ τῆς Πατρὸς
 „ἐστὶ. Τελότατον δὲ, ἐν Σελ: 148. Διὸ, φησὶν, ὁμολογητέος
 „ἐστὶν ὁ Υἱὸς σωμαῖνιος τῷ Πατρὶ τὸ δὲ Πνεῦμα ἀγέννητον ἐξ
 „ἀγεννήτης Πατρὸς.

Ἀλλ' ὡς ἐν παρόδῳ σημειώτεον, ὡς ὁ Ἰσαάκ ἔτος μετὰ
 ταῦτα ἀποσατήσας, ἐπὶ τῷ Ἰσδαίων ἐπανέκαμψε Συναγωγῇ
 καὶ καὶ μόνον, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀπ' ἐκείνου μέγισται τινες ταραχαὶ
 κατὰ Δαμάσκον ἐν Ῥώμῃ κεκίνητο, καὶ αὐτὸς παντοῖα τινὰ κατη-
 θέθη τῷ Πάπᾳ προσεγκαλεῖν ὡς δὲ δι' ἀποδείξεων πιθώσασθαι τὰ
 ἐπεγκληθέντα ἐκ ἔχει, τὴν ὑπερορίαν δεόντως κατεκρίθη. Οὕτω
 γὰρ ἢ ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος, ἢ ἐν Ἑτα 378. συστάσα, ἐν τῇ πρὸς
 Γρατιανόν τε καὶ Οὐαλεντινιανὸν τῆς Αυτοκράτορος Ἐπισ: Τόμ:
 Β. τῶν Σωδικ: σήλη 1002. „Ὡς πῶς τελότατον ἢ Οὐρσί-
 Τόμ: Α'.

Π πππ

„Φα-

„Φατρία ἐπέδωκεν, ὥς ἐς τὸ ψόδομαρτυρῆσαι ἐκ διαβολῆς πα-
 „ρασκοβαθέντος Ἰσαάκ τῷ Ἰδαίῳ, τῷ πρὸς τὴν Συναγωγὴν ἐπι-
 „σραφέντος, καὶ τὰ ἑράνια τῶν μυσηρίων ἐκβεβηλώσαντος, τὴν
 „μὲν τῷ Ἀγίῳ ἡμῶν συναδελφῷ Δαμάσῳ κεφαλῶν ζητεῖσθαι, τὸ
 „δὲ τῶν ἀναιτίων αἷμα ἐκχεῖσθαι καὶ τὰς δόλως βλάπτεσθαι, οἷς
 „περὶ ἢ τῆς ὑμῶν εὐσεβείας προμήθεια, ἐκ θείας πάντως ῥοπῆς,
 „ἀπιώτησε φθάσασα μικρὰ γὰρ καὶ λειτουργίας ἀπάσης ἢ Ἐκκλη-
 „σία γεγύμνωτο, κατὰ τὸ τοιόνδε δηλονότι δολιόβου. Δικαζομένη
 „καὶ γὰρ τῷ κατὰ πάντων δικάζειν καθεσῶτος, ἔδειξεν ἂν εἴη ὁ
 „περὶ τῶν πεπτωκότων, ἢ γὰρ πάντως περὶ τῶν Φατριασῶν, καὶ
 „τῆς Ἐπισκοπῆς ἐπιβαινόντων κρίνειν διωάμενος. Ἐπειδὴ τοίνυν
 „ψήφῳ τῆς ὑμῶν Γαλιωότητος, ἢ τῷ ῥηθέντος ἡμετέρῳ συναδελ-
 „φῷ Δαμάσῳ ἀθωότης κεκύρωται, ἢ τε ἀκεραιότης ἀνακεκύρω-
 „ται ὁ δὲ Ἰσαάκης ἕτος, ὡς τὰ ἀναχθέντα δεῖξαι μὴ διωηθεῖς
 „ἔτισε τὴν ἀξίαν κτ:„. Καὶ Γρατιανὸς δὲ τῷ Ἀυγέστῳ πρὸς Ἀκνύ-
 „λιον τὸν τῆς πόλεως Ἐξαρχόν, ἀντίγραφον δεδοκότος, (Αὐτόδι
 „σήλ. 10. 4.) „Τὸν Ἰσαάκῳ ἔχατιά τις τῆς Ἰσπανίας ὑπόδικον πε-
 „ριέρξε, μὴ καλῶς περὶ τῆς ἰδίας αὐτῷ κεφαλῆς βελοδύσμενον,
 „εἴ τινα πραγμάτων ὄχλον ὁ ἄφρων ἀνακινήσειεν.

Οὗ δὲ Θεὸς ἈΜΒΡΟΣΙΟΣ (21) ὁ Μεδιολάνων Ἐπίσκοπος ἐν
 Βιβλ: τῷ περὶ τῷ Ἀξιωματοῦ τῆς ἀνθρωπίνης καταστάσεως, ἐν
 Τόμ: Α'. τῶν Συγγραμ: σήλ: 106. „Αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐξ ἑ, καὶ ὁ
 „ἐξ αὐτῶ, καὶ ὁ. Ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐξ ἑ ἐστὶ, Πατὴρ λέγεται
 „ὑφ' ἡμῶν, τῶν πενομένων μὲν τοῖς διανοήμασι, πενομένων δ'
 „ἔτι καὶ μάλλον τοῖς ῥήμασιν ὅτι ὁ ἐξ αὐτῶ, Υἱὸς λέγεται ὅτι
 „ὁ, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Διὰ τῆτο δὲ λέγεται ὁ Θεὸς Πατὴρ,
 „ὅτι αὐτὸς ἐξ ἑ καὶ ἡ σοφία ἐστὶν, ἢ διατάσσεται πάντα, καὶ ἡ
 „ἀγάπη, ἢ πάντα ἕτως ἐθέλει μένειν, ὡς διατέτακται ὁ ἐξ ἑ
 „ἄρα, καὶ ὁ ἐξ αὐτῶ, καὶ ὁ ἑαυτὰ ἀγαπῶσιν αὐτὰ τὰ δύο, τρία
 „εἰσὶ. Καὶ τὰ τρία ταῦτα διὰ τῆτο ἐν, ὅτι ἕτως ἐκ τῶ ἐνὸς
 „εἰσὶ τὰ δύο ἐκείνα, ὥς μηδοπωσθὲν ἐκείνῃ διαχωρίζεσθαι ἀλλ'
 „ἐξ αὐτῶ μὲν εἶναι, ὡς μὴ ἐξ ἑαυτῶν ἐν αὐτῷ δὲ, ὡς μηδό-
 „πως αὐτῶ χωριζόμενα. Διὰ δὴ τῆτο, φησὶ, τὰ τρία ταῦτα, ὁ
 „ἐξ ἑ δηλ: Πατὴρ καὶ ὁ ἐξ αὐτῶ, τέτρεσιν ὁ Υἱὸς καὶ ὁ ἐν ᾧ,
 „ἦτοι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐν εἰσὶν, ὅτι τὰ δύο ἐκείνα, ὁ Υἱὸς δηλ:
 „καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἕτως εἰσὶν ἐκ τῶ ἐνὸς, ἢ γὰρ ἐκ τῶ
 „Πατρὸς, ὡς μὴ διαχωρίζεσθαι ἀπ' αὐτῶ. Ἐξ ἐνὸς ἄρα καὶ μόνου
 „τῶ Πατρὸς, ὅτε Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἐν

(21) Κατὰ τὸ 333. προσελθὼν εἰς τὸν βίον ἐξ ἐπισήμων γονέων, καὶ Ἐπαρχιακαῖς
 ἔπειτα καὶ ὑπατικαῖς ἀξίαις μεγαλυνθεὶς, ἐπὶ Οὐαλεντινιανῶ τῷ Ἀυγέστῳ,
 Ἐτ: 374. τὸν Ἀυξεντίῳ τῷ Μεδιολάνων πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος διεδέξατο Θεό-
 νον, δημαίτητος προσβιβαθείς ὃν δὴ καὶ λόγοις θαυμασίας ἐπισκομήσας καὶ
 Πράξεις, ἀγαστὸς μὲν Βασιλεῦσι, τυράννοις δ' αἰδέσιμος καὶ τοῖς μὲν Αἰρεσιόφ-
 ροσι φοβερός, τοῖς δ' ὀρθοδόξοις, Ἰσα καὶ Πατὴρ ποθεινὸς γενόμενος, ἐν Ἐτ:
 397. τὸ ζῶν μετήλλαξεν.

Ἐν δὲ τῷ Α'. Βιβλ: περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος, Κεφ: Γ', ἐν Δ'. Τόμῳ τῶν αὐτῶν Συγγραμ:, σήλη 216. „Ἐὰν εἴπῃς Πατέρα, „καὶ τὸν Υἱὸν αὐτῶν, καὶ τὸ Πνεῦμα τῶν σώματος αὐτῶν ὁμοίως „ἐνέφηναι· εἰ μέντοι καὶ τόδε τῇ καρδίᾳ καταλαμβάνοις. Καὶ „Ἐὰν Πνεῦμα εἴπῃς, καὶ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ἐξ ὧν προέσι το „Πνεῦμα· καὶ τὸν Υἱὸν, ὅτι καὶ τῶν Υἱῶν Πνεῦμα ὁμοίως ἐσὶν, „ἐξωνόμασας. Ἐνθα δὴ πάντως καὶ τῶν Ἁγίων Πνεύματος ὀνομα- „ζομένους, καὶ τὸν Υἱὸν ὡσαύτως σιωεξονομάζεσθαι ἐδίδαξεν ἡμῶν, „ὡς ἐξ ὧν ἐκείνο προβάλλεται, εἴτι τοιοῦτον ἐπισθῆναι.

Ἐν δὲ τῷ Βιβλίῳ τῷ περὶ τῆς Συμβόλης (22) Κεφ: Γ'. ἐν τῷ Δ'. Τόμῳ τῶν Συγγραμ: σήλη 94. „Φησὶ γὰρ ὁ Υἱός: τὸ Πνεῦμα „τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τῶν Πατρὶς ἐκπορεύεται. Παρὰ τῶν Πα- „τρὶς Φησὶν, ἐκπορεύεται, διὰ τὴν ἀρχὴν. Καὶ ὅν δὲ πέμψω, „Φησὶ, διὰ τὴν οἰκειότητα, καὶ τὴν τῆς φύσεως ἐνότητα. Διαβ- „ρήδω ἐν τέτοις δέκνυνσι, τὴν ἀποστολὴν τῶν Πνεύματος παρὰ τῶν Υἱῶν „μηδαμῶς δήλωσιν εἶναι ἀρχῆς, φυσικῆς δὲ μόνῃς οἰκειότη- „τος. Ἀλλ' οἱ τὴν τῶν Πνεύματος Ἐκπόρευσιν δοξάζοντες καὶ ἐκ τῶν Υἱῶν, „τὴν ἀποστολὴν τῶν Πνεύματος τὴν παρὰ τῶν Υἱῶν γινομένην, „εἰς λόγον ὁμοίως τῆς ἐξ αὐτῶν Προόδου ἐκδέχονται. Οὐκ ἄρα πι- „σθῶσαν ὑπῆρχεν Ἀμβρόσιος τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῶν Υἱῶν ἐκ- „πορεύεσθαι.

Καὶ ἐν τῷ Α'. δὲ τῶν περὶ τῆς Συμβόλης Βιβλ: Κεφαλ: Α'. ἐν Τόμ: Δ'. σήλη: 88: „Μόνος αὐτὸς αἰώνιος ἐσὶν, ὅτι ἀρχῆς καὶ „τέλους ἐσὶν ἐπέκεινα· τετέστιν ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ· ὃς σωμαῖδιον „ἑαυτῷ καὶ συμπανθενῇ ἐγέννησε Λόγον· σὺν ᾧ καὶ τὸ Πνεῦμα „τὸ Ἅγιον προεβάλετο. Καὶ αὐτόθι: Κεφαλ: ΙΑ', σήλη 95. Πι- „σθόμεν καὶ εἰς τὸ Ἀγ: Πνεῦμα (ὃ τὴν μεγαλωσίᾳ, τὴν διαι- „μιν, καὶ τὴν ἰσότητα, ἦν σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ἔχα, „ἐκείνους διδόντος, ἀνωτέρω ἐδείξαμεν.) ἐκ μὲν τῶν Πατρὶς ἐκπο- „ρεύόμενον, κοινῶς δὲ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ τὴν τε Θεότητα, καὶ „τὴν ἐνέργειαν, καὶ τὴν ἐσῆαν ἔχον.

Καὶ ἐν Βιβλ: πάλιν τῷ Α'. περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος, Κεφ: Α', Τόμ: Δ'. σήλη 214. ὁ Κύριος ἐν τῷ Ἐυαγγελίῳ Φησὶν: Ἐπὰν „δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τῶν Πατρὶς „καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τῶν Πατρὶς ἐκπορεύεται, „αὐτὸς μαρτυρήσει περὶ ἐμῶν. Ἄρα καὶ ἐκ τῶν Πατρὶς ἐκπορεύε- „ται τὸ Πνεῦμα, καὶ περὶ τῶν Υἱῶν μαρτυρεῖ.

Ἐν δὲ τῷ Β'. Βιβλ: περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος Κεφ: Ε'. περὶ τὸ τέλος, ἐν Τόμ: Δ', σήλη: 239. „Τὸ ἐκ τίνος ὅν, ἦτοι ἐκ τῆς „ἐσῆας,

(22) Τὸ δὲ Βιβλ: τῆτο, καὶ ὅτως ἐπιγραφόμενον φέρεται: „Περὶ Τριάδος· ἄλλως, „Πραγματεῖα εἰς τὸ Σύμβολον τὸ Ἀποστολικόν. „Τὴν δὲ Πραγματεῖαν οἱ Βενε- „δικτῖνοι ἐκδεδωκότες, ἐχὶ γνησίαν τῶν Ἀμβροσίου Μεδιολάνων ὑπέλαβον, ὅτινος „ἄρα εἴη εἶπεν μὴ ἔχοντες, καὶ τοιγε ἀρχαίως ταύτῃ Ἀνδρὸς Φιλοπόνημα εἰκά- „ζοντες, περὶ πρὸς τὸ μέσον τῆς 5'. Ἐκατονταετηρίδος ἀκμάζοντος.

„εσίας, ἢ ἐκ τῆς διωάμεως ἐστὶν αὐτῶ. Ἐκ μὲν τῆς εσίας, ὥσπερ
„ὁ Υἱὸς ὁ εἰπών: ἐκ σώματος τῶ ὑψίστου ἐξῆλθον· ὥσπερ τὸ Πνεῦ-
„μα τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς προῖόν· περὶ ὃ Φησὶν ὁ Υἱός: ἐκεῖνος ἐμὲ
„δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται.

Καὶ τῷ Βιβλίῳ δὲ τῷ περὶ τοῦ Συμβόλου Κεφ: Δ'. ἐν Τόμ:
Δ'. σήλῃ 89. „Ἡ Ἐκπόροβσις αὐτῶ (τῶ Ἀγ: Πνεύμ:) διωκεῖς ἐστὶ,
„καὶ ἐξ αὐτῶ ἐστὶ τῶ μὴ λαβόντος ἀρχίῳ. (ὃ γὰρ ἀρχίῳ ἔχεν ὁ
„Πατήρ) Ἐπειδὴ δὲ ἀρχίῳ ἐκ ἔχεν, εἰδὲ τὸ Πνεῦμα ἔχεν ἀρ-
„χίῳ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὅτι καὶ ἐν αὐτῷ ἐστὶ, καὶ αὐτῶ ἐστὶν.

Ἐν δὲ τῷ ὑπομνήματι τῷ εἰς τὴν πρὸς Ῥωμ: Ἐπισ: Κεφ:
ΙΑ'. περὶ τὸ τέλος, εἰς ἐκεῖνα: „ὅτι ἐξ αὐτῶ, καὶ δι' αὐτῶ, καὶ
„ἐν αὐτῷ τὰ πάντα. αὐτῷ ἢ δόξα. Ἐν Τόμ: Γ'. σήλ: 315 Ἐπει-
„δὴ δὲ τὰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ὄντα, διὰ τοῦ Θεοῦ εἰσὶν ἀναγεννηθέντα
„δ' ἔπειτα ἐν Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ εἰσὶν, ἐν αὐτῷ εἰσὶ τὰ πάντα
„ὅτι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐστὶν ὁθεν καὶ
„οἶδεν ἅ ἐν τῷ Θεῷ εἰσὶν Ἄρα ἐν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι ὁ Πατήρ
„ἐστὶν, ὅτι τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὄν, ἄλλο ὃ δώαται εἶναι
„παρ' ὃ ἐστὶν ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ.

Καὶ Βιβλ: Γ'. εἰς τὸν Λεκάν, ἐπὶ τοῦ ΚΔ'. Κεφ: περὶ τὸ τέ-
λος, ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ, σήλῃ 234. „Διὰ τοῦτο ἐμφυσᾶται τὸ
„Ἅγιον Πνεῦμα παρὰ τοῦ Χριστοῦ, ἵνα σὺ πισδόσης τὸ Πνεῦμα
„εἶναι τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἵνα πισδόσης ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ τὸ Πνεῦμα καὶ
„γὰρ ὁ Θεὸς μόνος ἀφίησι τὰ ἁμαρτήματα.

Τελούτατον ἐν τῷ ὑπομνήματι τῷ εἰς τὴν πρὸς Ἐφ: Ἐπισ:
Κεφ: Γ'. ἐν Τόμ: Γ'. σήλῃ 501. „Διὰ τοῦτο τὸ Πνεῦμα τοῦ Χρι-
„στοῦ, ὃ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐστὶ, δίδεται ἡμῖν, ἵνα ἀντὶ αὐτῶ
(τοῦ Χριστοῦ) ἀσφαλῆς ἡμᾶς ποιήσῃται, εἰς αὐτῷ ὑπακῶσωμεν ἵνα
„τὰ κρυπτὰ ἀνακαλύψῃ δι' ὃ καὶ αὐτὸν ἐν ἡμῖν ἐνοικεῖν, ἀμφι-
„βάλλειν ὡς ἡκιστα χρή. Ἐστὶ καὶ γὰρ ἕτος Παράκλητος ἄλλος Ἐν
„οἷς διάσασις προσώπων ἐστὶν, ὅχι δὲ φύσεως ὅτι καὶ ἐξ αὐτῶ
„ἐλάβε, καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐκπορεύεται.

Ὁ δὲ ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ (23) ἐν τῷ εἰς τὸν Ἡσαϊαν Ις'. ὑπομ-
νήματι, Κεφ: ΝΖ'. εἰς ἐκεῖνα: „Πνεῦμα γὰρ παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται.
„Ἐν Τόμ: Δ'. τῶν Συγγραμ: τῶν ἐν Παρισ: Ἐκδοθ: Ἐτ: 1602.
„σήλ:

(23) Ἀπὸ Στρειδῶνος τῆς ἐν τῇ Παννονίᾳ γενέσθαι Ἰσόρηται Ἱερώνυμος, Ἐτ: 329. Διδα-
σκάλοις δὲ, ἐπὶ μὲν τῶν Ἑγκυκλίων, Δονάτω χρησάσθαι τῷ Γραμματικῷ, καὶ
Βικτορίνῳ τῷ Ῥήτορι, καὶ Ἰεραίων τοῖς ἐπ' αὐτῶ ἐμπειροτέροις, τῆς Ἑβραϊδος
ἐνεκα Διαλέκτε. Ἐπὶ δὲ τῶν Ἱερῶν μαθημάτων, Γρηγορίῳ τε τῷ Θεολόγῳ, καὶ
Ἀπολλινάριῳ τῷ Λαοδικεῖ, καὶ Παυλίνῳ τῷ Ἀντιοχεῖ. Ἡδὴ δὲ ὑποπόλιον, καὶ
Διδύμῳ τῷ Ἀλεξανδρεῖ ὁμιλῆσαι. Τὸν δὲ μοναδικὸν ἀσπασάμενον τρόπον, ὑπὸ
τοῦ Ἀντιοχείως ὁμοῦς Παυλίνε εἰς Πρεσβυτέρους τάξιν προχειρίσθαι. Εἶτα δὲ
Δαμάσῳ τῷ Ῥώμης ἐξ Ἐπιστολῶν τελέσαι, καὶ τότε τελευτήσαντος, Ῥώμης
ἀπαρῆαι, κατὰ τὸ 385. Μετὰ πλείους δὲ περιηγήσεις, καὶ τόπων ἐκ τόπων
μεταμείψαι τε καὶ μετανάσσειν, τὴν ἐν ἀγρῷ τῷ περὶ τὴν Βηθλεὲμ μονὴν
ἐπανελεῖσθαι, κἀνταῦθα τέως τὸ γεῶδες σκλιῶμα ἀποδέσθαι, Ἐτ: 420. Περὶ
τὴν Συγγραφὴν, τῶν φιλοπονηθέντων αὐτῷ Βιβλίων ἄχρι τέλους ἐναχολόμενον.

„57λ: 412. Ἄλλοι μὲν τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐννοῶσιν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ
 „ἐφέρετο ἐπάνω τῷ ὕδατος, καὶ ἐξωγόνει πάντα ὅπερ ἐκ τῷ Πα-
 „τρὸς ἐξέρχεται, διὰ δὲ τῇ τῆς φύσεως κοινωνίαν καὶ ὑπὸ τῷ
 „Υἱῷ πέμπεται, λέγοντος: συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν
 „γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος ἃ ἐλθούσεται πρὸς ὑμᾶς·
 „ἐὰν δὲ ἐγὼ ἀπέλθω, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς· περὶ ἃ αὐτὸς
 „Φησὶν: ἐπὶ δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ
 „τῷ Πατρὶ· τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπο-
 „ρεύεται. Μηδένα δὲ σκανδαλίζετω, εἰ τὸ Πνεῦμα λεγεται ἐξέρ-
 „χεσθαι παρὰ τῷ Πατρὶ· καὶ γὰρ καὶ ὁ Υἱὸς περὶ ἑαυτὸν ἔρη-
 „κεν, ἐγὼ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐξῆλθον καὶ ἔρχομαι· ἃ γὰρ ἀπ' ἑαυ-
 „τῷ ἐξῆλθον, ἀλλ' αὐτὸς με ἀπέστειλε. Σιωπῶν τοίνυν τῷ Ἀμβρο-
 „σίῳ καὶ Ἱερώνυμῳ ἐνταῦθα, ἐκ μὲν τῷ Πατρὶ ἐξέρχεσθαι, Φη-
 „σὶ, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὑπὸ δὲ τῷ Υἱῷ μόνον πέμπεσθαι ὡς δ' ἂν
 „μηδαὶς τῷ ἀποσολῶ, ἀντὶ τῆς ἀρχῆς ἐκδεξαίτο, σαφῶς προσίθῃσιν:
 „ὅτι διὰ τῷ κατὰ φύσιν μόνον οἰκειότητα πέμπεται. Ἐκ μόνου
 „ἄρα τῷ Πατρὶ πισθῶν ὡς ἐκπροϊέναι τὸ Πνεῦμα. Πάντες γὰρ
 „οἱ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ προβάλλεσθαι αὐτὸ πρεσβόοντες, διὰ τὸν τῆς
 „αἰτίας λόγον, ὁμοίως πέμπεσθαι καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκδιδάσκουσιν.

Ἀπὸ τῶν Ἱερώνυμῳ, καὶ τὸ μέισον τὸν Υἱὸν εἶναι τῷ
 Ἁγίῳ Πνεύματι· ἃ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τὸν τῷ λέγοντα ὑπὸ
 δίκῃ ἐθετο ἀμαρτοδοξίας. Ἀλλὰ γὰρ εἰ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύετο
 ἐκ τῷ Υἱῷ, πάντως δῆπρ καὶ τῷ λόγῳ τῆς αἰτίας, μέισον ἂν εἴη
 τῷ Πνεύματι ὁ Υἱός. Ἐντεῦθεν γὰρ ἀπανταχῇ ἐκδιδάσκουσιν οἱ
 Πατέρες, τῷ τῆς αἰτίας λόγῳ τὸν Πατέρα εἶναι τῷ Υἱῷ μέισον.
 Διαρρήδι καὶ γὰρ Ἱερώνυμος αὐτὸς, Νοβατιανόν, τὸν, παρὰ τὸ
 ἐκ τῷ Υἱῷ λαμβάνειν τὸ Πνεῦμα, μέισον τῷ Πνεύματι τὸν Υἱὸν
 εἶναι ἐπισυνάγοντα, ὑπόδικον Αἰρέσεως ἀπεφώατο. Τὰ μὲν ἐν Νο-
 βατιανῷ, τοιαῦτα ἦν ἐν τῷ περὶ Τριάδος Βιβλ: Κεφ: ΚΔ', Σελ:
 1046. τῶν Τερτυλλιανῷ Συγγραμ: τῆς ἐν Παρις: Ἐκδοσ: Ἐτ:
 1616. „Εἰ ἐκ τῷ Χριστῷ ἔλαβεν ἅπερ ἀναγγέλλει, μέισον ἄρα τῷ
 „Παρακλήτῳ ὁ Χριστὸς ἐστίν· ἃ δὲ γὰρ ἂν ὁ Παράκλητος ἐλάμβαν-
 „εν ἐκ τῷ Χριστῷ, εἰ μὴ ἐλάσσων ἦν αὐτῷ. Ὁ δὲ τῷ Χριστῷ
 „ἐλάσσων Παράκλητος, τὸν Χριστὸν αὐτῷ δὴ τέτῳ προσέτι Θεὸν
 „εἶναι δείκνυσιν, ἐξ ἃ ἔλαβεν ἅπερ ἀναγγέλλει. Ὡς τῷ μαρτυ-
 „ρίαν τῆς τῷ Χριστῷ Θεότητος μεγάλῃ ἐντεῦθεν εἶναι· ἐπεὶ ὁ τῷ
 „Χριστῷ ἐλάσσων ἐνδεθὲς εἶναι Παράκλητος ἐξ ἐκείνου λαμβάνει,
 „ἃ τοῖς λοιποῖς παραδίδωσιν. Εἰ γὰρ ἄνθρωπος ψιλὸς ὡς ὁ Χρι-
 „στὸς, ἐκ τῷ Παρακλήτῳ ἅπερ ἂν εἴπῃ, ἐλάμβανεν ἂν ὁ Χριστὸς,
 „ἃ ἐκ τῷ Χριστῷ δ' ἂν ἐλάμβανεν ὁ Παράκλητος ἅπερ ἂν ἀναγ-
 „γείλοι. Διὰ ταῦτ' ἄρα Ἱερώνυμος τῷ δε τῷ Νοβατιανῷ Βίβλον
 δίκῃ καθυποβεβλήκει Αἰρέσεως. Οὕτω γὰρ ΠΑΜΗΛΙΟΣ Λατίνος
 ἀνὴρ, ἐν ταῖς ἰδίαις αὐτῷ προσίθῃσιν ὑποσημαίωσεν, Σελ: 1060.
 Διὰ δὴ τὸ χωρίον τόδε, καὶ Αἰρετικὸν ὀνομασὶ ἀπεκάλεσε τὸ
 Βιβλίον Ἱερώνυμος. Οὐκ ἄρα πισθῶν Ἱερώνυμος ὡς ἐκ τῷ Υἱῷ
 τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι, εἰ παρὰ τὸ ἐκ τῷ Υἱῷ
 Τόμ: Α'. P rrr λαμ-

λαμβάνειν τὸ Πνεῦμα, τὸν Υἱὸν ἀπόφῃσι μείζονα εἶναι τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Ὁ δ' αὐτὸς Ἱερώνυμος ἐν τῇ τῷ Συμβόλῃ Ἐκθέσει (24) τῇ πρὸς Κύριλλον, ἐν τῷ Θ'. Τόμ: τῶν Συγγραμ: σήλη 160. „Καὶ „εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ κυρίως ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, „καὶ Θεὸς ἐστὶν ἀληθινός, ὥσπερ ὁ Υἱός.

Καὶ πάλιν αὐτόσε, σήλη 163. „Καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ Ἅγιον „Θεὸν ἀληθινὸν εὐρίσκουμεν ἐν τῇ Γραφῇ, καὶ ἐκ τῷ Πατρὶ „Κυρίως εἶναι. Καὶ βραχέων δὲ μεταξὺ παρατεθέντων: πρῶτον „τοίνυν κάτεχε, ὅτι ἐκ τῷ Πατρὶ κυρίως ἐστὶ τὸ Πνεῦμα, τῆς „Γραφῆς λεγέσης: τῷ λόγῳ Κυρίως οἱ ἔρανοι ἐξερεώθησαν, καὶ τῷ „Πνεύματι τῷ σώματι αὐτῷ πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτῶν. Καὶ ὁ Σω- „τὴρ δὲ ἔφη: ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀλη- „θείας ὃ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, ἐκείνος ἐκ τῷ ἐμῷ λή- „ψεται. Αὐτὸς γὰρ ἐμὲ δοξάσει, καὶ ἐλθὼν ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

Πάλιν δ' αὐτόσε κατὰ τὴν ἀπαρατρώτως ἔχσαν ἀνάγνωσιν, ΛΟΜΒΑΡΔΟΥ τε, καὶ ΠΕΤΡΟΥ τῷ Δαμιανῷ, καὶ ἈΒΑΙΛΑΡΔΟΥ, ὡς ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν παραφθορῶν τῶν ἐν τοῖς τῶν „Λατίνων Πατέρων Συγγράμμασι γενομένων, εἶδομεν ἐκ τῷ Πα- „τρὶ ἐκπορεύεται.

Καὶ πάλιν αὐτόσε πρὸ τῷ τέλει, σήλη 164. Ταῦτα πάντα „(ὁ Ἀπόστολος Φησὶν) ἐνεργεῖ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διακρί- „νῃ ἐκαστὸν ὡς βέλεται ἐκ ἑφῃ, ὡς κελεύεται, ἀλλ' ὡς βέλε- „ται δεικνύς ὅτι ἐκ ἑφῃ ποίημα, ἀλλὰ Θεὸς ἀληθινός τὸ Πνεῦμα „ἐκ τῷ Θεῷ καὶ πάντα δυνάται, ὥσπερ ὁ Υἱός. Καὶ ἐν σήλη δὲ „165. ἐκ ἄλλῳ δὴπε βλασφημίαν κατὰ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι ἔλε- „γον οἱ Ἰουδαῖοι, εἰμὴ ταύτῃ, ὅτι Θεὸς ἐκ ἑφῃ ἢ ἐκ τῷ Θεῷ κυ- „ρίως ἐκ ἑφῃ.

Ἐν δὲ τῇ τῷ Συμβόλῃ Ἐκθέσει πρὸς Δάμασκον (25), ἐν Τόμ: „Θ'. σήλη: 158. „Πισθόμεν καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: Θεὸν „ἀληθινόν, ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύομενον ἴσον κατὰ πάντα Πα- „τρὶ καὶ Υἱῷ θελήσει, δυνάμει, αἰωνιότητι, ἐσσία.

Τελουταῖον ἐν τοῖς τῶν ὁρισμῶν Κανόσι, κατὰ τῶν ἐξ Αἱρέσε: „Τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκ ἑφῃ Πατὴρ ἀλλ' ἀγέννητον μὲν, ἡκιστα δὲ „ποιητόν. ἐκ ἑφῃ Πατὴρ, ὅτι τῷ Πατρὶ ἐστὶν ἔχει δὲ τὴν Πρόο- „δον ἐκ τῷ Πατρὶ, καὶ ἐχὶ γεννησιν. ἐκ ἑφῃ δὲ Υἱός, ὅτι ἐκ „ἑφῃ γεννητόν. Καὶ αὐτίς: τὸ μηδὲ γεννητόν, μηδὲ ποιητόν, τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐστὶν, ὃ παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται. Καθά- „περ αὐτὰ ἀναφέρει ταῦτα, καὶ ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῶν Γνω-

(24) Τὴν πρὸς Κύριλλον Ἐκθεσιν τῷ Συμβόλῃ ταύτῃ, τοῖς Συγγράμμασιν ἐν ἀρίθμῳ τάττειται τοῖς ἐπισφαλῶς τῷ Ἱερωνύμῳ ἀναγεγραμμένοις: (Δεπῖνος ἐν τῇ Βιβλ: τῶν Ἐκκλησιασ. Συγγραμμάτων Τόμ: Γ'. Σελ: 133.

(25) Ταύτῃ δὲ φασὶ τὴν Ὁμολογίαν εἶναι τῆς Πίστεως, ἡ Πελάγιος μὲν πρὸς Ἰν- νοκέντιον τὸν Ῥώμης ἀπέστειλεν, Ἀυγουστίνος δ' ἀπεδοκίμασεν ἐν τῷ αὐτῷ Σωτάγ- ματι, τῷ περὶ τῆς χάριτος τῷ Χριστῷ. (Δεπῖν:) ἐν τῇ Βιβλ: τῶν Ἐκκλησι- Συγγραμμάτων Τόμ: Γ'. Σελ: 133.

Γνωμῶν, Διαυρές: ΙΓ'. Καθ' ἡμᾶς γὰρ ἡ τοιάδε Πραγματεία, ἐν τοῖς Ἱερωνύμῃ Συγγράμμασιν ἔχ' εὐρίσκεται.

Ὁ δὲ τὸ Βιβλίον τῶν Ζητημάτων τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης φιλοπονήσας (26), τὸ τοῖς Ἀυγστίνῃ Συγγράμμασι συννεμφερόμενον (Ἔοικε γὰρ, κατ' ἐκείνο περιεῖναι τῷ βίῳ, ὅτε δὴ ἐπὶ τῆς ΜΖ'. Ζητήσ: ἐνιαυτὸς ἐξαριθμῶν 300. ἀπὸ τῆς Ἱεροσολύμων ὁλέθρου.) ἀπανταχῶς ὁμοίως μόνον μέμνηται τῆς Πατρὸς ἐπὶ τῇ Ἐκπορεύσει τῆς Πνοῦματος. Οὕτως ἐν Ζητήματι 97. ἐν Τόμῃ: Δ'. τῶν Ἀυγστίνῃ Συγγραμ: τῆς Ἑνετίῃσιν Ἐκδοσ: Ἔτει 1634. Φύλ: 267. „Διὰ τὸ ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς εἶναι καὶ τὸ „Πνεῦμα καὶ τὸν Χριστὸν, ἡ τέτων ἐνέργεια ἔργον ἐστὶ τῆς Θεᾶς. „Πάλιν: Διὰ τῆτο ἔτω φησὶν ἡ Γραφή, ἵνα ὑπὸ τῇ ὁμολογίᾳ „ἐνὸς Θεᾶς, τὰ ἐξ αὐτῆς ὄντα, τετέξιν ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα „αὐτῆς, ἐν ἴσῃ τιμῇ νοηθῶσιν, ἐν ᾗ ὁ Θεὸς ἐστὶ. Διὰ γὰρ τῆτο „τῆς Θεᾶς τὸ μυστήριον ἀποκεκάλυπται, ἵνα ἡ ἐν Τριάδι φανερω- „θῇ δόξα αὐτῆς ἔχ' χάριν ἔκ ἐν πληρῇ τῇ ἐξουσίᾳ Θεὸς καλεῖται „τὸ ἐκ Θεᾶς ὄν, ἵνα μὴ θάτερον χωρὶς τῆς ἐνὸς ὄντος, ποιῶν πι- „σθόδοιτο.

Καὶ Ζητήμ: δὲ Ρ'ΚΕ. Φύλ: 297. „Ὡςπερ ὁ τῆς Θεᾶς Υἱὸς, „ἔτω καὶ τὸ Ἀγ: Πνεῦμα Θεᾶς εἰς ἐστὶ λέγοντος τῆς Κυρίως: „πάντα ὅσα τῆς Πατρὸς ἐστὶν, ἐμὰ ἐστὶ δι' ἧς ἐδήλωσε τὴν εἰς αὐτὴν „τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς εἰς αὐτὴν εἶναι ἰδίαν αὐτῆς. Καὶ τὸ Πνεῦμα „δὲ τὸ Ἀγ: ἐκ τῆς Πατρὸς λέγει ἐκπορεύεσθαι, καὶ ἐξ αὐτῆς λαμ- „βάνειν. Καὶ διὰ τῆτο, φησὶν, εἶπον ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεται, ὅτι „πάντα τὰ τῆς Πατρὸς ἐμὰ ἐστὶν. Εἰ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύε- „ται, καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς λαμβάνει, πῶς ἂν ἀγνοοίη τὴν γέννησιν τῆς „Υἱᾶς: ὅποτε ἡ εἰς αὐτὴν εἰς αὐτὴν τῆς Υἱᾶς ἐστὶ; πάντα γὰρ τὰ τῆς „Πατρὸς, τῆς Υἱᾶς εἰσὶν. Ἀναμφιβόλως ἄρα ἡ τῆς Πατρὸς εἰς αὐτὴν „καὶ ἐν τῷ Πνοῦματι τῷ Ἀγίῳ ἐστὶ. Προσέθετο γὰρ ὁ Υἱὸς λέ- „γων; καὶ πάντα τὰ ἐμὰ, τῆς Πατρὸς ἐστὶ τὶ τοίνυν περὶ τῆς Ἀγ: „Πνοῦματος ἀμφιβάλλεται, εἰ τῆς αὐτῆς Θεότητος ἐστὶ, τῆς αὐτῆς „ὄν εἰς αὐτὴν; ὥςπερ γὰρ περὶ ἑαυτῆς ἔφη ὁ Κύριος, ὅτι ἐκ τῆς Θεᾶς „ἐξῆλθεν, ἔτω καὶ περὶ τῆς Ἀγίας Πνοῦματος μαρτυρεῖ. Καὶ ἵνα „μὴ τῆτο ἄλλως ἔχῃ διερμηνεύεσθαι παρὰ τῆς Πατρὸς, φησὶν, „ἐκπορεύεται, καὶ ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεται ὡς τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπο- „ρεύεσθαι, αὐτὸ τῆτο εἶναι τὸ ἐκ τῆς Χριστῆς λαμβάνειν ὅτε γὰρ „λέ-

(26) Τῆτον δ' εἶναι, φασὶ, τὸν ἐκ Σάρδεων Ἰλαρίον τὸν τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας Διάκονον, τὸν ὑπὸ Λιβερίῃ τῆς Πάπας, μετὰ τὴν ἐν Ἀρελάτῳ Σωφόν, ἐν Ἔτ: 353. πρὸς Κανσαντα τὸν Αυτοκρ: ἀποστέλλοντα (ὅρα Δεπίνον ἐν Τόμῃ: Β'. τῆς Νέας Βιβλιοθ: Σελ: 240.) Σωίστησι δὲ τὴν δόξαν ταύτην καὶ Καρνερός ἐν τῇ Α'. Διαλέξει τῶν περὶ τὰ Πονήματα Μαρίῃ τῆς Μερχάτορος, Κεφ: Η'. §. 5. ὡς μά- λιστα τὸ πιθανὸν ἔχουσιν. ὅρα Καβέον ἐν Τόμῃ: Α'. τῶν Ἐκκλησ: Συγγραμ: Σελ: 294. ὡς ἔγωγε μὴ πάντα Ἰλαρίῃ τῆς ῥηθέντος τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐστὶ Ζη- τήματα, τάγεμι πλείονα τέτων, ἢ καὶ ἑτέρων πλείονων Ἀυγστίνῃ δὲ ἑδωκώς. (Δεπίν: ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ τῆς Βιβλιοθ: Σελ: 218).

„λέγεται ἐκ τῆ Υἱᾶ τῆ Θεᾶ λαμβάνειν, ἐκ ἀμφιγνοῦται καὶ αὐτὸ
 „ἔτι εἶναι ἐκ τῆ Θεᾶ. Ὡς ἂν μὴ ἐν ἀμφιβολοῖς ἢ κείμενον, τὸ
 „ἐν τῷ Ἀγ: Πνεύματι εἶναι τὴν τῆ Πατρὸς ἐστίαν τε καὶ Θεότη-
 „τα. Τοιγαρὶν ὁ λέγων, ὅτι ἀγνοεῖ αὐτὸ τὴν τῆ Υἱᾶ γέννησιν,
 „ἐκείνῃ τι παραιρέται, τῆ ἐξ ἧς λέγεται εἰληφέναι· ἡ γὰρ ἔτε-
 „ρόν τι λαμβάνει, ἢ ὅπερ αὐτὸς ἐστὶν ἐξ ἧς εἰληφε. Τῷ γὰρ ἐκ
 „τῆ Χριστῆ εἰληφέναι, τὸ ἐκ τῆ Θεᾶ προεληλυθέναι ἐδήλωσε, καὶ
 „διὰ τῆτο ἀγνοεῖν ἡ διώταται, ὅπερ οἶδεν αὐτὸς ἐξ ἧς εἰληφεν· ἡ δ'
 „ὅτι ἀγνοεῖ τὸν Κύριον ῥητέον, τὸ ἐκ τῆ Θεᾶ προεληλυθὸς πάν-
 „τως δὴ ὁ τῆ Θεᾶ Υἱὸς, ὡς ἐκ τῆ Θεᾶ καὶ Πατρὸς ὑπάρχων,
 „πάντα οἶδε τὰ τῆ Θεᾶ. ἵνα τὶ τοίνυν ἀποφῇσαι τις τὸ Ἀγ:
 „Πνεῦμα εἰδέναι ὅσα τῆ Χριστῆ εἰσὶν, ὁπότε ἐκ τῆ Θεᾶ εἰληφε;
 „Καὶ ἔτις ἄρα, εἶπερ ὁ τῆ Θεᾶ Υἱὸς, ἂ ἐν τῷ Θεῷ ἐστὶν οἶδεν,
 „ἐκτὸς ἀπάσης ἀμφιβολίας ἐστὶ, τὸ μὴδὲ τὸ Ἀγ: Πνεῦμα ἀγνοεῖν,
 „ἂ ἐν τῷ Υἱῷ τῆ Θεᾶ ἐστὶν. Καὶ διὰ τὸ εἰδέναι τὰ ἐν τῷ Υἱῷ,
 „μὴδὲ τὰ ἐν τῷ Θεῷ ἀγνοεῖν ῥητέον ἐστὶν. Ἐξ ἐκείνῃ γὰρ, ἐξ
 „ἧς περ εἰληφε, τὴν τῆ Θεᾶ γνώσιν ἔχον ἐστὶν. — Ἡ τῆ Θεᾶ φύ-
 „σις αὐτὴ ἑαυτῷ γινώσκει ἥς δὴ νοούμενης καὶ τῷ Ἀγίῳ Πνεύ-
 „ματι εἶναι, διὰ τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι, καὶ ἐκ τῆ
 „Υἱᾶ λαμβάνειν, ἐκ ἀσφαλὲς αὐτὸ λέγειν, ὅτι ἀγνοεῖ τὸν Θεὸν
 „καὶ Πατέρα, ἡ τὴν φύσιν οἶδας ἐνέσσαν αὐτῷ. Ἐκείνο ἂν ὁ το-
 „σάκις φησὶν, ὅτι τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι, καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ
 „λαμβάνειν ταῦτόν ἐστὶν ἥτοι ἔτις ἐρμηνεύτέον, ὡς τὸ Ἀγ: Πνεῦ-
 „μα, ἥνικα ἐκ τῆ Υἱᾶ λαμβάνει, μὴδὲν ἐκ τῆ Υἱᾶ ὡς ἐξ αἰτίας
 „λαμβάνειν, πάντα δὲ παρὰ τῆ Πατρὸς ἔχειν διὰ τὴν ἀπ' αἰῶνος
 „ἐκπόρευσιν, τὴν ἐξ αὐτῆς. Ἡ γὰρ καὶ αὐτὰ ταῦτα ὡσαύτως πα-
 „ρὰ τῶν μεταγενεστέρων τέως Λατίνων παρανερόθεται. Προσέτι
 „δὲ Αὐτ: Φύλ: 298. „Τὸ Πνεῦμα τῆ Θεᾶ οἶδεν ὁ ἐν τῷ Θεῷ
 „ἐστὶν, ὅτι ἐκ τῆ Θεᾶ ἐστὶ. Πάλιν: τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον παρὰ
 „τῆ Θεᾶ φησὶν (ὁ Χριστὸς), ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται.
 „Ἐν δὲ Ζητήματι ΜΑ'. Φύλ: 249. Ἀπαν Πνεῦμα τῆ Θεᾶ
 „ἐστὶν, ἡ μέντοι Θεὸς ἐστὶν, εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα ὅπερ ἐξ αὐτῆς ἐστὶν.
 „ἔπερ γνώρισμα τόδε: τὸ Ἅγιον λέγεσθαι. Καὶ γὰρ καὶ ἀνθρωποι
 „Υἱοὶ Θεᾶ καλεῖνται, καὶ ὁ Χριστὸς λέγεται Υἱὸς τῆ Θεᾶ. Ἀλλὰ
 „τὸ ἐν μέσῳ ὅσον! ὁ μὲν γὰρ, ὁ ἀληθινὸς Υἱὸς ἐστὶν, οἱ δὲ ἐξ
 „Υἱοθεσίας. Ὡσαύτως καὶ τῷ Θεῷ Πνεύματι ἔστι διαφορά. Τὸ γὰρ
 „Ἀγ: Πνεῦμα ἐκ τῆ Θεᾶ ἐστὶ, καὶ ὁμοῦσιον ἐστὶν αὐτῷ· τὰ δὲ
 „λοιπὰ Πνεύματα, τῆ Θεᾶ μὲν λέγεται, ποίημα δ' ἐστὶ.

Καὶ Ζητήμ: δὲ ΜΕ'. Φύλ: 251. Εἰ καὶ εἰς ὁ Θεὸς, ἀλλὰ τρία
 „τὰ Πρόσωπα εἰσὶ. Διὰ τῆτο δ' ὁ Θεὸς εἰς, ὅτι, εἴτε ἐν τῷ Υἱῷ,
 „εἴτε καὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἀγίῳ, ἢ τῆ ἐνὸς Θεᾶ ἐστίαν ἐστὶν ἡ
 „γὰρ διώταται μὴ εἶναι, τὸ ἐξ αὐτῆς ὄν, ὅπερ αὐτὸ ἐστὶν.

Ἐν δὲ Ζητήμ: τῷ 97. Φύλ: 266. „Εἰ γὰρ διὰ τῆ Πνεύμα-
 „τος αὐτῆς αὐτὸς ἐν ἡμῖν μένει (ὁ Θεὸς) ἀναμφίλεκτον ἐστὶν ἐκ
 „τῆ Θεᾶ εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Οὐδὲ λείπεται τις ἴσως
 „ἀμφιβολία, ὅτι τὸ ἐκ τῆ Θεᾶ ὄν, Θεὸς ἐστὶ. Πάλιν: Δάκτυλον
 Θεᾶ

„Θεὸς ἐκάλεσεν (ὁ Κύριος) τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἵνα δείξῃ αὐτὸ
„ἐκ τῆς Θεῆς ὄν.

Τελουταῖον δὲ Ζητήμ: ΡΚΕ. Φύλ: 297. „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα
„ἐκ αὐτῶν λέγοιτο ἐκ τῆς Θεῆς εἶναι, εἰ μὴ ἦδει τὰ τῆς Θεῆς.

ἸΔΑΚΙΟΣ δὲ Κλάρος Ἐπίσκοπος Ἰσπανός (27), ἐν Βιβλίῳ τῷ
κατὰ Οὐαριμένδου τῆς Ἀρειανῆς, Τόμ: Δ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβ-
λιοθ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ, Σελ: 637. „Ἐστὶ γὰρ ὁ Πατὴρ Θεός· ἐκ-
„πορεύεται δὲ ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς Θεῆς. Ἐστὶ παντοδύναμος,
„ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ τῆς παντοδυναμίας Πνεῦμα. Ἐστὶ δὲ
„Φῶς, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς Φωτός. Ἐστὶ δὲ
„Δυνάμις, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς δυνάμεως. Ἐστὶ
„δὲ Σοφός, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς σοφίας. Ἐστὶ
„δὲ Σωτήρ, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς σωτέως.
„Ἐστὶ δὲ Βαλὴ, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς βαλῆς.
„Ἐστὶ δὲ Ἰχὺς, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς ἰχθύος.
„Ἐστὶ δ' Εἰρήνη, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς εἰρήνης.
„Ἐστὶ δ' Ἀγάπη, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀγάπης.
„Ἐστὶ δ' Ἐπισήμη, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς ἐπισή-
„μης. Ἐστὶ δὲ Ζωὴ, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς ζωῆς.
„Ἐστὶ δ' Εὐθύς, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς εὐθύτη-
„τος. Ἐστὶ δ' Ἀγαθός, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦμα τῆς
„ἀγαθότητος. Ἐστὶ δ' Ἰλασμός, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦ-
„μα τῆς ἰλασμοῦ. Ἐστὶ δὲ Πραὺς, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ τὸ Πνεῦ-
„μα τῆς πραότητος. Ἐστὶ δὲ Ῥομφαία, ἐκπορεύεται δ' ἐξ αὐτοῦ
„τὸ Πνεῦμα τῆς Ῥομφαίας. Ἐπειτα δὲ Σελ: 638. Εἰ ἐκ τῆς Θεῆς
„ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὥστε ἐκ τῆς Θεῆς ἐστὶν ὁ Υἱός, πῶς
„ἐλάττω ἐστὶ, τὸ, ὅτι ἐν τῷ Πατρὶ ὁ Υἱός γινώσκει, καὶ αὐτὸ
„γινώσκον; Εἰτα δὲ: ἐδιδάξαμεν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς
„Θεῆς καὶ Πατρὸς, ὥστε καὶ ὁ Υἱός, ἀφράτως ἐστὶν ἐκπορεύου-
„νον. Ἡ γὰρ Τριάς σωημένη, ἀδιαχώριστον ἔχει ἐν ἑαυτῇ
„τῇ ἐνότητι.

ΡΟΥΦΙΝΟΣ δὲ (28) ὁ Ἀκυληῖας Πρεσβύτερος ἐν τῇ Ἐκθέσει
τῆς Συμβόλης τῶν Ἀποστόλων, μεταξὺ τῶν Κυπριανῶν Συγγραμμά-
των,

(27) Ἡμεῖς δὲ Ἰδάκιος κατὰ τὸ 385. περιέγεγονε δ' ἄχρι τῆς μεγάλης Θεοδοσίας, γεν-
ναίως τε κατὰ τῶν Πρισκυλλιανιστῶν ἠγωνίσαστο, συναγωνιστῶν ἐχθρῶν καὶ τὸν
Ἐπίσκοπον Σωσσύδων τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ. Ἰδάκιον τῆτον ὀνομάζει διὰ τῆς (Θ').
Τόγε μὲν Σύγγραμμα (ἔπερ ὡς Ζοιρενκάκιος μέμνηται) τὸ κατὰ Οὐρημένδου
(contra Verimundum) Χιφλέτιος Οὐγγιλίῳ τῷ Ταπσῶν ἀναγράφει. (παρὰ Κα-
λέω Τόχ: Α'. τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφ: Σελ: 280.

(28) Ἦνθει περὶ τὸ 390. Ἰερωνύμῳ κατ' ἀρχὰς μὲν σωθήει τε καὶ Φίλῳ χρησάμενος,
εἰτα πρὸς ἑρὸν ἀντικαθεσῶς, καὶ πολλὰ μὲν κατ' ἐκείνην γράψας, πολλὰ δὲ καὶ
παρ' αὐτῆς γραφέντα ἀντικομισάμενος. Ἀντὶ δὲ ἀμφιβολίας ἐδοξε πίστεως, καὶ περ
αἱ τὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας φρονεῖν τε καὶ πρεσβεῖν ἐπαγγελόμενος. Δι-
ετρίψε δ' ἐν Παλαιστίνῃ ἐπὶ Ἑτεσιν 25. ἢ (ὡς ὁ Παλάδιος ἐν τοῖς Λαυσαϊκοῖς
Φησὶν) 27. τὰς ἐκείσε χάριν εὐλαβείας ἐπιδημῶντας ξενοδοχῶν. Ἐπανελθὼν δ'
ἐκείθεν εἰς Ἰταλίαν, καὶ γλῶσσίς αὐτοῦ τῷ Πάτριον (Ἀλαρίκῳ Ἀκυληῖαν καταπερ-
δήσαντος) ἀμείψαι ἀναγκαθεῖς, ἐπὶ Σικελίας μετανέστη, ἐν Ἑτεσιν 410. Ἐνθα
Τόμ: Α'. Σ σσς μετ'

των, Σελ: 526. τῆς ἐν Παρις: Ἐκδόσ: Ἔτα 1648. „Ἰνα τοίνυν
„διαβολὴ γένηται τῶν Προσώπων, τὰ τῶν χέσεων ὀνόματα δια-
„κρίνεται δι' ὧν Πατὴρ μὲν ἐννοεῖται, ἐξ ἧς τὰ πάντα ὁ δὲ,
„ἐκ ἔχει Πατέρα. Υἱὸς δὲ, ὁ ἐκ τῆς Πατρὸς γεννητὸς ὢν. Πνεῦ-
„μα δὲ Ἅγιον, τὸ ὡς ἐκ σώματος τῆς Θεᾶς προελθὸν, καὶ πάντα
„καθαγιάζον.

Καὶ ἐν καταρχῇ δὲ τῆς αὐτῆς Ἐκθέσεως, Σελ: 509. Ὅπως
„ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἐγέννησε τὸν Υἱὸν, ἡ βέλομαί Σε διερωτῶν
„ἵνα μὴ σεαυτὸν περιεργότερον εἰσωθήσης εἰς τὸ τηλικύτης βάθους
„μυστήριον. — Εἰ δὲ περὶ τάδε οἷη παντοία ἐρῶν προχρήσασθαι
„δαῖν, πρότερον σαυτῷ πρότερον τὰ καθ' ἡμᾶς ἐξετάσας ἄτινα, εἰ
„μὲν εὐλόγως ἀναπτύξαι διωήση, τότε δὴ ἀπὸ τῶν ἐπιγείων ἐπὶ
„τὰ ἐράνια, καὶ ἀπὸ τῶν ὁρωμένων ἐπὶ τὰ ἀόρατα σπεῦσον.
„Αἰάπτου δὴ πρῶτον, εἰ διώσας, καὶ διασάφισον, ὅπως ὁ
„νῆς ὁ ἐν Σοί, τὸν λόγον ἀπογεννᾷ; καὶ ὅποιον ἂν εἴη τὸ ἐν
„ἐκείνῳ τῆς μνήμης Πνεῦμα; πῶς ταῦτα, εἰ καὶ πράγματι καὶ
„ἐνεργήμασι διαφέροντα, ἐν μέντοι καὶ ταῦτ' ἐστὶ τῆς ἐσῆς, ἢ
„τῆς φύσεως καὶ τοι δ' ἐκ τῆς νῆς προϊόντα, εἰδὲ ποτ' ἄλλ' ἐν τέτῳ
„ἀποδιῆσθαι. Ὑποβάλλει Ῥεφῖνος ὑπόδειγμα οἷον, τῆς τε τῆς Υἱᾶς
„Γεννήσεως, καὶ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως τίθησι δὲ,
„τῇ μὲν τῆς Υἱᾶς Γεννήσεως παραικάσθαι τὴν τῆς λόγος γεννήσιν, ὅν
„ὁ νῆς (ἐν ἡμῖν) ἀπογεννᾷ τῇ δ' Ἐκπορεύσει τῆς Ἁγίας Πνεύματος,
„τὸ τῆς μνήμης Πνεῦμα, ὁ σωάμα τῷ λόγῳ τῆς νῆς συμπρόεισιν.
„Ἐκ τῆς Πατρὸς ἄρα μόνος, ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα Ῥεφῖ-
„νος ἡγήσατο ἄλλως γὰρ ἂν προσέθετο, ὅτι καὶ ἐκ τῆς λόγος ἅμα
„τὸ Πνεῦμα τῆς μνήμης προβάλλεται. Τῆτο γὰρ ἂν πάντως προ-
„θείη, πᾶς ὅς τις καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐστὶ προσβῶν τὴν τῆς Πνεύματος
„τῆς Ἁγίας Ἐκπόρευσιν.

Ὅπως δὲ, παρὰ ταῦτα, καὶ οἱ Πατέρες ἅπαντες οἱ πρὸ τῆς
„Αὐγασίνης ἀκμάσαντες, δόξης ἔχον περὶ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος
„Ἐκπορεύσεως, αὐτὸς ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ἐν τῷ περὶ τῆς Πίσεως Βιβλ.:
„καὶ τῷ Συμβόλῳ διδάσκει διὰ δὴ τῶνδε: „Περὶ τῆς Ἁγίας Πνεύμα-
„τος ἔγω διεξοδικῶς ἔγω καὶ ἐπιμελῶς οἱ σοφοὶ διαλεχθήσαν καὶ
„μεγάλοι τῶν Γραφῶν διεξηγηταί. — Σώξαι μέντοι τὸ μὴ γεν-
„νητὸν εἶναι τὸ Πνεῦμα, κατὰ τὸν Υἱὸν, ἀνακηρύττειν ἐκ
„τῆς Πατρὸς. Εἰς γὰρ καὶ μόνος ἐστὶν ὁ Χριστὸς μηδ' ἐκ τῆς Υἱᾶς,
„ὡς εἰ ἐκγονον εἴη τῆς ἀνωτάτης Πατρὸς. Μὴ μέντοι τῆς ὅπερ
„ἐστὶν ἄλλῳ τινὶ ἐποφείλειν, ἢ τῷ Πατρὶ, ἐξ ἧς τὰ πάντα. Ἀπαν-
„τες ἄρα οἱ ἀρχαιότεροι Αὐγασίνης Πατέρες ἐδίδαξαν, τὸ Ἅγιον
„Πνεῦμα μήτε γεννητὸν ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι, μήτε ἐκ τῆς Υἱᾶς
„ὅτι

μετ' ἡ πολὺ τὸ ζῶν ἐξεμέτρησε. Τὰς παρὰ τέτῳ ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπὶ τὴν
„Λατινίδα Φωνὴν φιλοπονηθείσας Μεταφράσεις, καὶ μάλιστα τὰς τῶν Ὁριγένης
„Συγγραμμάτων, ὡς ἦκουσα τὸ πιστὸν ἔχουσας, τὰ δὲ πλεῖστα παραπεποιημένας,
„εὐδαμῶς ἐγκρίναι δοκιμάζοντες.

ὅ,τι δὲ δήποτε αὐτὸ ἐστὶ, τῷ Πατρὶ τὸδ' ἐποφείλαν. Μίαν ἄρα τῆ Ἁγίᾳ Πνεύματος Αἰτίαν, ἢ Προβολέα ἕνα, τὸν Πατέρα εἶναι ἐπίσθον, τὸν δὲ Υἱὸν ἑδαμῶς. Ἀλλά γε ταῦτα πλατύτερον, περὶ τὰ ἐξ αὐτῆ διδαχθέντα τῆ Ἀνυπερίβου, ἐφεξῆς αὐτίκα διατενύμεθα.

ἘΚ ΤΗΣ Ε΄ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

ΑΓΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ὁ Ἰππῶνος Ἐπίσκοπος (29), ἐν Βιβλ: τῷ κατὰ τῆ λόγῃ τῶν Ἀρειανῶν; Κεφ: ΚΓ', ἐν τῷ 5'. Τόμ: τῶν Συγγραμμάτων τῆς Ἑνετίῃσιν Ἐκδόσ:, Ἔτει 1584. Φύλ: 216. Ἀποκρίνεσθαι μέλλων τοῖς τῆ Ἀρειανῆ ῥήμασιν, οἷς, ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς εἰρήκει, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται, ἀρχιῶ τινα τῷ Υἱῷ εἶναι ἐπισωῆγεν: „Οὐ δ' ἔφησεν (ὁ Χριστὸς) περὶ τῆ Ἀγ: „Πνεύματος, ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται, αὐτὸς τὸ ζητάμενον ἐπιλύεται, „μή τις οἶοιτο, οἷονεῖ κατὰ βαθμύς τινας, ἕτως ἐξ αὐτῆ (τῆ Υἱῆ „τῆ Θεῆ.) εἶναι τὸ Ἀγ: Πνεῦμα, ὃν τρόπον αὐτὸς ἐστὶν ἐκ τῆ „Πατρός. Ἐπειδὴ ἐκ τῆ Πατρός ἄμφω, ὁ μὲν γεννᾶται, τὸ δὲ „ἐκπορεύεται ἄτινα δύο ἐν τῷ ὕψει τῆς φύσεως ἐκείνης διακρίναι „ὅλως ἀμήχανον. Ἰνα μή τις ἔν, ὡς ἔφω, τῆτο νομίσῃ, ἐκ τῆ „ἐχομένως ὑποσωῆψε: πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ, ἐμά ἐστὶ διὰ „τῆτο εἶπον: ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται. Οὕτω πάντως ἐννοῶσθαι βε- „λόμενος, τὸ λαμβάνειν ἐκ τῆ Πατρός. Διὰ τῆτο δὲ ἐξ αὐτῆ, „ὅτι πάντα, ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ, αὐτῆ ἐστὶν. Ἀυτῇ δὲ ἔχι φύσεως „ἐστὶ διαφορὰ, μιᾶς δὲ ἀρχῆς ἐπισύστασις. Ἐν οἷς δήπε διαβόρῃ- „δω φησὶν, ἐπὶ Θεῆ χώραν τῆς τοιῆς δε μὴ ἔχαιν βαθμύς, τῆ τὸν μὲν Υἱὸν ἐκ τῆ Πατρός εἶναι, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱῆ, ὡς ἄμφω ἐκ τῆ Πατρός ὄντων, τῆ μὲν Υἱῆ γεννητῶς, τῆ δὲ Πνεύματος ἐκπορεύτῶς. Ἐκ τῆ Υἱῆ ἄρα τὸ Πνεῦμα εἶναι ἀπόφῃσιν. Ἀπόφῃσι δὲ τῆς χάριν, τὸ ἐπὶ τῆς Τριάδος τὸν μὲν Υἱὸν ἐκ τῆ Πατρός, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱῆ πεφυκέναι, διὰ τὸ ἄμφω εἶναι παρὰ τῆ Πατρός τῆτέσι, διὰ τὸ προῖέναι τὸ Ἀγ: Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρός. Εἵπερ ἔν διὰ τῆτο ἔκ ἐκ τῆ Υἱῆ τὸ Πνεῦμα, ὅτι ἑδὲν

ἦτ-

(29) Ἐν Ταγιάτῃ τῆς Νεμυδίας προελθὼν εἰς τὸν βίον Ἔτ: 355. καὶ περὶ λόγῃς παρ- δάσας, ἐπιδέξ τε ὑπερφυῶς τῇ παιδείᾳ, περὶ τὸ 383. ἐν Δικαστηρίοις τιῶ διώα- μιν ἀσκέμενος διέτελει ὅθεν εἰς Ῥώμην μεταναστῶς, τὰ τῆς Ῥητορείας ἐδίδασκεν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δὲ μετ' ἑπολὺ καὶ εἰς Μενιόλανον μετῆρε δημοσίᾳ μετὰ πεμπτος ἐνθα δὴ κατηχηθεὶς ὑπὸ τῆ Θεῆ Ἀμβροσίᾳ, καὶ τῆς Μανιχαίων ἀποπτύσας λήρες, οἷς προεαλώκει, τῶν Σωτηρίων ἠξίωται λητρῶν, Ἔτει 388. Ἐντεῦθεν δ' εἰς Ἰππῶνιαν τῆς Ἀφρικῆς γενόμενος, ἀκῶν τε καὶ σφόδρα ἐνέχων, εἰς τὸ ἱερᾶ- θαι προήχθη. Ἔτ: 391. μεθ' ὃ καὶ τιῶ Ἰππῶνος Ἐπισκοπῇ διεδέξατο, παρ' Οὐαλερίῃ τῆ προκατόχῃ, σωσεργὸς ἐξ ἀρχῆς προσληφθεὶς εἶναι καὶ Σωεπίσκο- πος, ἔτι ζῶντος, 396. Ἐν δὲ τοῖς πολλαῖς, ταῖς μὲν δὴ παρεσιάσας, ταῖς δὲ καὶ προεδρεύσας τῶν ἄλλων Σωιδῶν καὶ διὰ συχνῶν Διαλέξεων τε τῶν ἀπὸ σο- ματος, καὶ ἀπὸ Συγγραφῆς Βιβλίων, κατὰ τῶν Αἱρέσεων τὸν ὀρθὸν λόγον κρα- τιώσας, ἐν Ἔτει 430. μετήλλαξεν, ἔτη ἄγων τῆς ἡλικίας, πλὴν τεσσάρων ὀγ- δάκοντα.

ἦτον αὐτὸ, ἢ ὁ Υἱὸς ἐστὶ παρὰ τῷ Πατρὶ, σαφὲς ἄρα, ὅτι ἐκ τῷ Πατρὶ μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον προελήλυθε.

Τὸ μὲν ἐν Ἐπιχείρημα ὡς χρῆσθαι Λατῖνοι εἰώθασιν, ὥστε καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ τὴν τῷ Πνεύματος Ἐκπόρευσιν ἀποδείξαι, διὰ τῶν Ἀυγουστίνου διέλυσε. Τῷ γὰρ Ἀρειανῷ, (ὡς καὶ Λατῖνοι ποιεῖσιν) ἐκ τῷ τὸ Πνεῦμα παρὰ τῷ Υἱῷ λαμβάνειν, ἀρχὴν εἶναι τῷ Πνεύματος τὸν Υἱὸν βελομένον σωάγειν ἅπαντ' ἐν τέτοις Ἀυγουστίνου, μηδαμῶς ἐκ τῶν τῷ Χριστῷ ῥημάτων ἐκείνων: ἐκ τῷ ἐμὲ λήψεται: σωέμεθα τὸ ἐκ τῷ Υἱῷ εἶναι τὸ Πνεῦμα, ἅτε δὴ τὸ ἐκπορευόμενον παρὰ τῷ Πατρὶ εἶναι καὶ γὰρ περὶ τῷ Πατρὶ ἐκεῖνα ἐκδεκτέα τὰ ῥήματα, ὡς αὐτῷ τῷ Σωτῆρι ὑποσώψαντος: ὅτι „πάντα τὰ τῷ Πατρὶ ἐμὰ ἐστίν,“ διὰ δὲ μόνῳ τῷ τῷ Υἱῷ μετὰ τῷ Πατρὶ ὁμοσιότητα, ἐκ τῷ Υἱῷ λαμβάνειν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. „Διὰ τῷ γὰρ ἐξ αὐτῷ (φησὶν Ἀυγουστίνος) ὅτι πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ αὐτῷ ἐστίν. Οὕτως ἅπαντα λόγον ἀρχῆς, τῆς ἐξ ἧς τὸ Πνεῦμα, πόρῳ ἀπὸ τῷ Υἱῷ Ἀυγουστίνος ἀπάγει, καὶ μόνῳ τῷ Πατρὶ τῷ αὐτὸ προσανάπτει. Εἰ γὰρ Ἀυγουστίνος ἐνόμιζεν ἀρχὴν εἶναι τῷ Πνεύματος τὸν Υἱόν τὸ δὲ εἰρημένον ὅτι „τὸ Πνεῦμα ἐκ τῷ ἐμὲ λήψεται: περὶ τῆς καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ Προόδου τῷ Πνεύματος ἐξεδέχετο, πάντως ἂν ὡμολόγησεν ἐντόθεν ἐπεσθαι, ἀρχὴν μὲν εἶναι τῷ Πνεύματος τὸν Υἱόν ἀρχὴν δ' ἐν γε προσέθετο ἂν ἦμισα δημιουργικῇ. Ταύτη δὲ μόνον, ἥπερ ἐκ τῆς τῷ Υἱῷ ἐσίας προβάλλεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Καὶ ἔτω δήπερ πάντες, ὅσοι καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ δοξάζουσι τὸ Πνεῦμα, πρὸς τὸ Ἐπιχείρημα ἐκεῖνο ἀπώτησαν ἂν. Ἐπειδὴ τοίνυν Ἀυγουστίνος ἔχ' ἔτω, μάλλον δ' ἐπεὶ ἔτως αὐτὸς ἅπαντ' τὸ Ἐπιχείρημα ἐλέγχων, ὡς πάντα λόγον ἀρχῆς ἀπὸ τῷ Υἱῷ ἀπαναίνεσθαι, πρόδηλος πάντως ἐστίν, μηδαμῶς αὐτὸς πεπισθικῶς γενέσθαι, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ. „Τελούταιον προσίδησιν: „Αὕτη δὲ ἐχὶ φύσεως ἐστὶ διαφορά, μίας δὲ ἀρχῆς ἐπισύστασις: „τὰ γὰρ τῷ Χριστῷ ῥήματα (φησὶν) ἐκεῖνα: ἐκ τῷ ἐμὲ λήψεται: „περὶ τῷ Πατρὶ ἐρμιωδότεα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ λαμβάνη διὰ τὴν „ὁμοσιότητα. Ὅπερ ἐστίν, καὶ ὁ ὁ Υἱὸς πάντα ἔχει τὰ τῷ Πατρὶ, κατ' αὐτὸ δὴ τῷ, μία ἐπὶ τῆς Θεότητος ἀρχὴ σωίζεται ὁ Πατήρ. Μόνος ὁ Πατήρ ἄρα ἡ ἀρχὴ ἐστὶ καὶ ὁ Προβολός, ὥστε τῷ Υἱῷ, ἔτω καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος.

Ερεῖς: ὡς ἐκεῖνα τὰ τῷ Ἀυγουστίνου: „ἵνα μή τις νομίση, οἶον ἐκ „κατὰ βαθμύς τινος, ἔτως ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα εἶναι, ὃν τρόπον αὐτὸς ἐστὶν ἐκ τῷ Πατρὶ: ἐκδεκτέον περὶ τῆς γεννήσεως ὅτι δηλ.: τὸ Πνεῦμα ἐκ γεννάται ἐκ τῷ Υἱῷ, ὥστε ὁ Υἱὸς γεννάται ἐκ τῷ Πατρὶ. Ἐφη καὶ γὰρ: ἔχ' ἔτως ἔχ' ἔτω, φησὶ, ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα, ὥστε ὁ Υἱὸς ἐκ τῷ Πατρὶ. Ἀλλ' Ἀυγουστίνος ἀπλῶς ἐφθέγγετο: „ἵνα μή τις νομίση κατὰ βαθμύς τινος, ἔτως ἐξ αὐτῷ εἶναι (εἶναι φησὶ) τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃν τρόπον αὐτὸς ἐστὶν ἐκ τῷ Πατρὶ τὴν ἄρα ὁμοιότητα ἣν ἐκφέρει τὸ μόριον (ἔτω) τῷ λόγῳ τῷ εἶναι ἥτοι ἀπλῶς τῆς προόδου μό-

νον ἐννοεῖ καὶ ταύτῃ ἐπὶ τῇ Ἁγίᾳ Πνεύματος χάριτι ἔχειν ἀπόφησιν· ἀποφάσκων δηλονότι τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκ τῆς Τίς. Εἰ γὰρ ἐνόει τὴν γέννησιν, προσετίθει ἂν πάντως τὸ γεννηθέν· ὡς αὐτὸ τῆτο ἐποίησεν ἐν τῷ Β'. περὶ Τριάδος Βιβλ: Κεφ: Γ'. ἐνθα περὶ τῶν αὐτῶν τῆς Χριστοῦ ῥημάτων ὁ λόγος αὐτῷ. Ἐν τέτοις μὲν ἔν, πρὸς τὰ παρὰ τῶν Ἀρειανῶν ἀποκρίνασθαι τῷ Ἀυγουστίνῳ ἢ πρόθεσις ἰσ. Ἀλλὰ γὰρ ἔτοι ἐκ ἐπεφερον ἐκ τῶν ῥημάτων ἐκείνων, ὅτι τὸ Πνεῦμα γεννᾶται ἐκ τῆς Τίς· ἀπλῶς δὲ μόνον ὅτι προβάλλεται ὡς ἐξ ἀρχῆς. Τίνι ποτ' ἄρα λόγῳ, ἅλις ἂν ἀπίστησεν Ἀυγουστίνος πρὸς τῆπιχάρισμα, μηδαμῶς ἐκ τῶν Χριστοῦ ῥημάτων σωάγεσθαι δείξας, τὸ ἐκ τῆς Τίς γεννᾶσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. (30) Ἀλλ' ὑπόθε δὴ καὶ ταῦτα περὶ τῆς γεννήσεως δὲν ἐκλαμβάνεσθαι· ἔκιν διὰ τῆτο διδάσκων Ἀυγουστίνος ὑπῆρχε, μὴ ἐκείνο εἰσφέρεισθαι, τὸ τὸν μὲν Πατέρα γεννᾶν τὸν Υἱόν, τὸν δὲ Υἱὸν τὸ Πνεῦμα, ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς (31) ἅμῃ ὧ δὴ λόγῳ ἀποδείκνυσι, διὰ τῆτο μηδενὶ τρόπῳ ἐκ τῆς Τίς διώσθαι εἶναι τὸ Πνεῦμα, ὅτι ἐπίσης ὅτε Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς μόνον εἰσί. Μᾶλλον δ' ἔν, ἔπερ ἐπίσδε καὶ ἐκ τῆς Τίς προῖεναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἔφησεν ἂν, ὅτι διὰ τῆτο ἐν τῇ Τριάδι τὸ Πνεῦμα ἐκ ἐκ τῆς Τίς γεννᾶται, διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύεσθαι καὶ ὅσα ἐπὶ τέτοις ἄλλα, κατὰ γε τὰ εἰρημένα, καὶ κατὰ τὴν τοιαύτῃ διάνοιαν τῶν Ἀυγουστίνου ῥημάτων, ἔχοι ἂν προσαντεπαχθῆναι.

Ἦδη δὲ καὶ ΜΑΞΙΜΙΝΟΣ ὁ Ἀρειανὸς, ἐφ' ᾧ κατασκοδάσαι ἀρχὴν τῇ Ἁγίᾳ Πνεύματος εἶναι τὸν Ἰησοῦν, ἀντιβάλλων ἦν Ἀυγουστίνῳ, τὸ „λαμβάνειν τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Τίς,“ ἔτω γὰρ ἐκείνος (παρ' Ἀυγστ: ἐν Βιβλ: Α'. τῷ κατ' αὐτῆς Μαξιμ: ἐν Τόμ: 5. Φύλ: 219.) „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔληφεν ἐκ τῆς Χριστοῦ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτῆς τῆς Χριστοῦ, ὡς ἐν τῷ Ἐυαγγελίῳ φησὶν ὁ Χριστός: πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' ἐ δὴ διώσθε βασιάζειν ἄρτι· ἐπὶ δὲ ἐκείνος ἔλθῃ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· ἐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Τὸ ἄρα Πνεῦμα ἔλαβεν ἐκ τῆς Χριστοῦ, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς Χριστοῦ. Καὶ μετ' ὀλίγα δὲ τῶν μεταξὺ, Φύλ: 220. „Εγὼ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὡμολόγησα κατὰ τὴν τῆς Σωτῆρος διδασκαλίαν, ὅτι, ἔτε φωτίσει, ἐκ τῆς Χριστοῦ ἔλαβεν· ἔτε διδάσκει, ἐκ τῆς Χριστοῦ ἔλαβε· πάντα ὅσα ἐκτελεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐκ τῆς Χριστοῦ ἔχειν. Ἀποκρίνεται δὲ πρὸς τάδε Ἀυγουστίνος αὐτόσε: „Ὁ φῆς τὸν Κύριον εἰ-

(30) Οὐδὲ γὰρ οἱ ἐκ τῆς Λίξεως αὐτοὶ τῆς ἔως ἐβέλοντο.

(31) Ἐκ τῆς Πατρὸς ἅμῃ: τί δαί; μὴν Ἀυγουστίνος ἐνόει, ὅτι κατὰ γέννησιν καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς; ἀλλ' ἐκ ἂν φαίεν. Ἀρα ἀπλῶς ὡς τῷ Ἀυγουστίνῳ ὁ λόγος, περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς εἶναι, ἦτοι τῆς ὑπάρχειν οἷα δῆποτε δὴ τρέπω· ἔτε διὰ γεννήσεως, ἔτε ἄλλως πως διὰ τῆς ἀνεμύλωστος Ἐκπορεύσεως· ἦν, ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα λαβὼν ἔχει παρὰ τῆς Πατρὸς, ἐ δὴ αὐτῇ ἔχειν ἐκ τῆς Τίς.

Τόμ: Α'.

Τ ΤΤΤ

„εἰρηκέναι περὶ τῆς Ἀγ: Πνοῦματος: ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεως: διὰ
 „τῆτο εἴρηται, ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς εἰληθεῖ καὶ πάντα ὅσα εἰσὶ τῆς
 „Πατρὸς, ἀναμφιλέκτως καὶ τῆς Υἱῆς εἰσὶν. Αὐτὸς γὰρ ὁ τῆτο
 „εἰπὼν προσέθετο: διὰ τῆτο εἶπον ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεως, ὅτι
 πάντα, ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ, ἐμὰ εἰσὶν. Οὕτως ἄρα, καὶ Μαξιμί-
 νος τῆς Ἀρειανῆς, παρὰ τὸ ἐκ τῆς Υἱῆς λαμβάνειν τὸ Πνεῦμα,
 ὡσαύτως ἀρχὴν τῆς Πνοῦματος τὸν Υἱὸν εἶναι ἐσβάλλοντος, ἔδα-
 μως ἐπὶ τῆτοις Αὐγυστίνος ἐφηρεμῆ ἄλλ' ἀποδείκνυσιν, ὡς ὅτε ἐν
 τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ λέγεται, ὅτι τὸ „Πνεῦμα ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεως,
 νοεῖται ὅτι λαμβάνει παρὰ τῆς Πατρὸς. Ἐκ δὲ τῆς Υἱῆς λέγεται
 τὸ Πνεῦμα λαμβάνειν, μόνον διὰ τὴν ὁμοσιότητα τῆτεςι, διὰ
 τὸ πάντα τὰ τῆς Πατρὸς, εἶναι τῆς Υἱῆς. Δι' ὧν δήπε δέκνυσιν,
 ἐκ τῶν τῆς Χριστῆς ῥημάτων ἐκείνων: ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεως κτ.:
 μὴ ἔχεν τὸν Ἀρειανὸν ἐπιφέρειν, ὅτι ἀρχὴ εἰσὶν ὁ Υἱὸς τῆς Ἀγ:
 Πνοῦματος. Οὐκὲν ἄρα πεπισθόκέναι τὸν Αὐγυστίνον ἐκ τῆς Υἱῆς
 προίεναι τὸ Πνεῦμα, ἐντεῦθεν κατὰδῆλον· εἰ γὰρ τῆτο ἐπίσθε,
 τοῖς τῷ Ἀρειανῷ ῥηθεῖσιν ἠρκέσθην ἂν πάντως, καθὰ καὶ πάντες
 ἂν αὐτὰ ἐγκρίνειαν, τῶν ὅσοι τὸ τοιόνδε Δόγμα πρεσβόσειαν.
 Πάλιν: καὶ εἰ ἔδωκεν, ἐκ τῶν Χριστῆς ῥημάτων („ἐκ τῆς ἐμῆς λή-
 „ψεως,) τὸ ἀρχὴν εἶναι τῆς Πνοῦματος ἐπεθεῖν τὸν Υἱόν· ἄλλὰ
 προσέθετ' ἂν ὁμως, μηδαμῶς ἐκ τῆς Υἱῆς τὸ Πνεῦμα δημιουργητὸν
 εἶναι, ἐκπορόβτον δὲ ὡπερ ἂν, καὶ πάντες ἄνδρες, πρὸς τὸδε τῶν
 Ἀρειανῶν τῆπιχείρημα ἀποκριθεῖν, οἱ καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς τὸ Πνεῦμα
 προίεναι πισθόντες. Οὐδέ γε τέως τὰ τῆς Χριστῆς ἐκείνα: „ἐκ τῆς ἐμῆς
 „λήψεως, περὶ τῆς Πατρὸς ἂν διημιλώσειεν· ἐξεδέξατο δ' ἂν αὐτὰ
 ἀπλῶς ἔτω περὶ τῆς Υἱῆς τῆς Θεῆς. Ἄλλως ἄρα καὶντεῦθεν Φανερόν
 εἰσὶν, ὡς ἤκιστα καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς ἐκπορόβεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα,
 πισθόσας Αὐγυστίνος ἐγένετο.

Ἄλλ' ἔτι καὶ τῷ Β'. Βιβλ: τῶν περὶ Τριάδος: Κεφαλ: Γ'. ἐν
 Τόμ: Γ', Φύλ: 87. „Περὶ τῆς Πνοῦματος, φησὶν ὁ Χριστός: ἔ
 „λαλήσει ἀφ' ἑαυτῆς, ἄλλ' ὅσα ἂν ἀκέσθῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμε-
 „μενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Ἐκείνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς λή-
 „ψεως, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μετὰ ταῦτα τὰ ῥήματα, εἰμὴ κα-
 „τὰ τὸ σωεχές εἰρήμει: πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ, ἐμὰ εἰσὶ, διὰ
 „τῆτο εἶπον ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεως, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν· νομι-
 „θεῖν ἂν ἴσως, ἔτω γεννηθῶναι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Χριστῆς, ὡπερ
 „αὐτὸς ἐκ τῆς Πατρὸς. Περὶ μὲν γὰρ ἑαυτῆς εἰρηκῶς ὡ: ἡ ἐμὴ
 „διδασκαλία ἐκ ἑσῶν ἐμῇ, ἄλλὰ τῆς πέμψαντός με· περὶ δὲ τῆς
 „Ἀγ: Πνοῦματος: ἔ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῆς, ἄλλ' ὅσα ἂν ἀκέσθῃ,
 „λαλήσει. Καὶ: ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεως, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
 „Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸν λόγον ἀπέδωκε, δι' ὃν εἶπε, τὸ ἐκ τῆς ἐμῆς λή-
 „ψεως λέγει γὰρ: πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ, ἐμὰ εἰσὶ διὰ τῆτο
 „εἶπον, ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεως· λοιπὸν ἄρα καὶ περὶ τῆς Ἀγίης
 „Πνοῦματος νοεῖται, ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ αὐτὸ ἔχει, καθάπερ
 „καὶ ὁ Υἱός. Πῶς; εἰ μὴ ταύτη γε, ἥπερ ἀνωτέρω φθάσαντες
 „ἐφημεν; Ἐπὶ δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν
 „πα-

„παρὰ τῆ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τῆ Πατρὸς
 „ἐκπορεύεται, ἐκείνος μαρτυρήσει περὶ ἐμῶ. Ἐκπορούμενον τοίνυν
 „παρὰ τῆ Πατρὸς λέγεται, ὅτι ἔλαλει ἀφ' ἑαυτοῦ. Καὶ ὥστε
 „ἐκ ἐκ τῆς ἐπεταί, τὸ ἐλάττωμα εἶναι τὸν Υἱὸν, ὅτι ἔφησεν: ἔ
 „διώαται ὁ Υἱὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ποιῆν ἕδεν, εἰ μὴ ἴδῃ τὸν Πατέρα
 „ποιῶντα (ἔ γὰρ τότε ἐκ τῆς τῆ δόξης μορφῆς εἰρήκει, ἀλλ' ἐκ
 „τῆς τῆ Θεῶ μορφῆς, ὡς ἐδείξαμεν· τὰ δέ τοι ῥήματα ταῦτα ἔχῃ
 „τὸ ἐλάττωμα σημαίνει, τὸ δ' ἐκ τῆ Πατρὸς προεληλυθέναι.)
 „ἔτις ἐκ ἐντεῦθεν κατασκευάζεται, ἐλάττωμα εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦ-
 „μα, διὰ τὸ περὶ αὐτῆ εἰρηθαι, ὅτι ἔλαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ'
 „ὅσα ἂν ἀκέσῃ, λαλήσει· κατὰ τῆτο γὰρ εἰρηται, καθὼ καὶ ἐκ
 „τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆ Πατρὸς
 „ἔστι: καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται· διατὶ ἐκ
 „ἁμῶ λέγονται Υἱοί; ἔδ' ἁμῶ γεννητοί; Ἀλλ' εἰς μὲν ἐκείνος
 „Υἱὸς ἐστὶ Μονογενής, τῆτο δὲ τὸ Πνεῦμα ἔτε Υἱὸς, ἔτε γεννη-
 „τόν· ὅτι εἰ γεννητόν, πάντως καὶ Υἱὸς. Ἀλλὰ ἔδ' ἦν Θεὸς δι-
 „δῶ, καὶ ὅσον ἂν διδῶ, περὶ τῆς διαλεχθῆσόμεθα. Καὶ τῆτοις
 „ἐν αὐτοῖς, πρῶτον μὲν ἀπόφῃσιν Ἀυγεσίνο, ἐκ τῶν τῆ Χριστοῦ
 „ῥημάτων ἐκείνων: „ἐκ τῆ ἐμῶ λήψεται, : ἔπειθαι ἐκ τῆ Υἱὸς εἶναι
 „γεννητόν, ἀλλ' ἐκείνα ἔτις ἐκδεκτέα εἶναι διδάσκει, ὅτι ἐκ τῆ
 „Πατρὸς τὸ Πνεῦμα λαμβάνει, καὶ διὰ τῆτο ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπο-
 „ρεύεται ἐπίσης, ὥστε ὁ Υἱὸς ἐκ τῆ Πατρὸς γεννᾶται· μόνῳ τῷ
 „Πατρὶ τὸ ἀρχιῶ εἶναι τῆ Πνοῦματος προσανάπτων. Εἰ γὰρ τοι
 „πισθῶν ἦν καὶ ἐκ τῆ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα προῖεναι, ἐξ ἀνάγκης ἐδί-
 „δαξεν ἂν, ἔπειθαι μὲν ἐντεῦθεν τὸ ἐκ τῆ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα ὑπάρ-
 „χεν, ἐμῶ δὲ καὶ τὸ γεννᾶσθαι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱὸς, ἐκπο-
 „ρεύεσθαι δέ. Ἐνθεντοὶ καὶ ἐκείνο τὸ ἐκ τῆ ἐμῶ, ἐκ ἂν περὶ τῆ Πα-
 „τρὸς διηρυλώσεν (ἔδὲ γὰρ αὐτῷ πρῆκειτο ἀλλ', εἰ μὴ δεῖξαι ἐκ
 „τῶν τῆ Χριστοῦ ῥημάτων μηδαμῶς σιμάγεσθαι τὸ Πνεῦμα γεννᾶσθαι
 „ἐκ τῆ Υἱὸς) ὡς δήπε πάντες ἂν ἐποίησαν, ὅποσοι πισθῶντες εἶεν
 „καὶ ἐκ τῆ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Ἐπειδὴ δὲ
 „Ἀυγεσίνο, ἔτω τῷ Πατρὶ μόνῳ τῷ ἀρχιῶ ἀνατίθῃσι τῆ Ἁγίῃ
 „Πνοῦματος, δῆλος ἐστὶ δήπε πεπισθῶνως αὐτὸς μηδέποτε γενέσθαι,
 „ὅτι ἐκ τῆ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Ὡς δ' ἐνταῦ-
 „θα λόγῳ τὸ Πνεῦμα δαίκνυσι μὴ γεννητόν εἶναι ἐκ τῆ Υἱὸς, ἔπε-
 „ται ἐκ τῆ ἴσῃ, μὴδ' ἐκ τῆ Υἱὸς αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι. Διὰ γὰρ τῆτ'
 „ἀπόφῃσι τὸ Πνεῦμα γεννᾶσθαι ἐκ τῆ Υἱὸς, ὅτι καὶ αὐτὸ ἐκ τῆ
 „Πατρὸς ἔχει, ὥστε καὶ ὁ Υἱὸς· ἔδ' ἄρα ἐκ τῆ Υἱὸς ἐκπορεύεται
 „τὸ Πνεῦμα· ὅτι τὸ Πνεῦμα ὁμοίως ἐκ τῆ Πατρὸς ἔχει, τὸ ὑπάρ-
 „χεν δηλονότι, καθάπερ καὶ ὁ Υἱὸς. Εἴπερ γὰρ, πρὸς τὸ μὴ ἐκ
 „τῆ Υἱὸς γεννᾶσθαι τὸ Πνεῦμα, ἐνέσηκε τὸ τὸν Πατέρα εἶναι τῷ
 „τῆτ' ἀρχιῶ, ἢ αὐτῇ ὁμοίως ἄρα ἀρχὴ ἐνστήσεται, καὶ πρὸς τὸ
 „μὴ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι ἐκ τῆ Υἱὸς. Ἐπειτα δὲ καὶ ἀποφάσκει
 „τὸ ἐκ τῆ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα γεννᾶσθαι τοιῶδε λόγῳ: ὅτι ἐπίσης ἔχει
 „τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς τὸ ὑπάρχεν, καθάπερ καὶ ὁ Υἱὸς· τί
 „δ' ἔστι τὸ ἔτις εἰρηκέναι ἀλλ', ἢ ὅτι ἁμῶ μίαν ἴσασι τὸν Πατέρα

Τ τττ 2

μό-

μόνον ἀρχῇ; Ἀλλ' αὐθις: ἔπερ ἦν πισδῶν τὸ Πνεῦμα ἐκπο-
 ρδῶεθαι καὶ ἐκ τῆ Υἱῆ, λόγον δὴ ἀποδώσαν, τίνος χάριν τὸ
 Πνεῦμα γεννητὸν ἐκ ἑσιν ἐκ τῆ Υἱῆ, ἐκ ἃν ἐκείνο ἀπεκρίνατο,
 διότι ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορδῶεθαι τετὶ δὲ μᾶλλον, διότι ἐκ τῆ Υἱῆ
 ἔχλ γενιᾶται, ἀλλ' ἐκπορδῶεθαι. Νῦν δὲ τῇ ἀπαντήσῃ μὴ χρη-
 σάμενος ταύτῃ, μόνον δὲ εἰπὼν, διότι ἐκ τῆ Πατρὸς ἔχει, καθάρ-
 περ καὶ ὁ Υἱός: δῆλος ἐστὶν ἄρα ἐκ τῆ Πατρὸς μόνον πισδῶσαν
 προεληλυθέναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Δηλῶσι δὲ τῆτο τέως καὶ
 τῶν αὐτῆ ρημάτων τὰ τελευταῖα. „Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Υἱός ἐκ
 „τῆ Πατρὸς ἐστὶ, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπο-
 „ρδῶεθαι, τί ἔχλ ἄμφω λέγονται Υἱοί; ἔδ ἄμφω γεννητοί; Εἰ
 γὰρ ἐκ τῆ Υἱῆ ἐκπορδῶεθαι τὸ Πνεῦμα ἐπίσδῃ, πῶς ποτὲ τοῖστο
 τι προβαλέεθαι ζήτημα ἡδῶατο Ἀνγξίνος, εἰ μὴ κατὰ τὸ αὐτὸ
 μνηθεῖν καὶ τῆς τῆ Πνδῶματος ἐκ τῆ Υἱῆ Ἐκπορδῶσεως;

Τελευταῖον ἐπὶ τῆς Ρ'. Πραγματέας τῶν εἰς τὸν Ἰωάννην,
 ἐν Τόμ: Θ'. Φύλ: 158. „Ὁ Φησὶν ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται, καὶ ἀναγ-
 „γελαὶ ὑμῖν, διανοίαις ὀρθοδοξῶσαις σώετε: ἔ γὰρ διὰ τῆτο, ὥσπερ
 „οἱ ἐκ τῆς Αἰρέσεως ἐνόμισαν, ἔλαττον ἐστὶ τῆ Υἱῆ τὸ Πνεῦμα,
 „ὅτι ὁ μὲν Υἱός λαμβάνει ἐκ τῆ Πατρὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα
 „ἐκ τῆ Υἱῆ, κατὰ βαθμὲς τινὰς οἷον τῶν φύσεων. Ἀπαγε τῆ-
 „το πισδῶσαν: ἀπαγε τῆτο λέγειν: ἀπαγε ἀπὸ Χριστιανικῶν καρ-
 „διῶν τὸ τοῖστο φρονεῖν. Τέως ἐχομένως αὐτὸς ἐπιλύεται τὸ
 „ζητῶμενον, τί τῆτο δ' ἔρηκεν, ἀνεπτύξατο. Πάντα Φησὶν, ὅσα
 „ἔχει ὁ Πατήρ, ἐμὰ ἐστὶ διὰ τῆτο εἶπον, ὅτι ἐκ τῆ ἐμῆ λήψε-
 „ται, καὶ ἀναγγελαὶ ὑμῖν. Τί βέλεθε περαιτέρω; Ἀρ' ἐν παρὰ
 „τῆ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα λαμβάνει, ὅθεν λαμβάνει καὶ ὁ Υἱός. Ἐν
 „γὰρ τῇ Τριάδι ταύτῃ ἐκ τῆ Πατρὸς ὁ Υἱός γεννᾶται, καὶ τὸ
 „Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορδῶεθαι: ὁ δὲ ἐκ μηδενὸς γεννητός, ἐκ
 „μηδενός τε ἐκπορδῶτός, ὁ Πατήρ ἐστὶ μόνος. Οὕτως ἐν αὐθις Ἀνγξί-
 νος τὰ τῆ Χρισῆ ἐκείνα. „ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται, ἔχλ περὶ τῆ Υἱῆ, ἀλλὰ
 περὶ τῆ Πατρὸς ἐκληπτεᾶ εἶναι δάκνυσιν, ὅπερ ἐκ ἃν ποτε ὅλως
 ἐποίησεν, εἰ φρονῶν ἦν τὸ Ἅγ: Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱῆ ἐκπορδῶεθαι.
 Ἀτὰρ πρὸς τὸ ἀμφιβαλλόμενον ἔπειτα ἀπαντήσων, καθ' ὃ, ἔλατ-
 τον τῆ Υἱῆ τὸ Πνεῦμα δόξαε, διὰ τὸ λαμβάνειν ἐκ τῆ Υἱῆ ἀπό-
 φησι τὸ ἐκ τῆ Υἱῆ λαμβάνειν τὸ Πνεῦμα, προθεῖς ἐκ τῆ Πατρὸς
 αὐτὸ λαμβάνειν, ὅτι ἐξ ἐκείνης λαμβάνει, ἐξ ἔπερ καὶ ἐκπορδῶε-
 ται. Ὡς εἴγε τὸ Πνεῦμα ἐκ ἐκ τῆ Υἱῆ λαμβάνει ὡς ἐκ Προβο-
 λέως, ἔδ ἐξ αὐτῆ πάντως ἐκπορδῶεθαι. Καὶ εἰ πισδῶσαν ἦν Ἀν-
 γξίνος καὶ ἐκ τῆ Υἱῆ προῖεναι τὸ Πνεῦμα, ἀπεκρίνατο ἃν, ὡς
 εἰκός: ὅτι διὰ τῆτο τῆ Υἱῆ ἔλαττον ἐκ ἑσιν τὸ Πνεῦμα, κατὰ τινὰ
 οἷον φύσεως βαθμὸν, ὅτι ἐκ τῆ Υἱῆ λαμβάνει καὶ γὰρ τοι καὶ τὸν
 Υἱὸν αὐτὸν ὡσαύτως μὲν παρὰ τῆ Πατρὸς λαμβάνοντα ἴσμεν,
 ἐμὴ δὲ παρὰ τῆτο καὶ τῆ Πατρὸς ἐλάσσονα ὄντα κατὰ βαθμὸν
 τινὰ φύσεως.

Ἔτι δ' ἐν τῷ Βιβλίῳ τῷ περὶ τῆς Πίσεως καὶ τῆ Συμβόλης,
 πολὺ πρὸ τῆ τέλεως, ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ, Φύλ: 48. „Περὶ τῆ Ἀγίης
 „Πνδῶ-

„Πνεύματος ἔγω δαψιλῶς ἔγω καὶ ἐπιμελῶς οἱ σοφοὶ καὶ μεγάλοι
 „τῶν Ἱερῶν Γραφῶν διεξηγηταὶ διελέχθησαν, ὡς ἐνχερῶς
 „ἔχεν νοεῖσθαι καὶ τὸ προσιδιάζον αὐτῷ γνώρισμα· ἐξ ἧς συμβαί-
 „νει, τὸ μὴδ' Υἱὸν αὐτὸ ἡμᾶς διώσθαι λέγειν, μὴδὲ Πατέρα, ἀλ-
 „λὰ μόνον Πνεῦμα Ἅγιον. Εἰ μὴ ὅτι Θεὸς δῶρον αὐτὸ εἶναι δια-
 „κηρύττουν, ὥς ἡμᾶς πισθεῖν, μηδαμῶς τὸν Θεὸν παρέχειν
 „ἑαυτῇ δῶρον ὑποδεέστερον. Τηρᾶσι δὲ, τὸ μὴ γεννητὸν τὸ Πνεῦ-
 „μα, κατὰ τὸν Υἱόν, ἐκ τῆς Πατρὸς ἀνακηρύττειν. Εἰς γὰρ καὶ
 „μόνος ἐστὶν ὁ Χριστός. Οὐδ' ἐκ τῆς Υἱᾶς ὡς ἐκγονον τῆς ὑπερτάτης
 „Πατρὸς. Ἀλλ' ἔδεμν' αὐτὸ, ὅπερ ἐστὶν, ἐτέρῳ ὀφείλειν, ἀλλὰ
 „τῷ Πατρὶ, ἐξ ἧς τὰ πάντα ἵνα μὴ δύο συστήσωμεν ἀρχάς,
 „ἀνδρ' ἀρχῆς ὁ ψευδέστατον ἐστὶ καὶ ἀτοπιάτατον, καὶ τῆς Καθολι-
 „κῆς μὲν ἀλλοτριώτατον Πίσεως, Αἰρεσιωφρόνων δὲ τινων ἴδιον.
 „Δείκνυσιν ἐν τέτοις, ὅπως μὲν ἐκ τῆς Πατρὸς, ὅπως δὲ ἐκ τῆς
 „Υἱᾶς, ἀπωλήναιτο εἶναι τὸ Πνεῦμα, τῶν Πατέρων οἱ ἀρχαιότεροι
 „καὶ μὴδ' ἐκ τῆς Πατρὸς αὐτὸ γεννητὸν εἶναι, ὡς εἶπερ Υἱὸς εἴη
 „αὐτῆς· ἔδ' ἐκ τῆς Υἱᾶς, ὡς Υἱωνὸς τῆς Πατρὸς ὡς δὲ διδάξαν ἐκ
 „τίνος ἄρα Προσώπου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον προῆλθε, προσέθετο,
 „μηδενὶ αὐτὸ, ὅπερ ἐστὶν, ἐποφείλειν, εἰμὴ τῷ Πατρὶ μόνῳ. Ἐπει-
 „δὴ ἄρα, νῦν μὲν τὸν τρόπον ἀπέφησεν, ὅπως μὲν ἐκ τῆς Πατρὸς,
 „ὅπως δ' ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα· δηλώσων δ' ἔπειτα ἐξ ἧς περ ἔχει
 „λαβόν τιμὴν ἰδίαν ὑπαρξίν αὐτῆς, τὸν Πατέρα μόνον ἐπονομάζει δείκ-
 „νυσι δὴ πάντας ἐντεῦθεν τῆς ἀρχαιοτέρας αὐτῆς Πατέρας, ἐκ τῆς
 „Πατρὸς μόνῃς, καὶ ἔχ' ἅμα καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς πεπισθόκεναι τὴν
 „αἰτίαν τὸ Πνεῦμα ἔχεν τῆς ἰδίας ὑπάρξεως. Εἰ γὰρ καὶ ἐκ τῆς
 „Υἱᾶς πισθῶν ἦν ἐκπροϊέναι τὸ Πνεῦμα, ἔδει δήπερ, ὡς ἡδη φθά-
 „σας ἀπέφησεν ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς γεννητὸν αὐτὸ εἶναι·
 „δείξαι θέλων ἐκ τῆς ἐναντίας, ὅθεν ἄρα τὴν ὑπαρξίν ἔχει, καὶ
 „τῆς Πατρὸς ἀνδρὶς καὶ τῆς Υἱᾶς ὁμοίως ἐπιμνησθῆναι, καὶ μὴ μόνον
 „τὸν Πατέρα ὀνομάσαι. Ἡ δ' αὐτὴ ἦν, καὶ ἡ τῆς Αὐγεσίνης διά-
 „νοια δηλονότι· πῶς γὰρ ἂν ἐκείνων ἀποχοινιδείη, ἥς σοφὴς τε
 „δὴ καὶ μεγάλης τῶν Ἱερῶν Γραφῶν διεξηγητὰς ἀπεκάλει; τὸ δὲ
 „μᾶλλον, ὅτι καὶ ὑποσυνάπτων ἔφη: „ἵνα μὴ δύο συστήσωμεν ἀρ-
 „χάς, ἀνδρ' ἀρχῆς. Δείκνυσιν ἄρα καὶ ἐν τέτοις Αὐγεσίνης ὁμοίως
 „τὴν τῶν αὐτῆς προγενεσέρων Πίσιν, καθ' ἣν ἐκ μόνῃς τῆς Πατρὸς
 „ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πεπισθόκότες ἐτύγχανον.

Ἐν δὲ τῷ Δ'. Βιβλ.: τῶν περὶ Τριάδος, Κεφαλ.: Κ'. ἐν Τόμῳ
 Γ. φύλ.: 104. „Ὁ Φησὶν ὁ Κύριος: ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τῆς
 „Πατρὸς: δείκνυσι τὸ Πνεῦμα καὶ τῆς Πατρὸς (εἶναι) καὶ τῆς Υἱᾶς.
 „Ἐπεὶ καὶ εἰρηκώς: ὃν ὁ Πατὴρ πέμψει: προσέθετο, ἐν τῷ ὀνό-
 „ματίμῃ· ἔμν' ἂλλ' ἔκ' ἔφη: ὃν ὁ Πατὴρ πέμψει παρ' ἐμῆς·
 „ὥσπερ ἔφησεν, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τῆς Πατρὸς· δεικνύς
 „δηλονότι, ὅτι ὅλης τῆς Θεότητος ἢ, εἶπερ ἅμεινον λέγειν, τῆς
 „Θεότητος ἀρχὴ ὁ Πατὴρ ἐστίν. Εἰ γὰρ διὰ τῆτο ὁ Πατὴρ ἔ-
 „πέμπει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον παρὰ τῆς Υἱᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον παρὰ
 „τῆς Πατρὸς πέμπει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὁ Υἱός, διὰ τὸ εἶναι τὸν

Τόμ.: Α'.

Υ νυυ

Πα-

Πατέρα ἀρχὴ τῆς Θεότητος, τῆς τῆς Υἱὸς καὶ τῆς Πνεύματος· δηλον πάντως ὅτι ὁ Υἱὸς, ὡς περ ἐχ' ἑαυτῆς, ἔτως ἐδὲ τῆς Πνεύματος ἐστὶν ἀρχὴ τῆς Ἀγίας. Εἰ γὰρ καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς προέειπεν ἔτι τὸ Πνεῦμα, πέμψαι δὴπερ ὁμοίως αὐτὸ ὁ Πατὴρ καὶ παρὰ τῆς Υἱὸς, καθάπερ ὁ Υἱὸς αὐτὸ πέμψει παρὰ τῆς Πατρὸς· ἔτω γε ἐπίσης μία τε καὶ ἡ αὐτὴ ἂν εἴη ἀρχὴ τῆς Πνεύματος, ὅτε Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ ἀληθείας ἐστὶν, ὅτι τὸ Πνεῦμα πέμψει ὁ Πατὴρ παρὰ τῆς Υἱὸς, φανερόν ἄρα μηδαμῶς καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι.

Ἐν τῷ πρὸς ΛΑΤΡΕΝΤΙΟΝ Ἐγχαριδίῳ ΚεΦ: Θ'. μετὰ τὴν ἀρχὴν, Τόμ: Γ'. Φύλ: 51. „Ἄλις ἔσαι τῷ Χριστιανῷ, αἰτίαν τῶν „κτισμάτων, ἔτε τῶν οὐρανίων, ἔτε τῶν ἐπιγείων· ἔτε τῶν „ὀρωμένων, ἔτε τῶν ἀοράτων· μόνῳ πισθῆναι τὴν ἀγαθότητα τῆς „Δημιουργῆς, ὅς ὁ εἷς καὶ ἀληθινὸς ὑπάρχει Θεός. Μηδεμίαν τε „Φύσιν εἶναι, ἥτις ἂν μὴ, ἥτοι αὐτὸς εἴη, ἢ ἐξ αὐτῆς εἶναι δὲ „αὐτὸν Τριάδα. Πατέρα δηλ.: καὶ Υἱὸν ἐκ τῆς Πατρὸς γεννητὸν, „καὶ Πνεῦμα Ἅγιον ἐκ τῆς αὐτῆς Πατρὸς ἐκπορευόμενον· ἀλλ' ἔν „καὶ τὸ αὐτὸ Πατὴρ τε καὶ Υἱὸς Πνεῦμα. Ἐκτιθέμεναι ἔν μέλλων ὅλῳ τῷ τῶν Χριστιανῶν Πίστιν, („ἄλις ἔχει, φησὶ, τῷ Χριστιανῷ „πισθῆναι,“) τῷ λόγῳ τῆς τῶν Προσώπων Προόδου, μόνῃ τῆς Πατρὸς μνημονοῦναι, ἐξ ἧς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται. Ἐκ μόνῃ ἄρα τῆς Πατρὸς, ἔκτετι δὲ καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς πισθῶν ὡς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα. Αὐθις δὲ „τὸ Πνεῦμα, φησὶ, τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς „ἐκπορευόμενον, ἀλλ' ἔν καὶ τὸ αὐτὸ Πατὴρ τε καὶ Υἱὸς Πνεῦμα· ἐδὲν ἡτλὸν ἔμπης ἐν τῇ Προόδῳ τῆς Πνεύματος καὶ τὸν Υἱὸν ἂν τῷ Πατρὶ σωῇψεν, ὡς ἐνθα προσίδησιν, „ἐν εἶναι καὶ τὸ αὐτὸ „Πνεῦμα Πατὴρ τε καὶ Υἱὸς, „εἰ καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς ἐφρόνει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύεσθαι. Ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς διαφορᾶς λόγος ἄλλως ἐκ ἔστιν ἐδέας· τί γὰρ δήποτε, περὶ, μὲν τῷ τῆς Πνεύματος Προόδῳ τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν σωάψαι ἠμέλησε, περὶ δὲ τὸ λέγεσθαι τὸ Πνεῦμα ἴδιον τῆς Πατρὸς, καὶ τὸν Υἱὸν τῷ Πατρὶ σωῇψε; Μάλιστα μὲν ἔν διὰ τῶν αὐτῶν δέκνυνσι ῥημάτων, ὅτι ὡς περ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς ἐστὶ γεννητὸς, ἔτως ἐκ τῆς αὐτῆς μόνῃ Πατρὸς ἐστὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορευτὸν· ἀλλ' ἔν ἅμα ἴδιον αὐτὸ ἐστὶ καὶ τῆς Υἱὸς, καθάπερ καὶ τῆς Πατρὸς. Τὸ γὰρ μόνον (ἀλλὰ) διακρίσεως ἐμφασιν ἐνταῦθα ἔχον, δέκνυνσιν ὅτι μηδαμῶς ὑπὸ τῇ φωνῇ τῇ τῆς Πατρὸς (ἐξ „ἧς τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι εἴρηται,“) σωυπενόησε καὶ τὸν Υἱόν. Ἡ γὰρ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱὸς σύμπτωσις αὐτῇ εἰς τῆτο μόνον σωέσαλται, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀμφοτέροις προσήκον ἐστὶν· ὁ δὲ Υἱὸς ἐπὶ τῆς μνημονοδότησεως Προόδου ἐδαμῶς ἀναφέρεται.

Ἐν δὲ τῷ ΙΕ'. Βιβλ: τῶν περὶ Τριάδος, ΚεΦ: ΙΖ'. „Καιμὴ „ἐκ εἰς κενὸν ἐν τῇδε τῇ Τριάδι, εἰ λέγεται τῆς Θεᾶς Λόγος, „εἰ μὴ ὁ Υἱός· ἐδὲ τῆς Θεᾶς δῶρον, εἰμὴ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἐδ' „ἐξ ἧς γεννᾶται ὁ Λόγος, ἐδ' ἐξ ἧς ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, εἰ „μὴ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ,“ Οὕτω καὶ γὰρ ἀναγνωσέα εἶναι τὰ ῥή-

ρήματα ταῦτα, καὶ ἔχῃ („ἐξ ἧς ἐκπορεύεται προκαταρκτικῶς τὸ „Πνεῦμα: εἰμὴ ὁ Πατήρ· διὰ γὰρ τῆτο προσεδέμην τὸ προκαταρκτικῶς κτ:“) καθάπερ αὐτὰ κοινῇ ἀναγινώσκεται ὡς ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Παραφθορῶν τῶν γενομένων ἐν τοῖς τῶν Λατίνων Πατέρων Βιβλίοις, ἀποδέδεικται. (32). Τρανωὶς ἄρα δέκνυσσι μόνον εἶναι τὸν Πατέρα ἐξ ἧς τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται, καὶ ἐξ ἧς γεννᾶται ὁ Υἱός.

Ὅτι δὲ αὕτη ἡ τῶν Καθολικῶν Πίσις ὑπῆρχεν, ἐξ ὧν πρὸς αὐτὸς Μαξιμῖνος ἀντιφέρει ὁ τῶν Ἀρειανῶν Ἐπίσκοπος, πρόδηλον ἔστω γὰρ ἔτος, ἥπερ Ἀυγουστῖνος διέδεικται (ἐν τῷ κατὰ Μαξιμῖνον Α'. Βιβλ.: ἐν Τόμ: 5. Φύλ: 225.) „Θαυμάζω καὶ γὰρ, προσφιλέσατε. Ἐπειδὴ γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγ: ἐκ τῆς ἑσίας τῆς Πατρὸς εἶναι φατέ· ἅπερ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆς ἑσίας ἐστὶ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς, ἐκ δὲ τῆς τῆς Πατρὸς ἑσίας καὶ τὸ Ἁγ: Πνεῦμα· ἵνα τί ὁ μὲν ἐστὶν Υἱός, τὸ δὲ ἔχῃ Υἱός; τί ὑμῖν τὸ ἐλλείπον; ὁπότε ἐκ τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἑσίας, ὁπότε ἴσον ἐστὶν, ὡς Φῆς, τῷ Υἱῷ, ἵνα τί ἔχῃ καὶ αὐτὸ τῶν πάντων κληρονόμος κατέσῃ; ἵνα τί ἔχῃ καὶ αὐτὸ Υἱός; τί μὴ τῷ αὐτῷ καὶ αὐτὸ καλεῖται ὀνόματι, ὡς καὶ ὁ Χριστός, πρωτότοκος πάσης τῆς κτίσεως; Εἰ δέ τοι ἴσος, ἔχῃ ἕως ἡδὴ ὁ Μονογενής, ὡς καὶ ἕτερον ἔχων μεθ' ἑαυτῆς γεννητὸν, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ἑσίας, τῆς τῆς Πατρὸς· ὅθεν φατέ εἶναι καὶ τὸν Υἱόν· ὃ δῆπερ καὶ ἀκέσθαι ἀχθηρόν.

Καὶ μετ' ὀλίγα δὲ τῶν μεταξὺ ὁ αὐτὸς Ἀρειανὸς, Φύλ: 226. „ἥπερ (Υἱῷ τῆς Θεᾶς) εἰ τυχὸν αὐτῷ ἀδελφὸν προσσωάψῃς, ὡς τὸ Πνεῦμα ὁμοίον τε καὶ ἴσον ἀνακηρύττων, ἐπίσης τε ἐκ τῆς τῆς Πατρὸς εἶναι ἑσίας ὁμολογῶν. Εἰ ἔτις ἐστὶν, ἐκ ἄρα Μονογενῆς ὁ Υἱός, ἐκ τῆς αὐτῆς ἑσίας καὶ τῆς ἑτέρας ὑπάρχοντος. Ἐν τέτοις δῆπερ τοσάκις ὁ Ἀρειανὸς μαρτυρεῖ τὰς Καθολικὰς πεπισθόκεναι, ἐκ τῆς αὐτῆς Πατρὸς, ἐξ ἧς ὁ Υἱός· ἐκ τῆς αὐτῆς τῆς Πατρὸς ἑσίας, ὥσπερ καὶ ὁ Υἱός· καὶ ἐπομένως ἐξ ἐνὸς καὶ τῆς αὐτῆς Πατρὸς εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ὡς εἶπερ ἄρα οἱ Καθολικοὶ, καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐπίσθον ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐκ ἧς, ὡς ἀπαῖδον τι ἐνταῦθα ἐκῆνο πρὸς Ἀυγουστῖνον, ὁ Ἀρειανὸς ἀντεπήγαγεν.

ἈΤΤΟΥΣΤΙΝΟΣ δὲ, (ἐν Βιβλ: Γ'. κατ' αὐτῆς Μαξιμῖνον, Κεφ: ΙΒ'.) ὡς τῷ Ἀρειανῷ ἀποκρινόμενος, ἀνθυποφέροντι κρατίτερον εἶναι τῆς Υἱᾶς τὸν Πατέρα, διὰ τὸ τὸν μὲν Πατέρα γεννᾶν Υἱόν, τὸν δὲ Υἱὸν μηδένα, Φύλ: 236. „Ἀπαγε, Φησὶ, τῆς, ἡ πῖς, κρατίτερον εἶναι τῆς Υἱᾶς τὸν Πατέρα, ὅτι ὁ μὲν Πατήρ ἐγέννησε τὸν Δημιουργόν, ὁ δὲ Υἱὸς Δημιουργὸν ἐκ ἐγέννησεν· ἔ· γὰρ παρ' ἑλλειψίν ἰχύος, παρ' ἑλλειψίν δὲ τῆς δέοντος. Ἀμετρος γὰρ ἂν εἴη ἡ Θεία Γέννησις, εἴπερ ὁ γεννητὸς Υἱός, Υἱωνὸν ἔτι· κτε τῷ Πατρί. Καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Υἱωνός, εἰ μὴ τῷ Πάππῳ
Υ υυυ 2 „ἐγέ-

„ἐγέννα δισέγονον, κατὰ τὴν θαυμασιὴν ὑμῶν σοφίαν, ἀνίχυρος
 „λέγοιτ' ἄν. Καὶ παραπλησίως ἐν ἐκείνῳ, εἰ μὴ ἐκγονον ἐγέννα
 „τῷ Πάπῳ, καὶ δισέγονον τῷ Προπάπῳ, ἐκ ἧν καλοῖτο ὑφ'
 „ὑμῶν παντοδύαμος· ἐδ' ἂν πληρωθῇ ἡ τῆς γενεαλογίας σειρά,
 „εἰ ἐξ ἑτέρου ἑτερος, ἐς αἰὲ ἐγεννῶντο· ἐδ' ἂν ἐκπεράνοι τις ταύ-
 „τῳ, εἰ μὴ ἐξαρκέσαιεν εἰς Παντοδύαμος. Τῷ ὄντι δὲ, εἰ καὶ ἐκ
 „τῆς Υἱᾶ ἐπίσθον Ἀυγασῖνος ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,
 „δυσίγει ῥήμασιν ἀπώκτησεν ἂν τῷ αἵρεσιόφρονι ἀποχρώντως. Πῶς
 „γὰρ ἂν ὁ Πατήρ τῆς Υἱᾶ, καί τοι μὴ τῆς Υἱᾶ ἕτερον ἐπιγε-
 „γεννηκότος, εἴη κρατίτερος, εἰ καὶ ὁ Υἱὸς Δημιουργὸν προενέγκῃ
 „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; ὁ δὲ λόγος ἔπειτα ὅν ἐπάγει: τί δήποτε
 „ἐκ αὐτοῦ Υἱὸν ἐγέννησεν ὁ Υἱός; ἐπίσης κρατεῖ, καὶ κατὰ τῆς ἐκ
 „τῆς Υἱᾶ Προόδου τῆς Ἁγίας Πνοῦματος. „Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἰχὺαν,
 „Φησὶν, ὁ Υἱὸς γεννῆσαι δημιουργόν· ἀλλ' ὡς μὴ δέον· τίνος χάριν;
 „ὅτι „παρ' ὃ προσῆκε πέραν τῆς μετρίως προβαῖν τὰ τῆς Γεννήσεως.
 „Παραπλησίως ἄρα, ἐδ' ἀπλῶς δημιουργὸν ἦν δέον ἵν' ὁ Υἱὸς προε-
 „νέγκῃ ὅτι καὶ ἔτις ἂν ὑπερεκπίπτει τῆς μετρίως τὰ τῆς Θείας
 „προβλύσεως· καί γε τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ἕτερον προενεγκῆν
 „ἐδεῖσεν ἂν καὶ ἔτις ἐφεξῆς· ἴσος γὰρ ὁ λόγος ἐκατέρωσε.

Ἐν δὲ τῷ ΡΚΘ'. Λόγῳ, τῷ περὶ τῆς χρόνης, ἐπαναλαμβάνει
 τῆς Δαμάσεως τῆς Πάπας Ἀναθεματισμῶς (ἐν τῷ Γ'. Τόμ: Φύλ: 292.)
 „Εἴ τις μὴ εἴπῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι ἀληθῶς
 „καὶ κυρίως, ὡς περ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆς Θείας ἐσσίας, καὶ Θεὸν Θεῶ
 „λόγον· Ἀνάθεμα ἔστω. Εἴ τις μὴ εἴπῃ πάντα διὰ τῆς Υἱᾶ καὶ τῆς
 „Ἁγ: Πνοῦματος τὸν Πατέρα πεποιημένα, τετέστι τὰ ὁρατὰ καὶ
 „τὰ ἀόρατα· Ἀνάθεμα ἔστω. Εἴ τις μὴ εἴπῃ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς
 „Υἱᾶ καὶ τῆς Ἁγίας Πνοῦματος μίαν Θεότητα, ἐσίαν, διωασίαν
 „μίαν, δόξαν, κυριότητα μίαν, Θελησιν, ἀλήθειαν· Ἀνάθεμα ἔστω.
 „Εἴ τις Τρία Πρόσωπα μὴ εἴπῃ ἀληθινὰ, τῆς Πατρὸς, καὶ τῆς Υἱᾶ
 „καὶ τῆς Ἁγ: Πνοῦματος, εἰς αἰὲ ζῶντα, τὰ πάντα κατέχοντα
 „τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, πάντα διωάμενα, πάντα κρίνοντα,
 „πάντα ζωοποιῶντα, πάντα δημιουργῶντα, πάντα σώζοντα· Ἀνά-
 „θεμα ἔστω. Εἴ τις μὴ εἴπῃ προσκυνητὸν εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ
 „Ἅγιον ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως, ὡς καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τὸν Πα-
 „τέρα· Ἀνάθεμα ἔστω. Εἴ τις περὶ μὲν τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶ
 „καλῶς Φρονήσει, περὶ δὲ τῆς Ἁγίας Πνοῦματος μὴ καλῶς ἔχει τὸ
 „Φρόνημα· Ἀνάθεμα, ὅτι Αἵρετικὸς ἔστιν. Ὅσον δὲ ταῦτα ἰχὺει
 „ἐπὶ τὸ συζητᾶσθαι τὴν Ἐκπόρυσιν τῆς Ἁγ: Πνοῦματος ἐκ μόνου τῆς
 „Πατρὸς, ἀνωτέρω, ἐνθα περὶ τῶν Ἀναθεματισμῶν τῆς Δαμάσεως,
 „δέδεικται (33).

Ἐν δὲ τῷ Δ'. Βιβλ: τῶν περὶ Τριάδος Κεφ. ΚΑ'. Τόμ: Γ'.
 Φύλ: 104. „Νῦν ἐν ἐχθρῇ παρὰ τῆτο τὸν Υἱὸν ἐλάσσονα εἶναι, ὅτι
 ἄπε-

(33) Ἐν τῇ Δ'. τῶν Πραγματ.: ἐκ τῆς Δ'. Ἐκατονταετ: Σελ:

„ἀπεξάλη παρὰ τῆ Πατρὸς· ἔδὲ παρὰ τῆτο ἔλαττον τὸ Ἄγ:
 „Πνεῦμα, ὅτι αὐτὸ ἔπεμψεν ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς, ἱκανῶς οἶμαι
 „ἀποδέδεικται· ἔτε γὰρ διὰ τὴν ὁρωμένην κτίσιν, ἔτε καὶ μᾶλλον
 „διὰ τὴν τῆς ἀρχῆς, (τῆ Πατρὸς δηλονότι τὸν γὰρ Πατέρα διὰ
 τῆς ἀρχῆς ἄχρι τῆς ἐνός οἷα δὴ κἀνταῦθα περὶ τῆ Πατρὸς
 λέγειν ἐμφάνει, ἐξ ὧν προσέθησαν: „ὅτι, καὶ εἰ βεληθεῖν ὁ Θεὸς
 „καὶ Πατὴρ κτ.) σύσασιν, ἔχῃ διὰ τὴν ἀνισότητά, ἢ τὴν διαφο-
 „ράν, ἢ τὴν ἀνομοιότητα τῆς ἐσίας, ἐν ταῖς Γραφαῖς τάδε κείμε-
 „να νοεῖται ὅτι καὶ εἰ βεληθεῖν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ διὰ τῆ ὑπο-
 „κειμένης κτίσεως ὁρατῶς ἐμφανισθῶσι, ἀτοπώτατα γεμῶν, ἢ
 „ὑπὸ τῆ Τίς ὃν ἐγεννησεν, ἢ ὑπὸ τῆ Ἄγ: Πνεύματος ὅπερ ἐξ
 αὐτῆς ἐκπορεύεται, πεμφθῆναι λέγοιτο ἄν. Ἀναντιρρήτον κἀντεῦ-
 θεν ἐπιχείρημα ὑπεξάγεται, τῆ μηδέποτε τὸν Ἀυγεῖνον πι-
 σθόντα γεγονέναι, ὅτι τὸ Ἄγ: Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῆ
 Τίς. Διὰ γὰρ τῆτο, φησὶ, μὴ θέμις εἶναι λέγεσθαι παρὰ τῆ Τίς,
 ἢ τῆ Πνεύματος, πέμπεσθαι τὸν Πατέρα, κἀν ἐπὶ τῆς ὁρωμένης
 κτίσεως, ὅτι ἐξ αὐτῆς μὲν ὁ Υἱὸς γεννᾶται, ἐξ αὐτῆς δὲ τὸ Πνεῦ-
 μα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται. Οὐκ ἄρα τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τῆ
 Τίς· τὸν γὰρ Υἱὸν εἰς τόνδε τὸν κόσμον ὑπὸ τῆ Ἄγ: Πνεύματος
 πεμφθῆναι, ἐκτὸς ἀμφιβολίας ἐστίν· ἔ μόνον τῆτο τῆς Ἱερᾶς Γρα-
 φῆς διδασκίης, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὁμο-
 λογίης αὐτό. Καὶ τοσῶτον ἄρα ψόδῃς, τὸ ἐκπορεύεσθαι τὸ
 Πνεῦμα ἐκ τῆ Τίς, ὅσον ἀληθὲς ἐστὶ τὸν Υἱὸν ἐν ὁρωμένη σαρκὶ
 ἀποσαλῶναι ὑπὸ τῆ Πνεύματος.

Ἐνθεντοι ἐν ἄλλοις δαῖξαι πολλάκις βελόμενος, ὅτι τε καὶ
 ὅπως ἀρχὴ ἐστίν ὁ Υἱὸς, ἔδὲ ποτε τῆ Πνεύματος ἀρχὴ εἶναι φη-
 σὶ τὸν Υἱὸν, μόνον δὲ τῆς κτίσεως αὐτὸν ὀνομάζει ἀρχὴν. Ἐν
 γὰρ τῷ Α'. Βιβλ: περὶ τῆς Γενέσε: κατὰ τὸ Γράμμα, Κεφ: 5.
 „τῆς Γραφῆς λεγέσης: ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν Οὐρανὸν καὶ
 „τὴν Γῆν: ὑπὸ μὲν τῷ τῆ Θεῆ ὀνόματι τὸν Πατέρα νοούμεν,
 „ὑπὸ δὲ τῷ τῆς Ἀρχῆς τὸν Υἱόν· ὅς ἐχὶ τῆ Πατρὸς, τῆς δὲ δι'
 „αὐτῆς τὸ πρῶτον δημιουργηθείσης, καὶ μάλιστα τῆς αὐτῆς τε καὶ
 „νοεῖας κτίσεως, ἐπομένως δὲ καὶ τῆς κτίσεως ἀπάσης, ἀρχὴ ἐστίν.
 „Λεγέσης δὲ τῆς Γραφῆς: τὸ δὲ Πνεῦμα τῆ Θεῆ ἐπεφέρετο ἐπ' αὐ-
 „τὴν τῆ ὕδατος, πλήρη τε καὶ τελαίαν ἐπιγινώσκουσαν τὴν τῆς
 „Τριάδος ὑπόμνησιν. Ἐνθα δὴπερ, εἰ τὸν Υἱὸν ἐπέθετο ἀρχὴν
 εἶναι τῆ Πνεύματος, καὶ δι' αὐτὸ τῆτο ἀρχὴν τὸν Υἱὸν εἶναι τε
 καὶ καλεῖσθαι προσέθετο ἄν, ὡς ἀρχὴν ὄντα καὶ τῆ Πνεύματος
 καὶ μάλιστα τῆ Πατρὸς εἶναι αὐτὸν ἀρχὴν ἀποφύσας, ἔ πρὶν ἐμ-
 νῆσατο. Ἐπειδὴ τοίνυν τῆς μὲν Θεῆς ἐσίας ἔδαμῶς, τῆς δὲ κτι-
 σῆς μόνον, ἀρχὴν ἐν τῆτοις τὸν Υἱὸν εἶναι Ἀυγεῖνος παρέδωκε,
 δηλὸς ἐστὶ μηδολως αὐτὸς πισθῶσας καὶ ἐκ τῆ Τίς προῖέναι τὸ
 Πνεῦμα· ὅτι γὰρ τῷ λόγῳ τῆς κτίσεως ἀρχὴ ἐστίν ὁ Υἱὸς, παν-
 ταχῆ ἐν ἄλλοις ἐδίδαξεν.

Ἐν γὰρ τῷ Α'. Βιβλ: περὶ τῆς Γενέσε: κατὰ τὸ Γράμμα,
 Κεφ: 6. „Ἀρχὴ τῆς νοεῖας κτίσεως ἢ σοφία ἐστίν ἡ αἰώνιος,
 Τόμ: Α'. Φ ΦΦΦ „ἥτις

„ἥτις ἀρχὴ ἐν ἑαυτῇ μένῃσα ἀτρέπτως, ὅθεν τὸν τρόπον πάντως
 „ἐν κρυφαίᾳ κλήσεως ἐπιπνοίᾳ πρὸς ἐκείνῳ φθέγγεσθαι τὴν κτίσιν
 „ἥς περ ἀρχὴ ἐστίν, ἢ ἐπιστρέψῃ πρὸς ἐκείνο, ἐξ ἧς περ ἐστίν· ὡς
 „μὴ ἂν ἄλλως τὴν μορφὴν καὶ τὸ εἶναι τέλειον ἔχουσα. Δίῳ καὶ
 „ἐρωτηθεὶς ὁ Κύριος τίς εἴη; ἀπεκρίνατο: ἡ ἀρχή, ἥτις καὶ λα-
 „λῶ ὑμῖν. Καὶ ἐν τῷ Ε'. δὲ Βιβλ: περὶ Τριάδος, Κεφ: ΙΓ'. Καὶ
 „ἀρχὴ δὲ λέγεται ὁ Υἱός. Ἐπειδὴ γὰρ ἔλεγον αὐτῷ: Σὺ τίς εἶ;
 „(34) εἶπεν αὐτοῖς: ἡ ἀρχή, ἥτις καὶ λαλῶ ὑμῖν. Ἀλλὰ μὴ τῷ
 „Πατρὸς ἐστίν ἀρχή; Δημιουργὸν γὰρ ἑαυτὸν ὄντα δαΐσαι ἠθέλη-
 „σεν, ὅτε ἑαυτὸν ἔφησεν εἶναι τὴν ἀρχήν. Ὡστερ ἐν καὶ ὁ Πα-
 „τήρ ἀρχὴ τῆς κτίσεως ἐστίν, ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐστὶ τὰ πάντα. Καὶ
 „ἐν Ἐπιστολῇ δὲ ΝΘ'. πολὺ πρὸ τῆς τέλους Ἀρχὴ τῶν πάντων
 „ἐθέλει νοεῖσθαι, ὡς αὐτὸς ἔφη: ὡς αἶψα εἶρηται αὐτῷ: Σὺ τίς εἶ; ὁ
 „δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι ἡ ἀρχή, ἥτις καὶ λαλῶ ὑμῖν πάντα γὰρ
 „δι' αὐτῆς ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτῆς ἐγένετο ὁδεῖν.

Καὶ τῷ πρὸς Λαυρέντιον δὲ Ἐγχειριδίῳ, Κεφ: ΛΗ'. Τόμῳ
 Γ' Φύλ: 55. „Ὡστερ ὁμολογῶμεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν,
 „τὸν ἐκ Θεοῦ Θεόν, ἄνθρωπον δὲ γεννηθέντα ἐκ Πνύματος Ἁγίου,
 „καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, ἐν ἑκατέρᾳ τῇ φύσει, θεῶν τε δηλο-
 „νότι καὶ ἀνθρωπίνῃ· Υἱὸν μονογενῆ τῷ πανθενεῖ Θεῷ καὶ Πα-
 „τρί, ἐξ ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται.

Βιβλ: δὲ Δ'. περὶ Τριάδος, Κεφ: Κ'. „ὁ Πατήρ ἐκ ἔχει τὸν
 „ἀποστείλαντα, ἢ τὸν ἐξ ἧς περ ἂν ἐκπορεύοιτο· ἢ γὰρ Σοφία Φησὶν:
 „Ἐγὼ ἐκ τῆς σῶματος τῆς ὑψίστης προήλθον καὶ περὶ τῆς Ἀγ: δὲ
 „Πνύματος λέγεται, ὅτι παρὰ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται· ὁ δὲ Πα-
 „τήρ ἐκ μηδενός. Καὶ αὐτὸς αὐτοῦ. „Ὡστερ τὸ γεννηθῆναι τῷ
 „Υἱῷ ἐστὶ τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς εἶναι, ὅτε τὸ πέμπεσθαι ἐστὶ τῷ Υἱῷ,
 „τὸ γινώσκεισθαι ὅτι ἐξ ἐκείνου ἐστὶ. Καὶ ὡστερ τῷ Ἀγ: Πνύματι
 „τι

(34) Ἡ μὲν γνησίᾳ τῇ χωρὶς ἀνάγνωσις ὅπως ἔχει παρὰ τῷ Ἐυαγγελιστῇ Ἰωάννῃ,
 Κεφ: Η'. 25. „Ἐλεγον ἐν αὐτῷ: σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, τὴν
 „ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ, ἐνθα τὸ „τὴν ἀρχήν, τὴν Ἐρμηνεύταις εἰς διαφορὰν
 „ἀντιπεριήγαγε τῶν μὲν „ἐπιβληματικῶς, ἐξελιχθέντων, τῶν δὲ „ονοματικῶς.
 Καὶ „ἐπιβληματικῶς, μὲν ἐξελιχθέναι δηλὸς ἐστὶν ὁ Θεὸς Κύριλλος εἰς Ἰωάν:
 Βιβλ: Ε'. ἐν τῷ Δ'. Τόμ: τῶν Συγγραμ: τῆς ἐν Παρισ Ἐκδόσ Ἐτε 1638. Σελ:
 511 ὅτε παραφράσας τὸ εἰρημένον: „Ἀτιμάζομαι, Φησὶ, τὴν ἀρχήν, ὅτι καὶ
 „λαλῶ ὑμῖν. Ἐδεῖ γὰρ με, Φησὶν, ἔχ ὑμῖν ὅπως προσλαλήσαι κατὰ τὴν ἀρχήν.
 (ὅον φᾶναι ἀρχὴν, μὴδὲ γλώσσαν κινήσαι, ὥς περὶ ὑμᾶς φθέγγεσθαι. Κυ-
 ρίλλῳ δὲ σοιχῆσαι καὶ οἱ Νεώτεροι τῶν παρὰ Λατίνοις ἐξηγητῶν Ἐρασμος, Βα-
 τάλος, Σκαλίγερος, Γρότιος. principio, ἢ primo, ἢ primum, ἢ in primis
 ἀναγινώσκοντες. „Ονοματικῶς, δὲ ὅπως ἐξεδέξατο „τὴν ἀρχήν ὁ Ἰησοῦς Ἀυγ-
 στῖνος ἀνεγίνωσκε δὲ: „λέγω ἑμαυτὸν εἶναι τὴν ἀρχήν. Τῆς δὲ ἀρχῆς ἐδετέρως
 παρὰ Λατίνοις ὀνοματιζομένης, καὶ τῆς τῇ ὀνόματος ὅπως αἰτιατικῆς πτώσεως,
 τῇ ὀρθῇ συμπίπτουσης, ῥᾶσον ἢν εἰς ἐκείνο τὴν φράσιν μεταπεσῇ: Principium
 quod et loquor et vobis· ὡς εἰ εἰπὼν ἦν ὁ Κύριος: „ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἀρχή, ἥτις καὶ
 „λαλῶ ὑμῖν, ὃν τρόπον καὶ ἡμῖν αὐτὸ τὸ ὕφος τὸ Ἀυγστίνῳ ἀπαραιοποιῶν
 διηρηνοκόσι τέθεται· Σωάδει δ' Ἀυγστίνῳ καὶ Ἀμβρόσιος ἐν τῷ Α'. τῆς Ἐξα-
 μέρης Βιβλ: Κεφ: Β'. καὶ Δ'. Καὶ τῷ Γ'. Βιβλ: τῶν περὶ Πίσεως.

„τι, τὸ δῶρον εἶναι Θεῶ, ἐστὶ τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι, ἔτω
„τὸ πέμπεσθαι ἐστὶ τὸ γινώσκεισθαι, ὅτι ἐξ ἐκείνου ἐκπορεύεται.

Βιβλ: δὲ Ε'. περὶ Τριάδος: Κεφ: ΙΑ'. Τόμ: Γ'. Σελ: 107. τὸ
„Πνεῦμα δῶρον ἐστὶ τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Υἱῶ, ὅτι καὶ ἐκ τῆ
„Πατρὸς ἐκπορεύεται, ὡς ὁ Κύριος Φησί καὶ ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἔφη-
„σεν: ὅς Πνεῦμα Χριστὸς ἐκ ἔχει, ἔτος ἐκ ἐστὶν αὐτῶ. Περὶ γὰρ
αὐτῶ τῆ Ἁγίης Πνεύματος Φησί. Καὶ Κεφ: ΙΔ'. „Πρὸς ἁλλήλα
„ἀμοιβαδὸν ἐπὶ τῆς Τριάδος, εἰ τὸ γεννᾶν πρὸς ὃ γεννᾶται ἀρχὴ
„ἐστὶν, ὁ Πατὴρ ἀρχὴ ἐστὶ πρὸς τὸν Υἱόν, ὅτι τέτον γεννᾶ. Πό-
„τερον δὲ, καὶ πρὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀρχὴ ἐστὶν ὁ Πατὴρ;
„ἐπειδὴ ἄρηται, ὅτι ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἢ μικρὸν ζήτημα
„ἐστὶν ὡς ἔπερ ἔτως ἔχει, ἢ μόνον ἀρχὴ ἔσαι τῷ πράγματι
„ἐκείνῳ, ὅπερ γεννᾶ ἢ ποιᾶ, ἀλλὰ καὶ ἐκείνῳ, ὃ δίδωσιν. Ἐνθα καὶ
„καίνο γίνεται φανερόν, τὸ πολλὰς εἰωθὸς κινεῖν: τί δήποτε
„ἔχ Υἱὸς ἐστὶ καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, ὃ καὶ αὐτὸ ἐξέρχεται ἐκ τῆ
„Πατρὸς, ὡς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀναγινώσκεται; Ὅτι ἐξῆλθεν,
„ἔχ ὡς γεννηθὲν, ἀλλ' ὡς δοθέν καὶ διὰ τῆτο ἢ λέγεται Υἱὸς,
„ὅτι ἐδὲ ἐγεννήθη, ὥπερ ὁ Μονογενὴς, ἔτε πεποιήται, ὡς εἰ
„διὰ τῆς Θεῶ χάριτος υἱοθετηθείη, καθάπερ ἡμεῖς.

Μετὰ δὲ τὸ, ἐν πλείοσι τῶν προτέρων Κεφαλαίων τῆ Θ'. Βι-
βλῆς, τοιαύτῳ τινὰ τῆς Τριάδος ὁμοιότητα παρεχνηκέναι, ὅτι ὅν
τρόπον ἐπὶ τῆ Νῆς, τῆ τῷ μὲν γνῶσιν γεννῶντος, τῷ δὲ μνήμῳ
ἔχοντος, μία τῶν τριῶν ἢ εἰς αὐτὴν ἔτω τέως, διὰ τῆς αὐτῆς χωρῶν
ὁμοιότητος, ἀναπτύσσει τῷ Τριάδα, ἐν τῷ ΙΒ'. Κεφαλ: Φύλ: 121. „Τί
ἀρα; ἢ ἀγάπη (διὰ δὲ τῆς ἀγάπης ἐννοεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.)
„ἐκ ἔσαι εἰκῶν; ἔχι λόγος; ἔχι γεννητός; διατὶ ἐν ὁ Νῆς (τὸν
„Πατέρα δὲ νοεῖ) τῷ μὲν ἰδίαν γνῶσιν γεννᾶ ἑαυτὸν γινώσκων,
„τῷ δὲ ἰδίαν ἀγάπῳ ἢ γεννᾶ, ἑαυτὸν ἀγαπῶν; εἰ γὰρ διὰ τῆτο
„τῆς ἰδίας γνῶσεως αἰτία ἐστὶν, ἄτε γνωστὸς ὢν, καὶ τῆς ἰδίας ἐτι
„ἀγάπης αἰτία ἔσαι, ἄτε ὢν ἀγαπώμενος τίνος ἐν χάριν ἐκά-
„τερον ἐκ ἐγέννησε; δυσχερὲς εἶπεν τόδε γὰρ τὸ ζήτημα καὶ ἐπὶ
„τῆς ὑπερτάτης Τριάδος τῆ πανθενεστάτης δημιουργῶ Θεῶ, ἢ κατ'
„εἰκόνα ὃ ἄνθρωπος ἐγένετο, κινεῖν εἴωθε τὰς ἀνθρώπους, ἔς ἢ
„Θεῶ ἀλήθεια προσκαλεῖται εἰς πίσιν δι' ἀνθρωπίνης φθέγματος
„τὶ μὴ ἔχι καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς γεννητὸν ἢ
„πισδύεται, ἢ ἐννοεῖται, ὥσε καὶ αὐτὸ Υἱὸς λέγεσθαι; Καί τι-
„νων μεταξὺ παρεντεθέντων: τί τοίνυν περὶ τῆς ἀγάπης ῥη-
„τέον ἐστὶ; τί δήποτε καὶ τῷ ἑαυτὸν ἀγαπᾶν ὁ Νῆς, τῷ ἰδίαν
„αὐτῶ ἀγάπῳ γεννᾶν ἢ λέγεται; ὥπερ καὶ ἐν τῷ ἑαυτὸν γινώσ-
„κειν, τῷ ἰδίαν γνῶσιν ἐγέννησεν; Ἐν τῆτῳ δήπε σαφῶς δείκνυ-
„ται, ἐκείνῳ εἶναι τῷ ἀρχιῷ τῆς ἀγάπης, ὅθεν προέειπεν. Ἐκ
„μὲν ἐν τῆ Νῆ προέειπεν, ὅς ἑαυτῷ ἀγαπητὸς ἐστὶ, πρὶν ἢ ἑαυτὸν
„ἀγαπήσῃ καὶ ἔτως ἀρχὴ ἐστὶ τῆς ἰδίας αὐτῶ ἀγάπης, ἢπερ ἑαυ-
τὸν ἀγαπᾶ.

Βιβλ: δὲ περὶ Τριάδος: ΙΒ'. Κεφ: Ε'. Φύλ: 130. Διό μοι πιθα-
„νοὶ ἢ δοκῶσι τῷ γνάμῳ, οἱ ἔτως οἰόμενοι τῆς Τριάδος εἰκόνα
Φ φφφ 2 „ἐπὶ

„ἐπὶ τῶν τριῶν Προσώπων, κατὰ τὸ ἀνήκον τῇ ἀνθρωπίνῃ φύ-
 „σει, διώσθαι ἐυρεθῆναι, ὥς ἐν τῇ σύζυγιά τῇ ἁρρένῳ μετὰ
 „τῇ θήλειᾳ, καὶ ἐν τῷ ἐξ αὐτῶν τέττων τέκνῳ σωεκπληρῶσθαι.
 „(ἐν τῷ Ἀδάμ δηλαδὴ, καὶ τῷ Σήθ, καὶ τῇ Ἑυα.) οἷον ἂν ἄπερ,
 „ὁ μὲν Ἀνὴρ, τὸ τῷ Πατρὶ προσώπον παριστᾷ τὸ δὲ τῷ Υἱῷ, τὸ
 „ἐκείνῳ ἔτῳ προελθόν, ὥς γεννηθῆναι καὶ ταύτῃ γε τρίτον πρό-
 „σωπον, ὥσαντι τὸ Πνεῦμα, φάσκοντες εἶναι τὴν γυναικα, τὴν
 „ἔτῳ ἐκ τῷ ἀνδρὶ προελθούσαν, ὥς μὴ εἶναι αὐτῷ ὡς ὁν, ἢ θυ-
 „γατέρα καὶ τοι ἐξ αὐτῆς συλλαβέσθης ἐτέχθῃ τὸ γέννημα. Ἐφῇ
 „γὰρ ὁ Κύριος περὶ τῷ Ἀγ: Πνεύματος, ὅτι ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπο-
 „ρεύεται, καὶ τοι Υἱὸς μὴ πεφυκότος αὐτῷ. Ἐν γὰρ τῇ ἐξαπάτῃ
 „τῆς ἐξακασίας, τὸ μόνον πιθανῶς ἐπάγεται, ὅτι ἐν τῇ ἀρχῇ
 „τῆς διαπλαθείσης γυναικὸς, κατὰ τὴν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς πίσιν,
 „ἀποχρώντως δέκνυται μὴ πᾶν τὸ ἐκ προσώπου τινὸς ὑφιστάμε-
 „νον, ὥς ἕτερον καθίστασθαι πρόσωπον, λέγεσθαι ἔχειν καὶ Υἱόν.
 „καὶ γὰρ ἐκ τῷ προσώπῳ τῷ ἀνδρὶ ὑφείκειν ἢ γυνῇ, ἐκ αὐτῷ
 „μεντοὶ εἴρηται καὶ θυγάτηρ (35.), τὰ λοιπὰ δὲ ὡς ἄτοπα, μάλ-
 „λον δὲ καὶ ψόδῃ, ἔτῳ ῥᾶσα καὶ ἀπελέγχεται. Καὶ ἐν τῷ 5.
 „δὲ Κεφαλ: περὶ τῆς αὐτῆς ἐτι πραγματοδύμενος ὁμοιότητος: „Οὐ
 „διὰ τὸ τὴν τοιαύτῃ ἀποπτύμεν δόξαν, ὥς δεδιγμένοι τὴν
 „Ἀγίαν τε, καὶ ἀμετακίνητον, καὶ ἀμετάβλητον Ἀγάπῃ (τὸ
 „Ἅγιον Πνεῦμα.), οἷα δὴ σύζυγον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ἐξ αὐτῷ
 „μὲν ὑπάρχσαν, ἐμὴ δ' ὡς τόκον, ἐπὶ τῷ γεννησῶ τὸν Λόγον
 „δι' ὃ τὰ πάντα ἐγένετο, ἀναλογίζεσθαι ἀλλ' ὅτι ψόδῃ ταύτῃ
 „ἔσαν ἢ θεία Γραφὴ ἀποδείκνυσιν.

Ἐν Βιβλ: δὲ ΙΕ'. Κεφαλ: 5. Φύλ: 148. „Ἐκείσε νοῦντες ὁρῶ-
 „μεν, ὥς λέγοντα, καὶ ὡς λόγον αὐτῷ, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν.
 „καὶ τεύθεν τὴν (ἐκ τῷ Πατρὶ) προϊῶσαν ἀγάπῃ, ἀμφοτέροις
 „ἔσαν κοινῇ τὸ Πνεῦμα δηλονότι τὸ Ἅγιον.

Βιβλ:

- (35) Τὴν δ' ἐξομοίωσιν ταύτῃ κατὰ τῶν Πνευματομάχων, εἰδ' ὁ μέγας ἀπηξίωσε
 Ναζιανζιῶς παραθέσθαι. Διαφορέντων καὶ γὰρ ἐκείνων: τί ἐν Θεῷ τὸ Πνεῦ-
 „μα; Πάνυγε. ἀπλῆτα) τί ἐν ὁμοσίῳ; Εἶπερ Θεός. Δὲς ἔννοιαι, Φησὶν (ὁ
 „Λίρετ:) ἐκ τῷ αὐτῷ, τὸ μὲν Υἱόν, τὸ δὲ ἔχ' Υἱόν. ἔτα ὁμοσίαι καὶ δέχομαι
 „Θεὸν καὶ Θεόν. Δὲς μοι καὶ Σὺ ἄλλον Θεόν, καὶ φύσιν Θεῷ, καὶ δώσωσι τὴν
 „αὐτὴν Τριάδα. μετὰ τῶν αὐτῶν ὀνομάτων τε καὶ πραγμάτων. Εἰς ὁ Θεός,
 „καὶ μία φύσις ἢ ἀνωτάτω πόθεν παραστήσω σοι τὴν ὁμοίωσιν; ἢ ζητῆς πάλιν
 „ἐκ τῶν κάτω καὶ τῶν περὶ Σέ; λίαν μὲν αἰχρὸν καὶ ἐκ αἰχρὸν μόνον, ἀλλὰ
 „καὶ μάταιον ἐπεικῶς, ἐκ τῶν κάτω, τῶν ἀνω ζητῆν τὴν εἰκασίαν λαμβάνειν,
 „καὶ τῶν ἀκινήτων. ἐκ τῆς ῥόδου φύσεως καὶ ὁ Φησὶν Ἡσαίας ἐκζητεῖσθαι τὰ
 „ῥαῖα ἐν τοῖς νεκροῖς ὅμως δὲ πειράσσομαι, Σὺ χάριν, καὶ τεύθεν δεῖναι τινὰ
 „τῷ λόγῳ βοήθειαν. — Εἶτα τὰ ἄλλα παραλιπὼν — Ἐντι, Φησὶ, τῶν ἡμετέ-
 „ρων ἔρω, ὁ καὶ πᾶσι γινώσκων. Τί ἐν ἡ Ἑυα, καὶ ὁ Σήθ; εἰ καὶ τῷ αὐτῷ
 „Ἀδάμ; τίνας γὰρ ἄλλας; ἢ καὶ ἀμφοτέρω γεννήματα; εἰδαμῶς. Ἀλλὰ τί; τὸ
 „μὲν τμήμα, τὸ δὲ γέννημα καὶ μὴ ἀμφοτέροι ταυτὸν ἀλλήλοις ἀνθρωποι
 „γὰρ εἰδῆς ἀντερεῖ. Πάνυση ἐν ἀπομαχόμενος πρὸς τὸ Πνεῦμα, ὥς ἡ γέννημα
 „πάντως, ἢ μὴ ὁμοσίον, μηδὲ Θεόν, καὶ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων τὸ διωκτὸν λα-
 „βῶν, τῆς ἡμετέρας ὑπολήψεως. (Γρηγ: Ναζιανζ. λόγ: ΔΖ'. περὶ τῷ Ἀγ:
 „Πνεύμ: τῆς ἐν Παρισ: Ἐκδόσ: Σελ: 598).

Βιβλ: δὲ ΙΕ'. Κεφ: ΙΖ'. Φύλ: Θεὸς ἐκ Θεῶ ἐστὶν ἢ „Αγάπη. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆ Θεῶ καὶ Πατρὸς ἐστὶ „γεννητὸς, καὶ τὸ Ἄγ: Πνεῦμα ἐκ τῆ Θεῶ καὶ Πατρὸς ἐκπορεύε- „ται, πότερόν ποτε τῶν ἐκδεκτέων ἐνταῦθα Θεὸν, ἀγά- „πῃ καλεῖσθαι, δεόντως ζητεῖται· ὁ γὰρ Πατὴρ μόνος ἔτι ἐστὶ „Θεὸς, ὡς μὴ εἶναι ἐκ Θεῶ καὶ διὰ τῆτο ἢ ἀγάπῃ, ἢ ἔτι ἐστὶ „Θεὸς, ὡς εἶναι ἐκ τῆ Θεῶ, ἥτοι ὁ Υἱὸς ἐστὶν, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον. — Τὸ τοίνυν Ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τῆ Θεῶ, „ἐπειδὴν χορηγηθῇ τῷ ἀνθρώπῳ, πυρπολεῖ αὐτὸν εἰς ἀγάπῃ „τῆ Θεῶ, καὶ τῆ πλησίον· καὶ αὐτὸ δὲ ἀγάπῃ ἐστὶ. Καθάπερ ἐν καὶ „ἐν τῷ ΙΗ'. Κεφαλ: φησὶν. Ἡ τοίνυν ἀγάπῃ, ἥτις ἐκ τῆ Θεῶ „ἐστὶ, κυρίως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐστὶ. Καὶ Κεφαλ: ΙΘ'. Θεὸς ἢ „ἀγάπῃ ἐστὶν, ἢ ἐκ τῆ Θεῶ ἔσται, καὶ ἐν ἡμῖν ἐνεργῶσα τὸ μένειν „ἐν τῷ Θεῷ, καὶ αὐτὸν ἐν ἡμῖν τῆτο δὲ ἐντεῦθεν γινώσκουμεν, „ὅτι ἐκ τῆ Πνύματος αὐτῆς δέδωκεν ἡμῖν. Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα αὐ- „τῆ, ἐστὶν ὁ Θεὸς ἢ ἀγάπῃ. Ἐπειτα, εἶπερ ἐν τοῖς Θεοῖς χάρις- „μασιν ἔδεν μείζον τῆς ἀγάπῃς ἐστὶ, καὶ ἔδεν δώρημα Θεῶ μείζον „τῆ Ἁγίης Πνύματος, τί μᾶλλον ἂν ἔψοιτο, ἢ αὐτὸ τῷ ἀγάπῃ „εἶναι, ὃ καὶ Θεὸς λέγεται, καὶ ἐκ τῆ Θεῶ; Καὶ αὐτόθι Κεφ: „ΚΓ'. Φύλ: 156. Ἡ ἐν ἀνθρώπῳ μνήμη, καὶ κίνη μάλιστ' ἥς τὰ „κτιώη ἡμοίρησε· δι' ἥς ἀμέλει τὰ νοητὰ ἔτι σωέχεται, ὡς μὴ „δι' αἰσθήσεων εἰς αὐτῷ εἰσενεχθῆναι· ἔχει τινὰ ὅπως μετρίως, „ἐπὶ τῇδε τῇ τῆς Τριάδος εἰκόνι, ἀσυγκρίτως μὲν, ἔχει δ' ἐν ὁμοιό- „τητά τινι τῆ Πατρός. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἢ τῆ ἀνθρώπου νόησις, ἢ „κατὰ προσοχίῃ τῆς ἐννοίας ἐντεῦθεν ἀνατυπώμενη, ἐπειδὴν ὁ „γινώσκειται λέγεται, καὶ γλώσσης μὲν ἔδεμιας, τῆς δὲ καρδίας „ῥῆμα ἐστὶν· ἔχει ἐν μεγίστῃ τῇ ἀνομοιότητι, ἐμφερίαν τινι τῆ „Υἱῶ. Καὶ ἢ τῆ ἀνθρώπου ἀγάπῃ δὲ, ἢ ἐκ τῆς γνώσεως προῖ- „σα, καὶ τῷ μνήμῃ τῇ νοήσει σωάπτῃσα, οἷα δὴ τῷ γεννήτορι „καὶ τῷ γεννήματι κοινῇ ὡς μηδὲ τὸν γεννήτορα νοεῖσθαι εἶναι, „μηδὲ τὸ γέννημα· ἔχει ἐπὶ τῆς εἰκόνος ταύτης ὁμοιότητά τινι, „καὶ τοι λίαν ἀνομοιωμένῃ, τῆ Ἁγίης Πνύματος. Καὶ ἐν Κεφαλ: „δὲ ΚΕ'. Ἐκεῖ τῷ ἀλήθειαν ἀνθ' οἰασθῆν δυχερείας ὁψόμεθα, καὶ „τῶν τρανώτατά τε καὶ βεβαϊότατα ἐν ἀπολαύσει ἐσόμεθα· ἔδ „ἔτι ζητήσομεν διὰ Συλλογισμῶ, ἀλλὰ κατ' ἐποπτεῖαν θεασόμεθα, „τὶ δῆποτε ἐκ ἐστὶν Υἱὸς τὸ Πνεῦμα, καίτοιγε ἐκπορευόμενον „ἐκ τῆ Πατρός. Καὶ ἐν Κεφαλ: ΚΖ'. Ἄρον τῆς ὀφθαλμῶς σε „πρὸς αὐτὸ τὸ Φῶς, καὶ ἐν αὐτῷ σήριξον αὐτῆς εἰ δωήσῃ· ἔτι „γὰρ ὄψῃ, ὅσον ἢ τῆ Θεῶ Λόγῃ Γέννησις διέσηκε τῆς Ἐκπορεύ- „σεως τῆς τῆ Θεῶ δωρεῆς. Διόπερ ὁ μονογενὴς Υἱὸς, ἔκκεν ἐκ „τῆ Πατρός γεννητὸν (ἄλλως γὰρ ἂν ἀδελφὸς αὐτῷ εἴη) ἀλλ' ἐκ- „πορεύτὸν ἔφησε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ὡσαύτως καὶ τῷ παρα- „πλησίῳ ἐξικονισμῷ τῆς Τριάδος, ὃν αὐτόσε ὑποσώπτει, (κατὰ „τῷ γνησίαν τῶν Ἀυγασίνῃ ῥημάτων ἀνάγνωσιν· περὶ ἥς ἐν τῇ „Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Παραφθορῶν, τῶν ἐν τοῖς Λατίνων

Συγγράμμασι γενομένων (36) ἐκ τῆ Πατρὸς διδάσκει προῖέναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. „Αὐτῇ Σοι ἐν σοὶ αὐτῷ τὰ τρία δέκνυσιν „ἐκείνα, ἐν οἷς τῆς ὑπερτάτης ἐκείνης Τριάδος τὴν εἰκόνα σὺ ἐπι- „γνώσῃ, ἣν ὁμμάσιν ἀτενέσιν οἷος ἔπω τυγχάνεις θεάσασθαι. „Αὐτῇ σοι δέκνυσιν, ὅτι λόγος ἔνεσιν ἐν Σοὶ ἀληθῆς, ἐπειδὴν ἐκ „τῆς Σῆς γνώσεως ἀπογεννᾶται τρεῖς, ἐπειδὴν, ὅπερ οἶδαμεν, „λέγομεν, καὶ εἰ μηδενὸς ἔθνης γλώσση, Φωνῇ σημαντικῇ μηδὲ „προφέρομεν, μηδ' ἐννοοῖμεν μορφοῖτο δὲ, ἐξ ἧ σωίσμεν, ἢ ἐν „ἡμῖν αὐτοῖς ἐννοία· εἴη δ' ἐν ἀκμῇ τῇ νοῦντος εἰκὼν παραπλη- „σιωτάτῃ τῆς νοήσεως αὐτῆς, ἣν ἂν διὰ τῆ μνημονικῆς περιέχοι. „Ταυτὶ τὰ δύο δηλονότι, οἷαπερ Πατέρα καὶ γόνον, τρίτης τῆς „θελήσεως, εἴτ' ἐν τῆς ἀγαπήσεως, σωμαπτεύσης. Ἦν δὲ θέλη- „σιν ἐκ τῆς γνώσεως προῖέναι, (ἐδὲς γὰρ δήπερ θέλει, ὅπερ ὅλως, „ὅ,τίποτε ἐστίν, ἀγνοῖ.) μὴ μέντοι τῆς νοήσεως εἰκόνα τυγχά- „ναν. Καὶ ἔτως ἐπὶ τῷδε τῷ νοητῷ πράγματι, ἢ μεταξὺ Γεν- „νήσεώς τε καὶ Ἐκπορεύσεως διασολῇ ἐγχωρεῖ· ὅτι γὰρ ἢ ταυτὸν „ἐστὶ τὸ νοῆσαι θεωρεῖν, τῷ ἐφίεσθαι, ἢ καὶ κατὰ θέλησιν ἀπο- „λαύειν, σωιέτω καὶ διακρινέτω, ὅς τις καὶ διώταται.

Ἐν δὲ τῷ ῥῳα. Λόγῳ τῷ περὶ τῆς Χρόνης, Τόμ: Γ. Σελ: 330. „Πᾶσαν δὴποτε διαίρεσιν καὶ ἀνισότητα ἢ Θεία φύσις ἐστὶν ἐκ- „κλείσσει· κατὰ γὰρ τὴν Ἐυαγγελικῇ ἀλήθειαν, ὥσπερ ὁ Υἱὸς „ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Πατρὸς, ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς „Πατρὸς ἐκπορεύεται. Καὶ ῥῳα. περὶ τῆς Χρόνης, Σελ: 339. „Ὁ τῆς „Ἐκκλησίας Κανὼν, καὶ ἡ Ἁγία τῶν Πατέρων παράδοσις, καὶ αἱ ψῆ- „φοι, σφεαῖτε καὶ ἔμπεδα ἐς τὸ διωκεῖς μενόντων. Αὐτῇ δὲ ἐστὶν ἡ „Πίσις ἢ τῶν Πατέρων ἡμῶν: Πισθόμεν εἰς Θεὸν Πατέρα — καὶ „εἰς Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. Πισθόμεν καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, „Θεὸν ἀληθινόν, ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον· κατὰ πάντα τῷ „Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ἴσον, φύσει, θελήσει, δυνάμει, αἰωνιότητι, „ἰσότη. Συμπεραίνει δὲ φύλ: 340. „Αὐτῇ ἡ Πίσις, ὡς λίαν Ἀγα- „πητοὶ Ἀδελφοί, ἦν ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐμάθομεν, καὶ „ἦν αἰετὶ ἔχομεν· ἦν τε πισθόμεν καὶ παρ' ὑμῖν ἐφεξῆς κρατήσιν.

Ἐν δὲ Λόγῳ ρηδ. περὶ τῆς Χρόνης, φύλ: 343. „Τῷδε ἐστὶ τὸ „Ἀγ: Πνεῦμα, ὅπερ, εἰς τὸν Πατέρα μέλλων ὁ Κύριος ἀναλαμ- „βάνεσθαι, τοῖς ἑαυτῆς ἐπηγγείλατο Μαθηταῖς, λέγων: Ἐπὰν δὲ „ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τῆς Πατρὸς, τὸ „Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται· αὐτὸς „μαρτυρήσει περὶ ἐμῆς. Περὶ ἧς ἀνωτέρω ἔφη: ὁ δὲ Παράκλητος, „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ πέμψῃ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, „αὐτὸς ὑμᾶς διδάξει πάντα. Αὐτὸ τοίνυν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, „ὃ πέμψῃ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ὅπερ ἐκ τῆς Πατρὸς „ἐκπορεύεται, ὁμοῦσιον ἀποδείκνυται εἶναι Πατρὶ καὶ Υἱῷ.

Ἐν

(36) Ἐν Παραφθορᾷ Ε'. Σελίδι

Ἐν δὲ τῇ 49. τῶν εἰς Ἰωάν: Πραγματ: ἐν τῷ Θ. Τόμῳ, Φύλ: 157. Ὁ Πατὴρ μόνος ἐκ ἐξ ἄλλῃ ἐστὶ καὶ γὰρ καὶ ὁ Υἱὸς „ἐκ τῆ Πατρὸς ἐγεννήθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται· ὁ δὲ Πατὴρ ἐξ ἄλλῃ ἔτε γεννᾶται, ἔτε ἐκπορεύεται. Μηδὲ τῆ γε δὴ ἕνεκα, ἀνισότης τις ἐγχαρῆσα ἐν τῇ ἀκροτάτῃ ἐκείνῃ Τριάδι, κατὰ λογισμὸν ἀνθρώπινον ἐννοεῖται. Καὶ γὰρ καὶ ὁ Υἱὸς τῷ ἐξ ἑ ἐγεννήθη ἴσος ἐστὶ, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τῷ ἐξ ἑ ἐκπορεύεται, ἴσον. Καὶ ἐξῆς: τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐξ ἐκείνῃ ἀκείῃ, ἐξ ἑ ἐκπορεύεται τὸ ἀκείνῃ αὐτῷ, εἰδέναι ἐστὶ τὸ δὲ εἰδέναι, εἶναι ὡς ἀνωτέρω λέλενται. Ἐπαδὴ ἄρα ἐκ ἐστὶν ἀφ' ἐαυτῆς, ἀλλ' ἐξ ἐκείνῃ ἐξ ἑ ἐκπορεύεται ἐξ ἑ αὐτῷ ἢ ἑσία, ἐξ ἐκείνῃ ἢ γνῶσις ἐξ ἐκείνῃ τοίνυν καὶ ἢ ἀκρόασις ἐξ ἑ ἄλλο ἔδεν, ἢ γνῶσις. Καὶ τελουταῖον: ἐξ ἐκείνῃ ἄρα ἤκουσε, καὶ ἀκούει, καὶ ἀκούει, ἐξ ἑ ἐστὶν ἐξ ἐκείνῃ δὲ ἐστὶν, ἐξ ἑ ἐκπορεύεται. Δι' ὧν πάντως ἐνὸς τοσαυτάκις μέμνηται μόνῃ ἐξ ἑ ἐστὶν, ἐξ ἑ ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὅς δὴ πᾶς ἕτερος, ἢ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἐστὶν.

Ἐν δὲ Πραγματ: ρ2. τῶν εἰς Ἰωάν:, Φύλ: 164. „Οὐδὲ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκ τῆς κτίσεως, τῆς τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ὑποτασσομένης λαμβάνειν ἔμελλεν, ὅτι φησὶν ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται· ἀλλὰ πάντως ἐκ τῆ Πατρὸς ἐξ ἑ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, ἐξ ἑ γεννᾶται καὶ ὁ Υἱός.

Ἐν δὲ τῇ Ζ'. Πραγματ: τῇ εἰς τὴν Ἐπισ: Ἰωάν: Τόμ: Θ. Φύλ: 200. Πῶς ἤδη πάλαι ἡ ἀγάπη ἐκ τῆ Θεῆ ἐστὶ, καὶ νῦν ἀγάπη ἐστὶν ὁ Θεός; Θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὁ Υἱός, Θεὸς ἐκ Θεῆ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Θεὸς ἐκ Θεῆ καὶ ἔτοι οἱ τρεῖς, εἰς Θεός, ἔχι τρεῖς Θεοί. Εἰ ὁ Υἱὸς Θεός, καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα Θεός, καὶ κείνους ἀγαπᾷ ἐν ᾧ οἰκεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· Ἄρα ἡ ἀγάπη Θεὸς ἐστὶν· ἀλλὰ Θεός, ὅτι ἐκ Θεῆ. Ἐκότερον γὰρ ἔχεις ἐν τῇ Ἐπισολῇ, καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τῆ Θεῆ ἐστὶ, καὶ ὅτι ἀγάπη ὁ Θεός ἐστὶ. Περὶ τῆ Πατρὸς μόνῃ ἢ Γραφῇ λέγειν ἐκ οἶδεν, ὅτι ἐκ Θεῆ· ἔπαν δ' ἀκείῃς ἐκ Θεῆ, ἥτοι ὁ Υἱὸς νοεῖται, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἐν δὲ τῷ Βιβλ: τῷ κατὰ τῆ Λόγῃ τῶν Ἀρειανῶν, ἀπελέγχειν μέλλων Ἀρειανῆς, τῆς ἐκ τῆ Τίξ δημιουργηθῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: βλασφημῶντας, ἐν Κεφ: ΚΑ'. Τόμ: 5. Φύλ: 216. „Υπὸ τῆ Θεῆ κτιθῆναι φασὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, ὅπερ ἔδαμῃ τῶν Γραφῶν ἀναγινώσκουσιν· ὅποτε αὐτὸς ὁ Υἱὸς φησὶν, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Καὶ Κεφ: ΚΓ'. Φύλ: 217. „ὅθεν (τὸ Ἅγ: Πνεῦμα) λήψεται, ἐκείθεν ἀναμφισβητήτως καὶ ἐστὶν, ὃ λαλεῖ ὅτι ἐκείθεν ἀκούει, ὅθεν πρόειπεν. Οἶδε γὰρ (τὸ Πνεῦμα) τὸν τῆ Θεῆ Λόγον, ἐκείθεν ἐκπορευόμενον, ὅθεν ὁ Λόγος γεννᾶται ἕτως ὥστε τὸ Πνεῦμα εἶναι κοινῶς καὶ τῆ Πατρὸς καὶ τῆ Λόγῃ.

X χχχ 2

Καὶ

Καὶ πρὸ δὴ τῶν, Φύλ: 216. „Κατὰ τῆτο τοιγαρὲν τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκ αὐτῆ λαλεῖ, ἡ γὰρ ἐστὶν αὐτῆ, „ὅπερ ἐκπορεύεται ἐκ τῆ Πατρὸς ὡς περ εἰδὲ ὁ Υἱὸς δυνάται αὐτῆ „ἐαυτῆ ποιεῖν εἰδὲν, ὅτι εἰς αὐτὸς αὐτῆ ἐστὶν, ὡς μοι ἀνωτέρω „ἐκτέθεται. — Ὅτι δὲ ἐν ἅπασιν τὸ Πνεῦμα τὴν ἐντολὴν τῆ Χρι- „στῆ ἀπεκδέχεται, ὡς φασὶν, ἀναγινωσκέτωσαν, εἰ δυνάται τὸ „γὰρ εἰρημένον ἐκ αὐτῆ λαλήσει, ἐκ εἰρηται, ὅσα παρ' ἐμῆ „ἀκῆσαι ἄλλ' ὅσα ἂν ἀκῆση λαλήσει. Τίνος δὲ χάριν εἰρηται; μι- „κρὸν ἀνωτέρω διασεσάφηται ἐξ αὐτῆς ἧς ἐμνήθην τῆς τῆ Κυ- „ρίης διερωδύσεως ἐνθα φησί: Πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατήρ, ἐμὰ „ἐστὶ. διὰ τῆτο ἔφω, ὅτι ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεται. Καὶ κεφ: ΚΔ'. Μὴδέ τινα κινέτω τὸ πρὸς τὸ μέλλον τῆ χρόνῃ ἀφορᾶν τὸ ῥῆμα, „λήψεται, ὡσανεὶ μήπω ἦν ἔχον· ἀδιαφόρως γὰρ τῷ χρόνῳ τὰ „ῥήματα λέγεται, καὶ χρόνῃ μένειν χωρὶς τῆς αἰωνιότητος νοκ- „μένης. Καὶ γάρτοι καὶ εἰληφεν, ὅτι ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπεπόρευ- „ται καὶ λαμβάνει, ὅτι ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται καὶ λήψεται, „ὅτι ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι ἔποτε λήξει ὡς περ ὁ Θεὸς καὶ „ἐστὶ, καὶ ἡ, καὶ ἔσαι, καὶ τοι ἀρχὴν χρονικῶν, εἰδὲ τελούτων, εἰδ' „ἔχων, εἰδ' ἐχνηκῶς, εἰδὲ ἔξων. Καὶ κεφ: ΚΘ'. Ἀληθὲς δέγ' ἐστὶν, „ὅτι ὁ Πατήρ πᾶσι τοῖς εἶναι παρέχεν· ὁ δὲ, ὅπερ ἐστὶν ὑπὸ „μηδενὸς ἔχε λαχόν· ἀλλὰ τὸ ἴσον αὐτῷ πεφυκέναι, εἰδενὶ δέ- „δωκεν, εἰμὴ τῷ Υἱῷ τῷ ἐξ αὐτῆ γεννηθέντι, καὶ τῷ Ἀγίῳ „Πνεύματι τῷ ἐκπορευομένῳ ἐξ αὐτῆ.

Καὶ ἐν τῷ Γ'. δὲ Βιβλ: τῶν κατὰ Μαξιμίν, κεφ: Γ'. Φύλ: 235. Τόμ: 5'. „Δυνάμις ἐστὶν ὁ Πατήρ, δυνάμις ὁ Υἱὸς, δυνάμις „τὸ Ἅγ: Πνεῦμα. Ἀληθὲς τῆτο φῆς. Ἀλλ' ὅτι τὴν δυνάμιν τὴν „ἐκ τῆς δυνάμεως γεννηθεῖσαν, καὶ τὴν δυνάμιν τὴν ἐκ τῆς δυνά- „μεως ἐκπορευομένην, ἐκ ἀξιοῖς φύσιν ἔχεν τὴν αὐτῇ τῆτο λέ- „γεις ψεύδως τῆτο κατὰ τῆς ὀρθῆς καὶ Καθολικῆς Πίστεως λέγεις. „Καὶ κεφαλ: ΙΔ'. Φύλ: 236. Ἐκ τῆ Πατρὸς ἐστὶν ὁ Υἱὸς, ἐκ τῆ „Πατρὸς ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἀλλ' ὁ μὲν γεννητὸς, τὸ δὲ „ἐκπορευτόν. — Οὐκ αὐτῆ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐστὶν, ἀλλ' ἐξ „ἐκείνης, ἐξ ἧς ἐκπορεύεται. Καὶ κεφαλ: ΙΕ'. Φύλ: 239. Περὶ δὲ „τῆ Ἅγ: Πνεύματος, πῶς καὶ αὐτὸ ἐκ τῆ Θεῆ ἐστὶ, καὶ τοι Υἱὸς „αὐτὸ ἐκ ἔστιν ὅτι ἐκπορεύθην, ἔχῃ δὲ γεννηθὲν αὐτὸ ἐκ τῆ Θεῆ „ἀναγινώσκεται εἶναι, ἀνωτέρω, ἥδη, ὅσον ἄλλῃς ἔδοξε μοι, διεί- „λεγμαι. Καὶ κεφαλ: ΚΑ'. Φύλ: 243. Ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπο- „ρευόμενον τὸ Πνεῦμα, πῶς τῷ Πατρὶ εὐ συγκαθεστήσεται;

Ἐν Ἐπισ: δὲ Ξς. Τόμ: Β'. Φύλ: 96. εἰδὲ ὁ Πατήρ, ἵνα Υἱὸν „ἔχῃ ἐξ ἐαυτῆ, ἡλάττωσεν ἐαυτόν· ἀλλ' ἔτως ἐγέννησεν ἐξ ἐαυ- „τῆ ἄλλον ἐαυτόν, ὡς ὅλος ἐν ἐαυτῷ μένειν καὶ τοσούτος εἶναι „ἐν τῷ Υἱῷ, ὅσος καὶ μόνος. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα „ὅλον ἐξ ὅλης (ἡ γὰρ δὴ ἐξ ὅλων) ἡ προπορεύεται, ὅθεν ἐκπο- „ρεύεται τοσούτον δὲ ὅν ἐν ἐκείνῳ, ὅσον ἐξ ἐκείνης, εἰδ' ἀπομειοῖ „αὐτόν ἐκπορευόμενον, εἰδ' αὐτῆ σωτηριώμενον.

Ἐν

Ἐν δὲ Βιβλ: Β'. περὶ ψυχῆς, καὶ τῆς ταύτης ἀρχῆς, πρὸς „Πέτρον Πρεσβύτερον, Κεφ: Γ'. Τόμ: Ζ'. Φύλ: 379. Ἡ φύσις ἡ „τὸν Θεὸν αἴτιον ἔχουσα ἐξ ἑᾶς ἐστίν, ἡ μὲν δεδημιουργηται, ἡ δ' „ἑᾶς ἡ μὲν ἐν μὴ δεδημιουργηθεῖσα, ἐξ αὐτῆς δέ τοι ἔστα, ἡτοι ἐξ „αὐτῆς γεννᾶται, ἡ ἐκπορεύεται καὶ γεννᾶται μὲν ὁ Υἱὸς μόνος, ἐκπορεύεται δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἡ δὲ Τριάς αὕτη μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως ἐστίν.

Ἐν δὲ Βιβλ: Α'. περὶ τῆς Προορισμῶ τῶν Ἁγίων, Κεφ: Η'. Τόμ: Ζ'. Φύλ: 404. „Διὰ δὴ τῆτο τῷ Πατρὶ μάλιςα τόδε ἀπο- „νεύμεται, ὅτι ἐξ αὐτῆς μὲν ὁ Μονογενὴς γεννᾶται, ἐξ αὐτῆς „δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται.

Ἐν δὲ τῷ Βιβλ: τῷ περὶ τῆς Καὶνῆ Ἀσματος Κεφ: Ζ'. Τόμ: Θ'. Φύλ: 36. „Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἑκπορεύεται τῆ ὁθεν ἐκ- „πορεύεται, ἀλλ' ὅλον ἐξ ὅλης ἑδ' ἀπομειοῖ αὐτὸν ἐκπορούμενον, „ἑδ' αὐξαι σωημένον. Δι' ὧν δῆπε, ἐνὸς καὶ μόνου μέμνηται, ἐξ ἑ τοῦ Πνεύματος προέειπεν, ὅς παντὶς ἐστίν ὁ Πατήρ.

Καὶ ἐν Βιβλ: Β'. περὶ τῆς Συμβόλης πρὸς τὰς Κατηχημένους, Τόμ: Θ'. Φύλ: 368. „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πισόδομεν εἶναι Θεόν, „ἴσον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ὅτι ἅμα ἐστίν ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ. „ὅτι μὲν ἐν ἐστίν ἐν τῷ Πατρὶ, ἄκκε τῆ Υἱῶ: τὸ Πνεῦμα, „Φησὶ, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορούμενον, αὐτὸ ὁδηγήσει ὑμᾶς „εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν ὅπως δὲ ἐστίν ἐν τῷ Υἱῷ; αὐτὸς „ὁ Υἱὸς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν πέμπων τὰς ἰδίους αὐτῆς μαθητὰς κη- „ρύξαί τοι Ἐυαγγέλιον, ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ „εἶπεν αὐτοῖς: λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον.

Ἐν δὲ τῷ Β'. Βιβλ: τῷ περὶ τῆς Λόγης Ἐνσαρκώσεως, Κεφ: ΙΕ'. Τόμ: Δ'. Φύλ: 337. „ἡ Ἀρχικὴ ἀγαθότης ἐν τῷ Θεῷ „καὶ Πατρὶ νοητέα ἐξ ἑ ὅτε Υἱὸς γεννηθεὶς, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ- „προελθὼν, ἀναμφιβόλως τὴν τῆς ἀγαθότητος ἐν ἑαυτῷ φύσιν φέ- „ρει, τῆς ἐν ἐκείνῃ τῇ πηγῇ, ἐξ ἧς ὅτε Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται.

Τελούτατον ἐν τῷ Βιβλ: τῷ περὶ τῆς Ἀληθῆς Θρησκείας, ἀναφέροντος τῆς ΛΟΜΒΑΡΔΟΥ ἐν „τῷ Α'. Βιβλ: τῶν Γνωμῶν, Διαρέσ: Γ'. „Ἀκροτάτη ἀρχὴ νοεῖται ὁ Θεὸς καὶ Πατήρ, ἐξ ἑ τὰ „πάντα ἐξ ἑ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

ΜΑΞΙΜΟΣ δὲ ὁ Ταυρινῶν Ἐπίσκοπος (37) ἐν τῇ τῆς Συμβόλης Ἐκθέσει, Τόμ: Ε'. Μέρ: Α'. τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κο- λωνίᾳ, Σελ: 40. „Κατὰ τὴν Ἐυαγγελικὴν ἀλήθειαν, ὡςπερ ὁ Υἱὸς „ἐκ τῆς Πατρὸς ἐξῆλθεν, ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς „Πα-

(37) Ταυρινῶν Ἐπίσκοπος ἢ τῶν ὑπὸ τὰς Ἀλπεας, περὶ τὸ 422. Σωτήριον ἔτος ἀκμάσας ὁ Μάξιμος ἔτος ὅς, καὶ ἐν τῇ κατὰ Ῥώμην συστάσει Σινόδῳ, Ἐτ: 465. παρυσιάσας, καὶ μετὰ τὸν Πάπαν ἐφεξῆς ἀμέσως, κατὰ χρόνον πρεσβεῖον. Φασὶν, ἐν ᾧ ἀρχιερατικῶν διεγένετο) τὴν ἰδίαν ὑπογραφὴν ἐπιθεῖς, μετ' ἐν- αὐτὸν ἔπειτα εἶνα τὸ ζῶν ἐξεμέτρησεν.

Τόμ: Α'.

Ψ ψψψ

„Πατρός εκπορεύεται. Καὶ ὡς περ ὁ Μονογενὴς Υἱὸς ἐστὶ τῷ Θεῷ,
 „ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τῷ Θεῷ ἐστίν.

ΠΕΛΑΓΙΟΣ δὲ ὁ Ἄφρος (38) ὁ τῆς Πελαγιανῶν Αἱρέσεως Ἀρχηγός, ἐν τῷ Λιβέλλῳ τῆς Πίσεως, ὁ πρὸς Ἰννοκέντιον τὸν Ῥώμης Πάπαν ἀπέστειλε (παρὰ Βαρων: Ἔτ: 417. Ἀριθμ: 31. καὶ παρὰ Μαρίῳ δὲ τῷ Μερκάτορι ἐν Β'. Μέρει τῶν Συγγραμ: Σελ: 307. καὶ 313 τῆς ἐν Παρις: Ἐκδόσ: Ἔτ: 1673.) „Πισόδομεν καὶ „εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, Θεὸν ἀληθινόν, τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπο- „ρϋόμενον ἴσον κατὰ πάντα Πατρὶ καὶ Υἱῷ, θελήσει, δυνάμει, αἰωνιότητι, ἑσία.

ΚΕΛΕΣΤΙΟΣ δὲ (39) ὁ Πελαγίᾳ μαθητῆς, ἐν τῷ Λιβέλλῳ τῆς Πίσεως τῷ προσενεχθέντι Ζωσίμῳ τῷ Πάπα Ῥώμης, (ἐν τῷ Β'. Μέρ: τῶν Συγγραμ: τῷ εἰρημένῳ Μαρίῳ τῷ Μερκάτορος Σελ: 313. „Πισόδομεν καὶ εἰς τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, Θεὸν ἀληθινόν, τὸ ἐκ „Πατρὶ ἐκπορϋόμενον, ἴσον κατὰ πάντα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ „Φύσει, θελήσει, δυνάμει, αἰωνιότητι, ἑσία.

ΙΟΥΔΑΙΑΝΟΣ δὲ ὁ Κελανῶν Ἐπίσκοπος (40) ἐν τῷ τῆς Πίσεως Λιβέλλῳ, τῷ εἰς Ῥώμην ἀποσαλέντι ἐξ ὀνόματος ὀκτωκαίδεκα Ἐπι-

(38) Πόθεν δὲ ἄρα Ἄφρος αἰεὶ Πελάγιος; ἢ, ὅτι τῶν Γότθων κατὰ τὸ 408. τὴν Ἰταλίαν ἀγύτων τε καὶ φερόντων, αὐτὸς ἐκ Ῥώμης, ἐνθα διατρίβων ὑπῆρχεν ἐπὶ Σικελίαν, σιμάμα τῷ ὁπαδῷ Κελεσίῳ, ἀπῆρε. καὶ ἐκεῖθεν μετὰ τριετίαν εἰς Ἀφρικὴν πλώσας, τὴν Ἰππῶνα κατέλαβε, καὶ ἐπὶ Καρχηδόνα ἐξῆς μετέβη. Ὅτε καὶ τῇ αὐτῇ συγκροτηθείσῃ Σινώδῃ Ἀυγέστίνος παρόντα γράφει θεάσαν- θαι. Ἀλλ' εἰ τῆτο, καὶ Ἰταλὸς ἦν ἢ κληθεῖν ὁ αὐτὸς, καὶ Σύρος, καὶ Πα- λαιστίνος, καὶ Αἰγύπτιος, αἵτε δὴ χώρας ἐκ χωρῶν σιωχῶς ἀμειψάμενος. Ἦν δ' ἄλλως τὸ γένος κυρίως Βρεττανὸς ὁ Πελάγιος, ἀπὸ Καμβρίας, ἢ τῆς Οὐαλ- λίας κατ' ἡμᾶς λεγομένης, ὁρμώμενος ἐνθα καὶ Μοργάν (ὁ τὸν ἀπὸ θαλάσσης τὴν Πάτριον σημαίνει φωνὴν) τὸ πρῶτον καλέμενος, εἰς τὸν Πελάγιον ἐξελλώ- σαι. Τὸν δὲ τῆς Πίσεως Λιβέλλον, ἔπερ ὡς μέμνηται Ζοιρηνάβιος, ἐν Ἔτει 417. Ἰννοκέντιῳ τῷ Πάπα ἐπέστειλε Πελάγιος, ὡς τῆς κακοδοξίας τὴν αἰτίαν ἑαυτῷ ἀποδείξων. Ἀλλὰ γὰρ ὑπὸ τε αὐτῷ Ἰννοκέντιῳ, καὶ τῷ διαδόχῳ μετὰ τῆ- τον Ζωσίμῳ, καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Ἀφρικῇ συστάσεως Σινώδε καὶ τῆς ὑπὸ Θεοδοῦτε δὲ τῷ Ἀντιοχείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις σιωληλυθότων Ἐπισκόπων, ὡς τῆς Θείας χάριτος, καὶ τῷ καρπῷ τῆς Οἰκονομίας ἀνατροπῆς, κατακρίνεται τί δήποτε δὲ τελευταῖον ἐγένετο, ὅτε τε, καὶ ὅπερ, καὶ ὅπως τὸ ζῆν κατέστρεψε Πελάγιος; ἄδελον.

(39) Ἀπὸ Σικελίας δὲ, ἦτοι Ὑβερνίας, καὶ ἔτος ἔλκε τὸ γένος, μύσης τε καὶ Διασώ- της θερμότητος, καὶ προασπιστῆς ἄχρι τέλους, τῆς τῷ καθιγερόντος Πελαγίᾳ κακοδοξίας ἀνένδοτος γεγονώς. ὅς κατ' ἀρχὰς μὲν, δι' ἧς Ζωσίμῳ τῷ Πάπα προ- σήνεγκε Πίσεως, Ἔτει 417. ἀποδεκτὸς ἐδόξεν αὐτῷ ἀμαρτάνεσθαι γὰρ καὶ Πάπα.) τῶν δ' ἐξ Ἀφρικῆς Ἐπισκόπων ἀναβιβάσαντων τὸν Πάπαν, καὶ ὑπ' αὐτῷ τέττε Κελεσίῳ κατεκρίθη, ὡς καὶ ὑπὸ Κελεσίῳ τῷ Παπίσαντος ὕπερον. Ἔτει 430. καθυποβληθεὶς Ἀναθέματι. Μετὰ τῆτο δὲ καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σινώδε, σιμάμα Ἰβλιανῷ τῷ ὁμόφρονι, ψήφοις διακοσίαν ἑβδομήκοντα πέντε Ἐπισκόπων, τῆς αὐτῆς τυχῶν κατακρίσεως, ἐδ' ὅτι καὶ γέγονε περὶ ἑαυτῷ μνήμῳ πα- ρέλιπεν.

(40) Τῆς αὐτῆς Πελαγίᾳ τε καὶ Κελεσίᾳ Αἱρέσεως, καὶ ἔτος προέτατο, διὸ καὶ τῆς Ἐπισκοπῆς ἐξέωσαι. Παντοῖα δὲ μηχανήσαντες ἐφ' ᾧ ἀποκαταστῆναι, ἐδὲν ἀπώνατο ἄλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς ἐν Ἐφέσῳ Σινώδε, Ἔτει 431. τῷ ἀνα- θέματι παραδοθεὶς, περὶ τὸ 454. ἐν ἀσήμενι, Φασί, Κώμῃ τῆς Σικελίας, τὴν ψυχὴν κακῶς ἀπεχρέμψατο.

Ἐπισκόπων, τῶν τῇ Πελαγίᾳ τε καὶ Κελεσίᾳ κατακρίσει καὶ υπογράψαι ἀπανηναμένων (ἐν τῷ Β' Μέρ: τῶν Συγγραμ: Μαρίᾳ τῇ Μερκάτ: Σελ: 320.) „Πισθόμεν καὶ εἰς τὸ Ἄγ: Πνεῦμα, Θεὸν „ἀληθινόν, τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύομενον ἴσον κατὰ πάντα Πατρὶ καὶ Υἱῷ, θελήσει, ενεργείᾳ, αἰδιότητι, εὐσία.

ΠΑΥΛΙΝΟΣ δὲ ὁ Νωλάνος (41) ἐν Ἐπισ: Ε'. τῇ πρὸς Ἀμάνδον (Τόμ: Ε'. Μέρ: Α'. τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 182. „Τὸ Πνεῦμα τῆ Θεῆ, ὡς καὶ ὁ τῆ Θεῆ Λόγος, Θεὸς „ἀμφοτέροι, ἐν μιᾷ μένοντες κεφαλῇ, καὶ ἐκ μιᾶς τῆς τῆ Πατρὸς πηγῆς προεβυσάνοντες. Ἀλλ' ὁ μὲν Υἱὸς γεννητῶς, τὸ δὲ „Πνεῦμα ἐκπορεύτῳ. Σωζομένης ἑκατέρῳ τῆς τῶν Προσώπων „αὐτῶν ιδιότητος, διακεκριμένοι μᾶλλον, ἢ διηρημένοι ἔσονται. Ἐκ μιᾶς τῆς τῆ Πατρὸς πηγῆς, ἥτοι ἀρχῆς διαρρήδιω Φησὶ, τὸν μὲν Υἱὸν γεννάσθαι, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι.

ΛΕΩΝ δὲ ὁ μέγας, ὁ Πάπας Ῥώμης (42) ἐν Ἐπισολῇ ὑπὲρ τῆς Τεβρίδιον, Κεφαλ: Ε'. τῆς ἐν Παρισ: Ἐκδόσ: Ἐτὶ 1614, σήλῃ 484. „Τὸ ἐκ τῆ Θεῆ ὄν, αὐτὸ ἐκείνο ἐστίν, ὅπερ αὐτὸς „οὗθ' ἕτερόν τι τῆτο ἐστίν, ἥπερ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ἐκ τῆ Θεῆ (ἥτοι τῆ Πατρὸς) καὶ τὸν Υἱὸν εἶναι Φησὶ, καὶ τὸ Ἄγ: Πνεῦμα. Καθάπερ ἐντεῦθεν καὶ ἸΓΚΜΑΡΟΣ ὁ Ῥημωσίαν Ἀρχιεπίσκοπος ἐν τῇ Ὁ' τῶν Ἐκατονταετηρίδων, (Βιβλ: περὶ τῆς μὴ τριτῆς Θεότητος, ἐν Τόμ: Α'. τῶν Συγγραμ: Σελ:, 472.) ἔτως αὐτὰ ἐκ τῆς ῥηθείσης Ἐπισολῆς ἀναφέρει. „Τὸ ἐκ τῆ Θεῆ „καὶ Πατρὸς ὄν, αὐτὸ ἐστίν ὅπερ αὐτὸς ἐστίν ἕθ' ἕτερον τῆτο ἐστίν, „ἥπερ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ δὲ ὁ Τορνακλιώσιος Ἐπίσκοπος (43), ἐν Λόγῳ τῷ πρὸς τὸν Θεόν, ὅτε ψυχορράγων ἦν, ὑπὲρ τε τῆς Πίσεως, καὶ τῆς

(41) Ἀπὸ Ῥωμαίων ἐπισήμων τῷ Γένει Παυλῖνος ὀρμώμενος, ἐν Βαβυλῶνι τῇ κατὰ τὰς Γαλλίας εἰς τὸν βίον προῆλθε. Δεκίῳ δὲ Ἀυσονίῳ περὶ τε Ποίησιν καὶ Ῥητορείᾳ Διδασκάλῳ χρησάμενος, καὶ τῷ Δικαιηκίῳ ἑπείτα ἐν Ῥώμῃ ἀσκῶν, Συγκλητικῶς ἐντεῦθεν καὶ Ὑπατικῶς διέπρεπεν ἀξιώμασι. Τῇ δὲ μουσικῇ τῆς παλιγγενεσίας λυστῆρος ἐν Ἐτὶ 391. ἀξιώθεϊς, μετ' ἑ πολὺ (κατὰ τὸ 393.) καὶ ἱεράδῃ παρεβιάθη ἑξῆς δὲ καὶ Νάλης τῆς ἐν Καμπανίᾳ ἡρέθη Ἐπίσκοπος. Ἀρετῆς δ' ἀπάσης ἰδέαν ἐναπομαζάμενος, καὶ μάλιστα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης τύπος γενόμενος, ἐν Κυρίῳ μετήλλαξε κατὰ τὸ 431. ἔτη τῇ ζωῇ ἐκπεράνας δυοῖν δεόντων ὀγδοήκοντα.

(42) Ῥωμαῖος μὲν ἰὼ τῷ Πατρίδᾳ ὁ Λέων, ὁ ἐν τοῖς ἐπὶ τῆς τῆ Πέτρης Καθέδρας ἀρθεῖσι περιώνυμος. Ἦρθη δ' ἐν Ἐτὶ 440. ἐν ᾧ τῷ ἐπὶ Γαλλίας μετιὼν Λεγατείαν, καὶ ἀπὸν ἡρέθη ψήφοις ἀπάσαις. Ἀρχιερατῶσας δὲ, μέγαν μὲν τὸν κατὰ τῶν ἐπιπολαζουσῶν ἐπ' αὐτῇ Λίρεσιν ἐνεδείξατο ζήλον, θερμότατα τῆς ἀληθείας ὑπεραγωνισάμενος διὰ τε λόγων καὶ πράξεων ἐπὶ μέγα δὲ, καὶ τῷ ὑπεροχίῳ τῇ ἰδίᾳ Θεόνε προαγαγέσθαι προέθετο. Ἡ δὲ τῇ Λέοντος Ἐπισολή, ἥς ἐνταῦθα μέμνηται Ζοιρηνκάσιος, κατὰ τὸ 447. Τεβρίδιῳ τῷ Ἐπισκόπῳ τῆς ἐν Ταβράκονησίᾳ Ἰσπανίας ἐγράφη, κατὰ τῶν Περικυλλιανιστῶν τῆτον ὑπαλείφοντος συγκροτήσασθαι Σύνοδον. Παρέτενε δὲ τὸ ζῆλόν ὁ Λέων ἄχρι τῆ 461. καὶ ὁ ἔτος τῆς κρείττονος μεταληφέναι ἰσότητάς λήξεως.

(43) Γενέσθαι μὲν Ἐλευθέριον τὸν δὲ Τορνακλιώσιον Ἐπίσκοπον, Φασὶν, ἐν Ἐτὶ μὲν 434. προχειριθέντα, διὰ δὲ πέντε πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν τῷ ἐκείνῳ

τῆς Τορνικωσίας Ἐκκλησίας, ὡδέ πως ἦν χετο: (ἐν Τόμ: ΙΕ'. τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 173.) „Ο' Πατήρ „ὁ ἀληθινός, ὁ τὸν ἀληθινόν Σχ Υἱὸν πρὸ καταβολῆς κόσμου, καὶ „πρὸ τῆς τῶν ὄντων σερεώσεως γεννήσας ὁ τὸ πανάγιόν Σχ „Πνεῦμα τὸ ἐκ Σχ ἐκπορεύομενον, εἰς τὸ ἐνιχύσαι τὰς τῶν μα- „θητῶν Σχ καρδίας, καὶ δοξάσαι τῷ Χριστῷ Σχ τὸ ὄνομα ἄρανό- „θεν καταπέμψας.

ΠΡΟΣΠΕΡΟΣ δὲ ὁ Ἀκυϊτανὸς (44), ὁ Ῥηγίων Ἐπίσκοπος ἐν τῷ ἐσχάτῳ Ἐπιγράμματι (Τόμ: Ε'. Μέρ: Γ'. τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 96).

„Οἷα τριῶν Θεότης, ἢ τ' εἰς ἓν, οἷα ἀπ' οἷα.

„Ταῦτόν δ' ἐστὶ Λόγος Πνεῦμα ἀτὰρ Πατέρος.

Ἐκ μόνου, τετέστι τῷ Πατρὶ, τῷ Θεῷ ἅδει εἰς ἓν εἶναι τὸν Υἱὸν δηλονότι, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

ἈΡΝΟΒΙΟΣ δὲ (45) ἐν Βιβλ: Α'. περὶ Θεῶν Τριαδικῶν τε καὶ ἐνιαύς κατὰ Σεραπίωνος (ἐν Ε'. Τόμ: τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: „τῆς ἐν Κολων: Μέρ: Γ'. Σελ: 202) ὁ ἈΡΝΟΒΙΟΣ: Φησὶν: Ἐπεὶ ὁ „Λόγος ἐκ τῷ σώματος ἐγεννᾶτο τῷ Πατρὶ, τῷ πάντα τὰ τε ὄρα- „τὰ καὶ τὰ ἀόρατα τῷ αὐτῷ διδάμει δημιουργήσαντος, εἰδὼς „εἶχε ποτὲ ὁ Λόγος, τῆς προῆς ἀνδρὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος προσελ- „τεῖν. — Ο' ΣΕΡΑΠΙΩΝ: Δύο ἄρα εἰσὶν Υἱοὶ, οἱ ἐκ τῷ σώματος τῷ „Πατρὶ προσεληλυθέντες ὁ Λόγος δηλονότι, καὶ τὸ Πνεῦμα. — „ΑΡΝΟΒΙΟΣ: Μήτοιγε ὅτε ὁ Λόγος τῷ κελύοντος ἐγεννᾶτο, ὅπως „ἂν τῷ σώματος ἐξίω τὰ μὴ ὄντα ποιήσῃ; μήτοιγε καὶ ἡ προῆ „ἢ ἐξ αὐτῷ προσεληλυθεὶς τῷ τὸν Λόγον ἐξεροβέβαιον, γεννωμέ- „νη μᾶλλον, ἢ ἐκπορεύομένη, ὅπως ἐν ἀποδεικνύῳ διωθήσεται. „Ὡς εἴγε τῷ ἐν ἀνθρώπῳ γενέσθαι ἀδωατὰ τῷ κελύοντι, πό-

Ἐκκλησίαν ἰδιώοντα: τὰ γεμῶν ἐπιγραφόμενα αὐτῷ πονημάτων ὑποβολιμαῖα οἱ Κριτικοὶ ἀπεφαίνονται. ὡς μὴ τῆς Ε'. τῆς δὲ ΙΒ' μᾶλλον, ἢ γὰρ τῆς ΙΓ'. Ἑκατονταετηρίδος εἰκότα ἐπιγεννήματα, τῷ ὑπὸ μηδενὸς τινος ὅπως τῶν παλαιότερων αὐτὰ ἀναφύεσθαι ἔτω δὲ περὶ τῶν τῶν Κριτικῶν ἀπαντας κοινῇ διατί- νεται ὑπεληφέναι Κασιμίρος Ὁσδίνος ἐν τῷ Α'. Τόμ: Αἰών: Ε', Σελ: 1335. Διὸ καὶ ὑπὸ τῷ Καθῆκε παροφθίῳ ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησι. Συγγραφοῦ: περὶ ὧν δῆπε, εἰδὲ τὸν Δεπῖνον ὅπως ἐν τῇ Καινῇ αὐτῇ Βιβλιοθήκῃ μνείαν πεποιημένον εὐρίσκομεν.

(44) Τὸν Ἀκυϊτανὸν Πρόσπερον, πολλοὶ φασὶν Ἐπίσκοπον εἶδαι μὲν χρηματίσαι, εἰδὲ μὴ τῷ Κλήρῳ τῷ ἀρχίῳ σωμαριθμηθῆναι. (ὅρα Ὁσδίνον περὶ τῶν ἐν Τόμ: Α'. τῶν ὑπομνημάτων, Αἰών: Ε'. Σελ: 1199.) Ἀλλ' ὅπως ἂν καὶ τὸ δ' ἔχοι ὅπαδόν οἱ πάντες τῶν Ἀυγστίνου φρονημάτων ἴσασιν γεγονότα, καὶ τῆς τῶν Ἡμιπελαγια- νῶν Λίξεως ἀνατροπῆς διάπυρον. „Πρόσπερος γὰρ (ἢ καὶ Φώτιος φησὶν ἐν „Κώδικι νδ. ὡς ἀληθῶς ἄνθρωπος τῷ Θεῷ, λιβελλῶς κατ' αὐτῶν ἐπίδεδωκώς, „ἀφανῆς αὐτὸς ἀπεργάσατο. Ἀκμάζων ἀπὸ τῷ 426. ἄχρι τῷ 460. Πρόσπερος τὸ ζῶν παρατῆναι ἰσόρηται.

(45) Ἦν δὲ Γάλλος τὸ γένος ὁ Ἀρνόβιος ἔτος, περὶ τὸ 461. ἔτος γενόμενος, ἕτερος δηλονότι τῷ Ὁμωνύμῳ Ἀρνόβιῳ τῷ Ἀφρῶ, τῷ πρὸ ἐνιαυτῶν ἑκατὸν ἐξήκοντα προϋπάρχοντος, περὶ τὸ τέλος δηλ: τῆς Γ', ἢ τῷ ἀρχίῳ τῆς Δ'. τῶν Ἑκατονταετηρίδων τῶν Χριστιανικῶν.

„πρόσω δὴ μάλλον τόδε ἐν τῷ Θεῷ; ὁ Λόγος ἐκ τῆ γεννῶντος σώ-
 „ματος ἐκπεσεῖν ἔδωκεται, ὥς τι πνοὴ αὐτῷ τι τῆ Ἀγ:
 „Πνύματος πλήρη Υἱὸν καλεῖσθαι. Ἀλλ' ἐστὶν ὁ Πατὴρ ὁ τὸν
 „Λόγον ἐξεργάζαμενος: καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς
 „ἐκπορεύεσθαι μὴ παύομενον, ταύτῃ ἔχον τι δυνάμει ὡς περ ὁ
 „Υἱός. Τῷ γὰρ Λόγῳ τῆ Πατρὸς οἱ ἄνθρωποι ἐξεργάσθησαν, καὶ
 „τῷ Πνύματι τῆ σώματος αὐτῆς πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτῶν. — Καὶ
 „μετά τινα Σελ: 203. ὁ ἈΡΝΟΒΙΟΣ: Ἐπειδὴ ἐκ τῆς Φωνῆς ὁ Λό-
 „γος γεννᾶται, ἡ πνοή, ἔκκει μὲν γεννωμένη, ἐκπορεύομένη δ'
 „ἐξέρχεται, δι' ἧς ἡ τῆς Φωνῆς τῆ Λόγου ὁλοκληρία διασώζεται.
 „ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύομενον ἐκ τῆ Πατρὸς, δι' ἧς
 „ἀκεραία τε καὶ τελεία ἡ Τριάς ἐν τοῖς καθολικοῖς διασώζεται
 „ὁμοῖς, διασφαί μηδέποτε ὑπάρξαι ἄλλο τῆ Υἱὸς τὸν Πατέρα. —
 „Αὐτίς δ' ἐξῆς, Σελ: 204. ὁ ΣΕΡΑΠΙΩΝ ἔφησε: Τρία Πρόσωπα
 „μέμνημαί σε εἰρηκότος Πατέρα γεννήτορα τῆ Υἱὸς Υἱὸν γεννη-
 „τὸν ἐκ τῆ Πατρὸς Πνεῦμα Ἅγιον ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύτόν.
 „Ταυτὶ δὲ τὰ τρία Πρόσωπα, τελειοτάτῃ ἔχειν τι ἰδίαν αὐτῶν
 „Θεότητα ὑπεμνήσω. — Ὁ ἈΡΝΟΒΙΟΣ, ἔτως ἔχει.

ΒΙΓΙΛΙΟΣ δὲ ὁ Τριδεντίνος Ἐπίσκοπος (46.) ἐν Α'. Βιβλίῳ
 τῶν κατὰ τῆ Εὐτυχῆς (Τόμ: Ε' τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ.: τῆς ὑπὸ
 τῆ De la Bigne ἐν Παρίσι: Ἔτ: 1575. ἐκδόσεως: σήλ: 551.) „Ἐν ᾧ
 „ἡ Ἐκκλησία εἰς ἐνόπιον ἑαυτῷ ἀγῶνα κατὰ τῆ Σαβέλλίου παρασ-
 „κινᾷ τῶν τῆ Υἱὸς καὶ τῆ Ἁγίης Πνύματος Προσώπων τὰς ὑπάρ-
 „ξεις διεκδικεῖται ὅτι ἕτερος μὲν ὁ γεννῶν ἐστίν, ἕτερος δὲ ὁ
 „γεννώμενος καὶ ἕτερον μὲν τὸ ἐκπορεύομενον, ἕτερον δὲ τὸ ἐξ
 „ἧς ἐκπορεύεται. Οὕτω τοι καθάπερ ἐν οἷδε Πρόσωπον μόνον τὸ
 „γεννῶν τῆτο γὰρ σημαίνει φήσας: ἕτερος ὁ γεννῶν Ὡσαύτως
 „ἐν μόνον Πρόσωπον οἶδε, καὶ τὸ ἐξ ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ-
 „πορεύεται, ὑποσυνάψας: ἕτερον δὲ τὸ ἐξ ἧς ἐκπορεύεται Ἐνθεν-
 „τοι καὶ ταῦτα σιωδόντες μηδὲν αὐτῶν σιωτελοῦντα τῇ δόξῃ,
 „διαφθεῖραι ὁμοίως Λατίνων οἱ παῖδες ἐτόλμησαν. Ἀλλὰ περὶ τέ-
 „των ἀλλὰ χόσε.

Ἐν δὲ τῇ Ἀθανασίᾳ Προσδιέλεται τῇ πρὸς Σαβέλλιον, καὶ
 Φωτεινόν, καὶ Ἀρειον, (ἐν τοῖς τῆ ΚΑΣΣΑΝΔΡΟΥ Πονήμασι, Σελ:
 465. Καὶ ἐν τῷ Α'. Τόμ: τῆ Προσαρτήματος τῆς τῶν Πατέρ:
 Βιβλιοθ: De la Bigne, τῆς ἐν Παρίσι: Ἐκδ: Ἔτ: 1639. Σελ: 655.)
 „Ἐγὼ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον μιᾶς
 „ὑπόστατος, καὶ μιᾶς φύσεως εἶναι ὁμολογῶ ἔτως ὡς, ἕκ ἐκ τῆ μη-
 „δενός, ἔδ' ἕκτινος (ἄλλῃ), ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς τὸν Υἱὸν γεννη-
 „τὸν εἶναι, καὶ ἐκ τῆ Πατρὸς πρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ-
 „πορεύεσθαι. Ἐκ προθέσεως ὥδε ἦν ὁ σκοπὸς Βιγιλίου, τὸν λό-
 „γον τῆς τῶν Προσώπων ἀρχῆς ἀναπτύξασθαι. Ἀποφήσας ἐν, τὰ
 ἐξ

(46) Περὶ τῆς ὁρα ἐν τῇ πρὸ ταύτης Πραγματείας ἐν Παραφθορᾷ ΚΗ'. καὶ Ση-
 μείωσ: (38)

Τόμ: Α'.

Ω ωωω

ἐξ ὧν ἡ προήχθη ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ὡς ἔτ' ἐκ τῆ μηδενὸς δηλονότι, ἔτ' ἐκτινος ἄλλα αὐτά· ἀποδείξων δὲ ἄρα ἐξ ἡ τὴν ἰδίαν ὑπαρξιν ἐκάτερον ἔχει, τὸν μὲν Υἱόν, ὑποσυνάπται ἐκ τῆ Πατρὸς γεννηθῆναι, τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι. Ἐξ ἐνὸς ἄρα καὶ μόνου τῆ Πατρὸς ἦν πισθῶν, τὸν τε Υἱόν γεννᾶσθαι, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι.

Οἱ τῶν Βιβλίων Συγγραφεὺς τῶν περὶ τῆς ἐν τῇ Τριάδι ἐνιαίας Θεότητος, τῶν ὑπὸ τῷ ἈΘΑΝΑΣΙΟΥ ὀνόματι φερομένων, (47). (ἡδὲ γὰρ Ἀθανάσιος, ἀλλά τις ἦν Λατῖνος ἐκεῖνα ὁ συγγραψάμενος, κατὰ τὸ αὐτὸ χεδὸν τῆ χρόνου περιῶν τῷ βίῳ· ἐπεὶ καὶ Οὐρβίκον ἀνασκοδάζει τὸν Μαθητὴν Ἐυνομίαν. Καὶ προσέτι δὲ, ὡς δὴθεν Ἀθανάσιος ὄντα ἀνεφέρετο τὰ Βιβλία ταῦτα κατὰ τὸν Θ'. Αἰῶνα. (48) ὑπὸ ἸΓΚΜΑΡΟΥ τῆ Ἀρχιεπισκόπου Ῥημῶσις, ἐν τῇ Βίβλῳ τῇ περὶ τῆς μὴ τριτῆς Θεότητος Α'. (ἐν τῷ Α'. Τόμῳ: τῶν Συγγραμμάτων αὐτῆς, Σελ: 482. καὶ ἄλλαχθ). Καὶ ὑπὸ ΠΑΤΡΑΜΝΟΥ δὲ τῆ Μοναχῆ τῆ Κορβιῶσις (Βιβλ: Γ'. Κεφαλ: 5. κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν ἐν τῷ ΙΒ'. Τόμῳ: τῆς τῶν Παλαιῶν Συγγραφῶν Σταχυολογίας.) εἶναι δὲ Βιγίλις τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος Βιβλῆς, καὶ ΠΕΤΡΟΣ ὑπέληφεν ὁ Φελκμάννος, ἐν ταῖς προθέσει ταῖς ἐν τοῖς Ἀθανασίῳ Πονήμασι, τῆς ἐν Ἐιδελβεργῇ Ἐκδόσ: Ἔτα 1600. Σελ: 90. Οὕτω τοιγαροῦν ὁ Συγγραφεὺς ἐκεῖνος ἐν Βιβλ: Α'. Τόμῳ: Β', τῶν Ἀθανασίῳ Συγγραμμάτων, Σελ: 551. „Ἐγὼ δὲ Θεὸς ἐνὸς ἐνθα μέμνημαι, ἡ πρὸς ἐν μόνον τὸ τῆ Πατρὸς Πρόσωπον κρίνας ταῦτα κατεμεμψάμην, ὡς μὴ τὸν Υἱόν „καὶ τὸ Πνεῦμα ἐξαρνησάμενος, ἐκ τῆ ἐνὸς εἶναι πληρώματος τῆ „Πατρὸς καὶ ἐνθα τῆ μόνου Θεοῦ ὑπεμνήθην, ἡ πρὸς μόνον τὸ „τῆ Πατρὸς Πρόσωπον ταῦτα, τάληθες εἶπεν, ὑπεσημιώμην. „Οὐδὲ γὰρ ἐξαρνος ἐγενόμην τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐξ αὐτῆς „μόνης εἶναι τῆς ἑσίας τῆς τῆ Πατρὸς. Ἐπίσης ἐν διὰ τῶν, ἐξ ἐνὸς τῆ πληρώματος τῆ Πατρὸς, ἐκ μιᾶς καὶ μόνης τῆς τῆ Πατρὸς ἑσίας, ἡτοι τῆς ὑποστάσεως. (ἡ τῆ Προσώπῃ.) τῆτο γὰρ ὑπο-

(45) Χιφφλέτλιος (ἐν Πονήματι Β'. „τῶν Διεκδικήσεων τῶν Συγγραμμάτων Οὐίγλις „Ἐπισκόπος τῶν ἐν Ἀφρικῇ Ταψῶν,, τῆ κατὰ τὸ 484. ἀκμάζοντος) τῷ Οὐίγλιῳ τῷ δὲ ἀπονέμει τὸ περὶ ἡ αὐτῆς ὁ λόγος Σιώταγμα. Χιφφλέτλιος δὲ σιωάδεις καὶ Σιερμόνδος, ὅς ἐν τοῖς ἑαυτῆς Σημειώμασιν εἰς τὰ Θεοδέλφους τῆ Ἀυρηλιανῆς περὶ τῆ Ἁγίης Πνεύματος, ἐντετυχηκέναι φησὶ τῷ „περὶ τῆς ἐνιαίας Θεότητος,, Συγγραμμάτι, σωτεταγμένῳ μετὰ τῶν ὑπὸ τῆ ῥηθέντος Οὐίγλις συγγραφέντων κατὰ Νεστορίου καὶ Εὐτυχῆς ἐν οἷς καὶ αὐτὸν ἀνεγνωκέναι Βιγίλιον ὁμολογῶντα, συγγράψαι μὲν αὐτὸν τὸ περὶ Τριάδος, ἐπιγράψαι δὲ ὁμοῦς τῷ τῆ Ἀθανασίῳ ὀνόματι. Οἱ δὲ Κώδιξ ἐν ᾧ τῶν Σιερμόνδος ἐνέτυχεν, ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆ Κλαρομοντανῆ τῶν Ἰησαϊτῶν Κολλεγίῃ τῆ ἐν Παρισίῳ, χειρόγραφος ἀπόκειται ἀρχαιότατος.

(46) „Τῆ περὶ τῆς ἐν Τριάδι ἐνιαίας Θεότητος,, Βιβλῆς, πρὸ ὀκτακοσίων ἤδη Ἐτῶν, μνείαν πεποιηκότες φέρονται ὑπὸ τῷ Ἀθανασίῳ ὀνόματι, καὶ Θεοδέλφους ὁ Ἀυρηλιανῶν Ἐπίσκοπος, καὶ Αἰνείας ὁ τῶν Παρισίων, παρὰ τὴν εἰρημένην, ὡς ἐκ τῶν Χιφφλέτλις φησὶ Κασιμίρος Ὁεδίνος, ἐν τῷ Α'. Τόμῳ τῶν Ὑπομνημάτων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφῶν: σήλη 368.

ὑποσημαίνειν δαίκνυσιν, ὅτε τῷ Προσώπῳ τῷ Πατρὸς μνηθεὶς, ἐξ αὐτῆς μόνης, προσέθετο, τῆς ἐσίας τῆς τῷ Πατρὸς ἑναι διδάσκων τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Βιβλίῳ δὲ Δ' περὶ τῆς Ἑνιάιας Θεότητος τῆς Τριάδος, Σελ: 565. „Ἀναμφιβόλως διότι ὁ Πατὴρ μόνος ἐγέννησε, τῷτο ἴδιον ὄνομα ἐστὶν αὐτῷ καὶ ὁ Υἱὸς ἀληθῶς ἐξ αὐτοῦ ἐγεννήθη, τῷτο μόνον ὄνομα αὐτῷ. Καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ Ἡγεμονικόν, ὅπερ ἐκ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεται, τῆς Θεότητος ὄνομα ἐστὶν αὐτῷ.

„Ἐν δὲ τῷ Ε' Βιβλ: περὶ τὸ τέλος, Σελ: 569. Ὅτι ἔφη: „πῶς πορεύθῃ ἀπὸ τῷ Πνεύματός Σχ, ὁ Φαλμογράφος, τὸ Ἡγεμονικὸν Πνεῦμα, ὃ παρὰ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεται, διεσήμανε. Καὶ Βιβλ: Ζ' Σελ: 573. Τίνος χάριν ἀναγινώσκετε, τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς εἰρηκέναι, ὅτι πάντες εἰς ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν. (Α' πρὸς Κορινθ. ΙΒ. 13.) ἅπερ ἀπὸ τῆς μιᾶς καὶ ἀληθοῦς φύσεως ὑμῶν αὐτὸ διεκρίνετε; τίνος χάριν ὁ Παράκλητος ἕτος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ἐκ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὸς ἐκπορεύεται καὶ ἔρχεται, εἰ ὑμεῖς ἐν ἑτέρῳ ἑναι ἐσία αὐτὸ διατάνασθε; Καὶ αὐθις, Σελ: 574. Ἄρα, ἐπειδὴ ἔφη: τῷ λόγῳ Κυρίῳ οἱ ἔρανοι ἐξερεώθησαν, καὶ τῷ Πνεύματι τῷ σώματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτῶν. γίνωσκε τὸν Λόγον τόνδε τὸν ἐνέσιον μὴ ἀλλοχόθεν, ἢ ἐκ τῷ Πατρὸς κυρίως γεννηθῆναι. Ἀλλὰ καὶ τῷ Πνεύματι τῷ σώματος αὐτοῦ: ἐκείνο ἔπε τὸ Πνεῦμα τὸ ἐξ αὐτῆς αὐτοῦ τῆς ἐσίας προεληλυθὸς, ὥσπερ ἀσφαλῶς εὐρίσκομεν.

Ἐν δὲ τῷ Η' Βιβλ:, Σελ: 575. „Εγὼ πισθῶ τὸν Υἱόν τῷ Θεῷ ἐκ τῆς τῷ Πατρὸς ἐσίας γεννηθέντα, μὴ ποιηθέντα, ὥσπερ καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα τὸν Παράκλητον, ὃ τῷ Υἱῷ ἐστὶν, ἐκ τῷ Πατρὸς ἐκπορούμενον — Πάλιν: περὶ δὲ τῷ Πνεύματος ὁ Κύριος ἔφη: τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅπερ ἐκ τῷ ἐμῷ Πατρὸς ἐκπορεύεται. Δῆλον ἄρα κατὰ τὴν μίαν τῆς Θεότητος ἐσίαν, τὸν μὲν Υἱόν γεννητὸν ἑναι ἐκ τῷ Πατρὸς, ὃ ποιητὸν τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκ τῷ Πατρὸς ἐκπορούμενον, καὶ ὅλον τῷ Υἱῷ ὄν ὃν τρόπον ἐστὶ πηγὴ ἐκ πηγῆς, καὶ Φῶς ἐκ Φωτός. Καὶ αὐθις, Σελ: 576. Ἐγὼ πισθῶ κατὰ τὰς Θείας Γραφάς, Θεὸν καὶ Κύριον τὸν Υἱόν, ἐκ τῷ Πατρὸς γεννηθέντα. Θεὸν καὶ Κύριον τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, ἐκ τῷ Πατρὸς ἐκπορούμενον, καὶ ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον.

„Καὶ αὐθις Σελ: 577. Καὶ τὸ Πνεῦμα ὡσαύτως τὸ Ἅγιον, καὶ ἦν, καὶ ἔστιν αἰὲν ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ ἐκπορεύεται ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐδέποτε ὁ Πατὴρ ἀντὶ τῆς ἑαυτοῦ Σοφίας, ὅς ἐστιν ὁ Υἱὸς ἐδέποτε ἀντὶ τῷ Ἁγίῳ ὑπῆρξε Πνεύματος. — Αὐθις τε: καὶ τῷ Ἁγίῳ ὡσαύτως Πνεύματος ἐν ἑδρῇ ἀνόμοιον ἐστὶ πρόσωπον ἐδὲ ἐσίας διαφερέσης, ἥς περ ὁ Πατὴρ ἐστὶ καὶ ὁ Υἱὸς ὥς αὐτὸ ἐκείνο ἑναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἐκ τῷ Πατρὸς ἐκπορούμενον, ὅπερ ἐστὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ ἐδέποτε τῷ Πατρὸς ἄπεστιν, ὥσπερ ἐδὲ τῷ Υἱῷ. Καὶ Σελ: 500. τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὸς ἐκπορεύεται, αὐτῷ τῷ Κυρίῳ ἀπόντος: ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ,

Ω ωωω 2

„καὶ

„καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστὶ περὶ δὲ τῷ Πνεύματος εἰρηκότος ὡσαύ-
 „τως: ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα ὃ παρὰ τῷ ἐμῷ Πατρὶ ἐκ-
 „πορεύεται. Καὶ Σελ: 581. Μαρτυρίας τοιγαρὲν ἀποδείκνυται
 „σαφεστάταις, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Πνεῦμα ἐστὶ Παράκλητον,
 Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορευόμενον. Πνεῦμα τῷ Υἱῷ Πνεῦμα
 τῷ Χριστῷ Πνεῦμα τῷ Ἰησοῦ.

„Βιβλ: δὲ Θ'. Σελ: 583. Ἀρκέσαι τοῖς πιστοῖς αὐτὸ τῷτο πι-
 „σθεῖν ὅτι, ὁ μὲν Υἱὸς γεννητὸς ἐστὶ, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκ
 „τῷ Πατρὶ ἐκπορεύον· ἔτι τὴν Ἐκπόρευσιν ὅποια τε καὶ πηλίκη-
 „τις εἴη, ὁδὸν ἐξέσιν εἰδέναι ὡς καὶ περὶ τῷ Υἱῷ εἴρηται: τὴν
 „δὲ γενεάν αὐτῷ τις διηγήσεται; Καὶ Σελ: 584. Εἴπερ ἄρα ἐκ τῷ
 „Πατρὶ ἐκπορεύεται τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, εἰ ἐλδοθεροῖ, εἰ ἀγιάζει,
 τί ἄρα περαιτέρω ζητεῖν περὶ αὐτῷ χρη, ἢ ἀμφισβάζειν;

Τελούτατον Σελ: 586. ἐπαναλαμβάνει, ὃ καὶ τῷ Δ'. Βιβλ:
 Φθάσας προείρηκεν: „Ἀμφισβολίας ἐκτὸς ἀπάσης, ὁ Πατὴρ ἀλη-
 „θῶς ἐγέννησε· τῷτο δὲ ὄνομα ἰδιάζον αὐτῷ ἐστὶ καὶ ὁ Υἱὸς ἀλη-
 „θῶς ἐξ αὐτῷ ἐγεννήθη, καὶ τῷτο μόνον ὄνομα αὐτῷ τὸ δὲ Ἅγ:
 Πνεῦμα τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορευόμενον, τὸ φυσικὸν ὄνομα
 ἐστὶν αὐτῷ.

Οἱ δὲ Καθολικοὶ τῶν Ἀφρων Ἐπίσκοποι, ἐν τῇ Ὁμολογίᾳ τῆς
 Πίσεως, παρὰ ὈΥΓΚΤΟΡΙ Ἐπισκόπῳ Ὑτίκης, ἐν τῷ Β'. Βιβλ: τῶν
 ἐν Ὑτίκῃ Οὐανδαλικῶν Διωγμῶν (ἐν Τόμ: Ε'. τῆς τῶν Πατέρ:
 Βιβλίου: τῆς ἐν Κολων: Μέρ: Γ'. Σελ: 638. Καὶ ἐν τῷ Ἀντι-
 δότῳ τῷ κατὰ πασῶν, τῶν ἐν παντὶ μονονυχί χρόνῳ προκυ-
 ψασῶν Αἰρέσεων, τῷ ἐν τῇ πόλει Βασιλείᾳ ἔτει 1528. ἐκδοθέντι,
 Φύλ: 221. „Τὸν ἀγέννητον Πατέρα, καὶ τὸν ἐκ τῷ Πατρὶ
 „γεννηθέντα Υἱόν, καὶ τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορευόμενον Ἅγ:
 „Πνεῦμα, μίας εἶναι πισθόμεν φύσεως, ἥτοι ἑσίας. Ἐπειτα δὲ,
 „ἐν τῷ ῥηθέντι Ἀντιδότῳ, Φύλ: 225. Εἰ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπο-
 „ρεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἰ ἐλδοθεροῖ, εἰ Κύριον ἐστὶ καὶ ἀγιά-
 „ζει, εἰ δημιουργεῖ σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ ζωοποιεῖ· εἰ
 „σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ προγινώσκει, διατὶ περὶ αὐτῷ ἀμφισβητεῖται,
 „εἰ ἐστὶ Θεός; (47) — Σωᾶνθαι δὲ ἐπισφραγίζοντες τὴν Ὁμολο-
 „γίαν: Αὕτη ἡ Πίσις ἡμῶν, ἡ ἐπὶ τῶν Ἐυαγγελικῶν καὶ Ἀπο-
 „στολικῶν παραδόσεων, καὶ ἐπὶ τῆς ἀπασῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ
 „Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν κοινωνίας τεθεμελιωμένη ἐν ἡ Πίσει,
 „διὰ τῆς τῷ παντοδύαμῳ Θεῷ χάριτος, ἐπιμενεῖν ἄχρι τελότης
 „τῷ παρόντος βίᾳ, ἐπιδαρῶμεν τε καὶ πεποιθᾶμεν.

ΠΑΣΧΑΣΙΟΣ δὲ τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας Διάκονος, (48) ἐν
 Βιβλ: Α'. περὶ τῷ Ἅγ: Πνεύματος, Κεφ: Η'. (Τόμ: Θ'. τῆς Μεγάλ:
 Βιβλ:

(49) Ταυτὶ δὲ παράλληλα τοῖς ἐκ τῷ Θ'. Βιβλ: τῶν περὶ τῆς ἐν Τριᾷδι ἐνιαίας Θεό-
 τητος ἀνωτέρῳ πρὸνεχθεῖσιν.

(50) Ἀκμάζων δὲ Παχάσιος, τῆς Ε'. ληγῆσης Ἐκατονταετηρίδος, περὶ τῷ ε'. ἀρχο-
 μένῳ τῷ ζῶ μετήλλαξε. Τάγεμιν περὶ τῷ Ἅγ: Πνεύματος κατὰ Μακεδονίᾳ
 Βιβλ:

Βιβλιοθ: τῶν Πατέρ: τῆς ἐν Παρις: Ἔτ: 1644. ὑπὸ τῆς De la Bigne ἐκδοθ: σήλ: 185.) „Οὐκ ἔφη γεννητὸν, ἵνα μὴ Υἱὸν εἶναι „πισδόσης· ἐκ ἔφη ἀγεννητὸν, ἵνα μὴ Πατέρα εἶναι νομίσης. Ἀλ- „λὰ πρὸς διάκρισιν τῆς ἑσίας, ἐκπορεύεσθαι αὐτὸ ἐκ τῆς Πατρὸς „ἐμαρτύρησεν ὡς ἀναγνώσκομεν: ὁ Παράκλητος, ὅς ἐκ τῆς Πα- „τρὸς ἐκπορεύεται ὡς ἕτως ἐχόντων, καὶ ἐντεῦθεν ἐπίγνωσι „τὸ Ἄγ: Πνεῦμα ἴδιον ἔχειν Πρόσωπον. Παρὰ γὰρ τὰ δύο, καὶ „τρίτον εἶναι δαίκνυσιν ἢ τῆς ὀνόματος διαφορά. Ἐκπορεύομενον „δὲ ἐκ τῆς Θεᾶς, ἔχῃ τάξιν, ἡδὲ βαθμῶ τρίτον εἶναι δαίκνυσιν ἢ „τῆς Μεγαλωσύνης ἐνότης. Τὸ γὰρ ἐκ τῶν ἐνδοτέρω τῆς Θεᾶς „προερχόμενον, ἔχῃ Θεᾶς ποίημα, ἀλλ' ἑστία ὅν ἀποδείκνυται τῆς „Θεᾶς. — Καὶ Κεφαλ: Γ., σήλ: 188. Εἰ μὴ τότε τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς „Θεᾶς ὡς, καὶ τοῖς ἐντὸς τῆς Πατρὸς Φυσικῶς ἐγκεχυμένον ἐνῶκει, „ἐκ ἂν εἶχεν ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι. Ἀλλὰ πωθάνη: πό- „τερον τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται; Αἰ σὺ αὐτῷ, „αἰ εἰς αὐτῷ ὥσπερ ἡ θερμότης ἐκ τῆς πυρὸς, ἕτως ἀδιαλείπτως „προβάλλεται, ὡς φύσιν ἔχειν ἐξιέναι μὲν, μὴ διαχωρίζεσθαι „δὲ. — Καὶ Κεφ: ΙΒ'. σήλ: 190. Ὁρᾷς, ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς ἐξέρ- „χεται (τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγ:) ἐμὴν ἀλλ' ἑδαμῶς τῆς Πατρὸς ἀπο- „στέλλεται; — Τελόβταιον δ' αὐτ: Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ Ἄγ: Πνεῦ- „μα ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, τρία Θεότητος ἐν αὐτῷ προνό- „μια δαίκνυσιν τετέσι: τὸ ἐν ἰδίῳ Πρόσωπῳ ὑφίστασθαι καὶ χρο- „νικῶς ἀνδρῶν τινὸς διασημότητος διαμένειν καὶ ἐκ τῆς τῆς Πατρὸς ὅλως „ἑσίας ὑπάρχειν δαίκνυται.

ἘΚ ΤΗΣ Σ'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

ΦΟΥΛΓΕΝΤΙΟΣ ὁ Ῥασιβίσιος ὁ ἐν Ἀφρικῇ ἐπισκοπήσας, (51.) ἐν Βιβλ: Β'. πρὸς Μόνιμον, Κεφαλ: ΙΑ'. (ἐν τῇ Σ'. Τόμ: τῆς τῶν Πα-

Βιβλία ταῦτα (περὶ ὧν ὡδε, λόγος-) ἀπαλοτριῶ μὲν τῆς Διακόνος Παρχασίνος Κασιμίρος Ὀσδίνος, Φάουσιν τῷ Ῥηγιωσίῳ ἀπονέμων αὐτῷ. Ἀποδίδωσι δ' ἐν τῷ Παρχασίῳ Γυλλέλλμος ὁ Καβέος (ἐν τῷ Α'. Τόμῳ τῆς Ἰσορ: τῶν Ἐκκλησιας: Συγγραφ: Σελ: 491.) τῇ Γρηγορίῳ μάλιστα τῆς Διαλόγου προσεπεριεσόμενος μαρτυρία καὶ τοὶ ἄλλοι τῆς Κασιμίρος λόγους τῆς ἀντιφερομένης, μὴ ἐν εὐτελεῖ παντὶ τιθέμενος. Ἀλλὰ γὰρ χολῆς ἡμῶν εἰς τοσῶτον περίεστι, ὥστε, Tantas componere lites. Τὸ τηλικῶτον συμβεβῆσθαι νῆκος περᾶσθαι, μηδὲν μάλιστα φέρον ἀντιζῶν, πρὸς τὴν προκειμένῳ κυρίως ὑπόθεσιν.

(51) Προῆλθε μὲν εἰς τὸν βίον ὁ Φουλγέντιος, ἐν Ἔτ: 468. τὸν δὲ μοναδικὸν ἀσπατάμενος βίον, καὶ εἰς Ἐπίσκοπον ἁγίων προχειρίσας περὶ τὸ 504. ὑπὸ Τρασιμένδου τῆς Οὐανδάλων Ἀνακτοῦς ὑπερέριος ἐξελέχθη εἰς Σαρδατὶν Νῆσον ὅθεν ἐπειτα εἰς Καθαργένιον μετάπεμψας παραγεγονῶς, ὡς ὑπὲρ τῆς Καθολικῆς Πίστεως διαλεχθῆσόμενος, ἐπεὶ τὰς τῶν Ἀρειανῶν Ἐνστάσεις ἐνταῦθα διέλυσε, καὶ ἐν Βιβλίοις τρισίν, οἷς τῷ Βασιλεῖ προσενέωχε, τὰ τῆς ἐρθεδοξῆς Πίστεως ἐπεκράτωσε δόγματα, εἰς τὴν ὑπερορίαν καὶ αὐθις μετήχθη. Τρασιμένδου δὲ ἐν Ἔτ: 523. καταστρέψαντος, ὑπὸ Χιλδερίκου τῆς τῷ ἀρχιῳ διαδεξαμένου, ἐπὶ τὸν Θρόνον Ῥασιβήνης ἀνακληθεὶς ἐντίμως ἀποκατέστη. Διέπρεψε δ' ἐν πολλαῖς τῶν Ἀφρων Σиноδοῖς δι' ἀρετῆς περισσίαν αἰεὶ προέχων, ἕως γ' ἐπὶ τὸ 533. Ἔτος, ὅτε τὸ βίον μετήμειψεν, ἐν αὐτὸν ἄγων πέμπτου ἐπὶ τῷ ἔξηκοστῷ τῆς ἡλικίαςσεως.

Τόμ: Α'.

Α α α α α

Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 24.) „Η' Ἁγία Φυσικὴ ἐνό-
 „της καὶ ἰσότης καὶ ἀγάπη, ἡ Τριάς· ἥτις ὁ εἷς καὶ μόνος καὶ ἀλη-
 „θινὸς ἐστὶ Θεὸς τῇ ὁμονοίᾳ καθαγιαίνει ὥσπερ υἱοθετεῖ ἐν γὰρ
 „τῇ μοναδικῇ τῆς Τριάδος ἐκείνης ἐσὶα, ἐνότης μὲν ἐστὶν ἐν τῇ
 „ἀρχῇ, ἰσότης δὲ ἐν τῷ γεννήματι· ἐν δὲ τῇ ἀγάπῃ, ἡ τῆς
 „ἐνοτητός τε καὶ ἰσότητος κοινία. Τὸν μὲν Πατέρα ὀνομάζει
 „ἐτος ἀρχῶ, καθάπερ τὸν Υἱὸν ἰσότητα, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα
 „ἀγάπῃ καὶ Φησὶ τοίνυν τῷ ἐνότῃ ἐναὶ ἐν τῇ ἀρχῇ μίαν ἄρα
 „καὶ μόνῳ ἐναὶ δὲ τῷ ἀρχῶ ἐν τῇ Θεότητι, τὸν Πατέρα. Ἐν-
 „θεντοι ἐξ ἐνὸς καὶ μόνου τῶ Πατρὸς, γεννᾶται ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ
 „Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύεται.

Ἐν δὲ τῷ Βιβλ: τῶν Ἀποκρίσεων πρὸς τὰς τῶν Ἀρειανῶν
 Ἐνστάσεις, περὶ τὸ τέλος, ἐν τῷ ῥηθέντι χωρίῳ Σελ: 37. „Τῆς
 „Ἀποστολικῆς Πίσεως τὸν ὅρον κατέχοντες, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
 „ἐδὲν ἄλλο ἐναὶ ὁμολογῶμεν, ἡ Θεόν· ἕτε τῶ Υἱῷ, ἕτε τῶ Πα-
 „τρὸς διαφέροντα· ἐδὲ ἐν τῷ Υἱῷ, ἐδὲ ἐν τῷ Πατρὶ συγχεόμε-
 „νον. Ἐν γὰρ καὶ ταυτὸν ἐστὶ τῶ Πατρὸς καὶ τῶ Υἱῷ τὸ Πνεῦ-
 „μα· ὅλον μὲν ἐκ τῶ Πατρὸς ἐκπορεύομενον, ὅλον δὲ ἐν ἀμφοῖν
 „σωεσός· ἐδὲ ἐστὶν Ἀτομικῶς προσιδιάζον ἐν τέτῳ, ἡ ἐκείνῳ,
 „(in singulis), ὅτι ἀδιαχωρίως ἀμφοτέροις ἐστὶ κοινόν. Ὅλον,
 „Φησὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῶ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι ὅλον ἐν
 „Πατρὶ καὶ Υἱῷ σωεσᾶναι, καὶ ἀμφοτέροις ἐναὶ κοινόν. Ἐνθα ἐδὲν
 „ἦτορ ἐν τῇ τῶ Ἅγ: Πνέματος Ἐκπορεύσει, ἡ ἐν τοῖς λοιποῖς
 „ἐφεξῆς ῥήμασι, τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν ἂν σωῇψεν, εἰ καὶ ἐκ τῶ
 „Υἱῷ τὸ Πνεῦμα ἐπίσβε προεληλυθός· ἐδὲ γὰρ ἄλλως ἢν τις λό-
 „γος, δι' ὃν ἂδε μὲν τὸν Υἱὸν παραλίποι, ἐκείσε δὲ τῷ Πατρὶ το-
 „σαυτάκις παρασώψαι: καὶ ταῦτα, ὡς καὶ πρῆκειτο Φελεγεντίῳ
 „τῶ Πνέματος τῷ καὶ μετὰ τῶ Υἱῷ κατασκευάσαι ἐνότητα, πῶς
 „ἂν παραδράμοι προθεῖναι τὸ ἐκπορεύεσθαι καὶ ἐκ τῶ Υἱῷ τὸ Πνεῦ-
 „μα, ὁ περὶ τῶ Πατρὸς αὐτὸ τέτο μὴ παραλιπὼν ἐκδιδάξασθαι;
 „τέτον ἄρα τῆς Ἀποστολικῆς Πίσεως ἐναὶ τὸν ὅρον προσίδησι, καθ'
 „ὃν ἦκιστα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῶ Υἱῷ ἐκπορεύεται.

Ἐν δὲ τῷ Β'. Βιβλ: πρὸς Μόνιμον, Κεφ: 5. Σελ: 24.
 „Ἐπιλυτέον τὸ ζητούμενον: Τίνος δὲ χάριν, ἐπειδὴ ὅλη τῇ Τριάδι
 „ἡ θυσία προσάγεται, εἰς καθαγιασμόν τῶ δώρῃ τῆς ἡμῶν προσ-
 „φορᾶς, μόνῃ ἢ κατὰπεμψίς τῶ Ἁγίου Πνέματος ἐξαιτεῖται; ὡς
 „εἶπερ, ἔτω φάναι, αὐτὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ἐξ ὃ τὸ Ἅγ: Πνεῦ-
 „μα ἐκπορεύεται, τῷ αὐτῷ προσερχθεῖσαν θυσίαν καθαγιασάσαι
 „μὴ δώσῃ, ἡ ὁ Υἱὸς αὐτὸς μὴ ἰχνοὶ ἀγιάσαι τῷ θυσίαν τῶ
 „ἰδίῳ αὐτῶ σώματος;

Ἐν Βιβλίῳ δὲ Η'. κατὰ Φαβιανῶ, ὡς Αἰνείας ἀναφέρει ὁ Πα-
 ρισίων Ἐπίσκοπος ἐν Βιβλ: τῷ κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν (ἐν Τόμ:
 Ζ. τῆς Σταχυολογ: τῶν Παλαιῶν Συγγραφ: Σελ: 43.) καὶ Θεο-
 δῶλφος Ἀυρηλιανῶν Ἐπίσκοπος, ἐν τῇ Συλλογῇ τῇ περὶ τῆς
 Ἐκπορεύσεως τῶ Ἅγ: Πνέματος (ἐν τῷ 5. Τόμ: Μέρ: Α'. τῆς
 τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 191.) „Αὕτη δὲ ἡ τῆς
 „Ἐκ-

„Εκπορεύσεως (φησὶ) Φωνὴ τῆς ἐκ τῆ Πατρὸς, ἔθεντ' αὐτῶν κτισμάτων, ἔνθα ἀνωτ' ἔρηται.) „Τὸν γὰρ Θεὸν καὶ Πατέρα, ἔχοντες τῆς Τριάδος, ἀλλὰ τῆς Υἱὸς καὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος, ὁμολογούμεν ἀρχὴν καὶ αἰτίαν· ἐξ ἧς ὁ μὲν Μονογενὴς Υἱὸς τῶν αἰώνων Γεννήσεως, τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα τῶν αἰώνων Ἐκπορεύσεως ἔχει πρόβλυσιν.

Καὶ ἐν τῷ Θ'. δὲ Βιβλίῳ, (τῶν αὐτῶν Συγγραφέων ἀναφερόντων, ἐνθα ἀνωτ' ἔρηται.) „Τὸν γὰρ Θεὸν καὶ Πατέρα, ἔχοντες τῆς Τριάδος, ἀλλὰ τῆς Υἱὸς καὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος, ὁμολογούμεν ἀρχὴν καὶ αἰτίαν· ἐξ ἧς ὁ μὲν Μονογενὴς Υἱὸς τῶν αἰώνων Γεννήσεως, τὸ δὲ Ἅγιον Πνεῦμα τῶν αἰώνων Ἐκπορεύσεως ἔχει πρόβλυσιν.

Ἐν δὲ τῷ Βιβλίῳ τῶν Ἀποκρίσεων τῶν εἰς τὰ πέντε Ζητήματα πρὸς τὸ Ζήτη: τὸ Ε'. (ἐν τῷ 5. Τόμῳ: τῆς τῶν Πατέρων: Βιβλιοθ.: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 68. „Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐν τῷ Θεῷ ἔστι κατ' ἐνότητα, καὶ ἐκ τῆ Θεᾶς δὲ κατ' ἰδιότητα Προσώπων.

Τελούταιον καὶ ἐν τῷ Βιβλίῳ τῷ περὶ τῆς Ἐνσαρκώσεως καὶ τῆς χάριτος τῆς Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Κεφ: Ι' Σελ: 84. „ἔχοντες τῆς Τριάδος, τρεῖς ἐσὶν ἅμα ὁ Πατήρ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα· ἔδ' ὁ Πατήρ μόνος, ἢ μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὅπερ ἔστιν, „ἔχ' ὁ τὸν Υἱὸν γεννήσας, ἔδ' ὁ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύομενον· ἀλλὰ μόνος ὁ Υἱὸς· ἐκείνος δηλονότι, ὃν ἐν ἐνότητι φύσεως ὁ Πατήρ, σωαιώνιον ἑαυτῷ Υἱόν, καὶ ἴσον ἐγέννητε· τρεῖς ἐσὶν, τῆς Τριάδος Πρόσωπον, ὁ Χριστὸς ὁ τῆ Θεᾶς μονογενὴς Υἱὸς, ἵνα σῶσθ' ἡμᾶς σαρκὶ σωελήφθῃ, καὶ ἐτέχθῃ ἐκ τῆς κοιλίας τῆς Παρθένου Μαρίας.

ΕΥΓΙΓΓΙΟΣ δὲ Ἄφρος (52) ὁ ἐκ τῶν Ἀυγαστίνων Συγγραμμάτων ποικίλα συλλέξας, καὶ ἐν δυοῖν τόμοις μεριθέντα, „Θησαυρὸν τῆς Μεγάλου Ἀυγαστίνου, ἐπιγραψάμενος, ἐν τῷ Β'. Τόμῳ τῆς τοιαύτης Πνεύματος, Κεφαλ: ΣΜΕ'. ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆ ΙΕ'. Βιβλίου τῶν Ἀυγαστίνων περὶ Τριάδος, Κεφ: ΙΖ'. ΙΗ'. ΙΘ'. ἀνωτέρω ἡμῖν ἀπομνημονοθέντα. Ἐν δὲ τῷ ΣΜΘ'. Κεφαλ: τῆ αὐτῆς Τόμου ἀναφέρει, ὅπερ ἐκ τῆ ΙΕ'. Βιβλ: τῶν περὶ Τριάδος: Κεφ: ΙΓ'. φθάσαντες αὐτοὶ παρεθέμεθα.

ΠΕΛΑΓΙΟΣ δὲ ὁ Πάπας Ῥωμαίων (53) ἐν Ἐπισ: Ε'. Πρὸς Χιδελβέρτον τὸν Βασιλέα (ἐν τῷ Ε'. Τόμῳ τῶν Σωοδικῶν, σήλη 803.) „Πισθώω τὸ Ἅγιον Πνεῦμα παντοδύναμον εἶναι, ἐκατέρω

„ΤΕ

(52) Ἰερωσιμὸς δὲ κεκοσμημένος, καὶ Ἀββᾶς ἐν Ἀφρικῇ ὑπῆρξε, κατὰ τὸ 553. ἔτος ἀκμάζων. Προτροπὴ δὲ τῆς Νεαπόλεως Ἐπισκόπου Ῥήνδουκος, τὰ τῆς Ἀυγαστίνου πάντα ἀνθολογήσας, εἰς Κεφάλαια Τ'ΑΗ. διατάξατο.

(53) Πελάγιος ὁ Α'. Πάπας ἀνηγγέσθαι μὲν ἔτει 555. ἐπεὶ περ ἀθῶος εἶναι ἀπὸ τῆς θανάτου Βιγιλίας τῆς προκατόχου διεπιστάτο ἐπομάσας. Ἐτελεύτησε δὲ ἔτ: 559. Ἐπιστολαὶ δὲ φέρονται τέττε, ἔχ' Ε'. ὡς παρὰ Ζοιρνακίῳ ἐνταῦθα (κατὰ γραφικὸν ἴσως ἀμάρτημα.) ἀναγνώσκοντες· περὶ ἐσὶ δὲ μόναι ἐκκαίδεκα, ἴσας καὶ Λαπίνος ἀναφέρει ἐν τῇ καινῇ Βιβλιοθ.: Τόμ: Ε'. Σελ: 84. καὶ Καβέος ἐν τῷ Τεύχεϊ τῆς Ἰσορ: τῶν Ἐκκλησ. Συγγραφ: Σελ: 528. Πλὴν τῶν διασωζομένων Ἀποσπασμάτων ἐξ ἐτέρων τινῶν.

„τε, Πατρὶ δηλονότι καὶ Υἱῷ, ἴσον, σωμαϊνόν τε καὶ ὁμοῦσιον· ὃ
 „ἐκ τῆ Πατρὸς ἀχρόνως ἐκπορεύομενον, τῆ Πατρὸς τε καὶ τῆ Υἱῆς
 „ἴδιον ἐστίν. Τῇ μὲν ἐν ἰσότητι καὶ τῇ σωμαϊνιότητι, καὶ τῇ
 ὁμοουσιότητι, σιγάπτει τῷ Πατρὶ τὸν Υἱόν· τῇ δ' Ἐκπορεύσει, ἣν ἐπι-
 φέρει ἀμέσως, ἑδαμῶς. — Πάλιν, ἐν τοῖς περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνύ-
 ματος Ἐκπορεύσεως ἐπιφερομένοις ῥήμασι, τῷ Πατρὶ, ἑπερ ἴδιον
 λέγει τὸ Πνεῦμα, σιγάπτει αὐτὸς καὶ τὸν Υἱόν. Πῶς ἐν, εἰ καὶ
 ἐκ τῆ Υἱῆς ἐπίσθον ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐχὶ καὶ
 ἐπὶ τῆς τῆς Πνύματος Ἐκπορεύσεως τῷ Πατρὶ καὶ τὸν Υἱόν
 σιγήσεν ἑδὲν ἡττον, ὃ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀπασιν τοῖς προσεχῶς
 εἰθ' ἡγούμενοις, εἰθ' ἐπομένοις, ἀεὶ τῷ Πατρὶ τὸν Υἱόν συζώβας;
 Ἐπειδὴ ἄρα περὶ μόνῳ τῷ τῆς Πνύματος Ἐκπορεύσει, τὸν Υἱόν
 εἰ προσίθῃσι τῷ Πατρὶ, ἐνδελον δῆπρ, ὡς ἡμῖς πισθῶν ὡς ὁ
 Πελάγιος, ὅτι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς ἐκπορεύεται.

Σιγέγραψε δὲ τιωικαῦτα καὶ ΣΤΑΓΓΡΙΟΣ (54) Βίβλον κατὰ τῶν
 καινοφανῶν ὀνομάτων, τῶν περὶ τῷ Τριάδα ἐν χρήσει λαμβανο-
 μένων· ἐνθα πρὸς ἄλλοις, τὸν Πατέρα ἐξ ἑαυτῆς, ἐν ἰδίῳ Προσώ-
 πῳ τὸ Ἅγιον προβεβλημέναι Πνεῦμα ἐδίδαξεν· οὕτω γὰρ περὶ
 αὐτῆς Γεννάδιος ἐδίδαξεν ὁ Μασσιλιώτης, ἐν Καταλόγῳ τῷ περὶ
 τῶν ἐπισήμων Ἀνδρῶν, Κεφ: ΞΕ'. „Συάγιος γεγραφε περὶ
 „Πίσεως, κατὰ τῶν ἀπονενομημένων Φωνῶν, αἷς πρὸς ἀνείρεσιν,
 „ἢ παραποίησιν τῶν τῆς Ἀγίας Τριάδος ὀνομάτων, οἱ ἐξ Αἰρέ-
 „σεων προσεχρήσαντο, λέγοντες: τὸν μὲν Πατέρα μὴ χριῶαι
 „Πατέρα λεγεσθαι, ἵνα μὴ ἐν τῷ τῆς Πατρὸς ὀνόματι σιμαχθῇ
 „ὁ Υἱὸς ἀλλ' ἀγέννητον, καὶ ἀποίητον, καὶ μοναδικὸν δεῖν ὀνομά-
 „ζεσθαι· ὡς ἂν, ὅτι ποτὲ ἐκτὸς ἐκείνῃ ἐν ὑποστάσει ἐστίν, ἐκτὸς
 „ἐκείνῃ εἴη καὶ φύσει. Δεικνὺς τὸν Πατέρα καὶ ἀγέννητον τῷ
 „ὄντι διώσθαι ῥηθῶαι, καὶ τοι τῆς Γραφῆς μηδαμῇ εἰσέσης· καὶ
 „ἐξ ἑαυτῆς γεννηθῆσαι ἐν Προσώπῳ τὸν Υἱόν, καὶ ἐξ ἑαυτῆς προε-
 „νεγκεῖν ἐν Προσώπῳ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἕκην δὲ γεννηθῆσαι,
 „μηδὲ δεδημιουργηκέναι αὐτό. Εἰ ἐν ὁ Πατὴρ ἐν Προσώπῳ ἐξ
 ἑαυτῆς, ὡς περ τὸν Υἱόν, ἔτω καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον προεξιῶεγ-
 κεν, ἐκ ἄρα καὶ ὁ Υἱὸς Προβολῶς τῆς Πνύματος ἐστίν. Α'. γὰρ
 τῷ λόγῳ τῆς Προσώπῃς, ἢ Πρόσωπον λέγεται, καὶ ἐχὶ τῷ λόγῳ τῆς
 εἰσίας, ἐφ' ἐνὸς καὶ μόνῃς τῆς Προσώπῃς, καθ' ἣ λέγονται,· χώραν
 ἔχουσιν. Εἴπερ ἄρα ἐν ἰδίῳ Προσώπῳ ἐξ ἑαυτῆς ὁ Πατὴρ πρὸςβάλλετο
 τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐκ μόνῃς ἄρα τὸ Πνεῦμα τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται.

ΡΟΥΣΤΙΚΟΣ δὲ Διάκονός τε καὶ Καρδιναλὶς τῆς Ῥωμαίων Ἐκ-
 κλησίας (55) ἐν Διαλέξει τῇ κατὰ τῶν Ἀπεφάλων, πολὺ πρὸ τῆς
 τέ-

(54) Συάγιος δὲ, ὃ μόνος ἐμνήθη Γεννάδιος, τοῖς Συγγραφεύσιν, ἐχὶ τῆς ε'. ἴσως τῶν
 ἀπὸ Χριστῆ Ἐκατονταετηρίδων συγκαταλεκτέος, ὡς ἐνταῦθα ὑπὸ Ζοιρικαβίς
 τέτακται· ἀλλὰ τοῖς ἐν τῆς Ε'. Καὶ γάρτοι καὶ Δεπῆος ἀνέταξεν ἐν τῇ Ε'.
 (Τέμ: Δ'. τῆς Καινῆς αὐτῆς Βιβλιοθ: Σελ: 213.) καὶ ὁ Καβέος ὁμοίως· παρ' ᾧ
 σημειώται, ὅτι καὶ τῆς τῆς Ἀνδρὸς πατρίδος, καὶ τῆς χρόνῃς, καὶ τῆς ἐνστάσεως,
 ὅλως ἀγνοουμένων, περὶ τὸ 437. ὅμως, εἰ παρὰ τὸ εἶδος ἂν ἀναχθῇ Συάγιος.
 (55) Ὅρα περὶ τέττε, ἐν τῇ ἀνωτ: Πραγματεῖα Γ'. Παραφθ: ΚΖ'. Σημεῖος: (37).

τέλος (ἐν τῷ 5. Τόμ: τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Μέρ: Β. Σελ: 232.) „Ἡμεῖς τρεῖς εἶναί ὑποσάσκει δια τῆτο ὁμο-
 „λογῶμεν, διὰ τὸ μὴ, καὶ ὅτι ἕκαστον φύσει ἐστίν, ἀλλὰ καὶ
 „ὅτι ὁποῖον ἐστὶ, ταῖς ιδιότησι διακρίνεσθαι. ὁ γὰρ Πατὴρ δὴ πρ
 „ἐγέννησε, καὶ γεννητὸς ἐκ ἐστὶ καὶ ἐξ ἄλλης τινὸς ἐκ ἐστίν, ὡς
 „ἐξ αὐτῆς ἄλλοι εἰσὶν. ὁ δὲ Υἱὸς γεννητὸς ἐστὶ, καὶ ἔδεν σωαιωνί-
 „ζον ἐγέννησε. Τὸ δὲ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται,
 „καὶ ἔδεν σωαιωνίζον ἐκπορεύεται, ἢ γεννᾶται ἐξ αὐτῆς. Τινὲς
 „δὲ τῶν Παλαιῶν, καὶ τῆτο ταῖς ιδιότησι προσέθεντο: ὅτι ὥστερ
 „τὸ Πνεῦμα σὺ τῷ Πατρὶ ἀπ' αἰῶνος τὸν Υἱὸν ἐκ ἐγέννησεν,
 „ἕτως ἔδεν ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱῆς, ὥστερ ἐκ τῆ Πα-
 „τρός. Ἐγὼ δὲ, ὅτι μὲν τὸ Πνεῦμα αἰωνίως τὸν Υἱὸν ἐκ ἐγέν-
 „νησεν, ὁμολογῶ (ἔδεν γὰρ δύο Πατέρας λέγομεν.) πότερον δὲ,
 „ἐκ τῆ Υἱῆς ὡσαύτως, καθάπερ ἐκ τῆ Πατρὸς αὐτὸ ἐκπορεύεται;
 „ἔπω περὶ τῆτε τελέως πεπληροφόρημα. Ἐπειδὴ δὲ, πρὸς τὸ
 „περὶ ἧ νῦν τὸ ζήτημα, ἔδεν ἀνήκει σημειωτέον μὲν, παριτέον
 „δέ. Οὕτω σαφῆ ταῦτα τυγχάνει τὰ ῥήματα, ὥσε τὸν Ἰησοῦ-
 „τιω Πετᾶσιον (ἐν τῷ Ζ. Βιβλ: τῶν περὶ Τριάδ. Κεφ: Η.) ὁμολο-
 „γεῖν τὸν Ῥωσικόν, ἐν Λατίνοις ἀμφιγνοῦντα γενέσθαι περὶ τῷ
 „Ἐκπόρῳσιν τῆ Ἅγ: Πνῳματος καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς. Ἰοδόκος δὲ ὁ Κόκ-
 „κιος ἐν τῷ Θησαυρῷ τῆς κατ' αὐτὸν Καθολικῆς ἀληθείας, τὸν
 „αὐτὸν σωεξαριθμεῖ τοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ μόνου διδάξας
 „τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι.

Κεῖσθαι ἐν, εἰλικρινῆ εἶναι τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀπαρά-
 τρωτα. „Φησὶν ἄρα: ὅτι πότερον ἐκ τῆ Υἱῆς ὡσαύτως ἐκπορεύεται
 „τὸ Πνεῦμα, καθάπερ ἐκ τῆ Πατρὸς, ἔπω πεπληροφόρημα.
 „Ἐτι δὲ, καὶ τῶν Παλαιῶν μέμνηται, τῶν διαβρήδῳ ἀπανλωαμέ-
 „νων τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς ἐκπορεύεσθαι, καθάπερ ἔδεν ἐκ τῆ
 „Πνῳματος γεννᾶται ὁ Υἱὸς ἐξ ἧ δὴ καὶ μόνου δῆλον, μὴ ἐς αἰ
 „ἀναμφισβήτητον παρὰ Λατίνοις γενέσθαι τῷ τῆ Ἅγ: Πνῳματος
 „Ἐκπόρῳσιν καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς. Τέναντίον δὲ, καὶ παρ' αὐτοῖς Παλαιῶς
 „τινας χρηματίσαι Πατέρας, τῆς ἐκ τῆ Πατρὸς μόνου ἐκπορεύεσθαι
 „τὸ Πνεῦμα πισθόντας. Ἀλλὰ γὰρ πάντως τάδε τὰ τῆ Ῥωσικῆς
 „ῥήματα παρέφθαρται, ὡς, ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Πα-
 „ραφθορῶν, τῶν ἐν τοῖς τῶν Λατίνων Πατέρων Συγγράμμασι γε-
 „νομένων, ἀποδεδειχότες ἐσμέν. Δεῖ δὲ ἀναγινώσκειν, ὡς ὁ Ῥωσι-
 „κὸς ἔτος, καθάπερ ἀπέφησεν ὅτι τὸ Πνεῦμα σωάμα τῷ Πατρὶ
 „ἐγέννησε τὸν Υἱὸν, ἕτως ἀπέφησεν ὁμοίως καὶ τὸν Πατέρα σωά-
 „μα τῷ Υἱῷ προβαλέσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Εἰ τοίνυν τῆς
 „Ῥωμαίων Ἐκκλησίας ὁ Καρδινάλιος Διάκονος, ἐκ τῆ Υἱῆς τὸ Πνεῦ-
 „μα ἐκπορεύεσθαι ἀποφάσκει, ταῦτὸ δὴ πρ τῆτο καὶ ἢ ἐν Ῥώμη
 „τιωκαῦτα Ἐκκλησία ὑπῆρχε διδάσκουσα. Τίς γὰρ ἂν πισθῳσει
 „τὸν Ῥωσικὸν ἀποσατήσαι, Δόγμα τῇ Ἐκκλησίᾳ Ῥωμαίων ἐσηκὸς
 „ἀθετήσαντα; ἢ, ἀλλότριόν τι ἐν τοῖς ἰδίῳις αὐτῆς Συγγράμμασι,
 „τῆς ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ κρατέσης Πίσεως δημοσίᾳ διδάξαν-
 „τα, μὴ τῆς Καρδινάλικῆς ἂν αὐτίκα διακονίας ἀφαιρεθῶσι;

Τόμ: Α΄.

Β ββββ

Καί

Καί μὴ οἱ ἐν Κολωνίᾳ τῶ τῶν Πατέρων ἐκδόντες Βιβλιοθήκῃ, ἐφ' ᾧ τὰ ἐπενεχθέντα τῷ Ῥεσιμῷ ῥήματα δεῖξαι μηδὲν αὐτοῖς προσλυμαίνεσθαι, τοιάδε πρὸς αὐτὰ, παρὰ τὸ χεῖλος ἔγνωσαν δεῖν παρασημειώσασθαι: „Πάντως, ἐκ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον „ἐκ τῆ Υἱᾶ, καθάπερ ἐκ τῆ Πατρὸς· ἐπέπερ, ἐκ μὲν τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ὡς ἐκ τῆ παρὰ μηδενὸς ἔχοντος τῶ τῆ ἐκπορεύειν διώαμιν· ἐκ δὲ τῆ Υἱᾶ, ὡς ἐκ τῆ αὐτῶ ἔχοντος παρὰ τῆ Πατρὸς.

Ἐφασκε δ' ὁμοίως ὁ Ῥεσιμὸς: „ὁ Πατὴρ ἐκ ἑξ ἄλλῃ, ὥπερ ἐκ αὐτῆ ἄλλοι εἰσίν, „Ενθα παντίπῃ τῷ ὄντι δῆλον διὰ τῆς Προτάσεως ταύτης ὑποσημαίνεσθαι, μηδενὶ τρόπῳ ἐκ ἄλλῃ τὸν Πατέρα πεφυκέναι. Ἐπετα δ' ἔν ἐφεξῆς ἐντεῦθεν σωήπτεν: ὅτι, ὥπερ τὸ Πνεῦμα σὺ τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν αἰωνίως ἐκ ἐγέννησεν, ἔτως ἐδὲ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορεύεται, καθάπερ ἐκ τῆ Πατρὸς· ἂν δῆπῃ ῥημάτων ὁ νῆς: ὅτι, ὅν τρόπον ἐκ τῆ Ἁγίᾳ Πνεύματος ὁ Υἱὸς ἐγεννᾶται, ὥπερ ἐκ τῆ Πατρὸς· ἔτως ἐδὲ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορεύεται, ὥπερ ἐκπορεύεται ἐκ τῆ Πατρὸς. Καθάπερ ἄρα ἐν τέτοις ἀποφάσκειται, ἐνίτῳ οἰωδῇ τρόπῳ τὸν Υἱὸν ἐκ τῆ Πνεύματος γεννᾶσθαι, ἔτω παραπλησίως, ἐνίτῳ μηδενὶ τρόπῳ καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορεύεσθαι, διὰ τῶν αὐτῶν τέτων ῥημάτων κατασκοπεύεται. Ἀλλ' εἰς ταῦτα δὴ τὰ ῥήματα ὁ Ῥεσιμὸς ἀφορῶν ὑποσιμᾷπται: κατὰ μὲν τὸ πρῶτον, ἀμφιβολίας εἶναι ἐκτὸς ἀπάσης, τὸ ἐκ τῆ Ἁγίᾳ Πνεύματος τὸν Υἱὸν μηδαμῶς γεννᾶσθαι· κατὰ δὲ τὸ δεύτερον, „μήπω „αὐτὸν πεπληροφορηθῆναι, „Ταύτῃ τοι κἀκεῖνα. „Πότερον, ἐκ τῆ „Υἱᾶ ὡσαύτως τὸ Πνεῦμα, καθάπερ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται; σιμάδοντα τοῖς προηγησαμένοις ἐσίν: „ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορεύεται „τὸ Πνεῦμα καθάπερ ἐκ τῆ Πατρὸς, δι' ἂν ἀπλῶς ἀποφάσκεσθαι δέδεικται τὸ Πνεῦμα, ὅτῳ δῆποτε τρόπῳ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι.

Πῶς δ' ἐπὶ πᾶσι καὶ Ῥεσιμὸς ὁ τῆς ἐν Ῥάμῃ Ἐκκλησίας Καρδιάλις Διάκονος ἐ πεπληροφόρητο, πότερον ἐκ τῆ Υἱᾶ, ὡς καὶ ἐκ τῆ Πατρὸς, ἔτως ἐκπορεύοιτο τὸ Πνεῦμα, ὥσε τὸν Υἱὸν μὴ ἐκ τῆ Πατρὸς ἔχειν, ἀλλ' ἐξ ἑαυτῆ, τὸ ἐξ αὐτῆ προῖεναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; Ἀλλὰ τῆτο πάντως τῶν ἀδωάτων εἶναι ἐστὶ προδηλότατον. Εἰ γὰρ ὁ Υἱὸς ἔχοι ἐ παρὰ τῆ Πατρὸς, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτῆ, τὸ ἐξ αὐτῆ τὸ Πνεῦμα προβάλλεσθαι, δισσαὶ ἂν δῆπῃ πάντως αἱ ἀρχαὶ, δισσαίτε τὰ αἷτια, καὶ ἐκ τῆ ἐπομένῃ καὶ Θεοὶ δύο ἔτως ἂν εἰσενέγκοιντο. Ἀλλὰ τίς τῶν Χριστιανῶν ἠγνόησέποτε, ὅτι πάντα ὁ Υἱὸς ἔχει παρὰ τῆ Πατρὸς; πῶς δ' ἂν περὶ τῆ ἔτω προδηλοτάτῃ ἀγνοῶν γένοιτο Ῥεσιμὸς ὁ Ῥωμαῖος Καρδιάλιος; Μάλιστα δ' ἐπεὶ ἔξαρκος ἦν πεπληροφορηθῆναι ἔτος, περὶ ὁ οἱ λοιποὶ τῶν Ἀρχαιοτέρων ἀπλῶς ἐπαίθοντο; (56) Οἱ ἄρα Παλαιοὶ

πι-

(56) Τὸ γὰρ αὐτὸ, οἱ μὲν ἐπαίθοντο, οἱ δὲ ἔ. Εἰ ἔν αὐτὸς ἐκ ἐπαίθετο τὸν Υἱὸν προβάλλειν τὸ Πνεῦμα ἐξ ἑαυτῆ, ἐκεῖνοι ἄρα παιθόμενοι ἐν πληροφείᾳ ὑπῆρχον, ὅτι

πισθύνοντες ἐτύγχανον τὸ Πνεῦμα, ὥτως ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεσθαι, ὡς τῆτο ἔχειν ἀφ' ἑαυτῆς τὸν Υἱόν, καὶ ἔχῃ παρὰ τῆς Πατρὸς λαβόντα, ὅπερ, ὡς ἐδέχθη, τῶν ἀδωάτων ἐστίν· ἡδὲ γὰρ, ἡδὲ τῆς ὀνόματος ὥτω τῶν Πατέρων οἱ τοιοῦτοι εἶεν ἂν ἄξιοι, (καὶ περ ὡς Πατέρων αὐτῶν ὁ Ῥεστικός ὡς μέμνηται.) ἀλλ' Αἰρετικοίτινες ἐξωλέσθησαν ὑπὲρ ἔχον· μᾶλλον δὲ καὶ Ἑθνικοὶ τὴν δυθεῖαν, ὡς Θεὸς δις δις παρεισάγοντες ὥσε καὶ τεύθεν σαφῶς παρίσταται, τὴν τῶν Κολωνιέων ἐκείνων Παρασημείωσιν φράδω εἶναι παντάπασιν καὶ κενῶ, ἡδὲν ἀλλ', ἢ μόνον πρὸς τὸ τ' ἀληθὲς ἐπινοηθεῖσαν παρασοφίσασθαι.

ἈΤΡΗΛΙΟΣ δὲ ὁ Κασσιόδωρος (57) Ῥωμαῖος Ἄνθρωπος καὶ Συγκλητικός, εἰς τὸν ΛΒ'. Ψαλμ: (Ἐκδ: Παρισι: Ἔτ: 1519. Φύλ: 47.) τὴν Ἀγίαν ἐνταῦθα σημαίνει Τριάδα· τῷ μὲν γὰρ εἰπὼν, τῷ Λόγῳ „τὸν Υἱόν παρεδήλωσε· τῷ δὲ προθεῖναι Κυρίαν, τὸν Πατέρα εἶπε· „τῷ δὲ Πνεύματι τῆς σῶματος αὐτῆς, τὸ Πνεῦμα πάντως τὸ „Ἅγιον ὑπεσήμανε, τὸ πρὸ παντὸς χρόνου ἐκπορευόμενον ἐκ „τῆς Πατρὸς.

ΒΕΝΑΝΤΙΟΣ δὲ Φορτενάτος (58) ὁ Πικτάδων Ἐπίσκοπος ἐν τῇ τῆς Συμβόλης Ἐκθέσει. (Τόμ: 5. Μέρει Β'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 38.) „Ὁ Πατήρ ἐξ ἑ τὰ πάντα, καὶ Πατέρα μὴ ἔχων· ὁ Υἱὸς ὁ ἐκ τῆς Πατρὸς γεννητός· τὸ Πνεῦμα „τὸ Ἅγιον τὸ ἐκ τῆς σῶματος τῆς Θεᾶς προερχόμενον, καὶ τὰ πάντα ζωοποιεῖν.

Ἐν ἑταί δὲ τῷ Σωτηρίῳ 589. συγκεκριόται ἡ Γ'. τῶν ἐν Τολήτῳ Σινόδος· ἐν ἣ καὶ ῬΗΚΑΡΕΔΟΣ ὁ τῶν Ἰσπανῶν Βασιλεὺς, καὶ ἡ ἀφροειδὴς Σινόδος ἅπασα, ἀπαραπονήτως τὸ Σύμβολον ἐξεφώνησαν, καὶ πισθύνειν ὁμολογήμασιν εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορευόμενον. (59). Ὅπως δὲ τὸ ἀπ' ἐκείνων παῖδες

Λα-

ὅτι ἐξ ἑαυτῆς. Εἰ δ' ἐκείνοι σωθέασθαι περὶ τὸν μὲν, ἐκ ἐξ ἑαυτῆς δὲ, ἔτος ἄρα τὴν αὐτὴν ὑπενοδοῖαν ἐφρόνει, ὡς ἐδόξας προβάλλει, ἔτε ἔχῃ ἐξ ἑαυτῆς. Καὶ τῶν δυοῖν ἄρα θάτερον ἐπάναγκες· ἢτοι ἀσεβῆντας τὰς πάσαις ἀποφύγειν Πατέρας, ἵνα μὴ ὁρῶν ὁ Ῥεστικός φρονήσει κατὰ τὰς Ἀνατολικὰς· ἢ γὰρ τὸν Ῥεστικὸν Ἀνατολικῶς (ταύτην εἰπὼν ὁρδοδόξως) φρονήσει νομίζεν, ἵνα μὴ εἰς τὸ τῆς ἀσεβείας βάρβαρον κατενεχθέντας τις ὑπολάβῃ τὰς τῆς Λατίνων Ἐκκλησίας ἀρχαίας Πατέρας· εἰς ὅπερ αὐτὲς ἔχ' ἐκόντας, οἱ Παρασημειωταὶ ἔτοι Λατῖνοι ὑπερὸν εἰσῶθαι προσβιαζόμενοι.

(57) Διαπρέπων μὲν ἰὼ τῷ βίῳ ὁ Κασσιόδωρος ἐν τοῖς Βασιλείοις ἀναστρεφόμενος, περὶ τὸ 514. παρὰ Θεοδώρικῳ τε καὶ Ἀββαλαρίκῳ τοῖς Ἰταλῶν Βασιλεῦσιν ἐπιστάσις ἀξιομάτων σεμνυόμενος ταῖς μεγάλαις, ἄχρι τῆς 537. ὅτε ὑπὸ Οὐίγγος τῆς διαδεξαμένης τὸ Κράτος καθαιρεθείς, ἐπὶ τὸν μονήρη βίον ἐτράπετο, ἐν τῇ τῶν ἐπὶ Καλαβρίας Μοναστηρίων κατασκευάσας, ἐνθα τῇ τε μελέτῃ καὶ Συγγραφῇ τῶν Βιβλίων ἐναχολέμενος παρέτενε τὸ ζῆν ἐπέκεινα τῆς 562. κατὰ τῆτο γὰρ τὸ ἔτος ἔση ἀνατεταχῶς τὸ Παχάλιον.

(58) Βενάντιος Ὁνόριος Φορτενάτος, Ἰταλὸς καὶ περ ὑπάρχων τῷ γένει, ἀλλὰ τῶν ἐν Γαλλίαις Πικτάδων, πρῶτον μὲν Πρεσβύτερος προκεχειρίσας, ἔτ' ἐπὶ τῇ Ἐπισκοπῇ προήχθη, ἡ πρὸ τῆς 594. ἔτεος, ἣτις ἐδόξεν. Ἐστὶ δ' ἐτι κατὰ τὸ 600. ὡς ἰσόρηται.

(59) Ἐξεφώνησαν γὰρ τὸ κατὰ Νίκαιαν, καὶ ἐν Κωνσταντινπόλει Σύμβολον, καὶ τὸν ὅρον τῆς ἐν Χαλκηδόνι Σινόδου· οἷς καὶ καθυπέγραψαν ἰδίᾳ χειρὶ, ὅτε Βασιλεὺς

Β ββββ 2

Ῥη-

Λατίνων, τὰ πρακτικὰ τῆς Σινόδου ἐκείνης, περὶ τὰ τῆ Συμβόλου ῥήματα, τὰ ὑπὸ Ῥηκαρέδου ἐκφωνηθέντα, διανενοδοκότες ἐγένοντο, ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν γενομένων ἐν τοῖς τῶν Λατίνων Πατέρων Συγγράμμασι Παραφθορῶν ἀποδεδεικται. (60).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Μέγας, ὁ Ῥώμης Πάπας (61) ἐν τῷ Β'. Βιβλ: τῶν Διαλόγων. Κεφαλ: ἐχάτω κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἑρμηνείαν. „Ἐπεὶ δὴλον ὅτι τὸ Πνεῦμα, ὁ Παράκλητος, ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται, καὶ ἐν τῷ Υἱῷ μένει, διατὶ ὁ Υἱὸς ἑαυτὸν, ἀπελθόν, σεθαί φησιν, ἵνα ἐκεῖνος ἔλθῃ, ὁ ἀπὸ τῆ Υἱὸς μηδέποτε ἀφιστάμενος;.

Καὶ αὖθις ἐν Βιβλ: ΚΘ'. τῶν Ἡδικῶν Ἐξηγήσεων τῶν εἰς τὸν Ἰωβ, ἐν Κεφαλ: ΙΣ'. πρὸ τῆ τέλους (Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκδόσ:, τῆς Ἑτ: 1588. Σελ: 876. „Οὐδεὶς ἀνθρώπων τὰς τῆ Ἁγίας Πνεύματος ἐνεργείας ἀπαξάσας αἶμα ἔχει, αἰμὴ μόνος ὁ Μεσίτης Θεὸς καὶ ἀνθρώπων, ἔπερ ἐστὶν αὐτὸ τὸ Πνεῦμα, τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς πρὸ τῶν αἰώνων ἐκπορευόμενον.

Καὶ Βιβλ: Ε'. Κεφαλ: ΚΣ'. Σελ: 423. „Τὶ δὴποτε διὰ τῆς Φωνῆς τῆς λεπτῆς αὐρας, αἰμὴ τῆ Ἁγίας Πνεύματος ὑποσημαίνεται ἢ ἐπίγνωσις; ὅπερ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ ἐξ ἐκείνου (τῆς τῆς Υἱὸς) λαμβάνον, τῇ καταλήψει τῆς ἡμῶν αὐτῶν ἀφενείας λεπτῶς ἐγγέεται.

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ δὲ Μοναχὸς Ἄφρος, (62) ἐν Ἑκατοντάδι Δ'. Ἀριθμῷ 4Δ'. (Τόμ: Β'. τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: Σελ:

Ῥηκαρέδου, καὶ ἡ Σύζυγος αὐτῆ. Ἐπιθεωσιάσης προσέτι τῆς Σινόδου ταύτης ἐν τῷ Β'. Κανόνι, μὴδὲν ἕτερον κατ' ὅλης τῆς Ἰσπανίας ἀναγινώσκεισθαι Σύμβολον ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, παρὰ τὸ ἐν Νικαίᾳ αὐτὸ. (ὅρα Δεπ: ἐν τῷ Σ'. Τόμ. τῆς Νέας Βιβλιοθ: τῶν Ἐκκλησιολογικῶν Συγγραμμάτων, Σελ: 218) ὅτι δὲ τὸ ἐν Νικαίᾳ Σύμβολον αὐτὸ τῆς προδίκης τότε ἀνεγνώσκετο, μὴ σιωπομολογήσαι, εἴ αὐτὸς Βελλαρμίνος ἐτόλμησεν. (ἐν τῷ Β'. Βιβλ: περὶ τῆ Χρηστῆ Κεφ: ΚΑ').

(60) Ὅρα ἐν τῇ Γ'. Πραγματείᾳ, Παραφθορ. Α'. Σελ: 315. . .

(61) Γρηγόριον δὲ τὸν πρῶτον ἐν Πάπαις τῷδε λαχόντα τῆ ὀνόματος, καὶ Μεγάλου αὐτὸν, καὶ Διάλογον, ὡς ἐκ τῆ Συγγράμματος ἐπικληθέντα, ἐν μὲν τῷ 590. Σεπτεμβρ: 3. ἐπὶ τῇ τῆς Ἀρχιερατείας περιωπλῇ ἀρθρῶν ἰσόρηται κατὰ δὲ τὸ 604. Μαρτίᾳ 12. ἐκδημήσας πρὸς Κύριον ὅρα καὶ ἐν τῇ ἀνωτ: Γ'. τῶν Πραγματεῶν, Παραφθ: ΑΒ'. καὶ τῇ ἐκεῖ ὑποσημαίωσιν (41). Σελ: 317. . .

(62) Ἐν διαφόροις ὁμωνύμοις Θαλασσίαις, περὶ ὧν μέτιθι Ἰωάν: Ἀλβερτ. Φαβρίκ. ἐν τῇ Ἑλλω: Βιβλιοθ: Τόμ: Ι'. Σελ: 167. καὶ 168.) τῷ ἐν ταῖς Ἀφρικαῖς ἐρήμοις Ἀναχωρητῇ Θαλασσίῳ τῷδε, πιθανώτατα ἀπονέμεται τὸ τῶν Δ'. Ἑκατοντάδων Φιλοπόνημα, ὃ Ἐπιγραφῇ: „περὶ Ἀγάπης καὶ Ἐγκρατείας, καὶ „τῆς κατὰ νῦν Πολιτείας. Ἦν δὲ ἀκμάζων ἔτος περὶ τὸ 640. πρὸς ὃν καὶ τὰς ὑπὸ τῆ Ἱερῆ Μαξίμης διαφόρους Ἐπιστολάς γεγράφθαι φασί, τῆ ἐν Ἑτ: 662. πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος. Τὸν δὲ Θαλασσίον τὸνδε, τὸν Ἑλλωσι Συγγράψαντα, (ὃ τὸ Συγγράμμα πρῶτος Δεκάτος Ἑλλωσι ἐκδεδοκῶς φέρεται, ἐν τῷ προσημαίωσιν τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ: τῆς ἐν Παρισ: Ἑτ: 1624. ἐκδοθείσης) τὶ δὴποτε ὁ ἡμέτερος ὡς Ζοιρηνιάδ. τοῖς Δυτικοῖς Πατέρεσι φέρων συγκατελέξατο; ἢ ὅτι ἐξ Ἀφρικῆς ἔλκε τὸ γένος τυχόν, ἐκ ἐξ Ἑλλάδος ἐρμώμενος; Τὶ δ' ἐχί, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ Κλήμεντα τὸν Ἀλεξανδρεῖα, καὶ Ὀριγένειαν, καὶ τῆς τοιούτης, τοῖς Δυτικοῖς, τοῖς δὲ Ἀνατολικοῖς μάλλον (ἐν τῇ Α'. τῶν Πραγματεῶν) σιωπήσῃ; τὶ δ' ἐχί καὶ Εἰρηκῶν, τὸν ἐκ τῆς ἐν τῇ

Σελ: 1200.) „Νοῦσι μὲν αὖθις τὸν Υἱὸν, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα
 „ἀρχῆς μηδαμῶς ἀμοιρεῖν, αἰωνίως δὲ εἶναι. Διὰ τῆτο δὲ ἐκ
 „ἀνδὸς ἀρχῆς, ὅτι πρὸς ἀρχὴν καὶ πηγὴν ἀναφέρονται τὸν Πα-
 „τέρα. Αἰωνίως δὲ εἶναι, ὅτι ἐξ αἰωνίᾳ ὁ μὲν κατὰ τρόπον Γεν-
 „νήσεως, τὸ δὲ κατὰ τρόπον Ἐκπορεύσεως. Δείξων ἔν ὃ Θαλάσ-
 „σιος, τίς ποτε ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ πηγὴ ἐστὶ τῆς Υἱᾶ καὶ τῆς Ἁγίας
 Πνύματος, ἀποκρίνεται: ὅτι ὁ Πατὴρ ἐστὶν ἡ τοιαύτη τέτων
 ἑκατέρω ἀρχῇ. Ἐνα ἄρα τὸν Πατέρα καὶ μόνον ἀρχὴν πεφυ-
 κέναι ἐπίσδεν, ἥτοι Προβολέα, τῆ τε Υἱᾶ, καὶ τῆς Ἁγίας Πνύ-
 ματος.

Αὐτόθι δ' αὖθις Ἀριθμ: 40. Σελ: 1200. „Ἀρχὴν δὲ μίαν
 „ἀπάντων οἶδαμεν τὸν Πατέρα, καὶ δὴ τῆ μὲν Υἱᾶ καὶ τῆς Πνύ-
 „ματος, ὡς γεννήτορα, καὶ ὡς πηγὴν αἰώνιον, καὶ αἶμα ἄπειρον,
 „καὶ ἀόριστον, καὶ ἐναδικὴν τῇ ἐσίᾳ, καὶ ἀπερίγραπτον. Τῶν δὲ
 „ποιημάτων ὡς δημιουργὸν καὶ προνοητὴν καὶ κριτὴν, διὰ τῆς Υἱᾶ
 „δηλονότι, ἐν Ἁγίῳ Πνύματι. Ἐξ αὐτῆς γὰρ φησὶ, καὶ δι' αὐτῆς,
 „καὶ ἐν αὐτῷ τὰ πάντα. Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τὰς αἰῶνας. Τρανώ-
 τατα τοίνυν ἐν τέτοις διδάσκει, μίαν εἶναι ἀρχὴν τὸν Πατέρα
 τῆς Υἱᾶ καὶ τῆς Ἁγίας Πνύματος, τῆ μὲν Υἱᾶ ὡς γεννήτορα, τῆ
 δὲ Πνύματος τῆς Ἁγίας ὡς πηγὴν αἰώνιον. Ἐκδησόμενος δὲ καὶ
 ὅπως ὁ Πατὴρ μίᾳ εἴῃ ἀρχὴ τῶν κτισμάτων, προσίθησι τὸν
 Πατέρα καὶ τέτων εἶναι τὴν μίαν ἀρχὴν, σωάμα τῷ Υἱῷ καὶ
 τῷ Ἁγίῳ Πνύματι. Καὶ ὡσαύτως ἄρα, εἰ πεπισδκῶς ἴω τὸν
 Πα-

τῇ Ἀσίᾳ Σμύρνης (ἐν Πραγμ: τῇ δε τῇ Δ'. ὅρα τῶν Ἀυτ: Σημειῶσι: ἐν τῇ (1). τοῖς
 Ἀνατολικοῖς ὁμοίως; Ἐτι δὲ καὶ ἐκεῖνο ἀντίς ἐκ ἀπεικότητος ἀπορήσειε, πῶς τὸν
 Ἄφρον τόνδε Ἡσυχαστὴν Θαλάσσιον, ἐν τῇ ε'. τῶν Ἐκατονταετηρίδων, αὐτὸς ἡμῖν
 χρονολογεῖ Ζοιρηνάσιος, δέον ἐν τῇ Ζ'. εἰ ἔτος ἐστὶ, πρὸς ὃν ὁ Ὁμολογητὴς ἐπέ-
 σελλε Μάξιμος; εἰ γὰρ δὴ αὐτὸς ἀν' εἴῃ, ὁ κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σινώδον παρ-
 σιάσας Ἐτ: 325. Φοινίκης Ἐπίσκοπος Θαλάσσιος; εἰ δὲ ὁ Καισαρείας τῆς Καππα-
 δοκίας, ὁ ἐν τῇ κατ' Ἐφεσον Σινώδῳ Ἐτ: 449. παρὰ καὶ τῇ ἐν Χαλκηδόνι
 αὖθις Ἐτ: 451. εἰ δὲ ὁ Δορυλαίᾳ ἐν τῇ Φρυγίᾳ Ἐπισκοπήσας, καὶ ὑπογράφας
 ἐν τῇ πρὸς Ἰωάννῳ τὸν Πατριάρχῳ ἀναφορᾷ Ἐτ: 518. τῇ περιεχομένῃ ἐν τοῖς
 Πρακτικοῖς τῆς ἐπὶ Μιῶν Σινώδῳ. Οὐδ' ὁ Βηρυτῆς, εἰ δὲ ὁ Νικομηδείας, οἱ ἐπὶ τῆς
 εἰρημένης Οἰκουμενικῆς ἐπὶ Μιῶν Σινώδῳ, ἐν Κωνσταντινῇ: 536. παρὰ βρεθέντες,
 εἰ δὲ τις ἄλλος τῶν ἐν Ἀρχιερατείᾳ διαπερυσάντων; εἰ γὰρ ἡ τῆς Ἡσυχαστικῆς βίᾳ
 ἰδέα, ταῖς τῆς Ἐπισκοπικῆς Καθέδρας μερίμναις καὶ τύρβαις ἐθέλει συμπλέκε-
 σθαι. Ἀλλ' εἰ δὲ Θαλάσσιος ἐκεῖνος ἴω, περὶ εἰ παρὰ τῷ Σινώδῳ γίνεται μνεία,
 (ἐν τῇ Λέξει Θεόφιλος. Εἴπερ ὁ Θεόφιλος ἔτος, ὁ ἐν τοῖς Φιλοσοφίᾳ ἐστὶν Ἀπο-
 σπασματίσις παρὰ Οὐαλησίῳ ἀναφερόμενος. Συγγράφων γὰρ ἴω Φιλοσόφῳ πε-
 ρὶ τὸ 425. ὥστε εἰ δὲ ἔτος ἀνατακτέος ἦν ὁ ἡμέτ: Θαλάσσιος ἐπὶ τῇ ε'. τῶν
 Ἐκατονταετηρίδων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ πρὸ αὐτῆς Ε'. Τοιγαρὲν καὶ αὐτὸς Κασιμῆρ
 τῷ Ὁσδίνῳ σύμφηρος τυγχάνων εἰμὶ: ὅστις (Thalasius Monachus Graecus, S.
 Maximo Monacho et Martyri synchronus et familiaris, floruit juxta Labbeum anno
 circiter 650. et ultra.) εἰπὼν, (ἐν τῷ Α'. Τόμ: τῶν αὐτῶν Ἑπομνημ: σήλη 1620.)
 εἰδέν τι πλέον εἰπὼν προήχθη, ἢ ὅτι πάντες μοναχὶ σιγῶσι περὶ τῆς Θαλασσίας
 τέτῃς, οἱ (ὡς φησὶν) ὀνομακλήτορες: πλὴν Ἀντωνίᾳ τε Ποσσεδίνῃ ἐν τῇ Προπα-
 ρασκῶν, καὶ Ἀυβέρτῃ Μισαίᾳ, ἐν τῷ περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν: Συγγράφ: Προπα-
 ξήματι, ΚεΦ: 199. Οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ (ὡς προσίθησι) parce admodum de illo lo-
 quuntur. λίαν φειδομένως περὶ ἐκεῖνα εἰσὶ φεγγόμενοι.

Τόμ: Α'.

Γ γγγγ

Πατέρα σωάμα τῷ Υἱῷ προβεβληκέναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, προσέδηκεν ἄν, καὶ σὺ τῷ Υἱῷ ἅμα τὸν Πατέρα ἀρχὴν εἶναι τῷ Ἁγ: Πνδύματος. Ἐπεὶ δὲ τῷτο εἰ προσέθετο, ὡς ἐπὶ τῶν κτισμάτων, ἐυδελον πάντως ὅτι τὸν Πατέρα μόνον, εἰ ἅμα δὲ καὶ τὸν Υἱὸν τὴν τῷ Ἁγίῳ Πνδύματος ἀρχὴν εἶναι, πισδύων ὡς ὁ Θαλάσσιος.

Καὶ αὐτόθι ἔτι Ἀριθμ: Ρ'. „Σωαιωνίης ἔτω λέγαισι τῷ Πα- „τρὶ, ἐκέτι δὲ σὺ ἅμα καὶ ἀρχῆς ἀμοιρῶντας. Καὶ σωαιωνίης „μὲν, ὡς ἐξ ἀπεράντης τῷ Πατρὶ σωυπάρχοντας, μὴ μὲντοι καὶ „ἀρχῆς ἀμοιρῶντας. παρὰ τὸ μὴ εἶναι αἰτίας ἁνδῶ. Ἐξ αὐτῆς γάρ, „καὶ τοι μὴ μετ' αὐτόν ὥσπερ τὸ ἐκ τῆς ἡλίκης Φῶς, ὡς προείρηται.

Καὶ Ἀριθμῶ δὲ υβ'. Σελ: 1199. „Τὸν Πατέρα θεωρομεν, „καὶ ἀρχῆς τε ἁνδῶ, καὶ ἀρχῶν. Καὶ ἀρχῆς μὲν ἁνδῶ, ὡς ἀγέν- „νητον ἀρχὴν δὲ, ὡς γεννητορά τε καὶ προβολέα αὐτῶν τῶν ἐξ „αὐτῆς Υἱῶν τε λέγω, καὶ τῆς Ἁγίης Πνδύματος.

Τελδύτατον Ἀριθμ: υς'. Σελ: 1200. „Ἰδιον τῷ Πατρὶ, Φα- „σι, μὴ εἶναι γεννητόν, καὶ εἶναι ἁνδῶ ἀρχῆς τῷ δὲ Υἱῷ, τὸ ἐν „ἀρχῇ καὶ εἶναι γεννητόν. Ἀλλὰ τῷ Ἁγ: Πνδύματος, τὸ ἐν ἀρ- „χῇ εἶναι καὶ ἐκπορδύεσθαι. Ἀρχὴν δὲ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγ: Πνδύ- „ματος εἴφασι χρονικῶς. Ἀλλὰ πῶς; τὴν αἰτίαν δηλῶσιν ἐξ ἧς, „(ὅν τρόπον τὸ Φῶς ἐξ ἡλίκης) εἰσίτε, καὶ ἐξ αἰῶνος τὴν ὑπαρ- „ξιν ἔχουσιν. Ἐξ αὐτῆς γάρ κατ' εἰσίαν, εἰ μετ' αὐτῷ.

ἘΚ ΤΗΣ Ζ'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

Ἐν Ἐτει 638. Σνώδος ἡθροισα ἡ τῶν ἐν Τολήτῳ ε'. (63) ἥτις ἐν τῷ Ε'. τῶν Σνωδικῶν Τόμῳ, σήλη 1741. τοιάδε ἔχει: Πι- „σδύομεν τὸν Πατέρα ἀγέννητον, ἀκτιστον, πηγῶν τε καὶ ἀρχῶν „ὅλης τῆς Θεότητος. Ὁ δὴ πᾶς ταυτὸν ἐστὶ τῷ Φᾶναι, μόνον τὸν Πατέρα πηγῶν τε καὶ ἀρχῶν τῆς ὅλης Θεότητος. Τῷτο γὰρ τῷ Υἱῷ εἰδαμῶς προσήκει. Μόνος ὁ Πατὴρ ἄρα, ὥσπερ τῷ Υἱῷ, ἔτω καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνδύματος ἡ πηγὴ καὶ ἀρχὴ ἐστίν.

Ἐν Ἐτει δὲ 649. σωεκροτήθη Σνώδος ἡ ἐν Λατεράνῳ, ἐπὶ Πάπα Ῥώμης Μαρτίνῳ. Ἐν ἡ παρήσαν μὲν ΡΝ'. (64) Λατίνων Ἐπίσκοποι, οἱ ἐν τῇ Πράξει, ἥτοι ἐν Σεκρεταρίῳ Δ'. (Τόμ: ε'. τῶν Σνωδικ: σήλη 241.) τὸ ἱερὸν Σύμβολον ἐκφωνήσαντες ἀπα- „ραποιήτως, χωρὶς τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱῷ προαθήκης, ἐκ τῆς Πατρὸς μόνῃς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορδύεσθαι ὡμολόγησαν. Ἐν αὐτῇ

δὲ

(63) Οὕτως ε'. καὶ παρὰ τῷ Δεπίνῳ (ἐν τῷ ε'. Τόμ: τῆς Νέας Βιβλιοθ: τῶν Ἐκ- „κλησιῶν: Συγγραφ: Σελ: 56) Ἀλλ' ὡς ἡ Δ'. εἰ καὶ ε'. κοινῶς ἡλῖθμνται (Φησὶν ὁ Καβέος ἐν τῷ Α'. Τόμῳ τῆς τῶν Ἐκκλ: Συγγραφ: Ἰσορ: Σελ: 603.)

(64) Γραφικὸν μὲν ἴσως ἐνταῦθα τὸ ἀμάρτημα εἰ γὰρ ἑκατὸν πενήκοντα, ἀλλ' ἑκα- „τὸν πέντε σωεκρότεν τὴν ἐν Λατεράνῳ ἐπὶ Μαρτίνῳ τῷ Πάπα Σνώδον καθεῶ καὶ Δεπίνος ἐν Τόμ: ε'. Σελ: 58. μαρτυρεῖ, καὶ ὁ Καβέος ἐν τῷ Α'. Τόμῳ, Σελ: 603.

δὲ (σηλὴ 248.) καὶ ὁ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου προωέκται ὁρος, καὶ ἀκεραίως τὰ ρήματα ἐπανελήφθη ἐκείνα, δι' ὧν πᾶς, ὅς τις ἂν δημοσίᾳ, παρὰ τὸ ἐν Νικαίᾳ ταῖς Ἐκκλησίαις παρενεγκεῖν τολμήσῃε Σύμβολον ἕτερον, τῷ Ἀναθέματι ὑποβάλλεται. Ὅση δ' ἡ τῆς τοιαύτης ψήφου δυνάμις, ἐν ἄλλῃ Πραγματείᾳ εἰσομεθα.

Ἐν Ἑτα δὲ 675. σωήθροισαι (65) καὶ ἡ ΙΑ'. Σύνεδρος τῶν ἐν Τολήτῳ, ἧς οἱ Πατέρες (ἐν 5. Τόμῃ: τῶν Συνοδικ. σηλ.: 541.) ἔτως ἀνεκήρυξαν: „Τὸν Πατέρα ἐκ γέννητόν, ἐδὲ κτιστόν, ἀλλ' ἀγέννητον ὁμολογῶμεν. Αὐτὸς γὰρ παρ' ἑδενὸς τῷ ἀρχῇ ἔχει, ἐξ ἧς δὴ καὶ ὁ Υἱὸς τῷ γέννησιν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔχει λαβὼν τῷ Ἐκπορεύσιν. Πηγὴ ἄρα καὶ ἀρχὴ ὅλης αὐτοῦ ἐστὶ τῆς Θεότητος. Αὐτῷ δὴ ἐν τῷ τῷ τὸν Πατέρα λέγεσθαι ἀρχῇ τῆς ὅλης Θεότητος, τὸ μόνον αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ Θεότητι ἀρχῇ, (ὡς σεσημέωται) ὑποδηλῆται. Ἀλλὰ προσιδέασιν οἱ Πατέρες, ὡς διὰ δὴ τῆτο, ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς ἐκ τῆ Πατρὸς γεννᾶται, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἡ ἀρχὴ ἐστὶν ὁ Πατὴρ τῆς Θεότητος ὅλης τετέστι τῆ Υἱᾶ καὶ τῆ Ἁγίας Πνεύματος. Εἴπερ ἐν διὰ τῆτο ὁ Πατὴρ μόνος ὅλης ἐστὶν ἀρχὴ τῆς Θεότητος τετέστι τῆ Υἱᾶ, καὶ τῆ Ἁγίας Πνεύματος, ὅτι ἐκ τῆ Πατρὸς ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται, τό δ' Ἅγ: Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ μόνου ἄρα τῆ Πατρὸς, πᾶσα ἀνάγκη τὸν μὲν γεννᾶσθαι, τὸ δ' ἐκπορεύεσθαι.

ἈΓΑΘΩΝ (66) ὁ Πάπας Ῥώμης, μετὰ τῆς Συνόδου τῶν Ρ' ΛΕ. (67) Λατίνων Ἐπισκόπων, τῆς ἐν Ῥώμῃ συζήτησης, ἐν τῇ Συνοδικῇ Ἐπιστολῇ, τῇ ἀναγνωθείσῃ κατὰ τῷ Δ'. τῶν Πράξεων τῆς Οἰκουμενῆς 5. Συνόδου (ἐν Τόμῃ: 5. τῶν Συνοδικ. σηλὴ 682.) „Αὕτη ἐστὶν ἡμῶν ἡ ἐντελής Ἐπιστολή, ἵνα τὰς ὁρὰς τῆς Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Πίστεως, ἕς ἄχρι τῆδε σὺν ἡμῖν ὁ Ἀποστολικὸς Θρόνος κατέχειτε καὶ παραδίδωσι, πάσῃ διανοίᾳ φυλακῇ σωτηρῶμεν, πισθόντες καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τὸ Κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορευόμενον· τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνώμενον καὶ σινοδοξαζόμενον. Ὅποτε ἐν ἀριθμὸς Λατίνων Ἐπι-

(65) Οὕτω καὶ παρὰ Λατίνων, (Τόμῃ: 5. Σελ.: 76.) Ἀλλ' ἰὼ ΙΑ'. κοινῶς ἀριθμῶσι Τολητανίῳ Συνόδον ταύτην, ὁ Καθεὶς Θ'. αὐτῷ καταλέγει (Τόμῃ: Α'. Σελ.: 605.)

(66) Σικελιώτης ἂν τὸ γένος Ἀγάθων, ἐπὶ τὴν Ῥώμης προήχθη Θρόνον, ἐν Ἑτα 679. ὅτε καὶ ἰδίαν ἐν Ῥώμῃ Συνόδον συγκαλέσας, ἐκ τῶν ἐν ταύτῃ συνεληλυθότων, πρὸς τῷ κατ' ἐκεῖνο συγκροτημένῳ ἐν Κωνσταντινῶν οἰκουμενικῷ 5. Συνόδῳ, ἀπέστειλεν Ἀβενδάντιόν τε καὶ Ἰωάννῳ Ἐπισκόπους· Θεόδωρόν τε καὶ Γεώργιον Πρεσβυτέρους, καὶ Ἰωάννῳ Διάκονον, καὶ Κωνσταντῖνον Ὑποδιάκονον· τὰ διαπραχθέντα δηλώσαντας. Ἡμεῖς δὲ τὸν βίον Ἀγάθων ἐν Ἑτα 681. ἐκ ἐπὶ πολὺ δηλονότι τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἰδιώας, τὰς οἰάσας.

(67) Ἡμερησίως εἶχε κἀνταῦθα παρὰ Ζοιρμαβίῳ, ὁ τῶν Συνοδικῶν ἀριθμὸς Ἐπισκόπων, ἀντὶ τῶν ἑκατὸν εἰκοσι πέντε, διακοσίους εἰκοσι πέντε νῦν γράφοντι, καθάπερ ἄλλως καὶ τῇ πρὸ ταύτης Πραγματείᾳ, διακοσίους καὶ πέντε ἡρίθμει. (ὅρα ἐκεῖ ἐν Παραφθορᾷ ΛΕ. καὶ τῷ ὑποσημείωσιν (44) Ἀλλὰ γραφικὰ τὰ τοιαῦτα, ἢ τυπογραφικὰ παρερράματα.

Ἐπισκόπων τοσούτος, σωάμα τῷ Πάπᾳ Ἀγάθωνι, ἐκ τῆς Πατρὸς ἐπαγγέλλονται πισθεῖν τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι Πνεῦμα, μηδαμῶς προσιδέντες καὶ τὸν Υἱόν, τίς ἀμφιγνοήσῃ λοιπὸν, τῆς μὴ κατ' ἐκείνο τῷ Λατινικῷ Ἐκκλησίᾳ, τὸ παράπαν ἡγνοηκέναι τῷ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς Ἐκπορεύσιν τῆς Ἁγίας Πνεύματος;

ΜΑΝΣΟΤΕΤΟΣ δὲ ὁ Μεδιολάνων Ἐπίσκοπος (68), καὶ σὺν αὐτῷ τῶν Λατίνων Ἐπισκόπων ἡ λοιπὴ Σύνοδος, ἐν τῇ πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν Ἀυτοκράτορα Ἐπιστολῇ, τῇ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς 5. Οἰκμ: Συνόδου προτεταγμένη. (ἐν Τόμ: 5. τῶν Συνοδικ: σήλῃ 604.) „ὅτε Φαμέν Υἱὸν αἰώνιον, πρὸς τὸ τῆς αἰωνίας Πατρὸς ἀνα- „φέρεται Πρόσωπον ὅτε δὲ Πνεῦμα Ἅγιον ὀνομάζομεν, ἐκ τῆς Προ- „σώπῃ τῆς αἰωνίας Πατρὸς αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι δείκνυμεν. Ἐξ ὧν δήπερ κατὰ δῆλον, μηδαμῶς πιεθεῖσαι τῆς Πατέρας ἐκείνης καὶ ἐξ Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύεσθαι. Φαῖεν γὰρ ἄν, εἴπερ, ὅτε ὀνομάζομεν τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐκ τῆς Προσώπῃ αὐτὸ τῆς Υἱᾶς δείκνυ- μεν ἐκπορεύεσθαι, ἔδεν τι ἥττον ἢ ἐκ τῆς Πατρὸς προῖέναι· ἔτω γὰρ ἄν καὶ πάντες ἐποίησαν, ὅσοι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα πρεσβεύσιν. Ἐπειτα ἐκ τῆς ὀνόματος τῆς τε Υἱᾶς καὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος, δείξαι βέλονται πόθεν ἑκάτερος ἔχει λαβὴν τῷ ἀρχίῳ. Ἀλλὰ μὲν, ὥσπερ τῆς Υἱᾶς, ἔτω καὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος, τὸν Πατέρα μόνον διδάσκουσιν εἶναι τὸν Προβόλεα· ἐκ μόνου ἄρα τῆς Πατρὸς καὶ τὸν Υἱὸν γεννᾶσθαι, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐπίσθον ἐκ- πορεύεσθαι.

Ἐκ τῆς Η'. ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ.

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Τυπικῇ τὸ Ἱερὸν Σύμβολον, προθήκης ἄτερ, κα- θαρῶς Φέρεται ἀναγινωσκόμενον, μόνου τῆς Πατρὸς μνημονοδομένης ἐπὶ τῇ Ἐκπορεύσει τῆς Ἁγ: Πνεύματος. Σελ: 28. Ἐν τοῖς πάσαι περὶ τῶν Θεῶν Ἀκολουθίῶν Συγγεγραφοῖσι, τοῖς ὑπὸ Μελχίωρος Ἱερο- πῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκδεδομένοις, ἔτι 1601.

Ο' δέ τοι ΒΕΔΑΣ (69) ἐν Βιβλ: Δ'. τῶν εἰς τὸν Λαρκᾶν Ὑπομνημάτων, Κεφ: ΕΓ', τὸ ΙΕ'. Κεφ: τῆς Λαρκᾶς, (σήλῃ 375. Τόμ: Ε'. τῶν Συγγραμ: τῆς ἐν Κολων: Ἐκδοσ: ἔ: 1612. Καὶ ἐν τῷ Ὑπομ-

(68) Κελύσματος γὰρ τῆς Ἀυτοκράτορος, καὶ Μανσέτος, ἢ Μασσέτος, Συνόδου ἰδίαν ἐν Μεδιολάνῳ, περὶ τὸ 680. συναθροίσας τὰ Συνοδικῶς κυρωθέντα πρὸς αὐτόν τε τὸν Βασιλέα, καὶ τῷ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ διεκοινῆτο. Ο' δ' αὐτὸς καὶ τῇ κατὰ Ῥώμην τότε ὑπὸ Ἀγάθωνος συστάσῃ, ἐν Προσώπῳ παρεσιάσας, τοῖς διὰ τῶν ἐντεῦθεν ἀποσπάλειντων ἐπὶ τῷ Κωνσταντίνῳ Συνοδικῶς Γράμμασι καθυπέγραψεν.

(69) Ἀγγλὸν ὄντα τὸ γένος προελθεῖν ἰσόρηται τῷ βίῳ, ἐν ἔτει 672. ἐννέα δὲ ἐπὶ δέκα ἐτῶν γεγονότα εἰς Διακόνου τάξιν προχειρίσθαι, τριακοντέτιν δὲ εἰς τὴν Πρεσβυτέρου βαθμὸν προαχθῆναι ὅπερ ἐστὶ, περὶ τὸ τῆς ἡλικίας αὐτῆς 702. Ἀρεταῖς δὲ καὶ λόγοις διαβεβητός (καὶ τοι ἐπ' ἀνακρίσει πραγμάτων τῇ εὐσεβείᾳ προσαναγκαστῶν, ὑπὸ Σεργίῳ τῷ Πάπᾳ μετάπεμψτος, ἐπὶ Ῥώμης ἀπελθεῖν παρητήσατο. Παρατεῖναι δὲ τὸ ζῆν, Φασὶν, ἄχρι τῆς 731. ἢ 733. ἢ 735. τὸ πιθανώτερον. (Καβ: Τόχ: Α'. Σελ: 612. 614.

ὑπομνήμ: δὲ τῷ εἰς τὸν Ἰωάν: ΙΖ'. ἐν Τόμ: Ε'. σήλη 375.) Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Θερινῇ Ὀμιλ: τῇ περὶ τῆς Χρόνης, κατὰ τὴν Κυριακὴν ψάλατε. (Τόμ: Ζ'. σήλη 21.) καὶ ἐν Ὀμιλίᾳ δὲ Τεσσαρακοσησίμῳ, τῇ ἐπὶ τῆς Σαββάτης: Ἀναμνήσθητι (περὶ τὸ τέλος τῆς Ζ'. Τόμ:, σήλη 248.) ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ἀυγστίνης Ρ5. Πραγματ: εἰς τὸν Ἰωάν: ἀνωτέρω ἡμῖν προενεχθέντα.

Αὐθις δὲ, ἐν τῷ ΙΕ'. ὑπομνήμ: τῶν εἰς τὸν Ἰωάννῳ. (Τόμ: Ε'. σήλη 571. Καὶ ἐν τῷ Β'. Βιβλ: τῶν Θερινῶν Ὀμιλιῶν, περὶ τῆς Χρόνης, ἐν Κυριακῇ τῇ: ψάλατε, Τόμ: Ζ'. σήλη 20. ἐπαναλαμβάνει ὅπερ ἀνωτέρω παρήχθη ἐκ τῆς Ἀυγστίνης 49. Πραγμ: εἰς τὸν Ἰωάννῳ.

Καὶ ἐν ὑπομνήματι δὲ τῷ εἰς τὸ ΙΖ'. τῆς Ἰωάν, Τόμ: Ε'. σήλη 572. Καὶ ἐν τῇ Θερινῇ Ὀμιλίᾳ περὶ τῆς Χρόνης, τῇ κατὰ τὴν αὐτὴν Κυριακῇ, ψάλατε, Τόμ: Ζ'. σήλη 51. ἐπαναλαμβάνει αὐθις τὰ τῆς Ἀυγστίνης ἐν τῇ Ρ'. Πραγματ: τῶν εἰς Ἰωάν: ὅπερ ἀνωτέρω ἀνέωκτα. Καὶ ἐν τῷ ὑπομνήμ: τῷ εἰς τὸ Γ'. Κεφ: τῶν Πράξε: περὶ τὸ τέλος, ἐν Τόμ: Ε'. σήλη 648. ἐπαναλαμβάνει τὰ παρατεθέντα κατόπιν ἐκ τῶν Ἀμβροσίου, Βιβλ: Α'. περὶ τῆς Ἀγίας Πνεύματος.

Τελούτατον ἐν τῷ εἰς τὸν Ἰωάνν: ὑπομνήματι, εἰς τὰ τῆς Α'. Κεφαλαίου ἐκείνα: ἐν ἀρχῇ ἣν ὁ Λόγος κτ: Τόμ: Ε'. σήλ: 453. „Ὁ Πατὴρ ἐστὶν ἡ ἀρχὴ ὥς εἰ ἔλεγεν, ἐν τῷ Πατρὶ ἐστὶν ὁ Υἱός· „ὃν ὁ Ἐυαγγελιστὴς Λόγον ὠνόμασε καὶ τὰ πλείω ὅπερ ἐπιφέρει αὐτόσε, δείξων μηδὲν ὑπεναντίον εἶναι, ὅπερ ἀλλὰ ὁ Υἱὸς ἀρχὴ λέγοιτο· ἐπεὶ δηλονότι, ὁ μὲν Πατὴρ ἡ ἀρχὴ ἐστὶ τῆς Υἱᾶ καὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος ὁ δὲ Υἱὸς μόνων ἐστὶ τῶν ποιημάτων ἀρχή. Ἀλλὰ γὰρ τὰ τέτοις παραπλήσια, περὶ τὰ εἰρημένα τῷ Ωριγένη εἰς πλάτος ἤδη προεινέμεθα.

ἘΘΕΡΙΟΣ δὲ ὁ Οὐξάμων Ἐπίσκοπος (70) καὶ ΒΕΑΤΟΣ ὁ Πρεσβύτερος, ἐν τῷ Α'. Βιβλ: κατὰ Ἐλιπάνδου Ἀρχιεπισκόπου Γολήθης, μετὰ τὴν καταρχὴν (ἐν Η'. Τόμ: τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 344.) „Μόνος ὁ Πατὴρ ἐξ ἑαυτοῦ Θεὸς ἐστὶν οἱ „δὲ δύο ἔσσι, Θεὸς εἰσὶν ἐκ τῆς ἐνός· τετέστιν ἐκ τῆς Πατρός καὶ „διὰ τὸ καὶ ὁ Πατὴρ ἐστὶ Θεός, καὶ ὁ Υἱὸς Θεός, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: Θεός. Διαρρήδην, φασίν, ἐκ τῆς ἐνός εἶναι καὶ τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· δείκοντες δὲ τίς ὁ εἰς ἐκεῖνος; ὑποσώπτησι: τετέστιν ἐκ τῆς Πατρός. Ἐξ ἐνός ἄρα καὶ μόνος τῆς Πατρός πεπισθυότερος ἦσαν, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι.

Ἀχρι τούτου τέως, ἀγνοηθῆναι διὰ μακρὰ τῆς χρόνης ἐν τῇ τῶν Λατίνων Ἐκκλησίᾳ τὴν Ἐκπόρευσιν τὴν καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ, καὶ ἔτι καὶ ἐκ μόνος τῆς Πατρός πεπισθυκέναι Λατίνους ἐκπροϊέναι τὸ Πνεῦμα, καταφανὲς πάντως γίνεται, καὶ ἐξ ὧν οἱ ἐκ τῆς ἐν Ἀκνῆ-

(70) Περὶ τούτων ἔρα ἐπὶ τῆς ἀνωτ: Πραγματείας, ἐν Παραφθορᾷ ΛΘ'. καὶ τὴν ἐκεί παρασημείωσιν. (50).

Τόμ: Α'.

Δ δδδδ

Ἀκυῖσγράνω Σωόδῃ Ἀποκρισιάριοι, οἱ ἐν Ἑτα 809. πρὸς Λέοντα τὸν Γ'. ἀποσάλόντες, παρεσήσαντο διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν τέτον προ-
 σενεχθέντος Λιβέλλου περὶ τῆς Ἐκπορόσεως τῆς Ἀγίας Πνεύματος.
 Οὕτω γὰρ προοιμιάζοντα (ἐν Τόμ: Η'. τῶν Σωοδικ. σήλ: 1199.
 „Τὸ Ζήτημα τὸ περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπορόσεως, ὅπερ
 „ἀρτίως ἀνέφυ, πάλαι ἤδη ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Πατέρων ἐπιμελέεσθαι
 „ἀναλελίμνηται. Ἐπειδὴ δὲ πρὸ πολλῶν ὑπὸ τῶν ζητητῶν ἔκειτο
 „κατημελημένον, ἔχ' ἡρέμησεν ὡς ἔκπαλαι λιμνηθὲν· ἀλλ' οἷον τι
 „ἀπόκρυπτον αἴφνης ἐφ' ὑμῶν πρῆκυψεν ἀναδύσαν· ὅπερ ἐκ Θείας
 „τινὸς ἐπιπνοίας γενέσθαι ξερόως πισθῶν ἐγὼ ἠκιστα ἐνδοιάσαιμι
 „ἂν. — Ἀποκειμένης ἀλλ' ἔν, ὡς προέφλω, τῆς ζητήσεως ταύτης,
 „παρὰ τῶν ζητῶντων, ἐρόβνης ἐκτὸς, ἐυδόκησε τέως ὁ πάντα
 „ἰχύων Θεός, τὰς τῶν Ποιμένων ἐπ' αὐτῷ διανασηῆσαι καρδίας,
 „ἵνα τῆς διὰ ῥαθυμίας ἐκτιναχθείσης ἀπονάρκώσεως, τῷ βρα-
 „χίονι τῆς Ἱερᾶς συγγυμνασίας ἐνδωαμωθέντες, ἰχύσωσιν ἀνο-
 „ρύξαι τὸν Θεσαυρὸν τὸν Οὐράνιον. — Πόρρω τοιγαρὲν τῶν Ποι-
 „μένων ῥαθυμίας ἀπασα νάρκη ἀποχωρεῖτω. Πόρρω ἀκμῆς δια-
 „νοίας ἢ ὑπόβθως νωθρότης γινέσθω. Τρυφῇ δ' ἡδυπαθείας, καὶ
 „ῥαζώνῃ πᾶσα τὰ τῆς σώματος μέλη ἀπολιπέτω· κάρως δὲ βαθύς,
 „καὶ ἀπαλὸς ὕπνος, εἰς τραχείας μὲν, ἐπικερδεῖς δὲ ὅμως διεγρη-
 „γόρσαις τὰς περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἀναδυέτω· ἵν' ὁ τῆς Ἐκκλησίας
 „ἀγρὸς, τὸν παρὰ τῶν Διδασκάλων δεξάμενος σπόρον, διόβθωσήσῃ τῇ
 „τῆς παναλιῆς δυνάμει, καὶ καρπὸς ἀποδώῃ ἑκατοσθόντας. Ἀλλὰ
 „γὰρ ἤδη τὸν λόγον ἀναβαλεῖμαι, τὸν περὶ τῆς Ἐκπορόσεως τῆς
 „Ἀγίας Πνεύματος.

Τὸ ζήτημα, Φασί, τὸ περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπορό-
 σεως, ἐκ τῆς Υἱᾶς δηλονότι (περὶ γὰρ τέττε τυγχάνουσι διαλεγό-
 μενοι) ἐκ πολλῶν ἤδη ἐπιμελέεσθαι παρὰ τῶν Ἀγίων Πατέρων
 διαλελίμνηται. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ πολὺ ἔπειτα ἔκειτο ἀμεληθὲν, κατὰ
 τῆς τότε δὴ χρόνης, ὡς εἶπερ ἐς αἶν' ἦν ἀγνοούμενον, ἐξ αἴφνης
 ἀνέκυψε· διὰ μακρῶν γὰρ ἀνερρόνῃτε τῆς ζητήματος μένοντος,
 διανέσθησε νῦν ὁ Θεός τὰς τῶν Ποιμένων καρδίας, ἵνα τὴν τῆς
 ῥαθυμίας ἀποσεισάμενοι νάρκωσιν, (δι' ἣν ἀμέλεια ὤκνην οἱ πρὸ
 αὐτῶν ἐκδιδάσκον, ὅτι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ-
 πορεύεται.) ἐκ τῶν Οὐρανίων τέτ' αὐτίς Θεσαυρῶν ἀνορύξωσι, καὶ
 τῆς λοιπῆς ἐκπαιδύσωσιν. Οἱ τοίνυν κατὰ τὸ 809. Σωτήριον
 ἔτος διῃχυρίζομενοι τὴν τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπόροσιν καὶ ἐκ
 τῆς Υἱᾶς, διὰ δὴ τέτων σαφῶς ἡμῖν ὁμολογῶσιν, ὡς ἂν ἐπὶ πολὺ
 τῆς χρόνης (ἐπὶ πολὺ φημί) ἐν τῇ Λατίνων Ἐκκλησίᾳ τὸ τοιόνδε
 Δόγμα ἐκ ἐδιδάσκετο· παρημέλητο δὲ, κατὰ ῥαθυμίας οἷόν τινα
 ἀπονάρκωσιν, καὶ τοι πάλαι πρότερον αὐτὸ τῶν Πατέρων ἐκδι-
 δασκόντων. Ὁμολογῶσιν ἄρα διὰ χρόνα μακρῶν, ἐξ ὅτε οἱ ἀρ-
 χαῖότεροι τῶν Πατέρων ἐν τῇ Λατινίδι Ἐκκλησίᾳ περιῆσαν τῷ
 βίῳ, μηδαμῶς παραδοθῶσι, κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον, καὶ ἀγνοο-
 μένῳ διαλαθεῖν τὴν τῆς Ἀγίας Πνεύματος Πρόσodon, τὴν καὶ ἐκ τῆς
 Υἱᾶς. Ἐπεὶ δ' ἔν' ὁ ἀγνοῶν τε καὶ μὴ διδάσκων τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς
 Υἱᾶς

Υἱὸς ἐκπορεύεσθαι, μόνος δὲ τῷ Πατρὶ ἐπὶ τῆς τῷ Πνεύματος προόδου αἰὲς μιμνησκόμενος, αὐτῷ δὴ τέτρω ἐκ τῷ Πατρὶ μόνος, καὶ ἔχ' ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ προίεναι τὸ Πνεῦμα πισθύνων ἐς τὸ δῆλον ἄρα, ὅτι ἐκ τῷ χρόνῳ τῶν ἀρχαιοτέρων Πατέρων, διὰ μακροῦ, ἐς γ' ἐπὶ τῷ Ἡ. τῶν Σωτηρίων ἐτῶν Ἑκατονταετηρικῶς περιόδον ἤδη λήγασαν, ὁμοφρόνως ἐτύγχανε πισθύνουσα ἡ Ἐκκλησία Λατίνων ἀπανταχῶς πᾶσα, ὡς ἐκ τῷ Πατρὶ μόνος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται.

Ἄλλος ἄρα καταφανὲς ἐνταῦθα, ὃ πρᾶναιτο δεῖξαι τῷ Λατινικῶ ἀμέλειτοι ἐς αἰὲς Ἐκκλησίαν, ἄχρι τῆς Ἡ. Ἑκατονταετηρίδος ληγέσης, πεπισθύνεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ μόνος ἐκπορεύεσθαι τῷ Πατρὶ. Δῆλον δ' αὐτὸ τέτο ἦν πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐκ τῶν Δαμάσκ τῷ Πάπα ρημάτων, καὶ τῶν Ἰσαάκ (ἐκείνου) καὶ Ἀμβροσίου, καὶ Ἀυγυστίνου, καὶ ἀπαξαπάντων τῶν πρὸ τῷ Ἀυγυστίνῳ Πατέρων, (αὐτῶς τέτρω ἐπιμαρτυρῆντος.) Παυλίνου τε τῷ Νολάνῳ, καὶ Προσπέρῳ τῷ Ἀκυϊτανῶ, καὶ τῷ Συγγραφέως τῶν περὶ τῆς ἐν Τριάδι ὡσμένης Θεότητος Βιβλίων, τῶν ἐπὶ τῷ Ἀθανασίῳ ὀνόματι περιφερομένων καὶ Ρεξικῶ, καὶ Θαλασσίου, καὶ καὶ Ἐθερίου, καὶ Βεάτῳ. Ἐπὶ δὲ πᾶσι, καὶ ἐκ τῆς μαρτυρίας αὐτῶν Λατίνων, τῶν ἐν Ἑτα 809. τῷ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Ἐκπόρῳσιν καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐπισυστήσασθαι διΐχυρισσάμενων. Περὶ δ' ἐν τῷ Ἡ. Ἑκατονταετηρίδα λήγασαν, ἡ τῷ γουῶ Θ. ἤδη ἀρχομένῳ, πρῶτον ἀνέκυψαν παρὰ Λατίνοις, οἱ τότε Δόγμα τῆς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ Ἐκπορεύσεως, καὶ τῷ ἐν τῷ Συμβόλῳ τῷ αὐτῷ Δόγματος παρενθήκῳ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐμπαιρῶσαντες. Ἐντεῦθεν δέ τοι κατὰ βραχὺ αἱ καινοτομίαι αὐταὶ προεληλύθασιν ἐπὶ τὸ ἀκμαιότερον ἐπαυξήσασθαι. Καί τοι δι' Ἑκατονταετίας ὅλης, οἱ λοιποὶ τῶν Λατίνων ἐμβριθέστατα διετέλουν ἀνθεσηκότες ὡς τέτο διὰ Πραγματείας ἰδιατέρας, ἐς πλάτος ἐξ αὐτῶν τῶν παρὰ Λατίνοις Συγγραφέων ἡμῶν ἀποδείκνυνται.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ Ε΄.

Ἐν ἣ δέκνυνται, αὐτὰς Λατίνες, ἐνίων τινῶν παρὰ σφίσι, κατὰ τὴν Η΄. Ἑκατονταετηρίδα λήγουν, τὸ τῆς προόδου τῆς Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ Δόγμα, καὶ τὴν ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ τέσσαρα προσηλῶν εἰς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν τὸ πρῶτον παραισάγοντων, ἐπὶ μακρὸν περὶ τέτων πρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντας διενεχθῆναι ἐν πρώτοις δὲ, τὰς πρώτας τῶν καινοτομημάτων τέτων ἐξάρξαντας, ὑπὸ τῶν αὐτοῖς σωμακμαζόντων λοιπῶν Λατίνων κατακρίτως ἐκκηρυχθῆναι.

Τῶν ἀπὸ Χριστῆ Ἑκατονταετηρίδων τῆς Η΄. ἡδὴ ληγέσης, ἀνέκυψαν μετὰ Λατίνων, οἱ καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τολμήσαντες δογματίζειν, καὶ τὸ Δόγμα τότε ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως παραισάγειν. Δῆλον δὲ τὸτο πρὸ πάντων, ἐξ ὧν ἔφασκον οἱ ἐκ τῆς ἐν Ἀκνισγράνῳ Σωδὸς, κατὰ τὸ 809. ἔτος εἰς Ῥώμῃ ἀποσαλέντες Ἀποκρισιάρχοι, διὰ τῆς, περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ, Λέοντι τῷ Γ΄. προσενεχθέντος Λιβέλλου, περὶ ᾧ ἐφεξῆς εἰς πλάτος εἰρήσεται. Οὕτω γὰρ ἐν ἐκείνῳ.

„Τὸ ζήτημα τὸ περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, ὅπερ ἀρτίως ἀνέφυ — Καὶ ἔτι: ἔχ ἡρέμησεν, ὡς ἐκπαλαι λικμῆθῃ, ἀλλ' οἶον τι ἀπόκρυπτον αἴφνης ἐφ' ὑμῶν πρᾶκυψεν ἀναδύσαν. — Τελούταϊον δέ: ἀποκαμένης τῆς ζητήσεως ταύτης παρὰ τῶν ζητήτων, ἐρδύνης ἐκτὸς, ἐνδόκησε τεως ὁ πάντα ἰχύων Θεὸς τὰς τῶν Ποιμένων ἐπ' αὐτῷ διανασηῆσαι καρδίας, ἵνα τῆς διὰ ῥαθυμίας ἐκτιναχθείσης ἀποναρκώσεως, τῷ βραχίονι τῆς ἱερᾶς συγγυμνασίας ἐνδωαμαθέντες, ἰχύσωσιν ἀνορύξαι τὸν Θεσαυρὸν τὸν Οὐράνιον.

Συλίσασθαι δὲ τὸ Δόγμα τὸτο ἐξ ἀφορμῆς τὸ πρῶτον ἤρξατο τοιαῦς δε: Ἰωάννης τις Μοναχὸς κατ' Ἀνατολᾶς, (ὅς ἔχ ἕτερος ἔοικε τῷ Δαμασκῷ (1) γενέσθαι.) ἀνεπτυγμένως ἔτυχέπε τῶν ἑαυτῶ

(1) Αὕτη δὴ ἡ περὶ τῆς Ἰωάννης τέσσα καινοτέρου φέρεται εἰκασία, ἣν Πιθαῖον τεκμήρασαι Φησὶ Πεγάσιος (περὶ Τριάδος Βιβλ.: Ζ΄. Κεφαλ.: Α΄. ἀριθμ.: 2.) καὶ ἣν ὁ Νοβογοροδίας Ἀρχιεπὶς Θεοφάνης (ἐν τῇ Ἱστορίᾳ: τῆς περὶ ἀρχῆς τε καὶ προόδου Ζητήμ.: τῆς

ἑαυτῷ Συγγραμμάτων ἀποφιδάμενος ἐκ τῷ Πατρὸς μόνῃ, καὶ μὴ ἅμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Τῶν δὲ τινες Λατίνων τοῖς γεγραμμένοις περιτυχόντες, τὸ δ' ἐναντίον πάντως ἐναληθέστερον εἶναι πισθύνοντες, πρῶτον τετολμήκασιν διατείνεσθαι, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύομενον ἐστὶ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἅμα δέ τοι, καὶ τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ τὸ Φρόνημα ἐκ ἡδέθησαν παρενῖναι ἢ τε τῷ ἡγόμενοι, ἄτε δὴ μόνῃ τῷ Πατρὶ ἐπὶ τῆς Ἐκπορεύσεως μεμνημένον, τῇ ἀντικειμένη σφίσιν ἐπαμύεσθαι δόξῃ ἢ τε δὴ καὶ ἐλλιπῶς ἔχον, ὥτως ἔχον ὡς ἔχει, τὸ Ἱερὸν Σύμβολον κρίναντες. Τὰ γὰρ τῶν Φράγκων Χρονικὰ πάντα, τῇ Ἱστορίᾳ παρεδωκαν τῷ κατ' ἐκείνο τῷ χρόνῳ ἀμφισβητημένῳ, περὶ τῆς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ διαζήτησιν, ὑπὸ Ἰωάννῃ τινὸς Μοναχῆ ἐν Ἱεροσολύμοις τὸ πρῶτον ἀνακηρύξας, ὡς ὕστερον αὐτολεξεῖ καὶ τὰ ἐκείνων ἀνόισομεν.

Τῶν ἄρα καινοτόμων, τότε Δόγμα, τὸ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῷ Πνεύματος καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, τῷ τε προθήκῳ τέτῃ τῷ ἐν τῷ Συμβόλῳ, περὶ τῷ Η'. ἡδὴ λήγσαν Ἐκατονταετηρίδα, ἐπὶ τὰς Λατινικὰς Ἐκκλησίας ὥτω πως παρυσενεγκάντων, Πρῶ-

τος,

τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως: Σελ: 16.) ἐν γένει εἰκασίῳ τῷ βεβαιωτάτῳ εἶναι κρίνει, ὃν ἂν τις περὶ τέτῃ εἰκάσαιτο μηδενὸς μάλισα, παρὰ τὸν ἐκ Δαμασκῆ τὸ ἐπὶ κλίῳ λαχόντα, περὶ τῷ Ἱεροσολύμων Πόλιν κατ' ἐκείνο τῷ χρόνῳ, κλέος τοσούτον περὶ τὰς τοιαύτας Συγγραφὰς καταλειπόμενος, μηδὲ τηλαυγέστερον ἐκείνῃ τε θεολογηκότες περὶ τῆς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος ἐκ μόνῃ τῷ Πατρὶ Ἐκπορεύσεως. Οὐδὲν δὲ προσίσταται, εἰ τὸν Ἰωάννῃ τέτον, οἱ μὲν (ὡς ὁ Ἀδων.) Μοναχὸν Ἱεροσολυμίτῳ οἱ δὲ (ὡς Ἀιμόνιος.) τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις διατριβόντων Μοναχῶν ἕνα τινὰ γενέσθαι Ἰσώρησαν. Περί γὰρ τῷ Θεοπεσίᾳ Δαμασκίῳ, τέτῳ ὁπότερον εἴποις, εἰ πόρρω τῷ ἀληθὲς εἴη φθνεζόμενος. Ἐκείνο δὲ μᾶλλον ἐπιστάσις εἴη τινὸς δεόμενον. Πότερον ἄρα, ἀπὸ σώματος τῷ ἡθύντος Μοναχῆ Ἰωάννῃ, οἱ περιτυχόντες ἐν τῷ ὅρῳ τῶν ἐλαίων Λατῖνοι τιμικαῦτα ὑπελεγχόμενοι, εἰς ἀμύαν τῆς ἰδίας ἑαυτῶν προεξωλέχθησαν ἐξαπάτης, καὶ τὸ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως ὥτω κινεῖν ἀνεβάλλοντο ζήτημα; ἢ γοῦν ἐξ ὧν αὐτὸς συγγράψας κατέλιπε Βιβλίων, οἱ μετ' αὐτὸν ὕστερον; Εἰ μὲν γὰρ ἐκείνο, (ὅπερ Γεώργιος Βάλλιος ἐν τῇ περὶ τῆς τοιαύτης Ζήτησιν: Ἱστορίᾳ, τῇ ἐν Ἰέννῃ, ἔτει 1751. ἐκδοθείσῃ Κεφ: Β'. §. γ. ὡς ἐξ Ἀδωνος τῷ Βιέννης Ἀρχιεπ: διέξισιν) εἰ πάντως τῷ ἀρχίῳ τῆς περὶ τὸ Φρόνημα διχοστασίας μεταξύ Γραικῶν τε καὶ Λατίνων, ἐπὶ τῷ Η'. ἡδὴ λήγσαν Ἐκατονταετηρίδα κατάγειν δέον, ὡς ὁ ἡμέτερος ὡδὲ Συγγραφεὺς Ζοιρνικαδῖος καὶ ἐξ αὐτῆς καὶ Θεοφάνης ὁ Νοβογροδίας εἰδ: ἀνωτ:) κατήγαγον. Ἦν γὰρ ὁ ἐκ Δαμασκῆ Πατὴρ Ἰωάννης περὶ μεσῆσαν τῷ Η'. Ἐκατονταετηρίδῃ τὸ ζῆν ἐκπεράνας, ἔτει 750. (ὅρα ἐν τῇ Α'. Πραγματ:, ἐπὶ τῆς Η'. Ἐκατοντ: ἐν Σημειώσ: τῶν ἐκεί (164) ὡς μηδὲ τῶν ἐνδεχομένων ὥτω εἶναι, τῶς Λατίνοις ἐπὶ τῷ ἔρῳ τῶν ἑλαίων σιωπυχόντα τὸν Δαμασκίον, ἀφορμῇ αὐτοῖς πρὸς τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως ζήτησιν παραχρῆν, κατὰ τῷ Η'. ἡδὴ ἐκπεραινομένῳ Ἐκατονταετηρίδῃ περὶ δον. Εἰ δ' ἐν εἰχί δι' αὐτοπροσώπῃ ἐντολῆς, ἐκ δὲ τῶν Συγγραμμάτων τῷ (κατὰ τῷ ὑπόθεσιν) Δαμασκίῳ, ἢ τῶν Λατίνων κενοφροσύνῃ πρὸς νεῖκος ἡρέθισαι; ὁ δὴ καὶ μᾶλλον εἰκός, καὶ Ζοιρνικαδῖῳ τῷ ἡμετέρῳ δοκῶν, καὶ ἐδὲ τῷ Νοβογροδίας ἀπαρέσκον ἐξέσαι πάντως ὥτω, καὶ κατὰ τῷ Η'. ἡδὴ εἰς πέρας κλίνεσαν Ἐκατοστὰ τῶν ἀπὸ Χριστοῦ ἐνιαυτῶν, τῷ πρώτῳ καταβολῇ τιθέναι τῶν περὶ τῆς Προόδου τῷ Πνεύματος Ἐκκλησιαστικῶν εἰσεσεων. Ἐντεῦθεν καὶ γὰρ εἰκόσιν τὰς ἀφορμὰς εἰληφέναι, ἥτε ἐν τῷ Γεντιλιακῷ ἐπὶ τῷ τῶν Φράγκων Βασιλέως Πιπίνῃ ἀθροισθεῖσα Σύνοδος, κατὰ τὸ 757. καὶ ἢ ἐν Φάρα ἰβλῖῳ, κατὰ τὸ 791. ἢ ἄλλ: 796. καὶ ἢ μετ' αὐτὰς ἐν Ἀκυσγρῶν κατὰ τὸ 809. Ἐξ ἧς, καὶ οἱ, περὶ ὧν ἐνταῦθα λόγος, πρὸς Δέοντα τὸν Γ'. Πάπαν ἀποσταλέντες Ἀποκρισιάρχοι.

Τόμ: Α'.

Ε εεεε

τος, ὅσα γε ἐκ τῶν ὑπολαφθέντων ἡμῖν Ἀπομνημονευμάτων γίνεταί· δῆλον· ὁ τοῖς καινοτομημένοις ἀντεπεξίων, Ἀλβίνος ὑπῆρξεν Ἀλκκίνος (2), ὁ ἐξ Ἀγγλων μὲν ὀρμώμενος, ἐς δὲ Γαλλίαν, διὰ τὸ ὑπερέχον ἐν παιδείᾳ καὶ λόγοις, ὑπὸ Καρόλου τῆς Φράγκων Μοναρχοῦτος μετάπεμptos. Οὕτω καὶ γὰρ ἕτος, ἐν τῇ πρὸς τῆς ἐν Λαυδένω Ἀδελφῆς Ἐπιστολῇ ΞΘ'. ἀριθμημένη: (κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις Ἐκδοσιν τῶν ἐκείνης Πονημ: Ἔτη 1617. 574^η 1587. ἐν τῷ Α'. τῶν Κανισίᾳ Παλαιῶν Ἀναγνωσμάτων: „Τὰς νεωτε-
 „ρικός, Ἀδελφοὶ προσφιλέστατοι τῆς Ἰσπανικῆς πλάνης Φατρίας,
 „μεθ' ὅλης τῆς προφυλακῆς προσέχοντες φύγετε. Τοῖς τῶν Ἀγίων
 „Πατέρων ἔχουσιν ἐν τῇ Πίσει ἔπειθε· καὶ τῇ Ἀγίᾳ ἐνότητι τῆς
 „καθόλου Ἐκκλησίας σωάπτεθε. Γέγραπται γάρ: ὃ μὴ ὑπερέης
 „ὅρια, ἃ ἐνθεντο οἱ Πατέρες Σα. Μηδ' ἐν τῷ τῆς Καθολικῆς Πί-
 „σεως Συμβόλῳ καινὰ παρενσπείροιτε, μηδὲ ἀνηκέστως τοῖς πα-
 „λαιότεροις χρόνοις παραδόσεις τινας, ἐν ταῖς κατ' Ἐκκλησίαν
 „σωθήσεσιν εὐχαῖς αἰρεῖσθε. τὴν δὲ διὰ τῆς Ἀποστολικῆς διδασ-
 „καλίας λεωφόρον βηματίζοντες χωρεῖτε μηδὲ δὴ τῶν κατ' οἴαν-
 „δήποτε καινοτομίαν παρεκτροπῶν, ἀπὸ τῆς Βασιλικῆς ὁδοῦ, πρὸς
 „δεξιάν, ἢ ἀριστεράν ἀποκλίνετε. Περὶ μηδεμιᾶς ἐν προαθήκης
 τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ γενομένης ἄλλης, ἢ περὶ τῆς ἀνηκέ-
 σης τῇ τῆς Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσει, ἐν τῇ Λατινικῇ Ἐκκλη-
 σίᾳ σωεσθήκει ἔτι. ἀλλὰ περὶ τὴν τελούσῃ τῆς Η'. Ἐκατονταε-
 τηρίδος, τὴν προαθήκῃ τὴν δε ταῖς Λατινίσιν Ἐκκλησίαις παρεισφ-
 ρῆσαι σωέσθῃ ὥστε μηδεμίαν ὑπολείπεσθαι ὅλως ἀμφιβολίαν, μὴ
 εἶχεν ταύτῃ εἶναι, ἣν Ἀλβίνος ὁ Ἀλκκίνος ἐν οἷς γράφει νοεῖ.
 Καὶ δῆλος ἄρα ἐν τέτοις ἐστὶ, τὴν προαθήκῃ ἕτος ἀποδοκιμάζων,
 ὁ μετὰ καὶ Παυλίνῃ τῆς Ἀκυληίας (3), κατ' ἐκείνο τῆς Χρόνου,
 τῶν λοιπῶν ἀπάντων Λατίνων σοφώτατος. Οὕτως ἡμῖν Λατίνος
 Ἀνὴρ, τὴν παρὰ Λατίνοις προκύψασαν ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Συμβόλου
 προαθήκῃ ἀπεσπυράλισεν· ἐν γὰρ τῇ Πίσει, τοῖς τῶν Ἀγίων Πα-
 τέρων ἐμμένειν ἔχουσι χρῆσθαι παραινῆ, μηδὲ τῆς πρὸς τὴν Ἀγιω-
 τάτῃ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐνότητος ἀποχίζεσθαι, κατὰ τὴν
 τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς ὑποθήκῃ. Προσίδησι δέ: μηδ' ἐν τῷ τῆς Πί-
 σεως „Συμβόλῳ καινὰ παρενσπείροιτε,, (καινὰ φημι.) καινὸν ἄρα
 ἐς γ' ἐπ' ἐκείνο τῆς χρόνου τὸ τῆς προαθήκης ὑπῆρχε· μήπω πρὸ τῆς
 τῶν καὶ ταῦτα, (πολύ γε καὶ δεῖ τῆς πάλαι πρότερον), ἐν χρήσει γε-
 νόμενον· ὥστε κἀντεῦθεν αὐτὸς πρόδηλον εἶναι, κατὰ τὸν ἐπὶ Ἀλ-
 βίνῃ τέως τῆς Ἀλκκίνῃ χρόνον, τὴν τοιάνδε ἐπὶ τῆς Συμβόλου
 προαθήκῃ παρεισφρῆσαι ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Δύσεως ἄρξασθαι.
 Πρὸς δ' ἔτι φανερόν, ὅτι καὶ πάντα παρέφθαρται τὰ Πρακτικὰ
 τῶν

(2) Ὅρα περὶ τῆς ἐν τῇ Γ'. τῶν Πραγματειῶν, Παραφθ: ΜΒ'. καὶ τὴν ἐκεί-
 Σημείωσιν (54).

(3) Καὶ περὶ τῆς δὲ, ἐν τῇ Γ'. τῶν Πραγματ: ἐν Παραφθορᾷ ΜΑ'. ὅρα δὲ καὶ
 τὴν αὐτόθι Σημείωσιν: (53).

τῶν Σωδῶν, ἐν οἷς ἡ ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προθήκη σωεχῶς πάνυ ἀναγινώσκεται, ὡς πρόγε τέττε δῆθεν τῷ Χρόνῳ, ἐν σωηθείᾳ πυκνῇ καὶ χρήσει ὑπάρξασα. Εἰ δὲ τὸ Δόγμα τόδε τὸ περὶ τῆς τῷ Πνοῦματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῷ Τίῳ ὑποσημαίνων, „μηδαμῶς, Φησὶ, καὶνὰ παρενπείροιτε, δῆλος ἄρα καὶ διὰ τέτων Ἀλκεῖνος ἐστὶ, καινοτομίαν κατὰ τῷ τοιούτῳ Δόγματος καταψηφίζομενος, μηδ' αὐτὸ τέττο αὐτὸς πρεσβύων. Ἐπὶ δὲ τέτοις, εἰ προσφάτως τὸ τοιούνδε Δόγμα παρεσεινώεταί, πρὸ τῶν χρόνων ἄρα ἐκείνων, ταῖς Λατινίσιν Ἐκκλησίαις παραδεδομένον ἐκ ὧ. Καὶ πάντα ἄρα τὰ τῶν Λατίνων Πατέρων παρεφθάρται ῥήματα, ἐν οἷς πρὸ τῶν τότε χρόνων μυριαχὺς παρίσανται, ὡς δῆθεν ἐκδιδάσκοντες τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Τίῳ ἐκπορεύεσθαι.

Ἐρρίκος Κανίσιος, ἐν οἷς τῇ δε τῷ Ἀλεῖνῳ τῇ Ἐπισολῇ παρέθετο Σημειώμασι, σύμφησι μὲν, ὥδε τὸν Ἀλεῖνον περὶ ἐκείνης τῆς τῷ Συμβόλῳ λέγειν προθήκης· ἀλλὰ τῷ Λέοντος τῷ Γ. παρεπόμενον ὑποδείγματι καὶ κελύσματι, τῷ προθήκῳ καὶ αὐτὸν παραπλησίως ἀποδοκιμακέναι, Φησὶ· τέττο γεμὴ πάντῃ πάντως παρὰ χορδῷ κρέεται. Ὁ γάρ τοι Λέων ὁ Γ. τῷ προθήκῳ ἀπαγορεύσας ἐγένετο ἐν Ἑτα 809. Ἀλεῖνος δὲ ὁ Ἀλκεῖνος, ἐν Ἑτα 804. τὸ ζῶ μετήμειψε. Πῶς ἔν ἔχεν Ἀλεῖνος τῷ ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῳ ἀποδοκιμάσαι, ὡς τῷ Γ. Λέοντος τῇ ὑποθήκῃ καὶ τῇ ψήφῳ παρηκολαθηκῆς; Καὶ γὰρ ὁ τὰ Ἀλκεῖνῳ βιογραφήσας Ἀνώνυμος (ὁ σὺν τοῖς ἄλλοις, περὶ ὧν ἐχομένως εἰρήσεται) πρὸ τῶν Ἀλκεῖνῳ Φιλοπονημάτων, κατὰ τῷ εἰρημένῳ Ἐκδοσὶν προταττόμενος) „ἀπεδήμησεν Ἀλκεῖνος Φησὶ πλήρης ἡμερῶν, 14. Καλανδῶν Ἰαννίων, ἐν Ἑτα ἀπὸ τῆς τῷ Κυρίῳ Ἐνσαρκώσεως, 804. Καὶ Ὀδοράννος δὲ, ὁ τῷ Ἀγ: Πέτρῳ Βίβῃ τῷ ἐκ Σενῶν Μοναχῶς, ἐν τῷ Χρονικῷ. „Ἐν Ἑτα 804. ἀπεβίωσεν Ἀλκεῖνος ὁ Φιλόσοφος καὶ Ἀεῖας τῷ Ἀγ: Μαρτίνῳ. Καὶ τὸ Τερωνικὸν δὲ Χρονικὸν, τὸ κατ' Ἐπιτομῇ συγγραφέν: „ἐν Ἑτα 804. ὁ Ἅγιος Ἀλκεῖνος τῷ ζῶ ἀπέληξε. Καὶ ὁ ἐκ Σενῶν δὲ Κανονικὸς ὁ Ἀνώνυμος, ὁ τῶν ἐν Σέναις Ἀρχιεπισκοπησάντων τὰς Πράξεις ἀναγραφάμενος: „Ἐν Ἑτα 804. ἀπεβίωσεν Ἀλκεῖνος, ὁ Καρόλος τῷ Βασιλέως χρηματίσας Διδάσκαλος. Τελόβταϊον δὲ καὶ Γυλλέλμος ὁ Νάγγιος ἐν τῷ Χρονικῷ: ἐν Ἑτα 806. Ἀλκεῖνος ὁ Καρόλος τῷ Μάγνῳ Καθηγητῆς ὑφ' ἧ καὶ Πρόεδρος κατέστη τῆς τῷ Ἀγ: Μαρτίνῳ τῷ ἐν Τερῶνι Ἐκκλησίας, τῶν τῇδε ἀπήλλακται. Ἀλεῖνος δὲ Ἀλκεῖνος, πρὸ τῷ 790. ἔπῳ ἐπιδεδμηκῶς ὧς ἐς Γαλλίαν. Ῥωγέρος γὰρ De Hoveden, ἐν τῷ Α'. Μέρει τῶν Χρονικῶν, Ἑτα 792. „Κάρολος, Φησὶν, ὁ Φράγκων Βασιλεὺς, τὸ Σωδικὸν ἐς Βρεττανίαν διεπέμψατο Βιβλίον, τὸ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως αὐτῷ ἐπικομιθέν. — καθ' ἧ γέγραφεν Ἀλεῖνος Ἐπιστολῇ, ἐκ τῆς τῶν Θεῶν Γραφῶν μαρτυρίας θαυμαστῶς σφριζομένῳ καὶ ταύτῳ μετὰ τῷ εἰρημένῳ Βιβλίῳ, ὡς ἐκ Προσώπων τῶν Ἐπισκόπων, καὶ τῶν ἡμετέρων Ἀρχόντων, τῷ Φραγκῶν προσήνεγκεν Ἀνακτι. Ταῦτα δὲ καὶ Ματθαῖος ἔχει

Ε ξεξε 2

ο

ὁ Βεσμονασηριώσιος, ἐν Ἔτει 793. Καὶ Σιγεβέρτος Γεμβλακλώσιος ὁ Μοναχὸς ἐν τῷ Χρονικῷ, ἐπὶ ἔτους 790. „Αλκκίνος ὁ ἐκ „Βρετανίας ὁρμώμενος, Καθηγητὴς Καρόλου τῆ Βασιλέως ἡδιστος, „Ἀνὴρ παιδείᾳ τε καὶ λόγοις κατὰ Γαλλίαν διαπρέπει ἔ μάλιστα „τῇ διδασκαλίᾳ ὁ ῥηθεὶς Βασιλεὺς, τὰς ἐλδοθερίκας τέχνας ἀπά- „σας πεπαίδευσται. Καὶ τὸ Τερωνιώσιον δὲ Χρονικὸν τὸ μεῖζον, „ἐπὶ Ἔτους 791. „Μετ' ἔ πολὺ δὲ Κάρολος, Ἀδριανὸς τῆ Πάπα „ἐπιτρέποντος, Κανονικὰς κατέστησεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆ μακα- „ρίᾳ Μαρτίνῃ, ἐφ' ὧν καὶ τὸν ἴδιον αὐτῆς Καθηγεμόνα Ἀλκκίνον, „ἦτοι τὸν Ἀλκκίνον, προέστησεν. Ὡς αἵμαρτάνειν πάντως τὸν ἐκ „Σενῶν Κανονικὸν, ὅς κατὰ τὸ 779. Ἔτος κ' τὸ μέγα δὲ Χρονι- „κὸν τὸ Βελγικὸν, ὅπερ κατὰ τὸ 770. τὸν Ἀλκκίνον ἤδη ἐν Ἀγ- „γλίᾳ διωθνηκένα γεγράφατον. Οὕτω γὰρ παρὰ ταῦτα καὶ Ἀλ- „κκίνος αὐτὸς (ἐν Βιβλ: Α'. τῶν κατὰ Ἐλιπάνδῃ, σήλῃ 939.) „Πρὶν „ἢ με, κατ' ἐπιταγὴν αὐτῆς Καρόλου τῆ Σοφωτάτης Βασιλέως, εἰς „Γαλλίαν παραγενέσθαι, ἢ αὐτὴ αὐτὴ τῆς ὑμῶν ἐξαπάτης Αἴρε- „σις, τῆ αὐτῆς ἐκλεῖς Ἀυτάρχῃ προκαθημένῃ, παρόντος δὲ καὶ „τῆ Φήλικος, ὃν Φιλίς ὑπερεπαίνειν. τῆ τότε τῆς κατ' ὑμᾶς προ- „σταμένης μερίδος, διαλελίμνηται κατὰ τὴν ἐπισημοτάτῃ χώραν: „ἢ ὄνομα Ραγενεσπέρῳ, καὶ Σωδοικῇ Ἀνθεντίᾳ τῶν Χριστῶ Ἱερέ- „ων, τῶν ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Χριστιανικῆς Αυτοκρατορίας „σωεληλυθότων, αἰωνίῳ καθυπεβλήθη τῷ Ἀναθέματι. Μᾶλλον „δὲ καὶ ὑπὸ τῆ αἰοιδίμῃ Πάπα Ἀδριανῆ, τῆ τῆς Ῥωμαίων Ἐκ- „κλησίας τὸν Θρόνον τὸ τιμικαῦτα ἐν Ἀποστολικῇ ἐξέσῃ διέπον- „τος, ἐκ θεμελίων ἀνατέτραπται. Καὶ ἔδ' αὐτὸς Φήλιξ ὁ ἐξ αὐ- „χίας ἐπὶ τῇ κατ' ὑμᾶς προσπεφύγως Φατρίαν, τῆς ἡδὴ κατόβ- „αθείσης κακοπισίας τῇ τέφραν, καίπερ ὑμῶν παροτρυνόντων „ἐπιδιεγείραι διανοεῖται. Ἀλλ' ἢ τῆ Φήλικος Αἴρεσις, αὐτῆς ταύ- „τῃ τῆ Ἀρχηγῆ ἀπομωσαμένῃ, κατὰ τὸ Ῥαγενεσπέρῳ, ἐν „Ἔτει 792. τὸ πρῶτον καταδεδίκασαι. Οὕτω καὶ γὰρ τὰ Χρονικὰ ἀδήλῃ τινὸς Συγγραφέως (ἐν Τόμ: Ζ'. τῶν Σωδοικ. σήλῃ 1011. „Ἐπὶ Ἔτους τῆ 792. ἢ Φήλικος Αἴρεσις, τῆ ταύτης ἀρχηγῆ αὐτῇ „ἐξομωσαμένῃ, κατὰ τὸ Ῥαγενεσπέρῳ τὸ πρῶτον κατεδικάσθη. „ὅς δὴ καὶ διὰ τῆ Ἀββᾶ Ἀγγιλβέρτῃ, ἐπὶ παρυσίᾳ Ἀδριανῆ τῆ „Ἀποστολικῆ παρασᾶς, ἀνομολογήσας αὐτῇ αὐτῇ κατέκρινεν. Οὕτω δέ τοι καὶ Ῥηγίνων ἔχει, κ' τὰ λοιπὰ τῶν Φράγκων Χρο- „νικὰ, οἷς ἐνταῦθα παρακολυθῶν ἐστὶ καὶ Βαράνιος.

Μεσολαβῶντος τοιγαρὲν τῆ μεταξὺ τῶν ἐτῶν, 792. καὶ 804. Χρόνῃ κατ' ὃν Ἀλκκίνος τὸ βίῳ ἡμέψατο, ἢ Ἐπισολὴν γεγραπτο, δι' ἧς τῷ ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προθήκῃ αὐτὸς φαίνεται ἀποδοκιμάζων. Ὡς κἀντεῦθεν αὐτῇ φανερόν γίγνεσθαι, ἐπειδὴ καὶ νῦν τινα τῷ προθήκῃ ἐκείνῳ Ἀλκκίνος ἀποκαλεῖ, μήπω πρότερον, ἢ κατὰ τῷ Η'. ἡδὴ λήγῃσαν Ἐκατονταετηρίδα, προκύψαι τέως τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ, κατὰ τὰς Λατίνων Ἐκκλησίας τῇ προθήκῃ αὐτῇ παρειαγαγόντας. Ὡς περ δὲ, κἀν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀπομνημονοδείσεως Ἐπισολῆς, κ' τῆ Δόγματος αὐτῆς καθάψασθαι

δοκεῖ

δοκῇ Ἀλβίνος, ἔγωγε καὶ πανταχῶς τῶν αὐτῶν Συγγραμμάτων, ὅσα ποτὲ ὑπὸ τῶν Παραφθορέων Λατίνων ἀπαράτρωτα παρελάφθη, τῆς ἀληθείας ἔχνη τινὰ ἀπαντᾷ.

Ἐν μὲν γὰρ ταῖς καθ' ἑορτὰς ἱεραῖς Ἀκολουθίαις, ὡδέπως εὐχεται (ἐν σήλῃ 292. τῶν Πονημάτων αὐτῶν.) „Ὁ λόγος ὁ ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν, σὺ Ἁγίῳ Πνεύματι, ὅπερ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται, τὸν γύρον περιοδῶει τῶ ἕρανθ. Ἐν δὲ τῷ εἰς τὸν Ἰωάννῳ Ὑπομνήματι, εἰς τὰ ἐκ τῆ 15. Κεφαλαίας ἐκείνα: ὃ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῶν: σήλῃ 623. „Οὐ γὰρ λαλεῖ τὸ Πνεῦμα ἀφ' ἑαυτῶν τυχόν, ὅτι ἐκ ἑστὶν ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐκ τῆ Πατρὸς ὁ μὲν γὰρ Υἱὸς γεννᾶται ἐκ τῆ Πατρὸς τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται ὃ γὰρ λαλεῖ ἀφ' ἑαυτῶν τῷ τῶν, ἐκ ἁνδρῶς τῆς τῆ Πατρὸς, καὶ τῆ Υἱὸς κοινωνίας ὃ γὰρ Πατὴρ καὶ Υἱὸς τὸ Πνεῦμα διέξοδεται ἀλλὰ καὶ Πατὴρ, καὶ Υἱὸς, καὶ Πνεύματος τὸ ἔργον ἐν. Ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκέραια λαλήσει. Ἀκέραια δηλονότι διὰ τῆς κατ' ἐστίαν ἐνότητος, καὶ τῆς κατὰ τὴν ἐπιστήμην ιδιότητος: ὃ λαλήσει ἀφ' ἑαυτῶν, ὃ γὰρ ἐστὶν ἀφ' ἑαυτῶν. Μόνος γὰρ ὁ Πατὴρ ἐκ ἁλλῶν ἐκ ἑστὶν ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ τῆ Πατρὸς γεννητός, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύτόν. Ἐξ αὐτῶν δὲ ἀκέραια τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, ἐκ ὃ ἐκπορεύεται ὅτι ἐκ ἑστὶν ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐκ ἐκείνου ἐκ ὃ ἐκπορεύεται. — Ἐξ ἐκείνου ἄρα ἡ ἀκρόασις, ἥπερ ὁδὸν ἐστὶν, ἀλλ' ἡ γνώσις. Ἀποφήσας τὸ ἐξ ἑαυτῶν εἶναι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, δείξων τε δὲ ἐκ ὃ αὐτὸ πρόεισι, μόνος μέμνηται τῆ Πατρὸς ὡς προβάλλοντος. Ἐνα ἄρα καὶ μόνον εἶναι τὸν Πατέρα, ἐκ ὃ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, Ἀλβίνος ἐπίσβε. Μετὰ βραχεία δὲ, εἰς τὸ „ὅτι ἐκ τῶ ἐμῶ λήψεται: ὅτι, „φησὶν, ἐκ τῶ ἐμῶ λήψεται καὶ ἀναγγελλῆ ὑμῖν τῷ τῶν, ἐκ τῶ ἐμῶ Πατρός ἐκ τῶ Πατρὸς λαμβάνει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅτι „ἐκ τῶ Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκ ὃ καὶ ὁ Υἱὸς γεννᾶται ὁ δὲ ἐκ μηδενὸς μήτε γεννηθείς, μήτε ἐκπορούμενος, ὁ Πατὴρ ἐστὶ μόνος. Τὰ τῶ Χριστῶ ῥήματα, ἐκ τῶ ἐμῶ λήψεται: ὃ περὶ τῶ Υἱῶ, ἀλλὰ περὶ τῶ Πατρὸς ἐρμηνεύει ὅτι ἐκ τῶ Πατρὸς ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Εἴπερ ἄρα καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ πισθῶν ὡς αὐτὸ προϊέναι, ὁδὸν ἂν ἦτον καὶ περὶ τῶ Υἱῶ ὡσάντως τὰ αὐτὰ ἐφηρμηνεύσει καθάπερ ἐν ἐντεῦθεν Λατίνων παῖδες, ὡς ἰχυρόν τι τῷτο Ἐπιχείρημα κοινῶς εἰώθασι προτείνειν, τῆς τῶ Ἁγίῳ Πνεύματος καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ Ἐκπορεύσεως. (4).

Ὁ δὲ ΠΑΤΡΙΝΟΣ ὁ Ἀκυληῖας Πατριάρχης, ἐν τῇ Συνοδῷ τῇ κατὰ τὸ Φοροῦλίον συστάσει Ἔτει 791. (5) κατὰ τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Συμ-

(4) Ὡς ἔγωγε. ἐκ οὗ ἐστις ἄλλως, φρονῶν κατὰ τὰς νῦν Λατίνες, ἠδέως ἂν τὴν Ἀλβίνου Ἐκθεσιν παραδέξαιτο: ὅτι λέγων ὁ Υἱὸς περὶ τῶ Πνεύματος τὸ „ἐκ τῶ ἐμῶ λήψεται, ἐκ τῶ ἐμῶ Πατρὸς, ἐστὶν ἐννοῶν ὁδὸν δι' ἄλλο, ἢ διότι ἐκ τῶ Πατρὸς αὐτὸ ἐκπορεύεται.

(5) Κατὰ μὲν τὸ 791. τὴν ἐν Φοροῦλίῳ Συνοδὸν ταύτην συζητῶν, Βαρωνίος χρονολογεῖ ἐν τῷ Θ'. Τόμ: Σελίδι 454. Ἀλλ' Ἰωάν: ὁ Καθασσάτιος ἐν τῷ περὶ τῶν τῆς Τόμ: Α'.

Συμβόλῳ ἁρτίως τότε καινοτομηθείσης προθήκης, μηδὲν ὅλως
 θέμις εἶναι τῷ Ἀγίῳ ἐμπαρεσάγειν Συμβόλῳ διεμαρτύρετο. Οὕτω
 γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τῆς εἰρημένης Σινόδου: (Τόμ: Ζ. τῶν Σινωδικῶν
 571: 993. „Μετὰ τὸν ἀπαράτρωτον τοίνω, καὶ παντὶ τρόπῳ,
 „τὸ γ' ἐμοὶ δοκεῖν, εἰσενεκτέον τῷ Συμβόλῳ ὅρον, τὸν ὑπὸ τῶν
 „Σεβασμίων δηλ: Ἀρχιερέων, πάλα (ὡς εἴρηται) δι' Ἀποκαλύ-
 „ψεως τῷ Ἀγ: Πνύματος θαυμαστῶς προτεθέντα (τῶν τριακο-
 „σίων λέγω δέκα καὶ οὐκὼ, τῶν κατὰ Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας καὶ
 „τῶν πεντήκοντα πρὸς τοὺς ἑκατὸν, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει.)
 „Περὶ τῷ μυσηρίᾳ τῆς Ἀγίας τε καὶ θαυμασίας Τριάδος, προεπαγ-
 „γείλασθαι ὁμολογῶ πλατυτέρῳ λόγῳ εἶναι. — Ἀμέλει τοι διὰ τὰς
 „ποικίλας τῶν ἐξ Αἱρέσεως κακοδοξίας, καὶ τὰς διαφορὰς ἀπλε-
 „ξέρων τινῶν ὑπονοίας, ἐκ ἄλλῳ σωτιθέναι, ἢ διδάσκειν ἀξιῶ.
 „Πίσιν' μόνῳ δὲ τῷ ὑπὸ τῶν Θεσπεσίων Πατέρων παραδοθεῖσαν,
 „ἣν ὁ πᾶς χρόνος εὐκρινῶς παρεδέξατο. Οἶδα μὲν γὰρ ἐν Σινο-
 „δικοῖς Τόμοις τισὶ διαθεσπιαθῆναι, ὡς ἐπὶ ἐλέγχῳ καινοφαιῶν
 „τινῶν καὶ ποικίλων Αἱρέσεων καὶ μάλιστα διὰ τῷ δολίῳ τε καὶ
 „πεπλασμένῳ Νεστορίᾳ, ἢ Εὐτυχῆς, τῶν ψευδολόγων καὶ ἐξωλεσά-
 „των ἀνδρῶν, ἐκ ἃν εἶποιμι πίσιν, ἀπισίαν δὲ μαλλον' μηδενὶ
 „ἐξῆναι Πίσεως ἑτέρας Σύμβολον ἐκιδάσκειν, ἢ σωτιθέναι. Ἀλλ'
 „ἡμῶν γε καὶ παντὸς πίσεως τῆς καρδίας ἀπέσω ὡς πορρωτάτῳ,
 „ἄλλο τι, ἢ ἄλλως, παρὰ τὸ ἐκείνοις διαταχθῆναι Σύμβολον, ἢ Πί-
 „σιν σωτιθέναι, ἢ ἐκιδάσκειν ἄλλὰ κατὰ τῷ ἐκείνων ἐννοίαν,
 „τὰ παρὰ τῷ, ὡς ἐν Ἐπιτομῇ, βραχύτητα τυχόν' ἥττον ἢ προ-
 „σῆκεν ὑπὸ τῶν ἀπλεξέρων, ἢ ἀπαιδούτων νοούμενα, κατ' Ἐκθεσίν
 „τινα δεῖν ἐγινώμεν παραδίδοσθαι, αὐτὸ ἐκείνο τὸ τῷ Συμβόλῳ
 „ὑφὸς διὰ μνήμης ἀσφαλῶς κατέχεσθαι ἐπιτάξαντες. — Ἀλλὰ
 „γὰρ ἐκ ἑσὶ τῷτο, περὶ τῶν τῇ Πίσει ἐπανηκόντων τι προσιδέ-
 „ναι, ἢ ὑφαίρειν, τὸ τὰ ὑπὸ τῶν Ἀγίων Πατέρων καλῶς τε καὶ
 „ὀρθῶς κηρυχθέντα, κατὰ νῦν τὸν ἐκείνων ὀρθῶς Φροεῖν, καὶ
 „τῆς ἐκείνων ἀναπληρῶν περᾶσθαι Φρενὸς τῷ λεπτότητι, δι' ὅποια-
 „σιν Ἐκθέσεως ἀλλὰ προσιδέναι, ἢ ὑφαίρειν ἐπὶ δολίως τῷ ἐκεί-
 „νων ὑπεναντίως Φερομένῃς Φρονήματι, τὸ ἄλλως πως ἢ κατ'
 „ἐκείνης δοξάζειν, θερμεργῶντας τε καὶ τὴν ἀντίον τὰ νῦν τρέ-
 „ποντας, καὶ συγκεχυμένην Φράσει Δόγματι σωτιθεμένης διάσρο-
 „φον, καὶ διὰ τῆς ἐν ἀσεβείᾳ τῷ σώματι μεγαλαυχῶντας μάλ-
 „λον ληρεῖν, ἢ διδάσκειν θρασυέσθαι.

Με-

Ἐκκλησίας Σινόδου Σελ: 318 καὶ Νατάλις Ἀλέξανδρος Ἐκκλησιολογία: Ἰσορ: Αἰών. Η'.
 Κεφ: Δ'. Τόμ. Ε'. Σελ: 696. καὶ ὁ Καβέος ἐν τῇ περὶ τῶν Ἐκκλησιολογικῶν Συγγραφῶν:
 Ἰσορία τοῦ Χ: Α'. Σελ: 651. τῷ τοιαύτῳ Σινόδου ἐν ἔτει 795. συγκροτηθῆναι
 ὑποτιθέσθαι. Ἀντώνιος δὲ ὁ Πάγιος ἐν τῇ Ἰσορικοχρονολογικῇ αὐτοῦ Κριτικῇ εἰς
 τὰ Βαρωνίου Χρονικά, ἐν Τόμ: Γ'. Σελ: 390. φησὶν, ὅτι ἐν ἔτει 796. Οὕτω δι-
 νύσχαται οἱ συγγραψάντες περὶ τὸν ἐνιαυτὸν, κατ' ὃν ἡ Φορεϊσιανὴ αὐτὴ συγ-
 κροτήται Σινόδου καθάπερ ἐν καὶ Γεώργιος παρεσημείωσε Βάλλχιος ἐν τῇ Ἰσορ:
 τῷ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Ζητήμ: Κεφαλ: Β'. §. Β.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, Φησὶ, τὰ ἀπαρεγχερήτα Ἱερῶ Συμβόλῃ, περὶ τῆς Μυστηρίου τῆς Ἀγίας Τριάδος μέλλειν διεξελοῦσθαι. Διὰ γὰρ τὰς ἀναφυνόμενας ποικίλας Αἱρέσεις, καὶ αὐτὸς ὁμοίως σωανεῖν, μὴ χρῆται Πίσιν ἑτέραν, ἥτοι Σύμβολον ἄλλο διδάσκεισθαι, ἢ σωτῆσθαι μόνον δὲ δεῖν ἐκείνο τηρεῖσθαι, ὅπερ εἰλικρινῶς τὸν πάντα χρόνον παραδεκτὸν ὑπῆρξεν, ὃν τρόπον ὑπὸ τῶν αὐτῶν παραδεδοται· ὁπότε δηλ.: ἐπὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σωόδῃ, ἐπ' ἀναιρέσει τῶν Νεστορίῃς Αἱρέσεων, διηγόροῦτο μηδενὶ ἐξῆναι Πίσιν ἑτέραν σωτιθέσθαι. Καὶ μὴδ' αὐτὸν ἄρα Πίσιν σωθήσεσθαι ἄλλῳ· ἀλλὰ, τὰ κατὰ τὸ Σύμβολον ὕψος ἀκεραῖα κατεχομένης, ἐντεῦθεν ἰδίᾳ τὴν Καθολικὴν Πίσιν ἐκδήσεσθαι. Τῇ γὰρ τῶν Πατέρων Πίσει τέως τι προσιδέναι, Φησὶ, τὸν τὰ διάσροφα παραδιδόντα, καὶ ἔχον τὸν τὰ τῇ Καθολικῇ διδασκαλίᾳ σωζόμενον. Καὶ μηδέν τι ἄρα προσιδέναι αὐτὸν τῇ Πίσει, ὡς ἐν ἀπαραποιήτῳ διασωζομένῳ τῷ τῆς Συμβόλης ὕψει, τὴν τῶν Θεωπεσίων Πατέρων διάνοιαν πλατύτερον ἀναπτύσσοντα.

Ἐκ τούτων ἔν ὃ τῆς Παυλίνης νῆς, τοιοῦτος ἀναφαίνεται ὡς: ὅτι κατὰ τὸν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σωόδῃ ὅρον, ἡ θέμις ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ διεξοδικωτέραν Πίσεως ἔκθεσιν, καὶ ἄλλως ἀληθοῦς καὶ ἡ, ἐμπαραισάγειν. Διὰ γὰρ τούτο, Φησὶ, μετὰ τὸ ἀπαρεγχεῖσθαι τὸν ἀναγνωσθῆναι τὸ Ἱερὸν Σύμβολον· ἢ, ὡς ἐξῆς προσίδησι: τὰ κατὰ τὸ Σύμβολον ὕψος ἀκεραῖα διασωζομένης, τὴν Καθολικὴν αὐτὸς Πίσιν ἐκδήσεται ὅτι ἡ θέμις, διὰ τὰς Αἱρέσεις, Σύμβολον ἕτερον σωτιθέσθαι, ὡς ἐπὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σωόδῃ διώρισται. Καὶ μὴ Παυλῖνος, ἔδεν ὅ,τι μὴ καθολικὸν ἡρεῖτο ἐπαγαγεῖν, ἀλλ' ἢ, ὡς αὐτὸς ἔφασκεν αὐτῷ τὴν τῶν Πατέρων διάνοιαν πλατύτερον ἀναπτύξασθαι. Ἀλλὰ καὶ ταύτῃ ἐμπης ἔλεγε (τὴν πλατύτεραν ἔκθεσιν) συγχωρεῖν αὐτὸν ἡκιστα χρῆσθαι, διὰ τὰς Αἱρέσεις, τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐμπαραισάγεσθαι· ἀλλὰ αὐτῆς τῆς τῆς Ἀγίας Συμβόλης ὕψους ἀκεραῖα μενέσσης, ἰδίᾳ ἐν μέρει διδάσκεισθαι. Σύμβολον γὰρ ἕτερον παραδίδοσθαι ἢ ἐν Ἐφέσῳ Σωόδος ἀπηγόρευκεν. Ἀπηγόρευκεν ἄρα ἢ αὐτῇ Σωόδος, κατὰ γε τὸ Παυλίνῳ δοκοῦν, ἔκθεσιν τινὰ Πίσεως δαψιλεσέραν, καὶ ἄλλως ἀληθοῦς εἶναι, ἐν τῷ Συμβόλῳ τῷ Ἱερῷ παρεντίθεσθαι, εἰ κατὰ τὴν ἐκείνης ψήφον, ἐν αὐτῷ τῷ ὕψει τῆς Συμβόλης, θέμις ἔκ τῷ, ἔδεν τὴν ὁρθόδοξον εἶναι καὶ καθολικὴν ἐννοιαν παρενέρεσθαι. Εἴπερ ἔν ἡτῷ τὸ Σύμβολον τηρητέον, ὡς παρὰ τῶν Πατέρων κῆται παραδοθὲν καὶ εἰ καὶ τοῖς ἐφεξῆς χρόνοις, εἰλικρινῶς ἔστω ὅτι τὸ τῆς Συμβόλης ὕψος διατετήρηται, ὡς μὴδὲ τὰ κατὰ τῶν Αἱρέσεων σωτελῆντα ποτὲ, ἐν αὐτῷ παρεσενιωέσθαι· φανερόν δὴ πᾶσι ὅτι, οἰσάζον ἀνδρὶ προσηύκης, καὶ ἀληθοῦς ταύτης ἔτι, διασώζεσθαι τὸ Σύμβολον χρῆ, κατὰ τὴν ἐνταῦθα τῆς Παυλίνης εἰσήγησιν. Οὕτω δέ τοι Παυλῖνος κατὰ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσηύκης διαλεγόμενος, ἔδειξεν προσηύκῃ ἄλλῳ, ἢ τὴν περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνοῦματος ἐκείνῳ ὑποσημαίνειν δηλὸς εἶναι· ἔδεν γὰρ περὶ προσηύκης τινὸς ἑτέρας ἐν τῇ Λατίνῳ Ἐκκλησίᾳ ἔρις σωέση πώποτε·

μόνη δὲ, ἢ κατὰ τὴν Η'. Ἐκατονταετηρίδα λήγουν, πρώτη πα-
 ρὰ Λατίνοις ἀνέφυν' ὅτε καὶ Παυλῖνος τὴν ἐν Φοροῦκλίῳ Σωόδον
 σιωπερότε. Τὸτο δὲ σαφὲς ἔτι καὶ μάλλον γίνεται, ἐξ ὧν πλειό-
 νων ἐφεξῆς περὶ τῆς τοιαύτης προδήκῃς, τῆς καὶ ἐκ τῆς Τίτ' Ἐκ-
 ποροδύσεως τῆς Ἀγ: Πνοδύματος, αὐτόδι ὑποσώπτε' ἔτω καὶ γὰρ
 ἐχομένως ὁ Παυλῖνος, ἐν σήλῃ 994. „Υπὸ γὰρ πλείων Ἀνδρῶν Κα-
 „δολικῶν, καὶ τῶν Θεῶν Ἐκκλησιῶν θεραπεύοντων, σωτεταγμένον
 „ἀναγινώσκειται τῆς ἱερᾶς Πίσεως μάθημα, ἑτεροῖον μὲν τι τῆς κα-
 „λάμῃς ὑφ' ἑτέροις ῥήμασιν ἐξηχῶντος, τῆς δ' αὐτῆς δόξης τε καὶ δια-
 „νοίας ὁμοψύχως, ἀπαρεγχεύοντων τὴν Πίσιν, κατὰ μίαν τε καὶ
 „τὴν αὐτὴν τῆς ὁμολογίας ὑπόμνησιν, ἐπιβεβαιώσης. Ἐὰν γὰρ
 „ἀναπολοῖτο ἢ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συμβόλῃ πάνσεπτος διάταξις, ἢ δὲν
 „ἄλλο περὶ τῆς Ἀγ: Πνοδύματος κατ' αὐτὴν, ἢ τὸτο ἔτως εὐρε-
 „θῇσεται κηρυττόμενον. Καὶ εἰς τὸ Ἅγιον γὰρ, Φασί, Πνεῦμα
 „τὶ δὲ ἐστὶ τὸ: καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα; πῶς δ' ἐκδεκτέα ἢ ἔτω
 „βραχυτάτη αὐτῶν ὁμολογία, εἰ μὴ, ὅπως ἂν ἢ τῶν ψυχῶν
 „ἐκείνων περὶ τὴν ἀκέραιον Πίσιν σαφῶς ἐντεῦθεν κατανοηθεῖ
 „εὐσεβεία, τῶν καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καθάπερ καὶ εἰς τὸν
 „Πατέρα, καὶ εἰς τὸν Υἱόν, πάντως δὴ πισδόντων κατὰ τὰς ἑκα-
 „τὸν πεντήκοντα Ἀγίους Πατέρας, τὰς τὴν τῆς Συμβόλῃς τῆς ἐπὶ
 „τῆς ἐν Νικαίᾳ Σωόδῃ Πίσεως ἐπικυρώσαντας, ὥς διαμένειν ἐς
 „τὸν αἰὶ χρόνον ἀπαρεγχεύοντων; Ἀνεπλήρωσαν μὲν ἔν (ἔτοι)
 „τὸ ἐκείνων οἶον ἀναπτύσσοντες φρόνημα, καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ
 „Ἅγιον ὁμολογήσαντες πισδεῖν: τὸ κύριον, καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ
 „τῆς Πατρὸς ἐκποροδύμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνώ-
 „μενον καὶ σιωδοξάζομενον. Ταῦτα γὰρ, καὶ τὰ λοιπὰ ἃ παρέ-
 „πεται, ἐν τῷ τῆς κατὰ Νίκαιαν Συμβόλῃς ἱερῷ Δόγματι ἐκ ἐμ-
 „φέρεται.

Οὕτω τοίνυν διὰ τῶν δέκνυσιν, ὅτι περὶ τῆς τῆς Ἀγίης
 Πνοδύματος Ἐκποροδύσεως ἦν ὁ λόγος αὐτῷ, ἐν οἷς μηδὲν τῶ ἱερῷ
 Συμβόλῃ ἐμπαραισάγεσθαι θέμις εἶναι ἐδίδασκε' τί γὰρ ἄλλως τῆ-
 τῆς ἀνεμνήθη καὶ μόνη, τῶν ἐν τῷ Ἀγίῳ Συμβόλῃ, τῆς ἁρθῆς;
 Ὅπως δ' ἐξῆς τὰ Παυλῖνῃς ῥήματα παρέφθαιραν οἱ Λατίνοι, τὰ
 πρὸς τὴν αὐτῶν προδήκῃν σωτελέντα ἐγκατασπείραντες, ἐπὶ τῆς
 περὶ τῶν Παραφθορῶν Πραγματείας, τῶν ἐν τοῖς τῶν Λατίνων
 Πατέρων Συγγράμμασι γενομένων, δέδεκται. (6).

Οὕτως ἄρα καὶ Παυλῖνος αὐτὸς, καὶ τοὶ Λατῖνοι ὧν, ὁ
 Ἀκυληῖας Πατριάρχης, σιῶμα τοῖς λοιποῖς Πατράσι, τοῖς ἐν
 Ἐτῇ 791. σιωεληλυθόσι, τὴν ἀνακύψαν ἤδη παρὰ Λατίνοις καὶ
 δημοσιόφθαισαν προδήκῃν, τῇ ψήφῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σωόδῃ ἀπέ-
 κρυσεν, ἀπήλεγξεν, ἀπεώσατο. Εἰ δὲ καὶ πανταχῶς τῇ εἰρημένῃ
 Σωόδῃ ἐνέσπειραν, τὸ καὶ Παυλῖνον δῆθεν προσώπῃ τῆς τῆς Ἀγίης
 Πνοδύ-

(6) Ἐν Πραγματ: Γ'. Παραφθορ: ΜΑ'.

Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τίτ' Ἐκπορεύσεως, ἀλλ' ἐκείνα γεμῶ ἀπαραλύ-
μαντα εἰσέτι μένει, τὰ ἐν σήλῃ 996. σωζόμενα: „Περὶ δὲ τῆς
„Ἀγίας Πνεύματος, ἵν' αὐτὸ, αὐτῆς τε καὶ τῆς Πατρὸς εἶναι δείξῃ,
„ἔφη, τὸ Πνεῦμα εἰρηκῶς τῆς ἀληθείας, ὅπερ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκ-
„πορεύεται, αὐτό με δοξάσει. Ὁ γὰρ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται,
„τῆς Πατρὸς Πνεῦμα πάντως ἐστὶ καὶ ὁ δὲ Πνεῦμα ἐστὶ τῆς ἀλη-
„θείας, καὶ αὐτῆς ἴδιον, ἔδεν ἡτλον Πνεῦμα ἐστὶ.

Καὶ περὶ δὲ, ὡς ἔτιως ἀρτίως ἀνέκυψεν ἡ τοιαύδε καινοτομία,
ὑπὸ τῶν λοιπῶν Λατίνων, Ἀνδρῶν παιδείᾳ τε καὶ ἀξιώματι δια-
φερόντων ἀπελήλατο, καὶ ἀδόκιμος κέκριτο ἕμῃ ἀλλ', ὥστε
εἶωθε τὰ πρῶτον καινοτομούμενα κατὰ βραχὺ εἰς πλείονας διοχε-
τούεσθαι, ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἐντεῦθεν προήει, πολλὰς τε ἔντατο τὰς
ἐπαινέτας, σωάμα τῷ τῆς καὶ ἐκ τῆς Τίτ' Ἐκπορεύσεως Δόγματι,
καὶ ἡ αὐτῆς τέττε προσηύκη κατὰ τὸ Σύμβολον οἷς περὶ δὴ, μετὰ
τοσῶδε πλείονος τῆς δριμύτητος τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων ἀντιφε-
ρομένων, μέγιστός τις ἀγὼν μέσον Λατίνων, καὶ τάραχος ἀνεκ-
νεῖτο σφοδρὸς, ὥς καὶ Κάρολον τὸν Φράγκων βασιλεύοντα, τιμι-
καῦτα δὲ καὶ Γαλλίας τε αἶμα καὶ Γερμανίας Ἀυτοκράτορα,
Συνόδον ἐπὶ τῷ ἐν Ἀκνισγράφῳ συναγεῖραι, Ἔτ: 809. τὴν ἔριν
διαλυσόμενον. Καὶ παρήσαν ἄρα τῶν Λατίνων Ἐπισκόπων ἀριθ-
μὸς πολὺς· σωέσησαν δὲ καὶ Διαλέξεις περὶ τῆς Πνεύματος τῆς
Ἀγίας συχνῶς, τῶν μὲν αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι καὶ ἐκ τῆς Τίτ' διατε-
νομένων, τῶν δὲ πρὸς τῷ ἀντιτείνοντων· ἀχρὶς ἔμετὰ τὸ ἐπὶ
πολὺ αὐτῆς πρὸς ἀλλήλους διαλεχθῶσι, ἔδεν τι ἐλάσσονα τὴν
σπιδὴν ὑπὲρ τῆς ἰδίας καινοτομίας τὰς Νεωτεριστὰς, ἡ ὑπὲρ τῆς
Καθολικῆς Δόγματος τὰς Καθολικῆς Ἐπισκόπους εἰσενεγκαμένους,
ἀσωτελεῖς τῆς Συνόδου λυθείσης, ἀπράκτους ἀπ' ἀλλήλων ἀπο-
ζέχθῃσι. Μαρτυροῦντες δὲ τῷ εἰσι πανταχῶς, οἷτε κατ' ἐκείνο
περιόντες τῷ βίῳ, καὶ ἄλλοι τῶν Λατίνων Ἱστορικῶν ὕστερον.

ἌΔΩΝ ὁ Βιέννης Ἐπίσκοπος (7) ἐν τῷ Χρονικῷ, Ἔτ: 809.
„Συνόδος (Φησὶ) μεγάλη ἐν Ἀκνισγράφῳ ἀθροίζεται, Ἔτ: τῆς τῆς
„Κυρίας Ἐνσαρκώσεως 809. Ἐν ἡ δὴ Συνόδῳ ζητεῖται τὸ περὶ τῆς
„τῆς Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως: πότερον ἄρα, ὥστε ἐκ τῆς
„Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἔτω καὶ ἐκ τῆς Τίτ'; τῷ δὲ τὸ Ζήτημα
„Ἰωάννης ἐκίνησε Μοναχὸς ὁ Ἱεροσολυμίτης. — Ἐπὶ δὲ τῆς αὐ-
τῆς Συνόδου ἐζητήθη τε καὶ ἀνεκρίθη καὶ τὰ περὶ τῆς τῶν Ἐκ-
„κλησιῶν καταστάσεως, καὶ τῆς τάξεως ἐκείνης· καὶ περὶ τῆς, οἷας
ποτὲ ἀναστροφῆς οἱ ἐκ τῆς Κλήρης εἶναι οφείλῃσι. Καὶ ἈΓΜΟΝΙΟΣ
δὲ (8) ἐν Βιβλ: Δ'. περὶ τῶν τοῖς Φράγκοις διαπεπραγμένων·
(ἐν

(7) Ἦν δὲ τὸ γένος Γάλλος ὁ Ἄδων, τῇ μὲν Θ'. Ἐκατονταετ: ἀρχομένη προελθὼν
εἰς τὸν βίον κατὰ δὲ τὸ 859. ἐπὶ τῷ Ἀρχιεπισκοπῷ προαχθεὶς, καὶ τὸ ζῆν
παρατείνας εἰς τὸ 875. εἰς ὃ καὶ τῷ Ἐπιτομῇ τῶν αὐτῶν Χρονικῶν κατέληξεν,
ἀπὸ καταβολῆς Κόσμου ἀρξάμενος.

(8) Ἄλλος ἔτος Αἰμόνιος, παρὰ τὸν ἐν Ἔτ: 872. ἀκμάζοντα Βενεδικτῖνον, τῆς Μο-
νῆς τῆς Ἀγ. Γερμανῆς. Ἔστι γὰρ ἔτος ὁ Φλωριακῶς, ὁ κατὰ τῷ Ι'. ἡ τῷ
Τόμ: Α'. Η ηηηη ΙΑ.

(ἐν ΚεΦ: 48. Σελίδι 232. τῆς ἐν Παρισ: Ἐκδόσ: Ἐτ: 1602. „Τῶν ἔτι διαπραχθέντων, ἐξ Ἀρδυίνης ἐπ' Ἀκυλτγρανον, Μιῶς „Νοεμβρίᾳ ἐπανελθὼν ὁ Ἀυτοκράτωρ, Σινόδον περὶ τῆς τῆς Ἀγ: „Πνύματος Ἐκπορεύσεως συνεκρότησεν, Ἰωάννη τινὸς Μοναχῶ ἐν „Ἱεροσολύμοις, πρῶτος τότε κεννηκόςτος τὸ Ζήτημα πρὸς ἃ δὴ „τὸν διορισμὸν, Βερνχάρδιος τε Ἐπίσκοπος Βορμακλώσιος, καὶ „Ἀδαλλάρδος Ἀββᾶς τῆς ἐν Κορβηλά Μονατηρίας, εἰς Ῥώμῃ ἀπεστα- „λήτῃ πρὸς Πάπαν τὸν Λέοντα. Ἐκινήθη δ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς Σινό- „δος καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ τῆς ἀνα- „τροφῆς τῶν περὶ τὴν τῆς Θεᾶς θεραπείαν ἀφοσιωθῆαι λεγομένων. „Ἀλλ' ἔδεν μέντοι, διὰ τὸ τῶν πραγμάτων, ἥπερ ἐδόκει, μεγα- „λεῖον, διεπεράνθη. Παραπλήσια τέτοις ἔχει καὶ ὁ τὰ Φράγκων συγγεγραφὰς χρονικὰ, ἀπὸ Ἐτὸς 741 ἕως ἐπὶ το 814. Ἐν Τόμ: Β'. τῶν Συγγραφ: τῆς τῶν Φράγκ. Ἰστορ: τῶν ἐν Παρισ: Ἐτὸς 1636. ὑπὸ Ἀνδρέᾳ Δεχρεσίᾳ ἐκδομένων, Σελ: 46. Καὶ προσέτι ὁ Μοναχὸς τῆς Ἐγολισμωσίᾳ Κοινοσίᾳ, ἐν τῷ Βίῳ Καρόλου τῆς Μάγν- νης Ἀυτ: Σελ: 84. Καὶ Ἐγνάρδος δὲ (9) ἐν τοῖς Χρονικ. Ἀυτ: Σελ: 225. Καὶ ὁ τὰ Χρονικὰ δὲ ἀναγράψας, ἀπὸ Ἐτὸς 741. μέ- χρι τῆς 882. ἐν τῷ Γ'. Τόμ: τῶν Συγγραφέων τῶν Φράγκων, τῶν ὑπὸ τῆς ῥηθέντος Δεχρεσίᾳ ἐκδοθέντων, Σελ: 169. Τελού- ταιον δὲ, καὶ τὰ Φράγκων Χρονικὰ, τὰ ἀπὸ Ἐτὸς 687. εἰς Ἐτὸς 940. Ἀυτ: Σελ: 294. Τὰ δὲ δὴ Φαλδιώσια Χρονικὰ τῶν Φράγκ. ἐν τῷ Β'. Τόμ: τῶν τῶν Φράγκ. Ἰστορ: Συγγραψάντων, τῶν ὑπὸ τῆς αὐτῆς Δεχρεσίᾳ ἐκδομένων, Σελ: 541. „Κατὰ τὰς δὲ τὰς „Χρόνης, Σινόδος συνέστη περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγ: Πνύμα- „τος ὁ δὴ Ζήτημα, τῶν τις ἐν Ἱεροσολύμοις Μοναχῶν, Ἰωάννης, „πρῶτος κινήσας ἐγένετο πρὸς ἃ τὸν διορισμὸν Βερνχάρδιος τε ὁ „Βαγγιόνων Ἐπίσκοπος, καὶ Ἀδαλλάρδος ὁ τῆς ἐν Κορβηλά Μο- νατηρίας Ἀββᾶς, ἀπεσταλήτῃ εἰς Ῥώμῃ πρὸς Πάπαν Λέοντα. Καὶ ἙΡΜΑΝΝΟΣ δὲ (10) ὁ Κοντράκτος, Μοναχὸς Ἀυγλιώσιος, ἐν τῷ Χρονικῷ. Ἐτὸς 809. (ἐν τῷ Ε'. Τόμ: τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 265.) „Τὸ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας „Πνύματος Ζήτημα, Σινόδος συστάσης, ἀνακρίνεται. Οὕτως ἄρα Λατῖνοι, κατὰ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγ: Πνύματος καὶ ἐκ τῆς

Τίτ

1Α' Ἐκατονταετηρίδα περιὼν τῷ βίῳ, καὶ τὰ Φράγκων συγγραφάμενος Χρονικὰ. Εἰ γὰρ καὶ τέτλες πολλοὶ συγγέγραπται, ἀλλ' οὐδέ τις τε καὶ Λαβέρος διέκριναν ὡς ὁ Καβέρος φησὶν, ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφ: Τόμ: Β'. Σελ: 60.

(9) Γερμανὸς ἦν τὸ γένος ὁ Ἐγνάρδος, Ἀσηκρίτις χρηματίας Καρόλου τῆς Μάγνης, τῆς ἐν Ἐτὸς 814 τὸ ζῶν ἐκμετρήσαντος. Φέρεται δὲ περὶ τῆς Ἐγνάρδος λόγος, ὡς κατὰ τὸ 836. ἔτι περιόντος τῷ βίῳ πότε δ' ὁ Ἀνὴρ ἐτελεύτα; ἐμοὶ, φησὶν ὁ Καβέρος. εἰσέτι καὶ νῦν ἀδύλον. (ἐν Β'. Τόμ: τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφ: Ἰστορ: Σελ: 14.)

(10) Ἡμαρξὲ δ' Ἑρμάννος κατὰ τὸ 1040. ἀπέβη δὲ κατὰ τὸ 1054. Κοντράκτος δὲ εἴρηται, ὁ Λατίνισι σημαίνει τὸν σιωπευόμενον, διὰ τὴν σιωπῶσαν τε καὶ σιωπευ- μέσαν αὐτῆς τὰ μέλη πάντα πάρεσιν, ὡς μὴδὲ μεταδίδωκεν ἐκ τότε εἰς τόπον ἔχειν, εἰμὴ βαρυνόμενον.

Τίς καινοτομημένης ἀγωνιζόμενοι, καὶ τῶν Ἀνατολικῶν μηδαμῶς παρσιάζοντων, (αὐτοὶ Λατίνοι, Φημι,) πρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντες περὶ ταύτης διεπληκτίζοντο! Τίς ἔν ἐνδοιάσειε, μήτοι μὴ ἐν δίκῃ ἢ τοιαύτῃ δόξῃ ὡς ἀδόκιμος κατακρίνοιτο, ἣν αὐτοὶ ἐπὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπινοησαμένων τὸ πρῶτον ἐκσυρίττοντες ἀπεκύρητον;

Ἐπειδὴ τοίνυν ἐπὶ τῆς Σωδὸς ταύτης ὁμοφρονήσαι Λατίνων παῖδες ἐκ ἐδωήθησαν, τῶν μὲν ἐγκρινόντων, τῶν δὲ κατακρινόντων, σιγάμα τῇ τῷ Πνύματος ἐκ τῷ Τίς Ἐκπορεύσει καὶ αὐτῷ τῷ ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προθήνῃ, Βερνχάριος ὁ Βορμικώσιος Ἐπίσκοπος, καὶ Ἀδαλχάρδος ὁ Κορβιλωσιος Ἀββᾶς (11) ἔτε ὑπὸ Καρόλου τῷ Ἀυταρχέντος (12), ἔτε καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν προμάχων τῆς καινοτομίας ἀπεσάλησαν ἐπὶ Ῥώμης πρὸς Λέοντα τὸν Γ', ὡς τὶ ἄρα καὶ Φρονεῖν δεήσει περὶ τέττα πρόσόμενοι. Τετὶ γὰρ ἀριδῆλως οἱ ἀνενεχθέντες Συγγραφεῖς τῶν Λατίνων διεπισώσαντο. Καὶ τοίνυν τῷ Ῥώμῃ καταλαβόντες, ὡς παρέστησαν τῷ Πάπᾳ, πρὸ πάντων κατὰ τῶν λοιπῶν Λατίνων προσδιελέξαντο, διατενόμενοι ὅτι τὸ Πνεῦμα πρόεισι καὶ ἐκ τῷ Τίς. Ἡ μὲν ἔν τῶν Ἀποκρισιarίων τέττων Διάλεξις ἥ δε, ἀρτίως ἐκ Παλαιῆ τινος Χερογράφου, ὑπ' αὐτῶν τέως Λατίνων ἐκδέδοται, πρῶτον μὲν παρὰ Ὡλσενίς, μετὰ τὰς ἐν Ῥώμῃ Σωδὸς ἔπειτα δὲ καὶ ὑπὸ Φιλίππου τῷ Λαββῆς, ἐν τῷ Ζ'. Τόμῳ τῶν Σωδοικῶν εἰσενεχθεῖσα ἔνθα σήλη 1199. ταῦτα φέρεται ἀναγινωσκόμενα:

„Τὸ Ζήτημα, τὸ περὶ τῆς τῷ Ἀγίῳ Πνύματος Ἐκπορεύσεως, ὅπερ ἀρτίως ἀνέφυ, πάλαι ἤδη ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Πατέρων ἐπιμελέστατα ἀναλελίμνηται. Ἐπειδὴ δὲ πρὸ πολλῶ ὑπὸ τῶν ζητῶντων ἕκαστο παρημελημένον, ἔχ' ἡρέμνησεν ὡς ἑκπαλαι διαλιμνηθέν· ἀλλ' οἷον τι ἀπόκρυπτον αἴφνης ἐφ' ἡμῶν πρῆκυψεν ἀναδύσαν· ὅπερ ἐκ Θείας τινὸς ἐπιπνοίας γενέσθαι σεβρῶς πισδύων ἡμῖς αὖ ἐνδοιάσαιμι. Συχναῖς γὰρ καὶ ἀλλεπαλλήλοις συζητήσεων βάλλεται προσβολαῖς ἢ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία, ὡς αὖ τοῖς Καθολικοῖς διδάγμασι διεκπαιδευθεῖσα, καὶ ταῖς ὁμολογίαις τῆς ὑγιῶς ἐχέσης Πίσεως οἷον ἀποξεθεῖσα, τῆς τῶν Τίῶν ἐν καταχέσει γενομένη κληρονομίας, φθάσῃ ποτὲ τῷ Κυρίῳ αἰωνίως συμβασιλεύσασα. Ἀποκειμένης ἀλλ' ἔν, ὡς προέφω τῆς ζητήσεως ταύτης παρὰ τῶν ζητῶντων ἐρόδνης ἐκτὸς, εὐδόκησε τέως ὁ πάντα ἰχύων Θεός, τὰς τῶν Ποιμένων ἐπ' αὐτῇ διανασῆσαι καρδίας, ἵνα τῆς διὰ ῥαθυμίας ἐκτιναχθείσης ἀποναρκώσεως, τῷ βρα-
„χίονι

(11) Τίς δὲ τῶν τέτοις σωμαριθμοῖς καὶ τρίτον, Ἰεσσαὶ Ἐπίσκοπον Ἀμβιανιῶσιον.

(12) Ἀναμφισβήτητον ἔσκειν ὑπ' αὐτῶ τῷ Βασιλέως Καρόλου, τὸς εἰρημένους πρὸς τὸν Πάπαν ἀποσαλῶν διὸ καὶ Missi Domini Caroli Imperatoris: ἦτοι „Ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ Καρόλου τῷ Αυτοκράτορος, λέγονται ὑπὸ τῶν Ἱσπερῶν. Καὶ τῷ Ἐπισκόπῳ δὲ (ἦν Σιάραγδος ὁ Ἀββᾶς συγγράψας ἱστορίαν περὶ τῆς τῷ Ἀγ. Πνύματος Ἐκπορεύσεως) ἐξ ὀνόματος τῷ Βασιλέως αὐτοὶ διακομίσαντες τῷ Πάπᾳ ἐπέδωκαν (Ὁρα Ἰωάν. Μαξιλλόνιον ἐν τοῖς Παλαιῶς Ἀναλέκτοις, τοῖς ἐν Παρίσι: Ἐκδομ.: Ἐτε 1723. Σελ: 357.)

„χίονι τῆς ἱερᾶς συγγυμνασίας ἐνδυαμωθέντες, ἰχύσωσιν ἀνο-
 „ρύξαι τὸν Θησαυρὸν τὸν Οὐράνιον τῇ γὰρ τῇ Κυριακῇ λόγος δι-
 „κελλῇ, σωεχῶς οἱ ποιμένες τὰς τῶν ἱερῶν Γραφῶν αὐλακὰς
 „ἀνατέμνειν ὀφέλῃσιν, ὥς ἂν μὴ τὰ τῇ πονηρῇ σπορέως εἰζάνια,
 „καὶ τὸ κακὸν σπέρμα τῷ καρπῷ ἐπιβρίσῃ, τῇ καλῇ σίτῃ περι-
 „γενόμενον μηδὲ πανταχόσε ὁ τῆς Αἰρέσεως περιϊπτάμενος Ὅρνις,
 „ἀπὸ τῶν καρδιῶν τῶν νηπίων ἀφαρπάξῃ τὸν σπόρον τῆς Καθο-
 „λικῆς Πίστεως, ἐπιφρίσσεσά τε ἡ τῶν ἀκανθῶν ἐκφυσις ἐπιπολά-
 „σῃ, τῆς τῇ Κυρίᾳ γενναίας ἀποπνίξασα σάχυνας. Καὶ γὰρ ἡ
 „τῶν ἱερῶν ἀνάγνωσις λογίων, τοῖς μὲν ἀθενέσι βακτηρία τις
 „γίνεται, τοῖς δ' ἐρρωμένοις ὄπλον καὶ τῶν μὲν πολεμίων τὰς
 „δολίχας ἐνέδρας ἰσχυρῶς ἀνατρέπει, τοῖς δὲ νικῶσι κατ' εὐκληρίαν
 „αἰωνίως ἐπαγγέλλεται τῆς σεφάνης. Πόρρω τοιγαρὲν τῶν Ποι-
 „μένων ῥαθυμίας ἅπαντα νάρκη ἀποχωρεῖτω. Πόρρω διανοίας ἀκ-
 „μῆς ἡ ὑπόβθως νωθρότης γινέσθω. Τρυφῆς δ' ἡδυπάθεια, καὶ
 „ῥαζώνη πᾶσα τὰ τῇ σώματος μέλη ἀπολιπέτω· κάρως δὲ βαθυς
 „καὶ ἀπαλὸς ὕπνος, εἰς τραχείας μὲν, ἐπικερδαῖς δὲ ὅμως διε-
 „γρηγόρσεις, τὰς περὶ τὴν ἀνάγνωσιν, ἀναδυέτω· ἵν' ὁ τῆς Ἐκ-
 „κλησίας ἀγρὸς, τὸν παρὰ τῶν Διδασκάλων σπόρον δεξιόμενος, τῇ
 „τῇ Παναλκῆς δυνάμει διδωθήσῃ, καὶ καρπὸς ἀποδώῃ ἑκατο-
 „στούοντας. Ἀλλὰ γὰρ ἤδη τὸν λόγον ἀναβαλῶμαι, τὸν περὶ τῆς
 „Ἐκπορεύσεως τῇ Ἀγίᾳ Πνοῦματος.

Ὡς δ' ἔν ἐκ τῶν ἱερῶν Γραφῶν κατεσκευάσαν: ὅτι τὸ τῇ
 Πατρὸς Πνεῦμα, ἐστὶν ἐν τῷ Υἱῷ καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, καὶ τῇ
 Πατρὸς ἐστὶ καὶ τῇ Υἱῷ· ὅτι τε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, δέδωκεν ὁ Πα-
 τὴρ, τὸ δ' αὐτὸ παρέχε καὶ ὁ Υἱός· καὶ ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ:
 ἐξέχεεν ὁ Πατήρ, ἐξέχεε δὲ καὶ ὁ Υἱός τὸ αὐτό· καὶ ὅτι μία
 ἐστὶν ἐκ τῇ Πατρὸς καὶ τῇ Υἱῷ, ἡ τῇ Πνοῦματος χύσις· καὶ ὅτι
 τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἐστὶ τῇ σώματος τῇ Πατρὸς καὶ τῇ Υἱῷ· καὶ
 ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῇ Πατρὸς ἐκπορεύεται, τὰ ἐφεξῆς ἔτω
 χωρεῖ.

„Ὅτι δὲ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τῇ Υἱῷ, ἡ τῇ Ἰωβ
 „βίβλος ἡ παρὰ τῇ Κυριακῇ σώματος καθιερωθεῖσα, μάρτυς ἐστὶν·
 „Ἐνθα μεταξὺ τῶν ἄλλων, φησὶν; (13) „Ἄκου ἀκοιῶ ἐν ὀργῇ
 „θυμῇ Κυρίᾳ, καὶ μελέτῃ ἐκ σώματος αὐτῇ ἐξελεύσεται. Ἐπὶ
 „τῇ χωρίᾳ τῇδε, ἀντὶ τῇ σώματος, τὸν τῇ Πατρὸς Υἱὸν νοητέον·
 „ἦχον

(13) Ἰωβ ἐν Κεφ: ΑΖ'. 2. Ἐνθα, ἀντὶ τῇ μελέτῃ, Ἀκύλας φθόγγῃ ἡρμιώδουν· ἡ
 δὲ παρὰ Λατίνοις Vulgata μετέφρασεν: „ἦχον τὸν ἐκ σώματος αὐτῇ ἐκπορεύό-
 „μενον. Ο' μὲν ἔν Ἰωβ περὶ τῆς βροντῆς τῆτο λέγει· ἦτις, καὶ Φωνὴ Θεῷ
 „πολλὰχῇ τῶν ἱερῶν εἴρηται Γραφῶν· οἷον Ἐξόδῳ Κεφ: Θ'. 24. καὶ Κύριος ἔδωκε
 „Φωνὰς καὶ χάλαζαν. Καὶ Κεφ: Κ'. 18. „Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἑώρα τὴν Φωνὴν καὶ
 „τὰς λαμπάδας. Καὶ ἐν Ψαλμ: Φωνὴ Κυρίᾳ πλειστάκις, ἀντὶ τῆς βροντῆς. Εἰ
 „ἔν ἡ βροντῇ λέγεται Φωνή, ἡ φθόγγῃ τῇ Θεῷ, δῆλον ὅτι σωζόμενα τῇ τρόπῃ,
 „καὶ ἐκ τῇ σώματος αὐτῇ ἐκπορεύεται· τετέστιν ἐξελεύσεται. Ἀλλ' ἐπεικῶς ἐμ-
 „βρόντητος ἂν εἴη τὰς φωνάς, ὅς τις ἂν ἐντεῦθεν οἶοιτο κατασκευάσαι ἔχειν, ὅτι
 „τὸ Ἅγ: Πνεῦμα καὶ ἐκ τῇ Υἱῷ ἐκπορεύεται.

ἤχον δὲ, τὸν ἐκ τῆς σόματος αὐτῆς ἐκπορεύομενον, νοητέον τὸ
 „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅπερ ἐκπορεύομενον ἐκ τῆς Τίς μετ' ἡχῆς,
 „ἐπὶ τῆς Ἀποστόλης ἐν πυρὶ κατελθὼν ἐπεφάνη, ὡς αἱ τῶν Ἀπο-
 „στόλων Πράξεις μαρτυροῦσιν, ἐν αἷς γέγραπται: Ἐν τῷ συμπλη-
 „ρῶσαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν
 „ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἐγένετο ἄφνης ἐκ τῆς ἑρανῆς ἡχῆς, ὥστε φε-
 „ρομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσε τὸν οἶκον ἡ ἡσαν καθήμε-
 „νοι καὶ ὠφθῆσαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡς πυρός:
 „ἐκάθισέ τε ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν καὶ ἐπλήθησαν ἅπαντες Πνο-
 „ματος Ἁγίου. Ὁ δὲ μακάριος Γρηγόριος, τὸ προενεχθὲν τῆς τῆς
 „ἰωῆ Βίβλης ἐδάφιον ἐκτιθέμενος, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔτω Φησί:
 „Διώαται δὲ, διὰ τῆς σόματος τῆς Θεᾶς, ὁ Μονογενὴς Υἱὸς ὑποση-
 „μαίνεσθαι ὁ τοίνυν ἡχῆς ἐκ τῆς σόματος τῆς Κυρίας προῆλθεν,
 „ὅτε τὸ ὁμοῦσιον αὐτῷ Πνεῦμα πρὸς ἡμᾶς ἐνδημῆσαν τὴν κώφω-
 „σιν τῆς ἡμῶν ἀναισθησίας ἀνείλεν. Περὶ ταύτης τοιγαρὶν τῆς
 „Ἐκπορεύσεως, καθ' ἣν τὸ Ἅγ: Πνεῦμα πρόεισι καὶ ἐκ τῆς Τίς,
 „ὥστε ἐκ τῆς Πατρὸς, καὶ ὁ Μακάριος Ἀθανάσιος, ἐν ᾧ κατὰ
 „Ἀρεῖαν Βιβλίῳ γέγραπεν, ἐν γε τοῖς λοιποῖς ἔτω Φησὶν: Ἐγὼ
 „πισθῶ τὸν Υἱὸν ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ τὸν Πατέρα ἐν τῷ Υἱῷ.
 „ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Παράκλητον Πνεῦμα τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπο-
 „ρεύομενον, καὶ τῆς Τίς εἶναι καὶ τῆς Πατρὸς, ὅτι καὶ ἐκ τῆς Τίς
 „ἐκπορεύεται, καθάπερ ἐν τῷ Ευαγγελίῳ γέγραπται, ὡς διὰ τῆς
 „αὐτῆς ἐμφυσήσεως δέδωκε τοῖς ἰδίῳις αὐτῆς Μαθηταῖς τὸ Πνεῦμα
 „τὸ Ἅγιον, λέγων: λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον: ἂν τινων ἀφῆτε τὰς
 „ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς κτ: Ὡσαύτως δὲ καὶ Κύριλλος, περὶ
 „αὐτῆς ταύτης τῆς ἐκπορεύσεως τῆς Ἁγίας Πνοῆματος, κατὰ Νε-
 „στορίαν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔτω Φησὶν: Εἰ καὶ ἔστιν ἐν Ὑποστάσει τὸ
 „Πνεῦμα ἰδικῇ, καὶ δὴ καὶ νοεῖται καθ' ἑαυτὸ, καθὼς Πνεῦμα
 „ἔστι καὶ ἡ Τίς ἁλλ' ἔστιν ἐκ ἀλλότριον αὐτῆς. Πνεῦμα γὰρ
 „ἀληθείας ὠνόμασαι, καὶ ἔστι Χριστὸς ἡ ἀλήθεια καὶ προχέεται
 „παρ' αὐτῆς, καθάπερ ἀμέλει καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς Ὁ δὲ Ἀνδρόσιος
 „περὶ τῆς Ἁγ: Πνοῆματος ἐν ἄλλοις καὶ ταῦτα: Οὐ γὰρ ὡς ἐκ
 „τόπης τὸ Πνεῦμα πέμπεται, ἢ ὡς ἐκ τόπης προβαίνει, ὅτε πρόει-
 „σιν ἐκ τῆς Τίς. Ὁμοίως δὲ καὶ Ἱερώνυμος, περὶ αὐτῆς ταύτης
 „τῆς τῆς Ἁγ: Πνοῆματος Προόδου, ἐν τῇ τῆς Συμβόλης Ἐκθέσει πρὸς
 „τοῖς ἄλλοις ἔτω Φησί: τὸ Πνεῦμα, ὅπερ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύε-
 „ται καὶ τῆς Τίς, Πατρί τε καὶ Υἱῷ σωμαίνον, καὶ κατὰ πάν-
 „τα ἴσον ἔστιν. Ἀυτὴ ἔστιν ἡ Ἁγία Τριάς τετέστιν ὁ Πατήρ, ὁ
 „Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, μία ἐστὶ Θεότης, καὶ διώαμις,
 „καὶ μία ἑστία τετέστιν ὁ Πατήρ ὁ γεννήσας, καὶ ὁ Υἱὸς ὁ γεν-
 „νητὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ Τίς ἐκπορεύομενον.
 „ταῦτα τὰ τρία, Θεὸς εἷς ἔστιν. Ὁ δ' Αὐγουστῖνος ὡσαύτως ἐν τῇ
 „Ἐκθέσει τῆς Καθολικῆς Πίστεως, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἔχει καὶ ταῦτα:
 „Ἐν ἐκείνῃ τοίνυν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι, εἷς ἔστιν ὁ Πατήρ, ὅς μόνος ἐξ
 „ἑαυτῆς ἑσιωδῶς ἓνα ἐγέννησε τὸν Υἱὸν καὶ εἷς ὁ Υἱὸς, ὁ ἐξ ἐνὸς
 „τῆς Πατρὸς μόνος ἑσιωδῶς γεννηθείς καὶ ἐν τῷ Πνεύματι, τὸ μόν-

Τόμ: Α'.

Θ 9999

„νον

„νον ἐσιωδῶς ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱὸς ἐκπορεύόμενον. Ἐτι δ' ὁ ἀν-
 „τὸς κατὰ Μαξιμίνου τῆς Αἰρεσιολοφρονος: Ζητεῖς παρ' ἐμῶ, εἰ ἐκ
 „τῆς τῆς Πατρὸς ἑσίας ἐστὶν ὁ Υἱὸς, καὶ ἐκ τῆς τῆς Πατρὸς ἑσίας
 „ἐστὶ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον: διατὶ εἰς μὲν ἐστὶν ὁ Υἱὸς, ὁ δὲ
 „ἄλλος ἐκ ἐστὶν Υἱὸς; Ἰδὲ Σοὶ ἀποκρίνομαι, εἴτε σωίης, εἴτε καὶ
 „μὴ: Ἐκ τῆς Πατρὸς μὲν ἐστὶν ὁ Υἱὸς, ἐκ τῆς Πατρὸς δὲ καὶ τὸ
 „Ἅγιον Πνεῦμα: ἀλλ' ὁ μὲν γεννητὸς ἐστὶ, τὸ δὲ ἐκπορεύον. Διὸ,
 „ὁ μὲν Υἱὸς ἐστὶ τῆς Πατρὸς, ἐξ ἧς γεννᾶται: τὸ δὲ Πνεῦμα ἀμ-
 „φοτέρων, ὅτι καὶ ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύεται. Καὶ μετὰ βραχύ, ὁ
 „αὐτός: Ἀμφοῖν ἄρα ἐστὶ τὸ Πνεῦμα, ἐξ ἀμφοτέρων ἐκπορεύόμε-
 „νον. Ο' δ' αὐτὸς αὐθις ἐν τῷ περὶ Τριάδος Βιβλ: ἐπὶ τοῖς λοι-
 „ποῖς λέγει: Εἰ διὰ τῆς τῶν Ἱερῶν Γραφῶν ἐδίδαξα μαρτυρίας, ἐξ
 „ἀμφοῖν ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον: εἰ δὴ, Φημι, καὶ ἐκ
 „Πατρὸς καὶ ἐξ Υἱὸς ἐκπορεύεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα: τί δὴποτε ὁ
 „Υἱὸς ἔφησεν: ὅπερ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται; τίνας χάριν οἶα;
 „εἰ μὴ ὅτι, καθάπερ εἶωθε, πρὸς ἐκείνον αὐτὸν ἀναφέρειν καὶ τὸ
 „αὐτῶ ὄν, ἐξ ἧς περ αὐτὸς ἐστὶν ὅθεν ἐκείνο, ὅπερ ἔφη: ἡ ἐμὴ
 „Διδασκαλία ἐκ ἐστὶν ἐμῇ, ἀλλὰ τῆς πέμψαντός με. Ἐὰν ἐν ᾧδε
 „νοῇται αὐτῶ ἡ Διδασκαλία, ἦν μέντοι μὴ αὐτῶ εἶναι, ἀλλὰ τῆς
 „Πατρὸς: πόσῳ δὴ μάλλον ἐκείσε νοητέον καὶ ἐξ αὐτῶ ἐκπορεύε-
 „σθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἔνθα ἔτω φησὶν, ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπο-
 „ρεύεσθαι, μηδαμῶς εἰπὼν, ὅτι: ἐξ ἐμῶ ἐκ ἐκπορεύεται; Ἐξ ἧς δ'
 „ὁ Υἱὸς ἔχει τὸ εἶναι Θεός (ἐστὶ γὰρ Θεὸς ἐκ Θεῶ) ἐξ ἐκείνου
 „πάντως ἔχει, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶ προῖεναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.
 „Καὶ τῆτο, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶ προῖεναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὥσπερ
 „πρόεισι παρὰ τῆς Πατρὸς, ἐξ αὐτῶ ἔχων ἐστὶ τῆς Πατρὸς: Ἐτι
 „δὲ, αὐτὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἔκκειν ἐκ μὲν τῆς Πατρὸς ἐκπορεύε-
 „ται ἐπὶ τὸν Υἱόν, ἐκ δὲ τῆς Υἱὸς ἐκπορεύεται πρὸς τὸ ἀγιάσαι
 „τὴν κτίσιν: ἀλλ' ἅμα ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύεται καὶ τοι τῆτο τῆς
 „Πατρὸς τῷ Υἱῷ δεδοκός, ἵν' ὥσπερ ἐξ αὐτῶ, ἔτω καὶ ἐκείνου
 „ἐκπορεύοιτο. Οὕτως ἡμεῖς, τῆς Ὑψίστης Δημιουργῆς χορηγῆντος, πε-
 „ρὶ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως πλέσας ἐκ τῶν Ἱερῶν
 „Γραφῶν σκελεξάμεθα μαρτυρίας, ὡς ἂν ταῖς τῶν Θεῶν Βιβ-
 „λίων ῥήσεσιν ἡττημένος, καὶ ὡς ὑπὸ πυκνῆς νέφους παμπλέσων
 „Ὁρθόδοξων μαρτύρων πεπιεσμένος, μηκέτι ἐξιχύοι τῇ ἀληθείᾳ
 „ἐνίστασθαι ὁ πολέμιος: ἀλλὰ μάλλον Καθολικαῖς τε ψήφοις, καὶ
 „ἀληθέσιν ἀναπειδόμενος ἐπιμαρτυρήσῃ, ἐπὶ τὰς ἀσφαλεσάτας
 „αὐτομολήσῃ τῆς Ἐκκλησίας ἀγκάλας ἵν' ὁμοίως ἐν τοῖς Καθο-
 „λικοῖς κόλποις ἐκπαιδαγωγηθεῖς, ἀξιωθῇ ποτὲ μετὰ τῶν Υἱῶν
 „καὶ αὐτὸς τῆς αἰωνίης βασιλείας τυχεῖν.

Ἐκ δὴ τῶτων φανερόν Α'. ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ Δόγμα, τὸ πε-
 ρὶ τῆς τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱὸς, ὑπὸ τῶν
 ἄλλων Λατίνων ἀπεσυρίττετο: ὑπὲρ γὰρ τῆς πρὸς τῆς λοιπῆς ἦν
 ἡ Διάλεξις τοῖς Ἀποκρισιαριοῖς ἐκείνοις. Καὶ τότε, Φασί, τὸ Ζή-
 τημα „ἀρτίως ἀναφυῶν καὶ οἶον τι ἀπόκρυπτον αἴφνης, ἐπ'
 „αὐτῶν, ἀναδύσαν προκεκυφέναι,, Τελότατον δὲ περὶ τὸ τέλος
 „πλεί-

„πλείστας προσιθέασιν, ἐκ τῶν Ἱερῶν Γραφῶν μαρτυρίας σῶσαι, λοχένας, ὡς ἂν μηκέτι ὁ πολέμιος ἐπιχύῃ κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἐπὶ τὰς ἀσφαλεστάτας ἀγκάλας τῆς Ἐκκλησίας αὐτομολήσῃεν. Ἐξ ὧν ἐνδηλον, ὡς οἱ ὀρθοδοξῶντες Ἐπίσκοποι, εἰς τῆς ἐαυτῶν ἡλείων κοινωνίας, τὰς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς Φρονέοντας τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγ: ἐκπορεύεσθαι. Ὡς καταγέλαστον ἐπιεικῶς εἶναι τὸν ΒΑΡΩΝΙΟΝ, (14) τὸν κατὰ τῶν προπενεχθέντων ἀριδηλοτάτων ῥημάτων ἐκ τῶν παρὰ Λατίνοις Ἱστορικῶν, ἤκιστα μὲν περὶ τῆς Δόγματος τῆς τῆς Ἄγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, περὶ δὲ τῆς Προδοτικῆς μόνον τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Λατίνης τότε διαφιλονεικῆσαι, κατὰ τὴν ἐν Ἀκυϊσγράνῳ Συνοδῶν, ἀναπλάττοντα, ὡς αὐτὸ δηθεν τὸ Δόγμα τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας πρεσβεύσεως αἰεὶ ποτε βέβαιον. Οὕτω γὰρ αὐτὸς ἐν Ἔτῃ 806. „Ἐνταῦθα δὲ παραινεῖσαι, τῷ Ἀναγινώσκοντι δᾶν ἡγάμεθα: μὴ περὶ τῆς διαμφισβητηθῆναι, „ἢ τρακταῖθῃναι: Πότερον ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον „ἐκπορεύεται; Ἀλλ' ὅτι δὴ, παρὰ τε Ἰσπανοῖς, (ὡς εἰδομέν τε καὶ „διὰ πλείονων ἐν ἰδίῳ τόπῳ εἰρήκαμεν.) παρὰ τε Γάλλοις, αἱ τέσ- „σαρες ἐκείναι Συλλαβαὶ (15) ἐκ τῆς Υἱᾶς: προσετέθεντο τῷ Συμ- „βόλῳ· πότερον ἄρα, καλῶς τῆτο γένοιτο, ὥς καὶ ἔγω προσαν- „ξῇ-

(14) Ὅτι μὲν γὰρ τῆς ἐν Ἀκυϊσγράνῳ Συνοδῶν, ἡ τῆς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Δόγματος ἐρδύνατε καὶ ἀνέκρισις ὁ σκοπὸς ὑπῆρξεν ὁ κυριώτατος, εἰς ζητῆσαι μέλειν τῆτο εἰκότως τις ἤλπισεν ἂν. Α' γὰρ οἱ τῆς Συνοδῶν ἐκείνης μνείαν πεποιημένοι, περὶ τῆς Δόγματος αὐτῆς τὴν Συνοδὸν ἀθροισθῆναι μαρτυρεῖται σύμπαντες ἐν τῷ ματι, περὶ δὲ τῆς προδοτικῆς εἰδὲν φασί. Β' δὲ φάσκοντες καὶ τὸν Ἱεροσολυμίτῳ ἐκείνῳ Μοναχῶν Ἰωάννῳ τῆς ἐρίδος παρεξηκέναι τὴν πρόφασιν, τῆτι καὶ μᾶλλον διαπισθῆναι: τίς γὰρ ἂν εἴποι τὸν Ἱεροσολυμίτῳ περὶ τῆς προδοτικῆς μένης πρὸς Λατίνους διενεχθῆναι, καὶ τῆτος ἀπελέγξαι, εἰς ὅτι ἔγω πιστεύω, ἀλλ' ὅτι ἔγῳ ὁ πιστεύω ἐκκλησιαζόμενος ἄδωσι, Γ'. Καὶ οἱ Ἀποκρισιῶται ἐφασκον τὸν ἀγῶνα προκείσθαι περὶ Οὐρανίου τινος Θεσαυροῦ τὴν ἀνέρευν' Θεσαυροῦ δ' ἂν τοῖστος μάλιστα νομιθεῖν τῆς Δόγματος ἡ εὐσέβεια, ἡ τῆς προδοτικῆς ἡ ψαλμωδία. Δ'. Καὶ ἐν οἷς δὲ Κάρολος πρὸς τὸν Πάπαν ἐπέτελλε, διὰ πολλῶν Γραφικῶν τε καὶ Πατρικῶν ῥήσεων, τὸ μὲν Δόγμα τὸ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς κατασκευάσαι ἐπαγωνίζεται· περὶ δὲ τῆς προδοτικῆς, καὶ τῆς ψάλλεσθαι αὐτῇ, εἰδὲν φασί τὸ παράπαν, εἰς γὰρ Ε'. Καὶ Θεοδόλφος ὁ Ἀυρηλιανῶν, κελύσει τῆς Βασιλέως περὶ τῆς Δόγματος ἀνεβάλλετο γράφειν: ὅτι ἐκ ἐκ μόνου τὸ Πνεῦμα τῆς Πατρὸς. (ὅ δὲ Σύνταγμα ἐν τῇ Βιβλίῳ: τῶν Πατέρων φέρεται τῶν ἐν Λεγδάνῳ, Τόμ: ΙΔ'. καὶ ὑπὸ Σιμεόνδου ἐν Παρίσι: Ἐκδ.: Ἔτῃ 1646.) εἰς δὲ περὶ τῆς προδοτικῆς. Ὡς εἰ μόνον παρὰ Ζοιρνακίῳ ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς ἐπὶ Λατίνοις, τοῖς αὐτῷ ἐμύφροσι, κινδυνώδει καταγέλαστος εἶναι Βαρωνίος, ὡς ἐπὶ προδηλοτάτῳ ψεύδει καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐλεγχόμενος. Οἷον ὑπὸ Καρόλου Le Coite ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικῶν Χρονικοῖς τῶν Φράγκων, ἐν Τόμ: Ζ'. Σελ: 124. Καὶ ὑπὸ Ἀιτωνίου Παγίου, ἐν τῇ Ἱστορικο-Χρονολογικῇ Κριτικῇ τῇ εἰς τὰ Βαρωνίους αὐτῆς Χρονικῇ, Τόμ: Γ'. Σελ: 455. Καὶ ὑπὸ Φραγίσκου Παγίου ἐν τῇ Ἐπιτομῇ τῶν Ῥωμαίων Ποντιφικῶν, Τόμ: Β'. Σελ: 18. Καὶ ὑπὸ Γεωργίου Βαλχίου, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Ζητήσεως: τῆς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως: Κεφ. Β'. Σ'. γ.

(15) Ἐν σμικρῷ πως τὴν προδοτικῇ εἴκει τιθέναι ὁ Καρδινάλιος, διὰ τὴν τετρασυλλαβίαν τοῖστος πῆχσι παραμετρεῖν εἰσώδως, τὰ βάθῃ τὰ τῆς Ἀποκαλύψεως· μηδὲ σωρῶν, ὅσον ὠφθησαν οἱ Πατέρες λόγον ποιοῦμενοι περὶ τῆς ψιλῆς γραμματός τῆς Ἰωτα, ὅπερ οἱ Ἀρειανῶι παρεντιθέναι ἐαδικεῖντες, διὰ τῆτος ἀναίρεῖν ἐμνηχανῶντο τὴν τῆς Λόγου Θεότητα, ἀντὶ τῆς ἡμοιοσύνης, ἐμοιόσιον λέγοντες.

„ξηθεν τὸ Σύμβολον ψάλλεσθαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ; Ἐπιτέτραπτο
 „γὰρ παρ' αὐτῶν Λέοντος τῷ Ῥώμης Ἀρχιερέως τοῖς Φράγκοις,
 „ἐξῆναι σφίσι τὸ κατὰ Νίκαιαν Σύμβολον, ἢ γοῶν εἰπῶν, τὸ Κων-
 „σταντινουπόλεως, ἐπ' Ἐκκλησίας ἄδαν· ἐπεὶ δὲ ἔτοι μετὰ γε τῆς
 „προσθήκης αὐτὸ προσήδον, ἐντεῦθεν ἡ διαμφοισθήτης ἀνέφυ· εἰ
 „θέμις ὡ, καὶ μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτὸ προσεδραῶν Συλλαβῶν
 „ἐκείνων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ νομίμως ψάλλεσθαι. Ἄλλως καὶ γὰρ,
 „περὶ τῆς τῷ Παναγίᾳ Πνεύματος Προόδου διαμφοισθητῆν, ἢ ἀντι-
 „λεγειν, ἑδόλωσεν ἐφαίτο, ἐξ αὐτῆς ὅν πρόδηλον τῆς τῷ Μεγάλῃ
 „Λέοντος μαρτυρίας (ὡς ἐν οἰκείῳ ἡμῶν εἴρηται τόπῳ) ὁρθῶς λέ-
 „γεσθαι, ὅτι τὸ τὸ Ἄγ: Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἐκπορεύεται.

Ἐτι δὲ, φανερόν αὐτόθεν καὶ τῆτο: Ἐπὶ πολὺ τέως ἐς γ'
 ἐπ' ἐκείνων ἀγνοηθῆναι τῶν χρόνων· τετέστι μηδόλως παραδοθῆναι
 κατὰ τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ Δόγμα τῆς Ἐκπορεύσεως τῷ
 Ἄγ: Πνεύματος καὶ ἐκ τῶν Υἱῶ. Ἀρτίως καὶ γὰρ ἔφασκον τὸ Ζή-
 τημα τότε ἀναφυῶν· ἐπὶ πολὺ δὲ παρὰ τῶν ζητῶντων ἀμελη-
 θέν ἀποκείσθαι ἐπ' αὐτῶν δ' ἐξ αἴφνης ἀπόκρυπτον οἶον ἐξανα-
 δῶναι· τῆς δὲ Ποιμένας τὴν ἐκ τῆς ῥαθυμίας νάρκῳ τέως ἀποτι-
 νάξαντας, τωικάυτα αὐτοῖς αὐτὸ ἀνακηρύττειν ἐπιχειρήσαι· Διὰ
 μακρῶν ἄρα ἡγνόησε, καὶ κατὰ τὸ ἀκόλῃθον, ἐδὲ πισύσασα ἦν
 ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία, ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῶν Υἱῶ.
 Πῶς ἔν Λατίνοι φασὶν ἐκ βεβαίας αἰὲ Παραδόσεως, καὶ κατὰ δια-
 δοχὴν ἐν τῇ παρ' αὐτοῖς Ἐκκλησίᾳ Θεολογηθῆναι τὴν ἐξ Υἱῶ τῷ
 Πνεύματος Προόδον; Πῶς δὲ καὶ ἀπὸ τῶν Θείων Μαρτύρων τῷ Πάπᾳ
 Ῥώμης, ἐς γ' ἐπὶ τὴν Η'. ἤδη λήγῃσαν Ἐκατονταετηρίδα (16),
 ἐπὶ πολλῶν πάνυ Σωόδων· καὶ τοῖς τῶν Πατέρων Συγγράμμασι
 πάντων παραδίδοται, πρεσβεύεται, ὁμολογεῖται, ἐστὶ δ' ὅτε καὶ εἰς
 πλάτος κατασκευάζεται ἡ τῷ Ἄγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσει καὶ ἐκ
 τῶν Υἱῶ, εἰ διὰ μακρῶν χρόνων, ἄχρι τῆς Η'. Ἐκατονταετηρίδος
 ἐκπεραιωμένης, ἐπὶ τῆς Λατίνων Ἐκκλησίας τὸ Δόγμα τότε ἡγ-
 νόητο; ἢ, ἐχὶ τρανώτατα ἐντεῦθεν κατάδηλον, ὡς ἐκείνα πάν-
 τα κάκιστα τε καὶ ἀπιστότατα ὑπὸ Λατίνων ἐρράδιεργηται καὶ πα-
 ρέφθαρται;

Τρίτον ἐντεῦθεν φανερόν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν Η'. Ἐκατοντα-
 ετηρίδα λήγῃσαν, ἀνεφάνησαν τέως οἱ παρεισαγαγόντες τὴν τῷ
 Ἄγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσει καὶ ἐκ τῶν Υἱῶ τὸ γὰρ Ζήτημα, φα-
 σὶ, τὸ περὶ „τῆς Ἐκπορεύσεως τῷ Ἄγ: Πνεύματος ἀρτίως ἀναφύειν.
 „Καὶ αὐτοῖς: ἐχ' ἡρεμήσεν, ὡς ἔκπαλαι λικμηθὲν ἀλλ' οἶοντι
 „ἀπόκρυπτον, ἐφ' ἡμῶν, αἴφνης προεκκυψεν ἀναδύσαν. Καὶ τε-
 „λῶτατον: ἐπεὶ ἡ Ζήτησις αὕτη παρὰ τῶν ζητῶντων ἔκειτο ἐρρό-
 „νης ἐκτός, ἡνδόκησε τέως ὁ πάντα ἰχύων Θεός, τὰς τῶν Ποι-
 „μένων ἐπ' αὐτῇ διανασῆσαι καρδίας, ἵνα τῆς διὰ ῥαθυμίας
 „ἐκτι-

(16) Δι' ἡμιολεῖς Ἐκατοντάδος ἐνιαυτῶν δηλονότι. Ὅρα ἐν τῇ Γ'. Πραγματ: περὶ τῶν
 Παντοί: Παραφθορ: Σημ: (58).

„ἐκτιναχθείσης ἀποναρκώσεως, τῷ τῆς Ἱερᾶς συγγυμνασίας
„βραχίονι ἐνδωαμωθέντες, ἰχύσωσιν ἀνορύξαι τὸν Θησαυρὸν τὸν
„Οὐράνιον.

Ἐχάτον δὲ σημαυτέον, ὡς οἱ πρὸς Λέοντα τὸν Γ. ἀποσα-
λέντες Ἀποκρισιάριοι, ὁμολογεῖν ἀναγκαζόμενοι, ἐπὶ πολὺ πρὸ
ἐκείνης ἐν τῇ Λατίνων Ἐκκλησίᾳ τὸ τοιόνδε Δόγμα μὴ παραδε-
δόσθαι, ῥαθυμίαν ἐπεγκαλῶσι τοῖς αὐτῶν Προκατόχοις, ὡς ὑπὸ
νάρκης ἄρα τινὸς σωεπεχήμενοι, καὶ τὸ Δόγμα ἐκείνο πρεσ-
βόειν τε καὶ διεκδικεῖν ἀμελήσασιν· αὐτὰς δὲ τὸν κάρον ἔπειτα
οἷον ἀποσεισαμένους, τῷ πάλαι παραδοθέντος αὐτοῖς προῖσθαι
Δόγματος ἐπιχειρεῖν. „Ἀλλ' ἐπειδὴ, φασὶ, τόδε τὸ Ζήτημα κτ;
(ὡς τὰ αὐτοῖς εἰρημένα πρὸ μικρᾶ ἀνέγνωμεν) Καὶ μετ' ὀλίγα:
„Πόρρω τοιγαροῦ τῶν Ποιμένων ῥαθυμίας ἅπαντα νάρκη ἀποχω-
„ραίτω. Πόρρω διανοίας ἀκμῆς ἢ ὑπόβθως νωθρεία γινέσθω·
„Τρυφῆς δ' ἡδυπάθεια, καὶ ῥαυνὴ πᾶσα τὰ τῷ σώματος μέλη
„ἀπολιπέτω· κάρος δὲ βαθυς, καὶ ἀπαλὸς ὕπνος, εἰς τραχείας μὲν,
„ἐπικερδαῖς δὲ ὅμως διεγρηγόρσεις τὰς περὶ τὴν ἀνάγνωσιν ἀναδυέ-
„τω. Εἰωθότα μὲν δὴ ταῦτα τοῖς ἐξ Αἰρέσεων, ἵνα τὴν τῶν
ἀρχαιοτέρων ὑπεκκλήνωσι μαρτυρίαν. Ἀλλ' ὅτε τέτοις παραπλή-
σια πρὸς ἀπολογίαν τῆς ἰδίας ἐαυτῷ καινοτομίας πρὸβάλλετο Νε-
σόριος, ἐντεῦθεν ἔτι καὶ μᾶλλον τῷ τῆς καινοδοξίας νοσήματι
σωεπεχήμενος ὑπὸ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σωδοῦς ἡλέγχετο. Ἦν μὲν γὰρ
καὶ τὰ Νεσορίου τοιαῦτα, ἐν τῇ Α'. Πράξει τῆς Α'. Σωδοῦς τῆς κατ'
Ἐφεσον, ἐν Τόμ.: τῶν Σωδοικ.: Γ. σήλη 530. „Προσέχω τοῖς
„ἡμετέροις δήμοις, εὐλάβειαν μὲν πολλὴν κερτημένοις καὶ θερμο-
„τάτῳ εὐσεβείᾳ, ὑπὸ δὲ τῆς περὶ τὸ Δόγμα Θεογνωσίας ἀγνοίας
„ὀλιθαίνουσι· τῆτο δὲ, ἐκ ἔγκλημα τῶν Λαῶν, ἀλλὰ (πῶς ἂν ἐν-
„πρεπῶς εἴποιμι;) τὸ μὴ ἔχειν τὰς Διδασκάλας καιρὸν, καί τι
„τῶν ἀκριβεστέρων ὑμῖν παραθέσθαι Δογμαμάτων. Ταῦτα δ' ὑπολα-
„βὼν Πέτρος Πρεσβύτερος Ἀλεξανδρείας, καὶ Πριμηκήριος Νοτα-
„ρίων, ἐντεῦθεν ἐπιφέρει: Ἰδὲ φανερώς ἐν τέτοις φησὶν, ὅτι τῶν
„πρὸ αὐτῶν Διδασκάλων εἰδὲς ταῦτα ἐλάλησε τοῖς Λαοῖς, ἃ αὐτὸς
„ἐλάλησε. Προεξεκαλῶντο δ' ἐν τέως καὶ πρὸς τὰς Πατέρας
ἀλλὰ τέτων τὰς ῥήσεις, ἥτοι παρερμηνεύοντες, ἢ παραφθέροντες,
ὡς ἐν ἄλλοις ἐφθήμεν προαποδοδεχότες. Οὐδὲ γὰρ Κύριλλος ἐπὶ
τῷ προενεχθέντος χωρίῳ τῆς Ἐκπορεύσεως ἐπευνήθη τὸ σιῶλον·
καὶ τὰ τῷ Ἱερωνύμῳ κατ' ἡμᾶς ἐκείνα ἔ διασώζεται. Τὰ δὲ τῷ
Ἀθανασίῳ σαφῶς ἀλλαχῇ ἀπεδείχθη ὅτι παρέφθαρται. Καὶ πε-
ρὶ τῶν λοιπῶν δὲ τὴν αὐτὴν ψῆφον παραπλησίως οἴσεν, ἐκ τῆς
Πραγματείας τῶν Παραφθορῶν τῶν γενομένων ἐν τοῖς τῶν Λα-
τίνων Πατέρων Συγγράμμασι.

Τὰς τοίνυν μαρτυρίας ἐκείνας, τὰς ὑπὲρ τῆς Προόδου τῷ
Ἀγίῳ Πνεύματος καὶ ἐκ τῷ Τίτῳ, πρὸ τῷ Γ. Λέοντος τῶν Ἀπο-
κρισιαρίων ὑπανεγνωκότων, πάντῃ πάντως ὁ Λέων ἐγκρίνεται
Τόμ.: Α'. I iii τὸ

τὸ Δόγμα ἰσόρηται. Οὕτω καὶ γὰρ ΣΜΑΡΑΓΔΟΣ (17) ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς Χρονικοῖς (ἐν Τόμ: Ζ'. τῶν Σωδοικ. σήλῃ 1194.) „Ὡς δὲ ὑπὸ τῶν εἰρημένων Ἀποκρισιαρίων ἀνεγνώθησαν ἐν ταῖς „ἑα αἱ μαρτυρίαι, ἐπιμελέσασθαι αὐτῶν ὁ Ἀποστολικὸς Δεσπότης „ἀκροασάμενος, ἔφη: ἔτω Φρονῶ, ἔτω κατέχω μετὰ τῶν „κατὰ τῶν Συγγραφέων, καὶ κατὰ τὰς ἐκ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς „μαρτυρίας. Εἴ τις δὲ ἄλλως περὶ τῆς Φρονεῖν ἔλοιτο, ἢ διδάσκειν, ἀπαγορεύω. Καὶ εἰμὶ μεταγνῆς τότε κατέχειν ἐδελήσῃ „τὸ Φρόνημα, ὡς ἀντιΦρονεῖντα πάντῃ ἀποκηρύττω. Εἰ μὲν ἔν „ἀληθῶς ταῦτα περὶ τῆς Γ'. Λέοντος παρὰ Λατίνων ἡμῖν ἰσόρηται, ὡς τὴν τῆς Πνύδατος ἄρα Πρόοδον ἐγκεκρινός τινι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ, ἔυδηλον δὴ καὶ αὐτὸν Λέοντα τὸν Γ'. ταῖς τῶν Νεωτεριστῶν ἐκείνων δολοπλόκοις σοφισταῖς σωμαρπαγέντα (18) τοιοῦτον δέ τι ἐναποφύλασσαι: „ἔτω Φρονῶ, ἔτω κατέχω εἰπόντα μετὰ „τῶν κατὰ τῶν Συγγραφέων κτ: ὧν περὶ δηλονότι πρὸς τὸ παρὸν αὐτῷ οἱ Ἀποκρισιαριοὶ παρηγάγουν. Κατ' ἐκείνο γὰρ ἄλλως τὸ τοιοῦτον Δόγμα τὴν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν ἡγνοηκέναι, καὶ ἐξ ὧν οἱ Ἀποκρισιαριοὶ αὐτοὶ ὠμολόγησαν, γίνεται Φανερόν. Τὸ δ' αὐτὸ σιμῶν παρέχεται καὶ τὰ Σμαράγδα ῥήματα, τῆς, ὡς οἴοντες ἐπιμελέσασθαι διακηκέναι τὸν Λέοντα διεξιόντος τὰς προτεθείσας αὐτῷ μαρτυρίας, ὧν καὶ πυθόμενος ὁ Πάπας ἔτος τινι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ Ἐκπόρῳ τῆς Πνύδατος τέως ἐνέκρινεν. Οὐ γὰρ ἔν ἄχρις ἐκείνης ἔμπεδον ὑπῆρχεν, εἰδὲ κοινῇ γνώριμον τῇ Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ τὸ Φρόνημα. Ἀλλὰ γὰρ μήπω ἄχρι τῆς τότε κατεσηρίχθαι παρὰ Λατίνοις τινι περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τῆς Πνύδατος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ Πίσιν, ὥστε τινι ἐκ τῆς Πατρὸς, καὶ ἐξ αὐτῶν δὴ τῶν ὑπὸ τῆς Γ'. Λέοντος εἰρημένων ἐν τῇ πρὸς τῆς Ἀποκρισιαρίως Προσδιαλέξει τῇ περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης καθίσταται πρόδηλον. „Ὅς τις γὰρ, φησὶν, εἰς τῆτο Φρενὶ λεπτοτέρᾳ „οἷος τ' ἂν ἢ ἐφικέσθαι, καὶ αὐτὸ εἰδέναι ἢ, ἔτι εἰδῶς, πισθεῖν „μὴ βέλτοι, εἰ μὴ διωθήσεται σωτηρίας τυχεῖν. Πολλὰ γὰρ ἐστίν, „ἐξ ὧν τυγχάνει καὶ τῆτο, Πίσεως μυσηρία ὑψηλότερα, καὶ λεπτότερα ἀγιάσαι, ὧν πολλοὶ μὲν τινι ἐξιχνίασιν φθάσαι ἐκ „ἀδωατῶσι· πολλοὶ δὲ, ἥτοι διὰ μέτρον ἡλικίας, ἢ διὰ νεῖ ἀμβλύτητα, κωλυόμενοι, εἰδαμῶς ἐξιχύουσι καὶ τῆτος χάριν, ὡς „προέ-

(17) Ο' δὲ, Ἀββᾶς ἦν Βιεθνίσιος, ἐπὶ τῆς Θ'. Ἑκατονταε: ἀρχομένης ἀκμάζων, καὶ ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Σωδοικ. παρσιόσας, καὶ τινι ὡς ἐξ ὀνόματος τῆς Καρόλας Ἐπιστολῇ συγγράψας, καὶ μετὰ τῶν Ἀποκρισιαρίων πρὸς τὸν Λέοντα παραστάς. καὶ τινι γενομένῳ προσλαλῶν καὶ ἀκείνας, καὶ γραφῇ παραδεδικώς τοῖς ὑπερον. Ὡς Βαράνιος ἐν Ἑτε 809. καὶ Σερμόνδος ἐν Β'. Τόμῳ τῶν Γαλλικανῶν Σωδοικ., Σελ: 256. καὶ ἄλλοι.

(18) Καὶ θαυμαστὸν εἶδεν· ἐξ ἑτι γὰρ ἐκείνης οἱ Πάπαι ἀμαρτάνειν ἠδυνάοντο. Adhuc dum scilicet Papæ poterant errare. ὡς ἀείως ἐφασκε περὶ τῆτος Θεοφάνης ὁ Νοβογοροδίας Ἀρχιεπίσκοπος (ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀρχῆς καὶ Προόδου τῆς περὶ τῆς Ἐκπορ: Ζητήματος.)

„προέφημεν ὁ δωάμενος μὲν, μὴ βελόμενος δὲ, ὃ δωήσεται σώ-
 „ζεσθαι. — Εἴτ' αὖτις: καλὸν δὴπερ καὶ ἄριστον, ἔπερ εἰς μυήριον
 „Πίσεως ἔτω μέγα, ὃ μὴ πισθῶεν ὃ θέμις, ἐφικέσθαι ἕκαστος
 δυνάιτο. Περὶ ἔν τῶν ἤδη βεβαίων τε καὶ ἀναμφισβητήτων, καὶ
 γνωριμωτάτων τῆς Πίσεως Δογμάτων, ἔκ ἔστι λέγειν: ὅτι ταῦτα
 οἱ Φρενῶν λεπτότητι διαφέροντες μόνον ἀσπάξεσθαι δύνανται, ἐκέ-
 τι δὲ καὶ οἱ τῷ διανοήσῃ ἀφενέσεροί· ὡς ἔυδηλον εἶναι κἀντεῦ-
 θεν, μήπω δὴ βέβαιον κατ' ἐκείνο, καὶ ἀναμφίλεκτον ὑπάρχει
 τῇ Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ, τὸ περὶ τῆς Ἐμποροῦσεως τῆς Ἀγ: Πνύ-
 ματος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς Δόγμα, ὥσπερ ὡς ἤδη τὸ περὶ τῆς παρὰ
 τῆς Πατρὸς. Τὸν δὲ Γ'. Λέοντα ὑπὸ τῶν εὐπροσώπων, ἡπερ ἐδό-
 κεν, Ἐπιχειρημάτων τῶν Νεωτεριστῶν ἐξαπατηθέντα προθέσθαι
 τῷ Δόγματι ἢ καὶ Φάσκων ὡς: „ἔτω Φρονῶ, καὶ ἔτω κατέχω
 „μετὰ τῶν Συγγραφέων τέτων, καὶ κατὰ τὰς ἐκ τῆς Ἱερᾶς Γρα-
 „φῆς μαρτυρίας ἃς περ αὐτῷ δηλονότι οἱ προῤῥηθέντες παρήγα-
 γον Ἀποκρισιάριοι.

Μετὰ ταῦτα ἔν, οἱ ἐκ τῆς ἐν Ἀκυῖσγράνῳ Σωόδε εἰς Ῥώ-
 μῳ ἀποσαλέντες ἔτοι, καὶ περὶ τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προ-
 θέτης διεπωθάνοντο τῆς Γ'. Λέοντος, τί ἄρα εἴη τὸ δοκῆν αὐτῷ;
 Ἀλλὰ περὶ ταύτης τὸν Πάπαν εὗρον ὅλως ἀντιφερόμενον, καὶ μη-
 δὲν ἐξείναι τῷ Συμβόλῳ ἐμπαρεισάγειν διὰ τὸν ὅρον τῶν Ἱερῶν
 Οἰκουμενικῶν Σωόδων, ἐυτόνως διατεινόμενον καὶ μὲν δὴ, καὶ τὸ
 προσεδὲν ἐκ τῆς Συμβόλου διακελδόντα αὐτὸς ἀφελέσθαι.

Ταύτῳ δὴ τῷ τῆς Γ'. ΛΕΟΝΤΟΣ, περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ
 προθέτης, πρὸς τὰς ἐκ τῆς ἐν Ἀκυῖσγράνῳ Σωόδε ἐπὶ Ῥώμης
 ἀπεσαλμένους Προσδιάλεξιν, Σμάρραγδος ὁ προῤῥηθεὶς, ὡς ἐν αὐ-
 τῇ παρῶν, ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς αὐτὸς παρέδωκε Χρονικοῖς ὅθεν
 καὶ ὑπὸ ΒΑΡΩΝΙΟΥ αὕτη ἀναφέρεται, Ἔτι 809. καὶ ἐν πάσαις δὲ
 ταῖς τῶν Γαλλικῶν Σωόδων Ἐκδόσεσι καὶ δὴ καὶ ταῖς νεωτέραις
 ἐμφέρεται τῶν Σωόδων τῶν Γενικῶν ἔτω δὲ ἄρα ἐν τῷ Ζ'.
 Τόμῳ τῶν Σωοδικ: σήλη 1194. ὁ ΣΜΑΡΑΓΔΟΣ πρόεισιν ἐφεξῆς
 σιωάπτων: „Τέτων εἰρημένων, οἶδα τινα, κατὰ Προσλαλίαν μάλ-
 „λον, ἢ Προσδιάλεξιν, προηγησάμενα ὧν ἢ τῶν νοημάτων, ἢ
 „δημάτων ἀκολουθία, (εἰ μὴ μόνον τὸ ἀπ' ἐντεῦθεν ἐξῆς) ἔκ ἐπ'
 „ἀκριβὲς τῇ μνήμῃ ὑπέρχεται. Ἐπεὶ δ' ἡ Σωέλδοσις ἐς γ' ἐπὶ
 „τέτο ἐχώρει, ὡς μᾶλλον ἐυτάκτῳ προσεικέναι Σωδιαλέξει, ἢ,
 „καθάπερ ἀνωτέρω, Προσλαλίᾳ εἶναι παρεμφερῆς καὶ τοι μὴ τοι-
 „άδε τις ἦν ἢ κατὰ τῷ ἐκφράσει ἰδιότης, καθ' ὅσον ἀλλ' ἐν οἷος
 „τε εἰμὶ μεμνηθῆαι αὕτη ἢ τῶν νοημάτων ὑπῆρχεν ἔφοδος, καὶ
 „τῶν ἐχάτων ἐν συμπεράσματι ὅρων τὸ Κεφάλαιον.

„Οἱ ἈΠΟΚΡΙΣΙΑΡΙΟΙ: Ἐπεὶ ἔν, ὡς Φατὲ, ἔτω βεβαιότατα
 „πισυτέον· πισθῶσι δὲ, ἀπαραλλάκτως ἀνθεντέον· κατέχουσι δὲ,
 „ἄπερ ποτ' ἐπάναγκες εἴη, σεῖρότατα ἐπαμωτέον· μὴν ὅχι, καὶ
 „τὰς μὲν ἀγνοῶντας διδασκτέον, τοῖς δὲ εἰδόσιν, ὡς ἂν τέτο με-
 „τὰ πλείονος τῆς προσοχῆς κατέχοιεν, ἐπικυρωτέον ἐστίν;

„Ο' ΠΑΨΑΣ: Οὕτως ἔχει.

I iii 2

„Οἱ

„ΟΙ ΑΠΟΚΡ: Εἰ ἔτως ἔχει, ὅς ἂν μὴ εἰδῶς τῆτο ἦ, ἢ μὴ
„πισθύνει, πότερον, σωθῶμαι δωθήσεται;

„Ο' ΠΑ'Π: Ὅς τις ἐπὶ τῆτο, φρενὶ λεπτοτέρῳ χρησάμενος
„(19) ἐφικέσθαι δωθήσεται· ὁ δὲ, τῆτο εἰδέναι, ἢ εἰδῶς περ ἔτω
„πισθύνει μὴ βέλοιο, σωτηρίας ἐτόβζεται. Πολλὰ γὰρ ἔστιν,
„ὧν ἓν τι καὶ τόδε· τῆς Ἱερᾶς Πίσεως ὑψηλότερά τε μυσηρία,
„ὑπερφυέσεραί τε ἀγιασῆαι, ἐφ' ὧν τῆς διεροδνήσεως ἐφικέσθαι,
„πολλοὶ μὲν ἰχύσει· πολλοὶ δὲ καὶ, ἢ τοι παρὰ τὸ ἀσύμμετρον
„τῆς ἡλικίας, ἢ διὰ νῦν ἀμελύτητα κωλυόμενοι, ἀδυνατῶσι καὶ διὰ
„τῆτο, ὡς προέφημεν, ὅς ἂν δύναιτο μὲν, μὴ βέλοιο δὲ, σω-
„θῶμαι ἐ μὴ δωθήσεται.

„ΟΙ ΑΠΟΚΡ: Εἰ ἔτως ἔχει, μᾶλλον δ' ἐπεὶ ἔτως ἔχει ὁ μὴ
„πισθύνει ἐκ ἔξεσι, καὶ μὴ σιγῶντας διδάσκειν ἔξεσι, τί δήποτε
„ἐ θεμῖς ἄδειν, ἢ ἄδοντας ἐκδιδάσκειν;

„Ο' ΠΑ'Π: Ἐξεσι φημι· ἔξεσι μὲν διδάσκοντας ἄδειν, καὶ ἄδον-
„τας διδάσκειν· ἀλλ' ἀθεμίτως ἐν τοῖς ἀπηγορευμένοις ἔτε ἄδον-
„τας, ἔτε γράφοντας, ἔξεσι τι ἐμπαισάγειν.

„ΟΙ ΑΠΟΚΡ: Ἐπειδὴ τοίνυν γνωστὸν ἑκατέροις, ὅτι διὰ τῆτο
„ἄδοντας, ἢ γράφοντας, ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐκείνῳ ἐμπαισάγειν
„ἀθεμίτον παρ' ὑμῶν κρίνεται, ἢ λέγεται, διὰ τὸ τῆς σωταξά-
„μενης τὸ Σύμβολον μὴ παρειαγαγεῖν καὶ τῆτο, ὡς καὶ τὰ λοι-
„πά καὶ διὰ τὸ τὰς ἐφεξῆς μεγάλας Σωόδους, οἷον τὴν ἐν Χαλκίῃ-
„δόνι Δ'. καὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμοίως Ε'. καὶ τὴν εἰς καινὸν περαι-
„τέρῳ Σύμβολον ὑπότινος, καθ' ὅποιαν δήτινα ἀνάγκη, ἢ κατὰ
„ἑῷλον τὸν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας σωτάττεσθαι, καὶ
„τοῖς Παλαιοῖς δι' ἀφαιρέσεως, ἢ προσθήκης, ἢ μεταβολῆς ἐμπα-
„ραισάγεσθαι τι ἀπηγορευμένον· ἐκ ἔστιν ὅτι καὶ χρὴ ἐπὶ πλέον
„ἐν τῆτω προσεπιδιατρίβειν. Ἀλλὰ τῆτο πωθάνομαι τῆτο μοι
„ῥηθῶμαι ἀντιβολῶ· Ἐπεὶ τόδε πισθύνει καλὸν, καλὸν ἂν καὶ
„σήμερον εἴη ὥσπερ πισθύνει, ἔτω καὶ ἄδειν, εἰ παρ' ἐκείνων τότε
„ἐτύγχανε παρειαγενεχθέν;

„Ο' ΠΑ'Π: Καλὸν πάντως, καὶ λίαν καλόν· ἄτε δὴ Πίσεως
„μυσηρίον ἔτω μέγα, ὁ μὴ πισθύνει ἐ θεμῖς ἔτις πρὸς αὐτὸ ἐφι-
„κέσθαι ἰχύσειν.

„ΟΙ ΑΠΟΚΡ: Μήτοι γε ἐχὶ καλῶς οἱ Διδάσκαλοι τότε ἂν
„ἐποίησαν, εἰ τέτλαρας μόνον συλλαβὰς προθέντες, τὸ ἔτως
ἀναγ-

(19) Τὶ δαί; ἐκὲν λεπτοτέρας χρεῖα φρενός, ὥστε νοῆσαι τὸ Ἄγ: Πνεῦμα ἐκπορεύο-
μενον ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, ἢ περ ἐκ μόνου τῷ Πατρὶ; Ἀλλ' εἰ γὰρ τῆτο, ὅπερ,
ὅτε Πάπας ἐνταῦθα εἰκὲν ἀποφαίνεσθαι, καὶ εἰ οἱ Ἀποκρισάριοι ἀντιλέγουσιν·
ἐκὲν ἢ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ προδίκη, ἐχὶ σαφέστερον ἐστὶ καθιστῶσα τὸ Δόγμα, πολλῶς
γε καὶ δεῖ μᾶλλον δ' ἢ περ δυσζωέτον τε καὶ δυσερμινώτον, ὡς δὴ καὶ λεπτο-
τέρας ἔτω φρενός δεόμενον πρὸς κατάληψιν. Πῶς ἔν η' καινοτομηθεῖσα προ-
δίκη, ἐκθεσις ἂν λέγοιτο καὶ διασάφησης, οἷαν ἡμῖν ἀπανταχῇ Λατίνων παῖδες
ἀνακηρύττουσιν;

„ἀναγκαιότατον ὃν εἰς Πίσιν μυσηρίον, τοῖς ἐφεξῆς πᾶσιν αἰώ-
„σιν ἐμφανὲς κατέστησαν, (20)

„Οἱ ΠΑΠ: Ὡςπερ εἰς τολμῶ εἰπεῖν μὴ καλῶς ἂν ποιῆσαι,
„εἴπερ ἐποίησαν· ὅτι ἀναμφισβόλως, (καθὰ καὶ τ' ἄλλ' ἃ παρέλι-
„πον) εἰδότες πάντως, καὶ ἐκ ἀνθρωπίνῃ, Θεῖα δὲ τινὶ ἐλλαμ-
„φθέντες σοφίᾳ ἐποίησαν· ἕτως εἰς τολμῶ λέγειν, τῆτο αὐτὰς ἦτ-
„τον ἡμῶν νενοηκέναι· εἰδ' ἔχω σαθμήσασθαι τί ὅτι παρέλιπον;
„ἢ τίνος χάριν παραλειφθὲν, μὴ ἐπέκεινα ἐκδιαδοθῆναι, ὥσπερ καὶ
„τὰ λοιπὰ διεκώλυσαν. Σὺ, καὶ οἱ περὶ Σὲ ἴδετε, πῶς περὶ
„ὑμῶν αὐτῶν γινώσκετε. Καὶ γὰρ αὐτὸς ἐμαυτὸν, ἔκωσ ἐρῶ,
„ὥς ἐκ ἐκείνων πρότερον θήσω· ἀλλὰ καὶ τὸ οἶεσθαι με αὐτοῖς ἐκεί-
„νοις σωεξισθῆναι, ἀπέσωμαι.

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Ἀλλ' ἀπέη τῆτο γε καὶ ἡμῶν, ὦ Πάτερ, τῷ
„Θεῷ ἡμᾶς περιφραρῆντος, τῷ τοιῶν δέ τι ὑπολαμβάνειν, ἢ λέγειν,
„ἦτοι τύφῳ πεφυσιωμένους, ἢ περὶ τὰ Θεῖα, κατ' ἐφесιν τῷ παρα-
„τῶν ἀνθρώπων ἐπαίνῳ προαγομένους ἢ καὶ σφᾶς αὐτὰς, ἐχ-
„ὅπως ἐκείνων προφερεσέμεν, ἀλλ' εἰδ' ἴσως τὸ παράπαν οἶεσθαι.
„Μόνον δὲ κατὰ τὴν τῷ νῦν χρόνῳ κατάσασιν, καὶ τὴν τῶν ἡμε-
„τέρων οὐκ ἐπὶ ἀδελφῶν ἀφένειαν, ἐκείνο ζητῶμεν, περὶ
„ἐκείνο κοπιῶμεν, ἵν', ἐπεὶ δὴ τὸ τῆς σωτελείας τῷ κόσμῳ πέρας
„ἐγγίξει, ἐν ᾧ κινδύνῳ πλήρεις οἱ καιροί, ὥσπερ εἴρηται· πρὸς
„δὴ τοῖς ἄλλοις καὶ τὸδε τοῖς ἡμετέροις Ἀδελφοῖς ἐπωφελῆσαι
„ἰχύσωμεν. Ἐφ' ᾧ τοίνυν πιστὰς αὐτὰς ἐν Κυρίῳ, καὶ τῷ μυ-
„σηρίῳ τῷδε τῆς Πίσεως καταστῆσαι σπαράσσαι· καὶ ὅτι δὴ τὸ
„προειρημένον Σύμβολον ὑπ' ἐνίων ευρίσκομεν ἕτω προσαδόμενον·
„καὶ ὅτι αὐτὸ τῇ Πίσει τῆς Ἐκκλησίας προσφυῶς ἔχον ἐστίν, ἢ
„φρονέμεν· διὰ δὲ τῆτο καὶ τῶν παιδείᾳ κεκοσμημένων, νῦν
„μὲν πλείους, ἐξῆς δὲ καὶ πέρατος ἀνδρὶ ἄχρι σωτελείας αἰῶνος,
„τὰς περὶ τοσάτῃ μυσηρίᾳ, εἰ ἕτω δὴ κατέχοιτο, διδαχθῆσομε-
„ν· ἴσμεν, οἳ ἐκ ἂν ἄλλως αὐτὸ διδαχθῆεν, εἰμὶ καὶ ἄδοιτο·
„ἀμεινον ἡμῖν ἔδοξεν ἄδοντας, μάλλον τοσάτῃς ἐκιδάσκων, ἢ σι-
„γῶντας ἀδιδάκτους παραλιπεῖν. Εἰ γὰρ ἦδει ἢ Σὴ Πατρώτης, ὅσαι
„καθ' ἡμᾶς εἰσὶ χιλιάδες τῶν τῆτο εἰδόντων, διὰ τὸ ἄδεσθαι· οἳ
„εἰδ'

(20) Δι' ὧν ἐνταῦθα, οἱ μὲν Ἀποκρισιάρχοι διερωτῶσι τὸν Πάπαν, τί αὐτῷ δοκεῖ; εἰ
παρ' ἐκείνων (τῶν Παλαιῶν δηλ.: Διδασκάλων.) τότε, (τὸ τῆς προδηκῆς) „ἐτύγ-
„χανε παρσιενεχθὲν . . . μῆτοιγε μὴ καλῶς οἱ Διδασκαλοὶ τότε ἐποίησαν,
„τέτλαρας συλλαβὰς προθέντες; ὁδὲ Πάπας ἀποκρίνεται: „ὥς εἰδ' ἂν αὐτὸς
„εἰπεῖν ἐτέλμησεν, ὅτι εἰ καλῶς ἐποίησαν ἂν, εἰ ἐποίησαν. Τίποτε ἄλλο, ἢ τὸ
ἐκείνων ἐρώτησις, καὶ ἡ τέτῃ ἀπόκρισις, ἢ κατάθεσις τις ἐπὶ μαρτυρίας κοινῇ
ὁμολογημένης, ὅτι τὸ ἱερὸν Σύμβολον ἄχρις ἐκείνης τῆς χρόνῳ διέμενεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
ἀπαρεγχερήτον, καὶ τὸ ἐπικαινοτομηθὲν Δόγμα διελάνθανεν ἀνήκεστον; Τί ἂν
ληθῶσιν οἱ Λατίνοι διατεινόμενοι, ὅτι καὶ ταῖς προλαβέσαις Οἰκεμενικαῖς τε, καὶ
ἄλλαις Συνόδοις τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προδηκῆς ἰὼ ἀναγινωσκόμενον; ἢ ἐκ
ἐπ' ἀναγκῆς ἕτω ψευδόμενον λαμπρῶς ἀπελέγχεται, σιωπῶν τοῖς ὑπὲρ τῆς Και-
νοτομῆματος ἀγωνιζομένοις ἐκείνοις Ἀποκρισιάρχοις, καὶ αὐτὸν τὸν τῆς Λατινίδος
Ἐκκλησίας ἄκρον Ποντίφικα;

Τόμ: Α΄.

Κ κκκκ

„ὅδ' ἂν εἶδεν αὐτὸ ποτὲ, μὴ ἀδόμενον μεθ' ἡμῶν τυχὸν ἂν
 „ἐγένεα (ὦ Πάτερ!) καὶ ὥς αὐτὸ ἄδεσθαι σωανῶν ἂν ἠγάπησας.

„Ο' ΠΑ'Π: Καὶ σωτίθεμαί γε τὸ τέως. Ἄλλ' ἀποκρίθητί
 „μοι ἀντιβόλῳ: Πότερον πάντα τὰ τοιαῦτα τῆς Πίσεως ἀπό-
 „κρυφα τῶν μυσηρίων, τὰ ἐν τῷ Συμβόλῳ περιεχόμενα, ὧν
 „ἂνδρ, πᾶς ὁ εἰς τὸτο ἐφικέσθαι διωάμενος (ὡς σωιέναι.) Καθο-
 „λικὸς εἶναι ἔδιδάται, ἐν τοῖς Συμβόλοις ἐμπαρεισακτέα εἰσι, καὶ
 „τῆς ἐπιτομωτέρας ἕνεκα Διδασκαλίας τῶν ἑλαττον σωιέντων,
 „ὡς ἂν ἐκάστω δόξειε, προθετέα;

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Οὐδαμῶς· ἔγὰρ ἅπαντα ἐπίσης ἀναγκαῖα ἐσίν.

„Ο' ΠΑ'Π: Εἰ καὶ μὴ πάντα, πλεῖστα γεμῶν τέτοις εἰσι παρα-
 „πλήσια· ἅπερ οἱ σωιέντες, εἰμὴ πισδύουσι, Καθολικοὶ εἶναι ἔ-
 „διδάτανται.

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Δώσεις τι, ἔφημι ὑψηλότερον, τέτῳ γεμῶν
 „προσευχῶν, τῷ Συμβόλῳ ἀπέναι;

„Ο' ΠΑ'Π: Δώσω δὴ, καὶ ἐκ περισίας δώσω.

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Δός τι ὅποιον ἔτα, δεῆσαν, προθήσεις καὶ
 „ἕτερον.

„Ο' ΠΑ'Π: Ἐπειδὴ Φιλικῶ τινι ψυχῆς ἐνσήματι πραγματῶ-
 „μεθα τὸ περὶ ἃ ὁ λόγος, καὶ ἐπὶ τῇ ἑκατέρᾳ τῶν μερῶν σωτη-
 „ρίᾳ ζητεῖται τὸ ζητούμενον (ὅφελον δὲ, ὅσκις τι τοιοῦτον, με-
 „ζόνων ἢ ἐλασσόνων χάριν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὠφελιμά-
 „των ζητεῖται, εἰρωικῶς ἔτω διὰ πάντων, καὶ οἷα σὲν ἂνδρ κα-
 „κοηθείας ζητοῖτο!) ἵνα ἔν μὴ περὶ τῶν ἔτω σεπτῶν μυσηρίων
 „εἰκαιότερόν τι παραφθεγγώμεθα, ἐνδιδόθῃ χώρα τῇ σκεψῇ, καὶ
 „δάσωμεν ὅτι ἂν ποτε περὶ τέτων δώῃ ὁ Κύριος. — Καὶ νυκτερι-
 „νῆς ἔν ὑπερθέσεως, οἷα περ εἰκὸς ὡς ἐνδοθέσης, ἔφη:

„Ο' ΠΑ'ΠΑΣ: Μήτοιγε δὴ μάλλον σωτηριῶδες ἐστὶ πισδύειν,
 „μείζων δὲ ὁ κίνδυνος μὴ πισδύειν, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῷ
 „Υἱῷ, ὥσπερ ἐκ τῷ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι· ἢ τὸν μὲν Υἱὸν, τὴν
 „σοφίαν, τὸν Θεὸν, ἐκ τῆς σοφίας τῷ Θεῷ καὶ τὴν ἀλήθειαν τὸν
 „Θεὸν, ἐκ τῆς ἀληθείας τῷ Θεῷ γενεῖσθαι; καὶ μὴ ἑκάτερον
 „μίαν σοφίαν, καὶ μίαν ἀλήθειαν τὸν Θεὸν ἐσιωδῶς εἶναι; ὁ μὲν
 „τοιγε ὑπὸ τῶν Ἀγίων Πατέρων ἐν τῷ Συμβόλῳ, ἢ δῆλον, ἔκ
 „εἰσενιῶνται. Εἰ τοίνυν τὰ δις αὐτὰ, ἐν ἔτω Φιλίῳ τε καὶ
 „εἰρωαίᾳ τῇ Διαλέξει, πέθειν ὑμᾶς ἀπόχρη, ἢ προσῆκον ἐστὶ, σο-
 „φὴς Ἄνδρας, σὺν ἡμῖν Φρονεῖν τε καὶ γινώσκειν, τὰς τοσούτας Κα-
 „θολικὰς Παλαιὰς Πατέρας, τὰς τὸ περὶ ἃ ὁ λόγος, ἢ τοῖς Συμ-
 „βόλοις μὴ ἐνείσαντα γόντας, ἢ ἐνείσαντα κατὰ τὰ λοιπὰ, ὡς
 „προεήρηται, ἀπηγορεύοντάς, μὴ κατ' ἐνεσῶσαν ἄγνοιαν, μὴ κα-
 „τὰ μέλλουσαν ῥαθυμίας πρόνοιαν παραλελοιπέναι· παραλεφθέν
 „δὲ, ἵνα μὴ εἰσενεχθῇ ἀπειρηκέναι τῷ πληθὺ μαρτυριῶν σωε-
 „πιφορήσασθαι, ὡς ἡδιστα ἀφεξόμεθα. Ἰσέον μὲν τοι, ὡς ἔμόνον
 „κατὰ τὴν ἐσίαν τῆς Θεότητος, ἀλλ' ἔτι μὴ καὶ κατὰ τὸ μυση-
 „ριον τῆς τῷ Κυρίῳ Ἐνσαρκώσεως τοσαῦτα, Θεὸς σωεργῆντος, καὶ
 „ἐκ μαρτυρίας τῶν αὐτῶν Πατέρων παρεχόμεθα, καὶ τοιαῦτα,
 „ὅσα

„ὅσα τε καὶ οἷα μὴ μόνον τοῖς σοφοῖς ἐπαρκέσαν, ἀλλ' ἐτι καὶ
 „τὰς ἄφρονας ἔχεν ἂν κατὰπίεσαι αὐτὰ.

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Οὐδὲν ἐπάναγκες, Φημί, περὶ ἐκείνο ταλαιπώ-
 „ρως πονεῖν, πότερον ἀγνοῶμεν ὃ οἶδαμεν: ὅ,τι γὰρ ἐντεῦθεν ἴσα-
 „σιν οἱ λοιποὶ, καὶ ἡμεῖς, τὴν Θεὸν παραχόντος οἶδαμεν, ἢ γοῶ
 „εἰδέναι δυνάμεθα, ἔπερ ἐκ ἴσμεν.

„Οἱ ΠΑΠ: Καμῶ τὸτο ἐστὶ, Φησὶν, ὃ θαυμάζομεν ὅτι οἱ
 „ἀπὸ τῆς ἀλυσιτελεῖς πόνου δυνάμενοι ἡρεμεῖν, πονεῖτε ἵνα μὴ ἡρε-
 „μῇτε.

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Οὐχὶ διὰ τὸτο πονῶμεν ἵνα μὴ ἡρεμῶμεν,
 „ἀλλ' ἵνα μὴ δι' ὀκνηρίαν, τὴν κατ' ἐυσέβειαν πόνου τὸ βραβεῖον
 „ἀπολέσωμεν καὶ ἀποταμιδομένης μὲν, τῆς ἐπιμελεσέρας ἐροδνῆς,
 „παρεκκλινομένης δὲ τῆς σὺν αὐθαδείᾳ ἐριδος, τοσάτω πλείονος
 „ποιῶμεθα τὸ κέρδος, ὅσον ἐντεῦθεν τῇ τῶν ζητάντων καρδίᾳ
 „προσπεριγίγνεται, ἢ τὴν ζημίαν τὴν τοῖς προσεδαικόσι προσεμ-
 „ποισμένην, καὶ εἰ ἐξ ἀπονοίας τῶν τοῖς Πατράσι διαταχθέντων
 „ὅρων καταφρονητὰ γένοιτο. Διαφέρει καὶ γὰρ, τὴν ἐκ θρασύ-
 „τητος ὑπερπηδῶντας τῶν ἀγαθῶν κατολιγωρεῖν, τὸ ἐξ ἀγαθῆς
 „προαιρέσεως τὰ καλὰ ἐπὶ τὸ κρεῖττον προάγειν.

„Οἱ ΠΑΠ: Ἀλλὰ καὶ τὸτο, καὶ ἐπ' ἐνίοις πράττειν καλὸν,
 „ἔμῳ ἀλλ' ἐκ αἰ, ἔδ' ἐν ἅπασι πρακτέον εἶναι δοκεῖ τῆτε δὲ,
 „καὶ πολλὰ μὲν ἂν ἔχοιεν ἐπενεχθῶναι πίσεις ἀλλὰ τὸ πράγ-
 „μα καὶ κατ' αὐτὸ δηλονότι ἄμενον, τῶν ἀγαθῶν
 „ἕκαστον, ἐπωφελὲς καθιστᾶν σπεύδειν, ἕτως ἢ περ ἔχον αὐτὸ
 „ἐστὶν ἢ γοῶ, ἀλλ' ἐὰν τυχόν τις τὸ ἀγαθὸν προενεγκεῖν παρῶ-
 „το ἐπὶ τὸ βέλτιον, ἐκείνο σωορᾶν πρῶτον, καὶ ὡς οἶον τε ἀκρι-
 „βῶς ἐπισαθμάσθαι, μὴ καὶ ἑαυτὸν ἐξ ἀπονοίας οἰηματίαν τινὰ
 „ἀναδείξῃται καὶ τὸ κατ' ἑαυτὸ ὑγιεινὸν διαφθείρας, λυμαντι-
 „κὸν ἀπεργάσῃται. Εἰ μὴ τις ἴσως διατείνεσθαι θέλοι περὶ τῆς
 „προκειμένης, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἢ καὶ παραπλησίω ἄλλων κεφα-
 „λαίων, ὅποσα ἀκινδύνως διδάσκειν ἔξεσι καὶ μανθάνειν, τὴν κα-
 „τὰ Διδασκαλίαν ἐμμελῇ καὶ ἐπιτετραμμένῳ τάξει, θέμις εἶναι
 „ἀδετῆσθαι ἐπὶ δ' ἐκείνων τηρεῖσθαι, ἐφ' ὧν εἰδέποτε, ἔθ' ὃ δι-
 „δάσκων, ἔθ' ὃ μανθάνων ἀναίτιος, αἰ δὲ πάντως ἐκάτερος ἐγ-
 „κλήματι παραβάσεως ἐνοχος κρίνεται. Ὅπερ ἴσως, (εἰ μὴ ἀπα-
 „ξιῶσαις ἀκῆσαι) σὲ δεόντως τὸτο καθάπτεται ὅς ὧδε, τὸ ἄκρι-
 „τῶδε ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὑφ' ἐκάστου τῶν Σοφωτέρων παρ' ἑαυ-
 „τῷ γινώσκεισθαι, καὶ ἀπροκριματίσως τὰς ἀπαιδοῦτας διωκτὸν
 „ἐκδιδάσκεισθαι ἕς γε τὸ ἐφεξῆς ἡδὴ, ἔτοι γε Φημί τὸν ἀσωέτον,
 „ἀλλ' ἔθ' αὐτὸν δὴ τὸν σωιέντα, δίχα ἀδετήσεως μὴ διώσθαι
 „ἄδαν, μηδὲ ἄδοντα, ἢ βέλεσθε, τινὰ διδάσκειν, ἢ θὰ παραίτιος.
 „Εν ᾧ δὲ πολλοῖς, παρ' ἧν ὠφέλειτε τρεῖς, ὠφελεῖν αἰρεῖσθε,
 „μηδένα γε μὴ ἐν τῷ μέρει ἀφίετε, ᾧ μὴ (ὑμῖν γε παρηκολα-
 „θηκότι) μεγίστη ἂν ἢ ζημία προσγένοιτο. Περὶ γὰρ ἐκείνους,
 „ὅπερ ἀνωτέρω διδάσκοντες ἦτε ἔκην ἐπίσης ὑπόδικος νομισέος,
 „τῷ μετ' ἐυλαθείας πρὸς καρποφορίαν τοῖστο τι διαπραττομένῳ,

Κ κκκκ 2

„ὃ

„ὁ ἐξ ἀπονοίας ἐπιτάσσειν διώσθαι αὐτό γε τῷτο οἶόμενος· Ἄυτη
 „ἢ ἀπαγόρευσις· εἴτ' ἐν, εἰ ἔτις ἐξεσι λέγειν, ἢ ὑποβολή αὐτη,
 „ἐχὶ τὸδ' ἀφορά, ἐδ' εἰς τόδε σκοπεῖ, τὸ (παρὰ τὸ μὴ τὰς Πα-
 „τρὰς αὐτὸ διακρίναι, μηδ' ἀποφύλασθαι, ἢ θεασίσαι) τὸν μὲν
 „ἐπικηὴ καὶ εὐφρονα περιποιεῖσθαι τῷτο, ἔκκεν δὲ τὸν δύσνευ τε
 „καὶ ἀλλοτριόφρονα· ἀλλὰ τὸ μηδαμῶς μηδένα.

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Μὴ ἐχὶ παρὰ Σθ, ἢ τῷ τὸ Σύμβολον αὐτὸ
 „ἔτις ἀδεσθαι ἐπ' Ἐκκλησίας, δέδοται ἀδεα; μὴ παρ' ἡμῶν ἐν-
 „ταῦθα προῆλθε τὸ ἔθος τῷ αὐτὸ ἀδεα; ἐντεῦθεν γὰρ ἐφ' ἡμᾶς,
 „ἐ παρ' ἡμῶν ἐνθάδε ἢ σωήθαι αὐτη ἀφίκετο· καὶ πῶς αὐτὸ
 „ἄχρι τῆς σήμερον ψάλλομεν;

„Οἱ ΠΑΠ: Ἐγὼ μὲν ἀδεα ἐπέτρεψα, ἐμὴ δὲ καὶ ἀδοντας
 „προσιθέμεναι τι, ἢ ἀφαιρεῖν, ἢ μεταβάλλειν. Ἰνα δέ τι καὶ σαφέ-
 „σερον, ἐπὶ ἀναγκάζετε, εἰπὼ ἐφ' ὅσον ὑμῖν ἐν τῷτῳ ἐξήκει,
 „καθ' ὃν τρόπον ἀδεα, ἢ τὰ ἱερὰ καὶ σεπτὰ μυήρια ἐπιτελεῖν, ἢ
 „Ἀγία τῶν Ῥωμαιοῦν Ἐκκλησία σοιχεῖ· ἐδέν τι τὸ παρόπαν,
 „ἦτοι ἡμῖν ἐν τοῖς τοῖστοις παρενοχλεῖσθαι, ἢ ἄλλοις πράγματα
 „παρέχειν ἐπαναγκες ὑμῖν. Οἱ δὲ Φατέ, ὡς διὰ τῷτο ὑμεῖς ἔτις
 „ἀδεα, διότι ἄλλων πρὸ ὑμῶν, κατ' ἐκείνα τὰ μέρη, ἔτις ἀδόν-
 „των ἀκηκόατε· τί πρὸς ἡμᾶς; Ἡμεῖς γὰρ αὐτόγε τῷτο ἐκ ἀδο-
 „μεν, ἀλλ' ἀναγινώσκουμεν. Καὶ ἀναγινώσκοντας μὲν, ἐξείναι καὶ
 „διδάσκειν· ἀναγινώσκοντας δὲ ὅμως καὶ διδάσκοντας, προσιθέμεναι
 „τι ἐν τῷ αὐτῷ Συμβόλῳ καὶ παρενοσπερεῖν, ἦμισα χρῶμαι οἶόμε-
 „θα. Ὅποσα δὲ τοῖς προρρήθεσι Συμβόλοις τῆς Πίσεως μόνον
 „μὴ ἐφαρμοζόντα ἀπέναι σωροῦμεν, ταῦτα ἐ παρατολμῶμεν ἐμ-
 „παισάγειν, ὡς πολλάκις εἴρηται. Ἀλλ' ἐνθα, καὶ ὅτε δᾶ, καὶ
 „οἷς προσήκον ἐσὶν, οἰκονομεῖσθαι σπεδάζομεν.

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Τοιγαρῶν, ὡς ὁρῶ, ἢ Ὑμετέρεα Πατρότης
 „ἀποφαίνεται: Ἰνα πρῶτον, τὸ περὶ ἐ ἢ ἐήτησις, ἐκ τῷ πολλά-
 „κις εἰρημένε Συμβόλῳ ἀρθῇ· καὶ τότε τέως ὑφ' ἐνὸς ἐκάστῃ θε-
 „μιτῶς τε καὶ ἐλδιδέως, εἴτε δι' ἄσματος, εἴτε διὰ παραδόσεως,
 „μανθάνηται, καὶ ἐκδιδάσκηται.

„Οἱ ΠΑΠ: Οὕτως ἀναμφισβόλως τόγε καθ' ἑαυτὸς ἀποφαι-
 „νόμεθα· ἔτι δὲ καὶ ὑμᾶς φρονεῖν παντοίως παραινεῖμεν.

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Ἐπειδὴ τοίνυν, ὡς αὐτὸς ἀνωτέρω ἔφη: περὶ
 „τῆς ἐκατέρων τῶν μερῶν σωτηρίας ζητεῖται τὸ ζητούμενον, ὑφαι-
 „ρεθέντων ἐκείνων, ἃ βέλεθε, καλὸν ἐσὶν ἵνα τὸ αὐτὸ Σύμβολον
 „ἔδοιτο.

„Οἱ ΠΑΠ: Καλὸν δὴπρ· τετὶ γεμῶ, ἐχὶ κελεύοντες· ἀλλ',
 „ὡς πρότερον, ἐπιτρέποντες λέγομεν. Ἐκείνο γὰρ, ὡς τότε, ἔτις
 „καὶ νῦν, εἰ μὲν μετὰ εἰλικρινείας πράττοιτο, ἐπωφελὲς ἂν ἔσεσθε
 „τοῖς δεομένοις ἐκ ἀγνοῦμεν.

„Οἱ ἈΠΟΚΡ: Ἐπειδὴ δὲ ὡς λέγετε, (καὶ τ' ἀληθὲς λέγετε)
 „καλὸν ἐσὶ τὸ ἀδεα αὐτὸ τὸ Σύμβολον· μήπρ γε, εἰ μὲν ὁ
 „λόγος ὁ πλήρης τῆς ἀληθῆς Πίσεως ἐκ μέσῃ ἀρθῇ, ὁ αὐ-
 „τὸς λόγος παρὰ πάντων, ὡς εἰ κατὰ τῆς Πίσεως εἴη βαινῶν,
 „κατα-

„κατακριθήσεται; τίνα ἔν δώσεις βελλῶ, ὡς ἂν μὴ αὐτὸ τῆτο
„τραπέη εἰς τίνα ὀλεθρον;

„Οἱ ΠΑΠ: Εἰ μὲν πρὸ τῆ ἔτως ἄδεσθαι διερωτήθω, μηδα-
„μῶς ἐμπαιρεσάχθωμαι δὲν πάντως ἀπεκρινάμην ἂν. Νῦν δὲ,
„(ὁ μέντοι ἔκ ἀποφαινόμενος, ἀλλὰ μεθ' ὑμῶν ἐκ τῆ Ἰσθ' πραγ-
„ματῶδόμενος λέγω) ὅσον ἐπὶ νῦν ἦκει, ἔτως ἐμοὶ δοκεῖ διώα-
„σθαι γενέσθαι ἐκάτερον. Ἴνα κατὰ μικρὸν ἐν τῷ Παλατίῳ,
„(ἐπέπερ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀγίᾳ Ἐκκλησίᾳ ἔκ ἄδεσται.) τὸ ἔθος
„τόδε τῆ τοῦ Σύμβολον ἄδεσθαι παραλειφθῇ καὶ ἔτω γένηται, ἵν'
„ὅπερ, ἐφ' ᾧ ἄδῃται, ἔχῃ ἢ τῆ κρατέντος ὁποιαδήποτε ἐξουσία,
„ἀλλὰ μάλλον ἢ τῆς ἀκροάσεως καινότης, εἰργάσατο, παραλειφ-
„θὲν αὐτὸ παρ' ὑμῶν, παραλειφθῇ παρὰ πάντων ὡς ἔτω τυχόν,
„ὅσον οἶον τε προσηκόντως, ἐκάτερον γένοιτ' ἂν. Ὡς τοῦ νῦν
„μὲν ὑπὸ τινων, πρότερον ἀγνοούντων, ὁρῶνς πιστόμενον, πι-
„στώσθαι καὶ ἅμα δὲ, καὶ τὴν μὴ θεμιτῶς τῆ ἔτως ἄδειν σωή-
„θειαν, σὺν μηδενὶ τῆς Πίσεως τῆ τυχόντος προσκόμματι, ἀνα-
„ρεθίωμαι.

Οὕτως ἄρα, ἔνθα τότε τὸ πρῶτον εἰσενέεικτο ταῖς Λατι-
νικαῖς Ἐκκλησίαις ἢ τῆ Ἱερῆς Συμβόλης προθήκη, περὶ τῆς τῆ
Ἀγ. Πνεύματος Ἐμπορεύσεως καὶ ἐκ τῆ Τιμῆς ἐπερωτηθεῖς ὁ Πά-
πας Λέων ὁ Γ' παντὶ τρόπῳ ὑπαίτιον ἔθετο, ἀπεκήρυξέ τε,
καὶ ἀρθίωαι αὐθις ἀπὸ τῆς Συμβόλης αὐτῶς ἐκέλευσε· τίς ἔν πε-
ραιτέρῳ περὶ αὐτῆς ἐνδοιάσει, εἰ σὺν δίκῃ κατὰ κριτος γίνεται ἢ
προθήκη, ἣν ὁ Πάπας αὐτὸς ἀναφυσῆσαν παρὰ χρεῖμα ἀπεσυν-
βάλισε; Τίτι ποτὲ λόγῳ, ποίῳ δὲ προσώπῳ, τῆ Πάπα ὀρισμένῃ
μηδαμῶς ἐξῆναι τὸ τοιόνδε Δόγμα τῷ Συμβόλῳ προσίθεσθαι, οἱ
εἰσέπειτα τῶν Λατίνων ὁδὰς αὐτῆς ἔχοντα, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς
ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐξίας διαγωνίζονται; Οὕτω δὲ τῆς ψήφου δοκεῖ
τῆς τῆ Πάπα ἐκτρέπεσθαι, ὃν περ ἄλλως ἀδιάπτωτον εἶναι ἐθέ-
λουσιν; Ἀποκηρύττει δ' ὁ Λέων τὴν τῆς Συμβόλης προθήκην διὰ
τῆτο, ὅτι κατὰ τὸν ὅρον τῶν Οἰκουμενικῶν Σиноδῶν ἀπέρηται τὸ
τοιόντον, ὡς μηδὲ τ' ἀληθόδοντα τῷ Συμβόλῳ θέμις ὃν παρεια-
γεσθαι. Πρὸς γὰρ δὴ τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα ἔφασκεν.

„Εἰ τοίνυν τὰ διςσὰ ταῦτα, ἐν ἔτῳ φιλίῳτε καὶ εἰρηναίᾳ
„τῇ Διαλέξει πείθειν ὑμᾶς ἀπόχρη, ἢ προσήκον ἐστὶ, Σοφὴς Ἄν-
„δρας, σὺν ἡμῖν φρονεῖν τε καὶ γινώσκειν, τὰς τοσάδε Καθολικὰς
„Παλαιὰς Πατέρας, τὰς τὸ περὶ ἧς ὁ λόγος, ἢ τοῖς Συμβόλοις μὴ
„ἐνείσαγαγόντας, ἢ ἐνείσαχθῶμαι κατὰ τὰ λοιπὰ, ὡς προέρηται,
„ἀπηγορεύοντάς, μὴ κατ' ἐνεσῶσαν ἄγνοιαν, μὴ μέλλασαν ῥαθυ-
„μίας πρόνοιαν παραλελοιπέναι παραλειφθὲν δὲ, ἵνα μὴ εἰσενεχ-
„θῇ ἀπειρηκέναι τῆ πληθὺ μαρτυριῶν σωεπιφορήσασθαι ὡς ἡδι-
„στα ἀφεξόμεθα.

Αὐθις δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀποκρισιάρχοι: „Ἐπειδὴ τοίνυν γνωστὸν
„ἐκατέροις, ὅτι διὰ τῆτο ἄδοντας, ἢ γράφοντας ἐν τῷ Συμβόλῳ
„ἐκείνο ἐμπαιρεσάγειν ἀθέμιτον παρ' ὑμῶν κρίνεται, ἢ λέγεται,
„διὰ τὸ τὰς σωλαξαμένους τὸ Σύμβολον μὴ παρειαγαγεῖν καὶ τῆτο,

Τόμ: Α'.

Λ αλλ

ὡς

„ὡς καὶ τὰ λοιπὰ καὶ διὰ τὸ τὰς ἐφεξῆς μεγάλας Σωόδους, οἷον
 „τιμὴ ἐν Χαλκηδόνι Δ'. καὶ τιμὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμοίως Ε'.
 „καὶ τιμὴ Σ'. καινὸν περαιτέρω Σύμβολον ὑπότινος, καθ' ὅποιαν
 „δή τινα ἀνάγκη, ἢ κατὰ εἴηλον τὸν ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων
 „σωτηρίας σωτάτιστα, καὶ τοῖς Παλαίοις δι' ἀφαιρέσεως, ἢ προ-
 „θήκης, ἢ μεταβολῆς, ἐμπαρεισάγεσθαι τι ἀπηγορεύκον· ἐκ ἑξίν
 „ὅτι καὶ χρηρὴ ἐπὶ πλέον ἐν τῷ τῷ προσεπιδιατρίβειν.

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Λέων πάλιν: Αὕτη δ' ἡ ἀπαγόρευσις ἐκ αἰς
 „τόδε ἀφορᾷ, τὸ (παρὰ τὸ μὴ τὰς Πατέρας αὐτὸ διακρίνειν, μηδ'
 „ἀποφύλασθαι, ἢ θεασίσθαι) τὸν μὲν ἐπιεικῆ καὶ εὐφρονα περι-
 „ποιᾶσθαι τῷτο, ἔκωω δὲ τὸν δύσνω καὶ ἀλλοτριόφρονα· ἀλλὰ τὸ
 „μηδαμῶς μηδένα.

„Καὶ πάλιν: Ἀθεμίτως ἐν τοῖς ἀπηγορευμένοις, ἔτε ἄδον-
 „τας, ἔτε γράφοντας ἔξεσι τι ἐμπαρεισάγειν.

„Καὶ τελούτων: εἰς τοιμῶ λέγειν, τῷτο αὐτὸς ἦτον ἡμῶν
 „νενοηκέναι· εἰδ' ἔχω σαθρήσασθαι τὸ ὅτι παρέλιπον; ἢ τίνας
 „χάριν παραλεφθὲν μὴ ἐπέκεινα ἐκδοιδοθῆναι, ὥστε καὶ τὰ λοι-
 „πὰ, διεκώλυσαν;

Εἴπερ ἐν ὁ τῶν Ἀγίων Οἰκουμενικῶν Σωόδων ὅρος διατάσ-
 σεται, μηδὲ τὸ ἀληθεῦς θεμὶς εἶναι ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐμπα-
 ρεῖσθαι, δῆλον δὴ πᾶς ὅτι κατὰ νομὴν τὸν τῷ Γ'. Λέοντος, καὶ οἱ
 ἐν τῷ Συμβόλῳ τῷ τῷ Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπόρευσιν καὶ ἐκ τῷ
 Τίτῳ παρεσιωθῆντες, τῷ Ἀναθέματι ὑπόδιχοι εἰσὶ καθ' ὅτι γε τὰς
 περὶ τὸ Σύμβολον καινοποιήσαντας, καὶ αὐτὸ προσαύξοντας αἱ Σωό-
 δοὶ ἐκείναι κατέκριναν. Ταύτητοι καὶ ὁ αὐτὸς Λέων ἔφασκεν:
 „Επεὶ δὲ Φιλικῶ τινι ψυχῆς ἐνσηματι πραγματεύομεθα τὸ περὶ
 „εἰς ὁ λόγος κτ: καὶ ἐπὶ τῇ ἐκατέρᾳ τῶν μερῶν σωτηρία ζητεῖται
 „τὸ ζητέμενον. Καὶ αὐτοῖς: ἐφ' αὐν (ζητημ:) εἰ δέ ποτ' ἔσαι εἰδ'
 „ὁ διδάσκων, εἰδ' ὁ μανθάνων ἀναίτιος. Τίνι ποτ' ἐν αὐ προσώ-
 πῳ Λατίνων παῖδες διασώξουσιν τὴν προθήκην ἐκείνην, εἰ ἐν αὐτῷ
 τῷ τῷ, κατὰ τῷ τῷ Ἀγίων Οἰκουμενικῶν Σωόδων ἐξαμαρτάνου-
 σιν ὅρα; ἔπερ ἐν αὐτῷ τῷ τῷ Ἀναθέματι καθίστανται ἐνοχοί,
 ὅφ' ὅ τῷ περὶ τὸ Σύμβολον καινοτομήσαντας αἱ Οἰκουμενικαὶ Σωό-
 δοὶ καθυπέβαλλον;

Ἐντεῦθεν ἅμα δὲ δῆλον, ὡς ἐπεὶ δὴ (τῷ Λέοντος αὐτῷ μαρ-
 τυρῶντος) τῷ ὅρα τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων, τῶν πᾶσαν ἄλλῃ
 Πίσεως Ἐκθεσιν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐμπαρεισάγεσθαι ἀπαγορευσῶν,
 ἢ διάνοια ἦν, μηδὲ τὸ ἀληθεῦς ἐξῆναι τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ πα-
 ρενερέσθαι, μεγάλως ἦπερ ἐξημάρτανον οἱ Λατῖνοι, οἱ κατὰ τὴν
 ἐν Φερρᾶρίᾳ Σωόδον τοσαύτας ἀναλίσκοντες Σωελόσεις, ἐφ' ὅ
 κατασκοδάσαι, διὰ τῷ τῶν Οἰκουμενικῶν ἐκείνων Σωόδων ψηφί-
 ματος τάναντία μόνον, μηκέτι δὲ καὶ τὰ ἀληθεύοντα τῷ Ἱερῷ
 Συμβόλῳ ἀπηγορεύεσθαι ἐμπαρεισάγεσθαι. Καὶ μόνῃ γὰρ ἢ τῷ
 Λέοντος αὕτη μαρτυρία ψευδομένης αὐτῆς ἐξελέγχεα, μόνος τε
 Λέων ἐπιμαρτυρῶν, τὸ πρῶτον τῆς Σωόδου ἐκείνης μέρος, ὅτι τῷ
 ψεύδους ὡς προϊσάμενον, ἀποδείκνυσιν. Μᾶλλον δὲ καὶ κἄντιν προσετίθει

ὁ Λέων: „Ἰσέον μέντοι, ὅτι ἔ μόνον κατὰ τὴν ἐσίαν τῆς Θεότη-
 „τος, ἀλλ' ἔτι μὴ καὶ κατὰ τὸ μυήριον τῆς τῆ Κυρίᾳ Ἐνσαρ-
 „κώσεως τοσαῦτα, Θεῶ σωεργέντος, καὶ ἐκ μαρτυρίας τῶν ἀν-
 „τῶν Πατέρων παρεχόμεθα καὶ τοιαῦτα, ὅσα τε καὶ οἷα μὴ
 „μόνον τοῖς σοφοῖς ἐπαρκέσειν, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰς ἄφρονας ἔχειν
 „ἂν καταπίεσαι αὐτὰ. Ὡς τῷ ὄντι μὴ μόνον τῆ ψόδου προμά-
 „χος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄφρόνων προσέτι χείρονας, κατὰ τὸ Λέοντι
 τῷ Γ. δοκῶν, γενέσθαι, τὰς, ὅτε παραπλήσια ὑποδείγματα, τὸν
 ἀριθμὸν ὡς πλεῖστα, σωεπιφέρων ἦν ἐν Φερράριᾳ Μάρκος ὁ Ἐφέ-
 „σος Ἀρχιεπίσκοπος, ἐδόλως δεξιὰν δέναι τῇ ἀληθείᾳ θελήσαντας,
 ἀλλὰ καὶ δριμύτατα προσενισαμένους ὑπὲρ τῆς δοξασίας τῆς ἐαυτῶν
 διατάνεσθαι.

Προσέτι δὲ Φανερόν ἐντεῦθεν κἀκείνο, ἀτόπως τὰς Λατίνους
 κοινῇ κατέχεν, καὶ Ἀνδρέαν ἐκείνον τὸν Κολασσαέων ἐν Φερ-
 ραρίᾳ προτείνεσθαι, τὸ καὶ αὐτῶν τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων εἶναι
 τὸν Πάπαν ὑπέρτερον. Ἐνθεν τοι καὶ ταῖς Σωόδοις ταύταις ἀν-
 τिनομοθετῆντα, ἐξουσίαν ἐχηκέναι τῷ Ἱερῷ παρεμφυτεῦσαι Συμ-
 βόλῳ τὴν τῆ Ἀγίᾳ Πνεύματος καὶ ἐξ Τίᾳ Πρόοδον. Τῆναντίον
 γὰρ ἐνταῦθα ὁ Λέων ἀριδηλότατα καθομολογεῖ, μὴδ' ἑαυτῷ
 ἐξὸν ἀποδεικνύς, κατὰ τῆ τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων ὅρα τὸ τυ-
 χὸν τῷ Συμβόλῳ παρυσενέγκασθαι, μὴδ' ἑαυτὸν τῶν Ἀγιωτάτων
 Οἰκουμενικῶν Σωόδων τάσσειν ὑπέρτερον ἀλαζονδούμενον, ἢ ὅλως
 ταύταις σωεξίσιν. Ἐφασκε γάρ: „Ὅποσα δὲ τοῖς προρρήθῃσι
 „Συμβόλοις τῆς Πίσεως μόνον μὴ ἐφαρμόζοντα ἀπείναι σωροῶ-
 „μεν, ταῦτα ἔ παρατολμῶμεν ἐμπαρασάγειν, ὡς πολλάκις ἔρη-
 „ται· ἀλλ' ἐνθα, καὶ ὅτε δέ, καὶ οἷς προσήκον ἐστὶν, οἰκονομεῖσθαι
 „συστάζομεν. — Καὶ πρόγε δὴ τέτων: Σὺ, καὶ οἱ περὶ Σέ, ἴδετε
 „πῶς περὶ ὑμῶν αὐτῶν γινώσκετε. Καὶ γὰρ αὐτὸς ἑμαυτὸν
 „ἔκκεν ἐρῶ ὡς ἐκ ἐκείνων πρότερον θήσω· ἀλλὰ καὶ τὸ οἶσθαι με
 „αὐτοῖς ἐκείνοις σωεξίσθαι, ἀπέσωμοι.

Ἐκ δὴ τέτων γίνεται κατάδηλον, ὅτι περὶ τὴν Η'. τῶν
 Ἐκατονταετηρίδων τῶν ἀπὸ Χριστοῦ λήγυσαν, ἀνεφάνη τὸ περὶ τῆς
 τῆ Ἀγίᾳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆ Τίᾳ Δόγμα προκύψαν
 παρὰ Λατίνοις, ἐς γ' ἐπ' ἐκείνο τὸ παράπαν ἀγνοηθῆν, μὴδ'
 ὡσαύτως τῷ Δόγματι τῷ περὶ τῆς Προόδου ἐκ τῆ Πατρὸς, παρα-
 δοθέν τε καὶ πρεσβεζόμενον. Οὕτω γὰρ ὁ Λέων ἔφασκεν: „Ὅς
 „τις ἐπὶ τῷτο, φρενὶ λεπτοτέρα χρησάμενος ἐφικέσθαι διωήσεται· ὁ
 „δὲ, τῷτο εἰδέναι, ἢ εἰδώς περ, ἔτω πισθεῖν μὴ βέλοιο· σωτηρίας
 „ἔ τούξεσθαι. Πολλὰ γὰρ ἐστὶν, ὧν ἔν τι καὶ τόδε· τῆς Ἱερᾶς Πί-
 „σεως ὑψηλότερά τε Μυσήρια, ὑπερφυέσεραί τε Ἀγιασθεῖαι, ἐφ' ὧν
 „τῆς διερωτήσεως ἐφικέσθαι, πολλοὶ μὲν ἰχύουσι πολλοὶ δὲ καὶ,
 „ἥτοι παρὰ τὸ ἀσύμμετρον τῆς ἡλικίας, ἢ διὰ νῆ ἀμελύτητα κω-
 „λυόμενοι, ἀδωατῆσι καὶ διὰ τῷτο, ὡς προέφημεν, ὅς ἂν
 „δωάιτο μὲν, μὴ βέλοιο δὲ, σωθῶσι καὶ μὴ διωήσεται. Εἴτα ἀν-
 „θις: Καλὸν πάντως, καὶ λίαν καλὸν· ἄτε δὴ Πίσεως Μυσήριον
 „ἔτω μέγα, ὁ μὴ πισθεῖν ἔ θέμις· ἔτις πρὸς αὐτὸ ἐφικέσθαι
 Λ ἀλλὰ 2 ἰχύ-

„ἰχύσειεν. Εἵπερ ἔν κατ' ἐκείνο, ἕτως ἔχεν ἔτι ἢ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Πρόδος καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, ὡς αὐτῷ μόνοις τοῖς ἐμφυτοῖς λεπτοτέροις, ἤκιστα δὲ τοῖς ἀμεινότεροις παρῆναι ἀσπάζεσθαι σαφὲς ἄρ', ὅτι ὁ παπαπλησίως τὸ τιμικαῦτα ἐπὶ τῆς Λατίνων Ἐκκλησίας ἢ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ Ἐκπορεύσις τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος παρεδίδοτό τε καὶ περιήδετο, ὥσπερ ἢ ἐκ τῷ Πατρὶ ἄλλ' ἐκείνη λανθάνουσα, σιγῇ βαθύα περιελίσσετο. Καὶ ἕτως ἔτι καὶ τότε οἴχεται ἢ θρυλλημένη παρὰ Λατίνοις ἀδιάλειπτος συμφωνία, καὶ ὡς αὐτῶς ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῷ προίεναι τὸ Πνεῦμα, τῷ Δυτικῷ αἰετοτε Ἐκκλησίαν φασὶν πρεσβεύσαι ἐκ Παραδόσεως.

Σαφὲς ἔτι ἐντεῦθεν, ὅτι νομιδῇ παρέφθαρται τὰ τῶν Λατίνων Πατέρων Συγγράμματα, καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν Σωόδων, ἐν οἷς, κατὰ τὸ διωκενὲς αἶν, ἀπὸ Γρηγορίου τῷ Μεγάλῳ Πάπῳ Ῥώμης (21) ἔς γ' ἐπὶ τῷ Η'. λήγουν Ἐκατονταετηρίδα, καθι-
σορεῖται, καὶ ἐντόνως προβάλλεται ἐνίοτε δὲ καὶ ἐς πλάτος κατα-
σκηδάζεται ἢ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Ἐκπορεύσις ἐκ τῷ Υἱῷ ἐπὶ δὲ
πᾶσι πυκνότερα καὶ τὸ Σύμβολον αὐτὸ μετὰ τῆς προθήκης ἀνα-
γινώσκεται. Ἀχρὶ γὰρ ἐκείνη τὸ Δόγμα τότε ἀγνοηθῆναι, ἐκ
τῶν Λέοντος ῥημάτων ἀποδέδεικται πάνυ λαμπρῶς καὶ ἔπω δὴ
πρὸ τῆς Η'. Ἐκατοσύος περαινεμένης διαπρεσβεύεται. Ὅπερ καὶ
ἀλλὰ χόθεν ἀνωτέρω προκατασκευάσασθαι προσεπιβεβαιῶνται δ' ἐν τελού-
ταιον καὶ ὑπὸ τῷ Λέοντος περὶ τὸ τέλος διαρρήδην εἰπόντος: „τὸ
„νῦν ὑπὸ τινων, πρότερον ἀγνοούντων, ὁρθῶς πισδόμενον, πισδου-
σθαι. Ἡγνόν ἄρα ἄχρὶς ἐκείνη Λατῖνοι, ὅτι τὸ Ἁγιον Πνεῦμα
ἐκπορεύοιτο ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκ ἄρα ἄχρὶς ἐκείνη αὐτοῖς τὸ τοῖστο πα-
ραδέδοτο. Οὐδ' ὡσαύτως ἔν, ὥσπερ τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ, ἐπρεσβεύε-
το. Καὶ παρέφθαρται ἄρα σφίσι τὰ Βιβλία τὰ τῶν Πατέρων,
καὶ τὰ Πρακτικὰ τῶν Σωόδων, ἐν οἷς πρὸ ἐκείνη ἐμφέρεται
διωκενῶς ἢ Ἐκθεσις τῆς ὁμολογίας τῷ Δόγματος, ὅτι τὸ Πνεῦμα
καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεται. Καὶ ἑτέτινες, ἢ πάνυ ὀλίγοι τῷ
ἀρχῇ ὑπῆρξαν, οἱ ἐκφωνεῖν εἰσθότες ἐν τῷ Συμβόλῳ τὸ Δόγμα
ἐκείνο, οἷς περ ἔπατα καὶ ἄλλοι προενήχθησαν σοιχῶν. ὡς καὶ οἱ
Ἀποκριτιῆριοι ἔφασκον: „Ὅτι δὲ τὸ εἰρημένον Σύμβολον ὑπ' ἐνίων
„εὐρίσκομεν ἕτως ἀδόμενον καὶ ὅτι αὐτὸ τῇ Πίσει τῆς Ἐκκλησίας
„προσφυῶς ἔχον ἐστίν, ἢ σοιχόμεν . . . αἰνον ἡμῖν ἔδοξεν
„ἄδοντας, μᾶλλον τοςάτης ἐκιδάσκειν, ἢ σιγῶντας ἀδιδάκτας πα-
„ραλιπεῖν.

Οἱ μὲν ἔν τὸ Δόγμα πρῶτον καινοτομήσαντες, ἐκ τῶν χω-
ρῶν Γερμανίας τε καὶ Γαλλίας ἐτύγχανον καταγόμενοι, ὅθεν καὶ
τοῖς

(21) Ἀνωτέρω μὲν Ζοιρνιάσιος, ἀπὸ Μαρτίνου ἔφασκε τῷ Πάπῳ ἔνθα αὐτοὶ παρεση-
μαίμεθα, τὸ μετὰ παραρρέυσαν τῷ χρόνῳ Ἐκατονταετηρίδος γενέσθαι ἡμιόλειον.
(τῆς Παρῆς: Πραγματ: Σημ: 16.) ὧδε δὲ, ἀπὸ Γρηγορίου φασὶν τῷ Μεγάλῳ
ἄσε ἐπὶ δυσὶν ὅλαις Ἐκατονταετηρίδι, καὶ πρὸς, τῷ περὶ ἧς ὁ λόγος χρονι-
κῶς ἔτω προίεναι παράτασιν τῷ γὰρ Α'. Γρηγορίῳ, Μαρτίνῳ ὁ Α'. ὡσαὶ ἐξή-
κοντα ἐνιαυτοῖς ἐγένετο ὕστερος.

τοῖς ἐν Λαγδάνῳ παραινῶν ἐδίδασκεν Ἀλέξιος, μηδέν τι τῷ Συμβόλῳ ἐμπαρενέειν, κατὰ προαίρηται, Διὸ καὶ Λέων ὁ Πάπας: „Ὁ δὲ Φατέ, ὡς διὰ τῆτο ὑμεῖς ἔτως ἀδέτε, διότι ἄλλων πρὸ ὑμῶν, κατ' ἐκείνα τὸ μέρη ἔτως ἀδόντων ἀκηκόατε: τί πρὸς ἡμᾶς; Ἀλλὰ γὰρ τῶν Ἀποκρισιαρίων, ὁ μὲν Βερνχάριος, Ἐπίσκοπος ἦν Βορμακλώσιος ὁ δ' ἕτερος ὁ Ἀδαλχάρδος, Ἀββᾶς ἦν Κορβηϊώσιος. Εἰ δὲ ἐκ ἄλλοθεν ἐπὶ τῆς Ἀποκρισιαρίας τῆς δε, καὶ τῆς λοιπῆς μετωχευόθῃ ἢ τοιάδε τῆ Συμβόλου προθήκη, ὅτι μὴ ἐκτινων, τῶν πρὸ τῶν ἄλλων τὸ ἱερὸν Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης ἀδόντων ὧν τε ἔτως ἀδόντων ἔτοι διήκυσαν συμφανὲς δῆπε μὴ πολὺ πρότερον, ἀλλ' ἢ ἐγγὺς τῶν δε τῶν χρόνων, τῆς Η'. Ἐκατονταετηρίδος τέως ἐκπεραινομένης τῷ προθήκῳ ταύτῃ ἐπινοηθῆναι τε καὶ ἀναφυθῆναι. Καὶ πάλιν δ' ἐντεῦθεν παρεφθάρθαι ἐνδηλον τὰ τῶν Σωόδων Πρακτικὰ, ἐν οἷς πρὸ τῶν κατ' ἐκείνας χρόνων ἀναγινώσκεται αἰ μετὰ τῆς προθήκης τὸ ἱερὸν Σύμβολον. Σαφὲς δ' ἐπὶ τέτοις, μὴδ' ἐκ τῶν Ἰσπανῶν ἐπὶ τῆς Γαλλίας τῷ προθήκῳ διαπορθυθῆναι, ὡς ἐν ταῖς Ἰσπανικαῖς Σωόδοις, ταῖς ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων χρόνων συστάσας, ἐξ ὑποβολῆς διεβραδύεργηται. Ἀλλὰ Γάλλων τε μεταξὺ καὶ Γερμανῶν τὸ πρῶτον τῷ προθήκῳ ταύτῃ προκεκυφέναι ἐπινοήματα καὶ γέννημα. (22)

Ὡς

- (22) Πρώτοις Ἰσπανοῖς τὸ τῆς προθήκης ἐπιτόλμημα ἀπονέμειν, οἱ τῷ ἐπὶ Ρηκαρδῆ Γ. τῶν ἐν Τολήτῳ ἔτει 589 συγκροτηθεῖσαν Σωόδον, καὶ τὰς μετ' αὐτῇ Η'. καὶ ΙΒ'. ἔτως ὡς κατ' ἡμᾶς φέρονται, ἀνεξετάσως παραδεχόμενοι. Καθάπερ ἐν καὶ Γεώργιος ἐφ' ἡμῶν ἀρετίῳ ὁ Βάλλιος (ἐν τῇ Ἰσέρια τῆ περὶ τῆς Ἐκπορ: Ζητήμ: ἦν κατὰ τὸ 1751. ἐξέδοτο. Κεφ: Α'. §. Ε'. καὶ ζ'). Ἀλλ' ὅσοι δῆπε τὰς Παραφθάρτας εἰς νῦν λάβωσιν, ὥς αἱ ἐξημέναι Σωόδοι, καὶ ἄλλαι παρὰ τῶν ἐπιγόνων ὑπερον Λατίνων ἀθλίως ὑπέστησαν ὥς τε λαμπρῶς ζηλιτοῦσας ἐ ἡμέτερος ἐξήλεγξε Ζοιρνικᾶσιος, (ὅρα ἐν τῇ Γ. Πραγματ: Παραφθ: Α'. καὶ ἐφεξῆς, ἐνθα Παραφθ: Παντοίας ἀθρόως διωέλοχεν.) ὡς πορρωτάτω ἀπέχουσι τῆ πρώτης τῆς Ἰσπανίας αἰτιάθαι τῆ τοιῆτε Καινοτομήματος. Τῷ ὄντι δὲ παρὰ πάντα πιθανότητος ἐχόμενον λόγον ὑπονοήσεσθαι Α', τὸ ἐν Ἰσπανίᾳ μὲν ἐκ πολλῆ τῆ χρόνῃ δημοσίᾳ κηρύττεσθαι ἐπ' Ἐκκλησίας, καὶ Σωοδικαῖς ἐπαλλήλοις ὁμηγύρεσιν ὁροθετεῖσθαι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ ἐκ τῆ Υἱὸς ἐκπορδόμενον ἐν δὲ ταῖς Γαλλίαις ὑπερον, ἄλλας ἐκ νῦν συγκροτηθῆναι Σωόδας, εἰς τῷ περὶ τῆ τοιῆτε Δόγματος ἐρδυνάν τε καὶ διαζήτησιν. Καὶ εἰδ' ὅτι ἐκῆνοι φρονῶντες ὑπῆρχον οἱ Ἰσπανοί, ἔτε τῆς ἐν Ἀκυσίγρανῳ σωελελυθότας ἐπ' αὐτὰ τέτω Πατέρας, ἔτε τὸν Πάπαν αὐτὸν, εἰδέναι ἔχεν ἢ εἰδότας, μηδεμίαν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους Προσδιαλέξει, περὶ τῶν κατ' Ἰσπανίαν Ἐκκλησιῶν, καὶ Σωόδων, ὡς ἔτως ἐφρόνεν, μνείαν ποιήσασθαι. Β'. ὅτι μὲν ἐπὶ τῶν Ἰσπανικῶν ἐκείνων Σωόδων διεκηρύχθη τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης, πολλὰκις λέλεκται τε καὶ γέγραπται πῶς δ' ἤρξατο εἰσωθεῖσθαι, αἰήτης ἔσα τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ταῖς Σωόδοις ταῖς Οἰκουμενικαῖς, μᾶλλον δέτοι καὶ ἀντιφερομένη, ἢ τοιάδε προθήκη, εἰδὰμῃ φαίνεται. Εἰκὸς γὰρ ἐπὶ τῆς Καινοτομίας, ἢ, εἰ βέλοιο, καὶ ἐπὶ τῆς σαφετέρας Ἐκθέσεως τηλικέτε Δόγματος, καὶ συζητήσεως τινὰς προηγήσασθαι, καὶ βεβαίως, καὶ ὀφθῆναι δέπε μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ τινὰς τῆς ἐνέχοντας, καὶ ἀντιφρονῶντας ἐν οἷς τῷ τῶν πλεόνων ψῆφον ἐπικρατήσαι, καὶ τελευταῖον ἐπικυρωθὲν τὸ Δόγμα ἔτω καὶ πανδημῇ ἀνακηρυχθῆναι. Τοῖστον δέ τι ἐν Ἰσπανίᾳ συμβᾶν ἴσμεν εἰδέν, εἰδ' ἠκέσαμεν, καθάπερ ἐν ἐν Γαλλίᾳ σωέβῃ ὑπερον. Ἐυλογον τοίνυν τῇ Ζοιρνικαίᾳ δόξῃ ἐμμένειν καὶ πρώτιστα μὲν παρὰ Γάλλοις τῷ Τόμ: Α'. Μ μμμμ και

Ὡς ἔν αὐτῆς ἔγνω Λέων ὁ Γ'. κατὰ τῆ τῶν Οἰκουμενικῶν Σиноδῶν ὅρα βαρέως ἐξαμαρτάνοντας, τῆς τὸ Ἱερὸν Σύμβολον, (ὃ δεῖν τὸν αἰ χρόνον ἀπαράτρωτον τηρεῖσθαι) διὰ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ προσεπαύξοντας· ἐφ' ᾧ δὴ μᾶλλον τοῖς τῶν νεωτεριστῶν ἐκείνων ἀπαντῆσαι βραδικορήμασι, δι' ὧν ἐν τῇ ἀνωτέρῳ πρὸς τῆς ἐκ τῆς ἐν Ἀκυισγράμῳ Σινόδου ἀποσαλέντας ὡς αὐτὸν Ἀπκρισιαρίκας Προσδιαλέξει ἀπεφῆναιτο, τὴν τοιαύτην προσθήκῃ ἀπήλεγξε, καὶ ἐκ μέσων ἀρθῶναι πάντῃ ἐκέλευσε. Καὶ εἰς ἐπὶ μόνοις τοῖς ῥήμασιν ἤρκεσθαι. Ἀλλ' ἀργυρῆς Πίνακος δύο, ὅπῃ θε τῆς τῆ Ναῦ τῆ Ἀποστόλου Παύλου Ἱερᾶς τραπέζης, ἐπ' ὧσιν ἀπάντων καθεῖσθαι ἀνασηλώσας, ἐπὶ θαλέρῃ μὲν τὸ Ἱερὸν Σύμβολον Ἑλληνιστῶν, ἐπὶ δὲ θαλέρῃ Λατίνιστῶν, χρυσεῖς γράμμασιν ἀναγραφῶναι ἐπέταξεν ἀπαραποιήτως· δίχα τῆς προθήκης δηλονότι τῆς Προόδου τῆς Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ. ἵνα τοῖς εἰσεπατα ἐσομένοις αἰδῶνι τὸδε ὑπόμνημα σώζηται, μηδὲ τῆς παλαιᾶς Πίσεως οἱ ἐνσεβεῖς παρεκπίπτοντες, καὶνὰ τινα ἐφεξῆς τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ παρενσπεῖραν τολμῶν, ἢ γὰρ τὰ παρ' ἄλλων παρενσπειρόμενα παραδέχοντο. Ἐπέγραψε δὲ τοῖς Πίναξι:

ΤΑΥΤΑ ΛΕΩΝ ἘΘΕΛΗΝ ΚΑΤΑ ΖΗΛΟΝ, ΚΑΙ ἘΠΙ ΠΡΟΦΥΛΑΚῇ ΤΗΣ ὉΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ.

Μαρτυροῦσι δὲ τῆτο αὐτοὶ οἱ τῶν Λατίνων παλαιοὶ Συγγραφεῖς: ΠΕΤΡΟΣ τε ὁ Ἀβαυλάριος ἐν τῷ Β'. Βιβλ.: τῆς εἰς τὴν Θεολογίαν Εἰσαγωγῆς, Κεφ.: ΙΔ'. Σελ.: 1089. „Προσιθέασι δὲ πρὸς „ἐπαύξῃσιν τῆς ἡμῶν ἀναδείας, μαρτυρίαν τῆς ἡμῶν αὐτῶν κατακρίτῃ Πίσεως, ὅτι κατὰ τὴν Παράδοσιν τῶν προσηρμένων Σινόδων, Λέων ὁ Γ' ἐν Ῥώμῃ ἀνάγραφτον τὸ Σύμβολον ἐπ' ἀργυρῇ Πίνακος τοῖς εἰσεπατα καταλέλοιπε. „κατὰ ζῆλον, „ὡς αὐτὸς Φησὶ, καὶ ἐπὶ προφυλακῇ τῆς ὀρθοδόξου Πίσεως. Ἐν ᾧ δὴ Συμβόλῳ „παραπλησίως ἐπὶ τῆς Προόδου τῆς Πνεύματος, μόνον μνημονόβει τῆ „Πατρὸς τοῖς δὲ τοῖς ῥήμασι: Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ „Κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύομενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ σινοδοξασόμενον.

Καὶ ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ δὲ ὁ Παρισίων Ἐπίσκοπος, ἐν τῷ Α'. Βιβλ.: τῶν Γνωμῶν, Διατρέσει ΙΑ'. „Προσιθέασι δὲ πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς „οἰκείας δόξης, μαρτυρίαν τε τῆς ἡμῶν κατακρίσεως, περὶ τῆς „Πίσεως Συμβόλου, ὅτι κατὰ τὴν Παράδοσιν τῶν προσηρμένων „Σινόδων, Λέων ὁ Γ' ἀνάγραφτον αὐτὸ ἐπ' ἀργυρῇ Πίνακος, σήλω- „θέν-

Καινοτομίαν (ἐνθα δὴ καὶ ὠδινόμενῳ κατὰ τὰς ἐν Φορεϊσίῳ ἐν Ἐτ.: 791. καὶ ἐν Ἀκυισγράμῳ 809. Σινόδου εἶδομεν. Ἐξαμβλωθῆναι. Ἐπειτα δ' ἐντεῦθεν καὶ Γερμανοῖς τοῖς ὁμοῖοις διαδοθῆναι, καὶ Ἰσπανοῖς δὲ καὶ Βρεττανοῖς. καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ἐπιπολάσαι κατὰ βραχὺ προῖδσαν τοῖς πρὸς ἡλὶον βλέπεσι δυνάμενοι Ἐθνεσιν.

„θέντος ὅπιθε τῆς Ἱερᾶς τραπέζης τῷ Μακαρίῳ Παύλῳ κατέλιπε.
 „Κατὰ ἕηλον,, ὡς αὐτὸς Φησὶ, „καὶ ἐπὶ προφυλακῇ τῆς ὀρθοδόξου
 „Πίσεως,, Ἐν ᾧ δὴ Συμβόλῳ, ἐπὶ τῆς Προόδου τῷ Ἀγ. Πνεύματι,
 „μόνον μνεία γίνεται τῷ Πατρὶ, τοῖςδε τοῖς ῥήμασι: Καὶ εἰς
 „τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ
 „ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ σωδο-
 „ξαζόμενον.

Ὁ δὲ τῶν ἀμφοτέρων Ἀρχαιότερος, ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ὁ Βιβλιο-
 θηκάριος, ὃς ἔπ' ἅνυ πόρῳ τῶν χρόνων ἐκείνων περιῶ τῷ βίῳ
 τὰ κατὰ Λέοντα τὸν Γ. βιογραφῶν, Σελ: 140. τῆς ἐν Παρίσι: ἐκ-
 δοθείσης Ἐκκλησιᾶς: αὐτῷ Ἰσορ: Ἐτὶ 1640. „Οὗτος, κατὰ ἕηλον,
 „καὶ ἐπὶ προφυλακῇ τῆς ὀρθοδόξου Πίσεως,, ἐπὶ δυσὶν Ἀσπίσιν
 „ἀργυραῖς ἐπέταξεν ἐπιγραφῶναι τὸ Σύμβολον ἐκατέρωθεν: ἑατέρῳ
 „μὲν γράμμασιν Ἑλληνικοῖς, Λατινικοῖς δὲ ἑατέρῳ, δεξιόθεν τε
 „καὶ ἀριστερόθεν ἐπρωρημέναις, ἀνωθεν τῆς εἰσόδου τῆς εἰς τὸ Λα-
 „ψανον ὧν ὁ σταθμὸς λιτρῶν μὲν 94. ὀγκῶν δὲ 6.

Ὁ δὲ ΠΕΤΡΟΣ ὁ Δαμιανῶς, ἄχρι καὶ ἐπ' αὐτῷ, (περιῶ δὲ
 κατὰ τὴν Γ. Ἑκατονταετηρίδα) τὰς αὐτὰς ἔτι ὁρᾷται διέξαισι
 Ἀσπιδίσκας, ἐν τῷ ΜΑ. τῶν αὐτῶν Πονημάτων, ἐν ᾧ πραγματεύε-
 ται περὶ τῆς Ἐκπορ: τῷ Ἀγ. Πνεύματι, ΚεΦ: Β., Τόμ: Γ.
 τῶν αὐτῶν Συγγραμ: Σελ: 287. „Ὁ Μακάριος Λέων ὁ Πάπας
 „ἐπὶ ἀργυρῷ Πίνακι, ὃς πρὸ τῷ Ἱερωτάτῃ Λεψάνῃ τῷ Ἀγ.
 „Παύλῳ καθοράται ἡρωρημένος, μετὰ τὰς λοιπὰς τῆς ἰδίας ἐαυ-
 „τῷ Πίσεως Συμβολὰς Φησὶ: καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύ-
 „ριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορευόμενον τὸ σὺν Πα-
 „τρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ σωδοξαζόμενον.

Τελούτατον δὲ καὶ ΦΩΤΙΟΣ, ἐν τῇ Ἐπιστολῇ τῇ πρὸς τὸν Ἀκυ-
 ληίας Μητροπολίτῃ ἐν τῷ ἐχάτῳ Ἀγκταρίῳ τῆς τῶν Πατέ-
 ρων Βιβλιοθ.: Σελ: 529. „Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ μεταγενέστερος
 „Λέων, ὁ τῷ Πίσιν ὥσπερ τῷ κλήσιν ἐφάμιλλος. Οὗτος δὲ ἔτος
 „ὃ τῆς εὐσεβείας θερμὸς ἐηλωτής, ὡς ἂν κατὰ μηδένα τρόπον
 „μηδαμῶς παραχαράττοιτο βαρβάρῳ γλώσσῃ τὸ ἄχραντον ἡμῶν
 „τῆς εὐσεβείας μάθημα, Ἑλληνίδι Φωνῇ, ὥσπερ δὴ καὶ κατ' ἀρχὰς
 „ἄρηται, τοῖς ἐν τῇ Δύσει δι' αὐτῶν δοξολογεῖν καὶ θεολογεῖν τῷ
 „Ἁγίῳ Τριάδα παραδεδωκε καὶ ἔ' λόγῳ μόνον καὶ προσάγματι
 „ἀλλὰ καὶ Θυρεοῖς τισὶ πεποιημένοις, ὥσπερ σήλαις τισὶν, ἀνα-
 „γραφάμενός τε καὶ εἰς ὅσιν ἀπάντων προθεῖς, κατὰ τὰς πύλας
 „τῆς Ἐκκλησίας προσέπηξεν ὡς ἂν πᾶσιν εἴη ῥαδιόν τε καὶ ἀκα-
 „πλήροτον ἐκμανθάνειν τῷ εὐσεβείῳ καὶ μηδαμῶθεν τοῖς κρυ-
 „φίοις παραχαράκταις καὶ κενολόγοις μέθοδοις εἴη, κτεδηλόθειν
 „ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν τῷ εὐσεβείῳ καὶ δούτερον αἴτιον εἰσαγεῖν
 „παρὰ τὸν Πατέρα τὸν Υἱόν, τῷ ὁμοτίμῳ τῷ γεννηθέντι Υἱῷ
 „ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορευόμενῳ Πνεύματι. Ἐκκήρυκτον ἄρ' ὁ
 „Λέων ἀπέφηνε τῷ ἐπὶ τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ τῆς Ἐκπορεύσεως
 „καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, ἔ' μόνον διὰ λόγῳ αὐτῷ ἀπελέγξας, ἀλλὰ καὶ

Μ μμμμ 2

μνη-

μνημείῳ σηλιτόβσας, ὅπερ ἔσησεν αἰδίων μένειν, κατὰ ζῆλον, καὶ προφυλακῆς ἕνεκα τῆς ὀρθοδόξου, ὡς αὐτὸς ἔφη, Πίσεως.

Ἰδὲ ἄρα, πρὸς αὐτῶν γε Λατίνων δικαστῆς αἰρεθεὶς ὁ Πάπας, ἐκσυρίτλων ὅλως τῷ προθήκῳ, κατὰκριτον ἀποφαίνεται, καὶ διὰ πανδήμου ὑπομνήματος εἰς αἰῶνα προγράφεται. Τίς ἔν περαιτέρῳ ὑπενδοιάζων γένοιτο, μὴ ἔχῃ δικαίως ἢ τοιαύδε προθήκη ἀποβάλλοιτο παρὰ πάντων, ἐξελέγχοιτό τε καὶ κατακρίσει καδυπαγοίτο, ἢν παντοίως, καὶ πᾶσι Φοβήτεαν εἶναι, αὐτὸς ὁ Ῥώμης Πάπας Λέων ὁ Γ'. ἔγνω καὶ διετάξατο; Εἴσοι τοίνυν ἐπὶ καρδίας τὸ ἱερὸν ἐγκεκλόαπται Σύμβολον· εἰ πεφυλαγμένως τε καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ χωρεῖν ἐθέλεις ἐντὸς τῶν ὁρῶν τῆς Χριστιανικῆς ἡμῶν Πίσεως, Φεῦγε τῷ προθήκῳ ἐκείνῳ, Φεῦγε τῷ καινοτομίᾳ, ἢν τοῖς τῶ Συμβόλῳ παραχαράκταις ὑπόδικον ἔθεντο αἱ Σωδοδοὶ αἱ Οἰκουμενικαί. Κατὰ ζῆλον γάρ, καὶ ἐπὶ προφυλακῇ τῆς Πίσεως τῆς ὀρθοδόξου, ὁ Λέων ὡδε ἀνασηλωσά τὰ Ἀσπίδια, ἐν οἷς ἀνὸς προθήκης τὸ ἱερὸν ἀναγινώσκεται Σύμβολον. Κατὰ ζῆλον ἄρα τὸν αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως, καὶ προφυλακῆς ἕνεκα τῆς εὐσεβείας κινούμενοι, ἀποτροπιαζόμεθα τε καὶ κατακρίνομεν τῷ τοιαύδε προθήκῳ, τῇ τε Γ'. Λέοντος ὑποθήκῃ καὶ ψήφῳ ἐπόμενοι. Ἰτωσαν ἡμῖν ἐπὶ τάναντία παρεκτρεπόμενοι παῖδες Λατίνων· τὸ μνημεῖον ἐκείνο (τῆς Θυρεῶς λέγω τῆς Λέοντος) βλοσυροῖς βλέπετωσαν ὁρμασιν. Ἐσωσαν αὐτῶν δοκοὶ αὐταὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς. Μαρτύρια δὴ καὶ ταῦτα ἐστὶ κατατεθέντα τε καὶ δεικνύοντα, ὅσον ἔτοι τῶ κατὰ τῷ πάλαι τῆς Ῥώμης Ἐκκλησίαν Φρονεῖν τε καὶ πισθεῖν, εἰσὶν ἀπέχοντες. Ὡς μικρὰ ποιεῖνται τὰ Ἀρχαῖα Παπικὰ Διατάγματα. Ὡς κενοὶ τὰς Φρένας ἀπελέγχονται, ἔνθεν μὲν τὸν Πάπαν ἀδιάπταισον εἶναι νομίζοντες, ἔνθεν δὲ τῷ τῶ Πάπα Λέοντος τῆς Γ'. ὁρῶν, ἐκ διαμέτρου ἀντιβαίνοντες. Ἡμῖν ἀπόχρη μάρτυρα τῇ ἀληθείᾳ αἰώνιον τὸν Γ'. Λέοντα καταθέσθαι: ὡς ἔποτε τι θέμις τῷ ἱερῷ ἐμπαρενείρειν Συμβόλῳ, ἔδὲ παρεναιρομένῳ ἔξεσι παραδέχεσθαι καὶ πρεσβεῖν τῷ τῶ Ἀγ. Πνεύματος Ἐκπόρῳσιν καὶ ἐκ τῶ Υἱῶ τῆς δὲ Λατίνης, τῇ αὐτῇ ἐκείνῃ τῆς Γ'. Λέοντος ψήφῳ ἀποβλήτης τιθέναι, καὶ ἐκ Θεσιματος τῶν Οἰκουμενικῶν Σωδῶν κατακρίτης, ὡς ἄρα τῷ ἱερῷ ἐμπαρεισαγαγεῖν Συμβόλῳ τὸ Δόγμα ἐκείνο τολμήσαντας.

Πρὸς μὲν τοι ταῦτα ὁ ΒΑΡΩΝΙΟΣ, ἐν Ἐτ: 809. „Λέων (Φησὶν) ὁ Πάπας, ἄτε δὴ τῆς Ἀρχαιότητος πρύτανις, ἐπὶ τῷ αὐτοῖς προληφθεῖσαν, ἀνὸς τῆς τῶ Ἀποστολικῆς Θρόνου συγκαταίνεσσεως, ἄδειαν· ἐκδικὸς διαναστὰς, καὶ μόνον ἐν ῥήμασι διαλεγόμενός τε καὶ ἐντελλόμενος, ὅπερ ἂν βέλοιο γενέσθαι, ἐδήλωσεν· ἀλλὰ καὶ ἀνεξάλειπτόν τι μνημεῖον ἀνασηλωθῆναι παρεσκόβασε, δι' ἃ τοῖς ἔπειτα γνωστὸν εἶη, μηδέν τι χρῶσθαι ἐπὶ τῶ ἱερῷ Συμβόλῳ προσίδεσθαι. Ἰδὲ . . . τῆς τῶ ἀνδράπε καφότητος! Μὴ γὰρ παρὰ τῷ τῷ ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῳ ὁ Γ'. Λέων ἀπώσατο, διότι ταῦτῳ οἱ Νεωτεριστὰὶ εἰσαγαγεῖν ἐπεχάρησαν, ἀνὸς τῆς τῶ Ἀπο-

Ἀποστολικῶς Θρόνον σωθεδοκήσεως; (23) Κατεμάθομεν δὴ τὴν τῆς Λέοντος πρὸς τὰς ἐξ Ἀκυϊσγράντων ἐπὶ Ῥώμης ἀποσαλέντας Ἀποκρισιαρίας Διάλεξιν, τὴν περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης μήτοιγε, πρὸς Θεῶ! καὶ διὰ ψιλῶς ῥήματος ἐν αὐτῇ, τῆς λεγομένης μνήμητις γίνεται; Ἀλλὰ τέττα γε δὴ χάριν καὶ μόνον ἀπεβάλλετο τὴν προθήκην, ὅτι διὰ ταύτης ὁ τῶν Σωδῶν ὅρος ἡθετατο τῶν Οἰκουμενικῶν, αἱ καὶ τὸ τυχὸν ἐμπαρεισάγεσθαι τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἀπαγορεύουσι. Προσετίθει δὲ μὴδ' ἑαυτῷ, μὴδὲ τῷ Ῥώμης Θρόνῳ θέμις εἶναι τῷ Συμβόλῳ τὸ παράπαν τι παρενσπεύρειν. Καὶ πῶς ἄρα ἐξ ἀδείας τῆς Γ'. Λέοντος ἐπιτροπήν ἂν ἐκείνοις, τῷ Συμβόλῳ προθεῖναι τὴν τῆς Πνύματος Ἐκπόρουσιν καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς; ἢ πῶς ἂν ὁ Λέων, ἵνα τότε προσεδῇ παρ' αὐτῆς τὴν αἰτησαμένοις, ποτὲ σωανέσειεν; „Ἡμεῖς γάρ, ἔφασκεν, ἀναγινώσκοντας καὶ διδάσκοντας προσιδέναι τι τῷ αὐτῷ Συμβόλῳ καὶ παρενσπεύρειν, ἡμῖς χρῆται οἰόμεθα. Ὅσα δὲ τοῖς „προρρήθεισι Συμβόλοις τῆς Πίσεως μόνον μὴ ἐφαρμοζόντα ἀπεῖναι „σωορώμεν, ταῦτα ἔ παρατολμῶμεν ἐμπαρεισάγειν, ὡς πολλάκις „εἶρηται. Ἀλλ' ἐνθα, καὶ ὅτε δεῖ, καὶ οἷς προσήκον ἐστὶν, οἰκονομεῖσθαι σπεύδαμεν.

Οὐδέν τι τὴν ἀτοπίαν ἐλάσσονα Βελλαριμῖνος ἐπαναφέρει, ὡς ἂν τὸ διαπραχθὲν ὑπεκκλίνει τὸ ὑπὸ Λέοντος. Οὕτω γὰρ ἐν Β'. Βιβλ.: περὶ τῆς Χρυσῆς, Κεφ: ΚΖ. „Αποκρίνομαι, Φησὶν, ἐπὶ „τηδεσ ἐκείνο τὸν Πάπαν πεποιημένον, ὡς ἂν τῇ μνήμῃ τὸ ἐν „Κωνσταντινῶν πόλει Σύμβολον διασώζοιτο, οἷον περὶ ὧν. Καὶ ἵ' ἐπιγινώσκουσιν ἅπαντες, μὴ κατακρίνεσθαι τὸ Σύμβολον ἐκείνο, μὴδὲ τῷ „καθ' ἡμᾶς εἶναι ὑπεναντίον. Ὡς περὶ γὰρ τῆς ἐν Κωνσταντινῶν „πολεως σωτεθέντος, τὸ κατὰ Νίκαιαν ἔ κατήργηται ἔτῳ ὁμοίως „καθ' ἡμᾶς Σύμβολον σωτεθέντος, ἔκ ἔδει τὸ ἐν Κωνσταντινῶν „πολεως καταργηθῆναι. Τοίνυν, κατὰ βελίον πάντῃ ἐχέφρονα „ὁ Ἀρχιερεὺς ὁ ἀκρότατος, ἵνα μὴ νομίσωσιν οἱ Γραικοὶ ἀποδοκιμάζεσθαι παρ' ἡμῶν τὸ Σύμβολον τὸ ἐν Κωνσταντινῶν πόλει, ἐκ „λῶσεν αὐτὸ ἐντίμως τηρεῖσθαι, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διασωζόμενον. Πλάττει δὴ περὶ τῶν δε Βελλαριμῖνος τὸν Γ'. Λέοντα οἷον ἐπικυρῶντα τὸ μετὰ τῆς προθήκης Σύμβολον τὸ δὲ τῆς Κωνσταντινῶν πόλεως τέττα χάριν πανδήμως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνασηλώσαντα, ἵνα γινώσκουσιν ἅπαντες θάτερον θατέρῳ μηδαμῶς ὑπεναντιῶσθαι,

(23) Τοιγαροῦν εἰ (κατὰ Βαρώνιον,) διότι ἐχὶ φθάσας ἠρωτήθη ὁ Πάπας τὴν προθήκην ἀπάσαιτο εἶπερ, προσερωτηθῆναι ἐφθῆ, ἐκ αὐτῆς ἀπάσαιτο, ἡπάσαιτο δ' αὖν. Ἀλλὰ μὴ εἰδ' αὖν ἠρωτήθη ὁ Πάπας ἡπάσαιτο. Πόθεν δὴλον; Ἀυτοῖς ἔφασκε Λέων ὁ Πάπας ἐν τῇ πρὸς τὰς Ἀποκρισιαρίας Προσδιαλέξει, τόματι ἰδίῳ ἔτῳ εἰπὼν: „Εἰ μὲν πρὸ τῆς ἔτῳ ἀδεσθῆναι διερωτήθην, μηδαμῶς ἐμπαρεισαχθῆναι „πάντως ἀπεκρινάμην αὖν. Ἐπειδὴ ἄρα ὁ Πάπας ἔδαμῶς ψεύδεται ὁ Καρδινάλιος ἡμῖν ὡς ἐξάπαντος (ἢ τί γὰρ ἄλλο;) καταψεύδεται. Ο. Ε. Δ.

μηδ' ὑπὸ Πατέρων καταργεῖσθαι θάτερον, ἢ κατακρίνεσθαι. (24). Ἀλλ' ὅσον ὁ Λέων τῷ Συμβόλῳ προσετέθη τῷ μετὰ τῆς προσιδεμένης τῆς Πνοῦματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Τίς, κατόπιν σωείδμεν. Μὴ γὰρ ἐνέκρινεν αὐτό; τὸναντίον μὲν ἐν ἀπήλεγχεν, ἀπεκήρυττεν, ἐκ μέσων ἀρθῶσαι ἐκέλευε· τῷ γὰρ ὄρω τῶν Οἰκουμενικῶν ἀπηγόρευτο Σωδὼν, τῶν μηδὲν τι χρίσθαι ἐπιθεσπισσῶν τῷ Συμβόλῳ ἐμπαρεισάγεσθαι. Ὅθεν ἐγίνετο δῆλον, μὴ ἑτέρως γέτε ἔνεκα τὸν Γ'. Λέοντα τῆς Θυρεῶς ἐκάνεως ἀνασηλώσασθαι, ἢ, ὅπως τὸ Σύμβολον δίχα τῆς προθήκης παρὰ πάντων εἰς αἰῶνα τὸν ἐφεξῆς διασώζοιτο. Ταύτητοι καὶ αὐτός, ἐπὶ τῶν Θυρεῶν ἀπαρატρώτως τῆς ἱερῆς Συμβόλης ἐπιχαραχθέντος, ὑπέγραφε.

ΤΑΥΤΑ ΛΕΩΝ ἘΘΕΜΗΝ ΚΑΤΑ ΖΗΛΟΝ, ΚΑΙ ἘΠὶ ΠΡΟΦΥΛΑΚῇ ΤΗΣ ὉΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ.

Ὡς ἂν μηδεὶς δηλονότι τολμήσῃ διά τινος προθήκης, τὸ Ἱερὸν Σύμβολον ἐφεξῆς προσανυξήσασθαι καὶ ἵνα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπαραιοιήτως αὐτὸ εἰς αἰὲν διαμένη, καθὰ ὑπὸ τῶν Θεσπεσίων Πατέρων τῆς ἐν Κωνσταντινῇ πόλει Σωδὸς σωτέτακται.

Καὶ ἄλλος δέ τις (ὁ Κιχώσιος ἐν τῷ κατ' αὐτὸν Βήματι Σελ: 321.) καθυπεκκλίνων ὁμοίως τὸ πραχθέν ὑπὸ Λέοντος, διαπλάττει κατὰ πτόησιν πως δικαίαν τῆτο γενέσθαι „ἵνα μὴ, ὥπερ οἱ Γάλλοι (Φησὶ) περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνοῦματος Ἐκπορεύσεως πρὸς τῆς „Γραικῆς διαφιλονεικῶντες, κατὰ ζήλον τῆς οἰκίας Δόγματος, τῷ „καὶ ἐκ τῆς Τίς Φωνῇ, μηδὲ τῆς Ποντίφικος διερωτηθέντος, ἰδίᾳ „ἐξουσία χρησάμενοι ἐν τῷ Συμβόλῳ προσέθησαν· ἔτῳτοι καὶ οἱ „Γραικοί, ἐκ ζήλου τῆς παρ' αὐτοῖς Δόγματος κινήσαντες ὁμοίως, „ἐπιπροθήσωσι τῷ Φωνῇ μόνον. Ἐφ' ᾧ ἐν ἄρα τῷ τῆς ἱερῆς „Συμβόλης μνήμῃ ἀκεραΐαν ἐπιδιατηρηθῶσαι, κελεύσας τὸν Πάπαν, ἐν ἐκείνοις μόνοις τοῖς ῥήμασιν αὐτὸ ἐκτεθῆναι, ἐν οἷς „ἐγγέγραπτο κατ' ἀρχαίς· τοσάτω δέ τοι μάλλον, ὅσω περ τιμικαῖ „τα εἶδεν ὡς τὸ ἐπαῖγον, τῷ καὶ ἐκ τῆς Τίς Φωνῇ προσεθῆναι, „καθάπερ τὸ νῦν εἶναι ἔχον ἐξίν· ὅτε ἡ Νεστοριανῶν ἀνατοα „χῶεται Ἀρεσίς, τῶν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκδιδασκόντων, ἔτῳς „ἐκ μόνον τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι, ὡς μήτε ἐκ τῆς Τίς, μήτε διὰ „τῆς Τίς, κατὰ γε τὰ ἐντὸς προῖεναι αὐτό. — Πάντα ατοπίας με „σα. (25). Ἐπὶ γὰρ τῆς διεξοδικῆς ἐκείνης Διαλέξεως τῆς Γ'. Λέοντος

(24) Κατὰ τὸν ἐν τῇ Παραβολῇ Πατέρα, παρίστην ἡμῖν ὡς Βελλαρίνος τὸν Γ'. Λέοντα ἐμφιλοφρονέμενον τῷ Πρωτοτόκῳ: „Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμὲ εἶ· ὡς ἂν μὴ τυχὸν ἔτος, ταῖς περὶ τὸν Νεώτερον ἐπιστακτικῇ περιποιήσῃ. Ἀλλ' ὁ Πατὴρ ἡμῖν ὡς ὁ Πάπας, τοσάτον ἀπέχεσθαι, τῆ τῷ Νεωτέρῳ δόξαι ἐνασμενίσασθαι ἐκ ἐπιστρέφοντι, ἀλλ' ἀποστρέφοντι μάλλον, εἰ δὲ τ' ἀληθὲς εἰπὲν· ὡς καὶ ἐκκήρυκτον τῆτον μάλα σαφῶς ἀποφύσαι, καὶ κατὰ τὰς ἀνέκαθεν τῶν Πατέρων παραγγελίας, πάντα τῆ οἴκῃ ποιῆσαι ἀπόβλητον.

(25) Τετάρτη πρὸς ταῖς ἐπαριθμηθείσας καὶ ἀπελεγχθείσας τρεῖς, ἐπιφέρεται πρόφασις ὑπὸ Κομβεφισίς, τῆ τὰς Παρασημειώσεως γράψαντος τὰς εἰς τῷ Φω.

τος πρὸς τὰς ἐξ Ἀκνισγράνθ εἰς Ῥώμῃ εξαποσαλέντας Ἀποκρι-
σιαρίδας, σωαίδομεν πάντως, μὴ ἄλλαγέτω ἕνεκα τῷ τῷ Συμβόλῳ
προδηκίῳ ἐκείνῳ τὸν Λέοντα ἀποβαλέσθαι, εἰ μὴ διὰ τὸ ἐκ
Θεασίσματος τῶν Ἱερῶν Σωόδων ἀπηγορευθῆναι, καὶ τὸ τυχόν τι
ἐν τῷ Συμβόλῳ προσίθεσθαι. Διὸ καὶ τὸ μνημεῖον ἀνεσηλώσατο
Λέων ὁ Γ'. ἐκεῖνο, ἵνα τῷ λοιπῷ τῷ κατ' αὐτὸν ἐπόμενοι ὑποδείγ-
ματι, ἀπαραχαράκτως τὸ Ἱερὸν Σύμβολον ἅπαντες διατηρῶσιν,
ἐκφωνῶσιν, ἄδωσι. Πλάσμα ἄρ' ἐστὶ, τὸ διὰ πτοίαν τότε αὐτὸν
ἐργάσασθαι, μήποτε οἱ Γραικοὶ παραπλησίως τῷ (μόνῃ) Φωνῇ
τῷ Συμβόλῳ ἐπιπροθήσωσι. Προσέτι δὲ, καθάπερ ἔδειξεν τῷ
ἀποδεικνύει λόγῳ διωθήσεται· ἔτω ψόδος καὶ τὸ ὑπὸ τῷ Ἰησὺ
εἰρημένον, τὸ τῆς Γάλλας τότε πρὸς Γραικὰς ἀντιφερομένης
γενέσθαι, καὶ τῷ Φωνῇ διὰ τῷ ἐν τῷ Συμβόλῳ προθεῖναι τῷ
ἐκ τῷ Τίτῳ. Μὴ γὰρ ταύτῃ ὡς ἀφορμῇ ἀνέφερον γενομένην,
ἢ ὡς λόγον οἱ Ἀποκρισιάριοι ἀπέδωκαν τῷ Γ'. Λέοντι προσδια-
λεγόμενοι; Μᾶλλον δὲ διὰ δὴ τῷ μόνον ἔφασκον προσιδέναι·
„ἐπειδὴ τὸ προειρημένον ὑπ' ἐνίων ἐυρίσκωμεν ἔτι ἀδόκον, καὶ
„ὅτι κατ' αὐτὸ προσφυῶς ἔχον τῇ Πίσει ἐστὶν, ἢ σοιχάμεν . . .
„ἄμεινον ἡμῖν ἔδοξεν, ἄδοντας μᾶλλον τοσάδε ἐκδιδάσκειν, ἢ
„σιγῶντας ἀδιδάκτους παραλιπεῖν. — Κἀντεῦθεν πρὸς αὐτὰς ὁ
„Λέων

Φωτίς πρὸς τὸν Ἀκυλῆας Ἐπιστολῇ, ἣν ἡμῖν ἐν τῷ Ἀκταρίῳ τῆς τῶν Γραι-
κῶν Πατέρων Βιβλιοθήκης ἐξέδοτο. Ἐνθα γὰρ Φωτίς ἐπὶ τῆς βιβλίου Ἐπιστο-
λῆς τῶν Ἀργυρῶν τῷ Λέοντος Θυρεῶν ὑπεμνήθη, τοιαύδε Κομμεφίστιος παραση-
μαῖται Σελ: 546. Σημ: (7), λέγων: Metuebat forte Orientalium offensionem,
quam nec ea dispensatione Ecclesia Romana vitare potuit: et ut Schismaticorum li-
vore erroris in fide ea parte non notaretur. Δεδίως ἐτύγχανε (Φωτίς) τυχόν μὴ
„τοῖς Ἀνατολικοῖς προσκρέσσειν, (ὁ Πάπας Λέων) ὅπερ ἔδει διὰ τῆς τοιαύτης συγ-
„καταβάσεως ἢ κατὰ Ῥώμῃ ἴχυσεν Ἐκκλησία διαφυγεῖν. Καὶ ἵνα μὴ παρὰ
„τῶν Σχισματικῶν, διὰ φθόνον, προσεβίβη τις αὐτῇ ἐντεῦθεν περὶ τῇ Πίσει ἀθέ-
τησις. Καὶ ἐστὶ μέν πως ἢ κατὰ Κομμεφίστιον τετάρτη αὕτη προσεπαριθυμημένη,
παραπλησία τῇ κατὰ τὸν Πολωνὸν Κιχάβιον, ἀνωτέρω τρίτῃ ὑπὸ Ζοιρναβίς προ-
τεθείσῃ, Ἀπολογία ὑπὲρ τῆς τῶν παρὰ τῷ Πάπᾳ Λέοντος Ἀσσιδῶν ἀνασηλώ-
σεως. Ἀμφότεροι γὰρ αἰτιῶνται ἐπὶ τῷ ἔργῳ τὸν ὡς ἐκ τῶν Γραικῶν φόβον.
Ἐστὶ δὲ πως καὶ διαφέρουσα. Ὁ μὲν γὰρ ἔφασκε δεδίειν τὸν Πάπαν περὶ τοῖς
Γραικοῖς, ἵνα μὴ μᾶλλον ἔτοι ἀθετήσαντες, τῷ Φωνῇ (μόνῃ) προδῆναι τῷ
Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐπιτολήσωσιν· ἔτι δὲ Ἰησὺ Κιχάβιος· ὁ δὲ Δομινικανὸς Κομ-
μεφίστιος, περὶ ἑαυτῶ μάλιστα τὸν Λέοντα ὑπέληθε δεδιμένον, ἵνα μὴ τῷ οἱ
Γραικοὶ νομίσωσιν ἠθετηκέναι, τῷ τὸ Δόγμα παραβιάσασθαι. Ὡστερ εἰ ἐξὶν δη-
λονότι περὶ τὰ Δόγματα ὑποκρίνεσθαι, καὶ τὰληδὲς ἐπηλυγάζειν τῆς Πίσεως
μάθημα, ἐφ' ᾧ μὴ, ἢτοι τῷ Ἀκρωμένῳ εἰς πρόσκομμα, ἢ τῷ Διδάσκοντι εἰς
μῶμον τράποιτο. Ταῦτα δὴ, τῶν παρὰ Λατίνοις τὰ πρῶτα φερόντων ἐν Θεο-
λογία, τὰ θαυμαστὰ καὶ γενναῖα! Λέων ὁ Πάπας τῷ ἐν τῷ Συμβόλῳ ἀρτιφα-
νῇ προδηκίῳ ἀποδοκιμάζει λαμπρῶς ἀπαγορεύων καὶ λόγοις καὶ πράγμασι· κα-
τὰ μὲν Βαράνιον, Γάλλας τε καὶ Ἰσπανὸς ἀμυνόμενος· κατὰ δὲ Βελλαρμῖνον, αὐτῷ
ἐνὸς καὶ τῷ αὐτῷ, τότε ἀνθρ. καὶ τὸ μετὰ τῆς προδηκίης Σύμβολον λογιζόμενος·
κατὰ δὲ Κιχάβιον, μὴ εἰς πρόσκομμα γένοιτο τοῖς Γραικοῖς, ὥστε καὶ τῶν τῶν
ἐκ μόνῃ παρειαγαγεῖν, ὑφορώμενος· κατὰ δὲ Κομμεφίστιον, μὴ δυσσεβείας μῶ-
μον κατ' ἑαυτὸ ἐπισπάσῃται παρὰ τοῖς Γραικοῖς αὐτοῖς, δεδίως καὶ ὑποσεβόμε-
νος: ὃν εἰς τέλος ἡ Λατινικὴ Ἐκκλησία ἔδειξεν διέφυγεν. „Οὕτω κύκλῳ οἱ ἀσεβεῖς
„περιπατῶσι,, προφάσεις παντοίας ἑαυτοῖς περνοῦντες ἐν ἀθετήσεσιν.

N rrvv 2

„Λέων: ὁ δὲ Φατὲ, ὡς διὰ τῆτο ὑμεῖς ἔτως ἄδετε, διότι ἄλλων „πρὸ ὑμῶν κατ' ἐκείνα τὰ μέρη ἔτως ἄδόντων ἀκηκόατε, τί πρὸς „ἡμᾶς; — Καὶ αὖθις οἱ Ἀποκρισιάριοι: Εἰ γὰρ ἦδαι ἡ Σὴ Πα- „τρότης, ὅσαι κατ' ἡμᾶς εἰσι χιλιάδες τῶν τῆτο ἄδόντων, διὰ „τὸ ἄδεσθαι οἱ ἑδ' ἂν εἶδεν αὐτὸ ποτέ μὴ ἄδόμενον μεθ' ἡμῶν „τυχὸν ἂν ἐγένε, καὶ ὥς αὐτὸ ἄδεσθαι σωαινῶν ἂν ἠγάπησας. „Ἐν οἷς πάντως, εἰδεύα τὸ παράπαν γίνεταί μνεία, σωισαμένης „τινὸς Λατίνων πρὸς Γραικὸς Φιλονείκῃς ἔριδος, δι' ἣν ἂν ὑπ' ἐκεί- „νων ἢ ἐν τῷ Συμβόλῳ πρόθεσις παρεσενεχθείη· περὶ γὰρ τῆς „σιγῇ βαθεία. Ἐπειτα δὲ, καὶ παρ' αὐτοῖς Λατίνοις ἀρτίως ὡς ἀνα- „Φυεῖσα ἢ περὶ τῆς προόδου τῆς Πνύματος διαζήτησις, ἐνθεντοὶ „καὶ αὐτοὶ Λατίνοι ὑπάρχον· οἱ περὶ τῆς συζητήντες, καὶ προσδια- „λεγόμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἤκιστα πρὸς Γραικὸς. Μᾶλλον δὲ καὶ „τῶν Λατίνων, οἱ τὸ ἀρχαῖον περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς „Ἀγ: Πνύματος ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς Δόγμα διεκδικούντες, τῆς „λοιπῆς ὡσανεὶ Νεωτεριστῶν τινος καὶ Καινοτόμου, ἑδὲ τῆς μεθ' αὐ- „τῶν κοινωνίας ἠξίαν ποιῶν, ὡς περ' ἀνωτέρω εἶδμεν, ἐκ τῆς περὶ „τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγ: Πνύματος Λιθέλλῃς, ὅπερ οἱ ἐξ Ἀκνίσ- „γράνῃς ἐς Ρώμῃ ἀποσαλέντες, Λέοντι τῷ Πάπα προσενωλόχασιν, „Ἀποκρισιάριοι. Διὰ γὰρ τῆτο καὶ ὁ Μέγας Κάρολος τῷ ἐν „Ἀκνίσγράνῃ Σώδον συγκεκροτήκει, ἐν ᾧ, καὶ Λατίνων μεταξὺ „καὶ Γραικῶν, ἐν δὲ Λατίνοις μόνον πρὸς ἑαυτὸς ἢ ἕρις ἐνώτο, „ἢ τε περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς, „καὶ ἢ περὶ τῆς κατ' αὐτῷ ἐπὶ τῆς Συμβόλου γενομένης προθέτης. „Πῶς τοίνυν, πρὸς μὲν Γραικὸς κατ' ἐκείνο περὶ τῆτων εἰδαμῶς, „ἐν δὲ Λατίνοις πρὸς ἀλλήλους ἀρτίως τῆς συζητήσεως ἐκείνης ἀνα- „Φυεῖσης, λέγειν ἐξὼ, ὅτι πρὸς Γραικὸς οἱ Γάλλοι διαφερόμενοι καὶ „λογομαχῶντες, τῷ ἐκ τῆς Υἱῆς Φωνῷ ἐν τῷ Συμβόλῳ τῷ Ἱερῷ „προσθεῖναι; Σωήπτε δ' ὁ τῆτο πλάσας: ὅτι „καὶ μὴ διερωτη- „θέντος τῆς ΠοντίΦικος. Ὡς εἶπερ ἄρα ὁ Πάπας, εἰ Φθάσαντες „ἠτήσαντο παρ' αὐτῆς τῷ ἄδειαν τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθέτου „τῷ καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς Φωνῷ, σωήνεσεν ἂν! Ἀλλὰ μὴ γὰρ καὶ „σαφῆς τὰ τῆς Πάπα ῥήματα, ἐν τῇ περὶ τῆς προθέτης ταύτης „πρὸς τῆς ἐξ Ἀκνίσγράνῃς Ἀποκρισιάρικῃς Προσδιαλέξει αὐτῆς; „Εἰ „μὲν (ἐφη) πρὸ τῆς ἔτως ἄδεσθαι διερωτήθῃ, μηδαμῶς ἐμπαρεῖ- „σεχθῶσαι δὲν πάντως ἀπεκρινάμην ἂν· ὅθεν ἐν ἐκείνοις, ἑδ' ἑαυ- „τῷ ὅλως ἐξὸν εἶναι προσαπεφωάτο Φθάσας, τὸ ὅτι ἐν τῷ Ἱερῷ „Συμβόλῳ προθέτου, καθάπερ ἀνωτέρω καὶ πρὸς τὰ παραπλήσια „τὰ ἐκ τῆς Βαρωνίᾃς ἡμῖν ἀπώτηται.

Ἐπειτα δὲ, ὡς περ' ἂν εἴτις πτόησις δικαία τῷ Γ'. Λέοντι „ἐνσκήψει, μήποτε (φησὶ) τῇ ἐμπαρεσάχθεισῃ τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ „Φωνῇ (καὶ ἐκ τῆς Υἱῆς), ἀντιπερισησόμενοι οἱ Γραικοὶ, τῷ Φωνῷ „ὁμοίως καὶ ἔτοι (τῆς μόνου) ἀντιπαρεσάξεν Φιλονεικήσαν. Ἀλλὰ „γὰρ, ἀπὸ τῶν Φωτίῃ χρόνων ἄχρι τῶν ἐχάτων τῆτων τῶν „κατ' ἡμᾶς, τῆς προθέτης ἐκείνης οἱ Γραικοὶ αἰεὶ ἐγένοντο κατα- „ψηφισόμενοι ἐμῷ ἀλλ' ἑδὲ ποτε τῶν Γραικῶν τῷ Συμβόλῳ „προ-

προθεῖναι τι ἀπετόλμησεν· ἥτι τοιοῦτον ἀντιφερόμενος Ἰατίνους κατὰ νῦν ἐπεβάλετο. Καίτοι μὴδ' ὁ χίλιοςδὲ ἐν αὐτοῖς ἀνθρωπος, περὶ τῶν Λέοντος τῆ Γ'. Ἀσπιδίσκων ἐκείνων μὴδέντι τὸ παρὰπαν ἐπύθετο. (26). Οὐχ ἔτω Φρεσὶ Γραικῶν μικρὰ τίθεται τὸ τῶν Σωδῶν ἀξίωμα, ὥς κατὰ τῶν ἐν αὐταῖς θεασιθέντων, καὶ Συλλαβῶν ψιλῶν προθεῖναι τῷ Συμβόλῳ ποτὲ θρασυάσθαι. Ὡς εἶγε καὶ κατὰ νῦν τυχὸν Γραικοῖς ἀν' ἐπὶ ἡλθεν ἔτω τὸ Σύμβολον ὡσαύτως παραχαράσθαι, τίποτ' ἀν' ἐξιχύσειαν ἐπ' αὐτοῖς τὰ τῆ Γ'. Λέοντος Ἀσπιδίσκια; πανταχῶς γὰρ τῶν βιβλίων μετὰ τῆς προσηύκης τῆ κατὰ Ἰατίνους φερομένης Συμβόλου, πανταχῶς δὲ τῶν Ἑκκλησιῶν περιλαλόμενης τε καὶ ἀδομένης· παρὰ τὸ ἐπὶ δυσὶν ἐν Ῥώμῃ περισώζεσθαι ἀπαραποιήτως Ἀσπίσι, τίς ἢ ἐντεῦθεν ὄνῃσι; μὴ τῷτο Γραικοῖς ἐξήρκεσεν ἀν'; μὴ τῷτο τῆς τῆ ὑπὸ Ἰατίνων παραχαράσθαι Συμβόλου κοινῆς καταχρήσεως, ἀποχρῶσα πρὸς Γραικὸς ἀπολογία γένοιτ' ἀν'; Οὐδὲν ὅτι καὶ σωτελεὲς διὰ τῶν διαπράττεσθαι τὸν Ἰησοῦν, παντίπῃ προδῆλον.

Τελούταῖον προσέθετο: μὴ ἔτως ἀναγκαίαν ὑπάρξαι τὸ τιωμαῦτα τιῶν ἐν τῷ Συμβόλῳ προσηύκῃ τῆς Φωνῆς (καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς) ὥς γε τὸ νῦν ἔχον ἐστίν, ἀνατραχωμένης δῆθεν τῆς τῶν Νεσοριανῶν Αἰρέσεως, τῶν μὴδ' ἐκ τῆ Υἱῆς, ἀλλὰ μὴδὲ διὰ τῆ Υἱῆς συγχωρῶντων τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. — Ἀλλ' εἴπερ οἱ Γραικοὶ ὡσαύτως ἐτύγγανον πρεσβόοντες καὶ τότε, ἐκ μόνῃς τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγ. Πνεῦμα, πῶς νῦν ἢ ἀνάγκη μείζων, τῆ τῷ Συμβόλῳ τιῶν καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς Φωνῶν προσεθεῖναι, ἢ ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν ἐπὶ τῆ Λέοντος; Μᾶλλον μὲν ἔν, ὥς εἰδομεν, ἐξ αὐτῶν Ἰατίνων, τό γε τιωμαῦτα τὸν ἀριθμὸν ὅτι πλείοι ἀπανανόμενοι ὑπῆρχον ἐκπροῖναι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐξ Υἱῆς. Πῶς ἔν τότε ἦττον καὶ ἐπ' ἀνάγκης προσεθεῖναι τῷ Συμβόλῳ τὸ καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς, ἢ νῦν ὁπότε δὴ πᾶσα, ἢ, ὅση ὑπὸ Ἰατίνων ἐστὶν Οἰκουμενῇ, τῷ τοιοῦδε σῶματι Δόγματι;

Ὅτι δὲ ἄρα καὶ ὁρθῶς ἀποφάσκειται τὸ δι' Υἱῆς, ἔχ' ἦττον ἢ τὸ ἐξ Υἱῆς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον προῖναι, ἐπειδὴν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας τῆ εἶναι ὁ λόγος πρόκειται καὶ ὅτι Νεσοριανισμὸς τὸ Δόγμα τῷτο μάτῳ ἐστὶν ἐγκαλόμενον· περὶ τῶν κατὰ τὸν Θεοδώρητον εἰρημένων, ἐν τῇ περὶ τῶν Μαρτυριῶν τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων Πραγματείᾳ, ἐς πλάτος ἡμῖν ἀποδέδεικται. Ὡς εἶγε, μὴ κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς λόγον ἐκδέξαι τὸν Υἱὸν ἐννοεῖσθαι,

(26) Πάντως δὲ καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι Γάλλοις, καὶ Γερμανοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ἀν' Ἑυρώπῃ ἔθνων τῶν εἰς Χριστὸν ἐπιστρέψαντων ἀσπασμένων, προδήσῃ δ' ὅτι καὶ παρ' Ἰταλοῖς αὐτοῖς τοῖς περὶ τιῶν Ῥώμῃ, μόλις ἀν' τὸν χίλιονδὲ ἀνθρωπον ἔυροις, τὸν περὶ τῶν Ἀγγλῶν Θυρεῶν ἐκείνων τῆ Πάπα, τιῶν εἰδήσιν ἔχοντα. Καὶ γάρτοι καὶ παρὰ τέτοις οἱ τῷτο Θεολογικὸν Ζήτημα διακρίβαντες, ἢ καὶ ἐπὶ πᾶσι πολυπραγμονέοντες, εἰδ' αὐτοὶ τῆ ὅλῃς πλήθους ἀριθμηθεῖν τὸ χίλιονδὲ μόνον.

Τόμ. Α'.

Ξ Ξ Ξ Ξ

θαι, ἔδεις ποτε τῶν Ἀνατολικῶν ἡγήσατο, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς δι' Υἱῶ ἐκπορεύεται.

Ἐρεῖς τελοῦνται, μηδὲν Λατίνοις τὰ ἄχρι τῆδε ἐπιλυμαίνεσθαι. Εἰ γὰρ Γραικοῖς ἢ τῆ Λέοντος ψήφος ἀνδάνει, ἢ περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης, σωεπανδάνειν αὐτοῖς ὡσαύτως δεήσει καὶ τῷ ἐκείνῃ ψήφῳ, τῷ περὶ τῆς τῆς Πνύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ Ἐκπορεύσεως. Ἀλλὰ γὰρ Α'. Λέων ὁ Γ'. προθέσθαι ἔοικε τῇ δόξῃ, ὑπὸ τῶν Ἐπιχειρημάτων παρακροαθεὶς ἐκείνων, τῶν ἀπὸ Ἀκυσγράνῃ ἐπὶ Ῥώμης ἀποσαλέντων Ἀποκρισιαρίων, ὡς ἀνωτέρω δεδεικται. Ὁ δ' ἀφορᾷ τῷ προθήκῃ, περὶ τῆς αὐτὸς ἔπαρενεχθεὶς ὑφ' ἑτέρων μάρτυς ἐστίν, ὅς ποτ' ἦν ὁ νῦν τῆς τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων Θεσίσματος, τῶν ἀπαγορευσῶν μηδένα ἕτερον Πίσεως ὅρον ταῖς Ἐκκλησίαις ἐμπαρεσάγεσθαι. — Β'. οἱ Ἀνατολικοὶ ἤκιστα ἐποφείλαν, Φασί, τῇ τῆς Πάπα Ῥώμης δόξῃ σοιχεῖν, ἔπερ αὕτη κατὰ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς βαίνει ἀντίτροος. Λατίνων δὲ παῖδες, οἱ τῆς Παπικῆς ὅρας ἅπαντας παραδεχόμενοι, καὶ ἀληθεσάτης εἶναι ἡγούμενοι, ἔδωλως τὸν Πάπαν ἐν τέτοις συνχωρεῖν ἔχον διαμαρτεῖν τῷ τοι καὶ ἐνδίκως αὐτοῖς ἀντιπροβάλλεται ἢ τῆ Λέοντος ψήφος ἢ τοι γὰρ ἀληθεύσαν ταύτῃ εἶναι ἐπ' ἀνάγκης, ἢ ψευδομένῃ. Καὶ εἰ μὲν ἀληθὴς, πῶς ταύτῃ ἐχὶ παραδεχονται; Εἰ δὲ ψευδομένη, πῶς τὸν Πάπαν θρυλλῶσιν ἡμῖν ἀδιάψυξον; — Τελοῦνται δ' ἐπὶ τῆς δε τῆς Συζητήσεως, περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης, ὁ σκοπιμώτατος λόγος ἐστίν. Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐπὶ Φωτίῃ γενικῇ συζήσῃ Σωόδῳ, ἔδειξεν ὅλως περὶ τῆς Δόγματος ἐγένετο μνεία, ἢ δὲ προθήκη μόνῃ καταδεδικασαι. Ἀναφύεντος δὲ ταῖς Ἐκκλησίαις τῆ Σχίσματος, ὡς πρωτίστῃ αἰτία Λατίνοις ἀνθυπηνέχθῃ παρὰ τῶν Ἀνατολικῶν, ἢ τῆς προθήκης κατάχρησις καὶ ταύτης δὲ μόνῃς ἀρθείσης, ΜΑΡΚΟΣ ὁ Ἐφέσῃ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ τῆς Φλωρεντινῆς Σωόδῃ, ἐξῆναι τοῖς Ἀνατολικοῖς τῷ μετὰ Λατίνων προσέσθαι κοινωνίαν ἐδίδασκε. (27). Πρὸ παντὸς ἄρα περὶ τῆς προθήκης πρᾶκετο θεωρεῖν, πῶς ἂν ταύτῃ ἀρτίως ἤδη ἐπινοηθεῖσαν καὶ ἀνακύψασαν ὁ Ῥώμης ἀποδέξοιτο Θρόνος. Ἀλλὰ γὰρ αὐτῷ τὸ παράπαν ἀποδοκιμαθεῖσαν ἐκκηρυχθῆναι τε καὶ καταδικασθῆναι ὑπὸ Λέοντος τῆς Γ'. ἀνωτέρω σωείδομεν ἐν οἷς δηλονότι μηδὲ τὰ ἀληθεύοντα ἐξῆ-

(27) Ἀρξαμένης γὰρ ἐν Φεβρουάρῳ τῆς Σωόδῃ, (ἐν τῇ Γ'. Συμελῶσαι παρὰ Βινίῳ Τόμ: Θ', Σελ: 580.) δημηγορῶν ὁ Ἐφέσῃ ἔφασκε: „τῆς αἰτίας μενέσης, ἥτις ἦν ἢ ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκη . . . ἢ δὲ τῷ ἐριώλῳ εἰκὸς ἦν ἐπακολογήσῃν . . . „τῆτο δὲ ἐκ ἄλλως εἶσαι, ἢ περιαιρεθείσης τῆς αἰτίας τῆς Σχίσματος. Μετατεθείσης δὲ ἀπὸ Φεβρουαρίου ἔπειτα ἐπὶ Φλωρεντιαν τῆς Σωόδῃ, καὶ τῶν ἐνταῦθα Προσδιαλέξεων εἰς κενὸν ἀναλισκομένων, ἐπεὶ εἰς κοινὴν ἐτρέποντο σκέψιν, ὥς τρέπον τινὰ εὐρεθίῃ ἐνάσεως, ὁ Ἐφέσῃ τοιάνδε γνώμῃ ἔπεν: „ὅτι εἰ „ἐκκληθῇ ἢ προθήκη ἀπὸ τῆς Ἀγίας Συμβόλης, διωκτὸν ἐστὶν ἐνωθῆναι ἡμᾶς. (Συγχερόπτελος ἐν τῇ Ἱστορ: τῆς Φλωρεντινῆς Σωόδῃ, Τμήμ: Η'. Κεφαλ: ΙΒ'. Σελ: 234.)

ἐξεῖναι ἐνὶ μηδενὶ τρόπῳ ἐμπαρεισάγεσθαι τῷ Συμβόλῳ κατὰ τὸν ὅρον τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων προσδιετέινετο. Καὶ ταῦτα μὲν ἄχρι τῆς οἰοντε καταμαθεῖν, ὅσα γε ἐκ τῶν παρὰ Λατίνοις πάρεσιν Ἀπομνημονομάτων, (28) τὰ περὶ τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς τε τῆς Δόγματος Καινοτομίας, καὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσηύκτης ἀναμοχλοῦσάσθαι. Τίνες δὲ ἄρα οἱ πρώτοι ἐγένοντο Καινοτόμοι; ἄδηλον. Παραπλήσιόν τι γὰρ καὶ πάλαι σκέψῃ, ὅτε τιῶ ἐν Χαλκηδόνι Σωόδον, ὡς πλείοι πανταχῶς περιῆσαν οἱ ἀνατρέπεν ἀσπιδάζοντες ὡς Ἀκεφάλως διὰ τῆς ἀνόμασαν περὶ ὧν ὁ Ἰσαυλὸς ἸΣΙΔΩΡΟΣ ἐν τῷ Χρονικῷ. „Κατὰ τὸν αὐτὸν (Φησὶν) ἀνεκνυσε „χρόνον ἢ τῶν Ἀκεφάλων Αἵρεσις, τῶν τιῶ ἐν Χαλκηδόνι Σωόδον ἀνατρέπεν ἐπιχειρόντων· οἱ διὰ τῆς Ἀκεφαλοὶ ἐπεκλήθησαν, ὡς ἄρα κεφαλῆς ἀμοιρῶντες διὰ τὸ, τίς ὁ πρῶτος τιῶ Αἵρεσιν ταύτῃ παρειαγαγὼν, μὴ εὐρίσκεσθαι. Ὡς δὲ δεόντως καὶ τῆς Λατίνης ἐντεῦθεν Ἀκεφάλως καλεῖσθαι ὁμοίως, ὡς τὸν πρῶτον τῆς αὐτῶν προσηύκτης γενόμενον εὐρετῶ, ἕνα τινὰ, ἢ πλείους, ἐξονομάσαι μὴ ἔχοντας.

Ἐν-

(28) Πάντως δὲ καὶ τῶν πλείονα, καὶ πολλὰ γε ἄξια μάθοιμεν, εἰ περιῆσαν ἡμῖν τὰ τῆς ἐν Ἀκνισγρῶν Σωόδῃ Πρακτικῇ ἀπερ, ὡς μὲν αὐτὸς ὑπολαμβάνω, ἐν γωνίᾳ πρὸς κείναι, καὶ λαμβάνει ἀπὸ τῆς ὡς δὲ Θεοφάνης ὁ Νοβογροδίας Ἀρχιεπίσκοπος ἐν τῷ περὶ Ἀρχῆς καὶ Προόδου τῆς περὶ τῆς Ἐκπορεύου: Ζητήμ:) ὅπως ἀπάλτο, μὲν δὲ τῆς Τίτλε διασποδέντος, καὶ τῆς ὀνόματος περιόντος ἀνὸς τῆς „πράγματος: „Σωόδος (ἐπιγέγραπται): ἢ ἐν Ἀκνισγρῶν, περὶ τῆς τῷ Συμβόλῳ προσεθείσης Φωνῆς, καὶ ἐκ τῆς Τίτ, ἢ ἐν Ἐτῇ 809. ἐπὶ Λέοντος Πάπᾳ τῆς „Γ. συστάσας. τοσῶτον, καὶ πλέον ἔδεν. Ἀλλὰ γὰρ τῆς Σωόδῃ ταύτης, ὡς „μεγάλῃς τινὸς γενομένης, ἐμνήσθησαν οἱ Συγγραφεῖς ἢ πρὸς καὶ περὶ πράγματος „τος μεγάλῃς ἢ ἐκεῖ σκελετομένη Διάλεξις. Πῶς ἔν ὅπως ἐξίτηλος ἔχει γενέσθαι, ὡς, παρεκτός τῆς Ἐπιγραφῆς, μηδὲν ἐξ αὐτῆς, μηδὲ κεραῖαν ὅπως ὑπολειφθῆναι; ἢ τιῶ τῶν Νεωτεριστῶν ὑφορεῖσθαι ἔπειν ὡς ἀπόνοιαν καὶ ἦτοι αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ τῆς καινοφανῆς Δόγματος ἐπὶ τῆς Σωόδῃ προσηκότες, νῦν μὲν „εὐφύῃα τῶν ὑπεναντίων ἐλάσσονες, διώκει δὲ ἀξιώματος, καὶ τῇ παρὰ τῷ „Βασιλεῖ Καρόλῳ χάριτι κρείσσονες ὄντες, τὰ Πρακτικὰ τῆς Σωόδῃ τὸ παρὰ „τῆς ἐξηφάνισαν ἢ μετ' ὅσον πολὺ ἐξ ἀφορμῆς ἄλλοι τῆς ποιῆσαι ἐξήλωσαν, „ὡς τῆς τῶν ἐκεῖ ἀντιλεχθέντων σκελετοκότες καὶ ἑαυτῶν μάλιστα φέρεσθαι. „Τῷ ὄντι δὲ εἰ τὰ Πρακτικὰ ἐκεῖνα περιεγένετο, πλείους ἐξ αὐτῶν περὶ τῆς „Καινοτομίας τῆς Δόγματος, καὶ τῆς βάρους τῶν ἐκατέρωθεν ἐπενεχθεσῶν πῶς „σαν, καὶ περὶ ἄλλων τῶν εἰς τῆς τεινόντων, παρῇ ἂν παρατηρήσασθαι καὶ „συναγαγεῖν ἔπειν γε καὶ ὅπως, ἀπὸ τῆς τῶν Ἀποκρισιῶν δημηγορίας, καὶ „ἀπὸ τῆς αὐτῶν πρὸς τὸν Πάπαν Προσδιλέξεως, ἐκ ὀλίγα παρατετηρηθῆναι „ἐγένετο. Οὐ γὰρ προῖδον δηλονότι οἱ Ἀποκρισιῶν ἐκεῖνοι, καὶ εἰ ἀνῆρες ἄλλως „θερμωγῶν τινὲς ὑπάρχοντες. Ἀλλ' ὡς ἡμιβάρβαροι, καὶ περὶ τὸ λέγειν ἀπερίσκεπτοι, ὅτοι προῖδον, Φημί, ὡς τινὰ τῶν αὐτοῖς ἐρημένων, ἐπιζητῶν σφίσιν ἐμελλεν ἔσεσθαι. Εἰρήκασιν γὰρ, ὅτι τὸ τοιόνδε Ζήτημα προσφάτως ἄρτι „προκύψαι ἀναφύειν ὅτι Θεσαυρὸς τις εἴη ὅς αὐτὸς ἐλάμβανε καὶ τ' ἄλλα, ἐξ „ὧν ἡμῖν μαρτυρίαν ἀσφαλεστάτῃ καταλελοίπασιν, ὅτι αὐτὸ πρόδεν ἀνῆκτον „ἢ καὶ ὅτι τῶν Συγγραμμάτων τὰ ἀρχαιότερα τῆς τότε χρόνῃ, ἐν οἷς ἢ τῆς „Αγ: Πνύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Τίτ συνεχῶς προσβλέπεται, πάντῃ παρῇ „θαρετῇ ὅ καὶ μάλλον ἐπὶ ἢ τῆς Λέοντος, περὶ τῆς μὴ δὲν προσιδέναι, ἀπαγόρευσις ἐκεῖνη προσεμπεδοῖ. Ἀ' δὲ καλῶς σημειῖν χρὴ, καὶ κατὰ νῦν ἀναπολεῖν, ὅσας αἱ τῶν Ἀρχαίων μαρτυρίαι ὑπὸ ἐρῶν καίνται, ὡς ὑπὲρ ἑαυτῶν „παῖδες Λατίνων προβάλλονται.

ΞΞΞΞ 2

Ἐνθεντοι καὶ ἐπιδήλως κενεμβατῶσι παῖδες Λατίνων, οἱ ὑπὸ μεγάλης, (ὅδ' αὐτοὶ τίνος εἰδότες) Σωόδα· ἢ γὰρ ὑπό τινος Πάπα προσεδεῖναι τῷ Συμβόλῳ τῷ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ Φωνῇ διΐχυριζόμενοι. ἈΝΤΩΝΙΝΟΣ ἡμὲν ἔν' ὁ Φλωρεντίνος Ἀρχιεπίσκοπος (29) (ἐν Μέρ: Γ'. Τίτλῳ ΚΒ'. ΚεΦ: ΙΓ'. Σωελόβσει ΚΓ'.) ὅτι μὲν, Φησὶ, προσετέθη ἡτοὶ παρασιμῆται τῷ παλαιῷ Συμβόλῳ, τῷ δ' ὁ νῦν ἡμεῖς ἐν τῷ Συμβόλῳ τῷ καὶ ἡμᾶς ψάλλομεν τετέστιν: ὅτι τὸ Ἀγ: Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶ ἐκπορεύεται, ἀντὶ τῆς: ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, ὡς ἐλέγετο ἐν τῷ Παλαιῷ βέβαιον ἐστίν· ὅδε πισυότεον ὑπὸ ἄλλῃ προσεδεῖναι, εἰμὴ ὑπό τινος Πάπα, ἢ ὑπό τινος Σωόδα· τις γὰρ ἂν ἄλλος τὸ τοιοῦτον ἐπιτολήσκειν; Ἀλλ' ὑπὸ τίνος δὴ Πάπα, ἢ γοῶ Σωόδα, (30) ὁ κομιδὴ βέβαιον ἐστὶ. Τῷ σιμάδει καὶ ΠΕΤΡΟΣ ὁ Πιθαῖος, ἐν τῇ περὶ τῆς Ἀγ: Πνεύματος Ἱστορίας, τῇ ἐν τοῖς αὐτῶν Συγγράμμασιν ἐμφερόμενῃ, Σελ: 32. „Καιμὶν ἀνδρὶ τῆς τῆς Πάπα ἐξουσίας, ἢ τινὸς τελέαχισον Σωόδα τῆς Ῥωμαϊκῆς Διοικήσεως τῷτο γενέσθαι, ὅδε οἶμαι ἐχεφρων φῆσαι ἂν. Ἀλλ' εἶδομεν ἀνωτέρω, ὡς ἐξ αὐτῶν συμφανὲς ἐστὶ τῶν Λατινικῶν Ὑπομνημάτων, μὴδ' ὑπὸ τῆς Πάπα, μὴδ' ὑπό τινος Σωόδα τὸ πρῶτον, τῷ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ Φωνῇ τῷ Συμβόλῳ παρενεχθῆναι· ἀλλ' ὑπὸ ἀνθρώπων ἰδιωτῶντων, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἀγνοεῖται, πρῶτις τετετὶ παρατοληθῆναι· οἱ καὶ ἀπεβλήθησαν ἔπειτα ὑπὸ τῆς Πάπα Λέοντος τῆς Γ'. τοσούτω γε δεῖ, τῆς ἐξ αὐτῆς τῆς Πάπα τῷ τοιάνδε προδήκῳ συσταθῆναι κατάρξασθαι. Ἐπὶ τέτοις δὲ καὶ ΘΩΜΑΣ (31) ὁ ἀπὸ τῆς Ἰησὺ ἐπιλεγόμενος, ἐν τῷ 5. Βιβλ: τῆς κατ' αὐ-

- (29) Ἀντώνιος ἔτος, ὁ διὰ τὰ νανῶδες τῆς ἡλικίας ὑποκοριθεῖς Ἀντωνῖνος, ὑπὸ Ἐυγενίς τῆς Δ' Πάπα, κατὰ τὸ 1446. Φλωρεντίας προήχθη Ἀρχιεπίσκοπος, τέθνηκε δὲ κατὰ τὸ 1459. ἔτος ἄγων ἐβδομηκοντὸν ὅτι δ' αὐτοῦ ἐγένετο τῷ κρίσιν ἐν οἷς σιμάει. (Nullius Iudicij scriptor.) ὁ μόνος Ἑβραῖος Οὐάρεων ἐν ταῖς εἰς τὰ Καῖς προδήκας φησὶν· ἀλλ' ὅδ' αὐτοὶ οἱ τ' ἄλλα δι' ἐπαίνε τῷτον ἄγοντες Ποντιφίκοι ἐπὶ Φρενῶν λεπτότητι κομιδὴ μακαρίσαι προήχθησαν.

- (30) Ἡ' ὅχι παραπλησίως ὡς ἡμῖν ἀποφάγγεται ὁ Θεολόγος ἔτος, τῷ Παροιμιώδῃ Ἀκέσορι;

Si vis sanari de morbo, nescio quali;
Accipias herbam; qualem, sed nescio, vel quam;
Ponas, nescio quo; sanabere, nescio quando.

Ὅπερ ἐστίν:

Ἰηθὴν ἐθέλων, νῆσε ἐκ οἷδ' ἀφ' ὁποίας,
Λάξεο δὴ βοτάνης· τίνος; ἀλλ' ἐκ οἷδα δ' ὁποίας.
Θῆς δ' ἐκ οἷδα ὅπως· ὅδ' ὅτ' ἀνιστος ἐσθ.

Οὕτω ψυχρῶς ἀριστολογῶσι σιῶ Ἀντωνίῳ τῷ Φλωρεντίας, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Λατίνων Θεολόγοι, ὅσας αὖ αὐτοῖς περὶ τῆς ἀρχηγῆς τῆς προδήκης ὁ λόγος. μὴδ' ὅτε, μὴδ' ὅπως, μὴδ' ὑπὸ τίνος, μὴδ' ὅπως αὐτῶν εἰσεκώμασε τῇ Ἐκκλησίᾳ, μὴδὲν σαφὲς εἰπεῖν ἔχοντες.

- (31) Ἰσπανός δ' ἦν ἔτος ἐκ τῆς τῶν Καρμηλιτῶν τάγματος παρὰ Λατίνοις Θεολόγος, περὶ τὰς τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἀρχὰς ἀκμάζων, καὶ κατὰ τὸ 1627. τὸ ζῶν ἐκπεράνας ὡς ἡ Ἐκδὸς ἡμῖν τὸ Θεοφάνης τῆς Νοβογορόδιᾶς Σύγγραμμα, περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνεύμ: Ἐκπορεύσεως ἐν Γόθῃ ἔτ: 1772. ἐν τῇ Προσημ: Ἱστορ: περὶ Ἀρχ: καὶ Προόδου τῆς Εἰρημ: Ζητήμ: Σελ: 29. Ὑποσημειώ: (m)

αὐτὸν Ἐπισροφῆς τῶν Ἑθνῶν, Μέρει Α'. Τίτλω Γ'. „Ἐπειδὴ πρὸ
 „τῆς ἐχ' ἐυρίσκεται σὺν ἐκείνῃ: (νόοιμοι τὸ Σύμβολον σὺν τῇ
 „προθήκῃ) ὡς δῆλον ἐκ τῆς Γ'. Σωόδῃ τῆς ἐν Τολήτῳ, τῆς ἐν
 „Ἐτει 589. συγκροτηθείσης τεκμήριον ἐστὶ σαφές, τὸ μεταξὺ τῆτο
 „τῆς χρόνῃ, ὑπὸ τῆς Ῥώμης Ποντίφικος τὴν προθήκην γενέσθαι,
 „ἢ πισδύεται ἐπὶ Σωόδῃ μεγάλης Λατίνων Πατέρων, διὰ τινος
 „ἀναφύσεως διχονοίας μεταξὺ Γαλλῶν τε καὶ Ἰσπανιῶν. Καί τοιγε
 „ἀδελφον, ἡτις ἡ Σωόδος ὑπῆρξεν ἐκείνη, ὡς σεσημείωνεν ὁ
 „Θεὸς Θωμᾶς, ἐν Μέρει Α'. Ζητήμ: Δς., Ἀρθρῳ Β'. Ἐνθεν τοι
 „καὶ εἰ μὴ βεβαιῶς ἔχει γνωθῆναι ὅτε τόπος, καὶ ὁ χρόνος τῆς
 „τοιαύτης δε προθήκης βέβαιον ἀλλ' ἔν ἐσιν, ἐν μιᾷ τινι τῶν γενι-
 „κωτέρων Σωόδων, ἢ κατ' ἐξουσίαν τῶν τινος Ποντιφίκων αὐτῶν
 „προσεδέσθαι. Καὶ ΟΥΓΩΝ δὲ ὁ Ἐθериανός, (ἐν Βιβλ: Γ'. Κεφ: 1ς.
 Τόμ: ΙΒ'. Μέρει Β'. τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν τῇ Κολων:
 Σελ: 411.) „Οὐδὲν ἔγκλημα, ἐδεμίαν διαβολῶν προσριπτόν τῳ
 „προέδρῳ τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἰ, διερωδύσεως ἕνεκα, λέ-
 „ξιν μίαν (λέγω δὲ τὸ Τίς ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα:) τῇ σωαι-
 „νέσει πλείων Ἀγίων Ἐπισκόπων, καὶ Σοφωτάτων Καρδιναλέων,
 „προσέδετο. — Τελούταιον δὲ καὶ ἈΝΔΡΕΑΣ ὁ Κολασσαέων,
 ἐν τῇ κατὰ Φερδάρειαν Σωόδῳ Σωελούσαι Ζ. Τόμ: ΙΓ'. τῶν Σωο-
 δικ: 577η 119.) „Γέτω τῳ λόγῳ ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἰσαγνά-
 „θη, βλέπασα τὸν ἐπικείμενον μέγαν κίνδυνον (32) Ἐψάλλετο
 „γὰρ ἤδη ἐν ταῖς Γαλλίαις καὶ Ἰσπανίαις ὡς ἤρρεσεν ἐκείνῳ τῳ
 „ἄκρῳ Ἀρχιερεὶ μετὰ Σωεδρίαι πολλῶν Πατέρων Δυτικῶν, τῶν
 „γεγονότων ἔ μικρῶ ἀξιώματος, ἢ ὀλίγῃ ἀριθμῷ, ἀναπτύξαι
 „ἐκείνο ὃ λέγομεν, καὶ ὡς ἐν τῳ Συμβόλῳ ψάλλομεν. Οὕτως
 ἐν ἀπανταχῇ καὶ ἄλλοι. Τὸν μὲν ἐν Πάπαν ἐπὶ Σωόδῃ μεγά-
 λῃ

(32) Ἄλλος ἔτος φόβος (παρ' ὃν ἀνωτέρω ἔφασκον, ὅτε Ἰησὺς Κιχάβιος, καὶ ὁ
 Δομινικανὸς Κομπεφίσιος, (ὄρα Σημ: 25) ὁ κατὰ τὸν Κολασσαέων τῆτον Ἐπίσκο-
 πον κατασεῖαν καὶ κατεπαίγων τὸν Πάπαν τόνδε, (ὅς τις ἂν καὶ γένοιτο.)
 ἐκ εἰς τὸ ἀπαγορεύειν τὴν προθήκην παραπλησίως τῳ Γ'. Λέοντι, ἀλλ'
 εἰς τὸ αὐτῷ ἐχ' ὅπως ἐπιτρέπεν, ἀλλὰ καὶ ὀροθεῖν. Ἐκεῖ γὰρ μὴ θέμις
 εἶναι προσιδέναι ἀπεφαίνετο ὁ Πάπας, ὑφορώμενος τὰς Γραικὰς, ἢ ἐκ οὐδ'
 ἔτι ἄλλο κατορθώων. Ἄλλο δὲ, προσιδέναι δὲν ἐπεκέλευεν ὑποσελλόμενος Ἰσπανί-
 ας τε καὶ Γάλλους. Καὶ ἐκότερον ἄρα, τότε μὴ, καὶ τὸ προσιδέναι, ὁ τῆς Ῥώ-
 μης Πρόεδρος διὰ φόβον ἐποίησεν, ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀνέμῃ τῆς πτοίας ἐπίσης ἐπὶ
 τῶν ἀντιᾶ ὠθέμενος. Καί τοιγε, εἰ τῶν μὲν Γραικῶν τὸ ἐκ μόνῃς πρεσβυόντων,
 Ἰσπανῶν δὲ καὶ Γάλλων, τὸ ἐξ ἀμφοῖν προσεδόντων, ἐκ ἦν ἐτέροις χαρίσασθαι,
 μὴ τοῖς ἐτέροις σκανδαλὸς πρόφασιν παραχόμενον· ἐδ' ἐκείνο ἔδει, τὴν προθήκην δη-
 λοιότι ἀπαγορεύσαι, φειδοὶ τῇ τέτῳ· ἐδὲ τῆτο, τὴν προθήκην ἐτικυρῶσαι,
 φειδοὶ τῇ ἐκείνων. Ἀλλ' ἐν μεταίχμιῳ ἀοριζήντα μένειν, καὶ τὴν ψῆφον ὑπερ-
 τιθέναι ὃ καὶ ἄλλαις μακρῶγε ἡτίστον ὑποδέσσειν, οἱ Πάπαι ἀφθῆσαν διακono-
 μηκῆτες, ἢ καὶ πολιτικόμενοι (εἰ τῆτο θέμις, ἐν οἷς εὐσέβεια τὸ προκείμενον.)
 Εἰ δὲ κατὰ τρίτον προσῆκε τὴν ἁμωμον, τὴν τῆς ἀληθείας δηλ: βηματίσαι,
 τὴν ἐξ ὅλης ὠφείλεν ὁ Πάπας τῆς Ἐκκλησίας Σωόδον περιμεῖναι, Ἀνατολικῆς
 τε Φημὶ καὶ Δυτικῆς, εἰς ἐν καὶ ταῦτο σωίσεως, ὑφ' ἧς καὶ ὡδε κατατορεθείη
 ὁ κλύδων, κατὰ καὶ ἄλλοτε ἐπὶ ἄλλων καινοτομημένων Αἱρέσεων μὴδ' ἐπαυθεν-
 τῆσαι τῇ δίκῃ, καὶ περὶ τοσούτοις Δόγματος τολμήσαι κατ' ἑαυτὸν ἀποφιλιάσαι.

Τόμ: Α'.

Ο 0000

λης Δυτικῶν Ἐπισκόπων προσεθενέαι τῷ Συμβόλῳ τῷ Φωνίῳ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς καὶ ἐκ τῆς ψόδους ἀπελέγχοιτο, ὅτι μηδεὶς τῶν Λατίνων ὀνομάσαι ἠνέστησε, τίς ποτε ἡ Σύνοδος ἐκείνη ὑπῆρξε, καὶ ὅτε, καὶ ὅπου, καὶ ἐφ' ὅτῳ Πάπᾳ σωθήσονται· εἰς αὐτῆς πί-
 σιν τινὰ προβαλέσθαι, ἢ τὸν περὶ αὐτῆς μαρτυροῦντα ἐκ τῶν ἀρ-
 χαϊοτέρων Συγγραφέων ἔχουσι παραστήσασθαι. Ἐξέλοντο δὲ τὸν Πάπαν τῷ προδήκῳ ἐν τῷ Συμβόλῳ πεποιημέναι, διὰ τὰς ἐν-
 τεῦθεν ἀναφύσσας διχονοίας μεταξὺ Γαλλίων τε καὶ Ἰσπανίων·
 τὰ δὲ, ἐκ ἄλλῳ δήπου, ἢ τῷ ἐν Ἀκυισγράνῳ Σνώδῳ εἰκοιεν ἀφο-
 ρᾶν, ἐν ᾗ περὶ τῆς προδήκης ἐκείνης οἱ Λατίνοι πρὸς ἀλλήλους
 διαφερόμενοι διελέγοντο. Ἀλλὰ γὰρ τιμικαῦτα περιῶ τῷ βίῳ
 Λέων ὁ Γ', ὃν τοσάδε γε δὲ τῷ τῷ προδήκῳ ἐπιδοκιμάσαι,
 ὥς καὶ τρόποις παντοίοις ἀνασκηδάζοντα κατακρίναι καὶ ἀποκη-
 ρύξασθαι, ὡς ἀνωτέρω ἐκτέθεται. Αἱ γὰρ μεταξὺ Γαλλίας τε καὶ
 Ἰσπανίας περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προδήκης ἐμφιλοχωρήσα-
 σαι ἔρεις, ὥπως ἂν ἄλλως ὑπὸ Λατίνων διαπισωθῇεν, εἰ μὴ διὰ
 τῶν τῆς ἐν Ἀκυισγράνῳ Σνώδος Πρακτικῶν. Καί τοιγε, ἐκ Ἰσπα-
 νῶν μέσον τότε καὶ Γάλλων, ἀλλὰ τῶν μεταξὺ καὶ Γερμα-
 νῶν ἐκεῖ τὸ νεῖκος κενήνητο. Εἰ δ' ὁ Κολασσαέων Ἀνδρέας βέ-
 λεται, καὶ πολὺ πρὸ ἐκείνου τῷ προδήκῳ τὸν Πάπαν ἐπὶ Σνώ-
 δε τινός μεγάλης ποιήσασθαι, ἄτοπος εἰδὲν ἦτον καὶ ἔτις ἔσαι
 ἢ δόξα αὐτῷ· ἔτι γὰρ εὐδηλος ἐστὶ Φρονῶν, ἐξ ὧν ἐν ἄλλοις δι-
 δάσκων φαίνεται, ὡς ἀπὸ τῆς σ'. ἤδη Οἰκουμενικῆς Σνώδος ἡ Ῥω-
 μαίων Ἐκκλησία μετὰ τῆς προδήκης προσῆδε τὸ Σύμβολον. Ἐν
 γὰρ τῇ Ζ' τῆς Φλωρεντινῆς Σνώδος Σωελόβει „Παρά ταῦτα τίς
 „ἦν ἡ χρεία (ἔφασκεν) ὑμᾶς συγκαλέσαι, εἰδότας ἀκριβῶς τὸ πα-
 „ρὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ψαλλόμενον καὶ κηρυττόμενον, μὴ
 „ἀντιλέγοντας δ' ὅμως ἀλλ' ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μετ' αὐτῆς τυγχά-
 „νοντας; ὅθεν εἰ διὰ τῷ ἀνάπτυξιν ταύτῃ ἐσαλῶσθαι, ἔτε ἀπ'
 „αὐτῆς διεξόχθητε. Μᾶλλον μὲν ἐν ὁ Ἅγιος Μάξιμος, ἔξω
 „αἰτίας τίθησι τῷ Ῥωμαϊκῷ Ἐκκλησίαν, ὡς ἀδίκως ἐγκαλεμέ-
 „νῳ παρὰ τῶν Ἀνατολικῶν. (33) — Μετὰ δὲ ταῦτα:) Εἰ τοίνυν ἐν
 τῷ

(33) Ὅτι μὲν ἐδὲ περὶ τῆς προδήκης ὁ λόγος ἔστι τῷ Ἱερῷ Μαξίμῳ ἐν τῇ πρὸς Μα-
 ρίν. Ἐπισ: καὶ ἐδὲ μετὰ προδήκης τότε παρὰ Λατίνοις τὸ Ἱερὸν ἦδετο Σύμ-
 βολον· εἰς ἀπλῶς ἦδετο· ἐκ περιστάσεως ὡς πρὸς τὸν Ῥόδιον Ἀνδρέαν ὁ Ζοιρμάς:
 ἀπώτηκεν. Οὗ δὲ ὁ αὐτὸς ἐνταῦθα Ἀνδρέας παρασιμῶνται, „ὅτι ὁ Ἀγ-
 „Μάξιμος: ἔξω αἰτίας τίθησι τῷ Ῥωμαϊκῷ Ἐκκλησίαν, ὡς ἀδίκως ἐγκαλεμέ-
 „νῳ παρὰ τῶν Ἀνατολικῶν, ἀλλὰ τῶτο σιωπεῖν ἐκ ἔχει κατ' αὐτῆς μάστις,
 καὶ τῶν ὑπερὸν Λατίνων φερόμενον τὸ αἰτίημα. ὅπως δὲ; αὐτὸς ἐρᾷ· ἠτιῶντο μὲν
 ἐπὶ Μαξίμῳ Λατίνες οἱ Ἀνατολικοί, ὡς ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱᾶς τὸ Πνεῦμα προῖ-
 ναι καὶ ἐν λόγοις Θεολογούντας καὶ ἐν Συγγράμμασιν ἠτιῶντο δὲ, ἐπεὶ ὦντο
 ἐκείνης αἰτίας ποιούντας τὸν Υἱόν, ὡς καὶ τὸν Πατέρα, τῷ Πνεύματος· καὶ
 ἦν δὴ περὶ αἰτίας ἐκ ἀληθείας· εἰ γὰρ ἔτις ἐφρόνεν τότε δηλονότι Λατίνοι,
 ὡς οἱ Ἀνατολικοὶ φρονεῖν αὐτὰς ὑπελάμβανον· ἄλλως δὲ· πῶς ἄρα; ὡς αὐτὸς ὁ
 Θεὸς Μάξιμος διαβρίδῃ εἶφασκεν: „ἐκ αἰτίας ἦσαν ποιῶντες τῷ Πνεύματος τὸν
 „Υἱόν, ἀλλ' ἢ προσίθησι τῷ ἐκείνων διεργάζων διάνοιαν: „ἵνα καὶ δι' αὐτῆς
 (τῆς

„τῷ καιρῷ τῷ Μαξίμῃ παρὰ τῇ Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ τὸ τοιοῦτον „ἐψάλλετο· ὅς γέγονεν ἐν χρόνοις τῆς σ'. Σωόδῃ· καὶ τῷ αὐτῷ „ὁ Μαξίμος ἀποδείκνυσιν καὶ ὑμᾶς λοιπὸν τῷτο ἐκ ἀγνοεῖτε, ἐδὲ διώαθαι λέγειν, ὡς τῷτο γέγονεν ἀγνοούντων ὑμῶν.

Ἀλλ' ἔτε γάρπω κατ' ἐκείνο ἔτι τῷ χρόνῳ, ἐδ' ἀπλῶς ἦν ἄδῃσα ἡ Ῥωμαίων Ἐκκλησία τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύμβολον. Τῷτο γὰρ τέως ἐγένετο κατὰ τὴν ΙΑ'. Ἐκατονταετηρίδα, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς ἀποδείξομεν· ἐδ' ἔπερ ἦδε, διὰ τῷτο καὶ μετὰ τῆς προ-
 θήκης ἦδεν αὐτό. Ὡς γὰρ ἄχρι τῷδε δέδεικται, περὶ τὴν Ἐκα-
 τονταετηρίδα τὴν Η'. τέως λήγῃσαν προέκυψαν οἱ τὴν προθήκην
 εἰς τὴν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν παρεισωθήσαντες. Οὗ δὲ πρὸς τὴν
 τῷ Μαξίμῃ ἀνήκει Ἐπιστολῇ, περὶ μὲν τῷ Δόγματος τῆς Ἐκπο-
 ρύσεως τῷ Ἀγ. Πνύματος καὶ ἐκ τῷ Τίθ', γίνεταί· δῆλόν ἐν
 αὐτῇ μνεία· περὶ δὲ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκης, βαθεῖα σιγή.
 Τίς τοίνυν ὁ Πάπας ἐπ' ἐκείνους; ὁποῖα δέ τις ἢ πρὸ τῆς Η'. Ἐκα-
 τονταετηρίδος ἐκπεραιωμένης ἐκείνη Σινόδος, ἢ προσεδεικνύει τῷ
 Συμβόλῳ τὴν τῷ Ἀγίῳ Πνύματος Ἐκπόρυσιν καὶ ἐκ τῷ Τίθ'; πῶς
 δ' ἂν καὶ ἔλαθε τὸν Γ. Λέοντα, Ἐπισκόπων Σινόδος τηλικαύτη,
 ἐν ἣ ὁ Πάπας τὴν δε τὴν προθήκην ἐποίησεν; ἢ πῶς δὲ καὶ τόν-
 δε τὸν τῷ Ἀποστολικῷ Θρόνῳ, καὶ τῆς μεγάλης Σινόδῃ ὄρον, οἱ
 λοιποὶ τῶν Λατίνων ἐκ ἂν τῷ Γ. Λέοντι ἀνθυπώεγκαν τῆς προ-
 θήκης ὑπεραμυνόμενοι. Εἰ δὲ καὶ φθάσας πρότερον ὁ Πάπας
 ἐπὶ Σινόδῃ Μεγάλῃ τὴν προθήκην διετετάχει, πῶς ἔπειτα ἐξ
 Ἀκυτογράμῃ ἀποσέλλοντα ἐπὶ Ῥώμῃς, οἱ περὶ τῆς αὐτῆς προ-
 θήκης τὴν τῷ Πάπα ψῆφον ἐξαυτησόμενοι; πῶς τῷ Πάπα ἐπὶ
 Σινόδῃ μεγάλης Ἐπισκόπων Λατίνων τὴν τοιάνδε προθήκην δια-
 θεασίσαντος, ἢ τῷ διαπραχθέντος μνήμη τε καὶ χρῆσις, ἐπὶ τῆς
 Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐφεξῆς ἔτις ἐξίτηλος γέγονεν, ὡς μὴ
 μόνον ἐπιτάξαι τὸν Πάπαν, οἷα κατὰ τῷ τῶν Οἰκουμενικῶν Σινό-
 δων Ὅρον φερόμενον ἀφαιρεθῶναι τὸ προσεδὲν, ἀλλὰ καὶ μνη-
 μεῖον κατ' ἐκείνην δημοσίᾳ σῆσαι αἰδίων. Μηδένα ἄρα Πάπαν ἄχρις
 ἐκείνης, ἐν μηδεμιᾷ Μεγάλῃ Σινόδῃ Ἐπισκόπων Λατίνων, τὴν τῷ
 Πνύματος Ἐκπόρυσιν παρεισενωχέναι τῷ Συμβόλῳ τὴν ἐκ τῷ
 Τίθ', ἐκ τῷτων ἅλις φανερόν ἴσταται. Μάτῳ ἄρα καὶ τὰς πτοίας
 ἐκεί-

(τῷ Τίθ') προῖεναι (τὸ Πνεῦμα) δηλώσωσιν ἢ (καθάπερ ἔτι σαφέστερον ἐκτίθη-
 σιν Ἀνασῶς· ὁ Βιβλιοθηκῆρ· ἐν τῇ πρὸς Ἰωάν· τὸν Διάκον· Ἐπιστολῇ·) Missionem
 nimirum processionem intelligentes. „Ὡς Πέμψιν ἐννοούντες τὴν Ἐκπόρυσιν. Καὶ
 δάσομεν ἐν καὶ αὐτοὶ τῷ Ῥοδίῳ, ὡς ἀδίκως ἐγκαλῶντες ἦσαν τὸ τίτωκαῦτα
 τῷ Λατίνῃς οἱ Ἀνατολικοὶ κατὰ ἀγνοίαν τῆς ἐκείνων διανοίας, τὴν
 αἰτίαν τῆς Ὑπέρξεως, καὶ ἐκ τῷ Πέμψιν, αὐτῷ Ἐκπόρυσιν λέγειν το-
 πάζοντες εἰς ὃ δὴ τῷναντίον πεσθέντες, ἐγκαλῶν ἐπαύσαντο. Προθήσομεν δ'
 ὅτι κυρίως τε καὶ παναληθῶς, ἔτσι εἰσὶν οἱ νῦν Λατῖνοι, οἱ τὴν τότε Ῥωμαϊκῇ
 Ἐκκλησίᾳ ὁρῶς φρονῶσαν, ἐνδιαβάλλοντες καὶ συκοφαντῶντες, καὶ Δόγμα αὐτῇ
 παραπηγνῶντες, οἷον πρὸ τῷ ἑκατοκισιασῷ Σωτηρίῃ Ἐτῆς, ἐδέποτε αὐτῇ πα-
 ρεδέξατο. (Ὅρα ἐν τῇ Α'. Πραγματεία, ἐπὶ τῆς Ζ'. Ἐκατοντ· καὶ τὴν ἐκεί-
 Σημ· (153).

ἐκείνας ἐπισωρόβων ἦν Ἀνδρέας, ἐξ ὧν δῆθεν τις Πάπας Συνοδικῶς κυρώσας τὴν προθήκην ἠνάγκαζο. „ἐψάλλετο γὰρ ἤδη, „(Φησὶν) ἐν ταῖς Γαλλίαις καὶ Ἰσπανίαις, „Μὴ γὰρ θέμις τὸ μὴ δέον ἐπικυρῆν, ἐφ' ᾧ μὴ τῶν ἄλλων διαφωνήσεως; Ἦδετο δὴ πρὸς κατὰ τὴν Γ. Λέοντος ἐνιαχθεῖ τῶν Γαλλῶν, καὶ τῆς Γερμανίας, καὶ ἐν αὐτῷ προσέτι τῷ Παλατίῳ Καρόλῳ τῷ Μάγνῳ μῆποτε δ' ἐντεῦθεν κίνδυνός τις ἐπικεκρεμάσθαι Λέοντι ἐδόκει, δι' ὃν ἐγκρίναναι αὐτὸς ἐναχθεῖν τὸ προσιδέμενον; Ἐπὶ δὲ τῷ Ρώμῃ Πάπῳ Ἰωάννῳ τῷ Η'. ἐς πλάτος ἤδη τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν ἢ προθήκη κατείχε· μῆποτε δὲ καὶ κείνῳ μέγας τις ἐδοξεν ὁ κίνδυνος ἐπηρτηθῆναι, δι' ὃν δεήσειε τὸ τῆς προθήκης προσεμπεδώσασθαι; τὴναντίον μὲν ἔν ἐν τῇ πρὸς Φώτιον ἔτος Ἐπιστολῇ ἀποβάλλει τε τὴν προθήκην, καὶ ἀποκηρύττει, καὶ κατάκριτον τίθεται.

Οὐδὲν δὲ ἥττον ἄτοποι, καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Δ'. ἤδη Ἐκατονταετηρίδος, ὑπὸ ΔΑΜΑΣΟΥ τῷ Ρώμῃ τὴν καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ Φωνὴν παρεσιώχθαι τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ διατενόμενοι. Οὕτω γὰρ Μανηὴλ ὁ Καλέκας (34) ὑπὲρ Λατίνων διαλεγόμενος. „Οὗτοι γὰρ φασὶν, „ὅτι μετὰ τὴν Α'. Σώοδον ἢ τῆς Τίτοπατορίας λεγομένη Αἴρεσις „ἀνεφάνη λέγασα τὸν μὲν Τίτον Πατέρα τῷ Πνεύματος εἶναι, „αὐτὸ δὲ, τῷ Πατρὶ Τίτων καὶ τῷ καὶ διὰ τῆς Δάμασος „ὁ Ρώμῃ Ἐπίσκοπος Σώοδον σωμαθροίσας τῷ Συμβόλῳ προσέγραψεν, ἐκ τῆς Τίτῃ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, πρὸς τὸ ἐκ „τῆς Τίτῃ γεννᾶσθαι ἀνδιστάμενος, „Τέτις δὲ μάρτυρα ὁ Καλέκας προσβάλλεται Σκυλίτζῳ τινά. Καὶ ἸΩΣΗΦ δὲ ὁ Μεθώνης (35), ἐν τῇ ἀνασκόπῃ τῆς Ἐγκυκλίου Ἐπιστολῆς Μάρκου τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἐφέσῃ, Γεώργιον Ἀρισινὸν ὀνομάζει ἰσορηκότα, ὅτι μετὰ τὴν Α'. ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικῇ Σώοδον ἀντίκα, Δάμασος ἐν τῷ Συμβόλῳ προσέθετο, τὸ καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ. Ταυτὸ δὲ καὶ Γενεβράρδος (36) διέξεισιν ὁμοίως ἐν Γ' Βιβλ.: τῶν περὶ Τριάδος, ἐξ Ἰσορίας Ἀλεξίου Ἀρισίνου. Οὕτω δὲ σιωπῶς ἔπειτα καὶ ἄλλοι. Ἀλλὰ γὰρ, εἴπερ ἢ Αἴρεσις ἢ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα Τίτον μὲν τῷ Τίτῃ, Τίτων δὲ τῷ Πατρὶ ἀποφανομένη, μετὰ τὴν Α'. ἤδη τῶν Σωό-

(34) Ἐν τῷ Δ' κατὰ Γραικῶν Βιβλ.: Σελ.: 446. τάδε τὰ τῷ Καλέκῳ ὑπὸ Ἀμβροσίῃ τῷ Καμαλδελιώσι ἐκλατινισθέντα τετύπωται ἐν Ἰγγολσῶδ'. Ἔτει 1616. Ἐμφέρεται δὲ τὰ αὐτὰ καὶ ἐν τῷ Κ'. Τόμ.: τῆς μεγίστης τῶν Πατέρ. Βιβλιοθ.: τῆς ἐν Λεγδένῳ.

(35) „Εὐθύς (Φησὶ) μετὰ τὴν Β'. Σώοδον, ἐν τῷ καιρῷ Δαμάσῃ Πάπῃ (ἐν τῷ Συμβόλῳ ἢ προθήκῃ ἐτέθη) ὡς μαρτυρεῖ Γεώργιος Ἀρισίνος ὁ Ἰσορικός. (παρὰ Βιβλίῳ Τόμ. Θ'. Σελ.: 948. Καὶ παρὰ Ἀρδεῖῳ ἐν Τόμ. Θ'. Σελ.: 556.) Ἐνθα καὶ παρὰ τὸ χεῖλος παραναγινώσκειται: ὅτι „δόξα τῷ Συγγραφέως τῆς Ἀπολογίας οἷον ὑπαιδεμένῃ τῷ Ἐκδόντι, μήτις αὐτῷ ὑπολάβοι δόξαν εἶναι τῶν Λατίνων κοινῇ, ὡς ἐπιδήλως κέφω τε καὶ ἐαυτῷ ἔσαν, καὶ λίαν εὐέλεγκτον.

(36) Ἦμαρ δὲ Γενεβράρδος, περὶ τὸ 1563. ἄχρι τῷ 1597. βιώσας· Μοναχὴς ὢν τὸ πρῶτον, εἶτα εἰς Ἐπίσκοπον προαχθεῖς. Ἀνὴρ, ὁδὲν ἥττον ἐξ ὧν κατέλιπε Συγγραμμάτων, ἢ ἐξ ὧν μετέχευε πραγμάτων ἐν ταῖς κατὰ Γαλλίαν ἐμφυλίοις εἰσεσὶν ἐπίσημος.

Συνόδων ἀνέφν τῶν Οἰκουμενικῶν ἦν δ' ἐπάναγες ἐμπαρεισαγα-
γεῖν κατ' αὐτῆς τῷ Συμβόλῳ τὴν Ἐκπόρδωσιν τῆ Πνοῦματος καὶ
ἐκ τῆ Υἱᾶ, πῶς ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει Α'. συζῆσα, ἢ τις ἑτέρα
Συνόδος ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἐκκλησίαις σωμαθροιαθεῖσα τὴν αὐ-
τῇ προθήκῃ εἰς διατάξατο, ὅποτε μάλιστα κατὰ τὴν Ἑῶαν, καὶ
ἐχλ κατὰ τὴν Ἑσπέριον λῆξιν, ἢ τοιαύδε Αἵρεσις διεσπείρετο;
Ἐπειτα δ' ἐκείνο ἀληθές, ὅτι κατὰ τῆς εἰρημένης Αἱρέσεως ὡς
ἐπάναγες, τὴν καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ πρόοδον ἐπιπροθεῖναι τῆ Πνοῦμα-
τος. Εἰς γὰρ τῆτο ἐξήρκει πάντως ἢ τῆ Πνοῦματος καθομολογη-
μένη Ἐκπόρδωσις ἐκ τῆ Πατρὸς. Εἰ γὰρ ἐκ τῆ Πατρὸς ἐστὶ τὸ
Πνεῦμα ἐκπορδόμενον, ἢ δὲ Ἐκπόρδωσις πᾶσαν ἀποκλείει γέννη-
σιν, ὡς ἢ Χριστιανῶν Πίστις πρεσβεῖ· δῆλον δὴ πᾶς, ὅτι ἐν ᾧ τὸ
Πνεῦμα ἐκ τῆ Πατρὸς ἐκπορδεῖται Θεολογεῖται, κατ' αὐτὸ τῆτο
ἀποφάσκειται καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ αὐτὸ πεφυκέναι, καὶ τῆ Πατρὸς εἶναι
Υἱόν. Πῶς ἔν ὁ Δάμασος, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν Αἵρεσιν, τὸ ἐξ
Υἱᾶ ἐκπορδεῖται προθεῖναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; Ἀλλὰ καὶ ταύ-
της δὴ τῆς φερομένης ὡς ὑπὸ Δαμάσκῃ δῆθεν προθήκης ἐπὶ τῆ
Συμβόλῃ, εἰδὲν εἰδαμὲν ἐμφαίνεται ἵχνος, εἰς ἔλεγχος. (37). Καὶ
εἰδὲς δὲ τῶν Ἀρχαιοτέρων τῆς προθήκης προμάχων, εἴτε Λατί-
νων, εἴτ' ἔν καὶ Λατινισάντων Γραικῶν, τὴν ὑπὸ Δαμάσκῃ ταύ-
τῃ γενομένην προθήκῃ ἀντιπρῆταίνε ποτε. (38). Πῶς δ' ἂν καὶ
ἔλαθε τῆς Ἀρχαιοτέρης, τὸ παρὰ τοῖς ὕστερον γνωσκόμενον, εἰ
τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης ἄχρις ἀπὸ τῶν Δαμάσκῃ χρό-
νων ἐφέρετο; πῶς δ' οἱ ἐκ τῆς ἐν Ἀκυῖσγράνῳ Συνόδῃ, ἐν Ἑτα-
809. εἰς Ῥώμῃ σαλέντες Ἀποκρισιάρχοι, ἐν τῷ περὶ τῆς Ἐκπο-
ρδῶσεως τῆ Ἀγ. Πνοῦματος καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ Λιβέλλῳ, ἐκ πολλῶν
πρὸ ἐκείνης, κατὰ τὰς Λατινικὰς Ἐκκλησίας τὴν ἐξ Υἱᾶ Πρόοδον
τῆ Πνοῦματος διεμαρτύρην ἀγνοηθῆναι; Ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῆ Γ.
Λέοντος ἀντεπενεχθεῖν ἂν ὁμοίως κἀνταῦθα, δι' ᾧν ἐδείκνυτο
ἡμῖν, μήπω ἐπὶ τῆς Ζ'. Ἐκατονταετηρίδος ἐν τῇ Λατίνων Ἐκ-
κλησίᾳ ἐμφιλοχωρῆσαι τὸ μετὰ τῆς προθήκης Σύμβολον. Πῶς
δ' ἔν ἐτι καὶ Ἰωάννης ὁ Η'. ἐν τῇ αὐτῇ πρὸς Φώτιον Ἐπιστολῇ,
ἀρτίως τὴν προθήκῃ ἀναφυλῶν, καὶ ἐξ εἰ πολλῶν ἐνιαυτῶν κα-
τεστηρίχθαι λέγειν ἠδυνάτο, εἴπερ ἤδη Δάμασος πρὸ τοσούτων Ἐκα-
τοσύων ἐτῶν ὑπῆρχεν, ὁ τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ εἰς τὰς
Λα-

(37) Ἐντεῦθεν καὶ Γεράρδος Ἰωάν. Βάσιος (ἐν Διαλέξ. Γ. περὶ τῶν τριῶν Συμβόλ. :
§. 15. Τόμ. 5. τῶν Συγγραμ. Σελ. 526.) τὴν ὑπὸ Δαμάσκῃ γενέσθαι λεγομένην
προθήκῃ ὡς ἀνάπλεστον ἀπελέγχει. Ὅτι καὶ Θεοδώρητος ἐν τῇ Ἐκκλησ.
Ἱστορ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. Θ'. καὶ Γ., τὰς τε τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδῃ πρὸς
Δάμασον, καὶ τὰς τῆς Δαμάσκῃ πρὸς τὴν Συνόδον, ἀμοιβαίας Ἐπιστολάς ἀναφέ-
ρων, εἴτι τοῖστον ἦν, εἰ ἂν ὅλως εἰσέγισεν εἰς Μιχαὴλ ὁ Λεκυῖνος (Lequien)
ἐν τῇ Α'. τῶν εἰς τὸν Δαμασκηνὸν Διαλέξεi §. Κ5. Σελ. 13. κζ.) τὸ πλάσμα
ἐγκρίνει, καὶ εἰ τῆς Καινοτομίας ὑπέρμαχος διαπρύσιος. (ὄρα καὶ Γεώργ. Βάλ-
χιον ἐν τῇ Ἱστορ. τῆς Ζητήμ. : τῆ περὶ τῆς Ἐκπορ. Κεφ. Α'. §. Ε').

(38) Οἱ γὰρ τοὶ Καλέκας, καὶ ὁ Μεθώνης, καὶ ὁ Γενεβάρδος γεγόνασι τῶν ὕστερον.
Τόμ. Α'.

Λατινικὰς Ἐκκλησίας εἰσενεγκάμενος; Οὕτω γὰρ Ἰωάννης ἐκὰ ὁ Η' περὶ τῆς προσθήκης ταύτης: „ὅτι πρᾶγμα τι Θεότερον ἔτω „ταχέως μεταβαλεῖν εἰς ἄν ἐυκόλως διωηθείη: καὶ εἰ βραχεῖ χρό- „νω τὴν ἐναρξιν ἄληφε, καὶ ἐκ ἑσὶ παγιωθὲν ἐκ πολλῶν ἐνιαυ- „τῶν. Ἐπειτα δὲ, εἰς οἱ προτεθέντες Συγγραφεῖς συμφώνως ἔχου- „σι, περὶ τὸν νομὸν τὸ παραδωκός τῇ μνήμῃ τὸ Ἰσορρέμενον τῷ μὲν γὰρ Καλέκῳ, Σκυλίτζῃς ἔτος ἀνόμασαι τῷ δὲ Ἰωσήφ, Γεώρ- „γιος καὶ Ἀριστὸς Γενεβράρδω δὲ, Ἀλέξιος Ἀριστὸς ὁ διηγη- „σάμενος. Ὡς ἐντεῦθεν καὶ αὐτὸν Πετάρδιον τὸν Ἰησοῦν, ἐν τῷ Ζ'. Βιβλ: τῶν περὶ Τριάδος Κεφ: Β'. ψόδους ἐλέγχαν τὰς τῆς δό- „ξης αἰρεμένους ἐκείνης προίσαθαι.

Ὡς περὶ ἐν τῷ τῶν Νεωτεριστῶν ἀπόνοιαν, τῶν καὶ αὐτῶν τῶ Δόγματος, καὶ τῆς τέτῃ ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης ὑπερμαχέν- των, οἱ λοιποὶ τῶν Λατίνων εὐδαμῶς ἐνέκρινον, ὡς προδεδεικται· μάλλον δὲ καὶ ἀντιφερόμενοι αὐτοῖς προσενίσταντο· ἔτι δὲ τὸ ἀπ' ἐντεῦθεν ἐνέλειπον, οἱ τοῖς τοιοῖς δὲ καινοτομήμασι προσιστά- μενοι· Φανερόν δὲ, ἐπεὶ ἐξ ἐκείνου Θεοδόλφου, ὁ Ἀυρηλιανῶν ἐν Γαλλίαις Ἐπίσκοπος, ἐκδέναι προήχθη, τὰς „ὑπὲρ τῆς Ἐκπορδ- „σεως τῆς Πυθόματος καὶ ἐκ τῆς Τίτς Συλλογᾶς, ἃς Λεοδοίκῳ τῷ Γαλλίας τε καὶ Γερμανίας ἀνέθετο Ἀυτοκράτορι: καίτοι γε κατὰ τὸ 820. ἔπω ἐπὶ τῆς Ἐπισκοπικῆς Καθέδρας προεβίβαθαι, τῶ Ἰωάνᾳ εἰσέτι κατ' ἐκείνο τῆς Ἀυρηλιανῶν Ἐκκλησίας προεδρεύον- τος. Ἀναφέρει δὲ τὰς Θεοδόλφου ῥηθείας Συλλογὰς ὁ τύποις Ἐκδοῦς τὰ Φελεγεντίς Συγγράμματα· Ὅθεν ἐκείνων γίνεται μνεία καὶ τῷ 5'. Τόμ: τῆς τῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς ἐν Κολων: Σελ: 161. ὡς καὶ παρὰ Λεοῦ τῷ Δαχερίῳ ἐν τῇ σαχυολογίᾳ τῶν πα- λαιῶν Συγγραφ: διὰ τὸ πολλὰ δηλονότι ἐκ τῶν Φελεγεντίς περὶ τῆς Ἐκπορ: τῆς Ἀγ: Πυθόματος, ἐν ἐκείνῳ τῷ πονήματι τὸν Θεοδόλφον ἐπαισενέγκαθαι. Ἀλλ' αἱ περὶ αὐτῶν ὁ λόγος Συλλογαί, ἔπω καὶ νῦν παρὰ Λατίνοις τῶ διὰ τυπογραφίας φωτὸς ἀπῆλαι- σαν. (39).

Ἀγνοίαν δὲ τῷ ἐχάτιῳ τῶν Ἰσορηθέντων, αὐτόθεν κατ' ἐαυτῶν μαρτυρεῖ Κιχαΐος (40) γράφων, ὡς ὁ ῥηθεὶς Θεοδόλφος κατὰ Φωτίς τὰς Συλλογὰς ἐκείνας ἐξέδοτο. „Κατὰ γὰρ τῷ Θ'. „τῶν Ἐκατοντ: Φησὶ, τῆς αὐτῆς ἀληθείας κατὰ Φωτίς νεανικώ- „τατα ὑπερημιώατο, ὅτε ἐν Ἀγ: Νικόλαος ὁ Πάπας, καὶ Ἀδρι- „ανὸς ὁ Β', καὶ ἐκ τῶν Γάλλων Ἰγκμαρος ὁ Ῥημώσιος Ἀρχιεπ: „ἐν τῷ κατὰ τῶν Ἐνστάσεων τῶν παρὰ τῶν Γραικῶν Βιβλίῳ „πρὸς

(39) Ἀλλ' ἀπῆλαιψαν δὲ, μετὰ καὶ ἑτέραν τινῶν τῶ αὐτῶ Θεοδόλφου Πονηματίων, καὶ αἱ ῥηθεῖσαι Συλλογαὶ τῶ διὰ τῆς τυπογραφίας φωτὸς, ἐν Ἐτει 1546. Ἰα- κάβη τῶ Σερμόνδου ἐν Παρισίοις ἐκδεδωκός, μετὰ καὶ τιναν ἰδίαν αὐτῶ παραση- μεώσεων. Ἐμφέρονται δ' αἱ αὐταὶ Συλλογαὶ καὶ τῇ Μεγίστῃ τῶν Παλαιῶν Πα- τέρων Βιβλιοθήκῃ τῇ ἐν Λεγδένῳ, ἐν Τόμ: Δ' ὡς καὶ ἀνωτέρω ἡμῖν σεσημείω- ται, ἐπὶ τῆς ἐν Χερσὶ Πραγματείας Σημ: (15).

(40) Ἐν τῷ κατ' αὐτὸν Δικαστικῷ Βήματι, Ζητήματι ἐχάτῳ, Σελ: 132.

„πρὸς Ὀδωνα τὸν Βελλοβακλῦσιον. Καὶ Θεοδῆλφος ὁ ἐξ Ἀββα
 „Φερβάριας εἰς Ἐπίσκοπον Ἀυρηλιανῶν προηγμένος, ἐν ταῖς περὶ
 „τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγ. Πνεύματος Συλλογαῖς πρὸς Λαδοβίκον
 „Πῖον τὸν Ἀυτοκράτορα, „ Ἀλλ' ἔπερ γὰρ Θεοδῆλφος ἔτος, Λα-
 „δοβίκῳ συγγράψας ἦν τὸ πόνημα τῷ Γερμανίᾳ τε καὶ Γαλλίᾳ
 „Ἀυτοκράτορι, πῶς οἶον τε ἦν ὅλως λέγεσθαι, κατὰ Φωτίᾳ αὐτὸ
 γεγραμέναι; (41) Λαδοβίκος γὰρ ὁ ῥηθεὶς, ἐν ἔτει 840. ἀπῆλθε
 τῆς βίβ. Φώτιος δὲ τέως ἐν 864. κατὰ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας
 Πνεύματος τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ, δημοσίᾳ ἀνεβάλετο γράφειν, ἀρ-
 τῶς τότε ἐπὶ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ἀρθεὶς. Ὡς δὴ πᾶς
 καὶ τυφλῷ δῆλον εἶναι, τῷ παντὶ τὸν Ἰησοῦν διαμαρτάνειν,
 κατὰ Φωτίᾳ τὰς Συλλογὰς ἐκδεδόσθαι ὑπὸ τῆς Θεοδῆλφου γράφον-
 τα. Κατὰ μόνων ἄρα, ὡς ὑπὸνιξάμεθα, τῶν λοιπῶν Λατίνων,
 τῶν τῆς Καθολικῆς Δόγματος τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς ἐκ τῆς Πατρὸς
 μόνῃ προϊσταμένων, τὸ πόνημα σιωπευγράφει ὁ Θεοδῆλφος ἐκεῖνο,
 ἡμῖς δὲ κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν. Καὶ γάρ τοι καὶ ἐφεξῆς ἐν
 τοῖς Συγγράμμασι τῶν τότε περιόντων Λατίνων, πολλαχῶς εὐρεῖν
 ἐστὶ τὴς Ἐκκλησίας Ἀληθείας τοῖς ἔχουσιν ἐπιβαίνοντα.
 Οἶον Ἀύμων, τὸν Ἀλβερσαδωσίῳ Ἐπίσκοπον, (42) ὅς ἐν τῇ
 Θε-

(41) Δεπῖνος ἐν τῇ Νέᾳ Βιβλίῳ: Τόμ. 5. Σελ. 124. 125. Καρόλω τῷ Μάγνῳ τὸν
 Θεοδῆλφον τὰς Συλλογὰς αὐτῆς προσεφωνηκέναι φησὶν ἀκμαζόντα δὲ γενέσθαι
 περὶ τὸ 794. Ἐξελθεῖν δὲ τῆς βίβ. κατὰ τὸ 821. Ὁμοίως δὲ καὶ Γυθέλμος ὁ
 Καθέως ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφέων, τόχ. Α'. Σελ. 642. ὅς δὴ καὶ
 τότε προσσημαίνεται, ὅτι πρὸ τῶν Συλλογῶν ὁ Θεοδῆλφος, καὶ Προσφωνητικόν τι
 ἔπος Καρόλω τῷ Μάγνῳ ποιήσας προέταξε. Τέτοις δ' ἤπερ εἶκοι παρεκλογη-
 κῶς καὶ Γεώργιος ὁ Βάσιλος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Ἱστορίᾳ τῆς περὶ τῆς Ἐκπο-
 ρεύσεως Ζητήμ. Κεφ. Β' § Γ' προσέθετο: ὅτι καὶ ἐξ ἐπιτάγματος αὐτοῦ Καρόλου,
 τὸ τῶν Συλλογῶν Σύνταγμα φιλοπονήσασθαι ἀνεβάλετο. Οἱ μὲν ἐν Κάρωλῳ, ἐν
 ἔτει 814. ἐτελεύτησε. Θεοδῆλφος δ' ἐν ἔτει 821. Ὡς μὴ μόνον τῶτον ἐνιαυ-
 τοῖς ἑκοσι καὶ τέσσαρσι, (ὡς ὁδε χρονολογεῖ Ζοιρνακάσιος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ Νο-
 βόγορδιος Ἀρχιεπίσκοπος Θεοφάνης, ἐν τῷ περὶ Ἀρχῆς καὶ Προόδου τῆς περὶ τῆς
 Ἐκπορεύσεως Ζητήμ. Σελ. 34.) προεληθέμεναι τὰ Φωτίᾳ ἀγωνίσματα, ἀλλὰ τέσσαρσι
 πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα. Ἐάν δὲ καὶ ἀπὸ Καρόλου τῆς τῶν Συγγραφῶν κελύ-
 φαντος, τὸν χρόνον ἀναλογίσαι, καὶ πλείονα ὡς εἰκὸς ἢ πεντήκοντα. Οὕτως ἐν
 γενεᾷ καὶ ἡμῶν τὰ τῆς Ἰησοῦς τῆς πρὸ πεντηκονταετίας ὅλης, πρὶν εἰς μέ-
 σοι Φώτιον παρελθεῖν, τὸν Ἀυρηλιανῶν Θεοδῆλφον κατὰ Φωτίᾳ ἐπλίζοντος, καὶ
 ἐν τῷ ἑαδίῳ σκιαμαχῶντα κατὰγοντος. Ἀλλὰ γὰρ εἰ ὁ Συγγραφεὺς ἡμῶν Ζοιρ-
 νικάσιος, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὡς εἴρηται καὶ ὁ Νοβόγορδιος, Λαδοβίκῳ καὶ ἐκ Καρόλου
 τὸν Θεοδῆλφον ποιῶσι κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν τὰς περὶ αὐτῶν ὁ λόγος συγγράφον-
 τα Συλλογὰς, ἐπὶ δὲ εἰκοσὶν ὕπερον ἐνιαυτοῖς παριστάσι βιβντα, θαυμάζειν ἔ-
 χρη' ἔγω γὰρ αὐτῶν οἱ Συγγραφεῖς ἐδίδαξαν οἷς χρησάμενοι ἔτυχον. Καὶ γάρ-
 τοι καὶ Βαρώνιος τῷ τελευτῶν Θεοδῆλφῳ ἐπὶ τὸ 835. ἔτος κατὰγει Σιγβερίῳ
 ἐπόμενος. Δοκεῖ γε μὴ τῶν ἀναμφισβητήτων ἡδὸν εἶναι, τὸ μὴ ἐπέκεινα τῆς
 821 ἢ 822. Θεοδῆλφον ζῶντα διαγενέσθαι, ἔπερ Ἰωάννης (ὁ τὸν Θρόνον αὐτοῦ
 ἱστορεῖται διαδεχόμενος) κατὰ τὸ 824. ἔτος ὑπὸ Λαδοβίκου τῆς Πίης πρὸς Εὐγένιον
 τὸν Β'. πρεσβυτέρως διεπέμπετο. (ὄρα Μωρέριον ἐν Λεξ. Θεοδῆλφου. Εὐγένιος δὲ
 ὁ Β' ἐπάπιζε κατὰ τὸ 825.

(42) Ἀύμων δὲ ἔτος, ἢ Αἰμων (παρὰ τὴν Αἰμονίαν Μοναχὸς, περὶ ὧν ἀνωτ: ἐν
 Σημ. (8) ἕτερος) ὁ κατὰ τὸ 841. ἔτος τῆς ἐν Ἀλβερσαδίῳ Ἐπισκοπικῆς Θρόνου
 λαχὼν, κατὰ δὲ τὸ 853. τὸ ζῶν ἐκπεράνας. Σιωπεύει δὲ μεταξὺ ἄλλων καὶ

Θερωνή 'Ομιλία τῆς Δ'. μετὰ τὸ Πάχα Κυριακῆς (κατὰ τὴν ἐν Κολων: 'Εκδόσ: τὴν 'Ετ: 1535. Σελ: 125.) „Πνεῦμα (ἐφασκε) „τῆς ἀληθείας λέγεται, ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς τῆς ἀληθείας ἐκπο- „ροῦνται. — Καὶ πάλιν εἰς ἐκείνα: ὅσα ἂν ἀκέρῃ λαλήσῃ: Σελ: „128. Ἀκέρῃ δηλονότι ἐκ τῆς Πατρὸς ἐξ ἑ, ἐκ ἐστὶ χρονικῶς, ἀλ- „λὰ προαιωνίως ἔχ' ὁρατὰς, ἀλλ' ἀοράτως.

ΡΑΒΑΝΟΣ δὲ ὁ Μαῦρος (43) ἐν 5. Βιβλ: τῶν εἰς τὸν Ἐκκλη- „σιαστικόν, Κεφ: Β'. Σελ: 456. ἐν Γ'. Τόμ: τῆς ἐν Κολων: 'Εκδόσ: „τῆς ἐν 'Ετ: 1626. „Ὁ Χριστὸς ἄρα, ἡ Σοφία τῆς Θεῆς, ἐξέχεε „τῷ κόσμῳ τὰς ποταμὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐυαγγελικῆς, τὰς „δαψιλέστατα ἐπαναψύχοντας καὶ κορεννῶντας, τὰς τῶν Ἐκκλη- „τῶν ψυχὰς τὰς διψῶσας. Αὐτὸς ἐστὶν ὁ ὀχετὸς ὁ ἐκ τῆς πο- „ταμῆς τῆς ἀπειρεσίης ὕδατος. Ὡστερ γὰρ Θεὸς ἐκ Θεῆς, καὶ Φῶς „ἐκ Φωτός· ἔτω καὶ ὕδωρ ἀπειρον, ὡς ἐκ πηγῆς τῆς Πατρὸς, ἥτοι „τῆς ποταμῆς, τροπικῶς ἔχει λέγεσθαι. Ἀρχὴ γὰρ ὁ Πατὴρ ἐστὶ „τῆς Θεότητος. Ἐπεὶ, ὡστερ ἐκ τῆς Πατρὸς ὁ Υἱὸς γεννᾶται, „ἔτω καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐκ τῆς Πατρὸς. Ὅπερ „ἐν Ἐυαγγελίοις ὁ Κύριος, ὑπὸ τῷ ὀνόματι τῆς ὕδατος ἀπεκάλεσε.

Καὶ ἐν Ὁμιλ: ΡΕ'. Τόμ: Ε'. Σελ: 653. „Οὐκ ἀφ' ἑαυτῆς „λαλήσῃ τὸ Πνεῦμα, διὰ τὸ μὴ ἐξ ἑαυτῆς τυχόν αὐτὸ εἶναι, ἀλλ' „ἐκ τῆς Πατρὸς. Καὶ γὰρ ὁ Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς γεννᾶται, καὶ „τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται. Οὐ λαλεῖ ἀφ' „ἑαυτῆς, ὅτι γὰρ ἐστὶν ἀφ' ἑαυτῆς. Μόνος γὰρ ὁ Πατὴρ ἐκ ἐστὶν ἐξ „ἄλλου· ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ τῆς Πατρὸς γεννητὸς ἐστὶ, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ „Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται. Ἐξ ἐκείνης γὰρ ἀκέρῃ τὸ Ἅγ: „Πνεῦμα, ἐξ ἑ καὶ ἐκπορεύεται· ὅτι γὰρ ἐστὶν ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' ἐξ „ἐκείνης ἐξ ἑ πρόεισιν. Ἐξ ἑ γὰρ ἡ κατανόησις, ἐξ ἐκείνης πάν- „τως καὶ ἡ γνώσις· ἐξ ἐκείνης ἄρα καὶ ἡ ἀκοή· ὅπερ ἔδεν ἕτερον „ἐστὶ παρὰ τὴν γνώσιν. — Ἐπὶ δὲ τέτοις: Ἐκ τῆς Πατρὸς λαμ- „βάνει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅτι ἐκ τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐξ „ἑ καὶ ὁ Υἱὸς γεννᾶται.

Ὁ δὲ ΣΜΑΡΑΓΔΟΣ (44) ἐν τῇ Γ'. Κυριακῇ μετὰ τὴν Η'. τῆς Πάχα, εἰς τὸ Ἰωάν: 15. Κεφ: Σελ: 97. τῆς ἐν Ἀργεντίνῃ Ἐκδόσ: 'Ετ: 1536. τὰ ἀδελφὰ ἔχει, οἷς ἤδη ἐκ τῆς ΡΕ'. τῆς Ρα- βάνου Ὁμιλίας παρεθέμεθα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ δὲ τὸ ἀπ' ἐντεῦθεν ὁ Πάπας, ὑπεραμύνασθαι φέρεται τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἁγίας Πνοῦματος καὶ ἐκ τῆς Τίς, μάλα ἐκθύμως. Τῆς γὰρ τῶν Βελγάρων Ἐθνικῆς ἐπὶ τὴν εἰς Χρι- στὸν Πίσιν ἀρτίως ἐπισρεψάντων, οἱ πρὸς τέτας ἀποσαλέντες πρὸς τῆς Νικολάου Ἀποκρισιάριοι τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης εἰς τὴν

Ὁμιλίας, εἰς ἀπάσας τὰς τῆς ἐνιαυτῆς Κυριακάς· (ἥτοι Κυριακοδρόμιον.) καὶ εἰς ἑορτάς ἔτι καὶ ἄλλας.

(43) Περὶ τέττε σσημείωται ἐν τῇ Γ'. τῶν Πραγματ: Σημε: (55).¹

(44) Περὶ τέττε ἀνωτ: ἐν Σημ: (17).

τιῷ Βελγαρίαν εἰσεννώχασι. Τῆτο ἔν πυθόμενοι Μιχαήλ καὶ Βασίλειος οἱ τὰ σκήπτρα τῆς Ἀυτοκρατορίας χειρίζοντες, τῷ Βελγάρων Ἀνακτι ἐπισέλλοντες, τῷ Ῥωμαίων τε καὶ τῶν λοιπῶν Λατίνων Ἐκκλησίαν, ἐπὶ τῇ Καινοτομίᾳ τῆς τῆ Πνύματος καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς Προόδου, ἐπέπληττον. Καὶ δὴ, ὁ μὲν τῶν Βελγάρων ἀνάσσων, τὰς παρὰ τῶν Ἀυτοκρατόρων Ἐπιστολὰς ἀντίκα ὡς Νικόλαον τὸν Πάπαν διέπεμπεν. Οὗ δὲ Νικόλαος κατὰ νοῦν ἤδη σρέφων τῷ τῆ Δόγματος ἁμῶν, καὶ τῆς Γάλλου ἅμα ἐπεκαλεῖτο προσεπαμύναται. Ἰσμεν δὲ τὰ περὶ τῆς, ἐκ τῆς Νικολάου αὐτῆς πρὸς Ἰγκμαρον τὸν Ῥημῳσίον (45) Ἐπιστολῆς, ἅτινα δὴ καὶ ἀνωτέρω διελθόντες, ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Μαρτυριῶν τῶν ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων, ἐπὶ τῆς Θ'. Ἐκατονταετηρίδος προεξεθέμεθα. Παρὰ γεμὶν τὰ ἐκείσε ἀναφερόμενα, ἔτω πρόεισι Νικόλαος, ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ὑπαλείφων τῆς Γάλλου, τὸν ὑπὲρ τῆς τῆ Ἀγίης Πνύματος καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς Ἐμπορεύσεως: „Ἐν τῆτοις „τοίνω, πᾶσαν ἄλλω μέριμναν ἀποσείσαντας, δέον ὑμᾶς, Ἀδελφοί, πολὺν τὸν ἰδρωτὰ ὑποσιῶναι. Ἐπεὶ τε κοινὰ τὰ ὀνείδη, τὰ „τῇ Καθόλου Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὁ μόνον μέρος τῇ Λατινίδι Φωνῇ „προσκέχρηται, ὡς δὴ προέφημεν, ἐπιφερόμενα κοινῇ καὶ ἅπαντες, ὅσοι τῇ Θεῇ ἱερωσίῳ εὐοίκατε λαμπρυνόμενοι, ἐπὶ τὸν ἀγῶνα ὀφείλετε ἀποδύσασθαι, ἵνα μὴ αἱ Πατρικαὶ Παραδόσεις τοσαύτην λύμην καθυποπέσωσιν ἅλλ' ἅπερ πολλοί, διὰ μοχθηρίαν φιλερισθῆντες, ἥτοι καταψυδόμενοι, ἢ καὶ διαμαρτάνοντες, μωμεῖσθαι σπιδάξουσιν, ἀπὸ τῶν πᾶσα προσροπὴ βλασφημίας, τῇ „χειρὶ τῆς κοινῆς ἀμύνης ἀποτριβῆσα ἐξίτηλος γένηται. Καταγέλασον γὰρ, καὶ νομιδῇ ἀποτρόπαιον τῆναιδος, εἰ γ' ἐφ' ἡμῶν, ἥτοι ψυδῶς ἐπεγκαλεῖται τῷ Ἀγίῳ τῆ Θεῆ Ἐκκλησίᾳ ὑπενδύσομεν, ἢ τὰς ἐκ τῶν ἡμετέρων Πατέρων ἀνέκαθεν ὡς ἡμᾶς κατιῆσας Παραδόσεις, πρὸς τὸ δοκοῦν αἰ τοῖς ἐξηπατημένοις παραθράνεσθαι ἀνεξόμεθα. Οὐ χάριν ἐπάναγκες ἐκείνων ταῖς ἐπιβολαῖς, καὶ ταῖς αὐτῶν εἰκαῖς βολίσι τὸν Θυρεὸν ἀντιπροβαλέσθαι τῆς ἀληθείας. Ὅπερ αὐτοὶ μὲν, τῆς ἀνωθεν σωεπαρηγῆσης δωάμεως, καὶ ὅσον ἰχύομεν ἐπιτελεῖν εἰ παυόμεθα, εἰδ' ευκαιρίας ἀπ' ἔρανθ διδομένης, κατ' αὐτῶν ἐκείνων ὑπὲρ τῆς Χριστῆ Ἐκκλησίας ὅλως σιγήσομεν. Ἀλλὰ χρὴ πάντως καὶ τῷ ὑμῶν Ἀδελφότητι, τῷ τῶν πρὸ ὑμῶν ἔδει παρακολοθῆντας, πόνων τε σὺν ἡμῖν μεταχεῖν τῶν αὐτῶν, καὶ συμμαχίας τῆς δωατῆς ὁμοψύχως ἡμῖν μεταδῆναι. Καὶ γὰρ, εἰμῆμα παρερῆν τῆς μνήμης, εἰδέποτε αἱ πρὸς Ἑσπέραν τετραμμένα χωραὶ, (ἵνα μηδὲν ἤδη περὶ τῶν λοιπῶν τῆς Οἰκουμενῆς λέγωμεν Θεμάτων) τῆς τῆ Μακαρίης Πέτρος Καθέδρου, περὶ τῶν „τοιστῶν ἔνιωται διαφωνῆσαι ζητήσεων. Διόπερ ὑμῶν ἕκαστος τῶν „τῶν

(45) Ὅρα ἐν τῇ Α'. Πραγματ.: ἐν Ἐκατοντ.: Θ'. Σημ: (193).

Τόμ: Α'.

P rrrr

„τὰ Μητροπολιτικὰ δικαιώματα ἐπιλελαχόντων, σωάψας ἑαυτῷ
 „τὴς ὑπ' αὐτῷ τελόντας ἰδίης σωμαδελφῆς ἢ σωμαπισκόπης, περὶ
 „τῶν τοιῶν δὲ τιῷ Φροντίδα ἀναλαβέτω καὶ ὅτι ποτὲ τοῖς τῶν
 „ὑπεναντίων βασκάνοις διασυρμοῖς ἐπάνανγκες ἀπαντᾶν, ἰχνηλα-
 „τῆσαι διασπασάτω, καὶ ἐξοβεῖν προθυμότατα ἐπιμεληθήτω.
 „Εὐρεθὲν δὲ, ὡς ἡμᾶς ὅτι τάχιστα, ἄτερ ὅνως διαπεμψάτω ὡς
 „ἂν καὶ αὐτοὶ τῆτο κατὰ τῆς ἐκείνων ὁμοίως παραφροσύνης, σὺ
 „ταῖς παρ' ἡμῶν λοιπαῖς ἀποφάνσεσι πέμψαι ἐφεξῆς διωηθῶμεν.
 „Οὐδὲν γὰρ τῶν ἐν ἡμῖν, ὅτε ὁρατὸς ἢ ὁ ἀόρατος πολέμιος ἔτω
 „κατορρώδῃ τε καὶ πέφρικεν, ὡς τιῷ ὁμοφροσύνῳ τε ἢ ὁμόνοϊαν.
 „Διὸ καὶ τιῷ ἀλλήλων σπασίῳ ἀμοιβαδὸν προεκκαλῶμεθα καὶ κα-
 „τὰ τῶν κοινῶν ἐχθρῶν, ἔχῳς τῇ δέ τε κἀκῆσε πλανώμενοι,
 „ἀλλ' ὡς ἐπὶ Φάλαγγος παρατεταγμένοι εὐρεθῶμεν. Οὕτω γὰρ
 „ἡμεῖς τε τὸ ἐν ἡμῖν ὁμόφροντε καὶ ὁμόψυχον ὡς ἐπὶ κοινῆς συμ-
 „βολῆς διεγείρομεν καὶ ὑμᾶς ἀξιῶμεν τοῖς ἡμετέροις σωμαραμεῖν
 „ἀγωνίσμασιν. Ἰνα καὶ αὐτοὶ τῇ ὑμετέρῃ Ἀγιωσῶν τιῷ ὀφειλο-
 „μένῳ ἐνδιαθέτως ἀγάπῳ, καὶ τιῷ ἀδελφικῷ εὐλάβειαν διατε-
 „λοίημεν ἀπονέμοντες καὶ τῆτοις ἐπὶ μηδενὶ μηδόλως ἀπὸ τῆς
 „κεφαλῆς ὑμῶν, τῆτεςιν ἀπὸ τῆς τῆ Πέτρῃ Καθέδρας, διεσᾶναι
 „Φανεροὶ γένοιθε. — Μετὰ δέ τινα: τιῷ ὑμῶν αἰδέσιμον σπασίῳ,
 „τοιαύτῳ τῆ λοιπῇ ὀφθῶναι ἀνάγκη, οἷαν αὐτῷ Φανωτέραν ἡλίῃ
 „καὶ αὐτοῖς τοῖς πολεμίοις, ἔ μόνον ἐν μηδενὶ τῆς τῆ Πέτρῃ
 „Καθέδρας διαφωνῆσαν ἐπιγνωθῶναι, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ὁμοφρο-
 „νῆσαν ἐν ἅπασι καὶ συμπνέεσαν. (46). Οὕτως ὥς τῇ ἡμῶν
 „Προεδρείῳ, τὰ κατὰ τιῷ Θεόδῳ ἐμπνέοιθᾶσαν ὑμῖν Σοφίαν γε-
 „γραμμένα, ἔκασον ὑμῶν διαπέψαι, ἀπελέγχοντά τε, καὶ με-
 „τὰ σφοδρᾶς πάνυ τῆς καταφορᾶς τιῷ τοσάυτῳ τῶν Ἀυτοκρατό-
 „ρων ἀφροσύνῳ ἐπιπλήττοντα Ἄπερ αὐτοὶ παραδεξάμενοι, σὺ
 „καὶ ἄλλας αὐθις ἡμετέρας προσεπιβεβαιώσεσιν ἐκείνοις ἀποσελᾶ-
 „μεν, εἴπως τιῷ αὐτῶν παράνοϊαν ἀνασκοδάσαιτε ἢ διελέγξαι ἰχύ-
 „σομεν. — Καί τινων δὲ μεταξὺ προσεδέντων: Ἡ δὲ σὴ Ἀγάπη
 „Ἀδελφὲ Ἰγκμαρε, τιῷ Ἐπισολῷ διελθῆσα, καὶ πρὸς τῆς λοιπῆς
 „αὐτίκα Ἀρχιεπισκόπης, τῆς ὑπὸ τὸ Κράτος τῆ ἡμετέρῃ Τῆς Κα-
 „ρόλῃς τῆ ἐνδόξῃ Βασιλέως διάγοντας, ἀπενεχθῶναι αὐτῷ ὡς
 „οἷον τε σπασάτω ἕκασόν τε ἐν ταῖς αὐτῶν διοικήσεσι, μετὰ
 „τῶν τελόντων ὑπ' αὐτοῖς Ἐπισκόπων, ἐν οἰαδῇ ποτ' ἂν τύχω-
 „σιν Ἐπικρατεία, προσηκόντως διαπραγματεύσασθαι, καὶ ἅτλα
 „ἂν καὶ αὐτοὶ προσδύραιεν, καθυποβαλεῖν ἡμῖν ἐπιμελὲς θέσθαι,
 μὴ

(46) Οὕτως ἐπιμόνως τιῷ περὶ τὸ διαμφοισθητέμενον ὁμόνοϊαντε καὶ ὁμοφροσύνῳ, τοῖς Σωμαδελφοῖς αὐτῇ καὶ Σωμαπισκόποις ὁ Νικόλαος παραινῶν, καὶ Φαλαγγηδὸν οἷον αὐτῆς συμπαραταχθῆναι προεκκαλέμενος, ὥς μὴ δόξαι πρὸς ἀλλήλους διαφωνεῖν ὅπως, καὶ τῆς Κεφαλῆς αὐτῶν (ὅπερ ἐστὶ τῆ Πάπᾳ ἀποδίδασθαι, σαφὲς ἡμῖν ἐντεῦθεν καθίστησι, πολλὰς καὶ τῶν Δυτικῶν τὸ τίτωκαῦτα γενέσθαι, τῆς τῇ Καινοτομίας τῆ Δόγματος προσοχθίζοντας.

„μηδαμῶς ὀκνησάτω διεγείρασά τε καὶ παροτρύσσει. Ὡς Σε ἀπα-
 „ξαπάντων, ὧν ἦδε ἡμῶν ἡ Ἐπιστολὴ περιέχει, καὶ γενναῖον
 „ἐκείνοις προτροπὴν γενέσθαι, καὶ ὑμῖν δὲ ἀληθεύοντά τε καὶ σωε-
 „τὸν ὀφθῆναι προσαγγελέα, ἀπαξαπάντων ἐν τάξει ὧν ἂν καὶ
 „γράψαις.

Ὁ μὲν ἔν Ἰγκμαρος τῇ πρὸς ταῦτα τῷ Νικολάῳ παραινέσει
 ἀκολυθῆσαι ἔκιν ἀπώκνησεν. Οὕτω γὰρ περὶ αὐτῷ Φλοδοάρδος
 Ἀββᾶς ὁ Ῥημωσίος (47.) ἐν τῷ Γ. Βιβλ.: τῷ Ῥημωσίῳ Χρονικῷ,
 Κεφ.: 127. ἐν Τόμ.: Γ. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθ.: τῆς ἐν Κολων:
 Σελ.: 527. „Ἦν Ἐπιστολὴ Ἰγκμαρος δεξάμενος, ὑπανέγνω Κα-
 „ρόλῳ τῷ Βασιλεῖ ἐν τῷ Παλατίῳ Κορβανάκῳ, μετὰ Ἐπισκόπων
 „συχνῶν διατρίβοντι. Διὰ δὲ ἄλλων Ἀρχιεπισκόπων, κατὰ τὸ
 „ἐπιταχθέν αὐτῷ, διευθύναι ταύτῃ ἐπιμελὲς ἔθετο. Γέγραφε
 δὲ καὶ Ἐπιστολὴν πρὸς Ὀδωνα τὸν Βελλοβακκίσιον (48) Ἐπίσκο-
 πον, δι' ἧς αὐτῷ παραπλησίως παρῆναι πανταχόθεν ἀναζητῆν,
 ἅπερ ἂν πρὸς Ἀπολογίαν τῇ Λατίνων δόξῃ σωτελῇ γένοιτο. Ἡ δὲ
 Ἰγκμάρος Ἐπιστολὴ αὕτη, Ἀριθμ.: ΝΑ., καίται μετὰ τῶν Ποιη-
 ματίων καὶ τῶν Ἐπιστολῶν αὐτῷ, ἐν τῷ Β. Τόμ.: τῶν Συγγραμ-
 Σελ.: 809. τῆς ἐν Παρις: Ἐκδόσ: Ἐτ: 1645. Σωέγραψε τοιγα-
 ρῶν Ἰγκμαρος τιμωκαῦτα καὶ Βιβλίον, κατὰ τῆς Ἐκπορεύσεως τῷ
 Ἀγίῳ Πνεύματι ἐκ μόνῃς τῷ Πατρός. Ὡς ἐν 5. Τόμ.: τῆς τῶν
 Πατέρ: Βιβλιοθ.: τῆς ἐν Κολων: μεταξὺ τῶν Φαλγεντίς Συγ-
 γραμμάτων ἀναφέρεται τινα καὶ ἐκ τῶν Ἰγκμάρος Ἀποκρίσεων
 εἰς τὰς παρὰ τῶν Γραικῶν Ἐνστάσεις, πρὸς Ὀδωνα τὸν Βελλοβα-
 κκίσιον. Γέγραφε δὲ καὶ αὐτὸς ἔτος Ὀδων Διαλέξεις κατὰ τῶν
 Ἀνατολικῶν, μαρτυροῦντος Φλοδοάρδου, ἐν Βιβλ.: Γ. Κεφ.: ΚΓ.
 τῷ Ῥημωσίῳ Χρονικῷ, ἐνθα ἀνωτέρω εἴρηται, Σελ.: 538. Τὸν γὰρ
 Κατάλογον τῶν Ἰγκμάρος Ἐπιστολῶν ἐξυφαίνων: Ἐγραψε, Φησὶν,
 „(Ἰγκμαρος δηλ.) καὶ Ὀδωνι περὶ τῶν Ἀποκρίσεων τῶν εἰς τὰς
 „Γραικῶν Ἐνστάσεις, ἃς ὁ αὐτὸς Ὀδων συλλέξας κατέγραψε, καὶ
 „πρὸς Ἰγκμάρον ἀπέστειλε. Διὸ καὶ τῷ Θεῷ χάριτας ἀναπέμπει,
 „ὅτι ἑαυτὸν τε καὶ κείνον ἐξ ἐνὸς Πνεύματος εὖρε ποτιζομένους.
 „Καὶ τί ἄρα περὶ τῶν αὐτῷ δοκοῦν, δὲν ἅμα (περὶ τῶν) σω-
 τυχεῖν ἀλλήλοις παραδηλοῖ. Ἀλλὰ γὰρ ἔτε τὰ Ἰγκμάρος, ἔτε τὰ
 Ὀδωνος ἐκείνα, ἔπω παρὰ Λατίνοις, ἄχρις ἡμῶν: τῶν δημοσίων
 ἔτυχε τύπων. (49). Ὑπὸ δὲ τοῖς αὐτοῖς Χρόνοις σωέγραψε κατὰ

(47) Φλοδοάρδος Κανονικὸς ἢ τῆς Ῥημωσίων Ἐκκλησίας, ἀκμάζων μὲν περὶ τὸ 940. κατὰ δὲ
 τὸ 966. τελευτήσας. Ἐγραψεν ἔτος πρὸς γε τοὺς ἄλλους καὶ Χρονικὰ τῶν ἐν Φράγκοις
 πεπραγμένων καὶ δὴ καὶ Ἱστορίαν τῆς Ῥημωσίων Ἐκκλησίας ἐν Βιβλίοις τέσσαρσιν.

(48) Τὸν ὑπὸ τῷ Ἀρχιεπισκοπῷ τῷ αὐτῷ τελευτῶντι ᾧ καὶ φίλῳ διαφερόντως
 προσῆχε, καὶ Συμβάλλῳ ἐχεῖτο. Λίβεθις δὲ Ἐπίσκοπος ὁ Ὀδων, Ἐτ: 859.
 ἀπῆλθε τῷ βίῳ, Ἐτ: 881.

(49) Τὸ Σύγγραμμα, ὅπερ ἐκ προτροπῆς Ἰγκμάρος κατὰ Γραικῶν Ὀδων σωέγραψε,
 μηδὲν τὰ νῦν διασώζεσθαι μανθάνομεν καὶ ἐκ τῷ Μεγάλῳ Λεξικῷ τῷ Μα-
 ρερίῳ. (ἐν ὀνόμ: Ὀδων.) Ἀπολέσθαι δὲ τὸ Σύγγραμμα ἐπιμαρτυρεῖ καὶ Δεπί-
 νος

τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Αἰνείας ὁ τῶν Παρισίων Ἐπίσκοπος. (50). Φέρεται δὲ τὸ Σύγγραμμα ἐν τῷ Ζ'. Τόμῳ τῆς Σταχυολογίας τῶν Παλαιῶν Συγγραφέων, τῶν ὑπὸ Λεκᾶ τῆς Δαχερίε ἐν Παρισ: Ἔτ: 1666. ἐκδοθ: Σελ: 1. κξ: Τελούτατον δὲ γέγραφε καὶ Ῥατράμνος (51) ὁ ἐν Κορβητᾷ Μοναχὸς Βιβλία τέσσαρα, πρὸς τὰς παρὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἑντάσεις Ἄτινα καὶ αὐτὰ περιέχεται ἐν Τόμ: Β' τῆς εἰρημένης Σταχυολογίας τῶν Παλαιῶν Συγγραφέων, τῶν ὑπὸ Λεκᾶ τῆς Δαχερίε ἐν Παρισ: ἐκδοθ: Ἔτ: 1657. Σελ: 1. κτ: Οἱ ἄρα Γάλλοι ὡς λίαν συμφώνως κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν ὑπῆρχον τῆς τῆς Ἀγ: Πνδύατος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ προΐσάμενοι, ἅτε δὴ πάντες ἤδη, καὶ τὴν προθήκην τὸ τιωκαῦτα ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐπιδοκιμάζοντες, καὶ μετ' αὐτῆς τὸ Σύμβολον ἐν Ἱεραῖς Συναξέσιν ἄδοντες. Οὕτω γὰρ Αἰνείας ὁ τῶν Παρισίων Ἐπίσκοπος, ἐν τῷ κατὰ τῶν Ἀνατολ: Βιβλ:, Σελ:

52.

νος ἐν τῷ Ζ'. Τόμ: τῆς Νέας αὐτῆς Βιβλιοθ: Σελ: 109. πλὴν εἰμὴ φαίμεν (προσέειπεν) τὸ Ῥατράμνος Πόνημα αὐτὸ εἶναι, ὅπερ Ὀδων υἱοθετήσας ἐξακείωσατο. Ἦν μέντοι, ὡς ἦτον πιθανῶς ἔχουσιν ὑπόνοιαν ὁ Δεπίνος ταύτῃ προβάλλεται, Κασμίρος αὐτῷ Οσδίνος πιθανωτέρων ἠγάσαστο. Ἐν τῷ Β'. Τῶν αὐτῆς Ἱστοριῶν: περὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Συγγραφ: Σελ: 136. Ὁν ὅρα.

- (50) Ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ προτροπῆς τῆς Πάπας Νικολάου, καὶ τότε προῆλθε τὸ Αἰνείας Πόνημα, τὸ ἔτ: 854. ἐπὶ τῆς Παρισίων Ἀρχιεπισκοπῆς προαχθέντος, ἔτ: 868. τὴν κατὰ Γραικῶν ἀγῶνα τότε ἀποδυσάμενος, καὶ μετ' ἐ πολὺ ἀπὸ τῆς Συγγραφῆς τελούτησαντος.

- (51) Τῶτον ἄλλως καὶ Βετράμνος ἀνόμασαν. Ἀναβαλέσθαι δὲ τὴν κατὰ τῶν Γραικῶν τετράβιβλον Φασίν, Ἰγκμάριον, καὶ δι' αὐτῆς τῷ Πάπᾳ χαριζόμενον, ἐν ἔτ: 866. λέγεται δὲ βιώναι ἄχρι τῆς 870. Εἰ ὅτος ἐστὶν ὁ ἐννενηκοντῆτης Ῥατράμνος, ὅπερ Ἰγκμαρος ἐν τοῖς Κεφαλαίοις μέμνηται. Κεφ: Α'. — Σησημείωται δὲ τὸν Ῥατράμνον μὴ πρὸς Φώτιον ὀνομασθῆναι τὰ ὑπ' αὐτῆς ἐκπονηθέντα Βιβλία ταῦτα ἀποτοξεῖσαι ἀλλὰ κατὰ τῶν Βασιλέων, ὅφ' ὧν, (ὡς ὁ Δομινικανὸς Lequien παρίστην ἐν τῇ Α'. τῶν εἰς τὰ Δαμασκηνῶς Προδιαλέξεων §. 106.) Ἀυτοκρατορικαῖς Διατάγμασι, τὰ Λατίνων Φρονήματά τε καὶ ἔθιμα ἐκκεκρύβητο. ἔτω γὰρ ἐν αὐτοῖς Προσμίαις ὁ Ῥατράμνος: „Αἱ Ἀντιθέσεις, αἱ Μιχαὴλ καὶ Βασίλειος „οἱ Γραικῶν Ἀυτοκράτορες τὴν ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίαν δυσφημεῖν ἐπαγωνίζονται, „ἥτοι ψεύδεις εἶναι, ἢ Αἴρεσιν περιέχουσιν. ἢ δυσειδαιμονίαν, ἢ ἀνδραγαθίαν ἐπιγ- „νωθῆσονται — Καὶ ἐν τῷ Β'. δὲ Βιβλ: Λαϊκὸς ἄνθρωπος ὁρῶμεν κατὰ πάντων „Ἐκκλησιαστικῶν Θεσμῶν χωρῶντας, καὶ Πίστεως ὅρας τοῖς Πιστοῖς ἐπιβά- „λοντας καὶ οἷς μηδὲν περὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν δικαίωμα θέμις, παρὰ τὴν τῶν „Ἐπισκόπων βελίῳ, διατάσσειν τὸ περὶ τὴν Πίσιν Θεσιζοντας, καὶ ψήφοις „ιδίαις, τὰς μὲν εἰς κοινωρίαν παραδεχομένους, τὰς δὲ ἀποβάλλοντας. Ταῦτα Ῥατράμνος, οἷς καὶ ἐνασμενιζόμενος ἐπικυρωθεῖται καὶ ὁ Δομινικανὸς Λεκύνος: ὥστε εἰ ἐπαυθεντῆντες ἐγύγχανον δηλονότι, διὰ τῶν ἰδίων Διαταγμάτων, παρὰ τὴν βελίῳ τῶν Ἐπισκόπων οἱ τῶν Ῥωμαίων Βασιλεῖς τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς πράγ- „μασι καὶ μὴ μᾶλλον διὰ τῆς Θεοῦ αὐτοῖς ἐπιχορηγηθείσης ἐξουσίας τε καὶ „δυνάμεως, ἐπαμύνοντες διετέλουσαν τὸ τιωκαῦτα, ἐκ προτροπῆς τε καὶ ἱκεσίας τῶν ὀρθοδοξῶν ἐναγόμενοι Ἐπισκόπων, πρὸς ἀσφάλειάν τε καὶ ἐπισήρξιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας διδασμάτων καὶ ὅρων, οἷς ἀπαντα μὲν ἢ κατὰ τὴν Ἑσάν, ἀπα- „σα δὲ μονοεχὶ ἢ κατὰ τὴν Ἑσπέριον λήξιν εὐσεβεία ἀνωθεν ἄχρως ἐκείνους ἀρερί- „τως σοιχῆσαι ἡ μόνος τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας, καὶ ταύτης ἐπὶ ἐν μέρει, πολ- „λῶν δὴ καὶ τότε τῶν ἐν αὐτῇ ἀντιφερομένων, τοῖς ἐκ τῆς προσφάτως ἀνακυ- „ψάσης Καινοτομίας διασασιάζεσι, καὶ κινεῖν ἔγως ἀποτολμῶσι, τὰ κατὰ τὸν αἰὲν „πρόδιν χρέον καθεστώτα, καὶ ὑπὸ τῶν Πατέρων ἐπικυρωθέντα τῆς ἀληθινῆς „Θεοσεβείας Δόγματά τε καὶ ἔθιμα.

52. ἐν τῷ Β'. Τόμ: τῆς Σταχυολογ: τῶν Παλαιῶν Συγγραφέων: „Εν τῇ Καθολικῇ Πίσει, ἣν κατὰ τὴν Κυριακὴν ἡμέραν ἐξάδει „ἐπὶ τῆς Λειτουργίας ἅπασα ἡ τῶν Γαλιῶν Ἐκκλησία, ἔτω ψάλ- „λαι πρὸς τοῖς ἄλλοις: πισθῶ καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ „Κύριον καὶ ζωοποιόν, τὸ ἐκ Πατρὸς καὶ Υἱῶ ἐκπορεύομενον, τὸ „σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ σινοδοξαζόμενον, τὸ „λαλήσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

Ἀλλ' εἰ καὶ ἤδη ἐπὶ Νικολάου, ἐς πλάτος τὴν Λατίνων Ἐκκλησίαν κατεληφὸς ὡς τότε Δόγμα τὸ τῆς τῆς Ἀγ: Πνδύμα- τοῦ καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ Ἐκπορεύσεως, καὶ ἡ τέττα ἐν τῷ Συμβόλῳ προαθήκη, ἔτιγε μὲν αἱ περιήσαν καὶ οἱ τοῖς λοιποῖς Λατίνοις περὶ τέττα ἀντιφερόμενοι. Δῆλον δὲ ἐκ τῶν Ἰωάννη, τῆς Η'. Ἀποκρισιαρίων, ὅς τὸ τρίτον ἐς τὴν Κωνσταντίνου ἐκείνου ἀπεσάλλ- κει πρὸς Φώτιον. Οὗτοι γὰρ διερωτηθέντες περὶ τῆς Δόγματος αὐτῆς, καὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ τέττα προαθήκης, εἰδὲν ὑπεναντίον ἀπεκρίναντο Φωτίῳ, ἀλλ' ὡσαύτως ὡμολόγησαν ἐκπορεύεσθαι τὸ Θεῖον Πνεῦμα μόνον ἐκ τῆς Πατρὸς ἔτω καὶ γὰρ περὶ τῶν Ἀπο- κρισιαρίων ἐκείνων ὁ Φώτιος ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀκυληΐας Μητροπο- λίτιν Ἐπισολῇ, τῇ ἐν τῇ ἐχάτῃ προσεπιθήκη τῆς Βιβλιοθήκης τῶν Γραικῶν Πατέρων Σελ: 536. „Οὐκ ἐάσαν μοι δοκῶ, καὶ „ἔτι πᾶσιν ἐκ τῆς χρόνου ὑπόγειον προφανές: τῆς ἐν τοῖς κατ' „ἡμᾶς χρόνοις Πρέσβεις, εἰ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ τρίτον (ἐκ τῆς „Πρεσβυτέρας Ῥώμης ἀναδραμόντας: οἱ, περὶ τῆς εὐσεβείας, οἶα „εἰκὸς, ἡμῶν πρὸς αὐτὰς λόγους ἀναμνησάντων, εἰδὲν παρηλαγ- „μένον τῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Οἰκουμενὴν ἐξηπλωμένης εὐσεβείας, „ἔτε εἶπον, ἔτε φρονῶντες ἠλέγχθησαν: τῆναντίον δὲ τρανῶς „μεθ' ἡμῶν, καὶ ἀδισάκτως, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς „ἀνεκήρυξαν ἐκπορεύεσθαι.

Τῶν δὲ τότε ἀποφασκόντων ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγ: Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ, καὶ ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ εἰς ὃν ὁ Βιβλιοθηκᾶριος. (52) ὅς τις σαφῶς ἐν τῇ πρὸς Ἰωάννῳ τὸν Διάκονον Ἐπισολῇ, ἀπόφη- σι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱῶ προῖέναι, εἴπερ ἡ Φωνὴ τῆς προέσεως περὶ ἀρχῆς παρακτικῆς ἐκλαμβάνοιτο. Εὐσεβῶς δ' ἔτω πάντως ὑπὸ τῶν Γραικῶν (προσίθησιν) ἀποφάσκεσθαι τὸ καὶ ἐκ τῆς Υἱῶ ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Οὐδὲ γὰρ ἄλλως, ὅτι μὴ τῆς προέ-

(52) Ἐγένετο δ' ἀκμάζων ὁ Βιβλιοθηκᾶριος Ἀναστάσιος ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν Πάπων Νι- κολάου τῆς Α' καὶ Ἀδριανῆς τῆς Β'. καὶ Ἰωάννη τῆς Η'. Περιὼν δὲ ἔτι κατὰ τὸ 886. (εἰ καὶ πισθῶεν Βαρωνίῳ) ἀδελφὸν ὅτε τὸ ζῶν ἐξεμέτρησε. Τῆτον Ἀνα- στασίῳ τῷ Ὁμωνύμῳ, τῷ χρηματίσαντι Καρδινάλει τῆς Ἀγ: Μαρκέλλου, εἰσὶ μὲν οἱ συγχρόνους, εἰσὶ δὲ καὶ οἱ πιθανώτερον διακρίνοντες. Τῆ δὲ Βιβλιοθηκᾶριος Ἀναστάσιος ποικίλα Συγγράμματα φέρεται, τὰ μὲν αὐτῆς πεφιλοπονηκότος, τὰ δὲ καὶ διερμηνεύσαντος, αἵτε τῶν γλωσσῶν ἑκατέρως, Ἑλληνικῆς τε δὴ καὶ Λα- τινικῆς, ἀλλῇ εἰδήμονος. (ὅρα Καβέον ἐν τῇ Ἰστορ: τῶν Ἐκκλησιῶν: Συγγραφ: Τόμ: Β'. Σελ: 56. Καὶ Ἰωάν: Ἀλβερτ. Φαβρίν: Ἑλλῶν: Βιβλιοθ: Τόμ: Θ'. Σελ: 337 Καὶ Κασμίρ: Ὁσδίν: ἐν Τόμ: Β'. τῶν αὐτῶν Ἱστορημῶν, σήλ: 259. κζ:

Τόμ: Α'.

Σ σσςσ

προέσεως ἀντὶ τῆς ἀποστολῆς νοημένης, ἀποδεκτικῶς εἶναι τὴν Πρότασιν ἐκείνῃ, ὅτι τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ τῆς Υἱᾶς,“. Τὰ δ' ἐκείνη τοιάδε ἐσὶν, ἐν τῷ Ε'. Τόμ.: τῶν Σωδοικ: σήλ: 1771. „Παρὰ ταῦτα διηρυμωδότες ἐσμὲν ἐκ τῆς Ἐπιστολῆς τῆς „αὐτῆς Θεῆς Μαξίμης τῆς πρὸς Μαρίνον τὸν Πρεσβύτερον, τὰ περὶ „τῆς τῆς Ἁγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως: ἔνθα μάτῳ ἡμῖν ἐπεγκαλεῖν τὰς Γραικὰς ἀποφαίνεται, οἷον αἰτίαν, ἔδὲ ἀρχὴν τὸν „Υἱὸν Φαμεν τῆς Ἁγίας Πνεύματος, ἥπερ οἶονται ἀλλὰ τὴν κατ' „ἐσίαν ἐνότητά Πατρὸς καὶ Υἱᾶς μηδαμῶς ἀγνοῦντες, ὥστε ἐκ „τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἔτῳς αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς „ὁμολογῶμεν Ἀποστολῶν δηλονότι ἡγούμενοι τὴν Ἐκπόρευσιν ἐνσεβῶς ἐξηγούμενος, καὶ τὰς ἑκατέρας τῆς γλώσσης εἰδήμονας πρὸς „εἰρωπῶν διεκπαιδῶν ἐν ᾧ δηλ: ἡμᾶς τε καὶ τὰς Γραικὰς ἐκδιδάσκει, ἐσι μὲν ὡς, ἐκπορεύεσθαι, ἐσι δ' ὡς μὴ ἐκπορεύεσθαι τὸ „Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ δυσέκφραστον ἀπὸ τῆς ἑτέρας, ἐπὶ „τὴν τῆς ἑτέρας ἰδιότητα γλώσσης δηλῶν. Καὶ γάρ τοι καὶ παρὰ „ραπλησίᾳ τινὶ ἐνσεβῆ τῇ διηρυμωδῶσαι καὶ ὁ Θεὸς ποτὲ Ἀθανάσιος τὰς Ἀνατολικὰς τε καὶ Δυτικὰς, περὶ τὸ τῆς ὑποστάσεως, „ἢ τῆς Προσώπου ὄνομα διαφερομένης, σιῶψε τε καὶ σιῶσεβασεν, „ἐν καὶ ταῦτόν διδάξας ἑκατέρως πισθῶν τε καὶ φρονεῖν, εἰ καὶ „διὰ τὴν διαφορὰν τῆς γλώσσης ἄλλως τε καὶ ἄλλως ὁμολόγησιν τῷ „σώματι, καὶ ἀκαίροις ἔρισιν πρὸς ἀλλήλους διετραχύνοντο,“. Ἀλλ' ὅτι γὰρ οἱ λοιποὶ τὸ τιμικαῦτα Λατῖνοι, ἔχον τὴν Πέμψιν μόνον διὰ τῆς Ἐκπορεύσεως ἐννοῦντες ὑπῆρχον, ἐν οἷς ἔφασκον ἐκπροΐεναι τὸ Ἁγ: Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ἐσὶν ἔτῳ καὶ γὰρ ὁ ῥηθεὶς Πατράμνος ὁ Κορβητίας Μοναχὸς ἐν Α'. Βιβλ: Κεφ: Γ'. κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν. Ἐν τῷ Β'. Τόμ.: τῆς Σταχυολογ: τῶν Παλαιῶν Συγγραφ: Σελ: 5. „Ὡστερ μιᾶς „εἰσὶν ἐσίας ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς, ἔτῳ καὶ ἐξ ἀμφοῖν ἐκπορεύομενον τὸ Ἁγ. Πνεῦμα, λαμβάνει τὴν τῆς ὁμοσιότητος ὑπαρξιν. „Καὶ ἐν Κεφ: δὲ Ζ'. Σελ: 18. Τὸ εἶναι τὸ Ἁγ: Πνεῦμα, καὶ ἐκ „τῆς Πατρὸς ὁμοίως λαμβάνει καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς καθάπερ καὶ ὁ Υἱὸς „τὸ ἐσιωδῶς εἶναι λαμβάνει ἐκ τῆς Πατρὸς.

Ἐφεξῆς ἐν τῆς Οἰκουμενικῆς τελεσμένης Σωόδου (53) τῆς τὴν Πατριαρχεῖαν Φωτίῳ τὸ δόρυτον ἐπικυρωσάσης, οἱ Ἀποκρισιάρχοι Ἰωάν-

(53) Ταύτῃ Φωτιανῷ τε καὶ ψευδοσιώδον οἱ προπεταῖς πρὸς ὕβριν Λατῖνοι φιλέσιν ἀποκαλεῖν Ἐπετα τὴν αὐτὴν (σφίσιν αὐτοῖς ἀντιπεριπίπτοντες) μὴδὲ τὴν ἀρχὴν ὑποσηῖναι, ἢ γὰρ μὴ τοιαύτῃ, χαίρεσιν ἀπαντᾶν. Καὶ θαυμαστὸν ἔδεν, φησὶ Γεώργ: ὁ Οὐάλχιος (ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Ζητήματι Κεφ: Β'. §. Θ'). Quæ enim in Synodo peracta ac decreta sunt, authoritati dignitatieque, quam Episcopi Romani sibi tribuunt, parum favent. („Ἀ' γὰρ ἐπὶ τῆς Σωόδου ταύτης τετέλεσται καὶ ἐπικεκύρωται, τῇ Ἀυθεντίᾳ τε καὶ ἀξίᾳ, ἣν σφίσιν οἱ „Ῥώμης Ἐπίσκοποι ἀπονέμωσιν ἔ πολὺ σιωτελῶντα ἐσὶν.) Καίμιν ἔδ' αὐτῷ Βαλ- „χίῳ, ἔδὲ τοῖς λοιποῖς Προτεσάνταις, ἡ Σωὸδος αὕτη δι' ὧν ἐψηφίστατο, σιω- „γορεῖ ἄτε καὶ αὐτοῖς ἐπίσης, ὡς οἱ ἐκ Ῥώμης, τὴν καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς Ἐκπόρευσιν κατασπαζομένοις· ἀλλ' αἰδοῖ τῆς ἀληθείας τὴν Σωὸδον διαπραχθῆναι ὁμολογῆσαι, καὶ

Ἰωάννης τῷ Η'. διὰ δ' ἐκείνων καὶ αὐτὸς Ἰωάννης ὁμοίως, τὸ Ἱερόν Σύμβολον ἀνὰ τῆς προσηύκης, τῆς καὶ ἐκ τῷ Τίτῳ καθυπεγράψαν. Οὕτω γὰρ Φώτιος ἐν τῇ ἐρημένῃ πρὸς τὸν Ἀκυληῖας Μητροπολίτῃ Ἐπιστολῇ: „Ἀλλὰ γὰρ καὶ Σωὸς συγκροτηθείσης „ἐπί τισιν Ἐκκλησιαστικοῖς Καφαλαίοις, οἱ ἐκείθεν Ἀπεσταλμένοι „τῷ ἐν Ἀγίοις Ἰωάννῃ Πάπα Τοποτηρηταί, ὡς αὐτῷ παρόντος „ἐκείνῃ, καὶ σωθεολογούντος ἡμῖν τὴν ἐυσέβειαν, τῷ Συμβόλῳ τῆς „Πίσεως, τῷ διὰ πασῶν τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόντων κατὰ τὴν Δε- „σποτικῶν Φωνῶν, καὶ κηρυττομένῳ καὶ κραττωμένῳ, ὡς ὁμόφρο- „νες καὶ Φωνῇ καὶ γλώσσῃ, καὶ ἰδιοχείρῳ γραφῇ καθυπεσημῶν- „το. Παραπλησίως δὲ καὶ ὁ Ἀνώνυμος, ὁ ἐκ τῶν Βέκκων τὰ Πρακτικὰ ἡμῖν τῆς δε τῆς Σωὸς ἐξυφίνας, ἐν Τόμῃ: Β'. Μέρ: Β'. τῆς τῶν Κανόνων Πανδέκτης, ἧς ἡ τῶν Γραικῶν Ἐκκλησία παραδέχεται, τῆς ἐν Ὁξωνίῳ ἔτε 1672. Ἐκδοθ': Σελ: 285. „Ἐν „τῇ παρῶσῃ 5'. Πράξι ἐξεφωνήθη ὁ κοινὸς ὅρος, ἦτοι τὸ Ἅγιον „τῆς Πίσεως Σύμβολον καὶ ἔχει ἔτι, ὡς ἔχει σήμερον καὶ πα- „ρόντων τῶν ἀπὸ Ῥώμης καὶ τῶν λοιπῶν Μεγάλων Θρόνων, ἔδα- „μῶς παραβλαβέντων (τῶν ῥημάτων) εἰς τὸ ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκ- „πορεύομενον. — Καὶ αὐτῷ δὲ αὐτόθι, Σελ: 288. Οἱ Ἀγιώτατοι „πρέ-

κάν μὴ τὰ κατ' αὐτὴν δογματιζέμενα πρεσβύωσι. Μόνοι δ' ὡς εἶκε τοῖς Θερα- πεύταις τῷ Πάπῃ ἐφῆται φάσκεν τε καὶ ἀποφάσκεν πρὸς τὸ δοκεῖν, ὡς ἂν ἐκάτερον τῶν σωτελῶν εἴη τοῖς σφῶν φρονήμασιν. Ἀλλ' ὅτι γὰρ ἡ τηλικαύτη Σωὸς σιῶση κατὰ τὸ 879. Ἐν Κωνσταντινπόλει, ἐπὶ Βασιλεῖς τῷ Μακεδόνος Ἀυταρχέντος, ἐν τοῖς τῷ Μεγάλῃ Νεῷ τῆς Ἀγίας Σοφίας δεξιῖς Κατηχημε- νείοις: καὶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ σιωληλυθόντων Πατέρων εἰς 383. ἐπληθύνε- το: καὶ ὅτι καὶ οἱ τῷ Πάπῃ Ἰωάννῃ Ἀποκρισιῶται, Παῦλος, καὶ Εὐγένιος, καὶ Πέτρος Πρεσβύτερος καὶ Καρδινάλις παρήταν ἐν αὐτῇ, καὶ οἱ τῶν λοιπῶν Πα- τριαρχικῶν Μεγάλων Θρόνων Τοποτηρηταί καὶ ὅτι πάντες, καὶ αὐτὸς ὁ Βα- σιλεὺς σιῶμα τοῖς Ὑπῆσι, καὶ καρδίᾳ, καὶ Φωνῇ, καὶ χερί, τὴν ἐκ μόνῃ τῷ Πατρὶ ἐκπόρευσιν τῷ Ἀγ: Πνεύματι ἀνεκέρυξαν τε καὶ ἐπεκύρωσαν, καὶ πρε- δόχῃ πᾶσαν τῷ Ἀναθέματι καθυπέβαλον ταῦτα δὲ πάντα παναληθέστατα ἐστὶ, καὶ πράγματι ἐγένετο, καὶ γεγονότα ἔκ ἂν ἀπογένοιτο ἑδερμῶν μηχανῇ, κἂν ἔτι καὶ φαῖεν ἡμῖν Βασιλῆοι τε καὶ Ἀρχιεπίσκοποι, Νατάλιοι τε καὶ Πάπιοι καὶ Σανδῖνοι, καὶ οἱ τοῖσιν τῆς Ῥωμῆς Ἐκκλησίας Δεφένσορες. Οὐ γὰρ ἐπιτρέ- πει ἀμφισβητῆν περὶ τῶν ἐπὶ τῆς Σωὸς ἐκείνης διαπεπραγμένων τὰ περισωζόμενα Ὑπομνήματα τὰ τε ὑπὸ τῷ Βέκκῳ, Φημί, σιωψιδέντα Ἀποσπασμάτια, ἅπερ ἀπὸ τῆς Βοδλείανης Βιβλιοθήκης ἐς Φῶς ἡμῖν Γραικο-Λατινιστὶ προέβλεψε Βεβερέγιος, ἐν Β'. τῶν Πανδέκτων Τόμῳ, Σελ: 273. καὶ τὰ μετὰ τούτο ἐτι πληρέστερα Πρακ- τικὰ, ἅπερ ἀπὸ τῆς Βιβλιοθ: τῆς Βατικανῆς Ἀρχειῶς Γραικο-Λατινιστὶ ἐκδέδωκεν, ἐν τῷ 5'. Τόμῳ τῶν κατ' αὐτὸν Σωόντων, σήλη 214. Εἰ γὰρ μὴδὲν ἄλλο κατα- σιγᾶται Λατίνος ἔχει, ἀλλ' ἐκείνο πάντως ἰσχυρὸν ἐστὶ κατ' αὐτῶν καὶ ἀναντίρρη- τον, ὅτι ὁ πρῶτος τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος Ἐκδὸς Ὑπομνήματα ὁ Βέκκος ἢ ὁ λα- τινοφρονήσας, καὶ τῆς ἐξ Τίτῳ Ἐκπορεύσεως τῷ Πνεύματι προσάτης ὕψερρον ἀνα- δειχθεὶς διαπεύσιος. Τὰ γὰρ παρὰ Ἀρχειῶν, τῶν τῷ Βεβερέγιῳ ἐστὶ παραπλη- ρώματα τὰ δὲ Βεβερέγιῳ, τῶν τῷ Βέκκῳ ἐστὶν ἀπηχρήματα τὰ δὲ τῷ Βέκκῳ τῶν τῆς Σωὸς γνησίαν Πρακτικῶν ἀληθινὰ ἢ Ἀποσπασμάτια. Βέκκον δὲ, Πατριαρ- χεύσαντα μὲν, ἔκ ἦν ἀγνοεῖν τὰ ἐν τοῖς τῷ Πατριαρχεῖ περιεχόμενα Κώδιξι. Λατινοφρονήσαντα δὲ, ἔκ εἶκε τὰ κατὰ τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας δῆθεν διαπε- πλασμένα, ὡς ἀληθῆ τῇ Ἀνατολικῇ προσεπιχαρίσασθαι. (Ὁρᾷ ἐν τῇ Α'. Πραγμα- τεῖᾳ, Σημειῶσι: (182) καὶ (183).

Σ σσςς 2

„Πρέσβεις καὶ Τοποτηρηταὶ τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν:
 „πρέπον ἐστὶ μὴ ἕτερον ὄρον καινουργηθῆναι, ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἀρχαῖον,
 „καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν Οἰκουμενὴν κρατῆμενόν τε καὶ δοξαζόμενον,
 „ἀναγνωθῆναι τε καὶ βεβαιωθῆναι· ὅθεν καὶ Φώτιος ὁ Ἀγιώτατος
 „Πατριάρχης ἔφη: Κατὰ τὴν κρίσιν τῶν Ἀδελφῶν καὶ Σωιερέων
 „ἡμῶν ἀναγνωσκέσθω. Καὶ δὴ προτραπὲς Πέτρος Διάκονος καὶ
 „Πρωτονοτάριος ἀνέγνω Οὕτω περὶ τῶν Φρονῶντες καὶ
 „κηρύττοντες τὸν ἄνωθεν ἐκ Πατέρων καὶ μέχρις ἡμῶν κατελη-
 „λυθότα τῆς ἀκραφνεσάτης τῶν Χριστιανῶν Πίσεως ὄρον, καὶ
 „διανοίᾳ, καὶ γλώσσει ἐργουμένον τε καὶ πᾶσι διαπρυσίως τῇ Φωνῇ
 „περιαγγέλλομεν, ἔδεν ἀφαιρῶντες, ἔδεν προσιδέντες, ἔδεν ἀμεί-
 „βοντες, ἔδεν κινδυνεύοντες· ἡ μὲν γὰρ ἀφαίρεσις καὶ ἡ πρόθεσις,
 „μηδεμιᾶς ὑπὸ τῶν τῶν πονηρῶν τεχνασμάτων ἀνακινημένης Αἰρέ-
 „σεως, κατὰ γνώσιν εἰσάγει τῶν ἀκαταγνώστων, καὶ ὕβριν τῶν Πα-
 „τέρων ἀναπολόγητον· τὸ δὲ κινδύλοισι ἀμείβαν ῥήμασιν ὅρας Πα-
 „τέρων, πολὺ τῆς χαλεπώτερον. Διὸ, τὸν ἐκ ἀρχῆς τῆς Πί-
 „σεως ὄρον πόθῳ Θεῷ, καὶ διανοίας καθαρότητι, ἡ Ἀγία καὶ
 „Οἰκουμενικὴ αὕτη Σύνοδος ἐνσερυνισαμένη τε καὶ θαύματα, καὶ τὸ
 „τῆς Σωτηρίας σπέρμα ἐν αὐτῷ θεμελιῶσα τε καὶ ἀνεγείρῃσα,
 „ἔτω Φρονῶν τε καὶ κηρύσσεν πᾶσιν ἐμβοᾶ: Πισθῶ εἰς ἓνα Θεόν,
 „καὶ τὰ ἐξῆς τῶ Θεῷ Συμβόλῃ, ἄχρι τῶ τέλους. Οὕτω Φρονῶ-
 „μεν· ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ τῆς Πίσεως ἐβαπτίσθημεν. Δι' αὐτῆς
 „πᾶσαν Αἵρεσιν θραυνομένῃ τε καὶ καταλυομένῃ ὁ τῆς ἀληθείας
 „λόγος ἀπέδειξε. Τῶς ἔτω Φρονῶντας, Ἀδελφῶς, καὶ Πατέρας,
 „καὶ συγκλήτους τῆς ἁνῶ πολιτογραφίας ἐπιγραφόμεθα. Εἰ δέ τις
 „ἑτέραν Ἐκθεσὴν, παρὰ τῶτο δὴ τὸ Ἱερὸν Σύμβολον, τὸ ἄνωθεν
 „ἐκ τῶν Μακαρίων καὶ Ἱερῶν Πατέρων μέχρις ἡμῶν δια-
 „φοιτήσαν, τολμήσῃ ἀναγράψασθαι, καὶ ὄρον Πίσεως ὀνομάσαι,
 „συλῆσαι τε τὸ ἀξίωμα, τῆς τῶν Θεασεῶν ἐκείνων Ἀνδρῶν ὁμο-
 „λογίας*, καὶ ταῖς αὐταῖς ἐνρεσιλογίαις τῶτο περιάψαι*, κοινόν τε
 „μάθημα τῶτο προθεῖναι Πιστοῖς, ἢ καὶ τοῖς ἀπὸ Αἰρέσεως τινὸς
 „ἐπιστρέφουσιν καὶ ῥήμασι νόθοις, ἢ προθήκαις, ἢ ἀφαιρέσεσι τῇ
 „ἀρχαιότητι τῶ Ἱεροῦ τῆς καὶ σεβασμῆς ὅρα κατακινδυνεύσαι
 „ἀποθρασυθείη, κατὰ τὴν ἡδὴ πρὸς ἡμῶν ἐκφωνηθεῖσαν ὑπὸ τῶν
 „Ἀγίων καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων· Εἰ μὲν τῶν Ἱερωμένων εἴη
 „τις, παντελεῖ καθαίρεται τῶτον καδυποβάλλομεν. Εἰ δὲ τῶν
 „Λαϊκῶν, τῷ Ἀναθέματι παραπέμπομεν.

Ἐφεξῆς δὲ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτῃ, ἡ Σύνοδος πᾶσα
 ἀναβοῇσαι λέγεται: „Πάντες ἔτω Φρονῶμεν· ἔτω πισθόμεν·
 „ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ ἐβαπτίσθημεν τε, καὶ τῶ Ἱεροῦ βαθμῶ
 „ἡξιώμεθα τῶς ἑτέρως παρὰ ταῦτα Φρονῶντας, ὡς ἐχθρὸς Θεῷ
 „καὶ τῆς ἀληθείας ἡγούμεθα. Εἴ τις παρὰ τῶτο τὸ Ἱερὸν Σύμβολον,
 „τολμήσῃ ἕτερον ἀναγράψασθαι, ἢ προθεῖναι, ἢ ὑφελῖν, καὶ ὄρον
 „ὀνομάσαι ἀποθρασυθείη, κατὰ κριτος, καὶ πάσης Χριστιανικῆς ὁμο-
 „λογίας ἀπόβλητος· τὸ γὰρ ἀφαιρῖν, ἢ προσιδέναι, ἀτελεῖ τὴν
 „εἰς τὴν Ἀγίαν καὶ ὁμοῦσιον Τριάδα μέχρι σήμερον ἀνέκαθεν
 „κα-

„κατίσταν ὁμολογίαν ἡμῶν δέκνυσιν καὶ τῆς τε Ἀποστολικῆς Παραδόσεως, καὶ τῆς τῶν Πατέρων Διδασκαλίας καταγινώσκει. Εἴτις τοίνυν εἰς τὸτο ἀπονοίας ἐλάσας τολμήσει, ὡς ἀνωτέρω λέλεκται, ἕτερον ἐκδέσθαι Σύμβολον, καὶ ὅρον ὀνομάσαι ἢ προθήκην, ἢ ὑφαίρεσιν ἐν τῷ παραδεδομένῳ ἡμῖν παρὰ τῆς Ἀγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Μεγάλης Συνόδου ποιῆσαι Ἀνάθεμα ἔσω.

Ὅτι μὲν ἐν κατὰ τῆς δημοσιωδείσεως τῶν Λατίνων προθήκης, οἱ τῶ Παπᾶ Ἰωάννου τῷ Η΄. Ἀποκρισιάριοι μετὰ τῶν σωληλυθότων λοιπῶν Πατέρων ταῦτα διεθέσπισαν, ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Μαρτυριῶν τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων, ἐπὶ τῆς Θ΄. Ἑκατονταετηρίδος, ἥδη δέδεκται (54), ἐνθα δὴ καὶ τοῦ τῆς Συνόδου ταύτης ἀξίωμα παρίστατο, ὅσον αἰτε Λατινικαὶ Ἐνστάσεις, αἱ κατ' αὐτῆς, ὡς ἄρα ὑπὸ Φωτίου κομιδῇ πεπλασμένης, φρεσὶν ἠλέγχθησαν. Οὕτως ἄρα οἱ τῶ Η΄. Ἰωάννου Πρέσβεις, σὺν δὲ τέτοις καὶ ὁ Πάπας αὐτὸς διαβρόχῳ ὁμολογῶσιν, ἀσύγνωστον τινὰ τοῖς Πατράσιν ἐπιφέρεισθαι ὕβριν, ἐπειδὴν ἔτι καὶ τὰ ἀληθοῦς ταῦ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐμπαισάγεται τὸ δὲ, καὶ πολλῷ ἔτι ὀλεθριώτερον εἶναι, ὅτε καὶ τὸ Σύμβολον αὐτὸ νόθοις ῥήμασι κτελλόμενον παραποιεῖται. Εἴτις ἄρα εἰς τὸτο ἀπονοίας τε καὶ δράσεως ἐλάσας, κατὰ τὸν ὅρον τῶν Οἰκουμενικῶν Ἀγίων Συνόδων, εἰ μὲν ἐκ τῶν Ἱερωμένων εἴη, τῆτον παντελεῖ τῇ Καθαίρεσει καθυποβάλλεσθαι· εἰ δὲ τῶν Λαϊκῶν, τῷ Ἀναθέματι παραπέμπεσθαι καὶ τὰς μὲν ἄλλότρια τέτων φρονέοντας, ὡς αὐτῶ τῶ Θεῷ καὶ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς λογίσεσθαι τὸν δὲ τῷ Συμβόλῳ προθεῖναι καταδρασσόμενον, κατάκριτόν τε τίθεσθαι δεῖν, καὶ πάσης πόρρω ὁμολογίας Χριστιανικῆς ἀπελάυνεσθαι τὸ γάρ τι τῷ Συμβόλῳ προσιδέναι τολμᾶν, ἀτελὲς αὐτὸ ὃν ὑποδεικνύει θέλειν ἐστὶ καὶ τῆς τε Ἀποστολικῆς Παραδόσεως, καὶ τῆς τῶν Πατέρων Διδασκαλίας καταγινώσκειν. Διὸ καὶ τὸν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προθήκῃ παραισάγειν ὅποιαν ἐπιτολμᾶντα, εἶναι Ἀνάθεμα. Τοιούτων τοίνυν ἐπιμαρτυρήσεων παραπήλαυσεν ἡ δημοσιωδείσα παρὰ Λατίνοις προθήκη, παρὰ τε τῶν ὑπὸ Ἰωάννου τῶ Η΄. Ἀποσαλέντων, καὶ διὰ τέτων καὶ παρ' αὐτῶ τῶ Ἀποσεϊλάντος, ἐν Συνόδῳ, ἥτις ἐκ Πατέρων ἐπὶ τριακοσίοις ὀγδοήκοντα καὶ τριῶν συγκεκρότητο. Τίς ποτε ἐν περαιτέρῳ ἐνδοιάζων γένοιτο, μήτοι γε ἄρα ἢ ἐκδοθεῖσα Λατινικὴ προθήκη, μὴ κατὰ δίκην πρὸς τῶν Ἀνατολικῶν κατακρίνοιτό τε καὶ ἀποβάλλοιτο, ἥς περ οἱ τῶν Λατίνων αὐτῶν Ἐπίσκοποι, καὶ Ἰωάννης ὁ Η΄. Πάπας, τρόποις παντοίοις κατεψηφίσαντο;

Τοιούτῃ δὲ Ἰωάννῃ τὸν Η΄. γενέσθαι φρονήματος, φανερόν ἐστι καὶ ἐκ τῆς πρὸς Φώτιον αὐτῶ Ἐπιστολῆς δι' ἧς ὡσαύτως ἀσεβειάν τε καὶ βλασφημίαν καταπιώμενος τῆς προθήκης, τὰς τὸ πρῶτον

(54) Ὅρα ἐκεῖσε: Σελίδι 166. κξ:

Τόμ: Α΄.

Τ ττττ

τον αὐτῷ παραισενεγκόντας καθυποβάλλει τῷ Ἀναθέματι. Ἐξ ἧς δὴπερ Ἐπιστολῆς δῆλος ἐστὶ καὶ αὐτὸς Ἰωάννης ὁ Η'. τὸ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆ Πνύματος καὶ ἐκ τῆ Τίς Δόγμα, ὃ μόνον ἀποφάσκων, ἀλλὰ καὶ ὡς βλασφημίαν ἀντικρυς ἀποτροπιαζόμενος αὐτὸ καὶ ἀποσυγῶν. Ἐπειδὴ γὰρ, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἐπὶ Νικολάου τῆ Πάπα, ἐς πλάτος ἤδη κατέχευε τὴν Λατινίδα Ἐκκλησίαν ἢ τῆ Συμβόλου προθήκη καὶ ὅδ' ἐξῆς ἔπαιτα ἐπὶ Ἰωάννη τῆ Η', οἱ ταύτῃ ἐγκρίνοντες, μετ' αὐτῆς διέλειπον ἄδειν τὸ Σύμβολον, ἐντεῦθεν ὑπόνοιά τις τῶν Ἀνατολικῶν τινὰς ὑπεσῆε, μὴ ἄρα καὶ αὐτὸς Ἰωάννης τὴν ἐκ τῆ Τίς ἐγκρίνοι τῆ Πνύματος Πρόοδον, καὶ δὴ, καὶ τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐπιδοκιμάζει γενομένην τῆ Δόγματος πρόθεσιν. Ἰνα τοίνυν Ἰωάννης ὁ Η'. τὴν ὑπόνοιαν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀποτρίψῃται, Ἐπιστολῇ ἐπέθηκε Φωτίῳ (55) τὴν ἐν τῷ Β'. Τόμῳ Μέρ: Β'. τῆς Πανδέκτης τῶν Κανόνων, ὅς ἡ Ἀνατολικὴ παραδέχεται Ἐκκλησία, τῆς ἐν Ὁξωνίῳ Ἐτ: 1672. Ἐκδοθείσης, Ἑλλωισί τε καὶ Λατινισί ἐμφερομένην Σελ: 306. καί:

„Οὐκ ἄγνοεῖν συμβαίνει ἡμᾶς, ὡς τινὲς τῶν αὐτόθι, ἐκ εἰρωῆς ἄνθρωποι, περὶ τῆς ἐνταῦθα Ἐκκλησίας, καὶ αὐτοὶ ὃ πρὸς ἀλήθειαν ὁρῶντες, κακὰ τινα λέγουσι καὶ τόσον, ὅτι καὶ τὴν σιὴν Ἀδελφότητα μικρὰ δαίν, ἐκ ἀγαθὰς ὑπολήψεως ἔχεν εἰς ἡμᾶς καὶ τὰς ὑφ' ἡμᾶς παραπέδουσι. Καὶ ἔτι τέτοις, ἢ μὲν ἀφορμὴ τῆ σκοπῆς τέττε ὃ ψεύδης καὶ αὐτὸς εἶπομι ἂν ἐγὼ ὡς καὶ ὁ λόγος προῶν παρασήσει, καὶ ὁ Θεὸς ἀνωθεν ἡμῖν ἐπιμαρτυρήσει. Ἀλλὰ κατὰ τὰς τὸν οἶνον καπηλοῦντας ὕδατι, παραμιγνύουσι καὶ τινα ἀφ' ἑαυτῶν ψεύδοληρήσαντες. Καὶ θαυμασὸν εἶδέν· δεῖ γὰρ τὸν ἀπ' ἀρχῆς δημιουργὸν τῆς κακίας, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν σήσαντα ἔχθραν, εἶτα καὶ τὸν ἡμῶν Προπάτορα τῆς τῆ κτίσαντος ἀγάπης χωρίσαντα, καὶ νῦν τινὰς ἔχεν πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτῆς, καὶ διεγείρει τὰς τοιῆτας, ὅπως ἐμβάλλωσι μέσον τῆς Ἐκκλησίας σκάνδαλον. Ἀλλ' ἐγὼ πρὸς τὸν τὴν εἰρωίῳ δόντα Χριστὸν ἀφορῶν, ὅς καὶ τὴν ἔχθραν τῇ αὐτῇ Σαρκὶ ἔκτεινεν, ὡς ἔχω διατὸν σπασάσω τὰ εἴματα τῶν χαίρεκάκων ἀνδρῶν ἀποφράττειν, καὶ διὰ τῆτο, καὶ πρὸς τῆ ὅλως τὴν Σιὴν Ἀδελφότητα δηλώσαι μοί τι, προφθάνω αὐτὸς περὶ τῶν τοιῆτων γνωρίζων Σοι. Ἰν' εἰδὼς ὅπως ἔχει τὰ κατ' ἡμᾶς, μὴ παρέχης ὅσα τοῖς θέλῃσι λοιδορεῖν· ἀλλὰ μᾶλλον ἀποσοφᾶν αὐτὰς, καὶ ἄλλας ποιῆν μὴ ἀκρεῖν τὰς λόγους αὐτῶν. Καὶ γὰρ ἡ Σὴ Ἀδελφότης ἐπίσταται, ὡς ὅτε παρεγένετο πρὸς ἡμᾶς ὁ μικρὸν πρότερον Ἀποσταλὴς παρ' αὐτῆς, (καὶ) περὶ τῆ Ἀγίης Συμβόλου ἡμᾶς ἐδοκίμασεν, εὔρεν ἀπαράτρωτον, καθὼς ἀρχὴθεν παρεδόθη ἡμῖν, διατηρῶντας, καὶ μήτε προσιδέντας τι ἢ ἀφαιρῶντας ἀκριβῶς

(55) Τῆς αὐτῆς ταύτης Ἐπιστολῆς μνεία ἐγένετο, καὶ ἐν τῇ Α'. τῶν Πραγματειῶν ἐπὶ τῆς Θ' Ἐκατονταετ: Σελ: 160.) Καὶ ἐν τῇ Πραγμ: ἐν τοῖς περὶ παντοίων Παραφθορῶν συλλήθῃ. Σελ. 336.

„ὥς εἰδότες, ὡς τοῖς τὰ τοιαῦτα τολμῶσι βαρεῖα καταδίκη ἀνα-
 „μένεσα ἀπόκειται. Καὶ πάλιν ἐν παραδηλῶμεν τῇ Αἰδεσιμότη-
 „τί σθ, ἵνα περὶ τῆ Ἀρθρῶς τέτθ, δι' ὃ σωέσθῃ τὰ σκάνδαλα μέ-
 „σον τῶν Ἐκκλησιῶν τῆ Θεῆ, ἔχῃς πληροφορίαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι
 „ἐ μόνον ἐ λέγομεν τέτο, ἀλλὰ καὶ τὰς πρῶτον θάρρῃσαντας
 „τῇ ἑαυτῶν ἀπονοίᾳ τέτο ποιῆσαι, παραβάτας τῶν Θεῶν λόγων
 „κρίνομεν, καὶ μεταποιητὰς τῆς Θεολογίας τῆ Δεσπότης Χριστῆ,
 „καὶ τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν λοιπῶν Πατέρων, οἱ σωελθόντες
 „Σωδοικῶς παρέδωκαν τὸ Ἅγιον Σύμβολον καὶ μετὰ τῆ Ἰδδα
 „αὐτὰς τάττομεν, ὅτι καὶ ταῦτόν ἐκείνῳ τετολμήκασιν ἐ παρα-
 „δόντες εἰς θάνατον τὸ Κυριακὸν Σῶμα, ἀλλὰ τὰς Πιστῆς, οἱ εἰσὶν
 „ὡς μέλη τῆ Σώματος αὐτῆς, διαχρίσαντες καὶ διατεμόντες ἀλλή-
 „λων καὶ ἔτως αἰωνίῳ παραπέμψαντες θανάτῳ, καὶ μᾶλλον ἑαυ-
 „τὰς, ὡς ἐποίησεν ὁ ῥηθεὶς ἐκ ὀρθῶς Μαθητῆς, ἀποπνίξαντες.
 „Οἴομεθα δὲ, μὴδὲ τιτὼ Σὺ Ἱερότητα ἀγνοεῖν, ὡς ἔσαν νηνεχῇ
 „τε καὶ πλήρη Σοφίας, ὅτι τὸ καὶ τὰς λοιπὰς ἡμῶν Ἐπισκόπους
 „καταπέσαι ἔτω φρονεῖν, εἰς δυχέρειαν ἡμῶν ἐ μικρὰν ἐπιπίπτει.
 „Ὅτι πράγματι Θεότερον ἔτω ταχέως μεταβαλεῖν, ἐδὰς ἂν ἐν-
 „κόλως δωηθείη, εἰ καὶ βραχεῖ χρόνῳ τιτὼ ἐναρξῖν ἔληφε, καὶ
 „ἐκ ἔτι παγιωθὲν ἐκ πολλῶν ἐνιαυτῶν. Καὶ διὰ ταῦτα καλῶς
 „ἔχεν ἔδοξεν ἡμῶν, ἵνα μὴ μετὰ βίας ἀναγκασθῇ τις παρ' ἡμῶν
 „ἔασαι τιτὼ προθήμῳ, ὡς ἔφθασεν ἐν τῷ Συμβόλῳ προθῆμῳ,
 „ἀλλὰ μᾶλλον μετὰ ἐπιεικείας καὶ οἰκονομίας παρασποδάσαι, κατὰ
 „βραχυὲν παραινέντας ἀποσιμαί τῆς βλασφημίας. Ποιμένετε γὰρ
 „τὸ ἐν ὑμῶν Ποίμνιον ἐκ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐπιεικῶς ἐδ' ὡς κατα-
 „κυριεύοντες τῆ κλήρῃ, ἀλλ' ὡς τύποι γινόμενοι ὁ ἄκρος τῶν
 „Ἀποστόλων Πέτρος ἔφη οἱ τοίνῳ ἔτως ἡμῶν κατηγορῶντες ὡς
 „τέτο φρονέντων, ἐκ ἀληθείας πρὸς τιτὼ κατηγορίαν ταύτῳ κέ-
 „χρωται. Ὅσοι δὲ περὶ μὲν τῆς ἐμῆς γνώμης τέτο ἐκ ἀμφι-
 „βάλλουσιν ἄλλοις δέ τισι τετολμημένον καὶ νῦν κατ' ἡμᾶς καταγ-
 „γέλλουσιν, οἱ τοῖστοι ἐ ψεύδῳ λέγουσι. Τῇ Σῇ τοίνῳ Ἀδελφότη-
 „τι ἀρμόζει μὴδὲν τι ἔχεν κατ' ἡμῶν σκάνδαλον, μὴδ' ἐκκόπτειν
 „τῆ λοιπῆς τῆς Ἐκκλησίας ἡμᾶς Σώματος, ἀλλὰ μᾶλλον σωμαγω-
 „νίζεσθαι ἡμῶν μετὰ οἰκονομίας καὶ ἐπιεικείας, καὶ τὰς λοιπὰς,
 „ὅσοι τῆς ἀληθείας ἐξεκλιναν, πρὸς αὐτῷ ἐπανάγειν. ἵνα δὴ καὶ
 „τὸν ὑπὲρ τέτθ μιθὸν σὺ ἡμῶν ἢ αὐτὴ ἀπολήψηται. Ἐμφέρε-
 „ται δὲ ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη Λατινιστὶ ἀπανταχῇ ὑπὸ Λατίνων ἐκδε-
 „δομένη. Κεῖται δὲ καὶ ἐν τῷ Θ'. Τόμῳ τῶν Σωδοικῶν τῆς ἐν
 „Παρισί: ἐχάτης Ἐκδόσεως. Ἀριθμεῖται δὲ ἐν ταῖς Ἰωάννῃς τῆ
 „Η'. Ἐπιστολαῖς τριακοσιοστῇ ἐικοστῇ. (56.)

Ὅτι

(56) Οὐκ ἀπο σκοπῆ βαδιῆθαι μοι δοκῶ, εἴγε τιτὼ τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης Ἐπίκρισιν
 Γεωργίῃ, Βαλχίῃ. ἀφ' ἧς σωέγραψεν Ἱστορίας περὶ τῆ τῆς Ἐκπορεύσεως: Ζητή-
 ματος, Κεφ. Β'. §. I. Ἐξελλιώσας ὡδε ὀλοχερῶς παραδήσομα. „Ἡ Ἐπιστολὴ
 „αὕτη (Φησὶν) ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῇ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆ Ἀγίᾳ Πνύματος,
 Τ ΤΤΤΤ 2 „ὡς

Ὅτι μὲν ἔν περὶ τῆς κοινῆς τῶν Λατίνων προσηύκης ὁ λόγος ἐνταῦθα τῷ Ἰωάννῃ ἐστίν, ἀμφιβολίας ἀπάσης καίται ἐκτός. Καὶ γὰρ

ὡς λίαν μνήμης ἀξία ἐστὶ. Λατίνοις δὲ κατὰ Γραικῶν ἑπάνυ τι συνηγορήσης, θαυμαστὸν ἔδεν, ἅπερ ἡ τῇ Ῥωμαϊκῇ Αὐλῇ προσετηκότες, ἀπάσῃ μηχανῇ ταύτης σπιδάξουσιν ἐκπεριθραύσαι τὸ ἀξιοπῖνον. Αὐτοὶ τε ἐν οἴονταί ἐτοι, καὶ τὰς ἄλλας πείθειν ἐθέλουν, μηδαμῶς τὸν Πάπαν Ῥώμης Ἰωάννῃ τὸν Η'. τὰς Ἐπιστολάς ἐκείνας γεγραφένας παρὰ δὲ Φωτίῃ τῷ πάντας ἐπὶ βραδερύσαντε καὶ ψευδοπλασίαν ἀκρατῶς ὑπερβάντος, αὐτὰς πεπλάσθαι. Ὡς δὴλον ὑπάρχον, ὅτι πάντες οἱ Λατίνων Διδάσκαλοι τὴν περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ δόξαν διετέλουν ἐπικυρῶντες, ὅπερ ἐκ ἂν ἔλαθεν Ἰωάννῃ τὸν Η'. Ὅτι Αὐτὸς Ἰωάννης ἔτος τιμὴ κοινῇ τῶν Λατίνων Διδασκαλίαν ἦν ἐπιδοκιμάζων, ἐδ' ἀλλοτρίως ἔχων τῆς καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ προδόσεως. Ὅτι Φώτιος, ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀκυληῖας Ἀρχιεπίσκοπον Ἐπιστολῇ, ἐδεμίαν τῶν τοιούτων Γραμμάτων πεποιηκῶς γένοιτο μνείαν. Ὅτι Ἰωάννης ὁ Η'. μαθὼν ἅπερ οἱ αὐτῷ Λεγάτοι ἐν Κωνσταντινπόλει ὑπὲρ Φωτίῃ διεπράξαντο. καὶ ὅπως αἱ παρ' αὐτῷ Ἐπιστολαὶ παρεφθάρησαν, τὰ πεπραγμένα πάντα διαβρόχῃς ἀνατρέψειν ἄτινα δὴ, καὶ τὰ τέτοις εὐκότα, Καίσαρτε ὁ Βαράνιος (ἐν τοῖς Χρονικοῖς Ἔτ: Χρυσῷ 879. Ἀριθμ: 24. κζ:) Καὶ Νατάλις Ἀλέξανδρος (Ἐκκλησι: Ἰσορ: Λιδῶν. Θ' κεφ: Α'. Ἀριθμ: Β'. Σελ: 20.) Καὶ Μιχαὴλ Δεκυῖνος (Δαμασκ: Διαλέξ: Α'. §. κα. καὶ λβ. Σελ: ιι. κζ:) οἷς πρόδες Φραγκίσ: Βερνάρδ Μαρίαν De Rubens (ἐν τοῖς Απομνημον: τῆς ἐν Ἀκυληῖας Ἐκκλησι: τοῖς ὑπ' αὐτῷ ὑπομνηματιῶσι, Σελ: 499.) καταλέγουσιν. Ἀμα γεμῶν ἔτοι (ὡς ἐφ' οἷα σὺν ἄλλῃς ἀφορώσης τὰ κατὰ Φώτιον Ἰστορίας) ἔτῳ κενταῦθα, τὸ ὑπερβῆλον τῆς περὶ τὴν κατ' ἑαυτὸς Φατριαν σπιδῆς, καὶ ἦν κατὰ Φωτίῃ συνηληφότες ἦσαν ἀπέχθειαν ἐνδείκνυνται. Εἴτι γὰρ ὑπὲρ ἑαυτῷ Φώτιος ἔτι ὑπὲρ Φωτίῃ, ἡ τῆς ὑπὲρ αὐτῷ συζήσεως Φωτιανῆς Η'. Σωδὸς, οἱ ἐν Κωνσταντινπόλει Πατέρες ἔτι Ἀλέξιος ὁ Ἀριστῶν, καὶ Ζωναρᾶς, καὶ Βαλσαμῶν, Νῆλος τε ὁ Ῥόδῃ Μητροπολίτης, καὶ Νῆλος ὁ Θεσσαλονικὸς, καὶ Μακάριος ὁ Ἀγκυρας, καὶ ἄλλοι πλείονες, λέγουσιν, ἅπαντα τοῖς Ποντιφικίοις λῆραι ἀκέραι, καὶ μαρτίαι, καὶ ψευδοπλασία, καὶ τερατολογία, καὶ παραπαιόντων Φαναί. Αὐτὸν δὲ Φώτιον ἐπ' ἐγκλήμασι λοιδορῶντες μάλθωνά τινα γενέσθαι Φασί, καὶ ἔδεν ὑγιᾶς, καὶ πρὸς ὅσας βραδερύσαν σιωπηλάς. Καὶ νῦν μὲν ὑπ' αὐτῷ τὰ Πρακτικὰ τῆς Η'. Φωτιανῆς Σωδὸς διαφθαρίσαστε καὶ διακατηλθῶσιν νῦν δὲ τὰς Ἰωάννης τῷ Η'. Ἐπιστολάς διανοδοῦσθαι τε καὶ καθυποβληθῆναι. Ἀλλὰ τίς ἂν γένοιτο πισύσας τηλικαῦτα Φώτιον ἐβραδερύκηναι ψεύδῃ; καὶ ταῦτα ἐπὶ δημοσίᾳ Φωτίος; παρόντων δὲ καὶ τῶν Ληγάτων τῶν ἐκ τῆ Ῥώμης Ποντίφικος; περιόντος ἔτι τῷ βίῳ αὐτῷ ἐκείνῃ Ἰωάννῃ τῷ Η'. κατὰ τε τῆς τῆ Ῥωμαίων Ταβλαρίθ Πίστεως, καὶ κατὰ τῶν ἐν Κωνσταντινπόλει ἀποκειμένων Πρακτικῶν; ὅποτε παρ' αὐτοῖς τοῖς Ἀνατολικοῖς ὑπὸ Νικήτα, καὶ Ντυλιανῶ, καὶ Μητροφάνους, καὶ μυρίων ἄλλων τῶν ἐκ τῆς Ἰγνατίου Φατρίας, ἐπιμελέσαστα παρετηρεῖτο; Τὰ ὄντι δὲ, ἔδεν ἔδειτο τῶν δόλων, ἔς αὐτῷ ἐπεγκαλῶσιν οἱ τῷ Ῥώμης ὁπάδοι, Φώτιος. Ἀλλὰ καὶ ἦν ταῖς τότε ἐγκαταλέγουσι ψευδοπλασίαις, ἡ Ἰωάννῃ τῷ Η'. Ἐπιστολῇ, τὴν τῶν Κωδίκων ἅμα καὶ τῶν Συγγραφέων ὑπὲρ ἑαυτῆς προβάλλεται τίςιν, ἐδέτι περιέχουσα ἐστίν, ὅτι καὶ ὑποπτον τὴν ἐξ αὐτῆς μαρτυρίαν ἐναπεργάσαστο. Ἐπὶ γὰρ τὸν Ἰωάννῃ τῷ Η'. ἀναπολῶμεν, μηχανῇ πάσῃ σπιδάσαντα, ὥς Φώτιον καὶ τὰς ἄλλας Γραικὺς πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπασάσθαι, ἢ ἐπιτυχέστερον ἔστω ἐπὶ τὸν σκοπὸν μάλισα τὸν ὑπὲρ τῶν Βελγάρων ἐφίκοιτο, καὶ τῶν λίαν ἐνδεχομένων εἶναι ἡγέμεθα, Φωτίῳ τε ἐκείνῳ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος Γράμματα ἐπιστάλας καὶ τυχόν καὶ προσημειῶσαι τὴν ἐν ταῖς Συμβόλοις προδηλῶ, τὴν καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ, ἀποτρέπεσθαι. Ταῦτα μὲν δὴ Γεώργιος ἡμῖν ὁ Βάλχιος, ὃ καὶ τοσῶτον ἥδιον παρεθέμεθα, ὅσῳ καὶ κατ' ἡμῶν αὐτὸν ἴσμεν ἐσῶτα, τὴν περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Πνύματος Λατινικῇ Καινοτομίᾳ φιλοφρονέμενον. Ὡς ἀδέκατον εἶναι τὴν ἐκ τέττε περὶ τῆς Ἐπιστολῆς Ἰωάννῃ τῷ Η'. ἐπιφερομένῃ Ἐπίκρισιν καὶ τῷ λοιπῷ τοῖς Ποντιφικίοις τὸν τηλικῶτον δοκὸν ἀπ' ὀφθαλμῶν ἐξελέσθαι μὴ εἶναι ῥάδιον.

γὰρ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Λατινιστῇ μόνον ἐκδοθείσῃ Ἐπιστολῇ, ἔτω προσέτι ἀναγινώσκεται. „Πάλιν ἐν παραδηλῶμεν τῇ Αἰδεσιμότητι „Σς, ἵνα περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ ταύτης προθήκης (δηλον „ὅτι τῆς καὶ ἐκ τῆς Τίς) πληροφορίαν ἔχῃς εἰς ἡμᾶς. Οὐδὲ γάρ τινα προθήκῃ ἄλλῃ ἐν τῷ Συμβόλῳ προσεχρήσαντο οἱ Λατίνοι, ἔδὲ περὶ ἄλλης, Ἀνατολικῶν μέσον καὶ Δυτικῶν ἐνέπεσεν ἔρις. Οὐδ' ἐν τοῖς τότε χρόνοις, ὑπὸ πολλῶν Λατίνων προθήκη τις ἄλλῃ, ἐπὶ τῆς Συμβόλου ἐπιπολάσασα προσήδετο, παρὰ τὴν τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τίς. Ὡς ἀριδῆλως γίνεσθαι φανερόν, περὶ μηδεμιᾶς ἂν ἄλλης ἐν τῷ Συμβόλῳ γενομένης προθήκης διωθῶναι τὰς Ἀνατολικὰς ἐν ὑπονοίᾳ καὶ Ἰωάννῳ τὸν Η', ἢ τὸν Φώτιον περὶ ἄλλης παρὰ Ἰωάννη τῆς Η' διὰ τῆς Ἀποσαλέντος διαπυθάνεσθαι, εἰ μὴ περὶ τῆς προσεθείσης Φωνῆς, καὶ ἐκ τῆς Τίς. Αὐτὸς ἄρα Ἰωάννης ὁ Η', αὐτὸς ὁ Ῥώμης Πάπας, αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐν ἀριδῆλοις ῥήμασιν αὐδῆς κατακρίτας καθιστὰς, τὰς ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ τὸ τοιόνδε Δόγμα ἐγκατασπῆραι τολμήσαντας. Αὐτὸς ἐστὶν ὁ λέγων: εἰδέναι, ὅτι πάντας τὰς τὰ τοιαῦτα τολμῶντας βαρεῖα τις καθυπεκδέχεται δίκη. Ὁ λέγων παραφρονῆσαι τὰς πρώτως τετολμηκότας, ἔς καὶ παρασαλεύσαι καὶ τὴν Ἱερὰν Γραφὴν, καὶ τὴν Θεολογίαν, τὴν ὑπὸ τε τῆς Σωτῆρος αὐτῆς, καὶ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Διδασκάλων παραδοθείσαν, παραβιάσασθαι τε τὸ Ἅγιον Σύμβολον, καὶ ὡς ὁ Ἰσίδας ἀντικρυς τὸν Σωτῆρα, ἐν τοῖς ἰδίῳ αὐτῆς μέλεσι προδεδωκέναι καὶ ὡς ἀρχηγέτας μεγάλῃ Σχίσματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Χριστῆ γενομένης, ἢ μόνον σφᾶς γε αὐτὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς παρηκολυθηκότας αὐτοῖς ἅπαντας, εἰς τὸ τῆς αἰωνίᾳ πυρὸς βάραθρον ᾤσασθαι. Τελούταιον δὲ καὶ βλασφημίας αὐτὸς ὑπόβθως κρίνει, τὰς τὸ ἐμπαρεισαχθὲν τῷ Συμβόλῳ Δόγμα τῆς Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Τίς κατέχοντας ἐν οἷς ἅμα καὶ αὐτῆς καταψηφίζεται τῆς ἐκ τῆς Τίς Προόδου τῆς Πνεύματος ὡς γὰρ παραβάτας τῆς Θεῆς λόγου ἀνατρέπαι αὐτὰς, φησὶ, τὴν Θεολογίαν Χριστῆ τῆς Κυρίᾳ, καὶ βλασφημίαν ἐρδύγεσθαι τὰς ἐν τῷ Ἁγίῳ Συμβόλῳ τὴν τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπόρυσιν πρεσβύοντας καὶ ἐκ τῆς Τίς. Ἀλλὰ γὰρ βλασφημεῖν, καὶ τὸ Θεῶν λόγιον ἀθετεῖν ἐκ ἂν ῥηθῇ ὁ τ' ἀληθὲς ἐν τῷ Συμβόλῳ προθέμενος. Ἀμέλειτοι διὰ τῶν Ἰωάννης ὑποσημαίνει, ὅτι, τῆς τε Ἱερᾶς Γραφῆς, καὶ αὐτῆς τῆς Σωτῆρος διδάσκοντος, ἐκ τῆς Πατρὸς μόνον τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκπορεύομενον, ἔτοι κατὰ τῶν ἀριδῆλων τῶνδε ῥημάτων κηρύττειν ἀντιθρασυώμενοι ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τῆς Τίς, παραβάται κατ' αὐτό γε τῆτο τῆς Θεῆς λόγου, καὶ ἀνατροπῆς τῆς τῆς Σωτῆρος Θεολογίας ἀναδείκνυνται. Βλασφημον δὲ τῷ ὄντι, τὸ θεολογεῖν τὸ Πνεῦμα προῖεναι καὶ ἐκ τῆς Τίς ἅτε δὴ δισσῶν ἔτω τῆς Πνεύματος ἀρχῶν καὶ αἰτίων, τῆς τε Πατρὸς καὶ τῆς Τίς συμπαραισαγομένων. Ὡς περ, ἔδὲν ἂν ἔλαττον βλασφημῶν ἐλεγχεθῇ, καὶ ἔτις τὸν Τιδὸν πρεσβύτοι γεννᾶσθαι καὶ ἐκ τῆς Πνεύματος, δισσᾶς οὐδίως ἀρχὰς παρεισφύρων τῆς Τίς, τὸν τε Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Τόμ: Α'.

Υ υυυυ

Οὕτως

Οὕτως ἄρα Ἰωάννης αὐτὸς ὁ Η', ὁ τῶν Λατίνων Πάπας, ἐν τῇ μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν κοινωνίᾳ ᾧν, καὶ ἀπαξιάσῃ τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ γνωριμώτατος, ἅπασι τρόποις, σὺν αὐτῇ τῇ ἐν τῷ Συμβόλῳ προθέσει, καὶ τὸ Δόγμα τῆς τῆ Πνύδατος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆ Τίτ' κατάκριτον ἀποφαίνεται. Τίς ταύτης μαρτυρία ἐπιφανεστέρα κατὰ τῶν παλαιωθέντων ἤδη Λατινικῶν Καινοτομημάτων, γένοιτο ἄν; Οὐτίς δὴπερ, εἰ ἄν εἰς πόσον ἔλθοι, μᾶλλον ἐπίσημος.

Ἐπειδὴ δὲ τοσῶτον ὡς ἀποτροπιαζόμενος Ἰωάννης ὁ Η' τὴν προθήκην ἐκείνῃ, εἰδὲ διαλείπων ἦν ἄρα καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν Λατίνων Ἐπισκόπων παραινῆν, ἀπωθεῖσθαι μὲν ἐκείνῃ καὶ Φόβην, τὸ δὲ Ἱερὸν Σύμβολον ἐπὶ τῆς προτέρας ἀκεραιότητος ἀποκαθίσταν. „Καὶ γάρ τοι καὶ τὰς λοιπὰς, ἔφασκεν, ἡμῶν Ἐπισκόπων καταπεῖσαι ἔτω Φρονεῖν, πάσαις διωάμεσιν ἐπανατενομένοισι, εἰς ἃ μικρὰν ἡμῖν ἐμπίπτει δυσχέρειαν. Ὅτι δ' Ἰωάννης ὁ Η' ἔργον τῆτο τῷ ὄντι ἐτίθετο, μάθοι ἄν τις ἐκ τῶν ἐκείνου πρὸς Μεθόδιον τὸν Παννονίας Ἐπίσκοπον Ἐπιστολῶν, περὶ ὧν ὕστερον. Ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπὸ Ἰωάννου ἐρημένα καὶ τάδε: „Καὶ μετὰ τῆ Ἰδέα αὐτῆς τάττομεν, ὅτι καὶ ταῦτον ἐκείνῳ τε, „τολμήμασιν ἃ παραδόντες εἰς θάνατον τὸ Κυριακὸν Σῶμα, ἀλλὰ „τὰς Πιστὰς, οἱ εἰσὶν ὡς μέλη τῆ Σώματος αὐτῆς, διαχίσσαντες, „καὶ διατεμόντες ἀλλήλων. Περὶ τῶν πρώτων ἀρχηγῶν τῆς προθέκης λέγει δέκνυσι δὲ, ὡς ἐξ ἃ ἐκείνη ἐπινενόηται, τὸν πάντα χρόνον χίσματα, καὶ διαρέσεις, καὶ ἡ περὶ τὰ ἀντισπασθασόμενα ἕρις τε καὶ φιλονεικία παρὰ Λατίνοις ἐκράτει. Οὕτω γάρ, καθ' ὃν τὸ πρῶτον ἡ προθήκη ἀνέκυψε χρόνον, ὡς τὸ μετὰ ταῦτα, ἕνεκα τῆς τῆ Συμβόλου παρατρώσεως τὸ μεταξύ Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν χίσμα προσκεχωρήκει. Τοιγαροῦν αὐτῶν μεταξύ τῶν Λατίνων ὑπῆρχον, οἱ τὸ ἀναφανέν, καὶ ἀρτίως ἐπιννοθῆν Δόγμα τὴν ἀρχῇ, ἐξῆς δὲ καὶ τὴν προθήκην ἐν αἰτίᾳ ποιεῖμενοι, ὡς ἄχρη τὰδε κατασκοδάζομεν, καὶ κατόπιν δὲ ἡδη κατασκοδῶσαντες ἔφθνημεν. Τελούτατον Ἰωάννης ἔλεγεν: ὅτι, εἰ „καὶ βραχὴ χρόνῳ τὴν ἑναρξιν εἴληφε, καὶ ἐκ ἑσὶ παγιωθὲν ἐκ „πολλῶν ἐνιαυτῶν: τὸ τῆς προθέκης δηλονότι τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐκείνης. Εἴπερ ἂν ἃ πολὺς ὡς παρελάσας ὁ χρόνος, ἐξ ὅτου τὴν ἀρχὴν εἴληχεν ἡ προθήκη. Φανερόν ἄρα, ὡς ἐπέκενα τῆς Η' Ἐκατοσῦος ἡδη ληγέσης, ἡ ἀρχὴ τῆς τοιαύτης προθέκης ὑπερορριθίσαι ἃ διώταται. Καὶ δῆλον αὖθις, ὅτι παρέφθαρται τὰ Πρακτικὰ τῶν Σωόδων, ἐν οἷς, πρὸ τῆς Η' Ἐκατονταετηρίδος ἐκπερανομένης, ἀναγινώσκεται μετὰ τῆς προθέκης τὸ Σύμβολον. Ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ τοσῶτον ἦδε ἡ Ἐπιστολὴ Ἰωάννου τοῖς Λατίνων ἐνέστηκε πράγμασι, (57) τέττε δὴ καὶ μόνον χάριν πεπλάσθαι

(57) Μέτιθι τὴν ἀμέσως ἀνωτ: Σημέωσιν. (56).

θαί ταύτῳ ὑπὸ Φωτίῃ ἐπιβοῶνται· οἷον δὴ Βαρώνιος ἐν Ἔτει 879.
 „Ἀλλ' ὅτι περ ἐν τέτοις ἐσμὲν, ὡς ἂν τῶν τῆ ἀπατεῶνος Φωτίῃ
 „ψόδοπλασιῶν τὸ ἐργασήριον ἀνερδυνήσωμεν, προσέτι καὶ ἄλλα
 „ἐκ τῶν αὐτῆς ἀδύτων ψόδῃ ἐς Φῶς ἐξάγονται. Διαβάλλων γὰρ
 „ἔτι ὑπῆρξε τὸν αὐτὸν Ποντίφικα Ἰωάννῳ, ὡς ἄρα ταῦτα τοῖς
 „Γραικοῖς πεφρονηκότα περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως
 „πρὸς τὴν τὴν δαΐν Ἐπισολῇ σιωπελάσατο, ὡς ἐξ Ἰωάννης πρὸς
 „αὐτὸν γεγραμμένῳ. Ἀλλὰ ταύτῳ πρόχειρον ἐστὶ πολλαχόθεν
 „ἀπελέγξαι καταψόδομένῳ. — Τῆς δὲ τῆς Ἰωάννης Ἐπισολῆς πα-
 „ρορτεθείσης ὑποσηάπται: ταῦτα δὴ παρὰ Φωτίῳ ὡς ἐξ Ἰωάννης
 „ῥαδιουργῶντι, καὶ ἡ ἐξαπάτη τῆς αὐτῆς πάντως Φωτίῃ πρὸς
 „τὸ δοκοῦν πλαστογραφῶντος· εἰμῆτινος μᾶλλον ἑτέρῃ Γραικῇ τῆς
 „αὐτῆς δόξης ἀντεχομένης, τὸ ἔργον. αὐτὸς γὰρ Φώτιος ἐν τῇ
 „περὶ τῆς πρὸς τὸν Ἀκυληῖας Ἀρχιεπίσκοπον Ἐπισολῇ, (ἣν ἐν
 „οἰκίῳ τόπῳ ἀποδώσομεν κατωτέρω) τῆς παρ' Ἰωάννης τῆς Πάπα
 „γεγραμμένης αὐτῷ Ἐπισολῆς ἑδεμῖαν τὸ παράπαν ποιῶνται
 „μνείαν· ἣν μὲν τοι γε δεξάμενος, μεγαληγορῶν δῆπρ ἀνεκήρυξεν
 „ἂν, ἡ γοῶν ἀπλῶς διεξήγγειλεν· ὃ καὶ ψόδοῦμενος (ὡς κατόψῃ) καὶ
 „ἔστιν ὅς ἐκ τῶν Ῥώμης Ποντιφίκων τῆς ὁμοίας αὐτῷ δόξης γε-
 „γονέναι παραδεδωκώς. Ἀλλὰ γὰρ περὶ Ἰωάννης λέγων, ἑδὲν,
 „ἑδὲ βραχύ τι τὸ παράπαν, καὶ ἐπιτολαίως, τῆς παρ' ἐκείνῃς ἐπε-
 „μνήθη Ἐπισολῆς· ἄλλ' ἡ τῶν ἐκείνῃς μνῆται Ἀποκρισιαρίων
 „τῶν εἰς τὴν Κωνσταντίνῃ Ἀποσαλέντων, καὶ τῆς Σιμόδῃς τῇ ἀρ-
 „χαίᾳ πίσει τῆς Ἐκπορεύσεως καθυπογραφέντων, τῇ ἀνδρὶ τῆς
 „προθήκης καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ. Καμὴ ἐπὶ Ἰωάννης τῆς Πάπα, ἐν τῇ
 „Ῥωμαίων Ἐκκλησίᾳ, οἷα σὲν ἄτερ ἀμφιβολίας ἐκράτει τὸ Πνεῦ-
 „μα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ θεολογεῖσθαι ἐκ-
 „προῖον· ὃ πρὸς τοῖς ἄλλοις πίσις, ὅτι καὶ Ἰωάννης τότε ὁ τῆς
 „Ῥωμαίων Ἀγίας Ἐκκλησίας Διάκονος, ἀναγράφων πρὸς αὐτόν
 „γε τῆτον τὸν Πάπαν Ἰωάννῳ, τὰ ὑπ' αὐτῆς φιλοπονηθέντα
 „τέτλαρα Βιβλία, τὰ περὶ τῆς ἐν Ἀγίοις Γρηγορίῃ τῆς Πάπα· ἐνθα
 „περὶ τῶν ὑπ' ἐκείνῃς συγγραφέντων πραγματούμεται Διαλόγων,
 „ὑπὸ δὲ τῆς Πάπα Ζαχαρίῃς Ἑλλωισὶ μεθερμηνεύθεντων, δικαίως
 „ποτνιαῖται: ὅτι τῆς Θεῆς ἐν ἐκείνοις Γρηγορίῃς ἐνκρινέσι ῥήμασι
 „καθομολογήσαντος τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι ἐκ τῆς Πα-
 „τρὸς καὶ ἐκ τῆς Τίτῃ, ἐκείνοι τὸ ὕφος διέφθαιραν, καὶ τὰ ἐκ τῆς
 „Τίτῃ ῥήματα ἀποξέσαντες ἀφῆλον. Σφόδρα τέτοις ἐπιπλήτλων,
 „ὡς τολμηρῶς ἄγαν, καὶ δὴ καὶ ἀναιδῶς, τὸ τῆς Ἀγ: Γρηγορίῃς
 „ὕφος ἔτω διεφθαρκόσιν· ὑποδηλῶν πάντως τὴν κατὰ Ῥώμῃ
 „Ἐκκλησίαν μηδὲν τῆς τῆς Ἀγίας Πάπα Γρηγορίῃς δόξης διαφωνεῖν,
 „καὶ μηδὲ τὸν Ἰωάννῳ, πρὸς ὃν τὰ γραφόμενα, τῆς τοιαύτης Φρο-
 „νήματος ἀπέχεν.

Αἱ μὲν ἐν ἐξαπάται, ὥς περ Βαρώνιος Φωτίῳ προσεπιτίθει,
 τὰς Ἰωάννης ἀφωρῶσιν Ἐπισολὰς, ὥς ἔτος ἐπέδωκε τῷ Ἀυτοκρά-
 τορι Βασιλεῖ, καὶ τῷ Κλήρῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ αὐτῷ
 Φωτίῳ τὰς ἐν ταῖς Ἰωάννης Ἐπισολαῖς ἐμφερομένας, ἐν δὲ τῷ

Θ'. Τόμῳ τῶν Σωδικῶν ἀριθμημένας. (Ἐπισ: ρηθ'. καὶ σ'. καὶ
 σ'α.) Καὶ πρῶτον μὲν ἐκ τῆς καταγραφῆς τῆς Βατικανῆς Βι-
 βλιοθ: ὁλόκληροι ἀναφέρονται αἱ τῆς Ἰωάννης Ἐπιστολαὶ αὐται.
 Ἑπτα δὲ, ὡς ὑπὸ Φωτίῃ ἀκρωτηριασμόν τινα πεπονθῆαι· αἱ καὶ
 Ἑλλωισὶ κἄνται μετὰ τὰ Πρακτικὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Δ'.
 Σωόδου, ἐν Τόμῳ Η'. τῶν Σωόδων. Ἐὰν ἔν τινι ἐν ταῖς δυσὶ
 μέσιν ἐξέλῃς, ἐν ἧ βραχέα μόνον τινὰ ῥήματα παρεκκλίνει, αἱ
 λοιπαὶ δύο ὡς σφόδρα τῶν ἄλλων εἰσὶν ἀπέχουσαι. Παραπεποιή-
 θαι δ' ἔστιν αἱ τῶν ἐν αὐταῖς, δῆλον ἐκ τῆς Ἰωάννης πρὸς Φώτιον
 Ἐπιστολῆς, ἐν ἧ τέτων αὐτὸς μνείαν ποιῆται. Καί τοι εἰς ἕως ἐμ-
 πης αὐτόθι Φώτιον Ἰωάννης σεσαρκωμένον Διάβολον ὀνομάζει,
 ὥσπερ ἐντεῦθεν ὑπὸ τῶν τὰς Σωόδου ἐκδεδωκότων ἀκῆαι Φώ-
 τιος, τῶν συκοφαντῶν μᾶλλον εἰδότων, ἢ τοῖς ὑπὸ τῶν πρὸ αὐ-
 τῶν κεκριμένοις, περὶ αὐν πρᾶκετο λόγος, ἐτοίμως παρακολυθεῖν.
 Μᾶλλον δὲ, εἰδὲ τῶν τοιούτων παραποιήσεων δημιουργὸν Ἰωάννης
 βεβαίως καθίςῃσι Φώτιον· ἀλλ' ὑπενδοιάζων μόνον περὶ τέττε
 φθέγγεται καὶ εἰς ἐμποδῶν αὐτῷ γίνονται αἱ παραποιήσεις ἐκεί-
 ναι, τῆ μὴ Φωτίῳ τινὶ Πατριαρχίαν ἐπικυρώσασθαι. Οὕτω γὰρ
 ἐν Ἐπισ: σν. ἐν Τόμῳ Θ'. τῶν Σωοδ: σήλη 180. πρὸς Φώτιον
 ἀποτάσσεται. „Ἡμῶν καὶ λόγοις καὶ γράμμασιν ἐν ἐλέει διαφε-
 „ρόντως ἐνεχθῆναι πρὸς Σε ἐγνωκότων, θαυμάζειν καὶ λίαν
 „ἔπεσι, τί δήποτε πολλὰ τῶν ἡμῖν διορισθέντων, ἥτοι ἄλλως ἔχον-
 „τα, ἢ παραπεποιημένα εἶναι διαγιγνώσκειται· εἰδέναι πάρεσι,
 „τίνος ἄρα σκεδῇ, ἢ ὀλιγοῖα παρηλλαγμένα παρίσταται. Ἀλλὰ
 „γράφων ἐνυπεθε, ὅτι (σαυτὸν ὑπαινιττόμενος) τῆς ἐν παρανο-
 „μῆμασιν ἀλόντας, ἐκ ἀπεικὸς ἐξαυτῆσθαι ἔλεος· ὃ καὶ αὐτοί, πε-
 „ρὶ τῶν μὴ λεγόντων Θεὸν εἰδέναι, καὶ συγκαταβατικώτερον ὁμο-
 „λογῶμεν. Ἀλλ' ἡμεῖς τὸ ἀναγνωθὲν ἐπιδεινώσασθαι εἰ βελόμεθα,
 „ἵνα μὴ, ὅπερ εἰκὸς, κρῖναι ἀναγκασθῶμεν· διὸ καὶ ἡ τοιαύτη
 „πρόφασις παραδοθήτω σιγῇ, μὴ καὶ τῶν ἐκείνο λεγόντων ἄψαι-
 „το ἢ ψήφος ἢ λέγῃς: ὑμεῖς ἐστέ οἱ δικαιοῦντες ἑαυτὰς ἐναντι
 „τῶν ἀνθρώπων· ὃ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ
 „ἐν ἀνθρώποις ὑψηλόν, βδέλυγμα ἐνώπιον τῆς Θεῆ ἐστὶ. Τοιγα-
 „ρὲν ἢ ἐπαινεμένη Σε σώσεις, ἥτις εἰδέναι λέγεται τινὶ ταπεί-
 „νωσιν, μὴ δεινὸν ἡγείσθω, εἰ παρὰ τῆς τῆς Θεῆ Ἐκκλησίας ἔλεος
 „ἐξαυτῆσθαι προσετάγη· μᾶλλον δὲ καὶ ἑαυτῷ, ἵνα ὑψωθῇ, τα-
 „πεινέτω καὶ τινὶ ἀδελφικῶι μανθανέτω πρὸς τὸν οἰκτέροντα
 „διασώζειν διάθεσιν. Ἡμεῖς γὰρ, εἰς τινὶ ὀφειλομένῳ εὐλάβειαν,
 „καὶ τὰς τῆς Πίσεως ἐπιδόσεις, τῆς τε πρὸς τινὶ ἐν Ῥώμῃ Ἀγίαν
 „Ἐκκλησίαν, καὶ τῆς πρὸς τινὶ ἡμῶν αὐτῶν μετριότητα τηρεῖν
 „σπουδῆς, καὶ ὡς Ἀδελφόν Σε περιπτυσσόμεθα, καὶ ὡς πλησίον
 „καὶ Φίλτατον ἔχομεν. Καὶ γάρ τοι, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς Σῆς κατα-
 „στάσεως Συνοδικῇ ψήφῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν ἐλέει διαπεπραγ-
 „μένα ἀποδεχόμεθα. Μεταβολῶν ἔν τινα αἱ τῆς Ἰωάννης Ἐπιστολαὶ
 ὑπέστησαν, ἀλλ' ἐφ' οἷς μόνον, ἥτοι τὰ τῶν Τίτλων ἀφεώρα, ἢ
 τὰ τῶν ἀσπασμῶν καὶ προσρήσεων, ἢ τὰ πρὸς τὸ ἐπικέσερον
 νε-

νόβης τῆ λόγῃ φράσεως. Τῆ Φωτίῃ δηλονότι, δικαίως δὲν μεταμειφθῆναι ἡγησαμένῃ τὰ ἡττον προσήκοντα τῷ Πατριαρχικῷ αὐτῆ ἀξιώματι. Τῷ ὄντι δὲ, καὶ ἐπὶ τῆς Ζ'. τῶν Οἰκουμενικῶν Σиноδῶν, Ἀδριανῆ τῆ Ῥώμης, ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα Ἐπισολῇ, περὶ τὸ τέλος, Ταράσιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῳ, πλατύτερον ἀπελέγχοντος, διὰ τὸ ἀπὸ Λαϊκῆ ἐπὶ τὸν Θρόνον τὸν Πατριαρχικὸν ἐξαρθῆναι ἵνα μὴ τέτων δημοσιεύθεντων, λαβή τις πρὸς ἐνστασιν ἐνδοθείη τοῖς ἐξ Αἰρέσεως, τὸ μέρος ἐκείνο τὸ καταφορικὸν τῆ Γράμματος ὁδαμῶς ἀνεγνώσθῃ. (ἐν Τόμ. Ζ'. τῶν Σиноδ. Πράξ. Β'. τῆς Οἰκ. Ζ'. Σινόδ. σήλ. 115. κξ.) Ἀλλ' ὁδεμῶ αἱ τῶν Ἰωάννης Ἐπισολῶν τοιαύδε μεταποιήσεις, ἀνδρὶ τῆς τῶν ἐκείνῃ Ἀποκρισιαρίων γεγόνασι σωαινέσεως. Πῶς γάρ, αὐτῶν παρυσιαζόντων καὶ μὴ ἐνδιδόντων, τέτο γενέσθαι ἡδυνάτο; Ἀλλὰ περὶ μὲν τῆ παραπεποιῆθαι τὰς Ἰωάννης τῆ Πάπα Ἐπισολὰς, ταῦτα.

Ἐπειτα Βαρώνιος φησὶν, ὅτι Φώτιος, τὴν πρὸς αὐτὸν ὑπὸ Ἰωάννης γεγράφθαι δοκῆσαν Ἐπισολὴν, ἀνεπλάσατο. Ἐφεξῆς δὲ τὴν Ἐπισολὴν ὀλοχερῇ παραθέμενος, ὑφ' ἑτέρῃ τῇ μάλλον, ἢ ὑπό γε Φωτίῃ κρίνει πεπλάσθαι αὐτῷ. Ἀλλ' εἴπερ ἄρα ὑφ' ἑτέρῃ ἤδη, πῶς ὑπὸ Φωτίῃ αὐτῆ μικρῷ πρότερον; τί δὲ, καὶ μηδεμιᾶς ὡδε αἰτίας ὑπόσεως, τῷ Φωτίῃ χαίρει ἐπιβανχυδῶν ὀνόματι; μακρὸν γάρ τινα διαβολῶν κατάλογον κατὰ Φωτίῃ ἀνωτέρω, ὡς δῆθεν τὴν Ἐπισολὴν ἐκείνῃ ἀναπλάσαντος, καταπλέξας, εἴτ' ἐφεξῆς αὐτῇ ὑφ' ἑτέρῃ τινὸς αὐτῷ ἀναπλασθῆναι σωτίθεται τί τοίνυν ἀφειδῶς ἔγω διεμασίζετο Φώτιος, ἀνάιτιος ὢν; πῆ δ' ἢ τῆ Ἀνδρὸς σεμνότης, τῆ τῷ μὴ ὑπαιτίῳ ἔγω χαλεπῶς ἐπεμβαίνοντος, καὶ ὑπὸ δίκῃ ἄγοντος ἀμαρτάδος, ἥς αὐτὸς ἐκείνον ἐχομένως ὁμολογήσειε μηδαμῶς εἶναι ὑπόβθων; Ἀλλὰ καὶ πόθεν διδάσκει, ὡς ὑφ' ἑτέρῃ ἢ Ἐπισολῇ αὕτη πέπλασαι; Ἀγνοῆσαι Φώτιον, φησὶν αὐτῷ, ὅπωπα πρὸς τὸν Ἀκυληῖας Μητροπολίτῳ ἐπέσελλεν. Ἀλλὰ γὰρ πολλῶν ἔνεκα σωέσθῃ ἂν, τῶν μὲν Ἰωάννης Ἀποκρισιαρίων, ἐν οἷς πρὸς τὸν Μητροπολίτῳ ἐπέσελλε, μνημονεύσαι, τῆς δὲ τῆ Ἰωάννης πρὸς αὐτὸν Ἐπισολῆς μηδεμίαν μνήμην ποιήσασθαι Φώτιον· τί γάρ, εἰ προλαβὼν δι' Ἐπισολῆς ὁ Ἀκυληῖας Φωτίῳ διεσημύωτο περὶ τῆ Ἰωάννης, ὡς προσισαμένῃ μὲν (νεανικῶς) τῇ τῆ Συμβόλῃ προθήκῃ, μηδὲν δ' ἐξιχύοντος μονοῦ χὶ τῶν πάντων εἰς ἀνοδίας παρεκτραπέντων, ὀλίγων δὲ παρὺν ὑπολελειμμένων, οἳ τῆς τοιαύδε παρανοίας ἂν εἶεν ἐλδοῦντο; τέτῃ δὲ ἔτως ὑποκειμένη, τίνα δὴ λόγον εἶχεν, Ἰωάννης αὐτῇ τὸν Φώτιον περαιτέρω ὑπομνηθῆναι, ὡς τῇ προθήκῃ ἀντιφερομένη, πρὸς τὸν Ἀκυληῖας Μητροπολίτῳ ἀποκρινόμενον; Τί δὲ καὶ εἰ, πρὸς τὸν Ἀκυληῖας ἤδη φθάσας προεπισεῖλαι, τὴν πρὸς Ἰωάννης Ἐπισολὴν ὕστερον αὐτῷ πεμφθεῖσαν ἐδέξατο Φώτιος; τέτῃ καὶ γὰρ δοθέντος, πῶς ἄρ' εἶχε τῆς Ἰωάννης Ἐπισολῆς μνημονεύσαι, ἐν οἷς αὐτὸς πρὸς τὸν Ἀκυληῖας ἐπέσελλε; τί δὲ καὶ εἰ τῶν μὲν Ἰωάννης Ἀποκρισιαρίων ἐμνήσθῃ, τῆς δ' ἐξ ἐκείνῃ πρὸς αὐτὸν

Τόμ. Α'.

Φ ΦΦΦΦ

Ἐπι-

Ἐπιστολῆς ἔ; ὅτι τῶν μὲν τὸ ἔργον ὡς τοῖς πᾶσι καταφανές, τὰ δ' ἐκ τῆς Ἰωάννης ἰδιαιτέρον ὑπῆρχε γραφόμενα. Τούτων ἄρα, καὶ παραπλησίων ἄλλων αἰτίων εἶναι διωαμένων, δι' αὐτὸς Φώτιος ἢ περὶ ὑπὸ Ἰωάννης ἐκποιήσατο Ἐπιστολῆς ἐκ ἐμνήθη, ἐξ ἐδεμιάς, ἢ δὴλον, ἀνάγκης ἐπιφέρει Βαρώνιος, παρὰ τὸ Φώτιον τῷ Ἀκυλητίᾳ γράφοντα, σιγῇ τῷ Ἰωάννῃ Ἐπιστολῇ παρεληλυθέναι, ὅτι ἄρα ἢ Ἐπιστολὴ ἐκείνη ὑφ' ἑτέρου τινὸς διαπέπλασαι. Ὁ δ' ἀφορᾷ πρὸς τὰ ψόδη, ἅτλα Φωτίῳ, ἐκ τῆς τέτῃ πρὸς τὸν Ἀκυλητίᾳ Μητροπολίτῃ Ἐπιστολῆς, ἀντιπροτάει Βαρώνιος (ἐδὲν χρὴ λέγειν ἐπὶ τῆ παρόντος) Ἀποχρώντως γὰρ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις Πραγματείαις ἡμῖν ἀποδειχθέντα παρίσθῃ, ἔκκεν μὲν Φώτιον, αὐτὸν δὲ μάλιστα γενέσθαι Βαρώνιον, τὸν τὰ ὑποβολιμαῖα τε καὶ νόθα, ὡς κύρια ἐνσερυνισάμενον καὶ πιστὰ, καὶ εἰς πολυχεδὴ ἔτως ἐξαπάτῃ ἀπολιθίσαντα.

Καὶ ὁ δὲ τελευταῖον ἐπὶ τὰ Ἰωάννη τῆ Διακόνου ἀνήκει ῥήματα, αὐτὰ δὲ πρῶτον ἐξ αὐτῆς τῷ ὅντι τῆ Διακόνου Ἰωάννης προενεχθέντα, ὥφειλε δειξάαι Βαρώνιος· ἐν γὰρ τοῖς πλείστοις τῶν παρ' αὐτοῖς ἀρχαιοτέρων Συγγραφέων, τῷ τῆς Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπόρουσιν καὶ ἐκ τῆς Τίς πολλαχῶς τὰς εἰσέπειτα Λατίνους ἐγκατασπείρει, εἰς πλάτος ἡμῖν ἀποδέδεικται, ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν ἐν τοῖς Λατίνων Συγγράμμασι γενομένων Παραφθορῶν. Ἀλλὰ καὶ κείθω δὴ ἐξ Ἰωάννη τῆ Διακόνου ἀληθῶς ἐκείνα προεληλυθέναι· ἐδὲν ἐντεῦθεν κρίνειν ἐπ' ἀνάγκης, ὡς ἢ ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίᾳ τὸ τιμικαῦτα, ἀναμφισβητήτως ἐτύγχανε πρεσβόυσσα τῷ τῆς Πνεύματος Ἐκπόρουσιν καὶ ἐκ τῆς Τίς. Ἐδύατο γὰρ καὶ καταχράσθαι ὁ Διάκονος τῇ προότῃ Ἰωάννη τῆς Η'. ὃν ἐκ ἐκ βίας, ἀλλ' ἐν ἐπιεικείᾳ ἦδαι τὰς ἄλλας, ἀπὸ τε τῆς Δόγματος, καὶ τῆς τέτῃ ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης, ἀνακαλούμενον. Τί δ' ἐχὶ μάλλον αὐτοὶ τὸ Βαρωνίᾳ τόδε ἀντιστρέφωμεν Ἐπιχέρημα; Γεγράφει γὰρ, ὡς ἀνωτέρω κατέδομεν πρὸς Ἰωάννῃ τῆς τῶν Διάκονον Ἐπιστολῇ Ἀναστάσιος· ἐν ἣ ἐνσεβῶς, Φησὶ, τὰς Γραικὰς ἀρνείσθαι, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Τίς ἐκπορεύεται· περὶ γὰρ τῆς κατ' αἰτίαν ἀρχῆς τῷ Ἐκπόρουσιν αὐτὰς ἐκλαμβάνειν· τὰς δὲ Λατίνους ὡσαύτως, ἔκκεν μὲν κατὰ τὸν δε τὸν νῦν, ἀλλὰ μόνον τῷ τῆς προίεναι Φωνῇ εἰς δήλωσιν τῆς Ἀποστολῆς ἐκδεχομένης, ὁμολογᾶν ἔτως ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Τίς. Ἐξέσαι ἄρα παραπλησίως ὡς προείναι, ἅπερ ὁ Βαρώνιος τῇ τῆς Διακόνου Ἰωάννης μαρτυρίᾳ ὑποσώηπτεν: „ὑποδηλῶσαι διὰ γε τέτων δηλονότι, τῷ „κατὰ Ῥώμῃ Ἐκκλησίαν, μηδὲν ἐν τέτοις διαφωνεῖν καὶ μηδὲ „τὸν Διάκονον Ἰωάννῃ αὐτὸν, πρὸς ὃν τὰ γραφόμενα, τῆς τοιῆδε „Φρονήματος ἀπέχειν. Καὶ ἐκ ἄρα τὰ ῥήματα ἐκείνα ὑπὸ Ἰωάννη προεληλυθέναι τῆς Διακόνου, ἐδὲ μὲν ἐν ἐυλόγως ἐντεῦθεν ἂν συμπεραίνοιτο, ὅτι Ἰωάννης ὁ Η'. ἀναμφισβητήτως ὡς πρεσβόων τῷ Ἐκπόρουσιν τῆς Ἀγ: Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τίς. (58).

Ἀλλὰ

(58) Ἄλλως: Ἐπειδὴ Ἰωάννης ὁ Διάκονος, πρὸς Ἰωάννῃ τὸ Πάπαν τὸ αὐτὸ Φιλοπότημα

Ἀλλὰ καὶ πλείονα ἔτι Ἐπιχειρήματα προσετίθει Βαρώνιος ὑπολείπεσθαι, δι' ὧν ἅντις ἀποδείξει τὴν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν ἐπὶ Ἰωάννῃ τῷ Η'. ἀναμφισβόλως πεπιστωμέναι, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ ἐκ τῆς Τριῆς ἐκπορεύεται. „Οὐ πρὸς τοῖς ἄλλοις (Φησὶν) εἰς πίσιν ἐστίν: Ἀλλὰ Φῦκος ἡμῖν πιπράσκει Βαρώνιος. Οὐδὲν γὰρ ἂν ἄλλο, εἰς πίσιν τῇ προκαμένῃ, ἐκ τῶν Λατινικῶν Ὑπομνημάτων ἐξαχθεῖν ἐδέχοντο ὅτι μὴ καὶ τὸναντίον μᾶλλον, ἐξ αὐτῶν ἂν ἀποδειχθεῖν. Τὴν γὰρ προδήκην ὑπὸ Ἰωάννῃ τῷ Η'. τρόποις παντοίοις καταψηφισθῆναι, προδηλότατον μὲν ἐστὶν ἐκ τῶν Πρακτικῶν τῆς Οἰκουμενικῆς ἐκείνης Συνόδου, τῆς Φωτίῳ τὴν Πατριαρχεῖαν προσεπικυρωσαμένης, (περὶ ἧς κατόπιν) σαφὲς δ' ἔτι γίνεται, καὶ τῶν ἐκείνῃ πρὸς Σφενδόπελκρον τὸν Κόμητα Ἐπιστολῶν, καὶ πρὸς Μεθόδιον τὸν Μοραβίας Ἀρχιεπίσκοπον· ἐν αἷς ὁμοίως καὶ τὸ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγ. Πνεύματος Δόγμα ἐκ τῆς Τριῆς, καὶ τὴν κατ' αὐτὸ προδήκην ἐν τῷ Συμβόλῳ ἀποδοκιμάζει, καὶ ἀναίρει.

Οὕτω γὰρ δὴ Ἰωάννης ὁ Η'. Ἐπισ: σμζ. Σφενδοπέλκρω Κόμητι, περὶ Μεθόδιου Ἀρχιεπισκόπου Μοραβίας (ὅς Γραμμὸς τῷ γενεῖ, σιγάμα Κυρίλλῳ, ὑπὸ Μιχαὴλ τῷ Αυτοκράτορος, τῶν ἐν Σλάβοις Ἀρχόντων αἰτησαμένων, εἰς Μοραβίαν ἀποσταλὲς, τὴν εἰς Χριστὸν Πίσιν πρῶτος παρ' ἐκείνοις τοῖς Ἑθνεσιν ἀνεκήρυξε περὶ τῆς Μιχώβιος ἐν τῷ Α'. Βιβλ: τῆς Πολωνικῆς Χρονικῆς Κεφαλ: II.) ἐν τῷ Θ'. Τόμῳ τῶν Σινδοικῶν Στήλῃ 176. „Τῆτον τοιγαρὲν τὸν „Μεθόδιον, τὸν Σεβάσμιον ὑμῶν Ἀρχιεπίσκοπον, διερωτήσαμεν „ἐνώπιον τῶν Συναδελφῶν ἡμῶν Ἐπισκόπων, εἰ τὸ τῆς ὀρθοδόξης „Πίσεως Σύμβολον ἔτω τυγχάνει πισθῶν, καὶ τῷ τὴν Ἱερὰν λει- „τουργίαν ἐπιτελεῖν ἔτῳς ἄδων, καθάπερ καὶ ἐν τῇ Ῥωμαίων „Ἐκκλησίᾳ κατέχεσθαι, καὶ ἐν ταῖς Ἀγίαις Οἰκουμενικαῖς ἔξ „Συνόδοις ὑπὸ τῶν Θεῶν Πατέρων, κατὰ τὴν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν „Εὐαγγελικῶν Διδασκαλίαν κηρυχθῆναι τε αὐτὸ καὶ παραδοθῆναι „πρόδηλον ἐστίν. Οὗ δὲ ἀμολόγησε κατὰ τὴν Εὐαγγελικῶν τε καὶ „Αποστολικῶν Διδασκαλίαν, καὶ ὡς ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἀγία Ἐκ- „κλησία διδάσκει, καὶ ὥστε ὑπὸ τῶν Πατέρων παραδεδομένον ἐστὶ

νημα προσφώνων, τὴν τῆς Ἀγίας Πνεύματος Ἐκπόρευσιν δοξάζων φαίνεται καὶ ἐκ τῆς Τριῆς Βαρώνιος σωῆγεν, ὅτι ἄρα καὶ ὁ Πάπας κατὰ τὸν Διάκονον ὑπῆρχε φρονῶν ὡς ἂν ἐντεῦθεν κατασκευάσῃ τὴν Φωτίῳ πρὸς Ἰωάννῃ τῷ Πάπᾳ Ἐπιστολὴν ὑποδοκιμαίαν τε εἶναι καὶ ἐπίπλεον. Τοιγαροῦν ἐξ ἀντιστροφῆς εὐλογατάτης, (ἀμωσγέπως διαφύσεως, παρ' ἣν ὡς περὶ τὴν οὐδὴν Ζοιρνικῆς) Ἐπειδὴ Ἰωάννης ὁ Πάπας ἐπιστάλων Φωτίῳ τῷ Πατριάρχῃ, ἐπιδόλως τὴν προδήκην ὡς βλασφημίαν ἀποτροπιαζόμενος φαίνεται, καὶ τῆς αὐτῇ τολμῶντας τῷ προδότη ἰδὼν διαβρῆδιν συγκαταλέγων, εἰκότως αὐτοὶ συναγομέν, ὅτι ἄρα ὁ Πάπας κατὰ τὸν Φώτιον ἦν εὐσεβῶς τὸ Ἀγ. Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς μόνῃ θεολογῶν καὶ ἐντεῦθεν εὐσεβῶς ἀποδείκνυμεν, τὴν τῆς Διακόνου ἐκείνου προβαλλομένην ἡμῖν, ἐν τῇ πρὸς τὸν Πάπαν Προσφώνῃ τῇ ἰδίᾳ φιλοπονήματος μεμψιμοιρίαν τε καὶ ποτνίαν, ὑποδοκιμαίαν εἶναι καὶ παρεπίσταντον καὶ ἐδόλως τοιαύτῳ ὑπ' ἐκείνῃ τὴν Προσφώνησιν γραφῆναι, ὅσα κατ' ἡμᾶς φέρεται.

Φ ΦΦΦΦ 2

„ἐς τὸ κατέχεν τε αὐτὸ καὶ ψάλλεν. Ἡμεῖς ἔν ἐν πάσαις τὸν Ἄν-
 „δρα ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς διδασκαλίαις καὶ χρήσεσιν ὀρθοδοξήν-
 „τα τε καὶ εὐδόκιμον ἑυρηκότες, πρὸς ὑμᾶς ἄνδρες, τὴν ἐπιτρα-
 „πέσαν αὐτῷ Ἐκκλησίαν τῷ Θεῷ διοικήσοντα ἀπεσάλλαμεν.

Οὐδέποτε κατὰ τὴν Δυτικὴν λήξιν, περὶ ἐτέρας τινὸς προ-
 θήκης, εἰς λόγος ἐς ἀκοὴν ἦλθεν, εἰς ζήτησις ἄλλοις ἐκείνῃ πα-
 ρὰ Λατίνοις διεκέννητο, ἢ περὶ τῆς ἐμπαρεσενεχθείσης τῷ Ἱερῷ
 Σύμβολῳ προθήκης, τῆς τῷ Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ
 τῷ Υἱῷ ὅτι δὲ περὶ τῆς προθήκης ταύτης τῷ Ἰωάννῃ ὁ λόγος,
 τὰ ἐπιφερόμενα ἐκείνα δεικνύσιν: „Καθάπερ ἐν ταῖς Ἀγίαις Οἰ-
 „κουμενικαῖς ἔξ Σωόδοις, ὑπὸ τῶν Θεῶν Πατέρων κατὰ τὴν Ἐυαγ-
 „γελικὴν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν Διδασκαλίαν κηρυχθῆναι κτ.:
 „δι' ὧν πάντως ὑποδηλῆται τὸ ὑπὸ τῷ Χριστῷ εἰρημένον: „ὁ παρὰ
 „τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται,,. Ὡς περὶ ἐν παραπλησίως καὶ τῇ
 πρὸς Φώτιον ἀνωτέρω προτεθείσῃ Ἐπιστολῇ, τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ
 προθήκῃ Ἰωάννης δηλώσων ἔλεγε: τὰς πρῶτον θάρσυναντας τῇ
 „ἐαυτῶν ἀπονοίᾳ τῷ ποιῆσαι, παραβάτας τῶν Θεῶν λογίων κρι-
 „νομεν, καὶ μεταποιητὰς τῆς Θεολογίας τῷ Δεσπότη Χριστῷ, καὶ
 τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν λοιπῶν Πατέρων οἱ σωελθόντες Σωο-
 „δικῶς παρέδωκαν τὸ Ἅγιον Σύμβολον. Οὕτως ἄρα καὶ διὰ τῶν
 τῶν ἐς τὸ Φανερόν, ὡς Ἰωάννης ὁ Ἁ' ἀπεφαίνετο κατὰ πάντα δαῖν
 τὸ Σύμβολον ἀπαραχάρακτον διασώζεσθαι, καθάπερ ὑπὸ τῶν
 Ἀγίων Πατέρων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σωόδου προῆλθε, καὶ
 τεῦθεν ἔξῃς ὑπὸ τῶν λοιπῶν Σωόδων ἐπιτεκνύονται, καὶ μηδε-
 νὶ τρόπῳ μηδὲν τι τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ χρωῖται προσίθεσθαι. Καὶ
 τῷ δὲ εἰσέτι δηλὸν ἐντεῦθεν, ὡς Ἰωάννης ὁ Ἁ'. ἀποδοκιμάζων
 ὡς τὴν προθήκην ἐν τῷ Συμβόλῳ, τῆς Ἐκπορεύσεως τῷ Πνεύματος
 καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, ἅτε μὴδ' ὑπὸ τῆς ἐν Ῥώμῃ Ἐκκλησίας ἐγκρινο-
 μένῳ, καὶ μὲν δὴ καὶ ταῖς Οἰκουμενικαῖς τῶν Ἱερῶν Σωόδων
 ἀντιφερομένῳ, αἱ τῇ τῷ Χριστῷ ἐν Ἐυαγγελίοις Διδασκαλίᾳ ἐπό-
 μεναι, μόνον ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα καθωμολό-
 γησαν.

Ἦν δὲ ἄρα καὶ τῷ Μεθόδῳ νῆς ὁ αὐτὸς, καθάπερ ἐκ τῆς
 τῆς πρὸς Ἰωάννῃ τὸν Ἁ'. ἀπαντήσεως γίνεται Φανερόν καὶ τῆς
 Ῥωμαίων γε Ἐκκλησίας τὸ Φρόνημα παραπλήσιον, ὡς καὶ Ἰωάν-
 νης ὁ Ἁ'. ἐπίσης ὡς μαρτυρῶν. Τὸ δ' αὐτὸ τέως καὶ οἱ Ἐπισκο-
 ποι ἐνέκρινον, ὧν κατ' ἐνώπιον Ἰωάννης τὴν Μεθόδιον Πίσιν ἐτύγ-
 χανεν ἀνακρίνων· ἔξ ὧν δήπερ σαφές, ὡς ὑπελείποντο εἰσέτι καὶ
 ἐκείνο τῷ χρόνῳ ἐν Ἐπισκόποις Λατίνων, οἱ τῇ γενομένη προ-
 θήκῃ ἀντιφερόμενοι. Καὶ τῶν αὐτῶν δὲ τῶν προσέτι δηλόν,
 ὡς εἰς τὸ Δόγμα αὐτὸ τῆς τῷ Ἀγίῳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ
 ἐκ τῷ Υἱῷ, Ἰωάννης ὁ Ἁ'. ἀπεδέχετο· ἔφασκε γάρ (διερωτῶν)
 „εἰ τὸ τῆς ὀρθοδόξης Πίσεως Σύμβολον ἔτω τυγχάνει (Μεθόδιος)
 „πιστόν, ὡς ὑπὸ τῶν Θεῶν Πατέρων κατὰ τὴν τῷ Χριστῷ τῷ
 „Θεῷ ἡμῶν Ἐυαγγελικὴν Διδασκαλίαν κηρυχθῆναι τε καὶ παραδο-
 „θῆναι αὐτὸ, πρόδηλον ἐστίν. Εἴπερ γὰρ διὰ τῷ ἐν τῷ Ἱερῷ
 Συμ-

Συμβόλῳ ἔθελμις τιῷ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ Ἐκπορεύσιν προσιδέναι, διὰ τὸ τὸν Χριστὸν εἰρηκέναι: „ὅπερ ἐκ τῷ „Πατρὸς ἐκπορεύεται ἔνδοξον δῆπερ, δι' αὐτὰ ταῦτα τὰ τῷ Χριστῷ ῥήματα, ἔδ' ἀπλῶς ἀληθεύειν, τὸ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ προῖεναι τὸ Ἁγιον Πνεῦμα. Διὰ γὰρ δὴ τῷτο μὴ ἐξῆναι τιῷ ἐξ Υἱῷ Ἐκπορεύσιν τῷ Πνεύματι ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐμπαρεσάγεσθαι, ὡς ὑπεναντίως βαίνουσιν ἐκείνοις τοῖς τῷ Χριστῷ ῥήμασι. Καὶ ἔ μόνῳ ἄρα τιῷ προθήκῳ, ἀλλὰ καὶ τὸ κατ' αὐτῷ Δόγμα ἐκδηλὸς ἐντεῦθεν ἐστὶν ἀποδοκιμάσας Ἰωάννης ὁ Ἡ'. (59).

Τῷ μὲν ἐν ἀνακριθῆναι τὸν Μεθόδιον, παραίτιος ἐγένετο διαβρδύσασά τις περὶ αὐτῷ Φήμη, ὡς δῆθεν ἐπὶ τῶν Ἱερῶν τελετῶν μετὰ τῆς προθήκης τὸ Ἱερὸν Σύμβολον ἄδοντος. Καὶ μετὰ πεμπτος ὁ ἀνὴρ εἰς Ῥώμῳ ἀφίκετο τέττα γε ἕνεκα ὑπὸ τῷ Ἡ'. Ἰωάννῃ, ἅτε δὴ προθήκης ἀνὸς μέλλειν ἄδειν αὐτὸ προεπαγγελάμενος ἔτω γὰρ Ἰωάννης ἐν τῇ πρὸς Μεθόδιον αὐτὸν Ἐπιστολῇ, τῇ ργε. ἀριθμημένη ἐν Τόμῃ: Θ'. τῶν Σωοδικ. σήλ: 127. „Ταῖς „τῷ Σὺ κηρύγματος Διδασκαλίαις τὸν λαὸν τῷ Κυρίῳ, τὸν ὡς „Πνευματικῷ Ποιμένι ἐμπιστεύοντα Σοι, διασώξαι τε καὶ κατη- „χεῖν ὁφείλων, ἀκούμεν, ὅτι ἔχ' ἄπερ ὑπὸ τῷ Κορυφαίῳ τῶν „Αποστόλων ἡ Ἁγία τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία παρέλαβε, καὶ κατ' „ἡμέραν κηρύττει, αὐτὸς ἐκδιδάσκων διδάσκεις, καὶ τὸν λαὸν εἰς „ἀπάτῳ σωθεῖς. Διό Σοι, διὰ τῶν Ἀποστολικῶν ἡμετέρων τῶν- „δε Γραμμάτων ἐντελλόμεθα, ἵνα πρόφασιν παντοίας παραλιπὼν, „πρὸς ἡμᾶς αὐτίκα παραγενέσθαι σπεύδῃς, ὡς ἂν ἐκ τῷ σώμα- „τός Σὺ ἀκῶσμέντε καὶ γνῶμεν, εἰ ἔτω κατέχεις καὶ κηρύττεις, „ὡς καὶ διὰ ῥημάτων καὶ διὰ γραμμάτων πισθῇς, τῇ Ῥωμαϊ- „κῇ Ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ κατευπέχῃς, ἢ μὴ ὅπως ἀληθῶς ἐν ἐπιγνώ- „σει τῆς Σῆς διδασκαλίας γενώμεθα. Πάλιν δ', ἐπειδὴ τὸντεῦθεν Μεθόδιος ἐν Ἱερῶν τελεταῖς ἀπαραχαράκτως εἰώθει ἀναγινώσκειν τὸ Σύμβολον Ἐπισκόπος τινὸς ἑτέρου σφόδρα ἐπηρεάζοντος αὐτῷ καὶ παρενοχλῶντος, καὶ Ἰωάννῳ μετὰ τῆς προθήκης ἄδειν ἐντε-
ταλ-

(59) Τούττωγε δὲ, τὸ (ὡς ἀνωτ: ἐν Σημ: (56) περὶ τὸ τέλος ὁ Βάλχιος ἔφασκε) „τῶν λίαν εἶναι ἐνδεχομένων προσποιηθῆναι τυχόν τὸν Πάπαν Ἰωάννῳ, τιῷ ἐν „τῷ Συμβόλῳ προθήκῳ ἀποτρέπεσθαι, πρὸς Φώτιον γράφοντα τῷτο γὰρ καὶ „ἀσθενείας ἂν εἴη τῆς ἐχάτης, τὸ ἐπὶ τέλει κοσμικῷ καὶ ματαίῳ περὶ τὰ ὑπερ- „φυῖ τῶν τῆς Πίστεως Δογμάτων καδυποκρίνεσθαι καὶ μὲν δὴ, καὶ τὸ ἔτως ὑπο- „λογίσασθαι περὶ τῷ Πάπα, ὡς ἐπὶ σκιῇς δῆθεν τὰ Θεῶα παίζοντος. ἔδ' αὐτοῖς Λατίνοις ἀποδεκτὸν εἴη, ἔδ' ἡμῖν τοῖς Γραμμοῖς εὐσιώθητον. Καὶ γάρ τει, καὶ παρ' ἡμῖν Κριταῖς, πολλῶ γε χεῖρων ἂν ἴω Ἰωάννης ὁ Πάπας, περὶ τῆς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, ἄλλα μὲν ἐνὶ φρεσὶ κεύθων, ἄλλα δὲ βάζων καὶ ἔ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ γράφων αὐτὰ καὶ προσεντελλόμενος ἢ εἰ παρρησία τε καὶ ἀπλάτως τὸ ἡμῖν ἀντίξεν ὁμολογῶν ἐτύγχανε φρόνημα. Ἀλλὰ γὰρ Βάλχιος ἐν τῷτω, ὑπὸ διτλῇ οἰονεῖ ῥήματος ἔοικε παρασυρεῖς τῆς τε δόξης δηλ: ἡς κατ' ἡμῶν περὶ τῆς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Ἐκπορεύσεως αὐτὸς ὑπέθαλπε, καὶ τῆς, ἔ πάντῃ δικαίας, ἦν, ὡς Προτεστάντης περὶ τῷ Πάπα διατρέφων ἴω ὑπολήψας. Διὸ καὶ παρὶνέχθη, ἐπιτεκῶς εἰπεῖν, ἔτω κρίνας, τιῷ διαγώνιον.

Τόμ: Α'.

X X X X

ταλκέναι καταψυδομένους, πρὸς Ἰωάννῳ αὐτὸς ἀναδραμὼν δι' Ἐπιστολῆς αὐτοῖς ἀνεπωθάνετο, ὅτι τὸ ἀλλόκοτον ἢ παράδοξον τῆτο βέλεται, τὸ ἕτερον μὲν οἱ αὐτῷ, ἕτερον δ' ἑτέρῳ περὶ τὸ Ἱερὸν Σύμβολον ἐντετάλθαι; Ἰωάννης δ' ἀντεπιστέλλων, ἀπηνείτο μὲν διαφέρειν τι παρεντεταλκέναι, παρήναι δ' αὐτῷ, ὅπως καὶ καθ' ἑξῆς προῶν ὁμοίως ἀνακηρύττοι τὸ Ἱερὸν Σύμβολον ἀμεταποιήτως, καθὼς ἐν Ῥώμῃ ὑπέχετο, παντοίας προσβολῇ ἐπηρείας, ἣν δεήσει, καθυπομέναντα. Οὕτω γὰρ ὁ Η'. Ἰωάννης Ἐπισ: σήλ. Μεθοδίῳ ἐν τῷ Θ'. Τόμ: τῶν Σωδικ: σήλ: 194. „Τῆς ποιμαντικῆς Σε με-
 „ρίμνης τὴν κηδεμονίαν, ἣν ἐπὶ τῷ κερδαίνειν τὰς τῶν πιστῶν
 „των ψυχὰς, κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν ἀφοσιῶς, ἐπαινῶντες καὶ Σε
 „τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως γενναῖον θεραπεύειν καθορῶντες, σφόδρα
 „ἐν αὐτῷ τῷ Κυρίῳ ἀγαλλιῶμεν, καὶ ἀπείρας αὐτῷ τὰς ὑμνους
 „καὶ τὰς εὐχαριστίας ὁμολογεῖν ἔπαυόμεθα ὅπως δὴ Σε μᾶλλον
 „καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς αὐτῷ προσάγμασι διεκκαίτοι, καὶ Σε πρὸς κα-
 „ταρτισμὸν τῆς αὐτῷ Ἐκκλησίας, προσβολῆς οἴασθαι ἀντικειμένης
 „οἰκτεῖρων ἐξαίροιτο. Μαθόντες δὲ διὰ τῶν παρὰ Σε Γραμμάτων,
 „ὅτι Σοι πολλὰ καὶ ποικίλα σωέπεσεν, ὅσον Σοι συμπαιδῶς σωηλ-
 „γήσαμεν, ἐξ ἐκείνης σωιδεῖν ἂν ἔχοις, ἐξ ὅτεγε ἡμῶν ἐνώπιον
 „παρασάντα, τῇ Διδασκαλίᾳ τῆς Ἀγίας τῶν Ῥωμαίων Ἐκ-
 „κλησίας, κατὰ τὴν ἀσφαλῆ τῶν Θεῶν Πατέρων Παράδοσιν σοι-
 „χεῖν Σε δεῖν παρηνῆμεν, καὶ τότε Σύμβολον καὶ τὴν ὀρθὴν Πί-
 „στιν διδάσκων τε καὶ κηρύττειν ὑπετιθέμεθα. Αὐτὸ δὴ τῆτο καὶ
 „τῷ Ἐπιφανεῖ Ἀρχοντι Σφενδοπέλκῳ, δι' Ἀποστολικῶν ἡμετέ-
 „ρων Γραμμάτων, ἃ καὶ ἐπιδοθῶσι αὐτῷ Φῆς, ἐπεσημηνάμεθα.
 „Οὔτε δ' Ἐπιστολαὶ παρ' ἡμῶν ἄλλαι αὐτῷ διεπέμφθησαν, ἔδδ
 „τῷ Ἐπισκόπῳ ἐκείνῳ φανερώς ἢ ἐν ἀποκρύφῳ, ἕτερόν τι δια-
 „πρακτέον εἶναι διεσειλάμεθα, ἄλλο δέ τι ὑπὸ Σε ποιητέον ἐγνώ-
 „καμεν. Πόσους ἐν καὶ δὲ τῇ πίστευσαι, ὅτι καὶ ὅρκον ἡγησάμε-
 „θα τὸν εἰρημένον Ἐπίσκοπον, ὥπερ ἔδδ ψιλοῖς τοῖς ῥήμασι περὶ
 „τῆδε τῇ πράγματι σωετύχομεν; παυσάθω τοίνυν ἢ τοιαύδε ὑπό-
 „νοια καὶ Σοι τῇ Θεῷ σωαιρομένη, ὥπερ ἢ Εὐαγγελικῇ τε καὶ
 „Ἀποστολικῇ περιέχει Διδασκαλία, τὴν τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως λα-
 „τρεῖαν ἐπιμόνως τοῖς Πιστοῖς πᾶσι κατὰγγελλεῖ ὡς ἂν διὰ τῶν
 „ἀθλητικῶν Σε καμάτων τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ προσενέγ-
 „κης καρπὸν περισίον, καὶ τῆς ἐκείνης χάριτος ἀντιβραβεύσεως,
 „μυθὸν ἀποίσης τὸν ἐπάξιον. Τὰ δ' ἄλλα, περὶ ὧν ἑτέρων ὑπέ-
 „τλης περασμῶν πολυτρόπων, μὴ ἀδύμει τῆτι δὲ μᾶλλον καὶ εἰς
 „χαρὰν κομιδῇ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἔσο τιθέμενος. Εἰ γὰρ ὁ
 „Θεὸς ὑπὲρ Σε, ἔδδς σῶσαι δωήσεται κατὰ Σε. Ἐπὶ δὲ, σὺ
 „Θεῷ ἡγεμόνι ὡς ἡμᾶς ἐπανέλθης, εἴ τι κατὰ Σε χαλεπῶς τε-
 „τόλμηται, εἴ τι ὁ ῥηθεὶς Ἐπίσκοπος μηδαμῶς προσήκον τῷ αὐτῷ
 „ὑπεργήματι, περὶ Σε κατεπράξατο, τὴν ἀναφορὰν ἐκατέρων ἐνώ-
 „πιον ἡμῶν ἐταθεῖσαν, τῇ Θεῷ σωεργέντος εἰς τέλος ἐννομον
 „διαυτήσομεν καὶ γε τὴν ἐκείνη ἀπόνοιαν ψήφῳ τῆς ἡμετέρας
 „κρίσεως κατασεῖλαι ἔπαυόμεθα. Ἐξ ὧν δὴ τῆτων φανερόν
 ὁμοίως

ὁμοίως ἐστίν, Ἰωάννῳ τὸν Η΄, οἵανδήποτε τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ καὶ, εἰδέν τι ἦκιστα, τὸ ἐπὶ τῇ τῷ Ἀγ: Πνεύματος Προόδῳ, τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν σωάπτεσθαι ἀποδοκιμάσαι. Διὰ μόνῃς ἅρα τῆς Ἰωάννῃς τῷ Η΄ μαρτυρίας, τῷ καὶ τὸ Δόγμα αὐτὸ, ὡς προδεδεικται, καὶ τῷ τῷ Δόγματος ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ, ἐπίσης ἀποκηρύξαντός τε καὶ κατακρίναντος, ἅπαντα ἢ τῆς Λατίνων δόξης ἰχὺς περιτρέπεται καὶ καθαιρεῖται. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ρώμης Πάπας, αὐτὸς ὃν ἀδιάπταισον παῖδες νομίζουσιν οἱ Λατίνων, τότε παραδίδωσι, τότε διδάσκει, τόδ' ἐπιμόνως ὑπαγορεύει. Καὶ τίς ἅρα ποτὲ ἐνδοιάσεται, μὴ ἔχῃ τὴν Ἐὐαγγελίαν ὑπερμαχεῖν τῆς ἀληθείας, ἐπειδὴν ἐν ἴσῳ καὶ τὸ Δόγμα αὐτὸ ἐκείνο, καὶ τῷ τῷ ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκῃ, ἀποσυρίτχσιν καὶ ἀνατρέψουσιν;

Ἀλλὰ τελοῦσθαι τοῖς ἐκ Λατίνων κατ' ἐκείνο τῷ χρόνῳ τῇ τε προθήκῃ, καὶ τῷ κατ' αὐτῷ Δόγματι ἀντιμαχομένοις, ἐτι καὶ ὁ Ἀκυληῖας Μητροπολίτης συγκαταλογισέος ἐστίν. (60). Ἀποστείλας γὰρ ἴδιον αὐτὸς Ἀποκρισιάριον εἰς τῷ Κωνσταντίνῳ μετὰ Γραμμάτων πρὸς Φώτιον, καὶ περὶ τῷ Δόγματος καὶ τῆς προθήκης ἐξίστα τὰ μέγιστα ποτνιόμενος ἀντιβολῶν πρὸς Φώτιον, ὃν ὡς ἔχων ἐτύγχανεν ἀξιωματι, εἰς μέσον παρελθεῖν ἐδεήθη, καὶ τῇ ῥύμῃ τῷ κακῷ ἑαυτὸν ἀντιπερισησέειν. Ἀλλ' ἢ μὲν τῷ Μητροπολίτῃ Ἐπιστολὴν ἔσώζεται πάντως γὰρ ὑπὸ Λατίνων τύ-

(60) Γενέσθαι δὲ κατ' ἐκείνο τοῖστον τινὰ τῶν τῷ παλαιῷ καὶ ὀρθοδόξῳ Δόγματι προσάτι, τὸν Ἀκυληῖας ἐκείνον Μητροπολίτην, ὃν αὐτὸς Βαρώνιος (ἐν Ἐτ: Χριστῷ 883.) ἐξαιρῶν ὡς ὃν καὶ Σχηματικὸν διὰ τῷτο ἀπεκάλει, καὶ τῶν ἀνὰ τῷ Λύσιν Ἐκκλησιῶν ἁπασῶν πολέμιον. Καὶ εἰδὲ Κομβεφίστιος ἄλλως, ἢ τῇ Σχηματικῇ προσηγορίᾳ, περισημαίνει τοῖς ἄνδρα ἐν τῷ Ἀσκηταρίῳ τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: Σελ: 545. Καὶ περ, ὅτι καὶ Φωτίῳ αὐτὸς ὁμοδοξήσας ἦν περὶ τῷ ἐκπύρῳ, (ἐκ οὗ αὐτὸς ὅτι, εἰ ὅπως εἰδὲ γὰρ ἐδραῖον τινα καὶ βεβηκότα προχειρίζεται λόγῳ) ὁμολογήσαι ὑποδιδάσκων. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τῷτο τῷ ἡμῖν ἐπανεφάνη ἀρτίως, ὁ Δομινικανὸς Βενεράδος Μαρία De ubis, ὃς, ἐν οἷς ἔπερ πολλὰ συνέγραψεν Ὑπομνήμασι τῶν τῆς ἐν Ἀκυληῖᾳ Ἐκκλησίας Ἀπομνημονομάτων τοῖς ἐν Ἀργεντίνῃ, Ἐτ: 1740 ἐκδομένοις, Σελ: 545. Ἐπεὶ μὴ οἷος τε ἦν τῷ πολλῷ τῷ ἁμματος λύσαι, προείλετο ῥῆσαι. Οὗτος καὶ γὰρ δεινὸν μὲν ἠγόμενος, εἰ τοῖς διαφοροῖς ἐμπαρκαλιπῶν, ὡς ὁ Βαρώνιος, τηλικῶτον κατὰ τῆς Λατινικῆς δόξης μάρτυρα ὑποστήσαιο ἄλογον δὲ πάλιν, καὶ λίαν ἀποκηρυκτικὸν ὃν συνήσας, εἰ τὸν σωμαποχρῶμενον Φωτίῳ, μὴ καὶ σωμαδοξῶντα τέτω, (καθὰπερ ὁ Κομβεφίστιος,) τάξειε, περὶγαίτερον οἱ ἐσόμενοι ἐκείνῳ, εἰ τῷ πρὸς τὸν Ἀκυληῖας φερομένῳ τῷ Φωτίῳ Ἐπιστολῇ ὡς εἰς τῷ ἐξ ἐκείνου ἀπάντησιν, ὑποπτον καταστήσειε, κακοπλασίας αἰτιασάμενος ὡς ἔτῳς ἐν τῷ πᾶν κατ' ἐρωδῶσιν πρὸς τὸ βεβημένον. Καὶ δὴ, τὸ πρὸς Οὐαλπέρτον ἔτω γὰρ ἐκείνον ὀνομάζεσθαι οἶεται.) τῷ Ἀκυληῖας γράμμα, ψόδους ἀνάπλεων εἶναι, αὐτὸς τε πισθεῖν εἶκε, καὶ τὴν ἄλλαν πείθειν, (ὡς Γεώργιος ἐφ' Ἐφ' Βάλχιος, ἐν τῇ Ἰσορ τῷ περὶ τῆς Ἐκπορ: Ζητήματ: Κεφ Β' §: 1α.) ἐπαγωνίζεται. Ἐν γὰρ καὶ τότε τῶν Φωτίῳ ἐραδιεργημάτων εἶναι λέγει, ἀποδείξας δὲ τῷ λεγομένῳ τῷ Φωτίῳ, αἱ κατὰ τῷ Πατριάρχῃ Φωτίῳ ὕβρεις εἶσιν ὃν περ ἀνευδραϊσῶς τῷ ὄντι (Sin rubore ὁ de Rubis) „πανουργότατον ψόδοπλασίῳ, ἢ ἄνδρα μετὸν πονηρίας,“ ὀνομάζειν φιλοτιμῶνται καταθρασυώμενος. Τῷτο γὰρ κοινῇ χερδὸν τοῖς ὑπασιζαῖς τῷ Πάπα φίλον καὶ σιῶντες ἐνθα ἂν μηδεὶς σφίσι λόγος παρῇ ἐπὶ τῷ διαβολαῖς ἀνατρέχειν, καὶ τὴν ἀντιδιαφερομένης ταῖς ἐξ ἀμάξης πλῶναι λαιδερίας καὶ ὕβρεις.

τύποις ἐκ ἐκδεδόται δημοσίοις· εἴη δ' ἂν ἐμπης ἔχαι ἀντιῶ εὐχῆς
 ἄξιον· παρὶ γὰρ ἐξ αὐτῆς μαθεῖν, ἅτλα δὴποτε Λατῖνος ἀνὴρ
 ὑπῆρξε προεξενέγκας κατὰ τῆς τῆς Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς
 Τίτ' Εκπορεύσεως· καὶ ὅσον δὲ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ παρατοληθῆ-
 σης προθήκης καὶ αὐτὸς ὡς καταψηφισόμενος. Νῦν δὲ περισώ-
 ζεται μόνῃ ἢ πρὸς ἐκείνῳ ὑπὸ Φωτίᾳ γενομένη ἀπάντησις. Δι-
 ῆς ἔτω Φώτιος τῷ Ἀκυληῖας ἀντεπιστέλλον Μητροπολίτῃ διαλέ-
 γεται, (ἐν τῷ ἔχατῳ προσαυξήματι τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρ-
 Βιβλίου, Σελ: 527.) „Τὸ μὲν παρὰ τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος
 „ἀφιγμένον Γράμμα ἡμῖν, πρῶτα μὲν ἐχαρακτήριζε τὴν ταύτης
 „κατὰ Θεὸν γνώμην, καὶ τὸ Φίλτρον τῆς Πνεύματος, ὡς μέγα τε
 „εἴη καὶ ὑψηλὸν, καὶ ὑπερανφικισμένον τῆς τῶν πολλῶν κατασά-
 „σεως. Ἐπειτα δὲ, καὶ ὅς αὐτὸ ἐνεκεχάρισο, τέττε τῆς Ἱερᾶς Ἀν-
 „δρός τὴν τε ἄλλῳ ἀρετῇ καὶ σώσειν, καὶ τὸ κατὰ διάνοιαν εὐσα-
 „θές τε καὶ δρασθήριον δι' ὧν, ὡς δι' ἐσόπτρου τὴν ὑμέτεραν Ἱερὰν
 „καὶ θεοτίμητον ὁσιότητα, ὅσα τὸ γράμμα (οἷα δὴ γράμμα) πα-
 „ρέχε, καθορᾶν παρῆχεν ἐμφανέστερόν τε καὶ τελεώτερον, καὶ
 „ἐπὶ τοῖς ταύτης κατορθώμασιν, ἠδεῖσθαι καὶ κατατέρπεσθαι. Καὶ
 „γὰρ εἶδμεν ἄνδρα, σωεσθαι μὲν μάλλον ἢ τῇ πολιᾷ σεμνωόμενον,
 „αρεταῖς δὲ ἐκ ἑλαττον, ἢ σωέσαι ποικιλλόμενον· καὶ τῷ εὐσαθεῖ
 „τῆς γνώμης, τὸ ἀγχίνην συμπροβαλλόμενον· καὶ ἀπλῶς εἰπῶν,
 „οἷας ἐχρῶ μετεληχέναι χάριτος τὸν Ἱερᾶσθαι παρὰ Θεῶ τῶν
 „Φρικτῶν ἡμῶν Μυστηρίων τὴν τελετῇ λαχόντα, καὶ τῆς ὑμῶν
 „καὶ διδασκαλίας καὶ χειροθεσίας ἄξιον. Τοιούτον ἢ πέρας τῆς
 „Ἱερᾶς ὑμῶν ὁσιότητος παρεδείκνυ τὸν Ἀπόστολον. Κἀντεῦθεν ὡς
 „σωορᾶν τε καὶ λαμβάνειν τὴν ἀπόδειξιν, ὡς ὁ τέττε τὰ πρωτεῖα
 „φερόμενος, καὶ τελεσιργὸς, καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς Ἀποστολῆς αἷτιος,
 „πλήρης μὲν τῶν Θεῶν ἐστὶ χαρίτων, ὅπως δὲ τῇ τῆς βίβ' λαμ-
 „πρότητι, καὶ τῷ τῶν Δογματῶν διαπείρῳ ζήλῳ καὶ τῷ ἔρωτι
 „διασημύοτατος τε ἂν εἴη, καὶ παράδειγμα σωτηρίας τοῖς εἰς αὐτὸν
 „ἀτενίσκουσιν. Εἰ μὴ γὰρ ταῖς κατὰ Θεὸν ὑμῶν διδασκαλίαις καὶ
 „εἰσηγήσεσιν ἐπιδεικνυόμεναις, ὁ τὴν Ἀρχιερατικὴν χάριν ἐξ
 „ὑμῶν ἔλκων ἔτως ἐνετρύφα, καὶ εἰμὴ θαυμαστῆς τινὸς καὶ τοι-
 „αύτης ἀπήλαυε τῆς ἐκ τῶν ἀρετῶν ὑμῶν πηγᾶς ἀρδεῖας, ἐκ
 „ἂν εἰς τοσαύτῳ προῆλθε κατὰ τὸ προσήκον Ἀρχιερεῦσι Θεῶ ἀρε-
 „τῶν ἐπιφάνειαν. Σώζεσθαι γὰρ ἐκ αἰῶ, ἔδδ' ἐκ βραχείας τινὸς ἀν-
 „γῆς καὶ ἐλλάμψεως τὴν ὁμοιότητα τῶν πρωτοτύπων τὰ δόδερα.
 „Καὶ χάριν ἐπὶ πᾶσι τέτοις τῷ ἐνεργέτῃ καὶ δημιουργῷ τῶν
 „ὅλων Θεῷ ὅς, ὥσπερ ἐν τοῖς τῆς Ἑώας μέρεσι, ἔτω δὴ καὶ ἐν
 „τοῖς Ἑσπερίοις, Φωστῆρας καὶ ὁδηγὰς τελεσιργῶν ὁσημέραι, λάμ-
 „πεν καὶ καταυγάζειν πολλῶν ψυχὰς καὶ διανοίας, ἐν τῷ τῶν
 „Αρχιερατικῶν ὑψὲς Θρόνων προβάλλεται.

Ἐπειδὴ ἔν περὶ τῆς Εκπορεύσεως τῆς Ἀγ: Πνεύματος ἐκ τῆς
 Τίτ' προδεδηλώκει Φωτίῳ ὁ Ἀκυληῖας Μητροπολίτης, ὡς εἰσόμεθα
 ἐφεξῆς. Φώτιος δ' ἐνταῦθα τάτε Δόγματα τῆς Πίσεως τῆς ἐκεί-
 νῃ, καὶ τὸν αὐτὴν ὑπὲρ τέτων ζήλον δι' ἐπαίνῃ ἀγα· „τῇ γὰρ τῆ
 βίβ'

„Βίβλ' λαμπρότητι, καὶ τῷ τῶν Δογμαμάτων διαπύρῳ ἐήλω καὶ τῷ
 „ἔρωτι διασημώτατον ἔλεγε· φανερόν δ' ἵπκ, ὡς ἐπὶ τῇ ὁμολογῇ-
 „μένῃ τῇ Ἀγ: Πνδύματος Ἐκπορεύσεα ἐκ μόνκ τῇ Πατρὸς, ὁ
 Μητροπολίτης Ἀκυληίας αὐτῷ Φωτίῳ ὁμόφρων ἐτύγχανεν ἄν.
 Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοσέτοις ἐγκωμίοις τὸν παρ' ἐκείνκ ἀποσαλέντα κα-
 τακοσμεῖ, τὰς τε διδασκαλίας καὶ ὑποθήκας τὰς ὑπ' αὐτῇ ἐπαι-
 νῶν: „Εἰμὴ γὰρ ταῖς κατὰ Θεὸν ὑμῶν, (ἔφασκε) διδασκαλίαις
 „καὶ εἰσηγήσεσιν ἐπιδαψιλόδομος κτ:· δῆλον ὁμοίως μηδὲ τὸν
 ἀπεσαλμένον τῷτον ἁλλοτριοφρονεῖντα πρὸς Φώτιον γενέσθαι περὶ
 τὸ τῆς Ἐκπορεύσεως τῇ Ἀγ: Πνδύματος Δόγμα, τῆς ἐκ μόνκ τῇ
 Πατρὸς, Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως τοσέτων παρὰ Φωτίῳ ἡξίωτο ἐπαίνων,
 εἰ ἂν τὰς ἐκείνκ διδασκαλίας ἐγκρίναιε Φώτιος.

Διὰ δὴ τῷτο, πρόεισιν ὁ αὐτὸς Φώτιος ἐπὶ τῆς αὐτῆς Ἐπισο-
 λῆς, τιῷ τῇ Ἀγ: Πνδύματος Ἐκπορεύσειν καὶ ἐκ τῇ Υἱῇ ἀνα-
 σκιδάσθων· περὶ ἧς δηλονότι ὁ Ἀκυληίας Μητροπολίτης φθάσας
 προῦπεσήμελιν· „Ἀλλ' ἔτω περὶ τῆς ἱερᾶς ὑμῶν ἀρετῆς ἔχοντες,
 „καὶ τοῖς ταύτης ἐνσεμνωμένοιτε καὶ ἡδόμενοι κατορθώμασι,
 „τὸ νυνὶ ἡμῶν ταῖς ἀκοαῖς ἐπιπεσόν· (ὡς εἴθε μὴ ὥφελε! ψυχῆς
 „γὰρ ἐστὶ καὶ ὁ σώματος ἄλγημα.) διὰ ταύτης ἀπὸ θέας μεγά-
 „λῳ ἐλπίδα λαβόντες, καὶ αὐτὸ τὸ πάθος ἀνακαλύψαι δεῖν ᾤψ-
 „θημεν· ἐκ οἷδα πῶς ἂν ἀλύπως εἴπω· εἰμὴ καλῶς ταῖς Κυρια-
 „καῖς Φωναῖς ἐξαρχεσθέντες, ἢ τῶν Πατρικῶν τε καὶ Σωδικῶν
 „ὄρων καὶ Δογματῶν λόγον ἔχοντες εἰδέναι, ἢ τῆς ἐκείθεν ἀκρι-
 „βεῖας ὑπερορῶντες, ἢ τὸν νοῦν πρὸς τὰ τοιαῦτα φέροντες πε-
 „πωρωμένον· ἢ, ἐκ οἷδ' ὅπως ἄντις καὶ φαίη· ὅμως οὖν, (ὡς
 „εἴθε μὴ ὥφελεν!) ἦκεν εἰς ἡμετέρας ἀκοὰς, ὡς τινὲς τῶν ἀνὰ
 „τιῷ Δύσιν, τὸ Θεῖον τε καὶ Πανάγιον Πνεῦμα, ὁ μόνον ἐκ τῇ
 „Θεῇ καὶ Πατρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῇ Υἱῇ ἐκπορεύεσθαι παρεισάγα-
 „σι, καὶ πολλῷ ἐντεῦθεν τιῷ βλάβῳ διὰ τῆς τοιαύτης Φωνῆς
 „τοῖς παιδομένοις ἀπεργάζονται· Ἐν ᾧ ἔν, φησὶν, ὅτι τοῖς ταύτης
 „ἐνσεμνωμένοιτε καὶ ἡ δόμενοι (ἀπὸ τῆς θέας δηλονότι τῇ ἀπε-
 σαλμένκ.) „ἐτυγχάνομεν κατορθώμασιν, ἐπέπεσεν ἡμῶν ταῖς
 ἀκοαῖς. Εἴτ' ἔν, ὡς κατωτέρω: „ἦκεν εἰς ἡμετέρας ἀκοὰς τῇ-
 τέστιν: ἡπερ ἐξ αὐτῶν τῶν τῇ Ἀκυληίας Μητροπολίτκ γραμμα-
 τῶν αὐτῷ ἀνήγγελλται: ὡς ἐν Λατίνοις εἰσὶν οἱ τὸ Πανάγ: Πνεῦ-
 μα καὶ ἐκ τῇ Υἱῇ προῖέναι διδάσκοντες. (Ἄλλως καὶ γὰρ, αὐτόγε
 τῷτο, ἄχρις ἀπὸ τῶν τῇ Πάπα Νικολάκ χρόνων ἡπίστατο Φώτιος·
 ὁ γὰρ ἔν ἤδη πρῶτον ἐκ Φήμης τινός.) ὥσε δὴ ἀριδῆλως ἐντεῦ-
 θεν παρίστασθαι, παραδεδηλωκότα τι γενέσθαι τὸν Μητροπολίτῳ
 Ἀκυληίας (ἐν οἷς γεγράφει) πρὸς Φώτιον, καὶ περὶ τῆς Ἐκπορεύ-
 σεως τῇ Ἀγ: Πνδύματος τῆς καὶ ἐκ τῇ Υἱῇ. Τοιγάρ τοι Φώτιος
 μετὰ τὸ πλεῖστα ἐν τῇ αὐτῇ Ἐπισολῇ ταύτῃ κατὰ τῇ Δόγματος
 ἐκείνκ διαλεχθῆναι, προκαλεῖται δὴ καὶ τὸν Μητροπολίτῳ αὐτὸν
 προτρεπόμενος, καὶ ἐξῆς τῇ τε Δόγματος ἐκείνκ καταφέρεισθαι, καὶ
 τῶν ἄλλων τῆς εἰς ἀνοδίας παρεκκλίνοντας ἀπεδάξιν ἀνακαλέσα-

Τόμ: Α'.

Ψ ψψψψ

Θαμ

θα τῷ ἐπιδειχθέντι ζήλῳ ἐμμένοντα, ἕως ἢ ἀπὸ τῆς πλάνης αὐτὸς ἐπιστρέψειν.

Τὰ δὲ δὴ Φωτίς ἐπὶ λέξεως τοιαῦτα: „Καὶ πῶς ἐκ ἂν εἴη „τὸ σωενεχθὲν πολλῶν μὲν ἄξιον σεναγμῶν, πολλῶν δὲ δακρύων, πολλῆς δὲ σπυδαῖς ἀναχαλίσσαι τῶν νομῶν τῆ πάθης, καὶ „μὴ πλείους ὁρᾶν καταβοσκομένον τῶν εἰς ποίμνιῳ Θεῷ καταλογισθέντων τὸ νόσημα; Διάτοι τῆτο καὶ ἡ ἡμῶν μετριότης, ὥστε „τινὰ μέγαν τῆς Ἐκκλησίας πρόμαχον, καὶ οἷα δὴ σκοπὸν τετα- „μένον τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ τῷ ὑμετέρῳ ἐπ' ἀρετῇ τελειότητα προ- „καλέμεθα, τὸν ἐν τῇ καρδίᾳ ζῆλον ἔνθεον εἰς μέσον ἐκπυρσεύ- „σαι τῇ ἐκπορεύσει τῆ Ἀγ: Πνεύματος καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ ἀν- „τιζηῖν. Δῆλον ἔν ἱσῆσι, καὶ πρότερον ἤδη τοιῶτον τρέφοντα ἔνθεον ζῆλον γεγονέναι τὸν Ἀκυληῖας Μητροπολίτῳ κατὰ τῆ τοιῶδε Δόγματος, καὶ παραπλησίως ἄλλως ἐκείνῃ τῷ αὐτῷ Δόγματι ὑπάρξει ἀντιφερόμενον.

Τελούταιον δὲ περὶ τὸ τῆς Ἐπιστολῆς τέμα, τῷ Ἀκυληῖας ἐπὶ χεῖρα Φωτίος εὐδοκίμης τὰς κατὰ τῶν λοιπῶν Λατίνων ἐκβάσεις, ἐκ ἐφ' ᾧ μόνον τὰς εἰς ἀνοδίας παρεκτραπέντας ἐπὶ τῷ βασιλικῷ ὁδὸν ἀνακαλέσασθαι, ἀλλ' ἵνα καὶ τῆ τοσούτῃ καμᾶτε ἐπαξίως κομίσηται τὰς αἰωνίους μισθούς, ὡς ἄχρι τῆς τῇ καρ- „δίας, ἔτω καὶ ἐξῆς ἐμπράκτως ταῖς ἀδελφίταις τῶν ἄλλων τόλμας ἀντιπεριψάμενος. Οὕτω καὶ γὰρ ἐν Σελ: 537. „Ἀλλ' εἴθε, εἴγε „μὴδεὶς εἴη, μήτε τῆς ἐκείνῃ πράξεως μιμητῆς, μήτε ἐνοχὸς τῆς „ἀρετῆς! Ἀλλ' ἴλεως μὲν εἴη Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τοῖς τε τῇ „τῶν πατραλοῶν ὑποσυρεῖσιν ὕβρι, καὶ τοῖς κατεξαναστᾶσι τῆς „αὐτῆς νομοθεσίας καὶ φωνῆς καὶ Φιλανθρωπίας μεταγάγοι τῆ „σφάλματος, καὶ καταλλαγῇ τοῖς ὑβρισταῖς, καὶ πρὸς διόρθωσιν „ἰδεῖν παρασκηδάσοι καὶ τῇ εὐλογίᾳ τῶν περισειλάντων τῷ πα- „τρικῷ ἀχρημοσύνῳ περιλάβοι καὶ μηδὲν τῆ λοιπῆς παραχωρή- „σοι γενέσθαι βρῶμα καὶ θήραμα τῆ ἀρχεκάκῃ Θηρός τῆς Σῆς „ἱερᾶς Κεφαλῆς τὰς ὑπὲρ τῆς ἐκείνων Σωτηρίας ἀγῶνας ἀναδε- „χομένης, καὶ κατὰ τῆ κοινῆς τῆς Φύσεως πολεμῆς τροπαιοφορέ- „σης, καὶ τῷ τῶν πεπλανημένων σωτηρίαν Θεῷ καρποφορέσης „καὶ προσαγέσης δι' ᾧν καὶ ὁ πρὸς ἡμᾶς τῆς Θεῆς ἀγάπης ἔως „ἀσβεστός τε καὶ ἀδιάρρηκτος σωτηρηθῇ, ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ „ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν.

Ἀλλ' ἐντεῦθεν Βαρώνιος σφοδρῶς κατὰ τῆ Ἀκυληῖας κατα- „φέρειται Μητροπολίτῃ. Οὕτω γὰρ ἐν Ἐπει 883. „Οὗτος γὰρ ἔ- „μόνον, φησὶν, ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας ἀπέκλινεν ἀποστα- „θεὶς, ἀλλὰ καὶ ταῖς Δυτικαῖς Ἐκκλησίαις ἀπάσαις, Λατίνοις „ἅπασιν, Φημι, ἀπεναντίας ἦν, καὶ τοῖς Σχισματικοῖς προσκείμε- „νος Γραικοῖς, θρασυτάτα ἀπεμάχετο τῇ διὰ πολλῶν αἰώνων σε- „ρεωδέσει δόξῃ περὶ τῆς τῆ Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως. — Ἐπεὶ „δὲ μόνος ἐν Λατίνοις ἔτος ἔσρηται ὁ ταῦτα διὰ σπυδαῖς καὶ ἀγῶ- „νος τιθεὶς, ἐξ Ἀποστολῆς Φωτίος γράψας τῷ τῆς ἐξαίτεται „σιωαρωγῷ ἀμέλειτοι, ἵν' Ἐπιστολή τις καὶ παρ' αὐτῆς ἐκδοθῇ κατὰ

„κατὰ Λατίνων· ὁ δὲ ἀποδεξάμενος παρέχετο τὸ αὐτηθὲν ἄλλῃ ἀφ-
 „θόνως. — Μετὰ δὲ ταῦτα: — Τελούταιον δ' ὅ,τι πρὸς τὸν Ἀκυ-
 „ληϊας τῆναι Πατριάρχῳ, ὅς διὰ τῆ ἀποσαλέντος (καθάπερ ἤκη-
 „σας) περὶ τέτων βαλὼν ἔσησε μετὰ Φωτίῃ, καὶ προσεκολλήθη ὁ
 „Σχισματικὸς τῷ Σχισματικῷ ἐκ ἔχω μὴ θαυμάζειν
 „τῆς τῆ Ἀνδρὸς κηφότητος καὶ ἀπαιδοσύας. Εἰ γὰρ (ἥπερ
 „Ἱερῆ προσήκον ἐστὶ) εὐσαθῆς τε ἦν τῇ ψυχῇ, καὶ παιδείας εὖ
 „ἤκων, ἐνέμενεν ἂν δῆπερ τοῖς ἴχνεσι τῶν Προκατόχων αὐτῶ·
 „πρὸ δὲ πάντων τῶν Σοφία τε καὶ Ἀγιότητι διαπρεψάντων, οἷος
 „Παυλῖνος ἦν ὁ Ἀκυληϊας Πατριαρχόσας· ὅς ἐν τῇ κατὰ τὸ
 „Φοροῦλίον ἐπὶ Καρόλα τῆ Μεγάλῃ ἀθροισθείσῃ Σωόδῳ, περὶ τῆ
 „Ἱερῆ Δόγματος, ὅτι τὸ Ἄγ: Πνεῦμα ἐκ Πατρὸς ἐκπορεύεται καὶ
 „Υἱῶ, διεξοδικώτερον διελέξατο.

Οὐδὲν ὅ,τι ἐν τέτοις καὶ ὑγιᾶς· εἰδὲ γὰρ διὰ τῆτο τιῶ Ῥω-
 μαίων Ἐκκλησίαν ὁ Ἀκυληϊας ἀπέσραπτο, ἥς τὸ τιωκαῦτα Προε-
 δρόων ἦν Ἰωάννης ὁ Η'. ὁ τὸ Δόγμα ὁμοίως τῆς τῆ Πνύματος
 Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆ Υἱῶ καθαιρῶν· εἰδὲ τοῖς Λατίνοις ἀπεναντίας
 ἄπασιν ἦν, ὡς ἐν οἷς τότε πρῶτον ἔφυτε καὶ ἐπινενόηται νεωχ-
 μαθὲν τὸ Δόγμα ἐκείνο, μηδαμῶς ἐς γ' ἐπὶ τότε ἐκλελοιπότην
 τῶν ταῖς τῶν λοιπῶν Καινοτομίαις προσιζαμένων· καθάπερ ἐκά-
 τερον ἐς τότε ἡμῖν ἀποδέδακται. Ἐπειτα εἰδὲν σὺ λόγῳ Σχισμα-
 τικῆς ἀποκαλεῖ τῆς Γραικῆς, καὶ σὺ αὐτοῖς, ὡς ἔξης προσίθῃσι,
 Φώτιον· ἐν γὰρ ἐνότητι καὶ κοινωνίᾳ ἀδιαρρήκτῳ τῇ μετὰ Ἰωάν-
 νη τῆ Η'. αὐτόν τε δὴ Φώτιον καὶ τῆς λοιπῆς τῶν Ἀνατολικῶν
 διαβιῶναι, ἐν τῇ Πραγματ: τῇ περὶ τῶν Μαρτυριῶν τῶν Ἀνατλ:
 Πατέρων, ἐνθα λόγος ὡς περὶ Φωτίῃ λαμπρῶς κατεσκευάσται.
 Ἀλλ' εἰδὲ διὰ πολλῶν, ὁ Φησὶν, αἰώνων ἄχρις ἐκείνῃ κατεσηρίχ-
 θαι ἐν τῇ Λατίνων Ἐκκλησίᾳ τιῶ τῆ Ἄγ: Πνύματος Ἐκπόρευ-
 σιν καὶ ἐκ τῆ Υἱῶ, ἐν ταῖς Πραγματείαις, τῇ τε περὶ τῶν μαρ-
 τυριῶν τῶν παρὰ Λατίνοις Πατέρων, καὶ τῇ περὶ τῶν Παραφ-
 δορῶν τῶν ἐν τοῖς ἐκείνων Συγγράμμασιν ἐπιγενομένων, καὶ αὐ-
 τὸ τῆτο ἔφθῃ ἐπαποδαχθὲν. Πρόφες δὲ καὶ ὅτι, οἱ Ἀποκρισιά-
 ριοι οἱ ἐκ τῆς ἐν Ἀκυλογράφῳ Σωόδῃ ἐς Ράμῳ ἀποσαλέντες,
 τρανῶς ὑπῆρχον ὁμολογῶντες, ἐπὶ πολὺ πρὸ τῆ χρόνῃ ἐκείνῃ,
 ἐν τῇ Λατίνων Ἐκκλησίᾳ τὸ Δόγμα ἀγνοηθῆναι, τὸ περὶ τῆς
 Ἐκπορεύσεως τῆ Ἄγ: Πνύματος καὶ ἐκ τῆ Υἱῶ. Οὐκ ἄρα, αἷς
 δέδεικται, μόνος τιωκαῦτα ὁ Ἀκυληϊας ἦν, ὁ ἐν Λατίνοις ταῦτα
 διὰ σκεδῆς καὶ ἀγῶνος θέμενος. Τῆ δ' ἐν καὶ τὰ γράμματα αὐ-
 τὸν ἐκείνῳ διαπεπομφέναι Φωτίῳ, παρὰίτιος ὡς ἢ τιῶ Λατινίδα
 τότε Ἐκκλησίαν ἐπικατακλύσασα προθήκη. Παρεκάλει τοίνυν
 Φώτιον, ἵνα, καθ' ὃ διέπρεπεν ἀξίωμα παρελθὼν ὁμοίως εἰς μέ-
 σον τῇ τῆ κακῆ ρύμῃ προσαπαντήσῃ. Τίνα ἐν κηφότητα, τίνα
 δ' ἀπαιδοσύαν ἐντεῦθεν τῷ Ἀκυληϊας προσεπιπλήτῃ Βαρώνιος;
 ὁ γὰρ εἰς Παυλῖνον ἀνήκει (εἰδὲ γὰρ πλείονας εἶχε τῶν Προκατό-
 χων καταλέξαι.) ὅτι τὰ ἐκείνῃ ρήματα παρέφθαρται, ἐν τῇ πε-

ρὶ τῶν Παραφθορῶν Πραγματεῖα τῶν ἐν τοῖς τῶν Λατίνων Πα-
τέρων Συγγράμμασι γεγεννημένων, ἤδη Φθάσαν καὶ τὸτο δέδεικται.

Τὸ γὰρ ἀπ' ἐντεῦθεν περαιτέρω, ἐκ τῶν Λατινικῶν Ὑπο-
μνημάτων, ἐκέτι δῆλοι εἶσιν, ὅσοι Λατίνων τῇ Προόδῳ τῆς Ἀγ-
Πνεύματος ἐκ τῆς Τίξης, καὶ τῇ κατ' αὐτὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ προ-
οδήκη ἀντέστησαν. Ἐπεὶ μὲν τοι σὺ μὲν Ἰωάννη τῷ Η'. καὶ ἑτε-
ροὶ Ἐπίσκοποι, σὺ δὲ τῷ Ἀκυληῖας Μητροπολίτῃ, οἱ τῆς περὶ
αὐτὸν Κλήρης ὁμοφρονῶντες ἐγένοντο, ὥς ἀνωτέρω κατέδομεν· δῆ-
λον δὴ καὶ τὸ ἐντεῦθεν εἰς πλείους ὕψερρον ἐνιαυτὸς χρηματίσαι
μεταξὺ Λατίνων, τῆς κατ' ἑκατέρω Φρονήματος στρατεύσαντας.
Οὐδὲν δὲ ἥττον πισθεύειν χρή, ὥς καὶ πρὶ τῶν ἄλλων Λατινικῶν
Ἐπικρατειῶν· οἷον ἐπὶ τῇ Ἰσπανίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, τῆς Δόγματος
ἐκείνης, καὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προοδήκης παρεσκευαχθέντων,
πολλή τις ταραχὴν, καὶ ἐρίδων, καὶ Σχισμάτων σωλυέχθη· Φορὰ
(καὶ τοι περὶ τῆς ἐκ τῶν περιόντων Ἀπομνημονομάτων, ἔδεν
σαφὲς εἰπεῖν ἔχομεν) εἰς ὃ τέως τὸ μετὰ ταῦτα οἱ Λατῖνοι ἐκά-
τερον κατησπασάντο ξύμπαντες. Καὶ μὲν δὴ καὶ ἡ κατὰ Ῥώμην
τέως Ἐκκλησία ἐπὶ τῶν Ἱερῶν αὐτῆς τελετῶν, μετὰ τῆς προοδή-
κης τὸ Σύμβολον ἀνεβάλετο ἄδειν· ὃ κατ' ἀρχὰς τῆς ΙΑ'. Ἐκατον-
ταετηρίδος ἐγένετο.

Οὕτως ἄρα σπεύδομεν ἄχρι τῆςδε, τίνα δὴ τρόπον ὑπότινων
ἐν ἀρχῇ Νεωτερισμῶν, τῆς Δόγματος τῆς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς
Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τίξης, καὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προοδήκης,
ἀναφύεντων τε καὶ ἐπινοηθέντων, οἱ λοιποὶ τῶν Λατίνων ταῖς Και-
νοτομίαις ταύταις ἀντέστησαν, καὶ δι' ὅλης ἐνιαυτῶν Ἐκατασύος
τοῖς Νεωτερισμοῖς ἐκείνοις ἀντικαλοῦντες διετέλεσαν.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ 5.

Ἐν ἧ

Ἐκ τῶν Θεολογικῶν Ἀρχῶν ἀποδείκνυται ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ μόνῃ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεται.

ἘΠΙΧΕΪΡΗΜΑ Α'.

Οἱ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας Διδάσκαλοι ὁμοφρόνως ἡμῖν παρέδωκαν, ἅπαντα ἐπὶ τῆς Τριάδος, ἐκάστη τῶν Ὑποστάσεων εἶναι κοινὰ, μόνων τῶν τρόπων ἐξαίρεμένων τῶν τῆς Ὑπάρξεως. Ὁ γὰρ Ἱερὸς ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ ὁ Φιλόσοφος τε καὶ Μάρτυς, ἐν Ἑρωτ: ρ' λθ. τῶν πρὸς τὰς Ὀρθόδοξας Σελ: 188. τῆς ἐν Παρις: Γραικο-Λατιν: Ἐκδόσ: (1) τῆς ἐν Ἐτ: 1615. „Ὅσα ἐστὶν ἐπὶ τῶν Θεῶν τριῶν „Ὑποστάσεων ὡσαύτως, ἀπαραλλάκτως λεγόμενα, ἐν τέτοις νόει „τὸ ἐν τῆς ἑσίας: τὰ δὲ μὴ ὡσαύτως, ταῦτα νόει τῷ τρόπῳ τῆς „τῶν Προσώπων Ὑπάρξεως. Ἐν οἷς διαβρῆδω φησὶν, ὡς ὅσα περὶ τῶν τριῶν Ὑποστάσεων ἔχ' ὡσαύτως τε καὶ ἀπαραλλάκτως λέγεται, τὰς τρόπους ταῦτα νοεῖν παρέχεται τὰς τῆς Ὑπάρξεως. Μόνων ἄρα τῶν τῆ ὑπάρχεν τρόπων ὑπεξαίρεμένων, τὰ λοιπὰ πάντα ταῖς τριῖσι Θεαῖς Ὑποστάσεσιν ἐστὶ κοινὰ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ δὲ ὁ Μέγας Ἐπισ: ΜΓ'. τῷ Ἀδελφῷ Γρηγορίῳ, Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: τῆς Παρις: Γραικο-Λατιν: Ἐκδόσ: Ἐτ: 1618., Σελ: 812 (2) „Ἐπεὶ ἔν τὸ μὲν τι κοινὸν ἐν τῇ Ἀγ: Τριάδι, τὸ δὲ ἰδιάζον ὁ λόγος ἐνεθεώρησεν· ὁ μὲν τῆς κοινότητος „λόγος, εἰς τὴν ἑσὶαν ἀνάγεται· ἡ δὲ Ὑπόστασις, τὸ ἰδιάζον ἐκάστη „σημεῖον ἐστίν. „Τὰ ἐν τῷ Θεῷ διαιρεῖ εἰς κοινά τε καὶ ἴδια· εἶναι δὲ κοινὸν μὲν τὴν Οὐσίαν, ἴδιον δὲ τὴν Ὑπόστασιν· τὰ ἄρα μὴ κοινὰ ὄντα· ἦτοι τὰ μὴ εἰς τὴν ἑσὶαν ἀναγόμενα, τῆς Ὑποστάσεως ἴδια ἐστίν.

ΕἰΝ-

(1) Εἰς ὑπόνοιαν ὑποβολῆς αἱ Ἑρωταποκρίσεις ὑπὸνέχθησαν αὐταί, παρὰ τὸ εἶναι ἐν αὐταῖς ἅπαντ' αἱ τῆς τῆς Ἱερῆς Ἰεσίνης ἀρχαιότητος πολλὰ ἡττονα. Καί τις ἐν, καὶ τῆς Ε'. Ἐκκτονταετηρίδος ἡδὴ προέστης ταύτας ὑπέληφεν ἐπιγέννημα. Ἐπεὶ μέντοιγε παρὰ Φωτίῳ ἐν Κἀδικι ἔκε. „Κεφαλαίων τινων Ἀποριῶν ἐπιλύσεως τῶν κατὰ τῆς εὐσεβείας γίγνεται μνεία, ἐκ ἧς ἴσως τῆ ἀληθείας πάρῳ γένοιτο, εἴ τις συμβάλοιτο Ἰεσίνης μὲν τὸ Σώταγμα γενέσθαι, ὑπ' αὐτῇ φιλοπονηθὲν, πολλὰς δ' ἐν καθ' ἡμᾶς αὐτὸ φέρεσθαι προδήκας παρεγγράφτοις ἀνάμικτον.

(2) Ἐν τῇ Νεωτάτῃ Ἐκδόσει τῇ ἐν Παρις: Ἐτ: 1730. Ἐν Τόμ: Γ'. ἀριθμεῖται Ἐπισ: ΔΗ'. Ἀναγινώσκεται δὲ ἡ προεγεχθεῖσα χρῆσις, Σελ: 120.

Τόμ: Α'.

Ω ωωωω

ἘΠΙΦΑΝΙΟΣ δὲ, περὶ τῶν ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς Μυστηρίων, Ἀριθμ: Β'. Σελ: 304. Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: τῆς Παρις: Γραικο-Λατίν: Ἐκδόσ: Ἔτ: 1622. „Τριάς ἀπλή, ἀσώθητος, ἀσυνείκα-
 „τος, ἀνέκφρατος, ἀδιήγητος, ἀδιόριστος Πατὴρ, Υἱὸς, Ἅγιον
 „Πνεῦμα· ὁμοούσιος κατὰ πάντα· κατὰ συμφωνίαν, κατὰ δυνάμιν,
 „κατ' ἐνέργειαν, κατὰ Θεότητα, κατὰ μέγεθος ἐν Ὑποστάσει καὶ
 „ὀνόμασι μόνον διηρημένη, ἐν δυνάμει καὶ πράγμασιν ὡσμένη·
 „Ἐν ἅπασι Φησὶ, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα,
 „εἶνα εἶναι καὶ τὸν αὐτὸν (Θεὸν) μόνων μόνον ἐξακριβένων τῶν
 Ὑποστάσεων· τριτέσι τῶν προσιδιαζόντων ταῖς Ὑποστάσεσι.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ δὲ ὁ Νύσσης Ἐπίσκοπος πρὸς Συμπλίκιον περὶ Πίσεως, ἐν τῷ Β'. Τόμ: τῶν Συγγραμ: τῆς Παρις: Γραικο-Λατίν: Ἐκδόσ: Ἔτ: 1615. Σελ: 473. περὶ τὸ τέλος. (3) „Πάν τιμιον ὄνο-
 „μα ἔτω λέγεται ἐπὶ τῷ Ἅγ: Πνεύματος, ὡς καὶ ἐπὶ τῷ Πα-
 „τρὸς, καὶ ἐπὶ τῷ Υἱῷ λέγεται· πλὴν τῶν, δι' ὧν αἱ Ὑποστάσεις
 „τρανῶς τε καὶ ἀσυνχύτως ἀπ' ἀλλήλων διαχωρίζονται· λέγω
 „δὲ, ὅτι ἔτε Πατὴρ λέγεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἔτε Υἱὸς·
 „τὰ δὲ ἄλλα, ὅσα ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς ὀνομάζεται, ταῦτα καὶ
 „τῷ Ἅγ: Πνεύματι παρὰ τῆς Γραφῆς ἐφαρμόζεται· Διὰ τοσέ-
 „των ρημάτων, Φησὶ, πάντα τὰ ἐπὶ τῷ Πατρὸς καὶ Υἱῷ λεγόμε-
 „να, καὶ ἐπὶ τῷ Ἅγ: Πνεύματος λέγεσθαι αὐτὰ· ἥτοι, πάντα ἐπὶ
 τῆς Τριάδος εἶναι κοινὰ, μόνων ὑπεξακριβένων τῶν ὑποστάσεων·
 καὶ κατὰ δὴ τὸ ἐπόμενον, παρεκτός μόνων τῶν προσιδιαζόντων
 ταῖς Ὑποστάσεσι.

ΚΑΙΣΑΡΕΙΟΣ δὲ ὁ τῷ Ναζιανζίνῳ Γρηγορίῳ Ἀυτάδελφος, ἐν τῷ Α'. Διαλόγ: Τόμ Α'. τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρων Βιβλιοθ:
 τῆς ἐν Παρις: Ἐκδόσ: Ἔτ: 1624. Σελ: 549. „Πᾶσα ἐνότης, καὶ
 „ἰσότης καὶ ταυτότης ἐν (τῇ) Τριάδι, πλὴν Ἀγεννησίας, καὶ Γεν-
 „νήσεως, καὶ Ἐκπορεύσεως. (4). Πάντα ἄρα ἐπὶ τῆς Τριάδος, κοι-
 ναὶ

(3) Ἐν δὲ τῇ Παρις: Ἐκδόσ: Ἔτ: 1638. ἐυρήσεις τιτὼ Περικοπὴν ἐν τῷ Γ'. Τόμ: Σελ: 41.

(4) Ὁ δὲ Λατίνος ἔτως ἐρμηνεύσαι προσέλετο: extra proprietatem Ingeniti, et Geniti, et Procedentis. Ὅπερ ἐστὶ: „πλὴν τῆς ιδιότητος τῷ ἀγεννήτῃ, καὶ τῷ γεννητῷ, καὶ τῷ ἐκπορευτῷ, ὅτι οἱδ' ἀνθ' ὅτι τὰ κατ' ἀφαίρεσιν λεγόμενα εἰς τὰ συγ-
 κειμένα μεταλαβὼν ἢ μᾶλλον, οἱδ' ὅτι σωτελέστερον αὐτῷ τῷ σκοπῷ καὶ τῇ δόξῃ, τὸ τῷ ἐκπορευτῷ ἰδίωμα μεταλαβεῖν ἐδόξεν, ὅ μόνῳ Φιλῆ προσανατίθεσθαι τῷ Πνεύματι ἥτοι τὸ ἐκπορεύεσθαι. Ἡ γὰρ ἐν ἀφαίρεσει Ἐκπόρευσις (καθάπερ ἔν καὶ ἡ Γέννησις ἐπὶ τῷ Υἱῷ) διαφορεῖσθαι ἂν ἔχοι καὶ ὅτε μὲν τιτὼ κατὰ ἐνέρ-
 γειαν Προβολῇ τῷ Πνεύματος ἐκδηλῶν, ὅτε δὲ τιτὼ κατὰ πάθησιν (ὡς Φᾶναι) Προόδῳ τῷ αὐτῷ κακένως μὲν ἰδιαιτάτον ἀληθῶς ἐστὶ γνώρισμα τῆς τῷ Πατρὸς Ὑποστάσεως· ἔτω δὲ τῆς τῷ Πνεύματος. Ἐνθεν τοι κακένω μὴ συγχωρῶν ὁ Ἑρ-
 μιανός, ὡς ἀνατρέπον ἦν ὑπέθαλπε δόξαν, εἰς τῷ τῷ Ἑρμιανῶν σωτέσειαν δέδωκε γὰρ τιτὼ κατ' ἐνέργειαν Ἐκπόρευσιν, μή τις ἄλλως τοῖς Ὑποστατικοῖς χαρακτη-
 ρήσι συγκαταλέξειεν. Ἀλλὰ γὰρ ὁπότερον ἂν τις ἐκλαβέσθαι θέλοι, καὶ τὸ ἐκ-
 πορευτὸν εἶναι, καὶ ἡ Ἐκπόρευσις, ὅπως ἂν καὶ νοοῖτο, ἰδιάζον εἶναι ἐπὶ τῆς Τριά-
 δος καὶ Προσωπικῶν τῷ γνώρισμα.

νὰ τοῖς τρισὶ Προσώποις ἐστὶ, μόνον ὑπεξαίρεμένων τῶν ἰδιωμάτων τῶν Προσωπικῶν.

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ δ' ἐν τῇ τῆ Συμβόλῃ Ἐξηγήσει πρὸς Δάμασον, Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: τῆς Παρις: Ἐκδόσ: Ἔτει 1602. σήλῃ 158. „Οὐδ' ἐστὶ τις ὅλως ἐν τῇ Τριάδι βαθμός· ἡδέ τι, ὅπερ ἂν ἀνώτερον, ἢ κατώτερον λέγοιτο· ὅλη δὲ ἡ Θεότης τῇ ἑαυτῆς τελειότητι ἴση ἐστὶν ὥστε τῶν Φωνῶν ὑπεξαίρεμένων, αἱ τῶν Προσώπων σημαίνουσιν ἰδιότητες, ὅτι ἂν ποτε περὶ ἐνὸς λέγοιτο „Προσῶπον, περὶ τῶν τριῶν ἐπαξίως ἔχον νοεῖσθαι,, Δι' ὧν δὴ πᾶσα σαφῶς ἐκδιδάσκει, πάντα τοῖς τρισὶ Προσώποις εἶναι κοινὰ, ἐξαίρεμένων τῶν ἰδιοτήτων τῶν Προσωπικῶν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ὁ Χρυσόστομος Ὁμιλ: περὶ Πίστεως, Σελ: 289. Τόμ: Ζ'. τῶν Συγγραμ: τῶν Ἑλλήνισι ἐκδοθέντων ἐν Ἑτὶν τῆς Ἀγγλίας ὑπὸ Ἑρρίκου τῆ Σαβίλλης, ἐν Ἑτει 1615. (5). „Τριάς ἀπλή, ἀσιώτετος, ἀνέκφρατος, ἀδιήγητος, ἀδιαίρετος κατὰ συμφωνίαν, κατὰ δυνάμιν, κατ' ἐνέργειαν, κατὰ Θεότητα, κατὰ μέγεθος, ἐν Ὑποστάσει καὶ ὀνόμασι διηρημένη, ἐν πράγμασι καὶ δυνάμεσιν ὡσμένη. Εἰ ἐν κατὰ τὰ λοιπὰ πάντα ἀδιαίρετος ἐστὶν ἡ Τριάς, διαιρετὴ δὲ μόνον κατὰ τὰς Ὑποστάσεις, Φανερόν δὴ πᾶς ὅτι τὰ λοιπὰ πάντα κοινὰ ταῖς τρισὶν Ὑποστάσεσιν ἐστὶν, αὐτῶν ὑπεξαίρεμένων τῶν Ὑποστάσεων· εἴτ' ἐν τῶν ταῖς Ὑποστάσεσι προσιδιαζόντων.

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ δὲ ἐν τῷ Α'. Διαλόγῳ, ὃς ἐπιλέγεται ἈΤΡΕΠΤΟΣ, περὶ τῶν ἐπὶ Θεῷ λεγομένων πραγματευόμενος, Τόμ: Δ'. τῶν Συγγραμ: τῆς Παρισιακ: Γραικο-Λατ: Ἐκδόσ: Ἑτει 1642. Σελ: 6. (6) „Τίνα μὲν ἔφαμεν τῆς Ἀγ: Τριάδος κοινὰ, τίνα δ' ἐκάστης Ὑποστάσεως ἴδια· τὰ περὶ Θεῷ λεγόμενα διαίρει εἰς τὰ μὲν κοινὰ, τὰ δὲ τῆς Ὑποστάσεως ἴδια· πᾶσαν δὲ τέτων ἄλλω διαφορὰν ἀγνοεῖ· τὰ ἄρα μὴ κοινὰ ὄντα ταῖς τρισὶν Ὑποστάσεσιν, ἴδια εἰσονται Ὑποστάσεως μιᾶς.

Ὁ δὲ τῶν Βιβλίων ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ τῶν περὶ τῆς ἐπὶ Θεῷ ὡσμένης Τριάδος, ἅπερ, ὑπὸ μὲν τῷ Ἀθανασίῳ ὀνόματι περιφέρεται, προσαναγράφεται δὲ μᾶλλον Βιγίλιῳ (7) Λατίνῳ Πατρὶ, ἐν Βιβλ: Β', ἐν τῷ Β'. Τόμῳ τῶν Ἀθανασίῳ Συγγραμ: τῆς Παρις: Γραικο-Λατίν: Ἐκδόσ: Ἑτ: 1627. Σελ: 555. „Ὅρας ὅτι ἔτερος ἐτέρας, εἴτεν ὁ ἄλλος τῆ ἄλλῃ τῷ Προσώπῳ διαφέρει, καὶ ἔχι τῷ πληρώματι τῆς ἐν τῇ Θεότητι ἰσίας. — Ἰδοι, ὅτι ἄλλο ἄλλῃ, ἢ γὰρ ἕτερον ἐτέρας μόνῳ τῷ Προσώπῳ διαφέρει, καὶ ἔχι τῷ

(5) Ἡ Ὁμιλία αὕτη ἐν τῇ ἐχάτῃ τῆ Μοντφαλκονίᾳ Ἐκδόσει, ἐν τῷ Θ'. Τόμῳ μεταξὺ τῶν νόθων ἀπέβριπται. Σελ: 854. Τῷ ὄντι δὲ, ἡ ἐκ τῆς Ὁμιλίας ἐνταῦθα προτεθείσα χρῆσις, ἡ αὕτη ἐστὶν ἐπὶ λέξεως τῇ μικρὸν ἀνωτέρω ἐκ τῆς Θεῆς Ἐπιφανίᾳ.

(6) Ἐστὶ δὲ ἐν τῇ κατὰ Χάλλιν τῶ Μαγδεβεργικῷ Ἐκδόσει, τῇ ἐν Ἑτει 1772. Τόμ: Δ'. Μέρεα Α'. Σελ: 9.

(7) Βιγίλιος δὲ ἔτος εἶναι λέγεται ὁ Ταψῶν, ὅπερ ἐν τῇ Γ'. τῶν Πραγματειῶν ἐγίνετο μνεία, ἐν Παραφθορᾷ τῇ ΚΗ'. Σημειώσεις (38).

„τῷ ὡσμένῳ πληρώματι τῆς κατὰ τὴν Θεότητα ἑσίας. Καὶ ἐν τῷ Β. Βιβλ: περὶ τὸ μέσον, Σελίδι 556. „Τετέσι, πότερον διαίρετὴ ἐστὶν ἡ Τριάς αὕτη, ἢ ἀδιαίρετος; δίδαξόνμε. Πάντως διήρηται μὲν μόνον τοῖς τῶν Προσώπων ὀνόμασι, κατὰ δὲ τὴν Θεότητα ἐστὶν ἀδιαίρετος. Ταῦτα δ' ἐξ αὐτῆς ἀπομνημονόβει, ἐπὶ τῆς Θ. Ἑκατονταετηρίδος καὶ Ἰγνμαρος ὁ Ῥημιάσιος Ἀρχιεπίσκοπος, (8) Βιβλίῳ: περὶ τῆς μὴ τριπλῆς Θεότητος, ἐν τῷ Α'. Τόμ: τῶν Πονημ: Σελ: 482. τῆς Παρισ: Ἐκδόσ: Ἔτ: 1645. Ὁ δ' αὐτὸς καὶ τῷ Ζ. Βιβλ: περὶ τῆς ἐπὶ Θεῷ ὡσμένης Τριάδος, Σελ: 574. „Ἀπαγε τῆ ταύτῃ ἡμᾶς ἐπιτρέπειν τὴν βλασφημίαν. „Ἐν μὲν τὸ τῇ Θεότητος ὄνομα ἐπὶ τῆς Τριάδος, μοναδικῶς λεγόμενον παραδεχομένους, δι' ἧ καὶ τὴν τῶν ἁμαρτιῶν ἄφεσιν τῇ ἐνεργείᾳ τῇ ἐν ἡμῖν βαπτίσματος λαμβάνομεν μόνον δ' ἐπὶ τῶν Προσώπων τὰ ὀνόματα ἐντελῶς διακρίνοντας. „Ἄλλω ἄρα κοινωνίαν τε καὶ διαίρεσιν ἐπὶ τῆς Τριάδος ἔτος ἐκ ἐπίσταται παρ' ἐκτὸς ταύτης: ὅτι ἡ μὲν κοινωνία ἐστὶ κατὰ τὴν Οὐσίαν, ἡ δὲ διαίρεσις κατὰ τὰς Ὑποστάσεις. Τὰ τοίνυν ἐπὶ τὴν Οὐσίαν μὴ ἀναγόμενα ἦτοι, τὰ μὴ καὶ ταῖς Τρισὶν Ὑποστάσεσιν ὄντα κοινά, ἐπανήκει τῇ Ὑποστάσει τετέσι ταῦτα τὴν Ὑποστατικῇ ιδιότητι ἀφορᾷ.

Τρανώς δὲ καὶ ὁ Μοναχὸς ΛΕΟΝΤΙΟΣ (9) ἐν τῷ περὶ Αἱρέσεσ: Πράξ: Α'. Τόμ: Α'. τῆς τῶν Γραικῶν Πατέρ: Βιβλιοθ: τῆς Εἰρημ: Ἐκδόσ: Σελ: 493. „Ἐστὶ δὲ μία Ὑπόστασις ἡ τῆ Πατρὸς, καὶ μία ἡ τῆ Υἱῆς, καὶ μία ἡ τῆ Ἀγ: Πνεύματος. Ταῦτα δὲ τὰ τρία ἑδὲν ἀλλήλων διαφέρουσιν, εἰ μὴ μόνον κατὰ τὰ ἰδιώματα κατὰ τὸ, τὸν μὲν εἶναι Πατέρα, τὸν δὲ Υἱόν, τὸ δὲ Πνεῦμα Ἅγιον. Ἐπεὶ μία ἑστὶ ἡ τῶν τριῶν, καὶ μία δυνάμις, καὶ μία βέλησις. Τέτο μόνον διαφέρουσιν, ὅτι ὁ μὲν Υἱὸς γεννᾶται ἐκ τῆ Πατρὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορεύεται ἐξ αὐτῆς.

Ὁ δὲ ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ τῆ περὶ Τριάδος Βιβλίῳ: τῆ τῷ Θεωπεσίῳ Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρ: προσαναγραφομένῳ, ἐν Κεφ: Θ'. (Κεῖται δ' ἐν τῷ 5. Τόμῳ τῶν Κυρίλλου Συγγραμ: τῆς Παρισ: Γραικο-Λατιν: Ἐκδόσ: τῆς ἐν Ἔτει 1638. περὶ τὸ τέλος.) „Ἐν ταύταις μόναις ταῖς Ὑποστατικαῖς ιδιότησι διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ Ἅγιαί τρεῖς Ὑποστάσεις, ἐκ ἑσίας, τῷ δὲ χαρακτηριστικῷ τῆς ἰδίας Ὑποστάσεως ἀδιαίρετως διακρίμεναι. — Καὶ Κεφαλ: Ι'. εἶνα Θεὸν γινώσκωμεν, ἐν μόναις δὲ ταῖς ιδιότησι τῆς τε Πατρότητος, καὶ τῆς Υἱότητος, καὶ τῆς Ἐκπορεύσεως, κατὰ τε τὸ αἷτιον, καὶ

(8) Ὅρα περὶ τέττε, ἐν Πραγματ: Α'. ἐπὶ τῆς Θ. Ἑκατονταετηρίδος, Σημ: (193.)

(9) Ἦν δ' ὁ Λεόντιος τὴν Πατρίδα Βυζάντιος. Σχολαστικὸς δὲ ὢν τὴν ἐπαγγελίαν τὸ πρῶτον, ἐπὶ τὴν ἐν Παλαιστίνῃ Λαυραν τῆ Ἀγ: Σάββα ἔπειτα μεταβὰς, τὸν Μοναχικὸν ἐπανήρηται Βίον. Ἠκμαζε δὲ περὶ τὸ 590 Σωτήριον Ἔτος παρατεῖναι δὲ ἄχρι τῶν Μαυρικίῳ τῆ Αυτοκράτορος χρόνων ἰσόρηται. Ὅρα εἰ βέλει Δεπίνε τὴν Νέαν Βιβλιοθ: ἐν Τόμ: Ε' Σελ: 85. Καὶ Καθέ: Τόχ: Α'. Σελ: 543. Καὶ Φαβρίκ: Τόχ: Ζ'. Σελ: 451. Καὶ Ὁεδίν: Τόμ: Α'. σήλη 1463.

„καὶ τὸ αἰτιατὸν, καὶ τὸ τέλειον τῆς ὑποστάσεως, ἦτοι τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον, τὴν διαφορὰν ἐννοῶμεν. — Τελούτατον δὲ αὐτόθι: Κατὰ πάντα ἐν εἰσὶν ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, πλὴν τῆς ἀγεννησίας, καὶ τῆς γεννήσεως, καὶ τῆς ἐκποροδύσεως.

Πάντα ταῦτα τὰ ἐκ τῆς περὶ Τριάδος Βιβλίου ἐπενεχθέντα ἐπαναλαμβάνει καὶ ἸΩΑΝΝΗΣ ὁ ἐκ Δαμασκῆ, ἐν Βιβλ: Α'. τῆς Ὁρθοδόξου Πίξεως, Κεφ: Γ. καὶ ΙΑ', Σελ: 37. καὶ 41. τῆς ἐν Βασιλείᾳ Γραικο-Λατίν: Ἐκδόσ: τῆς ἔτει 1577. Τὰ δὲ ἔχατον ἀπομνημονοθέντα, ἐπανείληφε καὶ τῷ Α'. Βιβλ: Κεφ: Β'. τῆς Ὁρθοδ. Πίξ:, καὶ τῇ τῆς Βαρλαάμ τε καὶ Ἰωσαφάτ Ἰσορ: Κεφ: ΙΘ'.

Παρά ταῦτα δὲ καὶ ἐν τῷ κατὰ τῶν Ἀνεφάλων Βιβλίῳ, ὅπερ ἐν τῷ Δ'. Τόμῳ τῶν Παλαιῶν αὐτῆς Ἀναγνωσμάτων ἐπεσῆγαγεν Ἐυρίκος ὁ Κανίσιος, καὶ ὅπερ ἑτεροῖον ἐστὶ τῇ τοῖς Δαμασκίῳ συγκατατεταγαμένῃ Πονήμασιν, ἐν Κεφ: ΜΖ'. Σελ: 187. „Φύσιν ἄλλω ἐκ εἶχεν ὁ Λόγος παρά τὴν Θεότητα τῆς αὐτῆς, δὲ φύσεως τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Πνεύματι ὁ Λόγος ἐστίν. Ἄπαντα, δὲ κοινὰ Πατρὸς καὶ Υἱὸς καὶ Ἅγ: Πνεύματος, πλὴν τῆς τρόπης, τῆς ὑπάρξεως.

Ἐν δὲ τῷ Βιβλ: τῷ κατὰ Νεστορίᾳ, Ἀριθμ: ΚΑ'. ἐν Τόμῳ Δ'. τῶν Κανισίᾳ Παλαιῶν Ἀναγνωσμάτων, Σελ: 248. „Εἰ μία, ἢ Φύσις τῆς Ἅγ: Τριάδος, καὶ μία ἢ ἐνέργεια, καὶ πάντα ἐν αὐτῇ κοινὰ ἐστὶ, πλὴν τῆς ὑποστάσεως.

Καὶ ἐν Βιβλ: Γ'. τῶν περὶ Ὁρθοδ. Πίξ: Κεφ: Ε'. „Τὴν δὲ διαφορὰν τῶν Ὑποστάσεων, ἐν μόναις ταῖς τρισὶν ιδιότησι τῇ Ἀνατιῶ καὶ Πατρικῇ καὶ τῇ Αἰτιατῇ καὶ Υἱικῇ καὶ τῇ Αἰτιατῇ καὶ Ἐκποροδύτῃ ἐπιγινώσκουμεν.

Ἐν δὲ τῇ Ἐπιστολῇ περὶ τῆς Τρισαγίας, πρόγε τῆς μέσης. Οὔτε τόπῳ, ἢ βελήσει, ἢ ἐνεργείᾳ, ἢ ἰχυτί, ἢ ἐκείνῃ χωρίζονται, ἢ τινὶ τῶν ὅσα ἐπὶ Θεῷ λέγεται εἰμὴ μόνον ταῖς Ὑποστάσεσι, καὶ τοῖς χαρακτηριστικοῖς ἐκείνης Ὑποστάσεως ιδιώμασι. — Καὶ αὐτόθι, περίπρ τὸ τέλος: Ἐν οἷς εἰ διαφέρει Ὑπόστασις Ὑποστάσεως, τετέστιν ἐν τοῖς Φυσικοῖς.

Τὶ δ' ἐξ πλάτος δεῖ ταῦτα παράγειν; μαρτυρεῖ γὰρ ὁ Νύσσαέων Γρηγόριος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὸ Δόγμα, ὅτι ἅπαντα τοῖς τρισὶ Προσώποις ἐστὶ κοινὰ, μόνων ὑπεξαίρεμένων τῶν τῆς ὑφίστασθαι τρόπων. Οὕτω καὶ γὰρ ἐν τῷ Α'. Λόγῳ τῶν κατ' Ἐυνομίᾳ. (10) Τόμ: Β'. Σελ: 64. „Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δόγμα, „μίαν ἐν Πατρί τε καὶ Υἱῷ καὶ Πνεύματι Ἀγίῳ διώκμεν τε καὶ ἀγαθότητα καὶ εἰσὶν καὶ δόξαν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα κηρύσσει, πλὴν τῆς κατὰ τὰς Ὑποστάσεις διαφορᾶς.

Ἐν-

(10) Ταῦτα δὲ παρ' ἐμοὶ ἀναγινώσκεται ἐν τῷ Β'. Λόγῳ τῶν κατ' Ἐυνομίᾳ, Τόμ: Β'. Σελ: 492. τῆς τῶν Συγγραμ: τῆς Νύσσης Ἐκδόσεως, τῆς ἐν Παρίσι: Γραικο-Λατίν: ἔτ: 1638.

Τόμ: Α'.

Α ααααα

Ἐνθεντοι καὶ ἸΩΑΝΝΗΣ αὐτὸς ὁ Προβινκιάλις, ὁ κατὰ Μάρκην τῆ Ἀρχιεπισκόπου Ἐφέου, ἐν τῇ ἐπὶ Φλωρεντίας Σωόδῳ, περὶ τῆς τῆ Ἀγ: Πνύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ διαλεγόμενος, ἐν Σωελόσει ΙΗ'. τῆς αὐτῆς Σωόδου: (11) „Ἐπειδὴ τοῖς „νω ἐν τοῖς Θεοῖς πλὴν τῶν Ὑποστατικῶν ἰδιοτήτων καὶ Προσωπικῶν, τ' ἄλλα πάντα κοινῶς ἔσιν ἀλλήλοις, ὥστε λέγομεν ὅτι „ἔστι τι ἕκτινος, ἔπεται νοεῖν, ὅτι καὶ ἐξ ἐκείνου τὸ εἶναι λαμβάνει.

Καὶ πρὸ αὐτῆς ΒΡΟΥΝΩΝ ὁ Καρθεσιανὸς (12) ἐν Α'. Λόγῳ περὶ τῆς Ἀγ: Τριάδος, Τόμ. Γ'. τῶν Συγγραμ: Σελ: 72. τῆς ἐν Κολων: Ἐκδόσε: Ἐτ: 16π. „Μία Θεότης, μία δυνάμις, μία μεγαλωσύνη, μία Σοφία, μία ἰσχύς, μία παντοδυναμία, ἐν „Φῶς, μία ἀρχὴ, μία ἀγάπη, καὶ ὅσα ἄλλα εἰς παρά τινι προσωπικῶν ἰδιοτήτων, τὰ περὶ ἐνὸς λεγόμενα Προσώπων καὶ περὶ πάντων ὁμοίως λέγεται. Ἐπὶ γὰρ τῆς Θεότητος ὅτιποτε ἔστιν ἢ ὑφέστηκε, τῆτο ἦτοι Οὐσία ἐστίν, ἢ Ὑπόστασις μέσον ἔδεν. Ἐπ' ἀνάγκης ἄρα, ὅσα περὶ Θεοῦ λέγεται, ἦτοι τῷ λόγῳ τῆς Οὐσίας λέγεσθαι αὐτὸ, ἢ τῷ λόγῳ τῆς Προσώπου τετέστιν, ἦτοι τῆς Φύσεως εἶναι ἴδια, ἢ τῆς Προσώπου τὰ ἄρα μὴ τῷ λόγῳ τῆς Οὐσίας λεγόμενα, τῷ λόγῳ τῆς Προσώπου εἰρήσεται, ὅπερ ἐστὶ, τὰ μὴ τῇ Φύσει ἐπανήκοντα, προσιδιάσει τῷ Προσώπῳ. Ὅτι δὲ τὸ αἰτιατὸν εἶναι, τὸ Πατέρα ἢ Υἱὸν μὴ εἶναι, περὶ δυοῖν Προσώπων λέγεται μόνον, ὅθεν ἂν δόξειε καὶ μέσας τινὰς δίδοσθαι ἐννοίας, μεταξὺ τῆς Οὐσίας καὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν Ὑποστατικῶν, τινὲς τοιάνδε ἐνστασιν ἐπιλυσόμεθα ἐφεξῆς. Ἐμπεδον ἄρα μένει, „ὅτι πάντα ἐπὶ τῆς Τριάδος κοινὰ τοῖς τρισὶ Προσώποις ἐστὶ, μόνων ἐξαιρημένων τῶν ἰδιωμάτων τῶν Ὑποστατικῶν. Ἐπειδὴ ἐν ἡ τῆ Ἀγ: Πνύματος Πρόσεσις ἦτοι τὸ Προβόλεα τῆ Ἀγ: Πνύματος εἶναι, ἐκ ἔστι ταῖς τρισὶν Ὑποστάσεσι κοινόν, ἔδεν γὰρ ἑαυτῆς τὸ Πνεῦμα ἐστὶ Προβόλεως, ἔδεν ἑαυτὸ ἐκπορεύει, ὡς ἄπαντες ὁμολογόν ἐστιν ἐπόμενον ἄρα τινὲς τῆ Ἀγ: Πνύματος Προβόλῳ ἰδιότητα εἶναι τῶν Ὑποστατικῶν. Ἀλλὰ μὴ ἡ Ὑποστατικὴ ἰδιότης, μόνῳ τῷ ἔπερ ἂν ἰδιότης τυγχάνοι, προσιδιάσσει ἐστίν, ἦτοι ἐνὶ καὶ μόνῳ Προσώπῳ ἐστὶ προσήκοντα. Τὸ γὰρ Πρόσωπον ἐνὸς μόνον ἴδιον ἐστὶ. Καὶ καθάπερ Πρόσωπον Προσώπων μάλιστα διακρίνεται, καὶ πρὸς ἔδεν συγχέεται ἕτερον, ἔτως ἐξ ἀνάγκης ὁμοίως ἔπεται, τὸ τινὲς Προσώπῳ προσιδιάσει, μηδενὶ δυνάσθαι προσήκειν ἑτέρῳ, ἀλλὰ τῶν λοιπῶν Προσώπων ἀποδιασέσθαι.

Ταύτη τοι ἈΘΑΝΑΣΙΟΣ ἐν τῷ Β'. Διαλόγῳ τῶν περὶ τῆς Ἀγ: Τριάδος, Τόμ: Β'. τῶν Συγγραμ: Σελ: 170. „Ἡ Ὑπόστασις ἰδιότητα ἔχει, ἣτις ἐκ ἔστι κοινὴ τῶν τῆς αὐτῆς ἑσίας Ὑποστάσεων, „μετά

(11) Παρὰ Σεβηρίῳ Βιῶν Τόμ: Θ'. Σελ: δὲ 692. Καὶ παρὰ Ἀρδανῶν, Τόμ: Θ'. σήλη 204.

(12) Γερμανὸς ἢ Γένος ὁ Βερίων, τὸ δὲ ἐπώνυμον Καρθεσιανὸς, ἔχων, ἐκ τῆ Ἡσυχασηρίε, ὁ πρῶτος συστήσασθαι λέγεται ἐν Ἐτ: 1086. ἐπιζήσας ἄχρι τῆ 1101.

„μετὰ τῆ καὶ ἀριθμὸν ἐπιδέχεσθαι. Ὁ τε Θεὸς Βασιλεὺς, ἐν Ἐπιστολῇ ΜΓ'. (13) μετὰ τῷ ἀρχίῳ, ἐν τῷ Β'. Τόμ.: Σελ.: 808. „ὁ Υἱὸς ἑδεμίαν κατὰ τὸ ἰδιάζον τῶν γνωρισμάτων τῷ „κοινωνίαν ἔχει πρὸς τὸν Πατέρα, ἢ πρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Ὁ δὲ ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ ἐν τῷ Διαλόγῳ ἔ' Ἐπιγραφῇ: ἈΤΡΕΠΤΟΣ, ἐν Τομ.: Δ'. τῶν Συγγραμ.: Σελ.: 6. (14) „Ὅσα τῶν ὑποστάσεων „ὑπάρχει δηλωτικά, ἐκέτι ταῦτα τῆς Ἀγ: Τριάδος ὑπάρχει κοι- „νὰ, ἀλλ' ἐκείνης ἐστὶ τῆς ὑποστάσεως, ἧς ἐστὶν ἴδια. Καὶ ἈΝΑ- „ΣΤΑΣΙΟΣ δὲ ὁ Συναίτης ἐν τῷ Ὁδηγῷ, Κεφ: Ις'. Σελ.: 304 τῆς ἐν Ἰγγολσαδίῳ Ἐκδόσεως, τῆς ἐν Ἑτ: 1606. „Ὁ Λόγος ἐκ ἔχει „τῷ Ἀγεννησίῳ τῷ Πατρὶ, ἔδδ τῷ δυνάμει τῷ γεννητικῷ, „ἔδδ τὸ ἄνδρ αἰτίαι εἶναι, ἔδδ τὸ καθῆσθαι τινὰ ἐκ δεξιῶν αὐτῶ, „ἔδδ τὸ φέρειν ἐν κόλπῳ τινὰ ἔδδ τῷ Ἐκπορεύεσθαι τῷ Πνῶμα- „τος ἔχων ἐστὶν, ἔδδ τὰς ἄλλας ὑποστατικὰς ιδιότητας τῷ Πατρὶ, „καὶ τῷ Ἀγ: Πνῶματος. Οὕτω δὲ καὶ οἱ λοιποὶ . . . Ἡ ἄρα „τῷ Ἀγ: Πνῶματος Προβολῇ, ὡς ιδιότης ἔσα ὑποστατικῇ, καθὰ „δέδεικται, παραπλησίως μιᾷ καὶ μόνῃ ὑπόστασι, καὶ ἔχ' πλείοσι „προσήκοντα ἔσαι. Ἐπεὶ δὲ ἀναμφισβήτητον ἐστὶν αὐτὸ τὸ Ἀγ: „Πνεῦμα ἐκ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεσθαι, κατὰ τὰ Χριστ. ῥήματα, „ἀριδιῶς ἐντεῦθεν κατασκευάζεται, ὅτι τὸ Ἀγ: Πνεῦμα ἐκ τῷ „Πατρὶ ἐκπορεύεται μόνον, καὶ ἔχ' ἅμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ.

Ἀλλ' ἔρεις, ὅτι καὶ ἡ τῷ Ἀγ: Πνῶματος Πρόεσις ἐκ τῶν „μέσων ἐστὶν ἐννοιῶν, ὡς ἔδδεν κωλύει λέγεσθαι κατὰ Προσώπων „δυοῖν οἷαιπερ εἶσι, καὶ τὸ αἰτιατὸν εἶναι, καὶ τὸ Πατέρα, ἢ Υἱόν, „ἢ Πνεῦμα Ἅγιον μὴ εἶναι καὶ τὸ μὴ γεννᾶν, καὶ τὸ μὴ γεν- „νᾶσθαι, καὶ τὸ μὴ ἐκπορεύεσθαι. — Ἀλλὰ γὰρ τὰ ἐπαχθέντα δὴ „ταῦτα, τῷ Καθολικῷ τῆς Ἐκκλησίας ἔ' προσίσταται Δόγματι, δι' „ἔ' ἐδίδασκον οἱ Πατέρες πάντα ἐπὶ τῆς Τριάδος εἶναι κοινὰ, πα- „ρεκτός μόνων τῶν ιδιοτήτων τῶν Προσωπικῶν τὸ γὰρ αἰτιατὸν „εἶναι, καὶ τὰ λοιπὰ ἅ' πρῆταίνοτο, ὡς περὶ δυοῖν μόνων Προ- „σώπων λεγόμενα, δυοὶ καὶ ταῦτα διαφέρει τῷ ὑφίστασθαι τρόποις „ἐρείδεται τέτρεσι, τέττων ἕκαστον εἰς δύο αὐτῶν ὑποδιασέλλεται „ιδιότητας ὑποστατικὰς τὸ γὰρ αἰτιατὸν εἶναι, ἐκ ἄλλων τε ἔμπης „ἐνεκα λέγεται περὶ τῷ Υἱῷ, ἢ ὅτι γεννᾶται ἔδδ περὶ τῷ Ἀγ: „Πνῶματος δι' ἄλλο, ἢ ὅτι ἐκπορεύεται. Καὶ πάλιν τὸ Πατέρα „μὴ εἶναι, λέγεται κατὰ τῷ Υἱῷ, καὶ κατὰ τῷ Πνῶματος ἄλλὰ „κατὰ μὲν τῷ Υἱῷ, ὅτι Υἱὸς ἐστὶν ὁ Υἱὸς, καὶ γεννᾶται κατὰ δὲ „τῷ Ἀγ: Πνῶματος, ὅτι Πνεῦμα ἐστὶ τὸ Ἀγ: Πνεῦμα, καὶ ἐκπο- „ρεύεται. Παραπλησίως δὲ ἔχει καὶ τὸ μὴ Υἱόν, ἢ μὴ Πνεῦμα „εἶναι μὴ γεννᾶν, μὴ γεννᾶσθαι, μὴ ἐκπορεύεσθαι. Τὸ γὰρ κατὰ „δυοῖν ταῦτα Προσώπων λέγεσθαι, ἐκ τῶν διαφορῶν αὐτοῖς ἐστὶν „ιδιο-

(13) Ἐν τῇ Γαλνήῃ Ἐκδόσει ἀριθμεῖται Ἐπιστολὴ ΔΗ'. ὡς καὶ ἀνωτ: σημειώται, „Σημ: (2).

(14) Σελ: 9. κατὰ τῷ ἐν Χάλῃ Ἐκδόσει, ὡς κατόπιν εἴρηται. Σημ: (6).

ιδιοτήτων, αἷς ἐπερείδονται. Οὕτως ἐπεὶ ὁ μὲν Πατὴρ γεννᾷ, τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορεύεται, ἔθ' ὁ Πατὴρ, ἔτε τὸ Πνεῦμα ἐστὶν Υἱός καὶ ἔτιως ἐφεξῆς. Ἡ μὲντοι τῇ Ἀγ: Πνεύματος Πρόεσις τῷ αὐτῷ τρόπῳ, κατὰ Λατίνης, τῷ Πατρὶ ἀπονέμεται ἢ τῷ Υἱῷ μία τε καὶ ἡ αὐτὴ ἐστὶν ἐπ' ἀμφοῖν ἔτε δι' ἑτέραν μὲν ιδιότητα ἐνεστὶ τῷ Πατρὶ, δι' ἑτέραν δὲ τῷ Υἱῷ ἔθ' εἰς δισσὰς αὐδὺς Ὑποστατικὰς ιδιότητας ὑποδιασέλλεται. Ταῦτ' ἄρα διαφορώτατα ἐστὶν, ἔθ' τοῖς λοιποῖς ἂν ἔχοι συγκαταταχθῶσι ἢ τῇ Πνεύματος Πρόεσις, ἢ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ὑποτιθεμένη κοινῇ. Ἀλλ' ἔτι, διὰ τὸν ῥηθέντα λόγον, τῷ Καθολικῷ τῆς Ἐκκλησίας ἀπομάχεσθαι Δόγματι, δι' ἃ ἐδίδασκον οἱ Πατέρες: „Ἀπαντα ἐπὶ τῆς „Τριάδος εἶναι τοῖς τρισὶ Προσώποις κοινὰ, μόνων ὑπεξαίρουμένων „τῶν ιδιοτήτων τῶν Προσωπικῶν. (15).

ΕΠΙ-

(15) Οὐδὲν ἔχι κατὰ λόγον ἐνταῦθα ὡμῶν ὁ Συγγραφεὺς Ζοιρνιάς: ἀποφαίνεται. Ἐπισησεῖ δ' ἄντις, τὰς αὐτὰς σωήδως ἐπὶ τῶν νοσμένων τῇ λόγῃ διασολαῖς, ἐμφιλοχωρεῖν ἔθ' ἡκιστα καπὶ τῆς τῶν κοινῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἐκφράσεως. Περί γὰρ τῶν Θεῶν, ἐκ ἂν ἄλλως, ἢ ἀνθρωπίνως φέγγεσθαι ἔχομεν. Καὶ τοῖνυν πάντος ἐτινιστοῦ ἢ θέσις ὀνόματος, ἄρσις τις ἀπάντων εἶναι ἐθέλει, ἀτὰρ μὴ τὸ αὐτὸ ἐκείνη δηλοῖ, ἀλλ' εἶδει ἕτερον. Ἐπεὶ δὲ ἡ τοιαύτη ἄρσις λόγον ἔχει τὸ ἀντιπεριεστηκὸς τῆς θέσεως, ἐκ ταύτης, καὶ λαμβάνει τὴν εἰδοποίησιν. Διόπερ αἱ τῶν αὐτῶν ἀποφάσεις ἐπὶ τῶν εἶδει διαφερόντων, ὀνόματι μὲν εἶναι δοκῶσιν αἱ αὐταί, πράγματι δὲ κατὰ τὰς ὑποτιθεμένας θέσεις παρὶλλόνταί· τοιγαρὲν καὶ ἀνθρώπος, καὶ βῆς, καὶ λέων, ἔχ' ἵππος λέγοιτ' αἱ ἔθ' κύων, κτ: ὀνόματι μὲν ἐπίσης ἀποφατικῶς τῷ δὲ καλεῖσθαι διωάμενοι καὶ ἀορίσως, πράγματι δ' ἔχ' ὡσαύτως· ἀλλ' ὁ μὲν ὡς ἀνθρώπος ὢν, ὁ δ' ἄρσις ἢ βῆς. Καὶ ἐκ ἐρυθρόν δὲ, ἢ ξανθόν, ἢ κυανόν· κτ: καὶ τὸ λευκὸν ἂν ἐπίσης καὶ τὸ μέλαν λέγοιτο· ἀλλ' ἐκ ἐπίσης ῥηθεῖν ἐκάνα τέτων ἐκάτερον· τὸ γὰρ μὴ ἐρυθρόν ἐπὶ τῇ λευκῇ καὶ τῇ μέλανος ἐναντιώτατα πέφυκε καὶ τ' ἄλλα δ' ὡσαύτως· τῇ μὲν τὸ λευκόν, τῇ δὲ τὸ μέλαν ὑποτιθέμενα. Οὕτως ἔν καπὶ τῶν Ὑπερθέων Προσώπων συλλογιστέον, ἀνθρωπίνως τὰ περὶ αὐτὰ φράζεσθαι. Τὸ γὰρ μὴ γεννᾶσθαι, ὅπερ ἐστὶ τὸ μὴ Υἱὸν πεφυκέναι ἐπὶ τῇ Πατρὶ καὶ τῇ Πνεύματος, ἄλλως ἔχει καὶ ἄλλως· καὶ τὸ μὴ ἐκπορεύεσθαι ἐπὶ τῇ Πατρὶ καὶ τῇ Υἱῷ, ἑτέρας ἐννοίας σημασιῶν καθυποβάλλει· ὁμοίως καὶ τὸ μὴ γεννᾶν ἐπὶ Υἱῷ τε καὶ Πνεύματος, ἢ ταυτίζεται πάντως· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αἰτιατὸν εἶναι ἐπὶ τέτων αὐτῶν, καὶ κοινολογηθῆναι πράγματι διασέλλεται. Καίτοι γὰρ Θετικόν ὢν, ἐκ ἐξ ἄρσεως λέγεται κατὰ τὸ μὴ αἰτιον εἶναι. (τετὶ γὰρ ἔθ' Λατίνοις ἂν δόξαιεν· ἐπεὶ γὰρ ταύτη ἔθ' ὁ Υἱὸς ἂν εἴη τῇ Πνεύματος αἰτιος, καὶ αἰχήσοιτ' ἂν ἢ παρ' αὐτοῖς δοξασία.) Ἀλλ' ἐκ θέσεως τῆς προόδου καὶ πρὸς ἐκλύσεως ἐκατέρου, πλατυκώτερον ἐπ' ἀμφοτέρων νοεῖται λεγόμενον. Ἐπεὶ γὰρ ἡ πρόοδος ἄλλη καὶ ἄλλη, διὰ τῆτο ἔθ' ἐπ' ἀμφοῖν τὸ αἰτιατὸν εἶναι κοινῇ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον προσήκει, πράγματι ἐπὶ ἐκατέρου διακρινόμενον. Ἀλλὰ τοῖνυν δὲ τι ἐπὶ τῆς Λατινικῆς ὑπολαβεῖν δόξης, ἔχ' οἶοντε· τὸ γὰρ τοῖς τῇ Ἀγ: Πνεύματος κατ' αὐτὰς τὸν Υἱὸν αἰτιον εἶναι (ὅπερ ἐστὶ τὸ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα) Θετικόν τι ὢν καὶ μὴ τῶν ἐξ ἄρσεως ἄλλως τε δὲ καὶ τῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ τῇ ἐκπερδοτικῶς προβάλλειν τὸ Πνεῦμα Πατρὶ τε καὶ Υἱῷ κατ' αὐτὰς σιωμολογούμενον· ἐξ ἀνάγκης ἔν τι ἂν εἴη τῶν φυσικῶς προσόντων καὶ τῆτο ἐν τῇ Θεότητι, καὶ ἐπομένως τοῖς τρισὶ Προσώποις κοινόν. Τῶν ἀδανάτων δὲ δὴ τῆδε ὢν, ἐπάνανγκες τῶν Ὑποστατικῶν εἶναι καὶ Προσωπικῶν, ἐνὶ καὶ μόνῳ Προσώπῳ τῷ Πατρὶ δηλονότι προσιδιάζον, ἄτε δὴ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς τῇ μόνῃ Αἰτίας ἐν τῇ Θεότητι, τετῆς τῆς τῇ Θεῷ καὶ Πατρὶ Ὑποστάσεως.

’ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ Β’.

Αλλ' ἐντεῦθεν προσέτι δῆλον, ὅτι „πάντα τὰ ἐντὸς τῆς Θεᾶς
 προβαλλόμενα, ἢ ἂν, εἰμὴ ἐνί τε καὶ μόνῳ Προσώπῳ ἐπανήκοι,
 „ἢ καὶ δὲ πλείοσι„. Πάντα γὰρ ἐπὶ τῆς Τριάδος κοινὰ ἦν, ἐξαί-
 ρημένων τῶν Ὑποστάσεων, ἥτοι τῶν ιδιοτήτων τῶν Ὑποστατικῶν
 τὰ ἄρα ἐντὸς τῆς Θεᾶς, αὐταῖς ταῖς τῶν Προσώπων ιδιότησι βέβηκεν, ὥς
 ἐκείνων ἀποδίδεσθαι διαφέροντα· διὰ τὸ τὰ ἐν τῷ Θεῷ παρακτι-
 νὰ ἐνεργήματα, ταῖς τρισὶν Ὑποστάσεσι μὴ εἶναι κοινὰ, ὡς ἐξ
 Ἐπαγωγῆς καθίσταται πρόδηλον. Οὐ γὰρ ἔν ἥτοι τὸ γεννᾶν, ἢ τὸ
 προβάλλειν, ἢ τὸ γεννᾶσθαι, ἢ τὸ προβάλλεσθαι, τοῖς τρισὶν ἐστὶ Προ-
 σώποις κοινὰ. Ἀλλ' ἡ Ὑποστατικὴ ιδιότης, μιᾷ τινι καὶ μόνῃ Ὑπο-
 στάσει προσήκει, καὶ ὥστε πλείοσιν, ὡς δέδεικται. Παραπλησίως
 ἄρα καὶ τὰ τῆς Θεᾶς ἔνδον λεγόμενα ἐνεργεῖσθαι, ἐνὶ καὶ μόνῳ προσή-
 κοντα ἐστὶ Προσώπῳ, πλείοσι δ' ὥστε. Ἀλλὰ γὰρ τῶν ἐντὸς τῆς
 Θεᾶς ἐνεργημάτων ἓν, καὶ ἡ τῆς Ἀγ: Πνεύματος ἀριθμεῖται Ἐκ-
 πόροσις. Θεᾶς γὰρ ἐστὶν ἐνέργεια, ἣν ἀπ' αἰῶνος ἐν τῇ Οὐσίᾳ
 τῇ αὐτῇ ἐκπεραίνει, ἀνθ' οἵα σὲν ἀναφορᾶς πρὸς τιμὴν κτίσιν ὅθεν
 ἑδὲν ἥτιον ἢ τῆς Πνεύματος Προβολῇ ἔργον ἐστὶ τῶν ἐντὸς τῆς Θεᾶς,
 ἥπερ ἡ τῆς Τρίτης κατ' ἐνέργειαν Γέννησις· ταῦτ' ἄρα καὶ ἐνὶ μόνῳ,
 ἔστι δὲ πλείοσι προσήκον ἐστὶ τὸ προβάλλειν τὸ Πνεῦμα. Πᾶς ἔν
 ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Τρίτης αἵμα, δυοῖν ὅντοι Προσώποις προβάλ-
 λειτο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; Ἐπειδὴ τοίνυν τῶν ἀναμφισβητήτων
 ἐστὶν, ὅτι τὸ „Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς (κατὰ τὸ ὑπὸ τῆς Σωτῆρος
 ρηθὲν) ἐκπορεύεται· δῆλον ἐστὶν ὅπως „ἐκ τῆς Πατρὸς αὐτὸ ἐκπο-
 ρεύεται, ἐκ δὲ τῆς Τρίτης ὁδαιμῶς.

’Е П І Х Е І’ Р Н М А Г’.

Πάλιν: „Οὐ κατὰ τὸν τῆς κοινῆς φύσεως λόγον, κατὰ δὲ τὸν
 „τῆ Προσώπου, ὃ Πατὴρ λέγεται προβάλλειν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.
 Ταύτητοι καὶ οἱ Θεοὶ Πατέρες ἀπανταχῆ διδάσκουσιν ἐκ τῆ Προ-
 σάφους τῆ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα ἐκπροϊέναι· οἷον ἈΘΑΝΑΣΙΟΣ ἐν
 τῷ Α'. τῶν περὶ Τριάδος Διαλόγων, ἐν Τόμῃ Β'. Σελ: 163. „Καὶ
 „ἡμεῖς λέγομεν πάντα εἶναι ἐκ τῆ Θεᾶ. ὉΡΘΟΔΟΞΟΣ. Ἀλλὰ τὰ μὲν
 „ἐξὲν ἐκ τῆς ἐντολῆς αὐτῆς, δημιουργικῶς ὁ δὲ Υἱὸς ἐκ τῆς Ὑπο-
 „στάσεως, γεννητικῶς τὸ δὲ Πνεῦμα ἐκπορεύτικῶς. ΑΝΟΜΟΙΟΣ,
 „καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Ὑποστάσεως λέγεις; ὉΡΘΟΔΟΞΟΣ, Ἐπεὶ
 „πόθεν;

Καὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Νύσσης ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν
κοινῶν Ἑννοιῶν, μετὰ τῷ ἀρχί: „Ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πρόσωπον
„ἐστὶ τῷ Πατρὶ, ἐξ ἃ ὁ Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγι-
„ον ἐκπορεύεται. Περὶ Συναγωγῆς, ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ὁ Μασσιλιώτης (16)
ἐν

(16) Μηδένα, ἢ μόνον τὸν Γεννάδιον, τῷ Συναγῆρι μνείαν πεποιηκέναι, Φησὶ Καθεὺς, ἐν Τόχῃ: Β'. Σελ: 426. Διὸ καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἥτιον εἶναι δηλὰ· πλὴν ὅσον
 Τόμ: Α'. Β βββββ περὶ

ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Ἐπιφανῶν Ἀνδρῶν, Κεφ: ΞΕ. „Δείξεις
 „καὶ τὸν Πατέρα δὴπε λέγεσθαι ἔχειν ἀγέννητον, καί τοι τῆς
 „Γραφῆς μὴ εἰπέσης καὶ ἐξ ἑαυτῆς γεννῆσαι ἐν Προσώπῳ τὸν
 „Υἱόν, μὴ ποιῆσαι καὶ ἐξ ἑαυτῆς προενεγκεῖν ἐν Προσώπῳ τὸ
 „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, μὴ γεννῆσαι δὲ, μηδὲ ποιῆσαι„ Καὶ ΜΑΣ-
 ΣΟΥΕΤΟΣ δὲ ὁ Μεδιολάνων Ἐπίσκοπος, (17) καὶ σὺ αὐτῷ ἡ
 λοιπὴ τῶν Λατίνων Πατέρων Σωδός, Ἐπισ: πρὸς Κωνσταντῖνον
 τὸν Ἀυτοκράτ:, τῇ πρὸ τῆς Οὐκμενικ: 5'. Σωδὸς: προτεταγμέ-
 νῃ ἐν τῷ 5'. Τόμ: τῶν Σωδοικῶν, σήλῃ 604. „Ὡνίκα λέγομεν
 „αἰώνιον τὸν Υἱόν, πρὸς τὸ τῆς αἰωνίης Πατρὸς Πρόσωπον ἀναφέ-
 „ρεται καὶ ὅτε ὀνομάζομεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκ τῆς Προσώ-
 πῃς τῆς αἰωνίης Πατρὸς αὐτὸ ἐκπορεύεσθαι δείκνυμεν.

Ἐπεὶ δ' ὅτι κατὰ τὸν τῆς Προσώπῃς λόγον, ἐκ τῆς Πατρὸς
 λέγεται ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, διαπισθεται καὶ τῆς ἀπο-
 δειχθέντος ἐν τῷ Α'. Ἐπιχειρήματι: ὅτι πάντα τῇ Τριάδι κοινὰ,
 παρὰ τὰ τῷ τῆς Προσώπῃς λόγῳ λεγόμενα, ἥτοι παρεκτός αὐτῶν
 τῶν Ὑποστάσεων. Εἴτα ἔδεν τι ἥττον ἐκ τῆς ἑαυτῆς Προσώπῃς ἔχει
 ἂν ὁ Πατὴρ τὸ Πνεῦμα προβάλλειν, ἢ γεννᾶν τὸν Υἱόν. Καὶ ἐπὶ
 τέτοις ἡ Οὐσία ἔτε γεννᾶται, ἔτε προβάλλει, ἔτε προβάλλεται,
 μόνη δὲ ἢ Ὑπόστασις, ἢ γεννᾷ ἢ γεννᾶται, ἢ προβάλλει ἢ προ-
 βάλλεται. Ἐκ τῆς ἰδίης ἄρα Προσώπῃς ὁ Πατὴρ προωέγκει τὸ
 Πνεῦμα διὸ καὶ τῷ λόγῳ τῆς Προσώπῃς, καὶ ἐχὶ τῷ λόγῳ τῆς
 Οὐσίας, ἐξ αὐτῆς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἐκπορεύεσθαι λέγεται. Εἰ δ'
 ἄλλως ἐν ἅπασιν ἐν καὶ ταῦτόν ἐστιν ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ
 τὸ Ἅγ: Πνεῦμα, τῷ γε μὴ τῆς Προσώπῃς λόγῳ ἑδαμῶς συγχέε-
 ται τὰ Πρόσωπα, ἀπὸ δ' ἀλλήλων μάλιστα διακρίνεται. Ἐπεὶ ἐν
 Πρόσωπον ἀπὸ Προσώπῃς διέσαλται, δεῖ πάντως καὶ τὰ κατὰ τινος
 Προσώπῃς, ἢ Πρόσωπον ἐστίν, ἐχὶ δὲ κατὰ λόγον τὸν τῆς Οὐσίας
 λεγόμενα, ἑτέρῳ Πρόσωπῳ μὴ εἶναι κοινά: ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἀν-
 τιδιασάλλεται ὅτε ἐν ἄλλῃ Προσώπῃς ἅπαντα. Αὐτὸ δὲ δὴ τέτο δεί-
 κνυται καὶ ἐξ Ἐπαγωγῆς ἀπάντων ὅσα περὶ τῆς Πατρὸς, καὶ τῆς
 Υἱῆς, καὶ τῆς Ἅγ: Πνεύματος, εἰ κατὰ τὸν τῆς Οὐσίας λόγον, κα-
 τὰ δὲ τὸν τῆς Προσώπῃς λέγεται. Ἐφ' οἷς καὶ Πρόσωπον ἴδιον
 ἐκείνῃς μόνον τυγχάνει, εἰ Πρόσωπον ἐστίν, καὶ πρὸς ἕτερα ἐστίν
 ἀσύγχυτον: τὰ ἄρα τῷ λόγῳ τῆς Προσώπῃς, καὶ ἐχὶ τῆς Οὐσίας
 λεγόμενα, ἔδεν μᾶλλον κοινὰ τοῖς ἄλλοις, ἢ αὐτὸ τὸ Πρόσωπον
 ἐστίν. Καὶ ἃ δὲ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ὑπάρχειν λέγεται, ἰδιάζον-
 τα ἐνὶ Προσώπῳ ἐστίν. Εἰς γὰρ τρόπος τῆς ὑπάρχειν, ἐν καὶ μό-
 νον

περὶ τὸ 437 ἐκ ἀτίπως ἀναφερομένης παρὰ τὸ περὶ τῶν Αἰρετικῶν Βιβλιδάριον,
 „τῶν ἀπαξιέντων ἀπὸ τῶν Σχέσεων ὀνομάζειν τὰ Θεαρχικά Πρόσωπα. Ἀλλὰ
 καὶ ἕτερον ἐπ' αὐτῆς Γενναδίου ἐφέρετο Σύγγραμμα: „περὶ τε Πίστεως, καὶ τῶν
 „τῆς Πίστεως Κανόνων,, ἐν Βιβλίοις ἑπτὰ. Ὅρα δέ μοι καὶ τῇ Δ'. Πραγματ:
 ἐπὶ τῆς 5'. Ἐκατονταετηρ: Σημειώσαι (52).

(17) Ὅρα ἐν Πραγματ: Δ'. Ἐκατοντ: Ζ'. Σημ: (66).

νον σωίσει Πρόσωπον. Ἀλλὰ μὴ τὰ τῷ λόγῳ τῷ Προσώπῳ, καὶ ἐχὶ τῷ τῆς Οὐσίας λεγόμενα, κατὰ τὸν τρόπον τῷ ὑπάρχεν λέγεται τὸ γάρ τοι Πρόσωπον ἐδὲν ἄλλ', ἢ ὁ τῷ ὑπάρχεν τρόπος σωίσειν. Οὐκ ὡς ἄρα κοινὸν ἄλλω τῷ εἶναι, ὃ μὴ τῷ τῆς Οὐσίας λόγῳ, τῷ δὲ τῆς ὑπάρξεως λέγοιτο. Καὶ ἐπεὶ ἄρα ἡ τῷ Ἁγ: Πνεύματος ἐκ τῷ Πατρὸς Προβολή, τῷ λόγῳ τῷ Προσώπῳ ἢ Πρόσωπον, καὶ ἐχὶ τῷ τῆς φύσεως λέγεται ἐξ ἀνάγκης ἐντεῦθεν ἔπεται, ὅτι κατὰ τὴν Προβολὴν τὴν τῷ Ἁγ: Πνεύματος, ὁ Πατὴρ διαφέρει τῷ Τίῳ ἐδ' ἐξιν ἐκείνῃ Πατρίτε καὶ Τίῳ κοινή. Καὶ ἐκ ἄρα ἐκ τῷ Πατρὸς ἅμα καὶ τῷ Τίῳ ἄλλ' ἐκ τῷ Πατρὸς μόνον, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται.

Ε Π Ι Χ Ε Ι Ρ Η Μ Α Δ'.

Ἐτι: ἐπειδὴ οἱ ἀπὸ Χριστοῦ καλούμενοι, τὸν Τίον τῷ Θεῷ, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ: ἀρχὴν ἔχον φαμέν, ἔτσι πάντως ἀρχὴν νοούμεν τὴν κατὰ χρόνον. Πρὸ γὰρ χρόνου παντὸς ὅτε Τίος γεννᾶται, καὶ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα ἐκπορεύεται τῇ δὲ τῆς Ἀρχῆς Φωνῇ, ἐδὲν ἄλλ', ἢ τὸν Προβολέα ἐννοούμεν, τῷ τῷ αἴτιον. Λέγοντες δὲ τὸν Πατέρα Ἀρχὴν εἶναι τῷ Τίῳ καὶ τῷ Πνεύματος, ἐδὲν ἕτερον δηλοῦμεν, ἢ τὸν Πατέρα Προβολέα ὑπάρχον καὶ Αἰτίαν τῷ τε Ἁγίῳ Πνεύματος καὶ τῷ Τίῳ, τῷ τῷ προεβλημένῳ αὐτὸν ἐκότερον. Εἴπερ ἄρα ἔτσι ὁ Πατὴρ ἐξιν ὁ τῷ Πνεύματος Προβολέας, ὡς καὶ τὸν Τίον ἅμα Προβολέα εἶναι τῷ Πνεύματος ἔκω μίαν τιμικαῦτα ἔξει τὸ Πνεῦμα Ἀρχὴν, δισπὰς δὲ ἐξ ἀνάγκης καθότι ταύτῃ γε ἐχὶ ἕνα, δύο δ' ἂν ἔχοι τῷ Προβολέας τὸν τε Πατέρα, καὶ τὸν Τίον. Ὅπερ δὴ, καὶ λόγοις διαφόροις ἀποδείκνυται.

Α'. γὰρ Προβολέας δύο ὑποτιθέναι τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος ὁμολόγησαν, οἱ ἐκ τῶν Λατίνων (οἷτινες ἂν καὶ εἶεν.) Ἰλαρίῳ τῷ Πικτάβῳ, τὸ τοιοῦτον ἐμπαρεσάξαντες καὶ ὅσοι ποτὲ ἐκείνα, ὡς γνήσια αὐτῷ ὄντα, τὰ ῥήματα διασώζουσι (τῷ δὲ πάντες ποιοῦσι) καὶ ὅσοι τέως τὰ τοιαῦτα ῥήματα, πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς τῷ Ἁγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῷ Τίῳ, προτείνουσι τοῖς Ἀνατολικοῖς. Τὰ δὲ Ἰλαρίῳ φερόμενα (18) ἐν Β'. Βιβλ: τῶν περὶ Τριάδος, Σελ: 29. τοιαῦτα: „Περὶ τῷ Ἁγ: Πνεύματος λέγειν ἐκ „ἐπ'ἀνάγκης ἐκ γὰρ τῷ Πατρὸς καὶ τῷ Τίῳ ὡς αἰτίων ὁμολογη- „τεον αὐτὸ. Ὅμολογεῖν ἄρα Λατῖνοι αἰτίες δύο εἰσάγειν ἐκ δὲ τῷ ἀκολούθῳ, καὶ Προβολέας δύο τῷ τῷ δύο Ἀρχὰς, δισπὰς δὲ τῷ Προβάλλοντας κατ' αὐτὸ τῷ πρεσβόειν, κοινῇ πάντες οἱ Λατῖνοι σωτίζονται. Ἐνθεντοὶ καὶ ὁ τῆς περὶ τῷ Κατόπτρι παρ' Ἀνγλισίνῳ Συγγραφοῦ Βίβλ: Κεφ: ΚΖ. Τόμ: Θ'. φύλ: 287. „Πῶς „το

(18) Ὅρα ἐν Πραγματ: Γ'. Παραφθ: Β'. Σημειώσαι (2) καὶ (3).

„τὸ ἀμφοτέρων Πνεῦμα, ὃ δι' Ἐκπορεύσεως προβάλλεται, τῶν προβαλλόντων ὑμῖν ἔκαστος; Καὶ ὁ τῷ Μεγάλῳ δὲ Γρηγορίῳ ἐκείνῳ ἐγκατασπείρας, Βιβλ: Α'. εἰς τὸν Ἰωβ, Τόμ: Β'. Σελ: 984. „Πῶς τὸ δι' Ἐκπορεύσεως προβαλλόμενον, τῶν προβαλλόντων ἔκαστος; Ἀλλὰ γὰρ τὸ εἶναι Προβάλλοντα, καὶ τὸ εἶναι Προβολέα, ὅσα γε τῇ τῆς Φωνῆς δωάμει, ταύτων ἐστίν· ἐδὲν γὰρ μᾶλλον σημαίνει τὸ προβολέα εἶναι, ἢ εἶναι προβάλλοντα καὶ ἀνάπαλιν: ἐδὲν μᾶλλον τὸ προβάλλοντα εἶναι, ἢ προβολέα. Καὶ πᾶς μὲν ὁ προβάλλων ἐστὶ προβολεύς, καὶ ἀντιστρόφως ὁ προβολεύς καὶ προβάλλων ὥσπερ ἄρα καὶ ὁ γεννῶν καὶ ὁ γεννήτωρ ἐστὶ ταυτοσημαντὰ· ἐδὲν ὁ γεννήτωρ ἐπέκεινά τι σημαίνει παρὰ τὸν γεννῶντα. Ἔτι: καὶ ὅτε λέγεται, ὅτι ὁ Πατὴρ προβάλλων ἐστὶ τὸ Ἄγ: Πνεῦμα, ὑποσημαίνεται ὅτι τῷ Ἄγ: Πνεύματος ἐστὶ προβολεύς ὥς τε τῇ τῆς Φωνῆς δωάμει ὅτε προβάλλων καὶ ὁ προβολεύς ταύτων ἐστὶ. Καὶ τοίνυν, ὁ δισσῆς τιθεὶς τὰς τὸ Ἄγ: Πνεῦμα προβάλλοντας, δισσῆς ἐκ πάσης ἀνάγκης τίθησι καὶ τὰς προβολεῖς, καὶ δισσῆς τὰς ἀρχάς. Συγχωρῶσι δὲ Λατίνοι, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν προβαλέσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον σφᾶς λέγοντας, δύο κατ' αὐτὸ τιθέναι τὰς τὸ Πνεῦμα προβάλλοντας καὶ τότε πανταχῶς τοῖς Λατίνων Πατράσιν ἕτως ἀπαντᾷ ἐμφερόμενον. Ἀλλὰ καὶ πάλιν: ἐνθα ὁ Πατὴρ Προβολεύς τῷ Ἄγῳ λέγεται Πνεύματος, ἐδὲν διὰ τῆς δηλῆται ἄλλ', ἢ ὅτι ὁ Πατὴρ προβάλλετο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Πάλιν δέ: ἐνθα ὁ Πατὴρ λέγεται ὅτι προβάλλετο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τῇ τῆς Φωνῆς δωάμει ἐδὲν ἕτερον ἐκδηλῆται, ἢ ὅτι ὁ Πατὴρ Προβολεύς ἐστὶ τῷ Ἄγ: Πνεύματος τὸ ἄρα προβάλλειν, καὶ τὸ Προβολέα εἶναι, τῇ σημασίᾳ ἐστὶ ταυτὰ. Ἐνθεν τοι καὶ πᾶς ὁ Προβάλλων ἐστὶ καὶ Προβολεύς· ὁ δὲ Προβολεύς καὶ Προβάλλων ἐστὶ. Καὶ ἐκ ταύτης ἄρα τῆς σιμωαντιστροφῆς φανερὸν αὐθις, ὅτι τὸ προβάλλειν τῷ Προβολέα εἶναι ταυτίζεται. Καὶ ἐπεὶ ἄρα οἱ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα προβάλλοντες κατὰ Λατίνους δύο εἰσὶ, πρόδηλον ὅτι δύο ἔσονται καὶ οἱ Προβολεῖς καὶ δισσαι ἕτως αἰετίζονται Ἀρχαὶ τῷ Ἄγ: Πνεύματος.

Β'. Οὐχὶ τῷ λόγῳ τῆς Οὐσίας, τῷ δὲ τῷ Προσώπῳ λέγεται περὶ τῷ Πατρὸς, ὅτι προβάλλει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγ: ὡς ἐν τῷ Γ'. Ἐπιχειρήματι ἀποδέδεικται τὸ ἄρα τῷ Πατρὸς Πρόσωπον, ἢ Πρόσωπον, ἢ Ἀρχὴ τῷ Πνεύματος τῷ Ἄγ: ἐστίν. Εἴπερ ἐν καὶ ὁ Υἱὸς τὸ Ἄγ: προβάλλετο Πνεῦμα, ἐδὲν ἂν ἦτον καὶ περὶ τῷ Υἱῷ λέγοιτο ἂν, ὡς καὶ τῷ λόγῳ τῆς Οὐσίας, τῷ δὲ τῷ Προσώπῳ, τὸ Πνεῦμα προβάλλει καὶ ὡσαύτως ἕτω καὶ τὸ τῷ Υἱῷ Πρόσωπον, Ἀρχὴ τῷ Πνεύματος τῷ Ἄγ: ἔσοιτο. Ἀλλὰ μὴ πᾶν ὅτι τῷ λόγῳ τῷ Προσώπῳ, ἢ Πρόσωπον λέγεται, διαιρεῖ μὲν καὶ διακρίνει, ἡμῖς δ' ἐνοῖ Πρόσωπον γὰρ Πρόσωπον πάντως διαφέρει, πάντη τε ὑποστατικῶς διακρίνεται ἐπ' ἀνάγκης ἄρα, δυοῖν τε τοῖν Πρόσωποιν ὄντων, Πατρός τε καὶ Υἱῷ, καὶ κατὰ τὸν τῷ Προσώπῳ λόγον τῷ τε Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ τῆς Προβολῆς τῷ Πνεύματος ἀπονεμομένης, ὃν τρόπον τοῖς Προσώποις ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς ἔχ

εἰς,

εἷς, ἀλλὰ δύο· ἕτως ἔχ' ἓνα, δύο δὲ εἶναι καὶ τὰς Προβολαῖς καὶ ἐπομένως καὶ τὰς Ἀρχὰς τῆς Ἀγ: Πνοῦματος εἶναι δισσὰς, τὸν τε Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν. Οὐδὲν δ' ἐντεῦθεν συμφανὲς τῷ λόγῳ, ὅπως ἂν ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς, Προβολὰς εἷς εἴη τῆς Ἀγ: Πνοῦματος· εἰμὴ τῶν τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶ Προσώπων σωμαλευμένων τε καὶ συγχεομένων. Ἐπειτοί γε τὸ Πρόσωπον τῆς Πατρὸς, ἢ Πρόσωπον, προβάλλεται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ αὐθις τὸ Πρόσωπον τῆς Υἱᾶ, ἢ Πρόσωπον, προβάλλεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Γ'. Ἀδιώατον ἐστὶν ἐν τῇ Θεότητι Πρόσωπα δύο, προβλητὸν εἶναι ἐν· ἦτοι αἰτιατὸν ἐν· αἰεὶ δὲ τὰ δύο προβλητὰ, δύο αἰτιατὰ καὶ ἐστὶ καὶ ἐξηκεν· ὅτι τὸ αἰτιατὸν, τῷ λόγῳ τῆς Προσώπου, αἰτιατὸν λέγεται καὶ τὸ Πρόσωπον ἐστὶν ὃ προβάλλεται, ἔχ' ἢ Οὐσία. Καθάπερ ἐν ἑδὲ ποταμοὶ δύο, ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ ῥέοντες κύττει, καὶ ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς νάοιεν, ποταμοὶς εἷς ἂν εἶεν, δύο δ' ἐξ ἀνάγκης ἐς αἰεὶ ἔσσωτο. Ἀλλὰ γὰρ καὶ περὶ τῶν προβαλλόντων ἐπίσης τῷ λόγῳ τῆς Προσώπου, καὶ ἔχ' ἢ τῆς Οὐσίας λέγεται, ὅτι καὶ ταῦτα προβάλλοντα ἐστὶ τὸ γάρ τοι Πρόσωπον ἐστὶ τὸ προβάλλον, ἔχ' ἢ Οὐσία δὲ ἐστὶν ἢ προβάλλουσα. Παραπλησίως τοιγαρὲν ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς, ἢ Πρόσωπα δύο, ἀπ' ἀλλήλων διηρημένα, Προβολὰς Εἷς εἶναι καὶ διώνται, δύο δὲ Προβολαῖς καθιςάμενοι ἐξ ἀνάγκης ἂν εἶεν· ἐκ δὲ τῆς ἀκολούθου καὶ αἱ ἀρχαὶ δισσαι, καὶ τὰ αἰτία δύο, εἴπερ ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ αἷμα ἐκπορόμενον ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Δ'. Ταῦτόν δὲ δῆλον τεθέντος τῆς ἀδιώατης, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῆς Πατρὸς γεννᾶται, ὡςπερ ὁ Υἱός. Τῷ γὰρ ὄντι, εἰς Φήσεις τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ γεννᾶσθαι, δῆλος ἂν εἴη πᾶσιν ὁ τῆτο Φήσας, μὴ ἓνα καὶ μόνον, δύο δὲ τὰς Πατέρας τῆς Πνοῦματος παρεισάγων· καὶ ἐπομένως μὴ ἓνα, δύο δὲ τὰς τὸ Πνεῦμα προβάλλοντας κατὰ γέννησιν· καὶ γὰρ ἂν εἷς καὶ μόνος εἴη τῆς Πνοῦματος ὁ Πατὴρ, εἰ παρὰ τὸν ἓνα, τῆς Υἱᾶ ὄντα Πατέρα τε καὶ γεννήτορα, καὶ ἕτερος ἔτι Πατὴρ τῆς Ἀγ: Πνοῦματος, ὁ Υἱὸς δηλονότι, παρεισενέγκοιτο. Παραπλησίω ἄρα τῷ λόγῳ, καὶ τὸ Ἀγ: Πνεῦμα τὸ ἐκ τῆς Πατρὸς μόνον ἐκπορόμενον, εἴπερ ἐκ τῆς Υἱᾶ αἷμα προβάλλετο, καὶ ἂν ἓνα καὶ μόνον εἶχε τὸν ἑαυτῆς Προβολὰ κατ' Ἐκπόρουσιν, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης δύο· καὶ ἐκ τῆς ἀκολούθου δισσαι ἂν εἶεν αὐτῆς αἱ ἀρχαί. Εἰ γὰρ Πατὴρ τε καὶ Υἱὸς γεννῶντων (ἐξ ὑποθέσεως) τὸ Πνεῦμα, δύο ἂν εἶεν οἱ τῆς Πνοῦματος Προβολαῖς κατὰ γέννησιν, ἅτε δὴ δυοῖν ὄντων τῶν γεννητόρων, ὁμοίως κατὰ τὸν ἴσον ἂν ἔψοιτο λόγον, τῆς Πατρὸς καὶ τῆς Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀπλῶς προβαλλόντων, δύο εἶναι τέττα τὰς Προβολαῖς, καὶ δισσὰς ἕτω τὰς ἀρχὰς ἀριθμεῖσθαι τὰς τῆς Ἀγίας Πνοῦματος.

Ε'. Πάντως δέπερ, εἰς βλασφημιῶν γένοιτο, καὶ ἐκ τῆς Πατρὸς αἷμα καὶ ἐκ τῆς Πνοῦματος τὸν Υἱὸν γεννᾶσθαι, δύο ἂν ἔτος τὰς Πατέρας, καὶ δισσὰς τὰς ἀρχὰς εἰσάγων εἴη τὰς τῆς Υἱᾶ· ἕτω γὰρ ὁ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ἐν τῷ Διαλόγῳ τῷ περὶ τῆς τῶν
 Τόμ: Α'. Γ γγγγγ Μα-

Μανιχαίων Αίρέσεως, μετά γε τῷ καταρχῶ „Αδιώατον γὰρ εἶναι „Πατέρα ἐκ τῆ Υἱᾶ, ἢ Λόγον ἐκ τῆ Πνοῦματος. Μίαν ἐν ἀρχῇ „ὁμολογῶ, ὡς αἷτιον Φυσικὸν τὸν Πατέρα Λόγος ἢ Πνοῦματος. „Εἴτις ἄρα ἐκ τῆ Πατρὸς ἢ τῆ Ἀγ: Πνοῦματος γεννηθέντα εἶποι τὸν Υἱόν, δύο ἂν εἰσάγων εἴη ἀρχαί, ὅτι παρὰ τὸν Πατέρα, ἢ ἕτερον ἂν Πρόσωπον ἀρχῇ εἶναι πρεσβόοι τῆ Υἱᾶ. Ἐπ' ἀναγκῆς ἄρα δύο τιωικαῦτα τὰς ἀρχαίς ἐνεσάγεσθαι, ὁπωῖα παρὰ τὸν Πατέρα, ἢ ἕτερόν τι Πρόσωπον ὑποτίθεται τῆ τρίτῃ εἶναι ἀρχή. Ἀλλὰ μὲν ὁ ἐκ τῆ Πατρὸς καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ λέγων τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγ: ἐκπορεύεσθαι, ἢ Πρόσωπον ὁμοίως ἕτερον παρὰ τὸν Πατέρα, τὸν Υἱόν τετέστι, ἀρχῇ εἶναι τῆ Ἀγ: Πνοῦματος διατίνεται· παραπλησίως ἄρα καὶ ὁ ἐκ τῆ Υἱᾶ διδάσκων ἐκπορεύεσθαι τὸ Ἀγ: Πνεῦμα, δις αἰς ἐστὶν ἐμπαιρεσάγων τὰς ἀρχαίς τῆ Ἀγ: Πνοῦματος.

Σ'. Ο' δ' αὐτὸς ἔτι ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ἀριδῆλως διδάσκει, ὡς εἰ τὸ Πνεῦμα καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ ὑπῆρχεν ἐκπορόμενον, ἐκ ἂν μία ἢ μόνη αἷτία εἴη τῆ Ἀγ: Πνοῦματος, ὁ Πατήρ. Οὕτω γὰρ ἐν τῷ Α' Βιβλ: τῶν περὶ τῆς Ὁρθοδ: Πίξεως. (19) Κεφ: ΙΓ'. „Καὶ Υἱᾶ δὲ Πνεῦμα, ἔχ' ὡς ἐξ αὐτῆ, ἀλλ' ὡς δι' αὐτῆ, ἐκ τῆ „Πατρὸς ἐκπορόμενον. Μόνος γὰρ αἷτιος ὁ Πατήρ. Εἰ ἄρα τὸν μόνον αἷτιον Πατέρα, ἢ ἢ ἐκ τῆ Υἱᾶ Ἐκπόροις τῆ Ἀγ: Πνοῦματος ἀναμρεῖ, δῆλον πάντως μηκέτι ἂν μίαν περαιτέρω τιῶ αἷτιαν ἔσεσθαι τῆ Ἀγ: Πνοῦματος τὸν Πατέρα, ἀλλὰ δύο ἐξάπαντος, τόν τε Πατέρα δηλοῦν καὶ τὸν Υἱόν ἐν ὑποθέσει, ὅτι καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγ: ἐκπορεύεται.

Ζ'. Ο' δὲ Νυσσαέων ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ἐν τῇ περὶ τῶν Κοινῶν Ἐννοιῶν Πραγματείᾳ, μετὰ τῷ ἀρχῇ. „Τὰ τῆ ἀνθρώπου Πρόσωπα πάντα, ἐκ ἀπὸ τῆ αὐτῆ Προσώπου κατὰ τὸ προσεχὲς „ἔχει τὸ εἶναι ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκ τέτῃ, τὰ δ' ἐξ ἐκείνῃ, ὡς πολλὰ καὶ διάφορα εἶναι πρὸς τοῖς αἷτιατοῖς καὶ τὰ αἷτια. Ἐπὶ δὲ „τῆς Ἀγ: Τριάδος ἔχ' ἕτως ἐν γὰρ καὶ τὸ αὐτὸ Πρόσωπον τῆ „Πατρὸς, ἐξ ἧς ὁ Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγ: ἐκπορεύεται. Διὸ καὶ κυρίως τὸν εἶνα αἷτιον ὄντα τῶν αὐτῆ αἷτιατῶν, εἶνα Θεὸν Φαμέν' ἐπεὶ καὶ συμπάρχει αὐτοῖς. Ἐν ἀνθρώποις, Φησὶν, ἔχ' ἢ πάντες ἐξ ἐνὸς Προσώπου παράγονται ἀλλ' ἐκ μὲν τῶδ' ἔτοι, ἐκ δὲ τῶδ' ἐκείνοι, ὡς ἕτω καὶ τὰ αἷτιατὰ διαφέροντα εἶναι, καὶ τὰ αἷτια. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς Τριάδος ἔχ' ἕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα· τὸ μὴ δηλονότι ἐξ ἐνὸς, ἀλλ' ἐκ διαφόρων Προσώπων παρήχθαι τὰ Πρόσωπα, καὶ ἐπομένως πλείονα ἔχειν τὰ αἷτια καὶ γὰρ καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγιον, ἐκ μόνῃ εἰς τῆ Προσώπου τῆ Πατρὸς. Διὸ μία καὶ μόνη τέτῃ Υἱᾶ καὶ τῆ Πνοῦματος ἢ αἷτία ἐστὶν, ὁ Πατήρ. Ἀριδῆλως ἄρα ὁμολογεῖ, ὡς

(19) Ἐν τῇ Νεωτ: κατὰ Λεκυῖνον Ἐκδόσει, ἀριθμεῖται Κεφ: ΙΒ' ἐν Τόμ: Α'. Σελ: 148.

ὡς ἐν τῇ Τριάδι πλείω ἂν εἴη τὰ αἰτία, ἔπερ ἐκ πλειόνων Προσώπων τιμὴ ἀρχὴν εἶχε τὰ Πρόσωπα. Ὅθεν ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου Προσώπου τῷ Πατρὶ, πεφυκέναι θεολογεῖ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, καὶ ἔτι καὶ ἑνα καὶ μόνον ἑκατέρω εἶναι τὸν αἰτίον, τὸν Πατέρα. Παραπλησίως ἄρα δύο ἂν εἴη τὰ αἰτία τῷ Πνεύματος τῷ Ἁγίῳ, ὁ Πατήρ καὶ ὁ Υἱός, εἰ ἐξ ἀμφοτέρων αὐτὸ ἐτύγχανε προῖόν καὶ προσέτι, ἔπερ, ὅτι ἐξ ἑνὸς Προσώπου τῷ Πατρὶ ὁ Υἱὸς ἐστὶ καὶ τὸ Πνεῦμα, διὰ τῆτο ἐν τὸ αἰτίον ἀμφοῖν, καὶ ὁ πλείω ἑνός· δηλον ἄρα, ὡς εἴγ' ἐκ πλειόνων ἑνὸς Προσώπων ἐκπροῖόν ἦν τὸ Πνεῦμα, καὶ ἂν ἐν, ἀλλὰ δύο τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος ὑπῆρχε τὰ αἰτία.

Τελούτατον δὲ ΚΥΡΙΛΛΟΣ ὁ Ἀλεξανδρῶν ἐν τῇ τῆς Τριάδος Ὁμολογίᾳ, διὰ τῶν ἀνενεχθέντων ῥημάτων ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Μαρτυριῶν τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων (20). „Οὐ γὰρ ὡς περ ἐκ τῷ Πατρὶ ὁ Υἱὸς ἐξῆλθε διὰ γεννήσεως, ἔτι καὶ „τὸ Ἁγ. Πνεῦμα ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεται, ὡς πρῶτον τιθεναί, „καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον. Ἀπαγε τῆς τοιαύτης βλασφημίας! „καὶ τῆς πολυθείας τῆς Ἑλλωικῆς! μία γὰρ τοῖς δυσὶ „Προσώποις αἰτία τε καὶ σωφεία, ὁ Πατήρ. Εἶπερ δὲ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύεσθαι ῥηθείη τὸ Ἁγ. Πνεῦμα, σαφῶς ἐντεῦθεν ἂν ἔπεσθαι δείκνυσιν Κύριλλος, ὅτι πλείονες οἱ Θεοί· τῶν πλείονες αἱ Ἀρχαί· ἢ περ καὶ ὁ Πατήρ ἂν Ἀρχὴν εἴη, καὶ ὁ Υἱὸς αὐθις εἴη Ἀρχὴ. Δύο ἄρ' αἰτία, καὶ ἀρχαὶ παρεισάγονται δύο, ἐπειδὴν καὶ ὁ Υἱὸς ἀρχὴν ἐν τῇ Θεότητι ὑποτίθεται. Ὅ· δήπερ ὑποτιθέασιν οἱ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ προῖέναι τὸ Πνεῦμα λέγοντες. Εἰ ἔν' διὰ τῆτο καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ, (ὅτι μόνος Αἰτίος ὁ Πατήρ) τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγίον ἐκπορεύεται· δηλον δὴπερ, ὡς καὶ ἂν μία ἔσοιτο αἰτία τῷ Πνεύματος ὁ Πατήρ, εἰ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπροῖόν ᾧ τὸ Πνεῦμα· ἀλλ' εἴη ἂν ἅμα τῷ Πνεύματος αἰτία καὶ ὁ Υἱός· καὶ ἐπομένως δισάγε μάλλον, ἢ ἐν, τὰ τῷ Ἁγ. Πνεύματος εἴη ἂν αἰτία· Πατήρ καὶ Υἱός. Προβολαῖς ἄρα δύο, Ἀρχαὶ δύο, Αἰτία δύο παρεισάγουν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος οἱ Λατῖνοι, ἐν ᾧ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ἅμα φασὶ προβάλλειν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγίον ὅπερ ἀδιώκτον. Παντὸς γὰρ ἀναθέματος ἐγένοντό τε καὶ ὑπόδιχοι εἰς παρὰ τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, οἱ Ἀρχαὶ δύο ἐν τῇ Θεότητι παρεισάγοντες, ἔτι γὰρ καὶ Θεὸς δύο κατὰ τῆς ἐξ Ἑθνῶν παρεισάγουν.

Ἀπαντῶσι κοινῇ πρὸς ταῦτα· δύο μὲν εἶναι τὰς τὸ Πνεῦμα προβάλλοντας, τὸν τε Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, μὴ μέντοι γε δύο εἶναι τὰς Προβολαῖς, μηδὲ δύο τὰς Ἀρχάς. Καὶ γάρ τοι καὶ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Ἁγ. Πνεῦμα τρεῖς μὲν εἶναι δημιουργῶντας, τὸν δημιουργὸν γεμῶ ἑνα καὶ μόνον. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν τῷ προτέρῳ, ἄχρι τῆδε· τὸ δὲ τὰς δημιουργῶντας τρεῖς εἶναι, ψδ-

(20) Ὅρα ἐκεῖ ἐκ τῆς 5', Ἐκατονταετῆς· Σημῆ: (102.)

ψευδές· ἔ γὰρ ἂν ὁρθῶς ἐπισυνάψαις· ὅτι ἐπεὶ ὁ Πατὴρ ἐστὶ δημιουργῶν ὁ Υἱὸς ἐστὶ δημιουργῶν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐστὶ δημιουργοῦ· οἱ ἄρα δημιουργοὶ τρεῖς εἰσὶ· ἔδεν τι μᾶλλον ἢ ἂν συνάψαις τρεῖς εἶναι τὰς δημιουργούς, διὰ τὸ τὸν Πατέρα εἶναι δημιουργόν, καὶ τὸν Υἱὸν δημιουργόν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ· δημιουργόν. Ἀλλ' ὥσπερ ὥδε εἰσέτι, ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα, εἰς ἐστὶ καὶ μόνος δημιουργός, ἕτως ὁμοίως αἱ αὐταὶ τρεῖς Ὑποστάσεις, εἰς περ ἐστὶ καὶ μόνος δημιουργῶν.

Α'. μὲν γὰρ ὅ,τε δημιουργός καὶ ὁ δημιουργῶν ταυτοσημαντα ἐστὶν ὀνόματα, καὶ ἔδεν τι πλέον ἐμφαίνει, τὸ δημιουργεῖντα εἶναι, ἢ τὸ δημιουργόν.

Β'. δὲ τὸ δημιουργεῖντα εἶναι, ἐντι τῶν τῇ Θεῷ Οὐσίᾳ καὶ Φύσει προσόντων ἐστὶν, Οὐσία δὲ καὶ Φύσις, ἔδεν διαφέρει Πατὴρ, καὶ Υἱός, καὶ Πνεῦμα Ἅγιον, ἀλλ' ἐν εἰσὶ καὶ ταυτόν. Εἰς ἄρα καὶ μόνος ἐστὶν ὁ δημιουργῶν.

Γ'. τὰ κατὰ λόγον τὸν τῆς Οὐσίας ἐπὶ Θεῷ λεγόμενα, πληθωτικῶς ἔ δυνάται λέγεσθαι. Ἐνθεντοὶ ἈΓΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ἐν Βιβλ: Ε'. τῶν περὶ Τριάδος, Κεφ: Η'. „Ὅ,τι ποτὲ καθ' ἑαυτὸ „(τετέστιν ἔ κατὰ χάριν) λέγεται Θεός, καὶ περὶ ἐκάστη τῶν „Προσώπων λέγεται ἐνικῶς. Τετέστι περὶ τῆ Πατρὸς, καὶ τῆ Υἱῆς, καὶ τῆ Ἁγ: Πνεύματος καὶ ἅμα περὶ αὐτῆς τῆς Τριάδος, ἔχι πληθωτικῶς, ἐνικῶς δὲ λέγεται. Καὶ ὁ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ἐν τῇ Ἐπιστολῇ τῇ περὶ τῆς Τριωνίας, περὶ τὸ τέλος. „Ἐν οἷς ἔ διαφέρει „Ὑποστάσις Ὑποστάσεως τετέστιν ἐν τοῖς φυσικοῖς ἔχῃ ἔστιν ἐπὶ Θεῷ „πληθωτικῶς ἀριθμῆσαι· ἀλλ' ἐφ' ἐκάστης Ὑποστάσεως μοναδικῶς „τὰ φυσικὰ εἰπεῖν· καὶ συνάπτοντας δὲ, μοναδικῶς πάλιν εἰπεῖν „κοινῶς ἐπὶ τῶν τριῶν Ὑποστάσεων τὰ φυσικά. Καὶ Θεός, καὶ „Θεός, καὶ Θεός. Ἀλλ' εἰς Θεός, καὶ ἔ τρεῖς Θεοί. Τῆτο δὲ καὶ δι' Ἐπαγωγῆς δῆλον τῶν κατὰ λόγον τῆς Οὐσίας ἐπὶ τῇ Θεῷ λεγομένων· οἷον τὸ εἶναι ἄπειρον, αἰώνιον, ἀθάνατον, κύριον, Θεόν, παντοδύναμον. Οὐ γὰρ δὴ τρεῖς ἄπειροι, τρεῖς αἰώνιοι, κτ: ἀλλ' εἰς μόνος ἄπειρος, αἰώνιος, κτ:. Ὡσαύτως ἄρα ἔδὲ τρεῖς δημιουργοὶ εἰσὶν, εἰς δὲ καὶ μόνος ὁ δημιουργῶν· καὶ γὰρ τὸ δημιουργεῖντα εἶναι, κατὰ λόγον τὸν τῆς Θεῆς Οὐσίας λέγεται.

Δ'. Εἰ τρεῖς οἱ δημιουργοὶ, καὶ τρεῖς ἄρα οἱ πάντα δυνάμενοι. Ἐνδεῖς γὰρ ἐπισημοτάτη παντοδυναμία ἢ δημιουργία· ὁ γὰρ δημιουργῶν ἐστὶ παντοδύναμος. Οὐ δύο δὲ, ἔδὲ τρεῖς ἴσμεν τὰς τὰ πάντα δημιουργήσαντας, ἀλλ' ἓνα καὶ μόνον. Ἐνα δηλονότι τὸν Θεόν, ἓνα ὅς ἄπειρός τε ἐστὶ, καὶ πάντα ἰσχύων, καὶ ἀρχὴ τῶν ὄντων ἀπάντων. Οὐκ ἄρα τρεῖς εἰσὶν οἱ δημιουργοί, εἰς δὲ καὶ μόνος. Διὸ βέβαιον προσέτι μένει, ὅτι εἰ δύο εἰσὶν οἱ τὸ Ἅγ: Πνεῦμα προβάλλοντες, δύο ἔσονται καὶ οἱ Προβαλεῖς τῇ αὐτῇ. Ἐνθεντοὶ καὶ ὁ Ἰησοῦς ΠΕΤΑΒΙΟΣ εἰς τῆτο τέως κατολιθαίνει, εἰς τὸ μᾶλλον ἓνα ὑποτιθέναί τὸν τὸ Ἅγ: Πνεῦμα προβάλλοντα· τὸν δ' ἓνα εἶναι τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν. Οὕτω γὰρ ἐν τῇ Ε'. Βιβλ: τῶν περὶ Τριάδος, Κεφ: Ι'. Η' Θεῆς εἰς, ἢ

„ἡ ἀρχὴ τῆς Προβολῆς ἔσα ἐσίν, ἐκ ἐνεργῆσαι καθ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ὡς ἐνεργῆσαι οἱ πνέοντες· μάλλον δὲ ὁ πνέων, εἰ τόδ' ἐπιτρέπει ἡ φράσις ἢ Λατινίς· καὶ ὅπερ ἐνεργητικῶς ἐπὶ τὸ τρίτον ἐξοχετούσιν. Ἀλλ' ὡς συγχέεται τὰ Πρόσωπα, εἰ μὴ μόνον εἰς ὁ Προβολὴς λέγοιτο τῷ Ἁγ: Πνεύματος, ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς ἑτι καὶ μόνος προβάλλων, ἢ πνέων, ἄλλος ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων ἐστὶ φανερόν.

Ἐβωσαν γεμῶν, καὶ τρεῖς μὲν οἱ δημιουργοὶ, εἰς δὲ καὶ μόνος ὁ δημιουργός. Μὴν ἔχῃ παρὰ τῆτο προβήσεται τὸ ἀκόλουθον: ὅτι οἱ προβάλλοντες τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δύο εἰσίν. Ἄρα δύο καὶ οἱ Προβολαῖς; Τῷ παντὶ γὰρ διαφέρει ταῦτα. Δια γὰρ τῆτο εἰς ὁ δημιουργός, ὅτι τὸ δημιουργὸν εἶναι τῶν τῇ φύσει ἀπονεμομένων ἐστὶ καθ' ὡς, ὡς εἴρηται, ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον εἰς ἐστὶ τὸ γεμῶν προβάλλειν τὸ Ἁγ: Πνεῦμα, τῷ λόγῳ τῷ Προσώπῳ ἀπονέμεται τῷ Πατρὶ, καὶ ἔδεν ἡτῶν καὶ περὶ τῷ Υἱῷ κατὰ τὸν αὐτὸν ἂν λέγοιτο τῷ Προσώπῳ λόγον, εἰ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ὑποτεθεῖται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι· ὡς διὰ τῷ Γ'. ἀνωτ: ἐδείχθη Ἐπιχειρήματος. Ἀλλὰ γὰρ Πρόσωπον Προσώπῳ μάλιστα διακρίνεται· καὶ τῷ τῷ Προσώπῳ λόγῳ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός, ἔχ' εἰς, δύο δὲ πάντως. Ταύτητοι ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός, ἔκταν μὲν εἰς, δύο δ' ἂν εἴεν Προβολαῖς τῷ Ἁγ: Πνεύματος.

Ἀλλ' ἀπαντῶσιν: Οὕτως εἶνα Προβολαῖς τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος τὰ δύο Πρόσωπα εἶναι, ὥς μέναι ἀσύγχυτα· ὃν δῆπερ τρόπον καὶ τὰ τρία, δημιουργός εἰς εἰσὶ, καὶ μία τῶν πάντων Ἀρχή. Παραπλησίῳ γὰρ τῷ λόγῳ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ἐπὶ τῆς τῷ Ἁγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως εἰς ἓν σωιέναι, καὶ ταύτης γε ἐνεκα τῆς ἐνότητος, εἶνα πεφυκέναι τὸν Προβολαῖς, καὶ μίαν τὴν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Ἀρχὴν, ὡς μηδαμῶς συγχέεται τὰ Πρόσωπα. — Ἀλλὰ γὰρ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, μία εἰσὶ τῶν κτισμάτων Ἀρχή, ὅτι μία ἐν τοῖς τρισὶν ἢ ἐνέργεια καὶ δυνάμις, ἢ κατὰ λόγον τὸν τῆς ἐσίας αὐτοῖς προσῆσα, καθ' ἣν τὰ Πρόσωπα ἀλλήλων ἔ' διασέλλεται, ἀλλ' ἐν τι καὶ ταῦτὸν εἰσίν· ἢ γε μὴν τῷ Ἁγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσει, ἔκταν μὲν τῷ τῆς Οὐσίας λόγῳ, τῷ δὲ τῷ Προσώπῳ λέγεται· ὃ δῆπερ λόγῳ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός δύο εἰσίν, ἦκιστα δὲ ἓν. Ἀλλὰ περὶ μὲν τέττα ταύτη. Μάλιστα δὲ κοινῇ φασὶ δύο εἶναι τῆς τὸ Πνεῦμα προβάλλοντας τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, ἔχ' εἶνα· συγχέοιτο γὰρ ἂν ἄλλως τὰ Πρόσωπα. Ἀλλὰ, πρὸς Θεῶ! οἱ συγχέεται τὰ Πρόσωπα κατασκοιάζοντες λόγοι, ἐνός γε μόνου ὑποτιθεμένων τῷ τὸ Ἁγ: Πνεῦμα προβάλλοντος, ἔχ' οἱ αὐτοὶ κατασκοιάζουσιν ὁμοίως τὰ Πρόσωπα συγχέεται, καὶ τῷ Πατρὶ σινάμα τῷ Υἱῷ, ὡς ἐνός Προβολῆς ὑποτιθεμένων τῷ Πνεύματος; — Ἀλλὰ γὰρ ἔφασκον: κοινόντι εἶναι Υἱῷ τε καὶ Πατρὶ τὴν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος προβολὴν· καὶ τεῦθεν, ἐπεὶ ἐν τέττω σωίαν ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός, εἶνα μόνον αὐτὲς εἶναι Προβολαῖς τῷ Πνεύματος. — Οὐμὴν ἀλλ' ἐδεμίαν δίδο-

Τόμ: Α'.

Δ δδδδδ

θαυ

θαί τοιαύτῳ ἐννοίαν μεσιτεύσαν, ἥτις ἂν εἰδὲ τῷ τῷ Προσώπῳ λόγῳ, εἰδὲ τῷ τῷ Οὐσίᾳ λέγοιτο, καὶ μέντοιγε μία εἴη, καὶ κατ' ἓνα λόγον· ἥκιστα δὲ ἄλλως τε καὶ ἄλλως λεγόμενη, μηδ' ἐν διαφερέσαις αὐταῖς ἐπισηρίζοιτο ἰδιότησιν, ἀνωτέρω ἤδη, περὶ τὸ τέλος τῷ Α'. τῶν Ἐπιχειρημάτων φθάσαντες ἀπεδείξαμεν (21). ὅτι δὲ ὅλως τῷ λόγῳ τῷ Προσώπῳ ἢ τῷ Ἀγ. Πνεύματος Ἐκπόρευσις ἐννοεῖται, διὰ τῷ Γ'. Ἐπιχειρήματος δέδεικται.

Οἶδὲ προσιδέασιν: Διὰ δὴ τῷ μίαν εἶναι τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν Ἀρχὴν τῷ Ἀγ. Πνεύματος, δύο δ' εἶχ' διὰ τὸν Υἱὸν παρὰ τῷ Πατρὶ ἔχεν, ἔκκεν δ' ἀφ' ἑαυτοῦ, τὸ Ἀρχὴν εἶναι τῷ Πνεύματος. (22). Ἀλλὰ γὰρ εἰδὲν τι τὸδ' ἐστὶ τῶν πρὸς τὸ προκείμενον. Ἀεὶ γὰρ προσέτι, καὶ πάντα ὁ Υἱὸς παρὰ τῷ Πατρὶ ἔχῃ, Πρόσωπα διακεκριμένα ἐστὶν ἀπ' ἀλλήλων Πατὴρ καὶ Υἱός. Ταύτην τοι ἐπεὶ ὁ Πατὴρ ἢ Πρόσωπον, καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως ἢ Πρόσωπον, προβάλλειν διώκοντα μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, δισσεῖς λοιπὸν ἐς αἰὶ τῷ τῷ Ἀγ. Πνεύματος Προβολῆς εἶναι, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ὅτι καὶ τοῖς Προσώποις εἶχ' εἶς, ἀλλὰ δύο αἰὶ ἐστὶν ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱός. Ἦδη μὲν ἐν οἷς πάντες ὑποβόθων δίκῃ τιθέμεθα, τὸν εἰπόντα ἂν ἐκ τῷ Πατρὶ ἅμα καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος τὸν Υἱὸν γεννᾶσθαι, ὡς δύο παρασάγοντα τὰς ἀρχάς. Μήτι δ' ἄρ' ἐν τῷ σιωπῇ, παρὰ τῷ Πατρὶ ἔχεν ἂν τὸ Πνεῦμα ἀπλωτηκότι, τὸ εἶναι ἀρχὴν τῷ Υἱῷ; καὶ ἐπομένως μίαν εἶναι τὴν τῷ Υἱῷ ἀρχὴν τὸν Πατέρα, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον φήσαντι;

Αὐταῖς δὲ τῷ ἀδωάτῃ ὑποτεθέντος, ὅτι τὸ Πνεῦμα γεννᾶται ἐκ τῷ Πατρὶ· εἶπερ καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἅμα αὐτὸ ἐγεννήατο· ὁ δ' ἂν φαίη ἐκ τῷ Πατρὶ τὸν Υἱὸν τῷ ἔχεν, τὸ Πνεῦμα τὸ γεννᾶν αἰὶ πάντως εἰσέτι δύο ἂν εἶεν καὶ ἕτως οἱ Πατέρες τῷ Πνεύματος εἰδὲν τι ἥκιστα εἰσαγόμενοι αἴτε Ἀρχαὶ δισσεῖ. Πιστὸν ἄρα μένει καὶ ἔμπροσθεν, τὸ τῷ Λατίνῳ, ἐφ' ὅσον ἂν ἐκ Πατρὶ καὶ Υἱῷ προβάλλεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διατείνοντο· δύο ἕτως τῷ Προβολῇ εἰσάγειν, καὶ δισσεῖ τὰς Ἀρχὰς ἐπὶ τῷ Θεότητος.

ΕΠΙ-

(21) Ὅρα καὶ τὴν ἐκῇ Σημείωσιν. (15). Εἰ δ' ἐν ὅτι δὴ μία, ὡς φησὶ, τῶν μεσιτεύσων κοινῇ ἐν δυοῖς Προσώποις κοινῶν ἐννοιῶν ἢ πρέσβει τῷ Πνεύματος (ὡς Λατίνῳ)· τοιαύτη δ' ἦν Σοί, καὶ ἡ κατὰ τὸ αἰτιατὸν εἶναι ἐν Υἱῷ τε καὶ Πνεύματι ὡςπερ ἄρα ἐξ ἐκείνης εἶνα τὸν Προβολέα συμπλάττειν, εἰκός Σε καὶ διὰ ταύτῃ, ἐν εἶναι καὶ τῷ αἰτιατὸν Πρόσωπον ὁμοίως σιωπεπιδράττειν, ἢ ἕτως ἐκ περιστάσεως καὶ τὴν ἀσέβειαν ἐπιδαψιλεύσαιο.

(22) Ἡ' εἶχ' καὶ τὸ Υἱὸς εἶναι ὁ Λόγος ἔχει παρὰ τῷ Πατρὶ, καὶ τὸ ἀπαύγασμα, καὶ τὸ αἰτιατὸν, καὶ τὰ ὅμοια; Ἀλλ' εἰδὲν ἥτιον ἄλλος παρὰ τὸν Πατέρα ἐστὶν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος κτ: τῷ Ὑποστάσει καὶ τῷ Προσώπῳ διακεκρινόμενος. Ἄρα καὶ τὸ Ἀρχὴν εἶναι τῷ Πνεύματος, καὶ τῷ Υἱῷ πατρίθεν κατὰ Λατίνους κοινωθέν, Ὑποστατικὸν ἂν ἴδιον καὶ Προσωπικὸν αὐτῷ εἴη καὶ πάλιν καὶ ἕτως ἂν αἱ Ἀρχαὶ εἴησαν δισσεῖ.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ Ε΄.

Βέβαιον δὲ παρὰ ταῦτα, ὡς ἀνένδεκτον προσεῖναι καὶ ἑτέρῳ Προσώπῳ, τὸ προσανήκον τῷ τρόπῳ, εἴτ' ἐν τῇ διαφορᾷ τῆς Ὑπάρξεως ὁ γὰρ τῆς Ὑπάρξεως τρόπος σωίσῃσι τὸ Πρόσωπον. Ἐνθεντοὶ ὁ ἐκ τῆς Δαυιασκῆ ἸΩΑΝΝΗΣ ἐν τῷ Βιβλ: τῷ περὶ τῶν δισσῶν ἐπὶ Χριστῷ Θελήσεων καὶ Ἐνεργειῶν (23), Κεφαλ: 5. Ἐπὶ Πατρός, καὶ Υἱῶ, καὶ Ἀγ: Πνεύματος, ἐπεὶ διάφορος ἡ ὑπαρξίς ἐκάσθ, τρεῖς Ὑποστάσεις εἰσὶν. Ὡστερ ἄρα τὸ Πρόσωπον ἐνὶ τῷ καὶ μόνῳ προσιδιάζον ἐστίν, ἔτι καὶ πλείοσιν, ἐνὶ δὲ καὶ μόνῳ προσήκειν διώταται καὶ ὁ τρόπος ὁ τῆς Ὑπάρξεως. Ἀλλὰ γὰρ τὸ Προβολέα τῷ Ἀγ. Πνεύματος εἶναι, τῷ τρόπῳ τῆς Ὑπάρξεως προσανήκειν ἥτοι Ὑπαρκτικῶς εἶναι διαφορὰν τῆς πρώτης ἐπὶ Θεῷ Ὑποστάσεως, ταῖς τῷ Πατρὶ, ἐκ διαφορῶν λόγων κατασκευάζεται.

Α'. μὲν γὰρ ὁ τῷ ὑπάρχειν τρόπος, ἥτοι ἡ διαφορὰ, ἔδεν ἐστὶν ἕτερον τῇ σημασίᾳ, ἢ τὸ μὴ εἶναι εἶναι, ἢ φύσιν ἀλλὰ τὸ ὅπως ἔχειν τὴν Ὑπόστασιν. Αὐτὸ δὲ τῷ ὀνόματι τῷ τρόπῳ, εἴτ' ἐν τῇ τῷ ὑπάρχειν διαφορᾷ, τῷ δὲ δέκνυσιν. Ἐπειδὴν γὰρ ἔχ ὑπαρξίς, ἀλλ' ὑπάρξεως τρόπος ἡ διαφορὰ λέγεται, δῆλον δὴ καὶ ὡς ἔχ τὸ διασαφὲς τὸ τί ἐστίν, ἀλλὰ τὸ ὅπως ἐστὶ, δι' ἐκείνη ὑποσημαίνεται. Διὸ ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ὁ Συναίτης, ἐν τῷ Α'. Βιβλ: περὶ τῶν Δογματικῶν τῆς Πίστεως: „Ἡ δὲ τῆς Γεννήσεως καὶ τῆς „Ἐκπορεύσεως διαφορὰ, ἐκ εἰσίας διαφορὰν κατασκευάζει· καὶ γὰρ „ἡ διαφορὰ τὸ τῆς ὑπάρξεως εἶναι σημαίνει, τὸ δὲ πῶς εἶναι δια- „σαφὲς τῆς αὐτῆς μενέσεως εἰσίας καὶ τῷ ἐξ ἑ, καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς, „κατὰ διαφέροντα τρόπον, εἴτ' ἐν ἑννοίᾳ· ὁ ἄρα τρόπος τῆς „ὑπάρξεως, καθάπερ εἴρηται, διαφέρει, ὁ δὲ λόγος τῆς Οὐσίας ὁ αὐτός. Ἀλλὰ μὲν τὸ Προβολέα εἶναι, ἔχ τὸ τί ἐστίν, ἥτοι τὴν Οὐσίαν, τὸ δ' ὅπως ἐστὶ, τῆς πρώτης ἐπὶ Θεῷ Ὑποστάσεως, ταῖς τῷ Πατρὶ, διασαφὲς. Εἰ γὰρ τὴν εἰσίαν διεσαφὲς, ἀπάσῃ κοινὸν ἂν ᾖ τῇ Τριάδι ὅπερ ἀδιώατον. Σημαίνει δὲ τὸ κατὰ τινα λόγον Προβολέα εἶναι· Ἰδιάζοντι γὰρ τινὶ τρόπῳ, ἡμῖν πάντως ἀγνωμένῳ, ἐκπορεύεται τὸ Ἀγ: Πνεῦμα. Ὡστερ ἐν καὶ ὁ Υἱὸς, τῷ τρόπῳ τῷ ἡμῖν γνωριμωτέρῳ, γεννητῶς δηλονότι, πρόσκειναι ἐκ τῷ Πατρὶ. (34) Ταῦτο δὲ δῆλον καὶ ἐκ τῶν ὁμοίων· τὸ γὰρ ἐκπο-

ρεύεται

(23) Κατὰ δὲ τὴν Λευκίαν Ἐκδοσιν ΚεΦ: Ζ'.

(24) Γνωριμωτέρως εἴρηται ἥτοι σωηθεσέτω ἡμῖν τῇ φράσει· ἐφ' οἷς γὰρ περὶ προόδου Προσώπων ὁ λόγος, ἔαον τὸ Υἱὸν γεννᾶσθαι νοεῖν δοκῶμεν, ἢ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι. Ἀλλὰ καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν Θεῶν ἐπίσης ἡμῖν ἀπερινόητον τέτων ἐκάτερον. Ὡς γὰρ πρὸς τὸν Πνευματομάχον ὁ τῆς Ναζιανζῆ Φωστῆρ ἀπλύτως: „Εἰπέ σύ τὴν Ἀγεννησίαν τῷ Πατρὶ, καὶ γὰρ τὴν Γέννησιν τῷ Υἱῷ φυσιολογήσω, „καὶ τὴν Ἐκπόρευσιν τῷ Πνεύματι, καὶ παραπληκτίσωμεν ἅμῃς εἰς Θεῷ Μυστή- „ρια παρακλύπτοντες. (Γενγ: Ναζ. Λόγ: ΔΖ'. ἐν τῷ Α'. Τόμ: τῶν Συγγραμ: τῆς Παρισιακ: Γραμμο-Λατίν: Ἐκδόσ: τῆς ἐν Ἑτερ 1630. Σελ: 597.)

ροβέσθαι ἐχὶ τῇ Οὐσίᾳ σημαίνει, ἥτοι τὸ εἶναι, ἀλλὰ τὸ πῶς εἶναι τὸ κατ' Ὑπόστασιν· ὡς παρὰ πᾶσιν ἀναμφισβήτητον ἐστίν. Ἐκ τῆς ἀντιστοίχης ἄρα, καὶ τὸ Προβολέα εἶναι ὡσαύτως, ἐχὶ τὸ εἶναι σημαίνει, ἀλλὰ τὸ πῶς εἶναι τὸ κατ' Ὑπόστασιν. Πάλιν: ὁ σημαίνει τὸ πνεῖσθαι, αὐτὸ δὴ τῆτο καὶ τὸ πνεῖν. Οὐδέτις ἄλλη ἐν τέτοις διαφορὰ ἐγχωρεῖ, εἰ μὴ ὅτι, τῆτο μὲν ἐνέργειαν, ἐκείνο δὲ πάθησιν οἷαν ὑποδηλοῖ. Εἴπερ ἐν τῷ πνεῖσθαι, καὶ τὸ πνεῖν ἄρα, ἡμισυ μὲν τῇ οὐσίᾳ σημαίνει, τὸ δὲ πῶς εἶναι τῆς Ὑποστάσεως. Ὡσαύτως δ' ἐστὶ καὶ τὸ γεννᾶν, καὶ τὸ γεννᾶσθαι, ἐχὶ τὸ εἶναι, ἀλλὰ τὸ πῶς εἶναι ἐμφαίνει τῆς Ὑποστάσεως. Ἐπάναγκες ἄρα καὶ τὸ πνεῖν ὁμοίως, καὶ τὸ πνεῖσθαι, τῆς παραπλησίως εἶναι δηλώσεως· ἐ γὰρ ὁ Πατὴρ τ' ἀπ' ἐντὸς ἡττον ἐστὶ Προβολός, ἥτοι Πνέων, ἥπερ γεννῶν· ἐδ' ἡττον ὁ Πατὴρ τ' ἀπ' ἐντὸς Αἰτία τῆς Πνύματος ἐστίν, ἢ τῆς Υἱᾶς· ἄτε δηλ.: ἐδὲν ἡττον ἐκ τῆς κατ' αὐτὸν Προσώπου τὸ Ἄγ: Πνεῦμα τρόπῳ ἀρρήτῳ προαγαγὼν, ἢ τὸν Υἱὸν γεγεννηκώς· ἐ δὴ χάριν καὶ τηλικῶτος ἐστὶ Προβολός, ἢ Πνέων, ἢ ἡλίκος Γεννήτωρ. Ὅτῳ ἂν ἄρα δήποτε λόγῳ δειχθῇ, ἥτοι τὸ ἐκποροβέσθαι, ἢ τὸ γεννᾶν καὶ γεννᾶσθαι, τὸ πῶς εἶναι σημαίνει, καὶ ἐχὶ τὸ εἶναι αὐτὸ τῆς Ὑποστάσεως, τῷ αὐτῷ ἀείποτε λόγῳ δειχθήσεται, αὐτὸ δὴ τῆτο καὶ τὸ πνεῖν δηλῶν· ἐδέτι δι' ἄλλο τὸ γεννᾶν, ἐχὶ τὸ εἶναι, τὸ δὲ πῶς εἶναι σημαίνει τῆς Πατρὸς, ἢ ὅτι κατὰ τινα λόγον, τρεῖς τὸν διὰ γεννήσεως σημαίνει προβάλλοντα. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸ πνεῖν ὡσαύτως, ἔκκεν μὲν τὸ εἶναι σημαίνει, τὸ δὲ κατὰ τινα λόγον εἶναι προβάλλοντα· κατὰ τρόπον δηλονότι ἀπόρρητον.

Β'. Ἐν τῇ Τριάδι, οἱ τῆς ὑπάρχειν τρόποι τῷ αἰτίῳ βεβήκασι καὶ τῷ αἰτιατῷ· ὡς δηλὸν ἐκ τῆς Γεννήσεως, τῆς τε ἐνεργητικῆς, καὶ τῆς, ὡς ἂν εἴποις, παθητικῆς. Καὶ ἐκ τῆς Ἐκποροβέσεως δὲ, αἱ τὸ αἰτίον σημαίνουσιν, ἢ τὸ αἰτιατὸν. Ἀλλὰ καὶ τὸ Προβολέα εἶναι παραπλησίως ὑπὸ τῷ τῆς Αἰτίας ὀνόματι περιέχεται. Ἀμα ἄρα, μετὰ τῆς Γεννήσεως τῆτο τῆς κατ' ἐνέργειαν, τὸν τῆς ὑπάρχειν τρόπον τῆς πρώτης σωίσεσιν Ὑποστάσεως.

Γ'. Ταύτῃ ἐν ὁ Πατὴρ Προβολός τῆς Πνύματος ἐστὶ τῆς Ἀγίας, ἢ καὶ Γεννήτωρ ἐστὶ τῆς Υἱᾶς· τῇ δὲ Τριάδι ἐπίσης πληρεῖσιν ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγιον. Ὡσαύτως δὲ ἡ Θεότης κοινωνεῖται τῷ Ἀγίῳ Πνύματι, καθάπερ καὶ τῷ Υἱῷ. Ἐπάτοι γὰρ ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῆς Προσώπου ὁ Πατὴρ, τὸν τε Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἄγ: προβάλλεται. Ὅσῳ ἄρα πρὸς τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον τῆς πρώτης τῆς Θεᾶς Ὑποστάσεως, ἥτοι τῆς Πατρὸς, ἐπανήκον ἐστὶ τὸ γεννᾶν, τοσούτῳ πρὸς τῇ αὐτῇ Ὑπόστασιν ἐπανήκεν, καὶ τὸ πνεῖν ἐπάναγκες.

Δ'. Ὅς τινος Ὑποστάσεως σωίσει τὸ συστατικόν, πρὸς τὸν τῆς ὑφίστασθαι τρόπον πάντως ἐστὶ προσηνῆκον· ὁ γὰρ τρόπος τῆς ὑφίστασθαι, τὸ τῆς Προσώπου συστατικόν ἐστίν. Ἀλλὰ μὲν τὸ πνεῖν, τῇ πρώτῃ τῶν ἐπὶ Θεᾶς σωίσεσιν Ὑποστάσεων κατὰ γὰρ τὸ Προβολέα εἶναι, ὥσπερ τὸ γεννᾶν τῇ αὐτῇ σωίσεσιν Ὑπόστασιν κατὰ τὸ εἶναι

εἶναι Γεννήτορα. Τὸ ἄρα πνεῖν τὸ συστατικὸν τῆς πρώτης ἐστὶν Ὑποστάσεως. Εἰ δὲ ἡ πνεῦσις τέττα γε ἕνεκα τῷ συστατικῷ ἢ εἴσιν ιδιότητα τῷ Πατρὶ, ὅτι τὸν Πατέρα ἐδαμῶς ἡ πνεῦσις σωίσῃσιν· ἐδὲ τὸ γεννᾶν εἰσελδύσεται τῷ συστατικῷ ιδιότητα τῆς πρώτης τῶν ἐπὶ Θεῷ Ὑποστάσεων. Αὕτη καὶ γὰρ, ὡς Πατήρ, ἔτω καὶ Προβολὴς ὑπάρχει· τόγемω Πατέρα εἶναι, ἢ γεννᾶν, ἐδαμῶς τῷ πρώτῳ Ὑπόστασιν σωίσῃσι, κατὰ γε τὸ εἶναι Προβόλεα, ἢ πνέοντα.

Ε. Τὸ δ' αὐτὸ τέως ἐδίδασκον οἱ Θεοὶ Πατέρες, οἱ ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Μαρτυριῶν τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων· οἱ τὸν Υἱὸν, καὶ δὴ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὰ τῷ Πατρὶ ἔχον ἅπαντα δεμαρτυρῶντο, ὑπεξαίρεμένης τῆς Αἰτίας. Εἰ ἄρα μόνος τὸ αἰτίαν εἶναι προσιδιάζον αὐτῷ ἔχει ὁ Πατήρ, τῶν λοιπῶν ἁπάντων κοινῶν ὑπαρχόντων· ὁ δὲ τῷ ὑφίσταθαι τρόπος ἀναμφιλέκτως ἄλλοις προσήκειν ἢ ἔχει φύσιν· κατὰ δὲ ἄρα, τὸν τῷ ὑφεικέναι τρόπον τῆς πρώτης ἐπὶ Θεῷ Ὑποστάσεως, ἢ τοι τῷ Πατρὶ, ὑπάρχειν τὸ αὐτὸν εἶναι τῷ αἰτίαν, τέττα Υἱὸς δηλονότι καὶ τῷ Ἅγ. Πνεύματος. Παραπλησίως ἄρα τὸν τῷ ὑφίσταθαι τὸν Πατέρα τρόπον, ἢ Ἐκπορεύσεις εἰσέρχεται ἢ τῷ Ἅγ. Πνεύματος.

Τελουταῖον ἔτι τοσάνις οἱ Πατέρες διδάσκουσι πάντα ἐπὶ τῆς Τριάδος εἶναι κοινὰ, ἐξαίρεμένων μόνων τῶν τῷ ὑφίσταθαι τρόπων. Ἐνθεν τοι ἸΟΥΣΤΙΝΟΣ, ἐν Ἑρωτ.: ρλθ'. πρὸς τὴν Ὁρθοδ.: „Τὰ ἐπὶ τῶν Θεῶν τριῶν Ὑποστάσεων ὡσαύτως ἀπαραλλάκτως λέγόμενα· ἐν τέτοις νόει τὸ ἐν τῆς Οὐσίας· τὰ δὲ μὴ ὡσαύτως, ταῦτα νόει τῷ τρόπῳ τῆς τῶν Προσώπων ὑπάρξεως. Οἱ δὲ Συγγραφῶς τῷ περὶ Τριάδος Βιβλίῳ, ὅπερ κοινῇ τῷ ΚΤΡΙΛΛΩι προσαναγράφεται ἐν Κεφ.: Ι'. „Εἶνα γὰρ Θεὸν γινώσκουмен· ἐν μόναις δὲ ταῖς ιδιότησι τῆς τε Πατρότητος, καὶ τῆς Υἱότητος, καὶ τῆς Ἐκπορεύσεως, κατὰ τε τὸ αἰτίον καὶ τὸ αἰτιατὸν, καὶ τὸ τέλειον τῆς Ὑποστάσεως· ἢ τοι τὸν τῆς ὑπάρξεως τρόπον, τῷ διαφορὰν ἐννοῶμεν. Οἱ δὲ ἐκ Δαμασκῆ ἸΩΑΝΝΗΣ ἐν Βιβλ.: τῷ κατὰ τῶν Ἀκεφάλων, Βιβλ.: Δ'. τῶν Κανισίῳ Ἀρχαίων Ἀναγνωσμάτων, Κεφαλ.: ΜΖ'. „Πάντα κοινὰ τὰ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἅγ. Πνεύματος, ἐξαίρεμένων τῷ τρόπῳ τῆς Ὑποστάσεως. Εἰ ἐν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ ταῖς τριῶν Ὑποστάσεσιν, ἐξαίρεμένων μόνων τῷ τρόπῳ τῆς Ὑποστάσεως, δὴλον δὴπερ ὡς ἡ τῷ Ἅγ. Πνεύματος Πρόεσις, ἄτε μὴ κοινῇ ταῖς τριῶν Ὑποστάσεσιν ἔσα, τὸν τρόπον αὕτη τῆς Ὑποστάσεως εἴσιν τῆς τῷ Πατρὶ. ἐκ γὰρ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα, ἐκτὸς ἀπάσης καὶται ἀμφισβήτησεως. Ἐπεὶ τοίνυν, τῷ τρόπῳ τῆς τῷ Πατρὶ Ὑποστάσεως ἢ τῷ Ἅγ. Πνεύματος Προβολῇ ἐστὶν ἐπανήκασα· ὁ δὲ τῷ ὑφίσταθαι τρόπος ἐν τῷ καὶ μόνῳ προσήκειν ἂν ἔχοι Προσώπῳ, κατὰ προείρηται· φανερόν δὴπερ τῷ Προβολῇ τῷ Ἅγ. Πνεύματος τῷ Πατρὶ μόνῳ, καὶ ἔχ' ἑτέρῳ Προσώπῳ εἶναι προσήκασαν. Οὐκ ἐν ἄρα καὶ τῷ Υἱῷ ἐκ μόνων τῷ Πατρὶ ἄρα τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγ. ἐκπορεύεται,

Τόμ.: Α'.

Ε εεεεε

εχ

ἔχ ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς τὸ δεῖν: ὅτι τὸ συστατικὸν τῆς Πατρὸς ἦτοι ὁ τρόπος τῆς τὸν Πατέρα ὑφεικέναι ἐστὶ, τὸ τῷ αἰτίᾳ αὐτὸν εἶναι Υἱᾶς καὶ Πνεύματος: τῆς μὲν ὡς Γεννήτορα, τῆς δὲ ὡς Προβολέα. Τὸ ἄρα συστατικὸν, ἦτοι τὸν τρόπον τῆς τῷ Πατρὶ τὴν ὑπάρχειν ὑπόστασιν, εἴσασιν ἢτε Γέννησις καὶ ἢ Πνεῦσις· ἡ δὲ ἑτέρα δὲ μόνον καθ' ἑαυτὴν, ἑκατέρα δὲ σωάμα τὸν αὐτὸν τρόπον ἀναπληροῖ καὶ σωλίσῃ. Ἀλλὰ γὰρ παραπλησίως τῷ τε Γέννησιν καὶ τῷ Ἐκπόρῳ παθητικῶς νοημένας, ἕνα τῆς ὑπάρχειν τρόπον κατὰ τὸ αὐτὸ, ἀδιώατον ἦν. (25) Οὐ γὰρ ἦν τὸ αὐτὸ ἐκ τῆς αὐτῆς, καὶ γεννᾶσθαι καὶ πνεῖσθαι ἀποκλείει καὶ γὰρ ἢ Πνεῦσις τῷ Γέννησιν· καὶ τὸν αὐτὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς, καὶ γεννᾶσθαι καὶ μὴ γεννᾶσθαι, τῶν ἀδιωάτων. Εἰς δὲ καὶ ὁ αὐτὸς ἕτερον μὲν γεννᾶν, ἕτερον δὲ μὴ γεννᾶν, ἀλλὰ πνεῖν, ἡδιώατο· ὃν δὴ πᾶς τρόπον ὁ Πατὴρ ἐγέννησε μὲν τὸν Υἱόν, προῆκε δὲ τὸ Πνεῦμα. Τοιγαρὶν ὁ Προβολὴς πρὸς τὸν τρόπον ἀνήκει τῆς τῆς Πατρὸς ὑπόστασιν, ἔχ ἢ Πατὴρ ἐστὶν, ἦτοι Γεννήτωρ· ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματι τῷ ὀλοχερῶς ἢ Πρώτῃ παραδηλῶται Θεῶν ὑπόστασις. Καὶ γὰρ τοι καὶ τὸ Γεννήτορα εἶναι, ἦτοι Πατέρα, πρὸς τὸν τρόπον ἀνήκει τῆς ὑπόστασιν τῆς Πνεύσεως, ἔχ ἢ Πνεῦσιν ἐστὶν· ἀλλ' ἢ τῇ φωνῇ τῆς Πνεύσεως ἢ πρώτη ὑποσημαίνεται τῶν ἐπὶ Θεῶν ὑποστάσεων.

Οἱ μὲν ὅν Πατέρες τρόπον τῆς ὑπάρχειν τὸν Πατέρα, ἦτοι τῷ πρώτῳ ὑπόστασιν, τιθέασιν τὸ Γεννήτορα αὐτὸν εἶναι, ἦτοι Πατέρα· ἀλλ' ἔκ ἐντεῦθεν ἐκκλείεται καὶ τὸ Προβολέα τὸν αὐτὸν εἶναι, ἀπὸ τῆς τρόπου τῆς τῷ πρώτῳ Θεῶν ὑφεικέναι ὑπόστασιν. Καὶ γὰρ πολλάκις καὶ τρόπον τῆς τῷ πρώτῳ Θεῶν ὑφεικέναι ὑπόστασιν τιθέασιν, τὸ εἶναι μόνον Ἀγέννητον. Μήτοι δὲ παρὰ τὸ ἀποφάσκει τὸν Γεννήτορα, ἦτοι τὸν Πατέρα, τῆς τῆς πρώτης τῶν ὑπερθέων Προσώπων τὸν τρόπον εἶναι ὑπόστασιν; Οὕτω

(25) Καὶ τῷ ὅρῳ ἴδεται ὁ λόγος τῆς τῶν Θεολογικῶν Προσώπων ἀπ' ἀλλήλων διακρίσεως· ὁ καὶ βεβαιῶς ἐδὲν ἦτον τῷ αἰτίῳ καὶ τῷ αἰτιατῷ, ἢν ὁρῶς ἐκλαμβάνεται. Οὐ γὰρ πρὸς διακρίσιν ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα, ἢ κατὰ τὸ αἰτίον καὶ αἰτιατὸν ἔστις τῶν Προσώπων πρὸς ἀλλήλας, ὡς οἱ Λατῖνοι διακρίνοντες· ὅποτε ἢ τῶν αὐτῶν (Υἱὸς τε λέγεται καὶ Πνεύματος) ἀμφοτέρων ὡς αἰτιατῶν ἔστις πρὸς τὸν Πατέρα τὸν ἕνα καὶ μόνον αἰτίον, ἢ μόνον κατὰ τὸ ἀποχερῶς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον τῷ ἐν αὐτοῖς διακρίσιν ἀπεργάζεται. Τὸ γὰρ αἰτιατὸν τῆς αὐτῆς αἰτίᾳ, ἦτοι τῆς Πατρὸς εἶναι καὶ τὸν Υἱόν καὶ τὸ Πνεῦμα, κοινῇ ὁμολογῶνται. Συνομολογῶνται δὲ καὶ τῶν, τὸ μὲν αἰτιατὸν εἶναι ὡς γεννητὸν, τὸ δὲ ὡς ἐκπερσύνον. Ἀλλὰ μὲν τὸ γεννητὸν καὶ τὸ ἐκπερσύνον τῇ ὑπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων ἐπ' ἀνάγκης διασέμεσθαι (ἢ γὰρ ἢ τὸ αὐτὸ καὶ γεννᾶσθαι καὶ πνεῖσθαι, ὁ αὐτὸς τῶν ἀποκλείοντος ὁ αὐτὸν.) Ἀδιώατον ἄρα μὴ Προσωπικῶς τὸν Υἱόν τῆς Πνεύσεως ἀντιδιακρίνεσθαι, ὅτε δὴ αἰτιατὸν μὲν, ἄλλως γεμῶν καὶ ἄλλως ἐξ αἰτίᾳ τῆς αὐτῆς προερχόμενα. Καὶ φρεσὶν ἄρα ἢ τῆς Ἀκωάτης Θεωρίας, καὶ τῶν αὐτῶν παρεκλογιστικῶν Θεολογιᾶς, τῆς χερίῳ χετικῶς καὶ πρὸς ἀλλήλας ἀντικεῖσθαι διδάσκοντες κατὰ τὸ αἰτίον καὶ τὸ αἰτιατὸν τὰ Πρόσωπα Υἱὸς τε καὶ Ἁγίῳ Πνεύματος, ἐπεὶ καὶ ὡς ἔχει πρὸς τὸν αἰτίον ἀμφοῖν ὄντα Πατέρα ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἢ καὶ οὕτως ἀπ' ἀλλήλων ὡς διακρίνόμενα.

Οὕτω γὰρ ὁ Θεολόγος ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, Λόγῳ ΛΖ'. „Αὐτὸ δὴ τὸ „μὴ γεγεννηθῆαι, καὶ τὸ γεγεννηθῆαι, καὶ τὸ ἐκπορεύεσθαι τὸν „μὲν Πατέρα, τὸν δὲ Υἱόν, τὸν δὲ, τῷ ὅπερ λέγεται, Πνεῦμα „Ἅγιον προσηγόρευσεν, ἵνα τὸ ἀσύγχυτον σώζεται τῶν τριῶν „ὑποστάσεων, ἐν τῇ μιᾷ φύσει καὶ ἀξίᾳ τῆς Θεότητος. ΚΑΙ- ΣΑΡΙΟΣ δὲ ὁ τῷ αὐτῷ Γρηγορίῳ ὁμώμων ἐν τῷ Α'. Διαλόγῳ (26). „Πᾶσα ἐνότης, καὶ ἰσότης, καὶ ταυτότης ἐν Τριάδι, πλὴν Ἀγεν- „νησίας, καὶ Γεννήσεως, καὶ Ἐκπορεύσεως. Καὶ ΚΥΡΙΑΛΛΟΣ δὲ Βιβλ: περὶ Τριάδος, Κεφαλ: Η'. (27). Πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ „αὐτῷ εἰσὶ (τῷ Υἱῷ) πλὴν τῆς Ἀγεννησίας, ἥτις ἔσθ' σημαίνει Οὐ- „σίας διαφορὰν, ἐδὲ ἀξίωμα, ἀλλὰ τρόπον ὑπάρξεως. Καὶ τελευ- „ταῖον ὁ ἐκ Δαμασκῆ ἸΩΑΝΝΗΣ ἐν τοῖς λοιποῖς, Βιβλ: Α'. τῶν περὶ τῆς Ὁρθοδ: Πίστεως, Κεφ: Θ'. (28). „Πάντα ὅσα ἔχει ὁ „Πατὴρ αὐτῷ εἰσὶ, πλὴν τῆς Ἀγεννησίας κτ: Ο' δ' αὐτὸς, ἐπει- „δὴ πολλάκις τὴν τῷ Πατρὶ Ἀγεννησίαν ἀπὸ τῷ Υἱῷ ὑπεξήρη- „κεν, ἐν τῷ Γ'. Λόγῳ (29) τῷ περὶ τῶν Εἰκόνων, καὶ τὴν Πα- „τρότητα ἅμα τῇ Ἀγεννησίᾳ σωεξαίρει. „Ἐστὶν ὁ Υἱὸς Εἰκὼν τῷ „Πατρὶ Φυσικὴ, ἀπαράλλακτος, κατὰ πάντα ὁμοίᾳ τῷ Πατρὶ „πλὴν τῆς Ἀγεννησίας καὶ τῆς Πατρότητος. Τέταρτον γε ἐν ἔνεκα οἱ „Θεοὶ Πατέρες, τρόπον τῷ τὸν Πατέρα ὑπάρχειν τιθέασιν τὸ εἶναι „Γεννήτορα, ἢ Πατέρα, ὅτι καὶ τοὶ τῶν Θεῶν ὑποστάσεων ἢ „πρώτη, ἔχ' ἡττον Προβολὴς ἐστὶν ἢ Πατὴρ, ἐδέχοντο ἄλλ' ἐν ἐν „Ἱεραῖς Γραφαῖς, ὑπὸ ἰδιαιτέρῳ ὀνόματι, τῷ κατὰ λόγον τῷ προ- „βαλλομένῳ Πνεύματι, ὡς περὶ τῷ τῷ γεγεννηθέντι Υἱῷ ὑπὸ τῇ „κλήσει τῇ τῷ Πατρὶ, ἢ πρώτη αὕτη ὑπόστασις ἀποκαλύπτειται. „Τρόπον γὰρ ἀπορρήτῳ, τῷ ἡμῖν πάντως ἡμῖς ἀποκαλυφθέντι, „προῆλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. (30). Οὐ δὴ χάριν, ἐδ' αὐτὸ „ἰδιάζον ὄνομα ἔχεν ἄλλ', ἢ τὸ κοινὸν ὃν Πατρί τε καὶ Υἱῷ, ὡς „ἴδιον αὐτῷ μόνῳ προσωκείμενον. Ἐκ τῷ ἄρα τῷ Πατρὶ ὀνόματος, „ὃ μόνον ἐν τῇ Ἱερᾷ ἀποκαλύφθη Γραφῇ, διασαφῆσιν οἱ Πατέρες „τὸν τρόπον τῷ τῷ πρώτῳ ὑπάρχειν ὑπόστασιν ὃ δὴ πρὸς ἐξήρκει „πρὸς τὸ δεῖξαι ὅπως διακρίνεσθαι τὴν πρώτῃ ὑπόστασιν ἀπὸ τῷ „Υἱῷ, μᾶλλον δὲ καὶ ἀπὸ τῷ Ἀγ: Πνεύματι. Οὕτω καὶ γὰρ ὁ „Νύσσης ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἐν τῷ Α'. Λόγῳ τῶν κατ' Εὐνομίαν. „Τῷ „γὰρ Πατρὶ κατὰ τὸ ἄκτιστον σωμαπρόμενον (τὸ Πνεῦμα), πάλιν „ἀπ' αὐτῷ τῷ μὴ Πατρὶ εἶναι, καθάπερ ἐκεῖνος, διαχωρίζεται.

Ἐρεῖς: Ὡς οἱ Πατέρες διδάσκουσιν τὸ Ἅγ: Πνεῦμα Πατέρα μὴ ἔχειν· μηδὲ γὰρ εἶναι τὸν Πατέρα, εἰμὴ Πατέρα τῷ Υἱῷ· πῶς ἐν ἢ Πνεύσις τὸ Πρόσωπον συστήσει τὸ τῷ Πατρὶ; Εἰ γὰρ ὁ Πνεῶν ἐστὶν ὁ

(26) Πίστεως Γ'. Ἀποκρίσις.

(27) Οὕτως ἐν Κεφ: Η'. ἔχ' Ζ'.

(28) Κατὰ τὴν Λευκίαν Ἐκδοσιν Κεφ: Η'.

(29) Ἐν Ἀριθμ: Η'.

(30) Ὁρα τὴν ἀνωτ: Σημείωσ: (24).

ὁ Πατήρ· ἐπεὶ ἄρα διὰ τῆ Πατρὸς μόνῃ νοεῖται ἡ χέσις ἡ πρὸς τὸν Υἱὸν (ὡς τοσῶτοι μαρτυροῦσι Θεοὶ Πατέρες) τὸ Ἁγ: Πνεῦμα ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν Υἱός· ὅτε τὸν Πνέοντα Πατέρα ἀναπολῶν, Υἱὸν ἐξ ἀνάγκης ἀναπολεῖ τὸν Πνεόμενον· ἀδωάτον ὃν εἶναι Πατέρα, εἰμὴ πρὸς Υἱόν· καὶ ταῦτόν ὃν, μαρτυροῦντος ἈΘΑΝΑΣΙΟΥ, τὸ Πατέρα ἔχειν τῷ γεγεννηθῆαι. Εἴπερ ἔν ἄρα τὸ Ἁγ: Πνεῦμα Πατέρα ἔχει, ἦπῃ καὶ γεννητὸν ἔσται, καὶ Υἱός. (31). — Ἀλλὰ πῶς ποτε θέμις ἦν ἀποφῆσαι, τὸ τὸν Πατέρα πνέοντα εἶναι, τὸ Πνεῦμα; ἢ γὰρ τὸ, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὸν Πατέρα ἔχειν ἰδίαν ἑαυτῇ ἀρχῇ; ἔχῃ ταῦτα ὁμοίως καὶ αὐτοὶ Λατῖνοι συμφάσκουσι; πῶς ἔν ἐντεῦθεν ἐξῆλθῃ σωάψαι, τὸ Υἱὸν τῆ Πατρὸς εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον; Ὡς εἴπερ ἄρα καὶ ἔτως εἶπετο: Πνέων μὲν ἐστὶν ὁ Πατήρ. Ἀλλὰ καὶ τῇ τῆ Πατρὸς Φωνῇ μόνῃ νοεῖται ἡ χέσις ἡ πρὸς Υἱόν. Τὸ Ἁγ: Πνεῦμα ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν Υἱός. Καὶ πάλιν: Ὁ ἀναπολῶν πνέοντα τὸν Πατέρα, ἐξ ἀνάγκης τὸ πνεόμενον Υἱὸν εἶναι ἀναπολεῖ ἀδωάτον ὃν Πατέρα εἶναι, εἰμὴ κατὰ χέσιν τῷ πρὸς τὸν Υἱόν. Εἰ γὰρ τῷ δὴ Φημι ἐπόμενον ἔτως ἔστω, ὡς ἂν ἐπόμενον ὁμοίως καὶ τὸ ἐξῆς: Ὅτι, ἐπειδὴ παρὰ πᾶσι βέβαιον ἐστὶ τὸν Πατέρα ὑπάρχειν τῆ Πνύματος Προβολῇ· ἦτοι, Πνέοντα αὐτὸν εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ὁ δὲ Πατήρ ὁ Πνέων ἐστὶ τῇ δὲ τῆ Πνέοντος Φωνῇ μόνῃ νοεῖται ἡ χέσις ἡ πρὸς τὸ Πνεόμενον· ὁ Ἄρα Υἱός ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ τὸ Πνεῦμα. Πάλιν: ὁ ἀναπολῶν τὸν Πατέρα Πνέοντα, ἐξ ἀνάγκης τὸν Υἱὸν Πνεόμενον ἀναπολεῖ· ἦτοι τὸ Πνεῦμα νοεῖ αὐτὸν εἶναι τὸ Ἅγιον ὡς ἀδωάτον ὃν εἶναι τὸν Πνέοντα, ἀνθ' τῆς πρὸς τὸ Πνεόμενον χέσεως. Ὡς περὶ δὴ πᾶς ἀτόπων ὄντων, ἐνδὸν ὡς ἔδεν ὑγείας ἡ καὶ τὸ ἀνωτ: ἐπιφερόμενον. Ἀμέλει τοι τὸ Ἁγ: Πνεῦμα, ἔχει μὲν ἰδίαν ἀρχὴν τὸν Πατέρα, ὅτε τὸ Ἁγ: Πνεῦμα Πνέων αὐτὸς ἐστὶν ὁ Πατήρ, ἀλλ' ἔχῃ ἡ Πατήρ· ἢ δὲ τῷ τῆ Πατρὸς ὀνόματι τῶν Ὑποστάσεων ἡ πρώτη ὑποσημαίνεται. Διὰ δὲ τῆ Πατρὸς ἡ χέσις νοεῖται ἡ πρὸς τὸν Υἱόν· ἔμνῃ τοι καθὸ ὑπὸ τῷ τῆ Πατρὸς ὀνόματι ὁλοχερῶς δηλᾶται ἡ Ὑπόστασις. Ψόδῃς δὲ τελούται καὶ τὸ λέγειν ἡμᾶς τὸ Ἁγ: Πνεῦμα Πατέρα ἔχειν· τὸ γὰρ εἰς τὸν τρόπον τῆ τὸν Πατέρα ὑπάρχειν· (καθὸ διὰ τῆς Φωνῆς ταύτης ἡ πρώτη τῶν Ὑποστάσεων ὑποσημαίνεται) τῷ τῆ Ἁγ: Πνύματος Προβολῇ εἰσιέναι ἢ γὰρ, τὸ τὸν Πατέρα καὶ Πνέοντα εἶναι, (ἔχῃ ἡ Πατήρ μέντοι) μόνον λέγομεν.

Ἐρεῖς δ' ἔν ἐτι: (32) ὡς οἱ Πατέρες διδάσκουσι τὸν Υἱὸν εἶναι τὸν ὅρον τὸν τῆ Πατρὸς· πῶς ἄρα τὸ συστατικὸν τῆ Πατρὸς, ἔμνῃ ἐστὶν ἡ Πατρότης, ἀλλὰ καὶ ἡ Πνεῦσις ἐτι ἢ κατ' ἐνέργειαν; — Ἀλλ' ὡς περ εἶρηται, ἔχῃ τῆ Πατρὸς, ἢ Πατήρ, ἢ δ' ὑπὸ

(31) Ταῦτα ἀντιβάλλει Κιχάβιος ὁ Πολωνός, ἐν τῷ κατ' αὐτὸν Βήματι. Σελ: 78.

(32) Ἰδὲ Πολωνὸς Κιχάβιος καὶ ταῦτα, αὐτόθι.

ὑπὸ τῷ τῷ Πατρὶ οὐνόματι (ἐν τοῖς Θεοῖς) ἡ πρώτη δηλεῖται Ὑπόστασις, τὸ συστατικὸν εἰσιέναι λέγομεν τὴν Πνεῦσιν τὴν κατ' ἐνέργειαν. Οὐ γὰρ τὸ Προβολέα εἶναι (καθ' αὐτὸ) Γεννήτορα εἶναι ἐστίν. Ἀλλ' ὁ Υἱὸς ἐστὶν ὁ τῷ Πατρὶ ὅρος, ἢ Πατήρ, ἐμὴ δὲ, καὶ ἥπερ ὑπὸ τῷ τῷ Πατρὶ οὐνόματι ἡ Ὑπόστασις ὁλοχερῶς ἡ πρώτη ὑποσημαίνεται. Οὐκ ἄρα τὸ Δόγμα τόδε ἄτοπον, ἐδὲ τοῖς Ἱεροῖς Παράσις ὑπεναντίως Φερόμενον· ἐδὲ πεπλασμένον μόνον πρὸς τὴν τῆς Πνύσεως τῆς ἐκ τῷ Υἱῷ ὑπεξαίρεσιν.

Ἐ Π Ι Χ Ε Ι Ρ Η Μ Α Σ.

Ὡμολόγηται κοινῇ μίαν καὶ μόνω εἶναι ἐν τῇ Θεότητι τὴν Ἀρχίω, τῷ Υἱῷ δηλ. καὶ τῷ Ἀγ. Πνύματος. Ἀλλὰ μὴ ὁ ἐκ τῆς μιᾶς καὶ μόνης Ἀρχῆς ἐκείνης γεννητὸς Υἱὸς, ἐκ τῷ Πατρὶ μόνον γεννᾶται· μόνος ἄρα ὁ Πατήρ ἢ μία ἐστὶν Ἀρχὴ ἐκείνη ἢ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἀγ. Πνύματος. Ἐκπορεύεται γὰρ καὶ τὸ Ἀγ. Πνεῦμα ἐκ τῆς μιᾶς ἐκείνης Ἀρχῆς. Ἐπεὶ δὲ αὕτη μόνος ἐστὶν ὁ Πατήρ· δηλον ἄρα ὡς ἐκ τῷ Πατρὶ μόνον ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἐχὶ δὲ ἅμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ.

Ἐ Π Ι Χ Ε Ι Ρ Η Μ Α Ζ.

Πάλιν· Εἴπερ ἄρα τὸ Ἀγ. Πνεῦμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ ἐκπορεύου-
νον ἦν, πάντα ἂν δῆπρ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ὑπῆρχε κοινὰ,
πλὴν τῆς ἐγχωρέσεως Σχετικῆς Ἀντιθέσεως· ἔτω δέ τοι ἐκ ἂν
τοσαύτη εἴη, ἢ τῷ Πατρὶ μεταξὺ καὶ τῷ Ἀγ. Πνύματος ἐνό-
της, ὅση ἢ μεταξὺ Πατρὶ καὶ Υἱῷ· ἐδὲ ἔτω ἂν τὰ τῷ Πατρὶ
πάντα, κοινὰ ἔχοι καὶ τὸ Ἀγ. Πνεῦμα, ὡς τὰ τῷ Πατρὶ ὁ
Υἱὸς, ἢ τὰ τῷ Υἱῷ ὁ Πατήρ· ἐ γὰρ ἂν μόνον τὰ ἐφ' οἷς ἢ τῆς
Σχέσεως Ἀντίθεσις ἐξαίροιτο, ἀλλὰ καὶ τινὰ τῶν τῷ Πατρὶ
ἔχον ἔτι ἐκ ἂν εἴη τὸ Πνεῦμα, ἐφ' ὧν Ἀντίθεσις ἐπιθεωροῖτο
Σχετικὴ εἰδεμία· οἷον τὴν κατ' ἐνέργειαν γέννησιν ὁ Πατήρ ἔχων
ἐστίν, ἢς ἀμοιρᾷ τὸ Πνεῦμα· καί τοι μηδὲ μιᾶς κατὰ ταύτην χω-
ρέσεως τῷ Πατρὶ πρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγ. ἀντιθέσεως. Μείζων
ἂν ἦν εἴη ἢ τῷ Πατρὶ πρὸς τὸν Υἱὸν ἐνότης, ἢπερ ἢ πρὸς τὸ
Πνεῦμα. Τὸ δὲ δὴ, ἀπηχῆς ὅν τυγχάνει καὶ ἐκ διαμέτρων ἀντι-
θεταίων τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῷ Δόγματι. Τὸν αὐτὸν γὰρ
τρόπον οἱ Θεοὶ Πατέρες διδάσκουσιν, ὡςπερ ὁ Υἱὸς ἅπαντα ἔχει
τὰ τῷ Πατρὶ, ἔτω καὶ τὸ Ἀγ. Πνεῦμα πάντα ἔχει τὰ τῷ Πα-
τρὶ. Οἱ μὲν ἐν Ἀρεοπαγίτης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἐν τῷ περὶ τῶν
Θείων Ὀνομάτων Βιβλίῳ, Κεφαλ. Β'. περὶ τὴν ἀρχίω: „Καὶ
„ἁυθις: ὅσα ἐστὶ τῷ Πατρὶ, καὶ αὐτῷ τῷ Υἱῷ, τῷ Θεαρχικῷ
„Πνύματι κοινωνικῶς καὶ ὡσμένως ἀνατίθησιν. Οἱ δὲ ΒΑΣΙ-
„ΛΕΙΟΣ (33) ἐν τῷ Γ. Βιβλ. τῶν κατ' Εὐνομίαν: „Τὰ κοινὰ
τῷ

(33) Ἐν τῇ Νεωτάτῃ Ἐκδόσει κατὰ Γαρνίηρον, τῇ ἐν Παρισίοις Ἔτ. 1721. ἐν Τόμ. Α'. Σελ. 296. ἀναγινώσκειται ἡ χρῆσις ἥδε ἐν καταρχῇ τῷ Ε'. Βιβλ. τῶν κατ' Εὐνομίαν. Τόμ. Α'. Ζ 55555

„τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, ταῦτα κοινὰ τῷ Πνεύματι ἈΥΓΟΥ-
 „ΣΤΙΝΟΣ δὲ Βιβλ: Β'. τῶν περὶ Τριάδος Κεφ: Δ'. „Πάντα ἃ
 „ἔχει ὁ Πατὴρ, ἔχει μόνον τῷ Υἱῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἀγ: Πνεύματος
 „εἶσιν. Ο' δὲ Ῥώμης ΛΕΩΝ ὁ Μέγας, ἐν τῷ Α'. Λόγῳ εἰς τὴν
 Πεντηκοστήν. „Οὐκ ἄλλα μὲν εἰσὶ τῷ Πατρὶ, ἄλλα δὲ τῷ Υἱῷ,
 „ἄλλα δὲ τῷ Ἀγ: Πνεύματος· ἀλλὰ πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ,
 „ἔχει καὶ ὁ Υἱὸς, ἔχει καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Τελούταιον δὲ
 „ΑΝΤΙΟΧΟΣ, ὁ Μοναχὸς τῆς τῷ Ἀγίῳ Σάββα Λαύρας, (34).
 ἐν Ὁμιλ: Α'. περὶ Πίσεως, ἐν τῷ Α'. Τόμ: τῆς Βιβλίου: τῶν
 Γραικῶν Πατέρων, Σελ: 1028. „Καὶ συλλήδω εἰπεῖν, αὐτὸς ὁ
 „Θεαρχικὸς ἔφη Λόγος: ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐσμέν· καὶ πάντα
 „τὰ ἐμὰ σὰ ἐστὶ, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ. Καὶ αὐτίς: ὅσα ἐστὶ τῷ Πα-
 „τρὶ καὶ αὐτῷ τῷ Υἱῷ, τῷ Θεαρχικῷ Πνεύματι κοινωνικῶς καὶ
 „ὡσόμενος ἀνατίθῃσι τῆς Θεοργίας τὸ σέβας, καὶ τὴν πηγαίαν
 „καὶ ἀνέκλειστον αἰτίαν ἐν τῷ λέγειν: πορεύθεντες μαθητεύσατε
 „πάντα τὰ Ἑθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῷ Πατρὶ καὶ
 „τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἀγ: Πνεύματος. Ἐχει ἄρα ὡσαύτως ὁ Υἱὸς πάν-
 „τα τὰ τῷ Πατρὶ, ὡς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Ἀλλὰ μὴ τὸ
 Πνεῦμα τὸ Ἅγιον οὐκ ἔχει τὴν κατ' ἐνέργειαν Γέννησιν τῷ Υἱῷ,
 Ἄρα οὐδ' ὁ Υἱὸς ἔχει τὴν κατ' ἐνέργειαν Προβολὴν τῷ Πνεύμα-
 τος. Ἐκ μόνου ἄρα τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται τὸ Ἀγ: Πνεῦμα, καὶ
 ἔχει ἅμα καὶ ἐκ τῷ Υἱῷ.

Ἐ Π Ι Χ Ε Ι Ρ Η Μ Α Η'.

Ἡ Ἱερὰ τῶν Πατέρων Θεολογία διδάσκει, διὰ δὴ τῷ τὸν Πα-
 τέρα, καὶ τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Ἀγ: Πνεῦμα εἶναι ἓνα Θεόν, ὅτι ὁ
 Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον πρὸς μίαν ἀρχὴν ἀναφέρονται τὸν
 Πατέρα· ἔτω γὰρ ἐν τῇ Πραγματείᾳ τῇ περὶ τῶν Μαρτυριῶν
 τῶν Ἀνατολικῶν Πατέρων ἀκηκόαμεν ἐκδιδάσκοντα τὸν Θαυμα-
 τουργὸν ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ, ἐν τῇ τῆς Πίς: Ἐκθ: ἢ κατὰ μέρος ἐπι-
 λέγεται. Καὶ τὸν Θεόν δὲ ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ τὸν Θεολόγον, Λόγ:
 ΚΘ'. καὶ ΛΖ'. καὶ Μ'. Καὶ τὸν Θεόν ἸΩΑΝΝΗΝ τὸν Δαμασ-
 κινὸν ἐν Βιβλ: τῷ κατὰ τῶν Ἀκεφάλων, Κεφ: ΕΖ'. Καὶ ΜΙ-
 ΧΑΗΛ τὸν Σύγκελλον, ἐν τῷ Βίῳ τῷ Θεῷ Διονυσίῳ τῷ Ἀρεοπα-
 γίτῃ.

Εὐνομίᾳ· ἦτοι ἐν τῷ Ε'. Λόγῳ, ἔ' Ἐπιγραφῇ: „περὶ τῷ Ἀγ: Πνεύματος, ὅτι
 „ἔ' κτίσμα.

- (34) Ἦν δὲ ὁ Μοναχὸς ἔτος Ἀντίοχος, Ἀνὴρ διάσημος ἐπὶ Σοφίᾳ καὶ Ἀγιοτητι,
 περιὼν τῷ βίῳ ἐπὶ Ἡρακλείῳ τῷ Αυτοκράτορος· ἦκε δ' εἰς πείραν τῆς Ἱεροσο-
 λύμων ἐκπορεύσεως τῆς ὑπὸ Χαλδαίων, ὅτε τῆς Ἀγίας Πολέως ὑπὸ Χορρόε
 ἀλώσεως, καὶ τὸ σπῆτόν τῷ Σταυρῷ ξύλον ἐκείθεν ἐπὶ Περσίδος ἀπήχθη λάφυ-
 ρον. Συνέπεσε δὲ ταῦτα ἐν Ἑτα τῷ Σωτηρίῳ 614. (ὅρα Γοδεφρίδον Τολμάννον
 τὸν Καρθουσιανόν, ἐν τῇ πρὸ τῶν τῷ Πατρὶ Ὁμιλίων Προδικήσει, ὡς ἐπὶ τῷ
 Λατινίδι Φωνίῳ μετῴεγκεν· ἐν τῷ εἰρημένῳ Α'. Τόμῳ τῆς τῶν Πατέρων: Βίβ-
 λίου. Σελ: 1019.

γίτῃ. Καὶ ἩΛΙΑΝ τέως τὸν Κρήτης Μητροπολίτῳ, ἐν τοῖς Σχο-
λίοις τοῖς εἰς τὰς Λόγους Γ. Δ. καὶ Ε. Γρηγορίῃ τῇ Θεολόγῃ.
Εἴπερ ἄρα παρὰ τὸν Πατέρα, καὶ πρὸς ἕτερον ἔτι, ὡς πρὸς
ἀρχὴν ἀναφέροιο τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ἢ ἂν δὴ μάλλον πρὸς
ἀρχὴν μίαν, ἢ δὲ πρὸς ἕνα τὸν Πατέρα ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα
ἔχοιεν τὴν ἀναφορὰν· ἢ δ' ἂν ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦ-
μα εἴσαν Θεὸς εἷς. Ὅπερ ἀδιώατον. Ἵνα μὴ ἄρα ἡ τῆς Θεό-
τητος ἐνότης λυθείη, ἐπάνανγκες καθομολογεῖν ἐκ τῆ Πατρὸς μό-
νῃ, ἢ ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῆ Υἱᾶ, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπο-
ρεύεσθαι.

Ἐ Π Ι Χ Ε Ι Ρ Η Μ Α Θ'.

Τὴν μὲν Τριάδα ἐν μιᾷ Θεότητι πισύομεν, ὅτι τὸ εἶναι Πα-
τέρα ἢ ἅμα καὶ κατὰ τῶν ἄλλων λέγεται, καὶ ἐνὸς δὲ τῆ
Πατρὸς· τὸ δὲ Υἱὸν εἶναι κατὰ τῆ Υἱᾶ μόνῃ ὁμοίως, ἔτοι δὲ καὶ
κατὰ τῶν ἄλλων· τελευτάῳ δὲ καὶ τὸ Ἅγ. Πνεῦμα, κατὰ μό-
νῃ τῆ Ἅγ. Πνύματος, κατὰ δὲ τῶν ἄλλων ἔκετι. Ἐπειδὴ ἄρα
ὀνόμαζα ἴδια τρία, ἥτοι τρία διαφέροντα ἰδιώματα Ὑποστατικὰ ἐν
τῇ Θεότητι εἰσι, διὰ δὴ τῆτο ἐν τῇ Θεότητι Τριάδα πισύομεν.
Πισύομεν δὲ αὐθις τὴν ἐνότητα, ὅτι ἐνικῶς καὶ ἔχῃ πληθωτι-
κῶς τὰ πολλὰ λέγεται· ὅσον ὅτι Θεὸς, ὅτι Κύριος, αἰώνιος, παν-
τοδύαμος, πάνσοφος κτλ. Παραπλησίως ἄρα, παρεκτός τῆς Τριά-
δος, καὶ τῆς Μονάδος, καὶ Δυάς τις ἂν εἴη ἐν τῇ Θεότητι, εἴπερ ἡ
τῆ Ἅγ. Πνύματος Προβολὴ καὶ τῷ Υἱῷ ὑπῆρχε κοινὴ· ἔτω γάρ
τοι τὰ δύο τῶν Προσώπων, Πατὴρ τε καὶ Υἱὸς, ἐπὶ τῷ ἐνὶ ἐκεί-
νῳ, τῇ Προβολῇ δηλονότι τῆ Ἅγ. Πνύματος σωέρχοιτ' ἂν καὶ
κατὰ τὸν δε δὴ τὸν λόγον, εἶεν ἂν εἷς τε καὶ ὁ αὐτός. Καθάπερ
ἐν ἐντεῦθεν καὶ Λατίνων παῖδες τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ἕνα
βύλοντα Προβολέα εἶναι τῆ Πνύματος. Ἀλλ' ἢ γὰρ ἐν τῇτω
καὶ τὸ Ἅγ. Πνεῦμα εἷς ἐν ἂν σωέλθοι· ὅλως δ' ἂν αὐτὸ εἴη ὑπε-
ξαυρέμενον. Εἰς ἂν ἄρα εἶεν ὁ Πατὴρ τε καὶ ὁ Υἱὸς, ἐπὶ τῇ
Προβολῇ τῇ τῆ Ἁγίᾳ Πνύματος εἷς ἐν σωιόντε· θάτερον δ' ἂν
εἴη τὸ Πνεῦμα, ὅπερ ἐν τῆς Προβολῆς ἐκείνης ὑπεξήρηται. Ἀρι-
δῆλως ἄρ' ἐντεῦθεν παρὰ τὴν Τριάδα, καὶ τὴν Μονάδα, καὶ Δυάς
τις ἂν εἴη παρεναισαγομένη ἐν τῇ Θεότητι· τὸ δ' ἔστι τῶν ἀδιωά-
των. Οὐκ ἄρα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ἡ τῆ Ἁγίᾳ Πνύματος
Προβολὴ κοινὴ πρόσεσι· τῷ γάρ Πατρὶ μόνῳ, ἢ ἅμα δὲ καὶ τῷ
Υἱῷ ἐστὶ προσήκον· ἐκ γάρτοι τῆ Πατρὸς ἐκπροΐεται τὸ Πνεῦμα
παρὰ πᾶσιν ἀναμφισβήτητον. Ὡς εἴπερ ἀνθυπολαβὼν εἴποις, καὶ
τὸ αἰτιατὸν εἶναι, καὶ τὸ μὴ ἐκπορεύεσθαι, καὶ τὸ Πατέρα μὴ
εἶναι, καὶ τὰ παραπλήσια· ταῦτα ἤδη ἐπὶ τῇ Α'. Ἐπιχειρήματος
λελυται, περὶ τὸ τέλος. Τῆτων γὰρ ἕκαστα, δυσὶν ἀλλήλων δια-
σελλομέναις ἐρείδεται ἰδιότησιν Ὑποστατικαῖς, καὶ εἰς δισσὰς αὐθις

ιδιότητος Ὑποστατικῶς ὑποδιαίρεται. Καὶ εἰσὶν ἄρα τῆς Προβολῆς τῆς τῆς Ἀγ: Πνοῦματος πάντῃ πάντως διαφέροντα. (35).

Ἐχάτον σημειωτέον, ὡς ἔδεν ἤτλον ἀπηχῆς, τὸ ἐπὶ τῷ καλῶς κενῶσαι καὶ τῷ Υἱῷ προσήκειν τὸ ἐκπορεύειν τὸ Πνεῦμα, ἐκείνοις τῆς Λατίνης προχρηθεῖν τοῖς ῥήμασιν: ὅτι ἔστι μὲν Αἰτία παράγωγος, ἔστι δὲ καὶ μὴ παράγωγος. Καὶ Αἰτία, ἥτοι Ἀρχὴ, ἢ μὲν Προκαταρκτικὴ, ἢ δὲ μὴ Προκαταρκτικὴ. Οὕτω γὰρ, ἐν ᾧ πλάττῃσι τὸν Υἱόν, μὴ ἐξ ἑαυτῆς, ἐκ δὲ τῆς Πατρὸς ἔχον τὸ Ἀρχικῶς εἶναι τῆς Πνοῦματος, τὸν μὲν Πατέρα „Αἰτίαν μὴ Παράγωγον, καὶ Ἀρχικῶς μὴ Προκαταρκτικῶς, ἀποκαλεῖσιν ὡς λίαν ἀτόπως. Εἰ γὰρ ἐκ τῆς Θεᾶς καὶ Πατρὸς ὁ Υἱὸς ἔχει τὸ εἶναι Θεός· ἀλλ' ἀτόπως ἂν ῥηθεῖν, μᾶλλον δὲ βλασφήμως: ὅτι ὁ μὲν Θεὸς καὶ Πατήρ, Θεὸς ἐστὶ μὴ Παράγωγος· ἥτοι, Θεὸς Προκαταρκτικός· ὁ δὲ Υἱὸς Θεὸς Παράγωγος· ἥτοι Θεὸς μὴ Προκαταρκτικός. (36). Ἐχει δὲ παρὰ τῆς Πατρὸς ὁ Υἱὸς τὸ εἶναι καὶ δημιουργός· μήτοιγε δὲ παρὰ τῆς τοῦ λέγουσι· ἂν, ὁ μὲν Πατήρ δημιουργός „Προκαταρκτικός τε καὶ ἀπαράγωγος· ὁ δὲ Υἱὸς δημιουργός μὴ προκαταρκτικός καὶ παράγωγος; Ἰνατὶ δὲ τέτων ἀφεκτέον, εἰμὴ διότι ἔτις ἂν δόξαιεν εἶναι δύο Θεοὺς, καὶ δύο εἶναι τῆς Δημιουργίας; Εἰ γοῦν τὰ τοιαῦτα ὡς ἀπηχῇ, ἀδόκιμα τε ἐστὶ, καὶ τῆς Θεολογίας πόρρω ἐκσυρικτέα, ἐξ ἴσου ἄρα καὶ κείνα ἀδόκιμα, τὰ περὶ τῷ Ἐκπορεύειν τῆς Ἀγ: Πνοῦματος ἐκατέρωσε γὰρ ὁ αὐτὸς λόγος.

Οἱ μὲν ἔν Θεηγόροι τὸν Πατέρα Αἰτίαν ὀνομάζουσιν Ἀρχικῶς· ἐμὴ δὲ παρὰ τῆς καὶ αἰτίαν ἄλλω ὑποτιθέουσιν ἤτλον Ἀρχικῶς πεφυκυῖαν, ἐξ ἧς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Νοῶσι δὲ μόνον, ὅτι ὁ Πατήρ Αἰτία ἐστὶ τῆς Αἰτίας τῆς τὰ πάντα δημιουργήσεως, τῆς τῆς τῆς. Αὐτοὶς δὲ οἱ Πατέρες τὸν Υἱόν Θεολογῶσιν εἶναι τὴν ἐκ τῆς Ἀρχῆς Ἀρχικῶς, Ἀρχικῶς μὲν τοι φημι τῶν ποιημάτων· ἔδέποτε μὲν τοι τῆς ὀνόμασαν Ἀρχικῶς, ἤτλον Ἀρχικῶς. Ὡς περ δὲ ὁ Υἱὸς Ἀρχὴ λέγεται ὡς ἐκ τῆς Ἀρχῆς, ἔτι καλεῖται ὡσαύτως καὶ Θεὸς ἐκ Θεᾶς, καὶ Φῶς ἐκ Φωτός· ἔδεις ἀλλ' ἔν, παρὰ τῆς, τὸν Υἱόν εἶποι Θεὸν ἤτλον Ἀρχικόν. Διαφέρει γὰρ τὸ εἶπαι τὸν Υἱόν Ἀρχικῶς εἶναι ἐκ τῆς Ἀρχῆς, καὶ Ἀρχικῶς αὐτὸν

(35) Τῆς δ' ἐστὶν, ὡς ἐν βραχεῖ φάναι, ὅτι Προβολὴς εἶς καὶ Πρόβλημα ἓν. Τὸ δὲ ἐκ τῆς ὁμοίᾳ εἰσβαλεῖν ἔχ' οἷον τε· καὶ κατὰ τὸν λόγον τῆς ἐν τῷ Θεῷ αἰτίας, καὶ τῆς αἰτιατῆς. Οὐ γὰρ καὶ ὡς Αἴτιον ἓν, καὶ Αἰτιατὸν ἓν παραπλησίως. (Ὅρα τὰς ἀνωτ: Σημειώσεις, (15. καὶ 21.) Ἀλλὰ τὸ μὲν Αἴτιον ἓν πάντως· τὰ δὲ Αἰτιατὰ δύο, καὶ κατ' ἡμᾶς τῆς Ὁρθοδόξης, καὶ κατ' αὐτὰς Λατίνες ἐπίσης σιωποῦνται.

(36) Ὁ δὲ Λατῖνος ἐν τῷ κατ' αὐτὸν ἰδιώματι ἔτι φέρεται, περὶ μὲν τῆς Πατρὸς φάσκων Deus improductus: Deus Principalis. (Θεὸς ἀπαράγωγος. Θεὸς Ἀρχικός, ἥτοι πρωτόων·) περὶ δὲ τῆς Υἱᾶς: Deus productus: Deus minus Principalis:) Θεὸς παράγωγος· Θεὸς ἤτλον Ἀρχικός, ἥτοι Θεὸς δευτερόων·) τίς ἂν εὐσεβῶν ὑποσαίη, ταῦτα περὶ τῆς Θεᾶς ἀκείων Θεολογούμενα;

αὐτὸν ὀνομάσαι ἡτλον Ἀρχικῷ. Ἄλλως τε δὲ καὶ ἴσμεν καὶ ὁμολογεῖμεν ἐκ τῆς μόνῃς, τῆς τὸν μὲν Θεὸν καὶ Πατέρα ἐξ ἑαυτῆς ἔχειν τὸ εἶναι, τὸν δὲ Υἱὸν ἔχειν αὐτὸ ἐκ τῆς Πατρὸς, ἐκ ἐξ ἀνάγκης ἔπετα ὡς ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς δύο εἰσὶν ἀρχαὶ τῆς Ἁγίας Πνεύματος. Ἐπίσης γὰρ ὁ μὲν Πατὴρ ἐξ ἑαυτῆς ἔχει τὸ εἶναι τῶν κτισμάτων ἀρχήν· ὁ δὲ Υἱὸς αὐτὸ τῆς ἑαυτοῦ παρὰ τῆς Πατρὸς καὶ τοιγε εἰ παρὰ τῆς τοῦ Πατρὸς καὶ ὁ Υἱὸς δύο εἰσὶ τῶν κτισμάτων ἀρχαί, ἀλλὰ μία καὶ μόνη. — Ἀλλ' ἐκείνο γεμῶ διὰ τῆς ἐπιχειρήματος εὐτόνως διαταυόμεθα, ὅτι ἀπηχῶς καὶ ἀτόπως ἐπὶ τῇ τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσει ἐν χρήσει γίνεται τὰ ῥήματα ταῦτα· ὡς ἡ μὲν Αἰτία ἐστὶ Παράγωγος, ἡ δ' Ἀπαράγωγος καὶ Ἀρχὴ δὲ ἡ μὲν Ἀρχικὴ, ἡ δ' ἡτλον Ἀρχικὴ· ἅδη, πρὸς τόγε τ' ἀληθὲς παρακρουεῖν ὑπὸ τῶν ὕστερον Λατίνων ἐξέδρηται. Οὐδὲν γὰρ ὑπειλήφασιν σωτελέεσθον, ἢ τῇδε τῇ διαζολῇ προχρήσασθαι, ὥς τε τὰ τῶν Πατέρων λόγια παρεκκλῖναι, δι' αὐτὴν ἀριδῆλως διδάσκοντες ὑπῆρχον τὸν Πατέρα μόνον Ἀρχικῷ τε πεφυκέναι καὶ Αἰτίαν τῆς Ἁγίας Πνεύματος ἢ γοῦν τὰ σφίσι μάλιστα προσεσηκότα τῶν Πατέρων ῥήματα διαφθεῖραι, μίαν Φωνὴν ταύτῃ (Προκαταρκτικῶς) παρυφῆνατες ὁ πρὸ τῶν ἄλλων ἐν τοῖς τῆς Αὐγασίνης αὐτῆς ἐρῶς διδραγμέναι, ἐπὶ τῆς Πραγματείας τῆς περὶ τῶν Παραφθορῶν τῶν ἐν τοῖς τῶν Λατίνων Πατέρων Συγγράμμασι γενομένων, δέδεκται.

Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ε Ι Α Ζ.

Εν ἧ δέκνυται, ὅτι διὰ τῶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ψηφίσματος, τῶ μηδένα ἄλλον Πίσσεως ὄρον, παρὰ τὸν ἐν Νικαίᾳ, ἐπείσασθαι διακελευομένον, ἔ μόνον τάναντία, ἀλλὰ καὶ τὰληθῆ τῶ Ἱερῶ Συμβόλῳ ἐμπαρυφαίνεσθαι ἀπηγόρευται. Ὡθ' ἔτω, καὶ ἀληθὲς εἶναι, τὸ καὶ ἐκ τῶ Τίς τὸ Ἁγιον Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι ὑποτεθείη, ἔδέν τι ἦτλον μὴ θέμις εἶναι τῶ Ἱερῶ Συμβόλῳ τῶτο προσίθεσθαι.

Τὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Γ'. Συνόδου Ψήφισμα τοιοῦτον ἐστίν, ἐν τῇ 5. Πράξει, Τόμ: Γ'. τῶν Συνοδικῶν, σήλη 681. (1) Τῶτων τῶν „νῶ ἀναγνωθέντων, ὥρισεν ἡ Ἁγία Σύνοδος, ἑτέραν Πίσιν μηδενὶ ἐξῆναι προφέρειν, ἢ γὰρ συγγράφειν, ἢ σωτιθέναι παρὰ τῶ ὀριθεῖσαν παρὰ τῶν Ἁγίων Πατέρων, τῶν ἐν τῇ Νικαέων „σωελθόντων σὺ Ἁγίῳ Πνεύματι. Τῶς δὲ τολμῶντας, ἢ σωτιθέναι Πίσιν ἑτέραν, ἢ γὰρ προκομίζειν, ἢ προφέρειν τοῖς ἐθέλουσιν ἐπιστρέφειν εἰς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, ἢ ἐξ Ἑλλωισμῶ, ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμῶ, ἢ ἐξ Αἰρέσεως οἰασθησὶν τῶτες εἰ μὲν εἶεν „Επισκοποὶ, ἢ Κληρικοὶ, ἄλλοτρίως εἶναι τῶς Ἐπισκόπων τῆς „Επισκοπῆς, καὶ τῶς Κληρικῶς τῶ Κλήρος εἰ δὲ Λαϊκοὶ εἶεν, „ἀναθεματίζεσθαι. Τὸ δ' αὐτὸ ψήφισμα ἐπανέλαβόν τε καὶ ἐπέκυρσαν αἱ τρεῖς Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι αἱ ἐφεξῆς. Οὕτω γὰρ ἢ ἐν Χαλκηδόνι, ἐν Πράξει Ε'. Τόμ: Δ'. τῶν Συνοδικ. σήλη: 567. (2). „Τῶτων τοίνυν μετὰ πάσης πανταχόθεν ἀκριθείας, καὶ ἐμμελείας παρ' ἡμῶν διατυπωθέντων, ὥρισεν ἡ Ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἑτέραν Πίσιν μηδενὶ ἐξῆναι προφέρειν, ἢ γὰρ συγγράφειν, ἢ σωτιθέναι, ἢ φρονεῖν, ἢ διδάσκειν ἑτέρας τῶς δὲ τολμῶντας ἢ σωτιθέναι Πίσιν ἑτέραν, ἢ γὰρ προκομίζειν, ἢ διδάσκειν, ἢ παραδιδόναι ἕτερον Σύμβολον τοῖς ἐθέλουσιν ἐπιστρέφειν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐξ Ἑλλωισμῶ, ἢ ἐξ Ἰουδαϊσμῶ, ἢ γὰρ ἐξ „Αἰρέ-

(1) Παρὰ Σεβηρίῳ Βινίῳ, Τόμ: Β'. Σελ: 366. τῆς ἐν Παρισ: Ἐκδόσ: 1636. Παρὰ δὲ Ἀρδεϊνῶ Τόμ: Α'. σήλη 1525. τῆς ἐν Παρισ: Ἐκδόσ: 1714.

(2) Παρὰ Βινίῳ ἐν Τόμ: Γ'. Σελ: 340. Ἀρδεϊν: Τόμ: Β'. σήλη. 456.

„Αἰρέσεως οἰαζομένην τήνδε, εἰ μὲν εἴεν Ἐπίσκοποι ἢ Κληρικοὶ, „ἄλλοτρίως εἶναι τὰς Ἐπισκόπους τῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ τὰς Κληρ- „ικὰς τῆς Κλήρης· εἰδὲ Μονάζοντες, ἢ Λαϊκοὶ εἶεν, ἀναθεματίζε- „σθαι αὐτούς. Ταῦτα δὲ ἐπὶ λέξεως τῆς αὐτῆς ἀναφέρασί τε καὶ προσκυρᾶσι, καὶ οἱ τῆς Οἰκουμενικῆς Ε'. Συνόδου, τῆς ἐν Κωνσταν- τινουπόλει τὸ δεύτερον ἡθροισμένης Πατέρες, ἐν Συνεδόσει 5. Τόμ: Ε'. τῶν Συνοδικ. σήλη 544. Τελούταϊον δὲ, καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἢ 5., ἐν τῷ ὄρω τῷ κατ' αὐτῷ, Πράξι ΙΖ'. ἔτωσι τὸ αὐτὸ ψήφισμα ἐπαναλαμβάνουσα βεβαίως ἐν τῷ 5. Τόμ: τῶν Συνοδικ., σήλη 1028. (3). „Τῶν τοίνυν μετὰ πάσης πανταχό- „χόθεν ἀκριβείας τε καὶ ἐμμελείας παρ' ἡμῶν διατυπωθέντων, „ὀρίζομεν, ἑτέραν Πίσιν μηδενὶ ἐξῆναι προφέρειν, ἢ γοῶ συγγρά- „φειν, ἢ σωτιθέναί, ἢ φρονεῖν, ἢ διδάσκειν ἑτέρως· τὰς δὲ πολ- „μῶντας ἢ σωτιθέναί Πίσιν ἑτέραν, ἢ προκομίζειν, ἢ διδάσκειν, „ἢ παραδίδόναι ἕτερον Σύμβολον τοῖς ἐθέλουσιν ἐπιστρέφειν εἰς „ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας ἐξ Ἐκκλησιασμοῦ, ἢ ἐξ Ἰσδαῖσμοῦ, ἢ γὰρ „ἐξ Αἰρέσεως οἰαζομένην ἢ καινοφωνίαν, ἥτοι λέξεως ἐφύρουν πρὸς „ἀνατροπὴν εἰσάγειν τῶν νυνὶ παρ' ἡμῶν διορισθέντων τήνδε, εἰ „μὲν Ἐπίσκοποι εἶεν, ἢ Κληρικοὶ, ἄλλοτρίως εἶναι τὰς Ἐπισκόπους „τῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ τὰς Κληρικὰς τῆς Κλήρης· εἰ δὲ Μονάζοντες „εἶεν, ἢ Λαϊκοὶ, ἀναθεματίζεσθαι αὐτούς.

Ὅτι δὲ ὑπὸ τῷ ὀνόματι τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, καὶ τὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει αἵμα ἢ Γ'. Συνόδου συνυπενόησεν ἢ Οἰκουμενικῇ, ποικιλαχῶς ἀποδέκνυται. Ἡ γὰρ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῇ Δ'. ἀπομνημονόουσα διακριδὸν τὸ Σύμβολον τὸ ἐν Νικαίᾳ τε καὶ Κωνσταντινουπόλει ὡς κατὰ Ἐυτυχῆς ἐς πλάτος, τὸ περὶ τῶν ἐπὶ τῇ Σωτηρίας ἡμῶν δύο φύσεων Καθολικὸν Δόγμα ἀνέπτυξε, τόδε ὑποσνάπτει τὸ ψήφισμα, δι' ὃ τῷ τῆς Οἰκουμενικῆς Γ'. Θεσπισματι παρακολυθῆσα, ἑτέραν τινὰ Πίσιν ἀπαγορεύει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ Χριστῷ παρεσάγεσθαι. Ἐξ ἴσου ἄρα τῷ κατὰ Νικαίαν, καὶ τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει, μόνον χρῆναι διακρινέειν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ Χριστῷ βέλεται, ὅδ' ἕτερόν τι παρ' αὐτὸ τῆτο ταῖς Ἐκκλησίαις ἐμπαρεσάγεσθαι. Ὁ δ' αὐτὸς νῦν καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Ε'. ὑπῆρχε Σύνοδος, ἥνικα δὲ ὀλοχερῇ τὸν ὅρον, παρατεθέντων αἵμα καὶ τῶν ἐπὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ῥηθέντων, ἐπανέληφεν. Ἡ δὲ 5. τελούταϊον Οἰκουμεν: Σύνοδος, ἐν τῷ οἰκείῳ ὄρω καὶ αὐτῇ, τῇ Συμβόλῃ τῆς Α'. καὶ τῆς Β'. τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀκριβῆς μνείαν ποιησαμένη· εἴτα δὲ καὶ τῷ Καθολικῷ Πίσιν κατὰ τῶν Μονοθελητῶν ἀναπτύξασα, προσέθετο καὶ τὸ Θεσπισμα τῇ ἡμῖς δὲν καινοτομεῖσθαι τὸ Σύμβολον· Παραπλησίως ἄρα καὶ αὐτῇ, ἐν ᾗ Πίσιν ἄλλω ἀπαγορεύει προφέρειν, ἐκείνο ἐννοοῦσα τυγχάνει, τό: παρὰ τὸν ἐν Νικαίᾳ τε καὶ Κωνσταντι-
18-

(3) Παρὰ Βυλῶ Τόμ: Ε'. Σελ: 260. Παρ' Ἀρδεῖ: Τόμ: Γ'. σήλη 1401. Ἐπηρεάζεται δὲ παρὰ τέτοις, Πράξι: ΙΗ'.

νυπόλει διατυπωθέντα ὅρον τῆς Πίσεως, μηδένα ἕτερον ἐν τῇ τῆ Χριστῆ Ἐκκλησίᾳ θέμις εἶναι ἐπιδείξασθαι. Οὗ δ' αὐτὸς ἄρα σκοπὸς ὡς, καὶ ὁ τῆς Γ'. Σωὸδα τῆς Οἰκουμενικῆς, ἔνθα, παρὰ τὸν ἐν Νικαίᾳ, μηδένα ἕτερον Πίσεως ὅρον ταῖς Ἐκκλησίαις ἐμπαρεσάγεσθαι διεδέσπειν. Ἐχε καὶ γὰρ αἰετοτε ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία, τὸ ἐν Νικαίᾳ τε καὶ Κωνσταντινυπόλει, ὡς Σύμβολον ἐν καὶ ταῦτό· καθότι τὸ ἐν Κωνσταντινυπόλει, οἰονεί τις συμπλήρωσις τῆ ἐν Νικαίᾳ ὑπὸ τῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Β' Σωὸδα Πατέρων παραδέδοται. Ταύτητοι καὶ τῷ ἐν Νικαίᾳ μόνῳ ὀνομαζέντι, καὶ αὐτὸ τὸ ἐν Κωνσταντινυπόλει Σύμβολον, ἡ Οἰκουμενικὴ Α' ἐν Ἐφέσῳ Σωὸδος σπεξεῖληφεν. Οὕτω γάρτοι καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι, μετὰ τὸ ἐνκρινῶς ἀπομνημονεῦσαι τὸ Νικαίᾳ τε καὶ Κωνσταντινυπόλεως Σύμβολον, ἐν τῇ Ε'. Πράξ:, Τόμ: Δ'. τῶν Σωοδικ:, σήλη 568. (4) „ὑποσώηψεν: Ἦρκει μὲν εἰς ἐντελῇ τῆς „ἐνσεβείας ἐπίγνωσίν τε καὶ βεβαίωσιν, τὸ σοφὸν καὶ σωτήριον „τῆτο τῆς Θεῆας χάριτος Σύμβολον. . . Καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ δὲ Ε' ἐν τῇ Δ'. τῶν Σωελόσεων, ἐν Τόμ: Ε'. τῶν Σωοδικ:, σήλη 455. (5) „Ἐν μόνον Πίσεως Σύμβολον ἴσμεν, ὅπερ οἱ ἐν Νικαίᾳ Θεοὶ Πατέρες ἐξέθεντο καὶ παρέδωκαν· τῆτο γὰρ καὶ αἱ „τρεῖς Ἁγία παραδεδώκασιν Σωὸδοι. Ἀλλὰ καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Σ', „ἐπὶ τῆς ΙΗ'. Πράξ:, τὸ ἐν Νικαίᾳ τε καὶ Κωνσταντινυπόλει Σύμβολον διακριδὸν ἀπομνημονεύσασα, παραπλησίως ἔφη, ἐν τῷ Σ'. Τόμῳ τῶν Σωοδικ: σήλη 1024. (6) „Ἦρκει μὲν εἰς ἐντελῇ τῆς „ἐνσεβείας ἐπίγνωσίν τε καὶ βεβαίωσιν, τὸ ἐνσεβὲς καὶ ὀρθόδοξον „τῆτο τῆς Θεῆας χάριτος Σύμβολον. Καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς δὲ Οἰκουμεν: Σ'. Σωὸδα, ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης, ἐν τῇ πρὸς Σέργιον τὸν Κωνσταντινυπόλεως Ἐπισολῇ, τῇ ἀναγνωθείσῃ ἐπὶ τῆς ΙΑ'. Σωοδικῆς Πράξ:, πρόγε τῆ τέλης, ἐν Τόμ: Σ'. τῶν Σωοδικ: σήλη 888. (7) „Ταύταις ταῖς Ἀγίαις καὶ μακαρίαις πέντε Σωὸδοις ἐπόμενος, ἕνα καὶ μόνον ὅρον ἐπίσαιμι „Πίσεως, καὶ μάθημα ἐν οἷδα καὶ Σύμβολον· ὅπερ ἡ πάνσοφος καὶ „μακαρία τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ Θεοφόρων „Πατέρων θεασεσία πληθὺς, ἐξ Ἀγίᾳ προσεφθέγγετο Πνύματος. „Οὗ καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινυπόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα Θεοπνύσων Πατέρων ἐπεκύρωσεν ἄθροισις καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ Α'. τῶν διακοσίων ἐνθέων Πατέρων ἐβεβαίωσε Σωὸδος. Ἐνθεντοι καὶ ἸΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ ὁ Ἀυτοκράτωρ διαβρῆδω φησὶν, ὡς ἡ ἐν Ἐφέσῳ Σωὸδος ἀπηγόρευσε τοῖς πρὸς τὸ Βάπτισμα προσερχομένοις, ἕτερόν τι παρὰ τὸ ἐν Νικαίᾳ Σύμβολον, καὶ ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινυπόλει Πατέρων προσαυξηθὲν, παραδίδοσθαι. Οὕτω γὰρ ἐν τῇ Ὁμο-

(4) Παρὰ Βινίῳ Τόμ: Γ'. Σελ: 339. Καὶ παρὰ Ἀρδεῖῳ Τόμ: Β'. σήλη 453.

(5) Παρὰ Βινίῳ Τόμ: Δ'. Σελ: 230. Καὶ Ἀρδεῖῳ ἐν Τόμ: Γ'. σήλη 91.

(6) Παρὰ Βινίῳ ἐν Τόμ: Ε'. Σελ: 257. Ἀρδ: Τόμ: Γ'. σήλ: 1398.

(7) Παρὰ Βινίῳ ἐν Τόμ: Ε'. Σελ: 178. Ἀρδ: Τόμ: Γ'. σήλ: 1285.

’Ομολογία τῆς ὀρθῆς Πίσεως κατὰ τῶν τριῶν Κεφαλαίων, ἐν τῷ Ε΄ Τόμῃ: τῶν Σωδίκῃ: σήλη 702. (8). „Οἱ ἐν ’Εφέσῳ σωμαχ-
„θέντες τὸ πρότερον Ἄγ: Πατέρες καὶ Νεσορίε τῶ δυσσεβῶς.
„καὶ οἱ ἐν Χαλκηδόνι Πατέρες καὶ Εὐτυχῶς τῶ δυσσεβῶς. —
„ἀνεθεμάτισαν τὰς ἑτερον ὅρον Πίσεως, ἥτοι Σύμβολον καὶ μά-
„θημα παραδιδόντας τοῖς προσιῶσι τῷ Ἁγίῳ Βαπτίσματι, ἢ ἐξ οἰ-
„ασδῆποτε Αἱρέσεως ἐπιστρέφουσι, παρὰ τὸν παραδοθέντα, ὡς εἴρη-
„ται, ὑπὸ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ Ἄγ: Πατέρων, καὶ τρανω-
„θέντα ὑπὸ τῶν ἑκατὸν πενήκοντα Ἄγ: Πατέρων. Μετὰ τῶν
λοιπῶν ἄρα Σωδίκων καὶ ἡ ἐν ’Εφέσῳ ἐπίσης, μηδὲν ἑτερον
Σύμβολον ἐφεξῆς ταῖς τῶ Χριστῷ ἐμπαρασάγεσθαι Ἐκκλησίαις δια-
θεσπίσασα, παρὰ τὸ ἐν Νικαίᾳ, αὐτὸ δὴ τῶτο ὡς ἐπανέστη ἐν ὑπὸ
τῶν Πατέρων τῆς Οἰκουμενικῆς Β΄. Σωδὶς ἐνόησε καθάρπερ εἰς αὐτοὺς
ἐφεξῆς οἱ Λατῖνοι, εἴποτε τῶτων μεγαλὺ καὶ τῶν Ἀνατολικῶν,
μᾶλλον δὲ καὶ πρὸς αὐτὰς ἀλλήλους ἔρις περὶ τῆς προσηύχης ἐμπέ-
σοι, τοιῶτον τινα τὸν σκοπὸν ἀπέφησαν γενέσθαι τῶ τῆς ἐν ’Εφέ-
σῳ Α΄. Σωδὶς Θεσπίσματος. Τῶτο δὲ, μηδὲ τὰς ἐν Φερδάρια
Λατίνους ἀποφῆσαι τὰ τῆς Φλωρεντινῆς Πρακτικῆς Σωδὶς: ἐπιμαρ-
τυρεῖ.

Τῶ μὲν ἐν τὸ τοιόνδε Θεσπισμα ἐκδοθῆναι ὑπὸ τῆς ἐν ’Εφέ-
σῳ Α΄. Σωδὶς, παραίτιοι γεγονάσιν οἱ περὶ Νεσόριον. Οὗτοι γάρ,
ἐφ’ ᾧ τῶ ἰδίαν αὐτῶν Αἱρέσιν διασπῆραι πλατύτερον, τῶ τῆς
Καθολικῆς Πίσεως Συμβόλῳ μηδαμῶς ἐπαρκέμενοι, Σύμβολον
ἑτερον, ὡς ἐπὶ δαψιλεσέρῳ, δῆθεν ἐπαναπτύξει, τοῖς ἰδίοις ἐτύγ-
χανον παραδιδόντες, ἐν ᾧ καὶ τὰς ἰδίας ἅμα Αἱρέσεις διετέλουν
σμεξυφαίνοντες. Οἱ τοίνυν ἐν ’Εφέσῳ Πατέρες, τοῖς τοιοῖςδε τῶν
ἐκ τῆς Αἱρέσεως μηχανήμασιν ἀντιβαίνοντες, τῶν Νεσορίε καὶ α-
ψηφισάμενοι κακοδοξιῶν, καὶ τὸ ἀπομνημονόθεν Θεσπισμα προ-
σαποδεδωκότες, ὥρισαν: ἵνα μηδαὺς τῶ λοιπῶ Σύμβολον ἑτερον
παρὰ τὸ ἐν Νικαίᾳ (ὅν τρόπον δηλονότι παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντι-
νουπόλει Πατέρων φέρεται ἀνέστη) ἐν χρήσει προσλήψῃται ἢ
τοῖς προσιῶσι τῇ Πίσει, καὶ πρὸς τῶ ἀλήθειαν ἐπιστρέφουσιν, ἑτε-
ρον παραδῶ. Τηρεῖται δέ τοι τὸ Ἱερὸν Σύμβολον καὶ λέξει, καὶ
νοήματι παρὰ πᾶσιν ἀκέραιον, καὶ τοῖς ἀσπασόμενοις τῶ Καθολι-
κῶ Πίσει αὐτὸ παραδίδοσθαι, ὥτως ὥστε μὴ ἐν αὐτοῖς τοῖς ῥήμα-
σι, καί τοιγε μὴ τῆς εὐσεβείας ἀπάδουσι, τὸ Σύμβολον τῶ λοιπῶ
δέμει εἶναι προσαύξεσθαι. Οὐ δὴ χάριν, εἰς αὐτὴν, ἢ περὶ ἧς ὁ
λόγος, Οἰκουμενικῇ Γ΄. Σωδὶς, ἐνεσαγαγεῖν ἠξίωσε κατὰ Νεσορίε,
τὸ τῶ Παρθένον εἶναι κυρίως Θεολόγον· ἀλλὰ τῶ Ἱερῶ Συμβόλῳ
καὶ νῦν καὶ λέξει ὥτως ἀκέραια ὡς εἶχε μένοντος, τῶ Καθολικῶ ἢ
Σωδὶς Πίσει ἐν μέρει ἰδιαιτέρον καὶ Νεσορίε αἰ ἐπτύξεν· ἔμενεν
ἀντὶ τῶ Συμβόλῳ τῶ Ἐκθεσιν τῶ ἑαυτῆς ἀνθυποβαλῶσα, ἀλλ’
οἶον

(8) Παρὰ Βουλῇ ἐν Τόμῃ: Δ΄. Σελ: 355. Ἀρδ: Τόμῃ: Γ΄. σήλη 304.

Τόμῃ: Α΄.

Ⓜ 99999

οἷον θυρεὸν τινα τῆτον προσεπορέξασα τοῖς τῷ Θεῷ Ἱερεῦσι, κατὰ τῶν Αἵρετικῶν παραληρημάτων προβάλλεσθαι. Οἷα δὲ καὶ περὶ τῶν τοιούτων τῆς Πίσεως Ἐκθέσεων, τῶν ὑπὸ τῶν Ἀγ: Οἰκουμενικῶν Σωόδων, οἱ τῆς Παμφυλίας Ἐπίσκοποι Φασὶν ἐν Ἐπισολῇ τῇ πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα Λέοντα ἐν τῷ Γ'. Μέρει τῆς ἐν Χαλκηδόνι Σωόδου, Ἀριθμ: 43. Ἐν Τόμ: Δ'. τῶν Σωοδικ: σήλη 935. (9) „Οὐδεμία (Φασὶν) ἄλλη Διδασκαλία παρ' ἡμῶν παρεδόθη τοῖς προσερχομένοις τῷ Θεῷ καὶ Σωτηριῷ Βαπτίσματι, „παρὰ τῷ ὑπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀγ: Σωόδου προενεχθεῖσαν διὰ „τῆς τῷ Πνεύματος χάριτος. — Ἡμεῖς γὰρ καὶ τῷ ἐν Νικαίᾳ „Σωόδον κατὰ τὸ ὀφειλόμενον τιμῶντες σεβόμεθα, καὶ τῷ ἐν „Χαλκηδόνι ὁμοίως παραδεχόμεθα, οἷον θυρεὸν αὐτῷ κατὰ τῶν „Αἵρετικῶν ἀντιπροβαλλόμενοι, καὶ ὡς μάθημα Πίσεως ὑπάρ- „χουσαν. Οὐ γὰρ πρὸς τὸν λαὸν ὑπὸ τῷ Πάπα Λέοντος, καὶ „τῆς ἐν Χαλκηδόνι Ἀγίας Σωόδου γέγραπται, ὡς ἐντεῦθεν ἔχεν „καὶ σκανδαλίζεσθαι ἀλλὰ μόνον τοῖς Ἱερεῦσιν ἵν' ἔχωσι τοῖς ὑπε- „ναντικείμενοις ἀντιμάχεσθαι. Καντεῦθεν δ' αἱ λοιπαὶ μετὰ τῷ Δ'. Οἰκουμενικαὶ Σωοδοὶ τῷ Συμβόλῳ προαῖναι τι παρατετολμήκασιν τῷ δὲ κατὰ τὸ Σύμβολον ὕψος ἀκεραῖα διασωζόμενα, ἰδίᾳ ἐν μέρει τῷ Καθολικῷ Πίσιν ἀνέπτυξαν.

Ὅτι δ' ὁ τῷ Θεοσίσματος νῆς ὡς ἐκείνος: τὸ μὴ χρῆναι δηλονότι, μηδὲ τὰ ἄλλως ἀληθείας ἐχόμενα τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐγκαταμίγνυσθαι, διδάσκει πρῶτον ΚΥΡΙΛΛΟΣ ὁ Ἀλεξανδρ:, ὅς καὶ ἐπὶ τῆς Οἰκουμενικῆς ἐκείνης Γ'. Σωόδου τὰ πρῶτα διετέλει καὶ ὁ πάντως καθηγούμενος, καὶ τὸ περὶ ὃ λόγος ψήφισμα προενώετο ὥστε δίκαιον εἶναι καὶ τῶν αὐτῶν ἐκείνων, ὡς ἀρίστη τῶν ἰδίων Ἐρμηνείας, ῥημάτων, τῷ τῷ ψηφίσματος διάνοιαν καταμαθεῖν. Οὕτως ἐν Κύριλλος ἐν Ἐπισ: τῇ πρὸς Ἰωάννῳ τὸν Ἀντιοχείας, Μέρ: Γ'. τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σωόδου, Ἀριθμ: 34. ἐν τῷ Γ'. Τόμῳ τῶν Σωοδικ: σήλη 1112. (10) „Κατ' ἐδένα δὲ τρόπον σα- „λῶσθαι πρὸς τινων ἀνεχόμεθα τῷ ὀριθεῖσαν Πίσιν, ἥτοι τὸ „τῆς Πίσεως Σύμβολον, παρὰ τῶν Ἀγίων ἡμῶν Πατέρων, τῶν „ἐν Νικαίᾳ σωελθόντων κατὰ καιρὸς ἔτεμνῳ ἐπιτρέπομεν ἑαυ- „τοῖς, ἢ ἑτέροις, ἢ λέξιν ἀμείψαι τῶν ἐγκαμένων ἐκείσε, ἢ „μῖαν γὰρ παραβῶσαι συλλαβὴν μεμνημένοι τῷ λέγοντος: μὴ μέ- „ταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες σε: ὁ γὰρ ἦσαν αὐτοὶ οἱ „λαλῶντες, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τῷ Θεῷ καὶ Πατρί: ὃ ἐκπορεύε- „ται μὲν ἐξ αὐτῶν, ἔστι δὲ ὅτι ἄλλότριον τῷ Τίτῳ, κατὰ τὸν τῆς „ἁγίας λόγον. Δι' ὧν δήπῃ τρανῶς ἐκδιδάσκει τῷ Οἰκουμενικῷ Γ'. Σωόδον, διὰ τῶν ἐν αὐτῇ Θεοσίσματος κελεῦσαι ἀπέχεσθαι, τῷ καὶ ψιλῶ φωνῇ τῶν ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἀμείβαν, ἢ Συλλαβῇ

(9) Παρὰ Βινίῳ Τόμ: Γ'. Σελ: 527. Ἀρδεῖν δὲ Τόμ: Β'. σήλη 731.

(10) Παρὰ Βινίῳ Τόμ: Β'. Σελ: 598. Ἀρδεῖ: Τόμ: Α'. σήλη 1705. Παρ' αὐτῷ καὶ τὸ δὲ μέρος τῆς Σωόδου ἀναγράφεται τὸ Δ'.

βλὴ μίαν τῶν ἐν αὐτῷ παρίεναι. Πῶς ἔν ἄρα δαψιλεσέραν προσιδέναι, (καί τοι γε καὶ ἀληθοῦςσαν) τῆς Πίσεως διασάφῃσιν θέμις ἔη, καὶ συλλαβὰς καὶ λέξεις τὰς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσεπαυξάνοντας; Μᾶλλον δὲ φησὶν, (ὡς ἂν μὴ ἐπὶ τ' ἀναντία μόνον τὸ λεγόμενον παρεκλύσῃς) „ἕτε ἑαυτοῖς, ἢ ἑτέροις, ἢ λέξιν ἀμείψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκῆσε, ἢ μίαν γὰρ παραβῶμαι συλλαβὴν ἐπιτρέπομεν. Οὐδ' ἑαυτοῖς δὴ προθίς, τοῖς Καθολικοῖς Πατράσι δηλ: (ἣν γὰρ ἔμπης ὁ Κύριλλος τοῖς, καὶ τοῖς ἑαυτὸν εἶναι πεποιθεῖ) τοιόνδε τι ποιεῖν ἐκ ἐπιτρέπομεν. Οἱ δὲ Καθολικοὶ δὴπε, ἔδεν ἂν, ὅτι μὴ τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας ἐχόμενον, τῷ Συμβόλῳ ἐνεισενέγκοιεν.

Ὅ τοίνυν Κύριλλος ἐν τοῖςδε τοῖς ῥήμασιν, ἕτως ἀναπτύσσει τὸν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σωόδου ὅρον, περὶ τῆς μηδέν τι χρῆσαι τῶν ἐν τῷ Συμβόλῳ παραποιεῖν καὶ γε κατὰ τὴν τῶν Πατέρων ἐκείνων φθελγόμενος ἔφησεν, ἕτε ἑαυτοῖς (τοῖς ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ ἐκείνῃ δηλ: Σωόδῳ ἡθροισμένοις Πατράσι) ἔδ' ἑτέροις ἐπιτρέπομεν, „μίαν γὰρ τῶν ἐγκειμένων τῷ Συμβόλῳ συλλαβὴν παραμείψαι. Ἀλλ' αὐτοὶ πάντες, ἔδεν ὅτι μὴ ἀληθὲς τῷ Συμβόλῳ ἂν ἐγκατέθεντο. Ὅτι δὲ, καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ἄλλων Οἰκουμενικῶν Σωόδων Πατέρας τῷδε καθυποβάλλει Κύριλλος τῷ Θεσπίσματι, ἀριδὴλως ἐντεῦθεν φαίνεται ἐκ τῆς, διὰ δὴ τῆς ἀποφάσεως ὑπό τινος τῶν Ἐπισκόπων δῶκαθαι τὸ Ἱερὸν Σύμβολον προσανξηθῆναι, διότι αὐτὴ δὴ ἡ Ἱερὰ Γραφὴ ἀπηγόρευσε Πατέρων ὅρια ὑπερβαίνειν, δι' ὧν τὸ Πνεῦμα ἐλάλησεν. Ἀλλὰ τῷδ' εἰσὶν ἐνεχόμενοι τῷ ἐντάλματι παραπλησίως ἔκειν καὶ οἱ Πατέρες, οἱ ἐπὶ Σωόδου Οἰκουμενικῆς ἀθροισόμενοι πάντες ἔδεν γὰρ ἡττον καὶ αὐτοὶ, ταῖς τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς ὑπόκεινται ὑποθήκαις καὶ τοῖς ἐντάλμασιν.

Ὡς ἐν ὅλῳ ἦν πάντως ἔδεν, ὧν οἱ Λατίνοι κατὰ Φεβρουάριον ἀπώτων, ὡς περὶ τῶν ἰδιωτοδόνων μόνων Πατέρων ὁ Κύριλλος ὡς φθελγούτο. Καί τοι γε, καὶ εἰ μόνον ἀπλῶς τὰ Κυρίλλου ταῦτα περὶ τῶν ἰδιαζόντων Ἐπισκόπων ἐκδέξαιο, ἔδ' ἂν ἕτως ὁμοῦς ἂν ἔννοιαι Λατίνες μὴ τῆς ἐν λόγῳ ἐκπίπτουσας. Ἰδιαζόντες γὰρ ὑπῆρχον οἱ πρῶτοι παρὰ Λατίνοις τῷ προθήκῃ εἰς μέσον προενεγκάμενοι. Ἰδιαζόντες δὲ καὶ οἱ τῇ αὐτῇ ἐξῆς προχρησάμενοι τῆ γὰρ Ῥώμης Πάπα Λέοντος τῆς Γ', καὶ πολλῶν ἄλλων ἐν Λατίνοις Ἐπισκόπων, τότε ἀντιφερομένων, ἐπ' ἀνάγκῃς ὡς ἰδιωτοδόντας γενέσθαι τὰς ἐκείνῃς τελολημκότας, καὶ τοῖς ἐπιτιμίαις ὑπενεχθῆναι, οἷς αἱ τέσσαρες τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων τὰς τὸ Ἱερὸν Σύμβολον καινοτομήσαντας καθυπέβαλον. Πῶς ἔν τὸ μετὰ ταῦτα τῆ τοῖς ἀναδέματος ἢ γενομένη προθήκῃ ἀπαλαχθείη; ἢ πῶς, τῆ ὑπὸ τῶν κακῶς ἀρχηγησαμένων τὸ πρῶτον ἐπινοηθέντος καινοτομήματος ἢ χρήσις δικαία ὕπερον γένοιτο; Καὶ τάδε μὲν δὴ τὰ Κυρίλλου ῥήματα, ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Δ. Σωόδου καὶ ἀνεγνώσθη, καὶ προσκεκύρωται. Ὡς καὶ ταύτης ἕτω τῆς Σωόδου τὰς Πατέρας ἐπιμαρτυρεῖν ὁμοίως, μὴδ' ἑαυτοῖς ἐξείναι, μὴδ' ἄλλοις, καὶ φωνῇ μίαν προθεῖναι τῷ Συμβόλῳ, μὴδὲ

συλλαβῶν γὰρ παρελθεῖν. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ἔτοι αὐθις, ἐκ ἄν, εἰ μὴτι ὀρθόν τε καὶ εὐσεβείας ἐχόμενον, τῷ Ἱερῶ Συμβόλῳ ἐγκαταθεῖν ὡς οἱ ἐν Φερδάρια ἤπειγον τῷ Κυρίλλῳ ῥῆσιν νοεῖσθαι: „κατ' ἐδένα τρόπον ἀνεχόμεθα σαλδοῦσθαι πρὸς τινων τῷ ὀρι-
„θεῖσαν Πίσιν, ἥτοι τὸ Σύμβολον μὴ κατὰ λόγον ὑπειληφότες, περὶ τῶν ἐναντίων φρονημάτων νενοημένα Κυρίλλον τὸ ῥηθέν. Οὐδὲν γὰρ ἥττον παρασαλδοῦν τε καὶ κατασείει τὸ Ἱερὸν Σύμβολον, ὅς ἂν αὐτῷ, ἅτε δὴ τῷ ἐντελῇ τῆς Χριστιανῶν Πίσεως περιέχοντι γνῶσιν, τὸ τυχόν, (καὶν ἀληθὲς ἦ) ἐπιτολμήσειε παρῆσαγαγεῖν. Βίαν καὶ γὰρ τινα τῷ Συμβόλῳ ἐπιφέρει καὶ ἔτος, καὶ παραλύει τῷ ἀλληλεσχίαν τῆς Καθολικῆς Πίσεως ἢ ἐδέν τι ἥττον κατασείει τὸ Σύμβολον τὸ Ἱερὸν ἐστὶ ῥητέος, ἥπερ ὁ ἐν τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ προθεῖναι τι ἐπαυθαδιάσας, τὸν Θεὸν λόγον παρασαλδοῦν εἰκότως λέγοιτο ἂν. Καὶ ἐμφανὲς ἄρα ἐκ τῆς Κυρίλλῳ μαρτυρίας, ὡς ὁ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Α'. Σνωόδε Θεσπίσματος νῆς ἐστὶ, τὸ μὴδὲ τ' ἀληθῆ τὸ παράπαν θέμις εἶναι τῷ Ἱερῶ Συμβόλῳ ἐμπαρῆσάγεσθαι.

Ἔτι δ' ὁ αὐτὸς Ἀλεξάνδρ: Κύριλλος, ἐν Ἐπισολῇ τῇ πρὸς Ἀκάκιον τὸν Μελιτινῆς Ἐπίσκοπον ἐν τῷ Ε'. Τόμ: τῶν Συγγραμ: Μέρει Β'. Σελ: 112. (11) „Μανθάνω δὲ ὅτι καὶ ἐκείνο φασὶν: „ὅτι Πίσεως Ἐκθεσιν, ἥτοι Σύμβολον καινὸν ἀρτίως κατεδεξάμε-
„θα τάχα πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἐκείνο καὶ σεμνὸν ἀτιμάσαντες. Καὶ
„ὁ μὲν μωρὸς μωρὰ λαλήσει, καὶ ἡ καρδία αὐτῆς μάταια νοήσῃ
„πλὴν ἐκείνο φάμεν, ὅτι Πίσεως Ἐκθεσιν ἐξήτλωται παρ' ἡμῶν τινες
„ἢ γὰρ καινοτομηθεῖσαν παρ' ἐτέρων κατεδεξάμεθα. Ἀπόχρη
„γὰρ ἡμῖν ἡ Θεόπνοδος Γραφή, καὶ τῶν Ἀγί: Πατέρων ἡ νῆ-
„ψις καὶ τὸ πρὸς πᾶν ὅτι ἐν τῶν ἐχόντων ὀρθῶς ἐντετορονόμέ-
„νον τῆς Πίσεως Σύμβολον. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν οἱ κατὰ τῷ Ἀνα-
„τολίῳ ὁσιώτατοι Ἐπίσκοποι διχονοήσαντες πρὸς ἡμᾶς κατὰ τῷ
„τῶν Ἐφεσίων καὶ γεγονασίπως ἐν ὑποψίᾳ τῆς ἢ ἐναλῶναι βρό-
„χοις τῶν Νεσόριος δυσφημιῶν ταύτητοι καὶ μάλα ἐμφρόνως,
„ὡς ἀπαλλάττοντες ἑαυτὰς τῆς ἐπὶ τέτοις αἰτίας, καὶ τῆς τῆς
„ἀμωμότης Πίσεως ἐρασᾶς πληροφθεῖν σπῆδάζοντες, ὅτι τῆς ἐκεί-
„νης βδελυρίας ἀμοιρεῖν ἐγνώκασιν, πεπόιωται τῷ Ἀπολογίῳ.
„Καὶ τὸ χρῆμα ἐστὶ λόγος τε παντός, καὶ μῶμα μακρὰν. Ἄρα
„γὰρ, εἰ καὶ αὐτὸς Νεσόριος κατ' ἐκείνο καιρὸν, κατ' ὃν αὐτῷ
„προετάνετο παρὰ πάντων ἡμῶν τὸ χρῆμα καταψηφίσασθαι τῶν
„ἑαυτῶ Δογματῶν, ἢ ἀνθελέσθαι τῷ ἀλήθειαν, ἐγγραφὸν ἐποιή-
„σατο τῷ ἐπὶ τέτοις ὁμολογίᾳ, καὶ αὐτὸν ἂν τις ἔφη Πίσεως
„καινοτομήσαι Σύμβολον; Τί τοίνυν διαλοιδορεῖται μάτῳ, Ἐκθεσιν
Συμ-

(11) Γέγραπται δὲ ὑπὸ Κυρίλλῳ ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη πρὸς Ἀκάκιον τὸν Μελιτινῆς Ἐπίσκοπον, τὸν ἐπιμεμφάμενον αὐτῷ δι' Ἐπιστολῆς, ὡς ἄρα τοῖς Ἀνατολικοῖς σωθῆμενον: Ἐμφέρεται δὲ καὶ τοῖς Σνωδικοῖς παρὰ Σεβηρίῳ Βινίῳ, ἐν Μέρ: Γ'. τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σνωόδε, ἐν τῷ Β'. Τόμῳ, Σελ: 599.

„Συμβόλῃ καὶνῶ ὀνομάζοντες τῶ σωαίνεσιν, τῶν κατὰ τῶ Φοι-
 „νίκῃ Θεοσεβεσάτων Ἐπισκόπων, ἣν πεποιώται χρησίμως τε καὶ
 „ἀναγκαίως, ἀπολογέμενοί τε καὶ θεραποδόντες τὰς οἰθύντας
 „ὅτι ταῖς Νεσορίῃ κατακολαθῶσι κενοφωνίας; Ἡ μὲν γὰρ Ἀγία
 „καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἣ κατὰ τῶ Ἐφεσίων πόλιν σωελεγμέ-
 „νη, προενόησεν ἀναγκαίως τὰ μὴ δεῖν ταῖς Ἐκκλησίαις τὰ Θεῶ
 „Ἐκθεσιν Πίσεως ἐτέραν εἰσκρίνεσθαι, παρά γε τῶ ἔσαν, ἣν οἱ
 „τρισμακάριοι Πατέρες ἐν Ἀγίῳ Πνύματι λαλῶντες ὠρίσαντο.
 „Οἷγεμῶ ἀπαξ, καὶ οἷδ' ὅπως, πρὸς αὐτῶ διχονοήσαντες, γεγο-
 „νότες δὲ καὶ ἐν ὑποψίαις τὰ μὴ ὀρθῶς ἐλέσθαι φρονεῖν, μήτε
 „μὴ τοῖς Ἀποστολικοῖς τε καὶ Ἐυαγγελικοῖς ἔπεσθαι Δόγμασιν, ἀρα
 „σιωπῶντες ἀπηλλάγησαν ἀν τῆς ἐπὶ τῷ δυσκλείας; ἢ μάλλον
 „ἀπολογέμενοι, καὶ τῆς ἐνέσεως αὐτοῖς δόξης τῶ δυνάμιν ἐμφανί-
 „ζοντες; Καί τοι γέγραφεν ὁ Θεοσεβέσις Μαθητής: Ἐτοιμοὶ αἰ
 „πρὸς Ἀπολογία, παντὶ τῷ αἰτῶντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν
 „ἐλπίδος· ὁ δὲ τῷ δρᾶν ἡρημένος καινουργεῖ μὲν ἑδὲν, ἀλλ' ἑδὲ
 „Πίσεως Ἐκθεσιν ὁρᾶται καινοτομῶν· ἐναργῆ δὲ μάλλον καθίστησι
 „τοῖς ἐρομένοις αὐτὸν, ἣν ἂν ἔχοι Πίσιν περὶ Χριστῶ.

Τῆς Κυρίλλῃ μεταξὺ καί τινων Ἀνατολικῶν Ἐπισκόπων ἐμ-
 πεσῆσης ἐν Ἐφέσῳ διχονοίας, ἣ Ἰσορία μάρτυς ἐστίν. Ἐπειδὴ ἐν
 τῶν Ἀνατολικῶν οἱ πρότερον διαφωνῶντες, εἰς ὁμοφροσύνῳ αὐτοῖς
 σωεβῆσαν, ὡς ἂν μὴ τὰ Νεσορίῃ περιθάλλειν δοκᾶσιν, Ἐκθεσιν
 ἐκδεδώκασι Πίσεως, τοῖς Καθολικοῖς σωαδόσαν Δόγμασι. Τινὲς
 ἐν ὑποψιάσαντες, τῶ τοιάνδε Ἐκθεσιν ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν,
 ἀντὶ Συμβόλῃ προτεθεῖναι ἀπασιν ἐξῆς καινομένῳ ἐν χρήσει,
 ἥκιστα δεῖν ἔφασκον αὐτῶ παραδέχεσθαι. Ἀθετεῖσθαι γὰρ ταύτη
 τῶν ἐν Ἐφέσῳ Πατέρων τὸν ὅρον, τὸν περὶ τὸ Σύμβολον, ὅτι ἐν
 καινοτομεῖσθαι παντὶ τρόπῳ ἀπαγορεύοντα, τὸ ὑπὸ τῶν Θεῶν Πα-
 τέρων παραδοθέν. Τοιγαροῦ καὶ ἐκ τῆς τέτων ἐκδοχῆς συμ-
 φανὲς ἂν εἴη, ὡς ὁ τῶν ἐν Ἐφέσῳ Πατέρων νῆς γένοιτο: „μηδὲ
 „τῆς Καθολικῆς Πίσεως τῶ Ἐκθεσιν εἶναι παραδεκτέαν, εἰ δαψι-
 „λέσερον προτεθείη,, ὡς Σύμβολον. Τέτῃ γὰρ ἔνεκα τῶ τῶν
 Ἀνατολικῶν Ἐκθεσιν ἀπαράδεκτον ἡγῶντο εἶναι, καὶ περ ἄλλως
 εὐσεβῆ τε καὶ ἀληθοῦσαν, ὅτι δι' αὐτῆς, ὁ τῶν ἐν Ἐφέσῳ Πα-
 τέρων ὅρος ἡθετεῖτο, ἀντὶ Συμβόλῃ, ὡς ὦντο, τοῖς εἰσέπειτα δια-
 δοθησομένης. Καὶ μὲν ἐν Κύριλλῳ αὐτὸς ἀπελέγχει ἐμὴν ἀλλ'
 ἔχ' ὡς τὸν Σωοδικὸν ὅρον ἔτῳς ἐξαληφότας, ὡς μηδεμίαν ὅλως
 Ἐκθεσιν, καὶ ὀρθοδοξία εἴη, μηδοπωσοῦ ἐν χρήσει διῶσθαι
 εἶναι· ἀλλ' ὅτι κοινὸν ὑπολαμβάνοντες Σύμβολον ὑπῆρχον, τῶ
 Καθολικῶ Ἐκθεσιν τῶν Ἀνατολικῶν καί τοι τέτων, μὴ μὲν
 ἀντὶ Συμβόλῃ, ἰδίας δέ τοι δίκῳ ὁμολογίας τε καὶ ἀπολογίας,
 ταύτῳ γεγραφότων. Ἐπιτιμῶντες ἐν ὑπῆρχον Κυρίλλῳ οἱ πρὸς
 αὐτὸς ἐλεγχόμενοι, ὡς ἀρα κατὰ τὰ ὅρα τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σωόδῃ
 ἐξημαρτηκότι, τῶ τῶ Καθολικῶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκθεσιν προ-
 σέσθαι, καὶ Καινὸν ἔτῳ Σύμβολον παραδέξασθαι. Καθολικῶ ἀρα
 τῶ Ἐκθεσιν τῆς Πίσεως ὁ Κύριλλος ὑπαινιττόμενος, ἔτ' αὐτὸς,
 Τόμ: Α'. I iii Φη-

Φησὶν, Ἐκθεσὶν παρὰ τινος καινῶ ἐξαυτήσασθαι Πίσεως, ἡδ' ὑφ' ἑτέρων ἐκδοθεῖσαν προσήκαται, τὴν ἀντὶ Συμβόλου δηλονότι κοινῆ προκεισομένην. Δείκνυσι δ' ἐχομένως, δι' ἡδὲν ἄλλο τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπισκόπου, τὴν καινῶ αὐτῶν τῆς Πίσεως Ἐκθεσὶν ἐκδεδωκότας, ἢ ἐπὶ τῷ ἐμφανὲς καταστήσει, μηδὲν σφᾶς τῷ Νεσορίῳ τυγχάνειν ὁμόφρονας. Ἐνθεντοὶ μὴδ' ἐπιτρέψαι Κύριλλος Φησὶ, καινῶ γενέσθαι Πίσεως Ἐκθεσὶν (Καθολικῶν δηλονότι) ἢ παρὰ τινος ἐξαυτήσασθαι, ὡς Συμβόλου τόπον αὐτῶν ἐφέξεσαν ἀποχρίσας γὰρ αὐτῷ τὸ Σύμβολον τῶν Ἀγ. Πατέρων, τὸ πρὸς πᾶν ὅτι ἐν τῶν Καθολικῶν Δογματῶν ἀπηκριβωμένον, Οὐκ ἄρα Κύριλλος ἑτέραν (ἡδ' ὁρθῶς ἔχουσαν) Ἐκθεσὶν προσήκατο Πίσεως, τὴν ἀντὶ Συμβόλου κοινῆ ὑπεργήσασαν, παρὰ τὸ Σύμβολον τῶν Πατέρων τῶν Οἰκουμενικῶν. Ἐνθεντοὶ καὶ ὑποκαταβάς, περὶ τῶν καινοτέρων μὲν τῆς Πίσεως Ἐκθέσεων, Καθολικῶν δὲ καὶ ἀληθευσῶν, ἢ Ἀγία Φησὶ, Σωόδος ἢ κατὰ τὴν Ἐφεσίῳ πόλιν, προενόησεν, ἀναγκάως τῆ μὴ δὲν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆ Θεῆς Πίσεως Ἐκθεσὶν, ἑτέραν εἰσκρίνεσθαι, παρὰ γε τὴν ἑσάν. Ἐπιδήλως διὰ τῶν παρισῶν, προνενοηκέναι ἤδη ἐξ ἀνάγκης τὴν Ἱερὰν Σωόδον τὴν ἐν Ἐφέσῳ, τῆ μὴ παρὰ τὸ Σύμβολον τῶν Ἀγ. Πατέρων ἑτέραν Πίσεως Ἐκθεσὶν, καὶ περὶ Καθολικῶν, ταῖς Ἐκκλησίαις ἐπεισάγειν ἔξαινα, ὡς κοινῆ Συμβόλου τάξιν ἐφέξεσαν. Καντεῦθεν προθεῖς τὸ μηδαμῶς Ἐκθεσὶν τοιαύτῃ τῆς Ἀνατολικῆς προκομίσασθαι, ἀλλὰ τὴν ἑαυτῶν μόνον ὁμολογίαν ἰδίᾳ παραδηλώσαι, μὴδὲ τὸν τῆς Σωόδος ὅρον ἕτως ἡθετηκέναι, ὡς μὴ δὴ τῆτον, ὡς ἄντις ἔχοι Πίσιν, ἐμφανίσαι ἀπέρχοντα, τοιαύτῃ δὲ Πίσεως Ἐκθεσὶν ἀπαγορεύοντα ἐκδιδόναι, οἷα περὶ ἂν ἐν χρήσει κοινῆ Συμβόλου ταῖς Ἐκκλησίαις ἐφεξῆς γένοιτο. Καὶ σαφὲς ἄρα ἐκ τῶν, ὡς ὁ τῆς ὁρθῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Γ'. Σωόδος ἐστὶ, τὸ μὴ διὰ πλατυτέρας ἀναπτύξεως (καὶ τοιγε ἀληθοῦς) τὸ Ἱερὸν Σύμβολον χρῆναι προσαύξεσθαι.

Ὁ δὲ Ῥώμης Πάπας ἈΓΑΘΩΝ ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα Κωνσταντῖνον Ἐπιστολῇ, τῇ ἀναγνωθείσῃ ἐν τῇ Δ'. Πράξει τῆς 5'. Σωόδος, ἐν 5'. Τόμῃ: τῶν Σωοδικῶν: σήλη 633. (12). „Ἀ κανονικῶς „ὑπὸ τῶν Ἀγίων τῶν προηγησαμένων, καὶ τῶν Ἀγίων πέντε „Σωόδων ὠρισμένα εἶσιν, ἐν ἀπλότητι καρδίας, καὶ ἀναμφιβόλως, „ἀπὸ τῆς παραδοθείσης τῶν Πατέρων Πίσεως φυλάττομεν, ἐν καὶ „ἐξαίρετον ἔχειν διὰ παντὸς ἐυχόμενοί τε καὶ σπύλλοντες, ἵνα μηδὲν παρὰ τὰ κανονικῶς ὀρισθέντα μειωθῇ, μηδὲν ἀλλαγῇ, ἢ „προσεθῇ ἀλλὰ ταῦτα καὶ ῥήμασι καὶ νοήμασι ἀπαράτρωτα φυλάττωσιν. Εἰ τοίνυν, ἡδὲ καὶ τὰς φωνὰς, ἢ κείνται, τὸ Ἱερὸν Σύμβολον ὡς θέμις μεταποιεῖν, δηλονότι ἄρα ὡς ἡδὲ πλατυτέραν Ἐκθεσὶν Πίσεως, καὶ τοὶ ἀληθεύσαν, τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐκ

ἔξε-

(12) Παρὰ Βινίῳ Τόμῃ: Ε'. Σελ: 23. Ἀρθεῖν δὲ Τόμῳ Γ'. σήλη 1077.

ἔξεσι παρισκρίναν· ἔψεται γὰρ καὶ ἔτις ἡ τῶν ῥημάτων ἀνέ-
σις. Ἐπετα δὲ καὶ „ῥήμασι, Φησὶ, καὶ νοήμασι τὰ ὀριζέμενα
„ἀπαράτρωτα δεόν φυλάττεσθαι,,. Ἐπεὶ ἔν ταναντία τῶν ῥημά-
των, καὶ τὸν νῦν ἐξάπαντος ἀλλοιοῖ ὥδε δὲ καὶ ῥημάτων
διαβρῆδω ὁ Ἀγάθων ἐμνήσθη, καὶ νοημάτων· δηλὸς ἄρα μὴ διὰ
τῶν ῥημάτων τὰ ἐναντία τε καὶ ψεῦδόμενα ἐννοήσας, ἀλλὰ καὶ
αὐτὰ ἑδὲν ἤτλον τὰ ἐπαληθεύοντα. Οὐκ ἄρα ἑδὲ τ' ἀληθῆ ἐφεί-
ται τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ εἰσκρίνεσθαι.

Ὁ δὲ ΠΑΤΡΙΝΟΣ ὁ Ἀκυληῖας Πατριάρχης, ἐν τῇ κατὰ τὸ
Φοροῦλίον Σωόδῳ, Ἔτει 661. ἐν Τόμ: Ζ'. τῶν Σωοδικ. σήλη 993.
(13) „Μετὰ τοίνυν τὸν ἀπαρалуύμαντον, καὶ τὸν τὸ ἐμοὶ δοκῆν,
„πάντη πάντως εἰσενεκτέον ὅρον τῷ Συμβόλῳ, τὸν ὑπὸ τῶν σεπ-
„τῶν δηλονότι. ὡς εἶρηται, πάλας Ἀρχιερέων δι' Ἀποκαλύψεως
„Ἀγίας Πνδύματος, θαυμασῶς ἐκδοθέντα, τῶν τριακοσίων λέγω
„δέκα καὶ ὀκτὼ, τῶν κατὰ Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας καὶ τῶν πεν-
„τήκοντα πρὸς τοῖς ἐκατὸν, τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Περὶ γὰρ
„τῷ Μυσηρίῳ τῆς Ἀγίας καὶ θαυμασίας Τριάδος πλατυτέρῳ λό-
„γῳ ἐρεῖν ὁμολογῶ προεπαγγελάμενος. — Ἀμέλειτοι διὰ τὰς ποι-
„κίλλας τῶν ἐξ Αἱρέσεως κακοδοξίας, καὶ τὰς διαφορὰς ἀπλυσέ-
„ρων τινῶν ὑπονοίας, ἢ ἄλλω σωτιθέμεναι ἢ διδάσκειν ἀξιῶ Πί-
„σιν· μόνῳ δὲ, ἢν ὑπὸ τῶν Ἀγ: Πατέρων παραδοθεῖσαν ὁ πᾶς
„χρόνος εἰλικρινῶς παρεδέξατο. Οἶδα μὲν γὰρ ἐν Σωοδικοῖς τισι
„Τόμοις θεασιθὲν, ὡς ἐπὶ ἐλέγχῳ καινοφανῶν τινῶν καὶ πολλαπ-
„λῶν Αἱρέσεων, καὶ μάλιστα διὰ τὴν δολερὰν καὶ ἐπίπλεον Νε-
„σορίῃ τε καὶ Εὐτυχῆς τῶν ψεῦδολόγων καὶ ἐξωλεσάτων Ἀνδρῶν,
„καὶ ἔγω Πίσιν, μᾶλλον δὲ Ἀπισίαν· μηδενὶ ἐξῆναι Πίσεως
„ἄλλης Σύμβολον διδάσκειν ἢ σωτιθέμεναι. Ἀλλ' ἡμῶν, καὶ παν-
„τὸς Πίσε τῆς καρδίας ὡς πορρωτάτῳ ἀπέσω ἄλλο τι, ἢ ἄλλως,
„παρὰ τὸ ἐκείνοις διαταχθὲν Σύμβολον, ἢ Πίσιν σωτιθέμεναι (τολ-
„μῶν) ἢ διδάσκειν· ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν ἐκείνων διάνοιαν, παρὰ
„τὴν ἐν ἐπιτομῇ βραχυλογίαν τυχόν, ἢτλον ἢ προσῆκε ὑπὸ τῶν
„ἀπλυσέρων ἢ ἀπαιδούτων νοήμενα, κατ' Ἐκθεσίν τινα δεῖν ἐγνω-
„μεν παραδῆναι, αὐτὸ ἐκεῖνο τό γε τῷ Συμβόλῳ ὕφος διὰ μνή-
„μης κατέχειν ἀσφαλῶς ἐπιτάξαντες. — Ἀλλ' ἔγὰρ δὴ τῷτο ἐστὶ,
„περί τι τῶν ἐκνηκόντων τῇ Πίσει προσιθέμεναι ἢ ἀφαιρεῖν,
„τὸ τὰ ὑπὸ τῶν Θεασείων Πατέρων καλῶς τε καὶ ὑγιῶς κη-
„ρυχθέντα κατὰ νῦν τὸν ἐκείνων ὀρθῶς φρονεῖν, καὶ τὴν ἐκεί-
„νων ἀναπληροῦν περᾶσαι λεπτότητα τῆς φρενὸς, δι' ὁποιασὲν
„Ἐκθέσεως. Ἀλλὰ προσιθέμεναι ἢ ὑφαιρεῖν ἐστὶ δολίως, ἐκείνων
„ὑπεναντίως φερομένων τῷ Ἱερωτάτῳ φρονήματι, τὸ ἄλλως πως, ἢ
„ἐκεῖνοι, δοξάζειν θερμουργήσας τε, κατὰ ταναντία τὸν νῦντον
„τρέποντας· καὶ φράσαι τινὶ συγκεχυμένη, Δόγματι σωτιθεμένως
διά-

(13) Παρὰ Βινίῳ Τόμ: 5', Σελ: 154. Παρὰ δὲ Ἀρδεῖῳ Τόμ: Δ'. σήλη 849.

„διάστροφον· ἢ διὰ τῆς, ἐν ἀσεβείᾳ σώματι μεγαλαυχῆντας, ληρεῖν μάλλον, ἢ διδάσκειν καταθρασυώεσθαι. Μετά γε τῷ ἀνάγνωσιν, Φησὶ, τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ τῷ ἀπαρεγχερήτε μένειν ὀφείλοντος, περὶ τῷ Μυστηρίῳ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐρεῖ. Διὰ γὰρ τὰς ἀναφυομένας διαφορὰς Αἱρέσεως, ἢ αὐτὸς σωάδει μηδεμίαν Πίσιν ἑτέραν, ἥτοι Σύμβολον ἄλλο μὴ χρῶμαι σωτρίθεσθαι, ἢ διδάσκεισθαι· δὲν δὲ τηρεῖσθαι μόνον ἐκείνο, ὃ διὰ παντὸς παραδεκτὸν εἰλικρινῶς ὑπῆρξεν, ὡς ἐξ αὐτῶν τῶν Ἁγίων Πατέρων παραδεδόται, ὥστε δηλ.: κατὰ τῷ ἐν Ἐφέσῳ Σινόδῳ ἐπ' ἀναιρέσει τῶν Νεστορίκων Αἱρέσεων ἀπηγόρευται, μηδενὶ Πίσιν σωτρίθεναι ἑτέραν ὅλως ἐξείναι. Καὶ μὴδ' αὐτὸν ἐν Σύμβολον ἄλλο σωτρίσεσθαι· ἀλλὰ τῷ κατὰ τὸ Σύμβολον ὕψος ἀκεραῖα ὡς ἔχει διασωζομένη, ἐντεῦθεν ἰδίᾳ τῷ Καθολικῷ Πίσιν διερμηνύσειν· τῇ γὰρ τῶν Πατέρων Πίσει τέως προσιδέναι τὸν τὰ διάστροφα, μὴ μέντοι τὸν τὰ σωάδοντα τοῖς Καθολικοῖς Δόγμασι παραδιδόντα. Καὶ μηδέν τι ἄρα μὴδ' αὐτὸν προσιδέναι τῇ Πίσει, ὡς ἐν ἀπαραποιήτῳ τηραμένῳ τῷ τῷ Συμβόλῳ ὕψει, τῷ τῶν Θεασεσίων Πατέρων διάνοιαν πλατύτερον ἀναπτύσσοντα.

Ἐξ ὧν δήπερ δηλὸς ἐστὶ, τὸν τῆς ἐν Ἐφέσῳ Σινόδου ὅρον ἔτιω ἐννοῶν ὁ Παυλῖνος: ὅτι Πίσεως Ἐκθεσιν διεξοδικωτέραν, καὶ ἄλλως ἀληθοῦςσα τύχοι, τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ὃ θέμις ἐμπαρεισάγεσθαι. Διὰ γὰρ τῆς, Φησὶ, μετὰ τὸ ἀναγνωσθῆναι ἀπαρεγχερήτον τὸ Ἱερὸν Σύμβολον· ἢ, ὡς ἐξῆς προσίθῃσι, τῷ κατ' αὐτὸ τὸ Σύμβολον ὕψος ἀκεραῖα διασωζομένη, τῷ Καθολικῷ αὐτὸς ἐκθήσεται Πίσιν· διότι ὃ θέμις διὰ τὰς Αἱρέσεις Σύμβολον ἕτερον σωτρίθεναι, κατὰ τὸ ἐν τῇ Σινόδῳ ὀριθὲν τῇ κατ' Ἐφεσον. Καίμιν, ὅθεν ὅτι μὴ Καθολικὸν ἤρετο Παυλῖνος ἐπαγαγεῖν, ἀλλ' ἢ, ὡς αὐτὸς ὡς φάσκων, αὐτῷ τῷ τῶν Πατέρων διάνοιαν. Ἀλλὰ μὴδὲ ταύτῃ ἐμπης, διὰ τὰς Αἱρέσεις ἔλεγε σωανεῖν ἐν τῷ Ἱερῷ χρῶμαι Συμβόλῳ παρεισθεῖσθαι· τῆς δὲ τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ὕψος ἀπαραποιήτε τηραμένης, ἐν μέρει χωρὶς ἐκείνῳ διδάσκεισθαι. Σύμβολον γὰρ ἕτερον παραδίδοσθαι ἢ ἐν Ἐφέσῳ ἀπέειρηκε Σινόδος· ἀπηγόρευκεν ἄρα ἢ αὐτὴ Σινόδος, κατὰ γε τὸ Παυλίνῳ δοκῶν· Πίσεως τινὰ Ἐκθεσιν πλατυτέραν, καὶ ἄλλως ἀληθοῦςσαν ταύτῃ, ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ εἰσκρίνεσθαι, εἰ, διὰ τῷ ἐκείνης ψῆφον, ὅθεν τῷ Καθολικῷ τε καὶ ὀρθοδόξως ἔχουσιν ἐννοίαν, ἐν αὐτῷ τῷ τῷ Συμβόλῳ ὕψει θέμις ὡς παρενείρεσθαι. Εἴπερ ἐν ἔτιω ἄρα τὸ Σύμβολον ἐστὶ τηρητέον, ὡς φέρεται παρὰ τῶν Πατέρων παραδοθέν· καὶ εἰ, καὶ τοῖς ἐφεξῆς χρόνοις εἰλικρινῶς ἔτιω ἐς αἰὲν τὸ τῷ Συμβόλῳ ὕψος διατετήρηται, ὡς μὴδὲ τὰ κατὰ τῶν Αἱρέσεων σωτελέντα ποτὲ ἐν αὐτῷ παρεισενεχθῆναι, φανερόν δήπερ τὸ, οἷα σὺν ἀνὸς προθήκης, ἢ ἀληθοῦςσης ἔτι, διασώζεσθαι δὲν τὸ Σύμβολον, κατὰ τῷ ἐνταῦθα τῷ Παυλίνῳ εἰσήγησιν.

Ἀλλ' εἰς μέσον παρίτω ΛΕΓΩΝ ὁ Γ., ἐξ ὃ καὶ μόνος τῆς μαρτυρίας, οἱ διαφωνοῦντες Λατῖνοι σαφῶς ἔτιω ψευδομένοι ἀπε-

ἀπελέγχοντα, ὡς, ἀπάσης αὐτοῖς διαφυγῆς πρὸς τὰ ἐκείνη προ-
φανέστατα ῥήματα ἐπιλειπείας, ἰχθύων ἀναυδεστέρας μένειν κατα-
ναγκάζονται. Ἐπειδὴ γὰρ τῶν τινες Λατίνων ἀρτίως τετολμήκε-
σαν διὰ τῆς προθήκης τὸ Ἱερὸν παρατιάσασθαι Σύμβολον, διερω-
τηθεὶς περὶ τῆς Λέων ὁ Γ'. ἔτω διηρμηνεύσει τὸ τῶν Οἰκουμενι-
κῶν Πατέρων ἐκεῖνο Θεσπισμα πρὸς τὰς Ἀποκρισιαρίας διαλεγό-
μενος, τὰς ὡς αὐτὸν ἐν Ἑτα 809. ἐκ τῆς ἐν Ἀκυῖσγράνῳ Συνο-
δῷ ἀποσαλέντας. Ἐν Τόμ: Ζ'. τῶν Συνοδικ. 1196. „Μήτοι γε δὴ
„μᾶλλον μὲν σωτηριᾶδες ἐστὶ πισθεῖν, μείζων δὲ ὁ κίνδυνος μὴ πι-
„σθεῖν τὸ, τὸ Ἄγ: Πνεῦμα ἐκ τῆς Τίξ, ὥστε καὶ ἐκ τῆς Πα-
„τρὸς ἐκπορεύεσθαι; ἢ τὸν μὲν Τίον τῷ Σοφίαν τὸν Θεὸν, ἐκ τῆς
„Σοφίας τῆς Θεῆς, καὶ τῷ Ἀλήθειαν τὸν Θεὸν, ἐκ τῆς ἀληθείας
„τῆς Θεῆς γεννᾶσθαι καὶ μὴ ἐκάτερον μίαν Σοφίαν, μίαν τε ἀλή-
„θειαν, Θεὸν ἑσιωδῶς εἶναι; ὁ μὲντοιγε ὑπὸ τῶν Ἄγ: Πατέρων
„ἐν τῷ Συμβόλῳ, ἢ δήλον, ἐκ εἰσενώεκται. Εἰ τοίνυν, τὰ δις-
„σὰ ταῦτα ἐν ἔτῳ Φιλίῳ τε καὶ εἰρωαίᾳ τῇ Προσδιαλέξει πέθειν
„ὑμᾶς ἀπόχρη, ἢ προσῆκον ἐστὶ, σοφὸς Ἄνδρας, σὺν ἡμῖν Φρο-
„νῆν τε καὶ γινώσκων τὰς τοσάτας Καθολικὰς παλαιὰς Πατέρας,
„τὰς τὸ περὶ ἧς ὁ λόγος, ἢ τοῖς Συμβόλοις μὴ παρυσάγοντας, ἢ
„παρυσάχθῃν κατὰ τὰ λοιπὰ, ὡς προέφηται, ἀπηγορευόμενους, μὴ
„κατ' ἐνεσῶσαν ἄγνοιαν, μὴ κατὰ μέλλουσαν ῥαθυμίας πρόνοιαν
„παραλελοιπέναι· παραλαβὴν δὲ ἵνα μὴ εἰσενεχθῇ ἀπαρηκέναι· τῆς
„πληθῶς σιωπεπισωρεῦσαι μαρτυριῶν ὡς ἡδιστα ἀφεξόμεθα. Ἰσέον
„μὲντοι, ὡς ἔ' μόνον κατὰ τῷ ἐσίαν τῆς Θεότητος, ἀλλ' ἔτι μὴ
„καὶ κατὰ τὸ Μυσήριον τῆς τῆς Κυρίως ἐνσαρκώσεως τοσαῦτα, Θεῆς
„σωεργῆτος, καὶ ἐκ τῆς τῶν αὐτῶν Πατέρων μαρτυρίας παρε-
„χόμεθα καὶ τοιαῦτα, ὅσα τε καὶ οἷα μὴ μόνον τοῖς Σοφοῖς ἐπα-
„ρκέσειν, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰς μὴ Φρενῶν ἐπηβόλους ἔχειν ἂν κατα-
„πίεσαι αὐτά. — Καὶ μετὰ ταῦτα: ἢ ὑποβολὴ αὐτῇ ἔ' τὸδ' ἀφο-
„ρᾷ, ἐδὲ τότε σκοπεῖ, τὸ παρὰ τὸ μὴ τὰς Πατέρας αὐτὸ διακρι-
„ναι ἢ ἀποφύεσθαι, μηδὲ θεασίαι, τὸν μὲν ἐπιεικῆ καὶ εὐφρονα
„περιποιεῖσθαι τῆτο, ἔκκεν δὲ τὸν δύσνευ τε καὶ διάφορον· ἀλλὰ
„τὸ μηδαμῶς μηδένα. — Καὶ πρὸς τῶν δέ: Ὡστερ ἔ' τολμῶ
„εἰπεῖν, μὴ καλῶς ἂν ποιῆσαι, εἴπερ ἐποίησαν ὅτι ἀναμφισβόλως,
„καθὰ καὶ τ' ἄλλ' ἂν παρέλιπον· εἰδότες πάντως, καὶ ἐκ ἀνθρωπίνῃ,
„Θείᾳ δὲ τινι ἐλλαμφθέντες Σοφίᾳ ἐποίησαν· ἔτως ἔ' τολμῶ λέγειν,
„τῆτο αὐτὰς ἡττον ἡμῶν νενοηκέναι, ἐδὲ σαθμήσασθαι τὶ ὅτι πα-
„ρέλιπον, ἢ τίνος χάριν παραλαβὴν μὴ ἐπέκεινα διαδοθείη, ὥστερ
„καὶ τὰ λοιπὰ, διεκάλυσαν. — Καὶ αὐτίς δὲ καὶ πρὸς τῶν: Ἐξεσι,
„Φημί, ἔξεσι μὲν διδάσκοντας ἄδειν, καὶ ἄδοντας διδάσκειν. Ἀλλ'
„ἀδεμίτως ἐν τοῖς ἀπηγορευμένοις, ἔτε ἄδοντας, ἔτε γράφοντας
„ἔξεσί τι ἐμπαρυσάγειν.

Ταύτη τοι καὶ οἱ Ἀποσαλέντες, τῆτον εἶναι τὸν Λέοντος νῦν,
ἐν σαφεστάτοις τοῖς ῥήμασιν, αὐτόθι: μετὰ τὰ τελευτάων ἐπε-
νεχθέντα τῆς Πάπα ῥήματα, παρυσῶσιν ἔτω λέγοντες: „Ἐπειδὴ
„τοίνυν γνωστὸν ἑκατέροις, ὡς διὰ τῆτο παρ' ὑμῶν ἄδοντας, ἢ

Τόμ: Α'.

Κ κκκκκ

„γρά-

„γράφοντας, ἐν τοῖς Συμβόλοις ἐκείνο ἐμπαρεσάγειν ἀθέμιτον „κρίνεται, ἢ λέγεται, διὰ τὸς τὸ Σύμβολον σωταξαμένους μὴ „ἐμπαρεσάγειν αὐτὸ, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τὰς τε Ἐφεσῆς Μεγά- „λας Σωόδους, τὴν ἐν Χαλκηδόνι Δ'. δηλονότι, καὶ τὴν ἐν Κων- „σταντινουπόλει ὁμοίως Ε'. καὶ τὴν Σ'. καὶ νόμιμον περαιτέρω Σύμβο- „λον ὑπότινος, κατ' ὅποιανδὴ ποτε ἀνάγκῃ, ἢ κατὰ ἐξήλον τὸν „ὑπὲρ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας σωτάτιστα, καὶ τοῖς πα- „λαιοῖς δι' ἀφαιρέσεως, ἢ προσηύκης, ἢ μεταβολῆς, ἐμπαρεσάγε- „θαί τι ἀπειρηκέναι, ἢ ἔστιν ὅτι καὶ χρὴ ἐπὶ πλεον ἐν τῷ „προσεπιδιατρίβειν. Ἐξ ὧν δὴ πρὸς ἐπὶ κατάδηλον, ὅτι Λέων ὁ Γ'. τόνδε εἶναι τὸν νῦν ἡγήτο τῶν ὅρων τῶν Σωόδων τῶν Οἰκουμενικῶν, τὸ μὴδὲ τ' ἀληθῆ ἐξεῖναι τῷ Ἱερῶ Συμβόλῳ ἐμπαρεσάγεσθαι. Τὸ δὲ ἄρα πλεον ἐφίεσθαι ἡμᾶς λείπεται; Ἐχομεν δὴ τῶ Σωο- δικῆ διερωδῶντι ὅρον τὸν Πάπαν αὐτόν. Ἐχομεν μάρτυρα, ὃν μὴ αἰδέσθαι Λατίνων παῖδες ἢ ἂν δωρήσαντο. Οἴχεται ἄρ' ἐξί- τηλος ἢ πᾶσα τῆς ἐπὶ Φερραρίας Σωόδος συζήτησις. Οἴχεται ἢ Λατίνων πρόφασις τῶν ἐν τῇ Φερραρίας μόνῃ διατινομένων τ' ἀναντία ἀπηγορεύθαι εἰσάγεσθαι, διὰ τῶ περὶ τῶ λόγος Σωοδικῆ Θεσπίσματος. Ἀλλὰ καὶ θάτερον ὡσαύτως τῶν τῆς Φλωρεντινῆς Σωόδος μερῶν, πρὸς τῶ αὐτῶ Λέοντος ἀπάτης τε καὶ ψόδους ἐλή- λεγκται: ὡς ἐντεῦθεν φανερόν εἶναι, τί δὴ ποτε περὶ τῶ Φλωρεν- τιακῆ ἐκείνης ὑποληπτέον Συλλόγου, ὃν μάτῳ τοσαύτας (14) κα- τιωαλωκέναι Σωελόσεις, τῶ μὲν ἀληθῆς ἐδ' ὅπως ἔστιν, τῶ δὲ ψό- δος μάλιστα ὑπερασπιζόμενον, καὶ μόνος Λέων ὁ Γ'. ἀριδῆλως ἀπέδειξεν.

Ἀλλ' ἀκωσώμεθα διὰ ΜΑΡΚΟΥ τῶ Ἐφεσίων Ἀρχιεπισκόπου, αὐτὸν Λέοντα προσδιαλεγόμενον. Ἐδίδασκε καὶ γὰρ ὁ Λέων, μὴ θέμις εἶναι τὴν ἐξ Τίῳ Ἐκπόροβιν τῶ Πνύματος τῷ Συμβόλῳ προσίεσθαι, παρὰ τὸ, μὴδὲ τ' ἀληθῆ διὰ τὸν ὅρον τῶν Οἰκουμε- νικῶν Σωόδων ἐξεῖναι τῷ Ἱερῶ Συμβόλῳ ἐμπαρεσάγεσθαι. Αὐτὸ δὲ δὴ τῶ ὑπέβαλλεν ἐν Φερραρίας καὶ Μάρκος. Ἐδίδασκε Λέων, ἐξ ἄλλων τε τῶν ἂν ἔχον δειχθῶσι πλειόνων, καὶ μὲν δὴ, καὶ διὰ τῆς τῶ Τίῳ τῶ Θεῶ ἐνσαρκώσεως. Ἐπεὶ δηλ: ἄτλα περὶ αὐ- τῆς ἡρῶντο οἱ ἐξ Αἰρέσεως, ταῦτα τῷ Ἱερῶ Συμβόλῳ οἱ Οἰκου- μενικοὶ Πατέρες ἐμπαρεσάγειν ἢ ἡξίωσαν. Ταῦτο δὴ τῶ, καὶ πλεῖστα ἕτερα πρῶτενάτο κατὰ Φερραρίας καὶ Μάρκος. Ἀλλὰ προσεπισωῆπτε Λέων, τὰ τοιαῦτα Ἐπιχειρήματα μὴ μόνον τοῖς Σοφοῖς ἐπαρκῆν, ἀλλὰ καὶ τῶ ἐνδεῆς Φρενῶν ἔτι καταπιέξεν. Ἰδὲ Σοὶ τέως ἢ κατὰ τῆς ἐν Φερραρίας Σωόδος ψῆφος τῶ Πάπα Λέοντος. Ταῦτα γὰρ ταῦτα, ἃ μέχρι τῶδε Λέων, μᾶλλον δὲ καὶ πολ-

(14) Αἱ γὰρ ἐν Φερραρίας Σωελόσεις τὸν ἀριθμὸν αἱ πᾶσαι ἐκκαίδεκα, τὸ περὶ τῆς γενομένης προσηύκης μάλιστα κεννήκασι ζήτημα. Ἐξῆς δ' εἰς Φλωρεντίαν τῆς Σωόδος μετενεχθείσης, βραχέως περὶ τῶ Δόγματος δημοσίᾳ διαλεχθέντες, κατ' ἰδίαν ἡρῶντο βεβλόμενοι τὰ περὶ τῶν συμβάσεων δεῖν διαπράττεσθαι.

πολλῶν τέτων πλείονα ὁ Μάρκος ἐν Φερράρια προβαλλόμενος, εἰδὲν τι ἔχουσε παρὰ Λατίνοις, κωφοῖς δὲ μῦθον ἐδόκει διεξιῶν. Μᾶλλον δὲ προσέειπε Ἰβλιανὸς (ὁ Καρδινάλιος) παιδαριώδη τε καὶ ἀνδρὸς ἥμισυ ἄξια, τὰ ὑπὸ τῷ Μάρκῳ ἐπαγόμενα ταῦτα λέγειν μηδὲν αἰδούμενος. Ἀλλὰ γὰρ τίνες ποτ' ἂν εἴεν, οἱ κατ' ἐκείνῳ σιωπευγμένοι τῷ Σωόδῳ, μετὰ τῷ αὐτῶν Ἐυγενίῳ Δ'. τῷ Πάπα Ῥώμης, (ὃν ἐπίτροπον εἶναι Χριστὸν, καὶ, ὡς τ' ἄλλα παρελθεῖν, ἀδιάπτωτον, καὶ ἐπὶ παντὸς ἀμφιβαλλομένον Ζητήματος Κριτικῶν πανυπέριτον ἀποκαλεῖν χαίρειν) τίνες ποτ' ἂν εἴεν, Φημί, κατὰ τῷ τῷ Γ'. Λέοντος αὐτοὶ κρίσιν; Σοφοὶ μὲν ἥμισυ πάντων ἐξήρκεσε γὰρ ἂν ἄλλως, εἴπερ, αὐτὰς ἀναπείσαι τὰ Μάρκῳ Ἐπιχειρήματα τί ἔν; καὶ τῶν ἀφρόνων ἔτι Φρενῶν ἐνδεέστεροι. Αἱ γὰρ ἐπὶ Λέοντι δικασῇ, καὶ τὰς Φρενῶν ἀμοιρῶντας καταπίεσαι πίσεις, τὰς ἐκέισε (ἐν Φλωρεντ:) προσηθροισμένους Λατίνους ἔκην ἔχουσαν ἐκπύσαι. Ἀμέλει τοι γὰρ, ὅς ἂν ἡ ἐμπαθὴς πρόληψις τῆς οἰκείας ἐκπωρώσει δόξης, ἔχ' οἷοι τ' ἂν εἴεν τὸ παρὰ τῆς ἀληθείας ἐπιφαῦσαν σελάγισμα ἐπαυθεῖται. Λατίνοι καὶ γὰρ οἱ τῷ ἀληθῶς ὑπεραμύνεσθαι τὸ τιμωκαῦτα δοκῶντες, εἰδὲν δὲ ἄλλο κατήλθον ἐπὶ τὸ σάδιον, ἢ ἐφ' ᾧ τὰς Ἀνατολικὰς ἐπὶ τὸ σφῶν σιωπεφελκυσσάσθαι μέρος, μηδὲνα ὅλως πεποιημένοι λόγον τῷ ὑπενδύειν τῇ ἀληθείᾳ ἀπὸ τῆς ἀπάτης ἀνανήψαντες. Κάντεῦθεν τὰς μὲν ἑαυτῶν ὕθλης ἐξαίρειν, τὰς δὲ τῶν Ἀνατολικῶν λόγους παιδαριώδεις τε ἠγείσθαι καὶ ληρώδεις κατεθρασύνοντο. Ἀλλὰ τέως γοῶν ἀνέδου δὴ ἡ ἀλήθεια, καὶ γε τῷ ἀληθοῦς ὑπερασπισόμενον τὸν Μάρκον ἀνέδειξε, προσεπιμαρτυρῶντι προχρησαμένη τῷ Λέοντι. Ὡς ὠφελόν γε τὰ τῷ Γ'. Λέοντος ταῦτα ὁ Μάρκος τότε ὡς ἐπιστάμενος, ἵνα καὶ αὐτὰ ὁμοίως τοῖς Λατίνοις προέτανεν. Ἀλλὰ γὰρ οἶμαι, θάττον ἂν ὅλον ἔτοι ἐκίνησαν τὸν Ἀχέροντα, ἢ Μάρκος ἠτλῶντες ἐποφθίωσιν καθωμολόγησαν.

Ὁ δὲ Λέων διὰ τὸ τῶν Σωόδων ἐκείνο Θεῶσισμα τελούτατον ἀπεδείκνυ, μηδ' αὐτῷ ἐξῆναι εἰδὲ τ' ἀληθῆ τῷ Συμβόλῳ ἐμπαρενεῖραι· ἔτω γὰρ ἐν τῇ πρὸς τὰς Ἀποκρισιαρῆς Προδιαλέξει Φησὶν: „Ὅσα δὲ τοῖς προῤῥηθῆσι τῆς Πίσεως Συμβόλοις μόνον μὴ „ἐφαρμόζοντα σιωρῶμεν ἀπείναι, ταῦτα εἰ παρατολμῶμεν ἐμπαρενείναι, ὡς πολλάκις εἴρηται. Ἀλλ' ἐνθα, καὶ ὅτε δεῖ, καὶ οἷς „προσῆκον ἐστὶν οἰκονομεῖσθαι σπεύδωμεν. Ὡς ἔτω ἐκ τῆς τῷ Γ'. Λέοντος μαρτυρίας καταφανὲς γίνεσθαι, τῷ τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων ὅρα, δι' ἃ Σύμβολον ἕτερον ἐν ταῖς Χριστὸν εἰσκήρυξαι Ἐκκλησίαις ἀπηγορεύεσθαι, τοιάνδε εἶναι τῷ διάνοιαν, τῷ μηδὲ ὡς μήτε δεῖν, μήτ' ἐξῆναι τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ μηδὲν, μηδὲ τὸ ἀληθεῦς ἐμπαρενείναι.

Ἀλλ' ἡμεῖς ἔτι, καὶ τὰς ἐξ Ἀκυϊσγράντων ἀποσαλέντας ἐς Ῥώμην, καὶ τοι τῆς ἤδη δεδημοσιωμένης προθήκης ὁμολογημένως ὑπερμαχῶντας, ἐπιμαρτυρῶντας ἡμῖν ἐνταῦθα ἐπαγαγεῖν ἔχομεν· ἔτω καὶ γὰρ ἐν τῇ προκειμένῃ Προδιαλέξει ἀπαντῶντες εἰς τῷ Λέοντι προβαλλομένῳ τῶν Σωόδων τὸ ψήφισμα. „Οὐχὶ διὰ

K κκκκκ 2

τῷ

„τῆτο πονῶμεν ἵνα μὴ ἡρεμήσωμεν, ἀλλ' ἵνα μὴ δι' ὄννον τῆ
 „κατ' εὐσέβειαν πόνον τὸ βραβεῖον ἀπολέσωμεν καὶ, ἀποταμιεύο-
 „μένης μὲν τῆς ἐπιμελεσέρας ἐροῦνης, παρεκκλινομένης δὲ τῆς
 „θρασυτέρας ἐρίδος, τοσούτω πλείονος ἔτι ποιούμεθα τὸ κέρδος,
 „ὅσον ἐντεῦθεν τῇ τῶν ζητάντων καρδίᾳ προσγίνεται, τῆς ἐμποικ-
 „μένης ζημίας τῇ τῶν προσεδαικότων, καὶ εἰ ἐξ ἀπονοίας τῶν
 „τοῖς Πατράσι διαταχθέντων καταφρονητῶν γένοιτο. Διαφέρει
 „γὰρ τῆ ἐξ αὐθαδείας ὑπερπηδῶντας τῶν ἀγαθῶν κατολιγῶρειν,
 „τὸ τὰγαθὰ ἐξ εὐνοίας κρείττονα ἀποτελεῖν. (15). Οὐδ' αὐτοὶ
 ἄρα οἱ Ἀποκρισιάριοι ἀποφαίνουσι, τὸν νῦν τῆ τῶν Πατέρων ὅρος,
 ὃ ἀπειρήκασιν Πίσιν ἑτέραν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐμπαρασάγειν, τοῖον
 δέ τινα εἶναι, ὡς μηδὲ τ' ἀληθεύοντα θέμις εἶναι εἰς τὸ Σύμβο-
 λον παραισάγεσθαι. Διὸ καὶ τὸ τῆ λόγῃ ἀχθῆρόν παρεκκλίνον-
 τες, ἐχὼν τῶν Πατρικῶν, Φασὶ, Θεασισμάτων καταφρονῶντας
 τιῶ καὶ ἐκ τῆ Υἱῶ Φωνῇ τῷ Συμβόλῳ σφᾶς προσιδέναι, ἀλλ'
 ὥστε δι' εὐνοίαν ἐπὶ τὸ κρείττον ταῦτα ἀνακαλέσασθαι. Ἀλλ' εἰς
 τῆτο δῆπως ἀτόπως εἰκόνασι καταφύγοντες. Τὰς γὰρ Οἰκουμενι-
 καὶς τῶν Σωόδων, ὅ, ποτ' εἴεν δογματίσασθαι ἢ κελύσασθαι, ὑπὸ
 τῆ Ἀγ: Πνύματος εἰς αὐτὸ ἐκείνο προενεχθῆναι οἱ πάντες ὁμο-
 λογῶμεν. Ὑπὸ δὲ τῷ αὐτῷ Πνύματι ἡγεμόνι ὡσαύτως καὶ τὸν
 ὅρον προενιέχθαι, τῆ μὴ δαῖν τὸ Σύμβολον καινοτομεῖσθαι διατε-
 νόμεθα, δι' αὐτό γε τῆτο· εἰ γὰρ ἐκαστὸς πρὸς τὸ δοκῆν ἐξείη, οἶαν-
 δὴ ποτε Πίσεως ὁμολογίαν τοῖς προσίσιν τῇ Πίσει παραδιδόναι,
 μεσὸν ἂν λήρων καὶ ἰδίων Αἱρέσεων οἱ πλείοι δοῖεν ὄραν τὸ
 Σύμβολον. Τῆ αὐτῆς τοῖνυν λόγῃ ὡσαύτως εἰς αἶ ἐχοντος, πῶς
 ἂν ὁ διὰ τῆ Πνύματος προενεχθεὶς ὅρος ἐκείνος ἐπὶ τὸ κρείττον
 μεταρρυθθῇ; πῶς δ' ἂν ἐξίτηλος γένοιτο ὁ αἶ κρατῶν λόγος
 δι' ὃν τεθέσπισται; Μᾶλλον ἔν, καὶ τοῖς ἔτι ἀπειθέσι, καὶ τῇ
 Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ πολεμίοις Αἱρετικοῖς, ῥᾶδιον ἂν ἦν διατένε-
 σθαι, μηδαμῶς μὲν αὐτὰς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἔχειν ὀλι-
 γώρως, κατ' εὐνοίαν δὲ ἐπὶ τὸ ἄμεινον ταῦτα ρυθμίζειν καὶ σω-
 τελέσερον, εἰ τῆτ' ἀπόχρη λέγειν, πρὸς τὸ παρακρεῖν τε καὶ ἀθε-
 τεῖν τὰ ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων Θεσμοθετούμενα. Καθά-
 περ ἔν διὰ τῆτο καὶ Λέων αὐτὸς ἀπεκρίνατο, μὴ μόνοις τοῖς κα-
 κοήθεσί τε καὶ δυσμενέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιστάσις ἔτι καὶ εὐνοῶ-
 σιν, οὐδὲν ἥττον τὰς Ἱεράς ἀπειρηκέναι Σωόδας, τὸ ὅτι ἐν προσι-
 δέναι ἐπιτολμαῖν τῷ Συμβόλῳ, καὶ ἀληθείας αὐτὸ τυγχάνουσι
 ἐχόμενον. Τοιάδε γὰρ ἡ τὰ ἐκείνους ἐπὶ τῆς αὐτῆς Διαλέξεως:
 „Αὕτη ἡ ἀπαγόρευσις εἴτ' ἔν, εἰ ἔτιω χρὴ λέγειν, ἢ ὑποσολῇ
 αὕτη,

(15) Τῆτο δ' εἰναι, ὡς εἰ φαίνεται, ὅτι τὸ τέλος εἰδοποιεῖ τιῶ προδήκιν· ὁ μὲν γὰρ
 ἀπονενοημένως καὶ κατ' ἐλίγαν τῆ Σωοδικῆ Θεασίσματος, τὸ Σύμβολον με-
 ταποιῶν, εὐχος κρίνεται· ὁ δὲ πρὸς ἀσφάλειαν ἀφορῶν τιῶ τῶν ἄλλων, τὸ γε
 αὐτὰ δοκῆν, ἐκτὸς ἂν εἴη αἰτίας τε καὶ εὐδωχῆς ἀπάσης, καὶ ἄλλως διαμαρ-
 τάνει τῆ δέοντος.

„αὐτῇ, ἐχλ τόδ' ἀφορᾷ, ἐδὲ τόδε σκοπεῖ, τὸ παρὰ τὸ μὴ τὰς Πα-
 „τέρας αὐτὸ διακρίναι, ἢ ἀποφύλασθαι, μηδὲ θεασίται, τὸν μὲν
 „ἐπιεικῇ καὶ ἔνθεν προποιεῖσθαι τὸτο, ἔκκεν δὲ τὸν δύσνευ τε καὶ
 „διάφορον· ἀλλὰ τὸ μηδαμῇ μηδαμῶς μηδένα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἡ ἐπὶ τῷ προσκυρώσασθαι
 Φωτίῳ τῷ Πατριαρχείαν σωμαθροιαθεῖσα, τῆτον εἶναι τὸν νῦν
 ὡσαύτως τῆ ὄρα τῆ τῶν Συνοδῶν ἐκείνων τῶν Οἰκουμενικῶν ἀπο-
 δέκνυσιν. Οὕτω γὰρ καὶ αὐτῇ, ἐν Τόμ: Β'. τῆς τῶν Κανόνων
 Πανδέκτης, ἔς ἡ Ἀνατολικὴ παραδέχεται Ἐκκλησίᾳ, τῆς ἐν
 Ὁξωνίῳ ἔτ: 1672. Ἐκδοθείσης; Σελ: 288. „Τὸν ἄνωθεν ἐκ Πα-
 „τέρων καὶ μέχρις ἡμῶν κατεληλυθότα, τῆς ἀκραφνεσάτης τῶν
 „Χριστιανῶν Πίσεως ὅρον, καὶ διανοίᾳ καὶ γλώσσει ἐργουμέν τε, καὶ
 „πᾶσι διαπρυσίῳ τῇ Φωνῇ περιαγγέλλομεν, ἐδὲν ἀφαιρῶντες, ἐδὲν
 „προσιθέοντες, ἐδὲν αἰεῖοντες, ἐδὲν κισδηλοῦντες· ἡ μὲν γὰρ
 „ἀφαιρέσεις καὶ ἡ πρόθεσις, μηδεμιᾶς ὑπὸ τῶν τῆς πονηρῆς τεχνα-
 „σμάτων ἀνακινεμένης Αἰρέσεως, κατὰγνώσιν εἰσάγει τῶν ἀκα-
 „ταγνώσων, καὶ ὕβριν τῶν Πατέρων ἀναπολόγητον. Τὸ δὲ κισ-
 „δήλοις αἰεῖσαι ῥήμασιν ὅρας Πατέρων, πολὺ τέττε χαλεπώτε-
 „ρον. (Μετὰ γὰρ τὸ εἰπᾶν:) ὡς ἡ ἀφαιρέσεις καὶ ἡ πρόθεσις,
 „μηδαμῶς ὑπὸ τῶν τῆς πονηρῆς τεχνασμάτων ἀνακινεμέ-
 „νης Αἰρέσεως, ὕβριν εἰσάγει τῶν Πατέρων ἀναπολόγητον
 ὑποσώπτοντες; ὅτι τὸ „κισδήλοις αἰεῖσαι ῥήμασιν ὅρας Πατέρων,
 „πολὺ τέττε χαλεπώτερον· δηλᾷσι δῆπερ, διὰ τῶν προῤῥηθέντων,
 μὴ τὰ κισδηλοῦθέντα μόνον ἐννενοηκέναι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀλη-
 θόοντα, ἣν ἐν τῷ Ἱερῷ Σύμβολῳ ἐγκατασπέρηται. Τῇ δ' αὐτῇ
 ἐννοίᾳ παρασώπτησιν: „Εἰδέ τις ἐτέραν Ἐκθεσιν, παρὰ τὸτο
 „δὴ τὸ Ἱερὸν Σύμβολον, τὸ ἄνωθεν ἐκ τῶν μακαρίων καὶ Ἱερῶν
 „Πατέρων ἡμῶν μέχρις ἡμῶν διαφοιτῆσαν, τολμήσειεν ἀναγρά-
 „ψασθαι, καὶ ὅρον Πίσεως ὀνομάσαι, συλῆσαι τε τὸ ἀξίωμα τῆς
 „τῶν Θεασείων ἐκείνων Ἀνδρῶν ὁμολογίας, καὶ ταῖς αὐτῆς ἔυρε-
 „σιλογίαις τὸτο περιάψαι, κοινόν τε μάθημα τὸτο προθεῖναι Πι-
 „σοῖς, ἢ καὶ τοῖς ἀπὸ Αἰρέσεως τιμὸς ἐπιστρέφουσι καὶ ῥήμασι νό-
 „θοις, ἢ προθήκαις, ἢ ἀφαιρέσεσι, τῷ ἀρχαιότητι τῆς Ἱερῆς τέ-
 „ττε καὶ σεβασμῷ ὅρα κατακισδηλεῦσαι ἀποθρασυθείη, κατὰ τῷ
 „ἥδη πρὸ ἡμῶν ἐκφωνηθεῖσαν ψῆφον ὑπὸ τῶν Ἀγίων καὶ Οἰκ-
 „μενικῶν Συνοδῶν· εἰ μὲν τῶν Ἱερωμένων εἴη τις, παντὲλεῖ καθα-
 „ρέσει τὸτον καθυποβάλλομεν· εἰ δὲ τῶν Λαϊκῶν, τῷ Ἀναθέματι
 „παραπέμπομεν. — (Ἐν ᾧ δὲ Φασίν:) Εἰ δέ τις ἐτέραν Ἐκθεσιν
 „Πίσεως τολμήσειεν ἀναγράψασθαι, καὶ ὅρον Πίσεως ὀνομάσαι,
 „συλῆσαι τε τὸ ἀξίωμα τῆς τῶν Θεασείων ἐκείνων Ἀνδρῶν ὁμο-
 „λογίας, καὶ ταῖς αὐτῆς ἔυρεσιλογίαις τὸτο περιάψαι (ἔπειτα δ'
 „ἐνθὺς προσιθέασιν:) καὶ ῥήμασι νόθοις, ἢ προθήκαις τῷ ἀρχαι-
 „ότητι τῆς Ἱερῆς τέττε καὶ σεβασμῷ ὅρα κατακισδηλεῦσαι ἀποθρα-
 συθείη κτ: „ Φανερόν πάντως γίνεται, ὅτι διὰ τῶν προτέρων,
 ἐχ ὡσαύτως ῥήματα διανενοθευμένα, καὶ προθήκαις ὑπεδήλυν
 τοιαύτας· ἀλλὰ τὰ ἀληθῆ μὲν ὄντα, ἀδολεχικὰ δέπως καὶ περιττὰ,
 Τόμ: Α'. Λ αλλλλ ὡς

ὡς δὴ ἄνδρ' λόγῳ τῷ Συμβόλῳ παρενσπειρόμενα. Καὶ αὕτη δὲ ἄρα ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἐν ἣ ὀγδοήκοντα καὶ τρεῖς πρὸς τοῖς τριακοσίοις Πατέρες, σωάμα τοῖς Ἰωάννῃ Η'. τῷ Πάπῃ Ῥώμης Τοποτηρηταῖς συνεδρίαζον, τοιῶτον ὄντα τὸν νῦν ἀποδείκνυσι τὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνοδῶν ὅρα ἐκείνῃ: ὅτι δηλ.: ἔδ' αὐτὰ τὰ ἐχόμενα ἀληθείας, ἐφῆται τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐμπαρεισάγεσθαι.

Δοκῶσι δὲ οἱ κατὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ Σύνοδον Θεῖοι Πατέρες τῇ τῷ Μεγάλῃ ΒΑΣΙΛΕΪΟΥ παλαιᾷ σοιχήσασθαι ὡς (16) μετὰ τὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατέρας, ἐν τῷ Συμβόλῳ τινὰ παρενθέντα περὶ τῆς τῷ Λόγῳ ἐνσαρκώσεως, καὶ περὶ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματος, σωιδῶν αὐτὸς μὴ καλῶς τὴν ἐξουσίαν τοῖς ἀσέπειτα παραπέμπεσθαι, τῷ μεταποιεῖν καὶ προσάψειν τὸ Σύμβολον πρὸς τὸ ἰδίᾳ δοκῶν, ὥρισε μηδένα περαιτέρω ἐμπαρεισάγειν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ, παρὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατέρων ἐν αὐτῷ εἰσενεχθέντα. Ἐνθα δὴ παντίπῃ πρόδηλος ὁ τῷ Βασιλεῖ σκοπὸς, ὅτι ἔδδ' πλατυτέρας ἔνεκα ἀναπτύξεως δεόν τι τῷ Ἱερῷ ἐγκαταμινύειν Συμβόλῳ. Οὕτω γὰρ ἐν τῇ πρὸς Ἐπιφάνιον Ἐπιστολῇ, τῇ ἀριθμημένῃ ΤΚΕ., ἐν τῷ Γ'. Τόμῃ: τῶν αὐτῶ Συγγραμμάτων, τῆς Παρισιακ. Ἐκδόσεως: Γραικο-Λατιν.: Ἐτ: 1618. Σελ:

- (16) Τῷ παντὶ τῷ ὄντος ἐξαμαρτάνειν ὡς μοι δοκεῖ ὁ ἡμέτερος Ζοιρηνικάσιος ἐν οἷς τὸν μέγαν ἡμῖν ὑποτίθησι Βασίλειον περιόντα ἐπὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου, καὶ ταύτη δὴ καὶ προσεπιζήσαντα ὃν ἄλλως ἴσμεν περὶ τὸ τριακοσιοστὸν ἑβδομηκοστὸν ὀγδοὸν ἀποδεδημηκότα πρὸς Κύριον, τρισὶν, ἢ τέσσαρσι δηλονότι ἐν αὐτοῖς πρὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Β'. Συνόδου, τῆς ἐν ἑταί τριακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ πρῶτῳ συστάσει ἐπὶ Θεοδοσίῳ τῷ Αυτοκράτορος. Ἀλλ' ἐκεῖνο μέντοι γε ἀληθές, ὅτι τὰ τῆς Συνόδου ταύτης ἐν παρασκευαίς ἡ, τῷ Μ. Βασιλεῖ περιόντος ἐπὶ τῷ βίῳ, καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν Πατέρων βεβηλωμένῃ τὸ τιμωκαῦτα, καὶ τὰ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων προοικονομούντος τε καὶ προχεδιάζοντος. Τῆς γὰρ Ἀρειανῆς δυσσεβείας ὑπὸ τῶν ἐν Νικαίᾳ συνεληλυθότων ἡδὴ καταργηθείσης, τὴν τῶν ἐπιπολαζόντων Πνευματομάχων ἐξῆς γλωσσαλγίαν τε καὶ δυσσεβείαν ἐπ' ἀνάγκης ἦν ἀπελεγχθῆναι Συνοδικῶς καὶ κατακριθῆναι, καθ' ὧν ἡ Φθάσασα Σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ τὸ πρῶτον, ἔδδ' ἰδιαίτερον διέθετο ἀποφθίνασα. Τῷ ἐν δ' ὁμάλῃ εἰδὼς ὁ Μέγας, καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου τὸ ἀπαράτρωτον διατηρεῖσθαι δεῖν ἐγνώκει, καὶ ὁ μικρὴν ἐτίθετο πρόνοιαν. Διὸ δὴ καὶ Παλλαδίῳ, καὶ Ἰννοκέντιῳ ἀντεπιστέλλων ἔφασκεν: „ὡς ἔδδ' ἐν διωάμεθα τῇ κατὰ „Νικαίαν Πίσει προσιδέσθαι ἡμεῖς, ἔδδ' τὸ βραχυτάτον· πλὴν τῆς εἰς τὸ Πνεῦμα „τὸ Ἅγιον δοξολογίας, διὰ τὸ ἐν παραδρομῇ τῆς Πατέρας ἡμῶν τέττε τῷ μέρεσ „ἐπιμνησθῆναι, ἔπω τῷ κατ' αὐτὸ ζητήματος τότε κεκινημένῃ. Καὶ γὰρ τοι Παλλάδιος ὡς εἶπε, καὶ Ἰννοκέντιος, καὶ περὶ ἄλλων τινῶν ἐπὶ διεπωθάνοντο, ἃ προσεπιδογματιθῆναι, καλὸν αὐτοῖς ἔδοκε, περὶ τῆς τῷ Κυρίῳ ἐνανθρωπήσεως, καὶ προσυφανθῆναι καὶ ταῦτα τῇ Ἐκθέσει τῆς Πίσεως, κατὰ τῶν Ἀπολλιναρίων βλασφημιῶν. Ἀλλ' ὁ Πατὴρ, ὁ περὶ τῷ Δόγματος ἐνδοιάζων, ἔδδ' ἐν κακίῳ ἔδδ' ἐκεῖνα, ἃ προδετέα εἶναι αὐτῷ καθυπέβαλλον, ἔτε βεβασανικέναι ταῦτα ἀπεκρίνατο, ἔτε παραδέχεσθαι ἔτως, ὡς καὶ μέρος τῷ Συμβόλῳ τῆς Πίσεως ἐπιπύσασθαι παρενεχθῆναι αὐτὰ πῃ μὲν, μηδαμῶς ἀσφαλές εἶναι ἡγέμενος ἐπὶ τῷ τῶν τοιῶτων ἐρῶσαν περιεργότερον ἢ δεόν ἐσὶν ἐμβαθύνειν, πῃ δὲ, καὶ μηδὲν ἔτω σωρῶν πέρας τῷ προσιδέσθαι ἐσόμενον· καὶ προσέτι δὲ, καὶ τῷ ἐντεῦθεν ἐμποιεῖσθαι μέλλουσιν ταραχῇ ταῖς τῶν ἀπλῶς ψυχαῖς ὑφορώμενος· εἰ ἐπ' ἀδείας γένοιτο ἐξ ἀφορμῆς τῆς τυχεύσεως, τὰ, καὶ ἄλλως ἀληθῆ ὄντα, τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐμπαρεισάγεσθαι.

Σελ: 1099. (17) „Ἐπεσείλαμεν ἔν ἡδὴ τοῖς Ἀγαπητοῖς Ἀδελφοῖς „ἡμῶν τοῖς κατὰ τὸν Ἑλαιῶνα, Παλλαδίῳ τῷ ἡμετέρῳ, καὶ Ἰν- „νοκεντίῳ τῷ Ἰταλῷ, πρὸς τὰ παρ' αὐτῶν ἡμῖν ἐπεσταλμένα: „ὅτι ἔδὲν διδάμεθα τῇ κατὰ Νίκαιαν Πίσει προσιδέναι ἡμῖς ἔδὲ „τὸ βραχύτατον, πλὴν τῆς εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον δοξολογίας, „διὰ τὸ ἐν παραδρομῇ τῆς Πατέρας ἡμῶν τέττε τῆ μέρας ἐπι- „νηθῆναι ἔπω τῆ κατ' αὐτὸ ζητήματος τότε κεννημένῃ. Τὰ „δὲ προσυφαινόμενα τῇ Πίσει ἐκείνῃ Δόγματα, περὶ τῆς τῆ Κυρίᾳ „ἐνανθρωπήσεως, ὡς βαθύτερα τῆς ἡμετέρας καταλήψεως, ἔτε „ἐβασανίσσαμεν, ἔτε παρεδεξάμεθα εἰδότες, ὅτι ἐπειδὴν τὴν ἀπλό- „τητα τῆς Πίσεως ἅπαξ παρακινήσωμεν, ἔτε τι πέρας τῶν λό- „γων ἐυρήσομεν, ἀλλὰ τῆς ἀντιλογίας εἰς τὸ πλεῖον ἡμᾶς προαγ- „σης, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀκραιωτέρων παραταράξομεν τῇ πα- „ρειαγωγῇ τῶν ξενιζόντων.

Οὐκ ἔστ' ὥστ' ἔχ'ι κατάδηλον ἐντεῦθεν γίνεται, ὅτι καὶ „ἐαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπαγορεύων ὁ Μέγας Βασίλειος, τὸ προσι- „δέναι τι τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐξῆναι, παρὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἐν Κων- „σταντινουπόλει Πατέρων προσεδαιμένα, ἔδεμναν, ἔδ' ἀληθῆ καὶ τοι- „γε ἔσαν, Ἐκθεσιν Πίσεως ἐν τῷ Συμβόλῳ οἶεται θέμις εἶναι „ἐμπαρεισάγειν. Ἀληθῆ γὰρ δῆπν τὰ ἐπὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπό- „λει Σωόδε τῷ Συμβόλῳ εἰσενεχθέντα. Ἀλλὰ τῶν δε μόνων ἐξαί- „ρημένων, τὰ λοιπὰ πάντα ἀπαγορεύει ὁ Πατὴρ τῷ Συμβόλῳ ἐμ- „παρεισάγεσθαι καὶ τὴν ἀληθινὴν ἄρα καὶ εἰλικρινῆ τῆς Πίσεως „Ἐκθεσιν, περαιτέρω δῆλος ἐστὶν ἀποκλείων προσιδεῖς καὶ τὸν λό- „γον, ὅτι: ἦν ἅπαξ μετακινεῖν τὸ ἀπλὸν τῆς Πίσεως ἐπιτρέψωμεν, „διὰ καινῶν αὐθις τε καὶ αὐθις Δογμάτων, ὑπὸ τῆς περὶ τὸ συζη- „τεῖν θερμότητος παραφερόμενοι, τὸ Ἱερὸν ἔτω Σύμβολον προσε- „παυξήσομεν. Τῷ ὄντι δὲ Παῖδες Λατίνων, τὴν τῆ κακῆς τῆδε πεί- „ραν εἰλήφασιν. Ὡς γὰρ ἐξῆναι σφίσιν ἐνόμισαν τοῖς ἀληθείας „ἔχεσθαι δοκῆσι τὸ Ἱερὸν Σύμβολον ἐπιδύξαι, τίνι ἔχ'ι Δόγματι „ἀλλοκότῳ καὶ ξένῳ ἐξ ἐκείνῃ τὴν παρείσφρησιν ἐπανεῴξαι; (18). „Ἰνα δὲ μὴ ἐνδοιάξαι ἔχῃς, τὴν Ἐπιστολὴν ἐκείνῳ τὸν Μέγαν γε- „γραφέναι Βασίλειον, ἄτε δῆτινος Ἰταλῆς μεμνημένον διαπρωθανο- „μένῃ, εἰ θέμις αὖξαι τὸ Σύμβολον; ἐκ τῶν ἐπενεχθέντων ῥη- „μάτων εἰς τέτο τείνει ἐκείνα: (19) „Τὰ δὲ προσυφαινόμενα τῇ Πίσει „ἐκεί-

(17) Ἐν δὲ τῇ Νεωτάτῃ Γαληνῆς Παρεστία: Ἐκδ.: τῇ κατὰ τὸ 1739. Ἐν Τόμ: Γ'. Ἐπιστολὴ ἀριθμεῖται ΣΝΗ'. Σελ: 392.

(18) Ἐξ ἐκείνῃ γὰρ οἱ ἐν αὐτοῖς ἀνέφυσαν Βερεγγάριοι τε καὶ Οὐϊκλέφιοι, καὶ Οὐσ- „σοι, καὶ Καρλοσάδιοι, καὶ Ζεγγύλιοι, καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν περὶ Λαθῆρον τε καὶ „Καλβίνον ἀγέλαι, αἱ εἰς τοσαύτας Αἰρέσεις τε καὶ κακοδοξίας τὴν Δυτικὴν Ἐκ- „κλησίαν διασπαράξασαι.

(19) Ἀλλ' ἐκ τῶν ῥημάτων δὴ τέτων ἐκ ἂν τις συμβαλεῖν ἔχοι, ἐπὶ τῆς ἐν Κωνσταν- „τινουπόλει Σωόδε αὐτὸν παρεστίασαι τὸν Μέγαν Βασίλειον ἐκείνο δὲ μόνον, ὅτι „περὶ ὧν δεήσεις προσεδεῖναι, ἐν ᾧ ἔτι περιῶ τῷ βίῳ διερωτώμενος, τὴν μὲν „τῆ Πίσεως δοξολογίαν ἐνείσαχθῆναι δεῖν σιωχῶσαι. τὰ δὲ περὶ τῆς ἐναν- „θρωπήσεως, ἔ. Ταῦτα γὰρ, ἄτε δὴ βαθύτερα ὄντα τῆς αὐτῆς, ὡς ἔφασκε, „κα-

„ἐκείνη Δόγματα περὶ τῆς τῆ Κυρίως ἐνανθρωπήσεως, ἕτε ἐβασανίσ-
σαμεν, ἕτε παρεδεξάμεθα ταῦτα καὶ γὰρ φθέγγαίτο, ὅς ἂν τῇ
ἐν Κωνσταντινπόλει Οἰκουμενικῇ ἐκείνῃ Σωόδῳ παρῶν εὐρεθείη,
ἐν ἣ ἡ τοιάδε προθήκη τῷ Συμβολῷ ἐγένετο.

Καίθω τοιγαροῦν ἔμπεδον ἄχρι τῆς, ὡς ὁ νῦν τῆ ὄρα τῶν
ἀπαγορευσῶν Σωόδων, ἑτέραν Πίσιν ταῖς Ἐκκλησίαις εἰσκρίνε-
σθαι, ἕτος ὑπῆρξε, τῆ μὴδὲ κατὰ πλατυτέραν Ἐκθεσιν, καὶ τοι
ἀληθείας ἐχομένῳ, τὸ Ἱερὸν χρῆμα Σύμβολον προσεπαύξεσθαι,
παρεκτός τῆ Τύπῃ, καθ' ὃν αὐτὸ τὸ ἐν Νικαίᾳ Σύμβολον οἱ ἐν
Κωνσταντινπόλει σωμαλεγμένοι Πατέρες ἐξέθεντο. Ἐπειδὴ τοίνυν
παῖδες Λατίνων, ἦν πάλαι παρὰ τῶν Πατέρων αὐτῶν παρέλα-
βον ὁμολογίαν τῆς τῆ Ἀγ: Πνεύματος Ἐκπορεύσεως διὰ τῆς προ-
θέκης ὑπερον προσεπήνυξαν, καὶ τὸ προσεδὲν αἰὲ ἐφεξῆς δια-
τεληρηκότες ἐγένοντο, καὶ ἐκ τῆ Τίτῃ προσέδοντες τὸ Ἀγ: Πνεῦμα
ἐκπορεύεσθαι φανερὸν δήπε, ὅτι καὶ τῆς ἐξ Τίτῃ Ἐκπορεύσεως τῆ Πνεύ-
ματος ἀληθείαν ὑποτεθείσης ἑδὲν ἡττον αὐτοὶ κατὰ τῆ ὄρα τῶν
Οἰκουμενικῶν Σωόδων διαμαρτάνοντες εἰσι, καὶ τῷ Ἀναθέματι ὑπό-
δικοι καθεστῶτες, ὃ κατὰ τῶν περὶ τὸ Σύμβολον καινοτομεῖν θρα-
συσσομένων, αἱ Οἰκουμενικαὶ τέσσαρες κατεψηφίσαντο Σωόδοι.
Πῶς ἔν ἄρα ποτὲ ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ Σωόδος ὀρίσαι ἠδυνάτο εὐλό-
γως, τὸ τιτὶ Ἐκπόρουσιν τῆ Πνεύματος καὶ ἐκ τῆ Τίτῃ ἐν τῷ
Ἱερῷ παραινέχθῃαι Συμβολῷ, τῆ ὄρα τεσσάρων Σωόδων Οἰκ-
μενικῶν ἀραρότως διασωζομένῃ, δι' ἧ ἀπείρηται καὶ τ' ἀληθὴ τῷ
Συμβολῷ προσίδεσθαι; Μῶν δὴ κατὰ λόγον ἂν παραινέχθῃ
ὁ τοσαῦται κατέκριναν Σωόδοι; νόμιμος δ' ἂρ' ἂν εἴη, καὶ ταῖς
Οἰκουμενικαῖς ἂν συγκαταλεχθῇ Σωόδοις, ἡ τοσάτων τε καὶ τη-
λικῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων τὰ Θεασίσματα αἰχρίως καταπα-
τήσασα; καὶ τῶναντίον, ἕπερ ἐκείναι, καταθεασίσασα;

Ὡς εἶπερ ἄρα καὶ ἡ τῆ ἀληθείας προθήκη ἐν τῷ Συμ-
βολῷ, τῶ τῶν Οἰκουμενικῶν Σωόδων Ἀναθέματι καθυπόκειται,
ὅσω βαρυτέρα ἡ ἀδέτησις ἔσαι ὅποτε διὰ δογματισμῶ σφαλερῶτε
καὶ ἀλλοκότῃ, τῆς τῆ Ἀγ: Πνεύματος, Φημί, Προόδῃ τῆς καὶ ἐκ
τῆ Τίτῃ, τὸ Ἱερὸν Σύμβολον βεβηλωθὲν κενιδήλωται; Διὰ γὰρ
δὴ τῆτο τρεῖς μὲν Ὑποστάσεις, ἓνα δὲ πισύομεν ὄντα Θεόν,
διὰ τὸ εἰς μίαν αἰτίαν τὸν Πατέρα, ἀναφέρεσθαι καὶ τὸν Υἱὸν καὶ
τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Τῆτο γὰρ ὁμοφώνως οἱ Θεοὶ Πατέρες δι-
δάσκουσιν, ὡς ἐν οἰκείῳ τόπῳ κατέδομεν. Καὶ ἔκ ἄρα Θεὸς εἷς,
Θεοὶ δὲ πολλοὶ καθίστανται, ἐπειδὴν ἔχῃ πρὸς ἓνα δὴ τὸν Πατέρα
καὶ μόνον, ὡς πρὸς Ἀρχὴν ἀνάγεται ὁ Υἱὸς ἢ τὸ Πνεῦμα· ἀλλὰ
καὶ ἕτερος ἔτι παρὰ τὸν Πατέρα, ὁ τῆ Ἀγίῃς Πνεύματος, φέρεται,
ἐπεισάγεται Προβολός. Καὶ πᾶσιν ἄρα τοῖς Ἀναθεματισμοῖς
ἐκεί-

καταλήψεως, μήτε διαβεβαιωτικῶς διετέλεσε, μήτε παραδεξάμενος. (ὅρα τιτὶ
ἂνωτ: Σημείωσιν. (16).

ἐκείνοις καθίσταται ὑπόδικον τὸ Δόγμα τὸ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνύματος καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ὅσοις ποτὲ οἱ Θεσπέσιοι Πατέρες τῆς Αἰρεσιόφρονος καθυπέβαλον, τὰς δύο τὰς Ἀρχὰς ἐπὶ τῆς Θεότητος παρεσφέροντας. Ποῖω τοίνυν ἐχὶ ἀνοσιβρήματι, ποῖω δ' ἐχὶ ἐξαγίστῳ κρίματι, ποῖα δ' ἐχὶ ἐπιβρόχῳ βλασφημίας, ἢ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνύματος παρεσενώετο τῷ Συμβόλῳ, ἐν ᾧ ἔδεδ' ἡ ἀληθὴς θέμις ὅλως εἰσκρίνεσθαι; Τῆς γὰρ παρενσπαρέσεως ταύτης Ἑθνικῆς δυσσεβείας δυεῖν Ἀρχῶν, δυεῖν Αἰτιῶν, δυεῖν Θεῶν, τίς ποτε τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ παρενσπαρεῖναι χαλεπωτέρα εἶχεν ἀθέτησις καὶ βεβήλωσις; Δικαίως ἄρα, καὶ παρὰ ἐνίων Λατίνων αὐτῶν, οἷον Ἀλβίνου τῆς Ἀλκιδίου, καὶ Παυλίνου τῆς Ἀκυληίας, καὶ πλείων ἄλλων προσέτι, τότε Δόγμα τῆς ἐν Ἀκνίστῳ ἀθροισθείσης Σωδοῦ, καὶ ἡ τῆς Δόγματος ἐν τῷ Συμβόλῳ προθήκη, ἐπίσης ἀποκεκρύβηται. Καὶ γάρ τοι καὶ τῶν Νεωτεριστῶν τινὰς, ἔτω κατ' ἀρχὰς διηρυμωδούμεναι τὸ Δόγμα (20) τίς ἐνδοιάσει; Δικαίως δὲ παρ' ἄλλων, καὶ κατὰ τὴν Θ'. ἤδη λήγασαν Ἐκατονταετηρίδα, ἡ αὐτὴ προθήκη ἀποσεσύριται, ἐν οἷς ἐπισημότατα διαπρέπων ἦν καὶ ὁ Ῥώμης Πάπας ἸΩΑΝΝΗΣ ὁ Η'. ὅς, ὅσον τῆς προθήκης ἐγένετο καταψηφισόμενος, ἐν οἰκίῳ τόπῳ διέγνωμεν. Ἐνδίκως δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν τὸν πάντα χρόνον ἀνετράπη, καὶ μέχρι τῆς νῦν ἀνατρέπεται.

Τὴν ἀνοίαν τοιγαρὶν ἐναχθεὶς τῆς ἐχάτης ὁ Ῥώμης Πάπας ΛΕΩΝ ὁ Θ', διὰ τῶν ἑδὲν ἡττον ἀφρόνων αὐτῆς Τοποτηρητῶν, (21) ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς τραπέζης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃ Ναῶ, ἐγγράφον τὴν κατὰ τῆς Πατριάρχῃ ΜΙΧΑΗΛ, καὶ τῶν τέττω ὁμοφρονούντων λοιπῶν Ἀνατολικῶν κατετίθετο ψήφον ὡς δῆθεν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ κατὰ τῆς Πνύματομάχης, τὴν τῆς Ἀγίας Πνύματος Ἐκπορεύσεως καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς, ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς Συμβόλου ἀποτεμόντων, Ἀνάθεμα κατ' αὐτῶν τὸ Μαράναθὰ ἐπιβοήσασθαι θρασυάμενος, μετὰ τῶν Πνύματομάχων, καὶ τῶν Αἰρετικῶν ἀπάντων μᾶλλον δὲ (Φρίκῳ ἔχαμε λέγοντά.) σὺ τῷ Διαβόλῳ, καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτῆς σιωταξάμενος καθάπερ ἐν τῷ τῆς καταψηφίσεως ἐμφέρεται γράμματι ἐν Τόμῳ: Θ'. τῆς τῶν Πατέρων Βιβλιοθῆ: τῆς ἐν Κολωνίᾳ ἐκδοθῆ: Σελ: 336. Καὶ ἐν τῷ Θ'. Τόμῳ τῶν Σωδικῶν, σὴλη 992. Καὶ παρὰ ΛΕΟΝΤΙ τῷ ἈΛΛΑΤΙΩ ἐν τῷ Β'. Βιβλίῳ τῷ περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Βιβλ:

(20) Νόμοι κατὰ τὸν ἀγοπάταλον καὶ ἀθεώτατον λόγον τῆς διθείας τῆς ἐκ τῶν δύο Ἀρχῶν, καὶ δύο αἰτίων, καὶ δύο Προβολῶν εἰσαγομένης. Ῥάδιον δὲ τῆτο διαπιστωθῆναι, ἔξ ὧν οἱ τῶν Βιβλίων λυμεῶνες Ἰλαρίῳ τῷ Πικτάδῳ Ἐπισκόπῳ ἀτόπως προσέτεριψαν. (Ὅρα ἐν τῇ Γ'. Πραγματ: τὴν Β'. τῶν Παραφθαρῶν καὶ τὴν ἐκεί (3) Σημείωσιν.

(21) Ταῦτα δὲ ὁ Θ'. Λέων, διὰ τῶν τριῶν αὐτῆς Τοποτηρητῶν, Οὐμβέρτου τοῦ καὶ Φριδερίκου τῶν Καρδινάλιων, καὶ τῆς σὺν τέτοις Πέτρῳ Ἐπισκόπῳ Ἀμαλφιτανῶν, ἐν ἔτει 1054. Ἐπὶ Κωνσταντίνῳ Ἀυταρχεῖντος τῆς Μονομάχῃ, ἀφρονόσοι ἀποδεδειγμένῳ καθίσταται.

Τόμ: Α'.

Μ μμμμμ

Βιβλ: τῶν Γραικῶν. Κατακρίσεως ἄρα καθυπέβαλε ψήφῳ Λέων ὁ Θ'. τὰς Οἰκουμενικὰς Ἐξ. Συνόδους, τὰς παραπλησίως ἐκ τῆ Πατρὸς μόνον ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τῆ Συμβόλης ἀνακηρυγίσας. Κατακρίσεως δὲ ψήφον ἐπέθετο καὶ κατ' αὐτῶν τῶν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς λογίων, ἐν οἷς παρὰ τῆ Πατρὸς γέγραπται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεσθαι. Τὸ δ' Ἀνάθεμα κατεφδέξατο κατὰ πάσης ἀπλῶς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὑφ' ἧς, πρὸ τῆ ἐναισφρήσεως τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ τὴν ἐπινοηθεῖσαν προσηκίῳ, ἐκ τῆ Πατρὸς μόνον ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπίσβετο. Τίς, πρὸς Θεῶ! ἔκ ἂν ἐπιφρίξαι τοῖς τοιούτοις ἐξαγί-
στοις ἀνοσιβρήμασιν;

Ἐπειτα δ' ἀποτετμηκέναι τὰς Ἀνατολικὰς ἀπὸ τῆ Συμβόλης, Φησὶ, τὴν τῆ Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπόρουσιν καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς. Πῶς δ' ἀποτεμῆν ἔχον οἱ Ἀνατολικοὶ ἀπὸ τῆ Συμβόλης, ὅπερ αἱ λοιπαὶ πέντε Οἰκουμενικαὶ Συνόδοι ἐφεξῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ ὑδέποτε ἀνεγνώκεισαν; ὅπερ ἀπαράτρωτον αἰ ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἐκκλησίαις ἔς γ' ἐπ' ἐκείνο τῆ χρόνῃ τετήρητο; Πῶς δ' αἰεὶς ἀπάσαις οἱ Ἀνατολικοὶ καθοσιῶνται, ἐφ' ᾧ ἔκ ἐτόλμησαν ἀνομήματι; Πῶς δὲ σὺ τοῖς Πνευματομάχοις, καὶ πᾶσι τοῖς Αἰρεσιόφροσι τῷ Διαβόλῳ καὶ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτῆς, ὡς ὑπόδιοι παραδοθῆναι ἠδύναντο; Ἀλλ' ὡς μάλλον, οἱ Ἀναθεματισμοὶ ἔτοι πάντες, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς αὐτῆς ἀποφθεγξαμένη ἐπιστρέψαντες δικαίως ἐπιπετώκασιν, τῆ ἐπιχειρήσαντος Δόγμα ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ ἐπι-κατασιδύσασαι τερατῶδες τε καὶ ἀλόκατον, τὸ τῆς τῆ Ἁγ. Πνεύματος καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς Ἐκπορεύσεως! Ὡς ἔν προσηκόντως διὰ τῆ-το καὶ ΜΙΧΑΗΛ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, ἐπὶ Συνόδῃ πλειόνων Ἐπισκόπων, αὐτότε δὴ τὸ τῆς κατακρίσεως γράμμα ἐκείνο, καὶ τὰς βραδερῶντας, δικαιοτάτῳ καθυπέβαλεν Ἀναθέ-ματι, ἐπιστάλας τε τοῖς κατὰ τὴν Ἑῶαν λῆξιν λοιποῖς Πατριάρ-χαις, καὶ τὸ ἀνόσιον αὐτοῖς καταγγέλας τῆ τῶν Λατίνων τολμή-ματος. Τὸ δ' ἔν ἀπ' ἐντεῦθεν, πῆξιν (22) ἤδη ἔχε τὸ Σχίσμα, ὅπερ ἔν ἐξ ὁποιασδήποτε αἰτίας τὴν ἀρχὴν εἰληφὸς κατὰ τὴν ΙΑ'. τέως Ἐκατονταετηρίδα, τὰς Ἐκκλησίας ἀπ' ἀλλήλων διέση-σε, καὶ διῶσαν ἐξῆς ἔς γε καὶ κατ' ἡμᾶς ἔ διέλιπεν.

Κορωνίδος δὲ δίκῃ ὡς σημειώτεον, ὡς οἱ ἐν Κωνσταντινὸ-
λαι Πατέρες κατὰ τῶν Πνευματομάχων Αἰρετικῶν τῆς τῆ Πα-
ναγίας Πνεύματος Θεότητος ὑπεραμυνόμενοι, ἔκην ἑδὲ τὰ τυ-
χόντα τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προσενεσθῆναι ἠξίωσαν ῥήματα, οἷς
περ ἂν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ ὁμοῦσιον εἶναι τὸ Πνεῦμα κατασ-
κοβά-

(22) Προσφῶς ἔρηται τὸ πῆξιν ἔχειν· ἔ γὰρ ἀπὸ Μιχαὴλ τῆ Κηρυλαίᾳ πρώτῃ, ἢ Λατίνῳις ἀρέσκει λέγειν, τὸ Σχίσμα κατήρξατο· ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆ Κηρυλαίᾳ προσέτι τὸ τῆ Πάπας μνημόσυνον ἀπὸ τῶν Ἱερῶν διπτύχων ἀπῆλπετο, ὑπὸ Σεργίῳ τῆ Κωνσταντινουπόλεως· μάλλον δὲ καὶ πρὸ ἐκείνου ἔτι, ὡς ἐκ τῆς τῆ Μι-
χαὴλ, πρὸς Πέτρον τὸν Ἀντιοχείας Ἐπιστολῆς καταφαίνεται.

κοδόσαν· ἀλλ' αὐτοῖς ἐπὶ λέξεως τοῖς ἐκ τῆς Γραφῆς λογίοις προείλοντο χρῆσασθαι. Οὕτω γὰρ ἡ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῇ Συνόδος, ἐν τῇ Ε'. Πράξει, Τόμ: Δ'. τῶν Συνοδικῶν, σήλη 565. (23). „Ἡ παρῶσα νῦν αὕτη Ἁγία Μεγάλη καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ὥρισε προηγουμένως, τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ Ἀγίων Πατέρων τὴν Πίσιν μένειν ἀπαρεγχείρητον καὶ διὰ μὲν τῆς τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ μαχομένους τοῖς χρόνοις ὑπερον, παρὰ τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλευσσίας Πόλεως σωελθόντων ἑκατὸν πενήκοντα Ἀγίων Πατέρων, περὶ τῆς τῷ Πνεύματος ὑσίας παραδοθεῖσαν διδασκαλίαν, ἣν ἐκεῖνοι τοῖς πᾶσιν ἐγνώρισαν, ἔχ' ὥς τι λείπον τοῖς προλαβῆσιν ἐπάγοντες, ἀλλὰ τὴν περὶ τῷ Ἀγ. Πνεύματος ἐννοίαν κατὰ τὴν αὐτὴν δεσποτείαν ἀδετεῖν περὶ τῶν Γραφικῶν μαρτυρίων τρανώσαντες. Ἐνθεν τοὶ ἐδ' αὐτῶν ἡ Σύνοδος ἐπισήγαγε τὴν ΘΕΟΣ Φωνὴν ἀλλὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, Κύριον μόνον καὶ ζωοποιὸν ἀπεκάλεσαν. Οὐδαμῶς γὰρ ἀνεπτυγμένως καὶ ἐπὶ λέξεως ἐν τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ λέγεται ὅτι, τὸ „Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐστὶ Θεός“ (24) καὶ τοιγε ἄλλως διὰ λόγων σαφεστάτων ἐκ τῶν Ἱερῶν Γραφῶν καθίσταται δῆλον, ὅτι τὸ Πνεῦμα Θεός· καθάπερ ἐν ἐφεξῆς, καὶ ἅπερ ἐνταῦθα οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατέρες περὶ τῷ Ἁγίῳ προσέθεντο Πνεύματος, ἅπαντα αὐτόχρημα τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς λόγια ἐσὶν. Ἐπεὶ τοίνυν τοιαῦτα παρηκολυθηκότες εἰσὶν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατέρες Κανόνι, ἀναπτύξαι μέλλοντες τὸ περὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος Κεφάλαιον, τίνι (πρὸς Θεόν!) λόγῳ Λατίνων παῖδες τῷ σκοπῷ τῷδε, καὶ τοιῷδε Κανόνι τῆς Οἰκουμενικῆς Β'. Συνόδου ἀντιπραττόμενοι ἐμπαρεσγαγεῖν ἐτόλμησαν τῷ Συμβόλῳ περὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος, τὸ μηδαμῶς ποτὲ τῶν Ἱερῶν Γραφῶν ἐν τοιοῖς δεῖξιμασιν ἀναγινωσκόμενον; Οὐ γὰρ δὴ πᾶς τῆς Γραφῆς εἰς ῥήματα: ὅτι „τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ,“ γέγραπται γὰρ μόνον: „ὁ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται“ ὅτι Πνεῦμα ἐστὶ τῷ Υἱῷ, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμῶς λήψεται, κτ: Κἀντεῦθεν ἄρα κατάδηλον αὐτοῖς, ὅτι ὑπεραντίως τῷ νῦν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Θεοφόρων Πατέρων, καὶ τῷ τύπῳ, ὥπερ ἐν τῷ θεολογήσῃ περὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος προσεχρήσαντο, οἱ Λατίνων Μεταγενέστεροι, τοῖς λοιποῖς ῥήμασι τῶν ἐν τῷ Ἱερῷ Συμβόλῳ προσέβραψαν τὴν Ἐκπόρευσιν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματος ΚΑΙ ἘΚ ΤΟΥ ΥἱΟΥ.

(23) Παρὰ Βνίῳ Τόμ: Γ'. Σελ: 339. Παρὰ δὲ Ἀρδεῖῳ Τόμ: Β'. σήλη 453.

(24) Γέγραπται μὲν γὰρ, ὅτι Πνεῦμα ὁ Θεός· ἔ· γέγραπται δὲ, ὅτι τὸ Πνεῦμα Θεός· καὶ τοι τὰ ὅτι ὅν. Τὸ γὰρ Πνεῦμα ἐκεῖ μὲν, ὡς προσὸν ὑσιῶδες εἶρηται, κοινὸν τῇ Τριάδι· ὥδε δὲ, ὡς γνώρισμα Προσωπικὸν ἐκκλησίαν, ἀπονεμόμενον ἰδίᾳ τῇ Ὑποστάσει τῷ Πνεύματι.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α'. ΤΕΤΧΟΥΣ.

STOKY A TOT MOBY

Π Ι Ν Α Ξ

Τῶν ἐν ταῖς ΙΘ'. Πραγματείαις περιεχομένων

Ἐν ᾧ

Τὸ μὲν Α προσκείμενον, ἐπὶ τὸν πρῶτον Τόμον τῆ Συγγράμματος
τὸν ἀναγινώσκοντα παραπέμπει· τὸ δὲ Β, ἐπὶ τὸν δῶτερον.
Ὁ δ' Ἀριθμὸς, τὰς ἐκείνης, ἢ τέττα, Σελίδας δείκνυσιν.

Α.

ἈΓΑΘΩΝ ὁ Πάπας Ῥώμης, μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Σωόδε, ὁμο-
λογῶν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα παρὰ τῆ Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι. Α. 393.
ὁ αὐτὸς ἐκδιδάσκων, τὰς τῶν πέντε Σωόδων, τῶν πρὸ αὐτῆ
προηγησαμένων ὁρῶν, ἀπαρατράττει καὶ ῥήμασι καὶ νοήμασι χρῶμαι
φυλάττεσθαι. Α. 512.

ἈΓΕΝΝΗΣΙΑ, καὶ ἈΓΕΝΝΗΤΟΝ. ὑπὸ τῇ μιᾷ ταύτῃ ιδιό-
τητι ὀνομαζομένη, καὶ αἱ λοιπαὶ ἅπασαι ιδιότητες, αἱ τῆς Πατρι-
κῆς Ὑποστάσεως, σμεκλαμβάνονταί. Β. 120.

ἈΔΡΙΑΝΟΥ Πάπα Ῥώμης Ἐπισολή, ἡ πρὸς Κάρολον τὸν
Φράγκων Ἀνακτα, ὑπὸ Λατίνων παρέφθαρται. Α. 329.

ἈΔΡΙΑΝΟΥΣ Πάπας ὁ Νικόλαον διαδεξάμενος, ὁ σιωάμα Βα-
σιλεῖω τῷ Αυτοκράτορι, καὶ τοῖς λοιποῖς ὁμόφροσιν Ἐπισκόποις
τῷ Φωτίῳ καθάίρεσιν σμδιαπραξάμενος, ὡς Αἵρεσιν ἐπιπλήξαι τῷ
καθαιρουμένῳ, ἣν περὶ τῆ Πνύματος εἶχε δόξαν, ἐκ ἀπετόλμη-
σεν. Α. 150.

ἈΔΩΝ ὁ Βιέννης Ἐπίσκοπος. Α. 407. Πρὸς Λατίνων ὑπο-
νοθευθείς. Α. 326.

ἈΘΑΝΑΣΙΟΣ. Α. 16. καὶ: Συγγράμματα ἐπισφαλῶς τέττω
ἀπονεμόμενα. Αὐτόθι. Ὑπὸ Λατίνων παρέφθαρται. Α. 221. 223 Καὶ
Β. 318. Ἐκτίθησι τὰς τῶν Θεαρχικῶν Ὑποστάσεων ιδιότητας. Α. 480.
Διδάσκει τὸν Πατέρα γεννᾶν τὸν Υἱὸν, καὶ προβάλλει τὸ Πνεῦ-
μα, ὅχι τῷ λόγῳ τῆς Οὐσίας, ἀλλὰ τῷ τῆς Ὑποστάσεως. Α. 483.
Ῥήσας ἐκ τῶν αὐτῆ ἀντιπροβαλλόμενα ἀναπτύσσονταί. Β. 318 καὶ.

ἈΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Φιλόσοφος Χριστιανὸς ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν
ἰσάμενος. Α. 9.

ἈΪΝΕΪΑΣ Γαζῶν Σοφιστὴς ἐκ Φιλοσόφου Πλατωνικῆ Χρι-
στιανὸς, τῆ Ἀνατολικῆς Δόγματος προσάτης. Α. 109.

ΑΐΝΕΓΑΣ Παρισίων Ἐπίσκοπος τοῖς Ἀνατολικοῖς ὑπεναντία Φρονῶν. Α. 450.

ΑΐΤΙΑ Τίς καὶ Πνύμαλος ὁ Πατήρ. Α. 44 48 60 Ἡ αἰτία ἐν τοῖς Θεοῖς, καὶ προτερῶς χρόνῳ ὥνπερ Αἰτία ἐστίν Α. 48. Αἰτίας ὑπὸ τῷ ὀνόματι, ἀπλῶς αὐτὸ τὸτο, ἡ Αἰτία ὑποσημαίνεται· ἔκωσ δὲ ἡ Αἰτία ὠρισμένως, ἥπερ ἀπρόβλητος. Α. 187. καὶ:

ἈΚΥΓΨΓΡΑΨΩ (ἐν τῷ) Λατίνων μεταξὺ μόνων σωῆση ἡ Σωὸδος, τὸ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως Ζήτημα διακινῶντων τε καὶ διαμφιστηνῶν. Ἀπολειφθῶσα δ' ἀτέλεσον τὴν τοιάνδε Σωὸδον μαρτυρεῖσι πολλοί. Α. 407. καὶ:

ἈΚΥΓΨΓΡΑΨΙΟΙ Ἀποκρισιάρχοι ἐνώπιον τῆς Πάπας μαρτυροῦντες, ὅτι ἡ τῆς Ἀγ: Πνύματος Ἐκπορεύσις καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶ, καὶ αὐτοῖς ἠγγόητο Λατίνοις, τὸ πρὶν λανθάνουσα. Α. 333 396. 409 καὶ:

ἈΛΛΑΨΙΟΣ κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς Δόγματος φερόμενος ἀνατρέπεται. Α. 96. Μαρτυρεῖ δ' ἔμπης κατὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ Λατίνων, γνησίαν εἶναι τὴν τῆς Θεοσεβίας Δαμασκινῶς Ἀνάγνωσιν. Α. 140. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ τῆς Δαμασκινῶς παραφθορήναι. Α. 269 καὶ τὰ Κωνσταντίνου τῆς Ἀρμενοπέλει. Α. 271. καὶ τὰ Νικήτου τῆς Χωνεάτης. Α. 272.

ἈΜΒΡΟΣΙΟΣ ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 348. Παρεφθαρμένως ἀναγνώσκειται ὑπὸ Λουβάρδα, καὶ Οὐγωνος, καὶ Καλέκα. Α. 293.

ἈΜΦΙΛΟΧΙΟΣ Ἰκονίης ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς Δόγματος. Α. 72

ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ὁ Μάρτυς, Πατριάρχης Θεσπόλεως, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 111.

ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ὁ Συναίτης ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 111. καὶ: τέττα τὰ Συγγοάμματα ἐπιμεκύνονται ἐπὶ τῆς 5. Οἰκουμενικῆς Σωὸδος. Α. 118 Ὑπ' αὐτῆς ἐκτίθεται τὰ Προσωπικὰ τῶν ἐπὶ τῆς Θεαρχίης Τριάδος ἰδιωμάτων. Α. 481. Ῥῆσις τῆς αὐτῆς, ὑπὸ Λατίνων διασραφεῖται. Β. 431.

ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ὁ Βιβλιοθηκῆριος, σύγχρονος Ἰωάννη Πάπας τῷ Η'. ὑπὲρ Γραικῶν ἱσάμενος. Α. 175 καὶ 451. καὶ:

ἈΝΔΡΕΑΣ ὁ Κολασσέων, ὁ ἐπὶ τῶν Μαξίμου τῆς Ὁμολογητῆς χρόνων, καὶ τῆς Οἰκουμενικῆς 5. Σωὸδος, τὴν προσηνῶς ψωδῶς ἀνάγων. Α. 439 440.

ἈΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ὁ Αὐτοκράτωρ, Μιχαὴλ Πολαολόγος τῆς Πατρὸς τεθνηκότος, τῆς διὰ τὸ μὴ παραδέξασθαι τὴν ἔνωσιν ὑπερορίας πρὸς ἐκείνους ἀπελαθέντας ἀνακαλῶν. Β. 618.

ἈΝΤΙΟΧΟΣ Μονασιῆς ἐν Λαύρᾳ τῇ τῆς Ἀγίας Σάββας, διδάσκων πάντα τὰ τῆς Πατρὸς ἔχων τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καθάπερ ἔχει καὶ ὁ Υἱός. Α. 500. Ταυτὰ διδάσκει καὶ Αὐγουστίνος. Αὐτόθι.

ἈΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ὁ Κωνσταντῖνος, κατὰ τὴν Ἀλλατίαν μαρτυρίαν ὑπὸ Λατίνων παρανοθεύθεις. Α. 271.

ἈΡΝΟΒΙΟΣ σινηγορῶν τοῖς Γραικοῖς. Α. 378.

ἈΡΧΗΝ ἄλλω παρὰ τὸν Πατέρα θέσθαι, ἀτιμία ἀντικρυς τῷ Θεῷ. Α. 41. Μία ἐν τῇ Ὑπερθέῳ Τριάδι ἀρχὴ ὁ Πατήρ ἐστίν ὁθεν ἡ Μοναρχία. Α. 42. καὶ 485.

Ἀϋ-

ἌΥΨΩΝ, τῷ καινοτομήματος προϊόντος, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν
ἰσάμενος. Α. 445. κξ:

ἈΤΤΟΥΣΤΙΝΟΣ, ὅτι ὁ Χριστὸς Ἀρχὴ λέγεται, ἐννοῶν τῷ
λόγῳ τῆς κτίσεως. Α. 203. Ἰσαται ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α.
357. κξ: ὑπὸ Λατίνων παρέφθαρται. Α. 299. κξ:

ἈΤΡΗΛΙΟΣ Κασσιόδωρος, Συγκλητικὸς Ῥωμαῖος, ὑπὲρ τῶν
Γραικῶν. Α. 389.

ἈΤΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ Μιχαὴλ καὶ Βασίλειος, σωάμα τοῖς ὑπη-
κόοις τὸ ὀρθόδοξον Δόγμα πρεσβεύοντες. Α. 145.

Β.

ΒΑΛΔΟΥΓΓΙΝΟΣ ἐν Κωνσταντινπόλει Αὐτοκρατορήσας Λατῖνος,
μετὰ πολλῶν τῶν ἀμφ' αὐτὸν Μεγιστάνων, ὑπὸ Ἰωαννικίᾳ Ἡγε-
μόνος Βλαχίας, περὶ τῇ Ἀδριανῇ Πόλιν ἡττηθεὶς μάχῃ, κ' ζω-
γρίας ἀλλ'. Β. 539.

ΒΑΔΙΓΓΟΣ ἐν τῇ Ἰσορίᾳ τῶν Ἐλασσόνων καλεμένων Φρά-
ρων, ἐπιμαρτυρεῖ σωὴ καὶ ἄλλοις Ἰσορικοῖς Λατίνοις, ὅτι μετὰ τῇ
ἄλῳσιν Κωνσταντινπόλεως τῇ ὑπὸ Λατίνων, αἰετοῦ οἱ Γραικοὶ
τῇ μετ' αὐτῶν τῶν ἐνῶσει ἀντίσαντο. Β. 545.

ΒΑΡΩΝΙΟΣ ἀντιπροτείνει ψευδόμενος, ὅτι ἄρα μαρτυρεῖ Κα-
λέκας τῇ Ἐκπόρῳσιν τῷ Πνύματος καὶ ἐκ τῷ Τίτῳ, ἐπὶ τῆς Ζ'.
Σωόδα κυρωθῆναι τῆς Οἰκουμενικῆς. Α. 213. Ἀντιθέλλαι ὁ αὐτὸς
παρεφθάρται τὰ Δαμάσκ, καὶ ἀπελέγχεται. Α. 344. Ἐξισορῶν
τῆς ἐν Ἀκυτογράφῳ, περὶ τῆς προθήκης μόνης προσδιαλεγομένης
γενέσθαι, ἥμισυ δὲ περὶ τῷ Δόγματος, ἀνασκιάζεται. Α. 413.
Σωθλάσαι πειράται τῷ Πάπα Λέοντος τῷ Γ'. τῆς Πίνακας, ποιεῖ
δὲ μᾶτις. Α. 430. Φώτιον ἐγκαλεῖ ἑξαπάτης, ὡς δῆθεν ἀναπλά-
σαντα τὰς τῷ Πάπα Ἰωάννῃ τῷ Η'. Ἐπιστολὰς, τὰς πρὸς τὸν Κων-
σταντινπόλεως Αὐτοκράτορα, καὶ τὰς πρὸς τὸν Κληρὸν, καὶ τὰς
πρὸς αὐτόν. Α. 461. κτ:

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ὁ Μέγας τῷ ὀρθόδοξῳ Δόγματι ἐπαμύων. Α.
26. κξ: Ἐπιστολὴ αὐτῷ, ἡ πρὸς τὸν Αὐτάδελφον Γρηγόριον, ὑπὸ
τῆς ἐν Χαλκηδόνι Σωόδα ἐπισφραγισμένη. Α. 39. Ὁ αὐτὸς παραφ-
θορὰν ὑποσᾶς ἐν οἷς ἔγραψεν. Α. 233. καὶ Β. 353. Ἐκτίθησι τὰ
Προσωπικὰ τῶν Ἰδιωμάτων ἐν ταῖς τῶν Θεαρχικῶν Προσώπων
ὑποσάσεων. Α. 475. 481. Διδάσκει τῷ τῆς ἐν Νικαίᾳ Σωόδα
Συμβόλῳ, μηδὲ συλλαβῇ ἑξῆς πρὸς ἰδέσθαι. Α. 520. Ῥῆσις αὐτῷ
ἀναπτυσσομένη. Β. 353. κξ.

ΒΑΤΤΑΚΗΣ Γραικῶν Πρίγκηψ, κατὰ Βαλδασίνῃ ἐγείρει πό-
λεμον. Β. 542.

ΒΕΔΑΣ παρεφθαρμένος. Α. 324. Ἰσαται ὑπὲρ τῶν Γραι-
κῶν. Α. 394.

ΒΕΚΚΟΣ παρενόθευσε τὰ τῷ Νύσσης. Α. 69. τῶν τῆς ἐπὶ
Φωτίῃ Σωόδα Πρακτικῶν Πραγματείαν σωέγραψεν. Α. 172. Τὸ
πρῶτον ἐφέρετο κατὰ Λατίνων ἑπατ' ἀναγνῶς τὰ τῷ Βλεμμύδῃ
εἰς

Π Ι Ν Α Ξ.

εἰς τὸ Λατινοφρονεῖν μετετρέπετο. Β. 585. Μιχαήλ δὲ τῆ Παλαιολόγου τεθνηκότος, καθωμολόγησεν ἐξηπατηθῆαι, καὶ τῆ Πατριαρχείᾳ ἐκὼν ὑπεχώρησε· τέως δὲ, Γρηγορίᾳ τῆ Κυπρίᾳ τῆ Πατριαρχεῖ διαπραξαμένῃ, ὑπερόριος ἐξελέλχεται. Β. 616.

ΒΕΛΛΑΡΜΙΝΟΣ ἀντιτάνων. Α. 36. 136. Τὸ Νικαιο-Κωνσταντινουπόλεως Σύμβολον, Φησὶ, παρεφθάρθαι ὕστερον· ὡς δὴθεν μετὰ τῆς προσθήκης πρότερον ἐπὶ τῆς Ζ'. Οἰκουμεν: Σύνοδος ἀναγινωθῆν. Α. 208. Δι' ἡχυρίζετο τὸ Ἄγ: Πνεῦμα καὶ κατὰ τὴν Θεότητα πέμπεσθαι, ἔ μόνον κατὰ τὸ χάρισμα· ἐφ' ᾧ καὶ ἀνατρέπεται. Β. 52. Διδάσκων ἐκ τῆ Γραικῶν Δόγματος ἔπεσθαι τὸ τὸν Υἱὸν ἀπὸ τῆ Πατρὸς διακρίνεσθαι κατὰ τινα μορφῇ ἐσιώδη, καὶ ἔχι μόνον κατὰ τὴν Υἱότητα τῆς δ' ἀτοπίας ἕνεκα ταύτης ἀπελεγχόμενος. Β. 131. Διασρέψαι τὸν Δαμασκηνὸν ἐπεράσατο. Α. 136. Τὸν Βασίλειον. Α. 252.

Σωομολογεῖ κατὰ τῶν οἰκέων τὴν τῆ Δαμασκηνῆ γνησίαν ἀγνώσιν. Α. 140. Ἐπιγινώσκει τὰ τῆ Δαμασκηνῆ παραφθαρέντα εἰς τὸ μέρος τὸ ἴδιον ὑπὸ τῶν Λατίνων ἀντιπεριελκυθῆναι κατὰ καὶ μετ' αὐτὸν ὁμοίως ὁ Βίλλιος. Α. 269.

ΗΕΝΑΝΤΙΟΣ Φορτάνάτος Ἐπίσκοπος Πικτάδων, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν ἱσάμενος. Α. 389.

ΒΙΓΓΙΛΙΟΣ Ἐπίσκοπος Τριδεντῖνος ὑπὲρ Γραικῶν. Α. 379.

ΒΛΑΧΩΝ τε καὶ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ὁ Δεσπότης, τὴν μετὰ τῆς Ῥωμάνου Ἐκκλησίας ἔνωσιν ἀπεδέχετο, ἐφ' ᾧ Βασιλεὺς ὑπὸ τῆ Πάπα Ἰννοκεντίου τῆ Γ' ἀναγορευθήν. Β. 569.

ΒΡΟΥΤΝΕΝ ὁ Καρδασιανός, τῇ τῶν Πατέρων Διδασκαλίᾳ σωζόντων περὶ τῶν ἐπὶ τῆς Τριάδος Ὑποστατικῶν ιδιοτήτων. Α. 480.

ΒΡΥΕΝΝΙΟΣ Ἰωσήφ μαρτυρῶν περὶ τῆς Σωδὸς τῆς τὸν Φώτιον ἀποκατασησάσης τῇ Θρόνῳ. Α. 171.

Γ.

ΓΑΛΑΚΤΙΩΝ, ὡς τὴν ἔνωσιν ἀπωθέμενος, κελόσει Μιχαήλ τῆ Αὐτοκράτορος πηρῆται τὰς ὁψεις. Β. 610.

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης, ἐν οἷς γεγράφει ἀθλίως ὑπὸ Λατίνων παραφθαρῆς, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀποκολοβωθείς. Α. 272. καὶ:

ΓΕΝΝΗΣΙΣ καὶ Ἐκπόρευσις νοόμεναι κατὰ τρόπον παθήσεως, ἀσύμβατοι εἰσὶν ἐπὶ τῆ αὐτῆ Προσώπῃ καὶ ἰκανῶς ἄρα καθ' ἑαυτὰς εἰς διάκρισιν Ὑποστατικῇ τῆ Υἱῆς καὶ τῆ Πνεύματος. Β. 443. 444. 445. 446. 447. 448. Διὸ δὴ ἐν τοῖς Θεοῖς, τὸ γεννᾶσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι πλείονα τὴν διαβολὴν ἔχει, ἢ τὸ γεννᾶν καὶ ἐκπορεύειν. Τῆναντίον ἡπερ ἡγάτο Κιχώβιος. Β. 457.

ΓΕΡΜΑΝΟΣ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, προσάτης τῆ Ἀνατολικῆς Δόγματος. Α. 141. Ἐπιστολὴ αὐτῆ πρὸς τὸν Πάπαν Γρηγόριον τὸν Θ', εὐσεβοφρόνως τε καὶ Φιλανθρωπῶς ποτηνωμένη, ἐπὶ ταῖς τῶν ἐν Κύπρῳ ὀρθοδόξων καταδωασείαις, αἷς ὑπὸ Λατίνων ὠμότατα καθυφίσαντο. Β. 531.

ΓΕΩΡ-

ΠΙΝΑΞ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἀκροπολίτης, περὶ τῆς Πελαγίας, τῆ ὑπὲρ τῆ Πάπα Λεγατόδοντος, εἰς Κωνσταντινῆπολιν εἰσόδῃ. Β. 534.

ΓΡΑΙΚΩΝ οἱ Πατέρες, ἀλλοίως πως εἰωθότες ἐκφέρειν, ὁ παῖ-
δες Λατίνων φράσσιν διὰ πτώσεως ἀπλῶς Γενικῆς. Τὸ Πνεῦμα λ:
χ: φάσκοντες εἶναι (ἐκ τῆ Υἱᾶ) ἀπὸ τῆς: (μίας καὶ τῆς αὐτῆς
εἰς εἰς τῆς αὐτῆς τῆς Υἱᾶς) ἢ (τῆς εἰς εἰς τῆς τῆς Υἱᾶς) Β. 415.

ΓΡΕΤΣΕΡΟΣ Ἰάκωβος, διασρέφων Ἀναστάσιον τὸν Συναίτιον.
Α. 114. Ὁδελίζει τὸ Γραικῶν Δόγμα, καὶ ὁδελίζων ἐπισωίστη-
σιν. Α. 177.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Ταφρῶν Ἐπίσκοπος, σωηγορῶν τοῖς Ἀνατο-
λικοῖς. Α. 108.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Θαυματουργός, διδάσκων τὸ τῶν Ἀνατολι-
κῶν Δόγμα. Α. 12. παρανοθεύει. Α. 220. Ῥῆσις αὐτῆς ἀντιπρο-
βαλλομένη, ὁρθῶς ἀναπτύσσεται. Β. 317.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Ναζιανζιώδης, προῖσάμενος τῆ Δόγματος
τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 40. καὶ: Τῆς πολυπραγμονέστερον Φιλοκρι-
νῆντας τὴν Γέννησιν τῆς Υἱᾶς, καὶ τὴν Ἐκπόρευσιν τῆς Πνύματος,
παράφρονος ἀπειθαρχομένου. Β. 478.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Νύσσης, ὑπὲρ τῆ ὁρθοδόξου Δόγματος. Α. 60.
καὶ: 191. παραφθαρεί. Α. 292. καὶ: Β. 405. Διδάσκων περὶ ἰδιω-
μάτων τῶν Θεαρχικῶν Προσώπων. Α. 476. 479. Καὶ ὅτι ὁ Πα-
τὴρ γεννᾷ καὶ ἐκπορεύει, ἐκ τῆς λόγῳ τῆς εἰς εἰς. ἀλλὰ τῇ τῆς
ὑποστάσεως. Α. 483. Τῆ αὐτῆς, εἰσεως ὑπὸ Λατίνων διασβεσμένης,
ὁρθῇ ἀνάπτυξις. Β. 405.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Μ. Πάπας παρανοθεύει. Α. 316. καὶ: σωη-
γορῶν τοῖς Ἀνατολικοῖς. Α. 390.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ (ἢ Γεώργιος) Μοχάμπας, περὶ τῆς τῆς Πνύ-
τος Ἐκπορεύσεως συγγράψας κατὰ Λατίνων. Β. 629.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Θ. Πάπας, ἐν τῇ κατὰ τὸ Λέγδονον Σωόδῳ
ἀπολοφυρόμενος τὰ τῆς ἀτελεσφορήτης ἐνώσεως Γραικῶν καὶ Λα-
τίνων. Β. 543.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Θεσσαλονίκης, ὑπὲρ Γραικῶν. Α. 60. 61. καὶ 76.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ἐπίσκοπος Τερῶνος, περὶ τῆς ὅπως ὁ Χριστός
λέγεται Ἀρχὴ τέττατον, ὡς πρὸς τὴν κτίσιν. Α. 204.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ Κύπριος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως,
τόμον σωτάξας κατὰ τῆς Βέκης. Β. 626.

Δ.

ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ Ἰωάννης, περὶ κοινωνίας τῶν ἰδιωμάτων. Α.
105. Παρανοθεύει, αὐτῶν Λατίνων σιωμολογόντων: Βιλίς, Βελ-
λαρμίν, καὶ Ἀλλάτις. Α. 269. Β. 435. Αὐτὸς τυχὸν ἀφορμῇ
Λατίνοις παρέχε τῆ συζητῆν ἀλλήλοις περὶ τῆς τῆς Ἀγ: Πνύμα-
τος Ἐκπορεύσεως. Α. 398. Τὰς τῶν Θεαρχικῶν Προσώπων ἐξέ-
θετο ἰδιότητος. Α. 479. καὶ: Ῥῆσις αὐτῆς ὑπὸ Λατίνων διασβεσ-
σα, καὶ πρὸς τὸ ὁρθότερον ἀνακαλεσμένη. Β. 435.

ΔΑΜΑΣΟΥ Πάπα, ὁμολογία πρὸς Παυλῖνον Ἐπίσκοπον, παραφθαρῆσα. Α. 291. κξ: Δάμασος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν Σινόδου, ἴσατο ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν Δόγματος. Α. 342. κξ:

ΔΑΝΙΗΛ Δὲξ τῶν Ῥώσων, ὑπὸ χιτῶνος σωμαφθιῶσαι τῇ Ῥωμάνῃ Ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ τῷ εἰς Βασιλέα ἀναγορευθῆναι μετὰ δὲ τῷ Ἀναγόρου μὴ ἐμμένειν τοῖς ὑπεχρημένοις. Β. 571.

DE LA BIGNE, Ἀρχαίαν Γραμμοὺς καὶ κοινῶς ἔσαν τῷ δόξαν, τῷ ὑπὲρ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγίας Πνεύματος ἐκ μόνῃ τῷ Πατρὶ, ἐπιγνώσκων, ἀλλ' ἐξαπάτῃ αὐτῷ ἀποκαλῶν. Α. 116.

ΔΙΔΥΜΟΣ ὁ Ἀλεξανδρεὺς, συνηγορῶν τῷ Ἀνατολικῷ Δόγματι. Α. 26. κξ: Παραφθαρῆς, Α. 227. κξ: Β. 350. κξ: Οὐδὲν συμπράττειται Λατίνοις, ἀναπτύσσων τό: (ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεως) Β. 201. κξ: Ῥῆσις τῆς αὐτῆς ἀντιπροβαλλομένη ἐκτίθεται. Β. 350. κξ:

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ὁ Ἀρεοπαγίτης, Θεολογῶν κατὰ τὸ ὄρθον Δόγμα. Α. 3. κξ:

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Ἀλεξανδρείας ῥῆσις ἀντεπαγομένη. Β. 316 ὄρθως δὲ ἀναπτυσσομένη. Β. 151.

ΔΟΥΚΑΣ Δεσπότης Νιχισίων, καὶ ΔΟΥΚΑΣ Ἰωάννης Σωτοκράτωρ, κατὰ τῆς ὑπὸ Μιχαὴλ τῷ Παλαιολόγῳ προτιθεμένης ἐνώσεως, ἰχυρῶς ἀνθιστάμενοι. Β. 607.

Ε.

ἘΘΕΡΙΟΣ, ἢ ἘΘΗΡΙΟΣ, Οὐξάμων Ἐπίσκοπος, παραφθαρῆς. Α. 328. Ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν ἰσάμενος. Α. 395.

Εἰκόνα τῆς Τίς εἶναι τὸ Πνεῦμα, ὥσπερ ὁ Υἱὸς εἰκὼν ἐστὶ τῷ Πατρὶ, οἱ Πατέρες διδάσκοντες, ὅτι παρὰ τῆς τοιοῦτης τοῦ Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τίς ἐκπορεύεται. Β. 230. κξ:

ἘΚΠΟΡΕΥΕΣΘΑΙ τὸ Πνεῦμα διὰ τῆς Τίς, τῆς ΔΙΑ αἰτίαν δηλώσης, οἱ Πατέρες οὕτως ἀποφάσκουσιν, ὡς καὶ τὸ ἐκπορεύεται ἐκ τῆς Τίς. Α. 80. 81. καὶ 91. Συγχωρῶντες δὲ τὸ ταύτη γε ἐκπορεύεται, ἀναπτύσσουσιν τῷ Ἐκπόρῳ διὰ τῆς ἐπιφανείας τε καὶ ἐπιλάμψεως τῆς Ἀγίας Πνεύματος ἐπὶ τῷ κτίσιν. Β. 243. Καὶ Θεολογῶντες δὲ καὶ ἔτι, εἰ τύχοι, περὶ τῆς ἀπ' αἰῶνος Ἐκπορεύσεως, ἐν ᾧ φασὶν, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεται διὰ τῆς Τίς, κατὰ τὸ αὐτὸ αἶμα ἀποφάσκουσιν τὸ ἐκπορεύεται ἐκ τῆς Τίς. Β. 244.

ἘΚΠΟΡΕΥΕΣΘΑΙ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Πατρὸς, καὶ μένειν ἐν τῷ Υἱῷ, ὅτι ἐστὶν ἀπόδειξις, τῆς τῆς Πνεύματος καὶ ἐκ τῆς Τίς Ἐκπορεύσεως, κατὰ Γρηγόριον τὸν Ἐπίσκοπον Ταφρών. Β. 265. 266. 267.

ἘΚΠΟΡΕΥΣΙΝ τῷ τῆς Ἀγίας Πνεύματος ἐκ τῆς Πατρὸς, καθὰ καὶ τῷ Γέννησιν τῷ τῆς Τίς, ἐκ Πίσεως ἀποδεχομένης, ὅτι καὶ περιτλῶς ἄγαρ περιεργάζεσθαι πολυπραγμονεῖντας, ὅδε φωνὰς καὶ νὰς ἀναπλάττειν. Α. 47. 48.

ἘΚΠΟΡΕΥΣΙΝ τῆς Ἀγίας Πνεύματος ἐκ τῆς Τίς, οἱ πάσαι Λατίνοι ἐνόησαν, τῷ τῆς Ἀγίας Πνεύματος κατ' ἐσίαν μετὰ τῆς Τίς κοινωνίαν τε καὶ ταυτότητα. Α. 119. 120.

ἘΚ-

ἘΚΠΟΡΕΤΣΙΣ ἡ τῆ Πνοῦματος ἐκ τῆ Υἱᾶ, κατὰ τῆς νυν Λατίνης ὑποτεθεῖσα, Ἀρχὰς δύω, καὶ Αἴτια δις ἐπὶ τῆς Θεότητος ἀφύκτως ἐφέλκεται. Α. 486. 487. Καὶ μὲν δὴ, καὶ τὸ ἄτοπον, ὅτι μᾶλλον ἄρα κοινωνεῖ ὁ Υἱὸς τῆ Πατρὸς, ἢ τὸ Πνεῦμα ὅπερ ἀντιφέρεται τῇ Διδασκαλίᾳ Διονυσίου, Βασιλείου, Αὐγουστίνου, καὶ ἄλλων. Α. 499. Παρεστᾶναι δὲ καὶ δυάδα ἐν τῷ Θεῷ, παρὰ τὴν μονάδα, καὶ τὴν Τριάδα. Α. 501.

ἘΚΠΟΡΕΤΣΙΣ ἡ τῆ Ἀγ: Πνοῦματος, ἡ Φησὶν Αὐγουστίνος, ἔτ' ἀρχὴν ἔχεν, ἔτε τέλος ἔξει ἐδέποτε. Β. 164. 165.

ἘΚΠΟΡΕΤΣΙΝ τῆ Πνοῦματος ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐδόλως ὑπεμφαίνει τὸ ληφθὲν ἐκ τῆ Ἀδάμ, καὶ τῆ Σηθ, καὶ τῆς Εὕας ἐξακόνισμα, ὥπερ εἰς δήλωσιν τῆς Μοναδικῆς Τριάδος, ἔστιν ὅτε οἱ Πατέρες ἐχρήσαντο Β. 382. 383.

ἘΚΠΟΡΕΤΣΕΩΣ τῆς τῆ Ἀγίης Πνοῦματος τὸν τρόπον, ὥπερ καὶ τῆς τῆ Υἱᾶ Γεννήσεως, ἀγνοεῖν οἱ Πατέρες ὁμολογεῖσι. Β. 477. κξ:

ἘΛΕΤΘΕΡΙΟΣ Ἐπίσκοπος Τορνακιώσιος, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν ἤσατο. Α. 377. κξ.

ἘΜΦΥΣΗΣΙΝ τὴν τῆ Πνοῦματος παρὰ τῆ Χριστῆ, εἰ καί τινες τῶν Πατέρων (ὡς ὁ Νάξιανζιώδης, ὁ Δαμασκιώδης, καὶ ἄλλοι) σημαῖον τῆς Ἐκπορεύσεως ἔθεντο, ἀλλὰ τὴν Ἐκπόρουσιν ἐπὶ τὸν Πατέρα ἐνόησαν ἀνάγοντες. Β. 70. κξ. Οὐδὲ τὸ ἐμφύσημα τὴν ἐσίαν εἶναι τῆ Ἀγ: Πνοῦματος, αἶρα δὲ μόνον, εἰς δαίγμα τῆ χορηγηθέντος τοῖς Ἀποστόλοις Πνοῦματος ὑπελάμβανον, ὡς ἐκδιδάσκουσιν Αὐγουστίνος, Αὐγυστίνος, καὶ ἄλλοι. Β. 72. Καὶ ἔργον δὲ αὐτὸ τῆτο εἶναι κοινὸν καὶ τῷ Πνοῦματι, τῷ καὶ αὐτῷ ἐαυτὸ πνεῖν. Β. 73. Τὴν δὲ ἐμφύσησιν, τὴν ἐν τῇ κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν Ἀποστολῇ τῆ Πνοῦματος, διαφόρως συμβιβάζουσιν οἱ Πατέρες Β. 74. κτ: Τινὲς μὲν, οἵα δὴ καὶ ὁ Χρυσόστομος, δι' αὐτῆς ἐρμηνεύοντες, τὴν ἱκανοποίησιν τῶν Ἀποστόλων, εἰς τὸ ἐπιτηδεύειν κατασκευάζειν πρὸς ὑπόδοχὴν τῆ Πνοῦματος, τῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πεντηκοστῇ αὐτοῖς ἐπιδαψιλωθῆσομένους. Β. 85. Κοινῇ δ' ἐν οἱ Πατέρες ἅπαντες ἐκ τῆς ἐμφυσήσεως ἐπιφέρουσιν: ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, Πνεῦμα ἐστὶ τῆ Χριστῆ: ὅτι ἐκ ἀλλότριον ἐστὶ τῆς αὐτῆς ἐσίας: ὅτι ἐκ Θεοῦ ἐστὶν: ὅτι δίδεται ἐκ τῆς Θεοῦ ἐσίας: ὅτι χορηγεῖται διὰ τῆ Υἱᾶ: ὅτι τὸ Πνεῦμα τῆ Πατρὸς, Πνεῦμα ἐστὶν ἴδιον τῆ Χριστῆ: ὅτι ἡ ἐν τῷ Χριστῷ ἀνθρώπου φύσις, ἔληφε πρώτη πάντα τῆ Ἀγίης Πνοῦματος τὰ χαρίσματα. Β. 88. κξ: Οἱ δὲ τῆ περὶ Τριάδος Συγγραφεὺς, τῆ τῷ Κυρίλλῳ ἀποδιδόμενης Συγγράμματος, τὴν ἐμφύσησιν διερμηνεύων, ἀπόφησι διρρήδην τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ Υἱᾶ ἐκπορεύεσθαι. Β. 90.

ἘΝΑ ΘΕΟΝ εἶναι τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, διὰ τὴν ἐπὶ τῆς Θεαρχίης Τριάδος μίαν Ἀρχὴν, ἐκδιδάσκοντες εἰς Γρηγόριος ὁ Θαυματουργός, καὶ ὁ Νάξιανζιώδης, καὶ ὁ Δαμασκιώδης Ἰωάννης, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν Πατέρων. Α. 500. κξ:

ἘΝΕΡ-

ἘΝΕΡΓΗΜΑΤΑ Θεῶ, τὰ ἀπ' ἐντὸς λεγόμενα, ἢ ἄλλως ἢ μιᾷ γε καὶ μόνῃ τῶν ἐν τῇ Θεαρχικῇ Τριάδι Ὑποστάσεων ἐστὶν ἐπανήκοντα· τὰ δὲ πρὸς τὰ ἐκτὸς καλούμενα, κοινὰ ἐστὶ τὰς τριῶν Ὑποστάσεων. Α. 475. καὶ ἐξῆς ἄχρι τῶν 484.

ἘΝΟΤΗΣ ἡ ἐπὶ τῆς Θεότητος σώζεται, ἐνιαίας τῆς Ἀρχῆς ὁμολογούμενης ἐπὶ τῶν Θεαρχικῶν Ὑποστάσεων. Α. 40. 41.

ἘΝΩΣΙΣ ἡ μετὰ Λατίνων ἐπὶ τῷ Πάπᾳ Ἰννοκεντίῳ τῷ Γ', ἢ ἀληθής. Β. 515. Ἡ προαχθεῖσα ὑπὸ Μιχαὴλ τῷ Παλαιολόγῳ, δολιῶδης ὑπῆρξε καὶ Φρόδη. Β. 596. ὡς καταναγκαθεῖσα βίᾳ τε καὶ ἀπειλαῖς, καὶ πινάξ, καὶ ἐξορία. Β. 599. Ἐνθεντοὶ καὶ ὑπὸ τῶν πλειόνων Ἀνατολικῶν παραχρῆμα αποδοκιμαθεῖσα. Β. 604. Καὶ τῷ πρωτατίκ τελοῦντος, αὐτίκα ἀποβληθεῖσα. Β. 516. Τῷ τοιαύτῳ ἔνωσιν, καὶ οἱ ἐφεξῆς Πάπαι, Ἰννοκέντιος δ', καὶ Εὐγένιος Δ'. εἰς ἑδὲν ἔθεντο. Β. 614. 615.

Ταύτῳ ἀποσφερόμενοι καί τινες τῶν ἐν Γραικοῖς Μεγιστάνων, ἐπὶ Τραπεζῶντα κατεφυγον, καὶ τὸ ἐκεί Τραπεζῆντιον σωσθήσαντο Κράτος. Β. 612.

ἘΞΗΡΤΗΣΘΑΙ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκ τῷ Υἱῷ, τὸ ἐξί; Α. 29.

ἘΠΙΣΚΟΠΟΙ οἱ τῶν Ἀνατολικῶν Καθολικοὶ ἐπὶ Θεοδωρήτῃ, ὑπὲρ Γραικῶν Θεολογῶντες. Α. 98. 100.

ἘΠΙΣΚΟΠΟΙ καὶ ὁ Κληρὸς, ὑπὸ τῷ Αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τῷ Παλαιολόγῳ πρὸς τῷ μετὰ Λατίνων ἔνωσιν κατεπαγόμενοι, καὶ ἐφ' ὅσον αὐτοῖς ἐξῴ ανδισάμενοι. Β. 591. καὶ: Εἴτα κατὰ γε τὸ δοκῆν ὑποπειθέντες πρὸς ἐκφυγὴν κακῶν μεζόνων. Β. 594. καὶ. τέως δὲ μετεγνωκότες, καὶ διὰ τῷτο ὠμότατα κακωθέντες. Β. 628. καὶ:

ἘΠΙΣΤΟΛΗ πρὸς τὸν Πάπαν Ἰωάννῳ τὸν ΚΑ'. παρὰ τῶν Ἀνατολικῶν ἐπιδεκτικῶς λίαν καὶ πομπικῶς καθυπογραφέντων. Β. 597. 598.

ἘΠΙΦΑΙΝΕΣΘΑΙ τὸ Ἅγ. Πνεῦμα, καὶ παράγεσθαι εἰς τὸ εἶναι, ἢ ἐξί ταυτόν. Α. 13.

ἘΠΙΦΑΝΙΟΣ ὁ Κύπρος, ὑπὲρ τῷ Ἀνατολικῷ Δόγματι. Α. 50. καὶ: Περὶ τῶν Ὑποστατικῶν ἰδιότητων Θεολογῶν. Α. 476.

ἘΡΙΒΑΓΟΣ Ῥημῳσίος Ἀρχιεπίσκοπος, παρορμῶν τῷ Ἐπισκόπῳ ἀντιφέρεισθαι μαχομένῳ τῷ Γραικῶν Δόγματι. Α. 180.

ἘΤΑ καὶ **ΣΗΘ**, πρὸς ἐξακασίαν τινὰ, τῆς τῶν Ὑπερθέων Προσώπων διαφερέσεως προσδδ. Α. 46. 47.

ἘΡΜΟΥ ἔπη παρὰ Κυρίλλῳ, ὑπὲρ τῷ τῶν Ἀνατολικῶν Δόγματος προβαλλόμενα. Α. 86.

ἘΤΓΕΝΙΟΣ Ἐπίσκοπος Καρχηδόνης παραφθαρείς. Α. 310. καὶ:

ἘΤΓΙΠΠΙΟΣ Ἄφρος, Πρεσβύτερος καὶ Ἀββάς, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 305.

ἘΤΔΟΚΙΑ ἡ Θεοδοσία τῷ Αὐτοκράτορος ὁμόνυμῳ, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 109.

ἘΤΛΟΓΙΟΣ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 107.

ἘΤ-

Π Ι Ν Α Ξ.

ΕΥΣΕΒΙΟΣ ὁ Ἐμισιώδης Ἐπίσκοπος ἐν Φοινίκη, παρεφθαρμένος. Α. 309.

ΕΦΕΣΓΙΑΣ Σωόδης ψήφισμα, περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι τι τῷ Συμβόλῳ προσιδέναι. Α. 504.

ΕΦΡΑΙΜ ὁ Σύρος ὑπὲρ Γραικῶν. Α. 25. κξ:

Ζ.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ Ἐπίσκοπος Μιτυλιώης, ὁ Σχολαστικὸς ἐπιβήτης, ὑπὲρ Γραικῶν. Α. 140.

Η.

ΗΛΙΑΣ ὁ Κρήτης Ἀρχιεπίσκοπος, ὑπὲρ Γραικῶν. Α. 182.

ΗΣΥΧΙΟΣ Ἱεροσολύμων, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν. Α. 118.

Θ.

ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ Ἄφρος Ἀεῤῥᾶς ἐν Λιβύῃ, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν. Α. 188. κξ: 39. κξ:

ΘΑΪΜΑΤΑ παρὰ Λατίνοις πλατύνεσθαι εἰωθότα· ἀγεμνῶ καὶ ἀληθοῦς ὑποτεθέντα, ἐδ' ἔτις τῷ Ἐκπόρῳ τῆς Ἀγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ κατασκευάσασθαι ἰχθύσι. Β. 490. κξ:

ΘΕΟΔΩΤΑΦΟΣ Αὐρηλιανῶν Ἐπίσκοπος Λατίνος, σωέγραψε κατὰ τῶν οἰκείων μετὰ Λέοντα Γ'. τὸν Πάπαν. Α. 444. κξ:

ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ ὁ Κύριος Ἐπίσκοπος, ὑπὲρ τοῦ Ἀνατολικῆς ὁρδοδόξου Δόγματος. Α. 91. κξ: Αἱ ὑπὸ τῆς Ἀνατροπᾶς τῶν τοῦ Κυρίλλου Ἀναθεματισμῶν, ὡς ἄρα ὑπὸ τῆς Ε'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου καταδικάσθησαν, ἐκ ἀληθοῦς λέγεται. Α. 94. κτ: Διδάσκει δ' ὁ αὐτὸς καὶ περὶ τῶν Ἰδιωμάτων τῶν Προσωπικῶν. Α. 477. 481.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ὁ Ἀεκαῖρας Ἐπίσκοπος Καρίας, ὑπεριστάμενος τοῦ Δόγματος τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 145.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ὁ Μοψκεσίας, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 105. κξ:

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 141.

ΘΕΟΤΗΣ Υἱὸς τε καὶ Ἀγίω Πνεύματι κοινὴ ἡ αὐτή. Α. 494.

Θεότητος ἡ Ἀρχὴ ἐπὶ τῆς ὑπερσείας Τριάδος μία ἐστὶ. Α. 499.

ΘΕΟΤΗΤΙ τὰ προσόντα, ἥτοι τῇ Οὐσίᾳ ἀνήκοντα ἐστὶν, ἡ ταῖς Ὑποστάσεσιν. Α. 475.

ΘΕΟΦΑΝΗΣ ὁ Κεραμεὺς, Ἐπίσκοπος Ταυρομενίης ἐν Σικελίᾳ, ὑπὲρ Γραικῶν. Α. 101. κξ:

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ πόλεως ὁλεθρὸς ὑπὸ Λατίνων ὠμότατος καὶ ἀπανθρωπότατος. Β. 532.

ΘΩΜΑΣ ὁ Ἀκωάτης, διαβάλλει τὸν Θεωπέσιον Δαμασκηνὸν ἐπὶ Νεστοριανισμῷ. Α. 137. κξ: Ἐπιχείρημα αὐτοῦ, τὸ περὶ τῆς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ Ἐκπορεύσεως τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, ληφθὲν ἐκ τῶν Σχέσεων, ἀποβάλλεται. Β. 442. 444. 467.

I.

ἸΑΚΩΒΟΥ τῆ Ἀποστόλου ἡ Λατινική, σωθήσῃ τὸ Δόγμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς. Α. 3.

ἸΑΚΩΒΟΣ De Vitriaco, Ἐπίσκοπος ἐν Συρίᾳ Ἀκονιώσιος μαρτυρεῖ, ὅτι Λατῖνοι ἐν τῷ τῆ Ἀθανασίου Συμβόλῳ, καὶ τοῖς ἄλλων Πατέρων Συγγράμμασι περὶ τῆς τῆ Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως, παρενεκέντρισαν τὴν λέξιν τὴν (καὶ ἐκ τῆ Τίτ.) Α. 224. κξ: ὁ δ' αὐτὸς ἰσορεῖ καὶ τὰς ἐν Συρίᾳ καὶ ἐν Παλαιστίνῃ Γραικοὺς, ἐν ᾗ κατεκράτησαν οἱ Λατῖνοι Κωνσταντινουπόλεως ζώματι μὲν, τῇ καρδίᾳ δ' ἐχὼν αὐτοῖς σωμοφορονῆσαι ἀλλ' εἰς τάξιν ἀκοινωνήτων αὐτὰς τεταχέναι. Β. 563.

ἸΓΚΜΑΡΟΣ Ἀρχιεπίσκοπος Ῥημώσιος, μαρτυρεῖ κοινὸν τοῖς Γραικοῖς τὸ Δόγμα γενέσθαι, τὸ περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆ Πνεύματος παρὰ τῆ Πατρὸς, ἐπὶ τῶν χρόνων Νικολάου τῆ Πάπα. Α. 148. κξ: Ἰσατο δὲ καὶ αὐτὸς Ἰγκμαρος ὑπὲρ τῶν Γραικῶν περὶ τῆς Α. 377. Ἐπειτα δὲ ὑπὸ Νικολάου τῆ Πάπα παρορμηθεὶς παλινωδίαν ᾗσε, καὶ κατὰ Γραικῶν σωέγραψεν. Α. 449.

ἸΔΑΚΙΟΣ Κλάρος Ἐπίσκοπος Ἰσπανός, τοῖς Γραικοῖς σωηγορῶν. Α. 355.

ἸΕΡΩΝΤΜΟΣ ὑπὸ Λατίνων παρεφθαρμένος. Α. 295. κξ: Κατὰ τῆς Ἀνατολικῆς ἦν δογματίζων. Α. 350. κξ: Διέληφε περὶ τῶν Προσωπικῶν ἰδιοτήτων. Α. 477.

ἸΛΑΡΙΟΣ ὁ Πικτάων Ἐπίσκοπος νενόθουται. Α. 282. τοῖς Γραικοῖς σωηγορῶν. Α. 340.

ἸΝΝΟΚΕΝΤΙΟΣ Γ. Πάπας, ὁμολογεῖ τὰ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλεως ἀλώσει ὑπὸ Λατίνων τολμηθέντα ἀνοσιβργήματα κατὰ τῶν Γραικῶν. Β. 521.

ἸΟΔΟΚΟΣ Κόκκιος, ἐναριθμεῖ Νικηφόρον τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως τοῖς Προσάταις τῆ τῶν Ἀνατολικῶν Δόγματος. Α. 144.

ἸΟΥΛΙΑΝΟΣ ὁ Καρδινάλις ἐν τῇ κατὰ Φεβρουάριον Συνόδῳ, Κώδικας Ἑλληνικῆς προεξενέγκας παρεφθαρμένους. Α. 207.

ἸΟΥΛΙΑΝΟΣ Ἐπίσκοπος Κελανῶν Πόλεως Ἰταλιώτιδος Κελανιωσίας, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν ἰσάμενος, Α. 376.

ἸΟΥΣΤΙΑΝΟΣ ὁ Αυτοκράτωρ, διδάσκων τὸ ἐν Νικαίᾳ Σύμβολον, νοητέον εἶναι, ὡς ἐν Κωνσταντινουπόλει προενώεκται. Α. 506.

ἸΟΥΣΤΙΝΟΣ ὁ Φιλόσοφος καὶ Μάρτυς, ὑπὲρ τῆ Ἀνατολικῆς Δόγματος. Α. 7. κξ: Θεολογῶν περὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν Ὑποστατικῶν. Α. 475.

ἸΣΑΑΚΙΟΣ ὁ ἐξ Ἰσδαίων Χριστιανίσας, ὑπὲρ τῆ Γραικῶν Ἰσαται Δόγματος. Α. 346.

ἸΣΙΔΩΡΟΣ ὁ Ἰσπαλιώσιος Ἀρχιεπίσκοπος, παρεφθαρμένος. Α. 319.

ἸΩΑΝ-

ἸΩΑΝΝΗΣ ὁ Δαμασκηνός, δεικνύς ὅτι καὶ ὁ Υἱὸς ὑπὸ τῆς Ἁγίας Πνεύματος φανερεῖται. Α. 13. ἀνακηρύττει συγγράφων τὸ Δόγμα τὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς. Α. 127.

ἸΩΑΝΝΗΣ Η΄. ὁ Πάπας μετὰ τῆς ἐν Ῥώμῃ συγκροτηθείσης ὑπ' αὐτῆς Συνόδου, τὴν τῆς Φωτίου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον ἀποκατάσασιν ἐπικυροῖ. Α. 159. καὶ: Ἐπιβεβαιοῖ δὲ τὸ Γραικῶν Δόγμα, καὶ τῆς ἐναντίας καταψηφίζεται. Α. 162. καὶ 175. Μιναῖαν δὲ καὶ τῆς Συνόδου ποιῆται τῆς ἀποκαταστησάσης Φώτιον, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς προσέτι Ἀποκρισαρίων ἀποσαλέντων ἐπ' αὐτῇ. Α. 171. ὁ δ' αὐτὸς ἐπισέλλων Φωτίῳ, ὁμολογεῖ τὸ Ἀνατολικὸν Φρόνημα, καὶ τῆς σωεξηπατηθεῖσαι Λατίνοις ἑαυτὸν τῆς ὑπονοίας ἀποκαθαίρει. Α. 455. καὶ: Τῆς αὐτῆς Ἐπισολῇ πρὸς τὸν Κόμητα Στεντόπυλχρον. Α. 475. Καὶ ἄλλη πρὸς Μεθόδιον τὸν Μητροπολίτην Μωραβίας, δι' ἧν ἀποδοκιμάζει τότε Λατινικὸν Δόγμα, καὶ τὴν προθήκην τὴν εἰς τὸ Σύμβολον. Α. 467.

ἸΩΑΝΝΗΣ ὁ Προβιγκιάλις, καὶ τοι παντοίως Δίδυμον διασρέφων, ἀνεραΐως ἀλλ' ἐν αὐτὸν ἔχοντα ἀναφέρει. Α. 231. Ἀντιβάλλων διεφθαρμένως τὴν τῆς Μ: Βασιλέως ῥῆσιν, ἰχυρῶς ἐξελέγχεται. Α. 239. καὶ: Συναΐδει τῇ τῶν Πατέρων Διδασκαλίᾳ περὶ τῶν Προσωπικῶν ἰδιοτήτων. Α. 480. Ἐπιχειρεῖ ἀτοπώτατα ἀπὸ τῶν Φιλοσοφικῶν δοξασμάτων, καὶ τῶν Φυσικωτέρων Ἀρχῶν, μεταβαίνων ἐπὶ τὰ ἀκατανόητα τῆς ὑπὲρ ἔννοιαν Τριάδος Μυστήρια. Β. 247. Κεφότατα σημαίνει περᾶται τὴν ἐξ Υἱῆς Ἐκπόρευσιν τῆς Πνεύματος, ἐκ τῆς συμμορφώσεως, καθ' ἣν τὸ Πνεῦμα συμμορφῶν ἡμᾶς λέγεται τῷ Υἱῷ τῆς Θεᾶς. Β. 238.

ἸΩΣΗΦ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν ἀποδοκιμαθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς ἔκθεσιν ὑπερόριος ἀπελαθεὶς, κελδοῖται Μιχαὴλ τῆς Παλαμολόγου. Β. 601. καὶ:

Κ.

ΚΑΙΣΑΡΙΟΣ ὁ τῆς Ναζιανζίνου Γρηγορίου ὁμᾶίμων, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 71. Ἐκτίθησι τὰς ἰδιότητας τὰς Ὑποστατικάς. Α. 476.

ΚΑΛΕΚΑΣ Μανηλ, καὶ τοι σωηγορῶν Λατίνοις, μαρτυρεῖ μὲν τοι γε περὶ τῆς Συνόδου τῆς ὑπὲρ Φωτίου συστάσεως. Α. 172. Διέξεισιν, ὅτι ἐν τῇ Ζ'. τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὁμολόγηται ἡ τῆς Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπόρευσις διὰ τῆς Υἱᾶς μόνον, ἐμὴν δὲ καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς. Α. 213. καὶ: Κατάγει ἀπὸ τῶν τῆς Δαμάσκου χρόνων τὴν ἀρχὴν τῆς προθήκης, παρακολυθῶν ἄλλοις ἐπισφαλῶς, καθάπερ ἐπιμαρτυρεῖ καὶ Πετᾶσιος. Α. 442.

ΚΑΝΙΣΙΟΣ Ἐρρίκος, διασρέφων τὴν Ἐπιστολὴν Ἀλβίνου τῆς Ἀλκμῆς ἐλέγχεται. Α. 401.

ΚΕΛΕΣΤΙΟΣ μαθητὴς Πελαγίου, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν. Α. 376.

ΚΙΧΩΒΙΟΣ ὁ Πολωνός Ἰησοῦτης ἀπαντῶν ἀνατρέπεται. Α. 4. 13. καὶ: 21. 37. 38. 64. 95. 125. 222. 226. Ἀντιβάλλων ἀπε-

ἀπελέγχεται. Α. 66. 67. 69. Β. 73. κξ: 87. 88. καὶ 840. Διῶ-
χυρίζεται ἀτόπως Ἀδριανὸν τὸν Πάπαν ἐπὶ τῆς Φωτίς καθαιρέ-
σεως ἐπιχυρίσασθαι τὴν τῆ Πνύματος Ἐκπόρευσιν καὶ ἐκ τῆ Υἱῆ.
Α. 158. Προσέτι δὲ καὶ ὑπὸ τῷ τῆς Αἰτίας ὀνόματι τῆς Πατέρας Αἰτίαν
ἐννοεῖν τὴν ἀπρόβλητον. Α. 193. κξ: Τὴν Μάρκον τῆς Εὐαγγελιστῆς Λειτουργίαν
παρεφθαρμένῳ προβάλλεται. Α. 219. 220. Διαβάλλων ἀλίσκε-
ται. Α. 225. κξ: Τῆς ἐν τῇ τῆ Βασιλείᾳ ῥήσει παραφθορᾶς προ-
αμυώμενος ἀνασκευάζεται. Α. 252. Τῆς Λέοντος τῆς Γ. Πίνακας
σωθλάσαι περῶμενος, τὴν κεφαλὴν αὐτὸς τὴν ἑαυτῆς διαθλάττει.
Α. 432. Τὴν Ἀποστολὴν εἰς ἀπόδειξιν τῆς Ἐκπορεύσεως κατεπέ-
γαν, ἀντικρίπτεται. Β. 19. Ἐνιστάμενος, ὅτι δεόν ἄρα καὶ τὸν
Πατέρα πέμπεσθαι λέγειν, ἅπερ ἡ πέμψις ἐνέργημα ἐστὶ τῶν πρὸς
τὰ ἑκτὸς, καὶ τοῖς Θεαρχικοῖς Προσώποις κοινόν, τῷ ἰδίῳ ἑαυτῆς
σφωλὶ ἐκσφωλίζεται. Β. 64. 65. Διατάνεται ἕτως εἶναι τὸ Πνεῦμα
τῆς Χριστῆς, ὡς ἐστὶ τῆς Πατρὸς, ἐκ τῆς Διδασκαλίας τῆς δῆθεν τῆς
Θεωπεσίᾳ Κυρίλλῳ ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς τῆς Κυρίλλῳ κατεξελέγχεται. Β.
150. Διαβάλλει τῆς Ἀνατολικῆς, ὡς δὴ τὸ νομα ἸΗΣΟΥΣ ἀπο-
ξέσαντας, τὸ ἐν τῇ ῥήσει τῆς Ἀποκαλύψεως. Β. 157. κξ: Ἀγωνί-
ζεται κατὰ τῆς τῶν Πατέρων σαφεστάτης Διδασκαλίας δαΐδα,
ταῦτὸ σημαίνει τό: (ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεται) τῷ (ἐκ τῆς Υἱῆς λή-
ψεται) Β. 168. 169. Καὶ ὅτι ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς, εἰς Πνύ-
σης εἰσὶν, ὥστε εἰς Κτίσεως. Β. 182. Τὴν Φωνὴν (διὰ τῆς Υἱῆς)
τὴν τοῖς Πατράσι σωήθη, παντοίως διασρεβλοῖ. Β. 248. κξ: Ἐκ
τῆς (τὸ Πνεῦμα μένει ἐν τῷ Υἱῳ) ποικίλα πλέκει σοφίσματα,
ὡς ῥᾶστα πάντα διαλυόμενα. Β. 265. κξ:

ΚΛΗΜΗΣ Ἀλεξανδρῶς, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 10.

ΚΛΗΡΙΚΟΙ οἱ τῆς Ἀχαΐας. Α. 5. κξ:

ΚΟΣΜΑΣ Ἱεροσολυμίτης, Καθηγητῆς Ἰωάννης τῆς Δαμασκῆς
ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 122.

ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ διανορθοθεῖς. Α. 280. κξ: Ἰσταται ὑπὲρ τῶν
Γραικῶν. Α. 339.

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ὁ Ἀλεξανδρείας, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 76. κξ:
Διδάσκων τῷ Νικαιο-Κωνσταντινουπόλεως Συμβόλῳ μηδὲ τ' ἀληθὲς
ἐξῆναι προσίδεσθαι. Α. 508. Ἐπαινῶν τῆς Φοινίκης Ἐπισκόπου,
ὅτι σφᾶς τῆς Νεστορίᾳ λύμης ἀποκαθαίροντες, ἀληθοῦς μὲν
τὴν Ἐκθεσιν τῆς Πίσεως συγγεγράψαν, ἑκτὸς ἀλλ' ἐν τῇ Συμ-
βόλῃ διαληθθεῖσαν ἀνὰ μέρος, ἀκέραιον αὐτὸ, ὥστε ἦν ἔχον
ἐάσαντες. Α. 466. Ἐπεὶ δὲ λέγων εἶπε πολλάκις, εἶναι τὸ Πνεῦμα
ἐκ τῆς Υἱῆς, τὸν νῦν τῆς λεγομένης ἐξέθετο ἀναπτύξας ἐπὶ τῆς Θ.
τῶν Ἀναθεματισμῶν. Β. 418. Ῥήσεις ἐκ τῶν αὐτῶν Συγγραφέν-
των, ἀντιπροβαλλόμενα διασαφένται. Β. 411. κη:

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ὁ Ἱεροσολυμίτης, παραινῶν μὴ δεῖν περὶ τῆς Ἀγίας
Πνύματος λέγειν, ὅπερ αὐτὸ περὶ ἑαυτῆς ἐκ ἔρηκε. Β.
241. κξ:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ὁ Ἀκροπολίτης, κατὰ Λατίνων συγγρά-
ψας περὶ τῆς τῆς Ἀγίας Πνύματος Ἐκπορεύσεως. Β. 628.

ΚΩΝ-

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ τὸ Κράτος ὑπὸ Τέρκοις ἡμύσαν, ἐκ ἑξιν ἀποχρῶν λόγος εἰς πίσιν τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς Ἐκποροῦσεως τῆς Ἀγίας Πνύματος. Β. 500. καὶ: Ἡ Κωνσταντῖνα πόλις ἐάλω ἐν ἔτει 1443. Μαῖου 29. τῇ Γ. τῆς Α'. Ἐβδομάδος τῆς Νηθείας τῶν Ἀποστόλων ἐδ' ἀφορμῇ δὴ τὸτο παρέχει τῆ ἐπιχειρεῖν κατὰ τῆ τῶν Ἀνατολικῶν Δόγματος. Β. 504. καὶ:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ἡ πόλις ἀπὸ Λατίνων τῶν κατακυριεύσαντων ἐβρύθη παρὰ Μιχαὴλ τῆ Παλαιολόγου, ἐν ἔτει 1261. ἡνίκα δὴ καὶ Λατῖνοι ταπύχερα τῆς αὐτῶν ἀτασθαλίας τοῖς Γραικοῖς ἀπέτισαν. Β. 548. καὶ:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΤΑΙ ὑπὸ Πελαγίᾳ τῆ Παπαίᾳ Λεγάτῃ πρὸς ἑνωσιν ἐπικαταναγκασόμενοι, ἰχυρῶς ἀφωσιάζουσι. Β. 537.

Λ.

ΛΑΡΙΣΣΗΣ οἷτε Ἐπίσκοποι, καὶ οἱ τῆς Κλήρης, ἐπὶ τῷ μὴ τῷ ἑνωσιν παραδέξασθαι, τῷ Λατίνων Ἀρχιεπισκόπῳ ἐπανθισάμενοι. Β. 538.

ΛΑΣΚΑΡΙΣ Θεόδωρος ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀποδράς ἐν ῥύτι ἐπ' Ἀνατολῆς σωεσθήσατο Κράτος καὶ τινα ἐκ τῶν Λατίνων Πρίγκιπα ζωγήσας, ὡμῶς τε καὶ ἀπανθρώπως τῷ δορᾶν ἀφαιρεθῶν ἐκέλευσε. Β. 553.

ΛΑΤΕΡΑΝΗΣΙΑ Σύνοδος ἐπὶ Μαρτίνῃ τῆ Πάπα, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν δογματίσασα. Α. 392.

ΛΑΤΙΝΟΙ, κατ' ἀρχὰς τῆς Θ'. Ἐκατονταετηρίδος, περὶ τῆς τῆς Ἀγ. Πνύματος Ἐκποροῦσεως πρὸς ἀλλήλους διαπληκτιζόμενοι. Α. 407. καὶ: Ἀκέφαλοι ἂν ἐπικληθῆεν εἰκότως, διὰ τὴν ἄνοιαν τῆς Ἀρχηγῆς αὐτοῖς ὑπάρξαντος τῆς προσηύκης. Α. 438. Ἀρχηγὸν αὐτοῖς γενέσθαι, Φασί, τῶν τινα Πάπων ἀκατονόμασον ταύτητοι καὶ κενόφροσύνῃς εἰσι δικαίως ἀπελεγχόμενοι. Α. 440. Ἐν τοῖς Ἰλαρίᾳ τῆ Πικτάδων Συγγράμμασιν, ἀναγινώσκουσι, δισσοῦς πεφυκέναι τῆς αἰτίας τῆς Παναγίᾳ Πνύματος οἱ δὲ, δύο μὲν τῆς προβάλλοντος εἶναι κοινῇ καθομολογοῦσι, τῆς δὲ Προβολέας ἕ. Α. 485. 486. Δι' ἰσχυρίζονται δὲ τινα ἄλλως, ἐκ τῆς καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς Ἐκποροῦσεως, μηδαμῶς ἔπεσθαι δισσοῦς εἶναι τὰς Ἀρχὰς καὶ τὰ αἷτια τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἀγ. Πνύματος. Α. 491. Λατῖνοι ἐκ τῆς Προτάσεως: (πάντα τὰ τῆς Πατρὸς ἐστὶ τῆς Υἱᾶς) ὑπεξαμρῶσι μόνῳ μὲν τῷ Ἀγεννησίᾳ, ἡκιστα δὲ τῷ Προβόλῳ τῷ τῆς Πνύματος. Β. 119. Ἐνθεντοι καὶ μόνον Πατέρα εἶναι τὸν Πατέρα Φασίν, ἔχῃ δὲ καὶ μόνον Προβολέα. Β. 122. Καὶ μόνον ἔχεν τὸ γεννᾶν, ἔκτι δ' ὁμοίως μόνον αὐτὸν ἔχεν καὶ τὸ προβάλλειν. Οἱ δὲ, σὺν ἀπάσαις αὐτῶν ταύταις ταῖς ἑξαίρεσεσιν, ἀνατρέπονται. Β. 128. Ἐπὶ τῆς Προτάσεως: (ὅσα ἂν ἀκέρῃ λαλήσει) προσιδέντες τό: (ἐξ ἑμῶ) τοῖς Ἀρειανῶν ἴχνεσιν ἐπισείχεσιν: ὡς ὑπὸ Αὐγυστίνῃ ἐλέγχονται. Β. 210. Λατῖνοι Φώτιον, καὶ Μιχαῆλον τὸν Κηρυλάριον, καὶ Μάρκον τὸν Ἐφέσσ ἐγκαλῶσιν ἀδίκως ἐνδιαβάλλ-

βάλλοντες, καὶ ἀλόγως δὲ καὶ γὰρ εἰ τὸ πολίτευμα ἐγκαλεῖσθαι εἶεν οἱ ἄνδρες ἄξιοι, ἐμὴν παρ' αὐτὸ καὶ τὸ Δόγμα· ἔ γὰρ τὸ τοιοῦτο λόγος ἐστὶν ἀποχρῶν, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τῆς Πνύματος καὶ ἐκ τῆς Τίς Ἐκπορεύσεως. Β. 494. καὶ: Λατῖνοι οἱ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως διαφυγόντες τὸν ὀλεθρον, ἐν ᾧ ἐξέπλυσαν σόλῳ, ταῖς παραθαλασσίαις τῆς Ἑλλάδος προσορμιζόμενοι χώραις, ἐξεπόρθησαν αὐτὰ, καλὰσρέψαντες. Β. 551. Ἐπὶ τῆς Φλωρεντιανῆς Σωόδου, ἀθέσμως τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ Προσθήκῃ διεθέσπισαν. Β. 637.

ΛΕΓΑΤΟΙ οἱ τῆς Πάπας Ἰωάννης τῆς Η'. διερωτηθέντες παρὰ Φωτίου, τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύμβολον ἀπαραποιήτως δέχεσθαι ἀμολόγησαν. Α. 451. Ἀπαραχαράκτως δὲ καὶ τὸν ὅρον καθυπέγραψαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Σωόδου, τῆς ἐπὶ τῆς Θρόνου ἀποκαταστάσεως τὸν Φώτιον. Α. 453.

ΛΕΓΑΤΩΝ τῶν ἐξ Ἀκυισγράν, αὐτὴ ἡ πρὸς τὸν Πάπαν δημηγορία σαφῶς ὑπεμφαίνει, μηδὲ τ' ἀληθῆ ἐξῆναι τῷ Συμβόλῳ παρεναισάγεσθαι. Α. 517. καὶ:

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ τῆς Εὐαγγελιστῆς Μάρκας παραφθαρῆσα. Α. 219. καὶ Β. 316.

ΛΕΙΨΑΝΑ Ἀγίων, τὰ πλεῖστα παρὰ τοῖς Λατίνοις ὑποβολιμαῖα τε καὶ ἐπίπλασα. Β. 489.

ΛΕΟΝΤΙΟΣ Μοναχὸς Παλαισινὸς τῷ γένει, Βυζαντινὸς τῷ ἐπαγγέλματι τῆς Λατινίας, σωηγορῶν τῷ Δόγματι τῷ Ἀνατολικῷ. Α. 110. Γέγραφε καὶ περὶ Ἰδιοτήτων Ὑποστατικῶν. Α. 478.

ΛΕΩΝ ὁ Μέγας Πάπας, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν. Α. 377.

ΛΕΩΝ Γ'. ὁ Πάπας, τὸ τῆς καὶ ἐκ τῆς Τίς Ἐκπορεύσεως Δόγμα, ἐκ σωμαρπαγῆς ἔοικεν ἀποδέξασθαι. Α. 417. Αὐτῆς Προσδιὰ-λεξις μετὰ τῶν ἐξ Ἀκυισγράν Λεγάτων, περὶ τῆς ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκης. Αὐτόδι καὶ: Πίνακες ἀργύρεοι, οἱ ὑπ' αὐτῆς σηλωθέντες, τὸ Σύμβολον φέροντες ἀπαραποίητον. Α. 428. καὶ Β. 637. Ὁ αὐτὸς ἐκδιδάσκων τρανώτατα, μὴ θέμις εἶναι τῷ Συμβόλῳ ἐπιπροσιθέναί μηδὲ τ' ἀληθεύοντα. Α. 516. 517.

ΛΕΩΝ Θ'. ὁ Πάπας, τῷ Ἀναθέματι καθυπέβαλε τὰς Γραικὰς, ὡς δῆθεν ἀπὸ τῆς Συμβόλου τὸ καὶ ἐκ τῆς Τίς ἀποξέσαντας. Α. 523.

ΛΕΩΝ ὁ Σοφὸς ὁ Αὐτοκράτωρ, προσάτης τῆς Ἀνατολικῆς Δόγματος. Α. 176. καὶ: Παραφθαρὰς ἐν οἷς γεγράφει. Α. 270.

ΛΙΒΕΡΙΟΥ Πάπας ἡ πρὸς Ἀθανάσιον Ἐπιστολή, μνημονεύουσα τῆς Ὁρθῆς, ὡς ἀπὸ τῆς Α'. Σωόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ, περὶ τῆς μὴ δεῖν ἐπάυξειν τὸ Σύμβολον, ἀνάπλαστος ἐστὶ καὶ ὑποβολιμαία, ὡς καὶ αὐτοὶ Λατῖνοι ἐπιγινώσκουσιν. Α. 283. καὶ:

ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ Φάσκων τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἀφ' ἑαυτῆς πέμπεσθαι τετέσι χορηγεῖσθαι τῇ κτίσει. Β. 13.

ΛΟΥΓΔΟΤΗΝΗΣΙΑ Σύνοδος ἡ ἐπὶ τῆς Πάπας Γρηγορίου τῆς Ι'. περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως συστάσα τῆς Ἀγ. Πνύματος. Β. 578. Ἐν τῇ Σωόδῳ ταύτῃ οἱ Ἀνατολικοὶ Πατριάρχαι, ἔτε καθ' ἑαυτὰς

τὰς

τὰς προσωπικῶς παρήσαν, ἔτε δι' ἰδίων Τοποτηρητῶν. Β. 630. Ἀλλ' ἔτε Γερμανὸς ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης. Αὐτόθι.

Μ.

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ὁ Ἀντιοχείας, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 116.

ΜΑΞΙΜΙΝΟΣ Ἀρειανὸς, τό: (ἐκ τῆ ἐμῆ λήψεως) ὁμοίως τοῖς Λατίνοις ἐρμηνεύων, καὶ ὑπὸ τῆ Αὐγυστίνου ἀπελεγχόμενος. Α. 359. κξ:

ΜΑΞΙΜΟΣ ὁ Μάρτυς, ὑπὲρ τῆ Γραικῶν Δόγματος. Α. 119. κξ: Ἡ αὐτὴ πρὸς Μαρῖνον Ἐπιστολή: περὶ τῆ ὅπως ἐπ' αὐτῆ οἱ Λατῖνοι δοξάζοντες ἦσαν, περὶ τῆς τῆ Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπορεύσεως. Β. 411. κξ: Ῥήσεις τῆ αὐτῆ ὑπὸ Λατίνων ἀντιπροβαλλόμεναι, ἀλλ' ἀναπτυσσόμεναι. Β. 440. κξ:

ΜΑΞΙΜΟΣ Ταυρίνων Ἐπίσκοπος, ὑπὲρ τῆ Δόγματος τῆ τῶν Γραικῶν. Α. 375.

ΜΑΡΙΝΟΣ Σανῆτος Τορσέλλος Ἐνετὸς, μαρτυρῶν τὰς Σύ- ρας, τοῖς μὲν Γραικοῖς ὁμοφρονεῖν τοῖς δὲ Λατίνοις ἐκ ἄλλως, ἢ διὰ φόβον παιδαρχεῖν καταδυναστεύειν, ἐφ' ὅσον ἔτοι κυριεύοντες ἐτύγχανον Κωνσταντίνου τῆς Πόλεως. Β. 564.

ΜΑΡΚΟΣ ὁ Εὐαγγελιστῆς, τῷ Ἀνατολικῷ Δόγματι σωηγο- ρῶν Α. 2.

ΜΑΡΚΟΣ Ἀντώνιος ὁ De Dominis, παραινῶν μὴ βεβηλῆν τιῷ Ἱερᾷ Γραφῷ διὰ Συλλογῶν σκαιῶν τε καὶ ἀπαροκαλῶν, οἷας περ αὐτὸς παρὰ τῷ Βαρωνίῳ ἀνεγνωκέναι μαρτύρεται. Β. 133.

ΜΑΡΤΙΝΟΣ Πολωνὸς, καταψύδεται λέγων ἐπὶ τῆς Οἰκουμε- νικῆς Ζ'. Σωὸδα, ἀνακεκηρύχθαι τιῷ τῆ Ἁγίας Πνεύματος Ἐκπό- ρευσιν καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς. Α. 212.

ΜΑΡΤΥΡΙΚΑΙ αἰκίαι, τοῖς ἐν Κύπρῳ ὀρθοδόξοις τῶν Γραι- κῶν Μοναχοῖς ὑπὸ Λατίνων ἐπαχθεῖσαι ὡμῶς τε καὶ ἀπανθρω- πῶς, ὡς ἀποτρεπομένοις τιῷ μετ' αὐτῶν στανάκρουν, περὶ τὸ τῆ Δόγματος καινοτόμημα. Β. 529. κξ:

ΜΑΣΣΟΤΕΤΟΣ Μεδιολάνων Ἐπίσκοπος, ἑσὼ τῇ περὶ αὐτὸν Σωὸδα, ὑπὲρ τῆ Γραικῶν ἱσάμενος Δόγματος. Α. 394. Διδάσκων ὅτι ὁ Πατὴρ γεννᾷ, καὶ προβάλλει, ἐχὶ τῷ λόγῳ τῆς ἑσίας, ἀλ- λά τῷ τῆς Ὑποστάσεως. Αὐτόθι.

ΜΑΤΘΑΪΟΣ ὁ Πάρις ἀπανταχῇ μαρτυρῶν, μετὰ τιῷ Κων- σταντινουπόλεως ὑπὸ Λατίνων ἐκπόρθησιν, τὰς Γραικὰς κατὰ τῆς ἐπιρροδισχυμένης ἐνώσεως ἀντιφέρεται. Β. 541. Καί τινος δὲ τῶν ἐν Γραικοῖς πρὸχόντων, ἐν ἔτει 1254. παρασηῆναι τῷ Πά- πα, καὶ τῆτον ἐξαπατῶμενον ἀπελέγξαι, περὶ τιῷ δόξαν τῆς τῆ Ἁγίας Πνεύματος καὶ ἐκ τῆ Υἱῆς Ἐκπορεύσεως. Β. 547. Ο' δ' αὐ- τὸς ἐξαίρων τὸν Πάπαν ἐν τῇ αὐτῇ Ἀγγλικανῇ Ἱστορίᾳ, διάδοχον μὲν προσαγορεύει τῆ Πέτρου, ἐμὴ δὲ καὶ ἐηλωτιῷ. Β. 567.

ΜΕΛΕΤΙΟΣ, ὡς βλασφημῶς κατὰ Μιχαὴλ τῆ Παλαιολόγου τῆ τιῷ μετὰ Λατίνων κατεπαίγοντος ἐνωσιν γλωσσαλγήσας, ὑπ' αὐτῆ γλωττομεῖται. Β. 610.

ME-

Π Ι Ν Α Ξ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ Τῆ Συμεὼν ῥήσις ἀντιπροτενομένη, ἀνα-
πτύσσεται πρὸς τὸ ὁρθὸν τῆ νοήματος. Β. 439. κξ:

ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΥΪΟΝ τὸ Πνεῦμα νοῖται ἐκπορδόμενον. Πῶς;
Α. 26.

ΜΗΤΡΟΦΑΪΝΗΣ Μητροπολίτης Σμύρνης, τὸ Ἀνατολικὸν Δόγ-
μα ἐπισυνιστῶν. Α. 176.

ΜΙΧΑΗΛ Παλαιολόγος ὁ Αὐτοκράτωρ, τῷ Κωνσταντίνῳ πόλιν
ὑπὸ Λατίνων ἀλῆσαν ἐπανακτησάμενος, πρὸς ἐκφυγὴν τῆ παρὰ
τῆτο ὑπὸ τῆ Πάπα ἀνακηρυχθέντος πολέμου, τῷ μετὰ τῆς Ῥω-
μάνας Ἐκκλησίας ἀνθαιρεῖσθαι καὶ ἀσμενίζεσθαι πλαττόμενος ἔνω-
σιν, καὶ ταύτῃ ὡς εἶχε δραστηρίως ἐποτρύνων. Β. 580. Παρσι-
άσαι τῆτον ἐπὶ τῆς Λαγδονικῆς Σωόδου, Φασίτινες· ἀλλὰ καταψό-
δονται. Β. 579. 630. κξ: Τῆς πρὸς Γένου ἀντὶ, ἣν ἐσκαυῶρει
ἔνωσιν ἀποτρεπομένης, δεινῶς καταβασανίζει. Ἰδίᾳ δὲ, Μανηήλον
τε καὶ Ἰσαάκιω τῆς τῆ Ῥαβλ ἐκπηρώσας, ὑπερορίας ἐκπέμπει.
Β. 603. Οἱ δ' αὐτὸς, ἅτε μὴ ἐξ εἰλικρινῆς ὅλως ψυχῆς τῇ ἐνώ-
σει προσκείσθαι δόξας, ὑπὸ Μαρτίνῳ τῆ Πάπα ἀφορισμῷ ὑποβάλ-
λεται. Β. 613.

ΜΙΧΑΗΛ ὁ Σύγκελλος, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν ἴσταται. Α. 144.

ΜΙΧΑΛΙΚΙΟΣ ἐπαναστὰς Λατίνοις, κατ' αὐτῶν πόλεμον διε-
γείρει. Β. 539.

ΜΟΝΑΧΟΙ ἑκατόν, σὺν Ἐπισκόποις ὀκτὼ, καὶ τισὶ τῶν Ἀε-
βάδων, τῇ ὑπὸ τῆ Αὐτοκράτορος Μιχαήλ τῆ Παλαιολόγου προσα-
ναγκασομένη ἐνώσει ἀντιφερόμενοι, Σωόδον τε συγκροτήσαντες,
Νικόλαον τε τὸν Πάπαν, καὶ αὐτὸν τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ τὸν
Βέκκον, σκηπτῷ Ἀναθέματος βάλλουσι. Β. 611.

ΜΟΥΖΑΛΩΝ ὁ Μέγας Λογοθέτης, σὺν Γρηγορίῳ τῷ Πα-
τριάρχῃ, τὸν τῆ Βέκκου Ὅρον, ἐπὶ Σωόδου ἐξαπελέγξαντες ἀνε-
σκόδασαν. Β. 625. κξ:

Ν.

ΝΑΖΑΡΕΤΙΚΟΨ οἶκος, ὃ μόνον ἐπ' Ἰταλίας κείσθαι δέκνυ-
ται, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ. Ἀτὰρ ἐντεῦθεν τῷ Ἐκπόρδο-
σιν κατασκοδάζειν, τῷ τε ἐκ τῆ Πατρὸς μόνου, καὶ τῷ καὶ ἐκ τῆ
Υἱῆς, Λατίνοις κατὰ ταῦτὸ περιγίγνεται. Β. 487. κξ:

ΝΕΪΛΟΣ ὁ ἀσκητὴς, περὶ τῆς τῶν ἰδιωμάτων κοινωνίας
Α. 105.

ΝΙΚΗΤΑΣ ὁ Χωνειάτης περὶ τῆς ἐκπορδήσεως τῆς Κωνσταν-
τινῆ πόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων. Β. 621.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ὁ Κωνσταντινῆ πόλεως Πατριάρχης, ὑπὲρ τῆ
Ἀνατολικῆς Δόγματος. Α. 143.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ὁδοντίνος, πλείστας μαρτυρεῖ Προσδιαλέξεις συγ-
κεκροτήσθαι Γραικῶν μεταξὺ καὶ Λατίνων, μετὰ τῷ ὑπ' αὐτῶν
τέτων κατακυρίδουσιν τῆς Κωνσταντινῆ πόλεως. Β. 538.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α΄ ὁ Πάπας, διὰ τῆς πρὸς Ἰγνιμαρον Ἐπιστολῆς
τῷ ἐξ Υἱῆς Ἐκπόρδοσιν τῆ Πνύματος ἀγωνίζεται κατασκοδάζει.
Α.

Π Γ Ν Α Ξ.

Α. 146. 147. Γέγονε δ' ἔτος πρῶτος ἐν Πάπαις, τῆς Λατινικῆς ἐξαπάτης ὑπέρμαχος, καὶ τῶν ἄλλων πρὸς τὴν καινοτομίαν θερμότερος προτροπός. Α. 446. κξ: Τὸν γε μὴ Φώτιον τῷ Ἀναθέματι καθυποβαλεῖν, ὡς ἐπὶ Αἰρετικῷ τῷ Φρονήματι, ἐκ ἐτόλμησεν, ἀλλ' ἢ μόνον, ὡς ἐκ Λαϊκῆ τῆς Πατριαρχείας δραξάμενον. Α. 153.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ε'. ὁ Πάπας, ἐν Ἐπιστολῇ τῇ πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα Κωνσταντῖνον, τῇ γραφείᾳ 1451. ἔχῃ τὴν ὑπὸ τῶν Τέρονων καταστροφῇ τοῖς Γραικοῖς προεφοίταξεν· ἀλλὰ μόνον αὐταῖς τὸν ἀφορισμὸν προεπέσεν ἀπειλῶν, τὸν ἐξ αὐτῆς ἐπισκήψοντα. Β. 508.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ τῆς ἐν Ἀγίοις Θαυματουργῆς τὸ Ἱερὸν Λείψανον μετακεκόμεισα, Κρατῆντος ἐστὶ τῆς κατωτέρας Ἰταλίας τῆς τῶν Γραικῶν Ἀυτοκράτορος. Β. 490.

ΝΟΨΝΝΟΣ τῷ Ἑθνεῖ Αἰγύπτιος, Πανοπολίτης τῇ Πατρίδι, σωηγोरῶν τῷ Δόγματι τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 108. κξ.

Ξ.

ΞΥΣΤΟΣ, ἢ ΣΙΞΤΟΣ ὁ Πάπας, ἐπιμαρτυρῶν μηδέποτε τὸν Ἰωάννῃ Ἀντιοχείας τῷ Νεσορίῳ συμφατρίασαθαι. Α. 102. κξ.

Ο.

ΟΔΩΝ Βελλοβακλώσιος Ἐπίσκοπος, συγγράψας κατὰ τῶν Ἀνατολικῶν, παρορησαντος τῆς Ἰγκμάρι. Α. 449.

ΟΚΚΑΜΟΣ Θεολόγος Λατίνος, τὰ τῆς Ἀκωάτης Θωμᾶ ἐπιχειρήματα ἐκσυρίττων, τὰ ὑπὲρ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἀγ: Πνύματος, ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐν ἡμῖν λόγῳ λαμβανόμενα. Β. 467.

ΟΔΟΒΟΛΟΣ ὁ Ῥήτωρ μετὰ ἄλλων Κληρικῶν δέκα, κελεύσει Μιχαὴλ τῆς Ἀυτοκράτορος μάσιξι κατακίζεται, καὶ ὑβρισκώτατα περὶ τὰς ἀγνάς τῆς Πόλεως περισύρεται, διὰ τὸ μὴ σέρεται τὴν ἑνωσὶν ἀποδέξαθαι. Β. 601.

ΟΡΜΙΣΔΑΣ ὁ Πάπας, ἐν οἷς μὴ γράψας παρέφθαρται. Α. 314.

ΟΣΑ ἌΝ ἈΚΟΨΣΗ τὸ Πνεῦμα, λαλήσει, παρὰ τῆς Πατρὸς Φησὶν Ἀθανάσιος, καὶ Ἀυγυστῖνος, καὶ ἄλλοι. Β. 211. κξ: Ἀκῆεν δὲ καὶ παρὰ τῆς Τίτῃ, διὰ τὸ κοινὸν τῆς γνώσεως Τίτῃ τε καὶ Πνύματος, ὡς ἄλλοι φασί. Β. 213. κξ: Τὰ δ' ἀκόμενα καὶ λεγόμενα, περὶ ὧν ἐνταῦθα, ἐστὶ τῶν ἐν χρόνῳ οἶον ἢ Διδασκαλία. Β. 222. κξ: Ἀκῆεν δὲ καὶ τὸν Τίον ἀμειβαδὸν παρὰ τῆς Πνύματος, διὰ τὸ κοινὸν ὥσπερ τῆς ἐσίας, ἔτω καὶ τῆς γνώσεως, καὶ τῆς θελήσεως. Β. 221.

ΟΥΓΩΝ ὁ Ἑθριανὸς, τῆς Γραικῆς ψύδεται διαβάλλων, ὡς τὰ τῆς Δαμασκηνῆς δῆθεν παραχαράξαντας. Α. 128. κξ:

Π.

ΠΑΠΑΙ, τῶν ἐν Ῥώμῃ, τίνες ἀνοσιβργότατοι καὶ ἐξωλέσατρι ἀνεδείχθησαν, καὶ αὐτῶν Λατίνων ὁμολογάντων; Β. 497.

(γεννωμένῃ τῇ Τιῇ προβάλλεσθαι τὸ Πνεῦμα.) Α. 63. Τό: (ἐκ τῆς Πατρὸς σὺν τῷ Τιῷ προβάλλεσθαι.) ταῦτόν ἐστι τῷ: (ἐκπορεύεσθαι ἐκ τῆς Πατρὸς, προϊόντος τῆς Τιῆς) Α. 65. Τό: (μὴ ἄλλότριον εἶναι τῇ Τιῇ μὴ προσεῖναι τῷ Χριστῷ ἀλλὰ χόθεν μὴ εἶναι ἔξωθεν ἤκον, ἀλλ' ἰδίον τε καὶ ἐσωτερικόν:) ταῦτα τῷ λόγῳ τῆς ἐσίας νοεῖσθαι δεῖ, ὅχι τῇ Προσώπῳ τῆς Τιῆς: (τῷ μηδαμῶς ἐπείσακτον εἶναι ἐξ ἄλλης ἐσίας, ἀλλ' εἶναι ὁμοῦσιον τῷ Τιῷ, καὶ μὴ ἐξ αὐτῆς ἐκπορεύηται τῷ λόγῳ τῆς ὑποστάσεως. Α. 81 Β. 273. 274. Τὸ Πνεῦμα λέγεται σσημμένον εἶναι τῷ Τιῷ καὶ Πνεῦμα τῇ Τιῇ καὶ Πνεῦμα τῇ σῶματος τῇ Χριστῷ, καὶ τῶν χειλέων τῶν αὐτῶν καὶ εἶναι, καὶ ἐκπροϊέναι ἐκ τῆς ἐσίας τῇ Χριστῷ καὶ ἐξιέναι ἐκ τῆς Τιῆς φυσικῶς καὶ ἐκ τῆς εἶναι, καὶ τῆς ἐσίας, καὶ τῆς Θεότητος τῇ Πατρὶ καὶ τῇ Τιῇ εἶναι ἐκ Πατρὸς καὶ Τιῆς εἶναι τῷ Τιῷ ὁμοῦσιον ὃ δι' ἄλλον λόγον, εἰμὴ ὅτι τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἐσίας σὺν Πατρὶ καὶ Τιῷ. Α. 84. Β. 142. 150. 151. 227. 282. 320. 389. 396. 414. 426. Εἰότε δὲ τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆς Χριστῷ οἱ Πατέρες ἐννοοῦσιν εἶναι, ὡς ἐκ τῆς θησαυρῶν, ἥτοι ἐκ τῆς πληρώματος τῆς Χριστῷ. Β. 432. καὶ ὅτι διὰ τῆς Τιῆς χορηγεῖται τοῖς κτίσμασιν. Α. 85. κῆ: Ἐστὶ δ' ὅτε καὶ τὸ παρὰ τῇ Πατρὶ τὸ Πνεῦμα πέμπεσθαι λέγεται, κατὰ τῆς θεσεσίως Πατέρας, ἀντὶ τῆς ἀπ' αἰῶνος ἐκπορεύεσθαι. Α. 113. Περὶ τῆς Ἀγίας μέντοι γε Πνεύματος ρητέον μᾶλλον τὸ ἐκπορεύεσθαι, ἢ τὸ ἐκπορεύθῃναι. Α. 115. Τὸ Πνεῦμα τοῖς Ἀποστόλοις δέδοται πρὸ μὲν τῆς πάσης ἀσαφέσερον μετὰ δὲ τῇ Ἀνάστασιν, ἀριδηλότερον διὰ τῆς ἐμφυσήματος μετὰ δὲ τῇ Ἀνάληψιν τελεώτατα, κατὰ τὸν Ναζιανζιῶν Γρηγόριον. Β. 100. Τὸ Πνεῦμα πάντα ἔχει τὰ τῇ Πατρὶ, καθάπερ καὶ ὁ Υἱός. Β. 105. κῆ: Ἐχει πάντα τὰ τῇ Τιῇ. Β. 107. κῆ: Ἐστὶ Πνεῦμα τῇ Τιῇ, ἀλλ' οὐκ ἐκπορεύεται ἐκ τῆς Τιῆς. Β. 135. κῆ: Τὸ γὰρ ἐκ τῆς Τιῆς εἶναι, καὶ τὸ ἐκ τῆς Τιῆς ἐκπορεύεσθαι, ὡς πλείστον ἀλλήλων διαφέρουσιν. Αὐτὶ: κῆ: Πνεῦμα Πατρὸς καὶ Τιῆς δυνάται λέγεσθαι ἐπίσης, διὰ τὸ ὁμοῦσιον εἶναι ἀμφοῖν· δυνάται δὲ καὶ διαφόρῳ λόγῳ τῇ μὲν Πατρὶ δηλονότι, ὃ μόνον διὰ τῇ ὁμοουσιότητι, ἀλλὰ καὶ διὰ τῇ ἐξ ἐκείνης αὐτῆς ἐκπορεύεσθαι τῇ δὲ Τιῇ, διὰ δὴ μόνῳ ἐκείνῳ. Β. 140. 149. Τὸ Πνεῦμα λέγεται δάκτυλος Θεῶν, ὅτι ἐκ τῆς ἐσίας ἐστὶ τῇ Θεῷ. Β. 151. κῆ: Λέγεται Πνεῦμα ἀληθείας καὶ παρὰ τοῖς Πατέρεσιν ἔργον καὶ ἐνέργεια Χριστῷ καὶ ρῆμα τῇ Τιῇ. Ἀλλὰ ταῦτα ἡμῖς σωπεισάγει τῷ καὶ ἐκ τῆς Τιῆς ἐκπορεύεσθαι. Β. 154. κτ: 338. 357. κτ: 415. Ὁ περὶ τῆς Πνεύματος ὁ Χριστὸς λέγει: (ὅτι ἐκ τῆς ἐμῆς λήψεται) Ἐπιφάνιος τῆτο νοεῖ, καθὼς ἐκ τῆς ἐσίας ἐστὶ τῇ Χριστῷ. Α. 59. Ἀθανάσιος δὲ, καὶ Αὐγουστίνος, καὶ οἱ λοιποὶ, καθὼς τὸ Πνεῦμα λαμβάνει ἐκ τῆς Πατρὸς. Β. 163. Τὸ δ' ὅτι (τὸ Πνεῦμα οὐκ ἀφ' ἑαυτῆς λαλήσει) ὁ Χρυσόστομος ἐρμηνεύει: ὅτι ἐπαναλήψεται τὸ Πνεῦμα τῷ τῇ Χριστῷ διδασκαλίαν, καὶ τὰς αὐτῆς ἐκπληρώσει ἐπαγγελίας. Β. 217. κῆ: Τὸ Πνεῦμα ὁ Πατὴρ προβάλλει ἐκ τῆς ἐσίας, καὶ ἐν τῇ ἐσίᾳ τῇ Τιῇ, μιᾷ ἔσῃ, ὡς ἐν ὑποκειμένῳ, (ῶ.) ὅχι ὡς ἐν ὑποκειμένῳ (ὅ),

(ὅ), ἐξ ἧς ἡ μονὴ τῆς Πνοῦματος ἢ ἐν τῷ Υἱῷ. Β. 268. Τὸ δὲ κατὰ λόγον ἀγάπης τὸ Πνεῦμα προῖεναι ἐκ τῆς Λόγου, πλάσμα Λατινικὸν ἐστίν, ὃ δὲ τῶν Λατίνων ἐνίοις ἀρέσκον. Β. 477. 478. Καὶ εἰ μόνον τὸ Πνεῦμα ἐν τῇ Τριάδι Ἀγάπη, ἣν αὖ ὁ Υἱὸς, κατ' Αὐγουστίνον, Υἱὸς τῆς Πνοῦματος. Β. 482.

ΠΟΤΑΜΟΣ ὁ τῆς Ἀποκαλύψεως, ὁ ἐνώπιον τῆς Θεᾶς, καὶ τῆς Ἀρνίως ἐκπορεύομενος, ὃ χὶ τὴν τῆς Πνοῦματος Ἐκπορεύσιν παρὰ τοῖς Παλράσι σημαίνει· ἀλλὰ νυνὶ μὲν τὸ Βάπτισμα εἰκονίζει, νυνὶ δὲ τῆς Βαπτίσματος τῆς καρπῆς. Β. 229. Ἄλλοτε δὲ τὸν Χριστὸν αὐτὸν, κατὰ Ἀνσελμον· καίτοι τῆτον καὶ τῆς Λατινικῆς ὄντα καινοτομίας ὑπέρμαχον. Β. 230. Ἐνίοτε δὲ, καὶ τὴν Διδασκαλίαν ὑπεμφαίνει τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἀυτόθι. Εἰ δέ ποτε ἀντὶ τῆς ποταμῆς ἐξέληπται καὶ τὸ Πνεῦμα, νοητέον δὴ τῆτο περὶ τῆς ἐν χρόνῳ τῆς Πνοῦματος Ἀποστολῆς, καὶ τῆς αὐτῆς τῶν χαρίσματων προχύσεως. Β. 231. Ἀντὶ δὲ τῆς Θρόνου, ἐξ ἧς ὁ ποταμὸς ἐκπορεύεται, Ἀνδρέας ὁ Καυσαρὸς ἐνόησε τὰ Χερσῆι, δι' ὧν, ὡς λειτουργῶν δηλονότι, αἱ τῆς Πνοῦματος δωρεαὶ διανεμόνται. Αὐτόθι.

ΠΡΑΙΝΕΣΤΙΝΟΥ τῆς Καρδινάλεως Ἐπισολή· Περὶ τῆς, ὡς λίαν τῆς Γραικῆς τὴν μετὰ Λατίνων ἀποτροπιάζεσθαι ἔνωσιν. Β. 535.

ΠΡΟΒΟΛΗ, ἢ ΠΡΟ΄ΕΣΙΣ ἢ τῆς Ἀγίης Πνοῦματος, τὸν τρόπον εἰσισι τῆς τῆς Πατρὸς Ὑποστάσεως· διὸ καὶ ἀκοινώνητος ἐστὶ τῷ Υἱῷ. Α. 493. 494. καὶ:

ΠΡΟ΄ΕΝΑΙ τὸ Πνεῦμα ἐκ σώματος τῆς Θεᾶς, ἐκ ἑσὶ λόγος ἀποδεικνύων, ὅτι καὶ ἐκ τῆς Υἱᾶς ἐκπορεύεται καὶν εἰ καὶ ὁ Υἱὸς, τῆς Θεᾶς σῶμα προσαγορεύοιτο. Β. 278. 279.

ΠΡΟ΄ΣΠΕΡ ὁ Ἀκυϊτανὸς Ἐπίσκοπος Ρηγηνῆσιος, ὑπὲρ Γραικῶν. Α. 377,

Ρ.

ΡΑΒΑΝΟΣ Μαῦρος παρέφθαρται. Α. 331. Σωέγραψεν ὑπὲρ τῆς Γραικῶν Δόγματος, ἐν ᾧ ἡ τῶν Λατίνων καινοτομία προήγετο. Α. 446.

ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ ὁ Ἐπίσκοπος Ἰωάννης, τὴν μετὰ Λατίνων ἡσάσατο ἔνωσιν· ἐμὴν ἀλλ' ὃ χὶ καὶ οἱ περὶ αὐτὸν Σωεπίσκοποι, καὶ Κληρικοὶ, καὶ Μονάζοντες. Β. 538.

ΡΑΪΤΡΑΜΝΟΣ Μοναχὸς Κορνηλιώσιος, τὰ Διδύμια ἀπαρატρώτως ἀναφέρει· καίτοι γε ἐκ τῆτων, τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἐξαπάτῃ ἄλλως ἐπικατασκευάσαι περῶμενος. Α. 329. 230. καὶ: τὰ δὲ τῆς Ἀθανασίης παρεφθαρμένα ἐπάγει. Α. 307. Ἀντιφέρεται τοῖς Ἀνατολικοῖς. Α. 450.

ΡΟΥΣΤΙΚΟΣ Διάκονος Καρδινάλης νενοθόβεται. Α. 311. καὶ: Ὑπὲρ Γραικῶν δὲ ἴσαται. Α. 386.

ΡΟΥΦΙΝΟΣ Πρεσβύτερος Ἀκυληῆας παρέφθαρται. Α. 295. ἴσατο δὲ ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 355. καὶ:

Σ.

ΣΕΡΑΠΙΩΝ, καὶ ὁ Ἀρνόβιος προσδιελέξατο. Α. 378.

ΣΕΡΓΙΟΣ Α'. ὁ Πάπας, τὴν τῆς Πνύματος Ἐκπόρουσιν ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς, ὡς βλασφημίαν καταψηφισάμενος ἀπεκήρυξεν. Α. 180.

ΣΕΒΗΡΟΣ Ἀλεξανδρείας Πατριάρχης, ὑπὲρ Γραικῶν. Α. 119.

ΣΜΑΡΤΑΓΔΟΣ Ἀββᾶς Βιρδιωλίσιος, τῆς Λατίνων ἐξαπώτης προΐσης ἴσατο ὑπὲρ τῶν Γραικῶν. Α. 446.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Μαγνιπάνος Ἀρχων Σερβίας, ἐπεπόθει, ἢ γὰρ ἐπιποθεῖν προσεποιεῖτο, τὴν μετὰ τῆς Ῥωμάνας Ἐκκλησίας ἔνωσιν, ἵνα ἐξ Ἰννοκεντίου Γ'. Πάπα, τῆς Βασιλείας ἀπολαύσειε σέμματος, ὃ πράγματι ἐπιποθῶν ὤ. Β. 570.

ΣΤΑΤΡΙΟΣ ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 386. Διδάσκει τὸν Πατέρα γεννᾶν τε καὶ ἐκπορεύειν, καὶ τῷ λόγῳ τῆς ἑσίας, ἀλλὰ τῷ τῆς Ὑποστάσεως. Α. 483.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ ὁ τῆς περὶ Τριάδος Βιβλίου, τῆς ἀναγραφόμενης Κυρίῳ τῷ Ἀλεξανδρείας, τοῖς Ἀνατολικοῖς σωηγοῦ. Α. 122. καὶ: Ἐκτίθησι τὰ Προσωπικὰ τῶν ἰδιωμάτων. Α. 364.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ τῶν περὶ τῆς ὡσμένης Θεότητος τῷ Ἀθανασίῳ ἐπιγραφομένων Βιβλίων, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 380. καὶ: Ἀναπτύσσων τὰ προσωπικὰ τῶν ἰδιωμάτων. Α. 478. καὶ:

ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ τῶν Ἑρωτημάτων, τῶν ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς τε καὶ Καινῆς Διαθήκης, τῶν τῷ Αὐγυστίνῳ προσαφθέντων, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν γράφει. Α. 353. καὶ:

ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ Συλλογῆς τῶν Πρακτικῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου τῆς κατὰ τῆς Φωτίου, καταψύδεται λέγων, ὑπὸ Ἰωάννου Η. τῆς Πάπα καταδικαθῆναι Φάτιον. Α. 162. καὶ:

ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ Ἑθνικὸς, ὁ τῆς Διαλόγου, ὅς (Φιλόπατρις) ἐπιγέγραπται. Α. 6. καὶ:

ΣΥΛΒΕΣΤΡΟΣ ὁ Ῥώμης Ἐπίσκοπος, ὑπὲρ Γραικῶν. Α. 340.

ΣΥΜΒΟΛΟΝ τὸ Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἐπὶ τῆς Ζ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀναγνωθὲν, νενομόταται ἢ δὲ παραφθορὰ προδηλότερα ἀνακαλύπτεται. Α. 205. καὶ: Β. 434. Τὸ αὐτὸ Σύμβολον καὶ τῷ Σεβήρῳ τῆς Ἀλεξανδρείας Πατριάρχῃ τυπικῶς τῷ Συριακῶ παρεφθαρμένον ὁμοίως ἀναγνώσκεται. Α. 268. Καὶ τῇ τῶν Αἰθιοπῶν δὲ Λατρινῶν ὡσαύτως. Αὐτόθι. Τῷ μὲν τοι Συμβόλῳ καὶ δὲ τ' ἀληθὲς εἶναι θέμις προσέθεσθαι, Κυρίως διδάσκει, καὶ ἄλλοι. Α. 308.

ΣΥΜΕΩΝ ὁ Στυλίου ὑπὲρ τῆς ὁρθῆς Δογματικῆς. Α. 11.

ΣΥΜΕΩΝ Θεολόγος, προσέως ἐν τῷ Μοναστηρίῳ τῆς Ἀγίας Μάμαντος, ὑπὲρ τῆς Δογματικῆς τῆς ὁρθοδόξου. Α. 142.

ΣΥΝΕΣΙΟΣ ὁ Πτολεμαῖδος Ἐπίσκοπος, ὑπὲρ τῶν Ἀνατολικῶν. Α. 75. Τὰς ῥήσεις αὐτῶν προβαλὼν ἐν τῇ Συνόδῳ. Α. 308. καὶ:

ΣΥΝΟΔΟΣ Οὐγκιενική, ἡ ἐν Νίκαιᾳ, ἡ ἀφ' ἧς ἐκδόθη ἡ Σύνοδος ὑπὸ τῆς Βενεδικτῆ, ἡ ἐν τῇ Νίκαιᾳ, ἡ ἀφ' ἧς ἐκδόθη ἡ Σύνοδος ὑπὸ τῆς Βενεδικτῆ, ἡ ἐν τῇ Νίκαιᾳ, ἡ ἀφ' ἧς ἐκδόθη ἡ Σύνοδος ὑπὸ τῆς Βενεδικτῆ. Α. 317. καὶ:

ΣΥΝΟΔΟΣ Οικουμενική ἡ Ε'. τὰ τῷ Θεοδωρήτῃ κατακρίνα-
σα. Α. 94. Οὐ μέντοι τῆς ἥς εἶχε δόξης, περὶ τῆς τῷ Ἀγίῳ Πνύ-
ματος Ἐκπορεύσεως, καὶ αὐτοψήφισαμένη. Α. 96. 97. καὶ: ἰδιαιτέρον δὲ,
μόνα δύο Κεφάλαια τῶν ἐν τοῖς αὐτῷ Συγγράμμασι καταδικάσα-
σα. Α. 103. καὶ:

ΣΥΝΟΔΟΣ Οικουμενική ἡ Ζ'. τῷ Ἀδριανῷ τῷ Πάπᾳ Ἐπι-
σολῶν, ἐν ἣ κατὰ τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ Ταρασίῃ κα-
τεφέρετο, μηδαμῶς εἶναι ἀναγνωσέαν ἐνόμισεν ἐπὶ τῆς Σωελοῦ-
σεως. Α. 463.

ΣΥΝΟΔΟΣ Τολητανὴ ΙΑ'. ὑπὲρ τῶν Γραικῶν. Α. 393.

ΣΥΝΟΔΟΣ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ Φώτιον κατελέσσα, ἣν
οἱ Λατῖνοι προσαγορεύουσιν Οικουμενικῶν ψόδῳ ὑποτίθεται ἀνεγ-
νωκέναι μετὰ τῆς προθήκης τὸ Σύμβολον. Β. 438.

ΣΥΝΟΔΟΣ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ ἀποκαταστήσασα Φώ-
τιον, ἐπεκύρωσε τῷ τῷ Πνύματος Ἐκπόρῳ κατὰ τῶν Ἀνατο-
λικῶν. Α. 169. καὶ: Καὶ ἐδίδαξε, μηδὲ τ' ἀληθῆ ὅλως ἐξεῖναι τῷ
Συμβόλῳ ἐμπαρεσάγεσθαι. Α. 514.

ΣΥΝΟΔΟΣ ἡ ἐν τῷ Νυμφαίῳ τῆς Βιθυνίας, ἡ συστῆσαι ἐν
ἔτει 1232. Ἐν ἣ συνεκροτήθησαν Διαλέξεις, περὶ τῆς Ἐκπο-
ρεύσεως, καὶ περὶ τῆς Εὐχαριστίας. Β. 559.

ΣΥΝΟΔΟΣ ἡ κατὰ Βένικη, τῷ τῆς Λατίνων καινοτομίας
προῖσαμένη. Β. 626.

ΣΥΡΟΙ, καὶ Κωνσταντινουπόλεως ἥδη κυριουσάντων Λατίνων,
τοῖς μὲν Γραικοῖς ὁμοφρόνως ἐδογματίζον· τοῖς δὲ Λατίνοις, χεί-
λεσι μόνον ὑπέκινον συμφράζοντες· ὡς μαρτυρεῖ Ἰάκωβος ὁ ἐκ τῷ
Βιτριάκῃ, καὶ ἄλλοι. Β. 563.

ΣΧΕΣΙΣ ἡ κατ' ἀντίθεσιν, ἐκ ἀναγκαίᾳ πρὸς Ὑποστατικῶν
διάκρισιν ἀπ' ἀλλήλων Τίς τε καὶ Πνύματος. Β. 442. 443.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης, ὑπὲρ τῷ Ἀνα-
τολικῷ Δόγματι. Α. 118.

Τ.

ΤΑΞΙΣ, ἥτοι Τυπικὸν, τὸ κατὰ τῷ πάλαι τῆς Ῥώμης Ἐκ-
κλησίαν, Λατινιστὶ μὲν ἔχει τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προθήκης
(καὶ ἐκ τῷ Τίς) Ἑλλωιστὶ δὲ κείμενον ἐκ παραλλήλου, προθήκης
ἀντὶ. Α. 323. καὶ 394.

ΤΑΡΑΣΙΟΣ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τῶν Ἀνα-
τολικῶν Φ. μ. Α. 443.

ΤΕΡΤΥΛΛΙΑΝΟΣ ὁ Φρων Γραικός. Α. 338.

ΤΟΛΗΤΑ ἡ Σύνοδος παρ' ὁδοῦθῆσα. Α. 226. 315.

ΤΟΠΩΝ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ἡ κατὰ χεῖρας, ἡ τοῖς
Φραγκοῖς καὶ τοῖς Φράγκοις ἐπὶ Τρόκῳ ἐπιτορπῆσαι, εἶπερ ὁρθοδοξίας
ἢ τεκμήριον τοῖς Λατίνοις, ἢ ἢ καὶ τοῖς Ὀρθωμανοῖς αὐτοῖς
πολὺ πρὸς τὸν, τὸ τῷ Χωρῶν ἐκείνων κατάρχουσιν. Β. 488.

ΤΡΟΙΟΣ ὁ τῷ τῷ Θεοδωρῇ Τριάδι, ἰδιαιτέ-
ρας εἰς τοῖς περὶ τῶν ὁσώποισι, ἢ ἀποκαταστήτοι ὡς Ἰσίδωρος δι-
δάσ-

δάσκει ὁ Φιλόσοφος καὶ μάρτως, καὶ ὁ Δαμασκηνὸς, καὶ ἄλλοι. Α. 493.

ΤΡΟΠΟΙ, ὅτε τῆς Γεννήσεως τῆς Υἱοῦ, καὶ ὅτε τῆς Ἐκπορεύσεως τῆς Ἁγίας Πνεύματος, τῶν Πατέρων ὁμολογούντων ἀπαξάπαντων, ἀκοινῶντοι εἰσίν. Β. 477. κξ:

Υ.

ΥΙΟΣ ὁ τῆς Θεῆς, ἐν Ἱεραῖς Γραφαῖς Θεὸς μὲν εἶωθε προσαγορεύεσθαι, διὰ τὸ μοναδικὸν τῆς φύσεως· Κύριος δὲ, διὰ τὸ ἐνιαῖον τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς. Α. 40. Τῆς Υἱοῦ πάντα ἐστὶν ὅσα τῆς Πατρὸς, παρεκτός τῆς Αἰτίας. Α. 45. Οὐκ ἂν ὁ Υἱὸς ῥηθεῖν τῆς Πνεύματος, ὡς τὸ Πνεῦμα λέγεται τῆς Υἱοῦ. διατί; Α. 69. Οὐκ ἔχει ὁ Υἱὸς τὴν Ἀγεννησίαν τῆς Πατρὸς, ὅδε τὴν δυνάμιν τῆς γεννᾶν, ὅδε ἐστὶν ἀνὸς ἀρχῆς· διὸ ὅδε πάντα τὰ τῷ Πατρὶ προσήκοντα ἔχων ἐστὶ. Β. 102. κξ: Πάντα ἔχει τὰ τῆς Πατρὸς πρὸς γε τὰ ἐκτός, ὅμῳ πρὸς τὰ ἐντός· τρεῖς, ὅδε ἔχει τὰ ἐπανήκοντα τῇ Ὑποστάσει τῇ τῆς Πατρὸς. Β. 102. 103. Τῆς Πατρὸς πάντα ὅδε ἔχει (ὡς ὁ Ναζιανζηνὸς ἐξαίρει) ὅδε μόνον τὸ εἶναι αἰτίαν κατὰ τὸ γεννᾶν Υἱόν, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ Αἰτίαν εἶναι, ἢτε Υἱὸς, ἢτε Πνεύματος. Β. 104. Τὸ πάντα ἔχειν ὅσα καὶ ὁ Πατήρ, χαρακτηρὴ ἐστὶ τῆς Θεότητος, τοῖς τρισὶ Προσώποις κοινός. Β. 109. κξ: Ἀφ' ἐαυτῆς (ὁ Υἱὸς) ὅδε λαλεῖ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκέσῃ παρὰ τῆς Πατρὸς. Τῆτο δ' οἱ θεηγόροι Πατέρες, ὅτε μὲν περὶ τῆς ἀπ' αἰῶνος Γεννήσεως τῆς Υἱοῦ, ὅτε δὲ περὶ τῆς ἐγχρόνου μόνον ἐπακέσεως ἐκτιθέασιν. Β. 224. κξ: Τὸ τὸν Υἱὸν ἐνεργεῖν διὰ τῆς Πνεύματος, τοσῶτον ἀπέχει τῆς τῷ Λατίνων καινοτομήματι ἐπιβοηθεῖν, ὡς καὶ μάχεσθαι. Οὕτω καὶ γὰρ, ὅδε ὁ Υἱὸς ἄρα παρέχε τὴν δυνάμιν τῆς ἐνεργεῖν τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, ἀλλὰ παρ' αὐτῆς ἐδέξατο· καθάπερ Ἀθανάσιος, καὶ Χρυσόστομος, καὶ ἄλλοι ἐδίδαξαν. Β. 235. Τὸν Υἱὸν ὅτε μόνον ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς γεννηθέντα οἱ Πατέρες Θεολογῶσιν, ὅδε παρ' αὐτὸ νοῶσι μὴ τὸ Πνεῦμα ἐκ μόνου τῆς Πατρὸς ἐκπορεύεσθαι. Β. 297. 298. Τὸ τὸν Υἱὸν πηγὴν τῆς Πνεύματος ὀνομάζεσθαι, ὅδε ἐστὶν Ἀπόδειξις τῆς Ὑποστατικῆς προόδου τῆς Πνεύματος ἐκ τῆς Υἱοῦ. Β. 341. κξ: ὡςπερ ὅδε τὸ καλεῖσθαι τὸν Υἱὸν παρὰ τῶν αὐτῶν Πατέρων μέζονα τῆς Ἁγίας Πνεύματος. Β. 347. κξ: Οὐδὲ τὸ ἀρχὴν λέγεσθαι ἐκ τῆς ἀρχῆς. Β. 396. Ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων τοῖς διαφέρουσι τρόποις τῆς ὑφίστασθαι τρεῖς, τῇ Γεννήσει καὶ τῇ Ἐκπορεύσει μόνον, ὡς οἱ Πατέρες διδάσκουσιν. Α. 134. κξ: Τὸν Υἱὸν γεννᾶσθαι, καὶ τὸ Πνεῦμα ἐκπορεύεσθαι πισθεῖν, ἀπόχρη τοῖς εὐσεβεῖσι καθάπερ διδάσκει Ἀθανάσιος. Α. 19.

ὙΠΟΣΤΑΣΙΣ ἐστὶν ἢ ἐν τοῖς Θεοῖς γεννωσά, ἢ γεννωμένη· ἢ προβάλλουσα, ἢ προβαλλομένη. Α. 483. κξ:

Φ.

Φ.

ΦΕΡΡΑΡΙΟΙ οἱ Διαλεκτικοὶ τῶν Λατίνων, τῇ δυνάμει τῆς μαρτυρίας τῆς Πάπας Λέοντος τῆς Γ. ἀντικαθιστάμενοι, τῶν ἐνυῦθων γενέσθαι ἐόλκασιν ἐνηθέστεροι. Α. 517.

ΦΙΛΑΣΤΡΙΟΣ Βριξίας Ἐπίσκοπος, ὑπὲρ τῶν Γραικῶν ἴστατο. Α. 342.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ἀπὸ τῆς τάγματος τῶν Ἑλυσσόνων λεγομένων Φράρων, μαρτυρεῖ τὰς Παλαισινὰς Γραικὰς, μετὰ τῷ ὑπὸ Λατίνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατακυριόσιν, μηδὲν τῷ τέτῳ ἐπαγαπήσαι καινοτομήματι. Β. 665.

ΦΙΛΩΝΟΣ τῆς Καρπαθίας ῥήσις ἀντιπροβαλλομένη ἀναπτύσσεται. Β. 402.

ΦΛΟΔΟΑΡΔΟΣ Ἀββάς Ῥημύσιος μαρτυρεῖ, τὰς Γραικῶν Ἐπισκόπους, σωάμα τοῖς αὐτῶν Βασιλεῦσιν ὁμοφρονῆντας ὑπάρχειν τῷναντίον, ἢ Νικόλαος ὁ Πάπας ψυδόμενος ἔφασκεν. Α. 148. κξ:

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΝΗ Σύνοδος, ἐκτενεσάτω λίαν παρεξέλειπε τῷ Ἀντιλογίαν περὶ τῆς διανοίας τῶν τῆς Μεγάλης Βασιλείας ῥημάτων, καὶ περὶ τῆς ὀνόματος ΠΝΕΥΜΑ: πότερον ἐν ὁρῇ, ἢ ἐν πλαγίᾳ τῇ πτώσει ἐστὶν ἐκληπτέον; Β. 366. κξ: Ἐπὶ τῆς Συνόδου ταύτης πολλῶν σὺν ἰδρατί ἡγωνίσαντο παῖδες Λατίνων, ὥς κατασκιάσαι τῷ τῆς Πνεύματος Ἐκπόρου ἐκ τῆς Τίς, ἀπὸ τε τῶν Ἱερῶν Γραφῶν, καὶ ἀπὸ τῶν Θεασεῶν Πατέρων. Β. 638. Ἐν αὐτῇ τῇ Συνόδῳ, οἱ Ἀνατολικοὶ ἑδαμῶς σωέθεντο κατανοῶντες, τὸ τὸν Πάπαν, ἢ τὰς Λατίνους, δυνάσθαι τὸ τυχεῖν, καὶ ἀληθὲς ἢ, τῷ Συμβόλῳ ἐμπαρεσάγειν. Β. 641. Ἐν αὐτῇ Ἰωάννης Παλαιλόγος ὁ Ἀυτοκράτωρ, παραλειφθεῖσιν τῶν Προδιαλέξεων, ἐν ἰδιαιτέrais συμβουλίαις μετὰ Γρηγορίου τῆς Πρωτοσυγκέλλου, καὶ Ἰσιδώρου, καὶ Βησσαρίωνος, τῷ ὁδὸν ἐξητήσατο τῆς τῷ ἔνωσιν διαπραξάσθαι. Β. 645. κξ: Ἐθεντοί τὰς λοιπὰς τῶν οἰκείων, τὰς μὲν ὀνείδεσί τε καὶ ἐπιπλήξεσι, τὰς δὲ γε θελεξιβήμοσι καὶ κολακώμασιν ἐπὶ τῷ ἔνωσιν ἔλκετο. Β. 645. Τὰς δὲ Σταυροφόρους καὶ τὰς Κοινοβιάτας, ὥς μὴ πρὸς γε τῷ ἔνωσιν ἐπιβρεπῶς ἐχρηκότας, τῷ τῆς Φέρειν ψῆφον ἄδειαν παρείλετο. Β. 650. Ἐν αὐτῇ Ἰωσήφ διερωτηθεὶς ὁ Πατριάρχης, ὅπως ἄρα καὶ Φρονῶν εἴη; ἀπεκρίνατο: ταῦτόν εἶσαι τὸ ἐξ Τίς, καὶ τὸ διὰ τῆς Τίς. Β. 645. Τέως δὲ, τῷ τῆς Συνόδου καθυπογεγράφασιν ὅρω τῶν Ἀνατολικῶν οἱ μὲν, τῇ ἀποσερήσει τῶν ἐπιχορηγημένων, καὶ τῶν ἐπισιτήσεων καταναγκαθέντες: οἱ δὲ παραβιασμῷ καὶ κελούσει τῆς διασποδόντος. Β. 647. κξ: Ἐνιοὶ γεμῶν, (ὥς Μάρκος ὁ Ἐφέσιος, καὶ ὁ Δεσπότης ὁ τῆς Βασιλέως ὁμαίων, καὶ ὁ Γεμισὸς, καὶ ὁ Σχολάριος, καὶ οἱ τῶν Ἰβήρων Ἀποκρισιάρχοι) ἔτ' ἀπειλαῖς, ἔθ' ὑποχέσεσιν ὅλως ἐνέδωκαν. Β. 657. Ἐπανιόντες ἀπὸ τῆς Συνόδου ἅπαντες καὶ ἡ (πλὴν τῆς Κυβέλλης, καὶ τῆς Πρωτοσυγκέλλου, καὶ τῆς Βησσαρίωνος, καὶ τῆς Ἰσιδώρου) ἀνεβόησαν κατὰ τῆς γενομένης ἐνώσεως. Β. 659.

Καὶ σφᾶς ἐξημαρτηκέναι πρὸς τὰς ἀπαντῶντας τῶν πολιτῶν πο-
 νιῶμενοι, ἐλεονολογῶντο. Β. 661. πολλῶ δέ τοι μᾶλλον οἱ Πα-
 τριάρχαι, καὶ οἱ λοιποὶ, ὅποσοι τῇ Σωδῶ μὴ παρεγένοντο, τὴν
 ἔνωσιν παραυτίκα ἀπέπτυσαν. Β. 664. Οἱ δὲ τῆς Κωνσταντίνου
 Ἐκκλησίας Κληρὸς, τοῖς ἐκ Φλωρεντίας ἐπανακάμψασιν κοινωνεῖν
 ἀπεσρέφετο. Αὐτόθι. Καὶ ψήφῳ δὲ τῇ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ανα-
 τολῆς ἅπαντες καθυποβέβλωτο, οἱ παρὰ Μητροφάνους τῆς Κυζι-
 κίου χειροτονηθέντες, τῇ πρὸς τῶν Λατινιζόντων ἀναγορεύσει
 ἤδη Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Β. 666. καὶ: Καὶ αὐτὸς δ'
 Ἰωάννης ὁ Αὐτοκράτωρ, ὑπὸ τῶν αὐτῶν Πατριαρχῶν, ὅπως αὖν
 ἐπανεέλθοι ἐπὶ τὴν ὀρθοδοξίαν γνωσιμαχήσας, δι' Ἐπιστολῆς παρη-
 γνῆτο. Β. 668. καὶ: Καὶ ἡ Ῥωσσία δὲ, τὴν αὐτῇ προσενηχθεῖσαν
 ἔνωσιν ἐκείνῳ ἀπεσρέφετο, καὶ τὸν προσενηκόντα Μητροπολίτην
 αὐτῆς Ἰσίδωρον, ἐν Δεσμοτηρίῳ καθέρξαν. Β. 670. 671. καὶ: Οἱ
 δέ τοι Πάπας ἐπιβουλήν τῇ κακῇ κακῶς ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν προ-
 σαποδεχθεῖσιν τιμωκαῦτα ἐνώσει, Λεγάτους ἐπὶ Κωνσταντινουπόλεως
 ἀποσέλλει τὰς προσδιαλεχθισομένους τοῖς ἀποτρεπομένοις τὴν ἔνω-
 σιν. Β. 673. Μαρτυρεῖ δ' ὁ Πάπας αὐτὸς Εὐγένιος, καὶ Πάπας
 ἕτερος μετ' αὐτὸν ὁ Νικόλαος, τὴν τοιάνδε ἔνωσιν μὴ πανδημεῖ
 παρὰ τῇ Παλαιολόγῳ Ἰωάννῃ ἐσενεχθῆναι. Β. 675. 676. Τὴν δ'
 αὐτὴν ἔνωσιν, καὶ Ἰωάννης αὐτὸς τέως ὁ Αὐτοκράτωρ, θνήσκων
 ἤδη ἀπεχωμόσατο. Β. 676. Σώδοδος δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει,
 ὑπὸ Κωνσταντίνῳ τῷ ἐχάτῳ Γραικῶν Αὐτοκράτορι, ἐν ἔτει 1450.
 συγκροτηθεῖσα κατὰ τῆς Φλωρεντιανῆς σκώδωρας τὴν ψήφον πάν-
 δημον ἐπὶ ἐγκάτω. Β. 677. καὶ: Κατεσηλίτοσέ τε τὰς Λατίνους,
 τὰς καὶ Παραδεισον, καὶ Κόλασιν, οἰομένους σφίσι προσήκειν οἷον
 ἰδίους αὐτῶν ἀγρῶς, ὡς παρ' αὐτοῖς ὅν ἦτοι τῇδε, ἢ τῇδε, παρα-
 ξεναγεῖν τὰς ἄλλας οἱ αὖν ἐθέλωσι. Β. 679. 680. Ταύτῃ τὴν ἐν
 Κωνσταντινουπόλει Συῶσαν Σωδὸν ἀνασκώσασαι Ἀλλάτιος ἐπειρά-
 σατο. Β. 681. 592. Ἡ δὲ ἀραρότως κατασκώδαθῆσα ἐδοαία ἔση-
 κε. Β. 683. 684. Παρὰ δὲ ταῦτα, τὴν Φλωρεντιανὴν Σύνοδον
 ἀντανεῖλεν ἐπικαταψηφισαμένη ἡ Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησία
 καὶ διὰ τῆς Ἐπιστολῆς, ἥς πρὸς Βοέμους ἐπέσειλε γράψασα. Β. 698.
 Τῶν Τέρκων ἤδη ἐπικειμένων, Κωνσταντῖνος ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰσίδω-
 ρον τὸν τῇ Πάπᾳ Λεγάτον ἤδη Καρδιναλίσαντα μεταπεψάμενος
 τὴν ἔνωσιν αὖ ἐπανακηρύττει. Ἀλλὰ κατ' αὐτὸ γὰρ Μοναζόντων
 τε καὶ Μοναζῶν ἀθρόον ἄπλετος ὄχλος, τότε ψήφισμα τὸ
 τῆς ἐνώσεως καταναθεματίζει, καὶ τὰς αὐτὸ ἐπεγκρίναντας. Β.
 699. Αὐτὸ δὲ τῆτο καὶ ὁ δῆμος ταραχῶς σασιάζων ποιῇ,
 κοτύλας ὅλας ἐν τοῖς καπηλείοις ἀμυρίζων εἰς δόξαν τῆς Θεομή-
 τορος. Β. 701. Καὶ ἐπ' αὐτῆς δὲ τῆς τῇ Ἀσείας πολιορκίας, τὰς
 ἐνωθέντας, οἱ μὴ, ἀπετροπιάζοντο ἔφασκόν τε, τὴν Τερκικὴν
 ἀνταρῆσθαι Τίαν ἐπὶ μέσης ὁρᾷ τῆς Πόλεως ἀνασφραγισμένῃ,
 ἢ τὸν Πῖλον θεῖσθαι τὸν Λατινικὸν βασιλεύοντα. Β. 703.
 Ἀλλ' ὅμως μέντοι καὶ ἔτι, ἐπὶ κατασκώδῃ τῆς Φλωρεντιανῆς
 Σωδῶς, ἐκ ἠδέσθησαν οἱ Λατίνοι προσαναπλάσαι τὴν Φι-
 λοθέ-

Π Ι Ν Α Κ.

λοθέε δῆθεν Ἐπιστολὴ τῆ Ἀλεξανδρείας Πατριαρχόσαντος. Β. 705.

ΦΟΥΛΓΕΝΤΙΟΣ ὁ Ῥεσπύνσιος Ἐπίσκοπος, ὑπὲρ τῆ Γραικῶν Δόγματος. Α. 383. κξ:

Χ.

ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ Σωόδα ὅρος ἀπαγορεύων μεταμίξιν τι ὅλως ἐπὶ τὸ Σύμβολον. Α. 504. Ἐπανείληπται δ' ὁ αὐτὸς ὅρος καὶ ἐπὶ τῆς Δ'. καὶ ἐπὶ τῆς ε'. τῶν Σωόδων τῶν Οἰκουμενικῶν. Αὐτόθι.

ΧΩΝΕΙΑΤΗΣ Νικήτας, εἰς μέρος τὸ τῶν Λατίνων ὑπὸ Ἀλ-λατίε παραμορφῶθαι ἔχ' ἅπαξ προσβιαζόμενος. Α. 272.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ τὸ ὁρθόν Δόγμα κηρύττων. Α. 72. Δια-σαφεῖ τὸ προσωπικὰ τῶν ἰδιωμάτων. Α. 477. Παρέφθαρται. Β. 404.

Ω.

ὨΡΙΓΕΝΗΣ Ἀδαμάντιος, κατὰ τὰς Ἀνατολικὰς περὶ τῆς Ἐκπορεύσεως τῆ Πνοῦματος Θεολογῶν. Α. 10. κξ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥΤ ΠΙΝΑΚΟΣ ΤΟΥΤ Α. καὶ Β. ΤΟΜΟΥ.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας